¶ Tertium volumen consiliorum Bononiensiū ac Patauinorum Excellētissimi iuris vtriusq; monarche dñi Bartholomei Socini senēsis. Que nūc primum in lucem edita: ꝛ a proprio originali excerpta: diligenterq; per accutissimum. J. V. Interpretem. D. Petrum Andreā Gāmarū correcta.

¶ Postremo addita sunt Sūmaria super vnoquoq; consilio: que nunq̄ antehac fuerunt impressa: cū numeris ac repertorio illis correspondentibus.

1525

¶ Cum gratia et priuilegio.

¶ Incipiūt Cōsilia noua Bononiensia ⁊ Patauina Excellentissimi. J. V. Monarche domini Bartholomei Socini Senensis a proprio Archetypo nuper excerpta: ⁊ diligenter recognita per accutissimū. V. J. interpretē do. Pe. And. Sāmarum. Ac volumen primū Incipit.

¶ Summarium.

☞ Unio facta de capellis spectātibus ad p̄sentationē vnius nō cōprehendit spectātes ad collationē eius ⁊ alterius.

1 Patronus probatur ex possessione presentandi.
2 Ecclesia que reperitur diu culta ꝓ ecclesia presumit̄ habuisse consensum epi in fundatione.
3 Fundatio ecclesie p̄sumit̄ facta epi auctoritate.
4 Patronus apponit cōditiones ⁊ modos quos vult in p̄sentādo.
5 Uerba sunt intelligēda simpliciter: nō ſm quid.
6 Unio nō fit nisi cū cōsensu patroni.
7 Motus ꝓprius nō p̄iudicat tertio.
8 An vnio facta de bn̄ficio qd̄ spectat ad collationē cōprehēdat illud qd̄ spectat ad p̄sentationē.
Et ibi aliquid de materia vnionis per totum.
9 In odiosis sub simplicibus nō cōprehendit̄ casus mixtus.

¶ Consilium primum.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ sp̄ussctūs illuminet intellectum.

Jsis et discussis his
que in facti narratione p̄supponunt̄ Sub-
stantialiter loquar. Et in primis p̄pono
duo pro fundamēto dicendoꝝ. Primo ꝙ
lꝫ nō appareat ꝙ iuspatronatus non fue-
1 rit cōfirmatū. Sed tantū ꝙ † patroni fue-
runt in possessione p̄sentādi: ⁊ p̄sentatio-
nes factas iuxta ordinationē testatoris p̄-
2 sumitur † ꝙ in fundatione: ⁊ constructione dicte capelle longo tp̄e
interuenerit cōsensus epi. vt voluit Archi. in. c. nemo. de cōse. di.
j. Ubi vult ꝙ qn̄ est dubiū. An in fundatione ecclesie interuenerit
auctoritas epi presumitur ꝙ sic: qn̄ longo tp̄e fuit culta pro eccle-
sia. Sequitur Fede. de senis cōsi. cxxx. incipit. Factū tale est q̄daꝫ
domus. ponit Ludo. ro. in. l. sciendū. in. xv. col. ff. de verbo. obli. ⁊
Pe. de perusio in suo tractatu. iiij. epalis in. c. iiij. ver. Scd̄o inci-
denter queritur. Sed in casu nostro nedū longo tp̄e: sed lōgissimo
tp̄e apparet ꝙ fuit culta ꝓ capella: ⁊ ecclesia. Itē ꝙ iuxta ordina
3 tionē testatoris fuit facta presentatio capellanoꝝ. † Igitur presu-
mitur ꝙ in fundatione interuenerit auctoritas superioris. Et cō-
sequenter ꝙ ex fundatione ⁊ dotatione acquisitū fuerit iuspatro-
natus. vt in. c. nobis. ⁊ ibi no. extra de iurepa. possunt ista ex mul
tis ꝓbari de q̄bus per dn̄m Anto. ⁊ Jmo. in. c. canon. de his que
fiunt a prela. ⁊ per Legistas in. l. sciendū. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. qui
in aliena. in prin. ff. de acqui. here. ⁊ per Cano. etiā in. c. peruenit.
de emp. ⁊ ven. Ex quibus infero ſm ꝙ cū a testatore fuerit funda
4 ta dicta ecclesia seu capella cū auctoritate epi ꝓut p̄sumit̄ † potuit
testator in fundatione ⁊ donatione ad libitū disponere circa iuspa
tronatus: ⁊ modū seruandū circa modū: ⁊ regimē capelle: ⁊ in p̄-
sentando. vt est tex. vbi glo. ⁊ doc. in. c. cū dilectus. de consue. Jo.
an. ⁊ Domi. in. c. cū ex eo. de elec. in. vj. Apud legistas per Bal.
in. l. ij. C. de in ius voc. Domi. in. c. cū ecclesia. in vlti. no. de prebē.
li. vj. Et pulchre per dn̄m Car. in consi. x. incip. Quedā societas.
Quibus fundamētis verissime suppositis. Uenio nūc ad cōsulta
tionem de qua agimus. In qua indubitāter puto ꝙ laurētius vi
gore sue impetrationis preferri debeat ⁊ habeat potiora iura quā
Andreas vigore vnionis. Jsta cōclusio probatur rōne cōcluden
ti. Nā cū presupponat̄ ꝙ guardiani in multis capellanijs vrbis
habeāt soli iuspatronatus in quibus vnio posset sortiri effectum
⁊ capelle de qua agimus iuspatronatus pertineat ad guardianos
⁊ canonicos ⁊ vnio fit facta de capellanijs iurispatronatus guar
dianoꝝ talis vnio includit istam que esset de iure patronus guar
dianoꝝ ⁊ canonicoꝝ. casus est in. l. hoc legatū. ff. de leg. iij vbi si te
stator legat que sunt parata causa vxoris non veniunt parata cau
sa vxoris ⁊ viri per quē tex. dicunt Ang. ⁊ Moder. in. l. ij. in prin.
5 ff. de ver. obli. ꝙ † in materia quātūcūq; fauorabili verba sunt in-
telligenda simpliciter ⁊ nō ſm qd ⁊ sic non includunt casum mi-
xtū. Igitur in casu nostro censet̄ vnita capella vacans que sit sim
pliciter de iurepatronatus guardianoruꝫ ⁊ non guardianorum ⁊
canonicorum: ⁊ probatur in simili in. c. lꝫ canon. iuncto. c. statutuꝫ.
de elec. in. vj. per ea que no. Bar. in. l. certi conditio. §. qm̄ igitur.
ff. si cer. peta. Et hoc solum fundamentum sufficeret ad victoriaꝫ.
¶ Secundo eadem conclusio confirmatur. Nam cū in vrbe repe
riantur capellanie que sunt de iurepatronatus guardianoꝝ sim-
pliciter ⁊ alie que sunt de iurepatronatus guardianorum ⁊ cano-
nicorum. Ex quo sumus in gratia preiudiciali patronis censetur
papam sensisse de minus preiudiciali. l. apud iulianum. §. scio. ff.
de leg. j. ⁊. l. nūmis. ff. de leg. iij. ⁊. l. si ita scriptum. ff. de leg. j. maxi
me q2 sumus in materia odiosa ⁊ restringibili. vt dicit Cald. in cō
si. xiij. in titu. de reb. eccle. non alienā. ad hoc. c. quāuis. de prebē.
6 in. vj. facit. c. is cui. eo. ti. ⁊ libro. ¶ Tertio probatur. Nam vnio
fieri non potest nisi patronus consentiat secundum dominū Car.
post Pau. in. cle. si. de reb. eccle. non alie. q. xiij. Sed in casu no-
stro canonici consenserunt: nec Papa eis denegauit. Igitur non
valet. Et no. Host. in summa in titu. de his que fiunt a prela. §. j.
ver. Sed nec aliquid. Igitur vt talis vnio simpliciter valeat in
telligi dꝫ de capellanijs iurispatronatus guardianorū tantū ⁊ nō
guardianorum ⁊ canonicorum. ¶ Preterea ⁊ quarto: quia di-
cta gr̄a vnionis tanquam subrepticia est nulla tacuit enī duo que
si expressa fuissent papa vel nō concessisset: vel nō ita de facili cō
cessisset. Primum quia non narrauit ꝙ spectabat ēt ad iuspatro
natus canonicorum. Secundum q2 ex quo erat beneficiatus in ec
clesia principis apostolorū non poterat sibi hoc beneficium con-
ferri iuxta ordinationē testatoris in fundatione capelle. Non eniꝫ
voluisset pluribus preiudicare sicut paucioribus: nec venire con-
tra dispositionem testatoris: vel non ita de facili. c. postulasti. cum
ibi plene no. de rescrip. Unde vnio vel est nulla ratione subreptio
nis: vel annullanda. Primum tenet domi. Car. in suo consi. xcix.
⁊ Joan. and. in suo consilio. xiij. in titu. ve reb. eccle. non alienan.
⁊ do. Abba. in consi. cj. incipit. In questione que vertitur. col. vij.
7 Etiam si fiat motu proprio: q2 † motus ꝓprius nō preiudicat ter
tio. Jdem retulit in antiquis in titu. de reb. eccle. non alienan. deci
sione. xij. Secundum tenent Domini de rota in antiquis decisio.
in titu. de reb. eccle. non alienan. in conclu. prima. Et in titu. de. ex-
cessi. prelat. in nouis. Uerius tn̄ mihi videt̄ ꝙ sit nulla. ¶ Quin
to confirmat̄. Nā gratia vnionis. vt tertio preiudicatiua est odio
sa: ⁊ restringibilis secundum Car. ⁊ do. Abb. in suis ꝯsilijs. Igi
tur lꝫ gratia vnionis sit concessa de capellis pertinentibus ad ius
patronatus guardianorum ⁊ aliorum casus est in. c. cum in illis.
§. fina. ad fi. de preben. in. vj. vbi gratia de prouidendo de benefi-
cio spectante ad collationem vnius non includitur in gratia bene
ficium quod spectat ad collationē illius expressi ⁊ alterius. Qui
8 nimo dicitur ibi † quod si conceditur gratia super beneficio spe-
ctāte ad collationem alias presentationem plurium non venit il
lud quod spectat ad collationem ⁊ presentationem alterius ipso
rum ⁊ tex. decidit casum nostrum. Nam licet gratia vnionis sic fa
cta de capellis spectātibus ad presentationem guardianoruꝫ nō
veniūt ille que spectant ad eorum presentationem ⁊ canonicoruꝫ.
Et presertim hoc procedit quando gratia verificari postea in ca
pellis spectantibus ad presentationem guardianorum tantum
per ea que dicit Domi. post Dn̄os de rota in. c. si. in. si. de preben.
lib. vj. ¶ Sexto idem probatur. Nam ex quo materia est odiosa
lꝫ gratia loqueret̄ de capellis spectātibus ad iuspatronat⁹ guar-
dianorum. Item de spectantibus ad iuspatronatus canonicoruꝫ
nō includerentur ille q̄ spectarent ad p̄sentationē vtriusq;. arg. l.
9 vim passam. §. p̄scriptione. ff. de adulte. q2 † in odiosis sub simpli
cibus nō cōprehendit̄ casus mixtus ſm Bar. ⁊ doc. in. l. ij. in prin.
ff. de ver. obli. ⁊ canoniste in. c. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi.
⁊ in. c. si. de simo. igit̄ fortius ī casu nostro in quo cōcessa est gratia
vno casu tm̄ ex simplicibus. Unde fortius nō debet extēdi ad mi-
xtuꝫ vt in principio dixi. quātūcūq; materia esset fauorabilis. d.
l. hoc legatū. Igitur fortius hoc dicendū est in materia odiosa de
qua agimus. Confirmātur predicta quare etiā si pro maiori par
te spectaret ad presentationē guardianoꝝ nō includeret̄ ista capel
la lꝫ pro minori parte spectaret ad canonicos: vt dicūt Jo. and. ⁊
Domi. in. d. c. cū in illis. §. si. per illū tex. Ex quibus concludo ꝙ
in dicta vnione non includitur capella de qua agimus: ⁊ cōsequē
ter ꝙ a Laurētio fuit legitime impetrata ⁊ sic preferri debet.
Laus deo Bartho. Sozi. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Secundum testamentum quod constat testatorem omnino valere voluisse derogat primo habenti clausulam derogatoriam. Itē ius adeundi hereditatē prescribit̄ spacio. xl. anno. ab adeuntibus ex testamēto inualido.

1 Instr̄m cōtractus seu testamēti: vel scriptura cōtractus seu testamēti differunt ab ipso cōtractu ⁊ testamēto.
2 Instr̄m est ꝓbatio probata que cōtinent̄ in instrumēto.
3 Statutū valet ꝙ instr̄m nō registratuꝫ in memorialibus p̄sumat̄ falsum ad malos mores supplantandos.
4 Inuocatio diuini nois de iure nō reqrit̄ in instr̄o. tn̄ q2 de ꝯsuetudine apponi solet eius omissio vitiat instrumētū.
5 Qn̄ statutū aliquid requirit in instr̄o ꝓ solēnitate formali: si illud nō seruet̄ annullat actum.
6 Testamētū nō ꝓbat̄ ꝑ instr̄m nō solēne.
7 Instr̄oꝝ fides est de iure ciuili: cū als pelli mortue nō credat̄.
8 Solēnitas p̄sumit̄ in instr̄o antiquo.
9 Instr̄m cū vno teste nō facit fidē aliquā.

10 Instr̃m antiquũ nõ ꝓbat si apparet ꝙ deficiat aliqua solẽnitas.
11 Derogatoria verba posita in primo testamẽto nõ tollũt scdm: qñ cõstat testatorẽ voluisse testari ⁊ si de illis nõ faciat mẽtionẽ.
12 Clausula oĩ meliori modo equipollet clausule: nõ obstãtibus quibuscũqꝫ verbis in cõtrariũ faciẽtibus vel ordinatis.
13 Generalis reuocatio idẽ dꝫ operari ꝙ specialis.
14 Bartoli dictis semp inest veritas.
15 Testm̃ in gñe ꝑdicat̃ de testõ falso.
Testm̃ falsum abusiue est testm̃.
16 Testm̃ capitur multipliciter.
17 Aduersus decursam ꝑscriptionẽ quõ det̃ restitutio.
Et ibi de intellectu multarũ legũ loquẽtiũ ĩ materia ꝑscriptiõis.
18 Lex interꝑtãs intelligit̃ ẜm terminos legis interꝑtate.
19 Securitas plenissima est: qñ restitutio in integrũ peti nõ põt.
20 Prescriptio lõgi tpis excludit oẽm actionẽ ꝑsonalẽ ⁊ hypothecariam.

Consilium. ij.

Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsſctũs illuminet intellectum.

IN causa testamẽtaria nar
nẽsi est elegãter cõsultũ ꝑ plures solẽnes doctores pe-
rusinos. Unde reqsitus de subscriptione. Tribus rem
ipsam ꝑcurrã ⁊ absoluã. Et ꝯcurrẽdo cũ opinione ꝑfatoꝝ ꝑstan-
tissimorũ iurisconsultorũ consulentium puto heredẽ qui bona he
reditaria possidet virtute secundi testamẽti: qui pacifice tẽpore.
xliij. annorũ vel circa possedit bonafide esse in tuto triplici funda
mento principali. Primo qꝛ primũ testamentũ factũ fuisse legiti
me nõ probatur. Secũdo posito ꝙ probaretur. Tamẽ illud per
secũdũ dꝛ reuocatũ. Tertio ⁊ vlt. qꝛ exceptiõe ꝑscriptiõis se tueri
1 potest. † Ad probationẽ primi fundamẽti ꝑmito ꝙ instr̃m cõ
tractus seu testamẽti: vel scriptura contractus seu testamẽti dif
ferunt ab ipso contractu ⁊ testamẽto: qꝛ in scriptura instr̃i conti-
netur contractus vel testamentum. Et sic aliud est instrumentũ
esse nullum: ⁊ nõ solenne: siue scripturaꝫ. Et aliud contractũ vel
testamentũ non esse solẽne: vt notãter declarat Bal. in. l. si qs le-
gatũ. ff. de falsis. Et notanter Jo. de imol. Rapha. cuma. Pau.
de cast. ⁊ Moder. in. l. seruum filij. §. eum qui cirographum. ff. de
2 lega. j. Unde dicit Bald. in. l. interest. C. de solu. ꝙ † ĩstrumẽtum
est probatio probata eorum que ibi continentur in instrumento.
Secũdo premitto ꝙ statutũ de quo agimus vltra solẽnitates
instr̃i fil'is ꝯtractus vel vltime voluntatis q̃ reqrunt̃ de iure cõi:
vt in. l. gñali. C. de tabu. li. x. ⁊ in. c. j. de fide instru. ꝑ Cano. reqrẽs
ꝙ alius notarius se subscribat validũ est: qꝛ factũ videt̃ ad euitã-
das falsitates. Nã videmus ꝙ in instr̃o testi ceci maior solẽnitas
reqritur. l. hac cõsultissima. C. q test. fa. pos. ⁊ aliqñ in cõtractibus
3 l. fi. ⁊ aut. ibi posita. C. si cer. pe. † Uñ valet statutũ ꝙ instr̃m nõ re
gistratũ in memorialibus ꝑsumat̃ falsuꝫ ad malos mores supplã
tãdos. vt disputãdo voluit Jo. cal. in sua disputatione incipiẽte.
Statuto cauet̃. ⁊ Bal. in. c. j. §. si qs ꝑ. xxx. si de feu. fue. cõtrouer.
inter dñm ⁊ agna. ⁊ in sua disputatione incipiente. Statuto cauet̃
ꝙ fenerator. Ex qbus infero ꝙ in casu nr̃o statutũ velit ꝙ solẽni
tas ꝑdicta seruet̃ al's dicta scriptura instr̃i sit nullius efficacie vel
momẽti ꝙ scriptura de qua agimus cũ ibi non reperiatur subscri
ptio notarij est nulli⁹ efficacie vel momẽti: ⁊ sic non probat testa-
4 mẽtum in ea cõtentũ probatur in simili † nam lꝫ de iure non requi
rat̃ inuocatio diuini noĩs secundũ Bar. in. l. si qs ex argẽtarijs. §.
si initiũ. ff. de edẽ. ⁊ dñs Abb. in. c. de fide instr. Tamen qꝛ de ꝯsue
tudine apponi solet eius omissio vitiat instr̃m ẜm glo. in aut. vt ꝑ
ponat̃ nomẽ imperatoris. ⁊ ideo dicit dñs Abb. in. d. c. j. ꝙ si non
seruat̃ solẽnitas inducta a cõsuetudine instr̃m est nullũ. Idem di-
cũt Imo. ⁊ Ro. in rub. ff. de no. ope. nũ. Idẽ in statuto. l. oẽs ppl'i.
5 ff. de iusti. ⁊ iu. iuncta. l. de qbus. ff. de legi. Preterea qñ † statutum
aliqd reqrit in instr̃o: ⁊ si illud nõ seruet̃ annullat actũ: dũ illud re
quirit ꝑ solennitate formali: ⁊ ea non seruata actus est nullus ẜm
Bal. quẽ sequunt̃ oẽs in. l. j. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ no. dicit ꝙ si sta
tutũ dicit ꝙ in instr̃o apponat̃ nomẽ cõtrahẽtis: ⁊ cognomen sui
patris: al's sit nullũ forma nõ seruata actus erit nullus ẜm Bal.
in. d. l. j. cũ cõcordãtijs ibi alle. ꝑ ꝑceptores meos dñm Are. ⁊ do
minũ Alex. Et ꝓprie in terminis qñ duo notarij debẽt adhiberi
ꝙ vnus scribat ⁊ alter subscribat: tenẽt Inno. ⁊ Jo. and. in. c. qm̃
ꝯtra. de ꝓba. quos refert ⁊ sequitur Bal. in. l. iurisiurã. C. de testi.
Nec ꝑdictis ob. ꝙ sumus in testamento inter liberos. in quo sunt
remisse solẽnitates iuris ciuilis ⁊ valet adhibita solẽnitate iurisgẽ
tiũ. l. hac cõsultissima. §. ex impfecto. C. q te. fa. pos. vel de testamẽ
tis. Qm̃ hic nõ agim⁹ de solẽnitate testi: de qua loquit̃ tex. in. d. §.
ex impfecto. Sed de solẽnitate instr̃i cõtinẽtis testm̃: q̃ sunt diuer
6 sa vt dictũ est. Uñ cũ nõ † sit ĩstr̃m solẽne nõ ꝓbat̃ testm̃ ꝑ illud in
strumẽtuꝫ: verũ est ꝙ si testm̃ ꝓbaret̃ ꝑ duos testes satis esset: sed
ꝑ instr̃m nõ solẽne nõ ꝓbat̃: qm̃ hoc nõ cõtradicit dispositioni. d.
§. ex impfecto fundato in dispositione iurisgentiũ. Nã vt dicit no.

7 Inno. in. c. cũ. p. tabellio. extra de fide instru. † cõtra ius naturale
est ꝙ credat̃ pelli aĩalis mortui. Uñ ꝙ nõ seruata certa solẽnitate
nõ ꝓbet istud est potius ẜm iurisgẽtiũ: qꝛ ꝙ credat̃ est inuẽtio iu-
ris ciuilis dũmõ instr̃m fuerit solẽne. Et notãdũ est ꝙ statutũ lo-
quit̃ de instr̃is cõtinẽtibus cõtractus. Demũ statutũ in fine extẽ-
dit̃ ad testm̃ ⁊ vltimas volũtates quãtũcũqꝫ em̃ testm̃ inter libe-
ros nõ diceret̃ ꝓprie testm̃ qñ nõ est solẽne. Cũ tñ ꝯ cõmuniter vr̃
concludi: vt. d. §. ex ĩperfecto: sed testm̃ inperfectũ tñ dꝛ vltĩa vo
lũtas. Unde verificant̃ ṽba statuti. Igit̃ ⁊ dispositio. l. hos accu-
sare. §. oĩbus. ff. de accusa. ⁊. l. j. §. loqtur. ff. de magistra. cõueniẽ.
minusqꝫ ob. ꝙ ex longitudĩe tẽporis ꝑsumit̃ solẽnitas extrĩseca. l.
si filius. C. de peti. here. ⁊ ibi no. ⁊ ꝑ ang. in. l. sciẽdũ. ff. de ver. ob.
Cum concordãtijs de qbus ibi per dñm alexan. Qm̃ illa ꝓcedũt
quãdo apparet ĩstrumẽtũ solẽne ⁊ dubitet̃ de solẽnitate ꝯtractus
8 † Sed quãdo instr̃m quãtumcũqꝫ antiquũ sit apparet qõ non est
solẽne qꝛ deficit aliqua ex solẽnitatib⁹ instr̃i tũc ꝓ illa solẽnitate
9 non presumitur qꝛ illud ĩstr̃m nihil probat ꝓut dicit Bal. ꝙ † in
strumẽtũ cum vno teste facit fideꝫ aliquã: vt in. c. j. de cõtrouer. in
uesti. ⁊ Bal. ĩ. l. fi. §. ĩ cõputatiõe. C. de iure delib. dicit ꝙ instru-
10 mẽtũ qõ non probat nõ dꝛ instrumẽtuꝫ † Unde est etiam si appa
ret ꝙ deficiat aliqua solẽnitas etiã instr̃m antiquũ non ꝓbat ẜm
Bal. ⁊ clarius Jo. de imo. ĩ. l. j. ff. de his que ĩ testa. delen. ⁊ pꝫ ex
tex. cũ ibi no. ĩ. c. ĩter dilectos. extra de fide instrumẽ. ⁊ in. c. fi. cum
glo. eo. titu. cum simi. Preterea ex quo statutũ reqrit ꝙ alter not.
se subscribat dꝛ precipere ꝙ solẽnitas adhibita alterius notarij ꝓ
betur ꝑ scriptutã: quo casu solẽnitas ẽt nõ presumit̃ ẽt quãdo es-
set solẽnitas ĩtrĩseca ẜm Jo. an. ⁊ doc. ĩ. c. sicut. de re iudi. vbi do
minus Abb. Itẽ ex quo alie solẽnitates apparẽt destitute: ⁊ ista
nõ dꝛ satis probari ꝑ ostẽsionẽ dicti ĩstrumẽti ꝙ illa nõ ĩteruenit.
vt cõsuluit Pau. de ca. ĩ. ꝯsi. xlviij. ĩcipit. In causa que vertit̃. Fa
ciũt no. ꝑ dñm Anto. in. c. cum ad sedẽ. de resti. spo. rela. ꝑ Areti.
in. c. qm̃ cõtra de proba. ad fi. Sed hec nõ sũt necessaria vt dictũ
est. Ex qbus ⁊ alijs adductis per dominos cõsulentes. Primũ
fundamẽtũ probat̃ ꝙ nõ ostendit̃ ꝑmum testamẽtuꝫ factum: seu
nõ probat̃ aliquo modo per illud instrumẽtuꝫ minus solẽne. Et
hoc soluꝫ sufficit ad victoriã. Sed ex super abundãti ẜm fũdamẽ
tum probat̃ ꝙ illud ꝑmum fuit reuocatũ. Naꝫ q̃uis in ꝑmo testa
mẽto fuerit apposita clausula derogatiua volũtatis. Et in secũdo
sit derogatoria generalis nõ ostante quocunqꝫ testamẽto ⁊ nõ sit
specialiter derogatum priori clausule derogatorie ẜm opi. bar. in
l. si qs in principio testamẽti. ff. de lega. iij. Cui⁹ opi. vident̃ sequi
magis cõmuniter moder. Tamẽ puto ꝙ hoc nõ obstante ẜm te-
stamẽtum preualeat in casu nostro prout eleganter conclusuꝫ est
ꝑ insignẽ doctorẽ dñm Marianũ filiũ excellẽtissimi doc. dñi bal.
11 q bñ patrizat. Cui nihil addi põt. Nã † qñ certũ est de mẽte testato
ris ꝙ voluerit stari vltime scripture verba derogatoria non offi-
ciunt vltime voluntati: ita disputando tenuit Jo. and. ⁊ Jo. cald.
post eum qui fuit vir magne virtutis ⁊ scientie: ⁊ tandeꝫ Jo. and.
iuris canonici fons. talia idem concludendo tenuit in. c. j. de cõsti.
li. vj. ita dicit bal. in suo ꝯsi. ccclxxxix. incip. Reperitur ꝙ quondã
A. in quinta parte. ⁊ ibi bal. no. in ꝓposito considerat duo apposi
ta in vltima voluntate ad demonstrandum ꝙ fuit de intẽtione te-
12 statoris. Primum † clausula omni meliori modo: que ẜm eum eq
pollent illi clausule non obstantibus quibuscũqꝫ verbis in contra
rium facientibus vel ordinatis. arg. l. qui iure. ff. de testa. mili. Se
cundo propter verboꝝ efficaciaꝫ: qꝛ voluit ꝙ contenta in dicto te
stamẽto sortirentur effectuꝫ ⁊ executioni mandarentur. Unde de
effectu cogitauit argu. l. j. §. hec verba. ff. qõ qsqꝫ iuris. Unde in-
fertur ꝙ velle vltimam voluntatẽ infringere sub occasione qua-
rũdam ratiuncularum que non valent vno obolo peruerse mẽtis
esse ⁊ sani intellectus non conuenire iudicio. Sed ista duo reperiũ
tur in casu nostro. Primum enim adest clausula ꝙ voluit hoc vl-
timum testamentum valere prout magis ⁊ melius de iure valere
⁊ tenere potest. Secundum etiam dum dicitur in testamento cas-
sando omne aliud testamentum et vltimam voluntatem ⁊ voluit
istud vltimum oĩbus alijs preualere ⁊ habere iuris ⁊ roboris fir-
mitateꝫ que sunt verba ita efficacia sicut sunt verba ponderata a
Bal. Et illud consilium refert ⁊ sequit̃ insignis Preceptor me⁹
olim primarius aduocatus consistorialis domin⁹ Jo. Bapti. de
sancto seuerino in. l. sancimus. C. de testamen. ⁊ ita iam retuli ⁊ se
quutus sum in. l. si mihi. ⁊ tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. Prete-
rea in casu nostro nemo sani capitis inficiaret̃. quin ex ṽbis predi
ctis in vltimo testamento appositis ostendat̃ testatorẽ voluisse il-
lud oĩno valere: quo casu cõis est conclusio. bal. ⁊ aliorũ in. d. l. san
cimus. ⁊ Bar. ⁊ aliorũ in. d. l. si quis. in prin. ff. de leg. iij. ꝙ secun-
dũ tollit primũ lꝫ cũ clausula derogatoria. Corroborat̃ forti⁹ ista
cõclusio in casu nr̃o. Nã bal. ⁊ alij cõiter in. d. l. sancimus. volũt ꝙ
qñ noua cã mutãdi testm̃ apparet tũc primũ tollit̃ ꝑ scdm cũ clau
sula derogatoria gñali lꝫ primũ fuerit cũ spãli. arg. l. vtilitatẽ. ⁊. l.
ꝯfirmãdo. ff. de cõfir. tuto. Et primũ exemplũ qñ supueniissent ini
micitie

micitie inter testatorē ⁊ institutū in primo testō. Sed in casu nr̄o
apparet noua cā ex duobus. Primo ex ea qꝛ vnus ex filijs institu
tis erat mortuus. Scd̄o ⁊ hoc multū est ponderandū iudicio meo
ꝙ in primo testō equaliter instituit oēs filios. Et elapso fere decē
nio. Petrum filium suum instituit tm̄ in re certa adiecta causa qꝛ
habuit ab eo multas pecunias ascendētes ad portionem suam ⁊
Joānē alium dilectū filium instituit. Ex quibꝰ infero ꝙ hoc fecit
ex aliqua inimicitia. Et hoc ꝓpositū per exemplū positū a Bal.
⁊ a doc. in. d. l. sancimus. Aut ex eo qꝛ pecunias habuit: ⁊ tūc etiā
fuit iusta causa: vt equalitatē seruaret. l. vt liberis. C. d̄ colla. ⁊. l. fi.
C. cōia vtriusq̧ iudi. Non enim censendū est ꝙ hoc sine causa fecis
set. arg. l. nam ⁊ si parentibus. ff. de inoffi. testa. Sed potius ex ali
qua ex causis suprascriptis ⁊ expressis. Igit̄ debet s̄m preualere.
Presertim qꝛ instituendo Joānem appellat dilectū filiū: hoc au
tem multū operat̄ ad coniecturādā mentē: ꝙ in scd̄o testō sit insti
tuta ꝑsona p̄dilecta a testatore ꝑ ea q̄ no. posuit bal. in. l. si nō. C. de
testa. manu. ⁊ no. Moder. in. d. l. sancimus. Preterea inter primū
⁊ scd̄m testm̄ sunt elapsi nouē anni ⁊ nouē mēses vel circa. Si eniꝫ
fuissent elapsi. x. anni clarum erat ꝙ scd̄m p̄ualuisset s̄m bal. Fulg.
Pau. ⁊ alios in. d. l. sancimus. Sed lꝫ deficiāt tres mēses. Tn̄ ex
quo dictum tp̄s requiritur: qꝛ presumit̄ obliuio primi: ⁊ ideo pre
ualet scd̄m s̄m bal. ⁊ prefatos doc. dn̄s iudicās arbitrari dꝫ idem
esse in isto tp̄e: ex quo parum deficit ⁊ qꝛ arbitrari pōt etiā minori
tp̄e. x. annoꝝ certā esse obliuionē. vt voluit gl. no. ibi cōiter appro
bata in. l. furtū. §. si. ff. de vsuc. Et illā glo. cōiter approbari dicit
Albe. de rosa. in. l. j. C. de seruis fugit. Et licet quo ad amittendaꝫ
possessionem sunt opiniones. Tn̄ quo ad causandam obliuionem
illa glo. videt̄ vera ⁊ cōis. Cū igit̄ in casu nostro simus in femina
debiliori q̄ masculo. arbitrari dꝫ dn̄s iudicās facilē obliuionem
qm̄ in hac materia attēdi dꝫ qualitas ꝑsonarū s̄m Ang. ⁊ Imol.
in. d. l. furtum. §. si. ¶ Postremo non est paruifaciendū ꝙ in ca
13 su nostro p̄cedebat tm̄ vnum testm̄: quo casu † generalis reuocatio
idem dꝫ operari ꝙ specialis. Ex quo tm̄ ad vnum fieri pōt rela
14 tio. l. ij. ff. de libe. ⁊ posthu. ꝑ quē tex. ita decidit ibi Bar. † In cu
ius dictis semꝑ solet esse veritas dicit Ro. in quodā suo cōsi. Et
lꝫ Rapha. Pau. de ca. Imo. ⁊ preceptores mei areti. ⁊ do. Ale
xan. ibi impugnāt Bar. ⁊ Ang. in ꝯsi. xxiij. incipit. Quedā dn̄a.
Et dn̄s Alex. cōsi. vij. in. iij. volu. Hac potissimū ratione: qꝛ nō
pōt p̄cedere nisi vnum testm̄ validum: ⁊ hāc opin̄. secutus sum in
d. l. ij. Tn̄ postea legendo. l. ij. isto anno defensaui opi. bar. quā ēt
tenuit in. d. l. si quis. in prin. testamēti. ⁊ bal. in. l. humanum. C. de
legi. ⁊ in aut̄. hoc inter liberos. C. de testa. Et ꝓ defensione bar. cō
15 siderabam ꝙ † testamentum in genere p̄dicat̄ de testō valido ⁊ in
ualido. lꝫ em̄ testm̄ inualidum abusiue dicat̄ testm̄. l. ij. §. j. ff. quē
ad. testa. ape. Tn̄ in eo locū hꝫ interdictum de tabu. exhibē. l. j. §.
j. ff. de tabu. exhibē. Itē lex cornelia de falsis. l. si qs legatum. ⁊ ibi
bar. ff. de falsis. Ideo qn̄ plura p̄cedunt lꝫ inualida p̄ter vnum re
uocatio d̄r generalis: facit qꝛ mēs testatoris pōt esse dubia ad qd̄
referat̄. Unde generalis nō dꝫ sufficere. Sed qn̄ non precedit nisi
vnum reuocatio dicitur specialis. d. l. ij. cū ibi no. Considerabam
etiam ꝙ testm̄ pōt capi dupliciter. Primo vt vna voluntas con
16 testualis ⁊ indiuidua. l. si is qui. ⁊ ibi bar. ff. de testa. † Scd̄o potest
considerari vt multiplex s̄m ꝙ q̄libet dispositio testi: ⁊ testm̄ ꝓut
distinguit Imo. in. d. l. si is q. si loquamur hoc scd̄o modo. Ita lo
quitur tex. in. d. l. si quis in prin. testamenti. qꝛ tunc etiā licet pēdē
te vno dicatur. nō obstante quocunq̧ testamento dicat̄ derogatio
generalis respectu clausule cōtēte in primo. Si vero capimꝰ scd̄o
modo. vnuꝫ est testamentū ⁊ vna est dispositio: ⁊ sic tollitur ratio
dn̄i Alex. in. d. l. ij. per tex. in. d. l. si quis. in prin. Et hāc opinionē
Bar. sequi vr̄ Ludo. ro. in suo ꝯsi. ccclxxxvj. ici. In causa premis
so. Et dn̄s Benedictus capra in ꝯsi. xxxj. ⁊ dn̄s Alex. in consilio.
cxxiiij. incipit. Uiso themate. in. j. volu. Et licet ista opinio sit pe
riculosa ꝓpter auctoritates in contrariū. Tn̄ vltra auctoritates
adductas ꝙ sufficiat clausula generalis per insignem doctoreꝫ do
minū Marianuꝫ. In casu nostro haberemus auctoritatē Bar.
⁊ sequatium. Et sic in casu nostro habemus plures qui preualent
tenentibꝰ cōtrariū pōdere numero ⁊ mēsura qd̄ puto plurimum
conferre ad victoriā ꝓ scd̄o instrumēto. Ex hoc fundamēto vnde
ex his oībus concludo primū testamētum indubitāter preualere.
¶ Tertiuꝫ ꝓbat̄ qd̄ heredes Petri sunt exclusi dupliciter exce
ptione scriptionis. Primo qm̄ Joannes: ⁊ heredes possederunt
annis. xlviij. titulo ⁊ bonafide. Et licet titulus nō fuisset veruꝫ: sal
tem erat putatiuus qui sufficit. l. qd̄ vulgo. ff. pro empto. ⁊ ibi not.
⁊ in. l. celsus. per Bar. ⁊ doc. ff. de vsuca. ⁊ per glo. ⁊ Cano. in. c. si
diligenti. extra de prescrip. Iteꝫ ⁊ scd̄o qꝛ a iure adeūdi fuerūt ex
clusi longissimo tempore iuxta no. per glo. et doc. in. l. licet. C. de
iure delibe. et in. l. quam diu la prima. ff. de acquiren. hereditate
17 † Sed hic insurgit difficultas non parua ꝙ licet decursa etiaꝫ pre
scriptio tamen ratione iuste ignorantie primi testamenti videtur
ꝙ concedatur restitutio aduersus decursam prescriptionem per
ea que voluit notanter Bar. in. l. j. §. si quis autē. ff. de iti. actuq̧
priua. ⁊ per Bar. in. l. cuꝫ filius. §. in. hac. ff. de verborum obliga
tio. cum cōcordantijs ibi allegatis per dn̄m Alexā. Sed ad aliud
fundamentum respondetur. Primo tenendo contrariam opinio
nē ꝙ immo aduersus prescriptionem decurrentem soluꝫ propter
iustaꝫ ignorantiā nō detur restitutio: ꝓut tenuit Bal. in. l. j. i. xiiij.
oppo. C. qui admit. per tex. in. l. si. C. de prescrip. longi. tempo. Et
item tenuit Ange. in. l. sicut. in. fi. C. de prescrip. xxx. anno. Idem
Rapha. cuma. in. d. l. cum filius. §. in. hac. Idem Ange. in l. si in
fanti. ad fi. C. de iure delib. ⁊ hanc opi. per plures rationes tenuit
consulendo Pet. de anchara. in suo consilio mihi. clxv. incipit
Principaliter contra istos legatarios vbi subtiliter inducit. d. l.
fi. ⁊ ꝑ plura alia iura. Eandē etiā subtiliter inducit contra dictaꝫ
opi. Bar. ⁊ vltra etiam subtiliter arguit dn̄s Are. p̄ceptor meus
in suo consi. ciiij. ꝓ hac opi. adduco casum: cui videt̄ ꝙ rn̄deri nō
possit. realiter in. l. vnica. C. de vsucap. transfor. dū dicit ꝙ ꝑ bien
nium ministri rerum dn̄i excludebantur: ⁊ nullus eis reseruabat̄
regressus q̄ ⁊ nescientibus dn̄is procedant: quo nihil inhumaniꝰ
erat si homo absens ⁊ nescius tam angusto tp̄e suis cadebat pos
sessionibus. Si ergo nullus dabatur regressus. Igitur exclude
batur beneficium resti. in integ. Tum ꝓpter vniuersalē nullus. l.
si is qui ducenta. §. vtrum. ad fi. ff. de reb. du. Tn̄ etiā qꝛ ad aliud
remedium non pōt fieri relatio. Igitur habet̄ ac si expresse exclu
sum. l. ij. cum ibi no. ff. de libe. ⁊ posthu. nec ob. si dicatur illā. l. esse
correctam. qꝛ tm̄ corrigitur in tp̄e ⁊ non in reliquis. Igitur i alijs
stat firma dispositio illius. l. sancimꝰ. C. de testa. ¶ Preterea cū
prescriptio de qua ibi per illam. l. extendatur in longius tp̄s: ⁊ sic
18 veniat exclusiue respectu tp̄is talis lex interpretans † dꝫ intelligi
s̄m naturam. l. interpretate. l. nihil. ⁊ ibi Bar. ff. de coniungen. cū
eman. libe. Unde videt̄ casus rotundus si non cauilletur. Sꝫ qm̄
ista opi. est periculosa propter multas auctoritates que tenēt opi
nio. bar. respondetur scd̄o modo ꝙ lꝫ etiam in prescrip. xxx. anno
rum in qua non loq̄tur Bar. admitteretur opi. sua. quā etiaꝫ opi
nionem suam seq̄tur Ang. in. l. annus. ff. de calum. ⁊ dn̄s Abba.
modernus. in. c. vigilanti de prescrip. qui simpliciter sequit̄ bart.
Tamen in prescrip. xl. annoruꝫ. nec bar. nec alij exprimunt. Unde
in hac que habet tp̄s valde prolixū vr̄ ꝙ non cōpetat restitutio.
ar. glo. i. c. auditis. de resti. in integ. que in hac p̄scriptione induci
potest Joā. de imol. in. c. fi. de prescrip. ⁊ rōne ignorantie non da
tur restitutio ⁊ ita firmat ibi Imo. lꝫ dn̄s Alex. in. d. consi. clxix.
allegat Imol. in contrarium ⁊ Abb. ⁊ male: qꝛ Abb. simplici
ter seq̄tur bart. qui loquitur in prescrip. xxx. annorum. ⁊ Imol. in
prescrip. xl. annorum tenet ꝙ non detur licet dubitet in prescrip.
xxx. annorum. qꝛ bart. de illa exprimit. Et s̄m hanc opi. consuluit
dn̄s Alex. preceptor meus in consi. clj. in. ij. volu. duplici ratione.
Primo qꝛ tex. in. l. sicut. C. de p̄scrip. xxx. annorū ⁊ meliꝰ in. l. om
19 nes i fi. dicit ꝙ talis prescriptio p̄bet plenissimā securitatē † Sed
plenissima securitas est quando restitutio in integrū peti nō pōt:
vt nota. glo. in. l. ait pretor. §. permittitur. ff. de mino. ⁊ ita dicit
reperire tenere Ang. in q̄busdā lecturis in. d. l. ait p̄tor. i fi. Scd̄o
qꝛ tex. in. l. fi. C. de fun. patri. li. xj. vult ꝙ nullā molestiā vel inquie
tudinē patiat̄: si molestia dicit̄ inferri etiā qn̄ iudicialiter vexatur
probat̄ in aut̄. de fideius. in prin. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi bal. C. de nūdi. Igit̄
restitutio peti non pōt: qꝛ diceret̄ molestari cōtra illū tex. in ver
bo nullam molestiā. Et s̄m hāc opi. consuluit do. Areti. p̄ceptor
meus in. d. consi. ciiij. allegat ad hoc auctoritates bal. in. l. si hosti
bus. C. ex qui. cau. ma. Et in hac p̄scriptione. xl. annoꝝ ita al's le
gendo tenui in. d. l. cū filius. §. in hac. in qua nō reperio contradi
centē p̄ter dn̄m Alex. in. d. consi. clxix. qui est sibi ꝯtrarius: ⁊ alle
gat Imo. ⁊ Abb. pro hac opi. ⁊ male vt dictū est. vt clare videri
pōt. ¶ Preterea conat̄ respōdere ad primā rōnē: qꝛ dicit ꝙ ꝓ
cedat. d. l. oēs. qn̄ p̄scriptio currit ꝯtra scientē: secus qn̄ ꝯtra ꝓba
biliter ignorantē que rn̄sio est ꝯtra illam. l. q̄ generaliter loquitur
⁊ generaliter dꝫ intelligi. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de leg. prestan. vn
de nimis restringeret̄. ¶ Preterea tex. in. l. sicut loquit̄ etiam in
absente: ⁊ sic in ignorante: ꝓut etiā illā intelligit glo. in. l. fi. in ver
bo vel ignorātia. C. de p̄scrip. lon. tē. igit̄ ꝓcedit etiā cōtrā ignorā
tem. ita etiam ꝓcedit. l. oēs. q̄ venit ad cōfirmationem. d. l. sicut. ⁊
aliarū. ll. p̄cedentiū. vt ibi dicit glo. Et sic pꝫ ꝙ friuola est dicta re
sponsio. Scd̄o rn̄det̄ ꝙ sn̄ia q̄ trāsiuit in rē iudi. nō pōt retractari
ꝑ instr̄a de nouo repta: ⁊ tn̄ retractat̄ ꝓpter ꝓbabilē ignorātiam
dico casu s̄m Cy. in. l. j. C. de condi. inde. Sed hec non est bona so
lutio: qꝛ tunc non reperitur lex que dicat ꝙ consequat̄ plenissimā
securitatē sicut in p̄scrip. longi temporis ⁊ ita respondet ad aliud
dum dicitur ꝙ si conceditur aduersus prescriptionē longi tem
poris que est fauorabilior. fortius contra istam que est odiosa: vt
traditur in. l. fi. C. de edic. diui adri. tol. qꝛ vt dixi lex talem securi
tatem non concedit. Preterea ratio assignata probat oppositū:
qꝛ si ista longissima est inducta in odium negligentis. Igitur fun
damentum p̄scriptionis ostēdit ꝙ minus fauoris debeat̄. Unde

remanet eius opinio verior in alio consilio: ꝛ cõior in hac ꝑscrip.
xl.annoꝝ.sed forte ista attẽtauit: qꝛ in casu suo optime ꝓbanť ꝙ
ꝑscriptio nõ erat decursa. Igiť ꝺm hanc opi. ꝯsuluit insignis do-
ctor dñs Frã.de curte in suo cõsi.lxxxij.in.ij.col. Postremo idez
do.Alex.hoc consuluit in terminis nostris in suo cõsi.cliij. incip.
Viso ꝓcessu cause.i.ij.volu. Ultra rõnes adductas dico ꝙ lꝫ al's
opi.Bar.ꝓcederet. Tñ non ꝓcedit qñ persona ꝑ quã prescribiť
presumitur de facili sciam habuisse sicut in casu nostro: qꝛ sumus
in filio.arg.l.octaui.ff.vnde cogna.ꝛ.l.de tutela.C.de in integ. re-
sti.ti.generali.cũ vtrobiqꝫ no. Et ita dicit Pe.de ancha.in.d.con
si.s.alleg.qd quidã habẽt ꝑ cõsi.clviij. Preterea si heredes Pe
tri nõ essent descẽdentes Petrus nõ trãsmisisset hereditatem ad
suos heredes.l.qm̃ sororẽ.C.de iure delib.nam hoc est specialiter
statutũ ꝙ trãsmittať ad descẽdentes.l.vnica.C.de his q ante ap.
tabu. Et sic rõne ignorantie non ꝯceditur restitutio vt voluit bal.
in.d.l.j.in.d.xxiiij.oppo. Et hoc ꝯsequiť late dñs Alex.in.d. suo
consi.cliij.dicens in hoc alios non ꝯtradicere sed nõ ꝓsequitur: qꝛ
non constat ex pũcto qui sint dicti heredes. Ex qbus oibus ꝛ alijs
adductis ꝑ prestantissimos doctores Perusinos cõcludiť Joan
nem seu eius heredes q virtute scđi testamẽti possederunt spacio
lõgissimi tp̃is sunt in casu victorie. ¶ Postremo queritur vltra
consilia reddita etiã nunquid petrus siue eius successores sint ex-
clusi a petitis legitime relicte in scđo testõ virtute dicte ꝑscriptio-
20 nis. † Et in hoc clara est ꝯclusio ꝙ sic: qꝛ ꝑscriptio.xl.annoꝝ tol-
lit oẽm actionẽ personalẽ ꝛ hypothecariã.l.cũ notissimi.in princ.
C.de prescrip.xxx.vel.xl.annoꝝ. Unde lꝫ ꝑ tali relicto cõpeteret
hypothecaria dr̃ esse prescriptũ iuxta plene no.ꝑ Rapha. Fulg.
in suo consi.lxxxiij.incip. Bononiẽsis condidit testm̃. Unde pro-
pter lapsum longissimi tp̃is.xl.annoꝝ cessant alique difficultates
q̃ tangi possent: quas omitto.sed vr̃ ꝙ nõ currit ꝑscriptio.nã he-
redes sciẽtes relictũ legitime nõ soluẽdo fuerũt in malafide etiaꝫ
respectu supplemẽti si qd debeť ꝺm Fulg.in.d.ꝯsi.ꝛ sic nõ potuit
ꝑscribi iuxta plene no.in.c.si.de ꝑscrip. Sed ab hoc fundamento
heres defendi põt ꝙ no.in.d.c.si.ꝓcedunt qñ quis intẽdit prescri
bere ꝯtra creditorẽ cui actio cõpetit: secus si nõ cõpetit. Sed põt
cõpetere acceptãdo: vt in legatario quãtitatis vel speciei añ eniꝫ
ꝙ acceptet ꝯtra eũ heres ꝑscribit nec dr̃ in hac ꝑscriptione malefi
dei postꝙ nõ apparet legatarium agnouisse legatum.verba sunt
ad litteram Pe.de ancha.in regula sine possessione.de reg.iur.li.
vj.ꝛ dicit ꝙ est verum dictum: ꝛ qd ita reperit Bald.cõsuluisse.
Unde non puto iudicem qui ita iudicaret reprehendi posse.

Laus deo. Bartho. Soci.ꝛc.

¶ Summarium.

☞ In hoc consilio tractatur an legitimatus in feudo succedat et
quid operantur verba statuti qñ dicitur ꝙ de illo debeat fieri ex-
pressa mentio.

1 Filius naturalis q est simpl'r legitimatus non succedit in feudũ.
nu.3.ꝛ.13.
Etiam legitimatus ad feudum non succedit in eo: si legitimatio
deficiat in solẽnitate.
2 Legitimatio nõ valet: nisi de licẽtia principis facta sit.
4 Princeps habẽs ptãtem legitimandi quo ad feuda: simpl'r legi
timãdo nõ dr̃ legitimare quo ad feuda.
5 Clausula generalis: non obstante: non tollit decreta annullatiua
principis.
Fallit qñ cõcessio esset motu ꝓprio.nu.11.
Itẽ fallit qñ ex certa scientia.
6 Qui nõ põt legitimare filios nobiliũ nõ legitimabit eos q habẽt
patrimonium.
7 Legitimatio non potest fieri nisi citatis his quorum interest.
Et quid in allodialibus.nu.9.
8 Legitimoꝝ ꝛ naturaliũ appellatione non veniunt legitimi tm̃.
10 Aliqbus dictio.est vniuersalis ꝛ cõprehendit oia decreta.
12 Clausula ex certa scientia: quando in rescripto apponitur: tollit
legem habentem clausulam derogatoriam ad futura rescripta.
14 Ptãs legitimandi est beneficiũ late interpretandum.
15 Ptãs legitimãdi est fauorabilis ꝛ extẽdi dꝫ ad feuda.
Et cõcessa est ptãs legitimãdi cũ ꝑiudicio tertij.
16 Legitimatus ex subsequẽti matrimonio succedit in feudum.
17 Oia ꝛ singula. Ista operanť specificationẽ ꝛ expressionẽ oim.
18 Ubi requiriť spãlis mẽtio sufficit eqpollẽs.
19 Rex in regno suo dicitur imperator regni: ꝛ in eo habet supremã
potestatem.
Et dr̃ legitimare ex ptãte cõcessa ad feuda.
20 Legitimatio dr̃ facta ꝯsentiẽte dño feudi ꝛ agnatis ꝯsentiẽtib'.
21 Princeps põt ex certa scia exp̃ssa in lr̃is legitimare ad feuda nõ
derogãdo noiatim. Et eadẽ ptãs est data comiti ab imp̃atore.
22 A pari ꝓcedũt dicere: nõ obstãte tali lege: ꝛ nõ obstãte aliq̃ lege.
23 Quicũqꝫ est dictio vniuersalis ꝛ geminata includens ea de qbus
requiritur specialis mẽtio.
24 Emphiteosis data ꝑ se ꝛ eo cui dederit põt inconsulto domin
alienari.

¶ Consilium.iij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssctũs illuminet intellectum.

In causa dñi Guidi substã
tialiter loquẽdo ꝓut est mos hñ ꝯsulẽtiũ videbať ꝙ feu
dũ qd fuit dñi Petri p̃ris sui nullo mõ ad ipm perti-
1 neat. Nã ꝑsupponiť ꝙ † est fili' naturalis q etiã simpl'r legitimat'
nõ succedit in feudũ: vt in.c.naturales.ꝛ ibi no.si de feu.fue.ꝯtro.
Nec vr̃ obstare qd fuerit ltĩmat' ẽt ad feuda q̊ casu succedit na-
turalis ẽt in feudis vt habeť in.d.c.naturales ꝛ tradiť in.c.per
venerabilẽ.extra q filij sint legi.qm̃ ad hoc vr̃ posse rñderi plu-
2 ribus modis qd dicta ltĩmatio ẽt sibi nõ prodest. ¶ Primo † qꝛ
decreto ducali disponiť qd nulla legitimatio valeat nisi ꝯstet qd
sit facta de licẽtia principis. Et si dicať nr̃o ꝯstat de licẽtia prin-
cipis vr̃ posse rñderi ꝙ illa nõ ꝓdest ꝓpter aliud decretũ ducale
quo disponiť qd donationes bonoꝝ quorũlibet immobiliũ ꝯces-
cessiones gratuite ꝛ infeudationes qbuscũqꝫ ꝯditionibus titulis ꝛ
derogationibus amplificate ꝛ munite tã facte ꝑ ꝑdecessores ꝙ siẽ
de intelliganť ꝑtinere ad eos ꝛ ad eoꝝ filios masculos legitimos
ac de legitimo matrimonio natos ꝛ nascituros tm̃ ꝛc. Et si qd in
ꝯtrariũ impetratũ fuerit irritũ sit ꝓrsus ꝛ nullius effectus sit nul
laqꝫ rõne teneat qcqd in aduersum fiat. Nisi huic decreto signan-
ter: ꝛ exp̃sse derogeť. ¶ Cui etiã decreto ꝑ aliud decretũ declarať
intẽtio principis: in quo ꝓ maiori mẽtis sue declaratione dispo-
suit. Ultra ea q̃ sunt disposita ꝙ bonoꝝ quorũlibet immobilium
dona. Cõcessione sue gratuite: ꝛ infeudationes qbuscũqꝫ clausu-
lis ꝯditionibus ac titulis derogationibus amplificate nõ trãseãt
ad descẽdẽtes nisi sint masculi legitime: ac de legitimo mr̃imonio
procreati tm̃. Ita neqꝫ facto hoĩs: neqꝫ legis ministerio in extra-
neos alienari ꝛ deuenire possint. Cũ ergo in casu in impetratione
licẽtie legitimãdi nõ sit facta mẽtio spãlis neqꝫ derogatio dictoꝝ
decretoꝝ in specie vr̃ ꝙ in ipsa licẽtia non est ꝯcessio legitimandi
impetrata ꝛ legitimatio inde secuta nõ possint dicto dño Guido
ni qꝛ videbať reqri nedũ gñalis: sꝫ spãlis derogatio. Adeo ꝙ nõ
videbať sufficere si diceret nõ obstãtibus quibuscũqꝫ priuilegijs.
Etiã si essent talia de qbus esset siẽda mẽtio de verbo ad verbuꝫ:
sed reqriť specifica mẽtio qꝛ ex quo vr̃ ꝯstare de mente principis
illa est seruãda.c.porro.ꝛ in.c.accepimus.de priuile.ꝛ in.c.j.xxv.
q.ij. Ita voluit Cy.in.l.j.C.qñ impe.inter pu.ꝛ vi.ꝛ Jo.cal.in cõ
si.xj.in ti.de priuile.q dicit se al's ꝯsuluisse Jo.and. Idem voluit
Fede.de senis.in ꝯsi.ccxxiij.incip. Casus talis est monasterium.
Idẽ Car.florẽ.ꝯsi.lj.incip. Dñs Gregorius.ꝛ ꝯsi.xxxvij.incip.
Factũ sic se hꝫ. Idẽ Pau.de ca.ꝯsi.l.incip. Passus iste dubita-
bilis est. Et ita dicit ꝯsuluisse dñm Laurẽ.de rodulphis de Flo-
rẽtia. Itẽ etiã ꝯsuluit Lud.ro.in ꝯsi.cxxxvij.incipit. Iste sunt rõ
nes.ꝛ ꝯsi.ccccxxxvij.inci. Qd indultũ. Et Genitor meus in trac.
visitationis.fol.xxiiij. Et do.Alex.ꝯsi.cxxij.incip. Viso pũcto.in
iiij.volu.ꝛ ꝑsertim in casu nr̃o. In quo decretũ derogat qbuscũqꝫ
ꝯcessionibus fiendis sub qbusuis clausulis derogatorijs: q̃ verba
sunt multũ ꝑgnãtia ꝛ clara. Igiť seruãda vr̃ voluntas principis.
¶ Scđo ꝙ dicta legitimatio sibi nõ ꝓsit vr̃ ostẽdi qm̃ legitima-
tio facta ad feuda in casu nr̃o nõ vr̃ valere: qꝛ comes palatinus q
ipsum legitimauit in eius priuilegio legitimandi non habebat po
testatem legitimandi ad feuda prout fecit. Igitur talis legitima
tio non prodest dicto domino Guidoni. Comes enim palatinus
non potest quo ad feuda legitimare nisi sit concessa potestas legi
3 timandi ad feudum spãliter. † Nã legitimatio simpl'r facta nõ ex
tẽdiť ad feuda.d.c.naturales.ꝺm Host.do.Anto.ꝛ do.Car.in.c.
lator.q fil.sint leg.ꝛ in istã partẽ inclinat Pau.de cast.in consilio
ccccxiiij.incip. Visis.ꝛ do.Alex.in ꝯsi.lx.in.ij.volu.incip. Visa le
gitimatiõe. Et in specie in ptãte legitimãdi: hoc tenet do. Signo
rellus de homodeis in suo ꝯsi.ccxx.incip. Quidã dictus Joãno-
4 lus. Nã videmus etiã ꝙ † si princeps q hꝫ ptãtem legitimãdi quo
ad feuda simpl'r legitimando non dr̃ legitimare quo ad feuda ꝺm
Jo.cal.in.d.c.lator.ꝛ glo.ꝛ doc.in.c.naturales.si de feu. fue. con-
trouer. Cũ ergo comes palatinus in casu nr̃o nõ haberet spãlem
ptãtẽ legitimãdi quo ad feuda: vr̃ ꝙ ista legitimatio non ꝓsit sibi
quo ad feudoꝝ successionẽ. ¶ Tertio ex alio etiã vr̃ ꝙ dictus co-
mes nõ potuerit quo ad feuda etiã legitimare nec dictã legitima
tionẽ quo ad feuda ꝑiudicare ꝑ ea q̃ voluit no. Bald.post Dy.in
d.c.naturales.si de feu.fue.ꝯtrouer.vbi dicit ꝙ nõ valet legitima
tio quo ad feuda nisi spãl'r dicať: nõ obstãte.d.c.naturales. Quin
immo ex quo in priuilegio legitimãdi nõ est dicta clausula nõ ob-
stãte.d.c.naturales.non potuisset comes vti dicta clausula iuxta
5 ea q̃ voluit Pau.de ca.in cõsi.ccxxx. Ubi dicit ꝙ † comes nõ põt
vti clausula speciali nõ obstãte tali lege: si in priuilegio est apposi
ta gñalis clausula nõ obstãtibus ne sit in ptãte comitis attribue-
re sibi ptãtẽ a principe sibi nõ ꝯcessam.ar.l.ex snia.ff.de testa.tu-
te.iuncta

te.iūcta.l.nō distinguemus.ff.de arbi.Cū ergo in casu nr̄o non sit
apposita dicta clausula spālis vr̄ q̄ dicta legitimatio viribus nō
subsistat. ¶ Quarto ꝯtra dictā legitimationē adducit̄ q2 in pri/
uilegio legitimādi excipit̄ q̄ comes nō possit legitimare filios no
biliū. Sed iste dn̄s Guido est ex antiqua familia Marchionum
de mōfer. Igitur dr̄ filius dn̄i Petri nobilis.q2 Marchiōes di
cunt̄ nobiles.vt in.c.j.⁊ ibi Aluar. Quis dicat̄ dux Comes vel
6 Marchio.† Itē comes q nō pōt legitimare filios nobiliū:nō po
test legitimare illū q h3 p̄rimoniū nō simplex sed cū aliqua p̄emi/
nētia ⁊ maiorantia q̄ iuxta vsum patrie facit eū ab ignobilibus
dignosci ſm Pau.de ca.in ꝯsi.ccxxxj.incip. Quantū ad primu3
dubiū. ¶ Quinto q2 nos sumus in feudo antiquo in quo mortuo
7 dn̄o Petro sine filijs successuri erāt alij agnati† Igit̄ vr̄ q̄ dicta
legitimatio fieri nō potuerit. Nō citatis dictis agnatis de quoru3
p̄iudicio nūc agit̄.l.nā ita diuus.ff.de adop. Ideo eū pōt quo ad
bona allodialia filiū petere legitimari nō citatis agnatis: q2 illis
p̄iudicare pōt ſm Bar.⁊ doc.in.l.gallus.§.⁊ qd si tm̄.ff. de libe.
⁊ posthu. Igit̄ cū in casu nr̄o nō posset p̄iudicare iuxta no.p bar.
in.l.vt iurisiurādi.§.si liberti.ff.de ope.libe. Unde q̄ illis nō cita
tis legitimatio nō valuerit.⁊ ita vr̄ velle Io.de imo.in.c.grandi.
de sup.negli.p̄la.li.vj.⁊ Iaco.aluar.post Iac.de belui.in.d.c.na/
turales.⁊ qd̄ dicit do.Alex.in ꝯsi.xxv.in.j.volu. Faciūt que dicit
Pau.de cast.in ꝯsi.ccxxx.incip. Dubitat̄ an comes. Ubi vult q̄
nō possit fieri legitimatio in p̄iudiciū fisci q fuisset successurus p/
ut in casu nostro in quo dicit̄ q̄ fiscus ꝑpter delicta agnatoꝝ pro
tendit ius habere in iuribus delatis dictis agnatis. Et q̄ in simi/
li casu nō possit fieri legitimatio non citatis his de quoꝝ p̄iudicio
agit̄ qbus pr̄ p̄iudicare nō poterat moriēdo sine filijs tenet etiam
do.Alex.in ꝯsi.xj.in.j.volu. Pau.de ca.in cōsi.cxxiij.⁊ Car.in.c.
p venerabilē.q fil.sint leg.⁊ ita ego teneo p plura in.l.gallus.§.et
qd si tm̄.ff.de libe.⁊ posthu. Cū ergo dictus Petrus nō potuisset
alienando vel disponēdo eis p̄iudicare. Sequit̄ q̄ non potuit ad
eius instantiā fieri legitimatio in eoꝝ preiudiciū illis non citatis.
8 ¶ Postremo† cōtra dn̄m Guidonē vr̄ facere q̄ etiam legitima
tio nō vr̄ includi in inuestitura dicti feudi in qua dr̄ p filijs legiti/
mis ⁊ naturalibus ⁊ legitime descēdentibus:seu legitime natis.q̄
verba nō includūt legitimatos p rescriptū principis.put conclu
dūt cōiter doc.post glo.Bal.dn̄m Anto.Imo.⁊ dn̄m Abb.in.c.
innotuit.de elec.⁊ p Spe.in addi.ad spec.in ti.de succes.ab intest.
in.ij.col.⁊ Canoniste in.d.c.p venerabilē.⁊ Bal.in.l.eā qua3.⁊ in
l.cū accutissimi. C.de fideicō.⁊ Imo.i.l.ex facto.§.si qs rogatus.
ff.ad trebel.⁊ Alex.in cōsi.cxxj.incip. Uiso themate.in.ij.volu. et
in cōsi.xxxv.in.iij.volu.⁊ in ꝯsi.xcij.in.iiij.volu. Et ista sunt q̄ pri
ma facie difficultatē facere videbant̄ ꝯtra p̄fatū dn̄m Guidone3
quo ad bona feudalia. ¶ Sed p̄missis nō obstantibus ꝯtrariam
sniam veriorē esse existimo q̄ immo p̄fatus dn̄s Guido succedat
9 dn̄o Petro in dictis bonis feudalibus.† Et p fundamēto p̄mitto
q̄ filius legitimatus etiā spāliter ad feuda succedit nō solū in bo/
nis allodialibus sed etiā in bonis feudalibus.vt determinat glo.
a doc.approbata in.d.c.naturales.si de feu.fue.cōtrouer. Sed in
casu nr̄o dn̄s Guido expresse est ad feuda legitimatus.vt ex legi/
timatione facta a comite in plena forma. Igit̄ d3 quo ad bona feu
dalia succedere ⁊ hoc sufficit ad fundamētū intētionis dn̄i Guido
nis. Unde rn̄deo ad obiecta.⁊ primo ad primū q̄ in cōcessione li/
centie ab illustrissimo duce:q̄ posset dn̄s Petrus filiū legitima/
re etiā ad feuda derogat̄ spāliter dictis decretis ordinibus ⁊ alijs
qbusuis in ꝯtrariū faciētibus nō obstātibus etiā si forēt talia que
spāliter in toto vel in parte memoranda hic essent. Quibus oībus
hac dūtaxat vice derogatū esse volumus ex certa scia ⁊ de plenitu
dine ptātis ⁊c.p que verba dicit̄ sufficiēter derogatū dictis clau/
sulis derogatorijs. Nā l3 decretis principis deroget̄ futuris con/
cessionibus ⁊ clausulis derogatorijs qbuscūq; in qbus nō deroge
tur illis decretis signāter ⁊ expresse. Tn̄ in primis exp̄sse dicit̄ de
10 rogatum p illa verba aliqbus decretis que † dictio Aliquib⁹ est
vniuersalis ⁊ cōprehēdit oīa decreta iuxta no.p glo.in cle.j.de fo.
cōpe.⁊ dr̄ expressa ⁊ spālis derogatio decretoꝝ ducaliū.vt p3 cla
re ex no.p Bar.in.l.j.ff.si qs in ius voc.nō ierit.⁊ in.l.j.ff. de vul.
⁊ pu.⁊ in.l.si qs.in prin.testi.ff.de leg.ij.⁊ l3 dicat̄ signāter.q.d.q̄
voluerit q̄ noīatim debēt decreto derogari. Tn̄ princeps huic de
rogationi derogat ꝑpter illa verba. Etiā si talia forēt spāliter in
toto vel in parte memorāda hic essent put p plura ꝯsuluit Fede.
de senis.ꝯsi.xlvij.incip. Sup casu p̄dicto. Ita cōsuluit etiā Io.de
ana.ꝯsi.lvj.incipit. His q̄ in facto ꝓponunt̄.⁊ Io.de imo.in.l.li/
citatio.§.earū.ff.de publi. Et do.Alex.in ꝯsi.ccvj.inci. Nec augē
da.in.ij.volu.⁊ Albe.de rosa.in.l.j.C.qn̄ impe.inter pu.⁊ viduā.
Ubi dicit q̄ eo aduocāte fuit ita iudicatū rome.⁊ hoc idē voluerūt
Bal.⁊ Ang.in.l.oēs.p illū tex.C.de p̄scrip.xxx.vel.xl.an.⁊ bald.
in.c.cū dilecta.ad fi.de rescrip.⁊ Bal.in ti.de pace ꝯstā. in verbo
nō obstante.⁊ hoc vr̄ verius ⁊ magis cōis opin̄. Ex quo princeps
rescribit ꝯtra propriam legē ⁊ in vno etiā particulari derogat: vt
declarat Pau.de ca.in.d.cōsi.lv.⁊ tenet Bar. in extrauagāti ad
reprimēdam in verbo nō obstātibus.⁊ idē voluit Bal.in.l. si qs.
in prin.testi.ff.de leg.ij.⁊ in suo consi.qd̄ inci. Quidā fecit testm̄.
⁊ Pau.de eleaza.in cle.j.de sepul.⁊ do.Anto.in.c.q̄ in ecclesiaꝝ.
de consti.⁊ do.Abb.in.c.cū instantia.de cēsi.⁊ Ang.Pau. de ca.
⁊ moder.in.l.si mihi ⁊ tibi.§.in legatis.ff.de leg.j. Et ſm p̄dicta3
opi.al's consului in eadē causa apud sarzanā:⁊ etiam ꝯsuluit dn̄s
Alex.de imo. Et ita postea iudicatū fuit i ciuitate Florētie p tres
aduocatos solēnes habētes hāc ꝯclusionē p expedita in causa.x.
miliū florenaꝝ.videl3 dn̄m Bernardum de Bongirolanis dn̄m
Ang.dn̄i Catonis.⁊ dn̄m Ant.de malegonellis.⁊ ita pluries cō
sului. Si aūt ageret̄ de auferēdo priuilegio tertio concesso. qd iu/
ris dicendū est vt in iuribus p̄allega. Et hanc partē qn̄ princeps
venit contra suam constitutione3 q̄ sufficiat dicta clausula tenent
preceptor meus.⁊ sequit̄ do.Anto.in.c.j.de rescrip.vbi dicūt q̄ si
in rescripto est clausula non obstante.l.in contrarium faciēte. etiā
si de ipsa oporteret facere specialē mentionē q̄ ista verba sufficiēt
in rescripto ad derogandū.l.contrarie habēti clausulam deroga/
toriam ad rescripta.l3 non sit noīata in indiuiduo. Ideo q2 nemi/
ni tertio principaliter p̄iudicat:ideo sufficit q̄ implicite deroget l3
non explicite. Prout pulchre considerat Reuerēdus eps ⁊ audi/
tor rote dn̄s Fely.sandeus in.c.nōnulli.in prin.de rescrip. In ver
bo scd̄o declarat̄ vbi ad hoc allegat plures decisiones rote. Et ita
vt dixi tenet Pau.de ca.in ꝯsi.lv.⁊ ista est vera rn̄sio.⁊ cōmunis.
11 ¶ Confirmatur etia3 ex alio† q2 qn̄ concessio fit ꝓprio motu prin
cipis sufficit dicta clausula ſm Ludo.ro.in consi.cccxxvij.incipit.
Iste sunt rōnes.vbi assignat rationē diuersitatis. Faciūt not.per
Ang.in.l.diuus.§.l3.ff.de iure codicil.⁊ tenēt Ang.⁊ Fulgo.in.l.
sed ⁊ si quis.§.quesitum.ff.si quis cau. Et p hoc facit.nam l3 pa/
pa faciat reseruationē beneficij. Cū clausula decreti ⁊ etiā si p eu3
aliquid fuerit attentatū.quo casu nō valet collatio nisi derogetur
illi reseruationi. Tn̄ si fiat collatio motu ꝓprio v3 ſm Dn̄icum
post Lapum in.c.ij.⁊ in.c.iij.de prebē.in.vj.⁊ l3 in casu nostro nō
sit clausula motu proprio:tn̄ primo est clausula nō obstantibus.q̄
equipollet clausule motu ꝓprio vt est de mēte Abb.in.c. ad hec.
ver. Ex his infert̄.extra de rescrip.⁊ no.Abb.in.c.ij.de immuni.
eccle. Late do.Fely.in.d.c.nonnulli.in ver. Fallit qnto. Preter/
ea adest clausula ex certa scientia q̄ eundē habet effectum. vt not.
glo.in.c.j.in verbo nascatur.de consti.li.vj.⁊ no.Io.and.in.c.vni/
co.de exce.prela.in.vj. ¶ Preterea reperio q̄ ista licētia fuit bis
concessa.quo casu idē est ac si concessio fuisset facta motu proprio.
adeo q̄ non est necesse q̄ dicta clausula motus proprij exprimat̄
in litteris ita probatur in aut̄.vt nulli iudicū. §. ⁊ hec v̄o iubem⁹.
iuncta.l.j.C.de peti.bono.subla.li.x. Fuit hic nouū dictū bal.in.l.
nec dānosa.C.de preci.impe.offe. Qd̄ refert ⁊ sequit̄ Ludo.ro. in
repe.l.si v̄o.§.de viro.ff.so.ma.in fallētia.xxxj. qd̄ dicit diligēter
memorie commendandū nec alibi meminit se legisse:nec excludit̄
quominus concessio dicat̄ facta proprio motu.l3 ad preces alteri⁹
aliquid concedatur ſm Bal.no.in.c.nisi.extra de offi.delega. Et
12 ista duplex concessio multū declarat mētē principis. Facit† etiā
clausula ex certa scientia:que qn̄ in rescripto apponitur. Tollit le
gem habentem clausulam derogatoriam ad futura rescripta ita
firmat glo.in.l.j.C.de preci.impe.offe. Et tenēt Pe.⁊ Ja.de are.
quos refert Saly.in.l.fin.C.si contra ius vel vtili.pub.⁊ glo.in.c.
eā te.in verbo litterarum.de eta.⁊ quali.⁊ ibi Inno. Host.⁊ scri/
bētes. Io.and.⁊ doc.in.c.nonnulli.de rescrip. Pau.de ca. in ꝯsi.
ccxxiiij.incip. Uidendum est primo. Concludo q̄ ex predictis oī/
bus apparet indubitanter q̄ princeps voluit illam licentiam cō/
cedere ⁊ derogare illis decretis:cuius volūtas est seruāda. Et sic
cessat ratio in qua fundata est opinio eoꝝ quos.s̄. in contrarium
allegaui. Et cessat etiā oīs difficultas.si verum est q̄ ita de stillo
derogatur decretum principis prout est derogatū in casu nostro.
⁊ ita decidit esse seruatū vsq; in hodiernū diem:quo casu satis est
derogasse prout est de stillo ſm do.Ant.in suo consi.ij. Sequitur
do.Fely.in.d.c.nonnulli. Faciunt no.in.c.cum dilectus.de cōsue.
cum simi. Et ex his est sublatum primum fundamentum in ꝯtra/
rium factum. Non obstat scd̄m quoniam illa opin̄.dn̄i Signorelli
13 non videtur vera. Quoniam† qn̄ quis est legitimatus non succe/
dit in feudis.vt in.d.c.naturales.q2 legitimatio est odiosa. Tamē
qn̄ datur potestas legitimādi debet posse ad feuda legitimare q2
14 † potestas legitimandi est beneficium ⁊ sic late interpretandum.
vt in.l.fi.ff.de consti.prin.⁊ in.c.cum dilecti.de dona. Ista probā/
tur per ea que ponit Bar.qui ita distinguit in.l.ij.in prin.ff.de ver
bo.obli. Cuius opi.communiter approbatur.vt ibi late per domi
num Alex. Et ibi secutus sum respondendo ad obiecta dn̄i Are.
⁊ per dominum Abba.in.c.at si clerici.§.de adulterijs.de iudi.⁊
in.c.fi.de simo.⁊ q2 materia est lata remitto me ad ea q̄ dicunt̄ in
15 d.l.ij. Unde l3 legitimatio nō extendat̄ ad feuda q2 odiosa:† tamē
potestas est fauorabilis ⁊ extendi debet vt in regula odia. de reg.
iu.in.vj.cū materia. ¶ Preterea in casu nostro concessa est ptās

legitimãdi cũ pŕiudicio tertij vt pz in priuilegio. Maxime cũ pce/ dat ptãs legitimandi etiã mortuis parẽtibus. ꝛ sic cessant aliq̃ rõnes domini Signorelli. Cõfirmo hoc vrgenti rõne. Nã Hosti. dñs Anto. ꝛ cõiter doc. in. c. lator. extra q filij sint legi. Uolũt ꝙ
16 lz legitimat⁹ nõ succedat i feudũ. † Tñ legitimatus p subseq̃ns matrimoniũ bene succedit in feudũ: ꝛ rationem assignãt: q: legiti/ matio p rescriptũ est odiosa. Sed legitimatio p subseq̃ns matri/ monium est fauorabilis. Si ergo est in legitimatione hoc qñ est fa uorabilis fortius in ptãte legitimandi q̃ absolute est fauorabilis. vt dictũ est: ꝛ sic decidit̃ ista difficultas p prefatos doc. in rõne de cidendi: qđ est magnifaciendũ. ¶ Preterea ꝛ scđo dicit̃ ꝙ lz illa opi. esset vera qñ simpliciter ꝯcedit̃ ptãs legitimãdi. Tñ nõ pro/ cedit in casu nostro in quo ex multis apparet ꝙ cõcessa est etiam ptãs legitimandi quo ad feuda. dicit̃ em̃ in priuilegio ipsis resti tuendo oĩa ꝛ singula iura tã terrarum q̃ locoꝝ quorũcũq; spãlia ꝛ si de filijs tm̃ legitime natis loquerent̃ successionũ etiam ab in/ testato cognatoꝝ agnatoꝝ honoris ꝛ dignitatis. ¶ Ex quib⁹ ve/
17 risimiliter probatur dicta conclusio † p illa verba oĩa ꝛ singula iu ra successionũ que loquerent̃ etiã de filijs legitimatis: ꝛ sic vult i/ perator ꝙ possit legitimare quo ad oẽs successiones etiam si ta/ les successiones deferent̃ legitime natis tm̃. ꝛ sic nõ legitimatis. sed inter successiones q̃ deferent̃ legitime natis est successio in feu/ do. vt in. d. c. naturales. Igit̃ censet̃ data ptãs legitimãdi ad feu/ da. hoc probant illa verba oĩa ꝛ singula q̃ idẽ significant ac si oĩa essent specificata iura successionum in quibus succedunt legitime nati fm̃ Bal. in. l. ij. C. de proba. ꝛ in. l. j. in. xviij. col. C. qui accusa. non pos. Et est glo. optima in. c. vt circa. i verbo ꝛ singula. de ele. li. vj. Itẽ includũtur verisimiliter successiones q̃ verisimiliter nõ includebantur in generali sermone: vt concludit Areti. preceptor meus in suo ꝯsi. cxiij. incipit. In p̄senti consultatione. ¶ Preter/ ea cum dicat̃ ꝙ possit restituere ad oĩa iura successionũ. Etiam si de filijs tm̃ legitime natis loqueret̃. Sed in. d. c. naturales. loquit̃ de legitime natis igit̃ ꝛc. Unde aut non sunt alia iura. ꝛ dicitur no minatim concessum. l. ij. cum ibi no. ff. de libe. ꝛ posthu. Aut sunt duo si in feudo ꝛ iure emphiteotico ecclesiastico fm̃ Bal. in. l. ge/ neraliter. §. cũ aũt. C. de insti. ꝛ substi. substi. sub condi. fac. ꝛ tunc q: dictum est in plurali oĩa iura successionum habetur. ac si noĩa/ tim esset facta concessio q: de necessitate refert̃ ad duo. l. fin. ꝛ ibi bar. ff. ad tertul. ꝛ tradunt doc. moder. in. l. ij. ꝛ. l. titius. in prin. co. ti. Et sic includi debẽt oĩa iura successionum in quibus regruntur filij legitime nati. tñ q: apposita est dictio vniuersalis oĩa. l. si is q ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. Tñ q: dictuz est oĩa ꝛ singula p ea q̃. s. dicta sunt. Naz non põt dici ꝙ respectu vnius iuris fuerit facta cõcessio ꝛ sic non cõstaret de quo ꝛ sic principis priuilegium esset frustratoriũ. presertim cũ habeat vim legis. insti. de iure na tu. gen. ꝛ ciui. §. sed qđ principi. Et bal. in. l. eam quam. C. de fidei com. in. x. ver. Fui interrogatus. Tradit̃ in rub. de rescrip. p mo/ der. Unde nedum oĩa vniuersalis comprehendet oĩa iura succes/ sionum in quibus tm̃ legitime nati admittunt̃. sed etiã oratio inde finita per ea que no. voluit bal. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ꝛ iur. in iij. q. ij. principalis q̃onis. ¶ Preterea ex quo cõcedit ptãtem re stituendi ad oĩa ꝛ singula iura successionum. que de legitimo ma/ trimonio tm̃ loquuntur iũcta clausula derogatoria. Inquantum derogatur legibus loquẽtibus in contrarium de quibus etiã fieri deberet mẽtio spãlis ꝛ sic legibus qbus ꝓhibent̃ legitimati succe dere vnde voluit ꝙ posset restituere contra illa iura q̃ volunt tm̃ legitime natos posse succedere. ꝛ sic censetur ad illa iura feudalia ptãtem restituendi dedisse per ea q̃ ponit Bal. in. l. eam quam. C. de fideicom. ver. Sed pone filius. ꝛ in. l. si qua illustris. C. ad orfi. Nam ista hñt eãdem vim. ac si specialiter dictũ esset ad feuda. Nã
18 etiam † vbi requiritur specialis mẽtio sufficit equipollens prout no. bar. in. l. si quis. in prin. testamenti. ff. de leg. iij. ꝛ in simili pau. de ca. in consi. cccxxiij. in. ij. dubio probant̃ predicta per ea que vo luit Jo. and. ꝛ sequuntur dñs Abb. ꝛ do. Anto. in. c. nonnulli. de rescrip. vbi vult ꝙ lz contra illam ꝯstitutionem ꝯciliarem requi/ ratur specifica clausula non obstantibus tñ sufficit illam equipol/ lenter exprimere. s. non obstante ꝯstitutione de duobus dictis. Sz in casu nostro nemo dixerit non equipollẽter expressum ꝙ posset ad feuda legitimare igitur ꝛc. Et presertim q: fuit dictũ in priui/ legio ꝙ possit restituere ad oĩa ꝛ singula iura successionũ honoris ꝛ dignitatis ꝛ est clausula non obstãte aliquo in contrariũ dispo/ nente: de qua ꝛ quo casu do. Marti. de laude in suo tractatu legi/ timationis ad fin. dicit fuisse decisum ꝙ põt ad feuda legitimare Et sic decidit hũc casum in terminis. ¶ Postremo confirmant̃ predicta: quare illustrissimus princeps ꝯcessit licentiaz ꝙ possit ad feuda legitimari facere cũ legitima clausula non obstantibus vt declaratum est. Unde cũ comes dicat se ad feuda legitimasse etiam p executione litterarum ducaliũ legitimatio sustineret̃ nõ solũ ex potestate sibi data ab imperatore: sed etiã ab illustrissimo duce Mediolani q in dño suo ꝛ in suis subditis põt ea que posset

imperator in toto orbe fm̃ Pau. de ca. in ꝯsi. cccxv. incipit. Sup primo dubio. ꝛ sequit̃ do. Alex. in ꝯsi. ij. in. j. volu. Idem Ang. in suo. cxciij. incipit. In causa accusat. Tradit Andr. de yser. in. c. j. de vasallo decrepite etatis. Faciũt no. p bald. in. l. j. C. de pba. vbi
19 † dicit ꝙ rex in regno suo ð imperator regni: ꝛ in eo hz supremaz ptãtẽ per Bal. in probe. ffor. in. ij. col. ꝛ in. l. ea lege. C. de cõdi. ob cau. dicit̃ em̃ lex animata in terris: ꝛ plus põt q̃ lex cõis fm̃ bal. in aut. hoc amplius. C. de fideicõ. Et sic ð legitimasse etiã ex ptã/
20 te concessa ad feuda. Non omitto † etiam ꝙ legitimatio dicitur fa cta ꝯsentiente dño feudi: et etiaz ꝯsentientibus agnatis: vt patet in instrõ in quo fuit dictũ feudũ assignatuz p se ꝛ suis heredibus: vel qbus dederit quo casu videt̃ data gñalis ptãs alienandi fm̃ Albe. de rosa. in. l. fi. C. de iure emphi. Et statim latius. Ex qbus sine exitatione concludo ꝙ potuit etiam ad feuda legitimare. pre/ sertim cõsentiente dño feudi ꝛ agnatis de quoꝝ preiudicio ageba tur. ¶ Ad scđm fundamentũ qđ in ꝯtrarium allegat̃. Rñdeo ꝙ dictũ Bal. non est verũ: ꝛ cõiter non tenet̃ a doc. q: glo. in. d. c. na turales tm̃ requirit ꝙ exprimat̃ ꝙ ad feuda fiat legitimatio. Nec dicit ꝙ illi. C. debebat expresse derogari. Et ita cõcludunt ibi alua rot. ꝛ do. Marti. de laude. Idẽ voluit Cuma. in cõsi. clxviij. in fi.
21 ¶ Preterea ꝛ scđo. Princeps † põt ex certa scia expressa in litte ris legitimare ad feuda non derogãdo noĩatim. d. c. naturales. vt dicit Bal. ibi ꝛ Cuma. in. d. ꝯsi. Sed eadem ptãs est data comiti ab imperatore. vt pz ex tenore priuilegij. Igitur potuit comes le/ gitimare ex certa scia p̄sertim stante cõcessione illustrissimi ducis mediolani. ¶ Tertio ꝛ vltimo respõdet̃ ꝙ lz requirat̃ specialis mẽtio: tñ illa clausula fuit sufficiẽs. s. non obstãte quacũq; lege: de qua fieri deberet mẽtio specialis. q: ista clausula non obstante tali lege fm̃ Bal. in preludijs feudoꝝ. ver. Itẽ dicit And. de yser. col.
22 x. Ubi dicit † ꝙ a pari ꝓcedũt dicere. non obstante tali lege. ꝛ non obstãte aliqua lege q̃ in contrariũ loqueret̃. Idez Areti. in. c. j. de ꝯsti. Faciũt no. q̃ dixi. s. in responsione ad primũ arg. ¶ Nec ob. quartũ arg. q: nõ inuenio vnde dñs Cõmissarius habuit ꝙ in pri uilegio excipiant̃ filij nobiliũ. q: legi priuilegiũ. ꝛ inueni poti⁹ op/ positũ. Dicit enim ꝙ possit legitimare quoscũq; cuiuscũq; stat⁹: gradus: ꝛ preeminẽtie existãt que verba sunt clara. ꝛ sic non indi/ gent interpretatione. l. si filij. ff. de vsufru. leg. l. ille aut ille. §. cũ in
23 verbis. ff. de leg. iij. Presertim ꝓpter dictionẽ † quoscũq;. q̃ est vni uersalis ꝛ geminata. ꝛ oẽs includit etiam ea in quibus requireret̃ specialis mentio vel concessio. ar. glo. in cle. j. de re iudi. ꝛ glo. in. l. cũ penã. ff. de arbi. ꝛ no. p bal. in. c. imperialẽ. de ꝓhi. feu. alie. per Fede. Unde ꝯsuluit do. Alex. ꝓpter illam dictionẽ quoscũq;. ꝙ lz al's comes cui non esset specialiter concessum non posset infan/ tes legitimare. tñ hoc casu poterit prout habeo consilium qđ non reperio impressum. ꝛ sic tollitur illud qđ dicit Pe. de anch. in ꝯsi. mihi. cccxviij. vbi vult ꝙ in generali concessione ptãs legitimãdi non includitur ꝙ possit legitimare filios clarissimarũ personarũ. ¶ Ad aliud aũt qđ adducebatur respondeo ꝙ non fuit necessa/ ria citatio agnatoꝝ. qm̃ iam prestiterant consensum ꝙ dictũ feu dum posset generaliter alienare. Istud probatur ex contractu di/ uisionis facte inter dictum petrum ꝛ agnatos. In qua fuit dictuz feudum in partem assignatũ recipienti p se ꝛ suis heredibus ꝛ cui dederit ꝛ q: vtrinq; fuit facta cessio iuriũ recipienti p se ꝛ suis he/ redibus ꝛ cui dederint per q̃ verba dicit̃ data generalis ptãs alie
24 nandi ꝛ illi ꝯsentire hoc probat̃. q: videmus ꝙ † si dñs ꝯcedit ali/ cui rem in emphiteosim recipiẽti p se ꝛ eo cui dederit. dicit̃ ꝯsenti re ꝙ possit alienare sine ꝯsensu suo qcqd dixerit Jo. and. Ita con cludunt bal. ꝛ Ang. in. l. cũ essent. §. j. ar. illius tex. quẽ dicũt mẽti tenendũ. ff. de ser. rusti. predi. Idem tenet Albe. de rosa. in. l. fi. C. de iure emphi. q allegat tex. no. ꝛ expressum in feudo non habẽte propriam naturam feudi. Ubi lz vasallus nõ possit alienare sine consensu dñi. Tñ si predicta verba apponant̃ in instrumento feu di poterit vasallus alienare sine cõsensu dñi. ꝛ sic ibi est casus. Si ergo consenserunt agnati potuit dñs Pe. alienare in filium legi/ timatum ꝛ mediante testamento iuxta no. per Bart. in. l. si ita qs. §. ea lege. ff. de verb. ob. ꝛ sic non fuit opus citatione. Qm̃ propter consensum in contractu prestitum potuisset fieri eis inuitis. Igit̃ ꝛ eis nõ citatis. l. qui põt. ff. de reg. iur. Tradunt Ang. ꝛ moder. in l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. do. Ant. ꝛ do. Abb. in. c. cuz cessante. de appel. Non ob. ꝙ vltimo loco allegatur. qm̃ illa verba inerant ex dispositione iuris. vt in. d. c. naturales. Igitur eorum expressio nihil debet operari. l. non recte. C. de fideiuſ. ꝛ no. in. l. ij. ff. de leg. j. ¶ Preterea illustrissimus Princeps dominus directus conces sit licentiã legitimãdi ex certa scia ꝛ de plenitudine ptãtis. cũ ple/ na clausu la derogatoria. qui potuit sibi preiudicare. Unde nõ ha bent dicta verba obstare cum concessio sit multum clara ꝛ plena. adeo ꝙ interpretatione non indiget. l. ille aut ille. §. cuz in verbis. ff. de leg. iij. Ex qbus oĩbus ꝛ alijs in ꝯsilijs reddit̃ in fauorez dñi Guidonis ꝯcludo p̄fatũ dñm Guidonẽ succedere in dicto feudo ꝛ etiã in casu victorie. Laus deo. Bar. soci. ꝛc.

¶ Summarium.

¶ Summarium.

☞ Hoc cõsiliũ cõtinet queadmoduz ex causa princeps adimit vni feudũ vel priuilegiũ ⁊ dat alteri benemerito: ⁊ hic multa de vi cõtractus principis ⁊ de restitutione facta ad primũ ius amissum.

1 Cõtractus principis gestus cum subdito ligat principẽ ⁊ ei⁹ successorem nec põt reuocari.

2 Euictio. Quẽ de euictione tenet actio agentẽ repellit exceptio.

3 Obligatio. In obligatione facti succedit obligatio ad interesse.

4 Princeps põt reuocare priuilegiũ a se cõcessum: lz alteri sit ius quesitum: etiã sine causa. ⁊ nu. 7.

Sed conuẽtionẽ reuocare non põt.

5 De materia concessionis p viã gratie: concessionis: vel p̄uilegij.

6 Feudũ beneficium recte appellatur.

8 Predecessor pro suo contractu ligare successorẽ non põt: quominus possit regalia exercere.

9 Princeps nec p contractũ nec alio modo cõtrahere põt sup regularibus in preiudiciũ successorum.

10 Princeps non potest venire contra suum contractum cum subdito: sine causa.

11 Sufficit quecũq; assertio in principe ad iustificandũ bñplacitũ.

12 Res de facili reuertit̃ ad naturã suam.

13 Cã iusta est p̄sumẽda in principe si imaginari põt.

14 Priuilegium gratuitũ auferri põt.

15 Semp põt dici de nullitate: etiã si nõ possit appellari.

16 Demania nõ possunt infeudari. nu. 17. ⁊ 18.

19 Lz p̄latus iurauerit nõ infeudare de nouo: põt tñ infeudare ea q̃ sunt modici preiudicij.

20 Demania dicuntur qñ per antiquos reges fuerũt retẽta in potestate sua ⁊ non concessa alijs.

21 Protestatio cõtraria actui nõ releuat.

22 Metus purgatur per consensum superuenientẽ.

23 Vasallus nõ priuat̃ feudo absq; legitimo processu.

24 Volũtas colligit̃ ex facto sicut ex verbis.

25 Emphiteosis põt alteri cõcedi emphiteota nõ citato qñ cecidit in commissum.

26 Princeps qñ p̄cedit contra subditũ de plenitudine ptãtis põt p̄cedere parte nõ citata.

27 Delictum patris nocet filijs qñ vasallus venit priuandus p̄pter delictum directo.

Non tñ nocet agnatis transuersalibus.

¶ Consilium. iiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsſctũs illuminet intellectum.

Super questione que vertitur inter p̄curatorẽ fiscalẽ illustrissimi ducis Sabaudie: ⁊ cõitatẽ summe ripe ex vna: ⁊ magnificũ comitez Joãnẽ Rotariũ dñm vtilem dicti castri summe ripe sup iuribus dicti castri reperio abũder ⁊ elegãter cõsultũ p p̄stãtissimũ iuriscõsultũ ⁊ dñm honorãdũ dñm Jas. may. Et subtiliter postea allegatum p dñm patronum cause dñm Rayneriũ q bonas difficultates tãgit ⁊ illis strenue ⁊ subtiliter rñdet. Idcirco substantialiter loquar p̄ut est de more bñ consulẽtiũ. Et qꝛ sit magnũ fundamẽtum in primis ꝙ princeps nõ potuit cõtra p̄missiones ⁊ priuilegiũ cõcessum cõitati recepta pecunia ⁊ sic p viã cõtractus qõ nõ posset castrũ alienari vel in aliũ trãsferri dictũ castrũ in feudũ
1 ꝯcedere. Qm̃ † cõtractus principis gestus cũ subdito ligat principẽ ⁊ eius successorẽ nec põt reuocari. vt in. c. j. de natura feudi. et in. c. j. ⁊ ibi plene p canonistas de p̄ba. Bar. in. l. oẽs ppl'i. ff. de iusti. ⁊ iu. in. ij. q. prin. Bal. no. in. l. q se patris. C. vñ liberi. cũ alijs in consi. alleg. Igit̃ princeps veniẽdo ꝯtra ꝯtractum p̄decessoris nõ potuit dictũ castrũ in feudũ alij ꝯcedere: ⁊ in aliũ trãsferre. Sz hoc fundamẽtũ multipliciter est sublatũ. addo etiã ꝙ hoc nõ habet obstare. Nã lz etiã nõ fuisset trãslatũ dñium: de quo infra dicetur. Tñ dictus cõtractus non impedit quominus princeps in sui p̄iudiciũ potuerit ita contrahere: ⁊ ꝙ nõ valeat ꝯtractus ĩ ei⁹ preiudiciũ facit qõ hr̃ in simili in. l. rẽ alienã. ff. de ꝯtrahẽ. emp. ⁊ in. c. ij. de feudo dato inuicẽ. l. cõmissorie. ⁊ in eo q p̄misit nõ alienare. ⁊ in. l. si ita qs. §. ea lege. ⁊ ibi no. ff. de ver. ob. Vñ dñs illustrissimus dux rõne dicti cõtractus gesti cũ dicta cõitate ⁊ p̄missionis facte de nõ alienãdo nõ minus tenet̃ p̄fato magnifico Comiti ad obseruãtiam ꝯcessionis feudi. Unde p̄curator fisci nõ hz ius agẽdi efficax ꝯtra p̄fatũ comitẽ ꝙ debeat dictũ castrũ relaxare ꝯtractũ cassari p̄pter ꝯtractũ gestũ prius cũ dicta cõitate qm̃ sibi replicari põt ꝙ non põt ꝯtra factũ propriũ venire. l. cũ a matre. ⁊ ibi no. C. de rei ven. ¶ Scdo qꝛ in instrumẽto feudi p̄misit princeps prefatum comitẽ defendere ⁊c. Igitur fortius non debet offendere. l. frater a fratre. ff. de condi. indeb. ¶ Preterea in instrumẽto promisit de euictione casu quo castrum euinceretur.
2 Igitur † sibi agenti obstat exceptio: quem de euictione tenet actio ⁊c. l. vendicantem. ff. de euic. Et presertim qꝛ iurauit obseruantiã arg. aut̃. sacramẽta puberum. C. si aduer. ven. Et in corpore vnde sumitur. ⁊ in. c. cum contingat. de iureiur. Et lz iuramentum non trãseat in successorem respectu reatus periurij trãsit respectu virtutis ⁊ vinculi iuramẽti. vt habet̃ in. c. veritatis. de iureiurã. ⁊ sic ꝯtractus frãchi sit: ⁊ pactum de non alienãdo non iuuãt p̄curatorem fiscalẽ. Nec etiã video quo remedio dicta cõitas agere potest ad rescisionem ꝯtractũs: ⁊ ꝯsequẽter ꝙ dictum castrum relaxare. Nã respectu principis ꝯtractus valuit. lz nõ p̄iudicasset dicte cõitati: sed sibi ꝯtra magnificũ comitem possessorem nulla competit actio p quã possit dñs castruz aduocare rõne dicti ꝯtractus. Aut em̃ vult agere rei vẽdicatione ⁊ non põt: qꝛ nõ habet neq; directũ neq; vtile dñium qõ extremũ est requisitũ ex parte agentis. l. vnica. C. de alie. iudi. mutã. cã facta. ¶ Aut vult agere publiciana et non põt: qꝛ nullum habet tituluz etiã respectu castri: neq; habuit possessionem: q̃ erant extrema necessaria respectu agentis in publiciana. vt habet̃ in. §. alie. insti. de actio. ⁊ in. c. abbate sane. de re iudi. in. vj. ¶ Aut vult agere actione p̄sonali ⁊ hoc minus põt cõtra singularẽ possessorem. ⁊ sic ꝯtra prefatum magnificũ comitez. qꝛ cũ eo nihil gestum est. l. licet. §. ea obligatio. ⁊ ibi no. ff. de procura. Itẽ actio que orta fuit ex dicto ꝯtractu ꝯtra principẽ nõ trãsiuit in singularem successorem. Et sic ꝯtra magnificum comitẽ. l. j. §. si heres. ff. ad treb. ⁊ in. l. fi. ĩ fi. ff. de ꝯtrahẽ. emp. Vñ lz cõpetat actio p̄sonalis ꝯtra principem ad obseruantiã cõtractus. Ex quo princeps obseruare non põt tenetur ad interesse. vt concludũt cõmuniter glo. ⁊ doc. in. d. l. ea lege. C. de condi. ob cau. maxime bar. de saly. ¶ Aut vult agere ad obseruantiam contractus ꝯtra promissionem hypothecaria. dicẽs se velle pignori incumbere donec contractus obseruaretur iuxta. l. rem alienam. cum ibi no. ff. de pigno. act. ⁊ in. l. cum res. §. si aliena res pignori data sit. Et ad hoc respondeo. primo ꝙ hoc non fuit petitum. immo fuit petita rescisio contractus. Et iudex non petitis non respondet. l. vt fundus. ff. cõi diui. l. fi. C. de fideicom. li. c. licet hely. de simo. ¶ Preterea ex quo princeps non põt obseruare ⁊ sic competit actio tantũ ad interesse. vt. d. l. ea lege. maxime per Saly. Ad idẽ tantum competit hypothecaria que in hoc non competit ꝯtra tertium possessorem non excusso principali. vt in aut̃. hoc si debitor. C. de pigno.
3 ¶ † Preterea sumus in obligatione facti. Ideo succedit obligatio ad interesse. l. si qs ab alio. ff. de iudi. ⁊ in. l. stipulationes nõ diuiduntur. §. celsus. ff. de ver. obli. Unde non põt agi ad factũ precise. Igitur tñ consequi põt interesse. In quo hz principalẽ. primo excutere q̃ꝙ tertium possessorẽ vt dictũ est: ⁊ hoc videt̃ tutissimum fundamentum. ¶ Alio insup fundamento ostendit̃ ꝙ ille ꝯtractus non hz obstare prefato magnifico comiti. Nã Bal. multum no. in. d. l. qui se patris. in vlti. carta. in versi. Et scias ꝙ lz ⁊c.
4 C. vnde liberi. Cõcludit in effectu ꝙ † princeps reuocare põt priuilegium a se concessum lz alteri sit ius q̃situm etiã sine causa. l. q fundus. C. de oĩ agro deser. lib. x. Et ita allegat tenuisse Nico. de mata. qꝛ nullo iure est ꝯcedens obligatum. qꝛ memini iniuriam facit. Sed ꝯuentionẽ reuocare non põt. Unde si precium recipit dicitur venditio lz vtatur verbo indulgemus. vel etiã si pretextu cõcessionis aliquid lucratus sit a recipiente puta aliquã dationẽ vel factũ que habeat perpetuã commẽsurationem cũ re concessa. naz tunc non põt reuocare qꝛ cõmitteret dolum. arg. eius qõ habetur in. l. si cum mihi. ff. de dolo. fm̃ Nico. de mata. ⁊ Bal. ita ⁊ voluit
5 no. do. Pau. de ca. in. l. digna vox. vbi dicit ꝙ † qñ princeps non concedit p viam contractus. sed per viam gratie vel concessionis vel priuilegij aliquid subditis ꝯcedit. põt eis de plenitudine potestatis hoc auferre lz fuerit ius quesitum dũmodo non contineat translationem dñij directi vel vtilis ⁊ non concedat recepta pecunia. qꝛ tunc est conuentio seu venditio prout etiã dicit Bal. in. d. l. qui se patris. sed ĩ casu nostro fuit facta cõcessio priuilegij seu gratie. Igitur potuit princeps de plenitudine potestatis hoc reuocare. ꝙ aut fuerit priuilegium seu gratia ostenditur per ea que ĩ terminis dicit singulariter Bal. in preludijs feudorum. in. ij. carta. in ver. Circa primum quero. vbi querit. vtrum feudũ possit dici gratia. Ubi concludit ꝙ si comparentur adinuicem concessio feudi ⁊ receptio beneficiorum. quia preponderat beneficium feudum
6 habet plurimum gratie. Et ideo † feudum recte beneficium appellatur. ar. l. titius puerum. ff. de obsequi. prestan. Unde preualet extremum potẽtius. ⁊ sic dicitur beneficiuz. ⁊ ar. l. queritur. ff. de statu homi. cum si. ⁊ in simili si tradatur res ⁊ precium. si preciũ preponderat dicitur venditio ⁊ emptio. si res permutatio. vt in. c. ad q̃stiones. ⁊ ibi Jo. and. ⁊ doc. extra de rerũ pmu. Et sic Bal. concludit ꝙ qñ conceditur gratia recepta pecunia. Tñ si gratia preponderat non desinit esse gratia. Ideo al's cõsuluit p̄ceptor meus dñs Alex. de imo. in ciuitate Vulterana q̃ fecerat quandã concessionẽ fodiendi mineras recepta certa pecunia. ⁊ recepto aliq̃ fictu singulis annis. ⁊ erat statutum in ciuitate ꝙ non posset gr̃a fieri alicui nisi interueniat certus numerus consiliorum. Consuluit ꝙ concessio non valuit. quia concessio prepõderabat pecunie solute

τ soluēde singulis annis. Et sic dicebaṫ gratia. τ nō fuerat solēniter cōcessa. Ex quibus in ꝓposito dico. ꝙ si gratie immunitates τ priuilegia sunt cōcessa per principē dictis hoībus cōcessio multū preponderabit pecunie recepte. Igitur dicitur priuilegiū τ gratia τ baptizaṫ a principe in ꝓhemio cōcessionis ex quo colligiṫ intentio concedentis ꝙ priuilegiū τ gratiā concedere voluit. vt in. l. fi. τ ibi Bar. τ alij. ff. de here. insti. τ in. l. j. ad macedonianū. τ in. l. regula. ff. de iur. τ fac. igno. cum similibus. Nec huic consideratio ni obstant ea que dicit Bald. in. d. l. qui se patris. qꝛ nō declarat quantū debeat esse id qđ recipitur. vt non dicaṫ esse priuilegium. Unde diclaratur ex dictis Bal. in preludijs feudoꝝ in loco preal leg. Quinimmo Bal. videṫ idē sentire qñ dixit ꝙ concedēs aliqd sit lucratus a recipiente pretextu concessionis puta aliquā dationem vel factū que habeāt perpetuā mēsurationē cū re cōcessa. ar. d. l. si cū mihi. τ sic vult ꝙ receptio sit cōmēsurata cōcessioni: τ tūc non dicitur priuilegiū seu conuētio. Satis ergo sentit qñ nō esset cōmēsurata. Faciunt no. per bal. in. l. illud. C. de sac. san. eccle. Ex †pluribus concluditur ꝙ cum fuerit gratia τ priuilegiū put etiaꝫ baptizantur a principe potuerunt reuocari: etiā sine causa de plenitudine potestatis vt in superioribus conclusum est: τ est optimū fundamētum. ¶ Preterea etiam ponderandum est qđ dicit dñs Raynerius in suis alleg. dum dicit posse attentari ꝙ cum feudū concedere sit proprium principis. vt in auṫ. constitutio que de dignitatibus. §. illud. Unde videṫ ꝙ talis prohibitio infeudationis non valuerit. qꝛ esset contra naturam τ dignitatē status principis τ sic nō videṫ ligare per no. per bal. in. l. digna vox. C. de leg. Que dicta possunt confirmari alia via. ¶ Nā princeps concessit dictuꝫ castrum cum territorio in feudū nobile comitatus que concessio τ infeudatio dicitur esse regalis: cum sit dignitas regalis: vt in. c. j. τ ibi no. quis dicatur dux comes vel marchio. Itē si inspiciaṫ con cessa sunt multa alia regalia de quibus in. c. j. que sint regalia. Sꝫ
8 †non pōt predecessor pro suo contractu ligare successorē quominus possit regalia exercere. vt voluit Bal. in extrauagāti de pace
9 constantie. in verbo amplius: vbi singulariter voluit† ꝙ nec per contractum nec alio modo potest princeps contrahere super regu laribus in preiudicium successorum. Unde non potest videre ne regalia concederet τ exerceret. τ sic vt non infeudaret in feudo comitatus vt dixi. Tollitur etiam illud fundamētum alia via multū clara τ concludenti ni fallor. qꝛ † lꝫ sine causa princeps non possit venire contra suum contractum cū subdito. Tñ cū causa bene potest ꝫm Bald. in. l. fi. ff. de senatuscō. τ dñs Anto. τ Ioā. de imo. in. c. que in eclesiarū. de consti. Legitur post Cy. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. τ latius habeṫ in consilijs redditis. Sꝫ in casu nostro subest iustissima causa tā respectu concessionis facte comitibꝰ de rotarijs ꝙ̄ respectu priuatiōis facte de dictis hoībus. ¶ Primum probatur. Nā in concessione feudi pro causa narrantur tria. ¶ Primum ꝙ dñs Theodorus de rotarijs cui facta fuit dicta concessio fuit in periculo mortis: qꝛ fuit datum sibi venenum occa sione coꝝ que fecerat circa matrimonium contrahendum per subscriptum illustrissimū ducē vt in facto narratur. ¶ Scōm qꝛ plu ries non dubitauit se ponere in periculo mortis pro prefato illustrissimo duce. ¶ Tertium qꝛ fuit causa τ medium ꝙ contractuꝫ fuit dictum matrimonium inter prefatum ducē τ illustrissimā dominam Blancham filiam illustrissimi Marchionis montisferra ti. Qđ matrimonium tractatum fuit ad publicam vtilitatē ducis Sabaudie. s. propter successionē marchionatus montisferrati: qꝛ tunc nulla suberat proles masculina: nec verisimiliter tunc spera
11 batur que pro certo sunt cause multum sufficiētes. Nam† in principe ad iustificandū beneplacitum suū sufficit quecūꝗ assertio. vt dicit no. bal. in. c. ecclesia sancte marie. extra vt lite pendente. Sed hic sunt cause multū sufficientes prout quilibet prudens iudicans erit iudicaturus. Igitur τc. τ ꝙ iste cause sint vere stari debet assertioni illustrissimi ducis. Adeo ꝙ nō admittitur probatio in cōtrarium. ¶ Primum probatur ex his que elegāter voluit bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. facien. Ubi querit cōcessum est arbitrium quibusdam super bono pacifico statu ciuitatis qui in suis deliberationibus faciūt aliqñ probemia. Ex quibus ostenditur ꝙ id qđ faciunt pertinet ad coꝝ arbitrium qđ si verum non esset probemium non pertineret. An stetur eorum assertioni. τ arguit qđ nō per tex. in. l. si facte. ff. de cast. pecu. contrarium decidit per illū tex. qꝛ cū ista arbitria nō concedantur nisi elegantibus τ grauibus personis eis credendū est in eo qđ asserunt. ar. l. j. ff. de offi. prefec. preto. Igitur fortius hic dicendū est in illustrissimo duce Sabaudie. cui tātū dñium cōmissum est. τ qui habet iura imperij. ¶ Nec obstat tex. ꝫm bar. in cle. j. de proba. vbi dicitur esse speciale in papa. qꝛ fatetur qđ est speciale in papa. nec admittitur ꝓbatio in cōtrarium in his que narrat lꝫ in alijs admittatur probatio in cōtra rium. ¶ Secūdum probatur qꝛ tex. in cle. j. de proba. locum hꝫ in imperatore τ in habēte terras imperij. vt voluit singulariter consulēdo dñs Car. floren. in consi. cluij. inci. Redemptoris τc. in cau

sa que vertitur inter Andreā. arg. c. per venerabilē. extra qui filij sint legi. Et eius qđ no. Inno. in. c. cū. p. tabellio. extra de fide instru. ¶ Potuit etiā moueri dignitate viri. τ vt talē vasallum haberet pro defensione sui status. Presertim cū haberet castra alia alterius territorij conuicina. Et etiā qꝛ forte credebat illū fuisse in
12 iuste priuatū feudo dicti castri prout creditur. vt audio. Nam† res de facili reuertitur ad naturā suam. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. c. ab exordio. xxxv. dist. Unde ex quo etiam iste iuste cause possunt imaginari. τ his τ alijs iustissimis causis presumitur principē mo
13 tum fuisse ad dictum feudū concedendū. Nam† ex quo in principe presumitur causa τ iusta si que imaginari potest. illa est presumē da adeo qđ non admittitur probatio in contrariuꝫ ꝫm Cy. no. i. l. fi. C. si contra ius vel vtili. pub. Et sequuntur dñs Anto. τ Io. de Imo. τ dñs Abb. in. c. que in ecclesiarū. de consti. τ ibi moderni res late. ¶ Ex quibus infertur solutio ad vnum qđ tangitur con sequenter per prefatum Raynerium si obijceretur qđ non ostēditur iusta causa. lꝫ attestatur aliqua causa. tñ nō videtur qđ illa fue rit iusta cū potuerit princeps remunerare comiteꝫ de alijs bonis non veniendo contra proprium priuilegium. qm̄ etiam factū presumitur ex iusta causa quia remunerauerat dando in feudum dictum castrum. Nec contrariuꝫ allegari potest ꝫm doctores. vt. s. dixi. ¶ Preterea vt dictū est poterit etiā ex eo qꝛ prefati comites a tanto tpe cuius in contrarium memoria non existit tenuerūt dictum castrum in feudum qđ fuerat eis ablatum. Unde potuit princeps moueri ne diutius pateretur hoc damnū. forte nō merentes. τ sic restituere qđ abstulit arg. l. qđ minime. §. restitutio. ff. de mino. Itē vt antiquum feuduꝫ prosequeretur: qꝛ res de facili reddit ad naturam suam. d. l. si vnus. §. pactus. bene facit glo. in. c. statutum. in verbo morandum. de preben. li. vj. facit qđ no. Bar. in. l. j. §. permittitur. ff. de aqua quoti. τ esti. ¶ Preterea vt dicit ꝑfatꝰ dñs Raynerius nō curatur si princeps ex causa disponat. τ auferat res τ iura alteri quesita ꝙ potuerit de suis bonis hoc facere. vt patet in. l. itē si verberatum. ff. de rei ven. τ in. l. luciꝰ. ff. de euic. In quibus patet ꝙ princeps aufert res priuatoꝝ. τ alteri concedit. Et tñ populus romanus siue princeps habebat vnde satisfaceret militibus. Itē in. c. in nostra. de iniur. dicit ꝙ qñ superior faciendo pacem remitti damna illata subditis. non possunt subditi illa petere in foro fori lꝫ in foro conscientie qui damnum dederūt non sint tuti ꝫm Host. in summa de peni. τ remis. §. quibus τ qualiter. τ Pe. de ancha. in regula peccatum. de re. iur. in. vj. ¶ Postremo multum clare respōdetur ex probatione secūdi suppositi: de quo dictum fuit ꝙ etiam ex parte dicte cōitatis fuit iusta causa scilꝫ rebellionis contra dñm prout plene narratur τ probatur in instrumēto remissionis τ indulgētie concesse a principe ex quo pri mo apparet causa euidens ingratitudinis ipsius communitatis.
14 quo casu† priuilegium etiam gratuituꝫ auferri potest. vt est casus in. l. titius puerum. ff. de obse. ꝫm Bal. in. l. ij. in fi. C. de liber. τ eo. libe. Pau. de ca. in. l. digna vox. C. de legi. ¶ Preterea licꝫ dñs non possit vasallo feudum auferre sine causa. vt in. d. c. j. de noua forma fideli. Faciunt que habentur in titulo qui. mo. feu. amit. τ in ti. qui. cau. feu. amit. Tñ ex causa rebellionis τ inquietudinis po test auferri vt in dictis iuribus. ¶ Ex quibus etiaꝫ resultat ꝙ cū ab vno latere adesset causa. τ priuatio de qua in instrumēto indul gentie patet. Et ex alio qꝛ isti de rotarijs habuerūt semper in feudum dictum castrum fuit iustissime motus dictus princeps in remuneratione τ sic apparet de iustissima causa. quare potius remu nerationis causa concessit dictum castrum ꝙ̄ ob aliā res. ¶ Presertim cum pro facto principis presumatur: vt dictum est: τ ꝑsertim qꝛ iustissimus princeps bene intelligebat ꝙ dñi de rotarijs fuerant priuati sine aliqua causa expressa τ ex processu inualido: τ sic priuari non poterant: vt in. c. ij. τ ibi no. de mili. vasal. qui contu. est. Et lꝫ dicta sententia esset per audientias confirmata est. Et
15 sic non posset amplius appellari: τ de nullitate dici. Tñ† quia ex actis de euidenti nullitate τ iniquitate constabat: potest tali prohibitione non obstante de nullitate dici: de qua euidenter constat de inspectione actorum ꝫm Jo. and. in addi. specu. in ti. de sentē. §. vt aūt. in addi. que vt ea. τ tenet Bal. in. l. j. C. ne liceat tertio prouoca. τ Ange. in. l. si pars. ff. de inoffi. testa. Imo. Roma. τ Moder. in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de no. ope. nū. cum si. bene potuit ex hac causa moueri princeps illustrissimus ad concedendum iteruꝫ dictum castrum in feudum ex ista causa qꝛ fuerant nulliter priuati. Uel posito ꝙ fuisset valida qđ fuerat iniusta. ¶ Ex quibꝰ oībꝰ patet rñsio ad vnum qđ in contrarium allegatur ꝙ illud castrum effectum erat de dñio principis τ ita pronunciatum fuit. Nam ex quo illi de rotarijs fuerant priuati: τ priuilegium fuerat concessuꝫ dicte cōitati ꝙ non possent alienari propter hoc videṫ effecti de dñio. Nā vt dicit Andr. de yser. in. c. ij. §. ꝑterea ducatus. de ꝓhi. feu. alie. p Fede. demania sunt in regno Sicilie: vt dicūt antiq dicuntur ciuitates castra: τ alia bona retenta per principes alijs nō
16 cōcessa: τ ꝙ† princeps pōt vnaꝫ terrā de demania facere. ar. l. j. C. de indic.

de indic.lib.xj.Unde cum princeps concesserit Franchisiam ꝙ in
alium transferri nō possent apparet ꝙ sunt effecta de demanio. Et
ita pronunciatum est.Igit̄ vr̄ ꝙ nō potuerint inuitari dando in feu
dum:vt ibi dicit Andree. vbi etiam vult esse ꝙ si recipiendo alium
dominum protestati sunt ꝙ non reciperetur:⁊ coacti fuerunt recipe
re tunc non preiudicat eis arg.c.j.quod metus causa.Nam ad hoc re
spondetur ꝙ ex quo istud castruȝ naturaliter ⁊ ab antiquo nō erat
de demanio sed solitum in feudum concedi ex solo priuilegio dicte
communitati concesso dicebatur de demanio. Cum ergo priuilegio
fuerint iuste priuati seu illud iuste amiserint seu fuerit ablatuȝ ex cau
sa vt ex superioribus patet in consequentiam desierunt esse de dema
nio.quia solo priuilegio dicebantur esse de demanio:quia res de fa-
cili reuertitur ad naturam suā.d.c.ab exordio.xxxv.dist.Cū ergo iu
ste potuerit priuilegium auferri etiā illud quod habebant in conse-
quentiā sequebatur ꝙ concedi ⁊ transferri posset:qm̄ etiaȝ qđ prin-
cipaliter esset prohibitum fieri potest in consequentiam permissi.l.
j.⁊ ibi Bar.ff.de aucto.tuto.per Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab
ordi.faci.¶ Ex quibus sequitur ꝙ potuerunt in aliū transferri nō
17 obstante priuilegio.¶ Confirmo.†nam si facto principis istud ca-
strum qđ nō erat de demanio fieri potuit de demanio vt dicit An-
dre.de yser.Igitur facto eiusdem principis eadem res facta de de-
manio contra antiquā consuetudinem potuit reduci ad pristinaȝ na
turam.Nam eius est velle qui potest ⁊ nolle.l.eius est nolle.ff.de reg.
iur.per Bar.in.d.l.ambitiosa.l.nihil nā naturale.ff.de reg. iur.cuȝ
similibus.¶ Et presertim patet:quia cuȝ res non esset naturaliter
de demanio. Sed facta ex priuilegio veniendo contra priuilegium
ex causa potuerunt rē in aliuȝ transferre reducendo rem ad pristinā
materiā suam.¶ Ista conclusio probatur ex his que voluit Fede.
de senis in suo cōsil.xiij.Cuius dicta sequitur dñs Abb.in.c.signi-
ficasti in.iij.col.extra de foro cōpe.Et plenius in disputatione que
incipit. Duo clericali ordine qui voluit ꝙ exemptus possit se sub-
mitttere suo ordinario sine licentia:q2 res de facili reddit ad naturā
suā:ad ideȝ qđ voluit do.Abb.in ꝯsi.xxv.qđ incipit.Canonicus re-
gularis.Ubi cōcludit ꝙ lȝ canonicus non possit consentire in aliuȝ
iudicē sine consensu:vt in.d.c.significasti.tñ qui est subiectus inferio
ri prelato ab episcopo ex iure speciali:si consentiat in episcopū:non
requiritur licentia illiꝯ prelati:q2 res reuertitur ad naturā suā.Ita
in casu nostro lȝ nō potuisset dñs sine consensu subditi infeudare tñ
ex quo poterat contra priuilegiū venire potuit sine consensu subditi
ī feudum concedere:q2 res reuersa est ad suam pristinam naturam.
18 ¶ Quinimo†etiā bona ⁊ castra que sunt de demanio regulariter ī
feudū dari possunt vt patet ex his que ponit Bald.in.c.j.de aliena.
feu.permu.Ubi dicit ꝙ rex potest nouum feuduȝ cōcedere iure anti
qui feudi:⁊ loquitur generaliter tam de re que solet infeudari ꝙ̄ de
illa que non est solita. Unde dicit dñs Alex.in consil.x.in.iij.vol.ꝙ
19 †lȝ prelatus nō possit infeudare nō solita infeudari ⁊ nō stetur asser
tioni sue:qñ concedit iure antiqui feudi vt per Bal.in preludijs feu
dorum in tertia diuisione.Tñ rex bene potest concedere in feudū nō
solita concedi si non tēdunt in magnum detrimentū regni:vt proba
tur ex his que habentur in.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj.⁊ probat̄
ex no.per Bar.in.l.prohibere.§.plane.ff. qđ vi aut clam.iūcto.c.j.
epm̄ vel abbateȝ.cū si.¶ Preterea ista facta fuere.s.concessio in feu
dū ꝓprio motu ex certa sciētia ⁊ de plenitudine potestatis cū plena
clausula non obstantiuȝ a principe qui habet imperialia. Igitur cū
talis dispositio ꝙ demania nō alienētur:sit de iure positiuo:vr̄ tali
dispositioni derogatū vt pȝ ex no.ꝑ Bar.in extrauaganti ad repri
mendū in verbo nō obstātibus Bal.⁊ Ang.in.l.oēs. C.de prescri.
xxx.annorū.⁊ late hoc deducitur in consilio dñi Iaso.cōtra priuile-
gium.Ideo non prosequor.¶ Preterea dicit Andreas de yser.in
20 d.§.preterea ducatꝯ.†ꝙ demania dicuntur quando per antiquos re
ges fuerunt retenta in potestate sua ⁊ non concessa alijs.Sed hoc ca
strum non est huiusmodi:q2 per.cxxx.annos ⁊ vltra illi de rotarijs
tenuerunt in feudum.Et lȝ ex priuilegio hoc concessum fuerit dicte
cōitati potuit concedi in feudū nō obstāte priuilegio quo sublato nō
censetur demaniū:cui priuilegium potuit princeps presertim ex cā
cōtrauenire vt in superiorībꝯ declaratū est.¶ Preterea isti hoīes
1 ꝯsenserūt iurando fidelitatē.Et lȝ†ꝓtestati fuerint se nolle eū ī dñȝ.
Tñ ex quo eū receperunt ꝑ actum ꝯtrarium protestationi nō iuuat
protestatio ſm Andr.de yser.in.d.§.preterea ducatus.ꝑ nota.in.c.
cū.M.ferrarieñ.extra de constitu. infra.c. cumana.de electio.Nisi
etiā coacti fuissent recipere:q̄ coactio nō p̄sumit̄ p̄sertim a iustissimo
principe iuxta nota.in.l.nō est verissimile.ff.qđ me.cā.facit ꝓ his re
gula quā ponit īperator in.l.metum.C.qđ metus cā.vbi dicit metū
nō iactantia ⁊ cōtestatione:sed atrocitate facti ꝓbari ꝯuenit vbi ꝓ-
bat̄ ſm vnū intellectū in verbo ꝯtestationibus ꝙ ex sola ꝯtestatione
nō ꝓbat̄ iustus metꝯ.¶ Quinimmo ī ꝓposito ibi duo ꝓbātur ſm
Pau.de ca.Primū ꝙ etiā ex solis minis:si nō deueniat̄ ad actū nō
ꝓbatur metus ex facto inferentis ꝑ tex.in v̄bo iactationibꝯ.Scđȝ ꝙ
ex sola ꝓtestatione dubitātis ne sibi metus inferatur nō probatur:⁊
ita illū tex.ad hoc allegat Bar.in.l.de pupillo.§.si quis ipsi p̄tori.
ff.de noui ope.nunci.⁊ in.c.consultationi.⁊ ibi gl.⁊ doc.de sponsa.et
ꝓbatur hoc p̄sertim equalitate ꝑsone illustrissimi ⁊ iusti principis:
q2 nō erat solitus talia facere ꝑ ea que no. Cy.in. d.l.metum.⁊ bart.
22 in.l.de pupillo.§.si quis ipsi pretori.de noui.ope.nun.⁊ maxime†q2
si quis fuisset metꝯ fuisset purgatus ꝓpterea que secuta sūt in p̄stan
do debita seruitia ꝑ que denotat̄ cōsensus cōitatis dr̄ ꝙ talia signa
demōstrantia cōsensum metū purgari vt in simili demōstrat bal.in
tractatu scismatis in pluribꝯ locis:qđ posuit in rubri.C. si quis ali-
quem testa.prohi.Quinimo ex longa patientia ⁊ prescrip.x.annoꝝ
ꝓbatur cōsensus ⁊ ratificatio per id qđ habetur in.l. si filius.C.de
peti.here.⁊ in.l.qui aliena.§.sed si nō adiecit.ff.de acq.here.⁊ ꝑ An
ge.in.l.sciendū.ff.de ver.obli.cum simi.allegatis ibi per dñm alexā.
¶ Preterea etiā ex alio.Nam ex quo dicta cōmunitas rebellādo
prout narratur in instrumēto indulgentie abusa est priuilegio suo.
Igitur non potest ea vti.c.q2 frustra.de vsur.⁊ in.c.priuilegiū.xj.q.
iij.⁊ per glo.⁊ doc.in.c.cum accessissent.de constitu.¶ Ex alio etiā
ostenditur iusticia dominorū de rotarijs.quia fuerunt rebelles ⁊ sic
exclusi de castro.⁊ priuati bonis eorum armata manu et de facto.et
anteꝙ̄ nasceretur indulgentia concessum fuit castrum in feuduȝ.⁊ si
23 dicant ꝙ immo non fuerūt priuati.Tum†q2 non potuerūt de facto
sine legitimo processu priuari.vt in.c.ij.de mili.vasal.qui contu.est
⁊ in cle.pastoralis.de re iudi.⁊ in.l.de vnoquoq3 cū materia.ff.de re
iudi.per Bal.in.l.fi.C.de legi.Item ꝙ ad minus requirebatur sen
tentia declaratoria.vt in.c.cum ſm.de here. lib.vj.⁊ per Bar.in.l.
eius qui delatorem.ff.de iure fisci.Ad hoc dico ꝙ illustrissimus dux
qui habet iura imperij potuit sine processu manu regia ꝓcedere.q2
in territorio suo nō ligatur iure positiuo.vt per Bar.in extrauagan
ti ad reprimendū in verbo sine figura iudicij. Ad hoc tex.⁊ ibi bar.
in.l.emilius.ff.de mino.cum simi.Satis aūt dr̄ priuasse.⁊ declarasse
se ipsos priuatos.Ex quo abstulit castrum.⁊ alij in feudū concessit.
24 †Nō eniȝ tātuȝ v̄bis.Sed etiā facto datur volūtas intelligi vt in.l.
paulus.⁊ ibi doc.ff.rem ratam habe.⁊ in.l.de qbꝯ.ff.de legi.Nec hȝ
obstare si dicat̄ ꝙ etiā ꝑ principē non potuerunt priuari sine citatio
ne iuxta tex.cū ibi no.in.d.cle.pastoralis extra de re iudi.qm̄ ad hoc
respondet̄ ꝙ cū rebellio esset notoria potuit venire princeps ad pri-
uationem.ex quo sciebat rem notoriā que nō potuit aliqua tergiuer
satione celari facit ad hoc tex.in.c.cū oliȝ.⁊ ibi do.Ant.post Host.⁊
Io.an.de re iudi.⁊ l.c.venerabilē.de elec.Io.de imo.in.c.ex insinua
tione.de appel.Immo ex quo erāt ꝑuati ipso iure ꝓpter crimē lese
maiestatis potuit princeps his nō citatis castrū alijs cōcedere.qđ
25 eis inuitis facere potuisset vt cōsuluit Ludo.de roma in simili in ꝯsi.
cccij.incipit.Quo†ad primū vbi dr̄ ꝙ si emphiteota cecidit in cō-
missū.licitū est abbati alij eaȝ concedere.⁊ nō citato emphiteota.q2
in actu extraiudiciali non est necessaria presentia illius qui vocatus.
⁊ p̄sens actui cōtradicere nō posset.arg.l.si eum seruuȝ.§.si quis ser
uum.ff.de fideicō.libe.Clarum eniȝ est qđ qñ constat absenti nulluȝ
ius cōpetere nō est necessaria citatio vt est glo. ⁊ ibi doc.in.d.c.cum
26 olim.de iudi.Abb.in.c.ex insinuatione.de appel.late dñs alexā. in
d.l.de vnoquoq3.ff.de re iudi.Presertim in principe qui qñ†proce
dit cōtra subditū de plenitudine potestatis potest ꝓcedere parte nō
citata.vt cōcludit Io.an.in ti.de senten.§.iuxta.ver.Est etiā nulla.
Ideȝ Inno.Io.an.Io.de imo.in.c.inter quattuor. de causa posses.
⁊ proprie.⁊ Innocen.⁊ docto.in.c.que in ecclesiarū.de consti.⁊ bar.
⁊ alij in.l.gallus.§.⁊ quid si tātū.ff.de lib.⁊ pohu.Presertim q2 p̄n
ceps in hoc ex cā p̄dicta poterat cōitati inuite preiudicare.⁊ constat
aperte ꝙ voluit p̄iudicare dādo feudū ⁊ derogādo dictis priuilegijs
de plenitudine potestatis.Nā tunc pōt actū facere parte nō citata
vt dicit dñs Abb.in.d.c.inter quattuor.⁊ in.d.c.cum olim.Unde cō
soluit dñs alexan.ꝙ si apparet principē ita dispositū esse ad aliqd
omnino faciendū qđ etiā presentes nō possent voluntatē impedire.
valebit actus etiā eis nō citatis prout pȝ in.ij.cōsi.in.ij.volu.incipit.
Uisis codicillis.nec p̄missis aliquo modo habet obstare decretum.
quo talis concessio īpediretur.q2 nō potuit princeps sibi ⁊ successori
bus legem imponere.l.si quis in prin.testamenti.ff.de lega.iij.Item
q2 de plenitudine potestatis illi denegauit.vt in cōsilio deductū est.
vnde non insisto.Et licet interuenerit presentia pontificis. Nam il-
la non tribuit robur.quia in loco non habebāt iurisditionem.vt per
totum titulum si a non competēti iudice.itē illi fuit derogatū de ple
nitudine potestatis.Facit ad hoc qđ not. Bart.in.l.omnes populi.
ff.de iusti.⁊ iu.in.ij.q.Presertim ex quo per illā derogationem ca-
strum summe ripe redductum est ad pristinam naturam suā per ea
q̄ not. Barto.in.d.ij.q. dum allegat text.in.l.hac consultissima.§.
si quis autem.C.de testamen.Et per predicta satis constat de iusti-
tia dominorum de rotarijs.¶ Postremo etiam ex alio defendun-
tur isti de rotarijs qui sunt in possessione.quia omisso an potuerint
eorum auctores priuari dico ꝙ non fuerunt priuati.Non obstat sen
tentia priuatiua.quoniaȝ imprimis dici potest ꝙ fuit nulla ex quo q2
in libello intentatur ꝙ priuari debeant ꝓpter rebellionē ⁊ felloniā ī

dominum cõmissam. ⁊ iudices in sententia dicunt ꝙ de his nõ con-
stat. sed proferunt sententiaȝ priuationis. qꝛ in processu nõ constat ꝙ
quedam promissa inuestitura fuerit adimpleta. ⁊ sic lata fuit senten
tia ex causa non deducta. ⁊ non conformis libello igitur nulla. l. si. ff.
de fideicõ. liber. c. licet hely. de simo. hoc tãtũ est speciale in principe
vt possit sententiã dare ex causa non deducta. l. emilius. ff. de mino.
Item potest dici nulla. qꝛ refertur ad acta. ⁊ in actis non constat ꝙ
aliqua promissa nõ fuerint seruata. nec constat que potuerit esse non
seruata propter que nõ fuisset priuandus. qꝛ non requisitus. vt in. c.
licet vasallus. si de feu. fue. controuer. Unde ex actis constat de ex-
presso errore ad que sententia se expresse refert. ⁊ sic sententia vr̃ nul
la per expressam relationẽ ad acta. in quibus non constat secundum
sententiam Bar. communiter approbatam in. l. j. C. de erro. calcu.
cũ concordantijs. de quibus ibi late per dñm Alexan. Nec dicatur
ꝙ non possit dici de nullitate. non obstat quãdo hoc patet ex actis vt
supra dixi in precedentibus. Ex quibus etiam patet de euidenti et
manifesta iniquitate. Et sic hac etiam ratione dicitur nulla iuxta no.
in. c. cum bertoldus. de re iudica. Sed posito ꝙ sententia tenuisset: ex
quo fuerunt priuati qui tunc feudum habebant. qꝛ non constabat ꝙ
quedam promissa essent adimpleta licet verum fuisset ista priuatio
non operabatur ꝙ feudum ad dñm reuerti deberet. sed ad agnatos
fiue tantamus opi. Dy. in regula nõ dȝ de reg. iur. in. vj. vbi voluit
ꝙ priuatio vasalli nõ nocet filijs ⁊ alijs in feudo antiquo ꝓut est feu
dũ de quo tũc agebaẗ. ⁊ seqẗ Jo. and. in. c. ij. extra de feu. ⁊ Spe. post
eũ ĩ ti. de defen. §. si. ⁊ tenẽt dñs Ant. ⁊ dñs Car. ĩ. d. c. ij. Et lȝ bar. ĩ
27 d. l. iij. ff. de interdic. ⁊ releg. velit ꝙ † delictũ prĩs noceat filijs quãdo
vasallus venit priuandus ꝓpter delictũ directo. cũ quo tãsit Pe. de
anc. in. d. c. ij. ⁊ ibi late p Imo. Tñ respectu agnatorũ. secus dicẽduȝ
est. Nam lȝ si ꝓpter culpaȝ vasalli veniat priuandus noceat filijs. nõ
tñ nocet agnatis transuersalibus. ⁊ hãc opi. tãꝙ equiorẽ tenet glo. in
c. j. si vasal. feu. priue. Et ibi hoc tȝ Andre. de iser. optimus auriga ĩ
materia feudorũ. Idẽ Host. in sum. de feu. Idẽ Andre. de iser. ⁊ seq
tur Jac. aluero. in. c. j. §. deniqȝ. in. ij. col. que fuit prima causa benefi.
amit. Et p̃sertiȝ qꝛ priuaẗ ꝓpter ingratitudinẽ contractus quo casu
nõ preiudicatur alijs. vt p bal. in. d. c. j. si vasal. feu. priue. Uidemus
enim si vasallus priueẗ feudo ꝓpter inuestiturã non petitã. hoc alijs
nõ nocet. Ita voluit Andre. de iser. in. c. j. quo tẽpore miles. idem si
propter alienationẽ factam sine consensu domini. vt tenet glo. in. c. j.
§. hoc quoqȝ. de succes. feu. ⁊ tȝ Andre. de iser. in. c. si vasallus. si de
feu. fue. controuer. Preterea multe sunt cause propter quas alij neqȝ
agnati neqȝ filij priuãtur de quib⁹ per doc. in. d. c. j. si vasallus feudo
priueẗ. Et latissime p Aluero. in. c. j. §. deniqȝ. que fuerit pria causa
beneficij amitten. ¶ Presertim qꝛ agnati veniunt suo iure. vt per
Bar. in. d. l. iij. ⁊ Imo. in. §. ij. Igitur p̃sumi dȝ lata ex cã mitiori iu-
xta. gl. ĩ. l. herẽnius. ff. de suspec. tut. ⁊ in. l. iij. §. ignominie. ff. de his
qui no. infa. Nec ob. ꝙ ĩ sñia dr̃ ꝓnunciamus dictũ castrũ pertinere
ad dñm ⁊ condemnentur illi de rotarijs ad relaxanduȝ castrum: qñ
ista sentẽtia nõ preiudicat alijs agnatis duplici respectu. Primo qꝛ
inter alios lata. l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ per totum. C. res inter alios ac.
⁊ in. c. q̃uis. de re iudica. Secundo qꝛ eis non vocatis ⁊ non citatis.
l. nam ita diuus. ff. de adop. ⁊ in. l. de vnoquoqȝ. ff. de re iudic. Et sic
non preiudicat agnatis ad quos feudum deuolui debebat. Ex quo
etiã patet. ꝙ non p̃iudicant neqȝ concessio facta dictis hominib⁹ ne-
qȝ etiã indulgẽtia. cũ inter culpam ab eis cõmissam inter indugẽtiã ĩ
rebellẽdo ⁊ gratiã fuerit iterũ facta cõcessio illis dñis de rotarijs q-
bus per indulgentiã neqȝ potuit: neqȝ videẗ posse preiudicasse prout
late in consilio domini Jaso. deductũ est. Unde ex dictis per prefatũ
insignẽ doctorẽ in suo elegãti ꝯsilio ⁊ per dñȝ Ray. patronũ cause:
q igeniose locutus est: ⁊ ex alijs supra deductis puto ꝙ Dñi de rota
rijs sint in casu manifeste absolutionis ⁊ victorie. Laus deo Bar-
tho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Hoc consilio agitur principalis an substitutio facta in casum mu-
tationis vite vel transitus ad alia vota: sortitur effectum in casu mor-
tis. Et inibi plura de vsusfructus legati materia.

1 Substitutio facta in casu mutationis vite vel trãsitus ad alia vota:
an verificetur in casu mortis.

2 Substitutio facta mulieri de re sibi relicta donec caste vixerit: an ꝓ-
cedat ipsa transeunte ad scõa vota.

3 Mors equiparatur matrimonio ⁊ mutationi vite ad effectũ cõse-
quẽdi legatũ in euentũ mutationis vite debitũ.

4 Substitutio in vno casu extenditur ad aliũ qñ verisimiliter hoc vo-
luit substituens.

5 Prouisio ⁊ dispositio facta in vno casu: per modũ cõditionis nõ ex-
tẽditur ad aliũ casum non prouisum dissimilẽ.

6 Relictũ factũ sub conditione mortis vxoris ipsa transeunte ad scõa
vota nõ põt dici legatũ extinctũ ex defectu cõditionis. sed ipsa mor-
tua cõditio sub qua factũ est relictũ deficit.

7 Dictio tunc: tempus ⁊ eius extremitatẽ significat.

8 Uoluntas defuncti semper p̃dominatur in vltimis volũtatib⁹.

9 Testamẽtũ inter filios probant tm̃ duo testes.

10 Testes tot requiruntur ad probãdũ errorẽ testamẽti: quot requiruntur
ad p̃soluẽdũ testamẽtum.

11 Testamẽtuȝ ad pias causas valet corã duobus testibus.

12 Argumẽtum est validũ de testamẽto inter liberos ad testamẽtũ ad
pias causas.

¶ Consilium. v.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssctũs illuminet intellectum.

In primo cõsultationis ar-
ticulo faciebant difficultatem ea que ponit Jo. and. in ad
di. Specu. in rubri. de secun. nup. Ubi ponit questionem.
1 † Si testator legauit vxori aliqua bona fruẽda toto tempore vite sue
donec caste ⁊ honeste vixerit. Et post mortem substituit titium. An
illa transeũte ad scõa vota statim titi⁹ admittaẗ. An ṽo expectari de
beat mors naturalis ⁊ vxoris ⁊ concludit ꝙ admitti debet substitut⁹
qꝛ cõditio diciẗ verificata in equipollẽti. argu. l. mulier. in prin. ff. ad
treb. ⁊ in. l. si mater. C. de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fac. Ubi hanc opi. se-
quunẗ Pau. de ca. ⁊ dñs Alex. allegãtes ad hoc plures ꝯcordãtias
2 de quibus ibi per eum. Igitur idem dicendum in casu nostro: ꝙ † ex
quo vxori cui relictus erat vsusfructus bonorum donec caste ⁊ hone-
ste viueret facta fuit substitutio si aliam vitam elegerit. Et ad secũda
vota transiuerit: ꝙ ea mortua dicatur conditio impleta in equipol
lenti ⁊ substitut⁹ admittatur cum similibus relictis ⁊ in substitutio-
3 nibus † mors ⁊ transire ad secũda vota sunt equipollentia ⁊ si vnum
ponatur in conditione sufficit ꝙ in alio adimpleatur per. d. l. si. ma-
ter. cum simili. Et hanc questionem late disputant moderniores in
l. gallus. §. et quid si tantum. ff. de liber. ⁊ posthu. Auctoritates et
rationes omitto. ¶ Confirmatur ista opinio. Nam non est censen-
dum ꝙ pater voluerit nepotem ex fratre proprijs filiabus preferre.
argu. l. cum accutissimi. C. de fideicom. per quam rationem dicimus
4 † ꝙ licȝ substitutio in vno casu non extendatur ad alium quando adij
citur conditio voluntaria. l. commodissime. ff. de libe. ⁊ postu. Et pro
batur in. d. §. ⁊ quid si tantum. Tamen extenditur quando si non ex
cluderetur nepos vel alia persona predilecta a testatore excluderetur
ab extraneo quod esset absurdum. argumen. d. l. cuȝ accutissimi. ita
voluit eleganter Bartol. soluendo glo. in. l. si mater in fin. ff. de vul-
gari ⁊ pupillari. quod reputant notabile Imol. Paul. de castro. et
Moder. licet Bald. ⁊ Ange. aliter intelligãt. Sed premissis nõ ob
stantibus contraria sententia est verior et probabilior in casu nostro
ꝙ immo vsusfructus redeat ad hereditatatem propietariũ iuxta. §.
finitur. insti. de vsufru. non autem transit ad filias substitutas sub cõ
ditiõe si vxor aliã vitã elegerit: ⁊ ad secunda vota transierit. Ista con
clusio probatur. Nam ista conclusio. Si aliam vitam elegerit: ⁊ ad
secunda vota transierit est multum dissimilis ꝯditioni mortis: vt. l.
commodissime iuncta solutione quam dat Barto. ad illam. l. in. §.
⁊ quid si tantum. vbi dicit ꝙ sunt multum dissimilia nasci in vita et
post mortem. Igitur fortius ista eligere certam vitam ⁊ transire ad
secunda vota. ⁊ mori cum mors omnia soluit vt in auẗ. de nup. §. di-
sponat. ⁊. §. deinceps. Uiuere enim certo modo viuendi ⁊ mori sunt
contraria. In simili matrimonium soluitur morte vel diuortio. Ta
men dicunẗ cõditiões dissimiles. l. si cum dotem in principio. ff. solu.
5 mat. Ita in casu nostro. † Sed prouisio ⁊ dispositio facta in vno ca-
su. per modum conditionis non extenditur ad alium casum non pro
uisum dissimilem. d. l. commodissime. ⁊. d. l. si cum dotem. in princip.
Et ita per ista iura dicit Bart. in. d. §. ⁊ quid si tantuȝ. Idem voluit
ibi Ang. allegat. l. post. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. ⁊ pro hoc dicit in que
stione de facto consuluisse Florentie. Et sequuntur ibi moderni. Idẽ
dixit Ange. per illum text. in. l. si pater filium. ff. de vulga. ⁊ pupilla.
⁊ ad hoc plura allegaui in repetitione. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupilla. in. ij.
q. principali. circa tertiam speciem substitutionis vulgaris. ¶ Se
cundo principaliter ista conclusio probatur. Nam non est dubium
quod conditio adiecta. Si aliam vitam elegerit ⁊ ad secunda vota
transierit est voluntaria vt de se patet. Igitur facta in vno casu non
debet extendi ad alium casum etiã similem. qꝛ conditio voluntaria
est implenda in forma specifica. l. qui heredi. ff. de cõditio. ⁊ demon.
⁊ hanc theoricam ponit Barto. quam doct. communiter sequuntur
⁊ approbant in dicto. §. ⁊ quid si tantum. Qui etiaȝ alio modo ita in
telligit tex. in. d. l. cõmodissime. Et secundum hanc opi. cõsuluit An
ge. in suo consilio mihi. xcviij. incipiẽ. Uisis ⁊ inspectis omnibus su
pradictis. Et Pet. de ancha. in consilio mihi. cclj. incipit. Ex serie
testamenti colligitur. Et ex his reddiẗ multũ dubia opinio Joã. an.
⁊ sequatium. Et si Bar. fuisset interrogatus forte contrarium dixis
set qꝛ que allegat pro Jo. an. in. d. l. mulier. ⁊ in. d. l. si mater Barto.
intelligit quãdo expresse cõditio est necessaria ad actũ: vt per Bar.
⁊ doc. in. d. l. ⁊ quid si tantũ. Tertio moueor. Et per hoc respõdetur
vno modo ad doctrinam Jo. an. nam regula est: ꝙ ex quo est condi-
tio voluntaria non dȝ extendi ad aliũ casum similẽ. d. l. meuius. et. d.
l. qui heredi. prout supra dixi. Et licet dicta regula reperiatur limi-
tata per Joã. an. in casu suo. videlȝ ꝙ quando legatuȝ est factũ post
mortem

mortem vxoris. Verificatur ea transeunte ad secunda vota tñ in
casu opposito quando est factum sub conditione si transiuerit ad
secũda vota ꝙ verificaretur vxore moriente que caste et hõeste vi
xit: et vitam vidualez seruauit regula non reperitur limitata. Igi
tur stat firma. l. j. et ibi bar. ff. de reg. iur. nam qõ liquide. ff. de pe
nu lega. Et presertim quia ista exceptio nõ potest extendi ad istũ
casum in quo est diuersitas rationis. Nam in casu Joan. andr.
6 †quãdo est factum relictuz sub cõditione mortis vxoris ipsa trãs
eunte ad secunda vota non potest dici legatum extinctum ex de
fectu conditionis. Sed tantum disponitur ex quo vxor premori
tur. An statiz debeatur substituto. Sed ĩ casu nostro mortua vxo
re conditio sub qua factum est relictuz per mortez deficit. quia ho
neste vixit ꝛ vitam vidualem seruauit. Unde per mortẽ conditio
relicti non potest amplius verificari ꝛ purificari. Et sic cuz factũ
fuerit relictum si transiuerit ad secunda vota. si non transiuerit cẽ
setur adeptum sub contraria conditione. arg. l. post mortem. §. pa
ter. ff. de lega. j. ꝛ. l. si legatum. ff. de adimen. lega. eo ergo casu quo
censetur ademptum non potest censeri datum ad hoc tex. nota. et
subtilis in. l. sicut in annos. ff. qui. mo. vsufru. amit. in versi. Neqꝫ
eniz. Et in proposito optime facit text. quez Ludo. roma. allegat
contra Jo. an. ĩ. l. vxori vsumfructuz ville. ff. de vsufru. lega. Ubi
testator qui vxori vsumfructum reliquit post quinquẽnium voluit
villam ad alium pertinere. si ante quinquennim vxor moriatur
non debetur nisi finito quinquennio. Igitur patet ꝙ quando cer
to casu eueniente inuita vxoris relicte vsufructuarie. licet eueniat
mors per quaz finitur vsufructus. vt ĩ. §. finitur. insti. de vsufru.
Tamen non debetur vsufructus nisi eo casu euenĩete. Et preser
tim hoc probatur ex his q̃ ibi dicit Bar. ꝙ ideo ibi expectatur qn
quennium quia conditio voluntaria secus si fuisset necessaria vt
probatur per eum in. d. §. et quid si tantum que regula generalis
assignata per Barto. concludit in casu nostro. Igitur dispositio
l. adigere. §. quamuis. de iurepatro. c. cum cessante. de appel. Di
7 cit etiam Bart. ꝙ ibi fuit dictio †tunc. que tempus ꝛ eius extre
mitatez expresse significat. l. iiij. ff. de cõdi. ꝛ demõ. Sed ĩ casu no
stro etiam apposita fuit dictio tunc. dum dicitur ꝙ si aliam vitam
elegerit et ad secunda vota transiuerit. Tunc dicte domine Ju
lie ꝛc. Et sic est dictio tunc. Et sic censetur tantuz factum relictũ
adueniẽte tempore quoad secunda vota transiuerit. Ex quibus
patet vt dixi responsio ad nota. per Jo. an. vt supra. ¶ Quarto
ꝛ vltimo moueor. ꝛ patebit alia responsio ad no. per Jo. an. Naz
8 † in vltimis voluntatibus semper voluntas defuncti predomina
tur. l. non aliter. ff. de leg. iij. l. in conditionibus primũ locum. ff. de
condi. ꝛ demon. cum simi. Sed in casu nostro ex pluribus attendi
tur ꝙ fuit voluntas defuncti ꝙ non substituit post mortez ꝛc. In
primis hoc ostenditur: nã in precedentibus casibus in substitutio
ne facta in legato facto filiabus qñ voluit solui aliquid dñe Julie
transeunti ad scda vota. vel ea moriente hoc expressit. Idem fecit
dñe Flore. Si hoc idẽ voluisset expressisset in casu nostro. s. casum
mortis. l. vnica. §. sin autez ad deficientes. C. de cad. tol. c. ad audiẽ
tiaz. de deci. ¶ Scdo hoc ostenditur clare qꝛ eo casu quo dña Ju
lia transiret ad scda vota reliquit sibi certã pecuniã ex quo datur
intelligi ꝙ nõ intellexit de morte dñe Julie qꝛ verisimiliter nõ re
liquisset post mortẽ suã cũ tunc esset extincta. l. qui liberos. §. post
humus. ff. de bo. libe. Et presertim cum relicta fiant propter be
nemerita. l. nec adiecit. ff. pro socio. ꝛ. l. qui filiabus. in prin. ff. de le
ga. j. Sed licet ostendatur affectio erga dictã dñam Juliam. Tamẽ
ostenditur erga suos heredes qui erant incerti potuissent eni esse
extranei cũ nõ censeatur factum legatuz in casu mortis sed legatũ
factũ dñe Julie. ꝛ relictum vsufructus factum filiabus sunt facta
sub eadem determinatione. Igitur eo casu quo vnum purificatur et
alterum ꝛ ecõtra. argu. l. iam hoc iure. ff. de vulga. ꝛ pup. Et per
Bar. in. l. si legatarius. §. j. ff. de lega. iij. ¶ Tertio ostẽditur naz
testator relinquit vxori vsumfructum q̃diu ipsa vixerit. ꝛ vitam
vidualem honestamqꝫ seruauerit. ꝛ sic voluit durare vsufructum
quãdiu viueret ꝛ vitã vidualẽ honestamqꝫ seruaret. ꝛ sic finiri vel
ipsa mortua vel vitã vidualẽ nõ seruãte. put significat dictio quã
diu iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de cõdi. ꝛ demon. Et tñ immedia
te substituẽdo sibi. lꝫ voluerit dictis duobus casibus vsumfructũ
finiri tñ in vno casu tñ substituit. Igitur in alio censetur noluisse. l. cuz
ꝑtor. ff. de iudi. l. si fine. §. sed ꝙ papius. ff. de mino. ¶ Preterea
finiebatur vsufructus ipa repetente dotẽ ꝛ tñ nemo diceret ꝙ tũc
sit facta substitutio qꝛ casus est omnino diuersus. arg. d. l. cõmodis
sime. Et hoc ꝑsertiz qꝛ subdit eo casu ꝛ sic testator restringit se ad
eum casuz qñ aliã vitã eligeret. ꝛ ad scda vota trãsiret. ꝛ sic testa
tor requirit duo copulatiue vt relictum habeat locũ in ꝑsona filia
rum. s. ꝙ aliã vitã eligat. ꝛ ad scda vota trãseat. l. si heredi plures.
ff. de condi. insti. ꝛ. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. ꝛ ibi
Bar. nõ ergo sufficiebat alterum vt substitutio locũ haberet. Ex
quo non est opus querere qõ voluerit dicere. cũ dixit aliã vitã ele
gerit. qꝛ nõ sufficit ad purificãdam cõditionem ꝙ ad secũda vota
trãsiuerit. Et arbitror voluisse testatorẽ ꝙ eligẽdo aliã vitaz. vcz
cõtemplatiuam relicta actiua ꝙ non priuaretur iuxta id qõ habetur
in auf. de sanctis. epis. §. sed hec presenti. sed bene eligendo aliã vi
tam transeundo ad secunda vota. ꝛ est facilis responsio in ꝓposi
to nostro necessaria. ex quo illa duo copulatiue requiruntur. Uñ al
terum non sufficit ad purificandũ cõditionẽ. Ex quibus est subla
tum primũ fundamẽtum in ꝯtrium adductum. ¶ Nõ ob. scdm qꝛ
illud est verũ in dubio. Sed in casu nostro testator ꝑdilexit nepo
tem ex fratre ipsis filiabus. Igitur cessat. argu. hoc igitur ostenditur ex
duobus. ¶ Primo qꝛ instituit eũ heredẽ vniuersalem ꝛ filias in
minima re. Uñ testator quos ꝑdilexit instituẽdo censetur etiã sub
stituendo ꝑdilexisse. l. lucius. §. pater. ff. ad treb. ꝛ. l. j. cũ ibi not. C.
de impu. ꝛ alijs substi. Faciunt no. per Bar. in. l. gallus. §. ꝛ si pa
rente. ff. de lib. ꝛ posthu. ¶ Scdo ostenditur: qꝛ moriente altera fi
liarũ nõ substituit alteram sed nepotẽ. Ex quo clare datur intelligi
ꝙ etiã in alijs censetur predilexisse. l. publius. ꝛ ibi Pau. de cast.
ff. de cõdi. ꝛ demon. Facit qõ notat Bar. in. l. fi. ff. ad treb. ꝛ cense
tur eo causatũ: qꝛ testator voluit agnationẽ seruare iuxta plene
no. per Bal. in. l. maximũ viciũ. C. de libe. ꝑte. cũ simi. Ex quibus
est sublatũ scdm fundamẽtum: ꝛ sic remanet conclusio ꝙ nõ hꝫ lo
cum substitutio filiarũ. Sed vsufructus dꝫ cũ ꝓprietate ꝯsolida
ri ꝛ hec sufficiant de primo. ¶ Capio nunc scdm cõsultationis ar
9 ticulum in quo faciebat difficultatem †qm̃ cum agatur de relicto
facto filiabus in quo videntur requiri tm̃ duo testes ad ꝓbanduz
voluntatẽ. l. hac ꝯsultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. Videba
tur etiã ꝙ requirebantur duo testes ad ꝓbandum aliquid ex errore
10 omissum circa relictũ factũ filiabus qm̃ †tot testes quot requirun
tur ad ꝓbãdum voluntatẽ: tot requiruntur ad ꝓbandũ errorem in
nõ voluntate glo. est que solet allegari ꝑ singulari cõiter appro
bata in. l. cũ ꝓponere. ff. de leg. ij. Unde dicit Bal. in. l. ij. C. de bo.
pos. ꝯm tab. ꝙ duo testes supplẽt instrumentũ in eo ꝙ corã duo
bus fieri põt secus si nõ põt fieri corã duobus allegat. d. §. ex im
perfecto. ꝛ qõ habetur in. d. l. cũ proponeretur. Et ad hoc modernio
res plura in proposito allegãt de quibus ibi per eos. Sed hoc nõ
obstante ꝯtrium est verum in casu nostro qõ clare ostenditur ex re
gula premissa que est vera ꝛ cõmuniter approbata: qm̃ in casu no
stro sicut non valerent relicta facta in testõ: de quo agimus coraz
duobus testibus ita nõ potest etiã probari per duos testes ꝙ au
tem si dictum esset factum coram duobus non valeret: etiã quoad
relicta facta filiabus ꝓbatur ex duobus. ¶ Primo qꝛ text. in. d.
§. ex imperfecto. nõ hꝫ locũ: ex quo testm̃ ꝑdictum non est fauora
bile liberis seu filiabus odiosum ꝛ damnosum vt voluit no. Spe
cu. in titu. de instru. edic. §. cõpendiose. ver. Quid si pater. quem
refert ꝛ sequitur Roma. in ꝯsi. cccLxxxvj. incipit. In casu premisso.
¶ Scdo qꝛ tex. in. d. §. ex impfecto. locũ habere dꝫ qñ liberi sunt
instituti. secus qñ extranei: qꝛ tunc nõ solũ est nullũ quoad institu
tionẽ heredis sed etiã quoad relicta facta ipsis ex quo institutio ꝛ
11 caput est nulla ista conclusio probatur: nã †testm̃ ad pias causas vꝫ
coram duobus testibus. c. relatum. ꝛ. c. cuz esses de testamẽ. ꝛ tñ si
in testõ sunt instituti layci ꝛ relicta facta ad pias causas: sicut nõ
vꝫ institutio: ita nec valent talia relicta. hoc not. voluit dñs Ant.
in. c. ꝙ clericis. de foro cõpetẽ. Bartho. de saly. in auf. cassa. C. de
sacrosan. eccle. ꝛ dñs Alex. in cõsi. cLxxvij. incipit. Viso themate
mihi exhibito in scdo volumine. Igitur idẽ dicamus qñ in testõ est
institutus extraneus licet liberis sint facta relicta nõ valeat. Pre
12 sertim ex quo testm̃ nõ est fauorabile. Facit qꝛ †de testõ inter libe
ros ad testm̃ ad pias causas est validũ argumẽtum Bar. in. l. j. in
xxij. col. C. de sacrosan. eccle. Joan. de imo. in. c. ij. de testa. Si igitur
valet inter liberos valeret etiam ad pias causas. Cũ ergo appareat
ꝙ ad pias causas nõ vꝫ datur intelligi ꝙ nõ vꝫ inter liberos. Ex
quibus cõcluditur ꝙ sicut in dicto testamento legata coram duo
bus testibus non valuissent liberis facta. Ita ille non possunt sup
pleri ratione erroris allegati et probati ꝑ duos testes. Laus deo.
Bartholo. soci. ꝛc.

¶ Summarium.

¶ Quedam pulchra in materia substitutionum tractantur in
hoc consilio. Et in primis an breuiloqua inter pupillos traha
tur ad fideicommissariam.

1 Substitutio vulgaris adita hereditate expirat.
2 Substitutio breuiloqua an trahatur ad fideicommissariam in
ter pupillos.
3 Substitutio que non põt valere iure directo: vꝫ iure fideicõmissi.
4 Substitutio breuiloqua facta filijs impuberibus cũ clausula codi
cillaris: an valeat iure fideicõmissi: adueniẽte pubertate.
5 Clausula: ꝙ si non valet: vel valebit iure testamenti: valeat iure
fideicommissi.
6 Verba: si heres nõ erit: includũt impotẽtiam voluntatem.
7 Clausula codicillaris an operetur fideicõmissum in substitutio
ne pupillari.
8 Substitutio pupillaris quomodo exponatur ꝯm mẽtez testatoris.

9 Substitutio directa conuertitur in fideicōmissariam virtute clau
sule codicillaris.
10 Sequentia declarant precedentia.
11 Fideicōmissum cōditionale an transmittatur ad heredes.
12 Fideicōmissum transmittit si pōt ostendi ex cōiecturata mēte de-
functi ꝙ voluerit heredibus descendentibus prouidere.
13 Uoluntas in mente retenta non operatur.
14 Substitutio pupillaris que al's nō erat trāsmissibilis qñ vnitur
cū iure accrescendi fit transmissibilis.
15 Substitutio directa conuertit in fideicōmissaria cū sua natura.
16 Propositum in ꝓposito: idem operat ꝙ oppositū in opposito.
17 Pars vna testamēti per aliam declaratur.
18 Substitutus admittitur qñ pater īstituit filiū masculū ⁊ feminis
tantum reliquit dotem: ⁊ si filius moriatur sine liberis substituit
pium locū si filius decedat relictis filiabus tantum.
19 Filij filiorum in cōditione appositi: licet nō habeant voluntatem
defuncti dispositiuam: tñ habent qualem qualem.
20 Filij masculi instituti nō sunt prelati substituto: q2 filij: sed ꝓpter
qualitatem masculinitatis.
21 Uoluntas testatoris in substituēdo ꝑsumitur esse talis qualis est
voluntas statuentium in deferendo hereditatem.

Consilium. vj.

Dñs labia mea aperiat: ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

In presenti consultatione
videtur ꝙ filij. A. non possint aliquo modo vocari ex
substitutione facta a testatore qñ postꝙ̄ instituit. A. et
U. filios suos: ⁊ eos īuicem substituit. qui. A. primo mortuus est
cum filijs masculis. Deinde mortuus est. U. relictis solum filia
bus feminis. Et in primis cū. U. mortuus sit maior ⁊ adita here-
1 ditate nō est querēdū nec de vulgari nec de pupillari q2† substitu
tio vulgaris adita hereditate expirat. l. post aditā. C. de impube.
et alijs substi. pupillaris vero adueniente pubertate. l. in pupilla-
ri. ff. de vulg. ⁊ pup. Tantū autē querendū est de fideicōmissaria.
in qua etiā visum fuit primo aspectu ꝙ filij. A. nullo mō ꝑ mortē
dicti. U. possunt ad fideicōmissum admitti. qđ triplici solido fun-
2 damento ꝓbari videbat. Primū q2 substitutio facta inter. U. ⁊
A. cū testator dixerit vos inuicē substituo† non vr cū essent pupil
li importare nisi vulgarem ⁊ pupillarē. nō aūt fideicōmissariam
per tex. vbi videt casus in. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. in v̄bo
in vulgarē ⁊ tз Bar. ⁊ sequunt doc. in. l. lucius. ad fi. ff. de vulg. et
pup. ⁊ Bar. in. l. hereditatē. vbi dicit se ita ꝯsuluisse. C. de impub.
et alijs substi. ⁊ sequunt cōiter doc. in. l. cēturio in pe. charta. ff. de
vulg. ⁊ pup. in ver. Scđo opponitur. Et tenēt cōmuniter docto.
vbiqз quicquid dixerit Bal. in. l. humanitatis. in. xv. col. C. de im
pube. ⁊ alijs substitu. Igit frustra tractatur an admitti possint ex
fideicōmissaria. Si illa ex testō colligi nō pōt. Scđo q2 lз colli
gi posset tñ cēset facta inter filios adinuicē si alter sine filijs deces
serit. l. cū auus. ff. de cōdi. ⁊ demō. que lex cū auus lз loquat de li-
beris masculis. Tñ Imperator in. l. cū accutissimi. C. de fideicō.
extēdit ad filias feminas. Idē videmus in cōditiōe si sine liberis
expressa in. l. j. C. de cōdi. inser. Et lз dicta cōditio si sine liberis in
substitutiōe facta descēdenti intelligat etiā si sit substitutus alter
filius testatoris vt tenēt Bal. Saly. ⁊ alij in. d. l. cū accutissimi. et
est casus in. d. l. cū au9. ad quē ipsi nō aduertūt vbi hoc plene dixi
in. xxiij. col. ⁊ tз glo. in. l. j. C. de dona. cau. mor. ⁊ est cōmunis oīum
opi. Tertio ⁊ vltimo solido fundamēto videtur ostendi. Nam
filij tantum reperiuntur adinuicem substituti: lз ergo resultaret fi-
deicommissum conditionale. Et posset habere effectum post mor
tem. U. si alter filius. A. substitutus viueret. Tamen ex quo pre
mortuus est ante mortem. U. cum filijs masculis videt fideicoms
sum expirasse ⁊ quia conditionale non transmissum ad filios per
mortem filij substituti ante filium grauatum pendente conditio-
ne vt est gl. cōmuniter approbata in terminis in. l. vnica. C. de his
qui ante aper. tab. ⁊ est casus ⁊ ibi docto. in. l. heredes mei. §. cum
ita. ff. ad trebel. Ex quib9 aperte concludendum videbatur ꝙ di-
cti filij. A. nullo modo ad fideicommissum admittātur. Sed
premissis non obstantibus contrariam sententiam veriorem esse
existimo in casu nostro: lз negari nō possit quin consultatio sit sa-
tis periculosa. Cum agitur de voluntate defuncti interpretanda.
Sed tamen si eidem voluntati inherere velimus prout facere de-
bemus: vt in. l. conditionibus primum locum. ff. de conditio. ⁊ de-
monstra. ⁊ i. l. iij. C. de libe. prete. ⁊ in. l. iij. §. conditio. ff. de adimē.
leg. Concludendum est dictos filios. A. admittendos esse ex sub-
stitutione fideicommissaria per mortem dicti. U. Et in primis ꝓ
fundamento huius conclusionis ⁊ consultationis. Ostendendum
ꝙ dicta substitutio breuiloqua: non solū continet vulgarem ⁊ pu
pillarem prout no. in. d. l. lucius. Sed etiam in casu nostro ꝯtinet
fideicommissariam conditionē veluti si decesserit sine filijs ⁊ nō
puram: ⁊ licet contra opinio. Bartol. ⁊ aliorum teneat Bald. in
l. humanitatis. in. xv. col. C. de impube. ⁊ alijs substi. Cui9 opinio
in puncto iuris sustineri posset ex his q̄ dicit Areti. Preceptor
meus in. l. plures. ff. de vulg. ⁊ pupilla. Tamen in consulendo nō
recederē a communi opinione. Sed in casu nostro concludendum
est indubitāter ꝙ expirata vulgari ⁊ pupillari continet etiam fi-
deicommissariā: quia in testamento est apposita clausula codicil-
laris: si non vз vel valebit iure testamēti: valeat saltem iure codi-
3 cillorum: quia† tunc quatenus: ⁊ quando substitutio nō potest va
lere iure directo vз iure fideicōmissi: h̄ fuit singulare nouū dictū
Bal. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. ⁊ pup. qđ cōmendant ⁊ ap-
probant Ang. Imo. ⁊ cōiter doc. in. d. l. verbis ciuilibus. ⁊ Ang.
et Imo. in. d. l. cēturio. ⁊ Imol. in. c. raynutius in materia cōpen-
diose. extra de testa. Sed adhuc est diligēter aduertēdū ꝙ pleriqз
doctoꝝ qui hoc tenēt loquunt in substitutione cōpendiosa: q̄ com
4 prehendit plura tēpora. Sed in casu nostro: qñ† est facta breuilo-
qua filijs impuberibus cū clausula codicillari. qñ adueniēte pu-
bertate post aditā hereditatē. An tūc valeat iure fideicōmissi do
cto. cōiter nō exprimunt. reperio tñ ꝙ Pau. de cast. vult ꝙ indu-
catur fideicōmissum. ⁊ extēdit substitutio etiā post pupillarē eta-
tem. alias tñ vsqз ad pubertatē pōt obliquari. ⁊ valere iure fidei
commissi ita dicit in. l. si frater. C. de fideicō. vbi hoc sensit gl. Sз
contrariū est cōcludendū. Primo ꝑ tex. in. d. l. si frater. vbi est ca-
sus si nō cauillet. nā dicit ibi tex. ꝙ frater nō succedit fratri pube-
ri decedenti ex pupillari substitutione sed ex fideicōmisso. si in ali-
qua parte testamenti cōfirmata est substitutio pupillaris ⁊ sic pa
tet ibi ꝙ facta erat substitutio pupillaris. nec aliquid dicit de cō-
pendiosa. nec ꝙ substitutio esset expresse facta vltra pupillarē eta
tem. Et tñ vult ꝙ si voluit valere iure fideicōmissi frater petit fi-
deicōmissū etiā post pupillarē etatē. Idē qñ est adiecta clausula
codicillaris prout ibi fatentur Raph. ⁊ Moder. Et hanc opi. tз
ibi expresse Rapha. fulg. qui vult qđ obliquat post pubertatem
etiam qñ substituit simpliciter ꝑ verba directa. que v̄ba verificā
tur in directa substōne. ⁊ sic cōprehendunt vulgarē ⁊ pupillarem
substitutionē. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ sic vident restrin-
gi ad pupillarē etatē. Nihilominus vult ꝙ si est iuncta clausula co
dicillaris fideicōmissaria substitutio trahet etiā post tp̄s puber-
tatis qđ insignis doctor dñs Philip. corne9 de perusio dicit esse
magis notādū. Et pōt eē rō scđm eum. q2 v̄ba testōris ibi nō sunt
limitata ad pupillarē etatē. nec de mēte testōris appet ꝙ voluerit
suā substōnē ad tp̄s arctare. Sз illa restrictio fit ex natura pupil-
laris. Sз natura fideicōmissarie substitutiōis nō est ꝙ arctet ma
gis ad tp̄s pupillaris etatis ꝙ̄ ad tēpus pubertatis. Ideo fidei-
cōmissū nō restrīgit ad tp̄s pupillaris etatis. Pro ꝯcordia tñ di
cit ꝙ opi. Raph. ꝓcedit qñ v̄ba substitutionis nō sunt restricta ad
pupillarē etatē ꝓut est in casu nostro q2 simpl'r dixit vos inuicē
substituo. secus si dixisset pupillariter. vel ꝑ v̄ba equipolētia quo
casu apparet ꝙ voluit se ad pupillarē etatē restringere. ⁊ iđ tunc
voluit substitutionē valere iure fideicōmissi tūc fideicōmissū erit
restrictū ad pupillarē etatē. ex quo pupillaris substitutio est trās
lata in fideicōmissariam quasi pupillus cēseat rogatus si decesse-
rit pupillus ⁊ hoc casu ꝓcedit qđ dicit Pau. de cast. ⁊ sentit glos.
supplēdo ad tex. ibi scđm ꝑfatū doctorē ⁊ decidet qđ nostra in ter
minis q2 simpl'r directo adinuicē substituit nō restringēdo se ad
5 aliqđ tēpus ⁊ adiecta est clausula codicillaris† qđ si nō vз vel va
lebit iure testamēti: valeat iure fideicōmissi: q̄ v̄ba significāt scđm
doc. ꝙ si nō vз vel valebit iure directo: valeat iure fideicōmissi: q̄
verba vel nō valebit nō sunt restricta ad aliqđ tp̄s ⁊ includūt ca-
sum qñ nō valebit amplius pupillaris q̄ expirat pubertate adue
niente. Uñ ꝯsiderādū est ꝙ si substitutio pōt valere vt vulgaris:
q2 nō est adita hereditas valebit vt vulgaris sicut addita: ⁊ sic ex-
pirauit vulgaris. l. post aditā. C. de impub. ⁊ alijs substi. valebit
vt pupillaris. Si aūt pubertate expirauit pupillaris: tunc vale-
bit vt fideicommissaria. Et hic est intellectus istoꝝ verboꝝ q̄ hoc
important de ꝓprietate sermonis. Uñ nō est ab eis recedendū. l.
6 non aliter. ff. de leg. iij. Sicut in simili illa† verba si heres non erit
includunt casum impotētie ⁊ noluntatis quo heres futurus non
sit vt ꝑ Bar. in. l. j. ff. de vulg. ⁊ pu. Uñ nō sunt verba in testamē
tis restringēda in q̄bus ampliari solēt. l. in testamētis cū materia.
ff. de reg. iur. Et ꝓ ista opi. bñ facit tex. in. §. masculo in glo. insti.
de pup. substi. ⁊ hāc opi. tз Mathesi. in notabili. cxlvj. vbi dicit
ꝙ v̄ba illius clausule si nō vз: vel valebit habēt hāc vim. s. quate
nus super vel ꝓ eo tp̄e quo nō valebit ⁊c. arg. l. stichū q meus erit
ff. de leg. j. Et hoc idē voluit Imo. in. d. l. verbis ciuilibus. Sз hic
insurgit pulchra difficultas. Nam si virtute clausule codicillaris
7 censetur† relicta hereditas per fideicōmissum immediate ꝙ dire-
cte substitutio locū nō hз. Igit immediate adueniente pubertate
q2 pupillaris nō pōt habere locū debeat habere locū fideicōmis-
saria qđ esset cōtra manifestam mentē testatoris. arg. l. cū accutis-
8 simi. C. de fideicō. ex quo† videret priuare filiū ⁊ eius descenden-
tes: qđ nō est verisimile. Om. d. l. cū accutissimi locum non habet
quando

quando conditio fideicõmissi potuit verificari in vita ⁊ fuit purificata. Quoniam purificata conditione sicut substitutus pretulit filio instituto ita fortius censetur nepotibus pretulisse ita determinat Raph. cuma. in. l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demon. argu. eoꝝ que dicunt qñ filius est pure grauatus ſm Bart. in. d. l. cũ auus. vbi hanc opinionẽ secutus sum col. xvj. versi. Tertium correlariũ qḋ pro certo vr̃ ab omni mente testatoris alienũ. Igitur nõ est dicendum. ¶ Sed hoc nõ obstãte dico ꝙ immo in casu nostro nõ censetur iniunctum fideicommissum nisi sub cõditione si decesserit sine
9 filijs hoc in primis probat tex. no. in. d. l. si frater. Ubi qñ † substitutio directa virtute clausule codicillaris cõuertitur in fideicõmissum frater admittitur ex fideicommissaria qñ decessit sine liberis. Et sic est ibi casus si nõ cauillet. Scḋo hoc probo rõne: nam eidẽ est facta substitutio pupillaris vt tradit in. l. lucius. ff. de vulg. et pup. Unde testator primo voluit ꝙ haberet locum vulgaris: si filius nollet esse heres. que expirat adita hereditate. l. post aditam. C. de impube. ⁊ alijs substi. Scḋo loco voluit ꝙ haberet locũ pupillaris. ⁊ hoc filio decedẽte in pupillari etate. l. in pupillari. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ sic filio moriente ⁊ nõ ante mortẽ. Itẽ locũ hꝫ dummodo pupillus filius nõ superstit. vel qr finitur iuxta no. p Bart. in. l. in pupillari. ff. de vulg. ⁊ pup. vel per rõnẽ. d. l. cũ accutissimi. vt voluit Bal. ⁊ sequitur do. Raph. Fulg. in. l. humanitatis. C. de impube. ⁊ alijs substi. ⁊ tenet Ioã. de imo. in. d. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ⁊ istã opi. secutus sum in. d. l. cũ auus. col. ix. v. Scḋm correlariũ. Sed ista pupillaris cõtinetur in fideicõmissaria. Igit fideicõmissaria censet facta sub eadẽ cõditione. s. sine liberis decesserit. arg. l. qrebatur. ff. de test. mili. ⁊ eius qḋ dixit Bar. in. l. j. ff. de iure codi. ⁊ istã rõnem in simili qõne adduxi in. d. l. cuꝫ auus. in. xv. col. in. iiij. correlario. ¶ Tertio qr si finita pupillaris conuertitur in fideicõmissariã põt intelligi post mortẽ ⁊ immediate. Igitur potius intelligi dꝫ post mortẽ. arg. tex. ⁊ rõnis ibi assignate in glo. in. d. l. cũ accutissimi. ¶ Quarto ⁊ vltimo hoc apparet. qr in seqũti substi. dicit. Et si dicti filij sui oẽs decesserint sine filijs ⁊c. substituit fratrem. Ex qbus verbis colligo duo. Primo dum dixit filij sui oẽs quasi supra eodẽ modo voluerit substituere si aliqui decesserint qñcunqꝫ sine filijs. Itẽ ⁊ scḋo ꝙ voluerit substituere post mortẽ. ⁊ si decesserint sine filijs. Solent † enim prece-
10 dentia per sequẽtia declarari. l. qui filiabus. ⁊. l. si seruus pluriuꝫ in si. ff. de leg. j. Et hec interpretatio multũ cõsona est mẽti testatoris que in primis sequẽda est. l. in cõditionibus primuꝫ locũ. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. ex facto. la grande. C. de libe. prete. cũ simi. Ex qbus cõcludo ꝙ dicti filij censent fuisse adinuicem substituti primo vulgariter. secũdo expirata vulgari pupillariter per fideicõmissum post mortem si decesserint sine filijs. Et hoc ideꝫ arbitror ꝙ dixisset testator si fuisset interrogatus ad hoc tex. no. in. l. tale pactum. in si. cũ ibi not. ff. de pac. cum simi. ex quibus est sufficienter sublata prima ratio in ꝯriũ allegata. ¶ Restat nunc rñdere ad duas rõnes vltimo loco in ꝯriũ allegatas. Ad tertiã rõnẽ omissa scḋa. cui vltimo loco rñdebo. Rñdeo ꝙ † lꝫ fideicõmissum conditionale non transmittat ad heredes descendentes etiaꝫ per filios suos vt voluit glo. cõiter approbata in. d. l. vnica. C. de his qui añ aper. tab. Tñ si testator vult trãsmittatur vt voluit Bal. in. l. vnica. C. vt actio. ab here. ⁊ cõtra heredes. Et Bal. i. l. si pater in. iiij. q. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. Ex qua conclusione infero † ꝙ si potest ostendi ex cõiecturata mente defuncti ꝙ voluerit etiã he-
12 redibus descendentibus ꝓuidere tũc trãsmittit fideicõmissuꝫ ſm Bal. notanter in. l. j. C. de his qui ante aper. tab. Et ꝯsuluit Bal. in consilio qḋ incipit. Super primo puncto. ⁊ idẽ voluit Bal. in l. vnica. C. vt acti. ab here. ⁊ cõtra heredes qui ita intellexit tex. in l. si cui fundus. ff. de cõdi. ⁊ demon. Et ita alias vidi cõsultũ p genitorẽ meũ ⁊ multos alios solẽnes doc. qḋ tñ intelligẽdum est qñ hoc colligi põt ex his que sunt expressa in testõ alias secus ad qḋ facit. l. qdã cũ filiũ. ff. de here. insti. † Ubi voluntas in mẽte retenta nõ operat. Secus qñ sumit ex expressis allegant ad hoc. l. lucius.
13 ff. de here. insti. ⁊ in. l. tale pactũ. in si. ff. de pac. ⁊. d. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. ꝓpter que in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. ego decido quasi similem qõneꝫ ꝙ qñ filij sunt adinuicẽ substituti si decesserint sine liberis. Et si oẽs decederent sine liberis est substitutus extraneus vt est casus tunc primus decedens cum liberis trãsmittit spem fideicõmissi in filios. qm ponẽdo eos in cõditione apparet ꝙ testator eos ꝓdilexit extraneo. arg. d. l. lucius. ff. de here. insti. Tñ qr nõ est cẽsendũ ꝙ aliũ sue posteritati ꝓferre voluerit. vt in. d. l. cũ accutissimi. Et qr vt in rñsione ad aliud fundamẽtum voluit descendẽtes masculos ꝓferre descendẽtibus feminis. Sed si in casu nostro nõ trãsmitteret spes fideicõmissi hereditas trãsit ad feminã heredẽ et excluderent descendentes masculi qḋ esset manifeste cõtra mẽtẽ testatoris. Nec obst. tex. in. d. l. heredes mei. §. cũ ita. qr ibi erat datus substitut⁹ q erat de liberis in cuius preiudiciũ nõ est censendũ ꝙ testator voluerit fideicommissum in eius preiudicium trãsmitti. Quinimmo dicit Rapha. cuma. in. d. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. per glo. que vult ꝙ fideicommissum cõditionale non transmittatur per descendentes in descẽdentes est cõtra mentem testatoris. ⁊ istã opi. que fuit glos. in. l. is cui. ff. de actio. ⁊ obli. Ego in puncto iuris defendo in. d. §. cũ ita. Confirmatur ista opi. qr ex quo filij erant a principio simul instituti. ⁊ adinuicem substituti si decederent sine liberis vna cũ substitutis a principio erat vnitum ius accrescendi. Unde ex quo ꝓemortuus adiuit portionẽ suã. ⁊ sic poterat ius accrescẽdi trãsmit-
14 tere. l. stichus plurib⁹. ff. de suis ⁊ legi. Ita † potuit fideicõmissum conditionale sibi vnitum ratione vnionis trãsmittere pupillaris substitutio qñ est vnita cum iure accrescẽdi q̃ alias nõ erat transmissibilis vt est casus singu. ſm eũ in. l. qui patri. ff. de acqui. here. ⁊ est bonus tex. in. l. qui ex duobus. in princi. ff. eo. tit. Et ita in terminis cõsuluit Bald. consil. ix. in scḋa parte in vltima stampa arg. d. l. qui patri quẽ tex. dicit nõ esse alibi. ⁊ subdit ꝙ iste passus est de apicibus iuris ꝙ ista opi. est ipsa veritas qḋ dicit esse mirabile. ⁊ ꝙ hoc nõ crederent nisi legisse hñ fundati in iure. Preterea cum iure accrescendi erat vnita substitutio pupillaris que ratione dicte vnionis erat transmissibilis cõtra naturã suã. Igit cũ sit cõuersa in fideicõmissariã censetur conuersa cũ sua trãsmissibili. ⁊ fideicõmissaria que nõ erat trãsmissibilis assumit naturã pupillaris trãsmissibilis. ¶ Ista cõclusio probat ex his que notãtur voluit Bar. in. l. j. ff. de iure codi. vbi voluit ꝙ qñ directa pura conuertitur in fideicõmissum purũ lꝫ illud tale fuisset transmissibile ante acceptationem vt per Bar. ⁊ doc. late in. l. cũ filio. ff. de leg. j.
15 Tamen tunc nõ est trãsmissibile sicut † directa substitutio que cõuertitur cum sua natura in fideicõmissariã. ⁊ istã opi. plene defen-
16 do in. d. l. cũ filio. ff. de leg. j. Igit idem ante qr † qḋ operatur ꝓpositum in proposito. Idẽ operat oppositũ in opposito. l. ⁊ si cõtra. ff. de vulg. ⁊ pup. l. si vt proponis. C. de nup. xxv. dist. in. c. hospitiolum. Cõfirmatur ista opi. qr filios ꝓdilexit substituens trãsuersales. d. l. cũ accutissimi. item liberos filioꝝ. arg. d. l. lucius. Unde cum vocauerit etiam liberos substitutoꝝ. ⁊ sic voluerit fideicõmissum cõditionale transire ad filios purificata cõditione. Ita cẽsen-
17 dum est liberis filioꝝ. arg. d. l. cuꝫ accutissimi. ⁊ qr † vna pars testi per aliam declaratur. l. si seruus plurium in si. ff. de lega. j. Itẽ qr voluerit primo ꝓuidere descendentibus suis deinde transuersalibus. ⁊ sic cum liberi primo mortui sint de descendentibus censent vocati. ⁊ si testator fuisset iterrogatus certissime hoc rñdisset. Igitur ita est concludendum. arg. d. l. pactum. in si. quã in ꝓposito allegat Bal. in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. Ex quibus concludo ꝙ talis spes fideicõmissi fuit ad heredes trãsmissa. ⁊ sic sublata est tertia ratio in ꝯriũ allegata. ¶ Restat nũc rñdere ad secundam rõnẽ allegatã ad quã rñdeo dupliciter. Et primo in ter-
18 minis habeo solẽne consilium Pau. de ca. in † quo pater instituit filium masculũ filiabus vero feminis natis: ⁊ nascituris relĩqt tm̃ dotes. Et si filius decederet sine liberis. substituit ꝑum locũ decessit filius cũ filiabus feminis vult ꝙ substitutus admittat. ⁊ in primis fundat intentionẽ substituti ꝙ ex quo habebat filios masculos ⁊ feminas ⁊ ipsas feminas nõ instituit neqꝫ substituit cõditio illa si decesserit sine liberis apposita in substitutione dꝫ ex presumpta mente testatoris restringi ad filios masculos. ⁊ sic filie femine filij non faciunt deficere conditionem fideicõmissi ne si aliud diceremus videret testator magis dilexisse filias filioꝝ q̃ filias ꝓprias contra. l. si viua matre. C. de bo. mater. Unde sicut pretulit substitutũ filiabus proprijs. Ita censendũ est voluisse eos ꝓferri
19 nepotibus ex filiabus † naꝫ filij filioꝝ in conditione appositi. lꝫ nõ habeãt voluntatẽ defuncti dispositiuã tñ habeat qualem qualeꝫ. vt est glo. in. l. filiusfamilias. §. cũ qs. de leg. j. Qr testator cogitauit vt ad eos bona sua deberet peruenire ex dispositione tacita vl' expressa parẽtum suoꝝ. s. filioꝝ ⁊ ꝓpter hoc dicunt per ipsum testatorẽ ꝓlati substitutis. d. l. lucius. ff. de here. insti. ⁊ per glos. in. d. §. cũ quis in. d. l. cũ accutissimi. Ubi ergo sunt tales filij qui taleꝫ voluntatẽ testatoris nõ habẽt vel habere non ꝓsumunt lꝫ filij sint substitutos excludere nõ debẽt qr nõ habẽt id ꝓpter qḋ causat exclusio: ⁊ sic dicta cõditio re vera cogitãdo nõ cõtinet merũ factũ: licet nõ reqrat ꝙ dicti filij filioꝝ sint heredes suoꝝ parẽtũ ad exclusionẽ substituti. d. §. cũ qs. Tñ reqrit saltẽ vt habeãt voluntatem testatoris primi qualem qualem. alias autẽ cessaret ratio ꝓallegata: ⁊ sic nõ dꝫ excludere per iura ⁊ rõnes superius allegatas. Sed in casu de quo agimus: ꝓut erat in casu dñi Pauli filij filioꝝ talem voluntatẽ nõ habet qr nõ cogitauit testator dictas neptes debere ad ea bona admitti qr cum haberet filias eas fecit alienas ab vniuersali successione sua eas nõ instituẽdo nec substituẽdo qḋ nisi ꝓpter sexum femininũ fecisse nõ censet: qr per ipsum nõ cõseruat agnatio si enim alium respectũ: vel odium ꝓpter demerita habuisset nõ pariter etiã nasciturãs omisisset in quibus talia non cadunt. l. si quis in suo. §. legis. C. de inoffi. testa. sicut iam natas. Si ergo ꝓpter solũ sexuꝫ voluit filias iam natas esse exclusas: nõ filiationẽ sꝫ sexum muliebrem excludere voluit: ergo ⁊ neptes ex

filijs. In quibus viget idem sexus ad quē testator censet habuisse respectum dum vixit: quā nō similis. sed eadem est ratio de filiabus ad neptes ex filijs propter qō nō dicitur fieri extensio de persona ad psonā qō faciendū nō esset in materia odiosa. Sed dicitur vna ꝛ eadē dispositio circa filias ꝛ neptes ex filijs inspecta vnitate rōnis ꝛ cause vt patet ex nota. per gl. in. l. j. C. que sit longa consuetudo. ꝛ. l. qō vero. ff. de legi. Et per Bal. eleganter in. l. de qui
20 bus. ff. de legibus. ¶ Preterea† filij masculi instituti non sunt plati substituto: qꝛ filij sed propter qualitatē masculinitatis. Qꝛ si qꝛ filij etiā filie fuissent institute. Unde licet in nepotibus sit qualitas filiarū non tñ adest qualitas propter quā substitutus excludat. Sed cessat qualitas. s. masculinitatis: ad hoc in simili qō no. Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de ver. sig. Et per hec ꝛ alia multa ibi allegata dñs Pau. de cast. in. d. consil. tenet hanc opi. ꝛ rñdet ad rōnes quasdam que in ꝯrium allegant incipit cōsilium. Uisis ꝛ eleganter consideratis quibusdā consilijs redditis contra fraternitatez. Quod cōsilium ad cōtextū ego refero in repetitione. d. l. cū auus. col. xxxvj. ad fi. Et hoc est cōsilium de quo Pau. de cast. fecit mētionē in. l. j. C. de condi. insti. vbi sequit hanc opi. ꝛ ibi refert varie fuisse consultum. vbi etiā hāc opi. tenet dñs Raph. fulg. qui dicit ita se ꝯsuluisse ꝛ consultū fuisse. Idē cōsulendo tenuit dñs Pau. de cast. in consi. cccl xij. incipit. Uiso dicto testō. Idē dñs Raph. fulgo. in cōsi. xviij. ꝛ cōsi. xxxviij. Idē Pau. de cast. cōsi. lxix. incipit. Iste casus frequēter cōtingit ꝛ tandē distinguit: ꝙ aut substituitur aliquis de descendentibus testatoris masculus puta alter frater. Et tūc vera sit opinio ꝓ substituto qꝛ testator vr̄ habuisse respectū ad agnationem: vt bona in familia remanerēt. Aut erat substitutus extraneus. ꝛ tunc neptis excludat substitutū vt ibi latius per euz. Sed in casu nostro sunt substituti alij filij testatoris. igitur ꝛc. Uidi etiā alia plura cōsilia doctoꝝ Papiensiū videlȝ dñi Catonis sacci. dñi Jacobi de puteo ꝛ alioꝛum. ꝛ dñi. Andree barba. qui hāc opi. sequebant. quos secutus fuit subscribēdo insignis Preceptor meus dñs Frācis. areti. Et incipit subscriptio quā habeo apud me. Stomachatus sum vt veruz fatear. rōne cōseruāde agnationis a testatore cōsiderata. Adducit not. per Rychar. malū. in publica disputatione quā refert Joan. an. in addi. Spec. in rub. de test. incipit. Sub titu. generali que omnia seriose ꝛ ad plenū refero per nouē columnas in mea repeti. l. cuz auus. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ in. l. ij. col. v. cū quinqꝫ casibus in quarto casu qui est casus noster ego sequor hāc opi. pro qua etiā adduco qō cōsuluit Cuma. in suo cōsil. ij. in primo dubio. vbi dicit ꝙ ꝓsumptio d. l. cū acutissimi nō hȝ locū in feminis descendentibus. qñ appet qō testator cōseruare voluit lineā masculinā. vt ibi latius per cū. Que ꝛ scōo fundamēto cōfirmantur. Qñ neptis ex filio in casu nostro fuisset in successione aui testatoris exclusa a filijs alterius filij exclusis. Igit censet exclusa per viā fideicōmissi. vt probat ex his que no. Bart. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. cū multis
21 simi. per ea que ꝓbat ꝙ† voluntas testatoris in substituendo ꝓsumitur esse talis qualis est voluntas statuentium in deferendo hereditatē. Sed in casu nostro cū per fideicōmissum succedat testatori. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vulg. ꝛ pup. Sic descendentes masculi ex masculis excluderent: vt patet ex forma statuti Mutine: ꝛ late etiā in fortioribus terminis probat dñs Alexā. in. l. ij. C. de in ius vocā. Ita etiā testator fideicōmittēdo voluisse censet: ꝛ hoc in specie in casu nostro multū ponderat do. Pau. de cast. in. d. cōsi. lxxix. Et ita tenet preceptor meus do. Joā. Bapti. de sancto seuerī. in. d. §. cū autē. q. xxv. Referendo dñm Joā. petruciū de perusio doc. solēnem in. d. §. cū autē. Et lȝ neptis nō excludat ab hereditate patris per patruos: ꝛ sic voluntas patris grauati non censeatur esse talis vt vellet excludere filias ꝓpter fratres. Tñ attēdi dȝ voluntas aui testatoris positis liberis in ꝯditione cui succeditur vt pȝ ex no. p Bar. in. d. §. cū ita. vbi vult ꝙ nepos ex fideicōmisso admittat cōtra neptē qui alias non admitteret qꝛ neptis a statuto excludebat a nepote. Et ꝓbat ex his q̄ no. ang. i. l. ex fcō §. si qs rogatus. ff. ad treb. vbi vult ꝙ si testator substituit filie si decesserit sine liberis nō includunt liberi naturales lȝ succederent testatore existēte in dignitate: qꝛ attēdit volūtas testatoris ꝛ hanc opi. refero ꝛ approbo in. l. si cognatis. ff. de reb. dub. in pe. col. ver. Quarta conclusio. Ubi videndum. Laus deo Bartholomeus soci. ꝛc.

¶ Summarium.

☞ An duces superiorem recognoscentes datia ꝛ gabellas alienare possint: etiam si possunt an ipsis a ducatu remotis restet vēditionis commodum.

1 Datia regalia que sint.
Et ibi quid de datio pistrini an sit regale.
2 Jus exigendi datia est mixti imperij.
Et ibi quid si ille q recognoscit superiorez alienet: an eo a ducatu remoto retractetur alienatio. nu. 3.
4 Consuetudo cuius initij memoria nō extat hȝ vim priuilegij.
5 Rex alienare potest qñ regnum parum diminuitur.
6 Princeps non potest regalia alienare in preiudiciuz successoris: et sic contrahere in eius preiudicium.
7 Alienans rem quā non potest alienare censetur alienasse commoditatem tantum.
8 Qñ factum narratur incertū non pōt dari certa rñsio.

¶ Consilium. vij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spūssanctus illuminet intellectum.

[U]Aper qōne mihi proposi
1 ta paucis agam. Et in primis illud expeditū vr̄ ꝙ† datium pistrini panis dȝ inter regalia cōnumerari. Nam lȝ non reperiat de iure cōmuni tale datiū. Tñ ex quo a cōi cōsuetudine: vel ab vsu loci tale datiuz seu gabella exigi solita est dicit esse de regalibus: ita ꝓbat text. in. c. vnico que sint regalia in vbo ripatica: cū his q̄ dicūt ibi And. de yser. Bal. ꝛ Aluaro. q volūt ꝙ essent gabelle q̄ imponebant ex ꝯsuetudine ꝛ tñ ibi numerant
2 inter regalia. Qō etiā pȝ† qꝛ ius exigēdi gabellas est de mixto imperio: ꝛ cōpetit soli principi: ꝛ ideo inferior nō pōt illud imponere. l. vectigalia. ꝛ ibi doc. C. noua vectiga. ꝛ doc. in. l. fi. eo. titu. not. Spec. in tit. de cā pos. ꝛ ꝓprie. §. j. ver. Quid de collīgētibus cuz multis similibus. ꝛ idē est in dñis nō recognoscētibus superiorez de iure vel de facto: vt no. Saly. in. d. l. vectigalia qō nō ꝓsequit. Ex quibus dico in ꝓposito qōnis excludēdo duos casus. Prīo
3 casu† qñ ille dux hȝ in priuilegio a principe cōcesso expssuz ꝙ posset ius exigēdi gabellas vendere qꝛ tunc sicut princeps posset ita et ille dux. c. qō trāslationē. de offi. dele. ꝛ per Ang. cōsi. cc xxiij. incipit. In cā accusationis. ꝛ Pau. de cast. in cōsi. ccxxxv. Moder. in. d. c. j. que sint regalia: qui oēs loquunt de priuilegio ducis Me
4 diolani. ¶ Scōm† qñ ille per tm̄ tps cuius in ꝯriuz memoria nō existit solitus fuisset talia iura exigere gabellas vendere: qꝛ talis consuetudo vim hȝ indulti ꝛ priuilegij: vt in. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. Et est casus ꝛ ibi doc. in. c. sup qbusdam. §. pterea. de verb. sig. no. Inno. in. c. bone. el primo. extra de postula. pla. Quibus casibus pmissis tanq̄ veris loquēdo nūc inspecto iure cōmuni decisio est apud me. Nā ꝙ potuerit vēdere iure ꝓbat ex doctrina Bar. in. l. ꝓhibere. §. plane. ff. qō vi aut clam
5 vbi dicit ꝙ† rex alienare potest qñ regnū parū diminuit. ar. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. ꝛ ꝓindicat tunc successuro. secus si magnā partē diminueret: vt in. c. intellecto. extra de iureiuran. Sed Bal. in extrauaganti. de pace constātie in verbo successurū tenuit
6 ꝙ† princeps nō pōt regalia alienare in ꝓiudiciū successoris: quia sicut nō pōt subuertere ita nō pōt diminuere. l. si electio. ff. q ꝛ a qbus. nec vtitur Bal. dicta dist. Bar. in. d. §. plane. Ex qbus auctoritatibus ꝯrijs reddit res difficilis. Nisi dicamus vel ꝙ doctrina Bal. intelligat qñ ex alienatiōe illoꝝ regaliū sequeret magna diminutio regni. alias secus put dicebat Bar. que tñ ꝯcordia nō est iuxta mētē Bal. vt pȝ ex rōne. qꝛ sicut non pōt ius successoris euertere. ita non pōt diminuere. Et sic loquit etiā de quacūqꝫ diminutione nō magna. Uel dicamus ꝙ aliqñ. ꝛ primo. Ex alienatione regis sequit magna diminutio regni. ꝛ tūc idistincte fieri nō potest in preiudiciū regni ꝛ successoris. siue alienarent regalia. siue nō regalia. ꝛ ita loquat Bar. in. d. §. plane. ¶ Aliqñ ꝛ scōo nō sequit magna diminutio. ꝛ alienata nō sunt regalia. ꝛ tunc loquitur Bar. in. d. C. plane. ꝛ ꝓbat tex. quē allegat Bart. Nā vt dicit ibi Ang. loquit de quibusdā terris occupatis a Suiceris q̄ fuerūt eccle. donate. Uñ nō erāt in administratione alienātis. ¶ Aliqñ et tertio agitur de regalibus ꝛ in illis non vȝ alienatio in preiudiciū successoris. Et ita loquit Bal. in extrauagāti de pace cōstan. Et idem hoc clare voluit Bal. in. c. vnico que sint regalia de quibus ibi non possunt alienari qꝛ sunt principis. Sed ibi sunt multa ex quibus sequit parua diminutio. Et tñ non vult illa posse alienari. Ex quibus patet ꝙ ispecto iure cōmuni alienatio facta ab illo duce de illo datio non teneat. ¶ Postremo ista conclusio ꝓbat ex no. per Bar. in. l. in diē in fi. principij. ff. de aqua plu. arcē. Ubi querit si ius exigendi gabellā fuit per principē cōcessum alicui nobili in aliquo territorio. An tale ius datij possit vendi sine ꝯsensu primi ꝯcedentis. ꝛ cōcludit ꝙ non p illū tex. Faciūt no. p Bal. in. l. a pcuratore. C. māda. Joā. de imo. in. d. l. in diē. dicit ꝙ lȝ Bar. non videat decidere. Tñ videt dicendū ƀm eū ꝙ si vellet cōmoditatem pcipiendi alteri cōcedere vr̄ ꝙ possit ad instar vsufructuarij per id qō habet insti. de vsufruc. §. j. ꝛ in. l. necessario. §. fi. ff. de pericu. ꝛ cōmo. rei vēdi. ¶ Cōfirmant predicta per ea que ponit Bar. in. l. cotem ferro. §. qui maximos. ff. de publi. in. ij. q. vbi dicit ꝙ tale ius vendi non pōt sine auctoritate principis qui ei ꝯcessit. arg. d. l. in diē hoc tñ relinqt sub dubio. Subdit ꝙ illud est cer
7 tum† ꝙ si venditur pedagium cōmoditatem pcipiēdi esse vēdutā nō ius. arg. l. si vsufructus. ff. de iure do. ꝛ in. l. necessario. §. fi. cuz sua glo. Et hoc tenet Jac. de are. ꝛ dicit ꝙ talis dicit cōstitutus pcurator in rem suā. Ex qbus infero ƀm pdicta. ꝙ si est vēdita cō

moditas

moditas τ nõ ius φ illemet dux nõ potest eã impugnare. τ sic nec alius qui tenereť ex facto illius ducis sed resoluto iure illius ducis nõ voluntate ipsius sed necessitate resoluiť talis venditio commoditatis ista ꝓbanť in. d. l. in diem cum ibi no. p Bar. τ doc. presertim p Raph. cuma. τ Pau. de cast. q multũ clare loquuntur. Ex quibus omnibus pono iunctas cõclusiones quoniam ex quo
8 † factũ narrať incertũ non põt dari certa rñsio. l. si ex plagis. §. in clino. ff. ad. l. aquil. ¶ Prima cõclusio sit si constat de priuilegio et de cõsuetudine tãti tpis cuius in ɔtrium memoria nõ existit illa sunt seruanda. ¶ Scõa cõclusio inspecto solo iure cõmuni nõ puto φ dux recognoscẽs superiorẽ possit ius exigẽdi gabellas alienare. secus si superiorẽ nõ recognosceret. ¶ Tertia ɔclusio eo casu quo venditio iuris fieri nõ posset sustineť vt cẽseať facta vẽditio cõmoditatis. ¶ Quarta vẽdita cõmoditate durãte duce. τ eius iurib⁹ teneť ipse seruare. sʒ resoluto iure ducis ex necessitate nõ ex sua voluntate cessat vẽditio dicte cõmoditatis. Et ꝑm ṗdictas cõclusiones τ cõsiderationes puto casum decidi debere.

¶ Summarium.

☞ Pulchra quedam in materia statuti quo disponitur quod maritus lucretur dotem vxoris.

1 Statutum loquens in dote data an habeat locũ in dote ꝓmissa.
2 Statutum volens φ maritus lucretur partem dotis vxoris defuncte an habeat locum in ea que tñ desponsata est.
3 Matrimonium quando est de proximo consumandum habetur pro consumato.
4 Statutum loquens de copulata non habet locũ in sponsa anteφ ducatur.
5 Nulla infirmitas φtũcunφ grauis existentis in articulo mortis impedit matrimonium contrahendum.
6 Ordinata caritas incipit a seipso.
7 Ducere vxorem in periculo mortis non est honestum: sed contra mores ciuitatum.
8 Posse dicitur qđ honeste τ sine difficultate possumus.
9 Nuptie non contrahuntur tempore septuagesime.
10 Solutione eius quod debetur omnis tollitur obligatio.
11 Protestationi non contradicens consentire videtur.
12 Statutũ exorbitans loquẽs in vxoribus ductis: nõ debet habere locum in vxoribus que improprie τ ficte dicuntur ducte.
13 Improprie dicitur aliquid fieri qñ per te nõ stat quominus fiat.
14 Legislatores non solent iuuare actus in fraudem factos.

¶ Consilium. viij.

¶ Dñs labia mea aperiat: τ spũssanctus illuminet intellectum.

Viso eleganti consilio prestãtissimi doc. τ fratris dñi Camilli de baglionis placet mihi eius ɔclusio. Nã statutũ Urbini sup lucro dotis vxore precedente in matrimonio tollit duas difficultates.
1 ¶ † Prima est nunqd statũ loquẽs de dote data locũ habeat in dote ꝓmissa de qua in. l. iubem⁹. §. sane. C. de sac. san. ecc. τ in. l. nõ sine. C. de bo. q lib. Nã statutũ exprimit φ locũ habẽt in dote pro
2 missa. ¶ Scõa est † an statutũ ṗdictũ qđ loquiť in vxore decedẽte in matrimonio locũ habeat in ea que est simplr desponsata p verba de ṗsenti de qua late scripsi post Cuma. τ Pau. de ca. in. l. cui fiunt. ff. de ɔdi. τ demon. Nã statutũ in casu nostro tollit hãc difficultatẽ: qꝛ seipsum declarat φ locum habeat in vxoribus ductis quo casu etiã tenẽtes sup dicto statuto opinionẽ φ nõ habeat locum in vxore desponsata per verba de ṗsenti: voluit φ tunc statutum locũ habeat vt declarat Bar. de saly. in. l. cũ in te. C. de dona.
3 ante nup. † qꝛ ex quo matrimoniũ est de ꝓximo cõsumãdũ habeť pro cõsumato. Et hãc opi. sequunť Moder. i rub. extra de spõsa. et secutus fui in. d. l. cui fuerit. ea presertim rõne qꝛ tunc substinuit onera expẽsarũ τ alia. τ sic cũ nõ simus in ea φ nõ est ducta: nõ verificanť vba statuti. Igiť nec dispositio. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. cũ ibi no. Cõfirmať p ea que dicit Bal. in. l. nõ sine. vbi vult
4 φ † si statutũ loquiť de copulata nõ hʒ locũ in sponsa anteφ ducať. Unñ a pari vult φ ṗcedãt esse in matrimonio copulatã τ esse ad domũ ductã. Et ꝑm hãc opi. allegatur cõsuluisse Bal. indiuiduo qñ statutũ loquiť de vxore ducta in ɔsilio qđ incipit. Queriť et caret ista cõclusio ꝓbabili dubitatione. Sed difficultatẽ facere videbať qꝛ ex quo contracta erant sponsalitia per verba de ṗnti tenebatur τ cogi poterat vxor matrimonium consumare vt est ca
5 sus in. c. super eo. de condi. appo † Et nulla infirmitas φtumcunφ grauis ẽt existẽtis i articulo mortis ĩpedit mrĩmoniũ ɔhẽdũ. vt ẽ casus τ ibi gl. allegat ɔcordãtias in. c. ij. extra de cõiug. lepro. Cũ tertio maritus ꝓtestatus fuerit φ volebat eã ad domũ ducere: τ p eũ nõ stabat. Videť statutũ verificari vt voluit in termi nis Bal. τ sequunť ibi pleriφ moderni in. d. l. nõ sine. τ sic vř tolli vna ex rñsionib⁹ datis in cõsilio φ ꝓtestatio nõ fuit facta icõgruo tpe. Nec videbať obstare scõa rñsio φ ꝓtestatio fieri debebat ṗso ne principali: τ sic vxori qꝛ ex quo pater ꝓmiserat φ filia ɔheret

matrimoniũ tenebatur curare φ ɔheret alias teneť ad interesse. Primuʒ probať in. c. ex litteris. τ in. c. sicut ex litteris. de sponsa. Scõm in. l. si quis ab alio. ff. de re iudi. τ in. l. stipulatiões nõ diuiduntur. §. celsus. ff. de ver. obli. ¶ Sed ṗmissis nõ obstãtibus cõtraria snĩa est verior. Et ad primã obiectionẽ rñdeo φ verũ est φ infirmitas impedit matrimoniũ ɔhendũ. Tñ dico φ infirmitas et debilitas excusat si nõ vult duci ad matrimoniũ cõsumandũ vt cõcludunt doc. in. d. c. ij. de cõiug. lepro. Et si dicať volebat ducere vt sustineret alia onera matrimonij preter copulã dico φ mulier erat excusata qꝛ cum esset in grauissima infirmitate cõstituta
6 erat periculosa mutatio. † Omnis eñ ordinata caritas incipit a
7 seipso. l. ṗses. C. de serui. τ aqua. Preterea † ducere vxorẽ in periculo mortis nõ est honestũ: sʒ cõtra mores ciuitatũ. Igiť non fuit in culpa qꝛ ea non dicimur posse que honeste non possumus. l. nepos ꝓculo. ff. de ver. sig. l. reprehendenda. C. de insti. τ substi. sub
8 cõdi. fac. Item † ea dicimur posse φ sine difficultate possumus: vt no. glo. in. §. penales. insti. de acti. Iteʒ ea que sine rubore. l. pe. ff. de fur. Sed pro certo nõ sine difficultate τ rubore poterat prima vice duci ad domũ mariti. Itẽ intelligiť qs posse facere qñ cũ cõ
9 moditate. l. si seruus. ff. de noxa. Accedat † qꝛ facta fuit ante Carnis priuiũ i tps septuagesime: τ sic tpe quo nuptie ɔhi nõ pñt: vt in. c. capellanus extra de feri. τ sic in tpe incongruo vt nõ releuat vt in ɔsilio diciť. Ex qbus cõcludo φ etiã si fuit mulieri facta ꝓtestatio fuisset excusata: sed in casu nostro fuit facta patri: τ sic nõ principali ṗsone. Unñ nõ releuat: vt in ɔsilio diciť. Et ad rõnẽ supra adductam rñdeo φ nõ reperio φ pater obligauerit se nisi ad matrimoniũ ɔhẽdũ p vba de ṗsenti. Unñ cũ fuit ɔctũ pater libera
10 tus fuit iuxta illud † solutione eius qđ debeť omnis tolliť obligatio. Et sic remanet vera cõclusio in consilio firmata: φ dicta ꝓte
11 statione nõ obstãte nõ dʒ maritus tertiã lucrari. Nec obst. φ † pater protestationi nõ ɔdixerit: τ sic vř ɔsensisse. arg. gl. in. l. si. §. itẽ si predixerit. ff. de publi. τ eius φ habeť in. l. si fideiussor. in prin. ff. qui satisda. cog. Qm̃ illa ṗcedunt vel ad hoc vt nõ ɔdicẽs excludatur ab aliquo priuilegio: vt i. d. l. si fideiussor vel ad hoc vt qs se exoneret ab actu gerẽdo incõtinẽti vt per gl. in. d. §. si ṗdixerit. nõ autẽ sufficit nõ ɔdicere ꝓtestationi sʒ reqriť ɔsensus expssus quo ad inducẽdã obligationẽ vel ad tollẽdũ ius cõe: vt no. Bart. in. l. nõ solũ. §. morte. i. vj. col. ff. de noui op. nũ. τ tenẽt Cano. maxime Imo. in. c. cũ. M. ferrarieñs. de cõsti. τ dñs Alex. in. d. l. si fideiussor. in prin. ¶ Postremo nõ omitto φ lʒ nõ stetisset p maritũ tñ verũ est dicere φ nõ fuit ducta ad domuʒ. Sed habeť ꝓ ducta qꝛ improprie diciť ducta. l. mercis. ff. de ver. sig. p Bar. in. l. si maritus. §. l. iulie. ff. ad adul. Itẽ qñ ɔditio habeť pro impleta qꝛ non stat p implere debẽtẽ: nõ diciť ꝓprie τ vere impleta. Sʒ ficte ꝑm Bal. in. l. si pater in. ij. q. C. de insti. τ substi. sub ɔdi. fact. arg. in. l.
12 iulia. τ. l. in his. ff. de cõdi. τ demõ. Igitur † statutũ exorbitãs loquẽs in vxoribus ductis nõ dʒ habere locũ in vxoribus φ improprie τ ficte dicunť ducte. l. ij. §. hec verba. ff. de neg. gest. τ ibi not. τ in. l. j. §. hoc interdictũ. τ ibi Bar. ff. de fonte. Unñ dicit Pet. de anch. in cõsi. cclxviij. incipit. Pro τ ɔ. qđ dictũ statutũ qđ loquiť vxore ṗmoriẽte nõ hʒ locũ qñ ingrediť monasteriũ qꝛ diciť improprie: τ ficte mortua facit qđ dicit do. Cardi. in. c. is q. extra de spõsa. vbi vult φ statutũ puniẽs ɔhentẽ sponsalia certa die nõ hʒ locum in eo q sponsam de futuro ea die cognouit. lʒ quoad effectũ dicať ɔhi matrimoniũ de ṗsenti. ¶ Postremo nõ omitto φ ex quo statutũ cõcedit si ducať ad domũ rõne expẽsarũ diciť cõcedere: τ
13 sic est recõpensatoriũ expẽsarũ: vt est de mẽte oĩuʒ. † Unñ qua rõne in obseruãtia nõ facit quominus qs nõ possit petere iteresse recõpẽsatiuũ vbi cadit cõpẽsatio: vt ɔcludit Bal. in. l. ij. C. de vsur. pari rõne ecõtra. Nõ põt vt petať vbi nõ cadit qm̃ ɔtrior eadẽ est
14 regula. l. τ si ɔ. ff. de vulg. τ pup. l. si vt ꝓponis. C. de nup. † Preterea legislatores nõ solent iuuare actus in fraudẽ factos. Nec vt quis ex fraude sua lucrũ sentiat. l. cõuenire. ff. de pac. dota. l. in fundo. ff. de rei vẽdi. cũ simi. Sʒ in casu nrõ cũ videreť ꝓtestationẽ factã fuisse in fraudẽ. Nã bonus vir stetit biẽnio anteφ vxorẽ peteret: sʒ postφ vidit eã infirmã morbo incurabili petijt nõ vt eã haberet: qꝛ si eã noluit sanã ergo minus infirmã. Nec pietate motus fuit. sʒ vt tertiã parteʒ dotis lucrareť ex solo actu ꝓtestatiõis cui iura nõ fauẽt: nec dños iudicare debentes fauere debẽt cũ contra eum τ iuris rigor τ maxima equitas militet.

¶ Summarium.

☞ An soror defuncti excludatur a successione fratris in tribus qrtis propter existentiam filiorum patrui.

1 An statutũ excludẽs sororẽ a tribus quartis ꝓpter existentiam patrui habeat locum qñ existũt tñ filij ex patruis.
2 Statutũ in causa prima censetur statutum in remota.
3 Inclusa persona patrui a successione includitur ẽt ṗsona filiorum.
4 Ubi vna tñ ratio assignari potest illa habeť pro expressa.
5 Fratres patrueles veniunt appellatione parentum: largo sumpto vocabulo.

6 Sorores fundatam intentionem habent de iure ciuili.
7 Statutum excludens sorores propter fratres et patruum est exorbitans et correctorium.
8 Unum caput statuti per aliud declaratur.
9 Si soror excluditur existentibus fratribus intelligitur de fratribus carnalibus et non includuntur patrueles.
10 Quando verba sunt clara non est opus interpretatione.
11 Sorores non excluduntur in totum si non extant fratres carnales ex vtroque parente vel ex patre tantum.
12 Exclusa matre excluditur auia materna.
13 Statutum excludens materteram magnam est maior ratio quam matrem teram simpliciter.
14 Maior ratio militat excludendi remotiorem quam proximiorem.
15 Extensio non fit in materia fauorabili de casu in quo militat maior ratio ad casum in quo militat minor.
16 In materia extendibili non fit extensio.
17 Diuersa est ratio in fratre et filio fratris ad exclusionem sororis: et in patruo.
18 Frater et filius fratris censentur vocati si lex vocat proximiores pariter.
19 Filii fratris sunt equiparati fratri in succedendo.
20 Filius fratris est positus loco patris.

¶ Consilium .ix.

¶ Dominus labia mea aperiat et spiritussanctus illuminet intellectum.

Uiso statuto terre burgi sancti Sepulchri sub rub. de succes. ab intesta. quod incipit. In successionibus ab intestato. dubitatur 1 † an soror defuncti excludatur a successione fratris in tribus quartis propter existentiam filiorum patrui primo: in qua difficultate primo aspectu videbatur dicendum quod sic nam propter existentiam patrui soror admittitur tantum ad quartam partem: et patruus admittitur ad quartas vt patet in dicto statuto in ver. Item si remanserit patruus quod statutum seruandum est in loco quicquid sit de iure communi. l. omnes populi. ff. de iusti. et iur. Igitur idem videtur 2 dicendum in filiis patrui. Nam † quod per statutum statuitur in causa proxima censetur statui in causa remota que pro illa vel ex illa descendit verba sunt Bal. in l. illam. C. de colla. Et ideo consuluit Pau. de ca. in consi. cccccxl. incipit. Hereditas pertinere quod si statutum excludit sororem a successione fratris existente fratre censetur excludere etiam existente filio fratris qui coniungitur ex persona patris et venit ita in proposito si excluditur existente patruo censetur excludi existente filio patrui qui descendit ex illo. Confirmari videtur et secundo quia si quid statuitur in causa proxima censetur statutum in causa remota que descendit ex illa in capite excluso statuti: quod si excluditur mater censetur exclusa etiam auia: et si excluditur filia excluditur nepos ex filia vt per Joan. an. in addi. Spec. in tit. de succes. ab intest. in rub. et per Bart. in l. liberorum. ff. de ver. sig. et Bal. in l. maximum vicium. C. de lib. prete. Ita fortius videtur dicendum in capite 3 inclusiuo quod † inclusa persona proxima ad exclusionem alterius censeatur exclusa persona remota que descendit ex illa. et sic inclusa persona patrui censeatur inclusa persona filiorum patrui: quoniam caput exclusiuum est odiosum. Caput inclusiuum est fauorabile secundum Bal. et doc. in l. venia. C. de in ius voca. ¶ Preterea in tertio statuto aditur ad conseruandas agnationes vt dicebat Jaco. de are. in sua disputatione quam refert Joan. an. in addi. spec. in rub. de succes. ab intest. et Bal. in l. maximum vicium. C. de lib. prete. que vult quod ista ratione potest argui extensiue 4 de persona ad personam † ex quo non potest nisi vnica ratio coniecturari: put etiam voluit Bal. in l. quoniam. C. de fideicom. et pulchre loquitur Bal. in proposito in l. de quibus. ff. de legi. et late dominus Pau. de cast. in suo consi. cccxxxviii. incipit. Presens casus modicum habet dubitationis. Igitur cum eadem ratio militet in filiis patrui: quia per illos conseruatur agnatio sicut per patruum. Igitur fit extensio ad filios patrui. ¶ Postremo etiam stante dicta ratione idem videtur concludendum ex alio. Nam soror excluditur a fratribus. Igitur includuntur non solum fratres carnales: sed etiam patrueles ad exclusionem sororum quoniam quando militat eadem ratio et casus ad quem volumus statutum extendere includitur lato sumpto vocabulo fit extensio. gl. est no. in auth. minoris debitor. C. quando 5 mulier offi. tute. fun. pot. et in cle. i. de elec. cum vulg. Sed † fratres patrueles veniunt appellatione parentum largo sumpto vocabulo. l. iurisconsultus. §. secundo gradu. et §. quarto gradu. ff. de gradi. Igitur ad eos fit extensio et hoc videtur voluisse Jo. an. in addi. spec. in rub. de succes. ab intest. et Bal. in l. scimus. in fi. prin. in q. vii. C. de inoffi. testa. Et secundum istam considerationem fratres patrueles succederent in totum exclusis sororibus ex forma dicti statuti in versi. Et mortuo fratre ab intestato etc. ¶ Sed premissis non obstantibus quod vere nullo modo obstant contrariam sententiam veriorem etiam existimo quod immo sorores admittantur in totum exclusis fratribus patruelibus: et sic filiis patruorum. 6 Nam † sorores habent fundatam intentionem de iure communi in auth. post fratres. C. de legi. here. Cum ergo de iure communi debeant admitti in totum et statuta non reperiantur excludere existentibus filiis patruorum illud dici potest quod est casus omissus. Ideo remanet in dispositione iuris communis. l. si cum dotem. in prin. ff. sol. mat. et in l. maritus. C. de procu. l. si extraneus. ff. de condi. ob causam. Item quod nulla. l. municipali probatur quod soror in aliquo excludatur existentibus filiis patruorum. 7 l. illam. C. de collatio. ¶ Preterea † statutum excludens sorores propter fratres et propter patruum est exorbitans et correctorium. Igitur interpretari debet vt in quantum fieri potest minus corrigat ius commune gl. in l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. per Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. et iur. in vi. q. prin. in materia interpretationis passiue in c. cum dilectus. extra. de consue. et iuxta illud quod non mutatur cur stare prohibetur. l. sancimus. C. de testa. Si enim statuentes voluissent sororem excludi propter filios patrui: sicut propter patruum vtrumque expressissent sicut de patruis expresserunt. l. vnica. §. finaut ad deficientis. C. de cadu. tol. c. ad audientiam. de decimis. quod etiam ex mente ipsiusmet statuti ostenditur in v. Item videtur vbi quando voluit quod sicut patruus excluderet materteram et filii patrui hoc expressit. Igitur cum in sequenti capitulo quando vult quod soror excludatur exprimit tantum de patruo: de filiis patrui datur intelligi quod non voluerit sorores excludi per patruos et non 8 per filios patrui. Nam † vnum caput statuti per aliud declaratur. l. vtrum. et ibi Ang. ff. de peti. here. per Bar. in l. prior. §. eritque differentia. ff. vi bono. rap. Et hoc solum fundamentum per quo clare apparet de intentione statuti tollit omnia obiecta in contrarium que non procedunt quando aliter ex mente statuti apparet quam verbis est preferenda. l. non is et rei. §. verbum ex legibus. ff. de ver. sig. et l. cum mulier. ff. sol. mat. c. intelligentia. et c. preterea. de ver. sig. l. non dubium. C. de legi. Sed vt consultatio clarior reddatur iactis fundamentis per que fundata est intentio sororis vt in totum admittatur. Respondeo ad obiecta in contrarium ex quibus responsionibus consultatio reddetur clarissima ni fallor. ¶ Et in primis respondeo ad vltimum 9 quod in contrarium allegabatur quod immo † si soror excluditur existentibus fratribus intelligitur de fratribus carnalibus et non includuntur patrueles secundum Bar. in l. lucius. §. quesitum. ff. de leg. ii. cum concordantiis de quibus per dominum Alex. late in l. i. C. de succes. edic. et latius in l. dotali. ff. sol. mat. Ubi dicit se pluries consuluisse non insisto: quia in casu nostro statutum hoc clare exprimit quod tunc soror excludatur in totum quando remanserit frater carnalis ex patre et matre vel patrui ex patre vel filii 10 ipsius fratris. Unde † cum verba sint clara non est opus interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iii. Item a contrario sensu vult 11 statutum oppositum quod † si non extant fratres carnales ex vtroque parente vel ex patre tantum ad minus quod sorores non excludantur in totum quod argumentum validum est. l. i. §. huius rei. ff. de offi. eius cui manda. est iurisditio. Presertim cum per illud redeamus ad ius commune iuxta gl. valde not. in c. statutum. in ver. mandatum. de preben. in vi. ¶ Preterea si diceremus quod fratres patrueles includerentur l. d. c. Sequeretur absurdum quod patruus excluderetur tantum a tribus quartis qui est proximior et filii patrui qui sunt coniuncti mediante patruo excluderentur in totum contra id quod habetur in l. si viua matre. C. de bo. mater. ¶ Non ob. nunc primum quod in contrarium allegabatur. Nam non reperio quod Bal. in d. l. illam dicat illa verba in capite inclusiuo. Sed bene in capite exclusiuo quia fortior est ratio excludendi auiam quam matrem que est in proximiori gradu. Allegat Cy. in l. i. C. que sit longa consue. Et ideo 12 † exclusa matre excluditur auia materna. Unde dicit etiam Bal. in l. quod 13 vero. ff. de legi. † quod si statutum excludit materteram magnam: quia maior ratio excludendi est materteram magnam quam materteram simpliciter. Nam maior ratio excludit minorem. l. cui pacto. ff. de ser. expor. Et hoc approbant Roma. et do. Alex. in d. l. i. C. de succes. edic. que dicit quod ad hoc faciunt no. per Joan. an. in addi. spe. in rub. de succes. ab intest. et per Bar. in l. ii. §. videndum. ff. ad tertul. et per Bal. in l. illam. C. de 14 colla. Ex quibus infero † quod si in capite exclusiuo maior ratio militet excludendi remotiorem quam primiorem. Igitur maior ratio militat includendi in proximiorem quam in remotiori quoniam quod operatur propositum in proposito operatur oppositum in opposito. l. et si contra. ff. de vulga. et pup. l. si vt proponis. C. de nup. xxxv. dist. c. hospitiolum. Rectum enim sui iudex est et obliqui vt inquit Philosophus primo thopicorum. Si ergo sorores excluduntur per patruum primiorem: non includuntur filii patrui qui sunt remotiores quia non militat tanta ratio in remotio 15 ri que militat in primiori vt dictum est. † Sed in materia et fauorabili non fit extensio de casu in quo militat maior ratio ad casum in quo militat minor ratio. l. cui pacto. ff. de ser. expor. et pro hoc in terminis facit quod pulchre dicit Bal. in proposito in d. l. quod vero. ff. de legi. vbi querit si statutum priuilegiat patruum in succedendo. An videatur priuilegiare patruum magnum et dicit fuisse consultum per omnes doc. bonon. et per eum quod non: quia minor est ratio in remotiori gradu ad includendum ipsum quam in propinquiori: et ideo cessat statutum et ratio statuti. Et istam decisionem doctorum bononiensium sequitur Bal. et do. Alex. magnificat in d. l. si dotali. et in plerisque consiliis suis: ex qua decidit casus noster quia in filiis patrui remotioribus non est tanta ratio inducendi quanta est in patruo propinquiore: sed vbi non est eadem ratio sed minor et in materia extendibili non fit extensio. l. lege iulia. §. hoc capite. ff. de ritu nup. per hoc tex. et ratione sui i. c. fi. de transla. pla. vbi patet quod dispensatio concessa propter publicam vtilitatem que alias solet extendi non extenditur ad casum in quo est minor ratio bene facit tex. i. c. sup quodam. §. si vo. de offi. dele. et voluit Bald.

Bal.in simili in.c.j.§.naturales.iuxta si.si de feu.fue.cōtrouer.in
ter dñm ꝛ agna. Ex quibus concludo ꝙ licet statutū includat pa
truū ad exclusionē soroꝝ in quo est maior ratio ꝙ̄ ī filijs remotio
ribus nō includit eius filios:in quib⁹ militat maior ratio: in qb⁹
cessat ratio statuti vt dictū est. Et ex his est rñsum clare ad p̄maꝫ
ꝛ scdām rationē in cōtrariū factas. Et ad ea q̄ dicit Pau.in.d.cō
17 si.rñdet multum clare ꝙ † diuersa est ratio in fratre ꝛ filio fratris
ad exclusionē sororis:ꝛ in patruo. Nā in patruo nō succedunt fra
tri patrui ex psona patrui:sꝫ filij patris cū sorore ex psona fratris
sed ex ppria vt probat in aut.cessante.ꝛ in aut.post fratres.C.de
legi.here.nā hoc requirit tm̄ in filijs fratrū ꝙ succedāt in locū fra
trū:in alijs aūt attenditur tantū primior gradus:in quib⁹ Pau.
de ca.in.d.cōsi.dicit oppositū eius qd̄ dixit in filijs fratrū:q sub
stituūtur in locū parentū vt cū sororibus succedāt: sꝫ filij patruo
rū nō subintrāt in locū parentū:vt si ageret de successiōe nepotis
ex fratre patruus excludit filios alterius patrui:vt in.d.aut.post
fratres. Et sic ptꝫ ꝙ non subintrant locū patrui sed fratres lꝫ p
ximiores nō excludūt filios fratris p̄mortui in successione fratris
vt in dictis iuribus. Unde Pau.de ca. cōtrariū manifeste vult ī
18 alijs in dicto cōsilio ꝛ recte † qꝛ etiā si lex vocat primiores pariter
cēsent vocati frater ꝛ filius fratris:vt voluit glo.no.quā sequitur
Jo.de imo.in.l.cū ita.§.in fideicōmisso.ff.de leg.ij. ꝛ lꝫ Bal.non
sequat ibi gl.qñ vocatus fuit ab hoīe tñ illā sequitur qñ vocatus
fuit a lege.ꝛ tenet Pau.de ca.in.l.si.C.de verb.sign.ꝛ ita pluries
cōsului ꝛ cōsultū vidi. Unde ratio Bal.in.d.l.qd̄ vero. bene mili
tat in casu nr̄o:sed nō in casu Pau.de ca.qꝛ ita dicūtur primi in
gradu in succedēdo filij fratris sicut frater sed nō sic filij patrui si
19 cut patruus. ¶ Cōfirmat hoc qꝛ † de iure cōi filij fratris sunt eq
parati fratri in succedēdo.d.aut.cessante. sed nō sunt equiparati
filij patruis.vt in.d.autē.post fratres. Nimirū si dispositū in fra
tribus locū habet in filijs fratruꝫ per ea q̄ voluit glo. nota.in.l.si
quis seruo.C.de furtis. ¶ Preterea videmus ꝙ filij fratrū suc
cedūt in loco parentū cū priuilegio exclusiōis.nā sicut frater vtrī
ꝙ̄ cōiunctus excludit fratrē ex vno latere tm̄: ita filij fratrū vtrin
ꝙ̄ cōiuncti casus est no.in.§.reliquū.vt in aut.de here. que ab in
20 test.ꝛ ratio assignat: † qꝛ filius fratris est positus loco patris:ꝛ il
lū tex.in pposito ꝙ succedat cū beneficio exclusionis allegat Jo.
an.in addi.spec.in rubri.de feudis:ꝛ late Areti. p̄ceptor meus in
cōsilio suo.cxliij.que rō non militat in filio patrui qꝛ nō ponitur
loco patris. Unde cū sit in remotiori loco ꝛ non militet tanta rō:
nō militat rō statuti vt dicit Bal.ꝛ sic nō militat statutū. ¶ Ex
quibus ptꝫ solutio ad vltimā rationē:qꝛ procedit dicta rōne:qñ
est eadē in casu in quo volumus statutū extēdere ꝛ est vna tantū.
Sed in casu nostro inest minor ergo ꝛc. Itē dici pōt ꝙ nō est vna
ex quo nō est exp̄ssa vt voluit Bar.in.l. liberorū.ff. de verbo.sig.
ꝛ late Lappus in suis allegatio.allega.cij. Presertim in statuto
nostro in quo sorores ꝛ filij sororū excludūt matrem p quas agna
tio nō cōseruaret:ꝛ sic potuit habere alias rōnes de quibus per
Lappū in dictis locis. Igitur nō valet arg.nec pōt fieri extēsio a
rōne cōiecturata sꝫ Saly.in.l.si serui vestri.C.de noxa. Preterea
tūc licet extēdere in materia exorbitanti ꝛ correctoria qñ casus ad
quē volumus legē extēdere includit saltē lato sumpto vocabulo
alias secus vt late ꝛ bene sm̄ eū declarat Jo. de imo. ꝛ in.l. si vo.
§.de viro.ff.solu.matrimo.ꝛ in clemē.j.de elect. Unde cū appel
latione primi nec veniat filius patrui largo modo nō fit extensio.
Laus deo. Bartho.soci.senen.ꝛc.

¶ Summarium.

☞ An stante statuto quod stantibus masculis mulier dotata non
succedat:mortuis masculis descendentes ex femina reintegrātur
ad successionem.
1 Mulier dotata non succedit.
2 Nepos succedit in locū filij ꝛ in rumpēdo testamēto ab intestato.
3 Dispositio que fit de filia in statuto trahitur per interpretationē
passiuam ad nepotem ex ea.
4 Cognati nō nascuntur auie materne: nec succedunt de iure cōi.
5 Filia ꝛ descendentes excluduntur quouisꝙ̄ extant masculi.
6 Dictio nec:copulat.
7 Appellatione descendentium veniunt etiam non concepti tempo
re mortis auie.
8 Filia tm̄ exclusa si premoritur nullus alius a statuto vocatur.
9 Non infertur ex diuersis.
10 Intentio statuti imprimis est attendenda.
11 Lex adaptari dꝫ que frequēter eueniūt:nō que raro accidunt.
12 Quando ad fideicommissum vocantur simpliciter illi qui sunt de
familia veniunt tantum qui reperiuntur in familia tempore mor
tis testatoris.
13 Verbꝫ statutoꝝ interp̄tari debēt sicut verba vltimarū volūtatū.
14 Non solum nepos:sed etiam neptes reintegrantur.

¶ Consilium.x.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spūssanctus illuminet intellectum.

Onsideratis ꝛ bene pensa
tis statutis cōis Senarū de qbus in pūcto in presenti
cōsultatione breuiter ꝛ subtiliter pcedā. Si ergo tēpo
re mortis Jo.bapt.fratris vixisset Antonia filia dotata a p̄re: lꝫ
fuisset exclusa a Jo.bapti.filio masculo sempronie ꝛ fratre vtrin
1 ꝙ̄ cōiūcto dicte Antonie ex forma statuti sub rubri.ꝙ † mulier do
tata nō succedat qd̄ incipit. Mulier nupta dotata a p̄re ꝛc. tuꝫ ex
quo statutū nō excludit simpl'r. Sꝫ tpaliter quādiu supsit mascu
lus ꝛc.mortuo Jo.bapti.sine liberis fuisset reintegrata ad succes
sionē matris p dimidia ista ꝯclusio est Bar.in.l.si.ff.ad tertul. ꝙ̄
approbāt Bal.ꝛ moder.cōiter in.l.si auus.C.de lib.prete.cū mul
tis ꝯcordātijs ibi alleg.p dñm Alex.ꝛ alios moderniores. Sꝫ in
casu nr̄o vr̄ oriri difficultas ex eo qꝛ Antonia exclusa a Jo.bapt.
lꝫ tpaliter p̄decesserit ipsi Jo.bap.in qua bar.in.d.l.si.distiguit ꝙ
aut filij filie volūt adire ex psona matris ꝛ nō possunt qꝛ cū here
ditas matri nunꝙ̄ fuerit delata trāsmittere potuit nec ius delibe
rādi.l.cū antiquorib⁹.C.de iure delib. Aut volūt adire ex psona p
pria:ꝛ tūc possunt si erāt ꝯcepti tpe mortis auie materne alias se
cus.l.j.§.si qs primiori.ff.vñ cogna.hoc aūt nō declarat in pun
cto a tpe mortis sempronie aliq ex filijs eēnt ꝯcepti:quo casu res
esset decisa p bar.ī.d.l.si. Et lꝫ illa decisio bart.videat reprobari
hoc casu a bal.ī.l.ij.C.de lib.p̄te. Joā.de imo.ī.l. si q soluendo.ff.
de here.insti.tñ eoꝝ decisio pcedit cōdito testamēto a matre. Sꝫ
decisio bar.pcedit ab ītestato mortuo filio sine filijs vt in casu nr̄o
sm̄ dñm Alex.q ita declarat in.d.l.si auus.C.de libe. p̄te. ꝛ hanc
opi.sequit Areti.in.l.si qs posthum⁹.§.si filiū.ff.de libe.ꝛ posth.
2 qꝛ cū de iure cōi sit regula ꝙ † nepos succedat in locū filij in rūpē
3 do ꝛ ēt ab ītestato:vt in.§.si fili⁹.isti.de here.q̄ ab itesta. † Dispo
sitio aūt q̄ fit de filia in statuto trahit p īterpretationē passiuā ad
nepotē ex ea vt solēniter declarat bar.ī.l.liberoꝝ.ff. de v̄bo. sig.ꝛ
Bal.ī.l.maximū vitiū.C.de libe.p̄te.ꝛ ita cōcludit rñdēdo ad ob
iecta:q̄ opinio p̄sertim pcedit de plano in statuto nr̄o de quo agi
tur qd̄ simpl'r admittit d̄scēdētes ex filia cessantib⁹ masculis. Ut
infra stati dicet: vñ concludit ꝙ si tpe mortis sempronie aliq filij
ex antonia erāt ꝯcepti indubitāter illi admittunt ad hereditatem
auitā. Si aūt nō erāt aliq filij cōcepti ex antonia tpe mortis sem
pronie vr̄ ꝙ isti nepotes nō sint admittēdi non ex persona matris
virtute trāsmissionis qꝛ hereditas nō erat delata: vt in.d.l. cū an
tiquiorib⁹.ꝛ in.l. vētre cū materia.ff.de acq.here. Nō ex ppria p
4 sona † qꝛ nō nascūtur cognati auie materne. Nec succedūt de iure
cōi.d.§.si qs primior.a quo statutū videt interpretationē recipe.
l.si.§.in cōputatione.cū ibi no.C.de iure delibe.ꝛ p Bar.in.l.oēs
ppl'i.ff.de iusti.ꝛ iure.in.vj.q.prin.in materia interpretatiōis pas
siue. Sꝫ lꝫ nō restringat ꝯriū vidi practicari in ciuitate Senaruꝫ:
vbi vigēt ista statuta:ꝙ descendētes ex femina in quocūꝙ̄ gradu
q tpe mortis matris nō erāt cōcepti succederēt in idē ius succedē
di qd̄ habuisset filia si supuixisset:hanc aūt practicā introduxerūt
forte antiqui aduocati respiciētes poti⁹ ad mētē statuti ꝙ̄ ad rigo
rē iuris cōis seu strictā interpretationē. nō est em̄ dubiū ꝙ si filia
non fuisset exclusa ꝙ nepotes admitterent. lꝫ mortua fuisset filia
hereditate nō adita:qꝛ trāsmisisset hereditatē ad filios ꝛ ꝯceptos
post mortē aui exclusis filijs masculis coheredibus casus est cla
rus in.l.vnica.C.de his q ante aper.tab.ꝛ ita concludunt ibi Cy.
Saly.Ang.ꝛ Pau.de ca.ꝛ oēs moder. Cū ergo p exclusioneꝫ fi
lie excludant ēt nepotes ꝛ pnepotes filie ēt nō ꝯcepti tpe mortis
aui. Ideo statutū general'r excludēdo simul filiā ꝛ suos d̄scēdētes
quādiu supersint filij masculi censet cessantibus masculis eos ꝛ fi
liā ꝛ oēs descēdentes ad illud qd̄ consecuti fuissent ꝛ filia ꝛ descen
dentes etiam non cōcepti vt supra si non fuissent exclusi admitte
re. Nā ꝛ filia ꝛ nepotes admittētur quasi in illa parte in qua ma
ter non habuit heredē quādiu superuixerint masculi sm̄ Bart.in
d.l.si.ff.ad tertul.arg.l.siue.§.tādiu.ff.de cōdit.fur.ꝛ.l.j.in si.ff.de
vē.in pos.mit. Sed si in illa parte nunꝙ̄ habuisset heredē filia fuis
set admissa ꝛ descendentes siue hereditas fuisset adita a filia siue
non. Unde descēdentes dicunt reintegrati ad ius amissum sicut fi
lia ex quo pariter excludunt ꝛ pariter vocātur vt sit omniū equa
lis determinatio.l.iā hoc iure.ff.d̄ vul.ꝛ pup.l.in testamēto.C. de
5 testa.mili.qd̄ etiā clarius deducit. Nā † quouisꝙ̄ extāt masculi ex
cluduntur ꝛ filia ꝛ descendētes:ꝛ loqtur statutū generaliter siue fi
lia tpe mortis extaret siue nō:ex quo vult ꝙ nedum filia non succe
6 dat:sed nec descēdētes q̄ † dictio nec copulat.l.si is qui stipulatus
fuerit decē.ff.de ver.ob.tradit Bar.in.l.si qs ducēta.§. vtrū.ff.d̄
7 reb.dub. Appellatiōe † aūt descēdētiū veniūt etiā nō concepti tpe
mortis auie vt declarat Bar.in.l.auie.ff.de suis ꝛ legiti. Si ergo
excludūtur quousꝙ̄ extāt masculi eis cessantib⁹ reintegrantur ad
ius a quo fuerūt exclusi sed filia existente tempore mortis:etiā illa
mortua non adita hereditate fuissent admissi iure trāsmissiōis.vt
d.l.vnica. Igitur ita in casu nostro lꝫ filia fuerit mortua non adita
hereditate descendentes etiam non concepti tanꝙ̄ reintegrati de

bent admitti. Ex quibus pz q̄ nō obstat doctrina: q2 nō loquit̄ q̄n non solū filia sed etiā descendētes sunt exclusi quousq̄ mascu-
8 li extāt: quo casu pcedūt q̄ supra dixi: †sed q̄n tm̄ filia est exclusa quo casu si premorit̄ nullus alius a statuto vocat̄. Sūt em̄ ista val
9 de diuersa. ⁊ ex diuersis nō infert̄. l. papinianus exuli. ff. de mino. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. Cōfirmat̄ ista opinio q2 intentio statuti fuit q̄ donec extarent descendētes masculi bona remanerent penes eos illis cessantibus bona deuenirent ad descendentes feminas: nec considerauit statutum. An essent tpe mortis aui cōcepti. Uel cū locutū fuerit statutū per verbū descendētes. Quorū appellatione veniunt etiā nō cōcepti vt p Bar. in. d. l. ti-
10 tius. † Intētio aūt statuti in primis est attendenda. l. noīs ⁊ rei. §. verbū ex legibus. ff. de ver. signi. ⁊ in. l. scire opz. §. sufficit. ff. de excusa. tuto. ⁊ in. c. pterea. ⁊. c. intelligētia. de verbo. signi. Cōfirmat̄ hoc idē ex mēte statuti. Nā excludit tpaliter ab hereditate non solū matris sed aui ⁊ pro aui qđ vt in pluribus ⁊ ƀm cōiter accidētia nō verificat̄ in proauo respectu descēdentiū cōceptor tempore mortis proaui q̄n hoc est de raro cōtingētibus vt docet expe-
11 rientia que est rerū magistra: vt in. c. q̄ sit. de elec. † lex aūt adaptari dz non ad ea que raro accidunt sed que frequēter eueniūt. l. naz ad ea. ff. de legi. Igitur cēsetur etiā loqui de cōceptis post mortē
12 proaui materni. ℭ Cōprobo etiā alia via. Nā licet † q̄n simplicit̄ vocantur cognati vel illi de familia a testatore ad aliqđ fideicommissum. Ueniant tm̄ illi qui reperiūtur de familia tpe mortis. vt est tex. in. l. cū ita. §. in fideicōmisso. ff. de leg. ij. Tenet Jo. an. in loco statim allegādo. ⁊ Pe de anch. ⁊ Jo. de imo. in. c. indicante. de testa. Tñ q̄n fideicommissum cōditionale satis est q̄ sint cognati ⁊ de familia cōcepti tpe existentis cōditionis. Ita cōcludit Lambertinus: ⁊ refert ⁊ sequitur Jo. and. in addi. specu. in rubri. de testa. ver. Itē Lambertinus. Ita alias cōsuluerūt ambo preceptores mei vez dñs Jo. bapti. de sancto seueri. ⁊ do. Alex. de imo. et subscripsi. Ita etiā dicamus in casu nostro q̄ cū vocati fuerit descendētes nō simpliciter sed sub conditione deficientibus masculis. Igitur satis est q̄ tpe existētis cōditionis essent nati vel cōcepti. Presertim cū appellatione descēdētiū: veniāt etiā non con-
13 cepti tpe mortis vt dixi. Nā † verba statutorū īterpretari debēt sicut verba vltimarū voluntatū ƀm Bar. in. l. si. ff. de reg. catonia. ⁊ bar. in. l. j. C. de his quibus vt indig. cū alijs ibi allegatis p dñm Alex. Et ex his pz non sine ratione sed iuridice ita practicasse antiquos aduocatos Senēses. ℭ Sup alio statuto posito sub rubrica. q̄ mulier dotata ad successiones nō veniat: qđ incipit. Itē nulla mulier que nūc ⁊c. q̄m etiā ab illo statuto non sunt nepotes exclusi. Ex quo ex filio nō remanserūt descēdentes prout regrit statutū: ⁊ ex pluribus alijs que substātialiter sup dicto statuto excellens Preceptor meus dñs Franci. areti. in consi. cxlviij. incipit. Uisa consultatione ad me transmissa vbi videndū dino. ℭ Cir-
14 ca scdm̄ arbitror q̄ † non solū nepos sed etiā neptes reintegrātur: q̄m ex quo tractatur de hereditate aui materni debent esse masculi nati ex auo vel descēdentes masculi ex eis: vt patet per illa verba quādiu superstint filij masculi vnus vel plures ex auo mortuo: vel ex auia materna proauo vel proauia descendentes masculi sz hic non sunt tales igitur statutum non loquitur: sed sumus in dispositione iuris casus. l. si cū dotem. in prin. ff. solu. matrimo. ⁊ sic pariter neptis cuz nepotibus admitti debet: vt in auꝫ. de heredi. que ab intesta. in prin. Et admittūtur tanq̄ descendentes ex filia. Igitur ⁊ femine ⁊ masculi simul. l. si. C. de suis ⁊ legi. Laus deo. Bartho. soci. senen. ⁊c.

ℭ Summarium.

☞ Consiliūz in materia oblationis libelli in quo multa de vi ⁊ modo eorum que in iudicio producuntur.

1 Producta per aduersarios: videntur fateri contēta in instrumētis vera esse.
2 Dñium probatur per instrumētū locationis cū alijs indicijs.
3 Singula multa iuuant que non prosunt.
4 Licet per solū instrumētū nō probetur: tñ si probatur q̄ colonꝰ laborauerit noīe locatoris probatur possessio locatoris.
5 Possessio probatur p instrumentum locationis.
6 Probatio sufficiens dicitur que inducit iudicem ad credulitatez. Et relinquitur conscientie iudicis.
7 Presumptio longi temporis non iuuat in possessione.
8 Dictum procuratoris vel serui causat in possessione.
9 Credere fidedigno causat iustam credulitatem.
10 Bona fides causatur ex iniustis ⁊ temerarijs.
11 Mala fides patris non nocet filijs existentibus in bona fide.
12 Iudex in causa viduarū potest procedere sola facti veritate inspecta ⁊ ferre sententiā ex causa non deducta ⁊ non allegata.

ℭ Consilium. xj.

ℭ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

In causa dñe catherine vidue vidi subtilia motiua dñi iudicare debetis facta cōtra dictā dñam catherinā: quibus tñ nō obstātibꝰ puto eā iustitiā fouere. Et q2 a doctissimo iuriscōsulto causa est discutiēda substātialiter loquar more solito. Et pro fundamēto eorque infra dicēda sunt pmitto q̄ ex pductione instrumēti locationis cū pacto frācatōis facte p illos de calice Bartholomeo de sala. Et instrumēti acqsitionis dicte cōductionis cū pacto frācationis: lz posset dici q̄ primū instrumētū nō pbat q2 nō est pductuz originale: sed tm̄ de eo fiat mētio in dicto instrumēto acqsitionis dicti Jacobi iuxta auꝫ. Si qs in aliquo documēto cū ibi no. C. de
1 eden. Tñ † ex quo sunt pducta p aduersarios: vident̄ fateri cōtenta in dictis instrumētis vera esse pz iura ⁊ doc. i. c. cū venerabilis de excep. Et Bal. ⁊ alios in. l. ij. C. de errore aduocatoꝝ. ℭ Ex quibus instrumētis ostēditur q̄ dictꝰ Bartholomeus ⁊ postea dictus Jacobus retinuerūt possessionē de qua agitur tanq̄ cōductā cū pacto de francādo a dictis de calice tanq̄ dñis dicte possessionis. Ex quibus infero q̄ penes illos de calice erat dñium directū: ⁊ possessio ciuilis: ⁊ penes Jacobū erat vtile ⁊ naturalis possessio ex cessione sibi facta a dicto Bartholomeo iuxta plene no. i l. naturaliter. in prin. ff. de acq. poss. ⁊ in. l. j. §. qui in ppetuuz. ff. si ager vectiga. vel emphitheoti. petat̄. De dñio fatetur pars aduersa que pducit dicta instrumēta ad ostēdendū q̄ dñiuz erat penes illos de calice tpe quo dictus Jaco. illā possessionem assignauit p executiōe fideicōmissi: ⁊ nō apud Jac. vnde opponēdo hoc pure vident̄ fateri dictos de calice dños directos ⁊ Barth. ⁊ Jaco. fuisse dños vtiliter iuxta nota. p Bar. in. l. nō vtiq̄ ⁊ ibi dixi. ff. de excep. tradit̄ in. c. cū venerabilis. de excep. ⁊ ita psupponit̄ i allegatio. dñi iudicare debētis. Et pro pdictoꝝ cōfirmatione adducit̄. Nā dicta instrumēta pbarēt hodie inter dñam catherinaz ⁊ aduersarios. Sicut olim pbabāt inter illos de calice: ⁊ dictum Jacobū cōductorē: q̄m instrumēta pbāt etiā ɔtra singulares successores ꝫbentiū. Ita cōcludit Bal. in suo cōsi. lxvj. incipi. Prio de viribꝰ ⁊ Areti. pceptor meus in suo cōsil. xxxvj. rōnes omitto q2 ibi videri possunt. Sz dicta instrumēta īter illos de calice ⁊ dictū Jacobū pbabāt oīa in eis cōtenta ⁊ eminētia: vt in. l. optimā. C. de cōmit. stipu. Et per Bar. in. l. sciendū. ff. de verb. obli. Igit̄ hodie pbant inter dñam catherinā ⁊ aduersarios qui vt ex īstrumētis pductis sunt successores singulares dicti Jacobi. Ex quibus infero primo q̄ cū ex dictis instrumētis pbaret̄ dñium illoꝝ de calice cū dicto Jacobo vt concludūt Bal. ⁊ Imo. in. l. cū tale. §. si. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ Pe. de anch. in. c. si. de cā pos. ⁊ pprie. faciūt no. in. l. si qs cōductiōis. C. locat. Ubi cōductor locatori non pōt referre questionē dñij ⁊ licet in hoc sint opiniones per no. per Bar. in. l. legata inutiliter. ff. de adi. leg. Tñ in casu nr̄o est tenen-
2 da prima opi. Q̄m † per instr̄m locatiōis cū alijs indicijs pbatur dñium ƀm bar. in. l. ad pbat. C. loca. l. indicia. C. de rei vendi. Sed hic sunt alia indicia: q2 apparet q̄ illi de calice alienauerūt dictaz possessionē p sniam p satisfactiōe. Itē q̄ de nouo cōcesserūt Bartholomeo de sala q prīo illā cōduxit ab illo a quo fuit cōuicta possessio. Itē ex eo q̄ dederūt licentiā Bartholomeo de sala de alienādo sua melioramēta: ⁊ de nouo cōcesserūt dicto Jacobo de doctore. Itē tanq̄ dñi vēdiderūt dictā possessionez dicto Jacobo q̄ oīa facta fuerūt tanq̄ a dñis. Igit̄ ex toto instrumēto indubitanter pbat̄ dictos de calice fuisse dños. Presertim cū oīa predicta
3 gesta tanq̄ a dñis habuerīt effectū ⁊ executionē † q̄ em̄ nō prosunt singula multa iuuāt iuxta no. in. l. neq̄ natales. C. de proba. Et p doc. in. l. admonēdi. ff. de iureiurā. Et presertim cū tractemus. de pba. dñij in re satis antiqua p nota. in. l. si arbiter. ff. de pbatio. cū vulga. Ex qbꝰ oībus intrepide cōcludo q̄ pbatur illos de calice fuisse dños. ℭ Infero ⁊ scdo q̄ pbat̄ illos de calice possedisse ciuiliter ⁊ Bartholomeū ⁊ gñr Jacobū naturaliter q̄n detinebāt rē cōductā ad lōgū tps cū pacto francādi a dictis de calice p not. in. l. naturaliter. ff. de acq. pos. Et si dicat̄ instrumēta nō pbāt possessionē iuxta nota. in. l. pdia. ff. de acq. pos. rūdeo nā vt dicit bart.
4 in. d. l. ad pba. C. loca. lz p solū instrumētū non pbetur. Tñ si † pbat̄ q̄ colonus laborauerit noīe locatoris pbat̄ possessio locatoris ⁊ lz Bar. dicat longo tpe: hoc requirit̄ ad pbādū dñium ex pscriptione sed in casu nr̄o nō pbatur q̄ Bartholomeꝰ erat in possessione q̄n cōduxit ab illis de calice qđ pz q2 dr̄ in dictis īstrumētis q̄ ipse extirpauerat dictā possessionē buschinā: ⁊ in ea fecerat domū ⁊ alia melioramēta q̄ cōfessi sunt illi de calice quādo locauerūt: vnde p dictos actus probatur possessio iuxta nota. in. l. titia. ff. de solu. Et per partium confessionez probatur de qua in dictis instrumētis: ⁊ sic probatur possessio dicti bartholomei. Et p qñs probatur possessio ciuilis illorum de calice: quia cōducēdo ab eis transtulit in eos possessionem. l. qđ meo in prin. ff. de acquir. poss.
5 Preterea inter partes cōtrahentes † per instrumentū locationis probatur possessio: vt concludunt dñi de rota in antiquis decisionibus:

nibus:mihi decif.c.iiij.dñs Pbili.in.c. iter dilectos.de fi.instru. refert decisionẽ.cꝫ.arg.l.pdia.ff.de acq.pos.l.si qs conductionis. C.loca.Ita etiã pbaẽ inter successores singulares: vt dictum est. Et presertim pbaẽ dicta possessio p alia de quibus supra:nec arbitror quemq̃ iudicẽ exitaturũ quin ex pdictis pbetur ciuilis possessio illoꝝ de calice ꝛ naturalis bartholomei de sala. Jlla aũt or

6 †sufficiẽs pbatio q̃ inducit iudicẽ ad credulitatẽ.l.quinquaginta. ff.de proba.ꝛ nota.Bar.in.l.admonẽdi.ff.de iureiur.Unde totuꝫ relinquiẽ iudicis cõscientie.l.iij.§.tu magis scire potes.ff.de testi. ꝛ ideo dicit Pau.de ca.in.l.admonendi ꝙ iudex ex arbitrio si sibi videẽ credere põt testibus singularibus.ꝛ etiã nõ credere testib⁹ cõtestibus.vt voluit Bart.ꝛ ibi Pau.de ca.in.l.j.ff.de his q no. infa.Et pstertim in causa vẽdi.in qua iudex pcedit sola facti veritatis ĩspecta.Ex quib⁹ indubitãter cõcluditur ꝙ probaẽ ꝛ dñiuꝫ directũ:ꝛ ciuilẽ possessionẽ fuisse apud illos de calice: ꝛ dñiuꝫ vtile ꝛ possessionẽ naturalẽ fuisse apud barthlomeũ de sala.Ex quibus pmissis nõ extra rẽ:sed ad rẽ dico ꝙ dña Catherina nõ agit sine actione. Quinimo ostẽdo ꝙ ex pluribus iuris remedijs obtinere põt.Et primo põt obtinere in rei vẽdicatione ista conclusio pbaẽ. Q̃m lꝫ ex tpe quo Jacobus assignauit istã possessionẽ pro executiõe fideicõmissi nõ esset dñs:ꝛ sic nõ potuerit dictũ dñium trãsferre:vt.l.nemo plus iuris cũ materia.ff.de regu.iur.ꝛ p ꝯns lꝫ ex postfacto post.xl.dies dñium superuenerit in psona Jacobi nõ videẽ trãslatũ in fideicõmissarios ꝛ ipsis prodesse iuxta plene nota.p Bar.in.l.cũ vir.ff.de vsucapio.Tũ puto dñiũ postea trãslatũ fuisse in fideicõmissarios.Nã clarũ est ꝙ per venditionẽ illorũ de calice de qua apparet instrumentũ factũ cũ clausula cõstituti trãslata fuit ciuilis possessio in Jacobũ iuxta.l.qõ meo.cum ibi no.ff.de acqui.pos.quã illi de calice ignorãtes nõ amiserũt iuxta no.i.l.clam possidere.§.q ad nũdinas.ff.de acq.ꝛ in.l.j. in gl.magna Joãnis.ff.eo.ti.Et per ꝯns trãslatũ fuit dñium in dictũ Jacobũ iuxta no.p doc.in.l.traditiõibus.C.de pac.Et p Bal.i rub. C.de cõben.emp.q.xvj.cũ alijs ibi allega.p do.Alex. Ex qbus infero ꝙ cũ Jacobus q dedit insolutũ fideicõmissarijs teneret tradere vacuã possessionẽ ꝛ dñium transferre.Tũ de iure vt in.l.j.in fi.ff.de cõben emp.ꝛ in.l.exẽpto.in prin.ff.de actio.emp. tum ꝙ expresse pmisit in instrumẽto dationis insolutũ per stipulationẽ sequiẽ ꝙ ex quo pbatur ꝙ longo tpe fideicõmissarij possederũt spacio.xx.an.ꝛ vltra sciẽte ꝛ patiẽte dicto Jacobo p quã pbaẽ possessionẽ ciuilẽ fuisse penes fideicõmissarios ex quo dicto tpe fructus perceperũt iuxta no.in.l.iij.§.ex cõtrario.ff.de acqui.pos.fingitur dicta ciuilis possessio ficte tradita:ex quo eo sciẽte ꝛ patiente tãto tpe possederunt iuxta no.in.l.iij.C.de acqui.pos.ꝛ in.l. quedã mulier.ff.de rei vẽdi.vbi Ang.ꝛ doc. Quinimo ex quo Jacobus tenebatur tradere vacuam ꝛ postea lõgo tpe.xx.an.ꝛ vltra reperiẽ illos cui facta fuit assignatio insolutũ possedisse ꝛ fructus pcepisse sicut veros dños presumitur talẽ possessionẽ traditaꝫ ex precedẽti titulo dicit in.l.nõ solũ.ff.de vsucap.ꝛ Bal.in.l.solẽnibus.C. de rei vẽdi.Facit qꝛ Jaco.habito dñio tenebatur ꝛ ciuileꝫ possessionẽ trãsferre ꝛ dñiũ.Igitur cũ talis possessio fuerit postea reperta penes fideicõmissariũ presumiẽ hoc factũ ex precedenti titulo ab eo:qui ad hoc tenebaẽ iuxta no.p Bart.in.l.seruus.ff.de verb. obli.cũ alijs alleg.per dñm Alex.Nõ omitto ꝙ Jacobus constituit se possidere dictã possessionẽ donec illã fuerit adeptus cui fiebat assignatio:qõ intelligi dꝫ donec fuerit adeptus.s. vacuam ad quam tenebaẽ iuxta subiectaꝫ materiam.l.si stipulatus.ff. de vsu. Igiẽ cũ tpe emptionis facte a Jacobo adhuc non fuissent adepti vacuã possessionẽ virtute cõstituti. Ex dicto titulo trãslata fuit dicta possessio de nouo superueniẽs iuxta not.per Jac. bu.in.l.fi.C. de acqui.pos.dixi post dñm Alex.in.l.iij.§.incertã.ff.de acq.pos. Nã etiã substantialis transfertur per constitutũ ẽm Bar.in.l.qõ meo in prin.ff.de acqui.pos.in.ij.q.Ex quibus patet ꝙ dñiuꝫ Jacobo quesitum fuit demũ quesituꝫ illis fideicõmissarijs:ꝛ cõpetit hodie rei vẽdicatio.parũ est eñ curãdũ ꝙ illi de calice ignorauerint casum caducitatis propter alienationẽ factã a Jacobo:seu ꝛ ꝙ nõ videatur remissum ius caducitatis iuxta no.p Pau.de ca.i l.si quis filio exheredato.§.irritũ.ff.de iniusto testamẽto.ꝛ Pau. de ca.in.l.hec conditio filie mee.ff.de condi.ꝛ demon.Q̃m etiaꝫ si fuissent illi de calice tenebanẽ vendere adhuc iuxta promissionem ꝛ trãsferre dñium directum.Uerum est ꝙ cũ propter alienationẽ vtile fuisset reuersum ad dñm iuxta.l.fi.C.de iure emphi. poterãt illud retinere si volebãt.Jta singulariter cõsuluit do. Raph.cu. in suo consi.lxv.incip.Titius locauit.Cui se subscripserunt dñm Rapha.fulgo.ꝛ quidam alius doctor Paduanus. ¶ Preterea clare respondetur ꝙ licet illi de calice nõ fuissent obligati vendere quod tamen est falsum.Et credidissent se obligatos decepti ex falsa causa etiã finali ꝛ obligatoria.Tũ qꝛ tradiderũt ꝛ voluerunt dñium transferre non impeditur translatio dominij licet competeret repetitio qñ non fuissent obligati iuxta totum titulum.ff.de cõdi.inde.vt declarat Bal.in.l.demõstratio falsa.ff.de condi.ꝛ demon.quando tractat an sublata causa viciet cõtractum.Unde ex quo nulla fuit repetitio intentata ad hũc ꝛ reperiũtur dñi dñmito ꝙ illa alienatio facta fuit a Jacobo ex causa lucratiua. Igitur propter illam nõ videtur in penã caducitatis incurrisse. ¶ Preterea ex quo in iacobũ fuit dominiũ trãslatũ licet iacobus nõ trãstulisset adhuc hodie heredes iacobi essent obligati transferre pro obseruantia contractus:ꝛ cũ sint domini competeret rei vendica. cum possessores.l.j.C.de alie.iudi.mutan. causa facta. Ex quo sequitur ꝙ cum pro obseruantia cõtractus in instrumento assignatio facta a iacobo.omnia bona ꝛ iura presentia ꝛ futura sint iacobo obligata talis rei vendi.censetur ipso iure cessa ipsis quibus facta est assignatio.l.nomẽ.C.q̃ res pigno.ob.pos. Et sic etiã ex isto capite cõpetit rei vẽdicatio. ¶ Preterea etiam ex alio probatur dominium:qꝛ illi quibus assignatio fuit facta insolutum possederunt longo tpe vltra annos.xx.titulo ꝛ bonafide:ꝛ sic prescripserunt.l.fi.C.de prescriptio.lõg.tempo. Nec obstat quod allegatur ꝙ Bartholomeus de sala.sciebat rem emphiteoticam ꝛ conse-

7 quenter nõ posse alienari.ꝛ sic fuit in malafide.†ꝛ sic presumptio longi temporis non iuuat vt in regu.possessor cum materia. de regu.iur.lib.vj. Quoniam ad hoc dupliciter respondeo ꝙ cum ipse Bartholomeus sciret ꝙ Jacobus poterat francare: ꝛ iam soluta erat pars pretij credere potuit ipsos francasse. Presertiꝫ quia non debuit credere quod voluerit alienare contra.l. prohibitam ꝛ perdere ius suum.l.cum de indebito.ff.de probati.ꝛ maxime qꝛ alienauit iure proprio.ꝛ sic iusta crudelitas. Cum quilibet presumatur fidedignus ꝛ bonus.l.merito.ff.pro socio. Et ad hoc opti-

8 me facit qõ nota.Bar.in.l.fi.ff.pro suo. Ubi dictum†procuratoris mei.vel serui:vel alterius cui successi causat bonãfidem. Item

9 †credere fidedigno causat iustam credulitatem secũdũ glo.not.in l.titio fundus.ff.de condi.ꝛ demonst.ꝛ nedum ex iustis rationib⁹.

10 Sed†etiã ex iniustis ꝛ temerarijs causatur bonafides secundum Bal.per glo.ibi positam in.l.j.C.vbi causa status. ¶ Secũdo respondeo ꝙ cum queritur.An malafides patris noceat filijs distinguitur ꝙ aut pater qui potuit actum impedire fuit presens ꝛ non impediuit ꝛ tunc nocet alias non nocet vt habetur in.l.heres.§.j. vbi late Joan.de imo.ff.de vsucap.ꝛ in.l.ij.§.si seruus.ff.p empt. ꝛ per glo.nota.in.l.cum mancipiũ.ff.de edil.edic. Sed in casu nostro nõ solum pater.scꝫ Bartholomeus recepit pro filijs: sꝫ etiã tabellio. Cuius acquisitio.pater non potuit impedire vt in rubro ꝛ nigro.C.ne filius pro patre.ꝛ in.l.fi.in prin.C.de bonis que libe.

11 Igitur†malafides patris nõ nocet filijs existentibus in bonafide. Ex quibus ĩfero ꝙ sicut poterant prescribere. Jta fuit eis quesita publiciana.l.eũ qui in prin.ff.de publicia.cum ibi nota. Preterea dico ꝙ posito ꝙ illi quibus facta fuit assignatio fuissent in malafide scientes rẽ alienam. Tamen ex quo Jacobus coruꝫ auctor ex forma instrumenti tenebatur ad defensionem et de euictione ius superueniens sibi prodest illis quibus est facta assignatio quo ad publicianam. Jta clare determinat Bart.in.d.l.cum vir.ff.de vsucap.iuxta fi. Nec ob.si dicatur ꝙ publiciana non datur contra titulo possi.l.sinautem.§.si duobus.ff.de publicia. ꝛ ibi nota. Nã ad hoc respõdeo ꝙ cum res esset prohibita alienari a testatore nõ habet locum publicia.l.cum sponsus.§.si res.ff.de publi.ꝛ sic titulus est nullus.l.fi.C.de rebus alie.non alie. Unde res non diciẽ esse in pari causa. Et sic non habet locuꝫ dictus.§.si duob⁹. Preterea ille qui alienauit scꝫ Gabriel qui erat prohibitus nõ potuit in alium illud ius transferre. Igitur nec habens causam ab eo qui habebat ius a Gabriele vt voluit glo. cõmuniter approbata in d.§.si duobus. Ex quibus patet ꝙ dña Catherina non dicitur sine actione experiri. Sed multiplex competit remedium vt patet ex predictis vltra simpliciter allegata per patronos causarũ quibus addo duo ꝛ non inutiliter in proposito ꝙ omne remediuꝫ qõ ex narratis in libello colligi potest. Censetur intentatum propter clausulam. Omni meliori modo ꝛ iustitiaꝫ ministrari que in libello apponi solent ẽm Jnno.ꝛ doc.in.c.ij.vbi late dominus Abba.

12 extra de ordi.cognitio. ¶ Scõm ꝙ†ex quo in causa viduarum iudex potest procedere sola facti veritate inspecta potest ferre iudex sententiã ex causa non deducta ꝛ nõ allegata:sed probata vt dicit dominus Rapha.cu.ꝛ ibi sequitur dominus Alex. in.l.stipulat⁹ §.grisogonus.ff.de verb.oblig.ꝛ habeo in hoc not.consilium domini Anto.de bu.quod nõ reperitur in stampa:pro quibus soleo allegare casum.ꝛ ibi Bar.in.l.ciuibus.ff.de mino. Ex quibus cõcludo qõ non obstant subtiliter allegata contra dominam catherinam. Laus deo.Bartho.soci.ꝛc.

¶ Summarium.

☞ Que discutiantur in hoc consilio ostendunt dubitationes quas dominus consulens premittit.

1 Testator si instituit Titium et si sine filijs decesserit substituit Sempronium et eius heredes masculos:an tunc censeantur substituti tantum heredes descendentes a Sempronio an autem extranei.

Secus autẽ qñ substituit semproniũ ⁊ heredes simpliciter.
2 Substitutio facta de heredibus masculis simpl'r quõ intelligaᷓ.
3 Si parentes volunt ꝙ parentes masculi excludant feminas intelligi debet.scꝫ parentes agnati.
4 Legitimi heredes dicuntur heredes succedentes ab intestato.
5 Si fideicommissum est factum alicui ⁊ suis descendentibus masculis non veniunt descendentes ex feminis.
6 Heredes non potest habere quis in vita.
7 Heredes non dicuntur nisi post mortem.
8 Verbum heredes:est collectiuũ existentiuꝫ in diuersis gradibus.
9 Agnati succedunt vsqꝫ ad decimum gradum.
10 Si testator instituit fratreꝫ ⁊ liberos:censentur vocati ordine successiuo.
11 Verbum liberos:comprehendit omnes descendẽtes.⁊ sic est collectiuum sicut familia ⁊ cognatio.
12 Clausula.plures eẽ vocatos ordĩe successiuo sumiᷓ duob⁹modis.
13 Ordo caritatis ⁊ affectiõis idẽ operaᷓ qȯ ordo rõne necessitatis.
14 Substitutio facta per verbum substituo sine tractu temporis valet tantum vt vulgaris.
15 A proprietate verborum non est recedendum.
16 Substitutio quando a principio nõ potest valere iure directo valet iure fideicommissi.
Secus quando a principio valuit iure directo.
17 Conditio mortis importat fideicommissum.
18 Fideicommissa iudicantur ex tacita voluntate defuncti.
19 Substitutio facta:si heres decesserit sine filijs:vel filij filiorum sine filijs.filij positi in conditione censentur vocati.
20 Voluntas testatoris per attestationem verborum conseruari debet omni modo quo seruari potest.

¶ Consilium.xij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

PResens cõsultatio est pulchra ⁊ subtilis causata ab incuria ⁊ imperitia tabellionũ qui multas in testamẽtis faciunt pululare difficultates in qua pro veritate elicienda super eo de quo disputaᷓ tres dubitationes elicimus ⁊ breuiter more bene ꝯsulẽtiũ discutiem⁹. ¶ Prima qui dicanᷓ vocati ꝑ illa verba ⁊ heredes mainardi et Andree de iure succedentes eisdẽ ⁊c. ¶ Scda. An illi qui cẽsenᷓ vocati dicanᷓ simul vocati. An vero dicãtur vocati ordine successiuo. ¶ Tertia si dicãtur vocati ordĩe successiuo: quomodo ⁊ sub forma dicantur vocati. ¶ Capio primã difficultatẽ pro cuius decisione cõsidero ꝙ aliqñ ⁊ primo testator instituit vnã personam puta ticiũ ⁊ eidẽ si decesserit sine filijs substituit Sẽproniũ ⁊ eius heredes masculos ⁊ tunc illa verba heredes masculos restringũtur ad heredes descendẽtes masculos sempronij ne testator videatur preferre heredes extraneos sempronij heredibus extraneis ticij. Sed qua ratione pretulit ticiũ ⁊ liberos substituto ⁊ eius liberis pari ratione cẽsetur pretulisse heredes extraneos ticij heredibus extraneis sempronij.arg.l.publius.ff.de cõdi.⁊ demon. ⁊ sic tũc illa verba restringunᷓ ad liberos sempronij scdm Bar.Bal. ⁊ cõiter doc.in.l.gallus.§.etiã si parẽte.ff.de libe.⁊ posthu.Bal. in.l.liberti liberteqꝫ.C.de ope.liber.⁊.l.gayus.ff.solu.matri. licet Imo.cõtra tenuerit:⁊ etiã in.d.§.si parẽte.vbi eius opinionẽ defendi intelligaᷓ etiã de heredibus extraneis sempronij. Sed non discutio impresentiarũ qꝛ hic nõ est casus noster. ¶ Aliqñ ⁊ scdo
1 †testator substituit ticio simpliciter sine illa cõditione si decesserit sine liberis. Sed simpliciter post mortẽ substituit sempronium et eius heredes masculos. Et tũc dñs Pau.de cast.in.d.§.si parente.vult ꝙ cẽseaᷓ substituisse heredes sempronij etiã extraneos qꝛ cessat rõ Bar.qȯ sicut pretulit liberos ticij. Ita censetur pretulisse heredes extraneos:ex quo liberos ticij non pretulit. Igitur stãdum est proprie significationi:⁊ veniunt heredes extranei. iuxta l.sciendũ.ff.de verb.significa.⁊ per Bar.in.d.§. etiã si parẽte.et ita dicit Pau.de cast.vidisse cõsultũ per egregios viros et hanc opi.nõ tenere Areti.allegat Ang.ita cõsuluisse in cõsi.mihi.cccv incipit.Reuerẽdissime. Quã opi.etiã ego defendo in.d.§. ⁊ si parente. Et scdm istã opi.cõsuluit insignis doctor dñs Rapha.fulgo.in cõsi.lviij.incipit.Paterfamilias:⁊ hunc etiã casum nõ discutio:qꝛ nõ est casus noster:vt ex stati dicẽdis apparebit. ¶ Ali
2 quãdo ⁊ tertio ⁊ vltimo†testator instituit ticiũ ⁊ vocauit post eũ eius heredes masculos:⁊ hic est casus noster in quo nõ vocat heredes masculos certe ꝑsone substitute:quo casu loquũtur doctrine statiꝫ allegate:sꝫ vocat heredes masculos institutoꝝ: quo casu cessant disputationes:⁊ cõiecture de quibus in p̃cedẽtibus casib⁹ ⁊ in hac difficultate nõ placet:si diceretᷓ qȯ illa ṽba heredes masculi restringãtur ad liberos qꝛ talis interpretatio contradicit ꝓpter significationẽ vocabuli de qua in.d.l.sciẽdũ. Nec militat aliqua coniectura ex assignatis ꝑ docto.in locis ꝓallegatis. ⁊ in.l.ex facto.§.si.ff.ad treb.quare verba debẽt restringi igitur a ꝓprietate eoꝝ non videᷓ recedendũ.l.nõ aliter.ff.de lega.iij. Nec etiã placet si dicamus qȯ verba intelligãtur etiã de heredibus extraneis qꝛ frustra dixisset heredes masculos. Satis eniꝫ erat dicere heredes. Unde non est cẽsendũ qȯ dixerit masculos sine effectu aliqd operãdi cõtra.l.si qñ.ff.de lega.j.c.si papa.de priuile. Nec rursus videᷓ ꝓbabilis ratio qȯ voluerit potius reuocare heredes masculos extraneos substituti ꝙ feminas:cum essent persone oĩno incerte ⁊ erga quas nulla cadebat affectio testatoris. Sed solũ viderẽtur substituti:⁊ vocati heredes extranei ex affectione habita ad institutũ.arg.eius qȯ habeᷓ in.l.sociũ.qui in si.cũ.l.sequẽti.ff.pro socio.⁊ in.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vulga.⁊ pup. Sed placet illa interpretatio vt dicamus qȯ cũ heredes instituti quorũ heredes sunt vocati eẽnt de nobili domo de ꝫabarellis ⁊ sic de agnatio.testatoris voluit testator vocãdo heredes masculos mainardi ⁊ andree cõseruare bona in agnatione ⁊ familia de ꝫabarellis. Cũ per diuitias familiarũ dignitates conseruarenᷓ.l.j. in si.ff. de ven.inspi. ⁊ nõ per feminas. Unde restringendo se ad masculos: ⁊ sic cõsiderãdo masculinitatẽ:cẽsetur voluisse considerare agnationẽ iuxta no.ꝑ Jacob.de are.in pub.disputatione: quam refert Joan.and.in addi.spec.in rubri.de succes.ab intest. Et hoc est qȯ recte intuẽti voluit Ricar.malũ.in sua disputatione quam refert Joã.and.in addi.spec.in tit.de testa.in rubri.ad si. Pro hoc etiã facit qȯ tꝫ Bal.in.c.j.quẽadmodũ feu.ad filios ꝑti. Ubi ipe vult
3 ꝑ illũ tex.†ꝙ si parẽtes volũt ꝙ parẽtes masculi excludant feminas ĩtelligi dꝫ.s.parẽtes agnati. Sed ad remouendũ oẽm dubitationẽ testator addidit illa ṽba:de iure succedẽtes eisdẽ. Nã de iure succedẽtes heredes dicũtur legitimi heredes.l.obuenire.ff.de ṽb.
4 signi.⁊ per totũ.C.de legi.here.†Legitimi aũt heredes dicunᷓ heredes succedẽtes ab ĩtesta.l.ij.§.de illo ⁊ ibi Bar.ff. pro socio. et ꝑ Bar.in.l.iij.ff.de leg.j. Et ita tꝫ Cuma.⁊ clarius do.Alex.ĩ fortiorib⁹ terminis in.d.l.ex facto.§.si. Et sic voluit extraneos excludere. Ex quo tñ vocauit tm̃ masculos veniũt tm̃ agnati cõiũcti ꝑ masculos ⁊ nõ agnati cõiuncti ꝑ feminas iuxta nota.ꝑ Jo.an.vbi supra referẽdo illã disputa.Ricar.malũ.Bene.de matesila. ĩ suo
5 no.cxxx.ꝙ†si fideicõmissuꝫ est factũ alicui.⁊ suis descẽdẽtib⁹ masculis nõ veniũt descẽdẽtes ex feminis:qꝛ censeᷓ voluisse cõseruare agnationẽ. Et ita dicit fuisse cõsultũ fere ꝑ oẽs doc. Italie solẽnes. Ita tꝫ do.Are.in cõsi.ix.incip.Viso pũcto. Et late de hoc ĩ l.gallus.§.nũc de lege.ff.de lib.⁊ posth. Ex quibus in ꝓposito dico ꝙ testator ĩtellexit de successoribus masculis cõiũctis ꝑ masculos:⁊ sic de agnatis. Et ista est vera interpretatio ꝙ intellexit de agnatis ⁊ masculis ad cõseruãdũ bona in agnatione ⁊ vere nulla alia rõ allegari põt. Igiᷓ illã habere debemus pro expressa iuxta nota.ꝑ glo.⁊ Bal.in.l.quãuis.C.de fideicõ. Ex qbus cõcludiᷓ ꝙ isti qui sunt agnati in tertio gradu dñr inclusi in dictis verbis de quibus supra. ¶ Capio nũc scdm consultationis articulũ posito ꝙ isti essent inclusi an ĩstituti ⁊ heredes masculi ⁊ sic agnati eisdẽ succedẽtibus de iure cũ sint vocati ordine successiuo. In qua difficultate cõcludo ꝙ isti eorũ heredes masculi dicuntur vocati post mortẽ dictorũ dñi Mainardi.⁊ And. ex quo dixit heredes†quia
6 quis in vita nõ põt habere heredes.l.j.ff. de hereditate vel actio. vẽdi. Et ideo dicit in ꝓposito Bar.in.l.gallus.§.quidaꝫ recte.ff. de lib.⁊ posth.ꝙ si aliqs substituat Titiũ ⁊ eius filios.⁊ heredes
7 filij ⁊ heredes titij sunt vocati post mortẽ Titij: qꝛ†dixit heredes qui nõ dicũtur nisi post mortẽ:⁊ sic ordine successiuo ꝺm Bar. in d.loco in ver. Quero dixit testator substituo ⁊c.⁊ in hoc Bar.cõiter approbaᷓ.licet sit difficultas in hoc. An verbuꝫ heredes tunc stet qualificatiue:vel ampliatiue:de quo ꝑ Bar.Bal.⁊ alios ĩ.d. l.gallus.§.nũc de lege velleia.⁊ ista sola decisio sufficeret. ¶ Cõ
8 firmaᷓ ista opi. Nã†verbũ heredes est collectiuũ existentiũ in diuersis gradibus.l.sciendũ.ff.de verb.sig.⁊ ita etiam verbũ succe
9 dentes de iure.†nã agnati succedũt vsqꝫ ad decimũ gradũ. instit. de successiõe cogna.in si. Cũ ergo aliqui sint nomine proprio vocati:reliqui noĩe proprio censenᷓ vocati noĩe successiuo: casus est in.l.cũ ita.§.in fideicõmisso.⁊ in.l.peto.§.fratre.ff.de lega.ij. ⁊ est cõis conclusio Bar.⁊ doc.in.d.l.gallus.§.quidaꝫ recte. Secus si plures copulatiue vocarẽtur:vt ibi ꝑ Bal.⁊ moder.⁊ ibi dixi. et
10 ideo in ꝓposito dicũt†ꝙ si testator instituit fratrẽ et liberos censenᷓ vocati ordine successiuo:qꝛ verbuꝫ liberos cõprehendit oẽs descendẽtes.⁊ sic est collectiuũ.l.liberorũ.ff.de verb.sig.⁊ sic cũ dicatur facta institutio pluriũ sub noĩe collectiuo.dicitur facta ordine successiuo. Ita concludũt Raph.cu.Are.dñs Alexan.⁊ ibi dixi in.d.§.quidã recte.⁊ ita consuluit in terminis Ang.in consilio.
11 xxxvij.cũ sequẽti qȯ allegãt Are.⁊ dñs Alex.†qꝛ verbũ liberos est collectiuũ sicut familia ⁊ cognatio. Igiᷓ in casu nostro cuꝫ sint vocati agnati masculi de iure succedẽtes:⁊ sic per nomen collectiuũ cẽsenᷓ vocati ordine successiuo prout etiam voluit Barto.in.l. si cognatis.ff.de rebus dubi. Igitur fortius cum vocauerit agnatos heredes vt dictum est. Sed contra predicta posset instari ꝙ testator non reliquit agnatis successoribus suis: sed agnatis successoribus

cessoribus dñi Mainardi & And. & sic videbat qd oẽs reperti tẽpore mortis eorũ simul admitterent ẽm Bar. notabiliter sub du bio forte in.l.si cognatis.in vltimis verbis.ff.de reb.dubi. & lz nihil alleget: pro eo allegaui bonũ tex. & ibi gl. Ray. & Bart. in.l.is qui cũ plures.ff.de lega.iij.benefacit tex.in.l.si quis titio.§.fi. & in l.cũ pater.§.libertis.ff.de leg.ij. & illud dictũ Cuma. sequunt Cuma. & do. Alex.in.d.§.quidã recte. Sed ad hoc rñdetur: qz Bar. loquit qñ testator reliquit familie extranei quo casu nõ cadit ordinata affectio ex cognatis testatoris: & sic cessat rõ vt videant vocati ordine successiuo. Sed nos sumus in casu in quo nõ cessat dicta rõ. Sed militat qz testator vocãdo agnatos succedẽtes dñis mainardo: & Andree dr vocare pprios agnatos: cũ testator mainardus & andreas sint de eadẽ agnatione & sic cadũt gradus agnationis caritatis & affectionis: & per ñs dicũtur vocati ordine successiuo iuxta nota.per Bar. & alios in.d.l.si cognatis. & in.d.l.gall⁹.§.quidaz recte. & supra dixi ex quibus concludit qp dicti heredes masculi succedẽtes vocãtur ordine successiuo. ¶ Capio nũc tertiã & vltimã difficultatẽ. Est aduertendũ ẽm Pau. de cast. in.d.
12 l.gallus.§.quidã recte.† qp plures esse vocatos ordine successiuo põt dupliciter intelligi. ¶ Primo qp excluso priore in gradu sequentes admittãtur. Sed eo admisso sequẽtes perpetuo sunt exclusi sicut in substitutione vulgari intelligit ibi gl. & Bar.ẽm eũ. ¶ Scdo mõ qp priore effectualiter admisso cẽseat iniunctũ onus restituẽdi post mortẽ sequẽti in gradu. Si intelligam⁹ primo hi agnati in tertio gradu nõ possunt admitti qz ex quo mortuis mainardo & andrea admissus fuit ser Marinus tanq̃ proximior: qz filius mainardi & frater andree. Oẽs alij sunt ppetuo exclusi. Siverò intelligam⁹ scdo mõ. Tũc ser marinus primo admissus cẽset alijs sequẽtibus restituere rogat⁹. Unde stat difficultas an prio an vero scdo intelligant esse vocati ordine successiuo. Et p certo primo visum fuit qp aptissime intelligi debeat primo mõ & nõ scũdo. Qñ plures sunt vocati p ordinẽ affectiõis.i.successiõis ordine successiuo qp verbũ directũ instituo ordine successiuo ẽm pri
13 mũ modũ. Ita vr de mẽte Bar.in.d.§.qdã recte.dũ vult qp† idẽ operet ordo caritatis & affectionis qd operat ordo rõne necessitatis. Sed qñ vocãtur ordine necessitatis pcedit prima intelligentia Pau.de ca.ẽm gl. & Bar.igit &c. Quã opi.tenet etiã Are. preceptor meus ibi: & secutus fui. Quinimo fortius vult qp qñ esset
14 †facta p verbũ substituo sine tractu tpis: qp nũc vz tm vt vulgaris.vt p Bar.in.l.lucius.in pe.q.ff.de vul. & pup. & ita alias consuluit.d.Alex. & subscripsit: & ẽm hoc imediate qp dñs Mainardus & Andr.acceptauerũt expirauit oĩs substitutio iuxta.l. post aditã.C.de ipu. & alijs substi. ¶ Sed pmissis nõ obstãtibus ñiã sñiam veriorẽ existimo qp imo scdã intelligẽtia dñi Pau.de cast. sit verior: qz ordine successiuo sunt vocati alter post mortẽ alteri⁹. Et pro fundamento ĩprimis pmitto: qp quatenus testator vocat dñm mainardũ & andreã & heredes masculos eorũ de iure succedẽtes eisdẽ cẽsent vocare dictos heredes post mortẽ dñi mainar
15 di & andree. Qñ at† pprietate verborũ nõ debemus recedere.l.nõ alr.ff.de leg.iij. Sed viuẽs nõ hz heredẽ.l.fi.C.de actio.vel hered. vẽdi. Scdo qz dicit de iure succedẽtes: sed non põt ostẽdi aliquez de iure succedere alteri: nisi post mortẽ quo tpe constat qs est proximior in successione. Et hãc ɔclusionẽ vt.s.dixi sequit Bar.in.d. §.quidã recte. Itẽ tenẽt ibi ɔ̃ Ang. & cõiter moder. & secutus sum ĩ d.l.gallus.§.etiã si parẽte. Ex quibus infero qp si successores dñi mainardi & andree sunt vocati post mortem andree talis substitutio post mortẽ indicat fideicõmissaria & facta etiã post aditã hereditatẽ. Ita concludit gl.quã ibi põderat Rapha.cuma.in.l. in testamẽto.C.de testa.mili.in gl.fi.in verbo si lucius decesserit. Idẽ tenet ibi pceptor meus dñs Joã.bapti.de sancto seuerino qp illa gl.placet modernis. & qp ita est de mẽte Pau. de ca.ibi. & in.l.pcibus.C.de impu. & alijs substi. & qp ẽm illã sepius ɔsuluit. Faciũt nota.per Bar.in fĩi.l.lucius in pe.q.ff.de vul. & pupil. Nec ob. si dicat qp non põt induci substitutio fideicõmissaria: qz facta est p verbũ directũ ciuile.s.instituo: vt in.l.verbis ciuilibus.ff. de vul. & pupil. & in.§.extraneo.instit.de pupil.substi.qñ ad hoc dupliciter
16 rñdetur.primo tenendo illã opi. qp† qñ a principio non potest valere iure directo vz iure fideicõmissi iuxta.l.sceuola.ff.ad treb. Secus qñ a principio valuit iure directo: qz tunc non obliquatur d.l.verbis ciuilibus.vbi ita cõcludũt Dy. Ray. Bar. Bal. Ange. Imo. & Pau.de ca.cũ concordãtijs de quibus ibi per dominum Alex. & vr etiã cõis opinio. Unde cũ in casu nr̃o a principio facta post mortẽ & aditam hereditatẽ non possit valere iure directo valere debet iure fideicõmissi. Sed qz ista solutio est dubia p pter contrarias opi. Ideo soluitur clare qp in testamẽto sit adiecta clausula codicillaris.si non valet vel non valebit: quo casu v̈ba directa obliquãtur. Et sic est ac si fuissent grauati de restituendo heredibus masculis de iure succedẽtibus post mortẽ. Ita voluit singulariter Bal.in.l.verbis ciuilibus.ff.de vulg. & pup. Et sequuntur Ang. & Jo.de imo. qui illud multũ exclamat ex quo

testamentis communiter apponitur talis clausula. Et sequũtur omnes Mod.ẽm do. Alex.ibi. & Ang. & Fulg.in.l. precib⁹.C.de impub. Et Ang. & Imo.in.l.i pupillari.ff.de vulga. & pupil. Et fuit de mẽte Bar.in.l.j.in.xvj.q.ff.de iure codicil. Et Mathesila.no.cxlviij.cũ si. Ex quibus concludo qp sicut qñ testator rogasset mainardũ & And.de restituẽdo heredib⁹ masculis eorũ de iure succedẽtibus eisdẽ censent vocati agnati successoris masculi ad fideicõmissum ordine successiuo vt pbatũ est ita in casu nr̃o cẽsentur ordine successiuo ad fideicõmissum vocati. Ex qbus in proposito infero qp isto casu pcedit scda intelligẽtia Pau.de ca.qp primis admissis deficiẽtibus secũdi cẽsent vocati. Et sic de singulis durante agnatione. Et hoc tz Pau.de ca.in.d.§.quidã recte. Et in.d.§.etiã si parẽtes. Et istã opi.etiã sequit Pau.de ca. qñ substitutio nõ solũ continet vulgarẽ sed etiã fideicõmissariã vt in casu nr̃o. & in.l.cũ ita.in.§.in fideicõmisso.ff.de leg.ij. Ubi dicit qp v̈ba illius tex.hoc significãt dũ dicit. Aut post oẽs eos &c. Nam ex quo tex.admittit familiã post noĩatos censet admittere siue noĩati admissi non fuerũt: qz premortui siue admissi & postea mortui:
17 qz vt dixi† conditio mortis ĩportat etiã fideicõmissum: iuxta glo. d.l.in testamẽto: & ita sentit do. Alex.in quodã consilio qd incip. Uisis & pbatis testamẽti verbis cui me subscripsi. ¶ Confirmo
18 etiã alia ratione. Nã† fideicõmissa iudicant ex tacita volũtate defuncti.l.cuz pponebat.ff.de leg.ij. Sed testator relinquẽdo agnatis masculorũ. & sic sub noĩe collectiuo videt esse huius intentionis qp res remanerẽt in agnatione per id qd habet.in.d.§.in fideicõmisso. Et plura in pposito alleg. Pet.de an.in consi.xxv.icip. Nõ seruato ordine dubior &c. Et qd habet in.l.si cognatis.ff. de reb.dub.sed vbi testator voluit qp res in familia remaneat: videntur gradatim de restituẽdo grauati.arg.l.peto.§.fratre.ff. de leg. ij. & l.fi.C.de verb.si. & sentit Bar.i.d.l.si cognatis.ff. de reb.dub. Et hãc opi.sequutus sum in.d.§.qdã recte: qñ plures sunt vocati sub noĩe collectiuo: lz forte secus esset quãdo plures vocati eẽnt per copulatiuã. & vt ibi notaui distinguẽdo plures casus in pposito. & p hĩs in pposito adduco qd voluit Raph.cu.in.d.l. si cognatis.vbi voluit qp de mẽte testatoris fuit qp familia vel agnatio vocat qp res in familia remaneãt.tunc ppetuo dz remanere de vno in aliũ gradatiz trãseũdo.vt in.d.§.in fideicõmisso. & hic est casus noster vt supra dixi qd etiã clare ostẽdit: qz voluit qp res ppetuo in familia remaneret qz phibuit alienationẽ. & lz nõ censeret prohibita in vltima volũtate: tñ phibẽdo inter viuos cẽsetur pcidisse seu voluisse precidere vias per quas ẽm cõiter accidẽtia bona extra familiã exeũt: hoc probat tex.in.l.pater.§.fundum.ff.de lega. ij.vbi res erat phibita tm alienari iter viuos. Et tñ censet testatorẽ hoc fecisse vt bona alienari prohibita essent ppetuo in familia. dicit em tex. Ita em fiet vt fundus titianus de noĩe vestro nunq̃ exeat. Ex qbus etiã infero qp cũ collectiue oẽs agnati sint vocati & phibiti alienare apparet qp voluit qp bona ppetuo essent in familia vel agnatione & sic de vno in aliũ trãseãt. Inducũtur em fideicõmissa ex tacita volũtate.d.l.cũ pponeret: & plene p Pau. & moder.in.l.pe.C.de impub. & alijs sub. ¶ Confirmant pdicta qp ista fuerit mens testatoris cũ phibuit dictos heredes masculos: qp nũq̃ possent alienare. Ita qp sp deberent subuenire pauperib⁹ christi & sic perpetuo iuxta glo.in verbo semp in phemio instit. & in.l. j.ff.sol.mat.incipiendo tamen ab attinentibus testatoris: & eoruz. vt nota. Barto.in.d.l.cognatis. & in.d.l. peto.§.fratre. Unde intentio testatoris fuit & ita considerauit qp bona deberent in agnatione remanere vt pauperibus presertim alimenta subministrentur: hoc autem contingere non poterat nisi gradatim fuissent fideicommisso onerati.l.ab eo.C.de fideicom. Quare cũ verba patiantur vt probatũ est ex qualitate oneris iniuncti datur intelligi qp voluit illos gradatim onerare.argu.eius qd no. Bar.in.l.cen
19 turio.ff.de vul. & pupil.in illa questione qñ† substitutio est facta si heres decesserit sine filijs: vel filij filiorũ sine filijs: vbi filij positi ĩ conditione censent vocati iuxta glo.in.l.lucius.ff.de here.instit.de hoc late ponunt nouissimi Perusini.in.d.l.ab eo.ego etiaz hoc sese quor in.l.cum filio.ff.de leg.j. Fortius ergo in casu nostro cũ verba non sint cõditionalia sed dispositiua & possint hoc importare. Et presertim ista sunt vera & procedunt propter duo. Primũ qz testator in fine dicit qp vult testamentum valere & tenere prout melius valere potest & tenere: que verba sunt ad oĩa superiora referẽ
20 da: vt.l.talis scriptura.in fi.ff.de leg.j. & sic† omni mõ quo seruari põt voluntas testatoris per attestationẽ verborũ cõseruari ðbet. argu.eius qd dicit Bal.in.l.quotiẽs.ff.de hered.instit. Et late in pposito loquit dñs Rapha.fulg.in suo cõsilio.xliij.incipit in pũcto consultationis proposite. Scdm qz iste ser Marinus vltim⁹ testator codicillando confessus est voluntatem testatoris fuisse qp ita iure fideicõmissi bona deberent istis agnatis existẽtibus in tertio gradu. Et ideo p exoneratiõe ɔsciẽtie dicta bona reliquit vt latepz ex dictis codicillis: q̃ ɔfessio cũ fuerit facta pñte parte.scz Nicodemo proximiore agnato presumit ab eo acceptata ex quo tẽ

dit in eius fauorē.arg.l.ꝙ patit̃.ff.mãda.⁊ no.p bar.in.l.ꝗ dotis.
ff.sol.mat.put dicit do.Alex.limitãdo dicta Bal.i.l.ij.C.de re-
pu.here.Igit̃ nō potuit reuocari ⁊ ꝑiudicat heredib⁹ suis ſꝫ bar.
in.l.cū qs.§.codicillis.ff.de leg.ij.Et p dñm Anto.in.c.fi.de suc
ces.ab intest.Et ꝑsertim q2 facta fuit ad exonerationē conscientie
iuxta no.p dñz Ant.⁊ Jo.de imo.in.c.si cautio.de fideiuſ.¶ Po
stremo addo ad ꝑdicta duo.Primū ꝙ tpe mortis andree ꝑmor-
tuo mainardo viuebat dñs petrus auus andree.Unde aut volu-
mus ꝙ andreas nō esset grauatus fideicōmisso aliquo qđ est fal-
sum ⁊ tūc dñs petrus successit andree ab intestato ꝑ dimidia simł
cū ser marino fratre dicti andree: vt in auť.defuncto.C.ad tertul.
Et sic de dimidia bonoꝝ andree iudicãdū est ſꝫ disposita a dicto
dño petro in suo testō. ¶ Aut volumus ꝙ andreas fuerit agna-
tus fideicōmisso ⁊ tūc q2 dñs Pe.pariter succedebat cū ser mari
no fideicōmissum debebat̃ pro dimidia de bonis dicti marini te-
statoris.put clare dicit testm̃:⁊ ptz ex materia in.d.l.cum ita.§.in
fideicōmisso.ff.de leg.ij.in.l.fi.C.de ver.sig.Et sic iudicãdū est de
dicta dimidia put in testō dñi Pe. ¶ Scōm ꝙ lz legatarij testa
menti dicti ser marini dicant testm̃ nō iure factū: q2 non erat sane
mētis:nō dicunt̃ venire cōtra volūtatē ⁊ legatū nō amittūt vt est
casus in.l.post legatū in scđo respōso.ff.de his qui.vt indig.Tūc
enim amitterent qñ dicerent testm̃ falsum vel inofficiosum vt ibi
habet̃ in.l.pola.C.de his qui.vt indig.Ad cautelã tñ si non pro-
baretur testator insanus publicato processu poterit renunciare:⁊
discedere a tali exceptione ⁊ euitabit penam ſm Bar.in.d.l.post
legatum.Laus deo Bartho.soci.senen.doctor ⁊c.

¶ Summarium.

1 ¶ Si aliquis instituat sacerdotē ⁊ eius heredes intelligitur.i.
agnatos quia sacerdos non potest habere descendentes.
2 Testatoris affectio est consideranda nō heredum institutorum.
3 Verba:heredes masculos:possunt itelligi de extraneis heredib⁹
Item possunt restringi ad descendentes.
4 Volūtas testatoris in fideicōmittendo censetur esse cōformis di-
spositioni statutorū in deferendo hereditatem ab intestato.
5 Heredes non possunt redarguere testatorem de mendatio.
7 Appellatione heredū nō veniūt fideicōmissarij heredes vniuer
sales in materia prohibente alienationem.
8 Verbum vendere habet se ad alienationem inter viuos.
9 Verba posita in vna parte alternatiue:restringuntur ꝓpter ver-
ba posita in alia parte alternatiue.
10 Institutio heredis non censetur prohibita quando alienatio est
simpliciter prohibita in omnes personas.

¶ Consilium.xiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spiritussanctus illuminet intellectū.

Ost cōsiliū suprascriptuz
triplex difficultas emanauerat p ꝑstantissimū iuriscō-
sultū et patrē dñm Jo.bapti.de rostellis. Prima est
q2 si dicam⁹ ꝙ in fideicōmisso facto hr̃dib⁹ masculis mainardi ⁊
Andree includant̃ heredes masculi ipsorum mainardi ⁊ andree.
Sequetur absurdū q2 cū testator excluserit filias feminas eoꝝ q2
ex capite inclusiuo masculoꝝ censentur femine excluse iuxta no.p
Bar.in.l.ij.§.videndū.ff.ad tertul.Filie femine institutorū ⁊ gra
uatorū excluderētur ⁊ alij heredes masculi extranei admitterent̃
qđ esset absurdū.Et ideo q2 in terminis Ricar.malum.in pub.di
sputatione quã refert Jo.an.in addi.spec.in titu.de testa.in rub.
Ne sapiat talē absurditatē nō restringit hec ṽba.heredes mascu-
li tm̃ ad agnatos sed ad descēdentes masculos vt p Bar.⁊ Bal.
in.l.gallus.§.etiã si parēte.ff.de lib.⁊ posth. Unde dicit Bal.in
1 c.naturales.de controuer.inuesti.ꝙ†si quis instituat sacerdotē et
eius heredes intelligit̃.idest agnatos q2 sacerdos nō pōt habere
descēdentes.Igit̃ sentit secus si posset habere descēdētes.Faciūt
que dicit Ray.disputãdo cuius disputationē refert Bal.in.d.§.
etiã si parente.qđ not.Bal.in.l.gaius.ff.so.ma.Unde putat pfa-
tus insignis doc.ꝙ ex quo iste de quo agimus nō est de descēden-
tibus institutoꝝ ꝙ nō admittat̃ nisi altero de duobus casibus vł
si esset de descēdētibus testatoris:vel de agnatis q excluderent fi
lias feminas institutoꝝ.Primū cōsuluit Bal.in cōsi.clx.in pri-
mo vo.Scōm pbat̃ p Bar.in.l.iurisiurã.§.si liberi.ff.de operi.
lib.quoꝝ vtrūqꝫ etiã cessat in casu nostro.igitur videtur militare
opi.Rycar.malū.¶ Scđa difficultas est q2 ser marin⁹ testator
nō fuit de nobili familia de zabarellis Sed affinis: et sic videt̃ ꝙ
non possumus dicere ꝙ ꝗuis isti qui tanqꝫ agnati sint agnati he-
redū institutorū.tamē nō sunt agnati testatoris de quibus videt̃
2 testator sensisse†qm̄ testatoris affectio est cōsiderãda nō heredum
institutoꝝ iuxta no.p Bal.in.l.in testō.in.vj.q.ff.de testa.mili.et
per Bar.in simili.q.in.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pupi.Sed cū isti nō
sint agnati testatoris.Nō vr̃ testatorez habuisse respectū ad suam
agnationē cōseruandã.¶ Tertia ⁊ vltima difficultas ꝙ marin⁹
vltimus alienãdo cōtra ꝓhibitionē testatoris extraneos heredes
instituēdo videtur ceteris agnatis ꝑiudicasse ⁊ bona videnť debe
re ad collegiū doc.l.peto.§.fratre.ff.de lega.ij.⁊.l.pater.§.quin-
decim vbi casus.ff.de leg.ij.cuz si. ¶ Sed istis nō obstãtibus ad
huc persisto in opi.mea.Et ad primã obiectionē respondeo: ꝙ si
testator simpliciter dixisset ⁊ heredes masculos ipsorū mainardi
⁊ And.satis posset tollerari dicta respōsio p no.p Rycar.malū.⁊
per Jo.an.vt supra cū si.Sed in casu nr̃o addita fuerūt ṽba ma-
3 gis clara:q2 testator addidit de iure succedētes eisdē.†Nam pru-
dēs testator per illa verba heredes masculos poterat intelligi de
extraneis heredibus iuxta.l.sciendū.ff.de verb.sig.Itē poterant
restringi ad descēdentes iuxta no.per Bar.vbi supra.⁊ p Bart.
in.d.§.etiã si parente volēs ꝙ etiã ad transuersales extēderentur
de familia:⁊ de agnatione:dixit de iure succedētes eisdē.Nã p il-
la verba excludunt̃ heredes extranei qui iure nō succederēt iuxta
no.p Bar.in.l.ij.ad si.ff.de leg.j.Itē per illa verba apparet ꝑce-
dentia restringeret solū ad descēdētes:sed etiã ad agnatos trans-
uersales q de iure succedūt:⁊ dicunt̃ legitimi heredes vt p totū.
C.de legi.here.⁊ insti.⁊ de legitima agnatio.successio.⁊ hanc puto
verissimã interpretationē.Nã etiã apparet ꝙ testator ꝯsiderauit
ꝙ bona cōseruarent̃ in agnatione de zabarellis si nō essent descē-
dētes siue transuersales.Preterea ex alio tollit̃ dicta obiectio:q2
agnati de qbus agimus succederēt:⁊ heredib⁹ institutis ⁊ mari-
no vltimo decedēti ab itestato exclusis feminis descēdentib⁹ siue
trãsuersalibus ex forma statutorū ex quo excludunt̃ p agnatos vł
ꝙ ad tertiū gradū de iure canonico. Sed isti sunt in tertio gradu
vt ex arbore mihi ostēso apparet.Igitur etiã si agnati in tali fidei
4 cōmisso ꝑferunt̃:q2†testatoris volūtas in fideicōmittēdo cēset̃ eē
cōformis dispōni statutorū in deferēdo hereditatē ab intestato ſꝫ
Bar.in.l.si iusiurãdi.§.si liberi.ff.de ope.libe.⁊.l.heredes mei.
§.cū ita.ff.ad trebel.cū cōcordã.de qb⁹ ibi p do.Alex.⁊ hoc non
fatetur allegans in contrarium:q2 non vidit forte tunc statutum.
¶ Ad scđaz obiectionē rñdeo ĩprimis ꝙ imo dictus ser marin⁹
est de domo de zabarellis:prout dicit in testamēto ⁊ licet habue-
rit in vxorē vnã de zabarellis tñ nō sequitur ꝙ ipse nō fuerit de za
barellis:q2 potuit esse cōiunctus vltra quartū gradū:⁊ sic matri-
moniū potuit ꝯhi.Unde ꝓbatio nō est cōcludēs.l.nō hoc.C.vn-
de cognati:⁊ in.c.presentia de ꝓbat.Nã cū in testō dicat̃ ser Ma
rinus de zabarellis cōtra heredes suos ꝓbat̃.ꝙ fuit de zabarellis
5 ⁊ de eius domo.Nō†possunt eni heredes redarguere testatorē cu
ius sunt heredes de mēdatio.l.si creditoris.C.de seruo.pignō.da
to non ma.⁊ not.Bar.in.l.rem alienam in fi.ff.de pigno.actio.Si
cm̄ procedit in his que facta sunt de emergēti fortius in antiquis-
simis.l.si arbiter.ff.de ꝓba.Presertim in ꝓbanda agnatiōe iuxta
no.in.c.p tuas.de ꝓba.⁊ illa ꝓbatio q̃ fuisset sufficiēs cōtra testa-
toris heredes ⁊ sic cōtra vltimū Marinū est sufficiēs cōtra habē-
tes cãm ab eis ex titulo singulari.vt ꝓbat̃ ex his que no.Bart.in
l.si mater.§.si.ff.de excep.⁊ Jo.an.in addi.ad spec.in tit.de teste.
§.nūc tractem⁹ iaddi.magna.Et ponit Aret.i ꝯsi.xxxvj.⁊ Pe.
de ancha.in consi.xlj.incipit.Primo de viribus ⁊ Bal.in consi.
6 ccccxlvj.in.vj.parte.Unde†dico ꝙ habētes causam a testatore ⁊
habētes causam ab eo nō possunt redarguere eū de mēdatio.Uel
presumitur ꝙ ad minus verū dixit donec probetur cōtrariū pre-
sertim in re antiquissima.Incūberet igitur aduersario onus ꝓbã
di ꝙ ser Marinus nō fuerit de zabarellis. ¶ Pretorea licet eēt
affinis nō considerat̃ affectio respectu sue agnationis.Sed respe-
ctu illorū de zabarellis:⁊ hoc clare patet ex verbis testamenti:q2
voluit hereditatē cōseruare ⁊ tranfire in heredes masculos insti-
tutoꝝ de zabarellis:⁊ sic patet ꝙ voluit conseruare agnationē de
zabarellis:⁊ non propriã dato ꝙ probaret̃ fuisse de alia agnatio
ne.¶ Presertim cū fuerit habitus semp:⁊ reputatus ⁊ noiatus
de zabarellis:⁊ sic erat in quasi possessione illius agnationis ⁊ fa
milie iuxta not.in.d.c.per tuas.⁊ in.l.libertis.§.fi.de libe.causa.
Unde debet eius dispositio iudicari ⁊ iterpretari tanqꝫ fuisset de
illis de zabarellis ex affectione.arg.l.nemo dubitat.ff.de here.in
stit.Sed vt dixi ex quo sequit̃ ꝙ debet ꝯtrariū ꝓbari: vt in.d.l.libe
ris in fi.⁊ in.l.vis eius.cū ibi not.C.de proba. Et dato ꝙ ꝯtrariū ꝓ
baretur.Tñ ex affectione dicebat̃ de zabarellis: qđ ptz q2 voluit
agnationē de zabarellis cōseruare:⁊ ideo nō militat rō in contra-
riū allegata:⁊ hec de scđa obiectione sufficiãt.¶ Restat nunc re-
spōdere ad tertiã ad quã rñdeo:⁊ imprimis pōt respōderi ꝙ pro
hibitio alienationis nō includit istū ser marinū.Nã ser Marinus
nō est heres testatoris sed fideicōmissarius: sed testator prohibet
7 suos heredes alienare.vnde nō includūtur fideicōmissarij:q2†ap
pellatione heredū nō veniunt fideicōmissarij vniuersales in ma-
teria prohibēte alienationē:que est stricte itelligenda qđ pz:q2 ꝓ
hibitis filijs:nō sunt prohibiti nepotes ⁊ ꝓhibitis heredibus nō
sunt prohibiti heredes heredū ſm Bart.in.l.filiusfamilias.§.di-
ui.ff.de leg.j.cū cōcordãtijs ibi allegatis per dñm Alex.Igit ver
ba sunt proprie intelligenda. Sed appellatione heredis non ve-
niunt fideicōmissarij:vt in.l.postulante.§.j.ff.ad treb.in verbo lo
co heredis

eo heredis:que est nota ī proprietatis.l.mercis.la scda.ꝛ ibi in vbo loco mercis.ff.de ver.sign.ꝫ Jo.de imo.in.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ do.Anto.cōsuluit.in cōsi.lxxvij.incipit. Viso pūcto.Et ego dixi in rub.ff.de vulg.ꝛ pup.in.ij.col. ¶ Et presertim qꝛ dici pōt ꝙ ser marinus etiā non est heres ꝓhibitus. Sed heredis:qꝛ ad eū verba ꝓhibitionis nō referunt̄. Nam testator fecit primo suos heredes dn̄m mainardū ꝛ Andreā filiū suū ꝛ dn̄am zabarellā vxorē suā ꝛ heredes masculos ipsorū mainardi ꝛ Andree:quos censet̄ vocasse ordine successiuo vt dictū est in cōsilio. Et sic primo fecit mentionē de heredibus suis scdo de heredibus masculis Mainardi ꝛ Andree. Deinde postea heredes suos ꝓhibuit alienare:ex quo ptꝫ ꝙ loquit̄ de heredibus suis nō de heredibus mainardi ꝛ andree:vt in precedēti scriptura appa ret.l.heredes palā.§.sed si notā.ff.de testa.ꝛ.l.si seruus pluriū.in fi.ff.de leg.j.Itē specifice ꝓhibuit heredes suos ipsius testatoris nō heredes simplr.Igit̄ nō veniūt heredes mainardi ꝛ andree ꝑ ea que no.Bar.in.l.lucius.in pri.ff.de lega.iij.ꝛ Jo.de imo.in.l.
8 filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.ꝛ do.Abba.in cōsi.lvj.in.j.volu. ¶ Preterea dicit ꝙ ꝓhibuit vēdere:neqꝫ alienare.† Verbū em̄ vēdere hꝫ se ad alienationē inter viuos:ꝛ sic nō est ꝓhibitus alienare post mortē.l.pater.§.fundū.ff.de leg.iij.Igit̄ verbū aliena
9 re intelligit̄ inter viuos.Qm̄ † verba posita in vna parte alternatiue restringunt̄ ꝑpter verba posita in alia parte alternatiue.casus est:singula.in.l.j.ff.de reb.dub.ꝛ idē dicit Roma.in copulatiua in cōsi.ccxxxj.incip.Premissoꝝ doctoꝝ. Sed posito ꝙ ꝑdicit etiā essent ꝓhibiti alienare:ꝛ sic ꝙ ser marinꝰ nō esset vltimus:aduertēdū puto ꝙ aliqñ heredes vel fideicommissarij sunt ꝓhibiti alienare extra familiā.Et tūc in casu alienatiōis cēsent̄ alij de familia vocati ad fideicōmissum nō simplr:ita ꝙ si moreret̄ ꝑsona ꝓhibita ipsi vocarent̄.sed tm̄ si ꝑsona ꝓhibita alienauerit ita ꝓcedit tex.in.d.l.peto.§.fratre.ꝛ in.d.§.quindeci.Et.l.l.si.C.de v.sig.cū si.Aliqñ ꝛ scdo aligs est ꝓhibitus alienare:ꝛ si alienauerit alter est substitutꝰ:itē est sibi datus substitutus in casu alienationis facte ꝯ testatoris volūtatem p.d.§.fratre. Si aūt postea alienās moriat̄ dici pōt ꝙ substitutꝰ primus post mortē admittat̄ et reuocat̄ alienatio ar.d.§.finautē sub cōditiōe.C.cōia de leg. Unde dicta ꝓhibitio vr̄ facta fauore substitutoꝝ simplr:vt no.in.§.diui.ꝛ ꝑsona adiecta in casu alienatiōis:vt no.in.d.§.diui. Igitur nō dꝫ in odiū retorqri.l.qd fauore.C.de legi.l.iij.§.si emācipatꝰ.ff.de ꝯtab.Ex qbꝰ infert̄ ꝙ in casu nr̄o in quo ꝑ mortē ser marini est locꝰ fideicōmisso simplr facto nō dꝫ esse locus fideicōmisso facto in casu alienatiōis pꝫ qꝛ magis dilexit quos simplr substituit post mortē magis ꝙ quos in casu alienatiōis tm̄. Aūt cū ꝯcurrāt ꝑualere dꝫ fideicōmissum eoꝝ q fuerūt magis dilecti a testatore. arg.l.si seruū.§.si iter duos.ff.de leg.ij.ꝛ in.l.si fuerit.ff.de reb.dubijs. ¶ Preterea ī casu nr̄o est ꝓhibita alienatio simplr ꝛ nō extra familiā. Aūt lꝫ scdo casu esset ꝓhibita etiā heredis īstitutio vt
10 in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.Tū ex quo † alienatio est simplr ꝓhibita in oēs ꝑsonas nō censet̄ ꝓhibita heredis institutio secūdū Bar.cuius opi.est cōmuniter approbata in.l.is quis.§.ea lege.de verb.ob.Igitur instituēdo heredes lꝫ extraneos non veniunt contra prohibitionē sic cessat difficultas. Laus deo.Bartho.

¶ Summarium.

1 ¶ Quando filij masculi sunt instituti heredes vniuersales ꝛ filia est instituta in rebus certis:tunc in substitutione adinuicem facta locum habet inter filios vniuersaliter institutos.
2 Testator quos ꝯiūxit in īstitutiōe censet̄ in substitutiōe cōiūxisse.
3 Filie femine non faciunt conditionem fideicōmissi deficere.
4 Filij filioꝝ in conditione appositi licet non habeant voluntatem defuncti dispositiuā habēt tamē qualem qualem.
5 Una ꝛ eadem dispositio dicitur circa filias ꝛ neptes ex filijs:inspecta vnitate rationis ꝛ cause.
6 Statutū excludēs filiā ꝑpter filiū:excludit neptē ex filio.
7 Presumptio.l.cū accutissimi non habet locum quando apparet ꝙ testator voluit conseruare lineam masculinam.

¶ Consilium.xiiij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ꝛ spūssanctus illuminet intellectum.

Viso testamēto colle de:ꝛ facti contingētia considerata triplex oritur difficultas. ¶ Prima an Ludouica filia testatoris veniat in substitutiōe facta filijs in qua dr̄ ꝙ vnus alteri si sine filijs decesserit. ¶ Scda an Sēpronꝰ filius testatoris potuerit filias feminas cū decesserint sine filijs masculis heredes īstituere vl̄s. ¶ Tertia posito ꝙ non in totū ad fideicōmissum admittat̄ solus frater superueniēs.an etiā filij masculi ꝑmortui. ¶ Capio primā difficultatē in qua concludo ꝙ dicta Ludouica includit̄ in dicta substitutiōe hanc.q.in terminis decidit Bart.quē sequunt̄ doc.in.l.lucius.ff.
1 de vulg.ꝛ pup.in pe.col.vbi concludit ꝙ † qñ filij masculi sunt instituti heredes vniuersales ꝛ filia est īstituta in rebus certis ꝙ tūc in substitutione adinuicem facta locum habet inter filios vniuersaliter institutos.Qm̄ talis substitutio censetur facta in portionibus hereditarijs.l.qui plures.ff.de vul.ꝛ pup.Sed instituta in rebus certis ꝑ legitima qd sufficit:vt in.§.ceterū.in auten.vt cum
2 de ap.cog.Igitur non includit̄.itē † quos testator coniunxit in institutione censetur in substitutione coniunxisse.l.coheredi.§.q discretas.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ in hoc tenēt Bart.ꝛ alij.ff.de vulga.ꝛ pup.ꝛ ꝫ Bal.in.l.in testō in.vj.q.C.de testa.mili.ꝛ est clara conclusio ideo vlterius non insisto. ¶ Capio scdām difficultatē que difficultas est. Nūquid Sēpronius potuerit instituere filias suas feminas in omnibus bonis habitis a testatore. Et hec pendet ab alia. Nūquid filie femine defuncti faciāt deficere fideicōmissuꝫ iniunctū ipsi a patre testatore si decederet sine liberis iuxta.c.si pater:cū ibi notatis de testamentis in.vj.ꝛ videbatur ꝙ sic qm̄ substitutio facta sub conditione si filius decesserit sine filijs. Expirat si filius grauatus decedit etiam cum filia vnica femina. Casus est clarus in.l.j.C.de cōdi.inser.per quē questio nostra decidit̄. Qui immo etiā si dicta conditio non fuisset expressa. Idē videbatur dicendū vt est casus in.l.cum accutissimi.C.de fideicom.vbi gl.no. dicit ꝙ qua ratione pater predilexit filiū in portione sua censetur omnē posteritatē suā ꝑdilexisse. ¶ Sed hoc non obstāte cōtraria sn̄ia est verior ꝛ ꝓbabilior in casu nostro nam predicta procedunt vbi ostendit̄ contrafuisse de mēte testatoris que ī primis est attendenda potius ꝙ verba.l.non aliter.ff.de le.iij.l.iij.C.de lib.prete. Presertim in conditionibus ꝛ fideicōmissis.l.iij.§.conditio.ff.de adimē.lega.l.in cōditio.primū locū.ff.de condi.ꝛ demon. Sꝫ in casu nostro apparet de mēte testatoris.igitur ꝛc. Mens aūt ostēdit̄. Nā ex quo testator habebat filios masculos ꝛ filiā feminaꝫ et masculos instituit vniuersaliter. Feminā vero in rebus certis. Et substituit ad inuicē filios masculos:ꝛ non feminas cōditio illa in persona filioꝝ apposita si dcederet sine liberis ꝙ alter alteri mo
3 riat̄ intelligit̄ ex ꝑsumpta mēte testātis ad liberos extendi:ꝛ † sic filie femine non faciūt fideicōmissi condi.deficere. Ne aliud dicendo videat̄ testatorē plus dilexisse filias filioꝝ ꝙ filias ꝓprias cōtra.l.si viua matre.C.de bo.mater. Unde sicut ꝑtulit substitutos filiabus ꝓprijs.ita cēsendū est voluisse preferre neptibus ex filijs.
4 Nā filij filioꝝ † in cōditione appositi licet non habeāt voluntatē defuncti dispositiuā habēt tn̄ qualē qualē qꝛ testator cogitauit ad eos bona sua debere ꝑuenire ex dispositione tacita vel exꝑssa parentū suoꝝ eorūdemqꝫ filioꝝ ꝛ ꝑpter hoc dicūtur per ipsum testatorem prelati ipsis substitutis vt in vulgata.l.lucius.ff.de heredi.insti.ꝛ no.gl.in.l.filiusfamilias.§.cū quis.ff.de leg.j.vbi ergo sunt tales filij qui talē voluntatē testatoris non habēt vel habere nō ꝑsumunt̄ lꝫ filij sint substitutos excludere nō debēt qꝛ non habēt id ꝑpter qd causat̄ elusio:ꝛ sic dicta conditio re vera recte cogitādo non continet nostrū factū.lꝫ em̄ non reqrat̄ ꝙ filij filiorum sint heredes suoꝝ parentū ad exclusionē substituti:vt in.d.§.cuꝫ quis.requirit̄ saltē vt habeāt voluntatē testatoris qualē qualem alias cessat rō ꝑallegata:ꝛ sic non excluderēt ꝑ iura ꝑallegata.sꝫ in hoc filie filioꝝ talē voluntatē non habēt qꝛ non cogitauit testator eas debere ad dicta bona admitti:qꝛ cū filias hꝫ eas fecit alienas ab vniuersali successione non instituēdo eas vl̄r:nec substituēdo qd nisi ꝑpter sexū fecisse vr̄ qꝛ per ipsas non conseruat̄ agnatio.Cū nō constet ꝙ ꝑpter odiuꝫ vel alia demerita hoc fecerit:si igit̄ voluit filias esse exclusas non filiationē sꝫ sexū muliebrem:excludere voluit ergo ꝛ neptes ex filijs in quibus viget idē sexus ad quē testator vr̄ habuisse respectū tm̄:qm̄ nō filijs:sed eadē est ratio in filiabus ꝛ neptibus ex filijs ꝑpter qd non dr̄ fieri extēsio de persona ad ꝑsonā qd faciēdū non esset in materia odiosa.l.illam.
5 C.de colla.l.si vero.§.de viro.ff.solu.mat.Sed † dr̄ vna ꝛ eadē dispositio circa filias ꝛ neptes ex filijs inspecta vnitate rationis et cause vt ptꝫ ex nota.per Cyn.in.l.j.C.que sit longa consue.ꝛ in.l. qd vero.ff.de legi.Et notabilius ꝑ Bal.in.l.de quibus.ff.de le
6 gi.Ubi dicit Bal.† ꝙ si statutū excludit filiā ꝑpter filiū excludit̄ etiā neptis ex filio:qꝛ illa fuit exclusa propter sexuꝫ qui est idē in nepte:qꝛ remotior non dꝫ esse melioris cōditionis alleg.Cy.post Nico.de mata.in.d.l.j.C.que sit long.consue.arguendo igit̄ de exclusione statuti ad exclusionē testatoris prout arguit Bald.in.l. maximū vitium.C.de libe.prete.si neptis ex filio fuisset filia testatoris non habuisset volūtatē defuncti. Igitur nec neptis habere censetur. Et sic non habet locū id propter qd filij in cōditione positi excludunt substitutum. Preterea filij masculi in hoc casu non sunt prelati substituto qꝛ filij sed ꝑpter qualitatē masculinitatis:qꝛ si filij etiā filie fuissent institute. Unde neptibus lꝫ qualitas filioꝝ adsit non adest qualitas masculinitatis ꝑpter ꝙ substitutꝰ excludit̄:sed cessat.facit ad hoc in simili qd no.Bar.in.l.liberoꝝ.ff.de ver.signi.in penul.col. Si em̄ testator filias non habuisset.vl̄ habuisset.ꝛ non fecisset eas alienas ab vniuersali successione sꝫ instituisset vel substituisset.tūc procederet dispositio.d.l.j.C.de condi.insti.Et per predicta ꝛ multa alia respondeo etiā seriose ad oh Consi.do.Bartho.Soci.j.volu.

iecta consilioꝝ redditoꝝ pro cõtraria parte:⁊ ſm hanc partẽ eleganter cõſuluit do. Pau.de ca.in cõſi.qđ incipit. Viſis ⁊ examinatis qbus ꝯſilijs qđ ad cõtextũ ego refero in repetitiõe.l.cũ au⁹.ff.de condi.⁊ demõ.in.xxvj.col.ad fi. Et hoc cõſiliũ nõ reperio in volumine:⁊ eſt illud de quo facit mẽtionẽ Pau.de ca.in.l.j.C.de condi.inſer. Et ibi etiã dñs Rapha.fulg.ponit hãc.q.⁊ decidit ꝓ ſubſtitutis p̃dicta rõne vbi dicit ꝙ q̃uis iſta conditio ſi ſine filijs comprehẽdat maſculũ ⁊ feminã.l.ſi ita ſcriptũ.ff.de leg.ij. hoc tñ caſu quo teſtator predilexit filios ſtabimus ꝓprie ſignificatiõi vocabuli:vt includat maſculos tm̃.cui ⁊ mens teſtatoris cõſonat vt neptes nõ excludãt ſubſtitutionẽ.Ne teſtator videat̃ plus diligere neptẽ ex filio q̃ filiã arg.l.ſi viua matre. Et dicit ꝙ ita interrogatus de facto rñdit:⁊ poſtea cõſuluit in ciuitate Bononie:⁊ ꝙ vidit conſiliũ cuiuſdã egregij doctoris. Et ſm hanc opi. conſuluit dñs Raph.Fulg.in conſi.xviij. Idẽ in conſi.xxviij. Idẽ cõſuluit Pau.de ca.cõſi.ccclxij.incipien. Viſo dicto teſtõ. ¶ Poſtremo Pau.de ca.in cõſi.lxxix.incip.Caſus iſte frequẽter cõtingit conſuluit cũ diſtinctione ꝙ aut ſunt ſubſtituti aliqui de deſcẽdẽtibus maſculis teſtatoris ⁊ tũc ſubſtituti nõ excludunt̃ q2 teſtator videtur habuiſſe reſpectũ ad agnationẽ cõſeruãdaꝫ:alias ſecus vt ibi late per eũ. Et ſm hanc cõſiderationẽ vidi alias cõſilia plurium doctoꝝ Papienſiũ vcꝫ.do. Joãnis de puteo.dñi Catonis ⁊ aliorũ ſubſcripta per dñm Andreã Barb. ⁊ ꝑ preceptorẽ meũ dñm Franciſcũ Aret.allegando not.per Jo.And.in addi.Spe. in ti. de teſtamẽtis in rub.in verſi.ſub hoc tit.generali. Et ita ego plu ries cõſului. Et hãc ego teneo in.d.l.cũ auus.in quarto caſu: vbi
7 etiã allegaui Cuma.in conſi.ij.vbi dicit † ꝙ preſumptio.d.l.cũ acutiſſimi nõ habet locũ qñ apparet ꝙ teſtator voluit cõſeruare lineã maſculinã. Ex quibus concludo ꝙ cuꝫ in caſu noſtro fuerint ſubſtituti alij filij teſtatoris ⁊ filia fuerit excluſa neptis ex filio nõ facit fideicõmiſſum deficere in quo articulo latiſſime loquor in.d. l.cũ auus.vbi vidẽdum. ¶ Capio nũc tertiã difficultatẽ. In qua nõ inſiſtẽdo in argumẽtis in cõtrariũ factis:dico ꝙ heredes ſumtij tenentur reſtituere fideicõmiſſum dicto Jac. nũc ſuperuiuenti ⁊ non filijs Gaſparis. Qm̃ ex quo reperitur ſubſtitutus tm̃ Gaſpar ⁊ non eius filij.⁊ Gaſpar predeceſſit Sumtio:⁊ ſic pẽdente conditione fideicõmiſſi. Tale fideicõmiſſum cõditionale nõ trãſmittit ad filios ſuos per regulã.l.vnice.§.ſin autẽ ſub conditione. C.de cadu.tol.que regula ꝓcedit etiã qñ tractatur de ſucceſſione fideicõmiſſi conditionaliter relicti ab aſcẽdente:⁊ tranſmittẽdi in deſcendẽtes vt eſt caſus clarus.⁊ ibi no.doc.in.l.heredes mei.§. cũ ita.ff.ad treb.⁊ eſt glo.ordi.cõiter approbata in.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.niſi aliud appareat de mente teſtatoris ex diſpoſitis in teſtõ prout declarat Bald.in.d.l.vnica. cuius dicta ſubtiliter declaraui in.d.§.cũ ita. Cũ igitur in caſu nr̃o de mente non conſtet.ſequit̃ ꝙ filij Gaſparis nõ vocãtur:ſed ſolus Jac. ex quo erãt coniũcti verbis non factis portionibus ⁊ in ꝑſona Gaſparis defecit fideicõmiſſum accreſcit Jaco.vt declarat Bart.in l.re cõiuncti.ff.de leg.iij.dum tractat de effectu coniuncti.in.ij.q. Ex quibus concludo ꝙ detracta legitima ⁊ trebellianica:q̃ aſcendunt dimidiam iuxta no.in.c.ray.⁊ in.c.Raynal.de teſta.aliã dimidiã tenentur filie ⁊ heredes Sumtij reſtituere Jaco. ⁊ ita ſentio in premiſſis. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Jus paſcuorum acquiritur ex poſſeſſione tanti temporis cuius initij memoria non extat. Et exigere collectas in loco non probat loci poſſeſſionem ſed iuriſdictionem.
1 Tempus de cuius initio memoria non extat.
2 Territoriũ põt habere aliqs locus lꝫ nõ habeat iuriſditionem. Exactio collectarum arguit locum eſſe de territorio.
3 Territoria diuidunt̃ ⁊ dõſignant̃ ꝑ fines ⁊ appoſitionẽ terminoꝝ.
4 Princeps in dubio non cenſetur velle preiudicare iuri tertij.
5 Aliud eſt habere iuriſditionẽ:aliud territoriũ:⁊ aliõ ius paſcẽdi.
6 Caſtra habent territorium ſine iuriſditione.
7 Priuilegia nõ debẽt extẽdi ad diuerſa:qñ ſunt ſtricti iuris.

¶ Conſilium.xv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũſſanctus illuminet intellectum.

In cauſa et queſtione que vertitur ⁊ verſa eſt inter cõitatẽ Sarzane:⁊ inter cõitatẽ Orti noui ſup quibuſdã locis occaſione iuris paſcendi:⁊ iuriſditionis.ſi vera ſunt que in facto preſupponunt̃. Arbitror cõitatẽ Orti noui iuſticiã fouere. Et pro fundamẽto imprimis premitto ꝙ cõitas Orti noui per teſtes probat ſe poſſediſſe dicta loca a tanto tꝑe cuius non extat memoria in contrariũ laborando:⁊ fructus colligendo.per quos actus probat̃ poſſeſſio ſm Dy.⁊ Bar.in.l.titia.ff.de ſo.⁊.l.litibus.C.de agri.⁊ cenſi.lib.x.⁊ per Bal.in.l.iij.C.finiũ regun. Et per Bar.⁊ doc.in.l.j.C.de acquirẽ.poſ. Itẽ probatur quaſi poſſeſſio iuris paſcendi paſcendo vendendo paſcua:⁊ exigẽdo ſeu recipiẽdo precium ſeu penſiones prout no.Bart.⁊ doc.in.l.qui per vniuerſas.§.qui per colonuꝫ. ff.de acqui.poſſ.⁊ traditur in.l.quãuis.§.ſi conductor.ff.eo.ti. Et
1 in.c.inter dilectos.de fide inſtru. † Nemini eñ dubiũ eſt ꝙ venditiones paſcuorũ fiunt ab vniuerſitate vel ab habẽtibus auctoritatẽ ab vniuerſitate iuxta no.in.l.j.§.pe.ff.qđ cuiuſcꝫ vniuer. nomine.⁊.l.iij.§.actor.ff.de re iudi. Igitur dicuntur ab vniuerſitate poſſeſſa paſcua.l.j.in fi.cũ.l.ſeq̃.⁊ ibi no.ff.de acqrẽ.poſſ.⁊ in.l. municipibus.ff.de condi.⁊ demon.⁊ not.in.l.metũ.§.animaduertendũ.ff.qđ metus cauſa. ¶ Scđo premittẽdũ eſt ꝙ ꝓbat̃ per teſtes ꝙ a tanto tꝑe cuius non eſt memoria in ꝯriũ delicta cõmiſſa in dictis locis fuerũt accuſata apud officiales orti noui ⁊ per eos punita qui ſunt actus iuriſditionales.vt in.l.j.vbi glo. ⁊ doc.in.l. imperiũ.ff.de iuriſ.om.iudi.ꝑ quos actus iuriſditionẽ exercẽtes acqrunt quaſi poſſeſſionẽ iuriſditiõis vt per Bal.in.l.ij.C. de ſerui.⁊ aqua.⁊ Bar.in.l.j.§.ſi quis hoc interdicto.ff.de itine.actucꝫ priua.⁊ in.l.fi.ff.vti poſſi.⁊ glo.⁊ Bal.in.l.ij.C.que ſit lon.ꝯſuet. ⁊ per Inno.in.c.dilectus.de capel.mona.⁊ per Cano.in.c.cũ dilecti.de foro cõpe.ꝓbatur etiã per teſtes ꝙ a tanto tꝑe cuius in contrariũ memoria non exiſtit cõitas Orti noui impoſuit collectas ꝑ bonis ſitis in dictis locis ꝓpter qđ arguitur dicta loca eſſe in territorio orti noui.alias non potuiſſent imponi per id qđ no. Guil. ⁊ Bar.in.l.reſcripto.§.fi.ff.de mune.⁊ bono. ¶ Ex quibus infero in ꝓpoſito ꝙ probat̃ ius paſcẽdi ĩ dictis locis pertinere:⁊ ſpectare ad dictã cõitatẽ orti noui ⁊ Nicole ex poſſeſſione tãti temporis cuius in contrariũ memoria non exiſtit.l.j.§. ductus aque.ff. de aqua quoti.⁊ eſti.⁊ in.l.j.in fi.ff.de aqua plu.arcẽ.⁊ in.c. ſuper quibuſdã.§.preterea.de verb.ſigni. ¶ Infero etiã ⁊ ſcđo ꝙ ꝑ dictos actus iuriſditionales. Imprimis probat̃ quaſi poſſeſſio iuriſditionis non dr̃ cõitatis orti noui que nullã habet iuriſditioneꝫ ex quo ſemꝑ fuit ⁊ eſt alterius dñio ſubiecta:ſed illius dñi cui fuit ſubiecta. huiuſmodi eñ caſtra non habẽt aliquã iuriſditionem vt declarat Bar.in.l.j.ff.de dam.infec.⁊ in ſuo cõſi.clxxxix. incipit. Primo queritur vtrũ iuriſditio. Et officiales dicti loci:lꝫ vt dicit eligãtur a cõitate. Tamẽ confirmãtur a ſuperiore. Unde dicũtur auctoritate ſuperioris exercere ⁊ illũ in quaſi poſſeſſione conſtituere ꝑ ea que not. Bar.in.l.ambitioſa.ff.de decre. ab ordi. faciẽ.iunctis no.in.l.j.in fi.cũ.l.ſequẽ.ff.de acqui.poſ.cũ ſimi. ¶ Infertur ⁊ tertio ex p̃dictis ꝙ dicta cõitas dr̃ eſſe in quaſi poſſeſſiõe dictoꝝ locoꝝ tanq̃ exiſtẽtiũ in eius territorio:⁊ curia que lꝫ nõ habeat iuriſditionẽ dr̃ habere territoriũ ſm Bar.in.d. conſilio in.l. j.ff.de iuriſdi.om.iudi.ex quo officiales dicti loci reddiderũt ius de geſtis in dictis locis de qbus eſt queſtio tanq̃ exiſtẽtib⁹ de territorio dicte cõitatis.arg.l.fi.cũ ibi nota.ff.de iuriſdi.om. iudi.⁊ ꝑ ꝯñs probat̃ ꝙ dicta loca eidẽ iuriſditiõi ⁊ eiuſdẽ iudicis ſubſunt ⁊ cui iudici ſubdita eſt dicta cõitas:⁊ ſic fundata eſt intentio ꝙ ſit de territorio. Alias iudices dicti loci nõ potuiſſent ius dicere.vt in.d.l.fi.cum ibi no.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊ in.l.j.§.cum vrbem.ff. de offi.prefec.vrb.⁊ dicitur eſſe iuſditio in dicto territorio dicte cõmunitatis.vt declarat Bar.in.d.l.j.ff.de iuriſdi.om.iudi. ¶ Infero etiã ⁊ quarto ꝙ ex quo impoſuerũt collectas ⁊ exegerũt pro bonis exiſtẽtibus in dictis locis ſi quidẽ pro caruꝫ neceſſitatibus
2 non ꝓbat̃ quaſi poſſeſſio iuriſditionis. Sed † bene ꝓbat̃ bona eſſe in territorio dicte cõitatis quorũ bonoꝝ cõitas habet adminiſtrationẽ ⁊ poteſtatẽ ſtatuẽdi ſuꝑ his ſm Bar.in.l.oẽs populi.ff. de iuſti.⁊ iure.⁊ Bar.in.l.iij.§.actor.ff.de re iudi. Si vero impoſuiſſent collectas nõ exigente neceſſitate: ſed alia cauſa vel occaſione exercendi aliquã liberalitatẽ hoc non poterãt de iure ſm Bart.ĩ l.j.§.pe.ff.qđ cuiuſcꝫ vniuer.noĩe.⁊ Bar.in.d.§.actor cũ concordãtijs ibi allegatis per dñm Alex. Itẽ forenſibus non poterant imponere niſi ex longa conſuetudine p̃ſcripta vt ꝑ Barto. in.l.reſcripto.§.fi.ff.de mune.⁊ bono.⁊ Bar.in.l.j.C.de mili.⁊ in quo loco.lib.x. Unde ex iſtis duobus arguitur quaſi poſſeſſio iuriſditionis quo ad dictos actus.ſ.quo ad collectas paſſim ⁊ indiſtincte ĩponẽdas:⁊ maxime forenſibus. Ex quibus elicitur ꝙ fundata eſt intentio cõitatis Orti noui in dictis locis tam reſpectu iuris paſcendi q̃ reſpectu territorij.quorũ intẽtio coadiuuatur per libros eſtimorũ dicte cõitatis per quos ꝓbatur dicta loca eſſe intra fines territorij dicte cõitatis ⁊ poſſeſſa tanq̃ exiſtẽtia territorio ⁊ ĩfra fines ꝑ hmõi oẽs libros antiquos ꝓbãtur fines territorioruꝫ: vt in c.cũ cauſam.de ꝓbat.⁊ ꝑ Spe.in ti.de proba.§.nũc vidẽdũ. v̓ſic. Nono ꝑ libros. Facit qđ habet̃ in.l.cẽſualis.C. de dona. Coadiuuat̃ etiã eorũ intentio ex inſtrumẽto diuiſionis facte inter cõitateꝫ Orti noui ⁊ caſtri noui.de anno dñi.M.ccc.per quã diuiſionẽ eorũ territoria ſunt diuiſa.⁊ per illã probat̃ ꝙ dicta loca ſunt in territorio Orti noui. Ex qua diuiſiõe reſultant duo effect⁹. ¶ Primus ꝓbat̃ vt dixi etiã contra cõitatẽ Sarzane:q2 ĩ antiquiſſimis etiã ꝑ talia inſtrumẽta etiã in tertias ꝑſonas inter quas ſunt v̓ba enũciatiua aliquorũ bonorũ tanq̃ exiſtentiuꝫ in aliquo territorio ꝓbant̃ fines iuxta no.per Bal.in.l.cũ aliquis.C. de iure delibe.⁊ per gl.⁊ ibi dñs Anto.⁊ do.Abb.in.c.cum olim.de cẽſi. Igit̃ fortius in

tius ĩ casu nr̃o fit instr̃ꝫ diuisiõis territorĳ dicti castri orti noui.lꝫ
cũ tertia persona. ¶ Scđs effectus resultat.qꝛ cẽsent dicta loca
tanq̃ existẽtia in eorũ territorio possedisse ex precedẽti ti.diuisio-
nis ſm Bar.⁊ doc.in.l.ĳ.C.de acqui.pos.⁊ Bar.⁊ doc. in.l.que-
dã mulier.ff.de rei vẽdi.⁊ Bar.in.l.cũ solus.ff.de vsucap. Ex q-
bus oĩbus simul iunctis indubitãter fundata est intentio dicte cõ
munitat castri orti noui respectu iuris pascẽdi ⁊ territorĳ ĩ dictis
locis. Unde vidẽdũ est an illa q̃ allegant ꝑ cõitatẽ Sarzane ha-
beant in ꝯtrariũ obstare. ¶ Primo allegatur priuilegiuꝫ Federici
ĩperatoris: in quo dꝛ cõcedit cõitati Sarzane duo milliaria circũ
quaqꝫ burgũ ipsius sarzane:⁊ vltra per ipsius iurisditionẽ ⁊ di-
strictũ. In qua concessione includunt dicta loca de quibus est.q.
⁊ de hac cõcessione fit mẽtio in quodam priuilegio Federici tertĳ
concesso dicte cõitati Sarzane de anno dñi. M.cccclxix. In quo
non fit mentio qñ illud priuilegiũ Ludouici fuit concessum: neqꝫ
ponit ad plenũ tenor concessionis priuilegĳ Ludouici:sed ad illõ
fit relatio. Unde ꝑ tale priuilegiũ Federici confirmatoriuꝫ illius
non probat priuilegiũ Ludouici vt illud ostẽdat ſꝫ Inno.⁊ doc.
in.c.inter dilectos.de fi.instru.ad idẽ glo.vlti.in.c.j.de fi. instru.⁊
qđ no.Bar.⁊ doc.in.l.admonẽdi.ff.de iureiur. Sed reperio in q-
busdã consilĳs alias reditis in fauorẽ castri orti noui cõtra cõita-
tem Sarzane. In quibus fit mẽtio de dicto priuilegio Ludouici
impatoris ⁊ dꝛ fuisse concessum de anno. M.cccxxviĳ.sed dꝛ in di
ctis cõsilĳs ꝙ in priuilegĳs Ludouici est clausula:saluo iure alte
rius cuiuslibet. Igit nõ preiudicat dicte cõitati orti noui cũ ꝓbet
ꝙ per.xxviĳ.annos ante per dictã diuisionẽ. Et terminorũ posi-
3 tionem dicta loca erãt in territorio orti noui. Nã† territoria diui-
duntur ⁊ designant per fines ⁊ appositionẽ terminorũ.l.ex hoc iu
re in verbo termini agris ĩpositi.ff.de ius.⁊ iu.per quã appositio
nẽ terminorũ factorũ in presentia est facta occupatio territorĳ et
possessio acquisita vt ꝓbat per dictũ instrumẽtũ diuisionis. Nam
etiã per instrumẽta eorũ:in quibus de apprehẽsione: de occupa-
tione constat ꝓbatur possessio notãter ſm Bald.in.l.creditor in.
viĳ.q.C.de acqui.poss. Traditur in.c.ĳ.de cõsue. Tradit late.d.
Abb.in.c.cũ nobis.extra de prescrip. Ex quibus infero ꝙ dictũ
priuilegiũ etiã sine dicta clausula nõ ꝑiudicaret dicte cõitati orti
4 noui duplici ratione. Prima est qꝛ† princeps in dubio non cense
tur velle preiudicare iuri tertĳ:vt expresse hoc dicit.l. nec auꝰ. C.
de emãcipatio.liberorũ.l.ĳ.§.merito ⁊.§.si quis a principe.ff. ne
quid in loco pub.⁊ in.c.cũ aliqbus.de rescriptis in.vj. Scđo cum
cõitas orti noui esset in possessione territorĳ.⁊ hoc nõ fuisset nar-
ratũ imperatori:nõ valet priuilegiũ cõcessum in preiudiciũ pos-
sessionis castri orti noui:vt est casus in.c.cũ nostris.de cõces. pre-
ben. Et per Pet.de an.in.c.si ꝓpter tua debita:in.iĳ.col.versi.ad
questionẽ ꝓpositã.de rescrip.in.vj.⁊ licet loquat in rescriptis ad
bñficia. Idẽ est in priuilegĳs ⁊ alĳs impetrationibus vt no. glo.
Jo.an.in.c.ĳ.vbi casus de deci.in.vj.⁊ in.c.dudum.eo.tit. Et no.
Domi.in addi.ad consilia Jo.cal.cõsi.xxix.in ti.de ꝓbẽ. ¶ Pre
5 terea ex alio etiã nõ preiudicat:qꝛ† aliud est habere iurisditionẽ:
6 aliud territoriũ.⁊ aliud ius pascẽdi. Nã† castra habẽt territoriuꝫ
sine iurisditione:vt probat in.d.l.j.ff.de iurisdi.oĩum iudi.⁊ in.d.
cõsi.qđ incip. Primo querit vtrũ iurisditio. Item aliud habere
ius pascẽdi:aliud habere territoriũ vel iurisditionẽ:qꝛ hoc habe
tur in re aliena:cũ non tm̃ dñium:sed etiã vtilitatẽ ⁊ fructus pre-
ter ius pascẽdi sunt alieni.l.j.⁊ ibi glo.C.de pascuis pub.lib.xj.⁊
7 in.l.nulla.C.de fundis patrimoniorũ.eo.lib. Unde cũ† priuilegia
sint stricti iuris nõ debẽt extendi ad diuersa.iiĳ.dist. priuilegia. ⁊
l.qđ vero.ff.de legi.⁊.l.quicquid astringẽde.ff.de vb.ob. ¶ Pre
terea dico ꝙ Sarzanenses non sunt vsi priuilegio Ludouici in ꝑ-
iudiciũ territorĳ castri orti noui. Igitur dicũtur priuilegiũ amisis
se.l.j.⁊ ibi Bar.ff.de nũdi.⁊ Bar.in.l. licitatio.§.earũ.ff. de pu-
bli.⁊ in.l.fi.ff.de cõsti.princi. Et Jo.an.in.c.ĳ.de ĩmu.eccle. li.vj.
⁊ gl.in.l.falso.C.de diuer.rescrip. Non omitto ẽt ꝙ per tm̃ tp̃s de
cuius initio memoria nõ existit in cõtrario isti de castro orti noui
fuerũt in possessione territorĳ ⁊ iuris pascẽdi. Igitur ꝑscripserũt
aduersus priuilegiũ si qđ in ꝯtrariũ haberẽt illi de sarzana. d.l.j.ĩ fi.
ff.de aqua plu.arc.⁊ in.l.j.§.ductꝰ aque.ff. de aqua quoti.⁊ esti.
⁊ vtrobiqꝫ ꝑ doc.⁊ in.c.sup quibusdã.§.ꝑterea.ff.de vb.sig. Tra
dit in.c.j.de ꝑscrip.li.vj.cũ si. Ex quibus ptꝫ ꝙ nõ obstat priuile
giũ Federici tertĳ concessum de anno dñi. M.cccclxix. Qm̃ oẽs
rñsiones supra date eneruãt dictũ priuilegiũ. ¶ Preterea nõ po
tuit Fedеricꝰ priuare illos de orto nouo dñio sui territorĳ iuxta
no.in.c.q̃ in ecclesiarũ.de cõsti.⁊ per doct.in.c.fi.si contra ius vel
vtili.pub. Ex quo verisimilis cause imaginatio non cadit:vt con-
cludunt do.Anto.⁊ Jo.de imo.in.c.nã cõcupiscentiã extra de cõ
sti.⁊ not.dñs Abb.in.c.fi.in.iĳ.col.de cõsti.⁊ in rub.de appel. Et
maxime cõcedẽdo parte nõ citata que priuat dñio rei sue: vt de-
clarat dñs Abb.in.c.j.de cã pos.⁊ ꝓprie.⁊ in.c.cũ olim. de re iu-
di. Et est tex.⁊ ibi doc.in cle.pastoralis.eo.ti. Nõ omitto etiam ꝙ
ista iurisditio erat dñorũ Florentinorũ qui superiorẽ non recogno
scunt iuxta no.ꝑ Bar.in.l.hostes.ff.de captiuis. Unde nõ video
quomodo cõcedere poterat qđ suũ non erat.vt in.l.nemo plus iu
ris.cũ materia.ff.de reg.iur. ¶ Postremo nõ obstat qđ dꝛ ꝙ illi
de Sarzana aliqñ pascua vẽdiderũt:qꝛ vt dicitur emptores non
fuerunt vsi:nec aliquid soluerũt:vnde nulla probatur possessio vt
habet in.d.l.qui vniuersas.§.qui per colonũ. ⁊ in.d.l. quãuis.§.
si cõductor.ff.de acqui.pos.⁊ in.c.inter dilectos. Ubi late canoni-
ste.de fide instru. Ex quibus cõcluditur ſm ea que ꝓponerent ꝑ
communitate Orti noui ⁊ Nicole esse iusticiam manifestam.
Laus deo. Bartho.soci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ An soluens debita in dubio presumatur soluisse ex prouentibꝰ hereditarĳs:vel ex pecunia aliunde accepta:⁊ pleraqꝫ alia.
1 Heres si post mortẽ testatoris soluerit debitũ relictũ ꝑ dictum testatorẽ:an censeat soluisse de pecunĳs ab alĳs mutuo receptis.
2 Uxor si reperitur habere bona ⁊ non potest ostendere ꝙ habuerit ex proprĳs:presumitur ex bonis viri.
3 Filius si expendit pecuniã ⁊ non apparet ꝙ habuerit propriam presumitur de pecunia paterna ex coniecturis.
4 Pupillus si habitat in domo tutoris ꝑsumit alimẽtatꝰ a tutore.
5 Contractum presumitur ex precedenti causa alia nõ apparente.
6 Ex presenti legitima ratione presumitur in preteritum.
Et sic presumptio legitima ratione iuuatur.
7 Presumptio circa media oritur in extremitatibus ex presenti.
8 Argumentum valet a cõmuniter accidentibus.
9 Probatio per coniecturas debet sufficere in his que cum difficultate probari possunt.
10 Scholaris quando accipit pecuniã mutuo presumitur expendisse in causas scholasticas necessarias.
11 Res manet in eodem statu si contractum nouum debitum nõ apparet fuisse extinctum.
12 Probatio ꝑfecta est illa que iudicẽ ad credulitatem inducit.
13 Heres grauatꝰ restituere bona ꝑ fideicõmissum alienãdo aliqua ex illis fideicõmissario cõsentiẽte:alienata imputare debet.
14 Fideicõmissariꝰ põt facere vt heredi in q̃rtã ĩputet:qñ alienatio est volũtaria ⁊ nõ ꝓmissio facta in vtilitatem heredis.
15 Oppositum in opposito debet operari: quod operatur propositum in proposito.
16 Necessaria ⁊ legitima in dubio presumi debet potius q̃ voluntaria ⁊ minus legitima.
17 Uerba ista:onera ꝑtinẽt ad fideicõmissarios:dupliciter sumunt.
18 Que:relatiuum de sui natura est restrictiuum.
19 Heres grauatus in bonis subiectis habens partem dimidiã ratione legitime ⁊ trebellianice alienando ex eis volente fideicõmissario:illa imputantur in partem suam. nu.20.
21 Si aliquis vendit rem quã habet cõmunẽ cũ altero: illo non consentiente non debet sibi rem venditam in partem imputare.
22 Species cõis non debet esse potentior q̃ sit ad actum deducta.
23 Potentius habet ius in portione quam habet iure proprio:q̃ in illa quam habet a testatore.
24 Heres potest alienare vnam rem:vtendo arbitrio boni viri: ⁊ in ea sibi legitimam eligere.
25 Alienatio qñ facta fuerit fideicommissario sciẽte non põt sibĳpsi rem euincere.
26 Bona vendita non sunt in partem imputanda.
27 Legatarius si emit rem sub conditione sibi legatam:ignorãter ꝑcium consequi potest.nu.29.
Et si scienter emit non potest consequi precium.
28 Fideicõmissarius põt preciũ cõseq:ac si res euicta fuisset ĩ initio.
30 Legatarius si emit rẽ sibi legatã potest agere ex testamẽto ad ꝑcium quod sibi abest:⁊ ad precium solutum tantum.

¶ Consilium.xvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

In causa que vertitur iter
heredes dñi Joan.Franci.heredis dñi Petri fratris
sui:⁊ substitutos qbꝰ tenebat dictus do. Joan.Frãci.
restituere hereditatẽ ꝓ decisione prime difficultatis est aduerten
1 dũ an dñs Jo.Frãci.† heres qui post mortẽ dñi Petri soluit de
bitũ relictũ ꝑ do. Pet.ducatorũ mille cẽseat soluisse de pecunĳs
ab alĳs mutuo receptis. An vero de ꝓuentibus ex hereditate et
bonis que erant antea in hereditate. In qua difficultate arbitror
concludẽdũ ꝙ cẽseatur soluisse ⁊ ita ꝑsumẽdũ est ꝙ vel mutuo pe
cunias accepit vel ꝙ alio ti.cõtraxerit aliud debitũ:vt illud solue
ret qđ reperit soluisse intra bienniũ vel circa. In qua difficultate
ſm ea que ꝓponũtur:dico ꝙ cẽset ꝯxisse aliud debitũ:ex quo non
apparet ex q̃ pecunia soluerit supponẽdo in primis ꝙ nõ erãt pe
cunie ⁊ nõ erãt debita ꝑter hoc mille ducatorũ. Nec apparerẽt bo
na aliq̃ hereditaria alienata tũc. Itẽ ꝙ fructus vix sufficiebãt ad
expẽsas. Ex quibꝰ ꝑsupponẽdũ est ꝙ dictũ debitũ mille ducato-

rum nõ fuit satisfactũ ex bõis vel pecunia hereditaria neq; ex fru
ctibus ⁊ redditibus. Igitur ex aliena pecunia fuit satisfactũ q2 si nõ
ex ꝓpria arguẽdo a sufficiẽti diuisiõe iuxta tex. in. l. p̃re furioso. ff.
2 de his q sunt sui vel alieni iuris. Igitur ex†aliena. in sili videm⁹ ꝙ
vxor si reperit habere bona ⁊ non põt ostendere ꝙ habuerit ex ꝓ
priis: presumit ex alienis ⁊ sic ex bonis viri. l. quintus. ⁊ ibi not. ff.
3 de dona. iter virũ ⁊. l. etiã. eo. ti. Ad idẽ† si filius expẽdit pecuniã
⁊ nõ apparet ꝙ habuerit ꝓpriã p̃sumit de pecunia paterna ex cõ
iecturis vt no. gl. ⁊ doc. in prin. C. de bonis q libe. Et qd no. Joã.
and. in ti. de actore. §. j. vñ. qd si dubitet: in sili Joã. and. in. c. j. de
peculio clericorũ. ⁊ Bal. in. l. ij. ꝑ illũ tex. C. de patria ptãte. Igitur
in casu nr̃o ex cõiecturis p̃dictis p̃sumẽdũ est ꝙ aliud debitũ ꝯtrax
rit vt illi debito satisfaceret. Qd etiã fortius õndit q2 post solutũ
dictũ debitũ ꝑ sex annos vel circa apparet ꝙ p̃dictus dñs Frãci.
q vt dr fuit diligẽs paterfamilias ⁊ bñ cõseruabat bona sua ꝯxit
pluries debitũ Venetiis subrogãdo vnũ debitũ loco alteri⁹. Et
nõ appet ꝙ illud debitũ fuerit ob cãm aliã ꝯctũ p̃sumit cõtractũ
in dictã cãm. Tũ q2 nõ p̃sumit primo debito de nihilo satisfecisse
4 sicut in sili dicit gl. in. l. si. C. de alimẽt. pupillo p̃stã. ꝙ† si pupillus
habitat in domo tutoris p̃sumit alimẽtatus a tutore: q2 nõ p̃sumi
tur ꝙ vixerit vẽto. Ita in casu nr̃o cũ nõ appareat ꝙ de bonis cõi
bus fuerit satisfactũ imo ex cõiecturis p̃sumit ꝯriũ: censet satisfe
5 cisse de alienis vt dictũ est. Tũ etiã q2† ex p̃cedenti causa alia non
apparẽte p̃sumit ꝯctũ. ar. l. quedã mulier. ff. de rei vẽdi. Faciunt
no. ꝑ Bal. ⁊ alios in. l. ex ꝑsona. C. de ꝓba. Et Bal. in. l. edita. in
j. q. prin. C. de edẽ. Et pro hoc optime facit: q2 si apparet ꝯctũ de
bitũ qd non erat ante mortẽ petri ⁊ apparet solutũ debitũ relictũ
mille ducatorum verisilr constat ꝙ si mõ fuit solutũ. est iusta cã ⁊ le
gitima rõ ex premissis ꝙ illud debitũ fuerit cõtractũ ꝓpter pecu
6 niã de qua satisfecit dicto debito: q2† ex p̃senti legitima rõne p̃su
mit in preteritũ. Et sic p̃sumptio legitima rõne iuuat. l. si q adul
terii. C. de adulte. ⁊ no. Bal. ⁊ latius Saly. in. d. l. ex ꝑsona. C. de
ꝓba. Et sic est verisile ꝙ nõ fuit solutũ de bonis cõibus sz fuit ꝯ
ctũ aliud debitũ vt illi satisfieret. Et ex debito qd post sex annos
ꝯctũ apparet p̃sumit ꝑ medio tpe ꝙ debitũ inductũ ⁊ cõtractum
7 fuerit. Nã† ex p̃senti in extremitatibus orit p̃sumptio circa media:
vt ꝑ Bar. in. l. celsus. ff. de vsucap. gl. in. c. ex parte decani. de re
scrip. gl. in. c. ex lr̃is. de restit. in integrũ. tex. in. c. inter dilectos. de
fide instr. Solẽt em̃ cõiter patresfamilias vt cõseruẽt bona imobi
lia accipe pecuniã mutuo: vel facere ꝯctus illicitos vt pecuniam
habeãt. vt fecit do. Jo. Frãci. vt possit debitis satisfacere. ⁊ q2 po
stea ex lucris ⁊ redditibus nõ possunt sepe subrogare debitũ loco
alterius debiti: ⁊ demũ q2 non possunt sustinere vẽdũt imobilia.
8 †Valet autẽ argumẽtũ a cõiter accidẽtibus. l. neq; natales. C. de
ꝓbatio. ⁊ presertim vt dixi q2 nõ apparet alia causa precedẽs ꝓ
pter quã debuerit dictũ debitũ ꝯxisse. Igitur ad illã fieri debet rela
tio. arg. l. fundus qui locat⁹. ff. de fundo instru. ⁊ eorum que not. bar.
⁊ ibi latius dñs Alex. in. l. cũ seruus. ff. de verb. obli. cũ silib⁹. Et
iste coniecture debent apud iudicẽ sufficiẽter probare: presertim
9 †q2 in his que cũ difficultate ꝓbari possunt dz sufficere ꝓbatio ꝑ
cõiecturas. l. nõ oẽs. §. a barbaris. ff. de re mili. ⁊ probatur in. l. si
quis ex argẽtariis. §. pe. ff. de edẽdo. ⁊ in. l. in illa. ff. de verb. obli.
cũ ꝯcordãtiis de qbus ibi ꝑ dñm Alex. ⁊ in. l. ꝯsensu. C. de repud.
cũ similibus. ex quibus concludo ꝙ ex nouo debito cõtracto p̃su
mit habita pecunia vt illi debito satisfaceret relicto ꝑ dñz Pet.
qd erat mille ducatorum. Ex qua cõclusione infero in ꝓposito ꝙ vl
timũ debitũ contractũ qd apparet pluries contractũ postea fuit
ob dictã cãm ꝯctum vt ex superioribus pz et ꝓbatur ex notatis
10 per Bar. in. l. si. ff. ad maced. vbi per illũ tex. dicit. ꝙ† in dubio qñ
scholaris accipit pecuniam mutuo presumit expendisse in causas
scholasticas necessarias ⁊ pro hoc possumus dicere ꝙ qñ p̃r acci
pit pecuniã mutuo tp̃e caristie ꝙ in dubio p̃sumitur expendisse ꝑ
alimentis sue familie. Et ꝙ in dubio si aliquid emit pro se et filiis
intelligit illã pecuniã in illã cãm expẽdisse alleg. casum in. l. si. C.
de pigno. in prin. ⁊ ibi no. per Bal. ⁊ Ang. itẽ inferẽdo in ꝓposi
11 to si fuit† cõtractũ nouũ debitũ ⁊ nõ apparet illud fuisse extinctũ
p̃sumit ꝙ res mãserit in eodem statu arg. l. si quis. ff. de seruis ex
portã. ⁊ ꝑ Cy. ⁊ doc. in. l. nõ ignorat. C. ad exhibẽ. tradit in. d. l. ex
ꝑsona. C. de ꝓbat. Ubi in ꝓposito dicit Bartho. de saly. ꝙ lz qs
p̃sumat continuo locupletior fieri si hodie nõ reperit locupletior
p̃sumitur ꝙ in preteritũ nõ fuerit: ⁊ hoc legitima rõne. Ita in ꝓ
posito cũ presumptio sit ꝙ nouũ debitũ fuerit contractũ ⁊ hodie
apparebat adhuc debitũ in hereditate apparet qd nõ fuit extin
ctũ. Sed potius subrogatũ ⁊ sic dr contractũ hereditati dñi Pe
tri: ⁊ nõ sibi ad hoc tex. no. in. l. sed ⁊ Julianus. §. perinde. el pri
mo. ff. ad mace. dũ dicit patri enim non sibi accepit. Et si dicit pe
cunia redacta ex venditione certarũ petiarum terre conuersa in
dictam causam. ⁊ ita presumitur ſm Bar. in. d. l. si. ⁊ idem voluit
ibi Ang. ⁊ has violẽtas presumptiones iudex sequi debet. Nam
12 illa dr† perfecta probatio que iudicem ad credulitatem inducit. l.
quinquaginta. ff. de ꝓbatio. Bar. ⁊ doc. in. l. admonẽdi. ff. de iure
iurã. ¶ Ex quibus infero ꝙ cũ non ostẽdat de alio potuisse satis
fieri. Potuerunt enim vendi bona hereditaria pro satisfactione
debitorũ testatoris licet fideicommisso subiecta. l. filiusfa. §. diui. ⁊
ibi no. ff. de leg. j. ⁊ traditur in. l. peto. §. prediũ. ff. de le. ij. Unde tã
to minus dicitur esse in hereditate restituenda dictis fideicõmissa
riis. Et sic tanto minus tenetur restituere. q2 prius detrahendũz
est es alienũ. l. eris alieni. ff. ad. l. falci. ¶ Ex quibus suppositis i
fero ꝙ nõ est verũ qd audio ꝑ aduersariũ dici. s. ꝙ dñs Jo. Frãci.
13 censet alienasse sexaginta cãpos de portione sibi tangente† q2 he
res grauatus restituere bona per fideicõmissum alienãdo aliqua
ex illis volẽte fideicommissario dz alienata imputare: vt in. l. mar
cellus. §. res que. ⁊ ibi glo. Bar. ⁊ oẽs. ff. ad trebel. ita hic dz ĩpu
tare in partẽ quã habebat in dictis bonis: ⁊ sic fideicõmissarii vi
dent dicere posse ꝙ illos imputet in partẽ sibi tangentẽ ⁊ alios se
xaginta iure fideicõmissi petere. Nã predicta non procedũt in ca
su nr̃o. Ex quo presumunt bona alienata pro dicto ipsius testato
ris: prout concludũt glo. Bar. ⁊ doct. in. d. §. res que. imo debent
cedere in portionẽ fideicõmissarii: ex quo fuerunt alienata ꝓpter
debitũ hereditatis testatoris: vt in. l. filiusfa. §. diui. ⁊ ibi Bar. gl.
⁊ doc. ff. de leg. j. ⁊ per Bar. Bal. ⁊ Imo. in. l. peto. §. predium. ff.
de leg. ij. Et per Bar. in. l. si. §. ⁊ si prefatam. C. de iure deli. ⁊ bal.
in autẽ. ei qui. C. de bonis auctoritate iudicis possi. ¶ Confirmo
14 nã sicut qñ† est alienatio volũtaria: ⁊ non promissio facta in vtili
tatẽ heredis põt fideicõmissarius facere vt heredi in quartã ĩpu
tet vt in. d. §. res que. ita ecõtra qñ est facta ex causa necessaria ꝓ
pter debita testatoris ⁊ hereditatis heres petere põt ꝙ in partez
15 fideicõmissario imputet: q2† qd operatur ꝓpositũ ĩ proposito dz
operari oppositũ in opposito. l. ⁊ si contra. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in
regula ſm naturã cũ materia. ff. de reg. iur. ⁊ in regula qui sentit:
16 extra de regu. iur. in. vj. cũ ibi no. †in dubio autem presumi dz po
tius necessaria ⁊ legitima q̃ voluntaria ⁊ minus legitima. l. meri
to. ff. pro socio. ⁊ qd ibi no. Bar. per. d. l. merito. ⁊. l. gerit. ff. de ac
qui. here. Et puto ꝙ ex superioribus moti fuerũt arbitri qui iudi
cauerunt ꝙ onera hereditatis dicti dñi Petri pertinerẽt ad fidei
cõmissarios sup quibus est aduertendũ. q2 cũ vt dr in dicta here
ditate nõ essent alia onera q̃ illa mille ducatorum quibus do. Jo
an. Frã. satisfecerat ad illud onus cẽsetur facta relatio. arg. l. ij. ff.
de libe. ⁊ posth. ⁊ in. l. fundus qui loca. ff. de fundo instruc. per qd
laudũ tollitur si fuerit obiectio inuentarii nõ confecti. Et quia di
cto oneri satisfactũ erat per dñm Jo. Franci. heredem oritur dif
ficultas super intellectu dictorũ verborum per que non declarat
17 q̃stio an† dicta onera ꝑtineãt ad fideicõmissarios. Unde est consi
derandũ ꝙ dicta verba possunt dupliciter ĩtelligi. ¶ Primo ꝙ
cũ satisfactum esset per dñm Jo. Franciscũ ꝙ fideicõmissarii te
nerent soluere pecuniã dño Jo. Frãcisco quã ei posuissent in satis
faciẽdo dictis oneribus qd satis est iuxta verba referẽdo ea ad tẽ
pus presens iuxta. l. si ita cuz ibi not. ff. de auro ⁊ argẽ. leg. ¶ Se
cũdo ꝙ onera ad fideicõmissarios pertinent hoc est ꝙ bona aliena
ta pro satisfaciẽdo de dictis bonis cederent in partem fideicõmis
sariorum: ex quo fuit facta ex necessitate debiti testatoris. Et ista
interpretatio est equa ⁊ iuridica. ¶ Primo q2 vt dictum est ita
erat de iure iuxta not. in. d. §. res que. ⁊ in dicto. §. diui. ¶ Scdo
q2 conuenit ⁊ cõcordat cũ alio capitulo laudi in quo heredes dñi
Jo. Frãci. sunt condẽnati ad restituenda bona restitutioni subie
18 cta: que tenebat ⁊ possidebat dictus Joã. Franci. qd † relatiuum
que sui natura est restrictiuũ. l. j. ⁊ ibi Cy. ⁊ Bar. C. de sum. trini.
⁊ fi. cat. Et in. l. oẽs ppl̃i. ⁊ ibi bar. ff. de iusti. ⁊ iur. Et sic restrĩgit
illa bona restitutioni subiecta: ⁊ sic ꝙ non oĩa sed illa que posside
bat. Sed iã alienata nõ possidebat dñs Jo. Frãci. Igitur ad illa nõ
est condẽnatus heres in laudo: ⁊ sic videtur alienando approba
ta per laudum qd non potuit esse ex alio: nisi q2 fuerunt alienata
ex debito testatoris. Nã non est dubium ꝙ illa alienata erant re
stitutioni subiecta pro dimidia: ⁊ tamen arbitri volunt ꝙ teneant
ad eorum restitutionẽ nec dicatur qd teneãtur ad bona possessa lo
co alienatorũ que non possidebant: q2 tunc dicta verba nihil ope
rarent contra. l. si qñ. ff. de leg. j. c. si papa. de priuile. lib. vj. ¶ Cõ
firmãtur q2 illud relatiuũ que exponit etiã quatenus possidebat.
l. neq;. ⁊ ibi Bar. ff. de leg. iij. ⁊ sic voluerunt teneri quatenus non
possidebat. ⁊ erant bona alienata alias dicerentur de alienatione
teneri: si eorum loco alia similia bona restitui deberẽt. Sciuissent
em̃ hoc arbitri dicere si voluissent arg. l. vnice. §. si autem ad defi
19 cientis. C. de cadu. toll. ⁊† verba vt iacent intelligi debent. l. j. C. si
plures vna sententia. ¶ Confirmatur q2 non possidebat alia bo
na subiecta nisi pro dimidia: ꝓ alia dimidia erant dñi Jo. Franci.
Igitur ad illa tantum sunt condẽnati heredes ⁊ ab aliis sunt ge
neraliter absoluti ꝓpter quã absolutionẽ non possunt petere alie
nata que nõ possidebat: q2 ab illis fuit absolutus qd alia rõne con
tingere non potuit nisi q2 alienata fuerunt in causam necessariam
iuxta not. in. d. §. res que. Alia autez ratione non video arbitros
ita iuste

ita iuste iudicare potuisse. Pro sententia autē laudi presumit̄ vt dicit Dy. in cōsi. qd̄ incip. Ptolomeus manetus. Et Ang. in. l. sciendū. ff. de verb. ob. cū multis ibi alleg. p dn̄m Alex. ¶ Sȝ vlterius posito q̄ dicta bona nō iudicarent̄ alienata ob dictū debitū hereditariū. Dubitat̄ an fideicōmissarij dicere possint: q̄ ipūtent alienata in partē suā dn̄i Jo. Franc. heredes ⁊ alia tot bona eiusdē qualitatis restituant pro fideicōmisso: ⁊ hoc primo aspectu
19 videbat̄ concludendū. Nā videmus q̄ † qn̄ heres grauatus in bonis subiectis habet partē puta dimidiā ratione legitime ⁊ trebellianice alienādo bona subiecta fideicōmisso illa imputant̄ in partē suam ad minus volēte fideicōmissario vt est casus ⁊ ibi glo. et oēs. in. d. l. marcellus. §. res que. ⁊ per Barto. ⁊ alios late in. l. in q̄rta. ff. ad. l. fal. Bona verba ponit Bald. in suo cōsi. xxix. in. ij. pte Raph. cu. in consi. xxxij. ⁊ traditur in. l. filium quē habētē. C. fami. her. Ita dicamus in casu nostro cū do. Jo. Franci. in bonis subiectis habeat dimidiā bonoꝝ tanq̄ propria q: erant in cōmunione. ¶ Sed licet in casu nostro non inueniā questionē in specie
20 decisam. Arbitror contrariā sententiam veriorem. † Nā licet qn̄ heres grauatus habet partē in rebus subiectis ratione legitime ⁊ trebellianice alienando aliqua ex eis volente fideicōmissario debeat alienata in suā partē imputare ſm Bar. ⁊ oēs in. d. §. res q: nec in hoc est altercatio aliqua. Tamē qn̄ grauatus ⁊ testator habent bona in cōmunione ⁊ tenet̄ restituere oīa bona testatoris q̄ hic alienando volente fideicōmissario teneatur imputare illa alienata in partē suā quā habebat in cōmunione cū testatore hoc non reperio iure cautū. quicūq̄ ergo hoc dicit alleget legē hoc dicentem. l. illam. C. de collatio. ⁊ in autē. de trien. ⁊ semis. §. consideremus. cū similibus. Nec de casu. d. §. res que ad casum nostrum videtur bona argumētatio: q: ista imputatio vel fit in causam lucratiuā prout est legitima. Unde pro amissione non dr̄ filij dānū pati. Ad hoc gl. no. i. l. iij. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ ibi no. Bar. Bal. ⁊ alij. ⁊ Bal. Pau. de cast. ⁊ alij in. l. iuris ignoran. C. qui admitti ad bo. poss. pos. Sed in casu nostro bonafide vēdidisset bona minus nociua ⁊ minus fructifera tanq̄ diligens paterfamilias non considerans de restitutione hereditatis pp̄ter mortem sine filijs: q: talis casus nō erat cōsiderabilis: vel non est in culpa si non cōsiderauit iuxta id qd̄ habet̄ in. l. inter stipulantē. §. sacrā. ff. de verbo. ob. Unde si cogeret̄ in partē illa bona cōputare pateret̄ damnū in bonis proprijs. Ista aūt non sunt similia damnum pati: et lucrū non capere. l. fi. cū ibi no. C. de codi. cum simi. ¶ Cōfirmat̄.
21 Nā qn̄ quis † vendit rē quā hȝ cōem cum altero. illo non consentiente nō reperio q̄ debeat sibi rem venditā in partē imputare: ⁊ de alijs rebus cōibus consignare illi qui habet bona cōia. Sȝ bene reperio q̄ qn̄ vnus ex coheredibus vendit rem cōmunē alteri habet alterū de duobus medijs. vel acquirendi ad rē p portione sua vel petendi partē pretij a coherede. Casus est cū gl. ⁊ ibi doc. in. l. j. C. de cōium rerū alie. q̄ autem possit dicere imputes in par
22 tem tuā hoc nō reperio. Igitur idē dicamus in casu nr̄o quando res erat in specie cōis cū altero ⁊ fortius q̄ † species cōis nō dȝ eē potentior q̄ sit ad actū deducta: licet possit esse eiusdē effectus iuxta no. per Bar. in. l. gallus. §. vidēdū. ff. de lib. ⁊ postb. Sȝ si fuissent alienata eo tpe quo erāt cōmunia dicta bona nō cōpeteret di
23 ctū remediū. vt probatū est ⁊ no. plene in. l. in familie. C. fami. ber cis. Igitur ⁊c. ¶ † Preterea potētius habet ius in portione quā hȝ iure pp̄rio q̄ in illa quā habet a testatore. patet ex not. in. l. ab eo. C. de fideicom. ⁊ patet ad sensum. licet ergo dispositū sit q̄ respectu bonoꝝ habitoꝝ a testatore in quibus poterat in totū grauari q̄ alimenta imputētur in quartā quā lucrari debet ex bonis testatoris. vt in. d. autē. res que nō d̄bet extēdi dicta dispositio ad bona pp̄ria heredis: in quibus nō militat tanta ratio. l. cui pacto. ff. de seruis exportā. Nec debet fideicōmissarius plus iuris habere q̄ testator habuisset si viueret. vt in. l. nemo plus iuris. ff. de regu. iur. Sed si dicta bona fuissent alienata testatore viuente nō potuisset dicere frater imputes in partē. Sed competebat sibi remediū de quo in. d. l. j. ⁊ in. l. in familie. Ita etiam in casu. Et presertim predicta pcedunt. q: in casu nostro alienatio facta fuit de con sensu fideicōmissarij scientis ⁊ consentientis quo casu non potest
24 agi ad ipsam rem. Sȝ tm̄ ad pretiū. argu. l. mater. C. de rei vendicatio. ¶ † Preterea heres pōt vtendo arbitrio boni viri alienare vnam rē. ⁊ in ea sibi legitimā eligere vt traditur in. §. res que. ⁊ in. d. l. inquantum. vbi late. do. Alex. Sed non pōt ita facere qn̄ hȝ bona cōmunia cum alio q: assumptio fieri debet officio iudicis. l. ad officium. C. cōi di. Igitur ista materia reputata est valde diuersa a materia de qua agimus. ⁊ ex diuersis non est bona illatio. l. inter stipulantē. §. sacram. ff. de verbo. obli. in versi. Sȝ hec
25 dissimilia sunt. Unde † cum facta fuerit alienatio fideicōmissario sciente non potest sibi ip̄si rem euincere. Sed tm̄ pretiū partis sue eceptum recuperare sicut si eo consentiente alteri vēdita fuisset: acit pro hoc dictū Bartho. de saly. in. l. in familie. C. famil. ber
26 ciscun. Ex quibus concludo q̄ † bona vendita non sunt in partez imputanda. Unde merito hoc etiā patet per arbitros declaratū q̄ tantū teneretur heres grauati restituere ea bona subiecta fideicommisso que possidebat ipse grauatus per qd̄ laudū censet̄ alienatio approbata. Unde tantū peti potest pretium dimidie receptum ⁊ ex alia parte peti potest q̄ precium cedat loco debiti hereditarij. Quinimmo dixit no. Joan. and. late disputando q̄ cum si deicommissarius qui emit sciret dicta bona per fideicōmissum sibi relicta ⁊ emerit scienter nihil petere possit. Ita dicit in addi. ad Spec. in ti. de empt. ⁊ vendit. §. tertio loco in vltima additio. pro qua decisione videt̄ casus in. l. cui res. ff. de acti. empt. vbi habet̄
27 q̄ † si legatarius emit rem sub conditione sibi legatam. Ignoranter preciū consequi potest q: alias non diceretur habere rē ex causa legati. Igitur si scienter emit non potest cōsequi precium: ⁊ respondet Are. in. l. qui rome. §. duo fratres. vbi refert hāc opi. ad iura in contrariū allegata vt ibi per eum pro quo est tex. etiam in l. huiusmodi. §. qui seruū. in verbo ignarus a cōtrario sensu. ff. de lega. j. Ista tamē opi. non videtur tuta: q: magis cōiter doc. vidētur contrariū tenere quos allegat do. Alexā. in. d. §. duo fratres. Sed posito q̄ ius ad precium competeret succedit difficultas si fideicōmissarij possunt preciū consequi aut debeant consequi preciūm solutū: an vero precium estimatiōis de presenti quod vltimū
28 verius videbatur. Quoniā dicit text. † q̄ fideicōmissarius potest precium consequi: ac si res fuisset in initio euicta. Ita dicit text. in d. §. qui seruū. in fi. sed re euicta consequi debet qd̄ sua interest. l. emptor. ff. de euic. cū similib⁹. Igitur si hodie est maioris estimationis interest fideicōmissarij consequi talem estimationem ⁊ non simplex precium solutum ⁊ sic debet illud consequi ad idē. l. emptore. §. qui autē. ff. de act. emp. cum similibus. Sed hoc non obstante contrariū est verum de hoc est casus clarus in. d. §. qui seruum dupliciter. inducendo. Primo dum dicit q̄ si preciū nō erat solutum tempore euenientis conditionis legati rem retinet ex cā fideicommissi ⁊ precium non soluit. ⁊ sic non consequitur nisi preciūm rei tempore emptionis. Scd̄o q: dicit q̄ si precium erat solutum preciuȝ recuperabat. ⁊ sic loquitur de precio soluto. ⁊ hoc
29 ostenditur ex summario Bar. ibi ⁊ Jo. de imo. † qui dicūt: q̄ qui rem sibi legatam sub conditione emit: habere debet rem ⁊ preciū non soluere. q: si soluerit repetere poterit. ⁊ Jo. de imo. ibi in duobus locis in glo. super verbo. Ex testamēto. Primo dū vult qd̄ consequatur precium q̄ habebat. Et in alio loco dum dicit q̄ cōsequatur precium solutum. Clare etiam hoc vult Pau. de cas. in d. l. cui res. ff. de ac. emp. in duobus locis. Primo dū dicit in summario q̄ repetit precium. Illud autem dicitur repeti qd̄ datū est: vt per gl. ⁊ doc. in rub. ff. de solu. ma. in verbo petatur. Scd̄o dū dicitur q̄ repetit qd̄ soluit. Et etiam in. d. l. cui res euincebatur a seipso. An a tertio: vt ibi per eum. Preterea quando iura obligāt tātum ad preciū solutum dicunt q̄ tenētur de euictione ad preciuȝ. Sed qn̄ verba dicunt q̄ teneatur ad interesse vt pbat tex. in. d. l. emptorem. §. qui autē. ff. de ac. emp. Sed in casu nostro iura simpliciter obligant ad precium vt in iuribus supra alleg. in. d. l. cui res. ⁊ in. d. §. qui seruū. Ideo oritur actio tantū ad precium solutum. Et in hoc quatenus cōpetit actio respectu precij soluti. Idē est si euinceretur a tertio. ⁊ ita loquitur tex. in. d. §. qui seruuȝ. Et primo dicendum est q̄ predicta procedunt qn̄ fideicōmissarius emit ignoranter prout loquunt̄ iura palleg. Et licet Bar. in. l. huiusmodi. §. qui seruuȝ dicat q̄ heres habet electionem agendi ex testamento ad rē vel excepto ad precium. Tamen qn̄ agit ex testamento agit ad rem quā habet q: nō videtur habere ex causa legati nisi preciū habeat. ⁊ sic licet agatur ex testamēto preciū tamen restitui debet vt ibi dicit tex. in fi. ⁊ sic tm̄ consequitur si agat̄ vna alienatione sicut alia sed datur electio vt patet ex summario bar. ⁊ Jo. de imo. Et pbatur plane ista conclusio in. l. plane. §. q̄ si rē
30 ⁊ ibi Bar. ff. de leg. j. vbi tex. ⁊ ibi Bart. vbi vult q̄ † si legatari⁹ emit rē sibi legatā pōt agere ex testō ad preciuȝ qd̄ sibi abest: ⁊ tātum ad preciū solutū. Unde ibi est casus. ⁊ Bar. hoc dicit q̄ per predicta puto male cōsuluisse Cuma. in consi. xxxiij. qui aliud sentire videtur. Sed qn̄ emptor fuit sciens put dicitur in casu nostro res est clarissima: nam de hoc est casus in. l. fi. §. emptor. C. cōmunia de lega. Ubi si aliquis tertius scienter emit rem subiectam fideicommissi restitutione: non pōt agere nisi ad restitutionē precij ⁊ qd̄ fortius est nō potest agere ad duplū licet fuerit expresse stipulatus illo casu specialiter si ergo tertius sciens non potest nisi preciū recuperare fortius ipse fideicōmissarius q: nō hȝ alio ius q̄ si res a tertio euincatur. d. l. huiusmodi. §. qui seruum. Unde p dimidia pro qua agi pōt sciebat rem esse fideicōmisso subiectam sub cōditione. Igitur nō potest nisi preciū solutū recuperare: ⁊ legitur ille tex. qn̄ res erat subiecta restitutioni siue pure siue sub cōditione ſm Bar. de salyce. Pau. de cast. ⁊ Moder. perusinos: et insciente ita tenuit consulendo do. Raph. cu. referens. Idem Fulgo. tenuisse in suo consi. xxxiij. Unde in sciente prout presupponitur res caret probabili dubitatione q̄ tunc precium solutū in esse

ctu agetur siue agatur actione ex testamẽto siue ex empto: ꝛ ĩ hoc caret conclusio probabili dubitatione. Laus deo. Bartho. soci.

¶ Summarium.

☞ Hoc consilium habet an finito nouennio locator possit vlterius in locatione perseuerare. Item an valeat locatio facta per procuratorem quem dominus in locando preuenerat. Item an iudex spolij cognoscat de meritis.

1 Conductor potest in sua conductione perseuerare per vnũ annũ post finitam conductionem nouem annorum. ꝛ nu. 2.
3 Conductor potest perseuerare in conductione duplici capite.
4 Uerba pacti ẜm subiectã materiã debent intelligi.
5 Debitũ cuius dies cessit ꝛ nõ venit: nõ põt ĩ cõpensatiõe ꝺduci.
6 Qui vult consequens vult antecedens necessarium ad illud.
7 Cõpensatio sine facto hoĩs nõ fit ipso iure regulariter.
8 Liquidi ad non liquidum non potest fieri compensatio.
9 Dñs sicut reassumẽdo causam vel administrationẽ quã mãdauerat presumptiue ꝺr reuocasse mandatũ: ita etiaꝫ si alia ꝑsumptio est in contrarium ꝙ non intendat reuocare nõdũ reuocatum est.
10 Qualis fuit animus in precedentibus: talis censetur fuisse in sequentibus: ꝛ econtra.
11 Reuocatio presupponit mãdatũ: ꝛ priuatio ꝑsupponit habituꝫ.
12 Dñs reassumẽdo ꝺr reuocasse mãdatũ qñ procurator destitit.
13 Obligatione facti licet quis non cogatur precise: tamen liberatur prestando interesse.
14 Primus conductor habet ius retentionis melioramentorum donec de illis fuerit satisfactum.
15 Cõductores qñ sunt a dño, expulsi: ad recuperandũ suam detentationem rerum conductarum: habent duo remedia.
16 Locator si possidebat ꝛ cõductores tenebant nomine locatoris: tunc spolij iudex debet de meritis cognoscere.
17 Conductores dicuntur naturaliter ꝛ ciuiliter possidere ratiõe cõstituti ꝛ ratione precarij ciuiliter.

¶ Consilium. xvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectum.

Prosequendo ordinẽ questionũ supra formatarũ. ¶ Capio primã questionem qua querit. 1 An† conductor possit in sua ꝯductiõe perseuerare post finitã conductionẽ nouẽ annorũ per aliud triennium vel saltem per vnum annum. In qua difficultate non insistẽdo in verbis concludo ꝙ perseuerare potest per vnũ annũ. Ista cõclusio probatur. Nã ex quo post finitũ tẽpus locatiõis. idest. x. annorũ. Cõductor stetit in re locata per mediũ annũ et vltra. Et sumꝰ in predio sciente patiente ꝛ tollerãte dño ex tacito cõsensu vtriusꝙ censeẗ facta relocatio ad annũ: licet primo facta fuerit per triennium casus est in. l. item queritur. §. qui impleto. in verbo iustum cum glo. ꝛ ibi doc. ff. loca. ꝛ no. in. l. legem. C. loca. ꝛ in. l. in rebꝰ. §. si. ff. de precario. ꝛ in. l. si mora. ff. so. ma. Confirmatur cõclusio qꝛ partes in locatione apposuerũt pactũ ꝙ cõductor non possit finita locatione expelli. Sed debeat perseuerare in sua cõductiõe donec sibi fuerit satisfactũ per locatorem de melioramẽtis. Teneaẗ tamẽ locator illa cõpẽsare cũ affictibus vltimi anni. vnde ex quo 2 non fuit satisfactũ per locatorẽ neqꝫ facta cõpẽsatione† cõductor põt in sua conductione perseuerare nec põt expelli. Itẽ verificantur verba pacti que sunt seruanda ẜm. l. legẽ. C. de pac. ꝛ. l. legem. 3 C. loca. cũ si. Ex quo† pacto infero in proposito ꝙ ex duplici capite potest conductor perseuerare in locatione. Primo de iure cõi qꝛ locator passus est in predio post finitum tẽpus per mediuꝫ annum ꝛ vltra perseuerare in conductione per dictũ. §. qui impleto cũ simili. ¶ Ex ꝓuisione ꝓpria conductoris qꝛ nõ fuit satisfactũ de melioramẽtis: quo casu etiã si locator finito tpe cõtradixisset ꝛ nõ passus potuisset in sua cõductione conductor ꝑseuerare iuxta pactũ contractus nec per hoc est sublata ꝓuisio ordinaria. d. §. qui impleto qñ locator passus est vt no. glo. in. l. j. C. de iure emphi. ꝛ per Jo. an. in addi. spe. in ti. de emp. ꝛ vendi. in. §. sciendũ. in addi tio. que incip. De tpe lapso ꝛ per Bar. in. l. j. §. vnde queritur. ff. de publi. ex quibus infero ꝙ non ob. ꝙ non põt post finitam locationem durare. Et ꝙ vult cõpensare affictum vltimi anni in vltima solutione cũ melioramentis ex quo in pacto ꝺr tñ possit perseuerare donec de melioramentis fuerit satisfactũ: ꝛ volunt ꝙ fiat dicta cõpensatio. Qñ licet conductor dicta ratione inspecto pacto non posset in cõductione ꝑseuerare qꝺ tamen est falsum. Tñ põt inspecto iure cõi nõ sublato per pactũ ꝑseuerare ꝑ no. i. d. §. qui impleto. Quinĩmo dico ꝙ etiã inspecto pacto põt ꝑseuerare. qñ illud pactũ intelligi dꝫ qñ satisfactũ esset in fine finite locationis de melioramẽtis ꝛ facta esset compensatio in fine vel in principio alterius anni. ꝛ sic modico tpe post finitam locationẽ. Secꝰ qñ magno tpe vt in casu nostro. vt in. d. §. qui impleto. Et ibi de 4 clarat dñs Rapha. fulgo. † Naꝫ verba pacti intelligi debent ẜm subiectam materiã. l. si stipulatus. ff. de vsuris. ꝛ. l. si vno. in prin. ff. locati. Et presertim ꝓpter rationẽ que assignatur in. d. §. qui impleto. dum ponitur per Bar. ꝛ doc. differentia inter predia rustica ꝛ vrbana. Ex quibus patet solutio ad illud in quo ꝺr ꝙ in fine nõ potuit cõpensare vltimã pensionẽ cũ melioramentis qꝛ prius finiebatur locatio ꝙ veniret terminus vltime solutionis. Illõ au 5 tẽ† debitũ cuius dies cessit ꝛ non venit: non potest in cõpensationem deduci. l. qꝺ in diẽ. ꝛ ibi no. ff. de cõpensatio. Igitur cum nõ potuerit illa vti non videtur locatori imputãdũ. Sed ad hoc etiã responderem ꝙ istud ꝓcederet de iure cõi. Sed virtute pacti poterat in compensationẽ deduci. Nã ꝺr in dicto cõtractu hoc tamẽ acto ꝙ dictus locator non possit cogi ad solutionẽ dictorũ melioramentorũ nisi in fine locationis: ꝛ tũc teneatur ꝛ debeat cõpensare: si ergo voluerit ꝙ in fine locationis tunc que dictio tunc significat extremitatem tpis. l. iiij. ff. de conditio. ꝛ demõ. ꝙ immediate finita locatiõe dictus locator teneretur satisfacere de melioramẽtis ꝛ cõpensare cũ vltima solutione. Igitur voluerunt ꝙ licet vltime solutionis affictus terminus non venisset ꝙ illud deducere 6 tur in compensationem: qm† qui vult consequens vult antecedẽs necessariũ ad illud. l. ad rem mobilẽ. l. ad legatum. ff. de procura. ¶ Preterea adueniente tpe solutionis vltime affictus dꝫ tũc cõpensare ꝛ dicere se velle a locatione recedere: alias censetur consensisse ꝛ tacite relocasse per. d. §. qui impleto. Nec obstat qꝺ vltimo loco ꝺr ꝙ compensatio dicitur ipso iure facta. l. verum cuꝫ si 7 mi. ff. de cõpensa. qm† cõpensatio nõ fit ipso iure regulariter sine facto hoĩs. Nec sumus in aliquo casu in quo induceretur ipso iure. Et vt cõcludit Bar. in. d. l. verum. ꝛ Nico. de mata. ꝛ Bal. in l. si cõstat. C. de compẽsa. ꝛ cõiter doc. in. l. si. eo. titu. Et ideo dicit no. Joan. de imo. in. l. j. in si. ff. de solu. qꝺ si mercator in libro suo habet in vno folio titiũ debitorẽ in centũ ꝛ in alio folio contra habent creditorẽ in centum nõ sunt extincta debita vi cõpensatiõis. Item dicit in. l. cum ex pluribus. in si. ff. de solu. qꝺ habet ꝑ multum notabili. Sed in casu nostro non dicitur facta cõpẽsatio ipso 8 iure quia debitum melioramentorũ nondum erat liquidum ꝛ† liquidi ad non liquidum nõ potest fieri compensatio. l. si. cum ibi plene no. de compensatio. ¶ Preterea dico qꝺ si fuisset facta dicta compensatio ipso iure ꝛ extinctione debiti ꝛ virtute pacti non potest perseuerare. Conductor tamen potest de iure cõmuni ꝑ text. in. d. §. qui impleto. ꝛ supra dictũ est ꝛ hoc quo ad primũ. ¶ Circa scꝺam difficultatẽ videbatur primo dicendum qꝺ locatio scꝺo loco facta a Leonardo non valet quia licet esset factus procurator ad locandum. Tamen eius mandatum videtur reuocatuꝫ: qꝛ dñs post mãdatum locauit bona ad que bona dictus procurator habebat mandatum. Unde cum ceperit administrare ꝑ seipsum: ꝛ locare videtur mandatũ reuocasse: vt videtur ꝓbari in. l. q mutuam. §. non ideo. ff. manda. ꝛ ibi videtur glo. in sua. q. sabbatina quam approbant doc. facit in simili tex. in. l. si quis cũ procuratore. §. si. ff. de ꝓcu. lib. vj. cum ibi plene no. si ergo erat mandatũ reuocatum non potuit dño preiudicare iuxta. l. si vnus. §. ante oia ff. de pact. Et per totũ titulum in rubro ꝛ nigro. C. res inter alios acta. cũ simi. ¶ Sed hoc non obstãte cõtrariã sñiam veriorẽ esse existimo ꝙ ĩmo ꝑ dictam locationẽ non censeaẗ reuocatũ mandatum factũ dicto Leonardo. Et cõsequenter valuit dicta locatio secundo loco facta. Nec probatur ex his que no. Jmo. in. c. petitio. de ꝓcur. vbi declarãdo ꝛ limitãdo ea que habenẗ in. d. l. q mutuã 9 §. non ideo. ff. manda. dicit ꝙ sicut† qñ dñs reassumẽdo cãm: vel administrationẽ quã mandauerat presumptiue dicatur reuocasse mandatũ: ita etiã si alia ꝑsumptio est in ꝯ̃rium ꝙ nõ intẽdebat reuocare nondũ reuocatũ est. Et sup hac gl. Jnn. fuit postea fundata dispositio. c. si quem. de ꝓcur. lib. vj. Ubi habeẗ ꝙ tunc dicitur mandatum reuocatũ nisi aliquibus cõiecturis constet dñm nõ reuocauisse qꝺ mãdauerat animo nõ reuocandi ꝛ no. Bart. in. d. §. non ideo. Sed in casu nedum ꝙ appareat per coniecturas et presumptiones qꝺ Leonardi dñs non fecit animo reuocandi mandatum ĩmo dici potest qꝺ expresse apparet. istud probaẗ. Nã ꝺr qꝺ eo die qua dñs fecit primam locationem pro primo termino fecit quoddam mãdatum speciale ad locandũ dicta bona in quo mandato expresse dixit qꝺ reuocabat oẽs ꝛ quoscunqꝫ auctores: quos alias ad ista constituit ꝛ sic mandatum factum dicto Leonardo ꝑ presentem reuocationem reuocare non intendit per que verba euidenter ꝛ clarissime apparet qꝺ dicta locatio quam fecerat eadem die non intendebat tacite reuocare mandatum cum eadem die in continenti per expressam reuocationem expressit qꝺ non intende 10 bat eum reuocare. Nam† qualis fuit animus in precedentibus talis censetur fuisse in sequentibus: ꝛ econtra. l. si seruus plurium. in si. ff. de lega. j. l. sed ꝛ si ab initio. ff. ad macedo. l. si ventri. §. si in bonis. ff. de priuile. credit. Et predicta etiam late prosequendo tenet Rapha. fulgo. in. d. §. non ideo. Unde siue dicta prima locatio facta fuerit post dictam constitutionem procuratoris: apparet qꝺ post dictam locationem non intendebat reuocare dictum Leonardum procuratorem. quia eadem presumptio voluntatis est in sequentibus

sequentibus que fuit in precedentibus vt dixi facit.l.qui non militabat.§.lucio.ff.de heredi.insti. Item cum eadem die constituisset procuratorem ad locandum: non est censendum q eadem die voluisset reuocare postea locando incontinenti.arg.l.naz ad ea.ff.de condi.& demon. Item ex quo apparet q illa die faciendo ƀm procuratorem noluit reuocare Leonardum non presumitur mutatio voluntatis.l.cuz tacitum.ff.de proba.siue prima locatio fuerit primo facta. Et eadem die fuerit facta constitutio secūdi pcuratoris: quo casu etiā apparet q per dictaz reuocationē non fuit animus
11 reuocandi mandatū vt dixi facit q2 †reuocatio psupponit mandatum: q2 priuatio psupponit habitū.l.decē.ff.de ver.ob.c.ad dissoluendum.de sponsa.impub. Igit dñs q dixit q nō intendebat euz reuocare presupponebat eum habere mādatum: & sic eū per locationem nō reuocasse. ¶ Preterea si pars aduersa fundaret se q mandatum esset reuocatū ex eo q dicta locatio esset facta post h3 mandatum h3 hoc pbare tex.est sing.& ibi do. Abb.& Jo.de imo. et Moder.in.c.in presentia.de pba. Cōfirmant predicta: q2 vt dicitur in pūcto post dictā primā locationē dictus Leonardus semper administrauit bona predicta: ex quo probatur q dictum mādatum nō fuit reuocatū & si fuisset reuocatū tñ psumit instauratū hoc pbat per ea que no.glo.in.d.§.nō ideo vbi in qōne sabbatina qñ dñs pter absentiā suā mādasset geri negocia: & postea eo reuerso diceret mādatū reuocatū. Et cōcludit glo. q duobus ꝯcurrentibus mādatum cēset reuocatuz. ¶ Primo qñ dñs reuersus assumpsit administrationē. ¶ Scd̄o qñ pcurator destitit ab ad-
12 ministratiōe: & sic gl.vult q dñs †reassumēdo dicat reuocasse mādatū qñ pcurator destitit. Ideo qñ nō destitit: l3 dñs ceperit administrare. Nō dicit reuocatū mādatū. Quinimmo dicit illa glo. qñ per reassumptionē administrationis psumeret q pcurator destitisset. Tñ si postea pcurator cepit administrare dño sciēte & patiente dicit renouari mādatum: vel nō reuocari.arg.l.item queritur.§.qui impleto.ff.loca. Vñ in casu nostro.cū semp a dño sciēte et patiēte nō dicit mādatū reuocatū vel renouatuz. ¶ Preterea probat ex his que dicit.d.Raph.fulg.in.d.§.nō ideo vbi dicit in illa.q.glo.q qñ etiā certuz fuisset: q absentia dñi fuisset cā finalis mandati.& sic dño reuerso reuocatuz cēsetur mādatū. Tñ hoc est verum nisi ex alijs appareat coniecturis dñm reuersum voluisse mandatuz nō cessare puta dño reuerso & presente & patiēte adhuc procurator res gerat.arg.l.si remunerandi.§.si passus.e.ti. Tūc eniz aut videbitur instauratū aut reuocatū. Ex qbus omnibus cōcludo dictū Leonar.facere potuisse dictam scd̄am locationē tanq pcurator habēs ad hoc sufficiēs mandatū nō reuocatū p predicta. ¶ Circa tertiā difficultatē cōcludo q ex quo in vtroq3 tā in primo q in scd̄o cōductore pbatum est in precedentibus locationem non esse finitā: & ambo cōductores & aliq eoꝝ nō posse expelli durante locatione ipsis soluētibus pensionē iuxta id qd̄ habet in l.itē queritur.§.qui impleto.ff.loca.& in.l.ea.C.eo.ti. Quinimmo si conductores sunt in possessione cogere possunt locatorem ad p-
13 cise stādum locationi ea durante excipiēdo q2 l3 †obligatione facti quis nō cogat precise. Sed liberetur prestādo itēresse.l.si quis ab alio.ff.de re iudi.tñ illud est verū agēdo. Sed excipiēdo bene pōt ita in casu nostro decidit singulariter Bal.in.l.si merces.ff.loca. bene facit.d.lex edē cum ibi no.C.loca. Cōfirmat ista opi. in casu nostro. Nā ex quo cōductores habēt obligata bona locatoris: pñt illa retinere p obseruantia ꝯtus locationis nec pñt expelli.arg. eoruz que no. Bar.in fortioribus terminis & cōiter doct.in.l.si filio.§.si vir in quinquenniū.ff.de sol.& Bal.& Saly.& alij in.l.em-
14 ptorem.C.loca. †Primus autē cōductor h3 ius retentionis melioramētoꝝ donec de illis fuerit satisfactū. vt in instrumēto loca. dicit ad hoc.l.dñi cum ibi not.ff.locati. Ex qbus cōcludit q dñs non potuit dictos cōductores expellere durāte locatione que per
15 ipsos obseruata dicit. Ex †qua cōclusione infero q si dicti cōductores fuerūt a dño expulsi habēt duo remedia recuperandi suaz detentationē rerū cōductarū. ¶ Primū remediū est officiū iudicis: vt cōcludit Bar.in.l.aquilius.ff.de dona.& Bar.& ibi doc.in l.rem que nobis.ff.de acqui.pos. ¶ Scd̄m est remediuz canonis reintegranda.iij.q.j.ƀm spe.in tit.de peti.& possesso.§.j.versi. S3 nunqd depositarius.& sequit Jo.an.in addi.vbi dicit q voluit sepe se fundare: q2 illa loquit nō solū de spoliatis: sed etiā de delictis: quasi hoc vltimū verbū adaptet etiā ad mandatariū & depositariū & pari rōne ad cōductorē & hāc opi.cōprobaui.& sequut9 sum in.d.l.rē q nobis in.ij.q.pri.q.iij.& sic ꝯductores spoliati sunt restituēdi. Superest postremo declarare: & decidere illud qd̄ vltimo loco qrit in tertia difficultate. Nunqd iudex spolij habeat cognoscere de meritis: super qua difficultate multa dici possent: s3 restringendo materiā reduco me ad claras conclusiones. ¶ Pri-
16 mo cōclusio est q si locator †possidebat & cōductores tenebāt nomine locatoris. In hac cā spolij iudex d3 de meritis cognoscere ista cōclusio pbat. Nā si primi esset finita locatio & secūdi locatio nulla esset: potuisset locator ppria auctoritate expellere cōductores in re existētes rōne ciuilis possessiōis in qua tenebatur: vt declarat Bar.no.in.l.j.§.interdictū.ff.vti pos.& per Bal.in.l.ij.C de serui.& aqua.in.x.q. Ego late sequutus sum in.l.clam pos.§.q ad nundinas.ff.de acquirē.pos. Si aūt locatio prima durasset & secunda valeret nō licuisset ppria auctoritate cōductores expellere ab his autē duobus pēdet iudiciuz spolij. Igit illa duo q merito sunt discutienda. ¶ Scd̄a cōclusio est qñ nō vidi instrumēta locationū in qbus solet apponi vltra hypothecā bonoꝝ cōstitutuz
17 vel pcarium quo casu †conductores dicunt ciuiliter & naturaliter possidere rōne cōstituti & rōne pcarij ciuiliter vt pbat. Primum in.l.qd̄ meo.in prin.ff.de acq.pos. Scd̄m in.l.interdū.eo.ti. Et sic non potuissent ppria auctoritate dicta possessione spoliari dicti cōductores.imo liqdandū fuisset negociū & adeūdus erat iudex iuxta no.per Bar.in.l.ij.C.de pigno. Faciunt ad hoc que plene ponit Are.in consi.xxj.& in cōsi.xxx.vbi no.& per cōsequēs dicti cōductores tanq spoliati nō cognito de meritis ante omnia sunt restituēdi.l.si quis a se fundū.C.ad.l.iulia.de vi. Traditur plene in l.naturaliter.§.nihil cōmune.ff.de acqui.pos. Quinimmo licuisset ipsis cōductoribus incōtinēti recuperare possessionē propria auctoritate iuxta no.per gl.in.d.§.qui ad nundinas. Laus deo.
Bartholomeus soci.&c.

¶ Summarium.

☞ An adiudicatio debiti certe persone facta parti ab arbitro habeat locum in his qui principaliter vel accessorie cum ea persona erant obligati.

1 Ubi deficit interesse regulariter etiam deficit actio.

2 Qñ alicui adiudicantur iura contra principalem transeunt in eū etiam iura contra fideiussorem.&.nu.3.

4 Uerba ista: arbitri in laudo posita: intelligenda sunt prout de iure subiecte materie conueniunt.

5 Uerbum assigno vel arbitror: importat vel nō importat trāslationem dñij ƀm q ratio iuris patitur.

6 Jus de futuro non reciprocum: non censetur remissum per diuisionem.

7 Sententia qñ est stricti iuris intelligitur simpliciter vt iacet: nec recipit interpretationem a iure.

8 Sententia restitutionis in integ.super principali non trahitur ad fructus qui accessorie veniunt.

9 Diuisio fit per adiudicationem rerum mobilium vel immobiliū: q2 res vna integra attribuitur vni: & fit in totum vnius, q tuz erat in se pro parte.

10 Argumentum a contrario sensu est validum etiā in ꝯtibus.

11 Uerbum minimum non debet esse sine virtute aliquid operandi.

12 Uerba qñ sunt clara non indigent probatione.

¶ Consilium.xviij.

¶ Dñs labia mea aperiat & spūssanctus illuminet intellectum.

Isa & cōsiderata petitione porrecta p zannobiū cōtra Thadeū & Hieronymum olim socios dicti zānobij. Et ponderato laudo lato inter ipsos sup societate pdicta. Vr mihi q principalis difficultas versetur in vidēdo. An virtute adiudicatiōis facta per dictū arbitrū & de noīe debitoris.i.Epi Maltensis debitoris dicte eoruz societatis.fuerint sibi etiā adiudicata iura que eidem societati cōpetebāt cōtra alios obligatos siue pricipaliter siue accessorie vna cū dicto epo & pro eadē qualitate pro qua ipse eps tenebat quos dicti Thadeus & Hieronymus postea liberauerūt. Nā si iura cōtra alios obligatos cū dicto epo p summa eadē que zannobio fuit adiudicata fuissent per laudū in dictū zannobiū trāslata: vtiq3 interesse dicti zānobij dictos obligatos nō fore liberatos. Sed si iura cōtra alios cū dicto epo nō fuerint adiudicata zānobio & ad eū nō ptinerent. Nihil interesset dicti zanno. dictos obligatos fuisse vel nō fuisse liberatos.& per cōsequēs etiā nihil petere posset oc-
1 casione liberatiōis a Tha.& Hierony. q2 † vbi deficit interesse regulariter etiā deficit actio.l.tigni.§.si.ff.ad exhibē. Et plene per Bar.in.l.qui autē.§.illud.ff.si quis cau.& Bal.in.l.ad cōparandas.C.mādati. ¶ Et p pte affirmatiua.v3 q iura cōtra alios ob-
2 ligatos simul cū epo sint trāslata in zanno.vr facere primo † q2 regulariter qñ alicui adiudicant iura ꝯtra principalē trāseunt in eū etiā iura ꝯ fideiussorē: vt est tex.in.l.si creditorē.& in.l.si indultuz. C.de act.& ob. Et t3 Bar.post Azo.& Jac.but.in.l.si heres pecuniā.ff.ad treb. Et iō qñ nō fuissent adiudicata iura cōtra fideiussores obligatos vna cū epo ipsi zanno.satis vr esse q ex dispositione iuris. Talia iura in eū trāslata fuerūt siue alij obligati cū epo essent fideiussores vt supradictū est: siue etiā correi ar.no.p Bar. et alios in.l.si sic.§.si.cū.l.seq.ff.de leg.j. ¶ Preterea de mēte ipsius arbitri vr etiā fuisse adiudicare eidē zāno.iura cōtra oēs obli-
3 gatos: vna cū epo p eadē summa. † Nā ex quo de iure cui cōpetūt iura cōtra principale nomē debitoris: debēt iura cōtra accessorie obligatos: vt dictum est: & est text.in.l.ij.§.solū.&.l.vēditor.& in.l.

filiusfa.ff.de heredi.vel ac.vendi. Ideo dum arbiter adiudicauit
zannobio nomen epi vr̃ illud voluisse adiudicare sꝫ ꝙ de iure ad
iudicare debebat hoc est cū iuribus societati cōpetentibus cōtra
4 alios obligatos.†Uerba enim arbitri in laudo posita sunt intel/
ligenda ꝓut de iure cōueniunt subiecte materie: vt in.c.si canoni/
ci ⁊ ibi Archi.extra de offi.archi.lib.vj.⁊.c.referente extra de p̃/
ben.⁊ in.l.cum pater.§.pater liberis.ff.de lega.ij.Sicut in simili
5 dicimus†de verbo assigno ꝓlatum a iudice: vel arbitro qd impor
tat vel non importat translationem dñij sm ꝙ iuris ratio patitur
vt per Bart.in.l.si constante in.ij.q.secunde partis principalis.
ff.sol.matri.⁊ per Bal.in.l.vbi.C.de iure do.Ideo in casu nostro
cum sit facta adiudicatio de nomine episcopi dicendum videtur
q̃ in tali adiudicatione comprehenduntur iura contra alios obli
gatos pro dicta summa: ex quo ius non solum hoc patitur. Sed
etiam suadet. ¶ Comprobatur hoc qr ante latum laudum non
est dubium ꝙ zanno.competebāt iura pro ea parte pro qua parti
cipabat in societate: tam contra ipsum Episcopum q̃ cōtra oēs
alios cum eo obligatos.Unde si diceremus ꝙ arbiter in adiudi/
catione quā facit de nomine episcopi voluisset solum adiudicare
iura cōtra epm ⁊ ab alijs iuribus societati competentibus ex alio
dicto zanno.hoc nihil aliud esset quā voluisse priuare zannobiū
iure sibi cōpetituro cōtra alios obligatos in euentum ꝙ eps non
solueret qd non est dicendum.l. cum pater.§.hereditatem.ff. de
leg.ij.⁊ no.Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.in.j.et
ij.q.Immo etiā si in diuisione essent apposite clausule de non con
6 traueniendo ⁊ similes vult Bar.ꝙ†per diuisionem non censeatur
remissum ius de futuro cuius opin.sequuntur doc.qñ ius non est
reciprocum prout in casu nostro est.Ideo potius est dicendum ꝙ
arbiter voluerit adiudicare zannobio iura cōtra alios obligatos
prout de iure debebat: ⁊ cōdēnare dictos Tha.⁊ Hiero.ad eden
dum iura predicta casu quo opus sit cessione q̃ priuare cū iuribꝰ
suis contra dispositionem iuris.¶ Confirmatur.Nam arbitri in
laudo dicunt: ⁊ declarant: ꝙ de toto credito domini Cardi.⁊ alio
rum obligatorum quinta pars spectat ad dictū zanno. que senten
tia declaratoria videtur esse eiusdem effectus: ac si alij socij fuissent
ab arbitris cōdēnati ad assignandum dictā quintā partē.⁊ sic cū
omnibus iuribus cōtra alios obligatos prout in dicta snia decla
ratoria cōtinetur per tex.cum ibi no.in.l.in summa.ff.de re iud. ⁊ in
l.quid tñ.§.si arbiter.ff.de arbi.¶ Quibus tamē nō obstātibus
cōtraria sentētia videtur verior de iure ⁊ probabilior: pro cuius ve
riori demonstratione cōsiderandum est: ꝙ in casu nostro non dici
tur proprie facta diuisio societatis inter istos socios cū essent socij
et duo remanerent in societate.⁊ alter discedat arg.tex.in.l.actio
ne.§.diximꝰ.ff.ꝓ socio.Qr si fuisset facta diuisio societatis. Tūc
ante omnia de bonis existētibus ī societate debuisset satisfieri cre/
ditoribus societatis.l.omne es.ff.pro socio ⁊ reliquū fuisset diui/
dendum: ⁊ tunc facta adiudicatione nominis debitoris vni ex so/
cijs forte censerentur obligata iura contra alios obligatos.Sed in
casu nostro dicitur potius trāsactio facta qr laudum precedente cō/
promisso dicitur transactio: vt in aut.si vero contigerit.C. de iud.
et no.Bart.in.l.si societatē.§.arbitrorum.ff.pro socio.⁊ not.in.c.
quintauallis.extra de iureiur.⁊ perinde est ac si ptes cōuenissent
et sibi adinuicem ꝓmisissent quod laudatum est vt in dictis locis
Unde perinde est ac si dicti Thadeus ⁊ Hieronymus conuenis/
sent cum dicto zannobio ꝙ pro omni ⁊ toto eo: ⁊ pro omni parte ⁊
portione que sibi cōpeteret in societate ipse debeat hanc summā.
4500.ducatorū que summa debeat sibi solui: prout in laudo cōti
netur: ⁊ inter cetera debeat sibi dari insolutū nomē epi: qui est de/
bitor ducatorū.1500.De iuribus cōtra alios obligatos nihil di
ctum est nec nos dicere debemus.l.si seruus.§.non dixit pretor.
7 ff.de acqui.here.¶ Preterea†sententia est stricti iuris.⁊ intelli/
gitur simpliciter vt iacet: nec a iure interpretationem recipit.l.
8 Pau.ff.de re iudi.l.j.C.si plures vna sentētia.Unde†sentētia re
stitutionis in integ.super principali nō trahitur ad fructus.qui
accessorie veniunt.l.si.§.si.ff.de cōdi.inde.licet restitutio fieri de/
beat etiā ad fructus.l.si minor.§.restitutio.ff.de mino.Et presertim
qr arbiter habeat notitiā ꝙ pro isto debito essent alij obligati de
quibus fecit mentionem in alia parte laudi.Et ideo verisimile est
ꝙ si voluisset adiudicare dicto zannobio dicta iura cōtra alios ob
ligatos illud exprimere sciuisset sicut fecit in alia parte laudi.ar.
l.j.§.sin autē ad deficientis.C.de cadu.tollē.Ex quo pꝫ ꝙ intētio
arbitri fuit adiudicare zannobio solū iura contra epm absq alijs
iuribus cōpetentibus cōtra alios obligatos que reseruare voluit
dictis Thadeo ⁊ Hieronymo penes quos remanebāt onera sa/
tisfaciendi creditoribus vt facilius possent ꝯsequi debitū summe
debite a dño Cardi.de foijs pro quo ⁊ dictus eps ⁊ alij obligati
sunt: nec in hoc dicitur grauari zannobius: qr est alleuiatus in dicto
laudo in multis alijs.Et presertim qr hꝫ portionem suam expe/
ditam ab omni ere alieno.Ideo preiudiciū qd sibi resultaret ex eo
ꝙ non posset consequi suū creditū cōtra alios obligatos dꝫ cōpu

tari cū commoditate quā hꝫ vt liberetur ab omnibus oneribus
societatis.arg.l.de fideicommisso.C.de transac.Et presertim: qr
de dicta summa.1500.non est debitor simpliciter Eps Malten/
sis.Sed est obligata auctoritate apostolica ipsa ecclesia Maltē/
sis que semper est soluendo.Et sic cōsiderauit arbiter ꝙ nō erat
multum expediens zannobio habere iura contra alios obligatos
pro dicta ecclesia a qua semper poterit exigere debitum predictū
etiam sine fideiussore.Et si fuisset diuisio societatis: que etiā esse
potest qñ vnus ex socijs recedit ab alijs: vt.§.manet.Insti. de so
cie.⁊ es alienū potest solui per remanentes in societate: vel tanto
plus in diuisione accipiendo vel cautionibus iuxta id qd habetur
in.l.omne es alienum cum sequenti.ff.pro socio.cum simi. Unde
in casu nostro: lꝫ dicto zannobio competeret pro eius rata crediti
contra dñm Cardinalem contra obligatos omnes pro do. Car/
dinali potuerunt conuenire ꝙ episcopus Maltensis obligatus
pro vno in.1500.ducatis contra quem competebant etiam iura
alijs socijs: ꝙ dicta iura essent in totum dicti zannobij: ⁊ ꝙ iura q̃
competebant contra alios obligatos essent in totum aliorum so/
ciorum.Tum pro ratis eis tangentibus: tum etiam vt creditori/
9 bus societatis satisfacerent.Et sic sicut†diuisione rerum immobi
lium: vel mobilium cōmunium diuisio sit per adiudicationem: qr
vna res integra attribuitur vni: ⁊ fit in totū vnius q̃tum erat in
se pro parte.Et sic alteri assignatur altera ꝓ rata sua: que nō erat
nisi pro parte iure ꝑmuta.vt.l.j.⁊ ibi no.C.cōmunia vtriusq iu/
di.⁊ in.l.ad officium.C.cōmuni diui. Ita in casu nostro.Episco/
pus Maltensis erat obligatus pro.1500.ducatis: sicut ⁊ alij om
nibus socijs ⁊ zannobio ex credito do. Cardinalis habuit.1500.
ducatos.Et fuit dictus episcopus assignatus in totum licet esset
cum alijs obligatus: et alijs fuerunt in totum assignati alij ob/
ligati: quousq certam summam extraherent.Unde iure per/
mutationis nomen debitoris qñ fuit totū effectum zannobij. Et
nomina aliorum obligatorum aliorū sociorum quousq eorum ra/
tas exigerint vt in immobilibus ⁊ mobilibus dictū est: ⁊ hoc po
tuissent socij inter se facere.l.si non fuerint.§.si vero.ff. pro socio.
et sic potuit hoc facere arbiter qui laudauit ⁊ diuisit dictum zan/
nobium ab alijs socijs: qm̃ diuisio arbitri ratificata non est nisi q̃/
dam transactio inter partes vt in aut. si vero contigerit cum ibi
not.C.de iudi.⁊ per Bart.in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff. pro
socio.Et per Canonistas in.c.quintauallis.de iureiurā.Fuit em̃
ista diuisio nominum obligatorum pro credito Reueren.domini
Cardi.Unde non incōuenit zannobio ꝙ sibi competat nomē sibi
assignatum in partem ⁊ nō ius cōtra alia nomina sicut alijs com/
petit ius cōtra alia nomina sibi assignata ⁊ non cōtra episcopum
Maltensem iure permutationis vt dixi per id qd habetur in.d.
l.j.C.fami.hercis.Preterea illud nomen debitoris fuit assignatū
ab arbitro pro tota rota.1500.ducatorum zannobio consentiēti.
Unde licet non fuisset sufficiens: non potest alterius ius petere:
vt in simili probatur in.l.a diuo pio.§.si pignora.cū glo.in verbo
contentus ⁊ ibi Imo.⁊ do.Alexā.ff.de re iudi.⁊ per Bartho. de
saly.in.l.ordo.C.de execu.rei iudi.Preterea si zannobius exegis/
set totū ab ipo epo.Et alij socij ab alijs obligatis nihil exegissent
non potuissent a zannobio aliud petere.Ita econtra nō debet pe/
tere zannobius a socijs si exegerunt: ⁊ ipse non: qr periculum no/
minum spectat ad eum cui fuerunt assignata.arg.l.j.C. de peri. et
commo.rei vendi.⁊ videntur pro certo ista carere probabili dubita
tione.Preterea clarius constat ꝙ in zannobiū sunt translata iu/
ra solum cōtra epm ⁊ nō contra alios obligatos ipsi zannobio cō
ditionaliter si ⁊ casu quo infra.xv.dies non acceptet dictum epm
in debitorem: vt pꝫ ex illis verbis ⁊ tunc: ⁊ eo casu positis in lau/
do que faciunt conditionem: vt not.Bart.in.l.j.ff.de condi.⁊ de/
mon.ergo a contrario sensu si zannobius acceptat infra.xv. dies
10 dictum debitorem.Nihil sibi est reseruatum: qr†validum est arg.
a cōtrario sensu etiā in cōtractibus.l.inter socerum.§. cum inter
ff.de pac.dota.⁊ no.plene doc.in.l.j.ff.de offi.eius.⁊ in.l.pecuniā.
ff.si cer.peta.qd maxime procedit: qñ in casu cōtrario non est ea/
dem ratio: sed cōtraria: vt dicit Bald.in.l.apud antiquos.C. de
fur.prout est in casu nostro.Nam ideo arbiter reseruauit iura zan
nobio contra alios obligatos in casu quo non acceptet dictum
debitorem: qr ipse posset consequi portionē suā in illo credito dñi
Card.de foijs: qr non acceptando dictum epm in debitorem vide
bat arbiter ꝙ sibi nō erat satisfactum.Et ideo reseruauit iura cō/
tra alios: ergo a contrario sensu voluit arbiter ꝙ acceptando di/
ctum debitorem esset sibi abūde satisfactum de portione dicti cre
diti in illo nomine debitoris absq eo ꝙ competerent sibi alia iu/
ra cōtra alios obligatos: ⁊ ideo in isto casu acceptationis noluit
sibi aliquod ius cōpetere cōtra alios obligatos. Preterea arbi/
ter reseruat iura zannobio in casu in quo non acceptet dictū de/
bitorem infra.xv.dies: que reseruatio fuisset superflua ⁊ frustra/
torie facta si arbiter voluisset eidē zānobio cōpetere iura ꝯ alios
obligatos etiā in casu acceptationis.Nam si arbiter voluisset ꝙ
zannobio

zannobio acceptanti nomē epi: debitoris sibi dati insolutum com
peterent iura contra alios obligatos vna cū dicto epo. Quis non
videt ꝙ si zannobius non acceptabat: multomagis reseruabūtur
dicta iura ꝯ alios. Si enī in oēm casum. s. si acceptaret: ⁊ si nō ac/
ceptaret fuissent reseruata iura zannobio: non erat opus exprime
re ꝙ reseruarent̄ sibi iura cōtra alios obligatos in casum nō acce
ptionis. ⁊ sic talis reseruatio fuisset superflua. Qđ nō est dicēdū
qꝛ vt dicit Bal. in rub. C. de ꝯben. emp. in ꝯtibus nedum clau/
11 sula. Sed † nec etiam minimū verbū dꝫ esse sine virtute aliqđ ope
randi. l. si stipulatus. ff. de vsur. ⁊ in. l. j. ff. de ꝯben. emp. cū si. Ex
quo enim reseruauit sibi in casu nō acceptationis pꝫ manifeste ꝙ
in casu acceptationis noluit transferre dicta iura in zannobium.
Nā nō est dubiū ꝙ zannobio cōpetebant iura ꝯ oēs obligatos ꝓ
portione sua que iura ideo reseruauit arbiter in casu nō accepta/
tionis: qui intellexit ꝙ in casu acceptationis zannobius debuit so
lum exigere ab episcopo ⁊ nō ab alijs. Et iō voluit exprimere qđ
futurū esset in casu non acceptationis: alias reseruatio fuisset sup
flua vt dixi. Et ex his vr̄ ꝯcludi posse ꝙ dictus zannobius ꝑ acce
ptationē quā fecit de nomine dicti epi fuerit exclusus a iuribus
societati cōpetētibus cōtra alios cū epo obligatos. ⁊ per ꝯsequēs
nullū interesse potest ꝑtendere cōtra dictos Thadeū ⁊ Hierony
mum qui illos liberauerunt ꝙtum est respectu summe. M. ccccc.
in quibus tenebat̄ eps: si autē ipsi Thadeus ⁊ Hieronymus ali/
quid exegissent a dicto epo vltra dictos. M. ccccc. ducatos vel ab
alijs obligatis vltra eoꝝ portiōes. Tūc diceret̄ obseruare dispo/
12 sitionē laudi cuius † verba cū sint clara nō indigēt interpretatione.
l. si alij. ff. de vsufru. leg. cū si. Preterea arbiter quoad alia nomi/
na obligata vult ꝙ socij tantū teneant̄ eadē iura zannobio ꝯ alios
obligatos duobus cōcurrētibus. ¶ Primo ꝙ ipsi exegerūt eoꝝ
portiones sibi debitas. ¶ Scđo ꝙ vltra dictas exactiōes factas
aliquid supersit in quo noīa sint obligata. Igit̄ ex hoc dat̄ intelli/
gi ꝙ in casu nr̄o cedere nō tenebant̄: tum qꝛ ex quo vno casu sunt
cōdēnati in alio nō obligant̄. arg. l. maritus. C. de ꝓcur. c. nōne de
presump. Tum qꝛ cōstat ꝙ arbiter voluit primo ꝙ alij socij pri⁹
exigerēt ab alijs obligatis eoꝝ ratā quā tenerent̄ ad cedēdū aliq̄
iura ꝯ eos ꝓut clare pꝫ ex dicto. c. laudi. cuius v̄ba sunt clara. Vn̄
non est alia interpretatione opus. Et ad adducta in ꝯriū de facili
patet rn̄sio ex supradictis. Et primo dū dicebat̄ ꝙ qñ dant̄ iura
cōtra principalem. transeunt etiam iura ꝯ fideiussorē rn̄deo ꝙ h̄
procedit nisi aīr actū sit vt dicit tex. in. l. vēditor. ff. de hereditate
vel ac. ven. Sꝫ in casu nostro arbiter noluit in zannobiū trāsferri
iura nisi ꝯ ipsū Epm ergo cōtra alios cū eo obligatos non sunt
trāslata. Et simil̄r rn̄det̄ ad aliud qđ v̄ba laudi debēt intelligi ꝫm
ꝙ cōuenit subiecte materie qꝛ hoc ꝓcedit in dubio. Sꝫ vbi arbiter
noluit disponere certo mō ꝓut in casu nr̄o appet ꝑ supradicta nō
procedunt supius allegata. Similiter ad aliud dū dicebat̄ ꝙ non
est verisimile ꝙ arbiter noluerit ꝑiudicare zannobio in iurib⁹ sibi
cōpetētibus cōtra alios obligatos. Nā laudū iam rn̄det: qꝛ arbi/
tro visum est cōmodius satisfieri posse zannobio dādo sibi vnum
debitorē tm̄. Nec ꝑ hoc dicit̄ sibi ꝑiudicatū. Ex quo habuit alias
cōmoditates videlꝫ ꝙ Thadeus ⁊ Hieronymus satisfacere de/
berent oībus creditoribus ⁊ ꝙplures alias res facere. Igit̄ nō ōr
in hoc lesus. argu. l. de fideicommisso cum materia. C. de transac.
Laus deo. Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Hic tractatur de intellectu statutorum disponentium ꝙ foren/
sibus: ita cōmunicētur beneficia statuti sicut in patria forensis cō
municarentur ipsi subdito statuti.

1 Statutum florentinum promittit ꝙ ad hoc vt forensis gaudeat beneficijs statutorum dicte ciuitatis debet prestare satisdationē in causa conuentionis ⁊ reconuentionis infra quinqꝫ dies vtiles a die petitionis. nu. 2.

3 Qui obseruat tempus in statuto appositum dicit̄ formā seruare.

4 Qualitas adiuncta verbo intelligi dꝫ ꝫm tempus verbi.

5 Spes est ꝙ qui est potior in successione seu qui potest esse: possi/ bile est ꝙ admittatur.

6 Filius ab hostibus captus īpedit alios succedere: propter spem postliminij.

7 Spes ⁊ possibilitas impedit succedere.

8 Uerba statutorum sunt intelligenda prout in vltimis voluntati/ bus quibus magis equiparantur.

¶ Consilium. xix.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

In causa magnifici domi/
ni Pau. in successione hereditatis Bernardini in bo/
nis sitis in ciuitate seu territorio Mantue oritur noua
difficultas ex eo qꝛ do. Pau. tanqꝫ forensis nō pōt vti beneficijs
statutoꝝ ciuitatis nisi ꝓut sicut Mantuani in domicilio Magni
fici dn̄i Pau. possent vti bn̄ficio statutoꝝ illius loci. Vn̄ cū beat
1 domicilium originis in territorio Florentino. Ubi est statutum
ꝙ si forensis voluerit vti beneficio statutoꝝ ciuitatis Floren. de/
beat ꝑstare satisdationē in cā cōuētionis ⁊ reconuentionis certo
tempore ꝓut in eo disponit̄. Vn̄ cōsului ꝙ ꝑstita dicta satisdatio/
ne in ciuitate Mantue poterat beneficio statutoꝝ dicte ciuitatis
vti. Unde oritur difficultas. nam cum ante prestitā satisdationē
nō posset statutoꝝ beneficio gaudere. Aduersarij de iure cōmuni
successerint Bernardo: qꝛ de iure cōmuni preferuntur per tex. in
aut. defuncto. C. ad tertu. lꝫ ergo nunc do. Pau. velit ꝑferri ⁊ vti
beneficio statutoꝝ vr̄ ꝙ nō possit successionē iam quesitā auferre
arg. eius qđ no. glo. ⁊ ibi Bar. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. in. l. gallus. §. ⁊ qđ
si tm̄. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ eius qđ no. Bar. in. l. bonoꝝ. ff. rem ra/
tam habe. cū simi. Videt̄ enim ꝙ debet prestare satisdationē im/
mediate post mortē Bernardini quo tempore requirebatur ha/
bilitas in succedendo iuxta no. in. l. si titius. ff. de test. mili. ⁊ in. l. in
delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. Et hoc videbatur difficultatē
facere conclusioni in consilio firmate. ¶ Sed tn̄ his non obstanti
bus adhereo conclusioni in cōsilio firmate. Et pro rn̄sione ad rō/
2 nem predictam premitto † ꝙ statutum Florentinum permittit ꝙ
ad hoc vt forensis gaudeat beneficijs statutoꝝ dicte ciuitatis dꝫ
prestare cautionē de iudicio sisti ⁊ iudicato soluendo in causa cō
uentionis ⁊ reconuentionis infra quinqꝫ dies vtiles a die petitio/
nis. Vult ergo statutum ꝙ infra dictū tempus prestetur. Unde
satis est quod infra illud tempus prestetur prout disponit statu/
3 tum † qui enim obseruat tempus in statuto appositum dicit̄ for/
mam seruare ita econtra. l. vniuersas. ⁊ ibi Bald. C. de preci. im/
pera. offe. ⁊ per Bald. in. l. scire oportet. §. consequens. ff. de excu.
tuto. ¶ Preterea ex quo requiritur prestatio satisdationis in cā
4 conuentionis ⁊ reconuētionis prestari debet quando fit † quoniā
qualitas adiuncta verbo intelligi debet ꝫm tempus verbi. d. §. si
extraneus. ⁊ d. l. si titius. ⁊ per Bar. in. l. ex facto. in princip. ff. de
vulga. ⁊ pup. ⁊ in. l. fina. ff. ad treb. ¶ Ex quibus infero respon/
dendo ad difficultatem ꝙ delata fuit immediate hereditas domi
no Paulo ex forma statuti sub conditione si satisdaret tempore
petitionis: prout in statuto Florētino disponitur. Et sic alter cui
dominus Pau. ex forma statutorum preferri debet non potuit
5 interim succedere: ex quo † est spes ꝙ alter qui est potior eo in suc/
cessione seu qui potest esse potior possibile est ꝙ admittatur. Non
enim requiritur ꝙ tunc sit potior: sed aliquo adueniente casu pos/
sit esse potior: vt in. l. j. §. si quis proximior. ff. vnde cogna. Ubi nō
natus: qui si esset natus esset potior impedit sequentem in gradu
donec est spes ꝙ nascatur: hoc idem probatur in. l. ij. §. vtiqꝫ. ff. de
suis ⁊ legi. ⁊ in. l. antiqui. in prin. ff. si pars here. peta. Sed in casu
nostro est spes ꝙ succedat ⁊ sit potior prestita satisdatiōe post pe
titionem: vt in statuto. Igitur impedit sequentem succedere: pro
hoc est tex. in. l. ij. ff. vnde legiti. Ubi non solū posthumus anteqꝫ
6 nascatur impedit alios succedere. Sed etiam † filius ab hostibus
captus propter spem postliminij impedit alios succedere. Ita in
7 casu nostro † spes ⁊ possibilitas impedit alios succedere. ⁊ sic nul/
lum fuit ius quesitum matri vel sorori: ⁊ hoc solum sufficeret. Sꝫ
tamē iterū cōsidero ꝙ statutum florentinum multū clare vult ꝙ
quilibet forensis vti possit beneficijs statutorum: sed grauat ꝙ te
neatur ⁊ debeat satisdare tempore petitionis ⁊c. Unde statutū nō
cōditionaliter. sed sub modo defert beneficia statutoꝝ: ex quo ad/
mittit petitiones iuxta formā statutorum. ¶ Scđo loco grauat
ꝙ si vult vti debeat satisdare ⁊c. De cuius modi natura est ꝙ per
fecte anteqꝫ impleatur cōferat beneficium. Sed modo postea nō
seruato: collatio beneficij resoluitur vt declarat Bart. in. l. qbus
diebus. §. termilius. ff. de cōdi. ⁊ demon. Conditio autē suspēdit
donec prestat̄: vt ibi habet̄. Igitur statutum ꝙ quilibet forensis
vti possit beneficio statutorum dummodo postea tempore petitio
nis prestet satisdationē prout in statuto disponitur. Potuit igit̄
dominus Pau. hereditatem acceptare. Sed tenetur tempore pe
titionis satisdare. Alias dicta acceptatio non iuuaret eū. Ex hoc
8 etiā concludit qm̄ † verba statutoꝝ sunt intelligenda prout in vlti
mis voluntatibus qbus magis equiparantur vt voluit glo. quā
multū ibi notat Bar. in. l. j. C. de his qui. vt indig. ⁊ Bart. in. l. in
agnatione. ff. ad fille. ⁊ Bar. in. l. nō solū. §. morte. in vlti. col. ff. de
noui ope. nun. cum simi. ¶ Confirmo etiam ex his que dicit do.
Pau. de ca. in simili statuto in. l. vniuersa. C. de preci. impe. offe.
vbi vult ꝙ satisdatio etiā tunc sit ꝑstāda si petatur a parte: cuius
interesse. arg. gl. j. dum dicit si aduersarius postulat. Ad idē text.
in. l. peto. §. fratre in verbo si cautio nō fuerit postulata. ff. de leg.
ij. Et ibi idē dicit Pau. de ca. Idem Raph. cuma. in. l. de pupil/
lo. §. qui ꝓcuratorio in glo. j. ff. de no. oper. nun. Et sic patet quod
statutum primo confert beneficia statutorum. Secundo grauat vt
satisdatio prestetur: ⁊ sic statutum requirit satisdationem per viā
modi post quesitum beneficium ꝙ resoluitur si non seruetur ꝫm
Barto. in. d. §. termilius. Laus deo.
Bartho. soci. seneñ. ⁊c.

Summarium.

An valeat testamentum factum tempore quo testator erat bal
butiens:⁊ difficulter loquebatur,⁊ statim mortuus est:⁊ ꝗ plura
alia in hac materia.
1 Geminatio actus magis ostendit voluntatem.
2 Ille qui liti renunciauit intelligitur fateri se non habere ius.
3 Hereditas non potest adiri ex testamento nullo:⁊ non dicitur do
minium translatum.
Item ex solo titulo nullo modo transfertur dñium sine traditiõe.
4 Creditor debet rem possidere ⁊ pignori incumbere donec sibi de
debito satisfiat qr res non obligata nõ potest retineri pro debito.
5 Creditor qñ retinet pignus pro debito non potest facere fructus
suos:qr reciperet pro debita pecunia:⁊ sic esset vsura.
6 Uerbum tenebitur extenditur ad futura.
7 Iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum.
8 Genus mulierum auarissimum est.
9 Lex si vnꝗ.C.de reuo.dona.ad hoc ꝙ habeat locum debent oĩa
bona esse donata ad minus dimidia.

Consilium.xx.

Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

IN facto presupponitur ꝙ
quidã Bartholo.de melaria cõdidit testm̃:in quo reli
quit ser zannotto q̃dã bona immobilia:⁊ instituit here-
des tres filios Mariã videlz Iacobũ ⁊ Florisdianã demũ cũ tu-
tores dictoꝝ filioꝝ assererẽt testm̃ nõ valere:nec de voluntate te-
statoris ꝓcessisse ꝓut ex quodã examine in alia cã apparet cũ sup
dicto testõ corã magistratibus cõtenderet. Dictus ser zannottus
in presentia dñoꝝ rectoꝝ dictis tutoribus renunciauit antedicto
testõ in eius beneficiũ facto:ac si nunꝗ factũ fuisset:ac etiã inuesti
tioni cuiusdã liuelli hac tñ cõditione ꝙ ipse zannottus intelligat
in possessione manere vsquequo habeat totũ id in quo hereditas
supradicti Bartholomei eidẽ de iure tenebat. Demũ post de an-
no.M.cccclxxxj.per do.Potestatẽ die.xxviij. Iunij statut⁹ fuit
terminus.d.zannotto ad liquidãdũ omne creditũ qđ habebat in
dicta hereditate ad instantiã ser Laurẽtij in presentiarũ Alberti-
ni tutoris ⁊ curatoris. Fuerũt etiã sequestrati fructus eadẽ die in
manibus colonoꝝ ad instantiã zannotti. Deinde maria asserens
dictũ zannottũ esse creditorẽ renũciauit sibi liti.⁊ approbauit te-
stamentũ patris:ac etiã in oĩbus:⁊ per omnia:ꝓut in testõ ⁊ inue
stitura cõstituit:⁊ ꝓmisit obseruãtiã ⁊ iurauit p̃supponit etiaz ꝙ
mortua est ab intestato. Quibus suppositis vt supra. Primo
videbimus de iuribus Florisdiane ꝯ dictũ zannottũ. Scđo di
scutiemus si qd iuris cõpetit dicte dñe marie. Capio primum
et suppono in primis.s.ꝙ dicte filie seu tutores ⁊ agnati prolis re-
probarũt testm̃ tanꝗ nõ factũ legitime: sed ipso Bartholomeo
existẽte in articulo mortis ⁊ nõ recti sensus. Sic ergo litigatũ fuit
super dicta hereditate a filiabus institutis:⁊ dictũ testm̃ nõ vale-
re cõtra ser zannottũ legatariũ de necessitate censet adita heredi-
tas ab intestato per ipsas filias:qr ista fieri nõ poterãt citra ius ⁊
nomen heredis:vt est casus indicẽte testm̃ nullũ in.l.suus.C.de re
pudiã.hereditate.⁊ per illũ tex.dicit Bar.in.l.gerit.ĩ repe.in.iij.
q.princ.ff.de acq.here.hoc idẽ pz in scđo loco qñ maria ⁊ Floris-
diana litigauerũt ꝯ ser Ugonẽno.qr dixerũt testm̃ nullũ:qr factũ
in articulo mortis ⁊ ab homine nõ sane mẽtis. Ex quo actu dicẽ-
di nullũ testm̃ p̃dictũ fortius ostẽdit aditio hereditatis ab intesta
1 to.†Cũ geminatio actus magis ostẽdat volũtatẽ.l.cũ fimus:⁊ ibi
Bar.C.de agri.⁊ cẽsi.lib.xj.⁊ in aut.siue a matre.cũ si.C.ad velle.
Et pz qr etiã examinati sunt testes quoꝝ vnus dicit se nõ intelle-
xisse qd rñderet;qui etiã simul cũ tribus aliis dicũt ꝙ cũ difficul-
tate loquebat ⁊ balbutiebat ⁊ erat multũ grauatus adeo ꝙ parũ
post mortuus est. Et ꝙ in p̃sentia testatoris testm̃ nõ fuit dictatũ.
Sed notꝫ.portauit scriptũ ⁊ legit ⁊ interrogauit. An sic vellet:q
cuz difficultate rñdit sic.⁊ ꝙ balbutiebat. Quibus stãtibus cõclu
do testm̃ nõ valere:ꝓut his cõcurrẽtibus determinat Io.an.i ad
di.spe.pos. Albertũ papieñ.in tit.de testa.§.in primis.v.qd si is
in addi.que incip. Pylleus:quẽ intellectũ Lud.ro.in cõsi.cccvj.
ad fi.tz. Et tenẽt Pet.⁊ Cy.in.l.iubemus.limitãdo ibi no.C. de
testa.⁊ est de mẽte Bal.ibi in vlti.col. Et seq vident do. Alex.et
Moder.perusini. Idẽ tz Pau.de ca.in.l.hac ꝯsultissima.§.at cũ
humana fragilitas.C.q testa.face.pos.⁊ Pau.de ca.in ꝯsi.ccclx-
vj.incip. Uiso puncto ⁊ alleg. Et ita intelligendo etiã dicit Ioã.
an.⁊ sequit do. Pau.đ ca.in.l.j.§.si qs ita.ff.de ver.ob.⁊ ibi hãc
opi.sequutus fui legẽdo ⁊ sic remanẽt quinq3 testes q nõ sufficiũt
ad testm̃.l.hac cõsultissima.C.de test.⁊ satis est etiã ꝙ vnus testis
cõtradicat testõ si est de necessariis adeo ꝙ sine eo nõ remanet suf-
ficiẽs numerus:vt cõcludit Bar.in.l.j.§.si quis negat.ff. queãd.
testa.ape. Et sequunt ibi doc.cõiter.⁊ Inn.⁊ cõmuniter doc.in.c.
Ioãnes.de fide instru. Sed demptis quattuor testibus remanẽt
quinq3:⁊ sic nõ remanet numerus sufficiẽs. Igit ⁊c. Itẽ vnus ex
quinq3.s. Cãbius cõtradicit etiã testõ ⁊ est varius ab aliis qr dicit
ꝙ testator instituit ser zannottũ vniuersalem heredem oĩum bo-
norum suorũ cuius ꝯrium cõtinet in testõ:⁊ sic etiã ꝑ istũ testm̃ re
probat. Item est varius:⁊ sic nõ ꝓbat.l.q falsa vel varia.ff.de te
sti. Itẽ alius.s. Marcus dicit falsum ꝙ cõmendauit vxorẽ ꝙ mi-
nime est verisimile:cũ iam etiã esset mortua. Postremo oẽs ꝯcor
dant ꝙ scriptura tantum fuit lecta ⁊ ꝙ ibi nihil fuit ordinatum.
Item probat per maiorẽ numerũ testiũ ꝙ balbutiebat. Itez per
aliquos ꝙ erat grauiter grauatus:⁊ ꝙ parũ post mortuus est q-
bus alij in hoc nõ cõtradicũt:sed tm̃ ꝙ rñdit sic. Ex qbus etiã p-
batur testm̃ nõ valuisse ex defectu intellectus per doctrinas p̃alle
gatas. Et p̃sertim cũ ex facie testamẽti appareat verisimiliter fa-
ctũ nõ ab homine sane mẽtis. Ex quo priuauit filias fere oĩb⁹ bo-
nis illa legãdo ser zannotto qui duxit notꝫ.cum testõ scripto.arg.
eius qđ no.in.l.furiosum.C.q test.face.pñt. Uñ ex his sine aliqua
excitatiõe probat testm̃ nõ valuisse. Et sic mirãdũ est dictũ iudicez
pronũciasse in fauorẽ legatarij:cuius sñia ꝓfectio fuit iniustissima
nec p̃iudicat in aliis causis iuxta no.in.l.sepe.ff.de re iudi.vbi late
do. Alex. Ex qbus oĩbus cõcludo dictas filias fuisse heredes ab
intestato quelibet pro tertia parte. Cuz tres essent filie ex filio vt
in aut.in successione.C.de suis ⁊ legi. Ex qbus sequitur ꝙ cũ mor
tua fuerit Iacoba ab intestato sibi successit Maria pro dimidia ⁊
Florisdiana in alia dimidia:vt in aut.cessante.C.de legi.here.⁊ in
corpore vñ sumit:⁊ sic iura ⁊ bona hereditatis quondã Bartho-
lomei ꝓ dimidia hodie ꝑtinerẽt ad Florisdianam:⁊ pro dimidia
ad Mariã. Ex quibus infero ꝙ facta renunciatione per ser zãnot
tuz dicendum est testm̃ fuisse nullũ ꝓut dicebatur per filias ⁊ he-
redes Bartholomei. Nã cum cõtenderetur occasione dicti testa-
menti corã magistratibus victus ser zannottus renunciauit dicto
testõ in eius beneficiũ facto tanꝗ si nunꝗ factum fuisset. Ex qua
orit exceptio pacti de nõ vtendo dicto testõ.⁊ litis finite super di-
cto testõ:vt est casus ⁊ ibi Bar.⁊ alij in.l.postꝗ liti.C.de pac. Ex
quo ergo renunciauit dicto testõ corã magistratibus:⁊ sic noluit
vti dicto testõ dicit confessus dictũ testm̃:qđ in dubium reuocaba
tur non esse verum.casus est notandus in.l.si aduersus.C. de fide
instru. Et ibi hoc tenent Bal. Saly.⁊ omnes dicentes illum tex.
esse singularem ⁊ non esse alibi. Et dicit ibi Saly. ꝙ satis est qđ
simpliciter allegaretur non valere lz aliquo modo non probaret.
Et hoc idem tenet Specu.in titu.de instru.edic.§.instrumentum
ver. Item opponitur ꝙ aduersarij.⁊ Bald.in.l.nec quisꝗ.ff. de
2 eden. Cõfirmãt hoc Bald.⁊ Saly.post Nico.de mata.†qr ille q
liti renunciauit intelligitur fateri se non habere ius.arg.l.postꝗ li
ti.C.de pact.l.destitisse.ff.de iudi.hoc etiam voluit Bald.in.d.l.
postꝗ liti.in.iiij.⁊.v.oppo. Ubi pro hoc allegat glo.in.l.si mari-
tus.§.si negauerit.ff.de adul.⁊ ita etiã voluit Areti.⁊ ibi late di-
xi in.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acqui.pos.circa lecturaz
scđam.⁊ ista multum iuuant ex dispositionibus testium postea re
ceptorum in alia causa:de quibus supra. Ex quibus infero in ꝓ-
posito ꝙ cõtra dictum ser zannottũ testm̃ probat fuisse nullum.⁊
per consequens dñium dictoꝝ bonoꝝ relictorum translatum nõ
fuisse in dictuz ser zannottum:sed semper fuisse ⁊ esse apud filias
3 heredes dicti Bartholomei:†nã ex quo ex testõ nullo non potest
adiri hereditas non dicitur dñium trãslatum iuxta no.in.l. si tibi
homo.§.cum seruus.ff.de leg.j. Itẽ ex solo titulo nullo mõ trans
fertur dñium sine traditione. Tamen ante sequutam traditionez
dubitatur. An dñium transferatur si traditio fiat a dño iuxta no.
in.l.eleganter.in prin.⁊ ibi per glo.ff.de dolo. Item hic nullus ꝓ
batur titulus. Ita etiã trãslatum dñium:vt in.l.nunꝗ nuda.ff.de
acqui.re.do. Item ex quo agimus de translatione dñij ex solo ti-
tulo legati:⁊ ille est nullus non dicit trãslatum dñium sicut dici-
mus in simili:qñ agimus de trãslatione possessionis ex solo titu-
lo non trãsfertur ex titulo nullo:vt voluit Bart.⁊ ibi clarius do.
Alexã.in.l.j.§.si vir vxori.ff.de acqui.pos. Unde cõcluditur ꝙ
filie ⁊ heredes dicti Bartholomei semper dñe fuerũt dictoꝝ bo-
noꝝ. Postremo etiã cõsidero ꝙ dictus ser zannottus intelligat
in possessiõe manere vsq3quo habebat id in quo hereditas supra
scripti Bartholomei ei de iure tenebat. Ista autẽ cõtẽtio ꝯuenit
4 cõtractui pignoris ꝙ †creditor debeat rẽ possidere:⁊ pignori in-
cũbere donec sibi de debito satisfiat. Alias res nõ obligata ꝓ de
bito regulariter retineri nõ põt:vt in.l.sub p̃textu.cũ ibi no.C.mã
da.tradit in.l.si non cẽtũ.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.si nõ sortẽ.§. si centũ.
et ibi Bar.⁊ doc.ff.de cõdi.inde.cõuentiones autẽ ostẽdũt ꝯctus
qualitatem potius ꝗ nomen.l.insulã.ff.de p̃scrip. ver. Et tradit
Bal.in rub.C.de iure emphi.in vlti.q.⁊ in.l.j.C.de rerũ ꝑmu. Et
per Bar.latius in sua disputatione que incipit. Publicanus. et
in.l.cotẽ ferro.§.qui marios.ff.de publi.si ergo retinuit loco pi-
gnoris. Igit si qđ dñiũ fuisset penes zannottũ fuisset trãslatuz in
dictas puellas gl.est no.quã nõ reperio ab aliquo reprobatã in.l.
j.in fi.ff.de reb⁹ eoꝝ.ex qb⁹ infero ꝙ ex quo voluit ꝓ eius securita
te loco pignoris retinere ⁊ possidere fructus non solũ percepti.sz
etiam

etiā pcipiēdi debent in sortē imputari si quid debetur ab heredi/tate dicto ser zanotto:casus est in.l.j.ꝛ.ij.C.de pig.act. vbi in.l.ij. pbaꝛ de bis q pcipi potuissent a creditore:ꝛ ita concludunt ibi doc.to. Et ita voluit glo.quā approbāt.d.Cardi.Jmo.ꝛ.d.Abb.in c.cuȝ cōtin.extra de pig.Vñ si retinuit loco pignoris:put est veri tas res est clara ꝙ cōsumptos ꝛ qui pcipi potuissent computat in sortē extantes restituere teneꝛ:vt tradiꝛ in iuribus palleg.Et for tius hoc pcederet qñ nō retinuisset iure pignoris:ȝ qꝛ ita ꝯuētuȝ esset retinuisset possessionē donec sibi satisfieret iuxta no.in.d.§.si certā.ꝛ in.d.l.sub ptextu:qꝛ tunc minus iuris habuisset si iure pi/gnoris hȝ ius in re.Secus si simplr tenuisset.Igiꝛ fortius nō dȝ lucrari fructus:sed in sortē imputare.arg.auꝛ.multomagis.C.de sac.san.eccle.Et qꝛ creditor fructus nō lucraꝛ:dñiuȝ est apud de/bitorē.Igiꝛ cōmodū dñij.ꝛ sic acqsitio fructuū est debitoris: vt tradūt doc.maxime.d.Alex.in.l.j.§.per seruū corporaliter.ꝛ ibi late dixi.ff.de acqui.pos.ꝛ Bar.in.l.celsus.ff.de vsucap.Et doct. ibi late Are.in.l.q pignoris.ff.de acq.pos.ꝛ Areti.in.l.ꝙuis.§.si conductor.ff.de acq.pos.Sed ista rō cōmoditatis dñij fortius mi litat in hereditate simplr retēta p debito ꝙ̄ cōtra illū q hȝ bona hypothecata:qui hȝ ius in re ꝛ retinet quousqȝ sibi satisfiat:vt tra diꝛ in.d.§.si centū.qꝛ ille q nō hȝ ius in re regulariter p debito re tinere nō pōt:vt tradiꝛ.in.d.§.si centū.ꝛ in.d.l.fi.C.cōmoda.Quī immo etiā si auctore ptore possedisset non faceret fructus suos:qꝛ vt patet itētio creditoris nō fuit nisi possessionē retinere donec de debito sibi satisfieret:vt dicit Bar.de Saly.in auꝛ.ei q.C.de bo. auc.iudi.pos.Et Ang.in.l.si finita.in.§.iulianus.ff.de dam.infe. et sequiꝛ ibi do.Alex.in vlti.charta.versi.Juxta hoc etiā queriꝛ.

5 ¶ Preterea ex quo dixit se velle retinere:† ꝛ possidere quousqȝ satisfiat de debito.Nō pōt facere fructus suos:qꝛ illos reciperet pro pecunia debita:ꝛ sic esset vsura qđ nō est dicendū iuxta id qđ habeꝛ in.c.salubriter.extra de vsuris.ꝛ in.d.l.j. ꝛ.ij.C. de pigno. act.Quinimo nec lex nec iudex pñt hoc facere ꝙ iste lucrareꝛ fru ctus nisi rōne nimie cōtumacie:ꝛ ꝙ iudex ita decreuisset.Ex quo pro securitate cōsequēdi debiti fuit possessio vt sibi satisfieret put dicimus in misso in possessionē ex primo decreto iuxta not.p glos. Bar.ꝛ alios in.d.l.si finita.§.iulianus.Ubi latissime explicat.d. Alex.Sȝ in casu nr̄o in istis puellis nulla cōtumacia daꝛ: cū de/bitū nunꝙ̄ fuerit liquidatū.Igiꝛ nō potuit aliquo mō fructus lu crari.Quinimmo ipse zanotus fuit in mora.Nā ipse fuit aucto/re iudicis reqsit⁹:vt deberet dbitū liquidare:ꝛ a iudice fuit termi nus statutus ꝙ deberet debitū liquidare.Vñ fuit in mora liqdā/di elapso termino.l.si ex legati cā.ff.de ver.ob.l.magnā.C.de cō/trahē.ꝛ cōmit.stip.ꝛ sic nulla rōne pōt se excusare quominus te/neaꝛ fructus quos pcepit ꝛ quos pcipere potuit in sortē cōputa/re.Et ista cōclusio ex superioribus caret probabili dubitatione. ¶ Circa vnū aliud de quo queriꝛ:qꝛ in snīa dicitꝛ ꝙ intelligatur possidere vsquequo habebit totū in quo hereditas dicti Bartho lomei ei de iure tenebiꝛ.An includanꝛ credita dicti zannotti con/

6 tracta post renūciā.ꝛ videbaꝛ ꝙ sic.qꝛ verbū † tenebiꝛ est futuri tpis.Igiꝛ vr̄ extēdi ēt ad credita futura.l.si stipulat⁹.§.cū stipu lat⁹.ff.de v.ob.l.si a colono.e.ti.l.vbū oportebit.ff.d v.sig.¶ Sȝ ꝯriū credo veri⁹ꝙ imo nō veniāt ꝯcta credita post renunciā.Ista cōclusio pbaꝛ qꝛ dicta cōuentio loquiꝛ de eo in quo tenebaꝛ here/ditas dicti Bartholomei:sed renuncie.vt ex superioribus appet constat filias iam esse heredes ab intestato.Igiꝛ dr̄ a creditore ꝯ/ctum cū filiabus Bartholomei:nō cū hereditate Bartholomei l.j.§.veteres.ff.de acq.pos.cū ibi plene no.Et sic lȝ verba loquā/tur in futurū ꝛ nō posset cū hereditate debitū ꝯtrahi tñ dico ꝙ di cta verba hereditas dicti Bartholomei de iure tenebiꝛ sunt pba ta nō respectu noui debiti ꝯhēdi in futurū:ȝ debiti liquidādi i fu turū:qua liquidatione facta cōstabat debito hereditatis ꝛ in quo de iure tenebiꝛ ꝙ ante cōstare nō pōt.Et ista fuit mēs ꝯhentiū q̄ seruāda est.l.cū mulier.ff.sol.mat.ꝙ etiā pȝ.Nā in principio dici tur:ȝ tm̄ ꝙ sibi spectet pacifice gaudere.Et sic refert se ad id qđ de presenti sibi debeꝛ put facta liquidatione cōstabit.In quo tene baꝛ hereditas.ꝛ ita in hoc statuo lȝ hoc nō sit multe vtilitatis: qꝛ si qđ debitū:postea apparebit ꝯctū qđ sit vtiliter gestū vtreqȝ fi lie tenebunꝛ:vt p totū.ff.ꝛ.C.de neg.gest.Sinautē nō vtiliter non tenebunꝛ iuxta regulā nō dȝ alteri per alterū.ff.d reg.iur.¶ Cir ca scōm principale.s.respectu iuriū dn̄e Marie q̄ postea iterū cir cūuenta a dicto ser zannotto approbauit dictū testm̄ ꝛ renūcia/uit liti que erat super dicto testō ꝛ oīa cū iuramēto.Ex qbus prīo videꝛ resultare tacitū pactū:ex quo fuerūt facta ser zannotto pre/sente qđ resultat ex testamēti approbatione pȝ Saly.Fulg.ang. et moder.in.l.nō dubiuȝ.§.illud.C.de testa.Itē ex renunciatione litis.vt.l.postꝙ̄ liti.C.de pac.q̄ vt iuratio seruanda vr̄:vt in auꝛ. sacramēta puberū.C.si aduersus vendit.cū ibi no.Ex qbus videꝛ ꝙ dicta Maria sit a suis iuribus exclusa.¶ Sed pmissis nō ob/stantibus cōtraria snīa est verior ꝛ pbabilior duplici fundamēto. Et primo pmitto ꝙ ista Maria appet multipliciter decepta ꝛ ꝙ dolo inducta fuit ad approbādū testm̄:ꝛ ad renūciādum vt fecit. Prīo em̄ narraꝛ cū sit lis:ꝛ q̄stio eēt.ꝛ vētilata fuisset ꝙ erat fal/sum qꝛ sup dicto testō nō erat ampli⁹lis ꝛ q̄stio:ȝ erat finita p re nunciationē dicti ser zannotti dicto testō:vt i.l.postꝙ̄ liti.vbi ple/ne no.C.de pac.Scōo narraꝛ ꝙ ser zannottus renunciauerat hac cōditione ꝙ tā diu eēt in possessione ꝛ possideret bona sibi spectā tia ꝛ possessa:ꝛ q̄ ad p̄sens possidet vigore dicti testamēti ꝛ inue/stiture quousqȝ ꝛc.h̄ ēt narranꝛ duo falsissima manifeste.¶ Pri mū qꝛ nō dr̄ in renūciatiōe ser zannotti facta tutorib⁹ ꝙ posside/ret bona sibi spectātia.¶ Scōȝ qđ nō dr̄ qđ possideret bona spe ctantia vigore testamēti:ꝛ ꝙ hodie vigore testamēti possideret p hanꝛ ista ex lectura renūcie facte p dictū ser zannotū i qua simplr dicitꝛ ꝙ intelligereꝛ esse in possessiōe donec sibi satisfieret de eo ꝙ sibi ab hereditate debeꝛ.ꝛ nullo mō dr̄ possedisse dicta bona sibi spectantia vigore testamēti:vt ex pluribus pȝ.Itē narraꝛ quali/ter ipsa sciens illuȝ creditorem in magna q̄titate ꝙ aliud scire nō poterat nisi ex assertione ser zannotti cū creditū nunꝙ̄ fuerit liq/datum etiā instigātibus eius tutoribus.Itē dicit ꝙ nō erat ei vti le litigare.Ex quo pȝ ꝙ falso inducta fuit:qꝛ lis erat finita. Ex q̄ testō renunciauerat:ꝛ ꝙ deberent esse in possessione ꝙ̄diu sibi sa/tisfieret.¶ Preterea ex testō ꝛ renūcia Marie nō extinguiꝛ cre/ditū ser zannotti.Et sic posset petere legata ꝛ credita iuxta.l.cre/ditorē.ff.de lega.ij.Ex qbus clare pȝ q̄tū interesset dicte Marie facere ea que fecit.Ex quibus infero in proposito ꝙ dolose ꝛ am/bitiose induxit dictā Mariam ad sic faciendū ꝛ ita renunciandū et approbandū testm̄.Nam licet dicte assertiones videantur esse tabellionis.Tamē censenꝛ esse partium ꝛ ab eis de his assertioni bus rogatus:vt declarat Bal.in.l.mater.C.de rei vendi.ꝛ in.l.ij. C.de rescin.vendi.ꝛ in.l.errore.C.de testa.que ex parte mulieris fuit erronea:ꝛ p̄sumitur qꝛ super gestis a tutoribus iuxta no.in.l. non fatetur.ff.de confes.ꝛ in.l.error.C.de iur.ꝛ fac.igno.Ex parte ser zannotti fuit scienter facta qꝛ in facto pprio.l.fi.ff.pro suo. Et sic fuit falsa vocis asseueratio cū intētione fallendi.l.j.ff. de dolo. et no.Cy.in.l.p̄scriptione.C.si ꝯ ius vel vtili.pub.Itē tanꝙ̄ dolo sa:ꝛ euidēter iniqua dicta renūciatio non dȝ valere iuxta no. per Pet.de anch.in consi.clxxx.incipit.Visa diligenter narratione. Cum enim in domo ser zannotti ex falsis narratiōibus fuerat di/cta Maria immodice lesa dicitur circūuēta dolo ꝛ fallatȝ vt est casus in.l.si superstite.C.de dolo.in verbo.si lesa es immodice:p quem tex.in simili Pau.de cast.cōsuluit in pulchra questione in simili in suo cōsi.clxxiij.incip.Cōtra superius cōsulta. Et sic sibi non ob.iuramētū:vt in.d.auꝛ.sacramēta puberū.Faciunt in pro posito que pulchre ꝯsuluit Pet.de anch.in cōsi.ccccxxxij.incipit.

7 Pro maiori.¶ Cōfirmatur†qꝛ iuramentū nō dȝ esse iniquitatis vinculum:vt in.c.inter cetera.xxj.q.iiij.Item habere debet tres comites.s.veritatem iudicium.ꝛ iusticiam:vt in.c.tua nos.ꝛ in.c. quāto.de iureiuran.Considerandum omnino est ꝙ dicta femina et fragilis in domo ser zannotti falsis narrationibus circūducta fuit ad ita renunciandū:ꝛ iurādū vnde seruari non dȝ:ꝛ per quēli bet prudētē ꝛ iustū iudiceȝ succurrendū est prefate Marie.Et ad hoc,possent allegari multa cōsilia Pet.de anch.que sunt vltra.x. in simili materia.Nō eniȝ parua est doli p̄sumptio magna libera

8 litas in muliere:q̄ eius nature repugnat.†cū auarissimū sit gen⁹ mulierū.l.si ego.ff.ad velle.d.Ant.in suo cōsi.lviij.incip.Domi na Orabilis.Et dicit Pau.de cast.ꝙ in huiusmodi casibus suffi/ceret iustitia naturalis ad intentionē fundandā.l.scire oportet.§. sufficit.ff.de excu.tut.quilibet enim cognoscere pōt ꝙ ista mulier fuit dolo inducta ꝛ decepta.ꝛ multū iudex erraret qui illi nō sub/ueniret.Si enim iste nō voluisset nisi qđ suū erat vt in sua renūcia attestaꝛ:non erat opus inducere de nouo Mariam ad ita renun/ciandum:ꝛ approbandum testm̄ cui antedictus ser zannottus re/nunciauerat.¶ Sed etiam alio ꝛ secundo fundamento inconuin/cibili defenditur dicta Maria.Nā ex supioribus pȝ ꝙ dicta Ma ria erat heres ab intestato patris sui. Et sic renūciādo liti.ꝛ ap/probādo testm̄ legata que nō debebant dicto ser zannotto.deben tur virtute dicte renunciationis:ꝛ approbatiōis.Cēseꝛ dicta Ma ria dicta bona donasse fm Joā.an.in titu.de testa.§.in primis in addi.mag.ꝛ Bal.in.l.illud.C.de sac.san.eccl.in.iiij.col.ver.Quid ergo dicimus.ꝛ in.l.fi.C.de pac.in.v.col.ver. Sed hic incidenter. cū simi.Vñ ex quo postea Maria suscepit liberos per quā susce/ptionē liberoȝ donatio dicitꝛ ipso iure reuocata a lege fm glos.et doc.d.l.vnꝙ̄.§.p illā tex.C.de reuo.dona.ꝛ in.l.j.C.de inoffi.dona. Et Bar.Ang.ꝛ Raph.in.l.si totas.C.eo.tit.Et lȝ Bal.dicat ꝙ

9 †ad hoc ꝛ habeat locū.d.l.si vnꝙ̄.debēt esse donata omnia bona vel pars:ꝛ sic ad minus dimidia.l.nomē filiarū.§.portiōis.ff. de ver.sig.put ponit Bal.in.l.si vt certi.C.de testō mili.vt ita dicit vidisse cōsultum per magnos docto.ꝛ idem Bald.plenius.in.l.j. C.de inoffi.dona.Sed Bald.in.l.titia.§.Imperator.ff.de leg.ij. vult ꝙ illa lex locum habeat in donat.rei particularis. Et hanc partem sequiꝛ Lud.ro.in.d.l.si vt certi.ponderādo illā.l.si vnꝙ̄.

que dicit partẽ aliquam. que verba ꝓpter vniuersalem aliquam verificantur etiam in parua parte: vt est glo. in cle. j. de fo. cõpe. ⁊ idem voluit Imo. in. c. fi. de dona. Uidi sepius consultũ ⁊ ꝯsuli ꝙ donatio debet esse rei tanti valoris ꝙ verisimiliter arbitrio iudi- cis donans non fecisset si cogitasset de liberis. Secus si esset adeo parui valoris ꝙ verisimiliter fecisset etiã si de liberis cogitasset. Et hanc partẽ sequunt̃ preceptores dñs Ioã. bap. de sancto seue rino in. d. l. si vt certi. ⁊ d. Frã. areti. late ⁊ no. ꝓbat hanc. q. in. l. ti- tius. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ illã sequutus sum in. l. cũ auus. ff. de cõdi. et demon. Et huic cõclusioni ⁊ remedio nõ ob. iuramẽtũ vt decla rat no. Bar. ⁊ sequunt̃ doc. in. l. titia seio. Et Bal. i. l. j. C. d̃ iossi. dona. ⁊ Ioã. de imo. in. l. j. in fi. ff. de dona. ⁊ ista duo fundamenta latius firmabuntur si opus erit qd̃ non credo. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Consilium in materia qñ testator instituit heredem si habitaret cum filijs. an filijs nolentibus secũ habitare deficiat institutio pul chra quedam in hac materia discussa.

1 In conditionali attenditur solus euentus conditionis: qñ condi- tio non est turpis nec impossibilis.
2 Hereditas aliqñ datur pure: ademptio vero fit sub conditione.
3 Lex paterfamilias. ff. de here. insti. procedit qñ institutio fuit pu- ra ademptio vero sub cõditione in odiũ ꝯtumacis ⁊ nõ obediẽtis.
4 Implens nõ inuitatur ad hereditatem altero non implente.
5 Quis institui potest sub conditione que pendeat a libera volun- tate alterius: qui potest illam implere ⁊ institutum excludere.
6 Uoluntas testatoris talis censetur qualis de iure esse debet.
7 Equalitas est pacis cõseruatiua: ⁊ inequalitas oppositũ opatur.
8 Experientia est rerũ magistra.
9 Uerba intelligi debent ne possint a sapiente reprehendi.
10 Ad veritatem alternatiue sufficit alteram partem verificari.
11 Numerus singularis vnum casum proprie tm̃ includit.
12 Clausula in fine posita si non potest omnia superiora determina- re: determinat illa que potest.
13 Relatio non fit ad illud: quando ex tali relatione leditur rectitu- do sermonis.
14 Presumptio non est ꝙ testator voluit disponere inter filios. ita qd̃ dispositio dicatur continere repugnantiam; iniquitatem: et absurditatem.
15 Uerba illa: ꝙ tunc: ⁊ eo casu: de proprietate non includunt nisi vnum casum.
16 Una pars alternatiue recipit interpretationem ab alia parte al- ternatiue.
17 Dictio seu: multotiens ponitur augmentatiue.
18 Interpretatio simpliciter sumpta: habet multas absurditates.
19 Testator non suspendit acquisitionem hereditatis: sed simplici- ter instituit.
20 Modus est moderatio quedam dispositioni adiecta eũ qui hono ratur aggrauans in tempus dispositionis perfecte.
21 Prohibitum vno tempore censetur alio permissum.
22 Dispositio qñ magis adaptatur ad modum q̃ ad conditionem: non est curandum de illo verbo: ⁊ conditione.
23 Uoluntas testatoris est seruanda: dummodo sit rationabilis.
24 Hereditas simpliciter relicta sub conditione in aliũ transfertur.
25 Libertas relicta seruo: si decem dederit heredi: dicitur iussus li- bertatem dare.

¶ Consilium. xxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

Iso testamento magistri Dulcini. ⁊ cõsilio elegãter reddito per prestãtissimum iuriscõ. do. Ioã. de campegio mihi fratrẽ honorandũ diu anceps fui an cõclusionẽ ꝑ eũ firmatã cõprobarẽ. Si enim te- stator simpl'r instituisset. ⁊ p̃cepisset dictis filijs suis ꝙ deberẽt si- mul stare ⁊ habitare ⁊ post tale p̃ceptũ adiecisset verba de qbus in dicto testõ. s. ꝙ casu quo dictus Bartho. eius filius nollet sta- re: ⁊ habitare cũ eius fratribus: seu alij eius fratres nollẽt stare: ⁊ habitare cũ dicto Bartho. dictus Bartho. petere non possit ⁊c. Tũc de plano ꝓcederet cõclusio dñi cõsulẽtis ꝙ ex facto fratruꝫ nolẽtiũ obedire mãdato ⁊ p̃cepto nõ dꝫ ipse Bartholomeus qui vult obedire penã priuationis pati. Casus est clarus in. l. paterfa milias. ff. de here. insti. lꝫ em̃ volũtas testatoris sit seruãda. l. in cõ ditione primũ locũ. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. Tñ hoc nõ est trahẽdũ ad hoc. vt qui ex alterius facto priuet̃. ⁊ puniat̃ vt est casus in. l. si q. ⁊ in. d. l. paterfamilias. q non est alibi s̃m Bal. Ang. ⁊ Io. de imo. ibi ⁊ ad hoc tendunt multa dicta ꝑ dñm ꝯsulẽtẽ. Sꝫ in casu nr̃o te stator nõ simpl'r instituit: sꝫ partibus modis ⁊ ꝯditionibus inscri ptis. ⁊ nihil ꝓcepit: sꝫ tm̃ vr̃ cõditionaliter loquutus ꝙ casu quo Bartholomeus stare nollet cũ dictis fratribus seu alij eius fra- tres nollẽt stare ⁊ habitare cũ eo: quo casu nõ dicit̃ priuatio here- ditatis in penã: sꝫ ꝯditionalis dispositio vt inqt Bar. post vltra- montanos in. l. vnica. C. de his q̃ pene noĩe. ⁊ sequunt̃ cõiter doc. Et subtiliter ꝑ Io. fab. insti. de leg. §. fi. vñ nõ d̃r in penaꝫ priuari Bartholomeus ex facto alterius qd̃ tanq̃ iniustũ. l. nõ reciperẽt vt in. d. l. paterfamilias. Sꝫ dicit ex facto cõditiõis nõ admitti seu ex purificatione ꝯditionis: si ipse vel fratres noluerint simul stare et habitare: quo casu distinguit̃ an cõditio sit possibilis vel impos sibilis iuxta no. in. l. obtinuit. ff. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ in. l. j. ff. de con di. insti. cũ simi. Et ꝙ aliud sit dispositũ ⁊ penale. aliud cõditiona
1 le. Casus est in. l. ij. ff. de his q̃ pene noĩe. In † cõditionali em̃ atten
dit̃ solus euẽtus cõditionis qñ cõditio nõ est turpis neq; impossi
bilis vt in. l. meuius. ⁊ in. l. multũ. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. Cũ ergo fue
rit cõditio purificata. neq; illa turpitudinẽ: vel impossibilitatẽ cõ
tineat. vel penã vr̃ ꝙ volũtas testatoris seruãda sit. l. in ꝯditione
primũ locũ. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Cõfirmat̃ ⁊ scd̃o ista opi. Ex
his que no. Bar. in. d. l. paterfami. dũ opponit de. l. si fuerit. ff. de
2 manu. testa. Ubi in prima solutione dicit̃ ꝙ † aliqñ hereditas dat̃
pure ⁊ adẽptio fit sub ꝯditiõe. ⁊ tũc talis ademptio fieri nõ põt ex
facto alterius. ⁊ ita loquit̃. d. l. paterfamilias. Aliqñ dat̃ sub ꝯdi-
tione. Et tũc ꝓpter vnũ nõ implẽtẽ põt testator alteri nõ dare nõ
autẽ põt datã adimere. ⁊ ita ꝓcedit tex. in. d. l. nõ fuerit. Sꝫ in ca-
su nostro institutio nõ fuit simpl'r facta. sꝫ sub dictis ꝯditionibus
qd̃ pꝫ q̃ in institutione d̃r partibus modis ⁊ ꝯditionibus inscri-
ptis. Uñ potuit ꝯditionẽ apponere in institutione. Ita ꝙ ꝓpter
nõ implemẽtũ fratrum potuit nõ dare Bartholomeo lꝫ si fuisset
pure data nõ potuisset adimere. Uñ dicũt Ang. ⁊ imo. sequendo
3 dicta Bar. prime relata † in. d. l. paterfamilias ꝙ illa lex ꝓcedit
qñ institutio fuit pura adẽptio vero sub cõditione in odiũ ꝯtuma
cis ⁊ nõ obediẽtis. quo casu pena priuatiõis nõ imputat̃ obediẽti
ꝓpter inobediẽtiã alteri⁹. ⁊ ita est casus ibi q nõ est alibi s̃ꝫ Bal.
et Ang. Secus si institutio fiat de duobus sub cõditiõe quã testa
4 tor voluisset ꝑ vtrũq; impleri. q̃ tũc † altero nõ implẽte etiã ĩplẽs
nõ inuitat̃ ad hereditatẽ p. d. l. si ita fuerit. ¶ Cõprobat̃ tertio et
vltimo ista opi. Nã dicũt Ang. Imo. ⁊ Cuma. in. d. l. paterfami-
lias reprobando dicta Bar. ad. l. si certarũ. §. si eodẽ. ff. de test. mi
li. ꝙ aliqñ priuatio hereditatis fit in eodẽ testõ in penã. ⁊ illa fieri
nõ põt de nõ demerẽte ꝑ illũ tex. in. d. l. pater. ¶ Aliqñ nõ fit pri
uatio in penã. sꝫ fit ademptio ex eo q̃ testator ita voluit. ⁊ ita pla-
cuit vltimo loco cuius vltime dispositioni stãdũ est. l. si mihi ⁊ ti-
bi. §. in legatis. ff. de leg. j. ⁊ tũc priuatio fieri põt sine aliqua cau-
sa. arg. l. ita scriptũ. §. regula. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ tenent Ange. ⁊
Cuma. i. d. §. si eodẽ testõ. ⁊ Nico. de mata. Bal. Pau. ⁊ do. Ale-
xã. in. l. hereditas. in fi. C. de his qui. vt indig. Sꝫ in casu nr̃o pri-
uatio nõ fit in penaꝫ. Sꝫ est ꝯditionis dispositio ⁊ sic priuauit. q̃
ita voluit ꝙ etiã patet: q̃ voluit ꝙ fratres nõ implẽdo ꝯditioneꝫ
lucrent̃. Uñ nõ põt dici in penã inducta ꝑuatio. Igit̃ vr̃ ꝙ dicta
priuatio tenuerit. ¶ Ex qbus vr̃ inferri ꝙ si institutio vel priua-
tio nõ ꝓcedit a volũtate testatoris ꝙ possint fratres nolle habita-
re nõ implẽdo cõditionẽ quã testator posuit in libera volũtate eo
rũ tacita nõ exp̃ssa. s. ꝑ implementũ ꝯditiõis ꝑ id qd̃ habet̃ in. l. si
quis semproniũ. ff. de here. insti. ⁊ in. l. nõ vniq;. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ.
5 In qbus pꝫ ꝙ † qs institui põt sub ꝯditiõe q̃ pẽdeat a libera vo-
lũtate alterius q põt illã implere. ⁊ institutũ excludere ad h̃ text.
in. l. j. cũ gl. in prin. ff. de leg. ij. vbi doc. Aliud em̃ est vocari sub ex
pressa volũtate alterius si voluerit ⁊ nõ vꝫ. Aliud si sub volũtate
facti mere volũtarij q̃ valet. ⁊ admittit̃ si ille ꝯditionẽ pẽdẽteꝫ a
sua mera volũtate impleuerit alias nõ vt ꝓbat̃ in dictis iuribus
sic tolli vr̃ q̃ vltimo loco adducunt̃ ꝑ dñm ꝯsulenteꝫ. Et sup istis
cogitãdũ erat iudicio meo q̃ me subsistẽtẽ iam diu reddiderant et
reddũt. ¶ Sꝫ nõ poterã mihi ꝑsuadere ꝙ talis volũtas ita iniq̃
a voluntate patris ꝓcessisset. si ita talis institutio interpretaretur
qm̃ ꝓ certo pr̃ cogitasset ꝙ si institutio Bartholomei pẽderet a
volũtate fratrũ volentiũ habitare ꝙ casu quo nollẽt habitare nõ
posset ꝯsequi computatis bonis maternis nisi mille trecentas li-
bras ĩ terminis in testõ appositis Bartholomeus nunq̃ esset ha
biturus nisi dictã quãtitatẽ. q̃ hñ ĩtellexisset ꝙ fratres Bartho
lomei nollent cũ eo habitare vt totaꝫ hereditateꝫ cõsequerent̃. ex-
ceptis mille trecentis vt supra. arg. l. cũ si. Et text. in rõne sui in. l.
inter stipulanteꝫ. §. sed si stipulante. ff. de ver. ob. Uñ frustratorie
facta fuisset institutio heredis dicti Bartholomei: qm̃ idẽ euenis
set si iure institutiõis dictã quantitateꝫ reliquisset. frustratorie ẽt
apposita fuisset cõditio si dictus Bartholomeus voluerit habi-
tare. Ex quo esset habitãdo ⁊ stãdo. idẽ dicẽdũ etiã si fratres nol-
lent cũ eo habitare. ꝓut verisimiliter p̃sumendũ esset. Ex quo ma
gnũ lucrũ cõsequi deberẽt. ¶ Preterea etiam dicto Bartholo-
meo si noluerit habitare cũ fratribus sit hereditas adempta; sub
cõtraria cõditione si voluerit censet̃ data. l. aliqñ in fratre. ff. de cõ
di. ⁊ demõ. l. ꝙ pure. ff. qñ dies leg. cedit. ⁊ in. l. si legatũ. ff. de adi.
leg. Ex quo colligit̃ ꝙ testator voluit hanc cõditionem impleri: ⁊
sic ꝙ Bartholomeus habitaret simul cũ fratribus vt no. gl. in. l.
si qs locuplex. ff. de ma. testõ. ⁊ no. gl. in. l. ij. C. de ꝯdi. inser. Sꝫ cũ

subditur

subditur seu dicti fratres noluerint habitare cū dicto Bartholo
meo Ex quo vult ꝙ si noluerint habitare lucrentur partē bonoꝝ:
seu portionem Bartholomei. Exceptis dictis mille trecentis li-
bris censet̃ inuitare dictos fratres ad non habitandum. ⁊ sic nol
le ꝙ simul habitent. Et sic testator esset sibiip̃si contrarius incōti
nenti ꝙ nō est dicendum. argu. l. nam ad ea. ff. de condit. ⁊ demō.
¶ Preterea cū lex desideret ꝙ filij post mortē patris viuēti in oī
pace ⁊ altercatiōis vias precidere: ne discordia oriatur vt dicit im
perator in. l. cū oportet. §. finaūt. in fi. ⁊ ibi Bal. C. de bonis que li.
6 Idē etiā testator cēset̃ velle † qm̃ talis cēset̃ volūtas testatoris qua
lis de iure esse debet ſm Bald. in. l. j. in vi. col. C. de sa. san. ec. Un
de dicit Bal. in. l. ꝑcibus in. xi. col. ꝙ testator censet̃ velle ꝙ vult
lex. Uñ etiā testator nō cēset̃ velle inducere discordias inter filios
vt est tex. cū glo. ī. l. cū pr̃. §. euictis. ff. de leg. ij. Facit lex illud in
fi. C. de colla. q̃ quidem discordia causat̃ ab inequalitate: vt in iuri
7 bus supra alleg. ꝑ q̃ dicimus ꝙ † equalitas est pacis conseruatiua.
Igit̃ inequalitas oppositū operat̃. Et ꝙ operat̃ ꝓpositū ī ꝓpo
sito: idē opat̃ oppositū in opposito. l. ⁊ si ꝯtra. ff. d vulg. ⁊ pup. l. si
vt ꝓponis. C. de nup. xxxv. di. c. hospitiolū. Unde nō est cēsendū
ꝙ voluerit īducere discordiaꝫ ⁊ ponere arma ī manibꝰ filioꝝ. Ex
8 qbus solēt tristes euētus ꝓduci vt † experiētia docet q̃ ē rex magi
stra. vt in. c. q̄ꝑ sit de elec. Sꝫ si dicamꝰ ꝙ noluerit ponere in libera
fratrū ptāte nolēdo habitare. An dictus Bartholomeus debeat
equaliter succedere: vel cū multa inequalitate est inducere manife
stā inequalitatē volentibꝰ fratribus. ⁊ sic īducere maximā discor
diā ⁊ rixas ⁊ ponere arma in manibus filioꝝ qđ nō est censenduꝫ
pr̃em voluisse ex ꝑdictis ⁊ qꝛ pr̃ censet̃ diligere filios q̄ꝑ seipsum
l. isti qdē. ff. qđ me. cau. ꝙ enim Bartho. deberet cum fratribꝰ ha
bitare: alias nō posset petere vt in testō potuit aliqua iusta rōne
moueri. bono enim cōsilio cēsent̃ parētes tāq̄ꝑ affecti vti pro filijs.
l. si. in prin. C. de cura. furio. l. pe. §. de vno. ff. de ritu nup. Sꝫ dispo
nere ꝙ nolētibꝰ fratribꝰ habitare: nō possꝫ nisi tm̃ petere: si voluit
hoc ponere in libera fratrū voluntate non potuit iusta de cā mo-
ueri. Si em̃ merebat̃ Bartholomeus excludi cuꝫ non vniuersali
ter instituisset. ⁊ sub conditione postea ademisset ꝓ certo nō fuis-
9 set dispositio sapiētis pr̃isfamilias: sꝫ multū rep̃hēsibilis. † Ver
ba aūt intelligi debēt ne possint a sapiēte reprehēdi. l. saluius ari-
sto. ff. de leg. ꝑstā. quē tex. sepe ad hoc alleg. Bal. in ꝯsi. suis. Ex q
bus dictis nō extra rē. sed ad rē habemꝰ ꝯcludere. vel ꝙ testator
nō habuerit illū sensum ita absurdū ⁊ iniquū si alius sensus dari
pōt. vel ꝙ si habuit tāq̄ꝑ iniquū seq nō debemꝰ. ¶ Capio primū
s. ꝙ testator nō habuerit talē sensum. ꝯsidero imprimis ꝙ talis di
spositio sustineri pōt ꝙ institutioni facte de dicto Bartholomeo
cēseat̃ tm̃ apposita ꝯditio ꝙ casu quo noluerit habitare vt ī testō
hr̃ ⁊c. Nō aūt ꝙ etiā si simpl'r fratres noluerint habitare cēset̃ ex
10 clusus. Sicut qñ ipse noluisset. Nā lꝫ † ad veritatē alternatiue suffi
ciat alterā partē verificari. Et hic videat̃ facta exclusio sub cōdi-
tione alternatiua ꝓut primū ꝓbat̃ in. l. si qs ita legauerit. vbi hoc
declarat bar. ff. de au. ⁊ arg. leg. ⁊ vtrūq̄ꝫ ponit bar. in. l. si is q du-
cēta. §. vtrū. ff. de re. du. ¶ Tñ in casu nr̃o cōsidero ꝙ ista verba
ꝙ casu quo Bartholomeus eius filius nollet stare ⁊ habitare cuꝫ
alijs eius fratribus. seu alij eius fratres nollēt stare ⁊ habitare cū
dicto Bartholomeo ꝙ tūc etiā eo casu dictus bartholomeus pe-
tere nō posset ⁊c. ꝯtinēt duos casus. ¶ Primū qñ bartholomeꝰ
nollet cū fratribus habitare. ¶ Scdm qñ fratres nollēt habitare
cū bartholomeo. Et tñ subdit̃ ꝙ tūc ⁊ eo casu ꝑ verba singularia.
Et sic fit relatio ad vnū casum tm̃. Uñ attēta rōne recti sermonis
q̃ seruari dꝫ si pōt. l. plautius. ff. de au. ⁊ arg. le. nō refert se nisi ad
11 vnū casum ex duobus enumeratis. † numerus em̃ singularis vnū
casum ꝓprie tm̃ includit vt est bonus casus in ꝓposito in. l. si. ⁊ ibi
bar. ⁊ alij. ff. ad treb. Et dicit Bal. ī. l. cū inter veteres. C. d fideicō.
liber. ꝙ numerus singularis ex vi numeri nō includit nisi vnuꝫ. sꝫ
ex mente pōt plura includere. Facit qđ no. Inno. in. c. debituꝫ de
bigamis. Unde dicit singul'r Bald. in ꝓposito ꝙ licet dictio siue
stet augmentatiue. vt in. l. si qs ita legauerit. ff. de aur. ⁊ argē. leg.
Tamen si testator dixit lego equū seu nigrū nō debet̃ nisi alter ex
his arguendo a numero singulari. argu. d. l. si. ff. ad treb. Si ergo
referri debet ad vnū ex casibꝰ enumeratis nulla est dubitatio ꝙ re
ferri dꝫ ad casum qñ Bartholomeus nollet cū fratribus habita-
re: vt potius facto suo excludatur q̄ꝑ facto alieno. arg. regule non
dꝫ cū materia. ⁊ regule dānum. ff. de reg. iur. ⁊ maxime qꝛ si facto
fratrū excluderet̃ ipse dānū pateret̃ ⁊ ipsi cum aliena iactura lo-
cupletarent̃. arg. l. nam nature. ff. de condi. indebi. ⁊ in. l. paterfa-
milias. in fi. vbi si qs nō dꝫ grauari facto illius qui etiam damnū
patit̃ ex tali damno: fortius nō dꝫ grauari ex facto illius qui pro
pter illud factum lucrum sentit. aut̃. multo magis. C. de sacrosan.
12 ecclesi. Unde succedit illud qđ dici solet † qđ si clausula in fine po
sita non pōt omnia supiora determinare: determinat illa que po
test. l. qui in adoptionem. §. fi. ff. de adop. j. per quem text. ita dicit
Bar. ⁊ doc. sequuntur in. l. idem cum eo. §. fin. ff. de iurisdi. om. iu
dicū. ¶ Cōfirmatur qꝛ quādo id quod in fine ponit̃ referri dꝫ ad
oīa precedētia. nō dꝫ referri ad illud ex quo resultaret absurdum
tex. est in. c. ecclesia latera. iūcto. c. qꝛ ꝓpter. de elec. ⁊ dicit do. abb.
in. d. c. ecclesia. ꝙ nescit meliorē iuris canonici. Cū ergo in casu no
stro si fieret relatio ad scdm casum. qñ fratres nollēt cū eo habita
re resultaret absurdū ⁊ incōueniēs. Igit̃ fiet relatio ad primū tm̃.
scꝫ qñ bartholomeus nollet cū fratribus habitare. ¶ Cōfirmat̃
ex his q̃ no. glo. ij. in. c. illi q. v. q. v. ꝑ quaꝫ dicit ibi dñs Domi. ꝙ
clausula nō refert̃ ad oīa superiora qñ est dare rōnē diuersitatis.
Et idē no. Bal. ꝑ illū tex. in. l. in actionibus. ff. de infa. ⁊ do. abb.
consi. cxcv. incip. Viso instr̃o quietationis. Faciunt q̃ pulchre ꝑpo
nit do. Car. in suo consi. lxx. incip. Ex premisso suprascripto testa
mento. ¶ Confirmo per ea que no. dicit in ꝓposito Oldr. in suo
consi. clij. incipit. Factum tale est dñs Clemens. Ubi vult ꝙ non
13 fiat † relatio ad illud qñ ex tali relatione lederet̃ rectitudo sermo-
nis: ⁊ fortius qñ lederet̃ rectitudo iuris ⁊ intentio. Unde vult ꝙ
finis extrauagantis execrabilis non referantur ad. §. qꝛ v̉o dein-
ceps. ne sit in ptāte acceptantis scdm priuare semꝑ ordinarium
ptāte conferendi primū. ¶ Ex qbus in ꝓposito dico ꝙ hic lede-
retur rectitudo sermonis: qꝛ de ꝓprietate sermōis singularis est
nō significare nisi vnū casum ⁊ nō plures. Itē rectitudo iuris ⁊ in
14 tentionis: qꝛ nō est p̃sumptio ꝙ † testator voluerit disponere inter
filios ita ꝙ dispositio dicat̃ cōtinere repugnantiā: iniquitatem: ⁊
absurditatē. Et ꝙ sit in ptāte fratris excludere aliū filiū ab here-
ditate paterna sine cā: q̃ etiā iure naturali dr̃ debita. l. cū ratio. ff.
de bo. dā. ⁊ in. l. scripto. ff. vnde li. ¶ Preterea ꝓ ꝑdictis adduco
tex. cū glo. in verbo. In quo casu cū ibi no. ꝑ Io. and. post antiqͦs.
⁊ sequunt̃ ibi do. Anto. ⁊ do. Car. nā in illo tex. enumerant̃ tres
casus demū subditur in quo casu. ⁊ glo. exponit in quolibet dicto
rum casuū. Dicūt aūt do. Abb. Io. and. do. An. ⁊ alij ꝙ intelligi
dꝫ quolibet dictoꝝ casuū. s. duoꝝ vltimo loco enumeratoꝝ: ⁊ nō
primo qꝛ dicta dispositio nō cōgruit dicto casui. Uñ ibi illa ver-
ba aut debebāt ꝓprie stare ⁊ referri ad vnū casum. Aut illa inde
finita debebat equipollere vniuersali exponēdo quo casu. i. quoli
bet casu ⁊ nullo istoꝝ modoꝝ accipit̃ ne resultet incōueniēs ꝑ illuꝫ
tex. ſm Io. and. ⁊ doc. Ita in casu nr̃o ⁊ fortius fiat relatio ad vnū
casum ne resultet incōueniēs ⁊ absurdū. bñ facit tex. ⁊ ibi do. abb.
⁊ in. c. pe. de iure pa. ⁊ est bo. tex. in. c. j. cū glo. in verbo prioritati-
15 bus. de p̃bē. li. vj. ¶ Cōfirmo rōne vrgenti. Nā illa verba † ꝙ tūc
⁊ eo casu de ꝓprietate nō includūt nisi vnū casum nisi exponamꝰ
ꝙ illa indefinita eqpollet vniuersali. ꝓut facit glo. in. d. c. gaude-
mus. in simili illa verba heres meus exponunt̃. i. oīs heres. vt in
d. l. si pluribus. ff. de leg. ij. vbi bar. dicit ꝙ illud est in fauorabili-
bus. Secus in materia odiosa. vt ibi latius ꝑ eū. Sed nos sumus
in materia exclusionis filij ab hereditate paterna. ⁊ sic in materia
odiosa. vt in. l. cū qdā. ff. de libe. ⁊ posthu. Igit̃ illa indefinita non
dꝫ eqpollere vniuersali eo casu ⁊ magis in ꝓposito hoc ꝓbat tex.
cū his q̃ ibi no. bar. in. l. j. §. sed ⁊ si incertā. Ubi pr̃ exheredādo fi
liū nō censet̃ exheredare nisi vnū: qꝛ dicēdo filiū ista indefinita nō
eqpollet vniuersali. s. oēm filiū. l. ij. ff. de lib. ⁊ post. qꝛ materia est
odiosa. Secus in materia fauorabili vt ibi. Item qñ indefinita re
spicit res nō eqpollet tūc qñ non est eadē ratio comprensoꝝ in in-
definita ſm Dy. in rub. de reg. iur. in. vj. ⁊ Bar. in. d. l. si pluribꝰ.
Igitur hic nō debēt includi. ex quo nō est eadē rō: immo diuersis
sima vt probatū est. ¶ Ex qbus ꝯcludo ꝙ illa verba ꝙ tūc ⁊ eo
casu referant̃ ad casum qñ bartholomeus nollet cū fratribus ha
bitare ⁊ stare: nō aūt ad casum quādo fr̃es nollēt stare ⁊ habita-
re cū dicto Bartholomeo. Et si dicat̃. ꝙ illa seu dicti fratres no
luerūt stare ⁊ habitare cū dicto Bartho. erūt supflue a testatore
apposita. c. ꝫ. l. si qñ. ff. de leg. j. ⁊. c. si papa. de priuile. ¶ Ad hoc
respondeo ꝙ minus absurditatis est ꝙ illa v̉ba dicātur supflue
posita q̄ꝑ ꝙ resultent absurditates ⁊ incōuenientia de qbus supra
⁊ graue p̃iudicium inferatur. patet nam statuta q̃ debēt interpre
tari ſm. ll. loquentes in vltimis voluntatibus. vt per Bar. in. l. j.
C. de his qbus vt indig. cū cōcor. de qbꝰ ibi late ꝑ do. Alex. ⁊ tñ
statuta potius interp̃tant̃ vt nihil operent̃ q̄ꝑ ꝙ inferant alteri p̃
iudiciū graue: vt probat̃ per gl. in. l. si. §. in cōputatione. C. de iure
delib. ⁊ ibi per Pau. de ca. ⁊ patet ex no. late. ꝑ Imo. Lud. ro. et
domi. Alex. late in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de damno infec. Vel dici
pōt altero de duobꝰ modis: vel prout dicebat primus eximiꝰ cō
sultor ꝙ illa verba quod casu quo dictus bartholomeus noluerit
habitare cum fratribus seu fratres noluerint habitare cum dicto
Bartholomeo intelligātur in secūdo casu qñ fratres nollent ha
bitare cum bartholomeo facto ⁊ culpa dicti bartholomei. Ut sic
vtroq̄ꝫ casu bartholomeus nolendo consentire voluntati defun-
cti. i. non habitando non solum verbo exprimendo ꝙ non vult ha
bitare excludat̃ ab hereditate sed etiam facto. qm̃ nō solū verbis.
sed etiaꝫ facto datur volūtas intelligi. l. paulus nō tātum v̉bis. ff.
reꝫ ratā habe. non aūt ꝙ sola volūtate fratrū nollentiuꝫ habitare
Bartholomeo volēte excludat̃. ⁊ ad hanc interpretationē facit.

q̃r ex quo in prima parte alternatiue apparet ꝙ pr̃ noluerit eos
simul habitare. ⁊ si Bartholomeus nollet ꝙ excluderet̃. ⁊ sic ꝙ
excluderet̃ facto suo. Ita censendum est ꝙ voluerit. In scđa par
te alternatiue. que dici põt dubia ꝓpter repugnãtes rõnes d̃ qbꝰ
16 supra: ⁊ de qbꝰ statiȝ dicet̃: † q̃r vna pars alternatiue recipit iter
ꝑtationẽ ab alia parte alternatiue etiã ꝯtra ꝓprietatẽ vbi: casꝰ est
singu. quẽ ego solus ibi põdero ad hoc ĩ. l. j. ff. de reb. dub. Faciũt
que ibi dicit Bal. in summario. ⁊ Lud. ro. in ꝯsilio. ccxxxi. incipit
¶ Premissoꝝ doctoꝝ. Et qđ voluit bald. in. d. l. j. ⁊ ĩ. l. ⁊ si post tres
in. xi. col. ff. si qs cau. ⁊ bal. in. l. ꝯuẽticulã. in. iij. col. C. de epis. ⁊ cle
ri. ¶ Vel dicamꝰ scđo ꝙ illa v̾ba seu fr̃es noluerint habitare cuȝ
17 eo ⁊c. stẽt augmentatiue. Nã † dictio seu multotiẽs ponit̃ augmen
tatiue. l. si qs ita. ff. de aur. ⁊ argen. lega. ⁊ ibi bar. ⁊ tradit Albe.
de rosa. in. l. pe. C. de verb. signi. allegat qđ habet̃ in. c. ego ludoui
cus. lxiij. dist. Et erit sensus ꝙ si bartholomeꝰ noluerit habitare
⁊c. s. eo nolente. Et sic ꝙ non solum excludat̃ bartholomeus qñ
nollet ⁊ fratres vellent. sed etiam qñ nollet ⁊ fratres etiam nollẽt
⁊ sic sibi volenti fratres assentirent quasi testator noluerit ꝙ etiaȝ
volentibus fratribus nõ possit nolle habitare ⁊ sic ꝙ fratres nõ
possent ei volenti habitare ꝯsentire. q̃r tanq̃ bonus pater cogno
scebat oues suas ⁊ totũ videt̃ fecisse in prouisionẽ dicti bartholo
mei ſm istã interꝑtationẽ: ⁊ sic nõ dȝ in odiũ retorq̃ri. l. qđ fauore.
C. de legi. ¶ Et ꝑ hac interꝑtatione facit. Nã si simpl'r dixisset si
bartholomeus habitauerit ista verba restringebant̃ ad caput no
lũtatis. i. si noluerit. nõ aũt importabat caput impotẽtie q̃r fiebat
trãslatio hereditatis in penã. casus est. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. in. l. pr̃ se
uerinã. in prin. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Igit̃ fortius in casu nr̃o in quo
dictũ est si noluerit. Sed si demõ postea excluderet̃ etiã si fratres
nollẽt ⁊ sic si nõ posset dicta oĩno ꝯtinẽt repugnãtiã. ¶ Preter
ea in primo casu significat̃ ꝙ si bartholomeus vellet habitare: et
fratres nollẽt ꝙ ꝯditio dȝ haberi ꝓ impleta ac si bartholomeꝰ ha
bitaret. l. j. ⁊. ij. C. de insti. ⁊ substi. sub ꝯdi. fac. sed ꝓpter verba se
quẽtia se statim corrigeret ꝯtra. l. nã ad ea. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. Vñ
18 apparet † ꝙ interꝑtatio simpl'r sumpta hȝ multas absurditates.
Igit̃ dicẽdũ est ꝙ aut bartholomeus nõ vult habitare ⁊ fratres
volunt: ⁊ tũc res clara ꝙ excludit̃ vt in testõ. Aut non vult ⁊ ipsi
fratres etiã nollũt: ⁊ sic dicit̃ nõ posse q̃r fratres nolũt. Et ſm pri
mã interpretationẽ nõ excludit̃ ſm vltimã sic. Aut ipse vult habi
tare ⁊ fratres nolũt ⁊ tũc nõ excludit̃. Iniquũ eñ esset ꝙ ipse qui
pareret volũtati defuncti excluderet̃: ⁊ fratres q cõtrariũ facerẽt
lucrarent̃ cũ aliena iactura. l. nã natura. ff. de condi. indeb. ad hoc
qđ no. Bar. in l. iij. §. cato. in. v. q. ad fi. ff. de ver. obli. Itẽ illa ver
ba si noluerit habitare absurde posita fuissent. ex quo etiam si vo
luerit excludit̃ volẽtibus. Vñ ad euitãdas absurditates iniquita
tes ⁊ repugnãtias. Nõ est dicẽdũ ꝙ testator ita senserit ⁊ si ita sen
sisset: talis volũtas tãq̃ iniqua esset reputãda ꝑ tex. maxime in ra
tione decidendi in. l. paterfamilias. ff. de here. insti. ¶ Et pro so
lutione eoꝝ q̃ vrgere multũ vident̃ in cõtrariũ q̃. s̃. adducta sunt.
In primis cõsiderandũ est ꝙ testator instituit oẽs filios heredes
vniuersales in oĩbus bonis mobilibus ⁊ immobilibus iuribus ⁊
actionibus partibus modis ⁊ conditionibus intellectis. Vñ stat
dubitatio. Nunqd bartholomeus dicat̃ institutus sub cõditione
ꝓut significare vr̃ verbũ cõditionibus. An sub modo ꝓut signifi
cat verbũ modis. Nec põt dici ꝙ dicat̃ institutus sub cõditione ⁊
sub modo: q̃r ista sunt repugnãtia. nec stare possunt in eodẽ subie
cto. l. vbi repugnãtia. ff. de reg. iur. nã ꝯditio acq̃sitionis suspẽdit
vt ꝑ Bar. in. l. j. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. Modus v̾o nõ suspẽdit acq̃si
tionẽ. sed post ius q̃situ si nõ impleat̃ resoluit. l. qbus diebꝰ. §. ter
milius. ⁊ ibi Bar. ff. de cõdi. ⁊ demõ. esse autem quesitum ⁊ non
quesitum. lȝ suspensum. Item fingi non potest ex defectu cõditio
nis. ⁊ quesitum resoluit per non implementuȝ modi repugnant̃.
debet tertio dici vel institutuȝ sub conditione. vel sub modo. et sic
ꝙ casu quo ⁊c. important conditionẽ vel modũ q̃r vtrũq̃ impor
tare non possunt. Et pro certo verior vr̃ intellectus ꝙ importent
modum ⁊ non conditionem. qm̃ testator prĩo instituit filios here
des vniuersales. postea addit quod casu quo bartholomeus no
19 luerit habitare ⁊c. nõ possit petere ⁊c. Vñ testõr † nõ suspẽdit acq̃
sitioneȝ hereditatis sed simpliciter instituit. sed in casu predicto
vult ꝙ non possit petere vltra certã quãtitatẽ: ⁊ sic venit moderã
do petitionẽ qđ est de statura modi. Nã vt inquit Bar. in. l. qbus
20 diebꝰ. in. §. termilius. ff. de ꝯdi ⁊ demõ. † Modus est moderatio
q̃dã dispositioni adiecta cum qui honorat̃ aggrauãs in tẽpus di
spositionis ꝑfecte. sed ita est in casu nr̃o: quia aggrauat bartholo
meũ heredem institutum. vt debeat cum fratribus habitare. ⁊ sic
iam q̃sita hereditate. ¶ Confirmat̃ ⁊ secũdo q̃r dicta v̾ba nõ ĩspi
ciũt substãtiaȝ dispositionis ⁊ institutionis. sed ꝑtiũ distributionẽ
adueniẽte dicto casu. Vnde dicit̃ potius modus. Nec quo ad sub
stantiam institutio est cõditionalis vt dicit no. Pau. de cast. in. l.
ideo. ff. de heredibus insti. Et quia potius respiciunt executionẽ
argu. eorum que habentur in. l. ex. his. C. quando dies leg. cedit.

¶ Preterea ⁊ tertio dicit̃ ꝙ casu quo noluerit habitare seu fra
tres ⁊c. ꝙ tunc ⁊ eo casu q̃ dictio tunc denotat extremitatem tꝑis
postq̃ euenerit casus. l. iiij. ⁊ ibi no. ff. de cõdi. ⁊ demon. Igit̃ tunc
21 incipit nõ posse plꝰ petere. ⁊ ꝑ ꝯñs ante poterat. q̃r † ꝓhibitũ vno
tꝑe censet̃ alio ꝑmissum. l. statulib. §. stichum. ff. de leg. ij. ⁊ ꝑ ꝯñs
prius fuit pure relicta hereditas quo ad substantiam. et quo ad
partium distributionem adiecta conditio. Vnde substãtia est pu
ra ⁊ natura conditionalis vt declarat bar. in. l. j. ff. de condi. ⁊ de
mon. dũ tractat de relatiuis. in. v. q. ver. Sed contra hec videt̃ ⁊c.
¶ Cõprobo ⁊ quarto. Nam testator simul instituit omnes filios
⁊ sub eisdem modis ⁊ conditionibus. Igit̃ equalis respectu oĩuȝ
esse dȝ determinatio. l. iaȝ hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ in. l. si legata
rius. §. j. ⁊ ibi bar. ff. de leg. iij. sed respectu fratrum bartholomei
non est dubiũ ꝙ hereditas censet̃ pure relicta. licet dicto casu eue
niente possit eoꝝ portio augmentari. Igit̃ pari rõne respectu bar
tholomei censet̃ hereditas pure relicta licȝ dicto casu adueniente
possit eius portio diminui. qm̃ idem dȝ opari diminutio in Bar
tholomeo ꝙ operat̃ augmẽtũ in aliȷ̃s. sed in aliȷ̃s nõ suspẽdit: sed
auget. Igit̃ in eo nõ suspẽdit sed diminuit. ar. l. ⁊ si ꝯtra. ff. de vul.
⁊ pu. ⁊. l. inter stipulantẽ. §. sacram. ⁊ ibi Bar. ff. de verb. obliga.
¶ Quinto ostendit̃ euidenter. Nã illa verba ꝙ adueniente dicto
casu dictus bartholomeus heres institutus nõ possit ĩ totũ plus
petere equipollẽt istis verbis ꝙ ꝓ oĩ sua portione sit contẽtus di
cta quantitate. Ita declarat Bar. in. l. fideicõ. §. si qs ita. ff. de le.
iij. sed dicta ꝙ pro omni portione sit ꝯtentus heres institutus cer
ta quantitate. Censetur dicto casu adueniẽte grauatus bartholo
meus heres institutus reliquum hereditatis restituere. casus est.
⁊ ibi doc. in. l. peto. in prin. ff. de leg. ij. ⁊ declarat etiam Bar. in. d.
§. si quis ita. ⁊ sic dicitur translatio in alium per viam fideicõ. vt
declarat Bar. in. l. j. C. de his que pene nomine. ⁊ ibi Mod. peru
sini late de hoc. Igitur hereditas censetur per prius pure data
⁊ viam fideicommissi in alium translata alias non possumus dice
re adempta per viam fideicommissi per regulam. l. ab eo. C. de si
22 deicom. ¶ Postremo † cum dispositio magis adaptet̃ ad modũ
q̃ ad conditionem non est curandum de illo verbo et conditione
l. insulam. ff. de prescip. verbis ⁊ no. Bar. in proposito in. l. qbus
diebus. §. termilius. ff. de condi. ⁊ demon. facit quod no. Bart. in
disputa. que incipit Publicanus cum multis simi. ¶ Et sic con
cluditur quod hereditas censetur pure data. sed adueniente dcã
conditione pro parte adempta. Ex qua conclusione doctri. Bar.
supra secundo loco in ꝯtrium alleg. in ꝯtrium retorquetur q̃r vult
quando est pure data: sub conditione adempta. Tunc non potuit
ex facto alterius volũtatẽ testatoris nõ obseruantibꝰ excludi ⁊ pri
uari. Igitur fortius testator non potuit priuationem volũtati al
terius committere qui ex hoc lucraretur quia tunc voluntas eius
est magis iniqua q̃ ĩ terminis. d. l. pr̃familias. ⁊ militat fortiꝰ rõ
23 assignata in illo tex. ꝑ quẽ dicunt ibi doc. ꝙ † volũtas testatoris ẽ
seruãda. Dũmõ sit rõnabilis alias secꝰ. Et ꝑ ꝯñs in casu nr̃o ideȝ
dicẽdũ ẽ: vt. l. illud. ff. ad. l. aql. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iurepatro.
Ex qbus etiã tollit̃ illud qđ vltimo loco dicebat̃ ꝙ iste priuat̃ q̃r
testator voluit. Igit̃ seruãda est volũtas. q̃r aliud est qñ vult sim
pliciter priuare quo casu ꝓcedit cõtra. Aliud qñ ex cã nõ rõnabi
li: quo casu ꝓcedit. d. l. paterfamilias. Infert̃ etiã ex ꝑmissis rñsio
ad primũ ꝙ in cõtrariũ allegabat̃. Qm̃ lȝ testator nõ incepit a ꝓ
24 cepto: tñ dici põt dispositio penalis. ex quo † hereditas simpl'r re
licta sub cõditione in aliũ transfert̃: q̃r vt inquit tex. ĩ. l. ij. ff. de his
q̃ pene noĩe penã a volũtate testatoris separat. ⁊ an pena: an cõdi
tio: an trãslatio sit ex volũtate defuncti apparet. Vnde lȝ nõ pre
cesserit iussus de simul habitãdo nõ minus d̾r in penã. ⁊ hic ꝓbat
tex. insti. de leg. in si. Facit qđ no. bal. in. l. vnica. in. viij. oppo. duȝ
25 alle. l. q̃ntus. in fi. ff. de annu. leg. Vñ dicit ibi Fulg. † si seruo est re
licta libertas. si. x. dederit heredi: dicit̃ iussus libertatẽ dare. l. sta
tuliber rõnẽ. ff. de statulib. ⁊ in. l. arethusa. in fi. ff. de statu ho. ⁊ est
bonus tex. ſm intellectũ Fulg. in. l. ij. C. de cõdi. inser. late dixi in. l.
j. ff. de his q̃ pene noĩe. Si ergo fuit simpl'r institutus ⁊ sub condi
tione si nõ habitaret dicit̃ in penã priuatus. ita voluit bar. ⁊ doc.
sequuntur in. d. l. paterfamilias. ꝑ illũ tex. dũ rñdet ad. l. si ita fue
rit. ff. de manu. testa. ¶ Ex qbus ꝯcludit̃ ſm istã vltimã intelligẽ
tiã ꝙ dicta volũtas testatoris quatenus ꝯtinet ꝙ fratribus nolẽ
tibus habitare cũ bartholomeo ipse nõ possit petere ⁊c. tãq̃ irra
tionabilis in illa parte nõ sit seruãda ꝑ rõneȝ. d. l. pr̃familias. Et
ꝑ istã interpretationẽ dispositio continebit minus absurditatis q̃
est euitãda. l. nã absurdũ. ff. de bo. libe. Seruabitur magis equali
tas inter filios ⁊ ꝯñr pax ⁊ ꝯcordia ꝓpter q̃ seruãda sit in pluribꝰ
interpretatio ꝯtra regulas iuris ſm bar. post Oldr. in. l. si pr̃. in
prin. ff. de dona. ⁊ bal. in. l. filie cuius. in. vj. q. C. fa. herci. Et tradit
Are. ꝓceptor meus in suo ꝯsi. j. in vlti. col. Et euitamus iniq̃tateȝ
⁊ sequimur benignã ⁊ iustã interpretationẽ. ar. l. benignus. ff. de le
gi. ⁊ regula nõ dȝ. vbi glo. ff. de reg. iur. Et ista placuit examinas
se in hac pulchra difficultate in aliȷ̃s nõ scribo. sed cõcurro in sen
tentiam

tentiã cõsulentiũ. Laus deo. Bar. soci. ꝛc.

¶ Summarium.

☞ Quõ intelligantur hec verba in testamẽto. volo ꝙ filie in casu viduitatis possint stare apud heredes. ꝛ casu quo nollẽt vel nõ possent ibi manere habeant decẽ annua.

1 Dispositio non hꝫ locũ: nisi ꝓbeꝛ ꝓsuppositum.

2 Copula: ꝛ: qñ cadit inter diuersas orationes per se principaliter copulatas nõ hꝫ vim copule sed vim dictionis cõtinuatiue.

3 Dia iura ꝛ actiones actiue ꝛ passiue trãseunt in fideicõmissarios extraneos.

¶ Consilium. xxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũsſctũs illuminet intellectum.

Videbatur primo aspectu ꝙ dictis filiabus viduis q̃ habitauerint in domo virorum ꝑmortuoꝝ nullũ debeaꝛ legatũ. Nã testator cuilibet filiarũ suarum si vidue remãserint si egredi voluerint domos maritoꝝ. Uel vbi cõmode habitare nõ possent redditꝫ in domo sua ꝛ victũ solũ: q̃ ɔditio nõ est verificata. q꞉ cõmode habitarũt in domo viroꝝ olim suoꝝ. Et dũ subdit testator. si nollẽt vel nõ possent stare ꝛ habitare in domo testatoris cũ suis heredibus dãnauit heredes ad soluẽdũ cuilibet vidue existenti oĩ anno ducatos. x. auri. videꝛ hoc legatũ intelligendũ qñ nollẽt vel nõ possent habitare in domo viroꝝ. Alꝛs frustra testator dixisset. si nollẽt vel non possent stare ꝛ habitare in domo testatoris: q꞉ vꝛ ꝓsupponere ꝙ filie egrediaꝛ domos viroꝝ ꝛ sic facere sub eadẽ ɔditione. si egre-
1 diaꝛ: ex quo eũ hoc ꝓsupponere videꝛ. †nõ videꝛ habere locum dispositio. nisi ꝓbeꝛ ꝓsuppositũ iuxta ea q̃ in simili voluit glo. singu. in. l. mãcipia. in verbo aduocandũ. C. de ser. fugi. ¶ Cõfirmatur ista opi. Nã ista videꝛ fuisse intentio testatoris q primo voluit ꝙ casu quo egrederenꝛ de domo maritoꝝ. vel q꞉ nollẽt vel nõ possent habitare voluit ꝙ haberent redditũ. ꝛ victũ in domo testatoris. Sed q꞉ ipsis egressus forte nõ placeret habitare in domo cũ heredibus testatoris. Ideo testator reliqt. x. ducatos ꝛ sic videtur relinquere ipsis habitãtibus extra domos maritoꝝ q̃ cõditio nõ fuit purificata. Et ista vꝛ volũtas testatoris q̃ in primis est seruãda. l. in cõditionibus primũ locũ. ff. de cõdi. ꝛ demõ. Uideꝛ eñ voluisse ꝙ ipsis stantibus in domo maritoꝝ nõ debeaꝛ victus ꝛ redditus nec. x. ducati singulis annis quasi satis sit ꝙ pcipiãt alimenta in domo maritoꝝ. ¶ Sed ꝑmissis nõ obstãtibus cõtraria sñia vꝛ mihi verior ꝛ probabilior ꝙ immo etiã ipsis habitantibus in domo maritoꝝ debeaꝛ. x. singulis annis. Naꝫ testator facit dictis suis filiabus remanẽtibus viduis duo legata. ¶ Primuꝫ reliqt redditum ꝛ victum in domo sua si noluerint vel non potuerint habitare in domo maritorum ꝛ sic huc usq꞉ expirauit. l. vnica. §. finautem sub cõditione. C. de cadu. tol. ¶ Alterũ de. x. ducatis singulis annis si nollẽt vel nõ possent habitare ĩ domo testatoris ꝛ ista ɔditio fuit purificata. q꞉ nõ habitarũt in domo testatoris: siue q꞉ noluerũt siue q꞉ nõ potuerũt. Unde ɔditione purificata legatum debeꝛ. l. cedere. ff. de ver. sig. Nec testator restringit se ad casum qñ nõ habitarẽt in domo maritoꝝ siue q꞉ nollẽt: siue q꞉ nõ possent ſꝫ gñaliter loquiꝛ ꝛ sic gñaliter dꝫ intelligi qñ nollẽt vel nõ possent oĩ casu redire ad domũ testatoris. l. j. §. ꝛ gñaliter. ff. de leg. pstã. l. de pcio. ff. de publi. xix. di. c. si romanoꝝ. ¶ Cõfirmaꝛ ista opi. nã ista ɔditio qñ nollẽt vel nõ possent habitare in domo maritoꝝ est apposita in pcedẽti legato redditus in domuꝫ testatoris ꝛ victus. Unde nõ censeꝛ repetita in legato alterius rei sibi cõiũcto ꝑ copulam ꝛ in altera oratione. Nã vt ingt Bar. in. l. seie. §. gaio. de fun. instru. qñ copula poniꝛ inter diuersas orationes nõ inducit repetitio qualitatis seu ɔditionis apposite in pcedẽti oratione ex virtute sermonis. l. q fundũ. ff. de cõtrahẽ. emp. Sed ex volũtate de-
2 functi qñ alꝛs sequens dispositio esset inutilis. l. iulius paulus. ꝛ. l. cũ seruus. ꝛ in. l. iul. noster. ff. de cõdi. ꝛ demõ. Et rõ est† q꞉ qñ copula: ꝛ: cadit inter diuersas orationes ꝑ se principaliteꝛ copulatas non hꝫ vim copule: sed potius vim dictionis ɔtinuatiue. l. si is q ducenta. §. vtrũ. ff. de reb. dub. ¶ Cũ ergo in casu nostro si non fiat repetitio dicte cõditionis legatũ scdm non efficiaꝛ inutile: sed potius oppositũ. Igiꝛ nõ est faciendũ. Et ista doctrina Bar. decidit qõnẽ in terminis. ꝛ hoc idẽ voluit bar. in. l. in repetẽdis. ff. de leg. ij. ver. Qñq꞉ est diuersitas rerũ relictarũ. ꝛ idẽtitas ꝑsonaꝝ. ¶ Preterea in sequenti legato est facta spãlis prouisio respectu ɔditionis: q꞉ est legatũ factũ sub sua spãli ɔditione. Igiꝛ conditio adiecta legato pcedenti non censeꝛ in hoc repetita. Sicut in simili dicimus ꝙ lꝫ clausula in principio vel in medio vel in fine apposita referꝛ ad oĩa. l. ij. §. filius. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ in. l. talis scriptura. in fi. ff. de leg. j. Tñ nõ trahiꝛ ad aliud capitulũ in quo est facta spãlis ꝓuisio fm bar. ꝛ doc. in. l. talis scriptura. ꝑ text. in. l. sed ꝛ si ꝑ pretorẽ. §. deinde adducit. ff. ex q. cau. ma. ꝛ. l. j. §. eũ q. ff. de posītu. facit. l. doli clausula. ff. de ver. ob. ꝛ. l. sanctio. ll. ff. de pen. cũ si. ¶ Ex qbus ptꝫ solutio ad ɔtrariũ alleg. Et ɔcludit ꝙ dicte fili-

e petere pñt dicta. x. relicta singulis annis. ꝛ ꝑterita ꝛ futura lꝫ dicerenꝛ relicta ꝑ alimẽtis ꝛ illa nõ petijssent: ex quo erãt debita ex testamẽto. Casus est clarus. ꝛ ibi bar. in. l. libertis. §. manumissis. ff. de alimẽ. ꝛ ciba. leg. Et quatenus nõ esset pindicatũ legitime filioꝝ habito respectu ad tps mortis ꝑ id qd habeꝛ in. l. patronum ex delata. §. fi. ff. de bo. liber. Secus si post mortem essent bona diminuta vel augmentata. iuxta no. ꝑ Paul. de ca. ꝛ do. Alex. in. l. in rõne. §. diligẽter. la. ij. ff. ad leg. fal. Et ꝑ do. Alex. ĩ. l. serui. e. ti. ꝛ in. l. cũ queriꝛ. cũ ibi no. ff. de inoffi. testa. Qd legatuꝫ petere pñt vel actione ex testamẽto ꝑsonali vel agẽdo hypothecaria contra possidẽtes bona testatoris. vt in. l. j. C. cõia de leg. ꝛ ꝑ bar. in. l. j. ff.
3 de leg. j. ad fi. nã† oĩa iura ꝛ actiones actiue ꝛ passiue trãsiuerũt in fideicõmissarios extraneos. l. j. in prin. ꝛ ibi no. ff. ad treb. Laus deo Bartho. soci. senẽ. iuris vtriusq꞉ doctor ꝛc.

¶ Summarium.

☞ Causa dotis ꝑfertur fideicõmissarie in rebus etiã obligatis fideicommisso ante dotem.

1 Tex. in in auꝛ. res q꞉. C. cõia de le. nõ hꝫ locũ qñ causa fideicõmissi precessit causam dotis.

2 Filius potest alienare ꝛ obligare res subiectas restitutioni: quatenus pater tenebatur.

3 Priuilegiũ hypothece doti cõcessum locũ nõ hꝫ in lucro donationis ꝑpter nuptias.

4 Filius ꝛ filia possunt obligare ꝛ alienare ꝑ dote ꝛ donatione propter nuptias qñ legitima non sufficit.

5 Obligatio patris in dotãdo filiã: ꝛ in dãdo donationẽ ꝑpter nuptias: nõ extinguiꝛ patre mortuo.

6 Id qd detrahiꝛ ex fideicõmisso ex cã dotis vel donationis ꝑpter nuptias ꝑpetuo detrahiꝛ in dote.

7 A pari pcedũt ɔstitutio donationis: ꝛ pactũ de lucrãdo.

8 Pactum apponere inter virum ꝛ vxorem licitum est: tanq̃ super re propria.

¶ Consilium. xxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũsſctũs illuminet intellectum.

In proposita ɔsultatione. Uidebaꝛ primo aspectu dicendũ ꝙ dicti fratres Joãnis fideicõmissarij excepta legitima ꝛ trebellianica de bitis Joãni iuxta id qd no. in. l. coheredi. §. cũ filie. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ in. c. raynutius. ꝛ in. c. raynaldus. extra de testamẽtis. Essent potiores fideicõmissarij in bonis restitutioni subiectis q̃ vxor Joannis tam respectu dotis: q̃ respectu pacti de lucrãdo. ¶ Primuꝫ
1 respectu dotis ꝓbaꝛ ex eo q꞉ cã fideicõmissi pcessit causam dotis quo casu nõ vꝛ habere locũ tex. in auꝛ. res q꞉. C. cõia de leg. ꝛ in corpore vñ sumiꝛ sed vꝛ habere locũ qñ cã dotis pcessit causam fideicõmissi. ita singꝛ voluit Ang. in auꝛ. de resti. ꝛ ea q̃ parit. in prin. arg. glo. q̃ incipit. Sed nõne. dũ dꝫ iã accepit. ꝛ sic ptꝫ ex dictione iam. ꝙ ad hoc vt ꝑ dote dãda vel restituẽda res subiacens restitutioni alienari possit necesse est ꝙ obligatio dotis vel donatiõis ꝑcesserit grauamẽ. alꝛs secus qd dicit ibi ꝓbari in. §. hic igiꝛ. ꝛ ita dicit intelligendũ illũ tex. ꝛ in. d. auꝛ. res q꞉. vt ibi ꝑ eũ. Et alleganꝛ quidam moderniores papiẽses in. d. auꝛ. res q꞉. Sed in casu nr̃o cã fideicõmissi pcessit causam dotis. igiꝛ ꝛc. ¶ Scdm ꝓbaꝛ in casu no-
2 stro rõne ꝛ lege. Rõne. Nã† filius põt alienare ꝛ obligare res subiectas restitutiõi. quatenus pater tenebaꝛ: ꝛ teneꝛ vt cõiter ex no. per bar. ꝛ doc. in. d. auꝛ. res q꞉. vbi volũt ꝙ qñ mater vel frater nõ tenebanꝛ dotare nõ possunt ꝑ dote res subiecte fideicõmisso alienari vel obligari ꝑ dote. lꝫ autẽ pater teneaꝛ dotare vel obligare se ꝑ dote restituẽda. nõ tñ videꝛ iure caueri ꝙ teneaꝛ se obligare ꝑ pacto aliquo de lucrãdo dotẽ vel donationẽ ꝑpter nuptias. q eũ hoc dicit adducat. l. hic dicentẽ. l. illã. C. de colla. cũ si. ¶ Lege vꝛ
3 ꝓbari in. l. assiduis. in fi. C. q po. in pig. ha. †vbi priuilegiũ hypothece doti ɔcessum locũ nõ hꝫ in lucro donatiõis ꝑpter nuptias. Igiꝛ idẽ dicamus in casu nostro. ¶ Sed ꝑmissis nõ obstantibus q̃ nullo modo obstãt ɔtraria sñia est verior ꝛ ꝓbabilior ꝙ immo tã ꝑ dote q̃ pro lucro potuit Joãnes obligare ꝛ alienare bona fideicõmisso subiecta ꝛ in primis in dote dico ꝙ ꝑ dote res est valde clara vꝛ casus in. d. auꝛ. res q꞉. ꝛ in corpore vñ sumiꝛ. Ubi† fili⁹
4 ꝛ filia pñt obligare ꝛ alienare ꝑ dote ꝛ donatione ꝑpter nuptias qñ legitima non sufficit etiã res restitutioni subiectas. Si eñ causa dotis pcederet causam fideicõmissi nõ diceꝛ obligare res restitutioni subiectas. hoc ꝓbat tex. in. d. auꝛ. in. §. q̃obrẽ. q dicit ꝙ si non sufficit filij legitima põt accipere res subiectas restitutioni: ꝛ sic pꝫ ꝙ loquitur post mortẽ patris: ꝛ ꝑ ɔñs post factum fideicõmissum. hoc etiam probat ibi tex. in. §. sancimus. q dicit ꝙ filius ꝛ filia possunt in his bonis constituere doteꝫ ꝛ donationẽ ꝑpter nuptias. Igitur loquitur ꝙ factũ fideicõmissum a patre confirmaꝛ. Nã ibi dꝛ ꝙ mulier decipiebaꝛ ignorantia fideicõmissi. Igiꝛ patet qd erat factũ fideicõmissum. Accedat q꞉ etiã de iure. ffoꝝ. fideicõmissum propter dotem constituendam minui poterat. l. mulier. §.

eũ pponeref.ff.ad treb.ꝛ hec opi.clara est de mẽte oĩm in.d.auf. resq3.Et specialr Bar.dũ loquif ꝙ mortuo pr̃e filia põt se dota re de bonis subiectis.ꝛ eodẽ mõ ꝛ filius obligare ꝛ idẽ clare dicit ibi Ang.ꝛ etiã Pau.de ca.ꝛ cõiter doc.vt dixi ita tenẽt.Et idem d.Pau.de ca.i.l.cũ pponeref.ff.ad treb.Vñ mirãdũ est de An ge.ꝛ q eũ sequunf.ꝛ ɔtra Ang.fuit sepe ɔsultũ p genitorẽ meum. Scdo p oẽs aduocatos Florẽtinos.ꝛ caret ɔclusio pbabili dubi tatione.Nec ob.rõ quã adducũt Moder.sequẽtes Ang.Dicunt enim ꝙ ratio fundamẽtalis illius auf.resq3.est qꝛ pater est obliga tus p filia ad dotẽ.ꝛ p filio ad donationẽ ppter nuptias.ꝛ ideo de fideicõmisso deducif istud debitũ.vt dicit do.Pau.p illum ter.in d.§.cũ pponeref.ꝛ in ɔsi.xiiij.q̃ rõ cessat qñ prius ɔdito testõ pr̃ decessit ꝛ ipse filius postea vxorẽ accepit ꝛ bona obligauit:qꝛ non debuit posse obligari.sicut viuo patre q tenebaf.Qm̃ ad hoc rñ deo.vt dicit Pau.de ca.in.d.auf.resq3.sup glo.magna.in verbo. Idẽ in exequẽdo.Ubi Pau.assignat rõnẽ illius auf.in casu no stro:qꝛ sicut pr̃ tenef dare dotẽ p filia:ꝛ donationẽ ppter nuptias p filio si vixisset censef voluisse ꝙ fili⁹ faciat post mortẽ.¶Pre
5 terea†mortuo pr̃e nõ extinguif obligatio pr̃is in dotãdo filiã ꝛ in dãdo donationẽ ppter nuptias.bar.in.l.si maritus in fratre.ff.so lu.ma.Preterea illud est ɔtra casum in.d.auf.ꝛ cõem doc.opiñ. ¶Nõ ob.glo.in qua se fundat Ang.qm̃ illa glo.vult oppositu3. Nã primo determinat simplr ꝙ bona sua subiecta fideicõmisso p dote obligari pñt.qꝛ dicit legitima sine grauamine debeat d3 illa3 habere nõ obstãte fideicõ.vt in.§.phibemus.in auf.de triẽ.ꝛ se mis.Sed postmodũ filius seipm grauauit ɔstituẽdo donationem ppter nuptias etiã vltra legitimã ꝛ ɔtra voluntatẽ pr̃is.Vñ sub dit glo.ꝛ hec eadẽ locũ habẽt qñ filius dotẽ iã accepit.Et sic vult ꝙ illud qđ dicit qñ ɔstituit donationẽ ppter nuptias cẽseaf cõsti tuere:ꝛ in legitima ꝛ i rebus subiectis si legitima nõ sufficit.illud idẽ locũ h3 qñ añ fideicõmissum dotẽ iã accepisset.quasi hic casus esset magis dubitabilis.Uel qꝛ illa dispositio fuit inuẽta vt facili⁹ mr̃imonia ɔtraherenf qđ reipub.interest.l.j.ff.so.ma.vt videf ibi pbare ter.in.§.sancimus.ibi ea em̃ ꝛc.Sed cũ matrimoniũ esset iã ɔtractũ ante fideicõmissum videbaf cessare rõ.ꝛ sic dispositio. hñ facit qđ not.Bart.in.d.auf.resq3.qñ mulier est nupta.An pr̃ dotare teneaf.poterat etiã dubitare glo.qꝛ ter.loquif qñ filius ob ligat bona post factũ fideicõ.Vñ cũ sit lex exorbitãs nõ videbaf locũ habere qñ obligat ante factũ fideicõ.ar.l.qđ vero.ff.de legi. Quibus nõ obstãtib⁹ glo.determinat ɔtrariũ.ꝛ sic glo.habuit ca sum qñ obligatio est facta post fideicõ.p minus dubitabili.Vñ i hoc defecerũt Ang.ꝛ sequẽtes eũ:minusq3 ob.ter.quẽ alle.Ang. in verbo.Hec igif.Quia loquif nõ in dote ɔstituẽda.sed in dote augẽda post sciam fideicõmissi in fraudẽ fideicõmissi qđ impera tor nõ admittit.Ex qbus ɔcludo ꝙ locũ h3 illa etiã post pactũ fi deicõmissum.¶Scdo loco quãtũ ad lucrũ donationis ppter nu ptias idẽ est dicẽdũ.Nã ter.in auf.de resti.ꝛ ea q̃ parit in ver.Ad dicimus nos narrat ꝙ mulier ɔquerebaf impatori ꝙ ea pmorien te maritus lucrabaf ꝑm pactũ totã vel partẽ dotis.Et si vir pre moriebaf nedũ ꝙ lucraref.Sed erat aliqñ i periculo amissionis dotis si nõ reperiebanf nisi bona fideicõmisso subiecta.hoc idem pbaf in.§.Rursus in.d.auf.vbi e3 maritus etiã cõquerebaf ꝙ si filia erat fideicõmisso magno grauata q̃ ɔstitueret dote3 maritus patiebaf restitutionẽ dotis ꝛ lucri donationis ppter nuptias.si p moriaf.ꝛ si vxor pmoriebaf nihil lucrari poterat.Unde terti o lo co Impator loquẽdo piter i vtroq3 tã circa datiõem dotis q̃ do natiõis ppter nuptias dicit se velle inouare vt ẽt vltra legitimã si nõ sufficit possint ꝛ dotes ꝛ donationes ppter nuptias.Ita dicif in.§.Qobrem.ꝛ sic imperator procedit pariter in vtroq3.Demũ vltimo loco in.§.sancimus.disponit generaliter a restitutionibus ꝛ fideicõmissis.Excipiunf nuptialia documenta:ꝛ sup his factas alienationes aut hypothecas q ter.primo probat dũ dicit nuptia lia documẽta gñaliter.ꝛ sic includit etiam pacta de lucrãdo in his inserta.¶Scdo dũ dicit aut sup his factas alienationes.ꝛ sic ge neraliter tã respectu dotis ꝛ donationis q̃ etiã lucrorum.Qđ p3:qꝛ s.nõ solũ de dote ꝛ donatione ppter nuptias dixerat:sed etia3 de lucris ex pacto.Nã lex in prin.psupponit talia pacta valere.Un de postea ita loquẽdo gñaliter cẽsetur loq etiã de lucris ex pacto: qꝛ dicta in pcedentibus declarant sequẽtia maxime in phemio le gislatoris.l.regula.in fi.in verbo.Initiũ orationis demõstrat.ff. de iu.ꝛ fac.igno.ꝛ hac rõne vtif Bal.q hoc decidit in terminis in d.auf.resq3.in ver.Quid si ex forma statuti:hoc pbat ter.clare in d.auf.de resti.Et ea q̃ parit in.§.sancimus.in fi.dũ dicit.Et me lior sentẽtie nuptialiũ lucrorum exceptionẽ faciemus.Et sicut clare ter.excipit a restitutionibus ꝛ fideicõmissis dotes ꝛ donationes p pter nuptias.Ita gñalr excipit nuptialia lucra.Et sic est ibi ca sus.Et hãc opi.in pactis declarando tenet ibi apertissime glo.in §.Qobrem.sup verbo si non sufficeret.Ita etiam tenet ibi Bar.si Bar.est vel si est Nico.de neapo.prout quidã dicunt.Cuius ma gna est auctoritas.hoc idẽ voluit Pau.de ca.in.d.auf.resq3.in.ij.

6 col.in ver.Unde dicit no.Bald.Et est rõ manifesta†qꝛ id qđ de trahif ex fideicommisso ex causa dotis vel donationis ppter nu ptias ppetuo detrahif in dote.est casus in.l.mulier.§.cũ ppone ref.ff.ad treb.ꝛ ibi oẽs doc.ꝛ Cy.Bar.ꝛ alij in.d.auf.resq3.sed in corpore vnde sumif equale priuilegiũ daf donationi propter nu ptias sicut doti.Igif fuit licitũ apponere pactũ de lucrando.Et hãc opi.tenet etiã dñs Pau.de ca.in.d.§.cũ pponeref.hãc etia3 opi.secutus est genitor meus in rubri.de cã pos.ꝛ ppue.Ex qbus p3 ꝙ rõnibus iuribus ꝛ auctoritate cõi doctorum ista opi.pbatur. Quinimmo nõ reperio aliquẽ ɔtradicere.Vñ nõ est ab ea recedẽ dum aliquo pacto.Nõ ob.rõ q̃ in ɔtrariũ alle.qꝛ rñdeo ꝙ ex quo pater tenef cõstituere donationẽ ppter nuptias.vt per Dy.bar. ꝛ doc.in.l.si cũ dote3.§.transgrediamur.ff.sol.matri.Ideo super tali donatione pactum de lucrãdo duplici respectu apponi põt.
7 ¶Prĩo†qꝛ a pari pcedũt ɔstitutio donationis ꝛ pactũ de lucrã do vt pbat ter.in.d.auf.de resti.ꝛ ea q̃ parit.put supra declaratũ est.Unde cum sit ibi casus nulla relinquif dubitatio.l.ancille.C. de fur.Uoluit enim Imperator priuilegiare non solum dotes ꝛ donatiões ppter nuptias.sed ẽt pacta de lucrãdo ꝛ hoc qꝛ videf accessoria.arg.regule accessoriũ.de reg.iur.in.vj.cũ materia.Uel qꝛ eoipso ꝙ est facta datio dotis:vel donatiõis ppter nuptias p
8 petuo dicif facta alienatio.†Igif tanq̃ super re ppria licitum est pactũ apponere inter virum ꝛ vxorem.l.in re mandata.C.mãda. ¶Non obstat vltimum de.l.assiduis in fi.qꝛ ille ter.loquif ꝙ non habet puilegiũ aduersus creditores ptẽdẽtes puilegiũ aduersus cãm onerosam habẽtes priorẽ hypothecã.Sed nos loquimur qñ aduersus fideicõmissariu3 qui ptendit cãm lucratiuã:quorum di uersa est rõ.l.fi.C.de codi.Uel melius pr̃ tenef cõstituere dotem vel donationẽ ppter nuptias ẽt vltra legitimã si non sufficit.Un de licet grauef de restituẽdo trãsit cũ isto onere ꝙ pr̃ tenef reser uare faciendo fideicõmissum vt dicit ter.in.d.auf de resti.§.quã obrem.Secus autem est in creditoribus qui habẽt priorẽ hypo thecam in bonis mariti in quibus non militat dicta ratio.Unde non vult ꝙ idem sit priuilegiũ dotis:ꝛ lucrorum ex pacto vt mi nus pindicef iuri creditorum.arg.l.ij.§.merito.ꝛ.§.si qs a princi pe.ff.ne quid in loco pub.ꝛ in.c.q̃uis.de rescrip.in.vj.Sed quid plura de hoc est casus in.d.auf.vt supra demonstratũ fuit.ꝛ.hoc oẽs tenent.Unde nõ est opus disputatione.Laus deo Bar.soci.

¶Summarium.

¶An solutiones facte per heredes in dubio cedãt in solutum de biti cuius cederent si essent per defunctũ facte.

1 Solutio facta censef p̃credito p quo bona sunt hypothecata.
2 Contractus ꝛ ɔuentiones debẽt stricte intelligi.
3 Conuentio est exorbitans a regulis iuris.
4 Actiones actiue ꝛ passiue regulariter transeunt in heredes.
5 Heres ꝛ defunctus censenf esse vna ꝛ eadẽ psona ꝛ factũ heredis dicitur factum defuncti.
6 Statutũ si vult ꝙ possit carcerari pmissor:poterit etiã carcerari heres pmissoris:d3 interpretari passiue a iure cõi.
7 Dispositio statuti loquẽtis de pmissore nõ h3 locum in herede in materia in qua fit stricta interptatio.
8 Statutum ꝙ potestas debet habere dece3 pro executione que fit contra condemnatum:non debet habere dece3 de executione que fit contra heredem condemnati.
9 Dispositio contractus in casu vero non debet extendi ad casum fictum.
10 Debitor post mortẽ suã non põt dici debitor:l3 reliquerit heredẽ qui representet psonã suam.
11 Cõditio qñ est explicanda in psona alicuius sub noĩe pprio:non põt explicari in psona heredis.
12 Factum heredis non dicitur proprie factũ defuncti nominati no mine proprio.
13 Illatio bona nõ est ex diuersis q̃ nullo modo se tangunt.

¶Consilium.xxiiij.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssctũs illuminet intellectum.

Presens cõsultatio nõ par uam habere videtur difficultatem.Circũscripta enim conuẽtione habita ꝛ ɔtracta inter sempronium pprio noĩe ꝛ pcuratorio noĩe Lappi pr̃is sui ꝛ Luciũ creditorẽ non est dubiũ ꝙ pecunie solute tã p ipm̃ Lappũ q̃ p eius heredes cede rẽt insolutũ crediti florenorum.2213.Et nõ insolutũ alterius crediti currẽtis iter ipsos luciũ ꝛ lappũ.Et hoc ex eo:qꝛ p credito dicto rũ.2213 floreñ.erãt hypothecata oĩa bona dicti lappi.Et etiã qꝛ virtute alterius ɔtus Lappus obligatus erat ad discretiões di ctorum.2213.florenorum.casu quo nõ soluerentur.vt patet in in strumẽto.¶Primũ pbaf qꝛ vnũ debitũ est cũ hypotheca.alte
1 rũ nõ:put erãt credita cõputi currẽtis.Semp†solutio facta cẽse tur p credito p quo bona sunt hypothecata ꝑm Bar.ꝛ doct.in.l. cũ ex pluribus.ff.de sol.¶Scdm pbaf qꝛ semp d3 cedere in solu tum illius

tum illi⁹ crediti p quo debent vsure.l.si ex plurib⁹.§.fi.ꝛ ibi bar. ff.de sol.ꝛ no.Bar.in.d.l.cū ex pluribus.ꝛ sunt ↄclusiones vere ꝛ cōes. Ex qbus pꝫ ꝙ dictū pactū seu dicta q̄stio inita inter dictū Semproniū dictis noībus ꝛ Lucium est strictissime intelligēda.
2 Tū q꜡†ↄtractus ꝛ q̄stiones debēt stricte intelligi.l.qcqd astringēde.ꝛ.l.si stipulatus.§.grisogonus.ff.de ver.ob. Tū q꜡ cū fundata sit intētio de iure debitoris soluētis.vt.s̄.verba sunt interptanda ↄtra creditorē q fundat se in verbis.l.veteribus cū materia.ff.
3 de pac. Itē q꜡†ↄuentio est exorbitās a regulis iuris.l.ꝙ vero.ff. de leg⁹.ꝛ in regula ea que a iure.de reg.iur.in.vj. ¶ Quibus pre/missis est aduertendū. Nā nō insistendo in rōnibus vtrinqꝫ adducendis. Ista duo sunt valde aduersa. Nā aliud q̄rere nunqd in casu nr̄o heredes sint obligati virtute illius pacti ad id ad qd erat obligatus defunctus.ꝛ ↄcludendū est ꝙ sic:ꝛ ista est materia.l.si pa
4 ctum.ff.de pba.ꝛ.l.j.ff.si cer.pe.q꜡† regulariter actiones actiue ꝛ passiue transeūt in heredes.l.p hereditarijs.C.de here.actio. Vñ tenent ad id ad qd defunctus tenebat. Et inferendo ad casum nostrū non est dubiū ꝙ si Lappus aliquid soluisset eo viuente tenebatur solutiones per eū factas ponere ad aliud computum ꝙ florenorum.2213. Ita etiam heredes dicti Lappi solutiones factas p dictum Lap.tenētur ponere ad aliud cōputū prius existens inter dictū Lap.ꝛ Lutiū ꝙ florenoꝝ.2213. Et aliud est q̄rere. Nunqd cōuentio seu pactū initū inter dictū Semproniū dictis noib⁹ ꝛ dictū Lutiū quo disponit ꝙ solutiones q̄ fierent p dictū Lap. in pecunia vel bonis deberent poni ad computum pprium aliud dicti Luth.vel societatis contracte inter eos ꝛ non ad computum florenorū.2213. Et sic quod loquitur de solutionibus fiendis per Lap.verificet ꝛ vēdicet sibi locū in solutionibus fiēdis p heredes dicti Lap.quia si verificatur in eorum solutationibus .tunc heredes tenent ad idē computum ponere. Si aūt nō verificaret tunc remaneremus in dispōne iuris cōis. Et sic solutiones q̄ fierent seu facte eēnt p hr̄des ponende sunt ad computū florenorū.2213. iuxta no.in.d.l.cuꝫ ex pluribus vt supra dixi. Et pro ea pte ꝙ ve
5 rificet in solutionibus factis per hr̄des dicti Lap.facit† q꜡ hr̄s ꝛ defunct⁹ cēsent esse vna ꝛ eadem psona ꝛ factū heredis dr̄ fctm defuncti in aut.de iureiu.a morien.psti.post principiuꝫ. Unde dr̄ ibi ꝙ sermo testōris dr̄ pprius sermo heredis vt pbat tex.in verbo. Proprius.benefacit tex.in.l.postulante.ff.ad treb.p quē dicit ibi Bar.ꝙ si statutū dicit ꝙ debitor possit capi:ꝛ incarcerari poterit etiā capi heres debitoris:ꝛ cū bar.trāseūt ibi Ange.Imol. Pau.ꝛ Moder.ꝛ Pau.in.l.si decesserit.ff.q satisda.cog. Quin/
6 immo dicit Jo.de imo.in.d.l.postulāte.ꝙ si statutū vult ꝙ†posfit carcerari pmissor poterit etiā carcerari heres pmissoris.q꜡ dꝫ recipere interpretationē passiuā a iure cōi p regulā.d.l.postulante.q̄ vult ꝙ dispositio loquēs de aliquo hꝫ locū in eius herede.ar. glo.in.l.si qs seruo.C.de fur. Et idē dicit ibi Pau.de ca.qñ statutum loquit de debitore descripto in instrumēto.q꜡ fit extensio ad heredē qui eadē psona reputat:q꜡ non dicit fieri extensio p no.in l.non erit in.§.dato.ff.de iureiur. Ex qbus in pposito videbat cōcludēdū ꝙ licet conuentio loquat de pecunijs ꝛ rebus soluendis per dictū Lap.ꝙ verificetur in pecunijs solutis per heredes dicti Lap.per predicta. ¶ In ↄ̄riū tñ facit primo illud qd dicit Ang.ī d.l.postulante. Ubi dicit ꝙ qñ statutū loquitur de debitore hꝫ locum in herede vt dictū est. Sed qñ statutum loquit de pmissore.s. ꝙ pmissor capi possit. Tunc dicit ideꝫ si ad capturā deueniat seruato ordine iuris per illum tex.in prin. Secus si statuto fit pmissa captura cōtra formā iuris cōis. Tunc enīꝫ cū heres nō pmiserit sed pmissori successerit nō extēdit vltra personā de qua loquit veluti odiosum ꝛ irrationabile.ar.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.ꝛ in l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac.pter qd Ang.reprobat quandam determinationē qōnis factam Perusij.vt ibi per eū ꝛ Mo
7 dernos. Ex quib⁹ in proposito infero†ꝙ in materia stricta ī qua fit stricta interpretatio dispositio statuti loquētis de pmissore nō hꝫ locū in herede.igit idē dicēdū est.in pacto exorbitanti a regulis iuris qd etiā sensit Ange.allegando tex.in.§.ante oīa.ꝛ fortius in casu nostro q꜡ nō loquit pactū de pmissore.sed de tali nominādo cū pprio noīe ꝙ est fortius vt statiꝫ dicetur. ¶ Cōfirmat ista opinio ex notabili decisione bal.in.l.j.C.de execu.rei iudi. Ubi di
8 cit ꝙ si statuto†cauetur ꝙ potestas dꝫ habere.x.p executione q̄ fit ↄ̄ cōdēnatū non dꝫ habere.x.de executione q̄ fit ↄ̄ heredē cōdēnati.q꜡ licet sit hr̄s nō tamē est condēnatus.allegat no.i.l.si filia.ī princ.ff.fami.herci. Ita in casu nostro pactū exorbitans ꝛ stricte intelligēdū loquens in solutionibus fiēdis per lappum ꝛ semproniū non hꝫ locum solutionibus factis per heredes lappi q꜡ licꝫ sint debitores ꝛ heredes non tamen dicuntur solutiones facte per lappum. ¶ Cōprobantur etiā pdicta ex his q̄ dicit pceptor me⁹ dñs Alexā.in.d.l.postulante.tenendo opi. Ange.ↄ̄ Jo.de imo. Dicit enim ꝙ sustineri pōt opinio Ang.cū qua vr̄ ↄcordare bal. q꜡ dū dicit Jo.de imo.ꝙ vr̄ esse extensio passiua surgens ex antiqua regula.que habet locū in statutis ꝙ illud est verū qñ facimus extensionem in casu in quo loquitur illa regula:sed facerem⁹ extēsionē in alia materia nō debet fieri p gl.in.c.j.ne cleri.vel mona. li.vj. ¶ Preterea subdit ꝙ statutū pdictuꝫ loquēs in promissore ꝛ sic in casu vero nō dꝫ extēdi ad eū qui p fictionē representat promissorē.l.iij.§.hec vba.ff.de neg.gest.c.susceptū.de rescrip.in.vj.
9 Ita†dicamus in casu nr̄o ꝙ dispositio ↄ̄ctus in casu vero non dꝫ extendi ad casum fictū:ꝛ sic ad psonā fictā ẜm Joā.de imo.ꝛ dñs Alex.in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falci.arg.l.ex ea parte.§.insulā. ff.de verb.obl. Nisi casus fictus oīno haberet eūdeꝫ effectū.l.deo nobis.C.de epis.ꝛ cleri.qd non est in casu nostro.q꜡ solutionem factā per verā personā noiatā in ↄtractu extinguit vnum debitū q꜡ nō habuerūt respectū ad solutiones p hr̄des sed tātuꝫ ad solutiones fiendas per lappū ꝛ semproniuꝫ qd patet.tamē q꜡ verba hoc non significarēt.vt dictū est ꝛ statim dicetur. Igitur nō est dicēdū ꝙ hoc mente cōceperint.l.labeo.§.ideꝫ tubero.ff.de suppel. leg. Tum q꜡ cōsiderauerat solutiones que fieri possent occasione societatis hincinde:ꝛ alia data ꝛ accepta ꝙ non cederet in illud:debitum q꜡ nō potuerūt in psona heredū ↄsiderari.l.actiōe.§.morte.ff.pro soc. Et sic cōcludit ꝙ illud pactuꝫ tanꝙ exorbitans non extēditur ad istū casum. Cōprobo etiā per tex.no.in pposito in.l. qui rome.§.augerius.ff.de ver.obl. Ubi est casus ꝙ si promitto quicqd constiterit patrē meū meuio debere:non verificat talis pmisso nisi cōstet patrē debere.nō aūt si cōstaret heredes pr̄is postea debere si id debitū ↄ̄ heredes liquidetur. Et id dicūt Dy.et
10 Jo.d̄ Imo.†ꝙ debitor post mortē suā nō pōt dici debitor lꝫ relinquerit heredē qui repsentet psonā suā ꝛ dicūt nō esse alibi. Unde sicut debitū pbatuꝫ cū herede nō dr̄ pbatū cum defuncto. Ita debitū solutū per heredem nō dr̄ solutū per defunctū. Et sic pactū non verificatur.ꝛ maxime exorbitans. Unde dicit notāter Areti. in.d.§.augerius.ex illo tex.ita declarato esse notāduꝫ ꝙ appellatione debitoris nominati in instrō vel ↄtractu in materia stricti iuris. Et q̄ est pprie intelligēda nō venit heres eius lꝫ repñtet psonā debitoris ꝛ ficte dicat ipse debitor ꝙ dicit semp mētiēduꝫ. Ad idē optime inducit tex.in.l.cū ita dat.ff.de ↄdi.ꝛ demō.ꝛ in.l.
11 si diuersis.in fi.eo.ti. Ubi Bar.p illa vult ꝙ†qñ ↄditio est explicāda in psona alicuius sub noīe pprio non pōt explicari in psona heredis.ex quo pꝫ ꝙ appellatio talis puta titij nō verificat in psona heredis titij in materia stricta put est materia ↄditionū. l. q heredi.ff.de ↄdi.ꝛ demō. Igit cū in casu nr̄o q̄stio sit strictissime interptāda.ꝛ loquat de solutiōe q̄ fieret p Lappū seu semproniū nō verificat in solutionibus q̄ sunt facte p heredes lappi.ꝛ ad hoc tex.in fili a ↄtrario sensu in.l.si.x.cū petiero.ff.de ver.ob.ꝛ qd ibi no.bar.in vltimis verbis.nec est opus intrare illā difficultatem. Nunqd facultas implēdi ↄditionem trāseat ad heredes.q꜡ nō est
12 nr̄a materia. Sed satis est ꝙ ex pdictis pꝫ†ꝙ factū heredis non dicit pprie factū defuncti noīati noīe pprio.ꝛ sic nō verificat q̄stio q̄ est strictissime interpretāda.l.qcqd astringēde.ff.de ver.ob. ꝛ maxime q꜡ exorbitat a iure cōi.l.qd vo.ff.de legi. Ex iure etiam dubia interpretatio fieri dꝫ cōtra eum q fundat se in verbis pacti.l.veteribus cū materia.ff.de pac. Ex qbus ↄcludit ꝙ solutiones q̄ facte apparēt p lappū seu p Semproniū noīe pprio nō cedunt in debitū ducatoꝝ.2213.sed in alia debita ẜm formā conuentionis. Sed solutiones facte p heredes Lappi cedunt in debitum in qd cedere debēt de iure put in principio dixi:nō obstāte dicta conuentione in qua dicte cōuentiones non includunt. ¶ Nec predicte conclusioni ob.ꝙ dictus Semproniꝰ:vt pcurator Lappi patris sui ↄfitet se debitorē in quantitate duoꝝ miliū floreñ.ꝛ qngentoꝝ sexagintaduoꝝ ex dicta cā:vt patet publico instrō facto de anno.1471. Qñ tunc viuebat Lappus pater suus:oēs solutiones que p ipsum fiebant cedebant in aliud debitum iuxta conuentionē de qua.s̄. Nos aūt querimus de conuentionibus postea fa
13 ctis p filios ꝛ heredes dicti Lappi. Unde†ex diuersis q̄ nullo mō se tangunt:non est bona illatio.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.ꝛ in.l.fi.ff.de calū.l.papinianus exuli.ff.de mino.cū simi. Ex quibus sequitur ꝙ cuꝫ dicte pecunie solute p filios ꝛ heredes lappi cederēt in solutionē dicti debiti.vt.s̄. p dicta quātitate per eos soluta:fuerūt liberata dicta bona hypothecata ꝛ adiudicata gayo.ꝛ sic fuit ius quesitum gayo scdo creditori:ꝛ p consequens laudū latū inter filios ꝛ heredes lappi:ꝛ luciū nō hꝫ tollere ius q̄situm gayo ꝛ sibi preiudicare.arg.l.si.ff.de pac.cū ibi no.ꝛ.l.sepe.cū materia.ff.de re iudi.ꝛ in.c.Quis.eo.ti.ꝛ p totum in rubro ꝛ nigro.C.res inter alios acta facit qd habet in.l.si domus.§.si cōpromisero.ff.de euic. Laus deo. Bartho.soci.ꝛc.

¶ Summarium.

¶ An statutum excludens matrem stante sorore habeat locum in sorore vterina tm̄.

1 Frater vtrinqꝫ ↄiūctus dr̄ frater in potiori significatu.
2 Statutū loquēs de patruo:nō verificat in patruo magno.
3 Appellatione fratris ꝛ sororis veniūt frater vel soror:vterini vel consanguinei.

4 Verbum vterinus: non denotat improprietatem.
5 Verba vtrinqꝫ coniunctos: non improprietatem: sed differentiaꝫ significant.
6 Dictio per: non denotat improprietatem.
7 Statutū faciēs mētionē de fratre intelligit de fratre simpliciter.
8 Soror vterina includitur a statuto ad exclusionem matris.

¶ Consilium. xxv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

VIso statuto ciuitatis Are
tij. sub rubri. de succes. ab intestato. in ver. mater insup.
vel aliqs descēdens dubitat quis succedit in heredita
te mulieris mortue ab intesta. An mater. An vero soror vterina.
In qua difficultate si essemus in terminis iuris cōis qd esset deci
sa ꝙ mater succederet exclusa sorore vterina: casus est in aut. de
fun. C. ad tertu. Et in corpe vnde sumit. Difficultas autē in casu
orit ꝓpter dictū statutū in dicto v. Mater insup. ꝙ simplr existē
tibus sorore ⁊ fratre excludit matrē. Nulli aūt dubiū vr sororem
vterinā sororē appellari. l. iurisconsultus. §. scdo gradu. ff. de legi.
¶ Tñ cōtrariū reperio cōsultū per quēdā doctorē insignē qui moue
tur triplici rōne. ¶ Prima rō qꝛ statutū est cōtrariū iuris cōis: vt pꝫ
in. d. aut. defuncto. Igit verba ipsius debēt ꝓprie intelligi. l. con
stitutionib9. ⁊ ibi Bar. ff. ad municipa. Itē intelligi debēt simpli
citer. ⁊ nō sm qd. l. hoc legatū. ff. de leg. ij. Sed soror vterina non
est simplr. sꝫ sꝫ qd. i. soror vterina. Igit nō includit in statuto cor
rectorio. ¶ Scda rō est. qꝛ cū statutū sit correctoriū ⁊ restringen
dū. intelligi dꝫ vt minus ledat ius cōe. l. vt gradatim. §. sꝫ si lege.
ff. de mune. ⁊ hone. l. ij. cū ibi nota. ff. de noxali. Sed si soror vteri
na excludatur: ledetur ius cōe tm̄ in vno: qꝛ mater excludet a fra
tribus ⁊ sororibus vtrinqꝫ cōiunctis cōtra auten. defuncto preal
legatā. Si aūt vterina soror admittit ad exclusionē maxime ma
tris lederet etiā in alio. qꝛ vterina. que a matre excludebat matrē
excludet. Igit intelligi dꝫ in vtrinqꝫ ꝯiunctis vt minus ledat ius
cōe. ¶ Tertia ratio est: qꝛ verba statuti intelligi debēt in potiori
1 significatu. l. j. §. qui iperpetuū. ff. si ager vectiga. † Sꝫ frater vtrī
qꝫ coniunctus dr frater in potiori significatu. Ideo venit vtrinqꝫ
cōiunctus tm̄ ⁊ nō vterinus. Et sic etiā soror vtrinqꝫ cōiuncta et
nō vterina allegabat cōsulens gl. in autēt. de cōsangui. ⁊ vteri. fra
tribus sup verbo minores ⁊ ꝙ hoc voluit Ange. in suo cōsi. lvj. ⁊
Bal. in. l. ij. C. de succes. edic. Et in simili allegabāt nota. p gl. in. l.
fratris. C. de inoffic. testa. ⁊ Bal. in. l. qd vero. ff. de legi. Ubi dicit
2 ꝙ† statutū loquēs de patruo. nō verificat in patruo magno. Ubi
tractatur de exclusione feminarū ꝙ patruus magnus nō est in eo
dē gradu in quo est simplex patruus. qm̄ verba intelligi debent p
prius ⁊ nō per posterius. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vul. ⁊ pu
pil. Ideo. Bal. in. l. iubemus. C. ad trebel. vult ꝙ stante statuto ꝙ
fratre existente femina nō succedat intelligi debet de fratre existē
te in primo gradu succedēte: ⁊ sic qui succedere poterat. Ex qbus
concludebat in cōsilio ꝙ statutū predictū nō habebat locū in soro
re vterina que matrē nullo modo excludit. ⁊ allegabāt ꝙ hāc par
tē tenebat insignis doctor dñs Frāci. de alberg. in quodā suo cōsi
lio incipiēte. An statutū preferens fratrē. cui cōsilio se subscripse
runt do. Ricar. de salyce. ⁊ do. Joan. de ligna. ⁊ dñs Rosel. areti.
Idē cōsuluit dñs Bñdictus de barzis. ⁊ dñs Maria. soc. senen.
genitor meus. Et ad iura que volunt ꝙ veniat soror vterina rñ
debant. ꝙ locū habebāt in materia in qua verba non erāt ita stri
cte intelligenda. sed largo modo prout stricte intelligi debēt i sta
tuto correctorio iuxta no. in. l. ꝙ vero. ff. de leg. cum vulg. ¶ Sed
dicā prout dicit philosophus primo ethicorū. ¶ Amicus fortes
amicus Plato sanctū est veritatē in honore preferre. Nā in hac
difficultate multū ꝓbabiliter dici potest ꝙ imo mater excludat a
sorore vterina ex forma dicti statuti. Ista cōclusio ꝓbatur nā cla
rū est ꝙ appellatione sororis etiā ꝓprie venit soror vterina. Iteꝫ
appellatione fratris: venit frater vterinus licet non veniant soro
res. vel fratres patrueles vel consobrini prout loquitur Bald. in
l. j. C. de succes. edic. ⁊ in. l. iubemus. C. ad treb. cū cōcordātijs alle
3 gatis per dñm Alex. in. d. l. j. Sed bene† ꝓprie appellatione fra
tris ⁊ sororis vt dixi. veniūt frater vel soror vterini vel consangui
nei. Casus est in. l. iuriscōsultus. §. scdo gradu. ff. de gradi. ⁊ in. §.
scdo gradu. institu. de gradi. Nā vocātur vterini: nō qꝛ nō sint fra
tres ⁊ sorores simpliciter et proprie: vel ratione improprietatis.
Sed ad differentiam eius qui est ex patre tantū. vel ex vtroqꝫ pa
4 rente. Unde† verbum vterinus non denotat improprietatem. sed
differentiā qd patet in. d. l. iurisconsultus. §. secundo gradu. Ubi
appellat fratres ⁊ sorores vterinos consanguineos ex vtroqꝫ pa
5 rente: ⁊ sic appellat fratres vtrinqꝫ cōiunctos. † que verba vtrin
qꝫ cōiunctos non improprietatē. Sed differentiaꝫ significāt. Ita
6 etiā verbū consanguinei vel vterini. ¶ In simili videmus ꝙ† di
ctio per non denotat improprietatem. l. an eorum. §. j. ⁊ ibi Bar.
ff. de postu. Facit optime tex. in. l. adoptiuus filius. §. fi. ff. de ritu
nupt. Cū ergo vterina sit in primo gradu seu scdo de iure cōi. Et
simpliciter appellatur. sequitur ꝙ statutū locū habet in cā cuius
verba debent ꝓprie intelligi. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exercit. Iteꝫ
ꝙ proprie appellent sorores apparet siue capiamus argumētuꝫ
ab auctoritate dicūtur ꝓprie sorores ⁊ fratres. vt. d. §. scdo gradu
siue capiamus argumētū ab alusione siue diffinitione nō reperiū
tur diuersi in istis. Igit statutū debet intelligi ꝓprie de fratribus
⁊ sororibus etiā vterinis: qui sunt ꝓprie fratres ⁊ sorores. ¶ Nec
ex eo ꝙ mater excludat a lucro hereditatis sibi delate de iure cōi
verba statuti sunt intelligēda quominus intelligant generalr sm
ꝓpriū significatū. Immo illis verbis inherēdū est. l. ꝓsperit. ff. q
⁊ a quibus. ⁊ not. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. in. vj. q.
prin. in materia interpretationis restrictiue. Cōfirmatur ista con
clusio auctoritate multoꝝ doctoꝝ. Nā Bar. in. l. lucius. in. §. que
situm. ff. de leg. iij. dicit ꝙ fratres dicūtur primi. s. cōsanguinei vl
vterini: qui sunt in scdo gradu allegat. d. l. iurisconsultus. §. scdo
gradu. alij enim nō appellātur fratres. nisi cū aliqua adiectione:
vt fratres patrueles ⁊ similes. d. l. iuriscōsultus. §. quarto gradu.
Et sic clare vult Bar. ꝙ primi fratres cōsanguineus vel vterin9
sunt ꝓprie fratres. Uñ dicit Bal. in. c. j. de feudo marchie. ⁊. in. l.
iubemus. in fi. C. ad treb. ⁊ in. c. que in ecclesiarū. de cōsti. Et An
ge. in. l. j. ff. de inoffi. test. ⁊ Imo. in. l. si dotali. ff. so. ma. ⁊ ibi late p
7 do. Alex. ꝙ† statutū faciēs mentionē de fratre intelligit de fra
tre simpliciter. ⁊ nō de fratre patruele per. d. l. iurisconsultus. §.
scdo gradu. ⁊. §. quarto gradu. Et sic cōcludunt ꝙ frater consan
guineus vel vterinus de quibus in. §. scdo gradu dicunt fratres
simpliciter. ⁊ ꝓprie includunt in statuto qd proprie ⁊ stricte intel
ligi dꝫ. Et ita pari rōne dicendū est in sorore vterina. qꝛ nō min9
proprie soror vterina dr soror q̄ frater vterinus dicatur frater vt
est casus in. d. §. scdo gradu. ¶ Cōfirmat ista cōclusio si recte in
spiciant verba statuti. Uult em̄ statutū ꝙ mater ⁊ ascēdētes per
matrē excludātur nō aūt dixit cōiunctos per matrē ne videretur
excludere fratres ⁊ sorores vterinas quas admittere debebat ad
exclusionē matris. cū exclusa radice soleant excludi deriuātes ab
ipsa iuxta no. p Bal. ⁊ alios in. l. maximū vitiū. C. de lib. ꝓte. Iteꝫ
statutū in ver. seq. qd incipit. fratre vero defuncto qñ vult facere
mentionē de pluralitate vinculorū exprimit de fratre vtrinqꝫ cō
iuncto ita etiā fecisset in ver. precedēti. qd incipit matri insuper. l.
vnica. §. sinautē ad deficiētis. C. de cadu. tol. Preterea vult statu
tū in ver. fratre ꝙ cōsanguineus ita excludat sororē vtrinqꝫ cōiun
ctā. sicut vtrinqꝫ cōiunctus. Soror aūt vtrinqꝫ cōiuncta hꝫ poten
tius ius q̄ mater. Ex forma dicti statuti cū mater ab ea excludat.
Igitur qua ratione in versi. frater vero cōsanguineus excludit ēt
sororē vtrinqꝫ cōiunctā fortius censendū est statutū in versic. ꝓce
denti. Mater in sup. voluisse fratrē ꝯsanguineū excludere matrē.
Faciunt no. per Pau. de ca. ⁊ Moder. in. l. illā. C. de colla. Ex q
bus infero in ꝓposito ꝙ statutū in versi. Mater insup. Indubitā
ter dū facit mentionē de fratre. nō restringitur ad fratreꝫ vtrinqꝫ
cōiunctum. Sed intelligi debet etiā de fratre ex vno latere tm̄. scꝫ
cōsanguineo ⁊ qua rōne de cōsanguineo. pari ratione etiā de vte
rino. Et ꝙ dicit de fratre idem dicendū est de sorore. ¶ Qd vlti
mū cōfirmat. qꝛ nō est dare rōnem diuersitatis qꝛ magis voluis
set cōtra matrē venire sororē vtrinqꝫ cōiunctā q̄ vterinā. qꝛ non
pōt dici hoc voluisse rōne cōseruāde agnationis qꝛ sicut p vteri
nā nō conseruatur ita p vtrinqꝫ cōiunctā. vt p Bal. ⁊ alios late ī
d. l. maximū vitiū. Itē nō ex eo. qꝛ soror vtrinqꝫ cōiuncta sit agna
ta ⁊ hoc duplici respectu. Primo qꝛ etiam soror cōsanguinea est
agnata. ⁊ tñ nō includeret sm dictū ītellectū. ¶ Scdo qꝛ licet so
ror vterina nō sit agnata. Tñ hꝫ iura agnatorū. casus est in. l. me
minimus. C. de legit. heredibus. Unde ex premissis cōcludi vr sa
8 tis clare ꝙ† etiā soror vterina includitur a statuto ad exclusioneꝫ
matris. Ex quibus patet rñsio ad allegata in cōtrariū. Et ad pri
mū ꝙ imo soror vterina est ꝓprie soror: vt ꝓbatū est. Ideo statu
tū in ea vificat. ¶ Minusqꝫ obstat scda rō: qꝛ imo in casu nr̄o sta
tutū nō est restringēdū: sed ītelligi dꝫ ꝓprie ex quo nullus īdebite
dānū patit. Sed tm̄ mater a lucro excludit. d. l. ꝓsperit. vt. s. pro
batū est. Nec obstat vltimū ꝙ verba sunt intelligenda in potiori
significatu: qꝛ illud est verū: qꝛ si nō intelligātur in potiori intelli
gerentur in significatione impropria. Et ita loquitur tex. in. l. im
perpetuū. Sed qñ intelligunt in ꝓprio significatu satis est: lꝫ nō
in potiori: qꝛ verba debēt ꝓprie intelligi. d. l. j. §. si is qui nauē: ⁊ ī
materia pꝫ ex auctoritatibus supra allegatis. Et ad auctoritates
in cōtrarium dico ꝙ plures sunt auctoritates p ista parte qd cō
tinet in statuto stricte interpretādo oēs fratres ⁊ sorores qui con
tinent in. d. l. iuriscōsult9. §. scdo gradu. quas supra adduxi ⁊ plu
res alie relate fuerūt p dñm Alex. in. d. l. si dotali. ⁊ in. l. j. C. de suc
ces. edicto. Et sic posset multum probabiliter concludi contra illa
ꝯsilia fortioribus auctoritatib9 ⁊ rōnib9. ¶ Si vero dñs iudicās
dubitaret in totū matrē excludere pōt eligere mediā viā. s. matrē
⁊ vterinam simul admittere. Et licet hoc non colligat ex verbis

statuti

statuti expresse aperte colligi potest ex duobus. ¶ Posito ꝙ tā-
tum sorores ⁊ fratres vtrinq; cōiuncti matrem excluderent iuxta
aliā interpretationē. que an ꝓcedat dictū est. ¶ Porro deducit.
Nam ante autēticā defuncto. C. ad tertul. soror vterina admitteba
tur simul cū matre: vt est casus in aut. de nup. §. ⁊ quomodo. ⁊ in
aut. ⁊ cū solis. C. ad tertul. ⁊ sic mater hēbat idē ius qd̄ frater vel
soror cōsanguinei vel vterini ꝑ autēticā defuncto fuit tributū po-
tētius ius. s. ꝙ ipsa excluderet fratres cōsanguineos ⁊ vterinos.
Itē ⁊ sorores vterinas ⁊ cōsanguineas. Sed ꝑ statutū Aretinū:
mater reducitur ad ius minus potēs ꝙ̄ haberet tp̄e autētice ⁊ cū
solis. q2 excludit a fratribus ⁊ sororibus vtrinq; cōiunctis: et sic
nō vult habeat illud ius in succedēdo qd̄ habēt fratres ⁊ sorores
vtrinq; cōiuncti. Igit est redacta sicut erat tp̄e autētice. ⁊ cū solis.
sc3 ꝙ habeat ius ꝙ haberēt fratres ⁊ sorores ex vno latere tantū.
Et sic cōcludēdū est qd̄ pariter succedūt ꝭm terminos dicte autē
tice ⁊ cū solis. ¶ Cōfirmat hoc in simili. Nā l3 de iure cōi frater
vtrinq; cōiunctus excludat fratrē ex vno latere tm̄ aut. itaq;. C. cō
munia. de succes. Tn̄ si statutū nō cōsiderat vinculū maternū: re-
ducit res ad ius antiquū ⁊ pariter succedūt ꝭm Bal. singulariter
et cōiter moderni sequunt i. l. j. C. de legi. here. Ita in casu nr̄o. ex
quo affert matri ius succedēdi: vt nō ꝯcurrat cū fratribus: ⁊ soro
ribus vtrinq; cōiunctis. S3 excludat reducta est ad ius antiquū.
Et sic d3 pariter admitti. Et sequēda est illa interpretatio ꝑ quā
reducimur ad ius antiquū. Ad hoc gl. sing. in. c. statutū in verbo
notādum. de ꝓben. in. vj. Et voluit Federi. in consi. lxxxix. in fi. ⁊
Pet. de ancha. ⁊. d. Abb. in. c. ex ꝑte. lultimo. extra de decimis. ⁊
traditur in. c. super eo. de cognati. spiri. Et l3 prima conclusio ꝙ
mater excludatur in puncto iuris sit forte vera. Ista tamen vlti-
ma opinio ꝙ simul admittantur multum placet. Laus deo.
Bartho. soci. seneñ. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Hic habentur quāplura in materia cōtr[illegible]tus qn̄ contractui in quo quis ꝓmisit aliquid non facere dicatur cōtraueniri.

1 Ille qui non potest alienare in aliquem: seu ꝙ res non perueniat ad certam personam: nō debet occasionem prestare propter quā in talem personam fiat alienatio.

2 Arguendo de tempore ad locum: sicut ratione vicinitatis arguitur fraus legis. ita ratione vicinitatis loci.

3 Alienatio fictitia dicit qn̄ probibitus sum alienare in titiū ⁊ alieno in sempronium.

4 Uerbum pactum: includit omnes cōtractus.

5 Emptor an liberetur ratione casus superuenientis in re vendita.

6 Cessante causa cessare debet effectus.

7 Tot dicuntur contractus quot fieri debent particulares ponderationes ⁊ numerationes ex diuersa precij nominatione.

¶ Consilium. xxvj.

¶ Dn̄s labia mea aperiat: ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

In presenti consultatione
substātialiter loquar. Qm̄ in p̄sentialiter sum hic sine
libris ⁊ in primis p̄mitto ⁊ cōcludo Ioā. bap. ⁊ Pan
taleonē cōtrauenisse cōtractui vēditionis alluminū. Ex quo ꝓmi
serūt Zannobio ⁊ Hieronymo de gaudis emptoribus nō nauiga
re. nec nauigari facere. ⁊ ꝙ ꝑ neminē allumina de qbus in ꝯctu na
uigabit sub aliquo quesito colore in Frāciam. vel Ungariā ⁊ ꝓut
latius in scripta vēditiōis cōtinet. Et tn̄ cōtra pactū p̄dictū ⁊ vo
luntarie in Frāciā seu ad loca ibi cōtigua fuerūt allumina nauiga
ta. deinde in Frāciā trāsportata. Ex qbus cōcludēdū est ipsos vē
ditores scriptū nō obseruasse. Ita cōclusio ꝓbat. Nā dicti vēdito
res ꝓmittēdo ꝙ allumina Helbe ⁊ Plumbini nō nauigabuntur
in Frāciā per aliquē ꝓmittēdo factū alienū cū iuramento cēsent
ꝓmisisse se acturos ⁊ curaturos qd̄ dicta allumina ꝑ neminē i frā
ciā nauigabunt vt ē casus i. c. ex lr̄is. ⁊ i. c. sicut ex lr̄is. ⁊ vtrobiq;
sunt gl. exp̄sse. extra de sponsa. Et tenēt Cuma. Ro. ⁊ cōiter mo-
derni in. l. stipulatio ista habere ⁊ licere. in prin. ff. de verb. obli. si
ergo per vēditores allumina predicta ꝓbarent nauigata in Frā-
ciam res esset in tuto ꝙ dicerent cōtrauenisse, q2 in hoc verba con-
tractus sunt clara. ⁊ nō esset opus alia inuestigatione. l. ille aut ille
§. cū in verbis. ff. de leg. ij. ⁊ cōtractus ex cōuētione partiū legē
accipiūt. l. legē. C. de pac. l. j. §. si cōuenit. ff. depos. cū simi. si vero
probarent nauigata ꝑ vēditores neq; ipsos fecisse nauigari. Sed
tātum prout dicit in narratione presenti allumina ablata per pi-
ratas fuissent nauigata ad loca ꝓhibita in cōtractu vel ꝑ vēdito-
res fuissent nauigata ad loca nō vicina locis ꝓhibitis. ⁊ demū per
alios trāsportata ad loca prohibita: videt maior difficultas: quia
quoad primū videt ꝙ nō teneant vēditores de his quos ꝓhibere
non pn̄t iuxta no. in. l. stipulatio ista. in prin. ff. de verb. ob. ⁊ q2 in
dubio nō vident se obligasse ad talē casum fortuitū. arg. eoꝝ que
habētur in. l. j. C. cōmodati. ⁊ in. l. s3 ⁊ si qs. §. questitū. ff. si qs cau.
I. em nec ex eo vidētur cōtrauenisse: q2 portauerint ad loca cōui-
cina: q2 hic nō est in cōtractu exp̄ssum. l. qcqd astringēde. ff. de vb.
ob. l. veteribus cū materia. ff. de pac. Nec etiā ex eo ꝙ fuerint per
alium trāsportata. Ex quo primo fuerūt nauigata ad loca que vi
debant esse permissa. l3 per alios fuerint delata ad loca ꝓhibita.
arg. l. pater. §. quindecim. cū ibi no. ff. de leg. ij. Ex qbus videbat
cōcludēdum dictos creditores nō cōtrauenisse. ¶ Quibus tn̄ nō
obstātibus ꝯtraria sn̄ia mihi videt verior ⁊ probabilior: ⁊ quoad
allumina delata per piratas dici pōt ꝓbabiliter ꝙ teneant ex eo
q2 cū talis casus ꝓuideri poterat: cū sit de frequēter cōtingentib9
prout est notoriū. Nā mercatores faciūt se de hmōi casu assecura
ri: ꝓut etiā fecisse dicunt dicti mercatores vēditores ex quo vni-
uersaliter obligauerūt se ꝙ ꝑ neminē nauigaretur in tali vniuer-
sali obligatione includitur talis casus qui excogitari poterat. l. si
seruitus. ff. de seruitu. vrb. p̄dio. Et no. Bar. in. l. si ita. ff. de auro
et argē. leg. Facit optime quod not. glos. in. l. damni. §. si is qui. ff.
de dam. infec. Et Bar. in. l. inter stipulantem. §. sacrā. ff. de verb.
obli. ⁊ Bald. in. l. j. §. sed q2. C. cōmunia de lega. Sed posito ꝙ tali
capite nō posset dici cōtractui cōtrafactū dici d3 cōtrafactum ex
eo ꝙ per vēditores fuerūt allumina nauigata in Frāciā seu ad lo
ca cōuicina. ⁊ postea in Frāciā trāsportata. Nā ex tali nauigatio-
ne alluminum ad talia loca cōuicina vēditores dederūt occasionē
ꝙ in Frāciā deferētur. Cum ergo tenerentur curare ⁊ agere ne in
Frāciā peruenirent. Tenebātur etiā talē occasionē prestare per
quā in Franciam non peruenirent hoc probatur in simili. Nā ille
1 †qui nō potest in aliquē alienare seu ꝙ res non perueniat ad cer
tem personā nō debet occasionē prestare ꝓpter quā in talē ꝑsonā
fiat alienatio vt dicit no. Bal. per illum tex. in. l. quotiens la pri-
ma. C. de fideicom. allegat etiā tex. in. c. j. in fi. de inuesti. de re alie-
na facta. Ita dicamus in casu nostro respectu loci q2 non est dare
rationem diuersitatis. Igitur eadē esse debet iuris dispositio. l. il
lud. ff. ad. l. acq. c. trāslatio. de cōsti. arguēdo de ꝑsonis ad loca iu-
xta no. in simili in. l. vinum. ff. si cer. pet. ⁊ in. l. miles. §. sed ⁊ qd̄ di-
2 ximus. ff. de excusa. tuto. quinimmo arguēdo † de tp̄e ad locū iu-
xta no. in. d. l. vinū: sicut rōne vicinitatis arguitur fraus legis. l. si
ventri. §. in bonis. ff. de priuile. credi. ⁊ in. l. post contractum. ⁊ ibi
Bar. ff. de dona. Ita ratione vicinitatis loci. Unde non solum vi
dentur rōne vicinitatis dedisse occasionē ꝙ allumina in Frāciā
deferrent: sed vidētur hoc in fraudē fecisse bene faciunt no. ꝑ glo.
in. l. fraus. ff. de legi. ⁊ per Bal. in. l. nō dubium. ff. eo. titu. Et pro
his bene facit quod no. Bar. in. l. filiusfami. §. diui. ff. de leg. j. vbi
3 †vult ꝙ si sum ꝓhibitus alienare in titium ⁊ alieno in semproniū
qui alienat in titium. potest dici alienatio fictitia vt. l. nuda. ff. de
cōtrahē. emp. ⁊ sic simulata. ⁊ in fraudē facta. melius facit qd̄ no.
Bar. in. l. si quis orthodoxe per illū tex. C. de heredibus. vbi vult
ꝙ si popularis est ꝓhibitus cedere iura nobili ⁊ popularis cedat
iura forensi q cedat iura nobili dicit cōtrafactū statuto: cuius intē
tio fuit ne iura populariū ꝑuenirēt in nobiles. Ita in casu nr̄o nā
intētio ꝯhētiū fuit ne talia allumina deuenirēt i Frāciā. Si ergo
fuerūt nauigata ad loca cōuicina. ⁊ demū in Frāciā fuit cōtrafa-
ctum cōtractui. ¶ Cōfirmātur p̄dicta qm̄ ex quo vēditores tene-
bātur curare ꝙ allumina nō ꝑuenirēt in Frāciā tenebātur omni
cura ⁊ diligētia operā dare ꝙ ꝑ neminē in Frāciā deferātur. s3 in
casu nostro fecerūt vēditores totū oppositū. ¶ Primū tradit in
c. gēma. extra de spōsa. vbi late dn̄s Abb. ⁊ qd̄ no. Bar. in. l. cōti-
nuus. §. illud. ff. de ver. ob. ¶ Scōm p3. Nā poterāt curare ꝙ di
cta allumina nō deuenirēt in Frāciā nō nauigādo ad loca ꝯuici-
na. vel etiā nauigādo ad loca p̄dicta cōuicina vēdēdo hac lege. et
cōditiōe adiecta penali stipulatiōe ne in Frāciā deferrent iuxta
l. in traditiōibus cū materia. ff. de pac. ⁊ notat in. l. legē. C. e. ti. S3
fecerūt totū oppositū. q2 nauigauerunt ad loca conuicina. ¶ Ex
qbus verisimiliter cogitare poterāt allumina in Frāciā trāspor-
tari arguēdo a cōiter accidētibus iuxta no. in. l. neq; natales. C. de
proba. ⁊ illa nauigauerūt nō curādo aliquo modo. Ne in Frāciā
deferrētur. sed potius dederūt occasionem ꝙ deferrentur ratione
vicinitatis vt dictū est. ¶ Ex quibus omnibus cōcludēdum pu-
to venditores non obseruasse dictum contractum venditionis.
¶ Ex qua conclusione infero duo in proposito nostro. ¶ Pri-
mum est ꝙ dicti venditores non possunt agere vigore dicti cōtra-
ctus quod ostēditur eos non obseruasse. vt probatur in. l. ediles.
§. fi. ⁊ ibi glo. ⁊ Bal. ff. de edil. edic. vbi patet ꝙ etiam in contracti
bus nominatis nō potest agi nisi prius impleatur a parte agentis
hoc idem probatur in. l. si cum fundum. C. de pac. ⁊ tradit Bald.
in. l. ex placito. in. xiiij. q. C. de rerum permu. Et late Areti. prece
ptor meus in consi. lxx. Idem in consi. cxiij. ⁊ in consi. clxj. in fine.
¶ Secundum infero ꝙ dicti emptores ratione dicte obseruan-
tie possunt recedere a cōtractu. Ista cōclusio ꝓbatur. nā dicti em-
ptores emerūt certā quātitatem alluminū deferēdū in Frāciā. et
nō ad aliū locū. hoc acto ꝙ venditores alia allumina nō deferrent
in Frāciam qd̄ pactum quatenus in Frāciā tm̄ poterant deferre
allumina empta respiciebat vtilitatem venditoꝝ vt alia ad loca

ipsi possent facilius deferre. Quatenus aũt nõ possent vẽditores
deferre in frãciã respiciebat vtilitatẽ emptoꝝ q al's non emissent
vel nõ tãto p̃cio vel se obligassent ad nõ vendendũ in aliis locis vt
de se satis manifestũ est. Unde si nõ fuisset dictũ pactũ appositũ di-
cti emptores al's empturi nõ fuissent. Igiť si id pactũ nõ fuit ser-
uatũ possunt a cõtractu recedere. l. cũ te. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽ.
⁊ ibi no. maxime p Saly. ⁊ p Bar. no. in. l. fi. ff. de ꝯdi. cau. da. Et
ad hoc faciũt q̃. j. latius diceñ. ¶ Cõfirmať ista ꝯclusio rõne cõ-
cludẽti. Nã isti vẽditores ꝓut in pũcto p̃supponiť iurauerũt obser
uare ꝯtẽta in ꝯtractu emptionis ⁊ vẽditionis. Unde si nõ obserua-
uerũt ⁊ venerũt ꝯtra pacta iurata ex quo erãt maiores. ⁊ ꝯuẽtio ⁊
iuramẽtũ volũtaria fuerũt emptores non sunt obligati obseruare
lꝫ cõtra vẽditores si vellẽt agere possent ad obseruãtiã ꝓut ꝓbat
singularis dispositio. l. si qs maior. C. de transac. q̃ loquiť in trans
4 acti. ⁊ in pactis ꝙ † verbũ pactũ includit oẽs ꝯtractus. l. j. de pac.
sic locũ habet in oĩ cõtractu ſm oẽs doc. ibi ⁊ tenet Jo. de imo. in
l. si insulã. ff. de ver. obli. Et hoc est clarissimũ fundamẽtũ suppo-
sita in obseruãtia ꝓut ꝓbatũ est p rõnes ⁊ iura superius alleg. ⁊ de
ducta. Alia etiã via ostẽdiť ꝙ dicti emptores pñt a dicto ꝯtractu
emptionis recedere. Nã dicta vẽditio alluminũ nõ fuit pura ⁊ sim
plex. Sꝫ adiecta fuit lex ⁊ modus ꝙ emptores dicta allumina nõ
nauigarẽt ad alia loca q̃ in franciã ꝓuenzaꝫ ⁊ ianuã ⁊ ꝙ vendito
res nõ nauigarent aliqua allumina in dicta loca ⁊ ꝓmiserũt ꝙ p
neminẽ nauigarenť q̃ pacta nauigãdi p emptores tm̃ ad dicta lo-
ca fuerũt adiecta in fauorẽ vẽditoꝝ vt possent melius in alia loca
nauigare. Itẽ ꝙ nõ possent vẽditores ⁊ ꝙ p nemineꝫ nauigarenť
allumina in frãciã ꝓuẽzã ⁊ ianuã. hoc fuit in fauorem dictoꝝ em-
ptoꝝ vt melius ⁊ vtiliꝰ possent eoꝝ allumina empta in illis locis
vẽdere. Igiť hmõi pacta respiciũt cãm finalẽ ꝯtractus. ar. l. titio.
⁊ l. qbus diebus. in fi. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. ⁊ no. Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de
dona. qd etiã pꝫ. qꝛ emptores q nõ poterãt allumina in aliis locis
vẽdere q̃ in exp̃ssis. nõ fuissent empturi si ꝓhibitũ fuisset eis ne in
dictis locis allumina vẽderenť qd pꝫ ad sensum: qꝛ si non ibi ⁊ in
aliis nõ poterãt. Igiť nõ emissent qꝛ allumina remãsissent inuti-
lia penes eos ad hoc p̃sumptio. l. cũ de indebito. ff. de proba. Igiť
cã finalis emptionis fuit vt vẽderenť in dictis locis ſm Saly. in
l. cũ te. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽ. ⁊ Saly. in. l. si vt proponis. C. de
ꝯdi. ob cau. ⁊ maxime qꝛ modus forma sunt exp̃ssa vt nauigarenť
ad dicta loca ⁊ nõ alia. iuxta no. p Cy. ⁊ Bald. in. l. ij. C. de ꝯdi. ob
cau. ⁊ p Saly. in. l. j. C. de dona. q̃ sub mõ. ¶ Ex qbus in ꝓposito
ꝯcludo ꝙ cũ in casu nr̃o fuerint apposita dicta pacta ⁊ ꝯuẽtiones
sine qbus nõ fuissent al's ꝯtracturi lꝫ respiciãt cãm extrinsecã tñ fi
nalẽ cũ illa in casu nr̃o nõ possint hr̃e ꝓpter interdictũ regis fran
cie pñt emptores recedere a ꝯtractu lꝫ apposita in ꝯtractu noĩa-
to. Casus est. ⁊ ibi doc. maxime Saly. in. d. l. cũ te. ⁊ declarat bar.
in. l. j. C. de dona. ⁊ Bal. in. l. fi. ff. de ꝯdi. ob cau. ⁊ ibi do. Alexã. in
pe. col. ⁊ Saly. in. l. si vt ꝓponis. C. eo. ti. Et diuersa est materia.
5 An † emptor libereť rõne casus supueniẽtis in re vẽdita. de qua in
l. j. C. de peri. ⁊ cõmo. rei vẽdi. Et alia ꝙ non tenereť eo qꝛ cã fina-
lis ꝓpter quã cõtraxit deducta in pacto sine qua nõ fuisset al's cõ
tracturus re extincta nõ possit locũ habere. qꝛ ea cessante dꝫ cessa
6 re ꝯtractus. vt probatũ est. † Facit illud gñale qd cessante cã cessa
re dꝫ effectus. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iurepa. cũ si. ¶ Postremo
aduertẽdũ est ꝙ talis vẽditio alluminũ est facta ad pondus ⁊ nu-
merũ. Et p singulis põderibus ⁊ numeris statuiť certũ p̃ciũ. Unde
ante ponderationẽ ⁊ numerationẽ ꝯtractus dr̃ imꝑfectus ⁊ cõdi-
tionalis. vt dicit tex. in. l. qd seve. §. in his. ff. de ꝯtrahen. emp. Et
tradit bal. in. l. iulianus. §. si titius. ff. de act. emp. ⁊ Bal. latius in
l. sicut. C. eo. ti. Itẽ qꝛ certis ⁊ singulis tꝑibus ⁊ põderibus statuiť
7 certũ p̃ciũ. Tot † dicuntur ꝯtractus quot fieri debẽt particulares
põderationes ⁊ numerationes ex diuersa p̃cii numeratione. vt hr̃
in. l. qd aũt. in fi. cũ. l. seq. ff. de in diẽ adiec. ⁊ in. l. q duos. de cõtra-
hẽ. emp. ⁊ p bar. in. l. scire debemus. ff. de ver. ob. ¶ Ex qbus in-
fero in ꝓposito ꝙ casus supueniẽs ante ponderationẽ ⁊ numera-
tionẽ ꝓpter queꝫ allumina effecta sunt inutilia. s. interdicti regis
francoꝝ cedere dꝫ in dãnum venditoꝝ. vt est casus in. d. §. in his.
¶ Preterea cũ sit ꝯditionalis casus supueniẽs pẽdẽte ꝯditione
cedit periculo vẽditoris. l. necessario. §. ꝙ si pẽdente. ff. de pericu.
⁊ cõmo. rei vẽ. ¶ Preterea ex quo venditio ante ponderationeꝫ
⁊ numerationẽ est imꝑfecta. ⁊ res p emptores non posset vẽdi in
francia ꝓpter interdictũ ⁊ alibi non potest vendi ex forma conuẽ
tionis censeť res desiisse esse in cõmertio emptoris. ꝓut habeť in-
sti. de inuti. stip. in. l. j. ⁊ in. l. iij. C. que res ven. pos. ⁊ in. l. j. C. q̃ res
expor. non pos. Igitur non potuit venditio ꝑfici. immo irritatur.
l. si in emptione. §. oĩm rerum. ff. de ꝯtrahẽ. emp. ⁊ in. l. multũ in-
terest. ⁊ ibi bar. ff. de ver. ob. Ex quibus oibus ꝯcludo ꝙ dicti em
ptores non tenentur ad obseruãtiam ꝯtractus. Et ita mihi Bar
tho. soci. J. U. Docto. iuris esse videtur saluo semꝑ saniori consi-
lio. Laus deo. Amẽ.

¶ Summarium.

☞ Sententia lata p dñm inter vasallos extra rem feudalẽ tanq̃ a
non suo iudice lata non valet.
1 Fratres carnales nature ꝯsortio se inuicẽ adherent.
2 Lex dñi in vasallũ nullam tribuit iurisditionem nisi respectu rei
feudalis.
3 Ois ptãs arbitri vel arbitratoris pẽdet ex cõpromisso.
4 Princeps seu habens iura principis cuius assertioni standũ est:
ꝓcedit ꝯtra subditũ: ⁊ tũc sup gestis corã eo stať sue assertioni.
Aliqñ ꝓcedit contra non subditũ: ⁊ tunc non stať eius assertioni:
qꝛ vti non põt plenitudine ptãtis. nu. 5.
6 Papa contra clericum naturaliter subditum disponit super bo-
nis temporalibus ⁊ sic sibi non subditis non potest vti plenitudi-
ne potestatis.
7 Judex quando procedit contra naturaliter non subditum nõ est
standum eius assertioni.
8 Snia lata a iudice nõ suo est nulla ex defectu iurisditionis.
9 Nullus inferior a principe põt sentẽtiare ⁊ de facto ꝓcedere iuris
ordine nõ seruato.
10 Snia lata parte nõ citata est nulla.
11 Arbitria sunt redacta ad instar iudicioꝝ.
12 Imperiũ regni nõ inducit iustũ metum.
13 Jussus penalis inducit iustũ metum.
14 Protestatio facta per verba denunciatiua actus futurus operať
qd fieret in futurũ: ⁊ nõ solũ respectu eius qd tũc fieret.
15 Si aliqs timet metũ inferri in ꝯtrahẽdo matrimoniũ ⁊ ꝓtestatur
ꝙ nõ intẽdit ꝯtrahere iuuat.

¶ Consilium. xxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssctũs illuminet intellectum.

N presenti ꝯsultatiõe sub
stãtialiter loquẽdo ꝓut in ꝯsiliis fieri dꝫ p̃mitto ꝙ ad-
herẽtes alicui dño dicunť esse eiusdẽ voluntatis. cuius
est dominus ⁊ illi fauent ⁊ opere ⁊ consiliis vt dicit Ang. in auť.
de heredi. ⁊ fal. in princ. non tamen dicunť sub iurisditione illius
cui adherent vt ibi colligitur ex dictis Ange. Et hoc clare expri-
mit Ange. in auť. de alien. ⁊ emphiteo. §. yconomus. Et idem vo
luit Pe. de anch. in repe. c. canonum statuta. de constitu. xiiij. q.
prin. in tertio membro in versic. Uidi dubitari. Et est bonus tex.
⁊ ibi Inn. in. c. ad apostolice. de re iudi. lib. vj. Et per Ange. cõsi.
mihi. cclvj. in. ix. colũ. inter capitula pacis. Unde dicit Bald. in
ꝯsi. cclxviij. in secũda parte. in secunda stampa. Nihil cõmune hꝫ
feudum cũ adherentia. Et id vasallus offendẽs adherẽtes dñi nõ
1 priuať feudo. Naꝫ ⁊ fratres † carnales nature cõsortio se inuicem
adherẽt. l. ij. ⁊. iij. C. de libe. cau. Uidimus in simili etiaꝫ ꝙ terre re
comẽdate q̃ debent palliũ tm̃ dicunť libere. nec dñs cui datur hꝫ
in eis iurisditioneꝫ quod est fortius ſm Bar. no. in. l. non dubito.
2 ff. de capti. ⁊ postli. reuer. ¶ Secundo premitto † ꝙ lex domini in
vasallum nullam tribuit iurisditionem nisi respectu rei feudalis.
hinc est ꝙ raro vel nunq̃ imponitur vasallo per dominũ alia pe-
na q̃ priuatio feudi. Ista est elegans doctrina Inno. quam Joã.
and. ⁊ ceteri scribentes sequuntur in. c. ceterum. extra de iudi. pro
batur per tex. quem ibi no. glo. in verbo iustitia. quam sequuntur
Jaco. de belui. ⁊ Bal. in. c. j. in verbo. Item qui domino suo. que
fuit prima causa beneficii amittendi. ⁊ in. c. vasallus. si feudum de
feudo filiis dato. Et firmat expresse Spec. in ti. de feudis. §. qui-
cunq̃. ver. ix. ⁊ ver. xxij. Et cõsuluit Jo. de imo. allegãdo predicta
in suo consilio. xvj. incipit. Uiso puncto ⁊ his que abunde. ¶ Ex
quibus duobus premissis infertur ꝙ prefati domini Marchio-
nes de mala spinis dominus Thomas ⁊ dñs Joãnes: qui ꝓ par
te erant feudatarii illustrissimi ducis Mediolani respectu quorũ
dam locorum ⁊ respectu quorũdam erant adherentes ꝙ respectu
locorum que habebant ex feudo ducis nõ dicebantur subditi: ⁊ in
eos non habebat dux iurisditionem. Quibus presuppositis dico
ꝙ iudicium diuisorum latum inter dictos magnificos dominos
Marchiones fuit nullum duplici respectu. Primo ratione defi-
cientis potestatis. Secũdo ratione deficiẽtis solẽnitatis. ¶ Pri
mum ꝓbať. Nã aut volumus ꝙ tanq̃ arbiter vel arbitrator tule
rit laudum. Et dicendũ laudum fuisse nullum ex defectu compro
3 missi. † qꝛ oĩs ptãs arbitri vel arbitratoris pẽdet ex cõpromisso.
l. nõ distinguemus. §. quidam. ⁊. §. de officio. ff. de arbi. ⁊ in. l. si cũ
dies. §. plane. eo. ti. ff. ⁊ no. in Spec. in ti. de arbi. §. excipiť. ver. itẽ
ꝙ nõ est latũ. ⁊ ideo est nullũ qꝛ si ex forma statuti caueť ꝙ contra
laudum non possit appellari de nullitate dici vel excipi. Tñ põt
dici nullũ ex defectu cõpromissi ſm Ang. in. l. nõ erit. in. §. dato.
in prin. ff. de iureiur. ⁊ ꝯsuluit Ang. in ꝯsi. cclxxxiiij. incipit. Phi
lippus. Et tenet Bal. i. l. si cãm iudicati. C. de execu. rei iu. ⁊ bar.
in. l. ij. §. p̃tor. ff. q satisda. cog. cũ si. Nõ obstat huic fundamẽto ꝙ
in ꝓhemio laudi dicatur ꝙ prefati. M. comites accesserunt ad il
lustrissimum Ducem vt eorum discordias sedaret ortas ꝓpter
bonorum diuisionem ꝓmittentes ꝙ quicquid p p̃fatum Ducẽ in
huiusmodi

huiuſmodi diuiſione fieret ratum ⁊ firmum habituros.ex quo videbatꝛ inferri ꝙ cū atteſtetur de geſtis coraꝫ eo ꝙ ſtetur eius aſſertioni ex quo videtur vicem principis ſuſtinere. Unde dicit Ange. in ſuo ꝯſilio incipiēte. In cauſa accuſationis.⁊ idē dicit etiam in Duce Mediolani Pau.de ca.ī cōſi.ccxxxv.incipiē. Ad primū. Quoniā ad hoc reſpōdetꝛ ꝙ non ſtatur eius aſſertioni qꝛ illud ꝓcedit in papa ⁊ Imperatore.nō aūt in inferioribus pſertim recognoſcētibus ſuperiorē vt habetur in.c.poſt ceſſionem.de proba. ⁊ per glo.⁊ doc.in cle.j.eo.ti Et quicqd dicatꝛ per doc.ī alijs Ducibus Mediolani. Iſte de quo agimus forte ꝯſciētia ductus puber mediolani recepit inueſtiturā a rege romanoꝝ. Et ī ſuperiorē recognouit. Unde ꝯſuluit dñs Cardi.in cōſilio. cliiij.incipit. In cauſa que vertitꝛ inter Andream ꝙ diſpoſitio dicte clemē.j.locuꝫ nō habebat in illuſtriſſimo comite virtutuꝫ Duce Mediolani lꝫ potētiſſimo. Faciunt que dicit Pe.de ancha.in ſuo cōſi.cccxxvij. incipit. Uiſis actis ⁊ actitatis. ¶ Reſpōdeo etiam aliter et nota

4 biliter.†ꝙ aliqñ ⁊ pmo princeps ſeu hñs iura principis:cuius aſſertioni ſtādū eſſet ꝓcedit ꝯtra ſubditū ⁊ tūc ſup geſtis corā eo ſtatur ſue aſſertioni:⁊ ita ꝓcedit qđ habetꝛ in.d.c.cum nobis.⁊ ibi late probat pceptor meus Are.⁊ in.d.cle.j.⁊ eſt bonus tex.⁊ ibi no. do.Abb.in.c.ad audientiā.de pſcrip.⁊ hic nō eſt caſus noſter cū aliquo reſpectu non eſſent ſubditi vt ſtatiꝫ dicetur. ¶ Aliquādo

5 ⁊ ſecūdo† ꝓcedit ꝯtra nō ſubditū. Et tūc non ſtatur eius aſſertioni qꝛ vti nō pōt plenitudine poteſtatis. Ita ꝯſuluit Pau.de ca. in cōſi.clvj.incipit. Uiſo ⁊ examinato. Et probatꝛ ex his que dicit Pau.de ca.in conſilio.cclxxx.incipit. Primū dubiū. Et dñs Anto.⁊ do.Abb.in.c. conſtitutus.de religi.domi. Et tenent expreſſe dñs Abb.⁊ dñs Frāci.areti.in.d.c.cum nobis.de teſtibus. ⁊ hic non eſt caſus noſter:qꝛ non ſunt omnino nō ſubditi. ¶ Aliquando ⁊ tertio ꝓcedit princeps ꝯ naturaliter non ſubdituꝫ: ſed ſubditū rōne alicuius cauſe.puta qñ papa ꝓcederet ꝯ laycū ī terris imperij in cā eccleſiaſtica ⁊ ſpirituali ⁊ tūc nō ſtatꝛ ei⁹ aſſertiōi nec pōt vti plenitudine ptātis.vt eſt cle.paſtoralis de re iudi.vbi impator ꝓcedebat ꝯ non ſubditū qui tñ ptendebatꝛ ſubditus rōne delicti cōmiſſi in principē.vt declarat do.Abb.in.c.j.de cauſa poſ.⁊ ꝓprie.⁊ in.c.cū olim de re iudi.⁊ hoc caſu nō ſtatur aſſertioni. Et rō eſt manifeſta.qꝛ cū in hoc ſit priuilegiū ſupreme ptātis habetur in.d.cle.lrīs hac ſuprema ptāte vti non pōt ſup his ſup qbus nō habet plenā ptātē. Ita dicit pfatus pceptor me⁹ domi. Areti.in.d.c.cū nobis allegat.tex.in.d.cle.paſtoralis.⁊ ita pōt intelligi ꝙ dicit dñs Abb.in.d.c.cū nobis.vbi dicit ꝙ aſſertioni iudicis non ſtatꝛ in his in qbus nō hꝫ plenā ptātē vt ſupra diſpoſitis a iuregentiū:vel a iure diuino vt cōiter concludūt doc. ꝙ non pōt vti ſuplatiua poteſtate cōtra nō naturaliter ſubditū. Et ita cōſuluit pfatus pceptor meus Are.in ſuo conſi.clxv.reddito ſup interdicto ꝓmulgato p ſummū pōtificē ꝯ florentinos incipit. Sicut Io.dixit in apocalipſi. Sed in caſu noſtro. Iſti Marchiones ſunt de locis q̄ nō ſunt ſubdita rōne feudi duci Mediolani:lꝫ teneant plura loca in feudū a duce. Et ſic lꝫ ſint ſubditi ratione feudi:non ſunt naturaliter ſubditi ⁊ ſic non potuit princeps ſupremā poteſtatē exercere. Et ſic non ſtatur eius aſſertioni. Et hanc opi. ſecutus ſum in conſilio meo reddito ſuper eodeꝫ interdicto: ꝙ hodie habetur in ſtampa inter conſilia excellentiſſimi dñi Franciſci de curte.⁊ eſt conſi.xx.incip. Sepenumero alio reuolui. Et ꝓ hac

6 opi.fortius adducebam. Nam ſi† papa contra clericum naturaliter ſubditum diſponit ſuper bonis temporalibus ⁊ ſic ſibi nō ſubditis non poteſt vti plenitudine poteſtatis. Uoluit Pau.de caſt. in.d.conſi.lxxxix.⁊ conſi.cclxxxj.⁊ do.Anto.⁊ do.Abb.in.c. conſtitutus.de relig.domi.⁊ eſt bonus tex.⁊ ibi do.Abb.in.c.dilect⁹. de iurepa.⁊ do.Abb.in.d.c.cū nobis.extra de teſti. Igitur forti⁹

7 †qñ iudex procedit contra naturaliter non ſubditum.non eſt ſtandum eius aſſertioni. Ex quibus tollitur omnis allegatio que fieret ꝙ princeps ita voluit ex certa ſcientia:⁊ de plenitudine poteſtatis:qꝛ lꝫ voluerit illa vti nō potuit in caſu noſtro:vt ex ſuperioribus patet in actu perficiendo non ſolum requiritur voluntas.ſꝫ etiam poteſtas.l.multum intereſt.C.ſi quis alte.vel ſibi.c.cuꝫ ſuper abbatia.extra de offi. deleg.⁊ ſic remanet concluſio firma ꝙ ſi non probatur factum compromiſſum non valuit iudicium diuiſorium prolatum a duce tanq̄ arbitro vel arbitratore ex hoc primo capite. ¶ Aut volumus ꝙ tanq̄ iudex protulit illam ſententiam ⁊ adhuc dico ꝙ eſt nulla ex defectu poteſtatis et iuriſditionis. Cum iſti non eſſent ſubditi niſi ratione rerum feudalium ⁊ nō

8 aliorum bonorum non feudalium vt dictum eſt. Nam † ſententia lata a iudice non ſuo eſt nulla ex defectu iuriſditionis. vt per totum in rubro ⁊ nigro.C.ſi a non compe.iudice.que exceptio defectus iuriſditionis.poteſt quandocūqꝫ opponi. vt voluit glo. ſingu.in cle.j.de ſeque.poſ.⁊ fruc.p quam dicimus ꝙ exceptio nullitatis non videtꝛ reiecta a ſtatuto ꝙ contra ſniam non poſſit de nullitate opponi.⁊ illā ibi ſequuntꝛ do.Anto.⁊ Jo.de imo.⁊ Ang.in c.ex parte.de offi.deleg.⁊ Ang.in conſi.xxxj.incipit. Mortuo de

bitore. Idē Angel. Imo.⁊ Ro.in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de no.ope.nū. Et Ang.in.l.tale pactū.§.q ꝓuocauit.ff.de pac. Nec releuat ꝙ vſus fuerit plenitudine poteſtatis:vt ex ſuperioribus patet. ¶ Et ſi dicatꝛ lꝫ defecerit iuriſditio reſpect⁹ alioꝝ bonoruꝫ q̄ nō habēt in feudū a duce Mediolani. Tñ reſpectu bonorū feudaliū habebat iuriſditionē. Igitꝛ reſpectu eorum videtꝛ habere iudiciū qꝛ iſta bona videntꝛ diſtincta ⁊ ſepata. Igitꝛ videtꝛ ꝙ quoad illa valeat.arg.gl.cū ibi no.in.l.etiaꝫ.§.ex cā.ff.de mino.⁊ in. l.qd tñ.in princi.ff.de arbitris.⁊ eius quod dr̄ ꝙ in ſeparabilibus vtile per inutile nō vitiatꝛ.l.j.§.ſi ſtipulāti.cuꝫ ibi no.ff.de verbo obligatio. Reſponde ꝙ vt dicit dño Thome fuerunt adiudicata oīa bona in quibus dux nō habebat iuriſditionem.⁊ ſic nō voluit diuiſio conſequēter ſeu iudiciū diuiſoriū pro parte nullū eſt ī totū nullū caſus eſt in.l.in hoc iudicio.⁊ ibi no.ff.fami. herciſ.nam capitula diuiſionis in qbus ſit bonoruꝫ aſſignatio ſunt cōnexa. Nā ſi vni ſunt certa bona aſſignata.alij hoc reſpectu:ecōtra ſunt alia bona aſſignata. Uñ nō fuiſſet vni facta ſi nō fuiſſet alteri facta.⁊ ſic ſūt capitula cōnexa prout declarat Bar.in.l.aurelius.§.idē q̄ſijt.ff. de libe.lega. Igitur ſi in vno capitulo vitiatur.vel in partē vnius capituli ſentētie in totū vitiatꝛ vt voluit gl.cōmuniter approbata in.d.l.etiaꝫ.§.ſi ex cauſa.ff.de euict. ¶ Preterea etiam ex quo in caſu noſtro non eſt iudicatum valide ſuper toto nō valuit ſm bal. in.d.§.ex cauſa.arg.d.l.in hoc iudicio.⁊.l.quid tamē.in prin.ff. de arbi. Traditur in.l.j.C.ſi aduer.rem iudi. cum ſimilibus. ¶ Ex quibus omnibus concluditur ꝙ ex defectu poteſtatis dictum iudicium diuiſorium fuit in totum nullum. ¶ Secundum probatꝛ ꝙ dictum iudicium diuiſorium fuit nullum reſpectu ſolennitatis deficientis. Nam prout.ſ.dictum eſt. Aut volumus dicere dictuꝫ iudicium diuiſorium latum fuiſſe tanq̄ a iudice.⁊ ſuſtineri non poteſt duplici de cauſa. ¶ Primo quia non fuit ſeruatus ordo iudiciarius.qui requiritur in prolatione ſententie.vt in.c.de cauſis.ex̄

9 de offi.deleg.⁊ in.l.prolatam.C.de ſentē.⁊†nullus inferior a principe poteſt ſententiare ⁊ de facto procedere iuris ordine nō ſeruato. Adeo ꝙ etiam legatus de latere non poteſt iſto modo procedere.vt voluit glo.no.in.c.ſciſcitata.de hereti.li.vj.⁊ eſt glo.in cle.ſepe.in verbo mandamus.de verbo.ſigni.cum multis concordantijs allegatis per dominum Alexan.in.l.nemo poteſt.ff.de leg.j.

10 ¶ Secundo† qꝛ ſententia fuit lata parte non citata:quo caſu ſententia eſt nulla.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.l.nam ita diuus. ff. de adop.⁊ in ſententia principis eſt caſus in cle.paſtoralis.de re iud. ⁊ ibi no. Et ſi dicatur licet princeps nō poſſit procedere parte nō citata:tamen de abſoluta poteſtate ex cauſa que in principe preſumitur.videtur ꝙ poſſit ſm Jo.and.in addi.ſpec.in titu.de ſententia.§.iuxta.ver.eſt nulla.⁊ Jo.and.in.c.j.de maio.⁊ obe. ⁊ Inno. Jo.and.⁊ Jo.de imo.in.c.inter quattuor.de maio.⁊ obe.quoniaꝫ ex cauſa poteſt iurigentium ⁊ diuino diſpenſare ſm Inno.⁊ doct. in.c.que in eccleſiarum.de conſtitu.⁊ in.l.ſi.C.ſi contra ius vel vti. publi. ¶ Reſpondetur in primis ꝙ non ſumus in principe nō recognoſcente ſuperiorem prout ſupradictum eſt.vel dicendum eſt ꝙ illud qđ dicitur de plenitudine poteſtatis princeps procedere poteſt parte non citata:qꝛ in eo preſumitur legitima cauſa procedit qñ procedit contra naturaliter ſubditum.ſed locuꝫ non habet qñ princeps non eſt naturaliter dñs ⁊ procedit ꝯtra illuꝫ q eſt naturaliter nō ſubditus vt in caſu noſtro ratione feudi.qꝛ tunc nō poteſt ꝯtra eū ꝓcedere parte nō citata:⁊ tollere defenſionē q̄ eſt de iure naturali nec preſumitꝛ ex legitima rōne ꝓcedere:ita probat tex. in cle.paſtoralis.de re iudi. Ubi imperator nō erat dñs illius regis. Sed ptēdebat iuriſditionē rōne delicti.⁊ tñ dicitꝛ ꝙ nō potuit procedere parte nō citata. Et ita concludit do.Abb.in.c.j.de cauſa poſ.⁊ proprie.⁊ Bal.in.l.nec cauſas.C.de appel.⁊ do. Abb. in c.cum olim.de re iud. ¶ Preterea dicendum eſt ꝙ ꝯtra ſubdituꝫ non pōt etiam ꝓcedere parte nō citata de plenitudine poteſtatis. vt dicit do.Alex.poſt Ang.in.l.ſi ſic.in prin.ff.de leg.j.qꝛ nō poteſt tollere defenſionem.vt in.d.cle.paſtoralis.vbi hoc tenent do. Car.do.Anto.⁊ Jo.de imo.⁊ Bal.in.l.ſi.C.de legi.p illum tex.⁊ no.do.Car.in.c.j.de cauſa poſ.⁊ ꝓprie.⁊ in pleriſqꝫ alijs locis allegatis in dicto conſilio meo ſup dicto interdicto. Et non pōt allegari melior auctoritas q̄ glo.Jo.mona.in extrauagāti Bonifacij octaui:que incipit rem non nouam.in glo.ſi.vbi hoc latiſſime probat. Et hanc glo.didici a reuerendo patre dño Fely.in.c.cū olim. de re iudi.⁊ in propoſito multa allegat. Non omitto ꝙ vbi princeps procedit parte non citata ⁊ nō datis defenſionibus cauſa nō preſumitur.vt voluit ſingulariter Bal.per tex.C.de legi.quia tollere citationem eſt tollere defenſionem que tolli non poteſt.vt. d. clem.paſtoralis.idem do.Abb.in.d.c.j.⁊ in dicto.c.cum olim.al's fruſtra requireretur iuſta cauſa ad hoc vt iudex procedēdo de plenitudine poteſtatis poſſet tollere citationem ſi ſemper cauſa iuſta preſumeretur. ¶ Preterea etiam nos ſumus in caſu in quo non poterat vti plenitudine poteſtatis vt ſupradictuꝫ ⁊ declaratū eſt. Et hec dicta ſufficiant:ſi vt iudex ſnia dedit. Si vō vt arbiter non

potuisset tũc etiã ꝓcedere dimissis solẽnitatibꝰ iuris. ⁊ ꝑsertiꝫ pte
11 nõ citata† qꝛ arbitria sũt redacta ad instar iudicioꝝ. l. j. ff. de ar
bi. ⁊ in. l. diẽ proferre. §. si qs. ⁊. §. corã. ff. eo. ti. Et per Bar. in. l.
duo ex tribꝰ. ff. de re iudi. ⁊ p do. Ant. ⁊ Mod. in. c. qntauallis. d
iureiur. i pmis differẽtijs q̃s ponũt iter arbitrũ ⁊ arbitratorẽ. Et
quãuis solẽnitas fuisset remissa. Tñ nõ cẽseret remissa citatio. vt
in cle. sepe. de verb. sig. Et si diceret fuit facta remissio vt in arbi
tratorẽ ⁊ amicabilẽ cõpositorẽ. ex quo hoc allegatur ab alia parte
ad fundandã intẽtionẽ suam habet hoc ꝓbare iuxta plene no. per
Bar. ⁊ Mod. in. l. in illa. ff. de verb. ob. qd cũ nõ ostendat nõ põt
pars aduersa in hac se fundare. Et posito ꝙ tulisset tanq̃ arbi-
trator. Tñ adhuc nõ potuisset hoc facere parte nõ citata ꝫ bar.
p multas rõnes in. l. si quis arbitratu. ff. de verb. ob. ⁊ in plerisq̄
alijs locis ibi per dñm Alexan. alleg. ⁊ Bal. in. l. nec q̄cq̄. §. vbi
decretũ. ff. de offi. ꝓcõ. ⁊ legati. ⁊ in auf. ei qui in. ij. col. C. de bonis
auc. iudi. pos. cum cõcordã. de qbus ibi per do. Alex. ⁊ ibi dico in
d. l. si quis arbitratu. Et si dicat ꝙ Guil. de cu. ⁊ multi alij ibi re
lati ꝯriũ tenent in arbitratore: dico ꝙ cõis opi. est ꝙ tunc ꝓcedat
opi. Guil. qñ negociũ discussum fuit presentibus ptibus ab arbi
tratore. qd non cõtingit in casu nr̃o vt cõcludũt Bal. ⁊ Saly. in
l. si. C. de ꝯtrahẽ. emp. Et Saly. in. l. si societẽ. §. arbitrorũ. ff. pro
socio. ⁊ Jo. de imo. in. l. duo ex tribus. ff. de re iu. Et hãc opi. tenẽt
Bal. Cuma. Pau. de ca. ⁊ cõiter Mod. in. d. l. si quis arbitratu.
⁊ dicit Cuma. se ꝯsuluisse. Unde dicimus ꝙ princeps aliqñ põt
omittere citationẽ i sentẽtiãdo. ſ; nõ i actis cãe. vt. i. l. si. ⁊ ibi bal.
C. de leg. Ex qbꝰ oibꝰ ꝯcludit ꝙ dictũ iudiciuꝫ fuit nullũ. tã rõne
defectꝰ ptãtis q̃ rõne deficiẽtis solẽnitatis vt i pncipio pmisimꝰ.
¶ Sed posito ꝙ iudiciũ fuerit nullũ ẽt ex defectu ptãtis iurisdi
ctionis Tñ ex quo ptes assignauerũt bona: possederunt dcã bona
facta ꝯtenta in illo iudicio censet ratificata a ptibꝰ: ⁊ ſ; nõ valeat
vt snia. vel vt laudũ. Tñ vr valere in viꝫ trãsactionis. Casus est
clarus et ibi gl. ⁊ oẽs in. l. ij. C. cõia vtriusq̄ iu. Et not. d. Abb. in
c. examinata extra de ꝯfirma. vti. vel inuti. Tradit i. c. significan
te de fo. cõpe. que aduersario possidẽti exceptionẽ parit. l. iurisgẽ.
§. igit nuda. ff. de pac. ⁊ in. l. lecta. versi. Dicebã. ff. si cer. pet. Nec
vr obstare ꝙ. M. dñs Jo. spineta dicat qd assignauit bona vt in
laudo ⁊ postea ita possedit pre timore Illustrissimi ducis. ⁊ ꝙ ita
ꝓtestatus fuit ante assignationẽ. Qm̃ ad hoc vr posse ꝙ de metu
nõ cõstat. Nã licet ꝑceptũ ꝙ obseruare nõ vr ꝓbari metus. vt. c. i
sinuante cum glo. in verbo metu regio qui cle. vel vouentes. Ubi
12 glo. colligit ꝙ† imperiũ regni nõ inducit iustũ metũ ꝓut ẽt bene
no. in. l. ad inuidiã ⁊ ꝙ ibi no. C. qd me. cau. Et id Jo. an. in. d. c. in
sinuante quẽ alij sequunt dicit no. ꝙ imperium principis seu di-
gnitatis rogantis vel ꝑcipientis nõ inducit iustũ metũ ⁊ non suffi
ciunt ad ꝓbandum eũ. d. l. ad inuidiã. ⁊ ibi no. doc. nisi aliter ꝓbet
oppressio. l. j. C. ꝙ me. cau. ⁊ ibi declarat Bar. quomodo apparet
ꝙ fuerit per impressionẽ coactus. ⁊ id dicũt Jo. an. et alij ꝙ dꝫ at
tendi. An talis rex vel princeps ꝯsueuerit tyrãnice tractare non
obedientes ꝑceptis. vel ꝑcibus. ⁊ ibi domi. Abb. reputat istã de
cisionẽ singulariter not. ⁊ ibi decidit no. q. ad quorũ etiã cõfirma
tione no. per Archi. in. c. si a sacerdotibus. xv. q. vj. Benefaciunt
no p Bar. in. l. de pupillo. §. si qs ipsi ptori. ff. de noui ope. nũcia.
Facit. l. metũ. cũ glo. C. qd me. cau. p quam probatur ꝙ non suffi-
cit ꝓtestatio ad probãdum metum. Sed dꝫ aliter ꝓbari. Sed hic
non supponitur impressio: nec ꝙ princeps sollicitus esset tyranni
ce inobedientes tractare. Igitur videtur ꝙ non possit se defende
re: ꝙ predicta metu fecerit. ¶ Sed ad ꝑdicta respondet clare ꝙ
dictus Jo. spinella ꝑdicta facit per metum prout duabus vicibꝰ
protestatus est. ¶ Primo post latam sniam. ¶ Scdo post rece
ptas litteras ꝙ sniam obseruaret ſ; sufficeret tm̃ semel protesta-
ri ꝫm Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. ff. de no. ope. nũ.
⁊ per bal. in. l. ij. C. de his qui per metũ iudi. non appel. Quinim-
mo etiam sine protestatione satis est probare iustũ metũ ꝫm Jo.
and. ⁊ doc. in. c. si. extra de appel. ꝙ autẽ in casu nostro presumat
iustus metus probatur ex tribus. ¶ Primo qꝛ vt dicũt Jo. and.
⁊ doc. in. d. c. insinuãte. qñ ꝑceptũ emanat ab eo q solitus est male
tractare ⁊ opprimere tyrannice non obedientes preceptis suis vt
ꝯcludũt etiam Bar. ⁊ doc. in. d. §. si qs ipsi ꝑtori. Sed dicit ꝙ in
illis partibus pluries euenit ꝙ inobedientes lr̃is suis de facto et
leuato velo. ac per vim priuauit eos rebus suis. Unde iustus fuit
timor ne idem sibi eueniret. ¶ Scdo qꝛ in illa snia cominatur de
pena indignationis. quo casu ex qualitate ꝑsone debebat minas
perhorrescere. ⁊ sic inducit iustus metus ꝫm do. Anto. in. d. c. in
sinuante. ⁊ Bar. in. l. famosi. ff. ad. l. iuli. maiesta. ⁊ per Jo. and. et
docto. in. d. c. si iustus metus. ¶ Tertio ⁊ vltimo qꝛ in snia iubet
13 obseuãtiã sub pena. qui quidẽ† iustus penalis inducit iustũ metũ
ꝫm Bar. in. l. creditor. ff. de solu. ⁊ Bal. in. l. falsus. in vlti. col. C. d
fur. ⁊ p dñm Alex. in ꝯsi. cxvij. in. j. volu. ⁊ ꝑsertim qꝛ postea ema
narũt etiam lr̃e ꝙ deberẽt sniam executioni mãdare p quas lr̃as
ostẽditur clarissima ⁊ indubitata volũtas principis licꝫ ꝯtra ius:
vt in. c. si quando. cũ ibi nota. extra de rescrip. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi not. C.
de peti. bono. subla. lib. x. Unde nemo iudex nec arbiter iudica-
bit metum allegatum non fuisse iustum. ¶ Preterea ex quo dñs
Joãnes ꝓtestatus est ꝙ nõ intendebat cõsentire in illã sniaꝫ. Sꝫ
ꝙ q̄cq̄d in futurum faceret metu faceret talis ꝓtestato facit con-
sensum in actu execcutionis postea sequẽtis consensuꝫ abesse. ⁊ sic
14 nõ põt valere p viã trãsactionis. l. j. in. si. ff. de pac. Nã ex quo† ꝓ
testatio facta est p verba denũciatiua actus futurus nõ solũ opat
respectu eius qd tunc fieret. Sed ⁊ ꝙ fieret in futuꝝ ꝫm ꝙ cõiter
cõcludit in. l. pacta nouissima. C. de pac. Ubi Cy. ⁊ Pau. de cast.
dicunt ꝙ si ꝓtestor ꝙ nõ recipias me in fideiussorem qꝛ ꝓtestor ꝙ
nolo teneri: si me postea recipis ego non teneor. Quia actus po-
stea futurus nõ opat vltra intẽtiõem. l. non oĩs. ff. si cer pe. ⁊ not.
Bar. in. l. non solũ. §. morte. ff. de noui ope. nũci. ⁊ ibi Jo. de imo.
⁊ moder. cũ simi. Quinimo etiã simplex ꝓtestatio fuisset sufficiẽs
qꝛ qñ adest causa ꝓtestãdi que etiã ꝑseuerat tpe actus afficit etiã
actũ postea factũ ex interuallo puta qñ timore potẽtis aliqs ꝓte
stat se nõ ꝯsẽtire. ⁊ idẽ timore durat tpe actus ꝫm Bar. Ange. ⁊
alios in. l. qui in aliena. §. si. ff. de acq. here. ⁊ no. Inno. p illũ tex. i
c. j. qd metus causa. Unde qꝛ protestatio declarat ꝯsensum abesse
actus. l. si qs. §. plerũq̄. ff. de relig. ⁊ sũ. fune. Cõcludit ꝙ nõ põt
elici tacita trãsactio. ¶ Et si diceret ꝙ ꝓtestatio debebat fieri ad
uersario cũ quo actus erat gerẽdus licꝫ timeret principẽ per ea q̃
no. Bal. in. l. clam. C. de fideicõ. ⁊ Bart. in. l. pro herede. §. papi.
ff. de acq. here. ⁊ no. Bar. in. d. §. morte. in materia ꝓtestatiõis de
claratorie. Rñdet ꝙ cũ ꝯsignatio fuerit facta ꝓcuratori cum ꝓte
statiõe ꝯsentiẽtibus ꝓcuratoribus non põt pars aduersa accepta
re cõsignationẽ nisi cum qualitate ꝓtestationis. Uñ acceptando
cõsignationẽ censetur ꝯsensisse ꝓtestationi. vt est casus quem ibi
ad hoc ponderat do. Cardi. ⁊ Abb. in. c. cumana. de elec. ¶ Pre
terea si instr̃m cõsignationis apparet etiam apud partẽ aduersã
censetur ꝯsensisse. l. si filius. ff. ad macedo. ⁊ tenet Jo. de imo. in. c.
cum. M. ferrariẽsis. de constitu. ⁊ no. Ludo. roma. in. d. §. morte.
per. tex. in. cle. j. de procura. ¶ Preterea ex quo ꝓtestatio fit ex iu
sta causa ⁊ est inteptatiua actus futuri. que iusta cã adest tpe actus
etiã si fiat altera parte ignorãte iuuat. Ita dicunt do. Anto. ⁊ do.
15 Abb. in. c. tua nos. de spõsa. Et id dicũt ꝙ si aliqs† timet metũ i
ferri in ꝯhẽdo mr̃imoniũ. ⁊ ꝓtestat ꝙ nõ intẽdit ꝯhere iuuat. ⁊ si
fieret alia parte ignorãte facit glo. in. c. licet d. iureiur. i. vj. Sed i
casu nostro dubitabat ne inferret metus si nõ cõsignaret ideo suf
ficit ꝓtestatio declaratoria illius actus consignationis vt dixi. et
presertim quod i actu cõsignationis ꝓtestatum est vt dixi.
Laus deo. Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Testamẽtum in terris imperij absq̄ septem testibus nõ valet.
Idem testamento per bannitum facto.
1 Instr̃m testi coadiuuat testimonio triũ testium.
2 Instr̃m in quo requiruntur quinq̄ testes (vt in codicillis) nõ suf
ficit ad coadiuuandũ instrumentũ ꝓducere duos vel tres testes:
sed debẽt esse quinq̄.
3 Si vnus ex. vij. testibus necessarijs contradicit testamẽto nõ pro-
batur testamentum.
4 Testimoniũ quattuor clericoꝝ tãtũ valet quãtũ sex laicoꝝ.
5 Testis reddit suspectus ꝓpter affectionẽ quã hꝫ ad testamẽtum
Item quando dicit se nolle a testamẽto recedere: sed referre se ad.
testamentum. nu. 6.
7 Pluralitas nõ presumitur nisi probetur.
8 Demõstrationes tot sunt quot noĩa reddunt clara postea repeti
ta in eoꝝ attestationibus.
9 Ad ꝓbandã falsitatẽ instrumẽti sufficit ꝓbatio p verisimile non
per impossibile.
10 Remitti nõ põt qd factũ non est.
11 Existẽtes in grauissima infirmitate solẽt rñdere ad oĩa.
12 Cõstitutus in graui ĩfirmitate ⁊ si interrogatio fieret a ꝑsona sum
missa ⁊ suspecta: tũc nõ valet vt testamẽtum.
13 Institutio facta ad interrogationẽ nõ exꝑsso ꝓprio noĩe p testa-
torẽ: an valeat: etiã ab existẽte in infirmitate.
14 Bãnitus priuat oĩ actu legitimo ⁊ ptãte testãdi.

¶ Consilium. xxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsſctũs illuminet intellectum.

Isis testamento Jacopi-
ni septẽ testibus hincinde examinatis tam ꝓ testamen
to asserto q̃ cõtra ipsum testm̃. Dico assertũ testamẽ-
tum sufficiẽter reprobatũ. Cũ em̃ in ciuitate Mutine q̃ est de ter-
ris imperij necessarij sint. vij. testes in testõ. vt no. in. l. hac ꝯsultissi
ma. C. de testa. Et duo ex testibus necessarijs in testõ scriptis con
tradicũt testamẽto. qꝛ dicũt ꝙ dicto testõ vel alicui testõ comitis
Jacopini nõ fuerũt pñtes cuius ꝯriũ dicit testm̃ de quo apparet
publicũ instr̃m. vt deponũt dñs Jo. de albriseis ⁊ domi. Guilel
mus parrochiani.

mus parrochiani. Ita concludit Bar. quē alij cōiter sequunt in. l. j. §. si qs neget. ff. quēad. testa. ape. ⁊ Inn. ⁊ alij in. c. cū ioānes here
1 mita. extra de fi. instru. Nec ob. in casu nostro † instr̄m testi coadiuuat testimonio triū alioꝝ testiū quo casu nō vr̄ ꝙ duoꝝ testiū contradictio tollat instr̄m testi ſm Ange. ⁊ Imol. no. in. d. §. si qs neget. qm̄ ad hoc rn̄deo ꝙ ꝓcederet qn̄ numerus testiū deponētiū pro testō esset sufficiēs numerus ad testm̄. Sed qn̄ nō est sufficiēs. put in casu nr̄o in quo requirunt septē. ⁊ tres tm̄ deponūt ꝓ testō. ⁊ hoc ꝓbat rōne euidēti: qꝛ si a principio testm̄ seu instr̄m in quo inscripti quattuoꝛ testes nō ꝓbarent testm̄. etiā si nulli testes instrō contradicerent: lꝫ etiā ipsi deponant ꝓ instrō. d. l. hac consultissima. C. de testa. Igit forti⁹ si cū testm̄ testib⁹ roboratū deponāt alij testes necessarij inscripti ꝓpter quos instr̄m reprobat. d. l. in exercendis. ⁊. d. c. cū ioānes. dꝫ instr̄m vitiari si ꝓ instrō deponētes nō sunt in numero sufficiēti. Ita tenet Inno. ⁊ sequunt doc. i. d. c. cū ioānes. quoꝝ dicta declarat ibi Jo. de imo. ⁊ dicit qn̄ ꝑ testes coadiuuat instr̄m contra testes q dicūt rē aliter fuisse gestā debēt esse tot q pos
2 sent deponere ꝓ instrō. Unde si esset † instr̄m in quo requirerent qnqꝫ testes. vt in codicillis nō sufficit ad coadiuuandū instr̄m ꝓducere duos vel tres: sed debēt esse qnqꝫ. vt. l. fi. C. de codi. ⁊ ita dicit velle Inn. ibi. Ex qbus infero ꝙ quatenus auget ⁊ coadiuuaret instr̄m fideꝫ faceret. ⁊ reqrerent tot testes quot sunt necessarij ad cōficiendū testm̄. ¶ Rn̄deo etiā ⁊ scdō ꝙ doctrina Ang. ⁊ Jo. de imo. non ad hoc ꝓcedit vt testm̄ seu instr̄m testi ꝓbet. Sed ad hoc vt defendat a vitio falsitatis: qꝛ si duo deponūt contra testm̄ et sunt de necessarijs ⁊ duo ꝓ testō: nō erit testm̄ redarguendū. ⁊ ita loquunt Ang. ⁊ Imo. nā qrunt de reprobatione testi: de falsitate seu instrumenti iuxta. l. optimā. C. de contraben. ⁊ commit. stipu. hoc autem stat ꝙ instrumentum reddatur suspectum ⁊ non probetur ⁊ non reprobetur vt falsum. casus est in. c. inter dilectos. ex de fide instru. ⁊ hanc declarationem ponit no. do. Cardi. in. c. cū ioannes. in sua. q. Ubi allegando dicta Inno. volentis ꝙ si vnus ex necessarijs testibus contradicit instrumento ⁊ duo deponunt ꝓ instrumento stabitur dicto duorum. vt in. c. cū dilecti. de elec. Dicit tamen ꝙ hoc dictum Inno. procedit quātum ad hoc vt instrumentum non pronuncietur falsum. non tm̄ pronūciabitur testamē tum validū si instrumētum erat confectum super testamēto ⁊ vn⁹ de descriptis q est de septē testibus dicit se non interfuisse. Stant enim ista simul vt dixi ꝙ instrumentum reprobetur adeo ꝙ non probet. ⁊ tm̄ non redarguatur de falso: qd̄ etiam confirmatur qꝛ si
3 vnus † ex. vij. testibus necessarijs cōtradicit testamēto non probatur testamētum. ⁊ tm̄ certum est ꝙ non reprobatur de falso. iuxta no. in. l. in exercēdis. C. de fi. instr. vbi dicit no. Bartho. de saly. in proposito. ꝙ lꝫ per duos testes reprobetur instrumētum: non tm̄ quantum ad hoc reprobatur vt non possit redargui de falso qꝛ in criminalibus requiruntur testes luce meridiana clariores. l. fi. C. de proba. bene autēꝫ sufficiunt vt fiat acerrima indagatio de falso etiam perueniendo ad torturam iuxta no. in. l. fi. ff. de questio. Sꝫ per tres bene reprobatur de falso si aliter instrumētum non coadiuuetur. Et sic concluditur ꝙ per dictum instrumentum dū probatur testamētum ex quo duo ex septem testibus necessarijs contra dicunt testamēto: ⁊ sic remanet tanꝙ factū corā quinqꝫ: ⁊ sic tāꝙ nullum ⁊ inualidum. Sed tunc obstat: ⁊ in hoc stat pondus cōsultationis: qꝛ in dicto testamēto est apposita clausula codicillaris. Unde videtur testamētum deficere ratione solēnitatis: qꝛ ibi nō remanet solēnitas testamēti: sed vr̄ remanere solēnitas codicillorum: in qbus tm̄ quinqꝫ requiruntur. vt in. l. fin. C. de codi. Et de natura clausule codicillaris est ꝙ si ex defectu solēnitatis testamē tum nō valet. qꝛ non sunt septē testes vꝫ vt codicillus: qꝛ vidētur adesse quinqꝫ testes. iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de iure codi. Sed ad hoc clare respondetur ꝙ predicta procederent quando appareret tm̄ instrumētum testamēti factum coraꝫ quinqꝫ testibus. qꝛ tunc si non valeret vt testamētum: valeret vt codicillus. Secus qn̄ in subscriptione testamēti essent appositi septem testes. ⁊ duo contradicerent. qꝛ dicerent se non fuisse presentes: qꝛ tunc instrumentum redderetur suspectum ⁊ falsum: qꝛ sunt appositi testes qui dicunt se non interfuisse. ⁊ sic instrumentum redditur adeo suspectum ꝙ non probaret contenta in eo. vt concludit Bar. in. l. j. §. si quis neget. ff. quēad. testa. ape. quem cōiter sequuntur doc. et ibi late per Imo. ⁊ hoc tenet Inno. in vna opi. in. d. c. cū ioannes heremita. que opi. cōiter approbatur. vt ibi dicit Jo. de imo. referendo dicta Cal. ⁊ aliorum. Unde dicunt ibi Imo. ⁊ alij ꝙ si duo testes ex testamētarijs descriptis deponunt se non interfuisse. Et aliū etiam necessarij ad aliam scripturam ⁊ vltra deponunt rem fuisse gestam prout in testamēto dicitur: lꝫ illud probaret: tm̄ non tollitur suspitio falsitatis instrumēti: ex quo sunt ibi descripti testes qui nō potuerunt describi: qꝛ absentes. Nec ob. ꝙ in casu nostro testamētum coadiuuetur testimonio alioꝝ testium descriptorum in testamēto: qꝛ etiam vltra responsiones datas dico ꝙ Ange. ⁊ Imol. loquunt qn̄ sunt plures vel pares numero testes dignitate ⁊ qualitate deponētes pro testamēto seu instrumento qꝛ tūc propter auctoritatē tabellionis preualēt: secus si essent numero pauciores vel attēta qualitate vel dignitate minus probarent ſm Inno. ⁊ doc. in. d. c. cum ioānes. Unde in casu nostro si testes inscripti examinati pro parte testamēti ex quo sunt plures essent pares qualitate ⁊ dignitate ⁊ deponerēt specifice de presentia illorum duorum ⁊ verisimilia deponerent preualent: qꝛ essent tres ⁊ duo alij inscripti qui vel qꝛ mortui: vel non deponūt. Nam tunc posset testamētum valere vt codicillus: sed in casu nostro dico ꝙ potētioꝛ est probatio dictorum duorum sacerdotum ꙗ trium testium partis aduerse super presentia vel absentia duorum sacerdotum: qꝛ si non probatur presentia testamētuꝫ adeo redditur suspectum de falsitate ꝙ non probatur ex quo appositi testes q nō potuerunt deponi vt dictum est qd̄ aūt super absentia vel presentia. Melius probent testes prefatoꝝ comitum ꙗ partis aduerse ostenditur primo ex qualitate personarū: qꝛ sunt duo sacerdotes: quoꝝ vnus est parochianus dicti comitis testatoris per ea q̄ not.
4 glo. in. c. monachus. in verbo compendia. lxxvij. di. Ubi † dicit ꝙ tantū valet testimoniū qttuoꝛ clericoꝝ qtū sex laycoꝝ. ¶ Scdō qꝛ testes partis aduerse nō deponūt specifice de presentia istorū sacerdotum. sed tm̄ referunt se ad testamētuꝫ. ⁊ sic nō proprio ore deponunt de presentia. Quinimmo dicūt se nolle deponere contra in testamento ⁊ sic apparet ꝙ habēt affectionē ad testamētum ex qua re dicuntur suspecti. iuxta no. in. l. parentes. C. de testi. ⁊ in c. in litteris. extra eo. ti. ¶ Tertio qꝛ illi sacerdotes qui dicunt se non fuisse presentes deponunt de facto proprio in quo facilioꝛ est probatio. naꝫ in facto vnus testis plene probat. vt dicit Pau. de ca. arg. glo. ibi in. l. qcūqꝫ. C. de ser. fugi. ⁊ Pau. de cast. in. l. j. ⁊ ibi do. Alex. ff. si ex noxa. cau. aga. ⁊ Bartho. de saly. in. l. si quis decurio. C. de fal. Unde facilius ⁊ melius dicuntur probare. presertim qꝛ facilius potuerunt recipi testes partis aduerse ꙗ dicti sacerdotes. qꝛ illi de facto alieno. in quo est probabilis ignorantia. Isti de facto proprio in quo ignorantia non est probabilis. vt in l. qꙗ. ff. ad velleia. ⁊ in. l. finali. ff. pro suo. ¶ Preterea ⁊ quarto. quia Guillelmus vnus ex primis testibus est frater carnalis tabellionis de cuius fama ⁊ falsitate agitur. vnde nō censetur posse deponere. iuxta no. in. l. fin̄. C. ad tertul. Ex quo agitur de magno preiudicio fratris. Et per docto. maxime per Saly. in. l. parētes. C. de testi. ¶ Preterea dicti tres deponentes pro testamento censentur esse valde suspecti. Nam primus testis nomine Jo. de cortesis dicit ꝙ nullo modo vult discedere a testamento. Sed omnia
5 dicere que in eo continentur. Unde † redditur suspectus vt dixi ꝓpter affectionem quam habet ad testamentum. ¶ Preterea in multis interrogatus ab alia parte refert se ad testamentum. Et tamen ex lectura dicti testamenti nihil apparet de his de quibus interrogatus est. ex quo apparet ꝙ nec apta testimonia negocio de quo agitur: nec verisimilia deponit. Et sic non debet ꝓbare ex quo pro causis scientie in multis refert se ad testamentum: in quo nihil apparet. vt in. l. iij. §. diuus. ff. de testa. Unde verisimiliora ⁊ aptiora sunt testimonia duorum sacerdotum. ¶ Presertim cum hic primus testis semper referat se ad tastamentum ⁊ ad eundem premeditatumqꝫ sermoneꝫ. iuxta. l. iij. §. diuus. ff. de testib⁹. Item dicit se esse valde amicum fratris domine Margarite legatarie propter quam amicitiam redditur etiam suspectus. vt ꝑ Sa
6 ly. no. in. l. testium. C. de testi. ¶ Secundus † vero testis est etiam valde suspectus. tum quia est frater tabellionis. Item quia dicit se nolle a testamento recedere: sed referre se ad testamentum. Et ita se communiter refert ⁊ pro certo bonus iudex habet multum inspicere ⁊ considerare ꝙ isti testes fuerunt informati a partibus ne discederent a testamento. Unde potest dici illud. Tu magis scire potes quanta fides testibus adhibēda sit. l. iij. §. tu magis. ff. de testibus. ¶ Preterea dictus testis in sua attestatiōe. Primo dixit ꝙ erat multum grauatus ⁊ ꝙ non recordatur an esset sane mētis vel semimortuus: ⁊ postea immediate dicit ꝙ erat sane mentis: non tamen exprimit se variare animo corrigendi. vel ꝙ meli⁹ recordetur. quo casu tanꝙ varius non probat. vt decidit Bal. in l. eos. ff. de falsis. in tertio contrario iunctis his que ponit Bart. in. l. qui bona. §. qui stipulaturus. ff. de dam. infec. ¶ Tertius vero testis Christophorus fauolatus etiam est varius ⁊ suspectus. primo quia comes Jacopinus oꝛe proprio fecit testamētum. Deinde interrogatus an posset loqui dixit non recordari. ¶ Secundo quia circa scripturam notarij aliquando dicit se scire. Aliquando se velle referre ad testamentum ⁊ nolle aliud dicere ꙗ in testamento dicatur. ¶ Tertio qꝛ primo dicit ꝙ oēs testes erātan̄ faciē comitis Jacopini. Deinde dicit ꝙ nescit. an ipse vel alij testes essent in sui p̄ntia. vel in camera. Quare cū oēs dicti testes sint valde suspecti. ⁊ varij nō ꝓbāt sicut illi duo sacerdotes. vt ex superioribus patet. Quare cum penes quēlibet iudicem dicti duo sacerdotes fidedigni melius probent ꙗ dicti alij testes quorū duo sunt viles. iuxta no. ꝑ Host. quē sequunt doc. in. c. in nr̄a extra de testi.

⁊ non sint varij. sed contestes. Magis etiam apte deponunt nec
aliqua suspitione sint affecti melius ⁊ potentius dicuntur proba-
re dictam absentiam potentior aũt probatio preualet. vt in. l. hoc
carmen. §. si testes. ff. de testi. ⁊ qd per illum tex. dicit Bar. in. l. ad
monendi. ff. de iureiur. ⁊ Bar. in sua disputa. que incipit. Accusa
tus de vi turbatina. Ex quibus concluditur ꝙ illi codicilli nõ p-
bantur: prout clara etiam ratione ostenditur. Nam predicti tres
testes partis aduerse precise deponunt testamentũ esse veruz seu
instrumẽtũ testamẽti factũ fuisse corã. vij. testibus. ⁊ tñ duo ex di-
ctis septem dicũt nũq̃ interfuisse. Unde redditur predictum in-
strumentũ suspectũ ⁊ non probat contenta in eo. vt dicũt Inno. ⁊
doc. ⁊ maxime Imo. in. d. c. cum ioannes. Aut ergo pars aduer-
sa vult se fundare ex dicto instrumento. ⁊ non potest qꝛ est falsum
⁊ suspectum: ⁊ non probat. Aut vult se fundare ex testibus: ⁊ te-
stes non sunt in numero sufficienti. ⁊ non probant codicillos put
volunt Inno. ⁊ alij in. d. c. cum ioannes. maxime Jo. de imo. qꝛ te
stes sunt tres ⁊ in codicillis requirũtur quinq;. vt no. in. l. fi. C. de
codicil. ⁊ ista est concludens ratio in materia. ¶ Non obst. ꝙ non
videtur esse probatum ꝙ dicti duo sacerdotes qui dicunt se nõ in
terfuisse non probatur ꝙ sint illi qui testamento dicuntur inter-
fuisse. qꝛ plures reperiuntur eiusdem nominis. vt dicunt Card. ⁊
do. Abb. in. c. cum ioannes. preallegat. Nisi proprium nomen eẽt
tale de quo dubitari non poterat vt in gallo presso. De quo per
glo. ⁊ doc. in. l. hac cõsultissima. C. qui testa. face. pos. Et per bar.
in. l. demonstratio falsa. ff. de condi. ⁊ demon. in. vij. q. ⁊ Bal. in. l.
certum. ff. si cer. peta. Sed ad hoc respondeť ꝙ procederet quan-
do probatum esset per aduersarium ꝙ plures essent eiusdem no-
minis. al's secus qꝛ al's sufficeret expressio solius nominis proprij
ſm Bar. in. l. si in rem. ff. de rei ven. per illuz tex. ⁊ ideo ponit cau
telam: de qua ibi per eum. ⁊ do. Anto. in. c. ij. in. ij. col. de libel. ob-
la. ⁊ ita consuluit Bar. prout ipse dicit in lecturis modernis in. l.
si quis seruum. §. si inter. ff. de leg. ij. pro his bene facit ratio. quia
7 †pluralitas non presumitur nisi probetur. vt in. c. cum ioãnes he
remita. de fide instru. Et hoc voluit Bal. in suo consilio quod in-
cipit. Cum appareat de condemnato. vbi dicit contrariam opiñ.
quando essent plures eiusdem nominis. ¶ Preterea in casu no-
stro: vt vidi in attestationibus res redditur clara: qꝛ in testamen-
to fit mentio de nomine proprio: de nomine patris dictorum pre-
sbyterorum: ⁊ de nomine domus. ⁊ ita fit etiam mentio in eorum
8 attestationibus. Unde† tot sunt demonstrationes quot nomina
redduntur clara postea repetita in eorũ attestationibus. iuxta no.
in. l. forma. ff. de censi. ⁊ in. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. j.
cum si. Ostenditur etiam falsitas dicti testamenti. qꝛ dictus Guil
lelmus testis partis aduerse probat ꝙ dictum testamentum fa-
ctum fuit postq̃ interrogatus fuit testator. An vellet relinquere
domine Margarite mille ⁊c. ⁊ respondit sic. Nam dixit ꝙ comes
Antonius ⁊ comes Guido fratres dixerunt dño Petro balugo
le. Il conte Jacopino vole fare testamento: ⁊ lassare a madonna
Margarita ducati mille. Si enim ante illud tempus iam reliqs-
set ducatos mille. frustra dñs Petrus interrogasset iterum. An
comes vellet relinquere vxori mille ducatos ꝙ etiaz patet per di
ctos duos sacerdotes qui interfuerant quando comes Jacopinꝰ
dixit sic. Et postea per dñm Petrum de balugola dixit qualiter
eos scriberet in testes. Ex quo datur intelligi ꝙ tunc factum fuit
assertum testamentum. ¶ Preterea apparet per tres testes ꝙ
dicta verba quando respondit sic fuerunt prolata die. vj. Augu-
sti. M. cccc xciij. qua die apparet factum instrumentum testamen
ti. Unde ex his que dicta sunt verisimiliter apparet ꝙ si qd fuit
factum fuit post aduentum dictorum sacerdotum vsq; ad mortez
quo tempore non dicitur fecisse testamentum nec codicillos. vt. j.
probabitur. Unde ex quo verisimiliter presumitur ꝙ post aduen
tum dictorum sacerdotum non probatur nec testamentum nec co
9 dicilli sequitur ꝙ †ad probandam falsitatem instrumenti sufficit
probatio per verisimile non per impossibile si probať ꝙ vna par
tium die confecti instrumenti boñ. erat Mutine. nã possibile erat
ꝙ fuisset etiam bononie: non tamẽ verisimile. vnde instrumentuz
non probat. vt concludit no. Bal. in. l. in exercendis. C. de fide in-
stru. ita dicamus in casu nostro ꝙ verisimile est per superiora. et
ita comprehenditur ex dictis testium ꝙ dictum testamentuz fuit
factum post aduentum dictorum sacerdotum: vt dixi quando di-
citur ꝙ dñs Petrus interrogauit an vellet relinquere vxori sue
mille ducatos: ⁊ dicitur respondisse ꝙ sic. si ergo est verisimile et
tunc non potuit condere testamentum vel codicillos. Igitur per
verisimilia apparet de nonveritate instrumenti. vt. j. dicetur. Nec
obstant duo que allegantur. ¶ Primum ꝙ dicunt aliqui ex testi
bus partis aduerse ꝙ audiuerant dici qualiter comes Jacopinꝰ
testatus fuerat. ⁊ reliquerat dñe Margarite mille ducatos. quo-
niam testimonium de auditu non probat sic esse factum testamen-
tum vel codicilli. vt habetur in. l. ij. §. idem labeo. ff. de aqua plu.
arcen. ⁊ in. l. testium. C. de testi. ⁊ in. c. lz ex quadam. eo. ti. Preser-
tim in casu nostro qꝛ ex quo apparebat factum publicum instru-
mentum per no. coram septem testibus. non est mirum si per ali-
quos dictuz fuerit ꝙ testatus fuerat: ⁊ reliquerat vxori mille. que
tamẽ contenta in dicto instrumento non sunt vera. ¶ Nõ ob. etiã
ꝙ duo ex testibus deponant qualiter fratres dicti comitis Jaco
pini miserunt dictos testes ad dñam Margaritam: vt vellet di-
ctos mille ducatos sibi relictos dimittere seu relaxare propter qd
10 videbantur fateri dictum legatum: †qꝛ remitti non potest qd fa-
ctum non est. vt in. l. decem. ff. de ver. ob. ⁊ in. c. ad dissoluendũ. de
despon. impu. Sed ad hoc respondetur ꝙ dicti testes sunt minꝰ
idonei. ⁊ non probant plene qꝛ alter est frater tabellionis. de cuiꝰ
magno preiudicio agitur. iuxta no. in. l. parentes. ff. de testi. ⁊ in. l.
femine. ff. ad tertul. Alter vo testis est aduocatus dñe Margari-
te: qui ceperat pro ea aduocare. iuxta no. ĩ. l. fi. ff. de testi. ⁊ p Spe.
in ti. de teste. §. j. versi. item quid si aduocatus. Idem potuerũt su-
spicari vel credere ꝙ esset testamentum qui quidem error non no
cet detecta postea veritate. l. post diuisionem. ⁊. l. cum falsa. cũ ibi
no. C. de iur. ⁊ fac. igno. Item detecta veritate potuerunt confessio
nem reuocare ⁊ rem aliter fuisse gestam. iuxta no. in. l. error. C. de
iur. ⁊ fac. igno. cũ ibi plene no. per Bald. ⁊ alios in. c. fi. vbi plene
do. Abb. extra de confes. ¶ Quod aũt vt dictum fuit ꝙ dictꝰ co-
mes Jacopinus non esset sane mentis a tempore aduentus dicto
rum sacerdotum vsq; ad mortez probatur per dictos duos testes
qui reperiuntur scripti in testamento: ⁊ per alios quattuor qui de
ponunt comitem Jacopinum non fuisse sane mẽtis. erat enim co-
mes Jacopinus ĩ articulo mortis: qꝛ mortuus fuit paulopost ha
bebat linguam implicitam ⁊ ingrossatam. ⁊ non respondebat ad
ea que tangebant sacramenta ad animam ⁊ nihil disposuit in re-
spicientibus animam. ⁊ per alia propter que testes deponunt nõ
fuisse sane mẽtis. quo casu nec poterat testari nec codicillari. vt in
l. furiosum. ⁊ ibi no. C. qui testa. face. pos. ¶ Preterea dicti sex te
stes deponunt ꝙ non fecit testamentuz nec codicillos. Immo ver
ba prolata non important etiam codicillos. Nam primus testis
quartus ⁊ quintus quando dñs Petrus interrogauit comitem
Jacopinum non respondit. Unde do. Antonius frater dicti co-
mitis Jacopini illi dixerunt non oditu. ⁊ ipse comes Jacopinus
respondit. si: qd verbum si: magis videtur posse referri ad inter-
rogationez dñi Antonij. s. ꝙ audiebat: quã ad interrogata domi
ni Petri ꝙ relinquebat dicta mille. Et ita dicendum est in secun
11 do teste quando dñs Antonius dixit: e tu smari. Nam† huiusmo
di existentes in tam grauissima infirmitate ad omnia respondere
solent. Presertim cum responsum esset dño Antonio ad verba
proximiora. ⁊ iam apparet ꝙ dño Petro noluerat respondere.
Unde probatio ad minus redditur equiuoca. ⁊ sic nõ probat. l. nõ
hoc. C. vnde cogna. c. in presentia. de probatio. Alij duo non sunt
in numero sufficienti. vt in. l. fi. C. de codi. Ad hoc etiam facit. Nã
lz glo. in auť. iubemus. C. de testa. velit ꝙ dispositio testatoris va
leat facta ad interrogationem alterius ab existente in maxima in
firmitate: si tamen defunctus est sane mentis presertim si interro
gatio fit a suspecto prout ibi concludunt doc. ⁊ late do. Alexã. in
consi. xxxiij. In tertio volu. consiliorum. Tamẽ in casu nostro ta-
lis dispositio dicitur facta ab existente in articulo mortis qui non
poterat articulate loqui. ⁊ fuit facta ad interrogationem persone
suspecte. s. a fratre legatarie. ⁊ ab homine qui censebatur intelle-
ctum amisisse prout sunt illi qui nõ possunt articulate loqui: quia
sunt in articulo mortis. prout dicunt Pet. Cy. ⁊ Bart. in. l. iube-
mus. C. de testa. Reperio etiam ꝙ insignis doc. do. Pau. de cast.
in. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. obli. limitat glo. in. d. l. iubemus. nisi
12 †testator esset constitutus in graui infirmitate. ⁊ interrogatio fie-
ret a persona summissa ⁊ suspecta ꝙ tunc non valeat vt testamen
tum prout fuit in casu nostro: qꝛ interrogatio fuit facta a fratre le
gatarie super quo legato disputatur ⁊ hoc dictum sequuntur ibi
Moderni perusini ⁊ senenses. ⁊ hanc opi. tenuit Albertus papiẽ
sis. quẽ refert ⁊ sequitur Jo. and. in addi. spec. in ti. de testa. §. j. in
addi. que incipit. Pileus. Ubi dixit ꝙ existentes in tali statu ad
omnia respondent sic. ⁊ sequitur Pau. de ca. in consi. ccclxiij. qui
loquitur de eo qui semper se reuoluit super lecto propter infirmi
tatem. ⁊ Pau. de ca. in. l. hac consultissima. C. qui testa. face. pos.
⁊ Ludo. roma. in consi. cccvj. ⁊ do. Anto. in. c. cum tibi. de testa. et
lz Bal. ⁊ pleriq; alij dicant ꝙ Jo. and. videtur recedere ab opiñ.
Alber. Tamen mihi videtur ꝙ illam sequatur. Nam verum est
ꝙ in questione simpliciter posita per glo. in. d. l. iubemus. in qua
13 dubitabatur. Nunquid valeat †institutio facta ad interrogationẽ
non expresso proprio nomine per testatorem etiam ab existente in
infirmitate tenet opi. Accursij de qua in. d. l. iubemus. quam opi.
tenent communiter docto. sed postea subdit inuenio Albertũ pa-
pieñ. tenuisse contrarium in his terminis. ⁊ sic dicit Albertum te
nuisse contra glo. ĩ terminis in quibus loquitur qua opinione reci
tata nihil aliud dicit Jo. and. stant ergo ista simul ꝙ glo. sit vera
⁊ ꝙ limitetur per dicta Alberti papiensis in terminis suis qd nõ
ꝓsequor.

prosequor: qr testes hoc deponentes deponunt φ nõ erat sane mẽ tis: quo casu oẽs ɔcordant qδ testim nõ valet. Unde ex his τ aliis concluditur φ dicta dispositio non valet. ¶ Postremo τ ex alio
14 dictum testim nihil vȝ. Naȝ iste comes Jacopinus fuit† bannitus vt patet per litteras pricipis. qui ex forma statuti priuatur omni actu legitimo τ potestate testãdi. vt. l. actus legitimi. ff. de reg. iur. et in. l. j. per glo. ff. de acqui. reruȝ domi. τ per Bar. in. l. interduȝ. ff. de here. insti. φ autẽ fuerit bannitus vt dixi. patet per dictas lit teras in qbus princeps dicit seipsum fecisse bannitũ pro homici dio de quo sibi liquere cõstabat cuius assertioni standũ est donec cõtrarium ꝓbet͏ vt in cle. j. de ꝓba. cũ ibi no. τ in. c. cũ nobis. τ ibi not. extra de testi. τ per Bart. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faciẽ. Multa alia dixissem si fuisset mihi notũ priuilegiũ princi pis. Pro quo facit etiã illa opi. φ banniti ex aliqua ciuitate pdũt etiã iura cõmunia quoad illam ciuitatem. de quo latissime p mo der. in. l. j. ff. de here. insti. et in. l. ex facto. ff. ad treb. Ex quibus pu to comitem Jacopinum decessisse sine testamento τ codicillis. Laus deo. Bartho. soci. τc.

¶ Summarium.

☞ Procurator non habens mandatum speciale ad id super quo transegit tenetur ad damnum quod parti exinde euenit.
1 Si aliquis obtinuit tres sententias conformes: non potest dici de nullitate aliarum sententiarum.
2 Procuratores si susceperint defensionem τ interuenerunt in iu dicio ad defendendum τ probationes deducendo: habentur pro legitime citatis.
3 Procurator promittens indemnitatem tenetur iudicium suscipe re et ostendere se esse procuratorem.

¶ Consilium. xxix.

¶ Dñs labia mea aperiat τ spũssanctus illuminet intellectum.

Isis puncto τ instrumen tis transactionis: τ mandati: τ omnibus consideratis primo aspectu. Videbat͏ dicendũ dictã Octauiam nõ posset cõtra ꝓcuratores dicti ser Petri transigẽtis secum siue eo rum heredes habere regressum virtute eorũ promissionis de qua in transacti. ¶ Qδ vr ostẽdi. Nã dicti ꝓcuratores ꝓmiserunt di ctã dñam seruare indemneȝ. τ soluere de ꝓpria pecunia casu quo nõ haberẽt sufficiẽs mãdatũ seu nõ ostẽderent. Sed in casu videt͏ ostẽdi φ habebãt sufficiẽs mãdatũ. Igitur videt͏ φ nõ tenean tur ad aliquid: qr nõ verificat͏ cõditio ꝓmissionis. l. cedere diem. ff. de ver. sig. φ aũt ad ea que gesserãt haberẽt sufficiẽs mãdatũ vr ostẽ di. nã ipsi cũ dicta Octauia transegerũt ꝓut pȝ in transactione. ſȝ ex forma mandati apparet φ cõcessa fuit potestas transigendi cũ quibuscũqȝ personis. igitur τc. Nec vr obstare φ fuit iudicatuȝ et sententiatũ φ nõ haberẽt mãdatũ sufficiẽs ad trãsigendũ ꝓut fe cerunt. τ sic sñia videret͏ facere ius inter partes. c. inter monaste rium. de re iudi. τ habet͏ pro veritate. l. res iudicata. ff. de reg. iur. Quoniam vr posse rñderi φ sñia nõ fuit lata cõtra eos. τ sic non videt͏ eis ꝓiudicare. l. sepe. ff. de re iudi. c. pen. extra eo. tit. Ideȝ φ sñia fuit iniuste lata. τ per imprudentiaȝ iudicis. Igit͏ nõ ꝓiudicat l. si per imprudentiam. ff. de euic. τ in. l. emptor. eo. tit. C. eo. tit. Et vtrobiqȝ not. per doc. τ sic videbant͏ nõ teneri. ¶ Sed ꝓdictis nõ obstãtibus cõtrariã sñiam veriorẽ existimo φ immo dicta Octa uia petere põt a dictis ꝓcuratoribus φ seruet͏ indemnis de ꝓpria pecunia ꝯm ꝓmissionẽ in transactione cũ ipsis facta ꝓut in ea cõ tinet͏ cũ ser Petrus qui cõstituit eos ꝓcuratores cuius mandati vigore trãsegerunt euincat bona a dictis eius ꝓcuratorib9 eis da ta. Et imprimis ista cõclusio ꝓbari videt͏. Nã Blasius postremo eius pater. τ dictus ser Petrus dotẽ dicte Octauie filie sue sup aliis bonis. vt narrat͏ cõstituit. τ lȝ dicta Octauia occasione dicto rum bonoꝝ diu litigasset. Tñ dicit͏ φ plures sñias ꝓ se͏ obtinuit et si obtinuisset tres sententias conformes nõ potuisset dici de nul litate aliarũ sentẽtiarũ vt in cle. j. de re iudi. Si vero nõ erãt tres: sed erant due: adeo φ non poterat appellari: etiam res erat red dita clara. l. res iudicata. ff. de reg. iur. Et lȝ dictũ esset de nullita te. tñ pro iusticia dictarũ sententiarũ ꝓsumebat͏ donec aliud appa reret cũ non esset appellatũ: nec poterat appellari scdm Spec. in tit. de proba. §. j. ver. sequit͏. τ tenet Guido de suza. in. l. j. C. de iu ris τ facti ignorã. τ dñs Ant. τ Jo. de imo. in. c. in presentia. de re nunci. Et debebant executioni mãdari. si exceptio nullitatis altio rem requirebat indaginem iuxta not. in. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. ¶ Ex quibus infert͏ φ licet dicti ꝓcuratores haberent mandatũ ad transigendum re existente dubia non habebant mã datum ad dilapidandum. Nã res esset clara per id quod habetur in. l. pactum curatoris. C. de pac. τ in. l. contra iuris. §. fi. ff. eo. tit. τ no. Bar. in. l. filiussa. ff. de dono. Et consuluit Pau. de cast. in suo consi. cxv. incipit. Spectabiles dñi. Et Ang. de are. qui dicit se vi disse de facto Jmo. in. §. preterea secundo. insti. de excep. in colũ. xxxiij. Et hac ratione potuit moueri dñs iudex ad infringendum factum dictorum procuratorum ꝓpter defectum mãdati. Igitu dicti procuratores tenent͏ conseruare dictã Octauiã indemneȝ. et sic ad soluendum id in quo condemnata est iuxta no. per Bar. in l. querit͏. ff. loca. τ p Bal. in. d. l. j. C. de his que in frau. credi. τ per Bal. in. l. ij. C. de sentẽ. que sine certa quãti. ¶ Cõfirmantur ꝓdi cta τ scdo qr dicta Octauia succubuit τ euicta fuerunt dicta bona sibi assignata per ꝓcuratores: τ sic decisum est per sñiam dictos ꝓcuratores nõ potuisse in. d. transactiõe cõsignare virtute eorum mandati dicta bona dicte Octauie: que sententia fecit ius. τ ꝓ ve ritate habet͏. in. l. j. ff. de re iudi. τ in. l. res iudicata. ff. de regu. iur. q̃ ꝓiudicat nõ solum dicte Octauie. Sed etiaȝ procuratoribus qr in dicto iudicio interuenerunt vt cõcludit Bal. in. l. fi. C. de vsuris rei iudi. ad fi. Non eniȝ possunt se tueri φ dicta Octauia fuerit ma le cõdemnata ꝓpter defectum mandati ꝓcuratorem vt concludit
2 ibi Bal. τ ꝓsertim cum† procuratores susceperint defensionem et interuenerunt in iudicio ad defendendum τ ꝓbationes deducen do: quo casu habent͏ ꝓ legitime citatis vt dicit glo. singu. in. l. si di ctum. §. si presenti. ff. de euict. τ Bal. in. d. l. fi. τ sic ꝓiudicat sicut si fuissent citati. ꝓsens in iudicio non est citandus. vt per Guil. bar. et doc. in. l. j. ff. de in ius vocã. Et doc. late in. c. j. de iudi. extra. sed quando fuissent citati sententie preiudicassent eis. Igitur τc. iuxta no. in. l. si eo tẽpore. C. de remissione pig. τ in. l. a sententia. C. de ap. et in proposito per Bar. τ Bal. in. l. duobus. §. q iurauit. ff. de iu reiur. τ per Bar. τ Jmo. in. l. x. ff. de ver. ob. Et per Bar. in. l. cuȝ filius. in prin. eo. tit. Et Bal. in. l. ij. C. de eden. Facit ad hoc quod no. Cy. in. l. j. C. de aduoca. diuerso. iudi. τ glo. in. l. cũ miles. §. j. ff. ex quibus cau. ma. Si ergo sñia ꝓiudicat. Igitur dicitur iudiciuȝ. et sententia habetur pro veritate φ dicti procuratores nõ habue runt legitimum mandatũ. τ φ dicta Octauia iuste ex dicta causa et per consequens dicti fideiussores τ ꝓcuratores tenent͏ vt dictũ
3 est. ¶ Preterea τ tertio dicti† ꝓcuratores promittentes indẽni tatem tenebantur iudicium suscipere τ ostendere se esse ꝓcurato res. vt concludit no. Bar. in. l. pater. ff. de dote preleg. Et Bart. no. in. l. cum tibi. C. de euic. alleg. Rycar. Qñ defensionem ꝓmise runt dicti procuratores in instrumento transactionis. Igit͏ si isti ꝓ curatores ꝓmiserunt defendere dictã casu quo nõ haberent man datum τ interuenerunt in iudicio. τ nõ defenderunt ostendendo se habere mandatũ tenent͏ insolidũ ad id qδ fuit ꝓmissum ob rẽ non defensam. l. iiij. §. fi. τ. l. in executione. §. fi. ff. de ver. ob. τ. l. ex clau sula. τ. l. si ex duobus. ff. iudica. sol. Nec possunt se defendi ex eo φ habebãt regressum cõtra principalẽ qr principalis est ille q euicit ex defectu mãdati. Uñ cessant no. p Bar. in. d. l. qñ noluit φ req rat͏ excussio principalis. Et p Bal. in. l. j. C. de his q̃ in frau. credi. ¶ Preterea τ. iiij. erit aduertẽdũ φ dicti ꝓcura. eque principat͏ ꝓmiserũt duo. Primũ φ ser Petrus haberet ratũ casu quo nõ haberet sufficiẽs mãdatuȝ ad ꝓdicta gerẽda. Scdm φ dictus ser Petrus obseruabit. τ adimplebit. q̃ vba significãt φ obseruaret de iure τ de facto. τ sic siue hȝ mãdatũ siue nõ vt in. l. si quis. C. de trãsac. Et sic illa cõditio. si nõ haberet sufficiẽs mãdatũ. nõ vr re petita in sequẽti oratione iuxta no. p Bar. in. d. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de v. ob. ex quo ista duo fuerunt principaliter pro missa τ ad diuersum effectũ. Uñ cũ ser Petrus. nedũ obseruaue rit ſȝ cõtraueniat. vt in. d. l. si quis maior. tenent͏ dicti ꝓcuratores ad cõtẽta in trãsactione. ¶ Postremo cũ ostẽsum τ iudicatũ fue rit ꝓ sñiam q̃ eis ꝓiudicat eos nõ habuisse mãdatũ imediate φ pri mum poterãt tenebant͏ curare φ Petrus rati haberet. Alias sine alia interpellatione fuerũt in mora τ fuerũt obligati soluere. τ de proprio ꝓut ꝓmiserunt. vt voluit no. Bal. in. c. j. §. ad hec hic fini tur lex corradi. Et sequitur dñs Alex. i. l. qδ te. ff. si cer. pe. ¶ Ex quibus cõcludo φ dicta Octauia agere põt ad id in quo est dãni ficata ɔ dictos ꝓcuratores cũ trãsegit. Laus deo. Bartho. soci.

¶ Summarium.

☞ An vsusfructus relictus vxori. τ filie si vxor vel nupserit vel vi tam mutauerit: debeat͏ filie si moriatur vxor.
2 Casus mortis: τ transitus ad secunda vota equiparantur.

¶ Consilium. xxx.

¶ Dñs labia mea aperiat: τ spũssanctus illuminet intellectum.

1 Iso testamento Ludoui ci: τ relicto† vsusfructus bonorum facto vxori q̃diu vi xerit τ vitam vidualem seruauerit. que si aliam vitam elegerit: τ ad secunda vota transiuerit. talem. vsumfructum reli quit filiabus suis donec fuerint maritate. mortua est vxor relicta vna filia non maritata dubitatur an vsusfructus redire debeat ad hereditatem. An virtute fideicommissi pertineat ad filiam nomi ne Laurã. Et licet primo aspectu videretur dicendum φ debeat ad heredem pertinere: quoniam Laure est vsusfructus relictus si vxor transiuerit ad secunda vota τ sub conditione voluntaria ad actum dicti legati seu fideicommissi: τ sic debuit impleri in forma specifica. τ sic φ vxor transierit ad secũda vota sed in casu nostro

non est purificata: qꝛ mortua est. Igitur hic casus censetur omissus: ⁊ per consequens ꝙ substitutio in vsufructu non habeat locũ. argu. l. commodissime. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ ꝙ per illum text. dicit Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ docto. ibi sequuntur. ⁊ per Bart. in. l. meuius. ⁊ in. l. qui heredi. ff. de condi. ⁊ demon. cum multis similibus. ¶ Sed hoc non obstante contrarium est verius ꝙ immo vsusfructus pertinet ad Laurã. Ista conclusio probatur quasi in terminis. p̃sertim in ratione decidendi ex questione disputata per Rycar. malũ. quã reassumpsit dominus Thomas de formaginis gener Ioan. and. prout ipse refert in addi. Specu. in rub. de secun. nup. Testator reliquit vxori vsumfructum q̄diu vixerit. ⁊ donec caste vixerit. ⁊ vitam vidualem seruauerit. ⁊ post mortez vxoris reliquit titio. institutis filijs. Vxor transiuit ad secunda vota ⁊ sic non euenit adhuc casus mortis decidunt ꝙ statim debeatur legatum titio cui fuerit factũ post mortem vxoris. ⁊ sic decisio est quasi in terminis. Nam respectu legati facti vxori. est idem casus. s. q̄diu vixerit. ⁊ vitam honestã et vidualem seruauerit. Solum est differentia: quia in casu prefatorum doctorum legatum est factum alteri post mortem vxoris. In casu autẽ nostro est factũ si trãsiuerit ad secunda vota ipse decidit ꝙ q̄uis sit factum post mortem vxoris. tamen locum habet per transitum ad secunda vota. Ita econtra dicendum est in casu nostro: qñ est factum post transitum ad secunda vota locum habere debet post mortem duplici ratione. Prima ratio qꝛ quod operatur propositum in proposito debet operari oppositum in opposito. l. ⁊ si contra. ff. de vulgari ⁊ pupillari. l. si vt proponis. C. de nupt. c. hospitiolum. xxxv. distin. Secunda ratio est ⁊ melior
2 quia ex quo † casus mortis et transitus ad secunda vota equiparantur. Ideo ibi casus mortis extenditur ad casum transitus ad secũda vota ⁊ econtra ratione suprascripta. qꝛ est casus similis. vt p̱batur ex notatis per Bar. in. d. l. gallus. §. ⁊ quid si tantũ. ¶ Respondetur ad casum in. d. l. commodissime. ff. eo. titu. quia dispositio extenditur ad casum similem. bene facit tex. cum gl. ⁊ ibi Bal. in. l. q̄uis. C. de fideicom. Unde possumus dicere ꝙ in terminis deciditur casus noster. ⁊ presertim quia rationes decidendi allegate per prefatos docto. Militant in casu nostro. dicunt enim qđ legatum est donatio causa mortis. l. illud. ff. de dona. causa mor. Sed ille q̄ donat causa mortis potius vult habere q̄ donatarius et donatarium q̄ heredẽ. Ita testator in casu nostro potius vult habere q̄ vxorem ⁊ substitutum vxori potius q̄ heredem. Ideo fit dicta extensio in fauorem substituti. que ratio militat precise in casu nostro. ¶ Preterea dicunt prefati docto. ꝙ testator non disposuit in casu mortis. qꝛ cogitauit ꝙ mulier non deberet transire ad secunda vota ꝙ si cogitauisset idez disposuisset. Ita in casu nostro. Ideo disposuit in casu quo transiret ad secunda vota qꝛ non cogitauit ꝙ vxor deberet mori anteq̄ filie nubant. si enim cogitasset idem statuisset. argu. l. mulier. in princip. ff. ad treb. ⁊ in. l. iij. C. de insti. ⁊ sub. sub ꝯdi. fac. Potuit em̄ cogitare ꝙ transiret ad secunda vota anteq̄ filie nubant. quo casu postq̄ nupserint legatuz eis non debebatur. sed anteq̄ nuberent si vxor transiret ad secunda vota. Sed ꝙ vxor moreretur anteq̄ filie nuberent. Verisimilis est ꝙ non cogitauerit. tum qꝛ quis viuere presumitur vsq̄ ad centum annos. Ut dicit glo. in. l. j. §. si debitor: quemad. testa. ap. Tum qꝛ non est in consideratione casus mortis breui tẽpore quo ad hoc homo superuiuere potest. arg. l. inter stipulantez. §. sacrã. ff. de verbo. obli. Igitur fortius in casu nostro hoc possumus dicere euenisse. qꝛ testator non cogitauit. Et ideo si cogitasset idem statuisset. Ad hoc. l. tale pactum. in fi. cum glo. ff. de pac. cum multis simi. ibi allega. Si enim voluit ꝙ matre viuẽte a qua subsidiũ percipere poterant ipsas etiaz vsufructuarias. qñ transiret ad secunda vota. ⁊ fortius censetur hoc voluisse ipsa mortua auten. multomagis. C. de sac. san. eccle. Unde cum ex dicta decisione. et rationibus eius decidit casus noster: ⁊ sic cõmuniter a docto. fere omnibus approbata non insisto amplius in rationibus que fieri possent. illam enim decisionem sequuntur Bart. ⁊ Alberi. de rosa. qui late refert dictam dispu. in aut. hoc locum. C. si mulier secũdo nupserit. idem Pau. de cast. ⁊ do. Alexan. in. l. iij. C. de insti. ⁊ substi. fa. Et dicit ibi Pau. se pluries consuluisse. Itẽ do. Alex. in. d. l. mulier. in princip. Et do. Alex. in. d. §. ⁊ quid si tãtum dicens ꝙ pridie consultus ita respondit. ⁊ do. Alexan. in consil. c. in quarto volu. Et licet Ludo. ⁊ plerisq̄ Modernorum disputatiue attentent contrarium tamen consulendo ⁊ iudicando. nullo modo est recedendum ab opinione tantorum virorum. Unde concludo ꝙ vsusfructus pertinet ad dictam Lauram ⁊ non debet ad heredem reuerti. ¶ Circa secundum dubium breuiter respondeo: quia non est fienda dubitatio vbi non est. Nam testator reliquit filias vsufructuarias ⁊ subdit ⁊ ipsas eo casu permanere voluit penes dictum Ludouicum sub cura ⁊c. Et sic testator clarissime disponit ꝙ eo casu quo filie efficiũtur vsufructuarie Ludouicus dꝫ esse tutor ⁊ curator: sed in casu nostro sumus in casu in quo filie sunt vsufructuarie effecte. Igitur sumus in casu quo Ludouicus debet esse tutor ⁊ curator. Et qꝛ verba dispositionis In hoc sunt clarissima non est opus interpretatione. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de lega. iij. ⁊. l. si alijs. ff. de vsufru. lega. In incertis non certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obli. Laus deo. Bartholo. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Sententia laudi generaliter absoluens coheredes non obstat quominus postmodum exacta ab vno peti possint ab alio.
2 Compromissum non extenditur ad non prosecuta de quibus nõ apparet commissum.
3 Exceptio deficientis potestatis arbitri ex defectu compromissi nunq̄ intelligitur reiecta.

¶ Consilium. xxxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

Visis instrumento finis facti a Bernardino Bartholomeo administratori de anno domini. M. ccccl xxix. die. xxx. Augusti. ⁊ instrumento compromissi facti super diuisione rerum communium inter dictum Bernardinum ⁊ Ioannem eius fratrem de anno domini. M. cccclxxxvij. die. xxvij. Aprilis. Et laudo ĩde secuto dubitatur. An dictus Ioannes maria petere possit partez pecunie exacte a Bartholomeo administratore omnium bonorum paternorum non obstante liberatione facta in laudo seu in sententia lata inter dictos Bernardinũ ⁊ Ioan. mariam. ¶ Et videtur pri
1 mo aspectu † dicenduz ꝙ dictus Ioan. maria nihil petere possit. Nam in sententia ambe partes generaliter ab omnibus alijs sunt absolute. Et consequenter ambe partes ratificantes videntur generaliter se absoluere. habent enim compromissum ⁊ laudum ratificata instar transactionis. vt in aut. si contigerit. C. de iud. ⁊ per Bar. in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Unde cum generaliter loquantur: vidẽtur generaliter intelligenda. vt in. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. ⁊ ibi plene not. Et presertim qꝛ compromissum factum fuit more Veneto quo casu non potest appellari et querelari vt dicitur siue ex forma legis vel consuetudinis Venetorum. ¶ Sed his non obstantibus contrariam sñiam veriorem existimo ꝙ immo dictus Io. Maria possit petere dimidiam dicte pecunie exacte per dictũ administratorẽ a dicto Bernardino nõ obstãte dicta sentẽtia ⁊ etiã fine ⁊ p̃mitto ꝙ dictus Bernardinus habuit illam pecuniam p̱ tota administratione bonoꝝ paternoꝝ que bona p̱ parte pertinebãt ad dictũ Io. Mariã. Et sic cũ receperit Bernardinus pro tota administratione dictoꝝ bonoꝝ pecunia exacta p̱ dimidia potuit peti ab ipso Io. Maria casus est a cõtrario sensu: ⁊ ibi notant omnes in. l. fi. C. depo si. cũ ibi plene nota. per Bal. ⁊ alios. Solum restat videre. Nunquid obstent dictum laudum ⁊ dicta absolutio generalis. Ad quã in primis dico quod cum occultum esset talem pecuniam peruenisse ad manus dicti Bernardini nec compromissum nec laudũ neq̄ trãsactio extenduntur ad ea que emerserunt que etiam occulta tũc dolo aduersarij vt est casus ⁊ ibi not. in. l. sub pretextu. C. de transac. ⁊ in. l. tres fratres. ⁊ ibi not. ff. de pactis. l. qui cũ tutoribus. §. qui per fauianam. ff. de transac. vbi glo. nota. ¶ Preterea de hoc ꝙ
2 nõ erat notũ. Unde † compromissum nõ extenditur ad non prosecuta de quibus nõ appareat commissum ꝭm Bar. ⁊ in. l. cum aquiliana. ff. de transac. per Angel. ⁊ docto. in. l. de his. ff. de transac.
3 Ex quo sequitur ⁊ infertur † quod exceptio deficientis potestatis arbitri ex defectu compromissi nunq̄ intelligitur reiecta vt voluit Ange. in. l. nõ erit in. §. dato. ff. de iureiuran. Et cõsuluit Ange. in ꝯsi. cclxxxiiij. incipit. Philippus. Et nota Bal. in. l. si causam iudicati. C. de excu. rei iudi. ⁊ Bar. in. l. ij. §. pretor. ff. qui satisda. cog. Immo voluit plus Ange. quod si quis iurasset non dicere laudũ nullum potest dicere nullum ex defectu potestatis. Ita cõsuluit in ꝯsi. clxxxiij. incipit. Visa narratiõe facti. Scđo respõdeo quod hanc obiectionem tollit arbiter in sua sentẽtia: dum vult bona indiuisa de hereditate ⁊ bonis Bartholomei ⁊ bona de hereditate et bonis paternis debeant equaliter diuidi. Sed ista pecunia erat huiusmodi. igitur ⁊c. Et fuit pro certo arbiter circũspectus ⁊ prudens qui imprimis voluit dispositioni iuris se conformare ꝙ bona non diuisa diuiderent̃. l. si soror. ⁊ ibi no. C. de colla. l. si patruus. C. communia vtriusq̄ iudi. Voluit enim fraudibus obuiare. si aliquis eorum per dolum aliquid occultasset. l. tres fratres. ff. de pactis. ⁊ ne sua generali quietate aliqua partiũ fraudaretur. Iste enim generales quietationes interpretatio prudentiũ fugit: vt dicit text. not. ⁊ quod ibi nota. in. l. cum aquilia. ⁊ quod ibi nota. ff. de transactio. Ex quibus sine exitatione concludo quod dictus Io. Maria. potest dimidiam dicte pecunie petere. Et est verissima ⁊ equissima conclusio. Laus deo Bartho. soci. senen. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An vxor superuiuẽs marito lucretur partem donationis p̱pter nuptias

nuptias conſuetudine ſuper hac donatione diſponente.

1 Dos integra an ſit reſtituenda ſoluto matrimonio. ⁊ integra donatio propter nuptias.

2 Id quod ponitur conditionaliter cenſetur appoſituꝫ pro forma.

3 Conſuetudo de lucrando dote data: non habet locum in dote ꝓmiſſa.

4 Inſtrumentum eſt id quod partes faciunt vt locatio ⁊ venditio: et non ipſum inſtrumentum ſeu charta.

5 Adhibitus ad ſcribendum teſtamentum poteſt vt teſtis ꝓbare.

6 Appellans viua voce ſaluo iure appellandi in ſcriptis non ſunt due appellationes: ſed vna que eſt primo ſine ſcriptis facta ſecundo eſt redacta in ſcriptis.

7 Statutum vel conſuetudo quando ſimpliciter loquitur locuꝫ hꝫ in dote promiſſa.

8 Debitor liberatur nolente creditore per ſolutionem vel legitimã oblationem pecunie.

9 Statutum ꝙ loquitur vel conſuetudo de dote a marito recepta ſeu ſoluta locum habet in dote ſatiſfacta volente marito.

¶ Conſilium. xxxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũſſanctus illuminet intellectum.

In preſenti conſultatione de iure communi queſtio eſt deciſa ꝙ † ſoluto matrimonio integra dos eſſet reſtituenda. ⁊ integra donatio ꝓpter nuptias nec aliquis de coniugibus ſuperuiuendo aliquid ſuperlucraret: vt. l. ij. ff. ſolu. matrimo. ⁊ i auf. dos data. C. de dona. ante nup. Sed lucrum dotis contingit in caſu noſtro ⁊ in dote. et in donatione propter nuptias ex conſuetudine marchie triuiſane ſm quã fiunt inſtrumenta dotalia ⁊ apponuntur pacta de lucro dotis. donationis propter nuptias ſm quod videtur ꝙ vxor que ſuperuixerit viro nihil lucrari debeat de donatione propter nuptias. Quoniam in caſu noſtro non interuenit aliquod pactum de lucrando. ſed promiſſa fuit dos ſeptingentorum infra certum tempus quibus ſolutis promiſſum fuit vxori facere inſtrumentũ cum pactis de lucrando ſm conſuetudinem loci. ſed iſta verba nõ includunt pactum de lucrando. ſed promiſſionem paciſcendi de lucrando que ſunt diuerſa ſicut dicimus ꝙ aliud eſt vendere et aliud promittere vendere. argumen. eius quod habetur in. l. in bone fidei. ff. de eo quod certo loco. facit quod habetur in. l. qui fundum. ff. de contrahen. empt. ⁊ in. l. fi. ff. de conditione cauſa data. ¶ Preterea ⁊ ſecundo in conuentione promittitur de faciendo inſtrumento cum dictis pactis ſolutis dictis ſeptingentis ducatis. qui ablatiuus abſolutus exponitur. i. ſi ſoluentur. l. a teſtatore. ff. de conditio. ⁊ demonſtratio. ſed illa conditio non fuit purificata aliquo modo. Quinimmo videtur etiam ꝙ ſi nõ fuiſſet purificata in parte non videtur ſufficere. cum de natura conditionis ſit ꝙ non. l. cui fundus. ff. de conditio. ⁊ demonſtra. ⁊ per Bart. in. l. ſtichum qui meus erit. ff. de lega. j. ⁊ ſic non videtur eſſe locus dicte promiſſioni ⁊ conuentioni. l. cedere diem. ff. de verbo. ſigni. §. Item ex conditionali. inſti. de verbo. obli. Id eñ † quod ponitur conditionaliter cenſetur appoſitum pro forma. ⁊ non cenſeť modice ſolennitatis. l. pretor. ⁊ ibi Bart. ff. de colla. bo. no. Bal. in auf. matri ⁊ auie. C. quando mulier offici. tu. fungi poteſt. Et in conditionali diſpoſitione ſumitur argumentum a contrario ſenſu ⁊ cauſatur neceſſarium ſm Bal. in. l. qui teſtamento. §. mulier. ff. de teſta. Et habet locum etiam in contractibus. l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pac. dota. Et no. in. l. j. ff. de officio eius. Igitur ex mente ⁊ conuentione partium ꝙ tale pactum non fieret ante dictos ducatos ſolutos. ⁊ per conſequẽs licitũ non hꝫ locum. ¶ Tertio eadem concluſio probatur. quoniaꝫ ex quo actũ erat inter eos ꝙ fieret inſtrumentum ſolutis ducatis ſeptingentis. vtiqꝫ precedentia magis videntur pacta de danda dote ꝙ̃ pacta conſtituentia dotem. argumẽ. l. contractus. ⁊ ꝙ ibi no. ꝑ Bal. et Pau. de caſt. C. de fide inſtr. Et per Pau. de ca. l. qui bis idẽ. ff. de verbo. obli. Unde cum ſimus extra caſum dotis date vel ꝓmiſſe non videtur tractandum de pact. de lucrando ⁊c. dote data vel promiſſa. ¶ Preterea ⁊ quarto qñ lucrum debetur ex cõſuetudine ſiue pacto. tum quia per hoc conuentum eſſet ꝙ inſtrumẽtum dotis fieret cum dictis pactis de lucrando ſolutis ſeptingentis ducatis. ⁊ ſic eiſdem ſolutis non eſt querendum de dictis pactis ⁊ de dicto lucro eorum vigore. quoniam per dictam prouiſionem factam ſub conditione ſi ſeptingenti ducati ſoluuntur. videtur receſſum a prouiſione conſuetudinis ex quo erat extraordinaria ⁊ contra diſpoſitionem iuris vt. l. ſi cũ dotem. ff. ſolu. matri. per Bar. ibi in princip. ⁊ in. l. fi. C. de pac. conuentis. ⁊ per gl. in. l. ij. C. de iure emphi. ¶ Quinto quia talis conſuetudo de dote lucranda non habet locum in caſu noſtro. qꝛ non eſt dos ſed pactuꝫ et conuentio de dotando ⁊ de dando in dotem ꝙ reſultat per inſtrumentum quod debebat fieri ſub conditione. Unde non includitur in tali conuentione pactum de dotando qꝛ eſt exorbitans. ⁊ non includitur caſus non conſuetus. l. qꝺ vero. ff. de legi. l. ſi veor §. de viro. ff. ſolu. matrimo. facit quod no. Bar. in. l. j. §. in hoc iudicio. ff. de itine. actuqꝫ priua. ¶ Poſtremo tunc mulier pôt lucrari donationem propter nuptias quando maritus habet doteꝫ per id quod habetur in auf. dos data. C. de dona. ante nuptias. ſꝫ in caſu noſtro maritus non debet lucrari dotem niſi fuerit ſoluta vel oblata. ⁊ ſic maritus non debet dotẽ lucrari vt in. l. iubemus. §. ſcientia. C. de ſac. ſan. eccle. Igitur mulier non debet lucrari do-

3 nationem promiſſam: qꝛ vt dicit ibi Barto. ſtatutum † ⁊ ſic conſuetudo de lucrando dote data nõ habet locum in dote promiſſa. Et hanc opinio. tenent Rapha. ⁊ Pau. de caſt. in. l. ſi vero. §. j. ff. ſolu. matrimo. ⁊ per Moder. in. l. ſi donaturus. §. fina. ff. de cõdi. cauſa data. vbi do. Alexan. alleg. concordantias. ¶ Quibus non obſtantibus contrariam ſententiam veriorem eſſe exiſtimo ꝙ immo dicta mulier per premorientem virum ſm conſuetudinem Marchie triuiſane debet lucrari partem donationis ꝓpter nuptias ſm conſuetudinẽ illius loci. Et pro fundamento ego premitto illud quod dicit Bar. in. l. ſi quis legatum. ff. de falſis. vbi

4 dicit †. Aduerte appello inſtrumentum ipſam certam concernẽtem id quod partes faciunt. Contrarium vero appello id qꝺ partes faciunt vt locationem ⁊ venditionem. non autem appello cõtractum ipſum inſtrumentum ſeu chartam. vt ibi latius per euꝫ. Et per Bal. in. l. fi. C. de falſa cauſa adiecta legato. Fit eñ inſtrumentum ad contractum contentum in inſtrumento probandum. l. contrahitur. ff. de pigno. Et patet clare ex his que ponit in ſumma. de fide inſtrumento. in vltimo dicto. Et Spec. in titu. de inſtru. edic. §. j. verſi. Et licet. Et domi. Anto. in rub. extra de fide inſtrumen. ¶ Ex quibus infero ꝙ iſta differunt. Nam aliud promiſſio de faciendo contractum dotis. Aliud de conſtituendo dotem cum pactis ſolitis ⁊c. ⁊ promiſſio de vendendo. ⁊ aliud promiſſio de faciendo contractum dotis. ſiue inſtrumentum. ſeu conſtituere dotem. ſeu contractum venditionis. que promiſſio cadit etiam poſt conſtitutam dotem. ⁊ poſt contractum venditionis. ſꝫ ambe promiſſiones ⁊ conuentiones continenť in ſcriptura de qua agimus. Nam primo loco conſanguinei qui nubunt puellam ꝓmittunt dotem ſeptingentorum florenorum. ⁊ illam ſoluere in certis modis ⁊ terminis cum obligatione bonorum. Non autem cõueniunt de dote conſtituenda. ſeu faciendo contractum dotis. et ſic dicuntur dotem conſtituere ſola promiſſione dotis. licet dos non ſit tradita. l. mulier. ff. de iure dotium. l. j. verſi. Et ſi tantum promiſſa. ff. de colla. dotis. vt etiam probatur ex diffinitione dotis quã ponit Bar. in rub. ff. ſolu. matrimo. ⁊ ex his que ibi dicũt Angel. ⁊ moderni. ¶ Secundo loco dictis conſanguineis ſoluta dote promittitur fieri inſtrumentum dotale ſm pacta Marchie triuiſane de lucrando dotem vel donationem propter nuptias quod etiam inſtrumentum ſit firmata conuentione de dote. et ſit ad probationem rei geſte. l. contrahitur. ff. de pigno. l. pactum qꝺ bona fide. C. de pac. Quinimmo per dicta verba oſtenditur ꝙ reſpectu dotis cum illis pactis conuentio erat firmata. qꝛ non eſt cenſendum ꝙ contraheretur matrimonium. ⁊ ꝙ interim ante dotem ſolutam contractum eſſet matrimonium per ſeptem annos non diceretur proprie dos conſtituta ⁊ firmata cũ declarata eſſet quãtitas dotis. ⁊ in quibus rebus veniat ſoluenda in quo tempore cum dos ſit ad matrimonium acceſſoria. l. fi. C. de donatio. ante nup. l. iij. ff. de iure do. Et ſic concluditur per dictam ſcripturam. dos eſt conſtituta. non autem eſt promiſſio de conſtituendo dotẽ. ſed de conficiendo inſtrumentum. prout fieri ſolet que ſunt diuerſa vt probatum eſt. Unde ſi dos ⁊ cõtractus dotalis fuerint perfecti. Cẽſenť facti ſm ꝯſuetudinẽ loci cũ pactis iuxta cõſuetudinẽ regiõis. l. ꝙ ſi nolit. §. qꝛ aſſidua. ff. ꝺ edil. edic. l. excepto. C. locati. l. ſi fundꝰ. ff. de lege cõmiſſo. l. ſempꝑ ſtipulatiõibꝰ. ff. de reg. iu. Merito fuit promiſſum facere inſtrumentum dotale cum dictis pactis. ⁊ ita qui debebat facere inſtrumẽtum cogi poterat ſi illud nõ feciſſet iuxta nota. per Bart. ⁊ doc. in. l. ſi finita. ff. de dam. infect. Sed in caſu noſtro non poterat cogi. qꝛ voluit ante totam dotem ſolutam. licet conſtitutam ⁊ debitam poſſet cogi ad facienduꝫ inſtrumentum. ſicut eſt ſi aliquis venderet ⁊ venditio eſſet expreſſa re ⁊ precio tempore ad ſoluendum dato. Venditor precio ſoluto promiſerit facere inſtrumentuꝫ ſm pacta conſueta. quis dubitat quod venditio eſſet perfecta ⁊ firmata. ⁊ obligatio eſſet contracta ad faciendum inſtrumentum. Ex quibus patet quod conſtitutio dotis ſm pacta conſueta non fuit conditionalis ſed pura. ſcꝫ debita facta ſolutione prout dicitur in inſtrumento et confectione inſtrumenti ſoluta dote. ⁊ ſic tolluntur mille ambages in contrarium adducte pro alia parte. Nec eſt curandum de eo quod dicit Pau. de caſt. in. l. contractus. C. de fide inſtrumen. ⁊ in. l. qui bis idem. ff. de verbo. obligatio. quia non eſt verum. quia licet conueniret quod fieret inſtrumentum. Tamen non eſt verum quod voluerit contractum dotis in ſcriptis iuxta. l. contractus. quia licet partes voluerint ꝙ fieret inſtrumentum. tamen illud fieri volue-

runt ad confirmationem ⁊ cautionem ⁊ probationem. non autem
vt fieret instrumentum in scriptis neq̄ ad suspendenduȝ contra-
ctum in tempus confectionis instrumēti. prout dicit Pau. de ca.
in dictis locis vt patet. Primum q2 contractus dotis fuit habi-
tus pro perfecto ⁊ absoluto pro certo matrimonio ⁊ certa quan-
titas fuit expressa ⁊ datus terminus ad soluendum. que omnia cē
seretur gesta ꝰm consuetudinem regionis vt dicit. §. q2 assidua. cū
simi. Licet ergo voluerit ꝙ fieret instrumentum. non tamen cen-
setur voluisse facere contractum in scriptis. argu. glo. not. insti. de
empt. ⁊ vendi. in. §. in his. ⁊ not. Joan. and. in addi. specu. in titu.
de instru. edic. §. compendiose in addi. que incipit. Sed fuit que-
stio ⁊ ex his que no. voluit Cy. in. l. hac consultissima. §. per nun-
cupationem. C. de testamen. ⁊ Bartholo. de saly. in. l. ꝗuis. C. de
fide instrumen. in. iiij. colum. super verbo superscriptionibus. Ex
quibus dictis infertur responsio ad secundum quod immo non
dicantur partes conclusisse contractum dotis cum pactis solitis
tempore confecti instrumenti. Nam ex quo fit instrumentum ad
firmiorem probationem non dicuntur partes habuisse contractū
dotis ꝰm consuetudinem pro absoluto. sed immediate dicitur p-
fectus ⁊ scriptura instrumenti fit ad probationem. vt per Dyn.
in. d. §. per nuncupationem. ⁊ per Joan. and. in. d. versi. Sed fuit
questio. Et probatur ex his que habentur in. l. domitius. ff. de te-
5 stamentis. † vbi adhibitus ad scribendum testamentum potest vt
testis probare. Et sic patet quod licet de testamento debeat fieri
scriptura. Tamen dicitur perfectum non cōfecta scriptura. ⁊ istā
opi. contra Pau. de ca. tenet preceptor meus dominus Francis.
areti. in. d. l. qui his. idem tenet preceptor meus Joan. bap. de san
cto seuerino in. d. §. per nuncupationem. ⁊ quod ibi not. per Cyn.
et illa opi. obtinetur in practica. ⁊ ita cōsului ⁊ obtinui. Et preser
tim in casu nostro. quia non est verisimile quod contracto matri-
monio voluerint partes stare septem annis ante contractum do-
tis. Item non est conueniens ꝙ exactio dotis ⁊ solutio precede-
ret contractum dotis contra id quod in simili habetur in. l. j. C. de
executio. rei iudi. ¶ Ex quibus indubitanter concludendum est
quod contractus dotis habitus fuit pro absoluto ⁊ perfecto. Et
per consequens censetur initus iuxta consuetudinem loci. d. §.
quia assidua. cum simi. Sed instrumentum dicitur esse dilatuȝ in
tempus perfecte solutionis dotis. Et ista est verissima interpre-
tatio. Quinimmo dico quod ista conuentio de conficiendo instru
mento cum pactis ⁊c. ostendit ꝙ contractus dotis iuxta consuetu
dinem est absolutus. sed ꝙ postea soluta dote fiat in scriptis. ⁊ sic
arguitur quod primus contractus dotis de quo fieri debet scri-
ptura. Primo anteq̄ fiat scriptura dicatur absolutus ⁊ firma-
tus: ⁊ dicitur verus contractus cum pactis ⁊c. hoc probatur in si-
mili. in. l. cum procurator. in princip. in versi. Sed quid si dixi ap
6 pello. ff. de noui oper. nūcia. dicit † quod ille qui appellat viua vo
ce saluo iure appellandi in scriptis. non sunt due appellationes
sed vna que est primo sine scriptis facta. secūdo est redacta in scri-
ptis. l. verum. ff. de testa. cum simi. ⁊ illa verba saluo iure ⁊c. signi-
ficant ac si esset dictum. vt hanc appellationem possem in scriptis
redigere. ¶ Ex quo infertur ꝙ cum in scriptis redigi debeat cō-
tractus dotis prout conclusum est ⁊ actuȝ est ꝙ fiat in scriptis ꝰm
consuetudinem ⁊ pacta solita apponi debet intelligi quod firma-
tus est contractus dotalis ꝰm pacta ⁊ consuetudines solitas. ⁊ ita
est vera interpretatio. Et sic cessant omnia que in hoc in contra-
rium allegantur. ¶ Quibus suppositis in contractu dotali cum
pactis de lucrando dotem vel donationem propter nuptias a cō
iuge superuiuente iuxta consuetudinem stat difficultas. Nunquid
dicta consuetudo locum habeat in casu nostro. in quo dos non est
soluta. In qua difficultate considero ꝙ si consuetudo simpliciter
habet ꝙ cōiunx superuiuens lucraretur dotem vel donationem
propter nuptias. Nam vt dicit do. Alexā. alleg. multa in. l. si do-
7 naturus. §. j. ff. de cōdi. ob cau. Cōmunis † conclusio est qn̄ statutū
vel cōsuetudo simpliciter loquitur locum etiam habet in dote p-
missa vt ibi. ⁊. in. l. mulier. in prin. cum glo. ff. de cōdi. insti. ⁊ in. l. si
marito. in prin. ff. sol. matri. ego etiā late dico in. l. de diuisione. ff.
eo. tit. Si vero statutum vel consuetudo loquatur de dote, data et
soluta. Et tunc distinguitur. Aut promissor fuit in mora dandi: ⁊
tunc respectu illius cui fit mora. Idem est ac si fuisset soluta ⁊ lo-
cum habet statutum vel cōsuetudo ne melioris cōditionis sit mo-
rosus q̄ nō morosus cōtra. l. nō solum. ff. de noxa. Et. l. seruus. ff.
quod vi aut clā. Si vero nō fuerit in mora tunc secus. argu. l. assi-
duis. C. qui po. in pig. ha. late etiam dico in. d. l. de diuisione. Vn̄
est diligenter aduertēdum ꝙ casus noster habet diuersitatē a ca-
sibus simpliciter vt supra cōsideratis. Imprimis in casu nostro
dos pro maiori parte soluta: etiam si statutum vel cōsuetudo lo-
queretur de dote soluta pro ea parte procederet lucrū dotis ⁊ cō-
sequenter donationis propter nuptias iuxta no. in aut. dos data
C. de dona. ante nup. Ista conclusio probatur nam si mulier par-
tem dotis soluit pro ea parte lucrat donationē propter nup. Ca-
sus est clarus: ⁊ ibi ad hoc ponderat Ang. in aut. de nō eligendo
secundo nubentes. §. illud. Ad idem adduco bonū tex. ⁊ quod ibi
no. Bar. in. l. si. ff. de fundo dotali. ¶ Secundo loco ad aliam di-
midiam dotis nō solute. Ego considero ꝙ in cōtractu dotis duo
fiunt. primo dotem patri ad certum tempus promittūt. volente ⁊
acceptante marito sub hypotheca oīum bonorum ꝓpter quā in-
tercessionem fideiussorum ꝓmittendi ⁊ hypothecam bonorū va-
lente ⁊ cōsentiente marito dicit etiā sibi satisfactū ⁊ solutum si sa-
tisfactio pro solutione est. Ita. dicit text. in. l. satisfactio. ff. de solu.
et in. l. solutionis verbo. ff. de verbo. signi. Et ideo videmus ꝙ lȝ
debitori qui dedit rem in pignus pro certa q̄titate non competit
pignoraticia nisi soluat. Tamē licet nolente creditore nō cōpetat
si debitor vult satisfacere ⁊ creditor nō consentit q2 requiritur so-
lutio. tamen creditore volente sufficit satisfactio. casus in. l. item li
beratur. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. ⁊ ideo dicit tex. in. l. si rem. §.
omnis. ff. de pigno. act. Non omnis pecunia soluta esse debet: aut
eo nomine satisfactum. Unde videmus ꝙ idem operatur solutio
et satisfactio qn̄ illa fit volente creditore. Nam in hoc tantū est dif
8 ferentia ꝙ † per solutionem vel legitimā oblationem pecunie de-
bitor liberatur etiam nolente creditore. sed satisfactione liberatur
debitor volente creditore tantum vt in rationibus allegatis: ⁊ eū
dem producit effectum: vt in. d. §. omnis. ⁊ in. d. l. item liberatur.
Et sic per solutionem ꝓcij rei empte ⁊ tradite transfertur dn̄ium
et nō ante solutionem. ⁊ tamen per satisfactionem volente vendi-
tore transferre: vt. l. quod vendidi. ff. de contrahen. emp. ⁊ insti. de
rerum diuisi. §. vendite. licet enim aliud pro alio solui non potest.
Secus tamen est volēte creditore. l. ij. §. j. ff. si cer. pet. Ex quibus
9 dico ꝙ † etiam statutum quod loqueretur vel consuetudo de dote
a marito recepta seu soluta locum habet in dote satisfacta volēte
marito. Nam ista est regula iuris communis que probat ꝙ dispo
sitio que loquitur in pecunia soluta habet locum in pecunia satis
facta volente creditore per omnia iura preallegata. cum simili.
que in materia allegantur a qua regula iuris communis statuta
et consuetudines recipiunt interpretationem. l. fina. §. in compu-
tatione. C. de iure deliberan. vbi glo. ⁊ moder. late. ⁊ in. c. cum dile
ctus. de consuetu. Ex quibus sequitur ꝙ immediate ipso iure do
natio propter nuptias. ⁊ sic vxor lucrari potuit. vt in aut. dos da
ta. ⁊ ibi late Salyce. C. de donatio. ante nup. ⁊ est verissima opinio
et rationabilis. quia tale lucrum concedi videtur propter fedus
matrimonij. quod iam erat contractum ad hoc bonus text. in. l.
cum quis post medium. ff. de dote preleg. ⁊ matrimonij causa lu-
cratus est. ⁊ ita concludo in premissis. Laus deo.
Bartho. soci. seneñ. doctor ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Primo an ex eo quod pater diuisit bona inter filios presumat
emancipasse. Secundo an miles testari possit de bonis paternis
sciente ⁊ consentiente patre. Tertio an filia habeat aliquid de bo
nis aui materni. ex quo pater auo predecessit.
2 Miles non potest de bonis paternis ⁊ profecticijs testari.
3 Filiusfamilias potest testari de bonis castrensibus ⁊ de acquisi-
tis in castris.
4 Milites qui vacant armis pro suo superiore gaudent priuilegio
militum.
5 Due orationes aliquando copulantur principaliter ⁊ per se ⁊ nō
requiritur consensus copulatorum.
6 Femine reintegrantur ad hereditatem deficientibus filijs siue de
scendentibus.
7 Uerbum procedentibus: positum in statuto est ablatiuus absolu
tus et resoluitur in conditionem. ⁊ nu. 11.
8 Linea paterna est linea cuius pater est caput ⁊ ab ipso tanq̄ a fon
te procedat.
9 Quādo proprie fit mentio de linea intelligitur de recta sursuȝ et
deorsum.
10 Uerba: de linea paterna: possunt intelligi effectiue. s. de linea pa-
tris ⁊ a patre procedere.
12 Filia an aliquid possit consequi de bonis aui materni: q2 pater
auo predecessit.
13 Femina quādo excluditur ab hereditate propter dotem filia est
dotanda de bonis aui.
14 Exceptio dotis fit a successione: quando filia excluditur et reser-
uatur dos.
15 Filius licet debeat legitimaȝ consequi ex substantia patris: satis
est ꝙ ab alio patris contemplatione consequatur.
16 Dos data nepti ab auo contemplatione filij imputatur nepti in
legitimam quā habere debet in bonis patris.
17 Filius dotando filiam ex proprio videtur facere contemplatione
sui quia ad hoc tenebatur.

¶ Consilium. xxxiij.

¶ Dominus labia mea aperiat et spiritussanctus illuminet in-
tellectum.

¶ Circa

Irca presentem consultationem plura dubia sunt elicita ex puncto. que consultatione non egerent. Sed quia petitur φ consulatur. Ideo veniam ad illa que paucis absoluam. ¶ Capio primū quo
1 queritur. An† ex eo quod pater diuisit bona inter filios presumatur emancipatio filiorum quibus in diuisione assignate sunt partes. Ego non inuenio hanc difficultatem fieri. q2 nulla est. non enī reperio hoc iure cautum. Igitur dicere non debemus. l. illam. C. de colla. Item emancipatio est quid facti facta autem non presumuntur. l. in bello. §. facte. ff. de capti. τ postli. reuer. Item in emācipatione requiritur solēnitas φ fiat coram magistratibus. l. fin. C. de emancipa. libe. que est solēnitas extrinseca. l. quecunqꝫ. ff. de publi. Traditur late in. l. sciendum. ff. de verb. obligatio. ¶ Preterea talis assignatio partium: τ diuisio non valet vt statim dicetur quod non esset si presumeretur emancipatio: quia tunc valeret iuxta plene not. in. l. ij. C. de inoffi. dona. ¶ Ex quibus duabus vltimis rationibus infero quod per talem actum diuisionis non inducitur tacita emancipatio quia si induceretur censeretur precedere τ tanφ emācipatis assignatio partium valet iuxta no. per Barto. post glo. in. l. vt iurisiurandi. in princip. ff. de oper. liber. per Cyn. τ Bald. in. l. cum in testamento. §. j. ff. de here. insti. Item si voluisset nuda voluntate emancipare non potuisset. Sed necesse fuisset illam facere coram magistratibus. primum ꝓbatur in. l. non nudo. τ secundum. l. fina. C. de emancipa. liber. Ex quibus infertur clara τ indubitata conclusio quod ex dicta diuisione facta a patre inter filios non est presumēda diuisio. Ex qua conclusione infertur quod dicta diuisio et assignatio non valuit τ filio premoriente cui portio fuit assignata non potuit confirmari. et iure supremi iudicij valere. Ex quo non fuit iurata. vt probatur in. l. si filia. §. si pater. inter filios. ff. fami. hercifcun. τ est casus in. l. si ancillam. §. si pater. ff. pro suo. quem ad hoc alleg. Bald. et ita decidit in. l. iij. C. pro dona. Ludo. roma. in repeti. rub. ff. de iureiuran. Et preceptor meus dominus Joan. bap. de sancto seuerino in. l. frater a fratre in sua repetitio. questio. xxj. ff. de condi. indebi. τ quia carent exitatione amplius non insisto. ¶ Capio secundum in quo queritur. Primo An prefatus miles potuerit testari de bonis paternis posito quod testatus fuisset sciente τ presente patre τ non contradicente. Secundo quid iuris de bonis castrensibus que in castris acquisierat. ¶ Circa primum claruꝫ est
2 quod† licet esset miles non potuit de bonis paternis. τ sic profectitijs testari. τ hic duplici ratione. ¶ Prima quia filiusfa. non potest testari. etiam de aduentitijs etiam cum consensu patris. l. penulti. C. qui testamē. face. pos. τ in. l. qui in potestate. ff. de testa. ¶ Secunda quia licet haberet bona in diuisione assignata a patre illa non erant sua: sed erant patris τ in dominio patris ex quo assignatio non valuerat vt dictum est. Unde non potuit de alieno testari. vt no. in auť. ingressi. C. de sacrosan. eccl. Nec repugnat quod etiam miles. quoniaꝫ miles tantū in castrensibus vel quasi potest testari. vt est casus τ ibi glos. τ omnes insti. de testamento mili. in fi. τ in. l. fin. τ ibi omnes. C. qui testa. face. pos. Et sic clare concluditur quod ex eo ad paterna testamentum non valuit licet probaretur quod pater huic testamento consensisset. Et ista conclusio probabili exitatione caret. ¶ Circa secundum breuiter cō
3 cludendum est quod potuit† dictus filiusfami. de castrensibus testari: τ sic de acquisitis in castris. vt in. d. l. fina. C. qui testa. face. pos. Et insti. de testamento mili. in fi. Et licet sit magna questio. Nunquid milites nostri temporis gaudeant priuilegio militum.
4 Tamen cōmuniter cōcluditur φ† milites qui vacāt armis pro suo superiore: gaudēt priuilegio militum prout est bonum argu. in. l. j. ff. de bono. pos. ex testamento mili. licet enim ordo τ solēnitas in assumptione militie in vsu etiam desierit tamen effectus remansit. l. decreto. C. ex quibus causis infa. irrogatur. τ in. l. ordo. ff. de publi. iudi. Et ita concludunt Jacob. de raua. Cy. Bald. et alij in. l. j. C. de iur. τ fac. igno. τ Guil. de cu. τ Bald. in. l. penulti. ff. ex quibus cau. maio. τ Joā. and. in addi. specu. in titu. de procu. §. j. versi. Item quod est miles. τ do. Alexan. preceptor meus in l. centurio post princip. ff. de vulga. τ pupilla. Ex quibus concluditur φ cum dictus titius miles acquisiuerit bona castrensia militando potuit in domo de illis bonis iure communi testari sicut veterani. τ sic bona castrensia pertinent ad vocatos in eius testamento τ non alia vt insti. de testamē. mili. §. j. l. ex militari. §. pe. τ fi. τ in. l. ex testamento. ff. de testamē. mili. cum vulga. Et ista etiaꝫ conclusio caret probabili dubitatione. ¶ Circa tertiam principalem difficultatem non insistendo in argumentis puto φ ille solēnis doctor non sine ratione motus fuerit ad consulendum φ licet stante dicto statuto Uicētino filia fuerit exclusa ab hereditate paterna τ materna ꝑpter superexistētiam filij masculi. Tamē mortuo postea filio sine descendentibus masculis sit reintegrata ad portionem suaꝫ hereditatis tam in hereditate paterna φ materna sicut si statutum per dictionem quousqꝫ τ donec loqueretur. l. donec et quousqꝫ extiterit filius masculus quo casu reintegra. f. fuisset ad hereditatem patris τ matris pro portione sua vt concludit Barto. in. l. fi. ff. ad tertulia. Et Bald. τ alij in. l. si quis posthumos. §. si filium. ff. de libe. τ posthu. vbi latissime Aretinus ꝑceptor meus. Et Bal. τ alij in. l. ij. vbi latissime do. Alexan. C. de libe. prete. Nam licet si statutum simpliciter dixisset extantibus filijs masculis filie femine non succedant: τ indubitanter concludenduꝫ esset φ filijs existentibus tempore mortis filie essent perpetuo excluse licet filij postea sine descendentibus decederent. vt concludit Barto. in. d. l. fina. ff. ad tertulia. τ Bald. in auť. sed et si quis. C. de secun. nup. τ Bald. in. l. quibus eodē titu. Et tenent omnes quos vidi. τ puto quod tam in casu nostro φ mortuo filio sine descendentibus masculis φ filia reintegretur ad hereditateꝫ paternam τ maternam. Dicit enim statutum φ ad hereditatem patris matris aui: vel auie. femine non admittantur existentibus filijs masculis vno siue pluribus. Et ex dictis filijs cuiuscūqꝫ gradus liberis masculis τ per lineam masculinam descendentibus. Que verba cum sint ablatiui absoluti: τ sic resoluuntur in conditionem. l. euictis agris. ff. de euic. τ in. l. a testatore. ff. de conditio. et demonstra. τ per Barto. in. d. l. fi. ff. ad tertul. cum simi. Et sic resoluuntur isto modo. f. si existant filij masculi vnus vel plures: et sic ex dictis filijs cuiuscunqꝫ gradus liberi masculi τ per lineaꝫ masculinam descendentes. Ex quibus patet φ femine excluduntur duplici conditione affirmatiua τ copulatiua. f. si extent filij masculi: τ si ex filijs extant liberi masculi. Igitur ad verificandā dispositionem statuti exclusiui vtraqꝫ cōditio verificari debet casus est τ ibi nota. in. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. τ in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de rebus confirmatur hoc clare. naꝫ hic stant due orationes copulatiue. Una est si extant filij. Alia est si extant descendentes masculi ex filijs. Tunc succedit regula Bar.
5 in. d. §. vtrum. qui dicit φ† aliquando due orationes copulantur principaliter τ per se τ non requiritur consensus copulatorum in l. iulia. ff. de testi. τ in. l. j. ff. de his qui notā. infa. In qbus iuribus copulatiue ponuntur omnes qui prohibentur esse testes: τ qui notantur infamia principaliter τ quilibet propter se: τ hic non est casus noster. ¶ Aliquando τ secundo plures orationes: seu plura copulantur non principaliter propter se: sed respectiue ad aliud obiectum. τ hic nō est casus noster. q2 copulātur habito respectu ad obiectum exclusionis filiarum feminarum. τ tunc requiritur concursus copulatorum vt est casus in. d. l. si heredi plures. Igiť requiritur quod vtraqꝫ conditio verificetur ad hoc vt femine excludantur φ extent filij. τ φ ex his supersint liberi masculi τ hanc doctrinam etiam posuit Barto. in. l. j. ff. de insti. τ iur. τ no. Bar. in. l. re coniuncti. in. j. q. ff. de lega. iij. ¶ Confirmatur ista conclusio quia dubitatur an copula τ: stet amplificatiue iuxta. l. ea tamē adiectio. τ ibi Barto. ff. de lego. iij. An copulatiue vt. d. l. si heredi plures: si materia est fauorabilis τ late interpretāda. Stat ampliatiue. si exorbitans: τ stricte interpretanda copulatiue: vt in regula odia. cum materia. de regu. iur. lib. vj. Ita concludunt dominus Anto. τ Joan. de imo. in clemen. in plerisqꝫ. de elect. Sꝫ nos sumus in materia exorbitanti τ correctoria: τ sic stricte interpretanda. l. quod vero. ff. de legi. Igitur stare debet copulatiue. maxime quia ista duo non sunt actualiter posita: vt in. d. l. ea tā adiectio. Sed habito respectu ad tertium obiectum exclusiuū feminarum. Item nec statutum loquitur dispositiue prout in. l. ea tamē adiectio. Sed conditionaliter requirendo duas cōditiones copulatiue. d. l. si heredi plures. ¶ Considerauerunt enim statuentes nolle feminas excludere et exclusionem in suspenso ponere. donec aliquis ex masculis descendentibus superesset. vt si aliquādo masculi deficerent femine τ descendentes ex eis admitterentur iuxta not. per Bald. τ moder. Nec etiam voluerunt φ semel masculis existentibus post mortem perpetuo excluderentur. iuxta no. per Barto. in. l. fi. ff. ad tertul. prout aliquando vno. Aliquando altero modo statuta Italie disponunt. Sed voluerunt mediam viam eligere. vt existentibus masculis non excluderentur perfecte si ex masculis non extarent descendentes masculi. sed si extarent essent perpetuo excluse. Et ita in effectu disponunt statuta ciuitatis Senarum. Unde mihi origo est que volunt φ existentibus filijs fe-
6 mina excludatur. si† ex dictis filijs legitimi heredes τ descendentes remanserint. in quo statuto deficientibus filijs sine descendentibus consultum fuit femine ad hereditatem reintegraretur: τ ita consultum fuit per magnos doctores videlꝫ dominum Joan. de monte sperello dominum Benedictum capraꝫ τ dominū Bal. nouellū. Et ita etiam consuluit genitor meus. ita ergo concludendum est in casu nostro. Cuꝫ filie sint excluse ab hereditate materna sub dicta duplici conditione vt supra cōclusum est. Et ꝑm hāc considerationem admitterentur ad dimidiaꝫ hereditatis materne. Sed posset etiam in casu nostro dici φ ista succedat in tota hereditate materna: ex quo non probatur φ filius masculus adiuit

hereditatem matris nec potuit illam transmittere non aditã nisi
ad suos descendentes quos nullos reliquit.l. vnica.C. de his qui
ante aper.tabu.⁊ non ad patruos.l.qm sororem.C.de iure delibe-
ran.Unde si non acceptauit hereditatem matris non excludit il-
lam feminam ſm Barto.in.l.j.§.pater.C. de bono.pos. contra-
tabu.Sed hic cadit magna et subtilis difficultas. Ex quo mater
mortua est eo tempore quo filius Titij erat infans:⁊ sic restituen
do dotes infra annum ne dicamus Titium fuisse in mora videtur
pro titio filio suo infante adiuisse hereditatem ſm Barto. in sua
disputatio.que incipit.Debitor in diem ⁊ Barto.quem ibi sequi
tur Joan.de imo.in.l.gerit.ff.de acquiren.heredita. Et sequitur
domi.Alexan.late disputando in.l.non hoc.C.vnde cognati. ⁊.l.
cum antiquioribus.C.de iure deliberan.⁊ in.l.si certis annis.C.de
pac.Eandẽ tenuerunt domi. Francis.tigrini.⁊.d.Honofrius de
perusio consulendo vt referunt nouissimi perusini in.d.l. non hoc
sequentes hanc partẽ qui respondentes ad omnia obiecta latius
omnibus loquuntur. Idem tenet ibi preceptor meus dominus
Joan.bap.in eodem loco.Et refert quod domi.Joan.petrucius
idem tenebat ſm hanc partem late ⁊ subtiliter consuluit domi.
Francis.areti.in consilio.clxiij.incipit.Veruz est ⁊c.super quo nõ
insisto.quia non sum interrogatus.Sed ista videtur opin. magis
communis.¶ Succedit nunc pulchra inuestigatio. Nunquid di
cta filia titij succedat dicto Petro fratri suo.An vero excludatur
a patruis.Et in hac difficultate si essemus in terminis iuris com
munis res esset clara quod soror excluderet patruos vt est casus
in auten.cessante.C.de legiti. heredi. ⁊ in corpore vnde sumitur.
¶ Uidendum est ergo.An statuta allegata excludant. Et in pri
mis statutum allegatum quo filie ⁊ descendentes excluduntur ab
hereditate paterna ⁊ materna vnita cum hereditate fratris quia
dicitur hereditas fratris ⁊ non amplius patris vel matris.l.j.§.
veteres.ff.de acquiren.possessio.vbi ita in proposito statuto. Ita
concludunt Roma.⁊ domi.Alexã.latius ⁊ Fulgo.in.l. ꝙꝙ. per
illum text.C.ad.l.fal.⁊ ita pluries consului. Et est res clara. ideo
non insisto.Sed aliud statutum videbatur multum obstare.quia
videtur velle quod transuersales agnati vsqz ad tertium graduz
inclusiue de iure canonico excludunt sorores.Sed patrui sunt in
secundo gradu de iure canonico. Igitur videtur excludere soro-
res quod statutum in loco videtur seruanduz.l.omnes populi cũ
ma.ff.de iusti.⁊ iure.¶ Confirmatur. Nam statutum vult quod
sorores excludantur stantibus collateralibus masculis per lineã
masculinam paternam:intelligendo paternam lineam.s. lineam
patris contenti id est linea in qua cõtinet̃ pater:⁊ cui pater subij-
citur.sed pater istius premortui subijcitur eidem linee: cui ⁊ fra-
tres igitur dicuntur procedere per lineam paternam.in qua con-
tinentur premortui.Et hic intellectus videtur placuisse Bal.in
quodam consilio quod incipit:in questione que vertitur. Quod
etiam ex alio videtur ostendi.Nam statutum facit mentionem de
descendentibus per lineam paternam agnatitiam.⁊ sic statutum
facit mẽtionem de linea paterna in qua pater continetur quia ali-
ter intelligi non potest. Igitur eodem modo intelligatur paterna
linea dum loquitur collateralibus.argumen.l.vtrum.cuz ibi no.
ff.de petitio.heredi.¶ Sed premissis non obstantibus contraria
sententia probabilior esse videtur quod immo dicta soror non ex-
cludatur a patruis transuersalibus in hereditate fratris.Naz ad
hoc vt soror excludatur a transuersalibus patruis statutum req-
rit quod trãsuersales descendant per lineam paternam masculi-
nam:⁊ agnatitiam.⁊ sic si procedant transuersales per lineam pa
7 ternam ⁊ agnatitiam.† Uerbum enim procedentibus positum in
statuto quia est ablatiuus absolutus resoluitur in cõditionem.i.si
procedant transuersales per lineam paternam ⁊ agnatitiam.l. a
testatore.ff.de cõditio.⁊ demonstra.⁊ in.l.euictis agris.ff.de euic.
Sed in casu nostro licet patrui procedant per lineam agnatitiaz.
Tamen non proceditur per lineam paternam. Igitur non verifi
catur in eis statutũ quod conditionaliter requirit vtrunqz.l.si he-
redi plures.ff.de conditio.institu.⁊ in.l.si is qui ducenta.§. vtruz
ff.de rebus dub.Unde cum verba statuti non verificentur non ve
rificatur dispositio.l.si vero.§.de viro.ff.sol.matrimo.⁊ in.l. hos
accusare.§.omnibus.ff.de accusa.presertim in materia exorbitã-
ti.l.quod vero cum materia.ff.de legibus.quod autem patrui nõ
8 dicantur procedere per lineam paternam probatur:† quia linea
paterna dicitur linea patris que dicitur illa que incipit ab auo il-
lius cuius hereditate agitur.Et sic respectu illius dicit̃ linea aui-
ta ⁊ non paterna.Et ad hoc in primis adduco consilium Barto.
ſm ordinem perusinum.in consilio.lvj.incipit.In questione pre-
dicta licet alias consuluerim quod consilium non reperio inter cõ
silia sua stampata simul cum disputationibus extãtibus.vbi vult
quod linea paterna sit linea cuius pater est caput ⁊ ab ipso tanꝙ̃
a fonte procedat.argumen.l.pronunciatio familie.ff.de ver.signi
ficatio.in fi.hoc probat.Nam illi qui sunt coniuncti nobis ex late-
re non sunt ex nostra linea quod patet quia nõ reperitur primus
gradus inter eos qui sunt ex latere.insti.de gradi. in princip.⁊.l.
j.ff.de gradi.et ratio quia non continuantur nobiscũ. vt not.insti.
de gradi.in principio. Unde patrui mei non sunt de linea patris
mei:quia sunt fratres ⁊ sic fratres patris mei nõ sunt de linea sua
et sic mihi non sunt de linea paterna.et ista ratio concludit quam
assignat Bart.in.d.consilio punctaliter in statuto exclusiuo a suc
cessione contra dispositionem iuris cõmunis per coniunctos per
lineam patris excludentes feminas.Et si dicatur nepotes respe-
ctu patruorum dicuntur esse de linea paterna hoc est de linea pa-
tris ipsorum patruorum.Respondeo quod statutum loquitur re
spectu eius de cuius auctoritate agitur.dicitur eniz si quis ab in-
testato decesserit sine liberis extantibus ascendentibus masculis
ex linea paterna ⁊ agnatitia vel transuersalibus ⁊c. Et sic loqui-
tur habito respectu ad illum de cuius hereditate agitur. ¶ Pre
terea quatenus statutum loquitur de descendentibus ex linea pa
terna.non loquitur de linea paterna ascendentis.sed illius de cu-
ius hereditate agitur. Igitur dum subditur vel transuersalibus
per lineam paternam descendentibus intelligitur de linea pater
na illius de cuius hereditate agitur cuz vna pars alternatiue per
aliam declaretur.l.j.⁊ ibi Barto. vbi late dixi.ff. de reb. dub.
¶ Preterea hoc patet quia statutum iuris exclusiuum dicit qđ
excluduntur femine ascendentes ⁊ collaterales per lineam mater
nam quod intelligi non potest per lineam maternam ipsarum fe-
minarum exclusarum. sed debet de necessitate intelligi illius de
cuius hereditate agitur. Igitur idem dicendum in capite exclusi-
uo statuti.quia precedentia per sequentia declarantur ⁊ econtra
l.si seruus pluriuz.in fi.⁊.l.qui filiabus.ff.de lega.j.¶ Preterea
licet patrui sint coniuncti per lineam patris sui. Tamen nõ sunt
coniuncti per lineam patris nepotum:⁊ sic non dicuntur simpli-
citer coniuncti per lineam paternam.Uerba autem debent intel-
ligi simpliciter ⁊ non secundum quid.l.hoc legatum.ff. de leg.iij.
et per Bald.et Moder.in propria materia.in.l.j.C.de suc.edic.
¶ Confirmatur principalis conclusio:† quoniam proprie quan- 9
do sit mentio de linea intelligitur de recta sursum ⁊ deorsum.l.iu-
risconsultus.§.parentes.ff.de gradi. Et ideo dicit Barto.in.d.
consilio quod licet auus ⁊ proauus maternus sint de linea mater
na.vt in.l.ij.C.de bo.mater. Tamen descendentes ab auo et pro
auo non sunt de linea materna ⁊ hoc etiam voluit Bald. in suo cõ
silio.cccxxj.in prima parte in vltima stampa.vbi dicit quod quã
do sit mentio de linea intelligitur de recta.argumen.l.qui liberis.
§.hec verba.ff.de vulga.⁊ pupilla.Unde dicuntur de linea pa-
terna qui sunt de linea recta patris.Ex predictis patet solutio ad
id quod in contrarium allegabatur ponderando statutum quate
nus includit ascendentes per lineam paternam. quia linea recta
paterna consideratur sursum ⁊ deorsum vt est casus in.d.§. parẽ
tes.¶ Cõfirmatur predicta quia ista verba de linea paterna in-
telligi possunt effectiue.s.de linea patris.Unde si statutum dicat
quod mater excludatur ab hereditate filij extãtibus ꝯiunctis per
lineam paternam debebat intelligi effectiue.s.linea patris ⁊ a pa-
tre ꝓcedere.Ita voluit Bal.in suo consilio qđ incipit. Queritur
vtrum de quo facit mẽtionem genitor meus in.c.super eo de con-
di.apposi.¶ Cõfirmãtur predicta per ea que ponit Bartho.de
saly.in suo consilio qđ incipit.In questione que vertitur in ciuita
te:quod reperio inter consilia Bal.in vltima stampa in cõsi.ccc-
xxxiij.in tertia parte.⁊ hoc etiam reperio inter consilia Petri de
ancha.in cõsi.mihi.cxj.Ubi dicit ꝙ ista verba ex linea patris pos
sunt habere duplicem sensum.Unus est vt illud verbum patris
sumatur materialiter ⁊ effectiue.Et ſm istum sensum comprehẽ-
duntur tantum liberi patris descendentes.Alio modo ⁊ secundo
possunt intelligi contentiua.i. ex linea cui pater subijcitur: ⁊ hic
sensus ibi magis placet Bal.ex eo qꝛ in casu illo ex mẽte testato-
ris.Testator dixerat ex linea ⁊ progenie patris. Nec illa verba ⁊
progenie sunt superflua ⁊ loquitur in testamẽtis:in quibus sit la-
ta interpretatio.l.in testamentis.ff.de reg.iur. ¶ Preterea cum
simus in materia exorbitanti:⁊ sic stricte intelligẽda ille intellect⁹
capi debet qui est magis proprius.l.iij.§.hec verba.ff. de neg.ge.
proprius autẽ intellectus est vt supra habet̃ in consi.Bar. Item
capi debet ille intellectus per quẽ minus ledit̃ ius cõe iuxta no.ꝑ
glo.⁊ doc.in.l.j.§.in cõputatione.C.de iure delibe.⁊ est text.⁊ ibi
dñi Canoniste in.c.cũ dilect⁹.extra de ꝯsue.Et ad ꝑdicta etiã alle
go q̃ voluit insignis doctor do.Nellus de sancto gemi.in suo solẽ-
ni trac.bãnitorꝝ.vbi facit mẽtionẽ de illo cõsilio Bar.⁊ sequitur
in materia bãnitorꝝ qñ esset bãnitus titius ⁊ totũ latus suum: vel
tota linea sua ⁊ subdit ẽt in ꝓposito ꝙ si ꝑ aliquos diceret̃ ꝙ colla
terales essent de latere seu de linea titij.Nõ põt negari ꝙ ṽba nõ
possint dupliciter intelligi.Uno mõ ꝙ intelligant̃ oẽs qui sunt de
codẽ latere seu linea de qua est ipse titius.⁊ sic oẽs ab auo suo pa-
tre descẽdentes. Alio mõ vt intelligant̃ solummodo illi qui sunt
de suo latere possint hoc est de eo qđ ipse fuit: ⁊ sic de linea: ⁊ sic
de suo non autem de latere ascendentis.Sed in dubio debet sem-

per cōdēnatio interpretari in minori.l.preses.ff.de penis. Ita in
casu nostro in materia exorbitanti ꝛ stricte intelligenda intelligā
tur verba ſm vltimum sensum vt minus corrigatur ius cōmune.
d.c.cum dilectus. Facit etiam statutum dum dicit collateralibus
11 masculis per lineam paternam procedentibus. ¶ † Pondero
enim verbum procedentibus qđ significat ꝙ ex linea patris pce
dant non autem ex linea sub qua est pater ita significat verbum p
cedentibus.vt probatur in.c.j.in prin.de sum.tri.ꝛ fi.ca.ꝛ ibi Car
di.floren. Et probatur in.c.j.de sum.tri.ꝛ fide catho. lib.vj.proce
dere enim dicitur qđ sequitur. Unde dicitur iudex procedere in
causa ꝛ processus:ꝛ ideo statutum primo dicit de ascendentibus
qui procedunt ex linea paterna. Demū de transuersalibus qui p
cedunt ex linea paterna. Sed isti de quibus agimus procedunt p
lineam auitam respectu dictorum nepotum. Ideo non excludun
tur. Et has interpretatiōes in dictis statutis sequor nisi alias cō
munis consuetudo loci ꝛ communis obseruantia esset talis q̄ ad
aliud dicendum nos astringeret iuxta id quod habetur in.l.mini
me.ff.de legibus.ꝛ in.c.cum dilectus.de consuetudi. Et late quā
do nos cogat ponit Aretin.preceptor meus in suo consilio.xj. Et
ita teneo ꝙ in totum succedat in hereditate fratris. Alias si exclu
deretur succedent in tertia hereditatis fratres computatis bonis
maternis ꝛ auitis que reperiūtur ꝛ eius hereditate vt decidit sta
tutum in fi.ꝛ est casus ibi. Ex premissis igitur constat ꝙ dicta fi
lia titij consequi possit de dotibus maternis ꝛ de hereditate fra
tris. ¶ Capio nunc duas alias difficultates que restant. Prima
12 est. An † dicta filia titij aliquid consequi possit de bonis aui mater
ni.ex quo pater auo predecessit. ¶ Secunda quid consequi possit
de bonis paternis attento eius testamento. ¶ Circa primā si es
semus in terminis iuris communis ista neptis simul cum fratre
successisset in hereditate aui ab intestato vt in autent. in successio
ne.C.de suis ꝛ legitimis.ꝛ in corpore vnde sumitur:ꝛ quia cū pa
truis succederet in stirpem successissent in tertia parte. vt in dicta
autenti.in successione dicta neptis successisset vna cū duobus pa
truis ꝛ fratre in sexta parte hereditatis dicti sui aui paterni. ex
quo pater predecessit:ꝛ frater in alia sexta parte.ꝛ sic de iure com
muni cum auus fecerit testamentum ꝛ esset preterita.testamentū
fuisset nullum.l.gallus.per totam.ff.de liberis ꝛ posthumis.ꝛ.l.
posthumo.ff.de iniusto.rup.irri.ꝙ testamento. Sed per clausu
lam codicillarem videtur rogata de restituendo petitionem suam
institutis illam restituere tenebatur iuxta nota.per Barto.in.l.j.
ff.de iure codicillorum retenta legitima que erat tertia sexte par
tis hereditatis aui.ꝛ sic.xij.pars hereditatis aui.vt in autenti.no
uissima.ꝛ ibi notatur.C.de inofficioso testamento. Sed quia nos
sumus in terminis statuti:cuius virtute excluditur ab hereditate
aui propter superexistentiam patruorum:ꝛ fratris non fuit opus
facere mentionem in testamento aui de dicta nepte a successione
vniuersali exclusa. Ut concludunt Barto.ꝛ communiter alij in
l.gallus.§.ꝛ quid si tantum.ff.de libe.ꝛ posthumis. Sed tamen
13 † filia est dotanda de bonis aui:de cuius successiōe agitur quoniā
quando femina propter dotem excluditur ab hereditate. Tunc
excluditur quando recipit dotem de bonis illius de cuius heredi
tate agitur.ita dicit Bald.ꝛ sequuntur Moderniores in.l.j.C.de
legi.heredi.cum multis concordantijs ibi allegatis per dominū
Alexand.in apostil. Quinimmo statutum vincentinum hoc ex
primit.quia dicit ꝙ excluditur.sed vult qđ condecenter dotentur
si prius non fuerit dotata de bonis illius de cuius auctoritate agi
tur:que verba sunt clara. Unde non est opus alia interpretatio
ne.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de lega.iij. Et sic clare voluit
statutum ꝙ etiam dotate debeant dotari.si nō fuerint dotate de
bonis illius de cuius hereditate agitur qđ est rationabile q2 dos
videtur succedere loco legitime.l.quoniam nouella.C.de inoffi.te
sta.que debetur ex substantia eius de cuius auctoritate agitur. vt
in.l.quoniam in prioribus.C.eod.titu. Ex quibus patet ꝙ minꝰ
bona esset intelligentia si quis diceret ꝙ illa verba de bonis eius
de cuiꝰ auctoritate agit̄ nō sunt referēda ad verba proxime pcedē
tia si prius ꝛc.s3 ad v̄bū dotent̄:ꝛ sit sensus ꝙ dotent̄ de bonis illiꝰ
de cuius hereditate agitur si prius non fuerint dotate quia a quo
cunq3 reperiantur dotate non debeant dotari de bonis illius de
cuius hereditate agitur ꝛ sic volunt ꝙ dotate a quocunq3 exclu
datur etiam a dote. ¶ Quoniam vt dixi ex quo dos succedit lo
co legitime intelligi debet si non fuerit dotata scilicet de bonis il
lius de cuius hereditate agitur:et sibi legitima debetur per dictā
l.quoniam in prioribus.ꝛ not.glo.ꝛ Bald.in dicta.l.j.C.de legi.
heredi.alias dotata a quocunq3 extraneo excluderetur in totum
ab hereditate parentum quod esset extraneum. ¶ Ad quod be
ne seruit notatum consilium domini Antonij de butrio in consi
lio.lxxxvij.incipit. In questione ista varia sunt scripta scriben
14 tium. † vbi dicit quod quando filia excluditur et reseruatur dos:
exceptio dotis fit a successione. Igitur exceptio debet esse de ra
tione successionis:ꝛ sic vult quod successio filie sit ad dotem restri

cta ꝛ per consequens statutum vult quod in dote succedat. Sed
tunc succederet in dote. Igitur ista interpretatio est reijcienda.
Nec conuenit quod iterum et dos augeatur constante matrimo
nio.l.penulti.ꝛ autenti.ibi posita.C.de donatio.ante nupti. et ita
in simili que dicit Barto.in.l.lucius.la prima. in fin.ff.de legatis
ij. Et cum hac interpretatione vltima etiam concurrūt regule iu
ris:quia vel illa verba de cuius et auctoritate agitur vel referun
tur ad omnia superiora iuxta.l.talis scriptura.ff.de legatis.j. vel
si non ad omnia fortius ad proxima q̄ ad remota.l. si idem cū eo
dem in fine.ff.de iurisditio.omnium iudi. Immo cum apponan
tur immediate post illa verba:si prius dotate non fuerit et per se
stare non possint tantum qualificant clausulam immediate pre
cedentem secundum Barto.in.l.finali.ff.de rebus dubi. ꝛ ibi di
xi. Confert optime ad predicta. Nam quatenus statutum exclu
dit a successione quod vult qđ dotentur intelligebatur de bonis
illius de cuius hereditate agitur ꝛ qui tenebatur dotare. argu.l.
finali.C.de dotis promis.ꝛ nota.in dicta.l.j.C.de legi.heredi. S3
illa conditio si non fuerint dotate verificabatur a quocunq3 fuis
sent dotate. Ideo statutum adiecit illa verba de bonis eius ꝛc.
Et ista est vera ꝛ rationabilis intelligentia. Nec obstat si dicatur
quod satis dicitur dotata de bonis aui:ꝛ ab auo ex quo dotata a
patre videtur dotata contemplatione aui:vt filius patrem suum
ab onere dotandi ad quod propter filiam tenebatur. vt in.l.dedit
dotem.ff.de collatio.bonorum liberaret. A pari autem videntur
procedere habuisse de bonis aui et ab alio aui contemplatione.
15 Nam videmus † quod licet filius debeat legitimam consequi ex
substantia patris. Satis est quod ab alio patris contemplatione
consequatur. argu.l.sed ꝛ plures.§.in arrogato.ff.de vulga. ꝛ pu
pilla. Et tenēt Petrus Ray. Guillier.de Cuma.ꝛ Cyn.in.l.om
nino in.j.questione.C.de inoffi.testa. ꝛ ibi Salyce. in eadem.l.§.
finali.ꝛ Barto.in.l.in quartam circa vltimā colū.ff.ad.l.falcid. ꝛ
plura alia in proposito allegat dominus Alexan. in suo consilio.
16 clxxix.in.v.volumine. Ubi † cōcludit quod dos data nepti ab auo
contemplatione filij imputatur nepti in legitimam quam habe
re debet in bonis patris ꝛ in dubio ita presumendum videtur se
cundum Barto.in.d.l.dedit dotem. Quoniam ad hoc responde
tur:nam Angel.in.d.l.omnimodo. vult illud procedere quando
constat expresse vel per vehementia indicia ꝙ auus dedit dotem
patris contemplatione alias dicitur aduentitium vt no. Barto.
Ange.ꝛ Imo.in.l.quesitum.ff.de legatis.j.ꝛ ibi dicit Imo.in.l.
dedit dotem intelligi debet quando constabat quod contempla
tione filij vt innuit ibi text.in verbo propter me ꝛ est glo. quā ibi
approbant Bald. Ange.ꝛ Cuma.in.l qui in aliena.§.interdum.
ff. de acquiren.heredi.vbi Roma. respondit prout Io.de imol.
ad dictam.l.dedit dotem.si ergo in casu nostro nō presumitur da
re contemplatione filij. Igitur minus in casu nostro censetur da
ta a patre contemplatione aui cum onus dotandi sit proprius fi
lij.d.l.dedit dotem. Sed quicquid sit in casu illo in filio qui dotā
do filiam suam cuius onus pertinet ad eum quod contemplatio
ne patris sui. Sed potius qđ contemplatione suimet dicendum
est quod dotem dederit argu.d.l.dedit dote3.ꝛ.l.magis.ff. de sol.
Auus enim tenetur dotare neptem propter filium non propter
se patet quia si filius est diues auus non tenetur vt signanter con
cludit Bald.in autenti.res que.C. communia de leg. argu. dicta
l.dedit dotem ꝛ no.per Barto.post Jacob.de are.in.l. non quē
admo.ff.de libe.agnos.ꝛ Barto.ꝛ Salyce.in.d.l. filiusfami.ff. ad
macedo.§.j. Idem tenent Roma. ꝛ dominus Alexan. ꝛ Areti.
qui ad hoc allegat consilium Barto.in.l.j.ff.solu. matrimo. Idē
voluit dominus Alexan.in consilio.cxxxvij.in.v.volumi.ꝛ Are.
late in consilio.xvij.ꝛ est communis opinio a qua in cōsulendo nō
est recedendum:et presertim in casu nostro in quo pater habebat
bona castrensia.vt consuluit dominus Ant.in suo consilio.lvj.in
17 stampa. Unde † filius dotando filiam ex proprio non videtur fa
cere contemplatione aui qui non tenebatur:sed sui qui ad hoc te
nebatur.l.ꝛ magis.ff.de solu. Et hoc maxime si pater dotasset cō
templatione aui iussisset quod esset contenta. Et quod amplius
non potuisset aliquid petere de bonis aui:ꝛ sic patris sui. et ipse
tantum iussit:vt non posset plus petere de bonis ꝛ hereditate ip
sius testatoris. Ex quibus verbis clare colligitur. Primum qđ
dotauit vt se exoneraret ab eo qđ petere posset de bonis suis. Se
cundum qđ noluit eum excludere ꝙ posset petere de bonis alte
rius:ꝛ sic aui.argu.l.cum pretor.ff.de iudic.sed si contemplatione
censeretur dedisse fuisset in totum exclusa a bonis aui quod fuit cō
tra intentum testatoris. Igitur non est dicendum.l.in conditioni
bus primum locum.ff.de conditio.ꝛ demonstra. Ex quibus con
cludo qđ dotanda est de bonis aui alias non verificantur verba
statuti.ꝛ sic dispositio.ꝛ sic statutum non habet locum.l.si seruū.
§.non dixit pretor.ff.de acqui.heredi.l.hos accusare.§.omnibus.
ff.de accusatio. ¶ Circa scđam difficultate3 puto ꝙ ex testamēto
patris debeat̄ legatū dotis:put in testō disponit̄ q2 volūtas te

statoris seruanda est in auth. de nup. in. §. disponat. col. iiii. Uerũ tamẽ est q detrahenda est legitima τ falcidia ex quo detractio fieri debet diuersis tpibus iuxta no. in. l. coheredi. §. cũ filia. ff. de vulga. τ pup. τ in. c. Rayn. τ in. c. Raynal. de testa. Unde cõsequi debet dimidiã bonorũ patris attento legato dotis τ attẽto q in bonis non reperiũtur duo milia ducatorũ in alia dimidia succedũt venientes ab intestato ipsi filio. ¶ Nec ob. si dicatur q pater reliquit sibi tantam dotẽ qr existimabat sibi cõsignationẽ a patre factam valere. Item istam non debere a patre suo recipere dotem quod si cogitasset non tantam dotem reliquisset: vnde videtur dictis ex causis: que cum false appareant videtur dispositio τ legatum cessare ar. eorum que no. Bart. in. d. l. demonstratio falsa: in materia false cause. ff. de cõdit. τ demonstra. τ no. in. l. i. C. de falsa causa adiecta legato. Qđ etiã videtur ostendi quia ex suo testamẽto apparet q voluit agnationem τ familiam conseruare. Sed ad hoc respõdeo. Primo qđ iste cause nõ sunt expresse. licet autẽ talis fuisset intentio testatoris nõ expressa non releuaret. l. quidam cum filium cũ ibi not. ff. de heredi. insti. l. in ambiguo. ff. de reb. dubiis. Scđa q immo ex testamẽto potius cõtrarium constat quia voluit qđ tantũ esset cõtentus bonis ipsius testatoris τ q de bonis suis amplius petere non posset. Igitur cogitauit q posset petere de bonis aui presertim cum videret se continuo mori. arg. l. si. C. depositi. Unde a verbis claris testatoris propter eis dubiaz mentem non est recedendum. l. non aliter. ff. de legatis. iii. l. si alii. ff. de vsu. legato. Ex quibus omnibus cõcludendum puto in hac materia. ¶ Primo respectu bonorum aui q ista neptis est dotã da de bonis aui: alias non excluditur a successione. ¶ Scđa conclusio qđ consequi debet dimidiam dotis materne si teneam⁹ qđ non excludat alias tota dos reperitur in hereditate fratris. Tertio q de bonis patris consequi debet mille ducatos virtute legati sibi facti reliquũ trãsiuit ad filiũ pro legitima τ falcidia. Quarto cõcludo q dicta filia nõ est exclusa ab hereditate fratris. Sed in totũ succedit τ habere debet qđ reperitur in hereditate fratris. Quinto τ vltimo cõcludo q posito q excluderetur ab vniuersali successiõe. Tamẽ admitti debet ad tertiã totius hereditatis materne si ab ea fuit exclusa. vel primo dimidiam: postea tertiam dimidie si non fuit exclusa. Item tertiam bonorum aui. Item tertiã illius dimidie bonorũ patris in qua successit frater suus τ ita sentio in premissis. Laus deo. Bartho. soci.

¶ Summarium.

1 Prelatus habens administrationem ecclesie an habeat potestatem locandi res ecclesie sine auctoritate superioris.

2 Contractus realis obligat successorem τ non personalis.

Item ad hoc vt contractus realis possit fieri requiritur auctoritas episcopi.

3 Administrator habens potestatẽ contrahendi: sup rebus quas administrat videtur cõtrahere administratorio nomine: τ facere contractum seu dispositionem realem τ non perpetualem.

4 Prelatus si locauit suo nomine nõ intendens obligare ecclesiam non tenetur successor.

¶ Consilium. xxxiiii.

¶ Dñs labia mea aperiat τ spũssanctus illuminet intellectum.

Materia presentis cõsultationis nõ est icognita. Sed vulgaris τ apud antiquos τ modernos doctores multũ discussa. τ varie sunt opiniones doctorũ. prout ad longũ recitat dñs Cardi. in. c. si. Ne prelati vices suas. super qua in casu de quo querimus multũ eleganter consuluit dominus Saluaticus Baconius qui adeo copiose τ subtiliter rem discussit. vt nullus dicendi locus relictus esse videatur. Quamobrem breuibus me absoluam. Et pro fundamen-
1 to premitto q †prelatus habens administrationẽ de quo agimus habet potestatem locandi res ecclesie sine auctoritate superioris. Dũmodo locatio fiat ad modicũ tẽpus. τ tendat in vtilitatem ecclesie τ potest hoc casu ecclesiam obligare. ita voluit gl. in. c. si. Ne prelati vices suas. quã ibi approbant Inno. Jo. an. Jo. calde. dominus Cardi. Abba. τ Jo. de ana. dicentes hãc esse cõmunẽ opi. Unde dicũt q si fiat noĩe ecclesie obligatur ecclesia. τ per consequens successor. Idẽ Cy. Bal. τ Saly. in. l. emptorem. C. loca. cũ multis aliis plenissime adductis per dñm consulentem. Ex quo fundamẽto infero q cũ in casu nostro locationis ꝯtractus factus fuerit in vtilitatem ecclesie si voluit ꝯtrahere nomine ecclesie seu illam obligare ecclesia τ successor erunt obligati. Sed in casu nostro voluit contrahere nomine ecclesie τ ipsam obligare. igitur tenetur successor. Maior τ conclusio patet ex premissis. τ sunt optime in consilio probata. Minor autem probatur. Nam vt dicit do-
2 minus Anto. in. d. c. si. Ad hoc † vt cõtractus obliget successorem oportet q sit realis non personalis. Et subdit q ad hoc vt possit fieri ꝯtractus realis requiritur auctoritas epi per id qđ habet in c. de cetero. τ in. c. veniens de transac. Sed in hoc vltimo male loquitur quoniam si prelatus habet liberam administrationẽ in locando quando fit in euidentem vtilitatem ecclesie cẽsetur celebratus contractus realis ita probat notabi. in. d. c. decetero. τ in. d. c. veniens. Nam regulariter contractus locationis et quilibet contractus dicitur realis. l. si pactum. ff. de probatio. τ per Barto. in l. qui in futurum. ff. de pact. Tradunt docto. in. d. c. veniens. Sed in casu illo dicitur personalis si fit sine auctoritate superioris: qr sine auctoritate superioris fieri non poterat. Igitur si in casu nostro potest fieri locatio sine auctoritate superioris quando fit pro euidenti vtilitate ecclesie stat regula q contractus sit realis τ nõ personalis. Unde dicit ibi dominus Anto. q pactum sic personale operatur alterum de duobus. Uel restrictio verborum. vel inhabilitas paciscentium: vt in. d. c. veniens. ibi hoc dicit. et subdit in proposito. quod idem pactum esset recte si fuisset a superiore auctorizatum et personale quia prelatus non potuit perpetuo obligare successorem. vel in. c. ii. de precario. Et sic manifeste vult qđ quando verba non restringerent contractum ad personam cõtrahentis. Tamen vt non daretur inhabilitas contrahendi tunc contractus esset realis. τ ita est de mente omnium docto. ibi. Sed in casu nostro verba non sunt restricta. τ non subest inhabilitas quando locatio fit ad modicum tempus pro vtilitate ecclesie. Igitur contractus est realis τ consequenter obligatur successor: vt in d. c. veniens. τ per dominum Anto. in. d. c. fina. Et ratio est quia
3 †quando administrator habet potestatem contrahendi super rebus quas administrat censetur contrahere administratorio nomine. τ facere contractum seu dispositionem realem. τ non perpetualem nec curamus an exprimatur nomen proprium. an appellatiuum. τ q proponatur vt patet in. l. si. ff. de institu. τ no. Barto. in l. post mortez. §. i. ff. quando ex facto tu. in specie in prelato probatur ex quo no. specu. in titu. de arbitro. §. finitur. versicu. Quid si prelatus. Et qđ no. dominus Cardi. τ Abba. in. c. littere. de proba. τ domi. Cardi. in clemen. si. in. vi. col. de procura. τ qđ no. bar. in. l. lucius. §. tutorem. τ. l. ticium τ meuium. §. altero. ff. de administra. tuto. que omnia τ plura alia latissime adducta per dominum consultorem probant q quando prelati τ alii administratores contrahunt super re super qua habent potestatem contrahendi censentur contrahere nomine illius cuius bona administrant. τ sic nomine ecclesie si administrant bona ecclesie quãdo possunt contrahere. τ dicitur contractus realis τ non personalis qđ etiaz ostenditur. Nam dicunt docto. in. d. c. si. q canonicus si locat rem sue prebende non obligat successorem: quia non habet administrationem. Unde dicit ibi domi. Cardina. q ex quo non habet potestatem obligandi successorem in dubio contractus dicitur personalis. argu. nota. in. d. c. veniens. Allegat ad hoc decisionem. d. rota. secus in rectore ecclesie qui habet legitimam administrationem. vt no. in. c. edoceri. extra de rescriptis. τ in contractu locationis in. c. ii. de locato. scilicet ad modicum tempus secus ad longuz vt in. d. c. ii. de precario. Et sic vult domi. Cardina. q habens administrationem quando potest constare fecisse contractum realẽ τ non personalem. Nec vnq̃ reperio qđ in hac materia docto. habeant illam considerationem. An preponatur nomen proprium vel appellatiuum. sed bene habent considerationes de quibus supra. Ex quibus constat. An voluerint facere contractum realem vel personalem. Et sic ex predictis constat q non est querendum de prepositione nominis proprii vel appellatiui. vt no. glo. τ barto. in. l. si communis seruus. ff. de stipula. seruo. Et pro his etiam adduco pulchra verba Bald. post Jacobuz butriga. in. l. procurator qui pro euictio. ff. de procurato. Ubi dicit quando procurator potuit contrahere nomine proprio. et nomine domini: si queritur quo nomine dicatur contraxisse distinguit: qđ aut obligat se procuratorio nomine. et obligat se vt alius non vt ipse. τ ideo non conuenitur proprio nomine. l. finali. ff. de institutio. et quod notat Guillier. in. l. lucius. ff. de constitu. pecu. Aut obligat se proprio nomine: τ tunc ipse conuenitur. vt in. d. l. procurator qui pro euic. Aut obligat se vtroq nomine: τ tunc vterq conueniri potest. vt in glo. d. l. procurator. Aut dubitatur: τ tunc si est facta mentio officii. censetur se obligare procuratorio nomine: vt in. d. l. finali. ff. de institutio. Si vero non est facta mentio officii. censetur se obligare proprio nomine cum sit administrator voluntarius. ¶ Ex quibus in proposito elicio. primo q non refert quando administrator contrahit. An contrahat expresso nomine proprio vel appellatiuo. Sed an expresso nomine officii: vel non τ super qua re contrahat. ¶ Secundo elicio q quando est administrator etiam voluntarius τ ipse contractus eque pertinere potest ad administrationem: si fit mentio officii censetur gerere actum administratorio nomine. d. l. si. ff. de instit. ¶ Tertio infero q multo fortius hoc procedit in administratore necessario quando contrahit super re que pertinet ad eum cuius est administrator prout est prelatus per ea que notat Bar. in. l. post. ff. quando ex facto tut. τ sic in proposito censetur locasse nomine ecclesie cuius bona admi-

nistra

nistrat prelatus. Ex quo fecit mentionem officij cum faciat etiam vt cõmendatarius episcopatus. Et ista doctrina multũ cõcludit in proposito in fortioribus terminis que tamen vt dixi est intelli-genda in casu nostro quando contrahit in vtilitatẽ eccle. prout pre-supponitur casu nostro alias censeretur contraxisse proprio nomi-ne: ⁊ fecisse contractũ personalem ⁊ nõ realem. Nam vt dicũt do-cto. in. d. c. veniens. Idẽ contractus potest dici realis ⁊ persona-lis qñ enim rector non poterat ecclesiam obligare: censetur perso-nalis ⁊ tamẽ idem contractus interueniẽte auctoritate superioris potest illũ contractum facere: alias non. Igitur idem debet ope-rari vtilitas ecclesie: vt si sit in vtilitatem sit realis: alias persona-lis qr primo casu potest locare sine auctoritate superioris. Scdo nõ ⁊ ibi plenius per doc. Ex quibus colligitur declaratio ⁊ respõ-sio ad dicta Inno. in. d. c. si. Ne prelati vices suas que sunt magis communiter approbata. Dicit Inno. ꝙ si prelatus nomine eccle-sie locauit: ⁊ vtiliter successor tenetur allegat quod habetur in. c. j. de solu. ⁊ in hoc ius porrectum. xij. q. ij. Unde ista duo copulati-ue requiruntur ꝙ nomine ecclesie: ⁊ vtiliter sit facta. Nam ꝙ vti-liter est necessarium quia si inutiliter nõ potuisset fieri locatio rea-lis per no. in. d. c. veniens. sine auctoritate superioris. Item qr no-mine ecclesie quoniam ꝗuis cõtractus esset vtilis ecclesie. Et pre-latus voluisset tantum personaliter obligari ⁊ non ecclesiam: tũc etiam non obligaretur successor. Ideo ista duo requiruntur. Un-de illud qd dicitur nomine ecclesie non intelligitur ꝙ expresse fiat nomine ecclesie: sed satis est ꝙ censeatur factum nomine ecclesie: prout censetur quando est vtilis super re ecclesie: ⁊ habita est mẽ-tio officij: ⁊ sic non sumus in dubio: dummodo restringatur ad ꝑ-sonam locatoris: vt dicit in simili dominus Anto. in. d. c. veniẽs.

4 ⁊ patet dum subdit parum post ꝙ † si prelatus suo nomine loca-uit non intendens obligare ecclesiaꝫ: nõ tenetur successor sicut nec heres eius. arg. l. si quis. §. hinc subiungitur. ff. loca. que verba ha-bent intellectum ꝙ quando prelatus contrahit suo nomine. Ita demũ non tenetur successor quando nõ intendit obligare ecclesiã. Igitur hoc solum non sufficit: ꝙ suo nomine nisi quando intẽdit successorem obligare qd nõ est quando contrahit expresso nomi-ne officij: ⁊ ad euidentem vtilitatem ecclesie. Ita intelligit Inno. qñ expresse se tantum obligaret quo casu contractus est persona-lis. vt no. in. l. qui in futurum. ff. de pac. ⁊ per Bart. in. l. si sic in si. ff. de verb. obli. alias si simpliciter censerentur contrahere nomi-ne ecclesie. licet nomen suum simpliciter exprimeretur. Qd etiaꝫ patet qr allegat. d. l. si quis domum. §. hinc subiungitur. Ubi loca-tio censetur personalis non ex eo qr suo nomine locauerit. Sꝫ ex defectu potestatis obligandi successorem. vt in. d. c. veniens. ⁊ cla-rius ostendit illud verbum dicit sicut nec heres. Nã licet quis cõ-trahat expressa tantũ nomine proprio. tamen heres tenetur: vt in l. si pactum. ff. de proba. ⁊ per Bar. in. d. l. si sic. Et tamen Inno. vult ꝙ contractus sit adeo personalis ꝙ etiam heres non tenere-tur qd non est licet solum proprium nomen exprimeretur. Igitur fortius in casu nostro in quo vna cum nomine proprio est expres-sum nomen dignitatis ⁊ officij: loquitur ergo Innoc. quando vel restrictio ad personam causatur a verbis vel a subiecta materia. vt dicit dominus Anto. in. d. c. veniens. ⁊ non a nomine proprio expresso ⁊ fortius expresso nomine officij. Ex quibus patet ꝙ di-cta expressio nominis proprij contra predicta non militat. Sꝫ ma-gis in hac materia attendi debent illa de quibus supra. Nam non magis dispositio transit in successorem si dicatur episcopus titiꝰ ꝗ si dicatur titius ꝗuis vt declarat no. Bal. in. l. pe. in pe. col. C. de condi. inser. Iccirco non debet attendi quo nomine sit facta lo-catio. An proprio vel appellatiuo. Sed considerande sunt alie ra-tiones de quibus supra. ¶ Contra que etiam considerata ratione nominis proprij militat presumptio etiam oneris iniuncti eccle-sie prout considerat primus cõsultor allegando Bar. in. l. si seruꝰ cõmunis. ff. de stipu. seruo. argu. l. nõ vnꝗ. ff. ad trebel. qm̃ ex quo imponitur onus cẽsetur ad cõmodũ vocari. ¶ Preterea idẽ ecõ-tra dicere debemus ꝙ in casu nostro plura pacta sint apposita in fauorem ecclesie: ⁊ sic ad sui commodum censetur etiaꝫ voluisse ec-clesiam obligare. arg. l. ꝯm naturam. ff. de regu. iur. quoniã contra-riorum eadem est regula. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de ver. obli. ⁊ ibi Bart. Confirmo qr vt dicit Bal. in. d. l. si cõmunis ser-uus. contra rationem iudicamus ratione rei super qua sit contra-ctus vt puta si tutor contrahit super re pupilli. arg. l. fi. ff. de ĩstit. ita in prelegato. Item si intelligatur nomine proprio tantũ nõ va-lebit cõtractus respectu successoris pro tempore post mortẽ. Igit̃ vt valeat in totũ intelligatur ꝙ vt episcopus cõtraxit. arg. l. quo-tiens. ff. de reb. dub. ⁊ not. Bar. in. d. l. si seruus cõmunis. ¶ Po-stremo nõ omitto ꝙ hoc colligitur ex verbis contractus locatio-nis dñi in eo dr. Et pro potiori cautela dñi Reuerendissimi Car-di. locatoris. Et sic appellat ipsum do. Car. locatorem ⁊ do. Jo. Jacopũ. Et ita etiã in fi. instrumẽti. versi. Acta fuerũt hec rome in domibus prefati reuerẽdissimi dñi Car. locatoris per qd patet ꝙ partes enũciate locationis facte a do. Cardi. ⁊ Epo ⁊ nõ a dño Joan. que inter partes probant ꝯm Bar. in. l. sciendũ. ff. de verb. ob. Et per ista sequẽtia declarãtur precedentia. presertim stanti-bus alijs de quibus supra. arg. l. qui filiabus. in prin. ⁊. l. si seruus plurium. in fi. ff. de lega. j. cum simi. Ex quibus ⁊ alijs locuplectis-sime adductis per suprascriptum eximium cõsultorem in eandeꝫ sententiã cõcurrens concludo successorem obligatum esse ad ob-seruantiam dicte locationis. Laus deo. Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Quando mater excluditur ab hereditate filij decedẽtis ab inte-stato ꝑpter existentiã patrui ex forma statuti ciuitatis Senaruꝫ. An tale statutum habeat locum in filio pupillo.

2 Decedens nõ facta substitutione dicitur ab intestato decedere.

3 Decedẽs ĩtestatus ⁊ poterat testari videtur relinquere tacite he-reditatem illis personis quas sciebat ex forma statuti vocari ab intestato ad successionem.

4 Extensio non debet fieri in statuto correctorio de intestato ad in-testabilem.

5 Statutum quando loquitur per verbuꝫ ab intestato pupillus in-cluditur: ⁊ sic accipitur pro omni casu quo quis decedit sine testa-mento: siue sit habilis ad testandum siue non.

6 Ciues ꝓsumunt̃ habere volũtatẽ cõformẽ dispositioni statutorũ.

7 Impuberes includunt̃ qñ illa verba: sine filijs: sunt adiecta ⁊ ver-bum: siue liberis: se promiscue habet ad omnem etatem.

8 Statutum non recipit interpretationem de habilitate quãdo est exclusiuum iuris iam concessi.

¶ Consilium. xxxv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

DUnctus super quo princi-paliter consiliũ queritur est vulgatissimus ⁊ apud an-tiquos ⁊ Moder. doc. adeo ꝙ quilibet mediocris do-

1 cto. posset ad libitum fimbrias dilatare. Nam queritur † cum ma-ter excludatur ab hereditate filij decedentis ab intestato propter existentiam patrui ex forma statuti ciuitatis Senarum tale statu-tum locum habet in filio pupillo: ⁊ difficultateꝫ facit qr cum non possint pupilli facere testamentũ nõ vident̃ decedere intestati neꝗ ab intestato per tex. in. l. j. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ insti. de here. que ab intesta. in prin. in qua difficultate si vellem omnia que adduci pos-sunt referre longo tractatu opus esset. Sed ero breuis pro quali-tate materie. Eo maxime quia si nosmetipsos decipere nolueri-mus in casu nostro concludendũ est patruuꝫ matre exclusa admit-tendũ. Et qr prestantissimus preceptor meus domi. Alexand. de imo. in. l. generaliter. in prin. C. de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fa. subtili-ter ⁊ copiose articulum istum discussit. Sequendo ordinem suum ꝙ aliquãdo statutũ loquitur de intestato. ⁊ sic de intestato dece-dente. Et tunc licet Bar. in. d. l. j. de suis ⁊ legi. velit ꝙ habeat lo-cum in pupillo vt ibi per eum. Tamen multe sunt opini. rationes in contrariũ: vt patet ex dictis preceptis in. d. l. generaliter in pri-ci. vbi videndũ. ⁊ hic non est casus noster. Aliquãdo statutũ lo-quitur de decedẽte ab intestato. prout loquitur statutum nostrũ. ⁊ tũc licet idem preceptor meus in suo consi. cxv. incip. Circa du-bitationem de qua queritur in secundo vol. teneat idem qd in pri-mo casu non faciendo differentiam inter istos duos casus. Tamẽ in. d. l. generaliter. in prin. vbi maturius loquutus fuit facit diffe-rentiam vt primo casu non includatur pupillus. qr nõ dicitur de-cedere proprie intestatus. Tamen in secundo casu tenet ꝙ pupil-lus includatur. quia dicitur proprie decedere ab intestato. cui opi-nioni est magis standum. Tum quia apparet ꝙ maturius loquu-tus fuit distinguendo ⁊ multa pulchra cõsiderando ꝗ in dicto cõ-silio. Tum etiam qr non potuit induci ad ita concludendũ amici-tia vel lucro: que etiam apud quoscũꝗ in rebus dubijs plurimũ valent. Et hanc opinionem consulendo semper sum sequutus in casu nostro. quoniam in primis tenent Barto. ⁊ omnes qui eum sequuntur: quos ad plenum refert dominus Alexan. in. d. l. gene-raliter in princi. etiam quando statutum loqueretur per verbum: intestatus: qui Bart. ⁊ sequentes cum non faciant differentiam. An statutum dicat si quis intestatus decesserit. An si quis ab in-testato: vt dicit domi. Alexan. in. d. l. generaliter in prin. Et hanc opinionem quando statutum loquitur per verbuꝫ ab intestato te-net dominꝰ Raph. fulg. in. l. cuꝫ antiquioribus. C. de iure delibe. ⁊ in. d. l. generaliter in principio referendo domi. Christophoruꝫ de castiglione idem voluisse. Ubi dicit se putare hanc esse veram opi. ⁊ latius in suo consilio. xlviij. incipien. Quidam. p. condidit testamentum. Et dicit ꝙ ita vidit consultum solenniter per ma-gnum doctorem dominum Signorellum de homodeis de Me-diolano: ⁊ mouetur hoc ratione. Nam aut statutum loquitur per verbum intestatus. ⁊ tunc cum hoc adiectiuum intestatus in no-mine sumptum adiacet substantiuo. Nam proprie conuenit nisi il-li persone que testari potuit. Ab eo enim actus remouetur cui cõ

nenit potentia. Et hec ratio. l. j. ff. de suis et legi. Aut statutum lo
quitur per aduerbium ab intestato. Et tunc quia aduerbium nul
li persone adiacet tanquam a substantiuo remouet actum testandi ge-
neraliter non a persona ipsius pupilli licet autem pupillus non
possit testari. nec consequenter testatus decedere hoc est facto sibi
testamento. Tamen potest pupillariter substituendo facit quod di
catur testator et non ab intestato decedere. insti. de pupil. substi. in
2 principio et §. j. Igitur †non facta substitutione dicitur ab intesta
to decedere. ¶ Confirmatur ista opinio. Nam Barth. de Saly.
in. d. l. cum antiquioribus tenendo eandem opinionem quia licet pro-
prie non dicatur decedere testatus: dicitur tamen proprie ab inte
stato decedere. Allegat hoc tenere Petrum eliam super quarto
Prisciani. Et hanc opinionem ut dixi tenet dominus Alexan. in
d. l. generaliter. allegando etiam consilium Calderini in consilio.
vj. in titu. de testamen. Et respondet ad glo. in. d. l. cum antiquio-
ribus. ut ibi per eum. ¶ Confirmo eandem partem auctoritate in
signis doctoris domini Onofrij de perusio qui mouebatur pul-
chra ratione. Dicit quod verbum intestatus refertur ad personam
eius de quo loquimur: et tunc loquitur. d. l. j. in princip. ff. de suis
et legi. Aut capimus prout congruunt successioni eius de cuius he
reditate agitur et tunc quia pupillo dicitur succedi ab intestato lo
quitur tex. in. d. l. j. dum dicit. Sed et hos pro intestatis accipe de
bemus. scilicet quantum ad materiam successionis ab intestato: quo
respectu proprie dicitur decedere ab intestato et intestati nec vo-
luit ibi fictionem significare: quia si voluisset significare fictionem
dixisset pro intestatis haberi. Unde illa verba pro intestatis acci
pere debemus intelligi debere in proprio significatu: et patet quod
hoc est verum quia in materia successionis de qua loquitur statu
tum non dicitur proprie nisi duplex successio ex testamento et ab
intestato. l. j. §. et. ij. ff. de peti. here. si non succeditur ex testamen-
to. Igitur ab intestato. ¶ Et confirmatur ista conclusio. Nam etiam
ubi agitur de excludenda matre ab hereditate impuberis appel-
lant illos intestatos. l. diuus et l. credendum. ff. qui petant tuto. et
presertim quando statutum per verbum ab intestato. ut probatur
in. l. sciant. C. de legi. here. et in. l. omnem. C. ad tertul. et ibi hoc te-
net Pau. de ca. Et plura in proposito allegat dominus Alexan.
in. l. generaliter. Et secundum hanc opinionem quando statutum lo
quitur per verbum ab intestato late consuluit Ange. in suo consi
lio. ciiij. incip. Statuto communis Bargi. licet secus consuluerit
quando loquitur per verbum intestatus. Ita etiam consuluit do
minus Abba. moder. in suo consi. lxxvj. in. j. volu. Reperio etiam
quod hanc opinionem faciendo dictam differentiam. tenet insignis
doctor dominus Pet. Philippus de corneis de Perusio in. d.
l. generaliter primo allegando Bal. Saly. et Ang. consuluisse fa-
ciendo dictam differentiam. Ex quibus puto quod parum curandum
sit de consilio domini Matthei de felicianis de perusio: qui con-
trarium consuluit in statuto Senensi: ubi adducit coloratam ra-
tionem quam etiam adducit dominus Alexan. in. d. l. generaliter.
ubi dicit quod non licet arguere ab identitate rationis quia in pupil
lo diuersa est ratio quam sit in eo qui testari potest quia ille qui potest
3 testari† si intestatus decedit. videtur tacite relinquere hereditatem
illis personis quas sciebat ex forma statuti ad successionem voca
ri ab intestato. l. conficiuntur. et l. si quis cum nullum. ff. de iure co
di. Et tunc talis decedens ab intestato stantibus agnatis usque ad
quartum gradum et matre videtur non velle relinquere heredita
tem matri. Sed agnatis ex quo testamentum non fecit que ratio
cessat in eo qui non poterat testari et dicit hanc rationem ponde-
ra quia non reperies in tuis codicibus scriptam. Sed hanc rationem
habuit a prefato consultore quod patet quia non erat opus quod faceret
mentionem de matre exclusa ab agnatis usque ad quartum gradum
4 sed non ita dicit quia transcripsit dictam rationem ex dicto consilio
ubi dicta dicebat. Unde† concludit quod non debet fieri extensio in
statuto correctorio de intestato ad intestabilem per nota. in. d. au-
ten. quas actiones. C. de sac. san. ec. que ratio non militat in casu no
stro quia statutum loquitur per verbum ab intestato quo casu pro
prie includitur pupillus. Unde dicit Saly. in. d. l. cum antiquio-
ribus quod si esset statutum quod verba deberent proprie intelligi inclu
deretur pupillus quia proprie dicitur ab intestato decedere. et ideo
do. Alex. non considerata dicta ratione. d. l. generaliter hoc casu
tenet istam opinio. Sed audiamus solennissimum doc. reuerendis
simum do. Cardi. de zabarellis qui in quadam causa verisimiliter
magna que vertebatur in ciuitate Imole. in qua erant multa con
silia contraria ad inuicem reddit consilium decisiuum consultus
de consensu utriusque partis qui post plura concludendo pro ista
parte formaliter dicit. Aliqui pro concordia distinguunt. An di
catur si quis intestatus decesserit. An vero dicatur si quis ab in-
testato decesserit. ut primo casu locum non habeat in pupillo. Se-
cundo sic et pro hac differentia est quod licet in uno ex consilijs dicatur
quod verbum ab intestato est ablatiuus casus. Tamen verius est quod est
aduerbium ut dicit Ugutio. et importat idem quod sine testamento.
Constat autem quod pupillus etiam dedit sine testamento. Non et de eo
qui non est aptus testari. Uerum est dicere negatiue quod sine testamen
to decedit licet non quod intestatus similis differentia est. Nam de la-
pide. verum est quod lapis non est iustus. Tamen non est verum quod
sit iniustus. Uerificatur enim negatio per meram non existentiam
etiam si non adsit habilitas ad existentiam. Nam negatio quicquid
inuenit destruit: ut no. gl. mag. in. c. cum dilectus. de consuetu. Se
cus de nomine vel participio importante aliquam qualitatis remo
tionem quia tunc non verificatur nisi de eo qui licet careat illa qua-
litate tamen habilis est ad causa suscipiendam. Et huic distinctio
ni stando dicemus quod. d. l. j. ff. de suis et legi. locum habet cum dicitur
si quis intestatus. l. vero omnem. C. ad tertul. et lex. sciant cuncti.
5 C. de legi. quando dicitur ab intestato. Unde †quando statutum
loquitur per verbum ab intestato includitur pupillus. Et subdit
quod quamquam hoc videatur subtiliter dici: tamen iura magis effectum quam
subtilitatem vocabulorum inspiciunt. c. intelligentia de verb. sig.
non insistendo in his dicitur tale statutum alia consideratione lo-
cum habere in pupillo. Et quamquam multa consilia essent in contrarium
dicit quod illa potius processerunt ex acumine discernentium quam ex eo
rum mente quia de iure de quolibet dicimus quod aut decedit testa
tus aut intestatus seu ab intestato. ut insti. de here. ab intestato post
quam positum erat de successionibus ex testamento ponitur de suc-
cessionibus ab intestato: et accipitur ab intestato pro omni casu quo
quis decedit sine testamento siue sit ad testandum habilis siue non
ut ibi no. glo. in princi. Et quod in hoc casu sic debeat intelligi cuili-
bet inspicienti liquere potest. Que enim fuit mens statuentium ni-
si prouidere in casu quo modo hereditas sine testatoris prouisio-
ne ad alium deuoluatur si autem diceremus quod statutum haberet
locum in probando: qui testari potest et non probando qui non po
test magis consuluisset hoc statutum ei qui sibi prouidere posset
quam ei qui non posset quo nihil absurdius. cum alias dicamus quod ces
sat. l. prouisio ubi est prouisio hominis. l. et heres. §. cum quis. ff. de
precario. et l. fi. C. de pactis conuent. Ad euitandam ergo absurdi
tatem debemus sensum accipere qui vitio caret. l. in ambigua. ff.
de legibus. Considerat etiam usum loquendi et alia et concludit quod
quia statutum loquitur per verbum ab intestato includit pupil-
lum: et sic patet quod rationem supra assignatam pulchre in contra-
rium retorquet. et ita decisum fuit. quia fuit sententia lata cum magna
maturitate a tam doctissimo viro inter tot consilia ponere debet
gladium ad radicem huius exitationis. Ista patent in consilio. cxj.
incipit. Factum sic se habet Jacobus pro qua etiam facit quia cen-
sendum est quod idem fecisset impubes si pubes decessisset. quoniam in du
6 bio† ciues presumuntur habere voluntatem conformem dispositioni
statutorum secundum Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad tre-
bellia. cum concordantibus allegatis per dominum Alexan. Et ad
illud quod etiam allegatur quo statutum loquitur de decedente ab in
testato sine filijs propter quod videtur sensisse de his qui filios habe
re possunt arg. eius quod dicit glo. antepe. in verbo fideicommissi in
ver. Si vero ita substituat si filius meus decesserit sine filijs. C. de
impub. et alijs substi. facilis est responsio quia etiam pupillus qui
etiam filios habere non potest dicitur proprie decedere sine libe
ris sicut omnes dicunt quod licet non possit facere testamentum di-
citur sine testamento decedere. ut in. d. l. cum antiquioribus. Cum
alijs iuribus supra allegatis: et istam glos. quamuis a quibusdam ap
probatam reprobant communiter docto. in. l. precibus. Barto.
Bald. et alij per text. in. l. centurio. ff. de vulga. et pupilla. et in. c. si
pater. de testa. in. vj. In quibus patet quod conditio si sine filijs de-
cesserit verificatur etiam in pupillo: et tamen conditiones debent
in proprio et specifico sensu verificari. l. meuius. et. l. qui heredi.
ff. de conditio. et demonstratio. ¶ Preterea dicit Bal. in. d. l. pre
7 cibus. † quod in pupillo conditio: et si sine filijs: non solum conuenit
sibi sed etiam est quasi necessaria: sed ut dixi illa verba: sine libe-
ris: non significant quod possit liberos habere: sed negant ut dictum
est in conditione sine testamento que verificatur in eo: qui etiam
testamentum facere non potest. Unde friuola est allegatio. Quin
immo dixit Bald. in consilio. cxliiij. in prima parte in ultima sta
pa: quod quando sunt adiecta illa verba: sine filijs: includuntur im-
puberes et verbum: sine liberis: se promiscue habet ad omnem
etatem quod no. in. d. l. precibus. et sic in contrarium retorquetur.
Et licet ista sufficerent ad victoriam. Tamen ex habundanti ad-
huc in statuto nostro ista conclusio probatur primo. Nam in ru-
bro dicitur in quantum succedant ascendentes ex linea materna
ascendentium. Appellatione veniunt etiam supra auum. l. iuris-
consultus. §. parentes. ff. de gradi. Unde cum postea in nigro ex-
cludatur non solum mater: sed etiam auus maternus censetur ex-
clusus etiam proauus secundum Bart. in. l. cui eorum communi-
ter accidentia nepotes et magis pronepotes qui eis viuentibus mo
riuntur sunt ut in plurimis impuberes. lex autem adaptatur ad ea
que ut plurimum eueniunt. l. nam ad ea. ff. de legi. et licet ratio con-
cludens non videatur. Tamen quin sit persuasiua negari non pot.
¶ Secundo

¶ Scđo potissimũ considerandũ q in statuto est expressa ratio conseruãde agnationis in qua se fundat statutum quo casu quando ratio est expressa. Omnes casus qui possunt includi sub dicta ratione censentur esse in statuto correctorio iuris cõis includi: vt per gl. & doc. in clemen. j. de electio. & nota. Dy. in c. fi. de reg. iur. lib. vj. & per Bal. & Moder. in auten. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. ¶ Tertio q2 quando ratio est expressa extenditur etiã ad casum qui etiã includitur lato sumpto vocabulo in quo est eadem ratio: vt in d. cle. j. per glo. & Innoc. in l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. vbi notabiliter. Et per dñm Alex. late. in l. si constante. in prin. ff. solu. matri. vbi plura ad hoc allegat. Sed in casu nostro militat eadẽ ratio. igitur &c. ¶ Quarto q2 omnes casus qui includuntur sub eadem ratione deciduntur. Et includũtur de proprietate sermonis & nõ dicitur esse extensio ẽm Bal. singulariter in l. de quib9. ff. de legi. sicut species includitur sub genere: q̃ verba sequitur Pau. de cast. dicit esse subtilia: & vera in consi. cccxxxviij. incip. Presens casus modicã dubietatẽ habere videtur. Ex quibus omnibus cõcluditur q ppter rationes expresse identitatis nulla relinquitur dubitatio. Et licet dñs Alexã. in d. consilio. cxv. in ij. volu. ad fi. conetur huic rationi respondere. Tamẽ prima respõsio est pro nobis q2 dicitur q predicta ratio procedit qñ ratio est expressa in statuto: sed in casu suo ratio non est expressa. In tertia etiam responsione dicit etiã pro nobis: q2 cõsiderat q in statuto de quo agebatur nõ cõsiderat q in statuto de quo nõ considerabatur ratio conseruande agnatiõis. Sed in casu nostro nõ est expressa. Unde in certis & non certis locus est coniecturis. l. cõtinuus. §. cum ita. ff. de verb. obli. Unde licet in scđa respõsione dicat q extensio nõ debet fieri ad alium casum q2 non militat eadem ratio prout est in casu nostro vt supra dixi. Sed ad hoc dico q imo militat eadẽ: & maior vt dixi allegando cõsilium domini Cardina. ¶ Preterea nõ querimus statutũ extẽdere. Immo statutũ includit casum de quo agimus vt ex superioribus patet. Nec credo q dñs Alex. ita tenuisset si non habuisset nisi dictã responsionẽ: sed q2 habebat alias bonas posuit illas ex superabundanti sicut doct. facere solent iuxta nota. per dñm Anto. per illũ tex. in c. qui filij sint legitimi. Et contrariũ idem dñs Alex. in d. l. generaliter. in prin. vt dictũ est. ¶ Preterea & quinto statutum primũ loquebatur tñ de fratribus & filijs fratrũ & sororibus & filijs earum: postea per additionem est facta extensio ad patruũ et
8 filios patrui expressa ratione. Sed† qñ statutum est iuris iam concessi exclusiuũ nõ recipit interpretationẽ de habilitate: vt voluit no. Bar. in l. j. §. nunciatio. ff. de noui ope. nũcia. cũ cõcor. ibi allega. p do. Alex. igitur dictum statutũ nõ dẽ restringi ad heredes ad testandũ. ¶ Postremo. Nã Bal. qui firmauit cõtrariã opi. cõtra Bar. in d. l. j. ff. de suis & legi. in c. j. de succes. feu. & sepe cõsulendo fundat se ex eo: q2 statuentibus peritis intelligi debent ẽm vsum loquẽdi per illos qui nõ appellant pupillos intestatos ẽm cõem vsum loquendi vulgariũ dicenẽ intestati. sed in casu nostro est statutũ q verba debeãt intelligi simpliciter & vulgariter. Igitur verba statuti predicti intelligũtur etiã de pupillis decedentibus intestatis put vulgares accipiunt. Immo fortius in casu nostro cũ statutũ nõ loquatur de intestatis. Sed decedẽtibus ab intestato: & in spẽ in hoc casu cõsuluit Bal. in d. cõsi. cclxiij. in pma parte in vltima stãpa. Ex quibus oĩbus & alijs adductis p Bar. & sequaces. Itẽ & alios faciẽtes dictã differentiã inter intestatũ & ab intestato: & etiã his que ex statutis colligũtur puto valde hereticũ esse ab ista opinione discedere ẽm quã ibi pluries iudicatum in ciuitate Senarũ. Laus deo. Bartho. soci.

¶ Summarium.

An possessio paludis dicaẽ subiecta fideicõmisso facto in testõ.
2 Bona hereditaria alienata ex causa permutationis imputantur filijs in tertiam legitimam.
3 Alienatio in causam dotis irritari potest.

¶ Consilium. xxxvj.

¶ Dñs labia mea aperiat & spũssanctus illuminet intellectum.

Viso eleganti consilio insignis doc. dñi Jo. de campegio. Requisitus de subscri
1 ptione super tertia difficultate. † An possessio paludis dicatur subiecta fideicõmisso facto in testamento dñi Paselli: et arbitror q nõ. dicit, enim q filij post mortem do. Paselli iure permutationis permutarũt quedã bona hereditaria cũ dicta possessione paludis. Et sic si fuisset heres grauatus cui legitima nõ deberetur possessio paludis fuisset subiecta fideicõmisso: q2 i vniuersalibus precium succedit loco rei. Et vna res succedit loco alteri9 secũdum Bar. in l. imperator. §. fi. ff. de leg. ij. Sed in casu nostro arbitror q dicta possessio paludis nunq fuit subiecta fideicõmis
2 so † Nam bona hereditaria alienata ex causa permutatiõis imputantur filijs in quartam legitimam hodie in tertiã: & sic hodie in eis censetur legitimam elegisse. Casus est. & ibi glo. Bart. & communiter doct. in l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. Unde dicta possessio paludis licet quesita fuerit mediantibus bonis hereditarijs dicitur quesita mediantibus bonis in legitima imputandis: & sic bonis non subiacentibus restitutioni. Unde possessio nõ dicitur subiecta tanq propria pecunia filiorum quesita ex industria iuxta tex. & ibi not. in l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. et pupil. Et hunc casum non considerauit Barto. in d. l. imperator. §. fi. et hoc solum sufficeret. Sed posito q dicta possessio paludis fuisset effecta hereditaria & restitutioni subiecta iuxta no. in d. l. imperator. §. fi. puto q postea desierit esse subiecta pro consignatione ante partem factam inter fratres. Nam aut dictus Pasellus pater dictas dotes recepit: & potuerit pro debito testatoris filij & heredes hanc rem insolutum dare. l. filiusfamilias. §. diui. & ibi notaẽ. ff. de lega. j. Et notat Bart. in l. peto. §. predium. ff. de lega. ij. Et presertim pro debito dotis filiarum recepte ab ipso testatore per id quod habetur in l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matrimo. & in auten. res que. C. communia de lega. Aut dos fuit recepta a filijs & heredibus. & in communem vtilitatem conuersa prout fuit in casu nostro ex quo de communibus bonis fuit soluta iuxta notata per Specu. in titu. in quarta parte. §. sequitur. versicu. quid si conuentio est. & Bal. in l. si patruus. C. communia vtriusq iudi. Et tunc etiam dando insolutũ dictam possessionem & alienando videtur elegisse pro eorum legitima: & in legitima imputãtur in qua non cadit onus fideicommissi. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. & declarat preceptor meus dominus Are. in suo consilio. xix. in scđo dubio & sic non subiacet fideicommisso de quo in testamento domini Paselli. Confirmatur ista conclusio. Nam cum dictus Jacobus extrahere deberet septingentos ducatos et vltra pro dotibus vxoris & filij & heredes insolutum dederint dictam possessionẽ pro dictis dotibus videtur dictus Jacobus ex dicta pecunia dotali dictam possessionem emisse post mortem patris & de dicta pecunia sibi satisfactum iuxta id quod habetur in l. quotiens. & ibi Bal. & alij. C. de iure dotium. & l. si inter virum. & ibi no. C. eo. ti. Unde dicta possessio dicitur quesita ex propria industria & pecunia dotali: & sic de propria aduentitia. l. cum oportet. in princi. & ibi plene not. C. de bonis q̃ libe. Et sic tanq ppria non subiacet fideicommisso facto in testamento domini Paselli vt est casus in d. §. cum filie. dũ dicit: nec fideicommisso proprie
3 filij tenebantur. † Nec alienatio in causã dotis irritari potest. Ex quo vsq ad legitimam premissa erat alienatio rerum subiectarũ restitutioni fideicommissi vt traditur in d. §. resq. Ex quibus et alijs eleganter adductis per precedentem consultorem intrepide concludendum reor domum predictam non esse subiectam fideicõmisso predicto facto in testamento domini Paselli. Laus deo Bartho. soci. senen. &c.

¶ Summarium.

Quomodo & quo ordine admittantur agnati quando fideicommisso datur hereditas illis de parentela.
1 Quando plures vocantur sub nomine collectiuo censentur vocati ordine successiuo.
2 Dis presumptio mẽtis testatoris recipit probationẽ in cõtrariũ.
3 Testator quando relinquit proprie familie in qua cõsideratur ordo successionis charitatis & affectionis.
4 Testator debet specialiter penitere prioris voluntatis ad hoc vt secunda valeat quando procedit voluntas derogatoria sequentis voluntatis.
5 Voluntas defuncti quomodocunq cõiecturata appareat predominari debet.
6 Persone odiose testatori: in generali sermone relato ad personas non includuntur.
Et generalis sermo vocando parentelam non includuntur odiosi de parentela.
7 Testator quando est solitus nepotem nominare & tractare vt filium: tunc de eo vt de filio iudicatur.
8 Testis fidedignus facere solet semiplenam probationem.
9 Quando plures pretendunt ius in specie: ille debet citari de cui9 preiudicio prius & principaliter agitur.
10 Statutum si vult q stantibus parentibus masculis filie non succedant exponitur verbum parentibus. i. agnatis.
11 Uerba testatoris sunt intelligenda ẽm cõmunem vsum vulgarẽ loquendi & intelligendi loci.
12 Uerba sunt intelligenda ẽm qualitatem persone loquentis.
13 Probatio potentior in totum extinguit probationem minus potentem.
14 Interpretatio fieri debet de bono & equo quando materia versatur circa interpretationem verborum testatoris.

¶ Consilium.xxxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectum

Viso testamento dñi Pari
boni de brixia. Consideratis probationibus factis vtri
q̃. Et dubijs datis p insignẽ iudicare debẽtẽ. ¶ Pri
mo aspectu videbatur dicendũ ꝙ in fideicommisso de quo agimꝰ
ad qd̾ vocantur illi de parentela testatoris ꝛ masculina: in qua cõ
tinentur ꝛ filius fratris ꝛ nepos ex alio fratre qui oẽs sunt de pa
rentela masculina testatoris: cum procedant a patre testatoris vt
declarat Ange. in suo consi. cclxvij. incip. Statutum dalmatie. et
Bal. in. c. si pater. de testa. in vj. ꝛ Moder. i. l. cũ accutissimi. C. de
fideicõ. deberet preferri filius fratris excluso nepote ex alio fratre
1 tanq̃ proximiore. Nã † quãdo plures vocãtur sub nomine colle
ctiuo prout in casu nostro cẽsentur vocati ordine successiuo: vt gra
datim proximiores admittantur ₰m ordinem successionis ab inte
stato. Casus est ꝛ ibi docto. in. l. cum ita. §. in fideicommisso. ff. de
leg. ij. ꝛ in. l. peto. §. fratre. ꝛ ibi no. ff. eo. ti. ꝛ in. l. fi. ꝛ ibi etiam doc.
C. de verbo. signi. traditur in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de lib. ꝛ
posthu. ꝛ ibi late dixi. Sed filius fratris est ꝓximior in gradu ipo
nepote ex fratre. ¶ Ex quo videtur inferri ꝙ sapienter dicit do
minus Judicans in suo dubio: ꝙ cum conclusio videatur clara ꝛ
certa probata ꝛ per casus. ll. ꝛ auctoritates non videtur ꝙ habeãt
obstare cõiecture allegate ex affectiõe ꝛ odio testatoris in vita sua
q2 in incertis locus est coniecturis. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff.
de leg. iij. ꝛ. l. si alij. ff. de vsufruc. lega. l. continuus. §. cum ita. ff. de
verbo. obli. Et in casu nostro videtur probare tex. in. d. l. cum ita.
§. in fideicommisso. Ubi vult ꝙ proximiores admittãtur ꝛ subdi
ti ꝛc. in fi. nisi specialiter defunctus ad vlteriorem voluntatẽ suaȝ
extenderet: ꝛ sic vt ad vlteriores vltra proximiores extenditur et
sic vult ꝙ testator voluntatem suam ad alios specialiter extẽdat
qd̾ minime in casu nostro factum fuit. igitur ꝛc. ¶ Sed premissis
non obstantibus in casu nostro arbitror ₰m ea que proponuntur
nepos fratris: seu pronepos ex fratre testatoris simul admitti de
bet cum filio fratris seu cum nepote ex fratre testatoris. Et p fun
damento istius conclusionis premitto ꝙ licet in dubio censeantur
illi de parentela vocati ordine successiuo tamen ex cõiecturis po
test contrariũ probari. hanc cõclusionem probo. Nam appellatio
ne illorum de parentela veniũt oẽs de parentela sicut appellatio
ne familie omnes de familia. l. pronunciatio. §. familie. ff. de ver
bo. signi. l. fi. C. eo. tit. Et tenet Bart. in. l. si cognati. ad fi. de rebus
dub. ꝙ aũt admitti debeant ordine successiuo: hoc nõ est ex alio ni
si q2 ₰m ordinẽ successionis testator ex ordinata charitate et affe
ctione ratione sanguinis ꝛ affectionis ac successionis proximiores
pretulisse ꝛ ita loquũtur iura supra allega. ꝛ ita volunt doct. in. l.
gallus. §. quidã recte. ff. de libe. ꝛ posthu. maxime Bal. post Bar
2 to. Unde succedit † regula ꝙ oĩs presumptio mentis testatoris re
cipit probationẽ in contrariũ. l. plane. §. sed ꝛ si non corpus. ff. de
leg. j. ꝛ. l. in his. ff. de condi. ꝛ demon. per que iura hanc regulã tra
dit Bar. in. l. filius. §. filiussa. in fi. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ sequuntur
doc. Cõfirmatur hoc ratione multũ clara. Nã quando testator ve
nit ad fideicõmissum nõ per familiam sed cuiusdam extranei pu
ta titij. In qua nõ cadit ordo charitatis ꝛ affectionis ratione suc
cessionis vel sanguinis. Tunc nõ tantũ proximiores titij vidẽtur
vocati: sed omnes de familia ita voluit no. Bart. in. d. l. si cogna
tis in fi. ꝛ ibi sequutus sum ꝛ idem tenent Cuma. ꝛ domi. Alex. in
d. l. gallus. §. quidam recte. ꝛ pro hoc allegaui text. cum glo. ꝛ ibi
Dy. Ray. in. d. l. si quis cum plures. ff. de leg. ij. Igitur patet qd̾
3 de proprietate omnes veniũt. † Sed qñ testator relinquit proprie
familie in qua consideratur ordo successionis charitatis ꝛ affectio
nis ex his leges cõiecturãtur ꝙ attento dicto ordine testator vo
luerit ꝓximiores ꝛ illos de familia ad fideicommissum vocari q̃
alios. Et sic succedit regula Bar. ꝙ contra talẽ presumptionẽ ad
mittat probatio in contrariũ. Nec mirum cũ voluntas testatoris
sit illa que predominatur. l. in conditio. primũ locũ. ff. de condi. et
demon. ꝛ in. l. publius. eo. ti. Unde dicit no. Bald. in. l. fi. C. de ne
cessa. seruis. heredi. sti. ꝙ lex sequitur volũtatẽ testatoris sicut ve
nator leporẽ ꝛ tex. in. l. ex facto la grande. ff. de hered. insti. dicit ꝙ
voluntas testatoris totũ facit. ¶ Confirmatur hoc idem. Nam li
cet proximiores in dubio dicantur vocati. Tamẽ nos videmꝰ ꝙ
si testator dicit relinquo titio ꝛ petro ꝛ alijs de familia quantũcũ
q̃ titius ꝛ petrus proximiores nõ sint tamẽ prius admittũtur q2
propter specialem nominationẽ videntur predilecti. Casus est et
ibi Bar. Ang. Pau. de ca. ꝛ alij in. d. §. in fideicõ. qua ergo ratio
ne ꝓpter dictã nominationẽ tollitur illa presumptio ꝙ prius pro
ximiores dicãtur vocati: q2 probantur predilecti primo nomina
ti pari ratione si alijs ꝓbationibus ꝓbantur dilecti vlteriores a
prioribus excludi nõ debent qm̃ non solũ probatur ex verbis te
stamẽti sed etiã extra testamentũ ꝛ ex gestis. l. heredes palam. §.
sed ꝛ si notam. ff. de testa. ꝛ ibi no. l. cũ ꝓponerent. ꝛ ibi no. ff. de le
ga. ij. l. iij. in fi. cum. l. sequẽ. ff. de adimen. leg. l. lucius. §. pe. ff. de le
ga. ij. ꝛ in. l. si seruus plurium. in fi. ff. de lega. j. cum simili. Et licet
tex. requirat ad hoc vt ad vlteriores fideicõmissum extendatur ꝙ
testator specialiter hoc faciat. vt in. d. §. in fideicõmisso. Tñ tolli
tur quominus ex alijs possit voluntas defuncti coniecturari pro
4 batur ista conclusio † Nam quando ꝓcedit voluntas derogatoria
sequentis voluntatis ad hoc vt scda valeat debet testator specia
liter penitere prioris voluntatis. l. si quis in prin. testamenti. ff. de
leg. iij. in verbo specialiter. Et tñ si ex coniecturis constat ꝙ testa
tor ab illa recedere voluerit satis est ₰m Bar. in. l. si qui in prin. et
Bal. ꝛ alij ordinarij in. l. sancimus. C. de testamen. late dixi ponẽ
do casus plures. in. l. si mihi ꝛ tibi. §. in legat. ff. de leg. j. ¶ † Pre
terea vt dixi voluntas defuncti quomodocũq̃ cõiecturata appa
reat predominari debet. Nã videmus ꝙ licet cõiunctus excludat
a substituto tamẽ ex mente aliquando prefertur. l. quidã testamẽ
to proculũ. ff. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ subintelligitur cõditio non exp̃s
sa. l. cũ accutissimi. C. de fideicom. l. iaȝ hoc iure. ff. de vulg. ꝛ pup.
cum simi. Ex quibus ptȝ qd̾ cõclusio supra firmata ꝙ licet de iu
re cõmuni in dubio censerentur vocati proximiores. Illa est vera
nisi in contrariũ ostẽderetur fuisse de mente testatoris. ꝛ sic subla
tum est vnũ dubium datum per dñm iudicare debentem ꝙ auteȝ
ista fuerit mens testatoris multiplici ex capite hoc clarissime ostẽ
ditur. ¶ Primo q2 presupponitur in puncto ꝙ tempore vite te
statoris ante testamentũ inter testatorẽ ꝛ patrẽ aduersarij fuit ma
xima inimicitia: ꝛ maximũ odiũ ꝛ tempore testamẽti cũ dicta ini
micitia ꝛ odiũ durauerint inter filios ꝛ testatorẽ quorũ vnus tan
tum viuit vnde his stãtibus videtur questio ista determinata per
tex. in. l. lucius titius que est. l. antepenul. §. lucius titius dãmam
ff. de lega. ij. vbi testator legauit alimenta libertis suis dicitur ibi
ꝙ non vocantur illi liberti quos testator odio habebat. Unde ibi
6 Jac. de are. Bar. Bal. ꝛ Jo. de imo. † ꝙ in generali sermone rela
to ad personas nõ includũtur persone odiose testatori: in casu no
stro generalis sermo vocando parentelam non includũtur odiosi
de parentela facit tex. cum ibi no. in. l. iij. in fi. cum seq. ff. de adimẽ.
lega. Unde si verũ est ꝙ narratur istud solum fundamentũ suffice
ret ad victoriam cui fundamento nihil obstat si allegaretur qd̾ di
cuntur reconciliati tempore testamẽti: qm̃ si per eos hoc nõ pro
batur nõ presumitur reconciliatio. Casus est in. d. l. lucius titius.
§. lucius titius dãmã. vbi dicitur ꝙ vbi non probatur odium re
missum tales persone nõ includuntur: ꝛ ita per illum tex. dicũt ibi
Dy. ꝛ alij faciunt nota. per Bar. in. l. siue possidetis. C. de ꝓba. ꝛ
Bal. in. l. j. C. de colla. Et sic vt dixi per illum tex. deciditur in ter
minis questio nostra ꝙ filius fratris non sit vocatus sȝ alij quos
testator odio nõ habuit. Addo circa vnũ ꝙ notãter dicit dñs Ra
pha. cuma. in. d. §. penul. vbi dicit ꝙ ex quo libertos de domo ex
pulit presumitur hoc fecisse propter offensam leuem non capita
lem. Offensa enim dicitur etiam leuis in testamento. l. centurio. ff.
de manu. testa. Et sic dicũt tales etiã propter leuẽ offensam odio
si ꝛ habet locum dispositio illius tex. qd̾ est notabile in proposito.
¶ Scdo ista cõclusio probatur q2 cuȝ haberet filios fratris odio
ex alia parte nepotes ex alio fratre maxima affectione ꝓsequeret
tpe testamenti eos vt filios tractando et diligendo potius istos
quos testator tractauit et dilexit vt filios patris videtur vocasse
quam odiosos cum legata ꝛ fideicõmissa fiant propter benemeri
ta. l. nec adiecit. ff. pro socio. l. nemini. ver. Filios aũt. C. de aduo.
diuer. iudi. ꝛ in. l. petitionem. C. eo. ti. Ludoui. roma. in consi. xxix.
incip. In causa maiore. Item q2 illi quos filiali affectione dilige
bat ꝛ vocabat in hoc fideicommisso vocasse videtur arg. text. in. l.
alimenta. in princ. ꝛ qd̾ ibi no. per Bart. ff. de alimen. ꝛ ciba. lega.
7 vbi vult ꝙ † qñ testator est solitus nepotem nominare ꝛ tractare
vt filiũ: tunc de eo vt de filio iudicatur. Et hoc sequitur Ludoui.
roma. i. l. si vero. §. de viro. ff. sol. matri. in. xxxv. fallẽtia. in suo cõ
si. xliij. ꝛ hoc est bonũ fundamentũ per se: et presertim cum filios
alterius odio habuit vt dictum est. ¶ Tertio bene succedit aliud
fundamentũ. Nã q̃ plures testes deponunt vt d2 ꝙ si testator tẽ
pore testamẽti fuisset interrogatus respondisset ꝙ vocasset istos
de parentela ꝛ nõ pretulisset istum qui vult preferri. Unde ita cẽ
sendum est ꝙ testator equaliter vocare voluerit. Ista cõclusio ꝓ
batur per tex. in. l. tale pactum. in fi. ꝛ ibi plene no. ff. de pact. vbi
gl. quã Bal. ibi dicit not. ꝛ Bal. in. l. j. C. que res pigno. obli. pos.
ꝛ est bonus tex. in. l. titius. §. lucius. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ ibi doct.
ꝛ not. Imo. ꝛ dñs Alex. in. l. duo iudices. ff. de re iudi. Et presser
tim hoc ꝓcedit attentis his q̃ dicta sunt ꝛ statiȝ dicent. ¶ Quar
to cõfirmatur quia vnus testis qui est gener testatoris: ꝛ dicit qd̾
est persona fidedigna vocatus dñs Uinciguerra qui d2 ꝙ eo die
quo dñs paribonus testator fecit testamentũ ꝛ dictã substitutio
nem sibi dixit ꝙ volebat facere testamentũ ꝛ ꝙ si in euentum filij
sui decederent sine filijs volebat ꝙ omnes de parentela masculi
na haberent quartã partem sue hereditatis cui testi tanq̃ fidedi
gno multum est deferendum iuxta no. in. l. titio fundus. ff. de cõdi.
ꝛ demon.

τ demõ.τ in.c.cũ olim tenemus.extra de priuilegijs cũ similibus ¶ Preterea cũ agaꝛ de volũtate defuncti de q̃ requiriꝛ minoꝛ ꝓbatio sufficiunt enim duo testes vt concludunt Bart.τ doct.in.l.heredes palaꝫ.§.si quis post.ff.de testa. Nec presumitur mutatio voluntatis.l.cum tacitum.τ in.l.eum qui.ff.de proba. Iteꝫ declarantur disposita i testamento ex his que sunt dicta vel gesta ante τ post.d.l.heredes palaꝫ.§.si quis post.τ.l.si seruus pluriũ in fi.
8 ff.de leg.j. Et ꝑ†certo iste testis fidedignus magnã facit presumptionem voluntatis testatoris.solet enim vnus testis facere semiplenam probationem.c.ex insinuatione.τ ibi glo.τ doct.extra de procurato. Et tenent communiter docto.post Barto.in.l.admonendi.ff.de iureiuran. ¶ Quinto ista conclusio probatur. q: licet iuris dispositio sit ꝙ quando familia vocatur vel parentela dicãtur ordine successiuo:vt primo admittãtur priores in gradu. Tñ ista consideratio non cadit in ꝑsonam idiotam put erat testator. Et idẽ si fuisset tabellio ex identitate testamẽti se ostẽdit. Capiũt enim vulgares ꝙ dicendo parentelã quis intelligat de tota parẽtela. Non autẽ capiunt istã iuris interptationem:vt in simili dicit in glo.in.l.qd sint nepotes.de test.tu.τ in.l.quotiẽs.C.fa.her.τ.l.stipulatio.§.is quoqꝫ.ff.de verbo.ob.cũ ergo testator esset ꝑsona idiota in quo simpliciter cadit interpretatio grosso modo vt dicẽdo familiam seu parentelam intelligatur de tota. Istam sequi debemus ex cõsuetudine loquendi testatoris τ regionis in similibus hoibus.d.l.si qs post.τ in.d.l.si seruꝰ pluriũ.§.fi. Faciũt no.in.c.ex lr̃is.de spõ. Vñ dicta verba debent intelligi grosso mõ. vt dixi iuxta no.ꝑ Inn.in.c.cũ clamoꝛ.de testi.τ ꝑ Bal.in.l.mancipia.C.de ser.fugi.ꝑ do.Abb.in consil.lxxviij.incip. Punctus questionis. Ubi dicit ꝙ verba aliquando intelligi debent grosso modo ẜm conditionem persone loquentis τ si non velimus nos decipere istud est optimum fundamẽtũ.s.naturaliter loq̃ τ conformare nos cum hominibus talis conditionis. ¶ Sexto confirmo.τ premitto pro fundamẽto ꝙ etiã quãdo agiꝛ de citando aliquẽ qui hꝫ ius in spẽ ad aliquẽ actũ citari dꝫ illa ꝑsona ad quaꝫ ꝑ prius spectat illud in spẽ tpe citatiõis.l.j.§.denũciari.ff.de vẽtre isp̃i. Tradiꝛ per Ang. Imo.τ do. Alex..in.l.filiusfami.§.diui.ff.de leg.j. Itẽ sicut qñ agiꝛ de ꝑiudicio pluriũ.sed vnius per prius τ principaliter. Ille tantuꝫ est citandus iuxta no.per glo.τ doc.i.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.per Bar.in.l.iudicẽ.ff.de aqua plu.arcẽ. Ita
9 quando†plures ꝑtendunt ius in specie citari debet ille de cuius ꝑiudicio prius τ principaliter agitur vt traditur in dictis iuribus. τ dixi in.l.gallus.§.τ quid si tm̃.ff.de lib.τ posthu. Sed tempore quo filius testatoris volens eligere:τ capere legitimam ex bonis testatoris fuerint citati isti qui cõtendunt de fideicommisso qui in eo ꝑtendebant ius in specie τ oẽs simul litigando comparuerunt ad defensioneꝫ:τ nullus alter in aliquo contradixit imo simul ad defensionẽ assumpserunt. Ex quibus infero in ꝓposito ꝙ filius τ heres patris qui fecit oẽs citari licet essent in diuersis gradibus. Et potuit ad hoc moueri duplici respectu:vel quia sciebat hanc fuisse mentem patris. Tamen q: filius qui continuo cũ patre versabatur.l.octaui.ff.vnde cogna.traditur in.l.de tutela.C.de in integ.restit.tit.generali.τ q: heres ad quẽ pertinet aliqñ declaratio voluntatis defuncti iuxta.l.si quis a filio.§.si quis plures.τ ibi no.ff.de leg.j. Uel q: intelligentes ꝙ testator vocando parentelã iuxta vsum loquendi vulgarium censebatur vocasse non tantum proximiores:sed etiam omnes de parentela ex eo etiaꝫ colligitur ꝙ cuꝫ omnes comparuerint ad defensionẽ videbanꝛ fateri ꝙ oẽs deberent admitti τ per hoc optime facit tex.in.c. Raynu.de testamen.quem tex.subtiliter in proposito nostro induxi subtiliter in.l.gallus.§.quidam recte.ff.de libe.τ posthu. Itaqꝫ si ad eos primũ gradus ꝑtinuisset fideicõmissum ꝑtinebat defensio.τ sic prohibere potuissent ipedire ne alij defenderẽt iuxta no.in.l.sepe.ff.de re iudi. Igiꝛ si passi sunt τ consenserunt ꝙ semel defendant vidẽtur confessi se assensisse ꝙ simul omnes erant admittendi.τ sic nõ modicam hoc facit ꝑsumptionẽ. ¶ Septimo. Nã testator nõ vocauit simpliciter parẽtelã quo casu inclusi fuissent τ masculi τ femine τ eorum descendentes a parentibus ẜm Ange.in.d.consilio supra allegato vocauit parentelam masculinam quo casu censetur vocasse tm̃ illos de parentela masculos τ agnatos vt probaꝛ ex his que dixit Rycar.malum.in publica disputatione quã refert Io.an.in additionibus spec.in titu.de testamentis in rubri.in fi. Un
10 de dicamus†ꝙ si statutuꝫ vult ꝙ stantibus parentibꝰ masculis filie non succedant exponitur verbum parentibus.i.agnatis ẜm Bal.in.c.j.quemadmodum feu.ad filios pertineat. ¶ Unde cõsidero ꝙ primo testator predilexit filios. ¶ Secũdo i quarta filias suas:in alia filias filiaꝝ:in alia ecclesiam:in alia agnationẽ suam. Unde quos noluit specialr̃ vocare ex parẽtela hoc fecit ex speciali affectione. Alios de agnatione generaliter vocando. Unde cuꝫ prius voluerit vocare illos de parentela.vt per Ange.in consi.s.alleg. Item descendentes per parentelam etiam masculoꝝ:vt voluit glo.in.l.gallus.§.nunc de lege.ff.de libe.τ posthu.licꝫ non sit de parẽtela masculinã vt dixi. Et sic illos de parentela feminina vocauit vocãdo ꝓximiores. Sed alios de parẽtela masculina simpliciter vocauit ex quo datur intelligi ꝙ non tm̃ voluit vocare ꝓximiores sicut in feminina:q: de his cẽseꝛ cogitasse si est in feminina si voluisset hoc expressisset.l.vnica.§.finaũt ad deficiẽtis.C.de cadu.tol.c.ad audientiam.de decimis.τ ex quo in vna parentela feminina expressit de proximioribus τ in masculina non datur intelligi ꝙ in ea noluit proximiores preferri.arg.l.cum pretoꝛ.ff.de iudi.τ in.l.τ si fine.§.sed τ ꝙ papius.ff.de mino.τ ex his cuꝫ illis que dicam in nouo fundamẽto sufficiẽter esset ista cõclusio ꝓbata
11 lꝫ que statim dicenꝛ non probarenꝛ. ¶ Octauo ꝓbatur. Nã†verba testatoris sunt intelligenda ẜm cõem vsum vulgarẽ loquẽdi τ intelligẽdi loci.l.libroꝝ.§.sed ꝙ tñ cassius.ff.de leg.iij.l.cũ delanionis.§.asinam molẽdinariam.ff.de fun.instru.l.labeo.τ ibi late Bar.ff.de suppel.leg. Sed per testes cõis vsus loquẽdi τ intelligendi est ꝓbatio ꝙ noiando parentelã veniant oẽs de parentela. Igiꝛ veniunt oẽs nõ solũ ꝓximiores. Sed ꝯtra hoc instat dñs iudicans in alio dubio ꝑ eũ dato ꝙ immo duplici de cã nõ ẽ in ꝓposito legitima ꝓbatio. Primo q: ad hoc vt ꝓbarent debebãt deponere ꝙ ita ab oĩbus loquentibus de parentela ita intellexerũt ẜm Bar.in.l.labeo.in ver.tertio quero.ff.de suppel.leg.sed in casu nostro testes non ita videnꝛ deponere.igitur τc. Scdo q: lꝫ testes ꝓbarent ꝙ venirent oẽs de parentela hoc est de iure cõi: sed intelligi debet ordine successiuo vt dictum est:τ sup hoc ꝙ intelligantur vocati oẽs τ nihil dicatur ordine successiuo vel simul sup hoc super quo testes non deponunt:non probãt.l.non hoc.C.vnde cogna.c.in presentia.de ꝓba.cum si. ¶ Sed ad primum dico ꝙ immo testes probant. Nam primo hoc probat Girardus de berterijs:qui deponit ab annis quinquaginta τ citra. Item ꝙ ita dicebatur per oẽs a quibus audiuit. Et ꝙ qñ noiabatur parentela ita semp audiuit.τ sic omni tpe τ omni casu dictorum tempoꝝ l.j.cum glo.in verbo semper.ff.solu.ma.cum ibi no.hoc etiam probat Philippus de Parma qui etiam in effectu dicit verum esse in articulo in quo continebatur ꝙ ẜm cõem vsum loquendi:qñ fit mentio de parentela includebantur non tm̃ proximiores sed alij:τ sic deponit cõem vsum loquendi prout in.c.iuxta.l.si defensoꝛ.§.q interrogatus.ff.de interro.act.τ Bal.τ Ludo.roma.in.l.celsus.ad fi.ff.de vsucap.τ deponit ab annis.l.τ citra de quibus recordatur.τ semper ista audiuit qñ reperiebat se in loco vbi de hoc sermo haberetur.vnde sic semp:τ sic in omni casu τ sic ab oĩbus audiuit τ omni tempore.d.l.j.τ ibi Bar.Bal. Ang.τ alij.τ Ange.in auꝫ.de here.τ fal.§.j.cum si. Item ex quo dicta verba continentur in articulo:τ dicitur postea ꝙ cõis vsus loquendi est ꝙ maioꝛ pars loquentiũ hoc dicit:τ sic patet ꝙ probat cõem vsum loquẽdi no.per dñm Abb.in.c.ex parte.de cẽsi.τ Fulg.in suo consilio cxlv.hoc etiam probat Domi.petri testis partis aduerse.sed nõ ꝯstat mihi de quãto tempore deponat facit etiam testimonium q dicit ꝙ pluries vidit practicari:que verba pluries τ pluries significant quattuor vices ad minus. Et sic fuit ita practicatũ a quadraginta annis:τ citra multis vicibus. Unde minime sunt mutãda que interpretationem certam semper habuerunt.l.minime.ff.de legi.cum si.c.cũ dilectus.extra de consue. ¶ Ad scdm dico ꝙ lꝫ propria significatio recipiat hanc interpretationem iuris vt ꝓximiores intelligantur vocati ordine successiuo.vt in.d.§.in fideicommisso. Tñ quando cõis vsus loquendi ita intelligit ꝙ oẽs veniãt. Talis cõis vsus loquẽdi vulgariter nõ recipit talẽ interptationem:sed intelligitur vt iacet iuxta no.in.d.l.quid si nepotes.ff.de testa.tu.cum alijs.s.alleg.τ no.glo.in.l.ij.in prin.ff.de orig.iu. nam talis interpretatio non cadit inter personas idiotas. Unde videmus ꝙ si quis bis negat non dicitur affirmare:q: talis interpretatio non cadit in vulgares ẜm Bal.in.l.q se patris.in.iij.col.C.vnde lib.τ bal.in.d.l.j.in.vij.col.C.de ser.fugi.in simili si testis deponit de possessione non intelligitur de possessione ẜm iuris intellectum:q: illa non cadit in sensum testis:sed detestaꝛ ẜm Spe.in ti.de teste.§.nunc tractandum.ad fi.versi. Hoc quoqꝫ. Et glo.Bar.τ doc.in.l.stipulatio ista.§.hoc quoqꝫ.ff.de ver.ob.sed in tali proponere de detestatione tradit do. Anto.in.c.cum ad sedem.
12 in.xx.col.de resti.spo. Et sic†patet ꝙ verba sunt intelligenda put cadunt in sensum ipsius loquentis. Quis aũt non videt ꝙ ista interpretatio que est iuris non cadit in sensum ipsius idiote loquentis propter duos. Primum q: qñ vocaretur parẽtela alterius ꝙ̃ testatoris oẽs venirent. Secũduꝫ qñ testatoris ordine successiuo. nisi aliquid etiam vlteriores essent primo noiati. Ista enim vix intelligit bonus iuriscõsultus:sunt enim verba intelligẽda ẜm qualitatem persone loquẽtis ẜm doc.in.d.§.hoc quoqꝫ.τ in.c.cuꝫ de beneficio.τ ibi Io.and.de prebẽ.li.vj.τ in.c.solite.de maio.τ obe. ¶ Preterea aduertat dñs iudicãs ꝙ difficilis est probatio cõis vsus loquẽdi.vt dicit do. Pau.de ca.in suo cõsi.cclxxxiij.incipi. Presupposito quodaꝫ statuto.τ do.Io.de ana.in.c.j.de sagitta. Unde si testes non ita precise deponerẽt.put iura disponerẽt.Tñ

apud bonū iudicē ꝓbare debet:qm̄ oīs ꝓbatio pendet a volunta
te iudicis.l.iij.§.tu magis.ff.de testi.ꝛ.l.qnquagita.ff.de ꝓba.vñ
illa dicitur plena probatio q̄ inducit iudicē ad credulitatem ſm
Bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.Unde dicit no.Pau.de ca.ꝙ
iudex pōt testibus singularis credere si sibi videtur ꝛ contestibus
non credere.vt dicit Pau.de cast.post Bar.in.l.lucius.ff.de his
qui no.infa.Testes aūt partis aduerse nihil ꝓbāt:tū qꝛ ꝓbant dō
singulari opiniōe oēs cōtra no.i.d.l.labeo.p Bar.vbi dicit ꝙ nō
ꝓbant:tū etiā qꝛ nullus deponit de tpe testamenti qd̄ erat neces/
sariū ſm domi.Alexā.in suo consilio.clxv.p̄ter vnum q nō ꝓbat
qꝛ vnicus ꝛ de singulari opinione.Unde probatio cōis vsus lo
quendi tpe testamenti apparet potentior p parte istorū.Igit pro
13 batio partis aduerse succūbit.Adeo ꝙ nō dꝛ aliqd ꝓbare.†qꝛ p/
batio potentior in totum extinguit ꝓbationē minus potētē.l.ob
carmē.§.si testes.ff.de testi.per quē ita dicit Bar.in.d.l.admonē
di.ff.de iureiurā.ꝛ Bal.in sua disputa.que incipit.Accusatus de
vi turbatiua.Ex quibus concludi videtur ꝙ probatus videtur
cōis vsus loquendi dño iudicanti.Et ꝙ a pte aduersa nihil dicat
esse probatum.ℭ Postremo ista coclusio probatur.Nam cōtra
partem aduersam ꝙ oēs debeant admitti est proprietas verboꝝ
vt in principio probatuȝ est.Sed pro parte aduersa est presūptio
ꝙ ratione ordinis affectionis affectus ꝛ charitatis ſm docto.in
d.§.quidaȝ recte.ꝛ in.d.§.in fideicōmisso.nō rōne successionis or
dinis ꝛ caritatis:sed in casu nr̄o cessat rō affectionis:tum qꝛ pars
aduersa est odiosa testatori.d.l.lucius.§.pe.tum qꝛ pars nr̄a erat
multū p̄dilecta.vt in.d.l.alimēta.cessat rō decisionis dictoꝝ iuriū
qꝛ cessat affectio.Igit cessare dȝ dispositio.l.adigere.§.q̄uis.ff.
de iurepa.c.cū cessante.de appel.Igit cū pars aduersa fuerit mi/
nus affectus vel ad minus nō in plus vt clarissime ptȝ nō debent
qꝛ primiores p̄ferri:qꝛ qñ vocati sub noīe collectiuo sunt pariter
affecti pariter admittunt.vt ꝓbat in.l.si q cū plures.ff.de leg.iij.
ꝛ ex his q̄ no.Bar.in.d.l.si cognati.ad fi.dū vult ꝙ qñ testator vo
cat familiā alterius.Oēs pariter admittuntur vt.s̄.dixi.ℭ Pre
terea ex quo tota ista materia est fundata in affectione cui fuerit te
stator magis affectus.vt pȝ.d.§.in fideicōmisso.ille cui testator p̄
sumitur seu ꝓbat dȝ p̄ferri iuxta no.in.d.l.si qs seruum.§.si inter
duos.ff.de leg.ij.ꝛ in.l.si fuerit.ff.de re.du.Sed ex p̄cedētibus isti
ꝓnepotes ex frē ꝓbant magis dilecti.Igit p̄ferri deberēt.ℭ Cō
firmo.Nā cū isti habeāt p se ꝓprietatē verboꝝ ꝛ p alia parte mi
litet solus ordo successionis ꝛ caritatis:q̄ rō tollit qñ superiores
essent noīati expresse simul cū aliis noīe collectiuo.Nā tūc illi pri⁹
admittunt lȝ vlteriores in gradu ꝛ primioribus p̄ferunt:vt est ca
sus in.d.§.in fideicōmis.ꝛ ibi Bar.ꝛ doc.Sed si velimus bñ pon
derare oīa supradicta sunt in fauorē istoꝝ nepotū ad bonū pōdus
p̄sertim simul iūcta.Nā q̄ non ꝓsunt singula multa collecta iuuāt
l.ij.§.etas.ꝛ ibi no.ff.de excu.tu.p bar.ꝛ doc.in.l.admonēdi.ff.de
iureiu.ꝛ in.c.si.de succes.ab intest.Apparebit cuilibet iusto ꝛ pru
denti iudici ꝙ tales ꝯiuncture sumpte ex superioribus p̄ualebunt
ꝯiecture solius noīationis de qua in.d.§.in fideicōmisso.pondere
numero ꝛ mēsura.Cōiecture aūt.ll.dicunt legitime ꝓbationes.l.
lȝ imperator.ꝛ ibi no.ff.de leg.j.ꝛ in.l.si qs locupies.ff.de manu.
testa.Unde succedit regula vulgaris ꝙ potentior p̄sumptio tollit
p̄sumptionē minus potentē.l.fi.ff.de in integ.resti.titu.gñali.Ex
quibus oībus pȝ ꝙ ex quibusdā fundamētis isti nepotes essent in
14 totū admittēdi.†Ex qbus datur intelligi ꝙ hec materia versetur
circa interpretationē verboꝝ testatoris ꝛ interpretatio fieri dȝ de
bono ꝛ equo vt est casus in.l.in his.ſm glo.Bar.ꝛ doc.ff.de ꝯdi.
ꝛ demō.Si ergo faciēda est ex bono ꝛ equo nō sunt p̄ferende per/
sone odiose p̄sonis predilectis quos testator si interrogatus fuis/
set non pretulisset.Sed iudicando de bono ꝛ equo prudēter faciet
iudex eos pariter admittere cum in ea qualitate ament ad seruā/
dum amorem ꝛ dilectionem.l.fi.C.cōia vtriusq̄ iudi.l.illud.C.de
colla.p bar.in.l.si pater.ff.de dona.late Are.in consil.j.ad finem.
Concludo igitur ꝙ iudex prudentissime faciet eos pariter admit
tendo. Laus deo.Bartho.soci.senē.ꝛc.

ℭ Summarium.

☞ Nō audit q vult venire ꝯtra ꝓpriā trāsactionē dicēs eā meticu/
losam:qñ interuenit iuramentum ꝛ ratificatio.
1 Cōtrahēs ꝛ iurans p metū tenet ad obseruantiam nisi a iurante
prius absoluatur.
2 Juramētum lȝ nō liget aīam successoris:tñ quo ad obligationes
ꝛ ꝯtractus ligat successorem.
3 Recepta per metū non veniunt restituēda:si ostenditur de iustitia
inferentis metum.
4 Bona fides causari pōt nedū ex iustis rōnibus verū etiā ex iniu/
stis ꝛ temerariis.
5 Bona fides potius presumi dȝ q̄ mala.
6 Prescriptio.xl.annor parit plenissimā securitatem.
Securitas aūt plenissima dicitur qñ in integrū restitutio peti non
potest.

ℭ Consilium.xxxviij.

ℭ Dñs labia mea aperiat ꝛ spūsſctūs illuminet intellectum.

IN causa dominoruȝ mar
chionum de seua abunde subtiliter scripsit prestantissi
mus ꝛ consumatissimus iurisconsultus huius cause pa
tronus dñs Jaco.de ferra.Addo ꝙ etiaȝ diligenti studio habito
quid addi possit hucusq̄ nō viderim quare substantialiter loquar
eius fundamenta prosequendo ꝛ in primis si dñs Anto.qui trāsi
git vellet contra transactionem venire non audiretur veniendo cō
tra proprium iuramētum iuxta no.in.c.debitores.de iureiu.quan
tūcūq̄ allegaret ꝙ magnifici comites accipere volebant castrum
ꝛ sic ꝙ metu transegisset ꝛ iurasset qꝛ quicquid sit de iure ciuili:de
1 iure canonico est communis conclusio † ꝙ contrahens ꝛ iurans
per metum tenetur ad obseruantiam nisi a iurante prius absolua/
tur vt est casus ꝛ ibi glo.ordi.ꝛ docto.in.c.si vo.de iureiu.ꝛ per gl.
ꝛ Archi.in.c.auctoritatem.xv.q.vj.ꝛ per Jo.and.in.c.verum.de
iureiu.ꝛ doc.in.c.ij.eo.ti.cum si.Ex quibus infero ꝙ lȝ ex parte iu
rantis iuramentum dicatur personale.vt in.c.veritatis.ꝛ ibi In/
no.ꝛ alij.extra de iureiu.Et sic videatur cessare fundamentum ta
le in filiis heredibus:tñ cum non possint venire contra nisi vt he/
redes patris satis etiam ipsi dicunt venire contra iuramentū suū
cum iuramentum defuncti reputetur factum heredis.vt no.gl.in
l.si seruus.circa prin.ff.de condi.furti.Et ad dicta Inno.respon/
detur ꝙ debet intelligi qñ iuramentum apponitur super actu non
transitorio ad heredem:secus qñ super cōtractu cuius effectus.s.
obligatio actio ꝛ exceptio transeunt ad heredem.Nam tunc trāsit
etiam iuramentum qd̄ est eius sequela per tex.optimuȝ ad hoc in
l.si heredi.in prin.ff.de statulibe.ꝛ qd̄ in simili no.de rescripto im/
petrato super actione transitoria in heredem:qꝛ ꝛ ipsum similiter
transit:vt no.in regula qui tacet in mercurialibus.de reg.iur.lib.
vj.Nam adeundo hereditatem:videtur se obligare defunctus ad
oīa ad que obligatus erat defunctus:ꝛ per eundem modum.s.cū
iuramento:qꝛ videtur quasi contrahere cum creditoribus heredi
tatis.l.apud iulianum.in fi.ff.ex quibus cau.in pos.ea.ꝛ ita consu/
luit do.Pau.de ca.in suo consilio.lxxvij.incip.Uisis ꝛ considera
2 tis omnibus.ℭ Confirmatur hec† cōclusio qꝛ lȝ iuramentū non
liget animam successoris.Tamē quo ad obligationes ꝛ contract⁹
ligat successorem.vt dicunt do.Anto.ꝛ Car.in.d.c.si.Et sic nō fa
cta absolutione patet ꝙ tale iuramentum est seruandum etiam p
successores.Preterea heredes ꝛ successores dñi Anto.ratificaue
runt cum iuramento dictam transactionem:ꝛ prestiterūt iuramē
tum fidelitatis.Unde tenentur illam seruare ex proprio iuramen
to.vt in aut.sacramenta puberū.C.si aduer.ven.ꝛ in.c.cum cōtin
gat.in fi.de iureiu.ℭ Nec ob.ꝙ allegatur ꝙ ipsi ignorabant trās/
actionem ꝛ iuramenta meticulosa:ergo transactio ꝛ iuramentum
ꝛ alia gesta.s.transactio ꝛ iuramentum fidelitatis non videat pre/
iudicare ipsis tanq̄ ignorantibus ꝛ errantibus per ea que voluit
no.Bal.in.c.j.§.j.de feudo guardie.Quoniam filij ꝛ heredes do
mini Anto.tempore transactionis non erant nati.Et sic preten/
dunt iustam causam ignorantie.iuxta id qd̄ habetur in.l.qui in al/
terius.ff.de reg.iur.Quoniam ad hoc respondetur ꝙ dicti filij et
heredes habuerunt notitiam transactionis cum de illa faciāt mē/
tionem ꝛ petant ratificationem.Sed in transactione narrant oīa
gesta in preteritum inter que narratur qualiter ipsi remittunt oīa
damna illata a dictis comitibus propter occupationes castri ad
xiiij.menses vel circa ex quo vt precipio volunt elicere transactio
nem fuisse factam per metuȝ:ꝛ sic erant certi de facto.Unde quā/
tūcūq̄ non cogitassent de iuris dispositione ꝙ transactio tāq̄ me
ticulosa potuisset rescīdi satis est ꝙ ipsi ratificauerūt ꝛ iurarūt su
per facto.Unde tenetur ad obseruationem iuramenti non conces
sa absolutione.Nam licet iuramentum non porrigatur ad ignora
ta:tñ illud non procedit quando iuratus est certus de facto super
quo iurat licet ignoret sibi competere aliquod beneficium seu au/
xilium.vt dicit bar.reprehendendo Dy.in.d.aut.sacramenta pu
berum.ꝛ Joan.andr.in.c.ij.in nouella.de pac.in.vj.post Archi.ꝛ
Pau.de cast.in consilio.lxx.incipit.Uiso puncto.Et per Bart.
in.l.sciendum.ff.de verbo.obliga.cum multis similibus ibi alleg.
p do.Alex.Uñ debēt repelli isti agentes nō obiecta absolutione.
Quinimmo filij ꝛ heredes dicti domini Antonij mediāte notitia
dicte transactionis:in qua fit mentio de violentia.xiiij.mensium.
ꝛ occupatione haberent notitiam coactionis ꝛ metus posito ꝙ po
tuisset dici illatus cum petierint ratificauerint ꝛ dictum est tenent
stare dicte transactioni:qꝛ dicitur purgatus omnis metus ex quo
aliquo iure in effectu non cogebantur presertim ad petendum ra
tificationeȝ per id quod habetur in.l.si mulier.§.j.ff.quod metus
causa.ꝛ in.l.ij.latius per doc.C.eo.titu.Unde obstat exceptio trās
actionis quantūcūq̄ fuisset meticulosa.quia metus fuit purgatus
ad minus respectu heredum ꝛ successorum.vt in.l.si fratris.cum
concor.C.de transac.ℭ Preterea etiam obstat exceptio prescri/
ptionis.

ptionis.lxx.annorum.⁊ vltra que impedit litis ingreſſum ſm Bar. Ange.⁊ Inno.in.l.fina.ff.pro ſuo. Et tradunt Moder.in.d.l.ſi fratris. Nec obſtat ꝙ tranſigentes cum domino Antonio dicāt eſſe in malafide propter metum illatum. Nam licet nulla alia cauſa ſubſiſtente inferens metum diceretur eſſe in malafide. Tamen in caſu noſtro dici poteſt ꝙ bonafide poſſederint: tanquam ducti iuſta credulitate. Iſta autem bonafides potuit cauſari: tum quia quilibet preſumitur bonefidei.l.merito.ff.pro ſocio. Tamen quia habebant titulum propter quem preſumitur etiam bonafides: vt per Bar.in.l. celſus.ff.de vſucapio.⁊ Cano.in.c.ſi diligenti.de preſcrip. Item ex eo: quia dominus Antonius cui dicitur fuiſſe metus illatus tranſe

3 git ⁊ acquieuit quod facere potuit: quia etiam † recepta per metum non veniunt reſtituenda: ſi oſtenditur de iuſticia inferentis metum: vt in.l.ſi.in.ſi.ff.quod metus cauſa. Item quia ſciebant dicti domini vel credebant prout in tranſactio.narratur ꝙ auctores ſui fuerant expulſi ab auctoribus domini Anton. Et ſic veriſimiliter credere potuit dominum Antonium acquieuiſſe: quia teneretur omnino reſtituere. Poſtremo quia longiſſimo tempore dominus Anto.acquieuit ⁊ paſſus ꝙ non ex alio potuerunt credere h' feciſſe niſi q2 iuſticiaz fouerent cum haberent ſuperiores ⁊ nō deficiebat petitio ab ſolutionis a iuramento. Item longiſſimum tempus poſſeſſoris arguit bonam fidem.c.ij.de reſtitu.in integ.⁊ Barto.in.l.ſi.C.vnde vi. dominus Abb.in.c.ſi diligenti.de preſcrip.cū multis ſimilibus.lz q̄dā cōtra. Unde ex oībus premiſſis videt̄ mihi ꝙ etiā viuente dño Anto.inducta fuerit preſcriptio per tēpus.xxxvi.annoꝝ decurſoꝝ poſt tranſactionē vel circa: quoniā ex premiſſis iudicādū eſt potius prefatos dños fuiſſe in bona ꝙ̄ in malafide. Nam vt inquit Bald.

4 in.l.j.C.vbi cauſa ſtatus.multū notando ibi glo.† dicit ꝙ bonafides cauſari pōt neduz ex iuſtis rationibus vex etiam ex iniuſtis ⁊ temerarijs. Dixit etiā notanter Bal.in.c.vigilāti.de pſcrip.ꝙ ex poſſeſ

5 ſione ⁊ titulo arguitur † bonafides ⁊ in dubio preſumi debet potius bonafides ꝙ̄ mala: vt in.d.l.merito.ff.pro ſocio. Ex qbus concludēdum eſt obſtare exceptionez preſcriptionis longiſſimi temporis cauſate ex titulo ⁊ bonafide. Nec habet obſtare reſtitutio petita prout ſubtiliter ⁊ copioſe deducit dominus Patronus cauſe dominus Jacobus de ferrarijs: cui nihil vidi quod addi poſſit. Secundo quia decurſa fuit preſcriptio viuente dño Antonio.xxx.annoꝝ. Un ſi qua reſtitutio competijſſet que tamen nō cōpetebat īcepit currere tempus preſcriptionis ⁊ lapſuz eſt eo viuente: vt in.l.ſi.C.de temp. in integ.reſti.pet. Preterea ex quo decurſū eſt tēpus.lxx.annoꝝ. ⁊ vltra aduerſus preſcriptionē tanti tpis nō datur reſtitutio quicq̄d dicat̄ in pſcriptione longiſſima.xxx.annoꝝ.vt voluit Jo.de imo. in.c.ſi.de pſcrip.⁊ ita pcedit qō voluit glo.in.c.auditis.de in integ. reſti.⁊ hoc voluit ibi Jo.an.⁊ glo.Jo.an.in.cle.j.de reſti.in integ.p

6 qua opinione facit tex.in.l.oēs in ſi.C.de pſcrip.xxx.annoꝝ.⁊ vbi pſcriptio.xl.annoꝝ parit pleniſſimā ſecuritatem.pleniſſima aūt ſecuritas dr̄ quando in integruz reſtitutio peti nō pōt: vt no.gl.in.l.ait pretor.§.permittitur.ff.de mino. Item nullaz debet pati inquietudinem vel moleſtiam preſcribens poſt tempus.xl.annorum.l.ſi.C. de fundis primo.lib.x. Moleſtia etiam dicitur inferri etiam quādo quis vexatur iudicialiter ſecundum Bal.in.l.j.C.de nundi. Ex qbus omnibus ⁊ alijs plene adductis p dñm Patronū cauſe puto iudicē male pnūciaſſe pcedēduz eſſe ad vlteriora ⁊ p ꝯ̄ns reuocādā eē p dñz iudicē appellatōis. Laꝰ deo. Bar.ſoci.ſenē. U.J.doc.⁊c.

Preſupponit̄ ꝙ de āno dñi.M.cccc.xxxvij.vel circa. Cū Nicolaus Picininus capitaneus ducis Mediolani inuaſiſſet fere totā Luniſanam: in ſuo diſceſſu relaxauit in manibus magnificorum Marchionuz de luxolo caſtrū Bibule quod non creditur fuiſſe dictoruz magnificorum Marchionuz: quia hoc non reperitur. Et quia Nicolaus picininus qui cepit dictum caſtrum Bibule inuaſit caſtra dictorum Marchionum q2 amicus: ſed creditur fuiſſe epiſcopatus Luuenſis prout fama eſt: ⁊ etiam antique ſcripture extant deinde cum de anno domini.M. ccccviij. Domini de campo frugoſio inuaſiſſent ⁊ caperent caſtra dictorum Marchionum que ceperunt commune ⁊ hoīes Bibule videntes eoꝝ dominos nō poſſe eos defendere: quia oīa capiebant̄ a dñis de campo frugoſio ſubiecerunt: ⁊ dederūt ſe marchionibꝰ de foſdinouo: qui defenſarūt accedente conſenſu dictoꝝ marchionū de luxolo: qui conſenſerunt hoībꝰ de bibula plenā libertatē vt ſe ſubijcerent marchionibus de foſdinouo vt eos defenderent de dicta ſubiectione facta dictis marchionibus de foſdinouo apparet publicuz inſtrumentum. Cuius copia tranſmittitur. de conſenſu autem dictorum marchionum de luxolo vt dicitur probabitur demū de anno domini.M.ccccli.magnificus dominus Jacobus Ambroſius nomine ſuo ⁊ vice: ⁊ nomine patris ſui domini Jacobi promittentis patrez ſuum ratificaturum ⁊ omnes eius fratres patrueles donauit eius donationis inter viuos dictum caſtrum Bibule ⁊ iura que habebant in dicto caſtro marchionibus de foſdinouo narrando dictum caſtrum bibule fuiſſe domus marchionum de luxolo pro ꝯſeruatione beniuolentie ⁊ antique affectionis ⁊ coniunctionis: ⁊ ad tollendas turbationes ⁊ ſcandala ne orirentur inter dictas domos: ſed potius conſeruaretur ⁊ augmētaretur ⁊ eo tempore dicti Marchiones de luxulo pene nihil habebant. cui donatori domini Marchiones de foſdinouo donauerunt ducatos.c.put apparet ſcriptura ſubſcripta a pluribus teſtibus ⁊ publico tabellione. Deinde de anno domini.M.cccclx.vel circa prefati domini Marchiones de luxolo opera impenſis ⁊ fauore Marchionum de foſdinouo eorum ſtatum a dominis de campo frugoſio occupatum recupauerunt: ⁊ inter alia quedam caſtra de melioribus.ſ.Ponzarum ſe dedit marchionibus de foſdinouo qui domini illud poſtea dictis marchionibus de luxolo libere relaxauerunt. Item preſupponitur ꝙ a tempore dicte ſucceſſionis ⁊ circa dicti caſtri Bibule dicti domini Marchiones de foſdinouo poſſederunt vſqz in hodiernum diem pacifice ⁊ quiete p̄ter ꝙ̄ a tribus annis citra vel circa. Preſupponitur etiam ꝙ propter donationem ⁊ ſumiſſionem prefatus pater domini Jacobi ambroſij qui donauit mortuus eſt relicto dicto domino Jaco.donatore adhuc viuēte qui poſt donationem plures ſuſcepit liberos. Ultimo preſupponit̄ ꝙ a tribus annis ⁊ circa domini marchiones de luxolo ⁊ hodie pretendentes habere ius in dicto caſtro bibule moleſtauerūt ⁊ moleſtant dictos marchiones de foſdinouo. Et de facto ⁊ de iure. Unde ſtantibus predictis queritur. An dicti domini Marchiones de foſdinouo poſſint de iure ſe defendere a dicta moleſtatione a petitione dicti caſtri bibule.

Summarium.

Conſilium ſubtile in materia poſſeſſoꝝ ⁊ petitoꝝ.

1 Intētio agentiū fundata in facto an dicatur ex ſuppoſitis.
2 Duo extrema requiruntur ad victoriā in rei vēdicatione.
3 Titulus requirit̄ ad hoc vt cōpetat publiciana.
4 Judiciū petitoriū nō cōpetit nec rōne dñij nec quaſi dñij.
5 Uerba enūciatiua inter eaſdē partes vident̄ plene pbare.
6 Dominus ſolus ſine conſenſu hominum caſtri non poteſt illud alteri ſubijcere.
7 Rex nō pōt vendere vnā ſuā ciuitatē inuitis ciuibus.
8 Dñs ſolus ex cauſa neceſſitatis pōt inuitis ſubditis ſe ſubijcere: ita etiā ſubditi ſine ꝯſenſu dñi.
9 Ciuitates caſtra ⁊ vicus a ſuperiore neglecta poſſunt ſe ſubijcere alteri dño potētiori ⁊ maiori: vt regant̄ ⁊ ꝯſeruentur.
10 Donatio reuocata dr̄ per ſuſceptionē liberoꝝ.
11 Lex ſi vnq̄.C.de reuocā.dona.non habet locum in filia renunciante hereditati patris.

Conſilium.xxxix.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūſſctūs illuminet intellectum.

In queſtione que vertitur inter magnificos dominos Marchiones de luxolo. Ex vna parte agentes. Et magnificos dominos comites de foſdinouo ſe defendentes ſuper iuriſditione ⁊ dominio caſtri bibule: quoniam domini de foſdinouo fuerunt ⁊ ſunt in poſſeſſione iam eſt longiſſimum tempus.xl.an.⁊ vltra domini de luxolo ſuſtinent partes actorum. Unde eis non legitime poſtulantibus de iure ſuo etiaz ſi illi domini de foſdinouo nihil probarent ſunt abſoluendi: vt in.§. commodum.inſti.de interdic.l.qui accuſare.cum materia.C.de edē. ⁊ in.c.j.extra vt eccle.benefi. Idcirco duo ſunt diſcutienda pro expeditione preſentis cōſultationis in qua ſubtiliter loquar prout eſt de

1 more ſubtiliter conſulentium. Primum † nūquid dicatur ex ſuppoſitis in facto fundata intentio agentium. Secundum poſito ꝙ ſic vtrum conuenti probent legitimas defenſiones adeo ꝙ tuti eſſe dicantur ⁊ in caſu victorie. Capio primo conſultationis articulū quod etiam diuido in duas queſtiones. Prima eſt vtrum marchiones obtinere poſſint in petitorio. Secunda quid iuris in poſſeſſorio recuperande. Circa primam queſtionem non video ꝙ ex

2 narratis poſſint in petitorio obtinere. † Nam in rei vendicatione ad victoriam requiruntur duo extrema. Alterum ex parte conuenti.ſ. poſſeſſio ⁊ hoc adeſt. Alterum ex parte agentis.ſ.dominium.vt plene no.in.l.j.C.de aliena.iu.mu.cauſa facta.⁊ hoc vltimum non video aliquo modo probatum. Nam ex narratis probatur tantum poſſeſſio circiter.xij.annorum poſt relaxationem dicti caſtri a Nicolao picinino.de titulo autem non conſtat: ex ſola autem poſſeſſione nō probatur dominium quando agitur rei vendica.vt cōcludit Bart.⁊ ſequuntur doct.in.l.quidam in ſuo.ff.de condi.inſti.⁊ Bal.⁊ alij in.l. cum res.C.de proba.⁊ per domi.Anto.in.c.cum ad ſedem.de reſti. ſpolia.niſi eſſet poſſeſſio.xxx.anno.quo caſu probatur dominiū ſm Bar.in.l.in rem alienam.ff.de pigno.act. Sed in caſu noſtro vt patet nō oſtenditur poſſeſſio.xxx.annorum. Igitur non probatur dominium dicto mō. Quinimmo etiam ſi poſtea ꝙ̄ fuit dictum caſtrū relaxatum in manibus dominorum Marchionum a Nicolao picinino poſſediſſent annis.xxx.non probaretur aliquod dominiuz. Nā ex quo Nicolaus Picininus occupauit dictum caſtrum violenter ⁊ per vim expulſiuam: ⁊ prefati comites retinendo rem illam occupatam ſcienter ſucceſſerunt in vitium. Et ſic fuerunt in mala fide. vt

in.c.sepe.⁊ ibi not.de restitu.spolia.vnde nõ potuissent prescribere:
vt in regula possesso: cum materia.extra de regu.iur.cum materia.
lib.vj.⁊ in.c.fi.extra de prescrip.Tradit Bal.in.l.traditionibus.C.
de pactis.Et sic dñium queritur iuxta plene nota.in .l.traditionib⁹
per doctores.¶ Ex quibus infero quod etiam non possunt obtine
3 re in publiciana.†Quia ad hoc vt competat publiciana requiritur
titulus qui hic non ostẽditur:vt in.§.alie. institu.de actio.⁊ no.glo.
in.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj.¶ Preterea requirit bona fides.
l.j.⁊.Leu q.§.ptor ait.⁊.§.fi.ff.de publ.q̃ nõ fuit in casu nr̃o.Ex quo
sciebat illaz rem fuisse occupatam.Erat enim hoc notorium in loco
eo tempore ⁊ sic non põt ignorantia allegari iuxta nota.in.l.si tutor.
per glo.C.de peri.tuto.⁊ per Bar.in.l.his potest.ff.de acqui.here.
per Inno.in.c.cuz in tua.qui matri.accusa.pos.Nam competit etiã
publiciana contra titu.possidentem.l.si non autem.§.si duobus.ff.
de publi.Sed isti domini marchiones de fosdinouo haberent titu⸗
lum tamen submissionis contra donationem.Igitur contra eos nõ
4 competit publiciana.¶ Ex quibus†concluditur ꝙ iudiciũ petito
rium nõ competit nec ratione dñij nec quasi dñij.Nec ob.si in cõtra
rium allegaretur ꝙ ꝯ dominos de fosdinouo domini de luxolo ha⸗
bent fundatam intentionem suam:quia in donatione facta per dñm
Jacobum de fosdinouo narratur qualiter iam longo tẽpore dictum
castrum bibule fuerat dicte domus de luxolo de cui⁹ genitiui natura
est dñiũ significare vt per Bar.⁊ doc.in rubri.ff.de noui ope.nũci.
5 Uerba †autem enunciatiua inter easdez partes videntur plene pro
bare.l.optimam.C.de contrahen.⁊ commit.stipu per Bar.in.l.sci
endum.ff.de ver.obli.Quoniam ad hoc multipliciter respondetur.
Primo quia si recte aduertatur dicta verba sunt verba ꝓlata a di⸗
cto dño Jaco.de luxolo.⁊ sic assertioni sue non statur.l.oĩbus cũ ma
teria.C.de testi.¶ Secundo ꝙ genitiuus ex cõmuni vsu loquendi
significat etiam possessionẽ ⁊ detentationez iuxta glo.in.l.ij.in prin.
ff.de origi.iuris.⁊ Bar.in.d.rubri.secundum quem verba sunt intel
ligenda.l.labeo.⁊ ibi Bar.ff.de suppelle.lega.Unde probatio non
videtur cõcludens.¶ Tertio respõdeo ꝙ dicta verba sunt prolata
ad effectum donationis dicti castri ⁊ sic ad diminutionem iurisditio
nis comitum de luxolo.Igitur non debent operari diminutionem
arg.l.legata inutiliter.ff.de adimen.lega.per quem hoc in simili fir⸗
mat Bart.in proposito.⁊ Spec.in titu.de loca.§.nunc vero aliqua
ver.Secundo post Irnerium ⁊ Martinum de fano.¶ Quarto et
vltimo respondeo ⁊ clare ꝙ dicta abiectio procedit ꝙ talia verba in
ter easdem personas probant quo ad effectuz validitatis quod prin
cipaliter in instrumento continetur.Sed si disputatur principaliter
de ipso enunciato nõ ꝓbant.Ita probat tex.in.c.illud.de presump.
per quem hoc ibi tenẽt do.Anto.⁊ dominus Abb.⁊ Jo.de imo.⁊
est de mente Bald.in.l.ad probationem ver.Quero instrumentuz.
C.locati.licet ergo ad validitatez donationis inter partes dominiuz
probaretur.Tamẽ ex quo de dominio principaliter disputatur nõ
probant.⁊ ista est sufficiens responsio.¶ Circa secundaz questionẽ
etiam concludo nõ insistendo in argumentis cõtrarijs ꝙ dñis mar⸗
chionibus de luxolo non competit aliquod remedium possessorium
⁊ non prosequendo singula remedia possessoria in qbus aperte sunt
rationes ꝙ non competunt:vt patet ex nota.late per moderniores.
in.l.rem que nobis.vbi late Ludo.roma.ff.de acqui.pos.⁊ pCano.
presertim dominum Abb.in.c.sepe.de restit.spolia.dico ꝙ reme⸗
diuz canonis reintegranda.iij.q.j.qui ẽm magis communes conclu
siones ponit remedium magis latum ⁊ pingue q̃ alia remedia pos⸗
sessoria.licet enim sit valde pingue officium iudicis de quo loquitur
Host.in.c.accedens.el primo.extra vt lite non contest.Tamen non
competit nisi illis personis quibus competit restitutio in integrum
de quibus nõ loquimur:prout sunt ecclesia minores ⁊ similes:put
declarat dominus Abb.post doc.in.c.accedẽs.el primo.⁊ domin⁹
Anto.in.d.c.sepe ad finem.ꝙ autem non competat remediuz dicti
Canonis patet quia licet dominus Anto.Inno.⁊ dominus Abb.
teneant ꝙ dictum remedium detur contra possidentem titu.⁊ bona
fide:prout est casus noster quia iunior presumetur clandestina iuxta
text.in.c.licet causam.de proba.cum alijs quos allegat dñs Alex.
in.d.l.rem que nobis.Allegat dominus Alex.consulendo in suo cõ
silio.lj.in primo volumine.⁊ cõsilio.vj.in.vj.volu.⁊ consi.xcj.⁊.xcij.
v.vo.Tamen Bar.Ang.⁊ Jo.de imo.in.d.l.rez que nobis.contra
rium tenet ꝙ immo non datur contra illum qui possidet tit.⁊ bona
fide cum alijs ibi allegat.per dominum Alex.in suo consi.cxviij.i.ij.
volu.vbi hanc partem sequitur sibijpsi contrarius:⁊ in suo.cõsi.xc.
in.v.vol.Et fundamẽtum est ꝙ in pari causa potior dz esse conditio
possidentis per.d.l.siue autem.§.si duobus.ff.de pub.Et hanc opi.
que est magis communis legistarum defensaui in.d.l.rẽ que nobis
in quarta prin.q.late discutiendo vbi videndum est quod non prose
quor.quia in casu nostro res est clara:quoniam dicebantur esse in⸗
iusti possessores quia successissent in vitium scienter:vt in.d.c.sepe.
cum ibi no.Sed iniusto ⁊ malefidei possessori non detur remedium
dicti canonis.⁊ licet dominus Ant.contrarium tenuerit in.d.c.sepe
propter generalitatẽ illius text.⁊ sequuntur Ro.⁊ Are.in.d.l.rem
que nobis consuluit dominus Alex.in suo consilio.vj.in.ij.vo.de
quibus ibi per eum.Tamen Jo.de imo.in.d.c.sepe.reprobat dictã
opi.⁊ tenet ꝙ non detur quia Inno.⁊ communiter doc.videntur te
nere ꝙ dictuz remediuz non detur malefidei possessori:ex quo illud
eqparãt remedio.l.si coloni.C.de agri.⁊ censi.li.xj.quod nõ dat ma
lefidei possessori.Et ita sequendo Joan.de imo.consuluit dominus
Alex.in consi.xciij.in.v.volu.⁊ hanc opi.sequutus sum in.d.l.rem
que nobis.in.ij.q.prin.q.iij.per tex.in.d.c.reintegrãda.qui vult ꝙ
tunc competat quando agens dicit proprias substantias propter in
iustas causas perdidisse:que verba dum dicit proprias substãtias
non videntur conuenire malefidei possessori:⁊ alias rationes de qui
bus ibi:vbi ego respondeo ad rationes domini Alexan.¶ Preter
ea in casu nostro dicuntur amisisse possessionem eorum facto.Cum
ex licentia submissionis.Cum etiam ex donatione:quo casu non cõ
petit dictum remedium:prout consuluit dominus Alex.in suo con⸗
silio.xj.in.j.volu.⁊ hoc secutus sum in dicta.iij.q.principali.q.v.
¶ Preterea non competit:quia eorum negligentia ⁊ facto possessio
nem amiserunt.vt probat tex.in.d.c.reintegrãda.in verbo ꝓpter in⸗
iustas causas a contrario sensu.⁊ ita tenent domi.Anto.⁊ communi
ter doc.in.d.c.sepe.dixi late in dicta.v.q.¶ Preterea remedio di
cti canonis prescribitur spacio.xxx.anno.ẽm do.Anto.⁊ Abb.in
c.sollicite.extra.de resti.spolia.Ex quibus concludo ꝙ tam ex defe
ctu iuris ipsorum q̃ ex responsionibus possessorum remedium pos
sessorium eis non competit.Reliquum autem est vt ad possessorum
iura ⁊ defensiones deueniamus in sequenti articulo.¶ Capio igit
secũdum principalem articulũ in quo cõcludenduz est ꝙ licz aliquo
iure fundata fuisset intentio dominorum marchionum de luxolo su⸗
per dicto castro Bibule vsq; ad sumissionem dicti castri.Tamen ꝑ
dictam sumissionem factaz per commune dicti castri de anno domi
6 ni.M.ccccxlix.amiserunt eorum iura.†Nam licet dominus solus si
ne consensu hominum castri non possit illud alteri subijcere.vt vo⸗
luit simpliciter Hostien.in.c.dilecti.de maio.⁊ obe.quod dictum se⸗
quuntur ⁊ laudant ibi doc.Item licet soli homines non possint ca⸗
strum subijcere sine consensu domini in eius preiudicium ẽm Inno.
in.c.olim.el.ij.de resti.spolia.⁊ in.c.ij.de resti.in integ.⁊ Bal.in.c.li
cet causam.in.viij.col.de proba.⁊ do.Abb.in.c.cum dilectus.de re⸗
ligio.domi.Tamen quando dominus fecit de consensu subditoruz
vel homines de consensu domini bene potest castrum subijci.Ita est
de mente prefatorum doctorum.Nam quilibet iuri suo ⁊ dominio
suo potest renunciare.l.si quis in conscribendo.C.de pactis.⁊ in.l.in
re mandata.C.mandati.Cum ergo in casu nostro marchiones de lu
xolo qui tunc possidebant dictum castrum videntes se non posse de⸗
fendere illud cum fere omnia alia bona sua fuissent per dominos de
Campo frugosio occupata liberauerunt dictos homines ⁊ licentiaz
dederunt ⁊ concesserunt vt possent se subijcere dominis marchioni⸗
bus de fosdinouo.Unde dicta submissio fuit facta de consensu domi
norum marchionum.Et sic valuit vt ex predictis patet.Predicta
etiam probantur per ea que no.Bal.in.c.generali.si de feudo fuerit
7 controuersia inter dñm ⁊ agnatum.†Ubi dicit ꝙ rex non potest vẽ
dere vnam suam ciuitatem inuitis ciuibus.Et ideo Cõstantinus qñ
donauit vrbem beato Siluestro fecit cum consensu populi romani.
Idem voluit Bald.in.c.j.§.si quis.quo tempore miles:vbi dicit ꝙ
dñs potest terram suam alteri subijcere:nisi adsit contradictio.Et
sic patet ꝙ de consensu vtriusq;.l.dñi ⁊ subditorum dictum castruz
Bibule potuit subijci dño ⁊ iurisditioni dictorum marchionum de
fosdinouo.Quinimmo dico ꝙ ex quo dicti Marchiones de luxolo
amiserant fere omnia eorum loca videntes se non posse defendere di
ctum castrum:soli potuissent subijcere ⁊ cogere homines ad prestan
dum alteri iuramentum fidelitatis imminente necessitate.Ita con⸗
cludit And.de yser.in.c.imperialem.§.preterea.de probi.feu.alie.
per Fede.⁊ late prosequitur dñs Alex.in.l.ij.in prin.ff.solu.matri.
Et eodem modo fortius dico ꝙ imminente tali necessitate quia a do
mino nec defendebantur nec defendi poterant:soli homines potuis⸗
8 sent se subijcere:†quoniaz sicut solus dominus ex causa necessitatis
potest inuitis subditis.Ita ex eadem causa debent posse subditi sine
consensu domini:quia in hoc non debent ad imparia iudicari:sed se
re in omnibus ad paria.vt est tex.clarus in proposito in.c.j.§.ex ea⸗
dem.de lege corradi.vbi late dominus Jaco.aluaro.⁊ in.c.ij.quo tẽ
pore miles.quicquid ibi dixerit Bal.licuisset igitur dictis homini⸗
bus stante tali necessitate defensionibus solis hanc subiectionem fa⸗
cere.Igitur fortius precedente consensu domini vt dictum est:⁊ ꝙ
ipsis solis tunc licuisset hoc eleganter determinat Bald.in quadam
sua disputa.que reperit in stãpa:licet in quodã antiquo codice meo
reperiam illam intitulatam Joanni de ligna.cuius magna est aucto
ritas incipit.Disputatio ciuitatis tuscie:vbi concludit ꝙ subditi au
xilio destituti domini sui dominum regez eligere:quia a pari procedit
regem seu dominum non habere:vel habere:sed inutilem seu imbe⸗
cillem.Immo dicitur magis vidua:que inutilem virum habet q̃ ꝗ
nullum.l.cum ita legatum.ver.immo.ff.de condi.⁊ demon.⁊ licet.l.
ordinaria hoc fieri nõ posset fieri potest.l.necessitatis.arg.l.qui po⸗
tuerunt.

fuerunt.ff.de manu.testa.hoc etiam notanter voluit Pau.de castr. in repeti.l.ex hoc.iure.ff.de iusti.& iure.in verbo regna condita.vbi dicit q paria sunt non habere superiorem:vel habere:sed inutilem.
9 arg.l.j.§.quibus.ff.quod cuiuscq vniuer.nomi.† Unde infert q ciuitates castra & vicus a superiore neglecta possunt se subijcere alteri domino potentiori & maiori:vt regantur & conseruentur. Nec dicitur committere crimen lese maiestatis quia non faciunt in contemptum vel rebellionem. Sed ex necessitate que legem nõ habet & reddit actum probabilem.arg.d.l.qui potuerunt. Et quia faciunt iure permittente:vt ibi latius per eum. Ex quibus concludo q dicti homines castri Bibule potuerunt pro salute sua se subijcere magnificis dominis marchionibus de fosdinouo:etiã inuitis dominis marchionibus de luxolo. Ex quo ab eis erãt omni auxilio destituti. Igitur multo potuerunt hoc facere de conscientia & consensu precedentibus dominorum marchionum de luxolo.arg.auť. multomagis. C. de sacrosan.eccle. Et hoc est solidissimum clypeum quo domini de fosdinouo possunt se tueri. ¶ Postremo possunt se tueri ex donatione facta a domino Jacobo marchione de luxolo.l.profecta.C.de dona.que sub modo. Sed ad hanc donationem replicari posset q
10 tũc tẽporis carebat filijs:& postea suscepit plures liberos.† Unde per susceptionem liberorum dicitur reuocata donatio ipso iure. Casus est secundum vnum intellectum in.l.si vnq.C.de reuocan.dona. & est casus & ibi Canoniste.in.c.fi.de dona.& no. Bar.in.l.titia.§.imperator.ff.de leg.ij.& Bal.& alij in.l.j.C.de inoffi.dona. Sed hoc nõ obstante in casu nostro realiter contrarium potest sustineri q per natiuitatem filiorum dicti dñi Jacobi q fecit donationẽ nomine suo & patris:pro quo de rato promisit non dicatur donatio reuocata:nec competat remedium.d.l.si vnq.& premitto q ex quo & ante & post donationem longissimo tempore possederunt domini de fosdinouo scientibus et patientibus dominis de luxolo censetur ratificata dicta donatio per illos pro quibus de rato promissũ est. Casus est in l.si filius.& ibi no.docto.C.de peti.here.& in.l.qui in alieno.ver.sed si non adierit.ff.de acqui.here.& per Ange.in.l.sciendum.ff.de verbo.obli.cum concordantijs.de quibus ibi per dominum Alex.hoc presupposito respondetur q habebãt domini de luxolo in dicto castro pertinebat ad patrem:& sic censetur facta a patre ratificãte cuius ratificatio presumitur vt dictum est. Sed pater tunc habebat Jacobũ filium suum. Igitur non hꝫ locum.d.l.si vnq. Quia non obstãte q filios tũc haberet ratificauit donationẽ:& sic censetur donasse seu eius mandato donatum iuxta no.in.l.fi.C.ad mace.& in regula ratihabitio.de regu.iuris.in.vj.cum materia. ¶ Preterea domi.Jaco.qui donauit & promisit de rato competebat ius nisi in spe cuꝫ esset apud patrem suum. Unde non habet locuꝫ.d.l.si vnq.que loquitur in donatione rei quesite.cum dicatur q quicquid donatum est reuertitur in eiusdem donatoris arbitrium. Unde cum facta fuerit etiam p viã liberationis talis donatio obuiat principio acquisitionis. Igitur non habet locum dispositio.d.l.si vnq.& ita vidi cõsultum per dominuꝫ Joannem baptistam cazalupum qui dicit† q.d.l.si vnq.non habet
11 locuꝫ in filia renunciante hereditati patris ꝯm terminos.c.q̃uis.de pac.in.vj.q&tunc nõ censetur donatio:quia talis renunciatio obuiat principio acquisitionis.& ideo non requiritur insinuatio ꝯm Bal.in l.illud.C.de sacrosan.eccle. Igitur non habet locum dispositio.d.l.si vnq.& subscripserunt se Perusini legentes Pisis alleg.Bald.ita consuluisse in consilio incip. Certum est q filia. Et cuꝫ dictus dominus Jacobus amisisset omnia bona iam que fuerant occupata & hꝫ iura potiora de iure contra occupatores quã hꝫ respectu castri Bibule cuius respectu propter summissiones & alia que precesserãt:nõ sperabant multum iuris habere. Unde verisimiliter est q attenta consanguinitate & amicitia donationum propter que poterant sperare auxilium ab eius recuperandi bona sua arbitrari debet prudẽs iudex q etiam si cogitasset de liberis talem donationem fecisset attẽta debilitate iurium suorum & etiam necessitate & alijs de quibus ibi & etiam receptione centum ducatorum. Igitur non habet locum.d.l.si vnq.que tota est fundata in verisimili mente donatoris.vt patet ex plene no.per Bar.in.l.titia.& per Bal.& alios in.l.j.C.de inoffic.dona. ¶ Preterea in donatione dicitur q est facta ad conseruandã & manutenendam beniuolentiam & amicitiam & consanguinitatẽ & non propter aliud censetur facta nisi animo obligandi eos ad antidora & vt aliquando eos iuuarent. Unde cum eorum opi.non fefellerit & magnam receperint remunerationem recuperando statum suum opera diligentia & impensa dominorum de fosdinouo p certo iudex non debet arbitrari talem donationem reuocatam per dictam.l.si vnq.que non habet locum in donatione remuneratoria. Item concludit ibi Bal.in quibusdam lecturis & sequuntur Angel. & Ludo.roma.in.l.si vero.§.de viro.in.xlviij.fal.ff.solu.ma.& in consil.xxvj.incip. Pro decisione. Et Oldr.in consi.v.incip. Titius dedit. Et si hoc vltimum rigorem iuris non habet maximam continet equitatẽ. Adeo vt cum alijs militare debeat. Ex quibus concludo q dicti domini marchiones de fosdinouo sunt in casu manifeste victorie:& sic absoluẽdi. Laus deo. Bartho.soci.senẽ.&c.

¶ Summarium.

☞ Consilium in materia testium ad interpretationem verborũ:que sunt ambigua.

1 Probationes luce meridiana clariores requiruntur ad probanduꝫ dolum & delictum.
2 Oia q̃ sunt in scriptura ad quã fit relatio cẽsentur repetita & trãscripta in scriptura referente.
3 Pluralitas nõ psumitꝫ ad euitandũ dolũ.
4 Instrumẽtum non pbat qñ attestatio est extraiudicialis actus fine duobus testibus in scriptis.
5 In materia suspecta quelibet varietas est in ꝯsideratione.

¶ Consilium.xl.

¶ Dñs labia mea aperiat & spũssctũs illuminet intellectum.

In causa spectabilis domini Jacobi de strigis impresentiarum dubitatur. An per verba que probantur dicta Gonzage Illustrissimo domino Marchioni quando sibi imputabatur q multum damnificauerat prefatum illustrissimum dominum in locatione datij instrumentorum & vini probetur ipsum Jacobum dixisse se vidisse ante locationem introitus dicti datij per annos quattuor vel quinq. Et sic q in locatione fuerit dolo versatus. Item appareat ipsum fuisse piurum in sua responsione facta consiliarijs cum iuramento. An vero potius probetur eum dixisse introitus perceptos ante locationẽ vel post locationem vel non probetur concludenter q ante locationem. Et in hac difficultate dico q non probatur concludenter q dixerit se vidisse ante locationem. Et pro fundamento premitto illud
1 quod est in iure clarum q ad† probandum dolum & delictum requiruntur probationes luce meridiana clariores.l.fina.cuꝫ materia. C. de proba. ¶ Quo fundamento supposito. Capio tres testes: super hoc examinatos. ¶ Primus testis examinatus est dominus Hermolaus qui in suo testificatu non probat.nam deponit dictum Jacobum dixisse se vidisse dictos vel videri fecisse quattuor vel quinq annorum:sed non deponit q dixerit se vidisse ante factam locationem. vnde cum aduersarij intentio sit fundata super tempore ante locationem hoc debebat precise probari iuxta.l.matrem.cum ibi not.C.de proba.& per Bar.no.in.l.non soluꝫ.§.sed vt probari.ff.de noui operis nuncia.& in clemen.fina.extra de rescrip.cum similibus. Nec obstat si dicatur q dictus testis refert se ad alias testificata per euꝫ in materia predicta que scripsit quidam iuuenis qui venit ad eum simul cum quodam Philippo & Joanne Petro:& impresentiarum producitur quedam attestatio dicti domini Hermolai manu cuiusdam ser Francisci notarij Mantuani publici. In qua ipse attestatur q dictus Jacobus dixit ista verba vel equipollentia in dicto loco Gonzage illustrissimo domino Marchioni.L.S.U.non ha hauuto damno:ella po fare vedere de quatro o cinque anni precedenti:liquali ho visto o vero facto vedere inanci che io affictassi dicto datio come in scripto portai ala excellentia vostra. Ex quibus in proposito duo inferuntur. ¶ Primum quod secunda attestatio relata
2 ad primam videtur idem dicere q continetur in prima. Nam † omnia que sunt in scriptura ad quam fit relatio censentur repetita & trãscripta in scriptura referente.l.si ita scripsero.& ibi Barto.ff.de conditio.& demonstra.& l.ait pretor.§.si iudex.& ibi Barto.& doct.ff.de re iudicata. ¶ Secundum q talis attestatio videtur valida quando testis refert se ad alias testificationes per eum in dicta materia:licet attestatio fuerit nulla. Ex quo iudex recepit talem attestationem in cuius arbitrio erat recipere ꝯm Barto.in.l.eos.ff.de falsis.& Ange.& Moder.in.l.legata inutiliter.ff.de lega.j.cum cõcordantijs ibi allegatis per dominum Alexandrum.quoniam ad hoc respondetur. ¶ Primo q non valuit illa secunda attestatio per relationem factam ad primam inutiliter factam parte non citata:iuxta no.in.c.ij.de testi.secunda & per solum no. Nam Barto.& alij qui dicunt q attestatio que refertur ad primam loquuntur quando prima est facta coram iudice valida vel inualida. Secus quando esset facta coram arbitro & fortius coram solo tabellione extraiudicialiter:& parte nõ citata:vt ꝯcludit Bartho.de saly.in.l.fi.C.de testi.p illũ tex.& in.l.iurisiurãdi.C.de testi.vbi nõ loquitꝫ ad ppositũ. Nã & ideꝫ tenet in fortioribus terminis in.l.legata inutiliter.ff.de leg.j. Et hoc solũ sufficeret. ¶ Scdo rñdeo q nõ probatur sufficienter q illa attestatio sit illa eadem ad quam se refert in sua secũda attestatione. refert enim illam fuisse scriptam per quendam iuuenem:nec dicit quẽ vnde licet:quando relatio esset facta ad certam scripturam: procederet difficultas:de qua supra tamen:quia relatio est inuenta que refert illam fuisse scriptam per quendam iuuenem. Nec dicit an fuerit tabellio vel non. Item quis fuerit. Igitur q illa sit ad quam sit relatio est incerta & equiuoca probatio:que non releuat.c.in presentia.de proba.cum similibus. ¶ Presertim ad probandum dolum & delictum. Et si dicatur pluralitas non presumitur.l.omnium.C.

de testamen. ⁊ in.c.cum Joannes heremita.de fide instru.⁊ sic cum
ostendatur illa ratificatio ⁊ non presumitur pluralitas videtur ad
illam facta relatio. Ad hoc dico ꝙ licet pluralitas nõ presumatur.
Nec etiam presumitur vnitas vt dicit dominus Cardi.in.d.c.cum
Joannes.nisi ibi aduersarius confessus fuisset ꝙ venditio fuerit p
illum tex.per quem notanter dicit se in ardua questione respondis-
se quia cum instrumentum reprobaretur per quosdam testes quorũ
nomina erant in instrumento apposita ꝙ non interfuerant ipse di-
xit ꝙ non reprobantur ex eo quia dicebant ꝙ non erant illi descri-
pti: quia plures reperiebantur eodem nomine per illum tex.igitur
hoc idem fortius dicendum est in casu nostro cum non referat se ad
scripturam certi hoĩs. Faciunt not per Bart.in.l.j.C.si vnus ex plu
3 ribus. ¶ † Preterea ad euitandum dolum non presumitur plura
litas.casus est in.c.cum tu.⁊ ibi no.extra de testi. Non ergo dicamus
probatum dolum seu plurium. Et presertim in casu nostro triplici
respectu. Primo quia refert se quẽdam testificatum presente Jo.
Petro ⁊ Philippo ⁊c. Et hoc quod producatur apparet factum
tantum presente dicto Joanne Petro. Et sic varietas arguit plu-
ralitatem. vt traditur in.d.c.in presentia.de proba. cum si. Ex quo
infertur secundum ꝙ ex quo prefatus testis medio iuramento affir
mauit marchionalibus senatoribus ⁊ multis aliis ꝙ ipse nõ habuit
dicere ꝙ dicta verba fuerint prolata.s.ꝙ ante locationem vendide-
rat dictos introitus. Et sic ex varietate testificationis apparet ꝙ ad
illam se retulit. ¶ Preterea si dicamus ꝙ sit eadem testificatio ad
quam fit relatio dicendum esset ꝙ fuisset contrarius ⁊ periurus iu-
xta no.in.l.eos.ff.de falsis.quod non est dicendum si ex pluralitate
potest defendi. Item ex quo relatio est obscura stãdum esset eius de
clarationi iuxta no.in.c.cum clamor.extra de testi.que simul potest
ex his que coram senatoribus medio iuramento affirmauit. Et pre-
sertim debent ista apud prudentes iudices concludere. Cum impre
sentiarum interrogatus nolit respondere. An ille sit testificatus ad
quem se retulit. Si enim esset illud pro certo dixissent: quare autem
non dicant si non est tu ipse scire potes.l.tertia.§.tu magis.ff. de te-
stibus. Non omitto ꝙ non reperio ꝙ tabellio dicat quod illi testifica
4 tui fuerit presens nisi Joan.pe.nec illum apponi pro teste. † Unde
cum illa attestatio fuerit extraiudicialis actus sine duobus testibus
in scriptis instrumentum non probat vt in aut.de tabel.§.nos autẽ.
⁊.l.generali.C.de tabel.lib.x. Ex quibus patet ꝙ dictus testis nihil
probat.⁊ nos sumus in materia in qua clara requiritur probatio.
¶ Potest etiam ad dictum testificatũ responderi ꝙ intelligi potest
ꝙ illa verba. Nantiche laffictasse: possunt determinare illa verba:
de quatro o cinque anni precedenti ⁊ non determinent illa verba
ho visto:⁊ fatto vedere: prout statim dicetur in testificatu secundi te
stis. ¶ Capio secundum testem. videlicet Carolum de nuuelono: q
ex proxime dictis ⁊ non concludit in dicto suo. Dicit enim Jacobuz
de strigis dixisse ista vel equipollẽtia. Jo ho visto hoveramente fat
to vedere inanti che nui affictassimo dicti datii quello ha cauato de
dicti datii per cinque anni proximi precedenti. Que verba non con-
cludunt: quia illa verba: io ho visto: ho veramente fatto vedere: nõ
significant tempus ante locationem: quia non sunt relata ad certum
tempus.c.in presentia.de proba.cum similibus. Demum cum sub-
ditur inanci che nui affictassimo. Ista verba determinant illa verba
sequentia: per anni cinq; proximi precedenti: scilicet ante locatio-
nem.⁊ tunc non concludit quod viderit ante locationem. Igitur
probatio est equiuoca ⁊ non concludit.capitu. in presentia. de pro-
ba. Et interpretatio fieri debet vt non presumatur delictum ßm bar
to.in.l.gerit.ff.de acquiren.heredi.⁊ Bal.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.
⁊ in.l.errore.C.de testamẽ. ¶ Nec obstat quod postea dicitur super
interrogatoriis.q2 dicit illud idem.refert enim verba ista fuisse. Jnã
ci che mi ⁊ el compagno locassimo hauemo visto o vero fatto vedere
le intrate se cauaua de dicti datii vt supra. Nam ista verba possunt
habere eundem intellectum.scilicet ho visto quello che fructuauano
inanci che mi ⁊ il compagno affictassemo: ⁊ non est extranea exposi-
tio: sed bona et licet alia stare posset. Tamen mitior debet fieri inter
pretatio ne probetur delictum.l.preses.ff.de penis.⁊ ad absolutionẽ
l.fauorabiliores.ff.de regu.iur.cum materia. Presertim in crimina
libus: in quibus debent necessario concludere. vt in dicta.l.finali. C.
de probatio. Nam multipliciter exponuntur verba testis etiam rece
dendo a proprietate ne inducatur delictum iuxta no.per Bart.in.l.
j.C.si ex publica ratione.lib.x. Et ex his que notanter ponit Barto.
in.l.iulianus.ff.de heredi.insti. Et ex his que no. Barto.in.l.j.ff.so-
lu.matri.⁊ ibi latius Ludo.roma.⁊ Bart.in.l.j.in principio.⁊ in.§.
j.ff.de noui operis nuncia. Et no.per Barto.in.l.si finita.§. sed ⁊ si
ante.ff.de damno infec.cum similibus. Et presertim: quia ipse testis
dicit vt supra. Et sic refert se ad ea que supra dicta sunt per eum: vn
de non intendit discrepare ab his que dixerat: sed idem supra dixe-
rat que dixerat repetere. ¶ Capio nunc tertium testem qui etiã nõ
probat dictus testis. Dicit enim Donatus de Pretis. Signore inã
ti che Mengo Stroci.⁊ io affictassimo questi datii del vino ⁊c. Nui

portassimo ala. S.V.in scripto quello che hauena fatto dicto datio
de li instrumenti li cinque anni precedẽti: vel piu e manco chel desse
de questi anni. Quoniam ista verba non probant ꝙ dixerit se vidisse
introitus: seu portasse in scriptis introitus quinq; annorum cõtinuo
rum ante locationem. Potuit enim portasse scriptaz anni.1483.de
qua fatetur dictus Jacobus in qua si continebantur introitus vnius
anni verificari possunt illa verba: quello hauena frutacto li cinque
anni precedenti. Nam illud quod fructauit vno anno quinque an-
norum dicitur fructasse illo anno quinque annorum precedentium:
sicut in simili dicit Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca. Ubi vult ꝙ si testis
dicit iste possedit.x.annis proximis. Uerificatur etiam si vna die di
ctorum annorum possedit.arg.l.j.§.quod autem.ff.de aqua quoti.
⁊ esti. ¶ Preterea illa verba indefinita: li cinque anni in teste non
equipollent vniuersali ßm Inno.⁊ dominum Abb.in.c.auditis.de
prescri.late dico in.l.cum totum .ff.de excep.rei iudi. ¶ Confirma-
tur hoc quia dicit testis.vel piu o meno chel desse de quisti cinque
anni: ⁊ sic deponit de certo numero annorum: ⁊ sic non probat con-
cludenter: quia potuit dicere de omnibus ⁊ de vno quinq; annoruz
⁊ sic probatio incerta non releuat.d.c.in presentia cum similibus.
¶ Preterea sic est vnicus ⁊ singularis quia non deponit ꝙ dictus
Jacobus dixerit ꝙ vidisset: vel quod fecisset videre ante locationez.
Sed qđ portauerunt scripturam in qua continebantur introitus.
stant enim ista simul ꝙ in vna scripta essent introitus: ⁊ tamen nec
Jacobus vidisset: nec videri fecisset. Unde non probat hoc esse qđ
ab hoc contingit abesse.l.non hoc.C. vnde cogna.⁊ si primus non
probat: secundus etiam non concludit. Nec tertius: ⁊ posito ꝙ secun
dus ⁊ tertius concluderent. Sunt singulares in dictis suis: ⁊ sic non
probant.l.qui falsa vel varia.ff.de testi.⁊ in.l.testium.⁊ ibi not.⁊ in
l.iurisiurandi.C.de testi.variant etiam in pluribus.si recte inspician
5 tur ⁊ in materia † suspecta quelibet varietas est in cõsideratione ßm
Bal in .c.causam que inter archiepiscopum.extra de testib. Et in
hanc partem ego multum inclino.quia non est verisimile ꝙ ex quo
difficultas stat an dictus Jacobus dixerit se vidisse fructus perce-
ptos ante locationem. An se ante locationem vidisse. An fructus
erant percepti quia preposito vel postposito vno verbo poterunt
vario modo importare: ⁊ lapsi sunt sex anni ꝙ testes de hoc recor-
dantur attenta qualitate eius super quo testificãtur. Unde potue-
runt de facili errare: ad hoc bonus tex.in.l.iii.§.due cause.ff.de car
bo.edic.dum dicitur. Aut propter temporis interuallum non ean-
dem fidem habebunt ⁊ ibi notabiliter per Bar.et maxime quia di-
cunt: vel per verba idem importantia attento eo quod dictum est ꝙ
modicũ mutatis verbis vario mõ dicendũ erat pro certo testis non
potest iudicare hoc casu quod verba hoc important. arg.l.testium.
C.de testibus. ¶ Non omitto ꝙ verba fuerunt prolata ĩ maxima al
tercatione.vnde non verba sed magis attendi debet mens ne iudi-
cetur periurium vt dicit eleganter Bal.in.l.j.C.de fur. Mens au-
tem ostenditur ex his que interrogatus dictus Jacobus quiete re-
spõdit ꝙ bene videret post sed nõ ante locationem factam: ⁊ hanc
interpretationem sequi debet dominus iudicans quia est magis ve
risimilis.l.iii.§.tu magis.in versic. Eo tempore verisimilia respon
derit. ¶ Primo est magis verisimilis: quia respectu computatio-
nis computa non erant calculata. ¶ Secundo quia non est verisi-
mile ꝙ dixisset ea que contra ipsum faciebant.l.cum de indebito.ff.
de proba. Ex quibus omnibus concludo ꝙ vel dicti testes non pro
bant vel ad minus dubia est eorum probatio.⁊ sic non concludit.d.
c.in presentia.l.veteribus.⁊ ibi Bart.ff.de pac.⁊ hoc presertim vt
prefatus Jacobus defenderetur a dolo ⁊ periurio.vt in.l.preses.ff.
de pac.quoniam duo testes dicunt fuisse homo da bene de quo mi-
nus suspicandum est. Laus deo Bartho.soci.senen.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Legitimatio seu dispẽsatio ꝑiudicat veniẽtibus ab intestato si tpe
expeditionis litterarũ nõ erat adita hereditas. Et inibi declaratio
cuiusdã Reg.cancellarie in materia legitimi.

1 Consensus probatur per epistolas.
2 Comparatio facit plenam probationem qñ cõparatio fit ad ꝓban-
dum librum rationum manu vnius.
3 Princeps põt tollere ea q̃ sunt de iure ciuili sine causa cum clausu-
la non obstantibus.
4 Statutum si dicit ꝙ non soluta gabella quis non audiatur ⁊ agatur
non soluta gabella: si pendente iudicio gabella soluatur: iudiciũ ⁊ in
stantia roborant ⁊ cõdẽnatio sequitur.
5 Princeps qñ rescribit cõtra ius positiuũ sufficit gñalis clausula nõ
obstantibus legibus quibuscũq;.
6 Legitimatus in nullo succedit si extant legitime nati filius vel filia.
7 Papa nõ vult ꝙ ꝑ suã dispensationẽ inferat ꝑiudiciũ illis qui alias
essent successuri ab intestato.
8 Legitimatus si succedit patri cum fratre legitimo non preiudicat
fratri.
9 Uerbũ: debet: regulariter necessitatẽ importare solet.

Uerba

10 Verba dispositionis penalis sunt intelligenda: ita ꝙ dispositio non
videat elusoria vel ꝙ nō inferat magna plaga.

¶ Consilium. xlj.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ꝛ spūſſctūs illuminet intellectum.

Viso indulto legitimatiōis
Joannis ꝛ Petri Simonis de cardello. Et quibusdam
allegationibus insignis doctoris domini Joannis de gi
lijs breuibus rem prestringam. Quoniam impresentiarum Rome
sine libris me reperio. Et imprimis non est dubium ꝙ summus pō
tifex potuit Rome eius laicos subditos legitimare: ꝛ natalibus eos
restituere. vt in. c. per venerabilem. cum ibi no. qui filij sint legitimi.
Sed contra hanc legitimationem plura opponūtur. ¶ Primo ꝙ
non constat de consensu patris eorum qui requirebatur ad hoc vt le
gitimari possent. vt in auf. quibus modis na. effici. legi. §. illud. ꝛ in
auf. quibus modis natu. effi. sui. §. si quid ergo. nec videtur cōsensus
presumendus cum sit solennitas extrinseca. l. quecūqꜫ. ff. de pub. Et
traditur plene in. l. sciendum. ff. de verborum obligatio. ¶ Sed ad
hoc respondetur quoniam vt presupponitur consensus patris pro-
1 batur per quasdam eius epistolas. Nulli autem dubium est ꝙ † per
epistolas probatur consensus. vt in. l. consensus. ff. de actio. ꝛ obliga.
ꝛ dicitur ꝙ epistolas esse de manu dicti Simonis probabitur per
comparationem litterarum que comparatio litterarum ad scriptu-
ram priuatam regulariter facit semiplenam probationem. vt in. l. cō
parationes. ꝛ in auf. ad hec. C. de fide instrumen. Tamen in casu no-
stro probabitur plene altero de tribus modis. Vel primo tenēdo ꝙ
in casu nostro plenam faciat probationem ea ratione. Nam vt dicūt
2 Bar. ꝛ Saly. in dicta. l. comparationes. Quādo fit comparatio † ad
probandum librum rationum etiam manu vnius. Tunc compara-
tio facit plenam probationem ꝛ hoc duplici ratione. ¶ Prima ra-
tio est quia scriptura tota libri rationum non ita faciliter potest con-
tra fieri sicut scriptura simplicis appoce vel antapoce. ¶ Secunda
ratio est quia iura hoc casu nihil immutant: cum tantum loquantur
de cautionibus priuatis: ꝛ sic de appocis ꝛ antapocis: que rationes
militant in pluribus epistolis que non ita de facili possunt adultera
ri sicut vna appoca. Nec est verisimile ꝙ epistola ad alios directa:
seu ad alium finem ita adulterentur. Unde ꝛ a pluralitate epistola-
rum ꝛ a materia contenta sumi potest verisimilitudo iuxta regulam
inspicimus. cum materia. de regulis iuris. in. vj. ¶ Secunda ratio
etiam militat cum in epistolis reperiatur facta correctio vel ad mi-
nus ex his iudex moueri debet ad credendum ꝙ plena inducatur p
batio cum eius arbitrio hoc relinquatur. vt dicit Nicola. de mat. et
Bal. post glo. in dicta. l. comparationes. argu. l. iij. §. tu magis. ff. de
testi. ¶ Vel secundo induceretur plena probatio: si per alia indicia
ꝛ semiplenā probationem probetur ꝙ sint manu Simonis. ¶ Vel
tertio ad minus hoc probabitur per iuramenti necessarij delationeꝫ
in defectum semiplene probationis iuxta. l. admonendi. ff. de iureiu-
ran. ſm Bal. ꝛ Saly. in dicta. l. comparationes. ꝛ cessabunt iste dif-
ficultates si probabitur consensus per testes sicut presupponitur ꝙ
probabitur: siue probetur consensus patris ante: siue post: quia ex
quo requiritur consensus per viaꝫ simplicis consensus: quia agitur
de preiudicio patris ſm Ange. in consilio. lxxxvij. Satis est ꝙ inter
uenerit ex postfacto ſm Innocē. domi. Anto. ꝛ docto. in. c. cum con
suetudinis. extra de consuetudi. Et Ange. ꝛ Imol. ꝛ Moder. in. l. si
quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquiren. heredi. ¶ Ex quibus re-
soluta est prima obiectio. ¶ Secundo principaliter obijcitur cōtra
dictum indultum apostolicum ꝙ tempore mortis patris littere non
erant expedite. Igitur dictum indultum non debet eis suffragari. p-
ut expresse regula cancellarie videtur probare dum dicit ꝙ nulla ta-
lis dispēsatio cuiqꜫ suffragetur anteqꜫ super ea littere apostolice sint
confecte ꝛc. Sed ista videtur esse dispensatio quod ostenditur ex ver
bis ipsius indulti dum dicit de specialis gratie dono dispensamus.
Igitur ꝛc. Verba enim ꝛ regule indulti videntur clara. Unde non
videtur opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff.
de lega. iij. cum vulgaribus. Si ergo littere non suffragantur tem-
pore mortis videntur non obstare alijs venientibus ab intestato. et
sic eis non preiudicare: ꝛ non auferre ius successionis. postea pro ex
peditione litterarum siue dicamus ꝙ dispensatio extunc operetur
tempore expeditionis per ea que no. Joan. andr. in additio. specul.
in rubri. de succes. ab intesta. versicu. Per primam questionem. Et
Barto. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de libe. ꝛ posthu. Siue ꝙ
retrotrahatur quia talis dispensatio non potest retrotrahi in preiu
dicium iuris iam quesiti iuxta no. per glo. ꝛ docto. in dicto. §. ꝛ quid
si tantum. ꝛ per Barto. in. l. bonorum. ff. rem ra. habe. cum similib9.
¶ Sed predictis non obstantibus arbitror ꝙ in casu nostro predi-
cta legitimatio seu dispensatio suffragetur dictis dispensatis in pre
iudicium venientis ab intestato. Et imprimis aduertendum est ꝙ
predicta difficultas procedit si dicta regula est etiam facta per Ale
xan. ex quo est regula Innocen. Als difficultas cessaret quia de iu-
re communi dispensatio operatur tempore concessionis: ꝛ sic patre
viuente. vt in. c. eam te. ꝛ ibi docto. de rescrip. ꝛ in. c. si tibi absenti. de
preben. in. vj. ¶ Secundo etiam aduertendum est ꝙ gratia non est
nulla: sed non suffragatur ante expeditionem litterarum. Igit post
expeditionem suffragari debet. l. statuliberum. §. stichum. ff. de leg.
ij. ꝛ in. l. cum pretor. ff. de iudicijs. ¶ Ex quibus in proposito in pri
mis dici potest ꝙ si tempore expeditionis litterarum non erat adi-
ta hereditas per venientes ab intestato ꝙ indubitanter suffragetur
talis dispensatio: sicut si a principio tunc facta fuisset dispensatio: q̄r
venientibus ab intestato competebat solum ius adeūdi quod est de
iure ciuili. l. lege obuenire. ff. de verborum significatio. Ideo per dis
3 pensationem aufertur tale ius † quia princeps ea que sunt de iure ci-
uili potest tollere sine causa cum clausula non obstantibus. vt no. gl.
ꝛ docto. in. l. finali. C. si contra ius vel vti. publi. Et ita decidit in ter
minis Bald. in. l. ij. C. de iuris ꝛ facti ignorantia. ꝛ in. l. rescripta. C.
si contra ius vel vtilitatem publicam. ꝛ Saly. in auf. iteꝫ si quis. C.
de natu. libe. ꝛ Pau. de cast. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de li-
beris ꝛ posthu. cum concordantijs ibi allegatis per dominum Ale-
xan. Qui sequitur hanc opinionē. ¶ Secundo dici potest ꝙ ex quo
probatur consensus patris q̄ legitimaretur ꝙ licet tempore expedi
tionis litterarum fuisset de nouo legitimatus seu dispensatus. Ta-
men filij succederent exclusis venientibus ab intestato ſm Bartol.
qui in hoc approbatur in dicto. §. ꝛ quid si tantum. Igitur fortius
hoc est dicendum quando viuente patre fuit facta dispensatio ꝛ con
sentiente. Et non fuerunt littere expedite: quia plusculum iuris pro
pter dispensationem factam habeant filij vt statim dicetur. ¶ Ter
tio etiam responderi potest ꝙ licet habere ante expeditionem non
suffragantur: tamen in substantia. Isti dicantur dispensati: licet eis
vti non possint: ꝛ sic non impediatur substantia dispensationis: sed
exercitium quo casu ius alteri non queritur quominus expeditis lit
teris non possint vti: ꝛ sic eis suffragentur. Ista probantur ex his q̄
ponit Bald. in simili in. l. per diuersas. in. xiij. q. C. manda. Nam ibi
nō soluto precio cessio non suffragabitur cessionario tamen si fuit fa
cta venditio habita fide de precio: ꝛ inchoatum fuit iudicium per
cessionarium: si pendente iudicio soluatur precium sequi debet con-
demnatio: quia non deficiebat substantia cessionis ꝛ actio sed exerci
4 tium. argu. l. si rem. §. fina. ff. de pigno. actio. Et idem † dicit in simili
si statutum dicit ꝙ non soluta gabella quis non audiatur ꝛ agatur
non soluta gabella: si pendente iudicio gabella soluatur iudicium et
instantia roborantur ꝛ condemnatio sequitur: quia non deficiebat
actio sed exercitium. argumen. l. si mandauero tibi vt a titio. ff. man-
da. ita dicamus in casu nostro ꝙ cum non deficiat substantia dispen
sationis que valet. Sequitur ꝙ competit ius quod causatur ex dis-
pensatione: licet illud ei non suffragetur: ꝛ sic deficit exercitium ꝛ nō
substātia. Igitur post litteris expeditis competit ius deducibile ad
exercitium quod antea deducere non poterat. ¶ Preterea subtili-
ter respondetur ꝙ isti dispensati licet nō possint dici simpliciter ha
biles litteris non expeditis. Tamen non poterant dici precise inha
biles: sed habentes implicitum statutum habilitatis propter quod
expediendo litteras potuit sibi prouidere: ꝛ interim alteri nullum
ius queritur quod non reuocetur expeditis litteris. Ita probat tex.
singularis in. l. finali. ff. si ex noxa. causa agatur. per quem Bal. not.
in. l. obseruare. §. post hec. ff. de offi. proconsu. ꝛ leg. determinat pul-
chram questionem in proposito vbi videndum. Unde aliud est dice
re ꝙ quis tempore mortis dicatur inhabilis: ꝛ sic nulluꝫ ius habeat
habilitatis: quo casu defertur ius adeundi venientibus ab intestato.
Et aliud est dicere ꝙ habeat implicitum statutum habilitatis: quia
tunc non queritur ius per dictam. l. finalem. per quam Bald. etiam
determinat aliam pulchram questioneꝫ in. l. fina. C. ad macedo. quo
niam est spes ꝛ proximiores succedant. ꝛ sic filij litteris expeditis.
Ideo alijs vlterioribus ius nō defertur. l. j. §. si quis vero. ff. de suis
ꝛ legi. ꝛ probatur ex no. per Bar. in. l. plane. §. si coniunctim. ff. de le
ga. j. ꝛ hec de questione secunda. ¶ Tertio principaliter obijcit con
tra dictam dispensationem ꝙ ibi non est sufficiens clausula non ob-
stantibus. q̄r videtur ꝙ requiratur specialis clausula non obstante
tali lege. vt voluit glo. in auf. quibus mo. natu. effi. sui. §. si. quā mul
ti sequuntur ꝛ inter alios Pe. de ancha. in suo cōsi. ccxlij. Sed in ca
su nostro est apposita tantum clausula generalis non obstantibus.
Igitur ꝛc. ¶ Sed hoc nō obstāte cōtrariū est verius: ꝙ immo suffi
5 cit generalis clausula nō obstātibus aliquibus legibus: † qm̄ quādo
princeps rescribit cōtra ius positiuum sufficit generalis clausula nō
obstantibus legibus quibuscūqꜫ. hanc regulam ponit Cy. ꝛ commu
niter legiste in. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. Et Albe. in. l. quotiēs.
C. de pci. impe. offe. qui dicit ꝙ ita seruari vidit. Et Bar. in extraua
gā. ad repri. in verbo non obstantibus. ꝛ Inno. ꝛ doc. in. c. que in ec-
clesiarū. de ꝯsti. Et ſm hanc partem late cōsuluit integerrimi ꝯsilij
doc. do. Bene. capra de Perusio in suo consilio. clvij. ꝛ ita consul-

tum vidi. Et distinguit do. Bene. no. q aut vitium non est narratū principi. Et reqrit tūc specialis derogatio ad hoc vt papa habeat notitiam illius vitij vt dicit Bald. in. c. naturales. si de feu. fue. con trouer. et clausula non obst. ābus non an plicet gratiam. vt in cle. j. de prebend. Tamen ostendit et declarat mentem principis re c i bentis sm Bal. in. l. eam ff. C. de fideicom. vbi loquitur in huiusmo di dispensatione. Et ita prefatus do. Benedi. intelligit glo. in. d. §. fin. Aut expressum fuit vitium prout est in casu nostro. et tunc suffi cit generalis: nec requiritur specialis alleg. Bal. in loco preallega to. et in. l. fi. C. sen. rescin. non pos. et Joan. and. in. c. j. de excess. pla. li. vj. Sed in casu nostro non videtur derogatum. legibus nec genera liter nec specialiter. dicit enim clausula constitutionibus et ordina tionibus apostolicis: et sic derogat legibus apostolicis et non legi bus ciuilibus quibus est derogandum. vt. §. fin. in auт. quibus mo. natu. effi. sui. cum ibi contineat clausula derogatoria per ea que not. Bar. in dicto verbo non obstantibus. Et per Bar. in. l. omnes po puli in. ij. q. princip. ff. de iusti. et iur. Sed ad hoc respondetur qd in primis q est derogatum legibus per verba sequentia dum dicitur. Ceterisq cōtrarijs nequaq obstantibus. et sic illis est generaliter derogatum quod sufficit vt dictum est. ¶ Uel secundo dicendum quod obiectio procedit in legitimatione que fieret in terris imperij. Sed si fiat per papam in terris ecclesie. Tunc illi legi non est dero gandum vel sufficit illa generalis. Ceterisq contrarijs quia non subest legibus imperialibus. c. cum ad verum. xcvj. dist. Et ita in terminis consuluit Pet. de anchara. in consilio. cccc xxvij. Incipit. Papa ad preces patris. Ista autem dispensatio est in terris eccle sie. Igitur glo. illa locum non habet. ¶ Quarto et vltimo principa liter obijcitur quia in indulto dicitur absq preiudicio eorum qui in dictis bonis succedere deberent si parentes agnati et cognati predi cti ab intestato decederent super qua clausula et in similibus fuit exi tatum et sepe apud docto. consulentes. Nam insignis doctor Pe trus de Ubal. de Perusio punctaliter in casu de quo querimus in consilio quod incipit. Apostolica gratia. Consuluit q filius ita dis pensatus non poterat ex testamento succedere. Sed si pater ab in testato decederet tūc succedit vel non superstitibus venientibus ab intestato vel illis existentibus et nolentibus succedere. Alias illis volentibus succedere non succedit quia hec non est intentio princi pis. Sed solum ad reddendum eum habilem ad succedendum vt supra arg. c. cum aliquibus de rescriptis. in. vj. Idem consuluit do. Dionysius de perusio in consilio quod incipit. Ut dicendorum no titia habeatur et ita videtur tenere Pau. de cast. in. d. l. gallus. §. et quid si tantum in illa clausula sine preiudicio legitimorum hereduz et clausula operabitur in successione ex testamento. Dummodo nō minuatur aliquid de legitima filiorum. Idem quando clausula di ceret sine preiudicio succedentium ab intestato. Et sequuntur ibi plerique moderni. Sed hic non est casus noster quia conceditur ex presse q possint ab intestato succedere. Unde in hac parte vel raro: vel nunq locum haberet indultum contra. c. si papa de priuileg. Idem q non preiudicetur ab intestato in dispensatione que proce dit a curia per similes clausulas tenet Petrus de anchara. in con silio. cccxxxvj. incipit. Ex tenore priuilegij. Idem Paulus de castr. consilio. cccx. incipit. Uisa quedam &c. Idem in consilio. cccxvij. incipit. Uidendum est de interpretatione dicte clausule quod non preiudicet successuris ab intestato. Et ita etiam alias consuluit do minus Salustius doctor Perusinus Bald. non aliter dixit in con silio quod incipit. Uerba autem. s. q non preiudicatur venientibus ab intestato vltra quartum gradum vsq ad quem dicuntur con sanguinei proprie arg. l. petitionem. C. de aduoca. diuer. iudi. quam l. ad hoc consueuit allegare Guil. de cunio. Et secundum hoc di spensatio vltra quartum gradum operari posset. Sed in ista inter pretatione est solus: et merito quia in materia successionis de qua loquimur: dicuntur coniuncti consanguinei vltra quartum graduz. l. j. C. vnde vir et vxor. et instit. de legi. agna. succes. Uerba autem sunt intelligenda sm subiectam materiam. l. si vno. ff. locati. Item clausula loquitur de venientibus ab intestato. Et sic non simplici ter de agnatis et cognatis. Sed his qui essent successuri ab intesta to. Sed econtra reperio consultum ad propositum nostrum. Nam
6 Bal. in consilio quod incipit. Dicendum est: †dicit q legitimatus in nullo succedit si extant legitime nati filius vel filia. Nam apostolic reseruauit iura legitima natorum que sunt tria succedere. Nam legi timi succedunt. Item excludere spurios a successione. Item inuali dare legitimationem spuriorum. vt in. l. j. et in auт. licet. et in auт. iteз si quis. C. de natura. libe. Ange. etiam de perusio consuluit in consi lio quod incipit. Uiso consilio predicto. et in consilio. clxij. et intelli git dictam clausulam q succedat ab intestato sicut si esset legitimus et ex testamento sm q inuitatur ad dictam clausulam intelligit hoc modo q filius legitimatus in testamento preteritus vel exhereda tus in quo erant instituti venientes ab intestato non possit per dis pensatum infringi aliquo remedio in eorum preiudicium: et sic exclu datur a remedijs contra in preiudicium venientiū ab intestato. Pe trus etiam de anchara. in consilio. clij. incipit. Pro fratribus defun cti consuluit q transuersales excludentur: tuз quia illa facta fuerat ad preces patris: tum quia al's modicum aut nihil operaretur. Et multa dicit in proposito vt ibi late per eum: que concludunt in casu nostro cum patre consentiente fuerit facta dispensatio qui poterat eis preiudicare instituendo penitus extraneos iuxta no. per Bald. in dicta. l. gallus. §. et quid si tantum. Ita etiam consuluit Paulus de cast. in consilio. ccxxiij. incipit. Dicendum est. Et sm hanc par tem q excludantur transuersales consuluit, preceptor meus domi nus Alexander de imo. vt est videre inter eius consilia que ad pre sens non vidi. Et hanc partem sequor in casu nostro. Nam reperio q dominus Calderinus de visso in quodam suo consilio quod ha bet penes se preceptor meus dominus Joannes Baptista de san cto seuerino aduocatus consistorialis: et etiam illud habet Reueren dus pater dominus Fely. in quo consilio refert causam ventilatam in curia romana super dicta clausula et ibi refert varias interpreta tiones datas fuisse tandeз concludit q intellectus dicte clausule est planus prout littera iacet: videlicet q dispensatio teneat: cum con stet summum Pontificem de illegitimo legitimum facere et ad suc cessionem vocare in. c. per venerabileз. qui filij sint legitimi. et ibi no. Et dicta clausula intelligitur q ex dicta dispensatione non inferat preiudicium qui tempore mortis patris matris agnatorum vel co gnatorum forent proximiores: et sic non vult preiudicare illis qui tē pore mortis deberent ab intestato succedere eos excludendo. Sed si mul concurrere debeant quando superesset frater legitimus nepos vel alij subintrantes primum locum: vt in auт. in successione. C. de suis et legi. vt sit sensus q filius dispensatus succedat. Sed vi illius indulti non auferat portionem illis debitam: qui secum ab intestato succedere deberēt siue testator decedat testatus siue intestatus. Exē plum regula est q omnes naturales possint legitimari: etiam extan tibus fratribus legitimis. Ipsi tantum legitimati non possunt insti
7 tui in maiori portione q legitimi fuerint instituti. in auт. quibus mo dis na. effi. sui. §. quoniam. Unde non †vult papa q per suam dispē sationem inferatur preiudicium illis qui al's essent successuri ab inte stato: vt pater possit legitimatum in totum instituere. Et legitimuз solum in legitima portione sibi debita iure nature. Nam hoc casu di cto filio legitimo patre intestato decedente preiudicium inferetur: et sic sit sensus q ipse legitimatus succedat. Sed non auferat debitaз portionem et fiat preiudicium per dictum indultum qui stare in suc
8 cessione deberent ab intestato concurrere. †Si enim legitimatus cū fratre legitimo succedit patri: non preiudicat fratri quoniam rescri ptum ex cessione commodi non restringitur vt no. Barto. in. l. ex fa cto. in principio. ff. de vulga. et pupilla. argum. l. prosperit. ff. qui et a quibus. nec dicitur alicui preiudicium inferri nisi quando preiudi cium est enorme et totale. vt dicit glo. in. c. cum olim. de consuetudi. Operatur etiam dicta clausula q legitimatio non preiudicet his q ab intestato debent succedere: quando pater testatus decederet: vз per rupturam testamenti: vel aliter. Nam filio legitimato instituto et alio filio preterito rumperetur testamentum et secum equaliter ab intestato succederet: et hunc dicit verum intellectum sm quem dicit iudicatum fuisse in romana curia: et obtentuз per tres sententias in successione cuiusdam venture. Et addit q si dicta legitimatio aliter intelligeretur seruiret nobis de vento quod esse non debet: vt dicit Joan. andr. in. c. cum venissent. de insti. cum raro vel nunq contin gat aliquam sine successione ab intestato decedere. l. ex facto. §. fin. ff. ad trebellia. Nec preterea dici potest q per huiusmodi priuilegiū preiudicetur venientibus ab intestato: ex quo tempore impetratio nis pater viuebat quo tempore nullum ius quesitum erat venienti bus ab intestato: quia viuentis nulla est hereditas. l. j. ff. de heredi tate vel actio. vendi. Jura autem que dicunt q papa per eius priui legium: non intendit iuri alterius preiudicare loquuntur in iure que sito ante priuilegium. vt in. c. ex tuarum. de auctoritate et vsu palij. et in. c. super eo. de offi. delega. et subdit q sm hanc sententiam reperit consultum in ciuitate Perusij. per dominum Rapha. fulgo. incip. Quidam Guido marzioli de perusio. Et hanc partem amplector: et pondero q verba clausule dicunt q in dictis bonis succedere de
9 beret. †Uerbum autem debet regulariter solet necessitatem impor tare vt tradit in. l. sepe. ff. de offi. psi. et per Bar. in. l. iij. C. de pig. Igi tur loquitur de his qui in aliqua parte de necessitate possunt succe dere prout sunt descendentes: non autem in transuersalibus quibus non necessario debetur successio ex testamento prout descēdentibus. Clausula autem loquitur tam ex testamento q ab intestato. Igitur debet equaliter intelligi. l. iam hoc iure. ff. de vulgari et pupillari. ¶ Preterea et secundo placet mihi ratio statim considerata et su pra per Petrum de ancharano. q dicta clausula non operet quā do legitimatio est facta patre viuente et consentiente: quia tunc licet consideretur preiudicium aliorum descendentium legitimorum. Nō tū iura habent in cōsideratione alios transuersales. et sic de eis non est fienda

est fienda mentio: nec sunt citandi iuxta plene no. per Bar. in. d. §.
quid si tantum. Si enim tale preiudiciu3 esset considerabile fuissent
citandi iuxta. l. de vno quoq3. ff. de re iudi. Cum ergo apud legisla-
tores tale preiudicium non sit considerabile: non est censendum q
talis clausula de eo loquatur quoniam rescripta sunt ad iuris intel-
lectum redigenda. vt. c. causam que cum ibi. no. de rescrip. ¶ Po-
stremo etiam illa ratio multum concludit maxime in casu nostro: q2
al's indultum parum aut nihil operaretur. Nam dispensatur cum
eis vt non solum possint ex toto succedere. Sed etiam ab intestato
propter quod aliqua interpretatione tolluntur que volunt in alijs
clausulis q tantum ex testamento sint habilitati. Item ex quo ab in
testato sunt habilitati: si ab omnibus venientibus ab intestato eēnt
10 exclusi: vel nihil operaretur: vel paru3. † Verba aute3 dispositionis
etiam penalis sunt intelligenda ita q dispositio non videatur eluso
ria vel q non inferatur magna plaga. Verba sunt domini Antonij
in sua disputatione que incipit Bononieñ. allega. glo. in. c. q̃q̃. de
vsuris. in. vj. ⁊ tex. in. l. j. §. pecuniā. de calumnia. Ex quibus conclu
do q dicti dispensati succedunt exclusis transuersalib9 ab intestato
venientibus. Laus deo. Bartho. soci. Senensis. J. V. Doctor.

¶ Summarium.

☞ Fundus assignatus vni ex fratribus pro dote non subiacet fidei
cōmisso: lic3 esset ex bonis fideicom. subiectis. h. d. Primo. Deinde
subijciuntur quedam in materia restitutionis fructuum pro re subie
cta fideicommisso.

1 Leges volūt q ante partē dos est filio cōsignanda: qñ heredes di-
uiduntur: ⁊ sic integra.
2 Tutor potest rem pupilli emere tanq̃ tutor: ⁊ sic ipse sibijpsi pala3
⁊ bona fide.
3 Filius mortuo patre etiam anteq̃ sit heres dotē percipit.
4 Ea que transeunt ad filios: vt filios: ⁊ nō vt heredes: nō veniunt in
restitutione fideicōmissi.
5 Fideicommissarius si fuit negligens in faciendo sibi fideicōmissum
assignari: ⁊ sic heres non fuit in mora fructus percepti medio tem-
pore spectant ad heredem.
6 Pēsiones locationū ⁊ liuellor qñ debent pro fructibus iam perce-
ptis pertinēt ad heredem.
7 Ille q emit prediū ad vitā si morit fructibus pēdentibus: fruct9 ve
niunt p rata anni diuidendi.

¶ Consilium. xlij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūsctūs illuminet intellectum.

Ro decisione primi dubij
premitto illud quod dicitur in instrumento diuisionis fa
cte inter dominum Jaco. de paselis ⁊ fratres: in quo fra
tres ante partem consignant possessionem pro satisfactione ducato
rum. ccl. receptorum in dotem pro domina Margarita eius vxore
que dos ipsi Jacobo ante partem debebatur. Ex quo instrumento
colligo q ipsi domino Jacobo integra dos debebatur. Nam illa in
strumenta inter partes contrahentes probant. l. optimam. C. de cō
mit. stipu. ⁊ no. Bar. in. l. sciendum. ff. de ver. ob. ⁊ q̄ñr pbat inter he
redes seu contra heredes eor. l. si rē aliena3. ad fi. ff. de pig. act. ⁊ tra
ditur, in. l. si a te. §. fi. ff. de excep. rei iu. ⁊ i. l. si plusorio. ff. de app. hoc
aūt potuit contingere vel ex eo q2 dos integra peruenerit ad patrē:
vel quia versa fuerit in vtilitatem patris domini Jaco. iuxta not. in
l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matri. ¶ Secundum q
ex quo dicto domino Jacobo dos debebatur recte fuit consignata
dicta dos ante partem prefato domino Jacobo vt eam precipua3
haberet: nam ita iuridicu3 erat: vt est casus ⁊ ibi doc. in. l. ij. C. fami.
hercis. ⁊ in. l. si filia. §. hoc amplius. ⁊ in. l. si maritus. ⁊ in. l. fundus
ille. ff. fami. herci. tradit Bart. in. l. si constante. in. viij. q. prin. ff. sol.
matri. cum simi. ¶ Ex quibus infero in proposito q totam posses
sionem paludis habuit pro satisfactione dotis: ⁊ ita illa3 postea te
nuit: ⁊ possedit ex precedenti consignatione. argu. l. minus instruc.
C. de acquirē. posses. ⁊. l. quedam mulier. C. de rei vendi. ¶ Sed cō
tra hanc conclusionem videtur obstare quoniam fratres tanq̃ here
des patris tenebantur pro portionibus hereditarijs ⁊ non vltra. l.
pro hereditarijs. C. de here. actio. Unde non videtur q dominus
Jacobus potuerit consequi aliquo titu. nisi pro dictis portionibus
iuxta nota. in. l. si familie. C. fami. hercis. ⁊ in. l. j. C. comunia vtriusq3
iudi. non autem pro portione sua: quia sue rei non est neq3 emptio
neq3 permutatio. l. item q sibijpsi. ff. de contrahen. emp. non potuit
consignare: nec cū se proprio contrahere. argu. no. per Bar. in. l. ij.
ff. de stipu. seruo. ⁊ in. c. si. cum ibi not. de insti. cum simi. Et sic videt
q pro portione sua remāserit res hereditaria ⁊ consequenter veniat
in restitutione fideicommissi. Sed ad hanc obiectionem respondeo
quod immo tota possessio fuit ante partem consignata pro satisfa-
ctione dotis ducatorum. ccl. que sibi debebantur. Unde cum verba
sint clara non est opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cu3 in
1 verbis. ff. de leg. iij. l. si alij. ff. de vsufru. leg. Item quia leges † vo-
lunt q ante partem dos est filio consignanda quando heredes diui
duntur: ⁊ sic integra: vt est casus. ⁊ ibi Cy. ⁊ omnes i. d. l. ij. C. fami.
herc. ⁊ sic integram possessionem pro tota dote habuit. Ad argu-
mentum i cōtrarium respondeo q cum talis consignatio fieret. Et
ex necessitate contractus dotis ⁊ dispositionis. l. potuit ipse vt he-
res ipse cum alijs heredibus sibi vt marito sustinenti onera matri-
monij dotem consignare. Ita probatur ex his que dicit Bar. in. l.
ij. in. fi. ff. de stipu. seruo. Ubi vult q quis potest sibijpsi tradere
quando hoc procedit ex necessitate precedentis contractus. arg. l.
fistulas. §. j. ff. de contrahen. emp. hoc idem probat text. ⁊ ibi glo. et
2 Bar. in. l. pupillus. §. fm. ff. de aucto. tuto. † Ubi tutor potest rem
pupilli emere tanq̃ tutor: ⁊ sic ipse sibijpsi palam ⁊ bona fide. ⁊ in. l.
cum ipse. C. de contrahen. emp. ⁊ ibi glo. Cyñ. ⁊ Bar. ¶ Confirmo
hoc. Nam vt dicit Azo in summa. C. fami. hercis. inter alia quedam
veniūt precipua capienda vt ibi in prelegatis que vt precipua inter
heredes capiuntur. Idem est quādo mortuo patre alter ex filijs co-
heredibus vult dotem recuperare: quia integra dos precipua consi
gnatur. l. ij. C. fami. hercis. ⁊ ibi no. Et sic dos precipua assignatur re
tinetur, tanq̃ dos ⁊ integra hoc probat casus in terminis in. l. si filia
in. §. hoc amplius. ff. fami. hercis. vbi dicit q ex quo filius cui debe-
batur dos in diuisione debet integram dotem percipere: ⁊ sic preci-
puam dotem ante partem habere debet iudicio familie herciscunde
ex quo patet q titulo dotis integram dotem habet vt dotem ⁊ non
pro aliqua parte: vt portionem hereditariam: quoniam illo iudicio
in diuisione vt dos integra percipitur non pro aliqua parte vt por-
3 tio hereditaria. ¶ Confirmatur † quia filius mortuo patre etia3 an
teq̃ sit heres dotem percepit: quia multa mortuo patre sequuntur
filios etiam anteq̃ sint heredes ⁊ inter alia dotem percipiunt: ⁊ sic
illam non habent vt heredes: sed vt filij. Casus est in. l. si maritus.
in fi. ff. fami. herci. Igitur talis dos percepta est propria ⁊ non here
ditaria. ¶ Comprobo fortius per tex. in. l. fundus qui. eo. titu. Ubi
dicit iurisconsultus q filius qui in diuisione percipit dotem in ea
causa est in qua si dos a patre prelegata fuisset. Sed claru3 est qd si
dicta possessio plegata fuisset ex causa dotis: tota3 h3 ex titulo dotis
prelegate. igitur ⁊c. Nam ⁊ prelegatum integrum percipitur iure
prelegati licet portionem coheres habeat iure hereditario: vt in. l.
titia. la prima. §. lucius. el primo. ff. de leg. ij. Unde videmus q quā
do testator primo grauauit postea prelegauit etiā pro portione quā
h3 iure hereditario nō venit in restitutione fideicō. l. marcellus. §. q-
dam liberis. ff. ad treb. ¶ Ex qbus cōcludit q dictam possessione3
cum parte assignatā habebat ex cā dotis non aūt ex cā hereditaria
p aliqua parte cū h3 ante partē: ⁊ sic extra portionem hereditariā ⁊
vt filius nō heres: ⁊ sic nō in causa hereditaria: ⁊ vt ibi a testatore re
licta pro dote: ⁊ sic extra hereditatē. Ex quibus infero in pposito q
dicta possessio nullo modo nec in totū: ⁊ nec p parte venit in restitu-
tione fideicōmissi: primo q2 dr aduētitia habita p satisfactiōe sue do
tis. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vul. ⁊ pup. Scdo q2 illā habet vt fili9:
4 ⁊ non vt heres patris. sed vt filius non potest grauari: † quia ea que
transeunt ad filios: vt filios: ⁊ nō vt heredes: nō veniunt in restitu-
tione fideicōmissi: casus est in. l. si patroni. in prin. ff. ad treb. ⁊ ibi gl.
no. per quam dicunt ibi Ange. ⁊ doc. q q2 feudum ⁊ emphiteosis ec
clesiastica transeunt in filios vt filios: ⁊ nō vt heredes nō veniunt in
restitutione fideicōmissi. ¶ Nec ob. q prefatus do. Jaco. lic3 perce
pit illā possessionē p dote: tñ vxori sue nō reliquit illā: sed. ccl. duca-
tos. qm̃ videtur potuisse hoc facere: q2 possessio est sibi p dote quesi-
ta. nec tamē est effecta dotalis q2 nō cōstat de consensu mulieris. Lex
pecunia. ⁊ ibi no. C. de iure do. ⁊ maritus remansit obligatus defen-
dere vxorem a coheredibus. Cuius actio nō erat extincta. l. ij. §. fi. et
ibi no. ff. de dote prelega. Si vero possessio erat dotalis affecta pro-
pria erit illa que conqueri potest ⁊ posset. Unde possunt successores
domini Jaco. dicere q quo ad commissarios liberas edes habent. l.
loci corpus. §. competit. ff. si serui. vendi. ¶ Nec etiam ob. q ista do
mus fuit pmutata cū rebus hereditarijs: ⁊ sic tanq̃ effecta heredita
ria: q2 in vniuersalibus precium succedit, loco rei ⁊ vna res loco alte
rius. l. imperator. ff. de leg. ij. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ⁊ sic videbatur subie-
cta restitutioni fideicom. Et consequenter q alienari non posset: vt
in. l. fi. C. cōia de leg. qm̃ ad hoc facilis est responsio: quia pro debito
testatoris alienari potuit. l. filiusfami. §. diui. ⁊ ibi no. ff. de leg. j. ⁊ no.
Bar. ⁊ alij in. l. peto. §. predium. ff. de leg. ij. Et psertim ex causa do-
tis filij: cuius matrimonio cōsensit ⁊ dotem recipit per tex. cū ibi ple
ne no. in aut. res que. C. cōmunia de leg. Accedit q est in causa: ac si
pro dote fuisset sibi prelegata possessio. d. l. fundus qui. ff. fami. herc.
Sed si fuisset prelegata res esset clara q recte percipere potuisset.
Igitur ⁊c. Ex quibus concludo q dicta possessio nō venit in restitu
tione fideicōmissi. ¶ Circa id qd secundo queritur cōcludo in pmis
5 q † si fideicōmissarius fuit negligens in faciendo sibi fideicōmissum
assignari: ⁊ sic heres nō fuit in mora fructus percepti medio tēpore
spectāt ad heredē casus est in. l. fideicōmissaria. ⁊ ibi Bar. ⁊ omnes
ff. ad treb. Requiritur aūt ad hoc q heres sit in mora. ⁊ teneatur ad
fructus q fideicommissarius petat q heres restituat saltem verbo
fideicōmissum vniuersale. Ita dicunt Ange. ⁊ Mod. in. l. ita tamē.

§.j.eo.ti.ꝛ per Bar.in.d.l.in.fideicõmiſ.ꝛ Cyn.in.l.iubemus.C.ad treb. Sed poſito ꝙ heres fuiſſet in mora ꝛ a tempore more teneret̃
6 ad fructus. Et tunc concludo ꝙ†quatenus penſiones locationũ ꝛ liuellorum debentur pro fructibus iam pceptis dico ꝙ ille ad heredem pertinent.l.defuncta.ff.de vſufru.vbi ita determinatur in vſufructu qui hꝫ minus iuris ꝙ̃ heres fideicõmiſſo grauatus ꝛ probat̃ ex his que dicit Bar.in.l.fi.§.j.ff.de iure fiſ. Et doc.in.l.diuortio.in prin.ff.ſol.matri. Si vero fructus naturales quorum contemplatione penſiones ciuiles non ſunt percepte. Et tunc putarem pro rata anni fructus etiaꝫ diuidendos: quia heres reſtituit ex neceſſitate: vt in ſimili videmus in marito qui reſtituit ex neceſſitate: licet ſecus ſit in venditore qui ex voluntate vendit: vt.l.diuortio.in princi.vbi ita deſignauit Bar.ꝛ ſequuntur doc.ff.ſolu.mat. Unde aliter con-
7 ſultum vidi per quamplures aduocatos Florentinos †ꝙ ſi ille qui emit predium ad vitam moritur fructibus perdentibus. Ueniunt fructus pro rata anni diuidendi.arg.glo.in.d.l.defuncta.dum dicitur ſecus in empta allegat.l.fi.ff.de iure fiſci.quod non eſt ex alio niſi quia emptor habet plus iuris ꝙ̃ vſufructuarius quia dicto caſu
8 habet dominium iuxta not.per glo.in.l.titia.§.fin.ff.de leg.ij.†Unde cum reſtitutio fiat de neceſſitate: de equitate fructus diuidũtur: ꝛ ita ſeruatum vidi in ciuitate Senarum: ſed in caſu noſtro heres ꝛ dominus reſtituit. Ideo dicte penſiones ex fructibus nõ perceptis pro rata anni diuiduntur. Laus deo. Bartho.ſoci.ſenen.ꝛc.

¶ Summarium.

¶ Probibitio alienationis facta filijs vt bona cõſeruent̃ in familia porrigitur ad nepotes ꝛ pronepotes.

1 Probibitio alienationis velut odioſa non extenditur de vna perſona ad aliam.
2 Teſtator ſi dixit ꝙ probibuit liberos vel heredes alienare: volens ad deſcendentes ſuos perpetuo peruenire: iſta probibitio extendit̃ in infinitum.
3 Probibitio alienationis porrigit̃ vſq; ad quartũ gradũ.
4 Uerbum naſcituri intelligitur.i.liberi quatenus extenditur verbuꝫ familie.
5 Uerba iſta nolo extra familiam alienari: ꝛ nolo exire de familia eq̃pollent.
6 Probibitio alienationis extra familiã vt bona in familia relinquãtur ſunt reducta ad perſonã grauati.
7 Teſtator qñ diſpoſitiue dixit: volo ꝙ bona in familia remaneãt.verbũ volo eſt diſpoſitiuũ ꝛ inducit fideicõmiſſum.
8 Fideicommiſſum factum illis de familia: quomodo ꝛ qualiter intelligatur.
9 Subſtitutio facta p verbũ inſtituo dr̃ vulgaris.
10 Illi de familia tenentur reſtituere de vno in alium primiorẽ.
11 Filij liberti vel liberte non dicuntur de familia patroni: tñ dicuntur de familia patris ꝛ matris.
12 Alienatio aliqñ eſt neceſſaria ꝑpter debita teſtatoris: ꝛ tunc alienatio nõ reuocatur.

¶ Conſilium.xliij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpũſſctũs illuminet intellectum.

Viſis teſtamẽto ſpectabilis dñi Jannis de trinitate de Bergamo ꝛ his que in facto narrãtur non ſeruato ordine dubiorum. Duo principaliter ſunt diſcutienda: ex quibus patebit deciſio ad alia de quibus dubitatur in quibus ſentio in fauorem petentis conſilium. ¶ Primum eſt nunquid capitulum probibitionis alienationis afficiat et includat omnes de familia dicti domini Joannis teſtatoris. ¶ Secundum vtrum omnes de familia cenſeantur inuicem ſubſtituti ita ꝙ ſucceſſiue vnus poſt alium de dicta familia cenſeatur vocatus. ¶ Circa primum conſultationis articulum videbatur concludendum ꝙ tantum filij heredes inſtituti ſint probibiti alienare ſine licentia aliorum ꝛ non alij inferiores. Quoniaꝫ de ipſis tantum exprimit teſtator. Sed clarum eſt ꝙ quando teſtator probibet filios alie-
1 nare. Nedum alij: ſed nedum nepotes cenſentur probibiti: †quoniam probibitio alienationis velut odioſa non extenditur de vna pſona ad aliã. Unde nõ extẽdit̃ de pſona filioꝝ ad pſonã nepotũ: vt ẽ tex.in auť.de reſti.fideicõ.§.nos igit̃. Et ibi hoc tenẽt Ja.de belui. ꝛ Ang.tenẽt Cy.Bal.ꝛ Saly.in.l.voluntas.C.de fideicom.Bar. ꝛ alij in.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.ꝛ Bal.in.l.lucius.§.ſempronio.ff.de.leg.ij. Igitur videtur concludi ꝙ tantum filij heredes inſtituti ſint probibiti ꝛ non vlteriores: quia de his tm̃ exprimit teſtator. ¶ Sed predictis non obſtantibus contrariam ſniam veriorẽ exiſtimo ꝙ immo oẽs de familia dicti teſtatoris dicunt̃ ꝑhibiti alienare iſta concluſio ꝑbat̃ ex ṽbis teſtatoris. Dũ in capitulo probibitionis alienatiõis dicit. Et ꝑdicta dixit: ſtatuit: voluit ꝛ ordinauit: qꝛ nõ vult ꝙ ſupraſcripta bona ꝛ res dimiſſa p ſupraſcriptum teſtatorem in eius hereditate debeãt exire de familia nec de hereditate ſupra dicti teſtatoris ſed in eis debeãt remanere: ad hoc etiã vt ipſi filij nati ꝛ naſcituri haberent vt poſſint viuere de predictis ꝛ honorez ſuum manutenere que verba p que aſſignatur ratio ꝛ cauſa ꝑhibitionis alienationis faciunt ꝙ probibitio extendatur vltra filios ad omnes alios de familia dicti teſtatoris. Nã ratio generalis ampliat dictuꝫ.l.regula.§.ſi quis.ff.de acqui.poſ.ꝛ in.l.cũ pater.§.dulciſſimis.ff.de leg.ij. Unde licet loquatur tantũ de filijs: tamẽ qꝛ rõ porrigitur ad omnes de familia ad eoſdem porrigi ꝛ extendi debet ꝑhibitio.hoc ꝑbat̃ in terminis ex his q̃ ponit bar.in.l.pꝛ.§.fundũ.ff.de leg.ij.vbi vult ꝙ licet verba ꝑhibitionis alienatiõis loquant̃ inter viuos: ꝛ ratio aſſignata militet etiã in alienatione in vltima voluntate: talis probibitio locum habet etiã in vltima voluntate qꝛ rõ ampliat dictũ.d.l.cum pater.§.dulciſſimis. Idem Pau.de ca.cõſi.xij. Et dñs Alex.in.cõſi.lix.in.ij.volu. Qua ergo ratione ꝑhibitio alienationis extendit̃ de cõtractibus inter viuos ad vltimas voluntates: ꝛ de tempore ad tempus pari ratione ampliare debet de perſonis: ꝛ ad perſonas: quia non eſt dare ratione diuerſitatis. l.illud.ff.ad.l.aquil.l.milites agrum.ff.de re mili. Et magis in ſpecie adhuc probatur per ea que not. Jaco.de belui.in auť.de reſti.fideicom.colla.ix.vbi vult ꝙ licet probibitio facta de non alienando extra familiam quia velit ꝙ bona remanerent perpetuo in familia non extendatur vltra quartum gradum poſt perſonam probibitã:
2 vt ibi eſt tex.ꝛ no.Ang.†Tñ ſi teſtator dixit ꝙ ꝑhibuit liberos vl' heredes alienare volẽs ad deſcẽdẽtes ſuos ꝑpetuo puenire. Iſta ꝑhibitio extẽdit̃ vltra quartũ gradũ etiã in infinitũ qꝛ verbũ deſcẽdẽtiũ ad oẽs in infinitũ extẽdit̃.alle.l.fi.C.de ſuis ꝛ leg.ꝛ.l.cognoſcere.§.fi.ff.de ver.ob. Ex q̃bus concluditur ꝙ licꝫ filij ſint probibiti.tñ ex quo teſtator annectendo probibitionem dicit ꝙ vult ꝙ bona non exeant: ſed remaneant in familia que extenditur ad quartum gra-
3 dum†ꝙ vſq; ad quartum porrigitur probibitio alienationis. Et eſt talis interpretatio conformis menti teſtatoris: quia probibẽdo alienationez extra familiam voluit conſeruari bona in familia ꝛ manuteneri ꝛ familie honorem conſeruari.arg.eorum que habentur.per Bald.in.l.maximum vitium.C.de lib.prete. Et per Jaco.de are.in publica diſpu.quam refert Jo.and.in addi.ſpe.in ti.de ſucceſ.ab inteſta.in rub. Quod etiam oſtenditur ex illis verbis: dum dixit ad hoc vt etiam filij nati ꝛ naſcituri poſſint viuere ꝛ honorem ſuũ manutenere de predictis.ꝛ ſic non ſolum voluit bona eſſe apud filios vt honorẽ domus poſſet cõſeruare: ſed etiã apud naſcituros ex eis qui appellationẽ dicit tex.in.l.notionẽ.ff.de ṽ.ſig.veniunt nepotes ad hoc tex.no.in.l.lucius.ff.de heredi.inſtituẽ.vbi appellatiõe filioꝝ natorum ex tali veniunt liberi. Cum ergo appellatiõe nepotum veniant etiã pronepotes: vt declarat Bar.in.l.liberoꝝ.ff.de ṽb.ſig. ꝛ in.l.gallus.§.inſtituẽs.ff.de li.ꝛ poſthu.nã teſtator puidit naſcituris.ꝛ ſic nepotib'. Igit̃ dicitur liberis puidiſſe.p.d.l.lucius.ꝛ p bar. in.l.pal.quia ſumus in materia fauorabili. Nam lꝫ quatenus probibet alienationem materia ſit odioſa ꝛ reſtringibilis: quatenus prouidet filijs ꝛ naſcituris ex eis materia eſt fauorabilis ꝛ ampliabilis per no.per glo.Bal.ꝛ Mod.in.d.l.venia.ff.de in ius vo. Igitur venire debent nepotes ꝛ pronepotes filiorum.ꝛ ſic veniunt ad minus vſq; ad quartum gradum. Preſertim qꝛ eſt diſpoſitio collata in futurũ euentũ: quo caſu appellatione filij veniũt nepotes: ꝛ alij liberi: vt in.d.l.lucius ſecundum ꝙ declarant Jmol.ꝛ Mod.in.d.§.inſtituens.vbi hanc opi.ſequutus fui. Unde concludo ꝙ veniunt liberi ad minus vſq; ad quartum gradum: cum ſimus in materia fauorabili teſtamenti.l.in teſtamentis.ff.de reg.iur.ꝛ per Barto.in locis allegatis.ꝛ dominus Ant.in.c.in quibuſdaꝫ.de penis. Et Pet.de ancha.in.cle.j.de baptiſ. Faciunt que dicit Jaco.butri.in publica diſputa.quam refert ꝛ ſequitur Pet.de ancha.in repe.c.primi.de cõſtitu.in.xiij.principali queſtione.in materia interpretationis declaratiue.in verſicu. Tertio principaliter queritur. Et maxime eſt dicendum: quia primo voluit bona eſſe in familia.cuius ſignificatio extenditur ad quartum gradum: vt in auť.de reſtitu.fideicommiſſi. vt ſupra dixi. Cum ergo poſtea dixerit ad hoc vt filij ꝛ naſcituri ex
4 eis viuere poſſent.ꝛ honorem ſuũ manutenere. Hoc†verbum naſcituri intelligitur.i.liberi quatenus extenditur verbum familie. Nam vnum correlarium per aliud declaratur.l.qui filiabus.in princi.ꝛ l.qui filiabus.in.fi.ff.de leg.j. Et maxime quia verbum familia eſt magis clarum quouſq; extendatur ꝙ̃ verbuꝫ naſcituri. Igitur hoc verbum magis obſcurum declarari debet a verbo familie magis claro: vt eſt tex.in.l.vtruꝫ.ꝛ ibi Bar.ꝛ Ang.ff.de petit.hereditatis. cum ſimilibus. Ex quibus concluditur ꝙ omnes de familia: ꝛ ſic deſcendentes teſtatoris vſq; ad quartum gradum includuntur ſub dicta probibitione. Ponderandum eſt etiam quod teſtator non dixit ꝛ filij naſcituri ex eis. Sed dixit ſimpliciter naſcituri.quaſi voluerit quod naſcituri poſſent viuere: et honorem ſuum manutenere: ſiue eſſent filij: ſiue eſſent nepotes: ſiue pronepotes. dummodo eſſent de familia: quã conſtat teſtatorem conſeruare voluiſſe. ¶ Poſtremo iſta concluſio probatur. Nam teſtator dicit ꝙ non vult q̃ bona dimiſſa in hereditate debeant exire de familia. Sed in ea remanere: q̃ ṽba apte ſignificãt ꝛ expſſe ꝙ nõ debeãt extra familiã alienari qꝛ p alienationẽ de familia exiret: ſi ğ ꝑhibet 2ũs probibet illud per

lud per qđ peruenitur ad id.l.oratio.ff.de sponsalibus.⁊ ꝑ Bar.
in.l.cum lex.ff.de fideiusso.⁊ ꝑ Barto.in.l.ambitiosa.ff.de decre.
ab ordi.facien. Et sic habemus expressam prohibitionem testa-
toris prohibentis alienare extra familiam. Nec refert ꝙ talia ver
ba sint ꝓlata per modũ cause ad validandum nudam prohibitio
nem factam filijs iuxta.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j. Igit̃ nõ
videntur inducere nouam prohibitionem: q̃ inducta ad vnuz effe
ctum non debent operari aliuz effectum.l.non omnis.ff.si cer.pe.
Quoniam ad hoc respõdetur ꝙ hec obiectio tollitur per superio
ra. Quoniam si ratio assignata generalior dicto ampliat ad casus
⁊ ꝑsonas non comprehensas in dicto: ⁊ sic inducit nouaz ꝓhibitio
nẽ vt ꝓbat̃ in.d.l.pater.§.fundũ.ff.de leg.ij.⁊ Iac.de belui.⁊ An
ge.in.d.aut̃.de restit.fideicõ. Preterea v̾ba ꝗuis enunciatiua ꝓ
lata per modũ cause inducunt dispositionẽ.vt ꝑ bar.in.l.si socer.
§.lucius.ff.solu.ma.⁊ ꝑ Bar.in.l.q volebat.ff.de here.isti. Igit̃
fortius in casu nr̃o in quo ꝓlata sunt verba dispositiua ⁊ ꝓpter se.
5 aut̃.multomagis.C.de sacro san.eccle. ¶ Preterea† ista verba
nolo extra familiã alenari: ⁊ nolo exire de familia equipollẽt. Eq
pollentiũ aũt idẽ est iudiciũ.l.gallus.§.⁊ qd si tãtũ.ff.de li.⁊ post
hu. Et sic apparet ꝙ expͣssa est facta ꝓhibitio extra familiã. Nec
ꝑ hoc habemus dicere ꝙ prima ꝓhibitio facta filijs fuit inutilis
q̃ talis generalis ꝓhibitio nõ extendit̃ ad filios in qb⁹ habemus
ꝓhibitionẽ specialẽ.l.coheredi.§.qui patri.cum ibi no.ff.de vul.
⁊ pupil. Et oꝑat̃ q̃ alijs de familia est facta ꝓhibitio simpliciter.
sed filijs nõ est facta simpliciter. Sed sine cõsensu alioꝝ filioꝝ. Et
differunt iste ꝓhibitiones inter se q̃ alijs filijs ꝯsentiẽtibus nõ re
uocat̃ alienatio ꝑ aliquos de familia sed virtute secũde prohibi-
tiõis alienatio extra familiã alijs filijs ꝯsentientib⁹ posset ꝑ alios
descendẽtes reuocari iuxta nota.l.cum pater.ff.de leg.ij.⁊ in.l.pe
to.§.fratre.ff.eo.ti.⁊ in.l.fi.C.de verbo.signi. Unde testator mi-
nus voluit filios grauare ꝙ̃ filios de familia. Nec omitto etiã con
firmando superiora ꝙ testator voluit ꝙ bona non exirent de fami
lia nec de hereditate qđ verbũ de hereditate trahitur ad heredes
descẽdẽtes de familia etiã vltra quartum gradum.arg.l.sciendũ.
ff.de ver.signi.tradit̃ in.l.in annalibus.C.de leg. Nec est veꝝ ꝙ di
cta verba fuerint ad validãdã ꝓhibitionẽ filioꝝ adiecta cum de se
esset valida cũ facta alienatione contra ꝓhibitionẽ testator dispo-
suerit ad quos voluerit bona ꝑuenire.l.iij.§.si qs ita.ff.de adimẽ.
leg.l.vnica.C.de his que not. Ang.in.cõsi.clxv.incipit. Testator
in oĩbus ⁊ ponit dñs Alex.in.d.§.idẽ. Ex qbus existẽtibus ꝯclu
do ꝙ vsq3 ad quartũ gradũ familia fuit alienare ꝓhibita: vt ex su
perioribus clarissime demonstratũ est. ¶ Circa secundũ qđ venit
discutiendum est aduertendum ꝙ duplex potest fideicommissum
induci. ¶ Primũ secuta alienatione quo casu gradatim sunt alij
de familia grauati qui non alienauerunt. Et hoc est clarissimum
fundamentum.vt casus in.l.peto.§.fratre.⁊ ibi Bar.⁊ alij.ff.de
lega.ij.⁊ in.l.fi.C.de verbo.signi.⁊ circa hoc non insisto.quia res
est clarissima. ¶ Secunduz fideicommissum põt induci ꝙ etiã nõ
secuta alienatione illi de familia sint vocati ordine successiuo post
mortem ita qđ alter alteri de familia censeat̃ rogatus restituere.
In qua difficultate cõsidero prout alias feci late consulendo pro
illustri dño Alexãdro de bentiuolis: ⁊ ꝓut late etiã scripsi postea
in.l.qui rome.§.coheredes.ff.de ver.obli. Unde omissis multis
dico: ⁊ considero ꝙ aliquãdo ⁊ primo testator prohibuit aliena-
tionẽ extra familiã. ¶ Aliqñ ⁊ scđo ꝓhibet alienationẽ vt ĩ fami
lia relĩquat̃. ¶ Aliqñ ⁊ tertio ꝯiũgẽdo vtrũq3 ꝓhibet alienatio
nẽ extra familiã vt in familia reliquat̃. Et terti⁹ casus noster q̃
testator voluit ꝙ bona nõ debeãt exire de familia ⁊ hereditate te
stõris. Sz ĩ eis debeãt remanere: ⁊ ita voluit: statuit: ⁊ ordinauit:
vt dicit in prin.cle.j. Et sic vtrũq3 disposuit ⁊ ordinauit q̃ noluit
qđ de familia exirẽt. Quare ꝓ decisiõe ꝓ̃mi ⁊ scđi cas⁹ ꝯsidero qđ
aliqñ. Et prĩo testator ꝓuidet qđ bona remaneãt in familia ⁊ tũc
loquit̃ tex.in.l.cum ita.§.in fideicõmisso.ff.de lega.ij.⁊.l.fi.C.de v̾
bo.signi. ¶ Aliqñ ⁊ secũdo testator non ꝓhibuit ꝑ viam fideicõ
missi. Sed ꝓhibendo alienationem extra familiam simpliciter: ⁊
sic ꝓ̃cedẽdo ⁊ ampliando vias ꝑ quas possent impediri bona pro
hibita in familia remanere. Solẽt em̃ impediri alienationẽ iuxta
cõmuniter accidẽtia.l.neq3 natales.C.de proba. Si enim quando
testator prohibuit tantuz alienationem inter viuos: censet̃ voluis
se dictas vias amputare vt probat tex.in.l.pr̃.§.fundũ.ff.de.le.
iij.vbi prohibuit alienationẽ inter viuos.⁊ dixit. Ita eniz fiet vt
fundus de nomine meo nõ exeat. Ergo forti⁹ quando est ꝓhibita
alienatio simpliciter: quo casu censetur prohibita etiaz in vltima
voluntate.vt in.d.§.fratre. Si ergo prohibitio est facta ad vnum
effectum alium operari non debet.l.cum tale.§.falsaz.ff.de cõdi.
⁊ demõ.cũ si.⁊ hoc casu verum dicere potest do. Alexan.in.l.q ro
me.§.coheredes.ff.de verb.ob.qm̃ vult ꝙ per illa verba: vt in fa
milia relinqueretur inducatur fideicomissum si sequatur aliena
tio procedit tantum in primo casu.vel in secundo casu: vt supra
considerato. Non aũt in tertio casu quo est casus noster. Et in eo

dicendũ est ꝙ inducatur fideicommissuz inter illos de familia: est
si non sequatur alienatio. Ita voluit no.⁊ clare Bart.in.d.l.qui
rome.§.coheredes. Nam referendo Dy.ponit qõnẽ. Si testator
extra familiam alienationẽ ꝓhibuit dicit ꝙ illis de familia requi
sitis si noluerit emere alienare qđ dictum Dy.bar.verum intelli
git nisi adiecta essent illa verba vel similia vt in familia relinque
retur q̃ tũc nõ possũt etiã illis reqsitis alienari tanq̃ res ꝓhibita
restitutioni subiecta iuxta id qđ habet̃ in.aut̃.res que.C.cõia đ le.
⁊ sic voluit ꝙ ꝑ illa verba vt in familia relinqueretur: vltra pro-
hibitionẽ extra familiam inducat̃ fideicõmissuz: etiã si non sequa
tur alienatio. Nã si ꝑ illa v̾ba extra familiã inducit̃ fideicõmissuz
si sequit̃ alienatio ⁊ põt fieri alienatio requisitis illis de familia.
sequit̃ ꝙ per illa verba addita: vt in familia relinqueretur indu
citur fideicõmissũ post mortẽ etiã si nõ sequeret̃ alienatio qm̃ si in
ducit̃ tm̃ fideicõmissum: si sequat̃ alienatio casus Bar.non dif-
fert a casu Dy. Et posset fieri alienatio illis de familia requisitis
quod negat Barth.que omnia sunt apertissime contra v̾ba ⁊ mẽ
tẽ Bar. Sed si inducat̃ fideicõmissuz simpliciter. Tunc nõ põt fi
eri alienatio etiã illis reqsitis ⁊ bene quadrat tex.cuz ibi no.in.d.
aut̃.res que tex.est no.in.d.§.fratre. Bar.non allegauit vt ꝑ illũ
tex.decideret: sed vt exemplum poneret. Confirmat̃ ista intelligẽ
tia: q̃ cum ꝑ illa verba extra familiam prohibitio valida vt hr̃
in.l.quotiens.la prĩa.C.de fideicom. Et late do. Alex.in.d.§.co
heredes illa verba vt ĩ familia relinquerent̃ nihil operarent̃ nisi
inducerẽt fideicõmissum simpliciter ꝫ.l.si pater.ff.de leg.j. Uo-
luit eniz testator non solũ ꝑ viã prohibitionis.sz etiã ꝑ viã fideicõ
missi vt bona nõ exirẽt extra familiã fideicõmissũ aũt sola volũta
te testatoris inducit̃ qbuscũq3 v̾bis expͣssa.l.fideicõ.§.hec v̾ba.ff.
6 de le.iij. ¶ Preterea† ꝓhibitio alienatõis extra familiã vt bona
ĩ familia relinquant̃ sũt reducta ad ꝑsonã grauati. Igit̃ illa.v̾ba:
vt bona ĩ familia remanerẽt lz enunciatiua inducũt fideicõmissũ.
l.vnũ ex familia.§.⁊ si.⁊ ibi Bar.ff.de le.ij. Et ita tenent Cuma.
⁊ Pau.de ca.⁊ Areti.in.d.§.coheredes. Et fuit de mente bal.
in.l.volũtas.C.de fideicõ. Et idẽ Pau.de ca.in.d.l.filiusfami.§.
7 diui.ff.de le.j. Itẽ fortius in casu nostro in† quo testõr dispositiue
dixit: q̃ volo ꝙ bona in familia remaneant. Nã verbum volo est
dispositiuũ ⁊ inducit fideicõmissuz insti.de singulis rebus ꝑ fidei
cõ.relictis.§.fi.⁊ in.l.ij.C.cõia de leg. Cõfirmo hãc cõclusionem.
Nam aliud est quando testator non ꝓhibet alienationẽ vt bona
in familia relinq̃rent̃: quo casu loquit̃ tex.in.d.l.peto. Et aliud
est quando testator prohibet alienationez q̃ voluit ꝙ bona in fa
milia remanerent prout casus noster quo casu reperio ꝙ ĩsignis
ꝓ̃ceptor meus Are.in.d.§.coheredes voluit ꝙ non inducat̃ etiã
fideicõmissũ licet nõ sint apposita illa v̾ba extra familiã. Mouet̃
q̃ illa verba apposita ꝑ modum cause disponũt: ⁊ inducũt fidei
commissum alleg.no.per Barto.ff.de heredi.insti.⁊ in.l.socer.§.
lucius.ff.solu.ma.⁊ hanc opi.consulendo confirmabam pulchra
ratione ⁊ consideratione: quam postea retuli.in.d.§.coheredes.
Nam diuersum est quando testator dixit prohibeo alienationem
vt bona in familia relinquãtur. Nam per dicta verba enũciatiua:
vt bona ⁊c.que per se prolata nihil important videntur demon-
strari persone quarum contemplatione alienatio est prohibita.⁊
sic videntur apposita ad validandam nudam prohibitionez. Un
de principalis intentus testatoris fuit prohibere alienationem vt
vias precideret per quas bona impedirentur in familia remane-
re: ⁊ ideo tunc tantum inducitur fideicommissum: si sequeret̃ alie
natio: ⁊ ita loquitur tex.in.d.§.fratre.⁊ in.d.l.filiusfamilias.§.cũ
pater.ff.de leg.j. Diuersum aũt est qñ testator prohibuit ⁊c.quia
voluit ꝙ bona in familia remanerent.nã ista verba vltima sine ꝓ
hibitione inducerent fideicommissum qđ patet ex verbo volo.l.ij.
C.cõia de leg.probatur in.l.cum ita.§.in fideicommisso.⁊ ibi pul-
chre per Cuma.ff.de leg.ij. Intẽtus ergo testatoris fuit: vt facien
do fideicõmissum bona in familia ꝯseruarent̃. Igit̃ hoc fideicom
missum fuit cã motus ꝓhibitionis: ⁊ finalis intẽtionis: vt pz ꝑ il-
la verba ꝙ voluit in familia remanere.iuxta no.per Bar.in.l.de
monstratio.§.qđ aũt.ff.de condi.⁊ demõ.⁊ ꝑ Bal.in.l.j.C.de fal.
cã adiec.leg. Unde prohibitio dicitur facta ad fortificandum fidei
commissum qđ intendebat testator. Unde non debet fideicõmis-
sum restringi ad casum si sequatur alienatio.arg.l.legata inutili-
ter.ff.de leg.j. Et probatur ex no.per Barto.in.d.l.pater.§.fun-
dum.ff.de leg.iij. Et dixi latius in dicto.§.coheredes. vbi viden-
dũ. Non omitto ꝙ casus noster deciditur in terminis per tex.cum
ibi plene no.per Bar.in.l.is qui cum plures.ff.de leg.iij. Ubi te
stator legauit fundũ qbusdã de familia: ⁊ pet̃ijt ꝙ curarent ne fun
dus de noĩe suo exiret dicit ꝙ censent̃ illi de familia rogati de re-
stituẽdo alijs de familia. Et dicit ibi Bar. ꝙ per illa verba repe-
rit ꝙ de nomine suo non exirent: ⁊ ꝑ hoc videtur relinquere fami
lie. Igit̃ fortius in casu nr̃o in quo dixit ꝙ de familia non exirent.
Sed in familia remanerẽt. Ex qbus cõcludit̃ ꝙ ex oĩbus predi-
ctis fideicõmissuz factũ ĩter illos de familia simpliciter post mor

tem lz nõ sequat̃ alienatio. Ex qbus due oriunt̃ difficultates qua
8 rũ prima est videlz. ¶ † Quõ ⁊ qualiter intelligat̃ fideicõmissuz
factũ illis de familia. ¶ Scda est an Petrus frãciscus pnepos
testatoris potuerit bona phibita alienare relinquere dñe Cathe-
rine matri sue. ¶ Circa primã difficultatẽ aduertẽdũ est q est cla
rum q illi de familia post filios cẽsent̃ vocati ordine successiuo ex
quo sunt vocati p nomẽ collectiuũ familie: casus est in. l. cũ ita. §.
in fideicõmisso. ⁊ in. l. peto. §. frater. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. fi. C. de ver.
sig. Et est cõis cõclusio Bar. ⁊ oim in. l. gallus. §. quidaz recte. ff.
de lib. ⁊ posthu. Sed difficultas est. Quõ intelligant̃ illa verba or-
dine successiuo Pau. de ca. in. §. quidã recte. Dicit q dicta ver-
ba possunt dupl'r intelligi. ¶ Primo q excluso priore in gra-
du sequẽtes admittant̃ sicut in substitutione vulgari. ⁊ ita intelli-
gunt glo. ⁊ Bar. ibi sm eũ. ¶ Scdo modo q priore admisso etiã
effectualiter censeat̃ primus rogatus de restituẽdo sequẽti in gra
du. Et hoc mõ intelligit̃ ibi Pau. de ca. Et dicit q sepe de facto
ꝯtingit. Et q doctores nõ declarãt. Itẽ dicit in eadez. l. j. ⁊ in. §. si
parente. ⁊ sic decidit qõnem nostrã in terminis. ¶ Sed p respon
sione ad ea q̃ in contrarium adduci possunt cõsidero prout al's di
cebã in. d. §. quidã recte. q aliqñ ⁊ primo succedit̃ ordine successi-
uo ppter ordinẽ necessitatis: vt qñ instituit̃ pr̃ ⁊ filius in terminis
d. §. qdam recte. Et tunc pcedit prima intelligentia ita dicit eadẽ
l. in. §. ⁊ si parente. ⁊ sic decidit qõnẽ nostram in terminis. ¶ Sed
p responsione ad ea que in cõtrarium adduci possunt cõsidero p-
ut al's dicebã in. d. §. quidã recte. q aliqñ ⁊ primo succedit̃ ordine
successiuo ppter ordinẽ necessitatis: vt qñ instituit̃ pr̃ ⁊ fili⁹ in ter
minis. d. §. qdã recte. Et tũc pcedit pma intelligẽtia Pau. de ca.
⁊ gl. ⁊ Bar. ibi rõ q2 necessitas nõ dicit̃ nisi primo excluso in vita
testatoris non aũt primo admisso post mortẽ ⁊ sic de necessitate p
cedit prima intelligẽtia glo. Bar. ⁊ Pau. de ca. ¶ Aliqñ ⁊ scdo
plures vocant̃ ordine successiuo ppter ordinẽ caritatis ⁊ affectio
nis ⁊ successit: ⁊ vocant̃ per verbum instituo puta q2 testator insti
tuit fratrẽ ⁊ filios: ⁊ tũc etiã censentur vocati ordine successiuo sm
primũ modũ Pau. de ca. ⁊ hoc est de mẽte Bar. in. d. §. quidam
recte. dum vult q idẽ operat̃ ordo caritatis ⁊ affectionis qõ ope-
ratur ordo necessitatis: facit q2 vt dicit Areti. verbum instituo est
verbũ directũ sm Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pup. Igit̃ non
obliquatur. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Aliqñ ⁊ ter
tio testator dixit titio substituo fratrẽ ⁊ filios: ⁊ hoc etiã casu licet
Pau. de ca. videat̃ velle q frater censeatur grauatus restituere fi
9 lijs. Tñ Areti. pceptor meus ꝯtrariũ tenet q2 cũ sit facta † substi-
tutio p verbũ instituo d2 vulgaris. ar. l. iam hoc iure. ff. de vulg. et
pup. Igit̃ adita hereditate expirat. l. post additã. C. de impub. et
alijs substi. Et ita cõsuluit etiã do. Alex. in suo cõsi. xxij. in. iij. vo.
Et latius scribẽdo de hoc dixi in. d. §. quidã recte. i. iiij. q. Et hos
casus non psequor. q2 aliquis ipsoꝝ non est casus noster vt statim
patebit. ¶ Aliqñ ⁊ quarto testator vocauit plures ordine succes
siuo per capitulũ substitutoriũ in cõpendiosa hoc modo qñcũq
decesserit filius substituo fratrẽ ⁊ eius filios ⁊ nepotes. Et hoc ca
su Raph. cuma. in. d. §. quidã recte. voluit q intelligerent̃ vocati
ordine successiuo sm primũ modũ. Et ita dicit se cõsuluisse simul
cũ dicto Raph. ⁊ lz do. Alex. dicat q non intelligit qd sibi velit:
ego ibi late eũ declaraui. Et ita ꝯsuluit do. Alex. in. d. ꝯsi. xxij. cui
me subscripsi: sed non psequor: q2 non est casus noster. ¶ Aliqñ
⁊ quinto ⁊ vltimo plures ordine successiuo vocantur per nomen
collectiuum familie vel simile. Et per verba significantia fideicõ
missariam substitutionem. Et hic est casus noster q2 post fabios
vocauit familiam suam. Et sic per nomẽ collectiuum. d. l. cuz ita.
§. in fideicommissum dicendo q nolebat q bona exirent de fami-
lia. Sed q in familia remanerent: ⁊ sic per verba significãtia etiã
fideicommissum sm Bar. in. l. cẽturio. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ Pau.
de ca. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de sa. san. eccle. Immo dicitur verbũ obli-
quum remaneat sm Bald. in. l. j. C. de pac. inter emp. ⁊ vendi. Et
hoc casu concludebam post Pau. de ca. in. d. §. quidã recte q cen
sentur vocati sm narrationem quaz scdo loco ponit Pau. de ca.
in. d. §. quidã recte. s. q alter cẽset̃ grauatus de restituendo sequẽ
ti in gradu. Et hoc idẽ clare voluit Pau. de ca. in. d. §. in fideicõ
misso vbi dicit q verba illius tex. hoc significant: duz dicit. ⁊ post
oẽs eos. Naz ex quo tex. admisit substitutos post nominatos mor
tuos cẽset̃ admittere siue noiati nõ fuerint admissi: q2 mortui siue
fuerint admissi ⁊ postea fuerint mortui. Et hanc opi. sentit Areti.
pceptor meus in. d. §. qdã recte. ⁊ do. Alex. i. d. ꝯsi. xxij. in. iij. vo.
q sequũt̃ primã intelligẽtiã Pau. de ca. qñ est facta substõ p vbũ
substituo sine alijs verbis importantibus tractũ tpis. Igit̃ substi
tuit qñ substõ fieret p vba iportãtia tractũ tpis q illa pria intel
ligentia nõ pcederet. Cõfirmabã hanc opi. in. d. §. qdã recte rõne.
Nam fideicõmissa inducunt̃ tacita volũtate. l. cũ pponebat̃. ⁊ ibi
no. ff. de leg. ij. Sed testõr relinquendo familie sub noie collectiuo
vr̃ esse hmõi intentiõis q res remaneat in familia. in. d. §. in fidei
commisso faciũt plura q̃ ponit Pet. de. an. in. cõsi. xxv. incip. Nõ

seruato ordine dubiorum. ⁊ q habetur in. l. si cognatis. ff. de reb.
dub. Sed vbi testõr voluit q res remaneret i familia. Videt̃ illi
de familia gradatim grauati de restituendo argu. l. peto. §. fr̃e. ff.
de leg. ij. Et ita allegando illũ tex. videt̃ sentire Bar. in. d. l. si co-
gnatis. Et ibi etiã dixi. ¶ Ex' qbus in proposito dico q fortius
est dicendũ in casu nr̃o in quo testõr expssit q volebat q bona nõ
exirẽt de familia. facit ad hoc qõ no. Barto. in. d. l. is qui cuz plu
res. ff. de. leg. iij. ⁊ q remanerent in familia q̃ verba significãt ꝯti
nuationẽ ⁊ pseuerãtiaz in familia. arg. l. patre furioso. ff. de his q
sũt sui vel alie. iur. Et psertiz cũ testõr duplici mõ. ⁊ p vba gemi-
nata mot⁹ fuerit: ⁊ expsserit dicẽdo q nolebat qõ de familia exi-
rẽt. itẽ q volebat q i familia remanerẽt p que vba geminata ma
gis ostẽdit̃ volũtas defũcti. ar. l. cũ pr̃. §. fili⁹ matrẽ. ff. de leg. ij. ⁊
in. l. j. cum ibi no. C. de pe. bo. subla. lib. x. ⁊. l. balista. ff. ad treb. Et
hanc questionem in terminis decidit Raph. cuma. vbi dicit q pu
tat considerandum q si relictum est factum in familia puta relin
quo familie. ⁊ tunc sufficit q semel ad familiaz peruenerit ad pro
ximiorem: ⁊ ille poterit alienare. Allegat Bar. in. d. §. fratre. qõ
non prosequor q2 non est casus noster. si aũt testator disposuit ne
alienetur extra familiam vt in familia remaneat: ⁊ sic vt habeat
tractum successiuum hoc non importantem vt perpetuo debeat
in familia remanere per illum tex. q2 non sufficit q fuerit in fami-
lia nisi perdurauerit. Unde concludit q perpetuo vadit de vno
in alium per illum tex. cum glo. vt ibi latius per eum. vnde deci-
dit casum nostrũ in terminis ⁊ predictis neminem reperio cõtra-
10 dicentem: vnde † cõcludo q illi de familia tenentur restituere de
vno in alium proximiorem iuxta no. in. d. §. fideicommisso. ⁊ in. l.
fi. C. de ver. sig. ¶ Circa secundam difficultatem dubiũ faciebat:
q2 lz testator prohibeat alienationem extra familiam. Tñ ex quo
Petrus Franciscus instituit dñam Catherinam matrẽ suã: ⁊ cõ
sequenter illã psonã: que sibi erat ab intestato successura prohibi
tio ad illam non videt̃ extẽdi sm opi. que videtur cõiter approba
ri. vt no. glo. ⁊ doc. in. d. §. fratre. ⁊ glo. Dy. ⁊ Cy. in. l. pater. §. iu
lianus agrippa. ff. de leg. iij. ⁊ tenet Bar. ⁊ sequũtur moder. in. l.
ita quis. §. ea lege. ff. de ver. ob. per tex. sing. in. l. cum pater. §. cuz
inter. ⁊ ibi Dyñ. Ray. ⁊ Bar. ff. de leg. ij. Et dicunt ibi Cuma. ⁊
Jo. de imo. q ista opi. cõiter approbatur. ⁊ Jo. de imo. dicit se cre
dere q ista opi. seruetur in practica. Et sm opi. istam late consu-
luit do. Alex. in consi. lix. in. iij. volu. vbi late hanc opiñ. defendit.
Et in plerisq alijs consilijs que omitto q2 non est necessariuz re
ferre. ¶ Sed predictis non obstantibus contraria sentẽtia est ve
rior ⁊ probabilior q immo dictus Petrus Franciscus matrem
heredem institueret existentem extra familiam cõtra prohibitio
nem testatoris. ¶ Et in primis ista conclusio est verissima: si do
mina Catherina fuisset exclusa ab hereditate Petri Frãcisci ex
forma statutorũ: vel existente dña. N. sorore carnali: vel ppter exi
stentiam comitis Bartholomei existẽtis in qnto gradu sm Ca-
nones qui est ex descẽdentibus de familia testatoris: nã tũc Pe-
trus Frãciscus nõ instituisset personam que successura fuisset ab
intestato: ⁊ ꝯsequẽter cessat limitatio doc. p qua adducitur tex. in
d. §. cum inter. ⁊ stat firma regula de qua in. §. fratre. ⁊ in. d. l. fiñ.
C. de ver. sig. ⁊ per bar. ⁊ doc. in. d. l. cum quis. §. ea lege. ff. de ver.
obli. Unde si virtute statuti fuisset mater exclusa ab hereditate fi-
lij ab agnato in tertio gradu res esset clara: ⁊ non indigeret vlte-
riori discussione. ¶ Sed posito scdo loco q mater fuisset ab inte
stato successura adhuc idem dicendũ est q dicitur facta alienatio
cõtra prohibitionem testatoris: lz sit mater instituta que erat ab
intestato successura. hoc voluit Pe. de bella per. ⁊ refert ⁊ sequit̃
bal. in. d. §. fratre. volẽtes q sicut talis phibitus nõ põt expresse
etiam testando cõferre in extraneuz qui sit de psonis phibitis in
quas fieri põt alienatio. Ita etiam nõ põt tacite decedendo ab in
testato relinquere succedentibus sibi ab intestato. l. ꝯficiuntur. in
prin. ⁊ in. l. si quis cũ nulluz. ff. de iure codi. q2 taciti ⁊ expressi idẽ
est iudicium: ⁊ qua rõne ab intestato relinquere nõ põt eadem ra
tione dicitur q phibitus alienare extra familiam nõ possit ex te-
stamẽto relinquere vni sibi successuro ab intestato qui non sit de
familia: q2 est eadẽ ratio taciti ⁊ expressi. l. inter. ff. de au. ⁊ arg. le.
⁊ in. l. cũ quid. ff. si cer. pe. facit. l. codicillis. ff. de leg. ij. ⁊ ad text. in
d. §. cũ inter. rñdet q ibi prohibita erat alienatio extra familiam
libertorum ⁊ filius dicebatur de familia liberte matris. vt ibi per
glo. ¶ Vel secundo speciale est ibi in filio psone prohibite aliena
re: ⁊ hanc vltimam rationem approbat Saly. in. l. ea lege. in. xij.
col. C. de condi. ob cau. quasi in tali filio persone probibite censeat̃
cessare verisimiliter odium ⁊ causa prohibitionis. argu. l. in suis.
ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. l. j. C. de his qui ante aper. tabu. ⁊ in. l. cũ ra-
tio. ff. de bo. dã. Istã opi. in puncto iuris sequitur Jo. de imol. in
d. §. fratre. lz dicat q contraria opinio seruetur in practica: ⁊ cun
dem sequitur Jo. de imo. in. d. l. cum pater. §. cũ inter. vbi respõ
det ad illum tex. q filij libertorum possunt dici de familia liber
toꝝ. l. cũ pater. §. libertis. in fi. ff. eo. tit. qõ precedebat i masculis.
Sed filij

Sed filij liberte nō sunt de familia.l.in pnūciali.in fi. cū.l.seq.ff. de ver.sign.ꝛ ꝯñter videbaꝛ facta alienatio extra familiā:ꝯriū tñ determinaꝛ qꝛ filius liberte saltē īpꝓprie ſm latā significationē dici pōt de eius familia.ꝛ idē vr̄ de alijs liberis.ꝛ ſm hoc secus erit in alijs venientibus ab intestato:qui nō essent de liberis qꝛ nō admitterētur si alias nō essent de familia ꝑ arg.a ꝯrio sensu:per ea que idē Imo. dixit post Pe.in.d.l.peto.§.fratre.ꝛ sic ptꝫ ꝙ intellectus Dy. ꝛ se quatiū nō ꝓcedit indistincte.lꝫ ꝓpter auctoritatē gl.ꝛ doc.cōiter in practica seruetꝛ.ꝛ sic lꝫ nō sit ꝓprie de familia. Tñ lato sumpto vocabulo dr̄ de familia:ꝛ hoc ꝓbaꝛ ꝑ istū tex.no.ad hoc bene facit tex. in d.§.liberis.in fi.capiēdo liberos descēdētes etiā ex feminis iuxta.l. liberis.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ ex p̄dictis tollitꝛ rñsio do.Alex.in.d.ꝯsi. lix. Predictā etiā opi.sequitꝛ do.Raph.cu.in.d.§.cū inter vbi dicit
11 ꝙ †lꝫ filij liberti vel liberte nō dicanꝛ de familia testatoris patroni. Tñ dicūtur esse de familia matris ꝛ p̄ris:rō est ſm eū prout ipse dixit in.l.cū ita.§.fi.ꝛ in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij. Appellatio familie ponitꝛ ibi large cōprehēdēs affines ꝛ libertos ꝛ cognatos.vñ dr̄ ꝙ apparet melior cōtra.d.§.fratre.ꝙ tex.in.d.§.cū inter.loquitꝛ de familia libertorū testatoris.nō de familia sua ꝓpria. Vñ filij libertorū dicunꝛ de familia liberti ꝛ liberte largo modo secus si esset fctā ꝓhibitio extra familiā ꝓpriā per.§.fratre.vt ibi latius per eū ꝛ hāc opi.sensit gl.in.d.§.cū inter. Dū dicit ad.d.§.fratre.ꝙ nō loquitur de familia libertoꝝ.ꝛ idē tenet in.l.codicillis.§.matre.eo.ti. inducēdo illū tex.ꝑ opi.vbi etiā late.ꝛ no.loquiꝛ.ꝛ idē tenet in.d.§.fratre. ꝛ pleriqꝫ Papiēses idē tenēt in.d.§.cū inter.ꝛ aliqñ vidi quosdaꝫ Modernos cōsulēdo sequi hāc opi. Ex quibus pꝫ ꝙ lꝫ dicerenꝛ de familia.vt supra nō est verū ꝙ casus esset idubitabilis.vt dicit bar. ꝛ sequitꝛ do.Alex.in.d.cōsi. Quinimo decidūtur due notabiles dubitationes. ¶ Prima est ꝙ in casu de quo agebaꝛ testator ītellexit de familia libertoꝝ nō de ꝓpria. ¶ Scḋa ꝙ intellexit de familia libertoꝝ largo modo nō ꝓprie qꝛ femine ꝓprie nō habēt familiaꝫ. d.l.pnunciatio.in fi.cū.l.seq. Tñ largo modo dr̄ quatenus includūtur cognati:qꝛ filius est cognatus meus. Et inde ceteri descēdētes iuste de successione cognatorū ad vulgo quesitos:ꝑ ista etiā opi. faciunt ea que ponit Bal.in.l.ea lege.C.de condi.ob cām.in.iij.q. vbi declarādo ꝛ extēdēdo dicta Dy.vult ꝙ sicut Dy. dicit qꝛ qñ exprimitꝛ qualitas ꝑsone in quā nō vult alienatio fieri. vt in.d.l.codicillis.in.§.morte que tñ erant successure ab intestato:nō possunt tales ꝑsone etiā ab intestato succedere. Ita qñ alio modo exprimitur qualitas taliū personarū adillos extēditur ꝓhibitio:sed in casu nostro noluit bona exire extra familiaꝫ:sed remanere in familia. Igitꝛ per expressionē talis qualitatis includit succedētes si nō sunt de familia. Et sic tollitur rñsio do.Alex.in illo consi.lix. Et ista opin.in puncto iuris est ꝓbabilissima per predicta ꝓpter que licet durū esset recedere a cōi in practica. Tamē audacter illā seruarem:qꝛ pro ea allego tex.nō ponderatū ad hoc in auꝛ.de restitu.fideicōmissi col la.xix. Ubi fuit facta prohibitio alienationis extra familiaꝫ:ꝛ dicit ꝙ ꝓhibitio durat vsqꝫ ad quartū gradum ꝛ non vltra. Dicit etiam ꝙ vnus de familia instituit posthumum:ꝛ sibi matrē pupillariter substituit:non est dubiū ꝙ dicto posthumo mortuo pupillo mater succedebat.vt in autē.defuncto.C.ad tertulia.ꝛ tñ allegabaꝛ ꝑ alios de familia ꝙ deberēt admitti qꝛ alienatio fieret extra familiā decīditur tñ qḋ mater admittitur ea rōne qꝛ alienatio facta per posthumū erat facta per personā existentem vltra quartū graduꝫ. ꝛ sic nō ꝓhibitum cū persona posthumi esset vltra quartū gradū: cui pater ab intestato succedebat licet nō fuisset pupillariter substitutus. Et sic patet manifeste qḋ si ꝑsona que alienauit fuisset de prohibitis licet alienatio esset facta in matrē que ab intestato succedere debeat non valuisset:ꝛ sic etiam casus pro ista opinione quem non repi ab alio ponderatū ꝛ alias legēdo.l.filiusfa.in.§.diui.ff.de leg.j.allegaui illū tex.ꝑ casu cōtra Barth. Et sic infertur dato qḋ in.§. cum inter dicerem qḋ posset fieri alienatio in filiū:tñ secus est in matrem: prout declarāt Bal.ꝛ Bartho.de saly.vt supra dixi. Uel dicamꝰ qḋ aliqñ testator prohibuit simpliciter alienationeꝫ extra familiā. Et tūc possit ꝓcedere dicta disputatio Bart.ꝛ doct.de qua supra. Aliqñ vltra testator dixit ꝙ volebat ꝙ res prohibita permaneret in familia prout est casus noster ꝛ tūc ꝓcedit tex.in.d.auten. de resti.fideicō.vbi testator dixit ꝙ volebat bona ꝓhibita in familia perpetuari ꝛ de noīe nō egredi. Et ista sunt de mente Rapha. cuma.ī l.cū ita.§.fideicōmisso.ꝛ clarius in.l.peto.§.fratre.ff.de lega.ij.nec contradicūt dictis Bar.ꝛ doc. Si em̄ testator voluit ꝙ res in familia permaneret. Igitur voluit etiā succedētes ab intestato extra familiā non possunt instituí. Uoluntas aūt testatoris predominatur l.in conditionibus primū locum.ff.de condi.ꝛ demon .l.ex facto.la grande.ff.de here.insti.cū simi. ¶ Postremo in casu nostro res est clarissima. Nam vt dictū est nō solū dicitur factū fideicōmissuꝫ. Sꝫ simpliciter alienatio. Sed etiā simpliciter cēsentur rogati illi de familia de restituēdo post mortē quo casu etiam si nō fuisset prohibita alienatio tacite censebatur prohibita alienatio a lege in quascunqꝫ personas non vocatas ad fideicōmissum:licet grauatus ab intestato successurus esset:vt in auten.res que.ꝛ in.l.fi.C.cōia de le. Unde eo casu quo a lege fuisset prohibita alienatio:eo casu testator ꝓhibuit alienationē fauore substitutionis:ꝛ multū operatur tūc prohibitio exp̄ssa magis ꝙ̄ tacita legalis:qꝛ qñ est tacita legalis fideicōmissarius non potest statim reuocare. Sed tantū adueniente die fideicōmissi. Sed qñ est expresse statim facta alienatione admittitꝛ. l.cū pater.§.libertis.ff.de leg.ij.ꝛ traditur in.d.l.fi.ꝛ in autenti.res que.C.communia de lega. ¶ Ex quibus omnibus cōcludo ꝙ non obstante institutione matris facta Petro alij de familia dñi Joānis testatoris vsqꝫ ad quartū gradum admittuntur ad reuocanduꝫ dicta bona tam virtute fideicōmissi ꝙ̄ virtute alienatiōis iuxta plene no.in.d.§.fratre. ¶ Ex quibus oībus infero in proposito nr̄o ꝙ dominus Dauid filius Bartholomei potest reuocare alienata per dñm Petrum instituendo dñam Catherinam matrem suā extra familiam:ꝛ per comitē Bartholomeū patrem suum transigēdo qui etiam dicta bona alienauit iuxta.l.cum pater.§. libertis.ff. de leg.ij.ꝛ in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij. Cū comes Bartholomeꝰ non possit reuocare admittitur dñs Dauid eius filius vt est casus in.d.§.libertis. Cū etiam ipse sit de familia dñi Joannis primi testatoris:qui dñs Dauid admitti pōt etiā viuēte Bartholomeo:ex quo ꝓhibita fuerunt bona expresse alienari. Casus est in.d.§. libertis.ꝛ est casus in.d.§.fratre. In quibus patet ꝙ nō expectatꝛ mors grauati ꝛ ꝓhibiti. Sed statim facta alienatione instituendo heredē extra familiā admittūtur alij de familia ad reuocādū alienata. Nā
12 †aduertēdū est ꝙ aliqñ alienatio est necessaria ꝓpter debita testatoris:ꝛ tunc alienatio non reuocatur. Casus est in.l. filiusfamilias ī §.diui.ff.de leg.j.ꝛ ibi doc. Aliqñ ꝛ secūdo alienatio fuit necessaria ꝓpter debita heredis:ꝛ tunc nō fit reuocatio viuente herede:sed eo mortuo.ꝛ ita loquitur tex.cū materia in.l.peto.§.prediū.ff.de lega.ij. Aliquādo ꝛ tertio alienatio fuit voluntaria:siue per viā testamenti:siue per viam donationis inter viuos:ꝛ tunc eo viuente alienatori statim fit reuocatio.d.l.cum pater in.§.libertis.ꝛ in.d.§.fratre.ꝛ ita distinguit Bar.Bal.ꝛ Jo.de imo. in.d.§.predium. Unde in proposito cū comes Bartholomeus cōsensisset alienationi ꝛ alienatore transigendo nō potest alienata reuocare. Igitur dominus Dauid admittitur ad reuocādū.vt in.d.§.fratre. ꝛ tenet etiaꝫ Fulgo.in.l.quotiens.la prima.C.de fideicom. Nec obstat predictis p̄scriptio que allegatur quasi esset res ꝓhibita alienari possit prescribi.vt concluditur in.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de legat.j.arg.l.si heredi.§.si pars.ff.de conditio.ꝛ demon. ¶ Qm̄ ad hoc respondetur in primis ꝛ premitto ꝙ p̄scriptio non currit pupillis. Sed eo tempore dormit.l.sicut.C.de p̄scrip.xxx.annorum. Et no. ꝑ bar. Bal.ꝛ alios in.l.ij.C.in quibus causis in integrum restitutio nō est necessaria. ¶ Scḋo premitto ꝙ licet Bar.in.d.§.diui.dicat ꝙ nō est prohibita p̄scriptio ꝙ̄uis sit prohibita alienatio. Tamē nō ꝓcedit p̄scriptio longi tēporis:sed tantū.xxx.annoruꝫ. vt est casus clarus in.l.fi.§.sed quia.C.cōmunia de leg.ꝛ ibi Pau.de ca.ꝛ Moder.sequūtur ꝛ ꝙ non procedat p̄scriptio tenet Imo. in.d.§. diui.ꝛ hoc tenent Moder.perusini.in.d.§.sed qꝛ. Ubi est casus ineuitabilis. Si ergo nō procedit p̄scriptio nisi.xxx.an. nō potuit illa currere nisi post pupillarem etatem dñi Dauid qꝛ deberet esse etatis.xliiij.an.qui non est sed cōiter.xl. vt mihi dicitur. ¶ Preterea probanda fuisset scientia dñi Dauid contra quem p̄scribebaꝛ vt dicit do.Alex.in.d.§.diui. Tollitur etiā difficultas in casu nr̄o: qꝛ cū allegātes p̄scriptionem haberent notitiā fideicommissi ꝛ prohibiti alienare fuerunt in malafide. Unde non potuit illa ꝑscriptio currere vt in regula possessor cū materia.de regu.iur.in.vj.ꝛ in.c.fi. de p̄scri.ſm cōmunes conclusiones. Nō omitto ꝙ do. Dauid fuit semꝑ filiusfamilias:cōtra quē tanqꝫ nō valētē agere nō currit p̄scriptio.l.j.in fi.C.de annali excep.quē tex.generaliter ītelligit gl.ī l.fi.§.necessitatē.C.de bo.que libe. Laus deo.Bartho.soci.ꝛc.

¶ Summarium.

¶ Consiliū in materia alienationis bonoꝝ subiectoꝝ fideicōmisso.
1 Heres qui adiuit hereditatem non cōfecto inuentario in restitutione hereditatis nō pōt deducere illud quod sibi debetur.

¶ Consilium.xliiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ sp̄ussanctus illuminet intellectum.

Non parua difficultas. Ex quo p̄supponitur ꝙ do. Pet. alienauit in dñam Catherinā matrem suā que sibi ex testamento heres extitit:cui successit dña Ursolina eius filia:ꝛ sic respectu bonorū alienatorum per dictū Pe.dña Catherina eius heres tenebaꝛ de euictione.ꝛ cōseqnēter dña Ursola.ꝛ dñs Dauid vult reuocare alienata per dñs Pet. videtur ꝙ sibi opponi possit duplex exceptio. ¶ Prima qꝛ quē de euictione tenet actio.eundem agenteꝫ repellit exceptio.l. vē dicantem.C.de euictio. ¶ Scḋa quia ex quo in effectu censetur heres do. Pet. videtur obstare exceptio regule ex qua persona qs lucrum sentit impugnare nō debet.vt in regula ex qua persona cum materia.ff.de regu.iur. Item oīs actio que cōpetebat cōtra dictuꝫ

Pet.sit extincta:q creditor successerit debitori.l.debitori.C.de pactis.presertim inuentario nõ confecto iuxta no.in.l.fi.§.in cõputatione.C.de bo.que lib.⁊ hoc videbatur multum obstare cõsultationi. ¶ Sed predictis non obstãtibus puto hãc obiectionē nõ obstare vel nõ obstãtibus dictis rationibus possit petere totũ fideicõmissum vel ad minus duas partes totius. ¶ Primũ ꝓbatur. Nã si dictũ fideicõmissum fuisset debitũ dñe Ursule potuisset in restitutione deducere fideicõmissum sibi debitũ. Nõ obstãte ꝙ nõ fecisset inuentariũ. Nã licet Jo.de imo.in.l.ab oĩbus.§.fratre.ff.ad trebel.
1 velit† ꝙ heres qui adiuit hereditatē nõ confecto inuentario in restitutione hereditatis nõ possit deducere illud qđ sibi debetur argu. eius qđ habetur in.l.fi.§.in computatione a cõtrario sensu.C.de iure deli.⁊ idē voluit Joã.de imo.in.l.debitor.in.§.fi.ff.ad treb. Tñ cõtrariũ tenet do.Pau.de ca.ꝙ immo etiã non cõfecto inuentario põt deducere qđ sibi debetur qñ ille.§.loquitur qñ debitor vel let cõtra creditores hereditarios deducere: vel contra legatarios singulares:quorũ credita ⁊ legata transcendere possunt vires hereditatis ⁊ heres tenetur insolidum dictis creditoribus ⁊ olim ⁊ hodie.l.que dotis:⁊ ibi notatur.ff.solu.matri. Nã nõ confecto inuẽtario tenetur insolidũ hodie legatarijs.⁊ etiã creditoribus vltra vires hereditatis:heres aũt aduersus fideicõmissariũ deducebat illud qđ sibi debebatur a defuncto ex alia causa. vt dicit glo. in.l.ita tamē.§.ex trebelliano.ff.ad trebellianũ. Jta etiã hodie potest deducere aduersus fideicõmissariũ vniuersalē. Jdeo hoc ius antiquũ nõ reperitur correctũ.vt dicit Pau.de cast. Dicens notabiliter se consuluisse in.d.§.ex trebelliano.vbi hanc opinionē sequitur dñs Alexan. Allegat ad hoc Pau.de ca.in.d.l.ab omnibus.§.j.ff. de leg.j.⁊ Rapha.cuma.in.l.debitam.in prin.ff.ad trebellia. Bald.in l.debitũ.C.de pac. Et Pau.de ca.in pluribus consilijs. De quibꝰ ibi per eũ:si ergo potuisset dña Ursola potuisset etiam eius heres. arg.l.nihil aliud est hereditas.ff.de ver.signi.no.Bart. in rubri.ff. de acqui.here. Uel dicamus scđo loco ⁊ meliꝰ ꝙ ex quo hereditas venit restituẽda tertijs detracta legitima pro illis duabus tertijs licet fuerit heres habebat exceptionē.l.j.§.sublata cũ ibi no.ff.ad trebel. Et sic cõtra exceptionē:quē de euictione ⁊c. cõpetit replicatio ex senatusconsulto trebelliano ꝓpter restitutionē hereditatis.⁊ in.d.§.sublata.cũ simi. Nec confusa fuit actio cõpetens ad fideicõmissariũ q mansit hypotheca pro bonis per fideicõmissariũ relictis que cõpetit etiã in istis rebus iuxta plene nota.in.l.j.ff.de lega. j.maxime per do.Alex.quã hypothecaria mediãte põt retinere ⁊ agere ad dicta bona restitutioni subiecta casus est in.l.debitor.⁊ ibi plene per do.Alex.ff.ad trebel.⁊ ꝓcedit hoc etiã non confecto inuẽtario. Ut cõcludit ibi do.Alex.post Pau.de cast.allegãdo multa ad hoc que omitto. ¶ Ex quibus sine dubitatione cõcludo ꝙ si ꝓbãtur dicte additiones de quibus supra dñs dauid defendi ꝓ duobus tertijs pro quibus iura dicerẽtur hereditaria trãseãt in illa loca pia quibus sit restitutio hereditatis vt traditur in.l.j.§.sublata. ff.ad trebel.cum simi. Laus deo. Bartho.soci.

¶ Summarium.

☞ Bona prohibita per statutum alienari in certam personam trãseunt ad ecclesiam cum illo onere.
1 Statutum ligare potest oẽs res in territorio existentes penes laycos ⁊ subditos.
2 Statutum quando loquitur in rem afficit rem ipsius layci subditi ⁊ ita affecta transit in clericum.
3 Res quando alienatur ceteris paribus preferuntur vicini.

¶ Consilium.xlv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

Apponitur in facto ꝙ ex tribus fratribus vnus effectus est ꝓfessus:⁊ sic ex bonis que habebãt in cõmunione:tertia pars est effecta monasterij iuxta auten.ingressi.C.de sac.san.eccle.qđ monasteriũ concessit ad liuellũ dictã tertiã partē bonorũ cuidã extraneo querif. An fratres habẽtes bona cõia cũ monasterio petere possint se preferri dicto extraneo virtute presertim statuti triuisani positi sub rubrica ꝙ nõ possint vendi vel alienari ⁊c. Sup qua difficultate si ꝓfessus ante professionē si alienasset nõ est dubium ꝙ propinquis ⁊ lateralibus licitum fuisset presentare virtute dicti statuti iuncto alio sta-
1 tuto sub rubrica ꝙ in possessione translata titulo liuelli. Nã† claruz est ꝙ statutũ ligare potest omnes res in territorio existentes penes laycos ⁊ subditos.l.an in totum.C.de edifi.priua. ⁊ per Bart. in.l. cunctos populos in.v.q.princi.C.de sum.trini.⁊ fide catho. Et per Feder.de senis consilio mihi.lxxviij.incipit. Statuto ciuitatis. Ex quo infertur ꝙ cum statutũ loquatur in rem iniectum fuit vinculũ ipsis rebus laycoꝝ existẽtiũ in territorio anteꝙ trãseãt in ecclesiã. Nã dicit rubrica statuti ꝙ nõ possit vendi alienari vel transferri aliqua domus vel possessio. Jtē in nigro dr ꝙ ex nunc ꝓhibet ꝙ non possit vendi alienari vel aliter transferri aliqua domus vel possessio ⁊c. Ex quibus patet ꝙ cũ statutũ non loquatur in personã alienantis sed in rē que alienatur:loquitur ⁊ ligat rem subditã ⁊ qualificat anteꝙ transeant in ecclesiã. Jgitur cũ iniectũ sit ipsi rei vinculum transit cũ isto vinculo:⁊ cũ ista qualitate postea in ecclesiã. Et sic locũ habet idem statutũ per ea que not.eleganter Joã.an.in regula sine culpa.de reg.iur.in.vj.⁊ dñs Anto.⁊ alij in.c. qđ clericis. de foro cõpet.⁊ hac rõne in simili in casu nostro. Utitur preceptor
2 meus Areti.in suo consi.xxv.† vbi vult ꝙ quando statutũ loquitur in rem afficit rem ipsius layci subditi:⁊ ita affecta trãsit in clericũ: secus si loquitur in personã.faciunt nota.in.l.fi.ff.de noui ope.nunciã.⁊ ibi latius per eũ. ¶ Ex quibus cõcluditur ꝙ dicta bona non poterunt a dicto monasterio in emphiteosim dari q transiuerũt affecta:si eñ persona que est a statuto laycorũ affecta trãsit ita in monasteriũ. Jta ⁊ bona ⁊ per not.per Jo.an.in.l.fine culpa.⁊ dñs Anto.in.d.c.clericis.de foro cõpe.⁊ ꝓ hoc facit qđ no.Bar.in.l.rescripto.§.fi.ff.de mune.⁊ hono. Et licet illud dictũ nõ teneatur: q videtur statutũ factũ in fraudē ecclesiarũ:hec ratio non militat in casu nostro.igitur ⁊c. Et sic cõcluditur ꝙ dicta bona erant affecta vt alienari non possent ita ꝙ preiudicaretur ꝓpinquis:⁊ collateralibus.⁊ ita transiuerũt in monasteriũ ꝙ eodē modo preiudicare non potuit propinquis ⁊ collateralibus. ¶ Preterea ista conclusio ꝓbatur scđo. Nã statutum loquẽdo in rem ꝓhibet possessores bona alienare in nõ collaterales ⁊ ꝓpinquos:⁊ annullat alienationes:⁊ sic non ꝓpinqui sunt ꝓhibiti agere.arg.l.an inutilis.ff. de acceptil. ⁊ probatur per Bal.in rub.C.de reb.cre.qui si sunt subditi ligãtur licet acquirãt ab ecclesia. Jta voluit singulariter Feder. de senis in consi.mihi.lxxviij.incip. Casus talis est statuto ciuitatis Perusij. De quo consilio meminit do.Alex.in suo consil.xciij.in.ij.volumi. ¶ Tertia cõclusio ꝓbaf qñ statutũ est honestũ ⁊ generaliter loqtur nec est cõtra priuilegia concessa ecclesijs. Jta qđ nõ alijs q quilibet potest de re sua ad libitum disponere. Jgitur statutũ etiam ligat alios ꝑm Bar.in.l.cunctos populos.s.de sum.tri.⁊ si.ca. Et licet sint in hoc opi.pro certo in hoc statuto equo ⁊ rationabili debet teneri hec opi. Presertim cũ non sit preiudicale ecclesijs. immo aliquãdo poterit esse vtile ⁊ in hoc eleganter loquitur do.Abb.in cõsi.lxxij. ¶ Quarto etiã q habẽt rem cõmunem debẽt preferri ad hoc text.no.in.l.quicunq.la secunda.C.de omni agro deser.lib.xj. Et qđ ibi ponũt per illum tex. And.de bagnolo. ⁊ Jo. de plateis.
3 per quē tex.dicit Guil.de cu.in.l.j.ff.de priuile.cre.†qđ qñ res alienatur ceteris paribus preferũtur vicini:qđ dictũ sequuntur pleriꝙ Moderni in.l.si mihi ⁊ titio.ff.de verb.ob. Refert quidã Moder.in quodã trac.de emp.⁊ ven.qui habetur in stãpa.in.iij.q.prin. q.xx.in cõtrariũ tñ alleg.Bal.vt ibi latius per eum. ¶ Postremo ex quo bona erant apud possessorem ante professionem preferendi erant fratres.arg.l.j.ff.de priui.cre.⁊ est casus ꝑm vnam lec.in.l.imperator.ff.de pac.⁊ dicit Ange.ibi hoc etiã clarũ ⁊ sequitur Moder. Jgitur ⁊ ecclesia que successit dicitur esse obligata argu.l.pe.ff. de adop. Et no.in autent.ingressi.C.de sac.san.ec. Nec refert ꝙ iam fuerint bona cõcessa.ex quo preferri debebant fratres vt ꝓbat tex. in.c.titius filius si de feu.fue.cõtrouer.inter dñm ⁊ agna. Et ponit do.Alex.reprobando Roma.in.l.si mihi ⁊ titio in vlt.col.ff.de verbo.obli. Jtē q talis cõcessio est nulla ⁊ reuocabilis si fratres volũt preferri tam ex forma statuti ꝙ de iure cõmuni. Et hanc opin.amplecti debet iudex tanꝙ equam cũ ecclesia equitatem sequi debeat: vt in.c.suã.de pe. Et q iudex vbi equitas sentit impartitur officiũ l.plenum.⁊.l.si.⁊ ibi Ange.ff.de peti.heredi. Nec predictis ob. sententia lata.qñ illa fuit lata super iuribus partis tertie bonorum de bite monasterio de quibus impresentiarum non queritur. Sed an dicti fratres sint preferendi. Jgitur dirigendum est iudicium contra monasteriũ citato illo extraneo si sua putauerit interesse petẽdo declarari dictos fratres preferendos in dicta cõcessiõe qđ cũ equissimum sit equitasꝙ supra reperiatur per supradicta iudex sequi debet:qui semper equitatem preoculis habere debet.l. quod si ephesi ff.de eo quod certo loco. Laus deo. Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An per instrumentũ diuisionis probentur bona esse communia.
2 Bona qñ reperiũtur in estimatione ꝓbantur esse in bonis illius qñ reperiũtur per aliũ possessa eo tempore alias presumuntur per illũ possessa donec probetur in contrarium.
3 Si aliquis tanꝙ procurator soluit pensionem:ad id videtur habere mandatum:cum nemo presumatur iactare suum.
4 Confessio facta in scriptis piudicat:licet facta absente parte.

¶ Consilium.xlvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

In causa magnifici domini Pe.de zuchis prosequendo dubia per insignem dñi iudicem data:in primis dicitur ꝙ nõ probatur ꝙ bona de quibus agimus fuerint in bonis domini Caroli qñ per solũ instrumentũ diuisionis nõ resultat ꝙ dictus Carolus possederit dicta bona.ar.l.predia.cũ ibi no.ff.de acqui.pos.ꝓ Spec.i ti. de emp. ⁊ vendi.

⁊ vendi.§.sciendum.versi.Si vero non res.⁊ sequẽtes.⁊ ꝑ Bal.in
1 l.indicia.C.de rei vendica.†sed ad hoc respõdetur ꝙ ĩmo per ĩstru
mentũ diuisionis ꝓbatur ꝙ bona predicta fuerunt cõmunia ⁊ tan
ꝙ cõia illa diuidũt.Igit̃ fatentur esse cõia rõne dñij ⁊ possessionis:
alia nõ cadebat diuisio.vt in.l.j.⁊ ibi gl.ff.fami.hercisc.⁊ in.l.ij.⁊ ibi
Bar.⁊ Bal.C.cõi diui.instrumẽtũ ꝓbat inter dñm Carol.⁊ alios
diuidentes.Igitur ꝓbat inter habẽtes causas ab eis.arg.l.si supe
ratus.§.j.ff.de pigno.⁊.l.si a te.§.iulianus.ff.de execu.rei iudi.ꝺm
Bal.no.in cõsi.cccclxviij.in quinta parte.Idẽ cõsuluit Pe.de an
cha.in consi.xlj.incip.Primo de viribus.Et dñs Franci.de are.ĩ
cõsi.xxxvj.ꝙ aũt ꝓbaret inter Carolũ ⁊ alios diuidẽtes pꝫ in.l.op
timã.C.de ꝯhẽ.⁊ cõmit.stipul.⁊ per Bar.⁊ doc.in.l.sciẽdũ.ff.de v̄.
obli.cũ simi.cũ igitur ꝓbat̃ ꝙ essent cõia:⁊ sic cõiter possessa ꝓ indi
uiso:ista bona pro parte erãt Caroli:⁊ pro alia parte pro qua erãt
fratrũ:cũ fuerint assignata Carolo pro parte sua auctore iudice:do
miniũ fuit in Carolũ translatũ iuxta not.ꝑ Bart.in.l.cũ illis.ff.de
vsuca.⁊ per Bal.in.l.j.C.cõia vtriusq̃ iudi.¶ Preterea cõfirma
tur hoc idẽ per librũ estimi qꝛ ꝓbat̃ ꝙ post diuisionẽ fuerũt posita
ad estimũ Caroli:⁊ sic ꝓbat̃ ꝙ erãt in bonis Caroli ꝺm Bart.in.l.
decẽ.ff.de verb.obli.qꝛ in hoc nõ reprobat̃:sed tantuꝫ ꝙ nõ habeat
alia bona.vt ibi declarat Ioã.de imo.Sed qꝛ hoc videtur dubium
qꝛ estimũ nõ videtur ꝓbare dñium vel possessionẽ.vt in.l.si pater.
⁊ per Bal.in.l.quidã in suo.ff.de condi.insti.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.solẽ
nibus.C.de rei vendi.Ad hoc rñdeo:⁊ sic ad vltimũ qđ allegat̃ ꝑ
dñm Iudicẽ ꝙ immo estimũ ꝓbat in casu nostro duplici respectu.
Primo qꝛ dñs Achilles cõtra quẽ agitur dicit ista bona fuisse di
cti dñi Caroli.Et qꝛ dicit se acqsiuisse a dño Carolo dicit ꝙ debẽt
eximi ab eius estimo ⁊ poni ad suum:⁊ sic fatetur:⁊ cõsentit ꝙ erãt
bene posita ad estimũ dñi Caroli:sed ꝓpter nouã acquisitionẽ de
bent poni ad suum:⁊ sic fatetur ⁊ consentit ꝙ bene erant posita ad
estimũ dñi Caroli:quo casu estimũ cõtra eũ probat ꝺm Bart.in.l.
tuta.C.de omni agro deser.lib.xj.⁊ Bar.in.l.qđ quis.ff.de acqui.
re.domi.Et cõsuluit dñs Alex.consi.x.in quarta parte.Ita limitã
2 do dictũ Bar.⁊ Bal.in.d.l.si pater.¶ Scđo limitat̃.Nã†qñ bo
na reperiũtur in estimatione ꝓbant̃ esse in bonis illius qñ reperiũ
tur per aliũ possessa eo tꝑe alias presumũtur ꝑ illuꝫ possessa donec
probetur in cõtrariũ.Ita no.voluit Pau.de ca.in.d.l.si pater.ar.
l.si.C.de predi.curi.lib.xj.Et refert ⁊ sequitur ĩsignis ꝓceptor me⁹
dñs Io.bapti.de sancto seuerino in repetitione.l.admonẽdi.ff.de
iureiuran.qui dicit ꝙ idẽ videt̃ sensisse prefatus doctor in.l.si solẽ
nibus.C.de rei vendi.que verba dicit perpetuo notãda:⁊ ego legẽs
Ferrarie ita obtinui in terra Bagnacaualli.Et predicta maxime
sunt vera in casu nostro:qꝛ dicta bona fuerũt consignata in diuisio
ne domino Carolo ⁊ postea reperiũtur posita in estimo dñi Caroli
tantũ que presumuntur posita ad estimum suum ex precedenti diui
sione ⁊ sic ꝙ tenebantur per dominũ Carolum:quia ex causa diui
sionis que precedebat presumitur hoc factum.l.ij.C.de acqui.pos.
l.quedã mulier.ff.de rei vendi.per Bar.in.l.cũ solus.ff.de vsucap.
cũ similibus.Ex quibus patet ꝙ tollitur scđm dubiuꝫ ꝙ immo est
probandũ de dño ⁊ possessione dñi Caroli ꝙ potuit dicta bona ad
liuellũ cõcedere.Sed obstare videtur qꝛ đr ꝙ Philippus nõ po
tuit illa bona dare ad liuellũ qꝛ licet dicat se habere mandatum:tñ
non presumitur etiam elapsum longissimũ tempus vt dicit no.bal.
in.l.j.C.de reb.alie.non alienã.⁊ Bal.in.l.j.C.si ex fal.instru.domi
nus Alex.in.l.qui in aliena.ff.de acqui.here.⁊ in.l.sciendũ.ff.de v̄
bo.oblig.⁊ ita sepe consuluit.¶ Sed licet hoc dictũ semꝑ fuerit vi
sum dubium.Tamẽ eo supposito habeo ꝙ illud ꝓcedit nisi ex lon
gitudine temporis:⁊ qꝛ aliquid actũ sit tanꝙ a procuratore qđ non
presumeretur factũ ab aliquo sine cõcessione puta†qꝛ aliquis tan
3 ꝙ procurator soluit pensionem:nam ad id presumitur habere man
datum:cũ nemo presumatur iactare suum.l.cũ de indebito.ff.de ꝓ
ba.ita dicit insignis doctor dñs Philippus in.c.sicut.de re iudi.al
legat rotam antiquam in ti.de causa posses.⁊ proprie.decime tertie.
Sed minor est presumptio in casu ꝙ frater pro alio fratre tanꝙ ꝓ
curator cõcedat insolutũ rem fratris pro debito fratris ⁊ noĩe fra
tris capiat ad liuellum:cũ non ostenso mãdata ad omnia ista tenea
tur.l.procurator qui pro euictione.ff.de procur.Presertim cũ alij
fratres hoc etiam fecerint ⁊ subesset causa dotis:⁊ sit digna ⁊ hone
sta persona ex quibus debet mandatum presumi.arg.nota.ꝑ bart.
in.l.qui fundum.in si.ff.pro empto.⁊ per Bal.ĩ.d.l.j.C.de reb.alie.
non alienan.¶ Preterea in casu nostro iste dñs Philippus ꝓmi
sit de rato sed ex lõgitudine temporis presumitur ratificatio Caro
li:casus est in.l.filius.C.de peti.here.Et tenet Ange.in.l.sciẽduꝫ.
ff.de verb.obli.cũ cõcordãtijs ibi allega.per do.Alex.⁊ hoc solum
sufficit:quia clarum est.¶ Preterea ista pars ꝯfirmatur alia via.
Nam do.Achilles in suo estimo queꝫ ipse dat ipse fatetur dicta bo
na esse liuellata do.Pe.zochi qđ estimũ contra eũ non ꝓbat casus
est singularis in.d.l.ruta.C.de omni agro deser.lib.xj.⁊ qđ ibi dicit
Bar.per illum tex.vbi finaliter dicit no.hanc.l.cõtra fratres:qui
fecerunt se tantũmodo in emptionum instrumentis nominare:po
stea predia inestima descripta inueniũtur eis ⁊ fratribus:⁊ sic com
muniter sunt tributa soluta per hoc est alijs fratribus dñium acq
situm.Et sequitur Ludo.de ro.consi.ccxcj.incip.Cum isti fratres.
Cum ergo in casu nostro dñs Achilles posuerit in estimo tanꝙ rẽ
liuellariam do.Pe.⁊ ita soluerit canonẽ ꝓbat cõtra eũ qui script⁹
est in estimo.¶ Cõfirmatur.Naꝫ hoc precipue procedit:qꝛ ex quo
dñs Pe.dicebat̃ liuellarius ex causa dotis qđ ex duobus ostẽdit̃.
Primo quia alij fratres fecerunt similem solutionem retinẽdo ad
liuellum.Iteꝫ expresse ex dicta causa.Reperitur ꝙ dicta bona fue
runt data insolutum a dño Philippo retento liuello.Item causa
dotis precedebat.arg.eorum que dicit Bar.in.l.triticum.ff.de ver
bo.obliga.Si ergo do.Achilles confessus est ꝙ pensio debetur do.
Pe.itelligi debet ex causa dotis quia nulla alia causa reperit̃:que
confessio preiudicat ipsi domino Achilli vt plene declarat Pau.
de ca.alleg.consilium Bar.in consi.lxxxiij.incip.Qđ prefata sen
4 tentia arbitralis.Accedat†quia confessio facta in scriptis preiudi
cat licet facta absente parte.vt no.Barto.in.l.nuda.ff.de donatio.
¶ Postremo per instrumentum diuisionis probatur dicta bona
domini Alexan.⁊ demum filiorum.⁊ ita fatentur filij.Igitur fue
runt ⁊ sunt hypothecata pro dote vxoris domini Pet.Et expresse
patet etiam de obligatione.Igitur competit hypothecaria iuxta.l.
venditoris.ff.de distrac.pigno.⁊ in.l.quãdiu.C.eo.Igitur debetur
dominus petens mitti in possessione bonorum. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Hic agitur an per furorem superuenientem extinguatur ius ma
ioricatus.
1 Primogenitus quando est stultus aut demens:si vitium sit natu
rale ⁊ perpetuum secundogenitus erit rex.
2 Consuetudo ꝙ primogenitus succedat in regno:intelligi debet de
eo qui est habilis ad regnandum.
3 Demens potest succedere in bonis allodialibus.
4 Primogenitus non habet locum in bonis non feudalibus si est cõ
suetudo vel statutum ꝙ in feudalibus succedat.
5 Maior ⁊ dignior habet in totum maioricatum siue ꝙ constituatur
in omnibus bonis siue in parte bonorum exclusis.
6 Constitutio maioricatus fit vt bona vnita conseruentur in personis
primogenitorum.
7 Donatio causa mortis participat de natura contractus et vltime
voluntatis.
8 Furiosus qui caret intellectu non potest matrimonium cõtrahere.
9 Demens quando nullo modo habet vsum rationis non potest cõ
trahere matrimonium.
10 Inhabilitate data primogeniti propter dementiam:an filij ipsius
succedant in maioricatu.
11 Demens non dicitur totaliter qñ habet aliquẽ intellectũ ad matri
monium contrahendum ⁊ sic habilis ad feudum.
12 Filius primogeniti succedit excluso patruo quando feudum defer
tur primogenito.
13 Furiosus ⁊ demens licet sit inhabilis ad successioneꝫ iuris vt in he
reditate extranei:tamen quando debet alteri restituere est habilis
ad talem successionem.
14 Prescriptio an habeat locum super maioricatu inter consangui
neos collaterales etiã contra dispositionẽ constitutionis maiorica
tus.Et que qualis ⁊ quanta esse debeat.
15 Omnis res prescribi potest que non reperitur prohibita.
16 Ius maioricatus quod competit primogenitis potest renunciari:
donari ⁊ vendi.
17 Malafides superueniens licet interrumpat prescriptionem:tamẽ
interrumpit respectu illius cuius habeo malam fidem:non respe
ctu alterius.

¶ Consilium.xlviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

FActi narratione et dubijs
inde elicitis recte pensatis:quoniam consultus sum pro
veritate tantum quid predictis difficultatibus predictis
sentiam loquar substantialiter omisso multiloquio qꝛ in paucis cõ
sistit veritas.Et qꝛ vt precipio coram doctissimis viris cã discutie
tur.¶ Capio igitur primum consultationis articulum quo querit̃
nunquid maioricatus qđ pertinebat ad Stephanũ tanquã primo
genitum per obitum varasti martini senioris exclusus esset a dicta
successione maioricatus:ex eo quia erat amens sensuq̃ carens:non
tamen furiosus.In qua difficultate si essemus in decisiõe regni res
esset decisa.Nam hanc questionem decidit Bal.in.c.j.de suc.feud.
1 vbi dicit ꝙ†qñ primogenitus est stultus aut demens ꝙ aut vitiuꝫ
2 est naturale ⁊ perpetuum ⁊ secũdogenitus erit rex.qꝛ†consuetudo
ꝙ primogenitus succedat in regno intelligi debet de eo qui est ha
bilis ad regnandum.Si autem ex accidenti efficitur demens.Tũc
dabitur curator quia in persona sua radicatum est ius regie pote
statis allegat not.in.c.grandi de supplẽda negli.prelat.per Archi.

in.§.item obÿcitur.ÿ.questione.vj.ꝛ in.c.cum inter.in nouella extra
de elect.Et sic haberemus distinguere.An vicium dementie fuisset
naturale ꝛ perpetuum.An ex accidenti.Si etiam essemus in feudis
questio nostra esset etiam decisa ꝙ primogenitus demens non succe
deret quando esset a natura:qꝛ isti demētes carēt ea parte hominis
que est principalissima:vꝫ vsu rationis et tanꝙ derelicti a condi-
tione non succedunt in feudis qꝛ non videt᷑ de istis cogitatum.Iteꝫ
qꝛ seruitia prestare non potest secus si ex accidenti qꝛ fuit semel in-
clusus:ita concludit not.Bald.in.l.quotiens.C.de suis ꝛ legit.alle.
tex.in.c.j.An mutus vel surdus.Ubi hoc tenēt Aluarotus ꝛ alÿ.
Sed difficultas oritur in casu nostro quia nō ꝓsupponitur ꝙ maio
ricatus esset feudum.Igitur erāt bona allodialia in quibus videba
tur esse difficultas quam ego nō inuenio in specie decisam:dicam ta
3 men in ea quid sentiā pro veritate.Et difficultatē faciebat.†Naꝫ in
bonis allodialibus demens est capax:vt in.l.fi.§.tali.C.de cura.fu.
ꝛ per totum de bonorum possessione furioso infanti delata.ꝛ in.l.cū
heres.vbi dñs Alex.post doc.ꝛ licet secus sit ī feudalibus:ꝛ in alÿs
habētibus annexā dignitatem vt dictum est.Tamen nō videtur bo
na cōsequentia ꝙ idem sit in allodialibus.Nam videmus ꝙ in pri-
mis femina nō succedit.¶Primum probatur in.c.j.de successione
feudi.¶Secundum tenent Inno.ꝛ Domi.in.c.grādi.de supplen.
negli.prela.lib.vj.ꝛ glo.ꝛ Archi.in.c.cum deuotissimam.xꝟ.que-
stione.ÿ.ꝛ Uincentius in.c.significauerunt.de rescrip.ꝛ in allodiali
bus succedit iure primogeniture:prout cōcludit dñs Abb.in.c.di-
lecti.ꝛ per hoc ꝙ not.Bald.in.l.omnes populi in.ÿ.carta.ff.de iu
4 sti.ꝛ iure.†Ubi dicit ꝙ si est cōsuetudo vel statutū ꝙ in feudalibus
succedat primogenitus non habet locum in bonis non feudalibus.
Igitur de his feudalibus ad allodialia nō videt᷑ bona cōsequentia.
Et sic licet demens primogenitus in feudalibus nō succederet.Ta
men in allodialibus videtur succedere:prout regulariter succedit ꝑ
sertim patri:vt in.§.tali.vbi succedit ipso iure in hereditate pater-
na ꝛ ius primogeniture defertur iure hereditario ẜm Oldra.in ꝯsi.
lxiiÿ.ꝛ Albe.in prohemio.ffoꝝ.ꝛ sic videbat᷑ cōcludi posse primo
genitum licet dementem succedere in bonis allodialibus.¶Sed ꝑ
missis non obstantibus alia sententia verior esse videt᷑ ꝛ probabilior
ꝙ immo talis cōstitutio maioricatus.In quo succedere debet pri-
mogenitus tantum nō cōcludit primogenitū dementem.Ista cōclu
sio probatur ex tribus iudicio meo.¶Primo argumēto sūpto ab
eo ꝙ dicit Bal.in.c.j.de succes.feu.ꝛ in.l.quotiens.C.de suis ꝛ legi.
vt declarat elegās doctor dñs Marti.de laude ī tractatu de primo
genitura iure primogeniture olim nulla precipua olim primogeni-
tus habebat de quibus per Archi.in.c.ꝙ periculosum.vÿ.questio
ne.j.ꝛ per Joan.and.ꝛ alios in.c.licet de voto quorum aliqua etiam
iure hodierno locum habent scilicet ꝙ in festis pre alÿs sacrificium
faciat ꝛ adde iuxta partem sedeat.l.fi.ꝛ glo.de albo scribē.dicit bal.
in.l.decernimus.C.de epis.ꝛ cle.Item quod in cōuiuÿs iunioribus
bene dicat quoniam maior precedere debet ꝛ in loco de quo agimus
licet de iure primogenitus habet partem duplicatam in successione
ẜm Joā.and.in dicto.c.licet primogenita pecorum:vt in dicta.c.ꝙ
5 periculosum:† quia maior ꝛ dignior habet in totum maioricatum
siue ꝙ constituat᷑ in omnibus bonis siue in parte bonorum exclusis
ibi alÿs ꝛ sic conceditur ibi bonorum administratio.Et debet bona
assignatio fieri fratribus.Ex quibus possint vitam honestam duce
re ẜm Host.ꝛ Joan.and.in dicto.c.licet.Unde est omnino inverisi
mile quod cōstituens maioricatum voluerit hoc cōcedere carēti om
ni vsu rationis ꝛ derelicto a conditione nature:ꝛ sic penitus inutili:
cui etiam superiora non possunt adaptari:ꝛ sic succedit ratio Bal.
vt supra assignata in regnis ꝛ feudis quod non videatur considerat᷑
se de talibus primogenitis inutilibus.Si enim de hoc fuisset iterro
gatus pro certo idem respondisset ad hoc tex.cum gl.ꝛ ibi doc.in.l.
tale pactum.in fi.ff.de pactis.¶Facit etiam quia dispositio etiam
generalis non includit inhabiles personas.l.vt gradatim.§.sed.si
lege.ff.de mune.ꝛ hono.l.in prouinciali.§.fi.iuncta.l.de pupillo.ff.
de noui ope.nunci.in princi.ꝛ.§.j.Notat Barto.post Oldra.in.l.j.
§.nunciatio.ff.eo.titu.cum multis similibus.¶Secunda ratio est.
Nam primogenitus qui succedit alÿs exclusis.Admittitur ea ratio
ne:que vt dicit Joan.andr.post Hosti.in dicto.c.licet ex diuisione
cuilibet claret.arg.nota in.c.maioribus.de preben.ꝛ in.c.ex litteris.
de pigno.ꝛ quod not.in.l.j.§.ne in plures.ff.de exerci.sicut em̄ prin
cipatus diuisione destruuntur:vt dicitur in dicto.§.preterea duca-
tus.Ita ꝛ patrimonia:vt etiam experiētia docet que est rerum ma
6 gistra.c.ꝙ sit.de elec.in.vj.†Ex quibus patet quod cōstitutio maio
ricatus sit vt bona vnita conseruentur in personis primogenitorum
Nam ex conseruatione bonorum conseruantur dignitates familia-
rum:vt declarat late Joan.andr.post Jaco.de aret.in addi.spec.in
rubri.de succes.ab intestato.ꝛ Bal.late in.l.maximum vitium.C.de
libe.prete.que dignitas familiarum seruari debet in primogenito
vt patet ex nota.in dicto.c.ꝙ periculosum.ꝛ in dicto.c.licet.Sed in
hoc demens ꝛ carens sensu rationis est inhabilis.Igitur de hoc nō
videtur constituens maioricatum sensisse vt dictum est.¶Tertia
ratio est qꝛ talis maioricatus pro maiori parte videtur accedere ad
naturā feudi.Nam sicut feudum aliquando defert᷑ ad primogenitū:
in.c.j.§.preterea ducatus.de prohi.feu.alie.per Fed.Ita ꝛ hic ma-
ioricatus ex cōstitutione illius qui cōstituit.Imo.in hoc equiparat
feudis regalibus.vt in dicto.§.preterea ducatus.Item sicut in feu-
do antiquo ꝛ paterno:pater nō potest filÿs preiudicare:vt habetur
in.c.j.de successione feudi.Ita nō potest priuari a patre iure primo
geniture ẜm Host.Joan.andr.ꝛ doc.in dicto.c.licet in quibusdam
equiparentur bonis allodialibus.Et sic in succedendo ꝛ in priuan-
do equiparantur feudis.Igitur in succedēdo debet regula talis ma
ioricatus iudicari secundum naturam feudorum.hoc probatur in si
7 mili.†Nam donatio causa mortis participat de natura cōtractus ꝛ
vltime voluntatis:ꝛ in eo in quo participat de natura cōtractus de
bet iudicari secundum naturam contractus:in eo in quo participat
de natura vltime voluntatis regulatur secundū iura vltimarum vo
luntatum:vt cōcludunt Bal.Ange.Imo.ꝛ omnes Mod.in.l.ÿ.ff.
de lega.j.Sed talis maioricatus in succedēdo participat de natura
feudorum in quibus primogenitus tantum succedit de quibus in
dicto.§.preterea ducatus.Igitur iudicari debet secundum naturā
ipsorum quorum natura est quod in eis dementes nō succedant.Igi
tur in tali maioricatu dementem omnino succedere nō debet.Et ita sen
tio cum hac tamen limitatione nisi tales cōstitutiones maioricatuꝫ
aliter in loco fuissent interpretate:quia minime sunt mutanda.l.mi
nime.ff.de legi.in.c.cum dilectus.de cōsuetu.ꝛ in.c.mulier.si de feu.
fuerit controuersia.cum multis similibus.ꝛ hec quo ad primam dif
ficultatem dicta sufficiant.¶Capio secundā difficultatem que mo
8 dicum habet dubitationis.† nam clarum est quod furiosus qui ca-
ret intellectu non potest matrimonium contrahere:vt est casus in
c.dilectus.de sponsa.ꝛ in.c.neqꝫ furiosus.xxxÿ.questione.vÿ.ꝛ licet
de demente:ꝛ mentecapto non bene iure reperiatur expressum ta-
men si sensu caret idem est concludendum:solum reperio ꝙ hoc tan
git Cardi.Alexan.in dicto.c.dilectus.idem concludit quia tex.ibi
assignat rationem:quia caret consensu ꝛ idem glo.in dicto.c.neqꝫ fu
riosus.Igitur ex idemptitate rationis licitum est extendere argu.
glo.in verbo eleganter.in cle.j.de elec.Item quia furiosus ꝛ mente
captus equiparantur.vt in aut.vt hi qui obligatas se perhibent ha
bere res minorum.§.comprehendimus.Bald.in.l.sed ꝛ milites.§.
nō autem.ꝛ in.l.commissarios.§.j.ff.de excusa.tut.Item quod sta-
tuitur in vno censetur ꝛ in alio statutum argu.glo.in.l.si quis seruo
de furtis.c.facit.l.si furiosi.C.de empt.ꝛ vendi.Nam ꝛ mentecaptis
sicut ꝛ furiosis datur curator.Insti.de curat.§.sed mentecaptis et
arbitror docto.hoc non dicere specifice quia habuerunt hoc pro ab
soluto.Nam tex.in.l.ÿ.C.de curato.furio.pro eodem ponit furiosuꝫ
ꝛ mentecaptum ꝛ dicit ibi Bald.quod furiosus habet furorem pa
tentem:mentecaptus vero latentem:ꝛ in vtroqꝫ eadem decisio:ꝛ ꝙ
nota.in.l.si furiosi.C.de nup.pendet ab illa ratione quia deficit con-
sensus.Dicunt enim domi.Anto.ꝛ domi.Abbas.in dicto.c.dilect᷒.
quod ea que pendent a consensu furiosus explicare non potest quia
consensus deficit.Igitur idem in demente et mētecapto.Facit quia
ratio expressa generalior dicto ampliat dictum.l.si is qui.ff.de ac-
quirenda possessione.l.cum pretor.§.dulcissimis.ff.de legatis.ÿ.et
ibi Barto.Igitur ampliatur textus in dicto.c.dilectus.ad om-
nes qui non habent consensum.Unde dicit textus in.c.tua nos.in
fine quod sine consensu matrimonium contrahi non potest.cum er-
go in demente non sit consensus.Igitur non potest contrahi matri
monium.Facit lex cui fuerit.ff.de conditione ꝛ demonstratione.ꝛ.l.
nuptias.ff.de regulis iuris.¶Ex quibus omnibus infero in pro-
9 posito ꝛ concludo quod†aut est adeo demens quod nullo modo ha
bet vsum rationis.ꝛ tunc non possit contrahere matrimonium.Si-
cut furiosus qui caret consensu.Aut non caret omnino intellectu:ꝛ
tunc possit:in simili decidit insignis doctor Henricus Boic.Quem
etiā sequitur ibi Cardi.flo.in dicta.c.dilectus.vbi querit.An ebrius
possit matrimonium contrahere.Et concludit qđ aut est ita ebrius
quod nullo modo habet vsum rationis:nesciens omnino quid agat
et tunc est idem quod in furioso:quia est defectus consensus sine
quo non est matrimonium.Aut non est tanta ebrietas que vsum ra
tionis auferat:ꝛ tunc potest sponsalia ꝛ matrimonium contrahere
et si sequatur copula pro matrimonio presumitur argu.eius quod
habetur in.c.is qui.de sponsa.Et ita dicit Henricus tenere glo.
Guil.super summa Ray.c.xvj.Et fratrem Joan.in summa in.c.
de viro.xxvÿ.questione.Ita etiam dicere debemus in dementia cuꝫ
a cōsensu pendeat matrimonium vt dictum est ꝛ hec de secunda dif
ficultate.¶Capio nunc tertiam difficultatem in qua concludo qđ
si dictus Stephanus erat fatuus intellectu carens contraxit matri
monium:tunc non tenet tamen.An filÿ sint legitimi dico quod con
currētibus pluribus possunt dici filÿ legitimi.Primo ꝙ vxor ignora
uerit illū dementem quod cōtingere posset quando esset in umbrate
quietis vt dicit tex.in.l.quod meo.§.si furioso.ff.de acquirē.possess.

¶ Secūdo qd matrimoniū contractū fuerit in facie ecclesie hoc est publice fm q habet in.c.cū inhibitio.de clāde.despō. ipu. ¶ Tertio q fuerit in bonafide quousq filij fuerint concepti: ⁊ q matrimoniū nō fuerit ante conceptionē separatū fm q habet in.c.cū inter qui filij sint legitimi. Alias autē altero deficiente filij erunt illegitimi: ⁊ requirūtur ista prout cōcludunt cōiter doc.in.c.ex tenore qui filij sint legitimi. Unde istis ɔcurrētibus pōt procedere questio de qua dubitatur. 10 † Nūquid data inhabilitate primogeniti pter dementiā filij ipsius succedāt in dicto maioricatu. Alias istis nō concurrētibus questio nō pcederet: qr filij essent legitimi: ⁊ sic nō succederent in autē.qui.mo.natu.effi.sui.§.si quis autē defunctus. Sed illis cōcurrentibus: licet matrimoniū nō teneret filij essent legitimi ⁊ possunt succedere: ⁊ questio predicta pcedere potest. ¶ Si autē poneremus matrimonium tenuisse contractū a demēte: hoc nō posset esse ex alio nisi qr nō carent sensu omnino vt supra dixi: vel etiā qr habuisset dilucida interualla ⁊ tpe contracti matrimonij fuisset sane mentis. Sed istis casibus persona dementis non esset inutilis ad maioricatū: quoniā videmus q imperfectus nō succedit in feudū: ⁊ dicit Bal.in.d.l.quotiēs. q demēs nō succedit quia inutilis. Et doc.in.d.c.j. An mutus vel surdus. Qd Andreas de iser. Aluaro.⁊ alij intelligūt quādo est imperfectio: qr in totū fuerit inhabilis.l.j.⁊.ij.C.qui morbo.qr in illa materia capimus totalitatē imperfectiōis.vt dicit Bal.in.d.rubri. An mutus vel surdus ad hoc 11 tex.in.§.mutus in titu.epm vel abbatē. Igitur † qui nō est totaliter demens: sed habet aliquem intellectum ad matrimoniū contrahendum: nō dicitur totaliter demens: ⁊ sic nō inhabilis ad feudū ⁊ fortius ad maioricatū. Idem etiam ⁊ quādo matrimonium est contractum ab habente dilucida interualla: qr nō dicitur totaliter īperfectus ⁊ sic non inutilis ad maioricatū. Nā dicit Bal. in.d.c.j.de succes.feu. q ad hoc vt primogenitus regis demēs dicatur oīno inhabilis debet esse vitiū naturale ⁊ perpetuū. Et sic duo copulatiue requirit. Unde licet esset naturale si nō est perpetuū. Licet hoc cum maxima difficultate dari possit: vt a phisicis audiui. Tamen si daretur nō excluderetur: quod etiā ex eo patet: qr nō dicitur totaliter imperfectus homo vt requiritur fm Bal.in.d.rubri. An mutus. ¶ Preterea sicut dicimus q qñ quis est demens: non a natura sz ex accidenti nō dicitur inhabilis fm Bal.in.d.l.de succes.feu.ratio est fm eū quia a principio fuit quesitum ius in regno primogenito ⁊ radicatū.⁊ sic nō tollitur per superuenientiā furoris sed datur curator iuxta no.per Archi.in.c.grādi.de supplen.negli. prela.li.vj. Ita dicendum est in eo qui habet dilucida interualla: qr fuisset quesitum ius eo tempore quo fuisset sane mentis ⁊ radicatum: vt dicit Bal. Et licet supra allegata loquantur in regno ⁊ feudis. Tamen illa difficultas requirit.vt ex dictis in prima difficultate apparet: si ergo quis ad illa iudicandus esset habilis: fortius ad hunc maioricatū autē.multomagis.C.de sacrosan.eccle.cū simi. ¶ Ex qbus infero q ego nō video q possit dari casus in quo cum Stephano matrimoniū fuerit vere contractū ⁊ tñ ipse diceretur inhabilis ad maioricatū. Unde data validitate matrimonij arbitror illum habilem fuisse ad maioricatū. Sed posito q hoc dari potuisset q veruz matrimoniū contractum fuisset inhabilis ad maioricatū: ⁊ filij eēnt legitimi: vel ⁊ dato q verū matrimonium nō fuisset pter ignorātiam vxoris essemus in casu in quo filij essent legitimi super questione pposita. An dicti filij Stephani haberēt ius super illo maioricatu ⁊ an succedere possent. Et arbitror q sic per ea que no.Bald. in rub. An mutus vel surdus. Ubi querit si mut⁹ vel aliter imperfectus haberet filios. An auferatur tunc feudū.⁊ dicit q nō. alleg. no.per Cy.in.l.j.C.qui admit.ad bo.pos.possunt vbi concludit q si inhabilis ad feudum habet filios non excluditur. Et sic vult etiam Bal. q quando inutilis ad feudum habet filios feudū non auferatur. Et sic filij succedunt. Et hoc intelligit verum Andr.de iser.in. §.mutus.epm vel abbatem in feudo paterno. Secus in nouo.et sequūtur Jaco.alua.⁊ Moder.in.d.c.j. An mutus ⁊c. Sed nos sumus in maioricatu antiquo. Igitur filij debent admitti. ¶ Confir-
12 matur etiā. Nam † quando feudum defertur primogenito filius primogeniti succedit excluso patruo fm opi. Joan.an.in rubri. de feu. in additio.specu. Cuius opi.consulendo semper sequutus suz sequēdo dicta subtilis doct. ⁊ preceptoris mei in suo consilio. clxiij.incipi. Diligenter ⁊ mature discussis non insisto in hoc quia est vulgatissimum ⁊ longum habet tractatum. Igitur idem dicamus in maioricatu. Et lz illa opi.loquatur quando primogenitus reperitur mortuus tempore quo defertur successio. Tamen idem ius est quādo viueret et est inhabilis quoniam a pari procedunt quo ad ius succedendi non esse in rerum natura vel esse ⁊ a successione excludi. l.si nec.§.si deportatus.ff.de bonis libe.l.j.§.si.ff.de bono.possessio. contratab. Quinimmo fortius in casu nostro filij admittuntur: ac si
13 non esset primogenitus in rerum natura † quoniam licet alias furiosus ⁊ demens sit inhabilis ad successionem iuris vt in hereditate extranei quod habetur in.l.finali.§.tali.C.de curatore furio. Tamen quando debet alteri restituere: est habilis ad talem successionem vt

dicit Bald.in.l.j.ff.de bonorū possessio.furioso infanti delat. alle.l. cum heres.⁊ ibi late domi. Alexan.ff.ad trebel. Sed in casu nostro ex dispositione constituentis maioricatum pater obligatur restituere filio suo primogenito. Igitur dicitur habilis ad succedendū: non vt retineat sed vt restituat. Et si dicatur q ex constitutione constituentis maioricatum non teneretur pater restituere nisi post mortem. Respondeo q verum quando pater est habilis: secus si nō est habilis. Nam etiam ille qui tenetur post mortem restituere si in vita efficiatur inhabilis tenetur statim restituere: vt patet ex his que no.in no.q.dicit Joan.and.post Ricar.malum.in rubri.de secū. nuptijs. Cuius dicta referunt. ⁊ sequuntur Pau.de castro ⁊ Moder. in.l.ij.C.de institu.⁊ substitu.sub condi.fac. ¶ Non omitto q constitutor maioricatus voluit q in maioricatu succederet Gometius frater suus ⁊ successiue filium legitimum masculuz ⁊ primogenitū: ⁊ sic de singulis per lineam rectam de dicto Gometio descendentibus pvidit ⁊ eorum filijs primogenitis q filij primogeniti premortui preferantur patruis consuluit eleganter dominus Abb. in suo consilio.lxxxv.incipi. In proposita questione in primo volumi.rationes omitto quia vulgo habētur in stampa. Ex quibus arbitror qd presupposita legitimatione filiorum Stephani qd ipsi in maio-
14 ricatu succedant. ¶ Capio.iiij.questio.qua † queritur vtrum super dicto maioricatu inter consanguineos collaterales etiam contra dispositionem constitutionis maioricatus habeat locum prescriptio ⁊ que qualis ⁊ quanta esse debeat ista prescriptio. In qua difficultate concludo prescriptioni locum fore. Nam edictum de prescriptio-
15 ne est prohibitorium. Regulare enim † omnis res prescribi pōt que non reperitur prohibita.l.finali.C.de prescrip.longi tempo. ⁊.l.sicut.C.de prescrip.xxx.an. Igitur cum in casu nostro nō reperiatur prohibita censetur permissa. ¶ Preterea nos videmus primogeniture potest donari. Item potest quis illi renunciare secūdū Bal. in.c.j.§.preterea.qui.mo.feu.amit. Item vendi potest secundū Jo-
16 an.andr.Hostien.⁊ docto.in.c.licet extra de voto. Igitur † tale ius maioricatus quod competit primogenitis potest renunciari: donari: ⁊ vendi.ergo possunt talia iura prescribi.l.alienationis verbo. et ibi no.ff.de verborum significa.⁊ probatur ista consequentia ex his que ponit Barto.in.l.filiusfami.§.diui.ad fin.ff.de lega.j. ¶ Preterea aut talis constitutio maioricatus facta fuit in contractu ⁊ non censetur prohibita prescriptio.vt declarat domi. Abba. in.c.cū nō liceat.de prescrip. Quinimmo nō potuisset per ea que no.Bartho. in.l.nemo potest.ff.de lega.j. Aut in vltima voluntate: ⁊ eodem modo prescriptio non impeditur.vt concludit Barth. quem sequuntur Rapha.domi.Alerand.⁊ alij in dicto.§.diui.⁊ domi. Abbas in.d.c.cum liceat. ¶ Preterea feudum q alienari non potest prescribi potest.vt in.c.si quis per.xxx.si de feudo fuerit controuersia. Arbitror etiam q in casu nostro requiratur prescriptio.xxx.annorum duplici ratione. Et prima ratio est: quia ex quo procedit sine titulo non habet locum prescriptio longi temporis. Sed requiritur longissimum scilicet.xxx.annorum.vt in.l.sicut.C.de prescript.xxx. annorum.vel.xl.traditur in.c.si diligenti.de prescrip. ¶ Secundo probatur per tex.in.d.c.si quis per.xxx.in feudo. Ubi sine titulo pscribitur dicto tempore. maioricatus autem multum similis est feudo vt dictum est: requiritur spacium.xxx.annorum puto tamen q non procedat cum malafide.vt in.c.si.cuz ibi no. de prescrip. ⁊ licet ista sit magna disputatio in feudo de iure ciuili de qua late in dicto c.si quis per.xxx. Tamen non puto prout dicunt ibi moderni q de iure canonico hec disputatio procedat: sed q cum malafide procedere non possit: vt plene traditur in dicto.c.finali. quod ius canonicū: quia agitur de peccato ⁊ periculo anime seruari debet in vtroq foro secundū glo.communiter approbatam in regula possessor.de regu.iur.lib.vj.cum si. ¶ Circa quintam ⁊ vltimam dubitationem: qua queritur: si lite existente cum vno cui nullum competebat ius impediatur prescriptio currens contra alium forte ius habentem ⁊ in lite non existente. In qua difficultate concludo q non dicitur cōtra alium interrupta prescriptio. ¶ Primo quia licet malafides
17 superueniens interrumpat prescriptionem: † tamē interrumpit respectu illius cuius habeo malam fidem: non respectu alterius secūdum glo.⁊ Barto.in.l.natura.ff.de vsucap.⁊ Salyce.in.l.cum notissimi.§.j.de prescrip.xxx.vel.xl.annorum.⁊ Petr.de ancha. in.c. j.de prescrip.lib.vj. Idem Imo.in.c.fi.de prescrip.in vlti.carta dominus Ant.in.c.illud.de prescrip.et est communis opinio. A qua in iudicando non est recedendum licet dominus Abb.in dicto.c.illud.⁊ Areti.in suo consilio.xvij.in colū.xij. contra tenuerint. Igitur idem dicamus ⁊ fortius quando amouendo litem. ¶ Secundo in terminis quando interruptio fit per litis contestationem: vt concludit Barto.in dicta.l.generaliter.allegat no.in dicta.l.cum notissimi.§.sed ⁊ si quis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorum.hoc enim casu non de necessitate inducitur malafides: vt patet ex notab.per dominum Anto.⁊ Abba.in dicto.c.illud. ¶ Tertio quia si recte inspiciendo in casu nostro qui litem mouerunt ⁊ agitauerūt succubuerunt: quo casu etiam respectu litigantium nō dicitur prescriptio in

terrupta. vt not. voluit Pau. de castro in suo consilio mihi. ccxcij. in
cipit. Viso puncto. argu. eius quod habetur in. l. euidenter. ff. de ex-
cep. rei iudi. & qd no. Bar. in. l. sepulchri. ff. de sepul. viola. & sic sunt
expedite omnes difficultates elicite in formatione puncti. In qui-
bus posui conclusiones: quas putaui iuridicas non declinãs ad ali-
quam partium secundum quas iudicarem nisi aliud ostenderetur:
& ita concludo saluo semper saniori consilio. Laus deo. Bartho.
Soci. &c.

Summarium.

☞ Promissa in causa fauorabili non extinguitur prima vice sed pre
sumitur annua.
1 Testator si legat fratribus minoribus vnam pictãtiam in festo san
cti francisci debebitur tantum vna & singulis annis.
2 Legatum in causa fauorabili presumitur annuum: et non finitur in
prima solutione primi anni.
3 Legatum presumitur perpetuũ attẽta qualitate persone legatarij.
4 Verba indefinita in materia fauorabili equipollent vniuersali.
5 Legatum alimentorum factum vxori debet intelligi de omni futu-
ra vxore.
6 Promissio certe quantitatis ex causa alimentorum speciali fauore
presumitur annua.

Consilium. xlviij.

Dñs labia mea aperiat & spũssanctus illuminet intellectum.

Eleganter cõsuluit sup pre-
senti difficultate prestantissimus doctor & vti pater ho-
noran. dominus Ioan. Bapti. rosellus cuius consulta-
tio & conclusio. Et si mihi placeat. Tamen non mediocrem videtur
habere difficultatem. Et in primis contra eam videtur aperta de-
1 cisio Barto. in. l. cum quidam. ff. de annuis lega. † vbi vult qd si te-
stator legat fratribus minoribus vnam pictantiam in festo sancti
Francisci debebitur tantum vna et singulis annis. argu. l. boue. §.
hoc sermone. ff. de verborum significa. & l. eum qui calendis. in prin
cipio. ff. de verbo. obliga. Ita dicamus in casu nostro qd tantũ pri-
mo. x. pauperes fratalee teneatur hospitale recipere. Et licet Gui
do de suza. quem sequitur Cuma. in. l. eum qui calendis. teneat con-
tra Barto. per illum text. in dicta. l. cum quidaz. vt ibi per Cuma.
quando sumus in vltima voluntate. Tamen in contractibus volũt
idem quod Barto. & sic qd habeat locuz regula dicti. §. hoc sermo
2 ne. Sed in contrarium facit quia † legatum in causa fauorabili
presumitur annuum & non finitur in prima solutione primi anni. l.
legatum. et ibi Barto. ff. de annu. lega. & sic Barto. videtur contra
rius & pro ista secunda opin. Barto. videtur casus in. l. annua. §. a
titia. ff. de annuis legatis. Unde in causa fauorabili presumitur an
nuum. Sed Barto. in. d. l. quidam non videtur habere illud lega-
tum vnius pictantie pro lega. fauorabili et pio. dicitur enim qd sa-
tis est mẽdicantibus habere vnam pictantiam in primo festo san-
cti Francisci. Si enim habetur pro legato pio & fauorabili non de-
cideret illum casum per regulam. §. hoc sermone que nõ obstat. Se
cus ergo dicamus quando legatum esset pium & fauorabile per di-
ctã. l. legatum. & ibi Barto. & secundum hanc intelligentiam nõ ob
staret doctrina Barto. Sed in contrarium faciunt quia videt̃ po-
tius quod debeant doctrine Barto. concordari. quia in dicta. l. pe-
nul. fuit factum legatum simpliciter. Sed in dicta. l. legatum loqui
tur quando ad tempus per dictiones repetitiuas donec et quousqʒ
viuant. & sic in primo casu locuz habeat regula. §. hoc sermone. Se
cundo vero casu no. per text. in. l. sicut in annos. ff. qui. mo. vsusfru.
amit. Cum ergo simus in primo casu quia simpliciter facta fuit ꝓ-
missio videtur militare opi. Barto. in dicta. l. cum quidam. preser-
tim cum sumus in contractibus secundum Cuma. Quinimmo for-
tius Barto. in dicta. l. legatum voluit ꝙ secus sit in contractibus.
Unde vult qd quando promissio fit per dictionem donec: vel quo-
usqʒ: distingui debet ꝙ aut promissio continet causam incisiuam: &
tunc censetur facta promissio singulis annis & habent dicte dictio-
nes vim repetitiuam per dictã. l. sicut in annos. aut continent cau-
sam momentaneam: & tunc non videtur facta repetitio: sed tempus
appositum gratia debitoris: vt ibi per eum. argu. l. eum qui. ff. eo.
titu. & ideo dixit Bar. in. l. eum qui ita. ff. de verbo. obliga. qd si pro
mittis. x. quo ad viuam tantum. x. debẽtur nisi promissio fieret pau
peri: quia tunc videtur facta in causam alimentorum: & sic debẽtur
singulis annis. & sequuntur ibi communiter docto. Ex quibꝰ vi-
detur concludi ꝙ in casu nostro: ex quo promissio est facta simplici
ter & non per dictiones repetitiuas. Item quia non dicitur contine
re causam successiuam: sed tantum quando contingeret illos de fra
talea habere pauperes infirmos vel senes prout loquitur conuen-
tio ꝙ tantũ vsqʒ ad numerum. x. & non vltra videretur simul facta
promissio. Unde consultatio videtur esse dubitabilis. Sed ta-
men licet inficiari non possit rem esse dubiam: placet mihi cõclusio
insignis doctoris. Et in primis moueor hac ratione. Nam si instru-
mentum diceret tantũ si contingeret aliquem de dicta fratalea pau
perem fieri debere recipi in dicto hospitali concludendum esset qd
perpetuo talis obligatio duraret: hoc probat text. in ratione deci-
dendi. in. l. annua. §. a titia. ff. de annuis lega. vbi legatum factum sa
cerdoti de certa quantitate certa die vt ibi presumitur annuuz quia
dicitur factum templo. Unde est perpetuum. Ita in proposito pro
missio expresse facta fuit schole de fratalea quod etiam presumen-
dum fuisset per id quod habetur in. c. requisisti. de testamen. et in. l.
ciuibus. vt late dixi de testamentis. hoc etiam probat tex. iũcta de-
3 claratione Barto. in. d. l. non quidam. † vbi legatum presumitur ꝑ
petuum attenta qualitate persone legatarij ita in casu nostro fuisset
presumptio qd in primo paupere extingueretur promissio: cuz ho-
spitale sit ad pauperes recipiendos destinatum: & magis videatur
conueniens qd sit aliqua obligatio cum incertos debeant alimenta
re: & hoc patet clare in casu nostro quia si talis promissio fuisset in-
telligenda. seu illam intellexissent debere verificari & finiri in primo
paupere non fuisset opus limitatione. scilicet vsqʒ ad numerum. x.
dumtaxat quia frustra fuissent dicta verba adiecta contra. l. si quã
do. ff. de lega. j. & c. si papa. de priuile. lib. vj. Presertim quia dictio
aliquem est vniuersalis. vt no. glo. in clemen. j. de foro competen. &
Ioan. de imo. in. c. finali. de donatio. Talis ergo promissio erat ꝑ-
petua non limitata. Tum quia de natura promissionis est quod sit
perpetua. l. eum qui ita. §. qui ita. ff. de verborum obligatio. Tum
quia sit vniuersitati: que semper eadem durat. l. proponebatur. ff.
de iudi. Item dicta promissio non verificabitur in primo infirmo.
vt dictum est. et sic non habuisset locum dictꝰ. §. hoc sermone. & sic
fuisset perpetua in quibuscunqʒ pauperibus pro tempore venienti
bus ex dicta fratalea. Ex quibus infero in proposito qd cum di-
cta promissio sit sui natura perpetua in quibuscunqʒ pauperibus
pro tempore venientibus ex dicta fratalea reperiatur limitata per
alia verba vsqʒ ad numerum. x. dumtaxat & non vltra. Talis limi-
tatio respicit tantum persona & non tempus: vnde limitata causa
limitatum parit effectum. l. cum tale. §. falsam. ff. de condi. & demõ-
stra. & l. cancellauerat. ff. de his que in testa. delen. Si ergo est facta
limitatio respectu personarum & non respectu temporis: sequitur
qd dicta promissio durare debet perpetuo. & sic quandocunqʒ ali-
quis efficiatur pauper recipi debeat semper in omni tempore. Sed
quia poterat contingere quod multi ex dicta fratalea efficerentur
pauperes noluerunt alijs pauperibus ingressus impediri. Unde
taxauerunt numerum qd eodem tempore non tenerentur recipere
vltra. x. & ista videtur fuisse intentio attento quod hospitale debe-
bat se paratum offerre pauperibus venientibus que intentio pre-
ualere debet. l. cum mulier. ff. solu. matrimo. c. intelligentia. c. prete-
rea. de verborum significa. & etiam hoc colligitur ex dicta conuen-
tione: quoniam illi de fratalea grauãtur perpetuo: & sic omnes qui
pro tempore fuerint ad hoc onus de quo in. c. sequẽti quod incipit.
Item qd dicti de fratalea &c. Igitur debent perpetuo commodum
sentire vt in regula qui sentit onus de regu. iur. lib. vj. cum materia.
& tunc bene quadrat decisio ibi posita per Ioan. and. in materia re
lata per precedentem consultorem. Item in dicta conuentione gra
uãtur priores siue guardiani dicti hospitalis qui pro tempore fue
4 rint: que † verba indefinita in materia fauorabili equipollẽt vniuer
sali. l. placet. ff. de libe. & posthu. & clare dominus Alexand. in con-
si. clxxj. in. ij. volu. & intelligi debẽt ꝙ omnes priores: & omni tempo
re dicuntur esse grauati ex quo datur intelligi qd ꝑpetuo voluerũt
durare quod non esset si tantum vsqʒ ad numerum. x. fuissent obli-
5 gati. Unde dñs Alex. in. d. consilio † voluit qd si legatum alimento
rum est factum vxori tale legatum ĩtelligi debet de omĩ futura vxo
re facit quod dicit Bar. in. d. §. qui ita in rõne decidendi. Ubi vult
6 † ꝙ ꝓmissio certe quãtitatis ex causa alimentorum speciali fauore
ꝓsumatur annua: que alias non ꝓsumeret̃. Sed in casu nostro ver-
titur causa alimentorum. Igitur &c. bene facit ꝙ ista interpretatio
est magis pia. Ideo in re dubia amplectenda. c. finali. de re iudica.
Ex quibus & alijs adductis per primum consulentem de subscri-
ptione requisitus puto idem iuris esse.

Laus deo. Bartho. soci. &c.

Summarium.

☞ Ei cuius colonus est a possessione eiectus competit remediuz ca-
nonis reintegrande. Et quedã in materia statuti sup probatiõibꝰ.
1 Statutum potest facere qd illa que esset in loco plena probatio nõ
probet.
2 Statutum per quod debitum a centum libris supra nõ potest pro-
bari per testes non ligat clericum etiam in iudicio.
3 Ad acquirendã possessionẽ quis debet intentare remedium quorũ
bonorum & adipiscenda actuali possessione per remedium.

Consilium. xlix.

Dñs labia mea aperiat & spũssanctus illuminet intellectum.

In causa episcopi Senoga
liensis viso diligenter processu reperio multa allegata ꝑ
dominos aduocatos que si essent vera: causa Reuerendi
domini

domini episcopi esset in tuto. Sed reperio multa allegata que non
sunt in processu vt ex infra dicendis apparebit. Reperitur in pri-
mis quod die.xxix. Aprilis altera die post mortem Hieronymi ser
Simon clericus vt generalis procurator domini episcopi appre-
hendit possessionem hospitij ⁊ orti tanq̃ de bonis emphiteoticis
domini episcopi demum decimo die mensis Madij sequentis reue
rendus dominus ratificauit dictam apprehensionem possessionis:
prout patet per duo publica instrumenta cuiusdam ser Bonifacij
de rocha contracta pro quo de iure communi predicta probantur
de ratificatione patet: quia constat publica instrumenta. l. cum pre-
cibus. C. de probatio. De apprehensione etiam probatur: quia in-
strumentum fuit confectum in rebus apprehensis et constat de
apprehensione per text. cum ibi plene not. maxime per dominum
Alexand. in. l. predia. ff. de acquirenda possessione. Sed contra pre
dicta opponitur quod dicta duo instrumenta nihil probant. Sed
sunt nulla quia non est ostensum quod dictus notarius fuerit ma-
triculatus in ciuitate Senogalie prout statutum in loco seruanduz.
l. omnes populi cum ibi nota. ff. de iusti. ⁊ iure. Et potest statutum
1 facere † quod illa que esset in loco plena probatio non probet: scdȝ
not. per Specu. in titulo. de probatio. §. videndum. versi. Sed pro-
curator. No. Imo. dominus Antonius ⁊ alij in. c. ij. extra de proba
tio. ⁊ not. Bald. in. c. si quis per. xxx. si de feudo fuerit controuersia
inter dominum et agnatum. ⁊ multum videbatur obstare quia in
hoc est fundamentum domini episcopi nec reperio responsum nisi
in quibusdam allegationibus: in quibus reperio quod dicitur qd
tale statutum non habet locum quando contenditur cum ecclesia
vel cum clerico: ⁊ sic cum persona ecclesiastica: quia statutum lai-
corum prout est hoc de quo agimus non ligat clericos vel perso-
nas ecclesiasticas. vt in. c. ecclesia sancte Marie. de constitutio. ex-
tra. Et hoc decidit Ioan. calderi. in sua disputatio. que incip. Sta
2 tuto ciuitatis. in fi. Ubi dicit quod † statutum per quod debitum a
c. libris supra non potest probari per testes nō ligat clericum etiaȝ
in iudicio. ⁊ sequitur Pet. de ancbara. in repetitio. c. primi. de con-
stitutio. in. xxviij. charta. ⁊ Ioan. de imo. in. c. cum contingat. extra
de iureiuran. in. xxviij. char. faciunt not. in. c. quod clericis. de foro
competen. et hoc pro multum notabili referunt Moder. in. c. ij. ex-
tra de probatio. ego vero refero ⁊ sequor in. l. certi conditio. §. quo-
niam agitur. ff. si certum petatur. ¶ Preterea secundo predicta
confirmatur Simon clericus apprehendit possessionem dicti ho-
spitij nomine dicti episcopi ⁊ illud alij locauit. s. Antonio ser Ro-
sati demum promittit ⁊ iurat predicta omnia obseruare contenta
in dicto instrumento ⁊ iurauit obseruare etiam apprehensionē pos-
sessionis nomine domini episcopi. Unde ad probādum talem pro-
missionem iuratam dictum instrumentum probat: quia non potuit
statutum laicorum tollere quominus per tale instrumentum talia
iurata non probarentur propter iuramentum quod dicitur quid
spirituale. ⁊ non ligatur statutis laicorum not. in. c. laicus. de foro
competen. lib. vj. ⁊ ita voluit singulariter Ioan. de imo. in. d. c. cuȝ
contingat. in. lxxxviij. char. quod pro multum singulari referunt
Moder. in. d. c. ij. de probatio. ¶ Confirmo ⁊ tertio. Nam per di-
ctum instrumentum probatur quod conductio fuit facta seu voca-
tio ⁊ iurata tempore apprehensionis. Item quod eo tempore fuit
facta locatio seu conductio ⁊ per dictum ser Anto. per quendaȝ pe
disequum probatur quod toto tempore dicte conductionis steterūt
in dicto hospitio nomine domini episcopi qui testes probant quia
sunt duo. l. Ubi numerus. ff. de testi. ⁊ non agitur de aliquo ipsoruȝ
commodo iuxta. l. etiam. C. de testi. Quinimmo fortius credendum
est illis qui deponunt de facto proprio qualiter ibi steterunt nomi-
ne episcopi toto tempore conductionis per ea que no. Pau. de ca.
in. l. si quis seruo. C. de furt. ⁊ per Bartho. de saly. in. d. l. si quis de
curio. C. de fal. Unde ex instrumento probatur quādo fuit facta lo-
catio ⁊ per testes ibi stantes probatur quod toto tempore locatio-
nis steterunt ibi nomine episcopi. Unde non probatur apprehensio
per solum instrumentum: nec per solos testes: sed per instrumentū
et testes: ⁊ sic probatio est mixta que a statuto non probatur scdm
Barto. Bald. ⁊ alios ⁊ ibi plene dixi post Moder. in. d. §. quoniā
igitur tradunt plene Modernio. in. d. c. ij. de probatio. ¶ Ex qui-
bus concludo quod probatur apprehensio possessionis prout dici-
tur in dicto instrumento. Sed contra hanc cōclusionem dicunt ad-
uersarij quod dictus ser Simon apprehendit dictam possessioneȝ
rei tanq̃ existentis emphyteotice. i. episcopi vt dicit instrumentuȝ.
Ita etiam dicitur per dominum Episcopum in. lxxiij. positione
partis aduerse. ⁊ per episcopum confessata quod animus dicti ser
Simonis fuit accipere possessionem dicti hospitij ⁊ terreni tanq̃
rei emphyteotice domini episcopi. Unde dictus animus proba-
tur ex vtraq̃ parte iuxta no. per Bart. in. l. post legatum. in prin-
cipio. ff. de his qui. vt indig. ⁊ per Bald. in. l. cum precum. C. de lib.
cau. ⁊ in. l. vnica. in. iij. colum. C. de confessis dominus Anto. in. c.
ex parte decani. de rescript. ¶ Ex quibus videtur inferri quod si
animus suus fuit acquirere possessionem de re tanq̃ re caduca et
non aliter actus agentium non operatur vltra intentionem agen-
tis. l. non omnis. ff. si certum petatur. Sed in casu nostro non con-
stat quod res esset emphyteotica ergo non dicitur illius possessio-
nem accepisse: bene facit quod acquiritur animus et corpus. l. iij.
in principio ⁊ in. §. admittenda. ff. de acquiren. possessio. ⁊. l. quem-
admodum. C. eodem titulo. Sed in casu nostro non ostenditur em-
phyteotica. Igitur casus videtur defecisse. ⁊ sic non videtur posses
sio quesita. bene facit. l. si me in vacuam. ff. eodem titulo. Facit ad
hoc glo. cum sequacibus in. l. quod meo. in principio. ff. de acquirē.
possessio. Et ad hoc argumentum non reperio responsum per ad-
uocatos. Sed ad hoc respondeo breuiter quod dictus ser Simon
voluit possessionem iuxta. l. cum heredes. ff. de acquiren. possessio.
ex causa de qua supra. ⁊ licet causa de qua supra non appareat ve-
ra: tamen possessio acquisita fuit: quia ad acquirē. possessio. nō re-
quiritur causa. l. j. §. si vir vxori eodem titulo. Tenent Cy. ⁊ Bald.
in. l. qui rem. ⁊ in. l. ad probatio. C. loca. ⁊ Saly. in. l. tradi. C. de pac.
et Barto. in reprobando glos. que contra tenuit in. l. quod meo. in
principio eodem titulo ⁊ ibi latissime domi. Alexand. Unde licet
causa non fuerit probata vera non refert quia in hoc indicio posses
sorio non requiritur causa vt conclusum est. ¶ Ex quibus patet
quod non obstant ea que ponuntur per partem aduersam in. xxiij.
posit. confessata per dominum episcopum. In qua ponitur quod
dicta bona remanserūt in hereditate ⁊ bonis dicti Hieronymi cui
episcopus respondet quod credit: videlicet debitum episcopatui
iure emphiteotico in qua videtur se fundare pars aduersa. nam ve
rum est quod episcopus fatetur quod hospitium remansit in here-
ditate Hieronymi debitum iure emphyteotico. Unde episcopus
non simpliciter fatetur quod remansit in dicta hereditate. Sed de-
bituȝ episcopatui iure emphyteotico. Debet ergo aduersarius vel
totam responsionem acceptare vel totam renunciare: vt. l. si qui-
dem. C. de excep. ⁊ ibi not. ⁊ per Barto. in. l. aurelius. §. idem que-
siit. ff. de libe. lega. ⁊ per docto. in. c. j. de confessis in. vj. traditur ple
ne in. c. bone. el secundo. extra de probatio. ⁊ in. c. cum venissent. ex-
tra de insti. cum similibus. Si ergo aduersarij talem responsionem
non admittunt non nocet iuxta not. in regula ex eo. extra de regu.
iur. libro. vj. traditur in. l. post legatum. ff. de his qui. vt indig. Aut
admittunt. ⁊ tunc illa verba: sed debitori quesitum iure emphyteo
tico sunt approbata quia qualificant dictam responsionem vt no-
ta. in dictis iuribus proxime allegatis que verba significant: ⁊ ex-
ponunt scilicet debitam iure emphyteotico tanq̃ recadutum ad
episcopatum: quia responsio declaratur ex tali responsione facta
lxxiij. positioni partis aduerse in qua dominus episcopus fatetur
quod animus ser Simonis non fuit apprehendere non tanq̃ em-
phyteoticam ⁊ recadutam. Unde a dicta responsione ⁊ ab instru-
mento apprehensionis capit interpretationem responsio de qua
supra quod dictum hospituȝ remansit in hereditate tanq̃ emphy
teoticum: quia intelligi debet tanq̃ recadutuȝ per ea que no. Bar.
in. l. aurelius. §. scio. ff. de libe. lega. ⁊ per Bald. in. l. j. C. de furtis.
cum similibus. Si autem pars aduersa fatetur rem emphyteoti-
cam ⁊ recadutam: potuit possessionem accipere propria auctorita
te s̄m communem opinionem de qua in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ ad
hoc sunt plene carte consulentium pro episcopo. Si autem altera
pars non fatetur dictas responsiones: tunc non potest se in eis fun
dare vt in regula cuȝ ex eo. de regulis iuris. libro. vj. ⁊ probatur in
l. post legatum. C. de his quibus vt indignis. ¶ Ulterius etiam nō
obstat quod dicitur per aduersarios quod dictus ser Simon qui
erat procurator episcopatus non habet mandatum ad acquirendū
possessionem quia habebat mandatum generale ad negocia. Unde
potuit domino episcopo acqurere possessionem: vt voluit glo. ⁊ cō
muniter docto. approbant vt ibi late per preceptores meos domi-
num Alexan. ⁊ dominnm Areti. Et presertim quia talis acquisi-
tio possessionis tenebat in fauorem domini episcopi: vt in. l. nō vlli.
et ibi Barto. post glo. ff. de transactio. ⁊ dominus Abb. in. c. cōtin-
git. eodem titulo. Quinimmo dicebatur habere speciale manda-
tum ex quo habebat generale cum libera. Nam in principio tribui
tur plena administratio in fine est apposita clausula cum libera vt
per Barto. in. l. procurator cui libera. ff. de procura. ⁊ per glos. in
dicto. c. contingit. ¶ Comprobo quia dicitur in mandato quod
possit omnia facere dominus si esset presens: vt per Barto. in di-
cta. l. procurator cui libera. et in lege creditor in. §. lucius. ff. man-
da. Item in dicto mandato est clausula rati. Igitur idem est ac
si a principio dominus ratificasset: vt in lege procuratorem ha-
bentem. ff. de procuratori. et Bald. in lege prima. C. de procurato-
ribus. et Aretinus. in consilio. xcviij. incipit. Legitando: et quod
nota. Dominicus in capitulo is qui. de procuratoribus. libro. vj.
¶ Ex quibus patet quod a p̄ncipio et mandato domini episcopi
fuit quesita possessio accepta per procuratorem. Sed tamen etiam
postea ad tollendam omnem difficultatem sequuta est ratificatio
die. x. Maij. vt patet ex instrumento ratificationis propter quam
licet non fuisset quesita possessio per apprehensionem procurato-

ris ꝙ tamē est falsissimum fuit quesita possessio per ratificationem
episcopi: vt in.l.si ego.ff.de neg.ge.⁊ in.l.iij.§.procurator. ⁊ in.l.cū
ad te.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ in.c.cū ad sedem cum glo. de resti.spolia.
traditur in.d.§.procurator. Ex quibus cōcludo ꝙ quesita erat pos
sessio domino episcopo. Primo per apprehensionem. Secundo
per ratificationem. Nec obstat quoddā instrumentum productum
in quo apparet ꝙ quidam adiuit hereditatem nomine dicti Joan-
nis: ⁊ apprehendit possessionem q: dictum instrumentum est confe
ctum de dicta apprehensione per illum qui non habebat mandatū
nec ostenditur aliqua ratificatio Joannis tanq̄ heredis dicto tem
pore. Unde non fuit quesita aliqua possessio dicto tēpore iuxta no.
in.d.§.procurator. nec censetur addita aliqua hereditas que nō po
test adiri per procuratorem.l.paulus.als incipit per procuratorē.
ff.de acqui.here. Item fuit factum instrumentum post apprehen-
sionem procuratoris episcopi. Item post ratificationem episcopi
que fuit facta decima Maij. Unde nō nocuit domino episcopo nec
etiam per ratificationem Joannis ex quo Joannes nō possidebat:
sed dominus episcopus per illud quod habetur in.l. si patrem.ff.
queād.serui.amit.⁊ per Bar.in.l.bonorum.ff.rē ra.habe. ¶ Pre-
terea non obstāt quidam testes examinati pro parte Joannis qui
nititur probare Joannem per sex vel paucos dies post mortem
Hieronymi ingressum fuisse possessionem: quia adhuc probatur
ꝙ possessio fuit prius quesita episcopo altera die post mortē Hie-
ronymi vt dictum est. ¶ Preterea vnus est tm̄ ex dictis testibus
qui probat de tempore.s.de sex diebus post mortem Hieronymi.
Dictum autem vnius dictum nullius: vt in.l.iurisiurandi.C.de te
sti.l.vbi numerus.ff.e.alij non probant de alio tempore. Unde non
nocet possessioni episcopi prius quesite: arg.eius quod habetur in
l.eum actum.ff.de neg.gest.⁊ in.l.matrem.C.de proba.⁊ in.c.in pre
sentia.extra eo.vbi doc.late per Barto.⁊ doct.in.l.sed vt probari.
ff.de noui oper.nunci. ¶ Ex quibus infero ꝙ cum dn̄s episcopus
acquisiuerit possessionem ⁊ ciuilem ⁊ naturalem: ⁊ semper vsq; ad
expulsionem inquilini seu coloni insteterit in possessione licet pro-
betur ꝙ Joannes vel aliquis nomine eius ingressus fuisset preser-
tim clanculū possessio que erat quesita dn̄o ep̄o nō esset ablata: vt
est tex.⁊ ibi no.in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.
pos. ¶ Nec predictis ob.ꝙ in.d.Joanne virtute statuti loci esset q̄-
sita possessio dicto Joanni immediate ꝙ fuerit heres qm̄ omitten-
do illam disputationem ꝙ possessio censeretur quesita ⁊ cōtinuata
de defuncto per heredem de quo late in.l.j.⁊ in.l.iij.in princip.ff.
de acqui.pos.maxime per Are.⁊ Alexā. Presertim ⁊ omissa etiā
disputatiōe. An sit sufficiēter ꝓbatū ꝙ Hieronymus defunct⁹ pos
3 sideret ad verificādum † dictum statutum qm̄ ad acquirēdam pos-
sessionem debebat intētare remedium quoꝝ bonoꝝ pro adipiscen-
da actuali possessione per remedium.l.fi.ff.de edicto diui adria.tol.
ſm Cy.in.l.ea lege.vbi etiam Bal.in.v.q.C.de cōdi.ex.l.nō autē
poterat tanq̄ spoliatus possessionem recuperare ⁊ remedio recupe
rande agere q: tūc succumberet ſm Bald.in aut.defun.in.vj.q.C.
ad tertu.⁊ Bal.in simili.in.l.j.ad fi.C.de ap.⁊ Joan.fabri in.§.sui
institu.de here.quali.⁊ diffe. Et in terminis per do.Alex.p̄ceptorē
meum in cōsi.iij.quod incipit. In causa mota per Angelū simonis
in primo volu. Et in cōsilio statim allegādo. ¶ Cōfirmat ista opi.
multum notāter ꝙ dictū statutū locū habeat nisi mortuo defuncto
possessio ab alio fuerit apprehēsa: put est casus noster q: illa actua
lis apprehēsio impedit illam cōtinuationem fictam inductam a sta
tuto iuxta.l.pomponius.§.quesitum.vbi hoc in terminis dicit do.
Rapha.cuma.ff.de acqui.pos.qđ pro multum notabili refert do.
Alexā.licet eam nō firmet in.l.cum heredes.in prin.ff.de acq.pos.
et lʒ nō ibi firmauerit hoc tn̄ firmat in spē in suo cōsi.lxxxiij.incip.
Uisa facti narratione: in secundo volumine. Pro quo est gl.valde
notabilis in.l.cum miles.in princip.in glo.mag.ad fi.ff.ex quibus
cau.maio. ¶ Ex quibus omnibus patet ꝙ fundata est intētio di-
cti domini episcopi. Unde per expulsionem sui coloni dicitur pri-
uatus sua possessione ⁊ sic cōpetit sibi remediū recuperāde siue ca
nonis reintegrāde: siue alterius remedij iuxta not.i.l.si colonus.ff.
de acquirē.possessio.⁊ per dominum Alex.in cōsi.xcj.in primo vo
lumine.⁊ habetur plene in.c.sepe.⁊ in.c.cum ad sedē de resti.spo.
ꝙ autē fuerit expulsus colonus.ex quibus ⁊ multis alijs adductis
per consultores domini episcopi presertim per quēdam Mattheū
de Uico in suis cōsilijs: ⁊ alios arbitror dictum dominum episco-
pum iusticiam fouere. Uisis omnibus instrumētis processibus sta
tutis positionibus ⁊ testibus examinatis: ⁊ ideo dico intrepide par
tes domini iudicis esse in pronūciando bene fuisse ⁊ esse ꝓnūciatū ⁊
sententiatum ⁊ male prouocatum. Laus deo.
Bartho.soci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Statutum excludens feminas simpliciter intelligitur perpetuo
excludere.
1 Filie femine stātibus masculis in hereditate sunt perpetue excluse
et non temporaliter donec masculi extiterint.
2 Quicquid reperitur in termino ad quem fit relatio censetur repeti
tum in termino referente.
3 Hereditas patris est magis filijs debita q̄ ascendentibus et colla
teralibus.
4 Heredis appellatiōe nō comprehēditur nisi heres vniuersalis.
5 Qualitas adiuncta verbo intelligi debet ſm tempus verbi.

¶ Consilium.l.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

Uiso testamento Pauli ro-
dulphi cōsiderata cōtingētia casus: ⁊ viso cōsilio reddi-
to in hac causa. Capio primam difficultatem qua queri
tur. Nunquid per mortem Leonardi sine descendentibus heredi-
bus sit locus fideicommisso facto camere plebis sancte Marie.
An vero sint vocate sorores.d.Leonardi. In qua difficultate pre-
fatus doctor consuluit quod nō potest camera adhuc ad fideicom-
missū admitti: ⁊ mouetur ni fallor ex mala intelligentia statuti ex-
cludētis filias feminas penitus masculos quod tamen est falsum.
Unde consilium redditum facit potius pro ecclesia hoc fundamē-
1 to dicendorum dico quod † stantibus masculis filie femine in he-
reditate sunt perpetue excluse: et non temporaliter donec masculi
extiterint: hoc probatur clare in statuto in capitulo quibus casi-
bus filie. Statutum enim simpliciter propter existentiam mascu
lorum vult quod femine et descendentes nullatenus admittantur
sed potius excludantur per masculos. Et sic statutum simpliciter
excludit filias existentibus masculis. Igitur postq̄ mortuo patre
masculi sunt heredes: femine sunt perpetuo excluse. Ita est doctri
na communiter approbata in.l.fina.ff.ad tertullia.⁊ Bald.⁊ alio-
rum in.l.ij.C.de liberis prete.⁊ est casus.⁊ Bald.in.c.j.episcopum
vel abbatem.traditur in.l.si quis posthumus.§.si filium.ff.de lib.
et posthu. Sed puto quod consultor deceptus fuerit ex alio versi.
dicti statuti in capitulo: et si cōtigerit ⁊c. In quo ego primo fui de-
ceptus quando prima vice illū legi. Dicit enim ⁊ si contingeret ꝙ
supradicti omnes masculi enumerati ascendentes videlicet ⁊ colla
terales qui mulierem a supradicta hereditate contra iuris commu
nis dispositionē. Excluserunt descendentes ex testamento vel ab
intestato sine filijs masculis vel nepotibus masculis ex ipsis filijs
masculis procedentibus morerentur quod tunc tota hereditas il-
la que ad illos masculos excludenter peruenit deueniat ⁊ deuenire
debeat in dictas filias exclusas ⁊ sic cum in principio dictū fuerit.
Et si contingeret quod supradicti omnes masculi enumerati vide-
tur includere filios masculos excludentes quia qui omnia dicit ne-
minem excludit.l.a procuratore.C.manda.l.omnes.C.sine censib.
vel reliquis.c.solite.de maiori.⁊ obedien. Idem quia subdit enume
rati.⁊ sic refert se ad masculos enumeratos. Sed enumerati fuerūt
etiam filij ⁊ descendentes ex eis. Igitur censentur in hoc capitulo
2 repetiti. † Quicquid enim reperitur in termino ad quem fit relatio
censetur repetitum in termino referente.l.si ita scripsero.⁊ ibi Bar
to.ff.de conditio.⁊ demonstratio.l.asse toto.ff.de heredi.insti.⁊ in
l.ait pretor.§.si iudex.⁊ ibi Barto.ff.de re iudi. ¶ Sed hoc nō ob-
stante contrarium puto verius. Quinimmo a filijs masculis sunt
excluse perpetuo: sed ab ascendentibus ⁊ collateralibus a quibus
ex forma dicti statuti excluduntur temporaliter excluse. Nam in.c.
in quo excluduntur a filijs masculis perpetuo excluduntur. Sed
postq̄ statutum voluit quod etiam excluderentur ab ascendenti-
bus ⁊ collateralibus addit dictum capitulum ad ostendendum ꝙ
volebat eorum exclusiones non esse perpetuas respectu ascenden-
tium ⁊ collateralium. Et quia videbatur tum ex vi verborum vt
dixi. Tum etiam quia clausula in fine posita solet ad omnia refer-
ri iuxta text.no.in.l.talis scriptura.ff.de lega.j. Idcirco statutum.
Et si contingeret quod supradicti omnes masculi. Ad tollendum
hanc dubitationem addit.videlicet ascendentes.videlicet ⁊ collate
rales: tantummodo ⁊ sic post dicta verba generalia restringit se
ad ascendentes ⁊ collaterales: vt patet ex dicta dictione. videlicet
de cuius natura est restringere orationem generalem precedentem
ad expressa.l.alimēta.ff.de alimen.⁊ ciba.lega.l.j.⁊ ibi not.Barto.
ff.ad.l.aquil.⁊ no.Barto.in.l.quesitum.§.si fundus.ff.de fun.in-
struc.probatur etiam dictione tantummodo: ⁊ sic refert ⁊ restrin-
git se tantum ad ascendentes: et collaterales quoniam dictio: tan-
tummodo ponitur etiam restrictiue.l.ij.C.de his qui filios distra-
xe.⁊ omnes alias personas: preter personas expressas excludit.l.
j.⁊ ibi Barto.ff.si quis ius dicen.non obtempera.⁊ in.l.iurisgen-
tium.§.quod fere.ff.de pactis.et in.l.sancimus.C.de testamen. Et
3 ibi Alberi.l.lucius.§.que habebat.ff.ad trebellia. Presertim † q:
filijs hereditas patris est magis debita quā ascendentibus ⁊ col-
lateralibus: vt in auten.suc.C.de suis ⁊ legiti.⁊ in.l.nam et si pa-
rentibus.ff.de inoffi.testamē.⁊ sic dictio taxatiua tantummodo ex-
cludit casum dissimilem iuxta not.in.l.ob es.C.de predijs mi.et in
clemen.

cle.exiui.§.non aũt.de verb.sig.cum si.Unde nimirũ si filie poten-
tius excluduntur a filiis quaz ab ascendentibus et collateralibus.a
filiis eñ excluduntur perpetuo ab ascẽdentibus autẽ donec viuũt:
vel si decesserint cum filiis vel masculis nepotibus:secus si decesse-
rint sine filiis vel nepotibus:qꝛ tunc femine reintegrantur ad succes
sionem paternam. ¶ Ex quibus patet ꝙ deceptus fuit dominus
cõsultoꝛ qui voluit ꝙ femine excluderentur a filiis tempoꝛaliter et
nõ perpetuo. ¶ Unde hoc supposito sequitur cõtraria cõclusio ex
dictis dñi Consultoꝛis ꝙ cũ testatoꝛ censeatur se voluisse ꝯformare
substituendo cum dispositione statutoꝛũ loquentiũ de materia suc-
cessionis ab intestato vt eo oꝛdine in dubio deferatur fideicõmissum
quo defertur successio ab intestato:vt voluit not.Bar.in.l.heredes
mei.§.cum ita.ff.ad treb.⁊ in.l.vt iurisiurãdi.§.si liberti.ff.de ope.
liber.⁊ in ꝓposito nostro loquitur Pet.de.an.in.l.tres fratres.ff.
de pact. Ubi dicit se cõsuluisse ꝙ stante dicto statuto si pater insti-
tuit filios heredes existententibus masculis censetur eos instituisse
⁊ non feminas.Igit̃ cum statutum extantibus filiis feminas perpe
tuo excludat:ita etiam testatoꝛ fecisse censetur. Ista conclusio ⁊ ꝙ
camera dicte ecclesie ⁊ non sit vocatus:⁊ non dicte soroꝛes Leonar-
di pꝛobat̃ euidenter. Nã hic reperio duas substitutiones:altera est
ꝙ post mortẽ Simonis instituti voluit ꝙ bona stabilia perueniant
ad heredes descendentes ex ipso Simone. Ex qua substitutione fi
lie femine dicti Simõis nõ possunt admitti duplici ratiõe. ¶ Pri
ma est ꝙ tẽpoꝛe moꝛtis Simonis extabãt filii masculi heredes Si
monis exclusis feminis ex foꝛma statutoꝛũ. Igitur testatoꝛ hoc ca-
su censetur voluisse excludere seu non vocare feminas pꝛopter ma-
sculos iuxta not.per Bar.in dicto.§.cum ita.Et Pet.de an.in di-
cta.l.tres fratres.⁊ ꝓ his est bonus tex.in.c.j.epm vel abbatẽ.Ubi
si aliquis recipit feudũ pꝛo se filiis masculis ⁊ feminis masculis exi
stentibus ipsi admittuntur exclusis feminis perpetuo adeo ꝙ moꝛ
tuis masculis non reddit feudum ad feminas. ¶ Scõa est ꝙ testa-
toꝛ substituendo vocat descendẽtes Simonis sed cum qualitate ꝙ
sint heredes:substituit eniz heredes descendentes ex Simone:⁊ sic
restringitur ꝙ sint heredes ⁊ descendentes:⁊ sic patet ꝙ nõ solum
requiritur ꝙ sint heredes ad hoc vt sint vocati.Sed etiã descendẽ-
tes ad hoc ꝙ not.Bar.in.l.gallus.§.⁊ si parẽte.ff.de lib.⁊ posthu.
⁊ ꝙ not.in.l.ꝙ dicit̃.ff.de verb.oblig.sed femine licet sint descendẽ-
tes.Non sunt heredes Simonis immo sunt perpetuo exclusẽ ab he
reditate Simonis.Igitur non verificantur verba fideicommissi in
eis:⁊ per cõsequens nec fideicõmissum.l.si seruuz.§.nõ dixit p̃toꝛ.
ff.de acquiren.here.l.non aliter.ff.de lega.iii.l.hos accusare.§.om-
nibus.ff.de accusa.cum simi. Quinĩmo ille dicit̃ pꝛopꝛie heres qui
vniuersaliter succedit.l.quedã.§.is aũt.ff.de eden.⁊ sic femine non
includunt̃.Uñ dicit singulariter Ioã.an.in addi.spec.in tit.de test.
§.j.in additiõe magna incip.Qd de precedenti referẽdo dicta Jac.
de are.ꝙ lꝫ ista verba si decesserit sine herede exponant̃.i.sine filiis
l.ex facto.§.si.ff.ad trebel.Tñ non cõpꝛehenditur filius naturalis
vt faciat deficere cõditionem mouetur pulchꝛa ratione:qꝛ heredis
4 †appellatione nõ cõpꝛehenditur nisi heres vniuersalis.d.§.is aũt
sed naturalis nõ põt vniuersaliter succedere sꝫ tm̃ incerta parte.§.
itẽ si quis.C.de natu.liberis.igit̃ nõ cõpꝛehẽdit̃.Igit̃ foꝛtius in ca-
su nostro filie nõ includunt̃ q̃ nullo mõ sunt heredes Simonis. Al
tera substitutio est:⁊ in secũda in qua vocatur.camere dicte ecclesie
si heredes Simonis decederent sine heredibus descendẽtibꝰ:⁊ ista
est parificata:qꝛ Leonardus heres Simonis decessit sine descendẽ
tibus.Ideo clausula est admittẽda seu eius camera.l.ex facto.§.si
quis autẽ.ff.ad treb. ¶ Ex qbus cõcludo ꝙ cũ nunc dicta bona di
cti testatoꝛis peruenerint ad ecclesiã iure fideicõmissi purificata cõ
ditione põt ecclesia seu eius camera reuocare alienata pẽdẽte cõdi-
tione fideicõmissi.l.fi.§.sinaũt sub cõditione.C.cõia de le. Datio cõ
muniter ad liuellũ est alienatio:vt tradit̃ in.l.codicillis.§.instituto.
ff.de leg.ii.⁊ est casus in cle.j.de reb.eccle.nõ alienã.⁊ ibi no.Igitur
camera reuocare põt hãc dationẽ ad liuellũ. ¶ Nec huic cõclusiõi
ob.ꝙ alienatio ad liuellum per dictũ Simonẽ vr̃ facta ꝓpter debi
tuz testatoꝛis.Igitur vr̃ fieri potuisse.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de
leg.j.Tradit̃ in.l.peto.§.ṗdiũ.ff.de leg.ii.⁊ in.l.cũ hereditas.⁊ in.l.
si heres.§.j.ff.ad treb.cũ simi.⁊ sic videt̃ ꝙ fideicõmissariꝰ talẽ alie
nationẽ vt necessariã reuocare nõ possit. Qm̃ ad hoc r̃ndet̃ ꝙ cum
bona immobilia pꝛohibita essent alienare ⁊ tacite expꝛesse non po-
tuerunt alienari:ex quo poterat heres debito satisfacere ex aliis bo
nis non pꝛohibitis pꝛout in consilio reddito dicitur constare ex pꝛo
cessu.Casus est clarus in.l.pater filium.in pꝛincip.ff.de lega.iii.ad
si.dum dicitur si non erat aliud in hereditate:ex quo debitum exsol
uisset.Facit ad hoc quod not.Barto.in.l.commodis.ff.de re iudi.
et in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam.infect.⁊ Rapha.cu-
ma.in.l.peto.§.pꝛedium.ff.de lega.ii.Pꝛesertim cum voluntarie
hoc fecerit heres pꝛopꝛia auctoꝛitate:⁊ non iudex per ea que not.
Bald.in.l.fina.§.⁊ si pꝛefatam in.iiii.q.C.de iure deliberã. Et non
facto inuentario quo casu non ostenditur necessitas alienandi per
ea q̃ notanter ponit Barto.in.l.pater filium.in pꝛincip.statim alle
gata. ¶ Addo pꝛedictis.Nam mihi relatuz est quod pꝛefatus do
minus Cõsultoꝛ qui dicit ꝙ femine sunt exclusẽ tempoꝛaliter:⁊ nõ
p erpetuo fundat se in dicto statuto in versi.si non extarent heredes
supꝛadicti.Ubi vult quod si non extant ascendentes ⁊ collaterales
masculi:tunc femine admittantur ad successionẽ.arg.not.per Bar.
in.l.fina.ff.ad tertul.⁊ supꝛadixi. ¶ Sed hoc fundamentuz est val-
de erroneum:ex quo vult quod femine admittantur ob successionez
quando non extant masculi intelligi debet statutum quando non
extant tempoꝛe moꝛtis patris.quo tempoꝛe agitur de successione
5 quia†qualitas adiuncta verbo intelligi debet ſm tempus verbi.l.
in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa.per Barto.in.d.l.si. Unde sa-
tis est ꝙ tempoꝛe moꝛtis extiterint masculi:licet postea cessauerint:
vt est casus in.d.c.j.§.j.episcopum vel abbatem. et tradit Barto.
in.d.l.fina.Et per docto.in.l.ii.C.de lib.pꝛete.Et pꝛesertim hoc est
verissimum in casu nostro ex quo statutum quando vult quod ces-
santibus masculis qui excludunt feminas existentibus heredibus
quod ipse admittantur clare loquitur in versi.⁊ si cõtingeret.Igit̃
patet quod in versi.vbi vero:loquitur quando non extant tempoꝛe
moꝛtis quo agitur de successione.Pꝛecedentia enim per sequentia
declarantur et econtra.l.qui filiabus in pꝛincipio.⁊.l.si seruus plu-
rium in si.ff.de lega.j. ¶ Non omitto quod ex quo in versi.⁊ si con-
tingeret statutum vult ꝙ tantummodo femine reintegrantur post-
q̃ masculi fuerunt heredes si cessant quando cessant ascendentes et
transuersales. Et sic excludit casum quando cessant descendentes
iuxta not.in.l.ob es.C.de pꝛedi.mino.Alias restrictio que fit in sta
tuto pꝛedicto ad ascendentes ⁊ collaterales essent superflua si etiaz
cessantibus filiis ⁊ descendentibus reintegrarentur contra id quod
habetur in.c.si papa.de pꝛiuilegiis.lib.vj. Unde iste est erroꝛ ma-
gis supinus q̃ si fundasset se in versi.Et si contingeret. ¶ Postre
mo non omitto.Nam posito quod femine non fuissent ad fideicom
commissum admisse:non est dubium quod ipse potuissent reuoca-
re alienata.d.l.fina.§.sinautem.⁊ in aut̃.res que.C.communia de-
leg.Igitur cum cessarent iura eoꝛum ex iure cesso.potest ecclesia re
uocare:licet non tanq̃ hereditas fuerit restituta:vt ꝯcludunt Bar.
et communiter docto.in.l.post moꝛtem.C.de fideicõmis.⁊ not.in.l.
sed si ante.ff.ad trebellia. ¶ Ex quibus concluditur quod ecclesia
potest dictum liuellum reuocare ⁊ perperam redditum fuit dictuz
consilium.

Laus deo.

¶ Summarium.

☞ An heres ad vtilitatem vniuersalis fideicommissarii teneatur fa
cere inuentarium.

1 Testatoꝛ quando inuentarium fecit non est obligatus alium face-
re:pꝛesertim cum alia bona q̃ in inuentario apposita non veniant
restituenda.

2 Testatoꝛ non potest heredi remittere confectionem inuẽtarii in ꝑ-
iudicium creditoꝛum.

3 Hereditas est successio in vniuersum ius quã defunctus habuit tẽ
poꝛe moꝛtis.

4 Uoluntas defuncti pꝛeualet verbis pꝛolatis a defuncto in vltimis
voluntatibus.

5 Testatoꝛ si aliter disposuit ⁊ aliter reperiatur scriptum a tabellio-
ne statur dispositioni testatoꝛis ⁊ nõ scripture tabellionis.

6 Erroꝛ tabellionis non pꝛeualet dispositioni testatoꝛis:nec nocere
debet heredi.

7 In qualibet parte testamenti potest communiter ꝑponi ⁊ nõ potest
imaginari quod testatoꝛ ad alium finem posuerit heredis institu-
tionem.

8 Erroꝛ ⁊ cõiecture erroꝛis pꝛobari possunt per duos testes.

¶ Consilium.lj

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

Iso testamẽto spectabilis
viri domini Uincilai de brixia ⁊ petitione facta per do-
minum Augustinum eius nepotem contra dominum
Ioan.Anto.eius fratrem et heredem vniuersalem quod cum do-
minus Augustinus et descendentes masculi sint fideicommissarii
deficientibus descendentibus masculis ipsius Ioan.anto.petentis
de bonis hereditariis fieri inuentarium:vt adueniente die fideicõ-
missi constaret que bona venirent restituenda contra quam replica
1 tur quod ex quo†testatoꝛ inuentarium fecit non est obligatus aliuz
facere.pꝛesertim cum alia bona q̃ in inuentario apposita non ve-
niant restituenda.Unde queritur quid iuris. ¶ Circa quam diffi-
cultatem licet in puncto iuris potest instari.An heres ad vtilita-
tem alterius:et sic fideicommissarii vniuersalis teneatur facere
inuentarium:quia hoc.l.non cauetur. Tamen concludendum ex
mente docto.quod sic hac ratione:nam tenetur reddere rationem.
Casus est ⁊ ibi glos.⁊ omnes docto.in.l.cum tale.§.titius.ff.de con
ditione et demonstratione.Sed inuentarium est caput rationum.
l.j.§.officio.ff.de tutelis.et ratio distra.et.l.tutoꝛ qui reperto-
rium.ff.de administratione tutoꝛum. Igitur tenetur facere inuen-

tariũ ad hoc quod notat Bal.in.l.fi.§.j.C.de iure deli.⁊ Bal.in.l. filium quem habentem.C.fami.herci.⁊ hanc opi.tenebat Bar.post antiquos Bal.Imo.⁊ Pau de cast.in dicto.§.titius. Sed in casu nostro videt̃ testatorẽ voluisse exonerare heredẽ. ¶ Ex quo ipse inuentarium cõfecit. Naz Bal.in dicta.l.fi.§.j.C.de iure delibe. Querit testator fecit inuentarium de omnibus eius bonis ⁊ heredi tradidit queritur: an heres teneatur facere inuentarium: ⁊ arguit ꝙ nõ quia sicut dicimus ꝙ insinuatio facta a testatore prodest heredi vt in.l.omnium.C.de testa.ita videtur dicendũ in inuentario. ¶ Scdo quia heres nõ potest addere nec detrahere in inuentario: vt in aut. de iureiurã.a moriente prestito. Igitur semel sufficit factum esse q̃ rões concludunt quod heres non tenetur iterum facere inuentarium ⁊ licet Bal.concludat contratrium duplici ratione. ¶ Prima ratio quia inuentarium incipit ab herede. Unde nõ potest seruari forma de qua in dicta.l.fi.maxime in tempore nisi inuẽtarium fiat post
2 mortem testatoris. ¶ Secunda ratio est: quia † non potest testator heredi remittere cõfectionem inuentarij in preiudicium creditorum licet tutori possit vt in.l.fi.C.arbitrium tute.⁊ sequit̃ ibi Pau.de ca. in dicto.§.j.in lectu.paduana.⁊ Mod.perusini. Tamen procedunt quo ad preiudicium creditorum: ita loquitur Bal. quia testator nõ potest eis preiudicare quominus possint heredem insolidum exigere. Secus quoad preiudicium legatorum: ⁊ fideicommissorum: quia potest testator remittere confectionem inuentarij. Potuit enim relinquere. Igitur potuit limitare relicta.l.videamus.§.penul.⁊.l.in actionibus.ff. de in litem jurã. ⁊ ita voluit Pau.de cast.in.l. nemo potest.in prin.ff.de lega.j.quem sequuntur ibi preceptores mei do. Alexan.de imol.⁊ dñs Areti.⁊ do.Alexan.in consilio.lxxij.in.ij. volu.quod est repetitum in consilio.xlij.in.iij.volu.⁊ probatur in fideicommissario vniuersali euidẽter: quia ideo tenetur rationem reddere dicta.l.cum tale.§.titius. Sed talem redditionem rationis testator remittere potest: vt ibi est casus. Igitur ⁊ inuentarium: ita volunt ibi Bal.⁊ Mod. Unde apparet quod stat firma cõclusio in casu nostro que probatur per argumenta Bal.in dicta.l.fi.§.j.C.de iure delibe.quod videatur testator remisisse confectionem inuentarij: ex quo non obstant rationes quibus mouetur ad decidendum cõtrarium cum testator potuerit confectionem inuentarij remittere ⁊ militent prime rationes per eum adducte ⁊ sic videtur quod nullo modo teneant. ¶ Preterea ꝙ in casu nostro heres non teneatur ad inuentarij confectionem probatur quoniam heres non tenetur ad instantiam fideicommissarij vniuersalis cui vniuersa bona veniunt restituenda vt sciatur que bona essent in hereditate a qua non vt teneatur de mala administratione ⁊ lata culpa commissa.l.mulier.§.sed enim.ff.ad trebel. Ita loquitur dicta.l.cum tale.§.j. Secus in casu nostro: quia sumus non in fideicommissario vniuersali: sed certorum bonorum positorum in inuentario confecto per testatorem ꝙ inuentarium debet ꝓdesse heredi: nec iterum est fiendum. Et posito ꝙ iterum fieri deberet heres se ad hoc refert: de alijs autez bonis que nõ subiacent fideicommisso nõ est fiendum inuentarium: quia in rebus proprijs quilibet est moderator ⁊ arbiter.l.in re mandata.C.mandati.l.nemo exterus.C.de iudeis. Unde discutiẽdum est; an omnia bona hereditaria fideicommisso subiecta. Et in hac difficultate primo videbat̃ dicendũ ꝙ omnia bona hereditaria essent fideicõmisso subiecta. Nã testator primo instituit heredẽ in omnibus bonis. Deinde disposuit ꝙ dicta bona ⁊ hereditas irent de herede in heredẽ masculum prout in testamẽto habet̃. Ex quo eñ dixit dicta bona. ⁊ prius dixerat omnia videt̃ disposuisse de omnibus: q̃ dictio dicta refert se ad superiora.l.talis scriptura.⁊ ibi Barto.ff.de lega.j. ad prima l.si idem cum eodẽ.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ sic omnia bona voluit fideicommisso subiacere. Itẽ vt cõprehenderet oĩa dixit: ⁊ hereditatẽ
3 † hereditas autẽ est successio in vniuersum ius q̃ defunctus habuit tẽpore mortis.l.nihil aliud est hereditas.ff.de ver.signi.⁊ per.Bar. in rubri.ff.de acqui.here. ¶ Sed hoc nõ obstante arbitror ꝙ tantũ censerentur fideicõmisso subiecta bona que sunt in inuẽtario descri
4 pta: ⁊ pro fundamento p̃mitto. Primo † ꝙ in vltimis volũtatibus p̃ualet volũtas defuncti verbis prolatis a defuncto.l.nõ aliter.ff.de lega.iij. Cum enim manifestissimus est sensus testatoris verborum interpretatio nusq̃ tantũ valet: vt melior sensus existat vt dicit tex. not.in.l.iij.C.de libe.prete.ad idem tex.in.l.iij.§.conditio.ff.de adi. lega. Unde ex mente testatoris verba obliqua directantur.l.tractabatur.ff.de testa.mili.⁊ directa obliquantur: vt not.ex.l. verbis ciuilibus.ff.de vulga.⁊ pupil.hinc etiam est quod ex mente testatoris p̃sumitur plus dictum ⁊ minus scriptum.l. cum auus.ff. de condi. et demõ.l.quotiens.in prin.ff.de here.inst. Ex quo sequitur quod si te
5 stator † aliter disposuit ⁊ aliter reperiatur scriptum a tabellione statur dispositioni testatoris ⁊ non scripture tabellionis quia non potest tabellionis error qui presumit̃ peritus preiudicare dispositiõi testatoris preualere.casus est in.l.quotiens.⁊ ibi Barto.⁊ omnes in princi.ff.de here instit.⁊ in.l.errore.⁊ ibi ordinarij.C.de testa. Sed per testes descriptos in testamento probatur multipliciter quod testator subiecit tantum fideicommisso bona per eum descripta in inuentario scripto in testamento. Igitur sequenda est dispositio testatoris per predicta. ¶ Quod autem per testes hoc probetur primo ostenditur: quia quinq; ex testibus rogatis deponunt quod testator fecit primo in testamento inuentarium transcribi bonorum suoruz. ¶ Secundo quod dicta bona subiecit fideicommisso, disponẽdo ꝙ irent de herede in heredes masculos dicti Joan.Anto.⁊ illis deficientibus ad heredes dicti Augustini: quibus deficientibus ⁊c. Ultimo loco fecit institutionem heredis qui ordo reperitur peruersus a tabellione. Cum in testamento ponatur fideicommissum in omnibus bonis post heredis institutionem. Sed secundum quod deponunt testes: fideicõmissum tm̃ censetur factum de bonis descriptis in inuentario. Igitur stãdum est eo qd̃ dictum probatur: non eo qd̃ scriptum reperitur. Casus est punctaliter in terminis nostris in.d.
6 l.quotiens.in princip.ff.de here.insti.⁊ ibi doc. † q̃ presumitur tabellionem errasse: qui error heredi nocere non debet.l.errore.C.de testa.⁊ ibi no. Et per consequens standum est verbis prolatis a testatore: ⁊ ordini disposito a testatore: ⁊ non scripto a tabellione: vt per Bar.in.l.si librarius.ff.de reg.iur.⁊ in.d.l. errore cum concordantijs ibi allegatis per dominum Alexan. sed huic fundamento videtur obstare ꝙ licet testes probent ꝙ bona descripta in inuentario fuerint subiecta fideicommisso facto in inuentario post institutionem heredis: tamen non probant ꝙ post institutionem heredis non fuerit factum fideicommissum: ⁊ sic ꝓbatio non est concludẽs. l.non hoc.C.vnde cognati.c.in presentia.de proba. Potuit eñ esse ꝙ post institutionem heredis fuerit factum fideicõmissum de quo in testamento. Ultra id de quo deponunt testes ⁊ hoc videtur presupponendum: q̃ sub diuersa forma apparet factum ex quo nõ p̃sumitur pluralitas vt in.c.cum ioannes.⁊ ibi Bal.⁊ Moder.extra de fide instru.⁊ per Barto.Bal.⁊ alios in.l.ij.C.de bono.pos.s̃m tabu. ¶ Sed ad hoc respondetur ꝙ ex quo fideicommissum super quo testes deponunt non apparet factum in testamento ante institutionem heredis: ⁊ apparet factum post heredis institutionem: ꝙ si esset factum ante heredis institutionem post inuentarium esset illud de quo deponunt testes dum dicit post institutionem heredis. Ordinans dictus dominus testator dicta sua bona ⁊ hereditatem conseruari. Si enim ista verba essent apposita cum institutionez heredis post inuentarium importarent fideicommissum de quo deponunt testes. Apparet ergo ꝙ tabellio errauit in preposteratiõe ordinis.⁊ sic non debet partibus nocere.d.l.errore.C.de testa. Apparet etiam q̃ testes nihil dicunt ꝙ post institutionem fecerit fideicommissum. Sed tantum ante: si enim etiam post fideicommissum verisimiliter idem dixisset ad hoc regula inspicimus cum materia. de regu.iur.lib.vj. Immo vnus testis dicit ꝙ post institutionez nõ fecit fideicommissum. Sed ante satis est etiaz deponere testes fideicommissum factum ante institutionem heredis post inuentarium: licet non deponant de tota substitutione per id quod not. Cy.⁊ sequuntur doc.in.l.si presidi.C.de dona.ante nup. Et presertim credendum est ordinem preposteratuz ex alijs nam vt testes deponũt quando testator disponebat bona de quibus in inuẽtario esse subiecta fideicommisso interrogatus ꝙ nullum fecerat heredem respondit in effectu se reseruasse suo loco ponere institutionem heredis. Unde ponderandum est ꝙ volebat ponere suo loco que verba videntur prolata non ex eo ꝙ ex forma testamenti suus locus esset in fine testamenti: q̃ hoc est contra tex.in.§.ante heredis institutionẽ
7 de lega. † q̃ in qualibet parte testamenti potest communiter poni et non potest imaginari in dicto testamento ꝙ testator ad alium finem posuerit heredis institutionem in fi.nisi eo respectu de quo supra q̃ si post institutionẽ fecisset fideicommissum de bonis suis vt scriptum apparet omnia bona essent subiecta fideicõmisso. Si vero post inuentariũ tm̃ sunt subiecta bona posita in inuẽtario. Igit̃ ad hunc effectum presumuntur apposita: qñ enim nõ inuenitur nisi vna ratio dispositiua illa est presumẽda.l.q̃uis.C.de fideicom.⁊ p̃ Bal.in.l.maximum vicium.C.de lib.prete.cum simi. Et presertim cum dictus testator esset homo prudens ⁊ testes dicant eum ad hũc finem fecisse. ¶ Preterea multum est ponderandum inuentarium factum a testatore quod factum cẽsendum est ob hanc cãm q̃ bona erant subiecta fideicommisso: nec ob aliam cãm censeri debet factũ nisi quia prudens testator videns ꝙ post longissimuz tempus etiã cc.annorum.⁊ vltra poterat cõditio fideicommissi purificari voluit ꝙ bona tunc apparerent subiecta fideicommisso sicut dicit Paul. de cast.in.l.cum tale.§.j.ff.de condi.⁊ demon. nec potest alia causa imaginari. Igitur ob illam a testatore prudẽte factum cẽsetur.arg. l.j.⁊.ij.cum ibi no.ff.de libe.⁊ posthu.⁊.l.fundus qui locatus.ff.de fun.instru.⁊ supradixi: si ergo voluisset pecuniam ⁊ alia bona mobilia subiacere fideicommisso fortius de his fecisset inuentariuz quia mobilia presertim pecunie sunt supposita periculo barratationis per id quod habetur in.l.si fideius.§.fina.ff.qui satisda.cog. Igitur apparet ꝙ dicta bona mobilia ⁊ pecuniam noluit fideicommis. esse subiecta. ¶ Preterea ponendo ea in inuẽtario videtur voluisse heredem non teneri ad inuentarium faciẽdum: vt supra cõclusuz fuit.

Sed qñ testator fecit ipse inuẽtariũ non videt voluisse grauare nisi quatenus est in inuentario qr ex quo pôt non relinquere pôt minus relinquere.l.videamus.§.j.ff.de in litem iurã.ꝛ ita est de mente do. Pau.de ca.ꝛ pceptor meor in.l.nemo pôt.ff.de leg.j.ꝛ supradixi. ¶ Confirmant pdicta qr testator posuit quedã bona immobilia in inuẽtario:que erãt reuenditioni obnoxia. Itẽ fideicõmisso subiecta et voluit ꝙ si redimerent ꝙ pecunia ꝯseruaret:ꝛ deponeret ex qua alia bona immobilia emerent. ꝛ sic puidit indẽnitati fideicõmissarij:si ergo idẽ fieri voluisset de alijs immobilibus:ꝛ pecunia q̃ erat in capsa. Idẽ statuisset qd cũ nõ fecerit apparet ꝙ noluit fideicommisso subiacere.l.vnica.§.finautẽ.C.de cad.tol.c.ad audiẽtiã. extra de decimis. ¶ Preterea cũ per cõfectionẽ inuentarij q̃ etiã ppter istud capitulum testamẽti proxime relatum apparet ennixa voluntas ꝙ bona fideicommisso subiecta cõseruent. Si ergo voluisset pecuniã in capsa:ꝛ alia subijci. Idẽ statuisset.s.qr posuisset in inuentario:vel disposuisset ꝙ immobilia emerẽtur:qr non fecit apparet ꝙ noluit illa esse fideicõmisso subiecta. Sed qd plura hoc clare pꝫ ex verbis prolatis a testatore dum cõderet codicillos:qm̃ cũ disposuisset ꝙ pecunia habita ex reuenditione bonor immobiliũ deberet cõuerti in emptionẽ immobiliũ que subiaceret restitutioni. Augustinus bis interrogauit testatorẽ ꝙ vellet etiã cõditionare dictã pecuniam existentem in capsa:qui bis rñdit negãdo ꝙ nolebat vt pbãt fere oẽs testes:ꝛ sic pꝫ ꝙ nõ fuit sue intentionis cõditionare dictam pecuniã:si enim illam conditionasset:neqꝫ Augustinus bis institisset ꝙ fieret neqꝫ testator denegasset. Vñ ex his que secuta sunt probatur voluntas in precedẽtibus.l.qui filiabus.in prin.ꝛ.l. si seruus plurium in fin.ff.de legat.j.l.sed iulianus.§.proinde.ff. ad macedonia.cum similibus. Nec obst. si dicatur ꝙ intellexit de conditione ꝙ ex pecunia emantur stabilia:nõ de conditione ꝙ erant subiecta restitutioni:quoniam cum de vtroqꝫ facta fuisset mentio:ꝛ Augu.etiaꝫ interrogauit ꝙ deberet dictam pecuniam cõditionare:apparet qd retulit se ad cõditionẽ alterius pecunie:ꝛ sic censent repetita ea que sunt in termino ad quẽ fit relatio.l.asse toto.ff. de here. insti.l.si pater.ꝛ ibi Bal.ff.sol.matri.ex quo sequit ꝙ respõsio debet intelligi ɓm interrogata.l.si defensor.§.qui interrogatus.ff.de interro.acti. ꝛ insti.de inuti.stip.§.pterea. Itẽ illud qd deberẽt deponi:ꝛemi immobilia nõ est conditio sed dispositio. Sed bene ꝙ deberẽt subiacere fideicommisso vniuersali:ꝛ per hoc etiã qr testes deponũt ꝙ eor iudicio de tali cõditione verba intelligebant:ꝛ sic clare cõstat quod noluit quod dicta pecunia subiaceret fideicommisso:ꝛ vnus testis clare deponit. ¶ Postremo apparet volũtas testatoris:quia Jo. Antonius potest ostẽdi creditor in magna q̃titate pecunie Augustini ꝛ etiam domini Vincilai de qua etiam testes deponunt. Unde cum voluerit ꝛ grauauerit ꝙ Jo.Anto.dictum Augu.liberaret datur intelligi ꝙ pecuniam reliquit vt cederet insolutum dicto Joãni Anto.quãdo grauauit vt Augustinum liberet solutione eius quòd debet omnis tollitur obligatio. Potuit enim soluere testator nõ solum pro se:sed etiam p Augustino.l.soluendo.ff.de nego.gest. Unde ex quo voluit Joã. Anto.liberare potius est cõsulendum quod voluerit quod cederet insolutum:ꝛ sic dicatur de voluntate cõstare quod animo soluendi dicatur fecisse potius q̃ donandi.argu.l.creditor cum glo.ff.de leg.ij. Ex quibus omnibus infero duas conclusiones. Uel quod dicendum sit not.errasse in prepostceratione fideicõmissi:ꝛ sic errorem nocere non debere iuxta.l.errore cum materia.C. de testa. Uel secundo quod verba testamenti debeant concordari cũ dictis testium scilicet ꝙ testator voluerit tantũ per fideicommissum relinquere bona in inuentario descripta:ꝛ non alia:ꝛ licet verba videantur cõtradicere. Tamẽ possunt adaptari ad illum sensum. Nã dum testator dixit in fideicommisso dicta bona sua:illa verba referantur ad bona descripta in inuentario:ꝛ sic nõ ad proxima:sed ad superiora vt euitetur varietas inter testes:ꝛ instrumentum testamẽti per ea que habentur in.l.scripture cum ibi not.C.de fide instru. et c.cum materia.de testi.ꝛ in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.per Barto. ꝛ docto.ꝛ dictuꝫ instrumentũ postea dicit. Et hereditatẽ expom potest idest bona.l.questitũ.§.si seruus.ꝛ ibi Barto.ꝛ doc.ff.de lega.j. ꝛ alterũ ipleret. Nec incõuenit cũ cõueniat voluntati testatoris.l.nõ aliter.ff.de leg.iij.ꝛ.l.ij.C.de libe.prete.vel melius dicta bona ꝛ hereditatẽ cũ ꝛ sit inter genus ꝛ speciẽ alterum stet adiectiui:ꝛ exponatur ꝛ hereditatẽ idest hereditatis.arg.l.j.ff.de pac.ꝛ no.Bar.in.l.si is qui ducẽta.§.vtrum.ff.de reb.dub.ꝛ sic habemus dicere alterum de duobus:vel ꝙ notarius errauerit in pposteratione qui error censeri potuit ex eo qr tabellio putauerit ꝙ idẽ importaret siue fideicõmissum poneret ante siue post:vel ꝙ putauerit testatorem propter inuentarium non habere alia bona:vel ꝙ voluit idem dicere ne sequat cõtrarietas argu.d.c.cum tu.cũ materia. ¶ Sed adhuc restat vnus scrupulus qr videt ꝙ nõ possit pbari de errore no.qr pbatur volũtas testatoris que debet pbari per septẽ testes per viã testamẽti. Sed in casu nostro nõ pbat error per septẽ testes. Sed per quinqꝫ ꝛ aliquẽ cõiecture pbant per pauciores. Igit nõ videt sufficere put tenet Bar.de saly.post Ray.de forli.in.l.errore.C.de test.ꝛ sequunt Raph.ful.ꝛ Pau.de ca.ꝛ idẽ vident voluisse glos.ꝛ Cy.in l.cũ pponebat.ff.de leg.ij. ¶ Sed ad hoc rñdet dupliciter. Primo
8 tenẽdo opi. Pet.ꝛ Cy.quos sequit Bar.qui volũt ꝙ † error pbet per duos testes:vel scdo ꝛ melius distinguendo ꝙ aut fuit erratũ in ipsa dispositione ꝛ sic in substãtia dispositiõis:ꝛ tũc pbat per.vij.testes si cogat de pbanda volũtate in testamẽto.ꝛ ita pcedit gl.in.d.l. cũ pponebat ꝛ opi.Saly.ꝛ aliorũ. Aut allegat in qualitate vel q̃titate ꝛ tũc pbat per duos testes ꝛ ita pcedit opi. Pe.ꝛ Cy.ita distinguit Bar.in.d.l.cũ pponebat ꝛ sequunt doc.cõiter ꝛ glo.ꝛ bar.in.l. heredes palã.§.sed si notã.ff.de testa.ꝛ sequit dñs Alex.in.d.l.errore.ꝛ bal. Ange. Imo.ꝛ clare Pau.de ca.in.d.l.quotiẽs.in prin. ff.de here.insti. Sed in casu nr̃o allegat error i dispositione neqꝫ ĩ id ꝙ sit de substãtia qr plus ꝛ minus nõ sunt de substãtia:vt i.d.l.quotiens.ꝛ ibi Pau.de ca. Sꝫ in qualitate qñ dicit ppposteratus ordo ꝛ in q̃titate qr plus dicit esse scriptũ in testamẽto q̃ esset dictũ. Ideo error ꝛ cõiecture erroris pbari possunt per duo testes Bar.soci.

¶ Summarium.

¶ An stante statuto ꝙ vxore moriente sine liberis eiusdem matrimonij secundus maritus lucretur eam in preiudicium filiorum primi matrimonij.

2 Mulier transeundo ad secunda vota censetur dare dotem:ita quod non plus acquiratur secũdo viro ex lucro plusq̃ vni ex filijs primi matrimonij cui minus queritur.

3 Statutum si simpliciter dicit ꝙ vxore predecedente maritus lucretur dotem:habet locũ stantibus filijs ex primo matrimonio.

4 Lex hac edictali.non habet locum qñ in statuto sunt apposita aliqua verba per que apparet illi legi derogatum.

5 Natura termini restrictiui est ꝙ ponit quicquid non excipit.

6 Aduersatiua:si vero:aduersat in iure ꝛ in facto:ꝛ repetit qualitates precedentis capituli.

¶ Consilium.lij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectum.

Uper hac difficultate presentis consultationis. Stante statuto ꝙ si maritus superuixerit vxori sine filijs descendentibus teneatur maritus restituere dimidiam dotis.aliam vero dimidiaꝫ lucretur maritus.
1 †Si vero superuixerit maritus existẽtibus liberis ex dicto matrimonio:non teneatur dotem restituere. Sed conseruet eam liberis eiusdem matrimonij. Queritur si tantum extent filij ex primo matrimonio:maritus secundi matrimonij lucretur dictam dimidiam in preiudicium filiorum primi matrimonij. Uel limitetur illud lucrum ad id quod est debitum vni ex filijs primi matrimonij cui minus est relictum ꝛ non possit plus lucrari ɓm dispositionem.l. hac edictali.in princip.C.de secun.nup. In primis pro fundamento discutiendum est nunquid per statutum tolli possit.d.l. hac edictali. et text.in.§.optime.el primo.in auten.de nup. In qua difficultate licet insignis doctor do. Florianus de sancto Petro de bononia in sua disputa.que incipit. Mulier primo viduata per text.in.d.l.hac edictali.vbi dicit hanc opi.tenuisse Barto.ꝛ per text. in.d.§. optime. Cuius rationes non probant nisi stantibus dictis iuribus in viridi obseruantia. Sed illis sublatis rationes non obstant quod autem possunt tolli nihil dicunt:videtur tamen quod tolli possint per statutum patet:quia dicta iura continent ius positiuum ꝛ voluntarium non naturale ꝛ necessariuꝫ:vt no.glo.in auт.sed ꝛ si quis in fi. mag.glo.C.de secun.nup. Igitur statutum illa potest tollere.l. oẽs populi.cum ibi no.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ no.in.l.nec ex prorio.ff.de reg. iur.licet per pactum non posset tolli non sequitur ergo nec per statutum:quia licet affirmatiue valere potest per pactuꝫ:ergo per statutum non tamen valet negatiue iuxta no.per Bart.in.d.l. omnes populi.ꝛ in.l.non impossibile.ff.de pact.nec Barto.in.d.l.hac edictali dicit contrarium. Sed loquitur quando statutum simpliciter vult quod vxore predecedente vir lucretur nec exprimit nec sentit illud procedere etiam existentibus filijs ex primo matrimonio:vt statim dicetur. ¶ Preterea communis opi.est ꝙ statutum possit tollere dispositionem.d.l.hac edictali ratione predicta quam tenẽt Bald.ꝛ Pau.de cast.in.l.j.C.de inoffi.dona. Idem voluit Bart. et saly.in.d.l.hac edictali. in.vj.questio. Idem consuluit Bald. in suo consi.ccccxcv.in.v.parte consiliorum.ꝛ Bald.in.l.ea lege.C.de condi.ob causam.ꝛ Pet.de ancha.in.l.si ita quis.§.ea lege.ff. de verbo.obligatio. Et Pau.de cast.in consilio.ccxxxvj. Idem Lu do.roma.in consilio.xliiij. Et idem consuluit domi. Ray.de forli.ꝛ Signo.de Mediolano.vt patet inter consilia domini Signoreli. consilio.xxxvij.ꝛ in consilio.lxvij.ꝛ in sequenti. Et Fulgo.in suo consi.lxiij.ꝛ idem de mente docto.qui disputant. Utrum quãdo statutum simplicitur dicit ꝙ vxore predecedente maritus lucretur dotem. An tunc respectu filiorum primi matrimonij dicatur sublata dispositio.d.l.hac edictali put dicũt Frãcis.de alber.Bal. Saly. et alij de quibus in.d.l.hac edictali.qr si nõ supponerẽt potestatem statuti qui tollere possit supuacua fuisset disputatio. ¶ Hoc igitur

presupposito pro decisione p̃sentis hesitationis ↄ̃siderãdũ puto: ꝙ
aliqñ ⁊ primo statutũ simpl'r disponit ꝙ vxore predecedente mari/
tus lucretur dotem: ⁊ tũc sunt opi. Una est quã tenet Jacob. but. ⁊
Bald. in. d. l. hac edictali. Et Bar. ibi dicẽs. ita disputãdo tenuisse
dñm Frã. de Alber. ⁊ sequit̃ Bar. de saly. in. vj. q. potissimũ funda
mẽtum est: qꝛ cũ mulier trãseũdo ad secũda vota sit ꝓhibita aliena
re in scdm virũ prius q̃ admittat̃ vnus ex filijs primi matrimonij q
minus est habiturus: vt in. d. l. hac edictali: ⁊ in. d. §. optime. per hꝫ
cõtractũ fiendum cũ scdo viro tenet̃ agere ita ⁊ taliter ꝙ ex disposi
tione legis nõ plus acquirat̃ q̃ disponat. d. l. hac edictali per tex. cũ
ibi no. in. l. codicillis. §. pe. ff. d leg. ij. ⁊ est gl. no. cõiter approbata in
l. si ita quis. §. ea lege. ff. de ver. ob. Si ergo hoc nõ fecit reseruatur
alienatio: ⁊ lucrũ dotis ꝓhibitũ alienari: ⁊ habetur pro nõ facta et
pro nõ scripta per. d. l. hac edictali. ⁊ sic statutũ recipit interpreta/
tionẽ a iure cõmuni vt minus corrigat. argu. no. in. l. sed ⁊ posterio/
res. ff. de legi. ⁊. l. fi. §. in cõputatiõe per gl. C. de iure delibe. cum si.
propter que dicit Bar. in sua disputatione que incipit. Mulier ha
2 bens amplum patrimoniũ ꝙ † mulier trãseundo ad secũda vota cẽ
setur dare dotẽ: ita tñ ꝙ nõ plus acquirat̃ scdo viro ex lucro plus
q̃ vni ex filijs primi matrimonij: cui minus queritur ⁊ hãc opi. te/
nẽt Bal. ⁊ Pau. de cast. in. l. j. C. de inoffi. dot. ⁊ in. c. j. An maritus
succedat vxori. ⁊ Ang. in. §. q vero. el primo in auth. de nup. Idẽ tꝫ
Pau. de cast. in auth. preterea. C. vñ vir ⁊ vxor. dicẽs hanc esse cõem
opi. Idẽ in cõsi. ccxxxvij. incipit. Suprascriptus dñs cõsultor. Idẽ
dñs Raph. cuma. in cõsi. cix. incipit. Dña Joãna: in scdo dubio. et
Fulgo. in cõsi. lxiij. incipit. Bladus quondã. Et Ludo. roma. in cõ
silio. xliij. incipit. Ex supra narrato themate. Reperio etiã ꝙ idem
cõsuluit dñs Benedictus capra de perusio in consil. lxxiij. incipit.
Punctus dña Philippa, Et etiam p̃ceptor meus dñs Alexã. de
imo. in suo cõsi. clviij. in. v. volu. Et idẽ voluit Ange. in auth. de non
eligẽ. secũ. nubẽ. circa principiũ. ⁊ sic vr̃ esse cõis opinio ⁊ hic nõ est
casus noster qꝛ in casu isto statutũ simpl'r loquitur: nec constat qd
voluerit tollere ꝓuisionem. d. l. hac edictali. prout in casu nostro vt
infra ostendam. ¶ Alia opinio etiam in istis terminis reperitur ꝙ
immo tale statutum hꝫ locũ nõ obstãte. d. l. hac edictali. Istam opi.
tenuit Bal. in. l. ea lege. C. de condi. ob causam. Ubi voluit ꝙ etiam
3 † si statutum simpliciter dicit ꝙ vxore p̃decedente maritus lucret̃
dotem ꝙ habebit locũ stantibus filijs ex primo matrimonio. Quã
opinionẽ sequutus est Pet. de anch. in reportatis suis. ⁊ i. d. l. si ita
quis. §. ea lege. ff. de ver. ob. Et referũt aduocati mariti hãc opi. te/
nuisse dñm Pet. de ferra. in sua practica Papiensi in forma libelli
quo vxor agit ad dotem: dicẽtes ꝙ istã opi. approbauit longissima
cõsuetudo totius Lombardie: que si esset in ciuitate Brixie seruan/
da esset. l. minime. ff. de legi. ⁊ in. c. cũ dilectus. de cõsue. ⁊ hãc opi. in
fortioribus terminis tenuit dñs Signo. de Mediolano in suo cõsi.
xxxvij. ⁊ in cõsi. lxix. s. qñ statutũ diceret vxore predecedente sine fi/
lijs maritus lucretur ⁊c. qd hꝫ locum qñ decedit sine filijs cõmuni/
bus licet decedat cũ filijs ex primo matrimonio. Sed qꝛ iste opinio
nes nõ sunt cõmunes ⁊ multũ periculose nõ insisto in eis. Uñ consi
dero ꝙ aliqñ ⁊ secundo statutũ specifice disponit ꝙ maritus lucret̃
dotem vxore p̃decedente etiã cũ filijs ex primo matrimonio. Et tũc
ex quo statutũ põt hoc facere. s. tollere dispositionẽ. d. l. hac edictali
et per verba expressa: ⁊ clara hoc facit nulla cadit interpretatio. l.
ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. iij. l. ancille. C. de fur. In incertis
enim nõ certis locus est cõiecturis. l. Continuus. §. cũ ita, ff. de ver. ob.
Unde dicit dñs Pau. de ca. in. d. l. j. C. de inoffi. do. ꝙ cũ esset Flo/
rentie statutũ ꝙ maritus lucraretur totã dotẽ ⁊ intẽtio popłi esset
ꝙ haberẽt locũ etiã existẽtibus filijs ex p̃mo matrimonio: qꝛ alias
vidue nõ reperiebant maritos: ⁊ esset vnus ex compilatoribus sta/
tutoꝝ qui fecerit addi illa verba etiã existẽtibus filijs ex primo ma/
trimonio. Dicit etiam Bartho. de saly. ꝙ cõis opi. de qua in prece
denti casu hꝫ locũ: nisi in statuto essent apposita aliqua verba ꝑ que
appareret illi legi derogatũ etiã in casu existẽtiũ liberoꝝ. Ita dicit
in. d. l. hac edictali. in. vj. q. ⁊ hoc etiã voluit Pau. de cast. in. d. cõsi.
ccxxxvij. Et cõsuluit dñs Raph. fulgo. in ↄ̃si. lxiij. ⁊ hoc casu suppo
sita potestate ⁊ rõ verbis statuti ita expressis nõ reperio aliquẽ scri
bentiũ contradicere. ¶ Et ex his infero ꝙ stante ista opinione que
est verissima ꝙ statutũ derogãdo. d. l. hac edictali. ⁊ sic p̃mittẽdo lu
crũ existẽtibus filijs ex primo matrimonio censetur permittere da
tionẽ in dotẽ ex qua sequatur lucrũ tanq̃ necessariũ antecedens. ⁊ q
vult cõsequẽs vult necessariũ antecedens ad illud. l. ad rez mobilẽ.
l. ad legatũ. ff. de procur. ⁊ in. l. illud. ff. de acqui. here. per Bart. late
in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faciẽ. Ex quo sequit̃ ꝙ nõ est ꝓ
hibita alienatio hoc casu immo est permissa. Et sic tollit̃ id qd ha
betur in. d. l. codicillis. §. penul. ⁊ in. d. l. si ita quis. §. ea lege. per gl.
quia loquuntur in materia prohibita in antecedenti vel consequẽti.
Sed in casu isto clara sunt verba statuti in vtroq3. s. antecedenti et
cõsequenti. Ita declarat nota Bal. in. d. cõsi. ccccxcv. ⁊ est de mẽte
omnium qui dicunt ꝙ. d. l. hac edictali procedit: vbi per statutuꝫ sit
illi expresse derogatũ alias dicta opi. non p̃cederet: si duraret dicto
casu prohibitio alienatiõis: qꝛ succederet rõ in ↄ̃triũ alleg. qd non
est dicẽdum qꝛ esset implicare ↄ̃dictionem cuꝫ vellet corrigere ⁊ nõ
corrigeret. l. vbi repugnãtia. ff. de reg. iur. ¶ Ex qbus aliqñ ⁊ ter/
tio cõsidero ꝙ lꝫ expresse statutũ nõ dicat ꝙ maritus lucret̃ dotem
etiã existentibus filijs ex primo matrimonio. Tñ si hoc apparet ex
verbis statuti. Idẽ est dicẽdum vt dicit Bartho. de saly. in. d. l. hac
4 edictali: vbi † vult ꝙ qñ in statuto sunt apposita aliqua verba ꝑ que
apparet illi legi derogatũ. Tũc nõ hꝫ locũ. d. l. hac edictali. ⁊ sic nõ
loquit̃ qñ expresse est derogatũ sed qñ per verba statuti hoc cõstat.
et hic est casus noster. hoc decidit in terminis Bal. i. d. cõsi. ccccxcv.
qui in indiuiduo loquitur in casu nostro qñ statutũ defert lucrũ ma
rito vxore p̃decedente nõ existẽtibus filijs ex ea ⁊ arguit sic suppoſi
ta potestate ꝙ statutũ possit tollere. d. l. hac edictali: statutuꝫ defert
lucrũ totius dotis ad virũ nõ existẽtibus liberis ex eis. Sed in casu
nostro nõ extãt liberi ex eis. Igitur maritus lucratur totã dotem.
Istud arg. cõcludit formaliter. Nã maior pꝫ ex verbis statuti. Mi
nor est vera in facto. Igit̃ cõclusio est necessaria. ¶ Confirmat̃ hec
opi. qꝛ in isto casu nõ põt misceri cõmune ius cũ iure municipali ꝑ/
pter illud verbum ex eis: ⁊ arguit sic istud verbũ est terminus restri
ctiuus ⁊ discretiuus. † Sed natura termini restrictiui est ꝙ ꝗcquid 5
non excipit ponit. l. quesitũ. ⁊ ibi no. §. idẽ respõdit. ff. de fun. instru.
Igitur filij prioris matrimonij nõ derogãt prouidentie statuti: ⁊ in
fine cõsilij dicit ꝙ ex verbis claris statuti dicit̃ permissa in antecedẽ
ti ⁊ in cõsequẽti: ⁊ ꝙ lꝫ statutuꝫ nõ videat̃ equũ tñ est bonũ hꝫ vsum
generatiue ⁊ apetitiue regionis. Uñ dicit apostolus. accipiat vnus
quisq3 suam ꝓpter fornicat̃. Et sic hoc casu verificant̃ verba Bar.
de saly. in. d. l. hac edictali. ⁊ vj. hãc etiã opi. tenuit Lud. ro. in cõsil.
xliij. ⁊ inter alia adducit qꝛ verba statuti sunt clara qꝛ dicit̃ vxor de
cedere sine liberis ex eis. Igit̃ a verbis nõ est recedẽdũ. Sꝫ illis te/
naciter inherẽdũ. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. l. ille aut ille. §. cũ in verbis.
ff. eo. tit. ¶ Hãc cõclusionẽ cõfirmo viua rõne quã adducit Roma.
Sed alio modo. Si filij prioris matrimonij habuissent dictũ lucruꝫ
impedire satis erat dicere vxore p̃decedẽte sine liberis qꝛ ex quo di/
cebat̃ decedere cũ liberis maritus nõ fuisset lucratus. l. ex facto. §.
pe. ff. ad treb. Igitur in statuto nostro illa verba ex eis descẽdẽtib⁹
fuissent superfluo apposita ⁊ nihil operarent̃ iuxta. l. si qñ. ff. de leg.
j. ⁊ in. c. si papa. de priuile. lib. vj. Et qd no. Bald. in rub. ff. de ↄ̃hẽ.
emp. in. q. ix. fuerunt igit̃ apposita vt excluderẽt filios primi matri
monij vt nõ essent impedimẽto dicto lucro: ⁊ ista est vera opi. lꝫ con
trarium videat̃ sentire Bald. in. d. c. j. An maritus succedat vxori.
¶ Cõfirmo vero etiã euidenter hãc opi. ex verbis statuti. Dum postea
subdit si vero maritus superuixerit vxori existentibus liberis ex di/
cto matrimonio nõ teneatur restituere dotem. Sed illum conserua/
re liberis eiusdẽ matrimonij tam masculis q̃ feminis. Ex qb⁹ ver/
bis iuncto capitulo precedẽti subtiliter cõsideratis. Nã cuꝫ statutũ
supra disposuisset ꝙ maritus lucraretur dimidiã dotis si vxor pre/
decederet sine liberis ex eis descendẽtibus. Et sic qñ decederet cuꝫ
liberis ex eis ꝙ tũc maritus nõ lucraret̃ erat clarũ ex precedẽti ca/
pitulo ꝙ in hoc nõ corrigebat ius commune: ⁊ sic videbatur ꝙ dos
esset restituẽda. Uñ cõsidero ꝙ cum extarent filij eiusdem matrimo
nij. Non poterat dubitari. An maritus deberet dotem restituere:
qꝛ etiã existẽte patre mulieris ꝑm verã opinionẽ Martini cõmuni/
ter approbatã: de qua in. l. dos a patre. ff. solu. matrimo. dos dꝫ re/
manere apud liberos de quo etiã late per Bar. in. l. post dotẽ in q̃
ta principali q̃one. ff. sol. ma. Uñ nõ potuit dubitari de restitutione
dotis pro aliqua parte: nisi existẽtibus filijs prioris matrimonij qui
bus si maritus nõ teneret̃: veniebat dos restituenda pro dimidia vt
disponebat capitulũ precedẽs. Uerum qꝛ statutũ voluit magis faue
re filijs scdi matrimonij q̃ scdo marito. Ideo voluit ꝙ filij scdi ma/
trimonij totã dotem haberẽt. Maritus vero dimidiã lꝫ extarẽt filij
prioris matrimonij: alias si loqueret̃ tñ qñ nõ extarẽt dictũ statutũ
nihil operaret̃ qꝛ etiã sine illo capitulo dos in totũ fuisset filioꝝ pri/
mi matrimonij. Frustra ergo statuẽtes membranas occupassent. cõ
tra. d. l. si qñ. ff. de leg. j. Ex quo sequit̃ hoc capitulũ loquit̃ etiã stãti
bus liberis prioris matrimonij. Et tñ voluit liberos cões totã dotẽ
6 lucrari: † ⁊ sic aduersatiua si vero aduersabit in iure ⁊ in facto iuxta
no. in. l. sed si lege. ff. de peti. here. in facto qꝛ i p̃cedẽti loquit̃ etiã qñ
extãt liberi prioris matrimonij: ⁊ nõ oẽs. In hoc vero loquitur qñ
extãt liberi ex eodẽ matrimonio. In iure qꝛ primo casu vult ꝙ mari/
tus dimidiã lucret̃ ⁊ dimidiã restituat. In hoc vero vult ꝙ nihil re
stituat. Sꝫ retineat pro filijs eiusdẽ matrimonij: quos voluit totam
dotem lucrari ⁊ sic excludit̃ ꝙ hoc loquitur etiã extantibus liberis
ex primo matrimonio. ¶ Ex quo infero ꝙ eodẽ modo loquit̃ in p̃ce
cedenti capitulo. arg. sumpto ex antecedenti capitulo. arg. l. vtrũ. ff.
de peti. here. ⁊. l. heredes palã. §. sed si notã. ff. de testa. ⁊ voluit tãtũ
ponere differentiã inter lucrũ mariti: ⁊ filioꝝ cõmunis matrimonij
qd etiaꝫ ostendit̃ qꝛ ista aduersatiua. si vero. repetit qualitates p̃ce/
cedentis capituli vt notabiliter declarat Bal. in pulchra q̃one in. l.
omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. in penulti. charta in ver. Posterius
trahit ad se prius. Si ergo hoc capitulũ loquitur existẽtibus filijs
ex priori

ex priori matrimonio. Igitur patet q ita loquebatur capitulũ p̃cedens. Nã statutum videns q isto casu maritus nõ debebat lucrari. Videbatur absurdum q secundus maritus plus lucraretur qñ nõ habet filios ex communi matrimonio q̃ quãdo habet. Ideo statutum disponit q nihil debeat restituere: non tamen ad commodũ suum: sed filiorum. Et ex premissis constat claram statuti intétionem q in omnibus predictis voluit corrigere ius commune: quo casu de plano procedit opi. Bald. in. l. maximum vicium. C. de lib. prete. q tunc non recipit interpretationem a iure communi: cuz venerit derogatiue ad ius cõmune: prout etiam voluit Pau. de cast. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliberan. ꝛ Bald. in. c. cum nõ liceat. extra de prescrip. ꝛ licet dominus Alexã. in. l. si quis priore. ff. ad trebel. post Ludo. roma. teneat contra Bald. ꝛ domi. Alexã. late in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliberã. Tamen lz in casu Bald. opin. sua non procederet posset procedere quando de mente statuti constaret quod voluit recedere a iure cõmuni in casu in quo volumus statutum recedere ad ius commune vt in casu nostro. Nã volumus interpretari statutum scd̃m ius commune quando extarent liberi ex priori matrimonio in quo casu apparet de mente qd̃ statutũ voluit recedere a iure communi. Igitur non accipit interpretationem a iure communi ꝛ hanc distinctionem facit Joan. de imo. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matrimo. in materia interpretationis restrictiue: vbi quãdo queritur an lex vel statutum generaliter loquens recipiat interpretationem restrictiuam per regulam iuris communis distinguit q aut constat de mente. l. noue q voluerit corregere. l. antiquam in materia de qua queritur: ꝛ tunc recipit restrictionem. argu. l. j. §. ꝛ generaliter. ff. de lega. p̃stan. ꝛ sic loquitꝛ aut. ex testamento. C. de colla. ꝛ in. c. contra christianos. de hereti. ꝛ habetur in aut. ex causa. C. de libe. p̃te. Si vero non constat de mẽte q noluerit corrigere materiam de qua queritur licet in alia materia corrigat. Et tunc lex noua distingui debet per. l. antiquam ꝛ ita loquitur aut. offeratur. C. de litis contesta. cum sua glo. vel quando si non fieret restrictio quis indebite damnum pateretur iuxta no. in l. fina. §. in computatione. C. de iure deliberan. Sed in casu nostro vt ex multis supra ostensum est de mente apparet q in materia de qua querimus statutum voluit corrigere ius commune. Igitur nõ debet restringi: quia statutum vult q si vxor decesserit sine filijs ex eo matrimonio maritus lucretur dimidiam dotis quod est contra ius commune. Igitur non debet restringi per ius commune. p̃sertim qꝛ illa verba ex eis descendentibus nihil operarentur cõtra. l. si quando. ff. de leg. j. ꝛ. c. si papa. de priuilegijs. cum simili. ¶ Ex quibus intrepide concludo q maritus lucratur dimidiaz dotis nõ obstantibus filijs primi matrimonij. Laus deo.

Bartholo. soci. vtriusq; iuris doctor senensis.

¶ Summarium.

☞ Habentes facultatem muneri publico in locuz deficientis aliquẽ substituere: non possunt ad id vacaturum ius dare.

1 Disponere de iuribus viuentis eo inuito est cõtra iuris dispositionem ꝛ bonos mores.

2 Expectatiua beneficij certi hominis non põt dari: nec expectatiua prime p̃bende vacantis in ecclesia.

3 Dominus post mortem vnius vasalli viuentis potest feudum suũ concedere.

4 Concessio expectatiue ad beneficia ꝛ officia est p̃hibita.

5 Primuz testm̃ cum clausula derogatoria tollitur p scd̃m simpliciter factũ: qñ in eo est appositum iuramẽtum.

¶ Consilium. liij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ sp̃ussanctus illuminet intellectum.

Miror q in presenti difficultate ꝛ puncto nulla lex municipalis vel consuetudo narretur quomodo Magnifici dñi Senenses habeant puidere in locum deficientium qm̃ de iure cõmuni esset dubium per ea que no. Bar. in. l. j. C. de admi. rei pub. lib. xj. ꝛ in. l. ij. C. de decu. lib. x. Sed puto q lege vel cõsuetudine spectet ad eoꝝ officiuz puidere qñ loca vacãt. alias esset frustratoria petitio Joãnis ꝛ Nicolai contra Valeriũ qui repitur in quasi possessione dicti muneris qꝛ posset dicere quoad vos liberas edes habeo. l. loci corpus. §. si cõpetit. ff. si serui. vẽ. cũ simi. Supposita ergo eoꝝ auctoritate puto iura dicti Valerij p̃ualere.

1 † Nã disponere de iuribus viuentis eo inuito put in dubio p̃sumitꝛ est cõtra iuris dispositionẽ ꝛ bonos mores; qꝛ hoc inducit votũ captãde mortis. vt est casus in. l. fi. C. de pac. in vltimis verbis. ꝛ si dicaꝛ illud p̃cedere qñ disponit sup bonis ꝛ iuribus specialiter certi hominis: secus si incerti: ꝛ generaliter. l. ij. §. de illo. ff. pro socio. ꝛ no. Bar. ꝛ sequuntꝛ doc. in. d. l. ij. §. de illo dico q in casu nr̃o ne deꝛ materia fraudãdi legẽ: sicut non põt dari expectatiua

2 b̃nficij certi hoīs. † ita nõ põt dari expectatiua p̃me p̃bẽde vacãtis ĩ ecclesia. Ne inducaꝛ votũ captãde mortis. casus est clarꝰ in. c. ꝯstitutus. extra de ꝯcẽs. p̃ben. Et declarãt doc. maxime Joã. de imo. in. c. nulla. e. tit. Ita dicamus in casu nr̃o q cẽset a iure improbatum q detur expectatiua in officio ad locũ primo vacaturũ: bñ faciunt no. per doc. p̃sertim p. d. Joã. alua. in. c. moribus. si de feu. fue. cõtro. et in. c. ij. de feudo dato inuicẽ legis cõmissorie. In qbus cõcluditꝛ cõ-

3 muniter q speciali cõsuetudine feudoꝝ admittitꝛ q † dñs post mortem vnius vasalli viuẽtis possit feudũ suũ cõcedere. Igiꝛ in ꝯtrium est ius cõe. l. ius singulare. ff. de legi. ¶ Ex qbus infero in p̃posito q dñi Priores q̃tũcũq; habẽtes arbitriũ in p̃missis nõ potuerũt hoc cõcedere: tũ c qꝛ hoc cõtra iuris dispositionẽ. arg. l. libertas. ff. de statu ho. ꝛ est tex. vbi plene no. Bart. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faciẽ. Tum qꝛ hoc est cõtra bonos mores. generalia autem arbitria nõ extẽduntꝛ ad inhonesta iuxta no. p Bart. in. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ p Ang. ꝛ Fulg. in. l. milites. C. de test. mili.

4 ¶ † Cõfirmatur qꝛ sicut cõcessio expectatiue ad beneficia est p̃hibita ita ꝛ ad officia: vt in. c. ij. de cõces. p̃bẽ. Nec pñt ab inferiore a p̃ncipe cõcedi: vt habeꝛ in. c. ij. de cõces. p̃bẽ. lib. vj. Ex qbus cõcluditur qd̃ dicta cõcessio fuit nulla. Qd̃ autẽ diciꝛ q dñi priores non habebant potestatẽ cõmittẽdi successoribus q in locũ vacãtẽ aliũ ponerent s̃m formã ab eis traditã qm̃ qs i successorẽ in officio nõ hꝫ potestatẽ nec iurisdictionẽ qꝛ par in parem nõ hꝫ impium. l. nã ꝛ magistratus. ff. de arbi. Ita in prioribus. de quibus agimus dicit bal. in. l. leges. ad fi. C. de legi. bene facit tex. in. l. vnica. C. q p sua iurisdi. p̃sertim cũ nõ vacaret tp̃e eoꝝ officij locus. Vñ nõ potuerũt cõferre dispositionẽ suã in tp̃e quo nõ poterãt amplius hoc facere: ad hoc l. qd̃ sponse. C. de dona. ante nup. ꝛ tex. cũ ibi plene no. in. l. eũ q. §. iudicare debere. ff. de iurisdi. om. iud. Vñ talis cõcessio q̃ p̃tinebat ad successores nõ valuit. ¶ Ex qbus inferꝛ q nõ põt dici renũciationem nõ valere tanq̃ factã in fraudẽ expectãtis p text. in. l. filie mee et ibi Bal. ꝛ Jo. de imo. ff. sol. mat. ꝛ est hodie casus in. c. ij. de renũ. lib. vj. Qm̃ ex quo fuit nulla nõ põt reddere hãc renũciationẽ fraudulẽtã. arg. glo. in. c. nostra. ꝛ in. c. ex tenore. de rescrip. ꝛ in. c. cũ nostris. de ꝯces. p̃bẽ. ꝛ in regula nõ p̃stat cũ materia. de reg. iur. lib. vj. ¶ Preterea dicit Joan. de imo. in. d. l. filio meo. q tũc vr̃ facta in fraudẽ expectãtis qñ ille qui renũciauit erat adeo graui infirmitate grauatus q verisimiliter credebat eũ moriturũ p illũ tex. a contrario sensu. Sed in casu nostro hoc nõ p̃supponitur. ¶ Preterea tunc p̃sumitur facta in fraudẽ expectãtis qñ expectatiua est concessa in casu mortis. Qd̃ nõ erat in casu nostro: sed loco simpliciter viuentis. ¶ Postremo dico q nõ ob. dicta expectatiua p̃fati magnifici dñi cõcedere nõ potuerũt dictũ locũ dicto Valerio. ¶ Primũ p̃baꝛ p ea que voluit Bal. in. d. l. leges. vbi vult q dñi priores nõ ligãt successorẽ in officio ꝛ hãc opi. in terminis etiã tenuit Bar. i. l. ij. ff. de opti. lega. cũ tñ expectatiuã fecerit ex eoꝝ auctoritate put et cõcludit Bart. in. l. ambitiosa. in pe. col. ff. de decre. ab ordi. facien. ¶ Scd̃m antem p̃batur qꝛ cõcessio est clara ꝛ p̃sertim p̃pter clausulam nõ obstãtibus quibuscunq; in ꝯtrium facientibus. Naz p̃pter clausulã non obstãtibus appꝫ q princeps vti vult plenitudine potestatis: ꝛ vult aliquãdo tollere ius tertij vt habetur in. l. fi. C. si contra ius vel vti. publi. ꝛ p Bal. in. l. si testm̃. C. de test. ꝛ in. l. impetrata. C. sententiã rescin. nõ pos. ꝛ in pludijs feudorum in. xuij. colum. ꝛ traditur in. c. que in ecclesiarum. de cõstitu. Et p̃sertim hoc clare cõstat p̃pter p̃gnantem clausulã omni meliori modo ꝛc. p quã appꝫ de enixa volũtate magnificorum dominoruz q voluerunt concedere hunc locum. arg. tex. ꝛ qd̃ ibi no. in. l. cũ pater in. §. filius matrez. ff. de leg. ij. Videntur enim magnifici domini omni potestate vti voluisse qua poterãt ꝛ derogasse in ꝯtriuz facientibus ad hoc vt actus valeat: ꝛ etiã verbis necessarijs ad hoc vsos fuisse. ¶ Primum p̃batur ex no. p dominum Cardi. ꝛ Jo. de imo. in. c. ex litteris. de offi. deleg. ꝛ Joã. de ligna. in. c. hi qui. ꝛ ibi refert ꝛ sequitur Dominicꝰ in penul. col. de p̃ben. lib. vj. ¶ Scd̃m p̃batur ex his que dicũt bal.

5 Fulgo. Pau. ꝛ Moder. vbi † volũt q primum testamẽtum cũ clausula derogatoria tollatur p scd̃m simpliciter factum quando in eo esset appositum iuramentum: quia habet vim clausule derogatorie: ꝛ nõ ex alio nisi quia habet vim clausule q actus valet omni meliori modo. argumẽ. d. §. filius matrem. ꝛ hoc voluit Bald. in cõsilio quod incipit. Reperitur quod quoddã qd̃ refert dominus Jo. Bapti. de sancto seuerino p̃ceptor meus in. l. sancimus. C. de testa. ¶ Tertium p̃batur ex dictis Bald. in. l. quotiens. C. de here. insti. et domini Pau. de cast. in consil. cccxlvij. incipit. Sup primo puncto. ꝛ Rapha. cuma. in. l. his verbis. ff. de here. institu. Illud autez est plus q̃ certum q anteq̃ p magnificos dominos declareꝛ qs est magis idoneus nulli ex his quibus est concessa expectatiua cõpetit ius. argu. l. si fuerit. ff. de reb. dub. ꝛ. l. si quis seruum. §. si inter duos ff. de leg. ij. cum simi. allegatis. Unde non video quomodo obtinere possint expectatiuam habentes. ¶ Non omitto q ex quo tẽpore quo Valerio fuit concessus locus nullum ius erat quesitum habentibus expectatiuam q ex quo primo fuit sibi quesitum ius: ꝛ quasi possessio iuris illius loci q p̃ferri dꝫ cũ ab eodẽ habeat ius. argu. l. quotiens. cum ibi not. C. de rei ven. ¶ Ex qbus cõcludo q dictus Valerius est p̃ferendus dicto Joãni: ꝛ Nicolao. Laus deo.

Bartholo. soci.

¶ Summarium.

☞ Consilium in quo tractantur multa super probatione indicioruʒ sufficientium ad torturam. Item an iudex ex officio possit inquirere veritatem nō obstante termino assignato ad probandū peremptorie post publicatas attestationes.

1 Indicium directo probatur per vnuʒ testem: qui deponit si vidisse maleficium committi.

2 Testes plures deponentes singulariter de singulis indicijs pbant plures presumptiones que faciunt indicium ad torturam.

3 Plures semiplene probationes licet non coniungantur ad faciendam vnam plenam probationem: tamen coniunguntur ad faciendum indicium.

4 Testes singulares si tandunt in eundem rei finem per diuersas cōiecturas sibi adinuicem patrocinantes probant semiplene.

5 Testis si in actu capassibili per visum deponit de auditu pbat dūmodo sensus auditus nō sit omnino improportionabilis tali actui.

6 Mulier est testis idonea: qñ per mares veritas haberi nō potest.

7 Testes idonei sunt illi qui non possunt aliqua occasione repelli.

8 Seruus est idoneus testis in his que fiunt in domo ppter difficultatem probationis.

9 Mulier que admittitur in criminalibus dicitur omni exceptione maior.

10 Presumptio sufficiens ad condēnationem est qñ aliqui visi sunt rixari ⁊ postea reperitur vnus vulneratus.

11 Indicium ⁊ suspitio causatur ex fuga ⁊ absentatiōe a principio cōmissi criminis.

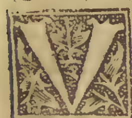
12 Maleficium contra vicinos prius presumitur: ⁊ maxime qñ soliti sunt arma portare.

13 Mendacium est sufficiens indicium ad torturam.

14 Tortura iterum permittitur: qñ indicia non sunt leuia sʒ vrgentia.

¶ Consilium. liiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

Visis testibus examinatis super indicijs cōtra Genonē de Verona sup vulnerib⁹ illatis ser Antonio de dicto loco ⁊ facti cōtingētia recte pensata: tria veniūt examinā̄da. ¶ Primū. Nunqd sint pbata vrgētia indicia ad torturā. ¶ Scōm posito ꝙ sic: vtrū sint talia indicia pbata ꝙ nō dicatur purgata p tres squassos attēta falsitate testiū detecta. ¶ Tertiū ⁊ vltimū. An nō obstāte aliquo termino assignato ad pbādū peremptorie post publicationē pcessus: ⁊ didicita testificata. Iudex ex officio possit inqrere veritatē ⁊ alios testes examinare circa famā ⁊ similia. ¶ Capio primū cōsultatiōis articu-
1 lum pro cuius discussiōe pmitto † ꝙ indiciū directo pbaꝛ p vnum testē: qui deponit se vidisse maleficium cōmitti: vt cōcludunt glo. ⁊ Bar. in. l. maritus. ff. de qō. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C. fami. hercis cū.
2 ¶ Scōo † indiciū p qō nō pbeꝛ directo maleficium de visu. Sʒ testes deponūt aliqō signū ꝯferēs ad pbādū maleficiū. Tūc indiciū pbaꝛ p duos testes. gl. est reputata singularis cōiter ibi approbata in. l. fi. C. fa. her. ⁊ no. Bart. in. l. fi. ff. de qō. ꝙ si vnus testis pbat de aliquo signo nihil pbat qꝛ reqrunꝛ duo testes. ¶ Tertio ⁊ vltīo. Nā dicit no. do. Raph. fulg. in. d. l. fi. ꝙ lʒ singula indicia debeāt pbari p duos testes. Tñ negari nequit qn vnus testis faciat aliqualeʒ psumptionē. Et iō plures sint testes singulr de singulis īdicijs deponētes pbāt plures psumptiōes: q̄ faciūt indiciū ad torturaʒ. arg. eius qō habeꝛ in. l. instra domestica. C. de pba. ⁊ in. l. ij. §. etas. ff. de excusatio. tut. qm̄ q̄ nō singula psunt multa collecta iuuāt ⁊ p hoc bñ facit qō dicit īsignis pceptor optim⁹ practicus do. Io. bap. de sancto seuerino in sua repe. l. admonēdi. ff. de iureiur. Vbi dicit
3 † ꝙ lʒ plures semiplene pbatiōes nō cōiunganꝛ ad faciēdā vnā plenaʒ. Tñ cōiungunꝛ ad faciēdū indiciū. ar. no. in. l. fi. C. de pba. ⁊ ita dicit dixisse suū pceptorē dñʒ pectinariū de perusio hoc voluit etiā
4 no. Bal. in. c. j. de cōtrouersia inuesti. vbi dicit † ꝙ testes singulares si tendūt in eūdē rei finē p diuersas cōiecturas sibi adinuicē patrocinātes pbāt semiplene: ⁊ pōt iuramētū deferri. argu. no. in. c. fi. de succes. ab intest. cū simi. ¶ Ex qbus infero ad primū indiciuʒ p qō directo pbaꝛ maleficiū sup quo deponit primus testis dicti Ant. q dicit ꝙ cognouit Antoniū ad vocē. ⁊ ꝙ zeno dicebat: sta indrio che io te amazaro. ⁊ ꝙ sensit admenationes: ⁊ ꝙ intrata domus sue. et descendens statim inuenit Anto. vulneratū. ⁊ sic pbat directo maleficiū: ac si de visu deponeret. Qm̄ pterꝙ pbandū testm̄ posito ꝙ testis nō viderit actū fieri. Sʒ audierit. qꝛ medius erat paries: pōt deponere ac si actū vidisset cū dicat se audiuisse ⁊ cognouisse voces put etiā psumiꝛ: qꝛ erat domestica Ant. ⁊ zenonis domus cōtigua domui Ant. ⁊ erat ostiū in medio p qō ingredi poterat de vna domo in aliā ⁊ erāt cōpatres. Vñ ex testis assertione domesticitate ⁊ vicinitate psumiꝛ ꝙ habuit notas voces arg. eius qō habeꝛ in. l. si vicinis. C. de nup. ⁊ in. l. octaui. ff. vñ cogna. ⁊ p Bar. ⁊ doc. late in. l. j. ff. si cer. pet. Vñ pbat: ac si vidisset: vt voluit gl. bart. ⁊ alij in. l. ij. §. idē labeo. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ spec. in tit. de teste. §. j. ṽ. Quid ergo. Et gl. in. c. testes. iij. q. ix. cū si. Et sic lʒ nō deponat de visu. Satis est ꝙ deponit de auditu: qꝛ se audiuisse admenationes ictuū. Di-
5 cit em̄ do. Ant. in. c. ij. de ꝯsue. in. ij. col. ꝙ si testis in actu † capassibili per visum deponit de auditu. pbat dūmō sensus auditus nō sit oīno improportionabilis tali actui: sicut ecōtra vt p gl. in. d. c. testes. Sʒ cui dubiū ꝙ actus admenationis ⁊ pcussiōis est pportionabilis nō solū visui. Sʒ etiā auditiui ppter strepitū. Igiꝛ cōgrue diciꝛ testis deponere pbaꝛ ex his q̄ dicit Io. an. in. c. pterea. de testi. vbi vult ꝙ testis pbat cōmixtionē viri ⁊ vxoris lʒ existēs post parietē per sensuʒ audit⁹ deponat: qꝛ actus cōmixtiōis pcipi pōt nō solū visu: sed etiā auditu: adeo ꝙ cōcurrētibus alijs adminiculis erit plena pbatio ⁊ indiuiduo cōsuluit insignis pceptor meus dñs Alexā. de imo. in suo cōsi. xxiij. in scōo volumine vbi multa ponit ad ppositū psentis cause vt infra referā. ⁊ si dicaꝛ est mulier ⁊ non pbat in criminalibus vt in. c. forus. §. fi. de ṽ. sig. rñdeꝛ ꝙ de iure ciuili etiaʒ in criminalibus. vt in. l. ex eo. ff. de testib⁹. ⁊ ponit Ang. Areti. ī tractatu maleficioꝝ sup ṽbo cōparuerūt dicti inqsiti ⁊ negauerūt totuʒ. iij. col. Quinimo dixit Ioā. an. in addi. spec. in ti. de teste. §. j. in
6 addi. q̄ incipit. Frater Iac. de are. ꝙ † de facto nō seruaꝛ ꝙ mulier nō sit testis idonea qō scōm eū hʒ eqtatē qñ p mares veritas haberi nō pōt ⁊ sequiꝛ dñs Alex. in dictis cōsilijs. Nō ob. ꝙ in ꝯtriū allegaꝛ ꝙ ista mulier nō est idonea testis: qꝛ diciꝛ ꝙ tpe belli ducis erat cōcubina vnius psbyteri. ⁊ stabat ad postam ipsius. ar. l. palā. ff. de ritu nuptia. ⁊. l. iij. §. lege iulia. ff. de testi. Nā ad hoc multipliciter ⁊ optime rñdet dñs patronus cause qꝛ ille psbyter q dicit se carnaliter cognouisse illā est infamis: ⁊ nō pbat: vt cōcludit dñs Abb. in c. testimoniū. de testi. in prin. ⁊ est vnicus ⁊ singularis: vt. l. iurisiurādi. C. de testi. ⁊ in. c. in omni negocio. e. tit. ¶ Preterea ⁊ scōo dꝛ nō esse pbatū ꝙ alius habuerit rē cū ea. Vñ nō pōt dici mulier libidinosa. ita ꝙ dicaꝛ meretrix. xxxiij. dist. c. vidua. vbi dꝛ meretrix q̄ multos admisit: ⁊ ibi gl. ⁊ sic ad minus tres: ad hoc gl. in. l. j. §. h re scriptū. ff. ad sille. Sʒ ista nō fuit talis. igiꝛ ⁊c. ¶ Itē ⁊ tertio ille psbyter pbat de tpe belli ferrariēsis iam sunt anni qndecim: vel circa. ⁊ sic nō pbat qꝛ dʒ attēdi ꝯditio testis tpe attestationis. l. j. ⁊ ibi doc. C. de test. ⁊ in. l. ad testiū. §. ꝯditio. ff. e. ti. ⁊ Ang. in terminis. in consi. ccc. ¶ Quarto qꝛ p testes Antonij est pbatū de bona fama tpe quo fuit nupta: ⁊ desponsata cū sit vidua psertim: qꝛ testes Antonij dicunꝛ deponere verisimilia. l. iij. §. diuus. ff. de testi. p Bart. in. l. de minore. §. tormēta. in pe. col. ff. de qōni. ⁊ Ang. in. d. ꝯs. ccc. ¶ Nec ob. qō dꝛ ꝙ est nutrix Antonij: ⁊ sic nō vꝛ idonea. ar. l. etiā cū ibi no. C. de testi. Qm̄ diciꝛ ꝙ nō fuit nutrix Antonij: sʒ filij. Itē nunc nō est nutrix. Vñ diciꝛ testis idonea fm Bal. ⁊ Saly. in. l. parētes. C. de testi. Sʒ adhuc obstare vꝛ: qꝛ ad hoc vt testis deponēs directo sup maleficio faciat indiciū ad torturā dʒ eē omni exceptione maior fm Bart. in. l. maritus. ⁊ in. l. j. §. idē cornelio. ff. de qō. ⁊
7 Bar. ⁊ Bal. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. Sʒ testes † idonei dicunꝛ illi qui nō possunt aliqua occasione repelli: vt dicit glo. no. in. c. j. de cōsan. ⁊ affi. ⁊ no. Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. ⁊ no. do. Abb. in. c. at si clerici. in prin. de iudi. cū si. Sʒ in casu nr̄o vꝛ dici posse ꝙ femina. Itē ꝙ est male fame: ⁊ domestica Antonij: ⁊ sic nō vꝛ facere sufficiēs indiciū ad torturā hñ facit qō dicit Ang. p no. p Bart. in. l. j. §. si qs neget. ff. quēad. testa. ape. vbi voluit ꝙ qñ reqriꝛ ꝙ pducēs testē talē qualitatē pbet vt ibi p eū. ¶ Sʒ rñdēdo ad pdicta in primis dico vt refert Io. de imo. in. d. §. si qs neget refert ꝙ contra Ang. ꝯsuluerūt dñs Io. de ligna. ⁊ do. Frācis. de rāpo. volētes ꝙ qlibet in dubio psumiꝛ optime opiniōis ⁊ fame nisi ꝯtriuʒ pbeꝛ. arg. l. ab ea pte. ff. de pba. c. j. de scrutinio. Ioā. vero de imo. sequiꝛ vt psumaꝛ bone opinionis: ⁊ fame nō obstare. Demū dico ꝙ nihil obijciꝛ ppter qō posset aliquo mō repelli: vel reddaꝛ suspecta vt pbatū est. Et si allegata ⁊ obiecta haberēt aliquo mō reddere suspectaʒ. Tñ in casu nr̄o talis suspitio tolliꝛ indubitāter. Nā alius testis scōs dicti Antonij dicit ꝙ tūc in domo dicti Antonij seu zenonis sensit vnā vocē clamantē ⁊ dicētem oyme non mi de non mi de. Et multa alia indicia statim deducēda tēdunt ad idē p q̄ ꝯfirmaꝛ dictū dicti testis: ⁊ q̄ nō psunt singula multa iuuāt. l. ij. §. etas. cuʒ ibi no. ff. de excu. tuto. p Bal. in. d. c. j. de cōtrouer. inuesti. ⁊ Fulgo. in. l. fi. C. fami. hercis. cū si. Et psertim admittēdū est testimoniū ei⁹ qꝛ delictū apparet factū in domo alterius. Vñ diciꝛ difficilis pbatiōis: ⁊ facilius p domesticos pbaꝛ. Ideo admittunꝛ testes minus idonei ppter difficultatē pbatiōis ⁊ domestici qꝛ factū in domo ad
8 hoc. l. cōsensu. C. de repu. in ṽ. seruus. ⁊ ibi Alberi. ⁊ alij: † vbi lʒ seruus nō sit idoneus testis: tñ in his q̄ fiunt in domo ppter difficultatem pbatiōis diciꝛ idoneus: ⁊ pbaꝛ in. c. veniēs. extra de testi. vbi p glo. ⁊ doc. ⁊ Ioā. an. in addi. spec. in tit. de teste. §. j. ṽ. itē ꝙ est impubes. ⁊ ṽ. itē ꝙ est mulier: ⁊ in pposito in muliere tʒ dñs Alex. ī ꝯsi. xxiiij. Ex quo em̄ factū fuit maleficiū in domo. Verisimiliter nō dʒ posse pbari aliter fm dñm Anto. in. c. tertio loco. de proba. ⁊ dñs Alex. cōsi. clj. cum sequēti in. v. volu. cum simi. Ex qbus omnibus cōcludiꝛ pbatū esse maleficiū directo per vnū testē: ac si deponeret de visu per primū indiciū probatū quod erat sufficiēs ad torturaʒ:

vt ex

vt ex superioribus p3. ¶ Succedit aliud ⁊ scôm ⁊ magnũ indiciũ qđ dicit esse probatũ per duos testes primũ examinatũ ex officio. scôm.s.⁊ septimũ qui dicũt ꝙ tempore quo fuit vulneratus Antonius eo mane viderunt dictos Antoniũ ⁊ zenonẽ in strata domꝰ ad certũ cõfinẽ ibi existẽtem facientes ibi rõnes ⁊ ibi repertus fuit vulneratus: ergo surgit magnũ indiciũ cõtra dictũ zenonẽ ex duobus. ¶ Primo arguẽdo a cõmuniter accidẽtibus iuxta glo. et ibi no. in. l. neqꝫ natales. C. de pba. In istis eñ cõputationibus rõnũ solent oriri altercationes. Ex qbus causant rixe. ¶ Scdo qꝛ nec añ nec post visus est alius ꝙ zeno in illo loco q portabat arma: vt per alios testes pbaꝛ. pſumptio eñ est cõtra eũ ar. eius qđ habeꝛ in. c. iij. de pſump. Et hoc indiciũ in simili ponit Gandinus in trac. maleficioꝝ. in rub. de pſump. ⁊ indicijs vſi. Sextũ indiciũ. Sed obijciꝛ huic indicio ꝙ primus testis qꝛ massaria ⁊ domestica Antonij non probat cui obiectioni supra ꝑime fuit plene rñsum: qbus addo ꝙ
9 †mulier que admittiꝛ in criminalibus dicit omni exceptiõe maior scôm Bal. ⁊ Saly. in. l. fi. C. de pba. ⁊ Bal. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. ⁊ fi. catho. in. vj. col. ¶ Preterea ⁊ scdo supplet fides massarie p aliũ testẽ omni exceptione maiorẽ iuxta famosaꝫ doctrinã Bal. in. l. si quis ex argẽtarijs. §. j. ff. de edẽ. tꝫ Bal. in. l. bonefidei. C. de testa. Addo aliã rñsionẽ clarã qꝛ lꝫ qñ testis deponit de veritate facti debeat esse exceptiõe maior vt dictũ est tñ quoad pbandũ indiciũ sufficiũt duo testes etiã nõ omni exceptiõe maiores: et sic admittunꝛ infames: vt dicit Bald. in. d. l. cunctos populos. ⁊ Bar. in. l. j. §. qõni. ff. de qõni. Itẽ admittunꝛ familiares ⁊ similes ſm Bar. in. l. ij. ff. de excu. tuto. ¶ Ex qbus cõcludiꝛ ꝙ tertiũ indicium p pfatã massariã zenonis ⁊ quartũ ⁊ septimũ testes q dicunt ꝙ illo die fuerũt reperte sanguinis gutte in domo Antonij ⁊ coquina zenonis: ⁊ sunt reperte scripture in coquina sanguine maculate. et erãt scripture inter dictos Anto. ⁊ zenonẽ manu dicti zenonis: q̃ verisimiliter erãt apud dictũ Anto. pars: ⁊ est vehemens ⁊ vrgẽs indiciũ ꝙ reperte fuerũt gutte sanguinis in coquina zenonis. Ex qbus ostẽditur ꝙ zeno postq̃ vulnerauit Antoniũ per ostiũ qđ erat in medio ingressus est domũ suã: ⁊ in coquina ex gladio sanguinato gutte sanguinis ceciderũt sicut in simili dicebat Nicolaus de eo q visus est exire cũ gladio sanguinolento qꝛ pſumitur sanguinolẽtus ex vulnere illato: vt traditur in. l. fi. C. de pba. ⁊ per Imol. in. l. fi. ff. de here. insti. ⁊ hoc p vehemẽti idicio hꝫ dñs Alex. in. d. cõsi. xxij. col. vij. ¶ Arguiꝛ etiã indiciũ qꝛ pbatum est ꝙ ante cõputabãt rõnes ⁊ post scripture reperte sunt sanguinolente in coquina zenonis Igiꝛ presumitur ꝙ fuerint vulnera illata. Nã ex pcedẽtibus sequẽtia presumũtur. l. si seruus plurium. in fi. ff. de leg. j. Et ꝙ dicte scripture fuerint per vim tunc ablate ad hoc ne Antonius posset cõtẽta pbare qđ cedebat in cõmodũ dicti Antonij. arg. eoꝝ q̃ no. Bar. in. l. fi. ff. de qõni. Presertim cũ sint a guttis sanguinis maculate: ⁊ hoc est fortissimum indicium. ¶ Coadiuuanꝛ pdicta ex quarto indicio pbato per scôm septimum ⁊ nonũ testes q dicũt ꝙ mane quo Antonius fuit vulneratus in intrata domus Ant. penes cõfinium vbi faciebat cũ zenone rõnes vsqꝫ ad ostiũ eundo in domo zenonis reperte sunt gutte sanguinis. Ex qbus oritur presumptio ꝙ penes illum cõfiniũ fuit vulneratus: ⁊ ꝙ zeno eundo in domum suã reliqt illas guttas sanguinis que presumptio presumiꝛ ex vicinitate tpis cum ante nisi fuerint rõnes cõputate iuxta no. in. l. si vẽtri. §. in bonis. ff. de priui. credi. Facit in simili qđ dicit Saly. in. l. fi. C. de pba.
10 qui vult ꝙ † qñ aliqui visi sunt rixari ⁊ postea reperiꝛ vnus vulneratus est sufficiẽs presumptio ad ꝯdẽnationẽ. Unde in casu nostro ex quo visi sunt rationes cõputate: ex qbus solẽt altercatiões oriri demũ rumores ⁊ admenationes fuerunt audite: repertus est vulneratus reperiunꝛ scripture ablate sanguinolente in domo zenonis. Item pbatur ex idẽptitate loci qꝛ in loco vbi erant simul in cõputatione rõnum in eodẽ loco reperiꝛ vulneratus. Igiꝛ presumiꝛ vulneratus a dicto zenone. arg. eius qđ dicit Barto. in. l. dñs horreoꝝ. ff. locati. ⁊ in. l. j. in fi. ff. si quadrupes pauperiẽ fecisse dicaꝛ. Et optime pro his facit tex. in. l. j. §. si quis in villa. ⁊. §. sequenti. ff. ad sille. Itẽ per duos alios testes qui cũ tortura cõtrariũ dixerũt ⁊ in hoc perseuerauerunt vñ stãdũ est scôo dicto cũ tormentis iuxta no. per Bar. in. l. eos. ff. de fal. ⁊ in. l. si postulauerit. §. sed si negauerit. ff. de adul. cũ si. ¶ Sextũ indicium cõcurrit qꝛ massaria zenonis dicit ꝙ audiuit hostiũ zenonis claudi illo mane: ⁊ cũ se ad fenestras fecisset neminẽ vidit ⁊ ꝙ in domo nõ erat cũ ea nisi vna puella vnius annicuꝫ dimidio. Ex quo presumiꝛ ꝙ zeno perpetrato crimine ingressus est domũ suã ⁊ domo postea egressus ẽ: ⁊ ostẽdiꝛ ꝙ ibat veloci passu cũ a massaria zenonis visus nõ fuerit: ex cuiꝰ dicto coadiuuantur dicta in precedẽti. ¶ Septimo loco deduciꝛ indicium: qꝛ p plures testes probatur ꝙ eo mane vulnerato Antonio zeno discessit ⁊
11 abijt. † Ex fuga autẽ ⁊ absentatione causatur suspitio ⁊ indicium a principio cõmissi criminis. i. ante inquisitionem iuxta no. per glo. ⁊ doc. in. l. admonẽdi. ff. de iureiur. ⁊ licet nõ cõstet certitudinarie de fuga: qꝛ potest dicere ꝙ recessit ex alia causa: quo casu nunc vꝛ qđ possit sumi presumptio. arg. c. cũ cõtumacia. de hereti. li. vj. Tñ qꝛ ex alijs multis que probanꝛ idicia vehemẽs presumptio est: ꝙ illa de cã se absentauerit. Satis dicit fuga probata vt voluit notã. Archi. in. c. nihilominus. ij. q. ix. ⁊ habeꝛ in. d. c. cuꝫ cõtumacia fortius videꝛ obstare ꝙ ante vllã cõtumaciã cõparuit ⁊ se presentauit: quo casu fuga nõ vꝛ presumptionem facere ſm Barto. in. l. qd sit fugitiuus. §. itẽ apud. ff. de edil. edic. ⁊ ponit Barthọ. de saly. in. l. in bonefidei. C. de reb. credi. Sꝫ in casu nostro iudex dꝫ esse circũspectus ꝙ Antonius fuerit letaliter vulneratus ⁊ suspicabaꝛ de eius morte: ⁊ ꝑpter hoc zeno potuit se absentare. Sꝫ postq̃ sciuit eũ nõ mortuum redijt: nec mirũ qꝛ in homicidio durius pcediꝛ ad tormenta: et ad penaꝫ q̃ cõtra vulneratos. Ideo magis timuit a principio: ⁊ ex postfacto vidẽs ꝙ nõ erat moriturus nõ tñ timuit ⁊ vidi sepius fieri ab his qui vulnera intulerũt ⁊ experiẽtia docet q̃ est rerũ magistra. c. q̃ sit. de elec. in. vj. pſertim in cõiungẽdo qꝛ nõ leui passu recessit: vt dictũ est. ¶ Cõfirmanꝛ pmissa etiã ex alio: qꝛ iste zeno est
12 vicinus: ⁊ † qñ cõmittiꝛ maleficiũ prius cõtra vicinos pſumiꝛ: vt in l. dñs horreoꝝ. ⁊ ibi Bar. ff. loca. ⁊ in. l. si ita. §. si mulier per Bart. ff. de fun. instru. ⁊ p Bar. in. l. fi. ff. de qõ. Et pſertim in casu nostro: cum in loco in quo cõmissum fuit maleficiũ sit hostiũ in pariete intermedio inter domũ Antonij ⁊ zenonis. Uñ facilius cõmitti potuit vt dictũ est. Itẽ dicitur ꝙ massaria zenonis dicit ꝙ ipse solitus erat arma portare. Unde pſumiꝛ ꝯ eũ arg. eius qđ habeꝛ. i. c. tertio loco. de proba. Nõ omitto etiã ꝙ cõuinciꝛ: qꝛ massaria dicit ꝙ se absentauit: ⁊ stetit absens per dies. xv. ⁊ tñ ipse negat. Sꝫ fateꝛ tñ de quinqꝫ diebus. Itẽ ipse asserit ꝙ illa die fuit in domo Antonij: ⁊
13 testes plene probãt ꝙ visus fuit illo mane cõputare. † Mendaciuꝫ autẽ est sufficiẽs indiciũ ad torturã: vt cõcludit Ludo. roma. in ꝯsi. viij. allegãdo Bar. in. l. fi. ff. de qõ. ¶ Accedat etiã ad pdicta assertio Antonij vulnerati qꝛ statim ꝙ fuit inuentus dixit ꝙ zeno eum vulnerauerat: ⁊ lꝫ talis assertio nõ soleat facere indiciũ ad torturaꝫ etiam facta in articulo mortis. l. si quis. §. si qs moriens. ⁊ ibi Ang. et alij. ff. ad sillenia. Tñ nõ negaꝛ quin faciat aliquã presumptionẽ ſm gl. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de calum. ¶ Postremo si fama publica eẽt probata esset sufficiẽs indiciũ iuxta no. p Bar. in. l. j. §. idẽ cornelio. ff. de questio. ⁊ doc. i. l. admonẽdi. ff. de iureiur. Sꝫ qꝛ dici posset de subtilitate iuris famam nõ esse probatã: qꝛ nõ dicũt ꝙ publice dici audierint: nec a qbus iuxta no. per Bar. i. l. de minore. §. tormẽta. ff. de qõ. Tñ ex quo sunt. x. testes q dicũt se a pluribus audiuisse et in cõtrata: ⁊ in diuersis locis ꝙ apud iudicẽ circũspectũ fama dꝫ cẽseri pbata qꝛ eius pbatio difficilis est: vt pꝫ ex no. in. d. §. tormẽta. qꝛ ex dictis attestationibus eliciꝛ publica fama ⁊ per illas dꝫ iudex ad credulitatẽ induci: sicut si duo testes tñ dixissent ꝙ adiuerũt publice dici nominãdo aliquẽ. Illa aũt dicit sufficiẽs pbatio que inducit iudicẽ ad credulitatẽ. l. qui quaginta. ff. de pba. l. iij. §. tu magis scire potes. ff. de testi. Presertim in materia indicioꝝ: vt p bar. in. l. fi. ff. de qõni. Nõ tñ negari põt quin talis rumor in tot locis nõ faciat presumptionẽ nõ leuẽ iuxta illud vox populi vox dei. Ex qbus omnibus nedũ ꝙ resultẽt vrgentissime presumptiones pbantes indicia ad torturã: sed puto ꝙ resultẽt presumptiones sufficientes ad cõdẽnationẽ. Si tñ circũspectus dñs iudicãs vellet etiã cautius procedere cõsulo sibi ꝙ iterũ examinet testes super fama: ⁊ super alijs indicijs prout sue circũspectioni videbiꝛ: ⁊ ex officio suo: quo casu põt hoc facere post terminũ ⁊ publicatis attestationibus et didicita testificata vt cõiter cõcludiꝛ in. c. cũ clamor. extra de test. et no. Ioã. an. in. c. officiũ. de hereti. lib. vj. Cũ sic ad innocentiã accusati possunt pduci testes nõ obstante publicatione. l. j. §. fin. ff. de qõni. ita ad offensam ne ius reipublice ledaꝛ. l. j. C. de abolić. Ita declarat Barthọ. de saly. in repe. l. ea quidẽ. C. de accusa. col. xliij. Et pſertim qꝛ in cã criminali generaliter vꝛ hoc procedi prout est de mente Bart. in. l. j. in fi. ff. de qõni. ⁊ dñs. Ant. in. c. suborta extra de re iudi. Ex qbus remanet expedita tertia difficultas supra formata in qua non insisto: qꝛ cõclusio est clara. ¶ Restat nũc declaratio an tortura repeti debeat ex quo habuit tres squassos ⁊ nihil cõfessus est ⁊ videbaꝛ ꝙ nõ ſm Iaco. de are. ⁊ Cy. in. l. fi. ff. de qõni. ⁊ Bald. in. l. obseruare. C. quoꝝ ap. non reci. Tñ ꝯtrium est dicendum. Nam delictũ fuit valde enorme vulnera letalia ⁊ per vim subtrahere scripturas ad sui commodum super quo delicto militant indicia multum vrgentia: ⁊ talia ꝙ ego existimarẽ esse vrgentia ad ꝯdẽnationẽ
14 propter que dico ꝙ dꝫ iterum torqueri † qñ qñ indicia non sunt leuia sed vrgentia prout in casu nostro permittitur iterum tortura. l. repeti. ff. de questioni. licet secus quãdo essent leuia ſm Bar. in. l. Et vnius. §. j. ff. de qõni. ⁊ Saly. in. l. ij. C. de custo. reo. Et ista opi. seruatur in practica: vt dicit Bar. ⁊ idem dicit Gandinus in trac. malefi. in rub. de qõni. Igiꝛ talis opi. est sequenda. Tum qꝛ Bar. magister noster ita tꝫ. Tum qꝛ practica ita obseruat. l. minime. ff. de legi. potest etiam dici ꝙ non fuit competenter tortus attentis tot vrgentibus indicijs: ⁊ criminis attrocitate: quo casu debet iteruꝫ torqueri ſm Bal. in. l. j. in. vij. col. C. de cõfes. Unde hac rõne attẽta respectiue ad delictum dicit leuiter tortus: ⁊ sic potest iterum torqueri ſm Bal. in. l. ij. C. quoꝝ ap. nõ recipiã. Sꝫ qñ totũ hoc cõmittiꝛ

religioni iudicis: vt dicũt doc. in dictis locis. cum simi. si essem iudicaturus attentis attrocitate delicti. et tot vrgentibus indicijs. Itez qꝛ de alio nulla est suspitio. Ex officio de nouo diligẽter examinarẽ alios testes de publica voce et fama: qꝛ in veritate fuerũt male examinati: et quererẽ si alia indicia inuenirenť quo casu doc. fateň oẽs ꝙ pȯt de nouo torqueri in dictis locis demum de nouo subijcerem illum torture. et si non confiteretur qꝛ vidi multos et audiui non curare squassos inuestigarem cum alio genere tormẽti: et si omnia habendo deum preoculis diligenter facit non dubito ꝙ veritatem inueniet. Ex quo maximum honorem apud homines et apud deum premium consequetur. Laus deo.

Summarium.

Substitutio facta si sine filijs moriatur expirat superstite filia.
1 Femina non debet includi ad exclusionem filiorum masculorum.

Consilium. lv.

Dñs labia mea aperiat et spũssanctus illuminet intellectum.

Visis consilijs prefatorum prestãtissimorum docto. et patrũ requisitus de subscriptione paucis me absoluam. Et in primis plꝫ illa ꝯclusio ꝙ substitutio facta Ant. de alijs filijs testatoris si decederet sine filijs expirauit: ex quo superest Cecilia femina filia dicti Antonij: qꝛ in vltimis voluntatibus masculinũ concipit femininũ: vt dicit Bar. in. l. j. ff. de ver. sig. Et sic etiã filie femine faciunt deficere dictaz cõditionem fideicõmissi. Ita cõcludit indiuiduo Joã. an. in. c. Raynaldus extra de testa. vbi tex. in prin. ponit de quodã testõ: in quo erat expressa cõditio sine filijs masculis. Dicit Jo. an. ꝙ si nõ esset adiunctũ verbũ masculis includebantur etiaz femine. arg. l. si quis ita. de testa. tute. et. l. si ita scriptum. ff. de leg. ij. Idem tenent ibi dñs Ant. Pet. de ancha. et dñs Cardi. qui allegat quosdã antiquos ita etiam tenuisse. Ita consuluit dñs Alexã. in cõsi. lv. in fi. in. iij. volu. Idem tenet Fulgo. in. l. j. C. de cõdi. inser. et cõsuluit in suo ꝯsi. xviij. et in cõsi. xxxviij. et licet testator dixerit si decesserit sine filijs in pluralitꝫ: tñ satis est ex mente testatoris ꝙ vna superfit tantum filia per text. in. l. non est sine liberis. ff. de verbo. signi. et in. l. j. C. de cõdi. inser. vbi hoc tenent Bal. et omnes licet varijs rationibus moueanť vt ibi late per eos. Minusq; obstat ꝙ alij filij testatoris sint substituti: qꝛ etiam tunc excluduntur: et casus est clarus in. l. cum auus. ff. de conditio. et demonstra. vbi late dixi: et tenet Bald. in. l. cum accutissimi. C. de fideicõ. vt dicit ibi glo. qua rõne predilexit ser Alouisius Antonium in portione sua censetur predilexisse omnem eius posteritatem: vt est casus in. d. l. cum auus. Sed consulentes faciũt difficultatem qꝛ extat statutum ꝙ stantibus masculis femina non succedat. Igitur † femina nõ debet includi ad exclusionem filiorum masculorum per ea que no. Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. vbi vult ꝙ in substitutione testator videtur velle se confirmare cum dispositione statutorum et ad hoc dominus Alex. in. d. §. cũ ita. allegat plura que omitto. Sed in casu nostro videtur mihi qȯ prefati consulentes ni fallor paralogizent. Quoniam eorum difficultas procederet quando filia esset exclusa ab intestato ab hereditate Antonij a fratribus Antonij et patruis suis. Quo etiam casu crederem defendere in casu nostro ꝙ filia excluderetur vt patet ex his que dico in. d. l. cum auus. in repetitione mea vbi plene hoc examinaui. Sed in casu nostro non reperio ꝙ filij fint exclusi ab hereditate Antonij per patruos. et sic fratres Antonij: sed tantum per filios et descendentes masculos Antonij qui non superfint filia successisset ab intestato Antonio patri suo: et succedit ex testamẽto. Ex quo ifero ꝙ testator dicit posuisse filios: et sic etiam filias positas in conditione ad exclusionem substitutorum: vt eorum patri ab intestato vel ex testõ succederent: vt dicit glo. rotũda in. l. filiusfamilias. §. cũ quis. ff. de leg. j. et glo. in. l. lucius cõmuniter approbata. ff. de here. insti. Unde cum filia successisset ab intestato patri suo exclusis substitutis: et succedat fortius ex testõ. Nulla super hoc fienda erat difficultas: nec opus erat laborare in re tam clara. Unde ex predictis in eandem sententiam concurro. Laus deo.

Bartholo. soci. senen. etc.

Summarium.

Heredes nõ teneň ad legatũ interusurij dotis. hoc primo. deinde queritur an legata debeantur vxori transeunti ad scđa vota.
1 Heredes mariti nõ tenẽtur ad legatũ interusurij dotis: qꝛ testator in testamento non potest vsuras permittere.
2 Testator qñ apponit penam annuatim prestãdam: si in solutione cessatum fuerit dicitur esse vsura.
3 Heres non tenetur ad legata relicta vxori: qñ repetit dotem.
4 Uxor nõ amittit legatum per transitum ad scđa vota.
5 Transiens ad secunda vota dicitur iniuriam inferre marito: et animã mariti cõtristatur.
6 Mariti donec vxores stant vidue et non vltra solent necessaria relinquere eis ad victum.
7 Uxor transiens ad scđa vota nõ dicit amplius vxor primi mariti et perdit omnia priuilegia et dignitates ipsius.

Consilium. lvj.

Dñs labia mea aperiat et spũssanctus illuminet intellectum.

Viso testamento Francisci de squarcijs de Uincẽtia: et legato in eo cõtẽto facto imperatrici vxori sue. In quo legauit dicte vxori sue ducatos. dcxvij. auri. Item ducatos. lxxxvij. pro interusurio dicte dotis donec restituatur. Et postea fecit alia legata videlicet legauit vsum fructũ cuiusdã domus et massaritiarum: et quarundã rerũ ad victũ necessariarũ: que omnia ipse legauit dotẽ nõ repetẽti. Ex qbus dubitari cõtingit. Primo nunquid heredes Frãcisci possint se tueri quominus teneanť ad legatũ. lxxviij. ducatorum pro interusurio dotis ex quo mulieri dotẽ repetẽti parati sunt dotes. soluere. Posito ꝙ nõ: si. mulier dotes petierit. An heredes mariti teneanť ad dicta legata. Tertio posito: ꝙ nõ petierit dotes. An legata debeantur vxori transeunti ad scđa vota. Capio primũ consultationis
1 articulũ: in quo concludo breuiter ꝙ † heredes mariti non tenentur ad dictũ legatum interusurij dotis: hoc decidit Pet. de anch. in ꝯs. lxxix. incipit. Uerba testamẽti ita se habẽt. vbi dicit ꝙ si testator deputat heredẽ ad soluẽdũ vxori pro vsufructu seu alimẽtis sue dotis: donec et quousq; dotẽ petere distulerit ꝙ mulier nõ pȯt iuste petere dicta. x. per tex. in. l. iij. §. fi. et ibi Bar. ff. de annuis lega. qꝛ est vsura et testator non potest in testamento vsuras permittere: vt p Bar. in. l. ij. ff. de his que pene nomine. et Bal. in. l. cũ allegas in. vj. oppo. C. de vsu. Et Bar. in. l. cũ stipulanti. ff. de ver. ob. vbi no. dici
2 tur vbi qñ † testator apponit penã annuatim pstandã: si in solutiõe cessatum fuerit censeť esse vsura. d. l. iij. §. fi. et no. Bar. in. l. iulianus. §. idẽ papi. ff. de actio. emp. Et istã decisionẽ sequiť do. Jo. de ana. in. c. salubriter. de vsur. Et do. Alexã. in cõsi. xxvij. in. iiij. volu. Igiť fortius in casu nostro qꝛ testator dixit pro interusurio donec dos restituatur. Quinimmo statutũ nõ potest disponere ꝙ aliqd debeať pro dote nõ restituta. Ita decidit in terminis Joã. de ligna. in cle. j. de vsur. et sequiť do. Abb. cõsulẽdo in ꝯsi. xxix. incip. Illud queriť in. ij. volu. Alleg. etiã no. per Inno. et doct. in. c. salubriter. de vsur. Ubi do. Abb. sequiť istã opi. qñ sumus in casu in quo ab heredibus viri alimẽta nõ debenť. prout erat in casu nostro ex quo vxor habebat vnde se aleret aliunde. Istã etiã opi. sequunť do. Cardi. et Joã. de imo. in. d. cle. j. de vsur. vbi dicit do. Cardi. ꝙ Padue est tale statutum ꝙ potest tollerari ꝙ debeanť alimẽta tanꝗ interesse. d. Jo. de ana. in. d. c. salubriter sequitur primã opi. que est cõis et sequẽda. presertim in casu nostro in quo sumus in casu claro qꝛ nulla fuit cõtracta mora sed dos est relata vxor cõsequeretur alia legata. Item vxor vt ex testõ pꝫ habebat vnde aliunde se aleret. Et sic sumus in casu claro: ꝙ nõ debẽtur alimẽta iuxta no. p Jo. an. et oẽs in. d. c. salubriter. et per Bar. et doc. in. l. insulã. ff. sol. mat. §. vsuras. et per docto. in. l. diuortio. in prin. ff. eo tit. Ubi latissime do. Alex. et late per prefatum do. Alex. in. d. consi. xxvij. in. iiij. volu. et adhuc multomagis in casu nostro qꝛ relinquunť a testatore sine vlla mora a principio pro interusurio ducatorum. cccccxvij. quo casu est idubitãter vsura. Ex quibus indubitãter cõcluditur ꝙ dictuz legatũ non tenuit tanꝗ vsurariũ: ex quo nõ potest deberi quasi nõ haberet vñ aliũde se aleret: neq; rõne more vt dictũ est pro qua decisione etiã facit solẽne cõsilium dñi Are. preceptoris mei consi. clij. incip. Uiso thema te. Ubi consuluit in fortioribus terminis. Ex qua cõclusione ꝙ nõ tenetur soluere dictũ legatũ ducatorum. lxxxvij. pro interusurio dotis ducaľ. dclxxvij. et si aliquo anno soluit pȯt repetere qȯ solutuz est. c. debitores. de iureiur. et per totũ titulũ. ff. et. C. de condi. indebi. et hec de primo. Circa scđam difficultatẽ clara est cõclusio ꝙ si vxor dotes petierit: non potest exigere ab herede dicta legata. Testator enim fecit dicta legata vxori sue sibi superuixure: et aliter nõ exigẽti dotẽ suã. Ex quibus verbis apparet ꝙ ita demũ legatũ factum vxori censetur si duo copulatiue interuenerint ꝙ vxor superuixerint et ꝙ dotẽ nõ repetierit ad veritatẽ autẽ alternatiue: vtrũq; interuenire dꝫ dotes nõ petere. Si ergo dotes petierit non pȯt dicta legata petere. Preterea illa verba. et aliter non exigendo dotem suã: faciunt conditionẽ: qꝛ est de natura illius participij exigẽti qꝛ significat futurũ tempus: si in futurum non exegerit post mortẽ tempore quo potest dos exigi. Igitur conditionem significat si dos non exigetur. Uxore vero dotẽ petẽte: conditio deficit et legatum. l. vnica. §. finautem sub conditione. C. de cadu. tollẽ. Nec ob. si dicatur vxor dotem petit: qꝛ heres non vult interusurium soluere. Si enim interusuriuz solueret heres non peteret. Unde videtur heres impedire mulierem ꝙ non impleat cõditionem: et consequenter videtur ꝙ habeatur pro impleta. l. iure ciuili. ff. de condi. et demon. et in. l. iure ciuili. ff. de reg. iur. Quoniam ad hoc respondeť ꝙ imo non impeditur: qꝛ licet heres nolit soluere interusuriuz nullum impedimentum prestatur qꝛ mulier vt legatum consequatur. pȯt dotes non petere: et consequenter non impeditur. Ideo non soluit interusurium: qꝛ legatum non valet tanꝗ vsurarium. Facit hoc permittente.

mittente.l.igitur nullam penam meretur.l.gracchus.C.de adulte-riis. Quinimmo non potest hoc allegare turpitudinem suam iuxta no.in.l.viro atq; vxore.ff.solu.matri.per glo.⁊ doc.in.c.inter dile-
3 ctos.de dona.⁊ sic concluditur † q vxori dotem repetenti heres nõ tenetur ad legata relicta sibi. ℭ Circa tertiam difficultatem. Uidebatur q licet transiuerit ad secunda vota. Tñ si dotem non petierit
4 possit dicta legata petere. Nã † vxor non amittit legatum per transitum ad secunda vota: licet olim perderet nubendo infra annum luctus tamen ista pena est hodie sublata: vt est glo. cõmuniter approbata: vt in.l.j.C.de secun.nupt. Igitur fortius qñ non nupsit infra annum luctus: sed postea q2 tunc etiã de iure ciuili non amittebatur legatum casus est.⁊ ibi Ang.in auť.de nup.§.si vero non expectet sed in casu nostro nupsit post annum. igitur ⁊c. ℭ Sed premissis non obstantibus si voluntatem defuncti inspexerimus prius est cõcludendum que voluntas in primis predominari d3.l.ij.§.conditio.ff.de adimẽ.lega.l.ij.C.de libe.prete.l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.⁊ demon.l.nõ aliter.ff.de leg.iij. Sed in casu nro si omnia inspexerimus patebit q voluntas defuncti fuit relinquere vxori qñ staret vidua: nõ qñ transiuisset ad secunda vota. Igitur illa seruanda est.§.disponat.in auť.de nup. Et in primis eius voluntas probatur q non solum tempore mortis. Sed etiam post mortẽ suã enixe eam dilexit ⁊ legatis ⁊ beneficiis eam prosecutus fuit. S3 pro certo non est verisimile q ita cogitasset ⁊ fecisset: nisi ea existẽ-
5 te vidua † cum transiens ad secũda vota dicatur iniuriã inferre marito ⁊ q anima mariti cõtristatur. vt in.§.soluto.in auť.de nup. nõ enim est censendum q tot beneficiis illam etiam post mortem prosecutus fuisset ea trãseunte ad secũda vota ꝑpter qd anima mariti dicitur iniuriam pati vt dicitur in auť.de nõ eligẽ.secũ nubẽ.in ꝑn. Item marito inferri dicit̃ iniuria ad hoc gl.in.l.sororẽ.⁊ ibi Paul. de cast.C.de his qui.vt indig. Preterea vxor erat quinquagenaria et vltra. Unde quasi cõtra naturã erat q generare posset iuxta.l.si maior.cum ibi no.C.de legi.here. Unde cõsiderauit testator q vidua remaneret: ex quo in ea nõ erat potẽtia generandi: que inducit hominem ad nuptias cõtrahẽdum. Accedit q2 ea trãseunte ad secundas nuptias maritus nouus debet eam alimẽtare.l.pro honori-
6 bus.C.de iure dot.l.q si nulla.ff.de relig.⁊ sump.fune. † Unde mariti donec vxores stant vidue ⁊ nõ vltra solent necessaria ad victum eis relinquere ⁊ grauant hereditatem ⁊ domos prout in casu nr̃o. Ualidum est autem argumẽtum a cõmuniter accidentibus.l.neq; natales.C.de proba. Facit regula inspicimus cum materia.de reg.iur.lib.vj. ℭ Accedat ad idẽ q2 reliquit vsumfructũ domus dẽpto stabulo quod nõ ex alio fecit nisi q2 mulier vidua illo nõ indigebat. ℭ Preterea si vxor molestaret̃: prouidet quis habeat eã defendere: ⁊ de pecuniis qd nõ erat necessariũ in habente virum: ⁊ sic cogitauit q in viduitate staret. Quod etiã clare ostẽditur q2 vult q cõmissarii debeãt cõsolari vxorem suã ⁊ nõ cõtristari: sed ipsam defendere ⁊ semper se ad tempus post mortem referens appellat vxorem suam dicens vxori mee. Qualitas autẽ adiuncta verbo intelligi d3 ꝑm tempus verbi.l.titius.ff.de testa.mili.per Bar.in.l.fi.ff.ad tertul. Igitur testator intellexit ea existente vidua: quo casu dicit̃ vxor sua.l.fi.C.de bo.mater.l.filii.§.vidua.ff.ad munici.⁊ ibi bar.l.femine.ff.de senato. Sed postq̃ transiuit ad secunda vota nõ dicit̃ am-
7 plius † vxor sua ⁊ perdit omnia priuilegia ꝑmi mariti ⁊ dignitates vt est tex.in.§.nõ tñ.in auť.de nup.⁊ ibi Ang. Igitur cum loquendo de tempore post mortem appellat vxorem suam intellexit ea existente vidua ⁊ nõ trãseunte ad secũda vota. ℭ Ex quibus dico q si maritus fuisset interrogatus. An si trãsiret ad secũda vota idẽ vellet pro certo ex predictis constat q rñdisset q nõ. Igitur interpretanda est eius voluntas.l.tale pactum in fi.⁊ ibi gl.⁊ doc.ff.de pac. Illud etiã nõ est omittẽdum q ita demum legatum vini fructuum et lignorum debetur si habitauerit domum q2 dicit q legat vsumfructũ domus ꝑsonaliter qd verbum personaliter significat q ꝑ se et nõ per aliũ: vt in.c.fi.cũ gl.extra de offi.deleg. Et ita ex voluntate defuncti collecta ex dispositis in testõ iudicarẽ. Laus deo. Bartho.soci.senen.doctor ⁊c.

ℭ Summarium.

Quod fideicommissum resultet ex prohibitione alienationis bonorum facta a testatore. an statutum quod venditioni facte per sindicos post quattuor menses nihil possit opponi habeat locũ in alienatis contra prohibitionem testatoris. Itẽ ⁊ multa in materia debitoris cessantis.

1 Uerba: quia volo: prolata dispositiue per modum cause inducunt fideicommissum.
2 Fideicommissum simpliciter inducitur ex simplici prohibitione et alienatione extra familiam.
3 Alienatio potest fieri si testator ꝓhibuit alienationẽ extra familiam requisitis illis de familia ⁊ emere noluerint.
4 Mentio facta de herede intelligitur de liberis.
5 Appellatione heredis in testamentis veniũt descẽdẽtes tm̃.
6 Testator si reliquit vxori prediũ: ⁊ post mortẽ vxoris filiabus suis et eorum heredibus: intelligitur.s.liberis.
7 Uerbum heredes exponitur.i.liberi: qñ fit mẽtio de herede in materia nõ transitoria in heredes extraneos.
8 Qui fundat se in aliquo statuto d3 probare q oẽs qualitates statuti verificentur.
9 Ille qui ignorat non dicitur habere potestatem experiendi.
10 Clausula postea posita nõ est referẽda ad ea per que resultaret absurditas ⁊ correctio plurium.
11 Statutum qñ vult q pater teneat̃ pro debitis filii cessantis ⁊ fugitiui nõ h3 locum filio cessante per cõtumaciã.
12 Clerici in minoribus cõstituti nõ ligantur statutis laycorum: nec aliq eis citatis cõtra eos agitata valent.

ℭ Consilium.lvij.

ℭ Dñe labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

In causa filiorum Caroli de Baroncellis pro liquidãdis iuribus ipsorum. ℭ Prima inuestigatio versabitur circa iura eis cõpetẽtia virtute testamẽti Jacobi eorum aui in bonis relictis: ⁊ mortuo dicto Carolo filiis Jacobi ⁊ Joanni baptiste nepoti Jacobi ex filio ꝑmortuo. ℭ Scdã inuestigatio versabit̃ circa ea que extra testamẽtum obiiciunt̃ filiis dicti Caroli cõtra iura eis delata ex dicto testamento. ℭ Circa primã inuestigationẽ in primis versat̃ illa difficultas q fideicõmissum resultet ex prohibitione alienationis facte per dictum Jaco.⁊ in hoc breuiter cõcludo q ex illo capitulo prohibitionis aliena. resultat duplex fideicõmissum. ℭ Primũ fideicõmissum est q filii ⁊ descẽdẽtes sunt ꝓhibiti alienare nisi forma data a testatore: vt bona in filios ⁊ descẽdẽtes trãseant. Ex qua ꝓhibitione resultat fideicõmissum q2 aliquo ex descẽdẽtibus alienãte cõtra ꝓhibitionẽ expressam testatoris immediate bona alienata deferunt̃ iure fideicõmissi ad aliũ descẽdẽtem proximiorẽ. Casus est clarus in.l. peto.§.fratre.ff.de leg.ij.⁊ est casus in.l.fi.C.de ver.sig.⁊ vtrobiq; plene no.per doc.⁊ in simili no.in.l.cũ pater.§.libertis.ff.de leg.ij. cum simi. ℭ Scdm fideicõmissum est q2 altero ex descẽdẽtibus moriẽte l3 nihil fecerit cõtra volũtatem testatoris alienãdo proximior illi succedit ista cõclusio probat̃ per illa verba posita in fine capituli prohibitionis dum dicit̃ ⁊ hoc fieri ⁊ obseruari voluit dictus testator per dictos eius filios ⁊ nepotes ⁊ eorum descẽdẽtes q2 semp voluit dicta bona esse dictorum suorum filiorum ⁊ nepotum ⁊ suorum descendẽtium ⁊ ea trãsire de herede in haerede. Ex qbus verbis solum resultat fideicõmissum in casu alienatiõis: sed nõ sequuta alienatio ne post mortẽ dicta bona de descẽdente in descendentem proximiorem. Ista cõclusio probat̃ ex pluribus. Primo per illa verba quia semper voluit dicta bona esse dictorum suorum filiorum ⁊ nepotum et
1 suorum descẽdentium. † Uerbum enim volo inducit fideicõmissum. l.ij.C.cõmunia delega.⁊ insti. de singulis rebus per fideicom.relic. §.fin.⁊ hoc presertim procedit: q2 dicta verba: q2 volo sunt prolata dispositiue per modum cause. Igitur inducunt fideicõmissum ꝑm Bar.in.l.qui volebat.ff.de here.insti.⁊ Bar.in.l.si soror.§.lucius. ff.solu.matri.⁊ hoc sequutus sum cõsulẽdo.⁊ demũ scribẽdo in.l.q rome.§.coheredes.ff.de ver.obli.post Are.preceptorem meum ⁊ hoc probabã pulchra cõsideratione. Nã diuersum est qñ testator dixit prohibeo alienationẽ vt bona in familia relinquantur nõ per dicta verba enunciatiua que per se nihil importarẽt: videntur demõstrari persone quarũ cõtemplatione alienatio est prohibita: ⁊ sic videnť apposita ad validãdum modum ꝓhibitiuum. Unde principalis intẽtus fuit ꝓhibendo alienationẽ vt vias precideret per quas bona in familiã peruenire impedirent̃: ⁊ nõ tm̃ inducitur fideicommissum si sequat̃ alienatio.⁊ ita loquitur tex.in.d.l.peto.§.fratre.et in.l.filiusfa.§.cũ pater.ff.de lega.j.⁊ procedunt multa adducta per do.Alex.qui hoc tenet in.d.§.coheredes. Diuersum autẽ est quãdo testator prohibuit alienationẽ q2 voluit q bona in familia remanerent: nã ista verba vltima sine prohibitione inducerent simpliciter fideicommissum ⁊ non facta prohibitione: patet ex verbo volo. d.l.ij.C.cõmunia deleg.⁊ probatur in.l.cum ita.§.in fideicõmisso. Ubi pulchre declarat Cuma.ff.de leg.ij. Intẽtus eñi testatoris est vt faciẽdo fideicõmissum bona in familia cõseruarent̃. Igitur hoc fideicõmissum fuit causa prohibitionis motiua ⁊ finalis. vt patet ꝑ illa verba: q2 volo ⁊c. iuxta no.per Bar.in.l.demonstratio falsa.§. quod autẽ.ff.de conditio.⁊ demon.⁊ Bal.in.l.j.C.de falsa cã adiecta legato. Unde prohibitio facta fuit ad prohibẽdum fideicõmissum. Igitur non debet operari: vt fideicommissum simpliciter factũ restringatur ad fideicommissum: si sequatur alienatio. arg. regule. l.legata inutiliter.ff.de leg.j.⁊ probantur premissa per text. cum ibi no.per Barto.in.l.pater.in.§.fundum.ff.de lega.iij. Ubi in prohibitione alienationis adiiciantur illa verba. Ita enim fiet vt de nomine meo nunq̃ erat: non inducitur fideicommissum: quia sunt verba enunciatiue prolata futuri euentus: secus si per viam nominis dixerit: quia volo q bona remaneant in familia: quia non ampliat dictum.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.⁊ hic est casus noster:

quia dixit qꝛ semper voluit dicta bona esse suorum filiorũ nepotũ
2 et descendentium. ¶ Confirmantur premissa: qꝛ† ex simplici probi
bitione ꝛ alienatione extra familiam inducitur fideicommissũ sim
pliciter etiam si non sequatur alienatio: ita voluit Raph. cuma. per
d. §. coheredes. ꝛ Pau. de cast. in. l. quotiens. C. de fideicommis. la
prima. Sed quia ista opi. non est communis non insisto. ¶ Confir
matur ex doctrina Barto. qui hoc tenuit in fortioribus terminis in
3 d. §. coheredes. nam dicebat ibi Dy. †ꝙ si testator prohibuit alie-
nationem extra familiã requisitis illis de familia poterit fieri alie-
natio si illi de familia emere noluerint quod Barto. verum intelli-
git nisi adiecta essent illa verba vt in familia relinquerentur vel si-
milia: quia etiam illis de familia requisitis fieri non poterit aliena
tio tanq̃ res prohibita fuerit restitutioni subiecta iuxta id qd̃ habe
tur in aut. res que. C. cõmunia de leg. ꝛ sic vult Barto. ꝙ inducatur
fideicommissum absolute etiam si non sequatur alienatio qd̃ clare
colligitur ex duob⁹. ¶ Primo dum allegat text. in aut. res que. C.
communia de leg. ¶ Secũdo qꝛ si non loqueretur ꝙ res esset sim-
pliciter subiecta fideicommisso. Tunc etiam sine illis verbis vt in
familia relinqueretur erat inductum fideicommissum sequuta alie-
natione: ꝛ sic non differet casus consideratus a Bar. a casu Dy. qꝛ
vtroq; casu posset res prohibita alienari requisitis illis de familia:
que sunt contra mentem ꝛ verba Bart. ꝛ opi. Barto. tenent ibi cõ-
muniter Pau. de cast. ꝛ Areti. in. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de leg.
j. Igitur fortius hoc dicendum est in casu nostro quia facta prohibi
tione dixit assignando rationem: quia voluit ꝛc. ¶ Cõfirmatur idẽ
ex alio: quia dixit quia semper voluit per que verba apparet quod
testator semper voluit bona remanere in descendẽtes: ꝛ sic sine pre-
finitione temporis. l. eum debere columnam. ff. de serui. vrba. pdio.
sed si intelligeremus fideicommissum inductum tantũ in casu alie
nationis facte contra prohibitionem testatoris non sequeretur intẽ
tus testatoris. l. cum pater. §. cum inter. ff. de leg. ij. ꝛ ibi Barto. et
docto. ꝛ sic non semper bona conseruarentur quod non est quando
fideicommissum absolute est factum inter descendentes. Sed in ca-
su nostro cessat omnis difficultas propter illa verba vltimo loco
posita. Dum dixit ꝛ ea transire de herede in heredem. Nam pro-
pter prima verba satis est ostensum de causa prohibitionis ad vali
dandam prohibitionem iuxta no. in. d. l. voluntas. la prima. C. de fi-
deicõ. Unde vltima verba essent apposita sine effectu aliquid ope-
randi contra. l. si quãdo. ff. de leg. j. ꝛ in. c. si papa. de priuileg. in. vj.
Item quia sunt verba clara inducentia fideicommissum: dicendo
quia voluit bona transire de herede in heredem quod quibuscũq;
verbis inducitur. l. ij. C. communia de lega. ¶ Ex quibus sine exita
tione concludo fideicommissum etiam factum simpliciter nulla se-
quuta alienatione. ꝛ ita sepe consului. Et plene predicta posui in. d.
l. qui rome. §. coheredes. ff. de verbo. obligatio. ¶ Succedit secun-
da difficultas. An filij dicti Caroli sint vocati ad palatium ꝛ pre-
dia relicta dictis Carolo ꝛ Matthео pro dimidia ad minus tanq̃
heredes. An tanq̃ liberi descendentes dicti Jacobi. Et in hac dif-
ficultate concludo in primis ꝙ si est locus fideicommisso per aliena
tionem bonorum factam a Carolo indubitanter filij admittuntur
etiam non heredes. Ista conclusio probatur clare. Nam prohibitio
apparet ꝙ fuit facta: ne dicta bona contra descendentes alienaren
tur: vnde sequuta alienatione descendentes proximiores statim fa
cta alienatione admittuntur ad reuocandum: vt in. d. l. peto. §. fra-
tre. ff. de leg. ij. licet alienans adhuc viuat prout traditur in. l. pater.
§. duobus. ꝛ ibi glo. ꝛ docto. ff. de leg. iij. ꝛ in. l. cum pater. §. cum in-
ter. ff. de lega. ij. ꝛ ibi no. ꝛ traditur in. l. quotiens. la prima. C. de fi-
deicom. fideicommissi facti in casu alienationis: non est opus quod
filij Caroli sint heredes Caroli: quia ex quo sequuta alienatiõe per
Carolum admitti debent filij in vita Caroli: nõ possunt admitti fi-
lij tanq̃ heredes qꝛ viuens non habet heredem in. l. j. ff. de here. vel
actio. vẽdi. Igitur admitti debent tanq̃ liberi ꝛ descendẽtes: pro-
batur qꝛ† vbi fit mẽtio etiam de herede intelligitur de liberis: quã-
4 do nominantur heredes in vita. Ita declarat Bart. in. l. gallus. §.
etiam si parente. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ docto. sequuntur. Unde qua
tenus in. c. prohib. alienationis dicit se illud fecisse vt bona irent de
herede in heredem. Ista verba de necessitate debent intelligi de li-
beris testatoris; ꝛ in liberos ꝛ descendẽtes: ex quo debent bona trã
sire de vno in alium propter alienationem etiam viuente alienante
non potest intelligi ꝙ transeant in alium heredem: ex quo viuẽtis
nullus est heres: nec est nouum ꝙ verbum heredibus exponatur:
id est liberis: qꝛ in viuente no. Bar. in. §. etiam si parente. ꝛ etiã in
alijs nominibus: vt ibi no. per Barto. ꝛ est tex. ꝛ ibi Bar. in. l. ex fa
cto. §. fi. ff. ad treb. ꝛ in. c. in presentia. de proba. ¶ Ex qbus infert
ꝙ idem dicendum est quatenus dicta verba continent fideicommis
sum simpliciter. Tum qꝛ vnum. ꝛ idem verbum non debet diuerso
iure censeri. l. eum qui edes. ff. de vsucap. Tum qꝛ simul determina
tio fit in vtroq; fideicõmisso ꝙ trãseant bona de herede in heredẽ.
Sed in principio intelligatur de liberis ꝛ descẽdentibus heredib⁹.
Igitur debẽt intelligi dicta verba in scdo fideicõmisso vt equalis
sit determinatio. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ. l. si legatarius.
§. j. ff. de leg. iij. cũ simi. ¶ Confirmatur ista opi. per ea que voluit
5 spec. in tit. de testa. §. in primis in fi. vbi simpliciter dicit ꝙ† in testa
mentis appellatione heredis veniunt descendentes tantum. d. l. ex
facto. §. fin. Quod dictum simpliciter refert Bald. in. c. j. de natura
succes. feu. ꝛ sequitur expresse Bald. in repeti. c. si pater. in. xvj. col.
de testa. ꝛ tenet specu. in titu. de locato. §. nunc aliqua ver. cxxx. Et
licet hoc sit dubiũ simpliciter intelligendo. Tamen in casu nostro
videt̃ verum dictum spec. ꝛ Bal. pro hoc facit nam in verbis prece
dentibus apparet clara intentio testatoris q̃ voluit bona ire de de-
scendente in descendentem; dum dixit: eo quia semper voluit dicta
bona esse dictorum suorum filiorum ꝛ nepotum ꝛ eorum descenden
tium: ꝛ ea transire de herede in heredem. Unde quos primo nomi-
nat filios nepotes ꝛ descendentes. Postea appellat heredes: q̃ ver
ba vltimo loco prolata recipiunt interpretationem a precedentib⁹.
arg. l. heredes palã. §. sed si notã. ff. de testa. ꝛ in. l. si seruus pluriũ.
in fi. ff. de lega. j. Facit. l. vtrum. ff. de peti. here. Itẽ ex primis ver-
bis apparet quod voluit prouidere filijs descendentibus: non filijs
vt heredibus. Unde dicta verba fuerunt apposita ad denotandũ
ordinem successiuum quod alter ex descendentibus post alterum
admittatur iuxta id quod habentur in. l. cum ita in. §. in fideicõmis-
so. ff. de lega. ij. Comproba predicta per ea que voluit Ange. in ꝯsi.
6 clxxv. incipi. Charissime frater. Ubi voluit quod† si testator reli-
quit vxori predium. ꝛ post mortem vxoris reliquit filiabus suis et
eorum heredibus: intelligitur scilicet liberis. ꝛ hoc cõsilium refert
dominus Alexã. in dicto. §. etiam si parente. ꝛ licet nõ sequatur de
cisionem Ange. Tamẽ ipsum in hac expositione nõ repugnat pro
hoc facit quod dicit Fulgo. in. l. generaliter. C. de insti. ꝛ substi. vbi
vult ꝙ substitutio facta de fratre: ꝛ eius heredibus: ĩtelligitur idest
liberis. ꝛ refert dominus Alex. in dicto. §. etiam si parente: allegat
etiam Fulgo. in. l. cum notissimi. C. de fideicom. ¶ Preterea ex mẽ
te testatoris constat quod voluit conseruare bona in descendentes.
Unde nõ est incõueniẽs ꝙ verbũ heredes exponat̃ idest descendẽ-
7 tes dicta. l. ex facto. §. fi. ff. ad trebellia. ¶ Preterea dicit† Bar. in
dicto. §. etiã si parẽte qñ fit mẽtio de herede materia non trãsitoria
in heredes extraneos: verbũ heredes exponit̃ idest liberi vt decla-
rat Bar. qui in hoc approbat̃ in dicto. §. etiam si parẽte: sed ex di-
spositione testatoris apparet ꝙ bona nõ erãt trãsitoria ad heredes
extraneos existẽtibus descendentibus. Igitur verbum heredes in-
telligi debet descendentes. i. liberi: ꝛ hoc voluit Bar. expresse dum
ad probandum conclusionem suam allegat tex. in. l. ex facto. §. fi. ff.
ad trebel. ꝛ sic intelligit illũ tex. ꝙ non erat transitoria ad heredes
extraneos ex dispositione eiusdem testamenti: ꝛ est ista optima con
sideratio pro hoc faciunt verba prime substitutionis in qua vocat
filios superuenientes ꝛ premortuorũ filios: si aliquis decesserit si-
ne filijs masculis ex qua substitutione duo colliguntur in proposi-
to. ¶ Primo ꝙ vocauit descendentes filiorum etiam nõ heredes.
Igitur eodem modo censet̃ fuisse eiusdẽ mentis in proxima substi-
tutione. ar. l. nã ad ea. ff. de cõdi. ꝛ demon. Secũdo qꝛ fit substitutio
filijs si decesserint sine filijs masculis per que verba apparet quod
intẽtus testatoris erat ꝙ bona in familia conseruarentur vt dicebat
Rycar. malum. in pub. dispu. ꝛ infert ꝛ sequitur Joã. an. in titu. de
testa. in addi. Specu. in rub. que bona in familia conseruantur: si nõ
sint heredes. Immo rectius qꝛ si grauati instituerent heredem ex-
traneum nullus tanq̃ heres posset admitti contra intentum testa-
toris. Igit̃ dicta expositio est bona: vt in. d. l. ex facto. §. fi. ꝛ ibi etiã
glo. que hoc determinat: ꝛ licet glo. illã impugnent Bar. ꝛ Pau.
de cast. ꝛ Imol. in. l. quod dicitur. ff. de verbo. obliga. ꝛ Bald. in. l.
filiusfamilias. §. cum quis. ff. de lega. j. ꝛ Bald. in. l. ij. C. de condi.
inser. Tamen Joan. de Imol. in. d. l. ex facto. §. fina. dicit ꝙ tutius
est tenere cum glo. quia de mente illius tex. ꝙ paria sunt dicere sine
herede ꝛ sine liberis. Idem Rapha. ibi ꝛ Imol. in. d. §. cum quis.
Unde in varietate opinionum non recedimus a glos. ꝛ licet ibi du-
bium esset: hoc in casu tamen nostro ex superioribus redditur val-
de clarum per rationes de quibus supra. ¶ Ex quibus concludo
quod filij Caroli tam ex primo q̃ ex secundo fideicommisso admit-
tuntur ad bona Jacobi aui testatoris: etiam si non sint heredes Ca
roli. Ex qua conclusione sequitur correlariũ ꝙ filij qui possunt he-
reditatẽ patris. s. Caroli repudiare: vt in. l. necesse. ff. de acqui. here.
et in. l. j. ꝛ. ij. C. si vt se ab hereditate abstineat possit ea repudiata ac
ceptare fideicõmissum ex persona Jacobi: ꝛ reuocare alienata sm
Bar. ꝛ cõmuniter doc. in. l. ij. ff. de here. insti. Nam filij Caroli tunc
per fideicõmissum dicunt̃ succedere Jacobo: vt in. l. herede. §. cum
filie. ff. de vulg. ꝛ pup. qꝛ hoc est clarũ nõ insisto. ¶ Ex quib⁹ omni-
bus infero ꝙ filij Caroli post mortem Caroli possunt repudiata he
reditate ex duplici capite petere bona relicta per Jacobum Caro-
lo ꝛ Matthео. Tum ppter mortem Caroli. Tum etiã si reperian
tur alienata que fuerunt ex dicta cã alienationis delata filijs etiam
Carolo viuente vt ex superioribus pꝫ. Ex qbus etiaꝫ pꝫ decisio qd̃
iuris de bonis Joan. bapti. habitis a Jacobo testatore quia etiam
ipsa

ipsa comprehenduntur in. d. c. alienata. Et sic cuꝫ bona predicta de lata Carolo demum filiis suis pro rata contingente. Nec obstat te stamentum Io. Bapti. In quo instituit eius matrem quoniam re spectu fideicommissi inducti etiam non sequuta alienatione Ioan. Bapti. non potuit preiudicare nisi tantum respectu legitime iuxta no. in. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. ⁊ pup. ⁊ in. c. raynutius. ⁊ ibi no. extra de testa. Et hoc non habet difficultatem tenendo ꝙ ab solute etiam non sequuta alienatione inducatur fideicommissum vt clare probatum est. ¶ Preterea alienatione sequuta haberet locū fideicommissum si mater non succedat filio stātibus patruis ex for ma statuti: prout est statutum in ciuitate Florentie: si vero essemus in terminis iuris. Tunc non obstante prohibitione potuisset matrē heredem instituere que fuisset ab intestato successura secundum ma gis communem opi. Barto. ⁊ docto. in. l. cum pater. §. cum inter. ff. de leg. ii. Ubi Cuma. dicit ꝙ ista est communis opi. ⁊ traditur in l. peto. §. fratre. ff. eodē tit. ⁊ in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verborū obliga. ⁊ consuluit dominus Alex. consi. xxii. in. ii. volu. ⁊ consi. lvi. in. i. volu. Non insisto quia Florentie scio ꝙ non succederet: ⁊ sic nō haberent locum no. in. d. §. cuꝫ inter. ⁊ in aliis locis supra allegatis. ⁊ hec de prima inuestigatione pro fundamento iurium dictorum fi liorum Caroli dicta sufficiant. ¶ Circa secundam inuestigationeꝫ in primis illud venit discutiendum. Nunquid dictis filiis Caroli ob stet incorporatio facta de dictis bonis ⁊ vēditio facta per sindicos Mattheí: ex quo Carolus fuit per eos declaratus debitor in ducā tis sexcentis lapsum sit tempus recurrendi quattuor mensium: qui bus elapsis nihil potest opponi dicte venditioni in qua difficultate concludo ꝙ non obstat. Nam dictum statutum est exorbitans pena le ⁊ odiosum in multis prout ex eius lectura clarissime patet. Igi tur restringendum ⁊ strictissime intelligendum: vt in regula odia. ⁊ in regula in penis. de regu. iur. lib. vi. cum materia. Sed predictum statutum qd̄ dat potestatem vendendi sindicis ⁊ incorporandi: lo quitur de bonis ipsorum cessantium. que declarata fuerint pertine re ad ipsos cessantes nō autem de bonis debitorum ipsorum cessan tium prout erant bona Caroli que fuerunt Iacobi de quibus agi mus vt patet ex illis verbis statuti dum dicit: de quibuscunqꝫ bo nis talium cessantiuꝫ seu que declarate fuerint per dictos sindicos ad tales cessatores pertinere: ⁊ hoc idem dicit in eodem statuto in verbo hoc tamen acto ꝙ contra venditorem. Igitur cum statutum non loquatur in casu qui sit exorbitans odiosus ⁊ penalis non de bet habere locum dispositio. d. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de ac cusa. l. si vero. §. de viro. ff. solu. mat. cū vulgaribus. ⁊ hoc consuluit in terminis dicti statuti Pet. de an. in consi. ccvii. statim alleg. Nec ob. ꝙ sindici videntur declarasse bona dicti Caroli debitoris cessan tis pertinere ad debitorem cessantem: seu ad eorum officium vigore incorporationis per eos facte. Quoniam dicta incorporatio est nul la ex defectu potestatis. Nā dicti sindici tūc habēt potestatē incor porandi bona cessantis: ⁊ sic noīa debitoris cessantis. l. a diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iudi. bona aūt ipsorū debitor cessantium nō habent potestatem incorporādi. Igitur nō poterāt qꝛ eatenus ha bent potestatē: quatenus loquitur statutum ⁊ nō vltra ꝑm Io. an. in addi. spe. in rub. de sindico. ⁊ Bal. in autē. cassa. C. de sac. san. ec. Igitur tūc incorporatio nulla est: vt per totū. C. si a non cōpe. iudi. Itē qꝛ fuit facta debitoribus nō citatis iuxta no. in. l. de vno quoqꝫ. ff. de re iudi. Et in spē in terminis dicti cōsilii Pe. de anch. in cōsil. xxvii. incip. In primo dubio. ¶ Preterea stāte declaratiōe nō in cludebant dicta bona in dicto statuto. Dicit em̄ statutū de qbuscun qꝫ bonis taliū cessantiū: seu que declarata fuerūt ꝑ dictos sindicos ad tales cessantes ptinere. Que verba intelligi debent in dicto sta tuto tam odioso simpliciter. ⁊ nō scd̄m quid ⁊ per prius ⁊ nō ꝑ po sterius. l. hoc legatuꝫ. ff. de lega. iii. per Bal. in. l. i. C. de succes. edic. per Ang. ⁊ Mod. in. l. ii. in prin. ff. de ver. ob. cum si. Sed in casu no stro est declaratū bona pertinere ad Carolū. Sꝫ qꝛ Carolus est de bitor cessantis declaratū est pertinere ad cessantē: ⁊ sic nō ꝑ prius: ⁊ simpliciter sꝫ ꝑ posterius ⁊ ꝑm qd. ¶ Preterea dicti sindici cre ditores nō poterāt emere ꝓhibēte statuto prout dicitur in pūcto ꝙ statutū nō vidi. Ideo nō ꝓsequor. Item videtur postremo ꝙ dicti sindici nō potuerint venire cōtra volūtatē testatoris: que ꝑ lege est seruanda. vt in auten. de nup. §. disponat. Item sicut Carolus gra uatus alienando non poterat preiudicare fideicommisso. Ita delin quendo videt̄ ꝙ preiudicare nō potuerit: vt est casus. ⁊ ibi Bar. in l. imperator. ff. de fideicō. lib. ¶ Nec ob. ꝙ dicti sindici videntur vo luisse seruare voluntatem testatoris: qꝛ illam non obseruarunt. Nā testator disponit ꝙ non possit fieri alienatio. nisi duo copulatiue in terueniāt. Primo ꝙ seruetur forma tradita a testatore. Scd̄o ꝙ dꝫ interuenire licentia ⁊ ꝯsensus oīum requisitorū in concordia qd̄ vl timum non interuenit. Igitur non est seruata forma: qꝛ cum duo co pulatiue requirantur ad hoc vt dicatur seruata voluntas testato ris vtrūqꝫ debeat interuenire. l. si heredi plures. ff. de cōditio. insti. ⁊ in. l. si is qui ducēta. §. vtrum. ff. de rebus dub. ⁊ ibi Bart. cum si. ¶ Scd̄o venit discutiendū. An detur recursus post terminū quat

tuor mensiū in quo etiā concludēdum est ꝙ sic. ¶ Primo qꝛ statu tum loquitur de incorporationibus ⁊ venditionibus factis pro di ctis citatis. ⁊ sic statutū exorbitās ⁊ odiosuꝫ intelligitur de incorpo rationibus ⁊ vēditionibus validis. ⁊ non inualidis ⁊ nullis ꝓut est ista de qua agimus. vt probatū est. argu. tex. cū ibi plene no. ꝑ bart. in. l. nō putauit. §. non queuis. ff. de cōtratabu. ⁊ in. l. iii. §. condēna tum. ff. de re iudi. cū cōcordā. ibi allega. per dn̄m Alex. ¶ Secūdo maxime hoc procedit ex quo nullitas procedit ex defectu potestatis ⁊ iurisditionis que nunqꝫ a statuto dꝛ esse exclusa: nisi expresse exclu deretur ad hoc est gl. not. in cle. i. de sequestra. posses. ⁊ fructuū etiaꝫ si statutū dicat expresse ꝙ non possit dici de nullitate: ita etiaꝫ dicit Ang. in. l. non erit. §. dato. ff. de iureiur. ⁊ consuluit Ang. in suo con si. cclxxxiiii. incip. Philippus ⁊c. Et late Philippꝰ de Perusio in repe. c. dilecto. de appellat. in lib. v. ¶ Tertio statutum quod lo quitur de venditionibus nō retractandis seipsum declarat. Dicit hoc tñ acto ꝙ cōtra venditionem alienationē ꝯcessionē traditionē: que fieret vel facta esset de bonis immobilibus dictor cessantium: seu que dicerentur eorū vel declarata fuerint ad eos pertinere nul lus recursus competat nisi ꝑponatur infra quattuor menses. sed hic non est casus noster vt supra probatum est. Igitur non est pre clusa via per lapsum quattuor mensium: qꝛ non sunt vendita bona cessantium neqꝫ declarata ad cessantes pertinere ⁊ sic verba nō ada ptantur ad casum nostrum. l. seruum quis. §. non dixit pretor. ff. de acquiren. here. ⁊. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matrimo. ¶ Preterea
8 †qui fundat se in aliquo statuto debet probare ꝙ oēs qualitates sta tuti verificentur. vt no. Bal. in. l. si quis nō dicam rapere. C. de epi sco. ⁊ cleri. ⁊ in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appel. ⁊ plene no. in. l. i. ff. de condi. inde. ⁊ Ang. in. l. fideicōmissa. §. tractatum. ff. de iudi. ⁊ Ioā. and. in. c. i. de homi. lib. vi. ¶ Preterea Carolus ⁊ filii semper fue runt absentes in longinquis partibus: ⁊ non habuerunt notitiā eo rum que gesta sunt per dictos sindicos iuxta no. per Bart. in. l. is potest. ff. de acqui. here. vbi doc. ⁊ presertim Areti. in versic. quinto adde. Cum ergo statutum quattuor mensium ad retractandas ven ditiōes per dictos sindicos factas qui recursus est loco appellatio nis. vt est text. ⁊ ibi no. in. l. non distinguemus. §. cum quidam. ff. de arbi. Facit quod no. Bal. in. c. i. quo tempore miles. Tempus au tem datum ad appellandum est vtile quia non currit ignoranti. vt est text. in. l. i. C. de tempo. appel. ⁊ in. l. i. ff. quando appel. sit. ⁊ in. c. concertationi. de appel. lib. vi. Conferunt ad hoc verba dicti statu ti: dum dicit quecunqꝫ persona senserit se grauari vel esse grauatuꝫ ex aliqua declaratione possit: ⁊ ei liceat recurrere: ⁊ suum grauamē
9 exponere ⁊ suam petitionem exhibere. †Sed sic est ꝙ ille qui igno rat non dicitur habere potestatem experiēdi. vt in. l. annus. ff. de ca lū. traditur in. l. quomodo. ff. de his qui no. infa. Igitur ad hoc vt in cipiat currere ex dispositione dicti statuti: necessarium est ꝙ interue niat scientia eius qui habet recurrere ⁊ suam petitionem exhibere facit ad idem quia dici non potest ꝙ quis sciebat se grauatum nisi cognoscat ⁊ intelligat id quod ipsuꝫ afficiebat ⁊ grauet ⁊ in illud fa ctum esse ad hoc glo. not. in verbo sciuerit in. d. c. cōcertationi. de ap pel. lib. vi. Et pro istis facit qd̄ dicit dominus Philip. de perusio allegādo Dominos de rota in. c. bone memorie in verbo octauo ap pellatur: vbi vult ꝙ debet haberi vera notitia ⁊ non sufficit citatio ad domū: vel generalis que non induceret veram notitiam: ⁊ ita in dicto statuto Florentino consuluit Pe. de ancha. in consi. xci. inci pit. Super specifica. ⁊ in consi. cclxx. incipit. In primo dubio. Sed hoc est necessarium: quia statutum nō includit casum nostrum: ⁊ qꝛ sumus in actu nullo ex defectu iurisditionis. Tertio principaliter est discutiendum. Nunquid filii Iacobi sint affecti penis statutoruꝫ loquentium de cessantibus ⁊ in. c. ii. vbi tenentur pro debitis pater nis si se ab hereditate paterna abstinuerint: ⁊ concludendum est ꝙ non. Et pro intelligentia est aduertendum ꝙ statutū in primo capi tulo quo ad penas cessantium loquitur non solum de vere cessanti bus: qñ vere constat de cessatione ⁊ fuga. Sed etiaꝫ quādo facto cō stat de debito: ⁊ de cessatione ⁊ fuga. ⁊ de illis quibus dati fuerint sindici tanqꝫ cessantibus: et sic includit plures casus. ¶ Primus quando essent cessantes. ¶ Secundus quando pronunciati essent cessantes. ¶ Tertius quādo habiti sunt pro cessantibus. ¶ Quar tus quando dati sunt sindici vt etiam cessantibus. Demum in secū do capitulo dicitur filii talium debitorum cessantium teneantur si cut parentes eorum creditoribus quod capituluꝫ intelligi debet de filiis debitorum qui commiserunt debitum cessationis ⁊ fuge: ⁊ nō de filiis debitorum qui habiti sunt pro cessantibus vel quibus tan qꝫ cessantibus dati sunt sindici qꝛ statutuꝫ met habet hec pro diuer sis. Unde cum obligare filiuꝫ inuitū pro patre delinquente sit odio sum: ⁊ exorbitans: ac penale: ⁊ sic strictissime intelligendum intelli gi debet: vt minus corrigat ius cōe. l. fi. §. in computatione. C. de iu re delibe. ⁊ ne quis indebite dānum patiatur quominus fieri potest vt per Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. in. vi. q. in materia in terpretationis passiue. Igitur cum statutum in secundo capitulo lo quatur de filiis cessantium debet intelligi de filiis vere cessantiuꝫ: ⁊

de his qui sunt habiti pro cessantibus. nã statutũ hꝫ ista ꝑ diuersis
¶ Igitur nõ est bona illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. Uer⸗
ba em̃ debent ꝓprie intelligi. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. Aliõ
aũt est esse talẽ. Aliud haberi ꝓ tali. l. mercis. ff. de ver. sig. ⁊ ꝑ bart.
in. l. si maritus. §. legis iulie. ff. de adulte. licet em̃ statutũ voluerit:
quo ad penas cessantiũ idẽ esse. Tñ repetit de filijs taliũ cessantiũ:
nõ de filijs eorũ qui sunt habiti ꝓ cessantibus: vel quibus sunt di⸗
cti sindici. Unde qꝛ potius est restringendũ nõ debet de istis intelli
10 gi ꝓsertim: † qꝛ clausula postea posita nõ est referenda ad ea ꝑ que
resultaret absurditas ⁊ pluriũ correctio. vt ꝑ Bar. ⁊ doc. in. l. talis
scriptura. ff. de lega. j. ⁊ est tex. cũ gl. in verbo prioratibus in. c. cum
singula. de ꝓben. li. vj. ⁊ est tex. ⁊ ibi do. Abb. in. c. ecclesia vestra. de
elec. ⁊ licet resultet incõueniẽs ꝙ filij teneantur pro delicto patris.
Tñ multo magis qñ nõ constat de delicto vere. Sed pro cõtuma⸗
cia. Cum cõtumacia vnius alteri nocere nõ debeat. vt statim dicet.
¶ Cõfirmatur qꝛ statutũ dicit filij cessantiũ ⁊ sic obligat filios pro
parentibus cessantibus: ⁊ sic qui cõmiserunt delictũ cessatiõis. Sꝫ
hoc casu quando pater obligatur pro filio qꝛ cõmisit delictũ seu de
linquente: vel filius pro parte delinquente. Ita demũ vnus tenetur
ex delicto alterius si constat de delicto vere. secus si per contuma⸗
ciam. ista est conclusio Bar. que cõiter approbatur in. l. cum filius
in prin. ff. de verb. ob. ꝑ duas rationes. Prima est qꝛ ficta confessio
non egreditur personam. l. eius qui delatorẽ. ff. de iure fis. ¶ Scda
ratio est quia etiam in casibus in quibus sententia lata cõtra vnuꝫ
alteri preiudicat tamen nõ preiudicat quãdo est lata in cõtumacẽ.
l. qui repudiantis. ff. de inoffi. test. ⁊ ita tenuit Bar. in sua dispu. que
incip. Perusine ciuitatis statuto cauetur. Et Bald. ⁊ Saly. in. l. j.
C. ne filius pro patre: ⁊ ita tenẽt practici Florẽtini. Ego vidi alias
consultum per predicta per Aduocatos Florentinos ⁊ Senenses:
11 † ꝙ si statutũ vult ꝙ pater teneatur pro debitis filij cessantis et fu⸗
gitiui non habet locum in filio cessante ꝑ contumaciam. nõ em̃ suf⸗
ficit ficta probatio in preiudicium tertij. vt concludit Jo. an. in ad⸗
di. spec. in ti. de rap. §. j. versi. Sed pone. quãtũcũqꝫ aliqua publica
vtilitas versetur iuxta no. in. l. j. ff. quando ex facto tu. Ego late di⸗
co in. l. cum filius in prin. ff. de verb. ob. vbi plura allegaui. ¶ Pre
terea tunc considerari debet publica vtilitas quando plene constat
de delicto. ⁊ ita loquitur Bar. in. l. cuꝫ filius. ¶ Preterea vt mihi
dicitur Frãciscus ⁊ Jacobus sunt clerici in minoribus. ⁊ alter eorũ
repudiauit hereditatem paternam alius adhuc nihil fecit. Uñ ipe
poterit adire cũ beneficio inuentarij. ⁊ ambo possunt adire heredi⸗
tatem maternam. ¶ Tertius vero laycus poterit repudiare here⸗
ditatem maternam. arg. l. que autem in prin. ff. que in frau. credito.
Unde indubitanter statuta de cessantibus non affecerunt Jacobuꝫ
⁊ Franciscum clericos: qꝛ clericos etiam in minoribus non ligãt ta
lia statuta ita exorbitantia odiosa ⁊ penalia clericis. vt no. ꝑ Bald.
in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ⁊ fi. cat. iuxta plene no. in. c. ec⸗
clesia sancte marie. de constitu. ⁊ in. c. qõ clericis. de foro cõpet. ⁊ qꝛ
decisio est clarissima: ⁊ nota: nõ insisto. Sed sufficiat allegasse duo
solẽnia consilia ꝓceptores mei dñi Alex. de Imo. in. ij. vol. alteruꝫ
numero. ccx. incip. Põderatis his oĩbus ⁊c. Et est subscriptio ad
quoddã cõsiliũ facta ad consiliũ genitoris mei per me subscriptuꝫ
⁊ facit mentionem de patre: ⁊ filio allegantibus in simili statuto se⸗
nensi. Aliud est cõsilium sequens. ccxj. incip. Uisa facti narratiõe:
vbi loquitur de dicto statuto Florentino de venditiõibus factis de
12 bonis cessantium. In quibus eleganter ⁊ copiose consuluit ꝙ † sta⸗
tuta non ligant clericos in minoribus constitutos: ⁊ sic non sunt af⸗
fecti. Ex quibus resultat posito ꝙ Carolus fuisset bene pronuncia
tus cessans vel bona sua fuissent quo ad eum bene vendita virtute
dictorum statutorum. Tamen quo ad filios clericos per eorum in⸗
teresse ratione fideicommissi. Cuius conditio est purificata eis non
nocet: qꝛ non ligantur dictis statutis: nec aliqua eis citatis contra
eos agitata valent: qꝛ facta ab incõpetenti. vt in. c. cum contingat. ⁊
in. c. si quis contra clericum extra de foro competẽ. cum similibus.
¶ Infertur etiam ꝙ si ille tertius laycus repudiauit hereditatem
maternam habent alij clerici qui acceptant totam hereditatem. l.
j. C. quando non petent. partes. Nam ille qui acceptauit paternam
cum beneficio inuentarij poterit petere maternam ⁊ fideicõmissum
qui acceptauerit paternam cum beneficio inuentarij indubitanter
posito ꝙ teneamus ꝙ fideicommissum nõ transeat ad filium nisi he
redem vt supra tactum fuit. Et ille tertius laycus repudiet fideicõ
missum auitum quod etiã si esset heres voluntatis patris non cogi⸗
tur acceptare: ⁊ sic sua portio vel accrescit alijs duobus: si ambo
admittunt: vel saltem heredi patris cum beneficio inuẽtarij: quo ca
su admittet ad totũ per ius accrescẽdi iuxta notata plene ꝑ Bart.
in. l. re coniuncti. ff. de legatis. iij. in verbo nunc de effectu cõiunctio
nis in secunda questione: ⁊ sic cessabũt multe ambages. ¶ Postre
mo est aduertendum si aduersarij habẽt iura cessa a Lisabella quo
modo possunt excludi ab ea cum omnia bona Jacobi testatoris pro
administratione tutele fuerint obligata. vt in. l. pro officio. C. de ad⸗
mini. tuto. ⁊ debet esse expressa obligatio per instrumenta. Unde q
prior est in tempore potior est in iure. vt in. l. potior. ⁊ in. l. qui bal⸗
neum. ff. qui poti. in pigno. habe. quo ad iura Lisabelle est quidem
aduertendum ꝙ filij Caroli respectu dotiũ matris possunt esse pa⸗
res in duobus casibus. ¶ Primus quãdo Jacobus testator pri⁹
promisisset: ⁊ subduxisset dotem vxoris Caroli ꝗ̃ assumpsisset tute
lam Lisabelle: quia tunc iura dotis materne tanꝗ̃ priora fuissent
potiora. ¶ Secundus casus est respectu bonorum Caroli que non
fuerunt Jacobi testatoris: quia bona heredum non veniunt in obli
gatione facta per Jacobum. vt in. l. paulus. ⁊ ibi no. ff. de pigno. et
no. glo. in. l. assiduis. C. qui poti. in pigno. habe. Igitur cum vxor ca
roli haberet bona hypothecata Caroli ⁊ Lisabelle: non habet cre
ditor hypothecarius preferri creditori personali prout traditur in
l. pro debito. C. de bo. aucto. iudi. pos. Ubi plene per Bar. Quo ve
ro ad bona subiecta fideicommisso ex testamento iacobi: quia in il⸗
lis domina Lisabella habet iura potiora ad plura aduertere debet
aduocationem iacobi. Nam vt ex scripturis percipere possum nar
ratur ⁊ habebat bona seu pecunias super creditis montis sibi reli⸗
ctis a Paulo auo paterno viuente Bernardo patre dicte Lisabel
le ꝙ si verum est tale relictum non valuit. vt est casus in. l. fin. C. de
natu. libe. ⁊ sic a iacobo nihil debetur cum esset heres Bernardi ab
intestato ⁊ esset defensio clara. ¶ Secundo si paulus fecisset ea de⸗
scribi viuente Bernardo vel appareret descripta empta presumũ
tur ex bonis Pauli qui tunc viuebat ⁊ emptio simulata iuxta not.
in. l. cum oportet. C. de bo. que libe. ¶ Tertio si fuisset naturalis et
fuisset relictum a patre: vel ab alio ita ꝙ dicte pecunie essent dicte
Lisabelle. Tunc cum esset tutor ⁊ administrasset eius bona ⁊ alie⸗
nasset ⁊ consensisset promittendo ⁊ soluendo dotes pro ea. Item ⁊
eam alimentãdo presumitur de suo ipsius Lisabelle illam donasse
⁊ alimentasse vt habetur in. l. nensenius. ⁊ ibi Bar. ff. de nego. gest.
⁊ in. l. alimenta. ⁊ in. l. si paterno affectu. C. codẽ tit. Et sic fienda est
computatio. An id quod Jacobus recepit ⁊ administrauit ⁊ remã
sit apud eum ex administratis ꝗ̃ id quod impedit Jacobus in ali⸗
mentando eam: qꝛ si habuit credita montis in dotando ⁊ alimentã
do dedit pecuniam numeratam: vel dotem super monte ⁊ alimenta
uit de facili plus erit qõ expendit in alimentando ⁊ dotãdo ꝗ̃ illud
ad quod tenebatur. Si vero esset aliquod plus compensato eo qõ
Jacobus in eam ĩpendit in hoc habet Lisabella meliora iura. Sed
succurritur heredibus Caroli duplici via. ¶ Prima faciendo si⸗
bi cedi iura a Lisabella contra alios heredes Jacobi qui tenentur
pro eorum ratis iuxta. l. pro hereditarijs. C. de here. actio. vt proba
tur ex no. per Barto. ⁊ docto. vbi Pau. de cast. in. l. modestinus. ff.
de soluti. ¶ Secunda agendo contra maritum Lisabelle: seu con⸗
tra bona ⁊ alterius qui se obligauerunt acturos ⁊ curatores ꝙ Li⸗
sabella quando esset legitime etatis liberaret ⁊ absolueret dictum
Jacobum a dicta administratione: quo casu immediate ꝙ Lisabel
la fuit legitime etatis fuerunt in mora non faciendo quod promise⸗
rant sine alia interpellatione ⁊ sic statim fuit orta actio: ⁊ obligatio
contra eos vt voluit singulariter Bald. in. c. j. §. ad hoc. hic finitur
lex corradi. ⁊ Areti. in. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obliga. ⁊ do⸗
minus Alex. in. l. quod te. ff. si cer. peta. Et ita concludo in ꝓmissis.

Laus deo. Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Consilium in materia consuetudinis regni ⁊ in materia periurij.
1 Filius nõ perdit ius patronatus ꝓpter delictum patris.
2 Bona rebellium si sint concessa tempore rebellionis alijs personis
facta pace sunt reddenda primis dominis.
3 Pax nõ habet vim simplicis indulgentie: sed resti. in integ.
4 Princeps potest ex noua causa infringere contractum gestuꝫ a se:
tñ non potest venire contra actum a se gestum.
6 Gratie ⁊ concessiones mere dependent a voluntate regis.
7 Juramentũ appositũ super actu libero nõ facit actum necessariuꝫ.
Nemo carnem suam odio habuit.
8 Utilitas publica est ⁊ euitatio scandali reducere vasallos regni ad
pacem ⁊ vnionem.
9 Inimici non possunt ad amicitiam reduci: nisi restituantur ablata
in quibus arguitur de vtilitate ⁊ honore.
10 Ignorans non incurrit periurium.

¶ Consilium. lviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

S Uper proposita questione
considero in primis ꝙ si pater ducis Jacobi non fuisset
priuatus dominio ⁊ iurisditione eo mortuo debuisset co
miti Jacobo concedi iuxta consuetudinem regni: ex quo concessum
fuerat etiam ipsi ⁊ auo suo. N. de monforte. Nam consuetudo liga⸗
bat etiam ipsum regem. vt nota. concludit Bald. in. c. j. de natura
feudi. Et in auten. omnes peregrini. C. cõmunia de succes. Preser⸗
tim cũ esset consuetudo cuius in ꝯriũ memoria non existit qꝛ hꝫ vim
constituti ⁊ priuilegij. l. j. §. ductus aque. ⁊ ibi Bart. ff. de aqua quo
ti. ⁊ esti. ⁊ in. c. super quibusdam. §. preterea. extra de verb. sig. Uñ
licet precedens

licet precedēs rex Emanuel incorporasset dictū castrū τ eidē cōces
sisset gratiā ꝙ semꝑ in corona deberet remanere τ nō alienare talis
gratia intelligēda fuisset respectu iuriū ipsius regis nō aūt esset cē
sendū ꝙ voluisset iuri tertij p̄iudicare.l.ij.§.merito.τ.§.si qs a pri
cipe.ff.ne quid in loc.pub.τ in.l.nec auus.C.de eman.lib.τ sic nō p̄
iudicasset iuribus dicti Jac.τ ꝑ ꝯn̄s rex cōfirmādo etiā oīa priuile
gia nō censetur voluisse p̄iudicare dicto Jac.ꝑ iura p̄allegata. vt in
c.ex multiplici.de decimis.τ in.c.ex tuarū.de auctoritate τ vsu pa
lij.Ad hoc no.cōsi.Old.cōsi.cclxviij.incip.Questio est vtrū. Et ꝑ
ꝯn̄s prefatus rex Emanuel potuisset iuxta regni consuetudinē dn̄o
Jac.p̄fatū castrū concedere. Sꝫ in casu nostro ex quo pr̄ Jaco.fuit
priuatus ꝓpter delictū in dn̄m videbaẗ ꝙ etiā Jac.fuerit priuatuꝫ
per tex.in.c.si vasallus feud.priuetur.τ ꝑ Roma.in cōsi.ccxij.icip.
Qō ad primū.τ ponit late dn̄s Alex.in.l.si mihi τ titio in vlti.col.
ff.de verb.ob. Sed tn̄ respōderi pōt ꝙ p̄dicta loquunẗ qn̄ filius hꝫ
ius ex cōcessione facta patri. Sed qn̄ habet ius ex.l. dispositione q̄
tunc delictū nō nocet filio:vt est casus in.l.sed si hac.in.§. patron⁹.
1 el primo.ff.de in ius vocan.†vbi ꝓpter delitū patris filius non per
dit ius patronatus.q̄ filij habēt beneficiū ex ꝓuisiōe legis. Igitur
in casu nostro cōcedi post mortē patris:ex ꝓuisione ꝯsuetudinis ad
hoc glo.in.l.diui.ff.de iurepatro.τ in.l.emācipatū.§.fi. vbi Bart.
ff.de sena.τ in.l.iij.ff.de interdictis τ relega. τ sic nō fuisset priuat⁹.
Idē dicēdum esset ꝙ in supꝑioribus dictū esset. Sed posito ꝙ esse
mus in casu in quo fuisset priuatus q̄ nō bene exprimiẗ in puncto.
Adhuc dici pōt ꝙ ex quo post mortē patris filius reductus est ad
beniuolentiam: τ pacem regis moderni τ est restitutus ad oīa bona
sua τ iura. Potuit modernus rex nō obstāte priuilegio cōcesso di
cto castro illud cōcedere dicto Jacobo in sui consuetudinem regni.
2 hoc ꝓbatur ratione:†q̄ qn̄ bona rebellium tp̄e rebellionis sunt cō
cessa alijs ꝑsonis:facta pace sunt reddēda primis dn̄is tex. est val
de no.quem ibi pōderat Bal.ad hoc in extrauagā. de pace constā.
3 in verbo priuilegia†q̄ pax nō habet vim simplicis indulgētie.sꝫ re
sti.in integ.qō dicit menti tenēdum.τ sequitur Aret.p̄ceptor meus
in.l.gallus.§.τ qd si tm̄.de libe.τ posthu.cū ergo in casu nr̄o comes
Jacobus esset iure suo sibi debito virtute cōsuetudinis priuatus si
ne delicto suo τ quodāmodo rebellis steterit extra regnū. Nunc re
stitutus ad pacē τ beniuolentiā moderni regis ad omnia bona de
bet recuperare oīa iura:τ bona etiā in alios alienata hoc casu rōne
pacis:τ publice vtilitatis faciunt no.ꝑ Bal.τ Ang.in.l.bene a ze
none.C.de quadriē.prescrip.τ que ponderat dominus Abb.in.c.j.
in fi.princi.extra de parrochijs. Nec obstat instrumentum prestitū
per regem modernū de conseruandis priuilegijs. Quoniam primo
dici pōt ꝙ nō loquitur hoc casu.sicut enim dictū priuilegium habe
bat tacitā cōditionem:nisi dominus comes Jacobus restitueretur
ad pacem τ beniuolentiam:ita τ iuramentū.l.fi.C.de non nume. pe
cu.τ in.l.fi.ff.qui satisda.cogantur.τ in.c.quemadmodū. extra de iu
reiuran. ¶ Confirmatur hoc idem q̄ iuramentum sicut quilibet ꝓ
misit intelligi debet rebus sic stantibus:vt expresse dicit glo. τ doc.
in.d.c.quēadmodū.τ in.c.beatus.xxij.q.ij.τ doc.in.d.l.fi.cum simi.
Cum ergo sit comes Jacobus restitutus ad beniuolentiā τ pacem
nō tenetur virtute iuramenti nō concedere. Et licet ex p̄dictis satis
dicatur esse ostēsum ꝙ rex nō incideret in periuriū concedendo di
ctum castrum comiti Jacobo non obstante suo iuramento. Tamen
4 etiam alia via pōt hoc ostendi.†Nā licet princeps non possit veni
re cōtra actū a se gestum vt in.l.digna vox.C.de legibus.τ in.c.j. de
proba.plene. Tamen ex noua causa potest infringere cōtractū ge
stum a se vt concludūt dn̄s Anto.τ Jmo.in.c.cū.m.de constit. Fa
ciunt nota.per Bal.in.l.penul.ff.de senatus. Quoniam omnis ꝓ
missio τ iuramētum intelligi debet nisi supueniat noua causa prout
in casu nostro. Facit tex.in.d.c.quēadmodum cum ibi nota. de iure
iuran. ¶ Preterea si prefatus serenissimus rex timeret nō incide
re in periurium:q̄ bonarū mentiū est timere culpam vbi culpa nō
est:τ in concernētibus animam tutior via est eligenda. vt in.c.iuue
nis.de sponsa.potest prefatus comes Jacobus petere ꝙ rex absol
uatur a iuramento τ iusta erit petitio qua obtenta sine metu periu
rij poterit rex cōcessionē predictā effectualiter facere. Quare est ad
uertendū pro declaratione:τ premittenduꝫ est illud quod dicit no.
Bal.in.l.qui se patris in vlti.col.ꝙ quando princeps cōcedit sub
dito priuilegium seu gratiā duobus concurrentibus. ¶ Primo ꝙ
cōcedat sed non transferat directū:vel vtile dn̄ium aliqō. ¶ Secū
do ꝙ concedit ex mera gratia non recepta aliqua pecunia: tunc prī
ceps libere τ sine causa priuilegium seu gratiam reuocare sicut le
gem rescriptum vel statutum ꝭm Nico.de mata.τ Bald.in.l.qui se
patris.τ sequitur Pau.de ca.in.l.digna vox.C.de legi.τ preceptor
meus dominus Joan.Bapti.in.l.omnes populi.ff.de iusti.τ iure.
in.iij.q.princ. Et in fortioribus terminis tenet Pau. de cast.in.l.si
mihi τ tibi.§.in legatis in lectura bonoñ.ff.de leg.j. Unde conclu
ditur ꝙ conscripto iuramento potuisset princeps ad libitum τ sine
causa reuocare tale priuilegium concessum dicto castro. Igitur li
cet iuramentū sit appositum non prohibetur reuocare: τ forte non
erit periurus:q̄ censeẗ potuisse reuocare non obstante iuramēto ex
causis de nouo supuemētibus de quibus statim dicam iuxta.c.quē
admodum.cum ibi no.ff.de iureiuran.propter quos vel non est per
iurus:vel non incidit vel si incidit est a periurio absoluēdus τ vale
5 bit concessio. ¶ Confirmantur predicta.†Nam tales gratie τ con
cessiones mere depēdent a voluntate regis: sicut rescriptum τ sta
tutum ad libitum reuocari potest. Unde succedit regula ꝙ in his q̄
mera voluntate possum exercere:nō possum mihi legem imponere
quo minus possim ad libitum reuocare. Ista est regula quā ponit
Bar.in.l.cū precario.ff.de preca. Et ideo dicimus ꝙ si aliquis iu
rauit nō reuocare testamentum poterit reuocare licet sit periurus
ꝭm Bar.τ cōiter doc.in.l.si quis in princi.testamenti.ff. de lega.ij.
τ Cy.τ Bal.in.l.j.v. Sed pone testator.C. de sacrosan. eccle.τ Jo.
6 and.in regula quod semel.de regu.iur.lib.vj. † Quia iuramentum
appositum super actu libero non facit actum necessarium. Ad hoc
glo.in.c.vltima voluntas.xiij.q.ij. In simili etiam in contractu mā
dati si quis iurauerit non reuocare procuratorem: τ reuocauerit vꝫ
reuocatio. Sed est periurus vt est glo.singu.in.c.fi.de procu.lib.vj.
tenet Ange.in.l.perpetuam.ff.de procur.τ in consi.cclxvij. incipit.
Martinus de Florētia:τ ita etiā decidunt in constitutione vicarij.
Jo.an.τ dn̄s Ant.in.c.pe.extra de offi.vica. Unde dicit Bart.no.
ꝙ si statutum est iuratū reuocari potest licet qui reuocat sit ꝑiurus:
vt in.c.cum contingat.de iureiuran.τ ita dicit in.l.omnes populi in
ij.q.principali.ff.de iusti.τ iure. Ex quibus infero in ꝓposito ꝙ si
pn̄ceps talia priuilegia τ gratias potest reuocare sicut statuta τ re
scripta vt dicūt Nico.de mata.τ Bal.τ habet liberas reuocādi ha
bens nō obstante iuramēto pōt reuocare sine aliqua causa: sed est ꝑ
iurus:multo fortius in casu nostro in quo sunt multe cause: est enī
p̄fatus comes nepos Nouelli regis licet ex fratre in quo non sumiẗ
7 amplius odium. Sed affectio† q̄ nemo carnem suam odio habuit
dixit glo.in.l.j.ff.de in ius voca.vt eant. Facit tex.in.c.sciant cuncti.
de elec.lib.vj. Item cū esset extra regnū orbatus patre τ bonis re
ductus est ad patriam τ beniuolentiā propter que bona iuridice et
iura in alios alienata restitui debent.vt declarat Bal.in extrauagā
ti de pace cōstantie in verbo priuilegia: benefacit text.in.l.vnica.in
prin.C.de cadu.tollen.dū dicit ꝙ belli calamitas introduxit pacis
lenitas sopire debet:vt cōseruetur pax τ beniuolentia est iusta cau
sa transgredi leges.vt in.l.ij.de despōsa. impube. τ in.c.j.§.si quis
8 hominē.de pace tenenda.† Unde reducere vasallos regni ad pacē
et vnionem est publica vtilitas et euitatio scandali qō seqni posset.
9 Interest enim reipub.habere regnum quietum τ pacificū.† Unde
inimici non possunt ad amicitiam reduci:nisi restituantur ablata in
quibus arguitur de vtilitate τ honore. Presertim q̄ rex restituen
do bona τ iura:censetur facere ex iusta causa.vt in.l.fin.C. si contra
ius vel vtilita.pub.τ in.c.que in ecclesiarum.de consti. Et quantū
cūq̄ occasio iustificat factum principis.c.ecclesia.vt lite pen. Bal.
in consi.cccxxij.in prima parte.τ presertim:q̄ potuisset esse:prout
in similibus sepe contingit ꝙ comes Jaco.fuisset iniuste patre τ bo
nis orbatus:τ iniuste stetisset absens a regno quod serenissim⁹ rex
ita iudicat magis esse tutius:quia teneretur iniusticiam ad iusticiaꝫ
reducere. Si enim princeps est causa propter quam aliquis iniuste
damnum patitur debet illud restituere secūdum Jo.an.in.c.j.quod
met.cau. ¶ Ex quibus infero in ꝓposito. Primo ꝙ ex hac noua
causa princeps potuit recedere a confirmatione priuilegiorum iu
rata.vt in.c.quemadmodum cum ibi not. extra de iureiurā. Et ad
hoc benefacit quia cum gratiam reuocare esset in sua libera potesta
te licet priuilegia cōfirmauerit:nō vr̄ cōfirmasse hoc erat cōtra prī
cipis libertatem.vt dicit no.Bal.in.l.oēs populi.ff. de iusti. τ iur.
¶ Scōo q̄ lꝫ teneret̄ seruare virtutē iuramēti. Tn̄ cōcedēdo tale
castrū cōtra iuramētū nō fuit ꝑiurus:q̄ dr̄ ꝙ qn̄ cōcessit ignorauit.
10 Unde†ignorās nō incurrit ꝑiuriū.arg.l.generali.C. de decu.lib.x.
τ in.c.aīarū.de ꝯstitu.lib.vj.τ in.l.fi.de decre.ab ordi.faciē. τ in.c.j.
de iureiur.in.vj.cū si. ¶ Preterea nisi spālit̄ ꝯcesserit dictū castrū
ꝑ ꝯcessionē bonoꝝ τ iuriū suorū nō veniret dictū castrū: nec incide
ret in ꝑiuriū.ar.d.c.j.de iureiur.in.vj. ¶ Tertio concludi pōt ꝙ si
spāliter donauit dictū castrū valuit donatio. Tn̄ nō fuit ꝑiurus rō
ne ignorātie q̄ ꝓbat̄ ex supꝑioribus. ¶ Quarto posito ꝙ fuisset ꝑiu
rus absolutio peti pōt ad cautelā a ꝑiuro:p̄sertiꝫ ꝓpter dictas cās
ꝓpter q̄s etiā pōt peti absolutio ad cautelā a iuramēto vt dictā do
nationē possit executioni mādare a summo pōtifice iuxta no.i.c. ve
nerabilē.de elec.τ sic serenissimus rex tutus erit in foro cōscientie.

¶ Summarium.

☞ Exceptio transactiōis τ rei iudicate possunt opponi ꝓ possessiōe
retinenda.h.d. Primo. An qui iurauit nō cōtrauenire trāsactiōi:
nec petere habilitatem ab eo iuramēto possit aliquo casu absolui.
1 Exceptio renūciatiōis iuriū suorū post spoliationem presentibus
iudicibus quorum p̄sentia opatur non dicitur metu facta.
2 Exceptio quando dicitur requirere altiorem indaginem committi
tur arbitrio iudicis.
3 Compromissum excluditur quando ius est certum.

4 Sententia licet sit iniusta tamen transit in rem iudicatam: ⁊ habetur pro vera.
5 Possessio est iustificata auctoritate iudicis per sententiā inde secutam ⁊ transactionem auctoritate iudicis confirmatam.
6 Exceptio opposita licet requirat altiorem indaginem: tamē quando est quesita reo pro possessione retinenda admittitur.
7 Quis potest agi vt relaxetur iuramentū de nō petēdo relaxationē quo relaxato petetur relaxatio alterius iuramenti de soluendo.
8 Verba ista per tempus ⁊ tempora: diuersimode sumuntur.
9 Generalis relatio restringi debet ad specificata.
10 Decretū hꝫ vim diffinitiue qn̄ interponitur etiā post litem cōtest.
11 Inuasor dr̄ ille qui possessionē acquirit: qn̄ possessio aufertur virtute rescripti inualidi cōcessi: ordine iuris non seruato.
12 Sententia lata contra absentes omni casu est nulla.
13 Princeps sine causa ⁊ de plenitudine potestatis nō potest tollere ea que sunt de iuregentium.
14 Princeps vbi de re aliqua cognoscit debet negotium discutere citatis partibus.
15 Protestatio iūcta cū metu facit deficere cōsensuꝫ ⁊ actū nō valere.
16 Transactio si pendet a voluntate duoꝝ non potest fieri altera parte absente ⁊ ignorante.
17 Error iuris licet non prosit in lucro vel quasi lucro: prodest in dāno vitando.
18 Quis a dolo non solum excusatur ex iustis causis: sed etiam ex iniustis ⁊ temerarijs.
19 Dos licet reddere transactionem nullam vel annullandam: nō tamen reddit sententiam diffinitiuam.
20 Transactio nō pōt rescindi: licet dolus nō sit notus in specie.

¶ Consilium. lix.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ sp̄ussanctus illuminet intellectum.

IN causa nobilium Comitum de Anguisolis. ¶ Capio primum consultatiōis articulum super quo ad euitandam equiuocationeꝫ aduertendum pr ito ꝙ agenti in possessorio recuperande. ¶ Aliud est q̄rere. An aliqua exceptio sit de illis que in tali iudicio opponi possit. cum regula sit ꝙ spoliatus ante omnia sit restituendus. l. si quis a se fundum. C. ad. l. iuliā de vi publica. ¶ Aliud est querere. Nunquid opponi possit: ⁊ si est de illis que requirunt altiorem indaginem reseruanda sit in iudicio petit: prout habetur in. l. iij. §. ibideꝫ. ff. ad exhiben. Quo ad primū dico ꝙ in casu nostro multe sunt exceptiones que opponi possunt agenti possessorio recuperande: in pri
1 mis † exceptio renūciationis iurium suorum post spoliationem presentibus iudicibus quorum presentia operatur ꝙ non dicatur metu facta. argu. l. transactione. C. de transact. vt cōcludit dn̄s Abb. in. c. solite extra de restit. spolia. ⁊ in sua solenni disputatiōe: que incipit. Titius. in scd̄o dubio. ¶ Preterea ob. exceptio pacti trāsactionis facte post spoliationem. vt voluit glo. nota. in. c. ex insinuatione. de ꝓcurato. ⁊ notat Inno. in. c. super hoc. de renūci. ⁊ not. dominus Abb. in. c. solite in vltima col. de restitu. spoliato. ⁊ glo. ij. q. j. in summa. Dicit etiam dn̄s Abbas in. d. c. solite. Allegando dominos de Rota. ꝙ contra agentem possessorio recuperande admittitur exceptio iuramenti prestiti post spoliationē de nō molestando per notata in. d. c. super hoc. ⁊ in. d. c. ex insinuatione: ⁊ quia potest seruari sine interitu salutis eterne. vt in. c. cum cōtingat. de iureiurando. Item licet exceptio dn̄ij in hoc iudicio domini opponi non possit. vt in. l. si quis a se fundum. C. ad. l. iuliaꝫ de vi publi. in. c. iteꝫ cum quis. de resti. spoli. Tamen quādo de dominio cōstat per publicum instrumentū. In quo sentētia in petitorio post spoliationeꝫ lata est absolutoria: qr̄ reus dominus tūc iure opponi pōt. ¶ Primū probatur. Nam licet cōtrariuꝫ teneat Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqui. pos. Tamē doc. tenēt cōtrarium: prout tenent Inno. Io. an. ⁊ omnes in. c. cum dilectus. de causa posses. ⁊ ꝓprie. ⁊ Ioan. and. in. c. pastoralis. eo. tit. Ioan. de imo. Rapha. cuma. ⁊ cōmuniter moder. in. d. §. nihil cōe. cū concordātijs ibi allegatis ꝑ dominū Alex. ¶ Preterea licet agnati ante spoliationeꝫ fuissent domini. tamen post spoliationem in trāsactione renūciauerunt omnibus eorum iuribus cessauerūt omnia iura tā respectu dn̄ij ꝙ̄ respectu possessionis: ⁊ sic spoliātibus acquisitū fuit dominiū facto spoliatorū quo casu de tali dn̄io in possessorio recuperāde opponi pōt ƀm Bal. in. d. §. nihil cōe. ⁊ sequitur ibi dn̄s Alex. fallentia. ix. arg. no. per Inno. in. c. sup hoc. de renun. ⁊ tenet dn̄s Anto. in. c. solicite. eo. ti. ¶ Ex quibus oībus concluditur ꝙ multe exceptiones opponi poterant in possessorio recuꝑande: de quo agimus: ⁊ hec quo ad primū sufficiāt. ¶ Quo vero ad scd̄m aduertēdum est ꝑmittendo ꝙ si qua eorū requiret altiorem indaginem que posset postea discuti in iudicio petitorio illa venit reseruāda regulariter ⁊ in tali iudicio summarie per ea que ponit Bar. in extrauagāti ad reprimendum in verbo summarie vbi hoc deciditur: ⁊ ex his que ponit Bar to. in. l. nā ⁊ postea. in prin. ff. de iureiur. ⁊ Io. de imo. post Pet. de
2 ancha. ⁊ Io. de ligna. in cle. sepe. de ver. signi. † Unde est aduertendum ꝙ qn̄ exceptio dicatur requirere altiorē indaginē cōmittit arbitrio iudicis: vt cōcluditur ꝑ gl. in. l. rescripto. ff. in posses. lega. Et tenet Bal. in. l. fi. C. de edic. diui adri. tol. ⁊ Io. de imo. ⁊ Abb. in. c. veniens. el scd̄o de testi. videtur magis cōis opinio. Sed siue discutiamus factū siue ius iudex nō debet arbitrari tales exceptiones requirere altiorē indaginē. Primū clare patet: qr̄ de dictis exceptionibus patet publicū instrumentū: cui in iudicio stādum est. l. cū precibus. C. de ꝓba. Item probatio per instrumentū dr̄ realis ƀm Cy. ⁊ alios in. l. j. C. qn̄ fiscus vel priua. ⁊ Bar. in. l. j. in princ. ff. de noui ope. nunci. ⁊ dr̄ etiam ƀm Cy. ꝓbatio probata post Pe. ⁊ Iaco. de are. in. l. j. C. de ꝓba. ⁊ dn̄m Anto. in clemē. j. de ꝓcuratorib⁹. ¶ Ex quibus patet ꝙ de sn̄ia ⁊ transactione ⁊ alijs exceptionibus apparet euidēter: ⁊ clare ita ꝙ super facto nō requirāt altiorē indaginē. ¶ Nec etiam in iure qr̄ clarum est ꝙ dicte exceptiones obstāt ī hoc iudicio: ⁊ sunt decisiones clare. Unde nō possumus dicere ꝙ de iure requirāt altiorem indaginem in hoc. Nam ipse de iure requirūt altiorē indaginē qn̄ in earū cognitiōe verteretur subtilitas. vt dicit dn̄s Ang. de are. insti. de actio. §. in bonefidei. insti. de exceptiōib⁹.
3 ¶ Confirmatur hoc: † nam qn̄ ius est certum excluditur compromissum. l. j. cū ibi no. ff. de trāsac. Qd̄ procedit vbi determinatio iuris sit dubia ꝓpter varietatē opinionū ƀm Bal. ⁊ Saly. in. l. cū ꝓponas. C. de reb. credi. Et ꝑsertim in casu nostro: qr̄ corā duobus iudicibus datis ꝑ litteras ducis: spoliati intētauerūt petitoriū ⁊ possessoriū simul vt ex petitiōe clare patet ⁊ cōuenti fuerunt absoluti a dictis iudicibus: licet per viam cōpositiōis: iudices ad plura vtrā
4 ꝙ partē cōdemnauerūt. † Unde cū sentētia lꝫ iniusta fuisset transiuit in rē iudicatā: ⁊ ꝓ veritate habetur in. c. cū inter. de re iudi. in. c. in ꝑsentia. de renūcia. ⁊ in. l. res iudicata. ff. de reg. iur. Item ex transactione statim inita sup causa petitorij: ⁊ possessorij. iuxta no. in. l. ij C. cōia vtriusꝙ iudi. oritur exceptio litis finite. l. fratris. ⁊ ibi doct. C. de trāsac. ⁊ patet manifeste ꝙ ob. etiā exceptio rei iudicate ⁊ litis finite etiā sup possessorio. Ideo impediunt litis ingressum. d. l. fratris. cum cōcordā. De quibus ibi per dn̄m Alex. in. c. j. de litis contest. lib. vj. Nec refert iudicio meo ꝙ ꝑ aduersarios opponatur replicatio doli vel metus: qr̄ per hoc nō puto ꝙ exceptionis effectus ⁊ rei iudicate vel litis finite que cōtinētur in publico instrumēto tollatur replicatione doli qr̄ requirit altiorem indaginem. Nam cōtra eos est iuris ꝑsumptio. l. merito. ff. ꝓ socio. l. quotiens. §. qui doluꝫ. ff. de ꝓbationi. Bar. in. l. post rē. ff. de trāsac. Ubi dr̄ ꝙ res dr̄ certa ⁊ compromitti nō pōt si apparet sentētia: nō obstāte obiectiōe partis aduerse: nisi exceptio allegata ꝑ partem sit adeo manifesta ꝙ negari nō possit: puta qr̄ de ea apparet ꝑ sn̄iaꝫ: vel est notoria de quo etiam ꝑ Bar ⁊ Bal. in. l. elegāter in prin. ff. de condi. inde. ꝑ Bal. ī l. si de certa. C. de trāsac. Sed in casu nostro nō cōstat manifeste de his que cōtra sn̄iam obijciuntur: vt de se patet. Igitur dicta sn̄ia ⁊ trāsactio obstāt agenti possessorio recuperāde. ¶ Preterea lꝫ alicui competat interdictum vnde vi: quia spoliatus. Tn̄ cui⁹ possessio ꝑ sn̄iam iudicis qui ꝓcedit rite ⁊ solēniter citata ꝑte cū cause cognitione cōfirmatur: lꝫ ꝑ rescriptum principis nō posset. vt. l. auctoritate. C. vnde vi: qr̄ sicut pars pōt remittere ⁊ cōsentire vt dictū est ita ⁊ lex eius factum reputat factū partis. l. solutionem. C. de dona. Ita tenet insignis ꝑceptor meus do. Francis. are. in. l. iuste possidet
5 in prima col. ff. de acqui. posses. Igitur in casu nostro † possessio dicitur iustificata auctoritate iudicis ꝑ sentētiam inde secutam ⁊ transactionem auctoritate iudicis confirmatam. ¶ Confirmo alio fundamento. Nam postꝙ̄ fuit spoliatus per emologationē sentētie seu laudi dr̄ consensisse spoliationi: ⁊ sic spoliatio cadit in vera compulsiua quo casu datur actio ꝙ me. cau. que nō est summaria: ⁊ admittit exceptiones reqrentes altiorē indaginē. vt in. l. si. in si. ff. qd̄ met. cau. ⁊ modo habet locū regula ꝙ spoliatus sit ante oīa restituēdus. d. l. si. ⁊ patet ex no. ꝑ Bar. in. l. pe. ff. de condi. ob turpem causam. ⁊ in. l. ij. ff. quod me. cau. nec refert: an cōsensus interuenerit a principio. ⁊ sic spoliatus fuerit ꝑ vim compulsiuaꝫ: quo casu poterat agere vnde vi si consenserit etiā ex postfacto non post quia tunc vis expulsiua trāsmutatur in vim cōpulsiuam. Ita voluit no. Barto. in sua notabili dispu. que incip. Lap. Abb. in versi. Scd̄o casu quādo ex parte iudicis: vbi vult ꝙ si non sit carceratus. ⁊ sic spoliatus ꝓpria libertate non consentiendo carcerationi debeat ante omnia restitui: tamen si postea consensit carceratus cadit in vim compulsiuam: ⁊ est secus ⁊ ideo dicit ꝙ si post dat commentariensi cautioneꝫ de se presentando cadit in vim compulsiuam admittitur exceptio prout in. l. finali. eodē titu. ⁊ est clarum fundamentum. ¶ Postremo dico ꝙ posito ꝙ cōpeteret interdictum vnde vi: tamē obstat exceptio dicte transactionis. Casus est clarus cum glos. in. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhibendum in verbo exceptionibus vbi glo. dicit quesitas reo pro possessione retinenda. † Unde vult text. cum glo. ꝙ licet exceptio opposita requirat altiorem indaginem tamen quando est quesita reo pro possessione retinenda admittitur ⁊ sequit̄ Bar. in. d. extrauag. ad reprimē. in verbo summarie: allegando illū text. cum glo.

cum glo. Sed in casu nostro cũ esset actum petitorio ꝛ possessorio si
mul ꝛ sequuta fuerit sententia ꝛ transactio: ꝛ sic quesita fuerit exce
ptio pro retinẽda possessione: sequitur ꝙ in tali iudicio possessorio
debet admitti: licet requirat altiorẽ indaginẽ. ¶ Cõfirmatur q2 di
cit Bar. ꝙ qñ in iudicio summario opponitur nõ potest examina
ri in iudicio ordinario ad eũdem finem in illo summario est exami
nanda prout in. l. vendicãtem. ff. de euic. sed in casu nostro exceptio
pacti ꝛ rei iudica. opponitur ad finẽ retinẽde possessionis: sed in or
dinario ad finem cõsequende. Igitur reseruari nõ debet ẽm Bart.
in dicto verbo summarie. ꝛ vtrũq; dictũ Bar. approbat Joan. de
imo. in cle. sepe. de verb. sig. Et presertiz hec procedũt quia asserti
spoliati passi sunt de his discuti. Unde super his ꝓnunciari põt:
vt in. c. j. extra de resti. spo. Ex quibus clare ostenditur ꝙ exceptio
rei iudicate ꝛ trãsactionis ꝓ retinẽda possessione possunt opponi:
ꝛ sunt in hoc iudicio examinãde. Tum q2 si requirerent esset idẽ di
cendũ. ¶ Capio scdam difficultatẽ qua in effectu queritur Hungđ
filij comitis Salluth qui iurauerũt obseruare cõtenta in trãsactio
ne ꝛ nullo modo cõtrauenire ꝛ nõ petere habilitationẽ ꝛ absolutio
nem a iuramẽto dicẽtur legitime absoluti ꝛ nõ insistendo in verbis
dico ꝙ nõ que conclusio ex infrascriptis ꝓbatur. ¶ Primo q2 qñ
quis iurauit seruare cõtenta in instrumento ꝛ non petere relaxatio
nem a iuramento Bald. no. in. l. ij. ff. de iureiur. in repe. in. ix. charta
7 in stãpa. vers. † Et quo ad primã questionẽ dicit agi posse vt relaxe
tur iuramentum de nõ petendo relaxationẽ quo relaxato peteẽ rela
xatio alterius iuramẽti de soluẽdo arg. c. j. extra de iureiurã. Unde
tot erunt necessarie petitiones: ꝛ tot relaxationes quot sunt iuramẽ
ta: ꝛ ex fine vnius relaxationis alterius petitionis origo ꝓficiscaẽ.
arg. l. iulia. in fi. ff. de condi. indeb. Et sequitur ꝙ nisi hoc ordine pe
tatur relaxatio standũ est iuramẽto. Ista verba formalia Bal. solũ
sufficiũt ad decisionẽ casus nostri: cũ in casu nostro hoc ordine non
sit petita relaxatio. Ideo standũ est iuramẽto. ¶ Scdo ista cõclu
sio ꝓbatur: q2 quattuor fuerunt prestita iuramẽta: ꝛ tamẽ non fue
runt absoluti nisi a duobus vt patet: q2 iudex absoluit ab vno ꝛ plu
ribus iuramentis. Uerbũ aũt pluribus verificatur in duobus. Nã
sentẽtia est stricti iuris. l. j. C. si plures vna sentẽtia ꝛ sic verba inter
pretãtur cõtra illum qui fundat se in eis. l. veteribus cum glo. ff. de
pac. Igitur verbũ pluribus debet verificari in duobus. vt in regu
la pluralis loquutio cũ materia de reg. iur. lib. vj. ꝛ ꝓbatur per gl.
8 ꝛ ibi Bal. in. l. vsure. C. de vsur. vbi † ista verba ꝑ tempus ꝛ tempo
ra: q2 tempus significat tempus vnius anni: ꝛ tempora. scz duoruz
annorum. Sed clarũ est ꝙ tot debent esse relaxatiões quot iuramẽ
ta vt supra dixit Bal. in. l. ij. ꝛ refert ꝛ sequiẽ Fely. in. c. debitores.
de iureiurã. cum alijs allegatis ibi per eũ: ꝛ per plures ratiões hoc
tenet Ludo. roma. in suo consi. cccclxxvij. incip. In ꝑsenti cõsultatio
ne. Nec obstat si dicatur qđ iudex debet a iuramẽtis vno vel pluri
bus in ipsis instrumẽtis cõtentis prestitis ꝛ appositis absoluere: ꝛ
sic referendo se ad instrumẽtũ trãsactionis etiã videtur repetita in
termino referẽte que sunt in termino ad quẽ fit relatio. l. asse toto. ff.
de heredi. insti. l. si ita scripsero. ꝛ ibi Bar. ff. de cõdi. ꝛ demon. Qm̃
ad hoc respõdeo clare ꝙ pars in sua petitione tantum narrat tria
iuramẽta. s. primo ꝙ iurauerit adimplere. Scdo ꝙ iurauerit habi
litatẽ nõ petere. Tertio si petierit illi renunciare. Demũ petijt de
dicto iuramento seu iuramẽtis absolui seu habilitari. Unde abso
lutio debet scdm petita impendi. l. vt fundus. ff. cõi diuidun. c. licet
hely. de simo. ¶ Preterea in petitione narrãtur iuramẽta dicitur
dñs vicarius de quibus in instrumentis desuper confectis dicitur
contineri. Ex quo datur intelligi ꝙ vicarius nõ vidit dicta instru
menta. Igiẽ nõ possumus itelligere ꝙ voluerit absoluere nisi a spe
cifice narratis. ar. l. multũ interest cũ ibi no. per Bar. ff. de condi. ꝛ
demõ. ¶ Preterea ex instrumẽto sententie colligitur ꝙ absoluit
a talibus iuramentis ꝛ nõ vltra ꝛ quatenus fit relatio ad instrumẽ
ta fit tãtum respectu triũ iuramẽtorũ narratorũ: nõ autem respectu
9 pluriũ facit † q2 generalis relatio restringi debet ad specificata. ar
gu. l. si de certa. C. de trãsactio. ꝛ. l. licet. C. de iudicijs. ¶ Preterea
si diceretẽ esse narratũ quartũ iuramentũ diceretur esse narratũ ob
scure: ꝛ per relationẽ ad aliud quo casu nõ debet cõcedi relaxatio:
ꝛ si est cõcessa tanq̃ surreptitia nõ valet. vt per plura ꝓbat Ludo.
roma. in. d. cõsi. cccclxxvij. incip. In ꝑsenti cõsultatione. Alio etiam
fundamẽto claro dico ꝙ dicta relaxatio nõ valuit. Nã periuro con
cedi nõ debet: q2 frustra legis auxiliũ implorat qui cõmittit in legẽ
c. q2 frustra. extra de vsur. ꝛ ita cõsuluit Federi. de senis cõsi. ccxcj. ꝛ
Jo. an. in. c. debitores. de iureiur. ꝛ sequitur ibi do. Anto. de but. et
Roma. in. d. cõsi. cccclxxvij. Sed in casu nostro illi quibus iuramen
tum est relaxatũ erant periuri. Igitur nõ potuit eis relaxari: ꝙ au
tem fuerũt piurij ostẽdo ex duobus. Primo tpe trãsactionis inite.
In quo sciẽter ꝛ appẽsate asseuerauerũt. Sed ꝛ in petitione relaxa
tionis dicũt se fuisse minores: ꝛ ꝓpter hoc tanq̃ piuris non erat iu
ramentũ relaxãdũ. Ita pũctaliter in terminis nostris cõsuluit do.
Abb. moder. in suo cõsi. lxxj. ad fi. in. j. volu. Scdo qñ quis iurauit
nõ petere relaxationẽ a iuramẽto. Tunc potest ecclesie denunciare
vel per viam denunciationis euangelice: vel simplicis intimatio
nis. Sed tũc denunciãs debet se fundare super salute proximi ꝛ nõ
principaliter super interesse suo ẽm Host. in. c. queadmodũ. de iu
reiurã. ꝛ dñs Anto. Abb. ꝛ Jmo. in. c. j. eo. titu. Unde dicit ibi dñs
Abb. ꝛ ibi latius per Fely. ꝙ nõ habet locũ denũciatio iudicialis:
q2 illa tendit ad ꝓpriũ interesse. Sed in casu nostro pars fundauit
principaliter sup ꝓprio interesse ꝛ denũciauit iudicialiter. Igitur
fuit piura q2 fecit qđ nõ poterat cõtra ꝓpriũ iuramentũ. Unde re
laxatio fuit nulla. Tum q2 surreptiica ẽm Roma. in. d. cõsi. cccclxxvij
Tum q2 si decretuz iudicis interpositũ parte citata: cũ cause cogni
tione iniustũ ex parte petentis est nullum. vt per Barto. in. l. iuste
possidet. ff. de acqui. pos. fictione talis relaxationis actio quasi con
ceditur parte nõ citata. Itẽ interlocutoria que fertur ante litẽ cõte
sta. iniusta est nulla: licet feratur parte citata ẽm Cy. in. l. consenta
neum. C. quomodo ꝛ qñ iudex. ꝛ ꝑ do. Alexã. in. l. si is ad quẽ. ff. de
acqui. heredi. Igitur fortius ista relaxatio facta parte non citata.
10 ¶ Preterea † qñ decretũ interponitur etiã post litez cõtest. habet
vim diffinitiue licet regulariter valeat ꝙuis iniustuz. l. j. C. si aduer
sus libertatẽ. Tñ illud ꝓcedit qñ interponitur ꝯtra ꝑsentẽ. Secus
si cõtra absentẽ. vt est casus in. l. verum. §. ex facto. ff. de mino. Se
cũdo no. Bene. de plũbi. in repetitio. l. qui agnitis. ff. de exceptio.
¶ Preterea talis relaxatio a iuramento seu habilitatio facta fuit
parte nõ citata. Igitur nulla cũ agatur de piudicio Comitũ Joã.
Franci. ꝛ Bartho. l. nam ita diuus. ff. de adopt. ꝛ ita firmat domi.
Abb. in. c. j. de iureiur. ꝛ licet multa pro ꝛ contra possunt allegari.
De quibus ibi latissime per reuerendũ patrẽ dñm Fely. que refer
re superfluum arbitror. Tamen dicit ꝙ tutior est pars ꝙ citatio re
quiratur. Nec releuat ꝙ do. Uicarius attestetur ita seruari de stilo
curie per litteras suas qm̃ non constat ꝙ sint sue nec sunt suo sigil
lo sigillate ꝛ sic non probant iuxta no. in. c. post cessionem de ꝓbat.
nec do. Uicario credi debet: q2 agitur de honore suo. s. de substinen
do relaxationem a se factam sine citatione partis per not. in. l. ne in
arbitris. C. de arbi. ꝛ in. c. cũ a nobis. de testi. cũ vulgaribꝰ. ¶ Po
stremo nõ omitto aliud reale fundamentum. Nã non videtur posse
aliquo modo dici ꝙ in tali allegatione requiratur cause cognitio vt
voluit Inno. in. c. ad aures. qđ met. cau. ꝛ Spec. in titu. de lega. §.
nunc ostẽdẽdũ. ver. xxiiij. ꝛ sequenti. ꝛ Fede. de se. in cõsi. cccj. incip.
Factũ tale est debitor promisit. sed in casu nostro facta fuit relaxa
tio leuato velo sine cause cognitione. Igitur nõ valet q2 omissio co
gnitionis cause viciat sentẽtiã. l. platam. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. C. de sen
tentijs. vt no. Bal. in. l. ex sentẽtia. C. de sententijs. per illum text. ꝛ
Bart. in. l. fi. ff. de ferijs. ꝛ Innoc. ꝛ do. Abb. in. c. cũ venissent. de in
integ. resti. Et Pau. de cas. in. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de noui
ope. nũcia. Uitiatur etiã dispensatio inferioris a Papa Innocen.
in. c. cũ ad monasteriũ de statu monacho. Jo. de imo. in. c. quidã cõ
sulebãt. ff. de re iudica. cũ simi. ꝙ autẽ ꝓcessum fuerit sine cause co
gnitione patet ex duobus. ¶ Primo ex extremitate temporis: q2
immediate facta petitione incõtinenti leuato velo: ꝛ nõ viso instru
mento trãsactionis concessa est relaxatio a iuramento ex quibꝰ hoc
euidentissime ostenditur iuxta no. per Bar. Bal. ꝛ alios. in. l. prola
tam. C. de senten. ꝛ ꝑ Pe. de an. in consi. xxix. incip. Uisis diligen
ter actis. ꝛ consi. xxxj. incip. Uisa quadã petitione. ꝛ consi. xxxiiij.
incip. Uisis consilijs. ꝛ Pau. de ca. consi. lxxxix. incip. Sup eo qđ
queritur. cum simi. Et presertim predicta procedunt in intimatiõe
de qua agimus facta contẽpta cause cognitiõe et tot iuramẽtis qđ
vnico verbo fuerint sublata non videtur rationabile per predicta.
Nec ob. ꝙ dicti Comites non viderentur hoc allegare posse: quia
videntur esse periuri: ex quo ipsam transactionem non obseruaue
runt. Et sic videtur ꝙ prefati Comites Philippus ꝛ Anto. Ma
ria possent venire contra dictam trãsactionẽ non obstãte trãsactio
ne. l. cũ ꝓponas. C. de pac. l. si quis maior. de transac. cum ibi no. C.
de transac. qm̃ ad hoc respõdetur ꝙ illud ꝓcedere posset de iure cõ
muni ꝑ no. in iuribus ꝑallegatis. In casu aũt nostro aliter puisum
est per dictas partes in trãsactione supra allega. Nam adest pactũ
expressum ꝙ si dicti Comites non adimplerẽt cõtenta in dicta trã
sactione pro parte sua ꝙ dicti fratres non possint venire cõtra con
tractum inter eos factum. Nec aliquo quouis modo agere ad bona
sed tantum saluum sit ius eis agendi ad id qđ dicti Comites ꝓsta
re debent. Et presupposito etiam sine preiudicio veritatis ꝙ dicti
Comites obseruassent in tpe non per hoc esset sublatũ iuramentuz
dictorũ Philippi ꝛ Antonij qm̃ eo casu sunt quo nõ adimplerũt
dicti Comites iurauerunt non agere ad bona prout nunc agũt quo
niam contractus ex conuentione partium. l. accipiunt. l. j. §. si conue
nerit. ff. depositi. Debuit ergo pars impetrare habilitationem a iu
ramento legitime que non fuit debito ꝛ legitimo modo impetrata.
Ideo obstat iuramentum vt non audiantur. cum saluari sine inte
ritu salutis eterne possit. arg. c. debitores. de iureiur. ꝛ in. c. cum con
tingat. eo. ti. ꝛ in. c. licet mulieres. eo. ti. li. vj. Et respectu huius ca
pitis cum incontinenti videri possit. An iuramentum obstet nõ re
seruabitur hec exceptio in plenario iudicio ꝛ habebit locũ qđ vult

dñs Abb.in.d.c.solicite.ad fi.de resti.spoli. Confirmātur premissa
quoniam Comites fuerunt condemnati hac lege ꝙ dato ꝙ contra
uenerint laudo tamen posset agi ad premissa:⁊ ad penam ⁊ nō pos
sent transactionem vel sententiam infringere. Unde iurando dicti
comites obseruantiam censentur iurasse cum eadem lege cum iura-
mentum intelligi debeat scdm naturaȝ actus super quo apponiť.l.
fi.⁊ ibi nota.ff.qui satisda.cogan.l.fi.C.de nō nume.pecu.⁊ in.c.quē-
admodū.de iureiurā.⁊ sic nō simpliciter sed limitate cū predicta.l.
⁊ limitata dispositio limitatū producit effectum.l.in agris.ff.de ac-
qui.re.domi.⁊ in.l.causa cessante.ff.de his que in testa.delen. Videť
igitur dictis comitibus ꝙ a principio nō inciderint cōueniēdo in ꝑ
iuriū tale ꝙ cōtra transactionē per alios possit veniri: vel posito ꝙ
hoc respectu nō inciderint in ꝑiuriū: videť remissum iuramentum
quesitū ad predictū effectū.arg.c.j.cū ibi plene nota. presertim per
Fely.in scdo nota.vbi multa in proposito allegat ad que breuitatis
causa me remitto. ¶ Capio tertiā difficultatē in qua queriť de viri
bus dicte trāsactionis que difficultas in pūcto mihi exhibito diui-
ditur in duas. ¶ Prima difficultas an possit dici metu facta ꝑser
tim attentis litteris Illustrissimi ducis Galeatȳ ꝑ dños Philip
pū ⁊ Antoniū Mariā. ¶ Scda an prefati Philippus ⁊ Anto-
nius Maria dicere possint ꝓut asserunt se aduersariorum dolo ad
hanc trāsactionē deuenisse:⁊ doli replicatiōe possint a dicta trāsa-
ctione se defendere. ¶ Capio primā difficultatē in qua est aduertē
dum ꝙ illustrissimus princeps successor ad instantiam dictoꝝ phi
lippi ⁊ Antonȳ marie conquerētiū de dictis litteris illustris Du-
cis Galeatȳ cōmisit duobus iudicibus in ciuitate Placentie ꝙ vi
derent:an dicte littere transiuissent in rem iudicatam nec ne:⁊ si nō
transiuissent dicerēt quid iuris fuerit:qui iudices iudicauerunt di-
ctas litteras transiuisse in rem iudicatā:⁊ male cū essent nulle vt in
fra dicetur. Et facta dicta declaratione subsecuta fuit emologatio
⁊ transactio predicta inter predictas partes ⁊ non appellauerunt
dicti Philippus ⁊ Antonius cum possent. ⁊ ideo absq͂ vllo actu
videtur ad dictā trāsactionem deuenisse cum potuissent appellare
⁊ nō fecerunt.vt in.l.ab eo.⁊ ibi no.C.quomodo ⁊ qñ iudex.⁊ in ter-
minis metus in.c.olim.el.iȳ.de resti.spoli. Et licet predicte qñ non
fuisset facta dicta cōmissio de qua supra videretur metuȝ incurrere
propter verba aspera in eis apposita ꝑ ea que nota. Bart.in.l.cre-
ditor.ff.de soluti.⁊ sic casu quo fuissent alie posset dici ꝙ ad transa-
ctionem venissent:q2 aliter facere non poterāt stātibus dictis litte-
ris. Sed cū fuerint nulle ⁊ causa fuerit cōmissa vt supra debuerunt
appellare ⁊ nō deuenire ad trāsactionē:qm̄ nō possunt dici coacte
deuenisse ad trāsactionem timore illarū litterarū: ex quo poterant
appellare sed potius cōsensisse iuxta not.in.l.ab eo.C. qūo ⁊ qñ iu-
dex.ꝙ autem dicte littere fuerunt nulle ꝓbatur ex plurib⁹. ¶ Pri
mo quia dicti Philippus ⁊ Antonius tūc erāt minores fuerūt in
defensi:⁊ nulle cause cognitiōe interueniēte. Igitur dicte littere fue
runt nulle.arg.l.nā ⁊ minores.C.si aduersus rem iudi. ꝙ aūt ipsi es
sent minores ⁊ indefensi ꝓbatur ex duobus. Primo ex assertiōe ip
sorum qui in libello dato coram iudicibus placentinis fatentur qd
erant minores ⁊ indefensi.l.cum ꝑcium.C.de libe.causa. cum ibi no
ta. ¶ Scdo q2 lȝ haberent tutores testamentarios non fecerunt ea
que ꝑ eos fieri debebāt ante susceptam administrationē iuxta.l.le-
gitimos.⁊ ibi Bar.ff.de legit.tuto.⁊ Bal.in.l.j.§.solent.ff.de offi.
ꝑfec.vrb.vbi habetur ꝙ licet ꝑ tales ꝑsonas nō legitimas defendā
tur dicūtur indefensi:q2 nō ꝓbantur legitime defensi. Ex tali asser
tione facta ad instantiam partium ſm Cardina.florē. Pet.de an.
11 ⁊ Imo.in cle.j.de ꝓbatio. ¶ Scdo † q2 qñ possessio aufertur virtu-
te rescripti inualidi cōcessi. Ordine iuris nō seruato ille qui posses-
sionē acqrit dr inuasor:⁊ littere sunt nulle.l. meminerint cuȝ ibi no.
C.vñ vi:⁊ tradiť plene in.l.iuste possidet.ff.de acquir.pos. ¶ Ter-
tio q2 princeps in litteris dicit ꝙ plenā notitiā iuriū dictorū Comi
tum ⁊ qd eorū iura excludūt iura dictoꝝ Anto. ⁊ Philippi marie
⁊ tñ si viderētur ꝓducta corā principe cōtrariū apparet q2 appa-
ret istos filios fuisse legitimos ⁊ in testamēto patris sui heredes in-
stitutos. Vñ declaratio principis cōtinet manifestam iniquitatem.
Igitur nulla etiā si fuisset sentētia diffinitiua vt ꝑ Ang.in.l.si pars
ff.de inoffi.testa.⁊ ꝑ Cano.late in.c.inter ceteras de rescrip.cū simi.
Sed ex quo nō est snia diffinitiua: si rescriptū habet vim interlocu
torie dico ꝙ est nulla ex falsa causa allegata:ex quo est lata ante litē
12 cōtest.ſm Cy.in.l.cōsentaneū.C.quomodo ⁊ qñ iudex. † Quinimo
snia lata cōtra absentes omni casu esset nulla.l.veruȝ.§.ex facto.ff.
de mino.⁊ no.dñs Bene.de plūb.in repe.l.qui agnus.ff.de excep.
Traditur ꝑ Cuma.⁊ do.Alex.in.l.si is ad quē.ff.de acqui.here.et
ꝓbatur in specie in.d.l.meminerint:⁊ ꝑ Roma.⁊ Areti.in.d.l.iu-
ste possidet. ¶ Quarto ꝓbať:q2 dicte littere fuerūt venales cōces-
se ꝑ ducatis octo milibus.l.venales.cū ibi not.ꝑ Bald.C.qñ ꝓuo.
non est neces. Et si replicetur ꝓut dicūt littere ꝙ dicta pecunia fuit
data ob subuersionē status:⁊ sic ob publicā vtilitatē: quo casu licet
principi tollere iura vnius ⁊ dare alteri iuxta.l. Itē si vulneratū.ff.
de rei vēdi.⁊ in.l.lucius.ff.de euic. Et ꝑ Inno.⁊ Cano.late in.c.que
in ecclesiarū.de cōsti.qm̄ dicendū est ꝙ aut dicta verba ꝑ subuersio
ne:⁊ causa status fuerūt ꝓlata ad colorādum receptionē pecunie:⁊
tunc nō valebunt q2 erant venales in veritate iuxta id qd habeť in
rubro ⁊ nigro.C.plus valere qd agitur ꝙ qd simulate concipitur.
Aut fuerunt vera:⁊ tūc ꝓpter publicam vtilitatem potuerunt ista
bona auferri dictis Philip.⁊ Ant.Marie:⁊ sic ꝑ ꝑdicta nō esset
13 opus vti transactione. ¶ † Quinto ꝓbať eo ꝙ princeps sine causa:
⁊ de plenitudine potestatis nō potest tollere ea que sunt de iure gē-
tium ſm Inno.⁊ doc.in.d.c.que in ecclesiarū. vbi latissime ꝑ dñm
Fy.⁊ Fulg.cōsi.xx.⁊ cōsi.lxj. Si ergo volumus dicere causam sub
uentionis fuisse simulatā. Tales littere nō valent:⁊ tāto magis q2
tales littere erāt cōtra cōmunē cursum litteraruȝ: q2 in eis dicitur
ꝙ nō audiātur etiam de iure filȳ Comitis Galeatȳ faciunt nota.ꝑ
doc.in.c.causam que.de testibus.⁊ in.c.suꝑ his.extra de fide instru.
⁊ i.c.ȳ.de rescrip.vbi ꝑ do.Fy. ¶ Sexto ⁊ vltimo dicte littere fue
rūt nulle:q2 ad declarationem principis pars nō fuit citata: que in
14 teruenire debebat: † quia prīceps vbi de re aliqua cognoscit debet
negotium discutere citatis partibus. Casus est ⁊ ibi glo. Bal.⁊ do
cto.in.l.fi.C.de legi.⁊ ꝑ dñm Abb.in.c.j.de cau.posses.⁊ ꝓprie. Et
est tex.⁊ ibi do.Cardi.⁊ alȳ in clemē.pastoralis.extra de re iudica.
⁊ plene discutit Areti.in cōsi.clxv.incip. Sanctus Ioānes dicit in
apocalipsi. Et ego tūc cōsului plene ⁊ habetur cōsilium meū in stā
pa inter cōsilia do.Frācisci consi.xliiȳ.incip. Sepenumero animo
voluo. Et est plena glo.Ioā.mo.suꝑ extrauagan. Bonifacȳ octa-
ui.que incipit. Rem nō nouam.in glo.fin. Ex quibus patet ꝙ dicti
iudices Placentini:qui iudicauerunt dictas litteras transiuisse in
rem iudicatam:male iudicauerunt. Quia quod nullum est non po-
test trāsire in rē iudicatam.l.iiȳ.§.condemnatum cū ibi nota.ff.de
re iudica. Unde si dicti Philipp⁹ ⁊ Antoni⁹ Maria qui poterāt
appellare ⁊ nō appellauerūt sibi imputare debent vt dictuȝ est vt
in regula dānum cum materia.de regu.iur.lib.vj.⁊ in ꝓposito ꝑ do
minū Alex.⁊ Io.de imo.in.c.olim.el.iȳ.de resti.spoli.⁊ ꝑ do.Frā-
cis.de are.in.c.tū ex litteris.extra de testi. nec debuerunt venire ad
trāsactionē de qua supra circa quā nullus metus allegari pōt cum
ad eam faciendam nō fuerint coacti:ex quo fuit in facultate eorum
nō facere ⁊ appellare a snia dictorū iudicum:⁊ sic potius videntur
cōsensisse iuxta not.ī.d.l.ab eo.C.qūo ⁊ iudex. Nec obstat ꝓtestatio
facta ꝑ dictos filios dñi Galeatȳ ꝙ si deuenirent ad aliquā trāsa-
ctionē vel cōpositionē aliquo futuro tpe cum ꝑfatis Comitibus ꝙ
15 ad eam deuenirent metu:⁊ q2 egestate laborarent:que † ꝓtestatio iū
cta cū metu facit deficere cōsensum:⁊ sic actū nō valere ꝑ ea que ha
bentur in.l.qui aliena.§.celsus.ff.de acqui.here.⁊ ꝑ Bar.in.l.non
solum.§.morte.ff.de noui ope.nūci. in materia ꝓtestatiōis declara
torie: ⁊ ꝑ Canonistas in.c.cū.M.ferrariensis.de ꝯstitu. Sȝ ad hoc
fundamentū respondetur clare ꝙ sola ꝓtestatio nō sufficit nisi pro-
betur ꝙ interuenit metus ⁊ īpressio.l.metū cū gl.⁊ ibi doc.C.qd me
tus causa. Sȝ in casu nostro nō ꝓbatur ꝙ aliqua impressio vel me-
16 tus interuenerit trāsigendo.igitur ⁊c. ¶ † Preterea ꝓtestatio nō
releuat q2 cum trāsactio penderet a voluntate duorum nō poterat
fieri altera parte absente ⁊ ignorāte.vt ꝑ Bar.in.d.§.morte.⁊ per
doc.in.c.cumana.de elec.ex quo nulla aderat causa ꝓpter quā non
possent palam ꝓtestari ⁊ ꝑ Bar.in.l.ꝓ herede.§.papi.ff.de acqui
ren.here. Item posito ꝙ tpe ꝓtestationis adesset metus tamen ex
quo tpe actus gesti non durat:non iuuat ꝓtestatio. vt ꝑ Bar.in.d.
l.qui in aliena.§.fi.⁊ not.Innoc.ꝑ illum tex.in.c.j.qd metus causa
⁊ in.c.causam matrimonȳ.extra de offi.dele. Sed tpe transactiōis
nullus aderat metus.igitur ⁊c.⁊ tanto magis ꝙ tpe transactiōis ex
presse recedunt a dicta ꝓtestatione. Unde stari debet vltime cōuen
tioni.l.pacta nouissima.C.de pac.⁊ omnibus iuribus renūciare.ar-
gu.l.si quis in conscribendo.C.de epis.⁊ cleri. Cōprobať etiaȝ quia
tpe transactionis dicunt ꝙ non metu faciūt:sed spōte ꝑ ampla ver
ba de quo apparet publicum instrumētum:quo casu nō obstat trā
sactioni exceptio metus.vt concludit dominus Abb.in terminis in
c.solicite.de resti.spoli. ¶ Sed iterū obȳcitur ꝙ ꝑfati filȳ dñi Ga
leatȳ fuerunt in errore iuris:q2 crediderunt ꝑfatis litteris illustris-
simi ducis Galeatȳ:⁊ sententie dictoruȝ iudicum: ⁊ ita ꝓbabiliter
17 credere potuerūt: † quia error iuris licet non ꝓsit in lucro:vel quasi
lucro ꝓdest in damno vitando vt habetur in.l. iuris ignorantia.C.
qui admitti.⁊ ꝑ Barto.in.l.non fatetur cum simi. Sed ad hoc rñde
tur ꝙ nullus error fuit allegatus ⁊ qui vult se fundare in errore de
bet hoc allegare secundū Bal.in.l.quicunq͂.C.de seruis fugitiuis.
¶ Preterea difficile est ꝓbare errorem iuris cum quilibet ꝑsuma
tur scire leges vel per se vel consulendo peritiores.l.leges.C.de le-
gi.⁊.l.bonorū.ff.de bono.posses.tit.generali. ⁊ ideo qui vult dicere
ꝙ in iure errauerit ꝓbare debet ꝙ consuluerit peritiores vt voluit
Ange.in.l.sed si lege.§.seya.ff.de petitio.heredi.⁊ plene ponit do-
minus Alexan.in suo consilio.lxxiȳ.incipit. Redemptoris nr̄i viso
themate in secūdo volumine.quod factum non ꝓbatur in casu no-
stro.igitur ⁊c. ¶ Preterea adest clausula ex certa scientia que ex-
cludit omnem errorem nec probatur error licet probetur rem aliter
se habere

se habere nisi per alias coniecturas probetur ad hoc vt clausula illa
aliquid operetur vt concludunt communiter doc. Angel. Fulgo. et
Moder. in. l. sed ⁊ si quis cautio. cum concordantiis ibi per do. Ale
xan. in suo consi. xlii. in. j. volu. incipit. Sup predicto themate. ¶ Ca
pio secundam difficultatez. An filii dñi Jo. Galeatii petere possint
transactionem rescindi tanq̃ initam dolo prefatorum comitum sup
qua presupponendum est ꝙ qui dolum allegat illum probare debet
l. quotiens. §. qui dolum. ff. de proba. ⁊ traditur in. l. dolum. C. de do
lo. sed allegantes dolum dicunt dolum probari ex duobus que dedu
cuntur. ¶ Primo qꝛ comites Jo. Frãciscus ⁊ Bartholomeus im
petrauerunt litteras iniquissimas ⁊ nullas scientes vel probabiliter
scire debentes ꝙ nullum ius habebant: ⁊ tamen voluerunt litigare.
Unde videntur fuisse in dolo litigando ꝙ dolus etiam influit in trãs
actione postea secuta. Et ideo videtur ꝙ debeat rescindi per ea que
no. per Bar. ⁊ alios in. l. sub pretextu. la. j. C. de trãsac. ⁊ in. l. in sum-
ma. ff. de condi. inde. ¶ Secũdo qꝛ lz dicti Philippus ⁊ Anto. ma
ria. scirent litteras obtentas fuisse ad impetrationem dictorum Co-
mitum: non tñ sciebant ꝙ dicti comites impetrassent dictas litteras
in ea forma Illustrissimo duci Galeatio: vt eas expedire faceret ꝙ
excellentia sua noluit: sed causam tunc remisit dñis tũc magistris in
tratarum ducalium vt viderent si cum honore ⁊ dignitate sua eã fa-
cere possent: qui dñi magistri retulerunt ꝙ dicta minuta erat aliena
ab honore dominationis sue: ⁊ ꝙ tollebat ius tertii. Et ꝙ presuppo
nebat cause cognitionem: que non interuenerat ⁊ hoc fuit decretum
post dictam transactionem: qꝛ cum vertebatur coram senatu: qui in
uenit dictas litteras scriptas magistris: ⁊ respõsionem ex qbus lit-
teris detegitur dolus: qꝛ erant nulle ⁊ iniquissime: que trãsactioni ca
lumniose causam prebuerunt. ¶ Sed ad predicta respondetur: ⁊ ad
primum respõdetur ꝙ dolus non probat᷑: ꝙ aũt nõ fuerint in dolo
probatur qꝛ in processu narratur ꝙ ista bona fuerunt incorporata: ⁊
ꝙ comites habuerunt ab illustrissimo duce. Item ꝙ soluerunt duca
tos octo milia. ⁊ sic potuerũt habere per no. in. l. bene a zenone. C. de
quadriẽ. prescrip. Item habere videntur possessionem dictorum bo
norum iussu illustrissimi Ducis qui etiam videtur prebere iustã cau
sam. l. iuste possidet. ff. de acqui. pos. Itẽ postea determinatum fuit
ꝙ immobilia allodialia restituantur. Igitur hec determinatio quo
ad alia videtur denegasse restitutionem. arg. l. si sine. §. sed qd papi.
ff. de mino. Nam fuit commissa causa respectu mobilium ⁊ fructuuz
vt videatur an littere transiuissent in rem iudicatam. ⁊ sic non fieret
ius: si ergo princeps de hoc dubitauerit. Non erat mirum si prefati
comites potuerunt dubitare. Et etiaz confirmat᷑ qꝛ postea per suos
iudices pronunciatum fuit hereditas transiuisse in rem iudicatam p
quorum sententia presumitur. l. res iudicata. ff. de reg. iur. l. herẽni?.
§. gaya. ff. de euic. c. in presentia. de renun. Unde si duo doctissimi iu
dices hoc arbitrati sunt non debemus inficiari quin prefati non ca-
lumniose: sed ex iustis causis litigauerunt. Presertim cũ euidens ca
8 lumnia videret᷑. vt in. l. in summa. cũ ibi no. ff. de cõdi. inde. † Quinim
mo quis a dolo non solum excusatur ex iustis causis: sed etiã ex iniu
stis ⁊ temerariis. Casus est. ⁊ ibi no. Ang. ⁊ doc. in. l. j. in fi. ff. si quis
ius dicenti nõ obtẽ. ⁊ est casus i. l. igitur. §. pater. ff. de libe. cau. ⁊ no.
in. l. ex consensu. §. si. ff. de appel. cum si. ¶ Et presertim etiaz super
dicta transactione sit interpositum decretum iudicis propter qd om
nis dolus cessare videtur ꝭm Bar. in. l. j. C. de pre. curia. li. xj. ⁊ bal.
in. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ Bar. in. l. siue a fratre. in vlti. carta.
ff. de cõdi. inde. Pau. de ca. in consi. cxxxv. ¶ Scdo posito ꝙ dolus
19 probaretur. adhuc possunt illi repelli excep. rei iudi. † Qm̃ licz dos
reddiderit trãsactionem nullam vel annullãdam: nõ tñ reddit sentẽ
tiam diffinitiuam. arg. eoꝝ que habentur in. l. si pretor. §. marcellus.
ff. de iudi. ⁊ in. l. diuus. ff. de re iudi. in. c. cũ venerabilis. de excep. ma
ioris enim est valoris sentẽtia q̃ trãsactio. arg. glo. ⁊ ibi late per Jo.
de imo. post Ange. in. l. iii. §. si pater. ff. si cui plusq̃ per legem falci-
diam. sed in casu nostro prefati iudices Placentini expresse absolue
runt dictos comites ⁊ iudicauerũt dicta bona ad ipsos pertinere: et
illa eisdem adiudicauerunt. Unde talis snĩa ratione allegati doli nõ
irritatur vt dictum est. ¶ Tertio etiam respondetur ꝙ hic tm̃ alle-
gatur dolus in calũniose litigando: quo casu qñ est ex parte rei non
reddit transactionem nullam neq̃ annullandã. vt cõcludunt Ang.
⁊ Pau. de ca. in. l. sub pretextu. la. j. C. de transac. quos sequitur do.
Alex. ibidem dicens hanc opi. veriorez lz aliqui contra: ⁊ presertim
hoc est dicendum: qꝛ non potest dici ꝙ calumnia sit euidens. arg. d.
l. in summa. ff. de condi. inde. in prin. ¶ Quarto respõdetur ꝙ in iu
dicio agitato coram dictis duobus iudicibus fuerunt producte dicte
littere: ⁊ sic lz impetrate essent ad modum comitum. arg. eius qd ha
betur in. l. iii. §. j. ff. qd quisq̃ iu. Tñ aduersarii tunc habuerunt noti-
tiam dicti doli: ⁊ hoc nõ obstãte trãsegerunt: quo casu nõ potest trãs
actio rescindi qꝛ volenti ⁊ scienti dolus non infertur. l. causa donatio
nis. C. de trãsac. Ita tenet no. Bal. per illum tex. in. l. ii. C. de trãsac.
quem pro notabili refert ⁊ sequitur do. Alexã. in. d. l. sub pretextu. et
Pau. de ca. in. l. post rem. ff. de trãsac. Respondetur etiam prout in
fra dicetur. ¶ Ad secũdum respondetur primo ꝙ non ꝓbatur legi
time dolus. Item ꝙ obstat exceptio rei iudicate. vt supra dictuz est.
¶ Tertio dico ꝙ non obstant dicte littere rñsiue illustrissimo Du-
ci per magistros intratarum: qꝛ de illis prefati comites nullam ha-
buerunt notitiam immo p̃sumuntur fuisse ignari: qꝛ in facto alieno
iuxta no. in. l. si. ff. p socio. ⁊ in. l. q̃q̃. ff. ad velleia. ⁊ per Bar. ff. de cõ
fes. Unde p dictas litteras nõ potest dici prefatos comites fuisse in
aliquo dolo. ¶ Respondetur etiam ⁊ quarto ꝙ tũc obstaret dolus
qui argueretur ex dictis litteris: qñ dicte littere valuissent. Sed ex
quo non valebãt dolus ex his causatus non est in consideratione vt
voluit Guido de suza. ⁊ sequit᷑ do. Alex. de imo. in. l. si ex falsis. C.
de transac. vbi dicit ꝙ si quis timore falsorum instrumentorum de-
uenit ad transactionem cum aduersario. Tunc transactio demum
ostendi debet quando talia instrumenta si non fuissent falsa iuuassẽt
causam. si autem fuissent vera: non iuuassent: frustra timuit qui ad
transactionem deuenit ita dicendum est in proposito: ex quo littere
ducis Galeatii erant nulle tales littere: quarum nullitas nota erat
filiis dicti dñi Jo. Galeatii non excusant vt dicere possint propter
illas deuenisse ad transactionem: qꝛ non iuuabant tanq̃ nulle licet
nullus fuisset commissus dolus. Preterea potius debemus dicere
non ꝙ propter calũniam in litigando inducti fuerint ad transactio-
nem quod patet: qꝛ ante sententiã non transegerunt: sed potius ti-
more snĩe diffinitiue late: ⁊ quod fuit vanus timor ⁊ non considera-
bilis cum possent appellare si putabant sententiam iniustam quod
cũ nõ fecerint eis imputanduz est vt in regula damnũ. ff. de reg. iur.
20 lib. vj. ⁊ supra latius dictũ fuit. ¶ † Preterea respondet᷑ ⁊ quinto
põt ergo dici ꝙ trãsactio non põt rescindi: lz dolus nõ esset notus in
specie: qꝛ dicitur fuisse notus in genere: qꝛ apposita est clausula ex
certa scientia propter quã ignorãtia allegari nõ põt iuxta no. i. l. si.
ff. si quis cautio. vt supradictuz est ⁊ renũciatum est exceptiõi doli:
quo casu dicit᷑ in genere cogitatũ. arg. l. qui iure militari. ff. de testa.
mili. vt consuluit Jo. de imo. in. c. cuz contingat. de iureiuran. ⁊ dñs
Alex. in. consi. xlii. in primo volumine dominus Frãci. de are. in. l.
si quis cum aliter ad fi. ff. de verbo. obli. ⁊ Rapha. fulgo. in. l. fi. §.
idem quesiit. ff. de condi. indebi. licet Barto. ⁊ Ange. ibi videantur
tenere contrarium: sed primam videtur sentire idem Barto. in di-
cta. l. si quis cum aliter. ⁊ ꝙ sufficiat in genere cogitasse habet᷑ in. l.
sub pretextu. ⁊ in. l. si de certa. C. de trãsac. ⁊ hoc presertim est verum
ꝓpter iuramentũ ad hoc qd no. Bar. in. l. sciendũ. ff. de ver. obli. cuz
multis si. ibi alleg. Et ex quo de dictis renunciatione ⁊ transactione
apparet publicũ instrumẽtum nõ põt allegari ꝙ dolo facta fuerit.
¶ Postremo ꝙ contra filios dñi Jo. Galeatii obstet exceptio rei
iudicate ⁊ transactionis: lz tales exceptiones requirerent altiorẽ in-
daginem vltra allegata lz nõ esset opus: sed ad abũdantiorẽ cautelã
probatur: qꝛ per eos nõ fuit oppositũ ante litẽ contestatã ꝙ deberẽt
differri in iudicio plenario: qꝛ cuz sit hec exceptio dilatoria debebat
opponi ante litem contestatã iuxta id qd habetur in. l. exceptiones.
C. de proba. ⁊. c. pastoralis. de re iudi. cum si. vel si non potuisset op-
poni qꝛ forte superuenit incontinenti debebat opponere post exce-
ptionem rei iudicate ⁊ transactionis iuxta nota. in. l. ii. C. de consorti
bus eiusdem litis. Non autem potuit opponi post litẽ conte. ex quo
disputatuz fuit de meritis cause iuxta no. p Bar. in. d. l. ii. ⁊ p Ang.
in. l. pomponius. §. rati. ff. de procura. per. do. Alex. in. l. ita demuz.
§. nihil. C. de procu. quod obseruatum nõ fuit in casu nostro vt in pũ
cto narratis. Nec releuat reseruatio eis plenius opponendi contra
dictas exceptiones per no. in. d. c. pastoralis. Qm̃ talis generalis re
seruatio non iuuat. Sed debebat in specie fieri vt dicit gl. ⁊ ibi Bal.
⁊ domi. Abba. in. d. c. pastoralis cuz similibus. de quibus ibi. Non
omitto ꝙ cum talis exceptio non fuerit per iudices admissa. Sed vt
dicitur in puncto fuerit super meritis cause disputatum: ⁊ sic dictaz
exceptionẽ censetur reiecisse ⁊ imputare sibi debet pars que non ap
pellauit ꝭm do. Anto. de but. ⁊ do. Cardi. ⁊ Abb. in. c. ex conque-
stione. de restitu. spo. faciunt no. per Areti. in. c. cum ex litteris. de te
stibus. ⁊ per Bar. c. in. cũ dilecti. de elec. ⁊ sic debet sup meritis iudi
cari: vt in. c. j. de restitutio. spolia. Laus deo. Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Res data in dotem estimat᷑ ꝭm ꝙ valebat tempore date dotis nõ
ꝭm tempus restituende.
1 Res nõ est in dotem cõputanda post solutum matrimonium: q̃ sine
vitio esse nõ potest.
2 Habilitas extremorum non requiritur in his que in consequentiam
finguntur.

¶ Consilium. lx.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssctũs illuminet intellectum.

N causa domine Laure cõ
tra ser Semper bonum olim socerum suum. Uiso chiro
grapho super rebus estimandis videbatur primo aspe-
ctu concludendum ꝙ estimatio fieri non debeat bonorum que secum
detulit ad domum viri iuxta tenorem chirographi: quoniam estima
tio iuxta conuentionem videbatur fienda eo tempore quo cõsumma-

to matrimonio deferret in domum mariti vt sonāt verba chirogra
phi.arg.l.in delictis.§.si detracta.ff.de noxa.Sed eo tempore non
fuit facta estimatio nec stetit per maritum vel eius partem quo mi
nus fieret.Igitur post peti non potest: quia inclusio vnius tempo
ris est alterius exclusio.l.imperator.ff.de postulan. ⁊ in.l. statulibe.
1 §.j.ff.de leg.ij.l.eu⁊ qui ita.§.qui ita.ff.de ver. obli. † Confirmatur
nam quia post solutum matrimonium non est res in dotem compu
tanda:que sine vitio esse non potest.l.fina.C.de dona.ante nup. Un
de conuentio de estimando deuenit ad eum casum a quo incipere nō
potest.Igitur vitiari debet iuxta no.in.l.pluribus.§.⁊ si placeat.ff.
de ver.obli. ¶ Preterea dicta conuentio de estimando vt in dotem
cedant dicitur conditionalis iuxta id quod habetur in.l.si quis arbi
tratu.ff.de verbo.oblig. que conditio facta estimatione non potest
retrotrahi:quia amplius non est matrimoniū:⁊ sic extremum a quo
non videtur esse habile:⁊ sic ꝙ nō possit retrotrahi ad tempus quo
consummatum est matrimonium ⁊ portauit ad domum viri per ea
que ponit Bar.in materia fictionis translatiue in.l.si quis pro em
ptore.ff.de vsucapio. ¶ Postremo quia si ex postfacto fieret estima
tio videretur ꝙ inducatur emptio per ea que no.Bal.Saly.⁊ Mo
der.in.l.ex conuentione.C.de pac. ¶ Sed premissis non obstantibꝰ
contrariam sententiam veriorem existimo ꝙ immo dicta bona bo
die existimari debēt iuxta valorem ⁊ existimationem temporis:quo
deberet fieri estiatio⁊ nō eūdo p mēdicata suffragia. ¶ Dico ꝙ istā
questionem decidit prestantissimus doc.do.Bal.nouellus de peru
sio qui composuit solennem tractatum dotium.Ita decidit ipse in.l.
estimate.ff.solu.ma.Cuius verba formalia sunt hec:fuit tamen hic
consultum de facto ꝙ si dantur res in dotem ſm estimationem fien
dam per duos homines communiter eligendos qui tamen nūꝙ fue
rint electi ⁊ res fuit meliorata ⁊ preciosior effecta:vt tunc solu. mat.
illa res non venit in estimatione.Sed estimatio ſm ꝙ valebat res il
lo tempore date dotis.Nam videtur extunc facta estimatio per. l.ꝗ
tunc erat certa prout erat certa ipsa natura.argu.l.cum ad presens.
ff.si cer.pe.⁊ ſm ipsam naturam hoc erat certum quantum res vale
bat.arg.eius quod in simili habetur in.l.certi conditio.in princi.ff.si
cer.pe.⁊ quod in simili dicit ibi glo.in.d.l.estimare.verba sunt prefa
ti docto.⁊ sic patet in casu nostro ꝙ licet nulla fuerit facta estimatio
censetur in dotem date pro ea estimatione qua tunc valebant ⁊ esti
matio ⁊ non res sunt restituende ad videndum vero quantū tunc esti
mate essent debent estimatores eligi iuxta conuētionem in instrumē
to contentam.⁊ pro his facit quod dicit do. Pau.de ca.in fi.Ex qui
bus recte intuenti patet responsio ad contraria que tendunt ad alia.
Sed particulariter respondendo ad primum dicit ꝙ lapsus tempo
ris quo debebat estimatio fieri non tollit quominus a lege cēseatur
facta estimatio iuxta ea que supradicta sunt per do.Bal.⁊ alios pe
rusinos consulentes. ¶ Preterea illud procederet quādo tempus
esset appositum causa limitande obligationis:vt vlterius non tenea
tur:sed in casu nostro fuit appositum gratia differende estimationis
fiende:qua etiam post peti potest per ea que no.Bar.⁊ doc.in.l. eu⁊
qui ita.§.qui ita.ff.de ver.ob.Non ob.secundum:q₂ hic tantum agi
tur de dote estimanda:vt restituatur estimatio non de re in dotē dā
da vt dictum est.Et sic declaratur estimatio que erat tempore tradi
tionis dotis que declaratio nihil de nouo addit.l.heredes palam.§.
sed si notā.ff.de testa.Unde non sumus in materia fictionis transla
tiue q₂ vsq₃ censetur tradita in dotem pro vera estimatione facta a le
ge.nec est verum ꝙ extremum a quo esset inhabile:ex quo potest fie
ri estimatio:⁊ sic in estimando extremum est habile:⁊ sic potest retro
trahi estimatio ⁊ conditio ad tempus traditionis ⁊ consequenter sin
2 gi tunc estimatam fuisse in dotem datam.†nam in his que in conse
quentiam finguntur non requiritur habilitas extremorum.l. penul.
ff.de suis ⁊ legi.⁊ per Bart.in.l.si is qui pro emptore. ff. de vsucap.
Nec ob.vltimum qḋ illud procederet.Quando simpliciter res fuis
set tradita ⁊ postea estimata:sed in casu nostro fuit conuentum prius
ꝙ estimaretur anteꝙ traderetur.Unde non est dubium ꝙ estimatio
postea facta facit emptionem iuxta no.in.l.estimate.Item in casu no
stro traditionis fuit facta estimatio a lege vt dicunt prefati doct. Et
si dn̄s iudicans dubitaret an ita diceretur:mittentur recollecte ad li
bitum prefati prestantissimi doctoris.Concludo ergo ꝙ debet fieri
estimatio ſm valorem ⁊ estimationem tempore traditionis iuxta cō
uentionem vt videatur quanti tunc estimate essent ⁊ vt dicta estima
tio reddatur ⁊ nō res. Laus deo Bartho.soci.senen.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Consilium versatur circa materiam alienationis facte cōtra pħibi
tionē ab his qui prohibuerunt eam fieri.

1 Illud qḋ pōt fieri p pactū:pōt fieri p statutum.
2 Ptās libera disponendi de re propria de iure cōi debet competere
vnicuiq₃.
3 Pars ciuitatis pōt facere statutū ĩn cōcernētibus administrationē
rerum suarum.
4 Consuetudo an inducta est per ꝙplures actus alienationis contra
prohibitionem interuenientes diuersis temporibus:⁊ longo tempo
re.xx.an.
5 Parentela vna ⁊ familia in ciuitate potest intra se inducere consue
tudinem circa successiones vel solennitates alicuius dispositionis.
6 Cōsensus presumitur ex scientia ⁊ patientia longi tpis:in his q̄ sunt
parui preiudicij.

¶ Consilium.lxj.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ sp̄ussctūs illuminet intellectum.

Uper questione de qua agi
mus alienationum factarū per participes frescatevnius
quinteri ciuitatis Alexandrie contra prohibitionem ap
positam in contractu diuisionis substātialiter loquar:qm̄ adhuc ha
beo libros in capsis delatos ex ciuitate Bononie ⁊ non oēs:q₂ ꝑ an
no futuro conductus fui ad legendu⁊ in hoc almo studio Patauino
obtinendo argumenta que in cōtrarium fieri possent.Et pro funda
mento defensionis eorum qui emerunt ab istis participibus contra
1 prohibitionem premitto†ꝙ illud quod potest fieri per pactum: po
test fieri per statutum.Et hoc argumentum indistincte procedit : vt
est casus.⁊ ibi Bar.in.l.si.ff.de fideiuſ.traditur in.l. non impossibi
le.ff.de pactis.⁊ in.l.omnes populi.in.ij.q.prin.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ ꝑ
Bar.in.l.fi.in.ij.col.C.de pac.Hoc premisso non est dubium ꝙ pre
dicti participes potuissent pacto sibi remittere hanc prohibitionem
quoniam ex quo eorum consensu est inducta contrario eorum consen
su tolli potuisset.l.nihil tam naturale.cum materia.ff.de reg.iur.⁊ in
c.j.de reg.iu.in antiquis.⁊ in.l.ab emptione.⁊ ibi no.ff.de pac.eade⁊
enim est potentia contrariorum.hanc rationem assignat tex.insti. q̄
bus mo.tol.obli.in fi. ¶ Nec huic conclusioni obstat ꝙ cōuentio fue
rit iurata ⁊ iuramentum acquiratur deo seu obligatio ex iuramento
vt in.c.debitores.extra de iureiu.⁊ in.l.iusiurādi.C.de re.credi. quo
niam hoc obstante illi in quorum fauorem fuit prestitum iuramentū
potest remittere casus est ⁊ ibi omnes Cano.in.c.j.extra de iureiu.⁊
habetur in.c.ij.de renun.⁊ in.c.significauit.de censi.⁊ in.l.fi.ff.qui et
a quibus.alleg.Bal.in aut.quod eis.C.de nup. ¶ Nec obstat ꝙ in
alijs conuentio fuerit approbata auctoritate Illustrissimi ducis me
diolani:⁊ sic videtur ꝙ sine eius auctoritate contrario sensu tolli nō
possit per ea que no.Bar.in.l.ambitiosa.ad fin̄.ff.de decre. ab ordi.
fa.Quoniam ad hoc tripliciter respondetur.Primo q₂ auctoritas
videtur apposita ex abundanti:quo casu non requiritur eadem au
ctoritas in discernendo ſm Bal.⁊ Fulgo.in.l.omnium.C. de testa.
2 ¶ †Secūdo ꝙ ex quo de iure cōi vnicuiq₃ debet competere libera
potestas disponendi de re propria.l.in re mandata.C.manda.⁊ pro
hibitio alienationis in persona dn̄i est odiosa.l.nō vsq₃ adeo.ff.si qs
a patre fue.ma.per tale pactum libere potestatis alienandi rediret
ad ius commune.Igitur potest tolli prima conuentio etiam confir
mata auctoritate superioris per solos participes.ar.l.hac consultis
sima.§.si quis autem.C.de testa.cuius arg.hoc voluit Bart.in. d.l.
omnes populi.in.ij.q.prin.q.ij.⁊ Bar.in.l.omnium. ¶ Tertio ad
minus precedens responsio procedit:ex quo confirmatio emanauit
in eorum fauorem.Ita dicit no.do.Abb.in.c.cum accessissent.per il
lum tex.extra de consti.vbi latius per eum. ¶ Ex quibus in propo
sito infero ꝙ sicut poterant talem prohibitionem tollere.l.ita etiam
3 statuto.per illam.l.fi.C.de fideiusso.† Potest enim pars ciuitatis
statutū facere in ꝯcernentibus administrationem rerum suarum: et
sic ꝙ possit vel non possint alienari ſm Bar.in.d.l.omnes populi.
in.j.q.prin.Et maxime quia homines de quibus agimus constitue
re censentur vniuersitatem:ex quo habent presidentes ⁊ congregat
vniuersitas:⁊ ita appellatur ⁊ habetur pro vniuersitate:vt patet ex
instrumentis conuentionum ⁊ diuisionum.Et sic potuissent per viā
statuti hoc facere:vt per Bar.in.d.l.omnes populi.in.vj.q.vbi di
cit ꝙ talia statuta sunt conuentiones.l.sed ea.ff.de legi. ¶ Ex q̄bus
infertur ꝙ sicut statuendo potuissent prohibitionem tollere:ita etiā
potuerunt consuetudinem inducendo.l.de quibus. cum sequenti. et
ibi doc.ff.de legi.Et in.l.fi.C.que sit lon.consue.Potuit enim vnum
quarterium consuetudinem inducere.vt probat Bal.post Guil. de
cu.per plures rationes in repe.l.ij.C.que sit lon.consue.⁊ Alber.de
rosa.in.d.l.de quibus.⁊ presertim in respicientibus modum admini
strationem rerum suarum sicut dicimus faciendo statuta.vt per do.
Anto.in.d.c.fi.de consuetu.in materia cause efficientis consuetudi
nis:quare cum in casu nostro presupponatur ꝙ post dictam conuen
tionem maior pars participum a.xx.an.⁊ circa.⁊ anteꝙ plures fe
cerunt alienationes contra dictam prohibitionem scientibus ⁊ pa
tientibus:quia ex quo erat publica vox:⁊ fama in quarterio ꝙ ista
fiebant non possunt ignorantiam pretendere iuxta no.per glo.⁊ doc.
in.l.si tutor.C.de peri.tu.⁊ per Bar.in.l.is potest.ff.de acqui. here.
⁊ per Cano.in.c.cum in tua.qui ma.accu.possunt.inducta est consue
tudo abrogatiua dicte prohibitionis ex tacito consensu hominum di
cti quarterij participantium scientium ⁊ non contradicentiū dictis
4 aliena:nec agentium contra alienantes contra pħibitione⁊.†Unde
per ꝙplures actus alienationis contra prohibitionem interuenien
tes diuersis temporibus:⁊ longo tpe.xx.an.inducta est cōsuetudo:
vt concludunt

vt concludunt oẽs in.l.ij.C.que sit lon.consue.⁊ in.d.l.de quibus.⁊ in
c.fi.de cõsue.⁊ ꝑ Jo.and.⁊ do.Anto.Et ꝗuis plures alienationes
facte sint principe dispensante.Tñ multe ⁊ plures facte sunt sine dis
pensatione.Unde inducta est cõsuetudo ꝙ etiã fiat sine dispensatio
ne:qm̃ sicut in.l.cõdenda attenditur maior pars.Jta in consuetudi
ne inducenda.vt cõcludunt Pe.⁊ Cy.in.d.l.ij.C.que sit lon. cõsue.
⁊ do.Anto.in.d.c.fi.qñ tractat de causa materiali cõsuetudinis.Jtẽ
actus petendi confirmationem seu dispẽsationem nõ cõtradicit con
suetudini:ex quo hoc peti potuit ad cautelam.l.que dubi.cum mate
ria.ff.de regu.iur. Jtẽ per petitiones quorũdam ⁊ dispensationes a
principe nõ tollitur quominus probetur tacitus cõsensus:ꝙ fierent
etiam sine dispensatione:prout ꝗ plurime facte sunt quibus ab illis
de quarterio non fuit cõtradictũ:⁊ sic per eos inducta est cõsuetudo
ꝫm Bar.in.d.l.ij.† Quinimmo etiã vna parentela ⁊ familia in ciui
tate põt intra se inducere consuetudinẽ citra solẽnitates alicuius dis
positionis:vel circa successiones.vt voluit sing.Jo.and.post Uber
tum de Bobio in addi.spec.in ti.de instru.edi.§.compendiose. ver.
sed nunquid.⁊ referunt ⁊ sequuntur Ang.⁊ Jo.de imo.in.l.iij.ff. de
testa.Jdem ergo inter hoĩes vnius quarterij.¶ Presertim cuz ex
gestis per eos cõstat ꝙ gerunt se pro vniuersitate per ea que.s.dicta
sunt.Ex quibus concluditur ꝙ sicut pacto poterant illã prohibitio
nem tollere.ita potuerũt cõsuetudine vt dixi.⁊ hoc videt̃ tutissimuz
fundamentũ.Sed vltra predicta illi in quos facta est alienatio etiaz
alia via defendi possunt.Nã respectu eoꝝ qui alienauerũt ꝯtra ꝓhi
bi.res est in tuto.qꝛ nõ possunt agere contra alios alienantes.l. cum
pater.§.libertis.ff.de leg.ij.Respectu aũt aliorum.ex quo sciuerunt
dictas alienationes ⁊ non contradixerunt censentur consensisse cum
longo tpe.xx.an.tacuerint per id qd̃ habetur in.l.qui in aliena.in p̃n.
ff.de acqui.here.Et hoc duplici respectu.¶ Primo qꝛ hic agit̃ de
modico preiudicio tum qꝛ quilibet nõ alienauit portionẽ ascendentẽ
ad florenos quinquaginta tum qꝛ cõsentiendo ꝙ alij possint alienare
ipsi acquirãt potestatẽ alienãdi.ar.l.de fideicõmisso.C.de transact.
odiosum est enim liberis hoĩbus nõ habere liberã rerũ suarũ alienã
6 di potestatẽ:vt in.l.nõ vsqꝫ adeo.ff.si qs a pa.fue.ma.† Sed in his q̃
sunt parui preiudicij ex scĩa ⁊ patiẽtia longi tpis presumitur cõsen/
sus.d.l.qui in aliena.in princi.ꝫm Bar.in.l.cũ de in rem verso.ff.de
vsur.in.iij.col.⁊ in sua dispu.q̃ incipit.Mulier habẽs amplũ patri/
moniũ.¶ Scd̃o etiã respectu qꝛ etiã dato ꝙ esset magnũ ꝓiudiciuz
ex quo tractatur vt alij excludantur a pena ⁊ ne alienatione priuet̃:⁊
sic a lucro odioso presumi dꝫ ꝯsensus per quẽ inducatur liberatio ex
scientia ⁊ patientia longi tpis.ar.l.cũ quidã.§.diuus.de vsur.⁊ not.
Bar.in.d.l.cum de in rem verso.ex quibus concluditur ꝙ si aliorũ
consensus presumitur:potuerunt alienare alios consensisse vel post/
ea cõuentione fuisse recessum a dicta ꝓhibitione illã ꝓbando per pa
tientiam longi tpis. Laus deo.Bartho.soci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Hic agitur an filij vocati in cõditione ꝫm formã que habetur in lit/
tera admittãtur ad substitutionem.

1 Filij positi in conditione non censentur inuitati ad fideicõmissum. ⁊
nume.2.

3 Uerba dispositiue prolata per viã cause ⁊ dispositionis ampliant
gratiã dispositionis.

4 Uocando liberos masculos videtur agnatos cõseruare voluisse cõ
siderando masculinitatẽ.

5 Copula:⁊:qñ stat amplificatiue ad alias ꝑsonas ampliat precedẽtẽ
dispositionem.

6 Nepotes nõ includuntur qñ testator facit mentionẽ de filijs eis pro/
uidendo.

7 Quãdo plures sunt subordinate substituti si prima substitutio expi/
rat:bona que sunt fideicom.subiecta remanẽt libera penes heredes
grauati.

8 Generalis substitio:⁊ sic de liberis in liberos nõ est referenda ad fi/
lios quibus facta est specialis substitutio.

9 Jniquũ est liberis hoĩbus rerũ suarũ dispositionẽ impedire.

10 Onus personale est qñ testator prohibet illos de familia alienare.
Et si dicit rẽ nõ posse alienari est reale.

¶ Consilium.lxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsſctũs illuminet intellectum.

Iso capitulo substitutiõis
facte in testamento de quo in presentiarum agit̃.An filij
positi in ꝯditione in casu nostro dicant̃ vocati:in qua dif
ficultate duo sunt p̃mittẽda que,apud me sunt valde clara. ¶ Pri/
1 mum ꝙ† filij positi in cõditione nõ censent̃ ad fideicommissum inui
tati:si enim testator filijs institutis eis substituit si decesserint sine fi/
lijs filiorum nõ cẽsentur inuitati.glo.est ordi.cõiter approbata in.l.
lucius.ff.de here.insti.Et hãc cõem opi.latissime vltra alios confir
mat auctoritatibus ⁊ rõnibus do.Alex.p̃ceptor meus in suo consil.
clxxxv.in.ij.volu.⁊ lꝫ aliq dicãt ꝙ ista opi.potius iuuat̃ auctoritate
glo.⁊ cõis opi.ꝗ.l.Tñ ꝓ ea est casus ineuitabilis in.l.ex facto.§.ex
facto.ff.ad treb.ꝓut latissime demonstro in.l.cuz auus.ad fi.ff. de cõ
di.⁊ demon.¶ Scd̃m est qd̃ descẽdit ex primo ꝙ in.d.c. substitutio
nis.vsqꝫ ad ver.⁊ sic de liberis in liberos non sunt filij filioꝝ aliquo
modo vocati sed tm̃ positi in cõditione ⁊ sic nõ sunt in dispositione.l.
si quis sub conditione.ff.si quis omis.cã test.⁊ hoc est expeditum vt
dictũ est qm̃ ab opi.glo.cõiter approbate in cõsulẽdo nõ discedimꝰ.
iuxta no.ꝑ Jac.bu.in.l.j.C.q pro sua iurisdi.Quare difficultas orit̃
ꝓpter illud.c.sic de liberis in liberos.cũ verbis seq.Nã ex verbis ge
neralibus testatoris ⁊ expressis filij filiorum videntur vocati ad fidei
commissum iniunctum parẽtibus eoꝝ dum voluit ꝙ de liberis in li/
beros bona sua peruenire deberent donec aliquis superesset in infi/
nitum.que verba videntur esse satis clara cũ appellatione liberoruz
veniant filij ⁊ alij descẽdentes.l.liberoꝝ.ff.de ver.signi.⁊ sic voluit ꝙ
de liberis in liberos deueniãt.Unde cũ verba sint clara nõ est opus
alia interpretatione.l.nõ aliter.ff.de leg.iij.l.labeo.versi.idẽ tubero.
ff.de suppel.leg.⁊ sic filij vident̃ grauati de restituẽdo filijs suis.arg.
l.cũ accutissimi.C.de fideicõ.⁊ si decesserint sine liberis alijs filijs:et
eoꝝ liberis.Et p̃sertim qꝛ lꝫ illa verba de liberis in liberos essent cõ
ditionaliter prolata liberi vocati vident̃ iuxta no.per Bar.in.l.ij. §.
videndum.ff.ad tertul.⁊ in ꝓposito ꝑ Pau.de ca.in consi. ccxxxiij.
incip.Suprascriptus dñs cõsultor.Jgit̃ fortius in casu nostro. Jn
quo verba vident̃ dispositiue ꝓlata.¶ Confirmatur ⁊ scd̃o ista con
2 clusio.† Nã lꝫ filij filioꝝ ꝑ dicta verba cõditionalia nõ vident̃ inuita
ti.Tñ ex sequentibus videt̃ dispositio cõditionalis ampliari dũ di/
xit ꝙ voluit de liberis in liberos bona sua ꝑuenire debere donec ali/
3 quid superesset.Sicut dicimus ꝙ† verba dispositiue prolata ꝑ viaz
cause ⁊ dispositionis ampliãt gratiã dispositionis.l.pater.§.fundũ.
⁊ ibi per bar.ff.de leg.iij.l.cum pater.§.dulcissimis.⁊ ibi no.ff.de le/
ga.ij.Et per Pau.de ca.in plerisqꝫ suis cõsilijs.consi.cxlvj.clxxij.⁊
in consilio.clxxvj.⁊ sic videtur ꝙ de filijs in eorum liberos mortuo/
rum hereditas debeat peruenire.¶ Preterea ⁊ tertio dicta conclu
sio probatur premittendo ꝙ in princip.c.substi.testator qñ aliquis fi
liorum decederet sine filijs substituit alios filios masculos superui/
uentes legitimos ⁊ naturales ipsius testatoris ⁊ ad ipsorum ⁊ cuius
libet eoꝝ sic p̃mortuorum filios masculos.Ex quibus verbis voca/
ti videntur nõ solũ nepotes filioꝝ premortuoꝝ:sed etiã liberos vlte
riores.ar.l.lucius.ff.de here.insti.⁊ eius qd̃ no.Bar.in.l.liberoꝝ.in
iij.col.ver.Sed mihi videt̃.ff.de ver.sig.Et ponunt Bar.⁊ alij in.l.
gallus.§.instituens.ff.de libe.⁊ posth.Presertim ex quo dispositio
confert̃ in futurũ euentũ.iuxta no.per Jmo.⁊ ibi late dixi in.d.§.in/
stituens.⁊ per preceptorẽ meũ do.Alex.in consi.ix.⁊.x.in.j. volu. et
in consi.v.in.iij.volu.⁊ Rapha.cu.in consi.xviij.Ex quibus in ꝓpo
sito dicendum videt̃ ꝙ si illa clausula:⁊ sic de liberis in liberos non
significaret filios filioꝝ sed vlteriores liberos:⁊ sic ꝙ tm̃ nepotes fi/
liorum ⁊ vlteriores censeantur inuitati:sequeret̃ ꝙ illa verba.Et sic
de liberis in liberos:essent penitus superflua qd̃ nõ est dicendum.l.
si qñ.ff.de leg.j.c.si papa.de priuile.li.vj.xix.di.c.si romanoꝝ.qd̃ au
tem essent superflua patet:qꝛ si intelligerẽtur de liberis filioꝝ hono/
ratorum ⁊ nõ grauatoꝝ hoc erat dispositũ in p̃cedẽtibus:si v̊o intel/
ligatur de liberis hoc est de filijs testatoris etiã grauatis ⁊ dictorum
grauatoꝝ liberis.Tũc filij filioꝝ dicunt̃ inuitati.Cõfirmari videtur
hoc fundamẽtum:qꝛ si nõ intelligatur de filijs filioꝝ.i.de nepotibus
⁊ liberis oĩm filioꝝ sequeret̃ ꝙ liberi essent grauati ⁊ nõ honorati cõ
tra reg.l.ab eo.C.de fideicõ.⁊.l.sed ⁊ sic.ff.de leg.iij.cũ si.Et sic mul/
4 ta verba redderentur superflua qd̃ nõ est dicendũ. ¶ † Cõprobari
videtur ⁊ quarto ista opi.qꝛ vocando liberos masculos videt̃ agna/
tos cõseruare voluisse considerando masculinitatem:prout in simili
q.voluit Richar.malũ.in pub.dispu.quem refert ⁊ sequitur Jo.an.
in addi.spec.in ti.de testa.in rub.post Jaco.de are.in rub.de succes.
ab intest.sed si nepotes filioꝝ nõ essent vocati ad fideicõ.iniunctũ eo
rum parentibus possent filij qui cum filijs decederent alienare in ex
traneos:⁊ sic intẽtus testatoris non haberet effectum cõtra regulã.l.
in cõditionibus primũ locũ.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊.l.ex facto.la grãde.
ff.de here.insti.Unde dicta verba liberos masculos significãt ꝙ vo
luit ꝙ bona peruenirẽt de masculis in masculos.Nã etiã verba nar
ratiua inducerent fideicõ.l.cũ proponeret̃.⁊ in.l.vnuz ex familia.§.
si.ff.de leg.ij.Et presertim ex quo sepius repetita sunt iuxta. l. bali/
sta.cũ ibi no.C.de agri.⁊ cen.li.xj.¶ Quinto eadeꝫ conclusio confir
mari videtur.Nam testator voluit bona sue hereditatis ad vltimum
ex masculis peruenire donec aliquis superesset capiẽdo liberos ma
sculos in infinitum:sed hoc non potuit velle:nisi liberi essent inuiceꝫ
substituti ⁊ descendentes ascendentibus suis:al's bona non possent
iure fideicom.ad vltimum peruenire.Jgitur descendentes ascendẽ
tibus ⁊ descendentes ad inuicem vsqꝫ ad vltimum videntur ad inui/
cem substituti.ar.l.titia seio.§.seia libertis.cũ ibi no.per Dyñ.ff.de
leg.ij.qd̃ no.in.l.ab eo.C.de fideicõ.⁊ per Barto.in.l.centurio.ff. de
vul.⁊ pupil.¶ Confirmari videtur qꝛ vltimus post mortem oĩum
videtur vocatus.Jgitur omnes videntur inuicem substituti.l.codi/
cil.⁊ ibi Bar.ff.de vsufru.leg.Et no.Bar.⁊ doct.in.l.heredes mei.
§.cum ita.ff.ad treb.⁊ in.l.pe.C.de impub.⁊ alijs substi.⁊ in.l.pater

filiam.in fi.ff.ad.l.fal. ¶ Sexto probari videtur. Nã ex quo testator vult φ bona sue hereditatis vadant de liberis in liberos in infinitũ non solũ primi filij videnť grauati: sed etiã eorum liberi. Unde succedit φ lʒ qñ liberi sunt positi in cõditione non cẽseantur vocati. vt no. glo.in.d.l.lucius. Itẽ qñ sunt tantũ grauati etiã non dicerenť vocati.l.ab eo.C.de fideicõ. Cũ qñ concurrũt ista duo φ sint positi in conditione ⁊ grauati videntur honorati. vt voluit Bar.in.l.centurio.ff. de vul.⁊ pupil.in illa.q.qñ testator substituit si filij decesserint sine filijs. Et videntur idem voluisse Imo.⁊ Cuma.in.l.filius.§.cũ quis. ff.de leg.j. Igitur filij filiorum qꝛ grauati ⁊ positi in conditione videntur vocati: ⁊ ita videtur tenere do. Alex.in suo consi.lxiiij.ad fi.in.v. volu. ¶ Postremo eadem conclusio probari videtur. Nam qñ testator substituit si sine liberis decesserit. Tunc procedit glo.in.d.l.lucius. Sʒ qñ testator vltra digressus est ad plures gradus. Ita φ oĩbus deficientibus alium substituit: tunc liberi positi in conditione videntur vocati.arg.l.cum auus.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.cum accutissimi.C.de fideicom. Ita voluisse videtur Pe.de ancb.in suo consil. lxxiij.incip.contra Philippum ⁊ sequi videtur do. Alex.in.d.cõsi. lxiiij. Sed in casu nostro testator substituit de liberis in liberos in infinitum. Igitur liberi videntur honorati. Et ista primo aspectu hãc consultationem difficultate videbantur. ¶ Quibus tñ non obstantibus contraria sententia probabilior mihi videtur φ immo filij filiorum testatoris non dicuntur vocati ad fideicommissum in portione parentum suorum. Sed tantũ censeantur positi in conditione ad exclusionem substitutorũ. Et sic non possint habere bona auita vnita cum hereditate patris nisi acceptando hereditatem patris iuxta no.in.d.l.lucius.ff.de here.insti. ¶ Et in primis ista conclusio probatur ex ista regula ⁊ theorica generali: que habet φ semper potest dici hoc casu non loquitur substitutio: qui autem dicit substitutionẽ includere aliquem casum habet hoc ostendere. vt voluit Jo.and. in addi.spe.in ti.de testa.§.j.ver. Occurrit.in fi.⁊ Old.cõsi.xxj.incipit. Thema tale est.⁊ do. Abb.in consi.cxl.incipit. Facti contingẽtia. in j.volu. Sed inspecto toto capitulo substitutionis: non reperio φ filij sint grauati de restituendo hereditatem filijs suis si decesserint cũ filijs: sed tm̃ alijs filijs ⁊ eoꝝ liberis: si sine filijs decesserint. Si autẽ cum filijs decesserint φ eis restituere teneantur hoc non reperio: vnde casus omissus debet remanere in dispositione iuris cõis.l. cõmodissime.ff.de libe.⁊ posthu.l.si cũ dotem.in prin.ff.solu.ma. Si enim testator voluisset grauare filios decedentes cum filijs de facili poterat hoc exprimere: ⁊ expressisset arg.l.vnice.§.sin autẽ ad deficiẽtis. C.de cadu.tol.⁊.c.ad audientiam.extra de deci. Nec illa verba ⁊ sic de liberis in liberos habent obstare. Nam dictio ⁊: est amplificatiua l.ea tantum adiectio.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij.⁊.l.triplici.ff.de ver. sig. Dictio vero sic est nota similitudinis.l.cuʒ quereretur.§.lana.ff. de leg.ij.⁊ in auť.de nup.§.si non solum.⁊.§.seq.vel exponitur vtroqꝫ. sciꝫ ⁊ sic.i.hoc modo. vt in.c.frequens.in prin.de resti.spolia.lib.vj.
5 ¶ †Ex quibus infero φ cum copula ⁊ stet amplificatiue ad alias ꝑsonas precedentem dispositionem ampliat. Igitur non includit personas iam expressas. Item dictio sic: est nota similitudinis. Unde includitur eadem substitutio in specie ⁊ extenditur ad alias personas ⁊ per consequens intelligi debet substitutio facta filijs decedentibus sine liberis. Et sic est sensus φ illa substitutio facta filijs decedentibus sine liberis de filijs superuenientibus. Item de nepotibus filiorum premortuorum extendatur etiam ad pronepotes ⁊ alios descẽdentes premortuorum. Tunc tempore mortis filiorum sine filijs superuenientibus: ⁊ iste est verus sensus istius substitutionis facte: ⁊ sic de liberis in liberos superuiuentes premortuorum tempore purificate conditionis vt includeret descendentes substitutorum in infinitum donec aliquis superesset. ¶ Nec ob.φ tertio loco in contrariũ allegabatur φ dicta verba essent superflua ꝓm istum intellectũ: qm̃ dicti descendentes substitutorum premortuorum includebantur per illa verba: ⁊ ad eorum ⁊ cuilibet ipsorum filiorum suorum sic ꝓmortuorum filios masculos vt supra demonstratum est: quoniam respõdeo φ immo non fuerunt superflua: quia non includebant nepotes filiorum substitutorum ⁊ alios descendentes vel tenendo illam opi-
6 nionem†φ quando testator fecit mentionem de filijs eis prouidẽdo non includuntur nepotes ꝓm Andr.de pisis ⁊ Ray.no.in.l.gallus. §.instituens.ff.de libe.⁊ posthu.quos ibi sequũtur Bal. Imo.⁊ plerique alij. Uel etiã ex alio quia ex modo loquendi testatoris qui colligitur ex vicina scriptura hoc apparet. Nam primo substituit alios filios masculos quo casu intellexit de filijs ⁊ non de nepotibus qꝛ si intellexisset de nepotibus: non substituisset filiorum filios: quia superfluo hoc fecisset. Uerbum ergo filios in prima parte substitutionis posita non includit nepotes. Ita ergo eodeʒ modo testator censetur posuisse verbum filios in secunda parte pro filijs tantum ⁊ non pro nepotibus.ar.l.heredes palam.§.sed si notã.ff.de testa.ibi vel ex vicinis scripturis: vel ex consuetudine patrissami. Et facit tex. cuʒ ibi no.in.l.vtrum.ff.de peti.here. Item ex alio constat φ voluit include re nepotes: quia retulit se ad certos filios dum refert se ad filios nõ simpliciter: sed ad filios premortuorum quo casu nõ includuntur ne-

potes. vt colligitur ex no.per Bar.in.d.l.liberorum.dum respõdet ad.l.gallus.§.instituens.ff.de libe.⁊ posthu. ¶ Preterea lʒ includerentur nepotes: non includebantur alij descendentes. vt in.l. liberorum.ff.de ver.sig.⁊ ideo fuit vtilis dicta clausula de liberis in liberos in infinitum. Unde similitudo est φ sicut non existentibus filijs voluit admitti nepotes. Ita premortuis filijs: ⁊ nepotibus pronepotes: ⁊ sic de singulis: ⁊ ex predictis apparet qđ est respõsum ad primum ⁊ secundum fundamentum in contrarium facta. ¶ Secundo principaliter ista conclusio probatur intelligendo dictam substitutionem alio modo etiam iuxta tenorem verborum. Nam testator voluit φ si aliquis filiorum decederet sine filijs succederẽt alij filij vel descẽdentes ex eis tunc superstites. Ex qua ratione voluit aliquo filio decedente sine filijs admitterentur alij liberi in dicta portione pari ratione voluit φ illi qui fuerunt admissi ad dictam portionem quando decederent sine filijs admitterentur alij liberi: ⁊ sic de singulis in infinitum: ⁊ huic intellectui applaudunt etiam verba littere dum dicit: ⁊ sic de liberis in liberos voluit bona hereditatis sue peruenire donec ipsorum aliquis extaret: ⁊ sic secunda est similis prime substitutioni: ⁊ illa verba ⁊ sic: que no. similitudinem verificantur: ⁊ multum operantur φ substituti filijs aduueniente casu substitutionis dicatur etiam ipsi grauati si decesserint sine filijs de restituendo alijs filijs: ⁊ cessant tunc primum ⁊ tertium fundamentum. Ex qua intelligentia sequitur φ immediate φ vnus ex filijs decessit cum filijs expirat: et prima ⁊ secunda substitutio que est facta quãdo prima habet effectũ ⁊ non aliter qꝛ non potest als locum habere per regulam.l.ab eo. C. de fideicom.⁊ ad hoc bene seruiunt que dicit Old.in suo consi.xxj.in cip. Thema tale est.⁊ Jo.and.in addi.spec.in ti.de testa.§.j.in vlti.
q. vbi volũt φ†quando plures sunt subordinate substituti. si prima 7
substitutio expirat.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.bona que erãt fideicõ. subiecta remanent libera penes heredes grauati: ⁊ sic non subiacẽt fideicom. Et intelligendo vt dixi hanc substitutionẽ hoc modo verba multuʒ operabũtur. ¶ Tertio principaliter ista pars φ filij decedentes cum filijs non sunt grauati restituere filijs suis probatur. Nam primo ipsis filijs decedẽtibus sine filijs est facta specialis substitutio ⁊ sunt specialiter grauati de restituendo alijs filijs: ⁊ eorũ de-
8 scendentibus eo modo ⁊ forma prout in testamẽto disponiť.†Igitur illa generalis substitutio: ⁊ sic de liberis in liberos non est referenda ad filios quibus facta est specialis substitutio.l.coheredi.§.qui patri.vbi est casus ⁊ ibi no.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ in.l.alimenta.§.basilice. ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊ in.l.sed ⁊ si per pretorem.§.deinde.ff.ex qui.cau. ma. Nec ob.si dicatur φ dicta clausula generalis est etiam ad filios referenda ad hoc vt aliquid operetur.arg.eius quod no.ponit Rapha.cu.in suo consi.xij.incip. Titius instituit. Pe.de ancba.in suo consi.mihi.lxiij.incip. Subtiliter ⁊ ad plenum. Et quod consuluit Rapha.fulgo.in consi.xv. Item ex alio de morte defuncti constare videtur quoniam dicitur testator dicit de liberis in liberos: includit etiam filios in primo gradu constitutos: vt patet ex prima substitutione ⁊ etiam ex proprietate verborum.l.liberorum. ff. de ver.signi. Igitur verbum de liberis intelligitur etiã de liberis primi gradus: ⁊ sic de filijs vt equalis sit determinatio.ar.l.iam hoc iure.ff.de vul. ⁊ pup.l.si legatarius.§.cum ita.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij. Nam ad ista facilis est responsio. Et ad primum φ fundamentum est falsum: qꝛ alſ dicta verba nihil operarentur. Nam immo operantur vt supra ostensum fuit ⁊ Rapha.in eorum consilijs supra alleg.non faciũt ad casum nostrum vt in illis facile videri potest. Et decisio Pe.de an. fundatur ad hoc vt omnino vniuersalis verificetur quod nõ est in casu nostro. Quinimmo contra Pe.de ancba.videtur in fortioribus terminis decidere Bar.in.l.lucius.circa vlti.col.ff.de vulga.et pupil.⁊ Bal.in.l.in testamento.in.vj.q.C.de test.mili. ¶ Ad aliud vero dicitur φ verbum liberos non refertur ad liberos primi gradus ꝓm interpretationes supradictas.⁊ sic argu.retorquetur in cõtrariũ. Et si vtrumqꝫ refereretur ad liberos primi gradus: in hoc dispositio esset superflua contra.l.si quando.ff.de lega.j.⁊ sic totum arg. in contrarium retorquetur. ¶ Quarto confirmatur ista conclusio φ dicta verba de liberis in liberos intelligantur.s.de liberis vnius linee si decesserit sine liberis in liberos alterius linee ⁊ non eiusdem linee hoc ex tribus ostenditur. ¶ Primo quia verbum de liberis includit omnes descendentes.l.liberorum.ff.de verbo.signi.⁊ hoc voluit testator expresse dum dicit accipiendo numerum liberorum in infinitum non potest intelligi in liberos eiusdem linee vt instituti differant a substitutis.ar.c.si.de insti. ¶ Secundo quia verba: ⁊ sic ⁊c. denotant similitudinem ⁊ sic similiter facta fuit substitutio si quis filioruʒ decesserit sine filijs.de filijs i liberos alterius linee. Ita dicamus φ si ex vna linea defecerint liberi ⁊ sic liberi decesserint sine liberis bona perueniant ad liberos alterius linee.⁊ tunc erit similis precedenti φ autem filijs decedentes cuʒ filijs ipsis filijs deberent restituere. hoc non dicit testamentum sed tantum reperiuntur positi in conditione. Cogitauit enim testator φ filij ex voto eorum: bona eorum filijs relinquerent.l.scripto.ff.vnde liberi. Ideo tantum posuit nepotes in conditione cogitans φ bene meritos filios non excludent vt dicit.

dicit Jo.de Imo.in.d.l.lucius.ff.de here.insti.⁊ nolens male meritos excludi non posse.iuxta not.in auf.ex causa.C.de libe.prete.vbi ex causis permissis exheredari possunt filij ⁊ nepotes† qr iniquū est liberis hominibus rerum suarum dispositionez impedire.l.nō vsq₃ adeo.ff.si quis a pa.fue.ma. ¶ Ex quibus patet solutio ad id quod sexto loco in contrarium allegatur qd videbatur magis vrgere:qr si voluit ꝙ de liberis in liberos bona peruenirent. Igitur voluisse videtur ꝙ non solum de persona filiorum in alios liberos alterius linee perueniant sed videntur vltra filios liberi grauati:⁊ tamen repe riuntur in conditione positi. Igitur honorati iuxta no.per Bart. in d.l.centurio.⁊ late concludunt nouissimi Perusini in.d.l.ab eo. adducendo plures auctoritates.⁊ dixi in.l.cum filio.ff.de leg.j. Nā predicta tolluntur tenendo ꝙ illa verba de liberis in liberos intelligantur ꝙ eadem conditio que est adiecta filijs eadem conditio censeatur liberis adiecta. Et tamen onus adiunctum censetur primis filijs et liberi tanq̄ heredes filiorum restituere teneātur quos testator futuros heredes cogitauit:iuxta cuius cogitationez verba sunt interpretanda.l.quo loco.ff.de here.insti.⁊ ibi no.sicut in simili vult Barto. quando testator substituit filijs institutis si decesserint sine filijs vel filij filiorum sine:quo casu onus censetur iniunctum filijs primis:et nepotibus qui tamen tenentur restituere tanq̄ heredes ex quo grauamen non est specifice iniunctum liberis filiorum.quo casu procedere potest illa opi.ꝙ censeantur honorati vt declarāt Jo.de imo. ⁊ moderni in.d.l.centurio. ¶ Pro quo facit quia resultarent due presumptiones ⁊ ꝙ censerentur onerati ⁊ honorati contra tex.in.l. seruum filij.in princip.ff.de leg.j.prout illum tex. declarat Barto. in.l.j.ff.eo. ¶ Preterea ex quo non grauauit expresse liberos filioruz sed dixit ꝙ bona deuenirent de liberis in liberos:censetur iniunctum onus reale ⁊ non personale vt dicit Bald.in.d.l.ab eo.⁊ Bal. ⁊ Saly.in.l.precibus in penul.col.C.de impu.⁊ alijs substi. Quorum opi.verificatur in casu nostro ex quo onus iniungitur rei sicut
10 in simili dicimus ꝙ†aliud est quando testator prohibet illos de familia alienare quo casu onus est personale. Secus si dicit rem non posse alienari quia tunc est reale vt primum probatur in.l.pater. §.quindecim.ff.de leg.ij. Secundum in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij. Igitur in casu nostro eueniente conditione in persona alicuius ex liberis voluit in alios bona peruenire. Et quilibet heres cēsef grauatus onere reali non personali quia onus est scriptum in rem vt dicunt prefati doc. Et maxime tenendo ꝙ onus alr̄s iniunctum non teneret qñ imponeretur positis in conditione tantuz ⁊ non honoratis per regulam.d.l.ab eo.vbi ita concludit Bal.⁊ in.l.sed sic.§.j.per illum.tex.ff.de leg.ij.⁊ Joan.de imo.in.d.l.centurio quem sequitur dominus Alexā.qui dicit se bis consuluisse.⁊ ibi late respondet ad iura Bar.idem expressius Jo.de Imo.in.c.raynutius in materia compendiose de testamentis.⁊ Pe.de ancha. consi.cxxvj.incipit. Ponderata ⁊c. Et Bar.in suo cōsi.qd incipit. Andreas cōdidit testamentum.vt refert do.Alex.in.d.l.centurio.⁊ Ang.in suo ꝯsi.vij. incipit. Ex dicto themate plura dubia.late do.Alex.in.d.cōsi.clxv. in.ij.volu.in responsione ad primum arg. Et idem voluerunt Ric. malū.⁊ Ray. Idē solēnis doc.dñs Bene.de perusio in repe.c.si pater.de testa.in.vj. Unde ista opi.videtur magis cōmunis ⁊ videtur ad minus sequenda attentis alijs rationibus ⁊ interpretationibus de quibus supra.ex quibus etiam remanet soluta secunda ratio in cōtrarium allegata ad secundam rationem. Nec ob.etiam quarta ratio quoniam satis dicitur agnationem conseruasse ponēdo filios masculos in conditione quos arbitratus est succedere ascendenti ex testamento vel ab intestato.ar.l.scripto.ff.vnde liberi.⁊.l.cuz ratio.ff.de bo.dā.patet in simili. Nam statutum dicitur factum cause seruande agna.si stantibus masculis femina excluditur tamen tantum loquitur ab intestato:non ex testamento ꝫm Bar.⁊ alios in.l. stipulatio hoc modo concepta.ff. de verb.obli. Ex eo presertim quia masculi tantum erant successuri ab intestato ⁊ non femine ex forma statutorum. ¶ Preterea quando filij decederent sine filijs.tunc apparet ꝙ voluit bona in masculis conseruare:sed quando filijs conditio deficit ex quo expirat substitutio hoc non constat. Item ad secundum respondetur ꝙ ad hoc vt dicta ratio haberet effectum esset necesse ꝙ duo concurrunt. Primum ꝙ substitutio facta esset vltimo decedenti. Secundum ꝙ in tota hereditate:quorum neutrum adest in casu nostro ꝫm Barto.⁊ doc.communiter in.l.heredes mei.§.cuz ita. ff.ad trebel. Et ita tenent communiter Bald.⁊ alij ordi.in.l.pe.C. de impub.⁊ alijs substi. Sexte vero rationi fuit supra plene responsum. Ad vltimam respondeo. Nam dominus Alexan.in.d.consi. lxiij.in.v.volu.dicit ꝙ Pet.de anc.non probat suam conclusionē Nec loquitur in terminis nostris:vt ibi videri potest diuersificatur presertim casus Petri a casu nostro quia ibi non tractatur. An filij positi in conditione sint vocati ad hr̄ditatez grauati respectu substitutionis sibi facte. Sed an sint vocati ad hereditatem alterius filij respectu cuius non fuerunt positi in conditione. Naz in primo casu licet filij positi in conditione non sint vocati:tamen excluditur substitutus:⁊ liberi ab intestato succedunt:vt in.d.l.lucius.cuz glo.quo casu non potest resultare absurdum consideratum a Pe.de ancha. nisi liberi premortuorum essent vocati ad hereditatē vltimi qui sine liberis decessit posset absurdum resultare ꝙ substitutus admitteretur exclusis liberis testatoris contra.d.l.cum accutissimi. Unde casus Pe.de ancha.est valde diuersus.⁊ habet diuersam rationem. ⁊ ex diuersis non est bona illatio.l.inter stipulantem.§. sacraz.ff.de verb.obli.⁊ in.l.papinianus exuli.ff.de mino. Nam omitto ꝙ licet testator digrediatur ad plures gradus ⁊ in casu liberorum etiam deficientium de substituto prouidit. Tamen liberi positi in conditione non censentur vocati prout cōsuluerunt plures solennes doct. Si ad casum propositum inspiciatur. Ita consuluit domi. Alexan.in d.consi.cxxxv.⁊ in consi.xxij.in ij.vo.⁊ consi.xxix.in.v.volu. Idem Oldra.consi.cxlj.⁊ Ang.consi.lv.incip.domi. Andre.domi. Joā. de caua.in consi.lxviij.domi. Benedi.capra.in consi.ij.⁊ do. Cuma. consi.cxxj. Unde non est curandum de Pet.de ancha.quando hoc dixisset. Sed aliter loquitur. Ex quibus concludo ꝙ cum filij nō reperiātur grauati de restituendo liberis suis:⁊ velimus hoc ex coniecturis inducere:⁊ ille sint equiuoce:⁊ plures militent in contrarium non releuant allegata ab eo qui pro substituto instat argu.eius qd habetur in cap.in presentia.de probat.⁊.l.non hoc.C.vnde cognati. Igitur cum non sufficienter sit probata substitutio potest qui pro ea instat obtinere. Et ita concludo in isto passu dubio ⁊ periculoso cum agatur de interpretanda voluntate defuncti. Laus deo.

Bartho.soci.senen.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Consilium in materia effectus legitimationis ⁊ multa in materia substitutionis fideicommissarie.

1 Imperator pōt legitimare infantē spurium.
Et comes palatinus hꝫ priuilegiū legitimādi spurios.nu.2.
3 Imperator tm̄ electus ⁊ ante coronationē pōt legitimare.
4 Confirmatio superioris supplet defectum persone solennitatis et forme.
5 Legitimatio nō valet si in legitimatione nō est facta mētio de substitutionibus ⁊ fideicōmissis factis in testamētis parentū.
6 Princeps si vtif verbis generalibus includētibus qualitates super quibus dispēsat gratia nō vitiatur.
7 Principes ad validitatē actus a se gesti possunt fingere expressum qd expressum non est.
8 Prima legitimatio comitis in aliquo principis potestatem excedere nō potest.
9 Princeps qñ rescribit cōtra ius singularium personarum requirif clausula:non obstantibus.
10 Qñ de principis clara volūtate ꝯstat in legitimatione nō habemus aliud querere:lꝫ mētio specialis nō sit facta.
11 Princeps qñ ꝓcedit de plenitudine ptātis:an possit cōtra subdituz ꝓcedere eo nō citato.
12 Uerbum,masculos:posituz post verbum:liberos ⁊ filios qualificat vtrūq₃ verbum.
13 Masculi ⁊ femine comprehenduntur appellatione descendentium.
14 Substitu.⁊ fideicōmissa nō habēt locū nisi in casibus cōprehēsis in verbis substitutionis.
15 Masculinū nō cōcipit femininū qñ testator in testamēto districtiue facit mentionē de masculis ⁊ feminis.
16 Fideicōmissum cōditionale nō trāsmittif in descēdētes.
17 Exclusis filiabus descēdētes ex eis cēsentur exclusi.
18 Quando quis est grauatus si decesserit sine liberis ex legitimo matrimonio natis:legitimati non dicunf nati ex legitimo matrimonio.
19 Filius legitimatus venit appellatione filioꝝ.
20 Qualitas illa de legitimo matrimo.apposita in conditione apparet ꝙ nati ex legitimo matrimonio a fideicommisso nō excluduntur.
21 Legitimati succedunt iure agnationis in hereditatibus agnatoꝝ.
22 Dispositio testatoris que loquitur de filijs legitimis ⁊ naturalibus per interpretationem passiuam iuris communis verificatur in filijs legitimatis.

Consilium.lxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssctūs illuminet intellectum.

VIsis testamento nobilis viri domini Joannis substitutionionibus in eo factis ⁊ contentis legitimationibus Jacobi:⁊ renunciationibus filiarum ⁊ neptium testatoris ratificatione domine Helene legitimatione Jacobi ⁊ alijs que in facto narrantur.⁊ illis accurate ⁊ diligēter pensatis circa plura versabitur presens consultatio. ¶ Primo circa validitatem legitimationis dicti Jacobi ⁊ circa eius efficaciam re

spectu dispositionis que in testamento Joannis continetur. ¶ Se-
cundo posito ꝙ dominus Julianus esset vltimus de agnatione Jo
annis. An censetur grauatus de restituendo in testamento Joãnis
descendentibus feminis dicti Joannis vel masculis ex feminis de-
scendentibus. ¶ Tertio posito ꝙ sic an super existentia Jacobi filij
legitimati excludat dictas descendentes ex eis. ¶ Capio primum
1 consultationis articulum. Et premitto ꝙ non est dubium † ꝙ impe
rator poterat legitimare dictum infantem spurium vt est casus in
§.fin.in aut.quibus modis naturales efficiuntur sui.in ver. Certa
constitutio Constantini. vbi optime probatur ꝙ nisi consuetudo ab
rogasset voluisset lex Constantini que spurios a principe multis mo
dis legitimari permittebat: ⁊ ibi hoc determinat glo.communiter
approbata: ⁊ est casus in.l.qua in prouincia.§.diuus.⁊ ibi nota.ff.
de ritu nupti. ¶ Ex quo infero ꝙ si imperator poterat legitimare
2 potuit etiam illuꝫ legitimare † Comes palatinus quatenus per suuꝫ
priuilegium sibi conceditur. Nam licet legitimare spurios sit de re-
seruatis principi: vt in aut.qui.mo.natura.effi.sui.§.illud.⁊ in.c.per
venerabilem qui filij sint legi. Tamen princeps hoc sicut alia reser
uata illa communicat ⁊ concedit inferioribus per specialia priui-
legia: vt in.c.quod translationem.extra de offi.lega.⁊ ibi no. vnde in
spici debent priuilegia comitum quibus talia conceduntur: si volu-
mus scire quantum eorum potestas extendatur. vt in.c.porro. extra
de priuilegijs. Tradit Ange.in.aut.quibus modis natu.effi.sui. §.
si quis. Igitur Pau.de cast.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantum.ff.de li-
be.⁊ posthu. dominus Alexand. preceptor meus in consilio.lxvij.in
primo volumine.⁊ in suo consilio.lx.in secundo volumine. ⁊ Paul.
de cast.consilio.ccxxj.incipit. Super eo ꝙ primo loco. ⁊ Bald.in.c.
domino guerram. hic finitur lex corradi.⁊ in aut.preterea.C.de na-
tu.libe.⁊ dominus Antonius in dicto capitulo per venerabileꝫ.qui
filij sint legitimi.in quibus locis concluditur quod eatenus ⁊ non vl
tra dicitur comes habere potestatem legitimandi quatenus in pri-
uilegio continetur: ⁊ sic potuit quatenus in suo priuilegio contine-
tur dictum filium spurium legitimare. ¶ Premitto etiam ⁊ secun-
do quod sicut imperator poterat dictum filium legitimare: ita po-
3 tuit † serenissimus rex romanorum Maximilianus licet tantum ele-
ctus añ coronationem. ista est communis opinio quam tenet Jo.an.
in addi.spec.in titu.de succes.ab intest.§.j.ver. Ex facto.ibi. Itẽ sci-
re debes in titu.de rescripti presentatione.§.finali.versi. Item obtẽ-
tum est.⁊ sequitur dominus Anto.in dicto.c.per venerabilem. Ita
etiam disputando tenuit Jaco.de are.⁊ refert ⁊ sequitur Cyn.in.l.
bñ a zenone.C.de quadrien.prescri. ⁊ Barto. in extrauaganti ad re
primendum in verbo Reges. que opinio est tenenda quicquid di-
xerit Saly.in.d.l.bene a zenone.C.in sua disputatione que incipit:
Mediolanensis cum illam teneant luminaria vtriusqꝫ iuris Joan.
and.⁊ Barto.⁊ sit communis opinio. ¶ Ex quo infertur ꝙ sicut
Serenissimus rex romanorum potuit de nouo legitimationem face
re. Ita etiam legitimationem iam factam per Comitem confirma-
re siue fuerit nulla in aliqua parte quia videtur tunc de nouo illud
facere siue sit imperfecta quia tunc videtur perficere secundũ Guil.
Cy. Bald. Barto.⁊ omnes alios in.l.⁊ quia.ff.de iurisdi.om.iudi.
4 ⁊ plene not.per Bald.in.iij.col.C.de rerum permu. Unde † confir-
matio superioris supplet defectum persone solennitatis ⁊ forme: vt
no.dicit Bald.per illum tex.in.l.fi.ff.de testa.tute.⁊ clarum est cuꝫ
confirmatio facta fuerit ex certa scientia: vt in.c.examinata.cum.c.
sequen.⁊ vtrobiqꝫ doct.extra de confirma.vti. vel inuti. Nam licet
alias confirmatio soleat tribuere robur ⁊ validitatem actui confir-
mato non tamen illum solet extendere. vt est tex.no.cum glo.in.l.au
relius.§.testamento.ff.de libe.lega.per quem ita dicit Bald.in.l.
aduersus in fin.C.si aduersus rem iudi.⁊ no. Inno.in.c.dudum.de
decimis quem ibi declarat dominus Abb.⁊ tenet Bald.in.l.no-
minationes.C.de appella. ⁊ Bald.in.c.ex parte.in fi.extra de con-
stitu.cum similibus. Ex quibus infero ꝙ cum legitimationes pre
dicte tam Comitis ꝙ̃ regis romanorum fuerint legitime de filio im
pubere de quo est expresse Comiti in suo priuilegio ꝯcessum nec vi-
deo ꝙ aliqua solennitas deficiat. Unde possunt dici dicte legitima
tiones valide ⁊ legitime pro quarum validitate presumitur si non
contrarium probatur.l.necnon. §.quod ab eis.ff.ex quibus cau.
ma.⁊ est casus in.c.in presentia.⁊ ibi no.doct. maxime domi. Abb.
in.c.in presentia de probatio. ¶ Infero etiam ꝙ dicta legitimatio
dicti impuberis triplici nititur auctoritate. Primo legitimatio Co
mitis. Secundo legitimatio Regis romanorum. Tertio legitima-
tio Comitis a rege romanorum confirmata. Due tamen difficulta-
tes in puncto mouentur. ¶ Prima est quod dicitur quod in legiti-
matione regis romanorum non videntur adiecte sufficientes clausu
le derogatorie. Nam requiri videbatur specialis mentio de lege con
traria contra quam describitur: quia sumus in casu in quo speciali-
ter per legem rescribi prohibetur: vt patet in aut.quibus modis na
tu.effici.sui.§.finali.⁊ sic succedere videtur doctrina Bald.⁊ Saly.
in.l.finali.C.si contra ius vel vtili.publi.⁊ Cano.in.c.nonnulli.de re

scrip. Dum concludunt ꝙ quando rescribitur contra legem haben-
tem clausulam derogatoriam ad rescripta non sufficit dicere. Nõ ob
stante aliqua lege etiam si forte addatur in contrarium disponente:
cum ergo in casu nostro in legitimatione regis romanorum non sit
adiecta specialis derogatio.ll.que hoc prohibent: videtur ꝙ dicte le
ges non sint sublate. Sed ad hoc faciliter respõdetur quia sufficit ꝙ
rescriptum emanauerit ex certa scientia licet non sit apposita specia
lis derogatio: ita concludit glo.in.l.quotiens.C.de precibus impe.
offe.⁊ Pe. Jaco.de arena.quos refert Saly.in.l.fi.C.si contra ius
vel vtilitatem publicam.ita voluit glo.in verbo litterarum.in.c.cuꝫ
te.extra de etate ⁊ quali.quam ibi approbant Innocen. ⁊ Hostien.
⁊ magis communiter docto.⁊ Pau.de cast.in consilio.ccxxiij.incip.
Uidendum est primo.⁊ domi. Anto.in.c.nõnulli.de rescrip. vbi di-
cit maxime in recollectis ꝙ licet aliquid in puncto iuris posset in cõ-
trarium adduci tamen propter auctoritatem tantorum virorum di-
cta cõclusio seruaretur in practica. Preterea in casu nostro deroga
tum est quibuscũqꝫ legibus in contrarium facientibus que etiã clau-
sula videtur sufficere vt videtur concludere Bar.in.l.finali.C.si con
tra ius vel vtili.publi.⁊ idẽ Bart.in extraua.ad reprimen.in verbo
Non obstantibus. Et tenent domi. Anto.⁊ Domi.in.c.que in eccle
siarum.de constit.⁊ in.c.j.de rescrip.⁊ Pau.de ca.in consi.ccxxviij.
¶ Preterea tollitur omnis difficultas in casu nostro quando in
indulto regis romanoruꝫ dicitur derogantes quibuscunqꝫ legibus
in contrarium facientibus ⁊c.⁊ seu aliam formam dantibus ex certa
scientia motu proprio ⁊ de plenitudine potestatis nostre absolute
etiam si oporteret in specie ⁊ de verbo ad verbum specialeꝫ ⁊ expres
sam fieri mentionem: que clausula est sufficiens etiaꝫ vbi requiritur
mentio specialis.⁊ clausula derogatoria specialis vt cõcludit Bar.
in.l.si quis in principio testamenti.ff.de lega.iij.⁊ in consilio quod
incipit. Quidam fecit testamentum. Et Fed.de senis consi.xlvj. Et
Bald. Ange.⁊ scribentes in.l.omnes.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an-
no. Ange. Pau.⁊ Moder.in.l.si mihi.⁊.§.in lega.ff.de leg.j. Pau
lus de castro in consilio.liij.⁊ dominus Antonius ⁊ Domi.in.c.que
in ecclesiarum.⁊ dominus Antonius in.c.cum instantia.de censibꝰ.
⁊ sic est sufficienter sublata dicta difficultas. altera difficultas in pun
cto. Añquid dicte legitimationes possent allegari subreptitie ex quo
in eis non est facta mentio de fideicommissis factis in testamento do
mini Joannis. Que quidem difficultas potest dupliciter intelligi.
Primo an habeat vitiare legitimationem. Secundo an preiudicet
illis qui essent ad aliquod fideicommissum inuitati legitimatione nõ
facta: ⁊ legitimatione legitime facta excluderentur. ¶ Circa primã
difficultatem videbatur dicendum legitimationem inutileꝫ: quia nõ
fuit facta mentio de substitutionibus ⁊ fideicommissis. Sed tantum
in genere narratum dominum Joannem decessisse condito testamẽ-
to: ⁊ sic in genere ⁊ non in specie: propter quod videtur voluisse prin
cipem seu comitem circũuenire ꝯm domi. Anto.in consilio.ij.⁊ in cõ
silio.x.⁊ quod dicit domi. Alexan.in consilio.lx. in secundo volumi-
ne.⁊ in consilio.cxcvj.in eodem volumine. Facit etiam quia videtur
quod non fuerit sufficiens in genere facere mentionem de testamento
⁊ substi.⁊c. Sed ꝙ in specie debeat fieri mentio secundum Bald.in
l.j.C.de furtis.⁊ domi. Alexand.in consilio.cxcvj.in secunda parte.
¶ Sed tamen his non obstantibus contraria sententia est verior et
5 breuiter rem expediendo non inueni iure cautuꝫ † ꝙ si in legitimatio
ne non est facta mentio de substitutionibus ⁊ fideicommissis factis in
testamentis parentum ꝙ legitimatio non valeat. Nam non reperio
hanc solennitatem requisitam in huiusmodi legitimatione: qui ergo
hoc dicit alleget legem hoc dicentẽ. vt in aut.de trien.⁊ semis.§.consi
deremus.⁊.l.illam.C.de colla.l.necnon.§.quod eis.ff.ex quibus cau
sis maio.⁊ videtur esse de mente doctorum qui quando communiter
concludunt ꝙ legitimatio excludit substitutum sub conditione si gra
uatus decesserit sine liberis legitimis ⁊ naturalibus non dicunt ꝙ in
legitimatione debeat fieri mentio de fideicommisso: vt patet ex not.
per Joan.andr.in titu.de testamen.§.finali.in vltima additione.⁊ ꝑ
docto.in locis late relatis per dominum Alexand.in.l.ex facto. §. si
quis rogatus.ff.ad trebel.⁊ in.l.generaliter.§.cum auteꝫ.C.de insti.
⁊ substitu.sub conditio. factis. Quinimmo puto narrationem predi
ctam fuisse legitime factam in vtraqꝫ legitimatione tam Comitis ꝙ̃
in facta a rege romanorum. De legitimatione Comitis patet: quia
vult ꝙ si legitimus ⁊ naturalis ac si ab initio fuisset legitime procrea
tus per verba multum ampla. Et ꝙ succedat ex testamentis ⁊ con-
tra testamenta. Item ꝙ faciant conditionem purificari ⁊ deficere si-
cut fecisset si fuisset de legitimo matrimonio a principio procreatus:
non obstante quocunqꝫ iure quesito alteri seu querendo. Ex quibus
patet ꝙ intẽtio legitimatoris clara fuit quod etiam in fideicommis-
sis includerentur siue tanq̃ positi in conditione siue tanq̃ vocati: ac
si a principio fuissent de legitimo matrimonio nati: non obstante iu-
re alteri delato. Et sic cum clara sit ⁊ apta intentio Comitis ꝙ etiaꝫ
dicto casu legitimare voluit non potest dicta ratione rescriptum de
subreptione notari. Sufficit etiam ꝙ generaliter voluit dicto casu fi-
lium esse

lium esse legitimum. vt supra. argu. l. qui iure militari. ff. de testamē. mili. Ita in simili consuluit Paulus de castro in consilio. ccxix. incipit. Super puncto isto. vbi dicit ꝙ licet quando non narratur qualitas spurietatis que reddebat rescriptum subreptitium iuxta no. per Baldum in. l. si qua illustris. C. ad orficia. ꝛ per Bald. in. l. eam quā.
6 C. de fideicom. † Tamen si princeps vtitur verbis generalibus inclu dentibus dictas qualitates super quibus dispensat gratia non vitiatur. allegat Jo. and. in. c. fi. de filijs presbyterorū. Et hoc consiliū refert ꝛ sequitur dominus Nico. de vbaldis. in tractatu de succes. ab intesta. in. xvij. charta. Et consuluit dominus Alex. in consil. lxviij. als. lxx. incipit in causa vertente. Et idē tenet do. Jo. de ana. in. cōsi. xcv. incipit. Uisis ꝛ ponderatis. Et dominus Benedictus capra in consili. clvij. incipit. Fuit dispensatum per papam Martinum. ¶ Preterea patet ex cōcessione ita ampla ꝛ generaliter facta quocunqꝫ testamento existente ꝛ contra quodcunqꝫ testamentum: ꝛ in omnibus conditionibus ꝛ fideicommissis ꝙ si narrasset testamentum domini Joannis: ꝛ expressisset fideicommissa idem concessisset. Igitur cum reperiatur in iure expressum ꝙ ista qualitas sit exprimenda licet ea alias expressa forte Comes non ita concessisset: tamē ex quo constat ex serie legitimationis clare quod concessisset: non reddit talis taciturnitas indultum surreptitium vt concludūt dominus Ant. Joan. de imo. Abb. ꝛ Dominicus in repeti. c. postulasti. eo. titu. in. xv. col. Domini de rota decisione. xix. in. titu. de preben. ꝛ Jo. de calde. in ti. de rescriptis consilio secundo. ¶ De legitimatione regis romanorum patet quia in ea dicitur ꝙ eum legitimat ad quascumqꝫ hereditates tam ab intestato ꝙ̄ ex testamento ꝙ̄ ex codicillis ꝛ ex quauis substitutiōe vel vltima voluntate ascendentium: ꝛ non obstantibus testamētis auorū ꝛ proauorū que voluit haberi pro sufficienter expressis ad effectum dicte gratie que verba etiam magis ampla sunt ꝛ in dicto rescripto apparet clare ꝙ voluit etiaꝫ respectu fideicommissorum contentorum in testamento Joannis legitimati. Unde ex superioribus non potest dici surreptitium quod etiam quia voluit testamenta auorum ꝛ proauorum: ꝛ in specie dicti domini Joannis haberi pro sufficienter expressis que clausula operatur ac si dicta testamēta fuissēt expressa ꝛ specificata. ¶ Pos-
7 sunt † enim principes ad validitatem actus a se gesti fingere expressum quod expressuꝫ non est. c. j. de transactionibus. c. illa. de electio. ita consuluit dominus. Antonius in materia in consilio secundo: et in consilio. lv. Unde cum in casu nostro princeps voluerit haberi ac si expresse: ꝛ nominatim omnia expressa fuissent contenta in dicto testamento fuissent in adulto expressa ſm Angel. in consilio. cclxx. incip. Bonifacius episcopus. Et tenet Rota in nouis decisionibus decisione. xx. in titu. de rescrip. ꝛ Bal. in. c. super litteris. eo. titu. et est bonus tex. ꝛ ibi Ang. in. l. omnes. C. de prescrip. xxx. anno. Et sic concluditur ꝙ non potest altera causarum propter fideicom. non
8 narratum subreptitium reputari. ¶ † Preterea prima legitimatio comitis in aliquo principis potestateꝫ excedere non potest: quia est confirmata a pricipe motu ꝑprio: ex certa scientia de plenitudie potestatis cum plena clausula non obstantibꝰ. Unde licet confirmando etiam ex certa scientia non videretur voluisse tertio preiudicare. argu. l. ij. §. si quid a principe. ꝛ §. merito. ff. ne quid in loco pub. et tenet Pau. de cast. consilio. clvij. incip. Questio ista vertitur. Et tenet Bald. in. l. imperata. C. senten. rescin. non pos. ꝛ domi. Alexan. consi. cxxij. in quarto. volu. Tamen in casu nostro non est dubium ꝙ talis confirmatio facta ex certa scientia operari debet in preiudicium tertij. Quoniam vltra clausulaꝫ ex certa scientia apposita est clausula de plenitudine potestatis per quem apparet ꝙ voluit supra ius disponere ꝛ tertio preiudicare iuxta ea que ponit Bal. in. l. eos in principio. C. de appellatio. ꝛ Bald. in. c. cuꝫ accessissent. in. ix. colum. extra de constitu. ꝛ domi. Abb. in. c. ad hec. de rescriptis. ꝛ in. c. inter dilectos. in. vj. de fide instru. ꝛ domi. Joan. de ana. consilio lxxxj. Confirmantur predicta multum clare. Nam in dubio confirmationis ꝛ legitimationis narratur legitimatio primo facta a comite ꝛ legitimatum esse impuberem: ꝛ de legitimatione constare publicum instrumentum. Demum princeps asserit de omnibus ꝛ singulis defectibus se plenissime informatuꝫ. Deinde inherendo cuicūqꝫ alteri legitimationi cuiuscūqꝫ Comitis que cederet in honoreꝫ ꝛ vtilitatem dicti legitimati motu proprio ex certa scientia ꝛ de plenitudine potestatis confirmat. ¶ Ex quibus patet ꝙ cum fiat mentio de dicta legitimatione quod princeps habuit notitiam. argumentū notatoruꝫ per Bartolum in capitulo primo. imperator lotharius. ꝛ refert dominus Alexand. in. l. qui rome. §. duo fratres. super. iiij. q. Bart. ff. de verborum obligatio. ¶ Preterea ꝛ fortius princeps disponit ꝙ superexistentibus filijs legitimis ꝛ naturalibus filius legitimatus non succedat nisi quatenus de voluntate paterna procesferit non obstante alia legitima. per quam contrarium disponebatur. Et in ceteris vult primam legitimationem firmam remanere. ¶ Ex quibus patet quod rex romanorum habuit noticiam de dicta legitimatione ꝛ que in ea continebantur. vt probatur ex his que no. Barto. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verborum obligatio. in. iij. q. vbi vult quod si apparet facta diuisio prout in testamento disponitur presumitur noticia contentoꝝ in testamento. Item noticia partis probat noticiam totius legis non est ferendus. ꝛ ibi not. ff. de transactionibus. Item reprobando in parte in alijs censetur approbata. l. tribunus. §. in testamento. ff. de testamento militis. et in casu nostro approbat statim in alijs. ¶ Preterea in dicto indulto. in versiculo. Necnon in testamentis auorum. per verba multum pinguia derogat omnibus que in premissis vel in aliquibus ex eis que continentur in dicto indulto contradicerent vel concessa impedirent etiam si essent talia de quibus fienda esset mentio specialis que vult haberi pro sufficienter expressis: ꝛ sic habetur ac si dicta legitimatio fuisset specialiter ꝛ nominatim expressa in dicto indulto vt supra fuit declaratum: ꝛ facit etiam quod notat Bald. in extrauagan. de pace constantie: in verbo non obstante. Et Angel. in. l. diuus. §. licet. ff. de iure codicil. ꝛ maxime propter clausulaꝫ motu proprio secundum Ange. in. l. sed ꝛ si quis. §. quesituꝫ. ff. si quis cautio. ¶ Ex quibus concludo ꝙ siue probetur scientia principis prime legitimationis siue fingeretur expressa in indulto pricipis dicitur esse specifice confirmata in omnibus tamen propter clausulam ex certa scientia ꝛ clausulam motu proprio ꝛ de plenitudine potestatis vt dictuꝫ est. Tum vel maxime propter plures clausulas non obstantium in
9 certas. Nam † quando princeps rescribit non solum contra ius commune: sed etiam contra ius singularium personarum: non solum requiritur clausula ex certa scientia sed etiam clausula non obstantibus secundum Baldum ꝛ Andr. de yser. in prohemio feudorum in xiij. columna. Idem Barth. de salyce. in. l. finali. C. si cōtra ius vel vtilitatem publicam. ꝛ dominus Antonius in. c. que in ecclesiaruꝫ. in penulti. colum. de constitu. ꝛ est glo. fina. in. l. ij. §. si is pro quo. ff. quod quisqꝫ iuris. dicens ꝙ ibi rescriptum tollens exceptionē emanauit ex certa scientia: ꝛ imperator apposuit clausulam non obstante: ꝛ sequuntur ibi docto. cum concordantijs de quibus ibi per dominum Alexand. vbi dicit hanc esse communem opinionem. Non omitto ꝙ in pluribus partibus illius indulti apparet quod voluit preiudicare iuri tertij per dictam legitimationem concessionem ꝛ cōfirmationem. Et patet quia tantum excipit preiudicium filiorum legitimorum qui postea nascerentur. In ceteris autem constat ꝙ intēdit iuri tertij respectu contentorum in testamentis auorum: ꝛ in specie in testamento Joannis: ꝛ sic alia confirmat vt dixi per dictam. l.
10 iubemus. §. testamento. ¶ † Unde cum de principis clara voluntate constet. Non habemus aliud querere licet mentio specialis non esset facta secundum Paulum de eleaza. ꝛ Joan. de imo. in clemen. j. ad finem. de sepul. ꝛ Bald. ꝛ Andr. de yser. in prohemio feudoꝝ. Unde non potest dicta legitimatio infirmari licet de fideicommisso non sit habita mentio. Quare succedit alia difficultas si dictus Jacobus legitimatus sit habilis ad aliquid ad quod non fuisset non legitimatus: ꝛ includatur in aliqua dispositione testatoris talis inclusio fuit in preiudicium illorum quibus est quesitum in spe. Et in hoc aduertendum est ꝙ aut querimus. Nunquid admittatur ad successionem paternam non obstantibus agnatis. ꝛ hoc est indubitatum: ex quo legitimatio est impetrata a patre: vt concludit Bald. quem omnes sequuntur in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de liberis ꝛ posthumis. ¶ Aut querimus de preiudicio patris qui potuisset disponere de bonis auorum ꝛ nunc non posset propter fideicommissum contentum in testamento Joannis: et hoc etiam non est in consideratione ex quo ipsemet pater impetrauit ꝛ illi consensit vt in regula nō debet. cum materia. ff. de regulis iuris. Poterat enim non impetrare. Igitur impetrando ꝛ consentiendo sibi preiudicauit. iuxta nota. per Bartolum in. l. que dotis. ff. soluto matrimonio. ꝛ patet quia legitimatio preiudicat quando fit de consensu eorum quibus legitimatio preiudicat. l. ij. ff. de nata. restitu. ꝛ notant Bartolus ꝛ doctores in dicta. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ¶ Aut querimus nunquid legitimationes preiudicent respectu fideicommissi: ꝛ substitutionis cōtentorum in testamento Joannis: vel quia includatur legitimatio in aliqua conclusione ad exclusionem alterius qui alias non includeretur vel vocaretur ad aliquid fideicommissum qui alias non vocaretur: et sic etiam ad alterius exclusionem. Et in hoc faciebat difficultatem: quia cuꝫ pater Jacobi non posset fideicommisso preiudicare non videtur quod potuerit filium legitimare in preiudicium eorum: quibus fideicommissum fuisset delatum eis non requisitis quando per talem legitimationem excluderentur: prout videtur esse de mente Bartoli in dicta. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ꝛ hoc in indiuiduo consuluit elegans doctor dominus Franciscus de rampo. consilio incipit. In themate ꝛ quesitis. argumentum. l. nam ita diuus. ff. de adoptio. ꝛ probatur ex his que notat Joannes andr. in regula sine culpa. de regulis iuris. in sexto. ꝛ Joannes andr. ꝛ Dominicus in. c. grandi. de supplen. negli. prela. ita etiam consuluit Petrus de anc. in consilio mihi. ccccxliij. incipit. Circa primum quesitum. Et dominus Alexan. in consilio. lxvij. in primo volumine. ꝛ in consilio. xciij.

in eodem volumine. Et hanc opinionem sum secutus in dicto. §. et
quid si tantum. respondendo ad quedam obiecta que in contrarium
fieri poterant. ¶ Sed hoc non obstante contrarium est verum in ca-
su nostro. † Nam licet quando princeps procedit de plenitudine po-
11 testatis sit magna dubitatio. Nunquid cōtra subditum possit ꝓcedere
eo non citato: quando agitur de eius preiudicio iuris iam quesiti per
ea que habentur in cle. pastoralis. in ver. ceterum. de re iudica. ⁊ per
Bal. in. l. fi. C. de legi. cum similibus. quo etiam casu multi non par-
ue auctoritatis qd de plenitudine potestatis possit: prout tenuit Jo.
and. in. c. j. de causa pos. ⁊ proprie. ⁊ dominus Anto. in. c. cum olim.
de re iudi. ⁊ Bald. in. l. nec causas. C. de appel. ⁊ in. d. l. ij. §. si is pro
quo. ⁊ Jo. and. post Host. in. c. in nostra. de procura. ⁊ Bald. in. l. ij.
C. quomodo ⁊ quando iudex. ⁊. l. fi. C. de fructibus ⁊ litis expen. quo-
rum magna est auctoritas: esset tamen periculum hanc opinionē se-
qui quando auferatur ius iam quesitum. Tamen quando princeps
procedit in preiudicium iuris delati ex testamento: adhuc non quesi-
ti quod ius dicitur esse delatum de iure positiuo. l. iij. ff. de testa. tunc
potest princeps indubitāter de plenitudine potestatis procedere nō
citatis ⁊ non requisitis his de quorū preiudicio agitur: ita voluit no.
Bar. in. d. §. ⁊ quid si tantum. arg. l. ij. ff. de natalibus restitu. quem
sequuntur communiter doc. Ita etiam voluit Bal. in. l. nam ita di-
uus. ⁊ do. Anto. in. c. per venerabilem. extra qui filij sint legi. ⁊ Bal.
in. l. ij. in. viij. q. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ hoc casu indubitanter procedere
possunt auctoritates supra statim relate: ⁊ fortius ī casu nostro quia
loquuntur Bar. ⁊ alij quando ius est delatum de presenti: ⁊ in re et
statim acceptari potest quando post mortem patris delata est here-
ditas agnatis: fortius in casu nostro in quo ius est cōditionaliter de-
latum: ⁊ in spe: quo casu nihil dicitur esse quesitum: quia ea que sunt
in conditione non sunt in dispositione. l. si quis sub cōditione. ff. si qs
omissa causa testamenti. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. l. lucius. ff. de here. insti.
⁊ hoc maxime quia princeps procedit rescribendo ⁊ priuilegiando
de plenitudine potestatis iudicando: quo etiam casu procedere po-
test parte non citata. vt concludit glo. ⁊ docto. in. l. licet. de re iudica.
⁊ Bal. in. l. fi. C. de fructibus ⁊ litis expen. ⁊ no. domi. Anto. in. c. cum
dilecta. de confirma. vti. vel inutili. ⁊ domi. Anto. in. c. veniens. de fi-
lijs presbyterorum. ¶ Ex quibus infertur ꝙ si princeps potest de
plenitudine potestatis potest ⁊ potuit talem potestatem comiti com-
municare. d. c. quod translationem. cum ibi no. extra de offi. delega.
Unde potuit comes cui talis potestas est concessa etiam irrequisitis
his ad quos hereditas tam ex testamento ꝙ̄ ab intestato defereretur
potuisset dictum Jaco. legitimare: ⁊ ita consuluit domi. Alex. consi.
clxxxvij. in quinto volumine. ⁊ consilio. clxxxvij. in secundo volumi-
ne. Ex quibus concluditur in hac prima questione ꝙ dictus Jaco.
est iuridice legitimatus: non obstantibus fideicommissis de quibus
in testamento dicti Juliani. ¶ Capio secundam difficultatem. ⁊ pu-
to ꝙ si totus tenor substitutionum in quibus descendētes testatoris
vocantur considerentur femine descendentes ex dicto Joanne testa-
tore neqꝫ descendentes ex eis aliquo casu nunꝙ̄ reperiuntur vocate
ad aliquod fideicommissum: vel posite in aliqua dispositione posito
ꝙ Jacobus non esset legitimatus vel non esset in rerum natura. In
prima enim substitutione hoc clare constat. Nam facta est substitutio
filijs suis institutis casu quo decederent: seu aliquis eorum decede-
ret sine liberis masculis ꝙ reliqui filij ⁊ liberi masculi succederent.
Igitur femine neqꝫ sunt posite in conditione: neqꝫ sunt vocate ad fi-
deicommissum: ex quo tantum masculi liberi ponuntur in conditio-
ne: ⁊ liberi: ⁊ filij masculi vocantur ad fideicommissum. ⁊ sic masculi
includuntur. Cēsentur voluisse feminas excludere. l. cum ita. ff. de cō-
di. ⁊ demon. ⁊ ita dicit Bar. ⁊ sequuntur communiter docto. in. l. cum
auus. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Secundo loco testator disposuit ꝙ si
filij decederent cum filiabus feminis quod ille dotari deberent prout
erat de iure. vt determinat Bar. in. d. l. cum auus. argu. aut. res que.
cum ibi notatis. C. communia de lega. Reliquum vero voluit perue-
nire in dictos filios suos ⁊ heredes. ⁊ sic refert se ad filios suos ma-
sculos institutos ⁊ non ad feminas quia dixit filios ⁊ non filias. Itē
dicit heredes: filie autem erant institute in effectu in rebus certis: et
12 non sunt proprie heredes. l. quidam. §. is autem. ff. de edendo. † Item
supra vocantur post mortem filiorum sine filijs masculis filios ⁊ li-
beros masculos quod verbum masculos post verbum liberos ⁊ fi-
lios qualificat vtrūqꝫ verbum. l. doli verbum. Et ibi Bar. ff. de ser-
uo corrupto. ⁊ per Bar. in. l. seye. §. gayo. ff. de fundo instructo. Un-
de cum repetat eandem substitutionem dicendo dictos filios dicitur
facta. ⁊ censetur facta relatio ad sepe dictos filios cum qualitatibus
suis. l. si prior. ⁊ ibi Bal. ff. solu. ma. l. asse toto. ⁊. l. institutio talis. ff.
de conditio. ⁊ demonstra. ⁊ sic repetitio cēsetur facta de filijs mascu-
lis. Nam etiam alr's videretur se correxisse incontinenti. l. nam ad ea.
ff. de conditio. ⁊ demonstra. Item quia subdit ⁊ filios ⁊ liberos ma-
sculos filiorum suorum: ex quo capitulo sequenti patet ꝙ de mascu-
lis intellexit. l. si seruus plurium. in fi. ⁊. l. qui filiabus. ff. de legatis. j.
Quinimmo existentibus masculis prohibuit feminas expresse ne
possint succedere filijs masculis. Igitur verbum filios includit tan-
tum masculos. ¶ Preterea in dicto capitulo tractatur de fideicom-
misso iniuncto filijs. non autem sumus in domino Juliano nepote ex
filio Jacobo testatoris cui in dicto capitulo nullum reperitur iniun-
ctum fideicommissum in dictis capitulis. Ex his tamen ostenditur
clara intentio testatoris ꝙ noluit ad fideicommissum vocare feminas
sed tantum masculos quod etiam clare patet: quia si aliqua filiarum
feminarum decederet: vel religionē ingrederetur non substituit alias
feminas. Sed filios masculos. Item ex eo quia prohibuit filios ne
filias suas feminas instituere possent: dicendo ꝙ nullo modo insti-
tuere possent que vniuersales negatiue includunt quemcumqꝫ mo-
dum succedendi. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. ⁊ quod
posuit dominus Alexan. in consi. lxxij. in secundo volu. Unde clare
constat ꝙ tantum masculos vocare voluit ⁊ non feminas. Nam sem-
per considerando masculinitatem habuit respectum ad conserua-
tionem familie ⁊ agnationis que per masculos ⁊ non per feminas
conseruatur vt dixit Jo. and. post Ricar. malum. in addi. specu. in
titu. de testa. ī rubri. in versi. sub hoc titulo generali. Et plane patet
ex no. per Bald. in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. Ex quibus
patet ꝙ vsqꝫ ad versiculum testamenti in quo dicitur. Et hoc est quia
intentio mea est ꝙ omnia bona mea ⁊c. Nunquam femine reperiun-
tur vocate ad aliquod fideicommissum: neqꝫ dominus Julianus
qui est nepos testatoris reperitur grauatus aliquo onere fideicom-
missi in hoc autem capitulo oritur aliqua difficultas ⁊ in sequentibus
ex pluribus. ¶ Primo dum dicitur intentio mea est ꝙ semper mea
remaneant in filios filiorum meorum: ⁊ eorum descendentium vsqꝫ
quo vnus restabit superstes. Nam filij filiarum sunt descendenti-
13 bus: vt in. l. fi. C. de suis ⁊ legi. ⁊ no. glo. in. c. statutum. de hereti. lib.
vj. † ⁊ tam masculi ꝙ̄ femine comprehēduntur appellatione descen-
dentium cum sit verbum communis generis: vt in aut. de resti. fidei-
missi. §. j. ⁊ in. l. fi. C. de verbo. signi. ⁊ per Barto. in. l. tutelas. ff. de
capi. dimi. Igitur videtur includi ⁊ vocari ad fideicōmissum helena
soror domini Juliani ⁊ filij sororum qui sunt de descendentibus te-
statoris. Sunt enim verba apta ad fideicommissum. l. fideicommis-
sa. §. hec verba. ff. de leg. iij. ⁊ hoc clare patet quia postea dicit: ⁊ hoc
volo iubeo ⁊c. que verba inducunt fideicommissum. l. ij. C. commu.
de lega. institu. de singulis rebus per fideicommissum relictis. §. fi.
¶ Secundo dum dicitur. Et in propinquiores attinentes meos de
domo mea de filijs. Nam appellatione attinentium omnes coniun-
cti siue masculi siue femine siue sint consanguinei ꝯiuncti per mascu-
los siue per feminas vt voluit Ange. in. aut. de aliena. emphi. §. ico-
nomus. ⁊ Ange. in. aut. de here. ⁊ falci. §. j. vbi vult ꝙ attinentes di-
cantur: vt in. l. j. C. si rector prouin. vbi fit mentio de propinquis qui
dicuntur omnes consanguinei. l. fin. ⁊ ibi Barto. Bald. ⁊ alij. C. de
verbo. signi. dicit etiam Bald. ꝙ attinentes sunt illi de quibus in. l.
j. in fi. ff. de postu. vbi ponuntur omnes consanguinei ita dicit in. c. in
litteris. extra de testibus. Faciunt notata per Bal. in. c. si pater. de
testa. in. vj. igitur videntur includi femine ⁊ descendētes ex feminis.
¶ Tertio hoc idem videtur probari ex verbis positis in vltimo
capitulo substi. Dum dicitur sed remaneāt in familia cognationis
⁊ de domo mea de familia. Nam non est dubium ꝙ femine ⁊ descen-
dentes ex eis dicuntur cognati. insti. de legi. tuto. §. j. item domina
helena soror Juliani dicitur de domo ⁊ de familia quia agnata: vt
in. l. voluntas. ⁊ ibi glo. C. de fideicom. ⁊ consuluit domi. Alexan. in
consilio. xxiij. in. ij. volu. De domo enim ⁊ familia dicuntur agnati.
l. familie. ⁊. l. pronunciatio. §. familie. ⁊ ibi Barto. ff. de verbo signi-
fica. ⁊ per Barto. in. l. j. in princ. post Jaco. de are. ff. ad fille. Item
etiam filij sororis succedunt ad similitudinem agnatorum. l. memi-
nimus. C. de legi. here. ⁊ de similibus. Idem est iudicium. l. illud. ff.
ad. l. aquiliam cum similibus. ¶ Quarto eadem conclusio confir-
matur. Nam testator disponit ꝙ si filij decesserint cum filiabus femi-
nis ceteris filijs superstitibus vel liberis filiorum extantibus tunc
voluit ꝙ filie non possint esse heredes vniuersales filiorum. sed cer-
ta quantitate sint contente: ⁊ reliquum perueniat ad filios vel libe-
ros filiorum: ⁊ sic illa verba ceteris filijs superstitibus ⁊ extantibus
exponuntur. videlicet si extant ⁊ supersunt. l. a testatore. ff. de condi.
⁊ demon. ⁊ per consequens a contrario sensu si non extant videntur
filie vocate: ⁊ pn̄t succedere arguēdo a ꝯtrario sensu qd valet in vlti-
mis voluntatibus. l. si legatum pure. ff. de adi. lega. ⁊. l. aliquando.
ff. de conditio. ⁊ demonstratio. ¶ Confirmatur ⁊ quinto hoc funda-
mentum. Nam in dicto capitulo. Et hoc quia intentio mea est. Dū
dicitur ꝙ non vult quod bona exeant de domo vsquequo dum vi-
uens superstes extabit aliquis masculus ⁊c. et sic stantibus mascu-
lis voluit illos etiam extantibus feminis preferri quousqꝫ extarent.
igitur illis cessantibus videtur voluisse illas venire. argumentum
eius quod dicit Bald. in simili in statuto in. l. finali. ff. ad tertul. Et
Bald. ⁊ alij in. l. ij. C. de libe. prete. Ex quibus videbatur concludi
ꝙ primo viderentur vocati masculi: et illis cessantibus femine.
¶ Sed premissis non obstantibus que vere nullo modo obstant

dico

dico q dominus Julianus posito q nullos haberet filios masculos
nec superesset post mortem suam aliquis de agnatione: tñ non esset
grauatus aliquo fideicõmisso restituendo Helene sorori sue vel alijs
liberis descendentibus ex feminis. Et pro fundamento premitto q
14 †regula substi. ꝛ fideicommissa non habent locum nisi in casibus cõ
prehensis in verbis substitutionis: ꝛ potest semper dici de hoc non
loquitur substitutio. Ita voluit Jo.an.in.tit.de testamen. §.j.versi.
Occurrit.ad finē.ꝛ Old.consi.xxj.incip. Thema tale est. Et abb.
consilio.cxl.incip. Facti contingentia ꝛc.ꝛ hoc premisso dico q̃d in
nulla parte testamenti femine vel descendentes ex eis censentur vo
cati. Igitur ꝛc. Quinimmo si totus tenor testamenti ꝛ substit. dili
genter consideretur apparet q masculos vocauit: et in conditione
posuit ꝛ non feminas: ex quo datur intelligi q considerando mascu
linitatem voluit ad considerationem familie et agnationis bona in
familia ꝛ agnatione conseruari per ea que in simili dicit Rycar. ma
lum.ꝛ Joan.and.post eum in addi.spec.in ti.de testamentis.versic.
Sub hoc titu.generali. Et patet ex no.per Bald.in.l.maximum vi
tium.C.de liberis prete.ꝛ pulchre in proposito loquitur Raph.cu.
in suo consi.xx.incip. Proponitur q ser Blancus.ꝛ pro hoc opti
mus tex.institu.de legitima agnat.succe.§.ceterum.ꝛ.§.media.ver.
media iuris prudentia repellebat feminas a successione quia licet
haberet ius agnationis non tamen erat apta ad illius conseruatio
nem: ꝛ sic in alijs partibus testamenti in quibus non dicitur speci
fice de masculis intelligi debet de masculis per quos ꝛ feminas fa
miliarum dignitas conseruatur: quoniam vna pars testamenti per
aliam declaratur.l.qui filiabus.in prin.ff.de leg.j.l.si seruus pluriũ.
in fi.eo.ti. Et per hoc quod no.Bar.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.
ff.ad treb.vbi vult q ad cognoscendum de quibus liberis testator in
tellexisset. An de naturalibus tantum: an vero de legitimis ꝛ natura
libus dicit hoc colligi ex aliqua parte testamẽti. Nam si de naturali
bus in aliqua parte testamenti mentionem fecerit de illis in reliquis
videtur sensisse.ar.d.l.qui filiabus.ꝛ.l.cũ pater.§.volo.ff.de leg.ij.
¶ Confirmatur q si testator facit mentionem de filijs intelligit sen
sisse de illis qui erant vocati ex forma statuti ciuitatis vt sic testator
videatur se conformare cum dispositione statuti.vt no.Bar.in.l.he
redes mei.§.cum ita.ff.ad treb.ꝛ Pe.de ancha.in.l.tres fratres.ff.
de pac. quantomagis voluntas testatoris est interpretanda vt sit cõ
formis cum sua voluntate in aliqua parte testamenti declarata sicut
etiam voluntas statuentium in vno statuto declaratur in alia parte
alterius statuti ꝛ per aliud statutum vt in.l.vtrum.ꝛ ibi Bar.ꝛ An
ge.ff.de peti.here.ꝛ per Bar.in.l.pretor.§.eritq differentia.ff.vi
bono.rapto. Cum ergo in princi. testamenti ꝛ alijs partibus clare
appareat voluntas testatoris q tantum masculis prouidere voluit
vt supra declaratum est declaratur voluntas testatoris in illis par
tibus in quibus dubitatio aliqua verteretur. Item ex tenore testa
menti femine semper fuerunt excluse. Igitur semel excluse semper
debent remanere excluse: vt in.c.j. episcopum vel abbatem.ꝛ per
Barto.in.l.fin. ff.ad tertul.ꝛ sic sufficit q hereditas semel peruenit
ad iulianum q Helena: ꝛ alij perpetuo fuerunt exclusi.ad hoc glo.
nota.in.l.in quibus.C. de secund.nup.ꝛ eorum exclusio apparet in
versi. Si vero aliqui vel aliquis dictorum meorum filiorum decede
ret relictis post se filiabus ꝛc.ꝛ sic excluse fuerunt a testatore. Et eue
nit casus exclusionis. Igitur perpetuo sunt excluse.c.j.ꝛ ibi Bald.
episcopum vel abbatem.ꝛ per Bal.in.l.si quis posthumos.§.si fi
liũ.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ Pau.de cast.in.l.fina.ff.de acqui.heredi.
¶ Ex quibus infero responsiones ad rationes in contrarium ad
ductas. Et ad primam ꝛ ad secundam rationes clara patet respon
sio. Nam illud capitulum quia intentio sua est vsq ibi volens hoc
locũ omnino habere.ꝛ omnia contenta in eo reguntur ab illo verbo:
remaneãt positũ in principio capituli: ꝛ vult testator q primo suc
cedant omnes descendentes masculi: quo casu non includuntur ma
sculi descendentes ex feminis: quia qualitas masculinitatis videtur
adiecta causa conseruande agnationis vt voluit Jo.an.post Rycar.
malum.in addi.spec.in rubri.de testamentis: ꝛ ita alias fuit consul
tum per omnes fere docto. Italie vt refert Mathese.notabili.cxxx.
Et consuluit dominus Anto.consilio.ix.incip. Viso puncto.ꝛ hanc
opinionem defendendo secutus sum.in.l.gallus. §. nunc de lege.ff.
de libe.ꝛ posthu. ¶ Secundo post mortem omnium descendentiũ
masculorum substituit propinquiores de domo et familia mascu
los: ꝛ non feminas. Primum probatur: quia altero filio mortuo si
ne liberis masculis semper in alio capitulo vocat alios filios ma
sculos ꝛ eorum liberos masculos.d.l.qui filiabus. Secundo quia
omnia reguntur ab eodem verbo: qualitas apposita in dicto capi
tulo qualificat omnia: vt no.Bar.in.l.seye.§.gayo.ff.de fun.instru.
Igitur qualitas masculinitatis expressa.i.suorum masculorum: et
ibi aliquis masculis qualificat omnia contenta in dicto capitulo.
¶ Tertio quia vult q post mortem omnium masculorum descen
dentium succederent propinquiores. Igitur patet q tantum sunt
vocati descendentes masculi. ¶ Item post mortem omnium de
scendentium masculorum vocat propinquiores addens q non vult
q bona exeant de domo: ꝛ propagine de filijs agnatis vllo modo.
Igitur non censetur vocate femine: quia licet sint de domo et fami
lia: vt in.l. voluntas tamen quando bona perueniunt ad feminas
non conseruantur in familia. Sed his mediantibus transeunt in alie
nas familias vt dicit Jo.and.post Jac.de are.in addi.spec.in rub.
de succes.ab.intesta.ꝛ per Bald.in.l. maximum vitium.C.de libe.
prete.ꝛ maxime quia dixit vllo modo que verba includunt omnem
modum per quem bona exirent de familia quia exponuntur aliquo
modo que est vniuersalis.arg.eius quod not.glo.in simili in clemẽ.
j.de foro compe. Item ex quo est apposita negatiua. Item est ac si
dictum esset nullo modo que verba sunt vniuersaliter negatiua vt
per glo.in clemen.vt hi qui de etate ꝛ quali.ꝛ tradit dominus Alex.
in consilio.lv.in.ij.volu.cui voluntati nullo modo esset prouisum si
transiret in feminas vt dictum est: ꝛ talis ratio que est generalior
dicto ampliat dictum ad exclusionem feminarum per quas bona in
familia non conseruantur.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de legat.ij.
ꝛ per Barto.in.l.pater fundum.ff.de leg.iij. ¶ Ex quibus multũ
clare concluditur q ex quo apparet q testator considerauit mascu
linitatem: ꝛ bona in familia conseruari q noluit vocando propin
quiores vocare feminas. ¶ Non omitto q testator ante dictum ca
pitulum: ꝛ hoc quia vocauit tantum masculos ꝛ eos tantum posuit
in conditione ꝛ in dicto capitulo. Et hoc quia intentio mea est ꝛc.
venit amplectendo rationem: ꝛ declarando latius voluntatem suã.
Unde debet a superioribus recipere declarationem.l. quisquis.et
ibi Bar.ff.de leg.iij.ꝛ in.d.l.si seruus plurium in fi. Preterea testa
tor non dixit simpliciter propinquiores: ꝛ attinentes.sed addidit
meos in genere masculino: ꝛ indefinite quo casu non includuntur fe
mine duplici ratione. ¶ Prima ratio est quia materia est differẽs:
ꝛ est diuersa ratio quia per feminas bona non conseruantur in do
mo. Igitur masculinum non concipit femininum secundum Bart.
in.l.j.ff.de pecu.sed tantum masculi includuntur. ¶ Secunda ra
15 tio est quia †testator in testamento districtiue fecit mentionem de
masculis ꝛ feminis: quo casu masculinum non concipit femininum.
ẽm Bal.not.in.l.in multis.ff.de statu ho.ꝛ pulchre cõsuluit domi.
Abba.in consil.xxvj.in.j.ꝛ vlti.col. Facit quod consuluit dominus
Anto.in consilio.xlvj.incipi. Recte decisum est. Item q non inclu
dantur femine patet quia ex quo feminas excludit ꝛ disponit eas ex
cludendo specifice non videtur eas generalibus verbis vocare quia
generalia verba non extenduntur ad casum specialiter prouisum.l.
doli clausula.ff.de verb.obliga.l.sanctio.ll.ff.de pe.ꝛ domi. Alexã.
consilio.xcv.ꝛ consi.cx.in.iiij.volu. Item circa filias non disposuit
nisi de eorum dotibus. Igitur non sunt ad fideicommissum vocate
plura sunt consilia domi. Alexan.in.consi.ccij.in.iij.volu.ꝛ in consi.
cij.in.iiij.volu.ꝛ in consi.cc.in.ij.volu. Et sic nõ obstant prima ꝛ se
cunda ratio in contrariũ allegate. ¶ Ex quibus patet etiã respon
sio ad tertiam rationẽ quia illa verba remaneant in familia cogna
tionis: ꝛ domo intelligi debent scilicet masculorum prout supra lo
quutus fuerat. Naz primo dicit q intentio sua est q bona non erant
extra domum suam sed agnationem suã sed mediantibus feminis
exirent. Et subditur sed remaneant ĩ familia cognationis ꝛ domus.
Et sic non solum soluit q bona peruenirent ad agnatos ꝛ non exi
rent de agnatione sed remanerent in familia quod significat perse
uerantiam vt in.l.patre furioso.ff.de his qui sui vel alie.iur.ꝛ in.c.
significauit de offi.ordi.ꝛ non solum voluit q remanerent sed q non
exirent de familia quod pluries repetit propter quod magis volun
tas demonstratur vt in aut.siue a me.C.ad velle.cui voluntati non
esset satisfactum si perueniret ad feminas que transeunt in alienas
familias vt dictum est. Non obstat verbum cognatio quia est aptuz
comprehendere etiam agnationez.insti.de legitima agna.tu.in.§.j.
Et hoc modo.scilicet respectu agnationis intelligitur quoniam est
iunctum cum verbo familie quod importat agnationem.l.pronun
ciatio.§.familie.ff.de verb.signi. Item cum verbo de domo quod
etiam agnationem significat. Barto.in.l.j.in princi.ff.ad sille.agna
tis sed de cognatis ꝛ de domo ꝛ de familia: quibus mediantibus
bona remanerent in familia non exeant. Et licet femine fuissent vo
cate cessantibus masculis earum filij ex earum persona non possunt
16 admitti illis mortuis †quia fideicommissum conditionale non trans
mittitur etiam in descendentes vt est glo. communiter approbata
in.l.vnica.C.de his qui ante apertas tabu. ¶ Non obstat quinta
ratio quia prohibuit q filie femine non succederent filijs suis in bo
nis suis quoniam noluit q succedendo impedirent fideicommissum
factum masculis quibus non extantibus voluit eas posse succedere
eorum parentibus non autem vocauit ad fideicommissum. Cum ex
presse non sint vocate nec a contrario sensu qui est q succedant pa
rentibus eorum in bonis suis ab intestato per fideicommissum au
tem succeditur testatori ꝛ non grauato.l.coheredi.§.cum filie.ff.de
vulga.ꝛ pupilla.ꝛ si enim voluisset admitti ad fideicommissum te
statori ad suam hereditatem vocasset. Item non inducitur fideicom
missũ a contrario sensu sed censetur reseruata successio ab intestato
vt est glo.a doc.approbata in.l.lucius.ff.de here.insti.ẽm quã doc.

communiter consulunt. ¶ Minus autem obstat quinta ⁊ vltima
ratio qꝛ testatoꝛ voluit descẽdẽtes masculos admitti: donec vnicus
extaret eis cessantibꝰ nullũ substituit. Igit̃ expirat substõ. casus est
in.l.cum pater. §.libertis.ff.de lega.ij. ⁊ si qui sunt substituti sunt
propinquiores masculi vt supra declaratum est ⁊ ita est vera inten-
tio testatoris que ex omnibus fere capitulis substitutionum colligi-
tur.que preualere debet.l.cum virum.C.de fideicommissis.l.in con
uẽtionibus primum locũ. ff. de conditi. ⁊ demon.cum vulgaribus
nec obstat si dicatur ꝙ immo domina Helena ex vi verborum non
est exclusa.quia testatoꝛ dixit ꝙ si aliqui dictorum filiorum decede
rent relictis tamen filiabus ⁊ non masculis ⁊c. Sed in casu nostro
Jacobus decesserit relicto domino Juliano ⁊ domina Helena. Igi
tur non verificantur verba substi.ad exclusionem feminarũ.l.si ser-
uum.ver. Non dixit pretor.ff.de acqui.here.l.si ita scriptum.ff.de li-
be.⁊ posthu. Nam ad hoc respondetur ꝙ fortius existentibus mascu
lis dominam Helenam exclusisse videtur ex mente qꝛ ex omni par
te testamenti apparet ꝙ voluit ꝙ bona in familia conseruarentur
ideo dixit feminis ⁊ non masculis. vnde a maioritate rationis habe-
mus hoc dicere nam non est dubium ꝙ si remãsisset masculus erat
locus substitutioni respectu aliorum de domo qui preferebant̃ femi
nis sed masculi ex Jacobo preferuntur alijs de domo iuxta.l.cũ ac-
cutissimi.C.de fideicom.⁊ qꝛ ita expressit testatoꝛ qui p̃ferebatur fe-
minis. Igitur fortius filij Jacobi ⁊ sic dñs Julianus debet feminis
preferri.l.tale pactum.in fi.ff.de pac.⁊ qꝛ vt dictum est masculi sem
17 per vocantur donec vnus masculus superesset. Ex quibus † infertur
ꝙ exclusis filiabus censentur exclusi descendentes ex eis iuxta no.in
l.liberorum.in ver. Quid si filia.per Bar.ff.de verb.signi.⁊ qđ no.
glo.in.c.q̃uis.de pac.in.vj.⁊ maxime ex quo sunt excluse fauore ma
sculorum ⁊ conseruãde agnationis iuxta no.per Bal.in.l. maximũ
vitium.C.de libe.prete.⁊ per Pau.de ca.consi.cccxlviij.incipi. In
puncto queritur. Et sic non obstat qđ dicit Franciscus tigrini in cõ
silio quod incipit. Super questione. vbi exclusis filiabus noluit ex-
cludi filios filiarum.qꝛ masculinum non concipit femininum.⁊ not.
Albe.in tractatu statutorum in prima parte.q.xiiij. Quoniam hoc
falsum maxime propter rationem conseruande agnationis ad hoc
qđ no. Bal.in.l.venia.C.de in ius voc. Itez exclusa femina ⁊ sic alij
descendentes ex ea sunt exclusi.vt dicit Bal.in.d.l.venia.⁊ Pe. de
anch.in.c.j.de consti.col.xxxj.⁊ Pe.de anch.in cle.j.de baptismo.⁊
Alex.in consi.cij.in prima parte. Ex quibus infero ꝙ si femine nõ
sunt vocate.⁊ dñs Julianus esset vltimus de familia ad libitum di-
sponeret. tum qꝛ est casus omissus.l.si cum dotem.ff.solu.matri.in
prin. Tum qꝛ est casus in.l.peto.§.fratre.⁊ in.l.cum pater.§. liber-
tis.ff.de leg.ij. Item eo qꝛ lꝫ alij de familia essent vocati: ex quo sunt
premortui expirauit fideicommissum.l.vnica.§.sin autem sub condi
tione.C.de cadu.tol.⁊ per glo.in.l.vnica.C.de his qui ante aper. ta.
Item ex quo testatoꝛ exclusit filias proprias cẽsetur exclusisse filias
filiorum.iuxta no.per Fulg.⁊ Pau.in.l.j.C.de cõdi.inser. ⁊ Pau.
in consi.lxix.⁊.Fulgo.consi.xviij.⁊ consil.xxxviij.late dico in.l.cum
auus.ff.de condi.⁊ demon. ¶ Circa tertiam difficultatem: primo
aspectu concludendum videbat̃ ꝙ si grauatus diceretur Julianus
aliquo fideicommisso ꝙ illud teneretur restituere non obstante sup-
existentia Jacobi filij legitimati. Nam fuit grauatus si decesserit
sine filijs masculis ex legitimo matrimonio procreatis que condi-
tio videtur deficere licet decesserit cum filio legitimato. Nam licet
magna sit difficultas quando qs est grauatus si decesserit sine filijs
legitimis ⁊ naturalibus: si decesserit cum legitimatis conditio defi-
ciat de qua late in.l.ex facto.§.si quis rogatus. ff. ad trebel. vbi late
18 per dominum Alexan. † quãdo quis est grauatus si decesserit sine
liberis ex legitimo matrimonio natis ⁊ procreatis liberi legitimati
lꝫ sint legitimi ⁊ naturales: tñ non dicuntur nati ex legitimo matri-
monio. Igitur in eis non videtur conditio verificari nec legitimatus
videtur substitutum excludere: qꝛ testatoꝛ retulit se ad tempus nati-
uitatis: ⁊ ad modum nascendi naturaliter: ⁊ vere non autem ficte ita
concludit Bal.in.l.gallus.§.si eius.in fi.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ Bal.
in.l.si quis posthumos.in prin.ff.de libe.⁊ posthu. vbi refert Bono
nie fuisse disputatum. Idem Bal.in.c.innotuit.de elec. Bal. Saly.
⁊ Pau.de ca.in.l.fi.C.de his qui ve.eta.impe.⁊ Bal.i.l.si ita quis.
§.fi.ff.de leg.ij.⁊ in.l.lucius.la.ij.ff.de here.insti.idem do. Ant. in.c.
per venerabilem.extra qui filij sint legi.⁊ Ang. in sua disputatione
que incipit. Quidam nobilis genere.⁊ Bar.consi.lxxv.⁊ ita habet̃
in pluribus consilijs preceptoris mei do. Alex. prout habetur in pri
mo volu.consi.ij.xxv.⁊.lxxvij.⁊ sic concludi videbatur ꝙ dictus Ja
cobus filius legitimatus non excluderet aliquem vocatum ad fidei-
commissum. ¶ Confirmatur ista opinio qꝛ dicitur sine liberis legi-
timis ⁊ de legitimo matrimonio natis debet enim aliquid operari il
lud verbum: ⁊ de legitimo matrimonio natis.arg.l.si quando. ff. de
C de agrico.⁊ censi.lib.xj.⁊ in specie in istis verbis tradit dominus
Anto.in.c.tanta.⁊ in.c.per venerabilem.qui filij sint legiti. Et licet
in substitutione facta filijs.⁊ de filijs sint adiecta illa verba.si decesse
rint sine filijs masculis legitimis ⁊ de legitimo matrimonio procrea
tis ⁊ nõ in inferioribus substitutionibus factis nepotibus de quibꝰ
agimus: sed tantum fiat mentio de legitimis ⁊ naturalibus.⁊ dicta ĩ
vno capitulo nõ censentur in alio repetita ſꝫ Bar.i.l.seye. §.gayo.
ff.de fundo instru. Tamen hoc non videtur obstare: quia ex verisi-
mili mente defuncti concludendum videtur ꝙ qua ratione testatoꝛ
noluit vocare: seu in conditione ponere filios logitimatos filiorum
fortius noluit ponere in conditione: seu vocare alios filios legitima
tos nepotũ vel vlterioris gradus ar.l.si viua matre.C.de bonis ma
ter.⁊ vna pars testamenti per aliam declarat̃.l.si seruus pluriuꝫ in
fi.ff.de lega.j. Et quia in vna parte testamenti est facta mentio de le
gitimis ⁊ legitimo matrimonio natis.⁊ hoc voluit Franci. tigri.in
l.generaliter.§.cum autez.C.de insti.⁊ substi.sub condi.fac. ⁊ refert
do. Alex.in consi.xciiij.in.j.vo. Facit qđ ipse dicit in cõsi.ij.⁊ in ꝯsi.
xxv.eodem volumine.⁊ quod no. Bar.in.l.ex facto.§.si quis roga-
tus.ff.ad treb.⁊ supra retuli. Et maxime qꝛ erat nobilis iuxta tex.in
l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad treb.⁊ quod habetur in.l.si qua il-
lustris.C.ad orficia. Non enim censetur predilexisse liberos vlterio
ris gradus q̃ꝫ filios primi gradus vt per multa probat do. Old in
suo consil.cxlj.incipi. Thema tale dominus ⁊c. Ex quibus videtur
ꝙ testatoꝛ voluerit filias excludi existentibus masculis natis ex le-
gitimo matrimonio. Igitur eis cessantibus ex mente filie videntur
in fideicommisso includi: que mens preualere debet.l.iij.C.de liber.
prete.l.cum proponebatur.ff.de leg.ij.cuꝫ multis simi. ¶ Quibus
tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem esse existi
mo ꝙ immo dictus Jacobus filius legitimatus excludit dictam
Helenam ⁊ alios descendentes ex feminis.⁊ hoc esse verum ostendi
tur duplici via etiam posito ꝙ dicta Helena ⁊ masculi descẽdẽtes
ex feminis essent vocati ad fideicommissum. ¶ Prima quia ipse
Jac.filius domini Juliani legitimatus per mortez domini Juliani
per prius est in fideicommissũ inuitatus. ¶ Secunda qꝛ in persona
domini Juliani exspirat fideicommissum propter superexistentiam
Jacobi filij legitimati. ¶ Prima via probatur ꝙ dictus Jacobus
filius dñi Juliani censetur vocatus iure fideicommissi a Joãne pri
mo testatore cum sit de descendentibus suis masculis sed testatoꝛ
clare disposuit ꝙ bona sua semper vadant in filios suos ⁊ in filios
filiorum suorum ⁊ eorum descendẽtium donec ipsorum superfue-
rit vnus filius masculus apud quem voluit bona remanere.⁊ ꝙ non
possent exire de domo ⁊ de familia sua. Igitur ad ipsum debent bo
na iure fideicommissi deuenire. Uerba enim sunt multuꝫ clara. Un
de non est opus altera interpretatione.l.ille aut ille.§.cum in ver-
19 bis.ff.de leg.iij. † Nam appellatione filiorum venit filius legitima-
tus.l.tutelas.⁊ ibi no.ff.de capitis diminu. Et veniunt etiam appel-
latione filiorum legitimorum ⁊ naturalium: ex quo legitimati in ni
hilo differunt a filijs legitimis ⁊ naturalibus in aut̃.qui. modis na
turales efficiuntur sui.§.que varie.⁊.§.illud. Et in aut̃.quibus mo
dis naturales effici. sui legitimi.§.liceat. Quinimo dicitur vere legi
timus ſm Bar.in.l.si is qui pro emptore in tertia questione princi
pali.versicu. Item queritur.ff.de vsucapio.⁊ notat Bald.in.l.im-
perialis.C.de nupt. Et Rapha. cuma.in consil. clxviij.incipiente.
Uenerande pater. Et ꝙ appellatione filiorum legitimorum veniat
filius legitimatus late prosequitur domi. Alexan.in.l.ex facto.§.si
quis rogatus.ff.ad trebel.⁊ in suo consilio.ij.in primo volumine.qđ
quia clarum est non prosequoꝛ. ¶ Considerandum tamen est quod
testatoꝛ in primis in prima substitutione facta filijs voluit admitti
filios suos legitimos ⁊ naturales nec voluit illos excludi nisi filijs
decedentibus cum filijs legitimis ⁊ naturalibus de legitimo matri-
monio natis. Unde tunc apposuit conditionem si decesserint sine fi
lijs legitimis ⁊ naturalibus de legitimo matrimonio natis in substi
tutione facta de alijs liberis testatoris: non autem in alijs substitu-
tionibus aliorum descendẽtium non videtur illa qualitas repeten
da: dum dicitur de legitimo matrimonio natis: in alijs substitutio-
nibus vt dixi per notata per Bar.in.d.l.seye.in.§.gayo. ff.de fun.
instruc.⁊ ad rationem in contrarium dicendum quod licet testatoꝛ
in filijs abhorreret talẽ coitum vt ad nuptias inducerentur tamen
potuit non errasse in nepotibus existentibus in gradu distantiori:
quia tanta ratio non fortiter militat: facit quod habetur in.l.si.C.de
natura.libe. vnde ratio allegata militat quando excluditur filius
alia ratione que militat pariter in nepote iuxta id quod habetur in
l.si viua matre.C.de bonis mater. Sed in casu nostro in nepote non
militat tanta ratio sicut in filio vt dixi: ⁊ ideo nõ debet fieri repetitio
illius qualitatis cõtra regulas iuris: vt in.d.§.gaio. probatur. facit
l.vxori.ff.de leg.iij.⁊ per Bar.in.l.pretoꝛ.§. eritq̃ꝫ differentia. ff. vi
bono.rap. ¶ Preterea lꝫ apponendo seu filios filiorum in cõditio
ne expresserit testatoꝛ de filijs de legitimo matrimonio natis ⁊ pro-
creatis: tñ postea in vocando filios: ⁊ filios filiorum ⁊ descendentes
nõ apposuit dictã qualitatẽ. Igitur nõ debet fieri repetitio in diuer
sa: ⁊ disposita in.c.separato. vt in dictis iuribus: ⁊ maxime qꝛ inter
capitulum substitutionis prime in quo apponit̃ dicta qualitas sunt
alia capl'a separata respiciẽtia vxorẽ ⁊ filias. Item mutant̃ persone.
Igitur

Igitur non censetur talis qualitas repetita in capitulo. Et hoc qr
intentio mea est: propter a capitulo separata que sunt in medio vt
est casus per quem ponit Bart. istam doctrinam in. l. fi. ff. de reb.
dub. τ Bar. in consi. xxvij. Bald. in. l. fi. de indi. vidui. τ est gl. in. §.
item lapilli. insti. de rerum diuisio. τ traditur in. l. talis scriptura. ff.
de leg. j. cum simi. ¶ Preterea primo posuit filios filiorum natos ex
legitimo matrimonio demum expressit liberos sub alia conditione
scilicet legitimos τ naturales: τ sic specifice sub ista qualitate. Igit
prima qualitas non censetur repetita nec loquantur allegata per
Bar. in. d. §. si quis rogatus. cum simili. quia si voluisset sub eadē
qualitate vocare expressisset. c. ad audientiam. de decimis. ¶ Po
20 stremo † ad minus nullus iustificari poterit ꝙ illa qualitas de legi
timo matrimonio apposita in conditione apparet apposita ne nati
ex legitimo matrimonio a fideicommisso excluderentur a filio legi-
timato: τ sic videatur intētio testatoris velle natos ex legitimo ma-
trimonio preferendos esse filijs legitimatis. Igitur filijs seu liberis
de legitimo matrimonio nō existentibus nō potest negari quin intē-
tio testatoris que ex verbis colligitur fuerit ꝙ tunc legitimati admit
terentur τ hoc clare colligitur ex illo vltimo capitulo dum dicitur.
Et hoc qr intentio est vsq ad versiculum. Item volo τ iubeo. primo
dum dicit: vsq dum viuens superstes extabit aliquis masculus ex
descendentibus. Nam filij legitimati sunt descendentes. sunt enim
filij τ sui heredes vt nota. Barto. in. l. ij. in prin. ver. Item quero qd
si aliquis filius naturalis. ff. de vul. τ pupil. τ no. Bal. in. l. eam q̄.
in. ij. col. C. de fideicō. τ Rapha. cu. in consi. ccxij. incipiēte. Reuerē-
dus pater. τ ideo legitimatus postq̄ reperit se preteritum rumpit
testamentum: vt notat Bal. in. l. filius a patre. §. j. ff. de li. τ posthu.
τ dominus Anto. in. c. per venerabilem. in. ij. col. extra qui filij sint
legitimi. ¶ Nec dispositio testatoris loquentis quando extant alij
filij legitimi de legitimo matrimonio nati est trahenda ad casū quā
do non extant: qr est valde diuersa ratio vt patet in. l. fi. τ ibi no. etiā
in aut. ibi posita. C. de na. lib. videmus aliquando spurios admitti
deficientibus legitimis in subsidium. l. generaliter. §. spurios. ff. de
decurionibus. τ glo. in. l. si vero liberis. ff. solu. matri. τ patet ex men
te testatoris ꝙ voluit ꝙ bona remanerent in familia τ domo sua et
de domo τ familia sua perpetuo nō exirēt τ per istum modū satisfit
eius voluntati: τ econtra si femine vel descendentes ex eis admitte
rentur: quia bona transirent in alienas familias. Sunt enim filij le-
gitimati de familia: τ domo qr sunt agnati: vt in. l. pronunciatio. §.
21 familie. ff. de ver. signi. Videmus enim ꝙ † legitimati succedunt iure
agnationis in hereditatibus agnatorum: vt no. Jo. an. in addi. spec.
in titu. de succes. ab intesta. §. fi. in pe. col. τ do. Anto. in. c. per vene-
rabilem qui fi. sint legiti. τ sic per legitimos bona in familia τ agna
tione conseruātur: τ tenet Bar. de saly. in. l. imperialis. §. sic itaq.
C. de nup. tradit do. Alex. in ꝯsili. ij. in primo vo. facit ꝙ no. Pau.
de ca. in. l. fi. C. de his qui veni. eta. impe. τ Raph. fulg. in ꝯsi. xxxiij.
incipien. dn̄a Caterina. quod etiam patet ex his que no. Bal. in. l. eā
quā. C. de fideicō. versi. Item quesitum fuit: vbi voluit ꝙ stante sta-
tuto ꝙ stantibus filijs masculis filia femina non succedat quod est
factum ad conseruationem bonorum in agnatione vt declarat bald.
in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. tamen locum habet in filijs
legitimatis. ¶ Ex quibus infero in proposito ꝙ quamuis existenti
bus liberis ex legitimo matrimonio ille versiculus: τ hoc qr intētio
debet restringi ad liberos descendentes τ attinentes natos ex legiti
mo matrimonio: qr videtur esse eadem ratio: τ mens sicut in prima
substitutione. Tamen eis cessantibus videtur ꝙ dictus versiculus
debeat intelligi qr nō est eadem mens: τ ratio considerata a testatore
vt supra. l. j. §. τ generaliter. de leg. prestā. xix. dist. c. si romanorum.
¶ Patet ex ratione dispositiue: τ nō enunciatiue assignata a testa-
tore que habet restrigere dictū τ ampliare. l. cū pater. §. dulcissimis.
τ ibi Bar. ff. de leg. ij. τ p Bar. in. l. cū pater. §. fundū. ff. de lega. iij.
Sed ratio assignata ne bona exeant: sed in familia remaneāt arguit
ꝙ cessantibus masculis de legitimo matrimonio admittantur legi-
timati. Igitur τc. ¶ Confirmatur qm̄ attenta dicta ratione que so
la est sufficiens testator in genere cogitauit ꝙ bona perpetuo ī fami-
lia remanerent: vn̄ si in specie cogitasset casum existentie filij legiti-
mati cessantibus omnibus legitimis τ naturalibus τ descendētib9
transuersalibus de domo testatoris nō est dubiū ꝙ videns ꝙ nullo
alio modo poterant ī familia remanere ꝙ specifice disposuisset hūc
legitimatum feminis τ descendentibus ex feminis preferendū. Igit
in casu nostro hoc concludendū est cū generalitas verborum τ mens
testatoris conueniāt prout ista probatur ī fortioribus terminis in
l. tale pactum in. fi. vbi est glo. no. quam ibi ponderāt Bal. τ Pau.
de ca. Et est tex. τ ibi Bald. τ alij in. l. titius. §. lutius. ff. de liber. τ
posthu. τ per bal. in. l. j. C. que res pigno. obli. pos. τ Saly. in. l. ij. C.
de noxalibus. ¶ Postremo hoc clarissime colligit ex verbis dicti
capituli vbi testator dixit ꝙ est sua firma intentio per verba multū
ampla ꝙ bona remaneant: τ non exeant de familia: τ disponit qd
ista sua dispositio seruari debeat: τ locum omnino habere per omnē
modum viam τ formam quibus hoc melius valeat sortiri effectum.

Sed in casu nostro nullus est alius modus: nisi qd Jacobus admit
tatur ad fideicommissum. Igitur admitti debet: faciunt notata in. l.
cum pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. Et per Bar. in. l. j. §. si quis
ita. ff. de verbo. obliga. τ per Bal. in. l. quotiens. C. de heredi. instit.
τ Cuma. τ do. Alex. in. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de verb. obl.
¶ Ex quibus sine exitatione concluditur ꝙ dictus Jacobus filius
legitimatus dicitur ad fideicommissum inuitatus exclusis feminis τ
descendentibus ex feminis. ¶ Secunda via est quia dominus Ju-
lianus aut non est grauatus τ res est clara. Aut dicitur grauatus in
illo casu. Et hoc qr intētio mea est τc. τ tunc censetur dominus Ju
lianus grauatus si decesserit sine filijs legitimis τ naturalibus vt in
l. cum accutissimi. C. de fideicommissis. τ in. l. generaliter. §. cum au-
tem. C. de institu. τ sub. sub cōdi. factis. Sed dominus Julianus de
cedit cum Jacobo filio legitimato. vnde expirat sustitutio secundum
Joan. an. in additio. specu. in titu. de testamen. §. j. in fi. τ dn̄s Anto.
in. c. per venerabilem. qui filij sint legitimi. et est communis opinio
docto. quos recitat dominus Alex. in. d. l. generaliter. §. cum autem.
C. de institu. τ substituti. sub conditione factis. τ in suo consilio. ij. in
primo volumine. ¶ Et ad argumentum ꝙ apposita fuit conditio
in persona filiorum si decesserint sine filijs legitimis τ naturalibus
de legitimo matrimonio natis que non videntur verificari. in filio
legitimato vltra respōsiones datas supra ꝙ dicta conditio nō dica-
tur repetita. Respondeo ꝙ apposita est ad exclusionem filiorum et
descendentium masculorum τ aliorum de domo. Unde quatenus
excluderentur alij descendentes masculi ex masculis: vel alij agnati
posset dici repetita conditio cum eadem qualitate ex mente testato
ris: tamen quando non tractatur de exclusione eorum: sed descen-
dentium feminarum vel descendentium ab eis. Tunc non censetur
repetita conditio cum illa qualitate qr contradiceret fini τ intentio
ni testatoris: quia omnes substitutiones fecit vt bona ex familia non
exirent vnde ratio assignata et mens probat hanc distintionem. l.
cum pater. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. Et supra latius dictum est et
est ita verissima interpretatio que conformis est menti testatoris: et
regulis iuris vt supra probatum est. Respondeo etiam multum
clare. Nam ratio potissima propter quam mouentur doctores quod
quando substitutio est facta si decesserit sine filijs legitimis τ natu-
ralibus deficit existente filio legitimato est: qr legitimati nō differūt
a legitimis in aut. qui. mo. natu. effi. legit. §. si quis igitur. τ in auten.
quibus modis natura. effi. sui. §. illud. τ. §. reliqui. in quibus iuri-
bus probatur ꝙ omnia iura legitimorum attribuunt legitimatis.
22 Igitur † dispositio testatoris per interpretationē passiuā iuris com
munis que loquitur de filijs legitimis et naturalibus verificatur
etiam in filijs legitimatis. l. j. §. lex falcidia. ff. ad. l. falci. Sed ista ra-
tio militat etiam in casu nostro. Igitur militare debet decisio. Nam
in effectu dicte legitimationes in successionibus fideicommissis τ cō
ditionibus volunt quod dictus Jacobus sit: ac si esset natus a prin
cipio: τ conceptus de legitimo matrimonio τ attribuunt omnes fa
uores quos habent illi qui a principio essent nati: et concepti ex legi
timo matrimonio. prout clare dicunt dicte legitimationes. Igitur
dispositio testatoris per interpretationem passiuam principis in sua
legitimatione que loquitur de filijs legitimis τ naturalibus de legi
timo matrimonnio procreatis locum habet in hoc filio legitimato
per tex. in. d. §. lex falcidia cum ibi plene notatis. ¶ Preterea ex
quo iste legitimatus est adequatus in legitimationibus filijs legiti-
mis et naturalibus: τ de legitimo matrimonio natis: priuilegia τ
fauores attributi filijs natis de legitimo matrimonio censetur etiā
attributi huic filio legitimato: ac si esset de legitimo matrimonio
procreatus. l. maximum vitium. C. de liber. prete. τ in. l. lege duode
cim tabularum. C. de legi. heredi. τ notā. Barto. τ docto. sequuntur
in. l. j. ff. de lega. j. cum concordantijs. de quibus ibi per dominum
Alexand. Et maxime hoc procedit in casu nostro quia princeps
vult ꝙ censeatur ac si a principio fuisset de legitimo matrimonio cō
ceptus τ procreatus in omnibus: τ per omnia: que verba sunt mul
tum precisa: vt in. l. ij. §. furiosus. et ibi Ang. ff. de iure codicil. cum
concordantijs allegatis per dominum Alexand. in. l. j. ff. de lega. j.
τ ista est responsio multum clara ni fallor maxime quia est confor-
mis voluntati defuncti. ¶ Postremo non omitto quia domina
Helena soror dicti domini Juliani renunciat omnibus iuribus que
habet in dictis bonis occasione τ fideicommissorum τ substitutionū
si que deberentur virtute testamēti domini Joannis quod quidem
facere potuit. l. j. C. de pac. τ valuit ex quo renunciauit inspectis τ co
gnitis verbis testamenti domini Joannis iuxta id quod habetur in
l. de his. ff. de transac. τ in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de ver. oblig.
per Bar. in. iiij. q. τ ibi latius per doc. τ valet ista renunciatio nec po
terit infringi ab aliquo qui prius habet iura cessa a dicta domina He
lena. Nā potuit domina Helena post cessionem liberare dominum
Julianum debitorem: τ eidem iura renunciare per pactum non ob-
stante cessione prius facta quam dn̄s Julianus ignorabat. vt pbat
in. l. ex facto. §. si heres. ff. ad treb. τ ibi glo. Bar. τ Joā. de imo. in. l.
fi. τ ibi p glo. τ doc. ff. de transac. τ in. l. si cū emptore. τ ibi p glo. bar.

Bald.⁊ alios.ff.de pac.cum simili. ¶ Nec opus est intrare illam
questionem an renunciatio matris noceat liberis iuxta.not.in.l.qui
superstitis supra de acqui.heredi.quia illam tollit statutum Pla
centinum sub rubrica.de mulieribus facientibus fines. ¶ Ex qui-
bus omnibus concludendum est indubitanter ꝙ dictus Jacobus fi
lius legitimatus non obstante testamento domini Joannis tutissi-
mus erit in bonis sibi relictis a domino Juliano eius patre per euz
possessis:ac si dominus Joan.nullum fecisset testamentum.
Laus deo Bartho.soci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Inspice questiones prepositas ⁊ videbis quid hic tractetur.

1 Contractus qñ habet plures particulas:⁊ in vna fit mentio officij ipsius contrahentis qualificans ipsaz obligationẽ in alijs cõtrahẽs loquitur simpliciter.

2 Qualitas apposita ꝑsone in vna oratione ⁊ in alia continet disposi-tionẽ eque principalẽ nõ intelligit̃ repetita.

3 Qualitas apposita in vna orõne nõ censetur in alia repetita:qñ est idẽtitas ꝑsonarũ ⁊ diuersitas rerum.

4 Promittẽdo simpliciter dr̃ ꝓprio noĩe ꝓmittere.

5 Mandatarius tenetur mandatum sibi factum consummare ⁊ execu tioni mandare.

6 Quicquid obijcitur in contractibus:re:loco:tẽpore:⁊ personis ha-betur pro omisso.

7 Nouatio non fit hodie interuẽtu noue persone nec ipso iure nec ope exceptionis.

8 Confessio non nocet quando post confessionem secuta est promissio incontinenti.

9 Solẽnitas acceptilatiõis nõ est curãda inter mercatores inter quos valet tãtũ pactũ nudũ quantũ valet stipulatio.

¶ Consilium.lxiiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssctũs illuminet intellectum.

In causa que vertitur inter
Reuerendissimum dominum Cardi. Portugalie. Et
Clementem ⁊ Hieronymũ Sernisij mercatores. Uisis
instrumentis litteris cambij:⁊ scripturis librorum quattuor sunt discu
tienda si recte percipio. ¶ Primum est nunquid dicti de Sernisijs
sint obligati Reuerẽdissimo dño Cardi.virtute instrumẽti obliga-
tionis confecti inter prefatum dñm Car.⁊ Petrum de Ricasulis ⁊
ratificationis inde secute. ¶ Scdm posito ꝙ sic:an fuerint liberati
per litteras cãbij trãsmissas ad Romanã curiam ⁊ acceptatas a di
cto petro. ¶ Tertium posito ꝙ non. An sint liberati per promis-
siones factas per Petrum prefato domino Cardinali. ¶ Quar-
tum posito ꝙ liberati non essent. An dicãtur liberati propter quie
tationes factas per prefatum do.Cardina.dicto Petro recipienti
pro illis de Sernisijs. ¶ Capio primam difficultatem que primo
aspectu videbatur decisa per Bal.in.l.procurator qui pro euictiõe
1 ff. de procurato.in fine:vbi querit† quando contractus habet plu-
res particulas:⁊ in vna fit mentio officij ipsius contrahentis quali-
ficans ipsam obligationez in alijs contrahens loquitur simpliciter.
An totus contractus intelligatur qualificatus.⁊ respõdet ꝙ sic per
tex.quem ad hoc dicit notabilem in.l.lucius.ff.de fideicommis.liber
ta. Igitur cum in casu nostro in principio contractus Petrus de
Ricasulis dicat se facere vice ⁊ nomine Clementis ⁊ Hyeronimus
de Sernisijs videtur totum contractuz facere dicto nomine licet po
stea simpliciter loquatur:⁊ videtur hoc probari ex notatis ꝑ Bart.
in.l.si stipulatus.§.grisogonus.cuz concordan. de quibus ibi.ff.de
verbo.obliga. ¶ Sed hoc non obstante contrariam sententiam ve
riorem esse existimo. ꝙ immo in conuentione inita inter dominum
Cardinalem ⁊ dictum Petrum de Ricasulis vsqꝫ ad versiculum.
Qui Petrus teneatur soluere ⁊c.loquitur Petrus vice ⁊ nomine
clementis ⁊ Hieronymi Sernisij. Sed in dicto versicu.loquitur ꝓ
prio nomine ⁊ non vice:⁊ nomine dictoruz Clementis ⁊ Hieronymi
hanc conclusionem probo per ea que ponit Bar.in dicta.l.si stipu-
2 latus.§.grisogonus.ff.de verbo obliga.† vbi dicit ꝙ quando qua-
litas est apposita persone in vna oratione:⁊ in alia oratione que con
tinet dispositionez eque principalẽ non intelligitur repetita:allegat
notata in.l. in repetendis.ff.de leg.iij. Sed in casu nostro conuentio
de qua agimus continet inter alia tres conuentiones eque princi-
pales. ¶ Prima est ꝙ Hieronymus de sernisijs vel alij eorum no
mine debeant recipere in partibus Portugalie quascumqꝫ pecu-
niaruz quãtitates a factoribus Reuerendissimi domini Cardinalis
¶ Secũda est ꝙ teneant̃ facere de pecunijs receptis litteras cãbij
directas dicto Petro de Ricasulis. Et hec duo contracta sunt et
nomine Clementis ⁊ Hieronymi. ¶ Tertia est ꝙ dictus Petrus
teneat̃ i curia romana soluere domino Cardinali dictas pecuniarũ
quantitates contentas in litteris infra certum tempus que tria sunt
eque principalia. Igitur qualitas in principio adiecta non censetur
in alia oratione repetita. An autem censeatur repetita in capitulis
accessorijs:tunc videndum est Barto.in.d.§.grisogonus. ¶ Scdo
principaliter ista conclusio probatur ex his que ponit Bar.in.l.in
repetendis.ff.de lega.iij.vbi dicit ꝙ † quando est idẽtitas ꝑsonarũ:⁊
diuersitas rerum qualitas apposita in vna oratione non censetur in
alia repetita.allegat.l.loquentẽ in cõtractibus in.l.q fundũ.ff.de cõ-
trahẽ.emp. Sed ita est hic qr est idẽtitas ꝑsonarũ:⁊ diuersitas rerũ
promissarum. Igit̃ qualitas apposita in vna oratione non censet̃ in
alia repetita:⁊ ideo Bar.in.d.§.grisogonus.alle.no.in.d.l.in repe-
tendis. Idẽ voluit Bar.in.l.seye.in.§.gayo.ff.de fun.instr. ¶ Ter
tio probatur nam cum isti de Sernisijs essent obligati excipere pecu
nias in partibus Portugalie:⁊ mittere romã litteras directas ad
Petrum de ricasulis. Credendũ est ꝙ reuerendissimus dñs Cardi
nalis ꝓcurauerit habere aliquẽ in curia obligatũ a quo dictas pecu
nias petere posset. Nã si ꝓcuratorio noĩe ꝓmisisset secuta ratificatio
ne non fuisset amplius obligatus iuxta id qđ habetur in.l.fi.ff.de iu
sti.⁊ iu.l.procurator qui pro euictione.ff.de procura.qđ nullus sani
iudicij diceret fuisse de mẽte dñi Cardinalis:lꝫ aũt al's fiat repetitio
qualitatis in sequenti oratione nõ fit qñ talis repetitio cõtradiceret
mẽti contrahentium casus est ⁊ ibi no.in.l.lꝫ imperator.ff.de leg.j.⁊
ibi Bar.sicut al's qñ non fieret repetitio qualitatis:tñ fieri debet ad
saluandam mẽtem disponẽtis ſm Bar.in.l.seye.§.gayo.ff.de fun.
instru. ¶ Quarto confirmatur. Nã ante ver. Qui petrus ⁊c. Hiero
nymus ⁊ Clemẽs de oĩbus receptis in partibus portugalie tenent̃
facere litteras cambij directas ad romanã curiã eidem Petro de ri
casulis deinde dicitur qui Petrus teneatur soluere ⁊c. Nulli autez
dubium ꝙ dicte littere nõ debebant dirigi Petro vt eorum procura-
tori qr hoc non dicitur.d.l.si stipulatus.§.grisogonus. Itẽ patet ex
litteris postea directis ꝙ nõ fuerunt directe Petro vt procuratori
sed vt mercatori in romana curia in quibus litteris nõ simpliciter ꝓ
curatorio noĩe vt dictum est.facit.l.veteribus.ff.de pac.cũ materia.
ex quibus datur intelligi ꝙ ꝓmissio ꝙ littere dirigerentur dicto pe-
tro non debet intelligi Petro vt ꝓcuratori:sed ꝓprio noĩe. Igitur
dum subditur immediate. Qui petrus teneatur soluere ⁊c. Cum lo
quatur de Petro litteras recipiente qua rõne debebat proprio no-
mine recipere:pari ratione censetur eodem proprio noĩe promittere
⁊ non procuratorio. Nam illud relatiuum qui:refert Petrũ cũ qua
litatibus suis ⁊ sic proprio noĩe prout statim dixerat.l.a filio.§.pa-
ter.⁊ ibi Bar.ff.de ali.⁊ ciba.leg.⁊ in.l.si ita scripserõ.⁊ ibi Joã.de
imo.⁊ Pau.de ca.ff.de condi.⁊ demon. ¶ Quinto accedat nã in ꝓ
ximo precedenti.c.dictum fuerat ꝙ Clemens ⁊ Hieronymus debe
rent recipere pecunias in partibus Portugalie:⁊ facere litteras cã
bij ⁊c.⁊ sic dictus Petrus tanqꝫ nuncius concepit verba in personã
Hieronymi ⁊ Clemẽtis:⁊ non tanqꝫ procurator promittendo vice:
⁊ nomine eorum iuxta tex.cum ibi no.in.l.licet.ff.de constitu.pecu.⁊
in.l.multum interest.C.si quis alteri vel sibi. Cum ergo postea dica
tur. Qui Petrus teneatur soluere ⁊c. Ista verba fuerunt concepta
in Personam Petri de Ricasulis vnde non potest dici repetitum
officium nuncij:qr non potest hoc dici qr verba nullo modo conueni
re possunt arg.eius qđ no.Bar.in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falcidiã.
¶ Ex quibus dico ꝙ prima qualitas officij non potest dici repeti-
ta:qr in medio est clausula officij nuncij in qua quis vt nũcius actus
facit qđ contradicit qualitati procuratoris. Igitur in alia clausula
postea sequenti non potest dici repetita.arg.tex.no.⁊ ibi Bart.in.l.
fi.ff.de re.du. ¶ Sexto ⁊ vltimo qr ex quo propter litteras cambij
pecunie veniunt soluendo a Clemente ⁊ Hieronymo ipsi Petro:⁊
ipso Petro soluente venit sibi querenda obligatio contra scriben-
4 tes:† promittendo simpliciter dicitur proprio nomine promittere.l.
procurator qui pro euictione.⁊ ibi Bar.ff.de procurato.cum simili.
¶ Non obstat tex.quem allegat Bald.in.l.procurator qui pro eui
ctione.qr in.l.lucius.la.j.per eum allega.ff.de fideicom.liber.non est
virtute repetitionis sed ex eo qr fuit in arbitrium vxoris commissuz
sub nomine appellatiuo. Secus si fuisset commissum proprio nomi
ne vt est tex.vbi ita distinguit Bal.post Jaco.de are.in.l.cum pro-
ponas.C.de fideicom.liber.⁊ pro eis est text.in.l.lucius.§.meuia. et
ibi Bar.ff.ad treb.ex qbus habemus ꝙ si in.d.l.lucius.fuisset vxor
nominata nomine proprio:non censeretur sub eadem qualitate he-
reditatis commissum. Sed facta est mentio nomine proprio de ipso
Petro. Igitur non intelligitur sub eadem qualitate. Sed dicamus
ꝙ ex scriptura ⁊ ex mente constat de contrario in casu nostro ꝙ no-
luerunt qualitatem repetere. Uñ mẽs attẽdi dꝫ vt dixi. Multa alia
possent hincinde allegari qbus pꝫ intellectus ex his que ponit Bar
to.in.d.l.si stipulatus.§.grisogonus.⁊ ibi no.ff.de ver.obli. ¶ Nec
obstat ratificatio postea secuta. Qm̃ ea que nõ erãt gesta eorum nomi-
ne nõ poterãt ratificare.l.si pupillo.§.sed si ego.⁊ ibi glo.Barto.⁊
alij.ff.de neg.gest.⁊ ꝑ Dy.in regula ratũ.ff.de reg.iur.⁊ ꝑ Bart.in
l.j.C.qui admit.nisi in subsidium.iuxta no.in.l.mater.C.de rei vend.
Igitur generalis ratificatio habuit tantũ locũ in his q̃ eorum noĩe fue-
runt gesta que ratificari nõ poterãt per ea que ponit Bar.in.l.si qs
sub conditione.ff.de condi.insti.si in illa ratificasset in ea parte ratifi
catio fuisset nulla:ideo ad ea non est trahenda ratificatio.l.si quis a
filio.in prin.ff.de leg.j.cum ibi no. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ di-
cti de

cti de Sernisijs non erant obligati soluere in curia. ¶ Circa secundum articulum breuibus me expediēdo puto ꝙ dñs iudicās debet diligenter aduertere. Nā multū differunt hi casus si Clemēs ꝛ Hieronymus existentes debitores dñi Cardinalis qui fuissent obligati soluere. ꝛ scripsissent Petro mercatori ꝙ solueret dño Cardinali ꝛ Petrus promisisset: an ipsi essent liberati a dño Cardinali quo casu est questio posita per Bar. ꝛ doc. in. l. singularia. ff. si certuꝫ petatur quasi vel per interuētū noue persone diceretur facta nouatio vel talis promissio cederet loco solutionis: ꝛ casus noster quo dicti clemens ꝛ Hieronymus non fuerūt simpliciter effecti debitores: sꝫ qualificate ꝛ scdm quid: qꝛ tantū reperio ꝙ promiserunt recipere pecuniam ꝛ facere litteras cambij directas ad dictum Petrū de omnibus pecunijs receptis a factoribus dñi cardinalis. Quare diligēter considerandū est: ꝙ aut dicti de Sernisijs nihil lucrabantur ex huiusmodi negocio ꝛ inter eos. ꝛ reuerendissimuꝫ dominū cardinalem erat cōtractus mandati de recipiendo ꝛ scribendo litteras cambij. l. j. ff. mandati. Si autē lucrabantur tūc nō poterat dici contractus mandati. Sed cōtractus nominatus similis mandato. Casus est clarus in. l. naturalis. §. sed si facio. ff. de prescriptis verbis. vbi si actum est inter te ꝛ me. vt exigas a debitore meo carthagine ego tuo Rome resultat cōtractus mandati siue a debitore meo exigere nō potes: ꝛ si non est gratuitum resultat cōtractus innominatus similis mādato. Cum ergo in casu nostro isti de Sernisijs conuenerint de recipiendo pecunias ab institoribus domini cardinalis ꝛ faciendo litteras cambij directas ad Petrum de Ricasulis de omnibus quantitatibus receptis. Uel dicūtur adimpleuisse ꝛ obseruasse mandatum: prout tenebantur: vel cōtractum innominatum in recipiendo ꝛ faciendo litteras prout tenebātur. Igitur dicūtur liberati a dicta cōuentione. ¶ Primum ꝓbatur. Nam mandatarius
5 †tenetur mandatum sibi factum cōsummare ꝛ executioni mandare. insti. mādati. §. mandatum. ꝛ in. l. si mandauero. §. si. ff. eo. tit. Cū autem cōmissum fuerit ꝙ pecunias reciperent ꝛ de receptis mitterent litteras cambij directas ad curiam romanam Petro de ricasulis respectu pecuniarū receptarum de quibus miserūt dictas litteras cambij dicuntur mandatum ꝯsūmasse ꝛ eodem modo. ¶ Secundum probatur quia si est cōtractus innominatus ex quo fecerūt id ad qđ se obligauerunt dicuntur liberati quia diligenter obseruauerunt promissa ꝛ eius mandata. Solutione enim eius quod debetur omnis tollitur obligatio. insti. qui. mo. tolli. obliga. in prin. Sicut enim implendo mandatum dicuntur liberati. Ita implendo ex parte eorum id ad quod se obligauerant dicuntur liberati. Cum ta lis contractus regulari debeat secundum naturam mādati. vt in. d. l. naturalis. §. sed si faciam. ꝛ ibi Bart. ꝛ in. l. j. §. si quis seruum. ff. depositi. ¶ Preterea vt dixi a principio conuentio fuit limitata. nam dicti de Sernisijs non obligauerunt se ad soluendum rome pecuniam receptam nec alibi. Sed tantum ad mittēdum litteras cambij vt dictum est. Igitur limitatum debet producere effectuꝫ. l. cancellauerat. ff. de his que in testa. delen. l. cum tale. §. falsam. ff. de cōdi. ꝛ demonstra. Receptis autem litteris a petro. Petrus fuit ille qui proprio nomine se obligauit ad soluendum pecuniam post certum tempus: fuerunt ergo due conuentiones inite per dominum cardinalem. altera cum illis de Sernisijs de recipiendo pecunias ꝛ mittendo litteras cambij altera vero cum Petro vt receptis litteris post certum tempus soluere deberet ꝛ ita cantat instrumentum a cuius verbis non est recedēdum. l. nō aliter. ff. de leg. iij. Cum
6 ergo illi de Sernisijs adimpleuerint conuentionem ex parte eorum in eo in quo erant obligati liberati sunt. †regula enim est in contractibus quicquid obnititur re loco tempore: ꝛ personis habetur pro omisso ꝛ fit stricta interpretatio. l. si stipulatus. §. grisogonus. ꝛ. l. qc quid astringende. ff. de verb. obliga. ꝛ interpretatio etiaꝫ fieri debet cōtra dominum cardinalem qui fundat se in verbis conuentionis. l. veteribus cum materia. ff. de pactis. ¶ Ex quibus ꝛ alijs que infra dicentur cōcludo ꝙ dicti de Sernisijs pro quantitatibus receptis: ꝛ pro quibus miserūt litteras cambij Petro de ricasulis sunt liberati a prefato reuerēdo dño cardinali: ꝛ est clarum fundamentum. ¶ Capio nunc tertium articulū in quo videbatur primo aspectu cōcludendum ꝙ per dictas litteras directas Petro de ricasulis: ꝛ acceptatas ꝑ dictum Petrum non fuerint illi de Sernisijs liberati a dño cardinali. Ex quo Petrus ei nō soluit hanc enim questionem videtur decidere Barth. de saly. in. l. si filius. ff. ad macedo. vbi querit si aliquis creditor Sempronij habuit litteras cambij destinatas ad alium mercatorem qui illas acceptauit: ꝛ postea fefellit seu foro cessit: an poterit redire contra primum scribentem: et post argumenta in cōtrarium facta cōcludit ꝙ si ille nō dimisit litteras apud illum cui fuerunt destinate nō est liberatus ille qui litteras scripsit: qꝛ fidem secundi sequutus non videtur habuisse fidem de solutione sed illam expectasse ꝛ presentationem litterarum fecisse dicitur vt sciret die adueniente se debere soluere: ꝛ sic vt se prepararet. Unde nec ille qui recipit dicitur soluisse nec ille qui presentauit obligationem nouisse argu. l. quod vendidi. ff. de contrahē. emptio. Si autem litteras dimisisset. Tunc licet magis dubitet: tamē idem cōcludit ꝙ primus nō sit liberatus: quia ille cui date sunt littere sequutus est fidem secundi taliter qualiter voluit primus mercator vt eius mandatarius tam ad cōmodum suum quam scribentis vt ab eo liberaretur: si alter mercator soluat ꝛ non allegatur: ꝛ ideo dicit Barth. de salyce. ꝙ in litteris apponi solent ista verba: ꝛ cuꝫ solueritis ponatis ad rationem nostram. Ex quibus videtur decidi casus noster ꝙ licet Petrus de Ricasulis acceptauerit litteras cambij: tamē ex quo postea est effectus fallitus: ꝛ nō soluit ꝙ reuerendissimus domin⁹ cardinalis possit redire ad illos de Sernisijs. ¶ Cōfirmari videtur ista ꝯclusio. Nam licet Bar. in. l. singularia. ff. si cer. peta. velit ꝙ si dico campsori ꝙ tibi ꝓmittat. x. que tibi debeo ꝛ ille tibi promittit ego sim a te liberatus. arg. l. inter causas. §. abesse. ff. mandati: tamen Moderni videntur esse in cōtraria opin. ꝙ ego nō sim a te liberatus tum quia videtur accessorie promittere tanꝗ̄ fideiussor. arg. glo. in. §. argentariorum in auten. de fideiusso.
7 †Tum qꝛ interuentu noue ꝑsone hodie non fit nouatio nec ipso iure nec ope exceptionis per. l. fin. C. de noua. prout multipliciter illum tex. ponderat preceptor meus domi. Alexā. in. l. qui vsumfructum. ff. de verb. oblig. vbi hanc opi. firmant Ang. Pau. de cast. et magis communiter Moder. cum multis concordan. de quibus ibi per do. Alex. quas trāscribere superfluum ꝛ inutile est ideo omitto licet ergo Petrus de ricasulis propter litteras habitas ab illis de Sernisijs promiserit quantitatem domi. Cardi. quam illi debebāt non videntur a domi. cardin. liberati ꝛ ista difficultatem faciebant. ¶ Quibus tamen non obstantibus contraria sentētia probabilior est ꝛ verior ꝙ immo clemens ꝛ Hieronymus sunt liberati a domino cardinali propter litteras acceptatas per promissionem factaꝫ dño cardinali ꝛ partitas librorum dicti Petri de Ricasulis. Et in primis dico ꝙ in casu nostro Saly. de directo in verbis suis ꝛ in ratione decidendi cōcludit pro ista parte ꝙ isti de Sernisijs sint liberati. Nam totum fundamentū Barth. de saly. est: quia ille pro quo scripte sunt littere in casu suo licet ab illo mercatore ad queꝫ sunt directe sint acceptate: tñ illi⁹ fidem de solutione nō est sequutus: ideo primus nō est liberatus. Igitur vult ꝙ si illius fidem de solutione sequutus fuisset ꝙ primus esset liberatus quasi promissio secūdi cedat loco solutionis: ex quo illius fidem sequutus est arg. l. si pupilli §. ij. ff. de solutio. Sed in casu nostro ex duobus indubitanter cōstat qđ dominus cardinalis sequutus est fidem Petri de Ricasulis. ¶ Primo quia a principio conuenit quod illi de Sernisijs de pecunijs receptis scriberent litteras cambij directas Petro de Ricasulis: ꝛ sic ex mandato domini cardinalis vsqꝫ a principio cōtracte cōuentionis littere fuerūt scripte dicto Petro quoniā ex dicta conuentione causatur mandatū. vt in. d. l. naturalis. §. sed si faciaꝫ. ꝛ sic patet ꝙ dñs cardinalis credidit ꝛ fideꝫ sequutus est dicti Petri de ricasulis: ex quo voluit ꝛ mādauit ꝙ ita fieret ad hoc tex. cum gl. in verbo. sub hoc titulo. in. l. j. ff. si certuꝫ petatur. ¶ Scdo qꝛ a die data litterarum fecit dilationem ad soluendum decem mensium dicto Petro: ex quo patet qđ sequutus est eius fidem de solutione vt voluit gl. in. d. l. quod vendidisset gl. in. §. vendite. institu. de rerum diuisione. Si ergo dominus cardinalis est de solutione sequutus fidē Petri. Igitur illi de Sernisijs scribentes sunt liberati a do. Cardina. ex mente Barth. de salyce. ¶ Cōfirmatur ista opinio tenendo opinioneꝫ Bar. in. d. l. singularia. ꝙ ꝓmissio Petri facta domino cardinali cedit loco solutionis iuxta tex. in. l. inter causas. §. abesse. ff. mādati cuius opinionem sequitur Bald. in. l. pro debito. C. de bonis auctoritate iudi. possi. ꝛ multi alij doct. Et pro hoc facit quia olim fiebat nouatio ipso iure interuentu noue persone. l. iij. ff. de duobus reis. Igitur hodie fit ope exceptiōis vt voluit gl. in. l. fi. C. de nouatio. ꝛ lꝫ vtrinqꝫ sint multe opiniones: tñ in varietate opinionuꝫ a gl. nō est recedendū per ea que no. Jac. butri. in. l. j. C. qui ꝓ sua iurisditione. Et hoc maxime qꝛ vltra ꝓmissionē dictus Petrus scripsit dñm cardinalē creditorē in libris suis. Unde hoc stāte ꝛ ꝓmissione dr̄ facta nouatio ſm Pau. de ca. in. l. delegare. ff. de nouati. ꝛ eiusdē effectus sunt ꝓmittere ꝛ in libro creditorū creditorē aliquē scribere ſm Jo. and. Albertū Odofre. ꝛ Spe. in addi. spec. in ti. de deposito in rubri. ꝛ Pau. de ca. in. l. si cui fundum. ff. de pac. ꝛ Barth. de saly. in. l. singularia. ff. si cer. peta. ꝛ dicunt Ange. ꝛ Jmo. in. l. q vsum fructū. ff. de verb. obli. ꝙ in multis partibus seruatur maxime Florentie ꝙ immediate ꝙ campsor ꝓmittit primus debitor dicatur liberatus cui consuetudini est inherendum quia est optima legum interpres. l. minime. ff. de legi. ꝛ dominus cumanus dicit ꝙ ita est de consuetudine mercatorum ita dicit in. d. l. qui vsumfructum. ꝛ in. d. l. delegare. ꝛ ꝙ ita seruandum est: questio est late ꝛ trite examinata in. d. l. singularia. ꝛ in. d. l. qui vsumfructum. ꝛ possem implere multas cartas: sed non videtur opus in casu nostro tum propter id qđ in vltimo articulo dicetur tum quia videt̄ mihi ꝙ in casu nostro isti omnino sint liberati ex quo adimpleuerint quod per ipsos promissum fuit. ¶ Preterea etiam multum me mouet: nam in solutione fienda rome illi de sernisijs non se obligauerunt aliquo modo sed lo

eo ꝛ vice ipsorum se obligauit Petrus: ꝛ licet hoc nō fuerit expres sum: tñ virtualiter ꝛ in effectu. Idez fuit ac si dixisset se ꝓmittere vi ce eorū vel loco eorum: qꝛ ex quo ipsi nō ꝓmittunt soluere in illo et Petrus ꝓmittit patet ꝙ subrogatur loco ipsorum ꝑm Bal. singu lariter in. l. ij. C. de executi. rei iudi. per tex. in. d. l. delegare in verbo vice sua: quem ibi refert ꝛ sequitur Pau. de ca. qꝛ dicitur sibi elige re vnū debitorem pro alio sed ita est punctaliter in casu nostro. Naz dñs Cardinalis ex conuentiōe sibi eligit Petrum debitorem in cu ria romana ꝓ illis de Sernisijs vt patet clarissime ex instrumento conuentionis. igitur ꝛc. ista ratio est clarissima. ¶ Preterea littere cambij fuerūt directe Petro. Item fuit factus creditor a Petro: ꝛ ab eo ꝓmissionem accepit que omnia fuerunt facta volente ꝛ con sentiente dño Cardinali qui ita cōuenit. Igitur in romana curia se quutus est fidem solum Petri: ꝛ non illorū de Sernisijs. Unde ex istis verisimilibus ꝛ claris cōiecturis. Ex quibus potest induci no uatio ꝛ liberatio censetur inducta: ꝛ dñm Cardinalez voluisse in de bitorem dictum Petrum in romana curia eo maxime: qꝛ tunc erat maxime reputationis ꝛ fidei sicut in simili ꝑ Bal. in. l. fi. C. ad. l. fal ci. Quinmmo dico ꝙ si post contractam obligationem ex his que dicta sunt dici potest inductaz nouationē. fortius in casu nostro fue rit impedita obligatio post transmissionem litterarum ꝓpter cōuē tionem precedētē. arg. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. Ex quibus ꝛ alijs statim dicendis cōcludo qꝺ dicti de Serni sijs nō sunt in aliquo obligati dño cardinali. Nec obstat qꝺ ꝑ duas cedulas dictus Petrus ꝓmisit nomine dictorum de Sernisijs: qꝛ ad hoc nō extenditur mandatum. Unde nō potuit eis preiudicare. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. ꝛ per totū. C. res inter alios acta. ¶ Circa quartū principalem articulū videbatur primo aspectu di cēduz ꝙ dicta cōfectio nō obstaret domino cardinali duplici respe ctu. ¶ Primo qꝛ videtur facta absente parte. Igitur nō videt̄ no cere. l. certum. §. si quis me absente. ff. de confes. Item nec liberatio videtur nocere facta absenti vt determinat glo. in. l. idem duob⁹. ff. de pac. ꝛ gl. in. l. pōponius in gl. magna. ff. de neg. gest. ꝛ Bart. late in. l. non solum. §. liberationis verbum. ff. de libe. lega. ¶ Scdo qꝛ per scripturas libri dicti Petri cōstat ꝙ prima nō fuit soluta vide tur confessio facta sub spe future numeratiōis. Unde cuz videatur ostendi numerationem nō interuenisse cōfessio nō videtur preiudi care iuxta notata in. l. si ex cautione. C. de nō numerata pecunia. ꝛ in
8 l. in cōtractibus. §. j. eo. ti. ꝛ ꝑ Bal. in. l. legem. C. de pactis. † vbi vi detur velle ꝙ qñ post cōfessionem sequuta est ꝓmissio incontinenti ꝙ cōfessio nō nocet ita in casu nostro. Cuz appareat ꝙ tempore cō fessionis Petrus fecit dñm cardinalem creditorem videtur em̄ ꝓ bari falsitas cōfessionis. arg. eius qꝺ habetur in. l. ij. C. de nō nume. pecu. ¶ Sed premissis nō obstantibus cōtrariam sentētiam verio rem esse existimo ꝙ immo dicti Clemēs ꝛ Hieronymus sint libe rati. Nā do. Cardi. clare per suum chirographū ꝯfitetur pecunias de quibus in litteris cambij fuisse solutas a dicto Petro pro dictis de Sernisijs de quibus quietat: liberat: ꝛ absoluit dictum Petrū ꝛ dictos clementem ꝛ Hieronymum: de cuius chirographi fide nō dubitatur: ꝛ statim dictus Petrus post dictas cōfessiones ꝛ libe rationes ad quātitatem predictam se obligabat. ꝛ scribebat domi num cardinalez creditorē in libris suis quo casu censetur do. cardi. solutionis loco accepisse pro dictis quātitatibus dictum Petrum de ricasulis ꝛ cōsequenter clemēs ꝛ Hieronymus sunt liberati. ista conclusio probatur per ea que voluit Jacob. de are. quem sequitur Bar. in. l. pe. §. si vir. ff. solu. ma. vbi ponit questionem qñ maritus cōfitetur se recepisse dotē ab vxore. ꝛ nō obstāte confessione incōti nenti pater vel alius ꝓmittit dotem. soluto matrimonio vxor pōt repetere dotes: quia maritus videtur cōfessus nō sub spe future nu merationis sed sub spe future promissionis statim sequute. Uñ vi detur fisi solutum arg. l. vir ab eo. ꝛ. l. dotem. ff. de iure do. Nam ꝓ missio sequuta incontinenti cedit loco solutionis argu. l. pretij causa C. de rescinden. vendi. ꝛ. l. inter causas. §. abesse. ff. mandati. Ita di cendum est in casu nostro. Nam ex quo do. Cardi. semper accepta tis litteris a Petro cōfitebatur se recepisse qꝺ in litteris contine batur ꝛ Petrus ꝓprio nomine faciebat ipsum creditorem. cōstat ꝙ fidem tantū Petri sequebatur ꝛ ꝙ recipiebat dictam promissio nem loco solutionis: ꝛ sic liberabat ꝛ absoluebat illos de Sernisijs. Unde sumus in casu valde claro. per notata per Bar. in dicta. l. pe nul. §. si vir. post Jac. de are. quoꝝ opinio. sequūtur Imo. ꝛ Pau. de ca. ꝛ ita reperio ibi tenere domi. Alex. ꝛ cōiter Modernos. ꝛ li cet Bal. in. l. legem. C. de pactis dicat ꝙ opinio Bar. ꝓcedit quan do promissio sequitur ex interuallo secus si sequitur incōtinēti. Ta men vt dicit Pau. de ca. ꝛ sequitur domi. Alex. fortius ꝓcedit opi nio Bar. quando promissio sequitur incontinenti quia tunc videt̄ habuisse respectum ad confessionem sequutam: ꝛ sic fecisse sub spe future promissionis argu. eius qꝺ habetur in. l. per retentionem. C. de vsuris. ꝛ secundū istam opinio. Bar. sepe vidi consultum ꝛ iudi catum. Unde cum sit communis ꝛ vera non est curandum de his q̄ dicit Ludo. roma. in dicto. §. si vir. cuius dicta fuerunt dicta Ang.

in quodam cōsilio ꝛ hec opinio maxime procedit qꝛ vltra confessio nem de recepto dominus cardinalis liberat ꝛ absoluit Clementez Hieronymum ꝛ dictum Petrum soluentem eoruz nomine quo ca su secūdū omnes de plano procedit opinio Bar. in. d. §. si vir. ꝛ li cet Bar. ibi hoc intelligat quādo fieret per acceptilationem que ha bet vim solutionis. tamen in casu nostro non est curandum ꝙ nō in teruenerit acceptilatio ex tribus. ¶ Primo quia Pau. de cast. in. d. §. si vir dicit idem esse in pacto liberatorio dummodo nō sit per
9 sonale vt ibi latius per eum. ¶ † Scdo quia solennitas acceptila tionis non est curanda inter mercatores inter quos valet tantū pa ctum nudum quantum valet stipulatio. l. quintus. ꝛ fideiussor. §. q̄ dam. vbi Bar. vtrobiqꝫ. ff. mādati. ¶ Tertio maxime attēta equi tate canonica. argu. c. primo. ꝛ. c. qualiter. de pact. vnde tantum va let pactum quantum stipulatio ꝑm Bald. in. l. petens. C. de pactis. ¶ Preterea ex dictis quietationibus ꝛ liberationibus ostenditur ꝙ ego supradixi. scilicet ꝙ Lisbone seu ī partibus Portugallie do minus Cardinalis in recipiendo eius pecunias ꝛ demum in scribē do Romam litteras cambij voluit in debitores dictos clementem ꝛ Hieronymum ꝛ eorum fidem sequutus est. Sed demum scriptis litteris ꝛ acceptatis per Petrum diceretur per eos eorum obliga tioni satisfactum: ꝛ loco ipsorum voluit dictum Petrum in roma na curia cuius tantum fidem sequutus est: ꝛ ideo immediate rece ptis litteris ꝛ acceptatis iuxta cōuentionē qꝛ illi de Sernisijs adi pleuerāt: id ad quod tenebātur dominus cardinalis eos liberabat ꝛ confitebatur per Petrum solutum: nec miror quia obligatio pe tri cadebat loco solutionis vnde satis soluere dicebatur. l. inter cau sas. §. abesse. ꝛ quod no. Bar. in. d. l. singularia. ꝛ dicitur cōfessio cla re facta ꝛ liberatio propter promissionem Petri prout in conuen tione promiserat: ꝛ maxime etiam hoc colligitur ex pluribus repe titis confessionibus ꝛ liberationibus ad diuersas litteras cambij di uersis temporibus factas. argu. eius quod not. Bar. in. l. cū simus. in prin. per illum tex. C. de agrico. ꝛ censi. lib. xj. ꝛ Pau. de cas. in. l. publia. ff. depositi. ꝛ Roma. i. l. nuda. ff. de dona. nec obstat ꝙ primo loco in contrarium allegabatur: quia ex quo iuxta consuetudinem mercatorum quietantia facta est vt transmittatur ad illum qui lit teras scripsit probat esse in fauorem absentis: quia per talem scri pturam videtur absentem loqui ad quem dirigitur. l. publia. ff. de positi. ꝛ per Bar. in. l. cum tabernam. §. idem quesitū. ff. de pigno. ꝛ tenent dominus Anto. ꝛ Jo. de imo. in. c. si cautio. extra de fide in strumen. ꝛ maxime de equitate canonica de qua confessio etiam pro dest absenti. argu. glo. no. in. c. quotiens cordis oculus. j. q. vij. ꝛ te nent dominus Anto. dominus cardi. ꝛ Joan. de imo. in. d. c. si cau tio. ꝛ pleriqꝫ alij ꝛ ꝓsertim qꝛ facte sunt quietatiōes ꝑm consuetudi nem mercatorū cui inherēdū. argu. l. de quibus. ff. de legi. ꝛ. c. cū di lectus. de consue. ꝛ eius quod no. Bar. in. d. l. quintus. ꝛ in. d. §. que dam. ꝛ Bald. in. l. si pro te. C. mandati. Ex quibus omnibus dictis in qualibet difficultate intrepide concludendum est: ꝙ predicti de Sernisijs non tenentur in aliquo dicto domino cardinali.

Laus deo. Bartho. soci. ꝛc.

¶ Summarium.

☞ An spurius dictus filius octuagenarij senis habeatur pro filio si probatur matrem alijs se cōmiscuisse. Item an comes palatin⁹ pos sit legitimare filium sacerdotis.

1 In materia successiōis si dubitatur an aliquis sit ex aliquo necesse est ꝙ potuerit naturaliter generari ꝑm cōiter accidentia.
2 Filius potest patri succedere qui naturaliter ex eo nasci potuit non ꝑm possibiliter accidentia: sed ꝑm cōiter accidentia.
3 Natus legitimus dicitur post decem menses ꝛ duos dies in mate ria successionis: ꝛ in contrarium militat fauor matrimonij.
4 Imperator ꝛ habens potestatem ab eo: potest legitimare filium sa cerdotis.
5 Laycus nullam habet iurisditionem in clericuz. Et clericus si vult non potest ꝯsentire in iurisditionez layci.
6 Bona clericorum sunt exempta a iurisditione laycorum. Item statuta laycorum nō possunt disponere super bonis patrimo nialibus clericorum.
7 Legitimatio pape qñ non dispensat super radice matrimonij: non extenditur ad bona temporalia layci.
8 Legitimatus ab imperatore non est vere legitimus quando obsta culum est inductum a iure canonico: sed requiritur legitimatio a se de apostolica.
9 Statutum si dicat ꝙ stantibus masculis filia femina non succedat excluditur filia legitima ꝛ naturalis.
10 Pater petendo filium legitimari requiritur expressa qualitas per sone patris.
11 Spurius non debet legitimari existentibus legitimis.
12 Indultum principis non valet super condēnatione scda nisi fiat mē tio de prima.

¶ Consilium. lxv.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spūssanctus illuminet intellectum.

Super

Uper proposita questione
legitimatiõis Thesei filij domini Andree sacerdotis ad
cuius instantiam libet paucula super dubietate filiatio-
nis explicare. Dicitur enī ꝙ natus ex Bernardina ligata ⁊ cõiun-
cta viro cohabitante cū dicto dño Andrea. qui habitus ⁊ reputatꝰ
filius ab eo: legitimari a comite petitū fuit homine tamē octuagena
rio existēte conceptionis tpe ⁊ dicta Bernardina vt dicitur se cum
alijs cõmiscente ⁊ satis videtur probata filiatio dicti Thesei ex eo
q2 pater nominauit vt filium: tractauit vt filiuȝ legitimari petijt vt
filium: qui actus non est ꝓportionabilis extraneo ⁊ forte cõcurrit fa
ma vicinie per quos actus filiatio. ꝓbatur: vt in. c. transmisse ⁊ in. c.
per tuas. qui filij sint legitimi. Itē ex eo q2 cū ea cohabitabat argu.
l. miles. §. defuncto. ff. de adulte. ⁊ licet loquatur in vxore tamē idē
1 est in cõcubina vt declarat dñs Abb. in. c. ꝑ tuas. de ꝓbatio. † Sed
tamen cū fortiter vrget ꝙ dictus dominus Andre. tempore conce-
ptiõis erat octuagenarius. ⁊ a phisicis intellexi ꝙ licet possibile sit
in his partibus ꝙ attenta qualitate complexionis vir octuagena-
rius generet. Tamen ẜm cõiter accidentia non generāt: ⁊ in hoc stā
dum est medicis tanꝗ peritis in arte. l. vij. mense. ff. de statu homi.
⁊ in. l. quod semel. C. de re mili. li. xij. ⁊ in. c. ꝓposuisti vbi late. extra
de probatio. cū simi. ¶ Sed in hac materia successionis si dubitaẗ
an aliquis sit ex aliquo necesse est ꝙ potuerit naturaliter generari
ẜm cõmuniter accidentia. ⁊ nõ sufficit ad hoc vt illi succedat ꝙ po-
tuerit ex illo cõcipi scḋm possibiliter accidētia. Ita ego post docto-
res dicebam in. l. gallus in principio. ff. de liberis ⁊ posth. ad intel-
ligentiam. l. intestato. §. fi. ff. de suis ⁊ legiti. ⁊ tex. in. §. fi. in auten. de
restitu. ⁊ ea que parit. ⁊ ibi ex quodam cõsilio insignis Phisici dñi
Gentilis de fulgineo ibi relato ꝑ doc. ꝙ tunc originaliter vidi ⁊ ex
eo eliciebā ꝙ fuit opi. Hypocratis ꝙ nõ posset partus transgredi
x. menses dicit tñ ꝙ Aristoteles ⁊ Auicenna dicunt ꝙ. xj. xij. ⁊. xiij
mense nasci potest ⁊ ꝙ ista opi. nõ ꝓcedit scḋm cõiter accidētia licet
possibile sit vnde legislator approbat opin. Hypocratis in materia
successionū vt patet. in. d. l. intestato. §. fi. Qm̄ leges vt plurimū ad
ea que frequenter accidunt adaptantur. l. nam ad ea. ff. de legi. licet
possibile sit qḋ etiaȝ in. xij. nascatur. ⁊ hoc seruatur in materia pena
li in. d. §. fi. auten. de resti. ⁊ ea que parit prout latius dixi in. d. l. gal
2 lus in prin. ¶ Ex quibus † cõcluditur ꝙ ille potest patri succedere
vt filius qui naturaliter ex eo nasci potuit: nõ scḋm possibiliter acci
dentia sed secūdū cõiter accidētia vt etiā dicūt Barto. ⁊ doc. in. d. l.
gallus. sed vt dictum est. Octuagenarius in his partibus nõ gene-
rat naturaliter sed scḋȝ cõiter accidētia. Igitur ⁊c. Et maxime hoc
verum est quando illa pluribus se cõmiscebat. ¶ Ex quibꝰ potuit
secūdū cõmuniter accidentia nasci naturaliter nec militat ratio qḋ
presumatur natus ex coitu matrimoniali vel ꝯcubinario: de quo in
d. l. miles. §. defuncto. ⁊ per do. Abb. in. d. c. per tuas. de probatio.
¶ Confirmatur ista opinio ex his que no. Barto. in. d. l. gallus. in
princi. Nā qñ post mortem primi viri mulier nubit tali tempore ꝙ
partꝰ postea natus potest cuilibet naturaliter attribui in tali re du
bia attendi debet qḋ frequentius accidit. Sicut ibi quando potuit
nasci legitimus ex altero ex duobus attendi debet qḋ frequentiꝰ ac
cidit ita hic in eo qui natus est illegitimus: sed si alijs se cõmiscebat
ex quibus potuerit magis naturaliter esse cõceptus ꝗ ex sene. Igi
3 tur illud attendi debet. † Quinimo iura volunt ꝙ post decē mēses
⁊ dies duos non dicatur natus legitimus in materia successionis: ⁊
in contrarium militat fauor matrimonij q2 ẜm cõmuniter acciden-
tia nasci non potest naturaliter. Igiẗ fortius in casu nostro. Et hoc
placuit dixisse super filiatione q2 sunt iudicio meo ad propositum si
recte ⁊ naturaliter iudicare voluerimus. ¶ Sed posito ꝙ filius ꝓ-
baretur: dubitatur. An eius legitimatio valuerit. ⁊ videbatur con-
cludendū ꝙ sic. Nā quāuis fuerit filius sacerdotis: ⁊ legitimatꝰ fue
rit a Comite palatino creato ab imperatore videtur ꝙ dicta legiti
4 matio valuerit. Nā † videtur ꝙ imperator: ⁊ sic habens auctoritatē
ab eo potuerit legitimare filiū sacerdotis vt firmat gl. in. §. fi. in au
ten. quibus modis naturales efficiuntur sui. ⁊ concludunt Ioā. an.
Calde. ⁊ domi. Cardina. ⁊ Moder. in. c. per venerabilem extra qui
filij sint legitimi. ⁊ Ioā. calderi. cõsilio tertio eo. ti. ⁊ Bal. in. l. q cõ-
tra. C. de nup. ⁊ in suo consi. incip. Imperator. Et Petrus eius fra
ter in suo ꝯsilio incipiente. Uiso imperiali priuilegio. Et Pau. de
ca. in. l. si quis posthumos. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ in suo consi. ccxiij.
incipiente. Uidendum est. Et videtur esse communis conclusio a q̄
in iudicando recedendum non videtur. ¶ Sed primis obstātibus
contrariam sententiam veriorem esse existimo ꝙ immo dictus fili-
us tanꝗ legitimatus nõ potest patri succedere ista conclusio ꝓbaẗ.
¶ Primo ratione deficientis potestatis. ¶ Secundo ratione de-
ficientis volūtatis. ¶ Tertio rõne deficientis solēnitatis. ¶ Pri-
mum principale fundamentū probatur. Nam insignis doctor dñs
Dominicus de sancto geminiano in. c. si annū. §. j. de iudi. in. vj. te-
net ꝙ Comes palatinus imperatoris non potest legitimare filium
sacerdotis. Nam sicut emancipatio filij fieri debet coram iudice ip-
sius patris. vt voluerūt domini de rota quos ibi refert Dñicus ita
⁊ legitimatio q2 de emancipatione ad legitimationē valet argumen
tum. l. iubemus. C. de emancipatione liberorum. Igitur ⁊c. Sed q2
opinio non est tuta. licet de subtilitate iuris plura dici possent. Ta-
men illud videtur vere ⁊ probabiliter dici posse ꝙ licet a tali Comi
te filius sacerdotis legitimari possit: illa tamen legitimatio nõ vide
tur filiuȝ habilitare vt possit succedere dicto sacerdoti ⁊ in bonis sa
cerdotis. Actus enim legitimādi ꝓcedit a comite: ⁊ exerceẗ in lay-
5 cum. ista cõclusio probatur. † Nam laycus nullam habet iurisditio
nem in clericum. xcvj. distin. cum ad verum. ⁊ in. c. qḋ clericis. ⁊ ibi
plene nota. de foro compe. adeo ꝙ etiam clericus si vult non potest
consentire in iurisditionem layci. vt in. c. significasti. cū ibi no. eo. ti.
Igitur laycus non potest habilitare aliquē vt clerico succedat. Nā
vt inquit Bal. in. l. cūctos populos. C. de summa trini. ⁊ fide catho.
in. vij. q. princi. ver. Sed posset dubitari de tali questione ꝯsuetudo
est in Anglia. vbi vult ꝙ consuetudo anglicana in successione ab in
testato quādo loquitur impersonaliter nõ habet locū in forense ibi
decedente. Idem voluit Ioan. calde. in consi. xvij. in titu. de constit.
⁊ dominus Abb. in. c. postulasti. ad fi. de foro cõpe. ⁊ Pe. de anch.
in cõsi. clxviij. incip. Uisis pūcto statuto ⁊ copia. ⁊ Pau. de ca. ꝯsi.
ccxxij. incipit. Circa primum quesitum. Igitur est idem in clerico.
6 ¶ Confirmatur. † Nam bona clericorum sunt exempta a iurisditio
ne laycorum ⁊ vt concludit dominus Abb. in. c. ecclesia sancte Ma
rie de constitu. in antepenul. colū. vbi dicit ꝙ statuta laycorum non
possunt disponere super bonis patrimonialibus clericorum. Ideȝ
tenet dñs Cardinalis post Pau. in cle. j. de censi. ⁊ ꝓbatur ex his
que ponit Oldra. consi. lxxxij. incipit. An episcopus ⁊ dñs Anto.
in. c. j. de consuetu. Si ergo bona clericorum sunt extra iurisditionē
laycorū. Igitur laycus non potuit inhabilem habilitare ad succe-
dendum in dictis bonis. hoc decidit Bar. in terminis in dicta. l. cū
ctos populos. in. vij. q. vbi vult ꝙ quando statutum habilitat ali-
quem ad succedendum non habet locum quo ad bona que nõ sunt
sue iurisditionis: ⁊ pro hoc inter alia adducit tex. ⁊ ibi doct. in. c. per
7 venerabilem. † vbi legitimatio Pape quando nõ dispensat sup̱ ra
dice matrimonij: non extenditur ad bona temporalia layci ⁊ ita cõ-
cludunt ibi Io. an. ⁊ cõiter doc. ita in casu nostro legitimatio layci
non extenditur ad bona que non sunt sue iurisditionis. ⁊ no. Bart.
in. l. qua in prouincia. ff. de ritu nup. ⁊ facit qḋ no. Bal. in prima cõ
stitutione. C. ⁊ consuluit Pet. de ancha. in consi. cccxcvij. incip. Ui
so ⁊ diligenter inspecto cum similibus. Concluditur ergo ꝙ siue in
spiciamus personam patris sacerdotis siue eius bona nõ potuit fi-
lius inhabilis habilitari ad bona per laycum: etiā de consensu sa-
cerdotis qui non potuit se ⁊ sua subijcere iurisditioni iudicis secula
ris: vt in. d. c. significasti. cum ibi no. de foro compe. cū simi. ¶ Con
firmatur ista conclusio. Nam iste sacerdos habebat filium legitima
tum auctoritate Pontificis ⁊ Cesaris qui vel dicitur vere legiti-
mus: vel talis legitimus qui omnia iura legitimorum vendicauit si
bi locum in isto legitimato. ¶ Primum tenet Bar. in. l. si is qui ꝓ
emptore. in. ij. q. prin. ver. Item queritur circa predicta. ff. de vsuc.
tenet Bal. in. l. j. ⁊. ij. C. de natura. libe. quādo talis illegitimatio tol
li potest prout est in casu nostro quia primꝰ filius natus est ex sacer
dote ⁊ soluta que potest per papam tolli ex quo potest dispēsare ꝙ
constituti in sacris contrahant matrimonium vt patet in. c. cū oliȝ.
de cleri. coniuga. ⁊ probatur in terminis in tali legitima in. d. c. ꝑ ve
nerabilem in gl. in verbo adulterij. Unde dicit Bened. de plumbi.
8 in disputatione que incipit. Statuto pisano. † ꝙ qñ obstaculum est
inductum a iure canonico legitimatus ab imperatore nõ est vere le-
gitimus sed requiritur legitimatio a sede aplica: ⁊ ꝯsuluit dñs Ale
xan. in cõsi. lxxxvij. in. ij. vol. Unde cū hic primus fuerit legitimatꝰ
a papa ⁊ imperatore d2 vere legitimus. ¶ Secūdū probatur iuri-
bus ⁊ auctoritatibus. ꝓbatur in auten. quib. mod. natu. effici. sui. §.
⁊ quoniam varie ibi. Et nihil dissimiles a legitimis. ⁊ in. §. reliqui
ibi. illas successiones quas habēt qui ab initio sunt legitimi. ⁊ in. §.
illud ibi. Nihil a legitimis differentes: ⁊ ibi restituere nature ⁊ anti
que ingenuitati. Et in pluribus locis illius tituli: ⁊ in titulo quibus
mo. natu. effi. legiti. prout ad plenū prosequitur dñs Alex. p̄ceptor
meus in consi. lxxxvij. in. ij. vol. vbi etiā dicit ꝙ põderāda est dictio
nihil que est vniuersalis negatiua. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ver
si. proinde. ff. de reb. dub. ⁊ sic denotat ꝙ nulla penitus sit inter legi-
timos ⁊ legitimatos nulla effectualis differentia. Unde late consu-
luit ibi ꝙ qñ substitutio est facta si decesserit sine filijs legitimis et
naturalibus ꝙ tales legitimati excludunt substitutuȝ licet conditio
debeat vere impleri in forma specifica. l. meuius. ⁊. l. qui heredi. ff.
de condi. ⁊ demon. vt decidit Ioan. an. in addi. spec. in tit. de succes.
ab intesta. §. fi. cum concor. allega. per domi. Alexan. in consi. vbi di
cit ꝙ ista est communis opi. Et in. l. generaliter. §. cum autem. C. de
insti. ⁊ substit. sub conditione fac. quam ego tenui ⁊ defensaui. ⁊ in. l.
9 gallus. §. ꝙ si is. ff. de lib. ⁊ posthu. ¶ † Uidemus etiam ꝙ si statu-
tum dicat ꝙ stantibus masculis filia femina non succedat ꝙ exclu-
ditur filia legitima ⁊ naturalis propter existentiam filij legitimati

ſm Bal.in.l.eam quam.C.de fideicom. Idem voluit Bal.in.l. cuꝫ
accutiſſimi.C.eo.ti. Et Pau.de ca.in.l.ſed ſi hac.in.§.patronuꝫ.ff.
de in ius vocan. ¶ Ex quibus patet ꝙ iura loquentia de legitimis
ſeu de liberis extendunt ſe interpꝛetatione paſſiua ad filium legiti-
matum.caſus eſt in.l.j.§.lex falcidia.⁊ ibi plene no.ff.ad.l.falci. Et
vbi duo ſunt equiparata quoꝛum alterum etiam eſt verum alterum
fictum diſpoſitum in caſu vero extenditur ad fictum.vt in.c. ad au-
dientiam.⁊.c.cum dilectus.⁊ vtrobiqꝫ do. Abb.⁊ Jo. de imo.extra
de cleri.nõ reſiden. ¶ Ex quibus infero in pꝛopoſito ꝙ ſi pater ha
buiſſet alios filios legitimos Comes non potuiſſet hunc filium le-
gitimare. Igitur non potuit ex quo habebat filium legitimum vel
legitimatuꝫ qꝛ idem iuris in eo eſſe debet quod eſſet in filio legitimo
⁊ naturali vt ex ſuperioꝛibus clare patet etiam in materia ſtricte in
terpꝛetanda: ꝙ aũt exiſtente legitimo non potuiſſet patet qꝛ ex hoc
nõ conceditur Comiti ab imperatoꝛe ꝙ legitimare poſſit ſtãtibus
liberis ſucceſſibilibus quibus pꝛeiudicatur. Sed quando hoc non
ſpecificatur ſed; ſimpliciter conceditur talis poteſtas legitimandi:
pꝛout eſt in caſu noſtro non cenſetur conceſſa quando pater habet
alios filios: ſed tantũ quãdo alios filios non habet vt voluit Bal.
in.l.ij.C.de ſeruitu.⁊ aqua ⁊ Bal.in.l.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitum.ff. ſi
quis cautio.⁊ ita cõſuluit domi. Pau.de ca.in ſuo cõſi.ccxxj. incip.
Super eo qȯ queritur pꝛimo loco. Ita etiam fuit de mente domi.
Pau.de ca.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum.ff.de libe.⁊ poſthu. ⁊ ſe
quitur Cardinalis alexandrinus in.c.per venerabilem.§.quod au
tem.col.xxxiij.qui filij ſint legitimi.⁊ pꝛobatur optima ratione ad-
ducta per Pau.de caſt.in dicto conſi. qꝛ lex in dubio non pꝛeſumit
ꝙ pꝛinceps fuiſſet ꝙ non eſſet facturus vt ꝓbatur in autentico qui-
bus modis naturales efficiantur ſui.§.illud.⁊ in autentico quibus
modis naturales efficiantur legitimi.§. ſi quis igitur. Unde qȯ in
dubio non eſſet facturus voluerit alteri concedere per generalẽ con
ceſſionem arg.l.obligatione generali.ff.de pigno. de quo ibi latius
per eũ vbi notabiliter loquitur.⁊ hanc opinionem etiam tenet bal.
in.c.dño guerram.in penul.col.hic finitur lex coꝛadi.⁊ Bal.in.l.cũ
filius.ff.de teſtamento militis. Et Bal.in autenti.pꝛeterea per illũ
tex.C.de naturalibus liberis ⁊ dominus Anto.in.c. per venerabi-
lem in.xxj.col.verſi. Idem puto.⁊ conſuluit domi. Alexã. conſi.lx.
in ſcḋo vol. ¶ Scḋm pꝛincipale fundamentũ eſt ꝙ rõne deficiẽtis
voluntatis dicta legitimatio non fecerit euꝫ ſucceſſibilem paterqꝫ.
Pꝛemittendo pꝛimo ꝙ ſicut reſcripta ad beneficia per ſurreptio-
nem ipſo facto vitiantur vt in.c.poſtulaſti. de reſcriptis. ita etiam
pꝛiuilegia legitimatoꝛum vt in.l.j.ff.de nata.reſti. ⁊ pꝛobatur ex no
tatis per Joan.an.in additionibus ſpeculi.in titulo de ſucceſſio.ab
inteſtato.§.j.ver. Item ſcias.⁊ dominus Anto.in.c.per venerabi-
lem extra qui filij ſint legitimi.⁊ Bal.in.l.eam ꝙ.C. de fideicõ. quo
niam autem pꝛiuilegium legitimationis eſt ſurreptitium: facit pꝛin
cipis voluntatem ceſſare. pꝛeſupponit enim legiſlatoꝛ ꝙ niſi talis
fuiſſet ſurreptio pꝛinceps ſeu comes non conceſſiſſet vel non ita de
facili.vt in.c.ſuper litteris.⁊ ibi omnes extra de reſcrip. ⁊ in.c.cõſti
tutus.⁊ in.c.ad audientiam.⁊ vtrobiqꝫ doc.eo.ti.per Calder.eo.tit.
conſi.xiiij. ¶ Ex quibus infero in pꝛopoſito ꝙ pꝛiuilegium legiti-
mationis de quo agimus eſt ſurreptitium: igitur eſt inualidũ ⁊ nul
10 lum ꝙ autem ſit ſurreptitium pꝛobatur. ¶ † Pꝛimo quia pater
petẽdo filium legitimari non narrauit ſe eſſe ſacerdotem conſtitutũ
in ſacris.quod ſi fuiſſet narratum vel foꝛte comes non legitimaſſet
vel non ita de facili ex quo nõ fuit expꝛeſſa talis qualitas pſone pa-
tris. Igitur legitimatio eſt nulla. Nec obſtat ꝙ appellauerit ſe do-
minum Andre.qꝛ per hoc non dicit ſe eſſe ſacerdoteꝫ in ſacris. Itẽ
licet dicat in fine ſe iurare ſupꝛa pectus ſuum moꝛe iuramenti ſacer-
dotum non tamen dicit ſe ſacerdotem qꝛ ſtat ꝙ quis iuret moꝛe ſa-
cerdotum non tamen ſit ſacerdos. Igitur non pꝛobatur ꝙ narraue
rit ſe ſacerdotem quia non pꝛobat hoc eſſe.l.nõ hoc.C. vnde cogna.
c.in pꝛeſentia.de pꝛoba. Unde vel non eſſe narratum vel eſſe narra
tum implicate doloſe ⁊ animo decipiendi paria ſunt. argu.l.j. in fi.
⁊.l.quero.ff.de actio.empti.⁊ pꝛobatur in.d.l.j.ff.de nata.reſti.⁊ qȯ
ibi no.per Benedi.de plumbi.ex nota.in.c.innotuit.de elec.cum ſi-
mi. Item qꝛ licet narrauerit ſe ſacerdotem: ⁊ illum filium tantũ nõ
dicitur narraſſe illum in ſacerdotio natũ.c.inter ceteras de reſcrip.
¶ Secundo pꝛobatur ſurreptio: qꝛ habebat filium: ⁊ de eo mentio
nem non fecit. Igitur talis legitimatio tanꝙ ſurreptitia non valet
vt pꝛobat tex.in autent.quib.mo.natu.effi.ſui.§.ſi quis ergo non. ⁊
in.§.illud.⁊ in.§.ſit igitur per quem tex.ita decidit Jaco. de belui.
eo.ti.§.⁊ quoniam.⁊ dominus Anton.in.d.c. per venerabilem in.
xxvj.col.verſi. Nunquid autem retrotrahitur.⁊ Pau. de caſt.in.l.
gallus.§.⁊ quid ſi tantum.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ conſuluit per pꝛedi
cta domi. Alexan.in ſuo conſi.lx.in.ij.volu. Et conſuluit do. Pau.
de caſt.in.d.conſi.ccxxj.⁊ licet filius non eſſet legitime natus: tamẽ
erat legitimus vere vel legitimatus ita ꝙ in eo vendicabant ſibi lo-
cum iura de legitimis diſponentia: vt in ſuperioꝛibus pꝛobatũ eſt.
11 Dicunt enim iura pꝛeallegata † ꝙ exiſtentibus legitimis nõ debet
ſpurius legitimari. Sed nulli dubium eſt ꝙ etiam in materia ſtri-
cta appellatione filioꝛum veniunt legitimati vt pꝛobatum eſt. Iteꝫ
conditio legitimoꝛum ⁊ legitimatoꝛũ eſt equiparata. Igitur diſpo-
ſitum in vno cenſetur diſpoſitum in alio.l.ij.C.commu. de leg.l.j. et
ibi Bar.⁊ alij.ff.de leg.j.⁊ hanc opinionem ꝙ non pꝛeiudicet filijs
de quibus non eſt habita mentio tenuit Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de
ſucceſ.ab inteſta.§.j.verſi.item ſcias.⁊ domi. Anto.in ſuo conſilio.
ij.⁊ Ang.in auten.qui.mo.natu.effici.ſui.§.ſi quis ergo. Quinim-
mo foꝛtius ſubꝛeptio pꝛocedit in filio legitimato vt ſtatim dicetur.
¶ Tertio iſta concluſio pꝛobatur foꝛtius in caſu noſtro quãdo ha
bebat filios legitime natos ⁊ legitimatos quoniã ſi narraſſet ſe ha-
buiſſe alios filios ſpurios ⁊ legitimatos fuiſſe: comes vel non legi-
timaſſet vel non ita de facili. Igitur legitimatio eſt nulla.d.c. poſtu
laſti.cum ſimi. ¶ Quod autem non ita de facili oſtenditur duplici-
ter. ¶ Pꝛimo quia intellexiſſet ⁊ cognouiſſet cõſuetudinem delin-
quendi dicti ſacerdotis que ſolet delictum aggrauare. Nam pꝛo pꝛi
mo veniam merebatur.pꝛo ſecundo non merebatur pꝛiuilegium ⁊
gratiam vt dicit tex.no.in.l.iij.C.de epiſco.audi. Ubi habetur ꝙ q
geminat delictum non eſt dignus venia. Unde per illum tex. dicũt
12 Guiliel.⁊ Bal.† quod non valet indultum pꝛincipis ſuper condẽ-
natione ſecunda niſi fiat mentio de pꝛima quia videtur obꝛeptitiuꝫ
quia pꝛinceps non conceſſiſſet ita dicamus in caſu noſtro: quia ſi co
mes ſciuiſſet quod alium filium ex damnato coitu habuiſſet vel non
conceſſiſſet vel non ita de facili. Igitur legitimatio nulla. ¶ Secũ-
do quia ex quo ſemel gratiam legitimationis de pꝛimo obtinuit pe
tendo legitimationem ſecundi.ſcḋa petitio diceretur ſubꝛeptitia qꝛ
Comes foꝛte non cõceſſiſſet. Sed dixiſſet ſufficit tibi gratia pꝛima:
vel non ita de facili. Igitur legitimatio nulla: hoc pꝛobatur ex di-
ctis Inno.in.c.veniens.extra de pꝛeſcrip.per que dicta Joan.an.
in addi.ſpecu.in titu.de cleri.non reſiden.in rub.dicit ꝙ ſi titio fuit
gratioſe conceſſum vt pꝛo quinquennio reciperet fructus ſue eccle-
ſie in abſentia.⁊ demum pendente pꝛima gratia vel finita impetra-
uit ſecundam non facta mentione de pꝛima: ſecunda eſt ſubꝛeptitia.
Et pꝛobatur ex his que ponit Dominicus poſt Jo.an.in.c.ij. de fi
lijs pꝛeſbyte.in ſexto ex dictis Jo.an.in addi.ſpe. in ti. de teſtamen
tis.⁊ plene traditur in.c.veniens.de pꝛeſcriptio. ¶ Tertiuꝫ funda
mentum ꝙ ſit nulla ratione deficientis ſolennitatis pꝛobatur pſup
ponendo ꝙ non dicatur legitimatus quo ad oꝛdines.⁊ ſic hoc reſpe
ctu remanet illegitimus vt in.c.per venerabilem extra qui filij ſint
legitimi.⁊ firmat Saly.in ſua diſputatione que incipit. Mediola-
nenſis.in ſecundo dubio. Item quando eſt illegitimus impedimen
to cauſato a iure canonico vel diuino.⁊ tunc legitimatus a pꝛincipe
ſeculari ſeu Comite non eſt vere legitimus vt per plura concludit
elegans dominus Bene.de plumb.in diſputa. que incipit. Statu-
to piſano. Et no. Bal.in.l.j.C.de naturalibus liberis.⁊ cõſuluit do
mi. Alexan.conſi.lxxxvij.in.ij.volu. Cum ergo eſſet natus ex ſacer-
dote ⁊ ligata non poterat pꝛinceps ſecularis diſpenſare iuxta not.
in.d.c.per venerabilem.⁊ ſic non dicitur vere legitimus nec legiti-
matio. Sed potius habilitatio ⁊ diſpenſatio circa ea que concedun
tur in pꝛiuilegio: ⁊ ita ſonant verba legitimationis ſi verba recte cõ
ſiderentur. ¶ Ex quibus infero in pꝛopoſito ꝙ in tali diſpoſitione
ſeu habilitatione ad honoꝛes ⁊ ſucceſſiones apparet ꝙ non fuit ſo-
lennitas requiſita ſeruata: ⁊ ſic eſt nulla.l.cum hi.§.ſi pꝛetoꝛ.ff. de
tranſactio.⁊ in.l.j.⁊.ij.cum ibi plene notatis.ff.de liberis ⁊ poſthu.
¶ Quod autem ſolennitas non fuerit ſeruata pꝛobari videtur ex
duobus. ¶ Pꝛimo quia quantũcunqꝫ dicamus ꝙ quãdo pater fa
cit eo viuente filios legitimare non ſit neceſſe ꝙ alij filij de quoꝛum
pꝛeiudicio agebatur citentur ſecundum Bar.⁊ communiter docto-
res in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tãtum.ff.de liberis ⁊ poſthumis. illa di
cta pꝛocedunt in vera legitimatione non autem in ea que non eſt ꝓ-
pꝛie legitimatio: ſed potius diſpenſatio que non valet non citatis ſi
lijs de quoꝛum pꝛeiudicio agitur etiam viuente patre vt dixi.ita vo
luit Pet.de ancha.in conſilio mihi.cccxxxviij.incipiente. Ex teno-
re pꝛiuilegij apoſtolici. Et Petrus de ancha.conſilio.ccccxxj.inci-
piente. Circa pꝛimum queſituꝫ fuiſſet ſatis expediens. Et ita alias
conſultum fuit per dominum Joan.de ana.⁊ plures alios que om-
nia refert ⁊ ſequitur inſignis pꝛeceptoꝛ meus dominus Joan. ba-
ptiſta de ſancto ſeuerino in.l.ſed ſi hac in.§.patronũ.ff. de in ius vo
cando.⁊ pꝛedicta retuli etiam in.l.gallus.§. ⁊ quid ſi tantum.ff. de
liberis ⁊ poſthu.cum ſimilibus. ¶ Secundo confirmatur quia iſte
filius dicitur natus ex ſacerdote.⁊ ligata: ⁊ ſic videtur ꝙ potius ſit
nefarius iuxta not.per Bar.in.l.ij.ff.de accuſa. Item aliquãdo ap-
pellatur inceſtuoſus vt per glo.⁊ Bal.in.l.ij.C. de epiſcop. ⁊ cleri.
Sed in iſtis legitimatio cenſetur fieri contra ius conciliare de quo
in.c.cum inhibitio extra de clandeſtina deſpon. Sed quando diſpẽ
ſatur contra ius conciliare ſpeciale eſt vt de tali cõcilio fieri debeat
mentio ſingularis vt firmant Joan.mona.⁊ Archidiaco. in.c.j. de
conſtitu.in.vj. Et no. Joan.an.in.c.j. de exceſſibus pꝛelato.eodem
lib. Et Bal.in.l.humanum.C.de legibus. ¶ Ex quibus omnibus
concludendum puto dictum ſecundum filiuꝫ nomine Theſeum pa
tri ſuccedere non poſſe. Laus deo Clementiſſimo Bartholomeus
ſocinus

socinus Senensis. J. U. doctor celeberrimus rc.

Summarium.

An feudum per mortem fratris transeat ad alterum fratrem vel reuertat ad dominum concedentē. r an vasallus possit alteri in feudare primo domino irrequisito.

1 Feudum quando origine habetur in persona patris vel alteri⁹ ascēdentis vsq3 ad quartum gradum dicitur paternum.

2 Feudum quando habet originem a patre r transit ad filios: habet locum ius accrescendi inter filios.

3 Uasallus potest sibi nouum auxilium acquirere infeudando ei feudum sine licentia superioris si sit equalis conditionis vasallo.

4 Uasallus seu feudatarius quando concedit rem feudalem in feudū dicitur dominiū vtile in secundum feudatarium.

5 Donatio inter viuos non cōcludit contractui dationis in feudum.

6 Clausule accessorie regulantur ſm naturam principalis ɔtractus.

7 Usufructuarius si alienat vsumfructum ex quo nō potest sed redit ad proprietatem: dicitur potius alienasse commoditatem vsusfructus quam potest.

8 Ordinarius expresse procedēs vt delegatus processus valet vt agitatus ab ordinario ex potestate quam habet: quando est apposita illa clausula. Omni meliori modo. rc.

9 Pater si relinquit filio rem certam non valet testamentum nisi dicat titulo institutionis.

10 Clausula codicillaris operatur q̄ si testamentum non valet vt testamentum valet vt codicillus quo iure valere potest.

11 Juramentum quando est appositum in donatione si nō valet act⁹: eo modo quo agitur valet vt valere potest.

12 Pacta in feudo adiecta quātūcūq3 extranea seruari debent.

13 Jus accrescendi habet locum in concessione recti feudi r simplicis facta a principe que dicitur gratia: r donatio.

14 Qualitas vna apposita inter plura que reguntur in eadem oratione ab eodem verbo debet omnia qualificare.

15 Petere inuestituram est quidam quasi census deuotionis r reuerētie que domino prestari debent: r si non fiat incidit res quasi in cōmissum.

16 Absentes ex causa probabili r necessaria vel probabili tantum nō tenentur procuratorem relinquere.

17 Feudū amittitur propter contumaciam in nō petendo inuestiturā.

18 Feudum quando amittitur propter inuestituram nō petitam: si est nouum reuertitur ad dominum: si est paternum transit ad filios ex eis descendentibus r ad agnatos comprehensos.

19 Feudum non est filio auferendum propter feloniam commissam a patre: si questio non fuerit patri mota.

20 Pater legitimus administrator: tutor ciuitatis: r prelatus ecclesie collegiate ponuntur a pari.

Consilium. lxvj.

Dn̄s labia mea aperiat r spūssanctus illuminet intellectum.

Visa donatione facta per illustrissimum dn̄m: dn̄m Joan. Franciscum Marchionez Mantue magnifico dn̄o Philippino de illustri domo de Gonzaga: r inuestituris concessiōibus inde sequutis r aliȷ̈s que in facto narrātur recte pensatis. Capio primum cōsultationis articulum: in quo queritur. Nūquid per mortem domini Joā. Ludouici vnius ex fratribus qui fuerunt inuestiti de feudo bonorū de quibus agimus eius portio redierit ad dn̄m subalternum dictorum bonorum qui in feudum concessit bona seu ad habentē causam ab eo. An vero dominus Joā. Franci. eius frater admittatur. Et videbatur primo aspectu concludendum q̄ concedens admitteretur ad dictam portionem. Quia dominus Joā. Franci. r dominus Jo. Ludo. reperiūtur primo inuestiti de dictis bonis r simpliciter ab illustrissimo Marchione dn̄o Ludo. Igitur feudum videtur q̄ debeat dici nouum ex quo non reperitur acquisitum ab aliquo eorū ascendente. sed de nouo a dictis fratribus. vt in. c. qui testes sunt necessariȷ̈ ad probationem noue inuestiture. r ibi no. Bal. Jaco. aluero. r aliȷ̈ in preludiȷ̈s feudorum. Item licet dominus Jo. Ludo. receperit pro se r vice r nomine Jo. Francisci: perinde esse videtur ac si ambo presentes inuestiti fuissent vt declarat in simili Bart. in emphiteosi in. l. fundum cum mihi. ff. de acti. emp. r idē voluit bar. in. l. si quis vsumfructū. ff. de vsufru. leg. Ex quo infert in proposito q̄ non habet locum tunc ius accrescendi: r in proposito q̄ altero fratre ex duobus quibus est feudum cōcessum alteri fratri nullo iure succedat sed feudum ad dominuz reuertatur est tex. in. c. j. de duobus fratribus de nouo beneficio inuesti. r est text. in. c. j. §. cum vero coradus. r ibi Bald. qui feu. dare possunt. r Bald. in eodem. c. §. r que diximus. r in. c. j. in fi. de succes. feudi. cuz simili. Nec videtur obstare si diceretur q̄ dominus Marchio hāc rem concessit seu dicta bona de quibus agimus domino Philippino patri dictorum domini Joan. Ludoui. r domini Joan. Franci. r sic feudum videatur habuisse originem in persona patris quo casu dici possit feudū paternum: r per consequens locum habeat inter filios ius accre. q̄uis eius filiȷ̈ videantur dicta bona in feudū nouū recepisse. Primum probari videtur.

1 nam quando feudum origine habetur in persona patris vel alterius ascendentis vsq3 ad quartum gradum dicitur paternum. vt in. c. j. §. cum vero qui feu. dare possunt. r in. c. j. §. j. de successione feudi. Secundum q̄ habeat locum ius accre-

2 scendi probatur quia quando habet originem a patre. r transit ad filios habet locum ius accrescendi inter filios. vt in. c. j. §. cum vero coradus qui feu. dare possunt. r in. c. j. de fratribus de nouo beneficio inuesti. Tertium probari videtur q̄ licet feudum accipiatur a filiȷ̈s tanq̄ nouum si tamen habuit originē a patre de eo vt de feudo paterno iudicatur vt i. c. j. r ibi plene no. de vasallo decrepite etatis cum multis simili. Nam videtur q̄ ad hoc vt possit realiter responderi q̄ dominus Marchio donauit titulo donationis inter viuos dicta bona que habebat ab episcopatu mantuano r quadaz abbatia cum omni suo iure r actione: vnde videtur q̄ fuerit plena donatio r alienatio feudi prout eleganter consuluit Oldra. in fortioribus terminis in suo consilio. clix. incipien. In presenti themate q̄t tuor videntur rc. qō consilium refert r sequitur dominus Alexan. preceptor meus in suo consilio. xxiiȷ̈. in. j. volumi. r per consequens videbatur q̄ alienatio feuda facta sine consensu domini nō valeret sed feudum ad ecclesiam reuerteretur iuxta id quod habetur in. c. j. de aliena. feudi. r in. c. j. de prohibi. feu. aliena. per lotharium. r in c. j. de vasal. qui contra constitutionem lothariȷ̈ r sic q̄ nullum ius quesitum fuerit domino Philippino ex tali alienatione facta contra iuris prohibitionē. l. non dubiuz. C. de legi. r in. l. finali. r ibi no. C. de reb. alie. nō alie. cum multis simili. Sz premissis nō obstātibus contraria sententia est verior r probabilior q̄ immo per mortem domini Joan. Ludouici feudum totum bonorum episcopatus de quibus agimus acquiratur seu quesitum fuerit domino Joan. Franci. Et pro fundamento huiusmodi confusionis premittendum

3 est q̄ vasallus potest sibi nouum auxilium acquirere infeudādo ei feudum sine licentia etiam superioris si sit equalis conditionis vasallo r non in fraudem prout est expressuz in titulo de lege coradi in §. similiter. r ponit Bal. in. c. j. in fi. principiȷ̈ qui feu. dare pos. r est tex. r ibi no. docto. r maxime domi. Abb. in quarto not. in. c. ex trāsmissa de foro compet. r hoc tenet glo. quam sequuntur docto. in. c. que in ecclesiarum. de constitu. Nec obstat huic fundamēto. si dicatur in feudo seculari habito a layco: secus in feudo habito ab ecclesia quia videtur q̄ illud non possit a vasallo alteri in feudum cōcedi sine consensu prelati. ita voluit no. Bald. per verbum forte in c. j. §. preterea de capitulis coradi. r hoc fauore ecclesiarum. r quia omnes tangit. l. finali. C. de auctoritate prestanda vt amputetur occasio malignandi. Quoniam ad hoc respondetur q̄ Bal. merito loquitur per verbum forte. Nam cōtraria opinio est communior r tenenda quam etiam in ecclesia tenuit Jaco. de belui. in. c. j. in principio qui feud. dare possunt equiparans clericum: r priuatum per ea que habentur in. d. §. preterea. nisi feudum esset decimale: quia tūc non potest in feudum dari. xvj. q. ȷ̈. c. abbatibus. r hanc opin. sequūtur domi. Jac. aluero. r Domi. Cardina. alexandrinus in. d. §. preterea qui pro hoc adducit quod no. Specu. in titu. de pigno. §. j. versi. Quid de decimis. r quia non potest reddi ratio diuersitatis. Igitur eadem esse debet iuris dispositio. l. illud. ff. ad. l. acql. Preterea ista opinio est contra glo. relatam ad tex. in. c. que in ecclesiarum de constitutio. vbi tex. loquitur in feudo habito ab ecclesia: r tamen illa glo. relata ad illum tex. vult q̄ sine consensu domini possit in feudum dari. Preterea contra cum videtur casus. in. c. cum apostolica de his que fiunt a prelato ſm vnum intellectum do. Abb. ibi. in ȷ̈. col. Dum dicit qō ideo potuit ibi feudatarius ecclesie concedere feudum alteri ecclesie non requisito domino: quia non desinebat eē

4 vasallus ecclesie domine sed aliū vasallum sibi acquirebat. Ex quibus concluditur q̄ licet Illustrissimus Marchio Mantuanus habebat dicta bona in feudum ab episcopatu poterat sine consensu prelati dicte ecclesie Mantuane dicta bona alteri in feudum dare. Secundo premittendum est quādo vasallus seu feudatarius cōcedit rem feudalem in feudum dicitur vtile dominium in secunduz feudatarium transferre ſm Joan. an. in addi. specu. in tit. de feudis. §. j. versicu. xxxviȷ̈. alleg. Hostien. r Gofre. in summis ita tenet. et ita voluit dominus Anto. in. c. ceterum in vlti. col. de iudi. ita etiam tenuit Bald. in. c. j. §. insuper de prohibita feudi alienatiōe per Fede. r Bald. post Guili. de cug. in. l. si permittente. C. ad macedo. Uerum est q̄ Bal. multum singulariter in dicto. c. ceterum dicit q̄ tunc non desinit esse vasallus domini nec cedit feudum alterius sed concedit. r sic reperitur vtile dominium superius. r vtile dominiuz sub illo vt in simili no. glo. subtilis in. l. asse. ff. ad trebel. r patet in. c. imperialem. §. illud quoq3 de prohibi. feu. alie. per Fede. ad hoc faciunt que ponit Bal. in. l. ȷ̈. C. vnde cognati. r pro hoc facit quia vasallus vasalli mei non dicitur meus vasallus. vt dicit Specu. in tit. de feu. §. ȷ̈. versicu. xiiȷ̈. r no. glo. in. c. legitur. lxxxj. distin. facit quod no. Bald. in. c. j. §. rursus. de controuersia inuestitu. r Bald. in. c. cū

dilecti.de dolo τ contumacia. ¶ Ex quibus infero ꝙ licet illustrissimus dominus Marchio Mantuanus donauerit simpliciter magnifico domino Philippo vtile dominium possessionum τ bonorum exprimendo que feudales episcopatus cum omni iure suo vti
5 lis dominij. Nam † donatio inter viuos nõ concludit contractui datio nis in feudum. Nam datio in feudum est in gratia. vt declarat nota. Bald. in probe. feudo. τ latius infra dicetur quod in ꝯsilijs suis alleg. dominus Alleran. Item quando vasallus rem feudalem dat alteri in feudum ad hoc vt sine consensu domini directi valeat: debet hoc sine fraude ex mera liberalitate nullo precio recepto facere §. calidis de prohibi. feu. alienatione per Federi. τ not. glo. elegans communiter approbata in. c. j. §. preterea. de capitulis corradi. Item per dationem in feudum transfertur vtile dominium: vt probatum est τ determinat glo. preualleg. in dicto. §. preterea. de capi. coradi. Nec etiam contradicunt illa verba cum omni iure suo: quia possunt intelligi iuxta naturam contractus feudalis. scilicet ꝙ habent iure
6 feudi sed omĩa iura que equipollent vasallo τ feudatario. † Iste em̃ clausule accessorie regulantur secundum naturam principalis contractus vt voluit glo. no. in. l. si patronus. §. patronũ. ff. que in fraudem patro. τ regula accessorium cum materia. de regu. iuris. lib. vj. τ bonus text. in. l. finali. ff. de constitu. pecun. quem pro singulari allegat Bal. in. l. si absentis. ff. si cert. peta. Quare istis premissis videndũ est ex quo prefatus dominus Marchio narrãdo ꝙ dicta bona erãt feudalia episcopatus: τ donando vtile dominium titulo donatiõis inter viuos an voluerit simpliciter suum feudum donare vel donare vtile dominium vt illud in feudũ haberet a prefato illustrissimo domino donante τ hoc vltimum puto verissimum ꝙ voluerit iure feudi donare vtile dominium titu. donationis inter viuos cum omni iure suo. Ista conclusio probatur. Nam ex quo verba aperte non repugnant sed ad contractum feudi possunt adaptari: τ si ita intelligatur voluisse donare iure simplicis donationis inter viuos sine consensu domini dicatur fecisse actum prohibitum contra legem et nullum: vt est casus in. c. j. §. donare. τ ibi glo. τ omnes. qualiter feudum olim potuit alienari vbi late declarat dominus Iaco. aluero. allegat hoc tenuisse dominũ Iacob. ardizo. in summa. Si vero iure contractus feudi tunc dicatur fecisse actum validum τ permissum iudicandum est ꝙ voluerit in feudũ ex mera liberalitate τ titulo donationis concedere vt dicatur fecisse actum concessum τ validum τ non iure simplicis donationis: quo casu resultaret actus factus contra. l. τ nullus casus est qui ponit hanc regulam in. l. vbi verborum. τ ibi no. ff. de reb. dub. τ probatur in. l. quotiens. eo. ti. τ in. l. quotiẽs idem sermo. ff. de ver. signi. τ maxime ne dicatur fecisse actum ꝓhibitum. arg. l. merito. ff. pro socio. Et in spẽ adduco pulchram deci
7 sionem Bal. in. l. j. C. si pignus pignori datum sit vbi † vult ꝙ si vsufructuarius alienat vsumfructum ex quo non potest sed redit ad ꝓprietatem: censetur potius alienasse cõmoditatem vsusfructus quã põt: τ voluit hic Bal. in. l. rem quã. C. de iure do. τ Ange. in. l. vsufructu. ff. sol. mat. Igitur idẽ dicamus in casu nostro ꝙ potius voluit donare iure feudi ꝙ̃ simpliciter qꝛ primum non est prohibitum: secũdũ sic. Ista conclusio probatur ex mente illustrissimi principis concedentis que colligitur ex verbis contractus. Nam donat vtile dñium cum iuribus suis dño Philippino recipienti pro se τ heredibus suis vtriusꝗ sexus: que verba vtriusꝗ sexus sunt contra cõsuetudinem simplicis donationis: τ in ea nihil operentur cũ acquisita ex simplici donatione transeant ad heredes vtriusꝗ sexus etiã si non exprimatur. vt in. l. si pactũ. ff. de proba. τ in. c. j. §. cũ vero conradus qui feu. dare possunt. τ no. And. de iser. Bal. τ Aluer. in. c. j. quibus modis feudũ constitui potest. Sed sunt verba que solẽt apponi in concessionibus feudorum. Maxime quãdo feuda nõ causantur: sed ex gratia τ liberalitate qui cõceduntur quo casu clarum est ꝙ de iure femine nõ succedunt in feudum vt habetur in. c. j. §. notãdum. τ ibi glo. τ doct. qui feu. dare possunt. τ in. c. j. §. quin etiam. et ibi Iaco. de belui. Bal. τ alij in tit. episcopum vel abbatem. τ in. c. feudũ in titu. si de feu. fue. cõtrouer. τ in. c. j. de alie. feu. paterni. Igitur interpretanda est concessio ꝙ non fuerit simplex donatio sed in feudum concessio alias dicta verba essent contra consuetudinem apposita: τ sine effectu aliquid operandi. l. si quando. ff. de lega. j. τ. c. si papa. de priuileg. per Bald. in rubri C. de contrahen. emptio. q. ix. ¶ Confirmatur ista conclusio etiam solidissimo fundamẽto ꝙ fuerit cõcessio in feudum. Nam in dicta concessione dicitur. Omni modo via iure τ forma quibus melius τ validius fieri potuit τ potest. Ex quibus verbis clarissime patet ꝙ si non potuit fieri alienatio ꝑ viam simplicis donationis τ alienatiõis feudi vt dixi τ habetur in c. ij. de feudis. τ in. c. imperialem. in principio. de prohibitio. feudi alien. per Federi. voluit qꝺ valeret eo modo quo validius valere posset. Et sic si non potuit valere vt donatio simplex valere debet vt concessio in feudum. et sic locum habeat illa regula si non valet quod ago vt ago valeat vt valere potest: τ ista est natura et virtus
8 dicte clausule. Omni meliori modo τc. Patet † nam licet multi dicant quod si ordinarius expresse procedit vt delegatus ꝓcessus non

valeat vt habetur in. c. cum ex officij extra de prescrip. tamen quãdo est apposita dicta clausula valebit vt processus agitatus ab ordinario ex potestate quam habet. Ita concludit dominus Cardina. quem ibi sequitur Ioan. de imo. in. vij. colum. in. c. ex litteris.
9 de offi. lega. ¶ † Preterea si pater relinquit filio rem certam non valet testamentum nisi dicat titulo institutionis quia importat titulum particularem legati vt habetur in. l. his verbis. ff. de heredi. institu. Tamen quãdo ĩ testamẽto apposita est dicta clausula subintelligitur titulo institutionis vt valeat testamentum. vt voluit not. Bal. in. l. quotiens. C. de heredi. instituen. τ Raph. cu. in. l. his verbis. τ sequitur: etiam domi. Pau. de cast. in cõsi. cccxlvij. incip. Su
10 per primo puncto τc. ¶ Confirmatur hoc nam videmus ꝙ † clausula codicillaris operatur ꝙ si testamentum non valet vt testm̃ valet vt codicillus quo iure valere potest vt traditur. l. j. ff. de iure codi. Sed ista clausula. Omni meliori modo equipollet vt cõcludunt Bald. τ Imo. in. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de lega. ij. Igitur operatur ꝙ si actus non valet vt agitur valet vt valere potest. Et pro his etiam optime facit quod consuluit Pet. de anc. in consilio. cxcix. incip. Ex themate predicto. Et in consi. ccclij. incip. Or presupponitur. Et qꝺ no. Dñi. post Ioan. de ligna. in. c. hi qui de preben. lib. vj. Et pro his facit que dicit Bart. in. l. j. §. si quis ita. ff. de
11 verb. obli. vbi dicit ꝙ † quando est appositum iuramentum si nõ valet actus: eo modo quo agitur valet vt valere potest: qꝛ habet vim illius clausule omni meliori modo: τ sequuntur ibi Moderni in. d. l. cũ pater. §. filius matrem cũ cõcordan. a quibus per do. Alleran. in. d. §. si quis ita ꝫ in casu nostro est specificata dicta clausula multum clare. Igitur τc. ¶ Ex quibus concluditur indubitanter ꝙ ex quo non valuit donatio feudi iure simplicis donationis ꝓpter dictam clausulam valuit vt concessio in feudum ex mera liberalitate τ ex causa donationis prout valere potuit: τ hoc est solidissimũ fundamentũ. Quod etiã ꝯfirmatur. nã ex his que postea sequuta sunt ꝓbatur intentio cõcedentis τ recipientis. Nam mortuo dño concedente τ dño Philip. cui facta fuit concessio a filijs dñi Philip. fuit dictorũ bonorum petita inuestitura tanꝗ̃ de bonis concessis in feudum. τ ita a dño recepta. Et illustrissimus dñs ab ecclesia etiã inuestiturã petijt. Ex quibus sequẽtibus datur ĩtelligi ꝙ intẽtio fuit concedendi τ recipiendi in feudum. Nam ex his que postea fiunt ꝓbatur voluntas in precedẽtibus. l. sed τ Iulianus. §. proinde. ff. ad mace. τ in. l. post contractum. τ ibi Bart. ff. de dona. τ in. l. si seruus plurium in fi. ff. de lega. j. Unde dicamus ꝙ sequens obseruantia interpretatur concessionem τ conuentionem precedentem etiam si verba non paterentur. l. si de interpretatiõe. ff. de legi. Et est casus multum no. τ ibi dominus Anto. τ alij in. c. cum dilectus. extra de consuetudi. ¶ Ex quibus resultat conclusio multum clara per ꝙ dictã donationem vtilis dñij cum omni iure suo resultat concessio in feudum pro qua etiam conclusione optime faciunt que dicit do. And. de iser. in. c. j. qualiter feudum constitui potest ꝙ si per priuilegium vel instrumentũ patet qualiter dñs donauit tale feudum vasallo: τ reperiatur vasallus possidere: cẽsetur de tali feudo inuestitus: τ sic no. ꝙ per donationẽ in feudum potest dici feudũ cõstitutũ: τ verba adaptantur ad feudi concessionem. Igiť idẽ dicendum est in casu nostro in quo donauit vtile dominium cũ omni iure suo. Nam titulus donationis conuenit etiam concessioni in feudũ patet ex verbis Andre. de iser. τ supra dictum est: τ licet dominus Iacob. aluero. dubitet de opi. And. de iser. Tamẽ dubitatio non est dicto respectu: sed quatenus sentit ꝙ de feudo dicatur inuestitus sine presentia parium curie propter ibi no. τ in. c. j. de suc. recti feudi. Cuius etiam difficultas non militat in casu nostro ꝓpter tria. ¶ Primo qꝛ in casu nostro sequuta fuit inuestitura: τ licet sequuta fuerit ex interuallo in tali feudo de nouo concesso domino Philippino: nõ est statutũ certũ tempus ad petendum inuestituram vt concludunt domi. Petr. de ceruetis. Bal. τ Aluerotus in. c. j. in prin. que fuerit prima causa beneficij amittendi. facit. c. preterea de prohibita feudi alie. per Fede. τ in. c. j. in prin. quid sit inuestitura. ¶ Scdõ qꝛ vel tradita fuit possessio vel dominus Philippinus fuit in possessione domino sciente: quo casu censetur tradita possessio. vt in. l. ij. C. de acqui. pos. τ in l. quedam mulier. ff. de rei vendi. τ licet nõ facta alia solẽni inuestitura in feudo cõcesso simpliciter tale feudũ nõ transmisisset ad heredes vt traditur in. d. c. j. quibus modis feudum cõstitui potest. Tamen in casu nostro expressum fuit ꝙ perpetuo transiret ad heredes
12 vtriusꝗ sexus. † Pacta autem in feudo adiecta quantũcũꝗ extranea seruari debent vt pulchre declarat Aluero. in. c. feudum. si de feu. fue. controuer. τ Pau. de ca. in consi. clxij. incip. Circa id quod primo. ¶ Tertio qꝛ talis solẽnitas inuestiture nõ requiritur quando fit a principe: qꝛ in suo territorio haberet iure principis sed sufficit sola traditio possessionis. Ita volunt Andre. de iser. τ dñs Car di. alexandrinus in. d. c. j. quibus modis feudum cõstitui potest. Ex quibus omnibus cõcluditur ꝙ dictum feudum dici debeat nouum respectu dñi Philippini cui fuit primo concessum. Paternum respectu filiorum tanꝗ̃ concessum dño Philippino respectu dictorum dñi

rum dñi Joan.Frãcis.ꝛ domini Joã.Ludo.prout habetur p̃ Jac. de belui.Bald.ꝛ Aluero.in preludijs feudoꝝ:ꝛ ꝓbatur in.c.j.ꝛ ibi Andr.de yser.Bal.ꝛ Aluero.de gradibus succe.in feudũ. Et per Oldra.cõsi.clxviij. Ex qua cõclusione sequitur correlarium clarissi mum ꝙ cum in persona domini Joã.Frãcis.ꝛ dñi Joã.Ludo. feu dum esset paternũ ꝙ per mortem domini Joan.Ludo.dñs Joan. Frãcis.successit per ius accrescendi:vt tex.vbi est casus in.d.c.j.de successione fratris:vel gradibus successionis in feudum:ꝛ ita ibi te nent Jaco.de bel.Andr.de yser.Bal.ꝛ omnes:ꝛ est tex.ꝛ ibi tenẽt Bal.ꝛ omnes in.c.j.de feudo marchie. Et tenent Jac.de bel.ꝛ oẽs in.c.j.de eo qui sibi ꝛ heredibus suis.ꝛ Bar.ꝛ Moder.in.l.si mihi et titio.ff.de ver.ob.ꝛ Bal.in.l.j.ff.de rerum diui.ꝛ Bald.in.l.j.C. de suis ꝛ legit.ꝛ Ang.in ɔ̃si.cvj.incipit. Sanctissima ꝛ illustrissima do.Alex.in cõsi.xix.ꝛ.xxx.in primo volu. Et per premissa sufficien ter ostẽditur:ꝛ clare ꝙ in dicto feudo tanꝙ̃ paterno locũ habuit ius accrescendi. ¶ Sed vltra ad abundãtioreꝫ cautelam adhuc ex alijs ista cõclusio cõfirmatur:nam ex quo dñs Philippinus diu posse dit dicta bona dum viueret:ꝛ filij eius reperiuntur postea inuestiti. et sic apparet ꝙ sunt bona feudalia in personis filioꝝ presumit̃ feu dum paternum ꝛ non feudum nouum nisi probetur feudum esse no uum. Jta cõcludunt doc.in.c.j.per illum tex.in.c.si de feu.fue.cõtro uer.inter dñm ꝛ agnatum ꝛ p̃sertim Bal.qui reputat hoc esse val de notabile bene facit tex.in.c.j.ver.si vero dñs in titu.de gradi. suc ces.in feudũ.ꝛ in.c.j.§.j.de inuestitura in maritum facta ꝛ tenet do. Alexã.in suo cõsi.xv.in.v.volu. ¶ Cõfirmatur etiaꝫ ista conclusio alia consideratione. Nã prefatus illustrissimus dñs Mantuanus q̃ dicta bona habebat ab episcopatu in feudũ paternũ ꝛ antiquum: ꝛ postea donauit domino Philippino vtile dñium cũ omni iure suo censetur cessisse ius feudi paterni ꝛ antiqui in dictis bonis. q꜖ q̃ oĩa dicit nihil excludit.l.omnes.C.sine cẽsu vel reliquis.l. appio cura tore.ꝛ ibi Bal.C.mãda.c.solite.extra de maio.ꝛ obediẽ. Cum enim talia iura sint ad heredes trãsmissibilia.dicunt̃ eẽ cessibilia.l.ex plu ribus.ꝛ ibi Bar.ff.de admini.tuto.ꝛ si sunt cõcessa in feudũ pater num ꝛ antiquũ prout erat ius dñi Mantuani habet locum ius ac crescendi:quod locum habet etiam in feudo nouo quando concedit̃ vt paternum ꝛ antiquum. Jta tenuit Jacob.ardizo. in sua summa feudorum in titu.nouum ꝛ non paternum tenet Andr.de yser.opti mus auriga in materia feudorum in.c.j. in fi.de controuer. inuestit. apud pares.ꝛ termina.ꝛ Aluero.in.c.j.de gradi.succes. in feudum et in.c.j.de vasallo decrepite etatis.ꝛ Bal.in.c.j.de aliena.feu. pa terni.ꝛ Bal.in.c.j.§.ꝛ q꜖ videmus qui feu.dare possunt. Jdeꝫ dñs Cardi.ꝛ Joã.de imo.in.c.si.de feu.ꝛ hanc opinionẽ approbat dñs Areti.preceptor meus.in consi.penul.ꝛ in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de v̓b. oblig. Cum ergo omne ius fuerit translatum ꝛ sic paterni ꝛ antiqui feudi. Jgitur locum habet ius accrescendi vt supra probatum fuit. ¶ Postremo ostendo alia cõsideratione ꝙ habuit ius accrescendi quãtũcunq꜖ fuisset feudum nouum concessum:qñ concessum fuit in dictis bonis prefato domino Joan.Ludo.recipiente pro se ꝛ vice ꝛ nomine domini Joan.Frãcisci.fratris sui ĩ feudum honorificum in perpetuum ꝛ pro eorum ꝛ cuiuslibet eoꝝ heredibus vtriusq꜖ sexus ad habendum ꝛ possidendum ꝛ quicquid ipsis fratribus ꝛ eorũ he redibus placuerit perpetuo faciendum ista consideratio probatur pluribus rationibus. ¶ Prima ratio est q꜖ proprie feudum est do natio ꝛ gratia vt patet ex eius discreptione. cum dicatur beniuola actio gaudium tribuens capienti:vt in.c.j.de feudi cognitione.ꝛ ita dicunt Jaco.de bel.Andr.de yser.Bal.ꝛ omnes in proemio feu.et Bald.in.l.si quã.C.de ope.lib.ꝛ in.l.qui se patris.in.x.colũ.C.vnde lib.ꝛ in.l.licet.C.de libe.causa de natura enim successionis feudi est quod debet esse gratuitum ſm Bald.in.c.j.de natura feudi. ꝛ in ex trauagan.de pace constantie.in verbo liuellarium.per Cyn.in auf. ingressi.C.de sac.san.ecc.ꝛ Bal.in.d.l. si quã.ꝛ in alijs locis statim
13 allegatis. † Ex quibus in proposito infero ꝙ licet in contractibus non habeat locum ius accrescendi.vt in.d.l.si mihi ꝛ titio tamen in concessione recti feudi ꝛ simplicis facta a principe que dicitur gra tia ꝛ donatio.prout fuit in casu nostro locum habet ius accrescendi et sic portio do.Joan.Ludo.accreuit do.Joan.Francis. vt est text. singu.in.l.vnica.ꝛ ibi Barto.ꝛ Joan.de plate.C.si socius imperia lis liberalitatis.lib.x. Et tenent Bald.ꝛ Aluero.in.c.j.de fratri bus de nouo beneficio inuesti.ꝛ in.c.j.de duobus fratri.a capitaneo inuesti.ꝛ tenent Bald.ꝛ Ange.in.l.vnica.C.quando non petẽt.par tes.ꝛ Bal.in.l.vnica.§.in primo.C.de cadu.tollen. Cuma. Paul. de cast.ꝛ domi.Alexand.in.d.l.si mihi ꝛ titio. Et ita consuluerunt ambo preceptores mei domi.Areti.consil.pe.ꝛ domi.Alexand.in consi.xxx.in primo volu. Et notandum ꝙ procurator concedẽs di ctum feudum dicit hoc quod fecit habuisse in mandatis ab Jllustris simo principe. Et hoc propter benemerita infinita habita a prefa to domino Philippino ꝛ filijs suis prout latius in instrumento ex primitur. Ex quibus verbis patet ꝙ princeps motus fuit ob meri ta ꝛ nemine petente prout videtur requirere gl.in.d.l. vnica. ꝛ licet dici soleat ꝙ locum habet quando tales donationes ꝛ concessiones

fiunt a supremo principe. Tamen idem dicenduꝫ est in Jllustrissi mo domino Marchione Mantuano. Nam isti Duces.Comites ꝛ Marchiones.perpetuo inuestiti cẽsentur in suo Ducatu Comita tu Marchionatu ꝛ quod imperator potest ĩ toto orbe: ipsi possunt in suo Marchionatu ꝛ Ducatu. Jta dicit no. Paul.de cast. in suo consil.ccxxv.incip. Super primo dubio. Jta etiam voluit Ange.in Duce Mediolani in suo consil.cxcij.incip. Jn causa accusationis. Jstud idẽ etiam consuluit domi. Alex.in ɔ̃sil.ij.in primo volu. Et punctualiter in Jllustrissimo Marchione Mantuano cõsuluit do. Alexan.in suo consi.xv.incip. Uisis narratis in themate non mul tum insistam.vbi dicit ꝙ si est talis qui saltem de facto superiorem non recognoscit:tunc eius gesta ſm Barto.in.l.relegati.ff.de pe. et l.hostes.ff.de capti.cum multis similibus per eum allega.hoc etiã probatur ex verbis Bald.in.c.j.de fratribus de nouo beneficio in uestitis vbi dicit hoc procedere etiam in concessione facta a rege:et sequitur domi. Alexan.in.d.l.si mihi ꝛ titio.ꝛ in suo consil.ij. in.v. volu. Ducatus autem Comitatus ꝛ Marchionatus sunt dignita tes regales vt dicunt docto.in.c.imperialem.§.preterea Ducatus de prohi.feu.alie.aliena.per Fede. ¶ Secunda est ratio quia si di ctum feudum fuisset concessum domi. Joan. Ludo. proprio nomi ne acquirenti communi pecunia sui:ꝛ fratris sciente domino habet locum ius accrescendi. Jta etiam dicamus quando non communi pecunia sed nomine vtriusq꜖ acquisiuisset prout fuit in casu nostro: quoniam his duobus casibus locum habet ius accrescendi contra regulas iuris:casus est clarus in quo ponuntur isti duo casus in.c. primo de beneficio fratris. Nec dicat aliquis quod loquatur quan do frater acquisiuit vice ꝛ nomine fratris ex propria pecunia q꜖ hoc non dicit illa littera:sed tantum quando non fuit quesitum de pecu nia communi nomine tamen communi:sed quando nulla interuenit pecunia non dicitur quesiuisse de communi pecunia. Igitur verifi cantur verba tex.ꝛ per consequens dispositio.l.j.§.si is qui naueꝫ. ff.de exercita.ꝛ fortius q꜖ ius accrescendi facilius datur in concessio ne que procedit ex mera liberalitate ꝙ̃ in illa que emitur: quia ma gis habet vim cõtractus vt patet in.d.l.vnica.C.si socius imperia lis liberalitatis iunctis no.in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de verbo.obli.cum simi. ¶ Tertia ratio est quia quando conceditur duobus quandiu ipsi vel eorum heredes viuerent haberent feudum illa verba expo nuntur alternatiue.s.ꝙ̃diu ille vel ille ex recipientibus vel heredi bus viueret:ꝛ tunc frater fratri succedit ita dicunt notanter Bald. et Jaco.aluero.in.c.j.per illum text.de duobus fratribus a capita neo inuesti. Sed in casu nostro licet non sint dicta verba:sunt verba equipollentia quia concessum fuit feudum ipsis ꝛ eorum. ꝛ cuiusli bet eorum heredibus in perpetuum ad habẽdum:ꝛ quicquid ipsis et eorum heredibus placuerit perpetuo faciendum. Ex quo patet quod concessum fuit perpetuo donec ipsi ꝛ heredes:ꝛ quilibet he redum viueret. Equipollentiuꝫ autem idem est iudicium.l. gallus. §.ꝛ quid si tantum.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ ibi late Barto.ꝛ alij in.l.si mater.ꝛ ibi docto.C.de insti.ꝛ substi. sub condi. fact.ꝛ ita isto anno in alio consi.etiaꝫ reddito in ciuitate Mantue attentaui. ¶ Quar ta ratio est propter illa verba posita in inuestitura dum dicit̃. Rece pit dictus Joan.Ludo.pro se:ꝛ vice ꝛ nomine Joan. Francisci et pro eorum ꝛ cuiuslibet eoruꝫ heredibus vtriusq꜖ sexus. Ex quibus verbis colligi potest duplex fundamentum. ¶ Primum tenendo
14 ꝙ †verbum cuiuslibet quod attribuit rem concessam cuilibet inso lidum. Determinat non solum respectu heredum ipsorum recipiẽ tium sed etiam respectu ipsorum principaliũ:qm̃ quando vna qua litas apponitur inter plura que reguntur in eadem oratione ab eo dẽ v̓bo debet omnia qualificare vt voluit Bar.in.l.pretor.§.eritq꜖ differentia.ff.vi bono.rapto. Nã tũc decisio esset clarissima q꜖ attri buisset cuilibet ex recipientibus feudum insolidum iuxta notata in l.hoc articulo.ff.de here.insti.ꝛ decidit Bal.ꝛ sequitur Aluero.in c.j.in fi.de successione feudi.ꝛ Bald.ꝛ Saly.in.l.j.C.quando nõ pe ten.partes.ꝛ docto.communiter in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de verb.obli. ¶ Secundum fundamentum est ꝙ ad minus illa verba determi nent personas heredum:ꝛ tunc non est dubium ꝙ cuilibet ex descen dentibus attribuatur insolidum.l.si pluribus.in princip.ff.de lega. ij.ꝛ.l.non distinguemus.§.si in plures.ff.de arbi. Unde non est du bium ꝙ inter heredes descẽdentes esset locus iuri accrescendi put in spẽ consuluit dñs Alex.in consi.ij.in.v.volu.ꝛ in consil.xxx.in.j. volu. Jgitur pari ratione idem dicamus in ipsis fratribus recipiẽ tibus lꝫ ɔ̃trium cõsuluerit Pet.de anch.in consil.mihi.ccxlij.incip. Duo prima dubia.q꜖ si descẽdẽtibus voluit insolidum concedere et ꝙ inter eos haberet locũ ius accrescendi quos non cognoscebat nec presumebatur affectionẽ habere.arg.l.qui filiabus.ff.de lega.j. fortius hoc idem voluit respectu recipientium quos cognoscebat:ꝛ ad eos habebat affectionem iuxta illud si de quo minus videbatur inesse igitur:ꝛ de quo magis. Jtem hoc concessum descendentibus propter recipientes. Nam propter vnumquodq꜖ tale : et illud ma gis prout vtrunq꜖ probatur in auten.multomagis.C.de sacrosan ctis ecclesi.et pro certo sunt naturales rationes que et si quo ad

verba nō cōcluderent cōcludunt quoad mētē concedentis que non minus est attendenda ꝙ verba.l.nominis ꝛ rei.§.verbum ex legibus.ff.de verbo.signifi.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tuto.ꝛ in l.cum mulier.ff.solu.matri.ꝛ in c.preterea.ꝛ in c.intelligentia.extra de ver.sig.cum multis similibus. ¶ Preterea quicquid dicendū fuisset in ipsis principalibus nos sumus nunc in filio dñi Joā.Frācis.cui post mortem recipientiū fuit feudū insolidū cōcessum. Igitur admitti debet ad totū feudū vt dictū est ꝛ voluit Bal.in.c.j.de fratribus de nouo benefi.inuesti.vt in.c.j.§.cū vero corradus.qui feu.dare pñt.ꝛ.in.l.si qua mulier.C.ad tertul. ¶ Postremo omnia premissa fuerunt interpretata: qꝛ post mortē dñi Jo.Ludouici eius filius fuit postea pluries de dicto beneficio inuestitus. Vñ ex quo dicta cōcessio iam dictā interpretationem recipit ab ea recedendū nō est iuxta notata in.d.c.cū dilectus.ꝛ per dñm Anto.in.c.fi.de cōsuetudine.facit.l.semper in stipulationibus.ff.de reg.iur.cum simi. Ex quibus omnibus intrepide concludo ꝙ totū dictum feudum ptinet ad filios ꝛ heredes magnifici dñi Joā.Francisci. ¶ Capio nūc secundum consultationis articulum quo queritur. Nunquid ex quo magnificus dominus Joan.Francis.per mortem domini a quo petere debebat inuestituram: ꝛ per mortem fratris cui succedere debebat infra annum ꝛ mensem non petijt inuestituram dicatur perdidisse ius suum ꝛ videbatur primo aspectu cōcludēdū ꝙ sic cum esset maior natu.vt videt casus clarus i.c.j.quo tempore miles.ꝛ ibi nō.ꝛ in

15 c.j.que fuit prima causa benefi.amit.† Petere enim inuestiturā est quidam quasi census deuotionis ꝛ reuerentie que domino prestari debent: ꝛ si non fiat incidit res quasi in cōmissum vt in.c.fin.de pbi.feu.alie.per Lotharium sm Bal.in.l.j.ff.de rerum diui.est em̄ speciale vt nō incidat in penā. Si nō petijt inuestiturā infra annū ꝛ mēsem vt in.c.si minori ꝛ ibi glo.si de feu.fue.contro.in.c.j.§.preterea de probi.feu.alie.per Federi. Nec videtur iurare dictum do.Joan. Francis.ꝙ esset tunc absens in officio: ꝛ pro negocijs dñi Mantuani: ꝛ si dicat se excusatum iuxta text.in.d.c.j.quo tempore miles: qꝛ vt ibi dicit glos.non videtur habere locum illa littera qñ potuit dimittere procuratorem vt in.l.papinianus exuli.ff.de mino.ꝙ cum non fecerit excusari non videt: ꝛ per consequēs videtur ꝙ eius feudum in commissum inciderit. ¶ Sed istis nō obstātibus contraria sententia est verior ꝛ probabilior ꝛ presuppono prout in facto presupponitur.videlicet ꝙ dictus Joā.Frācis.erat absens ex iusta cā necessaria reipublice Illustrissimi dñi Mantuani: qꝛ erat cōmissarius generalis in loco ꝛ nō poterat recedere immo per litteras ostēditur ꝙ eo tempore de anno.M.cccclxxviij.quo incepit currere tēpus semper sibi scribebatur ꝙ bonā haberet custodiam ꝛ de anno. M.cccclxxx.habuit licentiā: ꝛ imediate ꝙ redit petijt inuestiturā prout tenebatur. Ex qbus in facto presuppositis sequit vna clarissima cōclusio ꝙ dictus dñs Joan.Francis.nō incidit in penā caducitatis: sed excusatus fuit ex iusta ꝛ necessaria cā absentie reipublice dñi Mantuani: casus est clarus in.d.c.j.in vbo.Justa absentia. Et ibi gl.ꝛ omnes doctores: quo tempore miles. Et licet glo.ibi in vna opinio.tetigerit ꝙ intelligi dꝫ si nō potuerit dimittere pcuratorem alias secus. Tñ glo.immediate ponit aliam opinionem ꝙ qñ vasallus est absens nō tenetur dimittere pcuratorē.ꝛ ideo excusetur. Vñ cōcludunt ibi Jacob.de bel.Nico.de mata.Alverotus ꝛ omnes ꝙ vasallus absens causa reipublice vt psupponit glo.non tenetur relinquere procuratorem qꝛ est absens ex iusta causa. Idē dicunt quādo esset absens ex alia iusta causa: nec refert potuerit relinquere pcuratorem vel non. Secus autem si volūtarie vt habet in.l.j.C.de

16 resti.mili. Nam † absentes ex causa pbabili ꝛ necessaria put est ista vel probabili tātum non tenetur procuratorem relinquere vt cōcludit dicta glo.ꝛ hoc solum fundamētum sufficit ad victoriam ex quo immediate ꝙ habuit licentiam redijt: ꝛ inuestituram petijt vt dixi. ¶ Confirmatur ꝛ secūdo ista conclusio per ea que notabiliter dicit Guil.de cu.in.l.solēnibus.C.de rei vendi.in ratione decidendi: ꝛ sequuntur ibi Bal.Saly.ꝛ Moder.vbi volunt ꝙ vasallus qui non possidet si non petijt inuestituram non incidit in cōmissum. Adducit rationem qꝛ ad hoc vt vasallus amittat feudum requiritur ꝙ fit in dolo vt in.c.fi.de probi.feu.alie.per Fede. Item dicit tex.in.d.c.

17 j.quo tempore miles † ꝙ propter contumaciam in non petendo inuestituram amittitur feudum tex.vero in.c.fi.eo.ti.dicit ꝙ propter culpam amittitur. Sed in casu nostro ex quo sumus ī milite.Squadierio domini Mantuani qui solet multū excusari vt in.l.fi.in prin. C.de iure deliberā.ꝛ in.l.j.C.de iur.ꝛ fac.ignorā. Itē ex quo erat in officio commissarie ꝛ scribebatur sibi ꝙ intenderet bone custodie. Item ꝙ nō recederet ꝛ immediate ꝙ redijt inuestiturā petijt. Ista nedum inducūt iustam cām excusandi ipsum a dolo. Sed etiam ab omni contumacia ꝛ culpa. ¶ Primum patet ex his que habentur in.l.Igitur.§.potest.C.de libe.causa.ꝛ in.l.j.in fi.vbi plene.ff.si quis ius dicen.non obtempe.cum simili.in quibus dicitur quod nedum iusta causa: sed etiā iniusta excusat a dolo. Igitur multofortius cā iusta. ¶ Secundum ꝙ excusaret etiam a culpa ꝛ a contumacia etiā non dimittendo pcuratorem vt habetur in.d.l.fi.ff.de in integ.re

stitu.titu.generali. Unde dicit dominus Cardi.alexandrinus in.d.c.j.per illum tex.ꝙ quomodocūqꝫ vasallus habet iustam excusationem: qꝛ inuestituram non petijt non cadit a iure suo facit text.in.c.j.§.preterea si quis.de probibi.feu.alie.per Federi. Et qꝛ in hoc nō potest dari certa doctrina dominus iudicās cuius religioni hoc cōmittitur iuxta.l.j.ff.de iure deli.ex his que in facto presupponūtur nullo modo iudicare debet dominum Joā.Francis.fuisse in contumacia: vel in culpa petendi inuestituram infra debitum tempus: et per consequens ꝙ in nullam penam incidit. ¶ Tertio dico ꝙ licet incidisset dominus Joā.Frācis.in commissum propter non petitā inuestituram. Tamen tenendo ꝙ esset feudum paternum prout supra clarissime fuit conclusum: tamen feudum predictū non debuisset ad dominum reuerti: sed ad eius filios transire in inuestitura cōprehensos. † Nam quando feudum amittitur propter inuestiturā 18

non petitam: si est nouum reuertitur ad dominum: si est paternum transit ad filios ex eis descendentibus: ꝛ ad agnatos cōprehēsos: ita concludit dominus Andr.de yser.ꝛ sequitur Alvero.quo tempore miles. Idem voluit Alvero.in.c.fi.que fuerit prima causa beneficij amittēdi in.xix.conclusione. Et ista opinio videtur tenenda licet Bal.post Odofre.videtur voluisse ꝯtrium in.c.j.si vasallus pprietate priuetur.qꝛ in penis mitior opinio est eligēda.l.si de interpretatione.ff.de penis.cum simi.ꝛ hanc opinionem tenet dominus Cardi.alexādrinus in.d.c.j.quo tempore miles.ꝛ in.d.c.fi.que fuerit prima causa beneficij amittēdi. Igitur in casu nostro licet dominus Joā.Frācis.nō petierit infra tempus inuestituram ꝛ in penā incidisset: tñ feudum nō debet ad dominū reuerti. Sed ad filios dicti domini Joā.Frācis. Nec obstat si dicatur ꝙ filij etiam sunt priuati: qꝛ inuestituram non petierunt infra debitū tempus qꝛ hoc dici nō potest duplici respectu. ¶ Imprimis qꝛ vasallus propter nō petitam inuestituram non priuatur ipso iure sed per sententiam domino volente: vt in.d.c.j.quo tempore miles.ꝛ ibi Py.ꝛ doc.ꝛ statim dicam. Unde anteꝙ pater esset feudo priuatus filijs non erat feudum delatum vnde inuestituram petere nō poterant. ¶ Secundo quia ipsi non possidebant feudū.ꝫ pater qui fuerat inuestitus: et lꝫ post tempus ꝛ maxime ꝙ poterāt credere ꝛ iuste qō pena fuisset remissa. ¶ Primū pbatur per ea que notāter dicunt Guil.Bal.et Saly.in.d.l.solēnibus.C.de rei vēdi.ꝛ latissime Jac.aluer.in.c.j.que fuit prima causa beneficij amittendi. ¶ Scdm in.l.post diē.ff.de lege commisso.ꝛ traditur in.d.c.j.quo tempore miles.ꝛ statiꝫ latius dicam. Quare si nunc dñs vellet petere ꝙ declararet dictū dominum Joā.Frācīscum priuari vel declarari priuari debuisse feudum vt paternū ꝛ nouū pure remaneret apud filios. ¶ Quarto ad idem adduci potest qꝛ si nō petit inuestitura que nō priuat ipso iure et nō pīudicat filijs ꝛ agnatis si est feudū paternū.hoc nō ē ex alio nisi qꝛ filij nō habēt a patre sed virtute stirpis auite.secus si est nouum in persona illius qui inuestiturā nō petijt: qꝛ tūc alij pīudicat vt dicūt Andr.de yser.ꝛ dñs Cardi.alexādrinus in.c.fi.q̄ fuit prima cā beneficij amittēdi. Sed in casu nostro posito ꝙ feudum in psona dñi Joā.Frācis.ꝛ dñi Joā.Ludo.sic cōcessum. Tamen predictus dñs Joā.Lud.est ille qui stipulatus fuit fratri ꝛ filijs vtriusqꝫ sexus ꝛ est mortuus. Unde lꝫ dñs Joā.Frā.fuerit ille qui nō petijt inuestiturā nō debet filijs preiudicare qꝛ nō trāsit feudū ad eos virtute stipulationis paterne sed virtute stipulationis patrui. Igitur pater nō potuit eis preiudicare ꝛ ad hoc faciunt no.per Cy.in.l.ij.C.de libe.ꝛ eoꝝ liber.ꝛ per Bar.quatenus refert ꝛ approbat dicta Cy.in.l.eū qui.ff.de interdi.ꝛ relega. ¶ Quinto cōfirmat ista conclusio fundamēto incōuincibili. Nā ppter nō petitā inuestiturā dominus pōt vasallū feudo suo priuare ppter iniurie sue vltionē: vt dicit Bal.post Odofre.in.c.j.si vasallus feudi pprietate priuetur. Unde ex quo dñs Joā.Frā.fuit ille q nō petijt inuestiturā infra dictum tempus anni ꝛ mēsis ꝛ nunꝙ mota fuit questio cōtra eū talis querela nō trāsiuit cōtra suos filios ꝛ heredes sicut dicimus in reuocatione dona.ppter ingratitudinē.vt in.l.fi.C.de reuo.dona.vbi

19 hanc qōnem glo.determinat dicēs ꝙ † ppter feloniam commissam a patre feudū nō est filio auferendū si qō nō fuerit patri mota.ꝛ sequunt Cy.ibi Bal.ꝛ Ang. Idē eadē rōne voluit gl.ꝛ ibi Joā.an.et clare do.Abb.in.c.fi.extra de dona. Nā ista actio dr quasi actio iniuriaꝝ que tēdit ad vindictā. Igit si in vita nō fuit intētata non competit heredi neqꝫ contra heredes.l.cū emancipa.§.emancipatus filius.ff.de colla.bono.ꝛ qō not.in.l.si ille.C.de decu.lib.x.hanc etiā qōnem ponit Bal.in.c.imperialē.§.insup de pbibita feu.alie.per Fede.ꝛ in effectu ꝯcludit ꝙ aut vasallus cōmittit feloniā ppter quā est ipo iure feudo priuatus.ꝛ tūc trāsit cōtra heredes executio.l.iij.§.qō aūt.ff.ꝙ qsqꝫ iur.ꝛ vltra eū hoc dicit Bar.in.l.j.ff.de priuatis delictis. ¶ Aut cōmittit feloniā ppter quā non est ipso iure priuatus sed venit priuādus.ꝛ tūc qrela que nō fuit mota ꝯ vasallū nō pōt moueri ꝯ filios vel heredes qꝛ nō est trāsitoria nō ppara ta vt pbatum est.ꝛ hāc distinctionē sequunt do.Jacob.Alvero.et Cardi.alexan.in.d.§.insuper.ꝛ pbat ex no.per Bart.in.d.l.j.ff.de priuatis delictis.ꝛ in.l.ex iudicioꝝ.ff.de pub.iudi.cum simili. Sed in casu

in casu nostro do. Ioã. Frãcis. posito ꝙ feloniam cõmisisset in non
petẽdo inuestituram tamen talis felonia non est talis ꝙ esset feudo
ipso iure priuatus. Igitur talis querela non potest cõtra filios non
preparata intentari. ꝙ autez nõ esset ipso iure priuatus sed veniret
priuandus per sñiam est casus in. c. j. quo tẽpore miles. in ver. Dã-
netur. per quem ita dicit ibi Dy. Andr. de yser. Bal. ⁊ Aluero. ita
etiam voluit Bal. in. c. que in ecclesiarũ extra de cõstit. Et pulchre
consuluit do. Cardinalis florentinus in suo cõsi. lxxiiij. ⁊ in ꝯsi. xcij.
et do. Alex. pceptor meus in suo cõsi. cxxiiij. in. j. volu. ¶ Ex qbus
cõcluditur ꝙ querela ppter quã do. Ioã. Frãciscus venisset priuã-
dus fuit morte eius extincta. Unde filij grati ⁊ obseruantes nõ de-
bent nec possunt feudo priuari. Nec ob. ꝙ pater administrator non
potuit filio preiudicare. iuxta no. in. l. preses. C. de transac. quoniam
illud procedit remittẽdo debitũ expresse nõ autẽ negligẽdo. vt con-
cludunt glo. ⁊ doc. Unde licet in casu nostro nõ p̃iudicasset filio fa-
ctum patris inuestientis ⁊ declarantis tempus nõ cucurrisse vt sta-
tim dicetur. tñ negligentia in nõ petendo ꝙ feudo priuaretur bene
preiudicauit propter quã actio fuit extincta vt no. gl. cõmuniter ap
probata in. d. l. p̃ses. ⁊ tradit̃ in. l. aduersus. C. de vsur. ⁊ est cõmunis
omnium opinio patet in simili in p̃lato in regula delictũ cum mate
ria extra de reg. iur. lib. vj. ⁊ statim latius dicetur. ¶ Sexto ista cõ-
clusio probatur q̃ postq̃ trãsiuerat tempus anni ⁊ mẽsis prefatus
do. Ioã. Frãcis. fuit postea inuestitus pluries. Itẽ ⁊ eius filij ppter
quã inuestituram vr̃ remissa pena caducitatis a feudo vt est glo. cõ
muniter approbata in. c. j. quo tempore miles. ⁊ ibi oẽs doc. ⁊ pbat̃
ex no. per gl. ⁊ doc. in. l. ij. C. de iure emphyteotico. ⁊ probat̃ in. l. cõ-
missorie. C. de pac. inter emptorem ⁊ vendi. Nec ob. si dicat̃ ꝙ pater
vt legitimus administrator nõ potuit gratis remittere hanc penaz
caducitatis. vt in. l. imperatores. ⁊ ibi Ang. ⁊ Moder. ff. de pact. et
in. l. cõtra iuris. §. fi. eo. tit. ⁊ in. l. p̃ses. C. de trãsact. Quã ad hoc rñ-
deo primo ꝙ tollerando ⁊ negligendo petere ꝙ priuaretur potue-
runt preiudicare ꝙ actio ad heredes nõ trãsiret sed extingueret̃ vt
traditur late in. d. l. preses. C. de transac. vt supradictũ est. ¶ Scdo
respondeo ꝙ hoc ius caducitatis non erat liquidũ immo valde liti-
giosum obscurum ⁊ penale vt ex superioribus patet. Unde pater
tanq̃ legitimus administrator remittere potuit: tum q̃ litigiosum
et obscurum scdm glo. Ange. ⁊ quosdam alios in. l. contra iuris. §.
fi. ff. de pac. ⁊ dñm Alexan. in. l. pactum curatoris. C. de pac. ⁊ maxi
me q̃ penale pro bono pacis ⁊ concordie iuxta notata per Angel.
in. l. imperato. de pactis. Tum quia iusta fuit causa remissiõis si ꝙ
ius competijsset quia fuerat absens pro negocijs Illustrissimi dñi
Mantuani per ea que notat glo. in. l. contra iuris. §. fi. ⁊ in. l. filiusfa
milias. in prin. ff. de donatio. Ex quibus omnibus concluditur qd
potuit pater vt legitimus administrator dictum dñm Ioã. Frãcis.
admittere ad petendum inuestiturã lz lapsum fuisset tempus eam
20 petendi. ¶ † Tertio q̃ pater legitimus administrator tutor ciui-
tatis ⁊ prelatus ecclesie collegiate ponunt̃ a pari: vt no. glo. ⁊ doct.
in. d. l. p̃ses. C. de transac. immo pater plus habet potestatis q̃ alij
supra numerati. q̃ in casibus aliquibus potest immobilia alienare.
l. fi. §. finautẽ es alienum. C. de bonisq; libe. ⁊ ibi Bald. qui allegat
Azo. in summa illius tituli hoc tenuisse. qd non est in alijs admini-
stratoribus de quibus supra. ⁊ tenet Bald. in. l. cum emancipatis.
C. de predi. mino. ⁊ in. d. l. preses. sed prelatus ecclesie non collegia-
te potest postq̃ emphyteota cecidit in commissum per non solutio
nem census recipere canonem pro tempore preterito per quã rece-
ptionem censetur remissa pena caducitatis. vt voluit glos. notanda
quã omnes approbant in. c. potuit. extra de locato. q̃ potest preiu-
dicare in querendis non in quesitis perdẽdis: vt in dicta regula de-
lictum. Quinimmo voluerunt ibi dñs Cardi. ⁊ Ioan. de imo. quod
etiam quando est ecclesia collegiata idem est dicendum ꝙ solus p̃-
latus potest hoc facere vt ibi late per eos. Igitur fortius hoc dicen
dum est in casu nostro triplici respectu. ¶ Primo q̃ pater maiorẽ
habet potestatem. ¶ Secundo quia glo. loquitur quando ob nõ so
lutionez canonis ceciderat ipso iure: vt in. l. ij. C. de iure emphyteo.
Nos vero sumus in casu quãdo veniebat priuandus. ¶ Tertio q̃
in casu illius glos. constabat ꝙ ceciderat. nos autem sumus in casu
fere claro. immo claro q̃ nõ veniebat priuandus. Itez fortius etiã
esset dicendum quando casus esset dubius q̃ in casu glo. ex quo stã
te dubietate maior est administratoruz potestas. vt dixi ⁊ tradit̃ in
d. l. p̃ses. ¶ Postremo cũ post lapsum illius temporis tot inuesti-
ture emanauerint: talis obseruantia est optima p̃cedentium inter-
pres. vt est casus no. in. d. c. cũ dilectus. de ꝯsue. ⁊ in. l. si de interpre
tatione. ⁊ in. l. minime. ff. de legi. ⁊ pcedũt p̃dicta vltra rigorẽ iuris
qui est pro nepotibus dñi Philippini ex maxima equitate. nõ eñ
equum est ꝙ ob seruitia dño Mantuano impẽsa pcepta ⁊ absentiã
occasiõe sui dñij periclitent̃ ⁊ priuent̃ bonis feudalibus donatis ob
immẽsa beneficia ⁊ benemerita habita a dño Philippino eoꝝ auo
sunt enim iura feudalia in summa equitate naturali rõne ⁊ benigni
tate fundata: vt in. c. j. ver. si quis enim. In quibus casibus feudum
amittat̃. ⁊ in. c. j. §. sed q̃. que fuerit prima cã beneficij amit. Uñ nõ
debet Illustrissimus dñs pati ꝙ nepotes dñi Philippini de illo
dño optime nati. ⁊ de illustrissima domo de Gonzaga p cauillatio-
nes cõtra omnẽ equitatẽ priuent̃ feudis a dicto dño ppter beneme
rita habitis cũ summus rigor. iusticia equitas naturalis ⁊ benigni-
tas sit in eoꝝ fauorẽ. Sed solũ benemerita strenui militis dñi Phi
lippini. Et q̃ feudũ ex illa causa pcessit ne sub clipeo seruitioꝝ do-
mino exhibitoꝝ piclitent̃: illustrissimo dño sufficere deberẽt ad mo
uendum suam dominationem ad ipsos defendendos. cuz forte etiã
de iure ad hoc teneantur ⁊ ad interesse. iuxta no. per Bald. in. l. pro
curator qui pro euictione in fi. ff. de pcur. qd nõ dubito illustrissimũ
dominum omnino facturum esse. Laus deo.
Bartho. soci. seneñ. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Si eadem die romanus pontifex puidit vni de beneficio ⁊ eadem
die ordinarius prouidit alteri de eodẽ beneficio apposita certa ho-
ra: quis sit potior in assecutione beneficij.
1 Collatio pape ⁊ ordinarij quando apparent facte eadem die pre-
ualet collatio pape.
2 Probatio dubia non infringit liquidam probationem.
3 Fiscus admittitur contra possessorem ⁊ preualet si non apparet de
proprietate temporis.
4 Beneficium si conferatur a sede apostolica vni: ⁊ ab ordinario alte-
ri nec apparet que collatio fuerit prior: si nõ obstat possessio potior
est collatio pape.
5 Collationem habẽs ab ordinario prefertur si apparet de eius prio
ritate ⁊ sic pertinet ad eum qui hz collationem ab ordinario proba-
re prioritatem.
6 Data paritate temporis ⁊ in certis prefertur qui primo presentat.
7 Clausula: motu proprio: facit ꝙ in paritate gratie prefertur ille q
prius occupat.
8 Quando agitur de prelatione ratione prioritatis temporis ⁊ non
constat de prioritate: tunc si ex priuilegio cause quis debet obtinere
preferri debet contra possessorem.
9 Clausula: decreti: apposita in collatione pape annullat omnia in
contrarium gesta post collationem: ligat etiam ⁊ afficit ignorantes.
10 Possessio rei donate contra prohibitionem iuris non acquiritur
donatario.

¶ Consilium. lxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

EAdez die prouidit vni sum
mus pontifex motu proprio de quadã ecclesia: ⁊ ordina-
rius puidit alteri posita hora collationis in instrumẽto
qui autẽ hz collationem ab ordinario prius adeptus est possessionẽ
sed in collatione pontificis est clausula decreti queritur quis habet
priora iura. ¶ Super qua difficultate non scripsissem. Tum q̃ res
agitur coram illis qui omnia nouerũt: ⁊ intelligũt. Tum q̃ legiste
debent ista ad eruditos Canonistas referre vt dicit do. Ant. in. c.
raynutius. de test. Sz has rõnes vicit auctoritas petẽtis vt scribe-
rem quid sentiã cui denegare nec volo nec iuste possum: quare duo
sunt vidẽda in casu pñtis ꝯsultatiõis. ¶ Primũ circũscripta ade-
ptione possessionis qs dicat̃ potior. ¶ Scdm. An adeptio posses-
sionis faciat collationẽ ordinarij potiorez. ¶ Circa primũ ego bis
habui de facto: ⁊ scda vice mutaui sñiam demũ scribendo sup. l. j. ff.
1 sol. mat. adhesi prime opi. que fuit ꝙ lz † qñ collatio pape ⁊ ordina-
rij apparerent facte eadẽ die preualeat collatio pape vt est casus in
c. si a sede. de p̃ben. lib. vj. tñ qñ in collatione ordinarij apparet ho-
ra determinata p̃ualere dz collatio ordinarij: q̃ dicũt Cy. ⁊ Bal. in
l. de rebus. C. de dona. ante nup. ꝙ ille vincit q certius pbat lz pba
2 tio nõ cõcludat de necessitate prioritatẽ † q̃ pbatio dubia nõ infrin
git liquidã pbationẽ. Uñ pbãs de certo tpe vincit illũ q de tempo
re nõ pbat: lz prior esse potuerit sed certior videt̃ esse pbatio vbi ap
3 posita est hora ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃ † q̃ fortius videt̃ eẽ priuilegiũ
fisci q̃ priuilegiũ illius qui hz collationẽ a papa. Nã si nõ apparet
de prioritate temporis admittit̃ fiscus cõtra possessorez: ⁊ preualet
vt in. l. j. C. de iur. fis. lib. x. ⁊ tñ nõ p̃ualet collatio pape collationi or-
dinarij si habẽs collationẽ ab ordinario prius adeptus est possessio
nem vt est casus in. d. c. si a sede. ⁊ tñ fiscus nõ admittit̃ cõtra illũ q
probat de certo tpe vt declarat Io. de plate. post Martinum fili.
in. d. l. j. C. de iure fisci. Igitur minus admitti dz habẽs collationẽ a
papa contra eũ q hz collationẽ ab ordinario q certius pbat de tpe.
¶ Tertio comprobabam istam opinio. sic q̃ habẽs collationem a
papa preferet̃ stantibus omnibus paribus vt pbat text. in. d. c. si ã
sede: patet ꝙ prefert̃ habẽs illã ab ordinario si est in possessione tñ
hoc nõ ostẽdit ꝙ collatio fuerit por. Nec dicit tex. p̃fert̃ nisi de prio-
ritate ꝯstet: ⁊ sic vult ꝙ in re dubia operet̃ p̃rogatiua: tñ circa actũ
probatiõis nihil operat̃. Igit̃ recipit interpretationẽ a regula que
dat̃ in. d. l. de rebus. arg. l. sciendum cum glo. ff. qui satisda. cogã. fa-
ciunt no. per Bald. in. c. fi. de re iudi. Dum alleg. c. licet causam. de
probatio. ⁊ ita firmaui in. l. j. ff. sol. matri. vbi questionẽ examinaui.

¶ Sed cum semel questio de facto euenisset in cōtrarium allegabā duo. ¶ Primum allegaui glo. Joā. and. in c. duobus de rescript. in vi. vbi vult q preferatur ille qui probat de prioritate hore alteri qui probat de posteritate. Allegat qd habetur in d. c. si a sede. de preben. et sic videtur sentire Joā. and. q si vnus tm de hora probat q non probatur prioritas respectu illius qui pbat de data eadem die: et potuit esse prior et posterior. ¶ Scdm. Nam glo. in d. c. duobus in vbo: appareat: dicit q appositio hore nō est de cōsuetudine. Igitur nihil imputandum est illi qui impetrauit a papa si apposuit diem: et nō horam. Cū ergo collatio pape potuerit esse prior. Igitur preferenda est vt in d. c. si a sede. Si enim de consuetudine hora nō apponitur tex. in d. c. si a sede intelligi debet in impetratione beneficij iuxta consuetudinem vt c. cum dilectus. de consuetu. ita q talis impetratio potuit esse prior. Et sic fit dubium facta impetratione scdm consuetudinem qui fuerit prior in data prout est in casu nostro: quia licet in illa ordinarij appareat de hora: tamē illa pōtificis habet tempus certum eiusdem diei; et sic potuit esse prior et posterior: et per consequens debet preualere. ¶ Quarto confirmatur ista opi. quia in casu nostro verificantur verba tex. in d. c. si a sede. Igitur verificari debet dispositio. dicit enim text. in l. j. §. si is q nauem. ff. de exercitoria. In re igitur dubia melius est verbis edicti
4 deseruire. q autem verificentur verba patet. dicit enim tex. †qd si a sede apostolica vni: et ab ordinario alteri eodem die beneficium cōferatur: nec apparet que collatio fuerit prior si non obstat possessio: potior est collatio pape. Sz in casu nostro apparet collatio pape et ordinarij eadem die nec apparet que fuerit prior. Igitur preualere debet collatio facta a papa. Igitur si textus nō restringatur est casus ibi pro ista opinione. ¶ Quinto facit ratio quia si aliter diceremus daretur materia q ordinarij tollerent dispositionem. d. c. si a sede quia cum de consuetudine rome non apponatur dies vt dicit glo. in d. c. duobus ordinarij apponendo horam facerent eorum collationem potiorem: licet illa in veritate esset posterior. et sic frustraretur intentio pape in d. c. si a sede. illa autem interpretatio est fugiēda per quam frustraretur intentio legislatoris vel legi posset inferri magna plaga. ita dicit dominus Antonius in sua disputatione q̄ incipit Bononiensis. allegat. l. j. §. si pecuniam. ff. de calum. et gl. in c. q̄q̄. de vsur. in vi. hoc autem non est dicendum facit regula eum quid vna via de regu. iur. lib. vj. ¶ Sexto dico q de hoc est casus in d. c. si a sede. in versi. si. iuncto principio dicitur enim in fi. Si vero neuter possideat et sic vult q neuter possideat preualet collatio pape subintelligi debet quod dicitur in principio. nec appareat que collatio fuerit primo facta alias tex. non procederet si appareret de prioritate collationis ordinarij scdm omnes qd etiam patet qr per aduersatiuam videtur facta repetitio precedētium qualitatum cuz sit coniunctio in. §. item lapilli. institu. de rerum diuisio. propter qd Bald. pulchrā questionem determinat in l. omnes populi. ff. de iusti. et iure. v. Modo posteriori trahit in penul. charta. et sic deciditur quod preualet collatio pape si neuter possideat. nec apparet q̄ collatio fuerit pmo facta que dictio. Nec est copulatiua et negatiua: vt in l. si ita quis stipulatus fuerit decem. ff. de verbo. obli. et no. Bald. in l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. Unde sub duplici cōditione negatiue et copulatiue preualet collatio pape. ideo aliqua ex istis duabus conditionibus existente falsa profertur collatio ordinarij. ¶ Primo si possideat prout prius dixerat et de hoc non querimus nunc. ¶ Secundo si probaretur de prioritate collationis ordinarij vt patet in d. §. vtrum. cum ibi nota. a contrario ergo circūscripta possessione prefertur habens collationem ab ordinario si apparet de eius prioritate et sic pertinet ad eum qui habet ab ordina-
5 rio probare prioritatem. †sed quando ad vnum pertinet probatio prioritatis quando de prioritate non apparet: debet concludenter probare vt est casus fm vnum intellectum. et ibi Barto. in l. j. C. de iure fisci. lib. x. vbi si apparet instrumētum donationis facte ab vno de vno mense et de eodem mense apparet q fuit fisco hypothecata prefertur fiscus ex priuilegio nisi donatarius probauerit de prioritate. sed nō dicitur probatio sufficienter facta licet in instrumēto ordinarij appareat de hora ex quo in collatione pape apparet de eadez die cū collatio pape habeat diem. et sic certū tempus et potuerit esse prior et posterior. sed dicit pbatio dubia ideo nō releuat: vt in c. in p̄sentia. de pba. et infra latius demonstrabitur. Et maxime hoc pcedit: qr talis pbatio posita in d. c. si a sede. si apparet q sit prior dicitur posita in conditione quo casu si patit subiecta materia intelligitur de vera et cōcludēti pbatione. arg. l. lucius. ff. de cōdi. et demō. per quē dicunt Bal. et Saly. in l. in bonefidei. C. de rebus credi. qd si in rescripto dicit si tibi cōstiterit intelligitur de sufficiēti pbatiōe. et Bal. no. in l. hec sententia. C. de senten. que sine certa quāti. et no. Bart. in l. ita pretor. §. si. ff. de re iudi. Sed clarum est q nō dicitur sufficienter probatur de prioritate. Igitur preualet collatio pape. ¶ Postremo ista conclusio multum sufficienti ratione probatur. Nam nos habemus in c. duobus. de rescrip. in vj. q qñ gratia est equalis inter duos qui primo p̄sentat est potior in pbenda. Unde data paritate temporis et incertis prefertur qui primo presentat: et tamen Joan. and. in nouella. quem ceteri sequuntur vult q si in vna gratia est clausula motu pprio licet alter prius presentauerit est potior qr habet gratiam pinguiorem: vnde hoc probat per multas rationes. Et ideo considerandum qd in casu nostro est gratia multo pinguior illius qui habet collationem a papa illo qui habet collationem ab ordinario. ¶ Primo qr pro eo cōferētis adest amplior prerogatiua quā cōsiderat tex. et pponit ī paritate gratie in d. c. si a
7 sede. ¶ †Secundo est clausula motu pprio que facit qd licet in paritate gratie preferatur ille qui prius occupat: tamen nō pfertur qñ alter habet gratiam motu proprio vt dicunt Joan. and. et doc. in d. c. si duobus nō operatur occupatio per viam presentatiōis contra illum qui habet gratiam cum clausula motu proprio. Ita dicenduz est in casu nostro q nō operatur occupatio possessionis contra collationem cum clausula motu proprio qr est pinguior q̄ si non adesset. ¶ Tertio in casu nostro nō videtur hoc dubiū q sit pinguior qr vltra clausulam motu proprio est clausula decreti que ligat etiā ignorantes vt in c. j. de concessio. pben. lib. vj. et infra latius dicā. Unde dici potest q conferentis amplior prerogatiua vincit in paritate tēporis. Talem autem prerogatiuam vincit prioritas possessionis. ¶ Prioritas possessionis vincitur propter clausulam motu proprio cum clausula decreti. Et maxime qr tollitur effectus possessionis vt infra dicetur. Ex quibus in proposito dico q quantumcunq in collatione ordinarij sit hora certa. Tamen preualere debet collatio pape qr plura preponderantur per collationem pape q̄ ppondere appositio hore cuz ea non obstāte collatio pape potuerit esse prior. et qr in hoc nō potest dari certa doctrina committitur hoc Religioni domini iudicare debentis. vt in l. j. in fi. ff. de iure deliberan. et in c. de causis. de offi. deleg. Judex autem pro collatione pape iudicare debet. Ne ordinarij videntes q in collatione pape de stilo hora non apponitur hac via indirecta tollant dispositionem. d. c. si a sede. ¶ Preterea etiam fortius stringendo dico q licet dicta probatio propter hore appositionem dicatur aliquantulum magis certa propter hoc non debet obtinere pars aduersa stantibus terminis nostris de quibus supra vt colligitur satis clare ex notatis per Barto. in l. non solum. §. sed vt probari. ff. de noui. oper. nunciatio. vbi vult Barto. notabiliter inter alia ad propositum q si aliquis nobilis accusatur quod de mense Maij ingressus est palatium contra prohibitionem statuti: et sic fundata est intentio accusatoris. Nobilis autem ad sui excusationem pbat quod vna die de mense Maij factum est consiliuz quo tempore habebat ingredi: nec tamen pbat quod illa die ingressus fuit queritur an debeat absolui et concludit quod sic: qr exceptio ista ita dubie pbata est sufficiēs p victoria: qr cum res efficiat dubia interpretatio fauore absolutionis interpretari debet q nō sit delictum. arg. l. merito. ff. p socio. Adducit etiaz no. in l. ij. C. de peti. here. vbi reus fundata intentione aduersarij sui excipiebat de titulo sue emptionis: sed dubitabat. An emptio pcessisset litem vel nō: et p̄sumitur q sic: nec p̄sumitur vicium litigiosi: et cum hoc dicto transit do. Abb. in c. in p̄sentia in ij. col. de pba. et reputat singulare p intellectu et limitatione iurium volentium q probatio dubia nō releuat vt in d. c. in p̄sentia. Ex quibus inferēdo ad propositum dico q ista dicta cōcludunt in casu nostro tam in decisione q̄ in ratione decidendi. Patet naz licet intentio accusationis esset fundata. Tamen ex eo qr reus pbauit q vna die potuit ingredi res efficitur dubia: et tamen nemo inficiaretur quod pbatio accusatoris erat magis certa cum quolibet die esset illicitum: et fundata erat intentio tamen ex priuilegio camere: et absolutionis accusatus absoluitur pter pbationem dubiā: ita in casu nostro in quo vertitur maximum priuilegium cause pter amplitudinem gratie cum clausulis de quibus supra. Unde talis pbatio eiusdem diei que potuit esse prior et posterior illa hora apposita in collatione ordinarij preualeri debet. In ratione decidendi: patet qr per tales pbatiōes redditur res dubia que nullam partium releuat: sed pualet priuilegium cause: ita in casu nostro dicatur effecta res dubia. Et cōsequēter pualere debet priuilegium collationis pape per tex. in d. c. si a sede. ¶ Preterea etiā in casu nostro fundata est intētio habentis collationem a papa pter gratiā amplā et plenaz. Cum clausula motu pprio: et clausula decreti contra quā erat opus pbare de prioritate temporis vt dicit tex. in d. c. si a sede. quo casu quādo nō vertitur priuilegium cause nō sufficit facere rem dubiā: sed requirit clara pbatio prioritatis fm Bar. in d. §. sed vt pbari. allegat no. in l. matrez. C. de pba. et p gl. no. in cle. si. de rescrip. et in his terminis nō cōtradicūt que scripsi in l. j. ff. sol. mat. et sic nō pōt imputari variatio: et lz variāti non crederetur: credendum est rationi. ¶ Ex qbus patet solutio ad allegata in p̄rium. sz rñdendo pticulariter. ¶ Ad primā rōnem dico qd Bal. et alij in d. l. de rebus loquunt qñ vnus pbat de certo tpe. alter nō pbat de tpe: qr liqda pbatio certi tēporis nō dz īfringi p pbationē dubiā et incertā. Sz in casu nro pbatio collationis pape non est incerta et sine tempore. sed est certa qr apparet facta eadez die quo casu dz pferri: vt in d. c. si a sede. et licet in alia

alia appareat de hora diei: illa potuit esse prior ⁊ posterior post col-
lationem pape. Unde preualere debet collatio pape tum rõne pri-
uilegij: tum quia per hoc non probatur prioritas temporis qḋ req-
ri videtur in. d. c. si a sede. ¶ Ex quibus patet solutio ad secundam
rationem: qꝛ illa fundatur ex no. in. d. l. de rebus. qꝛ altera probatio
est vaga ⁊ incerta. Sed in casu nostro dicitur satis vera: ex quo cer-
ta die apparet: ⁊ est appositum certum tempus iuxta stilum ⁊ con-
suetudinem curie. ⁊ sic est fundata intentio habentis collationem a
papa: ⁊ probatio hore que potuit esse posterior. qꝛ est dubia non dꝫ
prodesse maxime propter priuilegium magnum gratie vt dixi. con-
tra quã non prodest prius possessionem occupasse. ⁊ sic patet solu-
tio ad vltimam rationem quia non sumus in gratia in qua preoccu-
patio possessionis faciat ꝙ gratia debeat preualere propter clausu-
lam motu proprio: ⁊ clausulam decreti. Unde gratia est amplior et
non equalis sed vberior quam in. d. c. si a sede. ⁊ sic requirebatur ꝓ-
batio magis clara q̃ probatio certe hore: qꝛ reducit rem in dubiuꝫ
non autem probat prioritatem. vt per plura probatum est. cuꝫ igiᵗ
habens collationem ab ordinario debeat plene probare ⁊ clare de
prioritate quãdo possessio non opitulatur. vt probat text. in. d. c. si a
sede. dubia probatio predicta non releuat. ¶ Cõfirmo predicta rõ-
ne vrgenti. Nam si essemus in terminis. c. si a sede. ⁊ alter adeptus
esset prius possessionem: alter qui ageret contra possessionem non
posset obtinere nisi clare probaret de prioritate temporis: nec suffi-
ceret probatio dubia contra possessoreꝫ. vt in regula cum sunt par-
tium iura obscura. de reg. iur. in. vj. cuꝫ materia. c. inter dilectos. ad
fi. de fide instrumen. Sed quando facta est collatio motu proprio: ⁊
cum clausula decreti prefertur alteri: licet prius adeptus fuerit pos-
sessionem in terminis dicti capituli si a sede. prout probabitur. ⁊ sic
maius est priuilegiuꝫ gratie motu proprio cum clausula decreti in
istis terminis q̃ priuilegium possessionis. sicut ergo contra possesso-
rem requiritur clara probatio prioritatis. ⁊ non dubia. licet aliquã-
tulum certior. vt per Bar. in. d. §. sed vt probari. ita ⁊ fortius cõtra
talem gratiam requiritur clara probatio proprietatis. sed ꝓbatio
hore nõ est talis. qꝛ potuit esse prior. ⁊ posterior non est clara sed du-
bia. vt patet ex not. in. d. §. sed vt probari. Igiᵗ non sufficit sicut nõ
sufficeret contra possessorem ex quibus est expedita prima difficul-
tas. ¶ Circa secundam difficultatem videbatur cõcludendum qḋ
ex quo habens collationem ab ordinario prius adeptus est posses-
sionem: ꝙ preferri deberet ita videtur casus clarus in. d. c. si a sede.
vbi vult ꝙ si apparet eadem die collatio facta a papa ⁊ ab ordina-
rio potior est conditio possidentis. Unde videtur questio determi-
nata. Sed hoc non obstante ꝯrium concludendum est in casu nostro
quod non obstante possessione preualere debet collatio pape facta
eadem die ex duobus. ¶ Primo per ea que voluit Ioan. andr. in
nouel. in. c. duobus. de rescript. in. vj. Ubi habetur ꝙ quãdo gratie
sunt equales in data prefertur ille qui prius occupauit presentan-
do gratiam. hoc limitat Ioan. and. quem alij sequuntur nisi gratia
alterius qui non preoccupauit presentando esset cum clausula de
motu proprio qꝛ tunc propter vberiorem gratiaꝫ prefertur illi qui
preoccupauit prius per gratie presentationem. ita videtur conclu-
dendum in casu nostro ꝙ lꝫ in puris terminis preferatur possessor
qui habet collationẽ ab ordinario. Tamen qꝛ in casu nostro habẽs
collationem a papa habet illam cum clausula motu proprio prefer-
ri debet possessori. Nam glo. ⁊ doc. in. d. c. duobus videnᵗ parifica-
re terminos illius capituli. ⁊ c. si a sede. ⁊ est glo. in verbo. neutro in
cle. vt lit. pendẽ. Unde sicut ibi preoccupatio que alias solet ꝓdesse
propter presentationem. stante equalitate gratie in data: ⁊ tamẽ nõ
preualet quando alia gratia motu proprio est concessa ita dicamus
in casu nostro ꝙ stante equalitate temporis in data preualeret colla-
tio ordinarij per preoccupationem possessionis vt in. d. c. si a sede.
Tamen non preuatet ex quo est concessa motu proprio collatio pa-
pe que vberior ⁊ amplior dicitur esse gratia. ¶ Confirmatur hoc
8 fundamentum. † Nam qñ agitur de prelatione ratione prioritatis
temporis ⁊ nõ constat de prioritate. Tunc si ex priuilegio cause qs
debet obtinere preferri dꝫ etiã ꝯtra possessorẽ vt patet in fisco: in. l.
j. C. de iure fisci. lib. x. ꝫm vnã lectu. quã approbãt Bar. ⁊ doc. pa-
tet etiã in dote. l. in ambiguis. ⁊ ibi Bar. ff. de iure do. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi
Bar. ff. sol. matri. idẽ in libertate ꝫm Cy. in. l. in exercendis in. ij. q.
C. de fide instru. Patet etiã in causa pia. Ludo. ro. in repe. autᵗ. simi
liter in. iij. priuilegio in ꝯctibus. C. ad. l. falci. Si ergo in terminis. d.
c. si a sede magis ampla: ⁊ priuilegiata dicitur collatio pape qñ nõ
constat de proprietate date ita ꝙ preferᵗ: tñ nõ prefertur cõtra pos-
sessorẽ: ista dispositio est cõtra regulas iuris cõis. Igiᵗ intelligaᵗ in
puris terminis in quibus loquiᵗ: ⁊ nõ qñ collatio pape vlterius est
vberior ⁊ magis priuilegiata propter clausulam motu proprio quo
casu nõ loquitur tex. in. d. c. si a sede. Igitur stare debemus alijs re-
gulis ꝙ causa priuilegiata p̃ferri dꝫ etiã possessori per no. in. d. l. j.
C. de iure fisci. ⁊ alia supra allega. ⁊ not. per Bal. ⁊ Saly. in. l. si de-
bitor. C. de priuileg. fisci. Et ꝓ ista conclusione optime facit. Naꝫ si
eadeꝫ die apparet collatio facta per ordinariũ: ⁊ ꝙ papa illud be-
neficium reseruauit. ꝓualet collatio ordinarij vt in. d. c. si a sede. ⁊ tñ
si reseruatio fuit facta motu proprio preualet reseruatio ꝫm Pet.
de ancha. post Lap. in. d. c. si a sede. Si ergo qñ nõ apparet de prio-
ritate in casu in quo prouisio pape cedit prouisioni ⁊ collationi ordi-
narij preualet tantum qñ est adiecta clausula motu ꝓprio. Igitur
fortius qñ si nõ constat de priorietate preualet prouisio pape clau-
sula motu ꝓprio reddere dꝫ gratiã magis vberiorem: adeo ꝙ non
impediaᵗ a possessore qꝛ sumus extra terminos. d. c. si a sede. ⁊ in ter-
minis in quibus habẽt locum regule de quibus supra in fisco dote
9 libertate ⁊ pijs causis. ¶ † Scḋo principaliter ista conclusio cõfir-
matur qꝛ in collatione pape est clausula decreti que annullat oĩa in
contrarium gesta post collationem statim ligat ⁊ afficit etiaꝫ igno-
rantes in. c. si post. ⁊ in. c. si beneficia. ⁊ in. c. j. de preben. lib. vj. ⁊ in. c.
j. de concessione prebende. eo. lib. ⁊ no. glo. in verbo. attentis. eo. lib.
et in. c. si eo tempore. de elec. in. vj. Nec ob. si dicatur ꝙ clausula de-
creti licet liget ignorantes non videtur impedire trãslationem pos-
sessionis que videtur acquiri etiam contra probibitionem legis ꝓut
videtur casus in. l. j. §. si vir vxori. ff. de acquirẽ. pos. ⁊ ibi no. doct. ⁊
Bal. in. l. nõ dubium. C. de legi. ⁊ in. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. Quĩ
ad hoc respondeo ꝙ decretum afficit ignorantes: ⁊ inficit etiã pos-
sessionem postea adeptam vt concludunt Dñi de rota in antiquis
decisionibus decisione. iiij. incip. Nunquid si mortuo de qua memi-
nit domi. Abb. in. c. in litteris. de restitu. spo. ⁊ Domi. in. c. ij. vt lite
pendẽ. in sexto. Et hoc qꝛ inficit etiã possessioneꝫ in ꝓposito nostro
respondeo ad argumentum ꝙ potest ex dictis eoruꝫ dupliciter de-
clarari. ¶ Primo ꝙ cõtra probibitionẽ nõ q̃ratur possessio: ⁊ ad
10 tex. in. d. §. si vir vxori rñdetur ꝫm eos † ꝙ donatario nõ acquiritur
possessio rei donate cõtra probibitionẽ iuris. Sed qꝛ donator desi-
nendo habere animũ possidendi possessionẽ perdidit: ⁊ ideo sua nõ
interest si donatario acquiratur possessio presertim cum esset in cul-
pa donando. ⁊ transferendo possessionem nulli fieret preiudicium:
nec cedebat in eo cõmodum tertij. Sed in casu nostro tendebat in p̃-
iudicium habentis collationem cum clausula decreti per quam no-
luit in eius preiudicium aliquid attentari quo casu non debet pos-
sessio in preiudicium transferri. ¶ Et pro hoc addo: nam non est
dubium ꝙ sola dispositione. l. induci potest ꝙ possessio acquiratur
iuxta no. per Cy. ⁊ Bal. in. l. ea lege. C. de condi. ob causam. ⁊ Bal.
in. l. traditionibus. C. de pac. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de sacrosan. eccle. alle-
gat text. in. c. ij. ⁊ ibi Canoniste extra de consuetudine: ⁊ est casus et
ibi Barto. in. l. raptores. C. de epis. ⁊ cleri. Igitur qua ratione po-
test princeps inducere acquisitionem pari ratione impedire iuxta
tex. in. l. eius est nolle. ff. de reg. iur. ⁊ qꝛ contrariorum eadem est re-
gula. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verbo. obli. ⁊ ibi Barto. l.
et si contra. ff. de vulga. ⁊ pup. ¶ Secũdo dici potest ex dictis Do-
minorum de rota: ꝙ licet possessio sit quesita tñ caret omni effectu:
et iuris adminiculo qui licet decretum non possit tollere ꝙ id qḋ in
futurum sit non sit factũ: ⁊ sic nõ sit quesita possessio tñ facere potest
ꝙ illud factum careat omni iuris effectu: vt in. c. vt nostrum. cuꝫ ibi
not. extra de appel. Unde ex tali possessione nõ potest agi remedio
recuperande vt dicunt prefati doc. Unde si in casu nostro caret iu-
ris effectu. Igitur non debet esse potior cõditio possidẽtis qꝛ hic est
iuris effectus positus in. d. c. si a sede. ⁊ ꝙ tale decretũ inficiat etiaꝫ
possessionem tenuit solẽnis doctor dñs Egidius Belomere in suis
decisionibus decisione. cccccl. ¶ Ex quibus concludo ꝙ si habenti
collationem a papa cum clausula motu proprio: non nocet ꝙ ha-
bens ab ordinario prius adeptus fuerit possessionem. Iteꝫ ꝙ clau-
sula decreti etiaꝫ est potens ꝙ talis possessio prius acquisita nõ no-
ceat habẽti collationẽ a papa cũ clausula decreti vt probatum est
pro certo indubitãter vr̃ cõcludẽdũ ꝙ ex quo cõcurrũt ista duo si-
mul ꝙ talis possessio nõ prosit habẽti collationẽ ab ordinario: qm̃
si vnaqueq; est per se potẽs fortius sunt simul iuncte. vt in. l. j. C. de
peti. bono. subla. lib. x. ⁊ ibi Bar. ⁊ per Bald. in. l. nec dãnosa. C. de
preci. impe. offe. ⁊ late Lud. ro. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri.
Quare nõ videᵗ dubitabile quin dici possit ore rotũdo ꝙ sumus ex-
tra terminos. c. si a sede dũ vult ꝙ potior est cõditio possessoris ⁊ ꝙ
propter auctoritatẽ cõferentis clausulã motu ꝓprio: ⁊ decreti cã sit
in tm̃ magis priuilegiata ꝙ nõ obstãte possessione que maxime est
sine iuris effectu debeat preferri. Predicta enim demonstrãt volũ-
tatem pontificis enixe sicut dicit tex. in simili in. l. cuꝫ pater. §. filius
matrem. ff. de leg. ij. ⁊ ita sentio. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Titius promittit ꝙ sempronio litteras cambij diriget vt se tibi obliget: si sempronius obligationem subit dicitur facta obligatio proprio sempronij nomine non gestorio.

1 Omnia pacta ⁊ cõuentiones infertores respiciũt vnum factũ initũ et cõtractum gestorio nomine.

2 Non inconueniᵗ quod q̃tum ad mãdatum pro eo dicatur actuꝫ qs gerere: tamen respectu illius cum quo actum gerit proprio nomine obligatur.

3 Conuentiones ⁊ cõtractus dicũtur initi ꝫm intellectum iuris.

¶ Consilium.lxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

In causa que vertitur inter mercatores de Serniĝijs ⁊ Reuerendissimũ dñm Cardina. Lisbonẽsem super qua cõsului de nouo super con clusionibus in cõsilio firmatis fiunt difficultates. ¶ Circa primã conclusionẽ ꝙ Petrus de ricasulis tenebaꝛ virtute instrumẽti in verbo. Qui petrus: se obligare ꝓprio nomine dicit ꝙ cũ in princi pio nomineꝛ Petrus gestorio nomine censetur in verbo. Qui pe trus: nominari psona Petri qualificata vt supra. ⁊ sic gestorio no mine. arg. l. a filio. §. pater. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. lega. Sʒ ad hoc patet responsio ꝙ fit relatio in cõsilio ad Petrũ recepturũ litteras cam bij: quas recipere debebat nomine ꝓprio prout in cõsilio ꝓbatur: ⁊ isto modo qualificata dicit nominata persona Petri de ricasulis et ad istã personã qualificatã se restringit. prout solet esse de natura relatiui qui vt per Bart. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ ma xime vt relatio fiat ad proxima. argu. l. si idẽ cũ eodem in fine. ff. de iurisdi. om. iudi. ¶ Que etiam ↄfirmãtur multum clare. Nã Bal. in rub. C. de cõsti. pecu. in ver. Quero circa hoc. querit an littere cã bij reuocari possint: ⁊ dicit ꝙ si loquunꝛ dispositiue non possunt. ar gumen. l. an falsum. ff. de consti. pecu. alias sunt littere mãdati ⁊ re uocari possunt. ¶ Ex quibus patet ꝙ littere mandati differunt a litteris cambij. Si ergo fuissent Clemens ⁊ Hieronymus obligati scribere Petro ⁊ negocioꝝ gestori fuissent obligati scribere litte ras mandati ⁊ nõ cambij. Cũ ergo essent obligati scribere litteras cambij erant obligati scribere litteras dispositiuas ⁊ irreuocabiles et sic. s. proprio nomine ⁊ nõ gestorio nomine. Sʒ plusꝗ clarissimũ est ꝙ Petrus vt litteras recepturus obligauit se ad soluẽdũ. Igiꝛ obligauit se proprio nomine: ⁊ non gestorio cũ hoc noĩe nõ esset lit teras recepturus. ¶ Secũdo allegatur per aduersarios ꝙ in prin cipio dicitur ꝙ Petrus gestorio nomine. ⁊ Reuerendissimi domi. Cardi. ad infrascripta pacta conuentiones ⁊ capitula deuenerunt. ¶ † Ex quibus colligitur ꝙ omnia pacta ⁊ conuentiones inferio res respiciunt vnum factum initum: ⁊ cõtractum gestorio nomine. vt in. l. pacta nouissima. cum ibi no. C. de pac. ⁊. l. titia. §. idem respõ dit cum ibi no. ff. de ver. obli. Igitur conuentio in verbo. qui Pe trus. censetur inita gestorio nomine. ⁊ videꝛ esse vna ↄuentio: ⁊ vnũ negocium habẽs plura capitula: ⁊ plures cõuentiones ⁊ pacta qđ patet dum postea subditur. Et dictam cõuentionem. Et in alio lo co dicitur. Durante cõuẽtione presenti. Igitur vnum negocium ⁊ conuentio: qꝛ numerus singularis nõ cõcludit plura: nisi ex mente appareat vt habetur in. l. in vsu. ff. de ver. sig. ⁊ per Bald. in. l. cum inter veteres. C. de fideicõ. liber. Si ergo vnum est negocium ⁊ vna conuentio habens plura capitula hoc apparet gestum ⁊ ↄctum ge storio nomine Igitur ⁊c. Que argumentatio est cauilosa ⁊ non ve ra vt dicitur in. l. ea est natura cauilationis. ff. de reg. iur. qm̃ ego tã tuʒ hoc fateor ꝙ sit vna ⁊ ꝙ omnia capitula sint contracta gestorio nomine illorum de Serniĝijs: ⁊ specialiter illud qđ cõtinetur in. d. ver. qui Petrus. Nam dictus Petrus nomine illoꝝ se obligauit ꝙ ipsi teneantur scribere litteras cambij Petro: ⁊ ꝙ Petrus lo quendo de se teneatur soluere in Romana curia. Cõuentio ergo ꝙ Petrus teneatur soluere bene est facta gestorio nomine. Unde si Petrus non acceptasset litteras: ⁊ non se obligasset iuxta cõuẽtio nẽ: tenebãtur illis de Serniĝijs qui erãt obligati ad hoc: sʒ ꝙ Pe trus haberet soluere ⁊ litteras recipere hoc non dicitur si em̃ Cle mens ⁊ Hieronymus se obligassent scribere Petro litteras cãbij qui solueret ⁊ se obligaret. nõ tñ intelligereꝛ ꝙ se deberet obligare et soluere gestorio seu procuratorio nomĩe. sed Petri proprio. arg. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. obli. ⁊ qꝛ verba in dubio in telligi debẽt ꝓprio ⁊ nõ alieno nomine. l. ⁊ magis cũ ibi no. ff. de sol. Si enim voluisset soluere gestorio nomine. Ita cõuenisset ⁊ obligaꝛ set gestorio nomine sʒ ad soluẽdũ nõ aũt dixissent ꝙ receptis dictis litteris Petrus soluere teneaꝛ. Si enim nõ ꝓprio nomine sed gesto rio voluissent ꝙ soluere tenereꝛ ex quo ratificato cõtractu non ipse sed illi de Serniĝijs soluere tenerenꝛ. arg. l. ꝙ meo in prin. ff. de acq. pos. dixissent ꝙ illi de Serniĝijs per se vel alios tenerenꝛ soluere in Romana curia put in cõtractu dixerant in receptione pecunie. sed Reuerendissimus domi. Cardi. volebat illũ proprio nomine in cu ria obligatũ. Idcirco fuerunt verba cõcepta illo modo. Unde mul tũ differũt ista duo cõuentio de faciẽdo. ꝙ Petrus recipiet literas ⁊ soluet ⁊ ista est facta noĩe illoꝝ de Serniĝijs: ⁊ receptio ⁊ obliga tio de soluẽdo fienda per Petrũ virtute dicte ↄuentionis: ⁊ ista est faciẽda noĩe ꝓprio: qꝛ nõ dicit gestorio noĩe vt dictũ est. Sicut si vi ce ⁊ noĩe illoꝝ de Serniĝijs se obligasset ꝙ Petrus noĩe ꝓprio lite ras reciperet, put fit in literis cambij ⁊ noĩe ꝓprio se obligaret ⁊ ista est veritas ⁊ verisimile est Cardinalem existentẽ in curia ita voluiſ se vt haberet quẽ in curia ↄueniret: qꝛ si tantũ nomine ꝓprio fuisset obligatus nõ tenebaꝛ reuocato mãdato. l. si. ff. de insti. nõ ita in lite ris cambij vt ꝑ Bal. in dicta rub. ff. de ↄsti. pec. ⁊ licet negeꝛ hec ve rissimilitudo qꝛ do. Cardi. poterat scire aliqua secreta ꝑpter que nõ cõtraxisset ꝓprio nomine de hoc nõ cõstat ⁊ paria sunt nõ esse: ⁊ nõ apparere. l. in lege fundi. ff. de cõtrahẽ. emp. ⁊ suspecta est ista asser tio in re ꝓpria nõ approbata ⁊ sine iuramẽto. l. oĩbus. C. de testi. et in. c. ij. cũ ibi no. extra de testi. Ex qbus cõcludiꝛ indubitãter ꝙ di ctus versiculus. Qui Petrus intelligiꝛ. s. ꝓprio noĩe: ⁊ nõ gestorio nomine. ¶ Tertio loco idem conanꝛ ostẽdere aduersari ex alio qꝛ in quibusdã cyrographis quibus est satisfactum Petrus nõ obli gauit se ꝓprio noĩe: sed nomine illoꝝ de Serniĝijs. Ex qbus videꝛ declarari intẽtio precedens ↄhentium que per sequentia declarari videtur. arg. l. si seruus plurium in fi. ff. de leg. j. Sequens enim ob seruãtia declarat precedentem conuentionem: vt in. c. cuʒ dilectus. de cõsue. ⁊ per Bar. in. l. in vsu. C. de aqueductu. lib. xj. ¶ Sed ad hoc respondeꝛ ꝙ ego reperio in primis duabus cedulis factis per dictum Petrum quarum altera est facta die nona Augusti de du catis. 600. alter die prima octobris de ducatis. 700. In quibus Petrus dicit se ꝓmittere nomine proprio ⁊ ꝓcuratorio nomine: et sic nõ simpliciter nomine illoꝝ. Unde quatenus obligat se nomine proprio conuenit: ⁊ concordat cum dicta conuentione: ⁊ cũ litteris cambij que sunt directe ad eũ nomine ꝓprio: ⁊ hec preualet. Nec est credendũ ꝙ se obligasset noĩe ꝓprio nisi ita cõuẽtũ fuisset. arg. l. cũ de indebito. ff. de proba. lʒ autẽ se obligauerit etiã procuratorio no mine. Hoc nõ obstat qꝛ ad hoc nõ ostendiꝛ mãdatum. Item ex tali difformi obseruãtia: ⁊ maxime qꝛ in plurib⁹ alijs cedulis ⁊ scriptu ris: in qbus facit dñm Cardinalẽ creditoreʒ simpliciter promittit. Et sic ꝓmissio censeꝛ facta nomine ꝓprio. d. l. ⁊ magis. ⁊. d. l. si stipu latus. §. grisogonus. cũ vtrobiꝗ not. non potest sumi interpretatio iuxta no. per Bar. in. l. ij. in fine principij. ff. solu. matri. ⁊ per Bar. in. l. seyo amico. §. medico. ff. de annu. lega. Immo interpretatio eẽt sumẽda in ↄtrariũ: quo in maiori numero nõ exprimitur procura torio nomine. Unde potentior est presumptio plurium scripturarũ arg. c. prudẽtiam. de offi. deleg. ⁊ vna aliã tollit. l. si. cum ibi no. in fi. ff. de in integ. resti. tit. generali. Ex quibus defensata est optime pri ma cõclusio in cõsilio firmata ꝙ promissio erat facienda per Pe trum ⁊ ita cẽsetur facta ꝓprio nomine: ⁊ nõ gestorio. ¶ Subsequẽ ter ex ꝓmissis sequiꝛ secũda cõclusio firmata in cõsilio ꝙ cũ istrumẽ to obligatiõis clemẽs ⁊ Hieronym⁹ tenerenꝛ scribere litteras cã bij directas Petro de ricasulis qui teneꝛ soluere: ⁊ sic qui se ad soluẽdum obligaret sequitur ꝙ immediate ꝙ littere fuerunt directe Petro ⁊ acceptate: ⁊ facta ꝓmissio Reuerendissimo dño Cardi nali dicti de Serniĝijs fuerunt liberati vt in cõsilio dicitur que etiã cõclusio probaꝛ. Nã vt ex dicto instrumẽto colligitur erãt tm̃ obli gati scribere litteras: ⁊ ꝙ Petrus se obligaret: ⁊ sic soluere tenereꝛ in termino cõuẽto. Hoc igiꝛ facto ꝙ ꝓmissum erat: nõ tenenꝛ neꝗ sunt obligati ꝙ ipse soluat: qꝛ talis obligatio surgit ex promissione fienda per Petrũ: hoc in simili peroptime probatur: nã si ego pro mitto ꝙ alius vendet rem aliquaʒ immediate quod ille vendit ego sum liberatus casus est in. l. in numerationibus in fi. ff. de solu. ⁊ te net Bar. in. l. singularia. in. ij. charta. in ver. Qñꝗ precedit stipula tio. ff. si cer. pet. ⁊ Bal. clare in. l. si. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽdi. decla rat subtiliter Areti. preceptor meus in suo consil. vj. Ita dicamus in casu nostro cum isti de Serniĝijs obligauerint se tantum ad faciẽ dum litteras cambij directas Petro de ricasulis qui soluere tenea tur: ⁊ sic qui acceptet litteras: ⁊ soluere teneatur prout dicitur in cõ tractu: immediate ꝙ hoc factuʒ fuerit liberati fuerũt. ⁊ ita in termi nis in litteris cambij consuluit Bal. in suo eleganti cõsil. cccclviij. incip. Facte fuerunt per Bonromeum. in vltima stampa vbi post multa concludit ꝙ si littere cambij fuerunt recepte ⁊ habuerunt ef fectum prout cõuentum erat nõ potest qui scripsit amplius conue niri. Nec repentini casus iniquitas vel cessantium dolus ei nocere debẽt qui nõ fuit in culpa: sed si littere nõ fuissent executioni mãda te tenereꝛ. l. si extraneus. ff. de cõdi. ob cãm. Sʒ in casu nostro habue runt executionẽ formaliter prout scripte fuere qꝛ fuerũt acceptate a Petro: ⁊ fuit facta promissio dño Cardinali acceptãte de soluẽ do ad tempus prout in instrumẽto obligatiõis cõtracte cõtinebaꝛ. Igitur dolus cessationis Petri ⁊ iniquitas repentini casus nõ de bent sibi nocere: ⁊ maxime qꝛ ex scripturis illoꝝ de Serniĝijs appa ret mercantiliter ꝙ Petro est satisfactum. Itẽ per litteras Petri directas ad illos de Serniĝijs apparet ꝙ habebat illos ꝓ debitori bus suis cũ dicat in litteris ꝙ debeãt cõpensare cuʒ his ad que ipse Petr⁹ eis tenereꝛ. Et illi de Serniĝijs habebãt dictũ Petrũ cre ditorẽ ꝗ ambo ponderanꝛ a Bal. in pallegato ↄsi. ⁊ scđm ponderat Bartho. de saly. in. l. si filius. ff. ad mace. ꝗ scripture mercatoꝝ vt inquit no. Bal. in. d. ↄsi. debẽt esse stabiles ⁊ firme ad quoꝝ fidẽ sem per recurriꝛ iuxta id qđ habeꝛ in. l. quedã. §. nũmularios. ff. de edẽ. qꝛ scriptura mercatoꝝ ⁊ campsoꝝ habeꝛ ꝓ snia: ⁊ vt ita dicam eoꝝ fides transit in rem iudicatam. ⁊ soliditatem firmitatis ⁊ irreuo cabilitatis. vt in auten. de fideiusso. §. argentariorum. ⁊ sic concludi tur ꝙ illi de Serniĝijs sunt liberati. ¶ Ex quibus etiam infertur veritas tertie conclusionis in consilio firmate ꝙ ex quo littere fue runt

runt acceptate: ⁊ domi. Cardinal. sequutus est fidem Petri illi de
Sernisijs sunt liberati vt plenissime probatum est. ¶ Sed aduer-
sarij hoc conantur euitare: quia prime due promissiones facte fue-
runt per Petrum pro illis de Sernisijs: ⁊ eorum nomine: ⁊ ita quie
tantie: ⁊ sic gestorio nomine iuxta plene nota. per Bar. in. l. j. §. nun
ciatio. ff. de noui ope. nuncia. per quas videntur postea declarari alie
due promissiones postea simpliciter facte quia per precedentia se-
quentia declarantur. l. titia. §. idem respondit. ff. de verbo. obli. l. quis
quis. ff. de leg. iij. ¶ Sed ad hoc fuit responsum vnico verbo quod
non ostenditur mandatum ita promittendi. Igitur non potuit illis
de Sernisijs preiudicare. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. ⁊ per to
tum. C. res inter alios acta: nec mandatum vnꝙ presumitur vt cō-
cludit Bal. in. l. j. C. de rebus alie. nō alienan. Unde talis promissio
obligauit Petrum ac si proprio nomine se obligasset nō ostēso mā
dato ꝑm Bar. in. l. procurator qui pro euictione ad finem. ff. de pro
curato. ¶ Preterea illis promissionibus est satisfactum. vnde ea
rum virtute non tenentur quia solutione sublata fuit obligatio. In
stitu. quibus modis tollitur obligatio in principio. ¶ Quantum ve
ro ad promissiones que vrgent etiam dicitur quod facte fuerunt ge
storio nomine quia Petrus promisit soluere pro dicto Clemen-
te quod idem videtur quod promittere vice ⁊ nomine Clementis:
⁊ sic gestorio nomine. l. fideicommissa. §. interdum. ff. de legatis. iij.
not. Barto. in dicta. l. j. §. nūciatio. ff. de noui ope. nūcia. Et hoc ma
xime propter procedentes duas promissiones que clarius loquunt.
¶ Sed ad tollendum ambages que per aduersarios allegant. Nā
clarum est quod virtute prime obligationis illi de Sernisijs tene-
bantur curare vt Petrus se ad soluendum obligaret proprio noīe
prout probatum est supra ⁊ late etiam in cōsilio reddito. Cum ergo
promissio Petri proprio nomine esset illud ad quod tenebant illi
de Sernisis: nō est dubium ꝙ promittendo etiam nomine proprio
prout intelligitur. l. ⁊ magis. ff. de solutio. ⁊ per Bar. in. d. §. nūcia
tio. dicitur promisisse pro illis de Sernisis: videlicet vt satisfaceret
promissioni: ⁊ obligationi: ⁊ illorum de Sernisis. Sicut si soluisset
pro eis ista solutio diceretur facta ad liberandum eos iuxta. l. soluē
do. ff. de neg. gest. ita ista promissio que cedit loco solutionis ꝓprio
nomine iuxta cōuētionē dicitur pro eis facta: ⁊ ad eoꝝ vtilitatē. Et
qd ita possint intelligi dicta verba patet ex plenitudine not. ꝑ Bal.
in. l. ij. C. qui accusa. nō pos. vbi patet ꝙ illa verba multipliciter su-
mi pñt. Uñ quādo dicit ꝓmissione virtute vnius littere cambij de-
notatur causa promissionis: ⁊ dum postea dicit ꝙ pro eis ꝓmittit
intelligit. s. ad eoꝝ vtilitatē: ⁊ pro eorum interesse vt liberarentur.
Unde dicitur promissio facta nomine proprio pro illis de Serni-
sijs: ex quo tenebantur ꝙ iste ita promitteret: nō autē dicitur ꝓmis
sio facta vice: ⁊ nomine eoꝝ. Si enī voluisset obligari vtiꝗ expres
sisset. l. vnica. §. sin autem ad deficientis. C. de cadu. tollē. c. ad audiē
tiam. de decimis. ⁊ ꝙ ista sit vera intelligentia ostēditur. Nam non
est dubium ꝙ ex prima conuentione ratificata ortum fuit mandatū
per illos de Sernisijs dicto Petro vt loco illoꝝ se obligaret ꝓut in
conuētione narratur. l. j. ff. mā da. vnde rōne illius mandati dicitur
2 pro eis proprio nomine ꝓmisisse. Nō enim incōuenit ꝙ † ꝗtum ad
mādatum pro eo dicat actum quis gerere: ⁊ tñ respectu illius cum
quo actum gerit proprio nomine obliget vt colligitur ex plene not.
per Bar. ⁊ doc. in. l. qui aliena. §. is qui putat. ff. de acqui. here. ⁊ la
te do. Alex. ī. d. §. nūciatio. ¶ Cōfirmat ista opi. ex alio, qꝛ ista ē na-
tura litterarū cambij ⁊ ꝯtcꝰ q resultat ex eis vt recipiēs se obliget ꝓ
prio noīe ⁊ irreuocabiliter: vt dicit bal. ī. d. rub. C. d ꝯsti. pec. ⁊ Bal.
in preallegato suo eleganti cōsilio. igitur, dicta verba intelligi debēt
ꝑm naturā cōtractus qui resultat ex litteris cambij. l. si stipulatus.
ff. de vsur. cū vulgaribus. ⁊ per ꝯsequens ꝙ se obligauerit proprio
nomine. ¶ Cōprobat etiā ex alio. Nam prima cōuētio vult ꝙ Pe
trus se obliget nomine ꝓprio vt ꝓbatū est multum clare. Nec aliqs
sani intellectus ꝯtrium assereret: pro certo enim si voluissent ꝙ ipsi
obligati essent soluere in romana curia de facili potuissent se obliga
re ad soluendum: ⁊ frustratoria fuit promissio Petri vice illorū de
Sernisijs: qꝛ ipse cōueniri nō poterat cū rōne cōuentionis habuis-
set mandatum: ⁊ sic statim fuisset liberatus iuxta not. in. l. procura-
tor qui pro euictione. ff. de procura. Unde nō video ad quem effectū
fuisset ita cōuētum. Cum potius inuitus cōueniri non potuisset qd
nemo sani capitis diceret. Uerba autē cōuenire debēt rebus sensa
tis: ⁊ intellectui sano. l. si ita quis in ver. qd nemo sanus loqueretur.
ff. de euic. ꝑ Bal. in. l. j. C. de seruis fugi. ⁊ in. l. fi. C. de edic. diui adri.
tollē. Si ergo tenebat ꝓmittere proprio nomine: ita cēset ꝓmisisse
ex precedenti causa. arg. l. quedā mulier. ff. de rei vēdi. ⁊ qd no. bar.
in. l. triticum. ff. de ver. obli. nō enim censentur a conuentione firma-
ta recessisse: vt in. l. si tibi liberum. ff. de actio. emp. prout allegat illā
Ioā. de imo. in. l. quotiēs. §. sed si cōditio. ff. de heredi. instituen. Nō
omitto ꝙ vt in consilio dixi consuetudo mercatorum est ꝙ quando
fiunt littere cambij: receptis litteris immediate recipientes soluere
promittunt ⁊ scribentes liberentur ꝑm Ang. ⁊ Imo. in. l. qui vsum
fructum. ff. de verbo. oblig. ¶ Unde ita censetur facta promissio. l.
semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. ⁊ in. c. cum dilectus. de cō-
suetu. ⁊ in. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. ff. de edil. edic. cum multis simi
libus: ex quibus ⁊ alijs in consilio adductis remanet defensata ter-
tia conclusio in cōsilio firmata. ¶ Ex quibus etiam remanet firma
quarta ⁊ vltima conclusio in consilio firmata qd liberatio est facta
virtute dicte promissionis habet effectum ex quo promissio fuit fa-
cta nomine proprio: ⁊ non gestorio nomine. Et sic tollitur obiectio
aduersariorum dicentium ꝙ liberatio domini Cardinalis facta fuit
propter promissionem Petri nomine illorū de Sernisijs. ¶ Aut
ergo valuit: ⁊ tunc remanent obligati. ¶ Aut non qꝛ non habebat
mandatum: ⁊ tunc cum facta fuerit virtute obligationis Petri no-
mine illorum de Sernisijs si illa non valuit: non valuit liberatio re
spectiua. arg. l. si extraneus. de condi. ob causam. quasi cessante cau-
sa debet cessare effectus. l. ij. §. fi. ff. de dona. cum simi. quoniaꝫ vt di-
ctum est facta est liberatio: qꝛ promisit proprio nomine: ⁊ ita proba
tum est. Igitur probatio fuit efficax prout late in consilio probatū
est. Et pro certo nō video ad quid liberati essent illi de Sernisijs vt
iterum obligarentur: qꝛ si fuisset facta liberatio ob dictam causam
sequuta promissione ratificationis Petri nomine eorum: Petrus
non fuisset amplius obligatus: ⁊ liberatio non fuisset alicuius effe-
ctus. arg. l. qui sic. ff. de soluti. vnde satis patet ꝙ liberatio fuit facta
a prima cōuentione qꝛ Petrus se proprio nomine obligauit quo
casu bene cadebat liberatio iuxta notata per Bar. post Iac. de are.
in. l. pe. §. si vir. ff. sol. mat. ⁊ latius in consilio dictum est. ¶ Pre-
terea promissio licet censeretur facta nomine illorum de Sernisijs
ex quo non habebat mandatū: ⁊ non poterat fieri sine mandato nō
dicitur facta procuratorio nomine sed gestorio nomine ꝑm Barto.
in. d. l. j. §. nunciatio. ff. de noui op. nun. Ad hoc ergo vt illi de Ser-
nisijs obligarētur sequi debebat ratificatio. Uñ cū attento presenti
statu euenire poterat ꝙ non sequeretur debuit do. Cardi. cogitare
ꝙ euenire poterat: ⁊ sibi imputetur. l. qui bona. §. iter edes. ff. de dā.
infec. ⁊ per Bar. no. in. l. inter stipulātem. §. sacram. ff. de ver. obli.
vnde nō est curādum sed sibi imputandum si non est sequuta ratifi-
catio: sed sequi debet Petruꝫ qui remanet obligatus vt in. d. l. pro-
3 curator qui pro euic. ¶ † Preterea cōuentiones ⁊ cōtractus cēsen
tur initi ꝑm intellectum iuris. l. si duo. ⁊ ibi glo. ⁊ Bald. ff. de acqui.
heredi. l. si duo. ff. loca. Si ergo promissio facta fuit gestorio nomi-
ne do. Cardi. sequutus fuit fidem illius gestorio nomine: ⁊ sic quod
aut curabit ꝙ principalis ratificabit: aut ipse soluet iuxta no. in. l. ꝓ
curator qui pro euictione. in. l. licet. C. de procurato. Igitur videtur
liberasse intuitu obligationis negociorum gestoris qua tenebatur:
vel ad faciendum ꝙ dominus ratificaret: vel ꝙ solueret de suo licet
ergo sequuta non fuerit ratificatio remansit proprio nomine obliga
tus. Igitur verificata est obligatio: qꝛ ad veritatem alternatiue suf
ficit alteram partem esse veram. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de
rebus dubijs. Et sic concluditur ꝙ liberatio valuit. ¶ Postremo
non omitto ꝙ domi. Cardi. in hoc iudicio non potest obtinere: quia
licet liberatio fuisset ob causam facta que non esset sequuta: tamen
non est verum ꝙ liberatio sit nulla seu non valeat. Qm̄ immo va-
let: sed bene potest condici liberatio vt reponatur in pristinum sta-
tum ꝑm ea que habentur in. l. si quis accepto. ff. de condi. ob causaꝫ
que an in casu nostro condici possit patet ex his not. Ante ꝗ ergo
liberatio sit conditiōe recuperata: ⁊ annullata: nulla cōpetit actio.
Igitur frustra sine actione actio est. l. si pupilli. §. videamus. ff. de
nego. gest. ⁊ agens frustra: ⁊ temerarie agens debet in expensis con
dēnari. l. eum quem temere cum ibi no. ff. de iudi. Laus deo.
Bartholo. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ De interpretatione huius substitutionis. Et eos ⁊ premortuoruꝫ
liberos in stirpem ⁊ non in capita adinuicem substituit vulgariter
pupillariter ⁊ per fideicommissum.

1 Leges ꝗtum pñt querūt imitari ⁊ cōseruare volūtates defunctoꝝ.
2 Uerbū: premortuoꝝ liberos: appositum in testō facit ꝙ liberi filio-
rum premortuoꝝ succedant auis.
3 Substitutio in persona vnius non includitur in substitutione reci-
proca in qua includitur fideicōmissaria causa equalitatis seruāde:
quin includatur in persona alterius.
4 Filij sunt positi in conditione respectu parentum tantum ⁊ non ho-
norati fideicommisso.
5 Coniuncta resoluitur in disiunctam quādo plures copulatiue vocā
tur ordine successiuo.
6 Qualitas masculinitatis apposita ī vno capl'o nō ē ī alio repetita.
7 Substitutio facta post mortem plurium dicitur facta ab vltimo.
8 Filij positi in conditione non possunt a substituto excludi.

¶ Consilium. lxix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

Iso testamento Ioannis
Ludouici substitutionibus in eo conceptis: ⁊ facti cōtin-
gētia sepe repetita: ⁊ considerata diu anceps fui in quaꝫ

partem consultationis petite inclinarem est enim materia subtilis
nec minus periculosa. Quoniam de interpretanda voluntate illius
agitur cuius iterum non redit arbitrium: vt dicit imperator. in.l.j.
1 C.de sac.san.eccle.† Leges enim ꝙtum possunt querunt imitari et
cōseruare defunctoꝝ voluntates.l.ex facto la grande.ff.de here.in/
sti.l.in cōditionibus primū locū.ff.de cōdi.τ demon. Nō tñ intantuȝ
voluntati fauere ꝙ sufficiat imaginari sufficiēti cōsideratione defun
ctum aliquid voluisse nisi talis voluntas trāsiuerit in dispositioneȝ.
vt est casus τ ibi Bal.τ Jmo.in.l.quidā cū filiuȝ.ff.de heredi.insti.
Unde si vel testator disponit vel ex dispositis colligit̃ tūc seruat̃ vo
luntas.vt dicit Bal.in.l.vnica.in fi.C.de his qui ante aper tabu.ita
declarans tex.in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.τ pup.τ in.l.tale pactum
in fi.ff.de pac.alias si est clausula nō releuat.d.l.quidam cum filiuȝ
et in.l.labeo.§.idē tubero.ff.de suppellectili legata. τ in.l.in ambi/
guo vbi plene dico.ff.de rebus dub. Uidēdum est ergo que nam ex
dispositis voluntas testatoris colligatur in casu nostro in quo queri
tur an per mortē Joannis nepotis testatoris ex Antonio filio τ he
rede instituto admittatur ad fideicommissum hereditatis testatoris
frater Nicolaus pronepos testatoris ex Joanne Ludouico nepote
instituto. que difficultas in duas alias diuiditur. ¶ Prima est nun
quid dictus frater Nicolaus filius Joan. Ludouici admittatur ad
fideicommissum virtute prime substitutionis dum dicitur. Et eos τ
premortuorum liberos adinuicem substituit vulgariter pupillari/
ter τ per fideicommissum. ¶ Secunda est nunqd adminus admit/
tatur virtute substitutionis que incipit. Si vero contigerit p̄dictos
heredes predicti testatoris τc. ¶ Circa primam in fauorem fratris
Nicolai faciebat generalitas verborum dicti testatoris dum dicit
institutis filio τ nepote τ filijs nascituris: τ eorum etiam premortuo
rum liberos in stirpem τ non in capita ad inuicem substituit vulga/
riter pupillariter τ per fideicommissuȝ: que generaliter importare
potest ꝙ liberi censeantur parentibus substituti iuxta.l. lucius cuȝ
materia.ff.de vulg.τ pup.τ qr non poterat liberos heredum nō ho
noratos grauare iuxta regulaȝ.l.ab eo.C.de fideicom.idcirco prius
censentur liberi parentibus substituti demum liberi honorati cēsen
tur inuicem substituti. Uerbum enim ad inuiceȝ duos gradus inclu
dere videt̃ sicut in simili in.l.si pater impuberis.iuncta glos. in v̄bo
substituerit. Et quod ibi no. Pau.de ca.ff.de vulg. τ pup.alias em̄
nisi liberi fuissent parentibus substituti vulgariter premortuo vno
ex institutis: testm̄ fuisset nullū.l.gallus per totā.ff.de lib. τ posth.
Unde ne testm̄ rumpatur cēsent̃ vulgariter substituti.arg.tex.cum
ibi no.per glo.τ doc.in.l.gallus.§.quidā recte.ff. de libe.τ posthu.
qua ergo ratione vident̃ vulgariter substituti: pariter τ per fideicō
missum vt equalis sit determinatio.l.iam hoc iure.ff.de vul.τ pup.
et cōuenientius est ꝙ liberi parētibus dicantur substituti ꝙ ecōtra.
l.scripto.ff.vnde libe.l.cum auus.ff.de condi.τ demon. censent̃ igit̃
liberi substituti parētibus. Demū liberi inter se.ista enim vr̃ fuisse
mens testatoris que predominari dȝ.d.l.in condi. primum locum.
¶ Naȝ primo voluit filios venire eos substituēdo. Scōo loco sub/
stituere liberos parentibus vulgariter: τ per fideicōmissuȝ: nō au/
tē ecōtra parentes liberis τ lȝ sit appositū verbū ad inuicē adaptat̃
ad substitutionē heredū: τ liberoꝝ ad inuicē ꝑut adaptari pōt.arg.
c.indēnitatibus.τ qd ibi no. Dñicus de sancto gemi.de elec. lib.vj.
cum simi.quo casu substitutis liberis parētibus nō est necesse ꝙ cō
ditio si sine liberis subintelligat̃.arg.l.cū auus.ff.de cōdi.τ demon.
et.l.cū accutissimi.C.de fideicōmis. ¶ Tertio loco vr̃ voluisse sub/
stituere institutos inter se attento ordine charitatis: τ affectiōis.ar.
notatoꝝ in.l.gallus.§.quidam recte.τ.l.peto.§.fratre.ff.de lega.ij.
¶ Quarto τ vltimo loco liberos substitutoꝝ inter se attento τ con
siderato eodem ordine: τ sic ordine successiuo iuxta no.in.d.§. qdaȝ
recte.τ in.l.cum ita.§.in fideicommisso.ff.de leg.ij.τ in.l.fi.C.de v̄b.
2 signifi. Et ꝓm hāc intelligentiam.† Uerbum τ premortuorum libe/
ros facit ꝙ liberi filioꝝ premortuoꝝ succedant auis. Jtē τ patruis
premortuo patre. Jtē in substitutione ad inuicē inter liberos nō so/
luȝ liberi inter se videntur substituti sed etiā premortuoꝝ liberi. Et
sic adaptari possunt dicta verba: τ ista vr̃ fuisse voluntas quā sequi
debemus.l.iij.§.si quis titio.ff.de adimē.leg.cū simi. Ex quibus vr̃
cōcludi ꝙ in casu mortuo Antonio adita hereditate. Joānes filius
successerit per fideicommissuȝ. Jmpresentiarū autē mortuo Joan/
ne cū Ludouico de ordine obseruantie minoꝝ cū eius persona nō vi
deatur esse in cōsideratione tanꝙ incapax iuxta plene no.ꝑ Bar.et
doc.in.l.filiusfamilias.§.cū quis.ff.de leg.j.τ no.per doc.in.l.ex fa/
cto.§.ex facto.ff.ad treb.τ relictis alijs filiabus feminis ꝙ fideicō/
missum veniat restituēdū dicto fratri Nicolao q est de liberis testa/
toris virtute illius substitutionis que facta videt̃ de liberis ad inui
cem. Quibus obstare nō videt̃ ꝙ Joānes decessit cū filiabus femi/
nis: ex quo testator in substitutionibus nō fecit mētionē de propria
filia. Unde nō est censendum testatorē voluisse nepotes substitutos
excludere.arg.l.si viua matre.C.de bon.mater.ꝓm Pau. de cast. et
Fulgo.in.l.j.C.de condi.inser.τ Pau.cōsilio. lxxix.τ in ꝯsil.ccclxij.
et Fulgo.ꝯsi.xviij. Et ista primo aspectu consultationem difficul/
tare videbantur. ¶ Quibus tamen non obstantibus cōtraria sen/
tentia est verior τ probabilior ꝙ immo dictus frater Nicolaus fidei
cōmissum nō admittatur virtute dicte prime substitionis. Et in pri
mis videt̃ mihi ꝙ verus intellectus dicti primi capituli substitutio
nis sit dum dicitur. Et eos τ ꝑmortuoꝝ liberos ī stirpem: τ nō in ca
pita adinuicē substituit: voluit testator substituere adinuicē eos sci/
licet heredes institutos tā natos ꝙ nascituros in quibus cadebat ꝑ
prie substitutio nō aūt voluit substituere liberos ꝑmortuorum adin
uicem simul cum institutis vel inter se τ ideo illa verba τ premor/
tuorum liberos in stirpem τc̄. fuerunt adiecta: quia si ex primo here
de instituto premortuo extarēt liberi. τ sic in sua persona substitutio
expirasset. si postea alter decederet sine liberis: τ sic in sua persona
purificata esset cōditio fideicōmissi tñ primus heres premortuus re
lictis liberis nō trāsmisisset fideicōmissum cōditionale ad liberos
suos. Et sic liberi premortui nō admittebantur vt in.l.heredes mei.
§.cum ita.ff.ad treb. Et est glo.cōmuniter approbata in.l.vnica.C.
de his qui ante apertas tabu. Jdeo testator volens huic casui proui
dere dicit. τ ꝑmortuorū liberos quasi nō solū dictos heredes inuicē
substituebat. Sed alteri alterū τ eius liberos substituebat τ ecōtra.
et sic fuit inuicē facta substitutio vt altero decedente alter admittere
tur τ eo nō existēte eius liberi ita τ ecōtra. τ ideo dixit. τ premortuo
rum liberos. qr voluit heredibus existētibus ꝙ ipsi admitterent̃. τ
non liberi sed ipsis premortuis ante casum substitutionis in perso/
na alterius liberi premortuoꝝ admitterent̃ q alias nō fuissent ad/
missi vt in.d.§.cū ita vbi casus. ¶ Jdeo autē dixit in stirpē τ nō in
capita. qr si ex eo vno herede ꝑmortuo extaret filius. τ ex altero ip/
sius filij filius ꝙ isti nepotes filij premortui. τ filius admitterent̃ in
stirpē altero herede postea sine liberis decedente ad tollendam du/
bietatem de qua per Bal.τ alios in.l.cum ita.§. in fideicōmisso.ff.
de lega.ij. Unde voluit testator heredes ad inuicem substituere. Et
voluit non solum quemlibet heredem admitti. Sed etiam eius li/
beros eo premortuo ad hoc vt fideicommissum per mortem fidei/
commissarij non expiraret. non autem voluit substituere liberos pa
rentibus vel eos adinuicem. Et hec interpretatio non habet aliqd
captionis: τ difficultatis: τ per eam non incidimus in multas am/
bages. Quā etiam comprobo. Nam illa verba: eos τ premortuorū
liberos resoluunt̃ in plures singularitates.l.lucius.τ.l. iam hoc iu/
re.ff.de vulga.τ pupilla.l.falsa.in fine.ff.de conditio.et demonstra.
et significant quemlibet eorum τ eius liberos inuicem substituo. sci/
licet alteruȝ τ eius liberos alteri substituo non autem significant al/
teri τ premortui liberis: quia hoc stare non potest quia altero pre/
mortuo cum liberis neꝗ vulgaris neꝗ fideicommissaria locuȝ ha/
bet.l.cum accutissimi.C.de fideicommissis. τ in.l.si is qui ducenta.
§.si pater.ff.de rebus dubijs.ꝙ verbum: substituo quemlibet: τ ꝑ/
mortui liberos respicit personas honoratas: non autem personas
grauatas: sed respectu personarum grauatarum adest imparitas:
quia censetur facta instituto τ honorato. ¶ Hoc etiam patet quia
liberi non sunt honorati. Jgitur eis non censetur facta substitutio.l.
ab eo.C.de fideicommissis: τ licet viderentur grauati: non autē per
hoc censerentur honorati vt valeat grauamen alias semꝑ graua/
men valeret contra regulam.d.l.ab eo.τ.l.sed si sic.ff.de leg.iij. Ta/
men enim est difficultas quando duo concurrunt quia sunt grauati
et positi in conditione nūquid censeantur honorati de qua ꝑ Bar.
et late per domi. Alexan.in.l.centurio.ff.de vulga.τ pup.hic auteȝ
in substitutione adinnicem non reperiuntur expresse positi in cōdi/
tione: licet postea in substitutione facta omnibus reperiātur positi.
Jtem nullibi reperiuntur grauati liberi. Nec est dicendum aliquo
modo vt supra dicebam ꝙ liberi dicantur eorum parentibus sub/
stituti quoniam hoc nullibi ex verbis colligitur. sed tantum ꝙ libe/
ri premortui censeantur substituti alteri heredi instituto. Nec dici
potest: nam parentes non possunt dici substituti liberis. Jgitur nec
econtra liberi parētibus vt equalis sit determinatio reciproce sub/
stitutionis.l.iam hoc iure.ff.de vulg.τ pup.τ nota.in.l.lucius.eo.ti.
3 † Nam in substitutione reciproca in qua etiam includitur fideicom
missaria causa equalitatis seruande non includitur substitutio in ꝑ/
sona vnius quin econtra includatur in persona alterius vt est text.
cum glo.in testamento.C.de testa.mili.τ ibi late do. Alex.ad finem
sequendo opinionem Joan.de imo.cōtra Pau.de cast. allegando
Rycardū de saly.cōsuluisse. igitur cū ibi nō possit dici ꝙ parētes li
beris sint per fideicommissum substituti ita non potest dici quod li/
beri sint substituti parentibus ratione equalitatis seruande. Sed se
cundum interpretationem de qua supra seruatur equalitas. Nam
sicut alter ex heredibus est substitutus et eo premortuo eius liberi
ita econtra; τ sicut alter ex heredibus institutis non est substitutus
liberis alterius heredis premortui ita econtra. Et pro his qꝙ sub/
stitutio reciproca que continet compendiosam censeatur facta inter
illas personas inter quas vtrinꝗ cadit substitutio in dubio tenuit
Barto.in suo consi.lvij.incip. Annicellus τc. Et Pet.de ancha.in
consi.lxv.incip. Subtiliter ad plenum. Et Ange.notat in proposi/
to in suo consilio.clj.incip. Quidam Nicolaus. Et notat Barto.
in.d.l.

in.d.l.lucius.dũ vult ꝙ talis substitutio non potest cõtinere substi-
tutiones imparis numeri. Sed si filij cẽserentur substituti parenti-
bus:⁊ non ecõtra essent substituti imparis numeri igitur ⁊c. ¶ Cõ-
firmatur ista opinio. Nam testator postea in altera substitutione dũ
dicit. Si vero contingerit predictos heredes. In qua fit substitutio
si oẽs heredes instituti decesserint sine filijs masculis: vel filij gra-
uati instituti sine filijs eis substituit ⁊c. testator cẽsetur grauasse he-
redes institutos in dubio: ita in hac substitutione determinat Bar.
et doc. sequuntur in.d.l.cẽturio.ff.de vulg.⁊ pup. Et probaᵗ ex no.
per Bar.in.l.qui duos eo.tit. Ex quo datur intelligi ꝙ filij nõ erãt
substituti parentibus:q2 tunc parentibus mortuis cũ filijs grauas-
set filios iam ad fideicommissum admissos: ⁊ non parentes ex quo
4 ergo parentes non filios grauauit de iure intelligitur ꝙ † filij sunt
respectu parentum tm̃ positi in cõditione ⁊ nõ honorati fideicõmis-
so. ¶ Preterea etiã vltra predicta ista opi.cõfirmatur. Nã dz ver-
bum substituo inuicem positum inter duos filios impuberes impor
tat institutionem paternã necessariã ⁊ substitutionẽ vt est glo. quaz
Jmo. dicit alibi nõ reperiri in.l.si pater impuberis.ff. de vulga.et
pup.in verbo substituerit. Tñ hoc nõ reperiᵗ in fideicõmissaria qd
vnicum verbũ substituit importet plures gradus substitutoꝝ. Naz
si pater instituto filio pubere substituit nepotibus nõ tñ nepotes cẽ-
sentur substituti filio vt valeat fideicõmissum iniunctũ nepotibus:
vt in.d.l.ab eo.C.de fideicom.⁊ in.l.sz sic.ff.de leg.ij.⁊ ꝓbaᵗ ex not.
in.l.si fundum per fideicommissum.ff.de lega.j. verba ergo eos: et
premortuoꝝ liberos inuicẽ substituo ẽm vnũ alium modũ intelligẽ-
di importare possunt vnã substitutionẽ in personã cuiuslibet ex no-
minatis:⁊ sic ꝙ instituti ⁊ liberi premortuoꝝ sint inuicez substituti
sub tacita conditione si decesserint sine liberis iuxta.l.cũ auus.ff.de
condi.⁊ demon.⁊ in.l.cum accutissimi.C.de fideicom. Unde ex quo
Antonius decessit cum filio masculo in ꝑsona ipsius expirauit sub-
stitutio. Unde nõ potest dici ꝙ filius Antonij sit grauatus restitue-
re liberis Joan. Ludouici alterius heredis instituti. q2 in personaz
cuiuslibet vnã tm̃ importat substitutionem si decesserit sine liberis
non autem etiam aliam si filij sine filijs nisi hoc fuerit expressuz.l.ex
facto.§.penul.ff.ad treb.⁊ per Bar.in.d.l.centurio.⁊ in.d.l.j.C.de
condi.inser. Jtem ista substitutio ad inuicẽ est facta inter institutos
et liberos premortuoꝝ heredũ institutoꝝ. Unde nõ dz extendi ad
alium casum vt dicaᵗ facta inter liberos ꝑmortui.⁊ qd fortius est in
casu nostro inter liberos heredũ non ꝑmortuoꝝ. ¶ Primo q2 ipsi
nõ sunt homines honorati iuxta.d.l.ab eo.C.de fideicõ. ¶ Scdo q2
verba nõ verificanᵗ.l.nõ aliter.ff.de lega.iij. Nã loquẽdo de liberis
premortuoꝝ intelligiᵗ de liberis quoꝝ parẽtes essent premortui vel
tempore testamẽti vel tpe mortis. vt dicit dñs Alexã.in ɔs.clxx.in-
cipit. Jnspectis verbis testamẽti.ad hoc text.in auᵗ.de non eligẽdo
secun.nuben.§.si vero testatus. Jtem ex quo dicit premortuoꝝ non
censentur substituti heredes instituti simul cum liberis vt patet ex
not.per glo.in.l.gallus.§.quidã recte.ff.de lib.⁊ posth. Igiᵗ tantũ
premortuoꝝ liberi veniunt in substitutiõe nõ liberi instituti ⁊ eoruz
liberi. Unde in casu quo includunᵗ liberi ĩstituti in dicta substitutio-
ne nõ includunᵗ eoꝝ liberi.arg.l.lucius.§.si.ff.de vulg.⁊ pup. ⁊ ibi
doc.⁊.l.qui plures.eo.tit.cũ seq. ¶ Tertio q2 dispositio in vno ca-
su qñ cõditio est voluntaria. vt in casu nostro nõ extẽdiᵗ ad aliuz ca-
sum vt voluit Bar.⁊ sequuntur cõiter doct.in.l.gallus.§.⁊ quid si
tm̃.ff.d lib.⁊ posth. Et maxĩe q2 vt dixi ex q̊ hr̃des nõ sunt premor
tui sz sũt mortui cũ filijs masculis expirauit semel substitutio vñ nõ
censenᵗ filij grauati.d.l.ex facto.§.pe.cum simi. Sed respectu libe-
roꝝ premortuoꝝ verificanᵗ verba.⁊ sic põt verificari dispositio.d.
l.nõ aliter.⁊.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de lega.iij. Et si dicaᵗ
quomodo liberi ꝑmortuoꝝ potuerunt grauari si substitutio hoc mõ
ad inuicem intelligaᵗ ex quo non sunt honorati.d.l.⁊ sic respondeo
ꝙ ex quo ipsis est facta substitutio vulgaris ⁊ pupillaris ꝑmortuo
patre talis substitutio importat ꝙ censeantur instituti a testatore ca-
sus est cũ gl.in.d.l.si pater impuberis ideo potuerunt grauari one-
re fideicõmissi. vñ importãt institutionẽ ꝓcedentẽ necessariã nõ aũt
important liberos parentibus substitutos: q2 vt dicit glo. breuibus
verbis substitutio facta liberis pupillaris ⁊ vulgaris breuibus ver
bis importat institutionẽ ꝓcedentẽ ⁊ substitutionẽ eis factã non eis
parentibus substitutos vulgariter. ⁊ sic tanꝙ honoratos potuisse
grauari ⁊ qua ratione vulgaris etiã fideicõmissaria.ar.d.l.iam hoc
iure. Rñdeo ꝙ pari rõne etiã pupillariter vt equalis sit determi-
natio.d.l.iam hoc iure.⁊ tñ nõ importat pupillarẽ ita nec fideicom-
missariã. sed melius. Rñdeo etiã ꝙ nõ reperiunᵗ parẽtibus substi-
tuti nisi parẽtibus premortuis nõ autẽ parẽtibus superuiuẽtibus:
q2 tũc eis nulla reperiᵗ facta substitutio nisi parẽtibus premortuis
et ratio cessat. Igitur nõ honorati nõ potuerunt grauari. imaginari
ergo ꝙ testator voluerit liberos parentibus non premortuis substi-
tuere est cõtra verba substitutionis a quibus non est recedendũ.d.l.
non aliter. Jtem cõtra naturã adinuicem. substitutionis.d.l.iã hoc
iure. vt supra dictũ est regula enim est ꝙ substitutio non habet locũ
nisi in casibus expressis ⁊ dici potest casus non includitur in verbis
substitutionis vt voluit Joã.and.in tit.de testamẽ.§.j.ver. Occur-
rit.in fi.⁊ Oldra.ɔsi.xxj.incip. Thema tale est. Et maxime q2 sub-
stitutio breuiloqua ⁊ reciproca põt verificari adinuicẽ inter institu-
tos ⁊ super existẽtes ⁊ liberoꝝ premortuoꝝ. Et istis interpretatiõi-
bus de qbus supra verba cõueniunt ⁊ oẽs regule interpretationi ve-
ro ꝙ liberi cẽseantur parẽtibus nõ ꝑmortuis substituti verba cõtra
dicunt regule iuris. Igitur talis interpretatio nõ est admittẽda.d.
l.nõ aliter.⁊.d.l.cũ qdam.ff.de heredi.insti.⁊.l.labeo.ff.de suppelle
ctili lega.cũ simi.⁊ põt rõ assignari quare liberos parẽtibus institu
tis nõ ꝑmortuis nõ substituit. q2 eis descendentibus sine liberis vo
luit bona peruenire ad alios liberos.d.l.cum accutissimi.C. de fidei
cõmissis sed eis sine liberis decedẽtibus cogitauit satis esse eos po
sitos in conditione.iuxta.l.lucius.ff.de heredi.insti. Cogitans ꝙ pa
rentes benemeritos liberos nõ excluderẽt.l.scripto.ff.vñ liberi.ẽm
Jmo.in.d.l.lucius. Jtẽ ex quo institutos omnibus predilexit. arg.
l.publius.ff.de condi.⁊ demon.noluit impedire eis alienationez qd
videtur a liberis hominibus alienũ.l.non vsq3 adeo.ff.si quis a pa-
ren.fuerit ma.qd eis premortuis nõ cõtingebat. ¶ Cõfirmanᵗ pre
dicta etiam alia cõsideratiõe: q2 nõ video quo modo dici possit qd
filij institutoꝝ primo loco censeanᵗ substituti eorũ parentibus etiaz
superuenientibus. scdo loco successiue liberi alterius heredis insti-
tuti ordine successiuo tertio loco alij positi ĩ alijs substitutiõibus. Nã
licet substitutio censeretur facta hoc modo tñ quãdo substitutio di-
citur facta de pluribus puta de liberis vel familia ordine successiuo
iuxta no.in.l.peto.§.fratre.⁊ in.l.cum ita.§.fideicõmisso.ff. de leg.
ij.⁊ in.l.gallus.§.quidam recte.ff.de lib.⁊ posth.⁊ per Ang.in ɔsi.
xxxviij.incipit. Quidam Joannes. lz Pau. de cast. videatur velle
ꝙ vnus post alium censeatur grauatus vt ipse dicit in.d.§.quidam
recte. Tamen ipse ponit alium intellectũ ꝙ dicantur ordine succes-
siuo vulgariter substituti hoc est ꝙ statim vno admisso expiret sub
stitutio respectu sequẽtium:⁊ ita dicit esse de mẽte glo.⁊ Barto.ibi
quã approbant do. Alex.⁊ Areti. Et licet ibi disputatiue conatus
fuerim defendere opinionez Pau. tñ in cõsulendo semꝑ sequutus
sum hanc opinionẽ ẽm quã cõsuluit dñs Alex.in cõsi.xiij.in.iiij. vo
lu.⁊ in cõsil.xiiij. est solẽnis subscriptio alterius doctoris q fuit insi-
gnis preceptor meus do. Joã. Bapti. de sancto seuerino. lz ibi non
appareat de noĩe. Nã existẽs in studio pisano me subscripsi. Si er-
go diceremus in casu nostro vocatos esse ordine successiuo. Primo
liberos parẽtibus. Scdo liberos inter se institutos. Tertio liberos
substitutos: lz hoc fit contra naturam substitutionis reciproce. Ta
men ex quo mortuo illo habuisset locum substitutio in ꝑsona Joã-
nis eius filij expirasset illa substitutio respectu alioruz sicut expiras-
set vulgaris per additionem hereditatis iuxta.l. post aditam.C. de
impub.⁊ alijs substi. iuxta intentionem prefatorum doctorũ: ⁊ hãc
opi. sequitur dominus Rapha.cuma.in.d.§.quidam recte qui di-
cit se ita consuluisse: ⁊ licet dominus Alexã. dicat ꝙ non potest in-
telligi quid velit: ego ibi clare ostendi intentionem Cumani ⁊ pro
5 ista opinione adducebam rõnem. † Nã qñ plures copulatiue vocã
tur ordine successiuo cõiuncta resoluitur in disiunctam ẽm Barto.
in.d.§.quidã recte. Sed si disiunctim videntur vocati: tunc viden-
tur vocati sequentes si aliquis ex primis nõ admittatur.l.cum pa-
ter.§.penul.ff.de lega.ij. Nam ad veritatem disiunctiue sufficit qd
in vno verificetur.l.si heredi plures.ff.de condi. institu. Igitur vno
ex substitutis ordine successiuo admisso expirat substitutio respectu
sequentium ⁊ sic admisso Joanne filio expirat substitutio respectu
aliorũ. Et ꝓ his bene faciunt que ponit Jo.an.in addi.specu.in titu.
de testa.§.j.versi. Occurrit ⁊c. ¶ Preterea ẽt ex alio descendentes
Jo. Ludouici de quibus agimus in hac substõne liberoruz adinuicẽ
facta nõ includuntur: q2 dicti liberi qui volũt admitti non erant na-
ti neq3 cõcepti tẽpore mortis testatoris. Unde non videtur testatorẽ
de illis sensisse ita decidit Bar.in.l.si cognatis.ff.de reb. dubijs vbi
in relicto facto cognatis vult ꝙ non includantur concepti post mor
tem testatoris. Jdem voluit Bar.in suo consi. quod incipit. Bona
ventura cõdidit testamentum. vbi vult ꝙ qñ vocatur aliquis ⁊ eius
filij non veniunt concepti post mortem testatoris: vt probatur in.l.
cum ita.§.in fideicõmisso.⁊ in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij. ⁊ ita etiã
determinant Pet.de anch.⁊ Jo.de imo.in.c.indicãte.extra de test.
Uideamus etiã ꝙ liberi secundi ⁊ vlterioris gradus concepti post
mortẽ illius de cuius hereditate agiᵗ ex eoꝝ ꝑsona nõ admittuntur
ad talẽ hereditatẽ ꝓut extranei. insti.de here.que ab intesta.§. pla-
ne.⁊ in.l.si qs filio exheredato.ff.de iniust.rup.irritoq3 testa. Igitur
tanꝙ testatori cõiuncti nõ debẽt admitti ad hoc qd notat Bar.in.l.
qui se patris.C.vnde liberi in.j.col.ver. Contra istam lecturã oppo
nitur. Et ita etiã cõsuluit prefatus preceptor meus do. Jo. Bapti.
de sancto seuerino in.d.cõsilio.xiiij. de quo supra proxime ⁊ ɔsuluit
Ang.in cõsi.xviij.incipit. Quidã Joãnes. Nõ ergo possunt dicti li
beri admitti nisi ꝓbauerint se conceptos ad minus tempore mortis
testatoris per ea que no. Bar.in.l.si inter.ff.de reb.dub.⁊ Joan. de
imo.in.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb. Cum ergo presupponatur ꝙ non
erant concepti sequitur ꝙ non possunt admitti. Ex qbus omnibus

interpretationibus ⁊ verissimis apparet ꝙ Joannes filius Anto-
nij tempore mortis virtute prime substitutionis non reperitur graua
tus aliquo fideicōmisso. Unde frustratoria est illa disputatio. Nun
quid filie femine Joannis faciant deficere fideicōmissum iuxta.l.cū
accutissimi.C.de fideicom.ex quo filiam propriā instituendo ⁊ sub-
stituendo non vocauit per ea que ponūt dominus Rapha.⁊ Pau.
de cast.in.l.j.C.de condi.inser.⁊ in cōsilijs.s.relatis.⁊ vt refert dn̄s
Pau.de cast.in.d.l.j.alias emanarunt varia consilia a diuersis col
legijs ⁊ doc.⁊ fuit determinatum per collegium Auinoniensem qd̄
isto casu filie femine facerent deficere fideicommissum prout omnia
ista latissime retuli in repeti.l.cum auus.ff. de condi. ⁊ demon. que
prope diem erit in stampa si deo placebit. Addo tamē in casu no-
stro vbi testator voluit in scd̄a substitutione ꝙ tm̄ filij masculi face-
rent deficere fideicommissum hoc etiam expressit. Igitur si hoc vo-
luisset in hac prima substitutione. Idē expressisset.l.vnica.§. finaūt
ad deficientis.C.de cadu.tollen.c.ad audientiā de deci. Ex quo cō
stat ꝙ de liberis cogitauit ⁊ non expressit neq; de masculis neq; de
feminis in hac prima substitutiōe stare debemus dispositioni iuris
communis de qua in.d.l.cum auus. ⁊ in.d.l. cum accutissimi ⁊ hoc
decidit in terminis Pet.de anch.in suo consi.cxiiij.incip. Pro cla-
riori decisione. Nam in casu consilij testator fecit duo capita substi-
tutionum. In primo expressit conditionem si sine filijs. In secundo
fecit mentionem de filijs masculis cōsuluit ꝙ in primo capite intel
ligitur de masculis ⁊ feminis duplici ratione. ¶ Prima qꝛ verba
sunt referenda ad intellectum iuris.l.quero.§.inter locatorem.ff.lo
cati.⁊ in.c.causamq;.de rescrip. ¶ Secunda ratio est qꝛ quando te
stator voluit includere solos masculos hoc expressit qd̄ etiā in alio
capitulo expressisset si voluisset. Cū hoc esset facile testatori. Unde
est vrgens p̄sumptio ꝙ noluerit.l.⁊ si sine.§.sed quod papinianus.
6 ff.de mino.c.nonne:extra de presump.† Item qualitas masculini-
tatis apposita in vno capitulo non censetur in alio repetita.l.seye.
§.gayo.ff.de fun.instru. Et maxime qꝛ esset contra ius commune
per ea que not.Barto.in.l.talis scriptura.ff.de legatis.j. ¶ Pre-
terea in prima substitutione adinuicem est conditio tacita:in secun-
da est conditio expressa inter que est differentia patet ex not.in.l.ex
facto.§.si quis rogatus.ff. ad trebellia.iuncta.l.generaliter.§.cum
autem.C.de institu.⁊ substitutio.sub cōditione factis. Unde de vna
ad aliam non videtur bona argumentatio.l.papinianus exuli.ff.de
mino.⁊ in tacita nihil exprimendo relinquit iuris dispositioni:⁊ vi-
detur voluisse idem quod ius cōmune Bal.in.l.precibus.C.de im-
pub.⁊ alijs substi. Et Bar.in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad teb. et
pro his faciunt que ponit Ludo.roma.in consi.ccclxx.incip. In p-
posita.⁊ do. Alexā.in consi.clxvij.in.v.volu. Et Ro.in ꝯsi.cccccij.
incip. Diligenter inspectis. Et sic per istam decisionē sumus extra
difficultates predictas. Sed vt dixi ex quo Joā.non reperitur gra
uatus superuacua est oīno supradicta disputatio: ex quibus rema-
net expedita prima difficultas. ¶ Circa scd̄am difficultatem. Vi-
debatur primo aspectu dicendum ꝙ licet ex prima substitutione nō
admitterentur liberi Joā.Ludouici admittentur ad minus ex secun-
da substitutione in qua testator substituit filiam propriam ⁊ sororē
si liberi instituti decederent sine filijs masculis aut cum liberis pre-
dictis masculis:⁊ ipsos liberos omnes decederent quandocūq; eis
substituit ⁊c.prout latius in testamēto per quā substitutionē liberi
institutorum masculi videntur honorati. Nam lꝫ liberi positi in con-
ditione tm̄ nō videantur vocati vt voluit glo.in.l.lucius.ff.de heredi.
insti.quā omnes fere doc.approbant ⁊ late discutit do. Alex.in suo
solēni consi.clxxxv.in scd̄o volu.tm̄ in casu nostro videntur vocati ⁊
honorati duplici ratione. Prima est qꝛ testator in scd̄a substitutiōe
post mortē heredū sine filijs masculis vel cū filijs ⁊ filij decesserint
substituit eis qd̄ verbū eis videtur referendū tam ad institutos q̄ ad
filios.arg.l.j.§.eum qui.ff.de postulan.⁊ no.Bar.in.l.talis scriptu
ra ad fi.ff.de leg.j.⁊ sic filij institutoꝝ reperiuntur non solū positi in
conditione. Sed etiā videntur grauati quo casu videtur dicendū ꝙ ex
his duobus censeantur tacite honorati.prout tenuit Bar.in.l. centu-
rio.ff.de vulg.⁊ pup. Et sequendo istam opi.plures auctoritates al
legaui in.l.cum filio in vltimo no.ff.de leg.j. Et hanc opi. sequutus
est dn̄s Alex.in suo consi.lxiiij.in quinto volumine. ¶ Secūda ra-
tio est qꝛ solet glos.in.d.l.lucius.limitari qn̄ post substitutionem in
qua liberi sunt positi in conditione testator digreditur ad alias sub-
stitutiones tunc liberi positi in cōditione videntur honorati sm̄ Pet.
de anch.in suo consi.lxx.qd̄ incipit. Cōtra Philippū. per rōnem.
l.cū accutissimi.C.de fideicō.⁊ dicit ꝙ ita limitatur glo. in.d.l.lucius.
et illud cōsiliū reassumit do. Alex.in.d.cōsi.lxiiij.in quinto volumi
ne. ¶ Ex quibus videntur inferri in proposito. ¶ Primū ꝙ tolli
tur vna ex rationibus adductis in precedenti difficultate dum dici
tur ꝙ liberi institutorum nō sunt inuicem substituti qꝛ non sunt ho-
norati. Nam ex predictis videtur quod sint honorati vt dixi. ¶ Se
cundū ꝙ ex quo secunda substitutio est facta post mortem tam insti
tutorum q̄ filiorum:ex quo etiā filij reperiunt se honoratos videtur
inter ipsos liberos institutorum facta substitutio tacita:⁊ hoc etiā

triplici ratione. ¶ Prima. Nam Pau.de cast.in.l.j.C.de impu.⁊
alijs substi.tenuit simplr̄ ꝙ qn̄ substitutio fideicōmissaria est facta
post mortē pluriū illi videntur inuicē substituti. Et idē voluit Pau.
de cast.in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb. ⁊ in.l.titia seyo.§. seya
liberis.ff.de leg.ij.⁊ in suo cōsi.lvij.incip. Quāq̄ multa.⁊ in consil.
cccxlvij.incip. Duo vidēda. ¶ Scd̄a qꝛ vr̄ substō facta post mortē
7 oīum ab vltimo ⁊ in tota hereditate. ¶ † Primū vr̄ ꝓbari qꝛ sub-
stitutio facta post mortē pluriū vr̄ facta ab vltimo.d.l. codicillis.in
prin.⁊ ibi notat Bar.⁊ vr̄ de mēte Bar.in.l.q duos in fi.ff. de vul.
et pup. ¶ Scd̄o vr̄ ꝓbari qꝛ substitutio facta est distributis oībus
partibus hereditatis.⁊ sic vr̄ facta in tota. Item cū defalcatione ⁊
cum prohibitione alienationis. Ex qbus pꝫ ꝙ voluit totā heredita
tem ad substitutos peruenire. Cum ergo videatur facta in tota he-
reditate:⁊ ab vltimo moriente maxime cū ꝓhibitione alienationis
videntur inuicē substituti ⁊ vltimo morientē nō potuisse in tota here-
ditate grauari:⁊ hic est ꝓprie casus:⁊ ibi Dy.⁊ Bart.⁊ alij in.d.§.
seia libertis.⁊ Bar.in.l.vel singulis.ff.de vulg. ⁊ pup. ⁊ Bal.in.l.
potest.e.tit. Idē Imo.⁊ Pau.de cast.in.l.si pater impuberis.ff.de
vulg.⁊ pup. Joā.de imo.in.c.cū tibi.de testamētis.⁊ Pau.de cast.
in consi.ccliiij. ¶ Tertia ratio est qꝛ qn̄ fit in tota hereditate lꝫ non
fiat specifice ab vltimo moriente. Sed simplr̄ post mortē oīum: qꝛ
fit in tota videtur fieri ab vltimo:⁊ sic idē videtur esse ac si fieret expresse
ab vltimo.arg.gl.in.l.pater filium.§.fi.ff.ad.l.falci.vbi hoc tꝫ dn̄s
Alexā.⁊ tenet in.l.si pater impuberis.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ per dn̄m
Alexā.in cōsi.xcj.in.j.volu. Sed hic est facta post mortē oīū in to
ta. Igitur videantur inuicē substituti. Et sic ex ista scd̄a substōne vidē
tur liberi Joā. Ludouici vocati p mortē Joannis filij Antonij sine
filijs masculis:⁊ cū filiabus feminis:que filie femine nō faciunt defi
cere fideicōmissum vt supra dicebam iuxta nota.in.d.l.j.C. de cōdi.
inser.⁊ maxime in casu nostro:qꝛ cū in p̄cedenti capitulo dixerit de
masculis. Item postea ad exclusionem feminarū posuerit etiam in
cōditione filios masculos.arg.l.q filiabus.in prin.⁊.l.si seruus plu-
rium in fine.ff.de leg.j.⁊ ista vidētur multum colorata:⁊ consultatio
nem difficilem reddere. ¶ Sed tamen premissis non obstantibus
cōtrariam sn̄iam veriorē existimo ꝙ immo dicti liberi Joā. Ludo-
uici non admittuntur ex ista substitutione ad hereditatem testato-
ris per mortem Joannis filij Antonij cum filiabus feminis: ⁊ pro
sequendo ea que in ꝯtrariū dicta sunt. ¶ In primis dico ꝙ in ista sub-
stitutione filij heredum institutorum non censentur honorati. Sed
tantum positi in conditione. Nā licet fuerint positi in conditiōe fun
data est intentio ꝙ non censeantur honorati iuxta gl.cōmuniter ap
probatā in.d.l.lucius.ff.de here.insti.⁊ ad rationes in ꝯtrarium allega
tas respondeo. Et ad primā ꝙ in casu nostro per illā substitutionē
non videntur filij grauati. Sed instituti censentur sub duplici condi
tione grauati. ¶ Prima si decesserint sine filijs. ¶ Secūda sine fi-
lijs ⁊ filij heredū decesserint sine filijs. Ita cōcludit Bar. ⁊ doc.ibi
sequuntur in.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pup.licet autē dixerit eis intelli-
gi debet.s.institutis qui reperiuntur honorati per ea que ponit Bar.
in.d.l.centurio.⁊ clarius Bar.in ꝯsi.qd̄ incipit. Andreas.vbi req-
rit ꝙ ibi filij sint expresse grauati:prout etiā declarat Joā. de imo.
in.d.l.cēturio.⁊ in.c.raynutius in materia cōpēdiose. extra de test.
¶ Confirmatur. Nā verbū eis refertur ad ambas substitutiones: qua
ergo ratione respectu prime de necessitate refertur ad īstitutos: pari
ratione respectu secunde qn̄ filij institutoꝝ decederint sine liberis.
arg.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ ista rn̄sio est clara. ¶ Pre-
terea ⁊ scd̄o in casu etiā qn̄ sunt grauati nō videntur honorati vt cō
cludunt Bal.⁊ Saly.⁊ quosdam antiquos in.l.precibus.C. de im-
pub.⁊ alijs substit. Et idē tenuerunt Rycar.malum.⁊ Ray. Idem
Imo.qui late discutit in.d.c.raynutius.⁊ Imo.⁊ do. Alex. i.d.l.cē
turio.⁊ dicit ꝙ his consuluit qꝛ lꝫ sint grauati:non censentur hono-
rati per regulam.d.l.ab eo.⁊ respondet do. Alex.post Imo.ad iu-
ra in ꝯtrium alleg.per Bar.⁊ ita cōsuluit do. Alex. in consil.xxij.in
iij.volu.⁊ in cōsi.xxiij.in eo.volu.⁊ in cōsi.xij.in quarto volu. ⁊ di-
cit ꝙ ista est magis cōmunis opi.que maxime ꝓcedit in casu nostro
qꝛ filij nō fuerūt expresse grauati prout requirunt tenentes ꝯtrium.
Item verbum eis. Intelligi debet scꝫ institutis vt res magis in tu-
to sit.l.vbi est verboꝝ.ff.de reb.dub.⁊ ita alias vidi consultum per
doctissimos viros. ¶ Non obstat secunda ratio. Nam his consulen
do non sum sequutus hanc considerationem:sed eam semper impu
gnaui dicens ꝙ Pet.de ancha.non loquitur in terminis nostris:⁊
posito ꝙ loqueretur ꝙ eius opi.erat fundata sua sola auctoritate ⁊
contra eum sunt multe auctoritates doctoꝝ. ¶ Primū probatur.
Nam Pet.de ancha.loquitur qn̄ testator plures filios instituit: et
eos inuicem substituit si sine liberis ⁊c.⁊ post mortem omnium sine
liberis alterum substituit ⁊ contingat aliquos filios decedere cum
liberis:⁊ vltimum sine liberis queritur an liberi p̄mortuorum ad-
mittantur certe non iure transmissionis iuxta not.per gl.in.l.vnica.
C.de his qui ante aper.tab. Si ergo non essent vocati positi in con-
ditione.sequeretur absurdum ꝙ substitutus admitteretur exclusis
liberis testatoris contra.d.l.cū accutissimi. Igitur liberi premor-
tuorum

tuorum positi in conditione sunt vocati ad hereditatem patrui decedentis sine liberis. Sed casus questionis nostre est multum diuersus.

8 † Item glo. in. d. l. lucius. q2 filii positi in cõditione non possunt a substituto excludi. Igitur non potest dictum absurdum resultare. Immo excludunt ⁊ sic cessat ratio. d. l. cum accutissimi. In casu autem Pet. de ancha. non tractatur. An liberi vocentur ad hereditatem grauati: in cuius substitutionis sunt positi in conditione. Sz an sint vocati ad hereditatem alterius filii respectu cuius non fuerunt positi in conditione. ❡ Nam primo casu licet liberi nõ sint vocati excludunt substitutuz. vt in. d. l. lucius. ff. de heredi. institu. ⁊ sic non resultat absurdum. Sed in casu Pet. de anch. sic vñ ex diuersis nõ est bona illatio. l. inter stipulantem. §. sacram. ver. Sed dissimilia sunt. ff. de verbo. obli. An autẽ sit vera opi. Pet. de ancha. in casu suo pendet a no. in. d. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. ❡ Secundo ostenditur. Nam etiam si loquatur in terminis glo. in. d. l. lucius non probat opi. suam. vt dicit do. Alexã. in. d. cõsi. lxiiii. ⁊ contra suam auctoritatem quando testator digreditur ad plures gradus ꝙ locuz habeat. d. l. lucius. alias allegaui plura consilia in quibus apparet in narratiõe facti ꝙ testator digressus erat ad plures gradus: ⁊ tamen volunt ꝙ locum habeat. d. l. lucius. ꝙ positi in cõditione non sint in dispositione vt in consil. dñi Alexã. clxxxv. in. ii. volu. ⁊ in consi. xxii. in. iii. volu. ⁊ in consil. xxix. in. v. volu. ⁊ in consi. Oldra. cxlj. ⁊ in consi. Ang. lv. incip. dñe And. in consi. Jo. de ana. et in consi. ii. domini Bene. capre. Et in cõsi. cxxj. in fortioribus terminis dñs Raph. cuma. Nec est credendũ ꝙ tot solẽnes doc. aliqñ non aduertissent ad hanc cõsiderationem: quorum auctoritas preualet soli auctoritati Pet. de anch. ❡ Ex his cõcludit in vtroqz oppositum eius quod supra in contrarium concludebatur. Primo q̃ filii institutorum non reperiuntur honorati. Secundo quod licet substitutio sit facta post mortem omniũ: tamen filii inuicem substituti dici non possunt. Tunc enim agimus ꝙ inuicez videantur substituti quando sunt honorati. Sed quãdo est factum post mortẽ honoratorum ⁊ positorum in cõditione: illi qui sunt in cõditione positi nunq̃ dicunt inuicẽ substituti ita declarat Joã. de imo. in. d. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ Joã. de imo. in. d. c. raynutius in materia cõpendiose. Faciunt notata per Bar. in. l. codicillis. in prin. ff. de vsufructu lega. ⁊ Bal. ⁊ Saly. in. d. l. precibus. dixi in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. Cũ ergo liberi institutorum sint tantum positi in conditione ⁊ non honorati: ex quo parentes testatori superuixerunt: nõ potest dici ꝙ ipsi dicantur inuicem substituti. ❡ Preterea posito ꝙ esset facta substitutio post mortem plurium honoratorum: tamẽ in casu nostro nõ censentur inuicem substituti discutiendo als duas rõnes in 9trium adductas. Dico in primis ꝙ nullo modo dicitur facta ab vltimo moriente: ⁊ considero ꝙ non est facta expresse ab vltimo sed omnes sunt grauati pz q2 testator dixit eis substituo quo casu indubitanter nõ dicuntur esse inuicem substituti licet etiam facta fuisset substitutio in tota hereditate: casus est in. l. heredib9. §. gayo ff. ad treb. in verbo post obitum vestrũ reddatis. iuncto verbo. Semisse hereditatis quã vobis dedi: ⁊ est casus in. l. fin. §. filium. ff. de leg. ii. in verbo. Quicquid a vobis legaui. iunctis illis verbis. Post vos filiis meis restituatis. ⁊ hoc tenet do. Alex. in. d. l. si pater impuberis. ⁊ in. d. l. pater filiã. §. fi. ff. ad. l. falci. dicẽs ꝙ hoc casu procedit cõmunis opinio que voluit ꝙ qñ substitutio fit post mortẽ oĩuz non videntur inuicem substituti licet fiat in tota hereditate. Nam dicit ꝙ non procedit qñ substitutio fit simpliciter post mortem oĩum: sed qñ fit oĩb9. Sed doc. cõmuniter nõ faciunt istã differentiã sed tãtum quãdo fit in tota hereditate dicunt ꝙ aut fit ab vltimo expresse et censentur inuicez substituti per. d. §. seya libertis. aut simpliciter post mortem plurium in tota hereditate: ⁊ tunc videntur inuicem substituti: ita concludit Barto. in. d. §. cum ita. ⁊ sequuntur Ange. Imo. ⁊ Pau. de cast. per iura preallegata. ⁊ Bal. in. l. codicillis. in princip. ff. de vsufru. leg. ⁊ probatur in. d. l. pater filiam. §. fina. ⁊ ibi Ang. ⁊ Imo. ff. ad. l. falci. ⁊ tenent Ang. ⁊ Imo. in. l. si pater impuberis. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ est ex mente Nicolai de mata. Bal. ⁊ doc. in. l. penulti. C. de impub. ⁊ aliis substi. ⁊ Bald. in. d. §. seya. ⁊ consuluit dñs Alex. late in consi. xcj. in. j. volu. ⁊ in consi. cv. eodem volumine. ⁊ ita dum legerem Ferrarie ṡm predictam opinionem iudicatum fuit me existente aduocato pro hac parte in consilio iusticie post longam concertationem. Igitur fortius in casu nostro in quo omnes sunt grauati: vt dictum est quo casu nullus 9dicit. Quinimmo dicendum est ꝙ substitutio non dicitur facta in tota hereditate: prout requiritur in terminis. d. §. seya. ad hoc vt grauati dicantur adinuicẽ substituti licet tres substituti quilibet pro tertia parte sint vocati ad fideicommissuz sine defalcatione ⁊ sint instituti prohibiti alienare. Tamẽ ex quo sunt grauati omnes honorati quilibet ex honoratis dicitur grauatus pro parte sua: ṡm no. in. l. penul. C. de impube. ⁊ aliis substi. ⁊ in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ⁊ in. d. l. si. §. filiam. cum simi. Unde equipollent ista ꝙ post mortez pluriũ illi plures omnes sint grauati restituere hereditatez: vel totam hereditatem in proposito nostro: q2 licet non sit dictum totam: tamen totaz tenentur restituere detracta quarta quando venit detrahẽda que detractio non facit vim ad propositum nostrum. Tunc eniz refert in casu nostro an quilibet ex honoratis vltimo decedẽtis teneat̃ restituere: quia tunc refert an totam: ⁊ hereditatem simpliciter q2 si totam tunc censentur substituti alias non posset in tota grauari: ⁊ ita procedit. §. seya. si non totam sed simpliciter hereditatem: secus quia censetur grauatus in portione sua nam quilibet censetur grauatus in ea portione in qua est institutus in dubio ⁊ si sit grauatus restituere hereditatem. l. lucius. in prin. ff. de leg. j. per quem dicunt ibi Bal. ⁊ Imo. ꝙ si testator instituit plures ⁊ si quis ex his sine liberis decesserit iussit hereditatem suã restitui: intelligitur preceptũ de portione illius in cuius psona verificatur substitutio non de tota hereditate. In casu igitur nostro quilibet ex honoratis censet̃ grauatus restituere portionem suam totam ⁊ sine defalcatione vt in terminis. d. l. pe. C. de impu. ⁊ aliis substi. ⁊ quod ibi notant Nicola. de mata. Bal. ⁊ alii ⁊ idem ac si simpliciter quilibet esset grauatus restituere hereditatem q̃tum ad propositum nostrum vt dixi quo casu non videntur inuicẽ substituti: vt in. l. pater filiã. §. fi. ⁊ ibi Ang. ⁊ Imo. ff. ad. l. falci. ⁊ in. d. l. lucius. §. gayo. ⁊ ibi Bar. ff. ad trebellia. ⁊ tenẽt Bar. ⁊ alii in. d. l. heredes mei. §. cũ ita. e. tit. ⁊ sic ex premissis clarissima est conclusio ꝙ per dictã substitutionẽ liberi hereduz institutorum non censentur adinuicẽ substituti ⁊ caret ni fallor ista cõclusio pbabili dubitatiõe nec curãdũ est de opi. dñi Pau. de cast. in lec. ⁊ in consiliis. q2 9 eum est cõmunis opi. ⁊ rõni sue respondet do. Alexan. in. d. l. heredes mei. §. cum ita. ⁊ sic concluditur ꝙ lz Joannes filius Antonii decessisset sine liberis. Tamen liberi Joan. Ludouici non censentur substituti: ⁊ sic etiam hic redditur frustratoria questio. Nunquid in persona. d. Joã. subintelligatur dicta conditio si sine liberis simpliciter: an vero si sine liberis masculis de quo supra etiam in alia substitutione dictum est: ex quo nullo modo dicta substitutio censetur adinuicem facta inter liberos institutoruz. ⁊ ita concludo. Laus deo. Bartholo. soci. ⁊c.

❡ Summarium.

☞ Promissio indẽnitatis ⁊ ab omni lite mouenda alicui intelligitur nisi damnum vel lis euenerint culpa sua.

1 Juramentum habet vim specifice ⁊ specialis expressionis.

2 Locator tenetur agere ⁊ curare vt conductori vti ⁊ frui liceat re locata alias tenetur ad interesse.

3 Si aliquis susceperit casum fortuitũ eo casu quo prius non tenebatur tunc nõ tenetur si casus ille euenit culpa alterius.

4 Officiales cauere debent ne aliquid iniuste faciant.

5 Quicquid omittitur re: loco: tempore: ⁊ psonis habet̃ pro omisso.

6 Juramẽtum nõ operatur qñ generalis oratio nõ includit causam de qua agitur.

❡ Consilium. lxx.

❡ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

Instrumentuz indẽnitatis

promisse per Andream de zampis Benedicto de grignano conceptum fuit per verba multum ampla defendendo dictum Bene. ab omni lite que moueretur de ducatis nouigentis depositis vel eorum occasione ⁊ pro dependentibus ⁊ cõnexis ⁊ ipsum indẽnem conseruare prout latius in instrumento apparet propter que videbatur teneri in omnem causam que occasione depositi moueretur ⁊ propter quã dãnum seu interesse pateretur vt in simili probatur in fideiussore indẽnitatis in. l. quero. in fi. principii et ibi disputat gl. que ibi cõmuniter approbat̃. ff. loc. Unde videbatur ꝙ dictus Andr. qui vltra prouisionem etiam de iure ex natura dicte fideiussionis defendere tenebatur iuxta. l. patet. ⁊ ibi p Bart. ff. de dote prelegata. teneretur defendere dictum Bene. a dicta lite mota per Alexan. propter preceptũ factum ab Illustrissimo Mãtuano ꝙ Dominico de zampis nõ deberet restituere dictum depositum donec dictus Dominicus caueret sibi de indẽnitate in casu euictiõis honorum emptorum a dicto Alex. cũ vba instri videant̃ eẽ multum clara. vnde non videtur opus esse alia interpretatiõe. l. ille aut ille. §. cuz in verbis. ff. de lega. iii. ⁊ in. l. si alii. ff. de vsufru. lega. In certis enim nõ certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cũ ita. ff. de verbo. obli. Nec curãdum videtur ꝙ moueatur lis iuste vel iniuste. ⁊ ꝙ mouẽs obtineat iuste: q2 vtroqz casu videtur ꝙ teneatur fideiussor indẽnitatis: ⁊ defendere ⁊ indẽnitatem seruare vt videt̃ casus cum glo. quã ibi approbãt doct. in. l. si quis pecunias in fi. C. de

1 depositi. ❡ † Cõfirmatur q2 nedum promissio est generalis: sed est iurata: iuramẽtum autẽ videt̃ habere vim specifice: ⁊ specialis expressionis. l. cum pater. §. filius matrez. ff. de leg. ii. per quem ita dicit Bald. in. l. j. C. commodati. Faciunt no. per Bar. in. l. j. §. si quis ita. ff. de verbo. obligatio. cum concordã. de quibus ibi per do. Alexan. ⁊ quod no. Barto. in. l. sciendum. ff. de verbo. obligatio. et sic videbatur facta promissio ac si specifice dictũ fuisset: si questio moueretur ratione dicti precepti emanati a dicto Illustrissimo principe quod si fuisset expressum teneretur. Igitur videtur etiam ꝙ hoc

casu ex tali gñali promissione teneat. ¶ Sed premissis nõ obstanti
bus cõtrariam sententiã verior esse existimo: qđ immo dictus An-
dreas non teneatur defendere: nec indẽnitatem pstare dicto Bene.
propter litem motã. Et sententiam latã in fauorem dicti Alexã. qr
restituit depositũ cõtra precepta domini et dominorũ de cõsilio plu
ries repetita: ista cõclusio ex pluribus vera esse ostẽdit. ¶ Primo
qr talis questio et damnũ inde contingens peruenerũt culpa ipsius
Benedicti non parẽtis preceptis dñi: et dominor de cõsilio. Unde
talis promissio indẽnitatis facta dicto Benedi. non debet intelligi
de his que pateretur culpa sua: qr de his conqueri non debet. l. que
ro. §. inter locatorem. ff. loca. c. per venerabilem el secundo. ff. de iu-
reiuran. ista conclusio probatur per tex. in. l. quidam cum filium. ff.
de verbo. oblig. iunctis his que ibi no. bar. vbi per illũ tex. dicit qđ
si aliquis promittit mihi defendere castrũ meũ: et postea ptingit p
pter culpam meam vel defectum mihi inferri bellũ: et parati exerci
tum cõtra me certe nõ tenebitur ille defensor mihi defendere castrũ
meũ per illũ tex. et per capitulum domino guerram in princi. hic si-
mil lex corradi. Igitur dictus Andreas promissor indẽnitati intelli-
gatur promisisse indemnitatem et defensionem Benedicto nisi ipse
Benedictus culpa sua vexaretur. Nam ipse sibi videtur litem et dã
num intulisse. vt dicit text. nota. in. l. veteres. in fi. ff. de itine. actuqz
priua. damnum autem quod quis culpa sua sentit sibi imputare de-
bet: vt in regula damnum cum materia. ff. de regulis iur. cum mul-
tis simili. Et per predicta ita consuluit insignis preceptor meus do
minus Alexã. de imol. in suo cõsilio. cxv. incipit. Super eo de quo
2 queritur. ¶ † Secundo confirmatur nam videmus in simili locator
tenetur agere et curare vt conductori vti et frui liceat re locata: alias
tenetur ad interesse. vt in. l. si tibi alienam. et in. l. si quis domum. et
in. l. si fundus. cum multis similibus. ff. loca. et tamen si hoc quod nõ
possit vti et frui contingit facto suo: locator non tenetur. l. si merces.
§. culpe. ff. loca. Ita in casu nostro non debet teneri ex quo culpa et
damnum contingit facto ipsius Benedicti. vnde sibi imputari de-
bet: et probatur hoc in simili ex nota. per Bartho. in. l. pe. ff. soluto
matrimonio. Ubi vult quod damnum quod maritus patitur ab ini
micis suis: licet sine sui culpa imputetur sibi quod Bald. et alij etiã
tenent quando sui diligentia illi prouidere potuisset. Unde cum in
casu nostro potuisset huic liti prouidere in non restituendo deposi-
tum: si propter hoc quod restituit damnum patitur Benedictus
sibi imputare debet et sic non tenetur Andreas defendere. ¶ Ter-
3 tio etiam in simili confirmatur. † Nam licet quis susceperit casum
fortuitum eo casu quo prius non tenebatur: sicut in casu nostro quia
Andreas ante promissionem ad nihil tenebatur. Tunc non tenetur
si ille casus euenit culpa alterius partis. Ita est de mente Bartho.
in. l. sed et si quis. §. quesitum. ff. si quis cau. dum vult: quod tunc
tenetur de casu eueniente culpa alterius partis quando prius tene-
batur de casu: quia tunc susceptio casus operatur quod teneatur
etiam casus euenit culpa alterius partis dummodo dolus malus
absit. l. qui officij. ff. de contrahen. emptio. Igitur a contrario secus
vult quando prius non tenebatur de casu. Item quia quando non
tenebatur prius de casu remanet regula quod nõ debet quis ex cul-
pa aduersarij teneri: nec illa sibi nocere dz: vt in regula nõ dz. ff. de
reg. iur. et in regula mora. de re. iur. l. vj. et ita itelligit et voluit elegãs
doctor dñs Ioãnes de mõte sperello i. d. l. sz et si qs. §. quesitũ. qđ ẽt
pz qr ille q tenet de casu si de nouo nõ suscepit i se casum ita demũ te
net nisi euenerit culpa alteri⁹. l. cũ pponas. C. de nauti. feno. qñ aũt
prius tenebat et iterũ i se suscepit talis noua obligatio operat vt te-
neat etiã si venerit culpa alterius ptis dũmodo dolus malus absit.
Ex qbus pcludit qđ ex quo dictus Andreas prius nõ tenebat de ca
su sz pmittendo defensionẽ et indẽnitatẽ videret i se suscipere piculũ
casuum fortuitor nõ tenet de casu eueniẽte culpa aduersarij: qđ etiã
ex alijs adductis per dños allegãtes in hoc casu cõprobari posset q
omitto. ¶ Quarto ista cõclusio pbat per ea que voluit Bal. not. i.
l. si mãdauero tibi. §. q eodẽ. ff. mãda. vbi dicit per illũ tex. qđ si consi
liũ vel cõmune ciuitatis pmisit potestati indẽnitatẽ de eo qđ fecerit
si fecit aliqd iniuste et ppter hoc passus est dãnum in sindicatu dr qđ
nihil recuperabit a pmune. facit. l. sicut. §. qđ vulgo. ff. de fideius. et. l.
dñs sticho. §. fi. ff. de pec. leg. et dicit ita tenuisse Ricar. malũ. Iaco.
4 de are. et Cy. i addi. † Uñ dicit qđ caueãt sibi officiales nec aliqd iniu
ste faciãt qr parũ pderit eis cõseruatio indẽnitatis qđ dicit esse mẽ-
ti tenendũ. Ex qbus pz qđ si ego pmitto tibi indẽnitatẽ etiã rõne eo
rũ que tu feceris nõ teneor si aliqd iniuste feceris. Igit in casu nrõ
Benedictus restituendo depositũ cõtra preceptũ pncipis et pcepta
dñorũ de cõsilio iniuste fecit. l. nõ vr. §. q iussu. ff. de reg. iur. Nã ois
inobediẽtia in quacũqz pte iudicij est iniusta et punibilis. vt in. l. vni
ca. §. his vr. et ibi Nico. de mata. Bar. et alij. ff. si qs ius dicẽti nõ ob
tẽperauerit. et per consequẽs ppter inobediẽtiã passus est. Igitur
ad illud non tenetur fideiussor indemnitatis et est ratio concludens
in proposito. ¶ Quinto confirmatur ista conclusio. Nam iste Be-
nedictus sciebat preceptum sibi factum et tamen de hoc non cer-
tiorauit dictũ Andreã sed quesiuit ipsum illaqueare et decipere cũ
iam partẽ pecunie soluisset et reliquũ soluit forte etiã nõ sine sua ma
gna vtilitate: nã qñ pecunia istis consumpturis soluitur id cũ maxi
me lucro fieri cõsueuit arguendo a cõmuniter accidentibus iuxta. l.
neqz natales. C. de proba. et experientia docet que est rerũ magistra.
c. qđ sit de elec. in. vj. et maxime in casu nostro hoc verisimile est cũ fie
ret solutio cõtra tot pcepta. Uñ cũ sub inuolucro verbor eũ quesie-
rit obligare obligãdo tñ quomodocũqz questio moueretur occasio-
ne depositi et dependentiũ: et cõnexorũ ab eo prout in simili cõsuluit
Pau. de ca. in suo cõsi. ccl. incip. De casu presenti. et eor q no. Ang.
et Moder. in. l. si quis cũ aliter. ff. de ver. ob. et text. in. l. cũ acquilia.
ff. de trãsac. Igitur cõtra dictũ Benedictũ cõpetit exceptio doli. l.
eleganter. in prin. ff. de dolo. et per totum. ¶ Sexto cõfirmo. naz fi-
deiussio indẽnitatis dicit esse stricti iuris. et quicquid omittitur re lo
5 co tempore et personis † habet pro omisso. l. quicquid astrĩgẽde. l. tri
ticum. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. obli. cum simi. sz si stri
cte intelligatur ista pmissio nõ includit casum nostrũ. Nã promisit
qđ si quatenus vllo vnqz tempore aliqualis cã seu questio moueret
ipsi Benedicto perpetuo teneretur ipsum defendere et indẽnem cõ-
seruare: et sic obligat se ad questiones que mouerent in futurũ et non
ad questiones motas. Igit nõ tenetur respectu questionũ q iam fuis
sent mote tẽpore promissionis: qr de his omissum est: nã promissio
respectu certi temporis significat qđ respectu alterius temporis nõ
vult esse obligatus. l. statuliberũ. §. stichũ. ff. de leg. ij. l. cuz pretor. ff.
de iudi. Sed in casu nostro qñ super dicto deposito tempore pmis-
sionis indẽnitatis erat iam mota lis et facta erãt precepta qđ nõ de-
beret depositũ restituere. Igit ista questio nõ includit in dicta pro-
missione. Et si dicat qđ ob restitutũ depositum mota fuit ex postfa-
cto. Rñdeo qđ lz mota fuerit ex postfacto tñ habet necessariam con-
nexionem cum questione precepti qr non potuisset alias Benedi-
ctus condẽnari ob depositum restitutum nisi ratione precepti pre-
cedentis: et sic necessariam consequentiam a prima sententia prece-
pti. Igitur regulari debet tanqz preterita: et tunc mota tempore p
cepti casus est no. in. l. ij. §. seyo. ff. de mino. et est glo. ordinaria et no
tabilis quã ibi do. Cardi. dicit esse singularẽ in cle. j. in verbo. De-
putatis. de testa. et tradit do. Abb. in. c. pastoralis in. §. verũ. extra
de appel. Et multum late et clare Ioan. de imo. in clemen. ij. de eta-
te et quali. Ex quibus cõcluditur qđ promissio facta pro litibus mo-
uendis non extenditur ad lites motas maxime quis pmittens igno
rauit. argumen. l. tres fratres. cum materia. ff. de pac. cum similib⁹.
¶ Ex quibus patet responsio ad obiecta in contrarium. Nec ob. qđ
promissio sit iurata. et sic videatur habere vim specialis expressio-
6 nis: quoniaz hoc est falsum in casu nostro ex duobus. ¶ † Primo
quia quando generalis oratio nõ includit causaz de qua agitur put
est in casu nostro tunc iuramentum nõ operatur vt cõcludunt Bar.
Ang. et alij in. l. sed et si quis in. §. quesitum. ff. si quis cautio. et Ioã.
and. et alij in. c. j. de cõmodato. Et Bal. in. c. j. de controuersia apud
pares curie terminan. et Ioã. de imo. in. c. cum contingat in. xxxviij.
cartha. de iureiuran. et do. Alexã. in. l. j. §. si quis ita. ff. de verbo. ob.
¶ Secundo probatur clarissimo fundamẽto. Nam promissio indẽ
nitatis recipit promissiones nisi aliqd fiat iniuste et nisi damnum p-
cedat culpa alterius partis. Igitur easdẽ conditiones recipit iura-
mentum appositum. l. si. et ibi notatur. C. de non numerata pecunia.
et in. l. fina. ff. qui satisdare cogantur. et in. c. quemadmodum cum ibi
plene notatis extra de iureiurando. Et maxime non operatur iura-
mentum ex quo fuit sicut promissio dolo extortum. vt in autẽ. sacra
menta puberum. C. si aduersus vendi. Et presertim etiam tenendo
qđ verba promissionis nõ includãt hãc litem iam motaz. Et maxi-
me qr ex quo pars aduersa fundat se in dictis verbis interpretatio
fieri dz contra eã. l. stipulatio ista. §. in stipulatione. ff. de verborum
obligatio. et in. l. veteribus cum ibi no. in glos. et per Bart. ff. de pac.
¶ Ex quibus concludo dictum Andreã in casu de quo querit non
teneri virtute dicte promissionis indẽnitatis. Laus deo.
Bartho. soci. seneñ. etc.

¶ Summarium.

¶ Duo rei debendi eque principaliter obligantur ex causa depositi licet probetur tantum pecuniam ad vnum peruenisse.

1 Negocium qñ partim ad duos pertinet quilibet dicitur in rez propriam indemnitatem promisisse.

2 Dolus sub inuolucro verborum est remissus a renunciante ignorante dolum commissum.

¶ Consilium. lxxj.

¶ Dñs labia mea aperiat et spiritussanctus illuminet intellectuz.

pposita conclusione consilij supra firmata super qua amplius nõ dubitatur. De nouo mouentur difficultates quia dicitur quod ex quo pecunia depositi restituta iuste peruenit ad manus Andree licet Dominicus qui de indemnitate se insolidum obligauerit. Tamen quia colore quesito videtur se obligasse insolidum et principaliter sed

ter sed in veritate videtur fideiussor: iuxta not.per Barto.in.l.duos
in principio.ff.de duobus reis. Unde si Andreas qui videtur prin
cipalis quia negocium videtur ad eum pertinere vellet oppone
re heredibus benedicti ꝙ non tenetur seruare eos indemnes quia
Benedictus restituit depositum contra precepta consilij ⁊ princi
pis cum ex tali culpa lucruꝫ sentiat.l.cũ in fundo.§.j.ff.de iure doti.
si ergo Andreas hoc opponere non posset q2 factum rei nocet fide
iussori.l.mora.ff.de verbo.obliga.⁊ ibi no.cum similibꝰ. ¶ Sed hoc
non obstante indubitanter concludo ꝙ conclusio supra firmata ẽ ve
rissima:⁊ lꝫ dñi aduocati vtriusqꝫ partis multa sup hoc scribãt sub
tiliter qdẽ ⁊ elegãter ego breuiꝰ absoluã. ¶ Et ĩprimis dico ꝙ in
casu nr̃o nõ videnẽ inuicẽ fideiubere:q2 nõ est exp̃sse actũ. Item nõ
fuit color q̃situs ad fraudandũ legẽ ꝙ illa ꝑsona se insolidũ obliga
ret ⁊ pricipaliter q2 nõ poterat fideiubere:⁊ ita loquiẽ tex.in.l.sed ⁊
iulianus.in pri.⁊ in.§.j.ff.ad macedo.in qbus casibus tñ videntur
rei debẽdi respectu creditoris inuicẽ fideiubere:⁊ hoc est qd voluit
Bar.in pri.in.l.reos.ff.de duobꝰ reis.ꝓut etiã tenẽt Jo. de Imo.
⁊ Pau.de ca.in.d.l.reos.⁊ dñs Alex.in ↄsi.lxvj.in q̃rta parte.qd
elegãter ⁊ latius declaraẽ ꝑ aduocatos dñici qbus nõ obstat r̃nsio
data ꝑ aduocatos filiorꝫ Bñdicti dũ dicũt ꝙ licet qñ nõ est color q̃
situs nec est actũ ꝙ ĩuicẽ sint fideiussores tñ qñ pecunia ꝑuenit in to
tũ ad manus vniꝰ ille ad cuius manꝰ pecunia nõ ꝑuenit hꝫ bñficiũ
excussionis nõ ex bñficio autẽ.p̃sente.C.de fideius.sꝫ ex bñficio com
petenti duobus reis:vt in aut.de duo.reis.§.j.ẽm Ang.⁊ Imo.in
d.l.reos.⁊ hoc voluit ipẽmet Bar.in.l.iij.§.fi.ff.de duobꝰ reis. Si
ergo hꝫ bñficiũ excussionis vr̃ fideiussor ⁊ sic ꝙ nõ possit talẽ exce
ptioneꝫ opponere sicut nõ poterat principalis sed credo ꝙ ille q est
doctissimus aduocatus ꝓut scripta eius ostẽdunt hec dixit allegã
do:que consulẽdo ⁊ decidẽdo nõ dixisset. Nam ista r̃nsio de directo
cõcludit contra eũ q2 si non cõpetit exceptio excussiõis que cõpetit
fideiussoribus sed competit ex bñficio competẽti duobus reis pro
mittendi. Igiẽ isti non sunt fideiussores sed rei ꝓmittendi principa
liter obligati:qbus cõpetit hoc beneficiũ qd causaẽ a beneficio diui
sionis competẽti duobus reis.vt clare declarat Bart.in. d.l.iij.§.
fi.in.vj.q.vnde etiã illud qd allegat ꝙ qñ pecunia peruenit ad am
bos pro parte ꝓ qua ad aliũ peruenit ⁊ competit beneficiũ excussio
nis.vt in autẽ.hoc ita.C.de duobꝰ reis ita qñ in totum.arg.l.que de
tota.ff.de rei vendi.ẽm Ange.⁊ Imo.in.d.l.reos concludit de dire
cto contra eũ. Nam quãdo pecunia equaliter peruenit ad oẽs reos
clarũ est ꝙ nullo modo dicuntur fideiussores nisi in casibus no.per
Bar.in.d.l.reos.in prin.⁊ tñ competit beneficiuꝫ excussionis qd vt
dixi causaẽ a beneficio diuisionis lꝫ sint principaliter obligati ⁊ ĩso
lidũ ⁊ non videãtur inuicẽ fideiubere vt declarat Bar.in.d.l.iij.in
fi.in.vj.q. Unde qua rõne qñ pecunia ꝑuenit tm̃ ad manus correi ni
si in casibus no.ꝑ Bar.in.d.l.reos nõ videnẽ inuicẽ fideiubere pro
illa parte ita qñ in totũ ille ad cuius manus pecunia non ꝑuenit ra
tione totius non videtur fideiubere.arg.d.l.que de tota.⁊ sic ratio ꝑ
eos assignata ↄcludit ꝙ lꝫ pecunia ad manus vnius tantũ peruene
rit:⁊ alter habeat beneficium excussionis virtute beneficij competẽ
tis non fideiussoribus:sed reis principaliter obligatis. Cõcluditur
ꝙ erant obligati vt duo rei debendi principaliter ⁊ insoliduꝫ ⁊ hoc
punctualiter quãdo pecunia ad vnum tantũ peruenit voluit Bar.
in.d.l.iij.§.fi.ff.de duob.reis in.vij.q.⁊ per consequens factũ vnius
alteri nocere non debet iuxta no.per Barto.in.l.ex duobus. in.xj.⁊
xij.q.ff.de duobus reis.⁊ sic videẽ mihi ꝙ tota aduocatorũ disputa
tio sit sublata. Et hec ad victoriã satis essent. Sed amplius etiam
animaduertendũ est ꝙ ideo factum principalis preiudicat fideius
sori:q2 obligatio fideiussoria est accessoria.d.l.mora.⁊ ibi Pau.de
ca.ff.de verbo.obliga.⁊ in.l.cum filius in princi.⁊ ibi doc.ff.de ver.
ob.secus in duobus reis q2 vna non est ad alteram accessoria. Sed
in casu nostro sunt duo rei principaliter obligati. Igitur non habet
locum allegatio do. Aduocati. ¶ Preterea si beneficium excussio
nis competens vni ex correis faceret ꝙ factuꝫ vnius alteri noceret
semper pro ea parte pro qua pecunia ad eum peruenit:quia pro ea
competit alteri beneficium excussionis factum vnius alteri noceret
ꝙ est contra tex.in.l.mora.§.sed si duo.ff. de vsuris. ⁊ no. per bart.
in.d.l.ex duobus. ¶ Ostendo etiam iusticiam dicti Dominici ex
duobus vltra predicta. Quoniam licet pecunia peruenerit ad ma
nus Andree. Tñ probauit ex negocio pertinente pariter ad vtrũ
qꝫ ⁊ ad vtilitatem pariter vtriusqꝫ. Nã illa pecunia que erat cõmu
nis cõtingit in partẽ Andree in diuisione:⁊ econtra alia bona cõia
contingerũt in partẽ Dñico:⁊ sic si pecunia illa fuisset euicta Dñi
cus tenebaẽ vt in.l.j.C.cõia vtriusqꝫ iudi. Unde solutio legitime fa
1 cta Andree in totũ cedebat etiã in vtilitatem Dñici quia liberaba
tur ab obligatione de euictiõe. † Unde cũ negotiuꝫ partim ad vtrũ
qꝫ pertineret quilibet dr̃ in rem ꝓpriam indẽnitatem ꝓmisisse. ⁊ sic
erãt obligati vt duo rei debẽdi q2 quilibet censetur se obligasse pro
interesse suo.l.⁊ magis.ff.de solutionibus.⁊ est clarum etiam funda
mentum. ¶ Secundo ostendo. Nam licet Dominicus esset fideius
sor quod tamen est falsissimuꝫ in casu nostro.tamen adhuc puto ꝙ ĩ
dubitanter non tenetur iste Dominicus. Non video vnde sumatur
ista illatio Andreas non posset opponere. Igitur nec Dominicus
fideiussor. Nam ex eo ꝙ Benedictus soluit contra precepta ⁊ iniuste
ad talem iniustam promissionem non extenditur promissio indem
nitatis vt plenissime in consilio probatum est.licet ergo ex facto An
dree recipientis propter lucrum Andreas non posset opponere de
iniusta solutione contra precepta.tamen Dominicus potest oppo
nere:quia per prius ex facto solutionis quesita est fideiussori indem
nitatis exceptio:casus est clarus in.l.mora.ff.de verbo. obligatione
vbi quamuis mora rei noceat fideiussori. Tamen quando ex mora ⁊
ex facto creditoris ẽ q̃sita exceptio fideiussori:mora postea debitoris
sibi nõ nocet ⁊ lꝫ creditor nõ possit debitori morã suã opponere tñ fi
deiussor põt ita ĩ casu nr̃o ex q̊ facto soluentis ĩiusto ↄ̃ p̃cepta ẽ q̃sita
exceptio fideiussori lꝫ Andreas ex eo q2 solutionẽ recipit non posset
de tali iniusta solutiõe opponere. Tamen Dominicus cui exceptio
est quesita potest. ¶ Allegatur etiam ꝙ dominicus non tenetur tã
tum ex facto solutionis cõtra precepta : sꝫ ex eo q2 Andreas non est
soluendo:q2 si eẽt soluendo prius esset exigẽdus vt ꝓbatur in.l.j. C.
de cõuenien.fisci debitoribus.lib.x. Et sic Benedictus seu heredes
nõ fuissent in dãno:⁊ ꝑ cõsequẽs Dominicus nõ teneretur:ex eo er
go q2 Andreas nõ est soluendo Dominicus nõ teneẽ. Sed hoc vi
detur mihi friuolũ fundamentũ: ꝙ euidenter ostendiẽ : q2 fideiussor
indẽnitatis non põt exigi:nisi quãdo principalis nõ est soluẽdo : vt
ꝓbatur in.d.l.j.⁊ in.l.questio.ff. locati.⁊ Barto.Ang.⁊ docto.in.l.
fi.in principio.ff.si certum petatur.⁊ tamen Doctores volunt ꝙ nõ
teneatur fideiussor qñ damnũ procedit a facto ⁊ culpa superioris:vt
in consilio ꝓbatum est. Unde doc.intelligũt eo casu quo fideiussor cõ
ueniri põt:⁊ sic quãdo principalis non est soluẽdo:quo casu tenetur
⁊ cõueniri põt alias si dicta rõ esset vera:sequereẽ ꝙ semper tenereẽ
fideiussor indẽnitatis:licet dãnum ꝓcederet a facto superioris iniu
sto cõtra cõclusionẽ in cõsilio firmatã:cum nunq̃ fideiussor exigatur
nisi principali non existente soluẽdo:⁊ sic semper procederet a facto
principalis:q2 nõ esset soluẽdo:⁊ teneretur qd est falsum:⁊ cõtra om
nia allegata in consilio:vt sepius dictũ est. ¶ Postremo vt dictum
fuit in cõsilio Bñdictus voluit Dñicum decipere : ⁊ aduertant dñi
iudicantes ꝙ fuit dolus nõ simpliciter re ipsa . Sed ex ꝓposito sub
2 inuolucro verborum iuxta no.per Ang.in.d.l.si quis.⁊ per † Pau.
de cast.in cõsi.prealleg.qui dolus per talẽ generalẽ renunciationis
doli nõ videtur remissus a renũciate ignorãte dolũ cõmissum : vt in
l.tres fratres.⁊ ibi no.ff.de pac.⁊ nota.in.l.si vnus.§.illud nulla.eo.
titu. Nec etiam iuramentũ aliquid operatur:ex quo sicut ꝓmissio do
lo facta dicitur. Ita iuramẽtum exactũ:⁊ non ligat vt est casus in .c.
q̃uis.de pac.in.vj.⁊ in aut.sacramenta puberũ.C.si aduersus vendi
tionem. ¶ Ex quibus ⁊ alijs eleganter adductis per dominos ad
uocatos dominici patet clarissime dominicum etiam in causa absol
lutionis ⁊ victorie. Laus deo. Bartho.soci:⁊c.

¶ Summarium.

☞ Quas vires habeat generalis liberatio facta in testamẽto per viã cõtractus. Et an per liberationeꝫ generalẽ censeaẽ remissus dolus.
1 Dolus quando inest liberationi nõ purgatur per liberationẽ.
2 Pena que imponitur cõmittenti falsitatem in testamento: hꝫ locuꝫ in committente falsitatem in cõtractu qui fit in testamento.
3 Legata nõ adaptantur ad personas odiosas.
4 Dolus preteritus nullo modo videtur remissus.
5 Donatio causa mortis non transit ad heredes si premoriẽ donatariꝰ
6 Decretuꝫ nõ debet interponi super incerto alias est nullum.
7 Testator si simpliciter absoluit filiũ a gestis ⁊ gerendis : absoluit et liberat eum a dolo.
8 Dolus futurus nõ censetur remissus nec remitti põt.
9 Officio fungũtur furis ⁊ nõ bone fidei qui animo delinquẽdi tutelaꝫ assumunt.
10 Quilibet administrator tenetur reddere rõnem sue administratiõis
11 Repudiatio patris facta delegato profectitia facto filio non noceat qñ legatum est factum cõditionale.
12 Prohibito vno ex correlatiuis vel mãdato facto cẽsetur ẽt alteri correlatiuo mandatũ ⁊ prohibitũ.
13 Copula:cũ:posita ĩter personas cõiungit eque principaliter. Et idẽ significat ꝙ copula:⁊.
14 Uerba ista:ꝙ debeant cõiter viuere:seu in cõmunione:significãt ꝙ oẽs fructus cõiter ⁊ equaliter percipiantur ⁊ expendãtur .
15 Testator põt precipere vt quis stet in cõione vsqꝫ ad certũ tẽpus:⁊ nõ põt disponere ꝙ quis stet in cõione perpetuo.
16 Lex põponius filadelphus. ff. fami. hercis. nõ hꝫ locũ in dote promissa destinata.

Consilium.lxxij.

¶ Dominus labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectũ.

Ifficultatẽ faciebat in pri
mo consultationis articulo:qm̃ licet sempronius testator
liberauerit fratres suos ab administratione preterita.

Tamẽ talis liberatio in testamento facta fuit per viã cõtractus: qꝛ
liberatio fuit facta ipsis presentibus ⁊ stipulãtibus pro se ⁊ suis he
redib⁹ que quidẽ in testõ fieri potuit. l. heredes palã. §. fi. ⁊ ibi doc.
ff. de testa. Sed qñ fit ꝑ viã cõtractus tũc vr̃ remissus dolus p̃teri
tus gl. est ibi cõiter approbata quã doc. reputãt singularẽ in. l. actio
ne. C. de trãsac. ⁊ illã sequit̃ Bald. in. l. cũ necessitatẽ. C. de fideicõ. ⁊
Bar. in. l. aurelio. §. gayus. ff. de liber. lega. ⁊ Bal. in. l. sub p̃textu.
la scd̃a. C. de trãsact. cũ multis similib⁹. ¶ Preterea ⁊ secũdo hoc
videbatur dicendũ qꝛ dixit se facere dictã liberationẽ ex certa sciã:
⁊ qꝛ dixit se bene contentum ⁊ satisfactũ per que verba: ex certa sciẽ
tia. videt̃ tolli p̃sumptio erroris ſm Bar. in. l. si dari. ff. de verb. ob.
⁊ sequunt̃ Moder. ⁊ Ang. in. l. sed ⁊ si quis. §. idẽ queritur. ff. si qs
cau. ⁊ ꝑ Bal. in. l. mater. C. de rei vẽdi. cũ similibus. ¶ Sed p̃mis
sis nõ obstãtibus cõtraria sñia est verior ⁊ probabilior ꝙ imo non
obstante dicta liberatione cõueniri potest ratione doli. ¶ Et ĩpri
mis excludo casus indubitabiles in quibus nõ solũ in vltima volũ
tate: sed etiã in contractibus inter viuos non videtur remissus do
lus preteritus. Quorũ primus est. Nã si penes fratres remãsissent
alique res que vẽdicari potuissent: tũc talis generalis liberatio nõ
extẽditur ad illas res que vẽdicari potuerunt casus est in. l. aureli⁹.
§. meuia. ⁊ ibi Bar. ff. de libe. leg. ⁊ tenet Bar. in. l. non solũ. la secũ
da. §. fi. ff. eo. ti. ⁊ est tex. in. l. ⁊ vni. §. j. ff. de accepti. Ubi quãdo dat
formã generalis liberationis specialiter facit mentionẽ de actione
in rem. ¶ Secũdus casus etiã est quãdo aliqua remãsissent penes
fratres que nõ restituissent tũc ad illa liberatio nõ extẽditur qm̃ nõ
reddẽdo reliqua dicũtur fuisse in dolo. l. si ꝓcuratorẽ. §. fi. cũ sequẽ
ti. ⁊ in. l. dolus. ff. manda. ſm Bal. ⁊ Imo. in. l. si seruus vetitius. ff.
1 de leg. j. † Sed qñ dolus inest liberationi nõ purgat̃ per liberatio
nem ſm Jac. de raue. ⁊ Bal. in. l. sub pretextu. la secunda. in fi. C. de
trãsac. ⁊ voluit Bart. in. d. l. aurelio. §. gayus. ⁊ sequit̃ elegans do
ctor dñs Joã. petrutius de perusio in. d. l. actione. qꝛ sapit dolũ de
presenti: ⁊ de futuro. argu. eius qd̃ dicit Bald. in. l. fi. C. de codicil.
¶ Ex quibus infertur etiã tertius casus. Qñ dolus erat commis
sus in administrãdo: ⁊ ipsi administratori qui dolũ cõmisit aliquid
adest: ⁊ tũc a tali dolo nõ videtur liberatus. ſm Bar. ĩ. d. §. gayus.
arg. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ tenet Bal. post Jaco. de raue. in. d. l.
sub pretextu. la secũda. qꝛ qñ adest dolus habet causam ꝑmanẽtez:
etiã tp̃e transactionis: vnde non videt̃ remissus: ⁊ tenet p̃fatus insi
gnis doc. do. Jo. petrutius in. d. l. actione. Idẽ voluit Ange. in. l. si
vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ⁊ est tex. in. l. lucius. ff. de li. leg. ¶ In
fert̃ etiã ⁊ quarto ꝙ qñ esset error euidẽs ⁊ manifesta iniquitas ta
lis generalis liberatio nõ nocet ita voluit Pe. de an. in suo cõsi. mi
hi. clxxv. incip. Uisa diligẽter narratione. arg. c. cũ bertoldus. cum
ibi no. de re iudi. ¶ Quinto etiã nõ extẽditur talis liberatio ad ve
risimiliter ignorata ⁊ occultata vt est casus ⁊ docto. in. d. l. tres fra
tres. ⁊ tenet Bartho. de saly. in. d. l. actiõe. C. de transac. ¶ Sꝫ his
cessantibus qñ liberatio fieret inter viuos ⁊c. ⁊ dolo cõmisso in ad
ministrãdo nihil adesset administratori: puta qñ fuisset commissus
dolus in dãnificando vel deteriorando tũc videret̃ remissus dolus
iuxta gl. sing. cõiter approbatã in. d. l. actione. Si aũt liberatio fctã
fuisset simpliciter in testõ per viã legati: tũc etiã talis dolus ex quo
administratori nihil adesset nõ videt̃ remissus: vt in. d. l. aurelio. §.
gayus. ⁊ ibi hoc tenet Barto. ⁊ tenent cõiter oẽs in. d. l. actione. ⁊ in
d. l. si vnus. §. illud. Unde in casu nostro est noua difficultas quam
nõ reperio declaratã: qꝛ facta est liberatio in vltima voluntate per
viã actus inter viuos qꝛ fuit facta fratribus p̃sentibus: ⁊ stipulanti
bus in qua prio aspectu videbat̃ ꝙ iudicari deberet ac si fuisset fctã
per actũ inter viuos. ⁊ sic ꝙ sapiat naturã liberatiõis inter viuos.
Nã videmus ꝙ cõfessio facta in testõ parte presente nõ põt reuoca
ri vt voluit Bar. in. l. cum quis decedẽs. §. codicillis. ff. de leg. iij. ⁊
Jo. de imo. in. l. heredes palã. in fi. ff. de testa. Unde si testator man
dat restitui ꝓ incertis ⁊ male ablatis ⁊ cõstituit ꝓcuratorẽ non põt
hoc reuocare ſm Jo. an. in. c. ꝙ ꝙ de vsur. in. vj. Ad idem. Nã si su
per legato particulari testator dicat si nõ valet vel valebit ꝙ vult
valere iure donationis inter viuos p̃sente donatario nõ põt reuoca
ri ſm Bal. in. l. ex testõ. C. de fideicõmissis. Ita dicamus in ista libe
ratiõe ꝙ sapiat naturã liberatiõis inter viuos. ¶ Scd̃o ista opin.
cõfirmatur qꝛ si testator mãdat in testõ ꝙ heres debeat libertatem.
Tunc videt̃ remissus talis dolus p̃teritus vt videt̃ text. in. l. si quis
rõnes in fi. ff. de lib. lega. ꝑ quẽ ita tenet Bar. in. d. §. gayus. ⁊ tamẽ
hoc fit in testõ. Ita etiã dicamus in liberatione de qua agimus. Sꝫ
in cõtrariũ facit qd̃ singulariter Bal. voluit in. l. sancimus. C. de te
sta. vbi vult ꝙ qñ testator in testõ facit legatum ⁊ vult ꝙ valeat vt
actus inter viuos põt reuocari qꝛ videt̃ hoc fecisse contra substãtiã
legati qd̃ est reuocabile ⁊ in fraudẽ reuocari posset ꝓ hoc scd̃o facit
tex. no. ⁊ ibi põderat Bar. in. l. impuberem. §. ꝙ si liberti. ff. de fal.
2 † Ubi probat̃ ſm eum ꝙ pena que imponitur cõmittenti falsitatez
in testamento habet locum in cõmittente falsitatem in cõtractu qui
fit in testõ ⁊ simul cum eo. ¶ Tertio adduco verba notabilia. An
ge. in suo cõsilio mihi. clxxxv. incip. Brunellus notarius. in ratione
decidendi dicit em̃ ꝙ licet liberatio fiat ex mãdato testatoris ꝑ he
redẽ inter viuos. Tñ illa regulat̃ ⁊ modificat̃ ſꝫ ꝓpositũ testatoris
⁊ in eo debẽt venire que testator voluit. reputat̃ em̃ factũ testatoris.
l. vxorẽ. §. agri plagã: ⁊ qd̃ ibi not. Dy. ff. de leg. iij. Itẽ idem dica
mus in liberatiõe facta in testõ. ¶ Quarto cõfirmat̃ qꝛ qñ fit in te
stamẽto liberatio nõ videt̃ remissus dolus preteritus duplici rõne.
3 ¶ Prima est Petri cõiter approbata in. d. l. actiõe. † qꝛ legata nõ
adaptant̃ ad ꝑsonas odiosas. l. lucius titius. §. lucius titius dãma.
ff. de leg. ij. que solẽt fieri ob merita. l. nec adiecit. ff. pro socio. que rõ
militat in casu nr̃o qꝛ testator disponendo per viã legati absoluit ⁊
liberauit: ⁊ fratres p̃sentes receperũt liberationez: ⁊ stipulati sunt:
vnde dispositio habuit originem ab vltima voluntate ⁊ a mente te
statoris volẽtis ꝑ viã legati liberare. Igitur nõ fuit intentionis in
cludere ꝑsonas odiosas. vt in. d. §. lucius titi⁹ ⁊ ꝑ hoc id̃ qꝛ in trãsa
ctione vr̃ remissus dolus p̃teritus qꝛ fit ex cã onerosa. Uñ nõ atten
ditur meritũ vel demeritũ. vt dicit Bal. in. d. l. actiõe. secus ergo est
dicẽdũ si fieret ex mera liberalitate vt dicit ibi no. Ange. ⁊ clarius
Ang. in. d. l. si vn⁹. §. illud. ⁊ ita fuit in casu nr̃o. ¶ Scd̃a ratio est.
Bar. in. d. §. gayus. qꝛ in testõ mortis cogitatiõe turbatus non est
v̾isimile ꝙ de dolo administrãtis cogitet. Nec obstat qd̃ dicit An
ge. in. d. consi. ꝙ ista rõ non ꝓcedit qñ fieret a sano corpore robusto:
quoniaz Bar. non cõsiderauit cogitationẽ mortis instãtis: sed cogi
tationẽ mortis causatã ab actu testãdi propter quẽ actũ de necessita
te cogitat de morte iuxta illd̃ veritatis. Estote parati qꝛ nescitis diẽ
neq; horã que quidẽ ratio militat ĩ casu nr̃o: sed nõ militat qñ testa
tor mãdat heredi ꝙ debeat liberare quia tũc vult ꝙ valeat vt libe
ratio inter viuos ex quo mãdat ꝙ per eum inter viuos fiat ſm bar.
in. d. §. gayus. Et sic non obstat qd̃ secundo loco in contrarium alle
gabatur. ¶ Postremo dico ꝙ hanc questionẽ decidit Bar. Si ei⁹
verba diligẽter considerent̃ in. d. §. gayus. vbi dicit ꝙ quando testa
tor ipse disponit ⁊ ipse liberat vel liberationem relinquit non autez
grauat heredẽ vt liberet. Tũc nõ vr̃ remissus dolus p̃teritus ꝑ illũ
tex. Unde põdero illa verba ⁊ ipse liberat. que v̾ba significãt qñ te
stator tũc liberat. Non aũt põt liberare nisi partẽ p̃sentẽ ⁊ acceptan
tẽ alias liberatio nõ valeret de qua nõ loquit̃ bar. vt voluit glo. cõi
ter approbata in. l. idem in duobus. ff. de pac. ⁊ bar. in. l. non solũ. la
secũda. §. liberationis verbo. ff. de libe. lega. ⁊ sic loquit̃ quãdo libe
ratio fit p̃senti ⁊ acceptanti: ⁊ tñ vult ꝙ dolus p̃teritus nõ cẽseatur
remissus facit qꝛ verũ est dicere ꝙ est facta in testamẽto: qd̃ fit sub
4 mortis cogitatione vt dictum est ⁊ hãc partem puto verã. ¶ † Ex
quibus clare cõcludit̃ ꝙ nullo modo dolus p̃teritus videt̃ remissus
parũq; operant̃ illa verba. Ex certa sciã si probat̃ aliter rem se ha
bere scd̃m Bal. in. l. iiij. §. item queritur. ff. si quis cau. quẽ ibi sequi
tur dñs Alex. qñ sunt posita simpliciter ista verba. Ex certa scien
tia: ⁊ hoc nõ declarat vt ibi per eum. ¶ Preterea ⁊ si operent̃ ad
uersus allegationẽ erroris non reperio ꝙ operent̃: ꝙ videatur etiã
a sciẽte remissus dolus p̃teritus in vltima voluntate qꝛ nõ vr̃ testa
tor includere voluisse ꝑsonas odiosas. Minusq; operãtur illa ver
ba qꝛ dixit se tacitũ: ⁊ contentũ per ea que ponit bar. in. d. §. gayus.
vbi dicit ꝙ in vltima volũtate si apponant̃ illa verba cõfiteor mihi
plenarie satisfactũ nihil opant̃: nisi ꝓbet̃. argu. l. j. C. de falsa cã ad
iec. leg. ⁊ in. l. aureli⁹ in fi. ff. de libe. lega. Nihil etiã operat̃ generalis
ratificatio omniũ gestorũ: qꝛ non vident̃ ratificata dolo administra
ta vt in. l. põponius. la prima. ff. de nego. gest. ⁊ ibi no. ¶ Ex quib⁹
cõcludit̃ ꝙ indistincte pro dolo preterito agi põt. Non omitto ꝙ ta
lis liberatio ex quo est donatio nõ valet ex forma statuti vt dr̃ in qui
busdã allegationibus. arg. l. si quis obligatiõe. ff. de reg. iur. ⁊ bart.
in. l. modestin⁹. ff. de dona. ⁊ lꝫ dicat̃ ꝙ fit ex eo qꝛ est cõtẽtus ⁊ satis
factus ꝑ ista verba nõ põt tollere dispositionẽ statutoꝝ si est talis q̃
reqreret insinuationẽ nisi ꝓbent̃. arg. l. si dona. C. de colla. ⁊ tꝫ bar. ĩ
l. j. C. de apocis. pub. lib. x. Ex late declarat ĩsignis doctor dñs An
to. de camerino in suo solẽni tractatu insinuatiõis qui habet̃ in stam
pa. q. xlvj. Nec põt dici ꝙ fit donatio cã mortis: ⁊ sic nõ reqrat insi
nuationẽ. vt in. l. fi. C. de dona. cau. mor. qꝛ nulla est facta mẽtio mor
tis. l. seya. §. fi. ff. de dona. cã mor. ⁊ no. gl. in. l. seya. ff. de dote p̃leg. ⁊
Dy. Bar. ⁊ alij in. l. que dotis. ff. solu. mat. Quinimo etiã si fiat mẽ
tio mortis in gñe nõ est donatio cã mortis ita sentiũt glo. Bar. ⁊ ibi
clare dñs Alex. in. l. que dotis. ff. solu. ma. ⁊ hoc etiã clare ostẽdit̃ qꝛ
5 fratres stipulati fuere ꝓ se ⁊ eoꝝ heredib⁹. † Nã si p̃morit̃ donatari⁹
donatio cã mortis nõ trãsit ad heredes. l. nõ oĩs. ff. si cer. pe. Igitur
v̾bũ heredib⁹ ostẽdit ꝙ fit ĩter viuos ſm Bal. ⁊ Saly. singulariter
in. l. ij. C. de iure dot. ¶ Capio scd̃m ꝯsultatiõis articulũ qui conti
net duas difficultates: altera difficultas est respectu liberatiõis fa
cte ꝑ tertiũ inter viuos in qua ĩteruenerũt oĩa reqsita ex forma sta
tutoꝝ mutine ⁊ ĩprimis respectu doli p̃teriti: cõcludo ꝙ non vr̃ re
missus ſm ꝯsiderationes: ⁊ in casib⁹ in qb⁹ in p̃cedẽti articulo ꝯclu
sum est ꝙ dolus p̃terit⁹ non cẽset̃ remissus. Sꝫ respectu reliquoꝛuz
vr̃ esse difficultas ex quo ꝯfitetur seyum patruuz suũ sibi reddidisse
omne id: ⁊ quicquid peruenit ad ipsum occasione dicte tutele: q̃ con
fessio videtur sibi preiudicare. arg. l. cum donatio. C. de transac. ⁊ l.

quid ergo.§.contrariũ.ff.de cõtra.iudi.tute.ꝛ in.l.si ex pluribus.ff. de solu. Sed aduertẽdũ est imprimis q si põt pbari q nihil reddi tum fuit tpe cõfessionis: vel ante apparet q est lesus: ꝛ cũ sit minoꝛ cõpetit restitutio nõ integrũ.vt in.l.nã ꝛ postea.§.minoꝛ.ff.de iure/iur.cũ ibi plene no.p ordinarios ꝛ notandũ est q talẽ lesionẽ ꝯfessio nis sufficit pbare per vnũ testẽ ẽm Bald.no.in.l.vnica.in.xvij.col. C.de cõfessis.qđ sequit ibi Bartho.de saly.dicens summope etiã not. ¶ Scđa etiã si pbaretur nũc q aliqua reliqua essent apud pa truum quẽ liberauit resultaret duo. ¶ Primũ q2 ex quo confessio nõ vera pro parte videbãtur in totũ non vera. argu.glo. not.in.l.j. C.de nõ nu.pe. ¶ Scđm q2 apparebat de nõ restitutione reliquoꝝ quo casu arguitur dolus.d.l.si pcuratorẽ.§.si.cũ seq.ꝛ.d.l.dolus.ff. manda.ẽm Bal.ꝛ Imo.in.d.l.si seruus vetitus. Et per cõsequẽs ex quo cõfessioni ꝛ liberationi adfuit dolus nõ videtur remissus ꝑ Bald. post Jaco.de rauani.in.d.l.sub pretextu.ꝛ supra in alio arti culo fuit plenissime declaratũ.ꝛ ex ibi dictis etiã alia remedia colli gi possunt. ¶ Postremo etiã vt no.dicit dñs Aduocatus in suis allegationibus dicta cõfessio de recepto non habet obstare ex quo sunt apposita in instrumẽto in quo cõtinetur liberatio p acceptilla tionẽ est q vt qs sibi solutũ cõfitetur illud.qđ solutũ non est. Ideo illa verba magis videntur inducta magis ad solẽnizandũ actũ ac/ceptillationis q̃ q pbetur solutũ etiã.l.iiij.§.nũc de effectu.ff.de li beratione legata. ¶ Preterea ex eo q est facta liberatio p acceptil lationẽ apparet q nõ est facta restitutio ꝛ solutio: q2 tunc nõ esset li beratio p acceptillationẽ sed p solutionẽ.institu.qbus modis tollit obliga.in princi.ꝛ ita etiã decidit Bal.in.l.j.ff.que in frau. credito. ꝛ Bal.in rubri.C.de his que in fraudẽ credito.ꝛ ista opi.vera ostẽ/ditur in casu nostro.Nã in prin.instrumẽti liberatiõis eius patruꝰ q2 administrauit nõ recedẽdo ab administratiõe sibi relicta in testa mento patris offert se velle rõnem plenariaꝫ reddere ꝛ dictus Ti/tius adultus sciẽs ꝛ nõ ignorans eum liberatũ a patre pro tãto libe rauit cũ confessionibus ꝛ clausulis de quibus in instrumẽto. ¶ Ex quibus colligo primo q minoꝛ fuit deceptus in hoc: q2 rõ fuit obla ta ꝛ nõ reddita: rationẽ enim reddere est rõnes legendas offerre pa truũ deinde cõputandas vt explorari possint cõputationes probe an improbe referant. accepta recte relata an non recte vt dixit tert. no.in.l.cũ seruus.ff.de conditio.ꝛ demõ. ¶ Scđo colligo q dictus Titius motus fuit ad liberãdũ: q2 iam liberatus fuerat in testamẽ/to a patre prout đr in pħemio dicte liberationis: ex quo colligit in/tentio liberãtis.l.fi.ff.de heredi.insti.ꝛ in pposito ponit Petr. de anc.in.d.consi.clxxxv.ꝛ ideo cũ liberatio patris non extenderet ad reliqua.vt per Bar.in.d.§.gayus.ne detur occasio fraudãdi.arg. d.l.sinus.§.illud.ꝛ đr in sequẽti difficultate. Igitur ab istis nõ fuit intẽtio liberare vel si fuit deceptus: ideo ex quo ratio nõ fuit reddi ta reddi debet. Et p his benefacit qđ cõsuluit dñs. Pau. de cast.in cõsi.cccx.inci. Aduertẽdũ q si de mala redditione cõputa.vbi vult q qñ cõstat de mala cõputatione cõputationis lꝫ sequatur libera/tio ꝛ iurata est iterũ reddenda ꝛ subuenitur decepto iuxta no.p glo. in.l.iij.§.j.ff.de cõtrario iudicio tutele.ꝛ litius p Pau. vbi vidẽdũ omnino in pposito fortius qñ nõ fuit ostensa ꝛ nullo modo reddita. Et sic diceretur q mediãte acceptillatione ꝛ nolẽtis rationes vide re cõstaret q voluisset remittere ex causa donationis iuxta not.per Bar.in.l.si ex pluribus.ff.de solu.ꝛ in.l.si acceptillatuꝫ.potest hoc negari q2 cadit alia psumptio q credidit eos liberatos vt patet ex pħemio arg.l.cũ de indebito.ff.de pbatio. Sꝫ posito q voluisset re mittere ex causa donationis in pũcto đr q fuit facta liberatio scđm formã statutoꝝ. Dico q minoꝛ non potuit etiã cũ auctoritate dicti curatoris ꝛ decreto iudicis hoc facere qñ datio curatoris nõ potest fieri ad donandũ. Unde dicit no.Bald.in.l.j.C.si aduer. dona.q si statutũ dicit q si cõtractus factus a minoꝛe sine auctoritate curato/ris nõ valeat: impossibile est q minoꝛ cũ auctoritate curatoris do/net etiã iurãdo q2 impossibile est eũ habere curatorẽ ad donandũ.
6 †Nec potuit dictus iudex sup liberatiõe tã generali interponere au ctoritatẽ ꝛ decretũ: q2 decretũ nõ debet interponi sup incerto alias est nullũ vt est tex.ẽm vnã lecturã in.l.itẽ eorũ.§.si decuriones.ff.q cuiusq; vniuersi.nomi. Itẽ q2 talis liberatio appellatur captiosa et ex qua de facili quis decipi põt.l.cum aquiliana.ff.de transac. ꝛ ibi Bar.facit.l.iij.§.cõtrariũ.ff.de cõtra.iudi.tute.ꝛ ideo p pdicta Jo. de imo.in.l.cõcedẽdo.ff.de aqua pluui.arcen.dicit q talis liberatio nõ valet de iure cõmuni etiam cũ auctoritate iudicis ꝛ administra/torũ que sunt notãda in pposito vt ex his colligi põt non dicetur le gitime seruate solẽnitates statutoꝝ. ¶ Preterea si tota liberatio legat: semp refert se ad administrationẽ sempronij sui tutoris prout clare pꝫ ex pħemio: ex quo colligitur intentio vt dixi.l.regula.ff.de iur.ꝛ fac.ignorã.ꝛ discutiẽdo totũ instrumẽtũ semp refert se ad ad/ministrationẽ tutoris ꝛ eius factoris. Unde cũ inter patruos ꝛ ne/potẽ esset tacita societas vt ex pũcto colligi vꝫ iuxta nota. in.l.titiũ ꝛ meuiũ.§.altero.ff.de admini.tuto.ꝛ in.l.si patruus.C.cõia vtriusq; iudi.ꝛ sic teneret etiã vt socius ad talẽ rõnẽ reddendã a quavt so cius nõ reperio q fuerit absolutus nec cẽsetur casus in.l. si qs reũ.

§.fi.ff.de libe.lega. Et his ꝛ alijs dictis in pcedẽti articulo apparet multiplex defensio aduersus liberationẽ factaꝫ per dictum titium. ¶ Succedit altera difficultas liberatiõis facte a patre dicti titij in
7 testã: super qua est aduertendũ † q si testatoꝛ simpliciter absoluis/set a gestis ꝛ gerẽdis absoluisset ꝛ liberasset: cõclusio esset clara qđ nõ cẽseret absolutus a dolosa administratione futura ꝛ reliquoꝝ restitutiõe ne detur materia delinquẽdi put decidit Bart.in.d.l.au relio.§.gayus.q2 dolus futurus nõ pdest vt est tert.ꝛ ibi Bart. in d.l.quidã decedẽs.ff.de admini.tuto.ꝛ p Bal.in.l.actiõe.C.de trã/sac. Sed in casu nr̃o pcessit vlterius ꝛ disposuit q si a pdicto suo he rede vel sub heredibus suis pdictoꝝ occasione quoquomodo coge rẽtur ad pdicta vel eoꝝ occasione cõdemnarẽtur in aliqua quãtita te magna vel parua reliquit iure legati pdictis suis fratribꝰ de suis bonis tm̃ ad q̃tũ eos cõdẽnari cõtingerit: ex quo casu videt q non remittat dolũ nec reliqua sed debitũ futurũ postq̃ in certitudinem erit deductũ: ꝛ sic obligationẽ surgentẽ ex dolo iam preterito vel ex reliqs ꝛ tunc lata sñia heres liberare tenetur: non aũt impedit ex/periri ante sñiam vt videant ratiões ꝛ disputet tam ratione doli q̃ reliquoꝝ que vẽdicari nõ possunt tex.videtur singularis in.l.si qs rationes.ff.de libe.lega.ꝛ ibi hoc sentiũt Dy.ꝛ Jaco.de are.ꝛ tenet Ray.de forli.dicentes q censetur legatũ omne id qđ ex dicta rõne fuerit exactũ ꝛ tenetur hoc p illũ tex.ꝛ ita in terminis cõsuluit An ge.in.d.consi.clxxxv.icipit.Brunellus. Et videtur tenere Raph. fulgo.in.d.l.cũ necessitatem.C.de fideicõ.ꝛ videtur pbari in.d.l. q/dam decedẽs.in fi.vbi põt legari tutori dãnum qđ rõne administra tiõis sentiet.ꝛ ita cõsuluit Dyn. put refert Bartho.de saly.in.d.l. cum necessitatẽ. ¶ Sed premissis non obstantibus que vere nõ ob/stant contraria sñia est verioꝛ ꝛ pbabilioꝛ. Qđ immo nõ obstãte di
8 cto legato possit peti redditio rationis ꝛ restitutio reliquoꝝ q2 ꝛ do lus futurus nõ censetur remissus nec remitti põt.vt in.d.l. si vnus. §.illud.nec restitutio reliquoꝝ ne detur materia delinquendi ꝛ ma lignãdi vt cõcludit Bar.in.d.§.gayus.vbi dicit q predicta.l.si qs rõnes debet intelligi qñ relinquit liberatio ab administratiõe iam facta ꝛ ita dicit Dy.intelligere.d.l.si quis rõnes.ꝛ.d.l.quidã dece/dens qđ Bar.putat verissimũ ꝛ vtilissimum ꝛ ita tenet Bar.in.d. l.si quis rationes.ꝛ in.d.l.quidã decedẽs tene mẽti ne aliqs re deci/piat. Idẽ tenet ibi gl.super qua habeo apostillã Jaco. de are.q idẽ dicit arg d.§.illud.per quã glo. Ang.in cõsilio pallegato nõ negat quin questio sit valde dubitabilis.ꝛ idẽ consuluit idẽ Ange.sequẽ/do Bar.in consi.clxxiiij.incip. Gilius Ugonis de Montorio.cui cõsilio vt ibi apparet subscripserũt multi solẽnes doc. Et ẽm hanc opi.consuluit Bald.in cõsi.qđ incip. Testatoꝛ dedit tutorem filijs. Elegãter etiã consuluit Bal.ad ppositum in consi. qđ incip. Cum relinquitur alicui liberatio alleg. Dy.in.d.l.quidã decedens: ꝛ Ja co.de are.in.d.l.si quis rõnes. Inquit enim futuri delicti venia ne/mini cõcedi põt.d.§.illud cõtemplatione enim future liberationis induceret ad fraudandũ. Nam testatoꝛ reliquit tutores. Tutoꝛ aũt dari nõ dꝫ qui pupillum spolia.l.qui fundũ.§.si tutoꝛ.ff.pro empto re. Itẽ tutoꝛ fidem integrã: ꝛ abstinẽtiã ab omni lucro prestare de/
9 bet ar.l.creditoꝛ.§.fi.ff.manda.† qui aũt animo delinquẽdi tutelaꝫ assumũt furis ꝛ nõ bonefidei officio funguntꝛ.l.si pupilli.§.sed si qs. ff.de neg.gest.ꝛ ita etiã consuluit domi.Pe.germanus.Bal.in cõ si.qđ incip. Ex dicto themate insurgũt infrascripta dubia: q2 alias daret materia cõmittendi dolũ in tota sua administratione ꝛ appli candi sibi bona pupilli: ꝛ sic locupletaretur cũ graui iactura pupil li q esse nõ debet vt in regula locupletari cũ materia de regu.iur. lib.vj.ꝛ hanc opin.per multas rõnes tenet Bartho.de saly.in.d.l. cũ necessitatẽ dicens q dicta.l.si quis rõnes loquitur in administra tione preterita qđ patet q2 dicit. Si quis rõnes gessit. Ad legẽ qui/dã decedẽs respondeo q loquitur in dãno qđ tutoꝛ pateret quia a suis negotijs distraheretur: ꝛ ita intelligitur ibi gl. quinimmo dico ibi esse casum p ista opinio primo dñ dicit. Nec eo nomine quicquaꝫ ex causa fideicommissi consequi debebunt.ꝛ sic ibi vult q nihil con sequi possunt occasione relicti liberationis quod falsum esset si de/beretur quod exactum esset. Secũdo dum dicit.nemo ius publicuꝫ remittere potest huiusmodi captionibus. que ratio est vniuersalis ad casum nostrum: quia si non potest directo. Igitur nec via indire cta vt in regula. Cum quid vna die de regu.iur.lib.vj. Et idem con suluit Bal.in consilio qđ incip. Testatoꝛ adultus. Et est inter con/silia Ang.consi.xcv. Idem Bal.consuluit consilio incip. Dolus et erroꝛ q qui dolose ꝛ culpabiliter reddit rationem non videtur red/didisse.l.qui filium.ff.de manu.testamento ẽm hanc partẽ in termi nis etiã pulchre consuluit Petrus de ancb.in consi.cxxiiij.incipien te. Casus talis est.vbi plene examinat secundũ hanc etiam partem consuluit Joan.de ana.in consilio.lxxx.incipiẽte. Uisis pũctis ꝛ in/tellectis his que in facto narrantur. Unde cum sit opinio glo.com/muniter approbata: ꝛ occurrat deceptionibus est omnino sequen/do. ¶ Capio nunc tertiũ consultationis articuluꝫ. An Titius pos sit petere sibi reddi rationẽ administratiõis per Seiũ geste post p/dictã absolutionẽ q̃ facta fuit de anno. M.cccclxxviij.vsq; ad annũ

M.cccclxxviij. quo tẽpore etiã administrauit: ⁊ in hoc nulla est dif
10 ficultas. Nã quilibet administrator tenet reddere rationẽ sue ad/ministrationis. l. j. §. officio. ff. de tutel. ⁊ ratio. distra. quẽ tex. doc. extendunt ad quẽlibet administratorẽ. ⁊ in. l. si ita fuerit. ff. de manu. testa. Uidemus enim ꝙ pater qui habuit legitimam administrationis rationẽ: vt in. l. cũ oportet. C. de bonis que li. Tamen qñ nõ est legitim⁹ administrator ⁊ gerit negocia filij tenetur filio rationẽ reddere. l. litis. §. pater. ⁊ ibi hoc voluit Bar. ff. de nego. gest. Igit fortius patruus. ¶ Preterea etiã frater qui administrauit bona etiã in vita patris qđ est fortius teneretur reddere rationẽ post mortem patris vt cõsuluit do. Abb. in consi. xiij. in primo vol. in primo dubio. Igitur fortius in casu nostro. Et q: hoc est clarissimũ fundamẽtum nõ insisto. ¶ Capio nunc quartũ ⁊ vltimum articulum. s. An iste Seius petere possit relictum filiabus suis pro dotibus. Cũ procurauerit Titiũ ad diuisionem cõtra voluntatẽ testatoris. In qua difficultate primo aspectu cõcludẽdum videbatur ꝙ dictus Seius seu eius filie possint dictum legatum petere ex pluribus. ¶ Primo q: cum dictũ legatum videatur factũ filiabus Seij autẽ nõ ipsi Seio nõ videtur ꝙ prouocãdo ad diuisionem ante quadragesimuʒ annũ cõtra voluntatẽ testatoris per talem actũ potuerit priuare filias suas tali legato: cũ lex dicat quẽq; non debere alteri⁹ odio vel delicto pregrauari vt in regula nõ debet. ff. de reg. iur. ⁊ pena suos sequi debet auctores. l. sancimus. C. de penis. Nec factum patris regulariter filijs nocet: vt in rubro ⁊ nigro. C. ne filius pro pr̃e. ¶ Secundo posito ꝙ legatũ censeretur factũ seyo qđ legitime fit nõ meretur penã: vt in. l. nemo damnũ. ff. de reg. iur. ⁊ in. l. gracbus. C. de adulte. Sed ius seu lex permittebat seyo prouocare titiũ ad diuisionem: q: nemo cogitur stare in cõmunione. l. fi. C. cõmuni diuidun. et in. l. si non sortem. §. si centum. ff. de condi. indebi. Igitur non videt ꝙ per talẽ ꝓuocationẽ seyus legato priuetur. ¶ Tertio dato etiaʒ ꝙ seyo diceretur factũ ⁊ diceretur profectitiũ non videtur ꝙ pater seyus potuerit per talem prouocationem preiudicare filiabus suis in tali legato per not. per glo. singularẽ in. l. ex repudiatione. C. de fi
1 deicom. quę voluit ꝙ repudiatio patris facta de legato ꝑfectitio facto filio nõ noceat quando legatum factũ est conditionale: vt not. Bar. in. l. is heres. §. fi. ff. de acqui. here. Cum ergo in ꝓposito huiusmodi legatũ videatur cõditionale ꝓpter illa verba. Cũ nubiles erũt. iuxta no. per Bar. ⁊ doc. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. ⁊ demõ. Igitur nõ videtur ꝙ in tali legato cõditionali pater filiabus suis preiudicare potuerit. ¶ Quarto q: licet pater posset preiudicare filio in legato facto filio cõtemplatione sui qđ acquirit sibi ⁊ non filio: tamen in casu nostro nõ videtur hoc dici posse: quia dos licet profectitia filie ⁊ non patri acquiri videtur per tex. in. l. põponius philadelphus. ff. fami. herci. q: licet loquatur in dote data a patre filie: habet locum ⁊ extenditur etiam ad id qđ destinatur occasione dotis. vt no. Raphael ⁊ dñs Alex. in. l. si extraneus. §. sed si pater. per illum tex. ff. de condi. ob causam. Igitur in casu nostro in legato occasione dotis facto videtur ꝙ pater preiudicare non potuerit licet esset factum sui contemplatione ⁊ potuisset si non fuisset ex causa dotis quia sibi ⁊ non filie quesitum fuisset secus est ex causa dotis. ¶ Sed predictis nõ obstantibus cõtrariam sententiã veriorem esse existimo: ⁊ ꝙ immo ꝓpter dictam prouocationẽ ⁊ diuisionem neq; a seyo neq; a filiabus in presentiarũ legatum peti non põt. ⁊ imprimis premitto ꝙ licet legatũ factuʒ filio in dubio censet factum cõtemplatione filij. vt voluit Bar. in. l. gallus. §. ꝙ si is. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ Bal. in. l. certum. C. vnde legiti. ⁊ latius in. l. si filio. ff. de dona. causa mor. nisi fit facta cõmemoratio patris ⁊ patrie potestatis scđm ꝙ ibi declarat Bar. Tamen in casu nostro tale legatum censetur factum cõtemplatiõe patris q: beneficio patris factum fuit. Nam iussit testator oẽs filias natas ⁊ nascituras dotari cõibus expensis omnium trium fratrum. ¶ Ex quibus manifeste colligitur ꝙ factum fuit contemplatione parentum. Nam testator notas habebat personas parentum ⁊ non filiarum nasciturarum. Igitur videtur factum contemplatione patris. arg. l. sed si plures. §. arrogato. ff. de vulg. ⁊ pupil. per quem ita declarat Pau. de ca. in. d. l. cum oportet. C. de bonis que liber. ⁊ Pau. de ca. in. l. fi. C. de vsufructu. ¶ Preterea dicit Bal. ⁊ sequuntur Pau. de ca. ⁊ moderni. in. d. l. cũ oportet. ꝙ tũc relinquit filio contemplatione patris qñ nõ erat alias relicturus nisi respectu patris. idest ad patris vtilitatem qđ presumitur si solius patris merita precesserunt. Sed in casu nostro cũ legata videantur fieri ob materia. l. nec adiecit. ff. pro socio. Tamẽ merita fratrum sunt in consideratione nõ filiorum nõ natorũ ⁊ in futurum qui nõ merẽtur neq; demereri possunt. arg. l. si quis in suo. C. de inoffi. testa. ⁊ sic cõcluditur ꝙ factũ fuit cõtemplatione patris ⁊ ad vtilitatem q: dotare tenebatur de ꝓprio. ⁊ in. l. fi. ⁊ ibi plene nota. C. de dotis promis. ¶ Ex quibus infero vnũ aliud presuppositum ꝙ cuʒ pater seyus fuerit a testatore honoratus illo legato dotis filiarum. Item legato liberationis administratiõe preterita ⁊ futura in his que ab eo culpa committerẽtur vel essent commissa potuit grauari per regulã. l. ab eo. cum materia. C. de fideicõ.

Et ex his in ꝓposito infertur ꝙ non solũ titius censetur grauat⁹ stare cũ seyo in cõmunione: sed etiã seyus censetur grauatus stare cuʒ titio in cõmunione. Disposuit enim testator ⁊ mandauit ꝙ dictus Titius debeat stare ⁊ habitare in cõmuniõe cũ dictis suis patruis: ⁊ eis assistere: ⁊ parere in omnibus ⁊ per omnia vt patribus probibens: et vetam ipsum Titium ꝓuocare vel prouocare posse ipsos suos patruos ad diuisionem vsq; ad. xl. an. sue etatis completos ⁊c. nam ex quo cõmunio nõ potest dari nisi patruis etiã stãtibus in cõmunione: ⁊ sic sunt correlatiua: q: vnũ non põt esse sine alio. Iussus
12 etiã extẽditur ad patruos q; debeãt cũ filio stare in cõmuniõe. Nã prohibito vno ex correlatiuis: vel mandato facto censet etiam alteri correlatiuo mandatũ ⁊ ꝓhibitum. l. fi. C. de indicta viduitate. ⁊ in l. an inutilis. ff. de accep. Ad idẽ tex. in. c. fi. ne cleri. vel mona. lib. vj. per quẽ dicit Jo. de lig. ⁊ sequitur do. Abb. in phe. gregoriano. qđ si scholaribus ꝓhibetur ne audiãt cẽsetur doc. ꝓhibituʒ ne legant. Unde pena iposita vendẽti aliquã rem cẽsetur imposita emẽti iuxta no. p Bar. in. l. nemo. C. de sac. san. ec. ⁊ Bal. in rub. de reb. cred. cum simi. Qua ergo rõne in penalibus ⁊ correctorijs dispositum in vno ex cõtrahentibus in cõtractu vltro citroq; obligatorijs. ⁊ sic in correlatiuis censet in altero disp截ituʒ. vt in. d. l. fi. C. de indi. vidui. vbi Bar. ⁊ alij pari rõne: ⁊ fortius idem dicendũ est in precepto testatoris quando vtriq; precipere põt ⁊ vtroq; grauare. arg. l. in testamenti. ff. de regu. iur. ⁊ in. c. cum dilecti extra de donatio. ¶ Preterea istud preceptũ testatoris ꝙ deberet stare in cõmuniõe cũ suis patruis. Idẽ significat ac si dixisset volo ꝙ Titius filius me⁹ ⁊ pa
13 trui sui stent in cõmunione: q: copula Cum: posita inter personas cõiungit eque principaliter: ⁊ idẽ significat ꝙ copula. Et. l. titie textores. §. nihil. ⁊ ibi plene doc. ff. de le. j. l. fi quis Titio cum seq. icip. Si mulieri cũ liberis. ff. de vsufr. accre. ⁊ ibi Albe. ⁊ Bald. ⁊ tradit in. l. ij. C. de verb. sig. ⁊ per Bal. in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. ⁊ posthu. Sed clarũ est ꝙ si dixisset iubeo filiuʒ meũ: ⁊ patruos in cõmunione stare ꝙ etiam patrui censentur esse iussi stare in communione. Igitur idẽ dicendũ est qñ dixit cũ patruis p predicta potuit enim testator hoc precipere ex quo oẽs onerauit per. d. l. ab eo. facit tex. qđ ibi per Bar. in. l. lucius in prin. ff. ad treb. ⁊ in. l. fi. §. lutius. ff. de lega. ij. per que iura hoc in terminis nostris cõsuluit bar. in suo cõsi. clxviij. incip. Quidã habens bona cõia. Ubi dicit ꝙ per ista verba ꝙ filius debeat morari cũ Titio cõiter vsq; ad etatẽ. xxv. an. important omnia bona sint inuicem cõia ⁊ cõmunionem omniũ bonorum vt ibi latius per eũ. ⁊ ista opi. est sequẽda per quã magis satisfit volũtati testatoris qui videtur tantũ apposuisse dicta verba in fauorẽ filij pupilli vt dicit Bar. in. d. cõsi. arg. l. seyus saturnin⁹. cum ibi no. ff. ad treb. ⁊ quod ibi nota. in. l. fi. §. cum pollidius. ff. de vsur. voluit ꝙ dictus filius suus staret cum patruis: ⁊ ab eis gubernaretur ⁊ custodiret qđ patet q: reliqt eos tutores: ⁊ iussit etiam ꝙ post non posset bona alienare sine licentia patruorum. Si enim patrui non essent iussi stare in communione prouisio testatoris fuisset satis fragilis. Unde fortius ⁊ plenius prouidetur eius voluntati in telligendo dicto modo. Igitur talis interpretatio est sequenda. l. in conditionibus primũ locum. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. l. ex facto la grande. ff. de heredi. institu. ⁊ pleniori modo. l. in testamẽtis. ff. de regu. iur. c. cũ dilecti. de donat. ¶ Ex quibus infertur in proposito ꝙ cum dictus suus patruus nõ obseruaret voluntatẽ testatoris in stãdo in cõmunione debet legatũ amittere. l. post legatuʒ. §. amittere. ff. de his quibus vt indig. l. ab administratore. ⁊. l. post legatũ in fi. C. de legatis. ⁊ vtrobiq; notatur. ⁊ tradit Specula. ⁊ post eum Jo. an. in titu. de instrumen. edi. §. nunc vero aliqua. versi. lviij. incipit. Queritur autem qualiter. ⁊ si dicatur in casu nostro testator alias erat relicturus: nunc priuari non debet vt no. gl. in. d. c. si legatari⁹. arg. l. nẽsenius. ff. de excusa. tuto. ꝙ esset alias relicturus videt ostẽdi q: fratres cõsenserunt ꝙ eius filie dotarent de cõi. Ita etiã videt voluisse ꝙ filie patruorũ dotarẽtur de cõi. Rñdeo ꝙ hoc cẽsetur eis stantibus in cõmunione: ⁊ sic q: omnia erãt cõmunia magis admittitur ⁊ magis est hoc cõueniens ꝙ post diuisionẽ vt ptʒ ex notatis p Bal. in. l. si patruus. in versi. Et predicta omnia. C. cõmunia vtriusq; iudicij. ⁊ per Bal. in. l. si societatem vniuersorum. ⁊ in. l. cum duobus. §. si fratres. ff. pro socio. Unde pari ratiõe censetur legasse eis existentibus in cõmunione: ⁊ sic rebus sic stantibus. l. qđ seruus. ff. de condi. ob causam. Et maxime quia voluit ꝙ omnes filie fratrum tam nate ꝙ nasciture de cõmuni dotarentur. Unde non est verisimile ꝙ voluisset filium grauare ad magnuʒ onus qđ sequi poterat nisi eis existentibus in cõmunione qđ etiam ex alio ostenditur quia testator iussit cõmunionẽ postea in alio capitulo: precedentia autem per sequẽtia declarant. l. qui filiabus. in prin. ⁊. l. qui filiabus. in fi. ff. de lega. j. ostenditur etiã ex alio: q: dicit ꝙ debeant dotari cõibus expensis: ⁊ sic voluerit ꝙ eo tpe dotarentur quo expense cõiter fiebant ⁊ de rebus cõibus: ⁊ sic eo tẽpore quo essent in cõmunione iuxta mãdatũ testatoris quo casu dicunt expense cõcões: sed qñ separatim faceret quilibet pro parte sua tunc non dicerent expense cões: sed quelibet pars diceret expẽsa illius qui illam expenderet: nõ ẽnt

proprie cōmunis expensa.arg.eius qđ habetur in.l. recte dicimus.ff.de verb.sig.ꝛ.l.illud.ff.de ritu nupt.ꝛ not.in.l.serui electione.§.j.
14 ff.de lega.j.¶†Cōfirmatur q꞉ ista verba ꝙ debeant cōiter viuere seu in cōione significant ꝙ oēs fructus cōiter ꝛ equaliter percipiantur ꝛ expendātur:nec attēdatur ꝙ alter habeat maiorē familiā per nota.in.d.l.fi.§.lucius.ff.de leg.ij.ꝛ in.c.duo fratres de fratrib' de nouo beneficio inuestitis.Facit.l.cum duobus.§.si fratres.ff.ꝓ socio.Ad idē ꝙ testator fecerat idē in vita ex quo verba dubia declarantur.l.damnas.§.fi.ff.de vsufru.lega.ꝛ ita dicit notāter Bar.in d.consi.preallegato.Unde ex premissis patet ꝙ nō fuisset alias legaturus in re dubia presumptio est ꝙ alias non fuisset legaturus.l.nensenius cū sequenti.ff.de excu.tuto.ꝛ notant Moder.in.d.l.si legatarius.ꝛ ibi dominus Barth.de saly.ꝛ dñs Alexāder.¶Ex quibus in ꝓposito vltra inferri pōt ꝙ tantū durante necessitate videt̄ grauamen impositū ꝙ dotes de cōi soluerentur:ꝛ sic operabatur legatum ꝙ alias de proprio fuissent per patruos soluende licet in cōmunione stetissent iuxta nota.in.d.l.si patruus.ꝛ in.l.si socius ꝓ filia.ff.pro socio.Ego tamē alias cōsului ꝙ in societate omniū bonorum dotes erāt soluēde de cōibus bonis licet multi cōtrariū teneāt qđ non discutio q꞉ nō est necessariū.Sed testator predictus voluit ꝙ eis stantibus in cōione ꝙ dotes de cōi soluerentur.Igitur ea finita nō est amplius obligatus.arg.d.l.socius pro filia.ff.ꝓ socio.Itē q꞉ cessante causa cessare debet effectus.l.adigere.§.ꝗuis.ff.de iure patro.Ex quibus patet solutio ad omnia in ꝯriū allegata.¶Sed illis particulariter respōdēdo.Ad primū dicitur ꝙ ille procederet quando legatū cenferetur factū filiabus earum cōtemplatione:secus quando factum esset contemplatione patris quo casu patri factum censeretur:ꝛ patri acquiritur:q꞉ tunc patri potest preiudicare prout plene declarat Bar.ꝛ sequūtur doc.in.l.is qui heres.§.neꝗ filius.ff.de acqui.here.¶Ad secundū respondetur ꝙ immo dicti patrui venerunt contra voluntatem testatoris de iure validam:
15 †quoniā licet testator nō possit disponere ꝙ quis stet in communione perpetuo.l.in hoc iudicio.§.si conueniat.ff.communi diui.ꝛ not.Pau.de cast.in.l.si nō sortem.§.si centū.ff.de condi.indebi.Tamē bene potest precipere vt quis stet in cōmunione vsqꝫ ad certū tempus:ꝛ non diuidat ita concludunt Bald.ꝛ Ange.per illum text.in l.iiij.in princi.ff.de condi.insti.ꝛ tenet Bart.in.l.gayus.ff.de annu.lega.Igitur ex quo venit contra prohibitionem legatum amisit.¶Non obstat tertium q꞉ respondetur:ꝙ licet legatum sit cōditionale satis ꝙ tempore quo cedit dies legati iste reperitur indignus:q꞉ non reperitur in cōione iuxta preceptum testatoris.Nam habilitas vel inhabilitas cōsideratur tpe quo dies cedit legati.l.cuꝫ in annos.ff.de annuis lega.ꝛ.l.j.in princi.ꝛ ibi gl.ff.qñ dies lega.vsufru.ced.ꝛ in.l.j.in.fi.ff.quibus modis vsusfru.amittatur.Unde cū repe riatur indignus fauore titij:titio tale legatum applicari debet.l.ij.§.si duo.ff.de collatione bonorum.ꝛ in.d.l.post legatū.§.amittere.vbi est casus.ff.de his quibus vt indig.ꝛ plene Bar.in.l.ij.§.vidēdum.ff.ad tertul.¶Preterea testator nō ligauit dotes filiab'.nec verba sunt relata ad filias:sed iussit illas dotari cōibus expensis.Cū ergo esset onus qđ pertinebat seu spectabat soluēdū per fratres parentes dictarū filiarum.l.fi.cum ibi no.C.de ritu nupt.Unde filiarum nō intererat que oīno a parentibus sufficientibus veniebāt dotande.l.qui liberos.ff.de ritu nup.Igitur tale legatum censetur directo factum parentibus ad quos onus pertinebat:ꝛ quorum intererat.l.fideicom.§.interdum.ff.de leg.iij.ꝛ.l.seruo legato.§.j.in fine.ff.de lega.j.In quibus probatur ꝙ nō attenditur ille in quē verba dirigantur.Sed persona cuius interest legatum factum esse.Ex quibus patet ꝙ si legatum dr̄ factum parentibus ꝛ non filiabus potuerunt sibi preiudicare:ꝛ nō sumus in materia.l.ex repudiatione.C.de fideicom.¶Ex quibus infertur solutio ad vltimum q꞉ si directo dr̄ factum parentibus nō sumus in materia.d.l.pomponius filadelphus.ff.fami.hercis.ex quo nō filiabus sed parentibus dr̄ factum fideicōmissum.ꝙ etiā ex alio si diceremus factū esse filiabus ꝛ parentibus nō requireretur scōm ꝙ dictum est in ratione vltima ī cōtrariū allegata nō valuisset grauamen de stādo in cōmunione q꞉ fratres nō fuissent vocati a testatore res autem est interpretāda vt in toto sit.l.quotiēs.ff.de reb.du.Igitur ꝙ censeat factū parētib':
16 ꝛ sic potuerunt facto eorū sibi preiudicare.†Uel dicamus ꝙ immo dicta lex pomponius filadelphus:que loquitur in dote data nō habeat locū in dote promissa:destinata cum sit exorbitans vt in.l.placet.ff.de acqui.here.nō debet extendi.l.qđ vero.ff.de legi.Sed nullibi reperitur ꝙ hoc casu acquiratur aliquid filie.Igitur non est dicendū:ꝛ ita tenet cōsulendo dñs Pau.de cast.in suo consi.cv.ꝛ tex.in.d.l.si extraneus.respōdetur ꝙ licet ibi loquerer in dote destinata vt filie posset acquiri:tñ in tali dote deuentum fuerat ad actū traditionis secus in casu nostro facit lex papius:cum materia.ff.de donā.inter virum ꝛ vxorem.ꝛ sic cum casu nostro nō fuerit tradita nō habet locuꝫ lex pomponius philadelphus que fundat se q꞉ filia rē datam in dotem possedit.¶Scđo potest responderi ꝙ illa littera in.d.l.si extraneus.in fine non probat dū dicitur.Nisi aliud euidenter actum sit:q꞉ potest intelligi quando datur alteri fuisset stipulatus vel consensisset ꝙ alter stipularetur:ꝛ nō probat cōcludenter de filia.Unde non debet induci legum correctio per tacitos intellect'.vt no.gl.in.c.cupientes.§.ꝙ si ꝑ.xx.de elec.in.vj.ꝛ in.l.vt liberis in verbo.Nec lex vetat.C.de collatio.Unde concludi potest in proposito nostro ꝙ aut pater tradidit ex causa donationis filie tūc licet nō sequatur matrimoniū:ꝛ sic fit dos destinata tamen valeat donatio:ꝛ ita ꝓcedat tex.in.d.l.si extraneus.§.fi.scōm Fulgo.ꝛ Pau.de ca.Aut pater promisit tm̄ ex causa donationis:ꝛ tunc dico ꝙ promissio nō valet.hoc voluit gl.singularis.in.l.cum de in rem verso.in ṽ.Nomine dotis.ff.de vsuris.quā sequitur Florianus de sctō Petro in.d.l.pōponius filadelphus.ꝛ doc.in.d.l.cū de in rem verso.nō reprobant.Aut pater ꝓmisit sed nō ex causa donationis:ꝛ tunc non habet locum.d.l.pōponius.l.dos a patre.C.soluto matrimo.Aliquando alter constituit volēs exonerare patrem ꝛ eius cōtemplatione:ꝛ tunc etiam dico ꝙ nō censetur donatuꝫ filie nec loquitur.d.l.pōponius.nec dominus Raphael.nec dñs Alexā.ꝛ sic in casu nostro duplici respectu acquiritur patri.¶Primo q꞉ non constat ꝙ sit filie donatum a patre ꝛ profectitia patri acquiruntur.l.cū oportet.in principio.C.de bonis que liberis.¶Secundo q꞉ nō fuit facta traditio sed promissio ꝛ non a patre sed ab alio cōtemplatiōe patris.Unde dissimilia sunt a casu domini Raphaelis ꝛ dñi Alexā.in.d.l.si extraneus.§.fi.Ex diuersis autem ꝛ dissimilibus nō est bona illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de verbo.obliga.ꝛ ibi Barto.Ex quibus sunt solute rationes in contrarium allegate:ꝛ remanet conclusio firma.Laus deo.Bartho.soci.ꝛc.

¶Summarium.

¶Renūciatio facta de omnibus bonis allodialibus cōpetētibus sibi ex hereditate paterna non excludit renunciantem a successione fratrum.Item renunciatio facta de iuribus competentibus in bonis allodialibus viui absentis non valet etiam ad impinguendum ius absentis.Item generalis renunciatio bonorum alicuius non cōprehendit bona feudalia ꝛ emphiteotica.

1 Mortuo patre immediate succedunt filij non dicuntur amplius hereditas ꝛ bona paterna sed fratrum.

2 Pactum firmatur iuramento qñ per sororem fit fratri de non succedendo patri:patre consentiente.

3 Quis nō pōt renūciare bonis feudalibus vinctis eo nō cōsentiēte.

4 Consuetudines nō debēt extendi vltra casum in eis expressum aut extra personas in eis nominatas.

5 Indefinita non equipollet vniuersali quando non est eadem ratio omnium contentorum.

¶Consilium.lxxij.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ spūssanctus illuminet intellectum.

Uper controuersia renunciationis facte per magnificum equitem dominum Albertum de guaschis fratribus suis tam in bonis allodialibus ꝙ̄ feudalibus scripsit abunde eleganter:ꝛ subtiliter prestantissimus iurisconsultus dominus Cesar de guaschis:ꝛ quātumcūꝙ opus non esset plures doctores prestantissimi papiēses eius sententiam cōfirmauerunt:ita ꝙ nullū dicendi locū relinquere:tamen ex eorū cōsilijs eliciā quasdā conclusiones breuissimas illas confirmando vt petenti a me cōsiliū satisfaciā lꝫ opus nō fuisset.¶Prima igitur sit cōclusio ꝙ renūciatio dñi Alber.ꝑ ꝙ̄ renunciat oībus bonis ꝛ iuribus sibi cōpetentibus ꝛ cōpetituris in bonis ꝛ hereditate dñi Anto.patris sui tā allodialibus ꝙ̄ feudalibus fratribus suis nō excludit ipsuꝫ quo minus admitti possit:ꝛ debeat si vult ad hereditatē ꝛ bona tam allodialia ꝙ̄ feudalia que ex bonis ꝛ heredi
1 tate paterna prouenerunt ad fratres tanꝙ̄ ad bona fratrū per mortem ipsorum†q꞉ immediate mortuo patre qđ succedunt filij non dicūtur amplius hereditas ꝛ bona paterna sꝫ fratrū q꞉ sunt vnita cū bonis ꝛ hereditate filij.l.sed si plures.§.si filio.ff.de vul.ꝛ pup.l.j.§.veteres.ff.de acqui.pos.Igitur renūciatio facta in bonis ꝛ iuribus paternis nō extēdit̄ ad bona ꝛ iura fratrū que nō sunt ampli' paterna.argu.l.si vnus.§.ante oīa.ff.de pac.ꝛ ita in terminis cōsuluit Ang.in suo cōsi.mihi.lij.incipit.Dñs Silius.Et illud cōsiliū referūt ꝛ sequuntur ambo pceptores mei dñs Franci.areti.ꝛ dñs Alex.de imo.in.l.j.§.veteres.ff.de acqui.pos.ꝛ pbat̄ ex his que cōsuluit Bar.in ꝯsi.lvij.incip.Ex themate pdicto.ꝛ Pe.de anch.in ꝯsi.xxxvij.icip.Mortua dicta dña.Et Aret.pceptor meus in ꝯsi.iij Idē ꝯsuluit Ludo.roma.i ꝯsi.clxvij.incip.Circa primū quo qrit̄.Bal.in ꝯsi.ccxiij.incip.Ex verbis dicte renūciatiōis.Uidem' idē in statuto qñ filia excludit̄ ab hereditate pr̄is ꝑpter fratres.Nā nō cēset̄ exclusa ab hereditate fratris ſm̄ Roma.Areti.ꝛ dñm Alex.in.d.§.veteres.cū ꝯcordantijs de qb' ibi p do.Alex.ꝛ cōsuluit dñs Bñdictus capra ꝯsi.lxxij.incip.Quidā Petr'.ꝛ ī materia feudali ꝙ renūciās fratribus feudo patris:possit postea ad parteꝫ fratris venire.pbat̄ in.c.j.de eo q finē fecit agnato.Ubi lꝫ Jaco.aluero.et

in.c.si titius cũ sempronio.si de feu.fue cõtrouer.ꝛ tenet Bal.i.l.j.in xj.ꝛ.l.q.ff.de rerũ diuisio.ꝛ Bal.in.c.j.§.decedẽte.qui feu.da.pos. ꝛ glo.ꝛ Bal.i.c.j.imperator Lotharius. Et Bal.i.ꝯsi.j.in.j. volu. dñs Alex.in cõsi.xiij.in.v.volu.ꝛ ratio est q2 nõ venit ad illã portio nẽ per ius accrescendi. Et multominus ex successione patris:sed ex iure inuestiture paterne seu antique:vt est casus in.c. si capitanei in verbo.ꝑ inuestiturã pr̃is de feu. marchie:ex quo patet ꝙ male lo quit̃ Bal.in.l.vnica.circa vlti.co.C.qñ nõ peten.par. q2 nõ admit tit̃ ꝑ ius accrescẽdi ꝓut ipse arbitratur sed iure paterne vel antique inuestiture. ¶ Scõa ꝯclusio colligit̃ ex dictis ꝯsilijs ꝙ renũciatio fa cta ꝑ Rapb.de iuribus cõpetẽtibus in bonis dñi Pauli absentis Bernardino ꝛ Nicolao recipiẽtibus pro ipso dño Paulo cuius ra tificatio nõ probat̃ respectu bonoꝝ allodialiũ nõ valuit tanꝙ facta de bonis viuẽtis eo nõ cõsentiẽte. Quoniã hoc pactũ duplex habet caput Alterũ per ꝙ dñs Albertus abstinet ꝛ excludit̃ a bonis dñi Pauli:ꝛ hoc respectu nõ est turpe q2 nedũ ꝙ metuat imo excludit votũ captãde mortis nec efficit̃ ille q renũciat sollicitus de heredita te viuẽtis. Alterũ caput per qḋ portio fratrũ inpinguat̃:ꝛ hoc re spectu est turpe q2 reddunt̃ fratres solliciti de hereditate viuẽtis:ꝛ inducit votũ captãde mortis:ꝛ sic militat ratio.l.fi.C.de pactis.vbi est casus in ratione sui ẽm do. Anto.de bu.in suo solẽni cõsilio qḋ in cip. In noĩe virginis gloriose. Et ideo dicit̃ tale pactũ nõ firmari iuramẽto ꝛ hoc cõsiliũ refert ꝛ sequit̃ insignis ꝑceptor meꝰ dñs Jo. Baptista de sctõ seuerino i.l.pactũ dotali.C.de colla.eandẽ cõside rationẽ fecit bal. in suo ꝯsi.ccclxxxij.in.ij.vo.incip. Quedã puella. Et Pe.de anch. Jmo.ꝛ Gemmia.i.c.ꝙuis.de pac.in.vj.vbi Pe. de an.dicit ita se ꝯsuluisse ꝛ habet̃ in ꝯsi.suo.xxxviij.incip. Pro cla riori decisione.ꝛ per hanc cõsiderationem idem tenuit Areti. pre ceptor meus in.l.qui superstitis.ff.de acquirẽda hereditate ad quã non aduertit Roma.cuius opi.nõ est tenenda q2 nihil boni allega. Nam ratio per eum alleg. procedit respectu capitis exclusiui ꝛ re nũciantis:sed nõ aduertit ad impugnationẽ patris recipiẽtis Are. ꝛ Fed.ꝛ Bald.quos alleg.loquuntur mortuo patre: non autem eo viuente ꝛ non consentiente.hanc etiam opinio.qḋ non valeat tenuit do. Rapha.fulgo.in dicta.l.pactum dotali.ꝛ dicit ita se consuluisse ꝛ habetur inter consilia sua consilio.lxxiij.incip. Paterfamilias ha bens filiam.quia est contra bonos mores vt dictum est. Unde iura mento nõ firmatur vt in regula non est obligatorium. de reg.iuris lib.vj.cum simi. Et hanc opi.tenent Rapha.cu.ꝛ do. Alexã. prece ptor meus in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo.obli.con sideratione predicta per quam respondet ad obiecta Roma. Et ꝑ

2 predicta dicit Barto.ibi dum ponit qḋ pactum firmatur iuramen to quando per sororem fit fratri de non succedendo patri debet in telligi quando fit patre consentiente ꝛ ꝙ ita debeat intelligi ꝑ3 ex dictis Barto.in.l.fi.C.de pac.vbi voluit ꝙ in terminis.d.c. quam uis. Ideo pactum firmatur iuramento quia non inducitur votũ ca ptande mortis sed tollitur:ꝛ ꝙ tex.in.d.l.fi.non obstet q2 ibi induci tur votum captande mortis. Igitur vult Bart.ꝙ quando per tale pactum hereditatis perdende induceretur votum captande mor tis non valeret etiam iuratum per rationẽ.d.l.fi. sed ita est in casu nostro vt probatum est. Ideo Barto.idem vult.ꝛ sic in.d.l. stipula tio hoc modo concepta intelligi debet.vt dicit do. Alexã. patet ꝙ primo considerat ꝙ est contra bonos mores q2 inducit votũ captã de mortis.ꝛ impedit liberam testamẽti factionez:ꝛ ideo dicit ꝙ pa ctum de succedendo non valet nec iuramento firmatur. sed quãdo dicit ꝙ si renũciat fratribus potest patri ex testamẽto succedere ne impediatur libera testamenti factio nõ autem põderat rationẽ vo ti captande mortis quã cessare prius dixerat in terminis.d.c. quã uis.patet q2 loquitur eo casu quo dicta ratio:ꝛ sic patre consentien te vt dicit do. Alex.faciunt nota.per Bal.in.c. moribus si de feudo

3 fuerit controuersia. ¶ † Ex quibus infertur tertia cõclusio ꝙ etiã quis non põt renunciare bonis feudalibus viuentis eo nõ consentiẽ te nõ solum ad se excludendũ sed etiam ad impugnandã portionem illius cui fit renũciatio:ꝛ ratio est illa de qua in precedenti cõclusio ne q2 non est licitum sperare mortem alterius.l.inter stipulantẽ. §. sacrã.ff.de ver.ob.ꝛ ne inducatur votũ captande mortis per no.in d.l.fi.C.de pac.ꝛ hec opi.est cõmuniter de mente do. And. de iser. Jaco.alue.ꝛ aliorum in.c.j.qui successores teneãtur.ꝛ in.c.moribus si de feudo fuerit cõtrouersia.ꝛ in.c.ij.de feudo dato inuicem.l.com missso.que volunt ꝙ iure consuetudinario ꝑcedat ꝙ dñs feudi pos sit inuestire alium vasallum ꝙ res ad eum reuertatur:ꝛ sic non sol lum in casu mortis sed caducitatis quomodocũꝙ. Si ergo eo casu ex iure consuetudinario admittitur talis cõtractus per quẽ induci tur votũ captãde mortis cõtra bonos mores:talis consuetudo tan ꝙ odiosa nõ est extẽdenda vt in terminis dicunt doc.in.d.c.j. q suc cess.feudum teneantur.faciunt no.per Bar.in.l.j.§.si quis hoc iter dicto.ff.de iti.actuꝙ priua.ꝛ maxime q2 in casu nostro tantũmodo fit pactũ ꝙ sibi bona Pau. nõ querãtur que querẽda erãt per eiꝰ mortẽ:ꝛ sic ꝙ querant̃ Bernar.ꝛ Nico.Unde cessat rõ Bal. q2 nõ fit pactũ in casum caducitatis:sed qñ per mortem ad do. Rapha. feudũ esset peruenturũ.in quo casu nulla reperitur cõsuetudo. Igi

4 tur stat firma regula iuris cõis. ¶ † Probatur dicta cõclusio q2 di cte cõsuetudines nõ debent extendi vltra casuz in eis expressum aut extra ꝑsonas in eis nominatas ẽm And.de iser.in rub. de consuet. recti feudi.ꝛ tradunt Jo.an.do. Ant.ꝛ Joã.de imo.in.c.j. extra de feudis. Unde cũ iste casus de quo agimus sit decisus per rõnẽ.d.l. si.ꝛ per ea que dicta sunt in precedẽti cõclusione ꝛ nõ reperitur con suetudo feudorũ in cõtrariũ sequitur ꝙ stat firma dispositio iuris cõis:ꝛ iste tres cõclusiones sufficiant pro victoria dñi Rapha. que sunt verissime. ¶ Quarta cõclusio licet renũciatio in bonis Pau li tenuisset qḋ tñ est falsum:tñ ex quo renunciauit iura que h3 in bo nis Pauli ꝑ mortẽ eius in tali generali renũciatione nõ veniũt bo na feudalia vel emphiteotica. Ita decidit Bal.in terminis in autẽ. in successiõe in fi.C.de suis ꝛ legi.ꝛ est tex.in.c.in generali. si de feu. fue.cõtrouer.inter dñm ꝛ agnatũ per quẽ dicũt ibi doc.ꝙ in genera li translatione bonoꝝ nõ veniũt bona feudalia:ꝛ ita tenet ibi dñs Cardi. alexan. Idem voluit Bal.in.c.j.an agnatus vel filius idem voluit ibi Jaco.aluero.in vlti.carta per tex.in.d.c.in generali. ꝛ est de mente Bal.in ꝯsi.lxx.in primo volu.incipit. Questio ꝛc. ¶ Cõ firmatur ista opinio rõne euidenti.nam de bonis nõ fit mentio gene ralis q2 nõ dr̃ in omnibus bonis quo casu esset generalis renuncia tio omniũ bonoꝝ.vt per Bar.in.l.si ita.ff.de auro ꝛ argẽ.lega. S3 indefinita in bonis q2 renunciat generaliter omnia iura que habet

5 in bonis ꝛ sic respectu bonorum est indefinita. † Tũc succedit regu la quãdo nõ est eadem ratio omniũ cõtentorum indefinita nõ equi pollet vniuersali.l.obligatione generali.ff.de pigno.ꝛ notat Dy.in rubri.extra de reg.iur.in.vj.ꝛ Bar.in.l.si pluribus.ff. de leg.ij. S3 in casu nostro nõ est eadem ratio bonoꝝ allodialium ꝛ feudaliũ vt patet ex plene nota.in.d.c.in generali. Igitur nõ includunt feuda lia. ¶ Solũ huic cõclusioni videt̃ obstare q2 in precedenti capitulo qñ renũciat iura in bonis dñi Rapha.dr̃ tam allodialibus ꝙ feuda libus mobilibus ꝛ imobilibus subditur.ꝛ in bonis dicti dñi Pau li. Item annectitur alia oratio ꝑdictis que regitur a verbo posito ĩ precedenti oratione. Igitur qualitas apposita in precedenti oratio ne videtur in ista repetita prout videtur esse doctrina Barto. in ter minis in.l.in repetẽdis.ff.de leg.iij.in ver.qñꝙ est idẽtitas rerũ sed diuersitas personarũ. Sed hoc nõ habet obstare qm̃ partes volũt ꝙ dicta renũciatio habeat effectũ qñ oẽs quibus est facta dicta re nunciatio decederent sine filijs masculis ꝛ legitimis quo casu volũt ꝙ salua sint iura tam ex testõ ꝙ ab intestato in eodẽ ergo casu loqui tur renũciatio in quo loquitur reseruatio in casu tam ex testamento ꝙ ab intestato.arg.l.nam qḋ liquide.ff.de penu.lega. quem pro sin gulari allegat Jmo.in.l.filio preterito in.xx.col.ff. de iniu. irritoꝙ testõ.ꝛ est tex.optimus in.l.lucius.§.pluribus.ff.ad treb. ẽm An ge.in.l.j.ff.de reg.iur. Sed talis exceptio ꝛ reseruatio loquit̃ de bo nis que renũcianti obuẽtura erãt per mortẽ fratrũ sine filijs mascu lis tam ex testamẽto ꝙ ab intestato. Igitur non veniunt bona feu dalia que obuenire debeãt propter inuestituras paternas vel anti quas:ꝛ nõ ex testõ vel ab intestato:vt est casus quem semp allega ui in.c.si capitanei.ꝛ ibi Bal.notat de feudo guardie. ꝛ ita cõsuluit dñs Alex.in quodã suo cõsilio qḋ incipit. Consideratis his que in themate narratur. Cũ ergo ex predictis colligitur mens ꝙ noluit bonis feudalibus renunciare tollitur tacita mens ex qua solet fieri di cta qualitatum repetitio vt est de mente Bar.in.l. seye.§. gayo.ff. de fundo instruc.ꝛ Bal.in consi.xxiij.in.ij.col.ꝛ in.ij.vol. Una em̃ presumptio aliã tollit.l.diuus.ff.de in integ.resti.titu.generali. na3 ex tacitis coniecturis in contrariũ cessat tacita repetitio.l.licet impe rator.ꝛ ibi Bar. Bal.ꝛ Pau.de ca.ff.de lega.j.ꝛ ex tacita volunta te inducitur repetitio contra regulam:vt notat Bart.in.d.l.seye.§. gayo.ita tollitur tacita repetitio cõtra regulam ex tacita mente de functi vt contrarioꝝ eadem sit regula.l.ꝛ si contra.ff.de vulga. ꝛ pupil. ¶ Confirmatur premissa cõclusio. Nam ista qualitas.ꝛ feu dalibus apposita in precedenti capitulo non conuenit bonis expres sis in alio capitulo imperfecto in quo loquitur de bonis que sunt ꝑ mortem obuentura renuncianti ex testamento vel ab intestato in q bus non cadit qualitas feudaliũ qñ debentur ex inuestitura pater na:vel antiqua vt dictũ est. Igitur cũ qualitas adiuncta preceden tibus nõ cõueniat seqũẽtibus nõ censetur facta repetitio ẽm Bart. in.d.l.in repetendis.arg.d.l.cũ pater.§.cum imperfecto.ff.de lega. ij.ꝛ tenet Bar.in.l.seye.§.gayo.ff.de fundo istructo. ¶ Preterea hic non agitur de repetitione solius verbi ad validitatẽ actus in ca su Bar.in consi.xxv.incip. Uisa facti narratione. Nec de repetitio ne dici vel cõditione.sed pro repetitione volumus ꝙ includant̃ bo na q̃ alias nõ includerent̃ ad quẽ effectum nõ põt repetitio fieri ẽm Albe.in.l.leges.C.de legi.ꝛ Bald.in.l.per retentionẽ.C.de vsuris. Itẽ hic est diuersitas rerũ ꝛ personarũ in seqũti oratione. Igit̃ nõ inducitur repetitio ẽm Bar.in suo cõsi.xxxvij.incip. Pola reliqt. Item cũ nõ sit eadẽ ratio:renũciatio bonoꝝ allodialiu3 ꝛ feudaliũ vt in.d.c.in generali nõ debet censeri repetita ẽm Bal.in.l.in actio nibus.ff.de his qui notãtur infamia.ꝛ Areti.in suo cõsi.vlt. ¶ Ex quibus

quibus ita breuiter enarratis ne videamur perfunctorie scripsisse ꝛ alijs copiosissime adductis ꝑ eximios cōsultores q in hac cā scripse re: ꝛ partes maxime per do. Cesarē primū consultorē intrepide con cludendū est ꝙ do. Alber. non excludit a successione do. Pau. neqꝫ in allodialibus neqꝫ in feudalibus. Laus deo. Bar. soci. ꝛc.

Summarium.

Statutum disponens ꝙ maritus non possit relinquere vxori quo cūqꝫ titulo vltra certam summam non procedit econuerso in vxore relinquente marito.

1 Dispositū in vno extenditur ad aliud in correlatiuis ꝛ etiā in mate ria correctoria.

2 Statutum prohibens ne maritus possit vxori relinquere in vltima volūtate est fauorabile inductū ne mutuo amore se spolient.

3 Donationes prohibite si fiant inter virū ꝛ vxorem cōfirmatur do natio morte donatoris.

4 Legitimatus per oblationē curie succedit patri ꝛ nō agnatis: ꝛ ecō tra pater succedit sibi ꝛ nō agnati.

5 Regula de correlatiuis ꝙ dispositū in vno ad aliud extendatur ꝓce dit respectu eiusdem actus.

6 Prohibitio alienationis qñ fit in singulares ꝑsonas dicit fieri odio illarū personarum.

7 Prohibitio vna continēs limitationes: ꝛ plura: equalis oīm debet esse determinatio.

Consilium. lxxiiij.

Dñs labia mea aperiat ꝛ spūssctūs illuminet intellectum.

Difficultatem: que in pun cti cōsultatione vertit nō reperio a maioribus nr̄is in spe cie traditaꝫ. Nunqd stante statuto ꝓut in magnifica ci uitate Parme ꝙ maritus nō possit in vltima volūtate quocūqꝫ titu lo vxori vltra certā quantitatē relinquere tale statutū militet ecōtra ꝙ vxor eodē modo nō possit viro relinquere: ꝛ videbat ꝙ sic duplici

1 rōne. Prima ratio est qꝛ maritus ꝛ vxor sunt correlatiua. † Sed in correlatiuis etiā in materia correctoria dispositū in vno extēditur ad aliud. l. fi. C. de indic. vidui. ꝛ ibi Bar. ꝛ alij ꝛ in. l. fi. C. de cupres. ꝛ luco dāphe. li. xj. ꝛ in ꝓposito qđ no. Bal. in auc. ꝙ locū. C. si secū. nuptijs. dū extēdit ꝯsuetudinē Bulgari de vxore ad virum. ꝛ qđ no. in simili. Idē Bart. in auc. dos data. C. de dona. ante nup. ꝛ ad hoc. possunt infinita allegari que cumulat Reuerēdus pater auditor Ro te do. Fyli. ferrarieñ. in ꝓhemio gregoriano. Igitur lꝫ statutū Par mēse sit correctoriū ꝛ loquatur in marito videt extendendū ad vxorē

2 viro relinquentē. Scda ratio est. † Nā statutū ꝓhibēs ne mari tus possit vxori relinqre in vltima voluntate est fauorabile inductuꝫ ne mutuo amore se spolient. vt dicit Bal. in. l. j. C. de sum. tri. ꝛ fi. ca. in. vj. q. ꝓin. ꝛ ideo includit delinquētes subditos extra territoriuꝫ: ꝛ idem dicit ibi Bar. de saly. in. vj. col. ꝛ Ludo. ro. in consi. xxxix. in cip. In ꝓposita questione. Si ergo statutum est fauorabile in fauo rabilibus licita est extensio de vno ad aliud. vt no. Bar. in. l. fi. cōstan te. in ꝓin. in. ix. q. prime partis. ff. sol. ma. cū si. ibi alleg. per do. Ale xan. ꝛ ista rem difficultare videbantur. Sed premissis non obstā tibus contrariam sentētiam veriorem esse existimo ꝙ immo vxor nō censeatur ꝓhibita relinquere viro suo. Nam clarum est ꝙ de iure cōmuni inter virum ꝛ vxorem ꝓhibita relicta in vltima volunta te. l. j. §. sciendum. ff. de rei vxo. actio. ꝛ in auc. preterea. C. vnde vir ꝛ

3 vxor cum vulgar. † Quinimo si fiant donationes ꝓhibite iter eos morte donatoris confirmatur donatio: ꝛ hꝫ vim relicti. l. donatiōes ꝛ ibi no. C. de dona. inter virum ꝛ vxorē licet ergo statutū corrigendo ius cōmune ꝓhibeat ꝙ maritus non possit vxori relinquere. Nihil tamen dicit ꝙ vxor possit relinquere viro. Igitur hic casus tanqꝫ omissus remanere debet in dispositione iuris cōmunis. l. si cum dotē in ꝓin. ff. solu. matri. l. si extraneus. ff. de condi. ob causam. ꝛ non de bet statutum extendi de vna persona ad aliam in materia stricta. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. ꝛ per Bart. in. l. omnes populi. j. vj. q. ꝓi. ff. de iusti. ꝛ iure. in materia interpretationis extēsiue. Item adest rō naturalis que debet quēlibet iudicātem mouere. Nam statuentes in tali ꝓhibitione multū late disponēdo processerunt ꝛ mature plena consideratione si totum statutum consideret. Unde pro certo si vo luissent etiam ꝓhibere: ne vxor posset viro suo relinquere. ꝓ cer to aliqđ verbum ꝓtulissent. l. vnica. §. finaūt ad deficiētis. C. de ca du. tol. c. ad audientiam. de deci. c. inter corporalia. de transla. ꝓla. cum si. cum ergo nihil dicant ex mente statuentium constat ꝙ vxorē ꝓhibere noluerunt cum regulariter vnius inclusio sit alterius ex clusio. l. cum pretor. ff. de iudi. l. maritus. C. de ꝓcu. mens aūt statuē tium ꝓdominari debet. l. cum mulier. ff. so. ma. l. noīs ꝛ rei. §. ver bum ex legibus. ff. de ver. sig. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tu

4 to. cum si. † Cōfirmatur ista opi. in simili. Nam si vna persona ꝓ hibet alteri succedere. ita ecōtra. Unde videmus ꝙ legitimatus per oblationē curie succedit patri ꝛ nō agnatis: ita ecōtra pr̄ succedit sibi ꝛ nō agnati vt i. §. filiū. in auc. q. mo. na. effi. sui. facit tex. i. l. ab eo. C. de le. herc. Itē si sorori ꝓhibet succedere fratri ex forma statuti frater nō ꝓhibet succedere sorori. ita decidit Bal. in. l. lege. xij. tab. C. de le gi. here. qꝛ dato vno incōueniēti nō dꝫ aliud dari: ꝛ tñ frater ꝛ soror dicuntur correlatiua. ꝛ illā decisionē sequitur Pe. de ancha. in repe. c. j. de consti. in. xiij. q. ꝓin. in materia interpretationis extēsiue. ꝛ se quitur etiam do. Alex. in. l. inter stipulantē. §. sacram. ff. de ver. obli. ꝛ ꝓbatur ista conclusio ex his que statim. j. dicaꝫ in rn̄sionibus ad argumēta in cōtrariū ad que venio. Et ꝑ solutione considerāda est imprimis ratio statuti. ꝛ in hoc lꝫ Bar. consideret rationē ne mu tuo amore se spoliēt quasi ratio cōsiderata a lege in donatione inter viuos. vt in. l. j. ij. ꝛ. iij. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. fuerit ꝓpter statutū extensa ad donationē ꝛ relicta que fiunt in vltimis volūtatibus. Tñ ratio sua pōt in casu suo ꝓcedere. qꝛ loquit qñ maritus ꝓhibet relin quere vxori. ꝛ econtra vxorē relinquere viro. qꝛ nō videt ꝙ tūc possit alia ratio cōsiderari que pōt assignari qñ maritus reperit ꝓhibitus vxori relinquere: ꝛ de vxore nihil dicit. Nā reperio imprimis ꝙ bal. in sua solēni repetitione. d. l. cūctos populos. in statuto de quo agi mus dicit ꝙ tale statutum est odiosum ꝛ penale ꝓpter causam moti uam. ar. l. qui exceptionem. ff. de cōdi. inde. que causa motiua statuti fuit ꝓpter infestationes mulierū. Unī lex est penalis ad sedādas im portunitates mulierū introducta. ar. l. iiij. ff. de inoffi. testa. vbi lex su spicat ne mariti etiā cōtra filios inducant ad testandū de linimētis vxor ꝛ malicijs: ꝛ aliqñ etiā filij ꝓprijs priuent: quā rōnē leges non cōsiderāt in viris ꝛ vxoribus testātibus. qꝛ nō intendūt istis blandi tijs ꝛ infestationibus sicut vxores. vt etiam experientia docet: que est rerum magistra. vt in. c. ꝙ sit. de elec. in. vj. Unde sicut ius cōe voluit occurrere blāditijs vxorū ꝛ infestationibus ita statutū nō aūt ecōtra qꝛ in hoībus in qbus datur maior virtus perfectionis: ista ratio non fuit a lege ꝯsiderata vel a statuto: qđ a iure cōi declarationē recipit. l. fi. vbi glo. §. in cōputatione. C. de iure delib. ꝛ ꝑ Bar. in. l. oēs po puli. in. vj. q. princi. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ ista ꝓhibitio dicta rōne inducta fuit. Ne agnati ꝛ existētes de familia testatoris priuarent bonis: ꝛ cō seruarent agnationes ꝛ familie sicut in simili dicit Bal. in. l. maximū vitiū. C. de lib. ꝓte. Nā si lex cōis suspicat de nouercalibus malicijs ī dānum ꝓprij sanguinis testatoris. s. filior suor quāto magis debuit statutū ꝯsiderare ne testatores inducerent ad priuandū agnatos ꝛ re linquendum vxoribus que bona alior deferrēt in alienas familias ꝛ domos: q̄ rōnes non militāt ecōtra: tū qꝛ lex ꝛ statutū nō ita suspi cantur ꝙ viri vtant tot blāditijs ꝛ infestationibus. Sunt em̄ mulie res mobiles ꝛ incōstātes. vt in. c. forus. de ver. sig. Uiri aūt dicūtur a virtute animi. vt no. in. c. j. extra de clan. despō. Uñ non dubitauit statutū de blāditijs ꝛ infestationibus viror. Sunt etiā femine aua rissime. Uñ nō ita faciliter inducunt. ff. ad velleia. l. sed si ego. ꝛ habe tur in. l. neñsenius. ff. de neg. gest. Ita iura suspicant ipsas cōiter esse malas. vt in auc. vt matres debitrices. §. qꝛ vō. ꝛ habēt multas ma licias ꝛ vitia q̄ numerari difficile esset: vt dicit Albe. de rosa. in. l. fi lia inobitate. C. de inoffi. testa. tum etiā qꝛ ex quo bona mulierū cōi ter sunt dotes q̄ iam exiuerūt de patrimonio agnator: statuta nō ita curarūt ꝙ remanerēt in alienis domibus ad quas iā trāsiuerāt. Ex quibus ptꝫ ꝙ vtriqꝫ statutū ꝓhiberet relinq posset ꝑ eandē rōnē Bar. qꝛ rō de qua. s. assignari non posset: tñ in casu nr̄o posset rō de quo. s. ꝛ melior assignari: qꝛ statutū ꝓhibuit relinquere vxori ꝛ non econtra. Unde stante diuersitate rōnis que assignari pōt: de qua. s. nō habet locū rō de correlatiuis. vt dispositū in vno ad aliud extēda tur. vt dicit Bar. in. l. fi. ff. de accepti. ꝛ no. Bar. ꝛ alij in. d. l. fiñ. C. de indi. vidui. ꝛ no. glo. in. c. j. ꝛ ibi doc. de loca. ꝛ est cōis cōclusio doct. Igit in casu nr̄o nō dꝫ fieri extensio propter diuersitatem rationis.

5 † Quinimmo dico ꝙ lꝫ maritus ꝛ vxor sint correlatiua tñ disposi tum in vno nō dꝫ extendi ad aliud: qꝛ regula ꝑdicta ꝓcedit respectu eiusdē actus. Nā si aliqs ꝓhibitus est vēdere cēset qs ab eo ꝓhibit emere. vt in. d. l. fi. ꝛ ibi Bar. ff. de accepti. Itē hꝫ locū regula correla tiuor qñ fit respectu rei qꝛ ꝓhibet vēdi: qꝛ cēset ꝓhibita emi: ꝛ ita lo quitur lex fi. C. de cupres. ex luco dāphe. lib. x. ꝛ ibi Bar. Uñ in casu nostro ꝓhibitus est maritus in vltima volūtate vxori relinquere: cē setur vxor ꝓhibita capere ex vltima volūtate a marito adeo ꝙ si pe na esset marito relinquēti imposita: censeret imposita etiā vxori ca pienti: ꝛ ita loquit materia correlatiōis. secus aūt est in diuerso actu. Item qñ statutū respicit personā ꝛ non rem. Primum tenet soli dus ꝛ elegans doc. do. Nellus de sancto gemi. in suo solēni trac. ban nitor. in secūda parte secūdi tpis. q. ex. ꝛ ideo dicit ꝙ si statutū dicit ꝙ viri bāniti debeāt de ciuitate expelli vxores bānitor nō debent ex pelli nō obstāte regula correlatiuor qꝛ vera est ex eodē actu nō ex di uerso ꝛ ideo lꝫ ex bāno vxoris expellatur vir: non tñ ex bāno viri: et sic ex diuerso actu expelli dꝫ vxor. Ita in casu nostro lꝫ relictum viri in vxorem sit ꝓhibitum. Et sic vxor ex eodē actu sit ꝓhibita ac cipere ex relicto facto a viro: ꝛ sic non est ꝓhibita vxor relinquere: qꝛ diuersus est actus ꝛ diuersa dispositio. Secūdū vō tenet Bal. in. l. j. C. de cōi ser. ma. vbi dicit ꝙ si habens domū paruam iuxta ma gnam teneatur ex forma statuti illam vendere habenti amplam: nō tñ ille compellitur emere: qꝛ statutum respicit personam ꝛ non reꝫ: secus qñ rem quo casu dicit procedere tex. in. d. l. fi. C. de cupressis ex

luco dampbe.lib.xi. Ubi hanc distinctionē sequitur insignis doc.do. Jo.de pla. Sed in casu nostro statutum respicit personam relinquētis. ꝛ cui relinquitur. Igitur non debet extendi de psona ad personā fm̄ Bal.arg.l.j.ff.de consti.h. Sed in casu nostro cōcurrit ꝙ actus est diuersus a probibito. ꝓbibi.respicit personā ꝛ nō rem qbus cōcurrentibus non videri extēsio ꝑ pdicta. Ex quibus tollunt̄ multa que in contrarium adduci possunt que si recte inspiciant̄ loquunt̄ vel respectu eiusdem dispositionis: vel quando probibitio respicit rem ꝛ non personam: ꝛ ita loquitur text. fi.C.de indic.vidui.que loquitur respectu eiusdem viduitatis: ꝛ respectu eiusdem actus ꝛ rei. Sed in casu nostro statutum respicit personam ꝛ fieret extensio respectu diuersi actus ꝛ rei quod non reperitur iure cautum: si iura que in materia allegantur bene inspiciantur. ℭ Confirmantur superiora ex alio etiā quia talis probibitio relinquendi vxori dicitur

6 esse inducta odio vxorum. † Nam quando probibitio alienationis fit in singulares personas dicitur fieri odio illarum personaruꝫ.l.codicillis.§.matre.ff.de lega.ij.ꝛ in.l.cum ita legatum.ff.de condi.et demon.ꝛ no.dn̄s Alexā.in.l.filiusfami.in.§.diui.ff.de leg.j. Unde tale statutū censetur odiosum in odium vxorum editum: ꝛ impediēs eorum malicias ꝛ sagacitates in fauorem maritorum: qō odium et que ratio odij non militat econtra. Igitur non babet locum illa regula de correlatiuis. ℭ Postremo ostenditur boc idem ex mente statuti Parmensis. Nam statutum predictum cum bac probibitione ꝙ mariti nō possint vxoribus relinquere multa alia annectit que non conueniunt vxori relinquenti viro quod patet: qꝛ statutum probibet relinqui vltra certam quantitatem preter alimenta: iuxta aūt cōmuniter accidentia alimenta relinquuntur a maritis vxoribus: ꝛ non contra lex aūt adaptatur ad communiter accidentia.l.nam ad ea.ff.de legi. Item disponit ꝙ si acceptat alimenta nō debet iterum dotes petere: quod in viro cui relinqueretur ab vxore boc non credit. Item ꝙ dicta alimenta debeat ꝑcipere quousqꝫ vitam vidualē ꝛ bonestam seruauerit que exiguntur communiter ab vxoribus non a viris validum autem est argumentum a cōmuniter accidentibus. l.neqꝫ natales.ꝛ ibi glo.C.de proba. ℭ Ex quibus oībus ꝛ alijs de quibus in dicto statuto apparet ꝙ loqui voluit de probibitione viri in vxorem ꝛ non econtra. Igit̄ dicta mens est seruanda.l.fiue oportet.§.sufficit.ff.de excu.tuto. Ex bis patet ꝙ talis probibitio statuti cum limitationibus suis dicitur vna dispositio qualificata ꝛ limitata.arg.eorum que not.Barto.in.l.aurelio.§.idem quesijt.ff.de lib.lega. Unde dicta dispositio fit econtra proportionabilis vxore relinquente viro sicut econtra: non babet locum regula correlatiuorum vt voluit notanter dominus Antonius in.c.vniuersitatis.de senten.excōmunica.ex dictis Innocen.ibi pro boc glo.optima in.l.mancipia in verbo aduocandum in ratione sui ꝛ ibi Ja.but.Fulgo. ꝛ Pau.de cast.C.de seruis fugiti. Pro boc etiam facit: qꝛ ꝙ eadem probibitio censeatur vxori facta fit per viam extensionis: ꝛ repetitionis que fieri non debet ex quo non est probibitio eiusdem qualitatis in persona vxoris disponentis in virum per ea que notan.ponit Barto.in.l.seye.§.gayo.ff.de fun.instru.ad intellectum.l.fina.

7 §.seyo.ff.de lega.ij. ℭ † Preterea ex quo est vna probibitio continens limitationes: ꝛ plura equalis omnium debet esse determinatio.l.iam boc iure.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ in.l.si legatarius.§.j.ff.de le.ij.vbi per Barto. Igitur ex quo in casu nostro in vxore relinquente viro nō cadit omniuꝫ equalis determinatio non babet locum in ea ꝛ banc puto fuisse indubitatam mentem statuentium qui bene sciuissent boc disponere si voluissent. Ex quibus patet clara solutio ad vltimam rationem. ℭ Primo non est verum ꝙ in casu nostro fit materia fauorabilis: immo odiosa ꝛ penalis: nec Barto.loquitur boc casu vt clare probatum est. ℭ Secundo quia dispositio que loquitur in viro non potest in vxore verificari.arg.eorum que not.Bart. in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falci. ℭ Tertio quia procedit quando militat eadem ratio: ꝛ ita loquitur Bar.in.d.l.si constante.sed in casu nostro non militat eadem ratio. Igitur non potest fieri extensio quantuncunqꝫ materia esset fauorabilis vt per Bar.in.d.l.omnes populi in.vj.q.princip.in materia interpretationis extensiue.ff.de iusti.ꝛ iure. ℭ Ex quibus intrepide concludendum arbitror ꝙ dispositio dicti statuti locum non babet in vxore relinquente viro: et ita sentio. Laus deo. Bartho.soci.seneñ.ꝛc.

Summarium.

ℭ Non obstante statuto excludente filias dotatas a successione legitima filij masculi est triens partis in qua succederet de iure cōi. Sta tutū si excludit filias feminas donec vel quousqꝫ seu ꝙdiu supuixerint masculi cessantibus masculis femina reintegratur ad suā portionē quā a principio babuisset si nō fuisset exclusa.

2 Filia pterita pōt dicere testamētum nullū deficiētibus masculis existentibus vero non.

3 Filia exclusa a statuto nō est cōnumerāda ad faciendū partē cū filio masculo: ꝛ babetur pro mortua.

4 Uerbū reliquo: adiectū quātitati relicte ꝑ dote importat simplex legatum in quo non datur ius accrescendi.

5 Filius adoptiuus ꝯtra testm̄ patris naturalis pteritus nō babet cōtratabulas: ꝛ tn̄ institutus babet bñficiū pteriti.

6 Filius institutus in re certa facit partē alijs in legitima.

7 Frater qn̄ est oīno in testamēto a fratre pteritus nō obstat matri nec partē facit in cōputatione legitime.

8 Filia exclusa a fratre desinit esse sua qn̄ est simpliciter exclusa.

9 Filia non dicitur penitus exclusa cum excludatur ꝛ est ei dos data ꝓmissa vel relicta.

10 Legitima instituti non auget̄ si pr̄ nō exberedat in totū sed admittit ad aliquā partē loco legitime.

11 Filia nō cogit̄ esse cōtēta dote si clare apparet de nimia indiscretione patris sed petere pōt cōgrue se dotari.

ℭ Consilium.lxxv.

ℭ Dn̄s labia mea aperiat ꝛ spūssctūs illuminet intellectum.

Uiso testamento petri georgi statutis īclite ciuitatis Ferrarie: ꝛ bis que in facto narrantur recte pensatis. Uidebatur primo aspectu dicendū ꝙ legitima Caroli instituti a Petro eius patre ꝛ grauato de restituendo bereditatē Paule ꝛ Catherine sororibus suis ꝛ filiabus dicti testatoris esset tertia pars oīum bonoꝝ Petri deductis debitis ꝛ funeris impēsa iuxta.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi.test.non tamē deductis duabus milibus libraꝝ relictis filiabus iure institutionis pro dotibus dictarum Paule ꝛ Catherine. Cū legata nō minuant legitimam.vt tradit̄ in dicto.§. quarta. Et per consequens si in bonis testatoris deductis debitis testatoris ꝛ funeris impensa computatis in bonis dictis dotibus legatis remansissent.xij.tertia pars.ꝛ sic quattuor vident̄ esse legitima Caroli in qua grauari non potuit: ꝛ sic in ea succedunt veniētes ab intestato.l.qm̄ in prioribus. cū ibi no.C.de inoffi.testa. Ista conclusio probat̄ nā ex quo filia propter existentiā masculi si est dotata vel promissa dos excludit̄ a successione intestati ꝛ stare dꝫ doti sibi promisse a patre vel sibi relicta: iuxta no.per Bal.in.l.fi.de do.promis.ꝛ in aut.res que.C.cōia de lega.videt̄ exberedata a statuto ꝛ redacta ad instar extranei vt dicit Bal.in.l.maximū vitiū.C.de libe.ꝓte.ꝛ Bar.in.l.ij.§.sciendū.ff.de suis ꝛ legi.ꝛ sic lꝫ sit aliqd pro dote relictum nō videt̄ legitimā diminuere sicut si factū esset ꝓsone extranee: qm̄ ex quo filia est exclusa a successione videt̄ exclusa etiā a legitima iuxta plene no.p Bal.ꝛ moder.ꝛ maxime ꝓceptores meos do.Alex.ꝛ Are.in.l.gallus.§.ꝛ qd si tm̄.ff.de libe.ꝛ postbu.ꝛ per ꝯn̄s videt̄ ꝙ in computatione legitime ꝙ babeant̄ ac si non essent in rerū natura cū sint a successione ꝛ legitima excluse.l.fiue.§.fi.ff.de iurepa.l.si post morteꝫ.§.liberi.ff.de bo.pos.contra tab.ꝛ in.§.sed nostra.insti.de succes.libe.ꝛ ita al's vidi consultū per collegiū Paduanū. Et banc partē in filia simpliciter exclusa tenere videt̄ do.Pau.de ca.in suo cōsi.cclij.incip. Qm̄ fundamētum.ꝛ est de mēte Bal.in.l.si defunctus.C.de suis ꝛ legi.ꝛ fm̄ istam opi.consuluerunt dn̄s Nellus de sctō geminiano: ꝛ plures alij aduocati Florentini. ℭ Sed tn̄ premissis non obstātibus in casu nostro arbitror ꝙ legitima Caroli sit triēs portionis quā babiturus esset ab intestato si filie nō fuissent per statutum exclusē: ꝛ in effectu puto ꝙ beredes ab intestato Caroli in casu nostro sint babituri maiorem portionē pro legitima Caroli ꝙ babuissent de iure cōi nullo existēte statuto. Et sic possunt detrabere tantum tertie partis deductis debitis: ꝛ funeris impēsa: banc cōclusionem probo fundamento multū claro. Et pro declaratione premitto ꝙ statutū Ferrariēse quod inci p. Si autem decidit nullis relictis filijs.in proposito nibil facit: qꝛ statutū loqtur quādo pater moritur nullis relictis filijs: vel descēdētibus masculis. Sed in casu nostro testator mortuus est relicto filio masculo. Igitur non verificantur verba statuti. l.nō est sine liberis.ff.de ver.sig.ꝛ.l.j.C.de cōdi.inser. Igitur non verificatur dispositio.l.bos accusare.§.oībus.ff.de accusa.l.si seruum. §.non dixit ptor.ff.de acqui.bere.l.si ßuum.§.de viro.ff.sol.matri. vnde dictum statutum nibil facit in proposito. ℭ Quare capio statutū qō inci. Statuimus ꝙ filia vel neptis ꝛc.per quod statutum ni fallor arbitror questionē nostraꝫ determinari. Nam statutum pdictum in effectu vsqꝫ ad verbuꝫ. Donec.vult ꝙ filia debet remanere cōtēta dote sibi data vel ꝓmissa seu relicta: ne occasione alicuius legitime debite vel bereditatis possit fratres inquietare. Demum in verbo. Donec subditur. Donec erunt aliqui de descendentibus vel ascendētibus natis ex legitimo matrimonio: que verba propter dictionem. Donec: punctualiter in casu nostro significant ꝙ debeant esse contente existentibus masculis: ꝛ non molestare: sed eis mortuis sine descendentibus masculis ꝙ possint dicere se non esse contentas ꝛ masculos molestare: ac si a principio non fuisset a statuto exclusa. l.pater seuerinam.in.fi.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ in.l.titius. versi.quo ad.ff.de excu.tu.cum multis alleg.per Barto.in.l.fi.ff.ad tertul.et

1 † ideo Bar.ibi per dicta iura decidit questionem in proposito ꝙ si statutum excludit filias feminas donec vel quousqꝫ seu ꝙdiu superuixerint masculi cessantibus masculis femina reintegratur ad suā portionem quam a principio babuisset si non fuisset exclusa ꝛ ideo

dicit

2 dicit Bal. in. l. ij. C. de libe. ꝑte. † ꝙ lʒ existētibus masculis filia prete
rita nō possit dicere testamentū nullū iuxta plene no. ꝑ Bar. ⁊ alios
in. l. gallus. §. ⁊ qd si tantū. ff. de libe. ⁊ posthu. Tñ deficientibus ma
sculis possunt postea dicere testamētum nullū. ⁊ ita trāseūt ibi Bar
tho. de saly. ⁊ cōiter Moder. ⁊ est cōis opi. doc. in locis ibi locupletis
sime alleg. per do. Alex. preceptorem meū vbi videri possunt. Un
de in ꝓposito si pater decessisset intestatus lʒ filie a masculo fuissent
excluse existēte filio: tñ eo mortuo sine liberis masculis fuissent admis
se quelibet ad tertiā partē hereditatis ab intestato: ⁊ condito testō si
fuissent ꝓterite: vel sine iusta cā exheredate potuissent dicere testamē
tum nullū. iuxta tex. in auē. vt cū de ap. cognoscit̃ in. §. aliud quoqꝫ
capitulū. Unde cū fuerint institute in rebus certis. Idem est ac si es
semus in terminis iuris cōis quo iure lʒ institute in re certa: ex quo
admittebant̃ ad partē faciūt partē: ⁊ sic legitima ⁊ filioꝝ ⁊ filiarū di
citur esse triens totius: ⁊ per ꝯñs hodie: ⁊ a tpe mortis semꝑ legiti
ma censetur fuisse triens trientis: q᷑ ab intestato nō remanet successi
bilis nisi pro tertia ⁊ ꝓ duabus tertijs fuissent filie admisse: ⁊ per cō
sequens legitima ⁊ tertia tertie iuxta no. in. d. l. papinianus. ff. de in
offi. testa. ⁊ in auē. nouissima. C. eo. ti. cum si. ⁊ hoc est clarissimū fun
3 damētum ⁊ ineuitabile. † Sed adhuc maiorem cōfirmationē predi
cte conclusionis ostendo: illam etiam confirmo alio concludenti fun
damēto. Nā lʒ ab intestato filia non esset cōnumerāda qñ excluditur
a statuto ad faciendū partē filio masculo: vel etiā ꝓterita q̄ dotē ha
buisset: ex quo tāq̄ exclusa habet̃ pro mortua. d. l. si necē. §. si depor
tatus. ff. de bo. liber. l. j. §. filium. ff. de ꝯtratab. Tñ ex quo fuit a pa
tre instituta in re certa fuit cognita a testatore ⁊ hoc casu non cense
tur exclusa a statuto: quia statutum excludit ab intestato ⁊ nos sum⁹
in causa testati qñ est instituta quo casu statutum nō vendicat sibi lo
cum. vt declarat Pe. de ancha. in. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ Angel.
Imo. ⁊ Moder. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de libe. ⁊ posthu.
Et lʒ statutū predictuʒ qđ incipit. Statuimus. velit ꝙ stare debeat
contēta ea re q̄ sibi relicta est pro dote ⁊ ꝙ vltra petere nō possit: nō
obstat q᷑ loquitur qñ aliquid pro dote est relictuʒ quo casu instituta
4 non censetur. † Nā verbū relinquo: adiectū quantitati relicte pro do
te importat simplex legatū in quo nō dat̃ ius accrescēdi iuxta not. ꝑ
glo. ⁊ doc. in. l. his verbis. ff. de heredi. insti. ⁊ per Imo. late in. l. si ex
fundo. ff. eo. ti. ⁊ in. c. raynutius. extra de testa. ⁊ sic loquitur statutum
qñ aliquid est legatū pro dote quo casu non dicitur instituta ⁊ cogni
ta. Sed qñ est instituta lʒ in rebus certis sumus in casu non conside
rato a statuto ⁊ sic dicitur cognita ⁊ habet ius accrescēdi iuxta no. in
l. si quis priore. ff. ad trebel. ⁊ vt sua succedit in rebus certis ⁊ trāsmit
tit ⁊ in ea habēt locū iura ⁊ affectus suitatis prout per plura consu
luit no. do. Alex. ꝑceptor meus in cōsi. cxxxj. in. j. volu. incipit. Trās
missum est ad me. rōnes ibi videri possunt pro quo consilio al's legen
do. l. si filius qui patri. ff. de vul. ⁊ pup. adducebā tex. in. l. cum in ado
ptiuis. C. de adop. Ubi adoptiuus hodie ab intestato nō est cognit⁹.
⁊ tñ institutus est suus. ponderat ibi Bal. tex. in. l. non putauit. §. in
5 adoptione. ff. de bo. pos. cōtratab. † vbi filius adoptiuus contra testa
mentum patris naturalis preteritus non habet cōtratabulas: ⁊ ta
men institutus habet beneficiū ꝓteriti ⁊ lʒ Bal. in. l. quotiēs. ff. de he
re. insti. dicat ꝙ institutus in re certa non est suus heres: tñ cōtrariuʒ
tenēt cōiter moderni Se. Roma. in. l. apud iulianū. §. ideʒ iulianus.
ff. ad trebel. Ita etiā tenuit insignis doctor dñs Ioānes de mōte spe
rello de Perusio in. l. si fratris. C. de iure delib. q᷑ talis institutio hʒ
ius accrescēdi ⁊ virtualiter ⁊ in potētia ius habet ad vniuersalē suc
cessionē ⁊ sequuntur ibi moderniores perusini videlicʒ dñs Petrus
Philippus dicens ita fuisse consultum per dñm Richardū ⁊ Bar
tho. de saly. in consi. qđ incipit. Uiso puncto. ⁊ per Bar. in consi. qđ
incipit. Super eo qđ queritur. Siue ergo dicatur sue siue non: non tñ
considerantur vt extranee ⁊ excluse sed vt filie a testatore cognite ra
tione institutionis: vt cōsuluit do. Alexā. in. d. consilio. ⁊ sic admisse
ad partem ⁊ cognite a testatore tanq̄ filie propter institutionē faciūt
partē masculo in cōputatione legitime argumēto notabili in. l. ple
num. §. si coniunctim. ff. de leg. j. ⁊ in. l. hmōi. §. j. ⁊ ibi Dy. ⁊ Bar. ff.
de leg. j. Uidemus em̄ ꝙ ille qui admittitur ad aliquam partē facit
6 partem. vt pʒ ex no. subtiliter ꝑ Bar. in. l. j. in fi. ff. de bo. pos. cōtrata
bu. arg. l. j. §. aduersus. ff. ne quid in frau. patro. ¶ † Confirmat̃ hoc
idem. nam filius institutus in re certa etiam si minus sit in illa institu
tione que sit in legitima ⁊ vocet se contentum in illa re facit partem
alijs in legitima. vt clare voluit Ange. in. l. pater filium. ff. de inoffi.
testa. in ver. Qđ autem esset si vnus filiorū fuisset institutus in re mi
nima. ita etiam dicendum est in casu nostro ꝙ lʒ filie deberēt stare ta
cite ⁊ contente rebus certis in quibus sunt institute. Tñ institute fa
7 ciunt partē in cōputatione legitime. ¶ † Ista cōclusio etiam probat̃
optime per ea que voluit Bal. in auē. nouissima. ad fi. C. de inoffi. te
sta. vbi dicit ꝙ qñ frater est oīno in testamēto a fratre preteritus nō
obstat matri nec partem facit in computatione legitime: q᷑ habetur
pro mortuo: sed si sit institutus etiam in vno nummo tunc obstat ma
tri ⁊ facit partem in cōputatione legitime. Nam si sunt plures filij in
stituti etiam in re certa faciunt partem ⁊ omnes veniunt ad vnā ter
tiam vel vnum semissem. vt in auē. de triēte ⁊ semisse. §. j. ⁊ in. d. auē.
nouissima. ⁊ in istis terminis cōsuluit etiā do. Pau. de ca. in ꝯsi. cclij.
incip. Super primo puncto. Ubi in fine dicit. ꝙ excluse non facerent
partem: tñ vocate a testatore bene faciunt parteʒ nec sunt extraneis
equiparande q᷑ alia ratio est in filiabus q̄ in extraneis. Nam filie ha
bent spem de propinquo extraneus nullā vel valde remotam. iuxta
no. per Bar. in. l. is potest. ff. de acqui. here. Unde iudicari debent vt
incluse non vt excluse. Idem voluit etiam Pau. de ca. in seq. consil.
cccliij. incip. Quoniam fundamentum. Ex quibus concludo ꝙ cum
in casu nostro filie fuerint institute in maiore quantitate q̄ esset legi
tima ꝓ dote ⁊ qđ fortius est masculis substitute iudicari debēt nō vt
excluse sed vt incluse a testatore ⁊ honorate titulo institutionis prout
de iure cōi testator tenebatur. vt in auē. vt cum de appella. cogno. §.
aliud quoqꝫ capitulum. Et in hoc fundamento non reperio contra
dictores qm̄ Bal. Ang. ⁊ Rapha. in. d. l. papinianus. §. vnde si qs
ff. de inoffi. testa. ⁊ alij quos refert do. Alex. in. l. plenum. §. si duob⁹.
ff. de leg. j. loquitur in filia simpliciter dotata ⁊ sic exclusa non institu
ta in dote ⁊ sic incognita in quo casu alias etiam consulendo ⁊ deci
dendo respondi. ¶ Ad predictoꝝ confirmationē accedat. nam etiā
probabilis est opinio ꝙ ex quo in casu nostro filia non est simplici
ter exclusa sed stare debet doti sibi date promisse vel relicte ⁊ sic de
8 bet esse dotata videtur ꝙ partem faciat. † Nam dicit do. Alex. prece
ptor meus in. d. consilio. cxxxj. ꝙ tunc filia exclusa a fratre desinit es
se sua quando est simpliciter exclusa. Secus qñ filia dotata esset ex
clusa qm̄ dos succedit loco legitime. vt in. l. qm̄ nouella. C. de inoffi.
test. ⁊ in auē. res que. ⁊ ibi Saly. in scđo no. C. cōia de leg. Sed qñ fi
lia haberet legitimā vel aliquid loco legitime non censetur exhereda
ta: ⁊ sic exclusa. l. papinianus. §. si quis mortis. ⁊ ibi ponderat An
ge. ad statutum excludens feminas. ff. de inoffi. testa. Si ergo non cē
setur exheredata igitur nō desinit esse sua ⁊ per aliam rationē de qua
ibi latius per eum ⁊ sic si censetur sua ⁊ non exclusa sed ad legitimam
vocata ⁊ inclusa debet partem facere. ¶ Preterea aliud est qñ sta
tutuʒ simpliciter excludit: quo tñ casu dʒ dotari. iuxta. l. qui liberos.
ff. de ritu nup. vel si statutum dicit ꝙ non succedit sed si non est dota
ta ꝙ dotari debeat: quo casu dos non videt̃ succedere loco legitime:
⁊ aliud qñ vult ꝙ dotata excludat̃ quo casu dos subrogatur loco le
gitime. vt no. distinguit Pau. de ca. in. l. titio centum. §. titio genero.
ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ dicit ꝙ est ipsa veritas rationibus de quibus
ibi per eum: ⁊ ſm illam sepius consuluit ⁊ prius idem dixerat ibi do
mi. Cuma. ⁊ consuluit Pau. de ca. in cōsi. cviij. incip. Super eo quo
queritur. ⁊ in pluribus alijs consilijs suis. ⁊ ſm istam late consuluit
9 do. Alex. in cōsi. xiij. in. iij. vol. † Ex quibus infero in proposito ꝙ cū
filia excludatur cui est data dos promissa vel relicta: talis dos succe
dit loco legitime: ⁊ sic filia non censetur penitus exclusa sed ad legiti
mam sue portionis que de iure cōi debebatur vocata: ⁊ ꝑ consequēs
partem facere debet masculis in computatiōe legitime. Secus quā
do censetur exclusa: ⁊ non vocata ad legitimam: quando est simplici
ter exclusa: licet etiam statutum dicat ꝙ dotari debeat: vel ꝙ doteʒ
petere possit. ¶ Confirmatur ista opinio in terminis. Nam qñ sta
tutum vult ꝙ filia stare debeat contenta dote sibi relicta in testamen
to tunc non dicitur correctum ius commune in modo relinquendi: et
succedit loco legitime. ita dicit Bal. post Iaco. butri. in. l. qm̄ in prio
ribus. in. ij. q. C. de inoffi. testa. ⁊ late do. Alex. in consi. lv. in. ij. volu.
⁊ sic relictum pro dote non patitur dilationem: q᷑ surrogatur loco le
gitime. vt declarat do. Alex. in consi. clxxix. in. v. volu. ⁊ do. Bene.
capra in suo consi. lxxxviij. in primo dubio. ¶ Ex quibus in proposi
to infertur ꝙ si filie dicuntur ad legitimam vocate partem facere de
bent in computatione legitime cum omnium vna sit filiorum legiti
ma in auē. nouissima. C. de inoffi. testa. ⁊ in corpore vnde sumitur: a
qua filie non censentur excluse. ⁊ hoc casu videtur de plano procede
re opinio illorum qui dicunt ꝙ filie dotate excluse a statuto faciunt
numerum in computatione ⁊ consideratione legitime ratione dotis
quam habent. nec sit maior legitima propter exclusionem femina
rum a successione ab intestato: q̄ esset illis succedentibus hoc voluit
Bal. in. l. huiusmodi. §. si filio. ff. de leg. j. cum quo transeunt ibi Io.
de Imol. ⁊ Bal. in. d. auē. nouissima. in vlt. q. ⁊ in. l. vnica. in. vj. q. C.
qñ nō pe. par. ⁊ in. l. j. §. j. C. de ca. tollē. ⁊ in consilio qđ incip. Statu
to cauetur ꝙ filia. ⁊ in pluribus alijs suis cōsilijs. ¶ Et ad maioreʒ
declarationem premissorum considero ꝙ quando filia est exclusa li
cet debeat dotari non dicitur aliquo modo ad legitimam vocata vt
dixi. nimirū si legitima filiorum est tertia totius reliq patrimonij q᷑
nulla filiabus legitima attribuitur ⁊ quia filijs relinqui totum ab in
testato debeatur ⁊ filiabus ⁊ filijs debebatur tertia eius quod ab in
testato ⁊c. vt habetur in. d. l. papinianus. §. quoniam autem quarta:
⁊ hoc casu procedunt que dicit Ang. in. d. §. vnde si quis. qui loqui
tur quando filia non dotata dotari debet. ⁊ hoc casu procedere po
test glo. in. d. §. vnde si quis. in qua potissimum est fundamentum.
pro cuius intelligētia considero ꝙ de iure antiquo in hereditate aui
nepos ex filia tanq̄ agnata non succedebat in aliquo in hereditate
aui. Sed postea statutum fuit ꝙ succederet cum diminutione tertie

partis:vt in.§.item vetustas.insti.de here.que ab intest. Unde stan te filio ⁊ nepote ex filia successio filij est in.octo vncijs qui prius ad to tum admittebatur nepotis aũt in quattuor vncijs qui prius nõ ad mittebatur ad aliquid. Unde nepos nõ excluditur a successione aui materni:sed admittitur ad partẽ successionis ab intestato de nouo Non mirum si legitima est ibi quarta octo vnciarum ⁊ nepos nõ facit partem. Sed in casu nostro filia ex forma statuti excluditur ⁊ exhe

10 redatur a successione sibi delata de iure cõi. ¶ † Unde sicut quando exheredatur a parte si in totum valide exheredatur legitima aliorũ esset triens totius ſm Dy. Bal.⁊ cõiter doc.in.l.pater filiũ.ff.de in offi.test.a quo non discrepat Bar.respectu filij vniuersaliter insti tuti de quo articulo late tradit preceptor meus dñs Alex.in.l.ple num.§.si duobus.ff.de leg.j.⁊ si pater nõ exheredat in totũ sed ad mittit ad aliquã partẽ loco legitime ⁊ tũc legitima istituti nõ augeť sed est eadem ac si ille non fuisset exclusus ſm Bal.in.d.auť.nouissi ma.⁊ Ang.⁊ alios in.d.l.pater filiã. Ita dicamus in statuto cuȝ de exhereda.patris ad exclusionẽ statuti arguãt doc.vt per Bar.in.l. j.§.sciendũ.ff.de suis ⁊ legi.⁊ in materia propria in.d.l.pater filiũ. vt si statutum excludit in totũ etiã a legitima tunc non faciant partẽ ⁊ ita procedit opi.Ang.⁊ aliorum relatorum per do.Alex.in.d.§.si duo bus. Si võ non excludit in totum a successione iuris cõis sed aliquid reseruat loco legitime tunc faciunt partem ⁊ non augetur legitima fi liorum sed eadẽ debeť sicut si filie nõ essent exclusecum vna sit legiti ma filiorum omnium de iure cõi a qua filia nõ reperitur exclusa:alias nedũ filia excluderetur per statutum sed pater grauaretur:quia in mi nus posset filium grauare qđ nõ fuit intẽtionis statuentium reseruã do aliquid pro legitima filiarum:licet enim fuerit intentio statuentium impinguare portionem masculorum ad conseruandam agnationeȝ respectu vniuersalis successionis:non tñ fuit intẽtio arctare potesta tem paternam in restituendo que arctatur quia in maiori portione pos set grauare si legitima augmẽtaretur iuxta.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.testa. Unde inducta ad vnuȝ effectum nõ debent alium opera ri.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.maxime in arctãdo patrem in testan do.arg.no.in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.oblig. Un de dicatur impinguata successio vniuersalis filij propter quam satis fit menti statuentium ⁊ non arctatur potestas paterna ⁊ non legiti ma filij propter quam arctraretur ⁊ vltra in hoc exorbitaret a iure communi.c.cũ dilectus.de consuetu. ¶ Et puto hanc esse verissimã considerationem per quã opiniones ad concordiaȝ reducũtur. Sed in casu nostro non fuit totuȝ exclusa quia ex quo voluit ꝙ filia sit cõ tenta dote sibi data promissa vel relicta ⁊ non possit aliud petere de legitima vel hereditate patris voluit ꝙ tempore mortis patris ꝙ quando agitur de successione patris ⁊ legitima esset dotata vel dos promissa vel relicta alias non censetur exclusa iuxta not.per Bald. in.l.si pater.C.de spon. Bar.in consi.quod incip. Quidam decessit intestatus.⁊ Pau.de cast.in.l.de diuisione.ff.solut.matrimonio. Unde statutum non in totum excludit a successione: sed reseruat quod debeat per partem dos dari vel per ascendentem vel promit ti loco legitime:fuit enim statutum tunc confisum de patre ꝙ ipse in dote esset moderator ⁊ arbiter vt dicit Bald.⁊ Pau.de ca.in auť. res que.C.communia de successio.quia presumit statutum ꝙ pater competenter de dote prouidebit.cum nullus amor vincat paternuȝ. l.fi.C.de curato.furio. Nec patre amicus melior inuenitur.l.quidam cum filium.⁊ ibi Ang.ff.de here.insti.voluerunt statuta ꝙ dos esset data promissa vel relicta ad hoc vt a successione excluderetur: ⁊ sic reseruata loco legitime.quod etiam patet ex forma statuti dum sta tutum dicit. Nec vltra illud occasione legitime ⁊c. Unde vult ꝙ vl tra dotem vt supra non possit petere occasione legitime vel heredi tatis.⁊ sic excludit tantum a supplemento legitime quod relictum

11 est.arg.l.oĩmodo.C.de inoffi.test. ¶ † Nec tamen licet statutũ di cat ꝙ sit contenta dote pater posset esse nimis indiscretus quia sta tutum intelligi debet ꝙ in dubio presumitur pro patre sed si clare appareret de nimia indiscretione filia non cogeretur esse contenta sed petere posset congrue se dotari vt pulchre consuluit Pau.de cast.in consilio.cviij.incipit. Super primo quesito. ¶ Ex quibus iterum concludo ꝙ aliquando ⁊ primo statutum excludit filias sim pliciter ⁊ tunc licet debeant dotari illa non est loco legime vt per Bart.in.d.l.ticio centum.§.ticio genero. Aliquando ⁊ secundo sta tutum simpliciter excludit filias vult tamen ꝙ dotari debeant et tunc etiam dos non succedit loco legitime ſm Cuma.⁊ Pau.in d. §.ticio genero ⁊ tunc quia filiabus nec reseruatur legitima nec ali quid loco legitime qui his duobus casibus censentur excluse a succes sione ⁊ a legitima iuxta plene no.per preceptores meos do. Alexã. ⁊ domi. Are.in.l.gallus.§.⁊ quid si tãtum.ff.de lib.⁊ postu. Non mi rum si nõ faciunt partem in computatione legitime ⁊ ita loquuntur alique auctoritates ex alleg.per do. Alexan.in.d.l.plenum.§.si duo bus. ¶ Aliquando ⁊ tertio filiabus debet esse dos data vel promis sa ad exclusionem.⁊ tunc dos debetur loco legitime:⁊ sic statutum non excludit in totum. Sed reseruat aliquid loco legitime:⁊ tunc de necessitate faciunt partem: ⁊ procedunt alie opiniones.⁊ est veris

sima concordia ⁊ bene superioribus probata.quam etiam confirmo auctoritate illustris doc. domi. Anto.de bu.in suo subtili consilio.⁊ notabili.xxviij.in stampa alias.xli.incip. In questione ista varia sũt scripta scribentium.vbi vult quod quando filie excluduntur ⁊ reser uatur dos habet illam iure successionis intestati quia excipitur a successione intestati. Igitur debet esse eiusdem nature ⁊ in tali dote inesse legitimam vt ibi subtiliter per eum qui in effectu concludit ꝙ respectu legitime faciunt partem ⁊ impinguant successioneȝ mascu lorum vniuersaleȝ ⁊ non legitimam licet intẽdat ⁊ declarat alio modo cuius auctoritatem magnifacio attenta eius doctrina ⁊ bonitate:⁊ quia refert se consuluisse alias. Et ꝙ ita tunc dicit maturius etate cooperante:rõnes cuius non refero:quia in stampa videri possunt. Et ita concludo. ¶ Illud autem habeo pro indubitato ꝙ si parteȝ non facerent quod tamen reputo non verum in casu nostro:tamen dotes relicte tanꝙ es alienum primo essent detrahende.put voluit Ang.in.d.§.vnde si quis.cũ cõcordantijs alleg.per domi. Alex.in d.§.si duobus.⁊ per do. Rapha.cuma.in consilio.xxxv.⁊ Fulg.cõ silio.xxvj. Et in terminis quãdo censentur exclusa a successione ⁊ a le gitima vt supra alias in quodam consilio decisiuo in magna causa determinauimus cõuocato collegio insignis preceptor meus dñs Jo. Bapti.de sancto seuerino ⁊ ego.⁊ apparet illud consilium in stam pa post quedam scripta mea in titulo de exceptionibus prout ibi vi deri potest. Laus deo. Barto.soci.seneñ.⁊c.

Summarium.

☞ Substitutio facta de fratribus filijs masculis morientibus sine here de nõ pcedit testatore moriẽte absqȝ filijs masculis relictis filiabus.

1 Uolũtas defuncti pualere debet in vltimis volũtatibus.

2 Pluralitas resoluitur in singularitates qñ testator simpliciter sub stituit filijs post mortem sine expressione nominis collectiui si deces serint sine filijs.

3 Institutio directa nõ includit psonas nõ expssas.

4 Substitutio facta in vno casu in psona substituti nõ extẽdiť ad aliuȝ casum in eadem persona.

5 Substitutio facta vno tpe nõ extẽditur ad aliud tẽpus.

6 Substitutio facta filio suprstiti si decesserit sine filijs nõ extẽdiť ad ca sum qñ predecessit.

7 Substitutio vulgaris facta in casu quo posthumus nascať ⁊ nõ sit he res nõ extẽdiť ad casum quo posthumus nõ nascatur.

¶ Consilium.lxxvi.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsctũs illuminet intellectum.

Jsis testamẽto spectabilis Joan.and.substitutionibus in eo factis ⁊ oĩbus que in fa cto narranť recte pẽsatis. Uidebatur prima consideratio ne dicendũ ꝙ quis testator decesserit nullis relictis filijs masculis: sed tñ filiabus predefunctis:tñ prius Richardo ⁊ Bartholomeo eius fratribus institutis filijs ⁊ substitutis ꝙ virtute dicte substitu tionis admittanť filij dictorum fratruȝ virtute substitutionis vulgaris ad minus. Nam ipsi sunt substituti sub conditione si filij nati ⁊ insti tuti decesserint sine filijs quo casu sunt substituti eorum parentes et ipsis deficientibus ipsi sunt substituti:⁊ sic isto casu deficiẽtibus fra tribus sunt substituti in casu quo filij nati non essent heredes. Igitur extendi debet substitutio vulgaris ad alium casum si filij non nascẽ tur:⁊ sic non potuerunt esse heredes:quoniam substitutio vulgaris facta in vno casu extenditur ad alium.l.gallus.§.⁊ quid si tantuȝ.ff. de libe.⁊ posthu.⁊ ibi Bar.⁊ Ang. Imo.⁊ Moder.⁊ per Bald.in ij.q.ff.de vulg.⁊ pupil. ¶ Confirmatur ista opinio per tex.in.l.fi.ff. de insti.⁊ substi.sub condi.factis. Ubi substitutio facta si posthumus non nascatur ⁊ non sit heres videtur extendi ad casum quando post humus non nascitur quia contrariorum eadem est disciplina.l.⁊ si con tra.ff.de vulg.⁊ pupil.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de ver.oblig. ⁊ ibi Bar. ¶ Tertio pro eadem parte facit. Nam testator excluden do filias propter filios masculos ⁊ propter fratres ⁊ filios fratrum ab vniuersali successione videtur considerasse conseruationem agna tionis ⁊ vnicam rationem considerasse sicut in simili in statuto dicit Bal.in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.⁊ Jo.and.late referen do disputationem Jaco.de are.in rub.de succes.ab intest.in addi.spe cu.⁊ in specie ponit in testamento Jo.and.in addi.spec.in ti.de testa men.referendo disputationem Richar.malum. Sed ista ratio mili tat in casu nostro quando nulli reperti sunt filij masculi tẽpore mor tis. Igitur debet fieri extensio fideicommissi ad istum casum.arg.no ta.per Bal.in.d.l.maximum vitium.quia si hoc dicimus in statutis fortius in fideicommissis. Item a ratione ampliatur ⁊ restringitur fideicommissum.l.cum pater.§.dulcissimis.⁊ ibi Bar.ff.de leg.ij. ⁊ in specie etiaȝ glo.Bal.⁊ alij in.l.quis.C.de fideicõmis. ¶ Quar

1 to eadem conclusio confirmatur. † Nam in vltimis voluntatibus p ualere debet voluntas defuncti.l.in conditionibus primum locum. ff.de condi.⁊ demon.l.ex facto.la grande.ff.de here.insti.⁊ in.l.iij.§. conditio.ff.de adimen.lega.⁊ ideo videmus ꝙ fideicommissaria sub stitutio potest induci tacite ⁊ per cõiecturas.vt in.l.titia seyo.§.seya libertis.

libertis.⁊ ibi Pau.de cast.ff.de leg.ij.⁊ in.l.cum proponebatur.eo.
ti.⁊ no. Pau.de cast.in pulchra questione in.l.penul.C.de impu.et
alijs substit. Sed in casu nostro videt̃ constare de voluntate defun-
cti ꝙ voluit preferre fratres ⁊ filios fratrum filiabus. Igitur illa vi
detur attendenda ⁊ videt̃ induci tacita substitutio fratrum etiaȝ hoc
casu. ¶ Quod autem ista videatur fuisse voluntas ostenditur. Pri
mo. Nam filijs superexistentibus post mortem ⁊ demum mortuis
sine filijs non superexistentibus fratribus vocãtur filij fratrum ex-
clusis filiabus. Igit̃ ptȝ ꝙ preponere voluit filios fratrũ filiabus.
Et per consequẽs hoc idem censetur voluisse si sine filijs decederet et
fratribus non superexistentibus. Nam vna pars testamenti ꝑ aliaȝ
declaratur.l.qui filiabus.in prin.⁊.l.si seruus plurium.in fi.ff.de le.
ij. Hoc idem videtur secũdo ostẽdi ex alio qñ testator dicit. Et si quẽ
vel quos ex dictis filijs masculis mori contigerit ⁊c. videtur velle ꝙ
existẽtibus pluribus filijs masculis si vnꝰ decederet sine liberis ad-
mitterentur fratres ⁊ filij fratrum deficientibus fratribus. † Nã qñ
2 testator simpliciter substituit filijs post mortem sine expressione no-
minis collectiui si decesserint sine filijs: pluralitas resoluitur in sin-
gularitates.iuxta.l.falsa.in fi.ff.de condi.⁊ demon.⁊ vno decedente
sine liberis superstite fratre admittitur substitutus.vt videtur ꝓba
ri in.l.titius.§.gayo.ff.ad treb.⁊ tenẽt Imo.⁊ Pau.de ca.in.l.here
des mei.§.cũ ita.ff.ad treb.vbi hanc opi.sustinui. Igitur fortius in
casu nostro in quo oĩbus ⁊ cuilibet facta est substitutio si decesserit si
ne filijs per illud verbum. Si quem.qᷓ est distributiuũ ⁊ cuilibet in-
solidum actum attribuit.l.qui filiabus.in prin.⁊ ibi no.ff.de leg.ij.et
sic cuilibet censetur facta substitutio. Si ergo in portione vnius filij
predilexit fratres ⁊ filios fratrũ ipsis filijs masculis. Igitur fortius
in portione omniuȝ filiorum masculorum ꝓdilexit filiabus ipsos fra-
tres ⁊ filios fratrum ⁊ sic videt̃ seruanda voluntas defuncti. ¶ Vl-
timo ex prima substitutione colligit̃ ꝙ predilexit primo filios ma-
sculos. Secundo loco filios filiorum quos posuit in cõditione.iu-
xta.l.lucius.de here.instit. Tertio loco fratres. Quarto loco filios
fratrum exclusis filiabus feminis. Quãquã ergo non venit casus a
testatore expressus ex verbis consideratis scilȝ ꝙ filij superessent et
decederẽt sine filijs: sed casus quo filij non superfuerunt non expres
sus. Tamẽ si de hoc casu fuisset interrogatus testator idem dispo-
suisset vt ex alio casu prouiso colligitur. Igitur concludendũ est ꝙ
etiã hoc casu habeat locum fideicõmissuȝ in personis filiorũ fratrũ.
argu.glo.not.quã ibi approbant docto.in.l.tale pactum.in fi.ff.de
pac.⁊ tex.cũ ibi no.in.l.titius.§.lucius.ff.de libe.⁊ postu.⁊ in.l.fi.C.
de posthu.heredibus institu.⁊ in.l.iij.C.de inoffi.testa.cum multis
simi. Et hec sunt que sentio difficultatem facere contra filias in pre
senti consultatione. ¶ Sed premissis non obstantibus cõtrariam
sententiã veriorem esse existimo: ꝙ immo ex nullo capite dictarum
substitutionũ possint filij fratrũ admitti exclusis filiabus testatoris
neqȝ ex testamẽto. neqȝ ab ĩtestato virtute clausule codicillaris. Sȝ
puto dictas filias succedere eorũ patri ab intestato iuxta autenticã ĩ
successione.C.de suis ⁊ legitimis.⁊ in corpore vnde sumitur. Et im-
primis ꝙ nõ admittãtur ex testamẽto. Cõsidero ꝙ testator duas fe
cit directas institutiones. Primo enim instituit filios masculos qui
superessent tempore mortis. Secundo non existentibus filijs insti-
tuit fratres ⁊ in secunda institutione directa tantũ sunt instituti fra-
tres.⁊ non filij fratruȝ quos grauauit debere filias dotare in quibus
dotibus eas heredes instituit. Vnde non possumus dicere ꝙ veniãt
filij fratrum: ex quo testator hoc non dicit.l.labeo.ff.de suppel.lega.
⁊ in.l.in ambiguo.ff.de reb.dub. Si enim habuisset in mente hoc fa-
cere ex quo non fecit hoc non releuat.l.qdam cum filium.ff.de here-
3 dibus instituen. † Itẽ institutio directa non includit personas non
expressas qꝛ fieri dȝ expresse ⁊ palam.⁊ nõ inducitur ex tacita men
te vt in.l.heredes palam.ff.de testamẽtis in ꝓncipio.⁊ in.l.j.ff.si ta-
bule testamẽti exta.verumtamẽ est ꝙ si testator non potuit prouide
re ne testamentum subuerteretur aliquo casu tunc inducitur directa
institutio ex cõiecturata mẽte iuxta text.in.l.iij.C.de inoffi.testamẽ.
qᷓ est ibi speciale. Igitur in contrariuȝ est ius commune quãdo po
tuit sicut ĩ casu nr̃o prouidere.nam sicut in prima substitutione co-
gitauit substituẽdo nõ solum de fratribus sed etiã de filijs fratrum.
Ita potuit vocare in secunda institutione filios fratrũ deficientibus
fratribus. Potuit etiã prouidere ex quo post mortem filij mascu-
li nati in vita ⁊ fratrum institutorum testator vixit tanto tempore
ꝙ poterat testamentum mutare. Vnde non potest induci institutio
directa ex mẽte testatoris vt probat tex.in.d.l.iij. Quinimo hoc idẽ
est in substitutionibus qñ testator mutare potuit ⁊ non mutauit: qꝛ
non inducuntur ex tacita mẽte.l.ꝙ si filius.ff.de capti.ſm ꝙ illam
intelligit Bart.in.l.j.ff.de vulg.⁊ pupil.in secundo effectu.ver. Al
terius quero. ¶ Ex quibus patet ꝙ friuolum est fundamentum ꝙ
ex quo testator.s.in restitutione non soluȝ vocauerat fratres sed etiã
filios fratrum ita eniȝ in institutione videtur vocasse. Quoniaȝ hoc
non dixit. Igitur nec nos dicere debemus.l.si seruum.§. non dicit
pretor.ff.de aqui.here.⁊ in specie optime probatur in.l.cõmodissi-
me.ff.de lib.⁊ posthu.vbi ĩ institutione directa dispositio in vno ca
su non extẽditur ad aliuȝ etiam ad cõseruandũ testamẽtũ a preteri-
4 tiõe filij. † Vnde dicimus qᷓ est fortius ꝙ substitutio facta in vno
casu in ꝑsona substituti non extenditur ad alium casum in eadẽ ꝑso
na: ⁊ ideo si substituo filiũ meũ nasciturũ ĩ vita non includitur si na
scatur post mortem arg.d.l.cõmodissime.ſm Bar.in.l.gallus.§.⁊
quid si tantũ.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ Bar.in.l.lucius.§.titius.eo.ti.⁊
est casus.⁊ ibi not. Io.de imo.in.l.si pater filio. ff.de heredi.insti.et
hoc non est ex alio qꝛ si est substitutus nasciturus in vita qui nascit̃
post mortem non dicit̃ esse persona substituta: vt not.in.d.l.cõmo-
dissime.nisi quãdo testator disposuisset referẽdo se ad certam perso
nam: quo casu ex mẽte põt dici in alio casu instituta eadeȝ persona:
vt in.l.lucius.⁊ ibi Bar.⁊ in.l.fi.C.de posth.here.instit.qꝛ admitti
tur certa persona instituta. Igitur in casu nostro institutis fratribꝰ
non extenditur ad filios fratrum qꝛ sunt diuerse persone ⁊ sic non in
5 stitute: ⁊ fortius ꝗ in.d.l.cõmodissime. ¶ Videmus etiã ꝙ † substi
tutio facta vno tempore non extendit̃ ad aliud tempus.l.si ita quis.
⁊ ibi Bar.ff.de vulga.⁊ pupilla.⁊ no. Bar.in.l.si mulier co.tit.§.j.
Igitur fortius non debet extendi ad aliam personam. Si enim vo-
luisset testator in institutione filios fratrum vocare expressisset sicut
expresserat in precedenti substitutione.arg.l.vnice.§.sin autem ad
deficientis.C.de cadu.tollen.⁊ in.c.ad audientiam de decimis ⁊ ista
sufficiunt: qꝛ in hoc conclusio caret probabili dubitatione. Nec sup
ea dixissem nisi ab aliquibus esset factum fundamentum. Nunꝗ
enim inueni ꝙ pr̃ia substitutio directa extendatur de casu ad casum
nisi quando testator non potuit prouidere vt testamentũ cõseruaret̃
non autem in terminis nostris vt est casus in.d.l.cõmodissime. Mi
nus etiam dici potest ꝙ fratres transmiserunt hanc hereditatem
non aditam: tuȝ quia hereditas fratris non transmittitur.l. quoniã
sororem.C.de iure delibe. Item qꝛ hereditas est affecta. Vnde non
tractatur de transmissione.l.vnica.§.pro secundo.C.de cadu.tollẽ.
⁊ quia erat sub conditione delata.l.vnica.§.sin autem sub conditio-
ne.C.de cadu.tollen.cum simi. Aut filij fratrum volunt admitti ex
prima substitutione.⁊ nullo modo possunt licȝ sint pupillariter sub
stituti: ex quo filius postea natus mortuus est viuente testatore.ca-
sus est in.l.ꝙ si filius.ff.de capti. Nec querendum est de tacita vul-
gari comprehensa pupillari: tuȝ quia isto casu non includebatur: ex
quo facta fuit in persona eiusdem vulgaris expressa.l. cũ filio.⁊ ibi
not.ff.de vulga.⁊ pupil. Prouisio enim hominis cessare facit proui
sionem.l.maritus.C.de procur. Preterea non habet locum tacita
vulgaris ex quia post mortem pupilli testator multo tempore super
uixit: vt in.d.l.ꝙ si filius.quam ita intelligit Bar.in.d.l.j.ff.de vul.
⁊ pupil.in secundo effectu. ¶ Aut isti volunt admitti ex fideicõmis
saria ⁊ hoc non possunt triplici rõne. Prima quia institutus mor-
tuus est viuente testatore: ⁊ sic institutio effecta fuit caduca: ⁊ nõ po
tuit adiri hereditas. Igitur fideicommissum extinguitur casus est
in.l.eam ꝗ.C.de fideicom.⁊ est regula in.l.si nemo.C.de testa tute l.
¶ Secunda ratio est qꝛ sunt instituti ⁊ honorati filij mortui in vita
testatoris.qꝛ illi non sunt instituti neqȝ honorati arg.d.l.commodis-
sime. Igit̃ non censentur grauati per regulam.l.ab eo.C.de fideicõ-
mis. ¶ Tertia ratio est quia dispositio facta vno casu nõ extenditur
ad alium vt per Bar.in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̃.ff.de libe.⁊ posthu.
⁊ in.d.l.commodissime ⁊ statim latius dicetur. Aut isti filij fratrum
volunt admitti ex vulgari substitutione hic videtur aliqualis diffi-
cultas propter rationes in contrarium allegatas. ¶ Sed tamen il-
lis non obstantibus arbitror contrariam sententiam veriorem esse:
ꝙ imo filij fratrum ex nullo capite admitti possunt: ⁊ imprimis dici
potest ꝙ dictum testamentum fuerit: ⁊ sit nullum. Naȝ instituti sunt
filij masculi nascituri: quia superessent tempore mortis testatoris
sed filius masculus postea natus tempore mortis nõ supererat. Igi
tur nõ fuit institutus: casus est clarus.⁊ ibi doc.in.l.cõmodissime.ff.
de libe.⁊ posthu.⁊ ex quo est instituta persona filij nascituri in re cer
ta non habet locum lex: qñ in prioribus.C.de inoffi.test.vt cõcludit
Bar.in.d.l.commodissime ⁊ seqtur do. Alex. Si ergo testamentuȝ
est nullum virtute preteritionis non valet etiã substitutio vulgaris.
l.iij.§.fi.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ ꝑ consequens ex vulgari non possunt
substituti admitti. Et si dicatur posthumus preteritus mortuus est
viuente testatore. Igitur testamentum reconualescit vt in.l.posthu
mus.in prin.ſm cõem intellectum.ff.de iniusto testamento. Respon
detur ꝙ reconualescit de iure pretorio ſm doc.communiter ibi. Vn
de erat necessariuȝ substitutis transuersalibus agnoscere bonorum
possessionem coram iudice vt in.l.fi.C.qui admitti.⁊ infra tempus.
c.dierum vt in.l.ij.C.eo.ti. Quod cum factum non fuerit sunt exclusi
etiã a bonorum possessione. Et sic ex testamento virtute vulgaris
nullo modo admitti possunt.⁊ est vrgens ratio ni fallor. ¶ Secun
do principaliter ista conclusio probatur. Nam cum filij fratruȝ sint
substituti filijs superuenientibus ⁊ mortuis liberis masculis ⁊ fra-
tribus deficientibus non debet extendi substitutio ad alium casum
filijs non superexistentibus tempore mortis: quia talis extensio ten
deret ad exclusionem filiarum testatoris: argu.l.cum auus.ff.de cõ-
ditio.⁊ demon.⁊.l.cuȝ acutissimi.C.de fideicõ. Ita voluit no. Bar.

defendendo glo. in l. si mater. §. fi. ff. de vul. et pup. quod Imo. Pau. de ca. et Mod. reputant multum no. licet Bald. et Ang. contrarium teneant cuius rationes optime tollunt Joā. de imol. et Mod. ibi quas omitto et voluit Pet. de ancha. in consilio. cccxl. incip. Ex serie testamenti. ¶ Et si dicatur hoc constat de contrario quod magis dilexit fratres et filios fratrum quam proprias filias. respondeo quod in uno casu licet excludat filias non tamen censetur velle excludere in alio casu: quia exclusio talis est exheredatio. l. omodo. C. de inoffi. testamē. et sic odiosa. et non extendibilis. l. cum qdam. ff. de liber. et postbu. Unde licet uno casu voluerit excludere: et predilexerit fratres: et filios fratrū: non dicere debemus quod idem voluerit in alio casu imo cōtrarium: quia si idem in alio casu voluisset de facili prouidere poterat. l. vnica. §. fin. autē ad deficiētis. C. de ca. tollen. ¶ Et pro hoc facit quod dicit do. Bene. de plum. in l. filius a patre. ff. de libe. et postbu. in v. lec. Ubi vult quod nō fit extēsio de casu ad casum nisi in alio casu testator spāliter puiderit. Sed hic in alio casu spāliter puidit. s. quod nō superistētibus filiis tpe mortis istituit tātū fratres nihil autē dixit de filiis fratrum. Igitur dispositio in casu quū filii supeēssent tpe mortis: et decederēt sine filiis: non extēditur ad casum quū filii sunt pmortui. Assumptū pbatur lege et rōne. nā de hoc est casus in l. cum ex filio. §. filius. ff. de vulg. et pup. Nā vulgaris expssa si heres nō erit includit tacitā pupillarem. Licet hoc iure. ff. de vulg. et pup. et tamē illā nō includit quū in pupillari est facta expssa prouisio. Ratione probatur quia extensio fit ex prouisione legis coniecturantis volūtatē testatoris in alio casu: sed vbi habemus expressam prouisionē testatoris cessat tacita puisio legis. l. maritus. C. de procura. l. fin. C. de pac. conuentis. Traditur in l. si cum dotē. in prin. ff. sol. ma. et probatur in specie. in d. §. filio. et ex istis tribus fundamētis colliguntur tres responsiones ad oīa in contrarium allegata. ¶ Quarto ad idem. nam casus si filiis supererūt tēpore mortis: et casus si filii pdecesserint sunt casus dissimiles. Igitur dispositio facta in vno casu non extenditur ad alium dissimilē vt pbatur in l. cōmodissime. per quā dicit bar. in l. gallus. §. et quid si tantū. ff. de liber. et posthumis. Unde dicit Ange. in l. j. ff. de vulg. et pupil. quod substitutio facta in vno casu particulari non trahitur ad aliū casum dissimilem allegat etiā tex. in l. pater seuerinam. ff. de condi. et demon. et pro hoc dicit se cōsuluisse Florētie quod si testator instituit heredē titiū: et si titius eo viuo decederet substituit gayū nō habet locū substitutio titio superueniente et hereditatem repudiante. arg. l. si ita quis. ff. de vulga. et pupil. et tenet idē Angel. in l. si pater filium. ff. eo. ti. Idem voluit Ang. i. l. quādiu. l. ultima. ff. de acq. here. vbi voluit quod si pupillus fuit institutus: et titius pupillariter substitutus: et si dictus titius decederet viuo testatore substituit gayum et si contingat titium decedere mortuo testatore viuo pupillo: mortuo postea pupillo non admittitur gayus ex pupillari substitutione. arg. d. l. cōmodissime. et ita dicit se cōsuluisse Florentie faciunt nota. per Bald. in l. si mater. §. fin. ff. de vul. et pupil. ¶ Quinto eadem conclusio confirmatur ex his que consuluit Oldra. in suo consilio. clxxvij. incipit. Testator in suo vltimo testamento. vbi ponit questionem si testator dixit filium mihi nasciturum ex ventre vxoris instituo: et si filius decesserit in pupillari etate vel postea substituo alterum filium mihi nasciturum. Et si dictus secundus filius moriatur in pupillari etate: vel postea sine filiis substituo. B. fratrem meū. Accidit quod vnus tantum natus est filius. et decessit in pupillari etate: decidit quod B. frater non admittitur: quia talis cōditio substitutionis non euenerat: ex quo secūdus non erat natus. arg. l. qui habebat. ff. de vulga. et pupil. et hanc decisionē sequitur Jo. an. in addi. spe. in ti. de testa. in additione que incip. Huic questioni occurrit. Ita in casu nostro non videtur habere locū substitutio: quia non euenit conditio quod filii instituti superfuerint tēpore mortis: et nō essent heredes. ¶ Sexto probatur ratione. Nam substitutio facta fuit filiis institutis qui supeēssent tēpore mortis testatoris. Sed illi qui premortui sunt non cēsentur instituti: nec eis facta substitutio: quia sunt alie persone: vt in d. l. cōmodissime. Unde filii fratrum non possunt dicere se illis substitutos virtute prime substitutionis: quia sūt alie psone: et maxime quia in testamēto dixit illi vel illis sic decedēti vel decedētibus substituit vulgariter etc. et sic facta est substitutio illis filiis institutis: et superistentibus tēpore mortis et decedentibus sine filiis post mortem: non autem filiis nō institutis decedētibus in vita qui censentur esse alie psone. vt. d. l. commodissime. ¶ Et si dicatur fit extensio ad aliū casū quādo filii nati non sunt: vt in l. si. C. de insti. et substi. Respondeo quod procedit quū psona instituta cui fit substitutio ex varietate casus non censetur alia psona non instituta quia fuit simpliciter instituta: et si decederet viuo testatore fit substitutio. Nam extenditur ad casum quādo superuiueret et repudiaret: quia est eadē persona nec censetur diuersa: secus in casu nostro quia substitutio fit filio instituto: et nos sumus in filio nō instituto: et sic in diuersa persona vt dictū est. ¶ 6 Postremo ista cōclusio confirmatur vrgētissimo fundamēto. Nā licet quū filio fit substitutio si viuo testatore decesserit extendatur ad casū quū superuixit et repudiauit vt est casus in l. fi. C. de insti. et substi. sub cōditio. factis. Tamen quādo est facta filio superstiti si decesserit sine filiis non extenditur ad casum quādo pdecesserit. ¶ Et rō diuersitatis est quia primo casu substitutio fit in vno casu ex necessariis ad substitutionē vulgarē quod habet duo capita. s. caput impotētie et caput noluntatis. Unde si fit substitutio in vno casu impotētie: fit extēsio ad aliū casum. s. nolūtatis: et hic est proprie casus in d. l. fi. et est casus. et ibi Bar. in l. gallus. §. et qd si tm. ff. de lib. et posthu. Scdo vero casu fit sub cōditione in casu nō necessario. Nam quod superuiuat institutus et quod moriatur sine filiis est de casibus non necessariis quia siue supuiuat siue nō: siue decedat cū filiis: siue nō pōt nō esse heres: et fortius in casu nostro quia filii fratrum sunt substituti sub duplici cōditione. Prima est si filii supstites decesserint sine filiis. Secūda est si decesserint sine filiis nō superistentibus fratribus. ista ergo sustitutio sub ista duplici cōditione cogitatiue dr facta sub cōditione volūtaria: quo casu dispositio in vno casu nō extenditur ad alium d. l. commodissime. ¶ Et ratio est quia primo casu in conditione necessaria testator dicitur magis cōsiderasse effectum quam modū implendi. arg. l. mulier. in princi. ff. ad trebel. et l. si mater. C. de insti. et substi. sub conditio. fac. Secundo casu videtur considerasse modum implendi ideo debet conditio in forma specifica impleri. l. meuius. et l. qui heredi. ff. de cōdi. et demon. Unde non fit extentio ad aliū casum. et hanc doctrinam tradit Barto. et sequuntur doc. in d. l. gallus. §. et quid si tantū. ff. de libe. et posthu. Et ideo fere in specie ad casum nostrum cōsuluit Ange. in cōsil. mihi. lxxxviij. incip. Uisis et inspectis oibus supradictis. 7 † Ubi vult quod substitutio vulgaris facta in casu quo posthumus nascatur et non sit heres. non extenditur ad casum quo posthumus non nascatur quia licet casus si posthumus non nascatur sit de necessariis. Tamen casus si nascatur non est de necessariis. Ideo non excluditur. idem consuluit Pe. de ancha. in consilio mihi. cccli. incip. Ex serie testi colligitur magna dilectio. Ubi concludit quod substitutio facta in casu quo filii nascantur: non includit casum quo filii nō nascantur: quia est conditio voluntaria. Unde alias consului quod erat facta substitutio compendiosa quandocunque institutus decederet sine liberis in qua continetur vulgaris nō tamē habebat locum instituto decedente cum liberis licet repudiasset hereditates. quia illa conditio sine liberis erat voluntaria. et hoc in terminis voluit Oldra. in consi. mihi. cxxxix. incip. Thema tale est dominus etc. Cuius dicta ponit Jo. an. tacito auctore in additio. spe. in titu. de testamen. §. j. in vltima additione. Cum ergo in casu nostro sit facta substitutio filio qui superesset tempore mortis. et si decesserit sine filiis. Itē et nō superstitibus fratribus et oēs iste cōditiones sint voluntarie indubitanter substitutio vulgaris non extenditur ad alium casum. ¶ Ex qbus patet solutio ad omnes rationes in cōtrarium alle. Et maxime ad quattuor primas rationes et etiam ad vltimam ex quo testator cēsetur cōsiderasse modum vnde debet conditio ex mente testatoris in forma impleri. et ita respondisset si fuisset interrogatus. Nam etiam in casibus superioribus idē posset dici quod si fuisset interrogatus. Eueniēte alia conditione idē statuisset cuius ōriū est in conditiōe volūtaria vt supra dicunt doc. Ex quibus cōcludo quod virtute dictarū substitutionum ex testamento dicti filii fratrum non sunt vocati. ¶ Superest videre. An admitti possint ex fideicōmissaria virtute clausule codicillaris propter quam si res reducitur ad causam intestati venientes ab intestato censentur rogati restituere vocatis in testamento iuxta no. per Bart. in l. j. ff. de iure codi. Et sic filii fratrum vocati ex fideicommissaria licet non potuerint admitti ex testamēto: quia non fuit adita hereditas tamen videtur quod possint admitti adita hereditate ab intestato. licet fratres primo vocati predecesserint iuxta not. per Bar. in l. quādiu. la tertia. ff. de acqui. here. ¶ Sed tamen hoc non obstante contrarium est verius. Nam aut isti volunt admitti virtute fideicōmissi per fratres primo vocatos. et hoc est falsum duplici ratione. Prima est quia fratribus in vita eorum nunquam fuit fideicommissum delatū. quia precesserunt grauato. iuxta nota. per Bar. in l. cum filio. ff. de leg. j. Scda quia conditione pendente fratres decesserunt. et in transuersalibus siue descendentibus dicitur quod fideicommissum nō transmittitur. vt no. in l. vnica. C. de his qui ante apertas tab. et in l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ¶ Aut volunt admitti ex psona ppria et non possunt quū clausula codicillaris operatur: quod illud quod non pōt ex testamento deberi ex defectu validitatis testamenti debeatur ab intestato. non autem quando nō debetur ex defectu voluntatis quia non euenit casus prouisus a testatore sicut enim tunc non deberetur ex testamento. Ita etiam non debebitur virtute clausule codicillaris. Cuius virtute non debetur nisi quādo ex testamento debebatur: nec virtus testamenti transfunditur in codicillos vt declarat. Bar. in l. j. in prima questione. ff. de iure codicillorum. Laus deo. Bartho. soci. etc.

¶ Summarium.

¶ An per mortem dicatur reuocatum beneplacitum suspensionis instantie quam pcuratores suspenderunt ad beneplacitum eorum.

1 Bnplacitū nō dicitur per mortem reuocatum in contractibus.

2 Reuocatio nō inducitur si aliquis cōmisit vices donec reuocauerit per mortem.

3 Judex parte nō petēte pōt ad snīam diffinitiuam puenire.

Benigna

4 Benigna interp̄tatio in penalibus est accipiẽda quando verba sunt
dubia.
5 Precarium morte non reuocatur.
6 Presentia ⁊ citatio requirunt̃ ad hoc vt altera pars non possit igno
rantiam pretẽdere.
7 Prorogatio ⁊ suspẽsio ꝓ eodẽ habeat̃ quãtum ad cursum ⁊ tp̄s in
stantie cuiuscũq̃ conditionis.
8. Suspensio fieri pōt quomodocũq̃ longissimo tp̄e.

Consilium.lxxvij.

Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssctũs illuminet intellectum.

Super predicta difficultate

Super predicta difficultate
nunqd per mortẽ dicatur reuocatum beneplacitũ suspen
sionis instantie quã procuratores suspẽderũt ad benepla
citum eorꝫ ꝙ beneplacitũ reuocari noluerũt nisi altera parte p̄sente
vel legitime citata. Et nõ insistendo in verbis ꝯcludẽdũ est ꝙ nõ di
cit̃ reuocatũ lꝫ ꝓcurator alterius partis sciuerit ꝓcuratorẽ alterius
partis mortuũ q̃r interfuit sepulture ⁊ ꝓ fundamento p̄mitto ꝙ illa
verba. Qͦ bñplacitũ reuocari noluerunt nisi altera parte p̄sente vel
legitime citata significãt duo. Primũ ꝙ bñplacitũ debeat reuocari.
Scd̃m ꝙ talis reuocatio fieri nõ possit nisi altera parte p̄sente vel le
gitime citata. arg. l. celsus. ff. de arbi. ⁊ in. c. cũ dilecti. extra de dolo ⁊
cõtu. cũ si. sed ꝑ mortẽ ꝓcuratoris in casu nostro nec dicitur reuocatũ
1 bñplacitũ suspẽsionis nec p̄sente parte vel legitime citata. † Primũ
ꝓbat̃ q̃r in cõtractibus bñplacitũ nõ d̃r ꝑ mortẽ reuocatuꝫ. casus est
in. l. j. in prin. iũcta. l. quesitum. §. j. ff. de preca. ⁊ ita concludit Bar. ⁊
sequunt̃ cõiter doc. in. l. cẽtesimis. §. j. ff. de ver. obli. Sed nos sumus
in contractibus. s. in cõuentione partiũ. l. j. in fi. ff. de pac. Igit̃ ꝑ mor
tem nõ inducit̃ reuocatio. Scd̃o cõfirmat̃ ꝑ tex. vbi est casus in. c.
2 si delegatus. de offi. dele. li. vj. Nã † si aliquis cõmisit vices donec re
uocauerit per mortẽ nõ inducit̃ reuocatio. Igit̃ per mortẽ nõ induci
tur reuocatio suspẽsionis instãtie. Cõfirmat̃ ⁊ tertio ꝑ ea que ele
ganter ponit Io. de santu. post Pau. de eleaza. in. d. c. si delegatus.
⁊ sequitur Dñicus de sctõ gemi. ꝙ aliqñ clausula sonat in actũ posi
tiuum noue volũtatis sicut in illa. donec duxero reuocãdas. q̃ sonat
in actum positiuum noue voluntatis ⁊ tunc procedit ille tex. q̃r nõ ex
pirat morte superueniẽte re nõ integra ⁊ ratio est q̃r mors non inclu
dit positionẽ noue volũtatis in quẽ casum erat limitata extẽsio actꝰ.
Aliqñ apponit̃ clausula sonãs in ꝑseuerationẽ actus antique vo
lũtatis: ⁊ tũc q̃r ille ꝑ mortẽ nõ durat expirat cõmissio ⁊ affectus vo
lũtatis ꝓpter illã clausulã. ⁊ ita ꝓcedit tex. in. c. si gratiose. de rescri.
in. vj. Sed in casu nostro nõ solũ requirit̃ perseuerãtia voluntatis si
cut qñ simpliciter fuisset additum beneplacitũ. Sed etiã requiritur
noua volũtatis beneplaciti reuocatoria que non inducitur ꝑ morteꝫ.
Igitur instantia nõ dicitur expirata ⁊ per hoc patet respõsio ad ali
qua que in contrariũ adduci possent. Quarto idẽ probat̃ ex no. ꝑ
Bar. in. d. l. cẽtesimis. §. j. Ubi ponit questionẽ qñ iudex dicit pono
te ad confinia donec reuocauero. Et tũc dicit si verba intelliguntur:
vt in vltimis volũtatibus ꝑ mortẽ inducit̃ reuocatio. l. vxoreꝫ. §. pe.
ff. de leg. iij. Si vͦo intelligunt̃ prout in cõtractibus. secus arg. l. j. iun
cta. d. l. quesitũ. §. j. ff. de preca. ⁊ in. d. c. si delegatus. cõcludit tñ in. d.
q. ꝙ inducitur reuocatio: q̃r ista in materia penali est benignior inter
pretatio. arg. l. si preses. ⁊. l. si de interpretatione. ff. de pe. Sed in. c. si
delegatus. Ideo nõ inducitur reuocatio ꝑ mortẽ: q̃r interpretatio est
benignior ne expiret iurisditio delegati. vt ibi dicit glo. Io. and. cõi
ter approbata. Igit̃ in casu nostro assumat̃ benignior pars ꝙ instã
3 tia nõ dicat̃ perempta. † Nã hac rõne ne pereat: iura concedũt ꝙ iu
dex etiã parte nõ petẽte possit ad diffinitiuã peruenire. vt voluit no.
Bar. in. l. seius ⁊ augerius. ff. ad. l. falci. Quinto ⁊ vltimo ꝯfirma
tur. nã cõiter doc. in. d. l. centesimis. in. §. j. volũt ꝙ etiam in. q. Bar.
per mortẽ non inducatur reuocatio. lꝫ voluntas non dicatur perseue
4 rare: † q̃r benigna interpretatio in penalibus est accipienda qñ ver
ba sunt dubia. ⁊ non repugnant ꝓprie significationi: al's secus. l. ille
aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. ij. Sed reuocatio nõ inducit̃ ꝑ mortẽ
nec noua volũtas. d. l. quesitũ. ⁊. d. c. si delegatus. Igit̃ ⁊c. ⁊ ita tenẽt
Ang. ⁊ Io. de imo. per plures rõnes de quibus ibi per eos. ⁊ idẽ te
nẽt ibi do. Rapha. cuma. ⁊ idẽ do. Alex. dicẽs ꝙ ista opi. fortiter ꝓ
batur ꝑ. d. l. quesitũ. §. j. ⁊. l. cũ p̄cario. iũcta. d. l. j. in quibus patet ꝙ
5 p̄carium morte non reuocat̃. rõ † q̃r cõcessio censet̃ tacite facta donec
reuocet̃: ⁊ tñ ꝑ mortem non inducit̃ reuocatio. secus si aliquid conce
deret̃ vel concessum intelligeret̃ simpliciter quo ad vellet vel ad be
neplacitum: q̃r tũc morte concedentis finiret̃. l. iiij. ff. loca. ⁊ ita distin
guit no. Bal. in. l. si in diẽ. §. j. ff. de condi. ⁊ demõ. Et dictã opi. tenẽt
Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de contrahen. emp. Bald. in ꝓhemio ffoꝝ. §.
hec aũt tria. ⁊ Ang. in. d. l. quesitũ. ⁊ sic est cõis opi. contra Bar. quã
per plura cõprobãdo secutus sum in. d. l. cẽtesimis. §. j. Igit̃ fortius
in casu nostro dicamus beneplacitũ suspẽsionis non reuocatũ q̃r be
nignior est ista interpretatio. Itẽ q̃r fortius in casu nostro qualifica
ta. s. p̄sente parte vel legitime citata. aut̃. multomagis. C. de sac. san.
eccle. Ex quibus concluditur ꝙ per mortem nõ est inducta reuo
catio dicti beneplaciti ⁊ suspensionis. Infertur etiam decisio al
terius dubij si suspendentis officium finiretur: q̃r lꝫ nõ dicat̃ durare
volũtas sed cessare tñ nõ inducit̃ volũtas reuocatoria ⁊ positiua s̃m
Bar. in. l. eũ q. ad fi. ff. de iur. om. iudi. Uñ dicit Bar. d. l. cẽtesimis.
§. j. ꝙ illud idẽ qͦd dicimus de morte dicẽdũ est qñ finitũ est officiũ. ⁊
sequunt̃ Io. de de imo. do. Alex. ⁊ cõiter moderniores. ⁊ ita ibi secu
tus sum hãc opi. Sed dato etiã ꝙ reuocatio suspẽsionis fuisset ꝑ
mortẽ inducta qͦd tñ falsissimũ reputo: tñ nõ fuit facta legitime ꝓut
partes ꝯuenerũt. nam partes ꝯuenerũt ꝙ non posset fieri nisi altera
parte p̄sente vel legitime citata. Igit̃ nõ valuisset reuocatio tanq̃ fa
cta ꝯtra partiũ cõuẽtionẽ. l. legẽ. C. de pac. ex quo non facta eo modo
voluerũt suspẽsionẽ nõ reuocari: nõ censet̃ reuocata vel minus legi
time reuocata. Nec puto ꝙ obstet ꝙ ꝓcurator alterius partis fuit p̄
sens sepulture: ⁊ sic morti ꝑ quam inducit̃ tacita reuocatio. Et sic fa
ctũ videt̃ p̄sente altera parte: q̃m volũtas ⁊ bñplacitũ dicerent̃ cessa
re eo tp̄e quo quis morit̃: q̃r si per mortẽ si qua induceret̃ reuocatio:
induceret̃ eo tp̄e quo quis morit̃. q̃m eo tp̄e inducit̃ priuatio vite ⁊ se
paratio aĩe a corpore. vt in. c. ꝓ humani. de homi. in. vj. ⁊ ꝑ gl. in. l. ve
rum. §. fi. ff. ꝓ socio. vbi societas q̃ morte finit̃ d̃r eo tp̄e finiri quo aĩa
separat̃ a corpore ⁊ tũc d̃r finiri volũtas: q̃r tũc mors oĩa soluit. l. in
summa. ff. de re iudi. ⁊. l. neratius. ff. de reg. iur. ⁊ in aut̃. de nup. §. de
inceps. Immediate ergo ꝙ mortuus fuit inducta fuit reuocatio. licꝫ
ergo altera pars interfuisset sepulture quo tp̄e per plures forte ho
ras ante ⁊ ꝑ diẽ expirauerat nulla fiebat tũc reuocatio. Igit̃ nõ dici
tur fuisse p̄sens reuocationi si qua inducta fuisset. ⁊ sic reuocatio non
6 noceret alteri parti. † Sed iterũ posset altera pars instare ꝙ p̄sen
tia ⁊ citatio vident̃ requiri ad hoc vt altera pars non posset ignoran
tiã pretendere: sed cũ vidit ⁊ sciuit eũ mortuũ fuit certus de morte: ⁊
ꝯñr de reuocatione. Igit̃ non debuit amplius certiorari. c. eũ qui cer
tus. de reg. iur. li. vj. ⁊ ibi ꝑ Dy. Rñdeo ꝙ immo videt̃ req̃sita legi
tima citatio vel p̄sentia que idem operat̃ ꝙ citatio vt ꝑ Guil. de cu.
Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de in ius vo. Non vt simpliciter aduersarius red
dat̃ certus: q̃r tũc partes dixissent etiã de notificatione: sed vt consti
tueret aduersariũ in negligẽtia ꝓsequẽdi iudiciũ. quo casu nõ sufficit
sciẽtia s̃m Bar. in. l. denũciasse. ff. de adulte. vbi etiã dicit ꝙ qñ req̃
rit̃ denũciatio vt non solũ certus qs redderet̃ sed vt intersit. puta vt
veniat ad ꝓsequendũ iudiciũ tũc non sufficit sola scientia. ita hic req̃
sita fuit p̄sentia vel citatio vt iudiciũ ꝓsequeret̃: ⁊ sic non sufficit sola
sciẽtia. hoc idẽ voluit Bar. in. l. nõ solũ. §. morte. ff. de no. ope. nũcia.
Ex quibus indubitanter concludo ꝙ dicta suspensio neq̃ fuit re
uocata nec expirauit. Sed adhuc pars aduersa insurgit dicens ꝙ
7 ex forma statuti positi sub rubri. de vocatis in iure. in ver. † Et quan
tum disponitur ꝙ quantum ad cursum ⁊ tempus instantie cuiuscũq̃
conditionis prorogatio ⁊ suspensio pro eodem habeatur. ⁊ sic quan
tum ad cursum instantie statutum disponit ⁊ vult ꝙ a pari procedãt
prorogatio ⁊ suspensio. ⁊ sic ꝙ idem ius sit in vtroq̃. c. translato. de
consti. l. illud. ff. ad. l. aquil. sed idem statutum disponit ꝙ prorogatio
instantie non possit fieri nisi bis ⁊ quelibet nõ possit excedere. x. dies
vtiles. Idem dicit statutum sub rubri. de appel. Igitur idem est di
cendum in suspensione. argu. glo. in. l. si quis seruo. C. de furtis. cum
vulga. Sed in casu nostro durauit suspensio iam per annos. Igitur
non valuit ⁊ per ꝯsequẽs. videtur ꝙ instantia sit perempta. Sed
8 hoc non obstante contrarium est verum. † Nam suspensio quomodo
cũq̃ longissimo tempore fieri potest. vt est casus in aut̃. si tamen. C.
de tempo. appel. ⁊ in corpore vnde sumitur ⁊ no. glo. in cle. q̃diu. de
appel. vnde de iure communi est fundata intentio dictam suspensio
nem durare: nec in hoc reperio ius commune correctum per dicta sta
tuta que loquuntur in prorogatione. ⁊ non induci debet legum corre
ctio. vt voluit glo. in. c. cupientes. §. ꝙ si per. xx. de elec. in. vj. ⁊ ad sta
tutum predictum ꝙ vult prorogationem ⁊ suspensionem pro eodem
haberi. dico ꝙ non simpliciter sed quantum ad cursum ⁊ tempus in
stantie. s. ꝙ sicut tempore suspensionis non currit instantia. ita tẽpo
re prorogationis non currit. Nam lꝫ de iure communi non curreret
tempus instantie durante suspensione: tamen bene currebat tempo
re prorogationis quãdo tempus a statuto erat instantie prefixum. vt
concludunt do. Anto. Imo. ⁊ moder. in. c. ex ratione. de appel. Un
de statutũ voluit ꝙ tp̄e prorogationis etiã tẽpus non curreret corri
gendo ius cõe sicut tp̄e suspensionis. ⁊ ideo dicit quantũ ad cursum ⁊
tẽpus instantie: ⁊ maxime vt statutũ minus corrigat: vt in. l. precipi
mus. C. de appel. Preterea statutuꝫ de appellationibus limitat
dictã dispositionẽ nisi aliud ꝓcesserit de partiũ volũtate ⁊ sic vult sta
ri voluntati partiũ qͦd cũ loquatur in causa appellatiõis specialiter
⁊ sic vltimum attendi debet. vt ꝑ Bar. in. l. oẽs populi. in. iij. q. prin.
ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ ista opinio est in se clarissima: ⁊ clarior etiam reddi
tur: q̃r practica vt dicit̃ obseruat suspensiones cuiuscũq̃ tp̄is. Unde
minime sunt mutanda. l. minime. ff. de legi. Laus deo. Bartho. soci.
senen. I. U. doc.

Summarium.

Qui dicit contractum nullum: non potest vti pacto executiuo in eo
apposito.

1 Iudiciū lꝫ pendeat principaliter super nullitate sententie vel instru
menti qđ habet executionē: tñ interim sentētia ⁊ instrumentum pos-
sunt executioni mādari.
2 Donatarius potest ingredi possessionē mortuo donatore.
3 Possessio non transfertur qñ principalis contractus est nullus per
constitutū vel precarium.
4 Donatarius nō pōt vti pacto executiuo.
5 Cū prius intētatum fuit iudicium nullitatis ꝯtractus non pōt execu
tioni mandari.
6 Exceptio pendētie litis sup validitate pacti impedit quominus qs
vti possit executione cōcessa ex pacto.
7 Quis nō pōt vti pacto executiuo cōtradicēte illo q dr possidere: qñ
in cōtractu est pactū executiuum cū clausula cōstituti.
8 Donatarius cōtradicētibus heredibus donatoris nullo modo pōt
ingredi possessionē bonoꝝ donatoꝝ.

¶ Consilium.lxxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssctūs illuminet intellectum.

Icet pendeat iudicium su-
per nullitate cōtractus: nō videt̃ ꝙ donatarius cuius no
mine donator cōstituit se possidere reseruando vsumfru-
ctum donec viueret cū pacto executiuo impediat̃ vti pacto executi-
1 uo nūc mortuo donatore sicut in simili dicimus† ꝙ lꝫ iudicium pen-
deat principaliter super nullitate snīe vel instrumēti qđ habet execu
tionē. Tñ interim snīa ⁊ instrumētum possunt executioni mādari vt
voluit no. Imo.in.c.cū in iure.extra de offi.deleg.dicēs ꝙ nullo iure
cōtrariū caueť.⁊ sequi videť Bal.in.l.tale pactū.§.q prouocauit.ff.
de pac.⁊ Ang.in.l.j.C.qñ prouo.non est ne.⁊ in.l.fi.C.si ex fal.instr.
Idem voluit Imo.in.c.dilecto.extra de appel. Ex quibus videť cō
2 cludi ꝙ lꝫ dictū fuerit de nullitate donatiōis viuēte donatore.† Tñ
nūc mortuo donatore videtur ꝙ possit donatarius ingredi possessio
nem: ⁊ vti pacto executiuo nō obstante pendentia iudicij nullitatis ⁊
contractus.nam pōt eo vti etiā contra debitorem seu eius heredē re-
sistentes propter constitutum in instrumēto appositum.vt inqt bar.
in.l.creditores.⁊ infra dicetur. ¶ Sed premissis non obstātibus cō
trariam sententiam in casu nostro veriorem esse existimo ꝙ immo nō
possit vti dicto pacto executiuo contra heredeꝫ. ¶ Et pro fundamē
to dico ꝙ si donatio fuisset nulla nō fuisset p cōstitutū translata pos-
3 sessio nec valuisset pactū executiuū in īstrumēto appositū. ¶ † Pri
mum probatur qꝛ qñ principalis contractus est nullus per constitu
tum vel precarium non transfertur possessio.vt voluit no.Bal.in.l.
ex testamēto.C.de fideicō.⁊ Bal.in.c.ij.de feu.da.inuicem.l.cōmisso
rie.⁊ late ex pluribus ita cōcludit do.Alex.in.l.j.§.x.vxori.ff.de ac-
qui.pos. Et maxime in casu nostro qꝛ dicitur donatio nulla: qꝛ dona
tor non erat sane mentis. Unde constituendo nō potuit amittere pos
sessionem ⁊ in alium transferre.l.si is qui.cū ibi no.ff.de acqui.poss.
¶ Scōm probatur qꝛ si non erat sane mētis non potuit contrahere
nec pactum executiuum apponere.l.in negocijs.ff.de reg.iur. Item
qꝛ principalis cōtractus est nullus: est nullum pactum executiuum
ad eum accessorium.ſm ꝙ dicit Bal.in guarantigia in instrumento
apposita in.l.si absentis.C.si cer.pe.alleg.l.fi.ff.de cōsti.pecu.quam
reputat ad hoc singularem.⁊ est glo.no.in.l.si patronus.§.si patro-
4 num.ff.de his que in frau.patro.† Quibus premissis extantibus cō
cludo ꝙ dictus donatarius nō potest vti dicto pacto executiuo. Pri
mo nam super nullitate ꝯtractus pendet lis processum est lite ꝯtesta
ta ad testiū examinationē. Unde iam iudici constat si contractus est
nullus vel non ⁊ non restat nisi vt publicetur processus. Cuꝫ ergo sit
liquidum iudici qui etiam pōt processu non publicato si non petatur
sententiam ferre prout no.in.c.cū.I.⁊.A.de re iudi. Talis exceptio
nullitatis nō videť requirere altiorem indaginē. Ex quo dicit̃ consta
re iudici ⁊ incontinēti pōt parti cōstare p publicationē processus per
ea que no.Bar.in.d.l.iiij.§.condemnatū.ff.de re iudi. Sed qñ exce-
ptio nullitatis nō requirit altiorē indaginē tunc impeditur executio
sentētie ⁊ instrumēti vt cōcludūt cōiter doc.in.l.iiij.§.condēnatum.
ff.de re iudi. Ita dꝫ impediri executio pacti executiui. ¶ Et si dicať
tunc nullitas impedit executionē sentētie vel instrumēti qñ deducit̃
per viā exceptionis.secus si per viaꝫ principalis petitionis.vt dicit
Inn.in.d.c.cū ī iure.⁊ sequitur Ang.in.d.§.cōdemnatū.⁊ ibi late p
Moder. Sed hic fuit dictū de nullitate processus principaliter. Igi
tur nō videtur impediri executio. ¶ Respondeo ad hoc dupliciter.
Primo ꝙ Bar.in.l.si expressim.ff.de appel.in pe.col.in ver. Que
ro qñ ista duo ⁊c. Tenet ꝙ idē sit qñ nullitas intētatur p viam prin-
cipalis petitionis: vel opponit̃ p viaꝫ exceptionis: vt distinguať an
requirat altiorē indaginē: vel nō: ⁊ hāc opi.tenet Pau.de castr. vbi
etiā eā cōprobat ⁊ approbat do.Alex.in.d.§.condemnatū. ¶ Se-
cundo qꝛ lꝫ nullitas sit principaliter intētata: tñ pōt reus de tali nul-
litate opponere: ⁊ executionē p viam exceptionis impedire.ita dicit
Io.de imo.⁊ sequitur do.Alex.in.d.§.condēnatum.arg.tex.cū glo.
in.c.fi.extra de ordi.cog. ¶ Scđo principaliter dico ꝙ lꝫ iudiciū su-
per nullitate actus nō habeat illius actus executionē impedire: pu-
ta qñ petereť executio instrumēti vel snīe. Tñ qñ ille qui intētat iudi
cium nullitatis preuenit anteꝗ̄ petereť executio tūc impeditur exe-
cutio. Ista ꝯclusio probatur ex dictis Bald.in aut.que supplicatio.
C.de preci.impe.offe.vbi dicit ꝙ dictum Inno.in.d.c.cum in iure.de
bet intelligi ꝙ si fiat executio non debet reuocari per viam attentati:
non aūt ꝙ interim impediri nō debeat: qꝛ diceret falsum cū interim
sit dubiū iudici. Unde nō debet esse velox ad exequendū. Et hoc se-
quitur multum clare do.Pau.de ca. Ubi dicit ꝙ qñ incipiť a nulli-
tate anteꝗ̄ petita sit executio qꝛ ille contra quē lata est snīa dat libel
lum super nullitate: tūc dicit ꝙ indistincte supersedeť sup executione
ꝓpter preuētionē iudicij.arg.l.qui prior.ff.de iud.⁊ dicit ꝙ vidit ita
seruari Florentie propter illud dictū Bal.nā festinanter dēt libellū
nullitatis anteꝗ̄ imploreť executio faciunt inhiberi tā iudici ꝗ̄ parti
ne lite pendente super nullitate procedať ad executionē. † Ex qbus 5
in proposito dico ꝙ cum prius intētatum fuit iudiciū nullitatis con-
tractus non pōt executioni mādari: ⁊ pōt etiam pars petere a iudi-
ce ꝙ inhibeatur ne propria auctoritate ad aliquam executionem pe-
ti procedat lite pendente. ¶ Tertio probatur. Nam quicquid dicen
dum sit in materia in qua precessit discutio. Tamē in executione in-
strumēti que peteretur ex forma statuti exceptio nullitatis videť im-
pedire executionem: qꝛ contra illud opponi pōt exceptio perempto
ria ad impediendam executionē. qꝛ non censetur reiecta ex quo non
precessit iudicium: in quo opponi potuerit. ita dicit no. do. Rapha.
cuma.in.d.§.condēnatū. Nam ꝗ̄uis statutū tribuat executionem in
strumentis: tamen ad impediendum executionem potest opponi ex
ceptio peremptoria.vt inquit Bal.in.l.peremptorias.C. sententiaꝫ
rescindi non posse. Et hac ratione in simili vtitur Bar.in.l.euꝫ qui.
§.j.ff.de iureiu. Dicit etiam Raphael ꝙ in oībus casibus: in qbus
admittitur exceptio peremptoria: in illis impeditur executio senten
tie ſm euꝫ per no.in.l.j.C.de iuris ⁊ facti igno. Et sequitur ista dicta
do. Alex.in.d.§.condemnatum. Ita etiam dicendum est in casu no-
stro ꝙ exceptio peremptoria nullitatis contractus impediat execu-
tionem concessam parti virtute pacti sicut impediet quando concedi
tur a statuto: que non esset minoris sed maioris virtutis.arg.eius qđ
habetur in.l.non impossibile.ff.de pact.⁊ in rubri.de decretis decu-
rionum.li.x.⁊ per Bar.in.l.omnes populi.in.iij.q.prin.ff.de iusti.⁊
iure. ¶ Quarto ⁊ vltimo probatur fundamento multum claro. Nā
quicquid sit dicendum in executione que competit ratione sententie:
que transiuit in rem iudicatam: siue ratione instrumenti ex forma sta
tutorum in iure executiuo quod conceditur parti ratione pacti execu
6 tiui† dico ꝙ exceptio pendentie litis super validitate pacti impedit
quominus quis vti possit executione concessa ex pacto: ita cōcludit
Bar.maxime per iura que allegat in.l.iij.§.si seruus.ff.de acq.pos.
vbi querit post Dyn.statuto cauetur ꝙ bannitus petit se cancellari
de banno: quia dicit non fuisse iure latum queritur an interim possit
impune offendi.⁊ in effectu concludit ꝙ non per text.in.l. cum vero.
post principium.ff.de fideicommis.liber. Ubi ille qui sperat liberta-
tem consequi interim dicitur esse in quasi possessione libertatis. Igi-
tur qui petit bannum nullum declarari dicitur esse in quasi possessio
ne libertatis a banno: ⁊ pro hoc.l.debitor.ff.de verbo.signi.per quā
dicit ꝙ debet intelligi statutum de rite ⁊ iuste bannito. Ita dicamus
in casu nostro. Nam cum petitum esset declarari donationem nullaꝫ
donator erat in quasi possessione libertatis ab obligatione donatio-
nis ⁊ dicti constituti.⁊ pacti executiui. Igitur interim virtute eorum
non potest vti executione propria auctoritate: ⁊ dictam opinionem
Barto.sequuntur magis communiter moderni licet sint opiniones
quam post longam disputationem sequitur do.Alexā.in dicto.§.si
seruus.dicens ꝙ opinio Bart.presertim procedit quando executio
est irretractabilis prout est in questione Bar.⁊ sic idem vult quādo
esset retractabilis: vt eius rationes ostendunt. Et hanc opinionem
post subtilem disputationem tenet Areti.preceptor meus in.l.qui
a latronibus.in prin.ff.de testa.quorum dicta non refero.quia habē
7 tur in stampa.⁊ opus esset latissimo folio. ¶ † Cōfirmatur ista opi
nio in terminis: quando in contractu est pactum executiuum cū clau
sula constituti: nam tunc non potest quis vti pacto executiuo contra
dicente illo qui dicitur possidere: quando iusta causa contradicit.ar-
gumen.l.non ab re.C.vnde vi.l.⁊ colonus.in fi. Ubi casus.ff.de vi et
vi arma.⁊ ita per illa iura concludit Barto.in.l.creditores.C.de pi-
gno.in.vj.colum.versicu. Et predicta vera. Et sequitur Bartho.de
salyce.in.ix.colum.versicu. Concludo ergo. Sed in casu nostro pro
parte donatarij, dicendo donationem nullam ex defectu intellectus
donantis.⁊ sic omnia contenta in eo dicitur contradici ⁊ donationi ⁊
pacto. Igitur non potest vti executione virtute dicti pacti contra he
redes donatarij iuste contradicentes donationi pacto et constituto.
Non omitto etiam quod per dictum iudicium intentatum: ius dona
tionis constituti ⁊ pacti redditur dubium ⁊ obscurum.iuxta not.in.l.
post rem.ff.de transactioni. Igitur non est exequibile. vt concludit
8 Barto.in dicta.l.creditores.C.de pignoribus. ¶ † Ex quibus con-
cluditur ꝙ donatarius contradicentibus heredibus donatoris nul-
lo modo potest ingredi possessionem dictorum bonorum donatorū.

¶ Postremo

¶ Postremo ex quo vxor prius habebat oīa bona mariti obligata et in eam per cōstitutū fuit translata possessio. iuxta not. in. l. quo meo. ff. de acqui. pos. et in. l. ab emptione. ff. de pac. pōt vxor insistere possessioni: vel qr possidet ipsa et nō donatarius: qr ex quo tpe constituti donator non possidebat: nō potuit in eū per cōstitutum possessio trāsferri. vt in. l. quis. §. si donator. et ibi Ang. et alij. ff. de acqui. pos. vel qr res ad eū peruenit sine vitio: vel etiā qr pars dedit hāc auctoritatem prout cōiter in instrumētis dotalibus fieri pōt. Ex quibus vel altero eoꝝ pōt pro iuribus dotiū suarū insistere possessioni: et rem retinere. vt concludit Bal. in. l. pe. C. de non nu. pecu. et Bal. in. l. pe. C. de digni. tradit plene per Ro. et Moder. in. l. filio. la. j. ff. solu. matri. Et ex ista cā nō pōt donatarius rem propria auctoritate accipere: et super hoc non insisto qr dubitatione caret. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Cōitas non pōt facere clusam vel ponere aliquid in ripa fluminis que sit a latere alterius cōitatis. Et inibi multū subtiliter quis dicat fluminis alueus: et quō cognoscatur.

1 Quilibet vsq; ad mediū fluminis hꝫ iurisditionē.

2 Flumina publica sunt perpetua.

3 Quilibet pōt edificare in flumine nō nauigabile tanq̄ in loco publico et in eius ripis.

Itē nō pōt qs clusam facere in eo vt ducat aquā ad suū molēdinum nec edificare in ripa vicini eo inuito.

4 Si aliquis in ripa mea edificauit: mea propria auctoritate destruere possum.

5 Edificium acquiritur vicino faciendo clusam vna cū tignate seu muro si trāscēdit mediū fluminis.

6 Perēnia dicuntur qū flumina continuo fluunt lꝫ in estate arescāt.

7 Torrētia dicunt̄ si non ꝯtinuo fluūt lꝫ aliqn̄ in hyeme fluāt.

8 Alueus dicit̄ esse ꝯsuetus et cognoscit̄ magis in estate q̄ in hyeme.

¶ Consilium. lxxix.

¶ Dn̄s labia mea aperiat et spūssctūs illuminet intellectum.

Super questione que vertitur inter hoīes Mūdanij et homines castri Curinaldi occasione cluse quam intendūt facere homines Mundanij in flumine Cerani pro ducenda aqua dicti fluminis ad eoꝝ molēdinū. Cōsuluerūt et eleganter insignes doc. do. Bartho. Gratianus de monte monico. et do. Matheus de vico. Idcirco substantialiter loquar. ¶ Et imprimis cum flumen Cerani diuidat territoria dictoꝝ castroꝝ existens in medio: et sit perēne nō tamen nauigabile nec efficit aliud nauigabile dicit̄ flumē cōe inter dictas duas cōmunitates. Et publicum. ¶ Primum ꝓbatur per Bar. qui hoc dicit in tractatu thyberiadis sup vbo. Acquiritur nobis. ver. Itē videndum. † Ubi concludit q̄ quilibet vsq; ad mediū fluminis habet iurisditionē. arg. l. arbor. ff. cōi diui. et tenet Bal. in. c. ex litteris. de proba. ¶ Secundū tenet Bar. in tractatu thyberiadis in verbo flumen. † Ubi dicit q̄ flumina ꝑpetua sūt publica. l. ij. §. ij. ff. de flumi. Et habet̄ in. l. nemo. §. fi. ff. de rerū diuisi. et notat Bar. in. l. quominus. in. ij. q. ff. de fluminibus. Ex quibus infero in proposito q̄ licet quādo flumē non est nauigabile. † Uideatur tanq̄ in loco publico auctoritate iuris gentium in eo: et in eius ripis quis possit edificare vt videtur casus in. l. fluminū. in principio in verbo in littore. et ibi gl. ff. de damno infecto. et ibi plerīq; hoc colligūt. Et videt̄ probari. insti. de rerū diui. §. flumina. et in. §. riparū. Et notat Bar. in. l. quominus. in. ij. q. ff. de fluminibus. Tamen non pōt qs clusam facere vt ducat aquam ad suū molēdinū. et tigna: et alia edificia immittere in ripa vicini que est cōtra ab alia parte fluminis eo inuito vt aquā ducat ad suum molēdinū. Ita in terminis determinat Bart. in. d. l. quominus. ff. de fluminibus. in. vij. q. Mouetur qm̄ riparū proprietas est ipsoꝝ quoꝝum predijs adherent vt in. l. riparū. ff. de rerū diuisione. Et instit. de rerū diuisione. §. riparū. Usus enim riparū est publicus vt constat in dictis iuribus. Constat autem cū quis habet vsum vel etiā vsumfructū non posse inuito domino ī ipsius ꝑdio nouum edificium facere. l. nouū. et. l. vsufructuarius nouū. ff. de vsufr. Et per hoc adducit. l. cū in littore cum. l. sequē. ff. de acqui. rerū. do.

4 Quinimo dicit bal. in dicto loco. q̄ † si aliqs in ripa mea edificauit non solum ꝑ iudicē destruetur. Sed etiā mea ꝑpria auctoritate destruere possum. arg. l. queadmodū. §. j. ff. ad. l. acquil. et. l. si vitem. §. si ad ianuam. ff. q̄ vi aut clam. Et sic Bartho. decidit questionē nostram in terminis. Et idem voluit Bartho. et sequuntur Ange. et Pau. de cast. in. l. fluminum. in prin. ff. de dam. infec. vbi Barto. respondet ad illum tex. qui videbatur contrarium probare. Dicendo q̄ publice licet cuilibet in ripa edificare. Uerum est principis auctoritate alias in tali ripa non licet edificare vicino inuito. Et hanc decisionem sequitur Bald. in. l. lapilli. ff. de rerum diuisio. dicens q̄ lex riparum. ff. eo. titu. cum simili. in quibus dicitur q̄ vsus est publicus. loquitur quod ad quosdam vsus non quo ad omnes. Idem sequitur Bal. in. l. si manifeste. in fi. C. de serui. et aqua. et Bar. Ueronensis in tractatu seruitu. predio. rusti. in. c. de ripa. in. vij. conclusio.

5 ¶ † Quinimmo dicit Bar. in. d. l. quominus. in. x. q. ff. de flumi. q̄ quis faciendo clusam vna cum tignate. seu muro prout fit in casu nostro postq̄ transcendit medium fluminis: edificium acquiritur vicino ꝗ in no. in. l. adeo. §. insula. ff. de acqui. rerū do. Et sic edificās habet vsum sicut quilibet de populo. l. penul. §. fi. ff. de acqui. rerū do. Igitur tanq̄ vsuarius non potest opus inuito domino perficere. l. vsufructuarius nouum. ff. de vsufru. et tenet Bal. in. d. l. lapilli. ff. de rerum diuisi. Unde dicimus q̄ quilibet ex dominis seu quelibet ex vniuersitatibus que sunt ab vtroq; latere habet iurisditionem vsq; ad dimidium fluminis ꝫm Bar. in tractatu thyberiadis. in ver. acquiritur nobis. in ver. videndum est. quia omnia que sunt in communi sunt cōmunia eoꝝum qui ab vtraq; parte possident vt. s. dixi. et tenet Bald. in. d. c. ex litteris. ¶ Ex quibus concluditur q̄ homines mūdanij non possunt in flumine cesani construere clusam: et immittere aliquid in ripa ab alia parte fluminis que pertinet ad hoīes castri Curinaldi: et ista cōclusio est clara et cōmuniter tenetur a doctis viris. Unde consulendo et iudicando nō est ab ea recedendū. ¶ Sed homines mundanij insurgūt q̄ alueus fluminis est ita latus q̄ ipsi cum eoꝝum clusa non transcendunt dimidium aluei. Et vt narratur aliqn̄ quādo est magnus ī̄petus fluminis maxime in hyeme totus dictus alueus inūdat̄ vsq; ad quasdā ripas versus territorium Curinaldi. Unde videtur q̄ ꝓprietas riparū hoīum Curinaldi sit in illis ripis vsq; ad quas impetus maxim⁹ fluminis se extendit: ita videtur probare tex. in. l. littus est. ff. de verb. sig. Ubi dicit littus est quousq; maximus fluctus Ibernus se extendit. et eo. titu. l. littus publicū dicitur. littus publicum est eatenus quatenus maxime fluctus extuat. et tex. in proposito dicit in. l. pe. ff. de flumi. Ripa ea putatur esse que plenissimum flumen continet. ¶ Ex quibus videtur cōcludi q̄ ex quo maximo impetu flumen aliqn̄ fluit vsq; ad illas ripas q̄ totus dicatur alueus fluminis: et sit cōis. arg. d. l. arbor. ff. cōi diui. et. l. labeo. §. fi. ff. de acqui. re. do. et per consequens q̄ illi homines mundanij possint edificare vsq; ad medium dicti aluei: et non dicantur immittere aliquid in alienum per ea que. s. conclusa sunt. ¶ Sꝫ ad predicta respondetur presupponendo in facto id qō narratur. s. q̄ flumen cesani nec in estate nec in hyeme qn̄ est etiā magnus non fluit vsq; ad ripas predictas. Sed in medio erat quoddā vecticbetum. et demum post sunt ripe fluminis. licet aliqn̄ propter maximū aquarum impetum dictum vecticbetum a flumine inundetur: tn̄ cōsuetus cursus fluminis pleni in hyeme non inundat. ¶ Ex quibus in facto suppositis dico q̄ aut locus vbi est dictum vecticbetum nō fuit alueus fluminis qr non constat q̄ vnq̄ fuerit ibi flumen. et tunc dico q̄ non potest dici q̄ ibi vel fuerit vel sit vel flumē vel alueus fluminis. ¶ Primum probatur. Nam flumē non dicitur ibi esse: qr non semper fluit: lꝫ aliquando impetu aquarum ille locus inundetur. l. j. §. item flumina. ff. ne quid in flumi. publi. al's dicuntur torrentia si cō

6 tinuo non fluunt et sunt priuata et non publica. † Uñ si cōtinuo fluūt

7 lꝫ quando in estate exarescant dicuntur perennia et publica. † Item econtra si non continuo fluunt lꝫ aliquando in hyeme fluant dicuntur torrentia et priuata. vt dicit glo. in. l. j. §. item fluminum. et probātur etiam ista in. l. nemo. in fi. et ibi glo. ff. de rerū diui. et probatur in simili in. l. j. §. duo sunt genera. ff. de aqua quoti. et esti. Si ergo ibi non potest dici esse flumen. Igitur nec alueus qui dicit̄ venter fluminis. vt dicit Bar. in trac. de alueo. qr nō entis nulle sunt ptes. ¶ Scōm aūt q̄ ibi nō sit alueus fluminis ꝓbat̄ rōne premissa et etiā ostendit̄ qr alueus naturalis dicitur esse alueus cōsuetus. l. j. §. ripa. et ibi no. ff. de flumi. qō quidem cognoscitur magis in estate q̄ in hyeme. l. j. §. is aūt. ff. ne quid in flumine publico. ꝫm Barto. in dicto tractatu de alueo. al's enim si aliqn̄ impetu fluminis locus inundatur. nō dicitur ibi esse alueus. vt in. d. l. adeo. §. si toto. ad fi. et ibi glo. ff. de acq. rerum do. et per Bart. in tractatu de alueo. ad fi. Nam si ibi flumen nō fluit naturaliter non potest dici alueus: quia dꝛ lectum fluminis super quo flumen cubat ꝫm Bald. in rub. ff. de rerum diuisione in xij. col. ver. Nunc videamus. ¶ Ex quibus concluditur q̄ dictū vecticbetum non potest dici flumen nec venter fluminis sed dicitur esse alueus fluminis vbi flumen continuo fluit et tā flumen q̄ alueus vbi flumen fluit dicuntur publici iuris. l. j. §. nō enī in flumine in fi. ff. de fluminibus. et ꝑ cōsequens remanet firma cōclusio q̄ non possunt hoīes mūdanij immittere et edificare in ripa ab alia pte fluminis in qua flumē nō ꝯtinuo fluit. Aut vbi est vecticbetū fuit alqn̄ alueus fluminis et tunc an dicatur esse in totū derelictus: itaq; acquirat̄ his qui prope predia possident dubitatur qr tūc vt cedat vicinis opꝫ q̄ in totū sit derelictus vt dicit Bar. in dicto tractatu de alueo. in prin. et hoc casu vt ipse dicit. Cognoscit̄ magis in hyeme q̄ in estate. qr an alueus sit estate cognoscitur. Nā si estate locus occupatus detinet̄. et sic est alueus fortius in hyeme. Ita econtra. An alueus sit derelictus in totum hyeme cognoscitur. quia si in hyeme apparet derelictus fortius in estate. patet quia etiam quando flumina perēnia exarescunt. l. j. §. j. ff. de fluminibus. ibi Bartho. qui subdit derelictum intelligi etiam si aliquantulum aqua fluat per antiquum alueum sꝫ sit ita modica quo fluminis nomen perdidit quod ex opinione cir-

tū collentium defenditur. d. l. j. §. j. ff. de fluminibus. Si em̄ aqua in/de fluens non est flumen. Igitur locus ille non est alueus fluminis. Unde si ī dicto loco vbi est vecticheruz vel non est flumē seu alueus vel recessit flumen ⁊ alueus est relictus ille locus est hominum qui ab ea parte fluminis pdia possidēt. d. l. adeo. §. si toto. ff. de acqui. re. do. ⁊ per Bar. in dicto trac. de alueo. in ver. relicto. Et Bal. in rub. de rerū diui. in. xij. col. ⁊ ad iura in contrarium allegata dicendū est ꝙ ibi dicit̄ esse ripa: seu dicitur ripa que cōtinet plenissimum flumē. s. naturale ⁊ consuetū: non aūt insolitū si aliquādo imbribus: vel im petu ad tēpus flumē crescit. dicit enim tex. in. d. l. adeo. §. insula in fine. Namqz inundatio specie fundi non mutat: ⁊ ob id cuz recesserit aqua palam est eiusdem esse cuius fuerat. Item dicit tex. in. l. j. §. ri pa. ff. de fluminibus. Ripa dicitur id qd̄ flumen continet naturalez rigorē cursus sui tenens. Ceterū si quando vel imbribus vel mari: vel qua alia ratione ad tēpus excreuit ripas non mutat: ⁊ glo. ibi su per verbo naturalem dicit. i. cōsuetum cursum fluminis. ⁊ dicit ibi Ang. ⁊ per cursum fluminis nō naturalem: non ampliatur ripa flu minis sed per solitum cursum ppetuū seu continuū ampliatur. ⁊ sic alia iura sunt ex pdictis intelligenda ꝙ ripe continent plenissimum flumen solitum ⁊ consuetum. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ ille loc⁹ vbi est vecticheruz est priuati ⁊ nō publici iuris. ⁊ vltra illum locuz prope flumen dicuntur ripe fluminis in quibus ab existentibus ab alia parte fluminis nihil immitti potest: immo non possunt edificā/do trāscendere mediā partē fluminis capiendo flumen iuxta solitū ⁊ consuetum cursum: non insolitū ⁊ supernaturalem. Laus deo. Bartho. soci. J. U. doctor.

¶ Summarium.

☞ Quando res vendita est cum pacto retrouendendi: lz ab emptore fuerit in alium alienata: tamen primo venditori precium offerenti te netur eam restituere per vtilem rei vendicationē. Itē est in quacūqz concessione similiter facta.

1 Edificia effecta cōis expēsis sunt cōia iure societatis.

2 Actio cōi diuidūdo orit̄ ex ꝯtractu societatis.

3 Emētes ab eo q vēdit alieno noīe ⁊ non ostēdit de mādato vendēdi dicuntur in malafide.

4 Fructus veniūt a die interpellationis.

5 Carcerato nō pōt imputari negligētia ⁊ mora in nō resoluēdo con/tractū pro solutione pecunie.

6 Ignorantiam iustam dicitur pretendere ille qui succedit in ius al/terius.

¶ Consilium. lxxx.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ spūssctūs illuminet intellectum.

In qstione que vertitur in/ter illustrissimū ducē Aurelianēsem. ⁊ participes quorū dā edificioꝝ. Elegāter ⁊ copiose cōsuluit insignis doctor dn̄s Uincētius paliottus mihi tāqꝫ pater: ⁊ cū sim de subscriptione requisitus aliqua breuibus ⁊ subtiliter pcurrā. Et imprimis puto ꝙ capl̄a inita inter prefatū dn̄z: ⁊ participes sup cōfectione dictorū molēdinoꝝ ⁊ edificioꝝ inducūt societatē quādā: ⁊ emendi loca ⁊ cō stituendi edificia cōibus expēsis: ⁊ percipiēdi fructus casus est in. l. societas ꝯtrahitur que est lex quinta. ff. p socio. ⁊ in. l. actione. §. itez
1 si societatē. eo. ti. ⁊ in. l. cū pponas. C. eo. ti. † Ex quo infert̄ ꝙ dicta edificia ꝯfecta cōis expēsis effecta. sunt cōia iure societatis. vt i l. ij. ff. eo. ti. Cū ergo appositū fuerit pactū ꝙ finitis. xv. annis prefatus dn̄s possit soluere expensas factas participibus que legitime pba/rentur. ⁊ facta solutione ꝙ dicta edificia insolidū ptineāt ad pfatuz dn̄m. Non est dubium ꝙ cōtra ipsos participes: vel eorum heredes vniuersales ꝯpetebat actio virtute istius pacti. l. j. C. si cer. peta. l. p hereditarijs. C. de here. acti. Sed dubiuz est qn̄o possit agi cōtra sin gulares successores: cum psupponatur ꝙ multi ex participib⁹ eoꝝ partē alienarunt cum videat̄ cōpetere actio psonalis: que non tran sit ꝯ singularē successorē. l. si. ff. de ꝯtrahen. emp. ⁊ pbatur ꝙ datur psonalis. in. l. ij. de pac. inter emp. ⁊ vēdi. Sed ad hoc rn̄deo ꝙ quā do vēditur res cum pacto de retrouendendo. licet emptor alteri vē dat soluto pcio singulari successori resoluitur ꝯtractus. ⁊ cōpetit pri mo venditori vtilis rei vēdicatio. Ita multum singulariter voluit do. Pau. de ca. in. l. cū vēderet. ff. de pigno. act. ⁊ ita dicimus in ca/su nostro ꝙ cū ꝯcessio fuerit facta a principe. ⁊ ꝯtracta societas hoc acto ꝙ soluta pecunia expēsarum res in totū ptineat insolidū ad pri cipē: poterat solui pecunia singulari successori: ⁊ resoluebantur. ⁊ so cietas: ⁊ concessio: ⁊ ius transferri debebat in principē. ⁊ sic cōpete/bat vtilis rei vendicatio: ⁊ licet dn̄s Alex. multū late in suo cōsilio. x. in. ij. volu. cōtrariū ꝯsuluerit reprobando hoc dictū Pau. de cast. Tamē pōt sustineri ꝯsiderādo ꝙ aut querimus. Nunqd nō obstāte isto pacto possit alienādo in aliū dn̄iū transferri. ⁊ dicēdū est ꝙ sic. licz etiā dictū fuisset ꝙ alienare nō posset fm̄ qd̄ habet̄ in. l. si ita qs. §. ea lege. ff. de verbo. oblig. ⁊ in. l. qui absenti. §. j. ff. de acqui. here. ¶ Aut querim⁹ ⁊ scdo nūqd soluto precio: ⁊ sic rescisso ꝯtu dn̄ium ipso iure retransferat. ⁊ cōpetat directa rei vēdicatio: ⁊ dicendū est ꝙ nō. q: istud est speciale in pacto. l. cōmissorie ⁊ adiectionis in die: vt no. in. l. si ager. ff. de rei vendi. ⁊ in. l. traditionibus. C. de pac. al's resolutione ꝯtus regulariter dn̄ium nō retransfertur vt est gl. quā Bal. ibi reputat not. in. l. j. in gl. fi. in fi. C. de inoffi. dot. ⁊ hoc modo pōt intelligi tex. in. l. iij. C. de pac. inter empto. ⁊ vēdi. Dum vult qd̄ agatur ex vendito. ⁊ nō agatur directa rei vendicatione prout etiam videt̄ velle glo. cōiter approbata in. l. j. in fine. ff. de donatio. ¶ Aut querimus nunqd soluto precio licet ipso iure nō retrāsferatur dn̄iū cōpetat vtilis rei vēdicatio. Et pōt dici ꝙ sic p illum tex. in. d. l. si cū vēderet fm̄ Pau. de ca. Et idē allegādo eundem tex. voluit domi. Rapha. cuma. in. l. j. in fi. ff. de dona. in vltimis verbis. Ex quibus patet respōsio ad oīa adducta p dn̄m Alex. in. d. cōsilio. Nec est mi nus deferēdū auctoritati Pau. de cast. ⁊ Cumā. ꝙ dn̄i Alexandri. ¶ Preterea ⁊ secūdo potest sustineri ista conclusio. Nam soluta pe cunia dicitur in cōtractu ꝙ abinde in antea dicta edificia ptinebūt ⁊ spectabunt ad dictum ⁊ prefatū dn̄m. ⁊ sic statiz soluta pecunia. Unde cum illa verba sint cōmunia: vt per Bar. in. l. cēturio ad fi. ff. de vul. ⁊ pup. tamē ponunt̄ in significatione directa. Itē dicit ꝙ so luta pecunia possit accipere redditus ⁊ emolumēta qd̄ vbū: capere: est directum. l. titia cū testō. §. fi. ff. de leg. ij. fm̄ Bal. ⁊ Jo. de lig. i. c. si pater. de testa. in. vj. Et hoc casu qn̄ sunt apposita vba directa ꝙ soluta pecunia cōpetat vtilis rei vēdicatio loquit̄ tex. in. d. l. si cū vē deret dū dicit. licet ei recipe rē suā. Et ita intelligit do. Rapha. ful. ibi ⁊ voluit idē Cu. in. d. l. j. in fi. In pacto aūt de reuēdendo loquit̄ d. Alex. ¶ Preterea ⁊ tertio dico ꝙ sicut i pacto adiectiōis in die licet sit facta alienatio in singularē successorē vtute illius pacti resol uitur ⁊ annullat. l. iij. §. sz ⁊ marcellus. ff. de in diē adiec. Ita qn̄ appo nitur pactū de retrouēdēdo q: soluto ptio dz ad euz reuerti nō pōt ille in aliū alienare: ⁊ si alienat nō valet in piudiciū illius ad quē dz reuerti virtute pacti sine cōsensu suo vt declarat not. Bart. per illū tex. in. l. in diē. ff. de aqua plu. arcē. Et sequit̄ Cuma. ibi. Et iō forte tex. in. d. l. si cū vēderet vult ꝙ cōpetat vtilis reivendicatio. ¶ Pre
2 terea istud pactū fuit appositū i contractu societatis. † Ex ꝯtractu aūt societatis orit̄ actio cōi diuidūdo. l. ij. ff. cōi diuidūdo. que datur ad ea q̄ deuenerūt in pacto. l. i bonefidei cū ibi no. C. de pac. l. iurisgē. §. quinimo. ff. eo ti. Actio aūt cōi diuidūdo est mixta. ⁊ i rē scripta. vt ibi no. gl. Ja. butri. ⁊ Mod. Igit̄ detur ꝯ singulares successores ⁊ possessores vt ibi. ⁊ per Bar. in. l. si tertius. §. pri⁹. ff. de aqua plu. arcen. ¶ Ex qb⁹ patet ꝙ principi cōpetebat ius rehabēdi ista edi/ficia. ⁊ redditus soluta pecunia p portiōe q̄ a principio spectauit: et pertinuit ad participes. Respectu aūt portionis quā gubernator vēdidit q̄ erat cū pacto de reuendēdo videbatur maior difficultas: nā lz posset soluto precio recuperari ab emptorib⁹ immediatis iu/xta. l. ij. ⁊ iij. C. de pac. inter ēptorez ⁊ venditorē. Tn̄ difficultas est respectu eorū in quos facta est alienatio p primos emptores nā vi/detur ꝙ cōtra eos nō competat actio ad reemendū que tanqꝫ psona lis nō trāsit in singularē successorē vt. l. quedā. §. is aūt. ff. de edē. ⁊ in l. fi. §. fi. ff. de ꝯhē. emp. Sed ad hoc dicēdū est altero de duob⁹ mo/dis vel tenendo opinio. Pau. de ca. in. d. l. si cū vēderet. ⁊ Cuma. in d. l. j. in fi. de dona. Cōpetat vtilis actio in rē quorū opi. supra extitit defensata. ¶ Uel tenendo secūdo opi. Bar. ⁊ Cuma. in. de. l. in diē. ff. de aqua plu. arcē. ꝙ ex quo debebat res reuerti ad vēditorē. nō po tuerūt participes qui reemerūt a gubernatore vendere in preiudiciū domini irreuocabiliter. ⁊ sic quominus possit illa vēditio a domino reuocari. Et maxime q: fiscus ⁊ pnceps videtur habere hoc specia le ꝙ actiones psonales p rebus possit ꝯ tertios possessores intenta re. arg. l. ij. cū ibi no. C. sine censu vel reliquis. ¶ Uel etiam ⁊ tertio primi emptores in publico instrumento obligarunt bona sua p ob/seruantia cōtractus. Un̄ pōt dominus agere hypothecaria p obser uantia. ⁊ velle incūbere prignori p obseruātia ꝯtus. l. debitorē. C. de pigno. ⁊ lz nō videat̄ cōpetere nisi excutio principalis vt in auť. hoc si debitor. C. de pignoribus. Tn̄ competit Saluianū interdictū sine excutione vt traditur in. l. rem alienam. ff. de pigno. actio. ⁊ tra/
3 ditur in. §. item seruiana. institu. de actio. ¶ † Preterea venditio facta a gubernatore fuit nulla. quia non habebat mandatum vendē di. Et sic ementes ab eo qui vēdit alieno noīe ⁊ non ostēdit. de man/dato fuerunt in mala fide. l. si. ⁊ ibi Bar. ff. de vsucap. p emptore. et per Bar. in. l. cū vir. ff. de vsucap. Nec potuit esse administrator ex aliqua sua narratione in eo ꝯtu alienationis sumente fundamentū potestatis alienandi: cū alias alienare non posset. argu. eorum que dicit Jo. an. in addi. spe. in ti. de re. ec. nō alie. ⁊ eius ꝙ no. glo. cōiter approbata in. l. si donatione. C. de colla. Nec ex longissimo tpe man datū psumit̄. vt dicit Bal. i. l. j. C. de re. alie. nō alie. Et do. Alex. in l. q in aliena in pn̄. ff. de acqui. here. ¶ Ex quibus infero ꝙ cū nō po tuit fieri alienatio. nullū fuit primis emptorib⁹ acquisitū dn̄iū. Nec primi emptores tāqꝫ malefidei possessores potuerūt pscribere vt in regula possessor cū materia. extra de re. iur. in. vj. Cū ergo nō essent dn̄i nō potuerūt in emptores dn̄iū trāsferre vt i regula nemo plus iuris. ff. ō re. iur. cū materia. ¶ Ex quib⁹ infero ꝙ cuz iam pluribus annis elapsis fuerit facta legitima interpellatio per prefatum dn̄m

ipsis

ipsis participibus circa traditionem ⁊ restitutioné dictorum edificiorum ⁊ redditunm ⁊ non fuerunt reddita seu restituta iuxta legitimam interpellationem q2 prefati principes tenétur a die interpellationis ad fructus perceptos. ¶ Prima pars conclusionis probaf. Nam facta fuit interpellatio ⁊ fuerunt predicta infra ⁊ iura ipsius dñi ligdata: adeo q̄ nō potuerūt participes aliquá ignorantiá iustá pretendere iuxta ea que not. ponit Bar. in. l. si quis inficiatus. ff. de positi. ⁊ moderni in. l. quod te. ff. si cer. petaf. ¶ Preterea ⁊ scdo facta fuit depositio certe pecunie cū datione fideiussoris pro reliquo ex quo debitū nō erat liquidū ſm practicá q̄ habef in. l. statuliberi a ceteris. ff. de statulibe. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de noui ope. nūcia. cū ɔcordantijs. ibi allega. p dñm Alex. Quinimo satis erat pciū offerre sine alia dispositiōe in tali pacto: de vēdēdo: vt no. voluit Jo. and. post Jaco. de belui. in addi. spec. in ti. de emp. ⁊ ven. in rub. in prin. Sed ad cautelá fuit facta dispositio cū datione fideiussoris ⁊ pura ⁊ loco ,put fieri d3 ſ3 bald. ⁊ Salv. in. l. acceptá. C. de vsur. ⁊ si non esset oīno depositio legitime facta non noceret ex quo nō requirebaf vt dictum est arg. l. vnice. C. de rei vxo. actio. ⁊ ei⁹ qd dicit Bal. in. l. j. in prin. ff. de eden. quādo exprimif nomé actionis inepte ⁊ nō necessarium ⁊ eius qd no. glo. in. l. vinū. ff. si cer. peta. quādo porrigitur libellus ineptus in causis: in qbus libellus non requi-
4 ritur. ¶ † Scda pars ɔclusionis probaf q̄ a die interpellationis veniūt fructus: casus est in. l. ij. C. de pac. inter emp. ⁊ vé. ⁊ no. glo. in verbo. fructus in. c. illos vos de pignori. ⁊ glo. in. c. cōquestus. extra de vsur. Nā siue loquátur de pzio pacto adiecto in ɔctu societatis sine dubio in ɔctu venditionis ex quo ambo sunt bonefidei. instit. de actio. §. actionū. ⁊ sic actio informaf a pacto: vt in. l. iurisgētiū. §. qnimmo. ff. de pact. Ideo a tpe veniūt fructus: vt in. d. l. ij. ⁊ ita determinat etiá Bal. in. l. petens in repe. i vlti. col. C. de pac. Nec possūt se iuuare participes ex eo q2 pducerunt quoddā extractū expésaꝝ factaꝝ in dictis edificijs. Nā cū iuxta formá ɔctus deberét legitime docere de expēsis nulli dubiū q̄ p dictos extractos nō dicunf legitime docuisse: tū q2 sunt priuate scripture: vt in. l. rōnes. ⁊ in. l. exemplo. C. de pba. tū q2 sunt exépla q̄ etiá si essent publicaꝝ scripturaꝝ nō probarēt q2 nō apparet rite ⁊ solénniter extracta iuxta plene not. in aut. si qs in aliquo documēto. C. de edē. ⁊ in. c. albericus. de testi. Poterát enī3 inuenire ⁊ producere libros vñ fuerūt dicte scripture extracte q forte ,pbassent si fuissent scripture autétice. Jtē ⁊ p testes ⁊ peritos in arte qd cū minime fecerint ⁊ maxīe infra terminū assignatū eis imputari d3 vt in regula dānū cū materia. ff. de regu. iur. Et sic satis fuit offerre maxime cū depositiōe certe q̄titatis ⁊ datione fideiussoris ,p reliquo ad ɔstituēdū eos in mora vt dictū est a quo tēpore more tenenf ad fructus: vt in. l. ij. cū alijs allegat. s. ¶ Postremo si aduersarij volunt se tueri exceptione prescriptionis quasi vt lapsum longissimū tēpus. iuxta. l. sicut. ⁊. l. oēs. C. de pscrip. xxx. annoꝝ. dr imprimis q̄ si fiat recta computatio dicitur decursa prescriptio. xxx. vel. xl. annoꝝ que currit in actionibus personalibus vt in. d. l. sicut. ⁊ in. d. l. oés. Nam primo eximuntur. xv. anni. qbus princeps nō poterat hoc petere. l. i. in. fi. C. de annali exceptio. ¶ Scdo eximuntur. alij. xv. anni. a die interpellationis: vt in. l. fi. C. de pscrip. xxx. vel. xl. annoꝝ. ¶ Tertio loco extrahunf tēpore pupillaris etatis moderni principis ⁊ patris sui q̄ ascēdunt ad tēpus. xviij. annorū3. ⁊ sic indubitanter extrahitur tēpus. lvij. annoꝝ. ¶ Quarto loco habemus considerare q̄ pater moderni pricipis tanq̄ hostis stetit in carceribus: tanq̄ hostis Regis Anglie p tēpus. xxv. āno. qd tēpus si extrahitur de medio habebimus tūc in totū extrahere tēpus. lxxxij. an. ⁊ sic restarūt. xx. an. vel ad minus tps nō ascēdit ad tps. xxx. an. vel etiá. xl. que vr̄ habere locum in his bonis princeps. iuxta no. p bar. in. l. oibus. ff. de diuersis ⁊ tēpo. pscrip. q̄ aūt pdicto tpe pscriptio nō sit decursa vr̄ pbari in. c. significante. de pignorib⁹ vbi nō currit tps nec cōmittif pactū. l. cōmissorie p nō solutioné existēti carcerato. Jtē etiá ex eo q2 si decursa fuisset pscriptio ibi carcerat⁹ nō poterat ,puidere indénitati sue ab eo q impediuerat ita dicit
5 do. Abb. in. c. breui de iureiur. facit q2 talis pscriptio currit ob merá negligentiá vt dicūt doc. in. l. fi. C. de edic. diui adria. tol. † S3 carcerato nō pōt imputari negligētia. ⁊ mora in non resoluendo cōtractū ,p solutione pecunie q2 d3 soluere ⁊ cōtractū resoluere: ⁊ sic tenetur ad factū. Unde tale impedimētum tollit q̄ non dicatur fuisse negligēs arg. l. thais. §. j. ff. de fideicom. liberta. quá ita intelligit bart. in. d. l. cōtinuus. §. illud. ff. de ver. obli. ¶ Preterea cū detineretur in carcere vt hostis tpe hostilitatis non currit pscriptio vt est casus in. c. ex transmissa extra de pscrip. vbi Jnno. ⁊ doc. dicūt q̄ hoc procedit etiá de iure ciuili iter laycos ⁊ sic sustineri pōt q̄ nō sit decursa pscriptio. Nec h3 nocere q̄ ibi in loco aderant gubernatores qm̄ tex. in. d. c. ex transmissa loquif generaliter: ideo generaliter d3 intelligi. l. de ptio. ff. de publi. Jtē hoc non h3 etiá nocere ex quo ignorabant hoc ius ɔpetere p ea que no. Bar. in. l. si publicanus. ff. de publi. S3 posito q̄ esset decursa dico q̄ cōpetebat restō in integ. aduersus decursá pscriptioné. Et pmitto q̄ tps restōnis nō currit nisi ad diē scie q2 ab initio est vtile ⁊ rō si lesus p. c. an. nō peteret se restitui nūq̄ si bi ignorāti factū ⁊ se lesu3 curreret tps vt dicit Bal. i. l. falsi. C. si ex falsis instrumētis ⁊ Genge. ⁊ do. Cardi. in. cle. j. de resti. in integ. q.
6 xxv. † Jlle auté qui succedit in ius alterius dr̄ iustam ptendere ignorantiam. l. qui in alterius. ff. de regulis iuris. ⁊ in. c. qui in ius alterius. cum materia. de regulis iuris. in sexto. ¶ Aut ergo volumus dicere q̄ pscriptio fuerit decursa tpe quo eius genitor extitit captus: ⁊ tūc incipit cōpetere restitutio ar. l. ab hostibus. C. quib⁹ nō obstat longi. tpis pscriptio. ⁊ eius qd habef in. l. fi. C. ex quibus cau. maio. q̄ loquūtur etiá in prescriptione longissimi tēporis ⁊ nō currit tēpus sibi ignoranti ⁊ fuit trásmissum ius petendi restitutioné in integrū. l. nō solū. ff. de integ. resti. tit. generali. ⁊ ibi Moder. dicūt q̄ nō currit tempus dño. ¶ Aut volumus dicere q̄ tpe huius dñi ante interpellationem fuerit decursa: ⁊ tūc incipit cōpetere restō rōne maioris etatis q̄ daf cōtra prescriptioné etiá lōgissimi tēporis vt habef i l. sicut. C. de pscrip. xxx. vel. xl. anno. ¶ Aut volumus q̄ sit decurso tempore quo pater erat maior ⁊ non captus: ⁊ tūc etiá daref restitutio ex capite ignorātie ſ3 Bar. in. l. j. §. si quis aūt. ⁊ ibi sequif Ang. ff. de itinere actuq3 priua. ⁊ est cōis opi. de qua per do. Alex. in. l. cu3 filius. §. in hac. ff. de verbo. obli. ⁊ late per precedētem cōsultorem. Que conclusio procedit etiam aduersus prescriptionem longissimi tpis. xl. anno. ſm cōmunem opinio: de qua. in. c. j. de restitu. in integ. ⁊ Hosti. in. c. contingit. de transactio. ⁊ in sum. in tit. de in integ. resti. §. vtrum pscrip. Et Pau. de leaza. ⁊ do. Cardi. in cle. j. eo. tit. ⁊ hāc tenent do. Joan. de imo. ⁊ Abb. in. c. vigilanti. eo. ti. Et licet vario modo loquaf do. Alex. in cōsilijs suis. Tamē latius q̄ alibi attingē do articulum tenet hanc opi. esse veram ⁊ communem in suo cōsilio. clxix. in secundo vol. incip. Uiso themate suprascriptorum. Ex quibus conclusio q̄ cum Mod. dñs petierit dicta bona censetur tacite petijsse rescisionem contractus ⁊ prescriptionum vt voluit glo. quā ibi approbat do. Ant. in. c. constitutus de religiosis domi. cum concordā. deductis per primum consulentez ⁊ per do. Alex. in rub. C. qui admitti. ad bonorum possessiones possunt. Et per consequēs cōstituit aduersarios in mora ⁊ tenentur ad eoru3 restitutioné ⁊ fructuū ſm ea que supra cōclusa sunt. Laus deo Barthol. soci. ⁊c.

Summarium.

¶ Uxor sit de domicilio mariti. Non obstante statuto prohibente legatum relinqui mulieri extranee: debef legatum factum vxori testatoris licet postea transiuerit ad secunda vota.

1 Domiciliū retinet mulier soluto mrīmonio donec psistit i viduitate
2 Uidua pdit domiciliū primi viri immediate q̄ iterū nubit.
3 Finita causa priuilegij finif priuilegiū.
4 Actus qñ non est perfectus sed deuenit ad eum casum a quo incipere non potest vitiatur qñ superuenit defectus mixta consideratione rei ⁊ persone.
5 Dispositio legis h3 locū qñ lex cōsiderat effectū ⁊ nō modum qualitercūq3 sequaf ille effectus.
6 Mulier nubēdo non habita mētione de dote videf oīa bona sua in doté dedisse.
7 Sufficit q̄ qualitas requisita adsit tpe verbi a quo dispositio sumit effectum.
8 Dispositio in casu simplici in materia exorbitanti non extēditur ad casum mixtum.
9 Statutū cū sit exorbitās debet intelligi vt minus recedam⁹ a dispositione iuris communis.
10 Finis qñ habet necessariá consequentiá a principio attēditur principium ⁊ non finis.
11 Persona qñ est inhabilis toto tpe acqsitionis ad acquirendū in loco ⁊ tpe acqsitionis sit habilis satis est.
12 Alienatio si est prohibita in ecclesias generaliter ⁊ quis efficiaf monachus res in consequentiam efficiuntur monasterij ex dispositione legis.
13 Statutum factum a domino loci cui ciues non consenserūt nō valet.
14 Conditio: si sine liberis: reijcitur quando grauatus vult transire ad religionem ne intimidetur ingressus timore amissionis bonoꝝ.
15 Regula cessante causa cessat effectus: qñ in aliqua acquisitione requiritur habilitas persone satis est q̄ tpe acquisitionis sit habilis licet postea cesset habilitas.
16 Actus perfectus ⁊ consummatus dicitur etiá pro tpe futuro quo patientia prestari debebat.
17 Fructus vel vsusfructus fundi qñ leganf nō facta expressa dinumeratione annoꝝ est vnū legatum.
18 Bona oīa si censentur generaliter in doté dedisse oīa veniunt preter prohibita alienari.

¶ Consilium. lxxxi.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūsctūs illuminet intellectum.

Non est dubium q̄ l3 mulier sit forensis origine cōtracto matrimonio efficif de domicilio viri. glo. est sing. in. l. origine. C. de munici. ⁊ origi. li. x. Et tenēt Bar. ⁊ alij in. l. cum quedam puella. in prin. ff. de iurisdi.

1 om.iu.cũ cõcordãtĳs.de qbus ibi ꝙ †domiciliũ retinet etiam soluto
matrimonio donec ꝑsistit in viduitate.vt est casus in.l.filĳ.§.vidua.
ff.ad munici.⁊ tenet Bar.in.l.fi.§.idẽ rescripserunt.ff.ad munici. et
2 Bar.in.l.quotiẽs.C.de priuile.schola.li.x.†Sed immediate ꝙ vi-
dua iterũ nubit ꝑdit domiciliũ primi viri.arg.l.femine.cũ ibi not.ff.
de senato.q: efficit de domicilio viri secũdi. Nã si nubẽdo primo loco
mutat originẽ ꝓpriã ⁊ paternã:vt dicũt Cy.Bal.⁊ alĳ in.l.ĳ.C.de
iur.om.iu.fortius dicit mutare domiciliũ primi viri transeũdo ad se
cundum. ¶ Ex qbus ꝑsuppositis pꝫ ꝙ stante statuto mãtuano ꝙ
ꝓhibet tale legatũ reddituũ ad vitã factũ de quo agimus in ꝑsonaꝫ
forensem nõ erat ꝓhibitũ dño Petro mãtuano facere tale legatum
vxori lꝫ origine bononiẽsi effecte mãtuane. Et sic donec stetit vidua
poterit tale legatũ retinere sine dubio. ¶ Sed orit nũc difficultas.
An illud retinere nũc possit ex quo trãsiuit ad scðã vota:⁊ nupta est
forẽsi ⁊ nõ mãtuano. Et videbat ex pluribus ꝙ retinere non posset.
¶ Primo q: ipsa nõ fuit origine mãtuana:⁊ sic attẽta naturali sua
qualitate nõ potuisset tale legatũ fieri. Sed q: ꝓpter matrimonium
fuit effecta de domicilio viri ꝯsecuta est hoc priuilegiũ vt posset sibi
relinqui. Igit videt ꝙ immediate ꝙ desinit esse de domicilio viri.et
3 effecta est forẽsis ꝙ nõ possit tali legato gaudere.†qm̃ finita cã priui
legĳ finit priuilegiũ.l.titia.l.ultima.§.vsuras.ff.de leg.ĳ.l.ex facto.in
prin.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.ff.de vul.⁊ pupil. Facit regula q̃ habet ꝙ ces
sante causa cesset effectus.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iurepatro.c.cũ ces
4 sante.extra de appel. ¶ †Scðo arguit etiã vrgẽti ratione. Nã regu
la est ꝙ qñ actus nõ est ꝑfectus.sed deuenit ad eũ casum a quo inci-
pere nõ põt:actus vitiat qñ supuenit defectus mixta cõsideratione
rei ⁊ persone:prout est in casu nr̃o q: rõne rei mãtuane iũcta qualita
te ꝑsone legatarĳ q: forẽsis.casus est.⁊ ibi Bar.⁊ oẽs in.l.pluribus.
§.⁊ si placeat.ff.de ver.obli. Sed in casu nostro a ꝑncipio si ipsa fuis
set forensis legatũ nõ valuisset. Igit dꝫ vitiari ex quo est forẽsis effe
cta ꝙ aũt actus nõ esset ꝑfectus pꝫ q: tunc dr̃ ꝑfectus in ꝓposito qñ
est ꝑfectus vltima ꝑfectione:q: habuit executionẽ vt ꝓbat in.d.§.et
si placeat.⁊ ibi moder.maxime ꝑceptor meus Areti.⁊ est tex.in.l.si
sub vna.§.j.⁊ ibi põderat Are.in scðo no.ff.de ver.obli. Igit in ca-
su nr̃o respectu sequẽtium annoꝝ videt ꝙ nõ sit legatũ ꝑfectũ.⁊ con
sequẽter vitiet. Nã qð iuris est de toto ad totũ. Ideꝫ videt esse iuris
de parte quo ad partẽ.l.q̃ de tota.ff.de rei ven.l.si quis cũ totum.ff.
de excep.rei iudi. ¶ Tertio ista cõclusio videt ꝓbari. Nã ꝑdictum
statutũ mãtuanum loquit ꝑ verba multũ pregnantia ꝓhibẽdo oẽm
speciẽ alienationis ⁊ obligationis quorũcũq; bonoꝝ. Ex cuius ver-
bis clare colligit ꝙ effectus ⁊ intẽtus statuti est ꝙ bona nõ ꝑueniant
in forenses nõ curãdo ꝑ quẽ modũ vel actũ perueniãt ꝙ maxime pꝫ
per illa verba statuti dũ dicit. Ita ꝙ res ꝑdicta quantũ ad ꝑdictas
ꝑsonas sit inalienabilis effecta. Et sic voluit statutũ nõ cõsiderando
5 modũ alienationis ꝙ bona nullo modo ꝑuenirẽt ad forẽses. † Sed
qñ lex ꝯsiderat effectũ ⁊ nõ modũ qualitercũq; sequat ille effectus lo
cum hꝫ dispositio legis:casus est.⁊ ibi Bar.ponit hãc regulã quam
approbãt doc.in.l.gallus.§.⁊ quid si tãtuꝫ.ff.de libe.⁊ posthu. ⁊ est
casus.⁊ ibi doc.in.l.si mater.C.de insti.⁊ substi.sub cõdi.factis. Sed
in casu nostro res ꝓhibita alienari deuẽta est in forẽsem. Igit videt
ꝙ statutum vendicet sibi locum. Et pro his faciunt verba statuti in
principio dum dicit. Vel modo aliquo vel titu.seu causa transferre
per que dicta intentio etiaꝫ clare probatur. ¶ Quarto comprobat.
Nullus Mantuanus põt aliquo modo bona Mantuana alienare
in forenses sub pena confiscationis. Igitur disponendo curare de-
bẽt ne ꝓhibita alienari deueniant in forenses:al's vr̃ incidere in alie
nationẽ ꝓhibitaꝫ licet talis alienatio non fieret a se sed a lege glo.est
cõiter aprobata in.l.si ita qs.§.ea' lege.ff.de ver.bo.⁊ casus.in.l.co-
dicillis.§.neratie.ff.de leg.ĳ. Igit in casu nr̃o ex quo vxor nubendo
efficiebatur forẽsis videbat ꝙ maritus relinquẽdo curare deberet
ꝙ ea trãseũte ad scðã vota nõ gauderet amplius relicto:al's vr̃ incidis
se in prohibitionẽ statuti ex quo ex facto suo secuta est alienatio in fo
rensem licet ipse illam nõ fecerit. ¶ Quinto cõfirmo concludẽti ra
tiõe. Nã clarũ est ꝙ tale legatũ reddituũ singulis ãnis ẽ multiplex
tũ q: legatũ ãnuũ est multiplex.l.cũ in ãnos.⁊.l.si in singulos.ff.qñ
dies lega.ce.l.stichũ.§.stipulatio.⁊ ibi no.ff.de ver.ob.tũ est facta
exꝑssa denũciatio annorũ quo casu est stipulatio ãnua que solet esse
nõ vna sed multiplex.l.pluribus ⁊ ibi doct.ff.de verb.obli. Igitur
fortius hoc idẽ est in legato.dr̃ ergo.pro primo ãno purũ ꝑ sequenti-
bus conditionale vt dicit in.d.§.stipulatio. Ad idẽ text.in.l.j.in.fi.
ff.qñ dies lega.vsufruct.cedit. Si ergo sunt plura legata quolibet
anno dr̃ nouũ legatũ ꝙ patet q: quolibet anno inchoat noua ꝑscri-
ptio si aũt esset vnũ legatũ a principio inchoaret prescriptio pro to-
to tempore.glo.est no.quã ibi approbant doc.in.l.cum notissimi.§.
in his.C.de prescrip.xxx.anno.idem voluit Bal.post Ja.butri.i.l.
j.C..de senten.que sine cer.quanti.ꝓfert.vbi dicit hoc esse notabile
⁊ subtile. Si ergo quolibet anno censetur factũ ⁊ repetitũ nouum le
gatuꝫ.⁊ sic est noua acquisitio seq vr̃ ꝙ licet donec vidua fuit:potue
rit quolibet anno acqrere nouũ legatum. Tamen postq̃ est nupta
quia est forensis nõ possit. ¶ Qð etiã clarius vr̃. Nã Pau.de ca.in
d.l.stichũ.§.stipulatio.ff.de ver.ob.quãdo ponit vtilitatem an stipu
latio vel legatum dicit vnũ vel multiplex dicit ꝙ qñ legatuꝫ vel sti-
pulatio est vna nascitur obligatio:⁊ a principio inspicitur cõditio
stipulatoris tꝑe stipulationis cõtracte:⁊ tũc si erat in patria potesta
te acquiritur patri pro oĩbus annis.l.si filius.in prin.ff.de ver.ob.
Sed qñ stipulatio vel legatum est annuũ in principio cuiuslibet an-
ni noua nascit obligatio.d.l.cum in annos. Unde si in principio ali-
cuius anni filius esset emancipatus quereretur sibi ⁊ non patri.pro-
ut habetur in.l.senatus.in fi.ff.de donatio.causa mortis. ⁊ sequun-
tur ibi Moderni ⁊ probat tex.in.d.l.cum in annos.l.ultima. ⁊ sic pꝫ
ꝙ in legato annuo in principio cuiuslibet anni est nouuꝫ legatum et
noua acquisitio ⁊ inspicitur conditio legatarĳ si est mutata a princi-
pio cuiuslbet anni ⁊ ꝭm illam conditionem iudicari debet. Igitur vi
detur ꝙ mutata conditione mulieris quia effecta est forensis pro se-
quentibus annis sit forensis iudicanda ⁊ acquirere non possit quia
in vsufructu annuo vel menstruo pro eo tempore quo persona est ef
fecta inhabilis non acquirit licet a principio esset habilis:vt dicit
glo.in verbo habebunt.in.l.j.§.j.ff quando dies lega.vsufru.cedit.⁊
est tex.quem allegant in.l.j.§.fi.ff.quibus modis vsufru.amittatur.
Igitur ista effecta inhabilis videtur ꝙ amplius non possit precipe
6 re ⁊ hoc videtur stringere. ¶ † Sexto ⁊ vltimo potest aduci ꝙ ista
nubendo non habita mentione de dote videtur omnia bona sua in
dotem dedisse arg.eius ꝙ nota.in.l.mulier bona.ff.de iure do.⁊ hoc
quando attenta qualitate viri conficerent dotem ei dignaꝫ ꝭm bal.
in.l.si nulla.C.de iure do.⁊ Bald.in.l.fin.C.de senten.que sine certa
quantita.⁊ Bar.in.l.si constante in prin.in.iiĳ.q.iiĳ.partis.ff.soluto
matrimo. Cuꝫ ergo maritus sit forensis non videtur potuisse dicta
iura in dotem dare.⁊ sic in forensem alienare contra probibitionem
statuti.⁊ ista que dicta sunt primo videbant rẽ difficultare. ¶ Sed
premissis non obstantibus que vere non obstant contraria sententia
est verior ⁊ probabilior in casu nostro. Quinimmo nõ obstante ꝙ
sit de nouo nupta non amittit legatum iam quesitum etiam pro
annis sequentibus.ista conclusio probatur ex pluribus. ¶ Primo
vbicumq; tempore quo actus celebratur qualitas persone habet ꝑ
personam inhabilitare. ⁊ altera qualitas habilitare.si tunc tempo
re quo celebratur adest qualitas per quem habilitatur persona licet
postea superueniat qualitas inhabilitãs non tollit ius quesitũ text.
est nota.quem ibi ad hoc notat Ange.in.l.sciendum.§.fi.ff qui satis
da.cogan.⁊ in.l.eum qui.in fi.⁊ ibi Ange.ff.de publi. Facit tex.⁊ qð
ibi notat Bar.in.vj.q.in.l.ĳ.§.non solum.ff.de excusa.tuto. Igitur
cum tempore legati facti.⁊ mortis esset habilis. qualitas inhabili-
tans superueniens non tollit ius quesitum virtute legati iam facti ⁊
quesiti. ¶ Secundo ista opinio cõfirmatur per ea que notat Bal.
quasi in terminis maxime in ratione decidendi in.l.si viua matre.C.
de suis ⁊ legi. Ubi querit:dicit statutuꝫ mediolani:ꝙ mulier nupta
extra territorium mediolani non succedat in mediolanensi territo-
rio:modo quedam mulier mortuo patre immiscuit se hereditati pa
terne deinde nupsit cuidam mutinensi. Nunquid perdat hereditateꝫ
paternam:⁊ respondet ꝙ dictum statutum intelligi debet in acqui-
rendis non in acquisitis perdendis prius q̃ nuberet.ar.l.si postea.
ff.vnde liberi. Igitur in casu nostro cum sit ius acquisitum salteꝫ in
spe iuxta.l.spem.C.de dona.nõ debet tolli ꝑ superuenientem inha
bilitatem:⁊ illam decisionem sequuntur Cuma.⁊ Roma.in.l.heres
per seruuꝫ.ff.de acqui.heredi.⁊ Cuma.⁊ dominus Alexã.in.l.j.§.
veteres.ff.de acqui.posses.⁊ hoc multum facit:⁊ hanc opinionem se
quitur Pe.de ancha.in repetitione.c.j.de constitu.ver. Sed pone
per statutum. ¶ Tertio probatur ista conclusio. Nam statutuꝫ pro
hibet in proposito nostro relinquere in vltima voluntate persone
non subdite ⁊c. Sed tempore relicti ⁊ ꝙ fortius est tempore mortis:
⁊ aditionis non erat non subdita:sed erat habilis ⁊ subdita. Igitur
licet postea non durauerit:non videtur esse in consideratione:quia
satis est fuisse habileꝫ illis temporibus vt probat text.in.l.mella in
prin.ff.de alimen.⁊ ciba.lega. Ubi testator relinquit alimenta pue-
ro:vel puelle.dicitur ꝙ sufficit ꝙ tempore testamenti esset puer vel
7 puella licet postea nõ durauerit:†quia sufficit ꝙ qualitas requisita
adsit tempore verbi a quo dispositio sumit effectum:⁊ ita per illum
tex.in.l.mella dicit Bar.in.l.ex facto.in princi.ff.de vulga.⁊ pupi.
⁊ sequuntur doc.⁊ allegat plures leges hoc probantes. Unde dica-
mus in casu nostro ꝙ sufficit ꝙ a principio fuerit habilis licet po-
stea non durauerit vt dixi. ¶ Quarto confirmatur. Nam statutum
predictum est exorbitans cum in re sua quilibet debeat esse mode-
rator ⁊ arbiter.l.in re mandata.C.manda.l.nemo exterus.C.de iu-
de.⁊ maxime in testando.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de ver.
obli.l.j.C.de sacrosan.eccle.⁊ in.l.fi.C.de pac. Igitur cum ita a statu
to restringatur debet stricte intelligi.l.ꝙ vero.ff.de legibus.c.cum
dilectus.de consue.statutum ergo loquitur quãdo res transfert in
non subditum aliquo titulo alenationis contra probibitionem sta-
tuti. Sed in casu nostro nullo titulo alienationis sit translatio. Sed
tantum ex eo:q: ipsa non subdita per contractum matrimonĳ effe-
cta est subdita:⁊ sic nullus sit actus probibitus a statuto:ex quo se-
quitur

quitur alienatio:⁊ cõsequenter statutum non est hoc casu intelligen-
dum.l.hos accusare.§.omnibus.ff.de accusa.l.si vero.§.de viro.ff.
soluto matri.cum similibus.Non obstat si dicatur q̄ immo si lega-
tum adhuc durat:hoc est virtute legati facti a testatore quod est pro
hibitum:quoniam hoc negatur quia hoc non fit simpliciter virtute
legati:sed ſm quid scilicet soluto matrimonio. Statutum autem de
bet intelligi simpliciter:⁊ non ſm quid.l.hoc legatum.ff.de lega.iij.
traditur per Bald.in.l.j.ff.de succes.edic.Et notatur in.l.ij.in prin.
ff.de verbo.obligatio. ¶ Quinto comprobo eandem opinionem.
Nam aut volumus dicere q̄ factum fuit contra prohibitionẽ p ma
ritum testatorẽ:aut per vxorẽ nubentẽ:aut p vtrũq̄.¶ Primũ non
põt dici qd testator legauit persone habili cuius habilitas durauit
eo viuente.Unde nihil põt ei imputari.ar.l.iij.C.de inoffi.testa.et.l.
tractabat.in fi.cum sequenti.ff.de testamẽ.militis. ¶ Scdm nõ hꝫ
nocere duplici rõne.Prima rõ est q2 fecit actũ licitũ cõtra quẽ sta-
tutũ nõ põt disponere in.c.statutũ de hereticis in sexto.Itẽ q2 hoc ẽ
causatũ post cõtractũ matrimoniũ quo tẽpore ipsa nõ erat ampli9
subdita:de quo nõ loquit statutũ.l.si seruũ.ver.Nõ dixit ptor.ff.de
acqui.heredi.nec ligat statuto.l.cũctos pplos.C.de summa trini.⁊
8 fide catho.¶ Tertium etiam nõ obstat per predicta.Itẽ† q2 dispo
sitio in casu simplici in materia exorbitanti non extenditur ad casuꝫ
mixtum.l.si ita scriptũ.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ ibi not.in.l.ij.in princi.
9 ff.de verbo.obligatio.¶ Sexto ad ideꝫ adducitur.† Nam cum statu
tum sit exorbitans debet ita intelligi vt minus recedamus a dispoſi
tione iuris cõis.iuxta not.in.l.oẽs populi.per Barto.in.vj.q.prin.
in materia interpretationis correctorie.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ in.c.cum
dilectus de consuetu.Igitur intelligamus qñ ex titulo alienationis
res directo perueniret in forenses.Sed in casu nostro res fuit dire-
cta in non forensem.Sed res deuenit in forensem necessario in conse
quentiam secundi matrimonij contracti propter quod effecta est de
domicilio viri quod matrimonium erat ei permissum ⁊ licituꝫ.Sed
qñ actus prohibitus non fit directo:sed sequitur in consequentiam
actus permissi talis actus dicit iuste fieri:⁊ non contra ꝓhibitioneꝫ
10 casus est.⁊ ibi Dy.⁊ Bar.in.l.j.ff.de auctori.tuto.¶ † Ad idẽ qñ fi
nis habet necessariam consequẽtiam a principio attendit principiũ
⁊ non finis.l.iij.§.scyo.ff.de mino.l.dãni infecti.§.sabini.ff.de dãno
infec.Igit cum oĩa habeãt necessariã cõsequẽtiam a legato q̄ iuste
factum fuit.Igitur sequella fuit iusta.Item per talẽ interpretatio-
nem reducimur ad ius cõe.Ideo illa ẽ amplectanda vt ẽ gl.no.in.c.
statutum.in verbo numerãdũ de prebẽ.lib.vj.Facit.l.si vnus.§.pa
11 ctus ne peteret versi.q̄ in specie dotis.ff.de pac.cum si.¶ † Septĩo
si toto tempore acquisitionis persona est inhabilis ad acquirandum
in loco:⁊ tñ tẽpore acquisitionis sit habilis satis est:q2 attendi dꝫ tẽ
pus acquisitionis.arg.eius q̄ no.Barto.in.l.j.ff.de regula catonia
na.⁊ per Bald.in.l.seruus.C.de legatis.Et Pau.de cast.in.l.cete
ra.§.j.ff.de lega.j.dñs Alex.in consi.xxix.i.iij.vo.Igitur dicamus
etiam in casu nostro q̄ satis sit q̄ tempore acquisitionis legati fuerit
habilis:licet postea fuerit inhabilis q2 nõ videtur q̄ dari possit rõ
differentie.Igit idem ius esse debet.l.illud.ff.ad.l.acq.c.trãslato.de
cõstitutio.Immo plus videretur vitiare inhabilitas tempore testa
menti ⁊ mortis q̃ post acquisitioneꝫ per id quod habetur in.d.l.j.ff.
de regula chatoniana.Et in.l.si alienuꝫ.§.extraneis.ff.de heredib9
institu.⁊ in.d.l.cetera.in princi.vbi plene notatur.Sed illa non vi-
tiat.Igitur minus vitiare debet quando post superuenit.autẽ.mul-
to magis.C.de sac.sanc.eccle.¶ Octauo eadem conclusio probatur
Naꝫ totum dictum statutum loquitur quando alienatio ⁊ translatio
fit mediante facto hominis quo casu sub prohibitione non cadit alie
natio que fit immediate a lege ita voluit Barto.in.l.si ita quis.§.ea
lege.ff.de verbo.obligatio.Et ideo dicit Barto.⁊ sequuntur alij q̄
licet res sit prohibita alienari in certum genus personarum puta in
forenses.Tamen forensis potest ab intestato succedere ex legis di-
spositione.argu.l.cum pater.§.cum inter.ff.de lega.ij.⁊ in.l.pater.
§.iulianus agrippa.ff.de lega.ij.Et sequuntur Pau.de cast.⁊ alij
Moderni ita.⁊ fortius dicendum est in casu nostro.quia alienatio
non est facta in personam prohibitam a testatore neq̄ a legatario
Sed quia legatario est de nouo nupta lex afficit euꝫ forensem.Et sic
sequit q̄ ex dispositione legis res non dicitur alienari sed esse apud
12 forensem.¶ † Confirmatur ista opinio in simili.Nam si prohibita ẽ
alienatio ĩ ecclesias generaliter.⁊ quis efficiatur monachus res in cõ
sequentiam efficiuntur monasterij ex dispositione legis vt in auten.
ingressi.C.de sa.sanc.eccle.quo casu non habet locum prohibitio ſm
Bar.in.d.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obligatio.⁊ ibi notatur.
¶ Postremo vt dixi illud statutum est exorbitans:⁊ maxime q2 sta
tutum disponit q̄ res alienate in forensem intelligantur publicate:
⁊ imponit etiam penã adeo q̄ Ioã.andr.in.c.si.de immuni.eccle.in
nouella vult q̄ nõ valeat nisi respectu eorum qui fecerunt statutum:
vel illi consenserũt:⁊ † sic si statutum est factum a dño loci:cui ciues
13 nõ cõsenserũt nõ valet:⁊ nõ possunt dicta bona per fiscũ in foro con
scientie retineri.Unde cum sit exorbitans ⁊ penale est restingibile vt
in regula odia.⁊ in regu.que a iure.vbi per Ioan.andr.de regu.iur.
in.vj.Igitur non intelligatur hoc casu quo nulla fit alienatio ⁊ trãs-
latio vt dixi.Sed tantum mutatur qualitas persone:et maxime ne
mulier intimidetur transire ad secundas nuptias propter dubium
amissionis rei legate per ea que nota.maxime per dñm Abba.in.c.j.
⁊.ij.extra de secun.nup.⁊ pulchre per dñm Anto.in statuto mutinẽ
14 si in suo ꝯsilio mihi.xxxvj.incip.Uisa forma cõtractus.Et† in simi-
li habemus quod illa cõditio si sine liberis.reijcit qñ grauatus vult
transire ad religionem ne intimidet ingressus timore amissionis bo
norum vt traditur in autẽ.nisi rogati.C.ad trebe.⁊ in corpore vnde
sumit.⁊ in.c.in pñtia.de ꝓba.Igit in casu nostro dicamus q̄ statu-
tũ nõ includit istum casum ne mulier intimidet matrimonium ꝯtra
here per p̃dicta.¶ Ex quibus ⁊ alijs infra dicendis in respõsioni-
bus ad contraria concludo q̄ dicta dña Ludouica nõ obstante di-
cto transitu ad secunda vota dictũ legatum retinere potest.¶ Non
obstant nunc in cõtrarium allegata.Nam ad quodlibet patet multi-
plex responsio ex fundamẽtis supra in cõtrariũ adductis.Attamen
etiam ad vnumquodq̄ argumentum dabo particulares responsio-
nes.Et ad primum dico q̄ etiaꝫ in materia priuilegij dicimus q̄ pri
uilegium qd semel cõpetit dicit esse perpetuũ:vt in regula decet.de
reg.iur.in.vj.Et ad tex.in.d.§.vsuras.dicẽdũ est q̄ ibi erat cõmen-
suratũ tẽpus.Igit eo finito priuilegiũ finitur secundũ Bal.⁊ Imo.
15 ibi.† Sed in casu nostro sumus in aliqua materia.s.quãdo in aliqua
acquisitiõe requirit habilitas persone quo casu satis est q̄ tempore
acquisitionis sit habilis lꝫ postea cesset habilitas vt tradit p Bart.
i.d.l.ex facto.ff.de vulga.⁊ pupil.Et sic nõ hꝫ locũ illa regula q̄ ces
sante causa cesset effectus:ad quam etiã dico q̄ ex quo causa ẽ momẽ
tanea:⁊ hꝫ effectũ acq̄sitionis legati momentaneũ cessante causa nõ
cessat effectus in esse productus.d.l.si.ff.vnde liberi ita p illã.l.dicũt
subtiliter Pe.⁊ Bal.i.l.generaliter.C.de epis.⁊ cleri.Unde appel
lant causam momentaneã:⁊ effectũ momentaneũ quãdo hereditas
defertur agnato que postq̃ est quesita lꝫ desinat esse agnatus nõ ces-
set effectus per.d.l.si.⁊ supra dictũ est plene.Ita in casu nostro lega
tum defertur nõ forensi:licet post acquisitionẽ desinat esse non foren
sis:tamen non cessat acquisitio.¶ Preterea ⁊ clare respondeo q̄
causa finalis non fuit:q2 mantuana.Sed quia vxor liberalitas:⁊ af
fectio.l.j.ij.⁊.iij.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.que nõ cessat:ideo non
sumus in illa materia.Sed in materia inhabilitatis persone legata
rij que adfuit vsq̄ ad acquisitionem legati:lꝫ postea cesset:legatum
non annullatur.Unde dicit Bal.in consilio.ccclvij.in prima parte
incipit.In christi nomine nulla mulier se nubat q̄ stante statuto
Mediolanensi q̄ nulla mulier se nubat extra territoriuꝫ ⁊c.si prius
nupsit postea mutauit domicilium non comprehendit in statuto:q2
ad initium nuptiarum statutum se retulit.l.quid ergo.in principio.
ff.de his qui notan.infa.¶ Ad secundum argumentum responde-
tur dupliciter:⁊ primo quando actus deuenit ad eum casum a quo a
principio non potuisset celebrari mixta consideratione rei ⁊ persone
Tunc si erat perfectus ⁊ consumatus non vitiatur.casus est in.d.l.
pluribꝰ.§.si plꝫ.i si.⁊ ibi no.Bar.ff.de ver.obl.Ubi si fundo ꝓprio
fuit q̄sita seruitꝰ.Uel ĩ fundo ꝓprio ĩposita a dãno:lꝫ post ĩpositaꝫ
seruitutẽ pars fundi seruiẽtis fuerit alienata tñ seruitus durat que a
16 principio imponi nõ potuisset.† Unde dicitur ibi actus pfectus ⁊ cõ
sumatus etiam pro tempore futuro quo patiẽtia prestari debet ita ĩ
casu nostro ex q legatũ recepit perfectionem a testamẽto morte ⁊ adi
tione.Item ⁊ ex quo inceptum est executioni mãdari:etiam ꝓ tẽpo-
re futuro dicitur esse consumatum.⁊ sic non vitiatur:vnde regula
ibi posita in cõtrariũ retorquetur.¶ Scdo respondeo q̄ res nõ de
uenit ad eum casum a quo incipere nõ potuisset.Igitur regula non
ꝓcedit.Sed potius oppositũ a ꝯrio sensu.l.⁊ si contra.ff.de vulga.et
pupil.l.si vt ꝓponis.C.de nup.cuꝫ simi.q̄ aũt potuisset incipere pꝫ
q2 statutũ ꝓhibet alienationẽ:⁊ translationẽ titulo legati.licet ergo
a principio fuisset non mantuana potuisset in eam transferri ius p ea
que not.Bar.in.d.l.j.ff.de regula chatoniana.⁊ supra latius dictuꝫ
fuit.Igit pari rõne in casu nr̃o nõ debet vitiari ex quo tempore acq-
sitionis fuit habilis.¶ Preterea hoc etiam probatur:quia tũc sta-
tutum locũ hꝫ qñ directo sequit alienatio ex dispositione hoĩs.secus
si non sequit directo ex ea sed mediante legis dispositione quia tunc
statutum nõ habet locum vt supra ꝓbatũ fuit:⁊ tradit Bald.in.c.j.
§.⁊ quia vidimus qui feu.dare pos.Unde dicit no.do.Raph.fulg.
in suo consi.cij.incip.Presupposito statuto.Ubi loquendo in simili
statuto sicut est hoc de quo agimus vult q̄ taliter prohibitus nõ di-
catur probitus acquirere per ius accrescendi:quia dicitur fieri ex le
gis dispositione vt habetur in.l.si titio ⁊ meuio in.§.iulianus.ff.de
lega.ij.Ita in casu nostro:quia mutatio domicilij fit mediante legis
dispositione ex qua sequitur retentio a persona que a principio fuis-
set inhabilis q̄ facilius fieri debet q̃ si fieret noua acquisitio:si ergo
ex legis dispositione potuisset de nouo fieri fortius potest retineri.
argu.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alieni iur.Unde vide-
mus q̄ successio ab intestato a principio non fuisset prohibita:quia
fit ex legis dispositione vt dixi ⁊ cõsuluit do.Raph.cu.consi.lxxxiij.
incip.Presupposito casu.Dicens q̄ tale statutum est contra ius ci

nile & naturale: ꝙ etiam voluit Bald. in. l. ea lege. C. de conditio. ob causam. licet aliud esset dicendum quando persone esset specialiter prohibita: sed non est materia nostra. ¶ Non obstat tertiũ arg. quia illud debet attendi penes tẽpus alienationis & translationis: quia satis est ꝙ illo tempore nõ fuerit facta alienatio in personã prohibitã neqꝫ proprie neqꝫ equipollẽter sed in psonã pmissã. & licet qualitas nõ durauerit hoc nõ est in consideratione vt probat Barto. per vnam colũnam in. d. l. ex facto in principio. ff. de vul. & pup. Itẽ nõ procedit qñ alienatio sequeretur facto legis vt dictum est. ¶ Ad quartũ arg. respondet ꝙ dictũ argu. procedit qñ prohibitio est facta alienationis in certas personas & ita loquitur tex. in. d. §. matre. & gl. in. d. §. ea lege. & Bal. in. l. ea lege in. ij. q. C. de condi. ob causam. secus si generaliter puta in nõ subditos ẽm Bar. Ang. & alios in. d. §. ea lege. & Barto. & alios in d. l. peto. §. mater. ff. de leg. ij. & Bald. in. d. l. ea lege. in. iij. q. Rñdeo ẽt ꝙ tunc hꝫ locũ argumentũ qñ ex actu in consequentiam sequitur alienatio legalis prout est in terminis. d. §. ea lege. & d. §. mater. & probatur in. l. magis puto. §. si fundus. ff. de rebus eorum: & ex not. per glo. ordi. in. l. Item quia. ff. de pac. sed in casu nostro ex actu legati facti vxori non sequebatur in cõsequentiam alienatio legalis. Igitur nõ habet locum ratio predicta vt est de mente Saly. in. l. hac edictali in prin. C. de secun. nup. & declarat subtiliter Areti. preceptor meus in d. l. si ita quis. §. ea lege. ¶ Respectu autem legatarij nec fit alienatio de nouo: nec includitur mutato domicilio. Item fit in consequentiam actus matrimonij ꝙ debet esse liberum vt dictum est. ¶ Ad quintam rationem que videbatur magis vigere respondeo in primis ꝙ immo legatum fructuum & redditũ possessionum est vnum & non multiplex.

17 † Nã quãdo legantur fructus vel vsusfructus fundi non facta expressa dinumeratione annorum. legatum est vnum vt probat tex. in. l. defuncta ad fin. ff. de vsufructu quem ita intelligunt Pau. de castro. & Mod. in. l. si stichum. §. stipulatio. ff. de verborum obliga. & ita voluit Bald. post Jaco. butrig. in. l. j. in fi. C. de senten. que sine certa quantita. profertur. & Bald. in. c. inter pares in fi. de lege corradi. Et est casus in. l. j. in prin. ff. quando dies legati vel vsusfructus cedit. & ibi hoc determinat glo. in verbo aliter atqꝫ. Sed in casu nostro nõ est facta expressa dinumeratio annorum. Igitur est vnum legatum. ¶ Non obstat si dicatur ꝙ immo expresse est facta dinumeratio annorũ quia sunt sepius repetita ista verba. quolibet anno. Quoniã primũ sunt apposita illa vba legato facto ex dictis fructibus Jacobo mantuano germano ipsius testatoris. Demũ subdit reliquos vero fructus seu redditus & prouẽtus eorũdem bonorum ascẽdẽtes ad summã ducatorũ. ccl. quolibet anno reliqt &c. que verba. quolibet anno veniũt ad declarationẽ pcedẽtiũ. s. ꝙ quolibet anno ascẽdunt ad summã. & nõ sequẽtium ꝙ quolibet anno leget vxori &c. patꝫ primo quia postqꝫ quolibet anno donec vixerit legauerat centũ ex dictis redditibus Jacobo & subdit. Reliquos vo fructꝰ. Et sic refert se ad fructus oĩm ãnorum durante vita vxoris vñ pꝫ ꝙ sub vno legato reliquit: vt in. d. l. j. ff. qñ dies leg. vel vsusfru. ced. Si ergo vba quolibet anno haberẽt determinare sequẽtia ꝯdicerẽt pcedẽtibꝰ ꝙ nõ est dicẽdum. l. nam ad ea. ff. de cõdi. & demõ. ¶ Scdo clare ostẽditur quia cum dixerat reliquos vero fructus ascendentes ad quãtitatẽ ducatorum. ccl. Et facta esset relatio ad oẽs fructus annorũ quibus factum erat legatum Jacobo voluit declarare ꝙ non omnes fructus ascẽdebant ad dictã quãtitatẽ sed quolibet anno: & sic magis conueniẽter: & similiter adaptantur ad superiora. Facit ad hoc regula in spicimus cum materia de regu. iur. in. vj. Item dicta verba. quolibet anno. Bis repetit in legato facto Jacobo & in principio & post legatum factum vxori. Si enim idem voluisset in legato facto vxori. Idem expressisset arg. l. vnice. §. sin autem ad deficientis. C. de cadu. tollẽ. & in. c. ad audiẽtiam. extra de decimis. Nec dici potest ꝙ cõditio adiecta in legato facto Jacobo censeatur postea repetita in legato facto vxori in diuersa oratione secundum Barto. in. l. in repetẽdis. ff. de lega. iij. & Barto. in. l. seye. §. gayo. ff. de fun. instruc. Et maxime ista interpretatio si qua esset ambiguitas est facienda vt ꝙ tutissimo loco legatum fit. l. vbi est verborum cum materia. ff. de reb. dubijs. ¶ Preterea ista est rea & possidet: qui autem agit debet clare probare ad fundandam intentionem ꝙ plura sint legata. l. nõ hoc C. vnde cognati vulgato. c. in presentia. de proba. ¶ Sed adhuc videtur ꝙ dictum legatum dicatur annuum propter illa verba. Durãte vita &c. arg. l. legatũ cum glo. ff. de annu. lega. hoc parum obstet quia lex legatum loquitur per dictiones donec vel qꝫdiu que sunt repetitiue: & faciunt legatũ esse annuũ. l. qui cõcubinã. §. vxori. ff. de leg. iij. & in. l. si quis ita cũ gl. ff. de condi. & demõ. & ita declarat illã. l. Ludo. roma. in. l. stichum. §. stipulatio. ff. de ver. obli. ¶ Cõfirmat hoc idẽ quia tale legatum nõ durabat nisi durante vita vxoris. d. l. defuncta. in fi. & ibi no. Alberi. de rosa. & l. fundi trebatiani. ff. de vsufru. lega. per illa verba ergo durãte vita sine aliqua dictione repetitiua exprimit ꝙ tacite inerat ex dispositione legis. Igit expressio nihil debet operari. l. non recte. C. de fideius. & in. l. iij. cum ibi plene nota. ff. de leg. j. cum similibus. Unde si est vnum satis fuit ꝙ tempore legati acquisiti & trãslationis persone fuerit habilis; licet postea cessauerit vt dictum est. ¶ Et pro his etiam facit quod dicit Bald. in. l. fina. C. de indic. vidui. vbi dicit ꝙ si pater legat filie alimẽta sub cõditiõe si aduersa fortuna vidua erit: non põt petere legatũ anteqꝫ sit vidua: sed statim ꝙ est vidua aperit via ad legatum nubat postea vel non nubat. & sequũtur ibi Moder. & consuluit Pau. de cast. in consi. cxlvij. incipi. Illud pro eodem etiam in legato annuo. Qua ergo ratione in vltima voluntate sufficit ꝙ qualitas requisita a testatore adsit in persona legatarij tempore quo acquiritur legatum. Ideꝫ dicamus in statutis que interpretantur ẽm iura loquentia in vltimis voluntatibꝰ secundum Barto. in. l. suus quoqꝫ. ff. de heredi. institu. & in. l. j. C. de his qui. vt indig. cũ cõcordantijs de qbus ibi p dñm Alex. Et sic est clare sublatũ fundamentũ. Uel etiam possumus respondere ꝙ ista noua acquisitio in psonã prohibitã nõ causat simpliciter ex facto testatoris. Sed etiã ex dispositione legis. vnde ad talẽ casum mixtũ statutum ita odiosum trahi nõ debet vt in. l. vim passam. §. prescriptione ff. de adulte. & in. l. si ita scriptũ. ff. de libe. & posthu. No. do. Anto. in prohe. decretalium. Et Bar. & alij in. l. ij. in prin. ff. de ver. ob. ¶ Ad vltimũ respondetur ꝙ nõ est verum ꝙ videatur dedisse omnia bona sua in dotẽ ẽm Bar. in sua disputatione que incip. Mulier habens amplũ patrimoniũ. Et est tex. & ibi Bart. de saly. in. l. fi. C. de pact. Et Jo. de imo. & alij. ff. solu. matri. videt enim potius nupta cũ prima dote. argu. autentice sed quãuis cum ibi no. C. de rei vxor. actione. ¶ Preterea & si omnia bona censeret generaliter in dotẽ dedisse omnia venirent preter prohibita alienari. arg. eius qd not. Bart. in l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. & Bal. in. l. volũtas. C. de fideicõ. & quod notat. Bald. in. c. imperialẽ in prima col. de prohi. feu. aliena. per Fed. cũ cõcordã. de quibus ibi in. d. §. instituto. Laus deo. Bartho. soci. &c.

¶ Summarium.

☞ Instrumentũ cõfessionis dotis licet cõfectum cõstante matrimonio est validũ & preiudicat marito. Idẽ instrumentũ fortius preiudicat alteri idẽ confitenti: & heredibus. Pacto executiuo licet vti ꝯ successorẽ singularẽ eo nõ citato qñ est constitutum vel precariũ in instrumento. Et pleraqꝫ alia in materia aditiõis hereditatis.

1 Tempora lapsa sunt ad opponendum exceptionem non numerate dotis.

2 Juramentũ assertiuũ veritatis probat cõtra iurãtes qui cõfessi fuerunt se dotem recepisse.

3 Instrumentum confessionis probat quando apparent indicia numerate dotis.

4 Probationes recepte ꝯ auctorẽ nocẽt singuli successori si prius fuerũt recepte qꝫ res de qua agit in aliũ trãsfereret.

5 Maritus & heredes nõ solũ sunt astricti virtute instrumẽti dotalis sꝫ ẽt tertius q simul cõfessus est & insolidũ se obligauit.

6 Uxor virtute pacti executiui nõ põt ppria auctoritate ingredi: nisi liquidato instrumẽto de morte mariti.

7 Pacta que apponuntur in pignoribus valent: nisi reperiantur prohibita.

8 Constitutũ vel pcariũ qñ est in instrumẽto pactũ executiuũ põt exerceri cõtra tertiũ possessorẽ nõ citatũ & negocio nõ liquidato.

9 Pater qñ nõ vult prestare cõsensum ꝙ pupillus adeat hereditatem potest solus adire.

10 Acceptio tenute est quid indiuiduũ.

¶ Consilium. lxxxij.

¶ Dñs labia mea aperiat & spiritussanctus illuminet intellectum.

Super questionibus prepositis substantialiter procedam. ¶ Prima cõclusio instrumentũ cõfessionis dotis licet cõfectum cõstante matri. est validum & probat & cõfessio & alia in eo cõtenta sunt valida & probant Nã licet confessio dotis cõstante matri. facta in dubio psumat facta animo donandi. & non probet nec marito preiudicet. l. qd de suo. C. de dote causa non numerata. tradit late Jo. an. in additio. spec. in tit. de dona. inter virũ & vxorẽ in rubri. & Bar. in. l. si diuortio. ff. de ver. ob. cũ cõcordã. ibi alleg. per dñm Alex. Tamẽ in casu nostro dico ꝙ valet & tenet. & hoc triplici ratione ostendo.

1 ¶ † Prima ratio est ꝙ lapsa sunt tẽpora ad opponẽdum exceptionẽ nõ numerate dotis iuxta no. per gl. in. l. j. C. de dote causa nõ numerata ẽm Jaco. bu. Rayn. & Ang. ac Barto. in. l. assiduis. C. qui potio. in pigno. habe. & Spec. in ti. de confessis. §. sequit. ver. xvj. Bal. in rubri. C. de priuile. dotis do. Anto. & Jo. de imo. in. c. ex litteris. de pigno. cũ simi. & ista videt cõmunis opinio.

2 ¶ † Secunda ratio est: quia in instrumẽto qui cõfessi fuerũt se dotẽ recepisse iurant omnia & singula vera esse qd iuramentum assertiuum veritatis probat cõtra iurantes ẽm Bald. & Saly. post Barto. in. l. fi. C. de non numerata pecunia. Unde nõ potest dici contractus simulatus in fraudem donationis ẽm dñm Ant. Joã. de imo. & domi. Abb. in sua solenni disputatione que incipit. Stãte statuto ciuitatis Senarum. Idem Joã. de imo. in. l. nemo potest. ff. de lega. primo. & in. l. seius. & Augerius. ff. ad legem falci. in hoc ẽt ista est cõmunis opinio. ¶ Tertia rõ est. Nã nõ solũ vir sꝫ alius cum eo simul

eo simul confitetur se dictam dotem habuisse: quo casu probatur q ad vnu queq pro dimidia puenit. l. vir vxori. ff. ad velleia. per qua ita cocludit Bal. z sequuntur Moderni in l. si cu dote. §. trasgrediamur ff. sol. mat. cocorda. de quib ibi late p dnm Alex. sed respectu alterius cofessio pbat. l. vnica. C. de cofessis. z l. generaliter. C. de no numerata pecunia. qz no militat cotra eu presumptio donationis: z exceptio no numerate dotis no pot amplius opponi qua ergo rone p illa parte confessio presumitur vera z no simulata pari ratione in totu psumitur vera vt fiat equalis interpretatio. arg. l. iam hoc iure. ff. de vulga. z pu. ¶ Cofirmo qz sicut cofessio q alias vera presumeretur Si p aliqua parte ostenditur falsa: in totu presumitur falsa iuxta nota. per gl. z doc. in l. ij. C. de no nume. pecu. Ita ecotra lz cofessio dotis constante matrimonio presumeretur simulata. Tn ex quo in casu nro apparet vera p parte presumi debet vera in totu vt cotrariorum eade sit regula. l. z si cotra. ff. de vulga. z pupil. l. inter stipulante. §.

3 sacram. ff. de ver. obli. z ibi per Bar. ¶ † Pro quib facit. Na dicit bal. in rubri. C. de priuile. dot. q instrumetu cofessionis pbat qn apparent indicia numerate dotis. Unde dicit ibi Bal. q si p vim postea exhibuit alimeta vxori taq dotate: z dote soluta probatur numeratio ex tali cofessione. arg. l. cu vltra. C. de non nume. pecu. z ita alias vidi cosultum per doctissimos viros. Et licet alias disputatiue insteterim cotra talia fundameta in l. j. ff. solu. mat. Tame in iudicando no est recedendu a coibus opinionib doctissimoz viroru. ¶ Secunda coclusio q sicut talis 9fessio piudicat marito vt probatu est: z fortius alteri qui simul cu marito cofessus est: ita preiudicat cuilibet successori etia singulari: qm vt inquit Jo. an. in addi. spec. in ti. de te

4 ste. §. nunc tractemus in additi. magna. † Sicut pbationes recepte cotra auctore nocet singulari successori si prius fuerut recepte q res de qua agitur in aliu trasferreretur: vt no. Bar. in l. si mater. §. fi. ff. de excep. rei iudi. z Bar. in l. si superatus in prin. ff. de pignori. ita z cofessio. z ita cosuluit Areti. preceptor meus in suo cosi. xxxvj. incipit. Casus talis e psupponitur in facto q quide Cardinalis. z tenet Pet. de anc. in cosi. xlj. incipit. Primo de virib. tenet Jac. butri. in l. scripturas. C. q potio. in pigno. habeantur. Et ide notater consuluit. Bal. in consi. cccclxvj. In quinto volumine. incipit. Ad intelligentia hu

5 ius materie. ¶ Tertia conclusio. † No solu maritus z heredes erut astricti virtute dicti instrumenti dotalis: sed etia tertius q simul confessus est: z insolidu se obligauit. Na licet etia p dote restituenda non possint constitui fideiussores: vt in l. j. z ij. C. ne fideius. do. den. z ibi Bar. in l. si costante. ff. solu. matri. z ita et no videantur posse construi duo rei qui videntur iuicem fideiubere: vt i l. vir vxori. §. fi. ff. ad velleia. z tenet Bar. in d. §. quoties cum cordaths. de quib ibi. Nec satisdatio videatur iurameto firmari fm Bar. in l. ij. C. ne fideius. do. den. z i l. si quis pro eo. ff. de fideius. z dns Ant. in c. cu cotingat. extra de iureiuran. Tn in casu nostro concludendu est cotrariu q imo fuerunt insolidum obligati. ¶ Primo tenendo coem q videtur magis cois qcquid sit in datione fideiussoris q duo rei constitui possunt prout tenent glo. z Cy. in l. j. C. ne fideius. do. den. z Dy. in d. §. quoties. que sequuntur Ang. z Jo. de imo. Ide tenet Spe. in ti. de dona. inter viz z vxore. ver. illud. z Bar. in l. fi. C. de dote cau. non nume. z Roma. i d. l. si constante. in prin. z Pau. de ca. in cosi. clxviij. Et lz dicta promissio posset multipliciter saluari vt ptz ex his q late ponit domin Alex. in d. §. quotiens. Tamen istud est solidum fundamentu qz interuenit iuramentu qd sine interitu salutis eterne seruari potest: vt in c. cum contingat. de iureiu. secundu dnm Abb. ibi z Imo. ibi i decimo membro. Et cosuluit Pau. de ca. in d. l. si quis pro eo. z in d. §. quotiens. z ibi latius dns Alex. dicens q fundamentu Bar. vbi q reprobatur: z q eius opinio sustineri no potest. ¶ Quarta conclusio est q licet pactu tale executiuu non possit regulariter exerceri negocio no liquidato secundum Bar. in repetitione. l. creditores. C. de pigno. ver. Tertio principaliter quero. arg. l. j. C. de execu. rei iudica. Et liquidatio fit dato libello z citata parte: vt ibi dicit Barto.

6 z ideo per predicta consuluit Areti. cosi. xxxij. † q vxor virtute pacti executiui no pot propria auctoritate ingredi: nisi liquidato istrumento scilicet de morte mariti: z q euenit casus dotis restituende. allegat etia ad hoc Bal. in l. si causam iudicati. in fine. C. de executi. rei iudi. vt ibi latius per eum. Tn in casu nostro dico q potuit vti dicto pacto executiuo et negocio no liquidato: hoc probo ratione cocludenti. Na querit Bar. in d. ver. Tertio ponit qd. An possit dari remedium q creditor possit ingredi negocio non liquidato. z rndet q sic vt dicatur expresse in couentione: q liceat ingredi possessione: z eaz retinere ante liquidatione p ea quatitate. Et fm hoc poterit ante li

7 qdatione ingredi. † Qm oia pacta q in pignoribus apponuntur valent nisi reperiantur phibita vt in d. l. fi. §. j. C. de iure do. impetrado. Sed in casu nostro dictum fuit q possit ingredi absq alicuius iudicis licetia vel requisitione. Item absq requisitione dictoru debitoru suoru heredum vel alterius. si ergo potest pactum exerceri ante aditionem iudicis z citationem. Igitur ante liquidationem ex quo in liquidatio ne debet iudex adiri: z pars citari. Unde ex quo conceditur hoc con sequens q sine iudicis requisitione: z sic sine aliqua requisitione vi

detur concedi antecedens q ante liquidatione. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. z in l. ad rez mobilem. z in l. ad legatum. ff. de procura. z ista co

8 clusio probatur clare ex dicendis in sequenti coclusione. ¶ † Quinta conclusio sit. licet qn in instrumento no est constitutum vel precarium no liceat vti pacto executiuo 9 singulare successore seu tertiu possessore eo no citato vt 9cludit Bart. in d. l. creditores. in ver. Et aduerte tamen in quarta prin. q. Et idem voluit Inno. quem sequitur domi. Anto. in c. qz. Guil. extra de iudi. cum simi. Tamen quado in instrumento est constitutum vel precarium. prout est in casu nostro tunc pactum executiuum pot exerceri cotra tertium possessorem no citatum z negocio non liquidato: qz ex quo ciuiliter possidet potest ingredi z insistere in sua possessione: z turbare possessorem naturaliter iuxta no. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquiren. pos. Si vero creditores sunt in possessione ciuili z naturali vt no est in casu nostro: tuc si debitor tradit alteri priuat eu possessione. Unde creditor potest propria auctoritate ingredi etiam per vim cotra resistetem non citatum: quia dicitur potius defensio q occupatio. l. cu fundum. Cum ibi no. ff. de vi z vi arma. ita cocludit Bar. in d. iij. q. pn. in fi. ¶ Ex quibus infertur q ista contra quecuq possessorem z hominem mundi exerceri possunt vt probatur in d. l. claz possidere. §. qui ad nundinas. z in d. l. fi. C. de acquirenda possessione. z per Bar. in l. j. C. vnde vi. Igitur no est curandum hoc casu an possessor habuerit causam a debitore prout est de mente Bart. in dicto loco. Infertur etiam q potest exerceri dictum pactum anteq constet habere ius insistendi vel recuperandi. z sic ante liquidatum negociuz per ea que ponit bald. in l. j. circa fi. C. si mancipium ita fuerit alienatum ne veneat. z Barto. in l. ij. C. de iure emphiteoti. Bald. nota. in l. ij. C. de serui. z aqua per ea que ita in terminis consuluit insignis preceptor meus domi. Francis. aretin. in suo not. consilio. xxij. incipi. Si diligenter z mature consideretur instrumentum. in tertio dubio. z sic potuit exerceri contra tertium possessorem eo no citato z negocio no liquidato. ¶ Ex quibus infertur q no obstat statutum positu3 sub rubrica que dicit. decisio super pacto de ingrediendo quod determinat tale pactum non posse exerceri contra tertium eo non citato: quoniam loquitur de pacto de ingrediendo simpliciter non quando est adiecta clausula constituti vel precarij inter que est magna differetia vt clare patet ex not. per Barto. in d. l. creditores. in dicta quarta qstione principali iuxta finem. Unde ex diuersis non est bona illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. z in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. possessio. ¶ Sexta conclusio sit. q licet sit additus iudex qui no debet ad executionem procedere parte non citata vt deminat Barto. in d. l. creditores in quinta questione principali tame vt ibi dicit Bar. perinde est ac si sua auctoritate intrasset possessione quando iudex concessit parte non citata z ideo infert Barto. q postea per iudicem citata parte confirmadus est in possessione. l. iij. §. missum. z ibi Barto. ff. de carbo. edicto. z quando potuisset propria auctoritate vt in casu nostro. z ibi latius per barto. vnde recte petitu fuit eam confirmari: z confirmari debet vt dicit Barto. Et ita quado ingressus fuit contra tertium possessorem non citatum: z negocio non liquidato consuluit prefatus Aret. in d. consilio. xxij. in fine. quibus no obstat statutu sub rubri. d pena officialiu: quia loquitur quo ad asportationem fructuum: de quibus impresentiarum non agitur ¶ Septima conclusio est q aditio hereditatis facta per Eneam pu

9 pillum valuit z tenuit duplici ratione. † Prima qz quado pater no vult prestare consensum q adeat hereditatem iuxta. l. si infanti. in fi. C. de iure de libe. potest solus pupillus hereditatem adire. casus est clarus in l. fi. §. finaut. in secunda etate. C. de bonis q libe. per que vt dicunt ibi docto. limitatur tex. in §. neq insti. de aucto. tuto. z hoc rone necessitatis: quia tutorem habere no potest. l. j. ff. de tutel. qz est in potestate patris nec sufficit curatoris auctoritas ad adeundum hereditatem. l. cu in vna. §. j. ff. de appel. Ideo sine alicuius consensu adire potest: z qz copetit restitutio in integrum si leditur agitur de modico preiudicio. Ideo hoc coceditur fm Fulgo. ibi. Nam ratio est: qz ex quo pater consensit vt daretur curator. etiam ad hunc effectu3 vt pupillus posset eo auctore hereditatem adire censetur aditioni hereditatis consensisse. argu. eor que dicit notater Bald. z sequuntur moderni in d. §. finautem. in ij. col. vbi voluit q si pater consuluit datio ni curatoris: z sic officio censetur executioni consensisse. argu. glo. fin gu. in l. lucius titius gayum in ij. glo. ff. de admini. tuto. Unde fortius in casu nostro in quo cosensit ad hec vt hereditatem adiret: z sic videtur adita de patris consensu: licet curator non fuerit necessarius. ¶ Nam licet per se curator non possit additionem nullaz validare. Tamen in casu nostro solus pupillus potuisset patre nolente cosentire: vnde fuit vtile vt curatore auctore adiret. Unde videtur de consensu patris adita. Et sustinetur dicta aditio omni meliori modo quo potest sustineri ex quo in aditione est adiecta clausula omni meliori modo. que facit actum valere eo modo quo potest. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de lega. ij. Et per Inno. z doct. in c. ij. de ordi. cogni. per Bald. in l. quotiens. C. de here. insti. z Imo. in l. si cum nulla. ff. de re iudi. ¶ Octaua conclusio: ex quo pater protestatus est q nole

bat se intromittere iuridice: ꝛ legitime datus fuit curator bonis: ꝛ ad ministrationi dicto Enee qui potest agere ꝛ conueniri: vt est casus in. d. §. finautem. in secunda etate. Et quia pater cõsensit dationi curatoris: vt dixi censetur executioni officij consensisse. argu. glo. in. d. l. lucius titius ꝑm Bal. in. d. §. finautem. Unde curator agendo dicit agere de consensu patris prout videtur requiri ꝑm Bal. ibi. ꝛ Specula. in titu. de actore. §. primo. versiculo sed si filius. Sed etiam cũ pater renunciauerit vsufructui. ꝛ hereditati etiam sine consensu videtur ꝙ posset agere attenta opinione glos. ꝛ Barto. in dicta. l. fina. in. §. necessitatem. C. de bonis q̃ libe. Quibus non obstat qđ dicitur ꝙ nõ constat ꝙ legitime sit citatus curator cum non constet de morte Petri antonij: quoniam cum in tali datione curatoris interpositum fuit decretum iudicis presumuntur omnia solenniter acta: ꝛ curatorẽ rite ꝛ iuste datum secundum Spe. singulariter in ti. de emp. ꝛ vendi. §. nunc dicendum. el primo. ver. breuiter. Unde volens dicere contrarium habet hoc probare allegat. c. in presentia. de renũcia. cum similibus. Idem voluit Bald. in. l. quecunq̃. §. fin. ff. de publi. Et idem voluit Ang. in. l. sciendum. ff. de verbo. obli. vbi late examinando: ꝛ plura adducendo hanc opinionem sequitur dñs Alexand. Ex quibus patet ꝙ nõ obstante dicta exceptione iuste pronunciatũ fuit mandata esse legitima. ¶ Nona conclusio sit: ꝙ licet causa pertineat ad maiorẽ ꝛ ad pupillũ: tamẽ talis causa potest agitari corã iu-
10 dice pupillorum. Ista cõclusio probat† Nam acceptio tenute est qđ indiuiduum. l. si nõ sortẽ. §. si centum. ff. de cõdi. indebi. ꝛ ibi Pau. de cast. ꝛ ponit Bald. in. l. certi conditio. §. quoniã igitur. ff. si cert. pet. Item q2 est concessa ratione obligationis bonorũ que est indiuidua: vt in. l. ꝙdiu. C. de distra. pigno. Igitur cũ predicta in hac causa vertantur: faciunt causam indiuiduã ꝛ per consequẽs potest tota causa agitari coram iudice pupillorũ casus est ꝛ ibi hoc determinat Bald. in. l. precipimus. §. eadẽ obseruãdo. C. de appel. probatur etiã in. l. si cõmunem. ff. queãd. ser. amit. ꝛ ꝓbatur ex his que ponit Bart. in. l. solent in vlti. col. ver. Sed ponamus. ff. de alimẽ. ꝛ ciba. leg. Et bar. in. l. fi. ver. Sed corã quib⁹. ff. de collegijs illicitis. ꝛ t3 genitor meus in. c. ij. ver. Octauo fallit de mutuis pet. ¶ Decima ꝛ vltima cõclusio sit ꝙ licet stare in domo cui⁹ est accepta tenuta dicat idẽ ꝙ fruct⁹ ꝑcipere tñ illi q̃ sunt in tenuta ꝑcipere pñt nõ obstãte statuto posito sub rub. de pena officialiũ. qm̃ statutũ ꝑdictũ ꝓhibet asportationem fructuũ. S3 in casu nostro habitando domũ nõ cadit asportatio fructuũ. Igitur nõ h3 locũ statutũ hoc decidit quasi in terminis gl. singularis. in. l. mancipia. in verbo aduocandu3. C. de seruis fugiti. per quam dicunt Iaco. butri. Fulg. ꝛ Pau. de cast. ꝙ si statutum dicit ꝙ si aliquis inquietauerit aliquẽ in possessione puniatur in centu3: ꝛ in restitutione possessionis: licet statutũ loquatur per verbũ inquietauerit. nõ h3 locũ in vi inquietiua ꝛ turbatiua: q2 in ea nõ cadit restitutio possessionis: sed in vi expulsiua in qua hoc cadit. Ita dicamus in casu nostro ꝙ statutũ habet locũ qñ cadit asportatio fructuũ puta in ꝑdio rustico in quo cadit talis asportatio vltra retentionẽ possessionis: vel etiam in ꝑdio vrbano qñ ꝑstaret pẽsio ꝛ illa caperetur. ¶ Confirmatur ista opinio. Nã ex quo concedit ꝙ possit possessionem accipere ꝛ retinere cõcedit ꝙ possit recipere fructus habitãdo ex quo sine hoc ꝙ sequit concessio nõ põt habere effectũ. l. ij. ꝛ ibi no. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ per bar. in. l. ambitiosa i tertia regula permissiua. ff. de decre. ab ordi. facien. cum similibus. ¶ Comprobo nam licet acceptio fructuum ꝛ exportatio sit ꝓhibita. Tamẽ ex quo in casu nostro venit in necessariã cõsequentiam actus permissi. Igit habitare põt. l. j. ꝛ ibi Dy. ꝛ Bar. ff. de aucto. tuto. secus quando perceptio fructuũ separari põt ab ipsa restitutiõe posses. quo casu cadit asportatio: quia iure locum habet statutum predictum ꝛ ita concludo. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ De contrarietate. l. nec interest. cum. l. fi. ff. ad vellea. Item plera ꝙ de materia simulati cõtractus. Et an non obstante iuramẽto possit eius simulatio allegari.

1 Mulier nõ iuuatur velleiano si rem suã insolutũ pro marito debito re dederit creditori mariti.

2 Color quesitus nihil aliud est dicere ꝙ sub velato cõtractu venditionis fuit contractus intercessorius.

3 Simulatio probanda est per allegantem ex cõiecturis verisimilib⁹.

4 Cõtractus simulatus nõ dicit firmari iuramẽto.

5 Modus implendus dicit continere causam finalem ꝛ respicit cõmodum alterius.

Consilium. lxxxiij.

¶ Dominus labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectũ.

PRo certo tex. in. l. fi. §. item si mulier. ff. ad velleia. in quo habet ꝙ si mulier creditori mariti vẽdit fundũ hac lege vt maritũ a debito liberaret
1 iuuat velleiano multũ ꝯdicit tex. in. l. nec interest. eo. ti. † Ubi habet ꝙ si mulier creditori mariti rem sua3 insolutũ ꝓ marito debitore dederit nõ iuuatur velleiano: ꝛ tñ datio insolutũ nõ est aliud ꝙ venditio. l. litis estimatio. ff. ꝓ emptore Iac. butriga. bar. ꝛ cõmuniter alij dicunt ꝙ in dicto. §. Itẽ si mulier fuit color quesitus nõ tñ declarãt qualiter magis ibi dicat color q̃situs ꝙ in. l. nec interest. Bartho. de saly. in. l. senatus. C. ad velleianũ. vƚ intelligere ꝙ videatur color quesitus qñ mulier primo obligauerit re3 suã ꝓ illo debito sicut dicitur in. l. si predicta. §. j. qđ si verũ esset in casu nr̃o nõ fuerat possessio primo obligata. Igitur nõ h3 locũ tex. in. d. §. Ite3 si mulier. Sed tex. in. d. l. nec interest. Uel dicendũ ꝙ ex quo color quesitus dicitur: nec dicitur quomodo intelligi d3 ꝙ ex quo simulatio allegat d3 illa pro
2 bari. ¶ † Nihil enim aliud est dicere ꝙ fuit color quesitus nisi ꝙ sub velato cõtractu venditionis fuit cõtractus intercessorius: ꝛ sic simulatus. regulariter aũt cõtractus nõ d3 censeri simulatus: sed qualis ex facie instrumenti apparet cui in dubio standũ est. l. cũ precib⁹. C. de probationibus. l. labeo. §. idẽ tubero. ff. de suppellectili legata. et notat bal. in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. peta. Et bal. in. c. j. §. si instru
3 mentum. de notis feudorũ. † Igitur ꝓbanda est simulatio ꝑ allegantem ex cõiecturis verisimilibus iuxta ea que ponit Bart. in simili in l. post contractũ. C. de dona. ꝛ in suo consi. lxij. incip. Petrus nicole et Pe. de ancha. in cõsi. cc.xxviij. incipiẽte. Ex ista causa preexistenti. ¶ Et quia ista materia pendet ex coniecturis: q2 nõ põt simulatio cõiter probari per veras ꝓbationes. Unde sufficit probatio per coniecturas ꝑm Bal. ꝛ Saly. in. l. emptor. C. plus valere ꝙ agitur. ꝛ in c. ad nostram. ꝛ in. c. illo vos. de pigno. multũ pendet ab arbitrio iu- dicis. si iudici videret color quesitus videbat iuramentũ non iuuare
4 de seruando ꝯctum† quoniã cõtractus simulatus nõ videt firmari iuramento vt voluit glo. quã ibi probant Bal. ꝛ Saly. ꝛ cõiter doct. in. l. emptor. C. plus valere ꝙ agitur. ꝛ dominus Anto. in. c. cum contingat. de iureiurã. Unde licet qñ vere itercessisset ꝓ marito: ꝛ iurasset ꝛ renũciasset velleiano. ꝛ aut. si qua mulier. procederet q̃ habent in. d. aut. si qua mulier per Alberi. Bal. ꝛ sequẽtes glo. ꝛ docto. cõiter in. c. ex rescripto. de iureiurã. Tñ q2 fuit simulata intercessio sub velato contractu venditionis nõ videt iuramentũ releuare per illa3 glo. in. d. l. emptor cõiter approbatã. ¶ Sed ad hanc obiectionem respondeo dupliciter. Primo ꝙ talis obiectio posset procedere qñ tantum seruare cõtractum iurasset: quo casu loquent auctoritates supra allegate. Sed in casu nostro prestitit aliud iuramentum: q2 iurauit omnia ꝛ singula vera esse ꝓpter quod iuramentũ repellitur ab allegando contractũ simulatũ ꝑm dñm Anto. in. d. c. cum contingat in octauo casu. ꝛ Imo. in sexto membro principali. ꝛ dñm Abb. in ver. Decimus casus. Et dñs Abb. in disputatione que incipit. Statuto ciuitatis Senarum. ver. Decimus casus. ꝛ bald. ꝛ Saly. in. l. fi. C. de non nume. pecu. ꝛ Io. de imo. in. l. nemo potest. ff. de leg. j. ¶ Secundo respondeo ꝙ obiectio ꝓcederet qñ renunciatum nõ fuisset expresse velleiano. ꝛ. d. aut. si qua mulier. Sed i casu nostro propter dictas renunciationes specifice factas cum iuramento cõstat ꝙ non ad aliũ effectum fuerunt posite ꝛ iuratum nisi quando mulier vellet iuuari velleiano: quoniam respectu vere venditionis non erat talis renunciatio necessaria. Unde dicta verba censentur apposita vt operẽtur iuxta plene notata per Bald. in rubrica. C. de contrahen. emptio. q. xj. ꝛ sic ad effectum excludendi eam a dictis beneficijs: que cum fuerint iurata seruari debent: vt in. d. c. ex rescripto per glo. ꝛ doctores. ¶ Ex quibus etiam in proposito dico ꝙ non potest dici color quesitus: ꝛ non militat tex. in. d. §. si mulier. Cum iurauerit ꝛ singula vera esse vt probatur ex no. per Bal. Saly. ꝛ alios in. d. l. fi. C. de non nume. pecu. ꝛ alios in locis supra proxie allegatis. ¶ Sed alia fit difficultas: quia videtur ꝙ domina Ioanna mota fuerit ad vendendu3 vt conseruaret domum: ꝛ illam haberet in locum possessionis: alias non venditura: nam ista causa est expressa: ꝛ sic est finalis iuxta not. in. l. si. ff. de here. institu. cum ibi nota. que causa cum non videtur sequuta videtur conditio ob causam ad repetendum possessionem ex capite non sequute cause. l. cum te. C. de pac. inter empti. ꝛ ven. ꝛ not. per Barto. ꝛ clarius Pau. de cast. in. l. fin. ff. de condit. causa data. Sed ad hanc obiectionem multipliciter ꝛ subtiliter respondet exi-
5 mius consultor dñs Io. Maria. ruminaldus. ꝛ † vltra cu3 dico ꝙ ex quo modus implendus respicit cõmodũ alteri⁹ dƚ cõtinere cãm finalem ꝑ dispositiõis. l. titius in pñ. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ no. ꝑm bar. i. l. si fundũ ꝑ fideicõmissu3. §. iulian⁹. ff. de leg. ij. ꝛ tñ l3 talis cã finalis deficiat ꝑ annũ nõ resoluit. casus ẽ in. d. l. si fundũ ꝑ fideicõmissu3. §. iulian⁹. alias incipit si titio. ꝛ est cõis ꝯclusio gl. ꝛ doc. i. l. j. C. de insti. ꝛ substi. sub cõdi. fac. ꝛ Bar. in. l. qbus dieb⁹. §. termilius. ff. de ꝯdi. ꝛ demõ. Igit in casu nr̃o cã finalis nõ deficit facto creditor. sed causa euictionis supueniẽtis. Igit vẽditio nõ d3 resolui. Nam si hoc nõ nocet illi q̃ pretẽdit cãm lucratiuã q̃ habebat modũ iplere q̃ casu defectus ꝯditionis ꝑ casum ꝑ eũ implẽde viciat: vt. l. legatũ. C. de ꝯdi. in ser. quãtomagis defectus hmõi cause finalis nõ d3 nocere istis creditoribus habentib⁹ cãm onerosam q̃ ẽt nõ tenebant aliqd implere s3 cã finalis deficit ꝑ casum euictiõis supuenientẽ. ¶ Cõfirmat ex his q̃ dicit dñs Raph. cuma. in. d. §. si iulian⁹. alias incipit si titio referẽdo Dy. vbi nõ facit differentiã inter cõtractus ꝛ vltimas voluntates ꝛ allegat que habentur in. l. si pecuniam in fine. ff. de cõditiõe ob causam

cãm.⁊ in.l.damus.ff.de condi.indebi.Dicit tñ ꝙ aliqñ modus est ĩ
totũ cã finalis.⁊ tũc soluit ꝯctus ⁊ vltima volũtas ⁊ dat repetitio ⁊
ita loquunt iura preallegata. ¶ Aliqñ nõ est in totũ causa finalis:
sed est alia ẽt causa ⁊ tũc nõ datur repetitio ⁊ nõ resoluit.⁊ ita ꝓbat
esse in casu.d.§.iulianus.⁊ ita est in casu nostro qꝛ si ẽ causa liberãdi
maritum ne caperet vltra causam cõseruando domum.Immo illa
magis principaliter in cõtractu videtur considerata.Igit cõserua-
tio domus nõ fuit in totum cã finalis.⁊ per consequens nõ debet cõ
tractus resolui per dictũ tex.iunctis no.per Dy.⁊ Cuma.ꝑ quẽ ꝓ-
batur vna responsio data ꝑ prefatum insignẽ doc.Jo.Mariã Ru-
minaldũ ⁊ maxime qꝛ vt dixi vr ꝙ mota fuerit amore viri.ar.l.j.ij.⁊
iij.ff.de dona.inter virũ ⁊ vxorẽ.⁊ ꝙ potius vellet ꝑsonã conseruare
ꝙ bona facit.l.Quãuis cũ sequenti.ff.so.ma.ideo cum non fuerit il-
la sola finalis nõ datur resolutio ꝯctus ſm cy.in.d.l.cum te.⁊ bart.
⁊ Saly.in.l.ij.C.de cõditione cã data.Quinimo dicit Pau.de cast.
ꝙ qui dicit causam fuisse finalem debet hoc probare ita dicit in.l.fi.
ff.de conditione causa data.Sed in casu nostro non videtur alienare
ex quo deficit causa per casum superuenientem euictionis sine culpa
emptoris per ea que supra dixi. ¶ Ex quibus ⁊ aliis plenissime et
eleganter adductis per prefatũ insignem doc.domi.Jo.mariaꝫ Ru
minaldũ ⁊ postea cõfirmatis ꝑ prestãtissimum doctorẽ ⁊ patrẽ do.
Vicentium Paleotum in eadem sententiam concurro de subscri-
ptione requisitus. Laus deo. Bartho.soci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Priuilegium concessum alicui cum familia sua ob merita an tran
seat ad alios heredes.
1 Priuilegium qñ inest vni tm̃ tanꝙ principali ⁊ exinde deriuat ad
alios illo mortuo finitur priuilegiũ.
2 Pater gaudet priuilegio ꝓpter filios nõ econtra.
3 Testator si legat alicui ⁊ si cũ aliis habitauerit legatũ nõ debetur si
casu habitare non põt.
4 Priuilegiũ perpetuũ immunitatis nõ dicitur esse ꝑpetuũ qñ extin-
guitur cũ persona ⁊ nõ trãsit in successores.
5 Perpetuum nõ dicit esse quod cũ vita finitur: sed qð cõtinue durat
sine prefinitione temporis.
6 Papa si concedit gratiam duraturã ad beneplacitũ sui expirat per
mortem ipsius.
7 Appellatione familie veniunt omnes qui ex eorum sanguine prodi-
ti sunt.
8 Liberi admittuntur ad heredes in re nõ trãsitoria muliere mortua.
9 Priuilegiũ cessare nõ dꝫ qñ causa finalis priuilegii nõ cessat in totũ
sed alique reliquie remanserũt.
10 Gesta nõ solum dicuntur acta iudicialia sed etiã ea que extra iudi-
cium fiunt.
11 Remuneratio dꝫ esse cõdigna ⁊ equiualens meritis precedẽtibus.
12 Priuilegiũ cõcessum ob beneficia ⁊ merita precedẽtia nõ dr contra
ius sed ſm iuris dispositionẽ.
13 Donatio remuneratoria inter virum ⁊ vxorem contra prohibitionẽ
valet.
14 Concessio ob benemerita ⁊ seruitia dicitur beneficium reale ⁊ non
personale.
15 Verba prolata ad demonstrationem personarum nõ astringunt di-
spositionem personaruꝫ.

¶ Consilium.lxxxiiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spiritussanctus illuminet intellectuꝫ.

ACcuratissime et eleganter
absoluta fuit ꝑsens cõsultatio per insignem iuriscõsultuꝫ
⁊ patrẽ do.Vincentiũ paleotũ.ego vero de subscriptiõe
requisitus ꝓcedam sicut ille q vadit post terga optimi agri messoris
1 colligẽdo spicas aliquas. ¶ † Difficultatẽ nõ modicã faciebãt ea q̃
dicit bald.in.l.ij.C.de epis.⁊ cle.dũ dicit ꝙ qñ priuilegium inest vni
tantũ tãꝙ principali ⁊ exinde deriuat ad alios illo mortuo finit pri-
uilegiũ ꝑ illũ tex.cum ibi no.Ita videbat in casu nr̃o.nã priuilegiuꝫ
inerat tm̃ in ꝑsona Dionysii ꝓpter merita sua tm̃:⁊ exinde deriuatũ
fuit in fratrẽ ⁊ in eorũ familias vt ptꝫ ex assertione cõcedentiũ quib⁹
standuꝫ est:vt declarat in casu nr̃o not.Bar.in.l.ambitiosa.ff.de de
cre.ab ordi.fa.Hec rõ meritorũ videbat huic cõclusioni obstare: qꝛ
ex quo erant merita Dionysii tm̃ potius arguit priuilegiũ nõ trãsi-
toriũ eo mortuo.l.j.in fi.ff.de consti.princi.Et maxime qꝛ exprimit ĩ
priuilegio ꝙ ꝓpter necessitatem familie quo casu non videt transire
ſm Cy.⁊ mod.in.d.l.ij.vt dicit dñs Cõsulens. ¶ Et vltra eum duo
alia cõcurrunt ꝓpter que nõ videatur cõcessuꝫ eis mortuis.Primũ
qꝛ dicitur ꝙ habeant priuilegiũ sicut haberẽt qñ haberent.xii.filios
iuxta.l.si qs decurio.C.de decurio.lib.x.quo casu nõ durat priuile-
2 gium mortuo patre †nam pater ꝓpter filios gaudet priuilegio non
econtra.l.fi.C.qui numero liberorũ.lib.x. ¶ Secundum qꝛ dicitur ĩ
priuilegio cum vniuersis familiis vestris in domo seu domibus ve-
stris vobiscum habitantibus.Sed ista verba non possunt verificari
mortuis parẽtibus. Igitur non dꝫ verificari priuilegiũ.l.si vero.§.
de viro.ff.solu.ma.l.si seruum.§.nõ dixit pretor.ff.de acqui.hered.c.
3 porro.de priuile.† Videmus enim ꝙ si testator legat alicui ⁊ si cum
aliis habitauerit non debetur legatum si casu habitare non potest.
casus est ⁊ ibi Bart.in.l.qui cõcubinam.§.vxori.ff.de lega.iii.Sed
illa verba in domibus vestris vobiscum habitãtibus: important cõ
ditionem.l.a testatore.ff.de condi.⁊ demõ.Igitur cum possit condi-
tio per casum verificari videtur ꝙ post mortẽ: filii dicto priuilegio
gaudere non possint propter que consultatio predicta admoduꝫ dif-
ficilis visa fuit. ¶ Quibus tamen nõ obstantibus cõclusioni firma-
te per prefatũ prestãtissimũ iurecõsultũ inhereo per rõnes per eum
eleganter in medium adductas: ⁊ vltra allegata per eum multum
me mouent illa verba priuilegii dũ dicitur.Vos cuꝫ familiis vestris
de cetero:⁊ in perpetuum.Unde noto verbũ in perpetuũ quod licet
possit exponi vsqꝫ ad mortem:vt per glos.in.l.j.ff.pro socio.⁊ in.c.j.
4 §.j.⁊ ibi Dominicus de cleri.egrotã.li.vj.† Tamẽ in materia nr̃a ꝑ
petuum priuilegiũ imunitatis nõ dicitur esse perpetuũ qñ extingui-
tur cum persona:⁊ nõ transit in successores.casus est in.l.sordidoruꝫ
C.de excus.munerum.lib.x.vbi dicit ꝙ priuilegiũ qð ꝯceditur ratio
ne persone non põt esse perpetuum:⁊ sic patet ꝙ tunc dicitur esse ꝑ-
petuuꝫ quando non est personale.Unde dicit ibi elegans doctor do-
5 minus Jo.de plateis.† Nota ꝙ illud non dicitur esse perpetuũ qð cũ
vita finitur:sed quod cõtinue durat sine prefinitione temporis:et ad
heredes transit:⁊ ita dicit ibi esse tex.Et subdit ꝙ licet dicatur per-
petuum ad vitam hominis:vt in.d.l.j.ff.pro soci.vt ibi glo.illud di-
citur improprie.Igitur non recedendo a ꝓprietate verborum in ꝓ-
pria materia ex quo est in perpetuum concessum debet ad successo-
res trãsire.l.non aliter.ff.de leg.iij.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exerci.
Unde dicit Bald.notanter in.l.fi.de consti.princi. ꝙ si priuilegium
conceditur persone que non moritur est reale. qꝛ personale esse non
potest cum sit perpetuum.l.forma.§.ꝙꝙ.ff.de censibus.Et sic bal.
in ratione decidendi decidit casum nostrum. ex quo vult ꝙ illud qð
est perpetuum non possit esse personale pro quo est casus quem non
allegat in.d.l.sordidorum.hoc idem probat tex.in.c.si gratiose.de re
6 scrip.in.vj.† Ubi si papa concedit gratiam duraturã ad sui benepla
citum expirat per mortẽ ipsius.Sed si ad beneplacitũ sedis aposto
lice tunc quia illa non moritur durat ꝑpetuo.⁊ transit ad successores
¶ Ex quibus concluditur ꝙ cum in casu nostro dictum fuerit in ꝑ-
petuum debet ad successores eorum quibus concessum est priuilegiũ
transire. ¶ Cõfirmãtur premissa vrgenti rõne.Nã ponderãdo dili-
genter verba priuilegii iuxta.c.porro.extra de priuile.dicit ꝙ conce
ditur eis priuilegiũ exẽptionis.ita ꝙ intelligant exempti eo mõ quo
eximunt habentes.xii.filios ꝑ que verba dicebant esse exempti quo-
usqꝫ viuerent.vt late disputando determinat Jo.an.in regula decet
priuilegium.de reg.iur.in.vj.in mercuria.⁊ ideo ne ad mortem ipso
rum restringeret.Idcirco cõcedẽs addit quoꝝ exẽptiõis priuilegio
referẽdo se ad ꝓria.s.habẽtiũ.xii.filios.Decernim⁹ vos cũ familiis
vestris de cetero ⁊ in ꝑpetuũ gaudere.⁊ sic voluit ꝙ duraret vsqꝫ ad
vitã sicut durare solet ꝑuilegiũ habẽtiũ.xii.filios.sꝫ ꝓpter ⁊ ꝙ trãsi
ret ad successores. Nã ẽt sine illis verbis ⁊ in ꝑpetuũ durasset eis vi
uentibus.Igitur illa verba essent apposita sine effectu aliquid ope-
randi:quod nullo modo est dicendum vt est tex.optimus in.c.si pa-
pa.de priuile.lib.vj.⁊ probatur in.l.si quando.ff.de leg.j.traditur in
l.si quando.C.de inoffi.testa.cum simi.Iteꝫ restringeretur verbũ in
perpetuum cõtra propiam significationẽ:vt in.d.l.sordidorum.Et
maxime adiecta copula:⁊.de cuius natura est augere dispositionem
vt in.l.ea tamen adiectio:⁊ ibi plene Barto.ff.de lega.iij.cum simi.
⁊ per ista patet responsio ad id quod in contrarium allegabat: ꝙ vi
debatur ꝙ tale priuilegiũ haberet eandẽ naturã quã habet illud ꝙ
leges habentibus.xii.filios concedunt:quia concedens voluit equi-
parare quo ad naturam priuilegii:non autem quo ad tempus dura
tionis:quia quo ad hoc seipsum per verba sequentia declarauit per
que declarantur precedentia.l.si seruus plurium.in fi.⁊.l.qui filiab⁹
in prin.ff.de leg.primo.⁊ ista ratio ita confirmata est multum pon-
deranda:quia est vrgens ⁊ per eam patet clara responsio ad omnia
que in contrarium obiiciuntur. ¶ Secundo considero in hac cõsul-
tatione ꝙ concedentes priuilegium moti fuerunt tantuꝫ propter be
nemerita Dionysii.ita probatur ĩ prohemio priuilegii:ex quo ⁊ ostẽ
ditur causa finalis motiua confessionis:⁊ assertionis concedentis sta
tur. ¶ Primum probatur in.l.fi.⁊ ibi Barto.⁊ alii.ff.de heredib⁹
instituen.Et in.l.regula.versi.Initium constitutionis demonstrat.
ff.de iuris ⁊ facti ignoran.quem pro singulari allegat dñs Anto.in
clemen.prima de electione. ¶ Secundum probat Barto.in.l.ambi
tiosa.ff.de decre.ab ord.faci.in pen.colũ.vbi dicit ꝙ quando tales cõ
cessiones fiunt a prepositis alicui officio cui non sunt prepositi nisi ꝑ
sone elegantes.⁊ ex prohemiis fiunt narrationes ex quibus inferunt
concessiones statur eorum assertioni.argu.l.j.ff.de officio prefecti ꝓ-
torio:ꝑ quem dicit patere respõsionem ad obiecta:cuius doctrina d
plano verificat in casu nostro cum concessio fuerit facta a Reueren-
dissimo domi.Cardi.qui equiparatur prefecto pretorio vt dicit glo.
in.l.j.ff.de offi.prefecti pretorio.⁊ Bald.in.l.ad similitudinem.C.de

epis. ⁊ cle. ꝓfertis cū esset legatus de latere: cui plures ꝓuincie cōmis
se erant q equiparaꝛ ꝓcōsuli vt i. c. ij. de offi. deleg. li. vi. Et maxime
q cōcessio dr̄ facta de voluntate magnificorū dn̄orū Sexdecim: q
bus summa totius reipublice Bononiēsis cōmissa est. ¶ Ex quibꝰ
in ꝓposito dico ⁊ cōcludo ꝙ dictū priuilegiū fuit tm̄ cōcessū ꝓpter
benemerita solius Dionysij, ꝓut i dicto ꝓhemio narraꝛ: ⁊ tm̄ cōcedi
tur priuilegiū nō solū Dionysio sed et̄ Catelano eius fratri cū eorū
7 familijs. †Appellatione aūt familie eorū veniunt oēs q ex eorū san
guine ꝓditi sunt, vt dicit tex. in. l. pnunciatio. §. familie. ff. de verbo.
signi. de qbus agimus. vn̄ notādum est ꝙ si ꝓpter merita Dionysij
iudicauerūt Catelanū dignū tali priuilegio quo et̄ vti poterat mor
tuo Dionysio cū eque pricipaliter eis cōcessum eēt. fortius ergo iu
dicauerunt filios Dionysij dignos esse tali priuilegio post mortem
Dionysij. Nā nō reperio ꝙ priuilegiū vni cōcessum ita trāseat i fra
tres sicut in filios. vt habeꝛ i. l. et̄. ff. so. ma. ⁊ in. l. assiduis. §. exceptis
C. q potio. i pig. habe. Magis eni ⁊ iuri ⁊ nature cōsonū est ꝙ priui
legiū deriueꝛ in filios q̄ in fratres, cū ꝑ liberos memoria patris in
eum relinquaꝛ vt dicit tex. in terminis. in. l. liberoꝝ in fi. ff. de vb. sig.
⁊ cēseaꝛ vna ꝑsona. l. fi. C. de ipub. ⁊ alijs substi. ⁊ pater plus diligat
filiū q̄ seipsum. l. isti quidē. ff. ꝙ met. cau. ⁊ merita patris etiā debēt
trāsire in filios vt inquit Bal. in cōsilio allegato per precedentē cō
sultorē habeꝛ hodie in vltima stāpa in cōsi. cccl v. in prima parte ici
pit. Premittendū est pulchrū cōsilium in materia. Igiꝛ nō est cen
sendū ꝙ magis voluerint priuilegiare fratrē Dionysij q̄ filios sed
fortius filios. auꝛ. multomagis. C. de sa. san. ec. Uidemus eni ꝙ esti
mum patris ꝓdest filio. vt ꝑ gl. in. l. j. C. q etate. lib. ex. ⁊ ꝑ Bal. in. d. l.
fi. C. de impub. ⁊ tm̄ fratri nō ꝓdesset. ⁊ ꝑ hoc ꝙ statī diceꝛ in alia rō
ne. Si ergo cēsebaꝛ cōcessū Catelano eius fratri ⁊ post mortē Dio
nysij fortius ⁊ filijs Dionysij. Itē ⁊ filij Camili. qm̄ lꝫ dixerit cū fa
milijs. Tn̄ eque principaliter dr̄ familijs relictū. insti. de legatis. §.
siquis ancillas. ⁊ in. l. mulieri cum liberis. ⁊ ibi Bal. ff. de vsufru. ac
8 cre. Quinimo etiā ibi probaꝛ ꝙ †mortua muliere in re non transito
ria ad heredes admittunꝛ liberi ex quo dictum fuit mulieri cum libe
ris. ¶ Confirmatur hoc qꝛ sub vna oratione ⁊ determinatione cōce
ditur priuilegium Dionysio ⁊ Catelano cum eorū familijs qua er
go ratione vni fratrum clare censeꝛ concessū priuilegium post mor
tem alterius fratris pari ratione ⁊ premortui: vt equalis fit omniū
determinatio. l. iam hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ in. l. fi legatariꝰ
§. j. ⁊ ibi Barto. ff. de legatis tertio. ¶ Confirmatur ratio premissa.
quia etiam de iure non habeo pro inconuenienti dicere ꝙ tale priui
legium transiret in filios. Nam vt inquit notanter Jo. and. in. d. re
gula. decet priuilegium in mercurialibus in pulchra questiōe dispu
9 tata in proposita materia immunitatis †quādo causa finalis priuile
gij non cessat in totum sed alique reliquie remanserunt nō dꝫ priuile
gium cessare ſm Dy. arg. l. sed si vnus. §. seruus. ff. de questio. l. fi. ff.
de decurio. l. ij. ⁊. iij. ff. rerū amotarū cum simi. Sed in casu nostro nō
diciꝛ cessasse causa finalis in totū. Igiꝛ nō dꝫ cessare priuilegiū per
mortem parentū. Sed vt inquit Jo. an. paternitas ⁊ filiacio durabi
lis est ⁊ perpetua in. c. j. de tempo. ordi. lib. vj. l. penul. ff. de senato. l.
assumptio. ff. ad munici. cum simi. Unde si remanet paternitas ita ⁊
fama conseruaꝛ in liberis vt dicit tex. in. d. l. liberorū in fi. Item dicū
tur eadem caro in. §. in hac auctoritate. xxxv. q. iij. ⁊ pars corporis
patris filius: vt in. c. studeat. l. distin. Igitur nō dicitur omnino cessa
re cā finalis patris: sed in filijs conseruari: vel ad minus dicere debe
mus per predicta ꝙ post mortē Dionysij dictū priuilegium nō mi
nus debet filijs suis potuisse prodesse q̄ fratri: ⁊ si fratri filijs Dio
nysij pariter prodest filijs fratris. vt omnium fit equalis determina
tio. d. l. iam hoc iure. ¶ Postremo ad huc triplici ratione ostendi po
test ꝙ dictum priuilegium transit ad liberos Dionysij ⁊ Catelani.
Prima ratio est quia priuilegium est concessum Dionysio ⁊ Cate
lano cum familijs suis: ꝙ idem est ac si dictum fuisset: ⁊ familijs suis
vt in. d. l. mulieri cum liberis. ff. de vsufru. accrescen. Sed quādo pri
uilegium conceditꝛ personis: ⁊ generi transit ad liberos masculos. vt
no. gl. in. d. l. sordidorū. ⁊ ibi Jo. de plateis ⁊ Cy. ⁊ Jo. an. in regula
priuilegiū. de reg. iur. lib. vj. Illi autē dicunꝛ esse de genere qui descē
dunt glo. in. l. j. ff. de proba. ⁊ Bal. in repetitio. c. si pater. de testa. in
vj. Et idem qn̄ dictum est tali ⁊ posteris. l. ij. ff. de iure immu. Bart.
⁊ docto. in. l. quia personale. ff. solu matri. Igiꝛ idem est in casu nr̄o
ex quo dictū priuilegium cōcessum est personis ⁊ eoꝝ familijs. qꝛ in
cluduntur oēs ab eis descendentes per masculinum sexū in hac ma
teria. argu. d. §. familie. iuncta. l. j. in fi. ff. de iure immuni. Unde idē
est ac si dixisset vobis cū posteris vestris: quo casu transiret ad libe
ros descendentes per lineā masculinam. d. l. j. in fin. ⁊ not. glo. in. d. l.
sordidorum. ⁊ Ange. in. d. l. fi. ff. de consti. principum. ⁊ nullus extat.
¶ Secunda ratio est. Nam in dicto priuilegio dicitur. Nec nō ꝑsens
decretum poni ⁊ registrari faciant in libro cāpionis datiorum predi
ctorum ad plenā omniū intelligentiā ⁊ noticiā. Gesta autem trans
lata in publica monumenta perpetuam habent firmitatem. ita di
10 cit tex. in. l. gesta. ff. de re iudicata. ¶ †Gesta autē non solū dicuntur
acta iudicialia. Sed etiam ea que extra iudicium fiunt: vt in. c. Cuis

de elec. in fi. ⁊ per Inno. in. c. quoniā contra falsam. extra de proba.
ſm Odofre. ⁊ Alberi. in. d. l. gesta. Nam gesta dicuntur que auctori
tate iudicis fiunt. vt in auꝛ. vt preponatur nomen impe. in fi. Est eni
nomen generale. Unde Joā. and. in regu. decet. de reg. iur. in. vj. alle
gauit illum tex. in materia nostra priuilegij cōcessi. Dicēs gesta trās
lata in publica monumenta perpetua sunt. l. gesta. C. de re iudi. Ex
quo ergo Reuerendissimus dn̄s Legatus voluit ꝙ tale priuilegium
registrareꝛ in autēticas scripturas: ⁊ libros cōis vt ꝑpetuo ibi appa
reret: appeꝛ sue itētiōis fuisse ꝙ ꝑpetuā firmitatē haberet. ¶ Ter
tia rō multū naturalis est. Nā reuerēdissi. dn̄s Legatꝰ narrat mul
ta merita Dionysij erga rēpublicā Bononiēsem. Et verisimiliter tē
pore priuilegij erat iā senex. Et considerari pōt ⁊ dꝫ ꝙ poterat illo
anno mori: ⁊ minima aut nulla censeretur facta remuneratio prout
in simili cōsiderat tex. in. l. sancimus. §. pe. C. de dona. Ubi in dona
tione annua alicuius quātitatis lꝫ cumulata pluriū annorum excede
ret summā: ⁊ sic deberet insinuari. tm̄ qꝛ nō fit cumulatio. ex quo in ꝓ
mo anno mori potuisset eandē considerationē habere debebat dn̄s
Legatus: ⁊ maxime attētis cōiter accidētibus qꝛ hoīes senes vt plu
rium cōiter moriunꝛ ⁊ cito ⁊ sunt in cōtinuo periculo mortis. ar. l. ne
ꝙ natales. C. de ꝓba. Si ergo vt dixi priuilegiū cōcessum fuit tm̄ ad
vitā. Modica tūc vel quasi nulla fuisset cēsenda remuneratio attēta
qualitate meritoꝝ ⁊ possibilitate mortis Dionysij: qꝛ poterat eē mul
11 tum vicina†. Quare cū remuneratio meritis ꝓcedētibꝰ debeat eē cō
digna ⁊ equiualēs iuxta no. in. l. acquillius regulus. ff. de dona. ⁊ per
Bal. i. l. illud. C. de sa. san. ec. ⁊ in. l. fi. cū gl. ⁊ ibi Ang. C. de iure do. ꝓ
sumi dꝫ ꝙ ꝓ maxima remuneratiōe quā tūc in vna summa ⁊ vno tē
pore merebatur. Uoluerit ꝙ essent ipsi ꝑpetuo ⁊ eorū descēdentes ꝑ
lineā masculinā immunes a dictis oneribus: ad hoc bona glo. in. l. sem
per in stipulationibꝰ. ff. de re. iu. ⁊ ꝙ nota. glo. in. l. j. ff. de superficie
bus. ⁊ Barto. in. l. cotē ferro. §. maximos. ff. de pub. Bene facit tex.
in. l. quoti. ff. ad trebel. Et tex. in. l. vtrū. §. quesitum. ⁊ ibi in proposi
to ponderat Cuma. ff. de reb. dub. Facit tex. cū ibi no. in. l. si vero nō
remunerādi. §. idē papi. ff. manda. cū simi. q̄ conclusio etiā optime in
fra probabiꝛ ex rn̄sionibus ad contraria: ⁊ ex his que infra dicentur.
¶ Superest ergo vt respondeamus ad cōtraria alleg. Et ad primā
rationem respōdeo ꝙ ideo in. d. l. ij. filijs cōcediꝛ priuilegiū quando
sunt in seruitio vt facilius ⁊ liberius seruiāt: put ē de mēte gl. ⁊ hoc
declarat ibi Albe. de rosa. ⁊ Bart. de saly. Sed ob merita Dionysij
fuit cōcessum priuilegiū sibi ⁊ fratri cū familijs eorū que merita ad
huc durant vel dicendum prout dicunt Cyn. in additio. et Paul. de
cast. in. d. l. ij. ꝙ ibi concediꝛ rōne officij publici. Ideo tādiu durat q̄
diu durat officiū: que ratio non militat in casu nostro. ¶ Preterea
ibi conceditur priuilegium ob causam successiuam in futurū. Ideo
ea cessante cessat effectus. facit. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepa. l.
titia. §. vsuras. ff. de leg. ij. In casu autem nostro conceditur priuile
gium ob causam de preterito propter multa beneficia collata in pre
teritum. ⁊ sic causa priuilegij non habet causam successiuam in futu
rum. Igitur non potest dici ꝙ cessante causa cesset effectus. Immo
durat vt probatur per ea que subtiliter ponit Bald. post Pet. in. l.
generaliter. C. de epis. ⁊ cle. vbi videndum. ¶ Et ad illud quod dici
tur ꝙ merita non debent facere ꝙ priuilegium transeat in filios. ar
gumen. l. j. in fin. ff. de constit. princip. Respondeo immo hoc pos
sunt operari: ⁊ operantur in casu nostro. Nam vt inquit not. Bald.
post Nicolaum de matarellis si princeps a suscipiente priuilegium
est aliquid lucratus puta aliquam dationem vel factum que habent
perpetuam commensurationem cum re concessa tunc non potest re
uocare. quia committeret dolum. argumen. l. si cum mihi. ff. de dolo.
⁊ sequitur etiam Pau. de cast. in. l. si mihi ⁊ tibi. ff. de legatis primo
in lectura bononiensi. Si ergo est irreuocabile. Igitur transit in na
turam contractus alias si esset simplex priuilegium etiam sine cau
sa posset princeps reuocare. l. qui fundos. C. de omni agro deserto.
libro. xj. ⁊ tradit Bald. in. d. l. qui se patris. de natura autem contra
ctus est ꝙ transeat ad heredes. l. si pactum. ff. de probationibus.
12 ¶ Cōfirmantur predicta. †Nā ex quo dicitur priuilegiū cōcessum
ob beneficia ⁊ merita precedentia: non dicitur cōtractus sed potius
beneficium ſm iuris dispositionem. Nam lꝫ priuilegiū imunitatis a
muneribus dicaꝛ contra ius: vt notat Bar. in. l. si quis. ff. de iure im
muni. ⁊ patet in. l. j. eo. titu. Ubi nō transit ad posteros: qꝛ est contra
ius. Tamen qn̄ conceditur ob satisfactionem beneficiorum ⁊ merito
rum precedentium nō dicitur contra ius. Quinimmo quando fiunt
tales concessiones remuneratorie relaxatur ius prohibitionis. Nā
contra prohibitionē valet donatio remuneratoria iter virū ⁊ vxorē
l. quod autem. §. si vir. ff. de donationibus inter virum et vxorem et
licet lex generaliter prohibeat potest prelatus ex dicta causa dona
re. l. iubemus nulli: ⁊ ibi Barto. Bald. et Pau. de cast. C. de sacro
sanc. eccle. c. relatum. et. c. cum in officijs. de testamentis. Item do
natio remuneratoria non potest ob ingratitudinem reuocari vt vo
luit glos. nota. in. l. si pater. §. fina. ff. de donationi. et Bald. in. l. si cū
mihi. ff. de dolo. Uidemus etiam ꝙ licet feudum ecclesie non esset
solitum concedi nisi masculis: et vsq; ad certum tempus potest ob
remunerationē

remunerationem etiam concedi vt transeat ad feminas & perpetuo fm Nicolaum de neapoli Jaco. de bel. & Aluarotum in.c.j.in prin. qui feu. dare pos. do. Card. in.c. ex parte in.ij.q. extra de feu. ¶ Ex quibus dico q tale priuilegiũ nõ est in preiudiciũ tertij neq est contra ius cõmune. Igitur est beneficiũ & latissime interpretandum: et per consequẽs nõ censet esse personale: sed reale. Ita concludit Bar. in.l.pe.ff.de serui.lega. & sequuntur Jmo. & dñs Alexã.in.l.qr tale. ff.solu.matri.arg.l.fi.ff.de cõsti.prin. & .c.cũ dilecti.de dona. Et ita tenuit Spec.in tit.de instru.edic.§.nunc vero.ver. Quid si fuit. & si dicas hoc est cõtra casum in.l.j.in fi.ff.de csti.prin. Dico q ille tex. non loquitur in proposito: loquitur enim in remissione pene ob aliquod meritum: que remissio nõ dz in exemplum trahi: & ita exponit glo.insti.de iure natu.gen.& ciui.§.sed q principi.sz posito q loquetur in priuilegio principis ob aliqđ meritũ intelligi dz qñ mere priuilegiũ respicit qualitatẽ persone nõ autẽ cõcedit in satisfactionem et remuneratioñe seruitior & beneficior: qr tunc est scdm ius & non est personale sed reale & transitoriũ vt pbatũ est: & pbat etiam euidenti rõne. Nã tex.in.d.l.j.dicit q nõ egredit personã & q nõ debet trahi in exemplum. Sed remuneratio & pmia fiunt & fieri debẽt: vt homines premior exortatione boni efficiant qui est principalis finis & intẽtus legalis sapientie: vt est casus in.l.j.& ibi doc.ff.de iusti. et iure.& sic premia bonis & bene agẽtibus dari debẽt & in exemplũ trahi: vt homines ad bene operandũ inuitent: & est pulcher tex.i.l. et virtutum.ff.de statuis & imagi.& in.l.antepenul.in fi.ff.ad fille. et
14 in auť.de nõ alienã.§.fi.† Cõcludit igitur indubitãter q cõcessio ob benemerita & seruitia non est contra ius: & sic est beneficiũ.& per consequens reale & nõ personale. Et est ista etiã cõcludẽs ratio p quaz patet responsio ad obiecta. ¶ Sed respondendo etiam particulariter dico ad aliud qđ necessitas occasione magne familie non fuit cã motiua principalis priuilegij: sed benemerita Dionysij que sola alleganturin principio. Uerum cum reuerendissimus dñs Legatus vellet remunerare Dionysium & fratrem videns graues familias vtriusq hanc speciem remunerationis el[illegible] it: & sic considerando tenorem priuilegij iuxta.c.porro.de priuile. Merita Dionysij fuerũt sola causa & principalis que induxerat ad remunerandum: sed grauitas familiarum fuit causa electionis remunerationis. ¶ Primũ patet qr postq narrauit merita Dionysij. Equũ cẽsuimus vt vos aliquo modo pro tot laboribus remunerare debemus. Et sic declaratur clare quã ob cãm faciat ad hoc qđ no. Bar.in.d.l.ambitiosa. ad finẽ.& cum verba sint clara nõ est opus alia interpretatiõe.l.non aliter.ff.de leg.iij. ¶ Scdm pz qr postea concedens dum dicit. Cũ igitur animaduertimus vos & Catelanũ fratrem vestrum maxima & pene inutili familia &c. ¶ Ex quibus patet q ex precedentibus infert prout est de natura dictionis Igit.vt in.c.q fit.de elec.in.vj. et per Joã.an.in.c.qualiter & qñ.el secundo in.§.debet.extra de accusa.& sic q causa fuit prius narrata ex qua infert ad remunerationis speciem propter grauem familiaz que fuit causa electionis & nõ remunerationis ad hoc quod habetur in.l.rogasti.in prin.ff.si cert. peta.cum simi. ¶ Ad illam rationez q equiparat eos habẽtibus. xij.liberos fuit supra responsum: qr fit ad augendum priuilegiũ circa qualitates priuilegij non circa tempus vt patet ex sequentibus verbis. Decetero & imperpetuum: vt supra declaratuz fuit. ¶ Cõfirmantur predicta. Nam dicta verba prolata fuerunt ad augendũ priuilegium: vnde non debent operari diminutionem.l.legata inutiliter.& qđ ibi dicunt Dy.& Bar.in pulchra questione.ff.de adimẽ. lega. ¶ Postremo non obstant illa verba. Uobis cum heredibus. Quoniam illa verba fuerunt adiecta ad demonstrandũ de qua familia loquebatur. Nam cũ appellatione familie multi alij de agnatione venissent.iuxta no.in.d.l.pronunciatio.§.familie.& l.fi.cuz ibi no.C.de verbo.signifi.dixit vestris vobiscum habitantibus. vt ostẽderet q non intelligebat de alijs de familia & agnatione de Castel
15 lo.sed de eorum descendentibus qui cum eis habitabant.† Uerba autem prolata ad demonstrationem personarum dispositionẽ personarum non astringunt.casus est in.l.mella.in princi. & ibi colligit Barto.ff.de alimen.& ciba.lega.alias posset absurduz resultare cõtra intentionem concedentis: qr si aliter intelligeretur: altero tantũ eorum mortuo expirasset priuilegium ex quo dicit vobiscũ habitantibus: q non est dicendum.l.nam absurdum.ff.de ope.liber.cum si. Item dicta verba fuerunt prolata ad augmentum non debẽt operari diminutionem.l.legata inutiliter.& maxime quia vt dixi dictuz priuilegium est beneficium transitorium & latissime interpretandũ: vt supra probatum fuit. ¶ Postremo si q dubitatio fuisset in hoc priuilegio.an eis mortuis transiret in liberos & descendentes. Talis dubitatio est in totum sublata & eneruata qr ex quo post mortez eorum liberi & descendentes steterunt circa an.xxx.quibus non soluerunt.obseruatum fuit dictum priuilegium.& hoc duplici ratione. Prima ratio est qr talis consuetudo non soluendi est priuilegiũ interpretata que est optima legum interpres.l.minime.ff.de legi. etiã si verba tali interpretationi contradicerent casus est multum not.in c.cum dilectus.& ibi domi. Ant.& domi. Abb.extra de consuetudine.tradit domi. Abb.in.c.fi.in.x.charta.eo.titu. Et pulchre Areti. in suo consi.xj.incip. Procedendum est breuiter. ¶ Secunda est qr superiores concedentes scienter passi sunt & consenserunt qđ liberi eorum post mortem eorum gauderent dicto priuilegio.& sic illud interpretati sunt quod transeat ad eorum heredes eis mortuis.ar.l.de qbus & lege si publicamus.§.in vectigalibus per Bar.ff.de publica.& l.paulus.ff.rẽ ratã haberi.& que notat Bar.in.l.que dotis cũ materia.ff.solu.matrimo. Laus deo.

Bartholo.soci.&c.

¶ Summarium.

¶ Donatio facta de rebus immobilibus vsq ad certam estimationem dicitur donatio rerum immobilium simpliciter quo ad dispositionem statutorum.

2 Res communi estimatiõe tantuz dicitur valere qtum communiter venderetur & emeretur.

¶ Consilium.lxxxv.

¶ Dñs labia mea aperiat & spũssanctus illuminet intellectum.

Uxta morẽ bene consulentium breuiter & bene absoluta est presens consultatio p insignem iurisconsultum do. Alexã.de paltronibꝰ mihi

1 fratrem honorãdum.† Nã non potest negari quin dicta donatio facta de tot bonis immobilibus que equiualent cõmuni estimatiõi valoris ac quãtitati librarũ mille quingentarũ bononenoꝝ dicitur dispositio & donatio super rebus immobilibus qr est donatio rerũ immobilium vsq ad certam estimationem.& sic facta de rebus immobilibus per ea que ponit Bal.i.l.liberti libertecq.C.de oper.liber. et in.l.qm nouella.C.de inoffi.testa.& Ang.in.l.si qñ.§.fi.C.eo.ti.qñ tractat si testator prohibet qđ plus petere non possit super bonis suis. Naz & contractus pignoris dicitur super bonis fieri fm Bar. in.l.codicillis.§.instituto per illum tex.ff.de lega.ij.ergo sequit clara decisio statuti in versi. Et saluo preterq in venditionibus volẽtis q quando contrahitur vel geritur actus super rebus immobilibus.& fit mentio de libris bononenorum intelligi debet de bononenis argenteis: & non quatrinorum.cuius verba sunt clara. Unde in hoc non est opus alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de lega.iij.& l.si alij.de vsufruc.legato. ¶ Nec obstat statutũ in alia parte dum dicit. Ac solui & satisfieri. Et dum dicit. qñ de solutione facienda tractaret.qm ad hoc bene respondet prefatus eximius consultor qr verbum: solui: intelligi debet qñ pecunia esset soluenda. Uerbum autẽ: satisfieri: qñ alio modo esset satisfaciendũ aliter q solutione pecunie numerate vt verbum quodlibet aliqd operetur.arg.eorũ que pulchre ponit Bal.in rub.C.de cõtrahẽ.empt. q.ix.& no.in.c.si papa de priuileg.in.vj. Uerbum enim: satisfieri: est magis generale q solui.vt habet in.l.iiij.§.ait ptor.& in.§.soluisse. ff.de re iudi. Unde non tractat tantum statutum quando venit pecunia soluenda. Confirmo ex duobus alijs. Primo ex verbis statuti dum dicit. Intelligi & interpretari ac solui & satisfieri. ¶ Ex qbus verbis colligitur q cum ista verba sint copulata principaliter & propter se quomodolibet per se verificantur.l.j.ff.de his qui notan. infa.& no. Bart.in.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de rebus dub.et sic vult siue tractetur de interpretatione siue de solutiõe vel satisfactione q intelligatur de bononenis argenteis expẽdibilibus &c. ¶ Secundo hoc etiam clarius demonstrat: qr statutum vult q intelligat de bononenis argenteis expẽdibilibus quando de solutione facienda tractaretur q aduerbium: quãdo significat tempus et conditionez vt declarat Barto.in.l.j.ff.de condi.& demon. Unde illa verba sunt adiecta ad qualificandum verbum solui: & disponũt duo. Primum q qñ tractat de solutione: tunc de bononenis argenteis expẽdibilibus fieri debet. Secundum q in tali solutione bononenorum fienda de bononenis argenteis attendat tempus solutionis. & non aliud tempus: qr includendo tempus solutiõis omne aliud tẽpus videt excludere.l.statuliberũ.§.stichũ.ff.de leg.ij.cũ vulga. ¶ Preterea dico q in casu nostro estimari debẽt bona donata bononenis argenteis hoc clare probat ex verbis cõtractus dum dicit in duobus locis. De bonis immobilibus que equiualeant cõmuni estimatione quãtitati librarũ mille quingentarũ bononenoꝝ. Que vba significãt q dicta bona valeãt cõmuni estimatione libras. M.ccccc.

2 bononenoꝝ.† Res aũt cõi estimatione tm dicit valere qtum cõiter venderet & emeret vt cõcludũt gl.& Bart.in.l.ij.C.de rescin.vendi. et Bar.in.l.precia rerũ.ff.ad.l.falci. Igit debet esse tot bona que si venderent cõmuniter vẽderent pro libris. M.ccccc. bononenoꝝ. Et per cõsequens referendo se ad cõem estimatiõe: que fit put cõmuniter venderet intelligi dz de bononenis sicut intelligeret in contractu venditionis: & sic de argenteis. Relatio enim ad cõem estimatiõe: & q debeant equiualere cẽsetur facta cum qualitatibus suis. l.si prior.& ibi Bal.ff.solu.matrimo.& in.l.a filio.§.pater.ff.de alimen.& ciba.lega.& sic q estimatio fiat de libris bononenoꝝ argẽteorum put fieret in cõtractu emptionis & venditionis. ¶ Ex quibus et alijs plene adductis per primũ cõsulentẽ cõcurro in eandẽ sniam

ꝙ estimatio bonorum donatorum de quibus in donatiõe relata per
primum consulentem fieri debet de libris. M.ccccc.bononenoꝝ ar-
genteoꝝ. Quare de subscriptiõe reqsitus ita cõcludo. Laus deo.
Bartbolo.soci.seneñ.⁊c.

Summarium.

An ex istis verbis volo eligere inducatur electio legitima si non
appareat voluntatem mutatam.
1 Electio vt valeat debet esse pura ⁊ non conditionalis.
2 Voluntas qñ est libera ⁊ non impedita actus aditionis ⁊ electio-
nis consistunt in mera voluntate.
3 Verbum volo iunctum cũ infinito importat actum de cuius natu-
ra est pendere in futurum: ⁊ tunc inducit dispositionem.
4 Verba ista: volo eligere: inducunt electionem si potest constare qͦ
deliberate fuerunt prolata.
5 Deliberatio ⁊ acceptatio requiruntur in eligente ⁊ non soluz expli-
catio voluntatis.
6 Verbum volo iunctũ cum infinito qñ respicit actum explicandum
ab alio ⁊ in proferendo non requiritur nisi explicatio voluntatis in-
ducit dispositionem.
7 Iudex si dicit volumus te ire in possessionem inducit dispositionẽ ⁊
data est licentia ingrediendi.
8 Plures aliqñ vocant sub noĩe collectiuo qui sunt equaliter cõiun-
cti ⁊ inter quos nõ cadit ordo caritatis ⁊ affectionis.
9 Quando omnes de familia vel agnatione vocantur sub virtute ali-
cuius substitutionis vulgaris tunc censentur vocati illi qui sunt p-
ximiores testatori.
10 Voluntas ⁊ intentio patris substituentis attenditur ⁊ non pupilli
cui fit substitutio.
11 Persona pupilli est in consideratione respectu proximitatis ⁊ affe-
ctionis presumpte in pupillo.
12 Alienatione ꝓhibita vt ad filios perpetuo bona deuenirẽt extẽdit
in infinitium.
13 Conditio: si sine liberis: apposita ad exclusionem substituti attenta
qualitate ꝑsone testatoris ⁊ dignitate non verificat in naturalibus.
14 Qñ a recipiente ꝓcesserunt plures linee mortuo feudatario ille qui
est proximior decedenti admittitur ad feudum.

Consilium.lxxxvj.

Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

Visis testamẽto magnifici
domini Saluatoris sureda: probibitionibus alienatiõis
et substitutionibus in eo contentis ac contingentia facti
recte pensata. Qm̃ in ordine ꝓcedere dz: an Paulus vestire possit
ex fideicõmisso virtute electiõis que dicit de eo ab herede instituto
facta: qꝛ si diceret legitime electus oẽs alie difficultates cessarent.
idcirco capio scdam difficultatẽ qua querit. Nũquid ex eo ꝙ heres
institutus corã fidedignis dixit se velle eligere dictũ Paulum ad di
ctũ fideicõmissum si sine filijs decederet. ⁊ nõ cõstat ꝙ volũtatẽ mu
tauerit dicat electio legitime facta vel nõ. Circa quã difficultatẽ
primo videbat dicẽdũ ꝙ electio nõ diceret legitime facta: qꝛ ex quo
nõ cõstat ꝙ heredi grauato statutus esset terminus ad deliberãduz
vel ꝙ esset interrogatus ab eo cuius interesset: vel ꝙ cõuocatis ami
cis talia verba ꝓtulit censet nõ deliberate protulisse: sed primũ ani-
mi motũ expressisse: qꝛ volebat eligere vñ nõ inducit electio: qꝛ dif-
ferunt ista eligo ⁊ volo eligere: ista colliguntur ex notabili doctrina
Bar.in.l.serui electiõe.in prin.ff.de leg.i. quã ibi oẽs fere doct. ap-
probant iura ⁊ rõnes.omitto q̃ ibi videri pñt. Posito etiaz ꝙ p
dicta verba induceret electio: tñ nõ vr̃ valere: qꝛ fuit nõ pure facta
sed sub cõditione dixit se velle eligere dictum Paulũ si sine liberis
1 decederet: †electio autẽ vt valeat dz esse pura ⁊ nõ conditionalis.l.
actus legitimi.⁊ ibi glo.ff.de reg.iur.⁊ no.Bar.in.l.serui electiõe.in
prin.cũ simi. In ɔ̃triuz aũt ꝙ dicta electio valuerit adducit Are.
subtilis doc.⁊ ꝓceptor meus q dicit ꝙ de iure forte opi.Bar. nõ est
2 vera.† Nã sicut actus aditionis ita ⁊ electiõis cõsistunt in mera vo
luntate qñ volũtas est libera: ⁊ nõ impedita vt declarat Bar.in.d.
l.serui electiõe.in princi. Vñ sicut p ista v̉ba volo esse heres inducit
aditio. Ita per ista verba volo eligere inducit electio. ꝙ p ista ver-
ba volo esse heres inducat aditio ꝓbat in.l.iam dubitari.ff. de here
di.insti. Nec vr̃ ꝙ ratio differentie dari possit inter ista.s.inter volo
adire ⁊ volo eligere ⁊ volo esse heres: cũ omni casu v̉bũ volo sit adiũ
ctũ cũ infinito. Igit eadẽ eẽ dz iuris dispositio.l.qͦ dictũ.ff.de pac.
c.trãslato de cõsti.cũ simi.⁊ pro hoc facit qͦ voluit Bal.in.l.verbũ
volo.C.de fideicõ.vbi dicit ꝙ qñ electio fieri poterat nuda volũtate
3 sine alia solẽnitate inducit electionẽ. Sz qꝛ ista dicta nõ sunt cõmu-
nia essent periculosa. †Scdo pro ista parte. Nã Bar.in.d.l.serui
electione dicit ꝙ qñ v̉bũ volo iunctũ cũ ĩfinito importat actũ de cu-
ius natura est pendere in futurũ; tũc inducit dispositionẽ. pz qꝛ si te
stator dicit volo relinquere inducit fideicõmissum.vt in.l.pampby-
lo.§.ꝓpositũ.ff.de leg.iij.qꝛ de natura vltime voluntatis est pẽdere
in futurũ. Sz in casu nostro heres institutus si decederet cũ liberis
tenebatur relinquere vni ex filijs suis liberis masculis. si autez sine
liberis masculis tenebat relinquere alijs de cognatiõe de Sureda.
Cum ergo dixerit volo eligere Paulũ q est de cognatione si sine li-
beris decederet. pz ꝙ talis electio habebat dependentiã in futuruz
vsqz ad mortẽ si sine liberis decederet etiã de natura potestatis da-
te relinquendi.⁊ sic eligendi tẽpore mortis ⁊ non ante: iuxta no.in.l.
vnũ ex familia.in prin.ff.de leg.ij.⁊ in.l.cũ pater.§.a filia.e.ti. Igit
debet dispositionẽ inducere.⁊ ꝓdictã opinionẽ sequunt Cy.⁊ Bal.
in.d.l.serui electione.⁊ Bart.in.l.cunctos populos.C.de sum.trini.
et fide catho.⁊ do.Cardi.in.c.ex litteris el primo de sponsa. Et Lu-
do.roma.in.l.j.§.si quis ita.ff.de ver.obli. Et lz Ang. Imo. Pau.
de cast.⁊ pleriqz Moderni teneãt cõtra Bar.in.d.l.serui electione.
Tamen non esset hereticũ ſm opi.tantoꝝ viroꝝ iudicare. Nõ discu
tio aliter articulũ qꝛ statim hec cõclusio clarius ꝓbabit ꝙ sit indu-
4 cta electio. †Tertio ista cõclusio probat. Nã vt cõcludunt Bar.
et oẽs in.d.l.serui electione ista verba volo eligere.si põt constare ꝙ
deliberate fuerũt prolata inducunt electionẽ prout etiã concludunt
Bar.⁊ alij in.d.l.cunctos populos.⁊ dñs Anto.in.d.c.ex litteris.
el primo. Sed in casu nostro prudens iudex arbitrari potest qͦ ista
verba deliberate fuerunt prolata. Igitur est inducta electio ꝙ autẽ
possit hoc arbitrari patet quia licet non simus in casu in quo datus
fuerit terminus ad deliberandum. Tamen prout verum est cũ ha-
buerit post mortem testatoris plurimum tempus ad deliberanduz
anteq̃ dicta verba proferet verisimile est ꝙ super hoc cogitauerit
arguendo a communiter accidentibus iuxta.l.neqz natales cum ibi
no.C.de probatio. Secundo quia dicta verba protulit coram fi-
dedignis ex quo datur intelligi ꝙ lz non constet ꝙ illis accersitis ꝓ
tulerit prout in simili dicit tex.no.in.l.pamphylo.§.ꝓpositũ.ff.de
lega.iij. Tamen apparet ꝙ occasionem cepit faciẽdi dictam electio
nem quando erat coram fidedignis hominibus coram quibus non
est verisimile ꝙ verba iactantia proferre voluerit sed dispositoria
vnde dicit in simili do.Anto.in.d.c.ex litteris ꝙ si aliquis protule-
rit similia verba puta volo capere talem in vxorẽ in apparatu ma-
trimonij presumptio est ꝙ deliberate proferat ⁊ disponunt. Ita in
casu nostro ex quo fuerunt prolata in apparatu fidedignorum viro
rum. Tertio hoc etiã constat qꝛ dixit se velle eligere Pau.si de-
cederet sine liberis que conditio erat necessaria ſm voluntatem te-
statoris qꝛ non poterat Pau.eligere nisi sine liberis decederet. Vñ
ex quo confirmauit se cum voluntate testatoris sibi cõmittẽtis ele-
ctionem. Item qꝛ voluit liberis suis transuersales preferre iuxta.l.
cũ accutissimi.C.de fideicõmissis. Apparet multũ clare ꝙ nõ inde-
liberate sed multũ deliberate protulit dicta verba considerãdo po
testatem sibi datã a testatore. Si enim non animo eligendi tũc pro-
tulisset simpliciter dixisset se velle eligere Paulum nec aduertisset
ad voluntatẽ testatoris ⁊ potestatem sibi datã. Quarto idẽ col-
ligit ex qualitate persone electe. Nã cessantibꝰ liberis elegit Pau-
lum de agnatione testatoris proximiorem sibi: ⁊ sic in dubio magis
predilectum.arg.l.si quis cũ nullũ.⁊.l.conficiunt.ff.de iure codicil.
Quinto ⁊ vltimo: qꝛ nõ constat ꝙ vnq̃ voluntatem mutauerit:
nec presumitur mutatio.l.iij.⁊.l.euz qui.ff.de proba. Ex quo datur
intelligi ꝙ deliberate dixit ꝙ volebat eligere: alias verisimiliter ele
ctionẽ fecisset per quã poterat se gratificari: ⁊ vti liberalitate in cui
dando. Unde censendum est ꝙ non fecerit: ex eo quia iam electionẽ
fecerat: non enim tantum verbis sed etiam facto datur voluntas in-
telligi.l.paulus non tantum verbis.ff.rem ratam habe.⁊ in.l. repre
hendenda.C.de insti.⁊ substi.sub condi.fac. Ex quibus omnibus ad
minus simul iunctis quia que non prosunt singula multa iuuant.l.
spadonem.§.qui iura multa.ff.de excu.tuto.videt omnino dicendũ
etiã ꝙ deliberate protulerit illa verba ⁊ per consequens ꝙ inducta
5 fuerit electio. Quarto ista conclusio probatur.† Nam aliqñ in eli
gente non solum requirit explicatio voluntatis sed deliberatio ⁊ ac
ceptatio. Tunc ista verba volo eligere non inducunt electionẽ quã-
do quis habet eligere vnam rẽ ex pluribus relictis ⁊ ita loquuntur
Bar.⁊ doc.in.d.l.serui electio. Aliqñ nõ requirit nisi explicatio vo
luntatis: ⁊ tũc verbum volo cum infinito inducit dispositionem ſm
Bar.ibi ⁊ doc. Et Bar.⁊ doc.in.d.l.cunctos populos.⁊ statim di-
caz. Sed in casu nostro qñ ex potestate data a testatore quis habet
eligere personã cui debet legatũ vel fideicommissum: nõ requiritur
nisi explicatio voluntatis non autẽ acceptatio. Igit inducit electio:
qͦ pz quia prima potestas eligendi alteram ex rebus legatis non
competeret deportato.l.j.C.de here.insti. Secunda autem potestas
eligendi personam cui deberet fideicommissum.competit etiaz de-
portato: vt in.l.cum pater.§.hereditatẽ.el primo.ff.de leg.ij. ⁊ in.l.
ex facto.§.si quis rogatus.el secundo.ff.ad trebel. Et sic patet qͦ
sola explicatio voluntatis requiritur in tali electione. Igitur per di
6 cta verba est inducta electio. †Quinto ⁊ vltimo eadez conclusio
probatur fundamento clarissimo: quoniam quando verbum volo
iunctum cum infinito respicit actum explicandum ab alio: ⁊ in pro
ferẽdo nõ requirit nisi explicatio voluntatis inducit dispositionem.
Unde si testator dicat volo heredem meum dare titio centum.quia
datio

datio est ab herede explicanda inducitur fideicommissum.l. qui in dignum.C.de testa. Itē si aliquis dixerit volo titium gerere negocia mea.qr a mādatario sunt negocia explicanda inducit mādatū.l.i.ff. mādati.ista est doctrina Bart.ab omnibus approbata in.d.l. serui electione.in princ.⁊ in.d.l.cunctos populos.Sed ita est in casu nr̄o nam explicata voluntate nihil aliud requiritur.immediate enim illi qui eligitur debetur fideicōmissū ex primo testō.l.vnū ex familia.§.si de falcidia.ff.de lega.ij. Itē restitutio fideicōmissi fieri dz ab herede eligētis:⁊ acceptatio ⁊ petitio ab electo. Igit cū sola explicatio volūtatis requirat ab herede:per ista verba volo eligere inducta est electio. ℭ Cōfirmant p̄dicta per ea que notāter ponit Bal. in auē.ei qui.in.vij.col.in versi. Quero vlterius an per hec verba.

7 †Ubi querit si iudex dicit volumus te ire in possessionem an videat data licentia ingrediendi:⁊ primo arguit ꝙ nō per nota.in.d.l. serui electione in ↄ̄rium allegat tex.in.d.l. pamphylo.§. ꝑpositum.ff. leg.iij.⁊ cōcludit ꝙ inducit dispositionē:qr est iunctū cū infinito: et respicit actū per aliū explicādū.Cū ergo in casu nostro requirat sola explicatio volūtatis vt dixi inducunt dispositionē. ℭ Ex qbus patet multiplex solutio ad notata per Bar.in.d.l.serui electiōe.Nō ob.secunda ratio in ↄ̄rium allegata.Nam rn̄detur dupliciter. Primo ꝙ dicta cōditio erat necessaria iuxta potestatē sibi datā a testatore qr nō poterat alr̄ eligere Paulum trāsuersalem:nisi sine liberis decederet.Unde sicut expressio cōditionis necessarie ex dispositione legis nō reddit actum cōditionalem:vt in.l.fi.§.si titius.ff. de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.qui liberis.in princ.eo.tit.⁊ in.l.iij.ff.de lega.j.ita expressio conditionis inerat de necessitate ex dispositione testatoris non dz reddere actum cōditionalem cum voluntas testatoris sit ꝓ lege seruanda.in auē.de nup.§.disponat. ℭ Scdō rn̄deo qr ex quo testator perseuerauit in eadem voluntate vsqꝫ ad mortem quo tempore verificata est conditio:electio dicitur confirmata ex perseuerātia voluntatis vt voluit no.Ang.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.el secundo.ff.ad treb.⁊ probatur ex his que statim dicam. ℭ Ex quibus patet solutio ad vnum aliud quod poterat in contrarium allegari.ꝙ ex quo heres fuit grauatus ꝙ relinqueret vni ex cognatione si decederet sine liberis:censetur grauatus eligere tempore mortis. l.verbum relinquendi.ff.de verbo.signifi.⁊ no.Bart.in.l.vnum ex familia.in princip.ff.de leg.j.⁊ sic videbat ꝙ ante mortem non poterat fieri electio.l.sed si alio.⁊.l.sed si ante.ff.ad treb.⁊.l.cum pater §.si a filia.⁊ ibi no.ff.de leg.ij. Qm̄ p̄dicta ꝓcedunt ꝙ nō valet si reuocetur vel electus predecedat ante mortem. Sed si pseuerat in eadēz voluntate electus tempore mortis superest electio habet effectū vt no.Bar.⁊ Imo.in.d.l.cum pater.§.a filia.vbi tex.cū glo.⁊ bar. et Imo.in.d.l.vnum ex familia.in prin.⁊ Imol.⁊ do. Alexā.in.d.l. sed si alio.⁊ habetur in.l.filiusfami.§.diui.ff.de leg.j.⁊ traditur in.l. post mortem.C.de fideicōmissis. In casu autē nostro electio collata fuit in casum ꝑmissum ⁊ in tempus si decederet sine liberis: ⁊ sic in tempus mortis.vnde valuit.l.in tempus.ff.de heredi. instituē.l. ꝙ sponse.C.de donatio.ante nup. Et ita sentio ī hac prima difficultate. ℭ Capio nunc primam difficultatem in ordine que est subtilis

8 et nō vulgaris pro cuius intelligentia ⁊ decisione premitto† ꝙ aliquando vocant plures sub nomine collectiuo qui sunt equaliter cōiuncti:⁊ inter quos nō cadit ordo charitatis ⁊ affectionis:⁊ tunc simul omnes vocant vt ꝓbat in.l.si quis titio.§.fi.ff.de lega.ij. vt qn̄ vocat familia libertoꝝ q sunt equaliter cōiuncti in.l.cū quidā.e.tit. et in.l.cū pater.§.libertis.eo.titu. ⁊ est casus in.l.is qui cū plures.⁊ ibi glo.Bar.⁊ Ray.ff.de leg.iij.⁊ ita dicit Bart.qn̄ quis relinquit familie alicuius extranei in.l.si cognatis in fi.ff.de reb.dub. ℭ Aliquando vocant plures sub nomine collectiuo inter quos cadit ordo charitatis ⁊ affectionis gratia exempli qn̄ quis reliquit familie vel cognationi sue.⁊ tunc vocant illi de familia ordine successiuo:qr inter illos cadit ordo charitatis ⁊ affectionis vt est text.in.l.peto.§. fratre.⁊ ibi no.ff.de leg.ij.⁊ in.l.cū ita.§.in fideicōmisso.⁊ ibi no.ff.de lega.ij. Et per dicta iura ita in indiuiduo in terminis nostris qn̄ grauatus eligere vnum de familia elegit quo casu oēs vocant ꝙ intelligant vocati ordine successiuo tenet glos.quā ibi approbant Ray. et Bar.in.d.l.is q cum plures.ff.de leg.iij. Et ista est cōmunis cōclusio Bar.⁊ doct.in.l.gallus.§.qdam recte.ff.de lib.⁊ posth. Et ideo dicunt ibi Cuma.⁊ Are.qn̄ vocant liberi qr appellatione liberoꝝ veniunt oēs descendentes.l.liberoꝝ.ff.de verb.sig.censentur vocati ordine successiuo.⁊ idē voluit Ang.in suo consi.xxxvij.cum seque.⁊ ita sequutus sum in.d.§.qdam recte. ℭ Scdō pro vera intelligentia presentis difficultatis quā nō reperio in specie bene consideratā et decisam animaduertendum puto.ꝙ aliqn̄:⁊ primo vocantur oēs de familia vel agnatiōe inter quos cadit ordo charitatis ⁊ affectionis qui cēsent vocati ordine successiuo:⁊ primo primiores vt dictū

9 est.†Sed vocant sub virtute alicuius substitutionis vulgaris.⁊ tūc cēsent vocati illi qui sunt primiores testatori nō illi q sunt primiores illi cui est facta substitutio.qr per illā succedit directo testatori. Et substitutus accipit immediate hereditatē de manu testōris. Unde persona illius cui facta est substitutio qui nō vult vel nō pōt esse heres iuxta.l.cū ꝓponas.C.de heredi.insti.nō est in cōsideratiōe. Ista conclusio probat ex his que ponit Bar.in.l.lucius.in pe.q.ff.d vul. et pup.vbi vult ꝙ si fratres sunt adinuicē substituti vulgariter admittunt pariter fratres vtrinqꝫ cōiuncti ⁊ cōsanguinei tm̄ ⁊ rōnem assignat qr pater parem hꝫ affectionē ad filios prime vxoris.⁊ ad filios scdē vxoris. Igit attēdi dz ꝓximitas ⁊ affectio testōris ⁊ opinio Bar.est magis cōis in.l.cohere di.§.q discretas.eo.tit.⁊ in.l.in testō.C.de testa.mili. ℭ Cōfirmat ista conclusio per text.cū gl.in.l. fi.C.de insti.⁊ substi.sub cōdi.fac.vbi cōcluditur ꝙ lꝫ tacita pupillaris nō admittat ꝯtra matrē:qr agit de succedēdo filio:tn̄ tacita vulgaris admittit:qr agit d successiōe testatoris.⁊ sic attēdi vr̄ affectio testatoris. Et hic nō est casus noster:qr nō sumus ī substitutiōe vulgari:sed fideicōmissaria. Ex qbus etiā dico idē esse qn̄ tales essent admittēdi per ius accrescēdi qd dicit tacita substitutio vulgaris.l. si titio ⁊ meuio.§.iulianus.ff.de le.ij.qr siue admittant ꝑ ius accrescēdi:siue ex tacita substitutione vulgari directo succedit testatori in hereditate ⁊ illam de manu testatoris accipiunt que nunqꝫ alteri fuit quesita. Ideo etiā attendit affectio: ⁊ ꝓximitas testatoris: non autē coheredis per cuius nō aditionē admittit ita decidit Bart.in l.re cōiuncti in pe.col.ver. Tertio quero circa hoc.ff.de lega.iij. vbi cōcludit ꝙ qn̄ agitur de hereditate patris testatoris:nō attēdit maior cōiunctio inter fratres.⁊ id vno mortuo nō adita hereditate ita admittit cōsanguineus tm̄ sicut vtrinqꝫ cōiunctus.⁊ sic vr̄ ꝙ persona primi testatoris attēdi debeat. Infert etiā ex premissis idem esse eadē rōne in legatis.⁊ alijs relictis ad q̄ aliq vocant ordine successiuo.⁊ illā capiūt de manu testatoris anteqꝫ alȷ̄ acquirat.⁊ non per obliquū de manu alterius.quo casu loquit Bar.in.l.si cognatis.ff. de reb.dub.vbi vult ꝙ in legato facto cognatis prius admittuntur primo vocati ⁊ eis deficientibus primiores testatoris ⁊ intelligitur deficiētibus nominatis.i.nō existētibus tēpore quo cedit dies legati.nā eis existētibus ⁊ admissis expirat legatū:sicut substitutio vulgaris primo adeunte vt declarāt Bar.⁊ doc.in.d.l.gallus.§. qdaꝫ recte.⁊ ibi latissime dixi.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ ista etiā nō tāgunt casum nostrū in quo agit de his qui admittunt ordine successiuo:⁊ capiunt bona relicta iam quesita grauato manu ipsius grauati vt infra declarabit. ℭ Aliqn̄ ⁊ scdō agitur de pluribus admittendis ex pupillari substitutione in qua reperio Bar.⁊ doc.aliqn̄ cōsiderasse personā patris testātis aliqn̄ personā pupilli cui per pupillarē substitutionē succedit:⁊ qꝛqꝫ in hoc etiā nō verset difficultas p̄sentis cōsultationis tn̄ non omitto referre ꝙ alias visum fuit pro concordia opinionū qr etiā ad decisionē rei de qua agimus cōferunt. Et considero ꝙ pater pōt per substitutionē pupillarē quoscūqꝫ venientes ab intestato ipsi pupillo priuare eius hereditate:⁊ fratres ipsi⁹ pupilli.l.papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.test.⁊ in.c.si pater. de testa.in.vj.⁊ cōsequēter vocare quos vult. ℭ Unde cū in vltimis voluntatibus in primis inspiciat volūtas defuncti.l.in cōditiōibus

10 primū locū.ff.de cōdi.⁊ demon.†Consideraui etiā ꝙ aliqn̄ ⁊ primo agimus de excludēdo dictas ꝑsonas ꝑ tacitā pupillarē: ⁊ tūc si pōt apparere de mente testatoris substituentis ꝙ voluit mediante illa substitutione matrē fratrē pupilli vel aliā personā excludere attenditur volūtas ⁊ intētio patris substituētis ⁊ nō pupilli cui fit substitutio:⁊ hoc casu ꝓcedit doctrina Bar.in.l.ij.in prin.in ver. Tertio probari pōt qn̄ orte sunt inimicitie inter vxorē ⁊ testatorē.ff.de vul. et pup.⁊ ꝓcedit etiā qd dicit Guil.de cu.in.l.ꝑcibus.C.de impube. ⁊ alijs substi.Dū vult ꝙ illa opinio ꝙ tacita pupillaris substitutio facta ab auo nepoti nō excludit patrē pupilli est vera nisi pater pupilli fuisset a patre suo reclamāte exheredatus. ℭ Aliqn̄ ⁊ secūdo agimus de dictis ⁊ similibus personis nō excludēdis:qr iste coniecture nō extant per quas verisimiliter pater pupilli voluit patrem vel matrē excludere. Tūc succedit ꝙ etiā in dubio ex tacita pupillari nō censet exclusa illa persona quā testator nō exclusisset attēta ratione.l.cū accutissimi.C.de fideicō.ꝓut voluit Barto.in.d.l.ij.ff. de vulg.⁊ pup.in prin.ver. Ulterius quero an tacita pupillaris excludat fratrē. Et sic ad cōsiderādū an ꝑ tacitā pupillarē exclusa fuerit mater:vel etiā frater cōsiderat mens substituētis. ℭ Aliqn̄ ⁊ tertio agimus de personis substitutis vocādis ex pupillari substōne:⁊ tunc cōsiderat ꝓximitas ⁊ affectio respectu psone pupilli cui fit substitutio:⁊ an acquirat hereditas.et de eius manu capiat. Unde sicut mater nō excludit qr pupillo succedit.⁊ ita ⁊ auia matre nō existēte vt no.Bar.in.d.l.ij.ver. Ulterius quero an tacita pupillaris excludat auiā. Idē etiā patet ex his que ponit Bart.ī.d.l.ij.ver. Sed qd de matre defuncti.⁊ ista non tāgunt casum nostrū cōferūt tamē aliquid ex quo hereditas querit pupillo ⁊ de manu pupilli accipitur

11 sicut statim dicemus in fi.de fideicōmissaria.† Unde persona pupilli est in cōsideratione respectu ꝓximitatis ⁊ affectionis presumpte in pupillo vt dictū est. Et ꝓbat multum clare ex dictis Bart.in.l. re cōiuncti.ff.de leg.iij.ver. Tertio quero iuxta hoc.in pe.col.dū defendit Dy.in.l.coheredi.§.qui discretas.ff.de vulga.⁊ pupilla. ⁊ vult ꝙ ex pupillari fratres vtrinqꝫ coniuncti preferantur coniunctis ex vno latere tantū:qr agitur de successione pupilli accipiēda de ma

nu pupilli lȝ ex dispositione patris quod multum in ꝓposito facit.
¶ Aliqñ ⁊ quarto ⁊ vltimo sumus in substitutione fideicõmissa-
ria de qua querimus in casu nostro. Et tunc in ea si plures sub no-
mine collectiuo admittunt͛. ⁊ ordine successiuo dico ꝙ gradatim ꝓri
miores debẽt admitti. s. ꝓrimiores ipsi grauato cui iam bona subie
cta per fideicõmissum sunt quesita: ⁊ de cuius manu bona sunt acci
pienda ista cõclusio multipliciter ostẽdit͛ in primis ex dictis Bar.
in. d. l. re cõiuncti dum defendit Dy. vt modo dixi. ⁊ pro ea videtur
casus in. l. cum ita. §. in fideicõmisso. ff. de leg. ij. Ubi in fideicõmisso
ad qđ admittunt͛ illi de familia ordine successiuo si aliq̃ sunt speciali
ter nominati. primo nominati admittunt͛. Demũ alij de familia in-
telligo ꝓrimiores iuxta. l. fi. C. de ver. sig. cum simi. Et subdit tex. in
proposito. Et qui ex his primo gradu procreati sunt. Et sic patet
ꝙ attendi dȝ ꝓrimitas respectu eorũ qui primo vocati sunt seu no-
minati. ⁊ sic nõ cõsideraẗ ꝓrimitas respectu testatoris. ⁊ hoc voluit
ibi glo. in secũda expositione que dicit. Et qui ex his. s. ꝓrimis tem-
pore mortis. Unde cõsideraẗ ꝙ sint ꝓrimi admissoꝝ. ⁊ nõ testato-
ris hoc etiã magis ꝓbat glo. in verbo gradũ. que vult ꝙ existẽtes in
pari gradu ꝓrimis iam ad fideicõmissum admissis admittantur et
subdit ꝙ aliqñ existẽtes in gradu dispari pariter admittunt͛ vt fra-
tres. ⁊ filij alterius fratris. ⁊ sic glo. relata ad tex. ⁊ ad glo. precedẽ-
tem vult ꝙ filij fratris ꝓrimi primo vocato admittantur cũ fratre.
et hoc ex eo qꝛ succedũt in locũ fratris ꝙ nõ esset ꝯsiderata persona
primi testatoris que nõ ponitur ꝙ esset frater seu ascendẽs. ar. eius
qđ habeẗ in auẗ. post fratres. C. de legiti. heredi. ⁊ licet illã gl. Bal.
reprobet tñ Joã. de imo. ⁊ Moder. sequunt͛ hãc etiã opi. tȝ in ꝓpo-
sito nostro Bald. in. d. §. in fideicõmisso dum vult ꝙ nominati non
mittuntur oẽs simpl͛r sȝ quodã ordine: vt qui ex his sunt ꝓrimiores
illi preferuntur. ⁊ qui ex his ꝓrimioribus descendunt. qbus extin-
ctis recurritur ad alios qui reperiunt͛ in ordine ꝓrimitatis ita dicit͛
in scđo no. Et sic attẽdit͛ ꝓrimitas ꝑsonarũ admissarũ ⁊ grauatarũ
et nõ primi testatoris cuȝ ista sint diuersa hoc clare ibi voluit domi.
Pau. de cast. qui vult ꝙ ibi fideicõmissum trãseat de persona ad ꝑ-
sonam de familia ꝭm ꝓrimitatẽ gradus respectu persone proxime
admisse: ꝙ patet. Nã qñ inducit ad q̃onem si aliquis recipit emphy
teosim ꝓ se ⁊ alijs de familia dicit ꝙ ipse primo. ⁊ postea descenden
tes ex eo. ⁊ sic vult quod admittantur proximiores primi admissi.
¶ Cõfirmatur ista opi. ex his que ponit Joã. de imo. in. l. heredes
mei. §. cũ ita. ff. ad treb. Circa illã doctrinã ꝙ excluditur substitut⁹
qñ superest persona que ex ꝓ̃sumpta mente defuncti excludit substi
tutum nã vult ꝙ tũc dicant͛ superesse: qñ grauato ab intestato suc-
cederet excluso substituto: nec attendi dȝ ꝙ attineat testatori. Adeo
ꝙ si testator instituit viꝝ ⁊ vxorẽ. ⁊ si decesserint sine filijs substituit
Titiũ si vnus sine filijs morit͛ excludit͛ substitutus si alter succedat
sibi ab intestato lȝ testatori nõ succederet: ⁊ ad hoc qđ not. Pau. de
cast. post Guil. de cu. in. l. heredibus. §. gayo. ff. ad treb. ¶ Cõpro
batur ista cõclusio in ꝓposito. Nã ex quo testator ꝓhibuit dicta bo-
na perpetuo alienari: ⁊ voluit ꝙ semper per masculos de subreda
possiderent͛ apparet ꝙ testator voluit ꝙ admitterent͛ de familia illi
qui diu etiã post mortẽ suã essent cõcepti ⁊ nati: vt ꝓbat tex. cũ glo.
in. d. §. fideicõmisso. ⁊ est casus in. l. peto. §. fratre. ff. de lega. ij. queȝ
ad hoc allegat Pau. de cast. in consil. xij. incipit. In causa q̃ vertit͛
12 coram me. † Ad idẽ qđ voluit Jac. de bel. in auẗ. de resti. ⁊ ea que pa
rit vbi vult ꝙ ꝓhibita alienatione vt ad filios perpetuo deuenirẽt
extẽditur in infinitũ ⁊ sic cũ possent succedere qui non cõcepti essent
tempore mortis. arg. l. lege. xij. tabu. C. de legi. her. ⁊ in. §. item vetu
stas. in auẗ. de here. que ab intest. Nõ possumus dicere ꝙ fuerit cõsi
derata prioritas gradus in succedendo testatori. Sed ꝙ fuerit habi
tus respectus prioritatis successionis respectu personarũ grauata-
rum: ⁊ sic ꝙ fideicõmissum trãsiret de persona in personã sicut trãsi
ret hereditas ab intestato. Et ad hoc optime facit cõsilium Pe. de
ancha. in suo cõsi. xxv. incipit. Non seruato ordine dubioꝝ. Ubi vo-
luit ꝙ fideicõmissum trãseat de persona in personã: ⁊ de successiõe
in successionẽ sicut trãsiret hereditas ab intestato ex quo dicunt͛ suc
cessores: ⁊ sic heredes. l. nihil aliud. ff. de verb. sig. l. si filius. ff. quod
cum eo. ¶ Cõfirmant͛ predicta ratione fortissima. Nã ille admittit͛
ad fideicõmissuȝ: qui est potior in gradu respectu successionis vt est
glo. cõmuniter approbata in. d. §. fideicõmisso. ⁊ sic fideicommissuȝ
regulatur ꝭm naturã successionis ab intestato. Ut ad quem transi-
ret hereditas trãseat fideicõmissum sȝ hereditas trãsit de persona
in personã ꝓrimiorẽ defuncte persone: ita ⁊ fideicõmissuȝ trãsire dȝ
ad hoc qđ notat Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ Bal. ⁊ alij in. l. ij. C. de li-
be. prete. ¶ Sed adhuc pro maiori declaratione est aduertẽduȝ: ꝙ
si querimus an alique persone vel tanq̃ posite in cõditione ad exclu
sionem substituti qui habet exꝓ̃ssam volũtatẽ testatoris: vel tanq̃ ex
tacita mente predilecte excludant substitutũ: ⁊ tunc cõsideranda est
mens testatoris que substitutuȝ vocauit: an aliqua ex illis personis
illum excludat: ⁊ isto casu ꝓcedunt que dicunt Ang. ⁊ Joã. de imo.
13 in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb. † Ubi volunt ꝙ conditio
si sine liberis apposita ad exclusionẽ substituti attenta qualitate ꝑso
ne testatoris: ⁊ dignitate nõ verificat͛ in naturalibus licet esset appo
sita filiefamilias ne cui naturales succederet͛ qꝛ nõ v͛r testator sensis-
se de sobole que denegaret famã testatoris tradit do. Abb. in. c. in ꝓ
sentia. de proba. ⁊ Bar. de saly. in. l. generaliter. §. cũ auẗ. C. de insti.
et substi. sub condi. fac. Eodem modo qꝛ volumus in substitutiõe fa
cta pluribus sub nomine collectiuo ꝙ persona tacite predilecta ex-
cludat substitutũ ex tacita mẽte testatoris: qꝛ tunc attendi dȝ mens
testatoris. ⁊ per cõsequens an sit ꝓrimior in gradu successionis ipsi
testatori. ⁊ ita ꝓcedit qđ not. voluit Bar. in. d. l. heredes mei. §. cum
ita. Ubi vult ꝙ lȝ ibi nepos existens in pari gradu cũ nepote nõ ex-
cludat dictã neptẽ substitutã. Tñ illã excludit si ex forma statuti ex
cludit dictã neptẽ a successione ab intestato ex forma statuti. Et ita
etiã ꝓcedunt dicta modernoꝝ Perusinoꝝ in. d. l. generaliter. §. cuȝ
auẗ. C. de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fac. Et ista materia multum differt
a materia nostra in qua nõ tractamus de exclusione substituti a te-
statore ex tacita mente. sed de intellectu substituti qñ vocatur fami-
lia vel agnatio perpetuo quo ordine admitterentur. quo casu ꝓba-
tum est ꝙ sicut hereditas testatoris trãsiret de persona in personaȝ
ita dȝ transire fideicõmissum vt ꝓbatũ est: ⁊ sic ꝙ attendi dȝ ꝓrimi
tas admissi ⁊ grauati: ⁊ nõ testatoris. ¶ Et ꝓ ista cõclusione etiaȝ
adduco tex. in quo est casus in. c. j. de natu. succes. feu. vbi si feudũ pa
ternũ deuoluat͛ ad descendẽtes masculos. iuxta. c. j. de natu. succes.
feu. ⁊ in diuisione deuenit ad vnũ ex dictis fratrib⁹ donec superesset
aliquis ex linea sua exclusis alijs de alia linea lȝ ꝓrimioribus ꝑmo
qui accepit. ⁊ sic cõsideraẗ ꝓrimitas respectu vltimi admissi lȝ feu-
dum deferat ex ꝓuisione primi cui facta fuit cõcessio. Ita in casu no
stro dȝ attendi persona admissa ⁊ grauata vt ꝓrimiores eius ad-
mittant͛: vt in. c. j. de natura succes. in feudũ. ¶ Cõprobo qꝛ h̃ deci-
dit in terminis dñs And. de yser. in. d. c. j. in fi. de natura successiõis
14 feudi. † Ubi vult ꝙ qñ a recipiente ꝓcesserunt plures linee mortuo
feudatario. ⁊ agit͛ an quis admittat͛ ad feudũ mortuo feudatario il-
le admittitur qui est ꝓrimior decedenti ⁊ in simili allegat text. in. d.
§. in fideicõmisso. ⁊ in. l. fi. C. de verb. sig. ⁊ sic vult clare ꝙ in termi-
nis illoꝝ iuriuȝ semper admittunt͛ illi qui sunt ꝓrimiores in gradu
decedenti ⁊ non primo testatori. ¶ Preterea alias vidi consilium
Pau. de cast. qđ nõ reperitur in volumine ⁊ erat decisiuum in ciui-
tate Camerini. Ubi volebat ꝙ si quis stipulatus est pro se ⁊ descẽ-
dentibus suis vsq; in tertiã generationẽ ꝙ succedere semper dȝ ꝓri
mior vltio decedẽti ad quẽ tota emphyteosis erat deuoluta lȝ non
eẽt ꝓrimior stipulatori ꝑ tex. l. d. c. j. de natura suc. feu. Et ꝓ ista etiã
conclusione est bonus tex. in. l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demon. Ubi si-
cut grauatus fuit predilect⁹ ita eius descendentes in hereditate gra
uati dicunt͛ ꝓ̃dilecti ẽt ꝓrimiorib⁹ testõri. ¶ Pro hoc etiã tex. in. l.
generaliter. in prin. C. de institu. ⁊ substi. sub cõdi. fac. ⁊ optime cõfe
runt no. per Bal. in. l. gallus. §. etiã. ff. de lib. ⁊ posth. Accedat etiaȝ
tex. in. l. fi. ff. ad treb. a cõtrario sensu. Ubi ex cõiecturata mẽte testa
toris admittunt͛ oẽs pariter sibi coniuncti qua cessante admitti de-
bent ꝓrimiores grauato. ⁊ hãc partẽ sentit manifeste Bal. in. l. iij.
§. si duo. ff. de legiti. tuto. ¶ Ex qbus oĩbus cõcludo ꝙ posito in ca
su nostro quod electio non censeretur facta de dicto Paulo de sub-
reda quod tamen est falsum. tñ dictus Paulus subreda tanq̃ ꝓri-
mior heredi lȝ nõ ꝓrimior testatori dȝ ad dictũ fideicõmissum ꝓ̃fer-
ri. ⁊ cũ alias essem valde iuuenis ita cõsului existens in ciuitate Se-
nensi. Et ita cõsuluit insignis ꝓ̃ceptor meus do. Alex. de imol. De-
mum cũ essem in studio Pisano in principio ita consului ⁊ subscri-
pserunt se insignes doc. perusini do. Bal. de bartholinis ⁊. d. Pet.
Philippus de corneo. Uidi etiã cãm post agitari in ciuitate Flo-
rentie ⁊ doctissimũ aduocatũ cui causa iudicanda fuit cõmissa ita iu
dicasse. Demũ cum quedã magna causa in curia romana verteret͛
ita cõsului. ⁊ cõsuluerunt insignis preceptor meus. ⁊ tunc primari⁹
aduocatus do. Jo. Baptista. de sancto seuerino. ⁊ prefatus domi.
Pet. Philippus ꝓpter que in presentiarũ nõ dubitaui hãc partẽ
sequi ⁊ amplecti tot iuribus rationibus ⁊ auctoritatibus roborata.
¶ Ex quibus patet ꝙ superflua est tertia. q. si ꝓrimiores testatori
admitterent͛ de noĩe de subreda quomõ possent diuidere dicta bo-
na ne deuenirẽt cõtra mẽtem testatoris in breui rñdet͛ ꝙ diuisio in
casu isto nõ reperit͛ ꝓhibita sȝ tm̃ alienatio extra familiã. Uñ oĩs di
uisio ⁊ alienatio in familia est permissa. l. volũtas. ⁊ ibi oẽs. C. de fi-
deicom. Si tamen vellent dicta bona indiuisa reseruare assignent
vni qui alijs in pecunia de portione prout esset estimãda satisfaciat
iuxta no. in. l. si familie. C. fami. herciscun. ¶ Super primo nõ scri-
bo qꝛ non est necessarium. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Subtilissime hic tractat͛ materia feudi ⁊ inuestiture ⁊ priuatiõis.

1 Cognitio ⁊ iurisditio de causis respiciẽtibus res feudales habitas ab imperatore ad solũ imperatorem spectat.

2 Uasalli habentes feudum ab eodem in questionibus vertentibus inter eos de rebus feudalibus non possunt in alium iudicem ignorante domino prorogare.

3 Papa vl' imperator quando sibi iurisditionẽ reseruat nõ potest ali
quo modo

quo modo declinari et in alium prorogari.
4 Potestas arbitrorum semper pendet a compromisso.
5 Dictio solus: est taxatiua et dictio aliorum exclusiua.
6 Lauda lata per arbitros seu arbitratores per que ostenderetur bona feudalia esse communia non obstant tanq̃ inualida et nulla.
7 Actus quando annullatur ex clausula decreti consensus partium nihil operatur.
8 Laudum nullum in vim laudi vel sententie non pōt ratificari a partibus quādo arbitramentum non valet.
9 Error iuris probatur ex qualitate personarum et facti.
10 Transactio permittitur quando vasallus retinet feudum et aliquid dat.
11 Imperator sine causa non potest vasallum feudo priuare. Item non potest auferre feudum per priuilegium. nu.12.
13 Priuilegium et gratia concessa a principe possunt ab eo reuocari, etiam sine causa.
14 Feudum concessum ex mera liberalitate per viam priuilegij nō potest reuocari sine causa de potentia ordinaria.
15 Dominus potest vasallum feudo priuare quando cōtracta est amicitia cum suo inimico.
16 Ciuilis possessio est apud dominū: et apud vasallum est naturalis.
17 Sententia principis ex qualibet causa expressa et non expressa sustinetur.
18 Imperator quando aliquid affirmat standum est sue assertioni cum habeat omnia iura in scrinio pectoris sui et probatio non admittitur in contrarium.
19 Pro assertione principis presumitur esse super facto alieno nisi cōtrarium probetur.
20 Princeps de plenitudine potestatis potest vbicunq; alteri est ius quesitum tantum in spe et non in re illi iuri p̄iudicare illo nō citato.
21 Papa in beneficialibus habet plenam et liberā potestatem et priuat sine causa.
22 Quando parti competit defensio quā tollere potest tūc valet processus etiam parte non citata.
23 Tela iudicij inuenta est ad subleuamen bonorum non ad tutelam malorum.
24 Exceptio dominij obstat quando agitur recuperande respectu fortilitij vel castri propter dubium recuperationis.
25 Verbum Intronizamus significat translationem possessionis.

¶ Consilium. lxxxvij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat et sp̄ussanctus illuminet intellectum.

Visis iuestitura feudi de castro Carpi cum pertinentijs facta Illustribus domino Marco et Leonello ab imperatore: et renouatiōibus inuestiture facte in personam Illustrium viroꝝ dn̄oꝝ Giberti et Alberti de dicto feudo: et illis in partibus suis consideratis. Itē visis laudo dato per Illustrissimū Ducē Ferrarie et Mutine; et instrumēto pacis innite inter p̄fatos dn̄m Gibertū et Albertū: et cōsiderata bene cōtingētia facti circa ea que narrant̄ fuisse gesta in Castro Carpi. Itē viso rescripto Maximiliani Regis Romanoꝝ: in quo dictus dn̄s Albertus priuat̄ feudo dicti Castri. Et de nouo inuestitur p̄fatus dn̄s Gibertus. Et omnibus recte pensatis ac cōsideratis: que in facti cognitione versant̄. Ex pluribus redditur materia valde lata subtilis et disputabilis. In qua si quis vellet fimbrias dilatare sicut faciunt multi ne parū multa scire videant̄: iplere posset multas cartas. Tamē q2 moris mei est subtiliter loqui omissis filaterijs. Et q2 corā prudentissimo et iustissimo principe de his amicabiliter agendum est breuibus q̄ res tanta dici possit: et maxime q2 de suprema Cesaris potestate agendū sit rē ipsam absoluam. Quare omnibus cōsideratis septē sunt discutienda. ¶ Primū in ordine p̄cedere d3. Ad quem spectet vel spectare possit cognitio controuersiarū que nunc vertuntur inter prefatos dn̄os. ¶ Scd̄m ad quē ex eis virtute inuestiturarū dictū feudū pertineat nō obstātibus sententijs laudis: et alijs postea gestis. ¶ Tertiū necessariū est discutere: et nō extra rem. Nunqd imperator de plenitudine potestatis possit sine causa vasallum feudo a se cōcesso priuare. ¶ Quartum nūquid posito q̄ feudū pro parte pertinuisset ad dn̄m Albertum: an Maximilianus ex causis expressis potuerit eum dicto feudo legitime priuare. ¶ Quintum posito q̄ sic supposita veritate causarum. An si allegatur falsitas causarū admittatur ꝓbatio in d̄nū: et posito q̄ sic ad quē pertineat probatio falsitatis. ¶ Sextum posito qd̄ fuerit iuste priuatus. An fuerit rite et solēniter p̄uatus. ex quo dn̄s Albertus a rege romanoꝝ non fuit citatus. ¶ Septimū versabit̄ circa spolium et iniurias vltimo loco vtrinq; illatas et cōtrafactiōes pacis vltimo loco facte ꝓpter ea que dicunt̄ vltimo loco gesta in castro Carpi.

1 ¶ † Capio primū cōsultationis articulū cōcludēdo imprimis q̄ cognitio: et iurisditio de causis respicientibus res feudales habitas ab imꝑatore ad solū Imperatorē spectat et hec duplici ratione. ¶ Prima ratio est q̄ isti domini nō recognoscūt in dictis locis habitis in feudum ab imperatore alium in dn̄m q̄ imperatorem. Igitur cognitio et iurisditio est Imperatoris q2 est dn̄s ordinarius omnium locoꝝ et dn̄oꝝ sibi subiectoꝝ: vt in l. deprecatio. ff. ad l. rodiā de iactu. et in l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. Nam etiā videmus q̄ qn̄ domino est cōcessa iurisditio in feudū in loco dominus inter vasallos in loco de quibuscūq; causis cognoscit vt voluit Inn. et sequuntur domini Canoniste in c. ceterū. de iudi. ꝓ quo dn̄s Abb. allegat tex. cū glo. in c. romana in. §. debet. extra de app. lib. vj. Igitur fortius Imperator qui h3 directam iurisditionem. et plenā inter dictos dn̄os sibi subditos in dicto loco. ¶ Secunda rō est questiones vertentes inter dictos dominos sunt de rebus feudalibus cōcessis ab Imperatore. Unde ipse solus tanq̄ dn̄s feudi cognoscere pōt: vt est casus in c. Imperialē. §. preterea. de ꝓhibi. feu. alie. per Fede. et in c. ceterū. extra de foro cōpe. vbi fortius ꝓbat̄ qd̄ etiam si vasalli essent clerici questio de rebus feudalibus agitari d3 coram dn̄o feudi licet layco. Et clarius ista cōclusio patebit ex īfra dicēdis. ¶ Scd̄o cōcludo q̄ de questionibus vertētibus in locis p̄dictis habitis in feudū ab imperatore nō pōt alius q̄ solus Imperator intromittere et iudicare etiā cōsentientibus dictis dn̄is q2 non possunt ignorante seu inuito imperatore iurisditionē in aliū ꝓrogare.

2 Ista cōclusio ꝓbatur duplici rōne. ¶ † Prima rō est q2 vasalli habentes feudū ab eodē in questionibus vertētibus inter eos de rebus feudalibus nō possunt in aliū iudicē ignorante dn̄o ꝓrogare vt voluit glo. in vna opinione in c. imperialē. §. penul. et sequuntur Andr. de yser. et cōmuniter doc. et tenent do. Anto. et do. Abb. in c. ceterū. de iudi. et Bart. in l. j. §. et post operis. ff. de noui oper. nū. cū multis cōcordantijs ibi allegatis per do. Alexā. ¶ Scd̄a ratio est q2 vt dicit do. Pau. de ca. in d. §. post operis. q̄ l3 regulariter layci possent iurisditionē nō sui iudicis sine eius licentia vel scientia in alium prorogare: h̄ procedit in iudicibus temporalibus prout sunt potestates terrarū: secus si sunt perpetui vt communitates reges et principes. q2 tunc eoꝝ subditi nō possunt ꝓrogare iurisditionē alterius sine eoꝝ cōsensu dicit etiā tex. quē doct. non allegant in c. per venerabilem. §. insuper. extra qui filij sint legitimi. Et licet. d. Alexan. ibi dicat q̄ eius opinio iure non probat̄: et d̄rium esse de mente Bar. et Imo. ibi. et ad tex. in d. §. insuper. respondet q̄ in reseruatis principi ꝓcedit. In q̄bus subditi imperatoris nō possunt ꝓrogare iurisditionē pape. et ecōtra s̄m Hostiē. Joā. and. et do. Ant. ibi. et Joan. de imo. in c. p. et g. extra de offi. delega. Tn̄ in casu nostro sumus in terminis dicti. §. insuper. q2 imperator cōcedendo in feudū dicta loca reseruat sibi iurisditionē: et nō vult q̄ alius dn̄s se intromittat vt patet ex tenore priuilegioꝝ inuestiturarū. Igitur cū dicta iurisditio sit principi reseruata expresse nō possunt dicti dn̄i vt subditi iurisditionem alterius ꝓrogare: et est etiam conclusio clara q̄

3 quādo † Papa vel imperator sibi iurisditionem reseruat prout in casu nostro nō potest aliquo modo declinari: et in aliū ꝓrogari: vt not. Inno. in c. cū. M. Ferrariensis. extra de cōsti. et Arch. in c. tibi. de rescrip. in. vj. et tradit̄ in c. inter dilectos. de exces. plato. et bal. et Moder. in d. c. imperialem. §. pe. Et sic clare cōcludit̄ q̄ etiā volentes nō possunt sub alio litigare. ¶ Tertio cōcludo q̄ etiam per viam cōpromissi nō possunt corā alio litigare siue fiat cōpromissum in arbitratorē siue in arbitrū. ¶ Primum ꝓbat̄. Nam in materia feudali statute sunt curie iudicia: et persone que possunt de feudo determinare et de arbitratore nullibi habet̄: vn̄ vasall' nō d3 vti posse determinatiōe vel iudicio alterius p̄sone q̄ illarū q̄ tradite sunt a iure cōsuetudinario feudoꝝ. arg. l. j. cū simi. ff. ad municipa. et ita cōcludunt Andr. de yser. Jac. Aluero. et Moder. in c. j. §. si inter pares de lege corradi. Quinimmo dicūt q̄ qn̄ ex tali cōpromisso sequuto laudo sequeret̄ alienatio rei feudalis vasallus feudū amitteret p̄ id quod habet̄ in c. si vasallus. si de feudo fuerit cōtrouersia. ¶ Scd̄o ꝓbat̄. Nā hodie est sublata oīa via. et machinatio ex q̄bus posset p̄ vasallos ad alienationē deueniri. vt in c. imperialē. in princ. et in. §. calidis. de ꝓhibi. feu. alie. per Federi. Sed per cōpromissum posset aperiri via fraudādi: et cirūueniendi dictas cōstitutiones qd̄ esse nō debet. l. scire op3. ff. de excu. tuto. Igitur etc. Et per hanc rōnem hāc partē q̄ etiā in arbitrum nō possit fieri cōpromissum. Tenet solēnis doc. et optimus Auriga in materia feudoꝝ Andr. de yser. in d. §. si inter pares. Cuius opi. ꝓbat̄ etiā alia rōne: q2 vasall' iurat nō alienare vt patet ex iuramēto qd̄ p̄statur in c. vnico. de noua forma fidelitatis: que iura optime ad hoc inducit Are. preceptor meus in suo consi. xiiij. in xj. col. Sed qn̄ quis nō potest alienare etiā iuramento astrictus sine licentia superioris nō pōt cōpromittere vt dicunt do. Ant. et alij i. c. cū tp̄e. de arbi. Igit̄ etc. Et istā opi. v̄r approbare do. Anto. post Hostien. in d. c. cum tempore et posset optime defendi. Sed non insisto. Tum quia opinio contraria videtur esse magis communis vt late tradit Jacob. aluero. in dicto. §. sed inter pares. Tum quia alijs rationibus probat̄ euidenter quod de his questionibus vertētibus super rebus cōcessis in feudū nec in arbitratorē nec in arbitrum possunt cōpromissum facere. ¶ Prima ratio est q2 princeps in priuilegio inuestiturarū concessarum de dictis locis re-

seruat sibi cognitionē ꝛ iurisditionē dicti Castri ꝛ eius mēbrorū. et vult ꝙ sint immediate subiecta romano impio. Cū ergo iurisditio ꝛ cognitio ptineat ad principē ꝛ sic ad maiores iudices nō potest su per his cōpromissum fieri. casus est in. l. nō distinguemus in. §. de li berali. ff. de arbi. ꝛ ibi Bar. ꝛ alij. ꝛ in. c. causa restitutiōis in fi. ff. de in inte. resti. ¶ Cōfirmaē clare ista conclusio. Nā dictū Castrum ꝛ eius mēbra sunt imediate imperatori subiecta. Igitur sine licentia nō potest de his fieri cōpromissum ita dicūt per illū tex. Pe. Abb. ꝛ Host. ac Jo. an. in. c. cū tpe. de arbi. quos sequit ibi insignis doct. Henricus Boich: ꝛ do. Ant. ꝛ Jo. de imo. ¶ Scḋa rō. Nā etiam dñs inferior phibere pōt ne vasalli sup rebus feudalibus faciāt cō promissum. vt dicit Spec. in ti. de arbi. §. restat. versic. Sed nunqd vasallus. argu. l. j. ff. si qs ius dicēti nō obtēperauerit. Tenēt Jaco. aluero. ꝛ Mod. in. d. c. imperialē. §. penul. de phibi. feu. aliena. per Fed. Sed in casu nostro phibitū est ne de dicto castro vel eius mē bris cognoscatur ab alijs: etiā per viā cōpromissi. Igitur ꝛc. ꝙ aūt hoc sit phibitū ostendit: qꝛ imperator phibet ne aliqs respectu di cti Castri vel mēbrorū possit aliquā potestatē vel iurisditionē exer cere. Arbitri aūt licet nō dicanē iurisditionē exercere. vt in. l. ait pre tor. in prin. ff. de re iudi. tñ dicūtur potestatē sibi datā a partibꝰ exer cere. est em̄ verbū potestatis latū: vt in. l. potestatis verbo. ff. de vb. signi. ꝛ per gl. in. §. rursus. insti. de actio. ꝛ qḋ no. Azo. in summa de patria potestate. ꝛ Jo. and. ꝛ doc. in rubri. extra de offic. delega. vbi

4 † volūt ꝙ sint sinonima potestas ꝛ officiū: ꝛ clarū est ꝙ arbitri offi ciū exercēt. l. nō distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. Unde cū po testas dicaē etiā sine iurisditione vt in dictis iuribus. igitur arbitri dicūtur exercere potestatē. Unī doctores semp dicunt ꝙ ptās arbi trorū pendet a cōpromisso ꝛ sic dicta verba includūt exercētes po testatē per viam arbitrij concessi a partibus qḋ etiam ex eo maxime apparet: qꝛ in inuestitura dicitur ꝙ nō possint aliquā potestatē vel iurisditionē exercere. ¶ Que verba sunt notanda primo dum dicit potestatē vel iurisditionē. nam dictio vel ponitur inter diuersa vt in rubri. ff. de iuris ꝛ facti igno. per gl. Igitur loquitur de potestate ꝗ exercetur sine iurisditione qualis est arbitrorum. ¶ Scḋo qꝛ cū di cit aliquā iurisditionē ppter vniuersalem aliquā: vt per gl. in cle. j. de foro cōpe. Igitur dū loquitur de potestate. Intelligi debet etiā sine iurisditione: ne alias verbū potestatem dicatur appositum sine effectu aliquid operandi cōtra. c. si papa. de priuileg. in. vj. ¶ Ter tio qꝛ dicit aliquā potestatē. ꝛ sic cōcludit quālibet minimā potesta tem iuxta. d. gl. in. d. cle. j. Igitur arbitri sunt etiā phibiti cognosce re: ꝛ sic de his non potest fieri cōpromissum tanꝗ phibitum ex quo arbitriū est phibitū. l. oratio. ff. de sponsa. ꝛ pbatur in. d. l. nō distin guemus. §. de liberali. ¶ Ex quibus cōcludo ꝙ nō potest magnifi cus dñs Gibertus cōpromissum facere sine periculo penarum ap positarū in dictis instrumentis inuestiturarū. Ex eo qꝛ veniret cō tra indultū ꝛ incurreret indignationē Jmpatoris: qḋ nihil aliud si gnificat nisi feudi priuationē fm̄ Bal. ꝛ Jaco. aluero. in. c. j. §. sed et delator. que fuerit prima causa beneficij amittendi. ¶ Circa scḋū di co ꝙ virtute inuestiturarū prefatus Magnificus dñs Gibertus so lus est dñs castri Carpi: ꝛ aliorū locorum in feudo concessorum ab imperatore. Jsta conclusio clare pbatur ex tenore inuestiture cōces se illustribus dñis Leonello ꝛ Marco de pijs vbi apte dicit ꝙ post mortē ne ppter plurimorū seu cuiuslibet heredum diminui. seu in suis iuribus ꝛ libertatibus dedecus distrahi seu destitui contingat ꝙ primogenitus alterutrius vestrū solus qui sit maior natu ꝛ etate post sui patris obitum etiā si a principio non sit primo natus in hu iusmodi feudo succedere debeat: ꝛ nullus alius non obstātibus ꝛc. ¶ Ex quibus verbis clare colligitur ꝙ magnificus dñs Gibertꝰ solus succedit in dicto feudo: qꝛ est primogenitus ꝛ maior etate: pꝫ ex dictione alterius vestrū que dictio idē significat ꝙ primogenitus alterius ex eis. qui erit maior natu ꝛ etate: prout est magnificus do minus Gibertus put de dicta dictione pbaē in. l. si ex toto. §. j. ꝛ ibi Bar. ff. de leg. ij. ꝛ ibi clare Ang. ꝛ Pau. de cast. sumādo illū text. et est casus clarus insti. de rerū diuisi. §. sed si ab alterutro vestrū. ꝛ clarior est tex. in. c. cū contingat. extra de rescript. ꝛ ita dicunt periti in lingua latini: vt patet in Cornucopia epigrāmate. xxviij. vbi di citur ꝙ alteruter est quis ex duobus. ¶ Cōfirmaē qꝛ sub hac signi ficatione in eodem loco paulo ante ponitur dum dicit post vestrum seu alterutrius vestrū discessum in eadē significatione censeē illud verbū positū paulo post. l. vtrū. ꝛ ibi Bar. ꝛ Ang. ff. de peti. here. l. qui filiabus. in prin. ff. de leg. j. ¶ Preterea post illa verba. alter utrius vestrū addicit solꝰ qui sit maior natu ꝛ etate. ¶ Ex qbus pꝫ

5 ꝙ loquiē de vno tm̄ ex filijs eorū. † Dictio em̄ solus taxatiua: ꝛ alio rum exclusiua. l. aduersus. C. si aduer. rem iudi. ꝛ. l. his solis. C. de re uo. dona. ꝛ in. c. in omni negocio. extra de testibꝰ. ꝛ in. c. quesiuit. ex tra de ver. sig. ꝛ etiā ostendunt illa verba qui sit maior natu ꝛ etate que verba non possunt duobus cōuenire ꝙuis quilibet dicaē ma ior: sed vni tm̄. facit qḋ habetur in. l. qui duos. in princip. ff. de reb. dub. ꝛ ibi qñ ambo essent eodē tempore nati: quo casu est dubitatio quis debeat succedere. qḋ nō est nostre cōsiderationis qḋ etiam pa

tet ex ratione assignata per principē cōcedentē ne ꝯtingat iura feu di per diuisiones diminui. Unde voluit huic feudo attribuere natu ram feudi comitatus marchionatus ꝛ ducatus: que nō diuiduntur vt in. c. imperialē. §. preterea ducatus. de probi. feu. alie. per Fede. qꝛ huiusmodi dignitates vnite stare debēt: nō diuise: ne per diuisio nem diminuantur deducanē ad destructionē: vt no. glo. in. c. lꝫ extra de voto: ꝛ no. in. c. si heredes. extra de testa. Unde inquit Cicero re gnum nō capit duos. Entia enim nolunt male disponi: pluralitas mala vnus ergo princeps vt habeē primo methaphysice. ꝛ. vij. q. j. in apibus. ꝛ in. l. si. ff. de rerū diui. ꝛ hāc rōnē cōsiderauit impator ꝗ rem diuisibilem seu feudū diuisibile potest indiuiduū facere: ꝛ ecō tra: vt per doc. in. d. §. preterea ducatus. ꝛ p Joā. an. in rub. de feu dis. ¶ Ex quibus cōcluditur ꝙ virtute inuestiturarū magnificus dñs Gibertus qui est maior natu ꝛ etate est solus dñs Castri capri cum alijs coherentijs in dicta inuestitura cōcessis. Et caret hec con clusio probabili dubitatione. ¶ Quibus premissis cōcludo primo ꝙ premisse cōclusioni nō ob. ꝙ dñs Albertus etiam fuerit inuesti tus ab imperatore de dicto Castro Capri qm̄ talis inuestitura cen seē cōcessa ꝛ facta sine pīudicio iuris tertij cui princeps censeē nō vo luisse pīudicare vt dicit no. Bald. in. l. j. ff. de cōsti. princi. vbi ponit verba notāda ad hoc. ꝛ in. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco pub. no. glo. in. l. ratas. C. de rescin. vendi. ꝛ no. gl. in. c. ad aures. ex tra de rescrip. ꝛ in. c. dudum. ad fi. de decimis. etiā qñ concessio fit a principe motu proprio vt dicit Hosti. in. c. causam. de testi. Jo. cal. in. c. mādatū. de rescrip. ꝛ do. Abb. in. c. j. in. xiij. colū. extra de iudi. Unde cōcluditur ꝙ inuestitura concessa magnifico do. Alberto nō preiudicat iuribus magnifici domini Giberti. ¶ Secundo nō piu dicat. qꝛ princeps non potest vasallum sine causa feudo priuare nisi de plenitudine potestatis vt dicit Alluerotus in tit. de his qui feu. dare pos. in fi. Sed princeps in dubio non censetur velle vti pleni tudine potestatis. vt not. Jnno. in. c. innotuit. extra de elec. ꝛ Bald. in. l. si testm̄. C. de testa. ꝛ in. c. j. §. sacramēta. de pace iura. fir. ꝛ est ca sus in. l. ꝙꝙ. C. de testa. mili. ꝛ ibi no. Moder. ꝛ est casus ꝛ ibi etiam ponderat Raph. cuma. in. l. ex facto. in prin. ff. de vulga. ꝛ pup. cum multis similibus. ¶ Ex quibus infertur ꝙ nō obst. qḋ in rescripto in quo priuat do. Albertum feudo narrat se illud sibi pro parte cō cessisse: qꝛ per hoc nō intelligitur derogare voluisse iuribus domi ni Giberti vt dictum est: nec in hoc statur sue assertioni: qꝛ non fun dat se in ea vt ꝯcludunt doc. in. d. cle. j. de proba. Unde poterat sibi dici vos fallit opi. vt in. c. preterea. xxij. dist. Jtem sicut non preiu dicauit inuestitura facta do. Alberto. Jta minus preiudicat asser tio principis referentis se ad illam inuestituram in qua nihil inten dit disponere ex quo errore ductus fuit ad inuestiendum eodem ad ita narrādum. l. doli clausula. §. diuersum. ff. de noua. Facit qꝛ non valet scḋm priuilegium cōtra primum in preiudicium iuris iam ꝗ siti. vt traditur in. c. j. de rescript. ¶ Secundo conclude ꝙ sententie a quocūꝗ iudice late per quas ostenderetur dictū feudum cōcessū ab imperatore de Castro carpi cum alijs expressis in eo esse cōmu ne sunt nulle: qꝛ vt supra ostensum est cognitio immediate pertinet ad imperatorem: ꝛ nullus alius potest se intromittere etiā per viā prorogationis vt supra pbatū fuit. Unde tanꝗ late ab omnino iu dicibus incōpetentibus ꝛ carentibus iurisditione sunt nulle vt per totum. C. si a non cōpetenti iudice de qua nullitate ex defectu iuris ditionis potest qñcūꝗ opponi etiā si alias cōtra tales sentētias nō posset opponi de nullitate: qꝛ talis nullitas ex defectu iurisditionis nō censetur exclusa vt voluit glos. reputata singularis quā appro bant cōmuniter doc. in cle. j. de sequestra. pos. ꝛ fruc. ꝛ illā gl. sequi tur do. Ant. ꝛ Joā. de imo. in. c. itē cum quis. extra de restitu. spo. et in. c. ex parte. el scḋo. extra de offi. delega. ꝛ Bal. in. l. exceptionem. C. de probatio. ꝛ consuluit Angel. in suo consil. cciij. incipit domina Gulielmina. tenent Ang. ꝛ Jmo. in. l. de pupillo in. §. qui opus. ff. de noui oper. nun. ꝛ cōmuniter doc. in cle. j. in terminis illius littere

6 extra de re iudi. ¶ † Tertio cōcludo ꝙ lauda lata per arbitros seu arbitratores per que etiā ostēderetur dicta bona feudalia esse com munia non obstāt tanꝗ inualida ꝛ nulla qm̄ vt in prima difficulta te pbatum est dictus dñs Gibertus nō poterat facere cōpromissū super dictis bonis in feudū cōcessis: ꝛ sic ex cōpromisso nullo facto nulla fuit cōcessa potestas laudandi qm̄ qḋ nullū est: nullū pducit effectū. l. ij. §. cōdēnatum. ff. de re iudi. cū ibi no. l. nō putauit. §. non queuis. ꝛ ibi Bar. ff. de bo. pos. cōtra tab. ad idē tex. ꝛ ibi Bal. in. l. j. ff. de feri. ꝛ glo. in. l. si pater. C. ne de statu defun. cum multis vulga. Si ergo nulla fuit attributa potestas laudū inde latū fuit nullū: et de eius nullitate ex defectu potestatis arbitrorū dici pōt vt voluit Ang. in. l. nō erit. §. dato. ff. de iureiurā. ꝛ Ang. in cōsi. cclxxxiij. in cipit Philippus in fi. Jdē Bal. in. l. sniam iudicati. C. de execu. rei iudi. ꝛ tꝫ Bar. in. l. ij. §. pretor. ff. qui satisda. cogan. ꝛ Bar. ꝛ Bald. in. l. diuus. ff. de testa. mili. ꝛ Ange. in consilio. clxxxiij. incipit. Uisa facti narratione. ¶ Confirmantur premissa ꝛ etiam que dicta sunt in pcedēti cōclusiōe. Nā impator reseruat oēm potestatē ꝛ iurisditio nem sibi: ꝛ iubet ne aliqui principes vel alij se intromittāt exercēdo aliquam

aliquam potestatem vel iurisditionem: ⁊ sic ꝙ non possint se intromittere tanꝙ arbitri ⁊ arbitratores: vt probatum est. demū apposuit clausulam decreti que annullat quicquid a quocūꝙ in ꝯtrariū attentatur: quo casu ad validitatē actus cōsensus partium nihil pōt operari: vt no. glo. in. c. statutū in verbo cōmittat de rescrip. in. vj. ⁊ no. in. c. j. ⁊ in. c. dispendia. in verbo processus eo. ti. ⁊ glo. in. l. a diuo pio. in verbo actione. ff. de ritu nup. quā ad hoc allegat Bal. in. c. la tor. de re iudi. ⁊ Bal. in. l. nō dubium. in. xij. col. C. de legi. ⁊ Bal. in l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. cum multis simi. ¶ Ex quibus cōcluditur ꝙ pars cōsentiendo per viam cōpromissi nō potuit facere iudicium validū cōtra clausulam decreti vt dictum est. ¶ Quarto concludo ꝙ dicta lauda ⁊ sententia partium ratificatione ⁊ appro-
7 batione validari non potuerunt. ¶ † Primo qr vt dixi cum actus annullatur ex clausula decreti consensus partiū nihil operat: que clausula decreti ligat etiam ignorantes: vt no. gl. ⁊ doc. in. c. si eo tēpore. de rescrip. in. vj. ⁊ in. c. dudū. ⁊ in. c. pe. de preben. in. vj. ⁊ no. gl. in verbo attentari. in cle. j. de cōces. prebē. facit glo. in verbo ex nunc
8 in cle. volētes. de hereticis. ¶ † Scdo qr lȝ laudū nullū defectu potestatis ratificetur tamen in vim laudi vel sententie non potest ratificari a partibus qñ tale arbitramentū non vȝ vt est casus: ⁊ ibi docto. maxime do. Abb. in. c. examinata. de ꝯfirma. vti. vel inuti. ⁊ tradit in. l. ij. C. communia vtriusꝗ iudi. ⁊ in. c. nisi essent. de preben. et per Bald. in extrauaganti. de pace constantie in verbo sententie. ¶ Et si cōtra hoc dicat ꝙ snīa ⁊ laudum ratificata: licet nō valeāt vt snīa ⁊ vt laudum: tñ valent vt transactio iuxta no. per glo. ⁊ doc. in. d. l. ij. ⁊ per doc. in. d. c. examinata. Imprimis dico ꝙ ꝓpter clausulam decreti nō possunt per consensum partium aliquo modo validari vt supra dictum est. ¶ Preterea dico ꝙ mihi non est exhibita ratificatio. Nam si tm̄ tacite sunt ratificata vel expresse simpliciter citra stipulationē ex quo nudo consensu est facta ratificatio talis nuda conuentio non obligat ad actionē dādā: sed tm̄ ad exceptionēȝ prodesset. qñ essemus in eo qui cōsentire posset. l. iurisgentiū. §. igit nuda. ff. de pac. ꝑm Pau. de cast. in. d. l. ij. ⁊ tenet Bal. in. c. cum cāȝ. de testi. in vlti. col. ⁊ Pet. de ancb. in consi. xxvj. incipit. Prima facie. Et dñs Abb. in. c. dilecti. circa fi. de arbi. sentit dñs Abb. in cōsilio. xciij. incipit. Contra snīam. Et Joā. de imol. in. l. ꝙ iussit. ff. de re iudi. ⁊ Pet. de ancb. in cōsi. lxvj. incipit. Querela exposita. Sed in casu nr̄o dico ꝙ nō valeret vt pactū vel vt transactio ex alio fundamento. ¶ Unde quinto ⁊ vltimo loco in hac difficultate concludo qd̄ si que transactiones concordie vel cōtractus facti sint ꝑ quos videat dñs Sibertus feudi cōmunionē confessus vel diuisibile seu alio modo super his contraxisse seu super eoꝝ administratione vel fructibus ita ꝙ sequatur alienatio vel diuisio: dico tales ꝗ̄stiones non valuisse: sed fuisse nullas: qr si in dictis conuentionibus agit de feudo dicti Castri tanꝙ de re cōmuni. ⁊ cōsentiant esse cōmune: vel diuidunt seu eius administrationē. vel fructus pōt dicere. M. dñs Sibertus ꝙ ignorabat feudū insolidū ad eū pertinere: que ignorātia videt ꝓbabilis qr in ius alterius successit: vt in regula qui in alterius. ff. de reg. iur. ⁊ ibi Bart. ⁊ tenēt Jaco. aluero. in. c. si vasallus alias pe. si de feu. fue. cōtro. Et si dicat ꝙ in inuestitura ꝓfati domini Siberti inserit tenor inuestiture magnificoꝝ dñi Marci ⁊ Leonelli: in qua pȝ ꝙ feudū pertinet ad euȝ solū. Rñdeo ꝙ inuestitura fuit per ꝓcuratorē impetrata. Unde dñs pōt ꝓtendere ignorātiam eoꝝ que a ꝓcuratoribus gerūtur vt per Bart. in. l. nō fatetur. ff. de cōfessis. ⁊ hoc maxime in istis dñis qui gerūt eoꝝ negocia per ꝓcuratores: in qbus cōfidūt cōiter accidentia a quibus validuȝ est. arg. l. neꝗ natales cum glo. C. de ꝓbatio. ⁊ feudo antiquo ꝙ vasallus ꝓsumatur ignorasse qualitatem sui feudi. est glos. ⁊ ibi doct. in. c. j. §. j. de feudo guardie. Et si dubium esset de errore facti debemus presumere ꝙ ductus fuerit errore iuris credens feudum esse commune: sicut erat parētum suoꝝ: cū feuda soleāt ad filios trāsire: vt in. c. j. de
9 suc. feu. † Unde fuit iusta causa hoc credēdi: ⁊ probatur error iuris ex qualitate personarum ⁊ facti vt habetur in. l. si adulterium cum incestu. §. j. ff. de adulte. ⁊ per Bar. ibi in vltima col. In casu autem nostro vtrūꝗ verificatur ad ꝓbādum iuris errorem. ¶ Primum apparet ex qualitate persone apparet qr est dñs ⁊ intendit militie. vt est casus in. l. fi. in prin. C. de iure delibe. ⁊ no. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. ¶ Scōm ex qualitate facti probatur: qr in dubio nō est cēsendum ꝙ donare voluerit. l. cum de indebito. ff. de ꝓbatio. ⁊ maxime quia semper fuerunt in cōtētione in rixis ⁊ inimicitijs. arg. l. ij. §. fi. cum ibi no. ff. de adimē. lega. Et maxime dimidiā tāti feudi. arg. glo. ⁊ qd̄ ibi per Bar. ⁊ doc. no. in. l. cū quid. ff. si cer. pet. ⁊ no. ꝑ bar. in. l. que dotis. ff. solu. matrimo. Unde potius error ꝓsumitur ꝗ̄ donatio ⁊ ꝓditio. Unde si diuisio vel alius contractus fuerūt facti de feudo proprio vt de feudo communi siue facti fuerint ex errore iuris siue facti nō nocent casus est in. l. si post diuisionem. C. de iuris ⁊ facti ignorā. quia est error qui i damnis vitādis nō nocet. l. iuris ignorantia. la secūda. ⁊. l. error. cum ibi no. C. de iur. ⁊ fac. ignorā. ⁊ ꝑ his est etiam tex. cum glo. ⁊ ibi doc. in. l. cum putarē. in fi. ff. fami. hercis. nisi diuisio fuisset facta virtute sentētie diffinitiue valide vt ibi est casus. in prin. loquitur enim qñ sententia erat valida vt ibi dicunt doc. in. l. si titius. ff. de ver. obli. Secus autem in casu nostro in quo sententia erat nulla si qua lata erat. ⁊ sic nō habet effectum sententie. l. iiij. §. cōdēnatum. ff. de re iudi. cū ibi notatis. ¶ Diuisio seu gesta tanꝙ super re cōmuni nō valent qr ex quo erat prohibitū diuidi: ⁊ alienari de iure cōmuni vt in. c. imperialem. in prin. de prohi. feu. alie. ꝑ Fede. Item ex tenore inuestiture. Prohibitus autē alienare ⁊ diuidere non potuit super his aliquā cōuentionem facere. vt in. l. j. cum ibi notatis. C. si aduersus rem iudi. ⁊ in. l. preses. C. de trāsac. ⁊ in. c.
10 cum venisset. ⁊ in. c. decetero. de transac. ¶ † Nec ob. tex. in. c. si vasallus. l. ultimo. si de feudo fuerit ꝯtrouersia. vbi vr̄ ꝑmitti trāsactio qr ꝓcedit qñ vasallus retinet feudū ⁊ aliqd dat ꝑm Jac. ardi. And. de yser. ⁊ Jaco. aluero. in. d. c. si vasallus. Et Bal. in. c. j. in prin. de prohi. feu. alie. per Fede. Uel dicēdū ꝙ ille tex. ꝓcedit qñ denūciauit dño vel nō stetit per eū ꝑm Bald. Uel qñ lis esset dubia que de facili liquidari nō posset alias nō valet ꝑm Bal. in. d. c. j. ⁊ lȝ And. de yser. dicat ꝙ tenet in preiudicium vasalli sed nō domini tamē ille intellectus nō est communis. Item nō procederet in casu nostro ꝓpter ignorātiam iuris vel facti. arg. l. error. ⁊. l. iuris. ff. de iuris ⁊ facti ignorā. ¶ Ex quibus omnibus cōcluditur ꝙ dictum feudū Castri carpi pleno iure pertinet ad prefatum dominum Sibertū tanꝙ maiorem natu ⁊ etate. ¶ Capio tertium articuluȝ in quo primo aspectu videbatur dicendum ꝙ imperator etiam de plenitudine potestatis sine causa nō possit auferre feudum a se cōcessuȝ. Et hoc primo per regulam generalem que habet quod princeps sine causa nō potest priuare aliquem dominio suo sibi quesito: vt no. Cy. ⁊ alij in l. fi. C. si cōtra ius vel vti. publi. Inno. ⁊ Canoniste in. c. que in ecclesiarum. de cōsti. ⁊ hoc ꝓcedit nō solum in dño directo sed in vtili vt voluit Bar. in. l. ij. per illum tex. C. de fun. patri. lib. xj. ¶ Secundo hoc in specie videtur decidere glos. in. c. de his qui feu. da. pos. in fi.
11 † Ubi vult ꝙ etiam Imperator sine causa nō potest vasalluȝ feudo priuare quā glo. sequitur ibi Bald. ⁊ sequuntur alij ⁊ traditur in. c. penul. que fuerit prima causa beneficij amittendi. ⁊ not. in. c. j. in fi. qui successores teneantur ⁊ dñs Abb. in. c. que in ecclesiarum. de cōstitu. per tex. in. c. j. que fuerit prima causa bñficij amittendi. ¶ Tertio etiam hoc in terminis decidere videt do. Pau. de cast. in consil. clvj. incipien. Uiso ⁊ examinato. Ubi dicit ꝙ papa nō potest vasallo auferre feudum sine causa per no. per Bar. in. l. ij. C. de fundis patri. ⁊ per Bald. in. c. j. de noua forma fidelitatis. Et qr licet vtile dñium sit de iure ciuili: ⁊ sic videatur posse tolli sine causa vt traditur in. d. l. fi. ⁊ in. d. c. que in ecclesiarum. tamen effectus vtilis dominij est de iuregētium ⁊ tamē sine causa tolli nō potest. arg. tex. insti. de vsu ⁊ habi. §. fi. ⁊ eorum que notat Bar. in extrauaganti quoniā nuper in verbo rebellando in. iij. col. ver. item quero: ⁊ ista videbātur in cōtrarium multuȝ vrgere. ¶ Sed premissis nō obstantibus cōtrariam snīam veriorem esse existimo: quoniam immo feudū a se cōcessum ex mera liberalitate princeps potest de plenitudine potestatis sine causa a vasallo auferre ista cōclusio probatur ex pluribꝫ.
12 ¶ † Primo fundamēto satis claro per ea que inquit Bald. singulari. ⁊ in. l. qui se patris. C. vnde liberi. vbi vult ꝙ imperator nō potest auferre feudum per priuilegiū: qr speciale est in principe ꝙ possit ius ⁊ dñium trāslatum per suum priuilegium etiā sine causa auferre. argu. tex. no. in. l. qui fundo. C. de omni agro deserto. lib. xj. Si autem nō per viam priuilegij sed cōtractus ⁊ cōuentionis nō. arg. l. fundi. C. de fundis patri. lib. xj. ⁊ ideo dicit ꝙ si cōcedit recepto precio erit cōtractus ⁊ irreuocabilis: ⁊ idem voluit Bal. in. l. nupta. C. de senato. allegādo. d. l. qui fundos. sed in casu nostro vt clare patet ex tenore priuilegij fuit feudum cōcessum ex mera liberalitate ⁊ per viam priuilegij ⁊ nō per viam cōtractus. Igitur poterat sine causa ab Imperatore auferri intelligēdo de plenitudine potestatis vt statim dicetur. ¶ Secūdo cōfirmatur per ea que dicit Pau. de ca. in l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis in lectura bonoñ. ff. de leg. j. Nam Nicolaus de mata. vt refert Bal. in. d. l. qui se patris. dicebat ꝙ priuilegium reuocari poterat sicut lex: nisi princeps aliquid cōcessisset qd̄ haberet perpetuam cōmensurationem cum re cōcessa: qr reuocādo dolum committeret. arg. l. si cum mihi. C. de dolo. Sed cōtra Nicolaum de mata. ⁊ Bal. insurgit do. Paul. dicēs ꝙ cōtra Nicolaum et Bal. facit. l. ticius puerum. ff. de obsequijs patro. prestādis. Ubi sit differentia an seruus pro libertate cōsequēda det pecuniam dño suo: ⁊ tunc dñs dicatur vti liberalitate: aut datur pecunia domino ab alio ⁊ tunc secus. Ita debet distingui in casu nostro ꝙ aut ꝓpter priuilegium datur pecunia a subdito: ⁊ tunc dicatur priuilegium ⁊ liberalitas: ⁊ possit reuocari sicut in simili no. in. l. licet. ff. si qs omis. causa testa. aut a non subdito: ⁊ tunc secus. Dicit tamen ꝙ opi. Nicolai de mata. saluari potest dicendo ꝙ aut datur aliquid equiualēs rei concesse ⁊ nō possit reuocari. ⁊ ita procedat opi. Nicolai ⁊ Bal. vt nō possit reuocari. Aut nō datur aliquid equiualens: ⁊ tunc possit reuocari. ⁊ ita intelligitur tex. in. d. l. si tibi vbi pecunia ꝑ libertate consequenda datur: que est res inestimabilis. Sed in casu nostro cessante iste obiectiones qr apparet ex mera liberalitate ꝙ priuile-

gium fuit concessum. et sic habet locum quod dicit Bal. per. d. l. qui fundos supra allegatam. ¶ Tertio ↄfirmat ista opi. per ea que vo luit notāter Ange. in. l. antiocensium. ff. de priuile. credito. vbi vult ꝙ si princeps aliquid concessit vel donauit potest reuocari: q2 iusta causa reuocandi est q2 ipse cōcessit allegat no. per Inno. in. c. que in ecclesiarū. de cōsti. Idez in simili voluit Ang. in. l. lucius. ff. de euic. et Bal. in simili in. l. fi. in pe. col. C. sentē. re. nō pos. Sꝫ tale feudū de quo agimus fuit ex priuilegio cōcessum ab imperatore. igit idē imperator pōt reuocare vt dictū est. et est iusta causa reuocationis: q2

13 ipse cōcessit. ¶ †Quarto vt dictū est priuilegium et gratia concessa a principe possunt a principe reuocari etiaz si sine cā ꝫm Bal. in. d. l. qui se patris. sed feudū licet hēat aliquis oneris plus in se tñ bꝫ cō modi. Igitur dicit gratia. ar. l. ↄrif. ff. de statu ho. Ita cōcludit not. Bal. in preludijs feudoꝝ. et Bart. dicit ꝙ est beneficium in. l. i. C. de iuris et fac. igno. et in. l. fi. C. si ↄ ius vel vtili. pub. Igit et c. ¶ Quinto nam videmus ꝙ minores valuasores olim feudū dantes poterāt pro libito voluntatis reuocare vt in tit. de his qui feu. dare pos. in fi. qua ergo rōne imperator in illis cōstituit pari rōne in alijs pōt hoc facere: cum ipse sit super oēs leges. et omnis potestas sit in principe c. ꝓposuit. de cōces. preben. ¶ Postremo ista cōclusio est vera saltem de plenitudine potestatis. de qua pōt etiā sine cā vasallū suum feudo sibi dato priuare hoc in terminis decidit do. Iaco. alue. in. d. tit. de his qui feu. dare pos. vbi dicit ꝙ de plenitudine potestatis potest auferre feudū vasallo sine causa: tñ de iure nō potest. vt in. c. j. de natura feudi. arg. l. digna vox. C. de legi. et idē dicit Aluerotus in. c. j. de natura feu. allegat no. per Innocē. in. c. ad apostolicā. de symo. alias nō potest priuare sine causa. ¶ Ex qbus patet solutio ad cōtraria et pro solutione est aduertēdum ꝙ aliqñ et primo feudū est cō cessum per viā cōtractus. et tūc nō pōt sine causa reuocari etiam de plenitudine potestatis ita ꝓcedūt notata per doc. in. d. c. que in ecclesiarum. et per Barto. in. l. ij. C. de fundis patrimonialibus. libro. xj.

14 ¶ †Aliqñ et secūdo per viaz priuilegij ex mera liberalitate fuit cō cessuz. Et tūc aut querimus nunquid possit reuocari de potētia ordinaria. et distinguitur ꝙ sine cā nō. sed cum causa sic. et ita procedit glo. in. d. tit. de his qui feu. dare pos. in fi. cum alijs supra allegatis. ¶ Aliquādo et tertio fuit cōcessum per priuilegium vt statim dixi. et queritur. Nunquid sine causa possit reuocari. et dicenduz est ꝙ sic et ita procedit opi. Alueroti cum alijs supra allegatis. et ita ꝓcedūt ea que dicit Bal. in. d. l. qui se patris. ¶ Ex quibus infertur ꝙ ea que dicit Pau. de cast. in. d. cōsilio vel sunt intelligenda de potētia ordinaria: vel qñ feudum questitum fuit per viam cōtractus al's esset cōtra iura et auctoritates in ↄ̄trium adductas. Nec ratio sua videtur vera: q2 si imperator potest tollere vtile dñium inductum de iure ciuili iuxta no. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. et iur. Pariter potest tollere effectum vtilis dominij qui ab eo causatur vt probatur ex his q̄ ponit Bal. in. l. fi. in pe. col. ver. Sed immediate oppono. C. senten. rescin. non pos. et Pau. de cast. in. l. cum heredes. ff. de acqui. pos. et in l. ij. ff. de testa. et do. Abb. in consil. lxxxv. incip. illud in summa et c. ¶ Ex quibus cōcludit ꝙ feudum cōcessum ex liberalitate per priuilegium ab imperatore prout est feudū de quo agimus potest sine causa ab eodem reuocari ex plenitudine potestatis. et ista conclusio nō est extra rem proposite materie sed ex re. et ad rem vt ex infra di

15 cendis apparebit. ¶ †Capio nūc quartā difficultatem. in qua clara est cōclusio ꝙ Maximilianus imperator ex causis expressis potuit iuste et legitime priuare illustrem dñm Albertum feudo posito et feudum etiam ad eum pertineret ista cōclusio ꝓbat. imprimis narratur ꝙ adhesit Regi Francie suo inimico vt ex narratis ↄstat et baronem illius se fecit. Ex qua amicitia cōtracta cum inimico poterat feudo priuari ex quo in pernicē domini apparet hoc fecisse populum incitando et inducēdo in fauorem Regis Francie: vt no. glo. que ita intellecta cōmuniter approbatur in. c. j. §. si fidelis. quibus mo. feu. amit. no. etiam Aluerotus in. c. j. §. porro. que fuerit prima causa beneficij amittē. et per Bar. in. l. j. ff. de rerum diuisio. q̄ō. rij. et traditur in. c. j. qui testes sunt necessarij. ¶ Secūdo probat ista con clusio q2 vbicūꝙ presumi potest ꝙ vasallus sit inimicus dñi: q2 gesta sit talia ex quibus clare presumi potest inimicus domini: vt voluit glo. et sequuntur doc. in. d. c. j. §. si fidelis. debet reputari et puniri vt inimicus domini sui sed ex dicta adhesione ↄcitatiōe populi et alijs que facta narrātur in fauorem Regis Frācie ostendit se satis clare inimicum regis romanorum. Igitur et c. vt in. c. j. §. illud. que fuerit prima cā beneficij amittēdi. Nā per gesta per ipsum dñm Albertū quilibet iudex boni et strenui iudicij iudicaret ipsum feudo priuāduz fuisse. ¶ Tertio cōfirmat nā Imperator et dñs bꝫ directū dñiū va

16 sallus vtile vt habet in. c. j. de cōtrouer. inter vasallū et aliū de bñficio. no. in rub. ff. de rei vēdi. et p cōsequēs† apud dñm est ciuilis possessio apud vasallū est naturalis vt no. per glo. et doc. in. l. naturaliter. in princi. ff. de acqui. pos. Unde dñs Albertus faciēdo insultuz ad castrū cū seditione in populo cū bombardis et alijs ad expugnādum illustrem dñm Gibertū. In rem dñi dicit insultū fecisse: et gra uiter vt narrat q2 in ꝑnicem dñi directi: et cōtra sacramētum fideli

tatis: vt in. c. j. de noua forma fide. et per cōsequēs meruit feudo priuari vl traditur plene in. c. j. §. similiter quibus modis feu. amittat. ¶ Quarto q2 nō est dubium ꝙ delinquēdo venit cōtra iuramētuz fidelitatis et grauiter ex gestis et narratis. Igitur debet feudo priuari. vt in. d. §. similiter. et not. in. c. j. §. illud que fuit prima cā beneficij amittēdi. Item ex eo q2 incurrit grauem infamiam veniēdo contra iuramētum et delinquēdo vt tradit in. d. §. illud. ¶ Preterea licet tantum deliquisset in. M. dñm Gibertū. Ex quo tñ grauiter deliquit venit feudo priuādus: vt in. c. j. §. deniꝙ. et ibi Aluero. que fuit prima cā beneficij amittēdi. Et si quis bene procuret causas ꝓpter quas vasallus potest feudo ꝓuari et filius exheredari: iudicabit causas cōmissas per dñm Albertum in. d. rescripto priuationis narratas multo grauiores: sed vasallus venit feudo priuādus nō solū ex causis expressis sed etiā ex grauioribus et similibus nō expressis: et hoc dictat rō tam naturalis q̄ ciuilis vt est casus in. c. j. §. predictis modis. que fuerit prima cā beneficij amittēdi. ¶ Postremo imperator iudicat eū ex dictis causis rebellē imperij et priuatione dignū. Igitur debēt sufficientes ad priuationē iudicari. Nā si iudex potest iudicare ꝙ ex aliqua cā nō expressa vasallus sit priuatione dignus: vt in. d. §. predictis modis. et ibi Bal. et alij fortius imperator q ha bet omnia iura in scrinio pectoris sui. l. oīum. C. de testamē. et est sup omnia iura humana: vt in. c. ꝓposuit. de cōces. prebē. Item in principe sufficit quelibet causa motiua ꝫm Bal. in. l. rescripta ad finē. C. de preci. impera. offerē. ¶ Preterea cum princeps fundet se in iure ꝙ dignus erat priuatione adeo sibi credit ꝙ nō admittit probatio in ↄ̄trium vt pulchre per plura cōsuluit Pet. de ancb. in suo ↄsi.

17 cclxxxviij. incipit. Ultra alia solēniter et c. †Et notādum ꝙ sententia principis ex qualibet causa expressa et etiā ex nō expressa sustinetur: vt in. l. emilius. et ibi Bar. ff. de euic. ¶ Capio nunc quintā difficultatē in qua cōcludo ꝙ cōtra narrata per regem romanoꝝ in dicto rescripto priuationis nō admittit ꝓbatio in ↄ̄trium vel ꝙ probatio ꝙ narrata nō fuerint vera pertinet ad magnificū dñz Albertū. Sed prima pars cōclusionis videbat nō ꝓcedere. Sed videbat q̄ō admitteret probatio in ↄ̄trium. Nā doctores cōmuniter in cle. j. de proba. videnē cōcludere ꝙ qñ intētio principis fundatur super facto alieno nō gesto coram se: nō statur assertioni principis ita ꝙ nō admittat probatio in ↄ̄trium. Sed princeps in casu nostro fundat se super gestis per dñm Albertum: et nō coram principe. Igit nō statur adeo ꝙ nō admittatur probatio in cōtrariū ita etiā tenēt Ioan. calde. et Ant. in. c. post cessionē. de ꝓba. ¶ Cōfirmat ista opi. Naz vt dicit notāter dñs Areti. ꝓceptor meus in. c. cuz a nobis. extra de testi. Si staretur assertioni pape de non gestis corā eo hoc nō posset esse nisi q2 papa fidē et ꝓbationē ab alio recepisset. Sed ista fides nō videt esse sufficiens ad ꝓbādum aliquid gestū in preiudiciū partis quoniam ꝓbatio in preiudicium partis nō potest recipi parte non citata. c. ij. extra de testi. quā defensionē papa tollere nō pōt: vt i cle. pastoralis. extra de re iudi. Igitur eius assertioni non est standum. ¶ Sed tñ predictis nō obstātibus potest in casu nostro cōtrarium probabiliter dici. ¶ Primo q2 papa nō solū narrat factū alienuz ita esse et fundat se super facto: quo casu ꝓcedunt et loquunt doctrine in cōtrarium allegate. Sed in casu nostro tria facit. ¶ Primuz quia dicit talia fuisse gesta a dño Alberto. et accepisse ex relatione illustrissimorum principū et ꝓcerū sacri Imperij. et in hoc ꝙ ita sibi relatum fuerit. q2 attestat de gestis corā eo stat sue assertioni: ita q̄ō non debet admitti ꝓbatio in ↄ̄trium: vt in. d. cle. j. de ꝓba. et hoc tenēt

18 oēs. ¶ †Scd̄o ꝙ facit Imperator est ꝙ affirmat ꝙ illa relata sunt adeo notoria et manifesta vt nulla possint tergiuersatione celari: nec alia ꝓbatiōe indigēt ista aūt super qbus fundat itētionē suā sunt iuris. Unde cū habeat omnia iura in scrinio pectoris sui standum est sue assertioni ita ꝙ nō admittat probatio in ↄ̄trium. ¶ Tertiū indicat ꝙ super illa dignus est ꝓuatione. et in eo quod est iuris. et in his duobus que sunt iuris ꝙ stetur eius assertioni ita ꝙ nō admittatur probatio in ↄ̄trium tenet eleganter Pet. de ancb. in suo cōsilio ꝓalle gato. cclxxxviij. icipit. Ultra alia solēnia. ¶ Cōfirmatur ex quo q2 princeps dicit illa esse notoria potuit se informare parte nō citata: vt voluit Archi. in. c. corā. xj. q. iij. et dñs Anto. in. c. fi. in pe. char. de cōsue. et Inno. et do. Anto. in. c. bone. el primo de elec. et Inno. in. c. j. de postu. pla. que ad hoc alleg. dñs Ant. in. c. ij. de testi. et sequuntur ibi Moder. Ualuit ergo receptio probationis super tali notario ꝙ princeps iudicat esse tale ꝙ illa probatione non indiget: et in hoc stā dum est assertioni sue. Quinimmo glo. Ioā. an. quā ibi multi sequūtur in. d. cle. j. vult ꝙ illa procedat etiam quando papa fundat se in facto alieno vt patet ex glo. in verbo fecisset dum exemplificat de papa asserente quem mortuū. nec est credibile ꝙ intelligat de mortuo corā papa et hāc partē tenet dñs Anto. in. c. fi. de succes. ab intesta. et licet ter. in. d. cle. j. loquat in papa. Tñ locū bꝫ etiā in Imperatore vt cōsuluit dñs Cardi. elegāter in ↄsi. cliiij. incip. in q̄ōne que vertit inter And. Et per hoc q2 ter. in. d. cle. j. qui vr̄ fundatus ꝫm doct. in. d. c. cū a nobis. de testi. ꝓcedit ꝓpter amplā potestatē quā bꝫ et q2 habens supremā potestatē pōt concedere vt credat sibi soli: vt in. c. quicunꝙ.

quicūq3.xj.q.iij.hoc priuilegiū h3 in se:q2 ſm Philosophum propter vnūquodq3 tale:τ illud magis. Et hoc maxime procedit in casu nostro.q2 Imperator in huiusmodi feudis a se cōcessis h3 supremam potestatē de plenitudine potestatis vt dictū est in secūda difficultate.igitur eius verbis standū est sicut verbis pape vt p3 ex no. per dn̄m Abb.in.d.c.cū a nobis vbi dicit q in spiritualibus statur assertioni pape.q2 in his h3 supremā potestatem.igitur idem est in Imperatore in his in quibus habet supremā potestatē in qua militat eadem ratio.vt in.c.solite de maio.τ obe.τ in.c.ad verū.xcvj.di. et maxime q2 vt infra dicam potuit in hoc casu pcedere Imperator sine partis citatione.igitur cessat ratio Areti.supra allegata que videbatur vrgere. Nam cessante causa d3 cessare effectus.c.cū cessante.de appel.τ ibi dn̄s Abb.τ est tex.in.l.adigere.§.Quis.ff. de iure patro. ¶ Sed posito q ex tali assertione nō sumeret talis probatio que nō admitteret pbationem in cōtrarium tanq3 fundata super facto alieno:tñ dico q sumitur talis pbatio que trāsfert onus pban-
19 di asserta nō esse vera in dn̄m Albertum. ¶ †Quoniam p assertione principis presumitur esse super facto alieno nisi cōtrarium pbetur vt eleganter voluit Lap.in sua allega.vij.que incipit. An littere vbi cōsuluit q per litteras pape qbus cōmendat plebanu3 talis ecclesie pter occupationē bonoꝝ pbatur illū esse plebanū quo ad illum effectū.nisi 3rium pbetur.τ ita fuit de mente Jo.calde.in ɔſi. vij.in tit.de rescript.igitur fortius in casu nostro in quo fundat se in gestis coram eo.τ super iure respectu illoꝝ gestoꝝ debet talis assertio in qua princeps se fundat pbare donec 3rium pbet. ¶ Confirmatur dicta opi. Nā dicit Joā.an.in regula nō licet.de regu.iur. in vj.q talis assertio in facto alieno equipollet pbationi fame.vt in.c. fi.extra de successio.ab intesta. Fama autē potest esse tāta q trāseat in notorium q asserere est iudicis. Ideo statur assertiōi eius an sit notoriū vt dictū est. ¶ Preterea q pbet qñ fundat se in narratis: dummodo non referat se ad partis narrationem sed contrariū tñ pbari possit tenet glos.τ sequit Ludo.τ Pau.in.d.cle.j.τ gl.pe.in.c. nonnulli.de rescrip. Qd̄ maxime pcedit qñ papa ostēdit se sup narratis informatum prout in casu nostro ſm dn̄m Ant.τ Jo. de imo. in.d.cle.j.allegant Joā.and.super glos.in.d.c.nonnulli. ¶ Confirmatur q2 princeps in casu nostro pcedit pprio motu quo casu creditur licet admittatur pbatio in contrarium.arg.no.in.c.si motu proprio.de preben.in.vj.ſm Lappum Cardi.τ Jmo.in.d. clementi.j. ¶ Ex quibus concluditur q cu3 in casu nostro princeps dicat sibi constare ex principum relatione sibi facta.τ adeo rem esse notoriam q non indigeat probatione:τ rescribat pprio motu ſm fere opinionem oīum ad minus statur eius assertioni super qua fundatur intētio per no.in.d.cle.j.que pcedunt etiam indubitanter in Imperatore τ in inferioribus.q2 nō est speciale in papa vt non admittatur pbatio in cōtrarium.non autem vt stetur assertioni licet contrarium probari possit ſm Bar.no.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.faciē. Ex quibus remanet soluta quinta difficultas. ¶ Capio sextā difficultatem in qua videbatur primo aspectu dicendum q dicta priuatio non valuerit quasi nō rite pcesserit:ex quo nō pcessit parte nō citata:q2 etiam princeps pcedere non potest parte non citata cu3 citatio sit de iure diuino:τ q2 esset auferre parti defensionem:vt est casus proprie in Imperatore in cle.pastoralis.de re iudi.τ est gl. plena. Joan.mona.in extrauaganti Bonifacij octaui incipit rem non nouam in fi.q2 citatio est de iure naturali: late τ solēniter consuluit Areti.preceptor meus in cōsi.clxv.in fauorem Florentinorum sup interdicto promulgato per Sixtum papam quartū in quo casu ego consului.τ multi solēnes doctores.τ q2 in eo consilio quod habet in stampa allegant auctoritates τ rationes. Ideo illas omitto:τ multa allegant Moder.in.c.cum olim. de re iudi. τ videtur communis conclusio q etiā contra subditum princeps.s.papa vel Imperator non potest procedere parte non citata:τ principale fundamentum est in.d.cle.pastoralis vbi casus. ¶ Sed tamen premissis nō obstātibus in casu nostro puto q dictum rescriptum in quo declarat dominum Albertū tanq3 indignū feudo priuatum eo nō citato sustineri possit ex pluribus. ¶ Primo tenendo q in veritate tale feudū in presentiarum in totū pertineat ad pfatū dn̄m Gibertū vt dictū fuit in.ij.q.supra q2 dn̄s Albertus non h3 ius nisi in spe iuxta id qd̄ ha-
20 betur in.c.j.de succes.feu.τ iuxta tenorē inuestiturarū. †Sed vbicūq3 alteri est ius quesitum tm̄ in spe τ nō in re potest princeps de plenitudine potestatis illi iuri preiudicare illo nō citato:p3 in legitimatione per quā piudicatur iuri quesito in spe q2 fieri potest parte non citata secus esset qñ esset perfecte quesitum:τ concludunt Barto. τ alij in.l.gallus.§.τ quid si tm̄.ff.de lib.τ postb.τ est tex. in.l.ij.ff. de naturali.in ver.non facile:qui non negat potentiam sed facultatē:τ tenet dn̄s Anto.de but.in.c.per venerabilem.in.xxj.col.ver. Secūdo requiritur.τ ver.sequenti.extra q filij sint legiti. τ tenet Bal.in l.nam ita diuus.ff.de adoptio.τ do.Abb.in.c.cum olim.de re iudi. ¶ Secundo nam supra conclusum est q imperator procedendo de plenitudine potestatis potest sola voluntate auferre feudum qd̄ cōcessit subdito suo ex mera liberalitate per priuilegiu3 sine aliqua cā ex quo patet q in hoc imperator habet liberam τ plenam potestatem. Igitur potuit procedere parte non citata. Ista conclusio pba-
21 tur. †Nam videmus q papa in beneficialibus habet plenam τ liberam potestatem τ patet sine cā priuaret:vt in.c.ij.de pben.in.vj. et in cle.j.vt lite pendē. Ideo potest quē beneficio priuare etiā non citatum licet etiam potuisset prius cām suā defendere. Ita cōcludit notanter do.Anto.post Hosti.in.c.sicut vnire p illum tex.de exces. prelato.τ tenet Areti.in preallegato consilio.clxv. supra allegato. ¶ Tertio confirmatur:q2 vt ex superioribus patet imperator etiā potuisset ipsum inuitum etiam sine causa feudo priuare de plenitudine potestatis.igitur cū in casu nostro pcesserit de plenitudine potestatis.potuit eum non citatum priuare per regulam que habet q illud qd̄ possum facere te inuito:possum τ te ignorante.l. qui potest ff.de regu.iur.τ in.l.iij.§.illud.ff.de fideicom.liber.vt concludit do. Abb.in.c.inter quattuor de maio.τ obediē.τ Ludo.ro.in suo consi. ccclxix.vbi est videndum. ¶ Quarto. Nā ea gesta fuerunt in castro Carpi cōcitando populum τ inducendo in partes Regis Francie inimici Imperatoris:τ affirmando se adhesisse Regi Frācie occupando Castrū. Item apponendo arma Regis Frācie supra portas palatij que de consuetudine apponuntur in signum subiectiōis. vt inquit Bar.in tractatu de insignis τ armis. ¶ Ex quibus patet q grauiter deliquit contra iuramētum fidelitatis τ debebat feudo priuari vt patet ex his que habentur in.c.j.de noua forma fidelitatis.τ in.c.j.que fuerit prima causa benefi.amittē.in locis supra allegatis in alia.q. ¶ Ex qbus patet q nulla sibi cōpetebat defensio: quo casu nulla requiritur citatio glo.cōmuniter approbata in.c.cū olim.de re iudi.tenet do.Abb.in.c.j.de cā pos.τ pprie.nā dicit Ludo.roma.in.l.j.C.de heredi.insti.q citatio non requiritur pter se: sed pter defensionem:τ ibi constat q non cōpetebat potuit parte non citata pcedi allegat Bal.in.l.executorem.C.de execu.rei iudi. traditur p Ang.τ Jmo.in.l.decem.ff.de ver.obli.τ dn̄s Ant.in.c.
22 tuam.in.iiij.col.de ordi.cogni.cum multis simi. ¶ †Quinto regula est q qñ parti cōpetit defensio quā princeps tollere potest: tunc valet pcessus etiā parte nō citata ita limitando dictam cle. pastoralis.dicit do.Abb.in.c.dilecti.extra de excep.allegā.dicta Bal.in.l. cum mulier.ff.sol.matrimo. Sed in casu nostro ex ea que dicuntur supra fuerunt notorie gesta in castro Carpi nulla alia competebat defensio:nisi q non erant priuatione digna. Sed hanc defensionem tollere poterat princeps:q2 poterat iudicare pter illa esse dignu3 priuatione vt in.c.j.§.sed q2.nam que fuerit prima causa bñfi. amit. et ibi no.igitur potuit eo nō citato feudo priuare. ¶ Sexto dn̄s imperator ita affirmat a principibus ita relatū fuisse:q gesta per dn̄3 Albertū erant notoria ita q nulla poterant tergiuersatione celari: qui cū fundet se in ex dictis relationibus resultabat notoriu3 vel q cōstabat re3 esse notoriam nō excusabile3 statur assertioni sue vt ad minus transferat onus in cōtrarium pbandi vt in superioribus plene probatum.τ conclusum fuit. Sed vbi iudex pcedit super notorio non excusabili potest procedere parte nō tacita. vt in.c. reprehensibilis τ ibi Abb.de app. τ in.c. peruenit.τ ibi Abb.el primo eo.titu.secus si nō esset notorium:vt per glo.in cle. presenti.de censi. Et tenent Hosti.τ dn̄s Abb.in.c.accepta.de restitu. spolia.τ Lu. roma.in suo ɔſi.cccclxxxiij.incip. Dubitatur primo τc. Quinimmo fortius dicitur q si res est notoria licet iudici nō cōstet potest procedi parte non citata vt voluit no. Inno.in.c.tua ad fi.de cohabi.cleri. τ mulie.τ sequitur dn̄s Abb.in.d.c.cum olim.de re iudica. ¶ Non omitto τ septimo q ex quo princeps processit ex certa scientia motu proprio τ de plenitudine potestatis cōstat q voluit ius auferre etiā do. Alberto non citato:τ sic potuit hoc ex cā allegata facere τ presumit iusta:vt no.p Inno.in.c.que in ecclesiarū.de cōsti. τ sequuntur late do.Ant.τ Joā.de imo.τ late psequit do. Alex.in suo consilio lxxxij.in.ij.volu.incip. Visis codicillis.iuxta fi.vbi videndum est. ¶ Postremo si vera sunt que narrantur:q2 palam gesta in castro Carpi legitime fecit impator inspecta notorij veritate priuādo aliter nō citatum. Nā hoc in iudicādo pcipue aduerti debet:ne qd contra veritatē agatur:neve pro paruis delictis grauior pena imponatur vel mulcta cauendu3 est ne quis iniuste grauetur. iniuste autem grauatur qui aut ex non veris:aut non idoneis plectitur causis.na3 veritas est iudicij domina cui iudicantes de seruitute debēt. Si vero ex causa vera τ magna quis grauatur non est iniusta sententia q̄uis ordinarius non intercesserit pcessus. Innocentibus enim iura
23 subueniunt non criminosis. †Nam ad subleuamen bonorum:nō ad tutelam malorum inuenta est tela iudicij. Cum igitur pdicta cōmissa fuerint palam τ notorie gesta non pōt princeps accusari si parte non citata ad priuationem pcessit.put hec τ multa exempla principum a qbus ita pcessum est adducit summus pontifex Pius secūdus senensis ad sui excusationem in priuatione quā fecit de episcopo magūtino:vt habet in epistola.v.in prima stāpa scripta ad vniuersos christi fideles in germania cōstitutos ita in cā etiā pcedi d3 vt videret quis sit vere dn̄s istius feudi. An cōmissa publice τ palā sint priuatione digna a qbus deuiare nō d3 optimus princeps qo

amicabiliter ita intelligere oz iudicare autē solus imperator pōt z hec de secta difficultate. ¶ Capio nunc septimam difficultatem in qua duplex vertitur cōsideratio. Prima quis teneatur ad penam pacis fracte. Secunda versabitur circa spolium dicti Castri carpi propter ea que de nouo gesta sunt in dicto nostro. ¶ Circa primaz pro fundamento pmitto q in instrumēto pacis quilibet eoz. s. M. dñs Gibertus: z. M. dñs Albertus p se patrez z eoz adherētib⁹ cōplicibus: z sequacibus facit pacē: z pmittit sub pena nō offende-rez z sic qlibet cēseẗ pmittere z facere z pmittere vice z nomine fratris z alioz heredū. l. j. §. nūciatio. ff. de noui oper. nun. per Barto. cum concordantijs de quibus ibi per dñm Alex. Item z scdo promittunt q vnus de vna parte aliquem de altera parte nō offendet: neqz offendi faciet: z hoc factū fuit qz si alias vnus vnius partis: et ipse principalis offendisset fratrem alterius partis vel aliū nō fuisset cōmissa pena vt cōcludūt Bar. Jmol. z Moder. in. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. obli. z tenet etiā Joā. an. in regula frustra. de reg. iur. in. vj. Jdeo illud fuit in instrumento pacis expssum. Sed qz videbaẗ pmissa pena non solū pro facto proprio. Sed etiaz pro alieno iuxta. l. stipulatio ista. cū ibi no. ff. de ver. obli. z traditur. in. l. fi. ff. de duo. reis. Jdcirco adiectuz fuit in instrumēto q alter ex facto alterius nō teneret z sic dñs Gibertus nō teneret si aliqs venisset cōtra instrumētum pacis. z econtra dñs Albertus si aliquis ex suis cōtra faceret nisi de mādato ostēderet: z ad hoc nō ostendit mādatum quātūcunqz generalissimū nisi ostēdat iuxta no. in. l. si. pcurator. ff. de cōdi. indebi. z in cle. non pōt. de pcur. Ex quibus defendit se vt audio dñs Albertus a pena ɔtrafactionis. Sed tamē ipse tenetur si non facit q alij pro quibus pacem fecit ratificent mediante qua ratificatione conueniri poterant pena pacis fracte alias ipse conueniri potest. arg. eoz que ponit Bar. in. l. procurator qui p euictione. ff. de procur. z Bar. in. l. licet. C. eo. tit. Quibus premissis ex his que narrantur in facto apparet fratrē domini Alberti z cōplices in pluribus contrafecisse dicto instrumento pacis. ¶ Primo faciendo insultum cōtra complices adherentes z sequaces dñi Giberti. Et qz frater z alij adherentes dñi Alberti cōcitauerūt factionem popularem facientes tumultum in populo. ¶ Tertio offerendo. ¶ Quarto occupando portas. ¶ Ex quibus z quinto apparet q moliebantur cōtra statum prefati domini Giberti: que oia promiserunt non facere. ¶ Unde non est dubium q prefatus dñs Leonellus z adherentes inciderunt in penam pacis fracte cuz ista per prius fuerint commissa z attentata contra tenorem instrumenti cuius verba sunt clara. Jgitur non est opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iij. z sic possunt conueniri licet magnificus dominus Albertus nō possit conueniri: nisi qñ non sequeretur ratificatio vt dictum est. ¶ Ex quibus clarissime cōcludēdum est q neqz dñs Gibertus neqz eius adherentes z sequaces inciderunt in aliquā penam pacis fracte. Et hoc ostēditur clarissime triplici ratione. ¶ Prima ratio est qz ex quo dñs Leonellus z adherentes fecerunt insultum cum armis z occupauerunt portas z cōcitauerunt populum: licitum fuit incontinenti dño Giberto: z adherentibus resistere z se opponere qz erat defensio que est omni iure permissa. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi z vi arma. z traditur in. l. j. C. vnde vi. z in cle. j. de homi. z psupponitur q hoc fuit incontinēti factum qd z si non probaretur psumitur: vt pbat do. Alexā. in. l. non solum. §. sed vt probari in fi. ff. de noui oper. nū. z in suo cōsi. xiij. in iij. volu. incipit. Ponderatis narratis. ex quo ergo iure z naturali z humano permittentibus hoc fecerunt nullam penā merenẗ incurrere. l. gracchus. C. de adul. cum simi. ¶ Scdo qz a fratre z adherētibus do. Alberti fuit pax rupta z illi cōtrauētum licet post esset cōtrauētum per do. Gibertum z adherentes tn nullam penā merenẗ vt cōcludunt Bal. Jmo. z Roma. in. l. semel mora. ff. solu. matri. et Joā. an. in regula frustra in mercurialibus alleg. Guid. de suz. Jta tenuisse in qōnibus suis. z Bal. z Paul. de cast. in. l. cum pponas. la secūda. C. de pac. z Bal. z Pau. de cast. in. l. qui fidē. C. de trāsac. cum multis similibus in pposito: z licet sint opi. an iste secūdo offendens possit penaz exigere a primo qñ scda offensa fuit ex interuallo tn in hoc oēs cōcludūt q primus nullo mō teneẗ vt p do. Alex. late recitātē opi. in. l. semel mora. ff. sol. matri. z etiā qñ secūdus offendit incōtinēti insultātē nō est dubiū q pōt a secūdo penā exigere qz nō diciẗ offendisse sed se defendisse vt supra dictū est q fuit licitū z non penale. ¶ Cōfirmatur pdicta cōclusio z tertio. qz dicta cōtrafactio do. Giberti apparet facta ex tunc instāti z noua cā. Uñ nō diciẗ rupta pax iuxta no. p Bar. in. l. aut facta. §. cā. ff. d penis. z Bal. in. c. j. in fi. principij de pace tenen. Et do. Ant. in. c. cū inter. de renun. et Pau. de ca. z Moder. in. l. qui seruū. ff. de ver. obli. z qz offensa fuit in instāti z cōueniēs noue cause esse cōstat q facta fuit ex noua cā iuxta ea que no. voluit in. l. fi. pdiū. C. de edil. acti. Ex qbus cōcluditur q do. Gibertus z adherētes pñt penā petere vt supra dixi z ad nullam penā tenenẗ. ¶ Circa scdm videbaẗ cōcludēdū q do. Albertus esset spoliatus possessione dicti Castri. z p cōsequēs tanq spoliatus primo esset restituēdus. ¶ Primū vr pbari. nam. M. dñs Albertus existens Ferrarie retinebat possessionē p suos pcuratores z ministros existentes in castro Carpi. l. clam possidere. §. q ad nundinas cum glo. in verbo neminē. ff. de acq. pos. z ibi docto. z in. l. peregre. §. qbus eo. tit. Uñ siue ipsi fuerint expulsi siue armoz terrore recesserint: vt in. l. iij. §. qui armati. ff. de vi z vi arma. Et sic do. Albertus etiaz ignorās fuit omni possessione priuatus vt est casus in. l. peregre. §. quibus z ibi nota. Unde dicit ibi Joā. de imo. se cōsuluisse q si Uicari⁹ epi fuit expulsus eps etiā ignorās diciẗ possessione priuatus. ¶ Ex qbus videbaẗ scdo loco cōcludēdum q tanq spoliatus ante omnia restitui deberet. l. si quis asse fundū. C. ad. l. iuliā. de vi pub. cū multis similibus. Nā interdictū vñ vi competit etiā vasallis spoliatis. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi z vi arma. z no. Aluero. in. c. j. §. si vero vasallus que sit inuestitura. z Cardi. in. c. ceterū. de iudi. q. vij. ¶ Sed tñ his nō obstātibus in casu nostro puto ꝯtrariū q immo nō sit restituēdus ex pluribus ex qb⁹ ostēditur q dicta regula. d. l. si quis a se fundū in casu nostro locū nō hʒ. ¶ Primo qz p instrumētum inuestiture genitorū suoz. Et per instrumētum priuationis feudi ipsius dñi Alberti cōstat notorie de nō iure ipsius dñi Alberti z de iure dñi Giberti. Nā ex quo cōstat p dicta instrumēta diciẗ notorie cōstat ſm Joā. an. in addi. spec. in tit. de excep. §. j. vſi. Sed an reus z sequiẗ do. Ant. in. c. fi. de libelli obla. z in. c. sup litteris. de rescrip. z no. Bar. in. l. j. in prin. ff. de noui op. nun. z Cy. in. l. ij. C. quādo fiscus vel priuatus. cū simi. Quinimo hoc cōstat ex declaratione priuatiōis principis. z noua inuestitura dñi Giberti. et sic notorie: vt in. c. vestra. de cohabi. cleri. z mulie. z in. c. significauerunt. de testibus. Uñ exceptio notorij defectus iuris agēdi possessorio recuperāde obstat sibi agēti: vt in. c. ad decimas. de resti. spo. et ibi Joā. mo. z Joā. an. in gl. Et dñs Ant. in. c. ij. de cā pos. z pprie. et Ang. z Moder. qcquid dixerit Bar. in. l. generaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. cū cōcordātijs ibi allegatis p dñm Alexand. ¶ Scdo q qñ nō posset fieri restitutio sine irrecuperabili piudicio tūc si exceptio iuris agētis respectu dñij z pbatio est in promptu dz de dñio cognosci z impediẗ restitutio ſm Bal. z Moder. in. d. §. nihil cōe allegat tex. in. c. litteras. de resti. spo. Sʒ hic nō posset fieri restitutio sine irreparabili piudicio: si admitteret iterū ad possessionē quā posset postea vi retinere put pluries tētatū est: z experiētia do

24 cet q est rerū magistra. vt in. c. q sit. de elect. in. vj. igitur zc. † Unde in pposito dicit dñs Pau. de ca. in. l. ij. C. de edic. diui adri. tollē. q qñ agiẗ recuperāde respectu fortilitij vel castri ppter dubiū recuperationis obstat exceptio dñij. Quinimmo no. dicit do. Ant. in. c. ex parte in vlti. col. de resti. spo. limitādo. d. l. si qs a se fundū q vbicūq posset scandalū sequi si restituaẗ possessio nō admissa exceptione dñij tūc dz sup dñio discuti omisso iudicio recuperāde. Sʒ ita est in casu nostro. Nā si iterū dñs Albertus admitteret: iterū posset oriri scandalū: put iam bis ortum est. Jgiẗ sup dñio est ɔrēdū z ista dicta refert z sequiẗ do. Alex. in. d. l. naturaliter. §. nihil cōe. ¶ Tertio z vltimo qz dicimus q possessione nō fuit iniuste spoliatus: sʒ iuste: qz dñs Gibertus p defensione sua acqsiuit possessionē totius vt probatū est. Unde cū pueniret ad eū sine vicio pōt illā retinere pro suo iure qd habeẗ. arg. l. ptoz. ff. cōmoda. ¶ Postremo aduertēdū est q rex romanoz declarat dñm Albertū priuatū feudo: z cōcedit feudum dicti castri domino Giberto eum inuestiēdo z intronizādo

25 †quod verbū Jntronizamus significat trāslationem possessiōis. vt in. c. in nomine dñi. z ibi Archi. xxiij. di. z i. c. trāsmissam. z ibi Joā. and. z doc. de electione. Unde trāslata fuit possessio in dñm Gibertum: qm si lege statuto z cōsuetudine pōt possessio trāsferri sine traditione. vt in. l. raptores. z ibi no. C. de epis. z cle. z no. Bal. in. l. fi. C. de sacrosan. eccle. z Bal. in. l. traditionibus. C. de pac. cū multis cōcor. allegatis per dñm Allexand. ex quibus in pposito dico fortius princeps cuius maior est potestas pōt. l. princeps. ff. de legi. c. proposuit. de cōces. pbē. Cuius intētio fuit possessionē totius feudi trāsferre in dñm Gibertū z cōsequēter priuare dñm Albertū. l. iij. §. ex cōtrario. ff. de acq. pos. z p cōsequēs ipsum etiā ignorantē priuauit. Nam videmus hoc idem in iudice in quo non est tanta potestas qui pōt aliquem mittere in possessione z priuare possessorē etiam ignorantē iuxta no. p Bar. in. l. peregre. §. qbus. ff. de acqui. pos. z habetur in. l. qui vniuersas. §. item cum ptoz. ff. de acqui. pos. z Ang. in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. eo. titu. cum concor. ibi allegatis p dominū Alexā. Cum ergo effectus esset possessor dñs Gibertus paulo ante licet pmitteret dñm Albertum: heredes ibi stare cēsetur iure familiaritatis hoc pmisisse. l. qui iure familiaritatis cum ibi no. ff. de acqui. pos. z non velle preiudicare. l. cum de indebito. ff. de pba. Jtem ex quo dominus Gibertus non potuit de nouo possessionem querere stando ibi iuxta. l. q meo in fi. ff. de acqui. pos. z in. d. §. qui ad nundinas a contrario sensu. ¶ Ex quibus in proposito dico q dñs potius defendit se in sua possessione q alium spoliauerit z iuste fecit. d. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi z vi arma. Et cōsequenter prefatus illustris dñs Gibertus iusticiam fouet nedum in proprietate sed etiam in possessione. Laus deo.

Bartholo. soci. zc.

Summarium.

¶ Summarium.

¶ Si in inuestitura duorum fratrum dicatur q maior natu & etate alterutrius solus succedat in feudum an p̄mogenitus cuiuslibet vel alter tantum succedat.

1 Primogenitus est semp maior natu respectu filioꝝ eiusdem p̄ris.

¶ Consilium.lxxxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat & spūssanctus illuminet intellectum.

Uisis iuestitura feudi de castro carpi cū pertinentijs facta illustribus dño Marco et Leonello: & renouationibus inuestiture in psonā illustrium Uirorum domini Giberti & dñi Alberti. Consului in fauorem illustris dñi Giberti q virtute inuestiture facte in personā magnificoꝝ quondam Marci & Leonelli succedit solus magnificus dñs Gibertus tanq̄ maior natu prout clarissime dicuntverba inuestiture super quibus de nouo fit difficultas ex eo q: in ea dicitur post sui patris obitu3 que verba videtur romanus imperator considerasse particulariter successionem cuiuslibet, inuestitoꝝ videlicet Marci & Leonelli: & ppterea in successione cuiuslibet primogenitus alterius post obitum patris sui succederet Marco. Et primogenitus Leonelli succederet Leonello: & s̄m istum sensum verbum alterutrius stabit proprie & alterius: sed illa verba solus: & nō alius habebūt relationem ad alios filios scdo loco natos: & non ad alium primogenitum: que interpretatio licet primo aspectu videaṫ ingeniosa tn̄ non pōt substineri q: imprimis recedimus a ppietate verboꝝ. ¶ Ma3 si volumus q primogenitus cuiuslibet succedat tunc succederet primogenitus vtriusq; nō alterius vt p3 tex. in. c. cū cōtingat. de rescri. quoniā imperator nō refert se ad successionē totius feudi qd p3 du3 dicit. Ne huiusmodi nostrū feudū seu dñium: & maxime dum subditur: per regimen plurimoꝝ. Si ergo imperator loquiṫ de successiōe totius feudi. & vult q primogenitus alterius solus succedat qs non videt q ille qui est primogenitus alterius eoꝝ d3 in totū feudū succedere. Si enim primogenitus cuiuslibet suo patri succederet nō diceretur solus simpliciter in toto feudo succedere: sed simul cum alio cōmuniter. Uerba autē intelligi debēt simpliciter. & nō s̄m quid. l. hoc legatū. ff. de leg. iij. De facili eni3 imperator si voluisset ambos primogenitos succedere: erat dicere q vtriusq; seu cuiuslibet primogenitus succederet. arg. l. vnice. §. finautē ad deficientis. C. de cadu. tollē. Sed q: ad cōseruationē feudi qd fuerat duobus cōcessum voluit imperator q feudū reduceret ad vnū iuxta plene no. in. c. impialem. §. pterea ducatus. de probi. feu. alie. p Fede. loco dixit q primogenitus alterutrius eoꝝ q sit maior natu & etate succederet etiam si non sit a principio primo natus. Ista interpretatio multū clare probatur ex verbis p̄cedētibus dum dicit ppter regimē plurimoꝝ seu cuiuslibet heredū diminui. ¶ Ex qbus colligitur ratio motiua cōcedentis. l. fi. & ibi no. ff. de here. insti. cū vulga. que fuit ne regimine plurimoꝝ diminuereṫ: & signanter dicit imperator ne ppter regimen cuiuslibet heredum: & sic vult occurrere ne propter regimē cuiuslibet eorum in futurum regaṫ. nam illa verba cuiuslibet heredu3 cōprehēdunṫ etiā casum qñ regereṫ per heredem vnicum & primogenitū cuiuslibet: nā verbū cuiuslibet stat distributiue & collectiue: vt per Bar. in. l. hoc articulo. ff. de here. insti. & sic ratio & intētio cōcedentis est q nō regaṫ per heredē cuiuslibet generaliter. & sic generaliter d3 intelligi. l. j. §. & generaliter. ff. de lega. pstā. ¶ Confirmo q huic cōsiderationi cōuenit finis intētus cōcedentis ne ppter regimē eoꝝ: & sic plurium cōtingat diminui: & destitui: que ratio seu dictus finis & intentus verificaṫ etiā qñ primogeniti fratrum succederent: q: regnu3 nō capit duos vt dicit in. d. §. pterea ducatus. igiṫ s̄m finem & rōnem cōsideratā a cōcedente fieri d3 interpretatio. d. l. fi. & l. j. ff. ad macedo. cū simi. ¶ Persuadeṫ etiā q: dicit primo qd primogenitus alterutrius vestrū solus &c. Si enim ambo primogeniti deberēt succedere loquereṫ in numero plurali. argu. l. pluralis loqutio. ff. de reg. iur. Itē nō diceret solus. vt in. c. in omni extra de testi. & in. c. requisiuit. de ver. sig. Itē verbū solus esset superfluū. cōtra. l. si qñ. ff. de leg. j. & no. p Bal. in rub. C. de 3hē. emp. q. ix. & ideo dixit solus primogenitus alterutrius vt excluderet primogenitum alterius. ¶ Preterea ad hunc effectū fuere apposite verba sequentia dum dicit q sit maior natu & etate. Nā si cōsiderasset seu voluisset primogenitu3 vtriusq; nō fuissent apposita illa verba: qui sit maior

1 natu & etate cōtra regulā. d. l. si qñ. † Nā quilibet primogenitus respectu clioꝝ est maior natu & etate vt de se p3 sed non respectu alterius primogeniti ex alio fratre seu dño cui facta est 3cessio. Ideo voluit q inter istos primogenitos ille qui esset primogenitus alterius maior natu & etate ille succederet & huic intelligētie omnino cōsonāt q: vt dicit Philosophus. j. Ethicoꝝ. Uero omnia consonāt. falso autē cito dissonat qd verū est. ¶ Ex qbus p3 q verba sequētia nō obstāt dum dicit post sui patris obitū qm̄ dicta verba habent hunc intellectū q ille primogenitus alterutrius succedat q sit maior natu & etate post sui patris obitū. s. q nō attēdaṫ q a principio nō fuerit maior natu & etate: s3 satis sit q tpe mortis sui patris fuerit maior natu. Si enim a principio alterius fratris filius fuisset maior natu: & demu3 eo mortuo filius alterius fratris tpe mortis esset maior natu: ille debebat succedere: & ideo subdiṫ etiā si a principio nō esset primo natus: vñ fit cōparatio de maiore natu vnius ad maiorē natu alterius cōsiderādo tempus mortis parētum cuiuslibet & ista intelligētia cōuenit superioribus vt patet ex supradictis: sequētia aūt per precedentia declaranṫ. l. qui filiabus. in fi. & l. si seruus plurium. in fi. ff. de leg. iij. ¶ Quinimmo dicta verba 3firmāt dictā interpretationē: q: si fieret separata & diuersa 3sideratio in psona cuiuslibet illa fuisset valde varia & frustra apponereṫ illa verba qui sit maior natu & etate: qm̄ primogenitus est semp maior natu respectu filioꝝ eiusdē patris. Ite3 semp qui est maior natu. primo natus est maior etate. Unde frustra copulatiue requirerentur ista duo que deberēt ambo verificari. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. Sed omnia ista optime cadūt inter primogenitos & maiores natu diuersoꝝ fratru3 q ille succedat in quo concurrunt ista duo q sit maior natu & etate post obitum sui patris. a quibus vltimis verbis qui sit maior natu et etate quasi talis qualitas requiraṫ tpe mortis sui patris: & tūc bñ succedit q in fine dicit succedere debeat in huiusmodi feudo p que verba fit relatio ad feudū dicti castri: & sic ad totū feudū de quo habita fuerat supra mētio. arg. eoꝝ que no. Bart. in. l. talis scriptura. in fi. ff. de leg. j. & tractat de successione totius feudi. Cōueniunt etia3 vltima verba dum dicit solus & nō alius que sunt valde clara: & nō est opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de le. iij. et falsum est dicere q haberi d3 relatio ad alios filios eiusdē patris postea natos: primo q: ex p̄cedentibus patet q agiṫ de successione in toto feudo dicti castri vnde respectu totius nō cadit dicta relatio q: nō diceret succedere solus & nō alius. d. l. hoc legatū. ff. de leg. iij. ¶ Scdo q: nō simpliciter dicit q primogenitus succedat sed q sit maior etate: & cū in fine dicaṫ solus & nō alius nō censetur excludere alios eiusdem patris: q: ex p̄cedentibus erant exclusi: sed voluit excludere alios. s. eiusde3 fratris que verba sunt intelligenda vt aliqd operenṫ. c. si papa. de priuile. & ista interpretatio cōuenit finali intētioni recipiētiū: & cōcedētis q: prudentia polebāt: & cognoscētes q regnū nō capit duos volētes q in eoꝝ domo: familia feudum conseruareṫ voluerūt deuenire ad vnum tn̄: vidētes q deueniendo in plures poterāt scādala & discordie oriri ppter que feudū: & dñium de facili ad alios posset deuenire prout experientia docet que est rerum magistra. vt in. c. que sit. de elect. in. vj. nec longe sunt exempla petenda. & ita sentio iterum. Laus deo.

Bartholo. soci.

¶ Summarium.

¶ An quando statutum concedit executionem instrumento anteq̄ petatur executio liquidari debeat.

2 Instrumentum prime obligationis non dicitur amplius instrumētum debiti post laudum.

3 Nouatio in omnibus casibus in quibus inducitur siue ipso iure siue ope exceptionis illud procedit quando secunda obligatio fit mediāte stipulatione.

4 Nouatio non fit incontinenti interposita stipulatione super alio cōtractu.

5 Stipulationes que ex necessitate interponūtur non nouant nisi expresse agatur.

6 Statutum qñ vult stari iuramento alicuius non expectatur q iuramentum deferatur a parte vel a iudice.

¶ Consilium. lxxxix.

¶ Dñs labia mea aperiat & spūssanctus illuminet intellectum.

Dubium est apud doctores an qñ statutum cōcedit executionē instrumēto anteq̄ petatur executio liquidari debeat: & in hoc Bart. videṫ sibi cōtrarius. nā in. l. proinde. §. notādū. ff. ad. l. aquil. per illū text. & di-

1 cit q prius peti d3 q liquideṫ: & post fiat executio & hāc opi. approbat Bal. in. l. si cām iudicati. C. de execu. rei iudi. S3 ipse ide3 Bar. in. l. j. in prin. ff. de edē. tenuit posse peti executionē instrumēti nō liquidi in iudicio liquidāti. & idē tenuit in. l. j. in fi. ff. de leg. ij. & in. l. defensionis facultas. C. de iure fisci. lib. x. Inferēdo ad ppositū de soluēdo qñ fit executio: vt in. l. si debitori. ff. de iudi. & in. l. debitoribus. ff. de re iudi. & vtrobiq; notaṫ. Et s̄m primā opinionē ex quo nō erant instrumēta liqdata: q: isti erāt cessionariū heredes adhuc cessio habita erat ab heredibus creditoris. Itē petebaṫ executio cōtra heredes debitoris: que omnia erāt liquidāda iuxta no. p Bal. in. l. p diuersas. C. mādā. sequiṫ q petitio nō pcessit rite: sed nulliter. S3 s̄m aliā opi. si in pcessu sunt liquidata liqdanda videṫ q rite fuerit processum: & l3 sup ista difficultate multa dici possent tn̄ puto ex tribus in casu nostro primā opi. pcedere q liquidatio precedere debebat. ¶ Primo p ea que cōcordādo opi. cōsuluit Lud. ro. i suo cōsi. ccxj. in vltimo dubio. Ubi distinguit q aut sumus in iudicio vniuersali. sc3 q instrumēto cōtineṫ aliqd vniuersale non liqdatū: & tūc pcedit scda opi. Bar. q satis est q fiat liqdatio in pcessu. Hoc p3 q: bart.

mouetur per glo.in.d.l.j. que loquitur in sententia lata in iudicio vniuersali. Jtem qz habetur in.l.defensionis facultas vbi sntia fuit lata sup vniuerso patrimonio. Igitur intelligi dz fm iura que alleg. iuxta no.p Bar.in.l.nō solū.§.liberationis verbū.ff.de libe.lega. Aut sumus in iudicio particulari sicut est casus noster:τ tunc peti non pōt executio instrumēti nō liquidi nisi prius liquidet:τ fm istam cōcordiam casus noster est decisus. ¶ Scdō ꝯcordādo illas opi.alio mō. Nam aut statutum simpliciter vult ꝙ instrumētū habeat executionem:τ petitur executio instrumēti nō liquidi:τ tunc qz imediate nō conceditur executio sed disputatur in iudicio executiuo:an executio sit cōcedenda:τ tunc potest ꝓcedere opi.Bar.in.d.l.j.vt satis sit ꝙ instrumētum liquidet pendente iudicio executionis. Aut statutum immediate petita executione instrumēti illā cōcedit:τ tunc non pōt cōcedi executio instrumēti liquidi:τ ita loquit Bar.in.d.§.notādū et ita cōcordat opi.elegās τ verus iuris interpres do.Joā.de mōte sperello de perusio alias do.Joā.petenarius τ fm istā opi. ego sepius cōsului:qz primo etiā casu cōcedit executio ante liquidationē in processu. Jgit si a principio cōcedit executio dz esse liquidū. Sz in casu nostro a principio cōcedit executio qz est ꝓceptū de soluēdo: vt in.d.l.debitoribus.ff.de re iudi. Igitur instrumētū liquidū esse debet. ¶ Et ꝙ executio cōcedi nō possit ante liquidationē tz Are. in suo consi.xxj.in tertio dubio.τ in suo consil.xxxij.in primo dubio. Et licet statutum in casu nostro cōcedat illi in quē est factū ꝓceptū terminum quindecim dierū ad soluēdū.τ interim ad allegandum τ probandum quare soluere nō teneat nō tn̄ per hoc dici potest ꝙ nō sit facta executio instrumēti τ datus terminus ad soluēdū si nō ostē dat cām qz nō debeat soluere.τ est vnus modus exequēdi quē ponit Bar.in.l.defendēte.ff.de auctori.tuto. Quinimmo dico indubitanter per dicta verba ꝙ ꝓcedere dz liquidatio.τ ostēdo clarissime.naz ponamus ꝙ ꝓducatur instrumētum nō liquidū put in casu nr̄o.et reus nihil probaret.qz soluere nō deberet.τ etiā actor nihil ꝓbaret. statutum vult ꝙ reo nihil ꝓbante virtute precepti facti reus oībus iuris remedijs sublatis soluere compellatur.τ sic cōcederetur executio instrumēti nō liquidi cōtra omnia iura τ auctoritates:ex quo pz qō qn̄ deuenitur ad dictum preceptū instrumētum dz esse liquidū et nō liquidādum ex intentione dicti statuti:τ tunc bene stat ꝙ reus habet probare ꝙ soluere nō dz:τ sic reo nihil probante fieret actualis executio:alias si ꝓceptum fieret reo postea nihil probante fieret actualis executio instrumēti nō liquidi qō nō est dicēdū vt probat clare Areti.ꝓceptor meus in dictis duobus consilijs.τ istud fundamentū apud me est clarissimū. ¶ Tertio τ vltimo cōclusio firmata in precedenti capitulo firmat multū clare ex verbis statuti dū dicit.si quis prima facie apparuerit aliqd habere debere p cartas τc. que verba significāt ꝙ ad hoc vt habeat locū statutū ex prima facie instrumēti apparere dz ꝙ sit creditor alias statutū qō ē exorbitās non hz locū.l.qō vero.ff.de legi. Sed in casu nostro non apparet ex prima facie ꝙ sit creditor. Igitur tale preceptum fieri non debuit. ¶ Stant enim ista simul ꝙ quis in veritate sit creditor:τ tn̄ ex prima facie instrumenti debiti nō cōstat istos creditores: qz sunt heredes eoꝝ qbus sunt iura cessa:τ tn̄ in veritate sunt creditores fz bal. et alios in.l.j.ff.si cer.pe. Jtē ꝙ ex prima facie appareat creditor aliquis τ tn̄ in veritate nō sit:si post instrumētū esset facta solutio pactum de nō petēdo:liberatio vel qd simile iuxta.l.creditores.ff.de v. signi. Unde statutū cū vult ꝙ deueniatur ad istū actū executionis si apparet ex prima facie ꝙ sit debitor. Ideo cōcedit ꝙ reus probare possit contra preceptum ꝙ soluere nō tenet de qua executione ponit Bar.in.d.l.defendente.ff.de aucto.tu.τ sic si apparebit nō debitor resoluetur preceptū alias cōpelleret soluere. Ex quo sequit qō qn̄ prima facie nō apparet creditor nō cōceditur tale preceptum:qz executio vt dictū est:qz reo nihil ꝓbāte cōcederet cōpulsio actualis etiā actore nihil ꝓbante:τ sic instrumēti nō liquidi cōtra notata in d.§.notandū.τ per Bal.in.d.l.si cām indicati. Uerba enim prima facie significāt ꝙ ex facie instrumēti ista cōstet:lz posset aliter res se habere vt ꝓbat tex.in.l.alieno in.§.fi.ff.de fideicō.liber.τ pz in.c.ad audiētiā.extra de rescri.τ in.c.dilectis filijs.de app. τ in.l. vnica.§. si vero.C.de cadu.tollē.τ sic statutū nō cōsiderat veritatē ex pte rei sed apparentiā ex parte scripture τ figure. Ideo vult ꝙ ex apparentia cōcedat executio τ post de veritate cognoscatur si reus se opponit τ probat ꝙ soluere nō dz. ¶ Ex qbus indubitāter cōcludo non potuisse deueniri ad istū actum executionis ꝓcepti de soluēdo antequā instrumētum esset liquidatū.τ ista sunt extra disputationē facta in allegationibus.qz lz idē esset dicēdum in heredibus τ cessionario debebat hoc ante liquidari in alijs me remitto ad dnōs subtiliter allegantes. ¶ Sed posito ꝙ rite ꝓcessum fuisset ad istum actum executionis per viam ꝓcepti de soluēdo tn̄ ex quo per reos ꝓbat debitum de instrumēto fecisse solutum.dicitur precepto satisfactum. ex quo iuxta formā statuti satisfactum fuit ꝙ aut soluerēt infra.xv. dies aut probarent quare soluere non tenerentur. Sed in casu nr̄o probata est solutio. Igitur sublatum est debitū.insti.qui.mo.tolli. obli.in prin.dicitur ꝓbatū per id qō soluere nō tenent.τ dicit precepto alternatiuo satisfactum. nam ad veritatem alternatiue sufficit alterum implere.l.si heredi plures.ff.de cōdi.insti.τ in.l.si is qui ducenta.§.vtrunqz.τ ibi Bar.ff.de reb.dub. Quod autem sit probata solutio patet. Nam extat statutum sub rubrica de probatiōe liberationis contra publicum instrumētum.vbi dicit ꝙ si instrumētū debiti quod sit cōmune sit penes debitorem ꝓsumitur debitum esse solutum debitore iurante ꝙ debitum est solutum.cum ergo in casu nostro reperiatur instrumētum debiti non cōmune apud debitorē presumitur debitum esse solutum ex ꝓsumptione inducta a statuto que dicitur esse liquidissima probatio.l.licet imperator.ff.de le.j.l.si qs locuplet.ff.de manu.testa. ¶ Sed cōtra hanc conclusionem plura allegātur. ⁋Primo cum laudum emologatum habeat instar transactionis.τ sic cōtractus τ secūda obligatio contineat longus tēpus solutio dicit facta nouatio. ⁋Primū ꝓbat in auth.si vero cōtigerit.C. de iudi.τ per Bar.in.l.si societatē.§.arbitroꝝ.ff. pro socio. ¶ Secundum tenet Bar.in.l.pe.ff.de preto.stipu.τ cōmuniter approba-
2 tur.† Igitur instrumētum prime obligationis non dicitur amplius instrumētum debiti post laudum:τ cōsequenter verba statuti dum dicit:τ si instrumētum debiti non verificantur.τ per consequēs non verificatur dispositio.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matrimo. Jtē non subest ratio statuti qz nō videt curasse creditor de tali istrumēto crediti nouati. Igitur nō dz solutio probari vt dicit dn̄s iudicans. Sz ad hoc rn̄detur ꝙ non censetur facta nouatio:hoc est vnius obligationis in aliam transfusio. Sed est noue actiōis ad veterem adiectio sicut dicimus in sententia in.l.j.C.de iudi.cui equiparatur laudū arbitratoris emologatum quādo hz executionē paratam. Immo sententia est fm Bar.in.l.quid ergo.§.ex compromisso.ff.de his q notan.infa.τ per Bar.τ Bal.in.l.ij.vbi τ apud quos. ¶ ⁋Preterea τ secundo posito ꝙ habet instar transactionis non presumitur nouatio hodie nec ipso iure nec ope exceptionis per tex.in.l.fin.C.de nouatio.τ ista videt hodie magis cōmunis opi. fm quā dn̄s Alex.ꝓceptor meus sepe consuluit de quo plene per ipsum in.l. qui vsumfructum.ff.de ver.obli. ¶ Tertio qz arbitrator absoluit a pr̄io debito instrumenti saluo ꝙ infra dicam que reseruatio operatur ꝙ in quātitate in qua postea sit cōdēnatio non vult ꝙ sit absolutus.τ sic remanet obligatus virtute prime obligationis ad hoc ter.in.l. item labeo.§.j.ff.fami.hercis.τ ibi glo.τ doc.si ergo voluit obligationem remanere. Igitur non sit nouatio fz Bar.in.l.pe.ff.de preto. stipu. et hoc maxime:qz in condēnatione dicit pro residuo que verba significant ꝙ dicta quātitas residui debetur eodem iure quo totum ꝙ ꝓsupponit ꝙ debebatur.arg.eius quod habetur in.l.cuz ex pluribus.
3 ff.de solu.cum simi. ¶ † ⁋Postremo dico ꝙ in omnibus casibus in quibus inducitur nouatio siue ipso iure: siue ope exceptionis:illud ꝓcedit qn̄ scōa obligatio sit mediātē stipulatiōe: qz p stipulationē sit nouatio:sz p aliū ꝯtū nō sit nouatio nisi expsse agatur.l.itē illa §.fi.ff.de consti.pecu.no.Bar.in.l.j.ff.de nouatio. Igitur licet quādo in secunda stipulatione continetur eadē summa longiori die soluenda fiat nouatio non sit qn̄ quis dicto modo obligatur per alium cōtractum. Igitur licet de nouo per arbitramētum ad idem obligetur longiori die non sit nouatio nisi expresse agatur.quinimmo vt supradictum est potius est actum ꝯrium. ¶ Nec ob.emologatio cum promissione de obseruando contenta in laudo:qz per illā non sit nouatio triplici ratione. ⁋Prima ratio est qz in illa quilibet ꝓmittit obseruare contenta in laudo:nō autē in prima obligatione τ promissione. Unde non agitur de eorum nouatione sed contētoꝝ in laudo ad
4 que habetur relatio.† Sed illa nouare non cēset.qz incōtinēti interposita stipulatione super alio cōtractu non sit nouatio.l.duo societatem.τ ibi Bar.ff.pro socio.τ per Bar.in.l.singularia.ff.si cer.peta. ¶ Secundo qz emologatio ꝓcessit qz partes iussu arbitratoris illā fecerūt. Unde censent coacti illā fecisse fm Barto. in.l.furti.§. qui
5 iussu.ff.de his qui no.infa.† Sz stipulatiōes q̄ ex necessitate interponuntur nō nouant nisi expsse agat.l.ij.ff.de pto.stipu.τ.l.ij.§.j.τ ibi no.Bar.eo.ti.cum si. ¶ ⁋Preterea τ tertio clausula emologationis venit ad fortificationē ꝯtract9 τ eius executionē. Igit nō debet ampliare effectū arbitramēti primi:vt in cle.j.de prebē.τ gl.in.l. patronus.§.patronū.ff.q in frau.patro.sz poti9 intelligi debet fm naturā actus super quo apponit.l.si stipulatus.ff.de vsur. τ ex quo ꝓmittitur ꝯtenta in trāsactione:τ respectu transactionis nō inducitur nouatio:qz incōtinenti patet ꝙ nō fuit inducta aīo nouandi. Igit non debet nouationē inducere.l.nō oīs.ff.si cer.peta. Si ergo nō fuit inducta nouatio igit cū reperiat instrumētum debiti penes debitores iurantem se soluisse ꝓbat solutio ex forma statuti.τ sic ꝙ est sublata nō solū obligato instrumēti sed ēt arbitramēti τ emologatiōis qz solutione eius quod debet oīs tollit obligatio.institu.quibus mo.tol. obliga.in prin. Unde si essent mille oēs tollunt qn̄ vniuersalis oīs omnia comprehendit.l.a pcura.C. manda.τ.l.omnes.C. sine censu vel reliquis. ¶ Scōm qō allegat ī ꝯtrariū ē qz dicit ꝙ creditor cogitare poterat illud esse inutile ꝓpter arbitramētum. Unde cū sumi possit alia cōiectura non debet presumi liberatio.fm.Barto.in.d.l. labeo.§.j.ff.de pac.sed ad hoc respondet ꝙ cum esset instrumentus vtile

vtile quia continebat obligationem validam cuz nostra interfit plu res habere actiões ad hoc no. Bar. in. l. ij. §. si rem. ff. de leg. ij. Ité dicunt aduocati ꝙ interest qua non poterat peti executio arbitramenti non producto instrumento obligationis alleg. Alberi. de ro. in auẗ. si quis in aliquo documento. C. de eden. ⁊ quilibet presumitur scire iura. l. leges. C. de legi. Item in casu nostro apparet ꝙ cessionarius voluit in actu cessionis dictum instrumentuz. Unde reputauit vtile. ⁊ voluntas mutata nõ presumit̃. l. cũ tacitum. ff. de ꝓbatio. Ité videmus ꝙ post ꝓduxit. ⁊ sic reputauit vtile. Uñ a principio ⁊ nũc apparet qualis fuerit intétio eadẽ ergo fuisse censet̃ medio tpe. arg. eius qḋ no. Bar. in. l. celsus. ff. de vsucap. ¶ Preterea contra dictã presumptionẽ statuti. itẽ iuris cõis cũ repiat̃ instr̃m cãcellatũ ⁊ incisum penes debitorẽ. l. cirographũ. ff. de pba. ⁊ p Bar. in. d. l. labeo. §. j. Adest ẽt ꝓsumptio alia. ꝙ ẽt instr̃m arbitraméti repit̃ cãcellatũ que ẽt arguit vti dictis iurib᷒. Ité adsunt ꝓsumptiões plures quia multo tpe stetit quo mortuo debitore non petijt: ⁊ alie deducte p partez dño ius dicẽti: ex qb᷒ clare tollit̃ modica ꝓsumptio ĩ ↄ̃riũ allegata. l. si. ff. de in integ. resti. titu. generali. ⁊ ĩ. l. ob carmen. §. testes. ff. de testi. cũ similibus. ¶ Tertiũ qḋ allegat̃ est ꝙ iuramentũ solutionis nõ est prestitum p debitorẽ: sed p heredes q interrogati de cã nesciũt rationez reddere pretẽse solutiõis. Unde videt̃ ꝙ tale iuramẽtũ nõ trãseat ad heredes tanꝗ nõ informatos: vt no. do. Alex. in. l. si. §. si. ff. ne qs eũ qui in ius vocatus ẽ vi eximat. ⁊ not. Bal. in. l. bonefidei. C. de reb. credi. ¶ Sed ad hoc respõdẽt dñi aduocati ꝙ motiuũ procederet qñ esset a iudice deferendũ. Secus qñ deferet̃ a lege q2 tũc ẽt heres iurare põt ď facto defuncti ita voluit gl. ĩ. d. l. si. §. si. ff. ne quis eum. Et ita tenet ibi dñs Alex. dicẽs ꝙ idẽ tenuit Guil. de cu. ⁊ Roma. in. d. l. q bona. §. dãni. ff. de dã. infec. ꝙ aũt in casu nr̃o dicat̃ delato
6 tum a lege p3: †q2 qñ statutum vult stari iuramento alicuius non expectat̃ ꝙ iuramentũ deferat̃ a parte vel a iudice ƀm Bal. no. in. l. ad monendi. ff. de iureiur. ⁊ do. Alex. in. l. ait ꝓtor. in prin. ff. eo. tit. ⁊ hoc maxime ꝓcedit in filio in quo ꝓsumit̃ sciẽtia gestorũ a patre. iurta. l. octaui. ff. vnde cogna. ⁊. l. de tutela. C. de in ĩteg. resti. ti. generali. Solent eñ parẽtes ↄferre facta domus cũ filijs. Ualet aũt arg. a cõmuniter accidẽtibus. l. neqꝫ natales. C. de pba. ¶ Preterea allegat̃ debitũ esse solutũ: ⁊ ꝓstat̃ iuramẽtuz p heredẽ. Ista aũt possunt referri ad solutionẽ defuncti: ⁊ ad solutionẽ heredis. Igit̃ fiat relatio ad id qḋ fieri põt melius ⁊ validius. s. ad solutionem heredis. argu. l. si qs intentione ambigua. ff. de iudi. De cã aũt non allegata in iuramento remitto me ad aduocatos. s. ꝙ non fuit interrogatus: ⁊ si fuisset vel interrogaret̃ ⁊ cogeret̃ dicere bñ responderet. Unde non obstat sicut dicimus in teste in. l. solã. C. de testi. ⁊ in. c. cãm. de testibus. ¶ Ad vltimũ dr̃ ꝙ vtraqꝫ obligatio durabat ex vtroqꝫ instr̃o. Sed q2 ꝓbat̃ solutũ oĩno tollit̃ obligatio vt dixi. insti. q. mo. tolli. obli. in pri. Sed qñ tolleret̃ vna ex duab᷒ causis puta annullata esset cã instr̃i: vel cã arbitraméti tũc remaneret alia: ⁊ ita loquunt̃ q̃ in ↄ̃rium allegãtur: ad hoc tex. cũ ibi no. in. l. si mater. §. eadẽ. ff. de excep. rei iudi. Sicut ĩ simili qñ iurat̃ sup facto ꝙ nõ ẽ debitũ tollit̃ respectu oĩum ꝑsonaꝝ q̃ ꝑtendunt̃ obligate puta reoꝝ debendi ⁊ fideiussoꝝ ⁊ cãruz: vt in. l. duob᷒. §. a fideiussore. ⁊ ibi not. ⁊ in. l. si. ff. de iureiur. ⁊ no. Bart. in. l. duobus. in. iij. ⁊. v. q. ff. de duo. reis. Laus deo.

Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Ibi ex narratis in libello põt colligi possessorium intentatũ cẽset̃ intentatũ: ⁊ ante cãz proprietatis d3 de illo cognosci. Et postea subijciuntur q̃dam alia in materia simulati cõtractus.

1 Appositio clausularum insolitarum in instrumento arguit ipsum simulatum.

2 Causa timoris ⁊ suspitionis apparere debet ad hoc vt actus alienationis simulatus censeri debeat.

3 Bona piratarũ possunt a quocũqꝫ capi quousqꝫ durãt pirate.

4 Clausula ⁊ cõiectura nõ est sufficiẽs ad augendũ cõtractũ simulatuz.

5 Lex vel statutũ si nõ exigit plenã probationẽ sed contenta sunt solis argumentis sufficit testes examinare sine partis citatione.

6 Probatio sufficiẽs dicit̃ que inducit iudicẽ ad credulitatẽ.

7 Possessio acqritur p procuratorẽ dño ignoranti ⁊ nõ actio.

8 Receptare differt a receptatum habere.

9 Ille qui tenetur ex receptatione si illam sine culpa ⁊ coacte fecit nõ tenetur.

10 Treuga licet ab vna parte sit rupta tñ altera pars illã corrumpere nõ põt sed seruare tenetur.

Consilium. xc.

¶ Dominus labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectũ.

In causa magnifici Petri de medicis ⁊ sociorũ eius sup restõne nauis agitata ĩ magnifica Janue ciuitate in q̃ alias breuib᷒ ꝑpter tpis breuitatẽ ⁊ celeritatẽ cõsului visis relatione facta per quosdã iurisconsultos: ⁊ sentẽtia lata iurta eorũ reuelationẽ arbitroꝝ partes illustrissimi domini Ludouici ad q̃ habitus est recursus iurta capitula treugue: etiam in pronunciando bene fuisse ⁊ esse recursum ad illustrissimam dominationem suam ⁊ male fuisse: ⁊ esse iudicatuz per primos iudices ⁊ condemnando ad restitutionẽ possessionis dicte nauis cuz alijs rebus ablatis: ⁊ ad damna expensas ⁊ interesse ⁊ suppositis alias dictis: ⁊ his que late sunt deducta in prima instantia per dños aduocatos circa multa que in contrarium obijciebantur: super quibus domini consulentes referẽtes non faciunt fundamentũ pro parte aduersa tantum prosequar que in eorum cõsilio adducunt̃ ꝑpter que referunt partes dñoꝝ Judicũ esse ĩ absoluẽdo reos esse victos Et imprimis nõ potest negari ꝙ agendo possessorio recuperãde nõ fuisset aptius ⁊ melius cõclusum ad restõnez possessionis nauis: per que verba videt̃ petitoriũ ĩtentari ƀm Spe. ĩ ti. de restit. spo. ⁊ Bal. in. l. pe. C. de sentẽ. q̃ sine cer. quãti. Qm̃ aliud est res aliud possessio rei. l. si duo ad fi. ff. vti possidetis. l. qui restituere. ff. de rei vendi. ⁊ cõsuluit Fed. de se. consi. cclxxxij. incip. Cõsiliuz latũ: ⁊ Archi. in. c. re integranda. iij. q. j. ¶ Attamẽ et dicta verba peto rẽ restitui pñt ẽt concludere in possessorio: vt dicit Spe. in. d. §. ⁊ nota. ⁊ Bal. in. d. l. pe. ⁊ est casus clarus in. c. cum ad sedẽ. extra. de resti. spolia. vbi petitio ecclesie cum pertinentijs h3 se ad petitorium ⁊ possessorium: ⁊ ad hoc illum tex. ponderãt ibi do. Anto. ⁊ Jo. de imo. sed in casu nr̃o l3 petitum sit nauem restitui: ⁊ sic ista verba possent se hẽre pariter ad petitoriuz ⁊ possessoriũ tñ cõcedi d3 solũ possessoriũ ĩtentatũ: q2 narratio tñ se h3 ad possessorium cũ narret̃ tñ pacifica possessio ⁊ non dñium. ⁊ non spoliatio per vim: ⁊ petitur restitutio rei. Itẽ ⁊ damna illata rõne iniuste inuasionis ⁊ occupationis. ¶ Ex quibus primo narratis apparet ꝙ solum possessorium est intentatum ex qua narratione declaratur intentio libellãtis vt in specie in casu nostro dicit do. Anto. in. d. c. cum ad sedẽ per illum tex. l3 qñ conclusio nõ põt ad narrata adaptari potius inspici debeat conclusio. ⁊ ita intelligit tex. in. c. ex parte. b. de foro compe. cum similibus. ¶ Confirmatur scḋo Nam ex illa scḋa parte conclusionis in qua petitur condẽnatio ⁊ dãna rõne iniuste inuasionis ⁊ occupationis ostendit̃ ꝙ est intentatum possessoriuz in quo ista ꝑprie est cõclusio. l. j. §. q aũt. ⁊. §. nõ solũ. ff. de vi ⁊ vi arma. Una autem pars cõclusionis ab alia declaratur. l. vtrum. ff. de peti. here. Bene facit tex. in. l. j. ff. de reb. dub. cum simi. ¶ Tertio hoc idez patet: q2 ipsemet actor in omnibus replicationibus suis declarat se possessoriũ intentasse: ⁊ in eo solo insistit: ⁊ ꝙ nõ audiatur pars aduersa super his exceptionibus ante restitutionem. Uerba autem libelli sunt intelligenda ⁊ declaranda ƀm intẽtionẽ libellantis. l. si quis intẽtione ambigua. ff. de iudi. cũ ibi not. Itẽ si op᷒ est impropriari debet vt intentio petẽtis saluetur. l. si olei. ff. locati. ⁊ in. l. sed si possessori. §. item si iurauero. ff. de iureiuran. cum vulgaribus. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ intentatũ fuit solũ possessoriuz recuperande. Sed posito ꝙ esset soluz petitoriũ intẽtatũ nõ põt negari quinetiaz possessorium fuerit intentatũ cũ cõis narratio cõcludat ad possessorium. Unde illa verba nauẽ restitui concludunt ad vtrũqꝫ. casus est clarus. ⁊ ibi dñs Anto. ⁊ Joan. de imo. in. d. c. cum ad sedez ⁊ maxime quia actor postea hoc declarat per. d. l. si quis intẽtione ambigua. Quinimo ex quo narrata sunt respicientia possessoriuz licet specifice ⁊ expresse tñ conclusum esse in petitorio: tñ si ꝓbatum esset in possessorio ꝑpter narrationẽ ⁊ clausulã iustitiã ministrari: d3 actor in possessorio obtinere: vt voluit no. Inno. quem sequit̃ Joan. cal. ⁊ do. Anto. ⁊ Abb. in. c. cum dilectis. de ordi. cogni. ¶ Ex qbus in proposito dico ꝙ potuisset simul intentari: ⁊ petitoriũ ⁊ possessoriũ recuperande: q2 nõ habent adinuicẽ repugnãtiã. l. cũ fundũ. §. si. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ est tex. in. d. c. cum ad sedẽ tradunt oẽs in. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. ⁊ ordinarij. C. de rei vendi. ¶ Secũdo dico ꝙ cũ constiterit primo de possessorio debuit prius super eo iudicari ƀm Cyn. in. l. incerti. C. de interdictis. ⁊ Inno. in. c. suborta extra de re iudi. ⁊ Barto. in. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acqui. pos. ⁊ Joã. and. in. c. pastoralis. de causa posses. ⁊ ꝑprie. ⁊ hoc quo ad libellum. ¶ Scḋo inuestigandũ est an verum sit qḋ referũt prefati insignes iuriscõsulti ꝙ instrumẽtuz vẽditionis factũ Petro de medicis ⁊ socijs de anno dñi. 1490. ⁊. 1491. est simulatum ⁊ nõ verum in quo faciunt magnum fundamentum hoc aũt conantur ostendere ex duobus. Primo quia vltimo instrumento venditionis est apposita clausula insolita apponi in huiusmodi ĩstrumẽtis. Uoluit eniz dominus venditor nõ teneri si nauis euinceretur ⁊ molestaretur occasione alicuius prede facte piratarum more per dictum venditorem cum dicta naui. quia noluit teneri propter Januenses cum qui
1 bus erat bellum: †appositio autem clausularum insolitarum arguit instr̃m simulatum vt voluit glo. ⁊ ibi Bald. Ange. ⁊ Pau. de cast. in. l. si quis sub conditione. ff. de cõdi. insti. Sed hoc fundamentũ est multum fragile. primo q2 falsum est ꝙ dicta clausula sit insolita naz de iure cõi approbatur cõuẽtio generalis ꝙ qs de euictiõe non tenetur. l. emptorez. in fi. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ff. de acti. emp. ⁊ p Bal. i. l. j. C. de peri. ⁊ cõmo. rei vendi. ¶ Preterea ⁊ scḋo ista clausula mani
2 feste arguit cõtractũ verũ ⁊ nõ simulatũ ista cõclusio ꝓbatur. †Naz ad hoc vt actus alienationis simulatus cẽseri debeat debet causa ti

moris ⁊ suspitionis apparere propter quam ad defensionem bono-
rum fiat alienatio vt declarat Barto. in suo cōsil. lxiiij. incipi. Pe-
trus nicole. ⁊ Barto. in. l. post cōtractum. ff. de dona. ⁊ per Pet. de
ancha. in suo consil. ccxxviij. sed in casu nostro non potuit dici quod
venditio fuerit simulata nisi ex eo quia venditor timebat Ianuenses
contra quos piraticam artem exercuerat ⁊ ideo partes in veritate
nullum contractum fecerint: sed venditio simulata fuit: ⁊ sic imagi-
naria ⁊ nulla iuxta. l. nuda cum glo. ff. de contrahen. emp. ⁊ in. l. ima
ginaria. ff. de reg. iur. ⁊ per Bar. in. l. emptor. ff. de aqua plu. arcen.
⁊ in. d. consilio qd incipit. Petrus nicolae. ¶ Sed si ista fuisset iten
tio partiuʒ pari mō reʒ tanꝙ propriaʒ magnificus ⁊ socij defendere
potuissent nauim. Nam si nō fuisset apposita illa clausula est ac si es-
set apposita. Igit nō dʒ contractū simulatū ostendere. Illa em̄ ar-
guunt simulationē que ostendunt nimiā cautelam iuxta not. ꝑ Bar.
⁊ Saly. in. l. emptor. C. plus vale. qd agit. Sed hec clausula nō indu
cit nimiā cautelā: qꝛ idē fuisset si nō fuisset apposita qn̄ cōtract⁹ fuis
set simulatus. Solēt em̄ secundū cōiter accidētia a qbus validum ē
argumentū in huiusmodi. l. neqꝫ natales. ⁊ ibi glo. C. de proba. facië
tes contractū simulatū id qd est cā simulationis tacere ⁊ tacite age-
re: ⁊ aliud exprimere: prout ēt dicit Bal. per illuʒ tex. in. l. ab anasta
sio. C. māda. facit. l. iiij. §. si ab ignoto. ff. de manu. ⁊ qd no. Bal. in. c.
beneficiū. si de feu. fue. cōtrouer. inter dn̄m ⁊ agnatū. ⁊ Io. mona. in.
c. auaritie. de electio. lib. vj. Sed in casu nostro expresserunt id quod
poterat esse cā simulationis: qꝛ timebat venditor nauiʒ molestari ab
his cōtra quos cum dicta naui piraticā artē exercuerat qꝛ venditor
declarat se nolle in dicto casu teneri volens īdemnitati sue prouide-
re: ⁊ sic palam ⁊ aperte contraxit ⁊ non simulate. Non enim tali clau
sula in cōtractu simulato opus erat. ¶ Quinīmo talis clausula fuit
cōueniens rōne negocij de quo agebat̃: qꝛ cuʒ venditor timeret ne di
cta de causa nauis sua auferret̃: ⁊ ipse cū ea essent in loco tuto noluit
dicte nauis amplius periculum subire. Sed hoc pacto vendidit vt
emptor periculum incurreret: hoc aūt non debet in huiusmodi casi-
bus videri īsolitū per id qd plene traditur in. l. sed si quis. §. quesitū
ff. si qs cau. ⁊ in. l. i. C. cōmo. ⁊ per doc. in. c. j. de cōmodato. Et maxie
qꝛ emptor nō habebat hoc periculum timere dicta de causa quia na
3 uis non erat ad hoc obligata † qꝛ lʒ bona piratarū possint a quocun-
qꝫ capi: vt in aut. nauigia. C. de fur. tamen illud habet locū quousqꝫ
durant pirate seu quando sunt piratarum tēpore quo capiunt̃: qꝛ q̄
litas adiuncta verbo debet esse tēpore verbi. l. in delictis. §. si detra-
cta. ff. de noxa. l. si tibi. ff. de testa. mili. per Barto. in. l. ex facto. ī pri.
ff. de vulga. ⁊ pupil. nam finita causa odij finitur odium: vt. l. titia. §.
vsuras. ff. de leg. ij. per queʒ tex. dicit ibi Iaco. de are. quem sequitur
Bart. ꝙ si statutum dicat ꝙ vxores rebellium non possint stare in
ciuitate: mortuis viris stare potuerūt: quia nō sunt amplius vxores
rebellium. Facit lex cui eorum. §. affinitates. ff. de postulan. ⁊ notat
Bald. in. l. cum accutissimi. C. de fideicom. Idem concludendum est
in casu nostro ꝙ bona piratarum capi possunt donec sunt in domi-
nio ipsoruʒ. Sed ipsis alienatis capi nō possunt qꝛ nō sunt amplius
pirataruʒ. Nec sunt hypothecata qꝛ licet Bal. in. l. furti. C. de fur. vi
deatur hoc dicere bonis vsurariorum quadam equitate canonica: tn̄
contrarium cōmuniter tenetur: vt voluit Io. and. in. c. ꝙꝙ. de vsu-
ris in. vj. ⁊ Hosti. ⁊ dominus Anto. ⁊ dn̄s Abb. in. c. tua nos. de vsu
ris. ¶ Cōprobant̃ predicta qm̄ illa distinctio habita in dicta clausu
la iunctis alijs obligationibus de quib⁹ ī instrumēto arguit verita-
tem contractus quoniaʒ ab his casibus de quibus ī clausula vēditor
non poterat nauim defendere: sed emptor sic ideo venditor de his te
neri: ⁊ emptor non curauit se ad illos casus obligare: sed quia vendi
tor sciebat ꝙ ob aliam causam ⁊ obligationeʒ nauis non poterat mo
lestari quin ipse defenderet extra illum casum se ad defensionem ge-
neraliter obligauit. Emptor auteʒ qui ex alijs causis vel quia nauis
non fuisset venditoris: vel quia fuisset alteri obligata: vel similibus
causis non poterit defendere voluit ꝙ iuxta naturam contractus vē
ditionis venditor ad defensionem. ⁊ de euictione teneretur iuxta ple
ne no. per Barto. in. l. venditores. ff. de ver. ob. Igitur vt dixi dicta
clausula non fuit insolita sed conueniēs ⁊ verisimilis negocio de quo
agebatur. Inspicimus autem qd est verisimile vt in regula inspici-
4 cimus: cum materia. de regu. iur. in. vj. † Nec vna clausula ⁊ cōiectu-
ra sufficiens est augendū cōtractum simulatum licet insolita quo ad
plenam probationem licet p̄sumptionem faceret ⁊ hoc est de mente
glo. in. d. l. si quis sub condi. ⁊ doct. eaʒ allegantium: ad hoc faciunt q̄
habentur in. c. ad nostram. ⁊ in. c. illo vos. de pig. Et per Bal. Pet.
⁊ Cy. ī. l. iij. C. plus valere quod agitur: nec simulatio est specifice ap
posita ⁊ allegata prout fieri debet iuxta ea que plene nota. ⁊ ponit
Barto. in. d. consi. qd incipit Petrus Nicole. Et Bald. in. d. l. ab
anastasio. C. mandati. cum simili. ¶ Ex quibus sine hesitatione con
cludendū est ꝙ dicta clausula cōtractum simulatū non facit. Immo
contractus talis iudicari debet qualis ex facie instrumenti apparet.
l. cum precibus ⁊ ibi no. C. de proba. ⁊ ꝑ Bal. in. l. rogasti. §. si tibi. ff.
si cert. peta. ⁊ Bald. in. c. j. §. si instrumentum de notis feudorum.
¶ Secundo principaliter conatur pars aduersa ostēdere simulatio

nem cōtractus ꝓpter alium contractum alias factū de dicta naui in
ter dictas partes quem ex multis conantur ostendere simulatum.
¶ Ex quo inferunt ꝙ contractus postea de nouo factus simulatus
censeri debet: ⁊ lʒ dn̄i referētes nō probent hāc cōsequētiam de prīo
contractu ad secundū vr̃ tn̄ ostendi posse tum rōne vicinitatis tem-
poris iuxta id qd habet̃ in. l. si ventri. §. in bonis. ff. de priuile. credi-
to. ⁊ per Bar. in. l. post cōtractum. Tuʒ ēt qꝛ alias cōtractū simula
tuʒ fecerūt argu. no. in regula semel malus. de reg. iur. in. vj. ⁊ ꝙ tra-
dunt de solito fenerari in. c. ad nostrā. de emp. ⁊ ven. Et qꝛ per prece
dentia declarantur sequētia. l. j. ff. de heredi. insti. l. titia. §. idē respō-
dit. ff. de ver. obl. Sed ꝓ certo ista cōsequētia est multum a remotis.
Nam si simulata sunt in primo contractu que arguunt contractuʒ si
mulatum non sunt in secundo contractu. Igitur de vno ad alium nō
est bonum argumentum: qꝛ ex diuersis non est bona illatio. l. natura
liter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. posses. l. inter stipulantem. §. sacrā.
ff. de verbo. obli. in verbo sed hec dissimilia sunt: ⁊ in. l. papinianus
exuli. ff. de mino. Nec ex hoc ꝙ partes fecerint vnum contractum si-
mulatum re arguitur sufficienter ꝙ in eadem specie contractus suꝑ
eadem re fecerint contractum simulatum sicut in simili dicimus in
vsurario ꝙ licet solitus sit facere contractus feneratitios simulatos
tamen non arguitur sufficienter ꝙ aliquis contractus sit feneratiti⁹
⁊ hoc solo nisi adsint alie sufficientes coniecture ꝯm Pe. Cy. ⁊ alios
in. l. iij. C. plus valere qd agitur. ⁊ per Canonistas cōmuniter in. c. ad
nostram. extra de emptio. ⁊ vendi. ⁊ in. c. illo vos. de pigno. ⁊ hoc ma
xime in casu nostro in quo ostēdit̃ vnus cōtractus tm̄. ⁊ nō consuetu
do prout in vsurario. Vna aūt hirundo non fecit ver. vt dicit Aristo
teles primo Ethicorū. Facit qd no. in. l. iij. C. de epis. audien. cū simili
bus. ⁊ fortius in casu nostro in quo arguit̃ de vno contractu suspecto
ex facie sui ⁊ alijs gestis ad contractum nō suspectum qd nullibi re-
peritur. l. illam. C. de collatio. ¶ Preterea primus contractus simu
latus dici posset arguit potius secundum contractum fuisse verum ⁊
non simulatum: nam in primo contractu non cōstat de vēditione: sʒ
solum confessio venditionis in secundo apparet vera venditio: con-
fessio autem est magis suspecta iuxta nota. in. l. si. C. de sponsa. ⁊ in. l.
qui testamentum. ff. de proba. ¶ Secūdo in primo est promisso pre-
cij soluendi: in secundo est actualis solutio: promissio autē est magis
suspecta sicut confessio. arg. eius qd habetur in. l. per diuersas. C. mā
da. ¶ Itē ⁊ tertio in primo fuit statutū p̄ciū. 2400. florenorū in se-
cundo. 2000. florenos. qꝛ quando vere emerūt Petrus de medicis
⁊ socij noluerūt emere pro tanto precio. Sed quando simulate nō cu
rauerunt de precij quātitate. ¶ Preterea ⁊ quarto qn̄ simulate fuit
gestus cōtractus nō curauit venditor teneri de omni casu euictionis
sicut tenebat̃ ex natura vēditionis: qꝛ vtiqꝫ in veritate periculū erat
suū. Sed qn̄ vere vēdidit voluit sue indēnitati ꝓuidere ꝙ nō teneret̃
de casu exp̄sso in secūdo ꝯctu quē timebat. Vn̄ ex p̄missis multū cla-
re ostendit̃ ꝙ secūdus cōtract⁹ fuit vere gestus neqꝫ hʒ aliquā suspi-
tionem sufficientē ad contractum simulatū: qꝛ ꝓpter appositionem
pacti de quo in dicta clausula cessat oīs timor ⁊ oīs suspitio. arguere
ergo de ꝯctu multipliciter suspecto ad cōtractum non suspectū pro
certo ē multū a remotis vt dixi. l. papinian⁹ exuli. ff. de mino. ¶ Cō
probantur predicta. Nam inter primum contractum ⁊ secundū fuit
maius tp̄s vnius anni ⁊ inter redditus nauis ex primo cōtractu: ⁊ se
cundum cōtractum fuit tp̄s duorū mensiū decursum ⁊ sic inter hos
cōtractus fuit tp̄is internallū. Unde ex gestis ante ꝑ interuallū tp̄is
nō pōt argui cōtractus simulatus ꝯm Bald. Alexā. Saly. Pau. ⁊
Moder. in. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ Bald. Ange. ⁊ Imo. in. l.
si quis cum aliter. ff. de verb. obli. ⁊ Bal. in. l. multū interest. C. si qs
alteri vel sibi traditur in. l. quorum. ff. de here. insti. cum multis simi-
libus. ¶ Ex quibus intrepide concludo ꝙ nedum sufficienter: sed
nedum presumptiue ostendit̃ scōm ꝯctum simulatū: ⁊ ꝙ rōnibus nō
probabilius moti fuerūt dn̄i referentes ad dicendum ꝯctum proba-
ri simulatum. ¶ Ex quibus inferendo in proposito nostro ꝯcluden
dū ē ꝙ ꝓbata est possessio nauis Petri de medicis ⁊ sociorum: quo
niam cum nauis possideretur a Ioāne vēditore: ⁊ in instrumento vē
ditionis fuerit appositum. Fuit translata possessio in emptore. l. quā
uis. vbi glo. ⁊ doc. ff. de acquiren. posses. ⁊ in. l. quod meo. vbi Bart.
in. l. celsus. ff. de vsucapio. ⁊ consequenter presumitur continuata ex
quo possessio allegatur vsqꝫ ad tempus spoliationis: vt est glo. ordi.
communiter approbata in. l. siue possidetis. C. de probati. ⁊ late po-
nunt dominus Anto. Abb. ⁊ alij in. c. cum ad sedem. de restit. spo. et
per Bar. ⁊ doc. ī. d. l. celsus. ⁊ sic ꝓbata possessione ⁊ ꝓbata spoliatio
ne q̄ ex ꝯfessionib⁹ partis ostēdit̃ ⁊ ꝑ testes examinatos ī terra trapa
ni: q sup cā spoliatiōis ibi examinati poterūt etiā parte nō citata ꝯʒ
Bar. in. l. ij. C. de naufra. li. xj. Seqt̃ ꝙ Petr⁹ ⁊ socij ante oīa sunt re
stituēdi ad nauiʒ qn̄ oīa alia remedia cessarēt remedio canonis. c. rei
tegrāda. iij. q. j. ⁊ tradit̃ plene in. c. cū ad sedē. ⁊ in. c. sepe. de resti. spo.
¶ Preterea ēt ex alio ꝓbat̃ possessio nauis Petri ⁊ socioꝝ. Nā hoc
deponit vni⁹ ex testibus ꝑtis aduerse suꝑ interrogatorijs cui⁹ ꝑsona
est approbata a ꝑte aduersa iuxta. l. si qs testibus. C. de testi. q dicit
ꝙ tēpore occupationis Andreas Biacinus patrono negabat dictā
nauim

nauim nomine Petri & sociorum: & sic probatur possessio Petri & sociorum: quia is dicitur tenere & possidere cuius nomine possidetur. l. quod meo cum ibi no. ff. de acq. pos. Ista probatio coadiuuatur per testes examinatos in terra trapani in qua primum potuerunt examinati super spoliatione nauis & quis dicta naui fuerit spoliatus & quis erat patronus tunc dicte nauis: qui testes potuerunt examinari parte non citata attento periculo quod a loco vbi poterat iustitia haberi multum distabat nec possent postea dicti testes examinari vt voluit Bart. notabiliter in. d. l. ij. C. de naufra. lib. xj. quem refert & sequitur Ludo. roma. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. xij. & liiij. fallen. ex cuius dictis posset dicta opinio seruari & comprobari. Bene facit tex. in. c. j. ne sede vaca. li. vj. & quod pulchre no. Bal. dicens se consuluisse in. l. ius ciuile. ff. de iusti. & iu. ¶ Confirmatur hoc idem quia patronus dicte nauis asseruit tempore capture se tenere & trafigare nomine petri & sociorum: ex quo etiam est presumptio quod possidebatur a petro & sociis per ea que habentur. l. ij. C. vbi in rem actio. facit gl. l. si in rem. §. tignum ff. de rei ven. ¶ Confirmatur hoc idem per testes examinatos in ciuitate pisanum: & licet testes fuerint examinati parte non citata tamen talis examinatio excusari potest ex eo quia iminebat necessitas parui temporis. Item discrimina viarum propter bellum: & attenta distantia loci. Unde quia periculum est in mora: quia foret etiam postea tempore debito non fuissent reperti potuerunt examinari parte non citata. arg. eorum que dicunt Host. & Jo. an. i. c. quoniam frequenter in prin. extra vt li. non conte. & sequitur do. Abb. i. c. ij. i. iiij. col. de testi. & quod propter periculum in mora valeat talis examinatio consuluit Pe. de anc. in consi. cclxxij. incip. Ex predicta facti narratione. & in consi.
5 cccc xxx. & tradit Do. post Host. i. c. j. de homi. li. vj. ¶ † Confirmatur quia & si examinatio facta parte non citata non probaret: tamen facit argumentum Unde dicunt Hosti. & Lap. in. d. c. j. de homicidio in. vj. quod si lex vel statutum non exigit plenam probationem: sed contenta sunt solis argumentis sufficit testes examinare sine partis citatione: & illos sequitur Domi. in. d. c. j. §. fi. in. iiij. col. arg. autem dicuntur perspicue presumptione secundum Inno. in. c. cum in diocesi. de vsuris. facit quod no. Bal. in. l. ea quidem de accusa. Unde licet singula non sufficerent tamen omnia simul iuncta probant: quia que non prosunt singula multa iuuant secundum Bar. & ordina. late in l. admonendi. ff. de iureiur. Et pro certo nisi velimus nos ipsos decipere omnia ista inducere debent iudicem ad perfectissimam credulitatem.
6 † Illa autem dicitur sufficiens probatio que iudicem ad credulitatem inducit quia virtus probationis arbitrio iudicis ponderatur & iudicatur an sit sufficiens l. iij. §. tu magis scire potes. ff. de testi. & in. l. quinquaginta. ff. de proba. Unde dicit eleganter do. Pau. de cast. in. l. admonendi. ff. de iure iuran. quod licet testes singulares non probent tamen si ex illis iudex in credulitatem deducitur potest illis plene fidem adhibere licet iudices capitosi credere nolint: & hoc idem exclamat Pau. de ca. in. l. lucius. ff. de his que nota. infa. & dicit hoc velle Bar. ibi vbi vult quod licet testes sint contestes, tamen ex aliquibus potest iudex moueri ad non credendum ita pariter econtra si non sunt contestes dicit Pau. iudex potest se mouere ad credendum ¶ Probata igitur possessione succedit conclusio de qua supra: quia probata est spoliatio: & consequenter pronunciari debet nauis possessionem restituendam esse. ¶ Sed restat respondere ad duo in quibus se fundant domini referentes. Primum est quia quod non ostenditur quod Joannes cambij sit socius vel institor societatis Petri & sociorum in ciuitate Pisarum quod erat probandum vt possessio quereretur Petro & sociis allegant ea que dicit do. Alex. in consi. clxxxvj. in. ij. vo. Unde non fuit possessio acquisita: Petro & sociis cum non constet quod ante apprehensionem possessionem per alium. Petrus & socij ratificauerit. ar. l. cum sciens seruus in fi. ff. de acq. pos. al leg. do. Alex. in consi. ix. i. j. vo. incip. Uisis accutissimis dubitationibus in xj. col. vnde non probata possessione petri & sociorum non competit possessorium recuperande put tamen do. Ant. alleg. Dominos de rota in. c. cum venissent. extra de restit. spo. Sed ad hoc respondeo in primis quod immo Jo. cambij probatur socius & institor hic pts per plura instrumenta per quibus cum sint plura presumuntur quod verum contineant vt dicit no. bal. in. l. optimam arg. glo. ibi. C. de contra hen. & commit. stipu. & sic donec probetur contrarium standum est istis instrumentis. ¶ Secundo respondetur quod non solum Jo. cambij emit tanquam socius & institor: & sibi tradita fuit possessio recipienti nomine petri & sociorum. Sed etiam predicta omnia tabellio recipit nomine Petri & sociorum. Unde cum per tabellionem queratur vtilis ignoranti sine cessione secundum Barto. in. l. non quasi. ff. rem pu. sal. fore. & Barto. in. l. non enim. ff. de adop. & sequitur ibi Bar. dicens quod totus mundus ita obseruat. Igitur etiam quesiuit possessionem ignoranti que facilius queritur quam actio & obligatio. l. ea que
7 ff. de acqui. rerum domi. & dicit no. Barto. in. l. qui mihi in fi. quod † ideo per procuratorem acquiritur possessio domino ignoranti & non actio quia possessio facilius per liberam personam queritur. Igitur si acquiritur ignoranti actio per notarium fortius & possessio. ¶ Tertio & vltimo respondeo quod probatur ratificatio petri & sociorum ante apprehensionem nauis. Nam probatur per vnum testem partis aduerse & per alios testes examinatos in terra trapani quod nauis quando fuit capta erat ibi pronus Andreas Biaci nus nomine petri & sociorum. Unde presumitur quod fuerit positus a petro & sociis ex precedenti causa emptionis. argu. l. ij. C. de acqui. pos. & l. quendam mulier. ff. de rei vendi. & tradit Bar. in. l. celsus. & in. l. cum solus. ff. de vsuc. Ex quibus concluditur non obstare dictam obiectionem. ¶ Secundo quod obijcitur per dominos referentes est quod in capitulis treugue continetur quod neutra partium possit piratas receptare: nec eis aliquam commoditatem prestare. Sed domini Florentini sciebant venditorem esse piratam quem receperant Item habuit commoditatem pretij nauis que dicitur vendita. Item vendendi que si non fuisset vendita potuisset capi a quocunque iuxta no. per Bald. & Saly. in auth. nauigia. C. de fur. Unde ex quo dicti Florentini venerunt contra treuguam: non videtur quod debeant gaudere beneficio treugue nec quod eis esset seruanda: quoniam qui in legem committit legis beneficio gaudere non debet. l. fi. §. & si perfectam. C. de iure delibe. Nec etiam pacti: & conuentionis. l. cum proponas. C. de pac. Nam etiam vno capitulo non seruato tota conuentio non est seruanda vt per Bal. in. l. pacta conuenta. ff. de contrahen. emp. voluissem videre capitula treugue que non vidi. ¶ Item quod sunt probata in processu necessaria ad ostendendum id quod affirmant per quod dicunt ventum esse contra treuguam. Sed istis omissis ad hanc obiectionem respondeo dupliciter: vel quod non ostenditur ventum esse contra treuguam Uel quod posito quod ostenderet ventum esse contra treuguam: tamen Januenses contra treuguam venire non poterant. ¶ Primum probatur: quia posito quod probaretur ipsos receptasse dictum venditorem ipsum receptauerant ante treuguam cum pleno saluo conductu: & existente bello inter Januenses & Florentinos vnde non dicuntur receptasse sed bene receptatum tenuisse & habuisse arg. eius quod no. in. l. iij. in prin. ff. de acq. pos. & eius quod habetur in. l. semper
8 §. hoc interdictum. ff. quod vi aut clam. quoniam hoc receptare est quid facti nec quod ab animo dependet. † Igitur aliud est receptare & receptatum habere vt declarat notabiliter Bar. in. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. Et sequuntur communiter doc. ¶ Preterea & secundo dictum capitulum factum censetur respectu piratarum qui artem tunc exercent ne possint mediante receptione damna inferre & ita fuit partium intentio & ad hunc finem tendunt: que intentio in primis seruanda est. l. cum mulier. cum ibi not. ff. sol. ma. Sed in casu nostro Joannes post treuguam nunquam talem artem exercuit igitur
9 non includitur in. d. c. ex mente partium. ¶ † Preterea & tertio ille qui tenetur ex receptatione non tenetur si illam sine culpa: & coacte fecit vt dicit Bal. in. l. delictis. in prin. ff. de noxa. & Ludo. roma. in. l. j. §. si meo. ff. ad sille. Sed Florentini hoc coacte fecerunt post treuguam quia dederant fidem & publicum saluum conductum quem seruare tenebantur: vt in. l. j. & ibi not. ff. ad. l. iul. maie. Igitur & maxime cum postquam receptauerunt eum nunquam exercuit artem piraticam & sic nullum damnum potuit inferre Januensibus: & si ab eo empta fuit nauis qua mediante exercebat artem piraticam de hoc conqueri non possunt: quia nullam commoditatem prestiterunt qua mediante dictam artem facilius exercere posset. Immo inimico modo abstulerunt quo poterant Januenses offendi dando pecuniam qua sine armis offendi non poterant. Unde potius domini Florentini ex hoc premium consequi deberent. Igitur non debent damno affici potuisse. argu. eius quod habetur in. l. siue hereditaria. ff. de neg. gest. & in. l. si cui. ff. ex qui. cau. maio. & in. l. si tutor. de suspec. tuto. & notatur in. c. peruenit extra de fideiusso. ¶ † Secundo vero probatur quia
10 quicquid sit in alijs conuentionibus, ista est natura treugue quod licet ab vna parte treugua sit rupta: tamen altera pars illam corrumpere non potest sed seruare tenetur licet secus sit in pace: hoc fuit originale domini Uincentij. in. c. inter verba. x. q. iij. Idem voluit Archi. in. c. illi qui. xxiij. q. iij. & Joan. and. & post eum dominus Anto. in. c. peruenit. de iureiuran. Idem Joan. and. in addi. specu. in rub. de treugua & pace quem sequuntur Ange. & Pau. de cast. in. l. qui seruum. ff. de verbo. obliga. Ubi Jmola dicit quod de consuetudine seruatur & hanc viam & consuetudinem sequuti sunt domini Florentini & Januenses Nam in quodam. c. treugue quod incipit. Item ciascuna di esse parte per casone de le offese. In quo disponitur quod offensus petere possit restitutionem damni prout in. d. c. disponitur. & quod treugua remaneat firma. Unde licet fuisset contra treuguam ventum non dicitur rupta nec per hoc altera pars potest venire contra treuguam. ¶ Ex quibus patet dominos iudices referentes minus bene retulisse. Multa alia que in processu adducuntur alias fuerunt soluta: etiam apparent soluta: per dominos Aduocatos patronos cause. ¶ Ex quibus puto partes illustrissimi domini Ludouici esse in pronunciando bene fuisse recursum per. M. Petrum de medicis & socios: & male per primos iudices fuisse pronunciatum & partem aduersam condemnare ad restitutionem possessionis nauis cum omnibus ablatis & omnibus damnis expensis & interesse prout fieri debet contra violentum possessorem. l. j. §. cum autem. & §. non solum. ff. de vi & vi arma.

Laus deo. Bartho. soci. &c.

Summarium.

¶ An bona Cardinalium presumantur acquisita ex proprijs pecunijs Et postea subditur de viribus cuiusdam donationis facte cum potestate reuocandi vt in casu an confirmet aditione hereditatis.

1 Quesita per prelatum videtur quesita ex bonis & redditibus ecclesie.
2 Quesita ex simplici prebenda in ecclesia sunt propria ipsius prelati.
3 Clericus beneficiatus habens patrimonium proprium potest viuere de redditibus ecclesie & dare bona patrimonialia suis consanguineis.
4 Prelatus quando retinet bona ecclesie & nomine proprio dicitur esse in culpa.
5 Computatio fieri debet secundum quantitatem patrimonij & redditus ecclesie subtractis expensis.
6 Donatio facilius permittitur prelato quam testamentum.

7 Relatiuum: quis vel qui: positum sine copula restringit precedentē dispositionem.

8 Relatiuū: quis vel qui: iunctū bonis descriptis ⁊ sic certis speciebꝰ ⁊ corporibus nō ponit̄ restrictiue sed demonstratiue.

9 Donatio fieri nō pōt sine translatione dñij cū donatio sit doni datio

10 Mandans si hꝫ notitiaꝫ reuocationis aditio hereditatis inducitur.

11 Jus illorum qui veniunt ad causam motam contra alium defendendo regulatur quo ad executionem iudicij ſm ꝙ regulatur ius principalis litigatoris.

12 Venditor comparens potest cōpromissuꝫ petere: qꝛ potest allegare defensiones ex persona propria.

13 Conuentus quando habet ius in re quia feudatarius vel empbiteota ⁊ clericus nominatus venit voluntarie ad defendendum tunc interuentu persone clerici non debet fieri deterior cōditio agētis.

14 Clericus nominatus a layco in iudicio pōt forum declinare ⁊ alterare iudiciū de persona in psonam.

Consilium .xcj.

¶ Dominus labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectū.

Casus super quo consilium postulatur talis est. Reuerendus dñs Cardina. Papiēsis ti. donationis inter viuos donauit irreuocabiliter ita ꝙ ex causa ingratitudinis reuocari non posset in plena forma domino Christophoro nepoti suo nonnulla bona empta per eum Cardinalem in ciuitate ⁊ territorio Senensi: que bona in dicto instrumēto donationis asseruit se emisse de proprijs pecunijs acquisitis in officijs p euꝫ habitis ⁊ gestis reseruato vsufructu ⁊c. Reseruata ēt pfato dño Cardinali facultate ⁊ ptāte apponēdi in supradicta donatiōe qñcūqꝫ: ⁊ quotiēs seu quatenꝰ sibi placuerit ēt in absentia pfati dñi Christophori ipso iscio ⁊ absqꝫ ipsius ꝯsensu vel suoruꝫ heredū aut successorū quascūqꝫ ꝯditiones modos limitatiōes modificatiōes resolutiōes deuolutiones: ⁊ sub aliquo euētu dictarū rerū donatarum aut ptis ipsaꝝ trāslationis in aliū de qbus eidē dño Cardinali videbitur: qs si cōtigerit apponi iseri vel addici in futurū exnūc put extūc ⁊ extūc put exnūc illas iserit apponit ⁊ addicit: ⁊ p iserta appositis ⁊ adiecta hēri voluit ⁊ mādauit i pricipio medio ⁊ fine pñtis ꝯtcꝰ ⁊ instrumenti: ⁊ si eidē dño Card. videbit̄ reseruat sibi ptāte reuocādi dictā donationē in totū vel in partē expsse hoc acto ꝙ qñcūqꝫ fuerit reuocata: intelligit̄ ex iusta ⁊ rōnabili cā reuocata: nec sit opus allega. Sꝫ solus motus animi sui sit ⁊ habeat̄ p iusta cā reuocādi nec possit p dictū Christophorū aut eiꝰ hrdes aliqd in ꝯtrariū allegari dici obici vel opponi quouismō adeo ꝙ intelligat̄ ptāte donationē habere hāc ꝯditionē annexā ⁊ onus ppter dictas reseruationes vt i oī ⁊ toto p dictū Reuerēdissimū siue iter viuos siue in vltima volūtate ⁊ quocūqꝫ tpe de pdicta donatiōe seu parte eiꝰ seu bonis in dicta donatiōe ꝯtentis aut pte dictorū bonorū eē mutatū annullatū correctū aut qūocūqꝫ dispositū exnūc put extūc: ⁊ extūc put exnūc dicta donatio debeat solū: ⁊ dūtaxat hēre effectū ſm ipius dñi Cardi. mutatiōnē annullatiōnē correctiōnē seu dispositiōnē sine aliq̄ exceptiōe ⁊ nō aliter vel alio mō semp intelligēdo: vt in ea parte in q̄ nō foret per dñm Cardinalē mutatū annullatū correctū. vel aliter dispositū habeat dicta donatio plenū effectū stantibus firmis reseruationibꝰ supradictis in oībus partibꝰ ⁊ virtutibꝰ suis de q̄ donatione cū clausula cōstituti ⁊ alijs clausulis cōsuetis cōstat instrumentū cōfectū ō anno dñi. 1468. die. xvij. Octobris. demū ō anno. 1470. die. xvj. Octobris. Jdē Reuerēdissimus dñs Cardinalis donauit plura alia bona cū eisdē narrationibꝰ reseruationibꝰ ⁊ clausulis put fecerat i prima donatiōe. ¶ Presupponit̄ ēt in facto lꝫ illa nō ostēdant̄ ꝙ prefatꝰ Reuerēdissimꝰ dñs Card. dū viuebat similiter reuocauit dictā primā donationē: nō disponēdo aliter de dictis bonis donatis primo loco: ⁊ demū intestatus mortuꝰ ē. ¶ Presupponit ēt i facto ꝙ post mortē dicti dñi Cardinalis pdicta bona primo loco donata fuerunt occupata p camerā apostolicā tanquā bona dñi Cardinalis: ⁊ pertinentia ad camerā: ⁊ demū titulo vel donatiōis insolutū: vel vēditionis in quēdaꝫ trāslata q̄ per euꝫ impresentiarū possident̄. ¶ Presupponit̄ ēt ꝙ post mortē dñi Cardinalis de anno. 1480. ⁊ die. xij. Julij prefatus Christophorus postea dominus Christophorus factus fecit suos procuratores Blasium de turchis ⁊ Marianū de cistis specialiter ad donādum titulo donatiōis irreuocabilis iter viuos dñe Cōstantie sorori sue: ⁊ suis successoribꝰ: ⁊ Blasio eiꝰ marito possessiones in fine instrumenti descriptas pecuniarū summas et bona alia mobilia cū suis annexis quas tūc possidet de pñti: ac possedit in qbus ⁊ ad q̄ ⁊ in iuribus ⁊ pertinētijs suis ius sibi qūolibet cōpeti cōsistentes ⁊ cōsistentia in locis infrascriptis q̄s ⁊ que reuerēdissimus dñs Cardinalis eidē dño Christophoro donauit prout de donatiōe dixit cōstare manu Sermini ⁊c. Ad habendū ⁊c. reseruato vsufructu ⁊c. cū clausulis cōsuetis. ¶ Subdit̄ postea isto mō. Bona aūt de qbus supra fit mētio q̄ ipse dñs Christophorus possidet: sunt hec. Et narrant̄ bona q̄ tunc dictus dñs Christophorus possidebat. ⁊ q̄ hodie possident donatarij dicti dñi Christophori. ¶ Demum illis enarratis subditur in dicto instro. Jtē infrascripta bona i quibꝰ ⁊ ad que ius sibi cōpetere asseruit sunt videlꝫ imprimis. Una domus ⁊c. Et enarrātur bona cōtenta in donatiōe quā reuocauerat qꝛ tunc nō possidebat sed occupata fuerūt p cameram apostolicam. ¶ Demuꝫ subdit̄ in fine. Et generalr̄ oīa ⁊ singula iura q̄ ipsi dño Christophoro cōstituenti rōne prefatoꝝ bonoꝝ vel dependentiū ab eisdē cōpetunt cōpetierūt vel cōpetēt actiōes reales ⁊ psonales vtiles ⁊ directas mixtas tacitas ⁊ expssas anormalas cōuentionales ⁊ pretorias ac pignoꝝ obligatiōes: ⁊ alias quascūqꝫ sibi ac in ipsis bonis ⁊ dependentibus cōpetētia ⁊ ptinentia. Postea pcuratores immediate fecerūt donationē iuxta tenorē suprascripti mādati quā donationē dictus dñs Christophorus postea ratificauit. ¶ Presupponit̄ etiā in facto ꝙ post donationē pdictā ⁊ dictā ratificationē dictus dñs Christophorus tāꝙ nepos ex fratre ⁊ primior adiuit hereditatē dicti dñi Cardinalis. ¶ Postremo psupponit̄ ꝙ pfatus reuerēdissimus dñs Cardinalis Papiēsis tpe Pij. ij. fuit secretariꝰ: ⁊ demū habuit legatiōes ⁊ ex beneficijs multis q̄ habuit multo maiorē summā acqsiuit ꝙ sit pciū oīm dictoruꝫ bonorū donatorū prefato dño Christophoro. Jtē vsqꝫ ad tps dicte donatiōis nūꝙ habuit redditus bñficioꝝ: ex qbus attenta dignitate posset expensas facere Jmmo ppter has vltra redditus capelli papa multo tpe dedit sibi p expensis ducatos centū singulis mēsibus. Jtē tpe mortis dimisit bona estimata mille quadringētoruꝫ ducatorū. ⁊ bona non ascendūt ad estimationē mille ⁊ ducentorū ducatorum. ¶ Jmpresentiaruꝫ vero reperit̄ ꝙ quidā Jo. Frācīscus Lucēsis possidet dicta bona donata a pfato Card. nepoti suo: quorū bonoꝝ donationē reuocauit q primior asserit se habere donationeꝫ a camera apostolica seu ab hospitali sancti spiritus vrbis rome: quibus stantibus de pluribus cōtingit dubitari. ¶ Primo an bona pdicta de quibus agit̄ presumātur acqsita ex pprijs pecunijs acqsitis in officijs seu ex beneficioruꝫ pecunijs. ¶ Secundo posito ꝙ censeant̄ quesita ex pecunijs quesitis in officijs. An potuerit illa donare ita ꝙ donatio sortiatur effectum: si illius asserta reuocatio nō ostendit̄. ¶ Tertio posito ꝙ asserta reuocatio ostendat̄. Utrū si nō ostendit̄ primior in illis bonis dominus Christophorus nepos ex fratre ab intestato successerit tāꝙ heres dicti dñi Cardin. ¶ Quarto an dicta bōa seu ius ad dicta bona venerit i mādato facto a dicto dño Christophoro nepote suo ex quo tunc non erat heres dñi Cardi. ¶ Quinto an p dictā donationeꝫ posito ꝙ includant̄ hereditatē dñi Cardi. adiuisse dicat̄. ⁊ sic donationem valuisse. ¶ Sexto an mediante aditione hrditatis videatur dicta donatio cōfirmata. ¶ Septimo ⁊ vltimo si conuenti denūcianti litem moram camere vel hospitali: ⁊ suscipiant defensionem possint iurisditionem iudicis declinare. ¶ †Capiendo primum cōsultationis articulum pro ecclesie vigore videt̄ ꝙ in dubio quesita p prelatum videantur his quesita ex bonis ⁊ redditibus ecclesie vt pbatur in .c. j. vbi do. Abb. extra de testa. ⁊ in .c. j. ⁊ ibi not. de pecu. clericorum tenet Jo. an. quem sequunt̄ cōiter doc. in .c. ij. eod. tit. ⁊ glo. Bald. ⁊ doc. in aut. licentiā. C. de episco. ⁊ cleri. ¶ Cōfirmatur hoc in casu nostro triplici alia presumptione. Prima qꝛ nō dicit̄ constare ꝙ ante pmotiōnē ad epatum hēret bona patrimonialia p ea que no. Joan. an. in .d. c. ij. cum quo transeunt cōiter doc. vt ibi dicit dominus Abb. ⁊ sequit̄ Bald. in. d. auf. licentiam. Et propter hoc dicit ibi Albe. de rosa. ita fuisse iudicatū Mediolani in causa domini Cardi. pergamēsis: ita ēt fuit cōsultū in dño Francisco patriarcha Padue vt refert do. Cardina. in .c. cum in officijs. de testamentis. ¶ Secunda presumptio quia tenuit bona ecclesie. ⁊ propria communia ⁊ permixtim sine aliqua confectione inuentarij. argu. eius qd habetur in .c. sunt manifeste. xij. q. j. ⁊ vt concludunt pleriqꝫ prout recitat Joan. de imo. in .c. vt vnusquisqꝫ. de pecu. clericorum. ¶ Tertia est quia ecclesia reperitur in possessione: vt in .c. j. de pecu. clerico. ſm Jo. an. ⁊ docto. in. d. c. ij. eod. titu. ⁊ hec sunt in effectu que in contrarium adduci pñt. Sed tamen in casu nostro cōsiderata facti contingentia contrarium indubitanter ꝯcludendū esse arbitror ⁊ res caret probabili dubitatione. Et in primis pro fundamēto ⁊ clara decisione premitto duo. ¶ Primum est ꝙ acquisita ex officijs puta ex officio secretarie legationis ⁊ alijs officijs que ēt per seculares exerceri solent indubitanter erant propria dñi Cardina. ⁊ de eis ad libitum disponere poterat ſm Hosti. ⁊ communiter docto. in .c. qꝛ nos extra de testa. de quibus non extant docto. Jteꝫ idē dicendum est sine dubio de pecunia quesita per euꝫ: quia continuo erat iuxta latus pape Pij cuius erat secretarius: ⁊ a quo fuerat creatus Cardinalis propter quod verisimiliter multum lucratus fuit ex donis sibi factis ab illis qui medio suo gratiam a papa obtinebant arguendo a communiter accidētibus. l. neqꝫ natales. C. de probatio. ⁊ prout experientia docet que est rerum magistra. in .c. ꝙ sit de electioni. in .vi. Jsta conclusio probatur: qꝛ fuit acqsita per amicitiam pncipis: ⁊ ex donationibus sibi factis intuitu persone ad hoc bonus text. in autē. licentiam. in verbo: aut amicorum dono. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ patebit ex his que statim dicam. Quinimmo idem dicendum est in acquisitis intuitu ordinis vel dignitatis ecclesiasticalis ita ꝙ non intuitu ecclesie

clesie bm Host.τ Jo.an.in.d.c. quia nos quos sequuntur do. Ant. do.Cardi.Pe.de an.τ Jo.de imo.τ sic idem cōcludendū est in quesitis ratione capelli Cardinalatus singulis annis q̄ rōne dignitatis τ non ecclesie sunt quesita ita tenent etiā Host.τ Joan.an.in.d.c. cum in officijs.vbi idem sequitur do.Abb. Idem Host.τ Jo.an.in c.requisisti.eo.ti.τ elegans doc.Henricus Boic.in.c.si quis.de pecu.cle.volunt enī φ quesita aliter q̄ intuitu ecclesie sint ꝑpria ipsi⁹ clerici.Ita φ excipiātur tanq̄ non quesita intuitu ecclesie bm Imo. in.d.c.cum in officijs:ita ēt tenet Jaco.but. in auē. presbyteros.τ in l.sanctio sancta.de episco.τ cleri.τ Bal.τ Saly.in d.auē. licentiam Idem domi.in.c.presenti.de offi.ordina.lib.vj.τ domi.Abb. in repetitio.c.cum esses.extra de testamē.in.ij.q.principa. ¶ Confirmatur ista opi.nam quesita ex simplici prebēda in ecclesia sunt propria ipsius prelati:ex quo non habet aliquam administrationē bm Jo. and.do.Anto.τ alios in.c.ij.de pecu.cleri. Igitur idem dicendū est in questis singulis annis dicto domino Cardinali qui videtur illa ꝑcipere rōne officij τ propter assistentiam summi pontificis: fortius in pecunijs sibi datis ex liberalitate a summo pontifice: τ cum ista opi.concurrit communis obseruantia vt refert solennis doctor dñs Nicolaus de vbaldis de perusio auditor rote in suo tractactu successionis ab intestato in fin.tractatus successionis ab intestato clericorū
3 Igitur minime sunt mutanda.l.minime.ff.de legibus. ¶ †Secundum quod presupponitur est φ clericus beneficiatus habens patrimonium propriū τ qui sibi lucratur potest viuere de redditibus ecclesie τ reseruare alia bona consanguineis suis τ dare:quia qui altari seruit de altari viuere debet.c.cum bm Apostolum de preben.ita tenet Inno.in.c.eps.de preben.quem sequitur Host. τ communiter docto.τ dicit ibi dominus Abb.quod omnes scribentes sequuntur. Idem Jo.de ligna.in.c.gratia.de rescrip.in.vj.τ Archi.in.c. statutum.de rescrip.eo.lib.τ Jo.de fantucijs τ Archi.in.c.clerici.in.q.ij. τ Lauren.τ Archi.in.c.illi autem.xij.q.j.multum late disputat dominus Abbas.τ respōdet ad omnia cōtraria in sua solēni disputatione que incipit.Titius clericus τc. ¶ Quibus premissis ostendit euidenter φ dicta bona ꝑsumi debent empta ex bonis acq̄sitis pecunijs ipsius dñi Cardinalis. Imprimis quia ipse dñs Cardinalis asserit se emere de propria pecunia acquisita ex officijs suis. cuius assertioni standū est.hoc ꝓbaē ex his q̄ dicit dñs Anto.τ sequitur Jo. de imo.in.c.vnusquisq̄.de pecu.cleri. q̄runt enī si reperitur rectorem ecclesie mutuasse pecuniam nomine ꝑprio an presumatur dicta pecunia quesita noīe ecclesie τ concludunt in dubio φ sic nisi ꝓbetur φ habeat bona tpe ꝓmotionis vel φ erat talis ꝑsona q̄ licite poterat acquirere puta rōne aduocationis vel lecture.q̄ tunc ꝑsumitur pro ꝓpria τ dicit Imo.menti tenendū.Sed ita pūctualiter contingit i casu nr̄o q̄ do.Card.multa potuit querere ex officijs τ ex causis supra in pūcto enarratis τ emit noīe ꝑprio.Itē ꝯcludendū est φ ex propria pecunia quā verisimiliter vt propriam acq̄sivit. Quinimo i casu nostro nō solū emit noīe ꝑprio.sed ēt asseruit se emisse ex pecunia acquisita ex officijs τ pecunia ipsius dñi Cardi.qd̄ est multū ponderandum cū ꝑsumendū sit maxie ex tali assertiōe qd̄ iuris disposi. nō ignorauit.iuxta.l.leges.C.de legi. Item φ nō fuit immemor salutis eterne iuxta illud qd̄ enim prodest hōi τc. τ sic dicendum est φ nō asseruerit contra conscientiam facit.l.merito.ff.pro socio. ¶ Confirmantur premissa scdo.nam vt dicit Inno.in.d.c.cum in officijs.τ sequuntur ibi dominus Anto.τ doc.iudex ex presumptionibus arbitrari debet an talem pecuniam potuerit querere ex proprijs redditibus τ lucris an vero ex bonis eccl'ie ꝯsiderādo qualitatem lucrorū τ reddituum ac expensarū τ ita ēt tz Bal.in.d.auē.licētiā. Cū ergo in casu nostro attenta sua dignitate redditus ex beneficijs nō habeat magnos.sed ex officijs τ donis sibi a papa τ propter eius amicitiam verisimiliter multo maiorē pecuniam lucratus fuit. Iudex ergo itrepide iudicare debet talia bona ex propria pecunia empta fuisse.
4 ¶ Confirmatur τ tertio ista opi.quādo prelatus retinet bona eccl'ie τ proprio nomine prout fuit in casu nr̄o prelatus dr̄ esse in culpa vt in.c.sunt manifeste.xij.q.j.τ ideo tunc ex bonis ecclesie τ ꝑprijs presumuntur quesita si facultates vtriusq̄ patiuntur bm Inno.in. d.c. cum in officijs.τ sequitur dñs Abb.in.d.repetitione.c. cum esses.in ij.q.princi. Item videreē dicendum φ viderentur quesita ex bonis vtriusq̄.Sed in casu nostro duo cōcurrūt propter q̄ ꝑsumi debeant quesita ex proprijs. ¶ Primū quia redditus ecclesie hoc nō patiebantur. ¶ Scdo quia lz bona quesita ꝑsumanē ex bonis vtriusq̄ ipe in morte multo maiorē quātitatē reliqt. q̄ pecunia qua emit dicta bona fuit.xj.milium ducatorum vel circa τ ipse dimisit bona estimata.xiiij.miliū ducatorū vel circa. Unde constat φ ex q̄sitis voluit ꝑ parte emere bona ꝑpria:pro parte dimittere ecclesie τ ꝑ maiori pte τ sic dicta bona quesita separare. ¶ Postremo ista opinio probaē rōne multū cōcludentissima τ ineuitabili. Nā in puncto ꝑsupponiē φ fructus τ redditus beneficioꝝ attenta sua dignitate nō erant sufficientes ad expensas necessarias τ conuenientes τ ideo multo tempore etiam ante tēpus donationis vltra reddit⁹ pilei. Sūmus Pontifex pro expensis dabat sibi ducatos centum singulo mense. Cū ergo supra cōclusum fuerit φ ꝑlatus pōt de redditib⁹ ecclesie viuere τ ꝑ ꝑprios redditus reseruare successorib⁹ suis.seqtur φ deductis expensis dicta pecunia nō pōt dici q̄sita ex redditib⁹ ecclesie sz ex officijs τ alijs ꝑprijs lucris τ hāc ꝯsideratiōnē in hac q̄ōne faciūt dñs Card. τ Jo.de imo.in.d.c.cū in officijs.τ ēt dñs Abb.τ latius i.d.c.cū esses
5 † Ubi dicit φ subtractis necessarijs dz fieri cōputatio scdm quātitatem patrimonij τ redditus ecclesie.allegat Inno.in.d.c.cū i officijs τ Jaco.de raue.in dicta auē.licentiā.Itē subtractis necessarijs expēsis in casu nostro nedum verisimiliter sz necessario cōcludiē φ dicta pecunia habita fuit ex ꝑprijs lucris τ nō beneficioꝝ redditibus τ si recta fieret cōputatio τ cū bona relicta pertinuissent ad heredes ab itestato ēt eis deberentur alia sed de hoc nō queritur ideo omitto τ intrepide concludo φ dicta bona censentur empta ex bonis proprijs domini Cardinalis τ nō redditibus ecclesie. ¶ Circa scdm quesitū breuiter concludo φ dicta bona empta ex proprijs pecunijs ad libitum potuit nepoti suo donare. Nam ex quo bona erant propria domini Cardinalis sequitur φ de illis potuit ad libitum disponere q̄ rei sue quilibet est moderator τ arbiter.l.in re mandata.C. manda.l.
6 nemo exterus.C.de iude. ¶ †Preterea potest de his testari in.c.placuit.xij.q.ij.τ in.d.auē.licentiam. Item τ donare cum facilius permittatur donatio prelato q̄ testamētū vt pz ex no.in.c. ad hec de testamē. Ubi tenetur φ libere pōt de illis disponere τ φ possit donare est casus i auē. ꝑsbyteros.la prima.C.de epis.τ cle. τ in.c.j. de success.ab intesta.τ ē de mente doc.i.d.c.cū in offi.τ in.c.q̄ nos.τ expresse Henricus Boic in.d.c.j.de pecu.cleri.imo voluit dñs Cardinalis in.d.c.si.eo.ti.φ etiā fructus ecclesie in magna quātitate donare potest.τ idem in.c.relatum.versi.ceterum.de testamē. Item fortius bona propria:τ hoc est sine dubitatione vnde non prosequor. ¶ Circa tertium dubium dico φ etiam illud non habet difficultatē q̄ i bonis proprijs ipsius clerici succedunt venientes ab intestato casus est in.c.j.de successionibus ab intestato qui ꝓpprie loquitur de acquisitis intuitu persone τ probatur in auē.de ecclesiasticis titu.§.ꝑsbyteros τ in auē.licentia.C.de epis.τ cleri.τ probatur in.c.cum in officijs τ in.c.quia nos.τ in.c.relatum.de testamentis.in glo.iuncta.l.post cōsanguineos.§.hereditas.τ.§.legitima.ff.de suis τ legi. ¶ Circa q̄rtam difficultatem faciebat quia in dicto mandato conceditur facultas donandi bona que possidebat in presenti τ possederat in preteritum.vt patet per verba posita in mandato dum dicit. Quas τ que possidet de presenti τ possedit.† Nam relatiuum.quis vel qui positum sine copula restringit precedentem dispositionem.l. ea tamen adiectio.τ ibi Bart.ff.de leg.ij.τ sic videtur mandatū restringi ad bona que tunc possedebat τ possiderat in preteritum. quia cum tunc non possideret tempore mandati bona de quibus agimus videtur φ in tali mandato non comprehendantur. Confirmari videtur hoc idē per alia verba mandati que sequuntur dum dicit. In quibus τ que et iuribus et pertinentijs suis quomodolibet sibi competit.per que verba non videntur includi bona de quibus agimus cum in his nullum ius sibi competeret propter reuocationem donationis. Unde cum verba non conueniant non includuntur.l.si seruum.§.non dixit pretor.ff. de acquiren. heredita. maxime in mandatis de donando quorum verba ad vnguem sunt seruanda.l. diligenter. ff. manda. c.dilecta.de rescriptis. ¶ Sed premissis non obstantibus que vere nullo modo obstant contrariam sententiam veriorem esse puto. Nā in principio dicitur φ conceditur mandatum ad donandum bona in fine instrumenti descripta:licet enim videatur se restringere ad bona que possedit et possidebat tamen in fine instrumenti enarrantur bona de quibus agimus que tunc non possidebat tempore mandati sed erant occupata per cameram apostolicam. constat certitudinarie φ voluit concedere mandatum ad donandum dicta bona. Unde in incertis non certis locus est coniecturis.l. continuus.§. cum ita.ff.de verbo.obligatio.cum simi.τ ad dictas clausulas que videntur restringere respondetur multipliciter. Imprimis vt dicimus φ cum dicit quas possidet de presenti ac quas possedit.τ sic facit repetitio relatiui.quas τ propter copulam ac stet augmentatiue.iuxta no. in.l.ea tamen adiectio τ sit sensus vt concedatur mandatum ad donandum dicta bona que possidet τ possedit licet non possideret. sed ista sunt huiusmodi quia fuerunt donata reseruato vsusfructus:τ sic translata fuit possessio in donatarium.l.quisquis.C.de dona.τ sic illa possedit licet de presenti non possideret. ¶ Secundo quia post descriptionē bonorum que possidebat subditur in dicto instrumento:et generaliter omnia iura que sibi competunt aut competerent et competierunt rōne prefatorum bonorum. Unde notandū est verbū prefatorum: qd̄ refert se ad bona supra in instrumento descripta.l. talis scriptura.τ ibi Bar.ff.de leg.j.τ sic ad bona de q̄bus agimus τ tamen concedit ꝑtātem donandi iura que sibi competent rōne ꝑfatorum bonorū per verbum competent.τ futuri tēporis comprehendūtur iura postea acq̄renda mandati ex causa dictorū bonorū: vt in.l. si a colono.ff.de ver.obli.τ not.ꝑ Barto.in simili in.l.q rome.§.duo fratres.in.j.q.ff.de verbo.oblig.τ sic includiē ius quesitū mediante additione hereditatis. ¶ Tertio dico φ imprimis mandās ꝯcedit

mandatū ad donandū bona q̄ possedit ⁊ possidet. ⁊ enumerant̄ ēt bo na q̄ tunc possidebat. quibus enumeratis postea in istrumento addi tur. Itē cuncta bona in qbus sibi ius cōpetere asseruit: q̄ verba pos sunt dupliciter itelligi. ¶ Primo q̄ veniāt declaratiue ad verba po sita in principio dū dr̄. In qb⁹ ⁊ ad q̄ ⁊ iurib⁹ ⁊ ptinētijs suis ius si bi quolibet cōpetit ꝫ relatiuū. qs vel q̄ restringat p̄cedentē dispositionē. l. ea tn̄ adiectio. ff. de cōdi. ⁊ demō. ꝫ dico q̄ q̄uis dn̄s Christo phorus nō possederit ista vba. In qb⁹ ⁊ ad q̄ interpretant̄ q̄ veniant augmētatiue ⁊ ampliatiue. ⁊ ꝫ nō sit copula tn̄ pōt cēseri posit⁹ pū ctus p copula vt̄ in simili. in. l. in triplici. ff. de ver. sig. ⁊ hoc q̄ verba seq̄ntia ad dictā interpretationē astringūt: ⁊ tūc habem⁹ dicere q̄ tunc mandans seipsum declarat q̄ bona vult in illis bonis includi ⁊ illa enumerat iuxta. l. si seruus pluriū. in fi. ff. de leg. j. ⁊ cū habeam⁹ clarā mentē mandantis frustra recurrimus ad interpretationē. l. j. C. de libe. prete. ¶ Secundo q̄ in. d. c. mādati velit dare nouū man datū ad donandū ius qd̄ h₃ vel habiturus ē in dictis bonis descri

8 ptis de qbus agimus ⁊ tunc etiā res ē clara. ¶ †Postremo dico q̄ cū relatiuū quis vel qui adiungatur bonis descriptis ⁊ sic certis spe ciebus ⁊ corporibus nō ponit̄ restrictiue sed demonstratiue: vt not. Bar. in. l. ea tn̄ adiectio. ff. de leg. ij. ⁊ probat̄ in. l. stichū q meus erit ⁊ ibi moder. ff. de leg. j. ꝫ ergo demonstratio sit falsa tn̄ non vitiatur mandatū ad donandū q̄ sumus in cōtractu non vltro citroq̄ꝫ obli gatorio. Itē q̄ cōstat de corpore cum ibi reperitur ⁊ nō deficit sub stantia mandati vt p₃ ex no. p Bar. in. l. demonstratio falsa in ma teria demōstrationis false in. iiij. q. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Circa qn tam difficultatē arbitor cōcludendū q̄ si nō p̄baret̄ scientia donata rij q̄ sciuerit donatiōis reuocationē per talē donationē nō inducere tur additio heredi. dn̄i Cardinalis ex q̄ eū ignorabat donationē re uocatam censet̄ voluisse donare seu dare mandatum ad donandum respectu iuris sibi cōpetentis ēt ratione donatiōis sibi facte. ⁊ sic po test censeri factū citra ius ⁊ nomē heredis. ⁊ cōsequenter nō induciẗ additio. l. pro herede. in prin. ff. de acqui. here. est enim vt ibi habetur additio magis animi q̄ facti: vnde cōsiderandus est animus ipsius mandātis quod non potuit esse in adeundo si ignorabat donationē reuocatam: ꝫ in donando ius quod sibi putabat competere rōne do nationis ⁊ nō rōne delationis hereditatis: quod ius ignorabat sibi competere. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. si non ostenderet q̄ sciuisset reuocationem factam tunc indubitanter induceret̄ additio hereditatis. Nam cum dederit mandatum ad donādū dicta bona q̄ donare non poterat in adeūdo hereditatē censet̄ hereditas addita imprimis q̄ si induceret̄ additio mandatū est veru₃ ⁊ iustū si nō ē in iustum q̄ ad donādu₃ rem alterius: ⁊ nō verum q̄ non h₃ ius. ideo censeri debet potius additio vt iustū sit mādatū. l. merito. ff. p socio. ⁊ per Bar. in. l. gerit. ff. de acq. here. ⁊ in. l. p herede ⁊ p totum eo. tit. ¶ Secundo q̄ si non inducat̄ additio mandatū ⁊ donatio erāt nul lius effectus. Item vt actus valeat hereditas addita censet̄ argu. l. quotiens. ff. de rebus dubijs. ⁊ no. Bar. in. d. l. gerit. in tertio mem

9 bro principali. ¶ †Tertio quia donatio fieri non pōt sine trāslatio ne dn̄ij cum donatio sit dom datio. l. senatus. §. j. ff. de dona. cā mor. Nisi ergo illud mediante additione acquireretur non poterat illud i alium transferre. l. traditio. ff. de acqui. rerum domi. ergo si noluit cō sequens noluit antecedēs necessarium ad illud. ff. de acqui. here. l. ad rem mobilem. l. ad legatum. ff. de procura. Unde cum illud fieri non posset citra ius ⁊ nomen heredis induciẗ additio. d. l. pro herede p to tu₃. ¶ Quarto sicut relinquendo ptē hereditatis sibi delate iure qs hereditatē adire. l. si auia. C. de iure deli. ita legando cu₃ legatum sit

10 donatio legatum. ff. de leg. ij. ¶ †Ex quibus concluditur q̄ si man dans habebat notitiam reuocationis induciẗ additio hereditatis et hec de quinto dubio. ¶ Circa sextum dubium pono aliquas cōclu siones. ¶ Prima cōclusio est q̄ si reuocatio fuit nota donatario ex quo donans postea scienter possedit sciente ⁊ patiente donatario cē setur donatarium retro tradidisse ⁊ voluisse dn̄ium trāsferre ex pre cedenti cā reuocationis. Iuxta tenorem donationis p id qd̄ habetur in. l. quedam mulier. ff. de rei vendicati. ⁊ in. l. ij. C. de acqui. pos. ⁊ sic transfertur dominiū in donantē. iuxta no. i. l. j. i fi. ff. de dona. ¶ Se cunda cōclusio est q̄ si donatarius ignorauit reuocationem non cen setur retro tradidisse animo trāsferēdi dn̄ium q̄ ignorauit cām ex q̄ dominium transferre tenebatur ⁊ illum possidere ex illa cā per ea q̄ not. glo. ⁊ doct. in. d. l. quedam mulier. ff. de rei vendica. nec per reso lutionē donationis solum eū traditione transferẗ dn̄ium vt est glo. quam approbant Bart. ⁊ cōiter doc. in. l. j. in. fi. ff. de dona. ⁊ est glo. multum no. in. l. j. C. de inoffi. dona. ¶ Tertia conclusio siue donata rius adhuc esset dn̄s siue nō cum nō possideret per solā donationem sine traditione rei vera vel ficta nō poterat nec ipse nec mandatari⁹ dominium trāsferre. l. traditionibus cū materia. C. de pac. ¶ Quar ta conclusio si donatarius non erat dn̄s a principio nō valuit dona tio. Sed ex quo postea per additione₃ hereditatis fuit effectus dn̄s vt in. l. cum heredes. ff. de acq. pos. ⁊ sic ex cā q̄ retrotrahit̄ ad tēpus mortis ⁊ ad mandatū. vt. l. heres quoq̄ꝫ. ff. de acq. here. vbi doc. plu res qōnes determinant. in p̄posito sequitur q̄ mādatū ⁊ donatio fue

runt confirmata morte. l. pe. in fi. ff. de castrē. pe. No. Bar. ⁊ cōmuni ter doc. in. l. cum vir prediu₃. ff. de vsucapi. ¶ Quinta ꝯclusio ꝫ do natio fuerit cōfirmata tn̄ sine traditione nō fuit dn̄ium translatū ꝫ eū donans fuerit de nouo effectus dn̄s tn̄ non transit dn̄ium sine tradi tione ita voluit glo. quam approbant Bar. ⁊ cōiter docto. in. d. l. cū vir predium ⁊ sic legatarius nō est dn̄s. ¶ Sexta ⁊ vltima cōclusio q̄ si concessa sit actio realis ⁊ non sit translatū dn̄ium nō d₃ agens ꝯ possessorē dicere rem ad se pertinere iure dn̄ij vel quasi. Itē q̄ dona tarius donauit ⁊ cessit sibi actione₃ realē sibi cōpetētē. ⁊ petat dicto cessionario nomine declarari dictum donatarium dominum ⁊ posses sorem cōdēnari sibi dicto noīe ad tradendū ⁊ restituēdū rē possessa₃ hanc practicā ponit Bar. p illu₃ tex. in. l. certi. C. de heredi. vel actio. vendi. ⁊ in. l. si culpa. ff. de rei vē. ¶ Circa vltimam difficultatē vide batur primo aspectu cōcludendū q̄ camera apostolice possit decli nare iurisditionem ⁊ causa₃ quā defendere vult ad suū forum aduo care ista conclusio vr̄ primo probari autoritate gl. in. c. clericū null⁹ xj. q. j. q̄ dicit q̄ ꝫ ille q tenetur de euictione possit in foro emptoris. iux ta. l. venditor. ff. de iudi. tn̄ hoc non h₃ locum in clerico q̄ ꝫ tenea tur de euictione ⁊ autoritatē prestet nō sit de foro illi⁹ ⁊ illā glo. sequi tur Spe. in tit. de. j. decre. §. restat ver. q̄ si cleric⁹. ⁊ ita per illā gl. de terminat Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. venditor idē tenet Jo. de imo. l. non solū. §. qd̄ vulgo. ff. de vsucap. ¶ Scd̄o cōfirmari vr̄ dicta opi. per tex. cū gl. in. l. si pactū. C. de euic. vbi glo. sentit qd̄ venditor ex p sona sua iplorare pōt bn̄ficiū psonale in cā agitata cū emptore dum dicit. vbi essent minores postulātes ex psona sua. ¶ Tertio vr̄ con firmari per tex. cū glo. in. l. ij. C. de iure fis. li. x. vbi glo. mag. in vn̄. si aūt ꝯ emptorē vult q̄ si emptor emit a fisco ⁊ fiscus vult eū defende re cā agitāda sit corā p̄curatore cesaris q est iudex īter fiscū ⁊ p̄uatū. ergo idē in clerico ⁊ psonis ecclesiasticis ⁊ p illā gl. hāc opi. tenet ibi Jo. de pla. ¶ Quarto vr̄ cōfirmari autoritate insignis docto. Dn̄i Ang. de are. insti. de excep. in ru. cū distinctiōe tn̄ q̄ si est lis ꝯtesta. p̄cedat cōis opi. si vero nō est cōtestata cu₃ ante iudiciu₃ nō dicatur ceptū. l. cu₃ gl. C. de iudi. ⁊. l. pperandū in prin. eo. ti. nō pt̄ dici q̄ fiat mutatio iudicij de psona in psonā in p̄iudicium actoris. ¶ Sed his nō obstātib⁹ ꝯtrā sn̄iam veriorē eē existimo p̄io p tex. vbi est casus hui⁹ qōnis in. l. vēditor. ff. de iudi. vbi est casus aptus in quo genera liter p̄baẗ q̄ venditor veniēs ad defensionē nō pōt ex pte sua suorū declinare. ⁊ ita p illu₃ tex. in clerico t₃ ibi Bald. quē seq̄tur dn̄s Ra pha. fulgo. ⁊ elegās doctor dn̄s Joan. petrutij de mōte sperello de Perusio. hoc idem p̄bat in. l. j. C. vbi in rē actio. ⁊ dicit Fulg. in. d. l. venditor q̄ videt̄ sibi iniuriosu₃ ⁊ iniquū vt p̄pter hoc q̄ vēditor ve lit defendere cām cogat̄ actor litē apud iudicē ecclesiasticū agitare p rōnes quas ibi adducit glo. ¶ Secūdo confirmat̄ ista opinio q̄m ex persona defensoris venientis ad cām in nullo d₃ fieri deterior condi

11 tio aduersarij. l. ij. §. defendi. ff. ex qbus causis i pos. eatur. ¶ †Con firmat̄ ⁊ tertio. nā ius illor̄ q veniūt ad cām motā ꝯ alium defendē do regulatur quo ad executionē iudicij s̄m q̄ regulat̄ ius principa lis litigatoris vt a quibus ipse principalis litigator excludiẗ exclu dant̄ ⁊ illi casus est in. c. si. vt lite pendēte lib. vj. Facit qd̄ no. Inno. i c. cū sup de re iudi. ita vr̄ cōcludendum in casu nr̄o: ⁊ p has rationes hanc partem t₃ solennis doctor dominus Petr. de ancha. in regu la. ea que fiunt. de regu. iur. in. vj. q. xvij. ¶ Confirmatur ⁊ quarto. Nam venditor solum comparet ad assistendum emptori ⁊ defenden dum. d. l. j. C. vbi in rem actio. Unde iudicium institutum contra em ptorem non transfertur in venditorem. l. venditor. ff. de iudi. non er go dicitur hoc casu clericus conueniri corā seculari. Sed solū empto ri prestat autoritatem ⁊ per hanc rōnem hanc opinionē tenet domi nus Abb. modernus in. c. fi. extra de emp. ⁊ vendi. q dicit no. q̄ quot tidianum. ¶ Cōfirmatur ⁊ quīto p ea que ponit Bar. i. d. l. j. C. vbi in rem actio. ⁊ in sua disputatione q̄ incipit. Pistorie ciuitatis: vbi

12 voluit q̄ †si venditor comparens petit compromissum quia actor est persona sibi coniuncta ꝫ non sit coniunctus emptori potest hoc pete re: quia potest allegare defensiones ex persona propria. l. idēq̄ꝫ. §. de fensiones. ff. manda. no. Bar. in. l. ad exigendum. ff. rem ratam ha be. ⁊ ratio est secundum Barto. quia per talem defensionem et per petitionem compromissi non declinatur forus neq̄ꝫ fit mutatio iudi cis. Sed est quoddam beneficium competens per qd̄ finitur cā per viam transactionis coram iudice: ⁊ ita respondet ad. l. venditor. ⁊ sic vult q̄ secus esset si iurisditio mutaretur: ⁊ q̄tum ad hoc ita conclu dunt ibi Bald. ⁊ cōiter doc. licet in principali decisione Barto. sint varie opi. ¶ Ultimo comprobatur. Nam quando disputatur de cō petentia iudicis forma petitionis forma est inspicienda. l. cum quedā puella. §. quarum. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ampliorem. §. fi. ff. de app. sed forma iudicij ⁊ petitionis est directa: ⁊ intentata contra posses

13 sorem laycum tanq̄ reum ⁊ non contra auctorem. igitur ⁊c. ¶ †Cō firmatur septimo per ea que ponit Joan. and. in. c. quoniam frequen ter. §. quod si super. extra. vt lite non contestata vbi querit si laycus est conuentus coram iudice seculari ⁊ noīat clericum in iudicio vtrū clericus possit iudicium declinare: ⁊ arguit primo q̄ non per. d. l. j. C. vbi in rem actio. ⁊. d. l. venditor in contrarium allegat q̄ actor se

qui tur forum rei. et sic quod potest declinare: et cum hac opinione residet. Demum allegat in contrarium no. per Spe. in ti. de primo decreto. §. restat. v. quod si domin⁹. sed respōdet quod Spec. loqtur qñ cōuentus habet ius i re: qr feudatarius vel empbiteota: et clericus noiatus venit volūtarie ad defendēdū: qr tunc iteruentu psone clerici non dz fieri deterior conditio agētis. d. l. j. §. defendi. ex. qbus cau. ma. ;ꝗ decisio est oīno similis casui nostro cum emptor habeat ius in re: et sit eadem ratio decisionis: cū non sit defensor necessarius si est noiatus sed voluntarius: qr alteri assistere debet ſm do. Anto. et do. Abba. in. d. §. quod si super. Igitur eadem debet esse iuris dispositio: et cum illis dictis transeunt do. Anto. et do. Car. ¶ Octauo cōfirmatur ista opinio clare ex his que dicunt do. Anto. et do. Abb. et Jo. de imol. in. d. §. quod si
14 sup. et Ubi dicūt quod si clericus est noiatus a laico in iudicio pōt forum declinare et alterare iudiciū de psona in psonā: et daṫ libellus nouus. Sed in terminis. d. l. venditor. non detur nouus libellus: nec iudiciū de persona ad personam alteratur. et sic est decisio omnium Canonistarum in. d. §. quod si super. quibus stādū est cum soleāt oīa trahere ad eorum molēdinū. et. quod. d. l. vēditor. habeat etiā locū in clerico tenet Albe. de ro. Idē dicit Floria. q dicit quod ita de ꝯsuetudine obseruaṫ. Idē tenet Ang. q sibi fuit ꝯtrarius in. l. nō solū. §. quod vulgo. ff. de vsucap. Idē tenet Guil. de cu. in auṫ. clericus. quē sequiṫ ibi Bal. C. de epis. et cle. ¶ Ex qbus patet quod ista opi. est cōiter approbata a Legi. et cano. Unde ab ea neqꝫ in iudicando neqꝫ in ꝯsulendo est recedendum. ¶ Restat rñdere ad ea que in ꝯtrariū allegaṫ. et primo ad gl. in. d. l. clericū nullus. ſm Ful. quod nō dicit id ad qd alle. p Ange. qr lz dicat quod clericus qui de euictione teneṫ. non sequaṫ forum emptoris lz prestet auctoritatem pōt intelligi duobus modis. Primo quod si res est euicta conuētus apud iudicē ecclesiasticū de euictione: et tūc nihil facit ad propositū. ¶ Uel scdo intelligaṫ quod clericus vēditor non pōt assistere litigāti corā iudice laico sed nō dicit quod pōt causam ad suū forum trahere. ¶ Tertio possumus dicere quod Jo. glosator vult quod lz clericus defensor pstet auctoritatē emptori vt possit vti iuribus et defensionibus ex ppria psona corā eodē iudice nō tñ efficiṫ de illo foro qr inuitus ad illum non trahiṫ ſm Spe. de ancb. in. d. regula ea que. et sic vult glo. quod possit assistere et defendere: et sic non pōt declinare: qr si non esset suus iudex dicto casu non posset etiā voluntarie comparare vt in. c. si diligenti. de foro compe. Et ideo do. Abb. in. d. c. si. de emp. et vendi. dicit quod illa glo. bene intellecta tenet hanc opi. ¶ Non obstāt scdo allega. p Spe. in. d. ver. quod si dñs. qr non vult id ad qd Ange. alleg. Sed vult notabiliter quod clericus defensor necessarius audiaṫ volēs defendere coram seculari vnde non dicit quod non pōt admitti sed quod non est idoneus defensor alleg. l. placet. C. de epi. et cle. et ita se declarat inversi. seq. Et nō dicit quod clericus dicere possit dñe iudex nō cognoscatis de hac cā ſm Ful. in. d. l. vēditor. dicēs etiā se dubitare an dictū spe. sit verū quod clerici non debēt volūtarie defendere: sed qñ sunt necessarij: qd non possit vr̄ durum p id quod habetur in. l. j. §. i. ppria. ff. quādo appel. sit. et in. l. filiusfami. §. veterani. ff. de procurato. ¶ Uel secundo respondetur ſm Spe. de an. vbi supra qui loqtur quādo clericus non assistit defensioni cause alterius sed ad ius suum defendēdum principaliter: puta empbiteota cōuentus a layco clericus dominus nominatus in iudicio venit ad defendendum pro suo directo dominio quo casu est iudicium ordinandum coram suo iudice qua ratione dictum est quod omni casu quo tertius venit ad defensionem p suo iure tuendo remittendus est ad suum iudicem nunqꝫ venit assistendo alteri. et sic nō obstat. ¶ Uel tertio quod Specu. vult quod quādo clericus nominaṫ ab eo q habet ius i re qr venit vt densensor volūtarius licet pro suo interesse non auditur. et ratio est quia si audiretur. Uel audiretur: quia habet locum nominatio et hoc non est verum vt declarat Specu. in versicu. precedenti. Uel audiretur tanquam defensor suscipiendo iudicium et hoc non potest facere. d. c. si diligēti. in casu autem nostro auditur vt assistens et auctoritatem prestās ſm doct. in. d. §. quod si super. et supra retuli. non autem cogitur actor suscipere venditorem tanqꝫ defensorem animo nouandi iudicium. l. mandato meo. §. j. ff. manda. traditur in. d. l. venditor. et in. l. iudiciū soluitur. ff. de iudi. ¶ Nō obstat glo. in. d. l. parētes. qr aliud est qrere vtrum possit ex persona mutare iudicium: et causam trahere a iudice coram quo incohatum est cōtra. l. vbi ceptū. ff. de iudi. et dicēdū est quod nō per. d. l. vēditor. Et aliud est querere vtrū defensor possit vti iure et beneficio sibi competētibus corā eodem iudice ſm Spe. de anc. in. d. regula ea que. ¶ Preterea dicta glo. loquitur in minore qui fuisset forte lesus in defensione legitima non facta. nam tunc poterit restitui i integrū ex persona sua et erit nouū iudiciū principaliṫ intentatū super restitutione quod coram suo iudice intentandum erit licet de hoc in gl. nihil dicatur. ¶ Non obstat glo. in. l. iij. C. de iure fisci. qr dato quod illa glo. pcedat in casu suo. tamen vult quod causa icohata coram procuratore Cesaris ibi finiṫ: et loquitur etiam si fiscus non assumat defensionē. Fiscus enim ibi erat obligatus agenti ꝯtra emptorē sibi rē restituere qd non contingit in casu nr̄o. lz enim venditor tenatur de euictione emptori: non tñ tenetur ad aliqd euincenti: et cōsequēter termini sunt diuersi: et ex separatis non sit illatio. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. pos. ¶ Preterea ibi emptor conuenitur propter contractum fisci: qr emit minori precio nimirum si coram iudice fisci conueniṫ. In casu aūt nostro non ratione ꝯtractus: sz vt possessor videṫ corā suo iudice res vētilāda. d. l. venditor. ¶ Non obstat postremo limitatio dñi Ang. de are. qr illa est ꝯtra mentem oīm tenentiū contrariū qr generaliter loquunṫ. Itē rationes eorum ꝯcludūt etiā dicto casu quo ꝯcludit gñalitas. d. l. vēditor. Item nota qr deterior fieret ꝯditio actoris ex psona defensoris cōtra. d. §. defendi. cū si. qñ enim actor qui potest agere corā layco cogitur ex persona clerici adire iudicē ecclesiasticū: dicitur eius conditio fieri deterior vt patet ex his que no. Bar. in. l. si. ff. de alie. iud. mu. cau. fac. ¶ Itē nō obstat ratio assignata per Bar. et doc. in. l. j. C. vbi in rem actio. quod defensor non potest forum mutare per illum tex. et etiam ratio assignata per Abb. in. d. c. si. et p doc. in. d. §. quod si super. Unde eius opinio non est tenenda ꝯtra quam etiā arguo: aut clerico competit declinatoria: et tūc licet ceptū esset iudicium nō tolleret sibi ista exceptio: qr qñcūqꝫ opponi pōt iuxta no. per glo. in cle. j. de sequest. pos. et fruc. Aut non cōpetit: et lz sit ceptū: tūc nō pōt opponi: et hāc distinctionē non patiuntur. d. l. j. et. d. l. vēditor in qbus se fundant doc. ¶ Ex quibus intrepide ꝯcludo quod venditor ex psona sua non pōt forum declinare: et ꝯsequēter iudex secularis nō debet aliquā inhibitoriam admittere vt declarat notā. Bal. in. l. j. C. quō et qñ iudex. vbi omnino videas.

Laus deo. Bartho. soci. seneñ. et c.

Summarium.

¶ Testibus cōtradicētibus dictis in instrumēto testamēti testamētū reprobatur. Et quedam alia in materia fideicommissi.

1 Testamētū non erit de falso redarguēdo si duo testes de necessarijs deponūt ꝯtra testamētum et duo pro testamēto.
2 Testis vnus ex necessarijs si ꝯtradicit instrumēto et duo deponūt p instrumēto stabitur dicto duorum testium.
3 Testis presens in testamento et deponit per verbum credere allegās causam qr continuo lamentabatur et non intendebat lecture testamēti probat.
4 Testimonia extra descripta non iuuaṫ testamētum.
5 Articulus de vnitate actus debet fieri quando testes contradicunt instrumento.
6 Dictū vnius testis p alios declaratur et suppletur.
7 Testis qñ est varius staṫ scdo dicto in quo magis assertiue.
8 Testis si dixit primo non credere: secundo credere et allegat causas statur secundo dicto.
9 Confessio non nocet qñ non sufficit veritas sine solēnitate et aliquis confiteṫ aliqd factū qd apparet non solēniter factum.
10 Confiteri aliquē fuisse testatum: et talem fuisse voluntatem testatoris sunt diuersa.
11 Confirmatio et ratificatio actus nulli nihil est aliud qꝫ noui actus celebratio.
12 Instrumētum pōt reprobari stante veritate, contētorum probatorum per confessionem partis.
13 Consuetudo potest probationem inualidam approbare et validam improbare.
14 Consuetudo dz esse rōnabilis ad hoc vt introducaṫ cōtra ius cōe et probari dz rationabilitas ꝯsuetudinis.
15 Instr̄m reprobaṫ p duos testes etiā non descriptos.
16 Fides tabellionis aufert oēm suspitionē falsitatis.
17 Existēs in extremis et habēs linguā grossam, et balbutientē dūmodo sit sane mētis potest testari.
18 Infirmus infirmitate grauatus ad singula respondet quod sic.
19 Suspitio potius qꝫ testamētum dicitur qñ aliquis ad instantiā eius qui vult esse heres interrogat an ille velit esse suum heredem et testator dicit quod sic.
20 Mulier adire hereditatē non pōt sine ꝯsensu ꝯsanguineorum.
21 Si in aliquo actu requiriṫ psentia ppinquorum debēt tales ppinq presentes factū pfecte intelligere.
22 Allegans scientiam debet illam probare.
23 Dispositio que loquitur in intestato respectu certe rei verificatur in eo q decessit testatus si respectu illius rei intestatus decesserit.

¶ Consilium. xcij.

¶ Dñs labia mea aperiat et spūssctūs illuminet intellectum.

In causa domini Antonij de constabilis plura sunt discutiēda: et imprimis. Nunqd ex testibus examinatis et ex pcessu testiū qd dicit factum per Albertū reprobet tanqꝫ nullū et suspectū. Et in hoc dubio reperio late consultū per dñm Bulgarinū doctorem insignē et concivem et olim accutissimum discipulum meum qui diligētissime omnia discutit. Unde faciam sicut ille qui vadit post terga optimi messoris spicas aliquas colligendo et imprimis eius conclusio placet dum vult quod cum ex septem testibus instrumentarijs tres expresse contradicāt dicentes quod lz tabellio legerit testamentum scriptum ante per eum in absentia: tñ testator illud non approbauit prout deducit dñs Bulga

rinus communis autem conclusio est ꝙ quando testes descripti in
instrō ↄdicūt instrō testamēti tūc reprobatur testm̄ ſm Bar.⁊ alios
in.l.j.§.si quis neget quemadmodum testamenta aperiātur.⁊ Inn.
⁊ alios in.c.cum ioannes heremita.extra de fide instru. ¶ Nec ob‑
stat ꝙ in casu nostro instrumētū testamēti coadiuuatur testimonio
aliorū testiū quo casu non vr̄ ꝙ talis testiū ↄdictio tollat virtutem
testamenti ſm Ang.⁊ Imo.notanter in.d.l.si quis neget. Nam ad
hoc respondet optime dominus Burgarinus ꝙ non ꝓcedit quan‑
do numerus deponētium ꝓ instrumēto nō est sufficiēs ad testamētū
prout in casu nostro.⁊ hoc rōne euidenti:qꝛ si a principio appareret
testamētū seu instrumētū in quo inscripti essent quatuor testes nō ꝓ
baret testamētū etiā si nulli testes instrumēto ↄdicerēt:lꝫ etiā ipsi
deponerēt ꝓ testamēto.l.hac cōsultissima.in prin.C.de test. Igitur
fortius si ↄ testamētū etiā testibꝰ roboratū.Deponūt alij testes ne‑
cessarij inscripti ꝓpter quos instrumētū reprobat:vt i.d.l.i excercē
dis.⁊ in.d.c.cū ioānes.Debet instrm̄ vitiari si pro eo deponētes nō
sunt in numero sufficiēti:⁊ ita tenet Inn.⁊ sequūtur doc.i.d.c.cū ioā
nes.ex cuius dictis hoc declarat ibi Jo.de imo.dicēs ꝙ quādo per
testes coadiuuatur instrm̄ ↄ testes qui dicūt rē aliter fuisse gestam
debēt esse tot qui i numero sufficienti deponere possunt de cōtentis.
nam si esset instrm̄ in quo requirerent quinq3 vt in codicillis non
sufficit ad coadiuandum instrm̄ ꝓducere duos:sed debent esse quin‑
q3.l.fi.C.de codi.⁊ ita dicit velle Inn.ibi. ¶ Ex quibus infertur ꝙ
quatenus Ange.⁊ Imo.vellēt ꝙ coadiuuaret quo ad hoc vt instru
mentū fidem faceret requirerentur in testes quot sunt necessarij ad
conficiendū testm̄. ¶ Secundo ipse respondet ꝙ doctrina Ange.⁊
Jo.de imo.ꝓcedit non ad hoc vt testm̄ seu instrm̄ testamēti ꝓbet sꝫ
1 ad hoc vt defendat a vitio falsitatis†:qꝛ si duo deponūt ↄ testamētū
⁊ sunt de necessarijs:⁊ duo ꝓ testō:nō erit testm̄ de falso redarguē‑
do:⁊ ita loquūtur Ang.⁊ Imo.⁊ est verū qꝛ q̄rūt de reprobatione
instri ⁊ de falsitate iuxta.l.optimā.C.de ↄhē.⁊ cōmit.stipu.stat autē
hoc ꝙ instrm̄ reddat suspectū ⁊ nō ꝓbet:⁊ tn̄ non reprobet vt falsū:
casus est in.c.iter dilectos.extra de fi.istr.⁊ hāc declarationē no.po
2 nit dn̄s Car.in.d.c.cū ioānes.in.v.q.vbi alleg.dicta Inn.ibi† volē
tis ꝙ si vnus ex necessarijs ↄdicit instrō ⁊ duo deponunt pro instru
mēto stabit dicto duoꝝ deponētiū ꝓ instrō.vt in.c.cum dilecti.de
elec.dicit ꝙ dictum Inn.ꝓcedit quātum ad hoc vt nō ꝓnuncietur
falsum testm̄ si instrm̄ erat confectū sup testō ⁊ vnus de descriptis
qui est de.vij.dicit se non interfuisse. Stant aūt ista simul ꝙ instru
mentum reprobetur vt dixi adeo ꝙ non probet ⁊ tamen non redar
guatur de falso:qd̄ pꝫ qꝛ si vnus ex.vij.de necessarijs testibus cōtra
dicit testō:non probatur testm̄:⁊ tamen certum est ꝙ nō redarguit
de falso iuxta no.in.l.in excercendis.C.de fide instru.vbi nota.dicit
Bartho.de saly.in proposito ꝙ licet per duos testes reprobetur in
strumentum non tamen quantum ad hoc reprobatur vt notarius
possit de falso accusari qꝛ in criminalibus requirunt testes luce me‑
ridiana clariores.l.fi.C.de proba.Sufficiunt autem vt fiat acerrima
indagatio de falso:etiam veniendo ad torturam iuxta nota.in.l.fi.ff.
de questioni.sed per tres bn̄ reprobatur de falso si aliter instumētū
non coadiuuaretur. ¶ Tertio respondetur dn̄s Bulgarinus ex di
ctis met Ange.⁊ Imo.in.d.§.si quis neget:ꝙ tunc eorum dictum
procedit in casibus de quibus supra quando sunt plures vel partes
numero testes:qꝛ tūc preualent ꝓpter auctoritatē tabellionis.secus
si essent numero pauciores vel attenta qualitate ⁊ dignitate minus
probarent:quia tunc redarguitur de falso ſm Innocen.⁊ docto.in
d.c.cum Joānes.et in.l.ob carmen.§.si testes.ff.de testi.per quem
tex.dicit Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiur.⁊ Bal.in sua disputa‑
tione que incipit accusatus de vi turbatiua:ꝙ probatio q̄ est poten‑
tior extinguit ꝓbationē ↄriā minus potētē:adeo ꝙ aduersarius dr̄
nihil ꝓbare.Sed in casu nr̄o licet ꝓ istrō sint tres testes:tamē inter
illos est tabellio q habet geminare ꝓbationē cū ab eius auctoritate
pendeat instrm̄ ſm Jo.de Imo.in.d.c.cum Joannes.⁊ maxie qꝛ in
casu nostro ꝑsona tabellionis reddit valde suspecta vt deducit do.
Bulga.ex pluribus quo casu testes preualerent ſm Bar.post Jac.
but.⁊ Nicol.de mata.in.§.si quis neget. ¶ Antonius calimbrachi
quartus testis testamentarius:lꝫ dicat ꝙ lecta scriptura testamēti
Albertus testator dixerit si tamen duo dicit.Primo ꝙ non intelli‑
gebat cuꝫ legebatur.Sed continuo se lamentabatur.Unde arguen
do a communiter accidentibus iuxta.l.neq3 natales.C.de probati.
quando testatores volunt testari stant intēti lecture testamenti ma‑
3 xime quando non fuit eo presente scriptum.† Unde lꝫ testis dispo‑
nat ꝑ verbū credere:tamē quia dicit se fuisse presentē.⁊ allegat cau‑
sam qꝛ continuo lamentabatur.⁊ non intendebat lecture testamenti
probat ſm Bald.in.l.conuenticulam in.vij.col.C.de episco.⁊ cle.et
Bal.in.l.data opera.C.qui accusare nō possunt.in.viij.col.⁊ bal.in
l.solam.C.de testibus.Unde apparet ꝙ non dixit si:qꝛ vellet tunc
facere testm̄.sed ꝙ facere volebat.quod etiam pꝫ ex alio qꝛ dicit ꝙ
testator postea subdit ⁊ dixit:tornare domane cheio voglio dire an‑
cora altre cose:que verba significant ꝙ non habuit testamētum pro
perfecto ⁊ absoluto quia forma perfectionis testamenti concluditur
in vltimo puncto testamenti secundum Bald.⁊ Moder.in.l.si is
qui.ff.de testamentis arg.l.furiosum.C.qui testamenta facere pos‑
sunt vnde dicit Joan.de Imo.ibi ꝙ quando testator dixit ꝙ alia
volebat disponere non habuit illud testamentum pro absoluto:⁊ sic
non oritur aliquod ius ex illis.Unde cum ex testificatu istius licet
dicat ꝙ dixerit si inferatur illud quod dicunt alij testes contra testa
mentum:qui dicit ꝙ nihil respondit sed dixit quod deberent redi‑
re:⁊ sic quod tunc noluit testari ꝙ etiam colligitur ex verbis que di
cit prolatis a notario qui dicit:hauemo facto mēte.sequitur quod
quatuor testes inferunt in eundem rei finem.s.ꝙ tunc testm̄ non fuit
perfectum ⁊ absolutum:licet differant in verbis:⁊ si potius dr̄ cōte
stis.l.qui sniam.C.de penis.⁊ in.c.cum ecclesia sutrina.⁊ ibi ꝑ domi
num Anto.de causa posses.⁊ proprie.⁊ sic habemus quatuor testes
ↄ testamentum.pro quo tantum deponunt duo testes ⁊ tabellio qui
omnes redduntur suspecti maxime tabellio ⁊ licet aliqui testes non
instrumentarij inducantur pro testamento tamen alij ⁊ alie presum
ptiones inducuntur in cōtrariū ⁊ fortiores vt late decidit dn̄s Bul
garinus:⁊ in conflictu probationum sicut in conflictu ꝓbationū pre
ualet potentior.l.diuus.⁊ ibi Bar.ff.de in integ.resti.tit.generali.⁊
in.l.fi.⁊ ibi.Bald.ff.de here.insti.⁊ in.c.tuam.⁊ ibi glo.extra de spō
4 sa.† Item per testimonia extra descripta non iuuatur testamētum:
quia sunt testimonia duarum mulierū que non possunt esse testes in
testamento.l.qui testamento.§.mulier.ff.de testa.etiam de iure ca‑
nonico.vt in.c.forus.§.testes.⁊ ibi glo.extra de ver.signi. ¶ Quin
immo disputatur an in testamento ad pias causas in quo etiā Lu‑
do.roma.in repeti.aut.similiter.C.ad.l.falci.in.xvij.priuilegio i vl
timis voluntatibus vult ꝙ non potest esse testis ⁊ allegat Fede.de
senis ita consuluisse licet dicat ꝙ ↄtraria opi.seruaretur in practica
sꝫ nō ad pias cās nō sit difficultas.Unde semotis quatuor testibus
in scriptis in testamēto:de quibus supra testm̄ remanet cōditū corā
minus legitimo numero testiū:⁊ sic remanet nullū.Nec pōt testm̄ iu
uari per testes nō descriptos in casu nostro duplici respectu.Tū qꝛ
etiā cuꝫ descriptis remotis ↄtradicentibus:⁊ mulieribus nō sunt in
numero sufficienti ad testm̄ qd̄ requirit ſꝫ Inno.⁊ alios ⁊ maxime
Imo.in.c.cum Joannes.Tum qꝛ licet essent i numero sufficiēti nō
descripti non faciunt numerum ad testm̄:quia non sunt rogati:⁊ sic
non probatur testm̄.l.hac cōsultissima.C.de testa.in prin.qd̄ ꝓcedit
etiam de iure canonico vt volunt canoniste in.c.relatū.de testa.vbi
etiā multi magne auctoritatis volunt ꝙ hoc procedat ⁊ in testamen
tis ad pias causas:⁊ ideo dicit Bal.notanter in.l.j.C.de bono.pos‑
ses.secundum tabul.ꝙ non defertur iuramentum parti in defectum
probationis testamenti:quia pars non potest subrogari loco vnius
testis testamentarij ex quo non reperitur rogata. ¶ Ex quibus in‑
dubitanter concluditur ex premissis ꝙ dictum testamentum repro
batur.Restat nunc respondere ad duo que in fauorem testamenti
adducuntur:que non sunt declarata in consilio reddito per domi‑
num Bulga.Primum est quia tres testes adducti contra testm̄ nō
videntur probare duplici respectu. ¶ Primo qꝛ vident varij in tē
pore.Igitur non videntur probare.l.testiū.C.de testi.Nam qdaꝫ di
cit ꝙ testm̄ fuit factum de nocte post mediaꝫ noctem:qdaꝫ de mane
sed summo mane:qdaꝫ in aurora. ¶ Secūdo qꝛ testes deponunt de
testamēto inualido:vr̄ ꝙ nō deponant de testamēto de quo agimꝰ
qd̄ i sua facie apparet validū ꝑ ea q̄ dicit Bal.post Jaco.but.in.l.
ij.C.de bono.pos.ſm tabul.vbi dicunt ꝙ lꝫ pluralitas testamētorū
non presumat illud est verū nisi ex actis ↄtrariū appareat qd̄ dicit
5 apparere.qꝛ dicit testm̄ nullum ⁊ validum non sunt ideꝫ.† Un̄ dicit
Bar.in.l.j.§.si quis neget ꝙ quando testes ↄdicunt instrō dꝫ fieri
articulus de vnitate actus.Sed ad primum respondetur ꝙ p̄mus
testis qui dicit post mediā noctē pōt intelligi summo mane ante diē:
qꝛ dictio post intelligi pōt incōtinēti ⁊ ex interuallo ſm Dy.⁊ bar.
q loquūt in teste.in.§.fructus.ff.sol ma.Igitur vt nō discordet ab
alijs intelligatur de mane in aurora ante ortum solis.Alij duo con‑
cordant:qꝛ dicunt alter summo mane alter in aurora.Un̄ intelligit
primus summo mane.s.in aurora vt non sint discordes iuxta.c.cum
tu.cum ibi no.extra de testi.qd̄ autem fit summo mane in aurora di‑
citur fieri de nocte ante ortum solis ſm Bar.in.l.aut facta.§.tp̄s.ff.
de penis.⁊ Ang.in.l.more romano.ff.de ferijs.⁊ est tex.⁊ ibi Jo.an.
in.c.si ꝑfodiens.extra homicidio:⁊ hanc partē post multa respon‑
dendo ad ↄria sequitur domi.Alex.in.l.titius.§.lucius.ff.de lib.et
posthu.⁊ idē dr̄ de nocte factum quod in fine noctis fit ⁊ in pricipio
ad hoc qd̄ in simili no.bar.in.l.in operis.ff.locati.⁊ tex.in.l.si duos.
⁊ ibi Bar.ff.de excu.tut. ¶ Ad secundum respondeo ꝙ ex quo te‑
stes referūt se ad certum ⁊ determinatum testamētū de quo agimus
factum tali tp̄e ⁊ rogatū ꝑ talem tabellionē et notant se ↄtestes:ap
paret ꝙ loquunt de eodē testamēto:qꝛ in incertis nō certis locꝰ est
cōiecturis.l.cōtinuus.§.cum ita.ff.de verb.ob.l.si alia.ff.de vsufru‑
ctu lega.⁊ ꝑ hoc est casus in.c.cum Joānes.extra de fide istru.Ubi
in quātum dicit ꝙ fiat vnica venditio ⁊ conditionalis:qꝛ testes pro‑
bant ↄditionē appositā.Nam Bal.opponit ꝙ rō pape nō ↄcludit:
qꝛ potuit ex iteruallo apponi cōditio que nō habet suspēdere cōtra
ctū purū.

ctū purū.l.perfecta.C.de dona.que ſub modo rn̄det Bal.no.ꝙ ibi
teſtes ꝓbauerūt ꝙ interfuerunt eidem cōtractui ſic celebrato. Vn̄
fuit totū vnū inſtrumētū ⁊ vnus ꝯctus nec allegata eſt pluralitas ⁊
vnitas preſumit̄.vt in.d.c.cū Joānes.⁊ in.l.omniū.C.de teſtamen.
¶ Scdm qꝛ duo ex tribus teſtamētis deponētibus ꝯtra teſtamētū
multum clare videntur repellēdi.⁊ tanꝗ ꝯꝛij ⁊ varij non videntur
probare.l.qui falſa vel varia.ff.de teſti.Naz in antiquo examine de
ipſis facto qȯ nō vidi dici ꝙ ſuꝑ alijs capitulis videntur in diſcur-
ſu ⁊ incidēter cōceſſiſſe ꝙ Albertus fecerint teſtamētū vt vr̄ innue-
re magiſter Jo.de ſancta Anna in pr̄io examine dū dicit ꝙ ſciebat
Albertum cōdidiſſe teſtm̄ prout cōſiderat ⁊ ꝙ Albertus ſibi dixe-
rat ſe eſſe male cōtentū ꝙ ꝯdiderat teſtm̄.Sꝫ ꝙ fecerat vt matri cō-
placeret nō putans mori.Alter teſtis eſt Carolus de tholomeiſ qui
dicit ꝙ dū publicabatur teſtamētuꝫ Alberti fuit in voce publicatū
ꝑdictū legatū dn̄e marie ꝑ dictū Jo.de caſte.prout dicto teſtamēto
dicti Alberti ad quod ſe refert ⁊ ſubdit ꝙ dicta minuta fuit ſcripta
de volūtate ⁊ ꝯſenſu dn̄e Ludouice ⁊ dn̄i Nicolai ſtroce.⁊ dicti Al
berti mō vt ſupra dixit.⁊ aliter non:⁊ cū diuerſis tēporibꝰ varia vi-
deat̄ deponere vr̄ ꝙ nō probet ꝯtra teſtamētū.l.qui falſa vel varia.
ff.de teſti.⁊.iiij.q.ij.c.Jtem qui falſa:⁊ ꝙ ſtādū ſit primo dicto ⁊ nō
ſecundo.vt eſt caſus ⁊ ibi Bart.in.l.eos.ff.de falſis.¶ Sed ad pre
dicta reſpondetur in primis ꝙ non deponunt de teſtamēto valido,
Nam teſtes plures videlicet Franciſchinus dominꝰ Jo.⁊ Carolus
de tholomeis in priori teſtificatu appellant teſtm̄ Alberti ⁊ tamen
ipſimet deponunt fuiſſe nullū:qꝛ non approbatur vn̄ arguendo ab
vſu loquēdi dictorum teſtiū tollitur dicta varietas vt pr̄io loco di-
xerat de teſtamēto.ſ.de illa lectura illius minute coram teſtibus.qȯ
teſtm̄ non aprobatū dr̄ īpropꝛie teſtm̄ ⁊ abuſiue.l.ij.ff.quēad.teſta.
aperiā.⁊ tn̄ teſtes alij appellant teſtm̄ vt dixi qȯ clare patet ex teſti
ficatu priore Caroli de tholomeis qui dicit ꝙ Albertus ꝯdiderat
teſtm̄ ꝓut īfra:⁊ tn̄ poſtea narrādo factū dicit Alber.nunꝗ locutū
ꝑ approbatione teſti.Sed ꝙ dixit tornate.¶ Ex quo īfero ꝙ licet
teſtiſ dicat ꝙ minuta fuit ſcripta de voluntate Alberti tn̄ nō ꝯdicit
qꝛ ſtat ꝙ Albertus voluerit ꝙ ſcriberet̄ eius teſtm̄:⁊ ꝙ poſtea ī pu
blicatione illud nō aprobauerit.⁊ ſic Carolus nō ꝯtradicit his que
ſcdo loco teſtificatꝰ eſt ſed ꝙ pr̄io appellauerit teſtm̄ ſcriptū ⁊ lectuꝫ
ſꝫ nō approbatū ⁊ qȯ impropꝛie dr̄ ⁊ ita ītelligat̄ etiā magiſter Jo.
6 † Nā dictū vniꝰ teſtis per alios declarat̄ ⁊ ſupplet̄ ſm Bal.in.l.ij.
C.de bo.poſ.ſm tab.ex quibus tollitur varietas intelligendo primū
dictum impropꝛie ⁊ iuxta vſum loquendi dictorum teſtium de teſta
mēto ſcripto ⁊ lecto corā teſtatore ⁊ teſtibus.Sed nō approbato a te
ſtatore.Fit enim concordia ex vſu loquēdi ⁊ interpretatio in teſtibus
ſm Bal.in extrauaganti de pace conſtantie.in fi.in verbo Obizoni.
Jtem capiendo verba propꝛie ⁊ impropꝛie ſm do. Anto. Abba.et
Jmo.in.c.cum tu.extra de teſti.¶ Preterea quantūcūqꝫ magiſter
Jo.eſſet contrarius:qꝛ Carolus nō eſt aliquo modo ſibi cōtrarius
dico potius ſtandum eſſe ſecundo dicto ꝗ primo:triplici de cā:qꝛ ſi
in primo teſtificatu dicit Albertū teſtatū non principalī ſuꝑ hoc te
ſtificando.Sed in diſcurſu ⁊ incidenter.Vn̄ non videt̄ ita affirmati-
ue afferre ſicut ſi principaliter ⁊ aſſertiue ſuper hoc fuiſſet teſtificatꝰ
prout in ſimili vult Bal.in.l.preciuꝫ.C.de libe.cā.maxime qꝛ verba
incidēter prolata ſunt de incerto teſtamento.arg.eiuſ qȯ dicit Bal.
in.d.loco.facit tex.⁊ quod ibi per Bar.in.l.qui familie.ff.fami.her-
ci.Ad idem quod nota.do. Anto.in.c.illud.extra de preſump.vbi
vult qȯ incidēter enūciata inter partes ſi tamē poſtea principaliter
diſputatur de illo enunciato non probant. ¶ Ex quibus infero in
propoſito:ꝙ ſi incidenter in diſcurſu dixit Albertum teſtatum non
dixit hoc aſſertiue animo deliberato.prout poſtea dixit in ſecundo
7 teſtificatu principaliter ſuper hoc interrogatus.† Sed quando te-
ſtis eſt varius ſtatur ſecundo dicto in quo magis aſſertiue:vt patet
quando primo deponit per verbum credit.ſecundo loco per verbū
aſſertiuum veritatis eſt glo.communiter approbata in.l. de tutela.
C.de in integrum reſti.mino.¶ Preterea licet dicant teſtes quod
fecit teſtamentum deponunt de his que ſunt iuris ⁊ ſic non probant
iuxta nota.in.l.ſolam.⁊ in.l.teſtium.C.de teſtib. Jgitur hoc dictum
quod non probat non contradicit ſecundo dicto ſicut in ſimili dici-
tur in.d.l.tutela.⁊ in.l.qui bona.§.ſi quis ſtipulatus.ff.de dam.īfec.
Jtem quia prima vice depoſuit obſcure:vt dictum eſt.Jtem non aſ
ſignando cauſam:⁊ non narrando plene factum:ſecundo loco teſti-
ficando vario modo narrat plene factum ⁊ explicite:et aſſignat
cauſas.Jgitur ſtandum eſt ſecundo dicto ſicut in ſimili dicit elegan
ter Jaco.butri.in quadam ſua diſputatione vbi voluit quod ma-
gis ſtatur duobus teſtibus deponentibus cum cauſa vbi non requi
ritur ſermo interrogatorius etiam non interrogatis ꝗ duobus de-
ponentibus ſine cauſa ⁊ refert ⁊ ſequitur Bald.in. l. preſbyteri.C.
de epiſc.⁊ cle.⁊ licet loquatur quando ſunt plures teſtes inter ſe va-
rij.nos quando vnus ⁊ idem qꝛ eadē eſt ratio.l. illud.ff.ad.l.aquil.⁊
ita reperio deciſum a quodaꝫ ſolenni doc.peruſino domino Tinda
ro in ſuo tractatu qui habetur in formis de teſtibuſ variantibus lib.
j.c.xij.vbi reſpondet ad aliqua que in ꝯtrarium obijci poſſent ⁊ pro

8 hoc dicit Romā.allegando Cy.in.d.l.teſtium.† ꝙ ſi teſtis primo di
xit non credere:ſecundo credere:⁊ allegat cauſas ſtatur ſecundo di-
cto.ita dicit in.l.qui bona.§.ſi qs ſtipulatus.ff.de dam.infec.⁊ ibi la
te dn̄s Alex.¶ Jtē etiam ex alio qꝛ dicit ideꝫ doctor in.d.tractatu
c.xiiij.ꝙ ſtatur ſecundo dicto qꝛ ea que dicit ſunt veriſimiliora:vt in
c.litteras.de pſump.⁊ in.c.per tuas de proba.⁊ in.l.eos primo re-
ſponſo.ff.de falſis.que iura ipſe late ⁊ ſerioſe inducit in.ij.lib.c.vij.
Sed in caſu noſtro veriſimiliora ſunt ſecundo loco teſtificata vt pa-
tet ex deductis in puncto:late ⁊ diligenter conſideratis per dominū
Bulgarinum.igitur.⁊c.Et hec maxime procedunt in caſu noſtro:
qꝛ dictis atteſtationibus nō contradicunt:ita ꝙ nō poſſunt ſaluari.
Jtem qꝛ in primo teſtificatu ſimpliciter dicit Albertum teſtatum:⁊
nō refert ſe preciſſe ad teſtamentum de quo agimus arg.eius quod
habetur in.l.ij.C.de bono.poſſeſ.ſm tabu.⁊ in.d.c.cum Joānes he
remita.¶ Sed iterū adhuc adducuntur ī fauorē teſtamēti aliqua.
ſ.poſitio procuratoris dn̄i Raynaldi ī alio iudicio.Jtē reſpōſio ad
poſitionē partis aduerſe dn̄i Raynaldi ꝑ que vr̄ oſtendi ꝙ dictus
Albertus lecto teſtamento reſpondit ꝙ ſic:⁊ ꝙ fuit teſtatus ad que
oīa diligenter ⁊ iuridice reſpondet dn̄s Bulga. Addo tamen ī pri-
mis ꝙ cū in poſitionibus partis aduerſe tantū ꝯtineatur ꝙ Alber.
fuit teſtatus.prout patet manu ſer Joānis:⁊ dn̄s Raynaldus dicat
credit ꝙ teſtatus ſit.Sed nō tenet iſta rn̄ſio ⁊ ꝯfeſſio tenet vnuꝫ fa-
ctū qualificatū.Vn̄ nō pōt ꝑ pte acceptari ⁊ ꝑ parte renūciari ſm
bar.in.l.aurelius.§.idē qſiit.ff.de lib.leg. ⁊ maxime qꝛ rn̄ſiones ſūt
intelligende ne qs ſibi ſit contrarius ſm Bald.poſt Pe.⁊ Cy.in.l.
cum falſa.in ſi.C.de iur.⁊ fac.igno.Jgitur prima pars reſponſioniſ
declaratur per ſecundam partem:qꝛ dicit primo fuiſſe teſtatuꝫ ſed
nulliter. ¶ Preterea ex quo nō ſimpliciter fuiſſe teſtatum ſed con
ſitetur fuiſſe teſtatū:prout apparet ex teſtamēto rogato per ſer Joā
nē:qꝛ reſponſio eſt referenda a d articulū.l.ſi defenſor.§.q interro-
gatus.ff.de interro.actio.Vn̄ vr̄ confeſſus ſub fiducia īſtrumēti ſer
Joānis ex quo confeſſio eſt relata ad inſtrumētū.Vn̄ reprobato in
ſtrumēto ꝯfeſſio corruit:⁊ non nocet tanꝗ erronea:⁊ non nocet ſm
Bar.no.in.l.poſt legatū.ff.de his qbus vt indi.Vbi dicit ꝙ eo ipſo
ꝙ reprobat̄ inſtr̄m probatur error confeſſionis relate ad inſtrumen
tum.⁊ ponit do.Abb.in.c.cum venerabilis.de excep. Vnde cuꝫ in
caſu noſtro fuerit confeſſio relata ad inſtrumentum:⁊ inſtrumentuꝫ
9 reprobetur probatur error ⁊ non nocet cōfeſſio. ¶ † Preterea ꝙ
confeſſio predicta noceat.patet qꝛ vbicunqꝫ non ſufficit veritas ſine
ſolennitate ⁊ aliquis confitetur aliquid factum qȯ apparet non ſo-
lenniter factum confeſſio non nocet ſm Bald.not.in.l.alia.C.de his
quibus vt indig.Vnde dicit ꝙ ſi confiteor teſtm̄:⁊ poſt apparet nō
ſolenne : non nocet: quia non ſufficit veritas ſine ſolennitate.l.ſi ve-
ritas.C.de fideicom.Sed in caſu noſtro apparet non ſolenne qꝛ nō
probatur per legitimum numerum teſtiū vt deductum eſt.igitur cō-
10 feſſio non nocet.¶ † Preterea etiam iſta ſunt diuerſa confiteri ali-
quem fuiſſe teſtatum:⁊ talem fuiſſe voluntatem teſtatoris.Vnde de
vno ad aliud non eſt bona illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.hoc
probatur ex dicti dn̄i Card.in.d.c.cū Joannes in.v.q.vbi ex dictis
Jnno.dicit ꝙ ſi quinqꝫ teſtes dicant ſe non interfuiſſe teſtamēto:et
duo teſtes dicant ꝙ īmo interfuerunt valebit teſtm̄ ſuꝑ quo dicit do
minus Cardina.ꝙ ad excludendā cauſam inteſtati ſufficiunt duo te
ſtes ꝑdicti ad ꝓbādū ꝙ teſtatus fuerit iuxta no. ī.l.iij.C.de bo.poſ.
ſecundum tabu.Sed duo non ſufficiunt ad probandam volūtatem
teſtatoris ꝙ ſic teſtatus fuerit:ſed.vij.requiruntur iuxta.not.per gl.
in.d. l.ij.quod tamen dictum intelligit domi. Cardi.ꝙ ſtatur dicto
duorum vt non pronuncietur falſum.tamen ꝓnunciatur inualiduꝫ.
Si ergo alia eſt probatio aliquem fuiſſe teſtatum.alia eſt probatio
voluntatis teſtatoris ꝙ ſic fuerit teſtatus.igitur confeſſio vnius nō
trahitur ad aliud.c.in preſentia.de proba.Jtem quia interpretatio
ſit in fauorem reſpondentis vt per Bar.in.l.ſi quis intentione am-
bigua.ff.de iudi.¶ Ex quibus infertur ꝙ etiam ratificatio que dr̄
facta non nocet quia illa non probatur legitime per legitimum nu-
merum teſtium vt late demonſtratur in cōſilio domini Bulgarini.
11 ¶ † Confirmatio em̄ ⁊ ratificatio actus nulli nihil eſt aliud ꝗ noui
actus celebratio.l.aſſe toto.ff.de here.inſti.⁊ in.l.lege obuenire ſolet.
ff.de ver.ſig.Et ideo oīs forma ⁊ ſolēnitas q̄ dꝫ interuenire in actu
vt valeat interuenire dꝫ iuxta ratificationē vt valeat ſm Bar.in.l.he
redeſ palā.§.ſed qd poſt.ff.de teſta.Sed iſta ratificatio reprobat̄.vt
late demōſtrat do.Bulga.ꝙ nō pōt vt teſtm̄ valere.igit̄ ⁊c. Quin-
immo vt ipſe optime dicit talis cautela inſolita arguit ſuſpitionē pri
mi teſtamēti iuxta no.per glo.⁊ doc.in.l.ij.ff.de condi.⁊ demon.⁊ cū
teſtamēta ſunt valida qȯ poſtea ratificentur eſt ꝯtra ſtilū notariorū.
vt probatū eſt.vnde talis ſtili varietas arguit ambiguitatē. vt dicit
Bal.ꝑ illū tex.in conſti.Cōradi.C.de emēdatione iuſtiniani codicis.
¶ Vnde infertur ſolutio ad id qȯ in contrarium allegatur qȯ dn̄s
Raynaldus confeſſus eſt ꝙ ſer Joānes rogatus fuit de ratificatio-
ne:qꝛ non ſequitur ergo eſt confeſſus Albertum ratificaſſe qȯ prius
negauerat in alia poſitione ne ſit ſibi contrarius iuxta no. per Bal.
in.d.l.cū falſa.in ſi.Vnde omnia que adducūtur ꝯtra confeſſionē te-

stamēti factam per do. Raynaldum procedunt in ista confessione ꝙ ser Joānes fuerit rogatus cum dr̄ nouum testm̄ si non ꝓbatur vali dū.s. qꝛ facta fuit sub fiducia testamēti qḋ postea reprobatur. ⁊ sic cō fessio nō nocet. itē nō nocet ex quo non probatur solēnis. Itē non in fertur qḋ ꝓbetur volūtas qḋ sic ratificatus fuerit prout supra contra testm̄ dictū est. Dicit etiam Bald. in rub. C. de cōstit. pecu. ꝙ con tractus nullus non firmatur per cōfessionē partis. ¶ Preterea ex quo cōfessio est relata ad instrumentū si instrumētū non est verū cō fessio non nocet. Nam vt inquit Pau. de ca. in suo cōsilio. cccvj. inci. Aduertēdum. ille qui ꝯfitetur instr̄m cēsetur conditionaliter confite ri. si instr̄m est verū alleg. Inno. in. c. cū venerabilis. de excep. ⁊ Jo. and. in regula inspicimus. de re. iur. in vj. ¶ Postremo lꝫ dn̄s Ray naldus ꝯfiteatur notarium fuisse rogatum de ratificatione: ⁊ ꝙ for tius est confiterer instrumētum ratificatum verū: non tn̄ per hoc cē setur confiteri ratificationē que continetur veram ⁊ validā. ¶ Pri mum probatur ꝙ non videat cōfiteri ratificationē contentā: qꝛ ista stant simul ꝙ fuerit rogatus de ratificatione Alberti: ⁊ tn̄ nō scripse rit veritatem. Sed aliter. Unde non probat hoc esse ⁊c. l. non hoc. C. vnde cogna. c. in ꝑsentia. de proba. Sed posito ꝙ fateret instr̄m ve rum: tn̄ non censetur fateri ratificationē validā: qꝛ ex quo in ratifica tionem requiruntur tot testes quot in testamento stat hoc ꝙ ratifica tio non fuerit solēniter facta: aliud enim est instr̄m: aliud sunt contē ta in instrumēto: vnde pōt instr̄m reprobari stante veritate contēto rum probatorum per confessionem partis secundum Inno. ⁊ doc. in. c. cum venerabilis. de excep. ita possunt dici nulla contenta stan te veritate instrumenti. Unde dixit Bar. in. l. in testamento. ff. de fi deicō. liber. ꝙ instrumentū probat testamentū imperfectum. ⁊ ideo dicit Ange. in. l. j. C. de prescrip. xxx. anno. ꝙ per instrumentum pro batur contractus factus a muliere licet nulliter non seruata forma statuti: ⁊ faciunt notata per Bal. in. l. labeo. §. j. ff. de pac. cū simili bus. ¶ Ex quibus infero ꝙ concessio rogitus nullo modo infert ad validitatem ratificationis in instrumento contente: ⁊ sic patet ꝙ cuꝫ ratificatio sit reprobata: talis confessio nullo modo habet dictam ra tificationeꝫ cōfirmare. Sed pars aduersa adhuc instat in vno quod declaratur in consilio. s. quod ciuitas Ferrarie est de temporali iu risditione ecclesie ⁊ sic videtur quod ibi seruandum sit ius canonicū ⁊ non ius ciuile iuxta nota. in. c. ij. de arbi. in. vj. ⁊ in. c. si duob⁹. de ap pel. ⁊ in specie i solennitate testamenti. Docto. communiter in. c. cū esses. de testa. Sed de iure canonico videtur valere testamentum co ram duobus vel tribus testibus: quia in ore duorum vel trium stat omne verbum vt dicit Papa in. d. c. cum esses. ⁊ ideo dicit ibi domi nus Anto. quod attenta dicta generali ratione valebit testamentuꝫ coram duobus testibus tantum licet non interuenerit presentia pres byteri parrochiani: quia quatenus fit ibi mentio denotatur contin gentia facti. Sed qꝛ ista materia est multuꝫ vulgaris ⁊ tria breuiter me expedio: ⁊ imprimis dico quod communis opinio Joan. and. ⁊ aliorum est quod ad non pias causas non valet testamentum corā duobus testibus tantum: ⁊ ibi interueniat etiam presentia prebyteri parrochiani: prout late disputat dominus Abbas impugnando di cta domini Anto. in. d. c. cū esses. Unde cum in casu nostro nō inter uenerit presentia parrochiani: neqꝫ in instrumento: neqꝫ in ratifica tione sequitur quod non potest substineri testamentum iuxta dispo sitionem tex. in. d. c. cum esses. ¶ Sed pars aduersa iterum confu geret ad aliud. s. quod valeat testamentum coram quatuor ⁊ quod lo co presbyteri parrochiani sufficiunt alij duo testes: ⁊ sic valeat corā quatuor testibus vt tenuit Specu. in. ti. de instru. edic. §. compendio se. versi. Item si per ius canonicum: ⁊ hanc sequūtur dn̄s Abbas ⁊ Imo. in. d. c. cum esses. ⁊ Ludo. roma. in repeti. aut. similiter. C. ad l. falci. in xxiiij. priuilegio in vltimis voluntatibus quia testimoniū duorum videtur fortius testimonio vniuscuiuscunqꝫ sit auctoritatis. c. cum a nobis. ⁊ in. c. licet ex quadam. extra de testibus. Unde satis videtur esse quod dictum testamentum probetur factum vel ratifi catio coram quatuor testibus. ¶ Sed ad hoc dicendum videtur im primis quod dicta opinio non videtur esse de mente dictorū cōmu niter in. d. c. cū esses. qui volunt vt ibi exprimit domin⁹ Cardina. ꝙ suspitio falsitatis super qua fūdata est lex ciuilis. l. fi. C. de fideicom. tollit̄ ꝑ testes idoneos: ⁊ ꝑ ꝑsentiaꝫ presbyteri parrochialis qui cen setur habere notas volūtates parrochianorum. Unde dicit Joan. de imo. in. l. nemo potest. ff. de leg. j. cum lex canonica sit correctoria non habet locum nisi in casu in quo loquitur. l. precipimus. C. de ap pel. ⁊ hanc partem consulendo sequitur dominus Rapha. fulgo. in suo consilio. xxix. ⁊ hoc dicit ex dictis Joan. and. in. d. c. cum esses. et videt̄ de mēte Federici de senis in suo consilio. ccx. ¶ Sꝫ posito ꝙ opinio Spec. esset vera tamen in casu nostro non habem⁹ quatuor te stes ꝑ testamēto rogatos. Nā etiā de iure canonico debēt esse rogati vt dictum est. Igitur nō valet testm̄: qꝛ ex. vij. quatuor sunt cōtra te stamētuꝫ. Itē nec etiā ratificatio valet tanqꝫ facta corā quatuor testi bus. qꝛ reprobatur ꝑ tres testes instrumentarios ꝑ quos reprobat̄ testamētū de falso. vt dr̄. in. d. l. in excercendis. ⁊ in. d. c. cum ioānes. vt late deducit dn̄s Bulgarinus. Nec coadiuuat̄ ꝑ alios testes ido

neos deponentes pro testamēto: qꝛ illi testes potius ꝓbāt cōtra rati ficationē vt declarat dn̄s Burgari. Unde etiā opinio Spe. nō pōt locū habere in casu nostro. ¶ Preterea vꝫ dicit̄ in pūcto ꝯsuetudo est antiquissima Ferrarie ꝙ in testamētis apponant̄ septem testes. Igit̄ illa est seruāda. Potest eniꝫ cōsuetudine introduci ex causa rō nabili ꝙ maior solēnitas requiratur in actu ꝙ̄ exigat ius cōe vt vo luit Jo. an. in addi. spe. in ti. de instrumentorū edictione. §. cōpēdio

13 se. ver. † Sꝫ nunqd qꝛ sicut cōsuetudo pōt probationē inualidā ap probare vt in. c. cū dilectus de consue. ita validā īprobare: ⁊ sequunt̄ dn̄s Anto. Imo. ⁊ do. Abb. in. c. ij. de probatio. ¶ Sed ad hoc fun damētū duo vident̄ obstare primū qꝛ dicit ꝙ reperitur ꝙ aliqua te stamēta sunt facta corā tribus testibus. Igit̄ ex actibus difformib⁹ vr̄ ꝙ non sit inducta consuetudo. arg. l. seyo amico. §. medico. ff. de ānuis lega. ⁊ tradit̄ in. l. de qbus. ff. de legi. ¶ Sed ad hoc rn̄deo ꝙ cū sit ꝓbatuꝫ hanc esse vniuersalē ꝯsuetudinē licet aliqua testamēta aliter facta essent tn̄ nō tollitur quo minus ex longissimo tpe sit indu cta cōsuetudo. Sicut qn̄ maior pars pupilli aliqua pte cōtradicen te facit statutū iuxta. l. ꝙ maior. ff. ad municipales. ⁊ ita decidit bar. in. l. de qbus. in. iij. q. prin. ff. de iusti. ⁊ iur. tradit̄ in. l. ij. C. que sit lon ga ꝯsue. ⁊ i. c. fi. extra eodē ⁊ maxie qn̄ illa testamēta aliter facta eēnt

14 ad pias causas. ¶ † Scōm qḋ videbatur obstare est qꝛ ad hoc vt cō suetudo introducat̄ cōtra ius cōe debet esse rationabilis ⁊ ꝓbari dꝫ rationabilitas ꝯsuetudinis maxime qn̄ leditur ius diuinū. put vr̄ le di in casu nostro iuxta illud. In ore duorū vel triū stet omne verbū. vt in. d. c. cū esses Abb. in. c. ij. de ꝓba. Sed hic non est ꝓbata ratio nabilitas cōsuetudinis. igitur ⁊c. ¶ Sed ad hoc rn̄deo dupliciter. Prīo ꝙ est ꝓbata rō ex dispositione ⁊ ꝑsumptione legis que suspi catur falsitates ⁊ ad illas secundas inducta est legalis solennitas. l. fi. C. de fideicō. l. hac consultissima. C. qui testa. facere pos. ⁊ licet lex canonica hoc nō suspicaret̄ tn̄ statuta ⁊ cōsuetudines locorū possūt suspicari. Unde cū ista sit ratio expressa in. l. antiqua ab illa recipit interpretationē passiuam ⁊ declaratiuaꝫ lex noua. item consuetudo noua. l. nam ⁊ posteriores. ff. de legi. ⁊ res de facili reddit ad naturā suam. l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis. xxxv. di. c. ab exordio. legum aūt presumptiones sunt liquidissime ꝓbationes. l. licet Imperator. ff. de leg. j. l. si quis locuplex. ff. de manu. testa. ¶ Scōo respondeo. Naꝫ vt dicit Inno. ꝓbatio que fit per instrumētū dr̄ miraculosa ꝙ credat̄ pelli animalis mortui. Ita dicit in. c. cum. p. tabellio. de fide

15 instru. Unde virtus consistit in presumptione que est pro notario. c. ad audientiaꝫ. de prescri. ¶ † Unde videmus ꝙ per duos testes etiā nō descriptos reprobatur instr̄m. quia eorū probatio est vera vt cō cludūt doc. in. d. c. cū ioannes. ⁊ in. l. in excercēdis. C. de fide instru. lꝫ ergo dubitatū eēt an cōsuetudo potuisset introducere ꝙ nō staretur dicto duorū vel triū deponentiū viua voce ꝑ testamēto ꝑ no. in. d. c. cum esses. tn̄ bene posset introducere ꝙ non probaretur ꝑ publicum instrumētū. nisi in eo essent descripti septē testes. qꝛ huic nō cōtradi cit lex diuina nec ēt lex positiua qnimo de rigore ꝑ solū publicū istru mētū in quo sunt descripti septē testes nō probat̄. put disputāt mul ti doc. post gl. in. l. fi. C. de fideicō. ⁊ in. l. heredes palā in prin. ff. de te sta. Igitur potuit talis cōsuetudo introduci q̄ videt̄ potius iuris di spositioni cōsona. ex quo infert̄ ꝙ lꝫ in testamēto ⁊ ratificatione sint descripti. vij. testes. tn̄ nō sufficit. qꝛ itelligi dꝫ cōsuetudo dūmō ali qui ex eis nō cōtradicāt instrumēto put i casu nr̄o s̄m Bart. ⁊ doc. i. d. l. heredes palā. ¶ Ex qb⁹ apparet ꝙ nō obstat ꝙ ciuitas Fer rarie sit de terris ecclesie. ⁊ ibi seruari debeant canones. ¶ Postre mo impugnatur dictū testamentum. qꝛ vt testes deponunt fuit scri ptū ꝑ tabellionē ⁊ lectū corā testatore ⁊ testibus. Unde posito ꝙ te stator interrogatus an scripta ⁊ lecta sibi placerēt. respōdisset sic ta le testamētū i casu nr̄o dꝫ valere: ē em̄ q̄stio antiqua pilei i q̄stionib⁹ sabbatinis. q. xxvij. i qua determinat testamētū nō valere. qꝛ testator nō expssit nomē heredis. l. iubemus. C. de testamē. sꝫ gl. ibi determi nat cōtrariū quā cōiter sequunt̄ doc. in eo q pōt articulate loq. ⁊ ma

16 xime qn̄ talis iterrogatio fit a tabellione: † qꝛ fides tabellionis au fert oēm suspitionē falsitatis. cum ei committatur tota substantia ve ritatis. argu. l. si quando. C. de testi. Sed in casu nostro poterat arti culate loqui qꝛ postea loquutus fuit. Igitur videtur ꝑpter hoc testa mētum nō viciari. Itē nec grauis infirmitas habet viciare qꝛ valet testm̄ conditum ab infirmo semimortuo ⁊ balbutiente. vt est casus i

17 l. qm̄ indignū. C. de testa. ⁊ ibi glo. ꝑ quē tex. cū glo. dicit ibi Ang. † ꝙ existens in extremis ⁊ habēs linguam grossaꝫ ⁊ balbutientē dūmō do sit sane mentis potest testari. ita etiā dicit Ange. in. l. in fraudē. §. j. ff. de testa. mili. ⁊ Ange. ⁊ Jo. de imo. in. l. in aduersa. ff. de testa. ⁊ ita pro maximo fundamento adducit dn̄s Alexan. in suo consilio xxxiij. in. iij. volumi. ita dicit Areti. preceptor meus in. l. heredes pa lam. aut volumus ꝙ non valeat institutio qꝛ non exprimit testator nomē heredis ⁊ hoc dici nō potest qꝛ satis dr̄ exprimi ꝑ relationem ad aliud. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. obli. qꝛ sufficit ꝙ exprimat̄ taci te ꝑ subauditionē. l. j. §. diuus. ff. de here. institu. fortius qn̄ exprimit expresse ꝑ relationē ad aliud. Aut volumus ꝙ nō valeat qꝛ factum ꝑ sugestiones: ⁊ hoc dici non potest qꝛ institutio facta per blanditias valet.

valet.l.fi.C.si quis aliquē testa.prohi. Igitur minꝰ debet viciare so la subrogatio secundū eum. ¶ Sed premissis nō obstantibꝰ cōtrariā sniam veriorē existimo in casu nostro qm̄ ex deductis ⁊ probatis apparet testatorē nō respondisse sic quia voluerit testari vel perfecte testari sed potius inconsiderate ⁊ propter importunitates et suggestiones vt illas remoueret oppressus maxima infirmitate ⁊ oppressus importunitate matris que volebat ꝙ ita testaretur ⁊ non respōdit ex sua voluntate sed prout faciunt aliquando infirmi qui grauati ad oīa respondent sic. ⁊ ista probanť arguendo a priori ⁊ posteriori. prout in simili arguūt Bald. ⁊ Saly. in probanda simulatione in.l. multum interest.C.si quis alteri vel sibi. Itē ab his que gesta in primo actu a priori q̄ꝛ vt late deducit dn̄s Bulgarinus plures testes instrumētarij ⁊ nō īstrumētarij ꝓbāt ꝙ nolebat facere testm̄:ſꝫ ꝙ volebat decedere cū testō patris nec ab eo discedere. Ūn̄ cum appareat de volūtate cōtraria pauloante nō videť habere locū glo.in.d.l.iubemus.secūdū Pau.de cast.in suo ɔsilio.cccl̄xiij.vbi vult ꝙ qn̄ precedit aliud testamentū de lōginquo. In dubio non videť voluisse ab eo recedere ⁊ nō hꝫ locū glo.in.d.l.iubemꝰ. Ita in casu nostro ex quo apparet de voluntate contraria pauloante et maxime q̄ꝛ asserebat ꝙ ita rogatus fuerat a patre. Ūn̄ non presumitur in dubio mutatio voluntatis.l.cum tacitum.ff.de probatio. ¶ A posteriori ꝓbať q̄ꝛ ipsemet tabellio dixit ꝙ nihil erat actū. vt deponūt aliq̄ testes. Iteꝫ apparet hoc q̄ꝛ quesiuerūt ꝙ albertus testamētū ratificaret qđ minus erat necessariū:qđ arguit suspitionē vt supra deductū fuit. Iteꝫ ex his q̄ dicta ⁊ gesta sunt in ipso actu q̄ꝛ testes deponūt ꝙ lamētabatur ⁊ reuoluebat se sup lecto ⁊ nō ītelligebat qđ legereť. Qđ cōsiderat etiam Pau.de cast.ī.d.ɔsilio. Itē q̄ꝛ plures testes dicūt ꝙ albertus dixit tabellioni ꝙ rediret q̄ꝛ volebat sub alia forma testari et addere plura:⁊ sic pꝫ ꝙ nō respōdit habēdo testm̄ ꝓ perfecto prout oīa ista deducit dn̄s Bulgarinus:quo casu cōcludēdū est non valere tanq̄ nō procedēs a voluntate alberti. Immo contra voluntatem suam in hoc casu. Hoc etiā a fortiori tꝫ Pau.de ca.in.d.consil.in.l.hac cōsultissima.C.qui testa.face.pos.⁊ Ludo.roma.in cōsi.cccvj. ꝑ ea que voluit Albertꝰ Papieñ.quē refert Jo.and.in addi.spec.in ti.de testa.§.j.in additione que incipit. Pileus. Ubi vult ꝙ qn̄ aliquis de testatoris volūtate informatus vel forte meditās quid illi testamētū prudēter agendū esset fecit scribi testamētū ꝛm ꝙ ipse vult: quo scripto notarius legat institutionē heredis testatori ⁊ interroget

18 an velit facere:respondit ꝙ ⁊c.tale testamētū nō valet eo ꝙ daretur de facili materia fabricandi falsum†.ad singula enim infirmus infirmitate grauatus respōdet ꝙ sic. Itē q̄ꝛ talis modus testandi nō est ī vsu.⁊ sic improba supstitio est illū inuenire.c.ij.extra de trāsla. pla. ⁊ hanc opinionē alberti Papieñ.sequiť ibi Jo.and.⁊ Pau.de cast. Ita allegat Jo.and.in.d.consilio.⁊ dn̄s anto.in.d.c.cum tibi.⁊ Ludo.in.d.cōsilio. Et licet Bal.⁊ Saly.in.l.iubemus.⁊ Jo.de imo.in d.c.cum tibi.⁊ do.alex.in.d.cōsilio.⁊ areti.in.d.l.heredes palam dicant qđ Jo.and.nō sequitur opinionē alberti Papiensis sed glo.in d.l.iubemus.⁊ hoc dicunt ex eo q̄ꝛ recitata opinione accursij dicit qđ illa videtur verior. Unde licet postea ponat opi. Alberti non vř ab alia recedere:sed mihi videť ꝙ Jo.and.sequať albertū. Nā verū est qđ in questione simpliciter posita per glo.ī qua dubitatur an valeat institutio facta ad interrogationē nō expresso noīe heredis per testatorē qđ ipse sequitur opi. Accursij per rationes de quibus ibi per eū reprobatis rationibus tenētium opi.contrariam. Sed postea subdit Inuenio Albertum Papiensem tenuisse contrarium tamen in his terminis ⁊c. Unde ponderandum est imprimis qđ non simpliciter dicit alber.papieñ.tenere cōtrariū.sed in terminis de quibus loquitur ⁊ recitata opi.alber.nihil dicit ⁊ sic transit cum ea. Unde ista nō contradicunt ꝙ opi.glo.regulariter procedat ⁊ quod in terminis positis ꝑ albertū regulariter procedat eius opi.⁊ limitetur opi.glo.qn̄ fuit scriptū ⁊ dictatū in absentia ⁊ postea lectū.⁊ ꝙ ista fuerit mens Jo.an.pꝫ etiā ex alio q̄ꝛ rōnes adducte pro opi. Accursij non cōtradicunt opi. Alber.si recte inspicianť ⁊ ista est vera intelligētia cui nō cōtradicunt bal.⁊ Saly.qui dicūt ꝙ Jo.an.tꝫ opi.glo. q̄ꝛ potest tenere ⁊ illā illo casu limitare.si ergo suspicať alber. Jo.and.⁊ sequaces qn̄ nō constat in primis de cōtraria volūtate fortius in casu nostro qn̄ ante in ipso actu constat de cōtraria voluntate. vt dictum est ⁊ post.⁊ huic cōclusioni nō cōtradicit cōis opi. Dum vult ꝙ valeat qn̄ pōt articulate loqui nō loquiť precise in terminis alberti ſꝫ tātū qn̄ testator interrogatur an velit talē heredem instituere ⁊ fortiꝰ nō procedit in casu nostro in quo tot concurrunt ita ꝙ est magna suspitio falsitatis. ¶ Ex quibus apparet ꝙ nō obstat ꝙ diciť de tabellione interrogante q̄ꝛ apparet ꝙ fuit adhibitus a matre que fuit istituta ꝙ arguit magnā suspitionē vt considerat Pau.de cast.in.d.cō

19 sil.† Nā sicut qn̄ aliquis ad instantiā eius qui vult esse heres interrogat an illū velit esse suum heredem ⁊ testator dicit ꝙ sic est potiꝰ q̄dā suspitio q̄ testamētū ꝛm Nico.de mata.⁊ Bal. in.d.l.iubemus ita concludendū est qn̄ notarius est adhibitus ab eo qui vult esse heres qui ita interrogat an vult illum esse heredem ⁊ testator respondet ꝙ sic. Unde refert insignis doc.dn̄s.Franci.paduanus de capite liste.

in.l.j.§.si quis ita.ff.de verb.obli.quod qn̄ is qui volebat esse heres adhibuit notariū ⁊ fecit scribi testamentū ⁊ se scribi heredē ⁊ fecit ꝙ tabellio grauiter infirmatū interrogaret ⁊ respondeat sic ꝙ tale testamētū non valet sicut dicūt in terminis Bal.⁊ Nico.de mata.⁊ dicunt se ita consuluisse ⁊ subscripserūt se oēs doc. Paduani. ⁊ ita loquitur etiam albertus papiensis. Reperio etiā ꝙ īsignis doc. Pau. de ca.in.l.j.§.si quis ita.ff.de verb.obli. limitat glo.in.d.l.iubemus. nisi testator interrogatus esset in graui infirmitate constitutus ⁊ interrogatus fuisset submissus ad peti.consanguinei qui fuit institutus ⁊ ita sequuntur eū Moderni perusini ⁊ senenses allegantes ad hoc predictā no. Jo.an. Ex quibus patet ꝙ cum tabellio fuerit adhibitꝰ a matre qđ non debet valere.⁊ sic hoc casu ꝑsona tabellionis.q̄ꝛ submissus a matre nō tollit suspitionem ⁊ hoc maxime in casu nostro in quo vt supra est ostensum arguitur persona tabelliōis multū suspecta.⁊ sic cessat ratio Bal.in.d.l.iubemus. Ex quibus patet qđ non obstant alleg.per do.alex.q̄ꝛ loquuntur qn̄ allegatur sola infirmitas Sꝫ ī casu nostro plura alia cōcurrūt ⁊ est alia questio.⁊ maxime ista procedunt in casu nostro.q̄ꝛ tres testes deponunt qđ nihil respondit propter quos arguiť suspectū testamētū de falso ꝓpter quā suspitionem Albertus ⁊ Jo.an.noluerūt testamētū valere ⁊ ꝓ certo qlibet iudex in casu isto istā partē sequi dꝫ. ¶ Supposita validitate testamenti qđ tn̄ est falsissimū videndum est an probať legitime hereditas adita per matrē alberti q̄ dř instituta ⁊ concluditur ꝑ dn̄m Bulgarinū qđ nō in consilio suo.q̄ꝛ mulier adire nō pōt sine consensu cō

20 sanguineorū.† Igitur cū nō probetur aditio facta cū ɔsensu est nulla.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.heredi.⁊ per bald. in.l. j.ad fi.C.qui admitti. Sed ad hoc conatur dupliciter respondere. ¶ Primo qđ dicta mulier multos cōtractus fecit tanq̄ heres Alberti adhibito consensu consanguineorū per quos actus inducebať aditio.iuxta.l.pro herede.ff. de acqui.here. Igitur ipsi adeunti censenť consensum prestitisse.arg.eorū que no.Bal.in.l.j.C.qui admitti.in.j.q.vbi vult ꝙ si filius emācipatus presente iudice recipit a debitoribus hereditarijs censetur bonorū possessionē agnouisse.ꝓ hoc vltra eum adduco doctrinā Bald.in.l.gerit.ad fi.ff. de acqui. here. vbi vult ꝙ si pupillus facit aliquē actū per quem iudicať aditio mādante vel laudante tutore inducitur aditio hereditatis ⁊ sic censetur aditioni auctoritatē ꝑstare qn̄ prestat auctoritatē actui per quē inducitur aditio. ita punctaliter videť dicendū consanguineis consentiētibus mulieri contrahenti per quē contractū induciť aditio. ¶ Sed ad hoc respondeť per dn̄m Bulgarinū ꝙ si gessit seu cōtraxit tanq̄ heres nō dicitur tunc velle adire sed iam adiuisse ⁊ esse heredē. Unde cōsanguinei qui hoc nō intelligunt nō censentur aditioni consentire q̄ꝛ forte consenserūt cōtractui tanq̄ vtili ea existente herede q non consensissent aditioni hereditatis magis periculose ⁊ remittit se ad dicta per eū ī rubri.C.q admitti. Et certe hoc deciditť ex dictis Bal.

21 ibi dū vult.† ꝙ si in aliquo actu requiritur presentia propinquorum debēt tales ꝓpinqui presentes factū perfecte intelligere.alias nō dicuntur pn̄tes allegat glo.in.l.tutor.ff.de bono.pos.dū dicit amicis ⁊ iudice scientibus. Igiť fortius qn̄ requiriť cōsensus q̄ꝛ ignorās nō cōsentit.l.si ꝑ errorē.ff.de iuris.om.iudi.iunctis dictis Bald.ī.l.j.ff.eo. dū ponit q̄stionē qn̄ filius emancipatus recipit a debitoribus hereditarijs corā iudice:an videatur agnoscere bonorum possessionem ⁊ concludit ꝙ si iudex intelligebat hunc filium esse in casu agnoscendi bonorum possessionem tunc videtur agnoscere corā iudice sicut ecōtra videretur repudiasse.l.si preteritus.ff.de bono.pos. cōtra tabu. Sed si iudex hoc non intelligebat non censetur factum coram iudice Nam non dicitur intelligere ille qui causam ignorat.l.si is ad quem ⁊.l.pupillus.ff.de acqui.here.qua ergo ratione quādo per actū inducitur agnitio si fiat presente iudice nō inducitur qn̄ fit iudice ignorante an faciat causa agnoscendi vel quia fit acquisita pariter. Idem dicendum est in aditione quando potest fieri actus animo adeundi vel q̄ꝛ hereditas fuerit adita ⁊ fortius in casu nostro quia non solū requiritur presentia ⁊ intelligentia sed etiam consensus. ¶ Ex quo autē sumus in facto alieno presumitur ignorantia.l.verius.ff.de proba.⁊ perꝰ Bar.in.l.non fatetur.ff.de confes.⁊ in.l.si post diuisionem.

22 C.de iur.⁊ fac.igno.† Item qui allegat scientiam debet illā probare. l.ei qui.ff.de proba.⁊ maxime cum sit fundamentum intētionis ⁊ validitatis aditionis.iuxta not.per Barto.in.l.in illa.ff.de verb.obli. ⁊ Bar.⁊ etiam not.Bald.in.l.j.in quarta oppositione.ff. de bono. pos.ꝛm tab. Confirmo optima ratione. Nā tale statutum censetur editum ne mulieres in aditione decipianť secundū Bald. ⁊ doc. in l.transactionē.C.de transac.⁊ Bald.in.l.ij.C. de adoptio. Sed per talem solennitatem adhibitam in contractu non satis fit menti statuentium ex quo examinať ꝑ cōsanguineos qualitas cōtractus ⁊ nō qualitas hereditatis an sit lucrosa vel dānosa. Igitur nō dř seruatū statutū ex quo mēs nō est seruata ꝛm Bal.in.l.curatoris.C. de neg. gest. ¶ Cōfirmatur hoc idē nā cū requirať in aditione cōsensus cōsanguineorū:cōsanguinei scire debēt hereditatē delatā ⁊ an ex testamēto vel ab intestato ⁊ ꝓ qua parte sicut in simili dicit Bart.ī tutore i.l.his pōt.in fi.ff.de acqui.heredi. Sꝫ ista nō probant in casu no

stro. Igitur nõ potest dici ꝙ aditiõi hereditatis consenserit. ¶ Ad aliud autem qđ opponitur per partem aduersam optime respondet dñs Bulgarinus: ⁊ cum eo transeo. Nam licet mater tanꝗ heres cõtraxerit cũ Comite Raynaldo: ⁊ sic verba enunciatiua videtur probare ipsam heredem inter dictas partes iuxta. l. optimam. C. de cõtrahen. ⁊ commit. stipul. ⁊ per Bart. in. l. sciendum. ff. de verbo. obliga. Tamen concludendũ est illud non obstare. Quoniam aut querimus nunquid probetur aditio hereditatis illius qui potest heres esse ⁊ cui delata est hereditas: ex eo q: enunciat se heredem. ⁊ dicendũ est ꝙ sic. ⁊ ita loquit̃ bar. i. l. gerit. ff. de acqrẽ. heredita. ¶ Aut querimus nunquid ꝑbetur heres inter easdem partes contrahẽtes virtute confessionis ⁊ tunc qđ effectũ cõtractus gesti dicẽdũ est quod sic. ⁊ ita loquitur. l. optimã cum simi. ¶ Aut querimus nunquid ꝑbetur heres si postea disputatur principaliter an sit heres ⁊ dicendũ est qđ nõ ſm do. An. in. d. c. illud ꝑ illũ tex. ⁊ ibi sequitur do. Abb. q respõdet ad aliqua que in contrariũ allegari possunt. ¶ Preterea Ex quo partes contrahentes attẽta forma statuti nõ poterant facere illam heredem nisi solẽniter adiuisset. nec poterant illi solẽnitati renunciare. videtur qđ talia verba non probent ſm Bar. in. l. sciendum. ff. de verb. obli. Quoniã ad hoc vt sit heres requiritur solẽnis aditio. Sed vbicũꝗ requiritur in actu nõ solũ veritas sed solẽnitas nõ preiudicat cõfessio ſm Bal. in. l. alia. C. de his quib⁹ vt indignis. Cõfirmatur hoc per ea que not. spec. ⁊ sequit̃ Jo. an. in additi. spec. in titu. de locato. §. nunc aliqua versi. lĩ. vbi cõcludũt post antiquos ꝙ si aliquis recipit rem in emphiteosim ab ecclesia vt dña illius rei nõ tñ inter easdem personas probatur dominiũ iuxta. l. optimam. q: dicunt ꝙ certi sunt modi acquirendi dominiũ ⁊ per quos quis dñs efficiatur. Igitur ex tali assertione nõ probatur dñs. Ita dicam⁹ in casu nostro ꝙ ex quo mulier non potest effici heres nisi certo modo interueniente certa solẽnitate: nõ debemus dicere ꝙ probetur heres ex tali instrumento. ¶ Et per hec tollitur si diceret̃ ꝙ aliud est querere nunquid probetur heres si apparet illam non esse heredem q: reprobetur testamẽtũ: ⁊ tunc est clarũ ꝙ non noceret confessio: quia probatur rem aliter se habere. l. si post diuisionẽ. C. de iur. ⁊ fac. ignorã. ⁊ per Bald. in. l. non idcirco per illũ tex. C. de iuris ⁊ facti ignorãtia. Et aliud est q̃rere supposita validitate testamẽti an ipsa probet̃ heres: si aliter non probaretur testamentum nullum ⁊ in hac difficultate sumus in casu nostro in qua vt dixi quia ista nõ potest esse heres nisi solẽniter adiuerit. talis confessio non facit ipsam heredem quia non possunt partes illi solẽnitati renunciare secundum Bar. in dicta. l. sciendum. ⁊ probatur in clement. prima vt lite pendente iuncto c. i. de regulis iuris in. vi. ⁊ confitendo illam heredem confitetur illã solẽnitate adiuisse. sed difficultas est an presumatur heres donec ꝑbetur contrarium: ⁊ concludendum est ꝙ non ſm Cy. Bal. ⁊ Saly. in. l. nõ epistolis. C. de probatio. vbi concludunt ꝙ quando resultat cõfessio ex assertione scripture qualitatis persone: si talis assertio fit principaliter propter se presumitur esse talis donec probetur cõtrarium licet super tali qualitate partes disponere non possint. d. l. non episcopalis si autem fit natiue ⁊ propter aliud ⁊ tunc nõ resultat presumptio alleg. Inno. i. d. c. illud. de presump. Si ergo in casu nostro contrahit vt heres: ⁊ sic ista qualitas est propter aliud enunciata nõ presumitur per heredes ex quo hoc nomen heres propter aliud fuit enunciatũ. ¶ Propterea ꝑbabiliter dici põt ꝙ licet dña Ludouica cõtraxerit cum comite Raynaldo vt heres alberti: tñ propter hoc dñs Raynaldus nõ videtur fateri ipsam esse heredem immo ipsa q̃ cõtrahit vt talis ad instãtiã dñi Raynaldi tenebatur ostendere se esse talẽ. ⁊ sic se esse heredẽ: casus est in. l. i. C. creditorem euictionem pignoris nõ debere. ⁊ no. Barto. in. l. procurator qui pro euictione. ff. de ꝓcura. secus si fuisset enunciata heres dño Raynaldo q: tũc procedunt que dicta sunt supra. ⁊ sic concluditur ꝙ non probatur dictã dominã Ludouicã adiuisse legitime hereditatem. ¶ Succedit autẽ tertia difficultas posito ꝙ Albertus testatus fuisset ⁊ ꝙ dña Ludouica legitime hereditatem adiuisset: nũquid sit locus fideicõmisso facto in testamento domini Pauli si Albertus decederet intestatus ⁊ sine liberis ex quo Albertus decessit testatus super quo memini me alias consuluisse ꝙ sic licet in contrarium videtur tex. in. l. generaliter. in principio. C. de institu. ⁊ substi. sub condit. factis ⁊ q: copulati ue sunt apposite due conditiones iuxta. l. si heredi plures. ff. de cõdi. institu. allegando ad hoc ꝙ intelligenda erat illa conditio si intestatus decessisset quando fuisset testatus de illis bonis dñi Pauli de q bus non fuit testatus q: non potuit ex quo predecessit matri: ⁊ sic eo tẽpore quo de illis testari nõ potuit allegaui quoddã cõsiliũ Ange. ⁊ verba Raph. fulg. in. l. generaliter. in fi. princi. ⁊ no. i. l. si mater. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. cuius consilij copiã reperire non potui. Sed in presentiarũ dicta opinio etiam placet. ⁊ pro ea preceptor meus dñs Jo. bap. de sancto Seuerino in suo consilio in hoc casu allegat tex. optimũ. insti. de legiti. agna. tutel. §. ꝙ autem. vbi tex. formaliter dicit ꝙ aut lex ab intestato vocat ad tutelã agnatos: ⁊ nõ h3
23 hac significationẽ si nõ fecerit testamẽtũ his q poterat tutores dare. s3 quatũ ad tutelã ꝑtinet intestat⁹ decessit. † Igit̃ dispositio q̃ loquitur in intestato respectu certe rei verificat̃ in eo qui decessit testat⁹. si respectu illius rei intestatus decesserit ⁊ sic cum pater in casu nostro adiecerit illam conditionem: si intestatus decesserit respectu bonorũ subiectorũ fideicõmisso q: voluit sibi potestatem auferre ꝙ si vellet non posset de illis bonis testari dicitur intestatus respectu dictorum bonorũ decessisse. ⁊ pro his est similis tex. in. l. intestato parente mortuo agnatis defertur tutela. que verba resoluuntur in conditionem si pater mortuus fuerit intestatus. l. a testatore. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ tamen tex. subdit. intestatus aũt videt̃ non tantũ qui testamẽtũ nõ fecit sed ⁊ his qui testamento suo liberis suis tutores nõ dederit. quãtũ eñ ad tutelã pertinet intestatus est: ⁊ sic probat ꝙ illa verba conditionaliter ꝑlata si intestatus decesserit. Verificantur qñ quis non disposuit de ea re cuius cõtẽplatiõe fuit ea cõditio adiecta. ¶ Preterea illa littera notãter ꝑbat in ver. nõ tñ. ꝙ ista duo a pari ꝓcedũt quo ad effectũ parificande conditionis: si intestatus decesserit vel ꝙ testamẽtũ nullo modo fecerit vel l3 fecerit non disposuerit de illa re cuius cõtẽplatione fuit dicta conditio apposita ⁊ ista lectura multũ facit ꝑ ista cõclusione. Cõfirmat̃ ista pars q: illa verba si decesserit intestatus. nihil aliud importãt ꝙ̃ si testãdo nõ disposuerit de dictis bonis ⁊ sic si non voluerit bona ad aliũ ꝙ̃ ad fideicõmissariũ peruenire. alia eñ ratione nõ põt censeri apposita. ⁊ sine effectu nõ cẽset̃ apposita. l. si qñ. ff. de leg. j. Igitur dicta ratione cẽset̃ apposita. l. quãuis cũ glo. C. de fideicõ. Si ergo habuit hũc intellectũ si testãdo noluerit de his bonis disponere. Igit̃ talis cõditio extẽditur ad aliũ casum si testãdo nõ potuerit disponere q: etiã in legatis ⁊ fideicõmissis dispositio facta in vnũ casum voluntatis extẽdit̃ ad alium casum ĩpotentie ſm Bar. in. l. pater seuerinã. ff. de condi. ⁊ demõ. cuius opinio approbat̃ cõiter in. l. j. ⁊ ibi late dixi. ff. de vul. ⁊ pupil. ¶ Preterea alia rõne ostẽditur. Nã testator instituit filiũ in sola legitima in quã voluit imputari bona ecclesiastica ⁊ vxorẽ instituit donec vixerit ⁊ vitã vidualem seruauerit. ⁊ post mortẽ vel transitũ ad scdã vota instituit ⁊ substituit filiũ Albertũ ex quo patet qđ ea viuẽte ⁊ seruante vitã vidualẽ noluit qđ filius posset de bonis suis disponere: q: ꝑ talẽ dispositionẽ est ablata potestas disponendi ⁊ inter viuos ⁊ in vltima voluntate. igit̃ illa cõditio. Si intestat⁹ decesserit ꝑ quã videtur cõcedi potestas disponẽdi intelligi d3 post delatũ fideicõmissum quo tẽpore poterat disponere q: añ talis cõcessio potestatis disponẽdi erat ĩpossibilis ⁊ cõtra volũtatẽ. arg. l. sub ꝯditione. ⁊ ibi Bar. ff. de condi. ⁊ demon. Igit̃ cẽset̃ apposita conditio eo casu quo potest verificari ⁊ sic post delatũ fideicõmissum. ⁊ si dicat̃ conditio si sine liberis potest etiã verificari viuente matre ⁊ vitã vidualem seruante. Igit̃ idẽ in casu nostro arg. l. iã hoc iure. ff. de vul. ⁊ pupil. Respondetur ꝙ ratio necessitatis que militat in ea conditione si intestat⁹ decesserit operat̃ ꝙ non fiat equalis determinatio s3 difformis. quo casu limitatur regula in. l. iã hoc iure. ⁊ prout notanter dicit dñs Alexan. in. l. in testamẽto. C. de testa. mili. allegãdo no. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ sic est sensus verus iudicio meo. qđ quandocũꝗ Albertus decederet sine liberis expiraret fideicommissum. vel si decederet testatus ⁊ disponeret de illis bonis post delatũ fideicommissum. Vñ cũ fideicommissum nunꝗ fuerit delatũ non purificat̃ dicta conditio. Illa eñ verba. si sine liberis ⁊ intestat⁹ decesserit. resoluuntur ꝙ si cũ liberis vel testa. decesserit non h3 locũ fideicõmissum. S3 nulla ex conditionib⁹ alternatiuis est purificata ad exclusionẽ fideicommissi. non prima q: decessit sine liberis. non s̃a q: fuit apposita qñ testat⁹ decessisset post delatũ fideicõ. quo casu poterat verificari ⁊ non añ. ⁊ ista videt̃ vera intelligentia. ¶ Preterea ex quo Albertus non poterat disponere de bonis paternis q̃ ex voluntate patris debebãt ĩ agnatione remanere: ꝙ p3 ex tali ꝓhibitione alienationis extra familiã. iuxta. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. Itẽ ex exclusione filiarũ admittẽdo agnatos masculos. Itẽ ex eo ꝙ probatur ꝙ pater ita filium rogauit. Item apparet ꝙ filius volebat venire contra voluntatem patris vt p3 ex processu. Diuersum pro certo est qñ fili⁹ decederet testatus post delatũ fideicommissum quo casu filius forte nollet venire contra volũtatẽ paternã: ⁊ sic forte non fuisset testat⁹: vel in illis bonis idẽ disposuisset qđ p3: ⁊ qñ fili⁹ testat̃ añ delatũ fideicommissum: quo casu cũ non disponat de bonis paternis facili⁹ iducere t̃ fili⁹ ad testãdũ. Igit̃ intelligi d3 conditio eo casu quo fili⁹ testãdo apparet clare de volũtate filij ꝙ voluerit fideicommissũ non habere locũ non aũt eo casu quo dubiũ est an voluerit venire ꝯtra fideicommissum paternũ ex quo scit ꝙ de illis bonis disponere non põt. ¶ Postremo non potest negari quin iste casus sit similis casui qñ non fuisset testat⁹ quo ad bona dñi Pauli casus est clarus in. d. l. intestato. S3 dispositio facta in vno trahitur ad similem casum. vt dicit Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de lib. ⁊ posthu. dum respondet ad. l. commodissime. ff. eo. titu. ⁊ sequuntur magis communiter doc. ⁊ maxime quia excluderentur agnati predilecti ipsi matri arg. eorum que dicit Bar. saluãdo glo. in. l. si mater. in fi. ff. de vulg. ⁊ pupil. Accedat q: vt dictum est ex quo illa conditio fuit adiecta. si intestatus decesserit. ad hoc vt Albertus posset de illis bonis disponere ⁊ testari si non disposuit qñ decessit quã posset añ d3 ad fideicõmissum

missum admitti.qꝛ non euenit casus quem testator considerauit per
quem voluit fideicommissum.sed similis quē etiam si testator consi-
derasset idē disposuisset ex quo filiꝰ eo tēpore decessit quo nō potuit
disponere de illis bonis nec potuit ſm voluntatē paternā. Igiť de
bet habere locum fideicommissū ar.l. tale pactum.in fi.ff.ď pac.⁊.l.
titius.§.lucius.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ bene facit decisio Io.and.in ad-
di.spe.in rubric.de secun.nup.relata per Pau.⁊ Moder.in.l.ij.C.
de instit.⁊ substi.sub cōditio.factis. Et ideo sum in eadem opinione
in qua aliasiam sunt anni.xiij.consulendo fui.multa alia dicūtur in
cōsilio domini Bulgarini.que tanquā eleganter ⁊ iuridice omitto ⁊
in eādem sententiam concurro. Ex quibus omnibus prout per eū ⁊
ꝑ me supra cōclusū est arbitror iuris esse. Laus deo.
Batho.soci.iuris vtriusqꝫ doctor Senensis.

¶ Summarium.

☞ Agitur de interpretatiōe priuilegij eximentis aliquos a solutione
decimarum.
1 Iura nō habent pro inconuenienti ꝙ ex fructibus collectis ex eadē
terra dn̄s pro parte sua non soluat ⁊ colonus pro sua parte soluat.
Itē potest cōtingere ꝙ colonus nō teneatur soluere ⁊ dn̄s sic.nu.2.
3 Coloni partiarij siue pensionarij possūt cogi ab ecclesia parrochiali
ad soluendā integrā decimā tā pro parte eorū ꝙ̄ pro parte dn̄i ante
ꝙ̄ dn̄s cōsequutus fuerit partem suam.
4 Dos ecclesie nō debet esse deterioris cōditionis ꝙ̄ persone.

¶ Consilium.xciij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ sp̄ussctūs illuminet intellectum.

Eleganter et subtiliter di-
scussa fuit presens consultatio per prestantissimū doctorē
domi. Carolum ruinaz olim accutissimū discipulū meū:
mihi tamen prima consideratione visa fuit dubia presens consulta-
tio ⁊ difficultatem faciebat. Nam licet inconueniens videretur ꝙ si
de vna terra certi fructus colligantur decime non debeantur: si alij
fructus colligantur quod decime debeantur: cum vna ⁊ eadem res
non debeat diuerso iure censeri.l.eum qui edes.ff.de vsucapio.quo
1 casu procedit dispositio.c.cum in tua.extra de decimis. †tamen iu-
ra non habent pro inconuenienti ꝙ ex fructibus colectis ex eadem
terra dominus pro parte sua non soluat ⁊ colonus pro parte sua sol
uat. Unde licet dominus sit exemptus a decimis colonus nō cense
tur exemptus pro parte sua vt est glo.in verbo excolendas commu
2 niter approbata in cle.j.de decimis.† Ita etiaꝫ potest contingere ꝙ
colonus nō teneatur ⁊ dominus sic. Igitur stare videtur regula ꝙ
licet ecclesia cui debetur decima sit exclusa a parte colonoruꝫ non ta
men ex hoc infertur ꝙ sit ecclesia exclusa a parte ecclesie dn̄e quia
priuilegium est contra ius commune ⁊ preiudicat tertio. Igitur de-
bet stricte interpretari neqꝫ debet extendi de persona ad personam.
c.ex multiplici.c.licet.⁊.c.dudū.de decimis. ¶ Nec resultabit absur
ditas in consilio cōsiderata ꝙ ecclesia soluet integram decimaꝫ pro
terris quas suis sumptibus laboraret ⁊ pro terris alijs excolendis
traditis tantum partem suam ⁊ non colonoꝝ qď videtur absurduꝫ
vt patet in.c.ex parte.el primo.⁊ in.c.licet.de decimis.in quibus re-
ligiosi magis sunt priuilegiati in terris quas suis sumptibus colūt
ꝙ̄ in alijs excolendis traditis. quoniam ex quo priuilegum conce-
ditur ī terris proprijs monasterij: si illas proprijs sumptibus cole-
rent religiosi non essent ad aliquas decimas obligati.casus est ⁊ ibi
nota. in clemē.j. extra de decimis. ⁊ quia quando locarent religiosi
colonis partiarijs tenerentur pro eorum parte decimas soluere. qꝛ
non reperiuntur exempti si locant colonis pensionarijs vel qui nū-
mis vel pro certa pensione fructuum colunt.non est dicenduꝫ ꝙ pro
eoruꝫ parte non teneantur ad decimas quia de censu qui soluitur ec-
clesie decima erit soluenda sicut in simili dicunt Pau.de eleaza.et
doc.in.d.cle.j.de decimis.vr̄ ecōtra quādo religiosi non tenētur sol
uere decimas qꝛ sunt in priuilegio exempti.si locāt colonis partia-
rijs coloni pro eoꝝ parte tenentur ad decimas. Si vero pensionariꝰ
talis fructus succedit loco fructuū. ⁊ pro illa pēsione nō soluiť deci-
ma qꝛ qď operatur ꝑpositum in proposito operari debet oppositū
in opposito.l.⁊ si cōtra.ff.de vulg.⁊ pupi.l.si vt propōis.C.de nup.
cum vulg. ⁊ ista vidētur facere difficultatem ꝑpter que videť rema
nere firma regula ꝙ de persona ad personā nō fiat extētio per iura
vulgaria. ¶ Sed tamen his non obstantibus indubitanter cōtra-
riaꝫ partem veriorē ⁊ probabilioreꝫ existimo. Et imprimis qꝛ per
dn̄os precedentes consultores tota difficultas sit quia verba priui-
legij hunc casum includere non vidētur.s.ꝙ religiosi pro eoruꝫ par-
te nō teneantur: ostēdo ꝙ īmo verbis priuilegij hoc multū clare de-
3 ciditur si verba diligenter considerenť. † Et pro fundamēto ꝑmit-
to ꝙ siue sint coloni partiarij siue coloni pēsionarij teneņť ⁊ cogi pos
sunt ab ecclesia parrochiali ad soluēdā ītegrā decimā tā ꝑ eoꝝ par-
te ꝙ̄ ꝑ parte dn̄i anteꝙ̄ dn̄s cōsequutꝰ fuerit partē suā qꝛ decima ē
onus reale ⁊ sequiť fructuū detētorē: vt not.gl.ī.c.tua nobis. de deci
mis.⁊ est tex.⁊ ibi doc.in.c.cū nō sint.eo.ti. Unde dicit Io. de imo. ī
d.cle.j.de decimis.allegādo no.ī.d.c.tua nobis.ꝙ si religiosi tradūt
terras alijs excolēdas siue sint coloni partiarij siue pēsiōarij teneņť
ad decimas ita ꝙ ante oīa totus aceruus decimabitur ⁊ datur inte-
gra decima ecclesie parrochiali.⁊ sic licet coloni nō sint obligati obli
gatione personali ad decimas predictas tanꝙ̄ detentores primo te-
nere ad decimas.nā quis ad aliquid teneri dicitur siue teneať actio-
ne reali siue personali licet nō sit obligatꝰ: vt nota.glo.insti.de actio.
in prīcipio.in verbo debetur ⁊ clare glo.eo.ti.§.in verbo nullo iure.
Quibus premissis consideranda sunt verba indulti in quo dictis
religiosis conceditur ꝙ de predictis terris possessionibus ⁊ do-
mus eorū quas traderent alijs excolendas possint decimas perci-
pere ⁊ habere quas coloni qui eas excolent soluere alijs tenerentur.
¶ Ex quibꝰ verbis percipitur ꝙ possint percipere ⁊ habere nō so-
lū decimas ꝑ parte colonoꝝ sed etiā pro parte dominorū ad quam
etiā coloni tanꝙ̄ detētores dicuntur teneri licet non sint obligati vt
probatū est.⁊ sic verba priuilegij non solū adaptantur ad decimas
percipiendas ex dictis possessionibus pro parte colonoꝝ sꝫ etiā pro
parte religiosoꝝ. Igiť ad illā adaptatur dispositio dicti priuilegij.l.
j.§.loquitur.ff.de fluminibus.l.iiij.§.tenēs.ff.de dāno infec.in.c.por
ro.extra de priuile. Nec sunt verbū restringēda vt ius tertij non leda
tur vel minus ledatur vt not. Io.and.in.c.causam. de rescrip. et est
tex.cum glo.in.c.fin.de verbo.signi.facit tex.in.c.is cui. de prebē. in
vj. ¶ Facit qꝛ verba intelligi debēt primo ⁊ ꝑ prius.l.hoc legatū.ff.
de leg.iij. Bal.in.l.j.C.de succes.edic. Sed per primo ⁊ per prius te
nentur coloni etiā ꝑ parte dn̄oꝝ qꝛ ꝑ prius obtinēt. Igiť verba pri-
uilegij intelligi debent de tota decima totius aceruı de quo prius est
detrahenda vt dictū est qꝛ nō diciť in priuilegio ꝙ dicti religiosi pos
sint decimas de proprijs terris exigere ab eorū colonis quo casu du
bitari posset an de parte colonorum loqueretur quasi aliam partē
dicerentur a seipsis ⁊ non a colonis exigere. Sed diciť ꝙ possint ha
bere ⁊ percipe decimas ad quas coloni tenerenť illi ecclesie vel per-
sone que essent quasi in possessione decimandi.⁊ sic sit relatio non ad
decimas exigendas a colonis per ipsos religiosos. quo casu habetur
relatio ad partem colonorū qꝛ aliam partē haberent religiosi tp̄e lo
cationis seu quasi societatis.l.si merces.§.vis maior.ff.locati.sed ad
decimas quas alij existentes in quasi possessione a colonis percipe-
rent seu coloni eis ad illas tenerentur. Sed hec potest esse integra de
cima totius aceruı ad quam coloni a principio tenerētur anteꝙ̄ dn̄s
partē suā ꝑcipiat ⁊ dimidia postꝙ̄ suā partē ꝑcepit iuxta not.in.d.c.
tua nobis.⁊.d.c.cum nō sint. Itē sit relatio ad decimas terrarum et
possessionū dictorū religiosorum.⁊ sic ad integras decimas nec ali-
bi pontifex se restringit ad partem colonorum tamen si hoc voluis-
set de facili exp̄ssisset.c.ad audiētiā.de decimis. Et ideo forte ī priui-
legio dicitur ꝙ possint decimas percipere ⁊ habere qꝛ verbū perci-
pere appositum sit ꝑ parte decimarum ꝑcipiēdarū a colonis quam
prius non habebant ⁊ nō percipiebant ꝑ parte vero ipsorum conce
debatur ꝙ habebant quādo proprijs manibus vel sumptibꝰ excole
bant prout hec differentia probatur in.c.ij.de decimis.lib.vj.ī prin.
¶ Cōfirmanť ēt ꝑmissa qꝛ coloni ecclesie parrochialiter decimas
soluere nō teneņť nō ipsorū causa sꝫ ex priuilegio religiosorū quo sol
uere non teneņť. Si ergo coloni ꝑpter religiosos non teneņť ecclesie
de dictis terris decimas soluere ꝑpter religiosos sed ꝙ fortius est
tenentur ipsis soluere. Igiť fortius religiosi non tenentur de dictis
terris.qꝛ ꝑpter vnū qd ꝙ tale ⁊ illud magis in auť.multo magis.C.
de sac.san.eccle. Uñ dicūt ibi Iac.but. Bal. Sal.⁊ Pau.de cast.ꝙ
potentius opať dispositio in causa ꝙ̄ in causato. Si ergo religiosi
sunt causa ꝙ ecclesie parrochiali a colonis decima nō debeať. Igiť
hoc potentiꝰ operať in ipsis religiosis vt de illis terris ad decimas
nō teneanť. Itē ꝯcurrit ꝙ eis dať actio ⁊ ius ꝑcipiendı decimas ex
illis terris. Igiť fortius cēsetur concessū ius retinendi in regula cui
damus.de reg.iur.cū materia in.vj. Preterea dr̄ indulto.nos tū ꝑ-
pter ꝑmissa tum ꝑpter tenuitatē reddituū ⁊c.⁊ sic allegať duplex
causa cōcessiōis ꝑuilegij. ¶ Prima est ꝙ ad h̄ vt possint diuinis of
ficijs intendere ⁊ nō sint occupati in colēdo ꝑprijs manibus ⁊ sum-
ptibus ꝯcediť vt possint decimas ꝑcipe ⁊ habere si tradūt possessio-
nes alijs excolēdas ne vt decimas non soluerēt ꝑprijs manibus et
sumptibus excolerēt ⁊ sic a diuinis officijs distraherenť. ¶ Scd̄a
causa fuit tenuitas reddituū ꝑpter quā noluit fructus religiosorū di
minui ad hoc vt cōmode possint sustentari ⁊ diuinis officijs ītēdere.
Iste aūt ambe rōnes ꝯcludūt ꝙ etiā ipsi ad decimas soluēdas ꝑ eo
rū p̄te nō teneanť qꝛ si tenerenť possent potius velle ꝑprijs sumpti-
bus excolere: ⁊ sic a diuinis officijs distraherētur ꝑut prius excole-
bant qď nō ex alio hoc facere cēsebatur nisi ad decimarū solutioneꝫ
euitandam. Ne autē hoc facerēt concessuꝫ fuit.vñ eadē ratio militat
quando soluerēt pro eorum parte. ¶ Secunda etiā ratio militat qꝛ
noluit ꝑpter reddituū tenuitatē redditꝰ diminui a decimis. ꝙ̄ dimi-
nuerētur si pro eorū parte decimas soluerēt. Quinīmo voluit reddi
tus augeri cū voluerit ꝙ possint a colonis decimas ꝑcipere ad quas
coloni alijs tenerenť etiā si ipsi essent exēpti. Unde cause habēt de-
clarare ⁊ extēdere dispositionē.l.cum pater.§.dulcissimis.⁊ ibi not.
Bar.ff.de leg.ij.⁊ per Bar.in.l.pater.§.fundum.ff.de leg.iij.⁊ in.l.

si.C.de testa.mili. Item si simpliciter dictū fuisset in priuilegio q̄ religiosi non tenerētur ad decimas: tamē coloni tenebātur ecclesie soluere: vt per glo.in.d.cle.j.de decimis. Cum ergo fuerit expressū q̄ possent percipere decimas adquas alij coloni tenerentur: hoc fuit expressum in augmentum reddituum. Unde nō debet operari diminutionē respectu partis religiosoꝝ.l.legata inutiliter.cum ibi plene not.ff.de leg.j. Et ex premissis patet q̄ nō sumus in materia extē sionis priuilegij. Quoniam ꝛ verba ꝛ mens priuilegij includūt hūc casum vt ipsi pro eorum parte non teneantur. Nam ꝛ si verba deficerent mens tamen satis clare apparet que imprimis in quacunq̄ dispositione magis attendi dꝫ q̄ verba.c.preterea.c.intelligētia.de ver.sig.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excus.tut.ꝛ maxime q꞉ vt mihi dicitur de rebus alijs traditis excollēdis.q̄ prius habebāt decimas pro eoꝝ parte nō soluerūt. Unde priuilegium talem recipit interpretationē.c.cum dilectus.ꝛ ibi late dñs Anto.extra de consuetu. cum similibus. ¶ Nec predictis obstat q̄ ista sunt bona postea quesita.ꝛ sic priuilegium non debet ad illa se extendere iuxta not.p Jo. and.in addi.specu.in ti.de censibus.§.nunc vidēdum.in additione magna que incipit. Casuꝫ reuoluit Guido de suza.ꝛ late Ludo.roma.i.l.damni.§.si is q̄ vicinas.ff.de dā.īfec. Qm̄ ad hoc optime respōdet pfat⁹ insignis cōsultor ad id qd̄ iste res fuerūt pmutate cū rebus dotalibus monasterij ex quibus nō soluebaẗ decima ꝛ in illarū locum subrogate ꝛ sic sapere debēt ꝛ sortiri eādē naturam per nota. per Joā.and.in regula qui sentit onus.de regu.iur.in.vj.ꝛ Joan.de imo.in.d.§.si is qui vicinas.addo q̄ ex quo sunt permutate cum rebus dotalibus monasterij dicuntur a lege subrogate in locuꝫ bonoꝝ ꝛ rerum dotalium monasterij ꝛ sic effecta bona dotalia monasterij: ꝛ per consequens cū subrogatio fiat a lege res subrogata sapit eādē naturā.l.res in dotē.ꝛ.l.res estimata.ꝛ.l.ita constante.ff.de iure dotium.ꝛ ita dicit insignis doctor Henricus Boic.in.c.ecclesia.vt lite

4 pendente.† nō enim debet esse deterioris conditionis dos ecclesie q̄ persone.l.sunt persone.ff.de relig.in.c.fi.extra de re iudi. Preterea posito q̄ esset subrogatio hominis id qd̄ eandē naturā sortiatur est fauorabile monasterio ꝛ nititur res subrogata eadē equitate. Igiẗ dꝫ eandē sortiri naturā ſm Henricū in eo loco.ar.l.imperator.§.fi. l.sequēti.cum ibi no.ff.de leg.ij. Ex quib⁹ ꝛ alijs adductis p prefatū insignē doc.ꝛ per prefatos dños aduocatos Papienses allegātes que repetere nō expedit.concludo indubitāter q̄ dicti religiosi sūt a tali solutione decimarū imunes. Laus deo. Bartho.soci.senēsis.ꝛc.

¶ Summarium.

¶ An agenti coram vno iudice obstet pendētia litis coram alio quā do habebat electionem iudicis. Item an per sniam lataꝫ in vna curia obstet exceptio rei iudicate in alia.

2 Reus habens plures iudices de iure cōi hꝫ actu electionē vt possit reū conuenire ꝛ iudicē eligere quē velit.

3 Nemo cogitur agere vel accusare vt i rubro ꝛ nigro: vt nemo inuitus agere vel accusare cogatur.

4 Exceptio qn̄ deducitur in iudiciū separatū ab ipsa actione pōt deduci corā iudice ipsius actoris corā quo per ipsum creditorem actio esset mouenda.

5 Cause iter mercatores nō rigorose sꝫ de bono ꝛ equo tractari debēt

6 Causa summaria nō pōt ordinarie tractari nisi partib⁹ cōsētiētib⁹.

7 Sententia lata super exceptione in fauorē rei non debet parere exceptionem rei iudicate.

8 Sententia absolutoria lata in causa seculari vel in foro fori seu condemnatoria potest discuti de veritate sententie per viam denunciationis euangelice.

Consilium xciiij

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spūssctūs illuminet intellectum.

In causa vertente īter Joānem de perpignano ꝛ Bernardum de bandis coram consulibus mercantie ciuitatis Florentie. Uisis ꝛ recte pensatis actis ꝛ subtilibus allegatiōibus insignis doc.dñi Anto.de ma

1 legrinellis.† Duo sunt principaliter discutienda. Primū an dicto Joāni agenti in dicta curia obstet exceptio pēdētie litis in curia potestatis. Secundū nunquid lata snīa in curia potestatis obstet exceptio rei iudicate dicto Joāni agēti in curia cōsulū mercātie. ¶ Capio primū consultationis articulū in quo primo aspectu cōcludēdū videbaẗ q̄ dicto Joāni obstaret exceptio pendentie litis ꝛ preuentionis: nā clarū est q̄ dictus Bernardinus potuit implorare officiū iudicis.vt ex causis deductis in libello declararet nō esse debitoreꝫ dicti Jo.vt est cōis doctrina Bar.ꝛ doc.i.l.si cōtēdat.ff.de fideiusso. ꝛ Bar.in.l.si finita.§.eleganter.ff.de dā.infec.cum multis concordātijs ibi allegatis p do. Alex.ꝛ licet subsint opiniōes tn̄ nō discutio q꞉ nō est ncessarium. Ex quo infertur q̄ licet dictus Bernardus sit Florētinus ꝛ dictus Jo.sit de pꝑignano.tn̄ ex quo dictus Bernardus est originaliter reus potuit adire iudicē suū ꝛ implorare officiū iudicis q̄ declararetur non esse debitorē ex causis ex quibus dictus Jo.pretendit se esse creditorē ꝛ q̄ dicto Jo.perpetuū silētiū impo-

neret.vt decidit in terminis dñs Anto.in.c.cum sit generale.ꝛ in.c. si clericus laycū in fi.de fo.cōpe.ꝛ late do. Abbas in.c.si quis cōtra clericū in primo no.eo.ti.ꝛ late consuluit do. Alex.qui multa alleg. sup ꝓposito in suo consi.cij.incip.ꝯsideratis his que ī themate narrantur in quinto volu. ¶ Ex quibus infero in proposito q̄ cum dic⁹ Bernardus ceperit iudiciū sup iure dicti crediti coraꝫ potestate Florētie iudice suo vr̄ q̄ sup dicto iure nō possit ꝯueniri corā dictis consulibus.quantūcūq̄ illi sint sui iudices sed obstet exceptio preuētionis ꝛ pēdētie litis ꝛ hoc duplici respectu.primo q꞉ ibi ceptum est iudiciū.ff.de iudi.cuꝫ materia.ꝛ tradiẗ in.c.ꝓposuisti.de foro cōpe. Scḋo q꞉ cū in vtroq̄ sit mota eadē causa ꝛ adsit idētitas ꝑsonarū. ꝛ idētitas cause debiti ꝛ crediti.vr̄ qoud snīa lata in curia dñi potestatis pariat exceptionē rei iudicate.respectu iudicij intētati corā cōsulibus.l.cū qriẗ cū materia.ꝛ in.l.si qs cū totū.ff.de excep.rei iudi. Igiẗ obstat exceptio pendētie litis corā potestate vt est regula in.l. nulli.ꝛ in.l.nullū.ꝛ ibi p Bar.ff.de excep.ex qbus videbaẗ inferendū q̄ obstaret exceptio preuētionis ꝛ litis pēdētie. ¶ Sꝫ premissis nō obstātibus cōtraria snīa est verior ꝛ probabilior. quātūcūq̄ ego nō reperiā hāc questionē ī specie tactā vel decisam scilicet q̄ qn̄ sūt plures iudices ꝛ iplorādo officiū iudicis sup exceptione petit declarari nō esse debitorē ex causa ex qua creditor pretēdit se esse creditorē ꝛ petit creditori īponi ꝑpetuū silentiū adit vnū ex iudicibus suis. ꝛ actor agit ꝛ petit corā alio iudice ipsius rei nam puto q̄ causa sit remittenda ad iudicē actoris. Moueor īprimis qm̄ qn̄ reus hꝫ electionē iudiciū ex priuilegio ꝛ cōuenitur corā vno.pōt declinare illū iudicē si petit se remitti ad aliū quē eligit vt est casus.ꝛ ibi hoc declaraẗ

2 in scholaribus in aut.habita.C.ne fili⁹ ꝑ patre. Sꝫ† clarū est q̄ qn̄ reus hꝫ plures iudices de iure cōmuni habet actu electionē. vt possit reū cōuenire.ꝛ iudicē eligere quē velit.vt in.l.fi.C.vbi in rē actio. ꝛ i.c.cū sit gn̄ale.de foro cōpe.si ergo reus qui hꝫ electionē ex priuilegio potest hoc facere.postq̄ est cōuētus ita ꝛ actor q꞉ reus ꝛ actor nō debēt ad imparia iudicari: vt in.l.fi.C.de fructib⁹ꝛ litis expēsis. Quinimo fauorabilior est causa actoris hoc casu vt infra dicetur.q꞉ actor habet electionē de iure cōi reus vero ex priuilegio potētius autē dicitur esse ius cōmune q̄ priuilegiū.l.eius militis.§.militia missus.ff.de testa.mili.ꝛ hoc multū considerāt docto.in hac materia in l.ij.§.sed si agatur.ff.de iudi.inferēdo ergo in proposito cū iste Bernardus iudicetur vt reus in hac causa electio iudicū est actoris vt di-

3 xi.q̄ aūt iudicetur vt reus statim patebit. ¶ † Moueor.nā duplex est regula.prima est q꞉ nemo cogitur agere vel accusare vt i rubro ꝛ nigro: vt nemo iuitus agere vel accusare cogatur. Sꝫ hec regula qn̄ quis hꝫ plures iudices actoris ꝛ rei electio est actoris ꝛ creditoris. vt in.d.c.cum sit generale.de foro cōpe. Unde cum reperiatur dispēsatum aduersus primam regulam per no.in.d.l.si contendat.ff.de fideiusso.ꝛ non aduersus secundam regulam. Igitur secunda regula remanet firma.q̄ electio sit creditoris.l.sancimus.C.de testamen.ꝛ in.l.precipimus.C.de appellatio. Igitur cum implorans officium iudicis vt supra sit vere reus iudicandus.electio iudicis est creditoris.ꝛ consequenter est remittendus creditor ad iudicem per eum electum vt in.d.autē.habita.C.ne filius ꝑ patre. In simili confirmatur q꞉ si aliter diceremus cōcurrerent duo specialia. Primū cōtra regulā vt nemo inuitus agere ꝛc. Scḋm cōtra regulā q̄ vult q̄ electio sit creditoris. Duo aūt specialia dubia dari nō debēt ēt in materia fauorabili: vt in.l.j.cū ibi nota.C.de do.ꝓmis.ꝛ hoc maxime in casu nostro in quo vertitur magnus fauor creditoris respectu electionis iudicū.que ratio cōsideratur in tali electione vt patet in.d.c.cum sit generale. ¶ † Tertio moueẗ ex his que notabiliter dicit Bar.in.l.

4 si societatē.§.arbiter.ff.ꝓ socio.dū dicit q̄ † qn̄ exceptio deducitur ī iudiciū separatū ab ipsa actione potest deduci corā iudice ipsi⁹ actoris corā quo ꝑ ipm̄ creditorē actio esset mouenda: ꝛ assignat rationē q꞉ in hoc creditor presumitur grauatus cū ipse principaliter agendo habeat necesse talē iudicē adire. Unde si debitor potuisset tantū corā vno iudice conueniri tunc coram illo potuit reus implorare officiū iudicis. Sed qn̄ creditor pōt eū conuenire coram pluribus iudicibus vt in casu nostro.tūc videtur q̄ militet decisio Bart.q꞉ videẗ militare eius ratio ꝛ est multū impedimentum creditori. Igitur stat firma regula q̄ electio ptineat ad creditorē.ꝛ hoc idē videẗ eē de mēte dñi Anto.in.d.c.si clericus laycū.de foro cōpe.ꝛ in.c.ꝗntauallis. de iureiurā.ꝛ Abb.i.c.si qs cōtra clericū.cū similib⁹.qui oēs volūt q̄ reus sup sua exceptione implorādo officiū iudicis pōt iudicē suū adire coram quo fuisset cōueniēdus a creditore sed ipse fuisset cōueniendus nō iuxta electionē suā sed creditoris. Igiẗ dꝫ adire iudicem

5 suū iuxta electionē creditoris. ¶ † Quarto mouetur. Naꝫ cause iter mercatores nō rigorose. Sed de bono ꝛ equo tractari debent vt in ꝗt in.l.si fideiussor.§.quedā.ff.mād. Igiẗ nō debēt corā iudice rigoroso tractari cōtra naturā ipsius nisi ambabus partibus cōsentiētibus.

6 hoc ꝓbat text. in simili in cle.sepe in fi.de verb.sig.† Ubi quādo causa est summaria non pōt ordinarie tractari nisi ābabus partibus cōsentientibus. ¶ Quinto moueẗ. Nam qn̄ reus implorat officium iudicis vt supra pōt adire iudicē suum sicut qn̄ actor implorat illud

illud iuxta.l.diffamari.ff.de inge.⁊ manu. Et in vtroqꝫ casu idez est ius ⁊ eadē videt̄ esse regula.vt voluit do. Anto.in.d.c.quintauallis. ⁊ in.d.c.si clericus laicū.in fi.vbi ponit ista duo a pari:prout etiā ponit do. Abb.in.d.c.si qs ꝯtra clericū. Sed in terminis.l.diffamari.lz reus implorauerit officiū iudicis corā vno ex suis iudicibus:tn̄ actor ꝑuocatus pōt eū ꝯuenire corā alio iudice ipsius rei. Ita reperio tenere ꝑceptorē meū in.c.ꝑposuisti.de foro cōpe.⁊ sequitur insignis ꝑceptor meus do. Jo.bapti.de sctō Seueri.in.d.l.nulli.in fi.⁊ hoc fundamētum probo subtili rōne. Nā qn̄ reus implorat officium iudicis ₛm terminos.d.l.diffamari.tūc actore cōparente ⁊ petēte petitionez rei solui in vim exceptionis ⁊ resoluit̄ virtus primi libelli ipsius rei ⁊ euanescit ⁊ deducit̄ ad vim defensionis seu exceptionis ⁊ sic petēduz tm̄ sup exceptione ipsius actoris casus est no.quē ibi ad hoc ponderant oēs doc.in.c.in p̄sentia.de proba. Unde termini.d.l.si contēdat a terminis.d.l.diffamari non videnť differre nisi in hoc qꝛ remedio l.diffamari.actor intētās actionē cogit̄ agere in termino quo elapso imponit̄ silentium:sed in terminis.d.l.si ꝯtēdat actor cogitur statim agere al's iudiciū procedit sup exceptione ⁊ imponit̄ silētium.cū ergo ista sint similia ideo eadem dʒ esse iuris dispositio.l.illud.ff.ad.l.aql.⁊ in.c.trāslato.de consti. ¶ Sexto moueor. Nā ista q̄stio iudicio meo deducit̄ in terminis in quadā disputatiōe Ja.de bel. quē refert ⁊ sequit̄ Jo.an.⁊ post eū oēs doc.moder.in.c.ij.de priui.li.vj.vbi ponit quādam qōnē qn̄ additus est vnus iudex ⁊ reus ⁊ actor contēdūt de iudice in qua multa dicit ⁊ inter alia non ꝯsiderādo vbi iudicium sit ceptū ꝯsiderat primū ꝙ ille dʒ preferri q̄ hʒ cām fauorabilē.ar.l. priuilegia.de priuile.credi.ff.cū si.Scdm̄ ꝙ ille preferť qui est iudex de iure cōi.vnde si reus hʒ iudicē de iure cōi ⁊ aliuz sibi ex priuilegio actori p̄ferť ille q̄ fo͛ꝝ elegit ₛm ius cōe eligenti p priuilegiū.arg.l.si.C.de edic.diui adri.tol.⁊ in auť.de ꝯsanguineis ⁊ vterinis fratrib⁹. in fi. Unde ex proposito dicēdū est ex p̄dictis ꝙ actori p̄feratur:tū qꝛ eius causa est magis fauorabilis vt de bono ⁊ equo tractetur:tū qꝛ est magis ₛm ius cōmune quo conceditur electio actori. vt in dicto.c.cū sit ꝯnale. Quinimo vt ibi dicit Jo.an.qn̄ cetera sunt paria p̄fertur ipse actor qꝛ in principio iudicij magis fauemus actori ꝙ reo.l.si qs itētiōe ambigua.ff.de iudi.⁊ in.l.inter stipulātem.§.sticħū.ff.de verb.ob.q̄ iura Jo.an.extēdit ad electionem iudicis qn̄ est contētio inter actorē ⁊ reum. ¶ Postremo alia rōne hoc idē deducit̄ qꝛ tantum obijcitur exceptio litis pēdētie qn̄ sunt pempta ī illo iudicio pendente pariter exceptiōe rei iudicate in iudicio in quo alias secus vt est in regula que traditur in.l.fulcinius.§.si fundum.⁊ ibi probatur.ff.de excep.⁊ est limitatio quam patitur.l.vbi ceptum.ff.de iudi. Sed in casu nostro non pareret exceptionem rei iudicate sententia lata in curia potestatis vt statim dicetur. Igitur non obstat exceptio litis pendentie. ¶ Capio secundum cōsultationis articulum in quo videbatur concludendum ꝙ lata sententia in curia potestatis p quā imponitur perpetuū silentiū. Talis sentētia videť parere exceptionē rei iudicate qꝛ ē eadē cā.eadē p̄sone vt in.d.c.cū q͛riť de exceptione rei iudi.cū ibi notatis. ¶ Sʒ hoc nō obstāte cōtrariā sententiam veriorem esse existimo.⁊ imprimis aduertendū est ꝙ si re⁹ implorādo officium iudicis nitatur tātū ex nō iure actoris qꝛ negat actori ius competere.tunc non pōt tale officium iudicis implorare. Sed tamē pōt illud implorare qn̄ dicit sibi competere ius sup aliqua exceptione. Nam primo casu procedit regula vt nemo inuitus agere vel accusare potest. ¶ Secūdo casu procedunt termini dicte.l.si contendat. ita voluit notabiliter Inno.in.c.abbate.de verbo.signifi.quod dictum refert pro multum notabili.⁊ sequitur domi. Pau.de ca.in.d.l.si cōtendat.pro quo dicit videri casum in.l.pater.in prin.ff.si pars here.peta.⁊ sequitur hoc dictum dn̄s Alex.in.l.si finita.§.eleganter.ff.de dam.infec. Ex quo dicto infertur ꝙ in casu nostro si petitio rei fundaretur in non iure actoris non procederet iudicium.⁊ consequenter actor non cogeretur deducere iura ⁊ super illis discetere. Infertur et secundo ꝙ licet postea ferretur sententia per quam declararetur actori actionem non cōpetere ex hoc solo qꝛ non est probatum per actorem non obstaret exceptio rei iudicate si actor agēdo postea vellet deducere ⁊ probare ius suum quia illud quod deducitur in secundo iudicio non fuit discussum in primo sed tantum fuit lata sentētia quia non probatum. Nam quādo fertur sententia sup exceptione quia non probatur per actorem nō obstat agenti postea exceptio rei iudicate si actor postea petit quod in exceptione deducebatur.vide ī reg.quam ponit Bar.in.l.fundum.ff.de exceptio.vbi vlteri⁹ subdit quod in dubio presumitur lata sententia quia non probatum prout etiam voluit Bar.in.l.iulianus verum debitorem.ff.de conditio.indebi. ¶ Ex quibus etiam infertur ꝙ non debet isto casu aliquo modo ferri sentētia sup exceptione impositiua perpetui silentij duplici respectu. ¶ Primo quia nō debuit iudex admittere ipsum fundā-

7 te se super iure non ipsius actoris. ¶ † Secundo quia lata sententia super exceptione in fauorem rei non debet parere exceptionem rei iudicate quando est lata quia non probatum. Igitur nō debet esse impositiua perpetui silentij ex eo enim ꝙ apparet non probatum in iudicio non presumitur sentētia lata.arg.gl.in.l.si qs ad exhibēdū.ff.de exceptione rei iudicate. Quibus suppositis deueniēdo ad casum nostrum videtur qꝺ nullo modo obstet exceptio rei iudicate ⁊ cōsequēter litis pēdentie ex quo sentētia q̄ speratur ferenda iuste nō pareret exceptionē rei iudicate.vt in regula quā ponit Bar.in dicta.l.fundū. Nam si bene percipio reus petit declarari se non teneri quia instrumentū Benardi qui emit pannos nō habebat mandatū ad illud vt in libello deducitur. Ergo fundatur libellus in eo qꝺ actori nullum competit ius. Nō aūt sup exceptione cōpetenti cōtra ius competēs actori quo casu videtur habere locū regula Barto.in.d.l.fundum.⁊ dictum Inno.in loco preallegato. ¶ Confirmatur ista opinio. quia ipse petit declarari se non debitorem obstante exceptione mandati. Unde sentētia que speratur ferenda actori ius non cōpetere nō speratur ex alio ꝙ ex defectu mādati.ꝑpter qꝺ non tenetur ipse ex facto institoris ⁊ sic ex nō probatione mādati.si ergo postea actor deduceret principaliter ꝙ tanꝙ mādans tenetur probādo mandatū:qꝛ prima sn̄ia censeretur lata qꝛ nō ꝓbatū mādatū vt per Bar.in.d.l.fundū.⁊ in.l.iulian⁹ verū debitorē.ff.de cōdi.indebi.actor posset postea illud principaliter deducere ⁊ nō obstaret exceptio rei iudicate iure nō probate:vt in.d.l.fundū.ergo nō obstat exceptio litis pendentie. Preterea qn̄ libellus rei fundatus sup exceptione non iure actoris nō sperať sentētia ferenda q̄ habeat parere exceptionē rei iudicate qꝛ ius actoris in illo iudicio nō est discussum.ita etiā videtur cōcludēdum in casu nostro:qꝛ in iudicio rigoroso ⁊ corā rigoroso iudice nō speratur discuti illud qꝺ ex bono ⁊ equo mercātaliter cognoscendū erat ⁊ probādū. Igitur nō speratur sentētia ferēda que habeat parere exceptionem rei iudicate:vt nota.per Barto.in.d.l.fundū.faciunt nota.in.l.finautē.§.fi.ff.de nego.gest. ¶ Preterea cōfirmanť premissa ex his que voluit notāter Bald.i.l.recepticia.ff.de cōsti.pecu. Ubi voluit ꝙ qn̄ ius alicuius partis in vno iudicio discuti nō potuit si sententia ferať nō obstat postea in alio iudicio sup illo iure nō discusso. Unde si in curia mercatorū virtute scripture priuate fuit qs cōdēnatus qꝛ nō potuit aliqua exceptio opponi virtute statuti:poterit postea repeti illud tanꝙ indebitū ⁊ discuti de exceptiōe qꝛ illa nō potuit admitti ⁊ discuti in illa curia ⁊ fuit regu. Bar.in.l.j.§.parui.in fi.ff.qꝺ vi aut clā. Si ergo essem⁹ ī casu ī quo debitor eēt obligat⁹ solo nudo pacto ⁊ ī curia p̄tātis nō eēt talis petitio admittāda q̄ eēt admittāda in curia mercatorū vt ꝓbať ī.l.fideiussor.§.q̄dā.ff.mādati.seq͛retur ꝙ si postea in curia mercatorū ageretur ex pacto nudo nō obstaret exceptio rei iudicate. Nam vt inquit Bal.in.d.l.recepticia. et sequit̄ Bartho.de saly.illud qꝺ est indiscussum nō intelligitur sentētialiter determinatū.faciūt no.p Bar.in.d.l.finautē.§.fi.ff.de neg.gest.⁊ p.Bar.in.l.a ꝑcedēte.C.de dila. Et pro istis etiam bene facit qꝺ dicit Bal.in repeti.l.ij.in.xvij.charta.ff.de iureiurā. Ubi ponendo intellectū ad.c.debitores de iureiur.dicit ꝙ ille modus repetendi indebitum solutū ꝑpter iuramētū fuit irregularis ꝑpter iuramētū. Unde ex quo regula iuris posita in antecedēti necessario corrūpitur in sequēti:⁊ cū exactio excedat suos terminos exceditur a iure suus terminus.l.j.in fine.C.de edic.diui adri.tollē. Ita dicamus in ꝑposito cū iste modus agēdi sit cōtra regulas iuris vt supra probatū est. Sʒ si sumus in casu in quo aliqua ꝓbatio vel ius admitteretur in curia mercantie que nō admitteret̄ in curia rigorosa potestatis.debent postea inseri ⁊ discuti in curia mercatorū q̄ nō poterūt discuti in curia potestatis. ¶ † Cōfirmanť p̄missa p ea q̄ ponit dn̄s Anto.ī.c.no

8 uit.extra de iudi.vbi vult ꝙ q̄tūcūqꝫ lata sit sentētia absolutoria in causa seculari vel ī foro foli seu cōdēnatoria. Tn̄ rōne naturalis obligationis pōt discuti de veritate sn̄ie in foro aīe p viā denunciationis euangelice in quo attenditur iusticia ⁊ veritas ⁊ nō obstat sentētia licet illud discuti nō possit in foro seculari obstāte sn̄ia. ⁊ hoc qn̄ semp reclamauit ⁊ nunꝙ acquieuit ⁊ sic patet ꝙ ius qꝺ non est deducibile in vno foro ⁊ in alio sic si deducatur in foro in quo est deducibile nō obstat sententia lata in alio foro. Et licet sententia dn̄i Ant.sit dubia quia contrarium tenuit Bar.in extrauaganti ad reprimendam in verbo p denunciationē.⁊ Bal.in auť.ad hoc.C.de vsur. Tn̄ locū hʒ quando ius tertij fuit discussum et deduxit illud idē quod potuit deduci in primo iudicio et discussum fuit. Sed in casu nostro in primo iudicio multa non admittuntur in iudicio rigoroso que admittuntur in iudicio mercatorum. Igitur illud ꝙ remāsit indiscussum quia nō admissum a ratione rigorositatis admitti debet in iudicio vbi agitur de bono et equo ⁊ sola veritas equitas et iusticia attēditur.⁊ hoc maxime dicendum est in casu nostro ex quo ipse actor trahitur inuitus vnde nō dʒ esse in potestate rei auferre actori ius suum ⁊ sibi pñdicare quominus mercantiliter consequeretur ius suum sicut mercātiliter cōtraxit vt in regula non dʒ.⁊ in regula id qꝺ nostrum.ff.de reg.iur.cum materia.qꝛ vt dictum est ius qꝺ non prodest ⁊ non discutitur in vno iudicio pōt dis̄cuti ⁊ prodesse in alio iudicio. et pro hoc optime facit quod no.Bal.in auť.ad hec.C.de vsuris. in prima col. vbi dicit ꝙ illud ꝙ est sententiatū pōt deduci per viam deñūciationis euāgelice in iudicio ecclesiastico lʒ nō possit deduci in iudicio seculari qn̄ ille q̄ obtinuit sententiā fuit in dolo vel fraude que probať ex indicijs.l.dolum.C.de dolo. Sed in casu nostro apparet de ma-

nifesta fraude ꝛ dolo dicti Bernardi q2 cũ semp reox fit fugeret ipe reus puenit ꝯtra forensem ꝛ absentẽ apparet ꝙ nulla alia de causa hoc fecit nisi ꝙ voluit ꝙ res rigorose tractaret ꝛ nõ ex bono ꝛ equo talis sñia nõ dꝫ nocere ꝑpter fraudẽ dicti Bernardi q tanꝙ fallitus dr esse ꝛ ita appellatur a lege: q2 a cõiter accidẽtibus falliti sunt frau datores: vt inquit Bal.in cõsi.mihi.l.xvj.incip. In qõne dñi Mila ni. Igit non obstãte fraude dicti Bernardi que non dꝫ sibi prodesse agi põt in alio iudicio ꝛ nõ obstat sñia in quo attẽdit mera iustitia et veritas ꝛ nõ rigorositas. ꝛ fortius hoc in casu nr̃o ꝙ in casu Bal. q2 in casu Bal. illud discussũ potuerat discuti: ꝛ lata fuit sñia re discus sa lꝫ iniusta. Sed in casu nr̃o iura creditoris nõ possunt discuti q2 nõ sumus in iudicio rigoroso. Igit fortius nõ dꝫ admitti exceptio rei iu dicate: q2 vt.s. dictũ fuit qñ fert sñia sup exceptione simpl'r q2 nõ ꝓ batum nõ obstat exceptio rei iudicate actori postea de rigore agenti. Ita dicendũ est in casu nr̃o ꝙ non obstat exceptio qñ lata est sñia q2 ꝙ fuit deductũ nõ fuit admissum: ex quo natura iudicij rigorosi ad mittere nõ potuit ꝛ hec opi. hꝫ in se iustitiã ꝛ equitatẽ q̃ maxime ser uãda est inter mercatores. omissis appicibus iuris iuxta no. p Bar. in.d.§.quedam. Laus deo. Bartho. soci. seneñ. ꝛc.

Summarium.

Quid in hoc ꝯsilio agat ostẽdũt due ꝑposite dubitationes.

1 Cõpromissum in quo est pena apposita est nullum.
2 Sindici simpliciter habẽtes liberã nõ possunt cõpromittere: q2 non possunt alienare.
3 Uniuersitas ad hoc ꝙ sit debite congregata requiritur ꝙ sit in loco solito ꝛ ad sonũ cãpane seu tabelle.
4 Actus gestus ab vniuersitate ad hoc vt valeat requirit ꝙ due par tes ex tribus sint ꝑsentes.
5 Tabellio quando affirmat ꝙ homines presentes ascendũt ad duas partes vniuersitatis tunc statur eius assertioni donec contrariũ pro betur.
6 Uniuersitates nõ pñt alienare sine decreto qñ agitur de alienatione rerũ quas minores nõ pñt sine decreto alienare.
7 Qui nõ põt immobilia alienare nõ põt sup immobilibus bonis cõ promissum facere.
8 Aduersarius agere ꝛ experiri põt ꝯtra vniuersitatem.
9 Uerbũ curia principaliter dr iurisditio ꝛ sic ius vniuersale ꝛ etiã do minium rerum.
10 Dñs ptãs arbitrox depẽdet a cõpromisso.
11 Pena apposita in contractu ꝛ promissa intelligitur si contractus est valebit.
12 Partes si ꝑmittũt nõ dicere ꝯtractũ nullũ: pñt tñ dicere nullum ex defectu compromissi.
13 Iurãs seruare statuta intelligit de validis.
14 Laudo parere ꝛ nõ ꝯtrauenire sonat in factum.
15 Uniuersitas quando contrahit obligatur ꝛ tenetur ad soluendũ vel aliud satisfaciendum.
16 Libellus ꝓcedit parte nõ opponẽte qñ nulla specialis causa fuerat deducta ꝛ narrata in libello sed fuerat generaliter cõceptus cũ clau sula peto sup ꝑmissis iustitiã ministrari.
17 Clausula peto iustitiam ministrari: non refertur ad ea que non sunt narrata.
18 Uniuersitates solẽt possidere p sindicos vel regẽtes seu p alios pos sidẽtes noĩe vniuersitatis.
19 Testes singulares lꝫ ꝓbẽt aliquã possessionẽ in genere nõ tñ ꝓbant possessionẽ alicuius tpis.
20 Actum faciens animo continuandi non dicitur aliquem turbare in sua possessione.

Consilium. xcv.

Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssctũs illuminet intellectum.

IN causa communis Bulsi ghiane contra quosdã Antoniũ ꝛ Laurẽtiũ Siluigniato viso ꝓcessu ꝛ testibus vtrinꝙ examinatis duo principali ter ꝑ decisione sunt discutiẽda. Primum est nunqd Antonius ꝛ Laurẽtius ꝯuenti ad penã in compromisso contẽtam, ꝑut petitũ est condẽnari possint. Scdm posito ꝙ ad dictã penã cõdemnari nõ possint. An ꝯdemnari possint ad interesse rõne turbate possessionis. Circa primũ indubitãter concludendũ est ꝙ ad penã in compro misso ꝯuẽtam ꝯdemnari nõ possint ex eo ꝙ ingressi fuerint in locum de quo in petitione fit mẽtio ad pasturandum cũ bestijs. ista ꝯclusio ꝓbat. Primo q2 cõpromissum ꝛ laudum legitime nõ ꝓbant. Re perio enĩ in ꝓcessu negatũ ꝙ ser Ioãnes q dr de cõpromisso rogatus ꝛ ser Nicolaus q fuit rogatus de laudo sint publici tabelliones quo casu lꝫ in subscriptione asserat se esse notarium eius assertioni nõ sta tur ſm Spec. in ti. de instru. edic. §. viij. ꝛ Bal. eo. ti. in versi. lꝫ qs. ꝛ Pau. de ca. i. l. scriniarios. C. de testa. mili. Uñ ad hoc ꝓbãdũ pars adducit duas ꝓbationes. Prio adducit instr̃m priuilegij notariat9 ꝙ nõ obstat duplici rõne. Nã in priuilegio fit mẽtio qualiter ser Ni colaus fuit factus tabellio seu creatus a quodã dño Paulo comite Palatino ꝑut de eius auctoritate dr cõstare p litteras imperatoris bullatas q̃ nõ ostendunt. Uñ tale instr̃m nõ ꝓbat ꝯtẽta in dictis lit teris. ad quas se refert. vt est casus in auk. si qs in aliquo. C. de eden. vbi Bar. Bal. ꝛ alij qd ꝓcedit etiã si notarius dixisset ꝯstare p tales litteras a se visas ꝛ lectas ſm Albe. de rosa. ibi ꝛ Spec. in titu. de in stru. edic. §. restat. ver. pe. ꝛ dicit se obtinuisse ꝯtra Spec. ꝛ sequunt Ange. Pau. de ca. ꝛ moder. ꝛ Ang. in. l. sciendũ. ff. de ver. oblig. cũ similibus. Preterea priuilegium loquitur tantum respectu ser Nicolai ꝛ non respectu ser Ioannis ꝛ sic licet constaret de laudo nõ constaret de compromisso. ꝛ sic laudum esset nullum. l. non distingue mus. §. de officio. ff. de arbitris. Secundo adducit ad probationẽ quinꝙ testes qui nituntur probare qualiter publice ꝛ palã gerebãt se pro tabellionibus conficiendo publica instrumenta: que probatio videtur sufficiens. iuxta nota. per Innocen. ꝛ Ioan. and. in. c. j. de fi de instru. ꝛ Ange. in auk. de here. ꝛ fal. §. hinc nobis. ꝛ Ange. in auk. de tabellio. circa principium. cum similibus. sed talis probatio in ca su nostro non est sufficiens: quoniam Ioan. and. ꝛ Imo. volunt ꝙ ta lis probatio fiat per testes probantes ꝙ tempore confecti instrumẽ ti ita se gerebant ꝛ ita referunt moderni: maxime dominus Abb. in dicto. c. j. ꝛ est verissimum. quia ex quo pars fundat se in tempore sci licet ꝙ illo tempore erat tabellio debet tempus probare. l. matrem. C. de probatio. ꝛ per Bart. in. l. non solum. §. sed vt probari. ff. de no ui operis nuncia. Sed ex testibus examinatis quattuor tantum pro bant de tempore depositionis ꝛ parum ante dum dicunt ꝙ fuit ꝛc. Unde non probant de tempore confecti instrumenti compromissi fa cti per menses quindecim ꝛ vltra ante vnus tantum scilicet vltimus probat de tempore compromissi. Unde tãꝙ vnicus ꝛ singularis nõ probat. l. iurisiurandi. C. de testibus. ꝛ. l. vbi numerus. ff. de testibus. Preterea licet omnes ita dicerent ꝙ tempore confecti instrumẽ ti gerebant se pro tabellionibus ꝛc. tamen non videtur bona proba tio. Nam contra Inno. tenet Spec. in ti. de instru. edi. §. restat. versi. ꝛ scias. Et ita ibi sequitur Io. an. allegãdo Mart. fili. ita disputasse. ꝛ hanc opi. approbat Barto. in. l. herẽnius. ff. de euic. ꝛ hanc opi. ap probat Bart. in dicto. c. j. de fide instru. nisi longo tempore fuisset in quasi possessione tabellionatus. prout etiam voluit Bal. in. l. j. C. de fideicommis. quando longo tempore gessit se pro tabellione quod nõ est probatum in casu nostro. Igitur non probantur publica instru
1 menta. † Secũdo principaliter ista conclusio probatur. q2 cõpro missum in quo est pena apposita est nullum. Igitur non valuit lau dum non precedente compromisso. d. §. de officio. a pari enim proce dunt compromissum nõ precedere vel precedere ꝛ nullum fuisse. Qd enim nullum est nullum producit effectum. l. iiij. §. condemnatum. et ibi Bar. ꝛ doc. ff. de re iudi. ꝛ in. l. non putauit. §. nõ queuis. ff. de bo no. pos. ꝯtratab. Qd aũt compromissum fuerit nullum probat. Naꝫ reperio compromissum factum a sindicis dictarum vniuersitatum simul cum quibusdam hominibus asserentibus se esse duas partes vniuersitatis. Aut ergo volumus ꝙ compromissum sustineatur: q2 factum a sindicis aut q2 factũ ab ipsis vniuersitatibus sed nullo isto rum modorum sustineri potest igitur nõ valet. Primo modo nõ sustinetur ex pluribus: quia licet sindici istarum vniuersitatum ha beant liberam administrationẽ. vt. l. j. C. etiaꝫ per procu. causa. in in tegrum restitu. ꝛ sic possint transigere. vt in. l. preses. C. de transact. tñ videtur ꝙ non possint in arbitratoreꝫ compromittere: q2 arbitra tor habet potestatem auferendi vni ꝛ dare alteri. l. si de meis. §. rece pisse. ff. de arbitris. Igitur licet habeant liberaꝫ non possunt gratis remittere. l. contra iuris. §. fi. ff. de pac. ꝛ per consequens nõ possunt tale compromissum facere. ꝛ ita concludunt Ang. ꝛ Paul. de ca. in l. si plures. ff. de pac. ꝛ Ang. in. l. imperator seuerus. ff. eo. ti. ꝛ lꝫ hoc non transiret sine difficultate. quando fuissent simpliciter constituti sindici. quia Barto. videtur contrarium tenere in. l. mandato gene rali. ff. de procurato. Secundo clare probatur si verum est ꝙ in q busdam consilijs scriptum reperio ꝙ essent sindici cõstituti ad lites ꝛ causas. ꝛ non simpliciter tũc res esset clara: quia non possent neꝙ transigere neꝙ compromittere. l. transactionis. ꝛ ibi Bar. C. de trãs ac. ꝛ in. l. qui rome. §. calimacus. ff. de verbo. oblig. ꝛ in. l. si procura
2 tor. C. de procura. † Tertio probatur concludenter etiam in sindi cis habentibus liberam. Nam qñ vertitur questio super re immobi li sindici simpliciter habentes liberam non possunt compromittere q2 non possunt alienare. ita concludũt Bal. Saly. Pau. de ca. ꝛ mo der. in. d. l. preses. C. de transac. ꝛ Bar. in consi. inci. visa quadam cõ stitutione. ꝛ Bal. in. l. j. C. si aduer. rem iudi. Quarto ꝛ vltimo cõ firmatur nam vniuersitas simpliciter nõ potuisset de se compromit tere sine decreto superioris vt statim declarabo. Igitur non potuit hoc facere per alium dando illi mandatum ad compromittendum. ista conclusio probatur quoniam illum actum queꝫ quis potest per se perficere potest per procuratorem al's secus regula est quam tra dit glo. ꝛ ibi Bar. ꝛ Ange. in. l. ij. circa princi. ff. rem ratam habe. ꝛ ponit Bar. in. l. filiusfamilias. in prin. ff. de procura. Et domini Ca no. in. c. cum. I. ꝛ. A. extra de re iudi. Secũdo etiam modo nõ su stinetur. q2 lꝫ si vere fuisset vniuersitas cõgregata lꝫ nõ mãdata supe rioris

rioris potuisset actus sustineri ꝫm no. per Bar. in. l. obseruare. C. de
3 decurio. lib. x. ⁊ in. l. vniuersa. C. de ꝑci. impe. offe. † Tñ in casu nostro
non fuit congregata in loco solito ⁊ ad sonũ cãpane seu tabelle ꝓut
requiriẗ. iuxta no. per glo. in. l. aliud. §. referre. ff. de reg. iur. ⁊ no. bar
to. in. l. obseruare. C. de decu. li. x. ⁊ Bal. late in. l. j. §. quibus. ff. ꝙ cu
iusqꝫ vniuer. no. Igitur non valẽt gesta q2 nõ fuit legitime ꝯgregata
4 respectu dictarũ solẽnitatũ tñ non ꝯstat † ꝙ due partes ex tribus fue
rint ꝑsentes ꝓut requiriẗ ad hoc vt valeat actus gestus ab vniuersi-
tate. vt in. l. plane. ⁊ in. l. nulli. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. ꝙ cuiusqꝫ vni. noie.
⁊ no. Bar. in. l. oẽs populi. in. j. q. prin. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ Jo. andr. do.
Anto. ⁊ alij in. c. j. de his que fiunt a ma. par. ca. ⁊ per do. Abba. in. c.
cum oẽs. de consti. qui dicit hãc esse cõem opi. legistarũ ⁊ canonista-
rum. cuꝫ enim presentia sit facti. Et solẽnitas extrinseca si opponaẗ
de non presentia non presumitur. vt dicunt compostola. Jo. andr. ⁊
alij in. d. c. j. ⁊ probaẗ in. l. quecũqꝫ. §. fi. ff. de publicia. ⁊ tradunt An
ge. ⁊ Moder. in. l. sciendũ. ff. de ver. obli. ⁊ qꝺ tradit Spe. in ti. de sin
dico. ver. sed si ante. ¶ Nec obstat qꝺ tabellio attestatur de ꝑsentia
5 duarum partium. † Nã diligenter sunt aduertẽda verba tabellionis
qm̃ qñ tabellio affirmat ꝙ hoĩes presentes ascẽdũt ad duas partes
vniuersitatis tũc põt ꝓcedere ꝙ statur eius assertioni donec contra
rium probetur. vt voluit Guido de suza. ⁊ sequitur Albe. in. d. l. nul
li. ⁊ do. Anto. ⁊ Car. in. c. ea nosciẗ. de his que fiunt a prela. post Fe-
de. de senis in suo ꝯsi. clxiij. Et late tradit insignis doct. do. Lauren-
tius de rodulphis in sua repetitione. c. fine exceptiõe. ij. q. ij. q. xxiij.
Sed in casu nr̃o tabellio hoc nõ affirmat sed dicit ⁊ rogatus est qua
liter congregati asserebant se esse duas partes ex tribus quoꝝ asser-
tioni stari non debet ex quo si nõ fuissent due partes ex tribus nõ po
tuissent dictũ cõpromissum facere argumẽto eius qꝺ habeẗ in. l. si for
te. ff. de castrẽ. pecu. ⁊ ibi per Bar. ⁊ in. l. q testamẽtum. ff. de proba.
tradũt doc. in. l. si donatione. C. de colla. ⁊ Joã. and. in rub. de reb. ec.
nõ alienã. ¶ Tertio ostendiẗ ꝙ lꝫ vniuersitas fuisset legitime ꝯgre-
gata nõ potuisset tale compromissum facere. ¶ Primo q2 lꝫ in ciui
tatibus nõ recognoscentibus superiorem deliberationes per consi-
lia fieri possent sine decreto alicuius officialis: q2 nullus officialis est
superior ex quo a populo constituitur quo casu de plano ꝓcedere po
test glo. l. actor. ff. rem ratã habe. tñ qñ vniuersitas castri vel ville su
periorẽ recognoscit a quo poniẗ officialis in loco vt terre subiecte al
teri ciuitati vel dño tũc requiritur decretum illius officialis in coruꝫ
deliberatione al's sunt nulle. ⁊ ita procedere potest glo. in. d. l. nulli.
Ubi ita formaliter distinguit do. Pau. de ca. dicẽs ꝙ videtur sibi ꝙ
ita de facto seruetur. nam in singulis deliberationibus que fieri solẽt
in similibus locis dicitur ꝙ semper adsint rectores ⁊ ptãtes repre-
sentãtes dñiuꝫ ꝑhens auctoritatem consilijs. ¶ Secundo ostẽditur
hoc ideꝫ: q2 quicquid sit quãdo tractatur de alijs deliberationibus:
6 † tamen quãdo agitur de alienatione rerũ quas minores nõ possũt
sine decreto alienare. non possunt huiusmodi vniuersitates alienare
sine decreto: vt in. l. j. ⁊. ij. C. de seruis reipublice manumiẗ. ⁊ ita ꝑ il-
luꝫ tex. dicunt Guil. de cunio Jac. but. Alber. de rosa. ⁊ Bar. in. d.
l. nulli. si ergo non potuisset vniuersitas alienare dicta bona sine de-
7 creto superioris vt dictum est. stat regula que habet † ꝙ ille qui non
potest immobilia alienare: nõ potest super dictis bonis ĩmobilibus
compromissum facere. ita concludunt Bal. ⁊ alij in. d. l. preses. C. de
transac. ⁊ in. l. j. C. si aduersus trãsac. Tradũt domini Canoniste in
c. certum. extra de transac. ⁊ docto. maxime dñs Cardinalis ⁊ dñs
Abb. in. c. cũ tempore extra de arbitris. ⁊ dominus Abb. in. c. per
tuas. eo. titu. ¶ Ex quibus infertur solutio ad vnum qꝺ ĩ cõtrariũ
allegatur. videlicet ꝙ vniuersitas patitur primũ ⁊ secũduꝫ decretũ:
vt in. l. j. §. ꝙ si nemo. ff. ꝙ cuiusqꝫ vniuer. nomi. ⁊ ibi Bar. ⁊ bal. qui
in tertio nota. dicit ꝙ in vniuersitate multi sunt sapientes: ⁊ sic pa-
tet ꝙ pupillo nõ equipatur qui non patitur primũ ⁊ secundũ decre-
tum. l. apud iulianũ. ff. ex quibus causis ĩ possessione eatur. ¶ Pri
mo q2 ratio est ꝫm glo. ⁊ Bar. in. d. l. ꝙ si nemo. Naꝫ in pupillo spe
ratur ꝙ fiat maior ideo expectare debet actor si nõ comparet sed vni
uersitas nunq̃ fit maior. Ideo si nõ cõparet patitur primum ⁊ scõm
decretum ⁊ nõ equiparatur pupillo. secus in casu nostro in cõpromit
tendo sup immobilibus; q2 nõ põt fieri sine decreto ex quo non mili-
8 tat ratio de qua. s. † q2 põt aduersarius agere ⁊ experiri contra vni-
uersitatẽ. ¶ Scdo dico ꝙ ista ratio parũ valet patitur primũ ⁊ secũ
dum decretũ. Igitur põt alienare ⁊ cõpromittere sup immobilibus.
Uidemus enim ꝙ minor patitur primũ ⁊ secũdum decretum. vt in
l. si minor. ff. de bo. aucto. iud. possi. ⁊ per Bar. in. l. si. ff. de in integ. re
sti. ⁊ Bal. no. in. l. cũ ⁊ minores. C. si aduer. rẽ iudi. ⁊ tñ nõ põt aliena
re ⁊ compromittere sine decreto. vt tradiẗ in. d. l. j. C. si aduer. trãsac.
quid plura hoc patet in vniuersitate. vt patet ex nota. in. d. §. ꝙ si ne
mo. iunctis his que habenẗ in. d. l. j. ⁊. ij. C. de ser. reipub. manu. Un-
de ista differũt igitur nõ est bona illatio. l. papinia. exuli. ff. de mino.
¶ Tertio ⁊ vltimo qñ in casu nr̃o dicitur factum compromissum su
per finibus curie ⁊ locorum super quibus erat contentio: ⁊ sic super
curia ⁊ iurisditione dictoꝝ locorum que curie iurisdi. ⁊ fines designa
bant. Ista aũt nõ solum pertinent ad vniuersitates ꝑdictas sed etiaꝫ
ad superiorem: vt patet ex no. per Bal. in. c. j. ad fi. de natura feudi. ⁊
est tex. in. c. lꝫ causam. de proba. faciunt no. ꝑ Bal. in. c. j. de allodijs.
Sed vbicũqꝫ vniuersitas facit deliberationem super his que etiã ad
superiorem pertinent nõ potest facere sine decreto superioris. vt no.
Spec. in ti. de sindico. §. j. ver. qꝺ est constitutus. facit tex. in. c. edoce
ri. cũ ibi no. de rescrip. ⁊ ita concludit Bar. in. l. acta. ff. rem ra. habe.
Igitur cum non interuenerit decretum non valuit compromissum.
¶ Tertio principaliter probatur nullitas laudi lꝫ compromissum
valuisset: fuit enim compromissum factum occasione nõnulloꝝ confi
nium certorum locoꝝ dictorum communium. Unde considerãduꝫ
est diligenter ꝙ tria sunt valde aduersa quoꝝ vnum non est alterum
sed sunt distincta. ¶ Primũ est iurisditio loci que coheret persone
habenti iurisditionem in loco iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de iur. om.
iudi. ¶ Secũdum est dominium locoꝝ qꝺ est penes corpus vniuer-
sitatis castri vel ville. ¶ Tertium vst dñium bonorum qꝺ est penes
9 singulas personas. † Unde dicimus qꝺ verbum curia principaliter
dicitur iurisditio: ⁊ sic ius vniuersale ⁊ etiam dominium rerum. vt in
c. cum bertoldus. in verbo. cum vniuersitate. extra de re iudi. ⁊ est de
mente tex. in. c. j. §. item si quis. ⁊ ibi Bal. ff. qui. mo. feu. amit. faciunt
no. per Bal. in. l. si plures. C. de condi. inser. probantur premissa per
tex. cum glo. ⁊ ibi no. per Bal. in. c. j. de capitaneo qui curiã vendi. ꝑ
quem tex. dicit ibi Bal. ꝙ si imperator concedit vni castrum cum ꝑ-
tinentijs in ista concessione non veniunt molendina pertinẽtia ad ca
strum que nõ sunt imperatoris sed tm̃ iurisditio loci quam impera-
tor potest concedere. vt in. d. c. lꝫ causam. ⁊ in. d. c. j. ⁊ ibi Bal. de natu
ra feu. Unde ista sunt separata qꝺ etiam multum clare probatur ex
no. per Bal. in. c. j. §. ex contrario. de inuestitura de re aliena facta.
¶ Ex quibus infero claram cõclusionẽ in proposito ꝙ compromis
sum de quo agimus includit controuersias locorum respectu finiuꝫ
⁊ respectu dominij ipsorum locoruꝫ pertinentis ad ipsas vniuersita
tes non autem respectu iurisditionis dictorum locorum. Quod etiã
ostenditur ex alio quia cuꝫ iurisditio ad eos non pertineret vt decla
rat Bar. in. l. omnes populi. in. j. q. princi. de iusti ⁊ iur. non est cen-
senduꝫ in dubio quod fecerint super eo super quo facere non pote-
rant arg. no. per Barto. in. l. si quis sub conditione. ff. de condi. isti.
⁊ vt actus potius valeat. l. quotiens. ff. de reb. dub. Sed ego repe-
rio ꝙ arbitratores laudant ⁊ sentẽtiam fuerunt super finibus iuris-
ditionis dictorum locorum ⁊ non super finibus dominij dictorum lo
corum: ⁊ sic laudum est latum super iurisditione de qua nullum erat
factum compromissum neqꝫ fieri poterat inter dictas vniuersitates.
10 Igitur laudum est nullum tanq̃ latum extra cõpromissum. † Quo-
niam omnis arbitrorum potestas dependet a compromisso. l. nõ di-
stinguemus. §. de officio. ff. de arbi. ad idem tex. in. l. arbitror. §. de ve
stibulo. ff. cõmuni diui. ⁊ no. bar. in. l. cum aquil. ff. de transac. cum si.
¶ Ex quibus omnibus resultat clara conclusio ꝙ dictum laudum
est nullum. ad quam conclusionem tenendam etiam iudex non parũ
moueri debet q2 vnus ex arbitris met ⁊ alius qui fuit moderator cõ
testes deponunt qualiter dictus arbiter corruptus promissionibus
ita laudauit: quo casu si corruptio legitime probaretur vel esset nul-
lum vel rescindendũ veniret iuxta plene not. in. c. ij. extra de arbi. ⁊ ꝑ
doc. ⁊ per Ange. in sua disputatione que incipit. Duo ad inuicem li-
tigantes. in penul. col. ⁊ traditur per glo. Bar. ⁊ alios in. l. venales.
C. qñ prouo. non est ne. facit tex. ⁊ qꝺ ibi per Albe. no. in. l. demuꝫ. ff.
de arbitris. ⁊ quod no. Joan. and. in additionibus Specu. in titulo
de sententie prolatione. in additione incipiente. At si duobus. ⁊ Ro
ma. in. l. in seruum. ff. de arbitris. ⁊ licet sit dubium an eis credatur.
allegando se fuisse participes delicti. vt plene notatur in dicto capi
tulo secundo. ⁊ ibi per Angelum in dicta disputatione. ⁊ per Barto
lum in simili in. l. si quis in graui. §. si quis moriens. ⁊ ibi Angelus ⁊
Romanus. ff. ad silleianum. Tamen iudex cuius arbitrio hoc com-
muniter maxime hoc attento ꝙ plures testes partis aduerse depo-
nunt. Idem de auditu non parum moueri debet ad laudum annullã
dum. l. iij. §. tu magis scire potes. ff. de testi. ¶ Ex quibus infero ꝙ
non solum dicti duo particulares potuerunt laudo nullo contraueni
re sine metu pene sed etiam ipsamet vniuersitas potuisset. Quoniaꝫ
licet promiserit stare omni sententie seu laudo. ⁊ non cõtrauenire sub
pena ⁊c. Intelligi debet talis promissio si valide fuerit laudatum. ca
sus est. ⁊ ibi doc. in. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudicata. ⁊ in. l. nõ
putauit. §. non quenis. ff. de cõtratabu. ⁊ est glo. notabilis in. c. signi
11 ficantibus. in glo. finali. de officio delega. † que vult ꝙ pena apposi-
ta in contractu ⁊ promissa intelligitur si contractus valebit. ⁊ idem
dicit dominus Abbas in pena apposita in compromisso. Unde di-
cunt ibi Bald. ⁊ dominus Cardina. ꝙ pena apposita per partes su
per iurisditione data ab eis intelligitur apposita si tenet datio iuris-
ditionis ⁊ ꝙ contrauenieus laudo nullo modo incidat in penam. etiã
12 decidit Barto. in. l. iij. §. si seruus. ff. de peculio. † Quinimmo etiam
si partes promisissent non dicere contractum nullum. possent tamen
dicere nullum ex defectu compromissi. vt voluit Angelus. ⁊ sequun
tur Moder. in. l. non erit. §. dato. ff. de iureiuran. ⁊ late Ange. in suo
consi. ccxviij. incip. Uisa facti narratione. ⁊ in suo consi. ccxlviij. inci.

Philippus ciuis Florentinus. etiam si partes iurassent nō dicere
13 nullum secundum Ange. in. d. cōsilio. ccxviij. pro quo facit † nam il
le qui iurat seruare statuta intelligitur de validis: vt dicit Oldra. in
suo consil. cclix. ⁊ Alberi. de rosa. in. l. de quibus. ff. de legi. Sed ista
non prosequor: quia non necessaria ex quo hoc neqꝫ premissū neqꝫ
iuratum fuit. ¶ Tertio principaliter defenduntur dicti conuenti ex
alio q꞉ compromissum factū fuit inter ipsas vniuersitates nō inter
homines perticulares vniuersitatum. Unde ipsa vniuersitas prout
est corpus obligata fuit. nō singuli homines de vniuersitate. l. in tā
tum. §. vniuersitatis. ⁊ ibi doc. ff. de rerum diuisi. ⁊ in. l. sed si hac. §.
qui manumittitur. ff. de in ius voc. Igiť rei conuēti qui tanꝙ singu
lares persone fuerūt conuenti non possunt condēnari ad penā com
promissi: ex quo enim tm̄ duo de vniuersitate fuerūt conuēti ⁊ citati
vt singuli non vt vniuersitas. vt declarat Rota in ti. de dolo ⁊ cōtu.
decis. j. in antiquioribus. tūc enim potuisset citari vniuersitas citādo
illos duos qn̄ fuissent regentes vniuersitatē ꝓm glo. in. c. causam. de
dolo ⁊ contu. ⁊ glo. ⁊ Inn. in. c. bone memorie. de elec. Preterea iudi
cium non dirigitur contra vniuersitatē: vt pꝫ ex conclusione libelli q̄
attendi debet. vt in. c. ex parte. b. de foro cōpe. ⁊ ibi doct. ⁊ sic in hoc
iudicio non est intētandum nunqd vniuersitas puniri possit. tū quia
ab ea nihil est petitum. l. fi. C. de fideicō. liber. tuꝫ q꞉ nūꝙ fuit citata. l.
de vnoquoqꝫ. ff. de re iudi. nec si fuisset conuenta ⁊ citata potuisset pu
niri. Tum per supradicta tum etiā q꞉ non teneneť nisi cōmunicato cō
silio mandauerit vel ratum habuerit. iuxta no. per glo. ⁊ Barto. in. l.
aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. ⁊ per Bar. in. l. aut facta. §. fi. ff. de pe.
cum multis si. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ vniuersitas non tenetur
q꞉ non dicitur conuenisse: neqꝫ etiaꝫ particulares psone q꞉ se ad hoc
14 non obligarunt. ¶ † Sed contra ipsos allegatur per partē aduersaꝫ
q꞉ parere laudo ⁊ non contrauenire sonat in factum. vt tradit Bald.
in. l. promissis. C. de transac. ⁊ Bal. in. l. cū proponas. C. de dolo. tra
dunt late moderni in. l. v. §. fi. ff. de ver. obli. Sed qn̄ mandatur aliqd
vniuersitati qȯ non sonat in ius sed in factum tunc obliganť singuli
hoīes de vniuersitate: puta si. c. mandatur ꝙ recipiant aliquem iam
factum canonicum. Ita concludunt Inno. do. Anto. ⁊ alij in. c. eam
te. extra de rescrip. ⁊ Jo. and. ⁊ Domi. in. c. romana. §. in vniuersita
tem. de sen. excō. in. vj. ⁊ sic cum obseruantia sonet in factum videtur
etiam ꝙ particulares persone ad hoc tenerentur. argumentatio est
colorata sed falsa. Unde pro veritate animauertēduꝫ est ꝙ aliquā
do aliquid mādatur vniuersitati quod ꝯsistit in mero facto seu vni
uersitas tenetur ad merum factum quod nō procedit ab aliqua obli
gatione cōsistente in iure. Puta si papa mādat capitulo. ꝙ aliqueꝫ
recipiant seu eligāt ⁊ tūc tenentur etiā singulares. Ita tenet Inno.
dominus Anto. et omnes in. d. c. eam te. ⁊ quod dicunt Joan. and.
⁊ Domi. in. d. §. vniuersi. ⁊ Fede. de senis consilio. ccxcj. incipit. Et
quia in presenti. ⁊ Inno. in. c. bone. el secūdo de postbu. prelatorum.
¶ Aliquādo vniuersitas non tenetur simpliciter ad merum factuꝫ
sed est obligata iuris vinculo cuius occasione tenetur ad executionē
illius iuris quatenus est obligata: ⁊ tunc singulares non obligantur
ad illud factum. ⁊ ita procedunt que habentur in. l. in tantum. §. vni
uersita. ⁊ in. d. l. sed si hac. §. qui manumittitur. ¶ Ratio quia cate
nus tenetur ad faciendum quatenus de iure est obligata. sed de iure
non sunt obligate persone singulares. Igiť neqꝫ ad factuꝫ quod est
executiuum illius iuris ⁊ hoc bene probatur. in. c. cum in illis. in fi. ⁊
in. c. fi. de preben. in. vj. Nam ibi mandatum de prouidendo de bene
ficio spectante ad collationem capituli nō includit prouisionem de
beneficio spectante ad prouisionem aliquoruꝫ de capitulo. ⁊ tamen
verbum prouidere sonat non solum in ius sed etiam in factum. ⁊ for
tius vt not. doc. in. c. pro illorum de preben. ⁊ ꝓ ista conclusione alle
go decisionem Pe. de an. in terminis nostris in suo consilio mihi.
cc. incip. Uisis ⁊ ponderatis verbis pacis. vbi consuluit in pace fa
cta inter Uenetos ⁊ Regem Ungarie in qua Ueneti promiserunt
non facere quedam in certis locis expressis ⁊ dubitabatur nunquid
singulares persone tenerentur. ⁊ concluditur ꝙ singulares persone
ciues Uenetiarum non tenentur id non facere. quia prohibitio re
spicit cōmune ⁊ non singulares personas arg. C. qui manumittitur.
xij. q. ij. ⁊. l. ⁊ sicut. §. j. ff. ꝙ cuiusqꝫ vniuersitatis nomine. Ista cōclu
15 sio probatur ratione concludenti. † Nam quando vniuersitas con
trahit obligať ⁊ tenetur ad soluendum vel aliud satisfaciendum qȯ
sonat in factum ⁊ tamen quia tenetur ad aliud factuꝫ virtute obliga
tionis ⁊ contractus precedentis: sicut singulares non sunt obligati.
Ita ad aliud factum non astringuntur ad hoc glo. ⁊ quod ibi nota.
doc. in. l. j. §. quibus. ff. ꝙ cuiusqꝫ vniuersitatis nomine. ⁊ est casus in
l. sicut. §. j. ⁊ ibi omnes. ff. ꝙ cuiusqꝫ vniuersitatis nomine. ⁊ est bona
glo. in. c. cum dilecta. de rescrip. Ita est dicendum in casu nostro. Nā
vniuersitas que est obligata ex compromisso dicitur esse obligata ex
quodā contractu ꝓm Bar. in. l. labeo. la. j. ff. de arbi. traditur in auť.
si vero contingerit. C. de iudi. Unde sicut obligatio que est iuris non
astringit singulares ita obseruatio ad quam tenentur virtute illius
contractus singulos non astringit ⁊ ista est clara ⁊ vera respōsio. et
est iublata vna alia obiectio que fit per partem aduersam. ¶ Po

stremo dico ꝙ ex alio indubitanter veniūt absoluendi a pena com
promissi: q꞉ non probatur ꝙ cōtrauenirent aliquo modo dicto com
promisso neqꝫ ꝙ cuꝫ eorum bestijs pascuauerint. Nā vndecim de te
stibus suis faciunt mentionē de Laurentio vel Mattheo pascuan
tibus cuꝫ bestijs videlꝫ primus qui nihil pbat: dicit em̄ Mattheuꝫ
vidisse in capite loci sꝫ nō in loco ⁊ se vidisse bestias pascuātes ī loco
sed nescit cuiꝰ essent bestie ⁊ nihil cōcludit ꝙ Mattheꝰ pascuauerit
cum bestijs: ex quo poterant ibi esse bestie aliene ⁊ ipsorummet agen
tium. c. in presentia. de probatio. l. non hoc. C. vnde cognati. Iteꝫ est
singularis ⁊ non habet contestes. l. iurisiurā. C. de testi. cum si. Item
respectu loci deponit de auditu ꝙ erat in loco. de quo deponit pars
aduersa ⁊ sic probat. l. testium. cum ibi notatis. C. de testi. ¶ Ter
tius testis nihil probat de tempore de quo ponit pars aduersa: sed
de alijs mensibus dicti anni. ⁊ sic in aliōs mēsibus est vnicus ⁊ singu
laris. ⁊ non probat. d. l. iurisiurā. ¶ Quartus ⁊ Quintus nihil pro
bant q꞉ deponunt de auditu si quid deponunt: ⁊ sic non probant. vt
in. d. l. testium. ⁊ in. c. cuꝫ causam que inter archiepiscopum. de testi.
¶ Nonus testis etiam est singularis q꞉ dicit ꝙ ipse solus semel vi
dit Mattheum ⁊ sic non probat vt dictum est. Aliȷ aūt testes nihil
deponunt ꝑpter qȯ probent. vel deponit de alijs ꝑsonis. s. famulis:
pueris ⁊ similibus que non poterant facere Laurentiū ⁊ Mattheū
incidere in penā compromissi: q꞉ nemo sine speciali mādato pōt face
re alium incidere in penam. l. si procura. ⁊ ibi late Bart. ⁊ doct. ff. de
condi. inde. ¶ Uel deponunt ꝙ viderūt bestias tm̄ quo etiā casu ni
si probaretur ꝙ dn̄s duxit illas ad illum locū non inciderent in pe
nam. vt voluit Bar. per illuꝫ tex. in. l. interdū. §. serui. ff. de publica.
Et super his vlterius non insisto q꞉ plenissime sunt tacta per alium
consultorē. ⁊ q꞉ etiā vltra quā opus esset ostēsum est eos nō incidisse
in penā ꝯuentionalē omitto etiā alia q̄ dici possent: ⁊ venio ad. scḋam
difficultatē. Capio scḋam difficultatē in qua aduertēdū est ꝙ de na
tura clausule petēs iustitiā fauorabiliť ministrari solet esse ꝙ. nō attē
ta ꝯclusione libelli oē ius ⁊ oīs actio q̄ ex narratis colligi possunt de
ducta censeantur: vt colligitur ex plene no. per Inno. domi. Ant. ⁊
alios maxime. do. Abb. in. c. cum dilectus. de or. cog. ⁊ per Moder.
in. l. j. ff. de eden. ⁊ sic in casu nostro posset dici deductum iudicium ci
uile turbate possessionis quasi hoc ex narratis colligatur. Tum q꞉
narrat protestationem de vi turbatiua ⁊ spoliat. possessionis. Tū q꞉
narratur ꝙ rei conuenti ingressi sunt ad pascuandum cum bestijs in
eorum graue damnū ⁊ preiudicium. ¶ Ex quibus satis clare videť
colligi ꝙ competebat etiam iudicium possessoriū turbatiuū. ¶ Ex
quibus in proposito videbatur inferendum ꝙ dicti Laurentius et
Mattheus debent condemnari ad interesse ratione turbate posses
sionis ꝙꝙ interesse sit incertum ꝓm Bar. in. l. ꝙꝙ. C. de sentē. q̄ si
ne cer. quāti. profe. ⁊ Bal. in addi. spec. in tit. de sen. ver. sentētia con
seruat. qȯ aūt ita videatur condemnandus videtur ostendi q꞉ com
mune Barfigliane videtur probare de sua possessione. Naꝫ plures
testes probāt ꝙ peregrinus arauit ⁊ seminauit in illo loco: ex quo fit
ꝙ cum possederit sciente ⁊ patiente vniuersitate: patientia habetur
loco mandati ⁊ acquiritur possessio vniuersitati ꝓm Bal. in. l. sicut.
ff. ꝙ cuiusqꝫ vniuer. no. ⁊ maxime q꞉ videť tractari de conseruatione
possessionis iam quesite. arg. l. generaliter. ff. de acqui. pos. Ista sunt
in effectu que per partē aduersam in difficultate adducunť. ¶ Qui
bus tm̄ non obstantibus contraria sn̄ia verior est ⁊ probabilior. ⁊ in
cipiēdo a primo dico ꝙ nō sunt narrata ea per que concluditur intē
tatū interdictum vti possidetis. Nam vt inquit Bar. in. l. j. §. interdi
ctum. ff. vti possi. ⁊ Bal. in sua disputatione que incipit. Accusatus
de vi turbatiua. Narrari dꝫ in libello qualiter actor possidet. Item
qualiter conuentus turbatus inquietat eum in possessione que nō vi
dentur narrata clare in libello. ¶ Primum enim non reperio nar
ratū: lꝫ eīn dicať ꝙ ꝓtestata fuit vniuersitas de vi turbatiua. Itē de
pena spoliate possessionis: tn̄ nō ꝑ hoc asserit se possidere tūc tpe ꝓ
testationis: tn̄ hodie nō asserit se possidere: lꝫ enī qui semel possedit
hodie possidere presumať hoc est verū quando ille q semel possidet
hodie asserit se possidere ꝓm glo. ⁊ doc. l. l. siue possidetis. C. de pba.
⁊ per dn̄m Anto. late in. c. cum ad sedē. de resti. spolia. ¶ Secūduꝫ
etiā nō inuenio narratū. Naꝫ licet dicatur ꝙ Laurētius ⁊ Mattheꝰ
pluries ⁊ sic duabus vicibus. l. si gemina arbor. ⁊ ibi Bart. ff. arbo.
fur. cesa. ingressi sūt intra confines cōmunis Barfigliane cū bestijs
ad pascuandum in graue damnum ⁊ preiudicium ipsorum ⁊ contra
formam laudi. Tamen non narrant qualiter turbati fuerint in pos
sessione ita ꝙ nō potuerint libere teneri ⁊ possidere quo casu dicereť
in possessione turbati arg. l. vim facit. ff. de vi ⁊ vi arma. cum ibi no.
per Barto. Reperio autem ꝙ narrata omnia inferunt ad conclusio
nem ꝙ dicti Laurentius ⁊ Mattheus condemnentur ad penam de
qua in compromisso. Primo enim narratur compromissum. ¶ Se
cundo narratur laudum. Tertio protestatio de pena compromissi
qualiter inciderunt in penam: ⁊ concluditur ꝙ ad penam compro
missi condemnentur. Unde attenta ratione ⁊ conclusione que ma
xime debet attendi iuxta nota. in. c. ex parte. de foro compe. ⁊ in. l.
certi conditio. in prin. ff. si cer. peta. tantum apparet actum ad penā
de qua

de qua in cõpromisso. ꝛ nõ ad interesse ratione turbate possessionis.
16 ¶ † Ex quibus patet respõsio ad clausulã petẽs sibi iusticiam mini strari: ꝛ ad dicta Inno. in. c. cũ dilectus. de ordi. cogni. qꝛ loquitur quã do nulla specialis causa fuerat õducta ꝛ narrata in libello sed fuerat generaliter conceptus cum clausula peto super premissis iusticiam ministrari. quo casu libellus procedit parte non opponẽte. l. fi. C. de anna. excep. ꝛ fertur sñia secundum ꝙ probatum apparet: vt notãt Bald. ꝛ doc. in. d. c. cũ dilectus sed in casu nostro est clare specificata ꝛ cõclusio est clara ꝛ aperta ex qua actione censetur esse conclusum in causa ꝛ expresse ad penam cõpromissi ꝛ super ea fuit processum non super cõclusione generali peto iustitiaꝫ ministrari. Nam ex quo oppositum fuit de generalitate libelli iudex nõ debuisset petitionẽ generalẽ admittere peto iustitiã ministrari. ẜm Inno. in. d. c. cum dilect⁹ ꝛ Spe. in ti. de libel. cõcep. §. nunc videndum. ver. item talis iusticiã ꝛ Ang. in. l. j. in prin. ff. de eden. Unde presumitur ꝙ libellus fuerit admissus propter specificam causam ꝛ cõclusionẽ ꝛ nõ respectu generalitatis qꝛ nõ debuit illius respectu admitti presumitur enim iudiceꝫ fecisse quod facere debebat. l. ij. C. de officio ciuiliũ iudi. ꝛ in. c. in presentia. extra de renũcia.
17 ¶ † Preterea dicta clausula nõ refertur ad ea que nõ sunt narrata prout dicunt docto. in. d. c. cum dilectus ꝛ istas responsiones late ponit domi. Alexã. in cõsi. xxxj. in primo vol. Sꝫ posito qõ cõmunitas Barsigliane censeretur intentasse iudiciũ turbatiuum. quod tamẽ est falsum tamẽ nõ video quomõ possit obtinere cõtra dictum Laurentium ꝛ Mattheuꝫ. Nam ad victoriã contra eos duo erant probanda alterum respectu comitatus scilicet possessio. Alteruꝫ respectu cõuentorũ scilicet turbatio vt concludit Bal. in. d. disputa. que incipit accusatus ꝛ canoniste in. c. licet causam. de probatio. ꝛ Cy. Bar. ꝛ alij in. l. j. C. vti possidetis cum simi. Sꝫ neutruꝫ istorũ sufficiẽter probatur. Igitur actore nõ ꝓbante cõuenti sunt absoluendi. l. qui accusare. C. de edẽdo. c. cũ ecclesia de causa possessionis ꝛ proprietatis. Quod aũt possessio nõ sit probata ostenditur quia ego nõ inuenio probatum ꝙ cõmune Barsigliane possederit dicta bona aliquo tẽpore licet inueniaꝫ ꝓbatũ de actibus possessorijs quarundam personaruꝫ particularium de quib⁹ statim dicam. clarum autem est ꝙ vniuersitas potest per se ꝛ per aliuꝫ possidere. casus est in. l. j. §. fi. cum. l. seq. ff. de acquiren. possessio. ex quo infero ꝙ alia est possessio cõmunis ꝛ alia possessio particularis dicti cõmunis licet ergo ꝓbaretur possessio aliqua aliquorum particularium. non infertur ergo ꝓbatur cõe possedisse qꝛ ex diuersis nõ est bona illatio. l. papinianus exuli. ff. de minoribus. ¶ Item quia stat hoc ꝙ particulares possederint ꝛ nõ cõmune ꝛ econtra. Unde nõ probat hoc esse qõ ad hoc contingit abesse. probatio autem debet esse concludens. l. non hoc. C. vnde cognati. c. in presentia. de proba. Et hoc est solidum fundamentum. Ex quo infertur responsio ad id quod per partem aduersam in contrarium allegabatur. Dum dicit ꝙ ex quo ꝓbatur ꝙ Pelinus rosette arauit seminauit ꝛ recolegit in illo loco sciente et paciente vniuersitate acquiritur possessio vniuersitati. l. qui patitur. ff. manda. secundum Bald. in. l. sicut. §. j. ff. ꝙ cuiusq; vniuersi. nomine ꝛ fortius conseruatur in. l. generaliter. ff. de acquirenda possessione. ¶ Nam in primis respectu conseruationis possessionis iam quesite. Dico ꝙ nullibi reperio ꝙ commune Barsigliane. vnꝗ possederit etiam posito ꝙ declaratio finium respiceret curiam ꝛ iurisditionem ad effectum iurisditionis est facta vt exprimunt arbitri non autem respectu dominij vel possessionis bonorum existentium intra fines quia ista differunt vt patet ex no. per domi. Abb. post antiquos in. c. si diligenti. de prescrip. ꝛ supra latius dixi.
18 † solent enim vniuersitates possidere per sindicos vel regentes iuxta not. per glo. Barto. ꝛ docto. in. d. l. j. §. fi. ff. de acqui. pos. vel etiam per alios possidentes nomine vniuersitatis. vt dicit Bald. in. d. l. sicut. §. j. qui loquitur quando particularis gerit actum possessoris in re tanꝗ in re vniuersitatis. Item sciente ꝛ paciente vniuersitate per. l. qui patitur ff. manda. Sed neutrum istorum nedum est probatum in processu. sꝫ nec allegatum ꝙ Pelinus arauerit ꝛc. tanꝗ in re communi sciente ꝛ patiente communi igitur cum hec sint facti non presumuntur. l. in bello. §. facte. ff. de captiuis ꝛ cum sint fundamentum communis. ꝓ ipsum erant probanda. iuxta no. per Barto. in. l. in illa. ff. de verbo. obligatione ꝛ maxime quia quilibet in dubio censetur actum gerere nomine proprio non alieno. l. ꝛ magis. ff. de solutio. ex quibus concluditur ꝙ cum nulla sit probata possessio communis non potest obtinere in iudicio possessorio.
19 ¶ † Confirmatur ista conclusio ex alio qꝛ dico ꝙ immo nulla est probata possessio neq; communis neq; singularium personarum nam omnes testes deponentes sunt singulares vt ostendam testes autem singulares licet probent aliquaꝫ possessionem in genere nõ tamen probant possessionem alicuius temporis vt declarat Barto. in. l. ob carmen. §. item si testes. ff. de testi. ꝛ traditur per Bald. in. l. j. C. de testa. ꝛ in. l. inter pares. ff. de re iudi. per doct. quod autem sint singulares patet quia sunt singulares in tempore si bene inspiciantur vel in personis quas viderunt facere actum possessionis solum videbantur esse contestes respectu Pelini rosette quattuor ex dictis testibus. Uerum septimus testis qui de eo deponit a sex annis ꝛ citra. Itẽ quartus quintus ꝛ nonus qui deponũt iam sunt tres anni ꝛ sic de principio triũ annoruꝫ de quo etiã deponit. septimus testis propter dictionẽ ꝛ citra prout vtrumq; declarat Bar. in. l. celsus. ad fi. ff. de vsucap. ꝛ do. Anto. ꝛ alij in. c. licet causaꝫ eo. ti. si tamen subtiliter cõsiderent sunt singulares. Et primo septimus non est cõtestis qꝛ licet dicat a sex annis ꝛ citra tamen postea se declarãdo dicit ꝙ vno anno tantuꝫ vidit Pelinum nec dicit quo anno vnde potuit esse alio anno ꝙ̃ testes deponunt ꝛ sic probatio non cõcludit. c. in presentia. de proba. ꝛ statim dicam. Nonus ẽt testis est singularis qꝛ dicit ꝙ ipse sol⁹ vidit. Remanẽt igitur quartus ꝛ quint⁹ q̃ ãbo dicũt iaꝫ sunt tres anni sed ex duobus dico eos eẽ singulares. ¶ Prĩo qꝛ q̃rt⁹ deponit de solo pelino. Quint⁹ võ de pelino ꝛ multis alijs simul ꝛ sic õ diuersis actib⁹. ¶ Scdõ qꝛ eodẽ ãno potuerũt videre diuersis tẽporibus ꝛ diebus ex quo nõ allegãt sei cõtestes. ꝛ sic debent iudicari potius singulares ꝙ̃ cõtestes vt volũt multũ no. Bar. ꝛ doc. in. l. celsus. ad fi. ff. de vsuca. Et sic subtiliter intuẽdo oẽs sunt singulares. Non omitto ꝙ probatur ꝙ a. xxx. annis ꝛ citra homines de liuignano possederũt pascuãdo cuꝫ eorũ bestijs. Nã quintus testis probat iam sunt quadraginta anni ꝛ citra ꝛ sic de tempore cõtinuo. xl. annoruꝫ. Sextus vero testis. xxx. annis ꝛ citra quod patet qꝛ primo deponit iam sunt. xxx. anni quidã Anto. de souigliana arauit deinde dicit ꝙ accordatu suo ꝛ citra vidit hoĩes de liuignano pascere ꝛc. patet aũt ꝙ recordabatur a. xxx. annis ad minus ꝛ sic a dicto tempore ꝛ citra deponit. Ex quo infero primo. nam posita ꝙ cõe de souigliana possedisset ꝛ esset dñs illius loci. Tamen hoĩes de liuignano sunt in quasi possessione iuris pascẽdi ad minus. Ad hoc qõ habetur per Barto. in. l. j. §. hoc interdictum. ff. de itine. actuq; priua. ꝛ per Inno. ꝛ doc. in. c. cum ecclesia sutrina. de causa possel. ꝛ pro
20 prie. ꝛ in. l. pecoris. ff. de serui. rusti. predi. ¶ † Infero etiam ꝙ cõtinuãdo possessionem pascendi quam longissimo tempore possederũt ꝛ retinuerũt nõ dicuntur turbasse aliquẽ in sua possessione. Ille eniꝫ qui actum facit animo cõtinuandi nõ dicit turbare. ita dicit notãter Floria. de sancto pe. in. l. quicq̃d. ff. cõia prediorũ. nemini eñ iniuriã facit qui iure suo vtitur. l. iniuriantur. §. j. ff. de iniurijs. l. fluminum. §. j. ꝛ. l. proculus. ff. de dam. infec. confirmatur hoc quia stant ista simul ꝙ cõe souigliani possideret dicta bona ꝛ tñ isti sint in quasi possessione iuris pascẽdi per nota. in. d. l. pecoris. ꝛ in. d. §. interdictum qua nunꝗ reperiuntur priuati nec de facto priuari poterant sꝫ agere debebant negatoria ẜm glo. ꝛ Barto. in. d. §. hoc interdictuꝫ. Igitur nõ sunt propter hoc tanꝗ turbantes cõdemnandi. Quinimmo dico ꝙ hominibus de liuignano cõpeteret possessorium iudicium retinende ex quo turbantur in quasi possessione iuris pascendi. vt concludit Bar. in. d. l. j. §. hoc interdictũ. fortius etiã dicendum est ꝙ ex quo cõmune souigliane si aliquã possessioneꝫ probare illam ꝓbaret a triennio citra qꝛ eius testes sunt singulares vt dixi. ꝛ nõ probãt de aliqua continua possessione cum isti de liuignano pascuãdo probãt possessionẽ iuxta not. per Bal. in. l. solẽnibus. ꝛ in. l. indicia. C. de rei vendi. Et a tẽpore. xxx. annorũ. ꝛ citra continue ꝛ sic probetur de antiq̃ possessione etiã in iudicio possessorio dictorũ locorum. in quibus probatur eos pascuasse debent obtinere vt ꝓbant Bar. Bald. Saly. ꝛ alij in. l. j. C. vti possi. ꝛ Bar. in. l. j. §. fi. ff. vti possi. Ex quib⁹ indubitãter cõcludo Laurentiũ ꝛ Mattheũ absoluẽdos esse quã cõclusioneꝫ ꝓbabili dubitatione carere puto. Et cõsequẽter aduersarios tãꝗ temere litigantes indubitanter in expẽsis condemnandos iuxta not. l. eũ quẽ temere. ff. de iudi. ꝛ i. c. finẽ litib⁹. õ dolo ꝛ cõtuma. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ An finita linea primi emphiteote sit finita emphiteosis secũdi.

1 Uasallus si cõcedit rem feudalem in emphiteosim de cõsensu dñi resoluto iure vasalli nõ resoluitur ius emphiteote.
2 Emphiteota primus nõ habet nisi vtile dominiũ ꝛ illud trãsfert facta traditione ꝛ inuestitura.
3 Jus non dicitur in totum extinctum cuius reliquie remanent.
4 Primus emphiteota alienando desinit esse dñs ꝛ desinit ciuiliter et naturaliter possidere.
5 Pars dubia recipit interpretationẽ a parte clara qñ vna pars alternatiue est clara ꝛ altera dubia.

Consilium. xcvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectum.

SI in presenti consultatiõe esset qõ de iure secundi emphiteote seu liuellarij. Nũquid finita linea primi. ꝛ sic iure dationis cẽseatur extrinsecum ius secundi q̃stio esset facilis qꝛ ex quo a prĩo emphiteota res est cõcessa secundo domino directo. Consentiente ipso acceptãte ꝛ pensionem recipiente. Tunc licet esset finita linea primi. nõ extingueretur ius secundi inuestiti dño cõsentiente siue dicamus ꝙ in secũdum eẽt trãslatum omne ius primi siue nõ. ¶ Primum tenet Bald. in auf. si quis ruinas. C. de sacro san. eccle. ꝛ Pet. de anc. in consi. lxij. incipit motiua iudicis inferendo sñiam vbi allegat optimum tex. in. c. j. de iure patro. lib. vj. ¶ Secundum probat text. in. c. j. §. ꝛ si clientu/

1 lus.de feudi alienatione vbi est casus secundum Bald.⁊ alios† ꝙ si vasallus cõcedit rem feudalem in emphiteosim de consensu domini resoluto iure vassali nõ resoluitur ius emphiteote ⁊ tamē nõ trāsfert ius in totum qꝛ remanet res feudalis ⁊ remanet vasallus vt est casꝰ in.c.j.qd iuris sit post aliena.feudi ⁊ est rō ₰m Alberi.in.d.§.si cliē tulus qꝛ ex quo ipse dñs cõsensit vr̄ consensisse pro ipso acceptore i perpetuū ⁊ pro liberis suis.sicut si principaliter pro ipso in feudū cõcessisset ⁊ ita tenēt Jaco.de bel.⁊ Jaco.Aluarotus in.c.j.in fin.de cõtrouersia inuestitu. ¶ Sed in casu nr̄o non agimus ꝙ finita linea primi in totum resoluatur emphiteosis tā respectu secundi ꝙ primi sed tm̄ an finiatur ius primi quo scd̄s sibi tenet soluere libras.v.singulis annis donec soluat libras.c.marchesanorū quibꝰ solutis priꝰ tenebatur facere certā vēditiōis. In qua difficultate primo aspectu dicendum videbat ꝙ istud ius primi emphiteote dicatur finitū finita linea:sua sicut si finitus esset liuellus si in aliū ius suū nõ trāstulisset ista cõclusio vr̄ ꝓbari per tex.cū ibi no.p Bal.quē sequunt doc. ibi in.c.qd iuris sit post alienationē feudi vbi colligit ex illo tex.ꝙ qñ vasallus alienauit ad liuellū de volūtate dñi:puta vt debeat habere qnqꝫ singulis annis istud ius ꝑcipiēdi.v.solidos singulis annis retinet iure feudi ⁊ si vasallus cõmittit feloniā istud ius acqrit dño.qd est no.ꝑ Bal. Unde infert Bal.ꝙ reliquie feudi iure feudi cēseri debent.ita vr̄ cõcludendū in casu nr̄o.ꝙ illud ius percipiendi illa quinqꝫ singulis ānis retineat iure liuelli:⁊ sic finita linea primi illud ius reuertat ad dñm sicut reuerteret liuellus ⁊ ꝓ hoc facit qd dicūt Ja. de bel.⁊ Aluaro.in.d.c.j.vbi dicūt ꝙ lʒ trāslatū sit vtile dñiū in emphiteotā. Tñ illud ius dr̄ vasallus retinere in feudū vt est casus ibi in verbo: illud ⁊ in fine: ⁊ ideo dicunt ꝙ videtur adhuc remꝰ ipsam feudalem possidere propter pēsionē quā recipit.l.nō vtif cū seq.ff. de vsufru.Cõfirmari vident ꝓmissa. Nam insignis doc.do.Jo.fabri insti.de locato.in.§.adeo aūt qrit qd si primus emphiteota concedit alteri ad liuellum ⁊ reseruat sibi pensionem singulis annis an in secundum trāsferat vtile dñiū:ita ꝙ apud eū nihil remaneat cõcluditur ꝙ dr̄ habere ius ꝑcipiendi pensionē ⁊ cõmittit sibi res nisi pensio soluatur ⁊ hoc respectu secūdi primus pōt dici dñs argu.c.j.§.illud de probi.feu.alie.per Fed.istud ergo ius percipiendi videt re idere in iure quod remanet apud primū qui hoc respectu dicitur habere dñium lʒ ēt in secūdum dicat dñiū trāslatū qꝛ hoc nō incõuenit diuersis respectibus ₰m Jo.fab.vt in.d.§.illud ⁊ probatur in.l.in rebus.C.de iure do.cum simi.si ergo percipit rōne illius iuris qd habet seu retinet in re istud est propter ius liuelli qd hēbat.⁊ sunt reliqe prioris liuelli propter qd retinet ⁊ habet istud ius iure liuelli a dño. Ideo videt ꝙ eius linea finita ad dñm redeat. ¶ Sed premissis nō obstantibus ꝯria snīa est verior ⁊ probabilior iudicio meo ⁊ pro fundamento premitto quod iste primus emphiteota concedendo in secundū ad liuellū q secūdus fuit volente dño inuestitus.⁊ ab eo recepit capsoldum ⁊ pensionem. Itē inscripsit eū inter alios emphiteotas omne ius suū:dr̄ in secundum emphiteotam trāstulisse qd hēbat in
2 re emphiteotica.† Nam primus emphiteota non hʒ nisi vtile dñium ⁊ illud transfert facta traditiōe ⁊ inuestitura.vt in casu nr̄o ₰m bar.⁊ Ang.in.l.si quis in.§.dñia.ff.de acq.pos.⁊ Bart.⁊ doc.in.l.ex asse. ff.ad trebellia.⁊ est glo.institu.de locato.in.d.§.adeo. Confirmatur quia ex quo secundus soluit capsoldum dño directo apparet ꝙ est emphiteota cõstitutus quia hoc solui dʒ a nouo emphiteota ad hoc glo.in verbo accipere in.l.fin.C.de iure emphi. Idem enim soluitur pro noua inuestitura.⁊ receptione noui emphiteote vt est casus in d.l.fin.⁊ ibi doc. Igitur si est nouus emphiteota in eum dicitur vtile dominium translatum.l.j.ff.si ager vecti.vel emphi.pe. Traditur in l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.ff.cõmoda.⁊ propter hoc quia ius primi videtur trāslatū in secūdum. Dicimus ꝙ si secūdus vult alienare non est requirendus primus emphiteota sed dñs directus secundum glo.in.d.l.si.C.de iure emphi.in glo.magna ⁊ tʒ Spec.in titu.de locato.§.nunc aliqua.ver.cxxvj. Unde dicit Bald.in.c.j.§. illud.d.probibita feu.aliena.per Federi.ꝙ primus emphiteota alienando desinit esse dominus cum directum dominiū non habeat sed tantum vtile quod in secundum emphiteotā transtulit. Itē desinit naturaliter ⁊ ciuiliter possidere:vt not.in.l.si vt certo.§.si duobꝰ vehiculum.ff.commoda. Igitur videtur omne ius suum in secundum emphiteotam transtulisse. ¶ Ex quibus videt inferendum ꝙ cum nullum ius in re emphiteotica remanserit apud primū qꝛ nō directū vel vtile dñium nec possessio. Ista quinqꝫ debita erāt actione personali. Igitur talis obligatio est in quoscumqꝫ heredes translata.l. si pactum.ff.de proba.cum simi. Et pro solutione eorum q̄ in cõtrariū adducta sunt. ¶ Considerandum etiam est ꝙ aliquando ⁊ primo ꝑmus emphiteota concedit rem ad liuellum ⁊ reseruat sibi pensionē ita ꝙ secundus debet pēsionem priō ⁊ primus dʒ illam dño directo ⁊ isto casu dico ꝙ si secunda concessio est facta de voluntate dñi si finitur liuellus in personam primi.illud ius recipiendi pensionem acquiritur dño directo. Nec dicit translatum omne ius in secundū qꝛ sibi debet pensio que si nō soluat res reuertit ad eū ⁊ omnia iura hʒ ac si esset dñs directus per que directo dño nō preiudicetur ⁊ sic qui priō cõcedit dicitur dñs primi emphiteote. Ita primus emphiteota dicitur dñs respectu secūdi secundum Joā.fabri.in.d.§.adeo ꝑ id quod habetur in.d.c.j.§.illud.de prohibita feu.aliena.per Fede.per quem dicit ibi nota.Bald.ꝙ si vasallus constituat alium vasallum: licet vtile dñium transtulerit tamē remanēt reliquie: debent eīn sibi seruitia ⁊ ipse est dñs quo ad suum vasallū ⁊ ei debet fieri recognitio
3 ⁊ sibi prestari fidelitas.† Nec ius dicitur in totū extinctum cuius reliquie remanent.l.tale in fin.ff.de here.instit.per Bald.⁊ hoc casu vt dixi si fuisset constitutus secundus feudatarius cū consensu dñi tunc istud ius reuertit ad dñm ⁊ hic nō est casus noster.quia emphiteota concessit ad liuellum alteri qui recognouit a directo dño ⁊ sibi pēsionem debitam occasione liuelli soluit ⁊ licet etiam in casu nr̄o primo emphiteote soluatur certum quid singulis annis tamen istud nō recipitur ratione pensionis liuelli qꝛ illam soluit dño sed alio iure. Donec soluatur preciū iuris trāslati per primum emphiteotam in secūdum qd ad primum ptinebat ⁊ non ad dñm directū.⁊ in hoc secūdo casu quando domino directo satisfit. Sed primus emphiteota constituit nouum censum annuū sibi soluendū. Cõsiderādū etiā est ⁊ secundo ꝙ si primus emphiteota transferet vtile dñium in alterum ⁊ pro ista translatione recipit annuū censum hʒ istud ius annui census in perpetuum ⁊ hoc casu loquit tex.cum ibi no.in.d.c.j. Nā si vasallus rem feudalem concedit ad liuellum dñium vtile transfert in emphiteotam tamen vasallus remanet ⁊ res feudalis ⁊ ipsi vasallo debetur annuus census.⁊ hoc casu verum est dicere ꝙ ius vasalli nō est in totum extinctum sed remanent reliquie. Uerum est dicere ꝙ finito iure vasalli quomodocūqꝫ istud ius reuertit ad dñm prout ē casus in.d.c.j.⁊ ibi Bald.quia istud ius debet ex eo qꝛ res feudalis remansit ⁊ ipse vasallus.⁊ sic est fundatū in iure isto reali. Igitur dicitur ius feudale qꝛ in feudo est fundatū ⁊ propter feudū debetur secundū doct.in.d.§.illud. Nimirū ergo si tale ius deficiat in persona vasalli ꝙ reuertitur ad dominū per not.in.d.§.illud sicut etiam dicemus si emphiteota cum consensu dñi ad longū tempus locaret qꝛ tunc remanet emphiteota ⁊ conductor ab eo recognosceret et si non solueret reuerteretur ad emphiteotam tunc finita emphiteosi propter quam debetur pensio. Istud ius acquireretur domino directo per tex.in.d.c.j.quid iuris sit post alienatio.feudi. Et hic non est casus noster quia iste nō remanet emphiteota nec res dicitur esse in emphiteosi primi. Unde iste annuus census non debetur quia dicatur emphiteota vel quia dicatur rem in emphiteosim habere: sed quia ius suum transtulit donec soluatur precium ⁊ cõstitutus est annuus census. Quod etiam patet quia secundus recognoscit dominum directum ⁊ nō primum emphiteotam. Item soluit sibi capsoldum et pensionem ⁊ nō primo emphiteote sicut faciebat primus emphiteota precise ⁊ sic oīa iura primi sunt in istum secundū trāslata ⁊ subrogata ⁊ secundus loco primi. Igitur oīa iura primi emphiteote cēsentur in secundum trāslata ad hoc qd habet in.l.j.per Bart.ff. si quis in testō iussus esse liber fuerit. Nam hoc casu dicit primus cõstituisse secundum in emphiteosi loco sui de qua constitutione an feri possit dño requisito tradit Specu.in ti.de locato.§.nunc aliqua.ver.cxxv.
4 ⁊ Joā.de imo.late in.c.potuit.in.iiij.col.de locato.† Et hoc casu de plano procedit qd dicitur in.d.§.illud dū dicit ꝙ primus emphiteota alienando desinit esse dñs ⁊ desinit ciuiliter ⁊ naturaliter possidere vt in.d.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.⁊ ideo dicit ꝙ si iste secundus vult alienare non habet requirere consensum a primo emphiteota seu domino qui nullū ius reale retinet licet aliqua iura psonalia retineret. Et hoc casu considero ⁊ tertio ꝙ iste annuus census nō debetur ex eo quia remanserit aliquo iure emphiteota neqꝫ ꝙ dicatur adhuc in emphiteosim tenere ⁊ secundus a priō ex quo respectu rei secundus in totum recognouit dñm directū.sed dicit constitutus annuus census sup pecunia sibi debita qd ostendit. Nā primus emphiteota promittit facere chartam vēditionis soluto precio librarum centum marchesanorū ⁊ donec soluat cõstitutus est annuus census. Unde preciū alienatiōis qd debet est librarū centū ⁊ donec ista soluant debet annuus census. Igit patet ꝙ debent rōne obligationis psonalis ad centū nec cõuenit hoc ꝙ sup pecunia quam mihi debes cõstituat annuus census vt cõsiderat Inn.in.c.salubriter.de vsuris.⁊ ibi Joan.an.⁊ doc.nec discutio nūc an licitū sit. Igitur cū ista sit obligatio personalis ⁊ nō ius reale ⁊ nō dicit ius emphiteoticum sed ꝓprium. Unde finita linea nō reuertit ad dñm sʒ vadit ad heredē emphiteote. ¶ Cõfirmat ista opinio rōne multū vigēti. Nā iste emphiteota pro precio centū concedit qd suū est nō qd est dñi directi Unde si tantum centum fuissent soluta. Item etiā tantum promissa talis promissio ⁊ solutio cederet commodo heredis primi ⁊ non directi domini licet primi finita esset linea que deberentur pro precio eius quod erat proprium primi emphiteote vt est casus in.l.iij.C. de iure emphiteo.qua ergo ratione illa centū si fuissent simpliciter promissa deberentur heredibus emphiteote si finita esset linea pari ratione debetur iste annuus census quoniam eodem iure ⁊ ex eadē cā debetur iste annuus census.ex qua cā debetur centum quod ptʒ qꝛ solutis centum tollitur annuus census qd non esset nisi alternatiue

alterum

alterum de his duobus ex eadem causa deberet cum illi cause non esset satisfactum ad hoc quod habetur in.l.ij.in prin.ff.si certũ pe/
5 ta.† Si ergo centum debentur obligatione personali ita ꝛ annuus census quoniã qñ vna pars alternatiue est clara ꝛ altera est dubia pars dubia recipit interpretationẽ a parte clara.l.j.ꝛ ibi doc.ff.de rebus dub.bene facit tex.in.l.vtrum.ff.de peti.here.cũ ibi no. Jtẽ cũ sufficiat alterũ ex duobus adimpleri apparet ꝙ ambo recipiunt eũdem finẽ ꝛ effectum iuxta no.in.l.si heredi plures.ff.de condi.insti. ꝛ in.l.si is qui.cc.§.vtrũ.ff.de rebus dub. ¶ Preterea sicut centum ita annuus redditus est loco precij. Sed si vasallus vel emphiteota trãsfert ius suum ꝑ certo ꝑcio rõne pcij nõ remanet emphiteota vel vasallus: vt in.c.si vasal.l.ultimo ꝛ ibi bal.si de feu.fue.cõtro.iter dominũ ꝛ agna.ꝛ ꝑ Bar.in.c.j.in fi.de feu.nõ habẽte propriã naturã feudi. Sed rõne ꝓmissionis cẽtũ soluit annuus cẽsus. Jgit nõ soluit vt ẽphiteote ꝛ hãc cõclusionẽ puto verissimã. Si qua aũt fieret difficultas q̃ in puncto nõ tangit ex eo q2 prius solu.c.ꝓmisit certã facere pro solutione videat solẽniter per Are.in cõsi.clx.incip.lõga est ista cõsultatio.in.ij.dubio. Laus deo.

¶ Summarium.

An hodie si filius in potestate instituat sub conditiõe que nõ est in eius ptãte valeat testm̃ reijciendo cõditionẽ vsq; ad legitimã.
1 Filius institutus sub cõditione casuali vel mixta ꝛ non exheredatus testamentũ est nullum in defectũ cõditionis.
2 Relictũ filio sub conditione que non est in eius potestate nõ dicitur aliquid sibi relictum.
3 Filius hodie dz habere legitimã sine omni cõditione.
4 Fideicõmissum vniuersale tempus certe etatis per dictionẽ cũ: si relinquit filio nõ instituto per partem nõ dicit cõditionale: sed poti⁹ in diem ꝛ trãsmissibile.

Consilium.xcvij.

¶ Dominus labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectũ.

Presens consultatio pendet ab illa difficultate. Nunquid hodie si filius in ptãte instituat sub cõditione que nõ est in eius potestate valeat testamentum reijciendo cõditionẽ vsq; ad legitimã prout vr̃ velle gl. in.l.si pater.C.de insti.ꝛ substi.sub cõdi.fac.vel testm̃ sit nullũ prout volebant iura vetera ꝛ tenuerũt fere oẽs doc. vsq; ad tẽpora Bart. ꝛ q2 de iure antiquo erat hoc clarissimum vt est casus in.l.suus quo/
1 q;.§.j.ff.de here.insti.ꝛ in.d.l.si pater † Jn q̃bus aperte probatur ꝙ si filius instituit sub cõditione casuali vel mixta ꝛ non exheredetur in defectum cõditionis testamentũ est nullum ꝛ hoc omnes fatent. Uidendum est ergo an hec dispositio iuris antiqui sit correcta: ꝛ imprimis in materia allegatur.l.oĩmodo.C.de inoffi.testa. que potius hoc confirmat. vult enim ꝙ iura loquentia de filijs preteritis remaneant incorrecta sed quando filius instituitur sub conditione casuali vel mixta censetur preteritus: vt in.d.l.si pater.cum glo.ꝛ ibi docto. Jgitur iura supra allegata remaneãt incorrecta vt probat tex.in.d.l.oĩmodo quando filius est ex toto preteritus. quo casu nihil est ĩnutatum. Sed in casu nostro nõ potest dici omnino preteritus vt probatur in.l.nõ tantum.§.si sub ea.ff.de bono.posses.cõtratabu. Nam si diceretur oĩno preteritus fili⁹ emãcipatus haberet cõtratabulas quod denegat.d.§.si sub ea. Sed in ꝓposito hoc nõ hz obstare quia licet.d.l.oĩmodo nõ diceret tamẽ per illã nullo modo probat ꝙ qñ sit institutio cõditionalis ꝙ hoc casu testamentũ non subuertat seu testamentum non sit nullum satis enim est ꝙ hoc per iura vetera sit determinatum. quinimo dici potest ꝙ ibi hoc probet. Nam vt dictũ est quando filius sub tali conditione est institutus censetur preterit⁹. Sed tex.in.d.§.si vero vel preterierit ponit duo responsa. ¶ Primũ est generale qñ preterit eo modo sub quo põt casus noster includi secundum magis speciale quãdo facta mentione de filio nihil ei penitus reliquerit ꝛ loquitur per alternatiuam vel que solet poni inter diuersa.l.si is qui ducẽta.§.vtrũ.ff.de reb.dub. Jgitur intelligitur ĩ filio preterito siue sibi aliquid fuerit relictum dummodo dicatur preteritus: puta quãdo sub conditione casuali vel mixta siue nihil ei penitus fuerit relictum ꝛ hoc ostẽdit tex.in.l.quoniã in prioribus. que aperte dicit.l.oĩmodo nõ loqui qñ aliquid esset sub conditione relictum. Unde patet ꝙ per legem omnimodo ad minus nihil est innouatum superuenit ergo lex in prioribus.C.eod.titu. quoniam glo.in l.suus quoq; videtur velle in.§.j.ꝙ omne grauamen ꝛ sic omnis cõditio reijciatur ꝛ ita in conditione mixta ꝛ casuali videtur velle glo.ĩ l.si pater.in vltima glo.supra allegata. ¶ Sed imprimis videndũ est an.d.l.quoniam hoc probet in hoc reperio ꝙ magnis preceptor meus dominus Alex.de imo.in.d.l.si pater dixit. ꝙ opinio glo.probatur in.d.l.quoniam in prioribus.quia.d.l.quoniam venit ad interpretationẽ.d.l.omnimodo.de qua sit mentio in.d.l.quoniam. Unde cum lex omnimõ loquat ẽt qñ filius habet ꝑ preterito ptz in ver.inofficiosum.vel alio mõ subuertendũ iuncta gl.q dicit vel alio mõ ꝛc.p cõtratabulas.que bonorũ possessio ꝯtratabu.datur qñ filius in potestate est preteritus vel habitus ꝑ preterito ꝛ sic testamentũ est nullũ vt in.l.si filius qui in potestate.ff.de libe.ꝛ posthu.igitur.d.l.quoniã veniẽs ad interpretationẽ.d.l.omnimõ.intelligi debet secundũ illã l.ad cuius interpretationẽ venit vt in auĩ.de filijs ante dota.istru.natis ad finem ꝛ verbũ inofficiosum.seu querela positũ in.d.l.qñ cõprehendit largo mõ contratabu.seu testamentũ in quo filius est preteritus.l.pater filiũ.ꝛ ibi glo.ff.de inoffi.testa.l.filij.ꝛ ibi no.C.fami.hercis.ꝛ no.glo.in.l.ij.C.de inoffi.testa.ꝛ ꝙ illa.l.loquatur etiã qñ nõ poterat habere querelã patet in verbo conditio.q2 aut intelligit de cõditione nõ potestatiua ꝛ tunc ibi est casus ꝓ ista opinione.aut itelligitur de cõditione potestatiua ꝛ tũc filio instituto sub cõditione potestatiua nõ cõpetebat q̃rela q2 tũc iure ꝑmittente instituebat filius sub tali cõditione.l.si.ad.fi.ff.de cõdi.insti. Uoluit ergo tex.solũ dicere ꝙ ꝓuisio illius tm̃ locũ habeat in illis personis q̃bus de iure poterat q̃rela cõpetere puta in descẽdẽtibus q de necessitate erãt instituendi vel exheredãdi nõ aũt voluit dicere ꝙ in casu illo actualiter locũ haberet q̃rela. Sz ꝓ certo iste sue cõsiderationes q̃ fuerũt ꝑstantissimi docto.dñi Jo. Petrucij de Perusio. in.d.l.si pr̃ inducendo l.qm̃ in versi.conditionibus generaliter intelligendo nõ sunt vere et sunt contra mentẽ dictorum iurium ꝛ doc.cõiter ꝛ imprimis.d.l.omnimodo.tm̃ loquitur qñ filijs relictum est minus legitima vt probat
2 clare littera in verbo.ꝛ hec quidẽ.† Sz qñ filio est aliq̃d sub cõditione relictũ q̃ nõ est in eius potestate nõ dr̃ aliquid sibi relictũ qm̃ que sunt in cõditione nõ sunt in dispositione.l.j.§.si quis sub cõdi.ff.si q̃s omis.cã te.ꝛ per glo.in.l.lucius.ff.de here.insti.ꝛ regu.iuris antiqui ẽt est in filio in ptãte ꝙ a pari procedunt nihil esse relictum vel sub tali conditione relictum vt ĩ.d.l.si pater. Jgit.in.d.l.oĩmodo.noua ĩ eo in quo non corrigit recipit interpretationem a regu.iuris antiq.l.nam ꝛ posteriores.ff.de legibus. Jgitur nõ loquit in filio qui habetur pro preterito ex eo quia aliquid sub dicta conditione fuerit relictum. Et hoc patet quia text.in.d.l.qm̃ in prioribus.aperte dicit ꝙ d.l.omnimodo loquit qñ minus legitima fuerat relictũ ꝛ ꝙ vult addere qm̃ in relicto adijcerentur conditiones per quas fieret mora in cõsequenda legitima. ¶ Si igitur de nouo ad.d.l.omnimodo.qñ relinquitur filio sub conditione. Jgit hoc nõ includebat in.d.l.oĩmodo ex quo.l.quoniam venit additiue ꝛ nõ correctiue: ꝛ sic argumẽtum ꝑceptoris mei retorquetur in cõtrariũ q2 si.l.oĩmodo nõ loquitur in filio preterito prout etiã supra adduxi per verbũ.si vero. Jgitur nec in d.l.qm̃ ĩ priorib⁹.que venit ad illius interpretationẽ.l.nihil.ꝛ ibi bar.ff.de cõiungẽ.cũ emãcipa.lib.ꝛ ad inductiones suas facilis est respõsio. Ad primam ꝙ.d.l.omnimodo.loquit in filijs preteritis quibus pure aliquid fuerat relictum minus legitima ti.de lega. vel quando erant instituti in minori portione ꝙ in legitima. Nam primo casu tã ꝙ preteriti habebant bo.pos.contratabu. Secundo casu habebat q̃relam. ¶ Primum probatur in.l.filium.§.oĩbus.ff.de bo.pos.contratabu. ¶ Secundum probatur in.l.omnimõ in princi. hodie vero vtrumq; corrigitur per.d.l.oĩmodo quia omni casu testamentũ valet ꝛ agitur ad supplementum legitime.ꝛ ita doc.communiter intelligunt illam.l.ꝛ ad tex.in.d.l.qm̃ in prioribus. dico ꝙ illa.l.cõmuniter intelligitur in conditione potestatiua q̃ illationẽ inducit ꝛ per illam testamentum nõ subuertitur. Nam cũ per.l.oĩmodo esset inductum ꝙ non esset relictum minus legitima quantitate quo casu de iure antiquo dabatur querela.quod agatur ad supplementum non vendicabat sibi locum qñ erat relictũ minus tempore cum esset lex correctiua.l.percipimus.C.de appella.ꝑm Jaco.but.Bal.ꝛ cõmuniter doc.loquitur enim.d.l.qm̃ in prioribus qñ testamentũ esset validum nõ aũt qñ erat nullũ q2 cũ esset nullũ nõ poterat dici appositũ onus in legitima.l.ij.ff.quẽad.testa.ape.l.nõ putauit.§.nõ quouis.ff.de bo.pos.cõtratabu.maxime q2 cũ veniat ad interpretationẽ.l.oĩmodo.q̃ loquit qñ testamentũ erat validũ vt dictũ est dz intelligi ꝑz naturã.l.interpretate.l.nihil.ff.de cõiungẽ.cũ emancip.libe.ꝛ ad argumentũ dñi Alex.respõdeo ꝙ verbũ cõditio intelligit in potestatiua ꝑut cõmuniter intelligũt doc.ꝛ dũ dr̃ tunc testamentũ nõ subuertatur per querelã.per.l.finalẽ.ff.de cõditio. institu. ¶ Respondeo dupliciter primo ꝙ verũ est qñ filius instituebat sub conditione potestatiua ita ꝙ attenta cõditione nõ dicebat relictũ minus legitima ꝛ ita loqtur.d.l.si.sed qñ esset relicta legitima sub cõditione ita ꝙ appositio cõditionis potestatiue ꝙ minus legitia cẽseret relictũ hoc casu cõpetebat querela q2 minus igitur dicebat relictum vt declarat Pau.de ca.in.d.l.qm̃ arg.l.si pater.l.filius matrẽ.C.de inoffi.testa. ꝛ hoc casu loquit.d.l.quoniã in prioribus vt dixi. Nã in.l.oĩmodo fit supplementum vere per accessionem quantitatis in.d.l.quoniam fit interpretatiue per admonitionem conditionis vel grauaminis secũdum Alberi.de rosate ibidem. ¶ Secundo respondeo ad argumentum domini Alex.ꝙ.d.l.quoniam.in secunda parte non dicit ꝙ testamentum per querelam semper subuerteretur. sed disponit generaliter ꝙ omnis dilatio ꝛ grauamen de legitima reijciatur quando testamentum alias subuerteretur. ꝛ ita intelligit glo.in.l.suus quoq;.§.j. ꝛ in.d.l.si pater.vt infra dicetur ꝛ ꝙ illa lex non loquatur quãdo testamentum erat nullum filij preteritione.patet etiam quia.d.l.quoniam.voluit filijs prouidere. Sed si diceremus dicto casu testamen

tum valere conditio filiorum fieret deterior. plus enim interest filio- rum q testamentum sit nullū: q2 totū habebūt statim ab intestato q̄ si aliqd q2 tunc legitimam tantū statim haberet in residuo expe- ctaret eventus cōditionis cōtra regu. l. qd favore. C. de legi. τ si di catur q per conditionem potestatiuā filij nō videnf gravati Bald. respondet ibi q imo gravanf q2 de necessario τ suo effectu mere vo- luntarius τ si decederet anteq̄ declararet nō trāsmitteret hr̄ditatē ad suos heredes iure suavitatis. l. si ita. §. illi si volet. ff. de leg. j. In- terest aūt q sua trāsmittat τ sic q cōditio rejciaf. qd Paul. de ca. putat menti tenendū. ¶ Pōt etiā rn̄deri q verificari pōt qn̄ esset legitima sub cōditione dādi aliquā quātitatē cuius datio esset diffi- cilis τ tn̄ diceref relictū minus legitima data illa quātitate. q2 dicta conditio dicitur potestatiua. l. suus quoq. §. τ puto. ff. de here. insti. probatur in. l. in testamento. ff. de cōdi. τ demō. ¶ Ex quibus pz q est sublatum fundamentū glo. per. d. l. quoniā in prioribus. ¶ Sed videndum est q voluerint glosatores τ certe vt dicit Bald. in. d. l. suus quoq. τ dn̄s Rapha. ful. in. d. l. si pater. glo. in. d. l. suus quoq aperte tenuit sequendo opinionem Joannis q testamentum sit nul lum. Nam primo dum loquitur de cōditione potestatiua dicit q re- moveř vsq ad debitū bonorū subsidiū allegat. d. l. qm̄ in prioribus. τ statim querit qd iuris qn̄ instituif sub cōditione mixta τ respōdet ſm Joā. q testamentū est ab initio nullū ꝓpter istā glo. Fulgosius dicit q. d. l. si pater. nō vult ad illud qd allegaf scilicet q cōditio ca sualis vel mixta rejciatur: cū. d. l. suus. dicat q testamentū sit nullū sed bene voluit q licet olim cōditio potestatiua suspēderet hodie nō suspendit. τ ista fuit intentio glo. licet generaliter loquaf ſm eum: et puto q recte loquaf. Nam glo. supra declaraverat q filij poterant institui sub conditione potestatiua sed non sub casuali vel mixta et

3 q primo casu testamentū valebat. ¶ † Scdō nō τ subdit q hodie fi lius dz habere legitimā sine oi cōditione per. d. l. qm̄ τ sic nō solū si- ne cōditione casuali vel mixta quo casu testamentū est nullū prout in principio dicit gl. sed ēt sine cōditione potestatiua quo casu agif ad supplementū vt dixi. nō eīn declarat glo. nec dicit q qn̄ cōditio in le gitima adjiciatur testm̄ sit nullū vel validū sed tm̄ q legitimam sine cōditione dz hr̄e. Unde. d. gl. que obscure loquitur est declaranda p glo. in. d. l. suus quoq que clare loquif arg. l. vtrū. ff. de peti. here. et eorum que dicit Bar. in. l. ꝑtor. §. eritq differētia. ff. vi bono. rapto. etiā nō pōt dici q pro validitate testamenti sit autoritas glo. cum in vno loco glo. dicat aperte cōtrariū τ in alio possit multipliciter itel- ligi ad hoc qd no. Bar. in. l. in ambiguo. ff. de reb. dub. Et hanc opi nionem q testamentū sit nullū tenuit Azo. vt refert Alberi. in. d. l. quoniam. τ dn̄s Alex. τ omnes moderni ibi. τ hanc opinionē tenue- rūt omnes antiqui vsq ad tempora Barto. τ Bald. aliquando illā sequutus fuit cōtrarium tamen tenuit disputādo Ricar. malū. vt re fert Barto. in. d. l. si pater. τ consulendo dicit esse casum pro ista opi nione a se solū notatū in. l. scimus. §. cum autē. C. de inoffi. testamē. Nam ibi extraneus a patre institutus rogatus fuit filio restituere post mortē ipsius heredis extranei quo casu filius dicif ad fideicom missum invitatus sub conditione casuali cū filius premori possit an̄ illū heredē extraneū. Igif dies fideicōmissi nō cederet. l. heres me' ff. de condi. τ demon. τ tamen ibi dicit q vsq ad legitimā rejcitur cō ditio. concludit ergo Bar. per illū tex. q testamentū in quo filius est institut' sub ꝯditiōe casuali vel mixta nō ē hodie nullū. τ vt referunt multi doc. Bar. ïvento illo tex. scripsit dn̄o Ray. d forli. ꝑceptori suo legēti Padue qualr̄ ꝑ Guilielmo īvenerat illū text. cui Ray. rn̄dit q ille tex. nō merebaf allegari q2 nō logf ī filio cōditionalr̄ īstituto. Sz Barto. replicauit ꝯ Ray. q tempore dicti. §. cū aūt sufficiebat qd filius haberet legitimam quouis titulo relicti vt in. d. l. oīmodo. Sed Ray. iterū ad hoc respōdit q hodie iure autēticorum titulus ī stitutionis requirif. vt in auf. vt cū de appellatiōe cognoscif. §. illud quoq capitulum. τ sic q. §. cum autē. in hoc corrigebaf. Sed Bar. iterum replicavit qd licet illa lex esset in hoc correcta qd requiritur titulus insti. nō est correcta quo ad alia. Nam illo tempore quo suffi- ciebat vt haberet legitimā quoquo relicti titulo si filius erat ꝑteritus dicebatur testamentum nullum. Igitur dicto casu debuisset' dicere nullum. τ tamen ibi expresse testamentum conservatur reiecta cōdi- tione vsq ad legitimam. igitur idem videtur dicendum hodie q li- cet titulus institutionis sit necessarius. tamen si adiecta fuerit condi- tio mixta vel casualis testamentum subverteretur. τ hoc maxime q2 titulus legati vel fideicōmissi fuit per. l. omnimodo. subrogatus loco tituli insti. vnde debebat sapere eandem naturam. l. si cum. §. iniuria rum. ff. si quis cautio. τ sic forma tradita in institutione. q non fieret sub conditione debebat servari in legatis vel fideicommissis. τ hanc opi. sequitur Joann. de imo. in. l. j. ff. de condi. insti. τ in. l. iam dubi- tari. ff. de here. insti. Sed potuisset dn̄s Ray. respondere Barto. q cum de iure antiquo requireretur titulus insti. quo casu filius nō po terat institui sub cōditione casuali vel mixta licet hodie sufficiat quo quo relicti titulo. quo casu rejcitur conditio casualis vel mixta non tamen hodie quo reqritur titulus insti. rejciatur conditio sicut olim non reqrebaf. quasi talis titulus honorabilis institutionis nō patia

tur cōditionē casualē vt mixtā sicut titulus legati vel fideicōmi. qd patet. q2 eo tpe quo reqrebaf non poterat fieri sub cōditione τ testm̄ erat nullū. Igif ēt hodie cū reqraf testamentū dz dici nullū. τ sic ꝑ leges antiquas declararenf leges novissime. l. nā τ posteriores. ff. de legi. cum ibi no. τ maxime q2 per istā interpretationē reddimus ad ius antiquū ad hoc gl. multū no. in. c. statutū. in. §. numerandū. de ꝑ- ben. in. vj. Item cū leges novissime reqrāt titulū de insti. τ sic veniāt correctiue ad. l. codicis qbus sufficiebat q quoquo relicti titulo non debent a legibus correctis determinari ſm Bal. in. l. maximū vitiū C. de lib. ꝑte. τ p Bal. i. l. cū nō liceat. de ꝑscriptionibus. τ Pau. de cast. in. l. si. §. in cōputatione. C. de iure delib. sed potius debēt decla rari a legib' antiquis ad quas sit redditus per leges novissimas vt dixi. bene facit tex. cum materia in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. τ in c. ab exordio. xxxv. di. confirmatur ista opi. per tex. in auten. vt cū de appel. cogno. in. §. ceterum. in ver. in hoc casu. quem tex. sic induco. Naz per. l. omnimodo. fuit inducta petitio supplementi proprie per viam accessionis quando fuerat relictum minus legitima. Sed quā- do esset relicta integra legitima. seu apposita dilatio vel gravamen ex quo minus causa vel tempore τ non quantitate fuerat relictū ad istum casum non poterat extendi dicta. l. omnimodo. τ ideo necessa- ria fuit dispositio. d. l. quoniam in prioribus. vt declarat Jac. butri. Bald. τ Pau. de cast. ibi Mod. in proposito. tex. in. d. §. ceterum di cit q si filij sunt instituti in ceteris rebus q hoc casu testamētum nō subvertitur sed debet peti per supplementum ſm alias leges quan- do est relictum minus legitima quantitate. igif denegat qd petatur per viam amotionis conditionis quo casu loquitur. d. l. qm̄ in priori bus. τ. d. §. cum autem. l. cum pretor. ff. de iudi. τ hoc etiam sumpto argu. a contrario sensu. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testamen. cū simi. τ licet per hoc aliqua corrigānf iura. C. tamen reddidimus ad ius antiquum. τ sic ista videtur potior vt per glo. in. d. c. statutū. Itē cum tex. dicat q in illo casu petitur supplementū τ non subvertitur testamentum certe illud erat de iure. C. vt in. d. l. omnimodo. Igitur nisi sumatur argu. a contrario. Illa dispositio esset superflua. quo ca su etiam ad correctionē sumif arg. a cōtrario sensu. vt in auf. ex testō C. de colla. τ per Moder. late in. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius ex qui bus pz respōsio ad vnū qd dicebat dn̄s Onofrius de perusio sequē do opi. Bar. q. d. l. oīmodo. τ. d. l. quoniā cū simi. nō solū fuerāt in- ducte in favorē filiorū sed etiam testatoris: τ testamentorū vt ꝑbatur in. d. l. omnimodo. in prin. iuncta glo. d. l. quoniam in prioribus. τ sic videtur tolli ratio antiquorū de qua supra: q2 hoc totum processit eo tempore quo sufficiebat titulus legati vel fideicommissi. Sed nō ꝑ- cedebat neq olim neq hodie quo tēpore requirif titulus honorabi- lis. instit. vt ex predictis patet. Pau. de cast. sequutus est etiam opi. Bar. in. d. l. suus quoq. τ in. d. §. cum autem. τ in. d. l. si pater. τ dicit qui cōiter tenef. τ eā servat totus mūdus. pro qua dicit pluries con- suluisse τ q responsiones Bal. sunt potius verbales q̄ reales. Ma xime q2 tex. in. d. l. omnimodo. in versi. si vero vel non ꝑterierint. non loquif de preteritis quibus aliquid titulo legati esset relictum quia talis preteritio non cadit: cum titulus insti. non requiratur: τ tamen cadit preteritio quando nihil est relictū. Unde dicit q dicto iure di cebatur preteritus ille cui titulo legati aliquid conditionaliter esset relictum sub conditione non potestatiua τ tamen testamentum non est nullum. Ita quando hodie iure instit. τ est ista ratio Bald. in effe ctu fundata in. d. §. cum autem cui est respōsum. τ respōdebif etiam infra. τ q cōmunis opinio sit Bald. nescio vnde sumpserint q fere omnes ante Bar. teneant contrariū. τ post eum viri maxime autori tatis. idem tenentes. Nam hanc partem sequuntur Bald. τ Ange. in. d. l. suus quoq τ in. d. l. si pater. τ Bald. in. d. l. quoniam in priori- bus. Idem Franciscus de rampo. dominus Christophorus de ca- stiglione Rapha. ful. τ dn̄s Benedi. de plumbi. in. d. l. si pater. τ con suluit Ange. in suo consilio. cxvij. incipit Dn̄a catherina. τ tenet in. l. filius a patre. in prin. ff. de libe. τ posthu. Et dominus Anto. de bu. etiam consulendo vt statim dicam. Unde potius dicēdū est q cōtra Bar. est cōmunis opinio. τ q totus mundus servet hoc ē facti: τ de beret probari quo in loco illa opinio servetur. alias sibi non est stan- dum. Unde ea que sunt facti etiam prudentissimos fallunt. l. regula. ff. de iuris τ facti igno. τ licet Barto. in repetitio. l. de quibus. ff. de legi. si est Bart. videtur tenere q vni doctori credatur tamen Bal. in. l. si is qui. §. j. ff. de pigno. in lectura antiqua. tenet q licet glo. di cat aliquid de consuetudine servari: tamen illa consuetudo probari debet si est contra ius cōe. Et idem tenet Bal. in. l. consentaneū. i. v. oppo. C. qūo τ quando iudex. Joan. etiam de imo. in. l. j. §. nuncia- tio. ff. de novi ope. nunci. vult q credatur si docti. Id cōmuniter asse runt teneri τ observari: τ ita intelligit per not. per Joā. and. in. c. j. de consuetudine τ per Bald. in. l. fi. C. de pena iudi. qui male iudi. secus si vnus aut duo hoc dicerent alij non. Sed de iure simpliciter contra rium teneretur. Quinimo dicit dn̄s Alexā. in. l. post dotem. ff. solu. matri. se putare q si plures. τ plures docti affirmarēt in lectura de consuetudine observari q eis non creditur q2 nō reperitur iure cau- tum q eorū voce mortua consuetudo probetur quod est facti. l. ij. C. que sit

que sit longa consuetu. Jura autē allegata per Jmo. sequūtur in du bijs. Juris non aūt in dubijs facti in quibus nedū doctus sed ēt legislator erat ignarus. c. ij. de cōstitu. li. vj. ¶ Preterea dñs Rapha. fulgo. alio modo respondet ad tex. in d. §. cuz aūt. q loquit̄ qñ filius erat habitus ꝓ exheredato: qꝛ cēsebatur institutus in minori portione ꝗ̄ in legitima sicut loquitur. d. l. qm̄ in prioribus. ⁊ sic testamentū tenebat: ⁊ habebat querelā. Unde eodē modo loquit̄ tex. in d. §. cū autem. arg. d. l. nihil. ⁊ ibi Bart. ff. de coniugen. cū emancipa. libe. ⁊ ita puto intellexisse Fulgo. Duz dicit ꝙ loquit̄ quādo filius erat exheredatus. s. quia quādo filius exheredatus habebat querelaz sicut loquitur. d. l. quoniam in prioribus. ⁊ fuit responsio domini Christophori de castigliono quasi sicut quando relinquebat̄ minus legitima propter conditionem potestatiuam appositam tanquam exheredatus habebat querelam. Jta quando apponebatur conditio non potestatiua. censebatur exheredatus eo tempore ⁊ non preteritus. ⁊ sic agitur ad supplementum. secus autem est quando testamentum censeretur nullum. sicut olim ⁊ hodie quo tēpore regritur titulus instit. ⁊ ita intelligendo. non obstant reprobationes domini Alex. in d. l. si pater dum dicit ꝙ responsio Fulg. diuinat qꝛ in d. §. cum aūt nihil dicitur ꝙ filius fuerit exheredatus. ⁊ ēt leges ad quas se refert. d. §. cū autem. non loquuntur precise in exheredato. nec erat exheredatio necessaria in casu illius. §. cum sufficeret tempore illo relinquere quoquo relicti ti. que reprobatio vt patet nō obstat si respōsio Fulg. Jntelligatur in non exheredato expresse: sed habito pro exheredato: quia competebat querela: ⁊ sic vult euitare ꝙ non loquatur ī casu. qñ testamentum potest dici nullum preteritione sicut olim. ⁊ hodie in instituto sub conditione casuali vel mixta. Reperio etiam ꝙ p̄fatus domi. Benedi. de plumbi. in sua solenni repetitione. d. l. si pater tenendo contra Barto. respondet ad. §. cum autem. quia illa verba adiecta ex mente testatoris non important condit. principaliter. Sed solum moram ⁊ temporis dilationem. ⁊ glos. ibi intelligit hoc autem demonstrat primo. Dum ibi equiparat tempus certū ⁊ incertum. Scdo per tex. ibi omnem dilationē. ⁊ omnē morā per quē inuit̄ ꝙ restitutio residui omnino sit facienda in euentum mortis heredis.

4 ¶ † Preterea videmus. ꝙ si filio nō instituto per partem relinquit̄ fideicommissum vniuersale tempus certe etatis per dictionem cum non dicitur conditionale. sed potius in diem ⁊ transmissibile. l. seyus saturninus. ff. ad trebel. licet alias in alia persona sit conditionale. vt per docto. in. l. si cui legetur. ff. de lega. j. Jdem ergo dicit cōtingere in fideicommisso vniuersali facto filio nō instituto: quando additur tempus incertū mortis hr̄dis quod est omnino exriturū vt significet dilationem ⁊ nō conditionem. speciali fauore filij lz alias secus vt in. d. l. si cui. ⁊ in. l. heres meus. ff. de conditio. ⁊ demon. et hoc latius ibi prosequitur in. d. l. si pater. ⁊ hanc responsionem etiam dabat Franci. de ramponi. vt refert Jmo. in. d. l. suus quoqꝫ qui etiam respondebat ꝙ licet de forma testamenti esset ꝙ institutio conditionalis facta de filio quando esset non potestatiua nō teneretur vt hic tamē hec forma nō reperitur postea tradita in titulo legati vel fideicōmissi nec videtur ꝙ recipiat dictam interpretationē. iuxta no. per Bald. in. d. l. maximum vitium. ⁊ supra latius dixi. Reperio etiam dñz Rapha. cuma. in. d. l. suus quoqꝫ. Jdē sequitur dicēdo ꝙ lex omnimodo voluit prouidere non ratione legitime alias testamentuz validum subuerteretur. ⁊ loquitur etiam tex. in. d. l. quoniam. ⁊ in. d. §. cum autē. qui venit ad interpretationem illius legis. integerrime aūt ⁊ magne conscientie doctor domi. Anto. de butri. consulendo idem tenuit. vt patet in eius consilio. lxix. incip. Uisis actis ⁊ iuribus. vbi respondeo ad. §. cum autem dixit ꝙ disponit ꝙ remoueatur conditio. quando habebat quoquo relicti titulo. vbi autem haberet titu. insti. nihil reperitur correctus. remanent ergo antiqua iura institutione incorrecta. licet eadem sit ratio. quia ius ex rationis idētitate non corrigitur. iuxta no. in auť. quas actiones. C. de sacro sanc. eccle. ⁊ dicit ꝙ ita vidit plures stipulatio. ⁊ ꝙ repetendo ita tenuit. subdit ꝙ lex quoniam. prouidet quando testamentum subiacet. l. omnimodo. quando est aliquod. ⁊ aliter potest subuerti. §. cum autem quando habet iure codicillorum quoquo relicti titulo vbi ergo haberet iure institutionis. nihil est immutatum ⁊ hec autoritas me multum mouet. Reperio etiam quod Egregius cōmētator Alberi. de rosa. in d. l. quoniam allegat tex. in. d. §. cum autem. ⁊ sic non fuit sola inuentio Barto. vt plures dicunt ⁊ tamen eo non obstante contra tenet ⁊ respondet ad. d. iura vt supra. Ex quibus patet quod. §. cum autem multipliciter potest intelligi. ⁊ sic non potest in eo fieri precisum fundamentum secundum Barto. in. l. in ambiguo. ff. de rebus dub. maxime ad correctionem iurium vt per glo. in. c. cupientes. §. qd̄ si per ex. de elec. in. vj. ⁊ sic concludo in effectu contra opi. Barto. qd̄ testamentum sit nullum quando filius in potestate instituitur sub conditione casuali vel mixta quoniā ista est cōis opinio pro qua ē gl. clara in. d. l. suus quoqꝫ. ⁊ gl. in. d. l. si pater. nō dicit contrarium. sed tantū ꝙ legitima debetur sine cōditione: nō aūt ꝙ omnis conditio reijciatur: ⁊ hoc dixit glo. ex eo quia poterat sub conditione potestatiua deberi vt dixerat glo. vnde hodie debetur etiam sine conditione potestatiua: ⁊ sic sine omni conditione: qꝛ reijcitur sine casuali vel mixta: qꝛ testamentum rumpitur vt dicit glo. in precedentibus ⁊ in vlti. gl. ⁊ precedentia per sequentia declarantur ⁊ econtra. l. qui filiab⁹. in pn̄cipio. ⁊. l. si seruus plurium. in fi. ff. de leg. j. ¶ Ex qua conclusione ī proposito cōcludo ꝙ testm̄ insignis doctoris ⁊ equitis dñi Christophori de rangonibus est nullum reliquit enim filie in ptāte iure institutionis ducatos quattuor milia: ⁊ hoc si decesserit sine filijs legitimis ⁊ naturalibus que verba lz referant̄ ad testatorē siue ad filiā important cōditionē casualē: ⁊ ꝓ cōsequēs cū res certa sit relicta filie in potestate iure instōnis sub cōditione casuali testm̄ est nullū: vt in. d. l. si pater. prout latissime declaratū est. ¶ Ex qbus infero ꝙ domin⁹ Christophorus dicitur intestatus decessisse casus est: ⁊ ibi gl. ⁊ doc. in. d. l. si pater. vbi dicitur ꝙ nō iure dicit̄ testatus: ⁊ qꝛ a pari procedunt testm̄ nō esse factū: ⁊ nulliter factū. l. nō putauit. §. non queuis ff. de bono. posses. cōtratabu. ⁊ ibi Bar. ⁊. l. ij. ff. quēadmo. testamē. aperiantur. ⁊ in. l. iiij. §. condēnatum. ff. de re iudicata. ¶ Ex quibus postremo infert̄ ꝙ cum comes Gaspar pater dñi Christophori et Joannis substituat per fideicōmissum Joannem prefato domino Christophoro si dñs Christophorus decederet sine filijs masculis. Jtem sine testō: ex quo testm̄ est nullū: qd̄ testamēti nomē nō meret̄: ⁊ verba cōditionalia sunt ꝓprie intelligēda. l. meuius. ⁊. l. qui heredi. ff. de condi. ⁊ demō. Jgit̄ debent intelligi sine testō valido: ⁊ per consequēs etiā nō verificaret̄ si dictū testm̄ valeret iure codicillorum: qꝛ codicilli non sunt ꝓprie testm̄. insti. de testa. in prin. ⁊ in. l. j. ff. eo. Jgit̄ nō verificant̄ verba cōditionis vt dixi: vt in. d. l. meuius. ⁊ in. d. l. qui heredi tradit̄ in. l. j. §. bonor. ff. ad trebe. ⁊ hoc sit etiā in simili materia stricte interpretādu3 tz Ang. in suo cōsi. vij. icip. Ex hoc themate. Ex qbus cōcludo ꝙ filia dñi Christophori tanꝗ̄ heres ab intestato ipsius dñi Christophori tenetur restituere hereditatem dñi Gasparis retēta legitima ⁊ trebellianica iuxta notata in. c. Raynuti⁹. ⁊ i. c. Raynaldus. extra de testamentis. cū vulgaribus. Laus deo.

Bartho. soci. J. U. doctor senē.

¶ Summarium.

☞ Tractatur materia consilij precedentis.

1 Testamentū in quo est filius institutus sub cōditione casuali ⁊ ī ei⁹ defectū nō est exheredatus est nullū.

2 Jnstrumentū adeo suspectū ꝓpter cōtrarias p̄sumptiōes nō facit legitimā p̄sumptionē licet nō ꝓbetur falsum.

3 Naturalis ratio mouet et inclinat sanus mentis bona sua ad suos posteros peruenire.

4 Naturale est ꝙ filij ꝓcreant̄ ⁊ educēntur vt ex his liberi descēdant per quos cōseruetur memoria patris.

5 Cōditio apposita in testamēto cōtra ius naturale ꝯ naturā votū parentū ⁊ cōtra humanitatē: testator dicit̄ mēte alienatus.

6 Testatores aliquando solent facere testamentum cum clausulis derogatorijs ne instigationibus ⁊ deceptionibus aliquorū ad aliud faciendum iudicantur.

7 Jmpiū est nolle filios succedere.

8 Conditio potestatiua qñ est turpis nō reijcitur de institutione filij vsqꝫ ad legitimam.

9 Tabellio pōt ieo quod amisit sine iudicis auctoritate corrigere ī spectantibus ad suum officiū.

10 Notarius si omittit de solēnitatibus instrumenti dicit̄ potius error ꝗ̄ dolus ⁊ falsitas.

11 Notarius si dicit se errasse circa solēnitatē testamenti q̄ cōsistit in institutione filiorū nō creditur sibi.

12 Ualiditas legati pendet a validitate testamēti.

13 Uerba testatoris p̄sumunt̄ bene ⁊ legaliter scripsisse.

14 Testes repetiti seu examinati ⁊ deponunt se referendo in omnibus ⁊ per omnia ad ea que prius dixerunt depositio hoc modo facta non probat.

15 Uariatio in circūstantijs in materia suspecta inficit fidē testiu3.

Consilium. xcviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

Lias consului in fauorem

1 magnifici viri Joannis de rāgonibus ꝙ † testamentū in q̄ erat institutus filius sub cōditione casuali ⁊ in eius defectū nō erat exheredatus erat nullum in totum fretus auctoritate cōmunis opinionis scribentium super isto puncto a qua non est recedēdum in iudicando ⁊ consulendo s̄m Bart. in. l. si. C. de pena iudi. qui male iudi. placet nunc ponere doctores tenentes ꝙ non valeat: ⁊ illos qui tenent ꝙ valeat: tale testamentū tenuerunt infra scripti doc. videlicet Ricar. malum. Barto. de saxo ferrato dominus Onofrius de perusio Bartho. de saly. Joan. de imo. dñs Alex. Pau. de cast. Ecōtra qd̄ nō valeat tenent Azo. in summa Jaco. d̄ are. Ja. de raue. Pet. de bellaper. Guil. de cunio Rayne. de forli. Rodulphus in libellis Cy. de pistorio Odofre. Albe. de rosa. Oldra. Bald. Ange. dñs Benedi. de plumbi. Rapha. fulgo. Rapha. cuma. dñs Franci. de rampo. Decisores rote dñs Anto. de but. in consilijs. Et licet pro

ista opinione allegetur glo.in.l.si pater.C.de institu.et sub.sub condi.
fac.tn in consilio ego allegaui qd cotrariam opinionem et glo. in.l.suus
quoqz.ff.de heredi.institu.et dixi qd glo.non dicebat illud ad qd alle
gabatur.et vltra tunc allegata ostenditur qp glo.in.d.l.si pater.alle/
gat tex.in.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.testa.que loquitur qn
testamentum erat validu et dabatur querela prout ibi tenent coiter
doc.et dixi in consi.glo.autem sunt intelligede sm iura q allegant sm
Bald.in.l.non solum in.§.liberationis verba.ff.de libe.leg.Igitur
ex premissis apparet quod magis cois opi.est contra testm. et vltra
tuc allegata addo quod ide consuluit dns Rapha.fulg.in suo cons.xxi.
et idem fuit decisum in rota prout refert insignis doct. dns Egidius
bellamere auditor rote in sua decisio.xxvi. et licet ipse arguat pro et
contra:et in fine dicat tene quauis:tn ita refert decisum fuisse. quod
est magnificandum qd tam veneradu collegiu decisserit hac.q. ide
tenent Odof.et Oldra.vt refert Albe.in.d.l.qm in prioribus.Idem
Rofre.in suis libellis.in.vij.lib.in rubrica.de bono.pos.contra tabu.
Non puto multum curandu de modernioribus qui se in varias sen
tentias in consulendo et legedo diuidut.Unde si bene ponderent au/
ctoritates cotra testm sunt auctoritates que preualet pondere nume
ro et mesura. et si in aliquo casu ista opinio est sequenda:per maxime
in casu nostro in quo testm non parua falsitatis suspitione laborat.
Uel ad minus vt laborat suspitionibus qd instrumento testamenti
no est fides adhibeda:et minus testibus:et p fundamento huius coclu
sionis premitto verba text.in.l.si ex falsis.C.de transactio. du dicit
falso reuelato:quod verbum vt ibi dicit Bald. de raro inuenitur in
alijs maleficijs:qr in falso est quodammodo diuina reuelatio. vt in
2 aute.de testi.post principiu.†Item psuppono qd licet aliqd instrm
non probetur falsum:tn pot esse adeo suspectu propter cotrarias p/
sumptiones quod no facit legitima probatione casus est: et ibi nota.
in.c.inter dilectos extra de fide instru. Quibus premissis in primis
illud in mediu afferendu est.Na testator vt in primis prothocollis
asserebatur instituit filiam:seu reliquit filie iure istitutionis ducatos
4000.et hoc si decederet sine filijs que coditio adiecta institutioni in
dubitanter annullat dictum testamentu.Tu ex plenissime adductis
in alio consi.et ex additis supra in prin. Tum etiam alia viua et natu/
rali consideratione.Nam aut propter dictam cosiderationem satis
ineptam et inconuenientem iudicare debemus testatore no fuisse sa/
ne mentis qd magis est presumendu.et tuc testm no valebat.l.furio/
sum.C.qui testamen.face.pos.et in.§.ite furiosi insti.quibus no est p
missum facere testm:quod ita iudicandu sit ostendit.Na si sanus me
te fuisset qua rone voluisset filiam suam oibus pferre pari rone oem
eius posteritatem preferre voluisset.l.cu accutissimi vbi gl.C.d fidei
3 com.†Ite si sane metis fuisset voluisset bona sua ad suos posteros p
uenire prout esse solet coe votu parentu q sunt sane mentis ad quod
naturalis ratio mouet et inclinat.l.scripto.ff.vnde lib.et in.l.cu ro.ff.
de bo.damna.¶Preterea dicit tex.no.in.l.liberoru in fi.ff.de vbo.
signi.Etenim idcirco filios filiasue cupimus atqz edimus vt ex pro
le eorum earu ve diuturnitatis nobis memoria in euu relinquamus
propter que necessitamur ad dicendum qp pfatus dns Christopho/
rus vir prudentissimus et insignis iurisconsultus tale coditione appo
suisset p quam ostenderet qp nolebat hereditatem in posteros trasfire
cont.d.l.cum accutissimi.et ibi no.et in.l.cu auus.ff.de codi.et demo.l.ge
neraliter.§.cum aut.C.de insti.et substi.sub codi.factis p que iura ta
lis coditio et a iure no apposita subintelligit ex coiectura pietatis vt
bona in descendentes remanerent:in casu aut nro expresse operatur
contrarium effectu.Ite talis coditio est impeditiua liberorum pcrea
tionis et conseruationis memorie testatoris naturale votum vt dicit
tex.in.d.l.liberorum in fi.quod p certo no est aliquo modo censendu
in homine sane mentis ad hoc ho.text.in.l.si ita qs in fine.dum dicit
quod vtiqz nemo sanus probabit p quem dicit Bal. in.l.j.in.iij.col.
C.de seruis fugi.qp verificari debent sermones secundum commune
opi.habentium intellectu:et ideo illud qd est a loge verisimili est que
dam falsitatis imago:et pro certo credere qp homo prudes:antiquus
practicus et eruditus iurisconsultus fecerit tale absurda institutione
in bono sensu et intellectu ridiculosum et absurdissimu videt et his hn
seruit tex.in.l.quida in suo.ff.de codi.insti.vbi testator instituit here/
dem sub conditione si eius reliquias in mari proijceret in qua iurisco
sultus dicit.¶ Sed hoc prius inspiciendum est ne homo qui talem
conditione posuit neqz copos mentis esset. Igit si pspicuis ronibus
hec suspitio remoueri pot per quem tex.dicut glo.et doc.ibi qp lz qs
qp presumatur sane metis.vt in.l.nec codicillos.C.de codicil.Tame
ibi per appositionem illius coditionis qp ossa in mari pijcerant pre/
sumitur qs fatuus si no probet euius pspicuis indicijs et ro e qr ta/
lis conditio contra humanitate est iuri naturali cotraria:et ideo reij/
citur ibi:quis aut dubitat qp in casu nostro apponere conditione in
institutioe filior si sine filijs decesserint est iuri naturali cotraria Tu
qr naturalis est liberoru procreatio et educatio et sic coseruatio. l.j.in
4 fi.ff.de iusti.et iure.†Tum qr naturale est qp filij pcreent et educentur
vt ex his liberi descendant per quos conseruetur memoria testato/
ris.Nam vt dicunt naturales homo qui non pot in indiuiduo coser/
uari cupit dicto modo in specie conseruari:et hoc est quod voluit.d.l.
liberorum in fi. Item sicut subaudire conditionem si sine liberis vt
bona in liberos conseruentur est humanum et pium. vt in.d.l. cum
auus.et in.d.l.generaliter.§.cum autem.Ita appositio talis coditio
nis per quam liberi hereditate parentum priuent df impiu et inhu/
manu quid.qr cotrarioru eade est regula.l.et si cotra.ff.de vulga.et pu
5 pil.l.inter stipulantem.§.sacra.ff.de ver.ob.et ibi Bar.¶†Ex qb9
infero in pposito qp cu dicta coditio sit cont ius naturale et naturale vo
tu parentum:et contra humanitatem p appositione dicte coditionis
psumit qp do.Christopho.fuerit mete alienat9:et lz tabellio attestet
qp erat sane metis:et et testes hoc attestent:tn non videt dicta iuris
psumptione eneruare.Testes enim examinati no citato dicto Joa/
ne de cuius preiudicio agebat ad videndu iurare testes nihil pbant
contra Joanne no citatu adeo qp nec faciunt indiciu sm Bart. in.l.
maritus.post principium.ff.de qstionib9.et est casus in.c.ij.in verbo
nullius momenti quem ibi ad hoc poderat dns Abb. extra de testi.
et sequitur ibi insignis preceptor meus dns Franci.areti.nec assertio
notarij qp esset sane mentis pbat per illa verba talis sane mentis.lz
corpore languens sm Cy.et Bal.in.l.ij.ff. de testa. quonia no esse sa
nu vel furiosum no percipit immediate p sensum auditus vel visus
nec videtur qp de his notarius possit esse rogatus et ide voluit Ang.
in.d.l.quida in suo.et Barto.de saly.in.l.furiosum.C.qui testa.face.
pos.et lz Jo.de imo.videbat impugnare Cy.et Bal. Tame isignis
pceptor meus dns Franci.areti.impugnat dicta Jo.de imo.p mul/
tas rones vt ibi videri pot per quas apparet qp Jo.de imo.opi.non
pot pcedere. Quinimo dicit Jo.de imo.qp assertio notarij nihil re/
leuat qn ex tenore verbor platoru in testo resultat cotraria psumptio po
sita in.d.l.qda in suo.ff.de codi.insti. Et ide voluit bart.de saly.in.d.
l.furiosum.et dns Areti.in.d.l.ij.ff.de testa. et p his faciunt not.per
Bal.et moder.in.d.l.furiosum qn ponut.q.de testameto illius q ha
bebat dilucida iterualla.et volut qp iudicet ex tenore testamenti vt di
cit Bar.in tractatu de teste in.c.icipiete opposita prudentie. Quid
em si matre vel aliu coiunctu offendit.certe iste actus ostedit qp tunc
erat in furore. Sz si actu fecit que qlibet diliges fecisset censebat sa
ne metis fuisse.Sz i casu nro apparet qp diliges hoc no fecisset.Ite
qr offendit filia p appositione illius coditionis.Ite fratre fatuu.et ne
potes ex fratribus de quibus nullam fecit mentionem. Igitur pre/
sumi debet ex dictis Barto.qp no erat in sana mente.Cuius dicta re
fert et sequitur dns Alex.preceptor meus in.d.l.furiosum.et cofirma
tur hoc etiam ex dictis Ang.Pau.de cast.et Roma.ibi.¶Prete/
rea ponderadu est sm Bal.ibi an tempus testameti fuerit vicinum
tepori furoris sequentis.vnde dicebat Bart.de saly.i.d.l.furiosum
qp maxime in infirmo presumeda est insanitas metis. Ad hoc hon9
tex.in.l.hac cosultissima.C.q testa.face.pos.du dicit. at cu humana
fragilitas mortis cogitatioe turbata.quato magis i casu nro in dno
Christophoro atteto tenore testameti hoc e iudicadu ex pdictis qp no
fuerit sane metis q post testm p tres horas vel circa mortu9 e eo tpe
quo iam sarcinulas colligebat.et ibi erat fratres q hodiernis tepori
bus sunt magis honor auidi qp lay ci:ibi erat filij:et alij qui cotinuo
eu molestabant per experientia verisimile est:q est reru magistra.vt
c.qj sit de elec.in.vj.propter quam importunitate pfatus dns Chri/
stophorus fecit:si quid fecit et ad hoc bene conferunt.q dicit Paul.
de ca.in suo consi.ccclxvj.incip. Uiso puncto : et allegationibus vbi
ponderat qp verba prolata a testatore existente prolata fuerunt testa
tore in articulo mortis constituto:pz qr p modicu interuallum post
mortuus e:quo casu df qp testator mortis propinque cogitatioe tur
batus presumitur non fuisse compos mentis.d.l.hac cosultissima.§.
at cum humana fragilitas:et mortuo similis cesetur.l.iubemus post
principium.C.de testa.et ibi per Pet.et Cy.qui dicunt qp tunc e vera
glo.de qua ibi qn testator no erat nimis grauatus infirmitate qd q/
dem psumit qn testator e ita propinquus morti: et licet hoc no suffi/
ceret ex quo df qp proprio ore testatus e articulate loquedo: tn atte/
ta qualitate et conditione apposita hoc plurimu cofert per tex.ibi no.
in.l.quidam in suo.iunctis his que supra dicta sunt:qr fratrem furio/
su:et nepotes in aliquo non nominauit:et non est testatus prout pru
dens paterfamilias testatus fuisset prout erat pfatus domin9 Chri/
sto.vt dictum est.Et eo maxime qn si dictum testm factu fuit cesen/
dum est qp fuerit extortum ab hoie.non existente in suo intellectu qui
iam sarcinulas colligebat a septem fratribus sibi existetibus filia et
6 genero cum eorum vtilitate totu testm factu fuerit. † Nam vt inquit
no.Bar.in extrauaga.ad reprime.in versi.no obstantibus qp solent
aliqado testatores facere testameta cu clausulis derogatorijs iuxta
l.si quis in'princi.testamenti.ff.de lega.iij.ne instigationibus et dece/
ptionibus aliquorum ad aliud faciendu inducant put cotingere so
let qn sunt in grauissima infirmitate cositituti prope morte:et hoc pz
in casu nostro quia ante pluries interrogatus dixit qp nolebat facere
testm:et hoc ponderat Pet.de ancha.in suo cosi.ccclxvj.incip. Uiso
puncto allegationibus.vbi inter alia cosiderat qp testator ibi sepius
stimulatus recusauerit testari.Unde no presumitur qp testari volue
rit:cuius voluntas mutata no presumit.l.ij.et l.cu q.ff.de probatio.

Uoluit

Voluit enim prudens testator ꝙ iuxta voluntatem paternā cui con
uenire nolebat: licet possit per viam fideicōmissi bona in agnatione
⁊ familia remanerēt: ⁊ fama ⁊ dignitas familie cōseruaret̃ prout so
let esse cōmune votū prudētū viroꝝ. l. j. ad fi. ff. de ventre inspi. cum
alijs plene allegatis per Bal. in. l. maximū vicium. C. de lib. preteri.
¶ Confirmantur p̄missa ex alio. Nam ego inuenio ⁊ reperio in atte
stationibus ꝙ frater Andreas de hibernia dicit ꝙ testator protulit
ista verba videte an sim sane mentis vel intellectus: ⁊ nolite vacilla
re q̄m sciens ⁊ prudens omnia feci: ⁊ denuo facerez. ¶ Ex quibus
cōstat ꝙ testator dubitabat ipsemet: an esset in bono sensu qd̄ colli
gitur ex qualitate dispositionis vt dictū est: ex superioribus eñ col
ligitur alienatio mentis: ⁊ ad hoc bene seruit tex. in. l. is qui. §. Dy
nus. ff. de tuto. ⁊ cura. datis ab his. Dum dicit nō est nouū quosdā:
et si mentis sue videbant̃ ex sermonibus cōpotes esse tñ in effectu nō
esse sani intellectus. Ita cōtingit in dño Christophoro q̄ iam mēte
alienatus dicebat se esse prudentē que verba cōmuniter proferri vt
plurimū solent ab his qui a mēte alienati sunt: vt experientia docet
que est rerū magistra. vt in. c. quā sit. de elec. in. vj. Nō enim solēt ho
mines sciētes ⁊ prudētes talia verba proferre. ⁊ maxime in cōueniē
tia dño Christophoro prudentissimo ⁊ erudito iuriscōsulto qui be
ne sciuisset ꝙ testm̄ factū ab eo cēsebat̃ factū ab homine sane mētis.
Unde cōstat ꝙ vacillabat: ⁊ sarcinulas colligebat q̄ tempus pere
grinatiōis p̄pe erat qd̄ clare colligit̃ ex qualitate testamēti ⁊ dispo
sitionis vt dictū est. Nō etiā in paruā suspitionē me inducit ꝙ nunc
aduersarij fecerūt nouū originale fabricari: in quo dicit̃ ꝙ testes ad
interrogationē notarij dixerunt ꝙ erat sane mētis ꝙ est cōtra oēm
cōsuetudinem ⁊ stilum notarioꝝ. Unde magnā arguit falsitatis su
spitionē vt dicit Bal. in cōstitutione Cōradi de emendatione Iu
stiniani codicis. Uñ pōt dici p̄ut dicit tex. in. l. qd̄ meo. §. si a furio
so. ꝙ sane mentis forte estimabat̃ eo ꝙ forte in cōspectu inumbrate
quietis fuerat cōstitutus. Unde illustrissimus ⁊ iustissimꝰ princeps
immitari dꝫ iudiciū alias datū in statuto romanoꝝ. Ubi testamē
tum cuiusdā qui nō sane mētis existimabat̃ fuit approbatū q̄ ex te
nore cōstabat ꝙ a prudētissimo factū esset vt dicit Ioā. an. in. c. fi. de
succes. ab intesta. referēdo auctoritatez Ualerij maximi. Ita in testō
de quo agimus: lꝫ facto ab homine q̄ sane mētis reputabat̃ ex teno
re testamēti cōditi a cōstituto in paruissima infirmitate prope mor
tem qd̄ indicari dꝫ nō factū a prudēte sed ab alienato a mēte repro
bare ⁊ annullare q̄m cōtrarioꝝ eadē est regula. l. ⁊ si cōtra. ff. de vul.
et pup. l. si vt p̄ponis. C. de nup. Rectū enim sui iudex est ⁊ obliqui
vt dicit Philosophus primo thopicoꝝ. ⁊ istud sufficeret ad victo
riā. Aut volumus scd̄o loco dicere ꝙ testator erat sane mētis ꝙ p̄
certo nō est credēdū vt ex superioribus pꝫ ⁊ tūc etiam dico ꝙ testm̄:
cuius primo data est copia qd̄ attēdi dꝫ vt statim declarabit̃. ⁊ hoc
ex rōnibus adductis in alio consilio meo. ⁊ cōfirmatis supra in prin
cipio cōsilij. ⁊ etiā alia rōne incōuincibili nā cōditio illa adiecta ĩ in
stitutione filie ꝙ si decesserit cū filijs nō sit heres. sꝫ si decesserit sine
filijs. Est primo cōtra votū parētum. l. scripto. ff. vñ liberi. ¶ Se
cundo cōtra ius naturale q̄ retrahit a p̄creatione ⁊ educatiōe libe
roꝝ. l. fi. in fi. ff. de iusti. ⁊ iure. ¶ Tertio ledūt memoriā honorem et
7 estimationē descēdētium. d. l. liberoꝝ in fine. ¶ † Quarto est contra
pietatē q̄ impiū est nolle filios succedere. l. cū auus. ff. de cōdi. ⁊ de
mon. ¶ Quinto ledit verecūdiā filie retrahēdo eam a p̄creatione ⁊
educatione. ¶ Sexto hoc est cōtra bonos mores ad idē. l. conditio
nes. la prima. ff. de cōdi. insti. ⁊ cēsetur reprobata q̄ retrahit a pro
creatione liberoꝝ sicut cōditio si nō nupserit: vt in. l. hoc mō. ff. de cō
di. ⁊ demon. ⁊ in simili dicimus ꝙ cōditio: si sine filijs habet̃ p̄ non
adiecta: ⁊ pro nō scripta si grauatus ĩgredit̃ religionē ne habeat eū
trahere timor amissiōis honoꝝ ab ingressu religionis ⁊ vita cōtem
platiua: vt in aut. de sanctis. epis. §. sed hec p̄senti. ⁊ in aut. nisi roga
ti. C. ad trebel. ⁊ in. c. in p̄sentia. de p̄ba. prout in dictis iuribus plene
tradit̃: ita in casu nostro dicit̃ reprobata ex quo timore amissiōis bo
noꝝ retraheret̃ filia instituta a p̄creatione liberoꝝ ⁊ eoꝝ educatiōe:
sed clarū est ꝙ q̄ñ huiusmodi cōditio que ledit pietatē estimationē ⁊
verecūdiā nostrā ⁊ generaliter q̄ñ est cōtra bonos mores vel impro
bata a lege apponit̃ in filij institutiōe institutio est nulla. casus ē cla
rus in. l. filius. ff. de cōdi. insti. que lex lꝫ loquat̃ in cōditione potesta
tiua: tñ Bal. in. l. si pater. quē sequit̃ do. Alexā. in. l. fi. C. de institu. ⁊
substi. sub cōdi. fac. in. ij. col. limitat glo. ibi que loquit̃ in casuali vel
mixta per. d. l. filius. vbi hoc idē voluit Pau. de ca. quā legit simul
cum. l. cōditiōes. nec mirū. nā conditio turpis de iure. ffoꝝ. reijcit̃ de
qualibet institutione. l. j. ⁊. l. cōditiōes. ⁊ tñ nō reijcit̃ de institutione
8 filij que in hoc nō reperit̃ correcta. ¶ † Preterea cōditio potestati
ua reijcit̃ de institutiōe filij vsq̄ ad legitimā: vt in. d. l. q̄m in priori
bus. C. de inoffi. testa. ⁊ tñ nō reijcit̃ q̄ñ est turpis vt est casus in. d. l.
filius. Igit̃ idem in casuali: vel mixta q̄ñ est turpis vel reprobata.
Ista pōt dici potestatiua: q̄ posset filia nō immiscere se cū viro cō
tra substantialia matrimonij: vnde dicit̃ nō posse facere. Igit̃ repro
bata ⁊ viciat institutionem: vt ibi est casus in. d. l. filius. dicit p̄terea
Iaco. de are. in. d. l. filius quem sequit̃ Bal. in. d. l. filius. dum dicit
ac si conditio nō esset in eius potestate. i. ac si cōditio alia esset appo
sita. que nō esset in eius potestate idez esset cōcludendum. quia pro
pter vnūquodq̄ tale: ⁊ illud magis. aut. multomagis. C. de sacro
san. eccle. ¶ Ex quibus cōcludēdum est. ꝙ talis institutio si deces
serit sine filijs que significat ꝙ si decesserit cum filijs nolo ꝙ sis he
res tanq̄ turpis ⁊ reprobata non reijcitur sed viciat testamētum ⁊
hic bene cadit illa consideratio ꝙ cum magnificus dominus Chri
stophorus fuerit homo prudens practicus ⁊ eruditus iurisconsul
tus presumit̃ ꝙ iuris dispositionem non ignorauerit. l. ij. §. seruitus
autem sulpicius. ff. de origine iuris. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi no. C. si ⁊ aduersus
quos. ⁊ est tex. cum glo. in. l. neq̄ professio. C. de muneribus patri. li
bro. x. ⁊ per cōsequens vult ꝙ a mēte fuerit alienatus ita instituen
do filiam vt est dictum. quod magis credēduz est vel si erat sane mē
tis ⁊ intelligebat que agebat voluit actum inutilem facere vt se libe
raret a vexatione circūastantium. sciens se nihil agere. ⁊ ad hoc bo
nus tex. no. in p̄posito in. l. an inutilis. ff. de acceptilla. dum dicit fin
gamus eum qui accepto ferebat sciētem prudētemq̄ nullius eē mo
menti. ad idem in. l. cuz de indebito. §. j. ff. de proba. vbi tex. notāter
dicit homo diligens est ⁊ studiosus paterfamilias cuius personam
incredibile est in aliquo facile errasse. Unde cēsendum est ꝙ potius
actum nugatorium ⁊ nullum facere voluerit: vt dicunt in simili Ra
pha. cuma. Pau. de ca. ⁊ do. Alexā. in. l. j. §. si quis ita. ff. de verbo.
obli. faciunt no. per Saly. ⁊ Fulgo. in. l. nō codicillum. C. de test. Et
maxime q̄ cum esset iuris peritissimus in eo non presumitur ignorā
tia iuris sed potius cum esset pluries vexatus ⁊ denegasset se testm̄
facere velle ⁊ volēs iuxta fideicōmissum paternum ꝙ bona in fami
lia remanerēt voluerit actum nullum ⁊ negatorium facere. ad idem
tex. in. l. nō solum. ff. de actio. ⁊ obli. dum dicitur quoꝝ proculdubio
in huiusmodi actu talis cogitatio est vt nihil agi estimetur apposita
ea cōditione quaz sciuit esse impossibilē. Si ergo dñs Christopho
rus erat sane mentis qui erat eruditissimus iurisconsultus intellige
bat ꝙ talis cōditio reprobata a iure reddebat institutionē nullam.
igitur censendum est ꝙ actum inutilem ⁊ inualiduz facere voluerit
et fideicōmissum paternum habere effectum vt bona in familia p̄pe
tuarent̃. ⁊ sic cōseruaret̃ fama familie testatoris. l. j. §. publice. ff. de
ventre inspi. ⁊ plura in p̄posito allegat Ioā. and. post Iac. de are.
in addi. spec. in rub. de successionibus ab intesta. ⁊ ista prima cōside
ratio sola sufficeret ad victoriam. q̄ cōcludit. ni fallor. ¶ Preterea
etiam alio fundamēto pōt se Ioānes defendere ꝙ dicto instrumen
to testamēti nō est fides adhibēda. Nā de p̄thocollo his corā publi
cis personis fuit copia adhibita de mandato officialis. ⁊ tñ constat
ꝙ in dicto ĩstrumēto prothocolli testamēti nō erat indictio. ⁊ sic de
ficiebat vna ex necessarijs solēnitatibus instrumēti sine qua instru
mētum est nullum: ⁊ non probat nisi aliter se habeat cōsuetudo. ḃm
Bar. in. l. si librarius. ff. de reg. iur. ⁊ Io. an. in data. vj. lib. ⁊ oēs ca
noniste in. c. inter dilectos. de fide instru. ⁊ Bal. in. l. Imperator. ff.
9 de statu homi. ¶ † Nec ob. si diceret̃ ꝙ apponere inductionem spe
ctat ad officium notarij sed in spectātibus ad suum officium tabel
lio potest in eo quod omisit sine iudicis auctoritate corrigere q̄ cre
ditur officiali in officio sibi commisso. l. apparitores. C. de execu. tri
bu. lib. x. ḃm Bar. in. d. l. si librarius. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. l. Imperator.
ff. de statu homi. Cum ergo tertio loco producat̃ prothocollum cuz
indictione videt̃ ꝙ tabellio potuerit illam apponere ⁊ corrigere er
rorem suum ne scribentis error partibus noceat. l. errore cuz ibi no.
C. de testa. Quoniam ad hoc respondetur ex his que ponit Bar. in
l. Imperator. ad fi. ff. de statu homi. vbi ponit questionem nunquid
tabellio qui fecit instrumētum sine die ⁊ cōsule possit reficere ⁊ appo
nere. ⁊ allegat Specu. in ti. de instrumē. edic. §. postremo. versi. sed
nunquid. vbi Specu. primo distinguit ḃm vnam opinionem ꝙ aut
incontinenti vel modico interuallo corrigit. ⁊ potest. aut magno in
teruallo ⁊ non potest. allegat quod habet̃ in. l. j. post prin. ff. de ver.
obliga. ⁊ in. c. preterea. de testi. cuz simi. refert alios postea dicere ꝙ
nullo modo etiam incōtinenti postq̄ facta est copia parti. cum fun
ctus officio suo nec ⁊ iam tabellioni credit̃ vt in aut. de heredi. ⁊ fal
ci. §. si vero. dicit tamen Specu. ꝙ multi sapientes ab eo cōsulti cō
cordauerunt ⁊ bene quod si tabellio potest ostendere se per errorez
et nō ex certa sciētia h̄ omisisse. tamē pōt ita facere ⁊ predicta omissa
apponere. ⁊ h̄ sequit̃ Bar. ⁊ cōsuluit ꝙ illud de licētia iudicis faciat.
Cum ergo in casu nostro his habita fuerit copia sine indictione ex
interuallo non probato quod per errorem omiserit an ex certa sciē
tia ⁊ sine licentia iudicis fecerit aliud ideo non potuit quod suspitio
nem falsi non euadit. ⁊ predicta videntur procedere indubitan
10 ter in instrumento testamenti. † Nam licet alias si notarius omittit
de solennitatibus instrumenti presumatur potius error q̄ dolus ⁊
falsitas vt est casus ⁊ ibi communiter docto. hoc tenent in. l. iuqe
mus. C. de testamentis. nec curo an dicatur falsitas presumpta an
vera. de quo per Ryc[illegible] malumbra Bald. ⁊ alios in. d. l. iu
bemus. vbi latissime domi. Alexand. satis est quod presumitur fal
sum commisisse scd̄m omnes. Igitur non potuit propria auctorita
te indictionem apponere quia sibi tanq̄ presumpto falsario et qui

deliquit in officio non creditur.l.si quis ex argētarijs.§.j.ff.de edē. et per Joā.and.in data.vj.lib.⁊ Bal.in.l.imperator.in.iij.col.ff.de statu hominū. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ non potuit propria auctoritate aliud conficere instrumētum cū indictione.⁊ per cōsequēs primum non solēne non valet ⁊ non ꝓbat contēta in instrumēto testamenti. Preterea ex alio iuuatur Joannes. Nam clarū est ꝙ instrumentū testamenti de quo agimus continebat institutionem filie cum illa conditione de qua supra dictum est.dicebat enim ⁊ hoc si decesserit sine filijs.⁊ infra dicebat quo casu voluit ⁊ rogauit ⁊ tabelliones cassauerunt ⁊ obraserunt ⁊ posuerūt hoc casu ⁊ qđ vt vbi dicebat quo casu cassauerunt ⁊ posuerunt hoc casu que cassationes fieri non potuerūt ⁊ nihil releuant immo arguunt inspitionē falsi ⁊ testamenti ⁊ eoꝝ que gesta sunt vt predicte cassationes fierent. Naꝫ ꝙ non potuerit fieri dicta cassatio per notariū patet qꝛ fiebat cassatio ⁊ mutatio circa substantialia ⁊ que spectabant ad partes a quibus pendebat pondus diei ⁊ estus qꝛ facta fuit nō incōtinēti sed ex interuallo.⁊ postꝙ data fuit copia parti vt voluit Bar.in.d.l.Imperator.in fi.⁊ in.d.l.si librarius.ff.de reg.iur.sicut dicimus in teste in.c.preterea.extra de testi.ꝑterea vt dicit Bal.in.d.l. Imperator aut qđ prius scripsit est verū ⁊ tunc mutari non dꝫ aut non. ⁊ sic notarius deliquit in officio ⁊ sibi non creditur.d.l.si quis ex argenta
11 rijs.§.j.ff.de edē.⁊ maxime† qꝛ dicit se errasse circa solēnitatē testamenti que consistit in institutione filiorum.l.inter cetera.ff.de libe.⁊ posthu.quo casu ꝑsumit̃ falsitas ⁊ nō error.vt est casus clarus in.d.l.iubemus.vbi omnes ⁊ per Joā.de imo.in.l.quotiēs.§.j.ff.de here.institu.⁊ per Bald.in rub.C.de fide instru.in.x.col.⁊per Bal.in l.cū ꝓponebat̃.ff.de leg.ij.cū cōcordātijs allegatis per dñm Alex.in.d.l.iubemus. Unde aduertēdum est.nā vt inquit Bal.in.d.l.imperator.qñ data est copia parti dꝫ error allegatus corrigi docto de errore.alias notarius non debet ex interuallo nec pōt errorē corrigere ſm Bar.in.d.l.si librarius.⁊ in.d.l.imperator. Ubi Bal.concludēdo dicit ꝙ error nō pōt corrigi nisi de mandato iudicis cōpetentis ⁊ oblato libello super correctione erroris probato ꝙ errore et parte de cuius agitur ꝑiudicio citata allegat Jac.de belui.in auc.de qualitate dot.§.j.⁊ Guil.in spec.tit.de instru.edic.§.instrumētū ver.sed nunqđ.⁊ Guil.de cu.⁊ Cy.in.d.l.imperator. Quare videndū est nunqđ in correctione de qua agimus fuerint predicta oia necessaria seruata. Et qꝛ imprimis agēdū est de personis dico ꝙ non fuit oblatus libellus nec facte fuerunt ꝓbationes corā iudice cōpetēti prout requirebat̃. Nā filia que dicit̃ heres instituta erat persona layca. Itē institutio ⁊ testm̄ tendūt ad extinguēdū fideicommissum quo Joannes pretendit se vocatū ex testō patris. Joānes aūt etiaꝫ est laycus.⁊ tabelliones de quoꝝ errore tractat̃. Unde cū principaliter ageret̃ ⁊ questio sua erat talis in qua agebat̃ de preiudicio laycorum ⁊ inter laycos erat vertenda.⁊ sic corā iudice layco agitāda: vt in.c.cū ad verū.xcvj.dist.nisi in casibus: vt in.c.lꝫ ex suscepto.de foro cōpe.cū ibi plene no. Cū ergo cā principalis ꝑtineret ad iudicem laycum. Igit̃ eodē modo ista cā erroris.instituta vt ꝓbat̃ ex his que ponit Bal.in.l.testamētis.C.de testamē.vbi notanter dicit qđ si iudex secularis est iudex cause ita est iudex diuꝫ.que dicte cause adesse debent. Unde est iudex super insinuatione testamēti ⁊ tenet Pe.de ancha.referendo Bal.in repeti.regule ea que fiūt in.xvij.q.de reg.iur.in.vj. Nam iudex cause principalis est iudex incidentiuꝫ.l.quotiens.C.de iudi.⁊ in cle.dispēdiosam.eo.ti. Unde est iudex examinationis testiū ad perpetuā rei memoriā.q est iudex cause principalis ſm Federicū consi.cclxxx.⁊ plura in ꝓposito allegat do.Abb. Modernus in.c.si quis cōtra clericū.in primo no.extra de foro cōpetē.⁊ Pe.de anch.in repetitio.regule ea que fiunt qđ.xvij. ¶ Ex quo infert̃ ꝙ oēs probationes ⁊ examinationes testiū postea facte coram vicario fuerunt ⁊ sunt nulle ⁊ faciunt probationē.vt in.l.fi.⁊ per totum.C.si a non cōpe.iudice.⁊ in.c.at si clerici.in prin.extra de iudi.⁊ ibi no.⁊ in.l.si pater.C.ne de statu defunctoꝝ.tradit̃ in.l.magistratibus.per Guil.Bar.⁊ doc.ff.de iurisdi.om.iudi. Ex alio etiā dicta correctio non tenuit qꝛ dñs Uicarius episcopi processit ad dictū ꝓceptum multum animose leuato vello ⁊ sine cause cognitione. ꝓcessit enim ad examinationē testium motus ex assertione solius procuratoris dicētis ꝙ erat differētia inter tabelliones super tali institutione de qua differentia nihil dictum fuit.immo si veritatem inuestigasset inuenisset ꝙ ambo tabelliones scripserunt cū tali conditione conditionali testatore dictante vt dicit̃. Item postea publicauerunt corā testatore ⁊ testibus eo modo. Iteꝫ post mortē testatoris in eius aula multis astantibus ⁊ inter alios fratre Mattheo vno ex testibꝰ de ordine auscultatis simul ambo prothocollis cōcordibus in presentia dñi potestatis ⁊ alioꝝ.dederunt copiā Joāni pretendēti maximum interesse si testm̄ non fuit valide cōfectum vt in alio consilio deductum fuit. Unde cū processerint sine cause cognitione ꝓcessus est nullus.l.si vero.§.subuentū.ff.de fideicō.liberta.⁊ maxime hoc ostenditur rōne cōcludenti. Nam ſm formā ꝓthocolloꝝ testm̄ erat nullum vt ꝓbatū est.⁊ sic acquisitū erat ius Joanni in bonis repertis in hereditatē do.Christophoro.que fuerant patris coꝝ virtute fideicommissi facti si do.Christophoro.decederet sine liberis ⁊ sine testamento:⁊ sic tabelliones corrigendo nō potuerunt ꝑiudicare post ius quesitum.l.patrē.§.fundū.ff.quemad.serui.amit.l.fi.C.de pac. et in specie in casu nostro per Bal.post Guil.⁊ Cy.in.d.l.Imperator.vt dixi. Nec etiā iudex percipere poterat ꝙ corrigerent non citato Joanne de cuius preiudicio ⁊ auferendo ius quesitū agebatur contra regulā.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.⁊ no. Bal.vt dixi in.d.l. Imperator.⁊ Bal.in.l.cum ꝓponeret̃.ff.de lega.ij.⁊ qđ no. Bart. in.l.si.ff.de tabu.exhibē.⁊ in.l.chirographis.in prin.ff.de admi.tu. Unde talis correctio non pōt Joanni preiudicare. Nec probatiōes facte eo non citato probant contra eum.l.si maritus per Bar.ff.de questio.⁊ in.c.ij.vbi canoniste.extra de testi.cuꝫ simi. Preterea etiā testes examinati non fuerunt tales:nec taliter probant ꝙ talis erroris correctio fieri debuisset ex pluribus. ¶ Primo qꝛ ex quo veniebant contra instrumēta duoꝝ tabellionū debebant esse testes idonei omni exceptione maiores.⁊ ita deducēdū erat ſm Ange.in.l.ij.§.si quis neget.ff.quemadmo.testa.aperiā.⁊ in.l.cum ab initio.eo.titu.⁊ do.Alexā.in consi.xcij.in.iij.volu.⁊ in consil.lxxxij.in primo volu. ¶ Scđo qꝛ omnes preter vnum sunt religiosi ecclesie cui instrumē
12 to sit magnū legatum.† Unde rōne affectionis ⁊ interesse nō videnť esse omni exceptione maiores.ex quo validitas legati pendet a validitate testamēti iuxta notata per Joannē andree dñm Abbatem ⁊ domi.Anto.in.c.insuper de testibus.⁊ Joan.and.in addi.spe.in tit. de teste.§.j.ver.Item ꝙ est talis do.Alexan.in consi.clxxvij.in.ij. volu.⁊ licet stante nullitate testamenti deberent habere legatū. Tn̄ in casu nostro impeditur in totum vel pro parte.qꝛ sunt restitutiōi subiecta stante nullitate testamenti in totum vel pro parte immo in totum si testm̄ censeretur nullū ex defectu sensus. Uñ non sunt idonei ad reprobandū instrumentum.per ea que no. Archi.in summa. xij.q.ij.⁊ do.Anto.⁊ do.Abb.in.d.c.insuper qui volunt ꝙ non sunt integri.⁊ in specie consuluit do.Alexā.in consi.xl.in.iij.volu. ad h l.optimā.⁊ ibi Bal.C.de contrahē.⁊ cōmit.stipu.⁊ qđ no.Bald.in rub.ff.de rerū diui.circa medium versicu. Nunc de quinto membro. ¶ Tertio qꝛ aliqui ex dictis fratribus sunt litterarū ignari prout dicitur esse duos conuersos. Unde non video quomodo sint habiles ad deponenduꝫ contra instrumenta confecta a duobus eruditis tabellionibus quinimmo nō vr̄ ꝙ alij sint habiles cōtra duos tabelliones peritos iuxta.l.generali.C.de tabu.lib.x.⁊ maxime qꝛ testes non ita aduertunt ad verba testatoris sicut tabelliones qui cōtinuo scribunt verba prolata a testatore prout dicitur:ꝙ fecerunt prefati
13 tabelliones.† Unde presumunt̃ bene ⁊ legaliter scripsisse verba testatoris iuxta no.per Bal.⁊ Pau.de cast.in.l.errore.C.de testa.⁊ p Bal.in.l.si quis filiabus.in si.ff.de testa.tu.⁊ Bald.in.l.j.in fi.C.de priuile.dotis. Roma.consi.clxvij. ¶ Postremo etiam testes nō sufficienter probarunt errorem. Et omitto testes iudicialiter examinatos.qꝛ illi nihil releuant:vt in.c.cum cām per glo.⁊ doc.extra de te
14 stibus.† Quinqꝫ autē ex dictis testibus fuerunt corā vicario epi repetiti seu examinati qui deposuerunt se referēdo in omnibus ⁊ per omnia ad ea que prius dixerant quorum depositio dicto modo facta non probat in casu nostro. Nam licet Bart.in.l.eos.ff. de falsis. Uelit si testes simul examinati in vno iudicio si iterum examinant̃ in alio.potest dicere ⁊ deponere hoc modo dico in omnibus ⁊ per omnia prout in alio iudicio testificatus sum si iudex illū admittit qꝛ potest iudex non admittere ⁊ velle quod extense testificetur sequitur Bald.in.l.gesta.ff.de re iudi.⁊ dominus Antonius in.c.cum in tua.extra de testi. Pet.de ancha.in clementi.testibus.de testibus. Bartholo.de saly.nota.in.l.iurisiuran.C.de testi. Angel.⁊ ibi late dominus Alexan.in.l.legata inutiliter.ff.de legatis primo. Tamē Bald.in.l.iurisiurandi.⁊ in.l.fina.C.de testi.dicit quod testis debet clare ⁊ explicate respondere.l.iij.§.ideꝫ diuus.ff.de testi.⁊ licet ista opinio non videatur communis. Tamen in casu nostro videtur indubitanter procedere ex quo testes priuatim ad instantiā partis deposuerunt.in quorum examinatione non presumitur adhibita diligentia quam bonus iudex adhibuisset iuxta.d.l.iij.§.item diuus ꝑ cuius examinatione presumeretur cum sit presumptio pro diligentia publica officialis.l.j.C.de offi.ciui.iudi. Et ideo insignis preceptor meus dominus Franciscus areti.pro concordia distinguit qđ aut examinatio fuit facta diligenter in iudicio plenario:⁊ tunc licet minus rite:⁊ solenniter.quia presumitur diligens examinatio valebit testimonium redditum dicto modo.⁊ ita loquitur Barto. in dicta.l.eos.⁊ pleriqꝫ sequentes eum.quia secundus iudex potest esse contentus diligentia primi iudicis. ¶ Aut prima examinatio non fuit diligenter facta in iudicio plenario sed in summario: ⁊ tūc quia non presumitur adhibita tanta diligentia in examine nec admittuntur tot exceptiones in personas testium sicut in plenario: vt in capitulo veniens.de testibus.⁊tunc procedit opinio Baldi que optime probatur ex dictis Bartholomei de Salyceto in.l.finali.C.de testibus per illum text.vbi vult quod si testis primo deposuit coram arbitro non potest postea coram iudice deponere per ista verba prout alias coram arbitro testificatus fuit quia coram arbitro

arbitro minus pro testimonio ꝓsumitur. q2 timet posse puniri sicut
coram iudice qui potest eum punire: vt in. l. nullum. C. de testi. Iteȝ
pro diligentia arbitri minus ꝓsumiť. Igitur fortius hoc dicendum
est in casu nostro. Cum examinatio fuerit facta ad instantiaȝ partis
in loco priuato. ⁊ presumptio est ꝙ examen minus diligēter factuȝ
fuerit ad veritatem habendā sed bene diligenter vt examen in fauo-
reȝ eius quadraret. Unde fortius dicta opi. ꝓcedit in casu nostro. quā
etiā tenuit prefatus Insignis preceptor meus Aretinus in. d. l. le-
gata inutiliter. ff. de leg. j. vbi in specie decidit casuȝ nostrū. qn̄ testis
fuit primo nulliter examinatus extra iudicium ꝙ non potest postea
coram iudice. vȝ deponere dicto modo. ⁊ dicit hoc non esse iure du-
bium. q2 defecit industria iudicis interrogātis. De nouo ergo debe
bit extense dictū suū deponere. l. iij. §. idē diuus ibi eos interrogare
soleo. ⁊ remittit se ad dicta per eū in. d. c. cū in tua. ⁊ est verissima opi
nio maxime in casu nostro in quo maliciose prima examinatio facta
fuit: ⁊ testes potius se ingesserunt examinationi. que tendebat in eo-
rum cōmodū ꝓpter que suspecti ꝓsumunť. arg. glos. singu. in. l. post
legatū. §. his vero. ff. de his quib. vt indig. ⁊ ea que habenť in. l. si qn̄
C. de testi. ⁊ in. c. j. extra eo. titu. ¶ Addo etiā ꝙ dicti quinqȝ testes
nihil dicunt sufficiēter ꝓbare. Nā frater Martialis de Placentia.
et frater Nicolaus de mutina nihil ꝓbant. Nam frater Martialis
postq̄ dicit ꝙ iure institutionis reliquit ducatos. 4000. subdit qd̄
hec eadē fuit conclusio ⁊ intētio ac volūtas ipsius dn̄i Christopho.
sic per certa verba clara expressa. Unde ipse non deponit quib9 ver
bis vsus fuerit testator: sed dicit ꝙ verba fuerunt clara ⁊ certa. ⁊ ꝙ
dn̄a Julia hȝ iure insti. ⁊c. hoc aūt est iudicare: ⁊ nō testificari. ⁊ sic
eodē modo deponit frater Nicolaus de mutina cuius attestatio la-
borat eodem morbo: q2 dicitur iudicare ⁊ non testificari. ⁊ sic nō pro
bat. l. testiū: cū ibi no. C. de testi. vbi Bal. ⁊ alij ⁊ per Bal. in. l. solā.
C. de testi. ⁊ in. l. qui testō. §. fi. ⁊ ibi doc. ff. de testa. Eodē etiā morbo
laborat attestatio fratris Gregorij. q dicit ⁊ sic voluit: ⁊ sic fuit sua
vltima ⁊ indubitata voluntas ꝙ dicta dn̄a Julia sine aliqua condi-
tione vl' exceptiōe ducatos. 4000. ducatos haberet. ⁊ sic dicit ꝙ fuit
voluntas indubitata: ⁊ vltima. Unde dicit iudicare: ⁊ nō testificari
et sic non probat. Ultimus autem etiā non ꝓbat. videlȝ do. Anto.
presbyter mutinensis. Nā ipe deponit de legato iure institutionis:
et nihil dicit de cōditione. neqȝ illā negat interuenisse. Unde dictuȝ
suum stat: cū in instrumēto: ⁊ sic non probat cōtra instrumētum per
tex. vbi est casus: ⁊ ibi do. Ant. ⁊ Jmol. post Inno. in. c. cū ioannes
heremita. de fide instru. Primus aūt non sufficit ⁊ deponit de mul
tis. de qbus alij nihil deponūt. Unde ipse est varius a multis: ⁊ alij
15 inter se multū variāt. si qs recte inspexerit. † Igiť nō est fides adhi-
benda. l. qui falsa vel varia. ff. de testi. ⁊ in materia suspecta etiā va-
riatio in circūstantijs inficit fidē testiū. vt voluit no. Bald. in. c. cum
cām. de testi. Et sic ex ꝑmissis omnibus indubitāter cōcludēduȝ est
ꝙ nō poterat ex talibus ꝓbationib9 immutari tenor originalis scri
pture: ⁊ si aliter notarius scripserat veniret ō falso puniēdus. vt est
casus clarus in. d. l. iubem9. C. de test. ⁊ ibi doc. cōcludo ergo ꝙ huic
nouo prothocollo ita correcto ex mādato incōpetentis nō probato
ꝙ cōmisit per errorem. ⁊ per testes examinatos nō citata parte: et
non rite examinatos. ⁊ non probātes sufficiēter nulla est fides adhi
benda in preiudiciū dicti Joānis ⁊ vr̄ mihi ex premissis ꝙ ista sit in
dubitata cōclusio. Faciunt ad ꝓbationeȝ istius conclusionis multa
alia no. ⁊ eleganter aducta in consilio reddito in fauoreȝ Joannis p
insignē iuriscon. ⁊ fratrē do. Joā. de sadoletis. ¶ Postremo dico
etiam ꝙ ex scđo nō possunt aduersarij obtinere. vt ex pluribus incō
uincibiliter est demonstratū. pro quo etiā non omitto: q2 ex quo te-
stes deponebāt testatorem aliter disposuisse debebat probari quod
erāt idem testes qui erant descripti. ⁊ lȝ eisdem nominibus vocenť
non tn̄ sequitur ꝙ essent illi idē: q2 poterāt esse alij. ⁊ idē nominibus
vocari. Unde nō inferť ꝙ essent illi idē. lȝ pars assereret. ita dicit se
dixisse in ardua qōne cuiusdā testamēti do. Cardi. in. c. cū Joannes
heremita per illū tex. extra de fide instru. ⁊ sequit do. Abb. item ex
quo aliter deponūt. q̄ in instrumēto testamēti cōtinereť presumitur
pluralitas factor. potius q̄ falsitas tabellionū. vt in. d. c. cū ioānes
vbi est casus ⁊ ibi doc. Sed factū de quo deponunt non probant q2
non rite deposuerunt neqȝ sufficienter probant vt dictū est: neqȝ fa-
ctum de quo confectū est instrumētum: q2 de eo non deponunt neces
sario ex quo presumitur pluralitas ad euitationē falsi ꝭm doc. in. d.
c. cū ioānes. per illum tex. Nec possunt obtinere ex prima scriptura
per ea que plene dicta sunt in alio consilio ⁊ etiā ex alio q2 multa vr-
gentia verisimilia sunt ⁊ violente cōiecture cōtra dictum testamētū
et omnia scripta ⁊ probata que in ꝯtrarium adducunť vel ꝙ ꝑfatus do
minus Christophorus non fecerit in suo sensu vel nihil facere volue
rit cū enim esset vir prudētissimus cēsendū est sicut ⁊ alij cōmuniter
faciunt voluisse ⁊ cōsiderasse ꝙ bona in familia cōseruarenť p quaȝ
familiarū dignitas ⁊ cōseruať ⁊ augeť: qd̄ cōtingit qn̄ apud mascu-
los remanent ⁊ nō trāseunt ad feminas vt pulchre p multa demon-
strat Joā. an. allegādo disputationē Jac. de are. in addi. spe. in rub.
de succes. ab intesta. ⁊ Bal. late in. l. maximū vicium. C. de lib. ꝑteri.

¶ Secundo q2 ex testō apparet ꝙ talis fuerat voluntas patris ea-
dem censeť fuisse filij q2 censebať eadem ꝑsona cū patre. l. fi. C. de im-
pube. ⁊ alijs substi. ¶ Tertio pȝ q2 sepius requisitus pluries recu-
sauit facere testm̄. qd̄ nō ex alio recusasse censeť nisi vt iure fideicom-
missi patris bona in familia remanerent. facto enim datur volūtas
intelligi. l. paulus non tm̄ verbis. ff. rem ratam habe. ¶ Quarto q2
dicit assertū testm̄ factū per paucas horas tres vel circa ante mor-
tem: quo casu infirmi in tali statu colligunt sarcinulas ⁊ incipiūt esse
a sana mente alieni iuxta not. in. l. hac cōsultissima. §. at cū humana
fragilitas. C. qui testa. face. pos. ⁊ in. l. iubemus. C. de testa. ¶ Quin
to ex his que omisit testator q2 de fratre fratruo ⁊ quibusdā nepoti-
bus quo diligebat nullā fecit mentionē: qd̄ arguit eū sane mētis nō
fuisse. ¶ Sexto ex his que fecit: nā apposuit talē cōditionē ꝙ si fi-
lia sua decederet cū filijs ꝙ nō esset heres ꝙ est cōtra pietatē ⁊ votū
paternū. l. scripto. ff. vnde liberi. l. cū auus. ff. de condi. ⁊ demonstra.
¶ Septimo tabellio in hoc vltimo testō dicit qualiter ipsi interro
garunt testes an esset sane mentis ⁊ ipsi rn̄derunt ꝙ sic: vnde duo re
sultant que arguunt suspitionē vnū ꝓpter stiluȝ insolitum: vt in. d.
constitu. C. ⁊ habeť in. c. ad falsarior. de crimine falsi. alterū q2 tabel
liones dubitabāt an esset sane mētis. Unde nō debebāt ex relatione
testium cōficere instrumētū vel suo sensu percipere iuxta not. in. d. l.
testium. ⁊ in rub. de fide instru. per Bal. circa medium. ¶ Octauo
ipsemet testator videť dubitasse cū vnus testis dicat ꝙ testator di-
xit ꝙ testes viderent an esset sane mētis qd̄ in viro doctissimo ⁊ pru
dētissimo nō est presumēdū nisi a sua mente sana alienato. ¶ Nono
non est modica admiratione dignū ꝙ ex. viij. testibus adessent. vij.
fratres illius ecclesie. Cui erat factum amplius relictū. qui non sunt
omni excepti. maiores vt dictū est per no. i. c. insup. extra de testib9.
¶ Decimo magna admiratione dignū est ꝙ cū de testō esset confe
ctum publicum instrumētū cui de iure adhibēda erat fides sine alia
testiū examinatione: vt no. in. l. ij. C. de bono. pos. ꝭm tab. ⁊ in. l. fi. C.
de fideicō. ⁊ in. l. publicati. C. de testamen. ꝙ filia heres instituta seu
eius ꝓcurator fecerit testes i scriptis clanculū examinari inscio Joā
ne de cuius ꝑiudicio agebať. ⁊ extraiudiciū ab examinatore per eum
posito vt apparent dicta testiū ad que postea corā iudice se referunt
est enim ista cautela insolita ab his qui habēt pro se publicū instru-
mētum si illud nō impugnareť. Igiť arguit suspitionē gl. in. l. vj. ff.
de cōdi. institu ¶ Undecimo examinati sunt testes corā incōpetēti
quē sciebāt ꝙ leuato velo in cor fauorē ꝓcedere debebant ꝓut fecit
vnde p sequētia declarātur ꝓcedētia. l. si seruus pluriū. § fi. ff. de le. j.
¶ Duodecimo nō citata parte. ⁊ sic sine cause cognitiōe. l. in cause.
§. cā cognita. ff. de mino. ¶ Decimotertio fuit factū ꝓceptū de cor-
rigēdo assertū errorē nō ꝓbatū ⁊ nō citata parte. cōtra regulā. l. de
vnoquoqȝ. ff. de re iudi. ¶ Decimoquarto dicūt testes ꝙ latino ser
mone testatus est ⁊ tn̄ ibi erant qdam cōuersi ꝙ hoc nō intelligebāt.
¶ Decimoquinto multū ponderādum est. ꝙ si testator dictauit et
tabelliones scripserūt. si postea publicatū fuit corā testatore iuriscō.
peritissimo. si postea data copia auscultatis ambobus ꝓthocollis. ⁊
corā potestate fuit copia extracta quomodo testator nihil dixit si bn̄
intelligebat quomodo testes si intellexerāt testatorē incōtinēti non
perceperūt errorē. quare tabelliones totiēs viso testō hoc non vide-
rūt si bn̄ testatorē intellexerūt. Nō video pro certo quo pacto homo
alicuius sensus vel intellectus possit hoc nedū credere. sȝ opinari ali
quo mō. Adeo enī ista distant a verisimili ꝙ habēt imaginē falsita
tis vt dicit Bal. in. l. j. C. de ser. fugi. Nec crederē etiā ꝙ aliquis ista
in tali qōne fateretur. ¶ Decimosexto di ant mihi isti testes si non
aduerterūt ad errorē. qūo postea ꝑceperūt ex interuallo. nō dico rē
notatā ⁊ facile memorie tenedā sed obscurā. ⁊ cum difficultate mēti
tenendā nam ꝙ testator nō dixerit ⁊ hoc si sed dixerit ⁊ ꝙ si. Itē ꝙ
non dixerit quo casu sed dixerit ⁊ hoc casu pro certo neduȝ religiosi
isti sȝ nec eruditi tabelliōes. hoc nō aduertissent ex interuallo. Ma-
xime cum testes ad ista parum aduertant vt experientia docet que
est rerum magistra. vt in. c. q̄ sit de elec. ¶ Decimoseptimo etiam
tabelliones non debebant cassare. sed apparet ꝙ animose hoc fece-
runt quia debebant dicere ꝙ scripsi sed potius voluerunt se pericu
lo subiacere ⁊ alteri parti fauere. nam si verum erat quod scripserāt
non debebant immutare si falsum. igitur ipsi erant falsarij casus est
in. l. iubemus. C. de testa. ¶ Decimooctauo dicti tabelliones erant
in eorum prothocollis concordes circa dictam institutioneȝ: vt pa-
tet quando data fuit copia: ⁊ tamen procurator narrat ꝙ non erant
concordes ad hoc vt testes examinentur. vnde ex tali mendatio ar-
guitur etiam suspitio. ¶ Decimonono tabelliones mutarunt testa
mentum. quia vbi erat. ⁊ hoc si posuerunt. ⁊ quod si. Et ibi erat quo
casu posuerunt ⁊ hoc casu h̄ autem nō reperio probatum a testibus
quod testator ita dixerit. Igitur non potuerunt isto modo corrige-
re. sed incidunt in suspitionem falsi. vt in. c. inter dilectos. de fide in-
strumentorum. ⁊ in. l. finali. C. de edicto diui adria. tollen. ⁊ in dicta
lege iubemus. ¶ Preterea et vigesimo Vicarius non percepit
quod isto modo corrigerentur: sed concordarent quod institutio
filie esset pure facta. sed pro certo. cum esset additus super errore

corrigendo poterat tm̃ iudicare que verba essent cassanda: ꝛ que po nenda tanꝙ prolata a testatore ꝛ male scripta a tabellione. ꝛ super hoc additus fuit. ꝛ ita petitum. Unde pnunciauit super nõ petitis et non pertinétibus ad officiũ suũ. igitur pceptum fuit nullũ vt p to tum. C. si a nõ competéti iudice. ꝛ in. l. Impator. ff. de statu hominũ. et in. l. iiij. §. hoc aũt iudi. ff. de dã. infec. igit qcqd sequutũ est virtute illius pcepti fuit nullũ ꝛ reuocari dꝫ vt in. c. ecclesia vestra vt lite pé dente. p Bal. in. l. tale pactũ in. §. qui prouocauit. ff. de pac. Item ꝛ xxiij. tabelliones plura alia addiderũt: vt pꝫ ex prima copia data post dictã copiã ꝙ facere non potuerunt citra falsi suspitioné vt p Bar. ꝛ alios in. d. l. Impator. ꝛ in. d. l. iubemus. Ité vnus ex tabel lionibus asserit in quadã sua scriptura ꝙ correxit incõtinenti. ꝛ tñ data fuit copia postea sine illa correctione ex quo pꝫ ꝙ falsuꝫ asserit. Ité duo testes dicũt ꝙ simul scribebãt ꝛ ipse dicit ꝙ nõ. ꝛ in his te stes examinati male deponũt ꝛ in multis sunt varij. ꝛ parũ pbãtes vt dictũ est. Ex qbus oĩbus q̃ cõsiderãda diligéter veniũt a strenuo iuriscõ. non dubito iudicé si oĩa recte. ꝛ linceis oculis cõsiderabit iu dicaturũ esse ré esse in cã intestati. ꝛ testm̃ pdictũ non valere ppter multas suspitiones. iuxta. d. c. inter dilectos: ꝛ alias rõnes supra in consilijs adductas. Illa enim dicit pfecta pbatio que ducit iudiceꝫ ad perfectam credulitatem. l. quinquaginta. ff. de probatio. p Bal. in. l. admonédi. ff. de iureiur. ꝛ l. j. §. tu magis scire potes. ff. d testi. et ita sine trepidatiõe ꝛ exitatione ꝯcludo in pmissis. Laus deo. Bartholo. soci. ꝛc.

¶ Summarium.

¶ An causa delegata a papa semp ad iurisditioné suam ptineat an et qñ non ptinuerit rite ꝛ valide processum fuerit vl' nulliter p suos delegatos ꝛ cuius effectus fuerit dictus pcessus. An ꝛ qñ iuste ꝛ rite processum fuerit p iudices delegatos regis romano.

1 Compromissum de duobus mensibus debet intelligi ſm numeruꝫ dierum mensis in quo factum fuit compromissum.

2 Prorogatio que non valet vt prorogatio an valeat vt nouuꝫ compromissum.

3 Subditus dño suo si iurauit aliquid obseruare non potest ad aliud iuramentum extendere.

4 Arbitrium datum potestati in condénando non potest vltra termi num in statutis statutũ procedere ꝛ cõdénare.

5 Religiosus sancti Francisci non potest esse arbitrator sine licentia superioris.

6 Papa qñ fecit actum non dispositum seu inductiuũ vt promouédo scienter inhabilem intelligitur dispensare voluisse.

7 Pactio est actus paciscendi qui pcedit ex quo sequitur effectus.

8 Pax publica nec priuata dicitur rumpi p cõtrouersias iudiciales.

9 Iudex ecclesiasticus de causa mere prophana inter laycos non habet iurisditionem.

10 Iurisditio collata sub ista conditione: si cõstiterit ita esse: iudex sub illa conditione datus non habet iurisditioné nisi ꝯditiõe purificata.

11 Sententia interlocutoria dicit omnis vox iudicis faciens ad cãm.

12 Quicquid fit in diffinitiua sententia interlocutoria lata ex falsa est nulla.

13 Error ꝛ nullitas que inest in actis censetur in sententia.

14 Iudex quando est talis ꝙ citatus non posset facere eum iudicem si vellet: tunc non valet processus in causa principali nec contumacie punitiuus.

15 Processus: sententia: ꝛ omnia inde sequuta: ꝛ omnis executio fundata in virtute statuti inualidi sunt nulla ꝛ reuocãda ad hũc effectũ.

16 Imperator est iudex ordinarius oĩum ciuitatum et dominoruꝫ sibi subiectorum.

17 Iudex motus aliqua ratione potest vasallum esse feudo priuandũ.

18 Imperator est inferior papa.
Et sic delegatus imperatoris dicitur esse inferior delegato pape.

19 Iudex secularis potest cognoscere de validitate vel nullitate senten tie qñ incidenter reuocatur in dubium in causa matrimoniali cũ nõ tangatur causa matrimonialis.

20 Episcopus qñ hꝫ iurisditioné ab impatore tunc papa nõ potest se intromittere nisi omnino iusticia deficeret.

21 Iudices ecclesiastici inhibent aliqñ iudicibus secularibus ne de ali qua causa cognoscant sub penis ꝛ censuris ecclesiasticis: iudices se culares non debent curare tales inhibitorias qñ iurisditioné ab eis non habent cognoscendi.

¶ Consilium. xcix.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectum.

Serenissimus rex romano. anno pterito cãm vertenté inter illustres dños de ꝯcordia mihi delegauit quã partibus instãtibus ꝛ petétibus ad pfatum Regé terminãdam remisi in psentiarũ ab illustre comite Galeoto instãter reqsitus vt qd in ea cã sentiré rescribere deberé denegare nõ potuit iustis qdé de causis. Quare coruꝫ controuersia tres: ni fallor: difficultates hꝫ. ¶ Prima versat in declarando an causa delegata a papa iuxta petitioné dñi Antonij attẽta facti veritate ad iurisditioné Pape ptineret vel nõ. ¶ Scdã posito ꝙ nõ pertineret an rite ꝛ valide pcessum fuerit vel nulliter p suos delegatos ꝛ cuius effectus fuerit dictus pcessus. ¶ Tertia ꝛ vltima inuestigatio erit an fuerit iuste ꝛ rite pcessum p iudices delegatos regis Romano. contra pfatũ illustrem comitem Anto. ¶ Capio primũ consultationis articulũ in quo p fundaméto: ꝛ intelligẽtia pmitto ꝙ inter pfatos dños factuꝫ fuit cõpromissum die. x. Decembris. M. cccclxxxiij. iuratũ duraturũ p duos méses in duos arbitros quoruꝫ alter erat religiosus fratrũ minoꝝ qui acceptauit sine licẽtia supioris: ꝛ hoc cõpromissum acceptatũ fuit. xxvj. die eiusdeꝫ mẽsis Decembris demũ. xvij. Mensis Februarij facta fuit ꝓrogatio ad qnq3 dies sine iuraméto deinde etiã sine iuraméto facta fuit alia ꝓrogatio die. iij. Mensis Martij prime sequẽtis ad. xx. dié eiusdé mensis latum fuit laudũ. ¶ Ex qbus imprimis elicio in ꝓposito ꝙ primũ cõpromissum finituꝫ erat. xxvij. mensis Februarij tpe quo facta fuit prima prorogatio siue dicamus ꝙ tps cõpromissi duoꝝ mensiũ inceperit a die facti cõpromissi qd̃ esset clarũ siue ꝙ inceperit a die acceptationis put voluit Bal. in. l. si cũ dies. in prin. ff. de arbi. nã dictum cõpromissum factũ fuit. xxvj. mẽsis Decembris. vñ nõ dispu tãdo an tẽpus curreret de mométo ad momẽtũ qꝛ nõ est necessariũ die sequẽti incepit currere ꝛ sic de mẽse decẽbris q hꝫ. xxxj. dies decussi sunt quinq3 dies de mẽse Januarij. qui totidẽ. xxxj. dies hꝫ oẽs sunt decussi demuꝫ de mẽse Februarij. xxvj. qbus oĩbus cõputatis faciunt. lxij. bene capiẽdo mẽsem etiã. xxxj. dierũ put erat mẽsis decembris in quo fuit factũ cõpromissum elapsi erant. xxvj. Februarij

1 duo menses: ꝛ sic. lxij. dies itelligi enim dꝫ † cõpromissum de duobus mensibus ſm numerũ dierũ mẽsis in quo factũ fuit cõpromissuꝫ vt voluit glo. not. in. c. ꝙ sit in verbo mẽsem de electione. lib. vj. ꝛ Bar. in. l. cũ bissextus. ff. de ver. sig. ꝛ Bal. ꝛ Imo. in. l. de diuisione. ff. sol. mat. ꝛ per doc. in. c. lꝫ de supplé. negli. pla. ꝛ late genitor meus in. c. sacro. de senté. excõ. ¶ Ex qbus clare infert ꝙ tpe quo facta fuit prima ꝓrogatio scꝫ. xxvij. Februarij die pcedẽti expirauerat compromissum ꝛ arbitroꝝ seu arbitratoꝝ potestas. ꝛ p cõsequẽs. d. ꝓrogatio in virtute ꝓrogationis fuit nulla qñ ad essentiã ꝛ validitaté prorogatiõis requirebat ꝙ fieret durãte tempore cõpromissi. Cũ ergo facta fuerit post finitũ tempus nõ valuit. l. in rebus cũ sequẽti. ff. de preca. ꝛ per Bar. Ang. ꝛ Moder. in. l. iiij. ff. de dam. ifec. ꝛ p Bal. in. c. de causis. de offi. dele. ꝛ Ang. in consi. cxxix. ꝛ Imo. in. c. si. in. ij. col. ff. de pca. ꝛ p consequẽs minus valuit scdã prorogatio respectu primi cõpromissi qꝛ per primã tps nõ fuit extensum vñ scdã non reperit tps aliqd̃ qd̃ extenderet. ꝛ per consequens pari rõne qua pma est inualida ꝛ scdã facit tex. cũ ibi no. in. l. priuato. C. de iuris. om. iudi. ꝛ qd̃ plene no. in. l. j. ꝛ. ij. ff. de iudi. cũ ibi plene no. Ex qbus resultat clara cõclusio ꝙ. d. prorogationes in virtute prorogationis non

2 valuerũt vt dictũ est. ¶ † Succedit aliud discutiẽdũ nunquid. d. ꝓrogatio que nõ valuit vt ꝓgatio valuerit vt nouũ compromissuꝫ in qua difficultate licet dici posset prorogationẽ non valere vt nouũ compromissum. arg. glo. singu. in. l. ij. in prin. ff. de acqui. pos. ꝛ videt tenere spec. in tit. de dila. in. §. nũc videamus. ver. ꝛ sunt hec. ꝛ p hoc est bonus tex. in. l. lega. inutil. ꝛ ibi Bal. ꝛ Imo. ff. de leg. j. Tñ Joã. de imo. tenet ꝯrium in. d. l. iiij. ff. de dam. infect. ꝛ sequunt Roma. et do. Alex. alleg. etiã no. p Bal. in. l. titio centũ. p illũ tex. ff. de leg. ij. et Bal. in. l. j. C. de temp. appel. Et maxime dicit Jo. de imo. qñ ap positum esset iuramẽtũ qꝛ hꝫ vim illius clausule vt valeat omni me liori mõ. l. cũ pater in. §. filius matrẽ. ff. de lega. ij. Unde cũ dicat ꝙ in prorogatione est clausula omni meliori modo videt valere in vim noui compromissi. Quare posito ꝙ valeret in vim noui cõpromissi vidẽdum est nunquid dictum nouũ compromissum dicat iuratũ et in hoc quicquid dicenduꝫ esset in alijs clausulis appositis in primo compromisso. Tñ clausula iuramenti non censet repetita: qm̃ lꝫ voluissent partes de nouo facere compromissum cũ eisdé clausulis tñ qꝛ in instrumento requirit specificata expressio nõ censet tale cõpromissum iuratũ casus est singularis vbi hoc tenẽt doc. in. c. cleric⁹ qd̃ est pe. extra de iureiurã. ꝛ illũ tex. p singu. alleg. do. Ant. in. c. ab excõmunicato. in. vj. col. extra de rescrip. per quẽ dicit ꝙ si aliqd pmitto ꝛ iuro demũ dico per iuramentũ qd̃ alias pstiti pmitto dare decem per hoc nõ obligor ad iuramẽtũ nec ad periuriũ qꝛ reqrit formalem expressioné. Uñ nõ sufficit expressio per relationẽ ad aliud. Igitur fortius in casu nostro in quo nulla est facta expssio iuraméti

3 sed tm̃ prorogatũ cõpromissum cũ eisdem clausulis. ¶ † Cõfirmat hoc per ea que dicit Jo. an. in addi. spe. in ti. de iureiurã. ad fi. vbi dicit ꝙ si subditus dño suo iurauit aliquid obseruare si vult extẽdere iuramentũ ad aliud non põt. Uñ opꝫ ꝙ de nouo iuret non simplex cõsensus nõ hꝫ iuramẽtũ extẽdere ex quo reqrit notabilis expssio ꝛ forma in iurãdo. Uñ lꝫ partes prorogauerint cõpromissum referendo se ad primũ nõ p hoc poterãt extẽdere iuramentũ ad hãc ꝓrogationẽ q̃ hꝫ vim noui cõpromissi. Preterea dicit Joã. cal. in. d. c. pe. ꝙ si aliqs pmisit aliqd seruare p iuramẽtũ pstitũ in alia pmissione qd̃ lꝫ nõ teneat virtute primi iuraméti tenebit virtute hui⁹ secundi iuramenti

iuramenti qꝛ iurauit per creaturam cum iuramētum sit quedā crea
tura.arg.c.⁊ si christus.de iureiur. Sed Butrius Imol.⁊ alij dicūt
ꝙ iste videt̄ potius voluisse primum iuramētū extēdere ꝙ̄ de nouo
iurare per ea que no. Archi.in.c.ne qs.xxij.q.ij.qd̄ nō potuit qꝛ iu-
ramētū reqrit certā formā.verū est ꝙ dn̄s Abb.in.d.c.pe. dicit qd̄
si dixerit iuro ꝑ iuramētū ꝙ tūc obligat̄ ex nouo iuramēto. Igit̄ in
casu nostro cū nulla sit facta mētio iuramēti vt clarissime apparet.
patet ꝙ ptes voluerūt ꝓrogare primū cōpromissum ⁊ clausulas po
sito ꝙ valeret vt nouū cōpromissum tñ non dicit̄ iuratū facit etiā ꝓ
predictis ꝙ si det̄ notario potestas extendēdi instrumētū ad sensuz
sapiētis nō poterit apponere iuramētū.ita dicūt.d.An.⁊ Moder.
in.d.c.pe.ꝑ illū tex. Ex qbus cōcludit̄ ꝙ lz.d.prorogatio valeret in
vim noui cōpromissi tñ tale nouū cōpromissum nec obligat ad iura-
mētū nec ad ꝑiuriū. Quinimmo fortius puto ꝙ si iuramētū esset ꝓ-
stitū sup cōpromisso de obseruādo laudū latū infra certū tp̄s:credo
ꝙ lz tēpus extēderet̄ ⁊ esset idē cōpromissuz tñ post tp̄s cōpromissi
primi nō obligarent̄ partes ad iuramētū ⁊ ad ꝑiuriū qꝛ iuramētuz
requirit formalē expressionē hoc aūt esset extēdere de tp̄e ad tēpus
qd̄ nō possunt respectu iuramēti vt pz ex no.ꝑ Bar.in.l.si is q ꝓ em
ptore.in materia fictionis trāslatiue.ff.de vsucap.lz enim prorogās
et prorogatū dicat̄ iuris fictione vnū cōpromissum tñ respectu tēpo
ris ꝓrogati propter diuersitatē principij ⁊ tēporis a quo vere dicit̄
nouū cōpromissum sed ficte idē cōpromissum per extēsionē:vt dicit
Cy.in.l.si cū dies.in prin.ff.de arbi.⁊ refert ⁊ sequit̄ Bal.in.c.j. ex-
tra de iudi. Igit̄ nō pōt dici iuratū nisi ꝑ viā extensionis:⁊ fictionis
qd̄ fieri non potuit ex quo requirebatur expressio per supradicta.
¶ Ex qbus patet ꝙ nō obstat vnū qd̄ allegat̄ vz ꝙ.xxvij. mensis
Decembris factum fuit quoddā instrumētū in quo data fuit pote-
stas arbitris ampla ⁊ talē qualē habebat ꝓcurator comitis Galeo
ti. Vñ cū ꝓcurator haberet ptātē non limitatā tp̄e videbat̄ ꝙ eadez
data esset arbitris.⁊ sic tp̄e nō limitata ex quo est facta relatio ad po
testatē ꝓcuratoris. Igit vr̄ facta cū qualitatibus suis.arg.l.si pōr.
et ibi Bal.⁊ alij.ff.sol.matri.⁊.l.asse toto.⁊.l.institutio talis.ff.de cō
di.⁊ demon. Nam ad hoc rn̄det̄ ꝙ si dictū instrumētū nō fuit iura-
tum res est decisa ex supioribus qꝛ ad hāc nouā potestatē nō extēdi
tur iuramētū. Sz posito ꝙ esset iuratū adhuc non hz obstare qm̄ ex
quo erat per cōpromissum ꝓfixum tēpus arbitratoribus ad iudicā
dum potestas de nouo data intelligit̄ data respectu potestatis nō tē
poris sz vt deberet expedire infra tēpus ꝓfixum. Hoc elegāter ꝓba
tur ex singulari decisione Bar.quā ponit in.l.si in lege.in prin.ff.lo-
4 ca.† vbi dicit ꝙ qui hz arbitriū sup facto nō hz sup termino facti:et
ideo dicit ꝙ si potestati sit datū arbitriū in cōdēnādo nō tñ pōt vl-
tra terminū i statutis statutū ꝓcedere ⁊ cōdēnare.⁊ sequunt̄ Raph.
Pau.de cast.⁊ Bald.in.l.ij.ff.de testa.mili.⁊ in.l.obseruare.§.ꝓfi-
cisci.ff.de offi.ꝓcon.⁊ lega.q.xj.⁊ Pau.de ca.in.l.qui rome.§.cali-
machus.ff.de ver.obli.cū multis concor.de qbus per dn̄m Alexā.
Cōfirmat̄ qꝛ vt dicit Pau.de cast.in.d.§.calimachus.si data esset
potestas respectu modi procedendi arbitris videt̄ includere etiā tē
pus ꝓut videt̄ de mēte Bar.in.d.l.si in lege.⁊ tz do. Ant. post Jo.
cal.in.c.clerici.de foro cōpe. Sed talis potestas suo ꝓcuratori non
fuit cōcessa ꝓcedēdi sed tm̄ terminādi ⁊ trāsigēdi. Igit̄ ꝑ relationez
ad illā nō censet̄ talis potestas vltra terminū cōcessa. Preterea h̄
apparet manifeste de mēte partiū qd̄ voluerūt tēpus ꝓrogare seu
ꝙ cōpromissum in quo erat tēpus determinatuz haberet tēpus in-
determinatū apparet. Nā in fine temporis cōpromissi quo tp̄e de-
bebat ꝓmū cōpromissuz expirare ⁊ nō expiratū eē fecerūt ꝓrogatio
nem quinqꝫ dierū deinde aliā ꝓrogationem decem ⁊ septem dieruz.
¶ Ex quibus colligo in ꝓposito primo ꝙ intētio partiū per dictū
instrumētū nō fuit dare vltra tp̄s primi cōpromissi alias frustra oc
cupasset membranas in faciēdo dictas prorogationes qd̄ nō est cre
dendū.arg.l.si qñ.ff.de leg.j. Nā ex postea gestis colligit̄ mens in ꝓ-
cedentibus.l.si seruus pluriū.in fi.ff.de leg.j.l.sed ⁊ iulianus.§.pro-
inde.ff.ad macedo.l.si ventri.§.in bonis.ff.de priui.credi. ¶ Scd̄o
ꝙ ex quo i cōpromisso ⁊ ꝓrogationibus adiectū fuit tempus breue
apparet ꝙ de mēte partiū tam ante dictū instrumētū qñ fecerūt cō
promissum ꝙ̄ post in ꝓrogationibus nō fuit qd̄ cōpromissum ⁊ arbi
troꝝ potestas longo tp̄e duraret sz breui. Igit̄ cēsendū est ꝙ volue-
runt potestatē dare citra tp̄s quare ex quo mens est clara illa atten
di dz imprimis.c.intelligētia.⁊.c.ꝓterea.de ver.sig.l.j.C.de lib.ꝓte.
cū vulga. Preterea post dictū istrumētū facte sunt ꝓrogatiōes pri-
mi cōpromissi qd̄ si diceremus ꝙ durabāt ꝓrogationes non valuis-
sent vt ꝓrogatiōes. Igit̄ prima valuit vt nouū cōpromissum qꝛ lz ꝓ
rogatio fieri nō posset.poterat fieri nouū cōpromissum.⁊ sic nō vale
ret vt ꝓrogatio valeret vt nouū cōpromissum vt actus poti⁹ valeat
ꝙ̄ pereat.l.quotiēs.l.vbi verboꝝ.ff.de reb.dub.vel ad minus dicē-
dū est ꝙ partes voluissent de nouo tp̄s arrare.⁊ sic diceret̄ ⁊ etiā no
uum cōpromissum.arg.l.j.§.si qs simpl'r cū ibi no.ff.de ver.ob. vel
habere locū primū cōpromissum prout erat factum cum dicto tem
pore adiecto ⁊ sic qd̄ post tempus arbitrari non possent.l.statulibe
rū.§.stichū.ff.de leg.ij.⁊ per ꝯsequēs diceret̄ nouū compromissum

vt dixi. Igit̄ primū censet̄ sublatū.quatenus diceremus illū esse sine
tempore determinato qꝛ per scd̄m cōpromissum. tollit̄ primuz ꝺm
Spec.quē sequit̄ Joā.an.in tit.de arbi.§.finit̄ ad finē.tenēt Imol.
Joā.an.⁊ do.Ant.Joā.de imo.⁊ do.Abb.in.c.innotuit.de arbi.et
sic cū in prorogatione nō fuerit iuramētū appositū nō diceret̄ com-
promissum iuratū. Non omitto vnū qd̄ ex tali potestate videbat̄ po
tius data potestas arbitris ꝓrogādi tp̄s cōpromissi vt pz ex no.per
do.Ant.in.d.c.clerici.⁊ ponit do.Alexan.in.d.§.calimachus.in fi.
Si ergo non ꝓrogarūt finitū fuit tp̄s cōpromissi.arg.l.cū stipulat⁹.
sim mihi a ꝓculo.cū ibi no.per Ang.⁊ Moder.ff.de v̄.ob. Igit̄ post
non potuerūt laudare. Itē non potuissent tp̄s ꝓrogare ꝓrogatione
partibus nō notificata in.l.eos.§.apostolos.C.de app. Postremo
dicit̄ ꝙ iudices delegati a papa non habuerunt notitiā dicti instru-
mēti. Vñ non pōt allegari ad validitatem gestoꝝ ꝑ eos iuxta plene
no.per Bar.in.l.multū interest.ff.de ꝯdi.⁊ demon.⁊ ꝑ Bart.in.l.si
finita.§.iulianus.ff.de dā.infec. Ex qbus pz ꝙ ad obseruātiā laudi
Illustris do. Galeotus non tenebat̄ virtute alicui⁹ iuramēti nec in
aliqd̄ ꝑiuriū incidere potuit ꝑ aliquā inobseruātiam laudi inde lati.
5 ¶ † Scd̄o principali fundamēto firmat̄ ista conclusio qꝛ cōpromis-
sum factū fuit in duos inter quos alter erat ex fratribus sancti Frā
cisci sine licētia supioris sui in quez non poterat fieri cōpromissum.
Nā non possunt esse executores quoꝝ officiū in se pietatē hz vt i cle.
exiui.de v̄.sig. Igit̄ minus arbitrator esse pōt ita concludit.d. Ant.
in.c.qntauallis.de iureiur.⁊ sequit̄ ibi Jo.de imo.in ꝯria differētia.
et ita ꝯsuluit do.Alex.ꝯsi.lxxx.in.v.volu. Igit̄ cōpromissuz factuz
inter duos simpl'r quoꝝ alter erat frater minor ⁊ oīno inhabilis nō
valuit seu in totū fuit nullū.l.pedius.⁊ ibi no.ff.de arbi.⁊ no.Bart.
in.l.grece.§.illud.ff.de fideius. Sz ad hoc vr̄ posse rn̄deri ꝙ lz fra-
ter minor non posset esse arbitrator tñ vr̄ ꝙ esse possit cū dispēsatio
ne Pape. Sz in casu nostro summus ponti.scripsit breue dicto reli
gioso sancti Frācisci in quo eū hortabat̄ ad expeditionē dicti cōpro
missi ⁊ dicte litis ꝓpter qd̄ videt̄ voluisse dispēsare ⁊ etiā potuisse.
¶ Primū ꝓbat̄. Nā cum Papa scribat dicto religioso tanꝙ̄ arbi
tro ꝙ debeat cām ⁊ cōpromissuz expedire:⁊ sic ex certa sciētia eius
videt̄ cū eo dispēsare voluisse sicut in simili habemus ꝙ qñ Papa
cōmittit cām clerico nō existēti in dignitate censet̄ cū eo dispensare
cōtra dispositionē.c.statutū.in prin.de rescrip.in.vj.vbi hoc tz glo.
quā ibi cōiter approbāt doc.⁊ vr̄ hec eē regula gn̄alis quā ponit gl.
in.c.j.de consti.in.vj.⁊ Joā.an.in.c. vnico. de exces.ꝓla.in.vj.⁊ late
Imo.⁊ Moder.in.l.quidā consulebat.ff.de re iudi.cū simi. ¶ Se-
cundū etiā ꝓbari videt̄. Nā talis ꝓhibitio est de iure positiuo. Igit̄
Papa potest.c.proposuit de conces.ꝓbē. Vñ dicit Spec.in titu.de
legato.§.nunc ostēdendū.ver.lxxxix.ꝙ Papa est Vicarius christi
vicez non puri hominis sed veri dei gerens in terris:vt in.c.ij.⁊.iij.
de transla.ꝓlato.dummodo non veniat contra fidē vt dicit Bald.in
l.certuz.C.vñ legitimi.ꝙ monachus cū licētia Pape testari potest
et tz Ang.Joan.de imo.in.l.si seruus communis meuj.ff.de stipu.
seruo.lz regule monachali hoc contradicat. ¶ Sz ad hāc obiectio-
nem multipliciter rn̄det̄ ⁊ imprimis hoc vltimū non vr̄ absoluere
verū qꝛ si ipsi non possunt esse arbitratores contradicente regula ex
quo ex voto tenent̄ ad obseruātiā regule esset dispensatio contra vo
tuz religionis maxime qꝛ acceptādo sine licētia superioris vr̄ dispē
sare contra votū obedientie qd̄ quidē a papa nō vr̄ facere posse sine
vera magna ⁊ legitima cā alias dispensatio esset nulla ꝺm Inno. in
c.cū ad monasteriū.de statu monacho.⁊ sequunt̄ ibi Jo.an. Hosti.
et communiter cano.⁊ Joā.an.⁊ do.Abb.in.c.de multa. de prebē.
Unde non est tutū omnino dicere ꝙ Papa simpl'r ⁊ sine causa ve-
6 ra ⁊ legitima potuerit dispensare non tñ hoc affirmo.† Sed respon
deo ꝙ non intelligitur Papam dispensare voluisse qñ fecit actum
non dispositum seu inductiuum vt promouendo scienter inhabilem
vel alium actum vt est casus in clemē.si summus ponti.de senten.ex
commu. Ubi Papa si etiam ex certa scientia communicat litteris
osculo vel aliter excommunicatis non censetur cum eis dispensare.
Unde Papa nō disponendo sed nominando litteris vel aliter aliū
actum faciendo nō videtur dispensare ita dicunt Inno.⁊ dominus
Alexā.in.l.quidam consulebat.ff.de re iudica. secus si disponendo
vel promouendo ꝺm eos quia faciendo ex certa scientia. censetur di
spensare vt in iuribus per eum allegatis allegant nota.per Inno.
in.c.veniens de filijs ꝓsby.cum ergo in casu nostro simpliciter scri-
pserit exhortando quod cōpromissum expedire deberet nō videtur
cum eo dispensare. ¶ Secundo respondeo quod dici potest ꝙ reli-
giosus sancti Francisci.lz non possit esse arbitrator sine licentia su-
perioris. Tamē ꝙ cū licētia superioris non possit nō bñ ꝓbat̄ iure.
nec doc.specifice hoc negant. Immo dicūt ꝙ cū licētia possunt esse
arbitratores vt per Imo.post.do. Anto.in.c.cōtra dn̄i potuit pa-
pa credere ipsum legitime electū cū licentia supioris. ⁊ sic ex dupli-
ci capite dici pōt.ꝙ noluit cū eo dispensare. primo qꝛ cū non fuerit
narratum plene factū nō pōt dici ꝙ sciēter exhortādo voluerit cum
eo dispensare ad hoc bonus tex.cū ibi no.per Joan.an. ⁊ alios in.c.
porrecta de cōfirma.vtili vel inutili.ad idē glo.⁊ ibi. Joā.and.⁊ alij

in.c.j.de cōsti.in.vj. Secūdo q2 vtrū h religiosus cū licentia supio/ris possit vel non possit esse arbitrator est dubium vt patet ex no.in locis supra allegatis.⁊ do. Alex.in.d.cōsi.non firmat sed qñ ius nō est clarum in ɔ̃rium papa nō censet super illo dispensare.potuit enī in casu nostro illum esse arbitratorē cū sñia superioris:⁊ sic non ha/buisse animū dispensandi. Ita concludit no.do.Ant.in repe.c.j. de consti.in.vj.versi.oppono cū glo.⁊ refert Nellus in suo repertorio. in ver.priuilegiū.ver.xiiij. ¶ Tertio rñdeo q nō potuit esse arbitrator sine licētia superioris mouent doc.per ter.in cle.exiui de pa/radiso de ver.sig.que in fi.habet clausulā derogatoriā.sed qñ lex hz clausulā derogatoriā non sufficit certa sciētia nisi illius iuris specifica mentio fiat ita fuit de mente do. Anto.de but. ⁊ ibi firmat clare domi.Abb.in.c.nonulli patris ⁊ est bona glo.in.l.j.C.de pet.bono. subla.lib.x.⁊ tradit do.Alex.pceptor meus.in.l.iij.§.si is p quo.ff. quod quisq3 iuris.vbi in simili allegat duas alias glo. ¶ Secundo rñdeo q qñ tpe electionis.⁊ cōpromissi arbiter est inhabilis q2 compromissum est nullum non sufficit habilitas superueniens vt deci/dit no.Bal.in.d.l.pedius cū sequētibus.vbi est casus.⁊ in simili est glo.in.c.statutum.in prin.de rescri.in.vj.vbi adesse d3 habilitas tē/pore date nec sufficit inhabilitas superueniens. Nec ob.si diceret q Bal.in.l.s3 si in seruū.intelligit hoc verū nisi interueniat nouus cōsensus partium prout videt esse in casu nostro.si pbaret q post tē/pus breue partes corā eis litigassent pter qd tacitus cōsensus p/baretur. Iuxta no.in.l.si cōuenerit.ff.de iurif.om.iudi.⁊ in.c.j.extra de iudi.q2 non solum verbis sed facto voluntas dat intelligi.l. pau/lus non tm verbis.ff.rem ra.ha.l.de quibus.§.de qbus.qm hoc nō habet obstare in casu nostro.triplici rōne. ¶ Prima est q2 nō con/stat q ex parte illustris dñi Galleoti fuerit habita scientia dicti breuis.⁊ ignorantia psumitur in facto alieno.l.fi.ff. pro suo.⁊ traditur in.c.ab excōmunicato extra de rescrip. Unde non potest dici q no/uus cōsensus superuenerit per quē consenserit de nouo in eū habilē effectū q2 nihil tam ɔ̃rium consensui q error.l.si per errorē.ff.de iu/risdi.om.iud.cū ibi notatis. ¶ Scda ratio est q2 Bal.dicit q nouo cōsensu cōfirmat nā declarat quomodo cōsensus adhiberi debeat. Unde potest dubitari an litigādo.⁊ pcedendo corā eo sufficiat ⁊ in hoc do.Fran.accursij tenet q non q2 in lra requirit expressus cōsensus idem voluit Iac.de ra. Sed Guil.de cu.videt dicere q de nouo vident cōpromittere.arg.l.j.ff.de iud.cū simi.qd verū intelligit nisi in seruitute lis fuerit cōtestata.⁊ tenet idē Iac.de ra.⁊ pdicta simpliciter refert Alberi.de rosa.ex qbus potest dici q cū pcederet nō in forma iudicij ⁊ esset litigatū corā eis ita vt ad laudū peruenirı debeat idē iudicari d3 ac si in forma iudicij lis fuisset contestata. argumēto eius qd habet in.l.nulla.⁊ in.l.nihil.C.de procurato.⁊ per glo.in.c. j.de electione in.vj.pterea ter.in.d.l.sed ⁊ si in seruū dicit laudū va/lere si liber factus arbitriū receperit cōsentientibus partibus pbā/dum ergo erit q post receptionē breuis arbiter acceptauerit parti/bus cōsentientibus alias nō valet.tertia rō est q2 vt dicunt Guil.⁊ Iac.de ra.ex nouo cōsensu.vident de nouo cōpromittere.arg.l.j.ff. de lega.iij.⁊.l.tribunus.§.cū aliquis.ff.de testa.mili.pro quibus est ratio q2 qui cōfirmat actū inualidū videt de nouo facere sm Bar.⁊ alios in.l.⁊ q2.ff.de iurisdi.om.iudi. Si ergo nouum cōpromissum fuit nō iuratum.⁊ sic non obligauit ad iuramētum ergo nec ad per/iurium. ¶ Ex qbus omnibus resultat vna cōclusio valde clara qd dñs Comes Galeotus non erat astrictus laudū obseruare virtute alicuius iuramēti ⁊ non obseruādo nō incidit in aliquod periuriū.

¶ Succedit in psentiarū discutiēdum. Nunquid illustris dñs Ga/leotus dici possit pacē fregisse illustri Comiti Antonio.in qua difficultate tm adducitur ad pbādum q pacē fregit non obseruādo laudum latum.quasi dicendū sit q ex cōpromisso sequuto laudo resul/tet transactio ⁊ concordia inter partes. Iuxta notata in aut. si vero cōtigerit.C.de iudi.⁊ per Bart.in.l.si societatē.in.§.arbitrorū.ff. p socio:sed in trāsactione ⁊ pacto inest actus pacis ⁊ concordie vt di/cit glo.⁊ ibi Bal.⁊ alij in.l.j.ff.de pac. Igitur violando pactum vel transactionem videt quis pacē ⁊ cōcordiā violasse. Sed tamen hoc nō obstāte ɔ̃rium est verius. Nam pactum ⁊ transactio sunt species pacti in genere.vt pbatur in.d.l.j.§.j.⁊ ibi Bal. Pau.de ca:⁊ Moder.omnis cōuentio ⁊ cōtractus dicitur pactum. vt in.d.l.j.in fine. Igitur transactio ⁊ pactum sunt species differentes.⁊ per ɔ̃sequēs violatio transactionis nō dicitur violatio pacis quoniam ex diuer/sis nō fit bona illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.⁊ in.l.naturali/
7 ter.§.nihil cōmune.ff.de acqui.pos. ¶ † Confirmatur ista cōclusio
ex diffinitione pacti per quā p3 q pactio est actus paciscendi qui pcedit ex quo sequitur effectus ⁊ sic pactum partium vt ibi dixi.acci/pitur pro pacto speciali quod fit super discordia siue inimicitia ideo prius ponitur pactum tanq genus postea subijcitur pax tanq species.vt dicit Pau.de cast.ibi et sequitur do.Alex.dicens q ita de/clarat Ioā.de lignano in principio sui tractatus. Ita etiam transactio descendit a pacto.vt species.l.vbi pactum ⁊ ibi glo.⁊ doc.C.de transac.⁊ dicitur coniunctio per quā aliter receditur aliquo dato vl retento.l.j.ff.de transac.differunt ergo multū vt dixi Violatio trās/actionis ⁊ pacis confirmatur nam super adulterio non potest fieri neq3 pactum neq3 transactio.l.transigere.C.de transac.⁊ ibi no.⁊ tm potest fieri pax vt in aut.sed hodie.C.de adulte.per quā ita cōsuluit Bar.in suo consilio in stampa.clxxv.incipit domino potestati do/cte contracte sequitur do.Alexā.in.l.transigere in.ij.colū. Si ergo ista sunt diuersa igitur veniens contra.vel non obseruās trāsactionem non dicit pacem violare faciunt notata per Bar.in.l.veru3.ff. de fur.⁊ in.l.licitatio.§.qd tamen licite.ff.de publicanis ⁊ hanc qd. decidit Bald.in terminis in suo consi.cxcv.incipit laudare vos vbi
8 †dicit q per controuersias iudiciales non dicitur pax publica imo
nec priuata rumpi.arg.l.venditores.ff.de ver.ob.⁊ ita debent intel/ligi capitula pacis que sunt stricti iuris.ar.c.in nostra extra de iniu/rijs sm eum. In casu autem nostro fortius predicta procedunt qm ex compromisso ⁊ laudo nulla resultabat transactio quoniam compromissum:⁊ laudum fuerunt nulla a principio:⁊ posito q valuis/set compromissum expirauit:⁊ consequenter laudum non valuit.l. non distinguemus.§.de officio.ff.de arbi. vnde nulla transactio ex his que fuerunt nulla resultare potuit quoniam q nullum est nul/lum potest producere effectum.l.non putauit.§.non quis:⁊ ibi bar. ff.de bono.pos.contratab.l.si pater.C.ne de statu defuncto. l.iij.§. condēnatum cum ibi no.per doc.ff.de re iud.⁊ in regula non prestat
9 impedimentum cum materia de reg.iur.in.vj. † Ex quibus in pro/
posito dico q ista causa nullo modo pertinebat ad iudicem ecclesia/sticum.qui inter laycos de causa mere profana non habet iurisditionem.q2 iurisditiones sunt indistincte.xcvj.dist.cum ad verum.c.sol/licite de maio.⁊ obediē.⁊ in.c.cum sit generale.⁊ in.c.si clericus laycum.extra de fo.compe.nisi in qbusda3 casibus de quibus in.c.l3 ex suscepto eo.tit. Et ideo illustris comes Antonius narrauit duo ppter que posset trahere cām pfanam inter laycos ad curiam eccle/siasticam.s.illustrem comitem Galeotum fuisse periurum propter qd causa poterat corā ecclesiastico agitari.vt in.c.cū laycus de foro compe.in.vj. Item pacem violasse quo etiā casu cā ad forū pape p/tinere poterat vt in.c.nouit extra de iudi. Sed vt ex superioribus clarissime p3.nec fuit aliquo iuramēto astrictus ad obseruātiam laudi nec fuit periurus ⁊ minus pacis violator. Igit clarum est q cā non pertinebat ad ecclesiasticū.⁊ idē summus pontifex iuste ⁊ legitime cām cōmisit iudicibus cōstito de predictis.s.de periurio ⁊ violatione pacis q iudices cognoscerent ⁊ in cā pcederēt ⁊ hec de prima difficultate dicta sufficiant. ¶ Capio nunc scdām difficultatē. An dñi commissarij recte ⁊ rite pcesserint cōtra prefatum illustrē Comite3 Galeotū virtute dicte cōmissionis. Nam summus pontifex decre/uit monitorium fieri per ipsos iudices cōtra dictum do. Galeotum cōstito summarie de assertis cui clausule vt satisfieret prefatus co/mes Antonius deduxit in obseruātiam laudi:vt supra late pter q asserebat comitē Galeotū fuisse periurū ⁊ pacis violatorē:q2 domini Cardinales cōmissarij nō satisfecerunt cōmissioni facte ⁊ monitorium miserunt ad comitē Galeotū:non obseruātes cōmissionē: q2 summarie debebat eis constare de assertis.⁊ inde sequuta fuit sentē/tia declaratoria ⁊ sequute cēsure. Ex quibus cōcludēdum est q oīa acta fuerunt ⁊ sunt nulla. ¶ Primo.q2 dictum rescriptū impetra/tu3 a summo pontifice in quo narrabatur periuriū ⁊ violatio pacis cū ista essent falsa ⁊ nō vera rescriptū fuit nullu3 qm l3 rescripta ad lites subreptitia nō sint nulla vt est hodie casus in.c.super his extra de rescrip.⁊ ibi no.⁊ tradit in.c.ad audiētiam.e.ti.tm qñ viciū subre/ptionis causat a cā fundit annullāte.tūc rescriptū,est ipso iure nul/lum.put in casu nostro q2 subreptio causat ab effectu potestatis ⁊ iurisditionis si enim verū fuisset narratū ⁊ nō falsum q esset piurus ⁊ pacis violator pter q ipsum cōcedi poterat qbus cessantibus pa/pa ex defectu iurisditionis cōcedere nō poterat.⁊ cā funditus annullabat rescriptū ideo dicit ipso iure nullū vt cōcludit do.Ant.⁊ seqtur Ioā.de imo.in.d.c.ad audiētiā.de rescri.per ter.in.c.sua nobis. ⁊ ibi hoc tenet do.Anto.de officio vicarij tenet Ioā.mo.Ioā.an.et Geminia.in.c.ij.de filijs psby.in.vj.⁊ do.Cardi.in.c. super litteris de rescrip.ex qbus infert q dictū monitorium.⁊ oēs censure inde sequute fuerunt ⁊ sunt nulle.⁊ oīa alia gesta cōtra do.Galeotū absentem vt per totū.C.res inter ali.acta ⁊ per totū.C.si a nō cōpetēti iu/dice.⁊ in.c.si duobus cū pluribus alijs ibi allegatis per.d.Abb.de appel.⁊ idē est in sentētijs cēsure.vt est gl.no.cōiter approbata in.c. presenti de sen.excō.i.vj. Et de ista nullitate pōt semper dici: vt est gl.no.in cle.j.de seque.pos.⁊ fructuū. Nec ob.huic fundamēto q ex/cōmunicatio lata in cōtumacē etiā per in cōpetētem valet cū excō/catio sit remedium puniendi contumaciam ita voluit glo.no.cōmu/niter approbata in.d.c.si duobus.extra de app. Nam ad hoc rñdet q ex processu ɔ̃stabat q non erant pbata narrata in rescripto.⁊ sic q eis nulla cōpetebat iurisditio.vel psumebant tali psumptiōe qd non admittit probatio in contrarium. Nam fortius voluit notanter Cy.post Pet.q si cā delegatur canonico vel existenti in dignitate q2 electus fuit ad talem dignitatem vt peritus:⁊ talis sentētia facit ius quo ad omnes.l.ingenuum.ff. de statu homi.⁊ sic non admittit probatio in contrarium:⁊ hoc voluit Ioan.an.⁊ sequuntur. Ioan.

de imo

de imo. & Dominicus in.c.statutũ de rescrip.in prin.& maxime hoc
dicendũ est in dominis Cardinalibus electis ad tm̃ culmẽ dignita-
tis quorum cõsilio multa sunt per papã gerẽda.vt in.c.per venerabi-
lem qui fi.sint legit.cũ ibi no.& ad ipsos totũ pondus gubernatiõis
vniuersi spectat ꝯm Joã.de ligna.in tracta.de bello & sunt collatera
les.& pars corporis pape.vt in.c.felicis.de penis.in.vj.& per Oldr.
cõsi.iiij.ex quo infero ꝙ dicta sentẽtia delegatorum que clare ex actis
apparebat.ꝙ nõ erãt iudices cõcludit ꝙ totus processus fuit nul-
lus tam super causa principali q̃ contumacie protinus vt pbat in
d.c.si duobus.& ibi concludũt hoc doc.Inno.& alij.& Bart.in.l.ij.
ff.de iudi.& habet in.l.si pretor.§.marcellus.cũ ibi no.eo.titu.quate
nus aũt processus cõcerneret cõmodũ partis nõ valeret etiam si iu
dex ignorasset se cõpetentem vt tradit plene in.d.c.si duobus. Sed
quãdo sciuit omnis pcessus est nullus.prout late prosequit ibi insi
gnis iuriscõsultus .d.Philippus de perusio:& hoc:ni fallor:est cla
rum fundamẽtum in materia.¶ Preterea & scdo iudices delegati
ex quo omnino incõpetentes nullo modo pcedere poterãt in causa
principali.& sic pcedendo in ea pcessus est nullus:qr pars dolo nar
rauit pacẽ violatã quã sciebat violataz nõ esse.Cum in facto pprio
non possit ignorãtiam ptendere.iuxta no.in.l.q̃q̃.ff.ad velleia.& in
c.ab excõmunicato extra de rescrip.Itẽ narrauit periuriũ.& licet in
hoc posset forte excusari tñ prima narratio dolosa afficit totũ rescri
ptum vt tradit per do.Abb.in.c.sedes de rescrip.& do. Anto.in.c.
exhibita ad fi.extra de iudi.& Imo.in cle.si.de rescrip.Igit etiam si
iudex ignorasset.qd tñ est falsuz processus totus quatenus est ad cõ
modum partis est nullus ꝯm Joã. calda.in.c.dilectus el.ij.de pre-
bendis ponit late prefatus Dñs Philippus in.d.c.si duobus vbi
late materiã examinat.Sed quatenus est cõtumacie punitiuus sup
articulo competẽtie vel incõpetentie valet sentẽtia cẽsure lata in cõ
tumacem.Super tali articulo super quo poterat iudicare:& ita loq
tur ibi tex.& procedit glo.ꝯm pfatum doctorẽ pz in simili nã iudex q
cognoscit an sua sit iurisditio põt pronunciare etiã se incõpetentem
partem in expẽsis cõdẽnasse cũ ergo in casu nostro cõceptum fuerit
monitorium supponẽdo se competẽtem.& sic ad cõmodum partis.
et Citra articulum cõpetentie quicquid gestũ fuit nullum existima-
10 ri dz.¶ † Tertio cõfirmatur nam dictum monitorium fuit nullum
propter defectum iurisditionis delegatorum a quibus emanauit ex
eo qr eis iurisditio collata fuit sub cõditione si cõstiterit eis ita esse.
Sed iudex sub cõditione datus nõ habet iurisditionẽ nisi conditiõe
purificata nec ante iudex dici potest.c.ab excommunicato cũ ibi no.
de rescrip.& hoc regulare est in quodlibet conditionali dispositione
vt non prius ex ea agi vel excipi possit q̃ conditio extiterit.l. cedere
diem.ff.de ver.signifi.l.qui heredi.ff.de condi.& demon.c.j.de plus
peti.Confirmatur hoc qr & si dicta verba nõ inducerent conditionẽ
tamẽ tradunt formam mandato quã iudex exacta diligentia obser-
uare debet.l.diligenter.ff.mãdati.c.cum dilecta.de rescript.& sic ea
non seruata actus est nullus.Si ergo monitorium fuit nullum. Igi
tur omnia que sunt super dicto monitorio fundata.& inde sequuta
sunt nulla in.c.accessorium.de regu.iur.in.vj.& in.c.super gratia de
offi.dele.eo.lib.& ita consuluit Pet.de ancha.consilio mihi.ccxciiij.
Incipit efficacibus.& quasi inconuincibilibus rationibus.¶ Con-
firmant predicta & quarto:quia in clausula cõstito de predictis red
dit concessionez nullam.si nõ cõstat de assertis si princeps non fuis-
set alias concessurus qñ clausula non verificat ꝯm Bar. de saly.in
l.prescriptione.C.si contra ius vel vtilitatẽ publicã in versi.ad idez
qr cõditio.arg.l.cũ ad presens.ff.si cer.pet.& est de mente Inn.& dñi
Cardinalis in.c.ij.de rescrip.sed ita est in casu nostro : qr papa non
fuisset alias cõcessurus.cũ nõ potuisset.& volũtas nõ presumit circa
impossibilia disponẽti.c.a nobis de sen.excõ.& p Bar.in.l.si qs sub
condi.ff.de cõdi.insti.Igit ex quo cõstat de falsitate assertorum totus
processus est nullus:qr qñ talis clausula sonat potius in cõditionez
q̃ monitionem qd est qñ non fuisset alias concessurus rescriptuz:et
tunc si narrata non probantur totus processus est nullus ꝯm glo.cõ
muniter approbatã quã ibi optime declarat Joã.de imo.in clemẽ.
j.de offi.deleg.tradunt canoniste in.c.si.extra de presump. ¶ Con-
firmatur & quinto qr qñ quis admittitur ad actum prohibitum sub
aliqua conditione subintelligitur alia conditio si est ita & ideo pba-
to postea contrario processus est nullus.glo.est singularis in simili:
et ibi Dñs Pau.de ca.in.l.si eum.C.cõmunia vtriusq iudi.vbi di-
cit ꝙ si aliquis admittitur ad probandum per testes post conclusuz
in causa.si iurauit se habuisse notitiam de nouo;& qr ita iurauit sub-
intelligitur clausula si est ita:& sic constito de cõtrario processus est
nullus & tenet do.Abb.in.c.pastoralis.de excep.sed ita in casu nr̃o
qr non poterat comes Antonius admitti vt comes Galleotus mo
neret & citaret coram iudice ecclesiastico:vt in.d.c.cum sit generale.
et in.l.in criminali.C.de iurisdi.om.iudi.& in.c.si diligẽti. de foro cõ
peten.Unde si fuit admissus sub conditione cõstito de assertis sub-
intelligitur conditio si ita est adeo ꝙ si asserta nõ sunt vera: proces-
sus est nullus.¶ Sexto ista conclusio probatur ꝙ dictum monito-
rium quod fuit sententia interlocutoria & ita sententie censure in cõ-
11 tumaciam.¶ † Primum pbatur qr omnis vox iudicis faciens ad
causam dicitur sententia interlocutoria glo.in.§.ad excludẽdas. in
aut.de litigio.& ibi Ang.& est glo.in cle.j.de sequestra.pos. & fruc.et
in simili videmus qr sñia in assignatione termini est interlocutoria
in.c.j.cum ibi no.de dilatio.& sentẽtia inhibitionis ꝯm But. & dñm
Abb.in.c.cum teneamur.de appel.ꝯm de sentẽtijs cẽsure tenẽt gl.
et Archi.ij.q.j.in summa & glo.& do.Ant.& do.Abb.in.c. sacro.de
sentẽ.excõ.Ex quibus in pposito sequit ꝙ cause ex qbus moti fue-
runt iudices delegati ad pcedẽdũ in predictis.s.periuriam & viola-
12 tio pacis false tales pronũciationes ideo fuerũt nulle: † quoniã qc-
quid sit indifinitiua sentẽtia interlocutoria lata ex falsa causa est nul
la.ita decidunt Dñi de rota in antiquis decisionibus in titu. de sen
ten.& re iudi.in duabus decisionibus.& Egidius Belamere in suis
decisionibus decisione.ccxvij.& ita cõcludit Ang.in.l.ij.ff.ꝙ quisq
iuris.& Cuma.in.l.si is apud quem.ff.de acqui.here.dicẽs se ita con
suluisse quem sequuntur ibi ambo preceptores mei dñs Alexan.de
imo.& do.Fran.de are.allegant Cy.in.l.cõsentaneum.C. quomodo
et qñ iudex.& in aut.offeratur.C.de litis cõtest.& in sentẽtia cẽsure h
tenet do.Abb.per illum tex.in.c.per tuas.de appel.& Areti. in.c.p
tuas.qui filij sint legit.cum simi.¶ Septimo dicitur nullum dictũ
monitorium & cõsequẽter censure late in ꝯtumaciam:qr iudices de-
legati illud cõmiserũt asserentes cõstare eis de assertis.& sic per rela
tionem ad acta & tamen in actis hoc non constabat sed oppositum.
13 † Ex quo apparet ꝙ predicta processerũt ex expresso errore per re-
lationem ad acta quo casu sententie redduntur nulle:quoniaz error
et nullitas que inest in actis cẽsetur etiam in sentẽtia.l. ait pretor.§.
j.ff.de re iudi.l.j.§.j.ff.que sentẽ.sine appel.& ita ꝯcludit Inno.in.c.
cum bertoldus.de re iudi.quẽ ibi sequũtur do.Anto.& do. Abb.ac
Joã.de imo.Idẽ voluit Inno.do.Abb.& Joã.de imo.in.c.quoniã
cõtra falsam.de proba.& Cy.& Bar.in.l.j.C.de erro.calcu. & Abb.
in.c.inter ceteras.de re iudi.& est cõmunis opi.& in sentẽtia excõmu
nicatio.tenet do.Abb.in.c.per tuas.de senten.excõ.nec statur rela-
tioni dictorum cõmissariorum asserẽtium sibi cõstare de assertis.¶ Pri
mo qr eis nõ creditur in materia tanti preiudicij & penali:vt no.glo.
in.c.sicut.de sentẽ.excõ.¶ Scdo qr lz ex cõsuetudine Romane cu-
rie dñis Cardinalibus credatur in cõmissis sibi a papa: vt in.c.no-
bilissimus.xcvij.distin.tamẽ in alijs nõ credit & ita dicit Egi. in suo
consilio.xvj.vidisse in curia iudicari per tres sentẽtias diffinitiuas.
¶ Tertio qr ꝯrium constat ex inspectione actorum per quã proba
tur ista negatiua ꝯm Inno.in.c.quoniam contra de proba.& Bald.
14 in.l.ij.C.de erro.aduoca.¶ Octauo etiam ostẽditur. † Nam qñ iu-
dex est talis ꝙ citatus nõ posset etiã si vellet facere eum iudicẽ tunc
nõ tenetur comparere & nõ valet processus nõ solum in causa princi
pali sed nec etiam cõtumacie punitiuus.arg.c.significasti.de foro cõ
pe.& no.Spec.in tit.de citatione.§.j.ver.sed pone ꝙ iudex. &.§. pe.
in fi.& Joã.an.in reg.sciẽti.de reg.iur.in.vj.& not.do. Philip.in.d.
c.si duobus.de appel.Igit idẽ dicẽdum est in casu nostro cum pre-
fati comites sint vasalli Imperatoris:vnde in causis nõ pertinẽti-
bus ad ecclesiã nõ possunt iudicẽ facere ecclesiasticũ si vellẽt: vt no.
Bar.in.l.j.§.& post operis.ff.de noui ope.nũcia.& Ang.in.l.j.ff. de
iudi.& do.Ant.in.c.ceterũ.extra de iudi.& per cõsequens nõ potuit
vt cõtra cõtumacẽ procedi & fuit nullus pcessus qr lz per dictos de
legatos nõ fuisset expresse facta relatio ad acta.tñ qñ ex actis noto-
rie cõstat de falsitate assertorum processus dicitur notorie iniustus et
non valet nam ex actis resultabat notorium:vt in.c.cum olim.in fi.
de verbo.signifi.& no.Inno.in.c.ex insinuatione.de app.& in.c. per
tuas.extra de testi.Igitur ex actis cõstat de notoria iniusticia.et sic
sentẽtia est nulla.Ita decidit do.Abb.in.c.inter ceteras.de re iudi.
qr notorietas equipolet expressioni ꝯm Inno.in.c.j.de offic. vica.tz
Oldra.cõsi.cvj.Bal.& Saly.in.l.j.C.ne liceat tertio prouoca. Pe.
de ancha.cõsi.ccvij.incip.De iure cõmuni.late dñs Alexã.pceptor
meus in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de no. oper.nun. ¶ Ex qbus
cõcludo ꝙ monitorium qd emanauit & cẽsure nulliter emanarũt ma
xime ex defectu iurisditionis de qua nullitate etiã hodie dici potest
quoniam cum post tres sentẽtias deformes de nullitate dici potest.
Nam hoc casu non procedit glo.in cle.vnica.de re iudi.sed glo.in cle
men.j.de sequestra.pos.& fruc.Ita colligitur ex dictis Inn. in.c.in-
notuit.de eo qui furtiue ordines recepit.& ita tenẽt Imo.& Moder.
in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de noui oper.nun.& tenet Bald. in.l.
reos.in.xij.col.C.de accusa.& in.l.generaliter.in prin.C.de episco. et
cleri.& tenet Lapus & Pet.de ancha.in cle.vnica.de sequestra.pos.
et fruc.& Ang.in.l.si expressim.ff.de appel.Idem Pau.de cast. in
l.iiij.§.cõdẽnatum.ff.de re iudi.& plura allegat do. Alexan.in.l.de
pupillo.§.qui opus.Ex quibus sequitur ꝙ totus processus agitatus
a dictis commissarijs fundatus super dicto monitorio qd fieri non
potuit & omnis sententia inde sequuta super eo fundata sunt nulla:
qm̃ deficiẽte fundamẽto deficiunt superinde edificata.j. questio.j.c.
cum paulus.l.ateius.§.si.cum.l.seq.ff.de aqua plu.arcen.Unde dicit
Bal.in.l.vnica.§.j.ff.de cadu.tollẽ.ꝙ maior est defectus fundamẽ
ti q̃ medij vel finis. Nam principium et fundamẽtum dicitur deesse

principati ꝛ superinde edificati sicut pars dicitur deesse totius.l.j. ff.de origi.iur.l.si quis cum totum.ff.de excep. rei iudi.l. qui res.§. aream.ff.de solu. Unde reperio ꝙ prestantissimus preceptor meus do.Ioã.Bap.de sancto Seuerino cuius anima requiescat in pace in quibusdam breuibus allegationibus dicit ꝙ quedam sententia interlocutoria dictorum cõmissarioꝝ fundata in veritate assertorum fuit ꝛ est nulla ꝛ est iuridice dictum vt ex superioribus patet: quam etiam dicit nullam fuisse qꝛ pars citata fuit ad sniam ferendam in vno loco ꝛ lata fuit in alio ꝛ sic sententia fuit nulla ꝑ ea q̃ ponit Bar. in.l.qui aut aliter.in princ.ff.qd vi aut clam.vbi voluit ꝙ citatio fit vt citatus compareat ad aliquem actum certo tempore. si actus fit alio tempore nõ vꝫ. Igitur pari ratione qñ fit in alio loco.arg.de tẽpore ad rem ꝛ ad locũ.arg.eius qd habet in.l.vinum.ff.si cer.pet. ꝛ in.l.fi.ff.de tritica. ¶ Confirmãtur premissa ꝙ omnia gesta ꝛ pnũciata fundata in dicto monitorio ꝛ in assertis sint nulla patet ex his que eleganter ponit Bal.in.c.ecclesia sancte Marie.extra de cõsti.

15 †vbi dicit per illum tex.multum notãter ꝙ ꝓcessus sententia ꝛ oĩa inde sequuta ꝛ oĩs executio fundata in virtute statuti inualidi sunt nulla ꝛ reuocãda ad hunc effectum dicit illũ tex.alibi nõ reperiri vñ omnia iudicia inde sequuta sunt nulla neq; trãseunt in rẽ iudicatã.ꝛ sequitur dñs Philip.doc.illustris in.c. dilecto. de appel. allegant etiam Bal.in.c.que in ecclesia.de cõsti.argu.text.in.l.senatus.ff.de contrahen.emp. Ex quibus patet ꝙ processus fundatus super aliquo actu inualido nõ vꝫ. Igit in casu nostro processus delegatorum fundatus in rescripto nullo ꝛ monitorio nullo nõ valet. ꝛ ꝑ hoc est bonus tex.in.c.ij.vt lite pendẽ.ꝛ ibi doct.ꝙ gesta ꝛ agitata fundata in sententia nulla nõ valent facit qd no.Angel.in.l.j.in fi.ff.de ferijs. Ex qbus etiã cõcluditur ꝙ ex quo cẽsure sunt nulle nõ ligãt vt traditur in.c.per tuas.de sentẽ.excõ.ꝛ ibi doct.maxime do. Abb. facit glo.xj.q.iij.in summa.ꝛ qd notat in.c.litteras.de resti.spolia. vnde dicit ꝙ illud qd dicit ꝙ sententia cẽsure siue iusta siue iniusta timẽda est procedit si est valida alias nõ meret nomen sententie.vt tradit in d.c.per tuas.ꝛ ꝓbat in.l.nõ putauit.§.non queuis.ff.de bono. poss. cõtratab.ꝛ ꝓbat ex no.per glo.fi.in.c.cum plures de offi.deleg. lib. vj.ꝛ est glo.notab.in simili.in.l.si pater.C.ne de statu defunc. ꝛ glo. in.l.si accusato.C.de accusa.ꝛ ꝙ consuluit Ludo.Roma.consi.cccc xxxiij.incipit. Circa primum ꝛc.ꝛ hec sufficiant quo ad scdam difficultatem.

16 ¶ †Capio nũc tertiã difficultatem ꝛ premitto pro fundamento ꝙ Imperator est iudex ordinarius oĩum ciuitatũ ꝛ Dominoꝝ sibi subiectoꝝ.l.j.de precatio.ff.ad.l.rhodiam de iactu.l.bene a zenone.C.de quadriẽ.prescrip.ꝛ est maxima dubitatio nunquid dñi et ciuitates que nõ obediunt dicantur libertatẽ prescripsisse.de quo per Bar.ꝛ Ioã.de imo.in.l.infamẽ.ff.de pub.iudi.cũ infinitis vulgaribus.que referre in proposito inutile esset sed in ꝓposito isti dñi sunt vasalli Imperatoris ꝛ qd magis ponderãdum est licet iurisditio in vasallos ꝛ cognitio regulariter fit in materia feudali vt plene notatur in.c.ceterũ.extra de iudi. Tñ qñ domini habẽt iurisditionẽ in loco in feudũ ꝛ sic fuerũt de iurisditione inuestiti:qꝛ tunc siue questio sit feudalis siue nõ cognitio est dñi. Ita voluit Inno.ꝛ sequunt domini Canoniste in.d.c.ceterũ de iudi. pro quo dñs Abb.ibi allegat tex.cũ gl.in.c.romana.§.dꝫ.de appella.in.vj. ¶ Ex quibus infero duo. Primũ qd supradictũ est ꝙ nõ posset aliquis ex eis cõsentire in alium iudicẽ sine licentia Imperatoris dicit Bar.in.d.l.j.§. et post ope.ff.de noui oper.nun.ꝛ dñs Anto.ꝛ alij in.c.ceterũ.extra de iudi.cum simi. ¶ Scdm ꝙ ex quo prefati dñi habẽt iurisditionẽ in feudũ ab Imperatore ꝛ sic sub iuramẽto fidelitatis in omnibꝰ sint subditi sicut alij vasalli. Et sic potuit Imperator eis vel alteri eorũ sub debito fidelitatis ꝓhibere:ꝛ precipere ne litigẽt coram alio iudice vt est casus clarus in.c.ex trãsmissa.ꝛ in.c.ex tenore.ꝛ vtrobiq; hꝫ tenẽt.d.Ant.ꝛ Moder.de fo.cõpe.ꝛ dñs Ant.in.c.verũ eo.titu. et Abb.in.d.c.ceterum. ¶ Ex qbus infero vnã cõclusionẽ ꝙ Imperator precipiendo comiti Antonio ꝙ remoueret vel curaret ita ꝛ taliter ꝙ lites corã ecclesiastico sopirent ꝛ ꝙ lites quas habebat corã eo vel suis delegatis tractaret:ꝛ comes Antonius hoc nõ seruauerit.put tenebat ex debito fidelitatis potuit eum punire ꝛ cõmittere cãm priuationis feudi vt voluit glo.ꝛ dñs Abb.in.d.c.ceterum de iudicijs. Ubi dicit ꝙ dñs ꝓpter hoc seruata solennitate de qua in.c. j.de mili.vasallo qui cõtumax est põt ꝓcedere ad priuationẽ feudi.

17 ¶ †Preterea si iudex aliqua ratione motus iudicare põt vasallũ esse feudo priuãdum licet non reperiatur expressa in iure in pcedendo de simili ad similia vt est casus clarus in.c.j.§.sed qꝛ natura que fuerit prima causa benefi.amittẽ.ꝛ ibi Bal. Aluerotus ꝛ alij quãto magis princeps qui hꝫ omnia iura in scrinio pectoris sui. vt in.c.j. de consti.in.vj.ꝛ in.l.oĩum.C.de testamẽ.iudicare potest cãꝫ aliquã dignaꝫ esse priuatione. ¶ Preterea Imperator cominatus est seu ecõtra delegati:ex cõmissione prĩcipis ꝙ nisi desisteret etiã curaret ꝙ causa ab ecclesiastico remoueretur.ꝛ censure relaxarenẽ ꝙ feudo priuaretur que cominatio arguit indignationẽ principis ꝛ cõsequẽter cominationem priuationis feudi. Unde cũ princeps posset cãm de nouo inuenire talis cominatio hꝫ vim legis.arg.l.j.ff. de constit.

principiũ.ꝛ insti.de iure natu.gẽtium ꝛ ciuili.§.sed ꝙ principi.ꝛ presumitur in eo ꝙ omnia ex iusta causa ꝛ legitima faciat vt cõcludunt plene Cy.ꝛ Legiste in.l.fi.C.si cõtra ius vel vtilitatem publicãm:ꝛ do.Anto.et Cano.in.c.que in ecclesiarũ de cõsti.extra. Quinimmo cuꝫ feudũ participet magis de gratia q̃ de onere dicit gratia: qꝛ cõtinet plus commodi q̃ oneris.argu.l.queritur.ff.de statu homi.ꝛ in l.aristo.ff.de dona.ꝛ declarat notãter Bal.in proemio feudorum in vj.col.versi.Circa primũ. Faciũt notata per Paul.de cast.in.l. digna vox.C.de legibus potuisset princeps etiam sine causa priuare ꝑm Bal.in.l.qui se patris.C.vnde liberi:ꝛ no.Pau.de cast.in.d.l. digna voꝝ:ꝛ in.l.si mihi ꝛ tibi.§.in lega.in lectura bononiensi.ff. de lega.j. ¶ Preterea in huiusmodi principe sufficit quelibet cã motiua ꝑm Bal.in.l.rescripta ad finẽ.C.de precibus impera.offerẽ.vñ cum subdito possit princeps ex cã ius auferre.ꝑm Inn.ꝛ alios in.d. c.que in ecclesiarũ.ꝛ Bar.Bal.ꝛ alios in.d.l.fi.vbi dicit Cy. quod adeo presumitur causa ꝙ nõ admittitur probatio in ɔ̃rium. Uñ qꝛ tamẽ presumit ꝙ sine cã potest:ꝛ qꝛ sufficit quelibet causa motiua potuit princeps predicta cominari sub pena priuationis feudi. Maꝫ etiam inferiores a principe proclamare:ꝛ precepta penalia sub pena confiscationis bonoꝝ facere possunt.l.relegati.ff.de penis.ꝛ not. Ludo.roma.in consi.lix. Igitur poterat imperator ita cominari et illam suis iudicibus delegatis committere. Nam ratione cominationis etiã causa iusta efficitur ꝑm Oldra.consi.xvj.incipien. circa processum. Et per ɔ̃sequens cũ iudices delegati executi sint cõmissionẽ et delegationẽ eis factam a principe citãdo:cominando:ꝛ cognoscẽdo an delegati pontificis potuerint ita ꝓcedere ꝛ priuãdo feudo iuxta cominationẽ seruãdo formã mãdati dicunt iuste et legitime ꝓcessisse.l.diligenter.ff.man.ꝛ.c.cum dilecta de rescrip.qꝛ omnia predicta auctoritate Cesaris fecerunt:cõseqũter ipse Cesar fecisse videtur.c.sane extra de offi.deleg.ꝛ ibi no.l.j.§.qui mãdatã.ff.de officio eius cui mandat.est iurisdi. Ex quibus cõcludit ꝙ comes Antonius ex iusta ꝛ legitima causa priuatus fuit:sed adhuc remouende sunt alique difficultates que contra dictaꝫ conclusionẽ vt supra firmatam fieri possent.

18 ¶ †Prima difficultas est:qꝛ sicut imperator est papa inferior ꝑm opinionẽ canonistarũ in.c. venerabilem. extra de elec. Ita delegatus imperatoris dicit esse inferior delegato pape quoniaꝫ quilibet delegantis vice fungit.c.sane.extra de offi.delega. sed regula est ꝙ inferior nõ põt cognoscere de nullitate sententie superioris vt probatur in.l.aduersus.C.si aduersus rẽ iudicatam:vbi ita cõcludit Bal.post Jac.but.ꝛ Bal.post Ioã.an.in.c. sup eo.de offi.deleg.videt igit ꝙ delegatus imperioris nõ cognoscere potuit de nullitate sententie late a delegato pape:ad quã obiectionem rñdeo:ꝙ licet inferior non possit cognoscere de nullitate sententie superioris qñ additur ad finem vt sententia declaret nulla: ꝛ reuocaret quo casu ꝓcederet obiectio. Sed in casu nostro prĩceps non est additus ad istum finem sed ad effectũ vt cognosceretur si comes Antonius iniuste molestabat ꝛ trahebat comitẽ Galeotum coram ecclesiastico incompetẽti.et sic de causa que mouit principem ad precipiendũ comiti Antonio vt si reperirentur gesta fuisse coram incompetẽti:ꝛ nulliter gesta delegati procederent ꝑm commissionem eis factaꝫ potuit enim princeps committere ad effectum puniẽdi subditum suuꝫ turbãtẽ principem in sua iurisditione iuxta.l.sane cũ ibi notatis.ff. de iniurijs:et per Bar.in.l.sepulchri.ff.de sepulchro violato.et hoc casu procedere posset qd dicit Bald.post glo.in.l.si vt proponis in fi.C.quomodo et qñ iudex.vbi dicit ꝙ quilibet ordinarius declarare potest sniam nullam. ¶ Confirmatur:qꝛ in casu nostro non cognouerunt de nullitate gestoꝝ ad finẽ reuocãdi vt supra est dictum sed incidenter ad finẽ iustificãdi preceptũ factũ comiti Antonio de reuocãdo gesta:et non prosequendo coram ecclesiastico incompetẽte:quo casu incidẽter potest inferior etiã cognoscere de nullitate sententie superioris.arg.l.quotiẽs.C.de iudi.ꝑm Bal. in.d.l. si aduersus.C.si aduersus rem iudicatã.faciũt notata in simili in.c. cum venissent extra de iudi.

19 †Uidemus etiã ꝙ qñ incidẽter reuocat in dubium de validitate vel nullitate sententie late in cã matrimoniali potest de hoc coram seculari cognosci cum non tangatur causa matrimonialis:et sic spiritualis.argu.l.cum proponas.C.de rebus creditis cum ibi no.ꝛ ita notãter decidit do.Anto.in.c.tuam ad finem de ordine cogni.late dñs Philip.de perusio in.d.c.dilecto.q.xxviij.et ista maxime ꝓcedunt maxime qꝛ nullitas pꝫ per ostẽsionẽ actorum factorum coram delegatis pape. Ex quibus notorie constat ꝙ non cõstabat eis de assertis et sic ꝙ erant incõpetentes de notoria auteꝫ nullitate sententie superioris potest etiam inferior cognoscere. qꝛ nõ requiritur solẽnitas declarati vt talis nullitas seipsam demonstret et sit vicium patens ꝑm Bal.in.d.l.aduersus.faciũt nota.per Ioã. and.in.c.statutum.de rescript.in.vj. ¶ Ex quibus concluditur qd incidenter ad alium finem potuit de tali nullitate coram seculari cognosceri ꝛ si dicatur princeps secularis non erat in principio. Igit in defectum potuit adiri princeps ecclesiasticus. iuxta no. in.c.lꝫ ex

20 suscepto.de foro competẽ. † Quoniam verum est ꝙ tunc potuisset adiri episcopus loci ꝛ non papa.qꝛ episcopus tũc non habet iurisditionem

ditionem a papa sed ab Imperatore. vt in aut. vt differ. iudi. §. siue ro cõtigerit. ⁊ sic in hac iurisditione recognoscit Imperatorem: vt no. glos. in. c. solicite. de maio. ⁊ obedien. ⁊ Bar. Imo. ⁊ alij in. l. j. §. si quis. de appel. vnde papa nõ potest se intromittere nisi qñ omnino iusticia deficeret ſm doct. vbi late do. Ant. in. d. c. lz ex suscepto. Nec obstat si dicatur ꝙ immo cognitio erat ecclesiastici: qꝛ agebatur an comes Galeotus de virtute iuramẽti ⁊ periurij iuxta. c. cum. c. laycus de foro cõpetẽ. in. vj. ⁊ tradit Ioã. de imo. in. c. cum contingat. de iureiurã. qm̃ ista differũt. Primum an sit prestitum iuramẽtum vel nõ. de quo dubitatur in casu nostro: ⁊ qꝛ erat questio potius facti ⁊ nõ iuris, cognitio inter laycos est iudicis secularis ſm cõmunem opinionem Bar. ⁊ legistarum in. l. titia. ff. solu. matri. ⁊ Ioan. and. ⁊ canonistarum in. c. tuam. de ordi. cogni. ⁊ in. c. cum sit generale. de foro cõpe. cum infinitis auctoritatibus allegatis per do. Alexan. in. d. l. titia. ¶ Scd̃m est an nouum compromissum factum cuꝫ clausulis de quibus in primo in quo erat iuratum censeatur repetitum iuramẽtum: ⁊ qꝛ promissio ⁊ prorogatio non est iurata: de hac inter laycos potest cognoscere iudex secularis qꝛ nõ agitur de aliqua virtute iuramẽti sed compromissi nõ iurati. iuxta not. in. d. l. titia. ⁊ in. d. c. cum sit generale. ¶ Tertium an compromissum tẽpore laudi esset expiratum ⁊ illa nõ erat etiam cognitio ecclesiastica sꝫ secularis. ¶ Quartum ⁊ vltimum si constaret iuramẽtum prestitum ⁊ ageretur de eius virtute: tũc cognitio esset ecclesiastici: ⁊ ita loquuntur doc. in locis ꝑallegatis. Et sic cum in casu nostro nõ ageretur de virtute iuramẽti sed compromissorũ seu prorogationum que non erãt iurate nõ erat cognitio ecclesiastici. iuxta plene not. in. d. c. cum sit generale. ¶ Preterea papa permittit cõstito de periurio ⁊ de violatione pacis. de quibus nullo modo cõstitit. Igitur non potuerunt in causa procedere vt probatum est. Nec per processum ad vlteriora dicũtur iudices super incõpetẽtia ita pronunciasse ꝙ non possit dici amplius de incompetẽtia. iuxta no. per Bart. in. l. ij. ff. si quis in ius voca. nõ ierit qꝛ nõ sufficit tacita pronũciatio sed requirebatur expressa pronũciatio ſm Bal. in. l. j. C. de ordi. iudi. ⁊ tenet Domini. in. c. dispẽdia. in fine principij. vbi dicit esse glo. de rescrip. in. vj. ⁊ Ioã. de imo. in. l. si queramus. ff. de testa. ⁊ Pau. de ca. in. l. ex quacũqꝫ. ff. si quis in ius voca. nõ ierit. Preterea nõ obstat pronũciatio quin dicatur clare cõstare coram iudicibus delegatis Imperatoris: ꝙ comes Antonius minus legitime traxit ad iudiceꝫ ecclesiasticum comitem Galeotum cõtra prohibitionẽ legis in criminali. C. de iurisdi. om. iudi. ꝓpter qđ Imperator potuit committere cãm prout fecit: in qua iudices iuxta cõmissionẽ ꝓcesserũt. Et lꝫ cõtra ꝓcessum delegatoꝝ multa alia opponãtur. tñ ad illa clare ⁊ multum seriose respõdet: super illis cõsulẽdo insignis Doctor dñs Carolus Ruinus accutissimus olim discipulus meus: cuius conclusiones qꝛ mihi placẽt approbo ⁊ cõfirmo: ⁊ lꝫ aliqua addi possent. tamen cũ sit optime rñsum nõ puto necessarium vlterius in illis insistere: ⁊ maxime cũ ex supioribus clarissime cõstet ꝙ illustris comes Galeotus fuit iniuste ⁊ nulliter molestatus corã ecclesiastico ⁊ nulliter monitus ⁊ excõmunicatus. ⁊ sic ꝙ excõicatio nõ ligat in qbus
21 vertitur principalis intẽtus comitis Galeoti. † Unũ tñ nõ omitto ꝙ licet iudices ecclesiastici inhibeãt iudicibꝰ secularibus ne de aliqua cã cognoscãt sub penis ⁊ cẽsuris ecclesiasticis nõ debẽt iudices seculares curare tales inhibitorias qñ iurisditioneꝫ ab is nõ habẽt cognoscẽdi. hoc pꝫ ex his que ponit Bal. in. l. j. in fi. C. qñ ⁊ quomodo iudices. vbi q̃rit nunqd superior possit inferiori inhibere ne in aliqua cã iudicet. ⁊ rñdet ꝙ si quidẽ inferior recognoscit iurisditionem a superiore tunc põt. l. iudiciũ soluit. ff. de iudi. si vero ab alio nõ potest vt no. Hosti. in. c. volẽtes. extra de offi. dele. ⁊ Archi. in. c. de ꝑsona. xj. q. j. Unñ Federi. de senis cõsuluit ꝙ si clericus cõtra laycuꝫ falsos testes coraꝫ iudice seculari ꝓduxit: deinde accusat de falso coram epo. ꝙ nõ potest ꝓpter pẽdẽtiam litis de falso eps inhibere iudici seculari ne fungatur partibus suis q̃uis accusatio falsi sit ꝑiudicialis ⁊ maior tñ hoc accidit ꝓpter diuersitatẽ magistratuum quoꝝ quilibet habet iurisditionẽ principalẽ diuersi loci ⁊ si eps ꝓpter hoc excõmunicaret iudicẽ secularẽ excõicatio esset nulla. cũ incipiãt a ꝓcepto ipso iure inualido. ſꝫ Fede. de senis qđ dicit esse notabile. verba sunt Bal. ad cõtextum in. d. l. j. que sunt multum notãda in ꝓposito ꝓpter duo. ¶ Primum qꝛ dñi delegati imperatoris poterant cognoscere d cã ꝑdicta spectãte ad eoꝝ iurisditionẽ nõ obstãte inhibitione eis facta. quã etiam ex alijs elegãter impugnat ꝑfatus dñs Carolus. ¶ Scdꝫ qꝛ omnis cẽsura emanata cõtra comitẽ Galeotum fuit inualida. ⁊ nõ afficit: qꝛ incepit a monitorio ipso iure inualido vt ꝓbatum est. Cõsulo tñ illustrẽ comitẽ Galeotũ: vt omni cura conatu: ⁊ diligẽtia operã det ꝙ a ꝑfatis cẽsuris liberetur. quatenus opus esset. quia in his que salutem animarum concernunt: tutior pars est eligenda. vt inquit summus pontifex in. c. iuuenis. de spõsalibus. et maxime querendo pacem et concordiam cuꝫ illustri Comite fratre suo vt nomina eorum sint rebus consequentia. cum concordie comites appellentur. iuxta text. in. §. est et aliud. instituta de donationi. Laus deo. Bartholo. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Pater secũdo loco filiam tradẽdo nuptui si aliquid in dotem promiserit nouam dotem de proprio cõstituere voluisse iudicatur solutione prime dotis non obstante.

1 Pater dotando filiam videtur de proprio dotare nisi sit legitimus administrator.

2 Pater tenetur iterum dotare filiam si dos sit deperdita sine culpa filie: ⁊ si culpa filie non tenetur.

3 Pater obligatus ad dotãdum filiam ⁊ iterum dotauit administratorio nomine nõ vr̃ dotare voluisse: sed animo repetẽdi fecisse.

4 Pater si aliquid gerit pro filijs ⁊ soluit quod spectabat ad filium ⁊ non ad patrem: nõ facit vt legitimus administrator sed pater dicitur donasse filio.

5 Speciale est in dote qđ presumitur animo donãdi.

6 Legatum factum in causam dotis presumitur maior donatio ⁊ dotatio facta a patre.

7 Pater si legat cẽtum pro dote postea dat eãdem quãtitatẽ in dote dicitur animo compẽsandi cum legato dedisse.

8 Pater qui tenetur ad dotãdã filiam licet sit legitimus administrator ⁊ sic faciat administratorio nomine cẽsetur dotare de bonis suis et non filie.

9 Dos augeri debet vsqꝫ ad mortem ⁊ in morte peti potest supplemẽtum congrue dotis.

10 Dos data primo viro potest diminui attentis facultatibus patris diminutis.

11 Dos debet augeri que scđo loco promittitur qñ augetur congruitas dotis.

12 Conditiones quascunqꝫ potest quis adijcere in donatione et traditione rei sue.

13 Causa obligatoria allegata in instrumento presumitur facta ex illa causa ⁊ nõ animo donandi.

¶ Consilium. c.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

SUper controuersia que vertitur inter filios Constantie ⁊ filios ⁊ heredis Chechi de Butijs ⁊ eorum auunculos. Uisis instrumentis dotium ⁊ his que in facto narrant recte pensatis: videbat prima ꝯsideratione dicendũ ꝙ dictus Chechus qñ secũdo loco nupsit dictã ꝯstantiã ꝓmittẽdo florenos octingentos videat ꝓmisisse ⁊ demũ soluisse animo repetendi a filia: exacta dote a prio marito: nõ animo dandi iterũ aliã dotẽ vltra primam. Nã pater iã videbat liberatus ab onere dotandi ex quo iã dotauerat iuxta id qđ habet in. l. fi. C. de dotis ꝓmissione. Unñ ex quo nubẽdo scđo viro tanꝙ administrator filie dotem ꝓmittit. cẽset ꝓmittere de bonis filie respectu antique dotis iã solute. hoc videt decidere Barto. in. l. nensenius. ff. de nego. gestis.
1 † vbi dicitur ꝙ licet pater dotãdo filiam videatur de proprio dotare: vt in. l. fi. C. de dotis promissione. Tñ hoc verum nisi pater sit legitimus administrator. allegat ad hoc glo. in. d. l. fi. in prin. ⁊ lꝫ Ioã. de imo. ⁊ Moderni in. l. j. in prin. ff. solu. matri. impugnent Bar. qꝛ opi. sua videtur esse cõtra tex. in. d. l. fi. vbi filius habebat bona materna: ⁊ sic pater erat legitimus administrator: vt in. l. j. C. de bonis maternis. ⁊ tamen in dubio videtur de proprio dotare tamẽ in. d. l. j. defendebam opinioneꝫ Bar. ꝙ intelligi debebat qñ pater nõ erat obligatus dotare: qꝛ tũc cẽsebatur administratorio nomine filie dotasse: per ea que habent in. l. post morteꝫ. ff. qñ ex facto tutoꝝ. secus qñ fuisset obligatus: qꝛ tũc ꝓcedit impugnatio doctoꝝ pꝫ qꝛ mouet per illum tex. in quo cẽsetur prestitisse alimẽta ad minus tutorio nomine filie. ad que nõ tenebat. ⁊ qꝛ ibi equiparat patrem ⁊ fratrẽ qui nõ tenebat dotare sororẽ qui põt tñ dotare. vt habet in. l. cũ plures ad finẽ. ff. de admi. tuto. Itẽ ⁊ tertio qꝛ glo. quã allegat nõ loquit in patre sed in extraneo qui videt donare nisi sit administrator. Idem ergo voluit in patre. Ex qbus infero in proposito ꝙ cum pater iam semel dotasset dictam Constãtiam filiam suam videbat ꝙ nõ esset amplius obligatus ad dotãdum durãte prima dote iuxta id qđ ha-
2 betur in. l. si cũ dotẽ. §. j. ff. sol. ma. † vbi cõcludit cõmuniter ꝙ ita demum tenet iterũ dotare si dos esset sine culpa filie deperdita: secus etiã si esset deperdita culpa filie: qꝛ tũc nõ tenet iterũ dotare: vt concludũt ibi Bar. Ang. ⁊ cõmuniter moderni in aut. qđ locum. C. de colla. dote autem extante nõ est difficultas. qꝛ solutio eius ꝙ debet:
3 omnis tollitur obligatio. insti. qui. mo. tol. obli. in prin. † Si ergo nõ erat obligatus ad dotãdum ⁊ iterum dotauit administratorio noĩe nõ videt voluisse dotare sed animo repetẽdi fecisse. arg. gl. in. d. l. fi. que cõmuniter approbat. ⁊ no. in. d. l. nẽsenius. ff. de nego. gest. ⁊ maxime qꝛ nõ est ꝑsumẽda donatio vbi alia ꝑsumptio sumi põt. l. si cuꝫ auus. ff. de solu. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pig. act. ⁊ sic videt ꝙ potius sit sumẽda ꝑsumptio ꝙ de bonis filie voluerit dotẽ soluere vel repetere. ¶ Quibus tñ nõ obstãtibus cõtraria sententia est verior ⁊ probabilior: ꝙ immo dictam nouam dotem pater de proprio constituere voluerit nõ obstante solutione prime dotis. Et pro

fundamento pmitto φ pater in solutione prime dotis stipulatus est dotez reddi prime filie. Ex qua stipulatione actio est filie quesita in totum: ita φ adueniēte casu restitutionis actio soli filie erat competitura: τ sic mortuo primo viro soli filie competebat vt probatur in l. si cum dotē. in prin. τ ibi Bar. ff. sol. ma. τ est casus ſm sextā lecturam Dy. τ ibi Bart. τ in. l. post dotem. ff. eo. ti. τ tenent Bal. Imo. τ moder. in. l. ij. §. φ si in patris. eo. ti. referentes ita tenere Jaco. bu. τ Jaco. de belui. Ex quo infert φ pater videbatur donasse filie actionem de dote τ dotem: vt in. d. l. si cum dotez. quoniam in dote consistebat donatio inter patrē τ filiam. l. pomponius philadelphus. ff. fami. hercis. nedum in dote data sed etiā pmissa nō sequuto postea matrimonio: vt est casus singu. quē ibi ad hoc ponderat Roma. et sequit do. Alexā. in. l. si extraneus. §. fi. ff. de cōdi. ob causam. τ adeo acquiritur dos mulieri: φ patri nō queritur vsusfructus. ita voluit Bar. in. d. l. post dotem. in. iij. q. ff. solu. matri. qui dicit φ in tali dote pater nihil habet facere τ probatur rōne concludenti: qꝛ dispositio. l. cum oportet. C. de bonisq; libe. fuit inducta in recompensationem proprietatis: qꝛ de iure digestoꝝ acquirebatur proprietas τ vsusfructus. qđ hodie remanet vsusfructus. sed in dote dicto casu patri nihil acquirebatur. Igitur nec hodie q̄ritur vsusfructus. Et hac rōne hoc voluit do. Raph. Fulgo. in. l. fi. §. necessitatē. C. de bonisq; libe. et ita etiā tenēt Moderni Perusini in. d. l. ij. §. φ si in patris. ff. sol. matrimo. τ in eoꝝ tractatu de dotibus in. x. parte octauo priuilegio ad fi. nā de iure digestoꝝ nō erat inuēta acquisitio vsusfructus patri et sic filie querebatur dos donata pleno iure. d. l. pomponius philadelphus. sed in pfectitijs nihil est hodie immutatum: vt no. gl. in. l. frater a fratre. ff. de cōdi. indebi. τ traditur in. l. cum oportet. in prin. C. de bonisq; libe. igitur τc. ¶ Ex qbus in pposito infero φ pater cōstantie in illa dote primo data τ soluta pro ea nō erat legitimꝰ administrator: ex quo nō habebat vsumfructum. ita decidit Barto. in l. pupillus. ff. de ver. obli. τ Bald. τ Moder. in auт. qđ locum. C. de colla. Quibus tanq̄ necessarijs premissis aduertēdū est φ in secūdo instrumēto dotali pater facit actum nō solū tanq̄ administrator filie sed etiā tanq̄ pater proprio nomine obligādo se τ sua pro dicta filia. iuxta. l. pcurator qui pro euictione. cū ibi plene no. ff. de pcur. Unde licet non valuisset actus tanq̄ factus ab eo administratorio nomine: qꝛ non erat in veritate administrator valet tanq̄ factꝰ a patre qui remanebat obligatus τ hoc duplici respectu. ¶ Primo qꝛ si non ostendit se procuratorem seu administratorez vel φ faciat dominum ratum habere ipse pprio noīe tenetur: vt no. Bar. in. d. l. pcurator qui pro euictione. in fi. τ in. l. lz. C. de pcurato. ¶ Scōo quia astrinxit se τ obligauit se τ sua vt in. d. l. pcurator. τ maxime apposito iuramēto qđ facit actū valere eo modo quo pōt. l. cū pater. §. filiꝰ matrem. ff. de leg. ij. τ per Bar. τ Moder. in. l. j. §. si quis ita. ff. de v. obli. Cū ergo filia nunq̄ ratificauerit remāsit ipse pater obligatus proprio nomine τ nō administratorio noīe: τ lz pmittat tanq̄ administrator nō promittit vice τ nomine filie sed se τ sua obligādo. † Sz

4 si pater aliquid gerit pro filijs τ soluit qđ spectabat ad filiū τ nō ad patrē quatenus nō facit vt legitimus administrator. vt in casu nr̄o in dubio pater donasse cēsetur. Nam licet pater filium diuitez alere nō teneatur tn̄ si prestat alimēta censetur donare voluisse vt habet in. d. l. nensenius. ff. de neg. gest. τ in. l. alimēta. C. eo. tit. Preterea videmus idē in extraneo qui dotādo vr̄ donare ex quo dotare nō tenebatur. l. vnica. §. accidit. Idē est ergo dicēdū in patre qui non tenet dotare τ fortius q̄ in extraneo: qꝛ facilius pˢumi dꝫ donatio in ascēdente q̄ in extraneo τ tradit in. l. que dotis. ff. sol. matri. vbi Barto.

5 ad fi. iij. col. dicit† φ speciale est in dote φ pˢumitur aīo donandi lz alˢ secus. Igit cōcludēdū est φ filia nō ratificāte voluit esse obligatus pprio noīe τ sic illo casu cēset donasse ex quo etiā voluit tūc oīno teneri. Et si dicat si filia nō ratificauit nō pōt agere ad dictaz dotem quā pater stipulatꝰ fuit nomine filie r̄ndeo φ verū est tn̄ qꝛ pater censet eo casu donasse cōpetit sibi actio de iure cōmuni iuxta puisionē tex. in. d. l. vnica. §. accedit que opi. etiā cōfirmat. Nā hic subest ratio sanguinis. Itē φ dos fuit primo pmissa postea soluta a patre de bonis suis τ lapsus postea longi tpis quo pater nihil dixit. Ex qbus etiā pˢumit donatio. arg. l. si seruus. ff. de dona. inter virū et vxorē. τ. l. pcula. ff. de pba. τ eoꝝ que ponūt doc. ad intelligētiam dictoꝝ iuriū in. l. que dotis. ff. sol. mat. Cōfirmo qꝛ ex pmissis τ alijs indicijs pˢumi pōt animus donandi. Nā vt voluit glo. τ ibi Bar. τ alij in. l. cū quid. ff. si cer. pet. τ plene tradit in. d. l. que dotis. sed in casu nostro adest alia vrgentissima pˢumptio τ violēta. Nam dicit φ pater dicte cōstātie qn̄ primo eā dotauit habebat quattuor alias filias feminas quas maritare τ dotare tenebat. ¶ Scōo vo loco qn̄ scōam dotē pmisit existēs diues. xxx. mil. ducatoꝝ iaꝫ erāt mortue ille quattuor filie quare licet pter numerum filiarū pater non dederit primā dotem maiorē tn̄ censendū est φ si cogitasset alias quatuor filias morituras maiorē dotem dedisset τ pter hoc pater iam mortuis filiabus omnibus voluit filiā alia dote vltra primā honorare. τ predicta probantur per text. in. l. qui filiabus. §. j. ff. de lega. j. vbi testator dixit. Si qua filia mihi nata erit lego sibi cētū. pluribus natis centum cuilibet deberi pter distributionē. si qua. hoc tn̄ limitat illa litera nisi 3ria sententia testatoris pbet. quē tex. declarat no. Jaco. de are. si plures filias habebat testator τ attenta modica patrimonij quantitate non sit verisimile φ cuilibet centum legasset. qꝛ tunc omnibus filiabus in totum leganda erunt centū non cuilibet. argu. l. si filie. la prima. ff. de lega. ij. qđ dictū reputant nota. Bald. Cuma. τ Mod. in. d. §. j. τ tenet Bal. in. l. lucius. la prima. ff. de leg. ij. ¶ † Ex quibus patet φ presumitur maior donatio τ dotatio facta a patre: cum legatum in dubio censeatur factū in causam dotis. l. qđ antē. τ ibi Bar. ff. de iure dotiū. τ patet ex no. in. l. si cum dotē. §. si pater. ff. solu. matri. ex paruo τ magno numero filiarū dotandarum. Si ergo pro dote vni cōstituit octingentos florenos: τ sic ducatos circiter quingentos quādo habebat quinq; filias: nō est mirū si mortuis postea quattuor voluit addere alios quingētos cū exoneratus fuerit a duobus milibus ducatoꝝ pter mortē quattuor filiarū faciūt no. per Bar. in. l. filio preterito. ff. de iniusto test. dum tractat an auт. ex causa habeat locū in preteritiōe posthumi. Et ex istis tollitur vna pˢumptio que adduci poterat in casu nostro φ ex quo eādem quātitatem qua primo dederat pmisit scōo viro videat facta pmissio animo cōpensandi cuz prima dote. arg. l. filia. C. de leg. p quā

7 dicūt ibi doc. † φ si pater legat cētuz pro dote: postea dat eādē quātitatem in dotem cēsetur animo compēsandi cum legato dedisse: facit. l. titia. §. qui inuita. ff. de leg. ij. quoniam istud tollitur per precedentia. Ex quibus presumitur donasse qꝛ vna pˢumptio tollit aliā. l. fi. ff. de in integ. resti. titulo generali. Nam videmus φ pter pluralitatē τ numerū filiarum post natarū recedimus a pprietate sermonis vt minor censeat relicta quantitas pro dote attenta patrimonij paruitate: vt in. d. l. qui filiabus. §. j. τ ibi no. vt. s. dictū est. Igit econtra propter mortē superuenientē in quatuor filiabus vna remanēte pˢumi debet φ potius vltra dotē aliam dare voluerit. quā eandē argu. sumpto a quātitate patrimonij τ defectū liberorū post primam dotem: qꝛ qđ operat propositum in proposito operari debet oppositū in opposito. l. si vt pponis. C. de nup. l. si τ 3tra. ff. de vulg. τ pupi. rectū eīn sui iudex est τ obliqui vt inquit Aristo. primo thopicoꝝ τ maxime qꝛ in dubio pater pmittēdo dotem scōo viro nō exacta dote a primo nō videtur animo cōpensandi cū prima pmisse filie ad quā de iure ptineret i totū exactio dotis nō obstāte scōa datione dotis potest exigere ab heredibus primi viri. Nā licet Imo. in. §. cū pater. reliquerit hoc cogitandū tamē hoc ibi in terminis decidit insignis preceptor meus do. Alexā. qꝛ cū pater dederit secundo viro secundam dotem ad quam de iuris necessitate nō obligabatur vt notant Bar. Bald. τ alij in. d. l. si cum dotē. §. j. τ Bal. in. l. fi. C. de dot. pmis. nō videtur dedisse animo compensandi cum prima dote. l. creditorem. τ in. l. cum quidam vxori. ff. de lega. ij. τ in. d. l. si cū dotē. §. si pater. iūcta doctrina Bar. post Jac. de are. vt ibi latius per

8 eū. Cōfirmat ista opinio fundamēto multū cōcludēti. † Nā pater q tenet ad dotandā filiā lz sit legitimus administrator τ sic faciat administratorio noīe censet dotare de bonis suis τ nō filie. τ ita tenent Imo. τ mod. in. d. l. j. ff. so. ma. per tex. vbi est casus in. d. l. fi. C. de do. pmis. τ ita cōiter tenet. Sz in casu nostro pater tenebat ad id qđ dedit in dotē igit τc. φ tenet ostendit qꝛ pater tenebat ad congruā dotē attentis facultatibus τ numero liberoꝝ vt in. l. si filie. ff. de leg. ij. τ in. l. quero. τ i. l. siue generalis. τ in. l. cū post. §. gener. ff. de iure do. τ per doc. maxime Bal. in. l. fi. C. de do. promis. licet ergo quādo primo dotauit attento numero tot filiarum diceretur congrua dos tamen qn̄ scōo loco dotauit non dicebatur cōgrua mortuis quattuor

9 filijs. † Quinimmo etiam dicta additio nō dicebatur congrua: quia auctis facultatibus post datā dotem augeri debet dos vsq; ad mortē τ in morte peti pōt supplementū congrue dotis secundum Pau. de castro in 3sil. cxix. incipit. Licet ista dn̄a Lira. τ refert τ sequitur dominus Bal. nouel. in. d. tractatu in. vij. parte. in. xvij. priuilegio. τ sequitur etiam do. Alex. in suo cōsilio. xxxij. in. iiij. volu. Nā vt dicit Paul. de cast. in dicto cōsilio quādo filia excluditur a statuto vt in casu nostro dicitur dos assignari loco legitime portiōis: τ ita etiā decidit Bald. in. d. l. quoniam in prioribus. C. de inoffici. testa. τ in. l. sancimus. post Cy. τ Rica. malū. C. de nup. Item debet cōgrue dotari vt dicit Bal. post Jaco. de areti. in dicta. l. fi. C. de do. promis. τ Bald. post Jac. butri. in. d. l. quoniam in prioribus. Igitur tempo

10 re secūde date dotis debet cōgruā dotē promittere τ dare filie. † Cōfirmatur hoc qꝛ sicut ex causa superuenienti dos data primo viro attentis facultatibus patris diminutis diminui potest vt in autē. sed q̄uis. τ ibi glos. τ docto. C. de rei vxo. actio. τ in corpore vnde sumit

11 ita τ in casu superuenienti † quando augetur cōgruitas dotis debet dos que secundo loco promittit augeri: qꝛ qđ operat propositū in proposito operat oppositum in opposito. l. si vt pponis. C. de nup. xxxv. dist. hospitiolū. τ cōtrarioꝝ eadē debet esse regula. l. iter stipulantē. §. sacrā. ff. de ver. obli. Sed si attēdatur tps secunde donationis: quis nō videt φ in p̄re qui hꝫ tres filios tantū τ vnicā filiam et hꝫ in bonis. xxx. mil. duca. atētis his facultatibus dignitate ciuitatis τ familie dos quingentoꝝ ducatoꝝ nō est cōgrua. imo nec mille ducatorum

ducatorum: ⁊ ita quilibet bonus ⁊ diligens arbitraretur. Unde si
simpliciter attendatur arbitrium boni viri ⁊ cõgruitas dotis iuxta
id quod habetur in.d.l.si filie.ff.de leg.iij.⁊ in.d.l.quero.cum simili.
illa erat dos congrua superaddita secunda dote: ⁊ non dicamus qd
duos debeat ascendere vsqz ad legitimã: ita ꝙ bonus vir posset ar-
bitrari plus legitima sed non minus quo casu congrua dos in casu
nostro attenta legitima ascendisset tempore secundi matrimonij cũ
essent tres filij masculi.⁊ ita sepius consuluit Bald.⁊ consuluerunt
semper doc.perusini.Ang.in consi.cccxj.incipit do.Gregorius do.
Joã.petrutius.⁊ do.Benedictus capra consuluerunt pro ista par-
te.Uidi etiam consilia dñi Bal.nouel.⁊ do.Petri philippi qui re
ferebat plura consilia Bal.⁊ do.Bal.nouellus in trac.de dotibus.
in.vj.parte in.xvij.priuilegio.Idem voluit Bar.de saly.in auk.res
que.C.cõmunia de leg.⁊ in sua disputatione que incipit.statuto caue
tur.⁊ ita consuluit do.Raph.cuma.in suo consi.xlvj.Item cõsuluit
insignis preceptor meus do.Alexan.de imo.in consi.lxix.in primo
volu.⁊ hoc idem repetit in pluribus alijs consilijs.⁊ cum alias ver-
teretur super hoc controuersia in magna causa in ciuitate florẽtie in
qua erant consilia doctorum totius Italie pro ista parte pronuncia
tum fuit: rationes non referam: qr habentur in stampa ⁊ ad plenuz
refert auctoritates etiam ⁊ rationes prestãtissimus doctor do.Pe.
de vbaldis in sua repeti.que etiam habetur in stampa in.c.raynu-
tius.de testa.in.iiij.char.vbi loquitur latius in alijs ⁊ ibi videnduz.
Unde si statutum excludit filias dotatas vel disponit ꝙ debeãt do
tari: ex hoc solo fundamento obtinere deberent filij dñe Constantie
siue ex eo ꝙ pater licet administrator cẽseretur soluisse de suo: iuxta
tex.in.d.l.si.C.de dotis ꝓmissione.siue posito ꝙ voluisset soluere ani
mo compensandi cum prima dote mortuo patre nunc cõpetit actio
petendi supplemẽtum cõgrue dotis ſm ꝙ supra declaratum est: et
sic in his facio fundamentum si statutum eo modo loqueretur: si vo
statutum diceret ꝙ filia debet stare cõtenta dote sibi data: tũc Bal.
tenuit ꝙ nullum competit supplementuz congrue dotis prout ipse
tenuit in.d.auk.res que.C.cõmunia de lega.⁊ in.d.l.si.C.de dotis ꝓ-
mis.quo etiam casu aduertendum est ꝙ quatenus dos nõ esset con-
ueniens alimentis debitis filie adhuc vsqz ad aliam quãtitatez peti
posset qm̃ dos succedit loco alimẽtorum: vt per Bar.in.l.cuz de in
rem verso.ff.de vsuris.⁊ pro alimentis datur.l.pro oneribus.C.de
iure dotium.ius autem alimẽtoꝝ statutuz tollere non põt ſm Bal.
in.l.j.§.ius naturale.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ Joã.de imo.in.l.titio cẽtũ.
§.titio genero.ff.de cõdi.⁊ demon.Igitur est dos assignãda ex qua
percipi possint cõuenientia alimenta iuxta conuenientiaz patrimo-
nij ⁊ dignitatem familie: iuxta id quod habek in.l.si quis a liberis.
§.deniqz.ff.de libe.agno.⁊ in.l.seruis vrbanis.ff.de leg.iij.⁊ in.l.cuz
hi.§.modus.ff.de transac.⁊ in hoc versari debet arbitrium iudicis
iuxta.l.cum vnus.§.si.ff.de bonis aucto.iudi.pos.⁊ ita tenet declarã
do Bal.⁊ prefatus insignis doc.do.Bald.nouellus in.d.vj.parte
in.xvij.priuilegio vbi videndum qr notabiliter loquitur in casu autẽ
nostro pro certo filia diuitis ⁊ nobilis viri.xxx.ducato.millia vix po
test ex mille ducatis cõgrua percipere alimẽta ſm quãtitatẽ patri-
monij ac familie conditionem ⁊ dignitatez. ¶ Ex quibus infero in
proposito vel qr pater censetur addidisse aliaz dotem vt se a debito
premisso exoneraret vel hoc peti põt hodie de nouo posito ꝙ ex ver
bis instrumẽti dotalis nõ appareret ꝙ voluerit addere hãc scdam
dotem ad primã prout clare apparet in casu nostro vt statim dicek:
placuit tñ ista scripsisse: qr nõ sunt extra rem sed ad rem ⁊ ad ꝓposi
tum nostrũ: nisi decipiat. Sed his etiam cessantibus in casu nostro
res est multum clara ex verbis instrumẽti in quo dicik cuz dote ⁊ no
mine dotis noua libera ⁊ francha a successione filiarũ primi matri-
monij.per que verba voluit ꝓuidere nõ solum scdo iuxta cõuẽtionẽ
sed etiã filie addẽdo nouã dotem ad veterẽ: si enim tm̃ voluisset da-
re animo cõpensandi cum veteri ⁊ obligare se ad id in quo de neces-
sitate vel alio mõ succederent filij primi matrimonij vt dicũt aduer
sarij satis erat cõsultum scdo viro si pr̃ promisisset dotẽ franchã ⁊ li
berã a successione liberoꝝ primi matrimonij: qr in eo in quo succede
rent erãt obligati pater ⁊ eius heredes. Uerbũ aũt noua fuisset ap-
positum sine effectu aliquid operandi ꝙ nõ est dicẽdũ: qr minimuz
verbũ in contractu appositũ nõ dz censeri appositũ sine effectu ali-
quid operãdi.l.si qñ.ff.de leg.j.⁊ pulchre in hoc loquik Bal.in rub.
C.de ꝯhen.emp.in.ix.q.si vero dicamus ꝙ voluerit dotẽ nouã con-
stituere: tũc operak respectu filie ⁊ etiã melius cõsultum erit secũdo
viro. Preterea verbũ noua hoc de ꝓprietate importat nec põt ĩtel
ligi facta ꝓmissio dotis antique: lz enim res antiqua renouek nõ di-
cik noua sed antiqua: vt in.c.j.⁊ ibi colligik in notabilibus de prebẽ.
lib.vj. Uidemus etiã ꝙ lz antiquũ feudũ renouek: nõ dicik nouũ sz
antiquũ: vt in.c.j.⁊ ibi plene notak de vasallo decrepite etatis cum
simi.⁊ est bona glo.pe.in cle.si.de rescrip. ¶ Preterea dicit Bald.
in.l.fistulas.§.si.ff.de ꝯhen.emptio.ꝙ noua res dicitur res insolita.
Igitur non dicitur noua dos que iam fuerat data. Preterea lz cir-
ca solutionẽ dotis iam date que venisset soluenda in secundo matri-
monio iuxta id qd habetur in auk.sz ꝗuis.C.de rei vxo.actio.fuisset
alteratus modus soluendi per ipsum patrem si voluisset promitte-
re de dote antiqua nõ dicebak noua dos.qr talis alteratio circa obli
gationem qua fuisset mulier astricta nõ constitueret nouam dotẽ vt
probatur in.l.miles.§.pacem.ff.de re iudi.⁊ per plura notãter hoc
probat do.Pet.de ancha.in suo consilio mihi.lj.incipit. Apparet
ex themate.vbi vidẽdum.⁊ lz in tali promissione sit aliquid nouita-
tis inductuz: ⁊ sic aliquo respectu posset noua dici iuxta id qd habe
tur in.l.j.§.opus.ff.de noui ope.nun.⁊ in.l.j.§.si quis simpliciter.ff.
de ver.ob.tñ in substãtia nõ diceretur noua dos: vt voluit Pet.de
anch.in.d.consi.arg.c.nouit.de appel. Item non dicik noua simpli-
citer sed ſm quid. Uerba autem debent simpliciter intelligi ⁊ nõ ſz
quid.l.hoc legatũ.ff.de leg.iij. Itẽ in potiori significatu.l.j.§.qui in
perpetuum.ff.si ager vectigal.vel emphi.pet.⁊ si quilibet vulgaris
interrogarek intelligeret nouam dotem que de nouo constituik facit
l.labeo.ff.de suppel.lega. Confirmank predicta ex alijs verbis que
postea sequuntur dum dicit libera ⁊ francha a successione liberoruz
primi matrimonij dotem autem antiquã nõ potuisset cõcedere ita li
beraz ⁊ franchã: tñ qr de ea nihil disponere poterat qr in totũ per-
tinebat ad filiaz cui stipulatus fuerat ⁊ ipse nihil habebat facere.vt
dicit Bar.in.d.l.post dotẽ.in.iiij.q.ff.solu.matri.tum qr lz nõ fuisset
stipulatus nõ potuisset pater nec filia nubẽdo scdo viro tollere di-
ctam successionẽ in dote antiqua data in primo matrimonio in pre-
iudicium filiorum.iuxta no.in.l.hac edictali.C.de secun.nup. Igitur
vt illa verba proprie verificentur intelligantur de noua dote addita
ad primam. Nam aut pater erat obligatus.⁊ tunc videk de suo sol-
uisse.d.l.fina.C.de dot.promissio.⁊ supra plene dictum fuit aut non
erat obligatus: ⁊ tunc potuit vtẽdo hac liberalitate apponere dictã
12 conditionem: † quia in donatione et traditione rei sue potest quis
quascunqz conditiones vult adijcere.l.traditionibus.cum materia.
ff.de pactis.l.legem.C.eodem titulo ⁊ sic potuit dare cum conditio-
ne: ne filij primi matrimonij in ea succederent.l.codicillis.§.mater.
et ibi nota.ff.de lega.ij.⁊ per Barto.in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de
verbo.obligatio.cum similibus. Et sic dicta verba conueniunt doti
de nouo date ⁊ non doti antique. Igitur cẽsetur noua dos premissa
et soluta. Nam a verbis in dubio non est recedendum.l.non aliter.
ff.de lega.iij.⁊ dotibus est fauendum.l.in ambiguis.ff.de regu.iur.⁊
in.c.fina.extra de re iudica.instrumentum autem conuentionis sup
solutione dotis ⁊ restitutione facienda ⁊ pro parte facta per primuz
socerum constantie cum patre ipsius constantie: neqz habet preiudi
care constantie cui restitui debebat ⁊ non patri.c.vt per totum.C.
res inter alios acta.⁊ in.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac.⁊ in rubro
et nigro.C.ne fili.pro patre.nec ipsi socero promittenti.⁊ hoc quia
promisit et soluit patri constantie indebitum vt per totum.C.de cõ-
ditio.indebi. Nec obstant verba apposita in principio instrumenti
13 dum dicitur.† Ex certa scientia ⁊ non per errorem. Nã ad illa ver-
ba respondetur ꝙ ex quo allegatur in instrumẽto causa obligatoria
presumitur facta ex illa causa: ⁊ non animo donandi vt declarat no.
Bart.in.l.si.§.j.ff.de condi.inde.quia putauit se esse obligatum ex
illa causa: ⁊ eo errore quo lapsus fuit ad ꝓmittendum censek lapsus
ad ponendum dictam clausulam.l.doli clausula.§.diuersum.ff.de
noua.⁊ no.Bar.in.d.§.j.sed in casu nostro tollik omnis difficultas:
qr dictus socer primi viri in instrumẽto ꝓuidit ꝙ casu quo cogerek
dictam dotem alteri soluere.⁊ sic ab eo conuenirek dictus pater cui
facta fuit promissio teneretur eum defendere: ⁊ ꝙ de euictione obli-
gatus esset ⁊ ad cõseruandum ipsum indẽnez: ex quo clare datur in-
telligi ꝙ volebat indebitum soluere animo donandi in certis enim
non certis locus est coniecturis.l.continuus.§.cum ita.ff.de verbo.
obligatio.⁊ sic patet ꝙ dictum instrumentum in nihilo obstat filijs
constantie primi matrimonij nepotibus ex filio primo viro premor
tuo dicti primi soceri cõstantie dicti primi matrimonij. Quinimmo
dictum instrumentum multum iuuat dictos nepotes quia conuẽti
a constantia matre tanꝗ heredes promittentis vt dicitur denuncia
uerunt litem patri constantie seu eius heredibus vt venirent ad de-
fensionem: et ipsis non venientibus fuerunt condemnati ad dictam
dotem ⁊ soluerunt: vnde iuxta conuentionem in instrumento contẽ-
tam competit eis actio de euictione ⁊ ob rem nõ defensam.l.ex clau
sula.ff.iudi.sol.l.cum ex causa.ff.de verbo.obligatio.cum vulgari-
bus. ¶ Nec habet obstare ꝙ non fuit appellatum: quia clare appa
rebit quod fouebant causam iniustaz quia actio filie competebat ex
instrumento dotali: sed quando quis fouet causam iniustam vel est
dubium: ⁊ agit proprio nomine appellare non tenetur: ⁊ licet non
appellet potest agere de euictione. Ita voluit glos.singu.quam ibi
approbant Barto.Bald.⁊ Salyce.in.l.herennius.§.gaya.ff.de
euictio.⁊ tenet Pau.de leaza.⁊ ibi sequitur Joan.de imo.in.c.fin.
de emptio.⁊ venditio.⁊ Barto.⁊ docto.in.l.inuitus.C.de procura.
Et sic etiam ex isto capite filij dicte constãtie ex primo matrimonio
debent obtinere.

Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Utrum donatio omnium bonorum ⁊ iurium valeat tam presen-
tium ꝗ futurorum.

1 Donatio omnium bonorum presentium et futurorum valet reseruata certa quantitate vel re.
2 Consueta apponi veniunt in instrumeto lz nō reperiātur apposita.
3 Monachus qñ efficitur dominium et possessio bonorum monachi transfertur in monasterium.
4 In ecclesiam transfertur quasi dominium et publiciana sine trāslatione possessionis.
5 Laudum cum fuerit emologatum dicitur res iudicata et decisa: ita q non possit amplius in dubium refricari.
6 Laudum est nullum qñ continet euidentem iniquitatem.
7 Auctor non potest habenti causaz ab eo preiudicare in iure reali eo ignorante.

¶ Consilium. ci.

¶ Dñs labia mea aperiat et spūssanctus illuminet intellectum.

In his duobus testamentis factis vt dr a Guidone de camura oblatione facta p Casandrā eius filiā laudo lato et ratificato inter Casandraz filiā d. Guidonis et fratres suos patrueles et alijs que in facto presupponunt imprimis fundabo intētionē monasterij sup bonis oblatis p dictā Casandram monasterio sancte Marie vallis vmbrose. deinde rñdebo ad obiectiōes q in 9riū fiunt. ¶ Et imprimis repio q de anno. M.cccclxxxvi. xvij. Aprilis dicta Casandra obtulit psonā suā volēs vitā et seculū mutare et altissimo famulari. Itē oīa mobilia et immobilia q reperient tpe mortis sue monasterio sancte Marie vallis vmbrose: et do. Abbati recipiēti p'o. d. monasterio. et do. Abbati recipiēti et acceptāti pmisit obediētiā et recepit eā in cōuersam et cōmissam dicti monasterij. Itē obtulit et donauit oīa iura que habebat cōtra possessores et heredes bonor pris virtute sentētie obtēte in curia ptātis. Et reseruauit sibi vsumfructū: et ius exigēdi credita sua. ¶ Ex qb' infero q potuit eo mō donare oīa bona mobilia psentia et futura: et iura q obtulit et donauit. Nā nō insistēdo in verbis vna rōne 9cludēti pbat q valuit donatio psentiū et futuror nā nō donauit oīa iura: s3 aliqua reseruauit. Igit valet donatio et reseruatio fm Bart. in. l. stipulatio hoc mō cōcepta. ff. de v. ob. † Ubi
1 dicit q valet donatio oium bonor psentiū et futuror reseruata certa quātitate vel re et sequunt cōiter doc. ¶ Plura alia possem adducere q in hac. q. colligunt ex late no. p pceptorē dñ3 Alex. in. d. l. stipulatio: sed qr hoc est clarū. Jō vlterius nō insisto. ¶ Ex qua 9clusione p'io infero q cū Guido pr Casandre reliquerit dicte Casandre iure institutiōis p dotib' suis florenos octingētos soluēdos futuro marito cū erit annor qndeci3 et eā postea maritauerit et tm̄ dederit florenos quadringētos virtute legati qd tūc erat extinctū et quadringētis in dotē datio et nō in alijs quadringētis. ita 9cludunt Oldra. Bar. et Bal. in. l. lucius. la prima p illū ter. ff. de leg. ij. Idē Bal. et Saly. in. l. filia legatū. C. de lega. Idē Bal. Pau. de ca. et do. Alex. in. l. hmōi. §. cū pr. ff. de leg. j. Ubi dñs Alex. rñdet ad obiectionem quā facit Jmo. q 9riū t3 in. d. l. lucius. sup quo nō insisto qr ista est cōmunis opi. et bñ defensata p do. Alex. et p cōsequēs dicta iura fuerūt quesita dicto monasterio qm̄ dicta Casandra expsse donauit iura q hebat 9 heredes et bonor possessores bonor pris virtute snīe late in curia dñi potestatis. quā snīam obtinuerat p residuo dicte dotis legate: vñ immediate fuit qsita actio psonalis vtilis sine cessione. l. illā. C. de dona. et no. gl. et doc. in. l. j. C. de acti. et obli. itē cū cōpeteret etiā hypothecaria: vt in. l. j. C. cōia de leg. p Bart. et doct. in. l. j. ff. de leg. j. censetur illa cessa que in instrumēto oblationis et donatiōis est apposita obligatio bonor. iuxta. l. nomē. cū ibi no. C. q res pig. obli. pos. et maxime qr sub illis dictionib' et c. subintelligitur cessio actionum realiū personaliū et mixtarū que de cōsuetudine solet in oībus similib' instrumētis apponi: igit subintelligit sub illa cōditione et c. fm Bar. et cōiter doc. in. l. gallus. §. idē credēdū. ff. de lib. et posthu. quinimo si fuisset obmissa psumeret p errorē obmissa et habet p apposita vt est casus quo nō est dare meliorē in iure fm Bald. ibi in. l. fi. C. de fideiuss. et est ter. optimus i. l. q si nolit. §. qr assidua. ff. de edil. edic. cū si. et sic in dictis quadringētis florenis est fundata intētio monasterij quo ad possessionē seu podere de Fontiano. Nā cu3 diceret q tpe oblatiōis dicta Casandra possidebat podere de Fontiano nō est dubiū q cū reseruauerit vsumfructū dicti poderis q in monasteriū trāslata fuit ciuilis possessio. l. qsquis. C. de dona. et no. gl. et doct. in. l. ij. in prin. ff. de acq. pos. s3 in instrumēto oblatiōis et donatiōis repio q tm̄ est reseruatus vsusfructus bonor de Bruuigliano iter que nō declarat an 9tineat dictu3 podere. Uñ tm̄ pcedit q virtute vsusfruct' sit trāslata ciuilis possessio respectu dictor bonor iter q si illud nō includeret adhuc crederē possessionē trāslatā et ciuilem et naturalē p 9stitutū. iuxta no. in. l. qd meo. in prin. et in. l. ij. in prin. ff. de acq. pos. qd l3 fuerit obmissu3 cū in instrumētis oīb' donationu3 de cōsuetudie tabellionū soleat apponi psumit p errorē tabelliōis obmissu3: et habet p apposito vt habet in. d. l. q si nolit. in. §. q assidua et in. d. l. fi. et ibi Bal. C. de fideiusso. Itē d3 intelligi sub illis 9ditionibus p qb' et c. iuxta plene no. in. d. l. gallus. §. idē credēdū. et in terminis dicit no. Joā. and. in addi. spec. in tit. de instru. edic. §. instru-
2 mētum. v. q si 9hentibus † q cōsueta apponi veniūt l3 nō reperiātur apposita. l. q si nolit. §. qr assidua. ff. de edil. edic. et pñt addi qñ instrumētū pōt extēdi ad sensu3 sapiētis que clausula adijcit ad tollendū dubietate3: l3 sine illa veniāt: et inter alia enumerat Joā. and. clausulam cōstituti in 9ctu emptionis et vēditiōis. Ite3 in 9ctu donationis. Igit dicēdū est q haberi d3 dicta clausula. cōstituat. p apposita. ad idē est ter. quo nō est dare in iure meliorē fm Bal. in. c. cū M. ferrariēsis. de 9sti. et ibi etiā Moder. et erit vtile etiā talē 9suetudinē allegare et pbare vel p testes vel p pductione3 multor instrumētor ad hoc vt probet possessio trāslata pp̄ter ea que infra dicā.
3 † Preterea dico q sicut qñ quis efficit monachus trāsfert et dñiu3 et possessio bonor monachi in monasteriu3: vt in. l. si adoptauero. et ibi Bar. ff. de pca. et p Bar. in aut. si qua mulier. C. de sac. san. eccl. et Bar. in aut. ingressi. C. eo. tit. Idē qñ quis mutādo habitū et vitam offert se et sua ecclesie regulari: vt voluit Bar. et sequunt Moder. in l. cū heredes. §. itē qñ. ff. de acq. pos. vbi late Are. pceptor meus. eodem mō dicit trāslatū dñiū ex titulo habili donat. et fict. tradit. p cōstitutū iuxta. l. traditionibus cū materia. C. de pac. qnimmo qtū ad trāslationē dñij in ecclesiā ex titulo donatiōis trāsfert dñiu3 et non fuit opus traditione vera vel ficta qr ipso iure sine aliqua traditiōe trāsfert. casus est clarus in. l. fi. C. de sac. san. eccle. et ibi tenēt oēs et hī si pbabit q tpe oblatiōis dicta Casandra esset dña als secus. vt in regula nemo plus iuris cū materia. ff. de reg. iur. q aūt in psona Casandre pbet dñiū vr ostēdi. nā vt dicit in puncto pbat possessio. xx. ann. Itē pbat primo titulus pro herede. qr dicit q occupauit tanq bona materna. Itē titulus p dote qr dedit in dotē. demū titulus p donato in ecclesia. Uñ ex possessiōe. xx. ann. iunctis dictis titulis pbat dñiū. arg. l. pompo. §. j. et §. in dotē. ff. de acq. pos. iūctis notatis per Bar. in. l. rē alienā. §. pignoribus. et in. l. traditionibus et vsucapionibus cū materia. C. de pac. Et casu quo dñiū non pbaret pbat quasi dñiū. qñ sicut in ecclesia3 ipso iure ex solo titulo donatiōis habito a dño trāsfert dñiū ita ex habito a nō dño bona fide transfertur quasi dñiū et cōpetit publiciana. arg. l. clauibus. ff. de 9hē. emptio. et primo pcedit sine dubio si dicamus possessionē trāslatā vel per constitutū vel qr obtulit se in cōuersum vt dictū est. l. cū qui in prin. et in
4 † l. in fi. cū seq. ff. de publi. † Quinimmo fm opinionē multor in ecclesiam trāsfert quasi dñiū et publiciana sine trāslatione possessiōis fz Inno. in. c. in psentia. de pba. et sequit do. Ant. in. c. ij. extra de 9sue. et hāc opinionē dicit equiorē Ang. in. l. siue autem. §. si seruus. ff. de publicia. licet plerics 9 vt ponit do. Abb. in. c. ij. de 9sue. S3 in casu nostro qr ipsa Casandra titulo possidebat vt dictū est et habebat qsi dñiū fuit indubitāter trāslatū sine traditiōe possessiōis. arg. d. l. j. in fi. cū seq. et. l. cū spōsus. §. his cuius. ff. de publicia. Nā sic quasi dñiū qd erat apud defunctū trāsfert in heredē seu fideicōmissariū vniuersalē sine apprehēsione possessionis vt in dictis iuribus. ita in ecclesiā. et ita pluries 9suluit genitor meus et est vera opi. ¶ Ex qb' concludit q respectu possessiōis seu poderis de quo agimus est fundata intētio monasterij p'io in rei vēdicatiōe si pbat q Casandra erat dña. si vō q tm̄ erat quasi dña tūc est fundata in publiciana. Si vero q tm̄ possidebat et possessio tm̄ fuit trāslata in 9ditiōe canonis redintegrāda. iij. q. j. de quo ego latissime dico in. l. rē q nobis. ff. de acq. pos. post Bar. Quib' fundamētis factis in fauorē monasterij deueniēdū est ad ea q in 9riū obijciunt. ¶ Et ip'imis obijcit sc03 testm̄ factū p Guidonē patrē Casandre pp̄ter qd dicit primum fuisse reuocatū. vt in. §. posteriore. instit. qbus modis testa. infir. et in. l. si qs in prin. testamēti. ff. de leg. iij. Et p 9sequēs q legatū octingētor florenor factū p dotibus dicte Casandre est reuocatū. l. si iure cū materia. ff. de leg. iij. ¶ S3 ad hoc rñdet q testm̄ fuit nullum multiplici ratione. ¶ Primo quia in eo filia fuit preterita. vt in autentico vt cum de appellatione cognoscitur. §. aliud quoq capitulu3. et per glos. in autentico de heredibus et falci. §. exheredatos. traditur in. l. posthumo. C. de contratabu. ¶ Secundo fuit nullum quia testes non fuerunt rogati. l. hac consultissima. in principio. C. de testamen. et in. l. heredes palam. §. in testamentis. ff. de testamen. nec presumitur rogitus testium quia est solennitas extrinseca. vt cōcludūt Dy. Cy. et Bar. in. d. l. heredes pala3. §. in testamētis. et Bar. in. l. sciendum. ff. de verbo. obligatio. ¶ Tertio est nullum ex defectu numeri testium quia licet septem testes fuerint adhibiti ex. vij. tres fuerūt mulieres que non possunt esse testes in testamentis. instit. de testamen. in. §. testes. et in. l. qui testamento. §. mulier. ff. eodem titulo. et sic remanent quattuor qui non sufficiunt cum requirantur septem. l. hac consultissima. in principio. C. de testamen. cum similibus contra testamentum etiam facit magnam presumptionem quia ex testibus sunt pp̄ter illud condēnati ex eo qd falsum deposuerunt. iuxta no. per Bal. in. l. lucius. ff. de his qui notā. infa. Nec ob. q testamentum dicatur factum tempore pestis: et sic videatur propter vrgētes necessitatē remissa solēnitas in testādo. arg. eius qd ponit Bar. in. l. j. ff. de bono. pos. ex testa. mili. et tenet Bal. in. l. fi. C. de test. et Cuma. in. l. cōficiuntur. §. codicilli. ff. de iure codi. vbi dicit hanc opinionem esse

esse equiorē.qm̄ respondeo primo ꝙ ista opinio nō est cōis:naz con-
trarium tenet Ang.in.d.§.codicilli.per illū text.qui hoc bene ꝓbat
dum dicit.Qō enim si sufficientiū testamentū facultatem nō habuit
⁊ hoc est magis de mente Bar.in.d.l.j.idē tz Pau.de cast.in.l.cas⁹.
per illum tex.C.de testa.⁊ Ludo.roma.in aut.similiter in repetitiōe
C.ad.l.fal.in.xxxiiij.speciali in vltimis voluntatibus.Idē Jaco.de
belui.in aut.qui.mo.natu.effi.sui. Idem tenet Rapha.⁊ Paul.de
cast.in.l.si.C.de testamē.quos ibi sequit preceptor meus dn̄s Alex.
⁊ respondet ad obiecta in contrariuz.¶ Preterea licet esset dispen
satum aduersus numeruz testium de qua solennitate loquuntur doc.
non censetur dispensatum aduersus aliā solennitatē rogitus testium
Item institutio vel exheredatio filiorū que etiam reddit testamentū
nullum vt dictuz est.⁊ sic patet ꝙ dictum testamentū tanꝙ nullum
nō haberet aliquo modo obstare.¶ Secundo obijcitur laudum la-
tum in quo ꝓnunciat primū testamentū reuocatuz ⁊ scōm validuz ⁊
sic dicti heredes fuerūt absoluti a snīa lata in fauorē Casandre ⁊ an-
5 nullate fuerūt snīe late ⁊ Casandre perpetuū silentiū impositū † qō
laudūz cū fuerit emologatū dicit res iudicata ꝑm Dy.⁊ Bar.in.l.j.
ff.de re iudi.traditur in.l.cū antea.⁊ in.l.cū.in arbitris.C.de arbi.⁊ sic
videt res decisa ita ꝙ nō possit amplius in dubiū refricari.l.res iu-
dicata.ff.de reg.iur.⁊ in.l.j.cū ibi plene no.ff.de re iudi. cū simi.Ad
qō fundamentū respondet imprimis respectu dicte possessionis de
fontiano nō narratur an venerit in cōpromissuz vel non: ⁊ quid fue-
rit laudatuz tamen dici potest ꝙ nō potuit preiudicare iuri reali iaz
quesito monasterio faciēdo cōpromissum sine eius consensu: vt in.l.
sepe.ff.de re iudi.⁊ ibi Bar.late in.ij.q.item etiaz respectu actionis
que cōpetebat ad dotes nō dicitur super quibus excep.fuerit factuz
cōpromissum qr super inductis nō potuit fieri nec factum nō valuit
nisi expresse fuerit renunciatū sententie: vt in.l.si cā cognita.⁊ ibi per
Bar.⁊ moder.C.de trāsac. Sed tn̄ ēt ex alijs dico ꝙ laudū fuit nul-
lum qm̄ vnus ex arbitratoribus seu arbitris fuit monachus qui nō
potuit esse arbiter vel arbitrator sine cōsensu sui abbatis.¶ Primū
ꝙ nō possit esse arbiter tenet gl.in.l.pedius.ff.de arbi.nisi abbate im
perāte ⁊ pro vtilitate sui monasterij ꝑm Spe.⁊ Jo.an.in ti.de arbi.
§.sequit.ver.quid de simplici ⁊ do.Ant.⁊ alij in.c.qntauallis extra
de iureiur.¶ Scōm etiā ꝙ nō possint esse arbitratores sine licentia
abbatis tz Spe.⁊ Jo.and.in.d.ver.qd de simplici. Idem tenet do.
Anto.in.d.c.quintauallis.in differentia pri.si eius verba intelligan
tur.Naz dn̄s Anto.primo dicit referendo speculatorē ⁊ Jo.and.ꝙ
non pōt esse arbiter nisi pro vtilitate monasterij ⁊ de licentia abbatis
sicut non potest esse procurator: vt in.c.ij.de postula. Subdit multo
fortius non potest esse arbitrator illo casu extra casum vtilitatis mo
nasterij.Unde cuz dn̄s Anto.post Specu.primo velit ꝙ duo requi
rantur ad hoc vt possit esse arbiter.Primum ꝙ abbas imperet.Se
cundum pro vtilitate monasterij licet dicat ꝙ dicto casu possit esse
arbitrator extra casum vtilitatis monasterij:tamē includit ꝙ abba-
te imperante quia alias dixisset etiā sine licentia abbatis:⁊ alias su-
per dicto domini Anto.habui contentionē cum magno doctore qui
tandem cōfessus est me dicere veritatē.Et hāc opinionē ꝙ sine licē
tia nō possit tz Pau.in cle.j.de rescrip.⁊ sequit do.Abb.in.d.§.quī
tauallis differentia.vj.vbi alleg.Jo.de lig.idē tenuisse.⁊ text.in.c.ij.
de testa.in.vj.vbi sine licētia nō pōt esse executor qō est officiuz piuz
Idem tenet Jo.de imo.in.d.c.quintauallis.differentia nona.Idem
tenet Cy.⁊ Bal.in.l.si qi ex cōsensu.C.de epis.audiē. Et sic ptz ꝙ est
cōis opi.lz aliqui ꝯ. ⁊ ita alias obtinui Pisis ⁊ fuit snīa lata per do
ctissimū iuriscōsultū ad quē delata fuit cā ad cōsiliū sapiētis.¶ Ex
quib⁹ infero ꝙ laudū est in totū nullū.l.pedius.ff.de arbi.no. Spec.
in tit.de arbi.§.pōt aūt.ver.qd si cōpromissum. ⁊ tenet Alberi. post
Ubertū de bobio in.d.l.pedius ⁊ Bar.in.l.grece.§.illud.ff.de fide-
iussoribus.¶ Preteeea laudū est nullum ex duplici cā. Nā est nul-
lum qr si crediderūt ꝓut expsserunt ꝙ ꝑm testamentuz esset validuz
moti fuerunt ex cā manifestissime falsa.Igit laudū est nullum. sicut
dicimus in snīa in.l.si is ad quē.ff.de acquirē.here. ⁊ ꝯsuluit Pe.de
anc.in suo cōsilio mihi.cxiiij.qō fuit confirmatū per consilium colle-
6 gij Paduani vt habetur in consilio sequē.ccxiiij.⁊ † concludūt etiaz
esse nullum laudum qn̄ cōtinet euidentē iniquitatē prout in casu no-
stro quoniam claruz erat ꝙ scōz testamentū non valebat ⁊ ita pronū
ciatum iam est ⁊ sententiatū.Unde etiā ꝓpter euidentem iniquitatē
⁊ etiam enormissimā lesionez laudum erat indubitanter nullum ꝓut
not.determināt illa duo notabilia consilia ⁊ Pet. de anch.in sua di-
sputatione que incipit.Cū.c.laycus.⁊ Ang.in sua disputatione que
incipit.Duo ad inuicem litigātes.⁊ firmat Bal.in.c.inter pares.de
l.coradi ⁊ Bal.in.l.si.C.de cōtrahē.emp.⁊ Bal.in suo cōsilio qō in-
cipit.Premitto ad euidentiam.⁊ dn̄s Anto.⁊ dominus Abb.in.c.
quintauallis.de iureiurā.in quib⁹ locis plene traditur vbi est viden-
dum.Item videt ꝙ dicta Casandra nō potuit cōpromittere sine li-
centia sui superioris lz bona fuissent affecta ⁊ etiā persona vt fieret cō
promissum tn̄ nō vt fieret sine auctoritate superioris.arg.eorum que
not.Spec.in tit.de statu monachorū.§.j.ver.xij.⁊ Bal.post Jaco.d
raua.in aut.causa que fit cum mona.C.de episco.⁊ cle.Item tale lau

dum latum ignorāte monasterio cui erat ius quesitū nō poterat pre-
iudicare vt.l.sepe cum materia.ff.de re iudica.⁊ in.l.ij.C.quibus res
iudica.nō nocet.Igitur tale laudūz in preiudiciuz maxime monaste
rij nō videtur aliquo modo posse allegari cum etiaz fuerit nulluz vt
dixi.¶ Tertio ⁊ vltimo allegat ꝙ lz laudum fuisset nullum tn̄ fuit
emologatum a dn̄a Casandra ⁊ sic licet nō valeret in vim laudi po-
test valere in vim pacti.vt voluit gl.cōmuniter approbata in.l.ij.C.
cōmunia vtriusqꝫ iudi.vbi late p doc.⁊ tradit dominus Abb.i.c.exa
minata.de confirmat.vtili vel inutili.⁊ in.c. dilecti.prope finez extra
de arbitris.¶ Ex quibus videtur inferendū ꝙ cū apud dominam
Casandrā essent iura directa ⁊ non probetur ꝙ aduersarij scirent ob
lationem factam:⁊ per cōsequēs videatur presumenda ignorātia.l.
verius.ff.de probatio.ꝙ ipsa potuerit emologare ⁊ pacto gratuito
remittere dictū debituz ꝓut videt esse magis cōmunis cōclusio doc.
in.l.si cū emptore.ff.de pac.⁊ in.l.si.ff.de transact.vbi videndū.Sed
ad hanc vltimā questionē ⁊ obiectionē respondeo multipliciter ⁊ pri
mo respectu possessionis ⁊ sic iuris realis.s. dominij vel quasi dicta
7 Casandra nō potuit monasterio preiudicare † quomā auctor nō pōt
habenti causam ab eo preiudicare in iure reali eo ignorante: vt in.d.
l.sepe.⁊ ibi Bar.in.ij.q.⁊ maxime per pactū.l. si vn⁹.§. ante omnia
ff.de pact.nec in tali iure locū hz.l.iij.C.de noua.prout declarāt Pe.
Cy.⁊ Bal.in.l.cum tibi.C.de here.vel actio.vendi. ⁊ sic nō obstant
no.in.d.l.si cuz emptore.ff.de pac.cū simi.Preterea ēt in casu nostro
ista Casandra mutauit vitā ⁊ seculuz reliquit volens altissimo famu
lari obtulit se abbati vallis vmbrose recipienti ⁊ acceptāti in oblatā
cōmissam ⁊ cōuersam oīa sua bona p̄sentia ⁊ futura exceptis qbusdā
iuribus.Itē ꝓmisit obedientiā ⁊ habitum mutauit vnde dicit plene
trāslata ad ecclesiaz regularē de qbus translatis loquunt doc.in cle.
j.de deci.⁊ glo.in.c.vt lex cōtinētie.xvij.q.j.⁊ Bal.in aut.ingressi.C.
de sac.san.eccle.⁊ Jo.de imo.in.c. ꝙ ad te. extra de cleri. cōiug.in fi.
de qbus iudicandū est vt de monachis vt tradit in dictis iuribus ⁊
per do.Abb.in.c.nō est de regula.Et p cōsequēs lz deberet fieri cō-
promissum nō poterat fieri sine licentia superioris vt per Bal.in.d.
aut.causa que fit cū monacho. ⁊ per Inno.⁊ Joan.and.in.c.in pre-
sentia.de ꝓba.⁊ sic etiaz non potuit ratificare in p̄iudiciū monasterij
eo nō cōsentiente:huic eniz Casandre solū obijci poterat ꝙ in domo
ꝓpria habitat ⁊ nō in religione p tex.in.c.penul.de priuile.Sz illud
c.loquit de nō relinquētibus seculū ⁊ nō offerentib⁹ se ⁊ sua ꝑm Jo.
and.⁊ clarius dn̄m Abb.in ista q̄stione nō deficiebat nisi habitatio ī
religione ⁊ in domo religiose vixit obedientiaz ꝑpetuā seruauit ⁊ sic
erat sub obediētia abbatis.Igitur sine illius licētia nō potuit cōpro
mittere arg.eoꝝ q̄ dicit Spe.in ti.de actore.§.j.ver.itē excipitur con
tra actorē qō est monachus.⁊ sic ēt nō potuit ratificare. Alio etiam
modo respōdet nā Bar.⁊ doc.i.l.cū heredes.§.itē quero.ff.de acq.
pos.vt dixi volunt ꝙ p istos oblatos ⁊ cōuersos querit ēt dominiuz
⁊ possessio sine traditione per.l.si adoptauero.ff. de preca. ⁊ sic sicut
qn̄ quis dat se in adoptionē adoptāti acquirunt iura directa: vt insti.
de acqsi.p arroga.circa princi.⁊ ibi hoc declarat Jo.fabri.igit ⁊ hoc
casu.Nā in acquirēdo equiparant monachis vt dictū est qr querunt
iura directa ꝑm Jo.an.post Inno.in.c.in presentia.de proba.Si er-
go iura directa fuerūt trāslata Casandra nō potuit aliquo mō p̄iudi
care dicto monasterio qr nullū ius remāserat apud eā sed posito ꝙ
fuisset layca adhuc dico ꝙ talis ratificatio q̄ hz vim pacti nocere nō
potuit qm̄ ex quo cessio facta fuit ad vtilitatem cessionarij nō potuit
cessionarius pacisci cū debitore sciēte cessionē factā casus est a ꝯrio
sensu ⁊ ibi doc.in.l.si cū emptore.ff.d pac.Bar.i.l.mulier.§. ex asse.
ff.ad treb.Sz in casu nostro aduersarij habebant noticiam dicte ces
sionis ptz qr in iudicio ante agitato ꝓcurator partis aduerse oppo-
suit de ista cessione cuius acta fuerūt p principalē ratificata ⁊ ī dubio
p̄sumitur eius noticia ex quo illa ratificauit vt est casus quē ibi ad h
ponderat Bald.in.l.vnica.C.si in cōi eadēqꝫ cā in integ.resti.postu.
Et probat ex dictis Bar.in.l.j.circa si.ff.quēad. tasta.ape. ⁊ Pau.
de cast.in.l.ne in arbitris.C.de arbit.⁊ late do.Alex.in.l.si ita stipu-
latus.§.grisogonus.ff.de ver.obli.⁊ maxime rōne stricte coniunctio
nis ⁊ consanguinitatis.l.octaui.ff.vn̄ cogna.l.de tutela.C.de in īteg.
resti.ti.gn̄ali.Ex quib⁹ patēt resolute obiectiones que fiunt contra
monasteriū ⁊ ita cōcludo in p̄missis. Laus deo.
Bartho.soci.J.U.doc.Seneñ.

¶ Summarium.

☞ An scriptura priuata faciat plenā ꝓbationē.Itez quid īportet ver
bum hereditare. Itē an spurij dicantur de casato nouo vel familia.
Item qn̄ testator legat aliquā rem ad vsum vel vsumfructū titio do
nec vixerit censeat ēt legare ꝓprietatem.

1 Scriptura priuata plene probat ex forma statutorū.
2 Scriptura priuata facit plenā ꝓbationē qn̄ in tali scriptura cōtinet aliquē ꝓmittere aliquid dare vel facere.
3 Statutū tollit exceptionē doli q̄ cōpetit ꝯ ꝓmissionē sine causa.
4 Statuta sunt ꝑm vulgarē modū intelligenda ⁊ interpretanda.
5 Uerbū hereditare idē importat ꝙ succedere ⁊ est vulgare.
6 Succedere dicit ille qui succedit in ius alterius in qua re ꝑticulari si

ne ꝑ viā cōtractus siue per viam vltime voluntatis.
7 Verbum hereditare capit̄ ꝓ succedere singulariter in domo ꝑ viaꝫ
contractus donationis inter viuos.
8 Domus est verbū equiuocū ⁊ nō ciuile.
9 Spurij dicunt̄ de domo casata ⁊ familia.
10 Testator qñ legat aliquā rē ad vsum vel vsumfructū donec vixerit
censet̄ legare ꝓprietatem.
11 Expressio nihil operat̄ sed facta cēset̄ causa dubitationis tollēde qñ
exprimit̄ illud qd̄ tacite inest ex tacita volūtate testatoris.

Consilium.cij.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectū.

Visis scripta compositiōis facte inter Bartholomeum ⁊ Jacobū de stiatis testamen
to dicti Bartholomei ⁊ alijs que in facto narrant̄ pro de
cisione presentis hesitationis in primis duo sunt considerāda. Pri
mum de validitate dicte scripte. Scōm de effectu dicte scripte respe
1 ctu domus de q̄ q̄rit̄. †Circa pmū dico ꝙ qcqd sit de iure cōi de q̊
late in.l.admonēdi.ꝑ Bar.⁊ moder.ff.de iureiur.dico ꝙ dicta scri
ptura lꝫ priuata plene ꝓbat ex forma statutoꝝ prout clare disponit
statutū positū sub rub.de scripturis p̄uatis.incipit. Statuimus ꝙ oī
bus ⁊ singulis scripturis ⁊c. Unde dicta scripta cōfecta a Bartho.
⁊ Jaco.ꝓmittētibus ꝯtenta ī scripta ꝯtinet ꝓmissionē de dādo illis
de casata ŏ stiatis:sed statutū vult ꝙ quando scriptura cōtinet ꝓmis
sionē de dando vel faciendo lꝫ priuata faciat plenā fidē. Igitur in
casu nostro dicta scripta plene ꝓbat.potuit em̄ statutū facere ꝙ scri
ptura priuata plene ꝓbet vt ē casus ⁊ ibi no.in.c.cum dilectus de fi
de instru.⁊ tradit Jo.and.post Martinū fili.in addi.spec.in tit.de fi
de istru.ī magna addi.v̊.vij.supplemētū.⁊ Bal.in ru.de fide istru.
idē Pet.de ancha.in repeti.c.j.de cōsti.in.x.q.prin. Nec obstat ꝙ re
spectu Baldaseris ⁊ alioꝝ de casato facta fuerit eis absentibus qm̄
iustuꝫ est respectu ꝓbationis ēt de iure cōmuni īmediate ꝙ scriptu
ra ꝑuenit ad manꝰ absentis qꝛ semꝑ loqtur ꝓbat.l.publia.in fine.ff.
depositi.no.Bar.⁊ Pau.de ca.in.l.nuda.ff.de dona.⁊ bal.in.l.vni
ca in.iij.col.C.de cōfes.⁊ Bal.in rub.C.de cōsti.pecu. Preterea hoc
obstaculū tollit statutū qꝛ vult ꝙ ꝓbet ēt licet scriptura facta fuerit
absente parte in fauorē absentis. Sed iterū obstare videt̄. Nā lꝫ sta
tutuꝫ dicat ꝙ plene ꝓbent cōtenta in eis cōtra scribentes ⁊ eoꝝ here
des tñ statutū nō videt̄ ꝑ hoc inducere ꝙ ex tali scriptura inducatur
obligatio in fauorē absentis ⁊ sic donatio.l.absenti.⁊ ibi no.ff.de do
na. Itē nec pōt dici ꝙ qlibet ipsoꝝ stipulatus fuerit illis de casata qꝛ
alteri stipulari nemo pōt neqꝫ pacisci.l.stipulatio ista.§.alteri.⁊ ibi
no.ff.de ver.ob.sꝫ qcqd sit de iure cōi dico ꝙ predicta tollunt̄ ꝑ statu
2 tum sub rubri.de statu.priua.ꝙ clare vult ꝙ †qñ in scriptura priua
ta cōtinet̄ aliquē ꝓmittere aliquid dare vel facere ꝙ talis scriptura
facit plenā ꝓbationē lꝫ confecta fuerit absente parte cōtra scriben
tes ⁊ eoꝝ heredes ēt si causa apposita nō esset ⁊ sic absentia nō no
cet quominus dicta ꝓmissio de dando dictā domum valeat. Nam lꝫ
induci possit ꝙ obligatio absenti queratur:vt in.c.si tibi absenti.de p̄
ben.in.vj. Igitur ⁊ statuto:vt.l.omnes populi.ff.de iusti.et iure. Et
si dicatur statutū loquitur respectu ꝓbationis nō autē exprimit re
spectu obligationis inducende ista autē multū differunt.l.publi.in fi
ne.ff.deposi.⁊ ibi notatur ⁊ tradit̄ in.l.nuda.ff.de dona. Ad hoc re
spōdeo ꝙ īmo intentio statuētiuꝫ fuit ꝙ etiā p̄iudicaret respectu ob
ligationis inducēde ista cōclu.ꝓbat̄. Primo quia dicit plena fi
des adhibeatur ⁊ ꝓbationeꝫ faciant.ex q̊ em̄ dicit plena fides.loquit̄
respectu obligatiōis īducēde. Scdo loco dū dicit.⁊ ꝓbationē fa
ciāt.loqt̄ respectu ꝓbationū.alias dicta v̊ba ⁊ ꝓbationē faciāt.nihil
oꝑarent̄ ꝯ.l.si qñ.ff.de leg.j.⁊.c.si papa de p̄uilegijs ī.vj. Tertio
qꝛ ēt statutū dicto casu respectu ꝓbatiōis lꝫ fuisset absens statutū ni
hil operaretur cū ⁊ scriptura facta parte absente contra scribentem
semꝑ ꝓbet iuxta no.ꝑ bar.⁊ Pau.de ca.in.l.nuda.ff.de dona. Igit̄
loquit̄ respectu effectualis ꝓbationis.s.respectu obligatiōis inducē
de. Quarto ad quid statutū inuenisset ꝙ scriptura ꝓbaret ꝓmis
sionem de presenti de dando vt da.vel se ꝓmecte:licet pars esset ab
sens tēpore scripture ⁊ promissionis ex quo promissio nō valeret qꝛ
scriptura probaret promissionem factā tempore scripture absenti.
d.l.absenti.ff.de dona.cuꝫ ibi no.⁊ per gl.⁊ doc.in.l.illud.C.de sacro
san.eccle. Unde non est cēsendū ꝙ statuentes dicto casu intellexerit
de probatione sine effectu aliquid operandi.d.l.si quando ⁊ per bar.
3 in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de noui operis nunciatione. †Quinto eui
denter ostenditur ꝙ statutuꝫ vult ꝙ plena fides adhibeatur etiā si in
scriptura promissionis dandi vel faciendi nulla sit apposita causa ⁊
sic tollit statutum exceptionē doli que competit contra promissionē
sine causa iuxta.l.ij.§.circa.ff.de doli exceptione. que exceptio con
cernit nullitatem obligationis ⁊ debiti ⁊ non probate promissionis:
vt in.l.cum de indebito in fine.ff.de probatio.⁊ in.c.si cautio.extra ŏ
fide instrumentorum traditur in.l.a titio.ff.de verborum obligatio.
Igitur apertissime patet ꝙ vult ꝙ adhibeatur plena fides effectua
liter etiam quo ad obligationem inducendam. Nam ex eo ꝙ tollit ob
staculum dicte exceptionis que concernit nullitatem obligationis de
claratur quod intentio fuit ꝙ obligatio induceretur sicut dixit bald.
nota.de clausula non obstante in.l.eam ꝗ.de fideicom.⁊ sicut dicimꝰ
ꝙ casus excepti declarant regulam.l.nam quod liquide.ff.de penu.
lega.⁊ vna pars per aliā declaratur.l.qui filiabus.⁊.l.si seruus plu
rium.in fin.ff.de lega.j. Quinto etiam in fine statutum dicit etiam
si exceptioni non numerentur pecunie vel alij exceptioni de iure com
petenti renunciatum non esset. Nam exceptio nō numerate pecunie
respicit etiam obligationem.institu.de litterarum obliga. Item sta
tutum dicit vel alij exceptioni de iure competenti. Igitur cum de iu
re possint competere exceptiones recipientes nullitatem obligatio
nis ex causis expressis in statuto.qꝛ promissio sit facta absenti vel si
ne causa:vt in.d.l.absenti.⁊.d.l.cuꝫ de indebito in fi.vult ꝙ licet illis
non sit renunciatum. Tamē scriptum effectum habeat. Postre
mo quilibet qui non esset in iure peritus.qui de his verbis adhibeat̄
plena fides interrogaretur.responderet ꝙ scriptura etiā deberet ef
4 fectum habere respectu obligationis. †Ita enim solēt cōiter vulga
res loqui:⁊ statuta sunt ꝯm vulgarem modū intelligenda ⁊ interpre
tanda.d.l.librorū.§.qd̄ tamen cassius.ff.de leg.iij.l.labeo.⁊ ibi bart.
ff.de suppel.lega. Nec habet obstare ꝙ ex tali scriptura non habet re
sultare nisi pactum nudum.ex quo non orit̄ efficax remedium ad agē
dum.l.iurisgentiū.§.igitur nuda.ff.de pact.quoniam continet dona
tionem.⁊ ex pacto nudo donationis orit̄ actio.l.si quis argentū.C.ŏ
dona.⁊ instit.de donat. Et si dicat̄ verba dicte scripte non continent
donationeꝫ sed conuentionem de donādo adueniente cōdi.deficiētiū
descēdentium. Ex pacto aūt nudo de donādo etiam hodie nō videt̄
actio oriri vigore.d.l.si quis argētum que videtur loqui in donatiōe
nō in pacto.de donando que differūt:vt in.l.in bonefidei.⁊ ibi glo.et
doc.ff.de eo qd̄ certo loco.⁊ sic cum dicta lex sit exorbitans nō dꝫ ex
tendi.l.si vero.§.de viro.cum ibi no.ff.sol.mat.⁊ ita tenuit do.Fran.
de rampo.in.l.fi.ff.de cōdi.cā data.⁊ Saly.in.l.ij.C.eo.tit.⁊ in.d.l.si
quis argentū ⁊ Joā.de imo.⁊ Roma.in.l.in edibus.§.j.ff.de dona.
⁊ hanc opini.in puncto iuris veriorem dicit do. Alexā.in.l.iurisgen
tiuꝫ in prin.ff.de pac.licet magna sit auctoritas Bar. Ad hoc in pri
mis respondeo ꝙ immo dicta verba continent donationem aduenié
te conditione nō promissionem de donando quia dicit ⁊ monachan
do che de tuti dui non vi fusse heredi che quelli a quello tempo
del casato si trouarano debiano hereditare. Et sic voluerunt ꝙ in
dicta domo.illi de casato aduenićte cōditione succedant:⁊ sic donāt
non autem ꝓmittunt donare:⁊ posito ꝙ esset cōuentio de donando.
Idem in iudicando concludendum esset.prout tenuit Bart. in.d.l.
in edibus.§.j.⁊ Ange. in.d.l.si quis argentum.⁊ glo.in.§.perficiun
tur.insti.de dona.⁊ Bar.in.d.l.iurisgentium in prin.ff.de pact.queꝫ
ibi sequitur do.Pau.de ca.⁊ Rapha.fulg.qui allegat hoc tenuisse
Jaco.butri Idem voluit do.Pau.in.l.fi.ff.de condi.causa data. Et
hanc opi.ostenderem esse veram in puncto iuris. Sed omitto:tum
quia non est promissio de donando.tum qꝛ in iudicādo nō est recedē
dum ab opinione glo.Bar.⁊ magis cōi.propter auctoritates in con
trarium allegatas. Capio scōm in quo breuiter concludo. Impri
mis ꝙ existentes de casato de stiatis quibus censetur facta donatio
possunt petere dictam domum virtute dicte cōuentionis.vt ex supe
rioribus ptꝫ. Sed contra hanc conclusionem arguit̄ multipliciter.
Et primo qꝛ dicit ꝙ post mortem descēdentiū illi de casato debeāt
hereditare dictam domuꝫ.⁊ sic dicta verba vident̄ importare ꝙ vel
iure hereditatis debeāt habere dictā domū vel ex donatione cā mor
tis. Primū ꝓbat̄ qꝛ hereditare vr̄ hoc importare.s.hr̄dem effici ab
hereditate ad minus in illa re certa.iuxta.l.j.§.si ex fundo.ff.de he
re.instit. Scōm ꝓbatur qꝛ facta est mētio mortis.iuxta.l.si cui.ff.
de dona.cā mortis. Et neutro dictoꝝ modoꝝ cōsequi possunt:quia
non adest solēnitas quinqꝫ testiū.l.fin.C.de codicil.⁊ in.l.fi.C.de do
na.cā mor. Ad qd̄ respondetur ꝙ cum verbum hereditas dicat̄ suc
5 cessio.l.nihil aliud.ff.de verbo.signi. †Verbum hereditare idem im
portat ꝙ succedere ⁊ est vulgare.succedere autē dicitur quis quādo
6 vniuersaliter succedit ꝓprie.l.qdā.§.is autē.⁊ ibi no.ff.de edē. †Iteꝫ
dicit̄ succedere ille qui succedit in ius alterius.in aliqua re particula
ri.siue per viam ꝯctus siue per viam vltime voluntatis.l.fluminuꝫ
§.addicitur.ff.de dā.infec.⁊ in.l.j.§.illud.ff.quorū legatorum tradi
7 tur in.l.si tertius.§.si prius.ff.de aqua plu.arcē. †Unde in casu nr̄o
ex quo hoc exprimit̄ in contractu capitur verbū hereditare ꝓ succe
dere singulariter in illa domo.per viam cōtractus donationis inter
viuos sub illa condit.vt concludit in terminis nota. Oldra.in consi.
cxxxix.incipit ad habendam aliquam notitiam cuius dicta sequitur
Jo.and.in addit.speculi.in titu.de instru.edi.§.porro ad fin.in addi.
magna.⁊ dn̄s Alexā.in.d.l.licet inter priuatos in fine.C.de pac.⁊ in
suo cōsi.lxxiij.in.ij.volu.⁊ maxime quia in.d.transact.nō sunt testes
ad vltimā voluntatē vel donationē cā mortis sufficientes quo casu
censetur per viam contractus inter viuos disposuisse ꝯm Pet.Cy.
Bart.⁊ alios in.d.l.licet inter priuatos. Sed iterū videbat̄ obstare
statutum sub rub.de dona.qd̄ incipit statuimus vbi nō valet dona
tio vltra valorem.l.florenoꝝ auri.nisi fiat cū decreto ⁊ alijs solenni
tatibus

tatibus de quibus in statuto que in casu nr̃o nõ interuenerunt. Igit̃ donatio videtur nulla si excedit. l. aureos. l. cum hi. §. si pretor. ff. de transac. ⁊ per Bal. ⁊ Ange. ⁊ moder. in. l. j. ⁊. ij. ff. de libe. ⁊ posthu. sȝ ad hoc respondetur dupliciter ꝙ cũ statutũ p̃dictum sit exorbitãs a iure cõi debet intelligi de pura ⁊ simplici donatione vel ẽt de condi- tionali quãdo cõditio non respicit cõmodum vel affectionẽ testato- ris. ⁊ sic donator tm̃ ex mera liberalitate mouet̃. secus in donatione cõditionali que respicit vel cõmodum vel affectum testatoris: quia illa nõ est proprie donatio. Ideo in ea nõ hȝ locũ statutũ exorbitans tex. est cum glo. in verbo sequentiũ in. l. j. ff. de dona. ⁊ ita determinãt ibi Bar. Jmo. ⁊ Pau de cast. Sed in casu nostro isti nõ fecerunt do nationem ex mera liberalitate sed ex affectu vt domus in familia cõ seruetur vel remaneret donec aliquis de familia superesset. iuxta no. per glo. Cy. ⁊ alios in. l. quotiẽs. C. de fideicõ. ⁊ in. l. filiusfami. in. §. diui. ff. de leg. j. Jtem fuerunt grauati illi de domo ad nõ alienanduȝ vt domus de familia nõ exiret. Unde fuerunt moti ex mera liberali- tate qđ etiã patet q: noluit ꝙ perueniret prius ad descendentes ma- sculos. ⁊ postea ad illos de casato. Unde nõ fuit mera liberalitas. sȝ potest dici conditio etiam apposita ad commoduȝ donantiũ ex quo voluerũt primo ꝙ tm̃ post mortẽ eorum. scđo nõ existentibus descẽ dentibus ⁊ sic conditio respicit cõmodum. vt dicit do. Raph. Cu. in d. l. j. ergo nõ fuit proprie donatio. Et sic nõ habet locum dictũ sta- tutum per no. in. d. l. j. ff. de dona. ¶ Secundo posito ꝙ statutũ loq̃ ret in ista donatione. qđ tamẽ est falsum dico ꝙ qcqđ sit in isinuatio ne que requirit̃ de iure cõi. vt in. l. sancimus in princi. cum glo. C. de donati. ⁊ in aut̃. vt fratrum filij. §. illud. Tũ dico ꝙ statutum hȝ lo- cum in casu nostro. qñ tp̃e donatio facta examinatione dubij euent⁹ dicte dona. cõditionalis ascẽderet ad extimationem centum floreno rũ auri cum sint duo donatores. iuxta nota. per Guil. ⁊ Paulũ de castr. in. l. si plures. ff. de pac. Jsta cõclusio probatur ex v̈bis statuti. Dũ dicit ꝙ liceat donare vsq; ad valorem florenorũ. l. auri. et sic illa qualitas valoris ⁊ extimationis consideraĩ tẽpore donationis an so lẽnitas de qua ibi interuenire debeat ad hoc. l. in delictis. §. si extra- neus. ff. de ne xali. ⁊ in. l. si titius. ff. de testamento mili. vnde videndũ est quante estimationis erat tunc temporis illa spes que non debet attendi in extimatione rei date sub cõditione si tũc fieri debet extima tio valoris: ⁊ extimatio rei sed tantũ spei illius. l. cũ titio: ⁊ ibi bar. ⁊ alij. ff. ad. l. falci. ⁊ in. l. hereditatem co. ti. cũ simili. ⁊ sic in tm̃ valeret dicta donatio inquantum illa spes non ascenderet ad estimationem centum florenorum auri alias in totũ esset nulla vt clare disponit sta tutum: ⁊ sic prima responsio est tutior. Ex quibus deueniendo ad id de quo querit̃ concludendum est ꝙ ex quo virtute dicte conuentio- nis cessantibus ⁊ descẽdentibus masculis Bartholomei ⁊ Jacobi domus deuenire debet ad illos de casato dictorum Bartholomei ⁊ Jacobi. ⁊ sic cum voluerint ꝙ veniat ad illos de casato eorum censẽ tur instituti gradatim. ⁊ ordine successiuo. vt concludit Barto. in. l. si cognatis. ff. de rebus dubijs. ⁊ probatur in. l. cum ita. §. in fideicõ. ⁊ in. l. peto. §. fratre. ⁊ vtrobiq; not. doc. ff. de leg. ij. Cũ ergo dictus Baldasar sit in scđo gradu scđm ius canonicũ ⁊ cõtendẽtes cum eo sint in vlteriori gradu p̃ferri dȝ. Et licet p̃dicta iura loquant̃ in vlti- mis volũtatibus: tm̃ Bal. Jmo. ⁊ moder. in. d. §. in fideicõmisso extẽ dunt ad cõtus ⁊ doc. in. l. gallus. §. qđã recte. ff. de libe. ⁊ posthu. Re stat igit̃ tm̃ vnus scrupulus ꝙ dictus. Baldasar est filius Gaspari ni spurij: spurius aũt nõ videt̃ dici de casato ⁊ sic cũ pater nõ diceret tur de casato donator ita nec filius arg. l. fi. C. de natura. libe. ꝙ aũt spurius nõ videat̃ esse de domo vel familia ptȝ: q: nõ est agnatus in sti. de legi. agna. succes. §. qđ vulgo. ꝑm Bar. ⁊ alios in. l. fi. C. de ver. signi. ⁊ in. l. tutelas. ff. de capi. dimi. ⁊ in tracta. de insignijs ⁊ armis. col. iij. facit qđ no. Bal. in. l. cũ accutissimi. C. de fideicõ. ⁊ cũ nõ dica tur de domo nõ dicitur de casato q: idẽ importãt ꝑm Jmo. in. l. ex fa cto. §. si qs rogatus. ff. ad treb. ⁊ sic vr̃ ꝙ dictus Baldasar nõ inclu- datur in dicta donatiõe ⁊ probat̃ ex no. p Bal. in. d. l. id qđ pauperi bus. in penul. colũ. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ Bald. in. l. generaliter. §. cum autẽ. C. de insti. ⁊ substi. sub condit. fac. ⁊ Bal. in. l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. vbi dicit ꝙ non dicunt̃ de casata et sequitur ibi Ang. cum multis alijs allegatis per do. Alex. in. d. l. ex facto. §. si qs rogatus. ff. ad trebel. Sed hoc non obstante in cõtrium ẽ

8 veritas. ¶ †Primo tenendo ꝙ dicant̃ de domo qui sunt spurij quia domus est verbum equiuocũ ⁊ non ciuile vt declarat Bar. in. l. pro nunciatio. §. familie. ff. de verb. signi. ⁊ in. l. tutelas. ff. de capi. dimi. ⁊ idẽ voluit Saly. in. l. fi. C. de ver. signi. qui dicit ꝙ dicunt̃ de casata ⁊ idem dicit Bal. in. l. iulia. in lectura antiqua. ff. de ritu nup. qui dicit ꝙ dicuntur de casata quia est verbum significans naturalitatem. ¶ Secundo quia vocabatur Gasparinus de stiatis ⁊ eadem arma deferebat. Nam ex vetustissima cõsuetudine spurij deferũt eadeȝ ar ma prout legitimi ꝑm Barto. in tractatu de insignijs ⁊ armis. col. iij. ⁊ de domo dicuntur interdũ portãtes eadẽ arma ꝑm Bar. in. d. l. tutelas. ¶ Tertio q: ex cõi vsu loquẽdi vniuersaliter dicunt̃ de ea dem domo casata ⁊ familia: vt per Bar. in. d. l. p̃nunciatio. §. fami lie. ⁊ in. d. l. fi. C. de verbo. signi. ⁊ ibi per docto. qui vulgaris vsus lo-

quendi preualet ꝓprio significatui. l. librorũ. §. qđ tamẽ cassius. ff. de leg. iij. l. labeo. ⁊ ibi no. per Bar. ff. de suppel. lega. cuȝ simi. ¶ †Po

9 stremo dico ꝙ de mente donatorũ constat quo casu spurij dicuntur de domo casata ⁊ familia ꝑm Bart. in. d. l. tutelas. ⁊ Jmo. ⁊ moder. i. d. §. si quis rogatus. ꝙ aũt in casu nostro cõstet de mente patet. q: Bartholomeus qui conficit dictam conuentionẽ testando appellat pluries dictũ Baldasarẽ de domo de stiatis. ex qua scriptura mẽs eius declaratur. l. nẽsenius. cũ ibi no. p Barto. ff. de neg. gest. Unde q̃tũcũq; nõ esset: tñ ex quo ipsum habebant ⁊ nominabant de domo de stiatis includitur in dicta dispositione pro hoc tex. not. in. l. alimẽ ta. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. leg. Ubi licet libertus liberi mei non dicatur li bertus meus tamen si ipsum nominabam libertũ meum ⁊ habebaȝ pro liberto meo: includitur in dispositione mea quã dirigo ad liber- tos meos ⁊ ideo dicit ibi Barto. ꝙ licet alias in dispõne appellatio ne filiorum nõ continerent̃ nepotes: tamen illud veruȝ nisi dispõnes nominasset eũ filiũ ⁊ pro filio habuisset. Cum ergo ab eis noĩaretur de stiatis apparet ꝙ includit̃ tanꝙ existens de casato de stiatis cum etiam vulgariter de casata appellent̃. Ex quibus concluditur ꝙ vir tute dicte conuentionis domus peruenire dȝ ad dictum Baldasarem vt ex superiorib⁹ clare ptȝ. ¶ Superest postremo deuenire ad illaȝ difficultatem nũquid prelegata facta Jacobo per Bartholomeũ te statorem veniant in restõne fideicommissi vniuersalis hereditatis q̃ venit restituenda dicto Baldasari: ⁊ in hac difficultate excludo ca- sus indubitabiles. Nam prelegata q̃ fuissent simpliciter facta dicto Jacobo venirent ex quo fuerũt primo facta prelegata postea fuit ro gatus vt est casus ꝑm cõem intellectuȝ in. l. ticia. ff. ad. l. fal. ⁊ est cõis cõclusio in. l. cuȝ virũ. C. de fideicõ. ⁊ in. l. marcellus. §. qđã liberis. ff. ad treb. cõsuluit do. Alexã. in consi. xxv. in primo volumine. ⁊ in cõsi. lxvj. i. ij. vol. habeo etiam ꝓ indubitabili ꝙ portio domus de qua su pra dictũ est que ptinebat ad Bartholomeũ qñ nõ deberet̃ Gaspa ri virtute cõuentionis: q: quo ad eum esset nulla: qđ tamẽ est falsum non veniret restituẽda lȝ prelegata dicto Jacobo. Quoniã etiã quo ad euȝ cõuentio valeret vt ptȝ in dicto cõsilio Oldra. ⁊ p dñȝ Alex. in. d. l. licet. C. de pac. ⁊ sic dom⁹ seu dicta portio deberetur Jacobo ex contractu licet p̃legata nõ venirẽt in restõne fideicommissi vniuer lis casus ẽ in. l. lucius. in. §. maritus. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. ad treb. ⁊ tra ditur per bar. ⁊ alios in. d. §. qđã liberis. vñ opus ẽ dicto Baldasa- ri fundare se in dicta cõuentione ⁊ in dicto fideicom. Uñ difficultas consistit nõ mediocris quid iuris in rebus legatis vxori. et post mor tem prefato Jacobo grauato fuerũt eñ multa legata vxori in infra- scriptis verbis. Itẽ reliquit dñe Magdalene vxori sue quousq; vi tam vidualẽ duxerit ⁊ quousq; viduã steterit ad vsum ⁊ gaudimẽtuȝ toto tẽpore vite sue ipsa vidua stante: ⁊ demũ in fine dicit ⁊ post mor tem dñe Magdalene remanere voluit eius fratri aut ei⁹ heredibus Pro cuius difficultatis declaratiõe p̃mitto ꝙ dictũ p̃legatũ factuȝ fratri aut eius h̃dib⁹ aut Jacobo seu ei⁹ h̃dib⁹: cũ inter eos cadat ordinata affectio vt plus censeat̃ fratrẽ dilexisse ꝙ ei⁹ h̃des: cẽsetur eos vocasse ordine successiuo. Primo fratrẽ seu Jacobum eo existen te. Scđo eo nõ existente ei⁹ h̃des ꝓut infra dicã casus est ⁊ ibi bar. ⁊ alij in. l. cuȝ pater. §. pe. ff. de lega. ij. ⁊ ꝓbat̃ ex no. p glo. ⁊ doct. in. l. gallus. §. si. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ no. vt in. l. pen. C. de ver. sig. ¶ Ex q̃ declaratione primo infero ꝙ si tp̃e mortis Jacobi vxor Bartholo- mei erat premortua. ⁊ sic sumus in casu in quo Jacobus fuit vocat⁹ ⁊ nõ eius heredes: talia prelegata veniunt in restõne. d. fideicõmissi per tex. in. d. l. titia. cuȝ alijs allegatis. ¶ Ex quib⁹ ẽt sequit̃ ꝙ si q̃ prelegata essent facta Jacobo: tñ sine illis v̈bis. aut ei⁹ h̃dib⁹. licet Jacobus p̃mortuus esset venirẽt in restõne fideicõmissi. Ex quo eñ testator ab vxore prelegauit Jacobo: ⁊ Jacobũ grauauit de dando Baldasari: lȝ in p̃sona Jacobi defecisset ꝑm ꝙ statim dicet̃ tamẽ nõ defecisset sed deberet̃ dicto Baldasari q: vxor censeretur grauata restituere Baldasari vt est expressa decisio Bart. cõiter approbata in. l. ꝙdiu. la. iij. ff. de acqui. here. Si vero supponat̃ vxorẽ superui- xisse Jacobo. Tũc qñ post mortẽ vxoris bona sunt prelegata Jaco- bo aut eius heredibus difficultatem facit q: p̃legata tũc nõ vident̃ fa cta Jacobo grauato sed eius heredibus nõ grauatis videtur ꝙ non veniant in restitutiõe fideicommissi ex quo heredes nõ reperiuntur grauati. l. sticũ qui meus erit in p̃n. ff. de leg. j. l. vnica. §. sin aũt ad de ficientis. C. de cadu. tollen. l. labeo. §. ideȝ tubero. ff. de supellectili le gata cõtrium puto in casu nostro vno fundamento satis claro. Nã pu to ꝙ vxori in bonis relictis vt. s. p. d. verba ad vsum ⁊ gaudimentuȝ toto tẽpore vite sue nõ sit relicta ꝓprietas sed vsus ⁊ gaudimentum

10 dictorum bonor. †Nã lȝ qñ testõr legat aliquã rẽ ad vsum vel vsum fructum donec vixerit censeat̃ legare ꝓprietateȝ vt cõcludit bar. i. l. iij. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. ⁊ traditur in. l. cum hi. §. si vni. ff. de transac. ⁊ in. l. titia. la prima. §. fi. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. donationes. §. species. ff. d dona. q: cã vel modus adiectus q respicit fauorem legatarij nõ limi tat legatũ vt i dictis iurib⁹: tñ hoc verũ est nisi cõtriuȝ appareat de mẽ te defuncti vt voluit bar. in. d. l. iij. ponit do. Alex. in suo cõsilio pe. ad fin. in. ij. volu. ⁊ Lud. ro. in consi. ccccciij. incipit. Uisis ⁊ diligẽter inspectis. Sȝ in casu nostro constat de mente: igitur ⁊c. Naȝ testator

fecit legatum vxori de dicta parte domus ꝑ dicta v̄ba formilia de q̄
bus supra per q̄ verba facit ēt alia legata ⁊ demū ipsemet testator ī
c.insti.heredis ꝓhibet heredem venire contra legatū factū vxori de
vsu ⁊ vsufructu dictarum partium domus.q̄ verba clare significant
vsumfructum:vt dicit Bar.in.d.l.iiij.allegando text.in.l.ij.in fi.⁊ in
l.lucius.eo.ti.Si ergo testator declarat se legasse vsumfructū dicta/
rū partiū domus.Igit̄ ex isto capl'o ita declarato habemus ꝙ testa
tor per dicta verba nō voluit legare ꝓprietatem sed vsuȝ ⁊ vsumfru
ctuȝ.⁊ ꝑ cōsequens eadē verba posita in aliis capitulis declarantur
casus est in.d.l.vnica.⁊ ibi Bar.Ang.⁊ alij.ff.de peti.here.ad idem
tex.in.l.heredes palam.§.sed si notā.in verbo.ex vicinis scriptis.ff.
de testamen. ❡ Ex q̄bus ptȝ ꝙ testōr tm̄ voluit relinquere vsumfru
ctuȝ ⁊ vsum ⁊ nō ꝓprietateȝ.Volūtas aūt testōris p̄dominat̄.l.ī cō/
ditionibꝰ.ꝑmū locū.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ non pōt dari dictis verbis
melior interp̄tatio q̄ illa quā ipsemet testator dat:facit ad hoc quod
habet̄ ī.l.ab executore.ff.de appel.ad idem.l.labeo.ff.de suppel.leg.
❡ Ex quibꝰ īfero in ꝓposito ꝙ ꝓprietas ⁊ cā fit in hr̄ditate dictoꝝ
bonoꝝ ⁊ venit restituenda:⁊ cōsequēter finito vsufructu fuit vsusfru
ctus consolidatus cum ꝓprietate penes eum penes queȝ erat ꝓprie
tas.l.si titio.ff.de vsufru.tradit Bar.in.d.l.marcellus.§.quidā libe/
ris.Sȝ posito ꝙ censeretur relicta ꝓprietas adhuc idem vr̄ ꝯcludē/
dum.Nā si testator simpl'r legatum fecisset vxori de dictis bonis ad
vsum ⁊ vsumfructum donec vixerit: quousq; vixerit mortua vxore
bona legata reuertebantur ad Jacobum eo supstite tp̄e mortis vxo/
ris:⁊ eo nō superstite ad eius heredes vt decidit no.Bar.ī.d.l.titia
§.fi.allegat.l.si ita.ff.de statulibe.ibi Paul.de cast. assignat rōnem:
q: tunc finito tp̄e biennij redeunt bona ad heredē nō iure fideicōmis
si sȝ cōsolidationis q: legata cōsolidātur cū hereditate sicut vsusfru
ctus cum ꝓprietate:⁊ sic penes quēcūq; reperit̄ hereditas bona le/
gata redeunt finito tp̄e:vt in.l.fi.C.de lega.⁊ ita intelligit Bar.⁊ re/
spondet ad.l.in cause.§.pōponius.ff.de euic.que videbat̄ facere in ꝯ
riuȝ ꝙ loquatur qn̄ legatuȝ est simpl'r factuȝ ⁊ grauatus eēt legata
rius post mortē de restituēdo heredi:secus si quousq; vixerit legata
rius vt ibi latius per euȝ.⁊ idē tenet in.l.fi.C.de leg.⁊ seq̄tur ibi latiꝰ
do.Alex.igitur in casu nostro licet testator dixerit ꝙ post mortē bo/
na remaneant Jacobo aut eius heredibus ista verba non habent di
ctam decisionē alterare.Naȝ hoc idem in casu nostro volunt Pau.
de cast.⁊ sequentes eum dum respondēt ad dictū.§.pōponius.Naȝ
volunt ꝙ si factuȝ fuisset legatuȝ temporale quousq; viueret legata
rius:ꝙ tunc hȝ locuȝ illud qd̄ dicit̄ ꝙ cōsolidant̄ legata cuȝ heredi/
tate sic vsusfructus cum ꝓprietate ⁊ non debet̄ iure fideicōmissi ⁊ tm̄
in.d.§.pōponius dictuȝ fuit ꝙ post mortē perueniret legatū ad he/
redem. ❡ Cōfirmat̄ hoc idem rōne.Nā si illa verba nō fuissent exp̄s
sa ex tacita mente testatoris bona legata fuissent reuersa ad Jacobuȝ
⁊ eo nō superstite ad eius heredes ex tacita mēte testatoris ꝺm bart.
11 ⁊ alios in.d.l.titia.§.fi.†Sed qn̄ exprimit̄ illud ꝙ tacite inerat ex ta
cita voluntate testatoris expressio nihil operat̄ sed facta censet̄ causa
dubitationis tollende.l.cum q̄d.ff.si cer.pe.⁊.l.que dubitatiōis.ī.de
reg.iur.⁊ est regula Barto.cōiter approbata in.l.iij.ff.de leg.j.⁊ sic
cum hereditas transeat in fideicommissum transeunt etiam dicta bo
na per p̄dicta:⁊ licet non reperiam hanc questionē in specie decisam
puto hanc esse veritatē. ❡ Postremo ista ꝯclusio est manifeste ex
mente testatoris.Nam testator si Jacobus decederet sine filijs substi
tuit Baldasarē:⁊ sic apparet ꝙ predilexit Jacobum heredē insti/
tutū ⁊ eiꝰ filios positos in cōditione.d.Baldasari.l.lucius in.fi.ff.de
here.insti.Sed Baldasarē substitutum mortuo Jacobo predilexit
heredibus extraneis dicti Jacobi:⁊ sicut predilexit in substitutione
fideicōmissi vniuersalis ita censet̄ predilexisse in dictis p̄legatis arg.
l.publius.ff.de condi.⁊ demon. Ex q̄bus dico ꝙ q̄uis post mortem
vxoris sint vocati Jacobus ⁊ eius heredes:ītelligi dȝ.i.filij:ne resul
tet absurdum ꝙ videatur p̄tulisse heredes extraneos Jacobi dicto
Baldasari ꝯ menteȝ testatoris.arg.tex.no.cuȝ ibi no.ī.l. ex facto.§.
fi.ff.ad treb.⁊ ad hoc optime seruiūt q̄ no.ponit Bar.in.l.gallus.§.
⁊ si parente.ff. de libe.⁊ posthu.in istis aūt multū est in cōsideratiōe
voluntas defuncti.l.cuȝ virū.C.de fideicō. ❡ Ex quibꝰ oībꝰ ꝯcludo
ꝙ dicta p̄legata veniūt in restōne. ❡ Ultimo nō obstat si ad no.per
Pau.de cast.⁊ alios in.d.l.penul.⁊ in.d.§.fi.diceretur ꝙ habent lo
cum qn̄ bona reuerti debent ad heredem tanq̄ heredē vel ad heredi
tatem q: tunc dicunt̄ reuerti iure cōsolidationis: q: habitus est re/
spectus ad hereditateȝ.Sed in casu nostro reuerti debēt ad Jacobū
⁊ sic nō vt ad heredem.⁊ per cōsequēs non vr̄ habitus respectus ad
heredem sed ad personam Jacobi ⁊ per cōsequens ꝙ Jacobo ⁊ he/
redibus deberentur iure fideicōmissi.⁊ sic in p̄sona hr̄duȝ habuit lo
cū ꝙ nō veniunt in restōne fideicōmissi vniuersalis q: hr̄des nō sunt
grauati vt dixi.Nam ad hoc rn̄deo ꝙ testator aliqn̄ vocat fratrem
vel eius heredes:aliqn̄ fratrē ⁊ heredem aut eius hr̄des.Un̄ ex quo
vno capl'o vocat Jacobum heredē ab eodē recipiunt iterp̄tationem
alia capitula:vt in.d.l.vtrū.⁊ in.l.q filiabus.⁊ in.l.si seruus pluriū ī
fi.ff.de leg.j.⁊ sic vult quod remaneant apud fratrem aut heredem.
❡ Scdo rn̄deo q: nō dicitur simpl'r Jacobo seu fratri sed aut eius
heredibus.⁊ sic ptȝ ꝙ habitus fuit respectus ad fratrē vt heredē et
hereditatem:nā vna pars alternatiue per aliā declarat̄ casus ē not.
⁊ ibi Dy.⁊ Bar.in.l.j.ff.de rebus dubijs. cū his q̄ pulchre ibi dicit
do.Raph.cu.qd̄ no.Bar.allegando dictam.l.primam. ⁊.l.⁊ si post
medium.ver.Item faciūt ad aliā questionē.ff.si quis cau.⁊ Lud.ro.
cōsi.cxxviij.inci.Premissorum dictorū. ❡ Cōfirmat̄ qd̄ ex quo vo/
luit ꝙ ēt reuerteretur ad eiꝰ hr̄des:ptȝ ꝙ habitus fuit respectus ad
hereditatē.⁊ sic ꝙ cōsolidaret̄ cū hereditate:⁊ ꝑ ꝯn̄s trāsit seu reuer
titur vt cuȝ hereditate ꝯsolidet̄ ⁊ restituat̄ ꝑ no.in.d.l.titia. ff.de leg.
ij.Ex p̄missis clarissime ptȝ ꝙ dicta p̄legata veniūt ī restōne maxie
tenendo ꝙ sit legatus solꝰ vsusfructus vel si vxor testōris p̄mortua
est Jacobo vt ex superioribus patet. Laus deo. Bartho.soci.⁊c.

❡ Summarium.

☞ An ex offensione heredis ꝙ hereditatē adiuit possit ꝯ ipsum execu
tio instrumēti testamēti peti. ⁊ sic ꝯ heredē peti possit a legatarijs ⁊
circa nōnulla legata.

1 Legatarij de iure cōmuni possunt incipere a petitiōe executionis in/
strumenti in parte legatorū.
2 Voluntas non versatur nec presumitur esse circa sibi īpossibilia.
3 Quando est iuratum in rem obstat exceptio ex quacunq; causa agat̄.
4 Ratio administratiōis qn̄ specialiter fuerit reddita occasione admi/
nistrationis tutele liberatio nō extendit̄ ad aliā causam.
5 Verba in cōtractibus nō debent esse superflua.
6 Renunciari potest cum iuramento legibus prohibitiue loquētibus.

❡ Consilium.ciij.

❡ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

IN casu conuentionis et re
conuentionis vertentibus inter Alexandruȝ ⁊ magistrū
Antonium de Fauentia imprimis causam conuentionis
⁊ reconuentionis discutiam. ❡ Circa primam causam Alexander
habet intentionem fundataȝ contra magistrū Antoniū:apparet em̄
publicū instr̄m testamēti in q̊ do.Frāci.testator instituit dictū magi
strū Antoniū heredē ⁊ dicto alexādro legauit libras.cc.boñ.ꝑuētas
ad manꝰ ipsius testōris de rebꝰ ⁊ bonis dicti Alexandri. Itē reliq̄t
dicto Alexādro iure instōnis libras cētū boñ.de bonis ipsius testō/
ris.Itē ex ꝓcessu cōstat ꝑ ꝯfessionē dicti mag̃ri Antonij q̄liter ipse
heres īstitutus adiuit hr̄ditatē.Un̄ merito ꝓ dictis libris retētis pe
tere potuit alexāder ꝯ.m.Antoniū hr̄deȝ executionē instr̄i testamē
1 ti.⁊ hoc dictāt statuta vt dr̄ in pūcto.†Itē de iure cōi legatarij icipe
re pn̄t a petitiōe executiōis instr̄i in p̄te legatoꝝ ꝺm Ang.ꝑ illū tex.
in autētico de here.⁊ fal.§.pe.Solū g̃ est videndū an.d.alexādro ob
stet liberatio ⁊ q̄etatio facta ꝑ dictū alexādrū dicto.m.Anto. Circa
quā difficultatē nō īsistēdo ī rebꝰ claris aduertēdū est dictꝰ.d.Frāc.
testōr duo fecit legata alteꝝ libraꝝ.cc.alterū librarū.c.boñ. Et īcipiē
do ab isto vltīo dicēdū ē sine exitatiōe ꝙ dicta q̄etatio ⁊ liberatio ad
h̊ nō extēdit̄ posito ꝙ Alexāder d̄ dicto legato milies clarā noticiā
habuisset.Nā Alexāder liberat mag̃rȝ Antoniū ab omni eo ⁊ toto
ad quod fuisset obligatus occasione administrationis tutele. d. dn̄i
Frācisci ⁊ ēt.d.m.Antonij:ex eo q: rō fuit sufficiēter reddita cū ple/
na restitutione reliquorū:⁊ liberat ab oī alia quātitate ad quam tene
ret̄ ex causa antiqua dependēte ab ipsa administratione tutele.sȝ hoc
debitū.c.libraꝝ legatarū de q̄bus in testō non debebat̄ ex aliq̄ cā de
pendēte a dicta administratiōe tutele sȝ tm̄ ex testō. Igitur nō venit
ī dicta quātitate ⁊ liberatiōe cū sint facte ex exp̄ssa causa administra
tionis tutele tam dn̄i Frācisci q̄.m.Antonij:casus est ꝺm vnū ītelle
ctum cōiter approbatū in.l.age cū geminiano.C.de trās.⁊ ibi h̊ tenēt
Bal.saly.Pau.⁊ cōiter doc.⁊ Bal.⁊ saly.in.l.sub p̄textu spēruȝ.C.
de trās.⁊ Bar.in.l.si certa.C.eo.ti.⁊ dn̄i Canoniste maxie.d. Abb.
in.c.j.de trās.Et hoc solū sufficeret ad victoriā:nec in hoc curat̄ sci/
uerit vel ignorauerit.Sed ex habūdāti ēt cōfirmat̄ q: ꝙ ex quo q̄eta
tio ⁊ liberatio emanauerūt ꝓpter dictā redditionē rōnis administra
tionis tutele ēt si gn̄aliter fuissent cōcepte de omni debito tn̄ erant re
stringende ad causaȝ administratiōis tutele casus est in.l.emptor.in
§.lucius.ff.de pac.qui tex.generaliter ꝓcedit ī trāsactiōibꝰ ⁊ ī pactis
liberatorijs ꝺm docto.cōiter ibi quicq̄d ibi dixerit glo.Igitur multo
fortius in casu nostro in quo fuit expressa causa administrate tutele.
Unde licet fuisset postea apposita generalis clausula ꝙ liberasset ex
quacūq; alia causa restrigi debebat.s.rōne administrate tutele vt cō
muniter cōcludit̄ ꝑ Bar.⁊ alios in.d.l.si decreta.C.d̄ trās.⁊ ꝑ Bar.
in.l.aurelio.§.fi.ff.de libe.leg.⁊ Cy.⁊ Bald.in.d.l.sub pretextu spe/
cierum.⁊ do.Anto.⁊ do.Abb.in.d.c.j.de trāsac.q̄ ꝓcedūt ēt suppo
sita sciētia dicti legati:sȝ supposita ignorātia ē ēt aliud fundamētum
clarissimū:q: nō valuisset sup dependētibus ex testō.l.de his.⁊.l. nō
est ferēdus. ff.de transac.si aūt sciuisset ⁊ in v̄bis liberatorijs potuis
set includi:tunc lȝ nō eēt debitū legati specificatū ⁊ non esset dictum
visis ⁊ cognitis v̄bis testamēti tūc forte dici potuisset liberationē ex
tēdi q̄ in sui generalitate icludebat tale debitū cognitū ab ipso libe/
rante ꝺm Bar.Ang.Ful.⁊ Pau.de cast.in.d.l.de his.⁊ bar. ⁊ doc.
in.l.q rome.§.duo fratres.ff.de ver.obli. Sed in casu nr̄o vtrūq; de
ficit:

ficit: qꝛ tale verbum nõ includitur in ṽbis liberationis. Itez dictus
Alexãder ꝓ̃sumit̃ ignoꝛasse legatũ sibi factũ: tũ qꝛ ignoꝛãtia ꝓ̃sumi
tur. l. verius. ff. de ꝓba. ⁊ maxĩe in Alexãdro qui erat minoꝛ. l. cũ de
indebito. §. finaũt. ff. eo. tit. Nec obstant duo testes examinati ꝑ par
tem aduersũ per quos ꝓbare est conata scientiam dicti Alexandri
qm̃ nõ ꝓbant cũ sint singulares in loco ⁊ tꝑe. l. iurisiurãdi. C. de testi.
⁊ in. c. bone. el. j. extra de elec. ⁊ in. c. lз cãm. extra de ꝓba. ⁊ maxĩe qꝛ
agit̃ de ꝓbatione substãtie ante ꝯctũ liberationis: ⁊ sic certi tꝑis. q̊
casu lз alias essemus in his q̃ solent ꝑ testes singulares ꝓbari iuxta
not. per gl. ⁊ Jaco. butri. ĩ. l. arriani. C. de hereti. ꝑ Spe. in ti. de inq̃si
tione. §. j. ṽ. qd si vnus. ⁊ Inn. in. c. qualr̃ ⁊ quãdo. el. ij. de accusa. ex
tra tñ qñ debent illa ꝓbari certo tꝑe: puta quem fuisse vsurariũ vel
hereticũ ⁊c. tunc testes singulares nõ ꝓbant glo. est oꝛdi. quã ibi oẽs
sequunt̃ in. l. ob carmẽ. §. fi. ff. de testi. ⁊ tenent Bar. ⁊ alij in. l. celsus
ff. de vsuca. Bal. in. l. fi. in. xv. oppo. C. de edi. diui adri. tol. ⁊ d. Ant.
in. c. licet cãm. in. xviij. col. extra de ꝓbat. ¶ Ex q̃bus infero ꝙ data
ignoꝛãtia lз nõ esset de depẽdentibus ex testõ: tñ ad tale debitũ non
extenderet̃ dicta liberatio qꝛ ignoꝛãs nõ põt dici ꝙ remittat ex quo
nõ cõsentit. l. q cuз tutoꝛibus. ff. de trãsac. ⁊ no. Bart. ⁊ doc. sequunt̃
in. l. si õ certa. C. de transac. ⁊ do. Abb. in. c. j. de trãsac. ⁊ habet̃ in. l.
tres fratres. cuз simi. ff. de pac. Sз iteruз instari põt ꝙ imo ꝓbetur
sciẽtia. Nã in instr̃o quietatiõis fit mẽtio qualr̃ dñs Frãciscus erat
moꝛtuus relicto magr̃o Antonio herede vniuersali: ⁊ sic Alexãder
videtur fateri ip̃m heredẽ vniuersalẽ iuxta no. ꝑ Bar. in. l. sciẽdũ. ff.
de ver. ob. Itẽ dñs Alexãder liberat eũ tanꝙ̃ heredẽ vniuersalẽ ab
administratione dñi Frãcisci: hoc aũt ꝙ esset heres vniuersalis non
poterat contingere nisi ex testõ qm̃ ab ĩtestato non erat vniuersalis
heres. sз Alexãder succedebat pariter cum eo: vt in aut. post fratres
C. de legi. here. ex quo ergo gessit actũ cum eo tãꝙ̃ herede ex testõ vr̃
habuisse noticiã testamẽti iuxta plene no. ꝑ Bar. in. l. q rome. §. duo
fratres in. iij. q. ff. de ver. ob. Ad hoc motiuũ respõdet̃ ꝙ cũ ꝓ̃sumat̃
ignoꝛantia iuxta. l. qm̃ soꝛoꝛẽ. C. de iure delib. ⁊. l. fi. ff. pꝛo suo. ⁊ in. l.
verius. ff. de ꝓba. licet Alexãder videat̃ fateri ip̃m esse hr̃dẽ: tñ non
expꝛimit̃ ex testõ vel ab intestato. potuit enim fateri ipsum heredeз
ab intestato qꝛ ipse nolebat esse heres vel ẽt ex assertione dicti magi
stri Antonij. Vñ cũ ꝓbatio resultans ex dicta assertione de necessita
te nõ cõcludat nihil releuat. l. non hoc. C. vnde cogna. c. in pꝛesentia.
de ꝓba. ⁊ ita rñdet simili motiuo. d. Alex. pꝛeceptoꝛ meus ĩ. d. l. qui
rome. §. duo fr̃es. in addi. ad. iij. q. Barto. ff. de ver. obl. Nec p̃missis
obstat iuramẽtũ appositũ in ꝯctu quietationis ⁊ liberatiõis qꝛ non
extẽdit ꝯsensum ad ignoꝛata ẜm Bar. no. in. l. si qs ꝓ eo in p̃n. ff. de fi
deius. ⁊ Bal. ĩ. c. cũ ꝯtigat. in. vij. cõclusio. ff. de iureiurã. bar. de saly.
in. l. j. C. cõmo. ⁊ Are. p̃ceptoꝛ me⁹ ĩ ꝯsi. xxiiij. ⁊ do. Alex. cõsi. xxviij.
in. j. volu. ⁊ si dicat̃ in casu nostro renunciauit cõditioni indebiti sine
cã in factũ actioni: ⁊ oĩ alij. ll. ⁊ iuris auxilio. q̃ clausula gñalis post
sp̃ales renũciationes operat̃ ꝙ cẽseat̃ sp̃alr̃ renũciatũ iuri sibi ꝯpe
tenti ẜm bar. in aut. mr̃i ⁊ auie. C. qñ muli. offi. tute. fungi põt ⁊ bart.
ĩ. l. si sub cõditiõe. ff. de testa. tut. Et hoc attẽto iur̃o qꝛ vr̃ ꝙ possit cũ
iuramẽto renũciari dispõni. d. l. de his. ff. de trãsa. vt voluit Joã. de
imo. ĩ repe. d. c. cũ cõtingat. ĩ vlt. char. extra de iureiur. ⁊ ita in specie
in tali renunciatiõe in terminis nr̃is dicit do. Alexã. in suo cõsi. xj. in
ij. volu. arg. eoꝝ q̃ no. Bar. in. l. sciẽdum. ff. de verb. ob. cuз concoꝛ. et
tenet do. Rapha. cu. in. d. l. si qs ꝓ eo. ⁊ do. Alex. in. d. §. duo fratres
circa. v. q. Bar. ¶ Ad hoc rñdet̃ ꝙ. d. l. de his nõ põt cũ iuramẽto
renũciari ẜm Bar. in. l. cũ hi. in fi. p̃n. ff. de trãsa. ⁊ Ange. cõsi. xciiij.
incip. Cum lis ⁊ qõ. ad fi. ⁊ Bal. in. c. cũ inter de renũ. facit glo. pen.
in. l. fi. C. de reb. cre. ¶ Preterea lз cũ iuramẽto posset renunciari tñ
sine iur̃o nõ põt: ẜm Jaco. de bel. Ja. but. bar. Bal. ⁊ cõiter doct. in
d. l. de his no. glo. in. l. pcm̃ inter heredẽ. ff. de pac. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs ꝑ illã
gñalẽ renũciationẽ nõ censet̃ renũciatũ. Ex quo infert̃ ꝙ ẽt cũ iura
mẽto talis renũciatio nõ oꝑat̃ p̃dicta ꝓbant̃. ¶ Pꝛĩo ꝙ talis gñalз
renunciatio nõ valeat ptз: qꝛ ꝙ ex quo nõ põt sp̃aliter renũciari: vt
2 in. d. l. de his hoc nõ venit in tali dicta renũciatione qꝛ† voluntas nõ
ṽsat̃ nec ꝓ̃sumit̃ eẽ circa sibi ĩpossibilia ẜз Bar. ĩ. l. si qs sub cõdõne.
ff. de cõdi. insti. ⁊ Bal. in. l. fi. §. in cõputatiõe. C. de iure deli. ⁊ lз cum
iuramẽto fieri posset: tñ illud põt ꝓcedere qñ qs exp̃sse renunciaret
bñficio. d. l. de his. Sз ĩ casu nr̃o renũciatio fuit gñalis q̃ sine iur̃o nõ
includit auxiliũ illius legis. Igit̃ nec iuramentũ: qꝛ renũciatio cum
iuramẽto nõ includit casus quos nõ iurata nõ ĩcluderet. l. fi. C. de nõ
nu. pecu. l. fi. ff. q satisda. cogã. ẜm Bar. Bal. ⁊ doct. in. l. sз ⁊ si qs. §.
q̃situз. ff. si qs cau. ⁊ Jo. an. do. Ant. ⁊ Pe. de anc. in. c. j. de cõmo. et
Saly. in. l. j. C. cõmo. ⁊ tз do. Alex. in. d. cõsi. xxviij. ⁊ sic nõ vr̃ veruз
qõ dicit do. alexã. in. d. cõsi. xj. vel ꝓducere posset qñ liberatio in sui
generalitate includeret ẽt debita ex testõ ꝓut ipse loquit̃ in. d. l. qui
rome. quo casu renunciando vt supꝛa ⁊ iurãdo suꝑ facto renunciatio
nis videtur velle ꝙ valeat eo modo quo põt. l. cũ pater. §. filius ma
trẽ. ff. de leg. ij. vt per Bar. in. d. l. si qs ꝓ eo. in. viij. mẽbꝛo. ⁊ cogita
re in genere de oĩ remedio ꝑ qõ cõtrauenire põt per ea q̃ no. Barto.
in. d. l. sciendum. ff. de verbo. obli. ⁊ in. l. ij. C. de rescin. ven. Sed in ca
su nostro verba liberationis non includunt istum casum quia nõ in
cludit ignoꝛata ⁊ dependẽtia ex testamento. Igit̃ nec renũciatio nec
iuramentũ includũt istuз casum vt declarat Pau. de ca. in terminis
in suo ꝯsi. lxx. incip. viso puncto. Itẽ si quietatio nõ includit hoc de
bituз igit̃ nec renũciatio qꝛ eatenus cẽset̃ bñficijs. ll. renũciatio q̃ten⁹
extendit̃ liberatio ⁊ nõ vltra. Nã clausula renunciatiõis ⁊ alie regu
lant̃ ẜm naturã ꝯctus pꝛincipalis ẜm gl. no. in. l. si pr̃onus. §. pr̃onũ
ff. si qd in fraudẽ patroni. ⁊ ẽ tex. in. l. j. §. j. ⁊. §. debitũ. ff. de ꝯsti. pec.
quã ad hoc alleg. Bal. in. l. si absentis. C. si cer. pet. ⁊ no. Bal. ĩ. l. etiã
C. de execu. rei iu. ⁊ Cy. in. l. in ꝯctib⁹. C. de non nu. pec. Si ergo nec
quietatio nec renunciatio extenduntur ad hoc debitum: igitur nec iu
ramentum. qꝛ ꝑ illud ista nõ extẽdunt̃ ad casum ad quem nõ extẽde
rentur sine iur̃o vt dixi ⁊ declarat Saly. in. l. j. C. cõmoda. ⁊ Pau. õ
cast. in consi. cxlij. incip. pꝛimo videnduз. ⁊ Ang. in consi. xciiij. incip.
cum lex ⁊ qõ. ⁊ quod dicit Fede. de senis cõsi. cxcviij. incip. queritur
an domina Margarita ⁊ Pau. de ca. cõsi. cccix. incip. aduertenduз
maxime. qꝛ hm̃õi clausule opponũt̃ de cõsuetudine tabellionũ. vt di
cit. d. Car. consi. cxx. ⁊ ista percurri lз nõ necessaria ꝓpter pꝛimũ fun
damentũ. Sз ex abũdãti. ¶ Venio nũc ad p̃muз legatũ. s. cc. lib. in q̊
vertit̃ plusculũ difficultatis ex eo qꝛ. d. Frã. legat. cc. libꝛas boñ. per
uentas ad man⁹ suas de bonis ⁊ reb⁹. d. Alex. clarũ aũt ẽ ꝙ testõꝛ no
luit ꝙ dicte. cc. lib. peterent̃ vt debite itẽ vt legate alias diceremus ꝙ
semꝑ legatũ factũ a debitoꝛe creditoꝛi de quãtitate quã dз valere cõ
tra. l. si creditoꝛi. ff. de leg. j. cũ ibi not. Vñ vr̃ ꝙ aut debem⁹ dicere ꝙ
ex quo erãt debite legatũ non valeat iuxta. d. l. si creditoꝛi. vel posito
ꝙ valeret ex quo eadẽ quãtitas ⁊ debebat̃: ⁊ legata erat ⁊ sic ad illã
duplici obligatione. m. Ant. tenebat̃ ⁊ alex. fatetur se habuisse oĩa re
liqua que peruenerant ad manus do. Frã. ⁊ liberat: qꝛ solutione ei⁹
qõ debebatur omnis obligatio ex quacũqз cã fit sublata. insti. q. mo.
tol. obli. in pꝛin. ad idẽ tex. in. l. si duobus. §. j. ⁊ in. §. q̃ iurauit. ff. de iu
3 reiur. ⁊ in. l. fi. post pꝛĩcipiũ. in q̃bus† qñ est iuratuз in reз obstat exce
ptio ex quacũqз cã agat̃. Sed hoc nõ obstãte ꝯ̃riũ puto verius in ca
su nostro ꝙ ĩmo illud legatũ non censeat̃ eẽ sublatuз ⁊ pꝛo solutione
p̃mitto ꝙ dato ꝙ magister Frãciscus p̃dict⁹ nihil debuisset legatuз
valuit. l. si sic. §. j. ff. de leg. j. ⁊. l. si nõ designata. C. de fal. cã adiec. leg.
Si enim. d. cc. lib. nõ debebant̃ ex eo qꝛ ꝑuenissent ad manus domi.
Francisci de bonis Alexãdri: hoc sciebat magister Franciscus: seu
scire pꝛesumebatur qꝛ in facto ꝓpꝛio. l. ꝙꝙ̃. ff. ad velleia. ⁊ ꝑ Bart.
in. l. non fatetur. ff. de cõfes. cum simi. Vñ pꝛesumit̃ ꝙ ex certa sciẽtia
fecerit: vt est casus in. l. ij. ⁊ ibi Pau. de ca. C. de fal. causa adiect. leg.
⁊ ideo nõ sufficit ꝓbare rem aliter se habere nisi ꝓbetur erroꝛ ex quo
assertio est super facto ꝓpꝛio vt per Bar. in. d. l. nõ fatetur. ⁊ Pau.
de cast. in. l. j. C. de fal. causa adiec. lega. ¶ Ex q̃bus tollit̃ obiectio si
diceret̃ ꝙ aut erat debitum ⁊ legatum nõ vз. Aut testatoꝛ credebat
⁊ nõ erat ⁊ nõ vз ẜm pe. ⁊ refert ⁊ sequit̃. d. Alex. in. d. l. si sic. ⁊ tenet
do. Pau. de cast. ĩ. d. l. ij. C. de fal. cã adiec. leg. qꝛ est tertius casus qñ
nõ erat debitũ: ⁊ testõꝛ sciebat ꝙ tunc expꝛessa certa quãtitate legatũ
vз. d. l. si nõ designata. Quinĩmo sola cõfessio debiti in testõ in certa
quantitate inducit legatum si aliter debitum nõ pꝛobatur: vt in. d. l.
ij. ⁊ est tex. ẜm Dy. in. l. j. in fi. ff. de dot. pꝛele. ¶ Ex quibus infero in
pꝛoposito ꝙ nisi ꝓbetur ꝙ. d. cc. lib. erant debite censent̃ simpliciter
legate. Et habet tale legatum naturam legati: ⁊ ẜm naturam legati:
⁊ leges legati regulatur. Ista pꝛobãtur per text. no. in. l. qui vxoꝛi. ff.
de aur. ⁊ argẽ. leg. per quem dicit ibi Bar. ꝙ si aliqs legat alicui ali
quid tãꝙ̃ debetur vt simpliciter legatũ nisi pꝛobetur debitum per te
stes vel instr̃a: ⁊ iõ defalcatur sicut alia legata: ⁊ iõ refert Bar. ꝙ le
gata ꝓ vsuris ⁊ male ablatis defalcant̃ nisi pꝛobent̃ debita per illũ
tex. ꝙ Bar. dicit esse mirabile: ⁊ sequitur Paul. de ca. in. d. l. ij. C. de
fal. cã adiec. leg. ¶ Ex quibus dico ꝙ nisi. cc. libꝛe pꝛobentur debite
ꝙ iudicandum est de hoc legato. cc. libꝛa. sicut de legato centum libꝛa
rum ad qõ quietatio non extenditur vt supꝛa dictũ est. ¶ Preterea
ex quo nõ apparet ex qua cã essent debite: ⁊ qñ fuisset dictũ debitũ ꝯ
ctum nõ põt ꝯcludẽter ꝓbari ꝙ ex tali cã fuerit debite cũ simpl̃r cõ
fiteatur ꝙ deuenerunt ad manus suas nõ expꝛessa cã vñ nõ põt debi
tum ostẽdi nisi ꝓbatiõe incerta: ⁊ nõ concludenti q̃ nõ releuat. l. nõ h̃
C. vnde cog. c. ĩ p̃ñtia. extra de ꝓba. Vñ potuit deberi ex aliq̃ cã ꝙ le
gatum valuisset posito ꝙ fuissent debite. iuxta plene no. in. l. si credi
toꝛi. ff. de lega. j. ⁊ maxime qꝛ ꝓ legato cõpetit executio ex foꝛma sta
tuti rõne cuius interesse legatuз vз vt cõcludũt pleriqз moderni ĩ. d.
l. si creditoꝛi. ⁊ hoc interesse considerat in simili Bart. in. l. q tabulas
ff. de fur. Item clarioꝛes sunt ꝓbationes quas cõsiderabat Bart. in
l. qui bis ideз. ff. de ver. ob. Itẽ si pꝛo pꝛĩo debito bona nõ fuissent hy
pothecata pꝛo isto essent ⁊ vз ẜз Bar. ⁊ Bal. in. d. l. si creditoꝛi. Itẽ
vertit̃ interesse ꝓpter minoꝛes expẽsas qõ cõsiderat bar. ĩ. d. l. q bis
idẽ. ff. õ ṽ. ob. ¶ Ex q̃bus in ꝓposito ĩfero ꝙ ꝙ̃ tũcũqз diceremus. cc.
lib. legatas fuisse debitas. ex quo non apꝑet qñ ⁊ qũo debituз fuerit
ꝯctũ dici dз legatũ valuisse ꝑ qõ ẽt debitũ facilius ꝓbat̃ ⁊ ꝓ̃scriptio
interrumpit̃ ẜm Bal. in. l. falsus. C. de fur. ¶ Ex q̃ ꝯclõne iterũ ĩfe
ro in ꝓposito ꝙ cũ idẽ debitũ. cc. lib. deberet̃ ex diuersis causis. s. ex
cã ex qua debebat̃. Item ex cã legati vel dicendum est ꝙ ex nulla cã
debitum est extinctum cum liberatio tm̃ sit facta de debitis contra

etis occasione administrationis tutele per no. in.d.l. age cum gemi-
niano. C.de transac. Vel posito ꝙ esset extinctum ex causa admini-
strationis tutele.licet hoc non constet tñ nõ dicitur extinctum ex cau
4 sa legati.† quoniã cum ratio administrationis specialiter fuerit red-
dita occasione administrationis tutele liberatio nõ extẽdit̃ ad aliam
causam.licet sit idem debitũ.l.si ita qs.§.fi.ff.de verb.obli.ſm bart.
in.l.si de certa.C.de trãsac.⁊ sic nõ extẽditur ad causam testamenti.
Et hãc opi. bar.sequunt̃ cõiter doc.ibi vbi Bal.ẽt dicit ꝙ in dubio
videtur habitus respectus ad cãm que ventilabat̃: ⁊ nõ ad causam
que nõ fuit proposita.arg.d.l.si de certa.⁊ tenet do.Abb.in.d.c.j.de
transac.Cũ ergo in casu nostro nõ fuerint ventilata cã testamenti.im
mo ꝓsumit̃ ignorãtia ꝑ Alex.ad talem casum pactũ liberatoriũ non
extendit̃. ¶ Ex quibus oĩbus cõcludo ꝙ dicta quietatio nõ obstat.
d.Alex.petenti executionem legati ꝓ dictis.ccc.libris:⁊ ꝑ cõsequẽs
remanet intentio dicti Alexandri bñ fundata. ¶ Circa causaꝫ recõ
uentionis primo dici põt ꝙ Alexãder non potuit recõueniri:qꝛ cuꝫ
M.Anto.fuerit cõuentus executiue virtute instrumẽti qd̃ hꝫ execu
tionem ex forma statuti nõ potuit recõueniri ſm Bal.in aut̃.⁊ cõse-
quenter.C.de senten.⁊ interlocu.omnium iudi.Sꝫ posito ꝙ potue-
rit recõueniri cũ intentio. M.Anto.sit fundata in codicillis querit̃
an dicto.m.Anto.obstet instr̄m liberatiõis ⁊ qetatiõis facte Alexã
dro ⁊ difficultatẽ facere videbat̃:qꝛ.m.Anto.liberat a qbusdam de
bitis spãlibus.Vñ videbat̃ postea ꝙ liberatio generalis restringe-
retur ad specificata per tex.cũ ibi plene no.in.d.l.si d̃ certa.C.de trãs
ac. ⁊ maxĩe scd̃o qꝛ ꝓsumit̃ ignorãtia codicilloꝝ Hieronymi in qbꝰ
factũ ẽ legatũ.d.Frãci.s.ꝙ.m.Ant.ignorauerit.l.qm̃ sororẽ.C.de iu
re delib.l.verius.ff.de ꝓba.⁊ sic ꝙ talis liberatio nõ extendat̃ ad le-
gatũ factũ in codicillis iuxta.l.de his cũ ibi no.ff.de transa.⁊ sic alle-
gata supra in fauorem Alexã.vident̃ nũc militare in sua liberatione
facta a.d.m.Ant.ꝯ dictũ Alex. ¶ Sꝫ tñ his nõ obstãtibꝰ ꝯria sñia
est verior ꝙ imo dicta liberatio obstat.d.m.Anto.Nam postq̃ ma-
gister Anto.liberat dictũ Alex.ex causis specificat̃ dicit in dicto in
strumẽto.Et gñalr̃ de oĩ ⁊ toto eo.⁊ de oĩ iure actionibꝰ debitis ⁊ ob
ligationibus ꝯctu.⁊ de oĩbꝰ ⁊ singulis ⁊ ad q̃ dictꝰ Alex.d.m.Ant.
hactenus tenebat̃.q̃ verba vltra liberationẽ ex causis spãlibꝰ factaꝫ
cõtinet liberationẽ gñaleꝫ ⁊ vniuersalẽ ab oĩbus ꝯctibꝰ ⁊ obligatio
nibus q̃ nõ pñt restringi ad causas specificatas.salua rõne recti ser-
monis qꝛ si restringeret̃ ad causas specificatas.nõ esset liberatio gña
lis sed spãlis.l.sꝫ ⁊ si qs.§.q̃situ.ff.si qs caut.⁊.l.j.§.dixerit aliqs.ff.
de publi.⁊ in.l.q ex pluribus.ff.de ver.ob.Igit̃ tãq̃ generalis facta
ꝑ viam pacti ad oĩa debita ex quacũqꝫ cã extẽdi dꝫ.l.pluribus.ff.de
accep.⁊ tenẽt Jac.but.⁊ Saly.i.l.age cum geminiano.C.de trãsac.⁊
Saly.in.l.si de certa.C.eod.titu.⁊ ita tenẽt Pet.⁊ Cy.in.l.sub ꝓtex
tu specierũ. C.de trãsac.⁊.d.Ant.in.c.j.extra de trãsa.⁊ Bal.i.l.pa-
ctũ dotali.in.xiiij.xv.xvj.q.C.de colla.Iteꝫ ꝓbat̃ dũ subdit̃ q̃cũqꝫ cã
q̃ulibet dicẽda q̃ v̾ba nõ pñt ad cãs specificatas referri sꝫ ad alias
obligatiões.⁊ causas nõ specificatas ad hoc bonus tex.ĩ.l. alimẽta.
§.basilice.ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊.l. coheredi.§.q pr̃i.ff.de vul.⁊ pup.l.
5 doli clausula.ff.de v̾.ob.† Facit qꝛ v̾ba in ꝯctibꝰ nõ debẽt eẽ supflua
ꝑ Bal.no.in rub.C.de ꝯhẽ.emp.q.ix.Patet ẽt ꝑ v̾ba sequẽtia dum
dicit vel excogitãda cũ scriptis vel sine publica vel ꝓuata. pure vel
in dieꝫ vel sub cõditiõe vsqꝫ in ꝓsentẽ diem q̃ verba restringi nõ pos
sunt ex quo volũt ꝙ trahat̃ ad causas excogitãdas qbꝰ teneret̃ vsqꝫ
ad illum diẽ.⁊ sic intẽtio partiũ fuit ꝙ extẽderent̃ ẽt ad incognita.sꝫ
excogitanda ex postfacto.⁊ sic ẽt incognita veniunt ſm bar.in.l. Au
relio.§.gayus.ff.de libe.leg.⁊ tꝫ bar.i.l.cũ aqliana.ff.d̃ trãsa.⁊ ẽ bo-
nus tex.in.l.sub ꝓtextu spẽrũ ⁊ ibi hoc tenẽt oẽs.C. de trãsac. qñimo
voluit not.Bal.in.l.tres fratres.ff.de pac.ꝙ pactũ generale sui non
extendat̃ ẽt ad incognita.Et ꝑ ꝓmissa ita cõsuluit i terminis.d.alex.
vbi ꝓmissa latius habent̃ in suo cõsi.xj.in.ij.volu.Et ad illud qd̃ di-
cebat̃ ꝙ nõ extẽdebat̃ ad dictũ legatũ factũ in codicillis iuxta.l.de
his cuꝫ ibi no.Rñdeo ⁊ ꝓ rñsione premitto ꝙ in casu nr̃o probatur
ꝙ dictus.m.Ant.tpe dicte liberationis habuit noticiã dictorum co-
dicillorũ hoc ꝓbatur in processu.folio.xxxij.Nã Alexã.ponit ꝙ tpe
dicti instrumenti.m.Ant.habuit plenã noticiã dictorum caplorũ ad
qd̃ caplm rñdit.m.Ant.ꝙ credit habuisse noticiã de codicillis.⁊ lꝫ
nõ dicat.s.tpe transactionis.Tñ ita dꝫ intelligi iuxta ĩterrogationeꝫ
precedentẽ.l.si defensor.§.q interrogatus.ff.de ĩter.actio. Et ꝓbat̃
ista cõclusio ꝑ tex.not.in.l.qd̃.§.si.ff.de edil.edi.cũ glo. vbi habet̃ ꝙ
seruus fuit interrogatus an fugerit:an vẽditus:⁊ rñdet se fuisse:tñ lꝫ
nõ dicat ante venditionem intelligitur se fecisse ante venditionem.et
sic videtur confessio facta cuꝫ eodẽ tẽpore apposito in interrogatio-
ne.⁊ ad hoc illum text.allegat Bal.in.l.j.in vlti.col.C.de edil.actio.
Unde dicit singulariter Bar.in.l.si quis intentione ambigua. ff.de
iudi.ꝙ qñ interrogatio est certa ⁊ limitata: ⁊ respõsio est ambigua:
declaratur responsio ſm ĩterrogationem.argu.d.§.si quis interro-
gatus.Cũ ergo in casu nostro responsio sit ambigua quando habuit
notitiam ⁊ interrogatio sit certa ab eo debet responsio declarari.Et
ista dicta sequuntur ꝓceptores mei.d.Areti.⁊.d.Alexã.de imo.in.l.
si cui.§.si a filio.ff.de leg.j.vbi plura allegãt in ꝓposito ꝯ vnaꝫ opi,

Bar.ibi.Stante ergo sciẽtia.m. Antonij qualitercũqꝫ ꝙ illam ha-
buit talis gñalis liberatio extenditur ad tale legatum ſm Barto.⁊
alios in.l.q rome.§.duo fratres.in.iij.⁊.vij.q.ff.de ver.ob. ¶ Pre
terea ⁊ scd̃o rñdeo ꝙ licet sine iuramẽto nõ possit renunciari.d.l.de
his ſm doc.tamen cum iuramento bene potest renũciari ſm Joan.
6 de imo.in repeti.c.cum cõtingat.in vltima char.extra de iureiurã.†
qꝛ legibus etiam ꝓhibitiue loquẽtibus põt cũ iuramento renunciari
ſm Jo.and.in addi.spe.in ti.de instru.edi.§.porro.ad finẽ. ⁊ Bald.
in.l.antique.in fi.C.ad velleia.⁊ Bald.⁊ Ang.in.l.si qs pro eo.i.iij.
⁊.iiij.q.ff.de fideius.Sed tñ in casu nr̃o dicit̃ renunciasse cũ iuramen
to.igit̃ ⁊c.Nam specialiter renũciat qbusdam.ll.bñficijs enumerat̃
postea dicit ⁊ omni.ll.auxilio ⁊c.quo casu vr̃ quibuscũqꝫ alijs auxi-
lijs renunciatum vt no.Bar.in aut̃.matri ⁊ auie.C.qñ muli. offi.tu-
te. offi.fun.potest.⁊ Barto.in.l.si sub conditione .ff. de testamen.tu
te.⁊ doc.in.l.ij.C.de rescin.vẽdi.⁊ maxime qꝛ iuramentuꝫ interuenit
in dicta renũciatione.Nã ex quo liberatio est generalis ⁊ põt inclu-
dere ẽt debita ex testõ.Jõ renũciatio cẽset̃ gñalis ⁊ iuramẽtuꝫ oꝑat̃
ꝙ valeat eo mõ quo põt vt gñalis:⁊ cẽsetur iurãs cogitare de omni
remedio quo talis renũciatio posset ĩpugnari.arg.l.cũ pater.§.filius
mr̃eꝫ.ff.de le.ij.⁊ ꝑ Jo.an.ĩ.c.ij.de pac.ĩ.vj.⁊ bar.ĩ.l.sciendũ.ff.de v̾.
obli.cũ concor.ibi allegatis per do.Alex.⁊ ita in terminis tꝫ.d.alex.
in.d.§.duo frẽs.sup.vj.q.Bar.⁊ late in.d. consi.xj. Et sic hic casus
differt a casu liberationis facte ꝑ Alexãdrũ.m. Anto.qꝛ ibi nõ fuit
gñalis:ita ꝙ extenderet̃ ad oĩa debita vltra specificata.Itẽ ⁊ ibi pa-
ctum nõ fuit ẽt sup incognitis.Vñ ibi agebat̃ de extendendo consen-
sum ꝓpter iuramentũ hic aũt de nõ restringẽdo.Vñ si põt v̾ba sunt
gñaliter ĩtelligẽda ar.l. cũ pr̃.§.filiꝰ matrẽ.ff. de leg.ij.iuncta.l.j.§.
⁊ generaliter.ff.de leg.prestã.Et sic cõcludit̃ ꝙ alexãder in casu re-
cõuẽtionis ⁊ absolutionis fouet iusticiam. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ An per illa v̾ba in instõne posita ⁊ oẽs ⁊ quoscũqꝫ alios filios na-
sciturus ex dicto testõre ⁊ quacũqꝫ eiꝰ vxore includãtur nepotes.Et
qd ꝑ verba in substõne posita ⁊ eos ⁊ quẽlibet eorũ ⁊ eoꝝ: ⁊ cuilibet
eorũ filios ⁊ descendẽtes masculos legitimos ⁊ naturales.

1 Dictiones quoscũqꝫ geminate adiecta dictione alius alia aliud re-
stringunt̃ ad similia expressis.
2 Nominatio prima natorũ proprio noĩe nõ includit nepotes nec noĩa-
tio filiorũ nascituroꝝ.
3 Qualitas ista:in stirpẽ ⁊ nõ in capita:apposita in testamẽto respicit
personas descẽdentiũ ⁊ nõ filiorũ.
4 Verba ista:in stirpem ⁊ non in capita:nõ conueniunt in substitutiõe
adinuiceꝫ sed bene caderent quando descendẽtes vnius ex filijs sunt
alteri filio substituti.
5 Substitutio facta vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicõmissuꝫ inter de-
scendentes ad inuicẽ:intelligi dꝫ facta respectu eorũ quorũ pater pre
mortuus esset testatori.
6 Liberi positi in cõditione vident̃ honorati qñ testator digreditur ad
plures gradus substitutionis.
7 Substitutio fideicõmissaria simpliciter qñ est facta post mortẽ plu-
rium illi videntur inuicẽ substituti.
8 Substitutio quando est facta in tota hereditate licet non ab vltimo
sed simpliciter post mortem omnium illi videntur inuicẽ substituti.
9 Liberi premortuorũ positi in conditione sunt vocati post mortẽ pa-
trui decedentis sine liberis.
10 Descendẽtes ad inuicẽ substituti vocati per nomẽ collectiuũ dicũtur
vocati ordine successiuo.
11 Donatio a principio inutilis operat̃ ademptionem legati.

Consilium.ciiij.

¶ Dominus labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectũ.

Quoniam presens consulta
tio potissimũ pẽdet an attẽtis instõnibꝰ ⁊ substõnibꝰ factis
in testõ aringi Raphael ⁊ Nicolaꝰ hodie possint dici ex al
tera eaꝝ vocati an nõ.Et imprimis ab institutione incipiã cuiꝰ virtu
te arbitror ꝙ nullo mõ Nicolaus ⁊ Raphael sint vocati.Nam testa
tor instituit hr̃des Nicolaũ ⁊ Raphaelẽ filios natos; ⁊ oẽs ⁊ quos-
cunqꝫ alios filios nasciturus ex dicto testatore ⁊ quacunqꝫ eius vxo-
re equis portionibus.Quare licet per illa verba oẽs ⁊ quoscunqꝫ fi-
lios viderent̃ includi nepotes:tum qꝛ appellatione filiorum in vlti-
mis voluntatibus vident̃ includi nepotes:vt in .l.iuxta.ff.de v̾b.sig.
⁊ tenet Bar.in.l.gallus.§.institutẽs.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ in.l.libero
rum.ff.de verb.signi.tum qꝛ dicit omnes ⁊ quoscũqꝫ ꝓpter q̃ v̾ba in
cludi videntur illi qui largo mõ dicuntur filij prout sunt nepotes ar.
eius ꝙ notat glo.in cle.de re iudi.⁊ glo.in.l.etiam penã.ff.de arbit.et
Bal.in.c.imperialẽ.in ꝓn.i.viij.col.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Fed.⁊ in.l.j.in
xxij.q.ff.de rerũ diui.Tñ in casu nr̃o oppositũ est veruꝫ:ꝙ immo nõ
includunt̃ nepotes ⁊ posito ꝙ includerent̃ nihil refert in proposito.
¶ Primũ ꝓbat̃:nã licet Bar.tenuerit ꝙ si testõr ꝓcedit disponen
do puta instituẽdo vel legãdo;appellatiõe filioꝝ veniũt nepotes vt
dixi.Tñ Bal.Imo,⁊ magis cõiter Mod. ⁊ multi antiq tenuerunt
contrarium:

cõtrariũ: q tũc nepotes nõ includãtur in.l.gallus.§.institues ff.de lib.z posthu.arg.l.q si nepotes.ff.de testa.tute.i rõne decidendi:et hoc de plano pcedit in casu nro: ex quo dixit nascituris ex dicto testatore z quecũq eius vxore: quo casu nõ includit nepos: qñ reptus fuit filius in quo dispositio verificabat vt i casu nostro: ita pbat tex.i d.l.gallus.§.idẽ credẽdu.z p quẽ tenet Bar.in.d.l.liberoz i pe.col. ff.de ver.sig.z licet testator dixerit: z oẽs quoscũq alios filios nasci
1 turos zc.† Tñ iste dictiones geminate adiecta dictione alius alia aliud zc.restringunt ad similia expressis vt est casus cũ gl.cõiter approbata in.l.si fugitiui.C.de seruis fug.z not.bar.in.l.sed z si qs.§. quesitũ.ff.si quis cau.z eleganter voluit Old.in suo cõsi.cviij.z sequitur do.Ant.in.c.cũ dilecti.de dona.z q no.do.Card.in cle.nõ põt.i iij.q.de pcu.z Lappus in sua allega.lxx.z marie qz vltra dictionez alios: ocurrit dictio,de qua supra.etiã qz dixit eqs portionib⁹: q nõ est verisimile dicta vba.in nepotib⁹ plata fuisse: qz si tpe mortis ex vno filio premortuo extitissent nepotes plures z alter filius testatoris etiã natus tpe testamẽti qlibet nepotũ admitteret p virili. iuxta l.interdũ cũ ibi no.ff.de here.insti.cõtra iuris dispositionẽ.vt in.§. cũ filius.insti.de here.q ab intesta.volũtas aũt testatoris i dubio cẽsetur ꝯformis dispositioni iuris: vt p gl.z Bal.in.l.si duo.ff. de acq. here.z per Bal.in.l.precibus.C.de inpub.z aliis substi.z marie qz idẽ dicẽdũ esset i nepotib⁹ filii etiã nati tpe testamẽti quẽ pdilexisset. vt in.l.q filiab⁹ in prin.ff.de leg.i.cũ ibi no.z tñ plus consequerẽtur nepotes ex eo q pr si viueret: q vr absonũ.ar.eius q habet.i.l. publius.ff.de condit.z demon.z in.l.si viua matre.C.de bonis mater. ❡ Cõfirmo qz dicẽdo z oẽs z quoscũq alios nõ icludit filios,quos iam spãliter instituerat arg.no.per Bar.in.l.quesitũ.§.si quis fundum.ff.de fundo instruc.z eius q habetur.in.l.generi p speciem de
2 regu.iur.in.vj.† Vñ sicut prima noĩatio filioz natoz pprio nomine nõ includit nepotes vt in.d.l.gallus.§.idẽ credẽdũ z no.Bar.z doc. in ea.l.in.§.institues.ita nominatio filiorũ nasciturorum nõ includit nepotes: vt equalis sit determinatio.l.iam hoc iure.ff.de vulg.z pupil. ❡ Secundũ pbatur qz dato q Franciscus eoruz pater fuisset institutus z etiã ipsi nepotes: tñ dicti nepotes cẽsentur instituti qdã necessitate causatiua ne si Frãciscus predecessisset filiis ante mortẽ testatoris nepotes rũperent testm̃.z sic cẽsentur instituti ordine successiuo.si prio censetur institutus filius z eo nõ existente tpe mortis cẽsentur instituti nepotes: eo aũt existente tpe mortis nõ censentur instituti. Ista est determinatio glo.quẽ sequuntur Bar.z cõiter doc. in.d.l.gallus.§.qdam recte.ff.de lib.z posthu.z hanc opi.sequũtur ibi preceptores mei.d.Areti.z do.Alerã.z defendunt rñdendo ad obiecta. Cũ ergo in casu nostro tpe mortis testatoris Franciscus superuenirret: nepotes isto casu nõ censentur instituti z caret hec conclusio pbabili dubitatione. ❡ Capio nũc capitulum prime substitutionis in qua dr: z eos z quẽlibet eoz: z eoz z cuilibet eorũ filios z descendentes masculos legitimos z naturales i stirpem z non in capita ad inuicem z vicissim substituit vulgariter z pupillariter z per fideicõmissum: in qua substitutione habui isto anno consulere in ardua qõne de facto in qua tenui q intentio testatoris fuerat q altero filio sine filiis decedente: alter filius seu eorũ filii z eorũ decedentes censerentur substituti ordine successiuo z sic in singulis filiis si decederent sine filiis alter z eoruz descendentes censerẽtur substituti ordine successiuo.z sic q illa verba ad inuicem z vicissim verificabantur ex eo q quilibet ex filiis cum decedentibus suis erat alteri substitutus.z sic vtrinq eadem erat substitutio: z dr reciproca z inuicem facta respectu filioz cũ decẽdentibus ordine successiuo. Et ad hoc dicendum mouebat qz testator mẽtionẽ fecerat de descendentibus filiorũ in substitutione actiua z nõ in substitutione passiua in qua impersonaliter facta est substitutio. Unde voluit actiue substituere ali quo filio decedente alteʒ seu alios z eoruz descendentes: nõ aũt passiue q alteri filio z eius descẽdentibus voluerit substituere: z hoc factũ fuisse arbitrari debemus: ne altero decedente cũ filiis: z altero si ne filiis expiraret substitutio nõ trãmissa ad liberos p primã precedentẽ iuxta gl.cõiter approbatã in.l.vnica.C.de his qui ante aper. tab.z est text.z ibi doc.in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb. ❡ Preterea confirmat: qz respectu substitutionis actiue substituti sunt filii z descẽdentes ordine successiuo. Sed respectu substitutionis passiue. Substitutio est impsonaliter facta. Unde in dubio dr facta tãtũ filiis institutis.z non descendentibus non institutis neq honoratis vt pbatur ex no.per Bar.in.l.cẽturo.ff.de vulg.z pup.in illa.q.qñ finita est substitutio si filius decesserit sine filiis vel filii filioz sine filiis. Nã substitutio dicit facta filiis institutis z nõ filiis filioz tñ po sitis in cõditione: z nõ honoratis qz cẽsentur grauati qui potuerunt grauari z nõ qui nõ potuerũt iuxta no.per Bart.in.l.qui duos.ff.de vul.z pup. Et pulchre p Pau.de cast.in.l.ex tribus.C.de inoffi.testa. ❡ Confirmat etiã ista interpretatio pter illa verba in stirpẽ z nõ in capita.q verba imprimis ꝯueniunt substitutioni actiue z non passiue.z sic descẽdentes appositi sunt respectu substitutionis acti
3 ue z nõ passiue.† Nã ista qualitas in stirpẽ z nõ i capita respicit personas descẽdentiũ z nõ filioz qz nõ cadit. Uerba enim rebus z personis conuenire debent.c.si pater.de testa.in.vj.l.plenũ.§.equitiũ.ff. de vsu z h ibi.z sic qualificat psonas descẽdentiũ tantũ. Item illas qualificat in capite substitutionis actiue q quidem qualitas nõ ꝯuenit in capite substitutionis passiue. Igit nõ censet repetite persone descẽdentiũ in capite substitutionis passiue: qz non cadit qualitas eis annexa.arg.eius qd no.voluit bar.in.l.seye.§.gayo.ff.de fun.in
4 stru.ad intellectũ.l.fi.§.seyo.ff.de lega.iij. ❡ † Scdo qz ista verba in stirpem: z non in capita bñ caderent qñ descendentes vnius ex filiis sunt alteri filio substituti non autem conueniunt in substitutione descendentiuʒ ad inuiceʒ. Primum probatur qz voluit vocãdo in stirpes z non in capita q non solum filii sed etiam descendentes ex aliis predefunctis admitterentur: z tollere difficultatem quaʒ facit glo.z post eam Bal.z moderni.in.l.cum ita.§.in fideicõmisso.ff.de leg.ij. z q non admitterentur in stirpes z non in capita sicut in successione ab intestato: vt in aut.cessante.C.de legi.here.z sic fuit in hoc conformis dispositioni iuris prout in dubio esse censetur vt per Bal.in.d. l.precibus.C.de impu.z aliis substi. ❡ Secundum auteʒ probatur. Nam inter descendentes ex filiis non succeditur in stirpes sed in capita: vt in aut.post fratres.C.de legi.here. Unde cuʒ voluntas in dispositione presumatur conformis non cadit ista substitutio inter dictos descendentes: sed tantũ facta filiis de aliis filiis z descendẽtib⁹ ex eis arg.eius quod dr in.d.c.si pater.z maxime qz respectu substitutionis facte filiis p dicta verba vt supra apparet q voluit dispositionem suam esse dispositioni iuris conformem. Si autem voluisset etiã descendentes inter se substituere per illa verba in stirpem: z nõ in capita voluisset dispositionẽ suaʒ esse iuris dispositioni difformẽ quod non est censendum arg.l.eum qui edes.ff.de vsucap.z in.l.iam hoc iure.ff.de.vulg.z pup. ❡ Postremo ista interpretatio parum captionis habet: qz per eam etiã verificari possunt illa verba ad inuicem: z vicissim que faciebant difficultatem ex quo vtrinq est facta substõ filiorum z descẽdentium actiue z ordine successiuo. Et oĩbus filiis tantum z non descendentib⁹ est facta passiue: z sic est reciproca substitutio: z equalis respectu oĩum iuxta.d.regulam .l.iã hoc iure. Sed interpretatio q inter descendentes dicat substitutio facta multas patitur difficultates prout statim apparebit. Igitur ista est amplectanda nisi intelligamus etiã secundum aliam interpretationem quam statim ponam: quam etiam posui in illo consilio meo reddito
5 super tali substitutiõe. ❡ † Capio aliam interpretationem: que est talis q si dicamus q dicta substitutio sit facta vulgariter pupillariter: z per fideicõmissum inter descendentes ad inuicem: intelligi debet facta respectu eorum quorum pater premortuus esset testatori: quia tunc testator substituendo ad innicem filios z descẽdentes propter substitutionem vulgarem inuicem facta censetur: z testatorem breuibus verbis dictos descendentes instituisse per prius: z ad inuicem substituisse. Ita est glo.solennis in.l.si pater impuberis.ff.de vulga.z pup.quam Joan.de imo.z Pau.de cast.diligenter dicunt esse notandam. Descendentes autem non cẽsentur instituti: ex quo precessit institutio filiorum: nisi ordine successiuo.s.premortuis filiis testatoris eorum parentibus vt est glo.z ibi Barto.z alii in.d.l.gallus.§.quidam recte. Igitur censeatur facta substitutio ad inuicem respectu descendentium ex filiis eo casu eueniente quo reperiuntur instituti: z honorati.s.quando filii eorum parentes testatori essent p mortui non autem eo casu quo non reperiuntur honorati.argu.not. per Bar.in.l.qui duos.ff.de vulga.z pup. Et per Paul.de cast.in d.l.ex tribus.C.de inoffi.testa. Sed in casu nostro nullus ex filiis institutis est testatori premortuus. Igitur isto casu descendentes non sunt instituti. Igitur nec grauati vel ad inuicem substituti nisi secundum precedentem interpretationẽ. Et ista etiã interpretatio habet minus captionis z difficultatis ita probata vt supra q si dicamus z q filii z q descendentes simpliciter z generaliter dicantur inuicem substituti vt statim apparebit quoniam per eam incidimus in multas difficultates. Igitur illa non sequenda. non enim sequendus est intellectus qui rem ad magnam difficultatem deducit vt in.l.vnica.z ibi no.Bal.C.de sententiis pro eo q interest. Deuenio ergo ad hanc vltimam interpretationem quod dicamus filii: z descendentes inuicem substituti simpliciter z generaliter. Et sic Nicolaus z Rapha.admittantur ex substitutione fideicõmissaria. Ex quo alii descẽdentes, videlicet Nicolaus eius patruus: z filii: et Franci.eius pater mortui sunt que interpretatio nullo modo videt adaptari posse: z verificari in casu nostro. Aut enim volũt admitti vt substituti Frãcisco eorum patri vltimo loco mortuo. Aut z secundo vt substituti Nicolao eorum patruo. Aut z tertio vt substitutis filiis Nicolai et sic fratribus patruelibus. Aut z quarto z vltimo vt heredes Fran. patris vocati ad fideicommis.per mortem filiorum Nicolai fratris virtute transmissionis. Et dico qd ex nullo ex dictis capitibus possunt dici vocati in casu nostro. Igitur non sunt vocati: quia illa videtur sufficiens enumeratio.arg.§.actionum.insti.de actio.z.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris. ❡ Primum probatur. Nam precedentibus nepotibus post morteʒ testatoris ipsi filio nulla potest habere locum substitutio nõ vulgaris: qz nõ precessit in

ſtitutio nepotē filio ſuperſtite.l.ex facto la picola.ff.de here.inſti.et
pari rōne nec pupillaris.Itē q̄ꝛ tp̄e mortis reperiebanꝰ i poteſtate
patris.l.ij.in prin.ff.de vulg.⁊ pup.Nec etiā fideicōmiſſaria:q̄ꝛ aūt
morte filioꝝ nepotes nō ſūt honorati ꝑ regulā.l.ab eo.C.de fideicō.
Igitur ecōtra nō poſſūt rapha.⁊ Nicolaus dicere aliquo ex dictis
capitibꝰ ſe ſubſtitutos per.d.regulam.d.l.iā hoc iure:⁊ ꝙ bar.in.l.
lucius.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ in ſpecie qn̄ ſubſtitutio vulgaris eſt anne
xa cū cōpendioſa ꝙ intelligatur facta eo caſu quo vtrinq̄ ⁊ ad inui-
cem pōt habere locū ſubſtitutio ſiue vulgaris ſiue fideicommiſſaria
cā equalitatis ſeruādē:put ꝓbat tex.cū gl.in.l.in teſtō.C.de teſta.mi
li.cū ꝯcord.ibi alle.ꝑ do.alex.qui ſequiꝛ opi.Io.de imo.ꝯtra Pau.
de caſt.vn̄ cōcluditur ꝙ nullo modo tanq̄ ſubſtitutus patri ſuo ad-
mitti debet.¶ Scōm ꝓbatur clare ꝙ non pōt admitti tanq̄ ſub ſti
tuti Nicolao patruo:q̄ꝛ nō ex pupillari q̄ꝛ deceſſit pubes.l.in pupil
lari.ff.de vulg.⁊ pupil.nō ex vulgari:q̄ꝛ deceſſit adita hereditate.l.
poſt aditā.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.Nō erat fideicō.q̄ꝛ cum Nico-
lao patruo fuerit iniunctum ſub cōditione ſi decederet ſine liberis.
caſus eſt in.l.cū auus.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ in.l.cum accutiſſimi.C.de
fideicō.ſed Nicolaus deceſſit cū filijs Ioāne ⁊ corſio.Igitur nō ha-
buit locū fideicōmiſ.ſed expirauit.l.ex facto.§.penul.ff.ad treb.Et
hec cōcluſio poſſet alijs rōnibus probari.ſed omitto.q̄ꝛ hoc funda-
mentū eſt de indubitabili.¶ Tertiū ꝓbaꝛ.nā deſcendentes in caſu
noſtro.hoc eſt fratres patrueles nō poſſunt dici ſuperuenientibus fi
lijs poſt mortē teſtatoris inuicē ſubſtituti:patet:q̄ꝛ non vulgariter
neq̄ pupillariter:q̄ꝛ non inſtituti vel exheredati:vt in.d.l.ex facto.⁊
in.d.l.ij.in prin.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ nō ex fideicō.q̄ꝛ nō reperiuntur
honorati.d.l.ab eo.C.de fideicō.Nec ex eo q̄ꝛ videntur grauati cen-
ſeri debēt honorati q̄ꝛ ſi hoc eſſet tolleretꝛ in totum regula.d.l.ab eo.
vt cōcludunt ibi cōiter doc.Et cōcludūt late Io.d imo.⁊ do.Alex.
in.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pup.Et iſta eſt cōis opi.Itē ex alio.q̄ꝛ ex
quo eſſent vtrinq̄ filij ⁊ deſcendentes ſubſtituti inuicē:cēſeri debent
ſubſtituti ordine ſucceſſiuo iuxta no.in.l.cum ita.§.i fideicommiſſo.
⁊ in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.⁊ in.l.fi.C.de verb.ſig.vn̄ cū Franci.
pater eorum viueret eo tp̄e quo mortuus eſt corſius vltimus filiꝰ ni
colai delatū fuiſſet ꝑ prius fideicōmiſſū ad Frāciſcū qd̄ trāſmiſiſſet
ad ſuos heredes iuxta no.ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.cū filio.ff.de leg.j.Item
ex alio ex ꝑſona eorū nō pn̄t admitti ad fideicōmiſſum ꝑ mortē fra-
truꝫ patrueliū:q̄ꝛ tp̄e mortis eorū quo ceſſit dies fideicommiſſi ipſi
neq̄ nati neq̄ ꝯcepti erāt ⁊ ſic nō poſſūt dici ſe vocatos vt determi-
nat Io.an.in addi.ſpe.in rubri.de teſta.in addi.que incip.Itē Lam
bertinus de rāponibus.⁊ ꝓbaꝛ ex no.bar.in.l.ſi cognatis.ff.de reb.
dub.⁊ cōſuluit.do.Alex.allegando illā deciſionē Io.and.in.conſil.
xiij.in.iiij.volu.Ex quibus cōcluditur ꝙ nullo modo ex ꝑſona eorū
Raphael ⁊ nicolaus admitti poſſunt ad fideicōmiſſū ſi qd̄ diceretꝛ
iniunctū dictis filijs nicolai eorū patruelibus.¶ Quartū ꝓbatur:
q̄ꝛ pari rōne Frāciſcus nō vꝛ ſubſtitutus eis nepotibus ex fratre:q̄ꝛ
dicti fratres nō dicunꝛ honorati.Igiꝛ nō potuerunt grauari.d.l.ab
eo.⁊ ſupra latius dictū eſt in precedentibus.Item ſi iſti raphael et
nico.nollent eſſe heredes patris nullo modo poſſūt admitti nō iure
tranſmiſſionis:q̄ꝛ tranſmiſſio fit ad heredes.l.vnica.C.de his q āte
aper.tab.Si ergo nolūt eſſe heredes nō poſſūt venire ad fideicom-
miſſum iure tranſmiſſionis:⁊ minus ex perſona ꝓpria vt ꝓbatum
eſt:igiꝛ ⁊c.¶ Ex q̄bus cōcluditur ꝙ minus ꝑiculoſe ſunt interpre-
tationes de quibus ſupra.Reſtat vltimo loco videre an raphael et
Nicolaus dicere poſſint ſe vocatos virtute ſecūde ſubſtitutionis in
qua diciꝛ ⁊ in caſu quo vltimꝰ dictorū ſuorū filiorū:vel deſcendentiū
maſculorū legitimorū ⁊ naturaliū qn̄cūq̄ deceſſerint ſine filijs ⁊ de
ſcendentibus maſculis legitimis ⁊ naturalibus.tūc ⁊ eo caſu ſibi he
redes vniuerſales inſtituit filios ſuos ⁊c.Et in hac difficultate ex di
ctis verbis videbatur concludi poſſe Raph.⁊ Nico.vocatos eſſe du
plici fundamento.Primū eſt q̄ꝛ ꝑ illa verba:⁊ in caſu quo vltimus
deceſſerit ſine filijs ⁊c.duo vꝛ teſtator feciſſe.ſ.poſuiſſe omnes deſcē
dentes maſculos in conditione in ſubſtitutione facta de filiabus fe-
minis.Item decedentes ſine filijs maſculis grauaſſe.Ex quibꝰ duo
bus videtur reſultare tacitum fideicōmiſſum inter deſcendētes.Nā
licet ſi eſſent ſimpliciter grauati nō per hoc cenſerentur grauati.d.l.
ab eo.Item ſi ſimpliciter etiam fuiſſent poſiti in condititione nō cē-
ſerentur grauati vt voluit glo.cōmuniter approbata in.l.lucius.ff.d
here.inſti.tamen quando cōcurrunt iſta duo ꝙ liberi ſint poſiti i cō-
ditione ⁊ ſint grauati videntur tacite honorati ſm̄ Bar.in.l.cēturio.
ff.de vulga.⁊ pupilla.⁊ multi doct.hoc ſequūntur quos refero in.l.
cum filio.ff.de leg.i.Et aliquando ſm̄ iſtam conſiderationem con-
ſului ⁊ ſm̄ iſtā cōſiderationem cōſuluit do.Alexā.in ſuo conſi.lxiiij.
6 in iiij.volu.¶ Confirmaꝛ hoc fundamentum.† Nā quādo liberi ſūt
poſiti in cōditione ⁊ teſtator digreditur ad plures gradꝰ ſubſtitutio
nis tūc liberi poſiti in cōditione videnꝛ honorati:put vꝛ tenere do.
Alex.in.d.conſilio.lxiiij.allegat Pe.de anch.in ſuo conſi.lxx.icip.
contra Philippum.per rationē.l.cum accutiſſimi.C.de fideicom.
⁊ ita dicit limitari gl.in.d.l.lucius.Sed ita eſt in caſu nr̄o quia teſta
tor digreditur ad alꝛ ſubſtitutiones feminarū ⁊ pauperū hoſpitalis

igiꝛ ⁊c.Scōm fundamentum eſt q̄ꝛ ſubſtitutio eſt facta poſt mortē
vltimi decedentis ſine filijs maſculis.⁊ ſic ſubſtitutio videꝛ facta ab
vltimo.tū etiā ex eo q̄ꝛ eſt facta poſt mortē oīm deſcēdētiū maſculo
rū:igiꝛ vꝛ facta ab vltimo.l.codicillis.in prin.⁊ ibi Bart.ff.de vſu-
fru.leg.⁊ ꝓbaꝛ ex dictis Bar.in.l.qui duos.in fi.ff.de vulg.⁊ pupil.
Itē ex quo ſimpliciter eſt facta ſubſtitutio ab vltimo vꝛ generaliter
in tota hereditate facta.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de lega.preſtā.Vn̄ vꝛ
ſuccedere regula que habet ꝙ qn̄ ſubſtitutio facta eſt ab vltimo i to
ta hereditate:oēs liberi ⁊ deſcendentes videnꝛ inuicē ſubſtituti vt vꝛ
caſus ⁊ ibi Dy.Bar.⁊ alij in.l.titia ſeyo.§.ſeya libertis.ff.de lega.
ij.⁊ Bar.⁊ alij in.l.vel ſingulis.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ Bal.in.l.ſi pa-
ter.eodem titulo.Imol.⁊ Paulus de caſtro in.l.ſi pater impube-
ris.eod.titu.Ioan.de imo.in.c.cum tibi.de teſta.⁊ Pau.de caſt.in
cōſi.ccliiij.quinimo dicit Pau.de caſt.in.l.pe.C.de īpu.⁊ alijs ſub-
7 ſti.ꝙ † qn̄ ſubſtitutio fideicōmiſſaria ſimpliciter eſt facta poſt mor
tē pluriū illi videnꝛ inuicē ſubſtituti.Idē voluit Pau.de ca.in.d.§.
ſeya libertis.⁊ Pau.de ca.in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.⁊ in
ſuo cōſi.lvij.incip.q̄ꝙ multa.⁊ in ꝯſi.cccxlvij.icip.duo vidēda.dicit
8 etiā do.Alex.ꝙ † qn̄ ſubſtitutio eſt facta in tota hereditate lꝫ non ab
vltimo:ſed ſimpliciter poſt mortē oīum illi videnꝛ inuicē ſubſtituti
ita dicit do.alex.in.l.pater illā in fi.pōderando glo.ibi ad h̄.ff.ad.l.
fal.⁊ idē voluit do.Alex.in.l.ſi pater īpuberis.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in
ꝯſi.xcj.in primo volu.⁊ hec reſpectu vltime ſubſtitutionis videnꝛ in
duci poſſe vt Raphael ⁊ frater dicanꝛ vocati.¶ Sed ꝑdictis mini
me obſtantibus q̄ vere nō obſtāt cōtraria ſn̄ia eſt veriſſima in cōſu-
lēdo ⁊ iudicādo.Et in ſimili caſu ⁊ fortiori iſto anno cōſului ꝙ talia
fundamēta nō erāt ſufficientia ad hoc vt deſcendentes cēſerētur gra
uati:eſt enim regula ꝙ ſubſtitutio locū nō habet niſi in caſibꝰ cōpre
hēſis ⁊ dici pōt:h̄ caſus nō eſt cōprehēſus in verbis ſubſtitutionis
Igiꝛ nō hꝫ locū ſubſtitutio:vt voluit Io.and.in addi.ſpec.in ti.de
teſta.§.j.ver.occurrit.i fi.⁊ Old.in ſuo ꝯſi.xxj incip.thema tale eſt:
⁊ lꝫ leges conenꝛ volūtates defunctoꝝ imitari ⁊ ꝯſeruare:vt in.l.in
ꝯditionibꝰ primū locū.ff.de ꝯdi.⁊ demō.tn̄ noluerūt in tātū volun-
tati defuncti fauere:ꝙ ſufficiat imaginari cū prudēti ꝯſideratiōe:de
functū ita voluiſſe:niſi talis volūtas trāſiuerit in diſpoſitionē vt eſt
caſus ⁊ ibi Bal.⁊ imo.in.l.quotiēs.§.tātūdem.ff.de here.inſti.Vn̄
ſi vel teſtator diſpoſuit vel colligiꝛ ex diſpoſitis tūc ſeruaꝛ volūtas:
vt dicit bal.in.l.vnica.in.fi.C.de his q ante apertas tab.q̄ꝛ ita dicit
ꝓcedere tex.in.l.iam hoc iure.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in.l.tale pactū in fi.
ff.de pac.alias nō releuat imaginari teſtatorē ita ſenſiſſe ⁊ voluiſſe:
vt in.l.labeo.§.idem tubero.ff.de ſuppel.leg.⁊ in.d.l.q̄dam cū filiū.
⁊ in.l.ambiguo vbi plene dico.ff.de rebus dub.Quare cum in caſu
noſtro talis ſubſtitutio in teſtamento nō legaꝛ:videndum eſt an di-
ſpoſitio de quibus ſtatim dixi inducatur ⁊ indubitanter cōcludēdū
eſt ꝙ non.Et ad primum reſpondetur dupliciter.¶ Primo ꝙ im
mo nullus deſcendentium reperitur grauatus.vnde in dubio cenſe-
tur facta inſtitutis ſubſtitutio ſub duplici cōditione.Prima ſi ſine
filijs deceſſerint.Secunda quādo vltimus ex deſcendentibus ma-
ſculis deceſſerit ſine filijs:vt cōcludit Bart.in.d.l.cēturio in illa.q.
quando eſt facta ſubſtitutio filio ſi deceſſerit ſine filijs:vel filij filio-
rum ſine filijs:⁊ ſequuntur cōmuniter Mod.⁊ in dubio filijs inſtitu
tis ⁊ honoratis facta cenſetur ꝑ ea que ponit Bar.in.d.l.qui duos.
Sed ad hoc vt filij poſiti in cōditione cenſeātur honorati eſt neceſſe
ꝙ expreſſe ⁊ ſpecifice fuerint grauati:vt dicit Bar.in ſuo cōſi.quod
incip.Andreas.⁊ clare Ioan.de imo.in.d.l.centurio.⁊ in.c.raynu-
tius.extra de teſtamē.in materia compendioſe ⁊ eſt clara reſponſio.
¶ Scōo reſpondeo ꝙ etiā quando liberi poſiti in conditione ſunt
grauati non cenſentur honorati vt concludunt Bald.⁊ Saly.poſt
quoſdam antiquos in.l.precibus.C.de impube.⁊ alijs ſubſtitu.vbi
idem voluerūt Ricar.malum.⁊ Rayne.idem Imo.in.d.c.raynu-
tius.⁊ in.d.l.centurio.quem ſequuntur do.Alexan.⁊ reſpondent ad
iura que in contrarium allegantur.⁊ ita conſuluit domi.Alexan.in
cōſi.xxij.⁊ in conſi.xxiij.in.ij.volu.⁊ in cōſi.xiij.in.iiij.volu.qui di-
cit ꝙ iſta eſt magis cōis opi.⁊ licet alꝛs qn̄ filij ſint expreſſe grauati
ſecutꝰ fuerim ꝯtrariā opi.tn̄ qn̄ exp̄ſſe nō apparet nō ꝙ expreſſe ⁊ ſpe-
cifice ſint grauati ſemꝑ ſecutus ſum pluries conſulēdo iſtā opi.⁊ ad
hoc confirmationē iſtius fundamenti rn̄deo prout alꝛs etiā cōſulēdo
dicebā ꝙ Pe.de an.in conſi.lxx.in terminis his nō loquebaꝛ:⁊ po
ſito ꝙ in his terminis loqueretur eius opinio erat fundata ſola eius
auctoritate:⁊ cōtra eū ſunt multe doctoꝝ auctoritates.¶ Primū
ꝓbatur.naꝫ Pe.de an.loquiꝛ quādo teſtator plures filios inſtituit
⁊ eos inuicē ſubſtituit ſi ſine liberis ⁊c.⁊ poſt mortē oīm ſine liberis
quēdaꝫ ſubſtituit:⁊ contingat aliquos filios inſtitutos decedere cū
liberis:⁊ vltimū ſine liberis:queriꝛ an liberi premortuorū admittā
tur ⁊ certe nō iure tranſmiſſionis.iuxta nota.ꝑ glo.in.l.vnica.C.de
his qui ante aper.tab.Si ergo nō eſſent vocati poſiti in conditione:
ſequereꝛ abſurdū ꝙ ſubſtitutus admittereꝛ excluſis liberis teſtato-
9 ris cōtra.l.cū accutiſſimi.C.de fideicom.† Igiꝛ liberi premortuorū
poſiti in conditione ſunt vocati poſt mortē patrui decedentis ſine li
beris.ſed caſus queſtionis noſtre eſt multum diuerſus.Item caſus
glo.

glo.in.d.l.lucius.qꝛ filij positi in conditione nõ possunt a substituto
excludi.igitur nõ potest dictum absurdum resultare imo excludũt:
⁊ sic cessat rõ.d.l.cũ accutissimi.in casu aũt Pe.de an.nõ tractaṫ an
liberi vocẽtur ad hereditatẽ grauati in cuiꝰ substitutione sunt in cõ-
ditione positi.sed an sint vocati ad hereditatẽ alterius filij respectu
cuius nõ fuerunt positi in conditione.Nã primo casu licȝ liberi non
sint vocati excludũt substitutũ:vt in.d.l.luciꝰ.⁊ sic non resultat ab-
surdũ.sed in casu Pe.de an.sic.vñ ex diuersis nõ est bona illatio.l.
papinianus exuli.ff.de mino.cũ vulga.❡ Scõm ostẽdiṫ:Nã etiã si
loqueremur in terminis glo.in.d.l.lucius.Pe.de anc.nõ ꝓbat opi.
suã.vt dicit do.Alex.in.d.ↄsi.lxiiij.⁊ cõtra suã auctoritatẽ:qñ testa
tor digreditur ad plures gradus substitutionis ꝙ habeat locũ gl.in
d.l.luciꝰ.al's allegaui plura ↄsilia:in qbus ex narratis facti appare
bat ꝙ testator erat digressus ad plures gradꝰ substitutionũ:⁊ tamẽ
voluit qđ glo.in.d.l.lucius locũ habeat vt pȝ in cõsilio dñi alex.ↄsil.
clxxv.in.ij.volu.cõsi.xxij.in.iij.vol.ↄsi.xxix.in.iij.vol.⁊ in ↄsi. Old.
cxlj.⁊ ang.ↄsi.lv.incip.Dñe andrea.⁊ Jo.de ana.consi.ij.⁊ Cuma.
ↄsi.cxxj.Nec est credẽdum qđ tot solẽnes viri aliqñ nõ aduertissent
ad istã cõsiderationẽ:quoꝝ auctoritas preualet autoritati Pe.d an.
❡ Ad scõm principale fundamẽtũ in cõtrariũ factũ rñdetur in pri
mis vna clarissima rñsione.nã vt supra dictũ est descendentes tãtũ
reperiuntur positi in cõditione:⁊ nõ vocati sed tunc procedit.q.An
substitutio facta post mortẽ pluriũ censeatur facta ab vltimo qñ sit
post mortẽ pluriũ vocatorũ.Secus si fiat post mortẽ pluriũ posito-
rum in cõditione:qꝛ tũc nunꝙ̃ censentur inuicez substituti:ita decla-
rat Jo.de Jmol.in.d.l.centurio.ff.de.vul.⁊ pupil.⁊ Joan.de Jmo.
in.c.raynutius in materia cõpẽdiose.extra de testa.faciunt not.per
Bart.in.l.codicillis.in prin.ff.de vsufru.leg.⁊ Bal.⁊ saly.in.l.pre-
cibꝰ.C.de impu.⁊ alijs substi.dixi late i.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad
treb.Sed posito ꝙ substitutio esset facta post mortẽ pluriũ vocato-
rũ:nõ tñ dr̃ facta ab vltimo.Nã quicquid dixerit do.alex.in.d.l.pa
ter filiã in fi.⁊ in alijs locis de quibꝰ supra:tñ dr̃ facta ab vltimo qñ
expresse vltimus grauatur.Sed in casu nostro bene fuit facta post
mortẽ vltimi.Nõ tñ vltimus est grauatus:nec sibi facta est specifi-
ca substitutio:prout reperitur ad hoc vt facta in tota hereditate cẽ-
seatur inuicem substituti:equipollent enim ista duo:si dicatur post
mortẽ oĩum masculorũ descendentiũ:⁊ si dicatur si vltimus descen-
dens decesserit sine liberis masculis:nam non dr̃ facta ad vltimo.
Unde ex hoc cõcluditur ꝙ licet substitutio sit facta post mortẽ plu-
riũ in tota hereditate nõ dicũtur inuicem substituti.ẜm bar.in.d.§.
cum ita.quẽ ibi sequũtur ange.Jmo.Pau.de cast.⁊ bar.in.l.codi-
cillis.in prin.ff.de vsufru.leg.⁊ probatur in.l.pater filiaȝ.in fi.ff.ad
l.fal.⁊ ibi ange.⁊ Jmo.⁊ tenent ang.⁊ Jmol.in.l.si pater impube-
ris.ff.de vul.⁊ pup.consuluit late.d.alex.consi.xcj.in.j.volu.⁊ in eo.
vo.cõsi.cv.Quicquid dixerit do.alex.❡ Preterea posito ꝙ fuisset
facta ab vltimo substitutio est simpliciter facta:⁊ non in tota here-
ditate;quo casu nõ videntur inuicem substituti:vt in.d.l.pater filiã.
§.si.⁊ ibi ange.⁊ Jmo.⁊ tenent bar.⁊ cõiter alij in.d.l.heredes mei.
10 §.cũ ita.⁊ sic sublata sunt fundamenta in contrariũ facta.❡ †Po
stremo licet omnes descendentes cẽseantur ad inuicem substituti:ex
quo sunt vocati per nomen collectiuum:censentur vocati ordine suc
cessiuo prout est cõis conclusio Bar.⁊ doc.in.l.gallus.§.quidam re
cte.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ probatur in.l.cum ita.§.in fideicommisso.⁊
in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.⁊ in.l.fina.C.de ver.sig.⁊ per ange.con
silio.xxx.incip.quidam Joannes.Jgitur in casu nostro in portione
Nicolai.prius fuissent vocati ioãnes:⁊ Corsius:demum post mortẽ
ioannis corsius:⁊ post mortẽ corsij Franciscus.Sed quãdo plures
vocantur ordine successiuo dicuntur substituti:⁊ vocati vulgariter:
ita ꝙ vno admisso expirat tota substitutio sequentium.ita est de mẽ
te glo.⁊ Bar.in.d.§.quidam recte.quã approbãt do Alex.⁊ Are.
⁊ ẜm hãc ↄsuluit.d.Alex.ↄsi.xiij.in.iij.volu.⁊ ibi est subscriptio so-
lẽnis sine noĩe in ↄsi.xiiij.⁊ fuit preceptoris mei dñi Jo.bap.de san-
cto seuerino:que ↄsilia Pisis existens ꝑuenerũt ad manꝰ meas:vt
illis me subscriberẽ:⁊ tenet Rapha.cu.in.§.qdaȝ recte.est pulchra
cõsideratio in materia per quã ĩmediate ꝙ filij nicolai fuissent ad fi-
deicõmissum admitti cessasset substitutio respectu alioꝝ descẽdentiũ
masculoꝝ:⁊ optime in proposito faciunt que notã.ponit Jo.an.in
addi.spec.in ti.de testa.§.j.ver.occurrit.❡ Ex quibus concludiṫ ꝙ
dicti Raphael ⁊ Nicolaꝰ nõ possunt petere dictam domũ tanꝙ̃ ex
dicto fideicõmisso debitã.sed posito ꝙ possent:qđ tñ est falsissimum
adhuc alio fundamẽto concludi põt ꝙ possessor est absoluẽdus:qm̃
licet filij fuissent grauati de restituendo hereditatẽ:⁊ oĩa bona tamẽ
ꝓpter donationẽ ĩter viuos fuit postea fideic.reuocatũ.l.itẽ legatã.
ff.de adi.leg.l.iij.§.cõditio.eo.tit.⁊ in.l.j.C.de pac.Nec ob.ꝙ hospi-
talarius renũciauerit donationi:quia posito ꝙ potuisset habemus
mẽtẽ testatoris qđ noluit dicta bona esse fideicommisso subiecta:ex
quo illa alienauit donãdo ⁊ grauauit donatariũ de dãdo post mortẽ
suaȝ Frãci.ꝓ legitima:que nõ venit in restitutione fideicommissi:vt
in.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.te.⁊ sic etiam patet quod noluit a fi
deicõmissarijs vniuersalibꝰ admitti:qđ etiã patet:qꝛ donando Frã
cisco post onus impositum in tali donatione:nõ habet locuȝ fideicõ.
ar.l.marcellus.§.qdã liberis.ff.ad treb.Uñ talis donatio cũ onere
restituendi.Frãci.ꝓ legitima maxime ostẽdit qđ voluit a fideicom.
vniuersali admittere lȝ ergo donatio effecta fuisset inutilis fuit adẽ-
ptio vtilis:vt in.l.si trãsferã.ff.de adimẽ.leg.⁊ ibi declarat Bart.⁊
11 tradiṫ in.l.plane la prima.ff.de leg.j.†Nã ⁊ donatio a principio in-
utilis operaṫ ademptionẽ legati vt est casus in.l.legatũ.§.pater or
tos.ff.de adi.leg.⁊ ibi Bar.Jgiṫ hoc fortius dicẽdũ est in casu no-
stro in quo donatio fuit a principio valida:⁊ translatũ dñium in ho
spitale:vt in.l.si.C.de sac.sanc.eccle.lȝ postea effecta fuisset inutilis
remanet adẽptio firma maxime qꝛ nõ video quare nõ debereṫ Frã.
ꝓ legitima sua nõ obstante donatiõe iuxta no.in.l.quotiẽs.C.de do-
na.q̃ sub modo:⁊ ꝑ Bar.in.l.stipulatio ista.§.si stipuler.ff.de ver.
ob.⁊ hoc est clarũ fundamẽtũ in fauorem possessoris.omitto qđ in
causã dotis neptis potuerũt alienari.iuxta auṫ.res que:qm̃ ex his
que in facto vsanṫ nõ sum bñ ex scripturis trãsmissis informatus lȝ
remitto ad allegationes dñoꝝ aduoca.in causa aduertant.Tñ qꝛ ꝙ
essent alia bona ex qbus posset satisfieri:ꝓbatio ꝑtinet ad agnatos
arg.gl.no.in.l.cum de lege.ff.de ꝓba.cũ multis cõcordãtijs.⁊ ita al's
vidi in terminis nostris cõsultũ ꝑ doctissimos viros. Laus deo

❡ Summarium.

☞ Titio ab intestato mortuo relicta vnica filia legitima ⁊ naturali ⁊
cõtra eam ac eius maritũ querela ꝑ fratreȝ defuncti mota qđ ꝓhi-
buerit titium testari ⁊ eũ instituere q̃ritur circa querelam q̃naȝ esse
debeant iudicis partes.
1 Filia vnica legitima ⁊ naturalis succedit ab ĩtestato.
2 Duo debet probare ille qui dicit aliquẽ prohibitũ testari.
3 Uerbũ prohibuerit adiectum verbũ volenti testari debet adesse tẽ-
pore verbi.
4 Dicta testium ad concordiã quo ad fieri potest reducenda sũt.
5 Jmpedimẽtum testandi nõ probatur per prohibitum accessum ta-
bellionis
6 Consuetudo attinẽtium ⁊ amantiũ est subministrare necessaria infir
mis graui infirmitate grauatis.
7 Metus nõ releuat nisi ostendatur ꝙ ab aliquo metus inferebatur.
8 Maritus qñ vxori infirme nõ adhibuit medicũ perdit lucruȝ qđ se
queretur per mortem vxoris.

❡ Consilium.cv.

❡ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsscũs illuminet intellectum.

VJso processu in causa que-
rele intentate per.d.Oliueriũ de Brixia cõtra ser Anto
nium ⁊ dñam Margaritã eius vxorẽ dubitaṫ:quenã de
beant esse partes iudicis in iudicando:ĩ qua cã puto ꝙ indubitãter
ꝑtes dñi iudicis sint in absoluẽdo dictos ser An.⁊ dominã marga.
a dicta querela.Et pro fundamento ego premitto quod cum.d.Ja-
cobus pater dicte Marga.decesserit intestatꝰ relicta.d.do.marga.
1 †vnica filia legitima ⁊ naturali:ipsa succedit ab ĩtestato de iure cõi
excluso do.Oliue.fratre.d.do.Jaco.vt in auṫ.in successione.C.de
suis ⁊ legi.⁊ in corpore vnde sumiṫ:cũ si.nec allegaṫ aliqua munici-
palis cẽsura in cõtrarium.Sed do.Oliue.frater ponit q̃relã contra
marga.⁊ ser Anto.maritũ dicendo qđ do.iaco.volebat eũ inst.tue-
re heredem:⁊ qđ ꝓhibuerũt ipm qđ nõ posset testari ꝓhibendo ac-
cessũ qbuscũꝙ̃ ⁊ notario:⁊ sic querit vt puniantṫ vt culpabiles:vnde
petit eos cõdẽnari ad dãna:⁊ interesse dicti do.Oliuerij:ex quo pro
hibuerũt ne eũ heredeȝ institueret.iuxta no.in.l.j.⁊.ij.C.si qs aliquẽ
testa.ꝓhibue.⁊ in.l.titius.§.sempronia.ff.de leg.ij.❡ Scđo princi
paliter obijcitur dictis marga.⁊ ser Anto.quod mortuus est culpa:
⁊ facto eoꝝ nõ ꝑ̃stando alimẽta necessaria ⁊ vtilia:sed potius con-
traria ⁊ nociua infirmati:⁊ per cõsequens conaṫ filiã tãꝙ̃ ingratam
excludere a successione ab intestato.iuxta tex.in.§.ingratitudinem.
in auṫ.de nu p.vbi hoc ponit Ang.⁊ per cõsequẽs qđ ipse sit in pri
ma causa successionis:vt in auṫ.cessante.C.de legiti.here.Uerum qꝛ
ista veniunt ꝓbãda ꝑ Oliue.Tũ qꝛ ex q̊ fundata est intẽtio filie exi-
stentis in possessione dȝ ꝓbare id qđ est fundamentũ sue intentionis
ad exclusionẽ filie.iuxta no.per glo.in.l.ij.C.de iur.emphi.⁊ ꝑ Jnn.
in.c.suꝑ his.de accu.⁊ ꝑ bar.⁊ doc.in.l.ĩ illa.ff.de ver.ob.Tũȝ qꝛ ne
mo ꝑ̃sumiṫ delinquere.l.merito.ff.pro socio.⁊ per Bartolum in.l.
gerit.ff.de.acquiren.heredita.⁊ in.l.non solum.§.sed probari.ff.de
noui operis nũciatione.Jdcirco vidẽdũ est.An dñs Oliuerius ꝓ-
bauerit sibi incũbẽtia.Et ĩ primis quo ad ꝓbationẽ habemus theo
ricã Bar.quã ponit ĩ ꝓpria materia in.l.si.ff.si qs aliquẽ testa.ꝓhi.
2 †qui dicit ꝙ duo dȝ probare ille q dicit aliquẽ ꝓhibitũ testari.Pri
mũ ꝙ ille volebat testari.Scõm ꝙ alter ꝓhibuit.l.j.in prin.eo.tit.
Jtẽ ꝙ hoc ẜm dupliciter ꝓbaṫ.primo si prohibuit intrare notariũ.
d.l.j.in prin.scđo si ꝓhibuit testes.l.ij.eo.ti.⁊ in.l.marcellus.§.si.ff.
ad treb.⁊ in.l.eũ q.in fi.ff.de his q.vt indi.cũ simi.⁊ ista dicta sequũ
tur Bal.⁊ bar.de saly.in.l.j.C.si qs aliquẽ testa.ꝓhi.❡ Capio igiṫ
primũ.Nũqd probatũ sit ꝙ do.Ja.volebat testari.Jn quo in ꝑ̃mis
aduertendũ est ꝙ illa doctina Bar.dũ vult ꝙ debet ꝓbari ꝙ pro-

hibitus volebat testari. intelligi dz qd' volebat testari eo tpe quo fuit prohibitus. Item q phibit' fuit eo tpe quo volebat testari. Alr̃s si vno tpe pbaret̃ prohibitio: ꝛ q alio tpe volebat testari non esset sa tisfactũ. † Verbũ eniz prohibuerit adiectũ verbo volenti testari dz
3 adesse tpe verbi sicut dicimus q qualitas adiecta vbo itelligi debet ẽm tps verbi. l. si titius. ff. de testa. militis. l. in delictis. §. si extrane'. ff. de noxali. ꝛ p Bar. in. l. ex facto. in prin. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ in. l. fi. ff. ad tertul. ¶ Ex qua declaratione infero in ppsito quod eo tpe quo testari volebat: disposuerat nõ pbat̃ aliqd ipedimentũ adhibi tũ nec deducit̃. Ista ẽclu. ostẽdit̃. nã nõ probatur qd aliquo tpe de terminato iste dñs Jaco. voluerit testari. Item nõ pbat̃ q alio tpe determinato notario fuerit aliquod pstitũ ipedimẽtũ quinimo pro bat̃ totuz oppositũ. Primũ probat̃ primo: qꝛ oẽs testes primo exa minati ad probãdã querelam: qui dicunt qd dñs Jaco. protulit illa vba qd volebat testari: ꝛ istituere do. Oliueriũ heredẽ non probant de aliquo tpe certo: ꝛ determinato qd erat fundamẽtuz intentionis querelãtis. arg. eius qd habet̃ in. l. eũ actũ. ff. de neg. gest. per Bart. in. l. nõ solũ. §. sed vt probari. ff. de noui ope. nũci. ꝛ doct. post glo. in cle. si. extra de rescrip. ¶ Scdo qꝛ oẽs sunt singulares qꝛ nullus p bat de aliqb' aliis deponẽtibus ẽtestib': vt patet ex eorum lectura. Igit̃ nõ pbãt tanq̃ singulares do. Jaco. aliquo tpe determinato te stari voluisse: licet in genere probet̃ habuisse volũtatẽ testandi iuxta no. p Bar. in. l. ob carmẽ. §. si testes. ff. de testi. ꝛ tradit̃ per Bald. in l. j. C. de test. ꝛ p Cano. in. c. cũ oporteat. ꝛ in. c. qualiter ꝛ qñ. extra de accus. p Imo. in. l. inter pares. ff. de re iudic. ¶ Tertio qꝛ testes di cũt qd volebat testari ꝛ instituere do. Oliueriũ heredẽ: non tñ dicũt neq probãt qd tũc: vel q̃ tpe. incerta nõ releuat. l. nõ hoc. C. vñ cog. c. in pñtia. de proba. cũ ibi not. Si ergo nõ apparet quo tpe voluerit testari non possumus dicere qd pro aliquo tpe voluerit sufficienter probetur ad probãduz ipedimẽtũ. ¶ Scdm etiã probat̃. Nam oẽs testes q dicũt qd ser iacobus notarius voluit ad dictũ dñm iacobũ accedere ꝛ nõ potuit qꝛ fuit sibi dictũ vel a genero vel a filia qd erat ipeditus somno vel alio ipedimẽto nõ pbãt neq deponunt de ali quo tpe determinato. igit̃ nihil probãt qꝛ vt dictũ est vt phibitio accessus puniatur probari dz tpe quo volebat testari. igit̃ tps est de necessitate probationis: ꝛ ẽsequẽter si nõ probat̃ non releuat depo sitio vt p Bar. late in. d. l. nõ soluz. §. sed vt probari. ff. de noui ope. nũci. ꝛ probat̃ in. c. in psentia. de proba. ꝛ p Saly. late in. l. testiuz. C. de testi. ¶ Confirmat̃ hoc ꝛ scdo. Nã oẽs testes q hoc deponũt sũt singulares: qꝛ vt ex lectura eorũ apparet nullus ex deponentib' in dicto suo aliquẽ habet cõtestez. Pro hoc etiã facit qꝛ nisi specifice appareat qd deponat de certo: ꝛ eodẽ tpe ex quo nõ probãt de con testualitate presumunt̃ singulares ẽm Bar. no. in. l. celsus. in si. ff. de vsuca. ꝛ no. bal. in. l. edicto. in. xv. oppo. C. de edic. di. adri. tol. si ergo sunt singulares ex quo tps est de necessitate probationis nihil pro bant etiã in genere. ita est de mente glo. ordi. quã ibi Bart. ꝛ doc. se quunt̃ in. d. l. ob carmen. §. si testes. ff. de testi. ꝛ do. An. in. c. lz causã. de proba. ꝛ no. glo. in. c. nihilominus. iij. q. ix. ꝛ Jo. de imo. in. l. inter pares. ff. de re iudi. ¶ Tertiũ probat̃. Nã testes plures probãt qd vel adhuc nolebat testari vel qd volebat testari diebus pascatis re surrectionis post discessũ generi. ꝛ ipse in primo die pascatis morte preuentus est. vel postq̃ brixiam peruenisset seu rediisset. ¶ Pri mũ probãt presbyter Thomasius q hoc deponit tempore cõfessio nis. ꝛ etiã post cõmunionẽ dicit enim qd cum sibi diceret qd deberet testari respondit qd nolebat adhuc testari. sed faceret quando vellet: ꝛ sic patet qd habebat libertatem testandi. l. fideicõ. §. q̃q̃. ff. de le. iij. Idem deponit Bartholomeus q dicit q cũ do. Oliue. venisset pluribus associatus ꝛ dixisset q vellet testari. respondit. Nõ mi suf focare. Idẽ psbyter Anto. q dicit q interrogatus. respondit. Faro bene. ¶ Scdz pbat notarius vocatus. cũ quo rõcinatus erat facere testm̃ q nolebat añ pascha testari: ꝛ q sibi dixerat q in dieb' pasca tis rediret post discessũ ser An. generi qꝛ nolebat vexatiões dũ testa ret̃. Idẽ deponit Pe. de frãchis. Solẽt eñi testõres qñ i infirmitate testãtur vexari a ẽsanguineis vt inqt Bart. in extraua. ad repri. in vbo nõ obstantibus. ꝛ experientia docet q̃ est rerum magistra. in. c. quã sit. de elec. li. vj. q̃s euitare volebat. ¶ Tertium pbãt multi te stes ex testibus do. Oliuerii. do. An. ex testib' filie magister Mar cus ioã. frater Marcus ꝛ ser io. Frãci. qui oẽs deponũt q volebat Brixiam reuerti ꝛ ibidẽ facta sua adaptare. Et sic ex pdictis patet q ante pasca resurrectionis ꝛ anteq̃ Brixiã reuerteret̃ volũtas sua nõ erat testm̃ facere. ꝛ lz testes sint singulares. tamẽ pbãt hãc fuisse volũtatẽ in genere ante mortem ex quo mortuus est in primo die pa scatis anteq̃ Brixiã esset reuersus. s. q ante nõ habebat voluntatẽ testãdi qm ad pbãdũ aliquid in genere sufficiũt testes singu. vt no. Jac. butri. in. d. l. ob camẽ. §. si testes. ꝛ Inno. in. c. qualiter ꝛ quãdo extra de accu. ꝛ Bal. in. l. j. C. de testa. ꝛ Bal. in. l. actor. C. de pba. et in. l. i. C. qui numero tutela. Pau. de eleaza. in sua disputatione q̃ incipit cõtra instrm̃ debiti. Satis enim est q testes in eundẽ rei finẽ concordent. s. q ante pasca non volebat testari. l. qui sententia. C. de pe. p Old. in. l. j. C. si vnus ex plurib'. appellauerit. ¶ Cõfirmãtur

pdicta. Nã vt ex pcessu colligere possum do. Ja. erat homo q si tũc tpis habuisset volũtatẽ testandi. Testatus fuisset maxime attenta infirmitate idropisis q̃ nõ ipedit quomin' infirm' vsq ad mortẽ de ambulare possit ꝛ deambulãdo moriat̃. Nã video q aliquãdo filiã expellebat vt deponunt duo testes. Itẽ exibat vsq ad hostiuz. vt de ponit vn' testis. Itẽ notari' deponit q qñ accessit fecit q filia ꝛ ge ner recederẽt. Idẽ deponit Jo. ꝛ sunt contestes. Alii duo deponũt qd stetit in secreto cũ notario p plures horas. probatur etiam per te stes filie q in cibo ꝛ potu decipiebat ꝛ filiã ꝛ generum. Imo cõtra eorum voluntatẽ assumebat. Si ergo in istis minimis sibi nociuis ei dem resistere nõ poterant. fortius non potuissent si voluisset testari qꝛ si dixisset se velle testari ꝛ vidisset q notarius ꝛ testes p eum petiti nõ venissent bene cognouisset quod filie ꝛ generi opa hoc cõtigisset. ꝛ sic potuisset vocare alios conuicinos ꝛ filiam. ꝛ generũ de domo ex pellere sicut faciebat quãdo volebat vt dictũ est. ꝛ deponit idem ma gister Jo. Nã ipse pridie q̃ moreretur iocabatur vt dicit quidam te stis. qꝛ vt dixi moriuntur deambulando. Hec violentia est presumẽ da. l. nõ est verissimile cũ ibi no. ff. quod me. cau. Et marime quia di cũt testes filie oĩbus patebat accessus. Nunq̃ deducitur ipm dixisse quod testes vocarent̃ vel notarius qꝛ volebat testari ad hoc. l. pan philo. §. ppositũ. ff. de lega. iij. ẽm quod illum ter. declarant Mod. in. l. serui electione. in. prin. ff. de leg. j. ¶ Ex quibus oĩb' habemus clarã ẽclusionẽ qd nunquã firmũ propositũ testandi de presenti ha buerit qd etiã clare ptz ex testimonio cõfessoris qui sibi dicenti qd te staretur dixit quod adhuc nollet. ꝛ quod quãdo vellet testaretur. Et sic nõ pbat̃ illud pmũ qd dicit Bar. qd habuit volũtatẽ testandi p eo tpe quo asserta impedimẽta deducuntur. Sed. d. Jaco. illud vsu euenit. q multis euenit q. differunt testm̃ nõ credentes se morituros nõ cõsiderãtes illud veritatis. vigilate ꝛ orate qꝛ nescitis diem neq horã. ꝛ hoc maxime euenit laborãtib' morbo idropico. ¶ Ex qb' infero quod licet testes dñi Oliuerii q deponũt quod dñs iaco. vole bat testari ꝛ do. Oliueriuz heredẽ instituere. posito qd hãc volũtatẽ pbaret: quod tñ est falsũ ex quo non deponunt qñ volebat testari in telligi ꝛ declarari debent ex dictis aliorũ testiũ. s. quod volebat testa ri post aduentuz pasce: ꝛ aduentũ ser antonii generi vel postq̃ Bri xiam rediisset: ꝛ hoc ex duplici regula. Prima qꝛ verba obscura di cta a dño iac. qbusdam debent declarari ex verbis claris dictis ab aliis testib'. arg. l. vtrum. ꝛ ibi Bar. ꝛ Ang. ff. de peti. here. ꝛ in. l. si
4 seru' pluriũ. in fi. ꝛ in. l. q filiab'. in prin. ff. de leg. j. † Scda regula qꝛ dicta testiũ ad concordiã quo ad fieri põt reducenda sunt: vt tradit̃ i l. ij. §. creditũ. ff. si cer. pe. ꝛ est text. ꝛ ibi canoniste in. c. cũ tu. extra de testi. p imo. late in. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de ver. obliga. ꝛ ista sola sufficeret ad victoriaz. ¶ Capio nunc impedimentum testã di quod deducitur: ꝛ pars pbare nititur. s. qd impediuerũt accessum tabellionis. Et in hoc deponit maria prima testis: que testis cuz sit reprobata tanq̃ meretrix: ꝛ adultera non probat: vt p Spe. in titu. de teste. §. j. v. item quod est criminosus. ꝛ in. c. testimonium. ꝛ ibi ca noniste late. extra de testi. ¶ Preterea etiã non probat primo. Dũ dicit quod cũ dominus iaco. esset in coquina ꝛ superuenisset ser Jac. notarius cepit ordinare testm̃: ꝛ q supuenit ser. anto. qui iterrogauit qd faceret do. Jaco. respõdit. Va impazati de li facti tuoi. In hoc nõ pbat qꝛ nõ pbat̃ de tpe. Itẽ est vnica ꝛ singularis in hoc. l. iuris iurandi. C. de testi. Itẽ cõtrariuz dicit ipse ser Jaco. nota. q imo qñ venit ibi erat ser Ant. ꝛ q oẽs recesserunt cui magis est stãdũ. Tũ qꝛ est psona magis digna. c. i nostra. in glo. extra de testi. Tum qꝛ ta bellio: qui aliis pfertur ẽm glo. in. §. si vero absint in. au. de here. et falci. Tum quia in hoc habet contestem ioãnẽ: ꝛ sic in hoc redditur falsum eius dictum. igit̃ ista depositio redditur nulla ẽz bal. ꝛ alios in. l. si ex falsis. C. de transac. Item ex ipso testificatu apparet q si ser Antonius voluisset impedire non poterat: vt patet quod si ser Antonius dicti domini Jacobi: duz sibi dixit. Impazati de li facti tuoi. ¶ Scdo loco Maria deponit q dominus Jacob' dicebat q ordinauerat testm̃: ꝛ qd notarius nõ accedebat ꝛ qd notrarius nũq̃ potuit accedere: qꝛ aliqñ dormiebat: vel pter aliud ipedimẽtum. Itẽ secũdus testis q dicit q pluries dñs Jac. dixit no. q ad eũ acce deret qꝛ volebat facere testm̃ ꝛ qd notarius non pmittebat̃ ingredi qñ ad ipsum reuertebat̃: q etiã testes nõ pbãt vt dixi. Tum qꝛ non deponũt de certo tpe: tũ qꝛ sunt singulares: qꝛ nõ allegant se in con testes sup tali ipedimẽto. l. testiũ. C. de testi. Itez psona marie nõ est fidedigna. Itẽ sunt ad inuicẽ cõtrarii. nam maria dicit qd notarius non potuit vnq̃ allog dominũ Jaco. sed Palamenon dicit q dñs Jaco. pluries dixit notario: q ad eum accederet: ꝛ sic patet q eum alloquebat̃. Verbũ enim pluries ad minus verificat̃ in duabus vi cibus: vt in regula pluralis locutio de regu. in. in. vi. si ergo primo dixerat q accederet: qꝛ volebat testari. quare si accessit non fuit testa tus sed iterum dixit q accederet: vñ varia deponentes nõ probant. argu. l. qui falsa vel varia. ff. de test. ¶ Preterea deponunt q dixit quod accederet quia volebat testari nõ tamen quando: hoc autem declaratur per no. ꝛ Joannẽ quod intelligebat post aduentũ pasce: vnde non probatur quod prius vellet testari. Igitur nec impedi mentum

mentum ad testandum. ¶ Preterea licet Maria multipliciter reprobata dicat qd reuertebatur nō causa faciendi testm̄: tñ hoc scirie nō poterat Palamenon. non aūt hoc dr̄ sed tm̄ q notarius reuertebaf: ⁊ nō deponit ex qua causa: vñ ipsa est in hoc vnica. l. vbi numerus. ff. de testi. item tabellio dicit oppositū in hoc ⁊ in alijs. Nā dicit notarius qd pluries visitauit: ⁊ qd aliquādo cū iret ad inueniendū dictū dominum Jaco. rñdebaf qd dormiebat vel aliter erat occupatus: vnde nō est veruz qd semp impediref accedere. Jtē nō est verū qd accederet causa faciēdi testm̄: qr si hoc fuisset notari⁹ attestatus fuisset causa euitādi falsuz in qd incidit etiā ille q verū tacet: vt in. c. j. extra de crimi. fal. Jmmo nō poterat hoc dicere cum attestetur qd remanserat cū domino Jaco. qd rediret in festiuitatibus pascatis. vnde si ante accedebat patet qd nō causa faciēdi testm̄. Sed visitandi prout ipse dicit cui credendum est qr de facto proprio testificatur arg. eius qd habef p Pau. de cast. in. l. si qs seruo. C. de fur. ⁊ p bar. de saly. in. l. si qs decurio. C. de fal. cum simi. Jtē nō probāt qd ex nō admissione notarij pstitū fuerit impedimentū ad testandum: ex quo nō pbaf qd tunc tpis vellet testari: imo probaf oppositum qd ante pasca ⁊ anteq reuerteref Brixiam nolebat. Jgitur non fuit ipeditus testari ƒz Bar. i. d. l. si. vt supra in principio dixi. ¶ Nō omitto etiā qr ex quo pbaf q non semp notarius fuit phibit⁹. sed aliqñ vt Palamenon dicit ⁊ notarius licet maria dicat cōtrariū q deponit super negatiua non coartata: ⁊ sic est falsaria ƒm Jnn. in. c. cū ecclesia sutrina de causa posses. ⁊ proprie. licet notarius ⁊ palamenon deponant quod notarius nō potuit accedere qr respondebaf quod dormiebat vel aliter erat impeditus non probant quod hoc fieret causa impediendi ne testaretur sed potius qd causa allegata erat vera vñ non probatur cōcludenter: qr potuit esse vera vnde non pbat hoc esse ⁊c. l. nō hoc. C. vñ cogna. c. in psentia extra de proba. cū si. ⁊ maxime ne psumaf delictū. l. merito. ff. p socio per bar. i. l. gerit. ff. de acq. here. ¶ Notarius aūt nihil probat de sua prohibitione: qr non deponit a quo fuerit sibi dictum qd non potuerit accedere: qr dormiebat. Vñ si fuisset sibi dictum ab alio q a filia tale impedimētū ab alio prestitū ad quē nō pertineret causa successionis ab intestato non noceret filie vt in. l. j. ⁊ ibi bar. ff. si qs aliquē testari prohibuerit. infertur qd etiā si ser ant. pstitisset impedimētū non nocuisset: ex quo etiā reddif dubia probatio dictoꝝ testiū qd aliqñ prohibeatur a filia: aliquādo a genero non poterat esse qd qñ prohibitus fuisset a filia nō fuisset cā faciendi testamentū: sed visitandi prout deponit notarius sed qñ
5 a genero. Et dubia probatio non releuat. d. c. presentia. ¶ † Ex quibus indubitanter cōcludo qd non probaf impedimentū testādi per prohibitū accessum tabellionis: ⁊ caret hec ɔclusio probabili dubitatione stantibus his que supra conclusa sunt. ¶ Capio nunc aliud ipedimētū cōsideratū a Bar. s. qñ testes phibentur accedere ad testatorē testari volentē ⁊ in hoc ego nō reperio deductū: nec pbatū hoc ipedimētum. Unde super hoc non esset aliquo modo insistendū. Sed qr quedā deducuntur q aliqualiter arguūt aliqd ipedimentū. Jgif illa paucis absoluā. i primis conaf pars aduersa pbare q cōtinuo vel filia vel gener erāt penes istū do. Jac. adeo q nullus in secreto poterat eū alloq. Jta deponūt duo seu tres testes quasi hoc facerēt ne vel essent testes: vel ad testādū inducerētur. Sed hoc nihil
6 est. ¶ † Primo qr poterāt ibi esse ambo vel alter eoꝝ ad minus vt subministrarēt necessaria. Et ista est ɔsuetudo attinentiū amātiuz infirmos graui infirmitate grauatos arguendo a cōiter accidētibus. l. neq natales. C. de pba. Jtē potius psumi debet q bona mente et nō dolose ibi starent. d. l. merito. ff. pro socio. Jtem quādo volebat stricte loq iubebat illos recedere vt patet ex testimonio notarij. item ex testimonio Jo. q pbant q notarius locutus est plures horas in secreto: ⁊ iussit alijs q recederēt. Patet etiā ex testimonio. m. ioan. q attestaf ⁊ loquutus est cum eo i secreto q eius iussu gener ⁊ filia recesserūt qbus magis est credendū qr deponunt de affirmatiua. arg. eius qd habetur in. l. diē pferre. §. si plures. ff. de arbi. ⁊ in. c. cum ecclesia sutrina de causa pos. ⁊ pprie. ⁊ no. Jnno. in. c. sup hoc de renū. quē refert Bald. in rub. si qs aliquē testari phibuerit. ¶ Preterea hoc nihil est quo ad actum phibitiōis de quo qrim⁹. Scdo conātur pbare q gener ⁊ filia nō pmittebāt alios ad eū accedere: ⁊ ita deponūt aliq: sed hoc nihil est iprimis qr nō pbatur neq allegatur q illi vellēt accedere vt essent presentes testamēto. Vñ nō probaf q vt testes essent phibiti q erat pbādū arg. eius qd habef in. l. diuus. ff. de re iudi. ⁊ in. c. lz causam extra de pba. ⁊ in. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. ¶ Preterea multi testes examinati p parte filie ⁊ aliq ex testib⁹ domi. Oliue. dicunt oppositū q pualēt numero ⁊ dignitate dicētib⁹ cōtrariū: vñ eis magis stādū est. Tū rōne qr potēti⁹ est indiciū plurimoꝝ. c. prudētiā. de offi. dele. ⁊ p Barto. in. l. si duo. ff. vti pos. ⁊ p glo. ⁊ doc. in. c. i nostra. de testi. Tū qr medici ⁊ alie psone digniores. Magis enim creditur duobus dignis q multis alijs non dignis ƒm Host. ⁊ doc. in. d. c. in nr̄a. facit glo. in. c. clerici. lxxxi. dist. Tertio deducitur q filia ⁊ gener persuadebant ei q ifirmitas erat leuis ⁊ q cito sanaretur quasi hoc facerent vt de testamēto non cogitaret argu. l. j. §. si dominus. ff. si quis aliquē testari prohibu. Sed ad hoc clare respondetur q immo hoc dicebāt ne timorē incuterent: sed remouerent prout soliti sunt facere filij ⁊ alij consanguinei arguēdo a cōmuniter accidētibus iuxta. l. neq natales. C. de proba. ⁊ maxime ne psumaf delictum vt i. d. l. merito. Et ad minus probatio non est concludens: vt in. d. c. in presentia. Jtez quia testes super hoc deponētes in suis dictis nō habent ɔtestes. Sed sunt singulares vñ non probant: vt in. d. l. iusiurandi. ¶ Preterea patet q hoc nō dabat impedimētum: qr ipse adhibuit notarium: ⁊ cū eo de testamēto rōcinatus est ⁊ composuit velle testari post pasca. Jtem nō reperio q iste suasiones sint prohibite. Nec quod inducāt prohibitionem in testādo. Facit argumētū. l. fiñ. ff. si quis ali. testa. phi. ¶ Preterea cōfessor dicit q gener in eius presentia citatus est socerum q vellet testari: ⁊ tamē noluit ita magister Joānes attestatur q ad instātiaz filie: ⁊ verbis ⁊ litteris hortatus est q testari vellet. Jdem dicit frater Marcus vt suasus a dicto ser Antonio genero. ¶ Ex quibus omnibus indubitanter concluditur qd dicta verba nō nocent que tamen nō probātur qr testes sunt singulares vt dictū est. ¶ Ex quib⁹ quarto loco etiā minus obstāt illi testes q dicūt qd filia ⁊ gener suadebant q nō deberet Brixiaz reuerti: qr infirmitas erat leuis: ⁊ qd cito sanaret volēdo forte pars aduersa ex hoc inferre: q si fuisset reuersus testatus fuisset ⁊ cum heredem instituisset quoniam ex diuersis non est bona illatio qr vtiq erat in dicto castro i domo propria: ⁊ poterat testari ⁊ a nemine phibebatur. Jtez qd fortius est vt dicit notarius deliberauerat ibi testari. Unde ista sunt multum a longe: ⁊ succedit regula q probatio est dubia. d. l. nō hoc. ⁊ quod nō est presumēdū delictū. d. l. merito. ⁊ etiā testes non sunt contestes. d. l. iurisiurandi. ¶ Quinto etiā loco non obstat q ex dictis testium. s. notarij Joannis ⁊ alioꝝ videtur probari quo ibi tunc non testabatur qr dubitabat ne testm̄ perueniret in noticiam fratris ⁊ generi. Jtem suspicabatur vexationes: quādo habuissent tunc vel postea noticiaz ⁊ sic hoc testari impediebat. Sed nō reperio qd habeat nocere quasi videantur prohibuisse: qui enim hoc dicit alleget. l. hoc dicentem. l. illam. C. de colla. ¶ Preterea licet suspicaretur: tamen ex quo nō deducitur: neq probatur a quo vexatio aliqua inferetur talis suspi-
7 tio non referuat. † Sicut dicimus quod metus nō releuat nisi ostendatur quod ab aliquo metus inferebatur. l. metum autem. ⁊ ibi bar. ff. quod me. causa. ¶ Sexto etiam loco nō obstat quod multi testes dicunt qualiter ipse dicebat q volebat testari et relinquere fratem heredem ⁊ non relinquere aliquid filie: qñ nihil a rumbum ex quo hoc nō fecit. Quinimmo quādo preparasset se: ⁊ eēt in actu testādi ⁊ incepisset ⁊ ex hoc frater nō posset aliqd ius cōseq testamēto nō pfecto in totū. l. si is q. cū ibi no. ff. de testa. l. furiosuz. C. q testa. fa. pos. ⁊ in. l. fideicōmissa. §. quotiēs. ⁊ ibi bar. ff. de test. Jgitur forti⁹ si nullū testm̄ facere incepit. ¶ Preterea ex quo iste sepius ita dicebat vt ex dictis testiū ostēditur erāt poti⁹ iactātia verba q q ex animo procederent: vt dicit tex. in. d. l. diu⁹. ff. de testa. mili. ⁊ in. l. si. ff. de testa. Si enim voluisset disponere adhibuisset notariuz. ⁊ testes ƒm quod habetur in simili i. l. pāphilo. §. ppositū. ff. de lega. iij. ⁊ per moder. Ubi late dñs alex. in. l. serui electione in princi. ff. de leg. j. cum simi. ¶ Preterea hoc non probāt nisi testes singulares. Non omitto q ista videntur verba plata: vt fratrem alliceret: nō q ita sentiret: vt satis clare patet si recte verba cōsiderenf ex testificatu magistri Joannis secundi testis inducti p parte filie: qd etiā ex eo pȝ qr nō semp ita dicebat vt patet ex testificatu dicti magistri Joannis. Jtem fratris Marci. Jtē Joannis qñ referebat litterā sibi trāsmissaz p Oliueriū in qb⁹ ɔtinebaf q cito cito cito faceret testm̄ pter q valde indignat⁹ fuerat cōtra dictū dñm Oliueriū pter indignationē eniz efficitur volūtas testatorū varia. l. iij. in fi. cū seq. ff. de adimen. lega. Jtē nec est verum q fuerit voluntas firma excludendi filiā in totū patet ex attestatione notarij. Jdē attestatur Pe. de frācbis. Nā primus testis partis aduerse sup scdo capitulo dicit q pdicta dicebat cōtra filiā qñ erāt nati. Sed postea fuerūt recōciliati. Vñ ex v bis dicti dñi Jacobi: nō pōt sumi q voluntatem suam firmasset: quia ex verbis difformibus non pbatur voluntas. l. seyo amico. §. medico. ⁊ ibi Barto. ff. de annu. lega. ⁊ q firmam voluntatē relinquēdi non habuit ostēditur ex effectu: qr exitus acta probat: vt habef in. l. rez nō nouā in fi. C. de iudi. ⁊ in phe. ffoꝝ. in fi. per bal. in. c. j. v. Sexto q ro. qb⁹ mo. feu. amit. Si eniz voluisset fratrē heredē facere ⁊ filiam excludere poterat hoc facere. Nec gener ⁊ filia phibere potuissent: si totus processus inspiciatur qr eos expellebat quando volebat et potuisset domum egredi vt dictum est vnde si non fecit: constat q voluit decedere intestatus. arg. l. vnice. §. sin autem ad deficientis. C. de cadu. tol. Unde si nō fecit constat q filie sue tacite bona sua relinquere voluit. l. cōficiūtur. §. si qs. ff. de iure codi. Nec hoc verisimile est qr q bona ad filiā perueniāt ⁊ nō ad fratrē hoc dictat lex diuina. iuxta illud filius ergo heres ⁊ naturalis. l. cū ratio. ff. de bo. dam. ⁊ humana cum qua voluntas defunctorum in dubio censetur esse conformis. d. l. conficiuntur. ⁊ p bald. in. l. pcibus. C. de impube. ⁊ alijs substi. ⁊ bart. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ¶ Postremo capio illud qd vltimo loco adducebatur q filia ⁊ gener nō habebāt

bonā curā: nec subministrabant vtilia ⁊ necessaria. sed inutilia ⁊ nociua vt multi testes probare conantur: ⁊ sic videtur filia tāq̄ ingrata ab hereditate excludenda iuxta not. per ang. in. d. §. ingratitudinē. ad qd̄ dico q̄ hoc nullo modo h3 obstare. Imprimis: q2 nō ꝓbatur ea que testes ꝓbare conātur: q2 nō sunt contestes sed singulares. l. iurisiurand. C. de testi. c. licet ex quadā extra eo. ti. ¶ Preterea l3 aliqd ꝓbent sunt multo plures deponētes cōtrariū. s. in fauorē filie ⁊ generi: q̄ immo diligenter se habebāt ī eius cura subministrādo necessaria ⁊ denegādo nociua. Et si quando subministabant nō cōuenientia hoc eueniebat q2 violēter cōtra volūtatē eorum illa volebat: ⁊ aliqñ capiebat ipse ipsis ignorantibus quos decipiebat prout patet ex attestatione pluriū maxime ⁊ medicorū. Vñ illis magis standū est q2 plures numero glo. est in. c. ī materia. de testi. itē digniores Host. in d. c. in nostra. itē periti in arte iuxta. l. q semel. C. de re. mili. li. x. itē verissimile. l. iij. §. ideoq̄ diuus. ff. de testi. ¶ Ex quibus reprobat̄ dictū cuiusdā Barbitonsoris qd̄ nullo modo est verissimile. itē est vnicus vñ sibi non creditur. l. vbi numerus. ff. de testi. cum si. ¶ Preterea cū infirmitas esset incurabilis nō potest filia dānari si aliqñ voluisset patri obtēperare in reb9 nociuis. Solent eniz dicere tunc medici. Datili zoche vole che ello e spazato. Unde al's consultum fuit
8 per solennes doc. † q̄ licet qñ marit9 vxori infirme nō adhibuit medicū perdit lucru3 qd̄ cōsequeret̄ ex forma statuti per mortem vxoris vt traditur in. l. si ab hostibus. §. si. ff. solu. ma. Tñ nō perdit qñ esset morbo incurabili infirma. argu. l. an in totū. ff. rerū amo. ⁊. l. si alius §. est ⁊ alia. ff. quod vi aut clam. ⁊ quod no. Bart. de seruo ⁊ vasallo non succurentibus domino omnino perituro in. l. si quis in graui. in princi. ff. ad sil. ⁊ glo. not. in. l. si ideo. ff. de euic. Et ad hoc plura similia allegari possent que omitto. ¶ Preterea ingratitudo non excludit a successione intestati: vt est tex. in. l. agnatis. ff. vnde cognati. Et ita tenent Guil. Bar. Bald. ⁊ aliȷ̄ in. l. fratres. C. de inoffi. testa. Et respondent ad dictum. §. ingratitudinem. Et hoc tenet ⁊ late ꝓbat insignis preceptor meus do. Frāci. Areti. in. l. iij. §. filius quoq̄ ff. de libe. ⁊ posthu. vbi videri potest. ¶ Preterea non omitto q̄ ex quo intentat̄ q̄ fili9 excludat̄ ꝓpter delictū ꝓhibitiōis ne testaret̄. itē ꝓpter vitiū ingratitudinis debebāt intētari ista exꝑssis loco ⁊ tpe ⁊ illa ita ꝓbari. arg. l. item exigit. ff. de dolo. ⁊ p̄ Bar. in. l. p̄tor edixit in prin. ff. de iniur. ⁊ eius qd̄ habet̄ in. c. pia. de excep. l. vj. Et ita p̄ dicta in terminis cōsuluit Bald. in ꝯsi. īcip. Preposito q̄ Lucarellus. qd̄ refert ⁊ sequit̄ do. Alex. p̄ceptor meus in aut. nō licet. C. de lib. p̄te. Sed in casu nostro ista nō sunt deducta neq̄ ꝓbata certo loco ⁊ tpe cōmissa. igitur ⁊c. ¶ Ex qbus concludo q̄ filia ⁊ gener sūt in causa manifeste victorie. ⁊ sic a querela absolui debēt ⁊ querelās in expensis legitimis condēnari. Laus deo.

¶ Summarium.

¶ Per receptionē mercedis an locator possidere ꝓbetur ⁊ aliȷ̄s modis vltra q̄ ⁊ locatio ꝓbetur.

1 Possessio nō probatur per locationē.
2 Possessio probatur per receptionē mercedis: in p̄iudiciū tertȷ̄ si nō probatur q̄ eo tempore alius possideret.
3 Pensio licet nulla fuerit soluta: tñ probatur possessio locatorum et locatio q̄ possessio presumitur cōtinuata viuētibus locatoribus.
4 Mala fides patris nocet filie heredi que tenebat̄ cōsciētiā defūcti exonerare.
5 Restitutio cōpetit ex iusta ignorātia aduersus p̄scriptionē decursā.
6 Jus dicēdi cōtractum nullum p̄scriptum est lōgissimo tempore.

¶ Consilium. cvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ sp̄ussctūs illuminet intellectum.

Libēti animo subscribo cōsilia suprascripti insignis iurisconsulti domini Alex. de paltronibus fratris honorandi. Cū semp magna diligētia ⁊ lucubratione discutit omnia necessaria: quod maxime in p̄senti consultatione ostendit quare paucis me absoluā eundo post terga optimi messoris aliquas necessarias spicas colligendo. † Et imprimis illud videtur expeditum quod est maximū fundamentū p̄sentis cōsultationis q̄ p̄fati locatores ꝓbauere possedisse cum per locationē nō ꝓbet̄ possessio: vt ī. l. Quis. §. si cōductor. ff. de acq. pos. et in. c. inter dilectos. de fide instru. nisi cōtra ꝯductorē h3 Ang. i. l. qdā mu
2 lier. ff. de rei vēdi. ⁊ d̄r in ꝯsilio. † Tñ p̄ receptionē mercedis ꝓbat̄ possessio: ⁊ ī p̄iudiciu3 tertȷ̄. Si non ꝓbat̄ q̄ eo tpe alius possideret ꝑm Ang. in. d. l. qdā mulier. Et hoc voluit Bar. in. d. l. si conductor. ⁊ Bar. Jmo. ⁊ do. Alex. in. l. q vniuersas. §. per colonū. eo. ti. Et l3 fortiter in cōtrariū arguat hoc seq̄t̄ ibi subtilis p̄ceptor me9 Are. dicēs qd̄ ista est cōis opi. Et qd̄ seruat̄ in practica. Idē voluit Bal. in aut. quas actiōes. C. de sacrosan. ecc. ⁊ hoc maxie q2 apparēt q̄tuor instr̄a p̄ceptiōis pēsionis. Ex qb9 sumit̄ p̄sumptio: qd̄ cōductor detinebat: seu naturaliter possidebat ⁊ vtebat̄ ⁊ fruebat̄ tanq̄ conductor. Alias nō est verisimile qd̄ pēsionē soluisset ⁊ sic voluisset illā p̄dere arg. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. ¶ Cōcurrit etiā instr̄m ī quo est ꝯstitutū: ⁊ l3 nō ꝓbet̄ possessio nisi ꝓbet̄ ꝯstituētē possidere. vt in d. l. Quis. §. si ꝯductor. Tñ h3 ꝯstituētē ꝓbat̄. vt p̄ Ang. in. d. l. qdam mulier. Tñ in antiqs nō ꝓbat̄ h3 oēs. vt sentit domi. Abb. de p̄scrip. Nos aūt sum9 in antiqs. p3 q2 agimus de ꝓbanda possessiōe. lxxiij. annoȝ. ⁊ sic requirantur testes ad hoc vt ꝓbare possint. lxxxiiij. anno rū ad min9: q hodie inueniuntur de raro. Et si aliqs inuenit̄ nō inueniuntur habētes noticiā vni9 petite terre. Vñ vel debebat dicere: qd̄ d̄r factū antiquū: q2 excedit tps. lx. ānnoȝ ꝑm do. Ant. in. c. veniēs. el primo de testi. Vel qd̄ excedit memoriā hoīum: vt dicit. d. Anto. post dños de rota. in. c. cum ad sedem de resti. spo. Vel ad minus qd̄ est de facili tale factum ꝓbabile: quo casu vult d. Ant. qd̄ fama ita plene ꝓbet sicut in antiqs: vt in. d. c. veniens arg. eius qd̄ habet̄ i. c.
3 p̄terea. de testi. ¶ † Ex qb9 oīb9 infert̄ vna ī dubitata ꝯclusio qd̄ probatur ⁊ locatio: ⁊ possessio locatoȝ q̄ possessio etiā p̄sumit̄ ꝯtinnata viuētib9 locatorib9 l3 nulla fuerit soluta pēsio: ⁊ si nō ꝓbat̄ interuersa: ita voluit Bald. p̄ illū tex. in. l. pōponius. ff. q. mo. vsufru. amit. Vñ si hodie ꝓbaret̄ interuersa: pōt itērare q p̄tēdit causā a locatorib9 possessoriū recuperande vel canonis reintegrande. iiȷ̄. q. iȷ̄. vel. l. si qs conductiōis. C. loca. qd̄ vltimū tātū cōpetit cōtra ꝯductorē ⁊ successores vniuersales: vt in. d. l. si qs ꝯductiōis. S3 p̄mū cōtra oēs q possidere īueniūt̄: vt no. Jnn. ⁊ aliȷ̄ ī. c. sepe. ⁊ ī. c. cū ad sedē. de resti. spo. Dico late ī. l. rē q̄ nobis ī. iiȷ̄. q. p̄n. ff. de acq. pos. ¶ Et ī aliȷ̄s duob9 nō obstat exceptio dñiȷ̄: ⁊ illa dolo facis petere ꝑm Bar. per illū tex. in. l. si coloni. C. de agri. ⁊ cēsi. lib. xj. ⁊ tenent domi. Anto. ⁊ do. abb. in. d. c. sepe. ⁊ d. Alex. ā. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acq. pos. late dico in. d. l. rem que nobis. q. ix. Unde videtur q̄ remedium canonis reintegrande sit magis lecturum si non probatur q̄ possidentes essent heredes conductoris. sed istis agentibus obstare videtur excepti. p̄scrip. xxx. annorum quo tpis spatio videtur sublata conditio. d. l. si quis conductionis. ⁊. l. sicut. ⁊. l. oēs. C. de prescrip. xxx. annorum. Item remediū canonis reintegrande: etiam sublatū videtur. Jta concludunt domi. anto. et do. abb. in. c. solicite. de resti. spoli. Jmmo dixit ibi dñs Joan. de Jmol. q̄ non prescribitur nisi spatio. xl. annorum. Dico de hoc ī. d. l. rē q̄ nobis. q. viij. ¶ Sed huic fundamento respondeo q̄ magister Joannes nullo tempore potuit prescribere triplici respectu. Tū q2 presumit̄ semp possedisse tanq̄ conductor. Et locatores non fuerunt possessione priuati: vt in. d. l. pomponius. Tum q2 erat in mala fide non soluendo pensionem: vt in regula possessor cum materia. de regu. iur. li. vj. Et in. c. si de prescenti. cum vtrobiq̄ notatis. Nec filia sua prescribere potuit duplici
4 respectu. † Pn̄o q2 mala fides patris nōcet filie heredi que tenebat̄ cōscientiā defuncti exonerare: vt in. c. si. de sepul. Et ista est cōis opinio quā tenent multi doc. relati per do. Alex. in. l. pōponius. §. cū qs. ff. de acq. pos. Et latius pluries consuluit ꝑm istam opi. q̄ ꝯsilia ⁊ alia ad plenum refert Reuerendus pater do. Philin9 ī. c. si diligēti. de prescrip. in. vj. col. Scdō q2 eius administratores fuerūt ī mala fide: vt ex assumptione negatiue. Itē ex legato facto in testamēto. q̄ videt̄ nocere dicte filie. vt ī. d. l. nō solū. ff. de lib. causa. ⁊. l. q ex legati causa cū sequenti cum ibi no. ff. de verb. ob. ⁊ no. Bar. ī. l. q duos. ff. de reb. dub. Aliȷ̄ aūt q reperiūtur possidere post mortē filȷ̄ nō possiderūt. xxx. an. Vñ non est respectu eoru3 decursa p̄scriptio: q̄ requirit spacium. xxx. an. ad minus vt dixi. s. ¶ Non omitto q̄ ista q̄ fuerūt gesta p̄ tutorē habuerūt iustā causā ignorātie: ⁊ ꝯsequēter successores
5 eoȝ. † Vñ aduersus prescriptionē decursa3 ex iusta ignorātia ꝯpetit restitutio vt cōcludit bar. in. l. j. §. si qs aūt. ff. de itinere actuq̄ priua. ⁊ cōmuniter sequūtur docto. quos ad plenū refert do. Alex. ī. l. cum filȷ̄. §. ī hac. ff. de verb. obli. vbi late hanc opi. defendo: ⁊ late etiā refert tenentes hanc opi. domi. Philinus in. c. vigilanti. de prescrip. ¶ Superest nūc videre si restituta possessione aduersarȷ̄ agere volētis possint obtinere. Et clarū est q̄ si ꝓprio dñio niterentur q̄ obtinerent: sed si niterent̄ dñio magistri Joānis ⁊ ꝯsequēter filioȝ ⁊ heredū dico qd̄ obtinere nō pn̄t. Nā aut agēt rei vēdica. vel etiā conditione est sine causa. Et tūc vtroq̄ casu haberēt ꝓbare dñiū magistri Joānis ī rei vēdica. P3 ī. l. vnica. C. de aliena. iudi. mutā. causa facta. In ꝯditiōe sine cā pt3: q2 h3 declarare qd̄ magr̄ Joā. erat dñs ⁊ l3 fuerit dñiū trāslatū ex causa vēditiōis. Tñ causa fuit redacta ad nō causā: ⁊ tūc ꝯpetit ꝯditio sine causa iuxta no. p̄ bar. ⁊ doc. ī. l. si ita qs. §. ea lege. ff. de v̄. ob. ¶ Probatio aūt dñi magr̄i Jo. erit valde difficilis sed posito qd̄ ꝓbaret̄ dñiū magr̄i Joā. adhuc nō poterāt obtinere. Nā sequēdo distictionē primi ꝯsultoris. Aut volum9 qd̄ statutū annullet instr̄3 hoc est ꝯtractū ꝯtētū in instr̄o ī quo hñ videntur illa v̄ba. ipo iure nō valeat. Et tūc cōtractus a principio valuit ⁊ fuit trāslatū dñiū. Vñ nō competit rei vēdi. vt per Bart. in. d. §. ea lege. Quinmmo si statutū a principio annullasset ex traditione fuisset dñiū translatum h3 bal. ⁊ cōiter doc. ī l. j. sup glo. j. ff. solu. ma. ¶ Cōpeteret aūt sola cōditio sine causa aduersus quā triplex cōpetit defensio. primo q2 cum ꝯtractus esset annullatus poterat magr̄ Joānes dicere ꝯtractū nullū. Et dñiu3 ꝯdicere ⁊ a ꝯductione recedere. ¶ S3 elapso tpe ad renunciādū ꝯtractus fuit effectus nullus post qd̄ tps magr̄ Joannes quattuor annis continuis soluit pensionē. Vñ tacite v̄r illos cōtractus de nouo approbare: quorū approbatio ⁊ reprobatio

tio ⁊ reprobatio pẽdebat a volũtate sua. Igiť nõ põt ꝯtractũ impro
bare: quẽ approbauit tacite pluries: ⁊ ꝯcludit do. Abb. ꝑ iura ibi in
glo. alleg. in. c. enim. de excep. ¶ Scda defensio est ꝙ cõditioni sine
cã ⁊ cuilibet alteri actioni prescriptũ est lõgissimo tpe. l. sicut. ⁊. l. oẽ.
C. de p̃scri. xxx. an. Nec aliqua mala fides imputari põt ꝓpter duos
titulos. ⁊ tot solutiones pensionũ iuxta no. in. l. celsus. ff. de vsucap.
6 cũ si. ¶ † Tertia defensio est: qꝛ ius dicendi ꝯtractũ nullũ p̃scriptuꝫ
est lõgissimo tpe ẜm Bal. ⁊ Ang. arg. glo. ibi in. l. sicut. C. de p̃scrip.
xxx. an. Aut volumus dicere ꝙ statutũ annullet instr̃m: ⁊ sic ꝓbatur
instr̃m qđ putarẽ verissimũ nisi practica esset in ꝯtrariũ. Et tũc etiaꝫ
cõpetit triplex defensio. prima ꝙ procedit qñ ꝓbaretur eoꝝ intẽtio
solo dicto instrumẽto. Sed in casu nr̃o ꝓbatur ex pluribus deductis
per primũ consultorẽ. Igiť probatio mixta nõ censeť reiecta ẜm bar
to. ⁊ doc. in. l. certi ꝯditio. §. cũ igitur. ff. si cer. pe. ⁊ ponit late prim⁹
consulẽs. ¶ Scda ꝙ statutũ ex defectu potestatis non potuit facere
ꝙ iuramẽtum de nõ obseruãdo venditionẽ ⁊ probatur per dictũ in-
strumẽtum. arg. c. cũ laicus. de foro cõpe. in. vj. vt elegãter ⁊ iuridice
probat Io. de imo. in. c. cũ contingat. de iureiu. in. vj. mẽbro principa
li. ¶ Tertia qꝛ iuri dicendi instr̃m nullũ est prescriptuꝫ spacio. xxx.
an. vt in. l. sicut. per Bal. Ange. ⁊ Imo. omitto etiã ꝙ postꝙ̃ instr̃m
fuit nullũ ⁊ sic nulla poterit ꝓbari venditio ex conditione ⁊ solutione
pensionũ quattuor annoꝝ cẽseť tacite approbasse. Unde nõ poterat
pactũ reprobare vt dixi. ¶ Ex quibus oĩbus ⁊ alijs adductis ꝑ pri
mum eximium consultorem arbitror cõclusionẽ suã verã: ⁊ hec scri-
psi iã libris incapsatis. vt Paduã ad legendũ proficiscerer. Laus
deo. De subscriptione requisitus prout supra. consuluit arbitror iu-
ris esse. Ego Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An inter patrẽ ⁊ filiũ dãdo aliqđ vel assignãdo ꝯtractus teneat vt
inde per filium rem tradẽdo dñium trãsferri possit.
1 Obligatio naturalis oritur inter patrem ⁊ filium in ptãte.
2 Cõe dř qñ quis hꝫ aliquã partẽ iure dñij.
3 Possessoriũ iudiciũ nõ datur cõtra titulo possidentẽ: presertim etiã
habentẽ causam a possessore bonefidei.

¶ Consilium. cvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsſctũs illuminet intellectum.

In causa mota ꝑ Gerardũ
leuantis de tunicella contra Franciscum Petri est. Uiso
processu instrumẽtis ⁊ testibus arbitror sine dubitatione
partes dñi iudicis esse in absoluẽdo dictum Franciscum. Et pro fun
damento premitto ꝙ datio ⁊ assignatio facta de dicto molẽdino Ni-
colao eius filio valuit ⁊ tenuit: qꝛ fuit facta assignatio pro parte sua:
ẜm Ang. in. l. si non mortis. ff. de inoffi. testa. ⁊ dicit se ita consuluisse.
⁊ Pau. de ca. in. l. cũ quo. de pecu. §. si. ff. ad. l. falci. Sed fortius hoc
pꝫ ꝓpter iuramẽtũ de obseruãdo prestitũ a patre: lꝫ Nicola⁹ esset in
ptãte ꝓpter qđ validať ipsa assignatio. ita decidit Bal. in terminis
1 in. l. iij. C. ꝑ dona. in vlti. col. ⁊ Bal. in repe. l. ij. ff. de iureiu. † Non em̃
est dubiũ ꝙ inter patrẽ ⁊ filium in ptãte oriť naturalis obligatio ẜm
Bar. in. l. frater a fratre. in vlti. q. ff. de cõdi. inde. Sed qñ oritur na-
turalis iuramẽtum facit eam efficacem. ẜm Bar. in. l. si quis pro eo.
in. vj. mẽbro. ff. de fideius. per istam rationẽ ⁊ plura alia. hãc opi. te-
net do. Alex. in. l. si donatione. C. de colla. ⁊ est cõis conclusio quicqđ
consuluerit Pau. de ca. ⁊ minus bene. ¶ Ex quibus infero ꝙ si assi
gnatio fuit valida potuit Nicolaus vendẽdo dñium trãsferre in Frã
ciscum vel vsucapiendi conditionem. l. clauibus. ff. de contrahẽ. em.
Nec habent obstare iura que in contrarium allegantur. ¶ Primũ
ꝙ per testes probatur qđ iste Nicolaus prius vendiderat Baldasa
ri fratri suo. ⁊ sic prior in tpe videť potior in iure. vt in reg. qui prior.
cũ materia. de regu. iur. in. vj. Sed hoc nõ habet obstare. qꝛ res fuit
prius tradita dicto Frãcisco. igitur tpe est potior. qꝛ attendiť priori-
tas traditionis ⁊ nõ tituli. casus est clarus. ⁊ ibi doc. in. l. quotiẽs. C.
de rei ven. ¶ Secundum qđ immo res fuit prius tradita Baldasa
ri. qꝛ venditio facta fuit in ipsa re vendita: ⁊ sic videť facta dicta tra-
ditio. l. eius rei. cũ si. ff. de rei ven. insti. de rerũ diui. §. interdũ. ⁊ sic vr̃
ꝙ debeat obtinere. Ad hoc respõdeť: ꝙ lꝫ res esset in presentia req-
rebatur traditio possidẽtis. l. j. §. si iusserim. ⁊. l. qđ meo. §. si vendito
rem. ff. de acqui. pos. tradiť in. l. quarũdam. ff. eo. ti. Nec ex eo qđ eẽnt
in re vendita. qꝛ tex. in. §. interdũ. loquiť qñ ante venditionẽ res tota
erat apud emptorẽ. qꝛ tunc vẽdendo videť voluisse rem emptoris fie
ri. ex quo etiam emptor remãsit in possessiõe. Sed in casu nostro res
erat apud venditorem ⁊ facta venditione remansit iure vendita. Un
de apparet ꝙ noluit tunc tradere. ⁊ rem emptoris fieri prout requi-
rit tex. in. d. §. interdũ. Immo ꝙ potius voluit rem retinere ⁊ nõ tra
dere donec de p̃cio sibi satisfieret. vt in. l. iulianus. §. offerre. ff. de act.
emp. Uel dubia apparet intentio igiť non releuat. c. in presentia. de
proba. ¶ Tertium qꝛ allegatur quoddam statutum sub rub. de re-
bus cõibus non alienãdis. qđ tñ non vidi. sed tñ non dicitur cõe. licet
Gerardus ⁊ filij possent ire ad molẽdinum ⁊ molere pro eoꝝ victu
2 sine solutione mercedis † qm̃ cõe dicitur qñ quis habet aliquã parteꝫ

iure dñij. l. ij. C. cõi diui. l. recte dicimus. ff. de ver. sig. cum vulgarib⁹.
Ex quibus patet ꝙ actor non potest obtinere. postremo aut vult ob-
tinere in rei vendicatione qꝛ dñs ⁊ non põt qꝛ non probat dñium ali-
quo modo: aut in publiciana. ⁊ non põt: tum qꝛ non probat traditio
nẽ: tũ qꝛ cõtra titulo possidẽtẽ. l. siue aũt. §. si duobus. ff. de pub. Aut
in possessorio ⁊ non põt. qꝛ aut ex antiqua possessione anteꝙ̃ Nicola⁹
possideret: ⁊ non inuenio hoc probatũ ⁊ si probareť dictus Gerar-
dus cecidit facto suo a possessione assignando in partem Nicolao ẜm
doc. moder. cõiter in. l. reꝗ̃ nobis. ⁊ ibi late dico. ff. de acquirẽ. pos. ⁊
do. Alex. consi. xiij. in. j. vol. aut ex possessione acquisita Nicolao pos
sidente ⁊ ista non ex quo tpe erat in possessione ⁊ remansit ⁊ nullum
verbum ⁊ nullus actus traditiuus possessionis interuenerit ⁊ sic col-
ligitur ꝙ noluit tradere ⁊ a possessione recedere: ⁊ per consequẽs non
fuit translata possessio que non amittitur nisi corpore ⁊ animo. l. iij.
§. in amittenda. ⁊. l. queadmodũ. ff. de acqui. pos. ⁊ maxime qꝛ semꝑ
stetit in re: lꝫ alij sint ingressi. l. ꝙ meo. §. si. ff. eo. ti. p̃sertim qꝛ ingres-
si non ad istum finẽ sed iure familiaritatis. l. qui iure familiaritatis.
cum ibi no. ff. de acqui. pos. Ex quibus concludiť ꝙ nulla est proba-
3 ta possessio. ⁊ sic nõ potest in possessione obtinere. † Preterea posses
sorium iudicium non datur contra titulo possidentẽ: presertim etiam
habentem causam a possessore bonefidei. ⁊ lꝫ in hoc sint opiniones:
tñ de hoc videtur casus cui male potest respõderi in. d. §. si duobus.
vbi hoc tenet Ange. in ꝯsi. cxiij. incipit. Dictus libellus. ⁊ tenet bar.
in. l. si. §. sed cũ in secũda. ff. de furtis. Alex. in cõsi. cxij. in. iij. vol. ⁊ in
consi. xc. in. v. volu. ⁊ late defendo hanc opi. in. d. l. remꝗ̃ nobis. Sed
in casu nostro dubitatio cessat qꝛ non probatur possessio vt dixi ex ꝗ
bus concludo dictum Franciscum absoluendum. Laus deo. Bar-
tho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

1 ☞ Uocatus vnus nomine proprio ⁊ alij nomine collectiuo omnes
admittuntur pro virili portione.
2 Uocati noĩe collectiuo vocantur ⁊ admittuntur ꝓ virili portione cũ
vocato noĩe proprio.
3 Ratio expressa in concessione habet regulare ipsam cõcessionem.

¶ Cõsilium. cviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsſctũs illuminet intellectum.

Casus ser Frãciscus Cara
uita habebat duo officia a communi Bononie donec vi-
ueret: cum certo salario impetrauit a Reuerendis. Lega-
to ꝙ concederentur dicta officia dicto ser Francisco ⁊ Thome eius
filio ⁊ cuilibet ad vitam cuiꝗ̃ eorum. ⁊ hoc de anno dñi. m. cccclxxix.
viij. mensis Septẽbris. deinde anno. m. cccclxxx. x. die mensis Apri
lis mortuo ser Francisco fuit dicta concessio ꝯfirmata per dominos
Sedecim cum infrascripta declaratione valet. Cuꝫ hoc tamen ꝙ p̃-
dictus Thomas communicare debeat salarium predictorum offi-
ciorum cum filijs ⁊ heredibus ser Francisci eius patris maxime cuꝫ
superioribus diebus obierit ⁊ grauem ⁊ inutilem familiam relinque
rit. Et hec confirmatio attendi debet: queritur pro qua parte facien
da sit communicatio alijs filijs ⁊ heredibus ser Francisci cũ sint nu-
mero tres: spiritussanctus adsit. Super ista difficultate videbatur
primo aspectu ꝙ sit dicendum ꝙ sit decisa per casum in terminis in
l. si quis titio. ff. de vsufru. accrescendo vbi testator reliquit titio ⁊ he
redibus suis vsumfructum. deciditur ꝙ dimidiam titius dimidiam
heredes habebunt. ita hic dimidiam habeat Thomas dimidiã alij
1 filij ⁊ heredes. † ⁊ ideo dicimus ꝙ quando vnus vocatur nomine ꝓ-
prio ⁊ plures alij nomine collectiuo: vocatus nomine proprio admit
titur ad dimidiam: alij omnes vocati nomine collectiuo ad aliam di
midiam: ita concludunt omnes in. l. si. C. de impube. ⁊ alijs substitu.
¶ Hoc tamen non obstante puto ꝙ contraria sententia in casu no-
stro sit verissima ⁊ vincat si recte verba considerentur. Primo quan
do mandatur alicui ꝙ debeat aliquid communicare tale mandatum
intelligitur ꝙ debeat communicare pro equalibus partibus tex. est
per quem ita dicit Bar. in. l. lucius. in prin. ff. ad treb. ⁊ tenet Bart.
in. l. cum pater. §. dulcissimis. in si. ff. de leg. ij. vnde dicit Cuma. per
illum tex. in. l. si. §. lucius. eo quod appellatione communis intelligiť
de equali. ⁊ sic patet ꝙ verbum communicare significat ꝙ pro equa
libus partibus fieri debeat. Sed clarum est etiam quando vnus vo
catur nomine proprio alij nomine collectiuo pro equalibus portioni
bus omnes admittuntur pro virili portione: casus est clarus in. l. in-
terdum. ⁊ ibi oẽs. ff. de here. insti. Igitur in casu nostro cũ verbuꝫ cõi
care significet ꝙ ꝓ equali portiõe debeat viriliter alijs filijs cõicare.
2 ¶ † Secundo tex. in. d. l. interdum vult ꝙ vocati nomine collectiuo
vocentur ⁊ admittantur ꝓ virili portitione cuꝫ vocato noĩe ꝓprio qꝛ
testator dixit eque heredes sunto. quem text. glo. in. d. l. lucius. §. lu-
cius extendit quando esset positum aliquod verbum equipollens. sꝫ
in casu nostro est appositum verbum equipollens. qꝛ verbum cõi
care significat ꝙ eque fiat cõmunicatio vt est cas⁹ in. d. l. si. §. lucius.
⁊ in. d. l. lucius. ff. ad treb. ⁊ sic equipollet verbo eque: igitur censetur
eque facta concessio ⁊ sic viriliter. vñ dicit Bar. in consi. cxviij. inci.

Quidam habens bona cōia ꝙ qñ verba significātia cōionem refe-
runtur ad res seu bona: sine dubio significāt ꝙ bona sunt cōia equa-
liter. ⁊ loquitur de hoc verbo cōicare facit q2 equipollētium idē est iu
dicium. l. fi. ff. manda. ⁊ in. l. gallus. §. ⁊ qd si tm̄. cū ibi no. p Barto. ⁊
doc. ff. de libe. ⁊ posthu. ¶ Tertio probatur per text. no. ẜm intelle-
ctum glo. Dy. ⁊ Bar. in. l. lucius. §. lucius. el. j. ff. de leg. ij. vbi testa-
tor iussit dari prediū seie ⁊ libertis suis. ⁊ ne illud extra familiā alie-
naretur dicif ꝙ seia ⁊ liberta viriliter ⁊ equaliter cēsentur vocati: q2
prouidendo alienationi extra familiam voluit familie ꝓuidere. Sed
ita est in casu nostro cū ex verbis concedentiū dū dicunt maxime cū
superioribus diebus obierit ⁊ grauem ⁊ inutilē familiam reliq̄rit ⁊c.
appareat qd voluit familie ꝓuidere: igitur debēt equaliter ⁊ pro vi-
rili portione admitti ⁊ illū intellectū ad. d. §. luci9. tenet Bar. Pau.
de ca. ⁊ cōiter doc. in. l. fi. C. de impu. ⁊ aliis substi. ¶ Quarto confir
matur per eūdem tex. in. d. §. lucius. ẜm intellectū dñi Rapha. cu.
vbi dicit qd illa seia erat de familia libertoꝝ. vnde licz esset proprio
noīe vocata q2 fuisset etiam inclusa sub noīe familie seu includebatur
ideo admittitur ꝓ virili. Sed ita est in casu nostro q2 etiaz Thomas
erat de filiis ⁊ heredibus ser Francisci. ⁊ sic appellatione filioꝝ ⁊ he
redum ser Francisci includebatur: igitur viriliter cū aliis admittaf.
¶ Quinto per ea que ponit in. d. §. lucius. vbi dicit ꝙ illa verba: ita
vt ne de noīe familie exeat: manifeste ostendūt relictum fuisse contē-
platione familie. ⁊ ideo seia lz noīata noīe proprio admittitur ad vi-
rilē. vnde dicit Bal. ꝙ paritas affectionis inducit paritatē in distri-
butionibus faciendis: que concludunt in casu nostro q2 p illa verba:
maxime cum superioribus diebus ⁊c. ostenditur ꝙ contēplatione fa
milie factum fuit ⁊ affectio cause equalis: igitur pro virili censetur fa
cta concessio. ¶ Sexto pondero eūdem tex. in proposito. nā iuriscō-
sultus qñ vult querere an seia ibi noīata noīe proprie admittaf equa
liter pro virili loquitur per ista verba: quero an seia in cōione cum li
bertis meis habeat portionē: an vo sibi partē dimidiā ⁊c. deinde re-
spondendo dicit prospicuam esse testatoris voluntatē oēs ad viriles
partes vocatos. Ex quibus patet ꝙ equipollēt ista habere portionē
in cōione cum familia ⁊ habere partē virilē qñ est facta concessio vni
noīe ꝓprio ⁊ aliis noīe collectiuo. Sed in casu nostro concedētes vo
luerunt ꝙ cōicaret ⁊ sic partē habere in cōione cū aliis filiis heredi-
bus: igitur voluit ꝙ haberēt filii ⁊ heredes oēs equaliter viriles por
tiones: ⁊ illa littera ita inducta multum bene probat istam opinionē.
3 ¶ †Septimo ratio expressa in cōcessione habet regulare ipsam con
cessionem. casus est ⁊ ibi Bar. in. l. cū pater. §. dulcissimis. ff. de lega.
ij. ⁊ per Bar. in. l. pater. §. fundū. ff. de leg. iij. facit. l. si is qui. ff. de ac
qui. pos. Sed ratio assignata ⁊ expressa per illa: maxime cū superio-
ribus diebus ⁊c. significat ꝙ concedentes equaliter moti fuere pieta
te grauissime ⁊ inutilis familie: igitur equaliter fieri dz diuisio ⁊ pre-
sertim q2 maxime fuerunt dicta ratione moti cū dicatur. maxime cū
superioribus diebus ⁊c. qd verbū maxime stat cōparatiue. vt no. gl.
in. c. ad abolēdum. de filiis presby. ⁊ in. c. j. de renun. li. vj. ⁊ glo. Inn.
Host. ⁊ doc. in. c. qm̄ frequēter. §. porro. extra vt lite non cōtest. ⁊ sic
lz moti fuerint aliis rōnibus: tñ fortius rōne inutilis ⁊ grauis fami-
lie: ideo familia dz equaliter admitti cū dicto Thoma proprio noīe
noīato. ¶ Octauo pro ista parte faciunt no. per Bar. in. l. si commu
nis seruus. ff. de stipu. seruo. vbi q̄rit cōiter in libris ⁊ scripturis mer
catoꝝ dicitur titius ⁊ socii pro qua parte titius censeatur noīatus et
dicit ꝙ rigor importat ꝙ titius acquirat pro dimidia ⁊ alii socii pro
alia dimidia per ea que ibi no. equitas ⁊ vsus cōis suggerit contra-
rium. nam ille titius nō ad hoc noīatur vt magis illi queratur sed vt
ostendatur ꝙ caput societatis obtinet: que oīa conferūt ad casum no
strum. Primo equitas q2 equius est ꝙ pariter admittantur. Itē pu
to ꝙ cōis vsus admitteref ꝙ cōicatio deberet esse equalis. itē in casu
nostro fuit facta noīatio Thome nō ꝙ plus haberet: sed q2 in conces
sione legati exprimebatur: tñ Thomas confirmando illam ⁊ volen
tes rem esse cōem cum aliis ad istum finē noīarunt Thomam iam in
concessione legati noīatum vt cōicaret: non aūt ad finē vt plus habe
ret: expressio aūt ad vnum finem non debet aliū effectum operari. vt
dicit Bar. in. l. nō oēs. ff. si cer. pe. cū si. ¶ Nono accedat ad idem: nā
vt ex concessione apparet ⁊ veritas etiam facta fuit propter seruitia
⁊ benemerita patris diu reipublice Bononiēsi prestita: qua ergo ra
tione cetera bona ⁊ iura transeūtia iure hereditario transeunt ad fi-
lios ⁊ heredes equaliter: vt i. l. j. C. si cer. pe. ⁊ in. l. p hereditariis. C.
4 de here. actio. †ita dz gratia ob benemerita concessa trāsire equaliter
ad filios: ⁊ maxime cum sit facta filiis ⁊ heredibus. vñ pro qua par-
te omnes sunt heredes p ea parte equaliter debēt admitti iuxta no.
in. d. l. fi. C. de impu. ⁊ aliis substi. ¶ Decimo ⁊ vltimo hāc interpre
tationē sequi debet dñs iudicans ea ratione: q2 per eam tollitur inui
dia inter fratres ⁊ seruatur equalitas propter que legūlatores mul-
tum hoc existimantes recedūt a regulis iuris. vt in. l. fi. C. cōia vtri. iu
di. ⁊ in. l. quesitum. §. sed an ipse. ff. de fun. instru. tradit Bar. in. l. cū
pater. §. euictis. ff. de leg. ij. ⁊ Bar. in. l. si pater. ff. pro dona. Ex qui-
bus patz multiplex solutio ad. d. l. si quis titio. Et ita sentio in fauorez
Careuitelle. Laus deo. Bartho. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Qñ mere ciuiliter agitur iudicio famoso intētato an in libello eoꝝ:
que extrinseca sunt necessaria sit expressio.
1 Expressio loci ⁊ temporis videtur requiri qñ ciuiliter agitur sicut
qñ criminaliter.
2 Libellus sine expressione loci ⁊ tpis etiam si non opponatur videtur
ipso iure nullus.
3 Delictū apponēdo locum ⁊ tēpus dicif singulariter designari ap-
posita substantia ⁊ qualitate delicti.
4 Locus ⁊ tps edi dz qñ agitur ciuiliter ex crimine.
5 Exceptio debet esse clara ⁊ specifica ⁊ non generalis.
6 Statutum reseruat exceptiones oppositas ante litē contestatā.
7 Pars si permittit terminū labi ad exceptionē proponēdā cēsetur il
li exceptioni renūciasse.

¶ Cōsilium. cix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūs sctūs illuminet intellectum.

Clarum est ꝙ iudicium de
quo agimus in quo actor dicitur reum armata manu cū
pluribus hominibus rapuisse animalia ex curte agentis
est iudicium famosum. saltem enim irrogat infamiam facti. l. j. circa
principium. ff. de infami. l. j. §. interdictum hoc. ff. de vi ⁊ vi arma. et
1 no. glo. in. l. neqꝫ. eodem titu. †Sed quando intentatur iudicium fa-
mosum: etiam quando ciuiliter agitur videtur requiri expressio loci
⁊ temporis sicut quando criminaliter agitur. al's libellus non proce-
dit. l. item exigit. ⁊ ibi Bar. ff. de dolo. ⁊ in. l. pretor edixit. ⁊ ibi Bar
to. in principio. ⁊ sequitur Ange. ff. de iniur. vbi dicunt ꝙ non refert
an producat infamiam iuris vel facti. allegat etiam. c. tue. extra de p
curato. ⁊ notat Barto. in. l. edita. ff. de eden. ⁊ Barto. in terminis in
l. j. §. siue autem. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ in plerisqꝫ aliis locis. ⁊ hāc opi
nionem sequitur Petrus de anchara. post Cardi. in dicto. c. tue. ⁊ se
quuntur ibi Ioan. de imo. ⁊ Abb. post dominum Anto. Barthol.
etiam de salyce. in. l. atrocem. C. de iniuriis. ⁊ Ludo. roma. consi. cxcj.
2 †Quinimmo etiam videtur libellus sine expressione loci ⁊ temporis
ipso iure nullus etiam si non opponatur ẜm dominum Alexan. pre
ceptorem meum in. l. edita. C. de eden. quia ista requiruntur sicut in
criminalibus. sed in criminalibus redditur ipso iure nullus etiam si
non apponatur ẜm magis communem opinionem in. l. libelloꝝ.
in principio. iuncto versicu. ꝙ si libelli. ⁊ ibi Barto. ⁊ Ange. ff. de ac
cusa. Sed in casu nostro non fuit appositus mensis. Igitur videtur
concludendum ꝙ libellus fuerit ipso iure nullus: ⁊ per consequens
ꝙ super dicto libello non possit procedi ⁊ sententia ferri. ¶ Sed p̄-
missis non obstantibus videtur mihi ꝙ contraria sentētia in casu no
stro sit verior ⁊ probabilior. ⁊ imprimis licet communis opinio vi-
deatur esse illa de qua supra. tamen in puncto iuris videtur ꝙ quan
do agitur mere ciuiliter contraria sententia sit verior scilicet ꝙ non
requiratur expressio loci ⁊ temporis. veruz est enim ꝙ requiritur ꝙ
apponatur certa substantia ⁊ certa qualitas delicti ⁊ ꝙ non vagetur
actor: ita loquitur text. in dicta. l. pretor. ⁊ in dicta. l. item exigit. non
autem ꝙ apponantur ista extrinseca scilicet locus ⁊ tempus: que nō
requiruntur in iudicio ciuili. l. finali. C. de anna. excep. ⁊ hoc quando
agitur mere ciuiliter. quando autem iudicium est mixtum tunc loqui
tur tex. in dicto. c. tue. vbi propter iudicium de quo ibi appellat iudi
cium mixtuz. ita notabiliter declarat Bal. in. c. j. quibus modis feu.
3 amit. ⁊ vere iudicio meo †quia apposita substantia ⁊ qualitate deli-
cti apponendo locum ⁊ tempus dicitur designari singulariter deli-
ctum ẜm ꝙ requirit tex. in dicta. l. libelloꝝ. sed tex. in dicta. l. pretor
edixit. vult ꝙ specialiter exprimaf delictum. si ergo exprimitur sub-
stantia ⁊ qualitas dicitur substantialiter exprimi. vt declarat Bart.
in simili in. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Barto. in. l. j. ff. si quis in ius vo
can. non ierit. Ita etiam tenent domini de rota in quinta decisione q̄
habetur in nouis in ti. de accu. vbi ꝑoptime respōdēt ad ea que ha
bentur in. c. presentium. de testi. li. vj. ⁊ in aliis locis in quibus obiiciē
tes crimina tenentur exprimere locum ⁊ tēpus vbi videndum ⁊ dici
tur ibi ꝙ ita determinatum fuit per oēs dños de rota istam opi. ap-
probat Rofre. in libellis suis. vt refert Bar. in. d. l. pretor. in princi.
Idem voluit Spec. in ti. de rapto. vbi in libello vi bonoꝝ raptoꝝ
quando ciuiliter agitur non apponit ista: ⁊ tamen immediate in titu.
de fur. quando agitur criminaliter vult ꝙ ista apponantur. Sed in
casu nostro fuit certa substantia ⁊ qualitas delicti: item ⁊ locus per
que aduersarius reddebatur certus. igitur ẜm dictam opinionez po
test procedi ⁊ sententia ferri. ¶ Secundo principaliter ista opinio
confirmatur: nam videtur ꝙ solennitas. d. l. libelloꝝ. locum nō ha
beat de equitate canonica. argu. c. dilecti. extra de iudi. vbi hoc tenet
insignis doctor dominus Andreas barba. ⁊ dicit ꝙ vidit domi. Io.
de ana. allegantem quosdam repetentes. c. j. de accu. qui ita tenebāt.
allegat etiam Laurentium ⁊ Archi. hanc opi. tenere in. c. libelloꝝ.
ij. q. viij. per tex. in. d. c. dilecti. Et lz ista opi. forte non posset ꝓcedere
quando agitur criminaliter tamen quando agitur ciuiliter videf opi
nio multū probabilis per tex. in. d. c. dilecti. per quā dicit ibi domin9
Anto.

Anto. q procedi debet de equitate canonica exclusis solẽnitatibus iuris ciuilis. dicit enim summus pōtifex q procedi dʒ simpliciter et pure factum ipsum ⁊ rei veritatem ẜm formam canonũ attẽdi omissis subtilitatibus.s.iuris ciuilis ẜm Host. Jo.and.do. Car.⁊ domi. Anto.lʒ Abb.contra q: videmus q in multis etiã de iure canonico seruat ordo iudiciarius ciuilis. vt in.c.examinata.de iudi.⁊ in.c.cum ad sedem.de resti.spo. Sed per hoc nō recedo a dicta expositione q̃ est cōis.⁊ probat etiã q: vult q procedat ẜm formã canonũ. igit excludit forma iuris ciuilis.l.cũ pretor.ff.de iudi.⁊ in.c.nonne.extra de presump. Unde ad argumēta do. Abb. dico q censet recessum a rigorositate iuris ciuilis in procedendo q etiã pʒ q: ex quo vult q procedatur de equitate ⁊ visa veritate videt talis solẽnitas iuris ciuilis remissa ⁊ sublata. vt probat tex. quã ibi ad hoc ponderat do. Anto. in.c.ij.extra de iura.cal. Sed q requirat insertio mẽsis est solẽnitas inducta a iure ciuili positiuo. vt in.d.l.libellor.⁊ in.d.l.pretor. prout intelligit Bar. igitur censet sublata.⁊ ita consuluit do. Alerã. in suo consi.vj.in.iij.volu. Et hoc nisi quo ad ea que sunt de ordine iudiciario de iure ciuili reperiunt confirmata a canone seu reperiuntur expsse requisita de iure canonico ad hoc qō no. Bar.in.l.j.§.parui.ff. q vi aut clam.⁊ per Bal.in.l.ita nobis pudor.C.de adulte. Quinimmo in terminis nostris est casus de iure canonico in.c.cũ dilectis. de or.cog. vbi simpliciter fuit narratũ q manu armata ⁊ cũ exercitu quidam ad castrum monasterij veniẽtes in predis animaliũ ⁊ alijs dãnificare dictum cenobium psumpserũt: de quibus iustitiã fieri postulabatur.⁊ sic fuit libellus sine tpe ⁊ satis generalis: ⁊ tñ ẜm oẽs ibi talis libellus valuit: ⁊ sic videtur ibi casus questionis. ¶ Tertio principaliter eadem conclusio probatur solido fundamẽto. nam quicqd dixerit do. Alex.in.d.l.edita. dico q dictus libellus in causa ciuili procedit si non opponatur a parte hoc suadet ratio. quia tex.in.d.l.ptor edixit. vult q exprimat substãtia ⁊ qualitas delicti. nã dicit q actor non debet certum designare ⁊ specialiter dicere q̃ iniuriã passus est. Et sic ponderatur incertitudo ad irritationẽ libelli q̃ sui natura non annullat nisi opponatur. vt est casus.⁊ ibi no.in.l.fi.C.de anna. exce. Et hãc opi. agendo ciuiliter tenet do. Rapha.fulgo.in.d.l. edita. C. de eden. quam sequitur ibi insignis preceptor meus do. Fran.are.ratione de qua.s. vnde quicquid sit in criminalibus in quib⁹ agitur ad vindictam. vt in.l.agraria.ff.de termi.moto. per Bar.in quibus re⁹ non potest defensionibus renunciare. vt no.glo.in.l.pactum inter heredes.ff.de pac. in ciuilibus.⁊ sic qñ agitur ciuiliter incertitudo non vitiat nisi opponatur. Et hoc etiam sensit Bald.in.d.l.edita.oppo.

4 viij. vbi dicit Bal. † q qñ agitur ciuiliter ex crimine edi debet locus ⁊ tẽpus reo petente hanc partẽ non solum in ciuili sed etiam in criminali. tenet Dñicus Gandinus in tract. maleficior sub rub. qualiter fiat accusatio.⁊ sic est magis cōis opi. pro qua allego casum in terminis qui cauillari non potest iunctis no. per Inno.in.d.c.cum dilecti. de ordi.cog. vbi in libello de quo ibi: vt declarãt doc. ĩcludebat actio vi bonorum raptor. Et narratur violentia armata manu.⁊ tñ non solum q deficeret tps sed in alijs erat generalis. vnde Inn. dubitat quō potuerit super illo libello pcedi respōdet q: pars nō posuit per d.l.fi.C.de anna.excep. Et hãc declarationẽ Inn. sequuntur do. Anto.do. Car. Jo.de imo.⁊ do. Abb. Mod. Et sic ibi actum fuit ex publica violentia: vt glo.⁊ doc.⁊ tñ procedit libellus sine tpe parte nō opponente. Ex quibus concludo quicquid dixerit do. Alex. q in casu nostro ante litem contestatẽ non fuerit oppositum ⁊ petita declaratio libellus processit ⁊ non fuit nullus. ¶ Sed huic ɔclusioni duo videntur obstare. Primum q immo fuit oppositũ q petitio erat inepta vaga generalis incerta ⁊ obscura.⁊ sic cũ fuerit opposita videt q procedi non potuerit iuxta no.in.l.fi.cũ ibi plene no.ff. de except.⁊ in.l.edita.C.de eden. ¶ Scdo q: statutuʒ loci reseruat exceptiones discutiendas in fine cause. Reseruatio aũt est huius effectus si apparet exceptiones esse veras ⁊ iuridicas quicquid est factum habet pro non facto.l.pretor.in prin.⁊.l.si quis vias.§.j.ff.de dã.infec.⁊ in.l. il

5 le a quo.§.si de testamẽto.⁊ ibi Bar.ff.ad trebel. ¶ † Sed an primũ respondetur q exceptio debet esse clara certa ⁊ specifica ⁊ non generalis ad hoc vt releuet excipientẽ ẜm Bar.in.l.j.ff.de excep.⁊ est bonus tex.in.l.scire oportet.§.scire.ff.de excu.tuto. Sed in casu nostro fuit generalis q: non fuit dictũ qua specie incertitudinis esset incerta ⁊ in quo esset obscura: ideo non releuat vt etiam probatur in.l.j.§.labeo.⁊ ibi Bar.ff.de flumi.⁊ est glo.fi.in cle.fi.de appel.⁊ Bal.in.l.j. in fi.C. vnde vi. vnde dicit Bal.in.l.edita.ante pe.col. q exceptio debet esse apta loco tempore ⁊ ordine. Alio modo posset respōderi ex

6 his que statim dicam in sequenti fundamẽto principali. ¶ † Ad secundum respondeo q statutum reseruat exceptiones oppositas ante litem contestatam. non aũt illas que non fuerunt opposite vt probat statutum maxime in duobus locis. primo dum dicit q nulla exceptio peremptoria vel dilatoria vel declinatoria que in futurum opponeretur. Et in alio loco dum dicitur. Si opposite fuerint. ex quibus clare patet q loquitur in oppositis. igitur non habet locum in casu nostro: q: non fuit opposita: q: non verificantur verba statuti.l. hos accusare.§.oĩbus.ff.de accu.l.si seruum.§.non dixit pretor.ff.de acqui.here.l.si vero.§.de viro.ff.solu.ma. Et si diceretur immo fuit opposita. fuit inutiliter opposita que a pari procedunt.l.nō putauit.§.non queuis.ff.de bo.pos.contra tab.cuʒ ibi no. per Bar.⁊ in.l.iiij.§.condemnatum.⁊ ibi Bar.⁊ doc.ff.de re iudi. Ex quibus concluditur q non opposita legitime dicta exceptio libellus procedit ⁊ hoc clarum ⁊ concludens fundamentum in casu nostro. ¶ Quarto principaliter comprobo hanc partem q: reus nedum passus est procedi super hoc libello immo expresse consensit. Primum probatur quia passus est litem contestari que quidem litis contestatio est terminus exclusorius dilatorie exceptionis que iam erat orta. vt in.l.ita tamẽ.⁊ ibi late doct.C.de procu.⁊ in.l.qui procuratorem dat.§.j.ff.de procura.⁊ per Inn.in.c.cuʒ in tua. qui matri.accu.pos.⁊ per Saly.in.l. non ignorat.in fi.C.qui accu.non pos.⁊ in.c.pastoralis. vbi late cano. extra de excep. ¶ Secundum probatur. etiam post litem contestatã reus petijt mensem ⁊ diem vt esset certus ⁊ posset facere defensiones suas ⁊ implorauit officium iudicis q ad hoc reum requirere debet: ⁊

7 sic patet q voluit ad vlteriora procedere. † Clarum aũt est q quãdo pars potest exceptioni renunciare si permittit terminum labi ad talem exceptionem proponendam censetur illi exceptioni renunciasse vt declarat⁹ do. Abb.in.d.c.pastoralis. Sed huic exceptioni q mensis apponatur potest pars renunciare. vt decidit Bal.in. d.l. edita. in.viij.oppo.in repetitione paduana.ff.de eden. Et tenet Gãdinus in.d.tractatu in.c.s.alleg. ¶ Postremo eadem conclusio confirmatur. nam iudex pronunciauit ⁊ declarauit dictum titium teneri ⁊ obligatum esse ad declarandum diem commissi delicti.⁊ sic patet in effectu q iudex pronunciauit ad vlteriora procedenduʒ que sententia iudicis cum ab eo non fuerit appellatum facit ius inter partes ⁊ habetur pro veritate.l. q iussit. cum ibi plene no.ff.de re iudi.⁊ in.c.cessante.⁊ ibi domini Canoniste late. extra de appel.⁊ Bar.no.in.l.ij. si quis in ius voc. non ierit. cum infinitis vulgaribus. Et hoc etiaʒ fundamentum multum concludit ni fallor. Laus deo. Bartho.soci. legum fons ⁊ monarcha.

¶ Summarium.

¶ An statuto disponente q mulier teneatur relinquere fratri tertiaʒ partem dotis ⁊ augmenti omnium bonorum habeat locum in muliere indotata que aliunde acquisiuit bona.

1 Soror potest bona sua alijs relinquere in totum exclusis fratribus nisi instituatur turpis persona.

2 Quilibet debet disponere ad libitum de bonis suis.

3 Quicũq dotem dederit dos acquiritur mulieri lʒ dãs dotẽ stipulatus fuerit reddi sibi.

4 Conueniens est q bona paterna redeãt ad domũ vnde pcesserũt.

¶ Consilium.cx.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũs sctũs illuminet intellectum.

Viso statuto ĩclite ciuitatis Bononie sub rubrica de dotibus restituendis. in verbo. Et si decesserit dicta mulier. Queritur nũqd mulier que semper fuit indotata ⁊ bona aliunde quesiuit teneatur tertiam partẽ bonorum suorum relinquere fratri. Et in hac questione primo aspectu visum fuit q sic quoniam statutuʒ simpliciter ⁊ generaliter dicit q mulier teneatur relinquere tertiam partem dotis augmẽti ⁊ aliorum bonorum fratribus non extantibus ascendentibus neq liberis prout in casu nostro vnde notandum q dicit aliorum bonorum generaliter: igitur in omnibus bonis generaliter debet intelligi.l.j.§. et generaliter.ff.de lega.prestan.xix.dist.si romanorum. ¶ Nec videt q debeat fieri aliqua distinctio bonorum duplici respectu. Primo quia ista verba ponuntur etiam quando statutum artat ad relinquẽdam legitimam filijs: ⁊ tamen non est dubium q illa debetur ex omnibus bonis patris. vt in.l.omnino.⁊ in.l.quoniaʒ in prioribus.C.de inoffi.testa. vnde cum habeant ista verba. Et aliorum bonorum claram determinationem in.c.filiorum. declarantur. postea eadem verba posita in.c.fratrum. vt intelligantur generaliter de omnibus bonis per tex.cum ibi no.per Bar.⁊ Ange.in.l.vtrum.ff.de peti.here. facit.l.qui filiabus.ff.de leg.j. Secundo quia quando in sequenti.c.loquitur de portione relinquenda fratribus ⁊ filijs fratrum statutum dicit. Et aliorum omnium bonorũ. qui autem omne dicit nihil excludit.l.a procuratore.C.manda.⁊ in.l.fi is qui ducenta.§.vtrum.ff. de rebus dubijs. igitur hoc idem dicendum est in fratribus. auf. multo magis.C.de sac.san.eccle.⁊ precedentia per sequentia declarantur.l. si seruus plurium.in fi.ff.de leg.j. ¶ Sed premissis non obstantib⁹ circunscripta interpretatione quam statutum recepisset iuxta.l. minime.ff.de legi. Contrariam sententiam veriorem existimo q immo mulier potuerit de dictis libere testari ⁊ q non fuerit astricta ad re

1 linquendam tertiam fratribus. † Et pro fundamento certum est q ista cōclusio de iure cōi est clara ⁊ vera q soror pōt bona sua alijs relinquere in totum exclusis fratribus nisi instituatur turpis psona. pro ut habetur in.l.fratris.⁊ in.l.fratres.C.de inoffi.testa. hoc fundamẽto stante respondendum est ad statutum in quo se fundant fratres. ¶ Et p ratione premitto q istud statutũ est vel correctoriũ vel exo:

bitans a iure cõi pz q2 stringit eo casu sororem ad relinquendũ fratribus quo de iure cõi non tenetur vt dictũ est immo ad relinquẽdũ patruis ꝛ filijs fratrũ quibus de iure cõi nullo modo astringitur etiã turpi persona instituta. vt in. l. j. ff. de inoffi. testa. ꝛ est casus. ꝛ ibi gl. Bal. ꝛ alij in. l. fratris. C. de inoffi. testa. ¶ Premitto etiã ꝙ dictuz statutum respectu mulieris est odiosum: lz in consequentiam fit in fauorem fratrum ꝛ aliarum personarũ expressarũ in statuto ẽm Pe. de ancha. in suo no. consi. ccclxij. inci. Ante determinationẽ. ꝛ loquit qñ mulier habẽs filios ꝓhibet alienare. Sed rõnes pungũt in casu nostro. Primo q2 ꝓhiberet mulierẽ disponere de bonis suis nisi de
2 certa parte. hoc aũt est ↄtra ciuilẽ ꝛ naturalẽ equitatẽ que habet † ꝙ quilibet de bonis suis debet ad libitũ disponere. l. in re mandata. C. manda. l. etiam. §. licet. ff. so. ma. itẽ ꝛ secundo est contra ordinẽ iuris cõis. vt pz in. d. l. fratris. ꝛ q2 aufert liberã disponẽdi facultatẽ. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de ver. obli. cũ si. ¶ Ex quibus infero ꝙ cum statutum sit exorbitans ꝛ odiosum vtroqꝫ respectu dz stricte intelligi probatur primum in. l. ꝙ vero. ff. de legi. ꝛ in regula que a iure cõi exorbitant de reg. iur. in. vj. cũ materia. Secũdum ꝓbatur in. l. cũ quidam. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ in regu. odia. cũ materia. de re. iur. in. vj. igitur intelligi debet in terminis tm̃ in quibus loquitur et stricte vt minus corrigat ius cõe iuxta no. in. l. fi. §. in cõputatione. de iure delib. ꝛ in. c. cũ dilectus. extra de cõsue. ¶ Ex quibus infert clara responsio dicit enim statutum. Itẽ dicimus ꝙ mulier pro qua data est vel fuerit vel confessata dos vel eius augmẽtum extantibus liberis vel nõ a quocũqꝫ data vel cõfessata fuerit. ꝛ sic loquitur de muliere q̃ fuit dotata a quocũqꝫ. Sed mulier de qua agimus nõ fuit dotata ab aliquo. igitur non verificãtur verba statuti. ꝛ per consequens non verificatur dispositio. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. l. si seruus. §. non dixit pretor. ff. de acqui. here. Et maxime in materia exorbitanti ꝛ odiosa vt dictũ est. d. l. ꝙ vero. ꝛ in. d. c. odia. Et hoc videmus in simili. nam si statutũ excludit filiam dotataz a successione stãtibus masculis non excluditur illa que nõ reperitur dotata tpe mortis patris lz fratres velint dotare ẽm Bar. in consi. xxxj. incip. Quidã decessit intestatus etiã si ante non potuisset dotari ẽm Bal. in. l. si plures. in penul. car. C. de condi. inser. q2 est casus omissus. igitur remanere dz in dispositione iuris cõis. l. si cũ dotem. in prin. ff. so. ma. Unde satis est dicere in hoc statuto exorbitãti ꝛ odioso ꝙ non sumus in casu statuti. vt i. d. §. de viro. ꝛ ibi no. Et hoc solũ sufficit ad victoriã. ¶ Cõfirmatur ꝛ secũdo ista rõne. nam qñ mulier est dotata honoratur et priuilegiatur in duobus. primo q2 etiã existẽs in ptãte potest testari
3 contra. l. si filius qui in potestate. ff. de testa. † Scðo q2 quicũqꝫ dotez dederit dos acquiritur mulieri lz dans dotem stipulatus fuerit sibi reddi contra no. in. l. quotiẽs. ff. so. ma. ꝛ in. l. vnica. §. extraneum. C. de rei vxo. act. Et in his duobus statutum est exorbitans ꝛ correctorium non mirũ ergo si in reliquo grauatur per regulã. l. eum qui. ff. de iureiu. in prin. cũ ibi no. In ea aũt que non fuit dotata non concurrunt dicta priuilegia. igitur nõ censetur grauata in tali statuto tã exorbitanti ꝛ odioso. ¶ Comprobo. nam statutum dz ita interpretari vt inquantũ fieri possit reducamur ad dispositionẽ iuris cõis intelligendo verba late ꝛ restringendo vt est glo. no. in. c. statutuz. in verbo numerandum. de preben. in. vj. facit tex. in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. Sed per istam interpretationẽ reducimur ad ius commune per qð mulier habet liberas habenas in disponendo dũmodo non turpi persona instituta. igitur talis interpretatio est recipienda ꝛ ista sunt que me mouent. ¶ Potest etiam attentari ꝙ illa verba aliorum bonorum includant bona similia. nam sicut dotes communiter habentur ex domo paterna. iuxta. l. fi. C. de do. promis. ita etiã loquatur de bonis habitis ex domo paterna q2 illa verba. ꝛ alior. includunt similia. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino tri. oleoqꝫ leg. ꝛ per glo. in. l. si fugitiui.
4 C. de ser. fugi. c. sedes apostolice. de rescrip. † Et est hoc conueniens ꝙ ex quo ex domo paterna processerunt ꝙ ad eam redeant. arg. eius qð habetur in. l. dos a patre. C. solu. ma. Et non irent in totum ad extraneas personas de quo statutum suspicatum fuit propter mulierũ mobilitatem ꝛ fragilitatem. Que rationes non militant in alijs bonis aduentitio iure prouenientibus. facit qð habetur in. l. penul. ꝛ fi. C. de colla. ꝛ in. l. cum oportet. in prin. C. de bo. que lib. Et tenẽdo hoc ad allegata in contrarium respondetur. ¶ Et ad primum quatenus statutum loquitur de legitima reseruanda descendẽtibus ꝛ ascendẽtibus intelligi debet omnium bonorum indistincte: q2 hoc est ẽm ius commune ꝛ non dicitur esse exorbitans vel odiosum. l. nam ꝛ si parẽtibus. ff. de inoffi. testa. Sed quatenus statutum loquitur de tertia relinquenda fratribus ꝛ filijs fratrum factum est exorbitans ꝛ odiosuz igitur restringibile. vt in. d. l. qð vero. ꝛ in. d. c. odia. merito diuersa cadit interptatio iuxta no. plene per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iu. intelligatur igitur statutum in. c. de descendentibus ꝛ ascendẽtibus simpliciter ꝛ generaliter. iuxta. l. de precio. ff. de publi. in. c. aũt de fratribus ꝛc. illa verba. Et aliorum bonoꝝ intelligantur de similibus: q2 sumus in materia restringibili ꝛ diuersa est ratio interpretationis. igitur diuersa debet fieri interpretatio. Nam videmus in simili ꝙ licet virtute orationis qð est fortius plura debeant equaliter determinari. l. iam hoc iure. ff. de vul. ꝛ pup. tñ propter diuersam rationem determinabilium difformiter intelliguntur. vt voluit Joan. de imo. in. l. gallus. ff. solu. ma. in. xij. col. ꝛ Ange. in auf. de here. ꝛ fal. §. habere nobis. ꝛ est bonus tex. cum glo. in. l. gallus. §. quidam recte. ẽm vnam lecturam approbatam. ff. de libe. ꝛ posthu. non obstat qð dicitur in. c. sequenti dum loquitur de filijs fratrum. Nam lz statutũ dicat. Et aliorum oĩm bonorum. propter talẽ vniuersalem omnium non tollitur quin includantur tantum similia expressis prout in terminis nostris voluit Lapus in sua allegatione. lxx. ꝛ est glo. in. d. l. si fugitiui. ꝛ in. c. ex litteris. de offi. deleg. Et lz plura possent in contrarium allegari. de quibus latissime per honorandũ Fratrẽ dñm Felynum auditorem Rote in. c. sedes. extra de rescrip. tamen in hac materia odiosa exorbitanti ꝛ restringibili seqũda videtur ista interpretatio: per quam etiam pro aliqua parte reducimur ad ius commune iuxta glo. in. d. c. statutum. in verbo numerandum. Et sic fit cõclusio ꝙ dicta mulier potuit de dictis bonis disponere. Laus deo. Bartho. soci. J. U. doc. senẽsis.

¶ Summarium.

¶ Creditores post mulierẽ in bonis mariti non possunt bona mariti aduocare offerendo dotem.

1 Creditor scðs põt offerre primo creditori ꝛ bona aduocare si prim9 accipit in solutũ bona debitoris.

2 Mulier in petitione dotis ↄstãte matrimonio hz idẽ ius: ꝙ si solutũ esset matrimoniũ ꝓpter vergentiã viri ad inopiam.

3 Creditores post mulierẽ nõ possunt dotẽ offerre ꝛ bona aduocare.

4 Creditores constante matrimonio si se inuestiũt de bonis mariti nõ põt vxor ꝓ dote sua eos impedire: nisi prius faciat ꝓnũciari locũ cõsignationi dotis.

5 Jus offerendi quod competit secundis creditoribus contra primos agentes hypothecaria: competit etiam contra mulierem soluto matrimonio.

6 Mulier potest retinere ꝛ expellere posteriores creditores agentes q nõ possunt agere nisi oblato debito.

¶ Cõsilium. cxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssctũs illuminet intellectum.

Isa cõsignatione dotis facta dñe Frãcisce vxori ser Ludouici ꝛ dñe Antonie eius nurui ob vrgentiã ad inopiã dicti ser Ludouici. Dubitatur an creditores habentes hypothecã posteriorẽ possint dotẽ offerre ꝛ petere bona cõsignata eis relaxari ꝛ sibi iura dotiũ cedi. In qua questione videbatur concludendum ꝙ possent aduocare dicta bona consignata vt supra. Nã aut sunt consignata tantuz in pignus: ꝛ tũc secũdus creditor potest aduocare a primo offerendo debitum. casus est in. l. creditor. §. si pignus. ff. qui po. in pig. habe. ꝛ in. l. potior. §. si. eo. ti. ꝛ no. Bal. in rub. C. de priui. do. aut sunt in solutum assignata. ꝛ
1 idem videt dicendũ vt videt casus in. l. j. C. si anti. cre. † vbi si primus accipit in solutũ bona debitoris põt secũdus creditor offerre primo creditori ꝛ bona aduocare. Igitur videbat idem dicendũ in casu nostro vt secũdus creditor posset mulieri offerre dotem ꝛ bona cõsignata offerre vt supra. ¶ Secundo confirmatur ista opinio. Nam maritus soluendo pecuniam liberatur. l. sed ꝛ si ideo. ff. so. ma. Igitur ꝛ creditor secundus qui causam habet a marito. arg. l. mulier. ff. q po. in pigno. habe. ꝛ per hanc rationem hanc opinionem tenet Bald. in auf. quod locum. C. de colla. in. v. q. ¶ Tertio quoniam licz talis cõsignatio constante matrimonio fiat ad effectuz vt mulier alere possit se maritum ꝛ liberos. vt in. l. vbi adhuc. C. de iure do. ꝛ vt dos ponatur in tuto ad hunc finem poterit faciliter prouideri huic effectui ponendo dotem apud mercatores ad honestum lucrum vt videtur casus in. c. per vestras. extra de donat. inter virum ꝛ vxorem. propter
2 quod videtur sublata ratio tenentium contrariam opi. ¶ † Quarto ꝛ vltimo ista conclusio videtur probari. nam text. in. l. vbi adhuc. C. de iure dotium. vult ꝙ mulier in petitione dotis constante matrimonio ob vergentiam viri ad inopiam habeat idem ius quod habet si solutum esset matrimonium sed si solutum esset matrimonium secundi creditores haberent ius offerendi. vt est casus in. l. cum ibi. C. qui po. in pigno. habe. igitur idem dicendum videtur eo constante. ꝛ hanc opi. tenent Bal. Ang. Jo. de imo. ꝛ Pau. de ca. in. l. si constante. in prin. ff. so. ma. ꝛ sequitur do. Alexã. preceptor meus dicens ꝙ ista opi. videtur verior ꝛ ꝙ ex rationibus Bal. patet respõsio ad rationem Cy. in qua videtur fundari ↄtraria opinio. Et ista videbant primo aspectu consultationẽ difficultare. ¶ † Sed premissis non ob
3 stãtibus ↄtraria sñia est ꝓbabilior ꝛ verior ꝙ immo creditores post mulierẽ nõ possunt dotẽ offerre ꝛ bona aduocare hanc questionẽ decidit in terminis Jo. and. in addi. spec. in titu. de dona. inter viruz et vxo. Sed cum mulier quoniam dicta bona retinere debet pro se marito ꝛ filijs alẽdis. vt in. l. vbi adhuc. C. de iure do. Soluto aũt matrimonio possunt offerre: ꝛ ita dicit tenuisse Jaco. de are. in. l. cũ tibi. C. q po. in pig. habe. ¶ Secundo loco reperio ꝙ insignis doc. do. Alb. de rosa. qui plene discutit articulum. hanc questionem decidit in terminis

minis allegãdo auctoritatẽ Dy. ⁊ Jaco. de are. in. d. l. vbi adhuc. in
v. col. ver. Ex p̄dictis. soluit Dy. aliã questionẽ ⁊c. qꝛ cum nõ sit tp̄s
soluende dotis oblatio nõ fit ꝯgruo loco ⁊ tp̄e. l. si soluturus. ff. de so
lu. ⁊ qꝛ expedit ne mulier sit indotata. l. generaliter. C. ad velle. ⁊ qꝛ fa
uore mulieris inductuȝ est ꝙ agere possit hypothecaria lȝ ꝑsonalis
nondũ competat. igitur nõ dȝ in lesionẽ retorqueri. l. qd̃ fauore. C. de
legi. ⁊ ideo non põt ei offerri. ꝓ hoc adducit tex. in. d. l. cũ tibi. ꝯtra
rio sensu. ⁊ ita dicit tenere Cyñ. in. d. l. vbi adhuc. vnde dicit ꝙ dicta
bona assignantur ad administrationẽ ⁊ securitatẽ dotis vt se ⁊ suos
alat. ⁊ hanc opi. in. d. l. vbi adhuc. tenuit Bald. sibĳpsi contrarius.
¶ Tertio loco reperio ꝙ hãc opi. in terminis tenẽt Ja. de are. Cy.
Albe. de rosa. Bar. ⁊ Saly. in. d. l. cũ tibi. idẽ tenẽt Bal. ⁊ Ange. in
l. j. ff. solu. ma. idem tenuit Bal. in. c. contingit. extra de dolo ⁊ contu.
¶ Quarto reperio ꝙ hãc opi. tenet do. Pau. de ca. qui fuit sibĳpsi
contrarius in. l. ĳ. ff. solu. ma. in prin. vbi patet ꝙ constante matrimo
nio dos non debet restitui. vnde dicit Bar. consuluisse in ꝯsi. qd̃ inci
4 pit. Queritur vtrum ꝙ † si creditores constãte matrimonio se inue
stiunt de bonis mariti non potest vxor pro dote sua eos impedire nisi
prius faciat pronunciari locum etiam consignationi dotis: qꝛ mari
tus vergit ad inopiam cum prius non habeat ius petẽdi dotẽ postq̃
aũt hoc fecisset posset creditores impedire ꝙ dos dȝ deseruire oneri
bus matrimonĳ nec audirenť creditores offerentes ⁊ volẽtes aduo
care bona allegat no. sing. per Cy. in. d. l. cum tibi. bene autẽ possent
soluto matrimonio ꝙ dicit menti tenendum qꝛ quotidianuȝ. Et ista
dicta sequitur elegans preceptor meus domi. Franci. are. in. d. l. ĳ. q
dicit se vidisse illud consilium Bar. Ego non reperi tñ credendũ est
5 istis doctissimis viris qui affirmant se vidisse illud consiliũ. ¶ † Po
stremo reperio ꝙ hanc questionem decidit in terminis Bar. in repe.
d. l. si constante. in prin. in. vĳ. q. tertie partis. vbi dicit ꝙ ius offeren
di ꝙ cõpetit secũdis creditoribus contra primos agentes hypothe
caria competit etiam contra mulierem so. ma. vt in. d. l. cum tibi. sed
eo casu quo agitur propter inopiam contra eum talis exceptio non
operatur. vt no. Cy. in. d. l. cum tibi. ista enim repetitio dotis non est
simplex sed limitata ꝺm suum effectum: vnde cuȝ omnis exceptio ni
tatur sua equitate. l. quia equitate. ff. de doli excep. contra mulierem
non opponuntur omnes exceptiones que opponuntur soluto matri
monio qꝛ equitas hoc non dictat vult dicere quia non fit consignatio
ad finem plene restitutionis vt debito dotis satisfiat. sed vt in causaȝ
alimentorum. ⁊ ideo vult ibi Bart. ꝙ non opponitur compensatio.
vnde non est simplex petitio. sed ex dicta causa ideo est ꝙ non potest
fieri dicta oblatio: qꝛ posset impediri causa seu effectus propter quã
fit dicta petitio. Secus qñ soluto matrimonio: qꝛ dicitur simplex pe
titio ad finem satisfactionis. vnde oblatio pecunie non tollit dictum
effectum. ⁊ sic sublata est vltima ratio. s̃. in contrarium facta allegan
do. d. l. cum tibi. que etiam arguendo a contrario sensu probat ꝯtra
rium. Et ad tex. in. d. l. vbi adhuc. dico ꝙ loquitur respectu faculta
tis petendi ꝙ ita potest peti eo casu dos sicut soluto matrimonio. nõ
autem respectu finis ⁊ effectus propter que volunt doc. talem obla
tionem non esse admittendam. ⁊ hanc opi. etiam reperio tenuisse insi
gnem doc. do. Jaco. de puteo in. d. l. si constante. in prin. hanc etiam
opi. tenet prestãtissimus doc. domi. Bal. nouellus de perusio in suo
solẽni tractatu. de dotibus. in. vĳ. parte principali. in vltimo priuile
gio ⁊ penultimo. Nec obstant dicte rationes in contrarium adducte.
Et ad primam patet responsio ex proxime dictis ꝙ lȝ illud ius offe
rendi competeret contra primum creditorem non competit contra
mulierem que speciali priuilegio retinere potest vt se maritum ⁊ fa
miliam alat. iuxta tex. in. d. l. vbi adhuc. in prin. ¶ Ad secundam ra
tionem Bal. in. d. auť. ꝙ locum respondetur qꝛ primo posset negari
ꝙ maritus offerendo pecuniam posset hoc impedire ex quo per talẽ
petitionem nõ minuitur dos nec tollitur quominus soluto matrimo
nio sit eodem modo consultum viro: vt dicit tex. in. d. l. vbi adhuc. in
fi. ⁊ ideo hac ratione dicit Bar. in. d. l. si ꝯstante. in. d. vĳ. q. tertie par
tis. ꝙ maritus non potest exceptionem compensationis opponere.
Sed posito ꝙ maritus posset offerre speciali priuilegio dotis est sta
tutum ꝙ secũdus creditor hoc facere non possit ad hoc vt magis sit
cautum mulieri in dote. ⁊ vt possit se maritum ⁊ suos alimentare ad
quem effectum permittitur petitio: vt in. d. l. vbi adhuc. quam credi
tores posteriores impedire non possunt. vt probať in. d. l. vbi. in p̄n.
⁊ ideo tantum pro quantitate dotis dicitur tantum agere ꝺm Cy. ibi
in. xiiĳ. q. ⁊ Bar. in. l. si constante. in. iĳ. q. iiĳ. partis princip. ¶ Nec
obstat tertia ratio allegata per Roma. in. d. l. si constante. qꝛ potius
interest mulieris habere apud se dicta bona hypothecata quã pecu
niam sibi oblatam a creditoribus qꝛ magis sibi est cautum ex quo nõ
de facili inuenitur apud quam pecunie sint in tuto ⁊ possit fructus ꝑ
cipere cũ sepe isti mercatores efficiantur falliti: vt experiẽtia docet:
que est rerum magistra. vt in. c. quam sit. extra de elec. in. vj. ⁊ in simi
li glo. in. d. l. vbi adhuc. vult ꝙ talis petitio non impediť oblata cau
tione quam sequuntur docto. ⁊ inter alia illa ratione propter fragili
tatem cau. l. qui ita. §. j. ff. ad treb. que ratio militat in mercatore. Et
quia doctores magis communiter non admittunt quod mulier pos
sit retinere pecuniam ad certum lucrum ⁊ non possit periculum seu
damnum pati: vt patet ex no. in. d. §. per vestras. Et memini me alĩs
consuluisse ꝺm istam partem in ciuitate Florentie ⁊ subscripserũt se
doctissimi viri. Et in casu nostro videtur fortius hoc procedere quia
6 mulier possidet vnde datur sibi retentio. † Et ĩ hoc videtur casus cla
rus in. d. l. vbi adhuc. in prin. vbi habetur ꝙ mulier potest retinere ⁊
expellere posteriores creditores agentes qui non possunt agere nisi
oblato debito. vt in. l. si. C. si anti. credi. cũ ergo dicat agentes presup
ponit ꝙ agebant precio oblato alĩs nulla fuisset dubitatio. nec tex. po
neret specialitatem aliquam in muliere prout ponere videtur. igitur
potest expellere agentes oblato precio. ⁊ sic fit ibi casus questionis.
⁊ in hoc dici possit ꝙ nullus cõuocat. ¶ Preterea etiam ex alio pos
sunt euitari opini. quando mulier virtute pacti in instrumẽto appo
siti potest retinere ⁊ in solutum accipere ⁊ sic fuit quesitum ius tem
pore obligationis anteq̃ res esset obligata posterioribus credito
ribus. igitur illis nõ competit ius offerendi per ea que dicunt doc. cõ
muniter omnes in ratione decidendi in. l. j. C. si antiqui. credi. quando
creditor prior vendit reȝ debitoris iure creditoris que militat hoc ca
su. vnde ibi videndum est. Et predictam opi. Bar. ⁊ Jo. and. in ter
minis eorum etiam sequi debemus. nam Bal. Ange. ⁊ Pau. de ca.
fuerunt contrarĳ. ⁊ Bal. consuluit ꝺm istam opi. in prima parte con
siliorum. ⁊ in prima stampa consiliorum. cclxxxĳ. incip. Premitten
dum. Solum habemus Jmo. Ro. ⁊ do. Alex. contra hãc opi. Ecõ
tra habemus Dy. qui vt dicit Cy. in. l. j. C. de sen. que pro eo ꝙ inter
est ⁊c. quando decidebat aliquam questioneȝ dicebatur ibi adesse to
ta sinodus iuris ciuilis habemus Jac. de are. Cyñ. Albe. de rosa. et
Bartho. de saly. item Bar. bis in lectura ⁊ consulendo in cuius di
ctis semper solet esse veritas. vt dicit Ro. in consi. ccccxvĳ. Jtẽ Jo.
and. in solẽni opere addit. qui vt inquit Bal. in consilĳs fuit vtriusq̃
iuris fons ⁊ tuba. habemus Aretinum ⁊ alios moderniores supra
relatos. vnde iudex posset de temeritate reprehẽdi qui discederet ab
opi. tantorum virorum ⁊ communi iuxta no. in. l. fiñ. C. de pena iudi.
qui male iudi. Et maxime in causa dotis contra dotem cum pro ea
in ambiguis iudicandum sit. vt in. l. in ambiguo. ff. de iure do. Etiam
si ꝓ ea essent pauciores opiniones. vt in. c. si. vbi ita voluit do. Abb.
extra de re iudi. Laus deo ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An valeat collatio ordinarĳ facta aduersus reseruationẽ legati nõ
facta intimatione ordinario.

1 Legatus põt reseruare bñficia in loco sue legationis.
2 Nullus inferior a papa potest disponere supra vel contra ius cõe.
3 Decreta opponuntur in reseruationibus legatorum ⁊ fiũt denũcia
tiones.
4 Papa cũ velit irritare actũ in sua rñsione ponderat reseruationẽ a
qua cũ decreto ꝓcedit irritatio actus.
5 Reseruatio pape sup incerto cũ clausula decreti nõ afficit.

¶ Consilium. cxĳ.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssctũs illuminet intellectum.

Uod collatio ordinarĳ nõ
valeat propter reseruationem locũtenentis Reuerendis.
domini legati de latere videtur casus in. c. cum dilectus.
de iurepatro. Et licet illa littera loquatur quando reseruatio cũ clau
sula decreti fuit ordinario collatori insinuata: tamen papa irritando
collationem ordinarĳ non fundat se super intimatione si fuisset colla
tio facta ab ordinario ignorante videtur ꝙ non valuisset. Et ita Do
mi. qui tenet istam opinionem inducit illum textum in capitu. si apo
stolice. de preben. in sexto. licet ergo in casu nostro ordinarius colla
1 tor fuerit ignorans videtur ꝙ collatio nõ valuerit. ¶ † Conformari
videtur ⁊ secundo nam legatus potest reseruare beneficia in loco sue
legationis: vt in dicto capitulo si apostolice. ⁊ in capitul. presenti. de
offi. lega. libro sexto. Sed reseruatio cum clausula decreti afficit etiã
ignorantes. vt in. c. dudum. ⁊ in capitulo penulti. de preben. in sexto.
igitur talis reseruatio cum clausula decreti afficit ordinarium etiam
ignorantem. ¶ Tertio ista questio videtur sopita quia dominus lo
cumtenens qui habet eandem potestatem quam habet Reuerendis
simus dominus Legatus. Expresse in clausula decreti annullat qc
quid in contrarium attentaretur siue ab ignorante siue a sciente. vn
de videtur ꝙ in casu nostro simus in casu certo. ⁊ sic videtur ꝙ nõ sit
opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iĳ.
l. si alĳ. ff. de vsufru. leg. ⁊ in. l. continuus. §. cum ita. ff. de verborum
obligatio. vnde dicit Joan. and. ⁊ post eum Domi. in dicto capitulo
si apostolice. ꝙ legati hodie vtuntur dicta clausula siue scienter siue
ignoranter in contrarium contigerit attentari. ¶ Postremo hanc
opinionem tenet Hostien. in summa. in tit. de preben. §. ⁊ a quo. ideȝ
tenent Hostien. Jnno. ⁊ dominus Card. in dicto. c. cum dilectus. ide
Jo. de ligna. ⁊ Domi. in. d. c. si apostolice. ⁊ do. Car. in cle. j. de con
ces. preben. ¶ Sed premissis non obstantibus contraria sentẽtia ve
rior ⁊ probabilior mihi videtur ꝙ immo talis reseruatio cum dicta
clausula clerici nõ affecerit ignorantem ordinariũ quominꝰ potuerit

2 dictum beneficiũ conferre.† Fundatur ista conclusio nã nullus inferior a papa potest disponere supra vel contra ius cõmune.c.cum inferior.extra de maio.⁊ obe.⁊ in.c.penul.de filiis presby.lib.vj. Etiã si sit legatus de latere: vt voluit glo.cõmuniter approbata in.c. statuta.de here.lib.vj. Sed ꝙ ignorans ligetur decreto inferioris est cõtra ius: vt in.l.si.ff.de decre. ab ordi.faci.⁊ in.c.ij.de cõsti.lib.vj. igit̃ legatus etiam de latere non potest suã reseruationem cũ clausula decreti ligare manus ordinarij collatoris. Et licet Jo. de ligna. vt refert Domi.in.d.c.si apostolice conetur respondere ad istã rationem dicens ꝙ hoc ꝙ ligentur ignorantes in casu nostro non est cõtra ius quoniã tunc dicitur dispositio cõtra ius quãdo ligatur ignorãs quo ad penam: nam tunc quo ad hunc effectum non ligat etiam decretũ pape sed ligare quo ad annullationem actus ignorantez non est contra ius secundum eum quasi velit ꝙ annullatio actus non sit pena: Unde concludit Pau.de eleaza.in prohemio cle.ꝙ lз cõstitutio penalis non liget probabiliter ignorantes hoc procedit in pena extrinseca non in pena nullitatis actus ⁊ hunc allegat Joan.de imo.in.l. si vero.§.de viro.ff.solu.matri. Jn cõtrariũ tamen allegat ꝙ imo annullatio actus sit pena. Jo.an.in.c.dispendia.de rescrip.lib.vj. Et lз articulus sit vulgatus ⁊ dubius.tamen quando p annullationẽ act⁹ quis iure quesito priuatur vel inchoato queri.tunc dicitur pena secundum Bal.in.l.nemo martyres.C.de sac.san.eccle.q ad hoc alleg. Jo.and.in.c.si.de elec.li.vj. ¶ Jtẽ qꝛ qñ nõ est nullus rõne solẽnitatis omisse: sed qꝛ sit ꝯtra ꝓhibitionẽ ſm Bal.in.l.nõ dubiũ.C.de legi.⁊ Bald.in rub.seu in.c.j.de rescrip.extra. Sed in casu nr̃o actus diceretur nullus: qꝛ factus contra prohibitionẽ.item ex quo facta est collatio ab ordinario ignorante incipiebat ius acquiri impetranti. ⁊ sic videtur ꝙ annullatio actus sit pena. Sed qꝛ ista est difficultas in qua reperiunt̃ iura multum varia ⁊ multa sunt iura que probant ꝙ annullatio actus est pena.vt.in.l.senatus.ff.de contrahẽ.emp.⁊.i.c.si religiosus.de elec.li.vj.cũ multis si.alleg.p Moder.in.c.ij. de cõsti. non põt negari qn aliquo respectu sit pena: qua nõ ligant̃ ignorãtes iusta ignorãtia.hoc probat tex.in.c.ij.de consti.in antiquis.vbi nõ ligantur iuncta glo.in verbo dispẽdiis.que exẽplificat etiã in retractatione actus. Et glo.si.que vult ꝙ etiã nõ ligant̃ actus gesti post statutum qñ potuit iusta ignorantia pretẽdi. Et nec etiã respectu retractationis actus.facit tex.in.c.ij.de consti.in.vj.in sua gñali rõne decidendi.⁊ tex.in.l.generali.C.de tabu.li.x.cũ si.igitur ꝙ decreto liget̃ ignorans iusta ignorãtia est ꝯtra regulas iuris cõis etiã respectu retractationis actus. Unde lз reperiatur statutũ ꝙ talia decreta ligent ignorantes qñ emanant a papa.vt in.d.c.si eo tpe.cũ si.nõ tñ debem⁹ dicere ꝙ idem sit in legatis qui nõ possunt statuere ꝯtra regulas iuris sicut põt papa: vt in.d.c.statuta.de here.in.vj. ¶ Confirmantur ꝑmissa. Nam qꝛ vt dicebat zenze.in.d.c. apostolice.ꝙ clausula decreti afficiat ignorãtes hoc nõ reperitur nisi in papa.l.illã.C.de colla. qõ fortificat̃.nã materia reseruationis est restringibilis: qꝛ ptãs ordinarij collatoris ledit̃ in.c.ꝑsenti.§.j.de offi.leg.igitur cum non reperiamus ꝙ cum sua clausula decreti possit afficere ignorãtes.hoc nõ est dicendũ.l.si vo.§.de viro.ff.sol.ma. Et pro ista opi.multum bene facit tex.in.d.c.ꝑsenti.in princi.vbi dicit tex.ꝙ finito officio legationis expirãt reseruatiões: decreta: inhibitiones: denũciationes: ⁊ alia de

3 quibus ibi.† Et sic tex.innuit ꝙ in reseruationibus legatoꝝ opponũtur decreta ⁊ fiũt denũciationes. Non obst.tex.in.c.cũ dilectus. qꝛ vt dicit Pe.de ancha.in.c.si bñficia.de pbẽ.in.vj.ibi ponitur casus in quo post reseruationẽ fuit facta denũciatio. Et ad inductionem Domi.de sancto gemi. Rñdeo dupliciter. Primo ꝙ lз ponderetur reseruatio simpliciter a papa ⁊ non denunciatio.tamẽ responsio pape intelligitur facta iuxta ꝓpositaз consultationẽ: que fuit qñ post reseruationẽ secuta est intimatio.l.si defensor. §. qui interrogatus.ff. de interro.acti.⁊ in.l.j.C.de diuersis rescrip.⁊.§.ꝑterea.isti.de inuti. stipu. ¶ Secundo respondeo ꝙ intimatio non est illa q̃ irritet actuз sed operatur ꝙ decretũ incipit habere vires post intimationeз.arg.

4 c.j.de conces.preben.† Jgitur cum papa in sua rñsione velit irritare actũ ponderat reseruationẽ a qua cũ decreto ꝓcedit irritatio actus. ¶ Uel tertio dico ꝙ illa in littera non meruit in ꝓposito allegari: qꝛ nullibi reperio ꝙ in dicta reseruatiõe fuerit apposita clausula decreti. Sed ꝙ bñ facta fuit reseruatio cũ inhibitione quo casu ad hoc vt liget requiritur intimatio.vt voluit glo.in.c.si eo tpe.de pbẽ.in.vj.et no.doc.in.c.j.de ꝯces.prebẽ. Unde ille tex.nõ loquitur in materia nostra ⁊ fuit ibi necessaria intimatio cũ tñ fuerit facta inhibitio cũ clausula decreti vt dictũ est. ¶ Nõ obst.secũda ratio qꝛ lз reperiatur expressum ꝙ ligati in reseruatione possunt opponere clausulã decreti: non tñ reperitur ꝙ liget ignorãtes sicut in papa: qꝛ papa est supra ius.c. proposuit.de conces.preben.in antiquis legati non possunt ꝯtra ius disponere. Sed si clausula decreti ligaret ignorantes esset disponere contra ius.igitur non possunt ex quo cõcessum non reperit̃ maxime cũ materia sit restringibilis.vt dictũ est. ¶ Ex quibus ptз rñsio ad tertiã: qꝛ lз tunc adsit volũtas legati non adest potestas vt ꝓbatum est. Unde dicit Pe.de ancha.in.d.c.si beneficia.ꝙ lз ꝯferẽdo legati ligent ordinarios ignorantes.vt in.c.si a sede.eo.ti.tñ reseruãdo cum decreto etiam cũ dicta clausula de qua dictũ est: non ligant ignorantes per no.per Jo.an.in.d.c.si apostolice. ¶ Postremo lз cõtrariã opi.teneant doc.s̃.allegati.tñ in contrarium videt̃ esse cõis opi.quã tenet glo.in.c.j.de conces.pbẽ.in.vj.quã ibi sequitur simpliciter Domi.qui fuit sibiipsi contrarius.eãdem tenet Cõpo.in.c.capitulũ sancte crucis.de rescrip.idem sentit glo.in.c.si eo tpe. Jdem tenet Jnn. Pau.zenzeli.Lap.Jo.and.⁊ Pe.de ancb.in.d.c.si beneficia.⁊ do. Anto.⁊ Jo.de imo.in.c.ij.de resti.in integ.⁊ Joã.de imo.in cle.j.de conces.prebẽ. Unde tum qꝛ est opi.magis cõis: tum qꝛ cuз ea est opi. glo.illam in iudicando ⁊ consulẽdo sequi debemus.iuxta no.in.l.fiñ. C.de pena iudi.q male iudi.⁊ Jac.but.in.l.j.C.q pro sua iuris. ¶ Ultimo videt̃ mihi ꝙ in casu nostro via ⁊ ratione multuз clara habens collationem ab ordinario sit in casu victorie si bene reseruatio cõsideretur. Reuerendus enim domi.Locumtenens reseruauit sibi vnum quodqз beneficium ⁊c.qõ reperiretur vacans seu in antea vacaret ⁊c. ꝙ presentis reseruationis vigore simpliciter cõferendũ seu de eo disponendum dixerit. Unde dicta reseruatio est omnino super incerto: qꝛ non refert se ad primum vacaturum iuxta not.in.c.j.de conces. preben.i.vj. Jtẽ afficit generaliter omnia beneficia illius loci iuxta not.per Lappum. Pe.de ancha.in.c.dudum.de preben.in.vj. Jtẽ

5 reseruat quod dixerit conferendum† Unde ista reseruatio super incerto etiam cum clausula decreti non afficit etiam si esset reseruatio pape.casus est ⁊ ibi hoc omnes tenent in.c.j.in ver.nostrum.de conces.preben.⁊ est concludens fundamentum ni fallor. Laus deo. Bartholomeus socinus. J.U.doc.Seneñ.

¶ Summarium.

☞ Tractatur de materia capture debitoris fugitiui. Et de virtute obligationis in forma camere.

1 Captura nõ põt irritari seu nulla iudicari.

2 Suspitio ꝓbat̃ ꝑ ꝯiecturas quas iudex hз discutere ⁊ arbitrari.

3 Fugitiuus sine aliqua commissione iudicis potest capi non seruata aliqua solẽnitate.

4 Capture consentire censet̃ ille q prestat fideiussores de non recedendo vt habilius retineatur.

¶ Cõsilium.cxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssctũs illuminet intellectum.

Quoniam in causa capture Leonardi vincte: que vertitur in ciuitate Senarum nuncius instat ⁊ res celeritateз desiderat: ⁊ multa veniũt discutienda.nõ vtar multiloquio sed substantialiter loquitur in hac cã prosequendo duas questiones principales. Prima versabit̃ circa validitateз capture ⁊ nullitatẽ. Secũda versabitur circa merita cau

1 se ⁊ iustitiam. ¶ † Circa primam questionẽ cõcludo ꝙ captura non potest irritari seu nulla iudicari. Et imprimis cũ constet ꝙ Leonardus in ciuitate Florentie incepisset se domi continere saluum conductum accipere ⁊ ire per ciuitatẽ cum collegis dñoꝝ.quo casu ex forma statuti capi non poterat.constat quod iaз erat suspectus de fuga vt est tex.in.l.quid sit fugitiuus.§.idẽ vt interrogatus.ff.de edil.edi. ⁊ in ea.l.ver.plane.⁊ ibi gl.Ray.⁊ Albe. Et ideo Uicarius dñi Archiepiscopi cum constaret sibi ex confessione ꝓcuratoris dicti Leonardi habentis ad hoc mandatum iuxta formã obligationis in forma camere pleniori de debito de superuenienti determinatione ⁊ de suspitione fuge commisit Leonardum capi tanq̃ suspectum: que cõmissio facta in presentia procuratorum vtriusqз partis est quedã interlocutoria: que facit ius inter partes.iuxta no.in.l.qõ iussit.ff.de re iud.⁊ in.c.cũ cessante.extra de appel. Et ꝙ suspectus fuisset de fuga ⁊ licita fuisset captura ipsemet Leonardus postea ostendit qꝛ nõ solus sed cũ vno ex collegis exiuit ⁊ recessit a ciuitate Florentie ad hoc ne in itinere caperet̃.⁊ sic prius erat suspectus de fuga demũ effectus est fugitiuus: qꝛ recessit ita associatus.vt probat tex.in.d.l.quid si fugitiuus.§.idem celius.⁊ in.d.ver.plene.⁊ ibi glo.Ray.⁊ Albe.⁊ late prosequitur preceptor meus do.Jo.bap.de sancto Seueri.in suo tractatu de debito.suspec.⁊ fugi.in.j.q. ¶ Ex quibus infero ꝙ aliud est quem esse suspectum de fuga qui dicitur qñ suspicatur anteq̃ sit

2 in actu fuge: siue anteq̃ se latitet: ⁊ preparet se ad fugaз: † qꝛ suspitio probatur per coniecturas: quas iudex habet discutere ⁊ arbitrari: vt in.l.si fideiussor.§.fi.⁊ ibi glo.⁊ doc.late.ff.q satisda.cog. Et aliud est quẽ esse fugitiuum qñ est in actu fuge: vt in.l.fugitiuus.ff.de ver. sig.vel qñ latitat ⁊ preparat se ad fugã.vt in.d.§.idem celius.⁊ in.d. ver.plane.⁊ probatur ex pluribus: que adducit idẽ preceptor meus

3 in dicto tractatu ad finem.j.q.vbi ita distinguit. ¶ † Ex quibus in ꝓposito infero ꝙ dictus Leonardus quẽ procurator Marij isecutus fuit: capi potuit tanq̃ fugitiuus ⁊ existẽs i fuga sine aliqua cõmissione iudicis: ⁊ nõ facta aliqua debiti liquidatione neqз seruata aliqua solẽnitate: que requiritur in capto tanq̃ suspecto de fuga iuxta no.p Ange.in.l.nemo carcerẽ.C.de exacti.tribu.li.x.⁊ per Bal.⁊ alios in l.apertissimi.C.de iudi.⁊ late in.d.trac.q.vij.prin. Et hoc conceditur propter periculum in mora quando debitor est in fuga casus est per quem ita dicunt ibi Bar.Ange.Cuma.⁊ alij in.l.ait pretor.§.si delatorem.

torem.ff.que in frau.credi.⁊ dicit ibi Ang.ꝙ hoc proprie cadit ī mer
catoribus ⁊ campsoribus:qui fugiunt quotidie cum pecunia aliena
ad idem tex.in aut.vt iudi.sine quoquo suffra.§. necessitatem in glo.
⁊ p gl. insti.de actio.in prin.cū simi. Vñ frustra disputat̄ in casu nr̄o
de solennitatibus requisitis in eo qui est captus antequā suspectus
de fuga.ex quo sumus in eo qui actu erat fugitiuus vt ex superiori-
bus patet.quo casu locum habet dispositio tex.in.d.§.si debitorem.
¶ Preterea etiā ex alio non est opus intrare dictam difficultatem:
quia cum captura fugitiui item ⁊ suspecti de fuga in dubio fiat vt p-
stetur satisdatio iuxta no.in.l.si creditores.ff.de priui.credi.⁊ in.d.l.
si fideiussor.§.si.cum ibi no. Et ideo dato fideiussore relaxatur.vt in
dictis iuribus ⁊ traditur in.l.si pecunie.⁊ ibi Barto.ff. vt in pos.le-
ga.⁊ per Bar.in.l.si fugitiui.§.iulianus.ff.de dam.infec. ⁊ per con-
sequens prima emanauit ⁊ facta fuit vt satisdaret. ⁊ ad istum finem
fuit postea expresse concessum ꝙ caperetur ⁊ detineretur. Et lз dict⁹
Leonardus ex eo ꝙ in prima nulla precesserat commissio. Et qr ne-
ꝙ debitum neq; suspitio probata erant dixerit se iniuste captum ta-
men postea prestitit fideiussores de stando iuri ⁊ iudicato soluēdo ad
quem finem fuerat captus.per quā prestationem fideiussoris dicit̄
approbasse capturam ex quo capture satisfecit.l.ad solutionem.C.d
re iudic.vbi casus in proposito. Et ideo voluit Bar. in sua disputa-
4 tione que incipit. † Lapus captus ꝙ ille qui prestat fideiussores de
non recedendo vt habilius retineat̄ censetur capture consentire. Et
idem dicit si quocūq; alio modo de voluntate carcerati appareat.
Sed luce clarius est:quod magis de consensu apparet quando pre-
statur fideiussor de iudicio sisti ⁊ iudicato soluendo: quia hoc nō est
nisi exequi capturam ⁊ illi acquiescere ⁊ cōsequenter non potest am
plius impugnari.d.l.ad solutionē.⁊ per Bart. in.d.disputatione et
ita pluries allegaui ⁊ obtinui in ciuitate Pisana. Et licet preceptor
meus in.d.tracta.alleget quosdam sequi opinionem Bar. ⁊ de iure
dicat se dubitare per aliquas rationes vt patet in.d. tractatu.q.xv.
⁊ quod sibi videtur dura opi.tamen ab opi. Barto.etiam per alios
vt ipse dicit approbata in iudicando non est recedendum. Quinim-
mo eius rationes non obstant. Mouetur enim primo cōtra Barto.
ex nota.per eundem Bar.in.l.si conuenerit.ff.de iurisdi.om.iudi. et
in aut.offeratur.C.de litis contesta.⁊ Ang.in.l.si.ff.ꝙ metus causa.
Vult enim Barto.ꝙ per prestationem satisdationis de iudicio sisti
non tollitur quominus possit iurisditionem declinare. ¶ Sed ad h
respondeo dupliciter. Primo ꝙ dicta ratio procedetur quando ca-
ptura impugnaretur ratione incompetentie iudicis: quia quantum
cunq; quis etiam expresse promittat se velle posse conueniri corā in
competenti semper potest iurisditionem declinare vsq; ad litis con
test:vt est tex.⁊ ibi notatur in.d.l.si cōuenerit. ideo ille qui prestat di
ctam satisdationem adhuc potest declinare. Sed quādo captura ex
alio capite posset impugnari ex quo dicitur acquiescere nō pōt illā
impugnare secundum Bar. in dicto loco. Sed in casu nostro ex de-
fectu iurisditionis non potest impugnari propter amplam obliga-
tionem ⁊ iuramentum in forma pleniori camere igitur ⁊c. ¶ Respō
deo ēt ⁊ clare alio modo.qr dicta Bar. in dictis locis procedunt qñ
prestita est tantum fideiussio de iudicio sisti per quem non inducitur
prorogatio iurisdictionis ſm doc.in dictis locis ⁊ in.l.nō videtur.ff.
de iudi. Sз si prestita est fideiussio ēt de iudicato soluendo: qr tunc in
ducitur prorogatio irreuocabilis ſm Saly.i.d.l. si cōuenerit.q dicit
ita intelligi posse gl. in.l.si.ff.qñ appel.sit.⁊ sequitur preceptor meus
do. Jo.bap.in.d.l.si cōuenerit.qd dicit esse bene no. ¶ Secundo mo
uetur:qr capt⁹ videt̄ dare fideiussorē quodāmodo cōpulsus:qr alias
nō relaxaret̄ nisi illā claret.igitur nō videt̄ approbare argu.l. rem
relegatam.ff.de adi.leg. ¶ Sed ista rō salua pace nihil facit contra
Bar. Primo qr nō est verū ꝙ captus non relaxaretur nisi satisda-
ret:qr immo relaxaret̄ mandato iudicis p quo presumit̄.l.herēnius
§.gaya.ff.de euic. Si fuisset nulliter seu iniuste captus. Nec est verisi
mile ꝙ violentia inferret̄ maxime in actu iudicis iuxta no.in.l.nō est
verisimile.ff.ꝙ met.cau. ¶ Secundo respondetur clare ꝙ lз satisda
tio fuisset meticulosa:tamen pp̄ter hoc nō dicit̄ minus captura ap-
probata adeo ꝙ non posset irritari:vt statim apparebit in respōsiōe
ad sequentem rationem quam facit contra Barto. ¶ Tertio ⁊ vlti
mo mouetur contra Barto.quia is qui soluit necessitate precisa cō-
pulsus ex dispositione legis vel aliter non perdit conditionem inde-
biti sed poterit postea repetere vt traditur in.l.si ob turpem.ff.de cō
ditio.ob cau.⁊ in.l.ij.C.quod metus causa. ¶ Sed ad hanc respon-
deo ⁊ ad precedentem ꝙ iste Leonardus tanq; suspectus capi pote-
rat si legitime fuisset processum vt probatum est stante obligatione
pleniori in forma camere ⁊ iurata. Quando ergo seruatis seruādis
quis capi potest si nō seruantur seruanda captura iniusta a iudice cō
ceditur ⁊ infertur ius expulsiua adeo ꝙ debet ante omnia relaxari
iuxta reg.l.si quis ad se fundum.C.ad.l.iuliam de vi.⁊ sic prius resti
tuendus est pristine libertati. Sed immediate ꝙ quis aliquo modo
consentit capture:illa vis expulsiua transit in vim compulsiuā.quo
casu quando per vim compulsiuam peruenit ad me quod mihi debe
tur possum retinere casus est notabilis in.l.si.in si.ff.ꝙ met.cau. per
quem se mouet Bar. Sed creditori competit ius dicendi debitorem
donec sibi caueretur. Igitur licet metu hoc sit consequutus. tamen
ex quo erat sibi debitum non tenet̄ restituere ⁊ sic non tenetur relaxa
re seu non debet relaxari.⁊ ita loqtur tex.in dicta.l.si.in si.faciunt no.
per Ang.⁊ alios in.l.si finita.in principio.ff.de dam.īfec. secus si cō
sequutus fuisset quod nō erat efficaciter debitum.quo casu procede-
re posset ratio predicta. Et sic in casu nostro remanet optime defen-
sata predicta opi. Bar. ¶ Postremo non omitto ꝙ ex quo ex con-
fessione procuratoris Leonardi in ciuitate Florentie apparet ꝙ om
nino captura erat concedenda.que confessio preiudicat iuxta formā
⁊ practicam obligationis in forma camere non debet captura reuo-
cari minus legitime concessa.ex quo ex confessione apparet ꝙ de no
uo erat concedenda secundum Bald.in.l.fundus.qui luci titi.ff.de
rescinden.venditio.argumen.notabili.in.c.pisanis.de restitutio.spo
liato.⁊ eorum que dicit Bar.in.l.si confessus.ff.de custo.reorum.et
Inno.in.c.qualiter ⁊ quando.extra de accusatio.⁊ Ang.in.l.denun
ciasse.ff.de adulteriis.⁊ hoc etiam tenet Ludoui.roma. in suis singu
laribus singulari.cclvj.predicta refert ⁊ sequitur preceptor meus in
dicto tractatu questione.xiij. Laus deo.

Bartho.soci.J.V.Doctor Seneñ.

¶ Summarium.

¶ Bona alienata per heredē in eū ī quē trāsire debeāt ex fideicōmis
so nō imputantur in legitimā ⁊ trebellianicā.

1 Testator disponere potest ꝙ alienata nō imputentur in preiudiciū
fideicōmissarii.

2 Potestatē habēs alienandi oīa bona pōt fideicōmissarios priuare
fideicōmisso preter quartā.

3 Alienatiōe sequuta ī descēdentes descēdentiū ī quos facta est aliena
tio dicunt̄ habere a primo testatore ⁊ nō ab alienante.

¶ Consilium.cxiiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

Et si alias in hac causa con
suluerim existens in ciuitate Lucana sine libris: tamē pla
cet impresentiarū aliqua addere. Circa vltimā difficulta-
tem consilii nunqd bona alienata per heredem in fratrem sint com-
putanda in legitimā ⁊ trebellianicā. In qua vltra adducta in dicto
consilio addo infrascriptas rōnes per quas ostēditur ꝙ alienata nō
1 sunt imputanda. ¶ Prima ratio est.† Nam testator disponere po
test ꝙ alienata nō imputantur in preiudicium fideicōmissarii: quia
poterat fideicōmissam non relinquere arg.eius quod habetur in.l.si
fundum per fideicōmissum.§.si.ff.de leg.j.⁊ eius quod ponunt Cy.
⁊ Bar.in.l.j.§.si.ff.de vulg.⁊ pupil. Sed in casu nostro censendum
est testatorem noluisse alienata imputari. Igitur minor probat̄ quo
niam testator non simpliciter dedit potestatem alienandi liberā. Sз
tantum in descendentes masculos ⁊ sic coartatam ⁊ limitatam. pote
stas autem alienandi bona imputata in legitimam ⁊ trebellianicam
debet esse libera quoniam in legitima nullū debet pati onus ipse fili⁹
vt in.l.quoniam in prioribus.⁊.l.sancimus.§.cum autem.C. de inof
si.testa.ergo non est censendum ꝙ pater voluerit ꝙ illa bona non li-
bera in legitimam imputantur quoniā voluntas testatoris est ita in
terpretanda vt cum iuris dispositione sit conformis iuxta nota.per
Bartol.in.l.iusiurandi.§. si liberi .ff.de oper. liber. ⁊ per Bartol.
⁊ ibi late per domi. Alexan.in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad trebel.
¶ Secunda ratio est. Nam testator concessit potestatem alienandi
immobilia. Item vt dicitur ascendunt ad dimidiam patrimonii: q
concessio vt dictum est nō est extendenda ad quartam partem: qr in
illa debet esse libera potestas alienandi.vnde in filio cui debetur le-
gitima ⁊ trebellianica idem est concedere potestatem coartatā ⁊ nō
liberam alienandi dimidiam ⁊ concedere potestatē alienandi om-
nia bona cum quando conceditur potestas alienandi dimidiā vt su
pra habeat potestatem alienandi dimidiam iure proprio:⁊ aliam di
2 midiam ex permissione testatoris.† Sed quando quis habet potesta
tem alienandi oīa bona pōt fideicōmissarios priuare fideicommisso
preter quartā:vt in aut.cōtra rogatus.C.ad trebel.vbi not. Igit̄ fi-
deicōmissarii nō possunt admitti ad plus petēdū ꝙ quartā. ¶ Ter
tia rō est. Nā heres grauatus fideicōmisso q habet ptātē alienādi
a testatore habet illam liberā ⁊ absolutā nō regulatā aliqua iuris di
spositione.hoc pbat tex.in aut.de istitu.col.vij.§.nobis. ī verbo vo
luerunt qd notat liberā voluntatē iuxta no.per Bar.in extrauagan
ti ad reprimendū in verbo videbit̄ ⁊ probat idē tex.ad fi. dū dicit.vti
queadmodū pfectis dominis ȝpetit:⁊ qd ibi notabiliter dicit Ang.
per illū tex. Sз habere ptātē alienandi cum onere imputandi non
esset habere potestatem liberam ⁊ nō regulatam a iuris dispositio-
ne sed regulatā cū onere iputandi scdз regulā.l.omnimō.§. imputa
ri.C.de inoffi.testa.⁊ not.in.l.in quartā.ff.ad.l.falci. Ergo si volum⁹
dicere ꝙ habeat ptātē liberā:habem⁹ dicere ꝙ illam hз sine onere
imputandi. ¶ Quarta rō est. Nā Bar.in.l.marcellus.§.resc;.ff.ad
trebel.opponendo de tex.in auten.resc;.C.cōmunia de lega.⁊ respō
det ꝙ vbi potest fieri alienatio ibi ⁊ in certis casibus voluit intellige

re de casibus expressis in glo. Subdit Bartol. tamen si conuertitur in vtilitatem suam computabitur in quartaz vt ibi patet. et sic Bar. vult q aliquando non potest fieri absolute alienatio et tunc habet lo cum tex. in dicta. l. marcellus. §. resc. Aliquādo potest fieri alienatio: quia sumus in casibus permissis et tunc aut ex alienatione aliqd conuertitur in vtilitatem heredis et illud imputatur. aut non conuertitur et nō imputatur. et secundū hanc distinctionem est intelligenda glo. in. d. §. resc. dum allegat tex. in dicta auk. res que. et in dicta auk. contra rogatus. Sed in casu nostro ex alienatione facta ab herede non est aliquid conuersum in eius vtilitatem. ergo alienatio non imputatur. Sed adimpleuisse voluntatem suam est dicere illum cōsequutum fuisse vtilitatem imputandam. cum legitima sit habita ex substantia testatoris vel in rebus subrogatis prout in precio: quam vtilitatem Bar. considerauit per dictam auk. res que. ¶ Quinta et vltima ratio est quoniaz testator nō cōcessit liberā potestatē alienandi in rebus īmobilibus. sed duo fecit. Primū q̄ phibuit alienationem extra descēdentes. ex qua phibitione oēs descendētes cēsentur vocati ad fideicōmissum īmobiliuz casu quo fieret alienatio contra phibitionem. casus est in. l. peto. §. fratre de leg. ij. ¶ Scdm q̄ concessit ptātez alienādi in descēdentes quos voluerit. ex qua concessione descendentes ēt vlteriores in quos facta esset alienatio sequuta talis alienatione dicunt vocati ad fideicōmissum vt est casus in. l. vnū ex familia. §. sed si fundū. et ibi per Bar. ff. de leg. ij. et tradunt Pau. de cast. et Cuma. in. d. l. peto. §. fratre. ¶ Ex quibus duobus infert q sequuta alienatione in descēdētes talia alienata in legitima non imputantur. Ista cōsequentia pbatur duplici ratione. Prima ratio est q̄ alienando dicitur purificasse conditionē fideicōmissi adiectam a testatore et sic satisfecisse fideicōmissarijs ipsius testatoris. Sed alienatio que fit vt satisfiat creditoribus vel fideicōmissarijs non imputatur in quartam vt dicunt glo. Bar. et doc. in. d. §. resc. Igitur ta-

3 lis alienatio in casu nostro nō dʒ in quartā imputari. ¶ †Secunda ratio est. q̄ sequuta alienatione in descēdētes descendentiū in quos facta est alienatio dicuntur habere a primo testatore et non ab alienāte. quoniam bona debebant omnino peruenire ad descendentes non facta alienatione et facta alienatione ad illos descendentes in quos fieret alienatio. vnde tales descendentes dicuntur habere a primo testatore sequuta alienatione casus est in dicta. l. vnum ex familia. §. si de falcidia. et. §. lʒ si fundum. et ibi Bart. de leg. ij. bene facit tex. in. l. assignare. ff. de assigna. lib. Igitur si dicta bona dicuntur esse habita a primo testatore. non possumus dicere q in legitimam imputentur. ¶ Nec est similis casus quando probibita est alienatio extra familiam simpliciter et alienatio est facta in vnum ex familia. quia tunc ille in quem facta est alienatio non dicitur habere a primo testatore. et ratio est quia illi de familia sunt tantum vocati a primo testatore qn̄ fieret alienatio extra familiam. vt. d. §. fratre. Unde facta alienatione in familia non est locus fideicommisso. ideo ille in quem facta est alienatio nō dicitur habere a testōre. et ita pcedit glo. in. l. voluntas. C. de fideicōmissis. que allegatur ad hoc tex. est in. d. l. peto. §. fratre Quoniam casus noster est valde diuersus. in quo vltra phibitionez extra familiā voluit q nō obstāte q nulla sequuta alienatione priores de familia admitterent voluit tn̄ q posset alienare in quos vellet. sicut qn̄ testator ponit in voluntate heredis electionem vnius de familia. quo nō eligente omnes admittunt et eo eligente admittit electus. et his casibus dicitur habere a testatore. vt. d. §. sed si fundū et ibi no. cum similibus. ¶ Ex quibus videtur indubitanter concludendum q talia alienata non imputātur. et ex his multum clare apparet q tres difficultates sunt valde diuerse. Prima difficultas est qn̄ bona sunt apud heredē nō alienata: que sunt illa que imputātur et hec est materia quā ad plenū ponunt Bar. et doc. in. d. l. in quartaz ff. ad. l. falcidiam. ¶ Secunda est si bona sunt alienata per heredem in casibus non concessis. quādo talia alienata imputentur. et ista plene examinātur in. l. marcellus. §. resc. ff. ad trebel. ¶ Tertia et vltima difficultas est qn̄ bona sunt alienata ex permissione testatoris. q testator cōcessit ptātem alienandi nō liberā. sed in certas personas et est facta alienatio iuxta licentiam concessam a testatore. et dubitat an talia alienata imputentur. et hanc difficultatem puto multū differre a precedentibus. In qua concludo alienata non imputari rōnibus. quibus supra. Laus deo.

Bartho. soci. et c.

¶ Summarium.

¶ Hic agitur de virtute clausule motus ppr̄ij. Itē an collatio facta per papā presente et nō cōtradicente cardinali q habebat ius in bn̄ficio valeat nō facta mentione iuris acquisiti dn̄o Cardinali.

1 Litere subrepticie ad bn̄ficia sunt nulle.

2 Mandatū de puidendo de dignitate pprio motu nō est subrepticiū: licet cura sit illi annexa et nō fuerit expressa.

3 Clausula motus propr̄ij tollit viciū subreptionis nisi respiciat preiudicium tertij.

4 Pontifices de facili cōferunt bn̄ficia nepotibus et coniunctis.

5 Consentiens collationi bn̄ficij in quo hʒ ius ad rē siue ius in re sibi p-

iudicat et valet alteri facta.

6 Regressus post acceptationē dicitur quesitum ius in re et ante dicit ius ad rem.

Consilium. cxv.

¶ Dominus labia mea aperiat et spūssanctus illuminet intellectū.

Fundata est intentio Reuerendi patris domini Jo. bap. prothonotarij apostolici in bulla collationis Innocentij cuius virtute per plures mēses fuit in pacifica possessione. Quare videndum est nunquid ea que possunt obijci per reuerendissimū dominū Cardinalem habeant annullare et irritare dictam collationē domini Jo. bap. Et si recte percipio duo contra eā principaliter opponi possunt. ¶ Primuz q dicta collatio fuit subreptitia igitur nulla. †nam litere ad beneficia sub

1 repticie sunt ipso iure nulle: vt est casus in cle. j. de prebē. ibi. veluti subrepticie nullius penitus sunt momēti. et in. c. si motu pprio. de pben. in. vj. et i. c. ad aures. et in. c. cōstitut⁹. et i. c. postulasti. de rescri. i q bus locis. ita cōmuniter tenēt doc. cū si. ¶ Quod aūt litere domini Joannis sint subrepticie videt probari q̄ non sit in eis mentio iuris quesiti domino Cardinali cui preiudicaretur. de iure autez tertij cui preiudicatur est facienda mentio. alias si fuerit hoc omissum etiā ex probabili ignorantia tunc tanq̄ subrepticie ad beneficia sunt nulle. vt in. c. constitutus. et ibi Abb. in. ij. not. per illum tex. de rescrip. et tenet do. Abb. in. c. super lr̄is. eo. ti. et Jo. cal. in consi. xij. in ti. de rescrip. et do. Domi. in. c. gratia de rescrip. in. vj. Ex quo videbatur inferri quod cuz in iure habeamus q exprimi debet de pīudicio tertij q inferretur talis taciturnitas videt vitiare etiam si princeps cōcessisset ita faciliter etiā si hoc sciuisset vt in. c. si motu proprio iuncta gl. pe. de preben. in. vj. et no. Domi. in. c. postulasti. et in. c. super literis. d rescrip. et in. c. dudum. eo. ti. ¶ Uidebatur etiaz et secundo inferri q ꝯsensus reuerendissimi domini cardinalis nō habeat sibi nocere: q̄ consensus aduersarij non facit quominus vitium subreptionis vitiet rescriptum. ita dicit Inno. per illum tex. in. c. cum olim. extra de re iudi. et sequitur ibi domi. Anto. in vlti. no. et do. Abb. idem etiam tenet do. Anto. in. c. cum olim. de causa pos. et proprie. in. vj. colū. post Jo. an. ¶ Sed ad hoc vitium subreptionis respondetur qd̄ illud tollitur propter clausulam motu proprio appositam in literis que tollit vitium subreptionis. vt est casus in. c. si motu pprio. de preben. in vj. et ratio est quia tunc gratia dicitur ex mera liberalitate procedere propter quā rationem Jo. an. ibi extēdit illum tex. ad alias spēs sub

2 reptionis. †vnde dicit Jo. and. in. c. ei cui. in prin. eo. tit. q mandatuz de prouidendo de dignitate proprio motu nō est subrepticium lʒ cura sit illi annexa et non fuerit expressa et sequitur ibi Domi. Et in simili Rota in antiquis conclu. xxxj. et. lvj. et no. Jo. and. et do. Abb. in c. dilectus. de preben. el secundo et est bonus tex. in cle. si romanus. de preben. et Lud. roma. i consi. cccxxvij. incipien. iste sunt. ¶ Cōfirmatur ex clausula pro expressis habentes et c. que vr̄ tollere vitium subreptionis vt per glo. in extrauaganti execrabilis in verbo personatus in fin. et per Ange. in. l. sed et si quis. §. quesitum. ff. si quis cau. Pau. et Imo. in cle. j. ad fi. de sepul. et no. p. d. Ant. in suo cōsi. lv. al's ij. in ipressis incipit. Uisis literis legitimationis. ¶ Sed cōtra premissa fortiter instatur. nā licet clausula motu pprio et similis tollat viciū subreptionis tn̄ nō ampliat mentē cōcedētis in preiudiciū iuris tertio quesiti. Et sic nō tollit viciū subreptiōis i preiudiciū iuris tertij de quo nulla est habita mentio et ideo dicimus q motus ppri⁹ nō tollit ius quesitū ad rē vel in re scdm glo. et Jo. an. in. c. si motu pprio. de pben. i. vj. et Rota in antiqs cōclu. lxv. et i nouis i ti. de pben. conclu. vj. do. Card. consi. cxviij. icip. Casus talis est agitatur. et do. Abb. in. c. ad aures. de rescrip. Jo. de lig. et Domi. in. c. si pp̄ter. de

3 rescript. in. vj. cū multis similibus. †Ex quibus patet q clausula motus proprij tollit vitiū subreptionis nisi respiciat preiudiciū tertij talis cōcessio q̄ nō cēsentur princeps velle tertio pīudicare. vt in. c. ex parte. de officio delega. et p Jo. an. in. c. si tibi absenti. de preben. i sexto et in. c. quāuis. de rescrip. eo. lib. l. ij. §. si qs a principe. ff. ne qd in loco public. cū multis simi. ¶ Sed ad premissa respōdeo q vitiū subreptionis tollitur pp̄ter clausulā motu proprio vt probatū est. et dū dicitur nō ampliat cōtra mentē cōcedentis q̄ non est velle tertio preiudicare. Respōdeo q hoc tollit in casu nostro q̄ vtiq̄ si narratum fuisset pōtifici de iure domini Cardi. cui reseruatur. fuerat regressus idem fecisset. Quis enim nō videt q Cardi. consentientie idē fecisset conferendo in personā nepotis in quā talez abbatiam gratis cōtulit ad hoc tex. optimus cū gl. in. l. si seruus cōmunis. ff. de dona. inter virum et vxo. vnde tū rōne coniuncti nepotis tum ratione consensus domini Cardi. cui preiudicabatur si papa ēt sciuisset idē verisimiliter fecisset q̄ volenti nulla fit iniuria. l. j. §. vsq̄ adeo et. l. nō solum. §. j. ff. de iniur. igit nō debet collatio irritari ex defectu mentis pontificis: nam qn̄ impetrantis tacet aliquid p ignorantiā tn̄ gratia tenet si princeps ēt fuisset alias cōcessurus si id fuisset expressum do. Abb. in. c. sup litteris. de rescrip. arg. c. gratia. de rescrip. in. vj. vbi hoc optime pbat. Etiā lʒ nominata de facili et hoc qn̄ taciturnitas causat ab ignorantia

ab ignorantia alias si nõ ex ignorantia fuisset ita de facili cõcessurus
gratia nõ ꝓcederet. vt in. c. postulasti cũ ibi notatis extra de rescrip.
¶ Põt ergo se tueri duplici clipeo: aduersus vitiũ subreptiõis cli
peo clausule motu ꝓprio. Aduersus aũt presumptã mentẽ pontifi-
cis ꝙ idem fuisset cõcessurus cõsentiẽte do. Cardi. si sciuisset talẽ re-
4 gressum. † nam pontifices de facili cõferunt beneficia nepotibus et
coniunctis. ⁊ sic attento cõi ⁊ solito stilo põtificũ iudicandũ ẽ ꝙ fuis-
set ẽt cõcessurus ad hoc ꝙ no. Lap. alleg. lxxxix. incip. Duo prelati.
in. iiij. col. Ex qbus ẽt patet respõsio ad ea q̃ dicũt Inn. ⁊ do. Abb. in
c. cũ olim. de re iudi. dũ volunt ꝙ qñ impetratio per subreptionẽ est
nulla iuxta. c. postulasti. de rescrip. ⁊. c. si eo tpe eo. titu. lib. vj. nõ va-
lidatur cõsensu aduersarij interueniente qꝛ validitas non dependet
a facto partis: sed a superiore vt ibi dicit do. Abb. Qm̃ vitiũ subre-
ptionis tollitur ꝓpter clausulã motu proprio ⁊ supra latius est dictũ
¶ Et illud ꝙ dicta clausula motu ꝓprio nõ operatᷣ in preiudiciũ iu
ris iam quesiti alteri. vt per Io. an. in. c. si motu proprio ⁊ supradixi
procedit qñ tolleretᷣ ius quesitũ nõ consentiente illo cui est ius quesi
tum. sʒ qñ tollitur illo cõsentiẽte nullo fit sibi iniuria. ⁊ sic nõ infertᷣ
preiudicium volẽti. d. l. j. §. vsqʒ adeo. vnde tale preiudiciũ ⁊ ius non
est in cõsideratiõe ꝙ ptʒ qꝛ iura q̃ loquũtur de iniuriã passis vel fur
tum nõ habent locũ qñ fit iniuria volenti remissibilis per partem vt
per Bar. in. d. §. vsqʒ adeo. ⁊ qñ furtuʒ fit volẽti. l. inter oẽs. §. recte.
ff. de fur. ¶ Ad hoc ẽt: nã videmus ꝙ lʒ statuto nõ possit mihi pre-
iudicari sine cã contra ius naturale tamen per statutũ preiudicatur
cõtra ius naturale illi q fuit de statuẽtibus qui potuit sibi sine cã pre
iudicare ꝭm Io. an. ⁊ Do. in. c. si. de ĩmuni. eccle. li. vj. vnde factũ pn
cipis sibi nõ preiudicat sed cõsensus illius cui fit preiudiciuʒ si ergo
statuens statuendo censetur statuto consentire ⁊ tale statutum sibi
preiudicat ꝙ alias sibi non preiudicaret ita in casu nostro. ex quo
dominus Cardinalis existens in collegio dedit votum tali colla-
tioni censetur iuri suo preiudicasse. ¶ Videmus quod licet factum
collegij et a maiori parte non preiudicet iuri alicuius singularis
persone tamẽ si talis persona cõsentit tacite vel expresse sibi preiudi
cat ꝭm Ang. consi. mihi. cclxx. incip. Visis ⁊ examinatis. allegat gl.
in. l. ij. in verbo. Sed in his. C. q̃ sit longa consue. ⁊ Inn. in rub. de cõ
sue. dicenteʒ ꝙ vbi cõsuetudo derogat iuri singularium personaruʒ
oportet illorũ tacitũ vel expressum consensum interuenire. ¶ Sed
magis prime ĩ materia nostra ⁊ in fortiorib⁹ terminis dicit Archi.
post Tancredum in. c. si seruus. liiij. di. ꝙ si ordinarius presente aliq̊
electo ad aliquã dignitatẽ. ⁊ tacente conferat beneficium ꝙ ad ipsuʒ
spectabat ante electionem intelligitur iuri suo ꝙ habebat in tali be-
neficio renunciare adeo ꝙ non potest ad illud redire ⁊ licet contra-
rium teneat Ioan. and. in reg. is qui tacet in mercuria. tñ ꝭm Io. de
imo. in. c. ex ore. de his q̃ fiunt a maio. parte capituli ꝓ prima opi. fa-
cit qꝛ vbi agitᷣ de preiudicio iuris realis tacentis si eius contradictio
impedire põt presumitᷣ consensus inesse iuxta no. per glo. ⁊ doc. in. l.
gayus. ff. de pig. act. ⁊ in. c. nonne extra de presump. ⁊ per Bartho.
in. l. que dotis. ff. soluto matrimo. Sed ille de cuius preiudicio age-
batur poterat impedire igitur ⁊c. ¶ Sed hoc habet difficultatẽ tuʒ
propter auctoritatẽ Io. an. tum etiam qꝛ dño Cardinali videtᷣ com
petere ius ad rem vt statim dicetur cui ex pñtia ⁊ taciturnitate non
preiudicatur. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de procura. ⁊ Bar. in. l. q̃
dotis. ff. solu. mat. ⁊ per Imo. in. d. c. ex ore. Tamen in casu nostro nõ
fuit sola presentia cũ taciturnitate sed consensus in dando votũ per
quod censetur actui cõstituere vt supra dixi allegando Ioã. an. in. c.
si. de immuni. eccle. ⁊ Ang. in. d. cõsi. cclxx. ¶ Ad hoc notat Barto.
in. l. quo enim. ff. rem ratam habe. ⁊ in puncto cõsensus dñi Card. ex
5 presse presupponitur. † Vbi auteʒ presupponitur cõsensus siue quis
consentiat collationi beneficij in quo habet ius ad rem siue ius in re
sibi preiudicat ⁊ vʒ collatio alteri facta primum probat text. clare in
d. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. Secundũ tʒ Fede. de senis cõsi.
lxij. incip. Verius videtur in. iij. col. ⁊ in suo tractatu permutationis
beneficiorũ. q. xxvij. ⁊ Domi. de rota in nouis in ti. de rerum permu.
conclu. vj. ⁊ tenent Io. an. ⁊ alij in. d. c. ex ore. de his que fiunt a maio.
par. capi. ad hoc tex. cum ibi no. in. c. beneficiũ. de regularibus. li. vj.
faciunt plene no. in. l. mater. C. de rei vendi. ¶ Sed adhuc videntur
remanere due difficultates quarũ prima est ꝙ ideo dominus Card.
censetur renunciasse qꝛ presens consensit. Sed hoc põt procedere qñ
dominus Cardi. statuisset sibi tale ius competere alias si ignorasset
nõ induceretur renunciatio. l. mater. ff. de inoffi. testa. ⁊ nihil tam con
trarium cõsensui q̃ error. l. si per errorem. ff. de iuris. om. iudi: In ca-
su autem nostro videtur presumenda ignorantia tum rõne longi tem
poris annorum pene. x. ex quo lapsu presumitur obliuio. l. peregre.
cum ibi no. ff. de acqui. pos. ⁊ per glo. in. l. j. C. de seruis fugi. tum etiã
ratione multiplicitatis negociorum que per dominos Cardi. expli-
cantᷣ iuxta no. per Bar. in. l. ꝙ iussit. in fi. ff. de re iudi. ⁊ per do. Abb.
in. c. cum olim. eo. titu. Sed ad predicta respondetur ⁊ ad primum ꝙ
ex quo ipse interfuit negocio presumitur scientia secundũ gl. ⁊ Bar.
in. l. si tutor. C. de pericu. tuto. ⁊ ipsemet do. Cardi. fatetur in suis po
sitionib⁹ quas censetur fateri vt per Barto. in. l. post legatum. ff. de
his qui. vt indig. Quinĩmo dicitur exponitur ꝙ scit de presenti et ꝙ
sciuit reseruationem regressus ⁊ sic in preteritum vnde si sciuit nõ po
test ignorantiam allegare. ¶ Preterea primum ꝓcedit qñ est tactũ
valde antiquum vt dicit Bar. in. l. si qs delegauerit. ff. de noua. ⁊ in
l. si res obligata. ff. eo. ti. Sed in casu nostro nõ erant lapsi. x. anni tẽ-
pore vltime collationis igitur presumitᷣ ignorantia. ¶ Preterea ta
lis ignorantia presumitur ex tali tempore in damnis vitandis alias
secus. l. qui fundum. iuxta principiũ. ⁊ ibi gl. ⁊ Bart. ff. de vsuca. pro
emp. Sed do. Cardi. tractat de lucro querendo: igitur nõ ꝑsumitur
ignorãtia. Ad scõm de multiplicitate negociorũ dicitur ꝙ illud pro
cedit vbi esset factũ notabile prout fuit resignatio notabilis abbatie
cum tali notabili clausula regressus qꝛ in istis nõ ꝑsumitur ignoran-
tia in facto etiã post longũ tẽpus: vt in. c. cum illorũ. de sen. excom. ꝑ
quã ita dicit do. Ant. in. c. ab excõicato. extra de rescrip. itẽm ẽt ideʒ
dicit domi. Abb. in implicito multis negocijs prout limitãdo dicta
Bar. in. d. l. ꝙ iussit. dicit do. Abb. in. d. c. cũ olim ⁊ refert ⁊ sequitur
preceptor meus do. Alex. in. d. l. ꝙ iussit. ⁊ maxime qꝛ do. Cardi. nõ
allegat in preteritum ignorantiã sed scientiã. ¶ Postremo videba
tur fortius obstare qm̃ videtur ꝙ tunc collatio facta consentiente eo
cuius est beneficiũ valeat quia videtur renunciare quando ille qui cõ
fert potest renunciationẽ acceptare qꝛ videtur illam acceptare alteri
conferendo alias secus vt colligitur ex his que no. glo. ⁊ doc. in. c. bñ
ficium. de reg. lib. vj. ⁊ Io. an. in. c. ex ore. extra de his q̃ fiunt a maio.
par. capi. ⁊ do. Anto. in. c. admonet. ⁊ in. c. ꝙ in dubijs. de renuncia.
¶ Ex quibus infertur in proposito ꝙ nisi acceptata fuerit renũcia
tio cõsentientis nõ operatur talis cõsensus renũciationem in effectu.
Sed in casu nostro nõ põt dici acceptata renunciatio igitᷣ ⁊c. rõ quia
ex quo pontifex ignorabat gratiã regressus dñi Cardinalis seu pre-
sumebatur ignorasse iuxta tex. ⁊ ibi no. in. c. j. de constitu. lib. vj. nõ po
test dici ꝙ renunciationem talem acceptauerit ex quo ignorauit illã
fieri arg. d. l. si ꝑ errorẽ. ff. de iuris. om. iudi. ⁊ in. l. marter. ff. de ioffi.
testa. ¶ Sed ad hoc respõdeo ⁊ pro responsione dico ꝙ ponderãda
sunt verba gratie regressus: vt in. c. porro. de priuile. dicitur enim ĩ
gratia liceatqʒ tibi ex tunc ac etiaʒ cedente vel decedẽte ⁊c. ꝙ verbũ
liceat nõ importat necessitatẽ sed promissioneʒ ⁊ facultatẽ. xlv. disti.
qui sincera. ⁊ est casus ⁊ ibi no. doct. in. l. quãuis. ff. de pig. actio. ⁊ ꝓ-
batur in autᷣ. licentiã. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. l. j. C. de sac. san. eccle. si er-
go regressus positus erat in potestate domini Cardi. igitur potuit il
li renunciare sine auctoritate superioris ad hoc etiã text. in. d. c. si tibi
absenti. ¶ Confirmatur ista responsio quia verũ est ꝙ beneficium
6 vacabat per regressum domini Prothonotarij de columna † vnde
licet domino Cardi. daretur regressus adeo ꝙ post acceptationeʒ di
ceretur quesitũ ius in re tamen ante acceptationẽ dicetur tantũ quesi
tum ius ad rẽ vnde secuta acceptatione poterat propria auctoritate
redire sicut in simili in. d. c. si tibi absenti vbi ante acceptationẽ est q̃-
situm ius ad rem post ius in re ⁊ potest propria auctoritate regredi
ꝭm Io. an. ⁊ Domi. ibi. Et in simili quãdo fit permutatio beneficio
rum ⁊ euincitur alteri beneficiũ lʒ vacauerit renũciatione. suuʒ. tamẽ
ad illud hʒ regressum propria auctoritate ꝭm nota. per Ioã. an. in. c.
j. de reruʒ permu. lib. vj. ⁊ per Fede. de senis in tractatu permu. be-
nefi. q. viij. Et per cõsequẽs potuit regressui renunciare sine auctori-
tate superioris: vt in. d. c. si tibi absenti cum ibi no. Et tenet Pet. de
anch. ⁊ Io. de imo. in. d. c. ex ore. ¶ Preterea dico ꝙ lʒ talis renun-
ciatio non valeat sine auctoritate superioris in preiudicium superio-
ris quominus possit talem ad beneficium renũciatũ reuocare nõ va
let cõtra ipsum renunciantem ad hoc vt de ipsa exigi possit in iudi-
cio in omnibus ⁊ per omnia ac si renunciatio esse legitime facta secũ
dum do. Cardi. in. d. c. ex ore per illum tex. cũ glo. ꝙ dicit singularis-
sime notandũ ⁊ sequitᷣ Io. de imo. ¶ Ex quibus concluditur prefa
tum Io. bap. contra dictum domi. Cardinalem non obstante gratia
dicti regressus. Laus deo. Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

1 ☞ Pater si substituit filio ĩstituto ⁊ si decesserit sine filijs nepotes positi in cõditione ad exclusionẽ substituti nõ censentᷣ ex fideicõmisso vocati ad hereditatẽ aui sed tm̃ ab intestato.
2 Liberi qñ sunt positi in cõditione in vno capitulo ⁊ in alio prius vel post sunt expresse vocati: in illo capitulo in quo sunt positi in cõditione nõ dicuntur vocati.
3 Locutio pluralis verificatᷣ ad minus in duobus.
4 Mandatũ sub pena factũ heredi nõ solũ afficit heredẽ scriptũ ĩ testõ sed heredẽ heredis ab intestato.
5 Filia si renũciat cũ iuramento successioni paterne dicitᷣ renũciasse ab intestato ⁊ nõ ex testamento.
6 Alienatio nõ põt fieri in preiudiciũ substitutorũ.
7 Pater aliqñ obliuiscitᷣ suij pꝛius vt filios diuites relinquat.
8 Filij positi simpliciter in cõditione dicuntur tantum prelati ab intestato.

¶ Consilium. cxvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

N causa filiorum excellen
tissimi iuriscõsulti domini Andree barba. viso testõ hen
rici ⁊ consi. eleganter reddito per insignẽ iuriscõsultum ⁊
fratrẽ dominum Pe. de canonicis confirmato ab approbatissimis
doctoribus satis erat eius sniam sola subscriptione cõfirmare. Sed
tamen vt difficultates degustasse videar illas substãtialiter ⁊ breui-
bus prosequar. Et qꝛ in primis disputatio an filij positi post mortẽ
patris ab auo in cõditione dicantur tacite vocati de qua late in. l. lu
cius. ff. de here. insti. Est late vulgata ⁊ trita adeo ꝙ quilibet doctor
medioeris in scribendo põt fimbrias dilatare. item qꝛ oẽs affirmãt
1 opi. glo. esse cõem ꝙ † si pater filio instituto substituit si decesserit sine
filijs nepotes positi in conditione ad exclusionẽ substituti nõ cẽsent
ex fidecõmisso vocati ad hereditatẽ aui sed tantũ ab intestato prout
latissime vltra alios ꝓsequitur preceptor meus domi. Alex. de imo.
in suo consi. clxxxv. in. ij. vol. adducendo multas auctoritates quas
adducit precedens consultor quare cũ ista sit cõis opi. a qua in con-
sulendo ⁊ iudicando non est recedẽduz iuxta no. in. l. fi. C. de pena iu-
di. qui male iudi. ⁊ in. c. ne innitaris. extra de constitu. ⁊ cũ cõi opi. sit
auctoritas gl. a qua in dubijs nõ est recedenduz: vt dicit Ja. bu. in. l.
j. C. qui ꝓ sua iuris. quoniã auctoritas glo. ceteras antecellit vt dicit
Bal. in. l. cum hereditas. C. depositi fortius ergo qñ cũ glo. est cõis
opi. optimis iuribus ⁊ rõnibus cõprobata. Sed quoniã fideicõmis-
sa aliqñ ex verisimili ⁊ cõiecturata mente defuncti inducuntur iuxta
no. in. l. cum proponebatur. de leg. ij. aliqñ doctores ex mente defun
cti consulunt ꝙ dicti nepotes censeantur vocati qñ talis mens ⁊ vo-
luntas colligitur ex dispositis in testamento alias non sufficit dicere
ꝙ talis fuit mens ⁊c. vt in. l. quidã cũ filiuz. ff. de heredi. institu. ⁊ tra
dit Bal. in. l. vnica. C. de his q ante aper. tab. in illa. q. an fideicõmis-
sum cõditionale trãsmittatur ad heredes. Videndũ est ergo in casu
nostro an militent aliqu cõiecture ꝑpter quas dicere debeamus ne
potes Henrici testatoris. ⁊ sic filios Joãnis fuisse vocatos ⁊ audio
aliquas cõiecturas in contrariũ adduci propter quas quidem consu
luerunt filios Joannis esse vocatos tacite. ¶ Prima adducitur q̃
colligit ex prelegato vsusfructus facto vxori certarũ petiarum terre
cui post mortem in proprietate ⁊ vsusfructu substituit Joannẽ filiũ
⁊ ipso nõ existente Joãnis filios ⁊ ipso Joãne deficiente absq filijs
substituit Ursatum filium legitimatũ ⁊ eius filios. Ex quib⁹ verbis
videt colligi duplex cõiectura. prima qꝛ sicut vocauit filios Joãnis
in prelegato ita videt vocasse in fideicõmisso vniuersali in quo sunt
positi in conditione quoniã vnuz capitulum testamenti per aliud de
claratur. l. qui filiabus. in prin. ⁊. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de lega.
j. Scõm quia deficiente Joanne sine filijs vocat Ursatum. vnde filij
Joannis sunt positi in cõditione ⁊ tamen sunt vocati expresse ⁊ sic vi
detur colligi ꝙ testator ponendo in conditione videt velle vocare qꝛ
sequentia per precedentia declarantur. l. heredes palã. §. sed ⁊ si no
tam. ff. de testa. l. ticia cum testõ. §. lucius. ff. de leg. ij. facit. l. vtrum. ff.
de peti. here. vnde cõcludunt ꝙ in vniuersali fideicõmisso filijs here
dibus extãtibus censent vocati ex tacita mente ex qua ꝓcedit argu.
a cõtrario sensu. l. apud antiquos. C. de furtis. ¶ Sed ad istaz cõie
cturaz optime rñdet dominus consultor ꝙ immo ex dicto capitulo
prelegati colligitur cõiectura in cõtrariũ ꝙ ex q̊ voluit in eo non so-
lum vocare Joãnez sed etiã filios Joãnis hoc expressit vnde si hoc
idẽ voluisset in vniuersali fideicõmisso vtiq expressisset ꝙ cũ non fe
cerit noluisse censetur. l. cũ pretor. ff. de iudi. c. nõne. extra de ꝑsump.
⁊ in. c. ad audientiã. extra de deci. ⁊ ita in simili dicunt concludere do.
Jo. de ana. in suo consi. xxij. ¶ Addo etiã aliã rñsionẽ. nam in dicto
prelegato vocat filios Joannis premortuo Joanne ante mortẽ ma-
tris sed ipso Joanne superexistente ponit filios Joannis tantuz in
conditione nec vocat eos ⁊ sic Joannes non censetur rogatus resti-
tuere filijs suis. Et ratio fuit qꝛ Joãne premortuo potuit defunctus
cogitare fideicõmissum conditionali non trãsmitti ad heredes: ideo
vocauit filios eo predefuncto iuxta no. per gl. in. l. vnica. C. de his q
ante aper. tab. Sed Joãne superexistente satisfuit postea ponere fi-
lios in conditione ad exclusionẽ substitutorũ. nos aũt sumus in hoc
secundo casu in quo sicut in prelegato filij Joannis post mortem Jo
annis nõ sunt Joanni substituti sed tantũ positi in conditione iuxta
glo. in. d. l. lucius. pari ratione idez dicendũ in fideicommisso vniuer
sali. Quod etiã ostenditur nã Joanne mortuo sine filijs in prelegato
vocat Ursatum ⁊ eius filios ⁊ sic nõ vocat filios Ursati premortuo
Ursato sed simpliciter sicut vocauit filios Joannis premortuo Jo-
anne: ex quo datur intelligi ꝙ voluit filios Joannis tantum vocare
Joãne premortuo: sed eo superueniente ponere tãtũ in cõditione se
cus in filijs Ursati qꝛ censet vocasse ordine successiuo post mortem
Ursati ⁊ ipso ẽt ꝑmortuo iuxta no. p Bar. ⁊ Pau. de ca. Rapha. et
alios in. l. gallus. §. qdã recte. ff. de lib. ⁊ posthu. Et rõ assignari põt
qꝛ filiũ oĩbus ꝑdilexit vt ptz qꝛ vniuersalr ĩstituit. facit. l. publius. ff.
de cõdi. inde. Et qꝛ cogitauit ꝙ ex voto verisimilr instituerẽt nepo-
tes iuxta. l. scripto. ff. vñ libe. ideo tantũ posuit nepotes in cõditione
cogitãs ꝙ bñ meritos filios nõ excluderet vt dixit Jo. de imo. i. d. l.
lucius. ⁊ nolens male meritos nõ posse excludere secundũ no. ĩ aut.
vt cum de app. cog. §. causas. nolens ẽt filio dispositiones impedire
quominus posset de dictis bonis disponere si cũ filijs decederet qꝛ
iniquum est liberis hominibus impedire reruz suarũ alienationẽ di
xit tex. in. l. nõ vsq adeo. ff. si qs a paren. fue. manu. Ex quibus sub
lata est pre cõiectura que potius vr oppositũ ꝓbare ⁊ dicere ꝙ filij
Joannis a cõtrario sensu sunt vocati positi in conditione est somniũ
qꝛ cõtrarius sensus est ꝙ si ioannes decesserit cũ filijs nõ substituo:
non aũt est filios substituo vnde nec directo nec a cõtrario sensu sunt
vocati nec ex dicto prelegato sufficiens cõiectura elicitur pro fideicõ
2 misso. sed potius in contrariũ vt supra probatũ est. † Et in terminis
quando liberi sunt positi in cõditione in vno capitulo ⁊ in alio prius
vel post sunt exꝑsse vocati qõ in illo capitulo in quo sunt positi tantũ
in cõditione nõ dicãtur vocati cõsulit do. Alex. in. d. consi. clxxxv. in
ij. volu. vbi primo vocauit filium ⁊ omnes liberos instituendo ⁊ ta-
men vult qõ ponẽdo eos in cõditione substituẽdo nõ dicant vocati.
idem cõsuluit in cõsi. xxiiij. ⁊ in cõsi. xxij. in. iij. vol. ¶ Secundo loco
adducitur prelegatũ factuz Joanni filio instituto de certis petijs ter
rarum in cõmunione pro indiuiso cũ Bartholino cõsanguineo in q̊
facta est substitutio ꝙ quãdocunq Joannes decederet ab intestato
nõ relictis filijs voluit dicta bona peruenire ad Ursatum eius filiuz
legitimatũ. igitur filijs extantibus a cõtrario voluit ad illos perue-
nire. ¶ Mirũ est ꝙ hoc alleget qꝛ est punctaliter contra glos. in. d.
l. lucius. ⁊ si qua cõiectura colligi põt est in contrarium qm̃ testator
voluit ꝙ ita demum substitutus admitteret si decederet intestatus
igitur constat ex hoc capitulo ꝙ in dictis bonis noluit auferre pote
statem testãdi. igitur dicamus ꝙ in fideicõmisso vniuersali noluit au
ferre ad minus existentibus filijs positis in cõditione: nam vnum ca
pitulum per aliud declarat. d. l. qui filiabus cũ simi. Unde vel nulla
coniectura sumi põt vel in contrarium ex quo apparet ꝙ respectu
dictorum bonorũ voluit aliter disponere q̃ de vniuersali substõne
tum qꝛ sit substõ tantũ qñ decederet ab intesto ẽt nõ stãtibus liberis
tum qꝛ positi sunt filij simpliciter in cõditione. ⁊ sic includunt ẽt femi
ne vt traditur in. l. j. C. de condi. inserti. in vniuersali substõne ponun
tur in cõditione filij tantum masculi. ⁊ sic ex tali capitulo non põt su-
mi cõiectura. Et si qua põt colligitur ꝙ testator habuit respectum
nõ priuãre filium ptãtem testandi de dictis bonis ꝙ facit ad vniuer
sale fideicõmissum qꝛ si filij essent vocati esset priuatus preter legiti
maz ⁊ trebellianicã. Sed vt dixi sumus in terminis gl. in. d. l. lucius.
¶ Tertio loco videntur obstare duo que colliguntur ex alio capitu
lo cuiusdam legati in quo testator disposuit ꝙ Bartoli. possit stare ĩ
domo testatoris cuz dicto Jo. ⁊ ꝙ habeat victũ a dicto Jo. ⁊ ab alijs
suis heredibus ipso Bartholino existẽte ĩ cõione dictarũ terrarũ cũ
Jo. ⁊ cum alijs suis heredibus vnde põderanda vident duo. primũ
cũ in numero plurali loquit nõ solum de io. sed ẽt de alijs suis here-
3 dibus. † pluralis aũt locutio ad minus verificatur in duobus vt in re
gula pluralis locutio cũ materia. de reg. iur. in. vj. ⁊ Bart. in prin. q.
in. l. fi. ad treb. ⁊ sic nõ refert se solũ ad Jo. ⁊ cũ dicat replicando his
⁊ alijs suis heredibus videntur verba intelligenda. s. ex testõ ꝓpter
dictionem alijs que implicat similẽ expressis. l. fin. §. cui dulcia. ff. de
vino triti. ⁊ oleo leg. ⁊ sic cum io. sit heres ex testõ replicare videt de
alijs heredibus ex testõ. ⁊ sic innuit ꝙ filij Joannis qui tenẽtur sint
heredes ex testamento ⁊ sic sint iure fideicõmissi ad hereditatẽ testa-
toris vocati. ¶ Scõm videtur ponderandũ ꝙ ad hoc vt filij Joan.
teneantur ad victũ ⁊ vestitum relictuz Bartholino est necesse ꝙ sint
vocati quia sunt grauati alias nõ videntur potuisse grauari per re-
gulam. l. ab eo. C. de fideicom. igitur dicamus ꝙ fuerint fideicõmisso
honorati vnde dici solet ꝙ licet qñ filij sunt simpliciter positi in con-
ditione nõ dicãtur vocati tamen qñ etiã hoc concurrit ꝙ sint graua-
ti tũc vt grauamẽ valeat his duobus cõcurrentibus censentur hono
rati ꝫm Bar. in. l. cẽturio. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ tenet Pau. de cast. ⁊ se
quuntur Mod. perusini in. d. l. ab eo: ⁊ ita sepe cõsultum vidi ⁊ cõsu
lui prout latius dico in. l. cum filio in primo no. ff. de lega. j. ¶ Licet
ista videantur satis colorata tñ non habent obstare. Et ad primum
dico ꝙ verbum heredibus includit filios Joã. heredes ab intestato
Jo. nam heres heredis primi testõris est heres. l. fi. C. de here. insti. ⁊
ibi Bar. ⁊ alij. ⁊ in. l. paterfami. ⁊ ibi Bart. ff. eo. tit. ⁊ ideo Barto. in
4 consi. quod incipit. Andreas Martini dicit † ꝙ mandatum sub pe-
na factum heredi non solum afficit heredem scriptum in testõ sz he-
redem heredis ab intestato quod consiliuz refert ⁊ formaliter sequit
do. Alex. in. d. l. fi. ¶ Cõfirmat ista rñsio: nam cũ dr a Jo. ⁊ ab alijs
suis heredibus non põt similia includere qꝛ non sunt alij hrdes nisi
filij Joã. ⁊ substituti. vñ non põt includere similia respectu filiorum
Jo. heredum ab intestato est dissimilitudo de qua est respectu etiam
aliorum substitutorum per fideicommissum: est etiam dissimilitudo
qꝛ nõ dicuntur proprie heredes. l. postulante. §. j. ff. ad treb. ĩ verbo
loco heredis iuncta. l. mercis. ff. de verbo. signifi. ⁊ est tex. in. l. qui he
redi. §. cum hereditas. ff. de conditio. ⁊ demon. not. Joan. de imo. in
l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulga. ⁊ pupilla. que dissimilitudo est
maior quia heres heredis etiam in materia penali dicitur primi te-
statoris

statoris heres vt traditur in.d.l.fina. Non est ergo mirum si includā tur filij Joan. licet sint heredes ab intestato. ¶ Ad secundum dico q illud nō meruit allegari qꝛ error est dicere q heres heredis indefinite nō exprimendo nomē ꝓprius prout in casu nr̄o nō pōt grauari qm̄ hoc est contra casum clarū ⁊ ibi oēs in.l.si fuerit.⁊ in.l.sed ⁊ si sic.ff.de leg.ij. vbi patet q heres heredis pōt grauari lꝫ non possit grauari titius heres heredis q ēt late dico in.d.l. cuꝫ filio in primo no. Et ideo dicimus q si testator ꝓhibet alienationē heredibꝰ suis non exprimendo nomina sed simpliciter censetur ēt prohibiti heredum heredes scdm̄ Bar.in.l.lucius.ff.de leg.ij.⁊ Jo.de imo.in.l.si liusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.⁊ sic dictum fundamentū nihil valet. ¶ Qarto fit magnū fundamentū per partē aduersam in alijs substitutionibus factis post substōneꝫ factā Joanni quas nō repeto qꝛ in testamento videri possunt. Ex quibꝰ colligūt plura in argumētū q dicti filij Joānis censeantur vocati: primum q testator videtur voluisse bona in familia ⁊ agnatione cōseruari hoc colligunt qꝛ alij de agnatis fuerunt substituti Joāni decedenti sine filijs masculis filie femine testatoris nō fuerunt vocate nec ēt institute propter q videtur voluisse in agnatione conseruari ⁊ hoc perpulchre demōstrat Pau.de ca.in suo consi.lxxix. Itē ēt ex alio q semper apponit ī cōditionibus substitutis filios masculos vnde cōsiderādo semper masculinitatem videtur cōsiderasse cōseruationē agnationis que p masculos ⁊ non per feminas cōseruat̄ ꝺm Jo.and.post Ricar.malū.in tit.de testa.in addi.spec.in rubri. Faciunt no.per Joā.and.referēdo disputationem Jac.de aret.in addi. Spec. in rubri. extra de succes. ab intesta. Si ergo voluit cōseruare agnationē censendum est q filios vocauerit propter qd auferṫ potestas Joanni ne possit de bonis vltra legitimā ⁊ trebellianicā disponere iuxta.l.si.§.finauteꝫ.C. cōmunia de le. alias potuisset alienare ⁊ disponere ⁊ filius heres ab intestato nō potuisset cōtrauenire iuxta no.in.d.l.lucius.⁊ in.l.filiusfamilias.§.diui.de leg.j. Et sic bona non conseruarent̄ in alienatione sicut si fuissent vocati. qꝛ possunt filij repudiare hr̄ditatē patris petere fideicōmissum ⁊ reuocare alienata vt declarant doct. in.d.l. lucius. ¶ Scdm̄ colligunt ex eo nā filij Joānis sunt predilecti alijs substitutis tum qꝛ positi in cōditione ad exclusionem aliorū substitutorum vt ꝓbat̄ in.d.l.lucius in fi. tum qꝛ sunt d descendētibus: vt in.l.cuꝫ accutissimi.C.de fideicō. Sꝫ ī dictis substōnibꝰ nō solū sunt vocatī aliqui de agnatione. Sed etiā eorum filij q erant minus dilecti. igit̄ magis censeant̄ inuitati filij Joannis tanquā magis dilecti arg.l.cum ita.§.in fideicōmisso.ff.de leg.ij. facit in aut. multomagis C.de sac.san.eccle. ¶ Tertium colligunt: nam si Joānes mortuus fuisset sine filijs masculis nō potuisset vltra legitimā ⁊ trebellianicam alienare in preiudiciū aliorum substitutorū minus dilectorum q̄ filij Joannis sed si dicamus filios Joānis nō esse vocatos poterit Joānes etiā alienasse legitimā ⁊ trebellianicam in preiudiciū dictorum filioruꝫ magis dilectorū quod vr̄ absurdum. igitur ad hoc euitandum dicamus ipsos esse vocatos argu.l.nam absurdum.ff.de ope.lib.⁊ in.l.ij.C.de condi.inser.cum simi. ¶ Ex quibus videt̄ colligi ⁊ quartum q si testator fuisset de hoc interrogatus respondisset q essent vocati tum vt conseruarentur bona in agnatione tum vt nō videatur filios aliorum minus dilectos vocasse ⁊ nō nepotes magis dilectos ⁊ ne videatur habuisse ampliorem ꝑtātem alienandi in preiudiciū nepotum q̄ aliorum. igit̄ dicamus ex cōiecturata mente ipsos vocatos arg.l.titius.§.lucius.⁊ ibi per Bar.ff.de lib.⁊ posthu. ⁊.l.tale pactum.§.fi.ff.de pac.naꝫ fit extensio fideicommissi ad aliū casum ex identitate rōnis.l.si mater.C.de instit.⁊ substi.sub condi. fac.⁊ in.l.Quis.⁊ ibi glo.⁊ Bal.C.de fideicom. Et ista in effectu multum verbose deducuntur in quodā cōsilio patris aduerse. ¶ Que oīno non habēt aliquo modo obstare recte cōsiderata in casu nostro ⁊ ad primum dico q videt̄ voluisse bona cōseruari in agnatione qn̄ Joannes decederet sine filijs masculis quo casu exclusis filiabus ēt per prius vocauit alios de familia. sed quādo Joānes decederet cū filijs masculis nō apparet q voluerit bona in familia conseruari ex quo tunc expirant omnes alie substōnes que sunt facte casu quo Joannes sine filijs masculis decederet vt est casus in.l.ex facto.§.pen. ff.ad trebel.⁊ sic cessant substitutiones per quas videt̄ voluisse bona in familia cōseruari. vnde ratio ista nō fuit a testatore considerata in casu superexistentiuꝫ filiorum masculorum ex dicto Joan. Preterea mortuo Jo.cum filijs: ego non reperio q filij Joan. sit facta aliqua substitutio ⁊ per consequens dicti filij pn̄t in quēcunq͂ volunt ⁊ inter viuos alienare: ⁊ de his in vltima voluntate disponere.l. in re mandata.C.manda.l.nemo exterus.C. de iudeis. Si ergo hoc casu eueniente.s.mortis Joannis cū filijs. filij habeant liberas habenas quos testator nō cognouit ⁊ minus dilexit arg.l.qui filiabus.in p̄nc. ff.de leg.j.⁊ qꝛ institutus Jo. igitur magis dilectus.l. publius.ff.de condi.⁊ demon. quanto magis dicto casu eueniente censendum ē q voluerit Joā. habere libras habenas in alienando ⁊ disponendo: et sic ratio retorquetur in contrariū. preterea ponendo filios masculos tantum in cōditione successores tantū ab intestato ⁊ non feminas. dr̄ considerata ratio agnationis videmus in simili. nam statutum vocat masculos exclusis feminis dr̄ factum ratione conseruande agnationis vt per Bal.late in.l.maximum vicium.C.de lib.prete.⁊ tamē nō dicitur masculos preferre exclusis feminis nisi ab intestato. alias statutum impediret liberaꝫ testificationē. quod facere non potest vt per Bald.in.l.ij.in.iij.col.C.que sit longa consuetudo cum alijs allegatis per do. Alex.in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff. de verbo.
5 obliga. † Videmus etiam q si filia renunciat cum iuramento successioni paterne iuxta.c.Quis de pac.in.vj. censetur renunciasse ab intestato ⁊ nō ex testamento ꝺm Bart.in.d.l. stipulatio hoc modo cum alijs ibi allegatis per do. Alex.⁊ sic preferendo filios filiabus ab intestato dicitur editum ratione conseruande agnatiōis: ita in casu nostro preferendo filios masculos Joannis filiabus feminis licet ab intestato dicitur conditio adiecta ratione conseruande agnationis. Sꝫ contra hoc posset ingeniose instari: q nisi filij sint vocati voluntas testatoris nō habebit intentuꝫ contra.l.in conditionibus.ff. de cōdi. ⁊ demon.⁊.§.disponat.in aut.de nup. probatur sequela qꝛ testator voluit filios masculos Jo.preferre substitutis ⁊ substitutos feminis sed si Joannes decessisset cum filijs masculis ⁊ femini certe defecta conditione substituti excluderentur.l. filiusfamilias.§. cum quis.ff. de lega.j.⁊ sic ab intestato masculi simul cum feminis succederēt cōtra intentum testatoris. Sed si dicamus q sint vocati voluntas testatoris. Pro certo ista ratio multuꝫ concluderet si essemus in terminis iuris communis. Sed quia sumus in ciuitate Bononie in qua viget statutum propter quod filie Joā.debent dotari ⁊ excluduntur ab eius successione habebit locum intentio testatoris: quia filij masculi succederent ab intestato ⁊ femine dotabuntur ꝓut disposuit testator ⁊ disponit statutum cuꝫ quo se confirmat testator prout censetur se confirmare semper cum dispōne statutorum in huiusmodi fideicōmissis secundum Bar.⁊ doct.in.l.heredes mei.§. cum ita cum multis concordantib ibi adductis per do. Alex.⁊ sic ꝑmum motiuum est sublatum. ¶ Secundum vero tollitur faciliter: quoniā Joāne decedente sine filijs masculis: quo casu deuenitur ad alias substōnes in quibus apparet q testator voluit bona in familia ⁊ agnatione conseruari. Unde post mortē Joānis sine filijs masculis vocauit Bartholinum ⁊ filios. Item Ursatuꝫ ⁊ filios. Item eis mortuis sine filijs masculis vocat alios de familia ⁊ eorū filios masculos quorumdam de familia ⁊ eorū filios censetur vocare eis non existentibus ꝺm Pau. de castro. Areti.⁊ alios in.d.l.gallus.§.quidaꝫ recte.⁊ hoc ex eo q si substituti premortui essent licet grauati decessissent sine filijs masculis substō expirasset: quia fideicommissariꝰ predecessisset iuxta gl. in.l.j.C.de his qui an̄ aper.tab.⁊ tex.in.l.vnica.§.finautem sub conditione.C.de cadu.tol.⁊ bona nō fuissent conseruata iuxta intentum testatoris: ⁊ ideo hac ratione vocauit substitutos ⁊ eorum filios. Sed mortuo Jo.cum filijs masculis nō habuit hanc considerationem: cum oēs substōnes expirent. Considerauit eni testator q filijs masculis existentibus expirarent substōnes: ⁊ q verisimiliter vt dissiparet ex voto filios nō demeritos institueret iuxta.l.scripto vnde liber ⁊ voluit q demeritos excludere posset ⁊ q non minorem potestatem in disponendo haberet Joan.filius natus ⁊ cognitus q̄ nepotes nati ⁊ non cogniti. Preterea pōderanduꝫ est q filios ēt Ursati ⁊ bartholini in grauamine iniuncto eorū parentibus nō vocauit testōr qꝛ nō grauauit eos qd eorū filijs restituerēt hereditatem sed tantū eorū filios masculos posuit in conditione: sed vocando parentes ad fideicommissum vocat etiam eos filios. ista etiam contingit in Joāne: nā quatenus testator illum grauauit: non grauauit de restituendo filijs si cum eis decederet: sed tantum illos posuit in conditione. Sed vocando Joannem ad fideicommissum vocauit etiam filios: ⁊ sic est par cōditio in hoc vt patet in prelegato de q̄ supra. ¶ Ex qbus patet q satis habuit testator q filij grauati masculi essent ī cōditiōe ⁊ sic excluderēt substitutū ⁊ nō curauit q haberēt iure fideicōmissi a patre iuxta.d.l.lucius cū glo. Sed vocando parētes ad fideicōmissum cogitauit q eis premortuis expiraret ideo vocat ēt filios: que rō nō militat in grauatis si sine filijs ⁊c. Preterea in pluribus substōnibus apparet q quādo voluit vocare filios ad fideicōmissum expresse vocauit. igit̄ si voluisset vocare filios Jo.ad fideicōmissum expresse vocasset.d.c.ad audientiā.de decimis. vt dicebat Joā.de ana. item vt supra dixi quādo hdem positi in conditione sunt in alio capl'o vocati: nō tn̄ in eo capl'o in quo sunt in conditione censent̄ vocati vt supra retuli cōsuluisse do. Alex. igitur fortius quādo alij ⁊ ēt quādo alij cōsuluit do. Alexā.cōsi.cviij.in secundo volu. do. Benedictus capra cōsi.ij.in secundo quesito. ¶ Tertium fundamentum videt̄ coloratum ⁊ est ridiculosum: qꝛ est contra glo. cōmuniter approbatam in.d.l.lucius. si eni verū esset glo.in.d.l.lucius.eēt falsa. Nam tenendo illam glo. quando filius est grauatus a patre de restituendo penitus extraneo si decesserit sine filijs: tunc filij positi in cōditione non sunt vocati: ⁊ succedunt ab intestato: ⁊ tamen eis extantibus poterit pater alienare totum in preiudicium filiorum vt ibi nota. eis vero non extantibus in preiudicium extranei substituti non poterit alienare vltra legitimam ⁊ trebellianicam iuxta not.in l.marcellus. §. res que.ff. ad treb. ⁊ sic plus poterit pater alienare

in preiudicium filiorum q̄ꝫ extranei substituti. Et tamen hac cõside
6 ratione non obstante contrarium decidit in. d.l. lucius. ⁊ rõ est illa†
qꝛ in preiudicium substitutorum non potest fieri alienatio .d.§. res
que. Sed in preiudicium venientium ab intestato sic: ⁊ hoc euenit ex
natura successionis in consequentiam: ⁊ sic non est in consideratione
vt in.l.j.in fine. cum ibi no.ff.de aucto.tuto. ¶ Ad vltimum etiam
est facilis responsio quando illa procedunt vt dixi quãdo ex disposi
tis in testamento hoc colligitur: ⁊ ita patet ex no.in dictis iuribus ⁊
per Bald.in.d.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab. alias si hoc non
colligeretur ex dispositis nõ sufficit dicere ita fecisset vt est casus i.d.
l.quidam cum filium. ⁊ ibi no.ff.de here.insti. Sed in casu nostro ex
dispositis nullibi colligitur immo aliqñ ꝯtrium vt probatum est: igit
⁊c. Preterea regula est ꝙ substõnes nõ habeãt locum nisi in casibꝰ
specifice cõprehensis in verbis substõnis: ⁊ põt semp dici de hoc nõ
loquit substõ. ita vult Jo.an.in.addi.spe.in ti.de testa.§.j.versi.oc
currit ad fi.idem oldr.consi.xxj.incipit. Thema tale est. Item sentit
do. Abb.in consi.cxl.incip. Facti contingentia. ⁊ Pau.de castro.in
consi.qd incipit. Uisis attestationibus. ¶ Sed adhuc in fine cõsilij
redditi in fauorem filiorum Joã. vt dicantur vocati quattuor addu
cuntur coniecture. ¶ Prima est qꝛ testator voluit ꝙ si Joannes de
cederet sine filijs masculis ⁊ cum filiabus: filias dotari in qngentis
libris ⁊ vltra voluit ꝙ haberent.cc.libras. Et sic talia relicta voluit
habere locum non remanentibus filijs masculis. Ipsis ergo super
existentibus talia relicta non debentur. Sed testator illas relinquit
dispõni patris ⁊ fratrum. ⁊ non ex alio nisi vt filij Joannis haberẽt
hereditatem opulentiorem. qd posset nõ habere effectũ si Joannes
potuisset oĩa alienare filijs non vocatis: sed eis vocatis haberet effe
ctum per nota.in.d.l.lucius. ¶ Secunda est: qꝛ non est dubiũ vt ex
testamento constat: ꝙ testator in plus dilexit filios Jo. q̄ꝫ filias. sed
si diceremus filios nõ fuisse vocatos plus filias dilexisset qd patet:
qꝛ fortior fuisset prouisio erga filias q̄ꝫ erga masculos: nam mascu
lis nõ existentibus non obstante alienatione paterna filie sunt habi
ture.ccccc.libras ꝓ dotibus. ⁊.cc.vltra. Sed extantibus filijs secuta
consumptione patris filij nihil sunt habituri qd nõ est credendũ cuꝫ
plus dilexerit filios: igitur dicamus ipsos tacite vocatos. ¶ Ter
tia est nam testator disposuit quod si Ursatus filius legitimatus mo
lestaret Joan. filium legitimum ⁊ naturalẽ in dicta hereditate pri
uauit eum ⁊ eius filios oĩ cõmodo dicte hereditatis ac bonis dicti
testatoris: que voluit peruenire ad quosdaꝫ alios de agnatione ⁊ do
micellas maritandas q̊s dicto casu hr̃des vniuersales ĩstituit substi
tuit ⁊ esse voluit: ⁊ sic alios de agnatione honorauit titulo honorabi
li instõnis iuxta tex.in aut. vt cum de app.cog.§.aliud quoq̧ capl'in
multo magis censendum est ꝙ voluerit nepotes suos quos magis
dilexit honorare titulo fideicõmissi. ¶ Quarta ⁊ vltima coniectura
adducitur. nam circa finem testamenti voluit ꝙ Ursatus eius filius
naturalis ⁊ eius vxor ⁊ ipsorum filij ⁊ filie stare ⁊ habitare in domo
testatoris ⁊ victum habere: quo relicto per alienationẽ vel consum
ptionem Joannis non poterant priuari. Unde fortius censenduꝫ est
ꝙ voluerit nepotes ex filio hoc idem consequi posse ⁊ priuari nõ pos
sent: quod non aliter velle potuit nisi eos vocando ad fideicõmissuꝫ
vt in.d.l.fi.§.sinautem.C.cõia de leg. ⁊ iuxta plene no.per Barto.in
l.imperator.ff.ad treb. ¶ Ista omnia sunt sopina ⁊ ad primum di
co ꝙ existentibus filijs Joã. voluit eos in totum ab intestato succede
re sicut volunt statuta quibus testator censetur se confirmare iuxta
no.per Barto.in.d.l.heredes mei.§.cum ita. ⁊ filiabus de dotibus
non prouidit quia statuta prouident ꝙ dotari debeant filijs autẽ nõ
extantibus: ideo filiabus de dotibus prouidit: qꝛ voluit habere do
tes pinguiores cum eas a sua hereditate excluderet. Unde filijs ma
sculis superexistentibus voluit habere hereditatem pinguiorem.s.
ab intestato ex quo posuit eos ĩ cõditione tantũ vt per glo. in.d.l.lu
cius. ⁊ dum dr̃ ꝙ pater potuerit oĩa dissipare ⁊ consumere in preiu
dicium filiorum ad hoc dico ꝙ dissipatio ⁊ consumptio non presumi
tur immo patrimonij ampliatio.l.fi.C.arbi.tut. ⁊ maxime ab haben
te filios. quia lex nõ presumit ꝙ vellet alienare ⁊ filios priuare arg.
l.si nunq̄ꝫ.C.de reuo.dona.ad idem.l.scripto.ff. vnde liberi. ⁊.l. cum
accutissimi.C.de fideicom. presumitur em̃ ꝙ pater magis diligat fi
lios q̄ꝫ seipsum.l.isti quidem.ff.ꝙ metus cau. nec casus aduersaq̧ for
tuna sunt in consideratione.l.inter stipulanteꝫ.§.sacram.ff. de verb.
7 obli. immo videmus vt experientia docet ꝙ† pater aliquando obli
uiscitur suĳpsius vt filios diuites relinquat: est enim experientia re
rum magistra.c.quam sit.de elec.in.vj. ⁊ si de raro aliquando contra
eueniat lex ad istos casus non adaptatur sed ad eos qui frequenter
⁊ vt plurimum eueniunt.l.nam ad ea.ff.de legi. Unde lex cõsiderat
patrem futurum bonum administratorem. Item etiam testõr qui si
dubitasset de cõsumptione filij nepotes expresse vocasset: sed qꝛ hoc
nõ cogitat tutum cõmittit p̃ris. ⁊ sic filij sui administrationi ⁊ satis
fuit disposuisse ꝙ ab intestato haberent hereditatem ⁊ non auferre
filio de quo confidebat administrationem ⁊ testamenti factioneꝫ: qd
alienum est a liberis hominibus vt dixi. ¶ Minusq̧ obstat secũdũ
quia filiabus prouidit de dotibus non stantibus filijs quia voluit
eas habere dotes pinguiores. Et ad rõnem dico ꝙ ĩmo pĩguius est
nepotibus ꝓuisum: qꝛ ex forma statutorũ ⁊ ex dispõne testõris in to
tum ab intestato succedũt qd sufficiẽs reputauit testõr per ea q̃ dicta
sunt in p̃cedẽti responsione ⁊ ꝓbatur hoc punctaliter per gl.cũ tex.
in.d.l.lucius. nã ibi testator predilexit filios fratris substituto ⁊ illos
pretulit vt dicit tex.in fi. vbi dicit Prudẽs cõsiliũ testatoris ⁊ liberi
non succedũt nisi ab ĩtestato: ⁊ tñ prouisio substituti ẽt extranei ẽ for
tior qꝛ in eius preiudiciũ alienatio facta nõ valet vt in.d.l.fi.C.com
munia de leg. ⁊ in p̃iudiciũ filiorũ valet ⁊ dicit prudẽs prouisio ꝙ nõ
põt esse ex alio nisi qꝛ lex cõfidit de patre ⁊ testator q noluit patri ad
ministrationẽ ⁊ dispõneꝫ auferre p rõnem de qbus proxime dictum
est. ¶ Tertia ẽt cõiectura nihil obstat ad illã ex superioribus appa
ret respõsio. Sed respõdendo particulariter dico ꝙ testator reliqt
p̃mo dicto Ursato certa bona iure instõnis ꝓ sua legitima sibi debi
ta demũ illum substituit in certis bonis aduenientibus qbusdam cõ
ditionibus. Unde dicendo ꝙ molestando Joãnem priuabat cõmo
do hereditatis ⁊ bonorũ suorũ nõ cẽsetur voluisse priuare bonis pro
legitima relictis: qꝛ nõ poterat nisi ex causis legitimis: vt ĩ.d.§.aliud
quoq̧ capl'm. Itẽ qꝛ illa applicasset verisimil'r Joãni: sed eo mõ re
spectu substõnum de eo factarũ in qbus nõ cadebat honorabilis ti
tulus instõnis respectu vocatorũ: sꝫ fideicõmissi qꝛ ĩ illis bonis alios
testator habuit heredes.l.in substõne.ff.de vulga. ⁊ pupil. ⁊.l. si sine
§.sed ꝙ papinianus.ff.de mino. ⁊ sic sunt vocati mortuo Joanne si
ne filijs masculis. quo casu cõmodum substõnum pertinere poterat
ad Ursatuꝫ: lꝫ ergo fuerint vocati iure fideicõmissi et nepotes nõ: h
nõ est in cõsideratione: qꝛ etiã quando filio sunt extranei substituti si
decessisset sine filijs extranei sunt honorati titulo fideicõmissi ⁊ nepo
tes nõ: sed ab intestato succedunt ⁊ dr̃ prudens prouisio testatoris vt
est casus gl.in.d.l.lucius. ex eo qꝛ ab intestato eos pretulit per rõnes
de quibus supra dictum est. ¶ Ad vltimaꝫ cõiecturam patet respõ
sio ex superioribus ẽt qꝛ lex habet pro prudenti prouisione quod ne
potes ab intestato sint a testatore prelati: ⁊ hoc modo ad eos bona de
uoluantur: ⁊ ex illis percipiant alimenta: vt in.d.l.lucius: cum glos.
nec curat ꝙ pater possit dissipare ⁊ priuare: quia lex ⁊ testator hoc
non arbitratur ꝙ contingere possit licet de raro euenire possit. d.l.
nam ad ea. vt .s̃. dixi. Uidemus etiam ꝙ extranei substituti vt dixi
non possunt priuari plena proprietate ⁊ nepotes possunt: vt in.d.l.
lucius. ⁊ tamen dicitur prudens prouisio respectu nepotuꝫ. vnde.d.
l.lucius. cum glo. tollit omnes dictas coniecturas ⁊ ostendit illas nõ
esse in consideratione: ⁊ nisi ista fuissent particulariter in contrarium
adducta non occupassem membranas in respondendo: ⁊ sic sunt sub
late dicte quatuor coniecture. ¶ Preterea ad omnia ista etiam re
spondetur ꝙ quando testator voluit aliquem honorare aliquo reli
cto seu fideicommisso hoc fecit expresse vocando ⁊ honorando vt pa
tet in multis substitutionibus de quibus in dicto testõ. Si ergo in ca
su nostro nepotes non vocauit: expresse censendum est hoc noluisse
argu.l.vnice.§.sinautem ad deficientis.C. de cadu.tol. ⁊.l.si sine.§.
sed ꝙ papinianus.ff.de mino. Ex quo em̃ posuit eos in conditione
apparet ꝙ de eis cogitauit. Uñ si voluisset vocare expressisset si. vt ĩ
alijs quos minus diligebat. Uñ si nõ fecit censet noluisse cõfidens d
filio: cui ẽt noluit testamẽti factionẽ auferre stãtibus filijs: ⁊ dr̃ pru
dens ꝓuisio vt dicit tex.ĩ.d.l.lucius. Uidemꝰ ẽt ꝙ qñ pr̃ donat ⁊ co
gitat de filijs qꝛ sunt nati vel aliter censetur eos priuare voluisse al's
secus: vt in.l.si vnq̄ꝫ.C.de reuo.dona. iunctis not.per Barto.in.l.ti
tia.§.fi.ff.de lega.ij. facit.l.si vt certi. ⁊.l.si cum vel in vtero.C.de te
sta.mili. ⁊ quod cõsuluit Roma.consi.ccclxviij.incipit. Imposita cõ
sultatione. ⁊ ad hoc bene deseruit consilium Petri de ancha. in suo
consi.cxiij.incip. Pro clariori decisione in simili casu in rõnibus de
cidendi: nam in casu suo testator fecit duo capita substitionum ⁊ in
primo fecit mentionem simpliciter de filijs in secũdo de filijs mascu
lis consuluit ꝙ in primo capite intelligitur de masculis ⁊ feminis du
plici ratione. Prima qꝛ verba sunt referenda ad intellectum iuris.
l.quero.§.inter locatoreꝫ.ff.loca.c.causamq̧.de rescrip. que rõ mili
8 tat in casu nostro: † qꝛ quando filij sunt simpliciter positi in ꝯditione
censentur tantum prelati ab intestato.d.l.lucius. ¶ Secunda rõ est
quia quando testator voluit includere solos masculos hoc expressit
Ita in casu nostro quia quando voluit aliquos ad fideicommissum
vocare hoc expressit. ita expressisset in filijs Joannis cum hoc fa
cile esset testatori ꝙ cum alijs fecerit ⁊ non in eis est vrgens presum
ptio ꝙ noluerit.d.§.sed ꝙ papinianus cum similibus.s̃. relatis Ex
quibus patet ꝙ multa que in contrarium adducuntur: retorquẽtur
contra allegantes vt etiam superius dixi. ¶ Postremo allegatur ĩ
casu nostro vrgens fundamentum ex quo post substitutionem factã
Joanni in qua eius filij sunt positi in cõditione testator ea substitutio
ne non contentus deuenit ad plures alios gradus substitutionum:
vt ex testamento ⁊ ex superioribꝰ apparet: quo casu videtur ꝙ tales
filij positi in conditione sint vocati secundum Pet.de ancha. in suo
consilio.lxx. quod incipit. Contra philippum dicens ꝙ ita limitatur
glo.in.d.l.lucius. ⁊ dicta docto. sequentium illam. ⁊ illud consilium
reassumit ⁊ sequi videtur elegans preceptor meus.d. Alex. de imo.

in suo consi.lxiiij.in.v.volu.sed aduertẽdum nam.d.Alexã.dicit ꝙ Pet.de anch.nõ probat suam cõclusionem nec loquit̃ in terminis nostris sed diuersis loquit̃ enim qñ plures filios instituit ꝛ inuicem substituit si sine liberis ꝛc.ꝛ post mortẽ oĩum sine libe.alium substituit ꝛ cõtingat aliquos decedere cum liberis ꝛ vltimum sine.ibi q̃ritur an liberi premortuoꝝ admittant̃ ꝛ certe nõ iure transmissionis vt per glo.in.l.vnica.C.de his qui ante ap.tab.Si ergo nõ sunt vocati positi in cõditione sequitur absurdum ꝙ substitutus admittet̃ exclusis liberis testatoris cõtra.l.cum acutissimi.C.de fideicõ.igit̃ liberi etiã premortuoꝝ positi in cõditione censent̃ substituti.Sꝫ hic casus multum differt a casu nostro in quo primo Joãne mortuo cũ filijs nulla alia facta est substitutio vñ nullũ põt resultare absurduꝫ cõtra.d.l.cũ acutissimi.ꝛ etiã posset negari ꝙ aliqd in casu nostro resultaret absurdũ:qꝛ dici posset ꝙ vel fideicõmissum ex mẽte diceretur trãsmissum ad liberos ſm no.per Bal.in.l.vnica.C.de his q ante aper.tab.prout etiã plene dico in.l.cũ filio.ff.de leg.j.vel qd liberi premortuoꝝ excluderẽt substitutum tanq̃ superessent persone que ex tacita mẽte excludunt iuxta no.in.l.pe.C.de impube.ꝛ alijs substi.ꝛ in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb. ¶ Preterea respondeo multum clare.Nam in casu Pet.de anch.nõ tractatur ꝙ liberi positi in cõditione sint vocati ad hereditatẽ grauati respectu substitutionis facte sibi.Sed an sint vocati ad hereditatẽ alterius filij respectu cuius nõ fuerãt positi in cõditione qui casus sunt valde diuersi.nã in primo casu licet liberi positi in cõditione nõ sint vocati tamen excludit̃ substitutus ꝛ illi succedũt ab intestato:vt.d.l.lucius cum glos.ꝛ hic est casus noster in quo nõ põt vnq̃ resultare absurdum Pet.de anch.Sed in casu suo nisi liberi essent vocati premortuorum ad hereditatẽ vltimi q sine liberis decesserit posset absurdũ resultare.Vñ cũ casus sit valde diuersus habẽs diuersam rõneꝫ in quo cessat potissima decisio Pet.de anch.nõ est bona illatio de vno casu ad aliũ.l.pomponius exuli.ff.de mino.ꝛ in.l.materialiter.§.nihil cõe.ff.de acq.pos.Nõ omitto ꝙ etiã testator in casu deficiẽtium oĩum liberoꝝ ꝙ vidit de vlteriori substituto:filij positi in cõditiõe non dicãtur vocati cõsuluit dñs Alex.pluries in terminis nostris vt patet in.d.cõsi.clxxxvj.in.ij.volu.ꝛ in ꝯsi.cc.in.iij.vol.ꝛ in consil.xix.in.v.volu.idẽ cõsuluit Oldr.in cõsi.cxlj.idẽ Ang.in cõsil.lv.incip.dña Andrea.ꝛ do.Joã.de ana.in ꝯsi.lxviij.ꝛ dñs Bñdi.capra de perusio in cõsi.ij.in rñsione ad tertiũ quesitũ thematis in fortioribus terminis qñ multi gradus substitutionis sunt postea facti cõsuluit Raph.cuma.in suo cõsil.cxxj.q oẽs loquunt̃ in simili casu et tamẽ simpl'r cõsulunt ꝙ nõ sint vocati ex testõ:ꝛ mirũ est ꝙ tot solẽnes doc.nõ aduertissent ad hoc:ꝛ hoc nõ ex alio nisi ꝙ diuersa ẽ materia casus Pet.de anch.a casu nostro vt supra ostẽsum est.Ex quibus pꝫ ꝙ cõiecture allegate nihil obstant.ꝛ lꝫ Saly.in.l.j.C.de cõdi.inser.faciat differẽtiã an grauati fuerint descẽdẽtes si decesserint sine liberis.ꝛ tũc dicẽtur vocati sicut trãsuersales p.d.l.cũ acutissimi cũ ibi no.p Cy.tñ cõis opi.est in ꝯtrariũ.nã Bar.in.d.l.lucius.loqtur in liberis descẽdẽtibus ꝛ tñ tꝫ ꝙ nõ sint vocati.ꝛ ita tꝫ communis opin.que sequit̃ Bar.ꝛ videat̃ in locis plenissime adductis per do.Pet.de canonicis in qbus pꝫ ꝙ oẽs quasi loquunt̃ ꝛ tenẽt quãdo descẽdẽtes sunt grauati:nec cõmuniter fit ista differẽtia nec.l.cũ acutissimi pbat vt deducit.d.Alex.in.d.ꝯsi.clxxxvj.ꝛ in alijs allegatis cõsilijs p do.Pet.ꝛ plerūq̃ alij ꝯsulẽtes p eũ allegati ꝛ maxime qꝛ opi.cõis fundat̃ i.d.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.que ineuitabiliter pbat ſm Cuma.in.d.ꝯsi.cxxj.ꝛ tñ logtur in liberis descendentibus.ꝛ lꝫ disputãdo multa possent dici p ꝛ cõtra tñ docto.fere oẽs maioris auctoritatis ꝛ pbatissimi sunt in ista opi.a qua vt dixi in iudicãdo nõ est recedẽdũ qcq̃d disputando dici posset ꝛ qñ opus erit pbabit̃ ꝙ cõis opi.procedit per puncta etiaꝫ rõnis.nec in casu nostro est aliqua cõiectura que ꝯtrium vrgeat vt ex superioribus clare ostẽditur.Ex quibus concludo quod filij Joã.instituti nullo modo dicuntur ex testamento vocati ad fideicommissum:sed tamen possunt succedere Joan.ab intestato si volunt ꝛ succedendo non possunt venire contra alienata per Joan.iuxta no.in.l.cum a matre.C.de rei vendi.ꝛ per docto.in.d.l.lucius. Laus deo.

Bartholo.Soci.ꝛc.

1 ¶ Reseruatio in certum tempus est simplex ꝛ pura.
2 Gratia ꝛ clausula decreti dicuntur sub conditione cõcessa ꝛ pendẽte cõditione super incerto bñficio nõ afficiũt.
3 Reseruatio ꝛ decretum dicuntur sub conditione cõcessa si infra mẽsem acceptauerit.
4 Conditio nõ resoluitur ꝛ nõ irritat ante cõditionis euẽtum.
5 Collatio facta a papa motu proprio valet contra decretum ipsiusmet pontificis.

¶ Consilium.cxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spũssanctus illuminet intellectum.

In facto proponitur ꝙ papa cõcessit reseruationẽ bñficij in certo loco cuidã Cardinali qd infra mẽseꝫ duxerit acceptãdũ cũ clausula decreti decernẽtis irritum ꝛ inane si secus etiã per nos factum fuerit.demũ Papa cõtulit beneficiũ inclusuꝫ in reseruatione pprio motu et infra dictũ mẽsem cuidã suo familiari existẽti in dignitate epali:post cuius collationẽ elapsus est mẽsis:infra quẽ prefatus do.Cardinalis beneficiũ nõ acceptauit.Querit̃ nunqd collatio Pape nõ
1 obstãte dicta reseruatione teneat.† Sup qua qõne pro declaratione et intelligẽtia aduertẽdũ puto ꝙ aliqñ ꝛ primo reseruatio in certuꝫ tempus est simplex ꝛ pura gratia exempli bñficia vacãtia in curia sunt reseruata pape infra mẽsem ꝛ ligate sunt manus alioꝝ cũ clausula decreti vt est casus in.c.ij.de pbẽ.in.vj.ꝛ hoc casu collatio facta infra illũ mẽsem ab ordinario est adeo nulla ꝙ licet papa postea nõ cõferat nõ recõualescit ꝛ hoc decidit Joã.an.ꝛ sequit̃ Pe.de anch.in.c.statutũ.de pbẽ.in.vj.Et rõ est qꝛ tale decretũ cõstitutionis de quo in.d.c.ij.nullã hꝫ cõditionẽ tacitã vel fauoreꝫ alicuius cõcernit sed est pcisum nõ põt igit̃ cõualescere ꝙ agitur cõtra ipsum.arg.l.si filij qui in potestate.ff.de libe.ꝛ posth.ſm Pet.de anch.in.d.c.pe.et hic nõ est casus noster. ¶ Aliqñ ꝛ scdo ꝯcedit̃ gratia reseruationis ad futurũ bñficium ꝙ duxerit acceptãdũ casus est in cle.j.de cõces.pbẽ.ꝛ pbat̃ rõne qꝛ illa verba ꝙ duxerit acceptãdũ significãt si duxerit acceptãdũ:casus est in.l.stichũ q meus erit.ꝛ ibi doct.ff.de leg.j.Et sub eadẽ cõditione sub qua cõcessa cẽset̃ reseruatio dicit̃ apposita clausula decreti:casus est in.d.cle.j.Et sic sub ꝯditione si acceptauerit.Et hinc est ꝙ si pẽdẽte ꝯditione collatio fiat ab ordinario tꝫ collatio nec irritat̃ p acceptationẽ illius cui facta erat prio sub cõditione lꝫ cõditio postea euenerit casus est in.d.cle.j. Et ibi tenẽt doc.ꝛ de rõne ibi videdũ ꝛ ponũt gl.ꝛ doc.in.c.si pro te.de rescript.in.vj.Vñ talis clausula hoc casu nõ afficit ante purificationẽ cõditionis vt ibi habet̃ alias afficeret super incerto bñficio contra id qd habetur in.c.j.de cõces.preben.lib.vj.et ex hoc declaratur quod tex.in.c.penulti.de preben.in.vj.nõ facit in proposito.s.ꝙ clausula añferri in gratia secũdi apposita cũ clausula decreti nõ est eiusdẽ virtutis respectu gratie primi cuius virtutis est clausula decreti in gratia primi si enim esset eiusdem virtutis collatio ibi executoꝝ prime gratie factũ tenuisset etiã postea secuta acceptatione secũdi cũ in secunda gratia nõ esset appositus terminus ad acceptãdũ per text.in d.cle.j.de cõces.pbẽ.igit̃ fortius idẽ dicẽdũ fuisset reuocata scda gratia que nõ habuit effectũ.arg.c.relatũ.de cleri.nõ resi.ꝛ tñ ibi deciditur cõtra ꝙ collatio primi nõ vꝫ lꝫ scda gratia postea reuocet̃ ꝛ non habeat effectũ.Alia ergo fuit rõ illius text.ꝛ forte fuit illa quã assignant qdã quos refert do.Cardi.in.d.c.dilectus.el.ij.extra de pbẽ.et in cõsi.j.allegãdo qui dicunt ꝙ ibi Bonifacius nõ sic reuocauit gratiam Celestini qd fingeret eã a principio eã nõ fuisset factã:ꝛ rõ quia tempore executionis facte super gratia Nicolai durabat decretum Celestini viciat̃ illa executio nec per superueniẽtem reuocationem Nicolai dici potest aliquid interuenisse propter qd appareat ipsum qui a celestino impetrauit noluisse gratia vti tempore colla-
2 tionis facte primo impetrãti.† Secus ergo est dicẽdum qñ quis hꝫ primam gratiam cum clausula decreti beneficij ꝙ duxerit acceptãdum:qꝛ tunc gratia ꝛ clausula decreti dicũtur sub conditione ꝯcessa et pendente conditione super incerto beneficio non afficiũt:vt in.d.clemẽ.j.de concess.preben. ¶ Aliquãdo ꝛ tertio est concessa gratia ad beneficium vacaturum.quod infra mẽsem duxerit acceptanduꝫ iuxta stilum curie cum clausula decreti ꝛ infra mẽsem ab alio fit facta collatio ꝛ demum infra mẽsem ille non acceptauit ꝛ hoc casu reperio quod domi.Cardi.in.d.c.dilectus.el.ij.de preben.tenet quod talis collatio non tenet nec reconualescit si prius infra mẽsem nõ acceptauerit.mouetur ex aliquibus que supra apparet non obstare et non tangere casum nostrum.Sed potissime mouetur tex.ꝛ auctoritate dicit enim de hoc esse casum in.d.clemẽ.j.in verbo secus de conces.preben.nam in principio dicitur quod gratia conditionalis cum clausula decreti non operatur effectum nec afficit ante purificationẽ conditionis in verbo secus declarat aliud esse quando est appositus terminus ad acceptandum:quia tunc gratia afficit etiam ante purificationem conditionis ꝛ hoc operatur appositio mensis vt dicitur in tex.Nec dici potest scdm eum prout dicebant quidam ꝙ intelligi debet secuta acceptatione primi quia est diuinatiua:item qꝛ tũc collatio vel acceptatio secundi non esset nulla sed in pendenti si sequat̃ acceptatio primi vel non ꝛ tamen tex.ibi vult quod est nulla et hoc operatur appositio termini de acceptando vt ibi dicit text. Mouet̃ etiam auctoritate qꝛ dicit ꝙ hoc tenet summus doctor Joã. and.in d.§.secus in glo.ꝛ Paul.de eleaza.qui vult quod q̃uis primus nõ acceptet collatio secundi non vꝫ tanq̃ facta tempore incõgruo.arg.c.bone.el.ij.de elec.que ratio non est vera immo voluntas ꝛ acceptatio adhibita tempore incongruo possunt operari tempore cõgruo.l.filio.§.contra.ꝛ ibi glo.ff.de inoffi.testa.ꝛ est casus singularis in pposito quẽ ibi ad hoc ponderant Saly.Roma.ꝛ Moder.in.l.fi.in fi.C.qui admitti.hanc opi.post collegium Paduanum tenet etiam do.Cardi.in ꝯsi.cv.incip.Redemptoris ꝛc.incip.Super premisso casu consulturi:vbi lꝫ multi adducat tamen restringit se potissimuꝫ ad tex.in.d.clemen.j.in verbo secus vbi idem tenet ꝛ ad auctorita-

tes Ioan.and.⁊ Paul.supra relatas.⁊ hanc opin.videntur tenere Lap.⁊ Domi.in.d.c.penul.arg.no.per Ioã.an.in.d.c.statutū que tamen non faciunt in ꝓposito. ¶ Sed mihi videt᷑ ꝙ cōtraria opi. sit multo probabilior ⁊ verior ꝙ immo hoc casu collatio facta pendente cōditione.j.mensem teneat si ille primus virtute reseruatiōis
3 non acceptat.† Et ꝓbat᷑ ista opi.viua ratione nā reseruatio⁊ decretum dicunt sub cōditione cōcessa si infra mēsem acceptauerit vt est casus in.d.cle.j.⁊ ibi do.Cardi.no.Ioā.an.⁊ Pet.de anch.in.c.statutum de prebē.in.vj.que autē sunt in cōditione non sunt in dispositione.l.si quis.sub conditione.ff.si quis omis.cā'te.⁊ no.glo.in materia etiā fauorabili in.l.lucius.ff.de here.insti.⁊ cōmuniter approbata.igit᷑ decretū cōditionale non afficit pendēte conditione.⁊ iō text. in.d.cle.j.in prin.vult ꝙ interim valeat collatio facta ab ordinario: nec reperio alicubi ꝙ qñ vltra ꝯditionē est appositus terminus ad implēdam conditionē ꝙ cōditio minus suspendat infra illū terminum ꝙ̄ nō apposito termino vt in.l.hoc iure.⁊ in.l.in illa.ff.de ver.obli. Et ad tex.in.d.cle.j.in verbo secus dico ꝙ rñsio illo⁊ quos refert do.Cardi.est verissima ⁊ non diuinatiua declaro nā in principio illa litera vult ꝙ clausula decreti sine appositione mēsis nō afficit.⁊ ideo dicit ꝙ interim ante purificatā conditionem possunt ordinarij ⁊ alij executores libere conferre adeo ꝙ eo⁊ collatio non pōt per acceptationē primi irritari ita ꝙ dicta collatio est libera: ⁊ sic nullo modo affecta ⁊ inualida. ¶ Subdit:summus pontifex sec⁹ eē qñ in p̄sēa gratia est appositū tp̄s ad acceptādū: q2 tunc dicit summus pontifex ꝙ appositio mensis aliqd d3 impedimēti afferre vñ in primis non video quomodo do.Cardi.eliciat ex illo tex.ꝙ collatio pendēte illa cōditione sit nulla q2 hoc tex.non dicit:sed ꝙ appositio mensis d3 aliquid afferre impedimēti vt aliquid operet᷑ iuxta c.si papa de priuile.lib.vj.impedimētum autē est q2 ꝙ non fuisset apposit⁹ mēsis collatio valuisset irreuocabiliter:s3 appositio mēsis operat᷑ ꝙ valeat reuocabil'r.s.si primus nō acceptauerit vñ multū operat᷑ appositio mēsis q2 acceptāte primo reuocat᷑ collatio secūdi que alias nō reuocaret᷑ mense non apposito. Et ꝙ hoc sit verū ostēdo ex tex.dupliciter.primo ex dictiōe:secus.que est aduersatiua.l.si res.in fi.C.de ordi.cogni. Sed in princi.non dicit᷑ ꝙ collatio teneat. Sed ꝙ ordinarij pñt libere conferre:igit᷑ aduersat᷑ vt apposito mēse non possint libere conferre que verba non significant ꝙ non possint simpliciter sed ꝙ non libere ex eo q2 subiacet irritationi per acceptationē infra mēsem habētis gratiā. Scđo dicit tex.ꝙ mēsis appositio d3 aliquid impedimēti afferre no.ergo verbū aliquid ꝙ verificat᷑ etiā in quolibet minimo impedimēto iuxta no.per gl.in cle.j.de foro cōpe. Et sic no.ꝙ non dicit simpliciter qō impediat seu impedire debeat sed aliquid impedimēti afferat satis autē impedimēti dicit᷑ afferre si operat᷑ qō nō possit conferri irreuocabiliter qō al's
4 sine appositione mēsis poterat irreuocabiliter cōferri. † Et ista est verissima interpretatio ⁊ est scđm regulas iuris q2 conditio non resoluit ⁊ non irritat ante cōditionis euētū.l.sub conditione ⁊ ibi subtiliter per Bar.ff.de sol. Et de natura dispositionis conditionalis est qō defecta ꝯditiōe habet᷑ ac si nunꝙ̄ dispositio facta fuisset vt in l.pecuniā cū ibi no.ff.si cer.pe. Et mirādū est illud qō dicit do.Cardi.in.d.c.dilecti.⁊ in.d.consil.supra allega.qō istud qō habeat᷑ ac si nunꝙ̄ dispositio facta fuisset est per viā fictionis que non pōt habere locū ad validādā collationē nullā medio tp̄e factā.arg.c.l3 de senten.excō.lib.vj.⁊ ad hoc alleg.plura in simili q2 non pōt fingere validā scđam a principio ex quo defecta cōditione in extremo a quo reperit᷑ nulla.⁊ sic extremū nō est habile.argu.l.huic scripture.ff.ad.l. acqui. Nā ipse p̄supponit fundamētū falsum ꝙ pendēte conditiōe collatio sit nulla per tex.in.d.cle.j.qō reputo falsum ⁊ qō ibi sit potius casus in ꝯtrarium ⁊ statim dicā. Preterea ipse nō bene cōsiderauit materiā fictiōis nā tūc est verū qō super eo qō nō est non potest fingi q2 extremū a quo nō est habile qñ volumus fingere aliquā retro fuisse:⁊ ita ꝓcedūt tex.in.d.l.huic scripture.⁊ multa que possent in ꝯtrarium allegari.s3 qñ volumus fingere retro nō fuisse: tūc principaliter super re que nō est potest fictio induci ⁊ in eius consequētiā fingitur aliquā retro fuisse:iste est casus multū notabilis per quem Bar.ibi ponit hāc distinctionē in.l.qdā.ff.de reb.dub. vbi relegata perempta si legatarius repudiat fingit᷑ a pricipio rē nunꝙ̄ fuisse legatarij ⁊ sic aliqd retro non fuisse ⁊ in cōsequentiā fingit᷑ fuisse heredis semp:⁊ ita etiā voluit Bar.allegādo eādē.l.in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsuca. Unde in ꝓposito ꝙ renūciāte illo seu tp̄e exclusio fingat᷑ retro nunꝙ̄ habuisse talē gratiā est fingere retro aliqd nō fuisse que induci pōt etiā super re que nō sit tunc tp̄e exclusionis ex tacita etiā renunciatione per lapsum tp̄is iuxta.l.bono⁊.⁊ ibi Dy. et Ang.ff.rem ratam habe. Et in consequētia3 fingit᷑ collationē factam nullo obstāte impedimēto que fictio non tendit in alicuius preiudicium ⁊ est vera consideratio l3 nō necessaria q2 vt dicit insignis doc. Pet.de anch.in.d.c.statutū.vbi sequēdo Ioā.an.q si recte inspiciat᷑ l3 istā opi. Ex quo clausula h3 in se tacitam cōditionē si impetrans voluerit vt ibi dicit Ioā.an.⁊ loquunt᷑ qñ dat᷑ tēpus ad acceptandum facientes differētiam inter clausula3 decreti ꝯstitut᷑.de qua in.c.ij.eo.titu.⁊ clausulam decreti appositā in rescripto. si ergo pendet conditio reseruationis ⁊ clausule ꝙ in ꝯtrarium fit non est nullum sed pendere d3 ex futuro euentu.arg.eius ꝙ habet᷑ in.l.posthumus.in prin.ff.de iniust.testa.⁊ in.l.ij.in fi.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ in.c.ꝙ̄ ꝙ̄.de vsu.in.vj.vñ habemus pro ista parte Io.an.⁊ Pet.de ancha.in casu nostro. ¶ Nec puto ꝙ Io.an.in.d.§.secus in prima gl. contrarium dicat si recte intelligat᷑ dicit enim ꝙ tex.in.§.secus vult ꝙ licet in principio tex.velit ꝙ collatio ordinarij valeat tñ ibi vult ꝙ non valeat l3 ante acceptationē fuerit facta collatio vnde loquit᷑ primo secuta acceptatione quo casu verū est dicere qō non v3 ⁊ hoc operatur appositio mēsis vt ibi dicit tex.non autē loquit᷑ nō secuta acceptatione de quo querimus.scđo p3 hoc ex illis verbis licet ante acceptationē fuerit facta collatio.dubitatio ergo iuxta mentē Io. and.est ex eo q2 videbatur ꝙ valeret qñ ante acceptationem erat facta collatio.s3 in casu non arguitur validitas ex hoc sed ex eo.q2 post collationem secuta fuit tacita renunciatio per lapsum temporis quo casu non loquitur Ioā.and.vt ex eis verbis patet.vnde puto ꝙ illa glo.non meruit allegari vnde auctoritas Ioā.and.est potius ꝓ ista parte in.d.c.statutū. ¶ Post scripta inueni qō Bar.de saly.tenet hanc opi.⁊ intelligit tex.in.d.cle.j.qñ primus acceptauit ⁊ dicit qō hoc ibi colligit᷑ in ver.quid etiā ⁊ in ver.ceterū.⁊ declarat tex.fere vt supra per me declaratum fuit ⁊ ita post longam disputationem cōcludit in.l.fi.§.fi.C.qui admit.ad bono.poss.⁊ dicit qō in questione de facto ita consuluit. Et audiuisse qō ita cōsuluit Ioan.calde.⁊ qō in questione illa ita per tres doctores determinatum fuit.vnde pro ista parte iudicarem semper si aliud nō ostenderetur q2 pro ea etiā sunt magne auctoritates ⁊ est veritas ꝙ̄ sequēdo tam venerandum collegium Audito⁊ Rote illam amplecti formidare non d3. ¶ S3 quādo p̄dicta cessarent que tñ sunt verissima tñ in casu nostro omnis
5 tollit᷑ dubitatio ex eo † q2 collatio fuit facta a papa motu ꝓprio que valuit contra decretum ipsiusmet pontificis.nam licet Lapus quem sequitur Domi.in.d.c.penul.de preben.in.vj. velit quod clausula decreti afficit etiam collationem ipsiusmet pape.argu.illius text. et text.in.d.clemē.j.de conces.preben.tamē predicta auctoritas est intelligenda quando collatio facta fuit ad impetrationem non quando motu proprio ita seipsos declarant idem Lapus ⁊ Domi.in.d. c.statutum.de preben.in.vj.vbi querunt an factum contra decretū valeat ⁊ distinguunt quod aut decretum respicit factum interponētis decretum aut alterius in primo casu qui est casus noster dicunt quod si veniatur contra ab interponente per se valet.arg.c.j.de cōsti.cum ibi no. Aut pro alio ⁊ tunc dicit quod aut ad impetrationē et non valet aut proprio motu ⁊ valet allegant nota.in.c.ij.eod.titu. et libro. Et sic volunt quod factum a papa in fauorem alterius contra decretum suum proprio motu valet prout est casus noster. Et ꝓbatur ista conclusio in simili ex his que no.Lap.⁊ sequitur Dominicus in.c.ij.de preben.in.vj.vbi volunt quod si papa confert beneficium vacans in curia quod est de reseruatis non valet collatio nisi exprimatur quod vacauit in curia quando fit ad impetrationem secus si proprio motu quia vt inquit Domi.non disputatur an papa potuerit sed an voluerit. In casu autem nostro etiam idem est si papa vult vnde cum fecerit proprio motu censetur voluisse vt traditur in.d.c.ij.quod etiam satis ostenditur quoniam etiam si cogitasset beneficium reseruatum tale beneficium contulisset ex eo quia cōtulit beneficium suo dignissimo ⁊ benemerito familiari. Item ex eo quia potuisset de facili cogitare quod tale exile beneficium Reuerēdissimum dominum Cardinalē nō acceptaturū ad hoc bonus tex. in.l.aliquis.ff.ad velle.nam verisimile est quod omnino cōcessisset. igitur collatio proprio motu valere debet per no.in.c.si motu proprio de preben.in.vj.⁊ per ea que supra dicta sunt. ¶ Preterea nō omitto quod text.in.d.clemen.j.de conces. preben.in qua fit maximum fundamentum non loquitur quando collatio fit motu ꝓprio cum hoc ibi non exprimatur: vt in.c.si motu proprio de prebē. igitur cum fit exorbitans vt dicunt Pau.⁊ domi.Cardina.non debet trahi ad casū quando collatio fit motu proprio vt in regula ea que a iure cum materia.de reg.iuris in.vj.videmus in simili quod licet processus factus vigore primarum literarum non facta fide secundarum reuocatoriarum valeat licet aliunde sit habita notitia tamen secus est quando secunde sunt proprio motu concesse vt dicūt domi.Anto.⁊ alij in.c.ceterum.de rescriptis. Nam etiam videmus quod licet rescriptum contra.l.non valeat sine clausula non obstantibus vel equipollenti tamen quando apponitur clausula motu ꝓprio valet vt declarat Ioannes andr. in capitulo primo de excessi. prelato. Ex quibus infero quod lex simpliciter loquitur de aliquo actu principis non includit casum quando si motu proprio fieret vt in iuribus preallegatis licet ergo text.in dicta clementi.j. loquitur de secunda gratia principis simpliciter non habet locum quando fieret motu proprio. Ex quibus omnibus concludo dictam collationem valere et tenere ex quo non fuit secuta acceptatio illius cui reseruatio erat concessa. Laus deo.

Bartholomeus Socinus ⁊c.

Summarium.

¶ Summarium.

¶ Quomodo intelligatur statutum disponens quod soluatur gabella de donatione venditione. & aliis contractibus.

1 Gabella soluitur de contractu donationis.

2 Pater si donat filio non dicitur titulus lucratiuus: sed potius solutio debiti.

3 Bona viuente patre non dicuntur debita filio: immo filius viuente patre in eius bonis nullum habet ius.

¶ Consilium.cxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat & spūssanctus illuminet intellectum.

Si volumus q̄ de donatione inter patrē & filium donatarium soluatur gabella virtute statuti ciuitatis Jmole illud dicendū est: q: statutū vult generaliter quod de contractu donationis soluatur gabella.

1 †et sic cum generaliter loquatur includere censetur etiā donationē factam a patre filio vt sic generaliter intelligatur.l.j.§.& generaliter.ff.de lega.pstā.xix.dist.si romanorū & in.c.solite.extra de maio.& obedien. ¶ Sed in 2rium facit q: donatio est titulus lucratiuus vt est casus in.l.j.in ver.lucratiuas vero res.C.de imponē.lucra.descrip.lib.x.igitur quatenus statutū imponit gabellā donationi. dicitur illam

2 imponere titulo lucratiuo†sed qn̄ pater donat filio non dicitur titulus lucratiuus: sed potius solutio debiti: vt dicit text. in.d.l.j. circa principiū.& ideo dicit Bar.ibi q̄ si gabella imponitur de eo q̄ trāsfertur titulo lucratiuo tm̄ non h3 locum tale statutum inter patrē et filium per rōnem illius tex.q: nō videtur lucrari: sed potius solutionē debiti recipere videtur facit.l.fin.C.de codicil.& pro hoc facit qd̄ in simili dicunt Ang.& Jmo.in.l.in suis.ff.de libe.& posthu. ¶ S3 his non obstātibus cōtraria sn̄ia est verior & probabilior q̄ immo in terminis nostri statuti sit gabella soluēda de dicta donatiōe facta a patre filiis virtute dicti statuti quo disponitur q̄ de cōtractu emptionis et venditionis permutationis & de donatione insolutum volūtaria sit soluenda gabella: presupponendo q̄ donatio fuit valida: q: vt mihi dicitur fuit iuramento firmata bm̄ Bal.in.l.ij.C.p donato.& in repeti.l.ij.ff.de iureiuran.& Jmo.& Abb.in.c.cū contingat.de iureiurā.scōm quā opi.cōmuniter & quottidie cōsulunt doc. Et imprimis Bar.& Bal.in.l.si emancipata.C.de iur.& fac.igno.vbi volunt q̄ immo filius dicitur lucrari bona paterna: l3 quasi debita & vt de lucro iudicandum est.& sic attenta ista opi.de ista donatione eēt soluenda gabella: q: lucrum censetur bm̄ Bar.& Bal. ¶ Confirmatur ista opi.nā statutum nō loquitur de donatione obueniēte titulo lucratiuo sed de donatione simpliciter.& l3 de iure cōmuni donatio sit titulus lucratiuus: vt in.d.l.ij.tn̄ qn̄ fit filio a patre non vr̄ titulus lucratiuus sed potius solutio debiti vt dixi.quare cū statutum simpliciter loquatur de donatione locum h3 in donatione etiam inter patrem & filium: q: statutum non restringit se ad titulum lucratiuū s3 generaliter loquitur igitur generaliter intelligi d3.l. de precio.ff.de publi.& hoc fuit de mente Bar.si recte intelligatur in.d.l.j.dū vult q̄ tunc non teneantur pater & filius qn̄ statutum loquitur de his q̄ trāsferūtur titulo lucratiuo tm̄.secus autē voluit si statutū se nō restringeret ad titulum lucratiuū sed loqueretur de alio titulo.& ita intelligit do. Alexā.pceptor meus in.l.in suis.ff.de libe.& posth. ¶ Et id dicit q̄ l3 de iure cōmuni hereditas dicatur cōtinere cām lucratiuā: vt in.l.fi.C.de codicil.& in.d.l.j.tn̄ dicit q̄ aliud est qd̄ statutum loquatur de hereditate obueniente titulo lucratiuo: q: tunc nō includit hereditatem paternā per.d.l.j.& aliud est qd̄ statutum loquatur simpliciter de hereditate obuenienda: q: tunc locū habet etiam in hereditate paterna.ita presentialiter est dicēdum in casu nostro vt supradixi. Preterea Bart.vult per dictionē tm̄ que est taxatiua vt in.l.ob es C.de predi.mino.q̄ statutum non habet locum tm̄ qn̄ loquitur de titulo lucratiuo. Sed in casu nostro loquitur de titulis lucratiuis & onerosis igitur Bar.vult hoc casu patrem & filiū includi quasi statutū tūc non cōsiderat an cōtractus cōtineat cām lucratiuā vel nō: sed tantū q̄ talis cōtract9 gestus fuerit. Preterea si ideo diceremus nō solui gabellā: q: nō est titulus lucratiuus s3 potius solutio debiti vt dicit tex.in.l.j.& ibi Bar. Statutū in casu nr̄o p voluntaria solutione debiti put fuit in casu nr̄o vult gabellā solui debere.igitur si nō p donatione tanq̄ p titulo lucratiuo locū h3 statutū vēdicat sibi locū quatenus imponit gabellā solutionis debiti adeo q̄ statutū simul determinat circa oēs dictos 2ctus: igitur d3 equaliter determinare.l. iā h iure.ff.de vulga.& pup. S3 circa alios 2ctus includit 2ctus factos inter patrē & filiū: vt in.d.l.j.& ibi determinat Bar.igitur idē dicēdu3

3 est in 2ctu donationis. ¶ †Postremo nō omitto q̄ bona viuēte patre nō dicuntur debita filio immo filius viuēte patre in eius bonis nullum h3 ius.l.j.§.impuberi.ff.de colla.bono. h3 enim tm̄ spem succedēdi.vt per Bar.i.l.is pōt.ff.de acq.here. Et l3 dicerentur quasi debita & sic fictione iuris vere nō sunt debita bona patris ipsi filio. p3 ex no.in.l.in suis.ff.de libe.& posthu.& in.l.ij.C.de iur.& fac.igno.faciunt no.per Bar.in.l.sciēdū.in prin.ff.qui satisda.cog. Jgitur vere non dicitur debiti solutio sed ficte. Et per consequens dicitur vera donatio. Statuta autem sunt intelligenda in casu vero & non in casu ficto.l.ij.§.hec vba.ff.de neg.gest.l.j.§.hoc interdictum de cisterna.& ibi Bar.ff.de fonte. ¶ Ex qbus cōcludo q̄ virtute dicti statuti soluēda est gabella de donatiōe valida facta filio a patre. Laus deo.

Bartholo.soci.J.U.doc.seneñ.

¶ Summarium.

¶ In foro conscientie non obstantibus desponsatione & copula carnali creditur dicenti non consensisse matrimonio. ¶ In foro iudiciali dictū vnius stantis p matrimonio primo clandestino nō v3 cōtra 2m matrimonium in faciem ecclesie contractum.

1 Consensus debet interuenire de substātia & forma matrimonij.

2 Matrimonium nō dissoluitur qn̄ quis cognouit vxoris cōsanguineā post contractum matrimonium.

¶ Consilium.cxix.

¶ Dñs labia mea aperiat & spūssanctus illuminet intellectum.

Circa primum consultationis articulum pono duas cōclusiones. ¶ Prima conclusio est qd̄ dictus iuuenis in foro cōscientie nō dicitur vir seu maritus dicte mulieris & inter eos nullū fuit matrimoniū. Jsta cōclusio pbatur lege: rōne & auctoritate. ¶ Primo na3 de hoc est casus bm̄ cōem intellectū in.c.tua nos in.§.nos aūt.extra de spō. Na3 ibi interuenerant sponsalia per verba de presenti.& copula carnalis et tn̄ q: ille asserebat q̄ pdicta nūq̄ fecerat animo cōsentiēdi nec in eā vnq̄ cōsenserat vt in vxorē cū in 2sciētia stet̄ sue assertiōi. Papa

1 determinat q̄ nō est matrimoniū in.d.§.nos aūt. ¶ †Scdo ratione nā de substātia & forma matrimonij d3 cōsensus interuenire vt pbat tex.in.d.c.tua nos.in verbo nec forma nec substātia.& ibi ita cōcludūt oēs doc. Jgitur deficiēte 2sensu deficit matrimoniū: qm̄ remota substātia ab actu nō pōt actus inesse pduci.bm̄ dn̄3 Ant.& Abb. ibi & t3 Bar.in.l.platā.C.de senté. Preterea quo ad eū inspicimus mētem & nō verba vt in.c.merito.xvj.q.j.& in.c.qui bona.xvij.qō.j. cum simi. ¶ Tertio pbatur auctoritate.nā oēs doc.ita cōcludūt post glo.in.d.c.tua nos.ita etiā vult Hosti.in sum.in ti.de spon. in rubricella de matrimonijs.in.§.qualiter 2hatur.ver.hec in iudicio ecclesie cōtentioso.&c. Et q: cōclusio clara est nō insisto. ¶ Scda conclusio est q̄ predictus iuuenis etiā in foro fori nō posset cōuinci: q: vt dicitur mater est mortua & hoc duplici rōne. Primo q: etiā si puella esset soluta & peteret istū in virū & iste negaret nō pbaret matrimonium per vnū testē: qm̄ in ore duorū vel triū stat omne verbū.c.noluit. extra de iudi.& in.c.in omni.extra de testi.& habetur deuteronomi.xvij.& pulchre hoc demonstrat sanctus Tho.in scda secunde qōne.lxx.articu.scdo. ¶ Sed in casu nostro & scdo hoc fortius ostenditur: quia puella postea cōtraxit aliud matrimoniū & non instat pro primo et posito q̄ istaret ex quo illud apparet clandestinum: licet p eo esset vnus testis de veritate & fama nō preualeret secundo cōtracto per mulierem de quo vere constat & fuit publice contractum. ita singulariter voluit Uincentinus & sequuntur communiter domini Canoniste in.c.ij.extra de clandesti.desponsa. ¶ Circa scdm concludo q̄ si constat per legitimas probationes quod anteq̄ puellam caperet in vxorem iam matrem cognouerat matrimonium postea contractum cum puella fuit nullum.nec contrahi potuit: quoniam cognoscendo matrem fuit contracta affinitas.vt in.c.discretionem.& in.c.penul.de eo qui cogno.consan.vxo.sue. Affinitas autē impedit ma-

2 trimonium contrahi: vt in.c.non debet.de consan.& affini.† Probatur etiam q: tunc non dissoluitur matrimonium quādo quis cognouit vxoris cōsanguineam post contractum matrimonium: vt in.d.c.discretionem.& in.c.tue.eo.titu.cum simili. Jgitur a contrario secus quando ante contractum matrimonium: q: tunc nulliter cōtrahitur. ¶ Postremo probatur: vt in.c.fraternitati.eo.titu.& in.c.ij.eodem etiam titu.scdm vnam expositionem & ibi hoc tenent Joan.and.& cōmuniter docto.& est clara omnium conclusio. Et quia non bene narrantur probationes quod matrem cognouerit: quia dicitur quod vltra id quod in puncto dicitur habet alias probationes ideo super his non scribo. Laus deo.

Bartholo.soci.&c.

¶ Summarium.

¶ Legitimatio facta absq̄ legitimorū preiudicio excludit a successione bonorū alioquin legitimis & naturalibus debitorum etiā si legitimans habuerit facultatem super hoc.

1 Pater non potest filium proprium legitimare in preiudiciu3 filiorum legitimorum.

2 Error vel omissio notarij non nocet partibus.

3 Princeps non potest in preiudicium partis sententia3 facere parte non citata.

4 Clausula: supplens omnis defectus ex certa scientia & de plenitudine potestatis: non operatur nisi quo ad defectus surgentes ex defectu solennitatis introducte a iure positiuo.

5 Priuilegia principis que sunt contra ius commune viciantur.

6 Princeps sine causa potest legitimare filium post mortem.

7 Clausula ex certa scientia tollit omne vicium subreptionis.
8 Princeps sine causa potest aliquem legitimare post aditam hereditatem in preiudicium eorum quibus dominium est quesitum virtute aditionis hereditatis cum clausula non obstantibus.
9 Quando non apparet de causa potest verisimiliter imaginari & presumedum est pro actu principis.
10 Papa in beneficialibus hz plenissimam potestatem: et potest pro libito voluntatis quem beneficio suo priuare.
11 Actus principis sine citatione non valet qn̄ sumus in ciuilibus & procedit contra non subditum.
12 Defensio extraiudicialis non potest tolli nec iudicialis.

¶ Consilium .cxx.

¶ Dn̄s labia mea aperiat & spūssanctus illuminet intellectum.

Memini me alias consuluisse dictuz Joā. virtute legitimationis de eo facte a patre suo nō posse illi simul cū filio legitimo & naturali succedere
1 re duplici principali fundamēto. † Primo qz pater nō pōt filiū proprium legitimare in preiudicium filiorum legitimorū. Scḋo qz in priuilegio cōcesso comiti & in legitimatione presenti erat inserta clausula. Absqz tn̄ legitimorū heredū p̄iudicio &c. per que dicebā q̄ existētibus filijs legitimis & naturalibus patri suo succedere nō poterat et qz has cōclusiones in cōsilio per me reddito plene p̄baui in p̄sentiarū nō insistā. Quāobrem vidēs aduersarius legitimatus iusticiā non fouere impetrauit indultū a serenissimo imperatore super quo ad presens exitatur in quo duo principaliter cōtinentur in proposito. Primum qz imperator conatur tollere predicta duo fundamēta que legitimatiōi a patre facte obstabāt. Scḋm quoniam de nouo imperator legitimat dictum Joānem in forma etiā si fit adita hereditas per filium legitimū & naturalem. super quibus est insistēduz an habeant obstare cōclusioni firmate alias in cōsilio meo. ¶ Circa primū imperator primo conatur tollere in suo indulto illā difficultatem que fiebat per illam clausulaz absqz tn̄ legitimorum heredū preiudicio. quoniam declarat imperator qualiter a principio tempore cōcessionis dicti priuilegij fuit sue intētiōis q̄ inserta eēnt illa verba videlz quin & ipsi succedat equaliter cū filijs legitimis: et sic vult q̄ habeat̄ ac si a principio fint expressa & scribētium negligentia omissa. Ex qua declaratione principis sequit̄ q̄ habetur ac si a principio dicta verba inserta fuissent cum ad eū talis priuilegij declaratio spectet. l. fin. cum glos. C. de legi. & c. cum venissent. de iudi.
2 ¶ † Quinimmo censetur q̄ ex errore scribētium fuerit omissa. & sic q̄ talis error nō noceat partibus: sicut in simili qn̄ aliquid omittit̄ a notario est tex. no. vbi Bar. in. l. si. C. de fideius. l. errore. C. de testa. vbi doc. censet̄ enim plus fuisse dictum & minus scriptum sicut in. l. quotiens. §. j. ff. de here. insti. & l. cum auus. ff. de cōdi. & demon. Sz si a principio dicta verba fuissent inserta ex quo pater legitimauit iuxta potestatē quā habebat & iuxta clausulam in rescripto appositam dicta verba fuissent etiam in legitimatione apposita. & per consequens potuisset legitimatus cū legitimis succedere. stādū est eniz declarationi principis adeo q̄ nō admittit̄ probatio in 3riū cū sit assertio & declaratio super facto proprio. vt cle. j. vbi no. de proba. & traditur in. c. cum a nobis. extra de testi. que quidem declaratio retrotrahitur ad tempus confecti priuilegij. l. heredes palam. cuz ibi no. ff. de test. ¶ Scḋo princeps conatur tollere illam aliam difficultatem q̄ pater non posset proprium filium legitimare. nam contrarium declarat esse de iure q̄ immo virtute dicti priuilegij pater poterat proprium filium legitimare. cuius priuilegij interpretatio ad principem qui concessit spectat: vt in. d. l. fi. & d. c. cū venissent. & habet talis declaratio vim legis: vt. d. l. fi. ad idem tex. in. §. q̄ principi. insti. de iure natu. gen. & ciui. & l. j. ff. de cōsti. prin. Nec a tali sentētia appellari potest. l. j. ff. qui & a qui. appel. nō lz. vn̄ dixit glo. no. in. c. qm̄. x. dist. q̄ nō licet appellare ad papam & si fuerit sn̄ia declaratoria nihil de nouo inducit sed tn̄ declarat a principio dictam legitimationem tenuisse: vt. d. l. heredes palam. circa prin. & in auț. de filijs ante dota. instru. na. §. j. & no. gl. date. vj. lib. in princ. & est bonus tex. in auț. de rapto. muli. qui. rap. dum dicit. tanq̄ si lex ab initio cū tali interpretatione promulgata fuisset. Ex quibus videbātur sublata fundamēta facta in priori cōsilio per me reddito. ¶ Sed premissis nō obstātibus adhuc arbitror idubitāter q̄ firma remaneat conclusio firmata in consilio meo. Unde est aduertēdum q̄ in hac difficultate que oritur virtute dicte clausule. Absqz tn̄ legitimorum heredum preiudicio &c. Ego in dicto cōsilio firmaui duas cōclusiōes. Prima erat q̄ virtute dicti priuilegij pater nō potuisset legitimare in p̄iudiciū filiorum legitimorum ita q̄ cū eis etiā equaliter succederēt et hāc cōclusionē reperio sublatā per dictū indultū: per quē declarat̄ q̄ immo intentio principis fuit q̄ posset legitimare ita q̄ posset cū legitimis equaliter succedere. & sic si ita pater legitimasset videretur sublata. d. difficultas per. d. indultum declaratorium dicte legitimationis quod an sit verum statim dicetur. ¶ Secunda declaratio igit̄ fuit firmata in dicto cōsilio q̄ quācūqz potestatē habuisset pater ipse tamen legitimauit cum clausula limitatiua scilicet absqz legitimorum heredum preiudicio & contra hanc indultum nō prouidet licet enim indultum prouideat patrem. s. d. p. talem habuisse in veritate potestatem. tamen indultum nō declarat talem fuisse patris voluntatem respicit enim rescriptum potestatem patris comitis. Circa istam secundam cōclusionem indultū nihil declarat ergo adhuc stat quoniam ex diuersis non fit illatio. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. l. papinianus exuli. ff. de mino. Cum ergo hoc fuerit omissum habetur pro omisso. c. suspectum. de rescrip. in vj. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. Nec vitio hoc fuit omissum declarari in indulto: qz clare apparet intentio legitimantis qui apposuit. d. clausulam absqz tn̄ legitimorum heredum preiudicio. que verba sunt multum clara: & clare demonstrāt intētionē principis legitimātis. Unde in incertis non certis locus interpretationi & declarationi esse debet. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obli. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iij. l. si alij. ff. de lib. leg. lz ergo princeps certus esset de intētione sua: tn̄ princeps nō erat certus: q̄ si pater sciuisset se talem potestatē habere vt posset cū legitimis succedere qd̄ pater hoc fecisset immo 3riū sibi apte ex legitimatiōe 3stabat iuxta. l. labeo. §. idē tubero. ff. de suppel. leg. Et lz principis assertioni circa cōcessionem suā stet̄ nec admittatur probatio in 3riū: vt no. gl. in cle. j. de proba. tn̄ nō ita dicēdū fuisset si dixisset eādē fuisse patris volūtatez quo casu cum esset assertio facti alieni nō coraz se gesti talis assertio nō sufficiēter probaret qz nō posset scire nisi per p̄batiōes a filio habitas que facte parte nō citata nō releuant. c. in nomine dn̄i. de testi. cle. pastoralis. de re iudi. & hoc tenuit illustris doc. Oldra. in suo 3si. cccxlviij. & Joā. calde. & do. Anto. in. c. post cessionē. de p̄ba. c. si. de succes. ab intest. & p̄bat̄ per no. p Archi. & Joā. and. in. c. si papa. de priui. lib. vj. & ita tz Are. in. c. cū a nobis. de testi. & in suo cōsilio īter dicti cōtra do. Florentinos cōsi. cxlj. incip. Sanctus Joannes dixit in apocalipsi. colū. iij. & ita etiā tunc consului & cōsuluerūt multi doctis. viri totius Italie. ¶ Cōfirmo p̄missa & alia rōne. nā ex quo tēpore legitimationis in priuilegio erāt tm̄ illa verba. Absqz tn̄ legitimorum heredūz p̄iudicio. & nō illa videlz. quin ipsi succedāt equaliter cū filijs legitimis &c. legitimatio facta s̄m tenorem tp̄is: exp̄ssis tantummodo illis verbis primis lz imp̄ator demū declarauerit q̄ fuerant illa alia verba omissa tn̄ cēsent̄ q̄ s̄m primū tenorē clausule facte. cuius clausule tenor sine illa additione fuit in legitimatiōe exp̄ssus. istud p̄bat̄ in simili p no. p Joā. and. do. Anto. & doc. in. c. fi. de cōsti. vbi volūt q̄ si cōstitutio fuit interpretata & male: & scḋm illaz lata sn̄ia lz fuerit postea p legis cōditorē aliter declarata illa cōstitutio: tn̄ sn̄ia nō retractat̄ & sic lata cēset̄ a iudice scḋm primā interpretationē: lz erroneā & p̄bat̄ ex no. p Jnno. in. c. nihil. extra de elec. ita etiā legitima ratio que se refert ad priuilegiū intelligi dz s̄m tenorē priuilegij put tūc erat. facit qd̄ not. Jnno. in. c. p tuas. el. ij. extra de symo. ¶ Cōprobat̄ hoc idē qz si pater voluisset hūc legitimatū succedere simul cū legitimis cū videret se nō habere mulierē & esset homo diues adiuisset aliū comitē illā auctoritatē habētem qui dictum filium eo modo legitimasset q̄ cum nō fecerit apparet q̄ nō erat sue intētionis. arg. l. j. §. finautē. C. de cadu. tol. & c. ad audiētiā. de deci. arguēdo etiā a verisimili iuxta regulā. inspicimus. cum materia de reg. iur. lib. vj. & qz cōiter nō habētes auctoritatē faciūt filios legitimari iuxta eorum intētionē ab habētibus auctoritatē. validū est autez argumētū a cōiter accidētibus: vt no glos. in. l. neqz natales. C. de p̄ba. Et q̄ hoc sit verū ostēdit̄. Nā in quadā cā sup falsitate cuiusdaz testamēti interdictū vnicū filiū dn̄i Petri & cessionariū dicti legitimati qui ad presens molestat nepotē legitimū: fuerūt examinati septem testes: qui p̄bāt q̄ instātibus qbusdaz vt dn̄s Petrus testm̄ cōciperet rn̄dit se velle omnia bona sua relinquere vnico filio legitimo & naturali. que verba siue fuerint ante legitimationem siue post prolata: aperte p̄bant do. Pet. fuisse eius intētiōis vt legitimatus cum legitimo nō succederet. lz tn̄ eo deficiente nō enim p̄sumit̄ mutatio voluntatis: vt. l. si cui. §. j. ff. de accu. l. cum tacitum. & l. eū qui. ff. de p̄ba. Et qz precedentia declarant sequentia & econtra. l. qui filiabus. in prin. & l. si seruus plurium in fi. ff. de leg. j. cuz simi. ¶ Ex quibus clare concluditur et ostenditur q̄ non est verisimile q̄ si pater etiam potuisset hoc fecisset. Sed potius oppositum vt dixi: quia de facili adeundo alium comitem hoc facere poterat & quia per dictos testes ostenditur eius voluntas & posito q̄ ita fecisset tamen ex quo non fecit nihil releuat. l. quidam cum filium. cum ibi no. ff. de here. insti. l. si per retentionem cum materia. C. de vsur. & quia omissuz habetur pro omisso. c. susceptum cum materia. de rescrip. lib. vj. cuz similibus maxime in materia prohibita a iure communi vt ibi habetur. & c. cum dilectus. de consuetu. Ex quibus multum clare concluditur quod additio dictorum verborum tanq̄ omissorum licet releuaret quo ad priuilegium tamen non releuat quo ad legitimationem domini Petri. ¶ Ex quibus redditur superflua inuestigatio alterius difficultatis nunq̄ preiudicet declaratio principis declarantis patrem potuisse filiū legitimare quia licet potuisset ita quod cum filijs legitimis equaliter succederet: tamen hoc non fecit

non fecit vt dictum est ad perficiendum autem quēlibet actuȝ reqrit nedum potestas sed volūtas.l.multum interest.C.si quis alteri vel
3 sibi.c.cum super abbatia.de offi.delega. ¶ †Sed ad abundantiorē cautelam ostēdo ꝙ etiā dicta sentētia principis declaratoria potestatis non valuit qꝛ princeps nō potuit in pⁱudiciuȝ partis cui erat ius quesitū talem declarationem facere parte nō citata ⁊ sic sublata citatione ⁊ defensione que sunt de iure naturali prout in sn̄ia principis est casus clarus in cle.pastoralis.extra de re iudi.⁊ no.Bald.in l.fi.C.de legi.⁊ infra latissime dicā. Et punctaliter in sn̄ia declaratoria hoc voluit glo.in cle.si.de censi.⁊ in cle.j.⁊.ij. de penis ⁊ late hoc fuit cōclusum per multos solēnes doctores in.d.cōsi.interdicti. Nō ob.ꝙ in dicto indulto princeps ex certa sciētia de plenitudine potestatis supplet defectus ⁊ sic vr̄ supplere defectuȝ citatiōis. Qm̄ ad hoc rn̄detur ⁊ primo in declaratiōe qua impator declarat qd̄ pater potuit filiū legitimare nō est aliqua clausula p quā appareat ꝙ pn̄ceps voluit vti plenitudine potestatis ⁊ in dubio nō est hoc cēsendū vt voluit Inno.in.c.innotuit.de elec.⁊ Bal.in.l.si testm̄.C. de testa. et est tex.in.l.ꝙꝙ.⁊ in.l.si cū in vtero.C.de testa.mili.qn̄ autē nō pcedit ex plenitudine potestatis nō pōt sine citatiōe pcedere.l.fi.cū ibi no.C.de legi.c.in causis.de re iudi.vbi per doc. Quātū vero ad secūdam declarationē ꝙ erat sue intētionis ꝙ apponerētur illa vba vcȝ quin ⁊ ipsi succedāt equaliter:apponaꝛ clausula ex certa sciētia ⁊ de plenitudine potestatis tn̄ illa tm̄ respicit defectū dictoꝝ vboꝝ quaȝ exnunc put extunc supplet nō autē adest clausula per quā de plenitudine potestatis ⁊ ex certa sciētia suppleat oīs defect⁹.inducta aūt ad vnū effectū aliū omissum operari nō debēt.d.c.susceptum.de rescrip.in.vj.l.cū tale.§.falsum.ff.de ꝯdi.⁊ demō.cū simi.maxime cū ista sint cōtra iuris cōis dispositionē debēt stricte intelligi.c.cū dile
4 ctus cū materia de consue. ¶ †Quinimmo posito ꝙ esset apposita clausula supplens oīs defectus ex certa sciētia ⁊ de plenitudine potestatis talis clausula nō operaꝛ nisi quo ad defect⁹ surgētes ex defectu solēnitatis introducte a iure positiuo nō introducte a iure naturali put est citatio vt dicit Spec.in tit.de lega.§.nūc ostēdenduȝ. ver.xvj.⁊ sequiꝛ ibi Jo.and.arg.tex.in cle.pastoralis.idē tenēt do. Ant.⁊ Joā.de imo.in.c.j.de transac.⁊ Joā.de imo.in.l. qdā cōsulebat.ff.de re iudi.⁊ ita alias cōsului ⁊ cōsultū vidi per multos doctissimos viros ⁊ de huiusmodi defectu citatiōis statim latissime dicā ideo vlterius nō insisto. Ex qbus ⁊ alijs infra dicēdis de defectu citationis clarissime cōstat p dictū impatorē in prima parte dn̄i supplet ⁊ declarat ꝙ priuilegiū dn̄i Petri nullo mō hȝ nocere filio legitimo ⁊ naturali dn̄i Petri. Immo adhuc alias in alio cōsilio legitimo ⁊ naturali cōclusa firma manēt.⁊ hec prima difficultate dicta sufficiāt. ¶ Circa scd̄am difficultatē que vertiꝛ in scd̄a parte indulti que incipit. Insup volētes prefatuȝ Joānem in qua princeps de nouo legitimat dictū Joānem vult qd̄ pater succedat cū filijs legitimis ⁊ naturalibus ꝙ talis legitimatio effectū sortiaꝛ siue sit adita hereditas siue nō.⁊ hec ex certa sciētia ⁊ de plenitudie potestatis cū amplissima ⁊ speciali clausula nō obstātiū:per quā nouā legitimationē videbaꝛ ꝯcludēdum ꝙ dictus Joānes succedere posset simul cum filio legitimo ⁊ naturali nō obstāte ꝙ hereditas esset adita potest enim princeps de plenitudine potestatis legitimare filios spurios in pⁱudicium eoꝝ quibus est ius quesitum etiaȝ illis nō requisitis.ita cōcludit Bar.⁊ doc.specialiter in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̄.ff. de libe.⁊ posthu.per tex.in.l.ij.ad fi.in verbo.nō facile.ff.de nata.restι.⁊ tenet do.Anto.in.c.per venerabilē.qui filij sint legit.⁊ Bal.in l.nā ita diuus.ff.de adop.idē Bal.in.l.ij.in.viij.col.C.de serui.⁊ aq̄. et do.Abb.in.c.cū olim.de re iudi.vbi refert ita consuluisse.faciunt no.per Hosti.⁊ Joā.an.in.c.in nostra.de pcu.vbi dicūt ꝙ pn̄ceps de plenitudine potestatis pcedere pōt parte nō citata.⁊ no.Bald. in.l.fi.C.sentē.rescin.nō pos.⁊ sic cū fuerit facta legitimatio etiam si hereditas fuerit adita de plenitudine potestatis sequiuideꝛ ꝙ dict⁹ legitimatus possit succedere simul cum filio legitimo ⁊ naturali de cuius preiudicio agebatur. ¶ Confirmatur ista cōclusio qꝛ in indulto dicitur nō obstante.l.nā ita diuus.ff.de adop.⁊ sic patet derogādo illi.l.ꝙ voluit tollere citationē ꝙ cā subsistente tollere pōt vt est glo.no.in.l.antepenul.ff.ex qui.cau.maio.⁊ no.Bal.C.quomodo et quādo iud.⁊ Bal.in.l.nec causas.C.de appel.vbi Bald.rn̄det ad cle.pastoralis.de re iudi.sed in principe semp presumiꝛ cā vt dicūt Inno.⁊ alij in.c.que in ecclesiarū.de cōsti.⁊ legiꝛ in.l.fin.C.si contra ius vel vti.pub.⁊ infra dicā. Ex qbus ꝯcludēdū videbaꝛ dictū Jo. licet post habitā hereditatem habilitatum ⁊ legitimatuȝ succedere posse cū filio legitimo ⁊ naturali vt dictū est. ¶ Sed pmissis nō obstātibus cōtraria sn̄ia est verioꝛ ⁊ pbabilioꝛ in casu nostro quā pbo triplici fundamēto principali. Primo rōne deficientis voluntatis. Scd̄o ratione eiusdem deficientis potestatis. Tertio ratione deficientis requisite solēnitatis. ¶ Primum pbatur ⁊ pro fundamento presuppono. Primo ꝙ dicta legitimatio est ꝯtra iuris cōmunis dispositionē.vt in auť.qui.mo.natu.effi.sui.§.fi.⁊ de pprio sumpto vocabulo priuilegium:vt voluit gl.in.c.j.de cōsti.lib.vj.⁊ Joā.an. in.c.cum olim.de primi.⁊ Bald.Abb.⁊ alij in rub.de rescrip.⁊ Cy.

5 et Bal.in.l.j.C.de di.rescrip. ¶ †Scd̄o presuppono ꝙ sicut rescripta ad beneficia per subreptionem ipso facto viciantur:vt in.c. postulasti.de rescript.cum ibi no.ita etiam priuilegia principis q̄ sunt contra ius cōmune ita singulariter dicit Cōpostulanus in.c.ad audientiam.de rescrip.quod vt ibi dicit Abb.omnes sequūtur ita etiā tenet Inno.in.c.cum dilecto.de rescrip.⁊ do.Abb.in.c.ꝙ super his de fide instru.⁊ Joan.calde.tit.de feu.consi.j. Que conclusio procedit etiam si ignoranter commissa fuit subreptio ita dicit Abb. in.d. c.ad audiētiam.per tex.in.c.constitutus.eo.titu.⁊ late.d.Abb.in.c. super literis.e.ti.vbi.d.Ant.Jo.de imo.⁊ Dominicus tenēt ꝙ qcquid sit in literis gratiosis ad beneficia in priuilegijs subreptio etiā non dolosa viciat.allegant Jaco.but.⁊ Cy.in.l.prescriptiones.C. si cōtra ius vel vti.publi.⁊ Joā.an.in.c.cū dilectus.de rescrip. Quinimmo qn̄ aliter probabilis ignorantia excusaret nō excusat qn̄ iuri tertij preiudicatur:vt dicit Abb.per illum text.in.c.constitutus. de rescrip.⁊ Abb.in.d.c.super literis.⁊ Joā.calde.in titu.de rescript. consi.xiiij.⁊ Domi.in.c.gratia.de rescrip.lib.vj. ¶ Ex quibus infero duo. Primum qd̄ priuilegiuȝ legitimationis per subreptionē etiam nō dolosaȝ maxime qn̄ preiudicatur iuri tertij viciatur casus est in.l.j.ff.de nata.resti.queȝ tex.allegant generaliter in priuilegijs canoniste in locis supra allegatis.⁊ probatur in priuilegio legitimatio ex no.per Joā.and.in addi.spec.tit.de suc.ab intest.§.j. ver. Itē scias.⁊ do.Anto.in.c.per venerabilem.qui filij sint legit.xx.colū. et Bal.plura ponit in.l.eam quā.C.de fideicom. ¶ Scd̄m quod si legitimatio seu priuilegium legitimationis est subreptitium talis subreptio facit voluntateȝ principis cessare ⁊ deficere presupponit cm̄ legislatoꝛ ꝙ nisi talis fuisset subreptio princeps non concessisset: vel non ita de facili:vt in.c.super literis.⁊ ibi omnes de rescript.⁊ in.c. constitutus.⁊ in.c.ad audientiam eodem titulo ⁊ vtrobiqꝫ docto. et per Calde.nota.in.d.consi.xiiij.in ti.de rescrip. ¶ Ex quibus omnibus infero in proposito ꝙ priuilegium legitimationis de quo agimus in casu nostro est subreptitium ⁊ consequenter nullum.ista cōclusio probatur multum clare. Nam illa omissa ⁊ non narrata reddunt scriptum subreptitium que si fuissent expressa princeps nō cōcessisset vel non ita de facili vt probat tex.in.d.c.super literis.⁊ in.d. c.constitutus.⁊ in.d.c.postulasti.eodeȝ titulo.c.si motu proprio. de preben.in.vj. Sed ita est in casu nostro ergo ⁊c.probatur minoꝛ.naȝ in casu nostro conceditur priuilegium legitimatoꝛ siue sit adita hereditas siue non neqꝫ narratur ꝙ bona hereditaria fuerint iam possessa spacio.xl.annorum.per filium legitimum ⁊ naturalem:qd̄ si fuisset expressum:princeps vel non concessisset:vel non ita de facili.pro
6 batur hoc:†nam multi tenent quod princeps sine causa potest legitimare filium post mortem:⁊ aditam hereditatem:quia dominium videꝛ quesitum ficte:⁊ de iure positiuo ⁊ imperatoꝛ sine causa tollere potest:vt traditur in.d.l.fina.C.si contra ius vel vti. publi. ⁊.d. c.que in ecclesiarum. ¶ Sed quando est adita hereditas ⁊ apprehensa possessio:⁊ si dominium iuregentium est quesitum non potest princeps auferre sine causa vt est communis conclusio docto. in dictis locis ⁊ tenet Pau.de cast.in.l.ij.ff.de testa.⁊.l.cum heres.ff.de acquiren.possessio.⁊ in suo consilio.ccxv.incip. In primo dubio ⁊c. et Bald.in.c.domino guerram.hic finitur lex corradi. Unde non est verisimile quod princeps concessisset vel non ita de facili inductus fuisset ad concedendum. Quoniaȝ facilius princeps inducitur ad preiudicandum ⁊ tollendum actum aditionis: qui est de iure positiuo ꝙ actum apprehensionis possessionis qui est de iuregentiuȝ. l.j.ff.de acquirē.possessio.⁊ licet vtroqꝫ casu tollatur dominium qd̄ est de iuregentium.vt declarat Barto.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti. et iure.⁊.j.dicam. Tamen primo dicitur quesitum per actum furtiue aditionis introductum de iure positiuo: cui facilius ⁊ sine cā princeps preiudicat. Sed secundo casu acquiritur per actum verum introductum iuregentium. Unde nō ita de facili princeps tollit quod non dedit. argu.quod habetur in.l.assiduis.C.qui potio. in pigno. habe. ¶ Confirmatur ista cōclusio. Nam auferre dominium quesitum tertio:quod est de iuregentium est dispensatio cōtra ius gētiū: vt.d.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.pub.et traditur late in.d.c.que in ecclesiarum. Si ergo princeps dispēsat ꝙ possit succedere nō obstāte ꝙ hereditas sit adita:⁊ sic qn̄ dn̄ium est quesitū de iure positiuo nō est dispēsatio extēdēda ad casum:qn̄ est apprehēsa.primo et sic q̄situm dn̄ium per actū iurisgētiū:et cōtra possessorē qui diu possessionem retinuit qm̄ de natura dispēsationis est. ꝙ nō extendaꝛ de casu ad casum:lȝ eadem esset cā maioꝛ:et neminē lederet nisi ius gētium: vt dicit glo.no.in verbo dispensaꝛ.c.ordinarij.de offi.ordi.lib.vj.tradunt Hosti.et doc.in.c.postulasti.de pb̄e.qꝛ dispēsatio censeꝛ odiosa:vt in.c.j. in fine.de filijs presby.in.vj.⁊ notat Domi.in.c.ꝙuis.§. j.de preben.in.vj.ergo fortius in casu nostro in quo volumus extendere ad casum in quo est minoꝛ ratio:et agitur de auferendo iure tertij quesito per actuȝ iurisgentium. Et in specie in casu nostro in materia legitimationis probatur ex nota. per Barto.et docto.in.l. ij.in prin.ff.de verbo.obli.et per cano.in.c.at si clerici.§. de adulterijs.de iudic.et per dominū Anto.in.c.per venerabilem.xx.col.qui

filij sint legitimi. ¶ Confirmantur predicta ratione vrgenti. Naz in
materia subreptionis doc. arguũt de literis ad beneficia ad alia pri-
uilegia que sunt cõtra ius cõmune vt supra probatum est: qua ergo
ratione in literis ad beneficia. si non fit mentio de iure alterius etiã
colorato ⁊ nõ: vz ↄcessio prout est casus in. c. cũ nostris. vbi oẽs doc.
de cõcessione ꝑbẽde. Uidemus enim ꝙ qui possidet colorate sine cã
amoueri non potest vt voluit Compost. in. c. capitulum. de rescrip.
quem ad hoc allegat Domi. in. §. sed obijcitur. ij. q. j. secus in benefi
cio non concesso vt concludunt doc. in. d. c. cum nostris. Faciunt in ꝓ
posito que pulchre ponit Pet. de anch. in. c. si propter tua debita.
xxxviij. col. ver. Ad questionez propositam de rescrip. in. vj. Pari
ergo ratione idem ⁊ fortius concludendum est in casu nostro in quo
in priuilegio non fit mentio de diutina possessione iusta ⁊ legitima.
¶ Confirmatur hoc: qr dispositio. d. c. cum nostris non est exorbi-
tans: vnde locum habet nedum in beneficialibus. Sed etiaz in alijs
impetrationibus vt non intelligantur de possessis per alios nisi ex-
primatur: casus est ⁊ ibi glo. Joã. and. in. c. ij. de decimis in. vj. ⁊ per
c. dudum eo. tit. Rñdet enim. d. c. cũ nostris est generalis. s. ꝙ si fuis-
set pape expositũ ꝙ alius erat in possessione colorate nõ ita de facili
cõcessisset rem ab alio possessam. ergo impetratio fuit subreptitia:
vt. c. postulasti. de rescri. ⁊ ita dicit Domi. in addi. ad cõsilia Calde.
consi. xxix. in tit. de preben. Idẽ ergo in tali impetratione in qua vi-
get eadem ratio dicẽdum est. Cõprobo vt dixi ista est dispositio cõ-
tra ius gentium: ex quo agitur de auferẽdo dñio alteri quesito: non
simpliciter legitimato qr per illã non auferṫ: vt patet ex no. ꝑ Bar.
et alios in. l. gallus. §. ⁊ quid si tm̃. ff. de lib. ⁊ posth. Sed tunc succe-
dit illa. Nam in ea que arctant ad expressionem certarum qualitatũ
in impetrationibus beneficiorum vẽdicant sibi locum in alijs dispẽ
sationibus impetrandis: ita voluit glo. quã ibi Domi. reputat nota
bilem in. c. non potest in fi. de preben. in. vj. ⁊ ita est de mente Abb.
in. c. ad audiẽtiaz. ad fi. de rescrip. ⁊ tenet Egidius bellamere in sua
decisione. ccccxxvij. incip. Si eps. Igitur idem concludẽdum est vt
dixi. ⁊ fortius in casu nostro ex quo non fit mentio de possessiõe iusta
et legitima. ¶ Non omitto ꝙ ex quo in iure reperitur expressum ꝙ
fieri debet mentio de possessione alterius viciatur gratia ⁊ rescriptũ
etiam si facta mentione possessionis. Dicendum esset idez principẽ
concessisse: vt est tex. cum glos. in. c. si motu proprio de preben. in. vj.
tenet Domi. in. c. postulasti. ⁊ in. c. super literis. de rescrip. ⁊ in. c. du
duz. de preben. in. vj. Et hoc fundamentum non possunt aduersarij
euitare. ¶ Non ob. ꝙ talis legitimatio ⁊ dispẽsatio fit facta cũ clau
sula motu proprio per quã videṫ tolli omne vicium subreptionis:
vt in. c. si motu proprio cum ibi no. de preben. in. vj. Et probatur ex
dictis Joan. and. ⁊ aliorum in. c. dilectus el scdo de prebẽ. Quoniaz
ad hoc clare rñdetur ꝙ ex quo in casu nostro per premissa arguitur
defectus voluntatis principis clausula motu proprio nihil operaṫ
ar. glo. in cle. si romanus pontifex de prebẽ. ⁊ tenet do. Abb. in. d. c.
ad aures de rescrip. Idem Jo. and. in. d. c. si motu proprio. ⁊ domi.
Abb. in. c. cum nostris. de conces. prebẽ. Et do. Maria. soci. genitor
meus in. d. c. postulasti. xvj. colũ. de rescript. ¶ Confirmatur hoc ⁊
fortius in casu nostro in quo agitur de preiudicio tertij: ⁊ iure aufe-
rendo quesito per possessorem quo casu clausula motu proprio non
releuat ex quo non est expressa qualitas possessiõis respicientis ius
tertij vt determinant Domini de rota in antiquis decisionibus tit.
de rescrip. decisione. lxv. Et Domi. post Joã. de ligna. in. d. c. si pro
pter tua debita. viij. col. Joã. de ligna. post Joã. Cald. in. c. manda-
tum. de rescrip. ⁊ Domi. in repe. d. c. postulasti. xvj. col. Hostiẽ. do.
Anto. ⁊ alij in. c. cãm. el scdo. de testi. ⁊ do. Anto. in proposito in. c. ꝑ
venerabilem. xxxiij. col. qui filij sint legit. ¶ Preterea qñ de posses
sione alterius non est facta mentio ꝙ gratia non releuat etiam si fit
adiecta clausula motu proprio. Ita cõcludunt do. Anto. ⁊. d. Abb.
in. d. c. cũ nostris. qui addunt cessare verisimilem mẽtem conceden-
tis contra que dicta clausula nihil operatur vt dictum est. ⁊ est text.
optimus ⁊ ibi ponderat Domi. in vlti. no. in. c. si pluribus. de ꝑben.
in. vj. ¶ Non omitto ꝙ etiam in casu nostro ex quo si diceremus ꝙ
non narrata possessione princeps concessisset quo casu rescriptũ nõ
dicitur subreptitium vt habetur in. d. c. super literis. ⁊. d. c. postula-
sti. ⁊. c. gratia. de rescrip. in. vj. tamen priuilegiũ non teneret ex quo
casus narrate possessionis est in iure expressus vt dictuz est supra lz
enim esset sublatum vicium subreptionis per clausulam motu pro-
prio non est sublatum aliud vicium non narrate possessionis ꝙ licet
non adesset vicium subreptionis propter ꝙ iniuncta censetur clau-
sula motu proprio. Unde de vno casu ad alium non est bonum ar-
gumentum in rescriptis derogatorijs: vt in. c. cum dilectus. de ↄsue
tudine. ⁊ in. c. j. ⁊ ibi notatur. de rescrip. in. vj. Magis autem videba
tur obstare predictis clausula ex certa scientia ⁊ de plenitudine pote
7 statis. † Clausula enim ex certa scientia videṫ omne viciũ subreptio
nis tollere vt no. Joã. and. in. c. olim. de verbo. signifi. ⁊ no. glo. in. c.
j. de cõsti. in. vj. ⁊ glo. in. c. ad hec. de rescript. ⁊ cõsuluit Pau. de ca.
cõsi. ccxxiij. in fi. ⁊ maxime cũ sit adiecta clausula nõ obstãtibus per
quã videṫ principẽ ius quoquomodo alteri quesitũ tollere ꝓut con-
cludunt late do. Anto. ⁊ Imol. in. d. c. que in ecclesiarum. de consti.
alleg. glo. ⁊ Cy. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. ⁊ est glo. in. l. iij. §.
si is pro quo. ff. ꝙ quisqꝫ iuris cum simi. Sed ad omnia predicta rñ-
detur in primis ꝙ non habet releuare clausula ex certa scientia: ⁊ de
plenitudine potestatis. De clausula ex certa scientia patet: quia nõ
operatur in notabile priuilegium tertij prout etiã in casu nr̃o Bal.
in preludio fecit in. xiiij. col. ⁊ tenet do. Ant. in. d. c. que in ecclesiarũ.
et Bal. in auṫ. hoc inter liberos. C. de testa. ⁊ Bald. in. l. impetrato
in penulti. colum. C. senten. rescin. non pos. ⁊ Paul. de cast. consilio
clj. incip. Questio ista vertitur. ¶ Preterea dicta clausula ex cer-
ta scientia non operatur. l. habentem clausulaz derogatoriaz: vt no.
firmat Abb. Moder. in. c. nonnulli. de rescriptis allegando domi.
Anto. ⁊ Joã. and. in. c. j. de exces. prela. in. vj. prout est in casu nostro
ꝙ aut clausula de plenitudine potestatis non habeat obstare quate
nus equipollet clausule ex certa scientia dictum est. Quatenus vero
equipollet clausule non obstãtibus iuxta no. per Bal. in. l. eã quã in
princip. C. de app. arg. c. cum accessisset. de consti. ⁊ Bal. in. l. fi. post
principiũ. C. senten. rescin. non posse. Respondetur simul ad clausu-
lam de plenitudine potestatis ⁊ clausulam non obstantibus ꝙ priui
legium virtute dicte clausule non augetur vt est casus in cle. j. de pre
ben. ⁊ no. Bal. in. l. eam quã. xiiij. col. versi. sed pone ꝙ. C. de fideicõ.
Sed in casu nostro conclusum est gratiam non extendi ad heredita-
tem aditam cuius bona fuerunt diu possessa. ergo ad id non extendi
tur. Respondetur etiam ꝙ tunc dicte clausule operatur in his in q-
bus presumitur principem habuisse notitiam: vt sunt illa que in iu-
re consistunt: non autem operatur in his que princeps presumitur
ignorasse sicut sunt facta particularia partium: ⁊ prout est possessio
in casu nostro: vt in. c. j. de consti. in. vj. Ita inquit Bald. in. l. fina. C.
senten. rescin. non pos. Et probatur ex no. per Joã. and. in. c. porre-
cta. extra de cõfir. vti. vel inuti. faciunt no. per Bal. in prohe. feudo.
et Bar. suo consi. clxxxvj. inci. Ciuitatis camerini ⁊c. ⁊ sic est expedi
tum fundamentum primum. ¶ Scdm principale fundamentuz ꝙ
dicta legitimatio nõ haberet effectum: ratione deficiẽtis potestatis
ostendo ⁊ cõsidero primo ꝙ princeps legitimauit filium post mortẽ
patris existentibus filijs legitimis ante aditam hereditatem: ⁊ tunc
potest de plenitudine potestatis legitimare etiam non reqsitis alijs
filijs: ⁊ sine cã qr ius adeũdi delatum non est in bonis: vt. l. precia re
rum. ff. ad. l. fal. ⁊ dicitur quesitum de iure positiuo: vt. l. lege obueni
re. ff. de ver. sig. per Bar. in rub. ff. de acqui. here. Unde tali iuri po
sitiuo potest priceps sine causa ꝑiudicare: qr est supra ius positiuũ.
c. ꝓposuit. de cõces. prebẽ. ꝭm Inno. ⁊ omnes in. d. c. que in ecclesia-
rum. ⁊ hoc casu loquitur Bart. quem supra ↄrium allegaui in. d. l.
gallus. §. ⁊ qd si tm̃. dum vult ꝙ princeps post mortem possit legiti
mare etiam irrequisitis his de quorum preiudicio agitur allegãdo
tex. in. l. ij. ff. de nata. resti. ⁊ ita loquũtur alij qui eum sequũtur quos
supra allegaui: ⁊ hic nõ est casus noster ⁊ si aliter loquerenṫ non lo-
8 querentur verum vt ex infra dicendis apparebit. ¶ † Aliqñ ⁊ secũ
do princeps vult aliquẽ legitimare post aditam hereditatem in pre
iudicium eoꝝ quibus dñium est quesitum virtute aditionis heredi-
tatis: ⁊ isto etiam casu Pau. de cast. in. l. cũ heredes. ff. de acqui. he-
re. ⁊. l. iij. ff. de testa. prout supra allegaui tenuit ꝙ princeps põt sine
causa hoc facere: qr ista acqsitio est de iure ciuili. l. lege obuenire. ff.
de ver. sig. ⁊ no. glo. in. l. j. ff. de acq. re. do. Ergo princeps sine causa
cum clausula nõ obstãtibus tollere põt vt cõcludũt gl. ⁊ doct. in. l. fi.
C. si cõtra ius vel vti. pub. Sed qcqd dicat Pau. de cast. nõ est verũ
ꝙ sine cã possit. qm̃ lz actus acquisitionis dñij fit de iure ciuili: tñ do
miniũ quesitũ est de iure gentiũ: vt no. Bar. in. l. ex hoc iure. ff. de iu-
sti. ⁊ iure. Ergo nõ põt princeps illud sine cã auferre ꝭm Inn. ⁊ oẽs
in. d. c. q̃ in ecclesiarũ. ⁊ doc. in. l. fi. ⁊ hoc in specie in legitimatione tz
Pau. de cast. rõne premissa: ⁊ sequiṫ do. Alex. in. d. l. gallus. §. ⁊ qd
si tm̃. vbi etiã sequunṫ antiqui subtiliter discutiẽdo. ⁊ Bal. in. c. j. hic
finitur lex corradi. ⁊ Bal. in. l. deo nobis. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ idẽ Bal.
in. l. ij. C. de iur. ⁊ fact. ignoran. ⁊. l. j. C. de iure aure. annul. ⁊ Bald.
in rubrica. C. de preci. impe. offe. ⁊ ita etiam tenuit Are. in. d. l. iij. C.
de test. ⁊ do. Alex. in. d. l. cũ heres. C. de acq. pos. ¶ Ex qbus pz ꝙ
Bar. in. d. §. ⁊ qd si tm̃ nõ dz intelligi post aditã hereditatẽ. sz ante:
et ita intelligunt ibi Moderni maxime areti. ⁊ qr regula est ꝙ prin-
ceps nõ potest aliquẽ dñio priuare sine cã: qm̃ princeps nõ põt sine
causa aliquid statuere in damnũ tertij in his que sunt de iure natu-
rali vel gẽtium: vt. d. cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ no. Inno. in. c. quia
precedenti. de immuni. eccle. ⁊ Bart. in proe. ffforum. ⁊ in. l. j. in fi. ff.
de consti. princi. ⁊ est tex. in. l. venditor. §. si constat. ff. communia pre
dio. ⁊ Abb. late in. d. c. que in ecclesiarum. ¶ Aliquando ⁊ vltimo
princeps legitimat non solum post aditam hereditatem: sed etiam
post apprehensam possessionem. ⁊ tunc etiam concludenduz est ꝙ
non potest sine causa. Nam militant fortius iura in proxima conclu
sione allegata ⁊ adducta. Quinimmo Pau. de cast. in. d. l. cũ heres.
et in. d. l. iij. ff. de testa. ⁊ in consilio eius supra allegato qui tenuit qd
potest princeps legitimare post aditam hereditatem sine causa vult
ꝙ quando est apprehensa possessio princeps hoc facere non possit:
quia tunc

qꝛ tunc dicitur dñium quesitū de iure gentiū:⁊ etiā auferꝛ possessio
de iure gētium q̄sita:vt.l.j.in prin.ff.de acq.pos.⁊ hoc casu est cōis
oīum opinio q est casus noster cum filius legitimus ⁊ naturalis diu
possedisset.¶ Ex qbus fit cōclusio.ꝙ non potuit impatoꝛ filio legi
timo ⁊ naturali auferre dñiū rerū hereditariarū:quas diu iam pos/
sederat.Solum vna obiectio declaranda est:qꝛ habemus duas re/
gulas.Una est ꝙ princeps cū causa pōt auferre priuato dominiū
rei sue.l.itē si verberatū.ff.de reivendi.⁊.l.vēditoꝛ.§.si cōstat.ff.cōia
ꝑdio.quē tex.Bar.in ꝓhemio.ffoꝝ.dicit esse meliorē de corpore iu/
ris Bal.ī.l.rescripta.C.de ꝑcibus īpe.offe.⁊ est cōis opi.l.fi.C.si cō/
tra ius vel vtili.pub.¶ Scōa regula est ꝙ qñ princeps priuat ali/
quē re sua:ꝑsumiꝛ hoc ex iusta cā facere ꝫ Cy.in.d.l.fi.⁊ Bal.ī.d.l.
rescripta.vbi dicit ꝙ qualiter motus habeꝛ ꝓ causa:⁊ tenent Inno.
d.Ant.⁊ cōiter doc.in.d.c.q̄ ī ecclesiarū vbi.d.Ant.q seqtur Ioā.
allegādo Cy.ī.d.l.fi.dicit ꝙ adeo ꝑsumiꝛ cā ī ꝑncipe ꝙ nō admittiꝛ
probatio in cōtrariū.⁊ do.Abb.⁊ doc.ī.c.lege.x.di.ergo videbatur
ꝯcludēdū talē legitimationē ꝑsumi ex causa factā.⁊ sic preiudicare
filio legitimo ⁊ naturali.¶ Sed hoc nō obstante ꝯtrariū puto veriꝰ
ī casu nostro:⁊ in ꝑmis dici solet ꝙ qñ ex causa ꝑnceps alicui vult
dñiū rei sue auferre de ꝑcio vel equalēti ꝓuidere dꝫ ꝙ in casu factū
nō apparet:ita tꝫ Archi.in.c.ꝑ ꝑncipalē.ix.q.iij.⁊ est text.quem ibi
Bal.no.ad h̄.l.serui.C.ꝓ quibꝰ causis serui libertatem:⁊ tenet glo.
licet dicat ꝙ hoc nō seruatur.l.si locus.§.fi.ff.quēad.serui.amit.Et
Bar.in.l.fi.§.titius.ff.de pigno.actio.⁊ glo.in.c.j.§.ad hec vbi bal.
de pace iuramēto fir.ī vsibus feu.Rñdeo etiā ad obiectionē.¶ Nā
aduertendū est:ꝙ aliqñ ⁊ primo cōstat de causa:⁊ tunc casus est cla/
9 rus.¶ †Aliqñ ⁊ scōo non apparet de causa.Sed potest verisimi/
liter imaginari:⁊ tunc presumendū est ꝓ actu principis.nec admitti
tur ꝓbatio in cōtrariū.⁊ ita ꝓcedit dictū Cy.in.d.l.fi.⁊ est bñ ratio/
nabile:⁊ ita vꝛ de mente doc.¶ Aliqñ ⁊ tertio,non potest verisimi
liter eam imaginari:⁊ tunc non est presumenda illa cōis opi.ꝙ sine
causa princeps non potest dñiū rei sue alteri auferre parue esset vti
litatis ita concludit.d.anto.⁊ Io.de imo.in.c.nam concupiscentiam
ij.col.versi.extra glo.de consti.⁊ probatur ex not.per glo.in.l.añpe.
ff.ex quibus cau.maio.Et domi.abb.in.c.fi.versicu.ego sustinendo.
de consti.Et do.Abb.in rub.de apel.iij.col.ver.finaliter.⁊ hoc vo/
luit no.Bal.in ꝓposito in.d.l.rescripta col.fi.vbi vult ꝙ princeps
non potest legitimare spurium post aditam hereditatē:quia aufert
dominium quod est de iuregentium:quod facere non potest sine cau
sa etiam subdit ꝙ in tali actione nulla subest causa nisi pater in vita
hoc preordinasset.alleg.no.per Bart.in.d.l.gallus.§.⁊ quid si tan/
tum:vult ergo Bal.ꝙ in casu nostro nō presumatur causa:quia illa
verisimiliter imaginari non potest nisi pater preordinasset:⁊ ita est
de mente doctorum tenentium ꝙ princeps non potest post aditam
hereditatē legitimare:qꝛ si causa presumitur dicēdū est,legitimatio
nē valere:⁊ hoc exprimit Bald.dum dicit ꝙ nulla causa imaginari
potest nisi pater preordinasset in vita.volūtas ergo patris est legiti
ma causa:vt dicunt Bar.⁊ doc.in.d.§.⁊ quid si tantū.ergo si ꝯstat
de cōtraria volūtate patris:⁊ de causa cōtraria per quam hoc prin/
ceps facere non debebat:qꝛ cōtrarioꝝ eadē est regula.l.⁊ si cōtra.
ff.de vulg.⁊ pup.l.inter stipulantē.§.sacram.ff.de verbo.obli.et ibi
Bar.cum vulga.Rectū em̄ sui iudex est ⁊ obliqui vt dicit aristo.
primo thopicorum.Sed in casu nostro apparet de cōtraria volun/
tate patris.Tum qꝛ nō legitimauit hac consideratione ne legitimis
heredibus preiudicaret.Tum qꝛ dixit se nolle testari coram.vij.te/
stibus:qꝛ volebat ꝙ bona sua pertinerent ad vnicum filium legiti/
mum ⁊ naturalem vt supra deductum est.Et sic potius constat de
causa per quam princeps se abstinere debeat q̄ꝫ dispensare vt etiam
si adita esset hereditas succedere posset:⁊ ista est clara ⁊ reperta re/
sponsio.¶ Preterea tunc presumitur pro actu principis quod ex
causa hoc fecerit quādo ventilato negocio:⁊ habita cause cognitio/
ne hoc fecit:prout not.declarat Bald.in.l.fin.C.de legi.Amplius
etiam dico quod quando princeps procedit parte nō citata pro eius
actu non presumitur:prout declarat do.Abb.in.c.j.de causa pos.⁊
proprie.⁊ in.c.cum olim.de re iudic.⁊ statim latius dicetur.Cum er
go in casu nostro non fuit habita eius cognitione:nec pars citata nō
presumitur ex legitima causa processisse.Preterea princeps dicit
hoc facere de sue ma.munere ⁊ liberalitate ad nullius petitionem.
Unde non sumus in casu dubio:sed in casu claro quia princeps cau
sam exprimit liberalitatis.In incertis enim nō certis locus est con
iecturis.l.continuus.§.cum ita.ff.de verbo.obliga.l.si alij.ff.de vsu
fru.lega.liberalitas autem propterea nō esset si causa subesset iuxta
no.in.l.j.in prin.ff.de dona.Princeps autem ex liberalitate non po
test donare rem alterius:⁊ illum dominio priuare vt dictum est per
nota.in.c.que in eclesiarum.Non omitto quod causa non debet pre
sumi quoniam imperatoꝛ legitimat etiam si esset adita hereditas.
non autem quando legitimus possedisset.Unde hoc non potest di/
ci factum nisi presumatur.Unde si causa presumeretur concurrerēt
due presumptiones ⁊ duo specialia contra no.in.l.j.C.de dotis pro
mis.⁊.l.cum post.§.gener.ff.de iure do.¶ Ex quibus expeditum

est secundum principale fundamentum.Potest etiā dici quod cau
sa non presumitur contra cōe Lucanum:⁊ pro bonis existentibus
in ciuitatibus que libertatem prescripserunt contra imperatorem
ad priuandum eum dominio dictarum rerum.Cum ciuitates italie
libertatem prescripserint iuxta not.per Bart.in.l.hostes.ff.de ca/
pti.⁊.l.infamem.ff.de pub.iudi.⁊ in extrauaganti qui sint rebelles ī
verbo lombardie optime in proposito faciunt nota.per.Io.de imo.
ī cle.j.ī.iij.col.vt lite pendente.⁊ Pau.de ca.consi.lvij.incip.Uiso
⁊ examinato.⁊ qꝛ contrarium non subditur causa non presumitur
secundum Inno.in.c.inquisitionis.de sentē.excom.⁊ domi.Abb.in
d.c.que in ecclesiarum.allegat tex.in.d.cle.pastoralis.⁊ infra etiam
dicam.¶ Tertium autem principale fundamentum est rōne omis/
se solēnitatis ⁊ forme:qꝛ ex quo agebatur de auferēdo dominio rei
sue legitimo ⁊ naturali:non potuit hoc facere omissa solennitate ci/
tationis que est de iure naturali vt est casus in cle.pastoralis.de re
iudi.faciunt no.in.l.nā ita diuus.ff.de adop.⁊ in.l.j.ff.de nata.resti.
⁊ ibi Benedictus de plumbino.Et hoc fundamentum non respicit
solum actum legitimationis.sed declarat ⁊ additiones indulti de q
bus supra dictum est:sed quia materia nunquid valeat actus prin/
cipis per quē alteri aufert ius quesitum se dominium rei sue eo nō
citato est satis ampla:⁊ difficilis.Considerabo aliquos casus quos
etiam aliter comprobaui.Primus casus est quando princeps vo/
luit vti plenitudine potestatis.Sed sua potestate ordinaria facere
voluit ⁊ tūc nō pōt auferre alteri dominiū rei sue eo non citato.tex.
glo.⁊ doc.in.l.fi.C.de legi.⁊ tex.in.c.in causis.vbi not.extra de re iu/
di.⁊ ponit Bald.in.l.defensiones fiscales.C.de iure fisci.libro.x.et
Barto.in extrauaganti ad reprimendum in verbo sine figura iudi/
cij.⁊ Barto.in.l.cum mulier.ver.quero de vna.q.ff.solu.ma.Ludo.
ro.in.l.j.ff.de arbi.⁊ eleganter voluit Ange.in suo consilio.cccciij.in
cipi.Dicta interlocutoria:⁊ hic non est casus.Nam quia princeps
vti voluit plenitudine potestatis:⁊ sumus in causis beneficialibus.
⁊ tūc valet declaratio pape sine citatione casus est vbi hoc colligūt
Hosti.⁊ domi.Anto.in.c.sicut vnire.extra de exces.prela.et est bo/
nus tex.qui ita potest intelligi ī.c.nostra.extra de procur.⁊ ibi Inn.
10 Host.⁊ domi.Anto.⁊ do.Abb.†⁊ ratio quia est papa in beneficia
libus habet plenissimam potestatem:⁊ potest pro libito voluntatis
quem beneficio suo priuare vt ꝯcludūt domi.Anto.⁊ domi.Abb.
in.c.constitutus.extra de relig.domi.⁊ probatur in.c.per venerabi/
lem.ix.q.iij.⁊.c.ij.de preben.in.vj.⁊ tradit domi.Abb.in.c.cum a no
bis.de testi.⁊ in.c.inter quattuoꝛ.de maio.⁊ obe.⁊ hic etiam non est
casus noster cum non sit causa beneficialis:et non sumus in papa.
¶ Tertius casus ē quādo princeps vult vti plenitudine potesta/
tis:⁊ sumus in causis,criminalibus:ī quibus agitur de causa status:
⁊ de graui preiudicio:et tunc licet Bald.in.l.nec causas.C.de ap/
pel.sentiat ꝙ valeat procedere princeps contra subditum alias se/
cus.tamen contrarium est verum prout tenent omnes qui hoc te/
nent in ciuilibus de quibus statim dicam:et punctaliter in causis
criminalibus tenuit Bald.in.l.iij.§.si is pro quo.ff.ꝙ quisq̄ꝫ iur.
⁊ propterea videtur casus ineuitabiliter.d.cle.pastoralis.et licet
ang.in.l.si accusatoribus.C.de accu.⁊ Bald.in.l.vtrum.ff.de iusti.
⁊ iur.vbi dicit ꝙ defensio iuris non potest auferri:⁊ maxime in cri/
minalibus:⁊ ita ego consului in causa interdicti promulgati per Si
xtum pontificem contra dominos Florentinos.consuluit etiam do.
are.vt patet in eius consi.cclxx.incip.Sicut Ioānes dicit ⁊ consule
runt multi solēnes docto.totius Italie.Et hic casus adaptari po/
test optime ad casum nostrum:qꝛ agitur causa status legitimari in
preiudicium legitimi in qua vertitur preiudiciū dimidie heredita/
tis q̄ fuit a principio relicta que ascendit ad estimationē.xxv.M.du
catoꝝ.⁊ vltra.sed causa huiusmodi importantie equiparantur cau
sis criminalibus.vt no.glo.Bar.⁊ doc.in.l.admonēdi.ff.de iureiu.
⁊ est casus in.l.ꝓpter litē.ff.de excu.tuto.⁊ doc.in.l.parētes.ff.de te/
sti.ergo sicut in criminalibus requiriꝛ citatio ita pariter in causa ista
reqriꝛ etiā citatio ꝑ ꝑdicta ⁊ isto mō arguēdo ita ꝯcludit in terminis
11 do.Ant.⁊ Io.de imo.in.d.cle.pastoralis.¶ †Quartꝰ casus est qñ
sumus in ciuilibus ⁊ pꝛīceps ꝓcedit ꝯtra nō subditū:⁊ isto casu etiā
ꝯcludēdū est ꝙ nō valet actus principis sine citatione:lꝫ ꝓcedat de
plenitudine potestatis:quoniam in non subditum non potest vti
plenitudine ꝑtātis.ita determinat do.Ant.ꝑ illū tex.in.d.cle.pasto/
ralis.ita dicit se rñdisse in q̄one de facto.⁊ sequiꝛ Io.de imo.Idē te/
net do.Ant.in cle.ne romani.de iureiu.⁊ tenēt oēs q tenēt ꝙ nō va/
let etiā ꝯtra subditū quos statim referā:⁊ ita ꝯsultū fuit ꝑ oēs.s̄.di/
ctos doc.in.d.cā interdicti.Et hic casus etiā pōt adaptari ad casum
nostrū:qꝛ vt dixi.s̄.ciuitates italie ꝑscripserūt sibi libertatē ꝯtra ꝑn/
cipē tāto tꝑe cuiꝰ initij memoria nō existit:q̄ hꝫ vim priuilegij iuxta
no.in.c.super quibusdam.§.preterea.de ver.sig.⁊ in.c.j.de prescrip.
in.vj.Unde videtur ꝙ ciues talium ciuitatū quo ad eorum bona in
eorum territorijs existentia:non censentur subditi imperatori iuxta
no.per Bar.in.d.l.hostes.ff.de capti.⁊ in.d.l.infamem.ff.de pub.iu
di.⁊ Bar.in extrauagāti qui sint rebelles.in verbo lombardie:qui
superiores:⁊ dñi ciuitatis tantam potestatem habent quantam im/

perator in terris suis. vt dicit Bar. in dictis locis. ⁊ l. acta. §. de ampliãda. ff. de reg. iur. ⁊ Cano. oẽs ĩ. c. per venerabileʒ. extra qui filij sint legi. Unde quo ad bona particularia non censentur subditi imperatori: ⁊ pro hoc quod voluit Pau. de cast. in suo consil. cclxxxj. incip. Primuʒ dubiuʒ. vbi vult ꝙ clericus quo ad bona tꝑalia que possidet vt laycus. nõ iudicetur vt subditus pape sed vt non subditus: ꝓ hoc quod dicit Joã. de imo. in cle. j. vt lite pẽ. vbi dicit quod papa nõ põt ꝓprio motu declarare ꝙ hospitale priuatuʒ sit pub. ⁊ in layco nõ subdito imperatori determinat Pau. de cast. suo consi. clvj. ĩcip. Uiso ⁊ examinato. Et per hoc ꝙ voluit domi. Anto. in. c. cõstitutus. de reli. do. vbi dicit ꝙ plenitudo potestatis pape nõ põt in clericis exerceri respectu bonoꝝ patrimonialiũ sicut princeps nõ põt respectu nõ subditoꝝ: ⁊ dicit ibi domi. Abb. ꝙ hoc dictũ est singulare: ⁊ nõ recordari se alibi legisse ad ampliationem eius quod dicit Jmo. in. c. inqͥsitionis. de senten. excõ. q̄ voluit ꝙ in nõ subditum nõ possit excerceri plenitudo potestatis: ⁊ nõ presumaꝛ causa vt. s̄. dictũ est. ergo fortius in casu nostro in quo territoria de qb⁹ agimus sunt libera ex lõgissima prescriptione. ⁊ hoc est etiã optimuʒ fundamentũ in ꝓposito nostro. ¶ Quintus casus est: qñ pͥnceps laycus ꝓcedit suꝑ his q̃ sunt disposita a iure positiuo: ⁊ isto casu de plenitudine potestatis põt ius q̃sitũ tollere nulla facta citatiõe qꝛ põt ꝓ libito disponere ꝓut est casus qñ est simpliciter delatũ ius succedendi: ⁊ nõ est delata hereditas: ⁊ ita intelligo Bar. in. d. l. gallus. §. et qd si tñ ⁊ Bal. ĩ. d. l. nã ita diuus. ⁊. d. Ant. in. c. ꝑ venerabilẽ. quos supra latius retuli. ⁊ Bal. in. l. ij. viij. col. C. de seruitu. ⁊ aqua. Et ita in multis locis possunt intelligi doc. q̄ dicũt ꝙ pͥnceps ꝓcedere põt parte nõ citata quos statim referã in sequẽti casu. ¶ Sextus ⁊ vltimus casus est. qñ princeps ꝓcedit in ciuilib⁹ cõtra subditũ de plenitudine potestatis ⁊ tunc casus vꝛ magis dubius qꝛ multi viri nõ parue auctoritatis tenent ꝙ põt procedere sine citatione. ꝓut vꝛ tenere Jo. an. in. c. j. de causa posses. ⁊ ꝓprie. ⁊ do. Ant. in. c. cũ oliʒ. de re iudi. ⁊ bal. in. l. nec causas. C. de ap. ⁊ bal. in. l. iij. §. si is ꝓ quo. ff. ꝙ qͥ ꝙ iuris. ⁊ Host. ⁊ Jo. an. in. c. in nostra. de ꝓcu. ⁊ bal. in. l. ij. C. qño ⁊ qñ iudex. ⁊ bal. in. l. fi. C. de fruc. ⁊ litis expẽ. Et sic auctoritates ĩ isto casu hanc consultationẽ difficultare videbaꝛ. ¶ Sed p̄missis non obstãtibus cõtraria opinio est verioꝛ ꝙ etiã in casu isto princeps nõ põt ꝓcedere parte nõ citata. ita cõcludũt. d. Ant. ⁊ Jo. de imo. in. d. cle. pastoralis. vbi est casus. §. ĩ. ij. rescripto. Nam pontifex expresse declarat ꝙ etiã ĩ subdituʒ pͥnceps nõ potest de plenitudine potestatis supplere defectum citationis quia esset auferre defensioneʒ que est de iure naturali. ⁊ ideo dicunt do. ant. ⁊ Jo. de imo. ꝙ non valet statutum vel cõsuetudo ꝙ qͥs nõ citeꝛ ad scientiã: ⁊ licet tex. loquaꝛ in causa criminali ⁊ graui tñ do. ant. ⁊ Jo. de imo. idem dicunt ĩ ciuilibus grauibus: in qbus agitur de iure auferendo q̃sito de iure gentium. Nã rõ illius tex. in qua se fundat põtifex. est generalis. s. ꝙ citatio non possit tolli quia tolliꝛ defensio que est de iure naturali: vnde lʒ sit dictũ specialiter ampliaꝛ a sua rõne generali. l. cũ pater. §. dulcissimis. ⁊ ibi Bar. ff. de. leg. ij. ⁊ no. ꝑ Bal. in. l. ꝯuẽticulã. C. de epi. ⁊ cle. cum simi. ⁊ hanc opi. approbat Car. florẽ. ⁊ seqͥtur Abb. in. d. c. j. de causa pos. ⁊ do. abb. in. d. c. in causis. de re iudi. ⁊ abb. ĩ. c. cuʒ inter de elec. ⁊ idẽ in. d. c. ĩter quattuoꝛ. de elec. ⁊ ĩ. c. causaʒ de p̄scrip. ⁊ est de mente Jo. an. ⁊ Jnn. vbi hoc tenet abb. in. c. cũ oli de re iudi. vbi adducit ꝙ cũ citatio sit de iure diuino. j. q. j. c. dñs. cõtra istud p̄ceptũ negatiuũ ꝙ non possit ꝓcedi pte nõ citata in casu in quo eius cognitio verti põt papa vel imperatoꝛ nõ dispẽsat: qꝛ nunq̃ꝫ tali precepto reperiꝛ in lege diuina dispensatum iuxta no. per Jnn. ⁊ doc. in. d. c. q̃ in ecclesiaruʒ: ⁊ ꝑ Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ p̄dictã opinionẽ etiã tʒ bal. q̄ sibi fuit ꝯtrarius post glo. ĩ. l. fi. C. de legi. quẽ ibi seqͥtur Pau. de ca. ⁊ in pludijs feud. ĩ. iiij. carta dũ dicit arg. cõtra cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ hanc opi. approbat ang. ĩ. l. pͥnceps ff. de legi. ꝑ tex. in. d. cle. pastoralis. vbi dicit esse casum. Et hanc opi. tenẽt do. anto. ⁊ Jo. de imo. in cle. j. vt late pendente. ⁊ in. cle. j. de iureiuran. vnde intelligatur contraria opi. in casibus in quibus papa sine causa preiudicare potest: secus quando non potest sicut quando vult dñium de iure gentium acq̄situm auferre ⁊ hanc opi. approbat Cardi. Mediola. in. d. cle. pastoralis. quia citatio non est sub illa potestatiue sed naturali. primo ex parte iudicis in q̊ liq̄da cause cognitio adesse debet quia vnusquisq̄ꝫ eorum que nouit bonus est iudex vt primo thopicoruʒ scribit aristo. que sunt presentia: vt in. l. finali. C. si
14 per vim vel alio modo. ¶ † Secundo defensio ex parte partis: quia sicut non potest defensio extra iudicialis tolli: vt in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. ita nec iudicialis. l. facultas. l. j. C. de iur. fis. lib. x. Sed pars se defendere non potest nisi citetur ⁊ sic requiritur scientia vera vel interpretatiua vnde cum per citationem ad defensionem preueniantur subtrahitur ⁊ citationis non est aliud q̃ꝫ defensionem subtrahere: ⁊ subdit postea idem doctoꝛ loquendo de plenitudine potestatis ꝙ potestas est de genere bonorum. nam posse malum non est posse sed magis non posse vt dicit tex. de peni. dist. ij. versi. caritas adest. Jdest enim plenitudo potestatis in dispositione bonitatis: nõ aũt prauitatis. Nã potius tunc dici deberet plenitudo tempestatis hãc etiã partẽ multũ late ⁊ subtiliter disputãdo ad vtrãq̄ꝫ partẽ tenet glo. Jo. mo. in extrauag. Bonifacij octaui q̃ incipit: rẽ nõ nouã. cuius rõnes multas ⁊ subtiles nõ refero: qꝛ lõga est ⁊ extrauagãtis hmõi: ⁊ ita alꝭ ꝯsului ⁊ ꝯsultũ fuit vt dixi ꝑ multos solẽnes doc. in cã interdicti: de qua. s̄. dixi ⁊ demũ inter duas ciuitates marchie idẽ cõsului. Et hãc partẽ tãq̃ꝫ veriorẽ ⁊ rõnabiliorẽ seq̄ debemus maxime ne plenitudo ptãtis cã sit nõ leuis iniq̄tatis. ¶ Sed adhuc restare vꝛ vnus scrupulus qꝛ vꝛ ꝙ cõsiderari possit. vij. ⁊ vltimus casus vt dicta in p̄cedẽti casu ꝓcedãt: qñ princeps alꝛ ꝓcedit q̃ꝫ rescribendo. Sed qñ ꝓcedit rescribẽdo vel priuilegiãdo maxime de plenitudine ptãtis quo casu dicẽdũ vꝛ ꝙ citatio non req̄raꝛ ꝓut videnꝛ ꝯcludere glo. ⁊ docto. in. d. c. cũ olim. de re iudi. ⁊ tenet Bal. in. l. fi. C. de fruc. ⁊ lit. expẽ. ad fi. qꝛ actus ꝯcedẽdi priuilegiũ est supreme ptãtis. vt not. do. Ant. in. c. cũ dilecta. de ꝯfir. vti. vel inuti. ⁊ do. Ant. in. c. veniens. de fil. p̄sby. in qbus locis dꝛ ꝙ priuilegiũ ⁊ dispẽsatio ꝯcedunꝛ parte non citata. Cũ ergo in casu nr̄o dicaꝛ concessum priuilegiũ rescribendo: vꝛ dici posse illud parte nõ citata ꝯcedi potuisse. Sed ad hãc obiectionẽ ego rñdeo ꝙ p̄dicta ꝓcedũt qñ rescriptũ vel priuilegiũ sunt mere donatio ꝓut videmus in collatione bñficij in qua nemo citatur vt in. c. lʒ ep̄s. de p̄bẽ. in. vj. Secus si decidũt ꝯtrouersiã ⁊ sunt decisiones actus iudicij ꝯtradictorij ꝓut est in casu nr̄o ex quo priuilegiũ decidit lites vertẽtes inter legitimatũ ⁊ legitimũ: qꝛ tũc requiriꝛ citatio. vt inquit Bal. in. d. c. cũ olim. Quinimmo procedũt predicta qñ in impetratione rescripti altera pars non multum lederetur: prout in casu nostro: qꝛ tũc etiã in impetratione litterarũ req̄riꝛ citatio ſm Bar. in. l. ij. C. de tẽp. ap. Unde dicit ibi Bal. ꝙ citatio partis nõ est de essentia in concessionibus principũ. Sed bene postea in processu ad vlteriora. ¶ Ex qbus aperte concludiꝛ ꝙ vbi per rescriptũ causa decidereꝛ cum priuilegio partis tunc requiriꝛ citatio. Unde videmus ꝙ priuilegia ⁊ dispensationes non nocẽt eis qbus esset ius q̃situm non citationis. vt declarãt do. Ant. ⁊ do. Abb. in. c. at si clerici. §. de adulte. extra de iudi. ⁊ pũctaliter videmus ꝙ hoc est in rescripto principis legitimãtis aliquẽ post mortẽ patris: ⁊ post aditã hereditatẽ: ⁊ maxime post apprehẽsam possessioneʒ vt in casu nostro: prout concludit Bal. in. d. l. rescripta. ⁊ in. d. l. ij. C. de iur. ⁊ fac. igno. Jmo. ⁊ Pau. de ca. in. l. iij. C. de testa. ⁊ do. Alex. in. d. l. gallus. §. et quid si tantum. vbi idem sequitur Are. late discutiendo hoc quẽ nõ refero quia habetur informis. ⁊ hoc. s̄. latius dixi. ¶ Ex quibus cõcluditur ꝙ ratione deficientis solẽnitatis citationis inducte a iure diuino ⁊ naturali predictum indultum sustineri non potest. ¶ Ex his omnibus concludendũ est ꝙ dictus filius legitimatus virtute dicti indulti non potest dimidiã dicte hereditatis a legitimo auferre postq̃ꝫ adiuit ⁊ diu possedit: ⁊ pro certo ista opinio ex. s̄. dictis est sequenda dicere ꝙ illã auferret magna iniquitas esset. Ex quo dñs ⁊ ignorans iuribus suis priuareꝛ qõ est ab oĩ equitate ⁊ naturali rõne alienum. Laus deo. Bartho. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Parte instãte ꝙ sentẽtia feratur an per tꝑis a statuto determinati exitum cause instantia pereat ac currat.
Negatiua concessa an laudum teneat facto compromisso super venditionis datij questione ⁊ eius conditionum condẽnando partem ad certã quantitatem in compromisso non cautam ⁊ alia. Jtem eadem die laudum ferendo: qua compromissum est.
Presupposito aliquo si cõpromissum sit posse laudare de facto ⁊ leuato vello item assumere ab vno ⁊ alteri attribuere in parua magna quãtitate ⁊c. ac non reduci petere: an reductio peti possit.
Si reductioni locus sit quales iudicis partes esse debeant.
1 Judex nõ dʒ procedere ad sñiam nisi ad petitionẽ partis.
2 Protestatio facta iudici antecessori in officio non prodest coram successore.
3 Laudũ dicitur nullũ ex defectu potestatis arbitroꝝ: quoꝝ potestas tota pendet a compromisso.
4 Quando quis potest gerere actum de facto potest illum gerere sine cause cognitione.
5 Arbitratoꝛ lʒ non possit condemnare ad rem de qua non erat compromissum: tñ si erat compromissum super vna re potest in totum illam rem vni adiudicare.
6 Promissiones iurate possunt opponi ad perimẽdũ iudiciũ.
7 Dolus futurus remitti non põt.
8 Arbitramẽtũ nõ dʒ reduci nisi dolus arbitratoris probetur.
9 Judex debet vno verbo terminare ⁊ pronunciare instantiam peremptam ⁊ partem in expensis condemnare si sibi constat ꝙ instantia sit perempta.

¶ Consilium. cxxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

IN cã reclamationis et nullitatis intentata per ser Nicolaum a quodam laudo lato plura sunt discutienda. ¶ Primum an instantia dicte cause sit perempta. ¶ Scõm posito ꝙ nõ: an dictũ laudũ sit nullũ. ¶ Tertium

¶ Tertium posito q̄ nō: an reductio peti potuerit. ¶ Quartum
posito q̄ sic quales debeant esse partes iudicis. ¶ Capio primum
consultationis articulum concludēdum est instātiam cause perem-
ptam qr lapsa sunt tempora apposita a cōstitutiōe al's: vt pz in sta-
tuto posito sub rub. qualiter ꝓcedat in causis appellationū ⁊ ex ꝓ-
cessu ⁊ de hac nō est excitatio qr tempus apparet lapsum ⁊ statutū
clare loquit. Sed difficultas videbat esse ex eo qr pars reclamans
diligēter institit pluries ⁊ requisiuit iudicē q̄ snīam ferret propter
quā instantiā ⁊ diligētiā dicimus instantiam nō currere vt in aut.
vt sponsa. largit. §. ⁊ hoc quoqꝫ. in ver. Nullū ex hoc partibus ꝓiudi
cium penitus generari. ⁊ ibi glo. ⁊ est communis opi. Jaco. de are.
Cy. ⁊ Bal. in aut. Jtē si appellationē. C. de tempo. appel. ⁊ domi.
Ant. ⁊ alioꝝ in. c. ex rōne. de appel. Que quidē difficultas tollit qr
in facto ꝓsupponit q̄ corā vno iudice fuit facta talis instātia coram
quo instantia non fuit deserta. Sed mutato illo iudice corā successo-
re ꝑsentatis actis non fuit facta aliter instātia q̄ snīa feretur. Sola
enim presentatio actoꝝ nō sufficit. Nā etiā si fecisset oēm diligentiā
vsqꝫ ad cōclusionē in cā tū si postea nō adit iudicē ⁊ requirat de ex-
peditione cause ⁊ protestet q̄ per eū non stat quominus eā expedia
1 tur currunt fatalia sibi† qr iudex non debet ꝓcedere ad snīaz nisi ad
petitionē partis. l. ad peremptorium. ff. de iudi. ⁊ in. c. j. extra de iu-
di. Et ita determinat Bal. in. d. aut. Jtem si appellat ⁊ sequit insi-
gnis doctor do. Philip. perusinus in. c. ex rōne. de appel. in versi.
Circa quintū impedimētum. Ubi notabiliter subdit q̄ non sufficit
protestatio facta iudici q̄ cām expediat etiā cū ꝓductione actorum
nisi cum instantia petat q̄ pars citet ad audiendū snīam al's nō di-
citur stare per iudicē ex quo nō dicit summa ope instare. vt requirit
tex. in. l. fi. §. illud. C. de tempo. appel. Et ita dicit Bar. cōsuluisse in
2 quodā suo cōsilio.† Et subdit no. in ꝓposito q̄ ꝓtestatio facta iudi-
ci antecessori in officio non ꝓdest corā successore. Sz dz successor adi
ri ⁊ corā eo debeat acta ꝓduci ſm qd habet i. l. mortuo. ff. de fideius.
⁊ in. l. ꝓponebat. ff. de iudi. Et iterpellare iudicē de expeditiōe cau-
se ⁊ petere aduersariū citari ad audiēdū snīaz ⁊ pro hoc tex. i. l. post
editū. ff. de iudi. vbi corā successore requirit noua citatio dato q̄ co-
ram antecessore omnia edicta expedita fuissent. Et ita dicit Bar. cō
suluisse in. d. consilio qd dicit no. ⁊ sic decidit casum nostrū in specie
cum ꝑdicta corā successore minime facta fuerint. ¶ Sed interim fit
difficultas qr dicit q̄ lz cōstitutio velit q̄ cā nullitatis dicatur post
dictū tempus deserta non eludit nullitatē que ꝯstat notorie ex actis
per ea que ponit Bal. in. l. j. C. ne lice. tertio ꝓuo. in fi. ⁊ Ange. in. l. si
pars. ff. de inoffi. testa. ⁊ late ꝓbauit ꝑfatus do. Philip. in. c. dilecto
de appel. in. lij. q. in. viij. limi. ver. Aliqñ. ⁊. iij. Et sic in hac nullitate
que pz ex cōpromisso ⁊ laudo non vr habere locū constitutio. Pro
certo ista allegatio est multū friuola in casu maxime nrō. Qm̄ statu
tū simpliciter ⁊ generaliter disponit q̄ petēs reduci: ⁊ agēs de nul-
litate appellās ⁊ petēs restōnē in integrū dz se diligēter habere ita
qd faciāt cām terminari infra tempora ibi designata. Qd statutum
loquit simul ⁊ qñ separatim enarrata a statuto intentant. argu. l. j. ⁊
qd ibi per Bar. ff. de his qui notā. infa. qr sunt ꝑ se principal'r ema-
nata ⁊ disposita non respectu alterius ad aliud. ⁊ no. Bart. in. l. j. in
prin. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. si is qui ducēta. §. vtrum. ff. de reb. dub.
Jtem cū generaliter loquat de nullitate generaliter dz intelligi. l. j.
§. generaliter. ff. de lega. ꝑstā. c. solite. de maio. ⁊ obe. xix. dist. c. si ro-
manoꝝ. Cessat enim illa difficultas an deserta appellatio dicat de-
serta causa nullitatis de qua in. l. si expressim. ff. de appel. ⁊ in. c. dile
cto. extra eo. tit. Qm̄ in casu nostro eadē fatalia sunt circa statutum
quādo appellatur: item qñ petitur reductio ⁊ qñ dicitur de nullita-
te: quo casu statutū debet in qualibet nullitate verificari ſm Ang.
consi. cclxvj. incipit. Constitutio sancte matris ecclesie ⁊c. ¶ Pre-
terea aliud est q̄ qñ statutum excludit q̄ de nullitate dici non possit
quo casu non excluditur nullitas: que pz ex actis vt dictum est. Et
aliud est qñ statutum vult qd possit dici de nullitate sed apponit tps
prosequutioni nullitatis sicut apponit tps prosequutioni appella-
tionis: quo casu ꝓcedit statutū nostrū ⁊ generaliter loquit. item ge-
neraliter intelligat vt dixi. Nec est ratio quare magis includat vna
nullitas q̄ alia. Igitur idem ius statui debet. l. a titio. ff. de verbo.
obli. l. illud. ff. ad. l. aql. Jtē statutum apponit tempus ꝓsequutioni
ad puniēdum negligētiam: qd pz dum dicit. Sic se habeat diligen-
ter. que ratio militat quacūqꝫ ratione laudū dicatur nullū. Igitur
eadem esse debet iuris dispositio. l. quod dictum. ff. de pact. c. trans-
lato. de cōstitu. Et ita fuit de mēte Arctini ꝑceptoris mei in suo ꝯsi.
lxxv. in ver. circa scdm statutū. ⁊ per hūc tex. iunctis no. per Bald.
in. l. ꝓperandū. in prin. C. de iudi. vbi dicit Bal. ⁊ sequunt Moder-
ni qd ex quo illa tū loquit in criminalibus generaliter locū hz etiā
quādo ꝓcedit pro inquisitis. Jta statutū intelligit ex quo loquitur
generaliter de instā. cause nullitatis. ¶ Cōfirmat. Nā statutū vnū
presupponit ⁊ aliud disponit. presupponit enim q̄ snīa ⁊ laudū pos
sint dici nulla nec restringit se ad aliquā speciē nullitatis nulli autē
dubium q̄ in hoc generaliter dz intelligi: qr concordat eū cū iure cō
muni. d. l. j. §. generaliter. Jtem presupponit q̄ possit dici q̄ nullū
quacunqꝫ specie nullitatis. Disponit autē statutū q̄ in ꝓsequutiōe
cause nullitatis seruentur illa fatalia. alias q̄ instantia pereat. Igit
loquitur in qualibet specie nullitatis. Nam qd disponit regulat ab
eo qd presupponit ad hoc glo. in. l. mācipium. in verbo. aduocādū.
C. de seruis fugi. Preterea de iure cōmuni est instātia triennij: vt in
l. ꝓperādū. in princ. vbi ponit instantia tēporis in omnibus causis
ciuilibus. ⁊ tenent Moder. in. d. c. dilecto. dicentes ita esse de mente
Bar. in. l. si expssim extra de appel. Statutū autē supueniēs abre-
uians tempus instātie: quo lapso vult qd instātia pereat. dicit abre
uiare tempus ⁊ talē instātiam in cām nullitatis subrogare loco in-
stantie iuris cōmunis in causis nullitatum per ea que vult no. Joā.
and. in addi. spe. in ti. de iudi. delega. §. restat. ver. qd si statuto. ⁊ no.
Joā. de imo. in. c. de causis. de offi. deleg. ⁊ do. Alex. in. d. l. ꝓperan-
dum. in prin. ¶ Ex quibus etiā dico qd ista qstio multū differt ab
illa qñ statutū dicit qd infra certū tempus possit tm̄ dici snīa nulla.
quo casu dubitabat an cōprehendant oēs species nullitatū qd late
disputāt Moder. in. d. c. dilecto. de appel. Sed in qōne nostra agit
quāto tempore duret instantia in cā nullitatis ex forma statuti op-
ponētis tempus instantie. quo casu non video neqꝫ reperio q̄ tale
statutum restringi debeat. Et maxime qr vt dicit Joan. an. tale sta
tutum videt abreuiasse tempus instantie odio litium finiendarum.
arg. l. quidam estimauerunt. ff. si cer. pet. ⁊ dicit fuisse de mente glos.
in. d. l. properandum. in prin. in vbo. triennij. ⁊ tenet Jmo. in. d. c. de
causis Igitur tanqꝫ respiciens publicam vtilitatē debet late intel-
ligi. d. l. ꝓperādum. in prin. ⁊ sic in qualibet specie nullitatis. ¶ Cō
firmo. Nā si statutū excluderet qd non posset dici de nullitate nisi ali
qua specie nullitatis: quā ꝓsequi deberet infra certū tempus: ⁊ tū
alie species nullitatis nō expsse possent intētari. Dico qd etiā tem-
pus instantie in illis alijs esset idē. Jsta cōclusio ꝓbat per ea que no
tabiliter dicit elegans doc. do. Ant. de camia. in suo tracta. Quarā-
tigie: qui habet in stampa. q. x. vbi dicit qd si extat statutū qd cōtra
executionē instrumēti nō possit aliqua exceptio opponi nisi solutio-
nis ⁊ falsitatis: que debeant infra certū terminū probari ⁊ opponā
tur alie iuste: que nō intelligantur reiecte etiam ille debent probari
infra dictum terminum statuti alleg. no. per Bar. in. l. si legatum. in
prin. ff. de annu. leg. ⁊ glo. in. l. fin. §. finautem in locis. C. de iure de-
liberan. in verbo. consumat. per quā ibi idem dicunt Moder. peru-
sini. Igitur fortius ⁊ multo magis hoc dicendum est in casu nostro
in quo generaliter apponitur tempus in oī cā nullitatis. aut. multo
magis. C. de sac. san. eccle. Instantia autem cause ⁊ laudi indubitan
ter est perempta. prout clare determinatur in. d. constitutiōe. vbi est
casus de hoc. ¶ Circa scdm articulum ex duobus videbatur con-
cludendum dictum laudum vel arbitramentum iudicādum esse in-
ualidum ⁊ nullum. Primo quia inter partes: vt dicitur in compro
misso erat questio de venditione Dathij Salis ⁊ eius conditionibus
facta per ser Nicolaum Hieronymo. Et super hoc fuit factum com
promissum ⁊ arbitri laudant condemnādo ad certam quantitatem
ser Nicolaum de qua non erat compromissum. ¶ Jtem ⁊ secundo
condemnant dictum ser Nicolaum ad soluendum certam quantita
3 tem personis non inclusis in compromisso.† Unde videtur clare cō
cludendum laudum nullum ex defectu potestatis arbitroꝝ: quo-
rum potestas tota pendet a compromisso. l. nō distinguemus. §. de
officio. ff. de arbi. Unde quicquid laudant extra contenta in cōpro-
misso est nullum. l. si cum dies. §. plenum. ff. eo. titu. no. spec. in tit. de
arbi. §. excipitur. versi. item qd non est latum Bald. in. l. cū antea.
C. de arbi. Bar. in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Joan.
and. in. c. humilis. de maio. ⁊ obe. cum multis similibus. ¶ Secun-
do clare videbatur concludēdum q̄ laudum esset nullum: qr appet
latum eadem die: quo factum fuit cōpromissum: immo corā eiusdē
testibus ⁊ in eodem loco. Unde videt latum sine cause cognitione ⁊
consequenter q̄ sit nullum per ea que notāt Jaco. butri. Bar. ⁊ alij
vbi Bal. hoc decidit in arbitro. in. l. ꝓlatā. C. de sentē. ⁊ in arbitra
tore hoc tz Bal. in. c. j. de inue. in mar. facta. ⁊ Pet. de anch. in cōsi.
mihi. xxxiij. incipit. Uisa quadā petitione. Facit qd cōsuluit Pet.
de anch. in cōsilio mihi. lxxx. incipit. Uisis diligenter actis. ⁊ in ꝯsi.
mihi. clxxxiij. incipit. Uisis cōsilijs famosissimoꝝ doc. Et hoc tenet
do. Abb. in. c. quintaualli s. in pe. col. extra de iureiurā. ⁊ Ludo. ro-
ma. in. l. stichū. in pe. col. ff. de ver. ob. ⁊ in hoc vt arbitroꝝ multū se
fundat pars aduersa. ¶ Sed premissis nō obstātibus cōtraria sen
tentia in casu nostro verior est ⁊ probabilior si volumus veritati et
non presumptioni inniti prout debet facere dñs iudicās vt infra di-
cetur. ¶ Et pro fundamento premitto q̄ immo dictum laudū seu
arbitramentum non potest dici latū sine cause cognitione. Hoc im-
primis probatur qr dicti arbitratores attestātur medio iuramento
se presentes audiuisse ante factum compromissum pluries: ⁊ q̄ di-
scusse fuerāt pluries coꝝum differentie ⁊ rationes. Hoc idem atte-
statur Joānes Frāciscus procurator vtriusqꝫ partis. Uidi diebus
meis plures arbitratores ⁊ amicabiles cōpositores discutere iura
partium ⁊ qñ vident se posse cōponere faciunt fieri cōpromissum et
immediate laudāt. Unde nō pōt dici laudum latū sine cause cogni-

tione: et consequenter cessant in contrarium allegata. Sed cōtra hoc instat pars adversa q dictis arbitratoribus non est standum neqz creditur in his que pretēdūt ad iustificationem laudi lati per eos vt videt cōcludi per Jaco.de are. Jaco.but.Bar.Bal.et alios in.l.ne in arbitris.C.de arbi.et do.Ant.et alii in.c.cū nobis.de testi. eo maxime qr ex tali attestatione resultaret validitas actor. Itē nō vituperium arbitrator vt cōcludūt domi.Anto.et alii in.d.c.cū nobis. ¶ Quibus tñ non obstātibus contrium est verū in casu nr̄o. Primo qr testificari q audiverūt iura partiū ante cōpromissuz nō testificātur super iusticia vel iniusticia laudi. Sed potius de gestis coraz se respiciētibus rectitudinē. Super qbus doc.cōiter videtur cōcludere q possunt testificari vt cōcludūt Jac.but.Jac.de are.Cy.Bar. Bal.Bartho.de saly.et Paul.de cast.in.l.ne in arbitris. Qm̄ hoc non cōcernit iusticiā in qbus cōsistit laus vel vituperiū sz rectitudinez gestor vt dixi. Et s̄m hāc partē cōsuluit dn̄s Cardinalis in suo consi.clxviii. ¶ Preterea eor dictū cōfirmat p dictū Joānis q idē attestat et est pcurator vtriusqz partis ad emologādū laudū: cuius persona vltra legalitatē fuit ab vtraqz parte approbata sicut in arbitro dicit Bal.in.d.l.ne in arbitris.arg.l.si qs testibus.C. de testi. Item qr in eo est par affectio sicut dicimus in cōsanguineo pariter vtriusqz.l.non solum.ff.de ritu nupt. Unde eius habilitas supplet inhabilitatē alior duorum arbitrator.iuxta no.per Bal.in.l. si qs ex argētariis.§.penul.ff.de edē.et per Ang.in suo cōsi.j. Unde attētata legalitate arbitrator et istius tertii iudex dz eis credere cuz sint homines probi et honesti. pro quibus in dubio presumitur: vt in.c. nisi essent.extra de prebē.de quor cōditione iudex ad habēdā veritatem potest ex officio se informare vt dicit Bar.in.l.ii.§.hoc autē iudiciū.ff.de dā.infec.et Inno.in.c.intimauit.extra de testi.et Bald. in.l.quos prohibet.ff.de postu.et habita fide q sunt viri pvidi et honestissimi vt mihi dicit poterit eis credere q verū dicāt q discussa fuerint per prius iura partiū corā eis. ¶ Nā lz ppter breuitatē tēporis actus prima fronte p̄sumat iniustus. et tamen ex quo gestus est a viris prouidis et honestis et potest iustificari ex his que medio iuramēto deponūt arbitratores et tertius qui vt pcurator emologauit nō dz p̄sumi iniustus sed iustus ex cā p̄missa. casus est in terminis nostris in.c.nisi essent.iuncta glo.j.extra de p̄bē. et ibi ponderat Joā.de imo.et do.Abb. Un̄ dicit no.Inn.in.c.j.extra de cleri.peregri.q ordinata viro pvido et honesto p̄sumptio est q habeāt alios ordines pcedētes. Un̄ dicit ibi do.Abb.q est p̄sumptio solēnis extrinsece rōne probitatis gerentis actū maxime qr habebāt potestatem pcedēdi sine scriptis per ea que voluit Bar.in aut.nisi breuiores.C.de sentē.ex peri.reci.et per Bart.in.l.societatē.§.arbitror.ff. pro socio.et p Raph.cuma.in suo cōsi.cxlii. ¶ Confirmant p̄missa. qr ex quo dicti arbitratores partes audiuerūt seu dicūt se audiuisse ante cōpromissum et nō aderant alii testes facilius admittunt ad testificandū s̄m do.Ant.in.d.c.cū nobis.de testi.et est tex. cū glo.et ibi pulchre do.Ant.i.viii.col.in.c.cū dilecti.de elec. ¶ Preterea ipsemet ptes cōpromittētes in cōpromisso narrāt factuz specifice earū differentias et rōnes et cōpromittūt tanq in arbitros et amicabiles compositores qui talē differētiā habeāt cōponere. Itē q fortius est dicti arbitratores plenius et latius in proemio laudi narrāt altercationes et rōnes partiū ex quo pemio arguitur fuisse cuz maturitate processum s̄m Bal.in suo consi.cc. Ex qbus tz q erāt instructi ante compromissum et laudū seu ante laudū: vn̄ ex oibus p̄missis qr q nō prosunt singula multa iuuant.l.spadonē.§.qui multa.ff.de excu.tu. in.c.si.de succes.ab intest.per Bar.et alios in.l.admonēdi.ff.de iure iurā.apparet q arbitratores cōposuerūt talē litem bene instructi et non ex arrupto. Et cōsequēter cessat p̄sumptio q ex breuitate tp̄is processerint ex arrupto sine cause cognitione. Qd̄ etiā ostēdit vltra narrata in proemio ex qualitate laudi q attēta maxime venditione postea facta per Nicolaū nō redarguit de iniquitate. Sz tm̄ de nullitate.sicut in simili dicimus q p̄sumit testm̄ in sana mēte factū quādo fit ab habēte dilucida interualla.si testm̄ est hominis sane mētis s̄m Bal.Ang.et Moder.in.l.furiosum.C.q testa.face.pos. ¶ Preterea ex oibus p̄missis nō pōt negari quin nō resultet magna p̄sumptio q habuerūt cognitionē iuriū partiū: vn̄ lz nō habuissent plenam vt diceret tñ laudū tz.casus est quē ita ibi no.declarat.d.Abb. in.c.tam ex literis extra de resti.in integ.et not.do.Abb.in.c.afferte gladiū in.ii.col.de p̄sum. ¶ Ex qbus oibus cōcluditur q dictū laudum apparet latū ab arbitratoribus iuste. Et sic cessat scd̄a obiectio in contrium allegata. ¶ Postremo etiā dico q dictū laudū tz licet latum p̄sumeretur sine cause cognitione. Primo qr factū fuit compro

4 missum q possent de facto cōponere et leuato vello quo casu† quādo quis potest actum gerere de facto potest illum gerere sine cause cognitione vt est tex.cum glo.mag.in prin.in.l.ictus fustiū.ff.de his qui no.infa. Et ita consuluit Barto.in suo consil.mihi.lxxxii. incip. Punctus questionis vertentis. Et maxime adiuncto illo verbo leuato vello.qd̄ importat manū regiam s̄m Bal.in.l.ii.in princ.ff.de origi.iur. Et q laudū latuz ex arrupto et sine cause cognitione ab arbitratore qui potest de facto iudicare valeat cōsuluit do.Cardi.floren.in suo consi.clxv.qr vr̄ voluisse stare simplici dicto arbitratoruz q etiā patet in casu nostro qr cōstituerūt cōmuni consensu procuratorem ad emologādum laudum cum libera et amplissima potestate vt patet in mādato. ¶ Scd̄o confirmatur q tale laudum ita latum statim post factum compromissum valet qn̄ in laudum partes primo cōsenserunt ita dicit Bald.in.d.l.prolatā.C. de sentē.ar.l.j.§.et post operis.ff.de noui oper.nun.et probat ex not.per Bal.in.l.fi.C. de contrahen.emp. Sed ita fuit in casu nostro qr ser Nicolaus ante laudū cōsensit vt attestatur ser Baptista vnus ex arbitris et Joānes Frāciscus et lz persona ser Baptiste non esset in totū habilis cuius inhabilitas supplet ex habilitate Joānis Frācisci vt per Bal.in.d.l. si quis ex argentariis.§.pe. Nec est reprobādus ser Baptista si errat in quātitate precii venditionis datii qr fuit ex obliuione cū in laudo appareat q habuerat notitiā et satis est q in eo in quo deponit concordet cū aliis.l.qui sniam.de penis et per do.Anto.in.d.c.cū ecclesia sutrina de cā posses.et proprie.et per do.Alex.in.l.j.§.fi.in fi.ff.de ver.ob. ¶ Tertio qr tunc laudum ex breuitate temporis presumit nullū nisi latum fuerit parte presente et non reclamāte s̄m Bald.in d.l.prolatā qr imputare sibi debet pars que non reclamauit. Et ita tenet Lap.in sua allegatione.lxxxviii.et do.Anto.in.c.q in an̄pe. col.de proba.et sequitur Joā.de imol.ibi in.x.col.facit.l.j.C. de rela. et qd̄ no.Bar.in.l.acta.ff.de re iudi. Sz in casu nostro latū fuit presente procuratore et approbāte igitur non potest dici nullum. Ex qbus omnibus intrepide iudex potest validitati laudi adherere et ad cautelaz confirmare iuxta no.per Bar.et doc.in.l.si expressim.ff. de appellatio.omissis cauillosis allegationibus circa nullitatez laudi.

5 ¶ †Restat rn̄dere ad primā rōnem supra in contrium adductam ad quā dico q licet arbitrator non possit cōdemnare ad rem de qua nō erat compromissum tñ si erat compromissum super vna re potest in totum: illam rem vni adiudicare et illū in pecunia cōdemnare.ita cōcludit no.Bar.in.l.cuz aquiliana.ff.de trāsac.ita fuit in casu nostro qr datium salis de quo erat questio adiudicauit ser Nicolao et illum condemnauit in quātitate pecunie et hāc opi. sequit ibi Bal. domi. Frācis.de albergo.Ang.et cōmuniter Moder. hoc sequitur domi. Anto.in.c.nisi essent.de p̄bē.vbi est casus. Nā ibi questio erat tātuz de titulo beneficii et arbitratoris assignāt beneficiū vni quē tñ cōdēnant ad certos fructus de quibus nō erat questio. Quinimo Ang. in.d.l.cū aquiliana.quez sequitur elegās doctor.d.Joan.de monte Sperello de Perusio.vult q arbitrator possit cōdemnare ad vnā rem pro altera de qua erat questio q etiā tenet do.Ant.et do.Abb. in.c.quintauallis.de iureiur. ¶ Quinimmo etiā ex ibi dictis potest tolli secūda obiectio prime rationis q potuerint condemnare illos qui non includebant in compromisso per tex.in.d.c.nisi essent et hoc pro bono pacis. Nā ibi probat q possunt extendere manus arbitratoris ad res tertie persone non incluse in cōpromisso illo tertio cōsentiente s̄m Joā.de imol.ibi qd̄ dicit menti tenendum et de facili alibi non reperiri. Ita dicamus in casu nostro q valuerit talis condēnatio existenti extra compromissuz illo consentiente. Et maxime sicut dicit mihi talis condemnatio in dicta exemptione est de connexis et dependentibus a compromisso s̄z Bal.et Bar.de saly.in.l.neqz de scriptura.C.de compensa.in vlti.q. Sed posito q illud capitulū nō valeret valent tñ alia capitula separata iuxta no.per glo.in.l.papinianus.§.si ex causa.ff.de mino.et in regula vtile per inutile cum materia extra de reg.iur.et est casus et ibi glo.et doc.in.c.cū tp̄e. de arbi. et.d.c.nisi essent.de preben.et no.glo.in.c.si quis ex pluribus.ii.q.vi. et consuluit do.Abb.in consi.lxviii.in.j.volu.et hoc est clarissimum. Ideo non insisto. Et per ista iudex nullo modo dz laudum nullum promittere. Et sic est expedita scd̄a questio pricipalis. ¶ Circa tertium articulum late consuluit do.Alexā.de sancto Vitali vn̄ breuibus me absoluam. Et in primis vltra responsiones datas a cōstit. legat. Rn̄deo clare q ista multū differunt. Nā aliud est q peti possit reductio ad arbitriū boni viri lz p̄missum sit non petere reductionem et iuratum. Item sit renunciatum reductioni cuz iuramēto quo casu procedere posset allegatio constitionis legat. que non vult qd̄ claudatur via petitionis reductionis propter iuramētum. Et sic nō vult q claudatur via et porta quominus reductio in iudicium introducatur. Et quominus iudex possit cognoscere an talis reductio sit concedenda. et aliud est an reductio sit cōcedēda stantibus promissionibus partium de quibus in compromisso. et sic an laudum sit reducendum ad arbitrium boni viri sicut dicimus in simili q adhuc vt iudex possit cognoscere in libello sufficit sola narratio in libello. sed ad hoc vt illa narratio tribuat iurisditionē requiritur q illa narratio sit vera. vt in.l.cum quedā puella.§.quoties. cum ibi not. per Pau.de cast.et Moder.ff.de iurisdi.om.iudi.et in.c.si iudex laycus de foro compe.lib.vj.vult ergo constitutio q non obstantibus qbuscunqz renunciationibus et pactis etiā iuratis q petita reductio audiatur. Sed si talia sunt promissa et laudata siue iurata siue non propter que reductionem non mereatur reductio non sit concedēda voluit enim constitutio q tales renūci.appellationū et reductionū nō impedirent ingressum litis et petitionis vt faueret officio appellātis vt probat

vt probat statutum in proemio qđ hoc clare exprimit ex quo proemio colligitur intētio constitutionis.l.regulam.ff.de iur.ꝛ fac.igno. l.fi.ꝛ ibi no.ff.de here.insti.ꝛ in.l.j.ff.ad macedo. Non autem voluit constitutio tollere ius quesitum parti ꝛ promissionibus iuratis: qꝛ in dubio hoc facere non creditur nec velle.ad hoc bene seruit glo.in c.cum non doceat.de elec.lib.vj.ꝛ in cle.dudum.§.pe.de sepul.ꝛ late do.Alexā.in cōsi.xxvij.in.j.volu. ¶ Ex quibus infero in proposito ꝙ cū cōpromittentes;dederint plenam potestatem arbitratoribus laudandi de facto ꝛ leuato vello.Itē accipiendi de iure vnius partis ꝛ dare alteri parti in parua magna ꝛ maxima quātitate.Itē obseruātiam laudi ꝛ non petere reduci ⁊c.lꝫ respectu petitionis reduc.non fit clausa porta tñ deneganda est reductio non per viā declinandi iudiciū reductionis sed per viam perimēdi iudicium sicut dicimus in exceptionibus ꝓcuratoris que solent impedire litis ingressum iuxta no.in.l.si fratris.C.de trāsac.ꝛ in.c.j.de lit.cōte.in.vj. licet nō possit opponi ex forma statuti ad īpediēdū iudiciū possent
6 tamen opponi ad pimēdum iudiciū. ¶ † Ita dico in casu nostro lꝫ promissiones iurate non possint opponi ad impediēdū iudiciū pñt tamen opponi ad perimēdū. Et per cōsequens cū dederint potestatem ledendi etiā in maxima quātitate ꝛ ꝓmiserint stare laudo ꝛ nō contrauenire lꝫ ꝓbarent ꝙ data fuisset maxima quātitas tenet̃ seruare ex quo potest iuramētū seruare sine interitu salutis eterne: vt in.c.cum cōtingat extra de iureiur.dummodo dolus malus arbitratoris absit;† qꝛ dolus futurus remitti non pōt.l.si vnus.§.illud.ff. de pac.ne det̃ materia delinquēdi.l.cōuenire.ff.de pac.do. Et ē magis cōis cōclusio ꝙ qñ est data potestas cōcedēdi de iure vnius partis alteri etiā in maxima quātitate ꝙ nisi probet̃ dolus arbitratoris tenet̃ stare laudo cuius obseruātiam medio iuramēto promisit. Nec in dubio ex eo ꝙ de iure vnius alteri dedit etiā in maxima quātitate ꝓsumitur dolus arbitratoris nisi ꝓbet̃.l.dolū.C.de dolo.ꝛ qꝛ data fuit talis potestas scienti nō infertur dolus vt in regula scienti.de reg.iur.lib.vj.cū materia.ꝛ hanc opi.tenuit Hosti.in.c.ad aures de temp.ordi.ꝛ ita disputādo tenuit Jo.calde.cuius disputationē refert ꝛ sequit̃ Joā.and.in addi.spe.in tit.de arbi.§.fi.ver.Quid si cōpromissum.ꝛ hāc opi.in fortioribus terminis tenuit Fede.de senis in suo consi.ccxxv.ꝛ in cōsi.ccxlj.ꝛ hanc opin.qñ verba sunt ita late cōcepta tenet Ang.in sua disputatione.que incipit.Duo ad inuicem litigantes,ꝛ tenet do.Ant.in.c.quintauallis.in.vij.membro. extra de iureiur.quē sequuntur hoc casu Jo.de imo.ꝛ do. Abb.vñ quatenus data est potestas arbitratori tenet̃ stare laudo:sic hoc ꝓmisit cū iuramēto nisi dolus interuenerit. Et ita disputando tenuit Ray.de for.vt refert Bal.in.l.pe.C.de arbi.ꝛ Bal.dicit ꝙ non audet recedere ab opi.dictoꝝ disputantium ꝛ Joā.and.ꝙ etiam si est lesio in magna quātitate quis teneat̃ stare laudo secus si enormiter ledetur hoc vltimum dicit qꝛ ex verbis etiā in magna quātitate nō videt̃ ɔcessa enormis lesio vnde etiā Bar.ꝛ sequaces nō loquuntur qñ est data talis amplissima potestas. Nā super ea quantitate sup qua est iuratū non possunt partes cōtrauenire prout etiā tenēt Hostien.ꝛ Joā.and.in.d.c.quintauallis.ꝛ sequitur Bartho.de saly.in d.l.pe.C.de arbi.Sequēdo Joā.calde.ꝛ scdm istā partem cōsuluit Bartho.de saly.in suo cōsilio qđ incipit. In nomine saluatoris in qōne ꝛ cā predicta ꝛ tenet etiā opi.Joan.calde.Bartho.de saly.in l.si societatem.§.arbitroꝝ.ff.pro socio.in.xiij.q. ¶ Ex qbus cōcluditur ꝙ ex quo super lesione etiā enormissima partes cōcesserint ar
8 bitratoribus illā faciendi ꝛ dandi vni parti de parte alterius in maxima quātitate. Et iuratū est de obseruādo.† Non debet reduci dictum arbitramētum nisi dolus ꝓbetur arbitratoris. Et ista est cōmunis opi.a qua in cōsulēdo ꝛ iudicando nō est recedēdū. Et maxime in casu nostro in quo est secuta emologatio ꝓcuratoris ꝛ partes promiserunt obseruare ꝛ stare eius ratificationi ꝛ emologationi ꝓpter quā dicitur res iudicata inter partes ꝑm Dy.ꝛ Bart.in.l.j.ff. de re iudi. Et debet executioni mandare: vt in.l.cum antea.C.de arbi. Et maxime qꝛ in cōpromisso ē regula ratomanēte pacto ꝛ iuramēto vt est casus in.c.per tuas.extra de arb.vbi latissime per.d.Abb. in repe.ponit enim ꝓcuratoꝛ ad hoc habēs speciale mādatum emologare dummodo non ostendatur eius dolus vel qđ iura liquida donauerit.l.nā.ꝛ nocere cū ibi no.ff.de pac.debet enim vti bona fide et nō dolo emologare ꝑm Bal.in.l.fi.C.de ꝫhē.emp.nisi ergo ostēdat̃ ꝙ iura erāt liquida vel ꝙ versatus fuerit in dolo emologatio preiudicauit cū in mandatis habuerit plenū ꝛ liberum mandatū approbandi omne laudū per eos ferendum in ꝓposito. Ex qbus in ꝓposito etiā infero ꝙ cōstitutio legati nō loquit̃ qñ secuta eēt postea emologatio.vñ tanꝙ exorbitans nō dꝫ ad hūc casum extēdi.l.qui vo.ff. de leg.ꝛ i regula que iure cōi exorbitāt cū materia.de reg.iur.in.vj. ¶ Ex qbus ɔcludo ꝛ alijs adductis ꝑ ꝓfatū do.Alex.ꝙ dictū laudū nō est reducibile vbi ꝓbat̃ dolus arbitratoꝝ. Sed dꝫ executioni mādari ꝛ hec de tertia difficultate. ¶ Circa quartū ꝛ vltimū breuiter ɔcludo ꝙ dictus dñs iudicās aditus in cām reductionis nō tenetur seq seu ꝓcedere morte iudicioꝝ.lꝫ arbitratoris in cuius locū subrogat̃.arg.d.l.si eū.§.q iniuriarū.ff.si qs cau.pꝫ qꝛ vt vir bonus arbitrari dꝫ cōfirmādo primū laudū si ei equū appeat vel corrigēdo in ea parte in qua modū excedēt qđ quilibet bonus vir fuisset arbitratus. Et sic ꝑm potestatē prioribus arbitratoribus concessam arbitrari pōt ꝛ recedere ꝛ nō ꝑm primeuam iusticiam ac si nullū cōpromissum factū fuisset vt ꝓbat̃ in.d.§.arbitroꝝ.vbi ista sunt no.verba Bar.de saly.in.xix.q. Et ita disputando tenuit solēnis doctoꝛ do. Rusticanus de Bon.cuius disputationē refert ꝛ sequit̃ Joā.an.in addi.spec.in tit.de appel.§.in quibus.ver.ꝙ si cōuenit. Et ita etiā tenet do.Cardi.floren.post aliū solēnem doctorē cōsulēdo habent
9 cōsilia in consi.cxxxix.ꝛ in ɔsil.cxl. ¶ † Ex qbus cōcludēdo materiam dico in primis ꝙ si iudici cōstat prout rei veritas est ꝙ instantia sit perempta dꝫ se vno verbo terminare ꝛ ꝓnūciare instantiam peremptam ꝛ partē in expēsis cōdēnare iuxta.l.ꝓperādū.§.illo ꝓculdubio.cum ibi no.per doc.C.de iudi. Scdo si pur suadetur instātiā nō esse peremptā ꝛ iudici videatur laudū nullū qđ tamē dꝫ videri aliquo mō vt ex supradictis pꝫ:dꝫ illud cōfirmare pro ea pte pro qua equū videtur iuxta no.in.l.si expressim.ff.d app.ꝑ Bar.ꝛ alios et ꝑ Inno.ꝛ alios in.c.dilecto.extra eo.titu. Tertio si videbit̃ laudū valere prout videri dꝫ ꝓnunciare dꝫ si nō probet̃ dolus arbitratoris attentis ꝓmissionibus iuratis ꝛ emologa,reductionem concedēdam non esse ratione alicuius lesionis. Quarto si videret̃ reduct.cōcedendā vel rōne doli arbitratoris vel alia rōne ꝙ tñ non dꝫ videri nisi rōne doli arbitratoris tūc dꝫ diligēter se informare de iuribus partium que exprimunt̃ late a dño Alexā.in consilio suo ꝛ ꝓcedere diligenter habēdo informationes ꝛ inuestigando veritatē more arbitratoꝝ.ꝛ iuxta potestatē primis arbitratoribus datā ꝛ iudicare vt bonus vir iudicare debet. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Si statutum disponat ꝙ stantibus masculis femine non succedāt an neptis ex filio excludatur a successione.
2 Stante statuto ꝙ extantibus filijs masculis filie femine non succedant filia excludetur a nepote ex filio.
3 Correctio legum non debet induci per tacitos ꝛ subauditos intellectus.
4 In materia correctoria ꝛ odiosa restringi debet inqꝫtum fieri potest vt ius commune non corrigatur.
5 Bona parafrenalia sunt illa que mulier pro vsu suo defert ad domum viri.
6 Garnimenta seu corredia que mulier dedit dotem si apparent consumpta vel deteriorata illa sibi imputare debet.ꝛ sic illa accipere talia qualia sunt.
7 Confessio ꝛ assertio iurata viri de donamentis alienatis probat cōtra virum ꝛ eius heredes.
8 Mulier id quod habet in dotem ꝛ donamenta non est viri neqꝫ re neqꝫ spe:ꝛ potest ad libitum disponere.

¶ Consilium.cxxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ spūssanctus illuminet intellectum.

Irca primum consultationis articulum duo seu tria videbantur attento statuto
1 Pisano difficultatem facere. ¶ † Primū qꝛ statutum ꝙ filij masculi ꝛ descēdentes masculi ex filijs masculis admittantur ad successionē qbus cessantibꝰ vult ꝙ filie femie ꝛ descēdētes ex eis equaliter succedāt. Et sic ꝓdictū statutū hꝫ duo capita. Unū exclusiuum.s.filiarū feminarū ꝛ descēdētiū ex eis ex hoc capite nō excluditur neptis ex filio qꝛ de illa statutū nō loquit̃.l.si vero.§.de viro. ff.sol.ma.l.qđ vero.ff.de legi. Aliud caput inclusiuū vel masculorū et descēdētiū ex eis ꝛ ex hoc capite neptis ex filio vr̃ excludi ꝙ vniꝰ inclusio alioꝝ est exclusio.l.cū ꝓtoꝝ.ff.de iudi.l.maritus.C.de ꝓcur. et sic excludit̃ neptis ex filio ꝛ ita in simili qōne determinat Bar.in l.ij.§.vidēdū.ff.ad tertul. Ista aūt ꝓbant̃ in statuto in ver.hoc tñ distinguēdo ꝛ obseruādo. ¶ Scdm qꝛ nō alia rōne filij masculi ꝛ descendētes masculi excludūt feminas ꝛ descendentes ex eis nisi vt cōseruetur agnatio et familiarum dignitas vt plene probat Joā.and. referēdo disputationē Jac.de are.in addi.spec.in rub.de succes.ab intest.ꝛ Bal.late in.l.maximū viciū.C.de libe.prete. Sed ista ratio militat in nepte ex filio. Igitur etiam militare dꝫ dispositio ex quo neptis saltim lato sumpto vocabulo venit appellatione filiarū.arg. gl.in cle.j.in verbo eligatur.de elec.lib.vj.ꝛ in.c.j.de rerum permu. lib.vj.ꝛ glo.in cle.j.de rerum permu.ꝛ per Bal.in.l.maximū viciū. C.de lib.pte.cum simi. Et hāc partem tenet do.Raph.fulg.in.l.venia.C.de in ius voc.qꝛ nō dꝫ esse melioris conditionis neptis ꝙ filia l.si viua matre.C.de bo.mater. ¶ Tertiū qꝛ vt dicit do. Alexā.sequēdo opi.dñi Raph.adducit rōnē ꝙ aut neptis vult ex sua ꝑsona succedere ꝛ nō potest qꝛ filius est primo gradu ipsa in secūdo.in.§. j.ff.de suis ꝛ legit.aut vult succedere ex persona patris ꝛ nō videtur posse qꝛ qualitas masculini sexus que erat in patre non est in ea.ergo non pōt representare ꝑsonā patris in terminis dicti statuti.arg. l.fi.C.de natu.lib.ꝛ hoc arg.in simili vtit̃ Bar.in ver.Quero pone retento.ꝛ in ver.sequē. ¶ Quibus tñ non obstantibus ɔtrā sniam

veriorem esse existimo ꝙ imo dicta neptis ex filio ī successionē aūt
nō excludatꝛ a patruis suis ⁊ in primis de iure cōi hoc ē clarissimum
qꝛ succedit simul ex equalitate cum patruis suis sicut pr̄ eius succe-
deret ita ꝓbatꝛ in aut. in successione de suis ⁊ legi. ī aut. de here. q̄ ab
intest. §. j. Et isti. de here. q̄ ab inte. §. cū filius. ¶ Secūdo ex forma
statuti Pisani sub rub. de succes. ab ite. ēt ostēditur in pꝛio rn̄so dū
dicit in successione semꝑ prima cā sit libertorum. ⁊ si vlteriori gradu
qs sit ꝯstitutus. qd̄ statutū in prin. ponit regu. q̄ icludit ⁊ masculos
⁊ feminas cū verbū liberorū sit terminꝰ cōis q ō ꝓprietate icludit ⁊
masculos ⁊ feminas. l. liberoꝝ. ⁊ ibi Bar. ff. de ver. sig. Et sic ꝯcor
dat ī pri. cū dispōne iuris cōis de qua ī. d. aut. in successiōe. ¶ Ter
tio ista cōclusio ꝯfirmatꝛ qꝛ statutū postq̄ posuit regulā q̄ includit
liberos ⁊ masculos ⁊ feminas excipit īmediate ī ver. Dūmō casuz
ꝙ qñ extāt filij masculi vel descendētes ex eis masculis filie femine
descēdētes ex eis nō succedāt. Que exceptio excludit tm̄ filias ⁊ ex
eis descēdētes non aūt neptes ex filijs masculis. Igitur non cēsentꝛ
excluse ex duplici regula pꝛia ē ꝙ exceptio firmat regulā in nō exce
ptuatis. vt tradit Bar. ī. l. j. ff. ō re. iur. ēt Dy. ⁊ Pe. de anch. ī rub.
de re. iur. ī. vj. cū si. Scḋa regula est qꝛ ex quo sumus ī materia cor-
rectoria correctio in pꝛia ꝑsona non dꝫ ad aliā extēdi. l. si vero. §. de
viro. ⁊ ibi late per Imo. ff. sol. ma. ⁊ per Bar. in. l. oēs populi in ma
teria interpꝛetatiōis extēsiuz. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ maxime qꝛ caput ex-
clusiuū est odiosum iuxta no. per Bal. in. l. venia. C. de in ius vocā.
Igitur restringi dꝫ ⁊ non extēdi. l. cū qdā. ff. de lib. ⁊ posth. Et in re
gula odia cū materia. de reg. iur. in. vj. cū simi. ¶ Quarto statutum
hꝫ caput inclusiuū masculoꝝ ⁊ exclusiuū feminarū in capite inclusi
uo est odiosuz ꝓm Bal. in. l. venia. C. de in ius vocā. ꝓpter qd̄ Bal.
2 ibi decidit. q. nostrā in terminis dicēs ꝙ † stāte statuto ꝙ extātibus
filijs masculis filie femine nō succedāt filia excludetꝛ a nepote ex filio
qꝛ in hoc statutū est fauorabile sꝫ a filio nō excluditur neptis ex filio
qꝛ statutū in hoc capite est odiosum. Unde lꝫ in pꝛio capite appella
tiōe filij veniat nepos ex filio ī scḋo nō venit neptis ex filio. ⁊ ita vi-
detur singulariter trāsire Pau. de cast. ⁊ illā decisionē refert ⁊ seq-
tur Pet. de anch. in repe. c. canonū. de ꝯsti. in ver. his igitur quinqꝫ
membris. Et maxime qꝛ ista filia repꝛesentat patreꝫ qui succederet.
Et ꝓsertim in statuto nostro vt statim dicetꝛ. ¶ Quinto ꝓbatꝛ ex for
ma eiusdē statuti in ver. ⁊ liberi. in quo statutū disponit ꝙ liberi cu-
iuscūqꝫ sexus loco suoꝝ parētū defunctoꝝ vel defunctarū succedāt
auo. ⁊ sic vult ꝙ in successione liberi subrogentꝛ in locū parētū. si er-
go neptis ex filio subrogatꝛ in locū patris sequitꝛ ꝙ sicut pater equa-
liter succedebat. ita ⁊ neptis ex quo subrogatꝛ sapere dꝫ naturā eius
in cuius locū subrogatꝛ. l. si eū. §. qui iniuriarū. ff. si quis cau. ⁊ in. l. j.
§. hec actio. ⁊ ibi Bar. ff. si qs testō liber esse iussus fuerit ⁊ in spē in
materia ꝓpꝛia Bar. late in. l. fi. §. j. ff. de suis ⁊ legiti. ¶ Cōfirmantꝛ
premissa nā ꝓpter istā rōnē dubitat Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de v̄b. sig.
an stante dicto statuto neptis ex filio excludebat filiā lꝫ demuꝫ rōne
de qua ibi per eū decidit ꝙ nō. Et ꝑ ꝓdicta tollitꝛ arg. d. Alex. qꝛ sta
tutum vult ꝙ liberi cuiuscūqꝫ sexus loco suoꝝ parētū defunctoꝝ vl'
defunctarū succedāt auo. vñ notādū ꝙ liberi cuiuscūqꝫ sexus succe-
dāt loco parētū defunctoꝝ. ⁊ sic femine loco patris in successiōe aui
qꝛ ad veritatē determinatiue defunctoꝝ vel defunctarū sufficit veri
ficari alterā partē. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. ⁊ in. l. si is qui
ducēta. §. vtrū. ff. de reb. dub. ⁊ sic statutū ꝓdictū voluit tollere diffi
cultatē Bar. de qua in. d. l. liberoꝝ. ¶ Sexto eadē opi. cōfirmatꝛ qꝛ
in correctorijs nō dꝫ fieri extēsio de persona ad ꝑsonā etiā ex idētita
te rationis: vt voluit glo. in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccle. ⁊
3 in. l. illā. ⁊ ibi Moder. C. de colla. † qm̄ per tacitos ⁊ subauditos in-
tellectus nō dꝫ induci. ll. correctio vt est glo. no. in. c. cupiētes. §. qd̄
si per. xx. de elec. lib. vj. Et est glo. quā ibi ad hoc ponderat Fulg. in
l. vt liberis. C. de colla. Igitur nō dꝫ fieri extēsio de filia ⁊ descēdenti
bus ex ea ad neptē descēdētē ex filio ex qbus ⁊ alijs statim dicendis
dico ꝙ neptis ex filio nō est exclusa. ¶ Nō obstat primū qꝛ vt inqt
Bal. in. l. illā. C. de colla. talis inclusio nō est simplex sꝫ correspecti-
ua ad exclusionē filiarū ⁊ descēdētiū ex eis ⁊ sequitꝛ Pet. de anch. in
repe. c. j. de cōsti. in versi. vlterius quero. Uel scḋo ⁊ melius dico ꝙ
tunc inclusio vnius est exclusio oium. s. cōiunctoꝝ mediāte persona
exclusa. ⁊ ita loquitꝛ Bar. in. d. §. vidēdū. ⁊ Jo. and. in addi. spec. in
rub. de succes. ab intest. ⁊ Bar. ī. l. liberoꝝ. ff. de v̄. sig. cū cōcor. alleg.
per do. Alex. in. d. l. illā. nō aūt respectu aliarū personarū nō cōiun
ctarū mediāte persona exclusa ita declarāt Paul. de ca. ⁊ Moder.
in. d. l. illā. Unde videmus ꝙ exclusa nūc admissis agnatis ex capi-
te inclusiuo agnatoꝝ nō excluditꝛ soror. Et ita tenuit collegiū perusi
num ꝙ refert ⁊ sequitꝛ Pet. de anch. in repe. d. c. ad fi. in ver. ꝙ inci-
pit. Inter ꝯsilia q̄ habeo ⁊c. ⁊ idē ꝯsuluit Jo. ō imo. ꝓut refert ⁊ seqtꝛ
do. Alex. ī. d. l. illā faciūt q̄ dicit Ang. ī suo ꝯs. cclxxxvij. ici. Statu-
to bononiēsi. Uñ bal. ī. l. ꝙ do vult ꝙ exclusa amita nō cēseatꝛ exclu-
sa matertera faciūt no. per Bar. in. l. si defunctus. ⁊ in. l. fi. C. de suis
et legit. ¶ Uel tertio dicamus ꝙ in casu nostro nō cadit dicta cōsi-
deratio qm̄ statutū pꝛio admittit liberos cuiuscūqꝫ gradus demuz
ab hac regula excludit filias ⁊ descēdētes ex eis. Igitꝛ ista neptis ex
filio excludit filias sicut filius tum qꝛ in nō exceptuatis remanet re-
gula firma ⁊ rōne subrogatꝛ. ¶ Nō ob. scḋa rō in ꝯtrium allegata qꝛ
rn̄detꝛ. Primo ꝙ illud ꝓcederet duobus cōcurrētibus. Primo ꝙ
4 casus ad quē sit extēsio includatꝛ late sumpto vocabulo. † Scḋo ꝙ sit
ratio expꝛessa in statuto qd̄ ꝓm deficit vñ in materia odiosa ⁊ corre-
ctiua restringi dꝫ inq̄tum fieri pōt vt ius cōe nō corrigatꝛ. arg. eius
qd̄ habetꝛ in. c. cū dilectus. de cō sue. Et ita tꝫ Joā. de imo. in. l. si vo.
§. de viro in simili qōne. Et in fortiorib' terminis in vlti. col. ff. sol.
mat. ¶ Uel scḋo dicamus ꝙ minor est rō in nepte ex filio q̄ in filia.
Igitꝛ nō dꝫ fieri extēsio iuxta no. per gl. in cle. ij. de eta. ⁊ quali. pꝫ mi
noritas rōnis qꝛ filia subrogatur loco patris. Et de iure cōi ⁊ ex for
ma statutoꝝ ꝓpter quam rōnem neptis ex filio dicitꝛ habere pluscu
lum iuris qd̄ pꝫ qꝛ Bar. dubitat an ab ea filia excludatꝛ qd̄ vr̄ velle
statutū in ver. ⁊ liberi ibi ꝓm iam dictū modū vt supꝛa dixi nisi sta-
tutū vlterius ꝓcederet in alio ver. sequēti. ꝙ etiā pꝫ ex alio statuto
sub rub. De eo ꝙ pater filijs iusse. vbi in cōputatiōe legitime cōpu-
tatur neptis ex filio cui debetꝛ. Et tñ nō cōputatꝛ filia vt ibi habetꝛ fa
cit etiā statutū sub rub. De legitima fili. in ver. ceteri etiam filij vbi
vult ꝙ neptis ex filio percipit eā legitimā que patri debebatꝛ cuꝫ li-
centia de qua ibi vnde de filia ad neptē ex filio in qua est minor rō ex
clusionis ⁊ maior inclusionis nō dꝫ fieri extēsio iuxta no. in. d. cle. ij.
de eta. et quali. ⁊ hec de prima difficultate. ¶ Circa scḋam difficul-
tatē que cōsistit super intellectu statuti positi sub rub. De guarnimē
tis tota dubitatio insurgit qꝛ apud legū docto. nō habemus ista vo
cabula guarnimēta ⁊ corredia nec de cōi vsu loquēdi. cōstat aliquid
clare qꝛ iuxta illud fienda esset interpꝛetatio. l. liberoruꝫ. §. ꝙ tm̄ cas
5 sius. ff. de suppel. leg. † Reperio enim tm̄ ꝙ tex. in. l. si ego. §. dotis q
loquitꝛ de his rebus que mulier pꝛo vsu suo defert ad domum viri:
quas tex. appellat bona parafrenalia. ⁊ dicit ꝙ galli appellant pe-
culium: reperio etiam ꝙ Bal. in. l. de his. C. de dona. inter virum et
vxo. no. illū tex. ꝙ arredia que vxor defert ad domū viri restituuntꝛ
mulieri solu. matri. Quatenus reperiuntur non consumpta de cor-
redijs etiā facit mentionem do. Alex. pꝛeceptor meus in. l. cum in te
stamēto. ff. de aur. ⁊ argē. leg. Et allegādo Pet. de perusio vult ꝙ
corredia dari possunt ab vxore viro ⁊ econtra a viro vxori. Nec pu-
to differentiam esse inter arredia ⁊ corredia. De qbus statutum loq
tur positū sub rub. De guarnimentis que autē sint talia corredia de
quibus statutuꝫ loquitur vr̄ hoc statutū satis seipsum declarare in
ver. Dumtamen mulier dum ponit ea que sunt. ⁊ ad vsum ⁊ orna-
mentum mulieris. Sed nō vr̄ cōcordare cū iure cōi qꝛ statutū loq-
tur etiā de corredijs que dantꝛ in dotē. vt pꝫ in fi. dicti statuti. de iure
autē cōmuni nō appellantꝛ corredia. Sed aut dantꝛ inestimata. ⁊ tūc
dicuntꝛ dotalia. l. in rebus. C. de iure do. aut estimata. ⁊ tunc aut esti-
matio facit emptionē ⁊ pecunie cēsentꝛ esse in dote aut nō ⁊ dicuntur
dotalia iuxta no. in. l. quoꝝ. ⁊ in. l. si inter virū. C. de iure do. Ampliꝰ
etiā est aduertēdū ꝙ verbū guarnimēta nec reperio in iure nec a do
ctoribus positū. Sꝫ q̄tum ex dicto statuto percipi possunt guarni-
menta vxoris ⁊ corredia sunt sinonima ⁊ sunt illa que sunt ad vsum
et ornatū mulieris de quibus in dicto statuto in ver. dumtñ mulier
hoc premissum ꝓbatꝛ qꝛ Rubꝛica dicit simpl'r de guarnimētis ⁊ in
nigro permissore sit mētio de guarnimētis ⁊ corredijs. arg. eius qd̄
habetꝛ in. l. Imperatores. ff. de in diē adiec. ⁊. l. ij. ff. de statu homi. et
eius qd̄ no. gl. in verbo titulis. in ꝓemi. vj. lib. ¶ Cōfirmatꝛ hoc idē
in ver. ⁊ si postea vbi guarnimēta renouata a viro vel de nouo facta
appellat corredia. Et sic hꝫ illa ꝓ eisdē. nec dici pōt ꝙ corredia vi-
dentur esse illa que renouantꝛ a viro sed ornamēta q̄ portantꝛ ab vxo-
re ad vsum suum. Nā hoc tollit statutū in fi. dum loquitur de corre-
dijs datis ab vxore viro in dotē. Preterea statutū in pꝛin. in verbo.
Et si postea ⁊ sequēti vult ꝙ corredia que extāt vel alienata debean
tur vel iuxta estimationē oium guarnimētoꝝ. si extant vel iuxta esti
mationem duorum parentum guarnimētorū. si maritus iurauit se
alienasse ⁊ tñ qñ extabāt tꝑe mortis nec cōstabat de estimatione cor
redioꝝ datoꝝ in dotē. Et sic videntꝛ duo inferri. Primo ꝙ corredia
et guarnimēta sunt idē. Scḋo ꝙ guarnimēta sunt corredia que vxor
dat in dotē. ¶ Ex qbus infertꝛ ꝯclusio ꝙ dña Pippa habuit in do
tem florenos. cccc. īpositis. cc. in corredijs seu in guarnimētis. Qui-
bus ꝓmissis ex statuto de guarnimentis elicio infrascriptas conclu-
6 siones. † Prima sit in pꝛin. ꝙ mulier guarnimēta seu corredia que
dedit dotem si apparent cōsumpta vel deteriorata illa sibi imputa-
re dꝫ. ⁊ sic illa accipere talia qualia sunt. Et ita in libꝛo cōis reperio
summarium valde antiquū differt tñ statutuꝫ in hoc a iure cōi qꝛ si
dantur in dotem estimata debetꝛ estimatio. l. quoꝝ. C. de iure do. cō-
cordaret aūt cū iure cōi qñ nō essent data in dotē. vt in. l. de his. ⁊ ibi
Bal. C. de dona. inter virū ⁊ vxo. Et hoc forte disposuit statutuꝫ qꝛ
voluit heredes viri vel virū teneri ad ea que in cōi vsu sunt consum
pta. ¶ Scḋa ꝯclusio est in v̄. Et si postea ꝙ si talia guarnimēta seu
corredia sint renouata a viro similia vel dissimilia illa sibi dꝫ impu-
tare vsqꝫ in quātitate estimatiōis guarnimētoꝝ seu corredoꝝ dato-
rum in dote. vñ qñ appet corredia renouata voluit statutuꝫ ꝙ vsqꝫ
ad quātitatē estimatiōis traditoꝝ in dotē mulieruꝫ retinere possit.

¶ Tertia cõclusio ĩ.ṽ. Dũtñ mulierũ ẽ ꝙ mulier nõ põt hẽre corre
dia seu guarminẽtia vltra q̃ ibi exprimaꝛ sup filiũ remanere debet ĩ
domo viri hoc idem ptꝫ ex forma statuti sub rub. de exac. do. ĩ versi.
Sed ꝛ qd de corredĳs. ex quo capitulo colligitur ꝙ loqtur de corre-
dĳs datis in dotẽ ꝓut supra dicebã. ¶ Quarta cõclusio ĩ ver. addi
mus ẽt ẽ ꝙ si guarnimẽta vel corredia nõ extãt. Sꝫ vir iurauit se alie
nasse credita eius iuramẽto vsqꝫ ad quãtitatẽ duaꝝ partiũ estimatio
nis eiꝰ ꝙ habuit ĩ guarnimẽtis. Et sic ĩ corredĳs seu guarnimẽtis da
tis ĩ dotẽ de qbus loqtur in fi. ꝛ hoc qñ ẽ cõtentio siue cũ creditoribꝰ
siue cũ viro seu cũ eius hr̃dibꝰ qñ ẽ iuratũ. Si ṽo maritꝰ sine iuramẽ
to confiteꝛ creditori vsqꝫ in medietatẽ ꝛ h̃ qñ cũ eo vel eius hr̃dibus
cõtendiꝛ. ¶ Quinta cõclusio in ver. statuimus ẽ qđ si guarnimenta
siue corredia extãt tpe mortis tũc dñt estimari ab estimatoribꝰ cause
pñtibus duobꝰ cõsanguineis. ¶ Sexta ꝛ vltima cõclusio sit qđ qñ
ornamẽta seu corredia extabãt tpe mortis ꝛ nõ fuerũt estimata ĩ du-
bio presumunꝛ fuisse medietatẽ estimatiõis corredorũ datorũ in do-
tem ex quo vltĩo capitula colligiꝛ qđ corredia seu guarnimẽta iuxta
q̃ fieri dꝫ estimatio corredorũ seu guarnimẽtorũ sunt illa q̃ danꝛ ĩ do
tem: vt ptꝫ ĩ hoc vltimo capitulo ꝑ quẽ declaranꝛ capitula p̃cedẽ-
tia. l. q filiabꝰ in p̃n. ꝛ ĩ. l. si seruꝰ pluriũ ĩ fi. ff. de leg. j. Et optime ꝓ-
baꝛ in. l. vtrũ. ꝛ ibi Ang. ff. de peti. here. ampliꝰ ẽt p̃mitto ꝙ si corre-
dia ꝛ guarnimẽta sunt idẽ ꝛ sunt sinonima sequiꝛ ꝙ cũ Frãciscus ma
ritus fateꝛ se alienasse medio iur̃o de donamẽtis corredĳs ꝛ guarni-
mẽtis illa ṽba corredĳs ꝛ guarnimẽtis idẽ significãt. ꝛ sic censeꝛ po
sita copula ꝛ ĩter donamẽta ꝛ corredia seu guarnimenta ꝛ ꝑ ꝯñs iu-
rat se ꝓ dimidia alienasse de corredĳs seu guarnimentis. ꝛ pro di-
midia de donamentis. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis
ꝛ in. l. j. C. si plures vna sñia cũ si. ¶ Ex qbus ĩfero p̃mo ꝙ ex. cccc.
florenis de auro largis fatenꝛ se recepisse dimidiã ꝓ donamentis et
dimidiã ꝓ corredĳs ꝛ guarnimẽtis. ¶ Scđo ĩfero ꝙ respectu corre
dorũ ꝛ guarnimẽtoꝝ attenta forma statuti stãdũ ẽ iuramẽto viri vs
qꝫ in duas partes extimatiõis corredoꝝ datoꝝ ĩ dotẽ vt ĩ. d. ver. Ad
dimus. ꝛ sic cũ corredia data fuerint estimationis. cc. florenorũ auri
statur iuramẽto viri in quantitatẽ. cxxxiĳ. cũ dimidio q̃ sunt due ter
tie partes ex tribus faciẽtibus totũ. Nec dicat aliqs ꝙ loqtur de dua
bus partibus. cxxĳ. iuxta. l. interdũ. ff. de here. insti. ꝛ ibi no. qꝛ seq̃re-
tur ꝙ plus crederet viro sine iuramẽto q̃ cũ iuramento stetur vsqꝫ
ad dimidiã estimationẽ corredoꝝ. igiꝛ loqtur de duabus partibus
7 quarũ tres totũ cõficiũt. ¶ † Tertio ẽt cõcludo ꝙ cõfessio ꝛ assertio
iurata viri de donamẽtis alienatis ꝓbat ꝯ virũ ꝛ eius heredes qꝛ lꝫ
sit cõfessio ĩter ꝑsonas. Et sic nõ videaꝛ ꝓbare iuxta no. ꝑ Bar. ꝑ illũ
tex. ĩ. l. cũ qs decedẽs. §. titia. ff. de leg. iĳ. ꝛ ĩ. l. q testm̃. ff. de proba. tñ
in casu nr̃o talis cõfessio ꝓbat qꝛ tũc ꝯfessio inter ꝑsonas suspectas
nõ ꝓbat nisi cũ cõfessione cõcurrãt verisimiles cõiecture. Ita voluit
elegãter Bal. ĩ cõfessione ĩter viꝝ ꝛ vxorẽ ĩ rub. C. de priui. Sꝫ ĩ casu
nr̃o sunt verisimiles cõiecture. igiꝛ ꝛc. Una cõiectura ẽ qꝛ in cõfessio
ne nõ dr̃ simpl'r ꝙ donamẽta alienauit ꝛc. Sed enumerantur q̃ res
fuerint alienate ꝛ cui nominãdo noĩa ꝛ loca. ꝛ ꝓ quãtitate singulari-
ter. vñ nõ est verisimile ꝙ ĩ oĩbus ĩstr̃m fuerit simulatũ vel suspectũ
cũ tantis expressionibus arg. eius qđ notabiliter voluit Bar. đ plu
ribus scriptis appositis ĩ scriptura priuata ĩ auꝛ. ꝛ si ꝯctus. C. de fi-
de instru. ꝛ eius ꝙ habeꝛ in auꝛ. sꝫ iam necesse. C. de dona. ante nup.
alia cõiectura ẽ qꝛ in statuto sub rub. de exact. dotis fit mẽtio de istis
donamentis in pluribus ꝛ bñ ex statutis habeꝛ mẽtio istoꝝ donamẽ
torũ. Et sic apparet ꝙ ista donamenta fiebant ꝛ fiunt qđ deducere ꝛ
ꝓbare erit vtile. Et sic presumunꝛ facta donamẽta arguẽdo a cõiter
accidentibus iuxta. l. neqꝫ natales. ꝛ ibi glo. C. de ꝓba. ¶ Alia etiaꝫ
est coniectura que sumiꝛ ex statuto sub rubri. Quid mariti ex morte
vxoris sine pacto lucrenꝛ. In quo primo habetur ꝙ maritus lucra-
tur dimidiã dotis ꝛ donamentoꝝ. Secus in ṽ. antecedenti. vbi vult
ꝙ annuli sponsalitĳ ĩ totũ restituantur hr̃di vxoris. Ex quo statuto
ptꝫ primo donamẽta vltra annulos spõsalitios fiebant alicuius esti
mationis. ꝛ ita bonũ erit deducere ꝛ ꝓbare. ¶ Secundo ptꝫ ꝙ viro
p̃moriente mulier p̃io hꝫ annulos spõsalitios. Secundo donamẽta
facta a viro. Tertio facta a cõsanguineis suis iuxta no. in. l. sꝫ si plu-
res. §. interrogato. ff. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ attenta quantitate dotis ꝛ
qualitate personaꝝ verisimile ẽ ꝙ habuerit donamẽta. cc. ducatoꝝ
auri ꝛ multo maioris estimationis vñ illi confessioni standum est ꝛ
maxime hoc confirmatur ex pluribus. Primo qꝛ ideꝫ bis cõfiteꝛ in
eodẽ instrumẽto per ea que notãt pleriqꝫ docto. in. l. in ꝯctibus. §. il-
lis securitatibus. C. de nõ nume. pec. ¶ Secundo qꝛ iuramentũ ẽ ex
ceptioni nõ habitaruꝫ rerũ. ꝛ nõ habiti precĳ. ꝛ lapsa sunt tempora
ad opponendũ omnem exceptionẽ nõ habitarum rerũ ꝛ precĳ iuxta
no. per Bar. in. l. assiduis. C. q potio. ĩ pigno. habe. ¶ Tertio qꝛ ma
ritus bis iurauit vera esse ꝛc. Et sic tale iuramentũ vr̃ verã receptio.
probat: ꝛ venditio. iuxta no. per Bartho. de saly. in. l. fina. C. de non
numera. pecu. Et per Imo. in. l. nemo potest. ff. de lega. j. cum simili.
Et maxime quia fuit confessio geminata ꝛ iurata que magis probat
iuxta no. per Barto. in. l. scimus. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. Et ꝑ Lud.
roma. in. l. si vero. §. de viro in fallẽtia ꝓpter geminationẽ. ff. so. ma.

¶ Quarto quia cõfessiones ꝛ promissio facta est in instrumẽto gua
rentigiato qđ hꝫ executionẽ sicut sñia ex forma statutorũ. Et sic pro
bat ẽt inter ꝑsonas suspectas qꝛ habeꝛ ꝓ veritate scđm Bal. singu.
in. d. rub. C. de priuile. do. arg. l. res iudicata. ff. de reg. iur. Et loquiꝛ
ẽt cõstante matrimonio vt ex verbis suis p̃cedentibꝰ aperte cõstat.
Ex quibꝰ ẽt ĩprobabiliter dici põt ꝙ ẽt alienatio corredorũ ꝛ guar-
nimentorũ in totũ ꝓhibeaꝛ qꝛ in eis ꝛ verisimilis rõnes supra assi-
gnare militãt: igiꝛ militare dꝫ dispõ. Quinimo nõ ĩprobabiliter cõ
cludi põt ꝙ quatenus ex dicta cõfessiõe resultaret donatio: talis do
natio censeꝛ morte cõfirmata iuxta no. in. l. dona. C. de dona. inter vi
rum ꝛ vxo. ꝛ in. l. ĳ. C. de dot. ca. nõ nu. ¶ Nec ob. statutũ sub rubri.
De his q̃ a viro in vxorẽ dãtur. in ver. Ut nec ẽt simplices donatio
nes vbi disponiꝛ ꝙ simplex donatio ĩter viuos nõ confirmaꝛ morte
qm̃ ad hoc respõdeo ꝙ dictũ statutũ est correctoriũ iuris cõis. corri-
git eniꝫ ea q̃ habenꝛ in. d. l. donationes. ꝛ in. d. l. ĳ. C. de dote cau. non
nu. Igitur restringi dꝫ in quãtuꝫ fieri põt vt minus corrigaꝛ ius cõe
c. cuꝫ dilectus extra de cõsue. Cũ ergo loquaꝛ instrumentũ de cõfes-
sione donamentorũ alienatorũ ꝛ corrediũ. Sꝫ dicimus ꝙ maritꝰ vo
luit facere simplicẽ donationẽ hoc nõ cõstat ex instrumento cui ĩ du
bio standum est: vt in. l. cũ precibus. C. de proba. Unde hoc non põt
dici nisi per viã presumptiõis sit presumpta donatio ꝛ nõ vera. Er
go statutum qđ est correctoriũ. Quatenus vult ꝙ simplex donatio
non cõfirmatur locũ hꝫ in vera donatione ꝛ nõ presumpta ita dicit
Barto. post Guil. in. l. exorbitanti. ꝛ in. l. iurisgen. §. quinimmo. ff. đ
pac. ad fi. Et est casus in. l. seruum filĳ in fi. ff. de leg. j. s̃m ꝙ illũ text.
intelligit Bar. in. l. j. eo. ti. ꝛ probatur ex notatis per Imol. in. l. si ali
quam rem. ff. de acqui. pos. fortius idem dicendum est in. l. correcto-
ria q̃ magis dꝫ restringi: vt patet ex late notatis per Io. de imo. in. l.
si vero. §. de viro. ff. sol. matri. Ex quibus ẽt non improbabiliter cõ-
cludi ꝙ tota estimatio corredorum ꝛ ornamentorũ debebatur domi
ne Pippe. ¶ Capio tertiã difficultatẽ q̃ vertitur circa intellectum
statuti sub rub. Qualiter mulieribus permissuꝫ est alienare: ꝓ cuius
declaratiõe est aduertendũ ꝙ statutũ predictũ hꝫ duas partes. In
prima parte disponit qualiter mulier ĩter viuos possit alienare. Et
sic tractat de prima parte sub rub. que dicit qualiter mulieribus ꝑ-
missum est alienare. Usqꝫ ad versi. tẽpore vero mortis vbi est secun-
da pars in qua tractatur qualiter mulier possit in vltima voluntate
relinquere. ꝛ sic de secunda parte rubrice dum dicit in vltima volun
tate relinquere. Quare cum simus in donatione inter viuos. ꝛ sic in
alienatione inter viuos sumus in prima parte statuti in qua conside-
ro in muliere maiore. xxv. anno. prout est ista de qua agimus. Quod
aliquando ꝛ primo mulier nõ habet virũ neqꝫ filios. ꝛ tunc totum ꝙ
habet põt alienare ratio est qꝛ alienat bona propria nulli alteri debi
ta actu vel spe: ꝛ in re sua quilibet esse debet moderator ꝛ arbiter. l. ĩ
re mandata. C. mãda. l. nemo exterus. C. de iudeis cũ simi. ¶ Aliqñ
ꝛ secundo mulier hꝫ viruꝫ ꝛ nõ liberos. ꝛ tunc põt totũ qđ hꝫ aliena
8 re p̃ter dotẽ ꝛ donamẽta. † Et rõ ẽ qꝛ id qđ hꝫ ĩ dotẽ ꝛ donamẽta nõ
est viri neqꝫ re neqꝫ spe. Igitur dꝫ posse mulier ad libituꝫ disponere
d. l. in re mandata: ꝛ per Bar. in. l. si quis in. §. differentia. ff. de acq.
pos. cũ si. Ideo aũt noluit dotẽ ꝛ donamẽta posse alienare qꝛ dos est
mariti. l. doce ancillã. C. de rei vendi. ꝛ debet oneribus matrimonĳ
deseruire donec viuit. l. si is qui stichum. §. vbi dos. ff. de do. Itẽ pro
hibet donamenta qꝛ maritus lucrari dꝫ dimidiã vt ptꝫ in statuto ꝙ
mariti ex morte vxoris ꝛc. Et rõ qꝛ quando dos ꝛ donamẽta veniũt
restituenda ẽt de illis mulier disponere potest vt ptꝫ in secunda par
te dicti statuti. ¶ Aliquãdo ꝛ tertio mulier habet liberos sine viro
ꝛ tunc pro medietate. ꝛ sic potest medietatem omnium bonorũ alie-
nare nec excipiuntur dos ꝛ donamenta. ¶ Aliquando ꝛ quarto mu
lier habet virum ꝛ liberos ꝛ tunc exceptis dotibus ꝛ donamentis
quartam parteꝫ põt alienare oĩa ista probantur in. d. statuto in p̃nc.
¶ Ex quibus ptꝫ ꝙ supra in tertio casu qꝛ habebat liberos ꝛ nõ vi
rũ ꝛ dicit ꝙ dimidiã. vnde stat difficultas nũquid in ista parte sit cõ
cessum mulieri alienare dimidiã bonorũ simpl'r an cũ ista exceptio.
preter dotem ꝛ donamenta in qua difficultate videbatur ĩ p̃ma facie
dicendum ꝙ illa verba preter dotẽ ꝛ donamenta q̃ qualificant duos
casus censeanꝛ qualificare oẽs alios casus positos in eadem oratiõe
arg. eius ꝙ habetur in. l. doli verbũ. vbi Bart. ff. de seruo corru. ꝛ ꝑ
Bar. in. l. scie. §. scio. ff. de fun. instruc. ¶ Sed hoc nõ obstante ꝯtra
rium est verius indubitãter. s. ꝙ põt alienare dimidiã bonoꝝ sine il-
la exceptione preter dotem ꝛ donamenta ista conclusio ꝓbatur mul
tipliciter. Et primo nam ꝙ mulier existentibꝰ liberis de bonis suis
disponere nõ possit. Est odiosum ꝛ contra dispositionem iuris cõis
l. nõ vsqꝫ adeo. ff. si quis a pa. fu. ma. ꝛ late tradit Petrus de anch. ĩ
suo consil. ccclxxxj. incipit. Ante determinationem ꝛc. Igitur intel-
ligi dꝫ vt quãtominus fieri potest deuiare dispositiõi iuris cõmunis
vulgato. c. cum dilecti. de cõsuetu. Si minus deuiabit a dispositione
iuris si poterit disponere de dimidia bonorum sine illa exceptione
igitur ꝛc. ¶ Secundo quia statutum simpl'r loquiꝛ de medietate bo
norum nec in dicto capite excipit dotẽ ꝛ donamenta. Igitur simpl'r
dꝫ intelligi. l. j. §. ꝛ generaliter. ff. de lega. p̃stan. ¶ Tertio qꝛ ꝑ talẽ

interpretationē statutū operatur vltra ius cōe cuʒ de iure cōi posset donare duas tertias partes oīum bonorum vt ptʒ per totū. C. de in offi. dona. Igitur intelligi dʒ sine dicta exceptione q̄ magis tunc reducuntur ad dispositionē iuris cōis arg. eius ꝙ no. in glo. in. c. statutum in verbo numerandū de preben. in. vj. Et eius ꝙ habetur in. l. si vnus. §. pactum. in ver. ꝙ in spē dotis. ff. de pac. ¶ Quarto quia q̄uis oīa capitula dicti statuti in prin. regulentur ab eodem verbo ī eadeʒ oratione tñ ista exceptio que respicit iuris dispōneʒ apposita in duobus capitulis nō censetur in alijs repetita in eadem oratione q̄ esset contra iuris cōis dispōnem casus est in. l. vxori. §. j. ff. de leg. iij. per quem hoc voluit Barto. in. l. pretor. §. eritq̄. ff. vi bono. rapto. Nam Bar. simpl'r dicit ꝙ dicta in vno capitulo non censenẗ in alio repetita qñ sunt ꝯ iuris cōis dispōnē. Nec distinguit an in eadē oratione vel nō igiẗ vtroq̄ casu intelligi dʒ. d. l. j. §. ⁊ general'r ꝙ etiā ostēditur ex duobus ita Bar. voluisse. Nā in casu p̄cedēti qñ tractat de his que ptinent ad facti narrationē Bar. facit differentiā an capituli sint in eadē oratione ⁊ regantur ab eodeʒ verbo vel in diuersa vt ibi per eū. Sʒ qñ demū īmediate tractat de his q̄ pertinent ad iuris dispositionē simpliciter dicit ꝙ ea q̄ sunt ꝯ ius cōe nō censenẗ repetita. Igitur h̄ vult indistincte alias distinxisset prout in casu precedēti arg. l. vnice. §. finautē ad deficientis. C. de cadu. tollen. ¶ Preterea Bar. allegat duas leges ad ꝓbādū cōclusionē suā. videlicet tex. in. d. l. vxor. §. j. q̄ hoc probat qñ plura capitula sunt in eadē oratiōe. ⁊ tex. in. l. talis scriptura. in fi. que ꝓbat in diuersis orationibus. Unde ītelligēdo Bar. ƀm iura que allegat tenet idē vtroq̄ casu ⁊ alias vidi dubitari super intellectu dictoruʒ Bar. ibi ex qua rōne tollitur fundamentū in cōtrariū allegatū. ¶ Quinto eadē cōclusio cōfirmatur q̄ si voluisset apponere illā exceptionē qñ extant filij ⁊ nō vir sicut qñ extat vir vtiq̄ expressissent ar. l. vnice. §. finaūt ad deficiētes C. de cadu. tollē. c. ad audientiā. extra de deci. ¶ Sexto q̄ qñ non hʒ virū neq̄ liberos quo casu ꝑmittiẗ alienatio in totū nemo diceret ꝙ intelligi deberet exceptio p̄ter dotē ⁊ donamenta q̄ nulla rō ꝓhibitionis alienationis assignari pōt. Et est hoc odiosum arg. l. illud. ff. ad. l. aquil. ⁊. d. l. nō vsq̄ adeo. qua ergo rōne tunc totū ita etiā quando vult qd̄ existentibus liberis dimidiā simpliciter q̄ nō est rō quare si dicta exceptio nō qualificat casum qñ nō hʒ neq̄ virū neq̄ filios quare debent qualificare qñ habet liberos tantū. Et si diceres hoc operari dʒ fauor liberorū respōdeo qd̄ fauor eorū operatur ꝙ tm̄ dimidiā alienare possit q̄bus nō existētibus pōt totū. ¶ Septimo q̄ cōstat ꝙ tm̄ superexistētes viri opanẗ ꝙ nō possit alienare dotem ⁊ donamēta vt ptʒ qñ hʒ tm̄ virū vel liberos ⁊ virū. qñ aūt viruʒ non habet in duobus casibus non fit dicta exceptio hoc ēt clare pʒ quia qñ alienatio fit in vltima volūtate de qua loq̄tur statutū in scd̄a parte ibi tēpore vero mortis ⁊c. Ex quo cōfirmatur alienatio in tp̄e soluti matrimonij statutū permittit ꝓ aliqua parte ēt alienationis do. ⁊ qñ tēpore mortis mulieris nō superest maritus lʒ liberos habeat adhuc oīum bonorū maiorē permittit alienationē. ex quibus datur intelligi ꝙ sola existentia viri est illa que impedit alienationē dotis ⁊ donamētorū declarantur em̄ p̄cedentia ꝑ sequētia ⁊ ecōtra. l. q̄ filiabus. ⁊. l. si seruus plurium. in fi. ff. de leg. j. cū vulgaribus ex quibꝰ indubitanter concludo ꝙ dicta dña Pippa potuit dimidiā omniū bonorū inter viuos donare sue nepti qua habita virtute donationis neptis ꝓ quarta parte cū alijs succedit. Laus deo.

Bartho. soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Qñ relictū est fideicōmissum de bonis q̄ relinquunẗ tēpore mortis an alienata cōputentur in quartā.

1 Appellatione alienationis venit alienatio in vltima voluntate.

2 Uirtus termini ad quē fit cōparatio trāsfundiẗ in terminū eq̄paratū

3 Testator potest cōcedere heredi potestatem alienandi ⁊ subuertēdi fideicommissum.

4 Res qñ est subiecta restitutioni dicitur ꝓhibita alienari.

¶ Consilium. cxxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spūssanctus illuminet intellectum.

Viso consilio īsignis doctoris dñi Bartholomei de raynerijs. ⁊ subscriptiōe p̄stātissimi iuriscō. dñi Baglionis de perusio sup testō ser Ludouici ser Nicolai Quo plene in q̄libet dubio scriptū ē in paucis me absoluā. Et sup prima difficultate nō scribo qm̄ plene scriptū est ꝙ bona habita ex fideicōmisso iniūcto fratri nō īputanẗ in legitimā lʒ illa fuerit alienata vt alias scripsi in hac cā vñ sniam cōsultorum approbo ⁊ cōfirmo. Sup scd̄o dubio si simpliciter fuisset facta substitutio in eo qd̄ tēpore mortis superesset in hereditate. Tunc. q. omnino hodie fuisset reseruāda. vt in auẗ. ꝯ rogatus. C. ad trebel. ⁊ in corpore vnde sumiẗ. Sʒ difficultas fuisset in alienata per viā legatorū vel vltime volūtatis gn̄aliter venirent in restitutione. q̄ supsunt tēpore mortis grauati in q̄ Bald. in auẗ. ꝯ rogatus. tenuit ꝙ quasi alienata nō veniunt in restitutiōe. Si quarta nō est diminuta. Et ƀm hāc opinionē cōsuluit. d. Alex. in cōsi. xiiij. in primo volu. ⁊ licet do. Rapha. cuma. ⁊ do. Alex. in. l. titius. ff. ad trebel. volūt ꝙ pro alienatione in vltima voluntate nō minuitur fideicōmissum q̄ tunc bona tp̄e mortis dicuntur superesse. Item per tex. in auẗ. nunc autem. C. de secun. nup. pro quorum opiniōe bene facit tex. ī. d. l. titius. vbi dicitur ꝙ medio tempore alienata ⁊ diminuta nō veniunt in resti. fideicom. Et sic loquitur de alienatione facta in vita. lʒ aut testamentū fiat in vita nō dicitur quis disponere in vita. sed post mortē vt plene declarat bar. in suo consilio. lxxvij. incip. Pater filio emācipato. Sed ꝓ opinione Bal. facit tex. in auẗ. de resti. vnde sumiẗ. d. auẗ. contra rogatus. vbi referendo se ad dictum Papiniani. de quo in. d. l. titius dr̄ ꝙ permittebat alienationem. dummodo non subuertendi fideicōmissum.

1 ¶ † Appellatione autem alienationis venit etiam alienatio in vltima voluntate. l. si quis pretoris. §. certū. C. de secundis nup. Et si dicamus illa lex venit ad interpretationem. l. titius igitur dicta in ea censentur repetita in. l. interpretante nihil. ⁊ ibi Bartol. ff. de coniung. cum emā. lib. Dici pōt ꝙ Imo. in. d. l. titius declaraẗ p. d. text. in. d. auẗ. de resti. ꝙ loquatur de alienatione simpliciter. Et dum tex. dicit medio tēpore alienatū vel diminutuʒ intelligo. s. medio tēpore ante tempus restōnis fideicommissi qd̄ est post mortem sed tunc res diciẗ alienata per viā insti. vel legati ⁊ nō dicitur superesse in hereditate. que venit restituēda. ¶ Cōfirmatur ista opinio per eundeʒ tex. in. d. auẗ. de resti. dū dicitur ꝙ nō pōt minuere nisi vsq̄ ad tres quartas reseruata quarta. Et sic concediẗ generaliter ptās minuendi fideicōmissum. Igiẗ gn̄aliter dʒ intelligi. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de lega. p̄stan. dicit etiam tex. ēt donationibus vti aliquibꝰ. Notādum ꝙ dicitur donationibus nam includunẗ donatio cā mortis. l. alienatuʒ §. j. ff. de verb. signi. que habēt vim legatorū. l. in donatione. C. ad. l. falci. Itē legata q̄ legatū est donatio. l. legatū. ff. de leg. ij. ⁊ additur verbum aliquis ꝙ est vniuersale. vt not. glo. in cle. j. de foro compe. ¶ Preterea in eodē tex. melius probatur duʒ vult ꝙ reseruetur. q. ⁊ subditur. Alijs oībus in eius positis potestate ⁊ licentiam habere cū his sicut volunt vti quēadmodū perfectis dñis cōpetit ⁊c. vnde notandum primo ꝙ tres quarte cōmittunẗ potestati heredis grauati simpliciter. Igitur potest de illis disponere. l. in re mādata. C. mādа. ¶ Secundo ꝙ possit illis vti sicut voluerit significat liberā volūtatem ⁊ nō regulatā. l. si sic. ff. de leg. j. ⁊ per Bar. in extrauaganti ad reprimendum in verbo videbitur. Igiẗ habebit liberas habenas disponēdi ēt ī vltima volūtate. ¶ Tertio fortius dicit quēadmodum perfectis dominis cōpetit. sed ꝑfectis dominis competit etiam potestas disponendi etiam in vltima voluntate. Igitur ⁊ istis heredibus

2 grauatis † q̄ virtus termini ad quē fit cōparatio trāsfundiẗ in terminum equiparatū vt per Bar. in. l. j. ff. de leg. j. ¶ Postremo in illo tex. ad recuperationē quarte alienate cōcediẗ actio in rem. Itē hypothecaria cōtra emptores aut aliter accipiētes notādū verbū aut aliter accipiētes q̄ includit etiam accipiētes per viam vltime voluntatis generaliter intelligendo iuxta. l. de precio. ff. de publi. Et sic illa bene clare probat ꝙ permittitur diminutio fideicommissi vsq̄ ad tres quartas ēt ꝑ viā vltīe voluntatis. ¶ Non obstat ratio ꝙ dicūtur superesse tempore mortis q̄ non dicuntur superesse ex quo sunt alienata hec est deuentum est ad titulum alienationis. lʒ adhuc non sit dñium trāslatum nam immediate post mortē trāsferẗ dñiuʒ. l. heres qñq̄. ff. de acqui. here. l. si tibi hō. §. tam seruus. ff. de lega. j. vnde tēpore quo fideicōmissum venit restituendum nō dicuntur superesse ex quo veniunt in alium transferendū a pari enim vr̄ ꝓcedere qd̄ sit facta alienatio vel sit peruentuʒ ad actuʒ ex quo sequi possit alienatio ad hoc glo. in. l. si ita quis. §. ca lege. ff. de verbo. oblig. Itē si tres essent vendite ⁊ nō tradite quis dubitas qd̄ viderenẗ alienare in terminis nostris lʒ nō esset dñium trāslatum vt probat tex. in. d. auẗ. de resti. in verbo donationibꝰ cuʒ hodie donatio solo cōsensu perficiaẗ. vt insti. de dona. §. perficiunẗ. nec iura dicūt qd̄ oīa que sunt in dñio grauati tempore mortis veniāt restituenda sed ea que nō sunt diminuta vel alienata. vt in. d. auẗ. de resti. sed per heredis instit. dr̄ facta alienatio igitur ⁊c. Item ex quo est permissa alienatio sicut ꝑfectis dñis diciẗ alienatū ꝑ heredis īstitutionē. l. si quis prioribus. §. certū C. de secun. nup. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ in terminis. d. auẗ. ꝯ rogatus. pōt grauationem fideicommissi minuere vsq̄ ad tres quartas ēt per viam vltime voluntatis tex. autem in. d. auẗ. nunc aūt. potius facit ꝓ ista opi. vt statim dicetur. Sicut ergo quando tacite a testatore permittitur alienatio vsq̄ ad tres q̄rtas scd̄ʒ terminos autē. cōtra rogatus. C. ad trebel. potest fieri alienatio in vltima voluntate. ita ⁊ fortius potest in totum fieri alienatio in vltima voluntate quā

3 do expresse datur potestas alienādi a testatore prout in casu nostro † pōt enim testator concedere heredi potestatē alienandi ⁊ subuertendi fideicōmissum ex quo pōt non fideicommittere. l. si fundum per fideicōmissum in fi. ff. de leg. j. ⁊ in. l. in conditionibus primum locum. ff. de conditio. ⁊ demonstra. Item si pro parte vt in. d. auẗ. de restitu. Igiẗ ⁊ in totum. l. que de tota. ff. de rei vendi. Si ergo testator concedit potestatem alienandi prout in casu nostro potest grauatus in totum alienare nec aliqua lex dicit contrarium in casu nostro ⁊ potestas dicitur libera concessa: vt in. d. auẗ. de restitutio. et ibi Angelus.

Confirmatur

¶ Confirmatur ista opinio per text.in.d.l.titius nã scđm cõem le-
cturaȝ ꝑmissa ẽt tacite alienatio de ꝓprietate sermonis poterat he
res in totum alienare dũmodo non in fraudẽ licet enim tantuȝ inter
viuos esset permissa inter viuos in totũ fieri poterat que potestas ẽ
hodie restricta in fauorem fideicõmissariꝫ: vt in.d.auth. contra roga-
tus.⁊ per Cuma.⁊ domi.Alexan.in.d.l.titius.in casu autem nostro
in quo a testatore est expresse permissa in totum fieri potest. Nec dȝ
talis permissio restringi ad actum alienationis inter viuos: sed in-
telligi ẽt in vltima voluntate. Quoniam primo casu permissio alie-
nationis inducitur per illa verba ꝙ restituatur illud qđ superest tẽ
pore mortis ꝙ aũt nõ est in vita alienatũ tpe mortis dr̃ supesse. Et
ista est rõ.d.l.ticius.ȝ in casu nr̃o est expssa ⁊ generaliter permissa
alienatio. Igit̃ dr̃ concessa per viã vltime voluntatis vt ꝓbatur in
d.l.si qs prioris.§.certum.⁊ tenẽt simpliciter Bar. ⁊ doc.ĩ.d.l.si ita
qs.§.ea lege.ff.de ver.obl. Non ob.ꝙ in casu nostro testator dixit ꝙ
testator disponit ꝙ in dispositione predicta veniant ea que tpe mor-
tis reperirentur. Et sic vr̃ ꝙ voluerit ꝙ nõ posset fieri alienatio nisi
vsqȝ ad tres quartas iuxta.d.auth.contra rogatus. vt inter viuos iu-
xta no.in.d.l.ticius. Quoniam ad hoc respondeo tribus modis.
¶ Primo ꝙ ex quo testator concesserat ptãtem alienandi genera-
liter ⁊ expresse: que verba important ꝙ posset alienare ẽt in vltima
voluntate: vt in.d.l.si quis prioris.§.certum. Et lȝ in cõtrarium al
legatur tex.in auth.nunc aũt.que sequitur vbi lȝ permittatur simpli-
citer alienatio a lege non potest fieri per viam institutionis heredis.
Tñ ille tex.facit pro ista opi.nam de iure antiquo dicebat̃ facta alie
natio.ẽt per heredis instõnem in terminis illius tex. Imperator au
tem contra disposuit ꝙ lȝ expresse legando dicantur bona alienari
potuisse tamen per hanc generalem institutionẽ dicit tex.non censet̃
voluisse alienare: sed filiꝫs reseruare voluisse vt ibi dicit text. Unde
nisi emanasset prouisio illius tex.potestas alienandi trahebatur ab
etiam heredis instõne per.§.certum ⁊ ita cõcludunt Bar.⁊ omnes
in.d.§.ea lege ne testatore ita permittente. ¶ Ex quibus in propo-
sito dico ꝙ prius sit generaliter permissa alienatio per illa verba ꝙ
in fideicõmisso veniant que reperirentur tẽpore mortis voluit testa
tor ꝙ venirent non alienata iuxta facultatem ⁊ ptãtem datam a te-
statore. Nã talis potestas habet regulare verba sequentia. Non aũt
verba sequentia habent restringere precedentia tũ qꝛ sequentia ma
gis regulantur a precedentibus ꝙ̃ ecõtra ẜm Bartol.in.l.quisquis
ff.de leg.iꝫ.tum qꝛ si ptãs primo cõcessa restringeretur ad intellectũ
verborũ sequentium essent penitus superflua contra.l.si quando.ff.
de leg.j.⁊.c.si papa.extra de priuile.lib.vj. Et ista fuit mens testato
ris. ¶ Secundo respondeo ꝙ ex quo vltra potestatem tacite cõces-
sam per illa verba ꝙ restituat illud quod reperietur: vt in.d.l.ti-
tius ẽt in totum.lȝ sit restricta in fauorem fideicõmissariꝫ in auth.con
tra rogatus.est expressione concessa potestas alienandi. Et sic ꝑ viã
vltime voluntatis: vt in.d.§.certum concurrente vtraqȝ permissio-
ne ⁊ tacita ⁊ expressa dȝ in totũ posse ⁊ per viã vltime voluntatis: qꝛ
talis ꝑmissio expressa operari debet secundum suam propriã signifi
cationẽ vel vltra tacitam. Et sic vtraqȝ simul etiã iuncta videmꝯ eũ
4 in simili ꝙ † qñ res est subiecta restõni dicitur prohibita alienari ta-
men põt alienare ⁊ valet ante euentum cõditionis: vt in.l.fi.§.sin au
tem.C.cõmu.de lega.⁊ tamen quando prohibitio est expressa statim
alienatio est nulla.l.cum pater.§.liberis ⁊.l.peto.§.frater.ff.de le-
ga.ij. Item videmus ꝙ tex.in.l.fi.§.fi.de leg.ij.ff. quod loquitur qñ
alienatio est tacite prohibita non habet locum qñ est expresse prohi
bita secundum Pau.de cast.in suo consi.xvj.decisiuo incipit in cau
sa que vertitur.seqtur do.Alex.in.l.marcellus.§.resqȝ.ff.ad trebel.
facit ꝙ voluit Bald.in.c.j.§.donare.qualiter feu.olim. alie petant.
Et dicit idem Bal.in auth.resqȝ.C.cõia de lega.in antiqua lectu.qua
rõne qñ vltra tacitam prohibitionem alienationis concurrit expres
sa fortius operatur ꝙ̃ expressa pari ratione quando concurrit vltra
tacitam ꝑmissionem alienationis expressa operari dȝ in sua virtute
Et sic in totum etiam per viam vltime voluntatis quoniam ꝙ ope-
ratur propositum in proposito operatur oppositum in opposito.l.si
vt proponis.C.de nup.l.si ex toto.in prin.ff.de leg.j.⁊ in.l.⁊ si cõtra.
ff.de vulg.⁊ pupil.cum similibus. ¶ Tertio ego respondeo ꝙ cum
testator primo loco simpliciter grauauerit de restituendo. ⁊ postea
dixerit ꝙ in substitutione veniant ea que reperirẽtur tempore mor-
tis. Ista verba sunt diminutiua prime substitutionis. Et hoc non ex
alio nisi quia data erat potestas alienandi. vnde inducta ad diminu
tionem non debent operari augmentum ⁊ licet data fuerit dicta po
testas non possit fieri alienatio vltra tres quartas ⁊ inter viuos tan
tum.l.legata inutilit̃.ff.de lega.j.⁊ in.l. legata inutilit̃.ff. de adimen.
lega. Item restat firma conclusio ꝙ potuit grauatus alienare totuȝ
etiam per viam vltime voluntatis voluit enim testator substituere fi
lio non disponente cui voluit dictorum bonorum dispositionem im
pedire. ¶ Ex quibus patet sol.ad quartum dubium ex quo omnia
sunt alienata ⁊ inter viuos ⁊ in vltima voluntate nihil est restitutuȝ
Uel determinando.q.de bono ⁊ equo dicamus prout dicit primus
consultor ꝙ quattuor tantum sit restituenda. Et sic lȝ difficultas in
terminis.d.auth.ꝯ rogatꝯ.an ꝑ alienationẽ ĩ vltima voluntate dicere
tur diminutũ fideicõmissum tñ qñ sumus in expressa ꝑmissione alie-
nandi cõcessa a testatore sumus extra illos terminos.d.auth. Et sic
standum ẽ v̇bis ꝙ possint diminuere fideicõmissum ẽt per heredis
instõnẽ.d.l.si quis prioris.§.certũ.⁊ per Bar. ⁊ doc.ĩ.§.ea lege. Nõ
enim in dubio a verboꝝ ꝓprietate recedendũ ẽ.l.nõ aliter.ff. de leg.
iꝫ.cũ vulga. Et operabitur expssa ptãs alienandi cõcessa a testõre vt
videatur cõcessa ptãs diminuẽdi ẽt ꝑ heredis instõnem iuxta.l.si qñ
ff.de le.j. Qđ aũt ex ista.q.q̃ venit restituẽda sit detrahẽda trebellia
nica nõ video tum qꝛ de parte primi morientis fuit iam detractatuȝ
qꝛ apud heredes grauatos remanẽt tres quarte. Laus deo.
Bartho.soci.senẽ.

¶ Summarium.

☞ Statutũ disponẽs ꝙ filius nõ possit succedere vxori occise a mari-
to nõ hȝ locũ in filio nato ex matre occisa. Et multa postea discutiũ
tur suꝑ declaratione talis statuti.

1 Filius ex delicto patris nõ obligat̃ ad penam corporalẽ: sed tm̃ est
priuatus hereditate persone occise.
2 Statutũ odiosum exorbitãs ⁊ penale restringi debet inquantũ fieri
põt a dispositione iuris cõmunis.
3 Occisor nõ succedit ꝑsone occise sed bona applicant̃ fisco.
4 Pater qñ priuatur bonis ꝓpter delictũ ⁊ aliqua portio reseruatur
filiꝫs nõ dȝ pater de illis alimẽtari.
5 Statuta generaliter loquẽtia includunt infantes qñ loquitur simpli
citer in rem ⁊ nõ in personã.
6 Filius qñ excluditur a successione ꝓpter suũ delictũ verũ vel p̃sum-
ptum excluditur etiã a legitima.

¶ Consilium.cxxiiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũssanctus illuminet intellectum.

Viso statuto inclite ciuita
tis Bononie sub rubri.de succes.ab intest.ascendentiuȝ ⁊
collateraliũ in ver. Insuꝑ statuimus ꝙ quilibet homici-
da ⁊c. Dubitat̃ si maritꝯ occidit vxorẽ relicto cõi filio ĩfante an vigo
re dicti statuti dictus filius patre viuente sit exclusus ab hereditate
matris sue occise a suo p̃re in qua difficultate contingit de pluribus
dubitari. ¶ Primo an dictũ statutũ valeat respectu filioꝝ occisoris
attenta eius iniqtate. ¶ Secũdo posito ꝙ valeat an filiꝫ sint a suc-
cessione matris exclusi. ¶ Tertio posito ꝙ sint a successione exclusi
1 an sint ẽt exclusi a legitima debita de iure cõi. ¶ † Capio primum cõ
sultationis articulũ in q̊ breuiter cõcludo ꝙ cũ filius ex delicto p̃ris
nõ obliget̃ ad penã corporalẽ ȝ tantũ sit priuatus hereditate ꝑsone
occise tale statutũ ẽ validũ casus est in.l.qsqs.C.ad.l.iul.maie. vbi h
fit a lege ciuili. Igit̃ põt ẽt a statuto ĩtroduci.l.oẽs populi cũ mate-
ria.ff.de iusti.⁊ iure.tȝ Inn.in.c.graue ad fi.extra de sen.excõ.⁊ bal.
in rub.C.res inter alios acta.⁊ Bal.ĩ.l.j.C.ne filius ꝓ patre. ⁊ saly.
in.l.filius.eo.ti.cũ infinitis cõcordantiꝫs allega.ꝑ do.Alex. in solẽni
repeti.l.sepe.ff.de re iudi.ĩ.vj.col.vbi ẽ vidẽdũ. ¶ Circa ẜm cõsulta
tionis articulũ videbat̃ p̊mo dicẽdũ ꝙ dictus filius esset exclusus ab
hr̃ditate mr̃is viuẽte eoꝝ patre. Nã statutũ disponit ꝙ occisor non
possit succedere ꝑsone occise neqȝ ex testõ neqȝ ab intestato neqȝ eius
ascẽdenti vel descẽdenti. Ita dr̃ in.v̇.insuꝑ statuimus. Demũ ĩ eodẽ
capl̃o ĩ.v̇. Itẽ vxor filiꝫ vel nepotes vult ꝙ filiꝫ homicide nõ possint
succedere ꝑsone occise ⁊ aliꝫs qbus pater nõ põt succedere. Ergo vi
debat̃ casus clarus ĩ statuto ⁊ sic ꝙ nulla eẽt dubitatio.l.ꝙ labeo.ff.
ad carbo.l.aurillas.C.de fur.verba eñ statuti vident̃ valde clara.vñ
nõ videt̃ ꝙ opus sit alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cũ in verbis
ff.de leg.iꝫ.l.si aliꝫ.ff.de vsufru.leg.cũ simi. ¶ Cõfirmat̃ qꝛ in eodeȝ
statuto dr̃ in.v̇. Declarãtes ꝙ ea q̃ dicta sunt in homicida locũ ha-
beant in q̊cũqȝ parricida. sed maritus interficiẽdo vxorẽ dr̃ parrici
da vt in.l.j.ff.ad.l.põpe.de parrici. Igit̃ vr̃ ꝙ simus ĩ casu claro ma
xime cũ statutũ dicat ĩ quocũqȝ parricida q̃ dictio quocũqȝ dr̃ gemi
nata ⁊ nõ solet restrictionẽ pati iuxta no.ꝑ gl.in.l.cũ penã.ff.de arbi.
⁊ ꝑ glo.in cle.j.de re iudi.cũ simi. ¶ Sed premissis nõ obstantibus
cõtraria snĩa placet qꝛ ꝓbabilior ⁊ humanior ꝙ ĩmo dictus filiꝯ nõ
sit ab hereditate matris exclusus. Nã ꝙ filiꝯ grauet̃ ꝓpter delictum
p̃ris est cõtra ius diuinũ iuxta illud filius nõ portabit iniquitatẽ pa
tris: vt ĩ.c.iudeꝯ.j.q.iiꝫ. Et iuxta illud aĩa q̃ peccauerit ipsa puniet̃ ĩ
c.iam ita.j.q.iiꝫ.⁊ in.c.si heres.xxiiꝫ.q.iꝫ.item est contra equitatẽ na
turalem vt dicit tex.no.in.c.j.de iniur.⁊ dãno dato. Item ꝯ ius cano
nicum vt in.c.quesiuit de his que fi. a ma. parte capituli.⁊ in regula
non dȝ cum concordantiꝫs ibi alleg.de reg.iur. lib.vj. Iteȝ ꝯ ius ciui
le vt in rubro ⁊ nigro.C.ne filius pro patre.l.ij.§.in filiꝫs.vnde vide-
mus ꝙ in.l.si quis in suo ad fin.C.de inoffi. testa.reuocatur lex anti-
qua que permittebat matrem posse filium exheredare propter odiũ
2 paternum. ¶ † Ex quibus infero ꝙ tale statutum odiosum exorbi-
tans ⁊ penale restringi dȝ inquantum fieri põt a dispõne iuris cõis
l.cum quidam.ff.de libe.⁊ posthu.l.ꝙ vero.ff.de legi.in regula in pe
nis.de regu.iur.in.vj. ¶ Quibus premissis. Primo dico ꝙ tale sta
tutum recipere dȝ interpretationem a iure cõi.l.fi.§.in cõputatione

C.de iure deli.⁊ in.c.cuȝ dilecti.de consuetu. Etiam si nihil operare
tur vltra ius cõe ex quo agitur de magno preiudicio secundum Jo.
de imo.⁊ do.Alexã.in.l.iij.§.pretor.ff.de dam.infe.⁊ per do. Ant.
3 ⁊ Jmo.in.c.causamq̃ȝ.de rescrip.† Sed habeo ꝙ de iure cõi occisor
nõ succedit persone occise sed bona applicantur fisco ⁊ preiudicatur
omnibus existentibus in posteriori gradu post occisorem non autem
existentibus.in pari vel priori gradu vt dicit Barto. in.l.j.ff.si quis
aliquem testati probi.argu.l.ij.§.fratris.eo.titu. Et idem dicit bar.
in.l.fi.eo.tit.⁊ Bar.in.l.fi.in fine.ff.de bo.dam. Jta dicamus in casu
nostro ꝙ filij nõ excludantur cũ sint in priori gradu. Et licet non sit
opus vt dixi ꝙ statutũ aliqd operet̃ cũ de magno ꝑiudicio agat̃ tñ ĩ
casu nr̃o põt operari.nã dicit bal.in.l.si qs ĩcesti ꝑ illũ tex.C.de ĩcest.
nup.ꝙ si statutũ dicit ꝙ fili⁹ occidẽs patrẽ nõ possit illi succedere po
terit succedere nepos ⁊ nõ erit verũ in casu nostro. Jtẽ operat̃ respe
ctu vxoris. Jtẽ ex quo quia filij nõ excluduntur ꝑpetuo sȝ donec occi
sor viuit ⁊ est equa ĩterpretatio qꝛ si sunt vlterioris liberi illo nõ de
linquẽte nõ successissent.sec⁹ si priores aut pares ⁊ h̃ satis ostendere
vr̃ statutũ duȝ dicit decernẽtes hereditatẽ ꝑdictã ẽt interiȝ ad sequẽ
tes ꝑuenire vñ vr̃ innuere ꝙ hereditas veniat ad sequẽtes exceptis
liberis quos tꝑaliter excludit.q̃ v̇ba cũ possint pati istũ ĩtellectũ ita
sunt intelligenda ad fugiẽdã iniquitatẽ iuxta no.ꝑ Bar.ĩ.l.oẽs ppl̃i
in materia ĩterꝑ̃tat.restrictiue.ff.de iusti.⁊ iur. ¶ Cõfirmat̃ ista cõ
clusio nã si dicta v̇ba general̃r ĩtelligant̃. Et qs occideret socerũ vxor
nõ posset succedere.⁊ si priuaret̃ pr̃e ⁊ eius hereditate ad tp̃s qd̓ vr̃
valde absurdum rõne aũt euitãde absurditatis sit restrictio statuti.
l.nã absurdum.ff.de ope.lib.⁊ ꝑ Bar.ĩ.d.l.oẽs ppl̃i in loco ꝑalleg.
Jta dicamus in casu nr̃o nã absurdũ ẽ ꝙ filij priuati sint matre ⁊ ad
huc ẽt priuent̃ successione ꝯ illud ꝙ nõ est danda afflictio afflicto.l.
diuus cũ ibi no.ff.de offi.ꝑ̃si. fiat ergo interꝑ̃tatio vt excludantur ꝭm
ius cõe quando non essent priores in gradu sed excluso patre succe
dere debuissent. Et hoc ẽt ad fugiendã iniquitatẽ ⁊ crudelitateȝ. Nã
tex.in.d.l.si quis in suo ad fi.appellat.l.iniquam ⁊ crudelẽ.per quaȝ
filij ob factum.pr̃is ⁊ odium priuant̃ hereditate materna. Equa er
go est interpretatio predicta vt filij excludant̃ quãdo post patrẽ fuis
sent admissi vt factum patris tũc noceat non autẽ quando pr̃e essent
priores in gradu. Preterea in odiosis ⁊ penalibus dȝ fieri restrictio
secundum ius cõe secundũ Bar.de saly.in.l.si serui vestri.per illum
tex.C.de noxa. ¶ Preterea ẽt ista vr̃ interpretatio rõnabilis qꝛ sta
tutum presupponit ꝙ occisor ab hereditate excludat̃ nõ solum ipse
sed ẽt filij ⁊ vxor vnde voluit statutũ ꝙ quãdo occisor excludit̃ ex te
stamẽto excludãtur ẽt vxor ⁊ filij qꝛ in casu testamẽti nõ cõsiderabit̃
prioritas vel posterioritas alias si nõ intelligeremus ꝙ occisor exclu
deretur sequeret̃ ꝙ si pater vxoris instituisset filiã ꝙ ipsa non posset
succedere ex testõ si postea a marito fuisset occisus. Et si filius emã
cipatus instituisset filium suũ q postea a patre fuisset occisus ꝙ fili⁹
institutus nõ possit succedere. Unde vt statutũ cõtineat minus iniq
tatem ⁊ absurditatem intelligatur quando pater a dicta successione
testati excluderetur ne successione omni iure diuino naturali ⁊ positi
uo debita priuetur.l.cũ ratio.ff.de bo.dã.⁊ ꝯ voluntatem defuncti.
arg.§.disponat.in aut.de nup. Jteȝ cũ intelligat̃ statutũ qñ pr̃ occi
sor excluditur ab intestato ꝙ filij excludant̃ ⁊ priuentur ea heredita
te qua pater priuat̃ ꝑpter delictũ vt omniũ equalis sit determinatio
l.iam hoc iure.ff.de vulga.⁊ pupil.l.q̃uis.C.de impu.⁊ alijs substi.
Sed hereditate vxoris nõ priuatur in casu nostro ꝑpter delictuȝ qꝛ
priuatio presupponit habitũ ⁊ hereditatẽ delatã que non erat in ca
su nostro.l.decẽ.ff.de verbo.oblig.⁊ in.c.ad dissoluendũ.extra de de
spõ.impu.l.j.§.decretalis.ff.de succes.edic. Preterea statutum pre
supponit prius occisorem excludi statutum autem continuãdo dicit.
Jtem vxor filij vel nepotes. Nam dictio item est cõtinuatiua.vt in.l.
iure petendis.ff.de leg.iij. Et sic priuatio istoruȝ presupponit priua
tionem occisoris.sed qñ statutũ alteruȝ presupponit alterũ disponit
dispositio non habet locum nisi stante presupposito.vt voluit gl.sin
gularis in.l.mancipia in verbo aduocandum.C. de seruis fugi.⁊ ibi
Jaco.bu.Ful.⁊ Pau.de cast.⁊ quod notat Bald.post Cy.in.l.j.§.
4 item illud.ff.ad sille. ¶ † Confirmatur ista opi.vrgenti rõne. Nã qñ
pater ꝑpter delictũ priuatur aliq̃bus bonis ⁊ filijs aliqua portio re
seruatur nõ debet pater de illis alimẽtari. Jta dicit Bal.in aut.bo
na dãnatorum.C.de bo.dã.allegat tex.in.c.j.§.si non pacis.de pace
tenenda.⁊ ibi etiam colligit Bald. Et ideo tex.vult ꝙ bona filijs cõ
cedantur hac lege ꝙ debeant iurare ꝙ pater nullum eis consentien
tibus percipiet emolumentum ⁊ si postea percipit priuantur dictis
bonis sed statutum de quo agimus vult ꝙ filij viuente patre priuen
tur. Sed eo mortuo debeant bona restitui quoniam voluit cautius
agere ⁊ securius ꝙ pater commodum non sentiret dum viueret.
¶ Ex quib⁹ ĩfero in ꝑposito ꝙ tũc pr̃ priuari dȝ cõmodo bonorũ q̃
filio applicant̃ seu applicari debẽt qñ priuatus ẽ dictis bonis ꝑpter
delictũ nõ ob aliam causaȝ velit ꝙ patre viuente admittat̃ ad succes
sionẽ nisi qꝛ noluit ꝙ ex dictis bonis aliqd̓ cõmodum percipere pos
set. Datur intelligi ꝙ statutũ loq̃t̃ de successione qua ꝑpter delictuȝ
priuat̃.sȝ ĩ successione vxoris nõ priuat̃ ꝑpter delictũ qꝛ ẽt si non de
linquisset nõ admittet̃ stãtib⁹ filijs agnatis vel cognatis iuxta.l.j.ff.
qñ vir ⁊ vxor. Jgitur statutũ nõ vẽdicat sibi locũ in casu nr̃o. Et ista
est cõcludẽs ⁊ vera rõ. ¶ Postremo addo aliud fundamẽtum ꝙ ĩ
5 generali statuto nõ vr̃ includi infans. † Nã lȝ regul̃r statuta generali
ter loquentia includant infantes.l.si sine herede.§.lucius vbi glos.
Dy.⁊ Bar.ff.de admi.tuto.⁊ per Cy.⁊ Albe.in.l.ij.C.q̃ sit lõga cõ
sue.tñ in casu nr̃o non vr̃ includi.qꝛ nõ loquitur simpl̃r in rem.sed in
personã dũ dicit.item vxores filij vel nepotes quo casu infans non
ĩcludit̃ vt sentit Bar.sumãdo.d.§.lucius. Jtẽ nõ ẽ eadẽ rõ disponẽ
di ꝯ filios infantes q̃ est ꝯ filios maiores qꝛ infantes nullaȝ culpam
committere possunt ⁊ ptȝ in.d.§.si quis in suo.§.legis. Jgitur cum
non sit eadem rõ nõ includit infantes secundum Guil.de cu.in.l.in
genuum.ff.de statu homi. Jtem ꝙ filius priuetur hereditate matris
ꝑpter factũ patris est iniquũ crudele ⁊ ꝓhibitũ a lege.d.l.si qs ĩ suo
ad finẽ. Jgit̃ ex quo generaliter loquit̃ nõ includuntur infantes in ca
su a iure prohibito.arg.l.vnice.C.qñ Jmperator inter pupillos vel
viduas. Et ista dicta ponit insignis doctor.d.ziliolus de Cremona
in suo consi.ꝙ incipit. Articulus siue casus talis est.dñs Anto.de la
scala posito inter consilia Bal.in vltima stampa.numero.cxxxv.in
iij.parte. ¶ Ex quibus oĩbus si nõ vt singulis tñ simul iunctis dico
ꝙ non potest negari quin ad minus questio sit valde dubia per pre
missa igit̃ dicendũ est in fauorẽ filij infantis qm̃ lex ⁊ sic opinio cõtra
ria eẽt crudelis ⁊ iniqua. Jgit̃ ista interpretatio est pia ⁊ equa ⁊ hu
manior.vt in.l.cũ apud.C.de cõi ser.mã.⁊ in.l.in his.C. de cõdi.ĩde.
Jtẽ in penis mitior interpretatio est sequẽda in regula penis cũ ma
teria.extra de reg.iur.in.vj.⁊ in.l.si de ĩterꝑ̃tatione.ff. de pe. cũ simi.
Jtem vt minus ꝯdicat iuri diuino equitati naturali ⁊ iuri positiuo
arg.l.si serui vestri cum materia.C.de noxa.⁊ in.l.fin.§.in computa
tione in gl.C.de iure deli.⁊ in.c.cũ dilectus. de cõsue. ¶ Postremo
ꝑ istã interpretationẽ reducimur ad ius cõe. Jgit̃ talis interpretatio
est amplectenda iuxta no.ꝑ gl.in.c.si statutũ.in ver. numerãdum de
preben.in.vj. Jtẽ ista interpretatio fauet infanti q dr̃ miserabilis ꝑ
sona ⁊ digna fauore ꝓpterea recedimus aliqñ a iuris dispositione.l.
vnica cũ ibi no.C.qñ imperator ĩter pupil.vel vidui.⁊ ꝙ habet̃ in.c.
si.extra de re iudi. Et ista questio ad scd̓m sufficiat. ¶ Capio nũc ter
tium articulũ posito ꝙ esset exclusus a successione an dicatur exclu
sus a legitima in qua primo aspectu concludendum videbat̃ ꝙ sic ex
duobus. Primo qꝛ regulariter exclusus a successione vr̃ exclusus a
legitima qꝛ legitĩa est portio ei⁹ ꝙ fili⁹ habitur⁹ fuisset ab ĩtestato.l.
papinian⁹.§.q̃rta.ff.de ĩoffi.test.l.cũ querit̃.C.e.ti. Sȝ filius nõ suc
cedit ab intestato. Et sic nihil fuisset habiturus.igit̃ ⁊c. Et ita voluit
Bal.in suo cõsi.quod incip. Antiquũ statutũ. Et do. Alex.⁊ Aret.
plura adducentes in.l.gallus.§.⁊ quid si tantum.ff.de libe.⁊ posth.
6 ¶ † Secundo quia qñ filius excluditur a successione propter suuȝ de
lictum verũ vel presumptũ excludit̃ etiam a legitima casus est in.l.
quisquis.C.ad.l.iul.maie.vbi filij dãnati lege iulia.maie.excludunt̃
etiam a legitima qꝛ lex presumit̃ ꝙ idẽ delictũ sicut pater perpetra
ret ⁊ hoc tȝ in sua distinctione bar.de saly.in aut. nouissima.C. de in
offi.testa.q.xj. Jta in casu nostro quasi statutũ presumat ꝙ filij idem
perpetrarent. ¶ Sed premissis nõ obstantibus ꝯria sñia verior est
⁊ probabilior. Et in primis non est dubiũ ꝙ si statutũ simpliciter ex
cludit filiã a successione stantibus masculis ꝙ est magna difficultas
nunquid dicatur exclusa a legitima. Nã Bartho.de saly. in aut.no
uissima.C.de inoffi.te.per pulchras rõnes tȝ ꝙ nõ. Et refert ꝙ tẽpo
re Urbani.v.in ciuitate Bonoñ.fuit ita pronũciatũ ꝑ auditores do
mini Cardi.albanẽsis. Jta ẽt tenet do.Bartho.de saly.in.l.si serui
vestri.C.de noxal.pulchra rõne. Jdẽ consuluit Bal. in consi.cccclij.
Jn prima parte per subtiles rõnes. Cui consi.se subscripsit Barto.
de saly.vt habetur in consi.seq.⁊ vt sepe arguit Bald.si pactum li
beratorium a successione non excludit a legitima.l.si quando.§.fin.
C.de inoffi.te.ꝙ est fauorabilis fortius non dȝ excludere statutũ ali
qua ex parte odiosum.l.cum quidam.ff.de lib. Et istam partẽ ego de
fendo ab obiectionibus preceptoruȝ meorũ in.l.gallus.§.⁊ qd si tm̃
ff.de lib.⁊ posthu. Et dico in effectu ꝙ legitima põt dici portio sub
stantie testatoris vt in aut.nouissima.C.de inoffi.te.⁊ nõ eius ꝙ habi
tura fuisset ab intestato.nã videmus ꝙ aliqñ assignat̃ legitima atta
men nulla debet̃ successio ab inte.patet in.l.si arogator.ff.de adop.⁊
in aut.si q̃ mulier.C.de sa.san.eccle. Jtẽ legitima debet̃ habito respe
ctu ad successionẽ ab inte.s.respectu portionis mẽsurande. Nõ respe
ctu successionis ab intest.necessario acquirende ita subtiliter decla
rat Barth.de saly.in.d.l.serui vestri. Et ista ⁊ plura alia deduco in
d.§.⁊ qd si tantũ. Ex quib⁹ apparet ꝙ q̃stio est dubia. Non dico tñ
ꝙ in illis terminis ego cõsulerẽ pro ista parte.sed in terminis nostris
in q̃bus exclusio dr̃ crudelis ⁊ iniqua vt dicit tex.ĩ.d.l.si qs in suo.ad
fin. Sequendo vtiliorem partem non esset absurdum tenere illã opi.
¶ Quinimmo dico ꝙ illa opinio est verissima per text.vbi est casus
in.l.quisquis.C.ad.l.iuliã maie.vbi lȝ filius exclusus ab hr̃ditate ma
tris ꝑpter delictum patris excluditur ẽt a legitima vt supra dixi: qꝛ
excluditur ꝑpter suũ delictum ꝑ̃sumptũ qꝛ lex presumit ⁊ statuit ꝙ
talia perpetraret si posset vt ibi dicit lex. sed qꝛ in filia non est talis
presumptio

presumptio exclusa ab hereditate matris propter delictũ patris nõ excluditur a legitima vt ibi est cas⁹. Jta punctaliter est dicẽdũ in casu nostro prout ibi dr in filia qm̃ si lex idẽ presumit i alijs maleficijs cõmissis a parte patet qr filijs patris bona reseruanẽ iuxta plene not. in aut. bona dãnatorũ. C. de bo. dam. ⁊ in. l. fi. ff. eo. ti. ℭ Quinimo in casu nostro statutũ hoc nõ presumit: sed potius cõtrariũ qr tãtuz priuat filiũ viuente patre ⁊ nõ post. vñ cõsiderauit statutũ q̄ pater nõ possit aliqđ cõmodũ pcipere iuxta no. p Bal. in. d. aut. bona dãnatorũ ⁊ in. d. c. j. de pace tenenda. vnde qua rõne filia nõ excluditur a legitima in. d. l. quisquis pari ratione masculus non debet in casu nostro excludi. ℭ Confirmatur ista conclusio qr filius min⁹ est odiosus in casu nostro q̄ filia in. d. l. quisquis. ⁊ quia ibi filia priuaẽ etiaz materna successione etiã ex testamẽto ⁊ admittiẽ ad legitimaz in bonis matris ⁊ eius priuatio est perpetua ⁊ nõ tẽporalis. Sed fili⁹ nõ priuatur perpetuo: sed viuente homicida. item filia priuatur vt non possit succedere ex testamẽto cõdito a matre etiã post cõmissum delictũ a patre i. d. l. quisquis. sz i casu nostro filij possunt ex testamẽto postea facto post cõmissuz homicidiũ. Jgiẽ si ibi filie refuaẽ exclusẽ a successiõe matris ppter delictũ patris reseruaẽ legitima fortius i casu nostro in isto filio min⁹ odioso statuẽtibus q nõ dicunẽ excludi tpaliter ppter ppriũ delictũ vt pbatũ est quo casu nõ cẽseẽ exclusus a legitima vt i. d. l. qsqs. put loqẽ i filia p quã tz bar. de saly. i. d. aut. nouissima. ⁊ i dicta subscriptione ad ɔsiliũ bal. de quo supra. ⁊ i hac qñ fili⁹ excludaẽ ab hereditate matris ppter delictũ patris q̄ nõ cẽseaẽ exclusus a legitima nõ reperio ɔtradicẽtẽ. Et merito qr cũ lex sit crudelis ⁊ iniqua vt dicit tex. i. d. l. si qs in suo dz iterptari ꝭm dispositionẽ iuris cõis. l. si serui vestri. C. de noxa. ⁊ ibi late Saly. ⁊ q̄ nõ cẽseaẽ exlusus a legitima mr̃is ppter delictũ pr̃is cũ nõ excludatur pprio delicto võ vel psumpto. ℭ Preterea etiã nos habem⁹ q̄ de iure antiquo flor. filij puabatur aliqñ successione pter delictũ parẽtũ. Et tñ lex nõ vult q̄ priuenẽ legitima qua puari nõ poterãt nisi certis de causis. ne delictũ parẽtũ noceat filijs i ea portione qua filios priuare nõ poterat. Et ne filij etiã sine eoꝝ culpa i summã egestatẽ deducanẽ vt dicit tex. no. in. l. fi. i prin. ff. de bo. dã. facit. l. crimẽ. ff. de pe. vñ ex. d. l. fi. dũ dicit placuit vt q advniuersitatẽ vẽturi erãt iure successionis ex ea successione ⁊ portiones sibi ɔcessas haberent colligiẽ q̄ alia est rõ excludẽdi a legitima etiã pr̃is delinquẽtis qua ab eo filij priuari nõ poterãt ⁊ alia rõ excludẽdi a reliquo successiõis qua pater poterat filios sola volũtate priuare. Jdeo est q̄ lz ppter delictũ pr̃is fint a successiõe exclusi nõ excludunẽ ibi a legitima etiã i bonis pr̃is delinquẽtibus ne in summã egestatẽ incidãt. Jta fortius est dicẽdũ in casu nostro cũ priueẽ successione matris ppter delictũ patris vt nõ dicaẽ legitima priuari facit qr p istã interptationẽ reduciẽ ad ius antiquũ iuxta gl. no. in. c. statutũ. in vbo nõdũ. de pb. l. vj. Et vt melior ⁊ humanior fiat interptatio. l. si de iterpretatione ff. de pe. ⁊ p alia supra in si. pcedẽtis difficultatis adducta. Et maxime qr ex quo statutũ põt habere effectũ interptari dz iquãtũ fieri põt ne ledaẽ ius cõe. vt i. c. cũ dilectus de cõsuetu. ⁊ p Jo. an. in regula in generali in mercurialib⁹. Ex qbus oibus cõcludo q̄ nullo mõ dici põt q̄ dictus fili⁹ infans sit exclusus a legitima successionis materne ⁊ sic a tertia parte iuxta no. i auẽ. nouissima. C. de ioffi. test. ⁊ in l. papinianus. §. quarta. ff. eo. ti. ℭ Postremo posito q̄ pater vxoris haberet repetere dotes tñ nõ põt illas ãte annũ repetere qm̃ cõfiscatis bonis viri actio daẽ cõtra fiscũ. l. si marito. in princi. ff. solu. ma. ⁊ oĩs defensio q̃ marito cõpetebat cõpetit fisco vt est casus in. d. l. si marito. ⁊ est casus in. l. ij. C. ad. l. iul. de vi. ibi. si nulla prescriptio habuit locũ ⁊ ibi. gl. ⁊ doc. Quinimo cũ talis dilatio cõcedaẽ a iure cõi. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. actio. lz cõueniretur tpe bãni. tñ posset vti hoc bñficio qm̃ licet pdat beneficiũ statuti nõ perdit beneficia iuris cõis ꝭz Bar. in sua disputatione q̃ incipit. Statuto lucane ciuitatis cauetur. ⁊ magis cõis opinio doc. in. l. j. C. de here. inst. ⁊ qr questio est satis lata. in. d. l. j. qr quidã cõtra q̄ imo perdit bñficiũ iuris cõis i loco bãni ad ibi dicta me remitto naz cõis opinio est cũ bar. ꝭm quã vidi. sepius cõsultũ nec est hoc necessariũ in casu nostro ex quo bona sunt cõfiscata. Laus deo bar. soci. J. V. doctor senẽsis.

ℭ Summarium.

ℭ Donatio causa mortis quam in defectu testamenti inualidi voluit disponẽs valere facit rem transire ad donatarios cum onere suo.

1 Stipulatio olim requirebaẽ ad hoc vt valeret donatio causa mortis hodie ad minus requiriẽ nudũ pactum.

2 Filius q̄uis possit ex volũtate patris donare tñ volũtate cessante inhibetur donatio.

3 Seruus qui non põt dño preiudicare: tñ in ɔtractu gesto per eũ põt modũ ⁊ cõditionẽ apponere.

4 Donationes plures si essent i eodẽ ɔtractu facte quarũ altera haberet onus annexũ nõ posset donatarius alterã acceptare.

5 Generalis intentio pretoris est q̄ legata non pereant ⁊ dolus nõ remaneat impunitus.

6 Legatarius qñ est oneratus onere fideicõmissi si deficit legatũ in psona legatarij remanet apud heredẽ cũ eodẽ onere.

ℭ Consilium. cxxv.

ℭ Dñs labia mea aperiat ⁊ spũsſctũs illuminet intellectum.

Non insistẽdo in his in quibus non est difficultas clarum est quod testm̃ factum a Philippo filio i potestate ser Joãnis ser Thome de mãciolino nõ valuit vt testm̃. lz pater cõsenserit. l. qui i ptãte. ⁊ isti. quibus nõ est permissum facere testm̃ in prin. Nec etiã valuit vt codicillus p regulã q̃ habeẽ. in. l. ij. ff. de leg. j. ⁊ in. l. diui. §. penul. ff. de iure codi. Unde quo ad hoc nihil opaẽ clausula codicillaris i testamẽto apposita. Relinqẽ ergo q̄ cũ i testamẽto apposita clausula si nõ valeret iure testamẽti vel codicilloꝝ valeat vt dõatio causa mortis. vz vt donatio causa mortis cũ pr̃ pmiserit ⁊ consenserit q̄ posset causa mortis donare. vt i. l. filiusfa. §. pari aũt rõne. ff. de dona. ⁊ i. l. tã is. §. filius. ff. de dona. cau. mor. ℭ Quinimo si fili⁹ fecisset testm̃ ⁊ adiecta eẽt clausula q̄ si nõ valeret iure testamẽti valeret iure codicilloꝝ vel cuiuscũq̄ alterius vltime volũtatis sustinereẽ tale testm̃ vt donatio causa mortis, put est cõis ɔclusio doc. quos ad plenũ recitat dñs Alex. i. l. seniũ. C. q testamẽta facere possunt. Sz in casu nostro sumus i casu claro qr Philip. dixit q̄ valeret iure donatiõis causa mortis quo casu nulla est difficultas. Solũ restat rñdere ad aliqua q̃ i ɔtrariũ obijciunẽ.

1 † Et i primis q̄ olim reqrebaẽ stipulatio ad hoc vt valeret donatio cã mortis. l. iter mortis. ff. de dona. cã mor. hodie ad min⁹ reqriẽ nudũ pactũ. vt voluit gl. no. cõiter approbata i. l. cũ pr̃. §. merito. ff. de le. ij. ⁊ gl. in. l. ij. C. de iu. do. Sz i casu nr̃o frẽs q̄b⁹ facta fuit donatio erãt absentes. nec facta fuit mediãtibus nũcio vel epistola. Jgiẽ nõ vr̃ valere. l. cõsensu cũ ibi no. ff. de acti. ⁊ obli. Sed ad hoc facilis est rñsio q̄ lz fratres fuerit absentes. tñ donator dedit ⁊ tradidit possessionẽ ⁊ dñũ notario stipulãti ⁊ recipiẽti vice ⁊ noĩe absentiũ quo casu valuit donatio vt determinat Bar. i terminis in d. l. tam is. §. j. ⁊ Bartho. de saly. in. l. j. C. de dona. cau. mor. ⁊ pbaẽ ex no. i. l. hmõi i prin. ff. de lega. j. ⁊ in. l. si ego. ff. de neg. gest. ⁊ p bar. in. l. stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de ver. ob. ℭ Ex qua solutiõe apparet rñsio si diceret q̄ substõ i donatiõe cã mortis nõ potuit fieri nisi p viã cõtractus. s. q̄ primus donator pmittat substituto: ex quo substõ facta a filiofa. nõ põt valere nisi p viã donatiõis cã mor. vt traditur in. l. si cui mortis. al's icipit ei cui mortis. vbi bar. ⁊ alij. ff. de dona. cã mor. ⁊ in. l. vt heredibus. ⁊ ibi doc. maxie Pau. de ca. in casu nostro. ff. de le. ij. Qm̃ ip semet donator a notario recipiẽte stipulat⁹ est vice ⁊ noĩe substitutoꝝ dico nõ pmittẽte vice ⁊ noĩe donatariorũ iuxta no. in. d. l. hmõi in pñ. ⁊ p Bar. ⁊ Mod. i. l. stipulatio ista. §. si stipuler. Preterea ipse donator qñ dixit q̄ volebat q̄ valeret iure dona. cã mor. cũ onere substõnis. s. q̄ pueniret de vno ad aliũ. ⁊ sic p pactũ potuit acqrere donator illis substitutis. iuxta. l. quotiẽs. cũ ibi no. C. de dona. q̃ sub mõ: q̃ lex cõtinet casũ spãlẽ fauore exercẽtis liberalitatẽ ꝭm Bar. in. d. §. si stipuler. ⁊ doc. ibi locũ hz etiã i donãte causa mortis. arg. l. si quis argẽtũ cũ ibi no. C. de dona. Et q̄ donator possit substitutis stipulari vt supra ⁊ pacisci i terminis. d. l. quotiẽs pũctaliter in casu nostro determinat Bart. de saly. in. l. j. C. de dona. cau. mor. Et idem determinat Joã. de imo. in. d. l. quotiẽs. et d. l. si cui supra alleg. ℭ Sed iterũ ⁊ scdõ videbaẽ obstare. Nã ad hoc vt valeat donatio facta a filiofa. cũ cõsensu patris videbatur q̄ consensus reqrereẽ tpe donationis iuxta no. p bal. in. l. si vxore. C. de cõditio. inser. ⁊ p Bal. i. l. j. ad si. C. q admit. ⁊ p dñm An. in. c. cũ cõsuetudinis. de cõsue. cũ multis simi. Sed omittẽdo theoricas regulares in indiuiduo i terminis nostris Bar. determinat qđnẽ in. l. tã is. §. j. q̄ sufficit q̄ cõsensus iteruenerit añ donationẽ ex interuallo. put fuit in casu nostro de hoc dicit esse casum si bene aduertatur in. l. filiusfa. §. pari aũt rõne. ff. de dona. per quẽ tex. dicit ibi bar. no. q̄ nõ est necesse q̄ cõsensus interueniat in ipso actu donationis. Sed satis est q̄ interueniat ante donationem et sic poterit consensus prestari per nuncium vel epistolam ⁊ vere probat hoc illa littera:

2 † quia dicit q̄ q̄uis filius possit ex voluntate patris donare: tñ cũ cessat voluntas inhibetur donatio ⁊ sic loquitur illa littera q̄ inter voluntatẽ ⁊ donationẽ possit esse tps ⁊ internallũ: ex quo tex. considerat an volũtas prestita a patre duret vsq̄ ad donationem vel antecesset. Nec reperio doctorez aliquem cõtradicentez. imo Rapha. cuma. in. d. l. filiusfamilias. refert Bar. in vtroq̄ loco ⁊ sequiẽ. ℭ Quarto obijcitur q̄ notarius stipulando vice ⁊ noĩe fratrũ donatariorũz querere potuit vt dictũ est. Tamẽ promittẽdo vice ⁊ noĩe eorũ de restituẽdo bona sub conditione ⁊c. non potuit eos obligare. Unde noluit heredes acceptare acquisitionẽ ⁊ non ratificare dictã obligationẽ tanq̄ rẽ diuersaz. ⁊ separatã arg. eius q̄ habetur in. l. publia. in fi. ff. depositi. ⁊ no. in. l. etiã. §. j. ff. de mino. cum simi. ℭ Pro certo ista est friuola obiectio. Nã in ista donatione est vnuz factũ qualificatũ qualitate oneris iniũcti ⁊ ɔnexi. Ad hoc qđ no. bar. in. l. aurelius. §. idez q̃sitũ. ff. de libe. leg. ⁊ per glo. in. d. l. etiaz. ff. de mino. ⁊ probatur in. l. neminem. ff. de le. ij. Unde fateor q̄ non potuit eos inuitos obligare. Attamen non possunt factuz notarij ratificare respectu donationis ⁊ onus annexum ⁊ conditionem non acceptare: quia vel factum est

acceptandum cum qualitatibus ⁊ oneribus suis: vel est in totum re probandū. vt per plura iura ⁊ rationes decidit Bal. in. l. obseruare. §. pe. ver. Quinta questio. ff. de offi. procon. ⁊ leg. arg. d. l. neminē. ff. de leg. ij. ⁊. l. cū queritur. ff. de admi. tuto. vt ibi latius p eū. ⁊ probaꝛ ex no. per glo. magnā. in fi. in. d. l. etiā. §. j. ⁊ ex no. per Bar. in. l. si ne
3 gocia. ⁊ in. l. qui negocia. ff. de neg. gest. cū si. ¶ †Confirmaꝛ hoc idē. Nam videmus ꝙ seruus qui non pōt dn̄o preiudicare. tn̄ in ɔtractu gesto p eū pōt modū ⁊ conditionē apponere. ⁊ dn̄s nō pōt ɔtractum acceptare: nisi acceptet modū ⁊ ɔditionē ſm bal. ⁊ Saly. in. l. seruꝰ.
4 C. de pac. arg. l. finaūt. ff. de pac. ⁊. l. gayꝰ. ff. de manumis. ¶ †Quinimmo ⁊ secūdo fortius dico ꝙ si essent in eodē ɔtractu facte plures donationes quarū altera haberet onus annexū: nō posset donatariꝰ alterā acceptare sine onere: sed cogereꝛ etiā aliā acceptare cū onere. Nā hoc videmus in legatis: vt est casus in. l. neminē. cū seq. ff. de leg. ij. ⁊ ibi late ponit Bar. Igitur idē in donatione causa mortis: que p oīa dicitur legatis adequata: nec in hoc reperitur contrariū p ea que habenꝛ. insti. de dona. §. hoc mortis causa. ⁊ ibi plene glo. ⁊ est regula quā tradit tex. in. l. illud. ff. de dona. cau. mor. iūctis plene no. p Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de leg. j. Igitur fortius non pōt quis acceptare donationē ⁊ eius onus ⁊ conditionē annexā renūciare. ¶ Preterea ⁊ tertio in clausula donationis exprimitur ꝙ vult ꝙ valeat sub illis oneribus ⁊ conditionibus. Unde cū donatio perficiatur ex cōsensu duorum. vt per glo. in. d. l. cū pater. in. §. meuio. si donatarij tn̄ acceptassent sine onere. non esset cōsensus duoꝝ in idē sed diuersus in qualitate ⁊ nō valeret donatio. casus ⁊ ibi plene no. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de ver. obli. ¶ Conanꝛ ⁊ alia via aduersarij heredes fratrum se defendere dicendo ꝙ fratres cū essent heredes ab intestato potuerunt bona fratris possidere virtute successionis ab intestato. Nec probatur ꝙ vnꝙ dictam donationē acceptauerint: requiriꝛ eī ꝙ acceptauerint donationē quesitā p notariū ad hoc vt teneanꝛ. ar. l. si ego. cum ibi no. ff. de neg. gest. videꝛ ergo ꝙ standū sit declarationi heredum quo iure defuncti possederint. l. si qs a filio. §. si quis plures. et ibi no. ff. de leg. j. ⁊ maxime ꝙ potius presumerenꝛ possedisse iure successionis ab intestato ꝙ̄ iure donationis cū hoc videaꝛ eis vtilius. ar gu. l. j. cū ibi no. ff. de solu. ⁊ eoꝝ q̄ no. Bar. in. l. gerit. in. iij. q. princ. ff. de acqui. here. ¶ Sed ad hoc respōdeꝛ multipliciter. Primo ꝙ immo potius censenꝛ possedisse virtute dicte donationis ⁊ consequenter donationis cū suis modis ⁊ conditionibus acceptasse. al's si dicerentur possedisse iure successionis ab intestato. Uideretur hoc fecisse in fraudem substitutoꝝ. ⁊ sic animo eos fraudandi ⁊ subuertēdi iudicium defuncti. arg. tex. no. in. l. si quis pecuniā. ff. si qs omis. cau. test. Igitur cēsentur potius possedisse iure donationis cui possessioni nō est admixta aliqua fraus. arg. l. merito. ff. pro socio. ⁊ eoꝝ que ponit Bar. in. d. l. gerit. in. d. iij. q. prin. circa prin. ⁊ maxime qꝛ hoc vtilius erat. vt. j. dicetur. ¶ Scd̄o respōdeo qꝛ vt dixi: si diceremus ꝙ cēserētur possedisse iure successionis ab intestato: cēserenꝛ hoc fecisse aīo subuertendi iudicium dicti donatoris. Nā possidendo ex cā donationis persequebanꝛ maiorē portionē ꝙ̄ ab intestato: qꝛ simul cū eis ab intestato succedebat etiā pater. vt in auꝛ. defuncto. C. ad tertu. Si ergo censerenꝛ fecisse ad subuertēdum iudiciū donatoris tenenꝛ substituti: ac si donationē acceptassent ex mēte edicti. ff. si quis omis. cā testa. Si nō ex verbis. vt pbat tex. in. d. l. si qs pecuniā. in verbo. si ob subuertēda iudicia id fecit iuncto verbo. ꝙ̄ꝙ̄. vbi pbaꝛ ꝙ lʒ edictum loquaꝛ de heredibus etiā locū habet in legatarijs: ⁊ alijs subuertētibus iudicia defunctoꝝ. Unde dicit ibi Bal. ꝙ lex indignaꝛ qn̄ volūtas defuncti circūuenitur: si hʒ locū in legatarijs circūuenientibus. Igiꝛ ⁊ in donatarijs cā mortis: ⁊ p illū text. in. d. l. si pecuniam. dicit
5 Bal. in. l. j. C. si quis omis. cā testa. † ꝙ generalis intētio ɔtoris est ꝙ legata nō pereant: ⁊ dolus nō remaneat impunitus. Igiꝛ idē habemus dicere in donationibus cā mortis p regulā. d. l. illud. s. allega. ¶ Tertio rn̄deo fundamētum multū claro. Nā lʒ dicere possent ꝙ donatio non fuit acceptata: tn̄ donatio censeꝛ ad heredē reuersa cum
6 onere annexo ipsi donationi cā mortis sicut dicimus † qn̄ legatarius est oneratus onere fideicōmissi si deficit legatū in psona legatarij remanet apud heredē cū eodē onere. Casus est in. l. vnica. §. pro scd̄o. ⁊ §. in nouissimo. C. de cadu. tol. ⁊ pbaꝛ ex doctrina Bar. ibi cōiter approbata in. l. ꝙdiu. la. iij. ff. de acqui. here. Igiꝛ idem concludēdū est in donatione cā mor. Nā talē prouisionē in legatis ⁊ fideicōmissis extendit etiā imperator ad donationē cā mor. ꝙ remaneāt apud heredes cū onere fideicōmissi: qꝛ etiā in illis fieri pōt substitutio: ita dicit imperator in. d. §. in nouissimo. in vltimis verbis. C. de cadu. tol. in fi. illius. l. ⁊ hoc est clarissimū fundamentum in materia. ¶ Quarto ⁊ vltimo etiā alio fundamēto multū claro ostēdo. Naʒ dictus donator instituit oēs fratres heredes equis portionibus eos simul: ⁊ copulatiue noīando: deinde disponit ꝙ si non valeret iure testamēti valeat iure donatiōis cā mortis. Et hac dispositione allegata isti pmo instituti: postea vocati ex titulo donationis cā mortis dicunꝛ tn̄ verbis ɔiuncti. l. triplici. ff. de ver. sig. ⁊ no. Bar. in. l. re ɔiuncti. ff. de leg. iij. Quinimmo casu quo nō valeret vt testamētum ɔiunxit dictos fratres re ⁊ verbis: qꝛ dicit ꝙ vult ꝙ fratres predicti sui habeāt bona sua: quo casu dicunꝛ ɔiūcti re ⁊ verbis. l. interduʒ. ff. de here. insti. ⁊ p Bar. in. d. l. re ɔiuncti. hoc cōfirmaꝛ qꝛ postea immediate dedit ⁊ tradidit dn̄ium oīm bonoꝝ notario recipienti vice ⁊ noīe fratrū absentium. ⁊ sic in donatione non est repetitum verbū equis portionibus. ⁊ cōsequenter sunt ɔiuncti re ⁊ verbis. vt per Bar. in. d. l. re coniuncti. Ex quibus infero in proposito ꝙ siue dicanꝛ cōiuncti donatarij verbis tm̄ ex quo partes nō sunt facte ad oculū demonstrabiles locum habere pōt ius accrescendi. l. re coniūcti. ⁊ ibi Bart. siue dicanꝛ etiam re ɔiuncti habet locum ius accrescēdi: vel nō decrescēdi. l. vnica. §. finaūt. ⁊ ibi no. C. de cadu. tol. ſm varias opi. ⁊ per Bar. in. d. l. re ɔiuncti. ¶ Ex quibus concludēdū dico ꝙ aut alij fratres mortui acceptauerunt donationē: ⁊ censenꝛ acceptasse cū onere: qꝛ al's acceptare nō poterant. ⁊ sic locū habet substitutio facta in dicta donatione. Aut volunt dicere ꝙ nō acceptauerunt: sed fuerūt heredes ab intestato. ⁊ tūc heredes fratrum ponūt se in maiori periculo: qꝛ ex quo iste superstes dicit se possedisse ex causa donationis tenebaꝛ immediate restituere dicta bona: ⁊ sic ponūt se in periculo ad minus restituendi fructus etiā cōsumptos bona fide ex quibus effecti essent locupletiores iuxta plene no. per Bar. in. l. ex diuerso. in repetitione. ff. de rei ven. ⁊ per do. Anto. ⁊ do. Abb. in. c. grauis. de resti. spo. Unde vtilius erat eis acceptasse ex titulo donatiōis cā mor. vt dixi. ¶ Solum restat vnus scrupulus. Nā donator intendebat testari de bonis suis ⁊ de hereditate sua. vt pʒ ex insti. heredis. Sed hereditas nō potest concedi titulo donationis cā mor. l. hereditas. C. de pac. conuē. et no. glo. in. l. inter mortis. s. de dona. cau. mor. Igitur videꝛ ꝙ nō possit fieri translatio de testamēto ad donationē cā mortis p quā hereditas concedi non pōt. hāc obiectionē facit Ludo. ro. in. d. l. tā is. §. j. ⁊ dicit ꝙ eoipso ꝙ actus valet vt donatio causa mortis verbū hereditas impropriaꝛ ⁊ assumiꝛ p bonis. l. quesitum. §. si mihi. ff. de leg. j. p quem dicit ibi Bar. ꝙ si dono tibi hereditatē exponiꝛ. i. bona mea. vt actus valeat. ar. l. quotiēs. ff. de ver. sig. ⁊ probatur ex cōi mēte doctoꝝ loquentium de tali clausula: quos recitat dn̄s Alex. in. d. l. seniū. Sed in casu tollitur difficultas: qꝛ casu quo nō possit vt testamētuʒ valere vel iure codicilloꝝ donat causa mortis exprimendo ꝙ donat bona. Unde nō est opus dicta expositione. ⁊ cessat obiectio: qꝛ in incertis nō certis locus est ɔiecturis. l. ɔtinuus. §. cū ita. ff. de ver. obli. Laus deo. Bartho. soci. J. U. doc.

¶ Summarium.

¶ Donatio omnium bonoꝝ ac iurium competentium ⁊ competiturorum cōfirmata postea cū reseruatione legitime filijs nasciturís an reuoceꝛ per filios postea natos.
1 Donatione ⁊ cōfirmatione attēta vbi in bonis donatis est legitima reseruata nō pōt dici inofficiosa.
2 Probationes euidētiores ⁊ multū clare requirunꝛ ad probandum natum ex quinquagenaria.
3 Donās pōt cogitare se posse habere filios ⁊ tn̄ si simpl'r donat non p̄sumiꝛ in dubio cogitasse ⁊ reuocaꝛ donatio.
4 Arguendū est a priori a posteriori ⁊ a gestis in ipso actu ad pbādaꝫ volūtatem in aliquo.
5 Matrimoniū est cōiunctio viri ⁊ mulieris indiuiduam.
6 Institutio posthumi lʒ cōprehēdat oēm posthumū tn̄ exheredatio nō includit posthumū nasciturū ex alia vxore.
7 Donatio non reuocatur si pater nō reuocauit qn̄ filij nati premoriātur patri.
8 Donans si donauit omnia bona ⁊ iura sibi competentia ⁊ competitura: donatio non valet.

¶ Consilium. cxxvj.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ sp̄usſctūs illuminet intellectum.

Visuʒ fuit primo aspectu ꝙ donatio facta per Albertum Antonio Bernardi infringi non posset. nam Albertus donauit omnia bona sibi cōpetentia ⁊ competitura titulo donationis inter viuos: que regulariter reuocari non potest. l. perfecta. C. de donationi. que sub modo. ¶ Nec videbatur obstare ꝙ liberos postea susceperit. ⁊ sic videatur potuisse dictam donationem per Albertuʒ reuocari iuxta. l. si vnꝙ. C. de reuocan. donatio. Quoniam licet prima donatio potuisset reuocari: quasi non censeretur in dubio cogitasset de liberis futuris. tamen ex quo postea illam confirmauit: ⁊ de nouo donauit: ⁊ noluit p liberos postea suscipiendos postea reuocari: sed tantum legitimam petere posse: sumus in casu claro in quo cogitauit de liberis: ⁊ voluit illos excludi a legitima supra quo casu non habet locum. d. l. si vnꝙ. vt ibi not. ⁊ declarat Bartho. in dicta. l. titia. la secunda. §. imperator. ff. de lega. ij. ⁊ Bal. ⁊ alij in. l. j. C. de reuocan. dona. ¶ Minusꝗ videbatur obstare ꝙ dicta donatio dicatur iofficiosa iuxta. l. j. ⁊ per
1 totum. C. de inoffi. donatio. † quia attenta confirmatione ⁊ donatione vbi in bonis donatis est legitima reseruata non pōt dici inofficiosa. vt tradiꝛ in. d. l. j. ⁊ i. d. l. titia. §. imperator. ff. de leg. ij. sicut nō pōt dici

dici testamentum inofficiosum quando filio est reseruata legitima vt in.l.oĩmodo.C.de inoffi.testa. Ita nec cōpetit querela ĩofficiose donationis quando filijs est legitima reseruata que regulatur ad istar querele inofficiosi testamenti.l.si.C.de inoffi.dona. ⁊ probatur in.l.j. in fi.dum dicit vt pote quartaz partem nō habentibus desiderātes ⁊ sic cum tex.ille loquat in donatione inofficiosa tam re ⁊ consilio q̄ re ipsa.⁊ velit q ita demum cōpetat querela inofficiose donationis si filij non habēt legitimam. Igit qñ habent nullo casu cōpetit. ⁊ sic videbatur q filius Alberti possit tantū legitimā retinere.⁊ reliquū teneat donatario restituere iuxta formā donatiōis predicte. ¶ Sz premissis nō obstātibus puto dictā donationē p dictū Albertū post susceptionem liberoꝝ reuocari potuisse:⁊ pmitto p fundamēto: q p ma donatio duplici rōne reuocari potuisset. ¶ Prīo pter susceptionē liberorū iuxta.l.si vnq̄.sm cōem intellectū ⁊ l.c.fi.⁊ ibi doct. maxime Imo.extra de dona.⁊ h nō hz difficultatē vt ptz ēt ex plene no.p Bar.⁊ doc.in.l.titia.§.Impator.⁊ p Bal.in.d.l.j.C.de inoffi. dona. ¶ Scdo ex quo donauit oĩa bona ⁊ iura cōpetentia ⁊ cōpetitura.apparet q ēt si de filijs cogitasset re ⁊ consilio donatio poterat dici inofficiosa. Et sic cū esset facta extraneo poterat in totū reuocari vt voluit Ugolinus antiquus glosator. quem magis cōmuniter sequuntur doc.in.d.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ Bar.⁊ doc.cōiter in.d.§.si Imperator.⁊ sic prima donatio oĩno potuisset reuocari ⁊ fuisset cōclusio clara. ¶ Sed difficultas oritur ex eo qr illā confirmauit reseruata legitima filijs nascituris ⁊ noluit q per filios supueniētes reuocaretur donatio.⁊ sic cessare videnẗ dicta remedia. Sed tamē vt dixi puto q dicta donatio reuocari poterat.⁊ p fundamēto iterū pmitto q prima donatio fuit facta tempore prime vxoris. qr destitutus erat omni spe habendi filios prout ipse narrat in prohemio donationis.ex quo colligitur principalis intentio donantis.l.si.⁊ ibi Bart. ff.de here.insti.⁊ in.l.j.⁊ ibi Bar.ff.ad mace.⁊ in.l.regula.ff.de iur.⁊ fac.igno.⁊ non sine cā erat destitutus qr vxor vt dr erat talis etatis q impossibile erat q ex ea filios hēret. Scda vero donatio ⁊ confirmatio facta tpe scde vxoris: fuit ēt facta eo tpe quo erat destitutus omni spe habēdi filios:lz hoc non dicaẗ in donatione hoc ptz:qr ei⁹ vxor erat quinquagenaria:⁊ vltra quo casu nō amplius apta ad pcreandū liberos:qr naturaliter generare non pñt vt dicunt naturales.⁊ ideo text.in.l.si mater.C.de legiti.heredi. dicit q est mirabile:
2 ⁊ de raro contingens. Uñ dicunt ibi Fulgo.⁊ Mod.perusini† q ad probandū natuz ex quinquagenaria requiruntur probationes euidētiores:⁊ multum clare:⁊ refert ibi Ang.q Henricus iperator: cui⁹ vxor in ea etate peperit voluit q palam pareret ad euitandas suspitiones:vnde dicit glo.in.l.si sterilis.in princi.⁊ ibi Saly.ff.de actio. emp.q presumitur de iure quinquagenariā non posse parere:⁊ si cōtrarium accidit est miraculose alleg.d.l.si maior faciunt no. p Bar. in.l.pupillari in fi.ff.de vul.⁊ pup.⁊ per Bal. in suo ɔsi.lix.l.iij.pte ⁊ pulchre vltra alios in hoc loqtur dñs Rapha.fulg.in suo consilio. ccxij.incip.quedaz mulier. ¶ Ex quib⁹ infero in proposito q ea rōne qua motus fuit ad donandum primo loco:qr lz de filijs futuris cogitaret:erat destitutus spe habēdi filios:pari rōne fuerit motus ad donandū secūdo loco. Nā per precedētia ēt facta ex interuallo declarantur sequentia vt dicunt Ange.⁊ Imo.⁊ ibi dixi in.l.si quis cum alleg.ff.de verb.obli.⁊ Bartho.de saly.in.l.p retentionez.C. de vsu. ¶ Scdo quia vxor nō erat apta ad generādū ⁊ ipse cōstitutus erat in maiori etate q̄ tpe secunde vxoris. Nam cū vxor esset quinquagenaria ⁊ vltra:⁊ sic naturaliter generare non posset vt dicunt Fisici:⁊ si aliquando illud euenit fuit miraculosum:⁊ inopinabile sm naturā inopinabilia autē sm naturā cogitare nō possumus vt dicit tex. cuz gl.in aut.vt hi qui obligatas se perhibent hēre res minorū.§.⁊ hec dicimus:nec mens ⁊ cogitatio trahitur ad id qd nunq̄ vel de raro euenit vt dicit tex.in.c.coram.extra de offi. delega.⁊ sunt incredibilia:⁊ ideo incogitabilia:vt in.l.antiqui.ff.si pars hereditatis petaẗ. Unde ex qualitate persone sue:qui ex prima vxore filios non habuerat ex qualitate secunde:quia erat etatis non apte naturaliter ad generandum nisi miraculose si tempore prime vxoris miraculose erat destitutus omni spe habēdi filios:⁊ ratio primo loco donauit: vt patet ex prohemio prime donationis concluditur q eadem ratione motus fuerit ad donandum secundo loco. Quare his premissis considerandum est prout etiam aliter consulendo dicebam q aliquando ⁊ p
3 mo.† Donans potest cogitare se posse habere filios: ⁊ tamen simpliciter donat:⁊ tunc non presumitur in dubio cogitasse:⁊ reuocatur donatio per.d.l.si vnquam.sm bar.⁊ cōmuniter doc.i.d.l.titia.§.Imperator. ¶ Aliquando ⁊ scdo qs verisilr pōt filios habere quare naturalr eos hēre poterat.⁊ cogitat de filijs futuris ⁊ exp̄sse dicit q non vult donationem reuocari p superueniētiam liberorum.et tunc nō reuocaẗ sm opi.Bart.⁊ do.Cuma.in.d.§.Imperator.⁊ Bald. in.d.l.j.C.de reuo.donat.⁊ hoc casu loquuntur prefati docto. ¶ Aliquando ⁊ tertio sumus in eo q nō pōt opinari q naturaliter sit habiturus filios. Sed est desperatus se posse filios habere. ⁊ tunc licet de filijs cogitauerit.tamen quia desperatus credidit se non habiturum filios.nec habere posse.⁊ hoc casu lz non inueniā expresse hūc casuz a doctoribus consideratum puto q habeat locuz dispō. d.l.si vnq̄. Quã ratio in qua est fundata.d.l.si vnq̄. est qr non presumiẗ q donans filijs voluerit extraneū preferre si de filijs cogitasset vt ibi dicit glo.alleg.tex.in.d.l.cuz accutissimi sed ista rō sicut militat in eo q nō cogitauit de filijs.ita militat in eo qui cogitabat. sed erat destitutus spe habendi filios.qr si non fuisset desperatus habere filios.nō est cēsendum q donasset extraneis in preiudicium filiarū per.d.l.cū accutissimi. Unde cū pr̄ propositū p mortē secunde vxoris mutauerit.⁊ euenerit q tertiam accepit vxorē ⁊ habuit filios dispō.d.l.si vnquaz tolli debet ⁊ hoc est q voluit tex.in.c.quicunq̄.xvij.q.iij. dum dicit. nec filios habebat.nec habere sperabat. quod verbum sperabat est generale siue qr nō cogitabat.siue si cogitabat nō tamē sperabat: vt in.c.j.⁊ ibi per Archi.in verbo spē.de elec.li.vj.prout fuit in casu nostro.qr credebat vxorē sterilez qr naturaliter generare nō poterat ⁊ nō cogitauit mortē vxoris.vt in.l.inter stipulantez.§.sacrā.ff.de vb. obli.⁊ se transiturū ad tertium matrimonium maxime ex quo liberos habere posset.⁊ ita probat text.in.l.tale pactum.in fi.ff.de pact. iunctis his q ibi ponunt Guido de suza.⁊ Albe.de rosa.inducentes illuz tex.ad.q.si aliquis nō habens filios desperatos de filijs emptiones faciebat nomine fratris.⁊ tamen preter intentionem postea habuit filios.⁊ concludunt q filij repetere poterunt dicta bona per illū tex.⁊ sic voluit q presumptio illius.l.que est fundata in eadem presumptione in qua fundatur.d.l.si vnquam.per. d.l. cum accutissimi locum hz nō solū in eo qui cogitauit de liberis.sed etiam in eo qui cogitat.sed est destitutus spe habendi liberos. Nam licet non dicaẗ sperare.ille etiam qui non cogitat tamen non dicitur desperans de filijs nisi ille qui cogitat cuius est animi motus non habendi filios vt probatur.vj.ethicorum.⁊ sic decidunt casum nostrum in eo qui cogitat. sed est desperatus.⁊ omni spe destitutus considerabili ⁊ opinabili.
4 ¶ †Confirmatur ista conclusio.nam ad probandam voluntatem in aliquo arguimus a priori a posteriori ⁊ a gestis in ipso actu. vt per Bal.⁊ Saly.in.l.multum interest.C.si quis alteri vel sibi. sed in casu nostro arguendo a priori patet q quando fecit primam donationem illaz fecit quia erat destitutus omni spe habendi filios prout in prohemio donationis dicitur. Ex quo datur intelligi q si sperasset se filios habiturum illam non fecisset vt probatur in.l.si.cum ibi not. ff.de here.insti.⁊ in.d.l.cum accutissimi.⁊ sic censetur q semper fuerit in eadem voluntate:quia presumitur perseueratio ⁊ non mutatio voluntatis.l.fideicommissa.§.si rem.ff.de leg.iij.⁊ in.l.iij.⁊ in.l. eum q.ff.de proba. A posteriori patet quia immediate susceptis liberis ex tertia vxore mortua secunda dictam donationē reuocauit. ⁊ sic patet qualis fuerit voluntas in secunda donatiōe:quia etiam per sequētia declaratur voluntas in precedentibus argu.l. si seruus plurium. in fi. ⁊ in.l.qui filiabus.i prin.ff.de leg.j.⁊ talis presumitur fuisse voluntas medio tempore qualis apparet fuisse in extremis.argu.l.j.cū ibi no.ff.si quis iusdicen. non obten. ⁊ eius quod habetur in.c.cum ecclesia sutrina.de causa pos.⁊ proprie.⁊ per Barto.in.l.celsus.ff.d vsuca. ¶ Ex quibus etiam ⁊ ex eo quia mulier non erat naturaliter apta ad generandum tēpore secunde donationis non est censendum aliquo modo q si credidisset se filios habiturum q talem immensaz donationē fecisset:sed q potius desperatus ⁊ destitutus spe habendi liberos crediderit se nūq̄ liberos habituꝝ.nā qñ qs credit vxorē sterilē:certū est q nō sentit filios nascituros sm bar.i.l. ex filiabus.ĩ pn.sz ita erat ĩ casu nr̄o ex q naturaliter erat sterilis: ⁊ sic tali desperatiōe ⁊ errore duct⁹ fecit talē donationē q p superiora suscept liberis pter oēm mentē ⁊ ĩtētionē reuocari pōt nō obstante q dixerit q dicta donatio p supuenientiā liberoꝝ reuocari nō posset. qr dicta cōuētio nō cēseẗ adiecta ex eo q crediderit se liberos habere posse:⁊ qr voluerit etiam si liberos susceperit q dicta donatio non posset reuocari. Sed potius quasi ea desperatione ductus ad donandum pari desperatione ⁊ credulitate ⁊ errore presumitur ductus ad apponendum talem conuentionem ⁊ renunciandum remedio.d.l. si vnquam argu.text.in.l.doli clausula.§.diuersum.ff.de noua.⁊ eius quod not. ponunt Barto.Ange.⁊ communiter Moder.in.l.si.§.idem quesijt ff.de condi.vbi si soluens indebitum renunciauit iuri repetendi per conditionem indebiti.talis renunciatio nō obstat quia presumiẗ ductus errore ad soluendum:qr crediderit debitum ⁊ eodem errore ad renunciandum.ita in casu nostro eadem desperatione qua inductus fuit ad donandum primo loco eadem:⁊ ad donandum secundo loco ⁊ confirmandum primam donationem ⁊ consequenter eadem credulitate ⁊ desperatione ad ita promittendum faciunt no.in.l.ij.C.de rescin.vendi.⁊ notanter per Bar.⁊ Ang.in.l.fin.ff.ad velleia. Ex quo enim cogitauit de liberis ⁊ credebat se liberos habere non posse: potius censendum est q talem promissionez fecerit existimando illam inutilem q̄ q voluerit filios propter extraneum excludere arg.l.an inutilis.in verbo finge.ff.de accepti.⁊.d.l.cum accutissimi cum simi. ¶ Non omitto ēt q predicta multuz clare pbanẗ. Nā in cōfirmatione dicte donatiōis de nouo tēpore scde vxoris dictus donans refert se ad omnia cōtēta in dicta prīa donatiōe in oibus ⁊ per omnia.⁊ sic ex virtute relationis oĩa contenta in dicta prima donatione cēsentur

relata ⁊ trāſcripta in dicta ſcḋa cōfirmatione ⁊ donatione.l.ſi ita ſcri
pſero.cū ibi no.p Bar.⁊ doc.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ in.l.aſſe toto.⁊ in
l.inſtitutio talis cū vtrobiq; notatis.ff.de heredib⁹ inſti.⁊ in.l. ſi poꝛ
⁊ ibi Bal.⁊ alij.ff.ſo.ma. Et maxime qꝛ dꝛ in oībus ⁊ p oīa q̄ clauſu
la facit ꝙ oīa ibi dicta ⁊ facta cenſent̄ repetita in ſcḋa donatione.l.ij.
§.furioſus. Et ibi ang.ff.de iure codi.cū alijs alleg.p do. Alex.in.l.
j.ff.de leg.j. Sꝫ in pꝛima donatiōe dr̄ cōſiderās ſe filios nō habere.
Immo ab oī ſpe creandoꝛuꝫ filioꝛū deſtitutus. Idcirco ⁊c.q̄ verba
vt dixi poſita in ꝓhemio demōſtrant cām finalē donationis.l.ſi.cum
ibi no.ff.de heredi.inſti.q̄ cōiter cenſet̄ repetita in ſcḋa donatiōe. Ex
quo ſequitur pꝛomiſſio de nō reuocādo.⁊ renūciatio.d.l. ſi vnq̄.cen
ſentur ꝓceſſiſſe ab eadē cā.qꝛ erat deſtitutus omni ſpe ꝓcreandoꝛuꝫ
liberoꝛuꝫ. Et ſic ꝙ hac deſperatione ductus pꝛomiſit ⁊ renunciauit
Igit̄ ꝓcreatis liberis ex tertia vxoꝛe pꝛeter oēm intentionē non ob
ſtantibus pꝛedictis pōt donationē reuocare.cui nō obſtat iuramētū
appoſitum de obſeruando ⁊ nō cōtraueniēdo qꝛ intelligit̄ niſi filios
pꝛeter intentionē ſuſceperit ꝓut decidunt Bar.⁊ doc.⁊ ſequunt̄ oēs
in.l.titia.§.imperatoꝛ.ff.de leg.ij.⁊ Bal.in.l.j.C.de inoffi.dona.pet.
de an.⁊ Jo.de imo.in.c.ſi.de dona. ¶ Ex quib⁹ concludit̄ ꝙ in caſu
nr̄o locū hꝫ diſpō.d.l.ſi vnq̄. Et lꝫ in ſpē nō reperiā.q.poſitā arbi
troꝛ cōcluſionē veriſſimā.⁊ ita alias conſului. Quā ēt concluſionē
cōfirmo alia cōſideratione. Nā ꝓmiſſio de nō reuocando pꝛopter li
beros ſuſcipiendos.⁊ renunciatio.d.l.ſi vnq̄ vident̄ intelligēda re
ſpectu liberoꝛū ⁊ de liberis ꝓcreandis ex illa vxoꝛe quā tunc habe
bat.nō aūt de liberis ꝓcreandis ex alia vxoꝛe. Et ſic ꝙ locutus fue
rit de liberis vxoꝛis q̄ tunc viuebat quos tñ non ſperabat habere.⁊
5 ſic nō curabat dictas ꝓmiſſiones facere.† Nā matrimoniū eſt cōiun
ctio viri ⁊ mulieris indiuiduam.d.l.j.ff.de ritu nup. Unde cuꝫ quili
bet p̄ſumat̄ viuere vſq; ad.c.annos.vt in.l.ij.§.ſi dubitet̄.ff.quēad
moduꝫ teſta.ape.ſequit̄ ꝙ nō cogitat qs niſi de liberis ex vxoꝛe quā
hꝫ ſeu non pꝛeſumit̄ cogitare ⁊ maxime qꝛ nō cenſetur ſperare moꝛ
tem vxoꝛis.vt in.l.ſtipulantē.§.ſacram.ff.de ver.ob.⁊ ꝙ hoc ſit verū
pꝛobatur ex his que habentur in tex.⁊ glo.⁊ ibi per doc.in.l.placet.
ff.de lib.⁊ poſthu.vbi ſi in inſtitutione ſit mentio de poſthumo com
pꝛehendit̄ oīs poſthumus ex quacūq; vxoꝛe fauoꝛe teſtamenti cōſer
uandi. Igitur alias vbi nō viget.d.ratio in contrariū eſt ius cōmu
ne.pꝛout in caſu noſtro.l.ius ſingulare.ff.de legi. ¶ Quinimo hoc
tenderet ad deſtructionē teſtamenti.nā filij non habentes bona non
adirent.l.j.§.j.ff.ad.l.falci. Igitur nō dꝫ includi poſthumus ex alia
vxoꝛe:⁊ p iſta opi.magis ꝓxime facit qḋ dicit Jo.de imo.in.d.l.pla
6 cet.† vbi vult ꝙ lꝫ inſtitutio poſthumi cōpꝛehēdat oēm poſthumū.
tamen exheredatio nō includit poſthumū naſciturū ex alia vxoꝛe.et
rō eſt qꝛ exheredatio eſt odioſa.⁊ qꝛ potuit moueri ꝓpter vxoꝛē quā
tunc habebat.arg.l.ſi qs in ſuo.§.legis.C.de inoffi.teſta. Ita etiam
in caſu nr̄o. Nā talis donatio eſt exheredatio.ptꝫ qꝛ eſt excluſiue fi
lioꝛuꝫ a bonis paternis ꝯ eam datur querela inofficioſe donationis
ad inſtar q̄rele inofficioſi teſtamenti que datur exheredatis vt habet̄
in.l.ſi.C.de inoffi.dona. Igit̄ dicamus ꝙ filij ex alia ⁊ tertia vxoꝛe nō
includant̄ in dictis ꝓmiſſione ⁊ renunciatione ⁊ p cōſequens ꝙ pꝛo
pter dictos liberos dicat̄ dicta donatio reuocari ⁊ ꝓ his facit ꝙ di
cit Pau.de caſt.in.d.l.j.C.de inoffi.dona.in.v.col.ibi vnū tm̄ ſcias.
vbi vult ꝙ lꝫ pater nō poſſit reuocare donationē p.d.l.ſi vnq̄.ꝓpt̄
liberos de nouo ſuſceptos qñ tp̄e donationis liberos habebat.qꝛ vt
dicit Ja.bu.ſicut voluit fraudare iā natos.ita cenſendū eſt ꝙ volue
rit naſcituros fraudare.niſi exp̄ſſe dicat ſi liberos non habuero. Tñ
vult ꝙ in totū poſſit reuocare.qñ donatoꝛ de liberis deſperaſſet:qꝛ
habebat vxoꝛē ſterilem:⁊ poſtea illa moꝛtua aliā accepit:⁊ filios ha
buit ⁊ ſic vult Pau.de ca.ꝙ qñ donatoꝛ cogitat de liberis. Ita de
muꝫ nō pōt reuocare qñ nō deſperauerat de liberis:ſecus qñ deſpe
rauerat:qꝛ vxoꝛ erat ſterilis ꝓut etiā dicit Bart.in.d.l.qui filiabus
qꝛ tunc lꝫ de liberis cogitet:tñ ſi moꝛtua vxoꝛe ex alia ſuſcepit libe
ros donatio reuocatur.⁊ ſic Pau.de ca.decidit caſuꝫ noſtrū. ¶ Po
ſtremo ēt cōpꝛobatur dicta opinio. Nā voluit illuſtris doctoꝛ Old.
in ſuis conſilijs.cōſil.clxxiij.incipit. Quidā habens filiū dicit ꝙ do
natoꝛ non pōt renūciare bñficio.d.l.ſi vnquā.C.de reuo.dona.qꝛ nō
fuit inducta in fauoꝛē donantis ſed filioꝝ argu.l.ꝙ de bonis.§.ſi.ff.
ad.l.falci. Idē voluit Jo.an.in addi.ſpe.in titu.de inſtru.edic.§.poꝛ
ro.ver.pōt dici ēt:qꝛ illa nō fuit inducta in fauoꝛē donantis:ſed filio
rum ideo illi legi pater renunciare nō pōt.l.ſcire debetis.C.vt i poſ
ſeſ.legato. ¶ Et hāc partē tꝫ Albe.de roſa.in.d.l.ſi vnquā.⁊ ita di
cit obtentum in.q.de facto. Idē tenet ibi Bartho.de ſaly.in.l.j.C.d
reuo.dona. Idem tꝫ ſolēnis doctoꝛ do.Pe.de ferra.in ſua pꝛactica
Papiēſi in libello quo agit̄ ꝓ donatione. Idē tꝫ Ludo.ro.ꝯſi.cclx
viij.incipit. Nō eſt dubiū ꝙ donatio ⁊ do.Nico.miles in ſuo reperto
rio in verbo donatio in penul.no. Idem dñs Uitalis in ſuo tracta
tu clauſularū qñ tractat an.d.l.ſi vnquā renunciari poſſit vbi refert
Oldr.ſimpliciter ⁊ ſequit̄.⁊ lꝫ Bar.in.d.l.titia.§.imperatoꝛ ſit in cō
traria opinione ꝙ donans renunciare poſſit qꝛ donatio reuocat̄ ex
pꝛeſumpta mente donātis nō fauoꝛe filioꝛū:vt in.d.l.ſi vnquā cū gl.
⁊ in.d.c.quicunq;.xiij.q.iij.qꝛ nō eſt veriſimile ꝙ ſi de filijs cogitaſſet
talē imenſam donationē feciſſet.d.l.cū accutiſſimi.⁊ cū Bar.trāſeūt
ibi Jo.de imo.⁊ Rapha.cu.⁊ Bal.in.l.j.C.de reuo.dona.tñ opinio
eſt multuꝫ pꝛobabilis.nā difficultas cōſiſtit in hoc an dicta diſpoſi
tio.d.l.ſi vnquā ſit inducta ſimpliciter in fauoꝛē donantis qꝛ non eſt
pꝛeſumptio ꝙ ſi de filijs cogitaſſet donaſſet:an ēt in fauoꝛē filioꝛum
certe renūciatio nō tꝫ ſicut videmus qñ ſit reuocatio ex titulo de inof
ficioſis donationibus ꝙ huic iuri inducto in fauoꝛem filioꝛum pater
renunciare non pōt:vt declarat Bar.in.§.imperatoꝛ.⁊ Bal.in.d.l.
j.C.de inoffi.dona.⁊ qḋ not.Bart.in.d.l.hac edictali.in ſi.pꝛincipij.
C.de ſecun.nup.cū ſimilibus. ¶ Unde ꝓbabiliter etiā dici pōt ꝙ li
cet ſubſit ratio p̄ſumpte voluntatis de qua ſupꝛa ratio etiā fauoꝛis
filioꝛuꝫ cōſiderari pōt. Unde vna ratione ceſſante non ceſſat diſpoſi
ſitio.l.liberoꝛuꝫ.§.notanter.ff.de his q no.infa. Quod auteꝫ etiaꝫ fa
uoꝛ filioꝛuꝫ ſit in conſideratione:ptꝫ quia lꝫ natis liberis pater nō re
uocauerit.ſed tacuerit vſq; ad moꝛtē tñ liberi nō p̄nt reuocare ſecun
dum Albe.de roſa.in.d.l.ſi vnquā.⁊ fuit de mente Bald.in.d.l.j.C.
7 de inoffi.dona. Et tñ Bal.ibi† vult ꝙ ſi filij nati pꝛemoꝛiantur patri
ꝙ donatio nō reuocatur ſi pater nō reuocauit. Igitur conſideratur
etiā fauoꝛ filioꝛū.⁊ pꝛo his alias inducebā ſubtiliter tex.in.l.tale pa
ctum in ſi.ff.de pact.vbi pater cogitauit de liberis.⁊ tamen paterna
ſtipulatio reuocatur eoꝛū fauoꝛe ſeu ſtipulatio deficit extenditur ad
liberos poſtea natos:ꝙ autē cogitauerit oſtendo qꝛ ibi in ſtipulatio
ne adiecta fuit conditio ſi filia ſua decederet ſine filijs.ex qua datur ī
telligi ꝙ etiam de ſuis cogitauerit arg.l.qui filiabus in pꝛin.ff.de le
ga.j.⁊ eius quod cōſuluit Rapha.vt refert Barba.in.d.l.cum accu
tiſſimi. Uoluit enim ꝙ ſi pater filios duos inſtituit.⁊ eis aliū ſubſti
tuit in perſona vnius appoſuit conditionem ſi ſine filijs.qꝛ cenſetur
cogitaſſe de liberis alterius nō habet locū.d.l.cū accutiſſimi.ſi ergo
ibi cogitauit.⁊ tamen reuocatur ſtipulatio paterna dicendum eſt al
terum de duobus.vel ꝙ cogitatio patris poſſit tollere diſpoſitionē
d.l.ſi vnq̄.vel ꝙ dictus.§.pꝛocedat ꝙ licet cogitauerit tñ ſperabat
veriſimiliter ſe poſſe filios habere pꝛout in caſu noſtro.vt ſupꝛa oſtē
ſum eſt. Unde licet iſta opinio ſit dubia ⁊ periculoſa regulariter tñ ī
caſu noſtro ꝓpterea que ſupꝛa dicta ſunt.⁊ infra dicentur ſequenda
8 eſt. ¶ † Ultimo loco dico ꝙ dicta donatio eſt nulla.quia donans do
nauit omnia bona ⁊ iura ſibi competentia ⁊ competitura.⁊ ſic bona
pꝛeſentia ⁊ futura quo caſu donatio non valet.nec iuramento firma
tur pꝛout concludunt Barto.⁊ communiter doc.in.l.fina.C.de pac.
⁊ in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verboꝛuꝫ obligatio.⁊ que
materia eſt trita:⁊ multuꝫ ſcartafaꝫata:remitto me ad pleniſſime di
cta per dominum Alexan.in.d.l.ſtipulatio hoc modo concepta ſe
quendo cōmunes concluſiones ibi relatas:nec obſtat ꝙ reſeruaue
rit donatoꝛ ſibi fructus in vita quoniam non ſimpliciter reſeruauit:
quo caſu potuiſſet de illis teſtari:⁊ donatio non eſt nulla ſed reſerua
uit cum hoc ꝙ in vita poſſet de illis diſponere:quo caſu non pote
rat de his teſtari.⁊ ſic non operatur validitatem donatiōis q̄ ē nulla
qꝛ īpedit teſtamēti factionē. Ita in terminis ꝯſuluit Bar.ī cōſi.qḋ ī
cipit. Pūctus talis eſt pr̄ filio ſuo emācipato.⁊ ꝓbat̄ qꝛ ꝓmiſſio ꝙ
poſſit in vita diſponere operat̄ ꝓhibitionē poſt moꝛtē.arg.l.ſtatuli
berum.§.ſtichū.ff.de ſtatulibe.ſicut ecōtra ꝓhibitio alienationis in
vita non tollit quominus in moꝛte non poſſit fieri alienatio.l.pater ī
§.funduꝫ.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij.qꝛ ꝯtrarioꝛuꝫ eadeꝫ eſt regula.l.⁊ ſi cō
tra.ff.de vul.⁊ pup.cum vulga. ¶ Nec obſtat ꝙ pater dixerit ꝙ tot
bona reſtabant ꝙ poterat filijs de legitima ſatiſfieri:qꝛ hoc erat fal
ſiſſimum cum oīa bona p̄ſentia ⁊ futura donaſſet:⁊ lꝫ in oībus dona
tis legitimā aſſignauerit in dicta donatiōe filijs ſi naſcerent̄ natis eiſ
fuit ius q̄ſituꝫ iuxta.l.quotiēs.C.de dona.q̄ ſub modo:⁊ ſic cum aſſi
gnatio fuerit iurata.⁊ irreuocabilis iuxta no.p Bal.in.l.iij.C.pꝛo do
nato.⁊ per Mod.in.l.frater a fratre.ff.de condi.indebi.ad hoc text.
cum ibi no.in.l.cū q.§.ſi.ff.ad.l.fal.nihil donanti remāſit ex quo poſ
ſet teſtari.⁊ ſic donatio fuit nulla maxime cū in inſtr̄o ſit clauſula cō
ſtituti iuxta plene no.per.d.Alex.in.l.ſtipulatio hoc modo cōcepta.
¶ Nō omitto ꝙ per teſtes pꝛobabitur vt dicitur ꝙ donās erat hō
non multum ſtabilis ⁊ nō multū ſane mētis ꝓ certo dñs iudicās diju
dicare deberet eum nō fuiſſe ſane mētis:qꝛ vltra teſtes hoc ꝓbantes
hoc ꝓbaretur ex qualitate diſpoſitoꝛum:q ēt quoſcunq; filios vltra
legitimam ꝓpter extraneū voluit pꝛiuare ꝯ cōe votū parētuꝫ iuxta
l.ſcripto.ff.vnde liberi facit text.in ſimili in.l.quidam in ſuo cum ibi
no.ff.de condi.inſti. Qḋ ēt oſtēditur. Nā donauerat oīa bona p̄ntia.
¶ Ex quibus clare colligitur quante ſagacitatis fuit donans. Sed
bene oſtēditur fraus ⁊ ſagacitas donatarij:q pꝛīo duplici donatiōe
eum decepit:⁊ voluit rem in clericū trāſferre p donationē factā per
pꝛimum donantem ⁊ donatariū quā nō ſine cā clericus cōſciētia du
ctus renunciauit:quia noluit ꝙ donatarius ad obtinēdā donationē
vteretur clipeo ſuo. Iſte enim cautele arguunt fraudeꝫ iuxta not.per
glo.in.l.v.ff.de cōndi.inſti.⁊ oſtēditur ex alienatione in clericū facta
iuxta no.in.c.j.de alienatione iudi.mu.cā fac. Demū qꝛ pꝛima dona
tio poterat reuocari per.d.l.ſi vnq̄ ideo in ſecunda apponi fecit re
nunciationē reuocationis ꝓpter liberos ſuſcipiēdos. Sed ēt tanquā
inoffi.reuoca.vel pꝛo parte:vel in totū inofficioſa re ⁊ conſilio iuxta
not.in.l.

no.in.l.i.C.de inoffi.dona. Ideo fecit q legitimā haberēt ī bonis do natis. Uñ attenta astutia: et fraude donatarij et donātis simplicitate priuātis quoscūqz filios nasciturōs sine aliqua cā, p certo nullus in der timorate cōsciētie hāc donationē seq dz: sed eā penitus nullaz declarare. et hanc partē tanqz equā iustā et humaniorē in casu nostro ntrepide amplector. Laus deo. Bartho. soci.

¶ Summarium.

¶ An manifestus vsurarius q vsuras nō exercet tēpore cōditi testa menti nec post validū censeat. Vide insup plerasqz alias. q.

1 Usurarius manifestus dicit̄ ille q corā testibus et sacerdote publice fateatur se vsurariū et vsuras mādat restitui.

2 Res dicit̄ prius manifesta in vno loco qz in alio.

3 Prestatio cautionis est nulla qñ prestita fuit sine fideiussore et sine pignoribus.

4 Appellatione idonee cautionis venit cautio cum fideiussore vel pi gnoribus.

5 Recipiens quicunqz sit ille non potest transigere nisi esset priuilegia tus a papa.

6 Episcopus pōt transigere qñ quātitas est incerta.

7 Donationes dicunt̄ simulate et apparentes qñ partes agūt qd nihil in veritate actum sit.

8 Mulier si diuertit et incontinenti reuersa est nō videtur diuertisse et censetur idem matrimoniū.

9 Episcopus qñ ē pauperū administrator nō pōt que deberent̄ ī pau peres erogari gratis remittere.

10 Pater si stipulatur emphiteosim p se et filijs videt̄ filijs donasse: et pōt reuocare illam et vni ex filijs cōcedere.

11 Pactum potest apponi in donatione vt certo casu reuocari possit.

12 Restitutio vsurarum et incertorū est de iure diuino.

13 Donatio facta filio in primum emancipationis dicitur simplex do natio inter viuos.

14 Illud qd ex mente colligitur dicit̄ expressum.

15 Testamentū qñ nō valet nec codicilli nec donatio cā mortis in testa mento facta.

¶ Consilium. cxxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat et spūssanctus illuminet intellectum.

Quoniāz in presenti consul tatione multe veniunt discutiende difficultates: si vellem omnes per rationes vtrinqz discutere: longus esset earum processus et tractatus. et quia tantum per veritatem quid sentiam a me cōsiliū qrit̄. Idcirco omissis multis q ad pōpā dici possent substā tialiter dubitatiōes ppositas examinabo. ¶ Capio igit̄ pmū cōsul tatiōis articulū p cui⁹ decisiōe venit priō declarāda vna difficultas An manifestus vsurari⁹ q certo tpe manifeste vsuras publice exer cuit. et demū p aliqd tps nō exercuit. et testm̄ fecit dicat̄ potuisse testa ri postqz vsuras āplius nō exercebat. nec post testm̄ exercuit. In q difficultate repio bal. cōsuluisse qz tale testm̄ valet. qz vt testm̄ manife sti vsurarij sit nullū oportet pbari eū fuisse manifestū vsurariuz tpe testi. dicit em̄ decretalis qz qz de vsuris i. vj. testamēta manifestorum vsurariorū sunt inita. q̄litas aūt adiūcta vbo determinat̄ sz tps vbi l. i delictis. §. si detracta. ff. de noxa. l. in seruor. ff. de statu homi. igit̄ et c. ita cōsuluit ī suo cō. cccclix. ī qrta parte īcipit. Uisa dicta petitiōe atqz articulis. Itē dicta rōne cōsuluit Ang. ī suo cōsilio mihi. x. inci pit. In cā pdicta ē h ordine pcedēdū ī qb⁹ latius p eos. ¶ Quibus tñ nō obstātib⁹ cōtrariū cōcludēdū ē qz imo manifestus vsurari⁹ si desie rit vsuras exercere añ restitutionez vsurarū nō pōt testari nō suata forma. d. c. qz qz. d vsuris i. vj. Ita alias repio cōsuluisse bal. ī suo cō. clxij. icip. Casus sup q cōsiliū petit̄ in scōa pte. vbi voluit qz qñcūqz qs añ mortē detegat̄ manifest⁹ vsurari⁹ testm̄ nō valeat ad fraudes euitādas. et hāc opi. tz ēt Ang. ī sua disputatiōe q icipit. Hastensis miles. vbi voluit qz effect⁹ semel manifestus vsurari⁹ nō pōt testari nisi fm formā. d. c. qz qz. de vsur. in. vj. añ restōnē vsurarū. lz tpe testi vsuras nō exerceat ar. l. palā. §. q ī adulterio. ff. de ritu nup. et p alia de qb⁹ ibi p eū. et sic ī hoc bal. et Ang. ī h fuerūt sibijpsis cōtrarij. et istaz scōaz opi. sensit Pau. de eleaza. ī cle. j. de vsur. vbi hāc opi. clare tz do. Card. florē. ī cle. j. de vsu. i. xix. q. ad fi. Ita ēt tenēt Lapus et Do. ī. d. c. qz qz. ad fi. q volūt qz siue qs efficiat̄ manifest⁹ vsurari⁹ añ siue post testm̄ nō pōt testari. et pbat̄ dicta opi. ex his q ponit bar. in. d. l. palā. §. nō solū p quē ptz qz lz desierit eē vsurari⁹ nō abolet̄ turpitu do. facit ad h qz no. bar. ī. l. qd sit fugitiu⁹. §. cassi⁹. ff. de edil. edic. vbi dicit qz lz vsurari⁹ desinat fenerari. adhuc dz vsurari⁹. nec cōdicit bal. ī rub. C. de vsur. qz loqt̄ de eo q restituit vsuras. ar. ei⁹ qz hētur ī tex. et gl. ī. c. cū tu. extra de vsuris. et ī. d. c. qz qz. ī pnc. nos vo loqmur ī eo q nō restituit. q casu bal. idē sentit et iura allegata p eū et ita cōcordat in signis doctor Archi. Bonoñ. dñs Joā. de ana. in. c. qz in oib⁹. extra de vsur. col. xxiij. vbi hāc opi. seqt̄. quā ēt tz dñs Lādinus de rodul phis in suo tractatu vsurarū. q. lxxxviij. et q. c. rōnes omitto: qz pos sunt in dictis locis videri. et ab ista opi. nō ē recedendū. Tū qz ē cōis vt p bar. ī. l. fi. C. de pena iudi. q male iudic. Tū qz ē tutior anime: vt in. c. iuuenis. de spōsa. Hoc psuppositio vidēdū ē. Anngd Melchio q in ciuitate sue originis scilicet Hastēn corā trib⁹ testib⁹ fidedignis et epō ordinario loci. cōfessus ē in cautiōe p eū pstitis manifeste et pu blice se vsuras exercuisse ī partib⁹ Allemanie. et se fuisse vsurariū ma nifestū pbat̄ eū fuisse vsurariū manifestū: et breuiter cōcludendū ē qz

1 sic triplici fundamēto. ¶ † Priō p ea q in terminis no. gl. in. c. qz qz. de vsuris i. vj. q vult qz si aliqs corā sacerdote et testib⁹ publice fatea tur se vsurariū et vsuras mādat restitui. Forte libros rōnuz tradens dz manifestus vsurarius allegat Gulielmū de cunio idē tenuisse. Sz iste corā tribus testibus nō modice auctoritatis et epō ordinario loci ita cōfessus est et remisit bona sua ī manib⁹ epi. et sic nō occulte sz pu blice et p publicū notariū ī domo epi: et lz libros tradiderit dicit se nō habere. sed sine libris mutuasse: et cū. d. gl. trāseunt cōiter doc. et Ma theus Joānis de ligna. et do. Card. in cle. j. de sepultu. et Ange. ī sua disputa. q incipit Hastensis miles. et Bal. scōm vltimā stāpaz in cō silio. clxij. et ī cōsi. cccclix. in quarta pte. et in cō. cccclix. ī quarta parte. et vr̄ esse magis cōis opi. ¶ Scōo qz si qua est difficultas in tali cō fessione est qñ quis cōfiteret̄ se vsurariū. et vsuras exercuisse. et ita lo quuntur gl. et auctoritates supra allegate. Sz in casu nr̄o corā epō or dinario: et tribus testib⁹ cōfessus est nō simpliciter vsurariū sed vsu rariuz manifestū. Quo casu vr̄ cessare oīs difficultas: et ita cōsultus a vicario episcopi Florētini respōdit ex romana curia famosissim⁹ doc. et aduocatus cōsistorialis do. Bartho. de nouara prout refert in signis doc. do. Laurē. de rodulphis ī dicto trac. vsurarū. q. lxxxviij. et sequit̄ istaz opi. qñ cōfessus est se manifestuz vsurariū. Istaz etiam questionē sequit̄ insignis doc. d. Archi. bonoñ. do. Jo. de ana. in. d. c. qz in oibus. de vsuris. et est clarū fundamentū. ¶ Tertio et vltimo. qz iste primo cōfessus fuit corā epō et ordinario et tribus testib⁹ fidedi gnis in domo dñi episcopi se vsurariū manifestū. Deinde post plu res mēses iteruz corā alio epō successore: et ordinario in eius domo: et tribus testibus dignis idē confessus fuit. et sic non pōt negari eū non fuisse publice cōfessuz se manifestū vsurariū et trāsiuisse in notitiam multorū. iuxta no. p domi. in. d. c. qz qz. et per do. Lau. in. d. q. lxxxviij. ¶ Preterea geminata cōfessio: lz extra iudiciū hēret eādē vtutē: qz hz iudicialis: et fcā in iudicio fm bar. in. l. cū scimus. C. de agri. et cēsi. li. xj. et Lud. ro. ī. l. si vo. §. de viro. ff. so. ma. ī fallētia. xxxj. vbi multa in fili alleg. Sz si cōfessus fuisset ī iudicio nulla eēt dubitatio put ē gl. cōiter approbata ī. c. j. de vsur. i. vj. et p Fed. de senis in cō. viij. Igit̄

2 et c. ¶ † Ex qb⁹ ī fert̄ qz cū ex dictis cōfessionib⁹ dicat̄ detect⁹ manife stus vsurari⁹: ī ciuitate originis Astēn ibidē dicebat̄ manifest⁹ vsu rarius: qz res in vno loco manifesta pri⁹ dr̄ eē manifesta ī illo loco qz in alio. vt ī. c. j. de postula. plato. et in. c. pposuisti. lxxxj. di. et per do. Ant. ī. c. nr̄a. de cohabi. cleri. et mulie. facit ad hoc qd hētur p gl. ī. l. si tutor. C. de picu. tuto. et p bar. ī. l. is pōt. ff. de acq. here. et p gl. et bart. in. l. j. ī fi. ff. de recepta. ¶ Preterea cū cōfessio et pbatio tēdāt ad litis cōte. effect⁹ pbatiōis forte pmo cōsiderat̄ ī loco ī q fit ar. l. si fund⁹. ff. d euictio. p quē tex. ita tenuit Jo. cal. et refert et seqt̄ bal. ī. l. cūctos po pulos ī pe. carta. C. d sum. tri. et fide catho. Uñ ex tali cōfessiōe fcā per quā detect⁹ ē manifest⁹ vsurari⁹ cōuincit̄ idubitāter ī loco facte cōfes sionis. Et pbat̄ ex his q habent̄ ī. l. ij. C. quēad. testamēta aperiant̄ ¶ Preterea de tali cōfessiōe appet publicū instr̄z q ē vsurari⁹ ma nifestus: cui⁹ pbatio cū sit solēnis pbat ī qcunqz loco. l. cū precibus C. de pbatio. et dr̄ pbatio p instr̄z pbatio manifesta. vt ī. c. accedēs el priō vt lite nō cōtest. et ī. c. cū cōtingat. de rescrip. Itē dr̄ euidēs. vt ī. c. cū iter. de re iudi. et ī. c. cū accessissent. de cōsti. Euidēs aūt et manifestū egparant vt no. gl. ī. c. si forte. de electio. ī. vj. ¶ Preterea ī duobus publicis instr̄is cōstat de publica cōfessiōe q hz istar cōfessiōis iudicia lis. l. cū scim⁹. C. d agri. et cē. li. ix. p bar. vt supra dixi. ¶ Ex q iferū tur duo. Priō qz tales cōfessiōes faciūt rē notoriā vt p Bal. ī. l. ppe randū in fi. pncipij. C. de iudi. p canonistas ī. c. vr̄a. de cohabi. cleri. et mulie. Scōz qz talis cōfessio pbat in qcūqz loco: fm Bal. ī. l. ij. §. de eden. cū alijs ibi alleg. p. d. Alex. Itē videm⁹ qz lz qs aliq tpe eēt vsu rari⁹. et nō manifest⁹ vsurari⁹ p cōfessionē efficit̄ manifest⁹ post cōfes sionē: vt no. gl. et doc. ī. c. j. et. ij. de vsuris ī. vj. Igit̄ lz qs ī aliq loco nō eēt manifest⁹: et ī alio cōfiteat h efficit̄ manifest⁹ ī illo loco arguēdo d tpe ad locū iuxta tex. cū ibi no. ī. l. vinū. ff. si cer. pe. et hec q ad pmū du biū. ¶ Circa fm in q ēt plura veniūt declarāda. Primū an pstatio dicte cautiōis sine fideiussore vel pignorib⁹ valuerit: et qz de h qritur ad effectū testi postea facti p dñm Melchionē. † Cōcludo qz pstatio

3 dicte cautiōis fuit nulla. qz pstita fuit sine fideius. et sine pignorib⁹ tex. aūt ī. d. c. qz qz. de vsuris ī. vj. cū gl. fi. reqrit qz vsurari⁹ manifest⁹ ad h vt possit disponere de reb⁹ suis testādo codicillādo vel donādo cā

4 mortis pstet idoneā cautionē. † Appellatiōe āt idonee cautiōis venit cautio cū fideiussore vel pignorib⁹ fm gl. cōiter approbatā ibi in. l. si mandato titij. ff. māda. §. fi. nec sufficit hipotheca bonoz sz Do. ibi et Jo. and. in addi. specu. in rubri. de pigno. et Calde. in consi. xvij. ī ti tu. de vsuris et lz tex. tm̄ loquat̄ in testō glo. et doct. cōmuniter exten dūt ēt ad donationē cā mortis. Idez in quo pr̄ diuidit bona inter fi lios Calderi. ī. d. consi. xvij. et qz ista sunt clara nō insisto. ¶ Secūdo videndū est de virtute et effectu prie donatiōis et remissionis oīm bo

nor in manibus reuerēdi dñi epi. In quo ɔcludo ꝙ ista fuit q̄dā cō-
positio. Nā dñs Melchion dr̄ remisisse ⁊ donasse dño epo hac lege
⁊ pacto ꝙ ipse eps retētis.ccc.ducatis residuum remitteret ⁊ donaret
dño Melchioni ⁊ eius filijs ⁊ heredibus ꝓut fecit. Nā ex quo dona-
tio facta ab epo fuit facta incōtinēti anteq̄ ɔtractus.s.prima remis-
sio ⁊ donatio haberet̃ ꝓ absoluto: talis remissio ⁊ donatio cēset̃ facta
ex tacita partiū cōuētione: ⁊ inesse cēset̃ prime remissioni ⁊ donatiōi:
q2 q̄ incontinēti fiunt cēsent̃ in esse.l.lecta.ver.dicebā.ff.si cer.pe.⁊ in
l.iurisgentiū.§.quinimo.ff.de pac.⁊ vtroq3 no.faciunt no.per Bar.
in.l.eū qui ita.§.qui ita.ff.de ver.ob.⁊ sic est ac si ab initio dictū fuis-
set ꝙ Melchioni donabat hac lege vt eps retētis.ccc.ducatis retro
donaret prout fecit. ¶ Preterea anteq̄ ɔtractus haberet̃ ꝓ absolu
to fuit facta retro donatio ab epo censetur facta prima donatio epo
hac de causa: ⁊ hoc pacto vt retro fieret donatio: ⁊ sic resultat cōposi
tio habita: ⁊ relatio vnius contractus ad alium.vt voluit Cyn.post
vltramontanos.C.de pac.⁊ lz Bal.subtiliter arguat cōtra vltramō
tanos in repetitione.l.petens. Ubi conatur ostendere ꝙ ex duob9 cō
tractibus nominatis habita correlatione non potest resultare cōtra
ctus innominatus. Tñ Salyc.⁊ alij ibi defendunt vltramontanos.
¶ Preterea Bal.dicit ꝙ resultat cā: q2 cēset̃ factus vnus ɔtract9
cā alterius ɔtract9: ⁊ sic in casu nr̄o fuit facta prima donatio hac de
cā vt fieret scda cū retētione trecētoꝝ ducatoꝝ. ¶ Quibus p̄missis
⁊ tertio dubitat̃ an dicta compositio super inuentis ⁊ male ablatis
facta cum dicto episcopo ordinario originis valuerit ⁊ in primis re-
spectu persone epi concluditur ꝙ est iudex cōpetens: lz vsure fuerint
extorte in partibus Alemanie. Ita consuluit Federi.de senis consi.
xxxij.quod refert ⁊ sequitur Ange.in sua disputatione que incipit.
Hastensis miles.⁊ dñs Laurentius de rodulphis in tractatu vsura
rum.q.cxij.⁊ dñs Io.de ana.in.c.cum tu.de vsuris. Sed dubitatur
nunquid talis transactio: ⁊ compositio valeat super quo reperio ꝙ
Pau.de eleaza.in clemen.ij.de peniten.⁊ remis.tenet ꝙ non: quia ta
lis receptio fieri debet nomine pauperum: ⁊ in eorum vtilitatem con
5 uerti: † ⁊ ideo recipiens quicūq3 sit ille non potest transigere nisi foret
priuilegiatus a papa per illum tex.⁊ per tex.in.c.finali.de offi.vica.
lib.vj. Et hanc opinionem approbant ibi Lap.post Hostien.⁊ re-
fert ⁊ sequitur Io.de imo.dicens.nota bene hoc dictū Pau.⁊ Lap.
contra ipsos componentes cum heredibus vsurariorum super vsu-
ris: ⁊ male abbatis: quia non videtur valere talis compositio: nec pa
trocinari quantū ad deū eis qbus fit remissio vt in regula peccatum
de reg.iur.in.vj.qd dicit bene notādū: q2 quotidie fit ɔtrariū. Et hāc
opi.sequit̃ Bal.in.l.post decisionē.C.de fur.quē sequit̃ Io.de ana.
in.c.cum sit.de iude. Sed ɔtrariū in terminis nr̄is qñ quātitas est in
certa tenet do.Cardi.in cle.ij.de peni ⁊ remis.i.v.notabili.vbi dicit
6 ꝙ † eps pōt trāsigere qñ quātitas ē incerta.secus si certa ar.d.c.q̄q̄
in v.ceterū.⁊ istā opi.late disputādo tz Ang.in foro cōtentioso i di-
cta disputatione q̄ incipit. Hastēsis miles.vbi pūctaliter loqtur qñ
vsure fuerunt extorte nō ɔfectis libris.⁊ ignorare a qbus. Reperio
ēt ꝙ solēnis doctor dñs Laurētius de rodulphis in dicto tractatu
vsurarū.q.cxv.vbi rñdet ad iura allegata p Lappū: al's s̄m euz il-
laqueant̃: q2 est cōis practica: nā taxant̃ hmōi icerta.⁊ papa diu tol
lerauit: dñs Card.i.c.cū tu p̄supponit hāc practicā validā ⁊ q2 pra-
ctica est ɔsuetudine approbata forte dicta opinio i practica eēt seruā
da in termis p̄fatoꝝ doctorū. Sz i casu nr̄o putarē oppositū: qm̄ di
ctus Melchion ɔfitet̃ in instr̄o trāsactionis se in partib9 Alemanie
extorsisse vsuras nō ɔfectis libris: ⁊ ꝙ oīa bona q̄ hz tā mobilia q̄ i-
mobilia hz ex vsuris: vñ licet respectu ꝑsonarū bona essent icerta: tm̄
ex cōfessione sua erat certū ꝙ erāt q̄sita ex vsuris.l.publia in fi.ff.de
positi. ¶ Ex q̊ inferunt̃ duo. Primū ꝙ imo eps trāsegit sup re liq
da seu bonis q̄ liqdo apparebāt q̄sita eē ex vsuris: q̊ casu nō potuit:
vt i.d.c.fi.de offō vicarij.⁊ i hoc oēs ɔcordāt. Scdm ꝙ nō dr̄ fecisse
bonafide sz frauduler̄ter: cū ꝓ tot bonis paruā quātitatē recepit q̊ ca
su nō statur trāsactiōi vt tradit̃ i.l.ɔ iuris.§.fi.ff.de pactis. Et i ter-
minis hoc dicit Ang.in.d.disputatione Hastēsis miles: duz rñdet
ad tertiū argumentum factum ꝓ illa parte ꝙ transactio non valeat.
¶ Nec obstat ꝙ eps ꝓ alijs receperit cautionē ⁊c.q2 vtiq3 melchiō
erat obligatus. Uñ parū releuauit euz nō idoneā receperit prout dr̄
in.d.c.q̄q̄. Itē verisimile erat ꝙ nullus esset vēturus ad petenduz.
vñ dr̄ remisisse potius debitū liquidū: vel ad minus nō fecisse bona-
fide facta pauperuz: ⁊ sic illi trāsactioni stādū nō esse. Cuius autem
effectus fuerit donatio facta in dicta prima cautione a dño epo dicto
Melchioni: ⁊ filijs statim apparebit ex his q̄ dicentur in sequēti dif
ficultate. ¶ Circa tertiā difficultatē q̄ querit̃. An virtute donatiōis
fuerit quesitum ius filijs in dictis bonis. Adeo ꝙ testā̄tor testando vł
aliter disponere nō potuerit in qua difficultate videbat̃ in p̄mis ꝙ
oīa bona ꝑ dictū Melchionē cōferent̃ donata epo.⁊ demum ꝙ eps
donauerit sibi ⁊ filijs suis ad hoc vt vtraq3 donatio valeret.nam ēt si
prius eps donasset.⁊ in eodem contextu Melchion episcopo tm̄ pro
pter validitatem vtriusq3 donationis p̄us cēseret̃ facta donatio epo
per ea q̄ no.Bar.glo.in.l.vt iurisiuran.in prin.ff.de oper.liberto.et
Cy.Bal.Ang.⁊ Io.de imo.in.l.cum in testō ꝑ illū tex.ff.de heredi
bus institu. Igitur fortius in casu nostro in quo cēsetur ꝑ prius fcā
donatio episcopo: ⁊ episcopus retro censet̃ donasse. Et sic inferri vr̄
ꝙ dicta bona ꝓ dimidia fuerint ab episcopo donata Melchioni: et
pro dimidia filijs ex quo donauit sibi ⁊ filijs suis.l.si quis titio cum
sequenti.ff.de vsufru.accrescen.⁊ in.l.fin.cum ibi plene nota.C.de im
pube.⁊ alijs substi. ¶ Ex quibus in proposito videbatur ꝙ in casu
virtute dicte donationis fuerit ius quesitum filijs irreuocabiliter ar
gu.regule. Id quod nostruz.ff.de reg.iur.⁊ hoc ex duplici doctrina.
Prima est ꝙ qñ aliquid donat̃ alicui vt ad alium ꝑuenire debeat: ⁊
sumus in tpe quo illi tertio est ius q̄situz: tūc talis donatio sibi irre-
uocabiliter acquirit̃ vt ꝓbat̃ i.l.si partē.§.fi.ff.quēad.serui.amitta.
⁊ no.gl.in.l.certi ɔdō.§.si nūmos.ff.si cer.peta. Cū ergo in casu nr̄o
facta fuerit donatio epo hac lege vt bona donarent̃ ⁊ ꝑuenirēt ꝓ di-
dia ad filiū vr̄ ꝙ fuerit statī ius q̄situ: ⁊ sic reuocari non possit: ⁊ po
nit do.Alex.in.l.q rome.§.flau9 hermes.in v.secundus casus.ff.de
ver.ob. ¶ Scda q2 nō solū hic fuit facta donatio ecclesie vt bona ꝑ
uenirent ꝓ dimidia ad filios. Sed hac tacita conuentiōe ꝙ fieret de
dictis bonis retro donatio.ꝓut facta fuit ⁊ sic vr̄ ꝙ reuocari nō po
tuerit argu.l.perfecta.C.de dona.⁊ eius quod ponit Io.an.in addi.
spec.in ti.de instru.edi.§.nūc vero.aliqua in additiōe q̄ icipit. Per
superiora refert Pau.de cast.in.d.§.flauius.⁊ ponit do.Alexā.ibi
in ver.p̄mus casus. ¶ Tertia nam ex quo pr̄ recepit donationem ꝓ
se ⁊ vice ⁊ noīe filioruz ⁊ sic venit ingrendū mediāte eorū ratificatio-
ne nō pōt donatio reuocari in preiudiciū filioꝝ: vt in.l.si ego.cuz ibi
not.ff.de nego.gest.⁊ no.Bal.in.l.cum a socero.C.de iure dot.⁊ Io.
de imol.in.c.potuit.de loca.⁊ Cuma.in.d.§.flauius.vbi dominus
Alex.predicta refert ⁊ sequitur. ¶ Ex qbus videbatur cōcludendū
ꝙ ꝑ nulluz actum patris potuit dicte donatiōi p̄iudicari. Sz lz p̄di-
cta multū obstare videant̃ ɔtraria sn̄ia est verior: ⁊ probabilior ꝙ imo
vel dicta donatio facta fuit nulla vel ꝑ p̄rem: ⁊ reuocabilis: hāc con
clusionē probo rōne p̄mo multū clara. Nā nisi velimus verū īficiari
partes egerunt vt dixi transigere sup incertis: ⁊ male ablatis taxa-
ta quantitate in trecentis ducatis. Donationes aūt reciproce fuerūt
apparēter ⁊ nō existenter: ⁊ in veritate facte sed vt appareret ꝙ oīa
bona remisisset: sed in veritate nihil aliud volebant facere nisi simu-
lationez donatiōis ⁊ apparenter fecerūt ad remouēdas molestatio
7 nes que sibi vel in futurū ꝑ ecclesiasticos eis inferri possent † vñ dici
debent simulate ⁊ apparentes ea simulatiōe qñ partes agūt ꝙ nihil
in veritate actum sit: ⁊ consequenter nulle iuxta.l.imaginaria.ff.de
reg.iur.⁊ in.l.nuda.ff.de ɔhen.emp.⁊ in.l.emptor.ff.de aqua plu.ar
cē.⁊ ponit late Bar.in suis cōsilijs in cōsi.lxv.icip. Petrus nicole
¶ Qd aūt voluerit tm̄ transigere datis.ccc.ducatꝭ ⁊ nō trāsactionē
facere ostendit̃ p̄mittendo ꝙ lz in dubio ɔctus presumatur verus et
non simulatus: vt in.l.si maritus.in fin.ff.qui ⁊ a qbus.⁊ in.c.fina.de
renun.lib.vj.ponit Bar.in.d.consi.lxv.⁊ Bal.in.c.j.§.si instr̄z.d no
tis feudorū cū similib9.tm̄ simulatio ꝓbatur ꝑ ꝓbabiles ɔiecturas:
⁊ presumptiōes vt in iuribus p̄allegatis.⁊ ꝑ Bal.in.l.emptorez.C.
plus vale.ꝙ agitur.⁊ ꝓbatur in.c.illo vos ⁊ ibi ꝑ Inno.⁊ doc.extra
de pigno.⁊ Card.in cle.ex graui.de vsuris.⁊ ꝑ Barto.i.l.post ɔctū
ff.de dona.cum multis similibus. In casu aūt nr̄o multe sunt ꝓbabi
les ⁊ vrgentes coniecture ꝙ partes dictas donationes simulauerūt
⁊ illas facere noluerunt. Imprimis quia hic est insolitus modus ɔ
hendi ⁊ donandi ꝙ eodem instr̄o fiat donatio ⁊ redonatio eorūdem
bonorū: ⁊ fiat vtrisq3 donatio eodē momēto cōclusio ⁊ rogitus: licet
in re donata adiecta fuerit ꝑsona filioruz qd non tollit suspitionem.
Sed magis vrget vt in.l.in hac.C.de donatio.⁊ no.ꝑ Bar.in.l.post
ɔctum.ff.eo.tit.⁊ hec fuerūt eodez tpe rogate ⁊ concluse: q2 donatus
alias non confidebat de dicto epo. Nam si prius libere donasset: eps
non redonasset. Ideo voluit ꝙ eodem tempore rogaretur. Naz mo
dus contrahendi insolitus arguit simulationem vt concludunt glos.
Bald.Ange.⁊ docto.in.l.si quis sub conditione.ff.de conditio.insti.
⁊ not.Bald.in.c.j.ver. Quero de quibusdam pactis de feudo dato
inuicem legis commissorie: ⁊ ꝓbatur in.c.illo vos: ⁊ ibi do.Anto.ex
tra de pigno.⁊ Bal.in.l.emptorē.C.prius valere qd agitur facit.l.q
sic.ff.de solutio. ¶ Preterea. Arguit̃ simulatio scdo qm̄ dict9 mel-
chion remansit in possessiōe dictorū bonorū ⁊ in donatariū nulla fuit
translata possessio neq3 dñiuz neq3 in filios iuxta no.i.l.iij.i p̄n.ff.de
acqui.posses.⁊ i.l.traditio.C.d pac.ꝓut ꝓbat̃ ista p̄sumptio ꝑ tex.cū
gl.fi.in.l.sicut.§.supuacuū.ff.quib9 modis pignus vel hypothe.sol.
⁊ ibi ꝑ Bar.⁊ in.l.si is q bonis.ff.de acq.hr̄di.⁊ ꝑ bar.i.d.l.post cō-
tractuz. ¶ Cōfirmat̃ ⁊ tertio ex eo si qñ paruo tēpore durasset dona
tio argueret̃ simulatio ꝙ partes censent̃ non voluisse cōtract9 dona
tionis ɔhere. Igit̃ fortius in casu nr̄o qñ eodem momēto facte sunt.
8 Nā † videm9 si mulier diuertit ⁊ incōtinēti reuersa ē nō vr̄ diuertisse
⁊ censet̃ idem matrimonium.vt in.l.plerisq3.ff.de ritu nupt.facit lex
quod calore in fi.ff.de reg.iur. Ita in casu nr̄o p̄sumuntur nō habuis
se animū ɔhendi donationē.sicut ibi nō p̄sumit̃ habuisse animū di-
uertendi.faciunt no.ꝑ Bar.in ɔsi.qd icipit Petrus Nicole.⁊ ex no
tatis.in.iij.§.si ab ignoto.ff.de manumis.⁊ no.Pau.de ca.i ɔsi.cc-
xxv.incip. In causa mota ꝑ dominā Dorotheaz.cū similib9. ¶ Cō

probo ⁊

probo ⁊ quarto qꝛ ex quo facta ē in eodez ɔctu redonatio resultat ꝙ
hac de cā ⁊ hac lege dr̄ fcā donatio vt fieret redonatio q̊ casu dr̄ ve-
ra simulatio. vt dicit Bar. in. d. cōsi. Petrus Nicole. argu. d. §. si ab
ignoto. Sed tñ qñ ēt nō censeret eē actū dicitur p̄sumpta simulatio.
vt in. d. §. si ab ignoto. ⁊ tradit do. Bartho. cepola veroneñ. in tra-
ctatu simulationū. p̄sumptione. xxv. q̄ p̄sumptio non minuit̄ sed au-
getur ex redonatiōe ꝑ parte filijs fcā vt ꝑ Bar. ī. d. l. post ɔctū ⁊ qꝛ
vtraqꝫ tāq̄ ꝓfectitia statiz patri acqrebant̄ iuxta dictā. l. cū oportet
cū' ibi no. in p̄n. C. de bonis q̄ libe. Vñ ex p̄missis qlibꝫ prudēs iudex
cuius iudicio hoc totū cōmittitur arbitraretur partes inuicē dona-
re noluisse vere; sꝫ apparēter vt dixi. Sꝫ tñ trāsigere taxata quanti-
tate ab ordinario ꝓut fieri cōsuetū est vt supra dixi: ⁊ ꝙ ita in princi-
pio cōuenerunt iuxta illud exitus acta ꝓbat. l. rē non nouā. in fin. C.
de iudi. ⁊ in ꝓhemio. ffeorū. in fi. ⁊ bal. ī. c. j. qbꝰ modis feudū amittat̄
❡ Scdō ista cōclusio ꝓbat̄ qꝛ aut donatio fcā ꝑ Melchionē episco
po est nulla: ⁊ tūc clarū ē ꝙ nullū ius ⁊ nulla actio ē quesita filijs. ⁊
sic sine actiōe nemo experit̄. l. si pupilli. §. videamꝰ. ff. de neg. ge. aut
donatio facta episcopo valuit: sed donatio facta ab episcopo Mel-
chioni ⁊ filijs fuit nulla: quia nō potuit ꝓ parua quantitate retenta
donare tot bona: ⁊ donare tot bona ab incertis per cōfessionē Mel-
chionis iuxta no. ī cle. ij. de peni. ⁊ remis. ⁊ per Pau. ⁊ omnes quos
9 supra retuli. ⁊ per legistas in simili in. l. preses. C. de transac. † Naz
cū episcopꝰ sit pauperū administrator. vt in. l. nulli. ⁊ in. l. si qs ad
declinandā. C. de episcopis ⁊ clericis. nō pōt q̄ deberent̄ ī pauperes
erogari gratis remittere: qꝛ eēt donare. l. si qs obligatiōe. ff. de reg.
iur. tradit̄ in. l. aquiliꝰ. ff. de donatio. vti tradit in iuribus p̄allegatis
⁊ late in. l. ɔtrius. §. fi. ff. de pactis. Igit̄ nō valuit remissio ⁊ donatio
facta filijs: sequit̄ ꝙ illi filij q sunt ī possessiōe dicere p̄nt quo ad te li
beras edes habeo. l. loci corpus. §. cōpetit. ff. si seruitus vendicetur.
⁊ ibi notatur cū similibus. ❡ Tertio ista cōclusio cōfirmat̄ ex alio.
Nam clarū est ꝙ si Melchion donasset ista bona seu ꝑtem bonoruz
filijs suis ista donatio fuisset nulla. l. j. §. si pr̄. ff. ꝓ donato. Ita donā
do filijs ꝑ interpositā ꝑsonā donatio nō valꝫ. l. iij. §. nō solū. ff. d do-
na. inter virū ⁊ vxorē. ⁊ in. l. j. C. de naturalibus. ⁊ ꝑ Bal. in. l. nō du
biū. C. eo. titu. Sꝫ vt in p̄ncipio dictū fuit donatio facta fuit episco-
po eadez cā: ⁊ lege vt retro dicta donatio fieret ab episcopo. Igitur
censetur donatio facta a patre filijs ꝑ interpositā ꝑsonā ⁊ consequē
ter fuit nulla. ❡ Quarto ad idem accedat. Nā donatio facta ab epi
scopo dicto Melchioni: ⁊ filijs facta fuit patris cōtemplatione ptꝫ
ex verbis donat̄. dū primo cōsiderans magnificā liberalitatez dicti
Melchionis cōditionē ⁊ statū ipsius cum oībus alijs narratis vsqꝫ
ad ver. Quibus oībus idem reuerendus dñs. ❡ Ex quibus oībus
colliguntur due rationes motiue. ❡ Prima magnifica liberalitas:
quaz exercuit in donādo oīa bona sua episcopo ob quam episcopus
dicit se liberalitate vti erga eū prout naturalis rō dictabat. l. sꝫ si le-
ge. §. cōsuluit. ff. de peti. hr̄di. ad idē. l. si vero nō remunerādi. §. idez
papinianus. ff. māda. ❡ Scdā multa onera filiorū ⁊ filiarū tam no
torum q̄ nasciturorum cōsiderata egestate ipsius Melchionis ⁊ sic
ipsius ɔtemplatiōe exp̄sse apparet sibi ⁊ filijs facta donatio. qd etiā
ptꝫ qꝛ fecit ēt illā respectu nasciturorum: erga quos nulla poterat ꝓ
cedere affectio. l. si quis in suo. C. de inoffi. testa. Igitur habitus fuit
respectus ad patrem: vt ergo equalis sit determinatio iuxta. l. iam
hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupil. etiam respectu natorum censetur facta
patris contemplatione. ⁊ maxime quia nulla cadit affectio erga fi-
lios vt ptꝫ ex expressa donatione ꝙ illa contēplatione ⁊ beneficio pa
tris fuit facta iuxta plene not. in. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de
vulga. ⁊ pup. cum pr̄ vt ex p̄dictis ptꝫ fuerit causa proxima ꝙ filijs
fieret donatio maxime cuꝫ id ex cōuentiōe pr̄is processerit vt statim
dicetur. ❡ Ex qbus in ꝓposito dico ꝙ dicta bona donata fuerūt bo
na ꝓfectitia: vt ꝑ Bar. ⁊ doc. ī. d. §. ī arrogato. ⁊ ꝑ bar. ī. l. cū oportet
in p̄n. C. de bonisqꝫ libe. ⁊ sic fuerūt patri q̄sita: etiā quo ad ꝓprieta-
tem. l. placet. ff. de acq. heredi. q̄ lex hodie in ꝓfectitijs nō reperitur
immutata. d. l. cū opꝫ. ⁊ ibi glo. ⁊ oēs doc. ⁊ traditur in. l. fi. in p̄n. C. d
bonisqꝫ libe. ⁊ in. l. j. C. q admit. ⁊ hoc ēt est solidissimū fundamentuz
❡ Quinto iste Melchion nō solū stipulatus est ꝓ se: sed ēt ꝓ filijs
⁊ ꝓ filijs recepit: ⁊ ex re sua. Igitur vr̄ hic Melchion filijs donasse
per ea que habentur in. l. filie cuius. C. fami. hercis. ⁊ no. Bal. ī aut. si
quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. ⁊ Joan. de imo. in. c. potuit. in vlti.
charta. extra de locato. vbi fortius volunt ꝙ ēt qñ non ex re patris
ꝙ censeatur donasse filijs vel inter viuos: vel causa mortis ⁊ vtraqꝫ
10 est reuocabilis per patrē. † ⁊ iō dicunt ꝙ si pater stipulatur emphi-
teosim ꝓ se ⁊ filijs videt̄ filijs donasse: ⁊ pōt reuocare illam ⁊ vni ex
filijs cōcedere: ⁊ lꝫ in hoc vltimo sint opiniōes tamē ista est cōmunis
opinio s̄m dñm Alex. p̄ceptorē meū in. l. apud iulianum in. §. si quis
alium. ff. de lega. j. Taz ex re patris: ⁊ eius substātia vr̄ idubitatū ꝙ
censeat̄ donatū. Igitur potuit per patrē reuocari. l. donationē. C. de
dona. inter virū ⁊ vxorem. nec pōt dici donationē confirmatā morte
sua quia in scdā cautiōe voluit illā haberi ꝓ infecta: ⁊ sic illā annulla
uit: ⁊ reuocauit qd potuit vt in. d. l. donationē. Igitur nō potuit mor
te cōfirmari. ❡ Preterea non potuit morte cōfirmari. qꝛ nō fuit fi-
lijs bonorū donator traditio facta īmo semꝑ Melchioni ī possessio
ne remansit. l. papinianus. C. de dona. inter virū ⁊ vxorē. ⁊ notat̄ in
l. ij. C. de inoffi. dona. cū similibus. Ista opinio ꝓbat̄ rōne nō multuz
cōcludenti. Nā qñ pater stipulat̄ filijs vt heredibus. ⁊ sic ordine suc-
cessiuo glo. est quam Barto. ⁊ communiter doctores sequuntur in. l.
si tibi. §. si pactus. ff. de pactis. ⁊ tenent Bar. ⁊ alij in. l. quod dicitur
ff. de verbo. obliga. vnde si in casu nostro essemus in dubio Melchiō
censeretur stipulatus fuisse filijs vt heredibus: sꝫ ꝙ fortius est ꝙ cē-
seatur stipulatus vt hr̄dibus: patet ex approbata coniectura qꝛ sti-
pulatus est rē sui natura trāsituram ēt in hr̄des extraneos vt conclu
dunt Bar. ⁊ doc. in. §. si pactus. ⁊ in. d. l. ꝙ dicitur. Quinīmo in casu
nostro h̄ ē exp̄ssum: qꝛ Melchion stipulat̄ pro se ⁊ filijs ⁊ heredibꝰ
⁊ successoribus. Vñ cū v̄ba sint clara nō opus est alia interpretatiōe
l. ille aut ille. §. cū in v̄bis. ff. de leg. iij. l. si alij. ff. de vsufruc. leg. qꝛ in
certis nō certꝫ locꝰ ē cōiecturis. l. cōtinuꝰ. §. cū ita. ff. de v̄. ob. Et hoc
ēt ptꝫ: qꝛ obligatio sumit originē ī ꝑsona patris s̄m Bald. in. d. §. si
pactus. ⁊ seqtur ibi do. Alex. ⁊ ponit Jo. d imo. in. d. l. quod dicitur
⁊ hoc in dubio: sed vt dixi nos sumus in casu claro. ❡ Ex quibus in
ꝓposito clare infertur ꝙ pater potuit de his rebus donatis dispone
re. ⁊ eis preiudicare sicut ī certis rebus hereditarijs. ita determinat
clare Jo. de imo. in. d. c. potuit in vlti. char. arg. l. ex facto. ff. de here-
di. institue. ⁊ in. l. nē senius. ff. ad. l. fal. ⁊ sumus hoc casu extra alterca
tionem doc. de q̄ ꝑ Bar. in. d. l. iusiurā. §. si liberi. ff. de oper. libe. ⁊ in
alijs locis allegatis per do. Alex. in. d. l. apud iulia. §. si qs alicui cū
alijs ibi per do. Alex. allegatis. quia in dictis locis loquuntur doct.
quando pater stipulat̄ filijs vt filijs: non filijs vt heredibus. ⁊ hec cō
clusio est de mente doctorum in dictis locis. ❡ Confirmatur etiam
alia via. nam bona empta ab vsurario efficiuntur vsurarij: lꝫ ad vsu
ras teneantur actione ꝑsonali: ⁊ non illorū ex quorum pecunia fene-
bri empta fuere. ❡ Quinimmo neqꝫ illis obligata vt voluit Fede.
de senis consi. xxij. ⁊ Jo. and. in. c. ij. de vsur. in. vj. ⁊ Jo. and. ⁊ docto.
cōmuniter. in. c. cum tu. de vsu. ⁊ do. Laurentius de rodulphis in di-
cto tractatu. q. lxviij. ❡ Ex quo infero ꝙ dictus Melchion donan
do dicta bona si eius donatio valuisset potuit quascunqꝫ conditiōes
apponere. l. legem. C. de pactis. cum ibi notatis. ⁊ in. l. traditionibus
C. eod. titu. ⁊ per consequens Melchion potuit legem apponere ꝙ
Reuerendus dominus episcopus retro donaret sibi ⁊ filijs cū clau-
sula ꝙ pater posset ad libitum disponere. ⁊ inter viuos. ⁊ in vltima
voluntate ꝓut facta fuit retro donatio q̄ ꝓcessit ex tacita conuētione
partiū vsqꝫ ab initio vt in p̄ncipio ꝓbatum fuit: ⁊ ꝑ cōsequēs potuit
ēt Reuerendus dñs episcopus vt id quod cōuentū erat exequeretur
retro donare cū clausula ptātis disponendi de qua supra vñ tam ex
parte filiorū quā ex parte donantiū dicta clausula dꝫ effectū habere
❡ Ex parte filiorꝫ dupliciter ondit̄ qꝛ si sunt hr̄des nō p̄nt venire ɔ
factū defuncti. l. ex q̄ ꝑsona. ff. de reg. iur. l. cū a m̄re. C. de rei vēdi. si
vero nō sint heredes tūc qꝛ stipulatio ē facta ipsis vt hr̄dibꝰ nō ad
mittunt̄ ad dicta bona donata vt ꝑ Bar. ⁊ alios in. l. gallus. §. j. ff. d
liberis ⁊ posthumis: si vero admitterentur etiā vt filij admitterētur
mediante eorum ratificatione. l. si ego. ff. de nego. gest. Sed dictā do
nationem receptaz per patrē nō p̄nt filij ratificare nisi etiā ratificēt
qualitatē predictā potestatis disponēdi vt declarat Bartho. de sa-
ly. in. l. seruus. C. de pac. ⁊ per Bal. in. l. pe. §. post hoc. ff. de offi. ꝓ-
con. ⁊ lega. Ex parte v̄o donantiū supposita validitate donationum
11 ptꝫ † qꝛ in donatione pōt pactū apponi vt certo casu reuocari possit
vt ꝑ totū. C. de dona. q̄ sub mō ēt si fiat ecclesie vt ē casus: ⁊ ibi pon-
derat Joā. de imo. in. c. cum dilecti. extra de donati. ī notabi. vt dixi
in donatione rei sue pōt quascūqꝫ cōditiōes apponere dicta. l. tradi
tionibus. ff. de pactis. Vñ dicit Bal. in. l. nulla. C. de iure dotiū ꝙ in
alienatiōe rei sue qcqd nō inuenit̄ ꝓhibitū censet̄ permissum. Vide
mus in simili ꝙ licet res minorum nō possint alienari sine solēnita-
tibus iuris: tñ secus si testator disposuit ꝙ alienentur. l. magis puto
§. si fundus. ff. de rebus eorum. ⁊ in. l. cum sequentibus. C. quando de
creto opus nō est. potuit ergo donans apponere conditionem ꝙ re-
donarentur filijs cuꝫ illa clausula ꝙ pr̄ disponere posset. ❡ Ex qui
bus omnibus apparet multiplex responsio ad allegata in contra-
rium. Naz ex quolibet fundamento apparet vna r̄ñsio ad obiecta in
ɔtrariū vt de se clarissime ptꝫ. ❡ Ex quibus ītrepide cōcludo ꝙ Mel-
chion potuit in testō disponere de dictis bonis filijs donatis ad que
accedant ēt q̄ dicentur in q̄nta difficultate. qd operet̄ declaratio pon
tificis declarantis primā cautionē ⁊ cōtēta in ea nō valere: ⁊ appro
bantis secundam cautionem ⁊ contenta in ea prout ibi latius dicet̄.
ex quibus fit expedita tertia difficultas. ❡ Capio quartam difficul
tatem de qua non possum non admirari ꝙ super ea consultatio pe-
tatur quoniam nulla est difficultas: nam siue primum fuerit testm̄
potuit mutari. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. iij. ⁊ in
§. posteriore. insti. quib. mo. testa. infir. siue fuerit diuisio facta a pa-
tre inter filios etiam potuit reuocari vt est casus in. l. si filia. §. si pa-
ter. ff. fami. herciscun. ⁊ in. l. ancillam. §. si pater. ff. pro suo. ⁊ no. bal.
in. l. iij. C. pro donato. ❡ Nec obstat confirmatio sententie quoniam
sn̄ia dicit ꝙ testm̄ intelligatur ɔfirmatum nisi fuerit mutatū: seu ca-

ſu quo nõ fuerit mutatũ. Igitur cõfirmatio ſnĩe nõ h3 effectuȝ. quin
immo ſi hoc nõ fuiſſet dictũ idem dicendũ fuiſſet ſi nõ fuerit mutatũ
q2 verba intelligi debent ſm ſubiectã materiã. l. ſi vno. ff. locati. ⁊ vt
nõ contineant abſurduȝ vt videať voluiſſe auferre ptãtem teſtãdi: ⁊
nõ mutandi teſtm̃. ad hoc glo. in. l. ⁊ puto. ff. fami. herc. ⁊ q2 in libello
ita petitum fuerat. Verba aũt ſnĩe ſunt adaptanda: vt iuri in libello
deducto adaptenť ſm Spe. in ti. de reſti. ſpolia. §. j. ver. Et no. ⁊. d.
Anto. in. c. cum ad ſedẽ. in. iij. col. de reſti. ſpo. ⁊ hoc ſatis ſit quo ad
quartam q̃ſtionem. ¶ Capio quintã q̃ſtionẽ in q̃ cõcludo ĩ p̃mis ꝙ
papa põt determinare: nunqd reſtõ incertoꝝ ⁊ male ablatoꝝ ex vſu
ris dicať legitime fcã q2 ẽ materia eccleſiaſtica: ⁊ ẽ qõ iuris nec ſcľa
ris cognoſcere põt iuxta plene no. per Pau. ⁊ alios ĩ cle. j. de vſuris
⁊ per doc. in. c. cum ſit generale de foro compe. ⁊ ꝑ legiſtas in. l. titia
ff. ſol. ma. ⁊ in. l. quotiẽs. C. de iudi. ¶ Ex quibus infero ꝙ papa po
tuit declarare p̃mam cautionẽ: ⁊ ꝯtenta in ea nulliter eſſe fcã ꝑ ſuuȝ
reſcriptuȝ. ¶ Nec obſtat ſi dicať ꝙ nõ potuit hãc declarationem fa
cere nõ citatis filijs de quoꝝ̃ preiudicio agebať iuxta. l. de vnoquo
ꝗ3. ff. de re iudica. l3 ẽt fuerit declaratio pape vt cle. j. cuȝ ibi no. de re
iudi. ⁊ in. l. ſi. ⁊ ibi Bal. C. de legi. tradiť plene in. c. cũ olim extra de
re iudi. naȝ ad hoc r̃ndeť ꝙ ex quo de nullitate cauť. erat caſus in. c.
q̃q̃. d̃ vſuris ĩ. vj. ⁊ de nullitate retro donatiõis ⁊ remiſſiõis omnes
concludunt ꝙ nõ valebat in. d. cle. ij. de peni. ⁊ remiſ. cõſtabat ponti
fici ꝙ filijs nulla competebat defenſio: ⁊ ꝙ eis citatis ⁊ inuitis pon
tifex idem feciſſet non d3 dici declaratio nulla ex defectu citationis
ita tenet glo. ⁊ ibi late dominus Abb. in. c. cum olim. extra de re iu
dica. ⁊ dominus Abb. in. c. ex inſinuatione. de appella. Ludo. roma.
in conſi. ccccclxxxiij. incipit. Dubitatur primo. ⁊ tradit do. Alex. ĩ. l.
de vnoquoꝗ3. ff. de re iudi. ⁊ in cõſi. cxxx. incip. Quidã Nicolaus. ⁊ h̊
maxime q2 talis declaratio: tendit tm̃ in p̃iudiciũ filioꝝ: qbus tm̃ di
cebatur q̃ntũ ius in ſpe ⁊ p̃nceps ꝓceſſit de plenitudine ptãtis ꝓpť
clauſulã nõ obſtãtibus iuxta no. ꝑ Bar. Bal. ⁊ alios in. l. gallus. §.
⁊ qđ ſi tm̃. ff. de lib. ⁊ poſthu. Idem Bald. in. l. ſi. C. qbus res iudica.
nõ nocet. ⁊ do. Ant. in. c. per venerabilẽ in. xxj. col. q filij ſint legitimi.
ꝙ aũt tm̃ in ſpe diceretť ius queſitũ: pt3 q2 cenſeť pr̃ ſtipulatus filijs
vt h̃r̃dibus: vñ illis h̃r̃dibus nõ exiſtentibꝰ nihil debebať. Quinim
mo nullũ ius ẽt in ſpe queſitũ erat: ⁊ de nullo p̃iudicio agebať filioꝝ̃
vt pt3 ex his q̃ dicta ſunt ĩ. iij. q. p̃n. ¶ Ex qbus pt3 ꝙ valuit decla
ratio põtificis ꝙ dicta prima cautio ⁊ contenta in ea fuerunt nulla.
¶ Ex quibus ẽt infero ꝙ valuit ẽt cõfirmatio ſecunde cautiõis ⁊ te
ſtamenti. quia iſta ſunt de iure poſitiuo potuit papa approbare. q2
ex quo ꝓceſſit cũ clauſula nõ obſtantibꝰ vt in. c. ꝓpoſuit de conceſſio
ne preben. ⁊ tradunt Lappus Cardinalis ⁊ alij in cle. ij. de peni. et
miſ. ⁊ traditur ꝑ Jo. an. in. c. cuȝ ad monaſteriũ de ſtatu monachoꝝ̃
12 ⁊ gl. in. c. q ad ꝑpetuã. xxv. q. j. doc. in. c. de multa. de preben. † Solum
ſubeſt difficultas. q2 ex quo reſtõ vſurarũ ⁊ incertoꝝ eſt de iure diui
no vt ĩ regula peccatum cum materia. de re. iur. in. vj. videť ꝙ papa
non potuerit abſoluere ⁊ liberare niſi fiat integra ſatiſfactio ſecundũ
Hoſt. quem referũt ⁊ ſequũtur Lappus do. Card. ⁊ Joan. de imo. ĩ
c. ij. de peni. ⁊ remiſ. ¶ Sed ad hoc breuiter dico ꝙ licet prima com
poſitio nõ valuerit nõ eſt mirũ. q2 ibi cautio erat nulla: que fuit va
lida in ſcđa cõpoſitione. Itẽ in ſcđa q̃ fuit facta poſt annos. xvij. ep̃s
affirmat dictum Melchionem multa arrogaſſe affirmat: ⁊ erogare
cõtinuo ꝓ reſtõne: ⁊ ẽt expendiſſe ſcutos ſexcentos vt redditus per
petuo in pauperes erogarẽtur. vñ attentis p̃miſſis l3 papa nõ poſ
ſet gratis remittere: tamẽ potuit interpretari ꝙ attentis erogatis ⁊
cautione legitime preſtita vſ꜓ ad illud tempus dignus erat abſolu
tione ⁊ liberatione. ⁊ ꝙ poſſet teſtari ⁊ diſponere de alijs bonis. naȝ
dubia in tali materia vſuraria interpretari ad põtificẽ ſpectat vt p3
in. c. conqueſtus. ⁊ in. c. cum tu. ⁊ in. c. ſalubriter. de vſuris. Facit quia
in papa preſumitur cauſa iuſta vt per Inno. ⁊ alios in. c. q̃ in eccle
ſiarum. de conſti. ⁊ per Cy. ⁊ alios in. l. fin. C. ſi ꝯ ius vel vtil. publi.
¶ Circa ſextam qõnẽ. modica aut nulla eſt difficultas. quia vltimũ
teſtm̃ eſt ſeruandũ. vt in. l. ſi qs in p̃ncipio teſtamenti. ff. de leg. iij. ⁊ in
§. poſteriore. Inſtitu. quibus modis teſtamenta infirmãtur. ⁊ diui
ſio per patrẽ facta in quecũ꜓ vltima voluntate valet. l. ſi. C. familie
herciſ. imo pro. l. eſt ſeruanda. §. diſponat. in auť. de nup. Dũmõ nõ
ſit legitima p̃uatio q2 p̃nt filij q eſſent inſtituti in minus legitima ha
berẽt ſupplemẽtũ legitĩe: vt in. §. ceterũ ĩ auť. vt cũ de appellatione
cogno. ⁊ miroꝛ ꝙ fiat difficultas ꝙ vni ex filijs ꝓ parte fuerit in teſta
mẽto aſſignata aliq̃ bona q̃ erãt litigioſa: q2 nõ reperio ꝙ in vltima
voluntate ſit ꝓhibitum diſponere de rebus litigioſis imo ꝓmiſſum
vt ꝓbať ĩ. l. ſi. ⁊ in auť. ibi poſita. C. de litigioſis: ⁊ ĩ. l. ex h̊ edicto. §.
ſed heredẽ. ff. de alienatio. iudicij mutandi cã facta. ⁊ no. gl. ĩ. l. j. C. ne
liceat potẽ. ⁊ Ange. in auť. de litigioſis in p̃n. Verũtñ ẽ ꝙ filij qbus
bona ſunt aſſignata ſi euincereť poſſent vſ꜓ ad legitimã de euictiõe
agere. Caſus eſt ⁊ ibi Bal. ⁊ alij in. l. ſcimus in p̃n. C. de inoffi. teſta.
a legitima aũt ſupra nihil petere poſſent: quia ita diſpoſuit teſtõꝛ in
codicillis q habuit ptãteȝ ſine aliqua cã preiudicãdi filijs vſ꜓ ad le
13 gitimã. vt ĩ. l. oĩno. ⁊ in auť. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. cũ ſi. ¶ † Cir
ca ſeptimã q̃ſtionẽ nõ ẽ dubiũ ꝙ donatio facta filio ĩ p̃miũ emãcipa
tionis dr̃ ſimplex donatio ĩter viuos. ⁊ ẽ valida vt cõiter cõcluditur
in. l. vt liberis. C. de collatio. in qua donatiõe inter viuos non h3 lo
cuȝ diſpoſitio. d. §. q̃q̃. vt eſt de mẽte gl. ſi. ibi dñ vult ꝙ habeat tm̃
locuȝ in vltimis volũtatibꝰ. Quinimo diſputãt ibi doc. An habeat
locum in donatiõe cã mortis in q̃ ſunt opiniones. ſed Pau. tenet ꝙ
non qñ eſt facta ſeparatiȝ a teſtõ quẽ ſequunť Jo. de imo. ⁊ Domi. d̃
ſancto gemi. in donatiõe aũt inter viuos ẽ de mẽte oĩm: q2 ꝯſtõ ẽ pe
nalis vt ibi in gl. ſi. ¶ Ex qbus inferendo in ꝓpoſito videbať ꝙ taȝ
ex teſtõ quã ab inteſtato talia donata filio emãcipato deberent con
ferri alteri filio in ptãte vt cõiter cõcludiť in auť. ex teſtõ. ⁊ in. d. l. vt
liberis. ⁊ in. l. ſi emancipati. C. de colla. ¶ Sed hic inſurgit difficul
tas: quia collatio eſt fienda niſi pater expreſſe hoc deſignauerit ꝙ nõ
fieret collatio: vt in. d. auť. ex teſtõ. ⁊ in corpore vnde ſumiť cum in ca
ſu nr̃o oſtendi poſſit ꝙ pr̃ exp̃ſſim deſignauerit ꝓ talia donata nõ
conferantur. ⁊ in hoc tenendo opinionem Ang. in. §. illud. in auť. de
triẽ. ⁊ ſemiſ. vñ ſumiť. d. auť. ex teſtõ. Dicẽdũ eẽt ꝙ nõ q2 ex quo req
ritur exp̃ſſio: ⁊ ſumus in. l. correctoria reqriť exp̃ſſio ſingulariter ſm
euȝ ſc3 ꝙ nõ fiat collatio allegat in ſimili tex. cuȝ ibi nota. per eum in
auť. de heredi. ⁊ falci. §. ſi vero expreſſiȝ. S3 illa opinio Ang. nõ vr̃
vera. ſed ꝙ ſufficiat ex tacita mẽte teſtõris appareat ꝙ voluit dona
14 tarium habere p̃cipua. ¶ † Nã ẽt illud quod ex mente colligiť dr̃ ex
preſſum. l. p̃toꝛ. in p̃n. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. de noui ope. nũci. Jura aũt
allegata per Ang. nõ ꝓbant vt dicunt p̃ceptores mei dñs Alexan.
de imo. ⁊ do. Franci. are. in. l. j. in addi. ad ſecũdã qõneȝ Bart. ff. de
vulg. ⁊ pupil. ⁊ ꝙ ſatis ſit ꝙ ex mente teſtõris appareat probať in. l.
ex parte. §. iteſtato iuncta glo. j. ⁊ ibi Odofre. ⁊ Bal. ff. fami. herciſ.
⁊ ex his q̃ dicunt Fulgo. ⁊ Ludo. roma. in. l. ſi emancipati. C. de col
la. quos ibi refert ⁊ ſequitur dñs Alex. in vltĩa col. in ſi. optime con
ferunt que pulchre dicit dñs Pau. de caſt. in conſil. cl. ¶ Ex qbus
in ꝓpoſito puto ꝙ ſi tentamus ꝙ teſtm̃: ⁊ codicilli ſint valida con
cludendum ẽt cõſtare ex mẽte teſtõris ⁊ diſpoſitis in teſtõ nũllã col
lationem fiendã. ⁊ in p̃mis q2 teſtõꝛ multa fecit Benardino taȝ in te
ſtamẽto q̃ ĩ codicillis q̃ nõ veniũt ꝯferẽda. l. filiã. la ſcđa. ⁊. l. filie l3. C.
de colla. l. j. §. vel maxĩe. ff. de colla. bono. Itẽ pt3 q2 ſingulariter di
uiſit multa alia bona. Facit ad hoc quod habeť in. d. §. inteſtato. cuȝ
gloſ. ex quibus conſtat ꝙ teſtatoꝛ voluit filios eſſe inequales ⁊ non
equales. Unde non poſſumus dicere ꝙ fiat collatio rõne equalitatis
ſeruande iuxta. l. vt liberis. ⁊ in. l. vt illud. in fine. C. de colla. q2 h̊ eẽt
cõtra mentẽ teſtõris. Vñ multi dixerũt ꝙ qñ filij ſunt inequaliter in
ſtituti non habet locum colla. argu. d. §. inteſtato. cum ibi notatis.
¶ Scđo hoc idẽ oſtẽdiť clare ex verbis teſtamenti cuȝ teſtõꝛ decla
rat q̃dã bona exp̃ſſa in diuiſiõe ⁊ iſtitutiõe ſpectare ad dñm Ant. ꝓ
portione ſua ſubdẽdo. Dũtaxat ⁊ nõ vltra ꝑ q̃ v̾ba oſtenditur clare
ꝙ noluit ꝙ plus ex bonis paternis: q̃ dictio taxatiua dumtaxat ex
cludit oĩa alia preter expreſſa iuxta no. in. l. ob es. C. de predi. mino.
⁊ in. l. ij. C. de patri. q filios diſtraxe. ⁊ in clemẽ. exiui. §. cũ aũt. extra
de ver. ſig. ¶ Patet ẽt ex illis verbis ⁊ nõ vltra q̃ negant: ⁊ taxant
ꝙ tantũ habeat bona expreſſa ⁊ nõ alia. l. ꝓperandũ. in p̃n. in verbo
nõ vltra. C. de iudi. ⁊ in. c. qualiter. extra de cleri. nõ reſiden. ⁊ in. c. de
multa. de prebẽ. ⁊ traditur in. c. q2 ꝓpter. de elec. ſed ſi fieret collatio
conſequereť Antonius plura bona vltra expreſſa cõtra mentẽ teſta
toris. Igitur vr̃ prohibita. ¶ Tertio clarius oſtẽdiť ex illis verbis
teſtamenti dum dr̃. voluit ⁊ vult dictus teſtatoꝛ dictum Antonium
iure ⁊ titulo inſtitutionis de eo vt ſupra facte remanere: ⁊ eſſe debere
tacitum ⁊ contentũ. Ita vt nihil vltra petere poſſit in bonis: ⁊ here
ditate dicti teſtatoris: q̃ v̾ba ſunt pregnantia ⁊ multũ clara ꝙ de bo
nis ſeu hereditate dicti teſtatoris nullo modo vltra aliquid cõſequi
poſſit per ea que notat Barto. in. l. iuriſiurandi. in ſi. ff. de ope. libe.
⁊ Barto. in. l. fideicõmiſſa. §. ſi quis ita. ff. de leg. iij. ⁊ Bal. in. l. ij. ad
ſinẽ. C. de iure dotium. ⁊ per Bal. in. l. liberti liberteꝗ3. C. de operis
libert. ⁊ in. l. ſi adulta. C. de heredi. vel actio. vendi. cum ſimilibus.
¶ Preterea multa donata ſunt etiam in teſtamẽto prelegata. et ta
men poſt donationẽ pater faciẽdo codicillos dicit ꝙ volebat ꝙ di
cta bona legata ſolida ⁊ firma remanerẽt ſine quouis onere. Igitur
ſine onere collationis alias nõ remanerẽt ſolida ſi cõferenť vt dona
ta ⁊ diuiderentur. l. qui ſolidum. ff. de lega. ij. ⁊. l. ergo. §. illud viden
dum. ff. de fideicom. liber. Item dicitur ſine quouis onere que verba
vniuerſalia ⁊ geminata excludunt omne onus. nec reſtrictionem pa
tiuntur iuxta no. per glo. in. l. cum penã. C. de arbi. ⁊ in cle. j. de re iu
di. Et per gloſ. in cle. j. de ſupplen. negligen. prelato. ¶ Ex quibus
⁊ multis alijs que ex teſtõ ⁊ codicillis diligenter inſpectis colligun
tur. ex quibus apparet ꝙ pr̃ multum Benardinum predilexit. Cõ
ſtat quod voluit eum eſſe melioris cõditionis. ⁊ eos inequales eſſe et
aſſignata ſibi eſſe precipua: prout ẽt particulariter patet. Dñ voluit
ꝙ ſi bona alteri aſſignata euincerentur: ꝙ nihil poſſet a Bernardi
no petere niſi quouſ꜓ ſuam legitimã cõſequeť. Vñ tutum eſt Ber
15 nardino viam teſtamenti ⁊ codicillorum ſeq per predicta. ¶ † Siue
ro diceremus teſtamẽtuȝ nõ valere. ⁊ ſic nec codicillos: nec donatio
nem cauſa mortis in teſtõ factam iuxta no. in. d. c. q̃q̃. de vſuris ĩ. vj.
Tunc maioꝛ eſt difficultas quaſi in ſucceſſione inteſtati non reperiať

neꝗ3 ex

neq; ex verbis neq; ex mente probibita collatio: per tex. cuz ibi no. in. d. auť. ex testō ⁊ in corpore vnde sumitur. Tamen licet rēs nō fit sine dubio potius amplecteretur qd non fieret collatio intelligēdo tamen qd bona prelegata in testamēto ⁊ codicillis Bernardino facta ex quo non valent non sunt precipua. Sed cōmunia ⁊ cōiter diuidenda. Sed donata ex mente patris debent esse precipua. Jsta cōclusio probatur. nam si mens patris ostenditur qd omnia prelegata. ⁊ aliter data Bernardino voluit eum babere illa precipua: fortius si non valet dispositio respectu prelegatorum voluit illum babere donata precipua. ¶ Nec ob. qd voluntas patris declarata in testamento fuerit nulla: qn̄ etiam ex testamento nullo ꝓbať voluntas: ⁊ babet effectum casus est no. in. l. si. ff. de rebus eoꝝ. ⁊ plura ꝓpter boc determinat Dy. Jaco. de are. ⁊ Bal. Ad idem text. in. l. q a patre. ff. qn̄ ex facto tutoris. ¶ Preterea patet etiam. Nā ꝓpter clausulam codicillorum voluntas testatoris fuit qd filijs succedentibus ab intestato disposita in testamento sortirentur effectuz iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de iure codicil. ⁊ sic probatur qd etiam ab intestato fuit volūtas testatoris qd Bernardinus baberet illa ꝓcipua: et non fieret collatio qd etiā patet ex dispositis in codicillis. Unde eadem voluntas ostenditur fuisse testatoris qn̄ succederent ex testō que etiā voluntas qd noluerit collationem fieri colligitur ex alio: qz prelegando. Assignando in partem ⁊ donando nibil remansit indiuisum ⁊ plus vni assignauit quā alteri. Jta determinat glo. in. d. l. ex parte. §. intestato. quā ibi sequuntur doc. maxime Rycar. malum. et banc opin. sequitur alberi. per ea que dicit imperator in. l. ij. in fi. C. de libe. prete. Sed tutius est Bernardino prosequi causam testati quā causam intestati etiam propter multa prelegata facta. ¶ Capio octauam questionez in qua reperio varias opiniones. Nā Jac. de are. Rycar. malum. alberi. ⁊ Glosa. in. l. cetera. §. mala medicamenta. ff. fami. bercis. tenent quod quesita per vsurarium: quia dominium est apud defunctum veniunt inter beredes diuidēda: ⁊ bāc opinionem approbat Bald. in. l. bona. C. fami. bercis. argu. l. quod autem cum sequenti. ff. pro socio. Sed reperio quod contrarium voluerunt Odofre. ⁊ Guido de suzaria prout refert albe. in. d. §. mala medicamenta. ⁊ sequitur ibi Bal. per illum ter. ⁊ ideo dicunt: ꝙ potior est conditio filij possidentis ⁊ banc opinionem approbat Bart. de saly. in. d. l. bona: vbi dicit ꝙ leges allegate per Bal. nō probāt. Ideo sancius putat qd siue dn̄ium sit translatum siue non veniunt diuidenda: ⁊ ita dicit esse de mente. d. §. mala medicamēta. qui vult quod iniuste quesita non veniunt diuidenda. Et banc opinionem sequitur prestantissimus doctor magne cōscientie domi. Joā. de ana. Archi. bonon̄. in rub. extra de vsuris in fi. ⁊ dicit ꝙ ſm istam opin. ipse consuluit: ⁊ banc opi. amplector. ⁊ sic possessor dicitur tutus in male quesitis. ¶ Circa nonam questionem dico ꝙ se posita validitate testamenti non est dubium ꝙ si alter ex filijs non obseruat testamentū qd excepta legitima patiť penā priuatiōis ⁊ translatiōis bonorum ex quo preceptū seu disposita nō cōtinēt aliqd turpe: vel ꝑuersuz. Casus est instit. de leg. §. fi. ⁊ in. l. vnica. cū ibi plene no. C. de bis que pene nomine: facit tex. cum ibi no. in auť. boc amplius. C. de fideicom. ¶ Circa decimam ⁊ vltimam questionem dico ꝙ si alias dicta fideiussio prestita qz nō est soluendo pro quātitate pro qua fideiussor intercessit: non diceretur legitime prestita propter coniunctionem fideiussoris non diceretur legitima: ⁊ idonea quoniam tantum boc admittitur in fideiussorem de representādo aliquem iudici et non in alijs fideiussoribus ſm Guliel. Bart. ⁊ omnes in. l. j. ff. de in ius vocan. vt eant: ⁊ non extenditur ad alios casus: ⁊ tenet etiam Ang. in. l. ij. §. ꝙ ait pretor. ff. qui satisda. cogā. Sed arbitror ꝙ ex alijs dicta cautio defendi potest. Nam ego reperio ꝙ incertum erat inquātum ipse esset obligatus pro vsuris restituendis: ⁊ ꝙ pro multis incertis precesserat satisfactio. Nec reperio ꝙ intercesserit ꝓ aliqua quantitate. Unde non video quomodo dici possit ꝙ non sit sufficiens pro tota quantitate. Ex quo enim ita prestita est: ⁊ recepta presumitur idonea donec contrarium probeť: vt in. c. in presentia. et ibi do. Abb. ⁊ alij. extra de proba. ¶ Scd̄o dico ꝙ perperi boc non diciť minus satisfactum. d. c. ꝙ ꝙ. Quantum ad annullationē testamēti vt in. d. c. ꝙ ꝙ. in ver. certū. vbi si ordinarius recipit pro minori quātitate ipse obligať: nō tn̄ testm̄ irritatur. ¶ Tertio qz ex quo ꝓ aliqua quātitate est idoneus: ⁊ principalis est idoneus diciť satisfactū qz propter boc ꝙ est idoneus principalis diciť idoneus fideiussor ter. est no. ⁊ ibi boc tenet Bal. in. l. mulier. C. de iure dot. ¶ Postremo papa cōfirmat bāc rōnē cū triplici clausula. Pro exꝓssis babētes: per quā oia que erāt exprimēda babētur pro exꝓssis: late do. Ant. in ꝯsi. lv. Scd̄a supplētes oēs defectus tam iuris ꝙ facti quarūcūꝙ; solēnitatū cū clausula nō obstātibus propter quā pȝ ꝙ papa vti voluit plenitudine potestatis ſm Bal. in. l. si testm̄. C. de testa. cū si. ¶ Ex qbus pȝ ꝙ talis cōfirmatio cauť. cū dictis clausulis diciť cōfirmare ipsaz: nō obstātibus qbuscūꝙ; defectibus iuris ⁊ facti: ⁊ sic defectu facultatū. Si qs adesset ſm no. ꝑ Abb. ⁊ alios in. c. j. de cōfir. vti. vel inuti. ⁊ in. c. j. extra de trāsac. cum simi. ⁊ sic cōcludo ꝙ de idētitate dicte cautionis opponi non potest; ad quod etiam facit qz fuit ab ordinario approbata in cuius arbitrio boc sedebat. l. si fideiussor. in fi. ff. qui satisda. cogan. Laus deo.

Bartbolo. Soci. senensis.

1 ¶ Contractus venditionis fit ad mensuraz pro precio incerto respectu totius fundi certificando secuta mensura.

2 Emptio contrabitur quando preciū principale est purū. lz augmētum fit in conditione.

3 Conuentio apposita in contractu censetur apposita in cōtractu cū effectu aliquid operandi.

¶ Consilium. cxxviij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ sp̄ussanctus illuminet intellectum.

Uo videbantur facere difficultatē in presenti cōsultatione. ¶ Primū ꝙ venditio facta diciť ad mēsurā ex quo vēditur res tot tornaturarum infra tales fines pro tanto precio ad rōnē certe quātitatis pro qualibet tornatura: boc acto ꝙ vtraꝙ; pars possit augere: ⁊ minuere facta mēsuratione si apparebit esse maioris vel minoris mensure boc probať ex bis que ponit Bart. i. l. iulianus. §. si titius. ff. de act. emp. ⁊ Bal. in rub. C. de ꝯbē. emp. q. xxij. ⁊ Saly. in. l. ij. eo. ti. tradit Joā. and. in addi. spec. in tit. de empt. ⁊ vēdi. §. j. ad fi. ⁊ Pet. de ancha. ⁊ Joā. de imo. in. c. per tuas. extra de dona. Ex qua cōclusione videť inferri ꝙ si dicta vēditio dicitur facta ad mēsurā videť ꝙ dici possit ꝙ sit cōditionaliter facta. ⁊ ꝙ ante mēsurationē nō dicať ꝑfectus cōtractus vt cōcludit Bar. in. d. §. si titius. per illū tex. ⁊ vť casus in. l. sed si in venditione. ⁊ ibi Bar. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei vēdi. et in. l. ꝙ sepe. §. in bis. ⁊ ibi Bal. ff. de ꝯben. emp. ⁊ videť ꝙ cum ante mensurationem non videať perfectus cōtractus. nec precium certū ꝙ non dicatur fuisse in mora. ex quo precium non erat certum et liquidum. sed liquidatū per mensurationē. sed super non liquidis. lz liquidandis nō contrabiť mora ita inqt Bal. in. l. acceptā in. vj. oppositione. C. de vsuris. ⁊ est bonus tex. in. l. in fideicōmissi in princi. ⁊ ibi colligit Bal. in antiqua lectura. ff. de vsuris ⁊ ꝓbať in. l. ij. C. de vsuris ⁊ fructibus. lega. Si ergo nō fuit in mora non pōt in aliquaz penā incidere. l. ita ista stipulatus ⁊ ibi Bart. in. vj. ⁊ vij. opposi. ff. de ver. ob. ¶ Scōm ꝙ faciebat difficultatē est qz lz ꝯctus posset dici perfectus ante mēsurationē ⁊ preciū certū. ⁊ sic emptor esset obligatus in sex annos ꝓut in instrumēto soluere residuū precij tn̄ etiaz infra dictuz tempus teneať venditores ad alterū de tribus vel ꝓstādum fideiussorē euictionis vel ad inuestiendū ꝑciū pro securitate rei empte vel ad deponēdū. Cū ergo tenereť eodē tpe ⁊ nullus eoꝝ obtulerit se pro parte sua impleturū videť elapso tpe respectu nullius sit mora ꝯcta. l. iulia. §. afferri. ⁊ ibi no. ff. de actio. emp. facit lex q̄ro. §. inter locatorē. ff. locati. q em̄ ex pte sua non impleuit nec legitime obtulit nō pōt agere ad implēdū. l. ediles. §. fi. ⁊ ibi gl. bal. ⁊ Ang. ff. de edil. edic. ⁊ sic vť ꝙ vltima die sex anno. nō fuerit mora ꝯcta. et per cōsequēs postea nō fuerit sine mora interpellatio ꝯcta ſm bar. in. l. itē illa. ff. de cōsti. pecu. ⁊ sic nō fuerit cōmissa pena. ¶ Sed ꝑdictis nō obstātibus que verissime nō obstāt cōtraria sn̄ia est verior ⁊ probabilior. ꝙ immo ꝯctus fuit perfectus ⁊ certū preciū debebať. ⁊
1 sic elapso tpe fuit mora ꝯcta. † Et vt breuibus rē absoluā dico ꝙ cōtractus vēditionis fit ad mēsurā pro precio incerto respectu totius fundi certificādo secuta mēsura puta si vēdiť fundus infra tales cōfines ad rōnē. xx. ꝑ qualibet tornatura. ⁊ tūc ante mensurationē cōtractus est incertus ⁊ cōditionalis: ⁊ ita loquuntur iura ⁊ auctoritates in ꝯrium allegata qn̄ totus cōtractus diciť sub cōditiōe celebratus. ¶ Aliqn̄ ⁊ scd̄o vēdiť fundus infra tales fines qui affirmať eē tot tornaturarū ꝓ tāto ꝑcio puta mille ad rōnē. xx. pro qualibet tornatura adiecta tn̄ lege ꝙ quelibet partiū possit mēsurationē petere. et iuxta mēsurationē augeať ⁊ diminuiť ꝑciū sicut augeať diminuať mensura exꝓssa ⁊ affirmata: ⁊ tūc est casus noster in quo dico ꝙ contractus est certus ⁊ ꝑfectus ⁊ ꝑciū certū verū augmētū vel diminutio ꝑcij sunt incerta ⁊ cōditionalia que nō reddūt ꝯctū incertū vel cōditionalē. boc ꝓbat tex. vbi est casus de boc in. l. bec venditio. §. fin. ff. de ꝯbē. emp. vbi babetur quod si emo fundum pro centuz. ⁊ ꝓ eo pluri quod eum vendidero diciť ibi qd cōtractus est perfectus. ⁊ ꝑcium est certum precium autez augebiť si pluris eū vendidero. ⁊ sic qn̄ est res certa vendita ⁊ exꝓssum est certum precium. licet preciuz ex lege in cōtractu adiecta possit alterari. tn̄ ꝯctus diciť perfectus. et preciū diciť certū: ⁊ tn̄ dicit ibi Bal. in ꝓposito per illū tex. quez ita sumat. Uenditio potest esse pura tn̄ pars precij conditionalis.
2 ¶ † Unde dicit qd qn̄ preciū principale est purū. licet augmentuz sit in cōditione emptio ꝯbitur. ⁊ statim agi potest ad rem tradēdaz. et sic etiā ad ꝑcium qd est purū. ⁊ ita etiā probat tex. in. l. si pater. §. ꝑe. ff. de pac. dotali. vbi est idem casus. cū ergo in casu nostro res vēdita sit expressa ⁊ statutum certum precium licet posset augmentari et diminui petita mensuratione ab aliqua partium. tamē cōtractus diciť perfectus. ⁊ certū diciť esse purū ⁊ exigibile. ¶ Confirmatur et scd̄o ista opin. Nam differunt ista qd actus a principio sit conditionalis. vel quod sit purus sed resolui possit in ꝯditionis euentum.

¶ Primo casu dicitur incertus. puta si venditio esset facta vt dixi ad mensuram pro tanta quantitate pro qualibet tornatura. nam tūc dicitur conditionalis. ꝛ in suspenso donec fiat mensuratio: ꝛ ita loquuntur in contrarium allegata. ¶ Secundo casu dicitur certus ꝛ purus: ꝛ interim exigibilis. ꝛ si conditio verificatur postea resoluitur quatenus conditio verificatur. Primo enim casu dicitur conditio suspensiua. ¶ Secundo resolutiua vt est glo. nota. ꝛ subtilis in. l. ij. ff. de in diem adiecti. ꝛ ideo Bart. in. l. iudex postea. ff. de re iudi. decidit pulchram questionem in proposito de qua ibi per eum. vbi facit eandem con. Cum ergo in terminis nostris sit expressa certa res certum precium: licet precium alterari possit: ꝛ resolui si sequetur mensuratio tamen ante dicitur contractus perfectus ꝛ precium certum: ꝛ sic interim debetur ꝛ exigi: ꝛ solui debet. ¶ Tertio ista conclusio probatur. Nam partes exprimēdo rem certam ꝛ certum precium habuerunt contractum pro perfecto: ꝛ absoluto. Voluerunt autem ꝙ esset in facultate cuiuslibet petere mensurationem prout in instrumento ꝛ sic quod augmentū ꝛ diminutio precij penderet casu quo peteretur mensuratio ꝛ aliter mensura ostenderetur ꝙ esset expressa. Unde talis adiectio incerta ꝛ dubia non facit contractū minus certum ꝛ minus perfectum. l. cum furti. ff. de in litē iuran. ꝛ. d. l. hec venditio in fi. ꝛ patet† quia omnis conuentio apposita in contractu censetur apposita in contractu cum effectu aliquid operandi vt dicit no. Bal. in rub. C. de contrahen. emp. q. ix. Sed partes conuenerant quod certi fructus essent venditoris post contractum factum quod pactum fuisset inutile nisi cōtractus fuisset perfectus qꝛ fructus omnes fuissent venditoris contractu non perfecto: vt in. l. j. C. de pericu. ꝛ commo. rei vendi. ꝛ in. l. fructus. ꝛ in. l. curabit cū glo. C. de actio. emp. ex quo datur intelligi quod si non fuisset pactum. Intelligebant quod fructus essent emptoris. Igitur habuerunt cōtractum pro perfecto: contractus autem ex conuentione partium. l. accipiunt. l. legem. C. de pact. ꝛ in. l. legem. C. loca. cum simi. ¶ Comprobatur ꝛ vltimo ex his que nota. voluit Bar. in. l. iulianus verū debitorem in fi. ff. de conditio. indebi. vbi voluit qđ quando presens status rei non excludit debitum certum. Sed est dubium an inducatur exclusio pendēte dubio dispositio habet executionē. l. si ex duobus. §. sed ꝛ marcellus. ff. de in diem adiec. ꝛ ideo dicit Bar. quod si erant concesse multe represalie ꝛ facta est lex ꝙ eligerentur duo qui haberent illas reuidere ꝛ iniustas cassare. Iterum ante remissionē habent executionem; quia illa dubietas non impedit executionem. Ex quibus patet quod dubietas quod precium diminui possit non habet impedire executionem promissionis certi precij: ꝛ sic patet solutio ad ea que in contrariū allegantur. ¶ Non obstat ꝙ secundo loco allegatur quia respondeo ꝙ illud erat per venditorem implendum soluto precio. Debebat igitur primo solui precium vel offerri in tempore: ꝛ tunc nisi per venditorem fuisset impletum illud ad qđ tenebatur facta sibi oblatiōe de precio fuisset emptor excusatus: ista conclusio probatur per ea que ponit Bal. in. l. j. in. iiij. colum. C. de vsur. ꝛ fruc. lega. vbi querit: an vsufructuarius debeat incipere ab oblatione cautionis de vtendo ꝛ fruendo. An proprietarius tradēdo rem ꝛ determinat qđ prius debet res tradi: ꝛ postea caueri. ꝛ rationem assignat quia illa cautio non est prestanda nisi tempore quo traditur vsusfructus qđ apparet in verbis cau. s. de vtendo ꝛ fruendo que verba respiciunt vsumfructū. l. si vsusfructus īfra bienniū. ff. de vsufru. lega. Cum enim prius debeat tradi ꝛ immediate caueri nō debet īcipere legatarius ab offerēdo caut. sed heres ab offerēdo rē: qꝛ ordo seruandus est. l. si non fuerint. ff. de iureiuran. ꝛ ibi in. d. l. j. Bal. respondet ad. §. offerri ꝙ ibi non cōtraheretur mora si reus exciperet de precio neqꝫ soluto neqꝫ oblato. Quare cum in casu nostro solutio precij pcedere debeat de necessitate illud qđ erat implēdum per venditorem. s. respectu depositionis vel inuestiture. sequitur ꝙ emptor ad minus debebat offerre preciū vt a mora excusaretur. Ex quibus concluditur ꝙ non soluendo precium certum: ꝛ preciū fuit in mora: ꝛ sic incidit in penam conuentionalē ꝛ in alias penas de quibus in. l. si quis maior. C. de transac. ¶ Postremo nō omitto ꝙ si aliqua dictarum partium pretendebat se deceptum in mensura expressa: ꝛ sic pretendebat precium debere diminui: vel augeri debebat hoc petere vel infra. lx. dies: alias standum est mensuratio ni expresse per tex. in. l. ꝙ si nolit in. §. sed quid ita. ff. de edil. edic. ꝼm Joā. de imol. qui hoc decidit in terminis in. c. per tuas. de dona. vbi late per eum. ¶ Confirmatur hoc quia si mensura expressa non placeret: fuit appositum pactum ꝙ posset ille cui displiceret petere qđ de nouo fieret mensuratio: quod infra quinquaginta dies petendū erat: ꝛ ita est de mente Bal. Ang. ꝛ aliorum in. l. si quis arbitratur allegando. d. §. si quid ita. ꝛ ibi late dixi. ff. de verbo. obli. ꝛ Imo. vt dixi decidit hoc indiuiduo: vel ad plus hoc peti poterat infra annū alias vlterius non est audiendus vt per Barto. in. l. qui grauatos. C. de censitoribus ꝛ questoribus. lib. xj. per quem tex. ita in terminis cōsuluisse Bal. refert insignis doctor dominus Cataldinus in suo consi. xlviij. incip. Si venditor ꝛc. Quācunqꝫ igitur opinionem tentamus per quinqꝫ annos ꝛ vltra erat lapsum tempus ad petendū mensurationem: ꝛ sic super ea nulla partium erat amplius audienda ꝛ consequenter in termino sex annorum emptor tenebatur soluere certum precium expressum quod cum non soluitur incidit in penam ꝛ in moram. l. magnam. C. de contrahen. emptio. ꝛ committēda stipulatione. §. de illo. ff. de actio. ꝛ obligatio. ꝛ maxime propter iuramentum per ea que notanter dicit Joan. de imol. in. c. breui. de iureiuran. ꝛ text. cum ibi not. in. l. si quis maior. C. de transac. ꝛ sic reuocato executio instrumenti peti poterit. Laus deo.

Bartholo. soci. J. U. doctor senensis ꝛc.

¶ Finis.

¶ Domini Bartholomei socini Seneñ. J. U. docto. Consilia tertij voluminis feliciter expliciunt. Lugdu. Impressa per Jacobum marechal. Impensis honesti viri Uincentij de portonarijs eiusdē ciuitatis ciuis ꝛ bibliopola.

¶ Repertorium consiliorum tertij voluminis. D. Bartholomei Socini Senensis. J. U. docto. In quo accuratissimo ordine ⁊ stilo singula queq; scitu digna designantur.

¶ De littera. A

¶ De littera. B

Episcopus

Ignorantiam

Possessio

¶ De littera. Q

¶ De littera. R

Res manet

Testator qñ

De littera. V

¶ Finis.

¶ Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y.
Omnes sunt terni.

colorchecker CLASSIC

calibrite